

Digitized by the Internet Archive
in 2024

To

Mr. Bela Nemeth
Holstein, Ontario.

From

Bob. & Beta Lofthouse
Mount Forest
Ontario

1981.

БІБЛІЯ
АБО
КНИГИ СВЯТОГО ПИСЬМА
СТАРОГО І НОВОГО ЗАПОВІТУ

ІЗ МОВИ ДАВНЬОЄВРЕЙСЬКОЇ Й ГРЕЦЬКОЇ
НА УКРАЇНСЬКУ ДОСЛІВНО НАНОВО ПЕРЕКЛАДЕНА

TORONTO
THE CANADIAN BIBLE SOCIETY

Ukrainian Holy Bible (revised)

© United Bible Societies 1962

КНИГИ СТАРОГО ЗАПОВІТУ

I. П'ЯТИКНИЖЖЯ МОЙСЄЄВЕ

	<i>Скорочено</i>	<i>Сторінка</i>
1. Перша книга Мойсєєва: Буття	1 М.	7
2. Друга книга Мойсєєва: Вихід	2 М.	75
3. Третя книга Мойсєєва: Левит	3 М.	131
4. Четверта книга Мойсєєва: Числа	4 М.	170
5. П'ята книга Мойсєєва: Повторення Закону	5 М.	226

II. КНИГИ ІСТОРИЧНІ

1. Книга Ісуса Навина (Книга Ёгошуї)	Ёг.	275
2. Книга Суддів	Суд.	306
3. Книга Рут	Рут	338
4. Перша книга Самуїлова (або Перша книга царів)	1 Сам.	343
5. Друга книга Самуїлова (або Друга книга царів)	2 Сам.	385
6. Перша книга царів	1 Цар.	421
7. Друга книга царів	2 Цар.	462
8. Перша книга хроніки	1 Хр.	500
9. Друга книга хроніки	2 Хр.	536
10. Книга Ездри	Езд.	580
11. Книга Неемії	Неем.	592
12. Книга Естер	Ест.	610

III. КНИГИ НАВЧАЛЬНІ ПОЕТИЧНІ

1. Книга Іова	Іов	620
2. Книга Псалмів	Пс.	665
3. Книга приказок Соломонових	Пр.	779
4. Книга Екклєзіястова (або Проповідника)	Екл.	818
5. Пісня над піснями	Пісн.	832

IV. КНИГИ ПРОРОЦЬКІ

а. Книги великих пророків

1. Книга пророка Ісаї	Іс.	840
2. Книга пророка Ёремїї	Ёр.	926
3. Плач Ёремїї	Плач	1017
4. Книга пророка Ёзекіїла	Ёз.	1026

б. Книги малих пророків

1. Книга пророка Даниїла	Дан.	1093
2. Книга пророка Осїї	Ос.	1113
3. Книга пророка Йоїла	Йоїл	1125
4. Книга пророка Амоса	Ам.	1130
5. Книга пророка Овдія	Овд.	1140
6. Книга пророка Йони	Йона	1141

7. Книга пророка Михея	Мих.	1144
8. Книга пророка Наума	Наум	1152
9. Книга пророка Авакума	Ав.	1155
10. Книга пророка Софонії	Соф.	1159
11. Книга пророка Огія	Ог.	1163
12. Книга пророка Захарія	Зах.	1165
13. Книга пророка Малахії	Мал.	1178

КНИГИ НОВОГО ЗАПОВІТУ

I. ЧОТИРИЄВАНГЕЛІЯ

	<i>Скорочення</i>	<i>Сторінки</i>
1. Євангелія від св. Матвія	Мт.	1185
2. Євангелія від св. Марка	Мр.	1231
3. Євангелія від св. Луки	Лк.	1260
4. Євангелія від св. Івана	Ів.	1308

II. КНИГА ІСТОРИЧНА

1. Дії святих апостолів	Дії	1343

III. ПОСЛАННЯ АПОСТОЛА ПАВЛА

1. Послання св. апостола Павла до римлян	Рим.	1388
2. Перше послання св. апостола Павла до коринтян	1 Кор.	1405
3. Друге послання св. апостола Павла до коринтян	2 Кор.	1422
4. Послання св. апостола Павла до галатів.	Гал.	1432
5. Послання св. апостола Павла до ефесян	Еф.	1438
6. Послання св. апостола Павла до филип'ян	Фил.	1444
7. Послання св. апостола Павла до колосян	Кол.	1448
8. Перше послання св. апостола Павла до солунян	1 Сол.	1452
9. Друге послання св. апостола Павла до солунян	2 Сол.	1455
10. Перше послання св. апостола до Тимофія	1 Тим.	1458
11. Друге послання св. апостола Павла до Тимофія	2 Тим.	1462
12. Послання св. апостола Павла до Тита	Тит.	1466
13. Послання св. апостола Павла до Филимона	Филим.	1468
14. Послання до євреїв	Євр.	1469

IV. СОБОРНІ ПОСЛАННЯ

1. Соборне послання св. апостола Якова	Як.	1482
2. Перше соборне послання св. апостола Петра	1 Петр.	1486
3. Друге соборне послання св. апостола Петра	2 Петр.	1491
4. Перше соборне послання св. апостола Івана	1 Ів.	1494
5. Друге соборне послання св. апостола Івана	2 Ів.	1499
6. Третє соборне послання св. апостола Івана	3 Ів.	1499
7. Соборне послання св. апостола Юди	Юд.	1500

V. КНИГА ПРОРОЦЬКА

1. Об'явлення св. Івана Богослова	Об.	1501

ПОАЗБУЧНИЙ СПИСОК СКОРОЧЕНЬ КНИГ СТАРОГО Й НОВОГО ЗАПОВІТУ, УЖИТИХ У ВІДСИЛАЧАХ.

Ав. — Книга пророка Авакума.
Аг. — Книга пророка Агея.
Ам. — Книга пророка Амоса.
Гал. — Послання св. апостола Павла до галатів.
Дан. — Книга пророка Даниїла.
Дії — Дії святих апостолів.
Езд. — Книга Ездри.
Екл. — Книга Еклезіястова або Проповідника.
Ест. — Книга Естери.
Еф. — Послання св. апостола Павла до ефесян.
Євр. — Послання до євреїв.
Єг. — Книга Єгошуї, цебто Ісуса Навина.
Єз. — Книга пророка Єзекіїля.
Єр. — Книга пророка Єремії.
Зах. — Книга пророка Захарія.
Ів. — Євангелія від св. Івана.
1 Ів., 2 Ів., 3 Ів. — Соборні послання св. апостола Івана.
Іов. — Книга Іова.
Іоїл — Книга пророка Йоїла.
Іон. — Книга пророка Іони.
Іс. — Книга пророка Ісаї.
Кол. — Послання св. апостола Павла до колосян.
1 Кор., 2 Кор. — Послання св. апостола Павла до коринтян.
Лк. — Євангелія від св. Луки.
Мал. — Книга пророка Малахії.

Мр. — Євангелія від св. Марка.
Мт. — Євангелія від св. Матвія.
Мих. — Книга пророка Михея.
1 М., 2 М., 3 М., 4 М., 5 М. — Книги Мойсеєві:
 1. Буття, 2. Вихід, 3. Левит, 4. Числа і 5. Повторення Закону.
Наум — Книга пророка Наума.
Неем. — Книга Неемії.
Об. — Об'явлення св. Івана Богослова.
Овд. — Книга пророка Овдія.
Ос. — Книга пророка Осії.
1 Петр., 2 Петр. — Соборні послання св. апостола Петра.
Пісн. — Пісня над піснями.
Плач — Книга плачу Єремії.
Пр. — Книга приказок Соломонових.
Пс. — Книга Псалмів.
Рим. — Послання св. апостола Павла до римлян.
Рут — Книга Рут.
1 Сол., 2 Сол. — Послання св. апостола Павла до солунян.
1 Сам., 2 Сам. — Книги Самуїлові.
Соф. — Книга пророка Софонії.
Суд. — Книга Суддів.
1 Тим., 2 Тим. — Послання св. апостола Павла до Тимофія.
Тит. — Послання св. апостола Павла до Тита.

Филім. — Послання св. апостола
Павла до Филімона.
Фил. — Послання св. апостола
Павла до філіп'ян.
1 Хр., 2 Хр. — Книги хроніки.

1 Цар., 2 Цар. — Книги царів.
Юд. — Соборне послання св. апостола
Юди.
Як. — Соборне послання св. апостола
Якова.

Цифра перед крапкою визначає розділ, а по крапці — вірш того розділу. Цифри на початку відсилачів без зазначення св. книг визначають ту книгу, в якій стоять. Три крапки по цифрі визначають: і далі. Перетинка (.) по цифрі визначає: і. Псалтир цитується за порядком гебрійським.

У гебрійських назвах власних і географічних т. зв. німий звук (шва) *е* чи *і* зазначено апострофом (знаком').

Усе, що тут видрукувано писаним письмом (таким, як це), того в оригіналі нема, — воно додане для ліпшого зрозуміння тексту.

ПЕРША КНИГА МОЙСЕЄВА:

БУТТЯ

Створення світу

1 На початку Бог створив Небо¹ та землю.

2 А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею,² і Дух Божий ширяв над поверхнею води.^{3 4}

3 І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло.

4 І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви.

5 І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день⁵ перший.

6 І сказав Бог: „Нехай станеться твердь⁶ посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“

7 І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так.

8 І назвав Бог твердь „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий.

9 І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-понад неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так.

¹ По-гепрейському завжди šama'im небеса́ вживається тільки в множині; по-українському небо або небеса́.

² В оригіналі al pnej tehom — над обличчям праокеану; tehom — це хаос, безодня, праокеан.

³ Al pnei — на обличчі, на поверхні води. Часте в біблійній мові „обличчя землі“ — це поверхня землі.

⁴ По-гепрейському вода таїм, слово завжди множинне.

⁵ Гепрейське jom „день“ визначає тонокж і час.

⁶ Rakiá — твердь, щось твердо уставлене, фірмамент, звід небесний, небозвід, пор. Пс. 19. 2.

1 Неєм. 9. 6. Єр. 32. 17. Ів. 1. 4. Дії 17. 24. Євр. 1. 10, 11. 3.

2 Іс. 40. 13. Пс. 33. 6. Дан. 2. 6. Лк. 6. 44. 11

3 Іс. 40. 13. 2 Кор. 4. 6.

4 Іс. 40. 13.

5 Пс. 114. 16.

Пс. 74. 17. 104. 19, 136. 7.

7 Єр. 51. 16. Пс. 148. 4.

Пс. 136. 8, 9. 16

9 Йов 38. 8. Пс. 33. 7.

1 4

2. 19. 5 М. 4. 17. 20

10 І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно.

11 І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так.

12 І землю траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в ній за родом його. І Бог побачив, що добре воно.

13 І був вечір, і був ранок, — день третій.

14 І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками.

15 І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. І сталося так.

16 І учинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі.

17 І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею,

18 і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре.

19 І був вечір, і був ранок, — день четвертий.

20 І сказав Бог: „Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу,

і птаство, що літає над землею під небесною твердю¹.

21 І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода виросла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно.

22 І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“

23 І був вечір, і був ранок, — день п'ятий.

24 І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і зёмну звірину за родом її“. І сталося так.

25 І вчинив Бог зёмну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно.

Створення людини

26 І сказав Бог: „Створімо людину¹ за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним,² і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“.

27 І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх.

28 І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“

29 І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває

насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому під деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам!

30 І зёмній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелена яринна на їжу для них.“ І сталося так.

31 І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

Бог освячує сьомий день. Друге оповідання про створення світу

1 **2** І були скінчені небо й земля, і все воїнство¹ їхнє.

2 І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив² у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив.

3 І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив.

4 Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо та землю.

5 І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю.

6 І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю.

Ще оповідання про створення людини. Рай

7 І створив³ Господь Бог людину з пороху зёмного. І ди- хання⁴ життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею.

8 І насадив Господь Бог рай⁵

¹ Воїнство, севаат — це світила небесні; звідси Саваот — війська, сили небесні. Пор. Іс. 13. 4.

² По-гребрейському *vajijšbot* — перервав (працю).

³ По-гребрейському *vajicer* — уформував, створив, пор. 2 М. 32. 4.

⁴ По-гребрейському *nišmat* — вдихав:

⁵ По-гребрейському *gan*, садок.

¹ Людина — по-гребрейськи *adam*, церковно- слов. чоловік, *adamaš* — земля.

² Птаство небесне, of *haššamajim* — птаство повітряне; пор. 1 М. 1. 20.

21 Йов 40. 25.
Пс. 104. 26.

22 1. 28, 8. 17,
9. 1. 7.

Пс. 104. 24. 1 31
Тим. 4. 4.

5 М. 4. 19.
2 Цар. 21. 3.
Єр. 33. 22.

2 М. 20. 11
31 17

25 Йов 12

Сир. 4

26 3. 22, 5. 1, 9. 6.
Пс. 8. 6, 82. 6.
Екл. 3. 19.
1 Кор. 17

Йов 38. 26, 27

27 2. 5, 2. 6.
19. Мт. 19. 4.

28 1. 22 Сир. 2

1. 27, 3. 19.
2 М. 32. 4.
1 Кор. 15. 45.

3. 23. Псн. 4. 8
5. 16. Іс. 51.
3. 6а. 31. 9.

29 9. 3. Рим. 14.
2.

ув Едені¹ на сході, і там осадив людину, що її Він створив.

9 І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево Пізнання добра і зла.

10 І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма початками.

11 Імення одному Пішон, оточує він усю землю Хавіла, де є золото.

12 А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс.

13 Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує увесь край Етіопії.²

14 А ім'я річки третьої — Тигр, вона протікає на сході Ашшуру.³ А річка четверта — вона Ефрат.

15 І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала.

16 І наказав Господь Бог Адамові,⁴ набувши: „Із золотого дерева в Раю ти можеш їсти.

17 Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помереш!“

18 І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“.

19 І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити,⁵ як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому.

¹ Еден — присний, ніжний, делікатний.

² В оригіналі Кіш.

³ Ашшур — Асирія.

⁴ В оригіналі adam — людина, чоловік, так і далі.

⁵ У біблійній мові, особливо в книгах пророків, часто маємо „побачити“ замість „почути“ і навпаки

9 Пр. 3. 18. Об.
2. 7. 22. 2

18 13.

12 2 М. 28. 9.

13 Іс. 18. 1.

14 16. 18. 5 М. 1.
7. Дан. 10. 4.
Мт. 19. 5. 24

15 3 23.

Об. 12. 19. 20. 1
2

18 Екл. 4. 9. Пс.
70. 6.

19 1. 20.

2 Кор. 11. 3. 4
1 Тим. 2. 14.

3. 22.

20 І назвав Адам імена всієї худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові поміч Він не знайшов, щоб подібна до нього була.

21 І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрити його місце.

22 І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама.

23 І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона чоловіковою¹ буде зватися, бо взята вона з чоловіка.“

24 Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“.

25 І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромились.

Прабатьківський гріх

3 Але змії був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їкте з усякого дерева раю?“

2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти,

3 але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їкте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“.

4 І сказав змії до жінки: „Умерти — не вмрете!

5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаєчи добро й зло“.

6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути

¹ Чоловікова, чоловічиця — жінка, гебрейське ishah (іш — чоловік, муж).

знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв.

7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І зшили вони фігові листя, і зробили опаски собі.

Божий присуд і обітниця Спасителя

8 І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю.

9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“

10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагий я, — і сховався“.

11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“

12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, і я їв“.

13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“.

14 І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятий над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя.“

15 І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту“.

16 До жінки промовив: „Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа

Рим. 8. 10, 20. 17
21.
7 2. 25.

1 26, 2. 7.
2 Сол. 3. 8

2. М. 29. 8.
11 2. 16. 17.

1 26. 5. 1.
Пс. 8. 6. 82.
6.

13 2 Кор. 11. 3.
14.
2. 8.

14 Мих. 7. 17.

2 М. 25. 18.
4 М. 22. 23.
Саяк. 28. 14.

4. 17, 19. 5.
Мт. 1. 25.
15 Мт. 3. 7. Евр.
2 14. 15

16 4. 7. Писн. 7.
1. 1 Кор. 11
3

твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“.

17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорючи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя.“

18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову.

19 У поті свого лица¹ ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороку вернешся“.

Вигнання з еденського раю

20 І назвав Адам ім'я своєї жінки: Єва,² бо вона була мати всього живого.

21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одягу шкуряну³ — і зодягнув їх.

22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли бо він простяг він свої руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“.

23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був.

24 І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного,³ який обертався навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Каїн і Авель

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна,⁴ і сказала: „Набула чоловіка від Господа“.

¹ Гебрейське ар визначає найперше „лице“, а також „лице“. Від тяжкої праці капає піт і з кінчика носа.

² Хава, Chavvah цебто життя, жива.

³ Lanat — полум'я, лезо; гостре, як полум'я, ватає дже гостре.

⁴ Каїн — набутий.

2 А далі вона породила брата йому Авеля.¹ І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник.

3 І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі.

4 А Авель, — він також приніс від своїх первородних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його,

5 а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось.²

6 І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось² обличчя твоє?

7 Отож, коли ти добре роби-тимеш, то підіймеш обличчя своє,² а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“.

8 І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його.

9 І сказав Господь Каїнові: „Де Авель, твій брат?“ А той відка-зав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“

10 І сказав Господь: „Що ти зробив? Голос крові брата твого визнає до Мене з землі.

11 А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки.

12 Коли будеш ти порати зем-лю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та за-волокою будеш ти на землі“.

13 І сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести.“³

¹ Авель — смутний.

² Похилити обличчя — не бути прощеним, поsumніти; підняти обличчя — бути прощеним. Пор. далі 32. 21, 40. 13.

³ „Знести гріх“ (avon minneso) — це пробачити.

Пов. 15. 20. 14

4 2 М. 34. 19
Гар. 11. 4

6 31. 2. 32. 21.

4. 1. 17
7 3. 16. 32. 21.
Пс. 82. 2

8 Мт. 23. 35.
1 Ів. 3. 12.

10 3 М. 19. 16.
Гар. 12. 24.

Пов. 30. 31. 21
11 5. 29

13 Мт. 27. 4. 5

14 Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лица Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“.

15 І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде під-щений“. І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його.

16 І вийшов Каїн з-перед лица Господнього, й осів у країні Нод,¹ на схід від Едену.

Каїнові нащадки

17 І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох.

18 І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мехуїла, а Мехуїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха.

19 І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цілла.

20 І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду.

21 А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусли й сопілку.

22 А Цілла також породила Ту-валкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноема.

23 І промовив Ламех до жінок своїх:

„Адо й Цілло, послухайте ви мого голосу, жони Ламехові, почуйте ви слова мого!

Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою,

¹ Нод — туляння.

24 і як буде усемеро пімщений Каїн,
то Ламех — у сімдесятеро й
семеро!¹

Нашадки Ада́мові

25 І пізнав Адам шесвою жінку,
— і сина вона породила. І на-
звала імення йому: Сиф,¹ бо, Бог
дав мені інше насіння за Авеля,
що забив його Каїн“.

26 А Сифові теж народився був
син, і він назвав імення йому:
Енош. Тоді зачали були призи-
вати Імення Господнє.

5 Оце книга нашадків Адамо-
вих. Того дня, як створив
Бог людину, Він її вчинив на
подобу Богу.

2 Чоловіком і жінкою Він їх
створив, і поблагословив їх. І
того дня, як були вони створені,
назвав Він їхнє імення: Людина.

3 І жив Адам сто літ і три-
дцять, та й сина породив за по-
добою своєю та за образом своїм,
і назвав ім'я йому: Сиф.¹

4 І було Адамових днів по тому,
як він Сифа породив, вісім сотень
літ. І породив він синів і дочок.

5 А всіх Адамових днів було,
які жив, дев'ять сотень літ і три-
дцять літ. Та й помер він.

6 І жив Сиф сто літ і п'ять літ,
та й породив він Еноша.

7 І жив Сиф по тому, як Еноша
породив, вісім сотень літ і сім літ.
І породив він синів і дочок.

8 А були всі дні Сифові дев'ять
сотень літ і дванадцять літ.

9 І жив Енош дев'яносто літ,
та й породив він Кенана.

10 І жив Енош по тому, як
Кенана породив, вісім сотень літ і
п'ятнадцять літ. І породив він
синів та дочок.

11 А були всі Еношеві дні

24 4. 15. Мт. 18.
22.

25 5. 3.

26 12. 8, 13. 4.
28. 19.

1 1. 26, 27.
1 Хр. 1. 1.

2 1. 27. Мт. 19.
4
Юд. 14. 15. 18

3 4. 25

Мих. 6. 8.
Мал. 2. 6.
6 4. 26

6. 9. 6вр. 11. 5. 24

10 Лк. 3. 37.

дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та
й помер він.

12 І жив Кенан сімдесят літ, та
й породив він Магалал'їла.

13 І жив Кенан по тому, як
породив Магалал'їла, вісім сотень
літ і сорок літ. І породив він
синів та дочок.

14 А всіх Кенанових днів було
дев'ять сотень літ і дев'ять літ.
Та й помер він.

15 І жив Магалал'їл шістдесят
літ і п'ять літ, та й породив він
Яреда.

16 І жив Магалал'їл по тому,
як Яреда породив, вісім сотень
літ і тридцять літ. І породив він
синів та дочок.

17 А були всі дні Магалал'їлові
вісім сотень літ і дев'яносто літ і
п'ять літ. Та й помер він.

18 І жив Яред сто літ і шіст-
десять і два роки, та й породив він
Еноха.

19 І жив Яред по тому, як по-
родив він Еноха, вісім сотень літ.
І породив він синів та дочок.

20 А були всі Яредові дні де-
в'ять сотень літ і шістдесят і два
роки. Та й помер він.

21 І жив Енох шістдесят і п'ять
літ, та й породив Метушалаха.

22 І ходив Енох з Богом по
тому, як породив він Метуша-
лаха, три сотні літ. І породив
він синів та дочок.

23 А всіх Енохових днів було
три сотні літ і шістдесят і п'ять
літ.

24 І ходив із Богом Енох, і
не стало його, — бо забрав його
Бог.

25 І жив Метушалах сто літ і
сімдесят і сім літ, та й Ламеха
породив.

26 І жив Метушалах по тому,
як породив він Ламеха, сім сотень
літ і вісімдесят і два роки. І по-
родив він синів та дочок.

¹ Set, Шет — нагорода.

27 А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістьдесят і дев'ять літ. Та й помер він.

28 І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив,

29 ім'я йому назвав: Ной,¹ говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“.

30 І жив Ламех по тому, як Ной породив, п'ять сотень літ і дев'ятьдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок.

31 А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він.

32 І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

Люди розмножились і зіпсулись

6 І сталося, що розпочала людина розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки.

2 І побачили Божі сини людських дочок, що вродливі вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали.

3 І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перематися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“.

4 За тих днів на землі були велетні, а також по тому, як стали приходити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку.

5 І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і ввесь нахил думки серця² її — тільки зло повсякденно.

6 І пожакував був Господь, що людину створив на землі. І заступився Він у серці Своїм.

¹ Noach, Ной — потішення.

² В біблійній мові серце, lev, часто визначає розум. Пор. 2. М. 28. 3.

Кара Божя. Ной

7 І промовив Господь: „Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив“.

8 Але Ной знайшов милість у Господніх очах.

9 Це ось біповідь про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив.

10 І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета.

11 І зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством.

12 І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу¹ свою на землі.

Ной в ковчег і врятування по парі всього живого

13 І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тіду перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу² їх із землі.“

14 Зроби собі ковчег з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчег, і смолою осмолиш його ізсередини та ізназовуру.

15 І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчег, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому.

16 Отвір учиниш в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхні долини, другорядні й третьорядні.

17 А Я ось наведу потіп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі!

¹ Дорога — життя.

² В оригіналі „зіпсую“, бо й земля зіпсулась.

29. 4. 11. 12. 1. Іс.
2. 25. 1. Петр.
3. 20. 18. 3. 1. Іс.
1. 30. Евр. 8.
11. 7.
2. Петр. 2. 5.

5. 22. 10

32. 6. 10. 10. 1.

Ев. 7. 2. Ам. 13
8. 2.
2. 5. М. 7. 3. 4

3. Пс. 90. 10. Гал.
5. 17. 1. Петр.
3. 20. Дії. 7. 51.
Евр. 11. 7. 1. 14
Петр. 3. 20.

6. 1. Сам. 15. 11,
29. Іс. 63. 9,
10.

18 І складу Я заповіта Сво-
його з тобою, і ввійдеш до ковчегу
ти, і сини твої, і жінка твоя, і
жінки твоїх синів із тобою.

19 І впровадиш до ковчегу по
двоє з усього, — з усього живого,
із кожного тіла, щоб їх заховати
живими з тобою. Вони будуть
самець і самиця.

20 Із птаства за родом його, і з
худоби за родом її, і з усіх плазу-
нів на землі за родом їх, — по
двоє з усього увійдуть до тебе,
щоб їх зберегти живими.

21 А ти набери собі з кожної
їжі, що вона на споживання, —
і буде для тебе й для них на
поживу.

22 І зробив Ной усе, — як зве-
лів йому Бог, так зробив він.

Потоп на землі

7 І сказав Господь Ноеві: „Уві-
йди ти й увесь дім твій до
ковчегу, бо Я бачив тебе правед-
ним перед лицем Своїм в оцім
роді.

2 Із усякої чистої худоби візь-
меш собі по семеро, самця та сами-
цю її, а з худоби нечистої — двоє:
самця та самицю її.

3 Також із птаства небесного по
семеро, самця та самицю, щоб на-
сіння сховати живим на поверхні
всієї землі.

4 Ось бо по семи днях Я лити-
му на землю дощ сорок день і
сорок ночей, — і всяку істоту, яку
Я вчинив, зітру з-над поверхні
землі!“

5 І зробив Ной усе, як звелів
був Господь.

6 А Ной був віку шостисот літ,
і стався потоп, — вода на землі.

7 І ввійшов Ной, і сини його, і
жінка його, і невістки його з ним
до ковчегу перед водою потопу.

8 Із чистої худоби та з худоби,

що нечиста вона, і з птаства, і
всього, що плазує на землі,

9 по двоє ввійшли до Ноя до
ковчегу, самець і самиця, як Бог
Ноеві був ізвелів.

10 І сталося по семи днях, — і
води потопу линули на землю.

11 Року шостої сотні літ життя
Ноевого, місяця другого, сімна-
дцятого дня місяця, — цього дня
відкрилися всі джерела великої
безодні, і розчинилися небесні роз-
твори.

12 І був дощ на землі сорок
день і сорок ночей.

13 Того саме дня до ковчегу
ввійшов Ной, і Сим, і Хам та
Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і
три невістки його з ними,

14 вони та всяка звірина за
родом її, і всяка худоба за родом
її, і всяке плазуюче, що плазує по
землі, за родом його, і всяке пта-
ство за родом його, усяка пташка
крилата.

15 І ввійшли до Ноя, до ков-
чегу по двоє із кожного тіла, що в
нім дух життя.

16 А те, що ввійшло, — самець
і самиця з кожного тіла ввійшли,
як звелів йому Бог. І замкнув
Господь за ним ковчег.

17 І був потоп сорок день на
землі, і збільшилась вода, і по-
несьла ковчег. І він високо став
над землею.

18 І прибула вода, і сильно
збільшилась вона на землі, — і
пливав ковчег на поверхні води.

19 І дуже-дуже вода на землі
прибула, і покрились усі гори ви-
сокі, що під небом усім.

20 На п'ятнадцять ліктів угору
вода прибула, — і покрились гори.

21 І вимерло всяке тіло, що
рухається на землі: серед птаства,
і серед скотини, і серед звірини, і
серед усіх плазунів, що плазують
по землі, і кожна людина.

6. 19.

19 1 27. 7 9

8. 2.

21 41. 48.

22 7 5. 9 Мт
21 6

6. 19

1 Дії 16. 31.

2 6. 19, 7. 15, 8.
20.

5 6. 22.

6 Лк. 17. 27.

Мт. 24. 38. 21

2 Петр. 3. 6.

22 Усе, що в нїздях його дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було.

23 І винишив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазуна, і аж до птаства небесного, — вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було.

24 І прибувала вода на землі сто і ян'десят день.

Закінчення потопу

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожду звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокоїлась.

2 І закрились джерела безодні та небесні розтвори, — і дош з неба спинився.

3 І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста і п'ятидесяти днях.

4 А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських.

5 І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися ірв'які вершки.

6 І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його він зробив.

7 І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-над землі.

8 І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі.

9 Не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її.

10 І він зачекав іще других сім

23 2 Петр. 2. 5.

1 19. 29. 2 М.
10. 13.

12. 1. 4.

3 7. 24.

1. 22.

4 Іс. 37. 38.

6 6. 16.

1 Петр. 3. 20. 18

3 М. 11. 2.

9 5 М. 28. 65.

3 М. 1. 9 Мт. 21
15. 19.

день, і знову з ковчегу голубку послав.

11 І голубка вернулась до нього вечірнього часу, — і ось у неї в двобок лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі.

12 І він зачекав іще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась.

13 І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі!

14 А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висохла земля.

15 І промовив Ноеві Господь, кажучи:

16 „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої.

17 Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, за поводь із собою. І хай рояться вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються”.

18 І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його.

19 Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони.

20 І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопалення.

21 І почув Господь пахощі любви, і в серці Своему промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його

молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був.

22 Надалі, по всі дні землі, сімба та живна, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч -- не припиняться!"

*Благословення Божє Носві й
си́нам його*

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповняйте землю!"

2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звірною землею, і між усім птаством небесним, між усім, чим роїться земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони.

3 Усе, що плазує, що живе воно, — буде вам на їжу. Як зелену ярину — Я віддав вам усе.

4 Тільки м'яса з душою його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати.

5 А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я буду жадати душу людську.

6 Хто виллє кров людську з людини, то виллєта буде його кров, бо Він учинив людину за образом Божим.

7 Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній!"

Заповіт Бога з землею

8 І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи:

9 „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потомством по вас.

10 І з кожною живою душою, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї земної звірини з

вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини.

11 І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вже знищене водою потопу, і більш не буде потопу, щоб землю нищити".

12 І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душою, що з вами, на вічні покоління:

13 Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею.

14 І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде видітися в хмарі веселка.

15 І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душою в кожному тілі. І більш не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло.

16 І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душою в кожному тілі, що воно на землі".

17 І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожным тілом, що воно на землі".

Хамів гріх проти батька

18 І були сини Носві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфет. А Хам — він був батько Ханаанів.

19 Оці троє були сини Носві, і від них запліднилася вся земля.

20 І зачав був Ной, муж землі, садити виноград.

21 І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету.

22 І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом браттям своїм надворі.

23 Узяли тоді Сим та Яфет одязину, і поклали обидва на плечі

8. 21. Іс. 54. 11
9. 10

21. 28

31. 29. 19. 11
10. 2

4. 3. 1. 1
1. 11

5. 2. 21. 28
11. 11. 17

6. 1. 26. 27. 2. 2
21. 12. 3. 11
16. Рим. 12. 4

7. 1. 22. 28. 8
1

9. 6. 18.
3. 1. 18. 7
Ос. 2. 11. Ав.
2. 15.
10. Пс. 145. 9.

22

свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого.

24 А Ной вїтверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший.

25 І сказав він:

„Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм браттям!“

26 І сказав він:

„Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому!“

27 Нехай Бог розпросторить Яфета,

і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“

28 А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ.

29 А всіх Ноевих днів було дев'яност літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

Нащадки синів Ноевих

10 Оце нащадки синів Ноевих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі:

2 Сини Яфетові: Гомер, і Магор, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас.

3 А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма.

4 А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і кити, і додани.

5 Від них відділились острови народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у народах своїх.

6 А сини Хамові: Куш,¹ і Міцпраїм,² і Фут, і Ханаан.

7 А сини Кушові: Сева, і Хавіла,

і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан.

8 Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі велетнів.

9 Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“.

10 А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар.

11 З того краю вийшов Ашшур,¹ та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах,

12 і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике.

13 А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів,

14 і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і нафторів.

15 А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета,

16 і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина,

17 і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина,

18 і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпорозились роди Ханаанеянина.

19 І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу.

20 Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах.

21 А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів.

22 Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам.

23 А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш.

¹ Куш — родоначальник етіопів.

² Міцпраїм — родоначальник єгиптян. У Біблії завжди Міцраїм замість грецького Єгипет.

¹ Ашшур — від нього Асирія.

25 3 М. 18. 7.
20. 11. 5 М.
27. 16.

11 2 9. Ам. 10
8 2 61 9 2 3

10. 22. 26. 22. 11
36. 37.

1с. 66. 19.

2 М. 2. 23.
63. 29. 14.

5 М. 2. 24. 16
6г. 15. 8.

6г. 27. 8. 11.

13. 10 19

3 6г. 27. 14

4 М. 24 24

10. 31.

5 11. 7. 8

1 Хр. 4. 47.

6 2 13. 50 11

7 2. 11. 63. 27.
22

Пов 1. 4. 23

24 А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера.

25 А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег,¹ бо за днів його поділилася земля, а ймення його брата — Йоктан.

26 А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Ераха,

27 і Гадорама, і Узала, і Диклу, 28 і Увала, і Авімаїла, і Шеву, 29 і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові.

30 А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східньої.

31 Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах.

32 Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

Вавилонська башта. Помішання мов

І І була вся земля — одна мова та слова одні.

2 І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шинearському краї рівнину знайшли, і оселилися там.

3 І сказали вони один одному: „Ану, наробімо цегли, і добре її випалімо!“ І ставася цегла для них замість каменя, а смола земляна була їм за вапно.

4 І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпорішилися по поверхні всієї землі!“.

5 І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її.

6 І промовив Господь: „Один це народ, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них немож-

24 11. 12.

26 1 31

29 2 11

32 9. 19. Дії 17.

26.

1 Хр. 1. 18. 12

1 Хр. 1. 25. 14

3 11. 10

4 5 М. 1. 28.

5 18 21. Дії 2. 35

ливого, що вони замишляли чинити.

7 Тож зійдімо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один одного“.

8 І розпорішив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто.

9 І тому то названо ймення йому: Вавилон,¹ бо там помішав Господь мову всієї землі. І розпорішив їх звідти Господь по поверхні всієї землі.

Нащадки Симові

10 Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі.

11 І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок.

12 А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха.

13 І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І породив він синів та дочок.

14 Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера.

15 І жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок.

16 Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелега.

17 І жив Евер по тому, як породив він Пелега, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок.

18 Пелег же жив тридцять літ, та й породив Реу.

19 І жив Пелег по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок.

20 А Реу жив тридцять і два роки, та й породив Сегура.

¹ Пелег — поділ, розділ.

¹ Вавилон — помішання.

21 І жив Реу по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок.

22 А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора.

23 І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок.

24 А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха.

25 І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок.

26 Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана.

27 А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота.

28 Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському.

29 І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а імення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана. Мілчиного батька і батька Їски.

30 А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона.

31 І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Гаранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися.

32 І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

Покликання Аврама

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю,¹ який Я тобі покажучу.

¹ Пишемо Край, бо це Обіцяний Край. Палестина.

28. 4. 2.

2 І народом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу імення твоє, — і будеш ти благословенням.

29. 4. 27. 29. 3. 8. 8. 16.

3 І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“

24 Лк. 3. 34.

4 І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану.

13. 14. 5.

5 І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і увесь маєток, який набули, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули.

26 Бр. 24. 2.

13. 7. Дії 7. 45. 6. Евр. 11. 9.

6 І пройшов Аврам по Краю¹ аж до місця Сихему, аж до дуба Мамре. А ханаанецинин тоді проживав у цім Краї.

29. 20. 20.

13. 15.

7 І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господеві, що явився йому.

13. 4. 28. 29.

31 Дії 7. 4.

8 А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу,² і намета свого розп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господнє Імення.

20. 1.

9 І подавався Аврам усе далі на південь.

Аврам в Єгипті

26. 1. 41. 5.

10 І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту,³ щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став.

1 Бр. 24. 3. Евр. 11. 8.

26. 7. 29. 17.

11 І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я

¹ Край — Палестина.

² Бет-Ел — дім Божий, по-церк. сл. Веоиль, Вефил.

³ Міцраїм — Єгипет.

знаю, що ти жінка вродлива з обличчя.

12 І станеться, як побачать тебе єгиптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою.

13 Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе."

14 І сталось, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгиптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона.

15 І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового.

16 І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невольниці, і ослиці, і верблуди.

17 І вдарив Господь фараона та дім його великими поразками через Сару, Аврамову жінку.

18 І прикликав фараон Аврама й сказав: „Що ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка?

19 Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!"

20 І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

Розлучення Аврама з Лотом

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву.¹

2 А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото.

3 І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм,

¹ Негев — південь, пізніш Іудея.

12. 8. 4

4 до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там прикликав Господнє Імення.

5 Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети.

6. 1. 6

6 І не вмішала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати.

14. 6. 2

7 І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанейнин та перізеєєнин сиділи тоді в Краю.

12. 6. 7

8 І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня.

9 Хіба не ввесь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то піду я ліворуч."

17 Пс. 105. 14.

10. 19. 19. 22. 10

10 І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомор був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край!

11 І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного.

13. 18. 12

12 Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому.

13 А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом.

Обітниця Божя Аврамові

14 І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід,

15 бо всю цю землю, яку бачиш,

Я її дам навіки тобі та потомству твоєму.

16 І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зємний, то теж і потомство твоє перелічене буде.

17 Устань,¹ пройдиш по Краю вдовж його та виіршки його, — бо тобі його дам!

18 І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господеві.

Аврам звоював сусідніх царів

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Аріоха, царя Еласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, —

2 вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемeverом, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар *тепер*.

3 Усі ці зібрались були до долини Сіддїм, — вона *тепер* море Солоне.

4 Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали.

5 А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі,

6 і Хорянина в горах Сеїру² аж до Ел-Парану, що він при пустині.

7 І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату,³ — воно *тепер* Кадеш, — і звоювали всю землю Амалїка, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі.⁴

¹ У біблійній мові устань, ким, визнає не вставання, а початок діяльності, пор. Пс. 78. 6. У нашій мові таке „вставати“ може й опускатися, або перекладатися спонукуванням: ану.

² Сеїр — волохатий, дикий країна.

³ Ен-Мішпат — джерело справедливости або суду.

⁴ Тамар — пальма.

15 12. 7. Рим. 4. 13.

16 15. 5, 17. 2. 2 М. 32. 13

18 14. 13, 24. 4 М. 13. 22.

11. 3. 10

12. 5. 12

2 19. 22.

12 5. 1 Сам 13. 5

5 15. 20.

Суд. 7. 16.

12 5. 14 11 16

7 16. 14. 2 Хр. 20. 2.

Пс. 76. 3. 18

8 І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — *тепер* він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій у долині Сіддїм, —

9 із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Аріохом, царем Еласару, — чотири царі проти п'ятьох.

10 А долина Сіддїм була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позостали повтікали на гору.

11 І взяли вони увесь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли.

12 І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли.

13 І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників.

14 І почув Аврам, що небіж¹ його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану.

15 І він поділився на *гурті* вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску.

16 І вернув він усе добро, а також Лота, небожа¹ свого, і добро його повернув, а також жінок та людей.

17 Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона *тепер* долина Царська.

18 А Мелхиседек,² цар Салиму,

¹ В оригіналі брат, син брата, пор. 1 М. 12. 5.

² Малки-Цедек, Мелхиседек — цар справедливости, цар правди.

виніс хліб та вино. А він був священник Бога Всевишнього.

19 І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю.

20 І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього.

21 І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“.

22 Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, —

23 що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама.

24 Я не хочу нічого, — *даси* тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

Заповіт Господа з Аврамом

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“.

2 А Аврам відізався: „Господи, Господи, — що *даси* Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник мого господарства — він Елі-Езер¹ із Дамаску“.

3 І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“.

4 І ось слово Господнє до нього таке: „Він не буде спадкоємцем тобі, але той, хто вийде з твогою нутра, — він буде спадкоємцем тобі“.

5 І *Господь* його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та

зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“

6 І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність.

7 І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємцем її“.

8 І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємцем її?“

9 Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“.

10 І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювині, і дав кожному частину його відповідно до другої, але птаства не розсік.

11 І зліталось хиже птаство на труп, та Аврам відганяв його.

12 Коли ж сонце схилилось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий.

13 І промовив *Господь* до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде прихоськом в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ.

14 Але народ, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком.

15 А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш.

16 А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореяннина“.

17 І сталося, коли зайшло сонце й була темрява, то ось *появилась* мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками *жестяни*.

18 І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Потомству твоєму Я дав оцю

Пс. 106. 31. 6
Рим. 4. 3. Гал. 3. 6. Як. 2. 23.
11. 28. 7

20 28. 22. Евр. 7. 4

22 2 М. 6. 8.

Ер. 34. 18. 10
23 2 Цар. 5. 16.
Ест. 9. 15. 16

2 М. 3. 22. 13
11. 2. 3.
1 31. 1. Іс. 41.
10. Пс. 84. 12

2 М. 3. 22. 14
11 2 3
2 24. 2

25. 8. 49. 33. 15
4 М. 20. 24

2 М. 12. 40. 16
41.
3 14. 14

2 М. 19. 18. 17
Ер. 34. 18.

5 13. 14. Евр. 11 42

12 - 16. 80. 18
12.

¹ Елі-Езер, Еліезер — Бог поміч.

землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата:

19 хенейнина, і кенізеянина, і кадмонейнина,

20 і хіттеянина, і перізеянина, 20 5 М. 7. 1 і рефаєянина,

21 і амореянина, і ханаанейнина, і гірґашеянина, і євусейнина”.

Історія Агарі

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї була єгиптянка невольниця, а ймення її Агар. 1 15. 2, 3, 21. 9 Гал. 4. 24

2 І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невольниці, — може від неї одержу я сина“. І послухався Аврам голосу Сарі.

3 І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невольницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. 21. 20, 25. 18. 12 Пов. 24. 5

4 І він увійшов до Агарі, — і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. 16. 1. 15

5 І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невольницю до лона твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ 5 31. 53. 1 Сам. 24. 16.

6 І промовив Аврам до Сарі: „Таж невольниця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Агар від обличчя її.

7 І знайшов її Ангел Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур,

8 і сказав: „Агаро, Сарина невольнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала:

„Я втікаю від обличчя Сарі, пані моєї“.

9 А Ангел Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“

10 І Ангел Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне“.

11 І Ангел Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породиш, і назвеш ім'я йому Ізмаїл,¹ бо прислухавсь Господь до твоєї потреби“.

12 А він буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він аїти при всіх своїх браттях“.

13 І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“

14 Тому джерело було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом.

15 І вродила Агар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Агар: Ізмаїл.

16 А Аврам був віку восьми-десяти літ і шести літ, коли Агар вродила була Аврамові Ізмаїла.

Заповіт Бога з Аврамом і його нащадками

17 І був Аврам віку дев'яти-десяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! 24. 40. 1

2 І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“.

3 І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи:

¹ Ішмаел, Ізмаїл — Бог пошує.

4 „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів.

5 І не буде вже кликатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам,¹ бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів.

6 І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть.

7 І Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі.

8 І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“.

9 І сказав Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтимеш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях.

10 То Мій заповіт, що його ви виконувати будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас.

11 І будете ви обрізані на тілі крайньої плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами.

12 А кожен чоловічої статі восьмирічний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потомства твого.

13 Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним.

14 А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі

5 Неем. 9. 7. Іс.
51. 2. 2 Рим.
4. 17.

6 17. 16.

18. 2. 2 Іс. 1. 17

8 12. 7. 4. 1
Євр. 11. 9

10 Ді 7. 8. Рим
4. 11. 12.
3м. 12. 3.
25. 16 20

Рим. 9. 9. 21

12 17. 27. 3 М
12. 3. 2 Іс. 2
21

свої крайньої плоті, то стята буде душа та з народу свого, — він зірвав заповіта Мого!“

15 І сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого імення не кличе *вже*: Сара, бо ім'я її: Сарра.¹

16 І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї народи, і царі народів будуть із неї“.

17 І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“

18 А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“

19 Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак.² І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по ній.

20 А щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його.

21 А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“.

22 І Він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама.

23 І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої статі з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоті їх того самого дня, як Бог говорив з ним.

24 А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його.

¹ Аврам — високий чи сильний батько, Авраам — батько багатьох

¹ Сарра — вельможа, княжна.

² Ісак — Ісак, — „він буде сміятися“, пор. 21. 6.

25 А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його.

26 Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його.

27 І всі мужі дому його, — народжені дому й куплені за сріблом з-поміж чужоплемінних, були обрізані з ним.

Небесні Гості в Авраама

18 І явився до нього Господь між дубами Мамре, а він сидів при вході в намет під час денної спати.

2 І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, — і вклонився до землі,

3 та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не прохось повз Свійого раба!

4 Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте¹ під деревом.

5 І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свійого раба“. І сказали вони: „Зроби так, як сказав“.

6 І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, заміси, і зроби коржі“.

7 І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слугі, а той швидко його приготував.

8 І взяв масла й молока, та теля приготуване, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. І їли Вони.

9 І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“.

¹ В оригіналі: hiššaanu. обіпріться.

17. 19, 21. 2. 10
Рим. 9. 9.
Гар. 11. 11.

26 17. 23

27 17. 12.

1 Цар. 1. 1.

17. 17. 1
Петр. 3. 6.

1 13. 18.

Пс. 135. 6
Лк. 1. 37.

3 Лк. 1. 30. 6ар.
13. 2.

4 19. 2, 43. 24.
Лк. 7. 44.

Лк. 24. 15. 16

6 2 М. 12. 39. 1
Сам. 28. 24.

12. 1, 2, 3. 18
22. 18, 26. 4.

2 М. 13. 8. 19
5 М. 4. 10, 6.
7, 11. 19.

9 24. 67, 31. 33.

13. 13, 19. 13. 20
Мт. 11. 24.

10 І сказав *один з Них*: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї . . .“ А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним.

11 Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче.

12 І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“

13 І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась?“

14 Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж *тоді* матиме сина“.

15 А Сарра відріклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — таки сміялася ти!“

Доля Содому й Гоморри

16 І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити.

17 А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити?“

18 Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі!

19 Бо вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“.

20 І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори

великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий,

21 зійдуться Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загинуть, а як ні — то побачу“.

22 І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем.

Заступництво Авраама за Содо́м та Гомору

23 І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим?

24 Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є?

25 Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“

26 І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайдуть п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“.

27 І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілюся був говорити до Господа свого, а я порох та попіл.“

28 Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайдуть сорок і п'ять!“

29 І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“

30 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“ А Господь відказав:

„Не зроблю, коли й тридцять знайдуть там!“

31 І сказав Авраам: „Оце я осмілюся був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“

32 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Господа, і нехай я скажу тільки раз цього: Може хоч десять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятиох!“

33 І пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

Знищення Содому й Гомори та рятування Лота

19 І прибули обидва Ангели до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі,

2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете і підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“.

3 А він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і увійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напик прісного — і їли вони.

4 Це вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь народ звідусюди оточили той дім.

5 І вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“

6 І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою,

7 і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого!“

21 11. 5.

23 4 М. 16. 22

18 2 1

25 11. 7. 9. 16

18. 4. Евр. 13. 2

26 Евр. 5. 1

27 18. 31. Пов. 30. 19. Евр. 12. 7.

суд. 19. 22. 4

4. 1. 17. 19. 8. 5. 24. 16. 3 М. 18. 22. 20. 13. суд. 19. 22. Мт. 1. 25.

30 суд. 6. 8.

суд. 19. 23. 7

8 Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а ви їм робіть, що вам до вподоби . . . Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого”.

9 А вони закричали: „Іди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став *тут* суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері.

10 Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули.

11 А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотю, — від малого аж до великого. І ті попомучилися, шукаючи входу.

12 І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця,

13 бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його”.

14 І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун.

15 А коли зійшла світова зірниця, то Ангели принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться *тут*, щоб тобі не загинути через гріх цього міста”.

16 А що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох

8 19. 30. Суда 19. 24.

6. 8. 19

10 2 Петр. 2. 7

11 2 Цар. 6. 18.

13 18. 20.

14 13. 17. 2 Хр. 30. 10. Мт. 24. 38. Лк. 17. 27. 5 М. 29. 23. 24 Іс. 13. 19. Лк. 17. 29. 2 Петр. 2. 6. Юд. 27.

15 Іс. 9. 62. 17. 26 32

дочок його, і вивели його, і поставили поза містом.

17 І сталося, коли *один з них* виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся назад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“.

18 А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи!

19 Ось Твій раб знайшов милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб була не спіткало мене зло, і я помру.

20 Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя”.

21 І відказав Він до нього: „Ось Я прихилився до твого прохання,¹ щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав.

22 Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я тому місту: Цоар.²

23 Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару.

24 І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба.

25 І порушував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі.

26 А жінка його, *Лотова*, озирнулася назад нього, — і стала стовпом соляним!...

27 І став Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім.

28 І він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню зем-

¹ В оригіналі: Ось Я відіс твоє обличчя, пор. далі 32. 21.

² Цоар — дріб'язок, малий, дрібний.

лі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки . . .

29 І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот.

30 І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочки його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочки його.

Гріх Лотових дочок

31 І промовила старша молодший: „Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі.

32 Ходи, — напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька“.

33 І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала . . .

34 І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалася була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нащадків від нашого батька“.

35 І також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала . . .

36 І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого.

37 І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав.¹ Він батько моавів аж до цього дня.

38 А молодша — вона вродила

¹ Моав — від батька.

також, і назвала імення йому: Бен-Аммі.¹ Він батько синів Аммону аж до цього дня.

Пригода з Авімелехом

20 І вирушив звідти Авраам до краю Негев² поміж Кадешем³ і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі.

2 І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімелех,⁴ цар Герару, і взяв Сарру.

3 І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічним, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“.

4 А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний?“

5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук⁵ своїх“.

6 І промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї.

7 А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“.

8 І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися.

9 І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Що ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й

¹ Бен Аммі — син народу мого.

² Негев — суша, південь.

³ Кадеш — святий.

⁴ Авімелех — батько цар.

⁵ У біблійній мові долоні звичайно замість руки.

12. 13. 26. 1.

31. 24.

32 з М. 18. 7.

26. 41. 2 М. 8. 7
25. Пов. 42. 8.
Пс. 105. 15.

12. 18. 26. 10. 9

37 з М. 23. 4

38 з М. 23. 4.

на царство моє великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!"

10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ?"

11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою.

12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені.

13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди приїдемо, — говори ти на мене: він мій брат".

14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невілниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його.

15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осяда там, де тобі до вподоби".

16 А Саррі сказав: „Ось тисячу *сékлів* срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана".

17 І помолився Авраам Богові, — і вздоровив Бог Авімелеха, і жінку його, і невілниць його, — і почали вони знову родити.

18 Бо справді стримав був Господь кожен утробу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

Іса́к

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив.

2 І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на

означений час, що про нього сказав йому Бог.

3 І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Іса́к.

4 І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому.

5 А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Іса́к, син його.

6 І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене".

7 І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його".

8 І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака.

Недоля Ага́ри та Ізмаї́ла

9 І побачила Сарра сина Агари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він наслідхастся.

10 І сказала вона Авраамові: „Прожені ту невілницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невілници разом із сином моїм, із Ісаком".

11 Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його.

12 І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі *це* через хлопця та через невілницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство.

13 І також сина невілници тієї — учиню його наро́дом, бо він — твоє насіння".

14 І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка води, і дав до Агари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беєр-Шева.¹

¹ Беєр-Шева — криниця присяги або криниця семи ошених.

17. 19. 3

17. 11. Лук. 4
2. 21. Дії 7. 8.

12 з м. 18. 9.

17. 7. 6

17. 17. 7

13 12. 13.

Суд. 11. 2. 10

Гал. 4. 30.

15 47. 6.

17. 21. Рим. 12

9. 7. Євр. 11.

17. 18.

21. 31.

1 Гал. 4. 28.

2 18. 14.

15 І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів.

16 І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стріляти луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерті цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала.

17 І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Агари Божий Ангел із неба, і сказав їй: „Що тобі, Агаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там.“

18 Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим народом зроблю Я його!“

19 І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця.

20 І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник.

21 І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краю.

Умова між Авраамом та Авімелехом

22 І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що ти робиш!“

23 А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш“.

24 І сказав Авраам: „Я присягаю!“

25 І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби.

26 І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти

не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні“.

20. 14. 27

27 І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову.

28 І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно.

29 І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“

30 А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідчення, що я викопаю цю криницю“.

31 Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони.

32 І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського.

33 А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там Ім'я Господа, Бога Вічного.

34 І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

Бог випробовує Авраама

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробовував¹ Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!“ А той відказав: „Ось я!“

2 І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й підніси собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі“.

3 І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог.

4 А третього дня Авраам звів

¹ Гейрейське nissah — випробовував; церковнослов'янське покушати, спокушати.

18 17. 10.

21 Ав. 3. 3.

21. 23. Євр. 34
11. 9

22 11 5 М 8 1
2 13 3 Суд
2 22
22 26 26 39 4

Євр. 14 17. 2
18

23 Єв. 2. 12 1
Сам. 24. 22

25 26. 45. 48.

очі свої, та й побачив те місце здалека.

5 І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклінімося, і повернемося до вас“.

6 І взяв Авраам дрова для цілопалення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обоє.

7 І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я, сину мій!“ І промовив Ісак: „Ось огонь та дрова, а де ж ягня на цілопалення?“

8 І відказав Авраам: „Бог нагледить ягня Собі на цілопалення, сину мій!“ І пішли вони разом обоє.

9 І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами.

10 І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого...

11 Та озвався до нього Ангел Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ А той відізвався: „Ось я!“

12 І Ангел промовив: „Не витягай свої руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинака свого“.

13 А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гущавині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв барана, і приніс його на цілопалення замість сина свого.

14 І назвав Авраам ім'я місця того: „Господь нагледить“, що й сьогодні говорить: „На горі Господь з'явиться“.

Пс. 105. 9. 16
Євр. 6. 16.

12 1 17

Дії 3. 15. 18
Євр. 11. 8.

8 2 М. 12. 3.

11 29 24 24. 20

Пов 1. 4, 32. 21
2.

24 15 24 23

12 Рим. 8. 32.

3. 21 6. 15 2
15. 33.

15 А Ангел Господній із неба озвався до Авраама подруге,

16 і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти що рід, і не пожалів був сина свого, одинака свого,

17 то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твоє внаслідок брами¹ твоїх ворогів.

18 І всі народи землі будуть потомством твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу“.

19 І вернувся Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеви. І осів Авраам у Беер-Шеві.

20 І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму:

21 Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового,

22 І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Ідлафа, і Бетуїла.

23 А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмерох породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому.

24 А наложниця його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Тахама, і Тахаша й Мааху.

Похорон Сарри

23 І було життя Сарринового сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Сарринового.

2 І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у Краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею.

3 І встав Авраам від обличчя небійки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи:

¹ Брами — це міста.

4 „Я прихосью й захобий між вами. Дайте в себе мені власність *для* гробу, і нехай я поховую свою небіжку з-перед обличчя свого“.

5 І відповіли сини Хетові Авраамові, та й сказали йому:

6 „Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“.

7 І встав Авраам, і вклонився народові тієї землі, синам Хетовим, 8 та й промовив до них і сказав:

„Коли ви згодні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового,

9 і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність *для* гробу“.

10 А Ефрон пробував серед Хетових синів. І відповів хіттеянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи:

11 „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на ній, віддав я тобі, — на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“.

12 І вклонивсь Авраам перед народом тієї землі,

13 та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховую небіжку свою“.

14 А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому:

15 „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та

4 Мт. 25. 35.

6 23. 11

25. 9, 10, 47. 20
30.6 21, 23, 25
24, 37, 28. 1

24. 38. 4

24. 49. 5

31. 26. 6

11. 28. 24. 40. 7

поміж тобою? А небіжку свою поховай!“

16 І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефронів срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги.

17 І стало поле Ефроне, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усієї границі його навколо,

18 купном Авраамові в присутності синів Хетових, — усіх, хто входив до брами міста його.

19 І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпелі, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській.

20 І стало поле й печера, що на ній, Авраамові на власність *для* гробу від синів Хетових.

Одруження Ісака

21 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім.

2 І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно моє,

3 і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю.

4 Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“.

5 І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“

6 І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди!

7 Господь, що взяв мене з дому

батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам цю землю“. Він пошле Свого Ангола перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого!

8 А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай!

9 І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу.

10 І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію¹ до міста Нахора.

11 І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати.

12 та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені *це*, і милість вчини з паном моїм Авраамом!

13 Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати.

14 І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахилиш глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“.

15 І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї.

16 А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівчиця, і

чоловік не пізнав *ще* її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла.

17 І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай попитись води з твого глека!“

18 А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його.

19 А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу ї води, аж поки вони не нап'ються“.

20 І метнулася вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його.

21 А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пошастив дорогу йому, чи ні?

22 І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два нурчні на руки її, на десять *шеклів* золота вага їм, —

23 та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати?“

24 Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“.

25 І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“.

26 І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі,

27 та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустил милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я *був* у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“.

28 І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду.

29 А в Ревеки був брат, на

¹ Aram naharajim, Арам двох рік, по-грецькому Месопотамія.

2—у.в.

ймення йому Лаван.¹ І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела.

30 І сталося, як він побачив серезку та наручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, —

31 і сказав: „Увійди, благословенний Господа! Чого стояти-меш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“.

32 І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним.

33 І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажучь своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“

34 І той став говорити: „Я раб Авраамів.

35 А Господь щедро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли.

36 А Сарра, жінка пана мого, бувши старою, уродила панові могому сина. А він йому все дав, що мав.

37 І записяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханааняннина, що я пробуваю в його краю.

38 Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“.

39 І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“

17. 1, 24. 7.
5 М. 8. 6.

31 26 29. П.
113 15

24 11 42

24 13 44

24 15, 16 17. 45

35 13. 2, 26, 13

24 18 19 20 46

36 21 2

24 23, 24

37 23 3

24 26 27

38 24 3

39 23 5

40 І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангела з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого.

41 Тоді будеш очищений ти від закляття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття мого.

42 І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щастивою дорогу мою, що нею ходжу я!

43 Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажучь: Дай но мені напитися трохи води з свого глека,

44 вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого.“

45 І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напий же мене!

46 І метнулася вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди.

47 А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І серезку надів я до носа її, і наручні на руки її.

48 І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його.

¹ Лаван --- білий.

49 А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся праворуч або ліворуч... 16. 14, 25. 11. 62

50 І відповіли Лаван і Бетуйл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго.

51 Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“.

52 І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві.

53 І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. 53 2 М. 3. 22.

54 І ли і пили він та люди, що з ним, і почували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене до пана мого“.

55 І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“.

56 І сказав він до них: „Не спізнуйте мене, бо Господь пошастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я піду до пана свого“. 1 Хр. 1. 32. 2

57 А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“

58 І покликали Реваку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Піду“.

59 І послали вони Реваку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. 59 35. 8. 2 М. 2. 7. 24. 36. 5

60 І вони поблагословили Реваку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь *матір'ю* для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“.

61 І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і пої-

хали за тим чоловіком. І взяв раб Реваку й відійшов.

62 А Ісак був вернувся з подорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному.

63 І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть.

64 І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і зіслзла з верблюда.

65 І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривáло взяла, та й накрилась.

66 І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив.

67 І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Реваку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

Нащадки Авраамові від Кетури

25 А Авраам іще взяв жінку, а ймення її Кетура.

2 А вона породила йому Зімана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Йшбана, і Шуаха.

3 А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми.

4 А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури.

Смерть Авраама

5 І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові.

6 А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього.

7 А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ.

8 І спочів та й умер Авраам у старощах добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні.

9 І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хітєянина, що навпроти Мамре, —

10 поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його.

11 І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої.

Нашадки Ізмаїла

12 А оце насадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Агар, невістка Саррина.

13 І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за насадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбейл, і Мівсам,

14 І Мішма, і Дума, і Масса, 15 Хадад, і Тема, Етур, Нафіш, і Кедма.

16 Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен.

17 А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні.

18 І розложилися вони від Хавілі аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру.¹ І він оселився перед усіма своїми братами.

Історія Ісака

19 А оце оповість про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака.

20 І був Ісак віку сорока літ, як він узав собі за жінку Ревеку,

¹ Ашшур — пізніша Асирія.

8 15. 15, 35. 29.
4 М. 20. 24.

2 М. 18. 15. 22
Пс. 105. 4.

27. 29. 23
11 16. 14. 24. 62.

12 16. 15. 1 Хр.
1. 29.
Рим. 9. 10. 11. 24

Ос. 12. 3. Мт. 26
1. 2.

16 17. 20.

17 24. 8

18 16. 12.

2 Цар. 4. 28. 29

19 21. 2. Мт. 1.
2. Лк. 3. 34.
38. 8. 19. 30

дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана.

21 І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був убоганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його.

22 І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого я це *переношу?*“ І пішла запитатися Господа.

23 І промовив до неї Господь: „Два племіна в утробі твоїй, і два народи з твого нутра будуть виділені, і стане сильніший народ від народу.

і старший молодшому буде служити“.

24 І сповнились дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її.

25 І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісав.

26 А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народилися вони.

27 І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів.

28 І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова.

Ісав продав своє перворідство

29 І зварив був Ісак їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був.

30 І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом.¹

¹ Едом — червоний, друга назва Ісава.

31 А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“.

32 І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“

33 А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову.

34 І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

Оселення Ісака в Герарі

26 І настав був голод у Краю, 12. 10. 20. 2. окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімеlexа, царя филистимського, до Герару.

2 І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу тобі.“

3 Оселися хвилино в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму.

4 І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляється в потомстві твоїм усі народи землі, 4 12. 1. 3. 5 М. 10. 22.

5 через те, що Авраам послушав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“.

6 І осів Ісак у Герарі.

Пригода з Ревекою в Герарі

7 І питалися люди тієї місцевості про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевості через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“.

8 І сталося, коли він там довго 8 39. 14.

жив, і дивився Авімеlex, цар филистимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю.

9 І покликав Авімеlex Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?“ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“

10 І сказав Авімеlex: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“

11 І наказав Авімеlex усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“.

Сварка за криницю

12 І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його.

13 І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий.

14 І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І зазрили йому филистимляни.

15 І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею.

16 І сказав Авімеlex Ісакові: „Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“

17 І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там.

18 І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав ім'я імення, як імення, що батько його був ім'я назвав.

19 І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води.¹

20 І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек,² бо сварилися з ним.

21 І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна.³

22 І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварились за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот,⁴ і сказав: „Тепер нам поширив Господь,⁵ — і в Краю ми розмножимося“.

Ісак у Беер-Шеві. Умова з Авімелехом

23 А звідти піднявся він до Беер-Шеві.

24 І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Могого раба“.

25 І він збудував там жертівника, і покликав Господнє Ім'я. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали.

26 І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його.

27 І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавиділи мене, і вислали мене від себе“.

28 А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва

поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою,

29 що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“

30 І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили.

31 А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром.

32 І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“

33 І він назвав її: Шів'а,¹ чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня.

34 І був Ісак віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беєрі, і Босмату, дочку хіттеянина Елона.

35 І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ребеки.

Ісак благословляє Якова замість Ісава

27 І сталося, що зостарівся Ісак, і затемнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“

2 І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерті своєї...“

3 А тепер візьми знаряддя своє, сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську.

4 І зготуй мені найдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“.

¹ Шів'а — присяга.

¹ Жива вода — джерельна вода.

² Есек — сварка.

³ Ситна — ворожнеча.

⁴ Реховот — поширення, щастя.

⁵ Поширив — дав добру долю, пощастив, пор.

Пр. 18.20

26 23 33

23 26 33, 46 1

24 13 1

35 2 34

27 46 35

25 12 8

22 11 48 10 1

26 21 22

27 3 3

28 25 2 3

Пр. 23 3 6 4

5 А Ревека чула, як говорив Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську.

6 А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи:

7 „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“.

8 А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажучу тобі.

9 Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить.

10 І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“.

11 І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Так брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький!“

12 Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“.

13 І сказала йому його мати: „На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“.

14 І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько.

15 І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова.

16 А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його.

17 І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого.

18 І прибув він до батька свого

та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“

19 А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“.

20 І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“.

21 І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“.

22 І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“.

23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його.

24 І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“.

25 І промовив Ісак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив.

26 І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“

27 І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав:

„Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив!“

28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багатого й вина молодого!

29 Нехай тобі служитъ народи,
і народи нехай тобі кланя-
ються!

Будь паном для браттів
своїх,
і нехай тобі кланяються сини
матері твоєї.

Хто тебе проклинає — про-
клятий,
а хто поблагословить тебе —
благословенний!"

30 І сталося, як закінчив був
Ісак благословляти Якова, і ста-
лося, тільки не вийшов був Яків
від обличчя Ісака, батька свого,
аж Ісав, його брат, прийшов з
полювання свого . . .

31 І також він приготував наї-
док смачний, і батьку своєму при-
ніс. І сказав він до батька свого:
„Нехай встане мій батько, і хай
їсть із здобичі мисливської сина
свого, щоб душа твоя благосло-
вила мене!"

32 І озвався до нього Ісак, його
батько: „Хто ти?" А той відка-
зав: „Я син твій, — твій перворід-
ний Ісав".

33 І Ісак затремтів тремтінням
аж надто великим, та й сказав:
„Хто ж тоді той, що мисливську
здобич зловив, і до мене приніс, а
я попоїв від усього, поки приїшов
ти, і я поблагословив його? І
він буде благословенний!"

34 Як Ісав почув слова батька
свого, то закричав криком силь-
ним та вельми гірким. І сказав
він до батька свого: „Поблаго-
слови мене, — також мене, батьку
мій!"

35 А той відказав: „Обманом
приїшов був твій брат, та й забрав
благословення твоє!"

36 І промовив Ісав: „Тому зва-
лось ім'я його: Яків,¹ і він об-
манив два рази мене: забрав пер-
ворідство моє, а це тепер забрав

благословення моє". І сказав
він: „Чи ти не заховав для мене
благословення?"

27 28. 37

37 А Ісак відповів і промовив
до Ісава: „Тож я вчинив його
паном для тебе, та дав йому всіх
братів його за рабів. І я забез-
печив його хлібом і молодим ви-
ном. А що ж тоді тобі я зроблю,
сину мій?"

38 І сказав Ісав до батька сво-
го: „Чи в тебе одне те благосло-
вення, батьку мій? Поблагослови
мене, — також мене, батьку мій!"
І підніс Ісав голос свій, та й
заплатав . . .

39 І відповів Ісак, батько його,
та й промовив до нього:

„Ото буде садба твоя без
сентости землі,
і без роси небесної згори.

27 40

40 І зо свого меча будеш жити,
і будеш служити ти брату
своєму.

Та однако коли постарася,
то зламаєш ярмо його з шиї
своїї . . ."

Погрози Ісава

41 І зненавидів Ісав Якова че-
рез благословення, що поблаго-
словив його батько його. І сказав
Ісав у серці своєму: „Нехай на-
ближаться дні жалоби по батьку
моєму, — і я вб'ю Якова, брата
свого".

42 І розказано Ревеці слова Іса-
ва, її старшого сина. І послала, і
поклікала Якова, молодшого си-
на свого, та й сказала до нього:
„Ось Ісав, брат твій, тишиється
тим, що уб'є тебе.

43 А тепер, сину мій, послухай
мого голосу, — і встань, і втечи
собі до Лавана, брата мого, до
Харану.

44 І посидиш у нього кілька
часу, аж поки відвернеться лютість
твого брата,

32 27. 19

34 Сир. 12. 17

36 25. 26. Сир.
12. 16

¹ Яків — обманець, хитрий.

45 аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?"

46 І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?"

Відіслання Якова до Лавана

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських.

2 Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї.

3 А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів.

4 І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твого тимчасового замишкання, що Бог дав був її Авраамові“.

5 І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ревеки, матері Якова й Ісава.

Ісав бере за жінку дочку Ізмаїла

6 І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узав собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“.

7 І що послухався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського.

45 2 Сам. 14. 6, 7.

46 26 34. 35
28. 6

26 28 10

28 69 11

1 24 3

16 1 31 52

2 27 10

17 1 13

12. 3. 6вр.
11. 12.

14

6 27. 46.

2 М. 3 5.

28 22. 3 М
8. 12.

35. 6. 15. 48
3

8 І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його.

9 і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку.

З'явлення Бога Якову в Бет-Елі

10 І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану.

11 І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці.

12 І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Ангולי Божі виходили й сходили по ній.

13 І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм.

14 І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі.

15 І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі“.

16 І прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“

17 І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“.

18 І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх.

19 І назвав він ім'я тому місцю:

Бет-Ел,¹ а ймення того міста напочатку було Луз.

20 І склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій дорозі, якою ходжу, і дасть мені хліба їсти та одєжу вдягнутись,

21 і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом,

22 і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

Яків працює Лаванові за жінку

29 І зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему.²

2 І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь.

3 І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце.

4 І сказав до *пастухів* Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“.

5 І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина³ Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“.

6 І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль,⁴ дочка його, приходить з отарою“.

7 І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“.

8 А вони відказали: „Не можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з

20 4 М. 21. 2.

Пісн. 1. 7, 8.

2 М. 7. 15.

22 35. 3, 7.

Лк. 15. 20.

2 Мр. 16. 4.

4 М. 11. 20.
21.

6 43. 27.

12. 11, 26, 39. 17
6.

отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“.

9 Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка.

10 І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї.

11 І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав...

12 І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ребеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму...

13 І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди.

14 І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу.¹

15 І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені дарємно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“

16 А в Лавана було дві дочкі: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль.

17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду.

18 І покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“.

19 І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“

¹ Бет-Ел — дім Божий.

² Кедем — схід.

³ Тут „сина“ — онука.

⁴ Рахіль — опечка.

¹ Chodes jamim — місяць днів, пор. 41. 1, 4М. 11. 20.

20 І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів.

21 І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“

22 І зібрав Лаван усіх людей тієї місцевости, і справив гостину.

23 І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зішвся.

24 А Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Ліі, дочці своїй, за невільницю.

25 А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Навщо ж обманив ти мене?“

26 А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою.“

27 Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“.

28 І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку.

29 І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невільницю свою, дав їй за невільницю.

30 І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других.

Діти Яковові

31 І побачив Господь, що зненавиджена Лія, і відкрив їй утробу, а Рахіль була неплідна.

32 І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому:

34. 25. 49. 5. 33

Мт 1. 2 35

25 12. 18.

50. 23. 3

29. 29. 7

32 35. 22.

Рувім,¹ бо сказала була: „Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“

33 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненавиджена, і дав мені також цього. І назвала їїмення йому: Симеон.“²

34 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій.*

35 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда.³ Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І зазрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я амираю!“

2 І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“

3 І сказала вона: „Ось невільниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“.

4 І вона дала йому Білгу, невільницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків.

5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина.

6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому назвала їїмення йому: Дан.⁴

7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахіліна, другого сина Якову.

¹ Рувен, Реу-вен — „побачте сина“.

² Симеон — почув (Господь).

³ Левій — прилучений.

⁴ Юда чи Егуда — „хвалити Господа“.

⁵ Дан — „розсудив“.

8 І сказала Рахіль: „Великою¹ боротьбою боролася я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім.²

9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і дала її Якову за жінку.

10 І вродила Зілпа, невільниця Леїна, Якову сина.

11 І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад.³

12 І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, другого сина Якову.

13 І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асир.⁴

14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого!“

15 А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“

16 І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї.

17 І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина.

18 І промовила Лія: „Дав Бог

¹ В оригіналі: „Божя боротьба“ — дуже велика боротьба; пор. Пс. 36. 7: „гори Божі“ — надзвичайно високі гори; Пс. 80. 11: кедрі Божі — кедрі надзвичайно високі. Пор. ще 1 М. 3. 1, 4. 5, 18. 15, Суд. 4. 6, 12, 14.

² Нафталі — боротьба.

³ Гад — щастя, слово фінікійське.

⁴ Асир — блаженство, Асєр.

заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Іссахар.¹

19 І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина.

20 І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулон.²

21 А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна.

22 І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу.

23 І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“

24 І назвала ймення йому: Йосип,³ кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“

Заплата Якову за службу в Лавана

25 І сталося, коли Рахіль породила Йосипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я піду до свого місця й до Краю свого.“

26 Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я піду, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“.

27 І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх,⁴ побудь з нами, бо я розумів, що поблагословив мене Господь через тебе“.

28 І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“.

29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною.“

¹ Іссахар — заплата.

² Завулон — від слова „мешкати“.

³ Йосип — додасть.

⁴ Masati chen beenecha — знайшов милість в очах твоїх, знайшов милість у тебе. Частий гебраїзм.

30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відко́ли нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?"

31 І сказав Лаван: „Що ж я тобі дам?" А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати.

32 Я сьогодні перейду через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполасу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і *це* буде заплата мені.

33 І справедливість моя посвідчить за мене в завтрашнім дні, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“.

34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“

35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле *було* в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів.

36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару.

37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була.

38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як приходили пити.

39 І злучувалася отара при

княх, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими.

40 І відділяв Яків тих овець, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової.

41 І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кії перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях.

42 А як отара слаба була, то не клав. І ставалося, що слабе *припадало* Лаванові, а міцніше — Якову.

43 І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

Яків вертається на батьківщину

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив *собі* всю оцю честь“ . . .

2 І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він *тепер* інший до нього, як *був* учора, позавчора.

3 І промовив Господь до Якова: „Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я *буду* з тобою“.

4 І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї,

5 та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він *тепер* інший до мене, як *був* учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною.

6 А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому батькові.

7 І батько ваш сміявся з мене, і

13. 12, 24. 35. 43

35 Мт. 25. 32.

4. 5. 2

32. 9. 2 М. 3. 3
12

37. 31. 9. . . .

десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле.

8 Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті.

9 І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені.

10 І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі.

11 І сказав мені Ангол у сні: „Яковел!“ А я відказав: „Ось я!“

12 Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі.“

13 І Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“.

14 І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька?“

15 Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді поже́р наше срібло.

16 Бо ж усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“.

17 І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюду.

18 І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської.

19 А Лаван пішов стригти отару своєю, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав.

20 І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає.

21 І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував¹ до Гілеядської гори.

Погодження з Лаваном

22 А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік.

23 І взяв він з собою братів² своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській.

24 І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічному сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“.

25 І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами² своїми на горі Гілеядській.

26 І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок мечя!“

27 Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслами.

28 І ти не дозволив мені *навіть* поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив!

29 Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“.

30 А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але *нащо* ти покрав моїх богів?³

¹ Vajjasem et-panav — поклав лице своє, прямував. Частий гебраїзм.

² Брат — тут: рідня, родич.

2. 14. 21

13. 8. 23

11 22. 1.
20. 3. 31. 29. 24

12 2 м. 3. 7

13 28. 18.

14 1 Цар. 12. 16.

28. 13. 31. 24. 29

17 1с. 66. 20.

Суд. 18. 24. 30

31 А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби не він не забрав від мене своїх дочок!

32 При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала.

33 І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Лїїного, і до намету обох невіленьців, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Лїїного і ввійшов до намету Рахїліного.

34 А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов.

35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов.

36 І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною,

37 що ти обмацав усі мої речі? Що ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома.

38 Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв.

39 Розшарпаного диким звірем я не принісив до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, що було вкрадене вдень, і що було вкрадене вночі.

40 Бувало, що вдень з'їдала ме-

не спекота, а вночі паморозь, а мій сон мандрував від моїх очей.

41 Таке мені двадцять літ у твоїм домі . . . Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз змінював мені свою заплату!

42 Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні! . . . Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“.

43 І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дочки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, що зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх?

44 А тепер ходи, — я й ти вчинимо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою“.

45 І взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника.

46 І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі.

47 І назвав її Лаван: Егар-Сагадута,¹ а Яків її назвав: Гал-Ед.²

48 І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо її Гал-Ед.

49 І Міцпа,³ бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного.

50 Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“

¹ Егар-Сагадута — по-арамейському „могила відчуження“.

² Гал-Ед — могила свідок.

³ Міцпа — партія.

32 44. 9.

41. 29. 42

28. 18. 45

36 30. 2.

61 22 27. 24 48

Суд. 11. 29. 49

39 2 М. 22 9 3
М 7 24

51 А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою.

52 Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле.

53 Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак.

54 І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі.

Приготування до зустрічі з Ісавом

32 І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місяця свого.

2 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Ангели.

3 І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм.¹

4 І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського.

5 І наказав їм, говорячи: „Скажіть так моему панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задержався аж дотепер.

6 І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невілницю. І я послав розказати панові моему, щоб знайти милість в очах твоїх“.

7 І вернулися послы до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“

¹ Маханаїм — два табори.

8 І Яків сильно злякався, і був затурбований.¹ І він поділив народ, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори.

9 І сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то вціліє позосталий табір“.

10 І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“.

11 Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірності, яку Ти чинив був Своему рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори.

12 Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми.

13 А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нашідки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч“.

14 І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого:

15 кіз двісті, і козлів двадцяттеро, овець двісті, і баранів двадцяттеро,

16 верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцяттеро, корів сорок, а биків десяттеро, ослиць двадцяттеро, а ослят десяттеро.

17 І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Ідіть передомною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“.

¹ Vajjeseer lo — і стало тісно йому, частий габраїзм, — упав на дусі, злякався, опинився в біді, пор. Іс. 4. 2.

31. 3, 13. 42. 10
53 31. 42.

54 1 Цар. 1. 9.
18. 27. 2 Сам. 11
7. 18.

Ос. 10. 14 12

28 14 13

4 36. 6. Суд. 11
17

5 Нр. 15. 1

6 30. 43.

48 8 17

7 33.

18 І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитася тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чие те, що перед тобою?”

19 То скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моєму Ісавові. А ото й він сам за нами”.

20 І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його.”

21 І скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.”¹

22 І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі.

23 І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невістки свої та одинадцятьох дітей своїх, і перейшов брід Яббок.

24 І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було.

Якова боротьба в Пенуїл

25 І зостався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря.

26 І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглобів стегна його. І звихнувся суглоб стегна Якова, як він боровся з Ним.

27 І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря”. А той відказав: „Не пущу Тебе, коли не поблагословіши мене”.

28 І промовив до нього: „Як

твое імення?” Той відказав: „Яків”.

29 І сказав „Не Яків буде називатися вже імення твоє, але Ізраїль,¹ бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав”.

30 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж ім'я Своє”. А Той відказав: „Що питаєш про Імення Моє?” І Він поблагословив його там.

31 І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл,² бо „бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа³ моя”.

32 І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно.

33 Тому не ідять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглобі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

Зустріч Якова з Ісавом

33 І зив Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на об'ох невісток своїх.

2 І поставив він тих невісток і дітей їх напереді, а Лію й дітей її передостанніми, а Рахіль та Ібсінна останніми.

3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого.

4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали.

5 І зив свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?” А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба”.

6 І підійшли сюди невістки, і їхні діти, та й вклонилися.

¹ Ізраїль, Ізраель — боров Бога, богоборець.

² Пенуїл — лице Бога.

³ Душа — життя.

¹ Винуватий вклонявся обличчям до землі й чекав, коли образений піднімав його, то це був знак, що він пробачив йому. Пор. Пс. 82. 2. Кн. Буття 4. 6-7, 40. 13. Єр. 52. 31. „Підійме обличчя моє” — змилюється, простить мені.

7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися.

8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“.

9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твоє нехай буде тобі“.

10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бо ж я побачив обличчя твоє, ніби побачив Божє лице, і ти собі уподобав мене.“

11 Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благав він його, — і той узав.

12 І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я підú обік тебе“.

13 А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара.“

14 Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я підú поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сеїру“.

15 І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою *троли* з людей, що з мною“. А той відказав: „По що знаходжу я *таку* милість в очах свого пана?“

16 І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру.

Пригода в Сихемі

17 А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккót.¹

18 І Яків, коли він прийшов із

8 33. 15, 47. 29.

Гл. 24. 32. Ів. 19
4. 5.

12. 7. 32. 28. 20
2 М. 17. 15

30. 21. Дії 2. 1
40. 2 Кор. 6.
14.

2 Сам. 13. 42. 2

11 1 Сам. 25. 27.

Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом.

19 І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора,¹ батька Сихема, за сто срібників.

20 І поставив там жертовника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.²

34 І виїшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю.

2 І побачив її Сихем, син Гамора хівейнина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її.

3 І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого.

4 І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“

5 А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибули вони.

6 І виїшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним.

7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться.

8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку!“

9 І посвоячтеся з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьмуть собі.

¹ Гамор — осел.

² Ел-Елогей-Ізраїл — Бог, Бог Ізраїля.

¹ Суккот — курені.

10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім".

11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: „Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам."

12 Сильно побільшить на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!"

13 І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх.

14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас."

15 Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі.

16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядемося із вами, і станемо одним народом.

17 А коли ви не послухасте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо".

18 І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового.

19 І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого.

20 І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи:

21 „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий¹ перед ними. Дочок їхніх візьмемо собі за жінок, а наших дочок даймо їм."

¹ Rachavat jadajim: Ширококоруний — розлогий.

22 Тільки за це прихилилися до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані.

23 Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилимось до них, і нехай вони осядуть із нами."

24 І послушали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його.

25 І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меч свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків.

26 Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли.

27 Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру.

28 Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі,

29 і ввесь масток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було.

30 І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зневадженим у мешканців цього краю, у ханаанейнина й периззееянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім".

31 А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?"

Переселення Якова до Бет-Елу

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“.

2 І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто *був* із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж.“

3 І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску,¹ і був зо мною в дорозі, якою ходив я“.

4 І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом.

5 І вирушили вони. І великий² жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова.

6 І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і весь народ, що був з ним.

7 І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел,³ бо там явився йому Бог,⁴ коли він утікав перед своїм братом.

8 І вмерла Девора, мамка Ребеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут.⁵

9 І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його.

10 І сказав йому Бог: „Ім'я

1 15. 1, 13. 17.
12. 8.

17. 1, 28. 3. 11
48. 4

2 5 М. 31. 16. 32.
17. Суд. 10. 16.

3 28. 16. 1 Цар.
18. 24.

4 Гл. 28. 16.

5 7. 12. 8. 15

5 2 М. 23. 27. 2
Xp. 14. 13.

48. 7. 16

6 28. 19.

1 Сам. 4. 20. 17

7 28. 13.

48. 7. Мих. 5. 19
2

10 32. 30.

Мих. 4. 8. 21

твое Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“.

І назвав ім'я йому: Ізраїль.

11 І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — народ і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стегон твоїх.“

12 А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“.

13 І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив.

14 І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою.

15 І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел.

Смерть Рахіль

16 І він рушив із Бет-Елу. І була це ківра¹ землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи.

17 І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“.

18 І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні,² а його батько назвав його: Веніямін.³

19 І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлєсм.⁴

20 І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахіль аж до сьогодні.

21 І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Еде-ру.⁵

¹ Ківра — міра, з версту.

² Бен-Оні — син болю мого.

³ Веніямин, Бен-Ямін — син правниці.

⁴ Бет-Лехем, Віфлєсм — дім хліба.

⁵ Мігдал-Едер — башта стада.

¹ Be jom carat — в день мого утиску, — у день неволі, скрути.

² В оригіналі „жах Божий“ — це великий жах, пор. 1 М. 30. 8, Пс. 36. 7.

³ Ел Бет-Ел — Бог Бет-Елу.

⁴ В оригіналі: явився йому Бог.

⁵ Аллон-Бахут — дуб плачу.

22 І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому.

Нашадки Якова

А в Якова було дванадцяттеро синів.

23 Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулбн.

24 Сини Рахіліні: Посип і Веніямин.

25 А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім.

26 А сини Зілпи, невільниці Ліїної: Гад і Асир. Оце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському.

27 І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамре, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак.

28 І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ.

29 І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

Нашадки Ісава

36 А оце нашадки Ісава, цебто Едома.

2 Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівеянина,

3 та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову.

4 І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла,

5 а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі.

6 І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі

22 49, 4, 3 М.
18 8

23 29 32

24 30, 22.
1 Хр. 1. 35. 10

25 30. 5.

2 М. 17 9 12

27 23 2

36 2. 24. 14

29 25, 8, 50, 12,
13. 4 М. 20. 24.

1 Хр. 1. 51. 15

1 25 30

2 26 34

3 28 9

6 31 18.

душі¹ дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого,

7 бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу.

8 І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом.

9 А оце нашадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр.

10 Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки.

11 А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефó, і Гатам, і Кеназ.

12 А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце сини Ади, Ісавової жінки.

13 А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки.

14 А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Суша, і Ялама, і Корея.

15 А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ,

16 провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади.

17 А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки.

18 А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Суш, провідник Ялам, провідник Корей, — оце

¹ Тут душі — невільників.

провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавові йінки.

19 Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники.

20 Оце сини Сеїра, хорейнина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана,

21 і Дішон, і Елев, і Дішан, — оце провідники хорейнина, сини Сеїру, краю едомського.

22 А сини Лотана були: Хорі й Гемат, а Лотанова сестра — Тимна.

23 А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам.

24 А ото сини Ців'онові: і Аїя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька.

25 А оце діти Ани: Дішон, і Оголівам, дочка Ани.

26 А оце сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан.

27 Ото сини Елера: Білган, і Зааван, і Акан.

28 Оце сини Дішана: Уц і Аран.

29 Оце провідники хорейнина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана,

30 провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хорейнина за їхніми провідниками в краї Сеїр.

31 А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих.

32 І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава.

33 І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри.

34 І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманітиняна.

35 І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Ведада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт.

10. 11. 37

20 1 Хр. 1. 38.

26 1 Хр. 1. 41.

17. 8. 42. 9. 1

6. 9. 2

31 17. 6. 16.

Ів. 15. 24. 4

36 І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку.

37 І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту напрічного.

38 І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів.

39 І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава.

40 А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет.

41 провідник Оголівам, провідник Ела, провідник Пінон,

42 провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар,

43 провідник Магділ, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

Брати продали Йосипа до Єгипту

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському.

2 Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька.

3 А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання.

4 І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно.

5 І снувся був Йосипові сон, і

він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього.

6 І сказав він до них: „Послухайте на про той сон, що снівся мені.

7 А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставляти, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моєму“.

8 І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сні його та через слова його.

9 І снівся йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снівся мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“.

10 І він розповів *це* батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що то за сон, що снівся тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“

11 І зазрили йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова.

12 І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем.

13 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“

14 І сказав він до нього: „Пиди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему.

15 І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“

16 А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“

17 І сказав той чоловік: „Вони

Пс. 41. 6, 8, 9. 18

7 42. 6. 43. 26

6р. 38. 6.

20

42. 22. 22

10 46. 29.

11 Дії 7. 9.

12 32. 3, 27.

43. 11. 2 М. 25

32. 6. 6р. 46.

11.

13 1 Сам. 3. 4,

10.

Мт. 26. 15. 28

Дії 7. 9.

17 2 Цар. 6. 13.

пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотайну“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотайні.

18 А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовчалися на нього, щоб убити його.

19 І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець!“

20 А тепер давайте вбиймо його, і вкниємо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“.

21 І почув *це* Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“

22 І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його.

23 І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому *було*.

24 І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня *була*, — не було в ній води.

25 І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахощі, і балзам, і ладан, — іде він спровадити *це* до Єгипту.

26 І сказав Юда до своїх братів: „Яка користь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров?“

27 Давайте продамо його ізмаїльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послушалися брати його.

28 І коли проходили мідіянці, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. І продали Йосипа

1 Baal hachalomot, rocnodap crip — сновидець.

ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту.

29 А Рувим вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одєжу свою . . .

30 І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немас хлбця! А я, — куди я піду?“

31 А вони взяли Йбсипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров.

32 І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“

33 А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина . . . Дикий звір його з'їв . . . Справді розшарпаний Йбсип!“

34 І роздер Яків одіж свою, і зодягнув веретіще на стegna свої, і багато днів справляв жалббу по синові своєму . . .

35 І зачали всі сини його та всі дочки його потішати його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалббі зійду я до сина мого до шеолу“¹. І плакав за ним його батько.

36 А мідіянїти продали Йбсипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника парської сторожі.

Пригода Юди з Тамарою

38 Сталося того часу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адул-ламїтянина, а імення йому Хїра.

2 І побачив там Юда дочку одного ханаанеянина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся.

3 І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер.

4 І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан.

¹ Шеол — місце, де — за вірою євреїв — перебувають люди по смерті, ад той світ.

29 44. 13. 6г. 7
6.

Пс. 37. 9. 7

5 М. 25. 5
Мт. 22. 2.

33 42. 13. 44. 28.

34 2 Сам. 3. 31.

35 Єр. 31. 15
Мт. 2. 18

36 39. 1. Пс.
105. 17

2 1 Хр. 2. 3
Єр. 15. 34

3 46. 12.

5 І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його.

6 І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я її: Тамара.¹

7 І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив.

8 І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“.

9 А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові.

10 І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його.

11 І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його“. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого.

12 І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижив отари своєї, він і Хїра, товариш його адул-ламїтянин.

13 А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось твій іде до Тімни стригти отару свою“.

14 І зняла вона з себе одєжу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку.

15 І побачив її Юда, і прийняв

¹ Тамара — пальма.

її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє.

16 І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну но я ввійду до тебе!“ Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийдеш до мене?“

17 А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари“. І сказала вона: „Якщо даси заставу, аж поки прийдеш“.

18 А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“ Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього.

19 І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодігнула одягу вдовизки свого.

20 А Юда послав козлятко через приятеля свого адуламітіянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її.

21 І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“ Вони відказали: „Не була тут блудниця“.

22 І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“.

23 І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“.

24 І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“.

25 Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що не належить йому“. І сказала:

16 з М. 18. 15.

Мт. 1. 3. 29

37. 36.

21 з М. 23. 18.

21. 22. Дії 7. 9. 2

18. 3. 4

24 з М. 21. 9.

30. 27. 5

„Пізнай но, чия то печатка, і шнур, і ця палиця?“

26 І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав їй Шелі, синові своєму“. І вже більше не знав він її.

27 І сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її.

28 І сталося, як родила вона, показалася рука *одного*; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“.

29 І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нащо ти роздер для себе перепону?“ І назвала ім'я йому Перец.¹

30 А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зерах.²

Посип у домі Потіфара

39 А Посип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфар, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди.

2 І був Господь з Йосипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробував він у домі свого пана єгиптянина.

3 І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його.

4 І Йосип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призначив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку.

5 І сталося, — відколі він призначив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йосипа. І було благословення

¹ Перец — роздертий.

² Зерах — схід, сьвято.

Господиє в усьому, що він мав, — у домі й на полі.

6 І він позоставив усе, що мав, у руці Йосиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йосип був гарного стану та вродливого вигляду.

Йосип і жінка Потіфároва

7 І сталося по тих пригодах, і звела свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“

8 А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку.“

9 Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню не велике зло, і згрішу перед Богом?“

10 І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею.

11 І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому.

12 І схопила вона його за одежу його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одежу в її руці, та й утік, і вибіг надвір.

13 І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одежу в її руці та й утік надвір,

14 то покликала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він¹ припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом.“

15 І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала,

6 29. 17.

7 2 Сам. 1. 11

9 12. 18. Мт. 5. 17.

Пс. 105. 18. 20

10 Суд. 16. 16.

39. 2. 21

13 1 Кор. 6. 18.

Неем. 4. 11. 1
14 26. 8.

то позоставив одежу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір...

16 І я поклала його одежу при собі аж до приходу пана його до свого дому“.

17 І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною.“

18 І сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одежу при мені, та й утік надвір“.

19 І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його.

Посип у в'язниці відгадує сні

20 І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім.

21 А Господь був із Посипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому.

22 І начальник в'язничного дому дав у руку Посипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він.

23 Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастило йому Господь.

10 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському.

2 І розгнівався фараон на двох своїх євнухів. — на начальника чашників і на начальника пекарів.

3 І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Посип був ув'язнений.

¹ Цебто Потіфар.

4 А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм usługовував. І були вони деякий час під вартою.

5 І снився їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашників і пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. 5 11. 11.

6 І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні.

7 І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“

8 А вони сказали йому: „Снився нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte мо мені“.

9 І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своїм, — ось виноградний кущ передо мною.

10 А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід.

11 А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“.

12 І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні.

13 Ще за три дні підійме¹ фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти даси чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. 13 32. 21.

14 Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випроводиш мене з цього дому. 14 1. Іс. 23. 42.

15 Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут 15 37. 28.

¹ Див. вище 32. 21, 4. 6, 7, щобто простить тобі.

я не вчинив нічого, щоб мене вкинути до цієї ями“.

16 І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші півча на голові моїй.

17 А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“.

18 І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні.

19 Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“

20 І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. Мт. 14. 6. 20

І підняв¹ він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів.

21 Івернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову.

22 А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип.

23 Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

Йосип відгадує сні фараонові

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і снився фараонові, — ось він стоїть над Річкою.²

2 І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і паслися на лузі.

3 А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, брудкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки.

4 І корови брудкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів

¹ Див. вище 32. 21.

² Річка — Ніл.

гарних виглядом і ситих. І прокинувся фараон.

5 І *знову* заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на одним стеблі семеро колосків здорових та добрих.

6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром.

7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то *був* сон.

8 І сталося рано, — і занепокоївся дух його. І послав він, і покликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові.

9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої.

10 Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів.

11 І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням.

12 А там з нами *був* єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном його відгадав.

13 І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“.

14 І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його скwapно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одержу свою, — і він прибув до фараона.

15 І промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухуєш сон, щоб відгадати його“.

40. 8. Дан. 2. 16
30.

5 41. 22.

6 41. 23. Єв. 17.
10.

7 41. 24.

8 Дан. 1. 20. 2
1. 2

41. 5. 22

41. 6. 23

11 40. 5

41. 28. 25

14 Пс. 105. 20

41. 25. 28

16 А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“.

17 І сказав фараон до Йосипа: „*Бачив я* в сні своїм — ось я стою на березі Річки.

18 І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони паслися на лузі.

19 А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридких, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському.

20 І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих.

21 І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся.

22 І побачив я в сні своїм *знов*, аж ось сходять на одним стеблі семеро колосків повних та добрих.

23 А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром.

24 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я *те* ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“.

25 І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щоб Бог робить, те Він звістив фараонові.

26 Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон — один він.

27 А сім корів худих і бридких, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних.

28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові.

29 Ось приходять сім літ,

великий достаток у всім краї єгипетським.

30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 30 2 Цар. 8. 1.

31 І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий.

32 А що сон повторився фараонові двічі, це *значить*, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її.

33 А тепер нехай фараон надзрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. 33 41. 39.

34 Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину *вроджаю* єгипетської землі.

35 І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. 35 6.21.

36 І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом.

37 І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів.

Боротьба Йосипа з голодом

38 І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у ній?“ 46. 20, 48. 5. 50

39 І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі не все, то немає такого розумного й мудрого, як ти.

40 Ти будеш над домом моїм, а *слів* твоїх уст буде слухатися весь народ мій. Тільки тронем я буду вищий від тебе“.

41 І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“.

42 І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одержу віссонну, а на шию йому повісив золотого ланцюга.

43 І зробив, що він їздив його другим півозом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтеся!“ І поставив його над усім єгипетським краєм.

44 І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським“.

45 І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах,¹ і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм.

46 А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край.

47 А земля в сім літ достатку родила на *повні* жмені.

48 І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетському краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. 6. 21. 48

49 І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок, аж перестав рахувати, бо не було *вже* числа. 32. 18. 49

50 А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону.

51 І назвав Йосип ім'я первородному: Манасія,² бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та увесь дім мого батька“.

52 А імення другому назвав:

¹ Цофнат-Панеах — відгадник тасмниць.

² Меніашиє, Манасія — той, хто дає забутий.

Єфрем,¹ бо „розмножив мене Бог у краї недолі моєї“.

53 І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетському краї.

54 І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетському краї був хліб.

55 Але виголоднів увесь єгипетський край, а народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптови: „Ідїть до Йосипа. Що він вам скаже, те робіть“.

56 І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптови. А голод зміцнявся в єгипетському краї.

57 І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

Йосипові брати приходять до нього по хліб

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“

2 І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зійдїть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не померемо“.

3 І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту.

4 А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“

5 І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанському.

6 А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі.

¹ Ефраїм, Єфрем — від слова плід, „розмножений“

55 Ів. 2. 5
37. 5 — 9.

57 12. 10. —

47 33. 13

1 2. 19

2 Ді 7. 12

43. 3. 5. 15

6 37. 7.

3 М. 25. 43. 18
Пс. 111. 10.

7 І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибули ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“.

8 І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його.

9 І згадав Йосип сни, що про них йому снились були. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі“.

10 А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої прибули купити їжі.“

11 Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами!“

12 Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“

13 А вони відказали: „Дванадцятьо твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“.

14 І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни.“

15 Оцим ви будете випробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде суди наймолодший ваш брат!

16 Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддані пробі, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“

17 І він забрав їх під варту на три дні.

18 А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся,

19 якщо ви правдиві. Один

брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варті, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів.

20 А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потверджені ваші слова, а ви не помираєте. І вони зробили так.

21 І говорили вони один одному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолу душі його, коли він благав нас, а ми не послухали. . . Тому то прийшло це нещастя на нас!“

22 І відповів їм Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлопця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається. . .“

23 А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач.

24 А він відвернувся від них та й заплакав. . . І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах.

25 А Йосип наказав, щоб наповнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так.

26 І понесли вони хліб свій на ослас своїх, і пішли звідти.

27 І відкрив один мішка свого, щоб ослів своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його!

28 І сказав він братам своїм: „Повернене срібло моє, — і ось воно в мішку моїм!“ І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до одного: „Що не Бог нам зробив?“

Повернення в Ханаан

29 І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаансь-

кого, і розповіли йому все, що їх спіткало було, говорячи:

30 „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю.“

31 А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами!“

32 Ми дванадцятро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї.“

33 І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зостаєте зо мною одиго вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й їдіть.“

34 І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. *Тоді* віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі.“

35 І сталося, — вони випорожнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і подивились. . .

36 І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина заберете? Усе те на мене!“

37 І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе.“

38 А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався. . . А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою свинину до шеблу!“ . . .

Йосипові брати знову вибираються до Єгипту

43 А голод став тяжкий у тім Краї.

2 І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“

3 І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лица мого без вашого брата з вами!“

4 Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі.

5 А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лица мого без вашого брата з вами“.

6 І промовив Ізраїль: „Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“

7 А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“

8 І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти.

9 Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою повсідні!

10 А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“.

11 І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому:

трохи бальзаму, і трохи меду, пахошів, і ладану, дактилів, і мигдалів.

12 А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка.

13 А брата вашого заберіть, і встаньте, ідіть до того мужа.

14 А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив си-на свого!“ . . .

Яковові сини вдруге в Єгипті

15 І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим.

16 І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“.

17 І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому.

18 І полякалися ті люди, що були впроваджені до Йосипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепнитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“ . . .

19 І приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім.

20 І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі.

21 І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої,

12 25 12

2 44 25

3 42 20

9 42 32

11 37. 25.

— а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою!

22 А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків¹.

23 А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона.

24 І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам.

25 І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почувши, що там вони їстимуть хліб.¹

26 І ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі.

27 А він запитав їх про мир² і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“

28 А вони відказали: „Гаразд рабові твоєму, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі.

29 І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“

30 І Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там . . .

31 І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“

¹ Хліб у біблійній мові — це взагалі їжа.

² Запитати про мир — привітати.

3—U.V.

32 І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту.

33 І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед одним.

34 І він посилав дари *страви* від себе до них. А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх упр'ятеро. І пили вони, і повпивалися з ним.

Пригода з чашею

11 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його.“

2 А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йосиповим, яке він сказав був.

3 Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли.

4 Вони вийшли з міста, *ще* не віддалилися, а Йосип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро?“

5 Хіба це не та *чаша*, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворушить нею? І зле ви зробили, що вчинили *так*“.

6 І той їх догнав, і сказав їм ті слова.

7 А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить *отакі* то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ . . .

8 Таж срібл^о, що знайшли ми

в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото?

9 У кого із рабів твоїх вона, **9 31. 32.** *чаша*, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“.

10 А той відказав: „Тож тепер, як ви сказали, так *нехай буде* воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“.

11 І поспішно попускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого.

12 І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминовім!

13 І пороздирали вони свою одіж! . . . І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. **13 37. 29. 34**
Пов 2 12

14 І ввійшли Юда й брати його до дому Посина, — а він ще був там. І попадали вони перед лицем його на землю. **14 37 1**

15 І сказав до них Посин: „Що це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ **15 14. 5**

16 А Юда промовив: „Що ми скажемо панові моєму? Що будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провинку твоїх рабів! Ось ми раби панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“.

17 А *Посин* відказав: „Даліке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька“.

18 І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твоїй слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твоїй на раба твого, бо ти такий, як фараон. **18 18. 30.**
37. 35. 42. 38. 31

19 Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“

20 І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить.“

21 А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“.

22 І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре *той*“.

23 А ти сказав своїм рабам: „Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лица мого“.

24 І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана.

25 А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“.

26 А ми відказали: „Не можемо зійти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зійдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не *буде* з нами“.

27 І сказав до нас раб твоїй, наш батько: „Ви знаєте, що двох була породила мені жінка моя.“

28 Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він . . . І я не бачив його аж дотепер.

29 А заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведете ви сивину мою *цим* злом до шеолу“.

30 А тепер, коли я прийдучи до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, —

31 То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба

твого, нашого батька, у смутку до шеолу . . .

32 Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні!

33 А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. А юнак нехай іде з своїми братами! . . .

34 Бо як я прийду до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

Йосип відкривається братам

45 І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився братам своїм.

2 І він глосно заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів.

3 І Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип . . . Чи живий ще мій батько?“ . . . І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякалися його . . .

4 А Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту . . .

То Бог послав Йосипа до Єгипту

5 А тепер не сумуйте, і нехай не буде жалю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення.

6 Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив.

7 І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позоставалися на землі, і щоб утримати

для вас при житті велике число спасених.

8 І виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського.

Йосип запрошує батька до Єгипту

9 Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся.

10 І осядь у землі Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє.

11 І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє.

12 І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас.

13 І оповістіть батькові моєму про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди“.

14 І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Веніямин плакав на шії його . . .

15 І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними . . . А потому говорили брати його з ним.

Фараонові подарунки для Ізраїля

16 І розголошено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів.

17 І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючайте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського.

18 І заберіть вашого батька й

32 43. 9.

45. 28. 2 М 10
9. 26

11. 42. 14

33. 4. 14

7 50. 20. Пс. 105. 17.

27. 28. 18

доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам добра єгипетського краю. І споживайте ситість землі.

19 А ти одержав наказа *сказати*: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте.

20 А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“.

21 І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу.

22 І дав усім їм кожному переміни одяжі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одяжі.

23 А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу.

24 І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“

25 І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого.

26 І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І змліло серце його, бо він не повірив був їм . . .

27 І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька.

28 І промовив Ізраїль: „Дбайте! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

Переселення Якова до Єгипту

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Беер-Шеві, і приніс жертви Богові батька свого Ісака.

Єв. 40. 2. 2

26. 24, 28. 13. 3

22 43. 34.

11 18. 6

2 М. 6. 14. 9

26 Лк. 24. 11.

2 М. 6. 16 11

27 1 Сол. 3. 8.

38. 29. 1 Хр. 12

2. 3.

28 46. 30.

4 М. 26. 26. 13

4 М. 26. 26. 14

2 І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“

3 І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом.

4 Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, введу тебе, а Посин закріє рукою своєю очі твої“.

5 І встав Яків з Беер-Шеві. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його.

6 І взяли вони стада свої, і масток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та весь рід його з ним.

7 Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій.

8 А оце імення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувим.

9 І сини Рувимові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі.

10 І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки.

11 І сини Левієві: Гершон, Кеґат і Мерарі.

12 І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул.

13 І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон.

14 І сини Завулбові: Серед, і Елон, і Яхлеїл.

15 Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейським, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три.

16 І сини Гадові: Ціфйон, і Харгі, Шуні, і Едбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі.

17 І сини Асірові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл.

18 Оце сини Зілпи, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ.

19 Сини Рахілі, жінки Якова: Йосип і Веніамін.

20 І вродилися Посипові в єгипетським краї Манасія та Єфрем, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону.

21 І сини Веніамінові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муллім, і Хуплім, і Ард.

22 Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять.

23 І сини Данові: Хушім.

24 І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Єцер, і Шіллем.

25 Оце сини Білгі, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім.

26 Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгом його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість.

27 А сини Посина, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят.

28 І послав він перед собою Юду до Посина, щоб показував перед ним *дорóгу* до Гошену. І прибули вони до краю Гошен.

29 І запряг Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на ший його . . .

30 І промовив Ізраїль до Йоси-

17 4 м 26 14

20 41. 45. 50

13. 32. 34

24 1 Хр. 7. 13.

27 2 М. 1. 5. 4
М. 10. 22.

29 33. 4.

30 45. 28.

па: „Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твоє, що ти ще живий!“

31 А Посип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Підү й розкажү фараонові, та й повім йому: Брати мої й дім батька мого, що *були* в Краї ханаанським, прибули до мене.

32 А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє *було*.

33 І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття?

34 то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепер, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — *огода*“.

Осёлення Якова й синів його в країні Гошен

47 І прийшов Посип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибули з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“.

2 І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим.

3 І сказав фараон до братів його: „Яке ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“.

4 І сказали вони фараонові: „Ми прибули, щоб мешкати в країні, нема бо пані для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“.

5 І промовив фараон до Посипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибули до тебе.

6 Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшій місці цього краю осадив батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“.

7 І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона.

8 І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“

9 А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“.

10 І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового.

11 І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращій місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон.

12 І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей.

Йосип набуває всю єгипетську землю для фараона

13 А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І виснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод.

14 І зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетській краї та в Краї ханаанській, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому.

15 І вичерпалося срібло в краї єгипетській та в Краї ханаанській. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам

хліба! Навщо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“

16 А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“.

17 І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу.

18 І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не залилося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля!“

19 Навщо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо, а земля не опустіє“ . . .

20 І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спрощували кожен поле своє, посидівши бо був голод між ними. І стала земля фараоною.

21 А народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її.

22 Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі.

23 І сказав Йосип до народу: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю.“

24 А настануть живни, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частині будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в

домах ваших, та на їжу для ваших дітей".

25 А вони відказали: „Ти нас удірявав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові".

26 А Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоновою.

Останні дні Якова

27 І осів Ізраїль в єгипетським краї в країні Гошен, і набули в ній володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися.

28 І жив Яків в єгипетським краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ.

29 І наблизилися дні Ізраїля до смерті. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчиню зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті!

30 І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаш мене в їхньому гробі". А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм".

31 А Яків сказав: „Присягни мені!". І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

Яків благословляє Йосипових синів

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє". І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема.

2 І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій

син Йосип!". І зміцнівся Ізраїль, та й сів на постелі.

3 І сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене.

4 І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки".

5 А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої.

6 А нащадки твої, що породили по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм.

7 А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанським на дорозі, коли була ще ківра¹ землі, щоб прийти до Єфрати. І я поховав був її там, на дорозі до Єфрати, — це Віфлєєм".

8 А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?"

9 І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут". А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю".

10 А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнувся до них.

11 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє".

12 І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі.

13 І Йосип узяв їх обох, Єфрема своєю правицею від лівиці

¹ Ківра — міра землі, біля однієї версти. Пор. 1 М. 35. 16.

Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів.

14 І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний.

15 І він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня,

16 Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“.

17 А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну.

18 І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“

19 А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде народом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів“.

20 І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією.

21 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю . . . А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків!“

22 А я тобі дав понад братів

твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

Заповіт Якова синам своїм

5 М. 33. 1. 1

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, щоб вас спіткає наприкінці днів.

2 Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтеся до Ізраїля, вашого батька!

3 Рувіме, — ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутності!

4 Ти пинівся був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збездичив його, на постелю мою ти піднявся!

5 Симеон і Левій — то браті, їхня зброя — знаряддя насильства.

6 Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копит позбавили . . .

7 Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона!

Поділю їх я в Якові, і їх розпоршу в Ізраїлі!

8 О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вкложаться.

15 28. 20. 11р. 3. 6.

35. 22 3 М. 4
18 8, 20 11
2 Сам 16 22

4 25 5

35 27 20 30 6

Ер. 19. 9. 21. 7
3. Як. 1. 20

20 Рут 4. 11.

1 Хр. 5. 2 8
21 50. 24.

22 Ін 4 5.

- 9 Юда — лев молодий!
Ти, мій сину, вертаєшся з
здобичі:
прихилився він, поклався
як лев
й як левиця, — зведе хто
його?
- 10 Не відійметься берло від
Юди,
ані з його стегон законода-
вець,
ах, прийде Примиритель,
що Пому буде послух на-
родів.
- 11 Він прив'язує до винограду
свого молодого осла,
а до вибраної виноградини
— сина ослиці своєї.
Він одягу свою буде прати
в вині,
а шату свою — в вино-
градній крові!
- 12 Від вина він зробивсь мут-
ноокий,
а від молока — білозубий.
- 13 Завулон буде мешкати над
берегом морським,
над берегом тим, *де стають*
кораблі,
а границя його — до Си-
дону.
- 14 Іссахάρ — то костистий
осел,
що лежить між кошами.
- 15 І побачив він спокій, що
добрий,
та землю, що стала приємна,
і він нахилив свої плечі,
щоб нести,
і став працювати на пода-
ток.
- 16 Дан буде судить свій народ,
як один із Ізраїльських
родів.
- 17 Дан буде вуйєм при дорозі,
змією отруйливою при
шляху,
що п'яти коневі кусає,
- і його верхівієць позад себе
впаде.
- 18 Спасіння від Тебе чекаю, о
Господи!
- 19 Гад — на нього юрба на-
падатиме,
та він нападе на їх п'яти.
- 20 Асір — його хліб *буде* си-
тий,
і він буде давати присмаки
царські.
- 21 Нефталім — вільна ланя,
він прекрасні слова видає.
- 22 Йосип — вітка родюча,
вітка родючая над джере-
лом, її віття по муру спи-
нається.
- 23 І огірчили його та з луку
стріляли,
і зненавиділи були стріль-
ці його.
- 24 Та зостався міцним його
лук,
і стали пружні раменá його
рук, —
від рук Сильного Якового,
звідти Пастир, Твердийня
снів Ізраїлевих.
- 25 *Проси ти* від Бога, свого
Отця, — і Він допоможе
тобі,
і *проси* Всемогутнього — і
Він благословить тебе
благословенням небес, що
на висоті,
благословенням безодні, що
долі лежить,
благословеннями перс та
утроби.
- 26 Благословення батька твого
стали сильніші
від благословення батьків
моїх, —
як до пожаданих висот ві-
ковичних.
Нехай вони будуть на го-
лову Йосипову,
на маківку вибраного з-по-
між братів своїх!

27 Веніямін — хижий вовк:
вранці їсть він ловітву,
а на вечір розділює здобич“.

28 Оце всі дванадцять племен
Ізраїлевих, і те, що говорив їм
батько їх. І він поблагословив
їх, — кожного за благословенням
його поблагословив їх.

29 І він наказав їм, і промовив
до них: „Я прилучаюся до своєї
рідні . . . Поховайте мене при
батьках моїх у печері, що на полі
Ефрона хіттеянина.

30 у тій печері, що на полі
Махпели, що навпроти Мамре в
ханаанській землі, яке поле купив
був Авраам від Ефрона хіттеянина
на володіння для гробу.

31 Там поховано Авраама й
жінку його Сарру, там поховали
Ісака та його жінку Ревеку, і там
поховав я Лію.

32 Поле й печера, що на ній, *то*
добуток від синів Хета“.

33 І закінчив Яків заповіта си-
нам своїм, і вткнув свої ноги до
ліжка, та й спочив. І він прилу-
чився до своєї рідні.

Похорон Якова

50 І впав Йосип на лице батька
свого, та й плакав над ним, і
цілував його.

2 І звелів Йосип рабам своїм
лікарям забальзамувати батька
його. І забальзамували ці лікарі
Ізраїля.

3 І сповнилося йому сорок день,
бо так сповняються дні бальзаму-
вання. І оплакував його Єгипет
сімдесят день.

4 А як минули дні оплакування
його, то сказав Йосип до дому
фараонового, говорячи: „Коли
знайшов я ласку в очах ваших, то
говоріть до ушей фараонових так:

5 „Батько мій заприсяг був ме-
не, говорячи: „Ось я вмираю. У
гробі моїм, що я собі викопав у

28 Євр. 11. 12.

29 23. 19.
Суд. 78. 25.

30 50. 13.

31 23. 19, 25. 9,
35. 29.
23. 2. 10

33 25. 8, 35. 29,
4 М. 20. 24, 27.
13. 5 М. 32. 50.

23. 16, 17, 49. 13
30

49. 23. 15

Країні ханаанській, — там похо-
ваєш мене“. А тепер нехай я піду,
і поховаю батька свого, та й вер-
нуся“.

6 І сказав фараон: „Піди, і
поховай свого батька, як заприсяг
він тебе“.

7 І пішов Йосип поховати бать-
ка свого, а з ним пішли всі раби
фараонові, старші дому його, і всі
старші єгипетського краю.

8 І ввесь дім Йосипів, і браття
його, і дім батька його. Тільки
дітей своїх та дрібну й велику
худобу свою вони позоставили в
країні Гошен.

9 І вирушили з ним також ко-
лесниці та комонники. І був та-
бір їх дуже великий.

10 І прийшли вони до Горен-
Атаду, що по другім боці Йордану,
і плакали там великим та дуже
ревним плачем . . . І він учинив
батькові своєму семиденну жалоб-
бу.

11 І побачили мешканці того
Краю, ханаанеяни, жалобу в Го-
рен-Атаді, та й сказали: „То силь-
на жалоба для Єгипту!“ Тому то
кликнули ім'я його Авел-Міц-
раїм,¹ що на тім боці Йордану.

12 І вчинили йому сини його
так, як він їм заповів був.

13 І понесли його сини його до
ханаанського Краю, та й похо-
вали його в печері поля Махпели,
яке поле купив був Авраам на
володіння для гробу від хіттеяни-
на Ефрона, навпроти Мамре.

14 А Йосип, як поховав він
батька свого, вернувся до Єгипту,
він і брати його, та всі, хто ходив
з ним ховати батька його.

Чому Йосип був проданий до Єгипту

15 І побачили Йосипові брати,
що вмер їхній батько, та й ска-

¹ Авел-Міцраїм — жалоба Єгипту.

зали: „А що як зненавидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були заподіяли?“

16 І переказали вони Посипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи:

17 Отак скажіть Посипові: Прощу, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплакав Йосип, як вони говорили до нього. . . .

18 І пішли також браття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“

19 А Йосип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога?

20 Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий народ!

21 А тепер не лякайтеся, — я

буду утримувати вас та дітей ваших!“ І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця.

Йосипова смерть

22 І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ.

23 І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасійного, були народилися на Йосипові коліна.

24 І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“.

25 І Йосип заприсяг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви винесете звідси кості мої!“

26 І впокоївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

ДРУГА КНИГА МОЙСЕЄВА:

ВИХІД

Яковів рід

1 А оце імення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту.¹ Кожен із домом своїм прибули:

11 М. 46. 8.

1 М. 45. 5. Пс. 7

105. 24. Дії 7.

17.

2 Рувім, Симеон, Левій і Юда,

3 Іссахар, Завулон і Веніямін,

4 Дан і Нефталім, Гад і Асир.

5 І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був у Єгипті.

51 М. 46. 27.

6 І вмер Йосип і всі браття його, та ввесь той рід.

61 М. 50. 26.

Дії 7. 49. 10

7 А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувалися, та й стали вони надзвичайно сильні. І напівнівся ними той край.

Переслідування синів Ізраїлевих

8 І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа.

9 І сказав він до народу свого: „Ось нарід Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас!

10 Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не зміжився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших,

¹ В оригіналі завжди Misraim, перекладаємо Єгипет.

— і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“.

11 І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарями. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес.

12 Але що більше його гнобили, то більше він множився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів.

13 І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати.

14 І вони огірчували їхнє життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити.

Наказ бабам-сповитухам убивати єврейських синів

15 І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другий — Пуа,

16 і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син, то вбийте його, а коли не дочка, — то нехай живе“.

17 Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишили хлопчиків при житті.

18 І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“

19 І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“.

20 І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів.

21 І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм дом.

Дії 7. 19. 22

11 5 4 1 М 57 11.

6. 20. 4 М. 26. 1 59.

13 4 М. 20. 15.

Дії 7. 20. Евр. 2 11. 23.

Іс. 18. 2. 3

17 Дії 4. 19.

22 І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки,¹ а кожну дочку — залишайте при житті!“

Народження Мойсея

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву.

2 І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці.

3 Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і внаасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки.¹

4 А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться.

5 І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невольницю свою, щоб узяти її.

6 І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосердилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“

7 І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тобі дитину?“

8 І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і поклікала матір дитини.

9 А дочка фараонова сказала до неї: „На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її.

¹ Річка, Јеог — це річка Ніл.

10 І підросло те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому ймення Мойсей,¹ і сказала: „бо з води я витягла його“.

Утеча Мойсея до мідіянського краю

11 І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його.

12 І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок.

13 І вийшов він другого дня, — аж ось свárяться двоє євреїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти б'єш свого ближнього?“

14 А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відбита!“

15 І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лица, й оселився в країні Мідіян.

16 А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали *воду*, і наповнили корита, щоб напоїти отáру свого батька.

17 І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару.

18 І прибули вони до Реуїла,² свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“

19 А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам *води* й напоїв отару“.

¹ Мойсей — витягнений, витягуєчий.

² Реуїл — дружба Божа.

20 І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“.

18. 2. 21 21 І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору.

22 І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом,¹ бо сказав: „Я став приходо́ком у цьому краю“.

23 І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога.

24 І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом.

25 І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

Явлення Бога Мойсєєві на Хоріві

3 А Мойсей пас отару тестя свого Ітра́, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустиню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву.

2 І явився йому Ангел Господній у по́лум'ї огню намоу з-посеред тернового куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згорає кущ.

3 І сказав Мойсей: „Зійду но, і побачу це велике видіння, — чому не згорає та терніна?“

4 І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“

5 І сказав Він: „Не зближайся сюди! Зди́ми взуття́ своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“

6 І сказав: „Я Бог батька твого,

¹ Гершом — „чужий там“, приходо́ком.

18. 3.

22

11 5. 4.

14. Пс. 12. 14.
Дії 7. 27, 28.

2. 16. 1 М. 30. 1
8.

5 М. 33. 16.
Лк. 20. 37.
Дії 7. 30.

16 1 М. 30. 38.

Лк. 2. 45.

1 М. 22. 11. 4

18 1 М. 29. 10.

1 Цар. 19. 13.
Мт. 22. 32.

Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!'' І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога!

7 І промовив Господь: „Ясправді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його.

8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина.

9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть.

10 А тепер іди як, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій, синів Ізраїлевих!''

11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?''

12 А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі!''

13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас'', то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?'' Що я скажу їм?''

14 І сказав Бог Мойсєєві: „Я Той, що є''. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий! послав мене до вас''.

15 І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог

Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід.

16 Іди, збери старших Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заповідяне вам ув Єгипті''.

17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом.

18 І вони послухають слів твоїх, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому!

19 І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не *буде змушений* рукою сильною.

20 І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас.

21 І Я дам милість цьому народові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впоорожні!

22 Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого п'єсуд срібний і п'єсуд золотий та одєжу, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту''.

Божі ознаки для Мойсея

1 І відповів Мойсей та й сказав: „Так вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!''

2 І промовив до нього Господь:

7 Пов. 3, 18, Пс. 34, 16.

4, 31, 1 М. 16 50, 24, 25.

8 3, 17, 16, 31, Пс. 18, 17.

3, 8.

5, 3.

9 1 М. 18, 21.

10 Ос. 12, 13.

11 1 Сам. 18, 18.

12 1 М. 31.

11 2, 12, 33, 22.

14 Іс. 4, 1, Дн. 7, 35, 06, 1 4, 8.

15 Пс. 135, 13.

¹ Ehejeh — Господь, або: Я Той що є, буде, Сущий

„Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“.

3 І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього.

4 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!“ І він простяг свою руку й узяв його, — і той став палицею в долоні його.

5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова“.

6 І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвину свою!“ І засунув він руку свою за пахвину свою, і витягнув її, — аж ось рука його *побіліла* від прокази, як сніг!

7 А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його.

8 „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної.“

9 І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллєш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“.

10 Та Мойсей сказав до Господа: „О Господи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоушений та тяжкоязикий“.

11 І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь?“

Мт 10 19 12

3 10

5 18

6 4 М 12 10

7 1 2

8 Дії 7. 36.
1 М 36. 25.
1 Цар. 11. 23.

9 17

1 М 31 2 19
Сам 4 8 Мт
2 20

10 9 12 10 17

7 1 15 1 18
Рим 9 1811 18 35 5 6
Пс 94 9

12 А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, щоб ти мав говорити“.

13 А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли *іншого*, кого маєш послати“.

14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм.“

15 І ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, що маєте робити.

16 І він буде говорити за тебе до народу. І станеться, — він буде тобою устами, а ти будеш йому *замість* Бога.

17 І ти візьмеш у руку свою очю палицю, якою ознаки чинитимеш“.

Повернення Мойсея до Єгипту

18 І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Ітра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Ітро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“

19 І сказав Господь до Мойсея в Мідіяні: „Иди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“.

20 І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою.

21 І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я

¹ Шукати душі — гебраїзм: чигати на життя, прагнути чисті смерті.

ожорсточу серце його, — і він не відпустить народу.

22 І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль.

23 І кажу Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“.

24 І сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав,¹ щоб убити його.

25 Та Ціппора взяла кремenea, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“

26 І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“.

27 І сказав Господь до Аарона: „Иди назустріч Мойсею в пустиню!“ І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його.

28 І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому.

29 І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів.

30 І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсееві. А той ті ознаки чинив на очах народу.

31 І повірив народ той. І почувши вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

Утісок ізраїльського народу збільшується

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти народ Мій, — і

¹ Шукав, яevakkeš — хотів, шукав нагоди.

Дан. 3. 15.

22 Ос. 11. 1.

Рим. 9. 4.

23 11. 5, 12. 29.

3. 18.

25 Ос. 5. 2.

1 7. 12.

27 3. 1, 4. 14.

4 М. 18. 8. 20.

нехай вони святкують Мені на пустині!“

2 А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюсь слова Його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“

3 І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господеві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“.

4 І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“

5 І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простоду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“.

6 І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи:

7 „Не давайте більше народові соломн, щоб робити цеглу, як учора й позавчора.¹ Нехай ідуть самі, та збирають собі соломн.

8 А призначене число цегли, що вони робили вчора й позавчора, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“

9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“...

10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломн.

11 Самі ідіть, наберіть собі соломн, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“

12 І розпорівшись народ той

¹ „Учора й позавчора“ — це гебраїзм, наше: досі.

по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому.

13 А погоничі наставляли, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“.

14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як *було* дотепер?“

15 І прибули писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм?“

16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — какуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“

17 А він відказав: „Нероби ви, нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві.“

18 А тепер ідіть, працюйте, а соломі не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“

19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“

20 І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона,

21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви чинили ненависним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку повбивати нас!“

22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду чинив цьому народові? Чому Ти послав мені це?“

23 Бо відкоби прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він *ще більшу* кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

Господь посилає Мойсея до фараона

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, *змушений* рукою сильною, їх відпустить, і, *змушений* рукою сильною, вижене їх із краю свого“.

2 І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь!“

3 І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом Всемогутнім, але Іменням Своїм „Господь“¹ Я не дався їм пізнати.

4 А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували.

5 І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх *своїми* рабами, — і згадав заповіта Свого.

6 Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим раменем та великими присудами.“

7 І візьму вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту!

8 І введу вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку², щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спадщину. Я — Господь!“

9 І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодухість та тяжку роботу.

10 І казав Господь до Мойсея, говорячи:

11 „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“.

¹ В оригіналі ІHВH, цебто Jehovah — Господь.

² Присягнув, бо при присязі підіймають руку.

12 І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий!“ 12 4. 10.

13 І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. 1 1 Хр. 6. 7. 24

Роди Рувима, Симеона, Левія та Аарона

14 Оце голови батьківських домів¹ їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Палу, Хецрон і Кармі, — це родини Рувимові. 13 10. 14 1 М. 46. 9.

15 А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанейки, — це родини Симеонові.

16 А оце імена синів Левієвих за їхніми родинами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа життя Левієвого — сто і тридцять і сім літ. 16 1 М. 46. 11

17 Сини Гершонови: Лівні, і Ші-м'ї за їхніми родинами.

18 А сини Кегатові: Амрам, і Йцгар, і Хеврон, і Уззіїл. А літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. 18 4 М. 8. 19. 10. 6. 12. 30

19 А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родини Левієві за їхніми родинами. 19 13. 16. 20 4 М. 26. 58.

20 І взяв Амрам свою тітку Похевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ.

21 А сини Йцгарові: Корак, і Нефег, і Зіхрі. 21 4 М. 16. 1.

22 А сини Уззіїлові: Мінаїл, і Елцафан, і Сітрі. 22 3 М. 10. 4.

23 І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара.

24 А сини Корахові: Ассир, і Елкана, і Аваасаф, — це родини Корахові.

25 А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочок Путїїлових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце голови батьківських домів Левітів за їхніми родинами.

26 Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми військовими відділами“.

27 Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон.

Божі ознаки перед фараоном

28 І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетським край.

29 То казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“.

30 І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивись, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій.

2 Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краю.

3 А Я вчиню запеклим фараоново серце, і поміжку ознаки мої та чуда мої в єгипетським край.

4 І не послухає вас фараон, а Я

¹ Необрізановустий — aral sefatajim нечистий, непромовець, тулий мовою.

² Батьківських домів — родів, поколінь. пор. 42. 3

покладу Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої,¹ народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краю великими присудами.

5 І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів^{5 17 18}.

6 І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони.

7 А Мойсей був віку восьми-десяти літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона.

Палиця змінюється на вужа

8 І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи:

9 „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем!

10 І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, і вона стала вужем!

11 І покликав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами.

12 І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні.

13 Та затверділо фараонове серце, — і він не послушався їх, як говорив був Господь.

Перша кара: вода перемінена на кров

14 І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити народ!

¹ Civotaj — війська Свої, звідси Саваот.

15 Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку.

16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послушався ти дотепер“.

17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров!

18 А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“

19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і простягни свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“

20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров!

21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетським краї.

22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послушався їх, як говорив був Господь.

23 І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклав він свого серця також до цього.

24 І всі єгиптяни копали біля Річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з Річки.

Друга кара: жаби

25 І минуло сім день по тому, як Господь ударив Річку.

26 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарід, — і нехай вони служать Мені.

27 А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдарю весь край твій жабами.

28 І стане Річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжко твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх.

29 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“.

8 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річки, на потоки, і на ставки, і повиводь жаб на єгипетський край“.

2 І простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю.

3 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вивели жаб на єгипетську землю.

4 І покликав фараон Мойсея й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа, і нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу нарід той, — і нехай приносять жертви для Господа!“

5 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понижити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в Річці вони позостануться“.

9. 14, 15. 11. 6
1 Цар. 8. 5, 6.

26 5. 1. 7. 16.

4. 21. 7. 13. 11

Пс. 105. 31. 12

3 7. 22

4 10. 16. 12. 31.
1 Цар. 13. 6.
Пс. 8. 4. 15

5. 1 16

6 А той відказав: „На завтра“. І сказав *Мойсей*: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема *Такого*, як Господь, Бог наш!

7 І відійдуть жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в Річці вони позостануться“.

8 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І кликав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона.

9 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль.

10 І збирали їх цілими кұпами, — і засмерділась земля!

11 І побачив фараон, що стався полетіти, і *мнову* стало занекилим серце його, — і не послулався їх, як говорив був Господь.

Третя кара: воші

12 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою палицю, та й удар зємний порох, — і нехай він стане вошами в усьому єгипетському краї!“

13 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив зємний порох, — і він стався вошами на людині й на скотині. Увесь зємний порох стався вошами в усьому єгипетському краї!

14 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була вошва на людині й на скотині.

15 І сказали чарівники фараонові: „Це перст¹ Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послулався їх, як говорив був Господь.

Четверта кара: рої мух

16 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він

¹ Перст — палець, синонім сили.

підє до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарód, і нехай вони служать Мені!

17 Бо коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлю на тебе, і на слуг твоїх, і на нарód твій, і на домї твої рої мух.¹ І єгипетські домї будуть повні мушні, а також земля, на якій вони живуть.

18 І відділю того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було там роїв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі!

19 І зроблю Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знамено!^{10. 19.}

20 І зробив Господь так. І найшла численна мушня на дїм фараона, і на дїм рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті рої мух!

21 І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підїть, принесїть жертви вашому Богові в цьому краї!“^{21 7. 29. 10. 16.}

22 А Мойсей відказав: „Не годїться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми принесли б у жертву Господу, Богові нашому. Тож будемо приносити в жертву огиду для єгиптян на їхніх очах, і вони не вкленюють нас?“^{8. 18.}

23 Триденною дорогою ми підємо на пустиню, і принесемо жертву Господєві, Богові нашому, як скаже Він нам!“^{23 3. 18.}

24 І сказав фараон: „Я відпущу вас, і ви принесете жертву Господєві, Богові вашому на пустині. Тільки далєко не віддаляйтесь, ідучи. Молїться за мене!“^{Пс. 78. 50.}

25 І сказав Мойсей: „Ось я вихожу від тебе, і буду благодіти“^{25 1 М. 20. 7. Йов 42. 8.}

Господа, — і відступить той рїй мух від фараона, і від рабів його, і від народу його вззвтра. Тільки нехай бїльше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господєві!“

26 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа.

27 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не залишилося ані однієї.

28 А фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

П'ята кара: моровиця на худобу

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій нарód, і нехай вони служать Мені!“

2 Бо коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх ще,

3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблюдах, на худобі великій і дрібній, — моровиця дуже тяжка.

4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого з всього, що належить Ізраїлевим синам!“

5 І призначив Господь усталений час, кажучи: „Узавтра Господь зробить цю річ у цім краї!“

6 І зробив Господь ту річ на-завтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згнуло ані одне.

7 І послав фараон довідатись, — а ось не згнуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того!

¹ Агов — мішанина звїрів чи мух. Староєврейська традиція говорить про череди різних звїрат.

Шоста кара: гноякї

8 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з пєчі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових.

9 І стане вона кўрявою над усією єгипетською землею, а на людині й скотині стане гнояками, що кинуться прищами в усьому єгипетському краї“.

10 І набрали вони сажі з пєчі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищувати гнояки, що кинулися на людині й на скотині.

11 А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гноякї, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгиптянах.

12 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послуховався їх, як говорив був Господь до Мойсея.

Сьома кара: град

13 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені!

14 Бо цим разом Я пошлю всі урази Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на народ твій, щоб ти знав, що немає на всій землі Такого, як Я!

15 Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вигублений із землі.

16 Але Я для того залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідали про Імєння Моє по всій землі.

17 Ти же опираєшся проти народу Мого, щоб їх не відпустити.

18 Ось Я взавтра, цього саме часу, зішлю дощем тяжєнний град,

що такого, як він, не бувало в Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні.

19 А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не буде забрана додому, — то зійде на них град, і вони помиряться!“

20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слєва, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів.

21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позакидав рабів своїх та худобу свою на полі.

22 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людину, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“

23 І простяг Мойсей палицю свою до неба, — і Господь дав громи та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю.

24 І був град, і огонь горів посеред тяжєнного граду, що не було такого, як він, у всім єгипетським краї, відколи він став був народом.

25 І повибивав той град у всім єгипетським краї все, що на полі, — від людини аж до худоби! І всю польову рослинність побив той град, а кожне польове дерево поламав!

26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було граду.

27 І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я га народ мій — несправедливий!

28 Благайте Господа, і дєсить бути Божим громам та градові!

9 М 28: 27
1 Сам 5: 9

11 18: 14

12 10: 11,
13: 78: 1

13 10

14 8: 6, 15: 11

15 М 25: 10

16 10: 2 Рим 9: 17
10: 16, 1 Сам 27: 15, 25 Мт 2: 1

1 Сам 12: 19

А я відпущу вас, і ви більше не залишитеся“ . . .

29 І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — грім перестануть, а граду вже не буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля!“

30 А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не боїтеся перед лицем Господа Бога!“

31 А льон та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а льон цвів.

32 А пшениця та жито не були вибиті, бо пізні вони.

33 І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали грім та град, а дощ не лив на землю.

34 І побачив фараон, що перестав дощ, і град та грім, — та й далі грішив. І чинив він запеклим своє серце, він та раби його.

35 І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

Восьма кара: сарані

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед нього, і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, щоб зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. І ви будете знати, що Я — Господь!“

2 і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, щоб зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. І ви будете знати, що Я — Господь!“

3 І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти будеш відмовлятися впокоритися передо Мною? Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать Мені!“

4 Бо коли ти відмовишся відпустити народ Мій, то ось Я

взавтра спроваджу сарану на твоїй край.

5 І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілілого, позоставляючи вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі.

6 І переповняться нею домі ваші, і домі всіх рабів ваших, і домі всього Єгипту, чого не бачили батьки ваші та батьки батьків ваших від дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона.

7 І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“

8 І повірено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господеві, Богові вашому. Хто та хто піде?“

9 І відповів Мойсей: „Ми підемо з молоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господнє“.

10 А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! . . . Та глядіть, бо щось лихе перед вами.“

11 Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господеві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лица фараонового.

12 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона наїде на єгипетський край, і нехай поїсть усю зємну траву, усе, що град позалишав“.

13 І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східний вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав

29 19. 5. Пс. 24.
1. 141. 1. 2.

Йоел 1. 4. 5

Іс. 8. 14. 7

33 1 Цар. 8. 22.

9. 23. 12

4 2. 27. 9. 2.

ранок, — і східний вітер наніс сарані!

14 І найшла саранá на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетським краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не буде такої!

15 І покрила вона поверхню всієї землі, і потемніла земля! І поїла вона всю зёмну траву та ввесь плід дерева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені ані на дереві, ані на польовій рослинності в усім єгипетським краї!

16 І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господеві, Богові вашому, та вам!

17 А тепер пробач же мій гріх тільки цього разу, і помоліться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене цю смерть!“

18 І він вийшов від фараона й молився до Господа.

19 І поверну́в Господь західний дуже сильний вітер *назад*, і він поніс сарану́, та й укинув її до Червоного¹ моря. Не позосталась жодна саранá в усім єгипетським краї.

20 Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він *знов* не відпустив Ізраїлевих синів.

Дев'ята кара: те́мрява

21 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до Неба, — і станеться те́мрява на єгипетській землі, і нехай буде те́мрява, щоб відчувли її.“

22 І простяг Мойсей свою руку до неба, — і сталася густа те́мрява по всій єгипетській землі три дні.

23 Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам було світло в їхніх садибах.

¹ В оригіналі Jam Suf — Очеретяне море, і так всюди; Червоне море — це грецька назва.

12. 31.

24

14 Пс. 105. 34.

16 7. 29, 27.

17 06. 9. 8.

1 М. 2. 17.

28

19 8. 23.

20 10. 27.

21 16. 50. 3 Мс.

27. 47.

3. 22. 12. 2.

22 Пс. 105. 28.

24 І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господеві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дітворá ваша нехай іде з вами!“

25 Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопалення, і ми спорядимо жертву Господеві, Богові нашому.

26 І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господеві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господеві!“

27 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів відпустити їх.

28 І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лиця мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“

29 А Мойсей відказав: „Так сказав ти . . . Я більш уже не побачу лиця твого!“

Заповідження знищити перворідне в Єгипті

І І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну поразу наведу Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він буде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси!

2 Скажи ж у вуха народу, і нехай позичить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої посуд срібний та посуд золотий“.

3 І дав Господь милість тому народові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, *був* дуже великий в єгипетським краї в очах фараонових рабів та в очах того народу.

4 І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту.

5 І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворідного невілляниці, що за жорнами, і все перворідне з худоби.

6 І здійсниться великий зойк по всій єгипетській землі, що *такого*, як він, не бувало, і *такого*, як він, більш не буде.

7 А в усіх синів Ізраїлевих — від людини й аж до худоби — *навіть* пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем.

8 І зйдуть усі оці раби твої до мене, і покліняться мені, кажучи: Вийди ти та весь народ, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпалений гнівом.

9 І сказав Господь до Мойсея: „Не послушав вас фараон, — щоб могли помножитись чұда Мої в єгипетським краї“.

10 А Мойсей та Аарон учинили всі оці чұда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

Божий наказ про Пасху

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи:

2 „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року.

3 Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятий день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дїм.

4 А коли буде той дїм замалий, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме

він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня.

5 Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть *його* з овечок та з кіз.

6 І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні.

7 І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них.

8 І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких *правах*.

9 Не їкте з нього сирового та вареного, звареного в воді, бо *до їди* тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутрєм його.

10 І не лишайте з нього *нічого* до ранку, а полишене з нього до ранку спалить на огні.

11 А їсти його будете так: стїгна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха¹ це для Господа!

12 І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і повбиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людини аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд. Я — Господь!

13 І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину² вас. І не буде

¹ Пасха, гебрійське Pesach—„перескочення“, бо Бог „перескакував“, щоб обминути той дїм, де двері були обмазані кров'ю.

² В ориґіналі pasachti, pasach — я перескочив, він перескочив.

54. 23, 12. 29.
Іс. 47. 2

Євр. 7. 26.

3 М. 23. 5.
4 М. 9. 5

6 Мт. 24. 21.

7 Єв. 10. 21.

12. 17. 4 М. 9. 8
11.

4 М. 9. 12. 10

10 10. 20.

12. 13. Мт. 24. 11
44. 1 Петр. 1.
13.

4 М. 33. 4. 12

36. 14. 1 М. 22.
7. 8.

між вами згубної поразки, коли Я вбиватиму в єгипетським краї.

14 І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його!

15 Сім днів будете їсти опрісноків.¹ Але першого дня зробите, щоб не було квашеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде витята душа та з Ізраїля.

16 А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки що їсти кожній душі, те єдине робитимете ви.

17 І ви будете додержувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додержувати того дня в ваших родах, як постанови вічної.

18 Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноків аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця.

19 Сім день квашене не буде знаходитися в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде витята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед приходьків, чи то тих, хто народився у краї.

20 Жодного квашеного не будете їсти в усіх ваших оселях, будете їсти опрісноків!¹

Мойсей наказ про Пасху

21 І покликав Мойсей усіх старших Ізраїлевих, та й промовив до них: „Сировадьте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і закоїть пасху.

22 І візьміть в'язку ісопу й

14 13. 10. 5 М.
16. 3, 8.

12. 13 23

15 23. 15. 1 М.
17. 14.

16 3 М. 23. 8.

Ос. 4. 6. 26
17 7. 4

18 4 М. 28. 16.

4. 23. Ис. 78. 29
51

20 5 М. 16. 3
1 Кор. 5. 7

22 Сир. 11 28
10 24

умочить у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку!

23 І переїде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминіє Господь ті двері, і не дасть згубникові увійти до ваших домів, щоб ударити.

24 А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки.

25 І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додержувати цієї служби.

26 І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“

27 то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був дома Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а дома наші зберіг“. І схилився народ, — і вклонився до землі.

28 І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони.

Десята кара: вигублення перворідних

29 І сталося в половині ночі, і вдарив Господь в єгипетським краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полоненого, що у в'язничному домі, і кожного перворідного худоби.

30 І встав фараон уночі, він та всі раби його, та ввесь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!...

31 І покликав фараон Мойсея

¹ Опрісноків, паскот, маца, неквашене.

та Аарона вночі, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господеві, як ви казали!

32 І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблаговловіть і мене!“

33 І квапили єгиптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із краю, бо казали: „Усі ми помремо!“

34 І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх.

35 І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеевим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати.

36 А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту.

Вихід Ізраїля з Єгипту

37 І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей.

38 А також багато різного¹ люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий.

39 І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні корки, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли баритися, а поживи на дорогу не приготували собі.

40 А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років.

41 І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Гос-

подні війська¹ з єгипетського краю.

42 Це ніч сторожі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського краю. Ця сама ніч — сторожа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління.

Постанова про Пасху

43 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець не буде їсти її.

44 А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її.

45 Приходько та наймит не буде їсти її.

46 В самому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назвний того м'яса, а костей його не зламаєш.

47 Уся громада Ізраїлева буде справляти її.

48 А коли буде мешкати з тобою приходько, і *сточе* справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як народжений в Краї. А кожен необрізаний не буде їсти її.

49 Один закон буде для тубільця й для приходька, що мешкає серед вас“.

50 І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони.

51 І сталося того саме дня, вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми відданими.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку

¹ Civi'ot Jehova — війська Господа, цебто Ізраїль.

¹ Erev rav — мішанина велика.

33 6 1.

1 М 17 12

Еф 2 19

35 11 2

Ів. 19. 36.

36 3. 21, 22. Пс.
105 37

1 М. 34. 15, 16. 48
3 М 18 26.

38 4 М. 11. 4.

3 М 24 22

39 1 М. 18. 6.

40 1 М. 15. 13.

41 7 1

22. 27, 34. 19. 2
4 М 3 13
Ів. 2. 23

утрōбу серед Ізраїлевих синів, серед людині й серед худоби, — для Мене воно!“

3 І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвідти; і не будете їсти квашеного.

4 Ви виходите сьогодні, у місяці авіві.¹

5 І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і хіввеянина, й євусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі Край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця.

6 Сім день будеш їсти опрісноків, а дня сьомого — свято для Господа!

7 Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім Краї твоїм!

8 І оповіси синові своєму того дня, говорячи: *Це* для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“.

9 І буде тобі *це* за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту.

10 І будеш додержуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік.

Усе перворідне — для Господа

11 І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанейнина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі,

12 то відділиш усе, що розкриваєс утрōбу, для Господа, і все

34. 20. 4 М. 13
18. 15. 16.

3 13. 14. 32. 11.

12. 26. 13. 3. 14

4 23

6 12 15

7 12 15

5 М. 6 8

8 12 20

9 13. 16. 5 М.
6. 8. Іс. 49. 16.

10 15. 26

1 М. 50. 25.
Ос. 24. 32.

14. 2. 4 М.
33. 6

перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа!

13 А кожного віслюка, що розкриває *утрōбу*, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш.

14 І станеться, коли взавтра запитає тебе син твій, говорячи: *Що* то? то відповіси йому: Силою *Своїї* руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства.

15 І сталося, коли фараон учинив запеклим *своє серце*, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетським краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я принісшу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває *утрōбу*, а кожного перворідного синів своїх викупляю.

16 І станеться *це* за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою *Своїї* руки вивів нас Господь із Єгипту“.

Господь провадить євреїв пустинною

17 І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“.

18 І повів Бог той народ окружної дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узраїні.

19 А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той закликав був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“.

20 І вони рушили з Суккоту, і

¹ Авів — дозріваюче колосся, пор. 9. 31.

розтаборилися в Етам, на границі пустині.

21 А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі.

22 Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

*Єгиптяни женуться за синами
Ізраїлевими*

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи:

2 „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отаборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отаборитесь над морем.

3 І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустинню для них.

4 І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюсь через фараона та через військо його. І пізнають єгиптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так.

5 І повідомлено царя єгипетського, що втік той народ. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Що це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“

6 І запряг він свою колесницю,¹ і забрав народ свій з собою.

7 І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними.

8 І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою!

9 І гналися єгиптяни за ними,

21 4 М. 9. 45.
Неем. 9. 12
1 Цар. 10. 1

10 24 7

22 16 4 5

2 4 М. 33 7 Ср
44 1

2 Хр. 20. 17. 13

4 7 5

5 М. 1 30
11 46 11

5 Пс. 105. 25.

34х. 16 11

Ез. 28. 22.

7 5

9 15. 9. Ос. 24.
6.

уся кіннота, колесниці фараонові, і комбінники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном.

10 А фараон наблизькався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони . . . І кликали Ізраїлеві сини до Господа,

11 а Мойсєві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Що це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту?“

12 Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“

13 І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки!

14 Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“

15 І промовив Господь до Мойсея: „Що ти до Мене кличеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають!

16 А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітні його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл.

17 А Я, — ось Я вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони ввійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці його, і через комбінників його.

18 І пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комбінників його!“

¹ Колесниця — військовий віз.

Загибель єгиптян у морі

19 І рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським таббором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними,

20 і ввійшов він у *середу* між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітив він для Ізраїля. І не збликався один до одного цілу ніч.

21 І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода.

22 І ввійшли Ізраїлеві сини в *середу* моря, як на суходіл, а море *було* для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої.

23 А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесніці його, та його комбінники до *сердини* моря.

24 І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у замішання єгипетський табір.

25 І поскидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“

26 І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесніці й на комбінників їхніх“.

27 І простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгиптян у *середу* моря!

28 І вернулась вода, і позакривала колесніці та комбінників усьому фараоновому військові, що

19 23. 20. Пс.
105. 39.
14. 22.

Пс. 109. 27. 31
Ів. 2. 11.

21 Ос. 3. 16. Іс.
50. 2. Пс. 66.
6.

15. 21. Пс. 76. 1
5. 06. 15. 3.

22 14. 29. Ос. 4.
23. 1 Кор. 10.
1. Євр. 11. 29.
23 15. 19.

Пс. 118. 14. 2

25 5 М. 3. 22. Ос.
10. 14.
Пс. 24. 8. 3

14. 7. 4

27 Пс. 136. 15.

Іс. 5. 24. 7

ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не залишився!

29 А Ізраїлеві сини йшли суходолом у *середині* моря, а море *було* для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої.

30 І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря.

31 І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І ввірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

Вдячна Мойсеева пісня

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини *оцю* пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співать Господеві, бо дійсно звеличився Він, — коня й вершівця його кинув до моря!“

2 Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославляю Його,

Він Бог батька мого, — і зवेशчу Його!

3 Господь — Муж війни, Єгова — Пому Ім'єння!

4 Колесніці фараонові й військo його кинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений.

5 Безодні їх позакривали, зійшли до глибин, як той камінь!

6 Права рука Твоя, Господи, вставлена силою, правиця Твоя трощить ворога, Господи!

7 А Своєю безмірною веліччю Ти розбиваєш Своїх закоротників,

- посилаєш напівчий Свій
гнів, — він їх поїдає,
немов ту солому!
- 8 А підумом ніздер Твоїх вода
скупилася,
вир спинився, немов та сті-
на,
потoki загусли були в сер-
ці¹ моря!
- 9 Нахвалився був ворог:
„Поженусь — дожену!
Попаюю здобичу, — душа
моя сповниться ними!
Меча свого вихоплю я, — і
понищить рука моя їх!“
- 10 Та дмухнув Ти був духом
Своїм — і закрило їх мо-
ре:
вони потопились в бурхли-
вій воді, немов оливо!
- 11 Хто подібний Тобі серед бо-
гів, о Господи?
Хто подібний Тобі, Пре-
прославлений святістю?
Ти в славі грізний, Чудо-
творче!
- 12 Протягнув Ти правицю
Свою — і земля їх по-
глинула!
- 13 Милосердя Своім вів на-
рід, якого Ти визволив,
Свою Ти силою ввів у меш-
кання Своєї святині!
- 14 Почули народи — і трем-
тіли,
обгорнула тривога мешкан-
ців землі філістимської!
- 15 Старшини едомські тоді по-
бентежились,
моавських вельмож, обгор-
нуло тремтіння,
розплилися усі ханаанці!
- 16 Напали на них страх та
жах,
через веліч рамена Твоїйго
замовкли, як камінь,
аж поки перейде народ Твій,
о Господи,
- аж поки перейде народ, що
його Ти набув!
- 17 Ти їх уведеш, і їх посадиш
на гору спадку Твого,
на місці, яке вчинив, Гос-
поди, житлом Своїм,
до Святині Господньої, що
поставили руки Твої,
- 18 і Господь зацарює навіки
віків!“
- 19 Бо коли ввійшов був до моря
кінь фараона з колесницею його та
з його комінниками, то Господь
повернув на них води морські, а
Ізраїлеві сини пішли сухоходом у
середні моря.
- 20 І взяла бубна пророчиця Ма-
ріям, сестра Ааронова, а за нею
повиходили всі жінки з бубнами
та з танцями.
- 21 І відповіла їм Маріям:
Співайте для Господа,
бо дійсно звеличився Він, —
коня й верхівця його кинув
до моря!“
- Обернення гіркої води
в солодку*
- 22 І повів Мойсей Ізраїля від
Червоного моря, і вийшли вони до
пустині Шур. І йшли вони три дні
в пустині, — і не знаходили води.
- 23 І прийшли вони до Мари, і
не могли пити води з Марі, бо
гірка вона. Тому названо ймення
її: Марá.¹
- 24 І став народ рѣмствувати на
Мойсея, говорячи: „Що ми будемо
пити?“
- 25 І він кликав до Господа! І
показав йому Господь дерево, і
він кинув його до води, — і стала
вода та солодка! Там Він дав
йому постанову та право, і там його
випробував.
- 26 І сказав Він: „Коли дійсно
будеш ти слухати голосу Господа,
Бога твого, і будеш робити слухне

¹ Серце моря — середина.¹ Мара — гірка.

в очах Його, і будеш слухатися заповідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“

27 І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять водних джерел та сімдесят пальм. І вони отаборилися там над водою.

Перепелиці та манна

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сін, що між Єлімом та між Синаєм, п'янадцятото дня другого місяця по виході їх з єгипетського краю.

2 І стала рѣмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині.

3 І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були помиралі від Господньої руки в єгипетськїм краї, як ми сиділи над горським м'яса, як ми їли хліба дбснть! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“...

4 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спускатиму вам дощем хліб із неба, а народ виходитиме й щоденно збиратиме, скільки треба на день, щоб випробувати його, чи буде він ходити в Моєму Законі, чи ні.“

5 А настане шостий день, то приготують, що принесуть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“.

6 І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „*Настане* вечір — і ви довідаєтеся, що Господь вивів вас із єгипетського краю.“

7 А *настане* ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмствування на Господа. А ми що, що ви рѣмствуете на нас?“

1 Сам. 8. 7.
Іс. 10. 16.
Іс. 5. 4

27 4 М. 33. 9.

1 4 М. 33. 11

4 М. 12. 5. Іс. 10. 5

2 15. 24. 17. 3.
Пс. 106. 14.

3 11. 11. 11 М. 11. 5

4 М. 11. 31. 13

4 М. 11. 7. 14
Неем. 9. 15.
Пс. 105. 40.

4 М. 11. 7. Ів. 15. 6. 31.

7 4 М. 16. 11.

8 І сказав Мойсей: „Довідастесь, як *увечорі* Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рѣмствування ваші, що ви рѣмствуете на Нього. А ми що? Не на нас рѣмствування ваше, а на Господа!“

9 І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтеся перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмствування!“

10 І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі!

11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

12 „Я почув рѣмствування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір будете їсти м'ясо, а рано насититесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“

13 І сталося ввечорі, і знялися перепелиці, і покрили табір. А рано була верства роси навколо табору.

14 І піднялася верства тієї роси, — аж ось на поверхні пустині *щось* дрібне, вузькувате, дрібне, немов паморозь на землі.

15 І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“¹ бо не знали, що то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу.“

16 Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їди своєї, гомер² на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в наметі його“.

17 І зробили так Ізраїлеві сини,
¹ Man hu — що то? Звідси слово манна, гебр. man.

² Омер чи гомер — міра ваги, приблизно 1. 8 кіло

і назбирали хто більше, а хто менше.

18 І зміряли вони гомером, — і не мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — збрали кожен у міру своєї їди! 18 2 Кор. 8. 15.

19 І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“

20 Та не послушали вони Мойсея, і дехто позоставляв з нього до ранку, а воно зачервівало, і стало смердюче. І розгнівався на них Мойсей!

21 І збирали його шоранку, кожен у міру своєї їди. А розгрівалося сонце — і воно розтавало. Евр. 9. 4.

22 І сталося шостого дня, — поназбиравали вони хліба подвійно, два гомери на одного. І посходилися всі начальники громади, і розповіли Мойсееві.

23 А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа в завтра. Що будете пекти — печіть, а що будете варити — варіть, а все позосталось покладіть собі на сховок до ранку“.

24 І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і черв'я не було в нім.

25 І сказав Мойсей: „Із'яте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не знайдете його на полі.“ 25 20. 10.
40. 38. 4 М.
33. 14.

26 Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не буде в ній того“.

27 І сталося сьомого дня, повиходили були з народу збирати, та не знайшли.

28 І сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та заповіді Мої?“ 1 М. 26. 20. 4 2
М. 2. 3, 5 М.
6. 16. Мт. 4. 7.

29 Побачте, — Господь дав вам 40. 11. 16. 2. 3
29 5 М. 5. 15.

суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“

30 І сьомого дня народ відпочивав.

31 І назвав Ізраїлеві дім ім'я тому: мінна. Вона була, як коріандрове насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду.

32 І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Наповни нею гомер на сховок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського краю“.

33 І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посудину, і поклади туди повний гомер мінни, і постав її перед Господнім лицем на сховок для ваших поколінь“.

34 І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідцтва на сховок.

35 А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського Краю.

36 А гомер — він десята частина ефи.¹

Мойсей випроваджує воду з скелі

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на походи свої з наказу Господнього, і отаборилася в Рефідімі. І не було води пити наро́дові.

2 І сварився народ із Мойсеем, і казали вони: „Дайте нам води, і ми будемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нащо випробовуєте Господа?“

3 І народ був там спраглий води. І рёмствував народ на Мойсея

¹ Ефа — міра ваги, приблизно 18 кіло.

й говорив: „Нащо це ти випровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів моїх, та отарі мої?“

4 І кликав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому народові? Ще трохи, — і вони вкленюють мене!“

5 І сказав Господь до Мойсея: „Перейдися перед народом, і візьми з собою *декого* з старших Ізраїлевих, а палицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й іди!

6 Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариси у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити народ!“ І зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих.

7 І назвав він ім'я того місця: Масс¹ та Мерива² через колотнечу Ізраїлевих синів і через випробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“

Перемога над Амаликом

8 І прибув Амалик, і воював з Ізраїлем у Рефідімі.

9 І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибори нам людей, і вийди, воюю з Амаликом. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божя палиця *буде* в моїй руці“.

10 І зробив Ісус, як сказав йому Мойсей, щоб воювати з Амаликом. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори.

11 І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагав Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалик.

12 А руки Мойсееві *стали* тяжкі. І взяли вони камення, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували руки

¹ Масс — проба, випробування, 1 М. 22. 1.

² Мерива — колотнеча, сварка.

³ Jehoſua — Грошуа, Ісус.

4 4 М. 14. 10.
Дії 7. 59.

4 М. 24. 20. 14

Іс. 49. 22. Іс. 15
26. 6.

6 7. 20. 4 М. 11.
5. Іс. 114. 8.
1 Кор. 10. 4.

7 1 М. 22. 1
2. 15. 3 1.
18. 9

2 20 21 4. 2
20

8 1 М. 36. 12

2 21 22

10 24. 14.

1 М. 30. 8.

11 Ос. 8. 26. 1
Тим. 2. 8.

4. 27. 1 М. 33. 7
4.

йому, один із цього *боку*, а один із того. І були його руки сталі аж до заходу сонця.

13 І переміг Ісус Амалика й народ його вістряв меча.

14 І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докраю зітру Я пам'ять Амаликову з-під неба.“

15 І збудував Мойсей жертьвника, і назвав ім'я йому: Грова-Ниссі.¹

16 І проказав він:

„Бо рука на Господньому прапорі:

Господеві війна з Амаликом із роду в рід!“

Йтро в Мойсея

18 І почув Йтро, жрець мідіянський, Мойсея тестя, усе, що зробив був Бог для Мойсея та для Свого народу Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту.

2 І взяв Йтро, Мойсеїв тестя, жінку Мойсееву Ціппору, по відісланні її,

3 та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став *приходьком* у чужому краї“.

4 а ймення другому Еліезер,² бо „Бог мого батька був мені *поміччю*, і визволив мене від фараонового меча“.

5 І прибув Йтро, тестя Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він отаборився там біля Божої гори.

6 І сказав він до Мойсея: „Я, тестя твій Йтро, приходжу до тебе, і жінка твоя, і обидва сини її з нею“.

7 І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І пи-

¹ Грова-Ниссі — Господь прапор мій.

² Еліезер — Бог-поміч. Гершом, гер — чужий.

тали вони один одного про мир,¹ і ввійшли до намету.

8 І оповів Мойсей своєму тестеві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх.

9 І тішився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки.²

10 І промовив Їтро: „Благословенний Господь, що визволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки³ єгипетської.

11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгиптяни вихвалялися над ними“.

12 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, цілопалення та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хліб з Мойсеевим тестем перед Божим обличчям.

Упорядкування суду в Ізраїлі

13 І сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вечора.

14 І побачив тесть Мойсеїв усе, що він робить народові, та й сказав: „Що це за річ, що ти робиш народові? Для чого ти сидиш сам один, а увесь народ стоїть навколо від ранку аж до вечора?“

15 А Мойсей відказав своєму тестеві: „Бо народ приходить до мене питатися *суду* Бога.³

16 Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджю поміж тим і тим, та оголошую постанови Божі та закони Його“.

1 Сам. 26. 16. 17

8 4 М. 20. 14.

5 М. 1. 9. 18

Ез. 3. 17. 20

4 М. 11. 16. 21

Пр. 28. 16.

Дії 6. 3.

11 14. 18. Пс.

40. 6. 6р. 50.

29.

17 І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш.

18 Справді стомишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потрапиш ти чинити її сам один!

19 Тепер послухай мого слова, порадижу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога.

20 І ти остережеш їх за постанови та за закони, і об'яви їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять.

21 А ти наздриш зо всього народу мужів здібних, богобоязливих, мужів справедливих, що не навидять зиск, і настановиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками.

22 І будуть вони судити народ кожного часу. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегши собі, і нехай вони несуть *тягар* із тобою.

23 Коли ти зробиш цю річ, а Бог тобі накаже, то ти втримаєшся, а також увесь народ цей прийде на своє місце в мирі“.

24 І послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав.

25 І вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановив їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками.

26 І судили вони народ кожного часу. Справу трудну приносили Мойсеєві, а кожну малу справу — судили самі.

27 І відпустив Мойсей тестя свого, і він пішов собі до краю свого.

4 М. 10. 30. 27

¹ У біблійній мові „питати про мир“ — вітати, питати про поведження.

² Рука — часто влада.

³ Цебто — просити Божого суду.

Біля Синайської гори

19 Третього місяця по виході Ізраїлевих синів із єгипетського краю, того дня прибули вони на Синайську пустиню.

2 І рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Синайської пустині, та й отаборилися в пустині. І отаборився там Ізраїль навпроти гори.

3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля:

4 Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крилах орлиних, і привів вас до Себе.

5 А тепер, коли справді послухасте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо вся земля — то Моя!

6 А ви станете Мені царством священиків та народом святим. Оце ті речі,¹ що про них будеш казати Ізраїлевим синам“.

7 І прибув Мойсей, і покликав старших народніх, та й виложив перед ними всі ті слова², що Господь наказав був йому.

8 І відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зробимо!“ А Мойсей доніс слова народу до Господа.

Приготування до Синайського законодавства

9 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе прийду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навкі!“ І переповів Мойсей слова народу до Господа.

10 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до людей, і освяти їх

¹ Гейбрейське *devar* — слово, але дуже часто це справа, діло

14 М. 33. 15

19. 23. 34. 3. 12
4.

3 Дії 7. 38.

Евр. 12. 30. 13

4 4 М. 11. 12. 5
М. 29. 1. Пс.
17. 18.

5 5 М. 5. 1. Мт.
3. 17. 4 Кор.
10. 26.

6 1 Петр. 2. 9
Об. 1. 6.

1 Сол. 4. 16. 16

8 24. 3. 7. Неєм.
10. 29.

5 М. 4. 11. 17
Ам. 4. 12.

1 М. 15. 17. 18

9 5 М. 4. 33. Пс.
18. 12.

10 4 М. 11. 18.

Гал. 3. 19. 20

сьогодні та вввввввв, і нехай вони виперуть одіж свою.

11 І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на гору Синай на очах усього народу.

12 І обведеш границею народ довкола, говорячи: Стереміться сходити на гору й доторкуватися до краю її. Кожен, хто доторкнеться до горі, буде кінче забитий!

13 Нехай не доторкнеться до неї рука, бо буде кінче вкаменований, або буде справді застрілений, чи то худобина, чи то людина, — не буде жити вона. Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на гору“.

14 І зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони випрали одежу свою.

15 І він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жінок“.

Господь на Синаї

16 І сталося третього дня, коли ранок настав, — і знялися грмі та блискавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! І затремтів увесь народ, що був у таборі . . .

17 І вивів Мойсей народ із табору назустріч Богові, і вони стали під горою.

18 А гора Синай — уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї в огні! І піднявся дим її, немов дим вапнярки, і сильно затремтіла вся гора . . .

19 І розлігся голос сурми, і він сильно все могутів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно . . .

20 І зійшов Господь на гору Синай, на верхів'я гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей.

21 І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине.

22 А також священники, що будуть підходити до Господа, нехай *перше* освятяться, щоб Господь їх не повбивав“.

23 І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гору Синай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границю цю гору, і освяти її“.

24 І промовив до нього Господь: „Іди, зійди, а *потім* вийди ти й Аарон з тобою, а священники й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх“.

25 І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм *це все*.

Десять Божих Заповідей

20 І Бог промовляв всі слова оці, кажучи:

2 „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю з дому рабства.

3 Хай не буде тобі інших богів передо Мною!

4 Не роби собі різьби і всякої подоби з *того*, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею.

5 Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог заздрісний, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене.

6 і що чинить милість тисячам *поколінь* тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей.

7 Не призывай Ім'єння Господа, Бога твого, надарёмно, бо не помилює Господь того, хто призиватиме Його Ім'єння надарёмно.

8 Пам'ятай день суботній, щоб святити його!

21 Суд. 6. 22. 23.

23. 12. 31. 15.

5 М. 5. 14.

23 19. 12.

31. 17. 1 М.

2. 2. 3.

5 М. 5. 14.

Мт. 15. 4. Еф.

6. 2.

1 М. 9. 6. Мт.

5. 21.

5 М. 20. 9.

Мт. 5. 27.

5 М. 5. 17.

Еф. 4. 28.

Рим. 13. 9.

5 М. 5. 18.

Рим. 7. 7.

1 М. 9. 6. Мт.

5. 21.

5 М. 20. 9.

Мт. 5. 27.

5 М. 5. 17.

Еф. 4. 28.

Рим. 13. 9.

5 М. 5. 18.

Рим. 7. 7.

2 13. 14. 5.

М. 5. 6. 11.

81. 11.

3 06. 24. 15.

4 25. 18-22. 5 М.

4. 15. 5. 8. 4 М.

26. 1. Пс. 97. 7.

5 М. 18. 16.

Евр. 12. 18. 20.

5 33. 14. 2. 4 М.

14. 18. 5 М. 5.

Пр. 14. 27.

6 5 М. 7. 9. 1.

Пс. 11. 13.

Дан. 4. 9.

1 Пс. 8. 12.

Евр. 12. 19.

7 3 М. 19. 12.

8 31. 14. 35. 2.

9 Шість день працєю і роби всю працю свою,

10 а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невілля твоя, і худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах¹ твоїх.

11 Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословив Господь день суботній і освятив його.

12 Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі!

13 Не вбивай!

14 Не чини перелюбу!

15 Не кради!

16 Не свідкуй неправдиво на свого ближнього!

17 Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невілля його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“

18 І ввесь народ бачив *та чув* грми та по́лум'я, і голос сурми, і гору димлячу. І побачив народ, — і всі тремтіли та й поставали здалека.

19 І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирали“.

20 І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили“.

21 І став народ здалека, а Мойсей підійшов до міроку, де *був* Бог.

22 І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих

¹ „Брама“ часто визначав „місто“.

синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небес.

23 Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі.

24 Ти зробиш для Мене жертовника з землі, і будеш приносити на ньому свої цілопалення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Ймення Своє, Я до тебе прийду й поблагословлю тебе.

25 А коли зробиш Мені жертовника з каменів, то не будеш будувати його з обтесаних, бо ти підніс би над ним знаряддя своє, і занечистив би його.

26 І не будеш вхідити до Мого жертовника ступенями, щоб не була відкрита при ньому твоя нагота“.

Про рабів

21 А оце закони, що ти викладеш перед ними:

2 Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дармо на волю.

3 Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його.

4 Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочок, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один.

5 А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“.

6 то нехай його пан приведе його до суддів, і підведе його до дверей або до бічних одвірків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повики!

7 А коли хто продасть дочку

свою на невідільницю, — не вийде вона, як виходять раби.

8 Якщо вона невгодна в очях свого пана, який призначив був її собі, то нехай позволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її.

9 А якщо призначить її для сина свого, то зробить її за правом дочок.

10 Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одяжі їй і подружнього пожиття їй.

11 А коли він цих трьох *речей* не робитиме їй, то вона вийде дармо, без окуп.

Про тяжкі переступи

12 Хто вдарить людину, і вона вмире, той конче буде забитий.

13 А хто не чатував, а Бог підвів *кого* в його руку, то дам тобі місце, куди той утече.

14 А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрістю, — візьмеш його від жертовника Мого на смерть.

15 А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий.

16 А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий.

17 І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий.

18 А коли будуть сваритися люди, і вдарить один одного каменем або кулаком, і той не вмире, а зляже на постелю,

19 якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогання *часу* його та справді вилікує.

20 А коли хто вдарить раба свого або невідільницю свою києм,

3 М. 19. 20.

25 5 М. 27. 5.
Ос. 8. 31.

26 28. 42.

1 М. 9. 6. 12
4 М. 35. 6. . 13

1 Цар. 2. 29. 14
31.

2 23. 10. 11. 3 М.
25. 39. 5 М. 15.
12.
3 М. 20. 9. 15

5 М. 24. 2. 16

3 М. 20. 9. 17
Мт. 15. 4

Пр. 17. 14. 18

6 22. 6. 7. 5. М.
15. 17. Ис. 82.
1

а той помре під рукою його, то конче буде покараний той.

21 Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші.

22 А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а *іншого* нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладає на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за *присудом* судців.

23 А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу,

24 око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу,

25 опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка.

26 А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невільниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його.

27 А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невільниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його.

Про битлівого вола

28 А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їджене, а власник того вола невинний.

29 А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було *те* засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий.

30 Якщо на нього буде накладений викуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене.

31 Або вдарить *віл* сина, або вдарить дочку, — буде зроблено йому за цим законом.

32. Коли вдарить той віл раба або невільницю, то власник дасть

панові того тридцять шеклів срібла, а віл той буде вкаменований.

33 А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде туди віл або осел,

34 власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому.

35 А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополювині, і також загинулого поділять пополювині.

36 А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

37 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять *штук* великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку.

Шкода ближньому

22 Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий *так*, що помре, то нема *провіни* крові на тому, *хто побив*.

2 Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому *провіна* крові. *Злодій* конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою крадіжку.

3 Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягняти, то нехай відшкодує удвос.

4 Коли хто випає поле або виноградника, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника.

5 Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або *збіжжя* стояче, або поле, —

23 21. 22. 3 М.
24. 19, 20. Мг.
5. 38.

25 1 М. 4. 23.

2 Сам. 12. 6. 37
Лк. 19. 8.

3 М. 20. 9. 1
28 1 М. 9. 5.

21. 36. 2

конче відшкодує той, хто запалив пожежу.

6 Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на збереження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує вдвоє.

7 Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки на працю свого ближнього.

8 У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке *хто* скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвоє своєму ближньому.

9 Коли хто дасть своєму ближньому на збереження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто *того* не бачив, —

10 присяга Господня нехай буде між обома, що він не простягав своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а *позваний* не буде відшкодовувати.

11 А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її.

12 Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідчення, а за розшарпане він не відшкодує.

13 А коли хто позичить від свого ближнього *худобину*, а вона буде скалічена або згине, а власник її не *був* із нею, то конче відшкодує;

14 якщо ж її власник *був* із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде *та шкода* в заплату її.

5 М. 22. 28. 15
29

7 11. 1. 1. 82

5 М. 18. 10 17
3 М. 18. 23. 18

5 М. 17. 2-5. 19
8 21. 6. Пс. 82. 1.

23. 9. 20

Іс. 1. 17 21

Пс. 109. 9. 23

10 22. 11. 13.

3 М. 25. 30. 24
Пс. 15. 5.

5 М. 24. 6. 25
12. 1. 17

12 1 М. 31. 39

13 3 М. 5. 16.

21. 6. 3 М. 24. 27
10-23. 1. Цар.

21 19. 13. Екл.
10. 20.

13. 2. 28

15 А коли хто підмовить дівчину, яка не заручена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку.

16 Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим.

17 Чарівниці не залишиш при житті.

18 Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий.

19 Кожен, хто приносить жертву богам, крім Бога Одного, підпадає закляттю.¹

20 А прихоська не будеш утискати та гнобити його, бо й ви були прихоськами в єгипетським краї.

21 Жодної вдови та сироти не будеш гнобити;

22 якщо ж ти справді гнобити-меш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, *то* конче почую їхній зойк,

23 і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінки ваші wdовами, а діти ваші сиротами.

24 Якщо позичиш гроші народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як *суворий* позичальник, — не покладеш на нього лихви.

25 Якщо дійсно візьмеш у заставу одіж ближнього свого, *то* вернеш її йому до заходу сонця,

26 бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний.

27 Бога не будеш лихословити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати.

28 Не будеш спізнюватися, *що до жертв*, із щедрістю збіжжя та

¹ Буде забитий, Лев. 27. 29, Повт. 13. 5, 6, 9, 10, 15.

з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх даси Мені.

29 Так зробиш волові своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня даси її Мені.

30 І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

Не криждь свого ближнього

23 Не будеш розносити неправдивих погослосок. Не покладеш руки своєї¹ з несправедливим, щоб бути свідком неправди.

2 Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про пбзов, прихилиючись до більшости, щоб перегнути правду.

3 І не будеш потурати вбогому в його пбзові.

4 Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому.

5 Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загайся допомогти йому, конче допоможеш разом із ним.

6 Не перегинай суду на бік вбогого свого в його пбзові.

7 Від неправдивої справи віддалися, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливлю несправедливого.

8 А хабаря не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих.

9 А прихоська не будеш тиснути, бо ж ви познали душу² прихоська, бо самі були прихоськами в єгипетськім краї.

Про свята

10 І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай,

3 М. 25. 4. 11

29 3 М. 22. 27. 28

30 3 М. 11. 11. 22. 8. 63. 44. 31

29 3 М. 5. 12

13 3 М. 19. 16. 5. М. 9. 15. .

3 М. 23. 4. . 14

23 Ів. 11. 12. 15. 13. 6. 15. 34. 18.

3 23. 6. 3 М. 19. 15.

4 5 М. 22. 1.

3 М. 23. 21. 16

5 5 М. 22. 4

34 21 17

6 23. 3. 5 М. 16. 19.

7 Пр. 17. 15.

8 4 М. 22. 7. 5. М. 16. 19.

34. 26. 5 М. 14. 21.

9 22. 19. 1 М. 46. 6

1 М. 24. 7 20

10 3 М. 25. 3.

Іс. 63. 10. 1 Кор. 10. 4. 21

11 а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позостале по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградника твого, і для оливки твоєї.

12 Шість день будеш робити діла свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив від твій, і осел твій, і щоб відідхнув син невольниць твоєї й прихосько.

13 І все, що Я сказав вам, буде виконувати. А ймення інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх.

14 Три рази на рік будеш святкувати Мені.

15 Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками.

16 І свято жнив первоплоду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою.

17 Три рази на рік буде являтися ввесь чоловічий рід твій перед лицем Владики Господа.

18 Не будеш принісати крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до ранку.

19 Початки первоплоду твоєї землі принесеши до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері.

Бог запровадить Ізраїля до Краю Обіщаного

20 Ось Я посилаю Ангела перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготував.

21 Стережися перед лицем Його,

¹ Цебо, — не еднайся з несправедливим.

² "Душа" в біблійній мові часто визначає "життя".

і слухайся Його голосу! Не про-
тився Йому, бо Він не пробачить
вашого гріха, — бо Ім'я Моє в
Ньому

22 Коли ж справді послухаєш
ти його голосу, і вчиниш усе, що
говорю, то Я буду ворогувати про-
ти ворогів твоїх, і буду гнобити
твоїх гнобителів.

23 Бо Мій Ангел ходитиме пе-
ред лицем твоїм, і запровадить
тебе до амореянина, і хіттеянина,
і перізеянина, і ханаанейнина,
хіввеянина, і євусеянина, — а Я
знищу його.

24 Не будеш вклонятися їхнім
богам, і служити їм не будеш, і не
будеш чинити за вчинками їх, бо
конче порозбиваєш і конче пола-
маєш їхні стовпи для богів.

25 І будеш служити ти Гос-
подеві, Богові своєму, і Він по-
благословить твій хліб та воду
твою, і з-посеред тебе усуне
хворобу.

26 У твоїм Краї не буде такої,
що скидає плодів, ані неплідної.
Число твоїх днів Я доповню.

27 Свій страх пошлю перед ли-
цем твоїм, і приведу в замішання
весь цей народ, що ти ввійдеш
між нього. І всіх ворогів твоїх
оберну до тебе потилицею.¹

28 І пошлю шершня перед тобо-
ю, і він вижене перед тобою
хіввеянина, ханаанейнина та
хіттеянина.

29 Не вижену їх перед тобою
в один рік, щоб не став той
Край спустошеним, і не розмно-
жилася на тебе польова звіри-
на.

30 Помалу Я буду їх виган-
яти перед тобою, аж поки ти
розробишся, і посядеш цей Край.

31 І покладу границю твою від
моря Червоного й аж до моря

¹ „Оберну до тебе потилицею“, — вони пові-
кають від тебе.

Филистимського, і від пустині аж
до Річки, бо дам в вашу руку
мешканців цього Краю, — і ти
виженеш їх перед собою.

32 Не складай умови з ними та
з їхніми богами.

33 Не будуть сидіти вони в
твоїм Краї, щоб не ввести тебе в
гріх супроти Мене, коли будеш
служити їхнім богам, бо це буде
пастка тобі!“

Бог дає Мойсєєві Закона

24 А до Мойсєя сказав Він:
„Вийди до Господа ти й Аа-
рон, Надав та Авігу, та сімдесят
із Ізраїлевих старших, і вклоніть-
ся здалека.

2 А Мойсєй нехай підійде до
Господа сам, а вони не підійдуть.
А народ з ним не вийде“.

3 І прибув Мойсєй, та й оповів
народові всі Господні слова та всі
закони. І весь народ відповів
одногосно, та й сказали: „Усе,
про що говорив Господь, зроби-
мо!“

4 І написав Мойсєй всі Господні
слова. І встав він рано вранці,
та й збудував жертовника під го-
рою, та дванадцять кам'яних стов-
пів для дванадцяти Ізраїлевих
племен.

5 І послав він юнаків, синів
Ізраїлевих, і вони зложили ціло-
палення, і принесли жертви, мир-
ні жертви для Господа, бички.

6 І взяв Мойсєй половину кро-
ви, і влив до мідниць, а *другу*
половину тієї крові вилив на жер-
товника.

7 І взяв він книгу заповіту, та
й відчитав вголос народові. А
вони сказали: „Усе, що говорив
Господь, зробимо й послухаємо!“

8 І взяв Мойсєй тієї крові, і
покропив на народ, та й сказав:
„Оце кров заповіту, що Господь
уклав із вами про всі ці речі!“

34 12 5 М

7 2 6 9

15

5 М 16

Св 2 8

24 20 5 34 18

5 М 12 3

25 Мт 4 10

18 8

26 5 М. 7. 14.

Ос. 4. 2, 8, 9.

20.

27 1 М. 35. 5.

28 5 М. 7. 20.

29 5 М. 22

29 30.

31 4 М. 34. 2

2 Хр. 9. 26.

Евр. 9. 20.

9 І вийшов Мойсей й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят Ізраїлевих старших.

10 І вони споглядали на Ізраїлевого Бога, а під ногами Пого нїби зроблене з сапфірової плити, і немов саме небо, шодо ясности.

11 І він не простяг Своєї руки на достойних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили.

12 І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на гору, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і закона та заповідь, що Я написав для навчання їх“.

13 І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу гору.

14 А до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вернемось до вас! А ось Аарон та Хур *будуть* із вами. Хто матиме справу, нехай прийде до них“.

15 І вийшов Мойсей на гору, а хмара закрила гору.

16 І слава Господня спочивала на горі Синаї, а хмара закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з середини хмари.

17 А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхів'ї гори, на очах Ізраїлевих синів.

18 І ввійшов Мойсей у середину хмари, і вийшов на гору. І Мойсей пробував на горі сорок день та сорок ночей.

Принішення Богові

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене принішення. Від кожного мужа, щоб дасть добровільно його серце, візьмете принішення для Мене.

10 24. 11. Ис. 6.
1. Ев. 1. 26.

35. 7.

11 24. 10, 33. 20.
5 М. 4. 15.
Ів. 1. 18.

35. 8.

12 31. 18.

35. 9. 3 М. 8.

Евр. 9. 2.

25. 40.

35. 12, 37. 1

25. 24, 25, 37. 11
2.

16 Пс. 113. 4.

37. 4.

18 34. 28.

37. 5.

3 А оце те принішення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь.

4 і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і козина вовна,

5 і шкурки баранячі, начервово пофарбовані, і шкурки тахашеві,¹ і дерево акацій,²

6 олива на освітлення, пахощі до оливи намащення, і пахощі для кадїла,

7 і каміння оніксове, і каміння на опра́ву до е́фоду й до нагрудника.

Ковчег свідцтва

8 І нехай збудують Мені святиню, — і перебуватиму серед них.

9 Як усе, що Я покажу тобі — будову скинії³ та будову речей її, — і так зробіте.

10 І зроблять вони ковче́га⁴ з акаційного дерева, — два лікті й пів довжини його, і лікоть і пів ширини його, і лікоть і пів вишини його.

11 І пообкладаєш його щирим золотом зсереди́ни та іззо́вні. І зробиш вінця золотого навколо над ним.

12 І виллєш для нього чотири золоті каблүчки, і даси на чотирьох кутах його, — дві каблүчки на одному боці його, і дві каблүчки на другому боці його.

13 І поробиш держакї з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом.

14 І повсвюєш ці держакї в каблүчки на боках ковче́гу, щоб ними носити ковче́га.

15 В ковчєгових каблүчках будуть ці держакї; не відступлять вони від нього.

¹ Тахашеві, — тюленеві чи дельфінові або барсучі.

² Дерево šittim — дерево акацій.

³ Miškan — місце проживання, намет, гр. σκηνή, звідси й наше стародавнє скинія, сильно поширене в українській традиції; часом це ohel.

⁴ Агоп, скриня, церковнослов'янське ковчег, гр. κιβωτός, кивот.

16 І покладеш до ковчегу те свідцтво, що Я тобі дам.

17 І зробиш віко з широкого золота, — два лікті й пів довжині його, і лікоть і пів ширини його.

18 І зробиш два золоті херувими, — роботою кутю зробиш їх з обох кінців віка.

19 І зроби одного херувима з кінця звідси, а одного херувима з кінця звідти. Від того віка поробите тих херувимів на обох кінцях його.

20 І будуть ті херувими простягати крила догорі, і затінювати своїми крильми над віком, а їхні обличчя — одне до одного; до віка будуть обличчя тих херувимів.

21 І покладеш те віко згорі на ковчегі, а до цього ковчегі покладеш свідцтво, яке Я тобі дам.

22 І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над віка з-посеред обох херувимів, що над ковчегом свідцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих.

Стіл з хлібом показнім

23 І зробиш стола з акаційного дерева, — два лікті довжини його, і лікоть ширини його, і лікоть і пів висини його.

24 І пообкладаєш його щирим золотом, і зробиш вінця золотого для нього навколо.

25 І ліштву зробиш для нього в долону навколо, і зробиш вінця золотого навколо, — для ліштви його.

26 І зробиш для нього чотири каблучки із золота, та й даси ці каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках.

27 Навпроти ліштви будуть ці каблучки, на вкладання для держаків, щоб носити стола.

28 І поробиш ті держакі з ака-

16 34. 28. 6вр. 9. 4

17 37. 6. 6вр. 9. 5.

37 16. 4 М 29 28. 7

18 25. 36. 37

3 М. 24. 5. 7 30 1 Сам. 21 1 6вр. 9. 2.

19 37. 8.

35. 14. 37. 17. 31 4 М. 8. 4.

20 37. 9.

37. 18. 32

21 1 Цар. 8. 9.

22 4 М. 7. 89, 17. 19. 1 Сам. 4. 4. 37. 19.

37. 20.

23 35. 13. 37. 10.

37 21

24 37. 11.

37. 22.

25 37. 12.

37 23

26 37. 13.

37. 23. Іс. 6. 6 38

28 37. 15

ційного дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них будуть носити стола.

29 І поробиш миски його, і кадильниці його, і чаші його та кухлі його, щоб ними лити, — з широкого золота їх ти поробиш.

30 А на столі покладеш хліб показний,¹ що завжди перед Моїм лицем.

Свічник

31 І зробиш свічника з широкого золота, — роботою кутю нехай буде зроблено цього свічника. Стоп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіткі його — будуть із нього.

32 І шість рамен виходитимуть із боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його.

33 Три келихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника.

34 А на *стовпі* свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квіткі його.

35 І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під *іншими* двома раменами з нього, і гудзь під *третьми* двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника.

36 Їхні гудзі та їхні рамена нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття широкого золота.

37 І зробиш сім лямпадок до нього, і нехай засвітять його лямпадки, і нехай він світить на передню сторону його.

38 А його шипчики та його лопатки на вугіль — шире золото.

¹ Lechem panim, дослівно „хліб (Божого) обличчя“, гр. ἄρτος ἐνώπιος, хліб виставлений; переклад. хлібъ предложенія з гр. ἄρτος τῆς προθέσεως.

39 З таланту щирого золота зробиш його *та* весь цей посуд.

40 І дивись, і зроби за тим зразком, що тобі показувано на горі.

Скинія зборів

26 А скинію зробиш із десяти покривал із суканого вісочну, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою зробиш ти їх.

2 Довжина одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна.

3 П'ять покривал буде поспінаних одне до одного, і п'ять покривал інших буде поспінаних одне до одного.

4 І поробиш блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другим.

5 П'ятдесят петельок поробиш у покривалі одним, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї.

6 І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинаєш ті покривала одне до одного тими гачками, — і буде одна скинія.

7 І поробиш покривала з вовни козиної на наметі над внутрішньою скинією, — зробиш їх одинадцять покривал.

8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна.

9 І поспинаєш п'ять покривал особно, і шість покривал особно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету.

10 І поробиш п'ятдесят петельок на краю одного покривала,

39 37 24

40 36 30. Ді 14
44 Спр 8 5

36 18

1 25. 9. 36. 8.

2 36. 9.

3 36. 10.

36. 19, 34. 34. 14

4 36. 11

36. 20

36. 21

5 36 12

36 22.

36 23

6 36. 13.

36. 24.

7 26. 1, 2, 36.
14.

36 25

8 36 15

36 26

36. 27.

9 36. 16.

36. 28.

10 36. 17.

36. 29.

кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинання.

11 І зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і повсочуєш ті гачки в петельки і поспинаєш намета, — і буде він один.

12 А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скинії.

13 І лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині наметового покривала буде зв'язаний на боки скинії з цього й з того боку на покриття її.

14 І зробиш накриття для скинії, — баранячі начервоні пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкур.

15 І поробиш для скинії стоячі дошки з акаційного дерева.

16 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півлікта ширина однієї дошки.

17 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам скинійним.

18 І поробиш дошки для скинії, — двадцять дошок на бік південний, на полудень.

19 І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її.

20 А для другого боку скинії, в сторону півночі — двадцять дошок.

21 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу.

22 А для заднього боку скинії на захід зробиш шість дошок.

23 І дві дошки зробиш для кутів скинії на заднього бока.

24 І нехай вони будуть поснадані здолу, і нехай разом будуть

поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів.

25 І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підстави під одну дошку, і дві під дошку другу.

26 І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скинії,

27 і п'ять засувів для дощок другого боку скинії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід.

28 А середній засув посередині дощок буде засувати від кінця до кінця.

29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці засуви пообкладаєш золотом.

30 І поставиш скинію згідно з приписами, як тобі показано на горі.

31 І зробиш завісу з блакиті, і пурпуру, і червоні та з суканого віссону. Мистецькою роботою зроби її з херувимами.

32 І повісь її на чотирьох акаційних стовпах, пообкладаних золотом, — гакі їх золоті, — на чотирьох срібних підставах.

33 І повісь ту завісу під гачками, і внесеш туди за завісу ковчег свідчення. І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між Святими Святих.¹

34 І покладеш те віко на ковчег свідчення в Святому Святих.¹

35 І поставиш стола назовні завіси, а свічника — навпроти столу на боці скинії на південь, а стола поставиш на боці півночі.

36 І зробиш заслону входу ски-

36. 38.

25 36. 30.

26 36. 31. Неєм. 3. 3.

38. 1.

27 36. 32.

28 36. 33.

38. 2. Пс. 118. 27.

29 36. 34.

38. 3. Зах. 14. 20.

30 25. 9. 40.

31 36. 35.

35. 16. 38. 4.

32 36. 36.

38. 4.

38. 6.

33 26. 6, 11. Свр. 9. 6, 7.

38. 7.

38. 7.

35 40. 22.

36 36. 37.

38. 9.

37

нії з блакиті, і пурпуру, і червоні та з суканого віссону, — робота галтівників.

37 І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаєш їх золотом; гакі їх — золото; і вицїєш для них п'ять мідяних підстав.

Жертівник

27 І зробиш жертівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжині, і п'ять ліктів ширині; квадратівий нехай буде той жертівник, а вишина його — три лікти.

2 І поробиш роги його на чотирьох кутах його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його міддю.

3 І поробиш горшки на зсипування попелу з нього, і лопатки його, і кропильниці його, і видільця його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду його будеш уживати міді.

4 І зробиш для нього мідяні мережу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотирьох кінцях його.

5 І покладеш її збілу під ліштву жертівника, і буде та мережа аж до половини жертівника.

6 І поробиш держакі для жертівника, держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх міддю.

7 І буде всунено держакі його в каблучки; і будуть ті держакі на двох боках жертівника при ношенні його.

8 Порожнявим усередині зробиш його з дощок. Як показано було тобі на горі, так нехай зроблять.

Скинійне подвір'я

9 І зробиш скинійне подвір'я. На південну сторону, на полудень заіони для подвір'я, — суканий

¹ Габрейське Kodesh Kodashim — церк. слов. Святий Святих, — це: Святе над Святим, Святе з Святого, Найсвятіше, наисвятіша Святина. Пор. Псіня 1. 1.

віссон; довжина першій стороні сто ліктів.

10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло.

11 І так само на сторону півночі вдвожину запони: довжина — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло.

12 А ширина подвір'я в сторону заходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять.

13 А ширина подвір'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів.

14 І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три.

15 А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них три.

16 А для брами подвір'я — заслона на двадцять ліктів із блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири.

17 Усі стовпи подвір'я поспіані навколо сріблом; їхні гаки — срібло, а підстави їхні — мідь.

18 Довжина подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону, а підстави стовпів — мідь.

19 Усі речі скинії — для всякої служби в ній, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь.

Вічна лампада

20 І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони приносять тобі оливу з оливок, чисту, товчену, для освітлення, щоб завжди горіла лампада.

29. 42, 43, 30. 21
21. 3 М. 6. 11.
1 Сам. 3. 3.
1 Хр. 16. 40.

10 18. 10.

11 38. 11

1 Хр. 6. 3
Евр. 5. 4

12 38. 12

13 38. 13

31. 3.

14 38. 14.

15 38. 15

39. 1.

16 35. 17, 38. 16,
18.

17 38. 17, 19

39. 2.

20 1. 7

19 39. 20.

39. 5.

20 4 М. 28. 5.

21 У скинії заповіту¹ назбвні завіси, що на свідоцтві, приготує її на запалення Аарон та сини його від вечора аж до ранку передлицем Господнім. Це вічна постанова їхнім родам від Ізраїлевих синів!

Священні шати

1 **28** А ти візьми до себе брата свого Аарона та синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів, щоб він був священиком для Мене, Аарона, Ілава, і Авігу, Елеазара та Ітамара, синів Ааронових.

2 І зробиш священні шати для брата свого Аарона на славу й красу.

3 І ти скажеш усім мудросердим,² що Я наповнив їх духом мудрости, і вони зроблять Ааронові шати для посвячення його, щоб був священиком для Мене.

4 А оце ті шати, що вони зроблять: нагрудник, і ефод, і верхню шату, і хітон плетений, завій³ і пояс. Зробиш священні шати для брата свого Аарона та для синів його, щоб він був священиком для Мене.

5 І візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені та віссону, —

6 і зроблять ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота мистця.

7 Два злучені нарамінники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений.

8 А пояс мистецький його ефоду, що на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону.

¹ Miškan (ohel) moed — скинія умошлення, заповіту; miškan haedut — скинія свідоцтва, пор. 38. 21.

² Chacham lev, мудрий серця, мудросердий; у єврейській мові серце, lev, частіш визначає розум, пор. 1 М. 6. 5, 2 М. 31. 6.

³ Завій — шапка на голову, рід митри.

9 І візьмеш два бнікові камені, та й вирізьбиш на них імена Ізраїлевих синів, —

10 шість із їхніх імен на камені одним, а ймення шости позоставили на камені другим, за їхнім народженням.

11 Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх.

12 І положиш обидва камені на нарамінниках ефоду, — камені пам'яті для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечах своїх на пам'ять.

13 А гнізда поробиш із золота.

14 І два ланцюги зо широкого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюги на гнізда.

15 І зробиш нагрудника судного, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з віссону суканого зробиш його.

16 Квадратний нехай буде він, зложений удвоє, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його.

17 І понасаджеш на ньому каменеve насадження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топаз і смарагд — ряд перший.

18 А ряд другий: карбункул, санфір і яспіс.

19 А ряд третій: опаль, агат і аметист.

20 А четвертий ряд: хризоліт, і бнік, і беріл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах.

21 А камені нехай будуть на ймення дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів.

22 І поробиш на нагруднику

9 39. 6. 1 М. 2.
12.

39. 16.

39. 17.

11 39. 6. 13.

39. 18.

12 39. 7.

39. 19.

39. 20.

39. 21. 4 М.
15. 38.

15 39. 8.

16 39. 9.

17 39. 10.

3 М. 8. 8. 4
М. 27. 21.

18 39. 11.

19 39. 12.

20 39. 13.

39. 22.

39. 23.

21 39. 14.

22 39. 15.

сукані ланцюги плетеною роботою зо широкого золота.

23 І зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника.

24 І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника.

25 А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і даси на нарамінниках ефоду спереду його.

26 І зробиш дві золоті каблучки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на край його, що до сторони ефоду, всередину.

27 І зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нарамінники ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду.

28 І прив'яжуть нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із-над ефоду.

29 І буде носити Аарон імена Ізраїлевих синів в суднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем.

30 І даси до судного нагрудника урім та туммим,¹ — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнє лице. І буде завжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям.

31 І зробиш верхню шату для ефоду, усю блакитну.

32 І нехай буде в середині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися.

¹ Urim — світло (множина), tummim — досконалість (ми) .

33 І поробиш на подолку її гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінки поміж ними навколо, —

34 золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шати навколо.

35 І нехай вона буде на Ааронові для служення, і нехай буде чутий голос його при вході його до святини перед Господнєм обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти.

36 І зробиш квітку зо щирого золота, і вирізьбиш на ній, як різьба печатки: „Святиня для Господа“.

37 І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завої, — на переді завою нехай буде вона.

38 І нехай буде вона на Аароновім чо́лі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвятають її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде завжди на його чо́лі на благовоління для них перед Господнім лицем.

39 І витчеш хітона з віссону, і зробиш завою з віссону, і зробиш пояс роботою гантиря.

40 І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси, і поробиш їм покриття голови на славу й красу.

41 І понадягаш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш¹ їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священиками Мені.

42 І пороби їм льняну спідню одіж, щоб закрити тілесну наготу,

33 39. 24. 25

29. 28.

34 39. 26.

35 39. 26.

3 М. 6. 13. 8. 2. 1. Попр. 1. 19.

36 39. 26. 3 М. 8. 6. 3 М. 2. 1. 1. 2.

37 39. 26.

38 3 М. 10. 17.

40. 42. Евр. 10. 4. 23.

39 29. 9. 39. 27. 28.

28. 36.

40 29. 9.

30 23. 3 М. 8. 12. Ис. 133. 2.

41 29. 9. 40. 15. 3 М. 8. 12.

28 30. 41. 40. 15.

42 20. 26.

3 М. 1. 3.

— від стегон аж до голінок нехай будуть вони.

43 І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скинії заповіту, або при вході їх до жертовника на служення в святині, — і не понесуть вони гріха, і не помруть. Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

Вісвячення на священика

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священиками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барани,

2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коряї, помазані оливою, — із ліпшою пшеничної муки поробиш їх.

3 І покладеш їх до одного коша, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барани.

4 А Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмис їх водою.

5 І візьмеш шати та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шату, і в ефода, і в нагрудника, і опереш його мистецьким поясом ефоду.

6 І наложиш заво́я на його голову, а на заві́й даси вінця свято́сти.

7 І візьмеш оливу пома́зання, і видлеш йому на голову, — та й пома́жеш його.

8 І приведеш синів його, та й повбираеш їх у хітони.

9 І поні́дперізу́ш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття голови, — і буде для них священство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його.

10 І приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини

¹ По-гебрейському milleta et-jadam — наповниш руку їхню, щобто уповноважиш на священство, освятиш, хіротонізуєш.

його руки свої на голову того бичка.

11 І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіді.

12 І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертовника пальцем своїм, а всю кров виллєш до основи жертовника.

13 І візьмеш увесь лій, що покриває нутрo, і сальника на печінці, і обидві нирки та лій, що на них, та й спалиш¹ на жертовнику.

14 А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистоти його спалиш в огні поза табóром, — це жертва за гріх.

15 І візьмеш одного барана, і нехай поклядуть Аарон та сини його свої руки на голову того барана.

16 І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жертовника навколо.

17 А того барана порозтинаєш на куски його, і виполощеш нутроці його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його.

18 І спалиш усього барана на жертовнику, — це цілопáлення для Господа, пахоці любі, огняна жертва, — для Господа вона.

19 І візьмеш другого барана, — і покляде Аарон та сини його руки свої на голову того барана.

20 І заріжеш того барана, і візьмеш крові його, та й даси на пипку Ааронового вуха, і на пипку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покрóпиш ту кров на жертовника навколо.

21 І візьмеш із крові, що на жертовнику, і з оливи помазання, та й покрóпиш на Аарона й на

29. 26

13 з М. 3. 3.

38. 24, 29.

15 з М. 8. 18.

3 М. 8. 29.

4 М. 6. 20.
18 з М. 1. 9, 8
21.

19 з М. 8. 22.

25. 2, 28. 43.
3 М. 10. 14

20 з М. 8. 23.

21 з М. 8. 30.

шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним!

22 І візьмеш із того барана лій та курдюка, і лій, що покриває нутроці, і сальника на печінці, й обидві нирки, і лій, що на них, і праве стегно, бо це баран посвячення.

23 І один буханєць хліба, і один хлібний оливний калáч, і один коржик із коша з прісним, що перед лицем Господнім.

24 І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколихаш його, як колихання перед Господнім лицем.

25 І візьмеш його з їхньої руки, та й спалиш на жертовнику на цілопáлення, на пахоці любі перед Господнім лицем, — це огняна жертва для Господа.

26 І візьмеш грудину з барана посвячення, що Ааронів, і поколихаш її, як колихання перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина.

27 І посвятиш грудину колихання та стегно принóшення, що були колихані, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його.

28 І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це принóшення. І буде воно принóшенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхнє принóшення для Господа.

29 А свящєнні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помазання в них і на рукоположення їх.

30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде свящєником замість його, що ввійде до скинії заповіді на служєння в святині.

¹ В ориґіналі таке „палити“ завжди — пускати з димом.

31 І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святій місці.

32 І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіді.

33 І пойдять вони те, чим окуплено їх на рукоположення їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно!

34 А якщо позостанеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде *те* їджене, бо святість воно!

35 І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх.

36 А бичка, жертву за гріх, будеш споряджати щоденно для окуплення. І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити окуплення його. І помажеш його на його посвячення.

37 Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його, і стане той жертівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться.

Постійні жертви

38 А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди.

39 Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір.

40 І десятину *ефи* пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну,¹ і на лиття чверть гіну вина на одне ягня.

41 А ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плинну її спорядиш йому, — на пахоші любі, огняна жертва для Господа, —

¹ Гін — міра рідин, біля 3.3 літри.

30 . 6, 36. 4
М. 12. 5.

32 3 М. 24. 9.

20. 24. 3 М. 26. 11. 2 Кор. 6. 16.

33 3 М. 22. 10.

35 2 М. 29. 35.

36 3 М. 8. 15.

37. 25.

27. 2, 37. 25.

37 26, 33, 30. 10.

25. 24, 37. 26.

38 4 М. 28. 3.
Свр. 10. 11.

37. 27.

37. 28.

29. 42, 30. 36.

25. 37.

42 42 стане цілопалення для ваших поколінь при вході до скинії заповіді перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там.

43 І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і *це місце* буде освячене Моєю славою.

44 І освячу скинію заповіді, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священиками Мені.

45 І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом.

46 І познають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського краю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

Жертівник на кадіння

30 І зробиш жертівника на кадіння кадїла, — з акаційного дерева зробиш його.

2 Лікоть довжині його, і лікоть ширині його, — квадратівий нехай буде він, а два лікті вишині його. З нього *виходитимуть* роги його.

3 І пообкладаєш його ширим золотом, — дах його та стіни його навколо, та роги його. І зробиш йому вінця золотого навколо.

4 І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде *це* на вкладання для держаків, щоб ними носити його.

5 І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладася їх золотом.

6 І поставиш його перед завісою, що над ковчегом свідцтва, перед віком, що на свідцтві, яким Я буду тобі відкриватися там.

7 І буде Аарон кадити на йому кадило пахоців щоранку, — коли

він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його.

8 І при запаленні лямпадок під вечір він буде кадити його. *Це* постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління!

9 Не запалити на ньому чужого кадила, ані цілопалення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не будете лити на ньому.

10 І складе Аарон окупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році *дня* Окуплення складе він окупа на нього на ваші покоління. *Це* найсвятіше для Господа!

Перелік Ізраїлевих синів для збору Божого приношення

11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

12 „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господеві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх.

13 Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шекля, *на міру* шеклем святині, — двадцять гер¹ той шекель;² половина цього шекля — приношення для Господа.

14 Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть приношення для Господа.

15 Багатий не побільшить, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господеві для складання окупу за ваші душі.

16 І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу скінії заповіту. І буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять

перед Господнім обличчям для окуплення за ваші душі“.

Умивальниця

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

18 „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між скінією заповіту й між жертівником, і наллеш туди води.

19 І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої.

20 Коли вони вхідитимуть до скінії заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертівника на служення, щоб спалити огняну жертву для Господа.

21 І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде *це* для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“

Святе помазання (міро)

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

23 „А ти візьми собі найкращих пахошів: самотечної мірри п'ять сотень *шеклів*, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят.

24 І касії п'ять сотень *шеклів на міру* шеклем святині, та гін оливкової оливи.

25 І зробиш її миром святого помазання, масть складену, робота робітника масти. *Це* буде миро святого помазання.

26 І намастиш ним скінію заповіту, і ковчега свідцтва,

27 і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертівника кадила,

28 і жертівника цілопалення та всі речі його, і умивальницю та підставу її.

¹ Шенель-монета вартості біля 3 центів; Гер — $\frac{1}{6}$ шекля

9 3 М. 10. 1. 2.

35. 16

18

10 Евр. 9. 7, 10.
10. 14

40. 31.

19

40. 32

20

27. 21

21

12 4 М. 1. 2. 2. 4.

13 25. 2. 38. 26.
3 М. 27. 25.
4 М. 3. 4.

14 38. 26

44. 27. 19.
116. 45. 9

24

29. 7. 37. 29

25

29 І освятити їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнётся до них, освятиться!

30 І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені.

31 А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кажучи: Це буде Мені миро святого помазання на ваші покоління.

32 На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас!

33 Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із народу свого“.

Кадило

34 І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахошів: бальзamu, і ониху, і хелбану, пахошів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині.

35 І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе.

36 І зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідoctва в скинії заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас!

37 А кадило, що зробите, за постановою про нього це зробите собі, — воно буде тобі святість для Господа!

38 Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із народу свого!“

Мистці для виробу святих речей

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

2 „Дивися, — Я покликав на ім'я Беал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племені,

35 31, 28 3, 13
136 7 13

30 Евр. 1 9

35 32

35 33

28 3, 35 34

Евр. 9. 5.

35 35, 15, 37, 29.
3 М. 2. 13.

35. 15.

36 29, 42, 43. 30.
6.

4 М. 15. 22-35. 14

2 35. 30, 36. 1.

31. 17.

3 і наповнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи,

4 4 на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді,
5 5 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усякій роботі.

6 6 І Я ото дав із ним Оголіява, Ахісамахового сина, Данового племені. А в серце кожного мудросердого Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі:

7 7 скинії заповіту, і ковчега для свідoctва, і віко, що на ньому, і всі скинійні речі,

8 і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертівника кадила,

9 і жертівника цілопалення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її,

10 і шати служебні, і шати священні для священника Аарона, і шати синів його на священнослуження,

11 і оливу помазання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“.

Субота

12 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

13 „А ти промовляй Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої будете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви poznали, що Я — Господь, що освячує вас!

14 І будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опоганить її, той конче буде забитий, бо кожен, хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред народів її!

15 Шість день буде робитися

праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за суботнього дня, той конче буде забитий!

16 І будуть Ізраїлеві сини додержувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь.

17 Це знак навіки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив“.

18 І дав Він Мойсєєві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідчення, таблиці кам'яні, писані Божим перстом.

Зіскуптя Ізраїля й кара на нього

32 І побачив народ, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався народ проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому“.

2 І сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті серєнки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене“.

3 І весь народ поздіймав з себе золоті серєжки, що в їхніх ушах, та й позносили до Аарона.

4 І взяв він *це* з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“

5 І побачив *це* Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“

6 І повставали вони взавтра ра-

но вранці, і принесли цілопалення, і привели мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали бавитися.

7 А Господь промовляв до Мойсєя: „Іди, зійди, бо зіпсувся народ твій, якого ти вивів із єгипетського краю.“

8 Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“

9 І промовив Господь до Мойсєя: „Я бачив народ той, і ось народ — твердоший він!“

10 А тепер залиши Мене, — і розпалиться гнів Мій на них, і Я винищу їх, а тебе зроблю великим народом“.

11 І Мойсей став благати лице Господа, Бога свого, та й сказав: „Нащо, Господи, розпалюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського краю силою великою та міцною рукою?“

12 Нащо будуть казати єгиптяни, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з-поверхні землі? . . . Вернися з розпалу гніву Свого, та й відверни зло від Свого народу!“

13 Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помножу ваших нащадків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащадкам, — і вони посядуть навіки“.

14 І відвернув Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своему народові.

15 І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідчення, писані з обох

1 М. 6. 12 7

1 Цар. 12. 28. 8
17 31. 15.18 5 М. 4. 15
2 Кор. 3. 3
Евр. 9. 433. 3. 5 М. 9. 9 9
13

1 32. 23. Дії 7. 40

2 3. 23. 1 М. 35. 4

1 М. 22. 16. 13
5 М. 9. 274 1 М. 2. 10.
106. 19. 206 1 М. 37. 25.
1 Кор. 10. 7

їхніх сторін, — звідси й звідти вони були писані.

16 А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірізьблене на таблицях.

17 І почув Ісус голос наробу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик бою в таборі!“

18 А той відказав: „Це не крик сили переможців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“

19 І сталося, коли він наблизився до табору, то побачив теля та танці . . . І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув таблиці із рук своїх, — та й розторочив їх під горою! . . .

20 І скопів він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолот, аж став порошок . . . І розсипав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих.

21 І сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі народ цей, що ти гріх великий навів на нього?“

22 А Аарон відказав: „Нехай не запалиться гнів мого пана! Ти знаєш народ цей, що він у злому.“

23 І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому.

24 І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля!“

25 І побачив Мойсей народ, що негагнузданий він, бо Аарон розгнуздав його на ганьбу поміж їхніми ворогами.

26 І став Мойсей у брамі табору і сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини.

27 І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть ножен меча свого на стегно

16 34. 1. 31. 18.
1 М. 30. 8. 5.
М. 9. 10.

17 24. 13.

5 М. 33. 9.

30. 10.

20 4 М. 5. 17
24.

21 5 М. 9. 20.

Пс. 69. 29, 32
81. 9. Пс. 10.
20. Рим. 9. 3.
Фил. 4. 3. Об.
3. 5.

22 1 Ів. 5. 19.

23 32. 1.

13. 21. Іс. 63. 34
9.

1 М. 12. 1. 50, 1
24.

27 1 Сам. 25. 13.

своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в таборі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен близького свого!“

28 І зробили Левіїні сини за словом Мойсеевим. І впало з народу того дня близько трьох тисяч чоловіка.

29 І сказав Мойсей: „Освятить сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословення!“

Мойсей знову йде до Господа

30 І сталося наавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зійдуть я до Господа, — може складу окуплення за ваш гріх!“

31 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей народ великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів!“

32 А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав!“

33 І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витру із книги Своєї.“

34 А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангел піде перед лицем твоїм. А в день кари Мосі — покараю їх за їхній гріх!“

35 І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

*Каяття людю й Боже
змилування*

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його,

2 і пошлю перед лицем твоїм Ангола, і попроганняю ханаанейнина, амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, хіввеянина, і євусеянина, —

3 до Краю, що тече молоком та медом, бо Я не підү серед тебе, — бо ти народ твердоший, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“.

4 І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздоби.

5 Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердоший, — якщо одну хвилину підү серед тебе, то вигублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню тобі“.

6 І поздймали Ізраїлеві сини свої оздоби під горою Хорив.

7 А Мойсей узяв намета, та й нап'яв його поза таббором, далеко від табору, і назвав його: скинія заповіту. І було, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що поза таббором.

8 І було, коли виходив Мойсей до скинії, то підводився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеєм, аж поки він не входив до скинії.

9 І було, коли входив Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм.

10 І весь народ бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І весь народ підводився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого.

11 І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії.

12 І сказав Мойсей до Господа:

3 32. 9, 34. 9.
5 М. 9. 14

34. 9.
Пс. 103. 9.

Пс. 95. 11.
Євр. 4. 1

6 Єв. 26. 16.

2 Тим. 2. 19.

Ів. 1. 44

Пс. 103. 13.
Рим. 9. 15.

19. 21. 24. 11
Суд. 13. 22

11 4 М. 12. 8

34. 5. 6. Пс.
139. 5.

12 1 М. 6. 8. Іс.
43. 1. Лк. 1.
30. Ів. 10. 3.

„Дивися, — Ти говориш мені: Випроведи цей народ, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх.

13 Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорбгу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“.

14 А Він відказав: „Сам Я підү, — і введү тебе до відпочинку“.

15 І сказав він до Нього: „Коли сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвїдси.

16 Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та народ Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? Ібүдемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“.

17 І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“.

18 А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“

19 І Він промовив: „Я переведү все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім Ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостивий, і змилосїрджуюся, до кого милосїрдний“.

20 І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити“.

21 І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі.

22 І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщү Тебе в щїлині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейдү.

23 А здійму руку Свою, — і ти

побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видіме“.

Нові таблиці заповіту

31 І промовив Господь до Мойсея: „Витись собі дві кам'яні таблиці, як перші, і Я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив.“

2 І приготуєся на рано. І вийдеш рано вранці на гору Синаї, і станеш Мені там на верхів'ї горі.

3 А з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“.

4 І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гору Синаї, як Господь звелів був йому. І взяв він у руку свою дві таблиці кам'яні.

5 А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав Ім'ям Господа.

6 І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостивий, довготерпеливий, і многомилостивий та правдивий.“

7 що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим *винуватого*, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“.

8 І Мойсей покvapно вклонився до землі, і впав,

9 та й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо народ цей твердоший. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спадком Своім“.

10 А Він відказав: „Ось Я скла-

даю заповіта перед усім наро́дом твоїм. Я чинитиму чуда, які не були творені на всій землі і в жодного народу. І побачить увесь народ, серед якого ти *знаходишся*, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний!

Божі накази

11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанейянина, і хіттеянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина.

12 Стережися, щоб не склав ти умови з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став па́сткою серед тебе.

13 Бо ви їхні жертівники поруїєте, а їхні камінні стовпи *для богів* поторошите, а їхні дерева святі повирубуєте.

14 Бо не будеш ти кланятись богам іншому, бо Господь — Заздрісний ім'я Його, Бог заздрісний Він!

15 Щоб не склав ти умови з мешканцем Краю, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви приносити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його.

16 І не візьмеш із дочок його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і вчинять розпусниками синів твоїх вслід за богами своїми.

17 Литих богів не зробиш собі.

18 Будеш виконувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на у́мвлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту.

19 Усе, що відкриває утробу — то Моє, як і всяка твоя худоба, що є самець, відкриття *утроби* вола та вівці.

1 32, 16, 5 М.
10. 1

3 19, 12.

23, 32, 37, 5 12
М. 7, 12

23, 24, 1 М. 13
35, 2, 3 М. 26.
30, 5 М. 12, 3.
Суд. 3, 7

20, 5, 23, 24, 14
5 М. 4, 24

5 33, 19

6 20, 6, 33, 21.
Пс. 23, 86, 15,
103, 8, 145, 8.

4 М. 25, 1, 2, 15
2 Цар. 23, 7

7 20, 6, 7
Мих. 7, 18.

1 М. 34, 2, 16
4 М. 25, 1, 20
4, 23.

20, 4, 23, 17

12, 15, 3 М. 18
23, 4.

9 33, 3, 1 М. 18.
3.

13, 2, 12, 19

10 Єр. 31, 31,
32.

20 А відкриття *утроби* осла викупиш ягням. А якщо його не викупиш, то заб'єш його, *зламавши* шию. Кожного перворідного з синів твоїх викупиш. І не будуть являтися перед обличчя Моє з порожньою *рукою*.

21 Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в орці й у жнивā спочинеш від праці.

22 І свято тижнів зробиш собі, і первоплоду жнив пшениці, і свято збору *врожаю* під кінець року.

23 Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого.

24 Бо Я вижену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році.

25 Не будеш приносити на квашенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкова жертва Пасхи.

26 Початок первоплодів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“.

27 І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова, бо згідно з цими словами склав Я заповіді з тобою та з Ізраїлем“.

28 І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на таблицях слова Заповіту, — Десять Заповідей.

Лице Мойсееве променіє

29 І сталося, коли сходив Мойсей з гори Синаї, — а обидві таблиці свідцтва в Мойсеевій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним.

20 13. 2. 13.

Мт. 17. 2. Лк. 30

2 9

21 20. 8. 23. 12.

35. 1.

32

22 23. 16.

23 23. 17. 5 М.

16. 16.

2 Кор. 3. 18

16.

34

24 20. 17.

25 12 10

26 23. 19. 5 М.

14. 21. 26 2

34. 32.

1

27 5 М. 9. 10

20. 8. 31. 14.

15

2

28 24. 18. 5 М.

4. 13. 10. 20

Мт. 4. 2.

12. 16.

3

25 2 7

5

30 І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього!

31 І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них.

32 А потім попідходили всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Синаї.

33 І скінчив Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало.

34 А коли Мойсей вхідив перед Господнє лице на розмову з Ним, то здіймав покривало аж до свого виходу. І він виходив, і говорив до Ізраїлевих синів, щоб було наказано йому.

35 І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсееве, — що променіло лице Мойсееве. І Мойсей знов накладав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

Мойсей передає Ізраїлеві Божі накази

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити.

2 Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нім, буде забитий!

3 Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осáдах“.

4 І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, кажучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи:

5 Візьміть від себе приношення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, приношення Господєві: золото, і срібло, і мідь,

6 і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козину, 6 25. 4.

7 і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дерева, 7 25. 5.

8 і оливу на освітлення, і пахоші на оливу помазання, та пахошів на кадило, 25. 2, 3. 2 Хр. 22 29. 31. 8 25. 6.

9 і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефоду й до нагрудника. 9 25. 7. 28. 15.

10 А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, що наказав був Господь: 10 28. 3. 23 25. 3. 4. 5.

11 скинію внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її: 11 25. 8. 26. 6.

12 ковчега, і держаків його, віко й завісу заслони;

13 стола, і держаків його, і всі речі його, і хліб показний;

14 і свічника освітлення, і речі його, і лампадки його, і оливу освітлення; 14 4 М. 4. 9

15 і жертівника кадила, і держаків його, і оливу помазання, і кадило пахошів та заслону входу при вході: 1 Хр. 29. 8. 27

16 жертівника цілопалення, і мідяну його сітку, держаків його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; 17 27. 16.

17 запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я.

18 кілки скинії, і кілки подвір'я та шнури їхні; 18 27. 19. 39. 40.

19 і шати служební на служення в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його на священнослуження. 19 28. 2. 31. 10.

20 І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея.

Ізраїльтяни зносять потрібне для збудування скинії

21 І приходили кожен чоловік, кого вело серце його, і кожен, ко-

го дух його чинив щедрим, і приносили приношення Господеві для роботи скинії заповіту, і на кожну працю його, і на священні шати.

22 І приходили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і приносили гачка, і носову сережку, і персня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина приносила, як золото приношення для Господа.

23 І кожна людина принесла, що хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві.

24 Кожен, хто жертвував срібнети мідяне приношення, принісив Господнє приношення, і кожен, хто мав, поприносили акаційне дерево, на всяке зайняття коло тієї роботи.

25 І кожна мудросерда жінка прями руками своїми, і приносила пряжу: блакить, і пурпур, і червень, і віссон.

26 І всі жінки, кого вело їхнє серце, прями козину вовну.

27 А начальники поприносили каміння оніксу, і каміння встановлення для ефоду та для нагрудника,

28 і пахоші, і оливу на освітлення, і для оливи помазання, і для запанного кадила.

29 Кожен чоловік та жінка, кого їхнє серце схило до приношення для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини приносили добровільний дар для Господа.

Майстер скинії Бецаїл та його помічники

30 І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивіться, — Господь назвав на ім'я Бецаїла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного роду.

31 І наповнив його Духом Божим, мудрістю, розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи

32 на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді.

33 і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дерева, щоб робити в усякій мистецькій роботі.

34 І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахісамаха, Данового племені.

35 Він наповнив їх мудрістю серця, щоб робили вони всяку роботу обрібника, і мистця, і гавтівника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, що роблять усяку роботу й задумують мистецькі речі.

36 І зробить Бецал'їл та Оголіяв, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудрости та розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був.

2 І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її.

3 І взяли вони від Мойсея все приношення, що позначили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принесли до нього шоранку добровільного дара.

4 І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять,

5 і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно було для праці, яку Господь звелів був зробити“.

6 І Мойсей наказав проголосити в табірі, говорячи: „Ні чоловік,

31 31. 3.

32 31. 4.

33 31. 5.

26 1.

34 31. 6.

35 28. 3, 31. 6.
36. 2. 1 М. 6.
5.

26 2.

26 3.

26 4.

2 28. 3.
26 5. 10.

26 6.

26 7.

26 8.

26 9.

6 32. 17.

ні жінка нехай не роблять уже нічого на приношення для святині“. І був стриманий народ від приносів.

7 А наготовленого було досить для кожної праці, щоб зробити її, і ще zostавалось.

Бецал'їл буде скарбом

8 І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скінинну працю: десять покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпuru та з червені. Херувими — мистецкою роботою він поробив їх.

9 Довжиня одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а шириня одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна.

10 І поспинав він п'ять покривал одне до одного, і п'ять інших покривал поспинав одне до одного.

11 І поробив він блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. Так само зробив на краю кінцевого покривала в спинанні другім.

12 П'ятдесят петельок зробив він у покривалі одним, і п'ятдесят петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протизегли одна до однієї.

13 І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинав ті покривала одне до одного тими гачками, — і стала одна скіниня.

14 І зробив він покривала з вовни козиної до намета над внутрішньою скінинею, — одинадцять покривал зробив таких.

15 Довжиня одного покривала — тридцять ліктів, а шириня одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна.

16 І поспинав він п'ять покривал обібно, а шість тих покривал обібно.

- 17 І поробив він п'ятдесят пельок на край кінцевого покривала в спинанні, і п'ятдесят пельок поробив на краю покривала другого спинання. 26. 10. 26. 26.
- 18 І зробив він п'ятдесят мідяних гачків на спинання скинії, щоб стала вона одна. 26. 27. 26. 26. 11.
- 19 І зробив він накриття для скинії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкур. 26. 28. 19. 26. 14.
- 20 І поробив він для скинії стоячі дошки з акаційного дерева. 26. 29. 20. 26. 15.
- 21 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півліктя ширина однієї дошки. 21. 26. 16. 26. 31.
- 22 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так він поробив усі дошки скинії. 22. 26. 17. 26. 32.
- 23 І поробив він дошки для скинії, — двадцять дошок на бік південний, на південь. 23. 26. 18.
- 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. 24. 26. 19. 26. 36.
- 25 А для другого боку скинії, у бік півночі — зробив він двадцять дошок. 26. 37. 25. 26. 20.
- 26 І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. 26. 26. 21. 26. 10.
- 27 А для заднього боку скинії на захід зробив він шість дошок. 27. 26. 22.
- 28 І дві дошки зробив він для скинійних кутів на заднього бока. 28. 26. 23.
- 29 І були вони поєднані здолу, і разом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. 26. 11. 24. 29. 26. 24.
- 30 І було вісім дошок, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підстави під одну дошку. 26. 12. 30. 26. 25.
- 31 І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дошок одного боку скинії, 31. 32. 32. І п'ять засувів для дошок другого боку скинії, і п'ять засувів для дошок заднього боку на захід.
- 33 І зробив він середнього засува, щоб засувати по середині дошок від кінця до кінця. 33. 34. 34. А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом.
- 35 І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. 35. 36. 36. І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підстави.
- 37 І зробив він заслону для входу скинії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. 37. 38. 38. А стовпи її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.
- Бецал'їл робить священні речі скинії та подвір'я*
- 1 **37** І зробив Бецал'їл ковчєга з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його, і лікоть і пів вишина його.
- 2 2 І пообкладав він його щирим золотом зсерєдини та іззовні. І вінця золотого зробив навколо над ним.
- 3 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його.

4 І він поробив держакки з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом.

5 І він повсівував ці держакки в каблучки на боках ковчегу, щоб носити ковчега.

6 І віко зробив зо широго золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його.

7 І зробив два золоті херувими, — роботою кутною зробив їх з обох кінців віка.

8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його.

9 І були ті херувими з простягненими догорі крилами, і затіювали своїми крилами над віком, а їхні лица — одне до одного; до віка були *стілені* лица тих херувимів.

10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його.

11 І пообкладав його ширим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо.

12 І лиштву зробив він для нього в долоню навколо, і зробив вінця золотого навколо для лиштви його.

13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках.

14 При лиштві були ті каблучки, вкладання для держаків, щоб носити стола.

15 І поробив він ті держакки з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити стола.

16 І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильниці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото шире.

17 І зробив він свічника зо ши-

рого золота, — роботою кутною зробив він того свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — *виходили* з нього.

18 Три келихи мигдалоподібні з боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його.

19 Три келихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника.

20 А на *стовпі* свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його.

21 І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під *другими* двома раменами з нього, і гудзь під *третьми* двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника.

22 Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття широго золота.

23 І зробив він сім лямпадок до нього, а його щипчики та його лопатки на вугіль — зо широго золота.

24 З таланту широго золота зробив він його та всі його речі.

25 І зробив він кадильного жертівника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратний, а два лікті вишина його. З нього були його роги.

26 І пообкладав він його ширим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив.

27 І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб ними носити його.

28 І держакки поробив із акаційного дерева, а золотом пообкладав їх.

29 І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахо-
щів, — робота робітника масти.

38 І зробив він жертівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратівий, а вишина його — три лікті.

2 І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю.

3 І він поробив усі речі жертівника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді.

4 І мережу зробив він із міді для жертівника роботою сітки, під лиштву його здолу до половини його.

5 І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків.

6 І поробив він держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю.

7 І повсовував він ті держакі в каблучки на боках жертівника, щоб ними носити його. Порож-
нявим усередині зробив його з дошок.

8 І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скинії заповіту.

9 І зробив він подвір'я. На південну сторону, на півдуньє за-
пони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів.

10 А стовпів для нього — два-
дцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло.

11 А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — два-
дцять і підстав для них — два-

дцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло.

12 А в сторону заходу, — за-
пони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло.

13 А в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів.

14 Запони до боку — п'ятна-
дцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три.

15 А для другого боку з цієї й з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три.

16 Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий.

17 А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їх-
ніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стов-
пи подвір'я — поспінані сріб-
лом.

18 А заслона брами подвір'я — робота гартівника: блакить, і пур-
пур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а ви-
шина в ширині — п'ять ліктів,
відповідно запонам подвір'я.

19 А стовпів для них — чотири,
і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — сріб-
ло.

20 А всі кілки для скинії й для подвір'я навколо — мідь.

21 Оце перелік скинії, скинії свідомства,¹ що був обрахований на приказ Мойсея, — за допомо-
гою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священника.

22 А Беал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві.

¹ Тут miškan haedut, скинія свідомства, пор. 27. 21.

23 А з ним Оголіяв, син Ахісамів, Данового племені, обрблювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоню.

24 Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колихання,¹ — двадцять і п'ять талантів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині.

25 А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині,

26 на голову бека, *цебто* половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти.

27 І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу.

28 А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспинав їх.

29 А міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів.

30 І поробив він із неї підстави входу скинії заповіту, і жертівника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертівника,

31 і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і скинійні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

Виготовлення службових шат

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині.

¹ Хитання чи колихання перед Господом при жертві, пор. 29, 24, 26.

23 31. 6

28. 6.

24 29. 24. 26.

25 30. 12.

28. 7.

28. 8.

26 12. 37. 30. 13.
14. 4 М. 1. 46.

28. 9. 11.

28. 12.

28. 15.

29 29. 24. 26.

28. 16.

28. 17.

28. 18.

28. 19.

28. 11. 20.

1 28. 4

28. 21.

ні. І поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсєєві.

2 І зробив він ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону.

3 І повибивали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця.

4 Вони зробили для нього злучені нарамники, на обох кінцях його він був сполучений.

5 А пояс мистецький для накладання ефоду, що з ним з'єднаний і *однакового* з ним виробу, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсєєві.

6 І поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, вирізьблені різьбою печатки, з іменами Ізраїлевих синів.

7 І він їх поклав на ефодові нарамники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсєєві.

8 І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон.

9 Квадратівий він був, складеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє.

10 І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топаз і смарагд — ряд перший.

11 А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс.

12 А ряд третій: опаль, агат і аметист.

13 А четвертий ряд: хризоліт, онікс і беріл, — вони вставлені золотими насадами в своїх гніздах.

14 А камені ті — на імення двадцяти Ізраїлевих синів вони,

на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяти племен.			служення, як Господь наказав був Мойсееві.
15 І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо широго золота.	28 39, 40.	27	27 І поробили вони хітбіни з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його,
16 І зробили вони дві золоті гнізди та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника.	15 28, 22.		28 І завб'я з віссону, і шапкі накриття з віссону, і льняні спідня одіж із суканого віссону,
17 І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника.	28, 39, 40, 42.	28	29 І пояса з суканого віссону, і блакиті, і пурпура та з червені, робота гаптіря, як Господь наказав був Мойсееві.
18 А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нарамники ефоду спереду його.	16 28, 23		30 І зробили <i>квітку</i> , вінця святости, зо широго золота, і написали на нім письмом різьби печатки: „Святиня для Господа“.
19 І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всередину.	28 8	29	31 І дали на нім блакитну нитку, щоб була на завбі згори, як Господь наказав був Мойсееві.
20 І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нарамники ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду.	17 28, 24		<i>Мойсей благословляє роботу</i>
21 І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із над ефоду, як Господь наказав був Мойсееві.	28, 36	30	32 І скінчилася вся робота скинії, скинії заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсееві, так зробили вони.
22 І зробив він шату для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну.	18 28, 25		33 І познісали вони до Мойсея скинію <i>внутрішню</i> , намета <i>зовнішнього</i> та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її,
23 А отвір шати в середині її, як отвір п'янцира; край отвору її <i>обрамований</i> навколо, — щоб не дертіся її.	28, 37, 29, 6.	31	34 І накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони,
24 І поробили вони на подібку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені.	19 28, 26		35 ковчега свідоства, і держакни його, і віно,
25 І поробили дзвінки зо широго золота, і дали ті дзвінки поміж гранатові яблука на подолку шати навколо, поміж ті гранатові яблука, —	20 28, 27	32	36 стола, усі речі його, і хліб показний,
26 дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на	1 М 2 1 2	33	37 чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розставлені, та всі речі його й оливу освітлення,
	21 28, 28.		38 і золотого жертівника, миро помазання, і запашне кадильо, і завісу при вході скинії,
	26, 6, 35, 11.	34	39 мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держакни його, і всі речі його, умивальницю та підставу її,
	26, 14, 36, 19.	35	
	22 28, 31		
	23 28, 32		
	35, 13.	36	
	24 28, 33.		
	25 28, 33.		
	26 28, 34, 35.		

40 заповни подвір'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скинії, у скинії заповіту,

41 службові шати для служення в святині, священні шати священника Аарона, і шати синів його для священнослуження.

42 Усе так, як Господь наказав був Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу.

43 І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

Божий наказ поставити скинію заповіту

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скинії заповіту.

3 І поставиш там ковчега свідцтва, і закриєш ковчега завісою.

4 І внесеши стола, і порозкладаши належне йому; і внесеши свічника, і запалиши його лямпадки.

5 І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідцтва; і повісиш заслону входу скинії.

6 І поставиш жертівника цілопалення перед входом скинії, скиній заповіту.

7 І поставиш умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води.

8 І поставиш подвір'я навколо, і даси заслону брами подвір'я.

9 І візьмеш миро помазання, та й помажеш скинію та все, що в ній, і освятиш її та всі речі її, — і стане вона святистю.

10 І помажеш жертівника цілопалення та всі речі його, і освятиш

жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим.

11 І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиш її.

12 І приведеши Аарона та синів його до входу скиній заповіту, та й обмиеш їх водою.

13 І зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені.

14 І приведеши синів його, і зодягаєш їх у хітони.

15 І помажеш їх, як помажав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помазання їх буде на них на вічне священство, на їхнє покоління!“

16 І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив.

Мойсей ставить скинію заповіту

17 І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скинія!

18 І поставив Мойсей скинію, дав підстави її, і поклав дошки її, дав засови її, і поставив стовпи її.

19 І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скинійне накриття на неї згорі, як Господь наказав був Мойсееві.

20 І взяв він і поклав свідцтво до ковчега, а на ковчега поклав дерикакі, і дав на ковчега вік згорі.

21 І вніс він ковчега до скинії, повісив завісу заслони, і закрити ковчег свідцтва, як Господь наказав був Мойсееві.

22 І дав він стола в скинії заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою.

23 І порозкладав на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсееві

29. 4.

41 31. 10.

30. 30.

28. 41. 29. 9. 15

3 26. 33.

4 М. 7. 1.

9 30. 26.

26. 35.

25. 30.

24 І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь.

25 І позасвічував лампадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві.

26 І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою.

27 І кадив він на ньому запашний кадила, як Господь наказав був Мойсеєві.

28 І повісив входіву заслону до скинії.

29 А жертівника цілопалення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопалення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві.

30 І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття.

31 І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої.

24 25. 31.

30. 20.

25 25. 37.

4 М. 9. 15.
1 Цар. 8. 10.
11. Іс. 60. 1.

27 30. 7. 35.

29 27. 1.

13. 24.

30 30. 18.

Іс. 18. 9.

31 30. 19.

32 Коли вони вхідили до скинії заповіту, і коли зближались до жертівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві.

33 І поставив подвір'я навколо скинії та жертівника, і повісив заслону брами подвір'я.

34 А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня наповнила скинію.

35 І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня наповнила скинію.

36 А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушали в усі свої подорожі.

37 А якщо хмара не підіймалася, то не рушали вони аж до дня, коли вона підіймалася,

38 бо над скинією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очах усього Ізраїлевого дому в усіх його подорожах!

ТРЕТЯ КНИГА МОЙСЕЄВА:

ЛЕВИТ

Жертва цілопалення

І І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з скинії заповіту, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву.

3 Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самий безвадного; нехай приведе його до скинії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім.

4 І покладе він руку свою на

1 2 М. 19. 3, 40.
35.

3. 2. 5

3 6. 9.

4 4. 4. 2 М. 29.
10.

голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очищення від гріхів його.

5 І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покріплять тією кров'ю на жертівника навколо, що при вході до скинії заповіту.

6 І здере він шкіру з жертви цілопалення, і розітне його на куски його.

7 І дадуть сини священника Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні.

8 І порозкладають Ааронові сини, священники, ті куски, голову та

товщ, на дрóвах, що на огні, який на жертівнику.

9 А його нутроші та голінки його обмис водою. І священник усе те спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

10 А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця,

11 і заріже його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроплять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жертівника навколо.

12 І розітне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священник порозкладає їх на дрóвах, що на огні, який на жертівнику.

13 А нутроші та голінки обмис водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

14 А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою.

15 І принесе її священник до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде влита при стіні жертівника.

16 І здійме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце попелу.

17 І роздере його між крильми його, *але* не відділить їх. А священник спалить його на жертівнику на дрóвах, що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

Жертва хлібна

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва

9 2. 2, 23. 18.
2 М. 29. 25.

2. 9.

2. 10 2 М. 30
10

11 1 5

12 1. 5. 8.

14 5. 7 . . .

15 3 8

1 9, 3 5 13
1

17 2 М. 29. 25

2 1

6. 10.

1 5. 11, 6. 14.
2 М. 29. 2.

його, а він поллє на неї оливи, і дасть на неї ладану.

2 І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священник на жертівнику за пригадувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа.

3 А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, *це* Найсвятіше з Господніх жертв!

4 А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то *нехай це буде* пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні корінки, помазані оливою.

5 А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна.

6 Поламати її на шматочки, і поллєш на неї оливи, — це хлібна жертва.

7 А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки.

8 І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих *речей*, для Господа, і подаси її до священника, а він принесе її до жертівника.

9 І принесе священник із хлібної жертви за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа.

10 А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його: *це* Найсвятіше з Господніх жертв!

11 11 Кожна хлібна жертва, яку принесете Господєві, не буде зроблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа.

12 Як жертву первоплоду принесіть її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі.

13 І кожну жертву, жертву хлібну, посолони сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіді Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш соли.

14 А якщо принесеш хлібну жертву первоплідів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зерно принесеш хлібну жертву своїх первоплідів.

15 І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна.

16 І спалить священник за пригідувальну частину її з потовченого зерна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

Жертва мирна

3 А якщо його жертва — мирна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице,

2 і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіді. А Ааронові сину, священники, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо.

3 І принесе він із мирної жертви огняну жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах,

4 і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками.

5 І спалить те сину Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дробах, яке на огні, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа.

6 А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Гос-

13 Мр. 9. 49, 50.

1. 4.

14 23. 10.

3. 4.

24. 6.

17. 11. ...

21. 5.

34. 8. 2 М. 29.

13.

23.

44. 9.

7. 26, 17.

10-14. 1 М. 9.

4.

51. 9, 4. 31.

64. 1.

1. 22, 5. 15.

17.

пода, самець чи саміця, то безвадну принесе її.

7 Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице,

8 і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіді. А Ааронові сину покріплять кров'ю її на жертівника навколо.

9 І він принесе з мирної жертви огняну жертву для Господа, цілого курдюка, якого здійме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах,

10 і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками.

11 І священник спалить те на жертівнику, — хліб огняної жертви для Господа.

12 А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господнє,

13 і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіді. А Ааронові сину покріплять кров'ю її на жертівника навколо.

14 І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах,

15 і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками.

16 І священник спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа.

17 Оце постановою вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти¹¹.

Жертва за гріх

4 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 “Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли хто невмисне

згрішить проти *якої* зо всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, —

3 якщо помазаний священик згрішить на провину народу, то він принесе за гріх свій, що згрішив *ним*, бичка, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх.

4 І приведе він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнє лице, і покладє свою руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем.

5 А помазаний священик візьме кр́ови того бичка, та й внесе її до скинії заповіту.

6 І вмочить священик пальця свого в ту кров, та й покр́опить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем перед завіси святині.

7 І дасть священик з тієї крови на ро́ги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка виллє до підстави жертівника цілопалення, що при вході скинії заповіту.

8 А весь лій бичка жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутроші, і весь лій, що на нутрошах,

9 і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печинці — здійме його з нирками,

10 як приноситься з вола мирної жертви, — і священик спалить те на жертівнику цілопалення.

11 А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутроші його, і нечистість їх, —

12 і всього бичка винесе поза табір до чистого місця, до місця висипання попелу, і спалить його на дровах в огні, — на висипанні попелу буде спалений він.

13 А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло буде затя́сне з очей зборів, і зроблять що *проти* якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завинять,

14 а гріх буде пізнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведуть його перед скинію заповіту.

15 А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже *один* з *них* бичка перед лицем Господнім.

16 А помазаний священик внесе крові бичка до скинії заповіту.

17 І вмочить священик пальця свого в ту кров, та й покр́опить сім раз перед Господнім лицем перед завіси.

18 І дасть він із тієї крови на ро́ги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров виллє до підстави жертівника цілопалення, що при вході скинії заповіту.

19 А весь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику.

20 І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само зробить із ним. І так священик дасть очищення за них, — і буде про́щено їм.

21 І винесе бичка поза табір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів.

22 Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне *проти* якої зо всіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить.

23 І буде пізнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла,

31.5

14.23

5 4. 16. 6. 30.
Евр. 13. 11

4. 5

6 4. 17. 14. 16.

4. 6. 8. 11.
14. 7

7 4. 18

4. 7

4. 8

8 3. 3. 4. 19

4. 26

9 3. 4. 9. 10

4. 12

10 3. 5

11 8. 17

4. 2

12 6. 4. 2 М. 29
14 Евр. 13
11

4. 14.

14

16

17

18

19

20

21

22

23

24 і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться цілопалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх.

25 А священик візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопалення.

26 А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священик його з гріха його, — і буде прощений йому.

27 А коли яка душа з народу землі невинне згрішить, коли зробить що *проти* якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить,

28 і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був,

29 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення.

30 А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю її кров вилле до підстави жертівника.

31 А весь її лій він здійме, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так священик очистить його, — і буде прощено йому.

32 А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну самицю.

33 і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він *жертву* цілопалення.

34 І візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та

й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю кров її вилле до підстави жертівника.

35 А весь лій її здійме, як здійсмається лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огняні жертви Господні. І так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде прощено йому.

Жертва за провину

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину;

2 або особа, що доторкнеться якої нечистої речі, або падла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плазуючого, і буде *це* неznане їй, то вона — нечиста й завинить;

3 3 або коли доторкнеться нечистоти людини, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде *це* неznане їй, а вона довідається, то завинить;

4 4 або коли хто присягне, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людина в присязі, і буде *це* неznане йому, а він довідається, що завинив одним із цих,

5 5 то станеться, що завинить одним із цих, і визнає, чим він згрішив у тому.

6 І приведе він Господеві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібною худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священик очистить його від гріха його.

7 7 А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двох голубенят Господеві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення.

4. 31.

35

26 4. 20. 5. 13.

11 8. 39

2 Кор 6. 17

2

5. 2

3

1 Сам. 25. 22.

4

30 4. 34.

31 3 5 4 35.

16. 21

5

12. 8. Лк. 2

24.

7

34 4. 30.

8 І принесе їх до священника, а він перше принесе *те*, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить.

9 І покріпить із крові жертви за гріх на стіну жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх.

10 А другого зробить цілопаленням за уставом. І очистить його священник від гріха його, що згрішив той, — і буде прощено йому.

11 А якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за *те*, чим згрішив, десяту частину ефи¹ пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх.

12 І принесе її до священника, а священник візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огні жертви Господеві, — вона жертва за гріх.

13 І очистить його священник від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священника, як жертва хлібна¹⁴.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

15 „Коли хто переступом спроневіряться, і невмисне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем сятині на жертву за провину.

16 А *те*, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священникові, а

¹ Ефа — біля 18 кіло.

8 1. 15.

4 26.

10 1 М. 2 14.

11 2. 1.

1 М. 3 1.

13 1 26.

1 М. 22 3.

15 4 2.

5. 16.

4 М. 5. 18.

16 5. 24. 2 М. 22. 14.

5 18.

священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому.

17 А якщо згрішить коли хто, і зробить що *проти* якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх,

18 то він приведе до священника безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священник за помилку його, що *нею* помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому.

19 Це жертва за провину: він справді завинив Господеві¹⁵.

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

21 „Коли хто згрішить і переступом спроневіряться проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого,

22 або знайде *яксь* згубу та й скаже неправду про неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, що робить людина, і згрішить тим,

23 то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимуснення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложене в нього, або згубу, що знайшов,

24 або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли *виявиться* провина його.

25 І він приведе Господеві до священника жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину.

26 І священник очистить його

перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до одного, що він зробив на провину“.

Закони про жертви

6 І Господь промовляв до Мойсея, каючи:

2 „Накажи Ааронові та си-
нам його,повідаючи: Оце закон
цілопалення: Воно приноситься
на огнищі своїм на жертвінику
цілу ніч аж до ранку, а огонь
жертвника горітиме на ньому.

3 І надіне священик льняну
свою шату, і льняне спіднє зо-
дягне на тіло своє, і збере попіл,
що на нього огонь спалить ціло-
палення на жертвінику, та й по-
кладе його при жертвінику.

4 І здієме він шати свої, і зо-
дягне одіж іншу, та й винеє по-
піл поза табір до чистого місця.

5 А огонь на жертвінику горі-
тиме на ньому, не погасне, а свя-
щеник палітиме на ньому дрова
щоранку, і кластиме на нього ці-
лопалення, і палитиме на ньому
лій мирних жертв.

6 Огонь завжди горітиме на
жертвінику, не погасне.

7 А оце закон про хлібну
жертву: Ааронові сини принесуть
її перед лице Господнє до переду
жертвника.

8 І візьме він із неї жменею
своєю з пшеничної муки хлібної
жертви, та з оливи її, та весь ла-
дан, що на хлібній жертві, та й
спалить на жертвінику, — любі
пахощі, це частина її, як пригаду-
вальна для Господа.

9 А позостале з неї їстимуть
Аарон та сини його, — прісне
буде їджене воно в святім місці, на
подвір'ї скинії заповіді будуть
їсти її.

10 Не буде печена вона кваше-
ною. Їхню частину — Я дав це з
огняних Моїх жертв; вона — Най-

святіше, як жертва за гріх та
жертва за провину.

11 Кожен нащадок чоловічої
статі поміж Ааронових дітей буде
її їсти, — вічна постанова для
ваших поколінь, — з огняних жер-
тов Господніх. Усе, що доторк-
неться до них, освятиться“.

12 І Господь промовляв до Мой-
сея, говорячи:

13 „Оце жертва Аарона та синів
його, що принесуть Господеві в
дні помазання його: десята части-
на ефі пшеничної муки, це постійна
хлібна жертва: половина її — рано,
а половина її — ввечорі.

14 На лопатці в оливі буде вона
зроблена: принесеш її вимішану,
випечену жертву хлібну в кусках
принесеш, — любі пахощі для
Господа.

15 А помазаний священик зро-
бить її — замість нього зробить
її котрийсь із синів його, — це
вічна Господня постанова. Уся
вона буде спалена.

16 А кожна священикова хлібна
жертва буде ціла, — не буде їд-
жена“.

17 І Господь промовляв до Мой-
сея, говорячи:

18 „Промовляй до Аарона та до
синів його, говорячи: Оце закон
про жертву за гріх: На місці,
де зарізується цілопалення, буде
зарізувана жертва за гріх перед
лицем Господнім, — Найсвятіше
вона!

19 Священик, що складає її як
жертву за гріх, буде їсти її, — на
місці святому буде вона їджена, на
подвір'ї скинії заповіді.

20 Усе, що доторкнеться до
м'яса її, стане святе; а що з її
крови покріпить на одягу, — що
покріпиться нею, те випереш на
місці святому.

21 А глиняний посуд, що в ньо-
му вона варена, буде розбитий. А

якщо в мідянім посуді була вона варена, то буде вичищений до блиску й виполосканий водою.

22 Кожен чоловічої статі із священиків буде їсти її, — Найсвятіше вона.

23 А кожна жертва за гріх, що з крові її буде внесено до скинії заповіту на окуплення в святині, не буде їджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закон жертви за провину, — Найсвятіше вона.

2 На місці, де ріжуть цілопалення, заріжуть жертву за провину, а кров її священик покropить на жертівника навколо.

3 А весь її лій із неї він принесе, — курдюка, і лій, що покриває нутрощі,

4 і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печинці здіме з нирками,

5 та й спалить це священик на жертівнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона.

6 Кожен чоловічої статі серед священиків буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, Найсвятіше вона.

7 Як про жертву за гріх, так само про жертву за провини — закон їм один: священикові, що очистить нею, йому вона буде.

8 А священик, що приносить чись цілопалення, — шкура цілопалення, яке приніс він, священикові, йому вона буде.

9 І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготвлена в горщику та на лопатці, — священикові, що приносить її, йому вона буде.

10 А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому.

11 А оце закон про мирну жертву, що *хтось* принесе її Господеві.

12 Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коркі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі.

13 Разом із калачами квашеного хліба принесе він жертву своєю, при мирній жертві подяки його.

14 І принесе він *щось* одне з кожної жертви, — приношення для Господа; *це* буде священикові, що кропить кров мирної жертви, — буде йому.

15 А м'ясо мирної жертви подяки його буде їджене в дні його жертви, — не pozоставить із нього нічого до ранку.

16 А якщо жертва його приношення — обітниця, або добровільний дар, то вона буде їджена в день принесення ним його жертви, а pozоставле з неї й на завтра буде їджене.

17 А pozоставле з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене.

18 А якщо справді буде їджене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподобаний той, хто приніс її, — *це* не буде залічене йому, буде нечисть; а хто їстиме з неї, понесе свій гріх.

19 А те м'ясо, що доторкнеться до чогось нечистого, не буде їджене, — на огні буде спалене. А м'ясо *чисте* — кожен чистий буде їсти м'ясо.

20 А душа¹, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нечисть його на ному, то буде вона винищена з народу свого.

21 А коли хто доторкнеться до

¹ Тут душа — людина, кожен.

чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазуючого, та *проте* буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той винищений із народу свого”.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

23 „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного дою волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти.

24 А лій із падла й лій пошматованого будеживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його.

25 Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огняну жертву для Господа, то душа та, що їсть, буде винищена з народу свого.

26 І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях.

27 Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого”.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

29 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, *той* принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви.

30 Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем.

31 І священник спалить той лій на жертівнику. А та грудина буде Ааронові та синам його.

32 А праве стегно з мирних жертв ваших дасте священникові, як приношення.

33 Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертв та

23 3. 16.

24 22. 8. 1 М.
31. 39.26 3. 17. 17. 10.
14. 1 М. 9. 4.
Дії 15. 20.

27 17. 10-14.

6. 6. 2 М. 29 2
1

2 М. 28. 41 7

лій, — йому буде на пайку праве стегно.

34 Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертв їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів.

35 Оце *частка* з помазання Аарона та *частка* з помазання синів його з огняних жертв Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві,

36 що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постава на їхні покоління!

37 Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провину, і про посвячення, та про жертву мирну,

38 що Господь наказав був Мойсєві на Синайській горі в день наказу Його Ізраїлевим синам принісати жертви свої Господеві в Синайській пустині”.

Вісвячення Аарона та синів його

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Візьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два барани, і коші з опріснокми.

3 І збери всю громаду до входу скинії заповіту”.

4 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу скинії заповіту.

5 І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити”.

6 І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою.

7 І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода,

і оперезав його поясом ефоду, і прикріпив ним *ефод* на нього.

8 І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та тумі́м.

9 І поклав заво́я на голову його, і поклав на заво́я спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсеєві.

10 І взяв Мойсей оливу пома́зання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятив їх.

11 І покропив він із неї сім раз на жертовника, і намастив жертвника та весь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити.

12 І вилив з оливи пома́зання на Ааронову голову, та й пома́зав його, щоб його посвятити.

13 І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття *голови*, як Господь наказав був Мойсеєві.

14 І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх.

15 І зарізав, і взяв Мойсей крові і дав своїм пальцем на рогі навколо жертовника, — і очистив жертовника. А кров вилив до підстави жертовника, і освятив його для очищення на нього.

16 І взяв він увесь лій, що на нутрошах, і сальника на печінці, і обидві нирки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жертовнику.

17 А бичка́, і шкуру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза табором, як Господь наказав був Мойсеєві.

18 І привів він барана́ цілопалення, — і поклали Аарон та сини його руки свої на голову барана.

19 І зарізав, і покропив Мойсей кров'ю навколо жертовника.

8 2 М. 28. 30.

9. 14. 2 М. 29. 18.

9 2 М. 28. 36.

10 2 М. 30. 25.

2 М. 29. 49. 22

11 4. 17. 14. 7

14. 4. 17. 25. 23 28.

12 1 М. 28. 18.

2 М. 29. 7. Пс. 133. 2

14 2 М. 29. 10.

16 3. 4. 10.

1 М. 8. 11. 27

17 4. 11. 9. 11 6 8 28

2 М. 29. 26. 29

20 А барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і товч.

21 А нутроші та голінки побовив водою. І Мойсей спалив цілого барана на жертовнику, — це цілопалення на пахоші любі, це огняна жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсеєві.

22 І привів барана другого, барана посвячення. І поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана.

23 І зарізав, і взяв Мойсей із крові його та й дав на пипку правого вуха Ааронового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його.

24 І привів Ааронових синів, і дав Мойсей із крові тієї на пипку правого їхнього вуха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. І покропив Мойсей тією кров'ю жертовника навколо.

25 І взяв він лій, і курдюка́, і увесь лій, що на нутрошах, і сальника на печінці, і обидві нирки й їх лій, і стегно́ праві.

26 А з коша́ з опрісноками, що перед лицем Господнім, узяв одного прісного калача та калача хлібного, одну оливу та одного коринка, і поклав на ло́й й на правім стегні.

27 І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихав це, як колихання перед Господнім лицем.

28 І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертовнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахоші любі, воно огняна жертва для Господа.

29 І взяв Мойсей грудину та й заколихав її, як колихання перед Господнім лицем, із барана́ посвячення. Вона була́ для Мойсея

на пайку, як Господь наказав був Мойсєві.

30 І взяв Мойсей оливи помазання та крові, що на жертівнику, і покропив на Аарона, на шати його, і на синів його, і на шати синів його з ним. І посвятив Аарона, шати його, і синів його, і шати синів його з ним.

31 І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході скинії заповіту, і там будете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його.

32 А позостале з м'яса та з хліба спадите в огні.

33 А із входу скинії заповіту не вийдете сім день, аж до дня виповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас.

34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас.

35 А при вході скинії заповіту будете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“.

36 І зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

Перша жертва Ааронова за себе та за народ

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих,

2 та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана: на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господнє лице.

3 А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня

30 2 М. 29. 21.

31 6. 2. 2 М. 29. 32.

35 16. 3. 2 М. 29. 35. 4 М. 8. 7.

36 2 М. 39. 42.

4. 11. 8. 17. 11

однорічних, без вад, на цілопалення,

4 і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“.

5 І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинію заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем.

6 І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і об'явиться вам слава Господня“.

7 І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та народ, і вчини жертву за народ, і очисти їх, як наказав був Господь“.

8 І підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх.

9 А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертівника, а кров вилив до підстави жертівника.

10 А лій і нирки та сальника на печінці з жертви за гріх спалив на жертівнику, як Господь наказав був Мойсєві,

11 а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табором.

12 І зарізав він *жертву* цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покропив на жертівника навколо.

13 А цілопалення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жертівнику.

14 І обмив він нутроці та голінки, і спалив на цілопаленні на жертівнику.

15 І приніс він жертву за народ, і взяв козла жертви за гріх народові, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого.

16 І він приніс цілопалення, і вчинив його за постановою.

17 І він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертівнику, крім цілопалення ранкового.

18 І зарівав він вола й барана — жертву мирну, що належить народові, а сини Ааронові принесли йому кров, і він покropив нею жертівника навколо,

19 і принесли лій з вола та з барана, курдюка, і лій, що покриває нутроці, і нирки, і сальника на печинці.

20 І поклали вони лій на грудину, а він спалив лій на жертівнику.

21 А грудину та праве стегно Аарон колихав, як колихання перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей.

22 І підняв Аарон свої руки до народу, та й поблагословив його, і зійшов від приношення жертви за гріх і цілопалення та мирної жертви.

23 І ввійшов Мойсей та Аарон до скінії заповіді; і вийшли вони, і поблагословили народ, — і слава Господня показалася всьому народові.

24 І вийшов огонь від лица Господнього, і спалив на жертівнику цілопалення та тавця. А увесь народ бачив це, — і закричали вони з радости, та й попадали на обличчя свої . . .

Смерть двох Ааронових синів.

Пайка Ааронова та синів його

10 І взяв Ааронові сини, Надав та Авігу, кожен кадильницю свою, і дали в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був приносити їм.

16 4 М. 9. 14.

9. 24, 16. 1. 4 2
М. 3. 4. 16.
35.

17 2. 1.

8 3. 3

18 2. 1.

2 М. 6. 22. Єр. 4
10. 24. Дії 5.
6. 10.

19 3 3 8 10

22 4 М. 6. 22
24

23 2 М. 16. 10

24 2 Ар. 7. 1

10. 2. 17. 7. Єр. 9
44. 21. 1. Тим.
3. 3. 1. Сам. 21

Єр. 44. 23. 1 10
Сам. 21. 5

1 16. 12. 1. 2
М. 10. 9.

8 26

2 І вийшов огонь від лица Господнього, та й спалив їх, — і вони помиралі перед Господнім лицем.

3 І сказав Мойсей до Аарона: „Це *те*, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім народом буду прославлений“. І замовк Аарон.

4 І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззіїла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“.

5 І вони підійшли, та й принесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей.

6 І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь.“

7 А зо входу скінії заповіді не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеевим словом.

8 А Господь промовляв до Аарона, говорячи:

9 „Вина та п'яного напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скінії заповіді, щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь.“

10 і щоб розрізняти між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим,

11 і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про що говорив до них Господь через Мойсея“.

12 І Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть

хлібну жертву, полишену з огняних Господніх жертов, та й їжте її прісну при жертівнику, бо це — Найсвятіше.

13 І будете їсти її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняних жертов Господніх, бо так мені наказано.

14 А грудину колихання та стегно приношення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жертов Ізраїлевих синів.

15 Стегнo приношення й грудину колихання на огняних жертвах лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь.

16 А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи:

17 „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб уневажнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем.

18 Тож не внесено крові її до святині всередину. Будете кочне їсти її в святині, як я наказав”.

19 І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнє лице, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні, чи буде це добре в Господніх очах?”

20 І почув Мойсей, — і було це добре в його очах.

Закон про чисте й нечисте

1 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи їм:

2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів, кажучи: Оце та звірина, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі:

3 Кожну з худоби, що має розділені копита, і що має копита роздвоєні розривом, що жує жуїку, — її будете їсти.

4 Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуїку, і з тих, що мають розділені копита: верблюда, бо він жує жуїку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас.

5 І тушканчика, бо він жує жуїку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас.

6 І зайця, бо він жує жуїку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас.

7 І свині, бо вона має розділені ратиці, і має ратиці роздвоєні розривом, та жуїки не жує, — нечиста вона для вас.

8 Їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не будете доторкатися, — нечисте воно для вас.

9 Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавці та луску в воді, у морях та в річках, — їх будете їсти.

10 А все, що не має плавців та луски в морях і в річках, зо всього, що роїться в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидота вони для вас!

11 І вони будуть гидота для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього падла будете бридитися.

12 Усе, що не має плавців та луски в воді, — гидота воно для вас.

2 М. 8

13 2 3 6 9

5 М. 14. 4. Дії 10. 14.

14 7. 34. 9. 21. 4 М. 18. 11.

5 М. 14. 7.

5 М. 14. 8.

17 6 10.

5 М. 14. 8.

5 М. 14. 9.

5 М. 14. 10.

20 Гл. 22. 30, 33.

13 А з птаства будете брїдитися оцього, — не будете їх їсти, гідота вони: орла, грифа й морського орла,

14 і коршака, і сокола за родом його,

15 усякого крука за родом його,

16 і струся, і сови, і яструба за родом його,

17 і пугача, і рибалки, та їбїса,

18 і лебедя, і пелїкана, і сича,

19 і бусла, чаплї за родом її, і одуда, і нетопира.

20 Уся комаши́ня, що ходить на чотирьох, — гідота вона для вас.

21 Тільки те будете їсти зо всієї комаши́ни, що ходить на чотирьох, що має голінки вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі.

22 Оці серед них будете їсти: сарану́ за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і хагав за родом його.

23 А вся га́дина летюча, що має чотири ноги, — гідота вона для вас.

24 І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий аж до вечора.

25 А кожен, хто понесе *що* з їхнього падла, випере одєжу свою, і буде нечистий аж до вечора.

26 Щодо всякої худоби, що має розділене копита, і що не має роздвоєного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий.

27 А кожне серед усякої звірини́, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий аж до вечора.

28 А хто носить їхнє падло, випере одєжу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас.

13 5 М. 14. 12.

1с. 66. 17.

14 5 М. 14. 13.

15 5 М. 14. 14.

16 5 М. 14. 15.

17 5 М. 14. 16.

18 5 М. 14. 17.

19 5 М. 14. 18.

6. 14.

22 Мт. 3. 4.

24 5 2. 14. 16.
15 2. 17.
2 13.

29 А оце вам нечисте серед плазунів, що плазують по землі: кріт, і миша, і яшірка за родом її,

30 і ховрах, і шур, і слимак, і їжак, і тхір.

31 Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора.

32 І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одєжі, або з шкіри, або з грубої тканини, кожна річ, що вживається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а *потому* стануть чистими.

33 А всякий глиняний посуд, що з них упаде *що* до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'єте.

34 Кожна їжа, що їється, на якій була вода з *такого посуду*, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожному *такім* посуді стане нечистим.

35 І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розва́лене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас.

36 Тільки джерело́ та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий.

37 А коли *що* впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби́, що сіється, — чисте воно.

38 А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас.

39 А коли *помре що* з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора.

40 А хто їсть із падла її, той випере одєжу свою і буде нечистий аж до вечора. І хто носить

па́дло її, той випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора.

41 А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися.

42 Усе, що повзає на животі, і все, що повзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони.

43 Не занечишуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробітеш нечисті ними, і не станете нечисті ними.

44 Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будьте святі, бо святий Я, і не занечишуйте душ своїх усяким плазуючим, що плазує по землі.

45 Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я.

46 Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звірину, що рухається в воді, і про всяку душу,¹ що плазує по землі,

47 щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їється, та між звіриною, що не їється².

Закон про породілля

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачне, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона.

3 А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоти його.

4 І буде вона сидіти в крові очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до виповнення днів очищення її.

¹Тут „душа“ — живе, тварина.

5 А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістьдесят день і шість день.

6 А по виповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопалення, та голубеня або горлицю на жертву за гріх, до входу скінії заповіту до священника.

7 І він принесе це перед Господнє лице, і очистить її, і вона очиститься від джерела своєї крові. Це закон про породілля дитини чоловічої або жіночої статі.

8 А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона дві горлиці або двоє голубенят, — одне на цілопалення й одне на жертву за гріх, й очистить її священник, — і вона стане чиста³.

Закон про проказу. Проказа на людині

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи:

2 „Чоловік, коли буде на шкірі тіла його напухлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкірі тіла його ніби болячка прокази, то буде спроваджений він до священника Аарона або одного з синів його, священників.

3 І огляне священник ту болячку на шкірі тіла, а волосься на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкури тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священник, і визнає його за нечистого.

4 А якщо болячка — біла вона на шкірі тіла його, а вигляд її не глибший від шкури, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священник хворого на сім день.

5 І огляне її священник сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася

42 1 М. 3. 14.

44 18. 2. 19. 2. 20. 7

5. 7. 12. 6. 15. 8 14. 1Іс. 2. 24.

5 М. 24. 8. 2

2 15. 19. 1Іс. 2. 22

3 1 М. 17. 10-12. 1Іс. 7. 22

та болячка по шкірі, то замкне його священик удруге на сім день.

6 І огляне його священик сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідла, не поширилася та болячка по шкірі, то священик визнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одягу свою та й стане чистий.

7 А якщо справді пошириться лишай той по шкірі по явленні священику на очищення його, то явиться він удруге до священика.

8 І огляне священик, а ось — лишай той поширився по шкірі, то священик визнає його за нечистого, — проказа воно.

9 Коли буде на людині болячка прокази, то буде приведена до священика.

10 І огляне священик, а ось на шкірі біла напұхлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напұхлині ріст живого м'яса,

11 то це стара проказа на шкірі тіла його. І священик визнає його за нечистого, але не замкне¹ його, бо справді давно він нечистий.

12 А якщо справді кинеться та проказа по шкірі, і покриє та проказа всю шкіру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиш глянуть очі священикові.

13 І огляне священик, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона.

14 А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий.

15 І огляне священик живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно.

6 Ис. 1. 16. Свр.
10. 22, 23.

16 Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священика.

17 І огляне його священик, а ось — перемінилася болячка на білу, то священик визнає ту болячку за чисту, — чиста вона.

18 А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вилікуваний,

19 а на місці гнояка буде біла напұхлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священикові.

20 І огляне священик, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священик визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояк.

21 А якщо огляне її священик, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священик на сім день.

22 А якщо справді пошириться по шкірі, то священик визнає його за нечистого, — болячка прокази вона.

23 А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка, і священик визнає його за чистого.

24 Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від огню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою,

25 то огляне її священик, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опаленні кинулась. І визнає священик його за нечистого, — болячка прокази вона.

26 А якщо священик огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то священик замкне його на сім день.

¹ В грейбейськйм оригіналі „не замкне його,“ а в перекладі „відлучить його“.

27 І огляне його священик восьмого дня. Якщо справді поширяться по шкірі, то священик визнає його за нечистого, — болячка прокази вона.

28 А якщо пляма спійнється на своїм місці, не поширилася по шкірі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. І священик визнає його за чистого, бо струп опалення вона.

29 А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді,

30 то священик огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священик визнає його за нечисту, — парші вона, вона проказа голови або бороди.

31 А коли священик огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного волосу, то священик замкне хворого на парші на сім день.

32 І огляне священик ту болячку сьомого дня, а ось — не поширилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри,

33 то він поголіть, а паршів не поголіть. І замкне священик хворого на парші вдруге на сім день.

34 І огляне священик парші сьомого дня, а ось — парші не поширилися по шкірі, і їхній вид не глибший від шкіри, то священик визнає його за чистого, — і він випере одежу свою, і стане чистий.

35 А якщо справді поширяться парші по шкірі по його очіщенні,

36 то священик огляне його, а ось — поширилися парші по шкірі, то священик не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він.

37 А якщо, на його погляд, парші спинилися, і в них виросло чорне волосся, то парші вилікувані, — він чистий. І священик визнає його за чистого.

38 А чоловік або жінка, коли на шкірі їхнього тіла буде багато білих плям,

39 то огляне священик, а ось — на шкірі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкірі, чистий він.

40 А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий.

41 А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий.

42 А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його.

43 І огляне його священик, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкірі тіла,

44 то це чоловік проказжений, — нечистий він. Конче визнає священик його за нечистого, — на голові його болячка його.

45 А проказжений, що проказа на ньому, — одежа його буде роздérта, а голова його буде відкрита, і по устах закриє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“

46 По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза табóром оселя його.

Проказа на одежі

47 А одежа, коли буде на ній зараза прокази, на одєжці вовняній або на одєжці льняній,

48 або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкірі, або на всяким шугурянім виробі,

13. 24.

42

43. 24. 17.

Між : М7
8. 2

45

4 м 5 2 12
14. 2 Цар 7 3

46

49 і буде та зараза зеленіява або червонява на одежі, або на шкурі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священикові.

50 І огляне священик ту заразу, та й замкне заразливє на сім день.

51 А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, на всьому, що зроблене зо шкури, — та зараза злослива проказа, нечиста вона.

52 І він спалить ту одежу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вонні або в льоні, або всяку річ шкуряну, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа *це*, огнем буде спалена.

53 А якщо священик побачить, а ось — не поширилася зараза на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній,

54 то священик накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне те вдруге на сім день.

55 І огляне священик заразу по випранні, і ось, — зараза не перемінїла свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній.

56 А якщо священик побачив, а ось — зараза та зблідла по випранні її, то він відірве її від одежі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземної.

57 А якщо вона покажеться ще на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це ширїться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза.

58 А одежа, або нитка прямовісна, або нитка позема, або яка шкуряна річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста.

59 Оце закон про хворобу прокази на одежі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищення її або на признання її за нечисту¹.

Закон про очищуваного від прокази

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Оце буде закон про проказяного в дні очищення його: І буде він приведений до священика.

3 І вийде священик поза табір, і огляне священик, а ось — вилікувана хвороба прокази в прокаженого:

4 то священик накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу.

5 І накаже священик, і заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою.¹

6 Птаха живого — він візьме його, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, зарізаного над живою водою.

7 І покріпить на очищуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птаха пустить у поле.

8 А очищуваний випере одежу свою и поголить усе волосся своє, і обмийється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза наметом своїм сім день.

9 І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, свою голову, і бороду свою, і брови

¹ Жива вода — чиста джерельна вода.

Мт. 8. 4.

Не 31.

Лев. 13. 8. 11. 7

Мт. 8. 12. 8

14

57. 2. Мт. 9. 3. 10

13. 58.

очей своїх, і все волосся своє оголити, і випере одежу свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий.

10 А восьмого дня візьме він двох баранців безвадних, і одну однорічну безвадну вівцю і три десятків пшеничної муки, — жертва хлібна, мішана в оливі, і одного лога¹ оливи.

11 І поставить священик, що очищує, чоловіка очищуваного з ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіді.

12 І візьме священик одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога¹ оливи, та й буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем.

13 І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопалення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона.

14 І візьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його.

15 І візьме священик з логу оливи, та й виллє на ліву долоню свою.¹

16 І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покропить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем.

17 А з решти оливи, що на долоні його, священик дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину.

18 А позостале з оливи, що на долоні священиковій, дасть на го-

лову очищуваного. І священик очистить його перед Господнім лицем.

19 І вчинить священик жертву за гріх, і очистить очищуваного з нечистоти його, а потім заріже цілопалення.

20 І зложить священик те цілопалення та ту хлібну жертву на жертівнику, і священик очистить його, — і стане він чистий.

21 А якщо він бідний, і рука його неспроможна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колихання, щоб очистити його, і одну десятку *ефі* пшеничної муки, мішану в оливі, і лога оливи.

22 та дві гóрлиці або двох голубенят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення.

23 І він принесе їх восьмого дня на своє очищення до священика, до входу скинії заповіді перед Господнім лицем.

24 І візьме священик ягня жертви за провину й лога оливи, та й буде колихати їх священик, як колихання перед Господнім лицем.

25 І заріже ягня жертви за провину, і візьме священик крові жертви за провину, та й дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його.

26 А з оливи виллє священик на ліву долоню свою.¹

27 І покрóпить священик своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем.

28 І дасть священик із оливи, що на долоні його, на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги

10 4 М. 15. 4.

13 7
14 8, 15 13. 22

14 8. 23.

14 17 25

16 4 6

17 14. 14.

¹ Лог — міра плину, біля 0.28 літри, $\frac{1}{3}$ гіна.

його, на місце крові жертви за провину.

29 А позостале з оливи, що на священниковій долоні, дасть на голову очищуваного на очищення його перед Господнім лицем.

30 І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його,

31 на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистить священник очищуваного перед Господнім лицем.

32 Оце закон *про того*, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його¹.

Проказа на домі

33 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи:

34 „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на домі Краю вашого володіння,

35 то прийде той, що його той дім, та й скаже священникові, говорячи: „Ніби зараза показалася мені в домі“.

36 Інакаже священник, і опорожнять той дім, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потому ввійде священник, щоб оглянути той дім.

37 І він огляне заразу, і ось — у стінах дому заглиблення зеленіві або червоні, а їхній вид нижчий від стіни.

38 І вийде священник із того дому до виходу дому того, і замкне той дім на сім день.

39 І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому.

40 І накаже священник, і витяг-

нуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого.

41 А дім той він вишкребе зсередини кругом, а глину, що вишкребли, висиплуть поза містом, до нечистого місця.

42 І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім.

43 А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по витягненні того каміння й по вишкребанні того дому й по обтинкуванні.

44 то ввійде священник і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злослива вона в тім домі, нечистий він.

45 І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і весь тинк дому, і внесе поза місто, до нечистого місця.

46 А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора.

47 А хто лежить у тім домі, той випере одежу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одежу свою.

48 А якщо знову ввійде священник і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза відлікувана.

49 І візьме він на очищення того дому два птахи, і кедрового дерева, і червені, та ісопу.

50 І заріже одного птаха до глиняного посуду над живою¹ водою.

51 І візьме він кедрового дерева, та ісопу, і червені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій¹ воді, — і сім раз покропить на той дім.

52 І очистить він той дім

¹ Жива вода — джерельна вода.

34 і М 17 8 4

М. 32 22

11 24 46

15 5

35 13 2

пташиною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і кедровим деревом, і ісопом, і червню.

53 І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий.

54 Оце закон для всякої хвороби прокази та для паршів.

55 І для прокази одежі, і для дому.

56 І для напūхлини, і для лишая, і для білої плями, —

57 для навчання на день занечистлення й на день відчистлення. Оце закон про проказу“.

6. 14.

Нечистий чоловік та жінка

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи:

2 „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектиме теча його, — нечистий він.

3 А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його задержалась теча його, — воно нечистість його.

4 Кожне лїже, що течивий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста.

5 І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одежу й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

6 А хто сяде на річ, що на ній сидів течивий, той випере одежу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

7 А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одежу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

8 А коли течивий плюне на чистого, то випере той одежу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

9 І кожен повіз, що на нім

22.

5. 11. 14.

12. 2.

конно їде течивий, буде нечистий.

10 І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одежу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

11 І кожен, кого доторкнеться течивий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одежу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

12 А глиняний посуд, що його доторкнеться течивий, буде розбитий, а кожен посуд дерев'яний буде обмитий водою.

13 А коли течивий стане чистий від течі своєї, то він відлічить сім днів на своє очистлення, — і випере одежу свою, і обмие тіло своє в живій воді, — і стане чистий.

14 А восьмого дня він візьме собі дві горлиці або двох голубенят, та й прийде перед лице Господнє до входу скинії заповіту, і дасть їх священникові.

15 І спорядить їх священник: одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник його перед Господнім лицем від течі його.

16 А чоловік, коли вийде з нього насіння парування, то обмие в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора.

17 А всяка одежа й всяка шкура, що на ній буде насіння парування, то вона буде випрана в воді, і буде нечиста аж до вечора.

18 І жінка, що чоловік лежатиме з нею на парування, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора.

19 А жінка, коли буде течіва, — кров буде течєю її в тілі її — то сім днів буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора.

20 І все, на чому вона лежатиме

19

в нечистості своїй, буде нечисте; і все, на чому вона сяде, буде нечисте.

21 А кожен, хто доторкнеться до місця лежання її, той випере одягу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

22 А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одягу свою й обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

23 А якщо *було б щось* на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора.

24 А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім днів.

25 А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистості її, або коли буде текти понад нечистості її, то всі дні течі нечистості її буде вона, як за днів нечистості її, — нечиста вона.

26 Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистості. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її.

27 І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одягу свою, і обмийється в воді, і буде нечистий аж до вечора.

28 А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім днів, а потім стане чиста.

29 А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двох голубенят, та й принесе їх до священника до входу скинії заповіді.

30 І спорядить священник одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течі нечистості її.

31 І відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистості, — щоб не повмирили вони в своїй нечистості через заневищення їхнє Мосі синії, яка серед них.

32 Оце закон про течйового та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним заневищується,

33 і про хвору в місячнім очищенні її, і про течйового на течу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою.

Очищення народу. Козел Азасел

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Ааронових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли.

2 І сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віку, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком.

3 З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з бараном на цілопалення.

4 Він зодягне священного льняного хітона, і льняна спідня одія буде на тілі його, і підперіжеться льняним поясом, і обвинється льняним завоєм, — вони священні шати. І обмие в воді своє тіло, та й зодягне він їх.

5 А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного барана на цілопалення.

6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що *належить* йому, та й очистить себе та свій дім.

7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при входу скинії заповіді.

8 І кине Аарон на обох їх козлів жеребки, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля.

9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 9 16. 15.

10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставлений живим перед Господнім лицем, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню.

11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. 5 5

12 І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертвника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко товченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 12 10. 1, 15. 15.
2 М. 34. 35.

13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закрие віко, що над свідцтвом, — щоб він не помер.

14 І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на переді віка на схід, а перед віком покропить з крові сім раз своїм пальцем. 14 4. 6. 6вр. 9.
13, 10. 4.

15 І заріже козла жертви за гріх, що належить народові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. 15 16. 9.

16 І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для скинії заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти.

17 І жоден чоловік не буде в скинії заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до

виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву.

18 І вийде він до жертвника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на рогі жертвника навколо.

19 І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та осяятимуть його від нечистоти Ізраїлевих синів.

20 А коли він скінчить очищення святині й скинії заповіту та жертвника, то приведе живого козла.

21 І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і визнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на пустиню.

22 І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краю неврожайного, і пустить того козла в пустиню.

23 І ввійде Аарон до скинії заповіту, і здіме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там.

24 І обмие він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за народ, і очистить себе та народ.

25 А лій жертви за гріх спалить на жертвнику.

26 А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одежу свою й обмие тіло своє в воді, а потому ввійде до табору.

27 А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внісено на очищення в святині, випроводять поза табір, та й спалять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти.

28 А той, хто їх палить, випере

одежу свою й обмие своє тіло в воді, а потім увійде до табору.

29 І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти¹ ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихóдько, що мешкає серед вас,

30 бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом.

31 Субота² повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова.

32 А очистить той священник, що помазали його, і що посвяtilи його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні,

33 та й очистить Святес Святих, і скинію заповіту, і жертівника очистить, і очистить священників та весь народ громади.

34 І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році³. І він учинив, як Господь наказав був Мойсееві.

Приносьте жертву до скинії заповіту

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи:

3 Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором,

4 а до входу скинії заповіту не приведе того на принесення жертви для Господа перед скинією Гос-

¹ Таану — будете мучити (напр. постом, пох-дерсливістю й ін.)

² Sabbat sabbaton, дослівно: перерва, перерви від праці, субота субіт.

29 23. 27. 3 M
29 7

8 28

31 23. 32

10 9. 5 M. 32 7
17. 16. 13. 21
6. 14

34 Свр. 9. 7.

3 17. 28
27

2 6. 11.
Свр. 9. 22.

7 27. 1 M
9 3

подню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде винищений чоловік той з-посеред народу свого,

5 щоб приводили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому¹ полі, і спроваджали для Господа до входу скинії заповіту до священника, і різали їх, як мирні жертви для Господа.

6 І покропить священник тією кров'ю на Господнього жертівника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа.

7 І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління.

8 А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопалення або жертву,

9 а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред народу свого!

Не їжте крові

10 А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що їсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її,

11 бо душа тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу.

12 Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихóдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові.

13 А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що

¹ В оригіналі: на обличчі поля, дебо на поверхні поля, або: на чистому, на широкому полі.

мешкає серед них, що вповіє здобич звірини або птаства, що їджене, то він виллє кров того й закріє її піском.

14 Бо душа кожного тіла — кров його, у душі його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крови кожного тіла ви не будете їсти, бо душа кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищені.

15 А всяка душа, що їстиме падло та розшарпане серед губільця і серед прихóдька, нехай випере одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а *потім* стане чистий.

16 А якщо він не випере, а тіла свого не обмиє, то понесе свою провину.

Не робіть огидного, як погани

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш!

3 За чином єгипетського країю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджую вас туди, не зробіте, і звичаями їхніми не підете.

4 Ви виконуватимете устáви Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш!

5 І будете додержувати постанов Моїх та устáвів Моїх, що людина їх виконує з ними живе. Я — Господь!

6 Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокрової своєї, щоб відкрити наготу.¹ Я — Господь!

7 Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі її!

8 Наготі жінки батька твого не

¹ В оригіналі erevah — сором.

20. 17. 1 М.
20. 12.

14 17. 10. 1 М.
9. 4.

15 11. 40.

20. 19.

20. 19.

20. 20.

2 11. 44.

20. 12. 1 М.
38. 16. Єз. 22.
11.

20. 21. Мр.
6. 18.

20. 14.

5 Неем. 9. 29.
Рим. 10. 5.

20. 18.

20. 10.

7 20. 11. 1 М. 9.
22. 19. 32.

20. 2.

8 20. 11. 1 М.
35. 22. 1 Кор.
5. 1.

відкриєш, вона нагота батька твого!

9 Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочки матері своєї, що народилися в домі або народилися назóвні, — не відкриєш їхньої наготи!

10 Наготу дочки сина свого або дочки дочки своєї, — не відкриєш наготі їхньої, бо вони — нагота твоя!

11 Наготі дочки жінки батька свого, народженої від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш наготи її!

12 Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна батька твого!

13 Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї.

14 Наготи брата батька свого не відкриєш, до жінки його не наблизися, — вона тітка твоя!

15 Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш наготи її!

16 Наготи жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого!

17 Наготи жінки й дочки її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, не кровозмішання!

18 І жінки з сестрою її не візьмеш на суперництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її.

19 А до жінки в час відділення нечистоти її не наблизися, щоб відкрити наготу її.

20 А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим.

21 А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не зневажиш Імени Бога свого. Я — Господь!

22 А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гідота воно!

23 І з жодною худобиною не зляжешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паскудство!

24 Не занечийшуйтеся тим усім, бо всім тим занечийшені ті люди, яких Я виганяю перед вами.

25 І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців своїх!

26 І ви будете додержувати постанов Моїх та уставів Моїх, і не зробите жодної з всіх тих гідот, як і тубілець чи прихो́дько, що мешкає серед вас.

27 Бо всі ті гідоти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля.

28 І щоб та земля не віригнула вас через ваше занечийшення її, як вона віригнула народ, який перед вами.

29 Бо кожен, хто зробить одну з всіх тих гідот, то душі, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього народу.

30 І ви будете додержувати наказів Моїх, щоб не чинити чого з тих гідотних постанов, що роблені перед вами, — і не спога́нитеся ними. Я — Господь, Бог ваш!

Закони праведного життя

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святи, бо святий Я, Господь, Бог ваш!

3 Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш!

4 Не звертайтеся до ідолів, і не

22 20. 13. 1 М.
19. 5. Рим. 1.
27. 1 Кор. 6.
9.

7. 41.

23 20. 15, 16,

7. 45.

24 2 Цар. 17. 15.

3. М. 7. 18.

7. 18.

26 16. 29. 20. 22.

23. 22.

5 М. 24. 21.

28 20. 22.

2 М. 20. 16.

1 Сол. 4. 6.

30 19. 37.

2 М. 20. 1.

48. 1

2 М. 22. 21.

5 М. 24. 13-15.

Ик. 5. 4.

5 М. 27. 18.

2 11. 44

2 М. 23. 3. 6.

3 20. 9. 2 М. 31.

13.

1 М. 9. 6. 2

М. 23. 1

4 2 М. 20. 23;

34. 1

робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш!

5 А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на впо́дбання вас принесете її.

6 Ви будете їсти її в день принесення вашого та зва́втра, а по́зостале до дня третього — огнем буде спалене.

7 А якщо справді буде їджене зо третього дня, — нечистість воно, не буде впо́дбане.

8 А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо спога́нив він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого!

9 А коли ти будеш жати жни́во своєї землі, не докінчуй жати до краю свого поля, а попадалих колосків твого жни́ва не будеш збирати:

10 а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбо́гого та для прихो́дька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш!

11 Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на одного!

12 І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь!

13 Не будеш гно́бити ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита.

14 Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь!

15 Не зробите кривди в суді: не будеш потурати особі вбо́гого, і не будеш підлезуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього!

16 Не будеш ходити пліткарем серед народу свого. Не будеш

наставати на життя свого ближнього. Я — Господь!

17 Не будеш ненавидіти брата свого в серці своєму. Конче вияви *неправду* свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього.

18 Не будеш мститися, і не будеш ненавидіти синів свого народу. І будеш любити ближнього свого, як *самого* себе! Я — Господь!

19 Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто.¹ Поля свого не будеш обсівати двоїсто.² А оджа двоїста, мішанина ниток, не ввійде на тебе.

20 А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невілниця, заручена чоловікові, а справді не була вона викуплена, або визволення не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона.

21 І спровадить він жертву за провину свою Господеві до входу скинії заповіді, — барана жертви за провину.

22 І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І прбститься йому гріх його, що він був згрішив.

23 А коли ви ввійдете до Краю цього, і понасаджуєте всяке їстівне дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене.

24 А року четвертого весь плід його присвятиться для Господа.

25 А року п'ятого будете їсти плід його, щоб помножився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш.

26 Не будете їсти з кров'ю.

17 Мт. 18. 15.
Лк. 17. 3.

21. 5. Єр. 9. 25.

5 М. 14. 1.

18 Мт. 5. 44. 22. 39.

19 5 М. 22. 9. 11.

23. 3.

20 6. 27. 4. 1. Сам. 28. 7. Іс. 19. 3.

20 2 М. 19. 8.

25 14. 2 М. 22. 21.

22 4. 26.

23 5 М. 20. 6.

2 М. 30. 24. 5 М. 25. 15. Іс. 5. 10.

18. 30.

26 3. 17. 5 М. 18. 10. 11.

2 Цар. 21. 6. 18. 21.

Не будете ворожити, і не будете чарувати!

27 Не будете стригти волосся довкола голови вашої, і не будеш нїщити краю бороди своєї.

28 І не зробите на тілі своїм нарізу за душу *померлого*, і не зробите на собі наклбеного напису. Я — Господь!

29 Не безчесьть своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не наповнилась земля розпущою.

30 Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь!

31 Не звертайтеся до дуків померлих та до ворожбитів, і не доводьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш!

32 Перед лицем сивизні встань, і вшануй лице старого, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь!

33 А коли мешкатиме з тобою прихосько в вашім Краї, то не будете гнобити його.

34 Як тубілець із вас буде для вас прихосько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як *самого* себе, бо прихоськи були ви в єгипетськїм краї. Я — Господь, Бог ваш!

35 Не будете чинити кривди в судї, у мірі, у вазї та в мірі рідини.

36 Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гїн вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю!

37 І ви будете держати всі постанови Мої та всі устаїви Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!

Кари за гидотне життя

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих

¹ З породою іншою.

² Двома родами насіння.

синів та з прихóдька, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ країю закидає його камінням.

3 А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і винищу його з-поміж народу його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб зачистити святиню Мою, збезчестити Моє святе Ймення.

4 А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його,

5 то Я зверну́ Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і винищу його й усіх, що блудять за ним, блудячи за Молохом, з-посеред народу його.

6 А душа, що звертається до померлих дхів та до чарівників, щоб блудити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і винищу того з-посеред народу його.

7 І ви будете освячуватися, і будете святі, бо Я — Господь, Бог ваш!

8 І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас!

9 Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому!

10 А кожен, хто буде чинити перелюб із чужою жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця.

11 А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті обидва вони, кров їхня на них!

12 А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті

18. 22.

3 17. 40. 6р. 32. 34.

18. 23.

18. 23.

5 19. 31. 20. 27.

18. 9. 2 Сам. 13. 14.

6 19. 31. 20. 27.

18. 19. 6з. 18. 6

7 11. 44. 4 Петр 1. 15. 16

8 18. 30.

9 19. 3. 2 М. 21. 17. Мт. 15. 4.

18. 6. 12. 13. 19

10 18. 20. Мт. 5. 27. Ін. 8. 4. 5.

2 М. 6. 20. 20

18. 16. Мр. 6. 18. 21

11 18. 7. 8. 1 М. 15. 22. 19. 4.

18. 26. 28. 30. 22

19. 37. 12 18. 15. 1 М. 38. 18

обидва вони, гідоту вчинили вони, кров їхня на них!

13 А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гідоту вчинили обидва вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них!

14 А хто візьме жінку й матір її, — гідота це, в огні спалять його та її, і не буде кровозмішання серед вас!

15 А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте.

16 А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них!

17 А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою!

18 А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерелі її обнажив, а вона відкрила джерелі своєї крові, — то будуть вони обидва знищені з-посеред народу свого!

19 І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою.

20 А хто буде лежати з тіткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, гріх свій вони понесуть, бездітні помруть!

21 А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть.

22 І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі устави Мої, і будете виконувати їх, — і не

виригне вас земля та, куди Я впроваджую вас, щоб сиділи ви в ній.

23 І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обридив.

24 І сказав Я до вас: ви вспадуєте їхню землю, а Я дам її вам на спадщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих народів!

25 І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між птаством нечистим та чистим, і не занечишуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роється на землі, що Я відділив для вас, як нечисте.

26 І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих народів, щоб ви були Мої.

27 А чоловік або жінка, коли будуть вони викликаємі духа мерця або ворожити, — будуть кінце забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!

Закони про життя священників

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Ааронових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечиститься через доторкнення до померлого серед свого народу.

2 Бо тільки через доторкнення до близьких однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого,

3 і через сестру свою, дівчину близьку йому, що не була за мужем, — через тих він може занечиститися доторкненням.

4 Бувши одружений,¹ нехай не

23 18, 3, 26, 27.

19 27 5 М.

14 1 Го 14

20

24 2 М 3 8

3, 11

19 2, 22 9 Го 7

14 22 Еф 5

27

25 11 8 1

5 М 14 1

14 2 22 9

26 11 11

1 М 68 21

27 20, 6, 2 М.

22, 18, 5 М.

18, 10, 11, 1

Сам. 28, 7.

4 М 6 7

1 19 28 Го 14

27

10 7.

12 1

13 1

4 21, 14, 23, 29.

занечиститься серед рідні¹ своєї, щоб не збезчестити себе.

5 Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів.

6 Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Імення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі.

7 Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого.

8 І освятить його, бо він принесе хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас!

9 А священникова дочка, коли значе робити блуд, вона збезчестить батька свого, — ув огні буде спалена.

10 А священник, найбільший від братів своїх, що на голову його буде виллята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своєї не роздере,

11 і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечиститися.

12 І він не відійде від святині, і не занечистить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь!

13 І він візьме жінку в дівоцтві її.

14 Удові, і розв'язаної, і збезчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівчию з-поміж рідні своєї він візьме за жінку.

15 І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“.

¹ Гейрейське „baal“ „пан“, „пан жінки“, одружений.

¹ Гейрейське ат — народ, але в множині — родич.

16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

17 „Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принести хліб свого Бога.

18 Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпатий або довготелісний,

19 або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку,

20 або горбатий, або висохлий, або більмі на очі його, або коростявий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, —

21 кожен чоловік із насіння священика Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принести Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принести хліб свого Бога.

22 Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та зо святощів.

23 Та до завіси не підійде він, і до жертівника не приступить, бо вада в нім, — і не збезчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх”.

24 І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

Священики нехай обережно поводитимуться зо святощами

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поводитимуться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Імення. Я — Господь!

3 Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться зо всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвящать Господеві, а нечистість його на

нім, то буде винишена душа та з-перед лиця Мого. Я — Господь!

4 Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він проказаний або течивий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання,

5 або хто доторкнеться до всякого плазуна, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, —

6 особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді.

7 А коли зійде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його.

8 Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститись ним. Я — Господь!

9 І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх!

10 А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священика й наймит не будуть їсти святощів.

11 А коли священик купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також уроджений дому його, — вони будуть їсти його хліб.

12 А священикова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів.

13 А священикова дочка, коли буде вдова, або розведена, а дітей не має, і вернеться до дому свого батька, — як за молодости своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його.

17 Нисн. 4. 7.
1 Тим. 3. 2.
Тит. 1. 6, 7.

15 16 4 М 6 4

18 22. 21 . . .

20 5 М 24 2

11 24

7 24 8

23 22. 9. 16. 32.

18. 30.

18. 30. 9

2 18. 21. 22. 3
4 М 6 2

14 А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священникові ті святощі.

15 І священники не безчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві.

16 І не стягнуть на себе вини за провину їдження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх".

Про вгодні для Господа жертви

17 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи:

18 „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихो́дька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на цілопалення,

19 то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз.

20 Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас.

21 А чоловік, коли принесе Господеві мирну жертву на виразно висловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній:

22 сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудіва, або коростява, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняної не дасте з них на жертівника для Господа.

23 А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні *Богамі*.

24 А того, що має *ядра* розчав-

лені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господеві, і в вашому Краї не зробите *того*.

25 І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зісуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас".

26 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

27 „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня восьмого й далі буде вгодне на жертву огняну для Господа.

28 А корови та вівці, — їй й маля їй не заріжете одного дня.

29 А коли будете приносити вдячню жертву для Господа, то принесете так, щоб вона була вгодна.

30 Того дня буде вона з'їджена, — не зоставите з неї аж до ранку. Я — Господь!

31 І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь!

32 І не будете безчестити Мого святого Імення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас,

33 що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!"

Про свята Господні

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, свята Мої:

3 Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших!

4 Оце свята Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі:

5 У місяці першім, чотирнадцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа.

6 А п'ятнадцятого дня того місяця — свято Опрісноків для Господа, сім день будете їсти опрісноки.

7 Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити.

8 І будете приносити для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити."

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

10 „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жниво його, то снопа первоплоду ваших жнив принесете до священника.

11 а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священник буде колихати його.

12 І ви приридіте в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на цілопалення для Господа.

13 А хлібна його жертва дві десяти *ефи* пшеничної муки, мішаної в оливі, огнянїя жертва для Господа, пахощі любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна.

14 А хліба, і пріяженого зёрна, і свіжких зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях.

15 І відлічіте ви собі першого дня по святі, від дня вашого

принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони.

16 А до першого дня по сьомім тижні відлічіте п'ятдесят днів, та й принесете хлібну нову жертву для Господа.

17 З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяти *ефи* пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квашені, первоплоди для Господа.

18 І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопалення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огнянїя жертва, пахощі любі для Господа.

19 І спорядите одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну.

20 І священник буде колихати їх разом із хлібом первоплодів, як колихання перед Господнім лицем, над двома ягнятами. Вони будуть святощі для Господа, для священника.

21 І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не буде робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях!

22 А коли ви будете жати жниво вашої землі, не дожинай краю поля твого, а попадалих колосків жнива твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихосьця позоставши їх. Я — Господь, Бог ваш!"

23 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

24 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори.

25 Жодного робочого зайняття

5 2 м. 12. 6. 18.

6 2 м. 12. 15.

19. 9. 5 м. 22
24. 19.

14 2 м. 27. 21

4 м. 29. 1 24

15 5 м. 16. 9.
10.

не будете робити, і принесете огнянну жертву для Господа".

26 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

27 „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокорити душі ваші, і принесете огнянну жертву для Господа.

28 І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого.

29 Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона винищена з своєї рідні.

30 А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я відгублю ту душу з-посеред народу Ії.

31 Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях!

32 Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу".

33 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

34 „Промовляй до Ізраїлевих синів, кажучи: П'ятнадцятого дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа.

35 Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити.

36 Сім день будете приносити огнянну жертву для Господа; восьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огнянну жертву для Господа; це віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити.

37 Оце свята Господні, що скликаватимете на них святі збори, щоб приносити огнянну жертву

27 16, 29.

Неем 8, 14
15, 16
29 21 *

32 16, 31.

11 44 18 2 43

34 5 М. 16, 14
Ім 7 2

2 М. 27, 20. 2

для Господа, цілопалення, хлібну жертву й заколену жертву, і жертви літї, — належне днєві в його дні.

38 окрім Господніх субіт, і окрім дарів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарувань, що дасть Господеві.

39 А п'ятнадцятого дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкувати свято Господнє сім день; першого дня повний спочинок, і восьмого повний спочинок.

40 І візьмете собі першого дня пліду гарного дерева, пальмові віття, і галузку многолистого дерева та припотічних тополь, — і будете веселитися перед лицем Господа, Бога вашого, сім день.

41 І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкувати його.

42 У кучках будете сидіти сім день, — кожен тубілень в Ізраїлі сидітиме в кучках,

43 щоб ваші покоління пізнали, що Я в кучках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського краю. Я — Господь, Бог ваш!"

44 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

Вічна лампада

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічавленої оливи з оливкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лампаду.

3 Поза завісою свідітва в скинії заповіту прирядить її Аарон від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назавжди. Це вічна постанова для ваших поколінь!

4 На чистім свічнику приряди́ть він ті лямпади перед Господнім лицем назавжди.

Хлібї перед Господнім лицем

5 І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяти *сфї* буде один калач.

6 І покладеш їх у два ряди, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем,

7 і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригадувальну частину, — огня́на жертва для Господа.

8 Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем за́вжди, від Ізраїлевих синів, вічний за́повід.

9 І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він найсвятіше з огня́них жертв Господніх. Це вічна постанова“.

Смерть за богозневагу

10 І вийшов син ізраїльтянки, — а він *був* син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в таборі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином.

11 І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я *Господнє*, і проклинав. І привели його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка Діври, з Данового племені.

12 І посадили його під сторожу аж до в'яснення через уста Господні.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

14 „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада.

15 А до Ізраїлевих синів будеш

промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли прокляне Бога свого, то понесе він свій гріх.

16 А той, хто богозневажив Господнє Імення, — буде кінче забитий, кінче укаменує його вся громада; чи прихосько, чи тубілець, коли богозневажатиме Імення *Господнє*, буде забитий.

17 І кожен, хто заб'є людину, — буде кінче забитий.

18 А хто заб'є яку скотину, той відшкодує її, — життя за життя.

19 І кожен, коли зробить ваду своєму ближньому, — як хто зробив, так буде зроблено йому:

20 зламання за зламання, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зроблена йому.

21 А хто заб'є скотину, той відшкодує її, а хто заб'є людину, той буде забитий.

22 Суд один буде для вас, — прихосько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“

23 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того, хто проклинав, поза табір, та її закидали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

Рік суботній та рік ювілейний

25 І Господь промовляв до Мойсея на Синайській горі, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви ввійдете до землі, що Я даю вам, то святкуватиме земля та суботу для Господа.

3 Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтинатимеш свого виноградника, і збиратимеш урожай його,

4 а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для

16, 29 2 М. 16
22, 26. 1 Цар.
21 10. Мт.
26. 65.
5 2 М. 25. 30.
Мт. 12 4

2 М. 22 4

2 М. 21 24
24

11, 44 2 М.
12 49

4 М. 15 36

11 2 М. 22 26

23. 32

2 М. 23 10

Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградника свого не будеш обтинати.

5 Саморослого колосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виноградин твоїх не збиратимеш, — рік *повного* відпочинку буде для землі.

6 І те, що *саме* вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невольниці твоєї, і для наємника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою.

7 І для скотини твоєї, і для звірини, що в Краї твоїм, — буде весь урожай його на їжу.

8 І відлічиш собі сім суботніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять.

9 І засурміте у сурми сьомого місяця, десятого *дня* місяця, — в день Очищення засурміте в сурми по цілому Краю.

10 І освятите рік п'ятдесятиччя, і оголосите волю в Краю для всіх мешканців його, — ювілей він буде для вас: і вернеться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї вернеться.

11 Ювілей цей рік п'ятдесятиччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморослі колосся її, і не будете збирати грон з необрізаних виноградин їх.

12 Це те ювілей, святощі будуть для вас, — з поля будете їсти врожаєм його.

13 У році того ювілею вернеться кожен до своєї посілости.

14 А коли продасть що своєму близькому, або купите з руки свого близького, не обманюйте один одного.

15 За числом років по ювілей купиш від близького свого, за числом років урожаєм він продасть тобі.

16 За многістю літ побільшиш ціну тієї купівлі, а за малістю літ зменшиш ціну тієї купівлі, бо він продає тобі число *літ* урожаю.

17 І не обманите один одного, і будете боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш!

18 І ви виконаєте постанови Мої, а устава Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпечно сидітимете на землі.

19 І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досита, і безпечно сидітимете на ній.

20 А коли ви скажете: Що будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожаєм своїм?

21 І зошлю Я благословення Своє на вас шостого року, — і зродить врожаєм на три роки.

22 І будете сіяти восьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаєм його будете їсти старе.

23 А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви прихोдьки та осілі в Мене.

24 А ви в усій землі вашої посілости дозволяйте викуп землі.

25 Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посілости, то прийде викупник його, близький йому, — і викупить продаж брата свого.

26 А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і знайде потрібне на викуп його,

27 то облічить він літа продажу свого, і верне позостале чоловікові, що продав йому, та й вернеться до своєї посілости.

28 А якщо рука його не знайде потрібного на заплату йому, то буде продаж його в руки покупця його аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілей, та й вернеться до посілости своєї.

11. 44. 25. 14. 17

18. 30.

6 25. 12.

26. 5. Іс. 1. 9.

5 М. 28. 3 . . .

9 23. 27

10 27. 24. 5 М. 15. 1, 3

25. 30.

25. 26. 35. 25
Рут 4. 2 . . .

14 19. 13. 1 Сол. 4. 6.

29 А коли хто продасть мешкальний дім в обмурованому місті, то викуп його буде до кінця року від часу продажу його, — рік буде на викуп його.

30 А якщо він не буде викуплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілей.

31 А домів в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілей він вийде.

32 А міста Левитів, домів в містах їх посілости — викуп для Левитів завжди буде можливий.

33 А хто викупить від Левитів, то продаж дому й міста посілости його вийде в ювілей, бо то домів міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів.

34 А пасовисько навколо їхніх міст не буде продане, бо це вічна посілість для них.

35 А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, прихосько він чи осілий, — і житиме він із тобою.

36 Не візьмеш від нього ніхви та прибутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою.

37 Срібла свого не даси йому на ніхву, і на прибуток не даси їм свої.

38 Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю, щоб дати вам ханаанську землю, щоб бути вашим Богом.

39 А коли збідніє брат твій при тобі, і буде проданий тобі, то не будеш робити ним праці раба,

40 як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі.

41 І вийде від тебе він та сини

його з ним, і вернеться він до родини своєї, і до посілости батьків своїх вернеться він:

42 бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краю, не будуть вони продані продажем раба.

43 Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого.

44 А раб твій та невольниця твоя, що будуть твої, *будуть* із народів, що навколо вас, — із них купите раба й невольницю.

45 А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашій, — і будуть вони вам на посілість.

46 І передастє їх, як спадщину, вашим синам по вас на спадок посілости навки, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один одним, не будете володіти жорстоко.

47 А коли рука прихоська чи осілого при тобі спроможна, а брат твій збідніє при ньому, і буде проданий прихоськові чи осілому в тебе, або нащадкові племені прихоська,

48 то потім, як буде проданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його.

49 або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спроможна рука його, — і буде викуплений.

50 І облічить він із тим, хто набув його, від року продажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна продажу його за числом літ: як за дні наймита буде полічено йому.

51 Якщо ще багато літ, то згідно з ними він верне свій викуп із срібла його купівлі.

52 А якщо позостало мало літ до ювілейного року, то облічить

Еф. 6. 9.

43

25. 25.

47

35 25. 25. 5 М.
15. 7. 8.36 2 М. 22. 24.
Ис. 15. 5.
Лк. 6. 35.38 11. 44
25. 53.

50

39 25. 35. 2 М.
21. 2. 5 М.
15. 12.

йому, — згідно з роками його верне свого викупу.

53 Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстко панувати над ним на твоїх очах.

54 А якщо він не буде викуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним,

55 бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби жони, що Я вивів їх із єгипетського краю. Я — Господь, Бог ваш!

53 25. 50.

2 Кор. 6. 16. 12
Об. 24. 7.24 23 2 М 13
20 2

1 2 М. 20. 4. Пс. 95. 7

2 2 М. 20. 8.

3 5 М. 28. 1.

5 М. 28. 21. 16
Ез. 14. 21

4 5 М. 11. 4.

5 25. 10.

17 10 17

7 1 Сам. 14. 14

5 М. 11. 17. 19

8 5 М. 32. 20.

тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча.

9 І оберну́сь Я до вас, і розплодю вас, і розмножу вас, і виконаю Свого заповіта з вами.

10 І ви будете їсти старе-перестаріле, і повикидасте старе перед новим.

11 І поставлю місце перебування Свого серед вас, — і душа Моя не обри́дить вами.

12 І Я буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете Мені народом.

13 Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занози вашого ярма, — і вивів вас із піднесеною головою.

Божа кара за непослух Йому

14 А коли ви не будете слухняні Мені, і не виконуватиме всіх тих заповідей,

15 і якщо постановами Моїми будете погорджувати, і якщо душа ваша брідитиметься законами Моїми, щоб не виконувати всіх заповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого,

16 то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перестрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. І ви надаремно сіятимете насіння своє, — бо поїдять його вороги ваші.

17 І зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненависники ваші, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнати́ме.

18 А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикратно побільшу кару на вас за ваші гріхи.

19 І зломлю пиху вашої сили, і зроблю ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь!

Благословення Боже за послух Йому

26 Не зробите собі божків та ідола, і кам'яного стовпа не поставите собі, і каменя з фігурами не покладете в вашім Краї, щоб клінятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш!

2 Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь!

3 Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а заповідей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх,

4 то дам ваші дощі в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польові дерево дасть під свій.

5 І молочення досягне вам виноградобрання, а виноградобрання досягне сіяння, і ви будете їсти хліб свій досита, і будете сидіти безпечно в вашому Краї.

6 І дам мир у Краю, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звіринію винищу з землі, а меч не перейде через Край ваш.

7 І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча.

8 І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять

20 І надаремно буде вичёрпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плоду.

21 А якщо *й тоді* підете проти Мене, і не схочете бути слухняні Мені, то Я семикратно збільшу над вами удара Свого згідно з вашими гріхами.

22 І пошлю на вас пільну звірину, а вона винищить вам дітей, і вигубить вашу худобу, і зменшить *кількість* вашу, і попустошить ваші дороги.

23 А якщо цими *карами* не будете навчені, і будете ходити проти Мене,

24 то й Я підую проти вас, і вдарю вас і Я семикратно за ваші гріхи.

25 І приведу на вас меча, що помстить пімсту за заповіта, — і ви будете зібрані до ваших міст, і Я пошлю моровицю на вас, і ви будете віддані в руку ворога.

26 Коли Я знищу вам хліб, підпору вашу, то десять жінок будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернуть хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насититесь.

27 А якщо *й* тим не станете слухняні Мені, і будете ходити проти Мене,

28 то й Я з лютістю підую проти вас, і також Я семикратно покараю вас за ваші гріхи, —

29 і ви тіло своїх синів будете їсти, і тіло дочок своїх будете поїдати . . .

30 І поруйную ваші висоти, і повитинаю ваші стовпи сонця, і поскладаю трупи ваші на трупах божків ваших, — і обридять душа Моя вас!

31 І вчиню міста ваші руїною, і спустошую ваші святині, — і не прийму ваших пахоців любих.

32 І спустошу Я Край той, —

і будуть дивуватися з того ваші вороги, що мешкають у ньому.

33 А вас порозпорощую поміж народів, і вийму за вами меча, — і стане Край ваш спустошенням, а міста ваші будуть руїною . . .

34 Тоді земля та надолужить собі за суботні роки по всі дні спустошення її. Коли *будете* в край ваших ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолужить собі за свої суботні роки.

35 По всі дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній.

36 А щодо позосталих серед вас, то впроваджу в їхні серця полохливість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати *навіть* шест підмукненого *вітром* листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попадають, хоч ніхто не женеться . . .

37 І будуть вони спотикатися один об одного, ніби від меча, хоч ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів . . .

38 І погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших ворогів.

39 А позосталі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними.

40 І визнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мене.

41 Також і Я підую проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокориться їхнє необрізане серце, то тоді понесуть кару за свої гріхи.

42 І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з

12 11 33

25 2 34

22 1 Цар. 2 24

5 М 28 66 36

Пов 13 25

1 30 17

25 1 1 20 61

1 19

26 1 3 1

29 5 М 28 53

Ер 19 9

5 М 4 30

30 2

30 26 11 2 М

23 13 35 13

5 М 12 3 29

17

26 13 41

2 М 2 24 2 42

Цар. 13 23

32 5 М 29 24

Ер 25 9

Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той Край.

43 А Край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для того, що законами Моїми погорджували, а постанови Мої огидила була їхня душа.

44 А проте, коли вони пробували в краю своїх ворогів, то Я не погорджував ними, і не збривив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я Господь, Бог їх!

45 І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!

46 Оце постанови, і устами та закони, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Синайській горі через Мойсея.

Обітниця для Господа

27 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складас обітницю Богові за твоєю оцінкою душі для Господа,

3 то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині;

4 а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів.

5 А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів.

6 А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шекли срібла.

7 А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів.

8 А якщо він обіднілий проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик.

9 А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами.

10 Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами.

11 А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертов для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком,

12 і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде.

13 А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою.

14 А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так стане.

15 А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його.

16 А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посілості, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячменю за п'ятдесят шеклів срібла.

17 Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю.

18 А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священик облічить

йому те срібло за роками, позосталими до ювілейного року, і *те* буде відняте від оцінки твоєї.

19 А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його.

20 А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене.

21 І буде те поле, коли воно вийде в ювілей, святістю для Господа, як поле закляття, — для священника буде посілість ним.

22 А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посілости його,

23 то священник облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа.

24 В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі.

25 А вся оцінка твоя буде шкелем святині, — двадцять гер буде шкель.

26 Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно!

27 А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і до-

дасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде продане за оцінкою твоєю.

Закляття (герем)

28 Тільки кожне закляття, що людина заклане Господеві зо всього, що його, — від людини, і худоби, і від поля його посілости, не буде продане й не буде викуплене, — воно найсвятіше для Господа.

29 Кожне закляття, що буде оголошене за закляття з-посеред людей, не буде викуплене, — буде конче забите.

Десятина для Господа

30 А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плоду дерева, — Господеві воно, святе для Господа!

31 А якщо дійсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї.

32 А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перейде під палицею, — десяте буде святістю для Господа.

33 Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святістю, не буде викуплене.

34. Оце заповіді, що Господь наказав Мойсееві для Ізраїлевих синів на Синайській горі.

ЧЕТВЕРТА КНИГА МОЙСЕЄВА:

ЧИСЛА

Перелік здатних до війська ізраїльтян

І Господь промовляв до Мойсея в Синайській пустині в скрині заповіді першого дня другого місяця, другого року від

1 9. 1. 2 М. 19.

26 2 2 М. 30. 2
12.

виходу їх з єгипетського краю, говірячи:

2 „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами,

3 від віку двадцяти літ і вище, | 3 1. 18. 4. 3.
кожного, хто здатний до війська в
Ізраїлі, — за військовими відділа-
ми їхніми перелічить їх та Аарон.

4 А з вами будуть по одному
мужеві для племені; той муж —
голова дому батьків своїх він.

5 А оце імення тих мужів, що
стануть із вами: для Рувіма —
Елішур, син Шедеурів;

6 для Симеона — Шелумїїл, син
Цурішаддаїв;

7 для Юди — Нахшон, син Ам-
мінадавів; | 7 2 М. 6. 23.
Рут. 4. 20.

8 для Іссахара — Натанаїл, син
Цуарів;

9 для Завулона — Елів, син
Хелопів;

10 для Йосипових синів, від Єф-
рема — Елішама, син Аммігудів;
від Манасії — Гамалїїл, син Пе-
датурів;

11 для Веніяміна — Авідан,
син Гід'онів;

12 для Дана — Ахїезер, син
Аммішаддаїв;

13 для Асіяра — Пар'їїл, син
Охранів;

14 для Гада — Ел'ясаф, син
Девїїлів;

15 для Нефталіма — Ахіра, син
Енанів.

16 Оце покликані громади, на-
чальники племен їхніх батьків.
Вони голови тисяч Ізраїлевих.

17 І взяв Мойсей та Аарон тих
мужів, що були названі пойменно,

18 і вони зібрали всю ту гро-
маду першого дня другого місяця.
І вони виявили родоводи свої за
домами їхніх батьків числом імен
від віку двадцяти літ і вище, за
головами їх,

19 як Господь наказав був Мой-
сєєві. І він перелічив їх у Сі-
найській пустині.

20 І було синів Рувіма, пер-
ворідного Ізраїлевого, їхніх на-
щадків за їхніми родами, за до-

мами їхніх батьків числом імен за
головами їх, усіх чоловічої статі
від віку двадцяти літ і вище, ко-
жен, хто здатний до війська,

21 перелічені їхні від Рувимо-
вого племені — сорок і шість ти-
сяч і п'ятсот.

22 У Симеонових синів їхніх на-
щадків за їхніми родами, за до-
мами їхніх батьків перелік їх чис-
лом імен за головами їхніми, усі
чоловічої статі від віку двадцяти
літ і вище, кожен, хто здатний до
війська,

23 перелічені їхні від Симео-
нового племені — п'ятдесят і де-
в'ять тисяч і триста.

24 У Гадових синів їхніх на-
щадків за їхніми родами, за до-
мами їхніх батьків числом імен
від віку двадцяти літ і вище, ко-
жен, хто здатний до війська,

25 перелічені їхні від Гадового
племені — сорок і п'ять тисяч і
шістсот і п'ятдесят.

26 У Юдових синів їхніх на-
щадків за їхніми родами, за до-
мами їхніх батьків числом імен
від віку двадцяти літ і вище, ко-
жен, хто здатний до війська,

27 перелічені їхні від Юдового
племені — сімдесят і чотири ти-
сячі й шістсот.

28 У Іссахарових синів їхніх
нащадків за їхніми родами, за
домами їхніх батьків числом імен
від віку двадцяти літ і вище, ко-
жен, хто здатний до війська,

29 перелічені їхні від Іссахаро-
вого племені — п'ятдесят і чотири
тисячі й чотириста.

30 У Завулонівих синів їхніх
нащадків за їхніми родами, за
домами їхніх батьків числом імен
від віку двадцяти літ і вище, ко-
жен, хто здатний до війська,

31 перелічені їхні від Завуло-
нового племені — п'ятдесят і сім
тисяч і чотириста.

20 1. 34.

32 У Ібсипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська,

33 перелічені їхні від Єфремового племені — сорок тисяч і п'ятсот.

34 У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська,

35 перелічені їхні від племені Манасійного — тридцять і дві тисячі й двісті.

36 У Веніяминових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська,

37 перелічені їхні від Веніяминового племені — тридцять і п'ять тисяч і чотириста.

38 У Данових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська,

39 перелічені їхні від Данового племені — шістдесят і дві тисячі й сімсот.

40 У Асирових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська,

41 перелічені їхні від Асирового племені, — сорок і одна тисяча й п'ятсот.

42 У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська,

43 перелічені їхні від племені Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста.

32 1 М. 30. 24,
49. 22.

2. 32.

34 1 М. 41. 51
48 5 14

2. 33

27. 21

2. 2

3 М. 8. 35.

2 М. 12. 28.

44 Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх.

45 І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі,

46 і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят.

47 А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх.

48 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

49 „Тільки Левієвого племені не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів.

50 А ти постав Левитів наглядачами над скинією свідoctва,¹ і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отаборяться навколо скинії.

51 А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде сніятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий.

52 І отаборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прапорі за своїми військовими відділами.

53 А Левити отаборяться навколо скинії свідoctва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. І будуть Левити виконувати сторожу скинії свідoctва“.

54 І зробили Ізраїлеві сини, — згідно до всім, як наказав був Господь Мойсееві, так зробили вони.

¹ Miškan haedut — скинія свідoctва, перекл. слов. скинія свідчення; miškan (ohel) moed — скинія умовлення, чи заповіту.

Військове отаборення Ізраїля

2 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи:

2 „Отаборяться Ізраїлеві сини кожен при прапорі своїм за ознаками домів своїх батьків, навпроти скінії заповіту навколо отаборяться.

3 Напереді на схід отаборяться: прапор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів;

4 а його військо та його перелік — сімдесят і чотири тисячі й шістьсот.

5 А при ньому отабориться Іссахарове плем'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів;

6 а його військо та його перелік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотиріста.

7 Плем'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів;

8 а його військо та його перелік — п'ятдесят і сім тисяч і чотиріста.

9 Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотиріста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше.

10 Прапор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Елішур, син Шедеурів;

11 а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот.

12 А при ньому отабориться Симеонове плем'я, а начальник Симеонових синів — Шелумїїл, син Цуришаддаїв;

13 а його військо та його перелік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста.

14 І Гадове плем'я, а начальник

Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів;

15 а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістьсот і п'ятдесят.

16 Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотиріста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі.

17 І як рушить скінія заповіту, то табір Левитів *буде* серед таборів. Як вони отаборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прапорами.

18 Прапор Єфремового табору за військовими відділами своїми — на захід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів;

19 а його військо та їхній перелік — сорок тисяч і п'ятсот.

20 А при ньому плем'я Манасійне, а начальник синів Манасійних — Гамалїїл, син Педасурів;

21 а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті.

22 І Веніяминове плем'я, а начальник Веніяминових синів — Авідан, син Гід'онїїв;

23 а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чотиріста.

24 Усіх перелічених Єфремового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті.

25 Прапор Данового табору — північ, за своїми військовими відділами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв;

26 а його військо та їхній перелік — шістьдесят і дві тисячі й сімсот.

27 А при ньому отабориться Асирове плем'я, а начальник Асирових синів — Паг'їїл, син Охранів;

28 а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсот.

29 І плем'я Нефталімове, а начальник синів Нефталімових — Ахіра, син Енанів;

30 а його військо та їхній перелік — п'ятдесят і три тисячі й чотириста.

31 Усіх перелічених Данового табору — сто тисяч і п'ятдесят і сім тисяч і шістьсот. Вони рушають на останку за прапорами своїми¹.

32 Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими відділами шістьсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят.

33 А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві.

34 І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

Перелік Левитів та їхня служба для Господа

3 А оце нащадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі.

2 І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар.

3 Оце іменá Ааронових синів, помазаних священників, що він посвятив їх бути священниками.

4 Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священниками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона.

5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

6 „Приведи Левієве плем'я, і постав його перед священиком Аароном, — і вони будуть служити йому.

7 І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу скинінну.

8 І будуть вони стерегти всі речі скинії заповіту та сторожу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинінну.

9 І даси Левитів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів.

10 А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий¹.

11 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

12 „А Я оце взяв Левитів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утробу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої,

13 бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетським краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людини аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!¹“

14 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи:

15 „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за родами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічи їх¹.

16 І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано.

17 І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі.

18 А оце іменá Гершо́нових синів за їхніми родами: Лівні та Шімї.^{18 26 29.}

19 А сини Кегáтові за їхніми родами: Амрам і Іцгар, Хеврон і Уззіл.^{19 2 м. 6. 18.}

20 А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків.^{20 2 м. 6. 19.}

21 Від Гершо́на: рід Лівнієвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершо́нових.

22 Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсот.

23 Роди Гершо́нових будуть таборувати за на́метом на захід.

24 А начальник батьківського дому Гершо́нових — Ел'ясаф, син Лайів.

25 А догляд Гершо́нових синів у скинії заповіту: скинія *внутрішня* і на́мет *зовнішній*, і покриття його, і завіса входу скинії заповіту.^{25 4 25.}

26 і за́пони подвір'я, і за́слона входу подвір'я, що на скинії та на жертовнику навколо, і шнури її — до всієї служби його.

27 А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцгарових, і рід Хевронових, і рід Уззіллових, — оце вони, роди Кегатових.^{27 13 14.}

28 Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістьсот, що пильнували сторожку святині.

29 Роди Кегатових синів отаборяться на подовжньому боці скинії на південь.

30 А начальник батькового дому родів Кегатових Еліафан, син Уззіллів.

31 А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертовники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому.^{31 3 25 7 9.}

¹ В оригіналі *avodato* — служба його.

32 А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священника Аарона, *що мав* догляд над тими, хто пильнує сторожку святині.

33 Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві.

34 А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті.

35 А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цурііл, син Авіаїлів. Вони отаборяться на подовжнім боці скинії на північ.

36 А догляд сторожі Мерарієвих синів: дошки скинії, і засоби її, і стовпи її, і підстави її, і всі речі її, — і вся служба її,

37 і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і кілкі їхні, і їхні шнури.

38 А ті, що таборують спереду перед скинією, перед скинією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторожку святині, сторожку за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий.

39 Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній наказ за їхніми родами, *кожен* чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі.

40 І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх.

41 І візьми для Мене Левитів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левитів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“.

42 І перелічив Мойсей, як

Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів.

43 І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три.

44 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

45 „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левіти Мої. Я — Господь!

46 А на окуп тих двоохсот і семидесяти і трьох, що позостали понад Левітами з перворідного Ізраїлевих синів,

47 то візьми по п'яти шеклів на голову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель,

48 і даси ті гроші Ааронові та синам його, як окуп за позосталих серед них“.

49 І взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад викуплених Левітами,

50 від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістьдесят і п'ять на міру шеклем святині.

51 І дав Мойсей гроші окупу Ааронові та синам його за Господнім наказом, як Господь наказав був Мойсєві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи:

2 „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків

3 від віку тридцяти літ і вище й аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі скинії заповіту.

4 Оце служба Кегатових синів

у скинії заповіту: *носити* Святе Святих.

5 Коли табір рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покрийють нею ковчега свідощтва.

6 І дадуть на нього шкур'яне тахашеве¹ накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держакі його.

7 А на столі показних *хлібів* розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього миски, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому.

8 І розкладуть на них шату з червеної, і покрийють її шкур'яним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його.

9 І візьмуть блакитну шату, і покрийють свічника освітлення, і лампадки його, і шипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи його, якими служать при ньому,

10 і покрийють його і весь посуд його шкур'яним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі.

11 А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покрийють його шкур'яним тахашевим покриттям, і вкладуть його держакі.

12 І візьмуть увесь посуд служення, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покрийють їх шкур'яним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі.

13 І заберуть попіл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурову,

14 і покладуть на нього весь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, і весь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкур'яне тахашеве

¹ Тахашеве — зо шкури морського звіря.

1 Цар. 8. 8.

2 М. 25. 29.

1. Цар. 8. 8.

47 2 М. 30. 13

2 М. 25. 38.

35. 14

2 М. 27. 3.

3 1. 3. 8. 24

покриття, і вкладуть держак його.

15 І скінчить Аарон та сини покривати святиню та весь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнутися до святого, щоб не помирятися.

16 А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахоців, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї скинії та всього, що в ній, у святині та в речах її".

17 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи:

18 „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левитів.

19 І оце зробить їм, і будуть жити й не помирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на нощенні його.

20 А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не помирятися".

21 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

22 „Перелічи також Гершонових синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми,

23 від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічиш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту.

24 Оце служба Гершонових родів, — на службу й на нощення:

25 вони будуть носити покривала скинії, і скинію заповіту, покриття її й покриття тахашеве, що на ній згори, і завісу входу скинії заповіту,

26 і запани подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жертівнику навколо, і шнүри їхні, і весь посуд служби

їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони.

27 На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершонових синів щодо всього нощення їхнього та щодо всієї служби їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити.

28 Оце служба родів Гершонових синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового.

29 Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх

30 від віку тридцяти літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту.

31 А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуви її, і стовпи її, і підстави її,

32 і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнүри, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і по-йменно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє нощення.

33 Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона".

34 І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків

35 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту.

36 І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят.

37 Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та

15 3 31. 7 9 1
Нр 13 15.

24

27

4 33 7 8

28

20 1 Сам. 6. 19.

25 3. 25.

Аарон за Господнім наказом через Мойсея.

38 А перелічені Гершонових синів за своїми родами та за домами своїх батьків

6. 6. 3 М. 13. 2
46

39 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, —

12. 14. 35. 34. 3

40 і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістьсот і тридцять.

41 Оце перелічені родів Гершонових синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом.

42 А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків

43 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, —

44 і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті.

2 М. 5. 24. 11. 7
42. 5

45 Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея.

1 М. 5. 2

46 Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків

47 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в скинії заповіту, —

47. 4. 24. 31
2 М. 25. 3.

48 і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят.

49 За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсееві.

Очищення Ізраїлевого табору

5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного тежового, і кожного нечистого через доторкнення до мертвого тіла.

3 І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю”.

4 І зробили так Ізраїлеві сини, і повисили їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини.

Визнання своєї провини

5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

6 „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневерення проти Господа, і завинить душа та,

7 то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він.

8 А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провинна та *буде* звернена Господеві, і *буде* це священикові, опріч барана очищення, що ним очистить його.

9 А кожне приношення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священикові, буде йому.

10 І що хто посвятить, буде йому. Що хто дасть священикові, буде йому”.

Закон про ревності

11 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

12 „Промовляй до Ізраїлевих

синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневірить його,

13 і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена,

14 та на ньому перейде дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, що вона занечистена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, а вона не була занечистена,

15 то приведе той чоловік свою жінку до священника, і принесе за неї жертву її, — десятю частину ефі ячної муки, оливи на неї вилє, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригадувальна, що пригадає провину.

16 І священник приведе її, і поставити перед Господнім лицем.

17 І візьме священник святої води в гліняну посудину, і пороху, що буде на долівці скинії, візьме священник, та й дасть до води.

18 І поставити священник ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє голову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригадувальну, — це хлібна жертва ревнощів. А в руці священника буде гірка вода, що наводить прокляття.

19 І заляне її священник та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очисти́ся від гіркої води, що наводить прокляття!

20 А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечистилась, і хтось злігас з тобою, крім твого чоловіка“, —

21 і заляне священник ту жінку

13 3 М 15 18

14 М 27 15 22

15 27 2 М 42 20 24

17 19. 9. 1 Цар. 6. 15.

18 21 27

клятвою прокляття, і скаже священник тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву серед народу твого тим, що Господь зробить стегно твоє опалим, а живіт твій напухлим,

22 і ввійде ця вода, що наводить прокляття, до нутра твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь!¹

23 І напише священник ті прокляття на звої, й обмие гіркою водою,

24 і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль.

25 І візьме священник із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника.

26 І візьме священник жменю з хлібної жертви, як пригадувальну частину, та й спалить на жертівнику. А потім напоїть ту жінку водою.

27 І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечистена й спроневірила своєму чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого.

28 А якщо та жінка не була занечистена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей.

29 Оце закон про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься,

30 або коли на чоловіка найде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставити ту

¹ Амен — правдино, правда, поправді, перк.-слов. **АМНН** (стародавнє **АМНН**); гебр. **emnah** — правда.

жінку перед Господнім лицем, а священик виконає над нею ввесє цей закон.

31 І буде очищений той чоловік від гріха, а жінка та понесе свій гріх¹.

Закон про назіра (назорія)

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коли вирішиться скласти обітницю назіра,¹ щоб посвятити себе Господеві,

3 то він стримається від вина та п'яного напою, не буде пити бцувинного та оцту з п'яного напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду.

4 Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зроблене з винограду, від зérнят аж до лущіння.

5 Усі дні його посвячення на назіра бритва не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятить Господеві, він буде святий, — мусить запусити волóсья голови своєї!

6 Усі дні посвячення його Господеві не підійде він до мертвого тіла,²

7 навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечиститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його.

8 Усі дні посвячення його — святий він для Господа.

9 А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечистить цим голову свого посвячення, то оголити голову свою в день

¹ Nazir — відділений, посвячений, той, хто стримується; церк.-слов. назорій.

² Al nefeš met — до душі померлого.

3 М. 5, 7.
Лк. 2, 24.

6, 6.

2 Дії 21, 23.

3 3 М. 10, 9.

5 6, 8. Суд. 13, 5.

3 М. 2, 4.

6 3 М. 21, 11.

7 3 М. 21, 2, 11.

8 6, 5.
Дії 18, 18, 21, 18, 24.

6, 15.

очищення свого, — сьомого дня оголити її.

10 А восьмого дня він принесе дві горинці або двоє голубенят до священика до входу скинії заповіді.

11 І священик принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятить його гóлову того дня.

12 І почне він знову дні посвячення свого Господеві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення.

13 І оце закон про назіра: того дня, коли виповнюються дні його посвячення, священик приведе його до входу скинії заповіді.

14 І принесе він Господеві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопалення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву миру,

15 і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оліві, і прісні коржі, помазані оливою, і хлібу їхню жертву, і їхні литі жертви.

16 І принесе священик перед Господнє лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопалення.

17 А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священик принесе його хлібну жертву та його жертву литу.

18 І оголить той назір голову свого посвячення у входу скинії заповіді, і візьме волóсья голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою.

19 І візьме священик варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на

долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення.

20 І священник буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святош для священника, понад грудину колихання й понад стегно приношення. А по цьому той назір може пити вино.

21 Оце закон про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за законом про посвячення його“.

Як благословляти

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

23 „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм:

24 Нехай Господь поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже!

25 Нехай Господь засяє на тебе лицем Своїм, і нехай буде милостивий до тебе!

26 Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир!

27 Вони будуть кликати Ім'єння Моє на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

Жертви Ізраїлевих начальників при посвяченні жертовника

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити скинію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертовника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх,

2 то поприносили Ізраїлеві начальники, голови домів своїх батьків, — вони начальники племен, вони ті, що стояли над переліком, —

3 і принесли свою жертву перед Господнє лице: шість критих

20 2 М. 29. 27, 28.

21 Єз. 46. 7

4. 28. 33.

4. 15.

2 Хр. 7. 9.

24 Пс. 134. 3.

25 Пс. 67. 2. 119. 135.

26 Пс. 86. 16.

1. 7. 2. 3.

7. 67. 8. 8.

1 2 М. 40. 18.

7 13.

возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед скинію.

4 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

5 „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіді, і даси їх Левитам, кожному за службою його“.

6 І взяв Мойсей вози та воли, та й дав їх Левитам:

7 два вози та чотири воли дав Гершовим синам, за їхньою службою,

8 8 а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священника Аарона.

9 9 А Кегатовим синам не дав, бо на них *лежить* служба святині, — на плечах повинні носити.

10 10 І поприносили начальники жертву на поніву жертовника в день його помазання, і поприносили начальники свою жертву перед жертовника.

11 А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на поніву жертовника“.

12 12 І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного племени.

13 13 А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

14 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

15 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, 16 один козел на жертву за гріх,

17 17 а на мирну жертву — два волів, п'ять баранів, п'ять козлів,

п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахшона, Аммінадавого сина.

18 Другого дня приніс Натанайл, син Цуарів, начальник Іссахарів.

19 Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву.

20 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

21 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

22 один козел на жертву за гріх,

23 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанайла, Цуарового сина.

24 Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів.

25 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

26 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

27 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

28 один козел на жертву за гріх,

29 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина.

30 Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів.

31 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем

святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву.

32 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

33 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

34 один козел на жертву за гріх,

35 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Шедеурового сина.

36 П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумійл, син Цурішаддів.

37 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

38 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

39 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

40 один козел на жертву за гріх,

41 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелумійла, Цурішаддєвого сина.

2. 14. 42

42 Шістого дня — начальник Іадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів.

43 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

44 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

45 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

46 один козел на жертву за гріх,

47 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина.

48 Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів.

49 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

50 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

51 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

52 один козел на жертву за гріх,

53 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина.

54 Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамалїїл, син Педоцурів.

55 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

56 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

57 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

58 один козел на жертву за гріх,

59 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамалїїла, Педоцурового сина.

60 Дев'ятого дня — начальник Веніяминових синів Авідан, син Гід'оніїв.

61 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

62 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

63 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

64 один козел на жертву за гріх,

65 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина.

66 Десятого дня — начальник Данових синів Ахієзер, син Аммішаддаїв.

67 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву,

68 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

69 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення,

70 один козел на жертву за гріх,

71 а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахієзера, Аммішаддаєвого сина.

72 Одиннадцятого дня — начальник Асирових синів Пар'їїл, син Охранів.

73 Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять *шеклів* вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят *шеклів на міру* шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву,

74 одна кадильниця, — десять *шеклів* золота, повна кадила,

75 одне теля, один баран, одне
однорічне ягня на цілопалення,

76 один козел на жертву за гріх,

77 а на мирну жертву — два
воли, п'ять баранів, п'ять козлів,
п'ять ягнят однорічних, — оце
жертва Паг'їїла, Охранового сина.

78 Дванадцятого дня — началь-
ник Нефталимових синів Ахіра,
син Енанів.

79 Його жертва: одна срібна мис-
ка, — сто й тридцять *шеклів* вага
її, одна срібна кропильниця, —
сімдесят *шеклів* на міру шеклем
святині, обидві повні пшеничної
муки, мішаної в оливі, на мучну
жертву.

80 одна кадильниця, — десять
шеклів золота, повна кадила,

81 одне теля, один баран, одне
однорічне ягня на цілопалення,

82 один козел на жертву за гріх,

83 а на мирну жертву — два
воли, п'ять баранів, п'ять козлів,
п'ять ягнят однорічних, — оце
жертва Ахіри, Енанового сина.

84 Оце обряд освячення жер-
твника в дні його помазання, від
Ізраїлевих начальників: срібних
мисок дванадцять, срібних кро-
пильниць дванадцять, золотих ка-
дильниць дванадцять,

85 сто й тридцять *шеклів* одна
срібна миска, і сімдесят одна кро-
пильниця. Усе срібло посудин —
дві тисячі й чотириста *шеклів* на
міру шеклем святині.

86 Кадильниця золотих двана-
дцять, повні кадила, по десяти *шек-
лів* кадильниця на міру шеклем
святині; усе золото кадильниць —
сто й двадцять *шеклів*.

87 Уся велика худоба на цілопá-
лення: дванадцять телят, баранів
дванадцять, ягнят однорічних два-
надцять, та жертва хлібна їх, і
козлів дванадцять на жертву за
гріх.

88 А вся худоба мирної жертви:

двадцять і чотири теляті, баранів
шістдесят, козлів шістдесят, ягнят
однорічних шістдесят. Оце обряд
освячення жертвника по помазан-
ні його.

89 А коли Мойсей входив до
скинії заповіту, щоб говорити з
Ним, то він чув голос, що говорив
до нього з-понад віка, яке на
ковчезі свідомства, — з-поміж оббóх
херувимів говорив Він до нього.

Як світити свічника

8 І Господь промовляв до Мой-
сея, говорячи:

2 „Промовляй до Аарона та й
скажи йому: Коли ти світитимеш
лямпáдки, то з переду свічника
будуть світити сім лямпáдок“.

3 І Аарон зробив так, — з пе-
реду свічника засвітив його лям-
пáдки, як Господь наказав був
Мойсеєві.

4 А оце робота свічника: він
куття золоте аж до підстави його,
аж до квіток його куття він. За
взирієм, що Господь показав був
Мойсеєві, так він зробив свічника.

Очищення Левитів на службу

5 І Господь промовляв до Мой-
сея, говорячи:

6 „Візьми Левитів з-посеред
Ізраїлевих синів, та й очисти їх.

7 І так зробиш їм, щоб очистити
їх: покропи на них водою жертви
за гріх, і нехай обголять бритвою
все тіло своє, і нехай виперуть
одежу свою, — і стануть чисті.

8 І вони візьмуть теля, а його
хлібна жертва — пшенична мука,
мішана в оливі, і друге теля візь-
меш на жертву за гріх.

9 І приведеш Левитів до скинії
заповіту, і збереш усю громаду Із-
раїлевих синів.

10 І приведеш Левитів перед
Господнє лице, а Ізраїлеві сини
покладуть свої руки на Левитів.

11 І буде Аарон посвячувати¹ Левитів, як посвячення² перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби.

12 А Левити покладуть свої руки на голову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопопеленим для Господа, щоб очистити Левитів.

13 І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, і будеш посвячувати¹ їх, як посвячення² для Господа.

14 І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левити Мої.

15 А по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення,

16 бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утробу, узяв Я їх Собі,

17 бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людини й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетським краї, Я посвятив їх Собі.

18 І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів.

19 І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині”.

20 І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав

був Мойсееві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини.

21 І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими.

22 А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсееві про Левитів, так їм зробили вони.

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

24 „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту.

25 25 А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити.

26 26 І будуть вони обслуговувати братів своїх у скинії заповіту, щоб виконувати сторожку, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі”

Закон про Пасху

9 І Господь промовляв до Мойсея в Синайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: 2 „І нехай справлять Ізраїлеві сини Пасху в означений час.

3 Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма устами її спорядите її”.

4 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пасху.

5 І справили вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця надвечір у Синайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини.

¹ В оригіналі *ve henif* — „і буде хитати”.

² В оригіналі *tenufah* — хитання. 2 М. 38, 24.

6 Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла *померлої* людини, і не могли справити Пасху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона,

7 та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через *дотик до тіла померлої* людини. Чому ми будемо позбавлені *ласки* принести жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“

8 І сказав до них Мойсей: „Послітайте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

10 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащадків, коли буде нечистий через *дотик до мертвого* тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пасху для Господа.

11 Місяця другого, чотирнадцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрієнками та з гірким зіллям будуть їсти її.

12 Не позоставлять із неї до ранку, а костей не зламають у ній, — за повною постановою Пасхи справлять її.

13 А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пасху, то буде винищена душа та з народу її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік!

14 А коли перебуватиме з вами прихосько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за уставом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихоська, і для тубільця землі.

Господь у хмарі — провідник Ізраїлів

15 А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрива скинію

2 М. 40. 38. 16

над ковчегом свідцтва. А ввечорі було над скинією, як подоба огню, аж до ранку.

16 Так завжди було: *удень* покривала його та хмара, а вночі — подоба огню.

17 І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушали Ізраїлеві сини, а на тому місці, на якому хмара ставала, там таборува-
вали Ізраїлеві сини.

1 Кор. 10. 1. 18

18 На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній наказ таборували. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони таборували.

19 А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторожку, — і не рушали.

20 І було, що хмара була над скинією полічені¹ дні, то вони на Господній наказ таборували, і на Господній наказ рушали.

21 І було, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч *була*, і підіймалася хмара, то рушали вони.

12 2 М. 12. 10
Іс. 19. 35.

2 М. 40. 36. 22

22 Або два дні, або місяць, або рік хмара була над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини табору-
вали, і не рушали, а коли вона підіймалась, — рушали вони.

14 2 М. 12. 49.
Рут. 1. 1.

23 На Господній наказ табору-
вали вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожку на Господній наказ через Мойсея.

Срібні сурми

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Зроби собі дві срібні сурми, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на скликання громади та на рушання таборів.

¹ Цейто, певне, мале число днів.

15 2 М. 40. 34.
1 Цар. 8. 10.

3 І засурмлять¹ у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів.

4 А якщо засурмлять в одну, то зберуться до тебе начальники, голови Ізраїлевих тисяч.

5 А засурмлять на сполóx, то рушать табори, що таборують на сході.

6 А засурмитé на сполóx удрéте, то рушать табори, що таборують на півдні, — будуть сурмити на сполóx, щоб рушали вони.

7 А на скликання зборів засурмить, але без сполоху.

8 А сурмити в сурми будуть Ааронові сини, священики. І ці сурмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь.

9 А коли підете війною в вашому Краю на ворога, що гнобить вас, і засурмитé на сполóx, то ви будете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів.

10 А в день вашої радості, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурмитé в ті сурми на ваших цілопаленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на пригад перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!

Порядок походу таборів

11 І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця піднялася хмара з-над скинії свідчення.

12 І рушили Ізраїлеві сини з Синайської пустини на походи свої, і хмара спинилася в пустині Паран.

13 І рушили вони вперше за Господнім наказом через Мойсея.

14 І найперш рушив прапор табору синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів.

¹ В оригіналі „дути, задмуть“ — не трубити, сурмити; гебр. tak'u.

15 А над військом плéмени синів Іссахара — Натанайл, син Цуарів.

16 А над військом плéмени Завулонових синів — Еліав, син Хелонів.

17 І була розібрана скинія, і рушили Гершонові сини та сини Мерарієві, носії скинії.

18 І рушив прапор табору Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедєурів.

19 А над військом плéмени Симеонових синів — Шелумііл, син Цурішадаїв.

20 А над військом плéмени Іадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів.

21 І рушили сини Кегатові, носії святині, та й поставили скинію до приходу їх, усіх інших.

22 І рушив прапор табору синів Єфремових за своїми військовими відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів.

23 А над військом плéмени синів Манасійних — Гамалііл, син Педасурів.

24 А над військом плéмени Веніамінових синів — Авідан, син Гідеонів.

25 І рушив прапор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахієзер, син Аммішадаїв.

26 А над військом плéмени Асирових синів — Паг'їіл, син Охрана.

27 А над військом плéмени синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів.

28 Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони.

Ховав

29 І сказав Мойсей до Ховава, сина мідіянітянина Реуїла, Мойсєєвого тестя: „Ми рушимо до

1 24

2 10

8 2 М. 27. 21.

4. 15.

9 31. 6. Єр. 6. 5.
Єр. 4. 5.
1 Кор. 14. 8.

2. 18

10 2 Нав. 11 1.
2 Ах. 6.

1 11

12 12. 18

14 1 2 5

15 3 11

17

18

21

22

24

29

того місяця, що *про нього* Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“.

30 Та той відказав йому: „Не підуй, але підуй до краю свого та до місяця своєї батьківщини“.

31 А *Мойсей* відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборування в пустині, то будеш нам очима.“

32 І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчинимо тобі“.

Мойсєва пісня — молитва при ковчезі

33 І рушили вони від Господньої гори триденною дорогою. А ковчег заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинитися.

34 А хмара Господня *була* над ними день, коли вони рушали з табору.

35 І бувало, коли ковчег вирушав, то *Мойсей* промовляв:

„Устань же, о Господи, і хай розпоробяться Твої ворогї,

і хай повтікають Твої ненависники з-перед Твого лица“.

36 А коли він ставав, то говорив:

„Вернися, о Господи, до десяти тисячок тисяч Ізраїля!“

Бог посилає перепелиці ізраїльтянам

І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними

Ам. 7 5

2

2 М. 16. 3. Ис 106. 14.
1 Кор. 10. 6.

4

32 Суд. 1. 16. 4.
11

2 М. 16. 14.
11. 78. 25. 16.
6. 31

7

33 5 М. 31. 8

35 2 Хр. 6. 41.
16. 68. 2. 132
8

10

2 М. 32. 10

36 2 Цар. 2. 12.

1с 50. 11

12

13 М. 10. 2

Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору.

2 І народ став кричати до *Мойсея*. А *Мойсей* помолився до Господа, — і погас той огонь.

3 І він назвав ім'я того місяця: *Тав'єра*,¹ бо між ними горів був Господній огонь.

4 А збирання, що *була* серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом?“

5 Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пїр, і цибулю, і часник.

6 А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки манна нам перед очима“.

7 А манна — як коріяндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталю.²

8 Люди розхідилися, і збирали її та мололи жорнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коріа.

9 А коли роса спадала на табір, спадала й та манна на нього.

10 І почув *Мойсей*, що народ плаче в родинах своїх, кожен при вході намету свого. І сильно запалав гнів Господній, і в очях *Мойсєвих то було* зле.

11 І сказав *Мойсей* до Господа: „Нащо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому я не знайшов милости в очях Твоїх, що Ти поклав тягара всього народу на мене?“

12 Чи я був вагитний усім тим народом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягнув батькам його?

13 Звідки мені *взяти* м'яса, щоб

¹ Тав'єра — згарище, погорілище.

² В оригіналі bedolach — може бледий. Септуагінта дає криштал. Пор. 1 М. 2. 12.

дати всьому цьому наро́дові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми будемо їсти!

14 Не подолāju я сам носити всього цього народу, — бо він тяжчий за мене!

15 А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!

16 І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда зо старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіді, і стануть вони там із тобою.

17 І Я зійдү, і буду розмовляти там із тобою, і візьмү від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягар того народу, і не будеш носити ти сам.

18 А до наро́ду скажи: Освятіться на́завтра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре *було* нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви будете їсти.

19 Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день,

20 *але* цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“

21 І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той наро́д, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць часу.

22 Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і

вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“

23 А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи сповниться тобі Моє слово, чи ні“.

24 І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сімдесятеро чоловіка зо старших народу, і поставив їх навколо скинії.

25 І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали.

26 І зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а ймення другому Медад. І спочив на них Дух; а вони *були* серед записаних, та не вийшли до скинії, і пророкували в таборі.

27 І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“

28 І відповів Ісус, син Навинів, Мойсейєв слуга від своєї молодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборони їм!“

29 І сказав йому Мойсей: „Чи ти заздрісний за мене? О, якби то весь Господній наро́д *став* пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“

30 І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві.

31 І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі.

32 І встав наро́д, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день на́завтра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять

10. 50. 2. 39. 23

1

16 2 М. 18. 21.

17 2 М. 18. 25.

26. 1 Кор. 12.

1

18 2 М. 19. 10.

Мр. 9. 38.

Лк. 9. 49.

13. 8. 16. 2 28

20 21. 5. 1 М.

29. 14.

2 М. 16. 13. 31

22 Ів. 6. 7.

хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору.

33 Те м'ясо *було* ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І вдарив Господь дуже великою поразкою в народ . . .

34 І названо імення того місця: Ківрот-Гаттаава,¹ бо там поховали народ пожадливий.

35 З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гасероту, і були в Гасероті.

Кара на Маріям

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кушитянку², що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку.

2 І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув *це* Господь.

3 А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі.

4 І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіту“. І вони троє вийшли.

5 І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обидва вони.

6 І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів:

Якщо буде між вами пророк, *то Я*, Господь, дамсе пізнати в видінні йому,

у сні говорити з ним буду.

7 Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений!

8 Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загадками.

33 Ис. 78. 30, 31.

11. 33.

5 М. 24. 9

35 33. 17.

1 16. 2.

5. 3. 3 М. 14 8.

5 14. 10. 2 М 16. 10.

10. 12. 33. 18. 16

8 2 М. 33. 11. Са. 47. 2.

13. 26.

і Образ Господа він оглядає.

І чому не боялися ви нарікать на Мойсея, Мойого раба?“

9 І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов,

10 а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — проказана, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона проказана!

11 І сказав Аарон до Мойсея: „Будь ласкав, мій пане, — не покладай ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішили!“

12 Нехай же не буде вона, як та мертва *дитина*, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половиною тіла її“.

13 І Мойсей кликав до Господа, говорячи: „Боже, милікуй же її!“

14 І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її батько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоромлена? Вона буде замкнена сім день поза табором, а потім повернеться“.

15 І була замкнена Маріям поза табором сім день, а народ не рушив аж до повернення Маріям.

16 А потім рушив народ із Гасероту, і таборував у пустині Паран.

Розвідка Обіцяного Краю

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи:

2 „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський Край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одному чоловікові від племен своїх батьків, кожного начальника в них“.

3 І послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім наказом. Усі вони мужі *достойні*, — вони голови Ізраїлевих синів.

¹ Ківрот-Гаттаава — гроби пожадання.

² Кушитянка — етіоплянка, чорна, муринка.

4 А оце ймення їх: для Рувимового племені — Шаммуа, син Заккурів;

5 для Симеонового племені — Шафат, син Хоріів;

6 для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеів;

7 для Іссахарового племені — Іг'ал, син Посишів;

8 для Єфремового племені Осія, син Навинів;

9 для Веніямінового племені — Палті, син Рафуів;

10 для Завулонового племені — Гадділ, син Содів;

11 для Ісасіпового племені, для племені Манасійного — Гадді, син Сусіїв;

12 для Данового племені — Амміл, син Гемаліїв;

13 для Асїрового племені Сетур, син Михайлів;

14 для Нефталімового племені — Нахбі, син Вофеїів;

15 для Гадового племені — Геуйл, син Махіїв.

16 Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той Край. І назвав Мойсей Осію, Навиногового сина: Ісус.¹

17 І послав їх Мойсей розвідати Край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь,² і ввійдете на гору,

18 та й побачите той Край — який він, і народ, що сидить у ньому, — чи сильний він, чи слабкий, чи малий він, чи численний?

19 І який той Край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в таборах, чи в твердинях?

20 І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і

візьміть з пліду землі; а дні ці — дні виноградного первопліду“.

21 І знялися вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту.

22 І пішли вони на південь, і прибули аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та Талмай, нащадки вєлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським.

23 І прибули вони аж до долини Ешколу,¹ і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понесли його на жердні; також узяти із гранатів та з фіг.

24 Те місце назвали: Нахал-Ешкол,¹ через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там.

25 І вернулися вони з розвідки того Краю по сорока днях.

26 І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустини Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всієї тієї громаді, і показали плід того Краю.

27 І вони розповіли йому та й сказали: „Прибули ми до Краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його!“

28 Та народ той, що сидить у тім Краї, міцний, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків вєлетня . . .

29 Амаїт сидить у краї південнім, а хіттеянини, і свусеянини, і аморейни сидять на горі, а ханаанейнини сидять над морем та при Йордані“.

30 А Калев утихомирював народ перед Мойсеем та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодіємо ним, бо ми справді переможемо його!“

31 Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти

¹ Гєбрєйськє Јєшоуа, Егошуа.

² Нєгєв — південний край . . .

¹ Ешкол — гроно.

до того наро́ду, бо він сильніший за нас“ . . .

32 І пустили вони між Ізраїлевими синами зду вістку про той Край, що розвідали його, говорячи: „Той Край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мешканців. А весь той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст.

33 І там ми бачили велетнів, синів Ена́ка, з роду велетнів, і були ми в своїх очах немов та сарана, і такими були ми і в їхніх очах“.

Кара на Ізраїля за його бунти проти Господа

14 І зняла зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тієї ночі.

А І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були в єгипетським краї, або щоб ми померли були в цій пустині!

3 І нащо Господь провадить нас до того Краю, щоб нам попадати від меча? Жінки наші та діти наші стануть здобичкою . . . Чи не краще нам вернутися до Єгипту?“

4 І сказали вони один до одного: „Оберімо собі голову, та й вертаймось до Єгипту!“

5 І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої перед усім збором громади Ізраїлевих синів.

6 А Ісус, син Наві́нів, та Калев, син Єфуннеїв, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одежу свою,

7 та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той Край, що перейшли ми по ньому, щоб розвідати його, Край той дуже-дуже хороший!

8 Якщо Господь уподобає Собі

32 17. 6.

5 М. 20. 3.

2 М. 17. 5. 1 10
Сам. 30. 6. 1в.
8. 59. Дії 7.
58.

33 1 М. 6. 4. 5
М. 9. 2.

Іс. 1. 4.

1 21. 5.

2 М. 9. 3. 32. 12
10.

2 16. 3. 20. 2

2 М. 32. 12. 13

2 М. 13. 21. 14

3 2 М. 16. 3.

Суд. 6. 16. 15

6 13. 30. Єр. 7.
6. Дії 14. 14.

5 М. 9. 28. 16
Єл. 20. 14.

20. 5. 34. 6. 7. 18
2 М. 20. 5. 5 М.
5. 9. Іс. 103. 8.

8 2 М. 3. 8. 17.
13. 5.

нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, Край, який тече молоком та медом.

9 Тільки не бунтуйтеся проти Господа, — і не бійтеся наро́ду того Краю, бо вони — хліб для нас! Їхня тінь відійшла від них,¹ а з нами Господь, — не бійтеся їх!“

10 І сказала була вся громада, щоб камінням закидати їх, та слава Господня появилася в skinі заповіту всім Ізраїлевим синам . . .

11 І промовив Господь до Мойсея: „Аж доки буде цей наро́д зневажати Мене, і аж доки не будуть вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього?“

12 Ударю його поразою, і позбавлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“.

13 І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою наро́д цей,

14 та й скаже до мешканців цього Краю, які чули, що Ти Господь серед цього наро́ду, що око-во око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, —

15 якщо заб'єш Ти цей наро́д, як одну людину, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи:

16 Через неспроможність Господа впровадити той народ до Краю, якого Він заприсяг був їм, вигубив їх у пустині . . .

17 А тепер нехай же звеличить-ся сила Господня, як Ти наказав був, говорячи:

18 „Господь довготерпеливий, і

¹ „Їхня тінь відійшла від них“, — гебраїзм: вони незабаром погинуть.

багатомилостивий, Він прощає провину та переступ, і не очистить *винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях*...

19 Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощав Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!*

20 А Господь сказав: „Я прощити за словом твоїм.

21 Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей Край.

22 Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробовували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого,

23 *поправді кажу*, — не побачать вони того Краю, що Я заприсяг був їхнім батькам. І всі, хто зневажав Мене, не побачать його!

24 Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконав *накази* Мої, то Я введу його до того Краю, куди він увійшов був, і потімство його оволодіє ним.

25 А амалікійянин та ханааніє-нин сидить у долині. Узавтра оберніться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!

26 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи:

27 „Аж доки цієї злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув.

28 Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: *Поправді кажу*, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам.

29 У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяти літ і вище, що нарікали на Мене.

30 *Поправді кажу*, — ви не

3 М. 1. 39

21 Ис. 6. 3.

Евр. 3. 17.

23 26. 65.

24 11. 14. 6. 9

13. 32. 1 Кор. 36
10. 10.

13. 32

27 Ис. 106. 25.

2 М. 33. 4.

29 Ис. 106. 26.

13. 17. 1 Сам. 40
15. 24.

30 26. 65.

Евр. 2. 37.

ввійдете до того Краю, що Я під-
ніс був на присягу руку Свою, що
будете перебувати в ній, —
окрім Калева, сина Єфуннеєвого,
та Ісуса, сина Навінового.

31 А діти ваші, що *про них*
казали ви: станете здобиччю
ворогові, то впроваджу Я їх, і
пізнають вони цей Край, яким
ви обридли.

32 І ваші власні трупи попада-
ють у цій пустині!

33 А ваші сини будуть блукати
на пустині сорок літ, і відпові-
дтимуть за зраду вашу, аж поки
вигинуть ваші трупи на пустині.

34 Числом тих днів, що роз-
відували ви той Край, сорок день,
будете ви нести ваші гріхи по року
за день — сорок літ, і пізнаєте,
що *значить* бути покинутими
Мною!

35 Я, Господь, говорив: *По-
правді кажу*, — оце зроблю всій
цій злій громаді, що змовляється
проти Мене: у цій пустині ви-
гинуть, і тут помирають“.

36 А ті люди, яких Мойсей по-
слав був розвідати той Край, коли
вернулися, то зробили, що вся
громада нарікала на нього, і пу-
стили злу вістку на той Край,

37 то ті люди, що пустили були
злу вістку на той Край, поми-
рали від поразі перед Господнім
лицем.

38 А Ісус, син Навінів, та Ка-
лев, син Єфуннеїв, жили з тих
людей, що ходили розвідати той
Край.

39 І говорив Мойсей ці слова до
всіх Ізраїлевих синів, — і народ
був у тяжкій жалобі!

40 І повставали вони рано вран-
ці, та й повиходили на верхів'я
гори, говорячи: „Ось ми, — і ми
підемо до місця, що Господь був
сказав, бо ми прогрішили“.

41 А Мойсей сказав: „Чому ж

* В оригіналі *jam Suf* — Очеретяного моря, і так
завжди зветься це море; по-грецькому: Червоне.

ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться!

42 Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами.

43 Бо там перед вами амаликитинин і ханаанейнин, і ви попадаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“.

44 Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідцтва Господнього та Мойсей не рúшилися з-посеред табору.

45 І зійшов амаликитинин та ханаанейнин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

Закон про жертви

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до Краю ваших осель, що Я даю вам,

3 і принесете огнюнó жертву для Господа, цілопалення, або криваву жертву на спóвнення обітницé, або в дарі, або в означених часах при спорядженні любих пахошів для Господа з худоби великої або з худоби дрібно́ї,

4 то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину *ефи* пшеничної муки, мішано́ї в чверть гіна оливи,

5 і вина для лито́ї жертви принесеш чверть гіна на цілопалення або для жертви для кожного ягняти.

6 Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини *ефи* пшеничної муки, мішано́ї в оливі третьо́ї частини гіна.

7 І вина для лито́ї жертви третю частину гіна, — принесеш пахошé любі для Господа.

8 А коли принесеш молодого бичка як цілопалення, або як жертву на спóвнення обітницé, або як миру жертву для Господа,

9 то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десятих частини *ефи* пшеничної муки, мішано́ї в оливі половини гіна.

10 І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огняна, пахошé любі для Господа.

11 Так буде робитися для одного вола, або для одного барана, або для ягняти з-поміж овець, або з-поміж кіз.

12 За числом жертв, що принесете, так зробіте для кожної, за числом їх.

13 Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огнюнó жертву, пахошé любі для Господа.

14 А коли з вами буде тимчасово мешкати прихóдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огнюнó жертву, пахошé любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він.

15 Збори, — постанова одна для вас та для прихóдька, що мешкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихóдько буде перед Господнім лицем!

16 Один закон і одна постанова буде вам і прихóдькові, що мешкає тимчасово з вами“.

Принішення для Господа.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

18 „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до Краю, що Я впроваджую вас туди,

19 то станеться, коли ви їстимете хліб того Краю, — ви принесете принішення для Господа.

44 5 М 1 33

45 21. 3 5 М 1 44

2 35. 10.

3 15. 8. 3 М 1 16

9 11. 2 М. 15 12 49. 3 М. 24. 22

4 3 М 2 1 6 11

2 М. 12. 49 3 М 1 16

35. 10.

18

20 Як початок діж ваших, калача принесете на приношення, — як приношення току, принесете його.

21 Від початку діж ваших дасте Господеві приношення, — *постанова* для ваших поколінь!

Жертва за помилковий гріх.

22 А коли ви помилитеся, і не виконаєте всіх тих заповідей, що Господь говорив до Мойсея,

23 усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі для ваших поколінь,

24 то станеться, коли зроблено помилку через недбгляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка, молоде з великої худоби, на цілопалення, на пахощі любі для Господа, а хлібна його жертва та лита жертва його за постановою, і козла на жертву за гріх.

25 І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих, і буде прощено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну для Господа та жертву свою за гріх перед лице Господнє за свою помилку.

26 І буде прощено всій громаді Ізраїлевих синів та прихоськові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий гріх усього народу.

27 А якщо згрішить помилково одна душа, то вона принесе одnorічну козу на жертву за гріх.

28 І очистить священик ту душу, що помилилась, що згрішила помилково перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прощено їй.

29 Тубільцєві серед Ізраїлевих синів та прихоськові, що мешкає тимчасово серед них, — закон один буде вам для того, хто зробить гріх помилково.

20 з М. 23. 10, 11.

Ев. 37. 6.

21 15. 23.

2 М. 16. 27.

24 з М. 4. 13.

3 М. 24. 12.

15. 36. 35

Ев. 7. 25. 36

2 М. 28. 28. 38

5 М. 22. 12. 1
Сам. 22. 6.
Мт. 23. 5.

30 А та душа, що зробить зухвалою рукою, — чи з тубільця, чи з прихоська, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред народу її.

31 Бо він знехтував слово Господа, і зламав Його заповідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“.

Смертна кара за порушення суботи

32 І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирав дрова суботнього дня.

33 І привелі його ті, хто знайшов його, як збирав дрова, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади.

34 І взяли його під сторожку, бо не було вирішене, що зробити йому.

35 І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усієї громади поза табір!“

36 І випроварила його вся громада поза табір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсєєві.

Кутаси на краях одеж

37 І сказав Господь до Мойсея, говорячи:

38 „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутаси на краях своїх одеж, вони й їхні покоління, і дадуть на кутаса полі блакитну нитку.

39 І буде вона вам за кутаса, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні заповіді, і виконаєте їх, і не будете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучи, ви зраджуєте,

40 щоб згадували ви та виконували всі Мої заповіді, — і будьте святі для вашого Бога!

41 Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

Бунт Корея проти Мойсея

16 І взяли Корей, син Іцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датан, і Авірон, сини Еліявові, та Он, син Пелета, сини Рувімові,

2 та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, закликувані на збори, люди вельможні.

3 І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Дбось вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несетеся понад зборами Господніми?“

4 І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє.

5 І промовив він до Корей та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хто Його та хто святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе.

6 Зробіть ви оце: візьміть собі кадильніці, Корейю та вся громадо твою,

7 і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господнє лице зватра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Дбось вам, Левієві сини!“

8 І сказав Мойсей до Корея: „Слухайте ж, Левієві сини, —

9 чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньої скинії, і стояли перед громадою, щоб служити їй?

10 І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із

41 1 М. 17. 7. 2
М. 20. 2.

1 26. 9.

2 2 М. 18. 21.
22

2 М. 3. 8. 17. 14
13. 5.

3 20. 2.

2 М. 32. 19. 15
1 Сам. 12. 3

4 14. 5

5 17. 20.

7 16. 3. 6. 44.
6

9 3. 6.

2 Сам. 24. 17. 21
Дії 2. 40. 2
Кор. 6. 17.

тобою; а ти будеш домагатися ще й священства?

11 Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарон, — щоб він, що ви ремствуєте проти нього?“

12 І послав Мойсей та Аарон закликати Датана й Авірона, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо!“

13 Чи мало того, що ти вивів нас із краю, який тече молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельможею?

14 Ти не впровадив нас ані до Краю, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля та виноградники. Чи ти вибереш очі цим людям? Не вийдемо!“

15 А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього принищення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“

16 І сказав Мойсей до Корей: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарон узавтра.

17 І візьміть кожен свою кадильницю, і покладіть на неї кадила та й принесете перед Господнє лице кожен кадильницю свою, двісті й п'ятдесят кадильних, і ти та Аарон, кожен кадильницю свою!“

18 І взяли кожен кадильницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скинії заповіту, а також Мойсей та Аарон.

19 І Корей зібрав на них усю громаду до входу скинії заповіту. І показалася слава Господня всій громаді!

20 І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи:

21 „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх умить!“

22 А вони попадали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

24 „Скажи до громади, говорячи: Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корєа, Датана й Авірона!“

25 І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним старші Ізраїлеві.

26 І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не торкніться до всього, що їхнє, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“

27 І вони відступилися від місця мешкання Корєа, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датан та Авірон вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні.

28 І сказав Мойсей: „Очим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з мого вигадки.“

29 Якщо вони повмирають, як умирає кожна людина, і їх спіткає доля кожної людини, то не Господь послав мене!

30 А коли Господь створить щось нове, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхнє, і вони зійдуть живі до шеблу,² то пізнаєте, що люди образили Господа“.

31 І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступилася та земля, що під ними!

32 А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домів їхні, і кожну людину, що Корєєва, та весь їх маєток.

22 2 Сам. 24. 1.
Пс. 63. 10.

33 І зійшли вони та все, що їхнє, живі до шеблу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору!

34 А весь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“

35 І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принесли кадило!

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Скажи до Елеазара, сина священника Аарона, і нехай він позбирає ті кадильніці з-посеред погорілиця, а огонь повикидає геть, бо вони освятилися,

3 кадильніці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертівника, бо принесли їх перед Господнє лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“.

4 І взяв священник Елеазар мідяні кадильніці, що принесли їх ті, що спалені, і перекували їх на покриття для жертівника,

5 пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Корєєм та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея.

Новий бунт проти Мойсея та Аарона

6 А наавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній народ!“

7 І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня!

24 16. 27.

3 М. 10. 1-2. 35

16 18.

27 26. 11.

28 Ів. 5. 36.

1. 51. 3. 10.

30 26. 10. 5 М.
11. 6. Пс. 106.
17.

14. 2. 20. 2.

32 Юд. 11.

¹ Millibbi — з мого серця; гебрійське lev серце — це також розум, думка. Див. 1 М. 6. 5.

² Шеол, šeolah — до аду див. 1 М. 37. 35.

8 І ввійшли Мойсей та Аарон до переду скинії заповіту.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

10 „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я винищу їх умити!“ І вони попадали на обличчя свої.

11 І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огню від жертовника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“.

12 І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка народу! І він поклав кадила, і очистив народ.

13 І став він поміж умерлими та поміж живими, — і затрималася та поразка.

14 І було померлих поразкою чотирнадцять тисяч і сімсот, окрім померлих у справі Корея.

15 І вернувся Аарон до Мойсея до входу скинії заповіту, а поразка припинилася.

Чудо з Аароною палицею

16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

17 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній палиці для батьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його.“

18 А Ааронове ймення напишеш на Левієвій палиці, бо одна палиця для голови дому батьків їх.

19 І покладеш їх у скинії заповіту перед ковчезом свідoctва, де Я, за умовою, буду являтися вам.

20 І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилив від Себе

нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на вас“.

21 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і далі йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять палиць. А палиця Ааронова — серед їхніх палиць.

22 І поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем у скинії заповіту.

23 І сталося наза́втра, — і ввійшов Мойсей до скинії заповіту, аж ось зацвіла Ааронова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла квіткою, і випустила дозрілі мигдالی!

24 І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лица до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли кожен свою палицю.

25 І сказав Господь до Мойсея: „Верни Ааронову палицю до ковчезу свідoctва, щоб берегти на ознаку для неслухняних синів, і спійниш їхні нарікання проти Мене, щоб не повмирили вони“.

26 І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив.

27 І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми помираємо, погинемо, усі ми погинемо!“

28 Кожен, хто наблизиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вимремо?“

Закон про Ааронових синів та про Левитів

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дім батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого священства.“

2 А також ти наблизити до себе братів своїх, плем'я Левіїне,

10 4. 22, 16. 21.

11 3. 1, 4.

Евр. 9. 4.

12 Пс. 106. 23.

20, 10. 6ф. 2 25

2 М. 40. 16.

Іс. 64. 11.

18. 8, 20.

19 2 М. 25. 22.

20 16. 5, 7.

3. 6, 18. 4.

2

плем'я батька свого, і вони злучаться з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скинією свідцтва.

3 І будуть вони виконувати твою сторожу та сторожу всієї скинії, — тільки до речей святині та до жертовника не приступлять, щоб не помирали як вони, так і ви.

4 І злучаться вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скинії заповіту, для всякої служби в скинії, а чужий не приступить до вас.

5 І будете ви виконувати сторожу святині та сторожу жертовника, щоб не було вже гніву на Ізраїлевих синів.

6 А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господеві, щоб виконувати службу скинії заповіту.

7 А ти та сини твої з тобою будете допильнювати ваше священство для всякої речі жертовника та для того, що поза завісою, і будете робити. Як службу дару даю Я священство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий“.

8 І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за приношеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову.

9 Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів!

10 На найсвятішому місці будеш ти їсти оце. Кожен чоловічої

статі буде їсти, — це буде святість для тебе.

11 А це тобі приношення їхнього дару всіх колихань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це їсти.

12 Усе найкраще зо свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплоди, що вони дадуть Господеві, — Я віддав їх тобі.

13 Первoplоди усього, що в їхньому Краю, що вони принесуть Господеві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те їсти.

14 Усе закладе між Ізраїлем буде тобі.

15 Усе, що розкриває утробу кожного тіла, що принесуть Господеві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного людини, і перворідне з нечистої худобини викупиш.

16 А викуп його: від місячного віку викупиш за твоєю оцінкою, — п'ять шеклів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер він.

17 Тільки перворідного з волів, або перворідного з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхню кров'ю окропиш жертовника, а їхній лій спалиш, як огняий жертву на любі пахощі для Господа.

18 А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегно правий буде для тебе.

19 Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“.

3 М. 10. 14. 22. 41.

Полс 2. 24.

5 17. 26.

3 М. 27. 28.

6 3. 12. 45.

7 1. 31. 17. 5.

3. 47.

3 М. 1. 9. 2. 9.

8 3 М. 6. 7-9.

9 3 М. 6. 10. 19. 29.

3 М. 2. 13.

10 3 М. 6. 9.

20 І сказав Господь до Аарона: „У їхньому Краю ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами!

21 А Левієвим синам Я дав ось кожну десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скинії заповіту.

22 І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скинії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти.

23 І буде Левіт сам виконувати службу скинії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони діди́чити спадщину.

24 бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левітам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони діди́чити спадщину.

25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

26 „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з неї Господнє приношення, — десятину з десятини.

27 І буде пораховане ваше приношення як збіжжя з току, і як повня з кадки чавила.

28 Так принесете й ви Господнє приношення зо всіх ваших десятин, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господнє приношення священникові Ааронові.

29 Зо всіх ваших дарів принесе кожен Господнє приношення, зо всього найкращого посвячення з нього.

20 18, 1, 8. 5
М. 10. 9.

Мт. 10. 10. 31
1 Кор. 9. 13.

21 3 М. 27. 30.

22 17. 5.

Евр. 9. 13. 2

3 М. 4. 16, 17. 4

26 Неем. 10. 18.

3 М. 14. 6, 31 6
11. 31. 9

3 М. 11. 24 7

8. 7. 1 Петр 9
1. 2.

30 І скажи їм: коли ви будете приносити найкраще з нього, то це порухується Левітам, як урожай току, і як урожай кадки чавила.

31 І будете їсти це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в скинії заповіту.

32 І ви не понесете через це гріха, коли будете приносити найкраще з нього, а святощів Ізраїлевих синів не збезчестите, і не помрете.

Попіл рудої ялівки й очищальна вода

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на неї не накладали ярмá.

3 І дасте її до священика Елеазара, а він виведе її поза табір. І заріжуть її перед ним.

4 І візьме Елеазар пальцем своїм її крові, та й покріпить кров'ю її перед скинії заповіту сім раз.

5 І спалиться та ялівка на його очах, — шкура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спалиться.

6 І візьме священик кедрове дерево, і ісбн та червень, та й кине до середини погорілища тієї ялівки.

7 І випере той священик шати свої та обмие тіло своє в воді, а потім увійде до табору. І буде той священик нечистий аж до вечора.

8 А той, хто палить її, випере одержу свою в воді й обмие тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора.

9 І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табіром в чистому місці, — і буде це для

громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх.

10 А той, хто збирає поніл тієї ялівки, випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає серед них тимчасово.

11 А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людїни, то буде нечистий сім день.

11 31. 19. 3 М.
21. 1.

12 Він очиститься тим *попелом* дня третього та дня сьомого, і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий.

13 Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людїни, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню скинію, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покр́плена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому.

13 3 М. 15. 31.

14 Оце той закón: коли в наметі помре людїна, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день.

14 2 М. 17. 2

15 І кожна відкрита посудина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона.

2 М. 17. 2 3

16 А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від мечá, або до померлого, або до костей людїни, або до грóбу, — буде нечистий сім день.

17 І візьмуть для того нечистого—пóроху з погорїлища жертви за гріх, і наллїють на нього живої води до посуду.

2 М. 17. 3 5

18 А чистий чоловік візьме ісо́пу, і вмочить у ту воду, та й покр́пить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до грóбу.

19 І покр́пить той чистий на

нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одягу свою й обмис в воді, — і стане чистий увечері.

20 А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святиню, — очищальна вода не була кр́плена на нього, нечистий він.

21 І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одягу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора.

22 А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора“.

Вода зо скелі

20 І вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів наро́д у Кадеші. І померла там Марі́ям, і була там похована.

2 І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона.

3 І сварився той наро́д із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми повмирали бу́лі, коли наші брати вмирали перед Господнім лицем!

4 І на́що ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб повмирали тут ми та худба́ наша?

5 І на́що ви вивели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фі́ги, ані виноград, ані гранáтове яблуко, і навіть немає напиться води!“

6 І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу скині́ї заповіту, та й попада́ли на обличчя свої. І слава Господня появилася їм!

7 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

8 „Візьми жезло,¹ та збери громаду ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх очах, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду з тієї скелі, та й набі́йш ту громаду та їхню худобу“.

9 І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому.

10 І зібрали Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“

11 І підніс Мойсей руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і вийшло багато води! І пи́ла громада та їхня худоба! . . .

12 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не ввірували в Мене, щоб явилася святість Моя на очах Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до Краю, що Я дав їм.“

13 Це вода Меріви,² де сварилися Ізраїлеві сини з Господом, і святість Його явилася їм.

Пригода з едомським царем

14 І послав Мойсей послів із Кадешу до царя едомського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти знаєш усю тяготу, що впала на нас.

15 І зійшли були наші батьки до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато часу,³ а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим.

16 І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангела, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадеші, що при самім кінці твоєї границі.

17 Нехай же ми перейдемо че-

8 17. 17. 21. 16.
Пс. 106. 41. 1
Кор. 10. 4.

9 17. 25.

10 17. 25.

2 М. 6. 1. 5. 20
М. 2. 30

11 2 М. 17. 6.
Пс. 78. 15. 16.

Суд. 11. 18. 21

12 27. 14. 5 М.
1. 37

33. 37.

13 2 М. 17. 2. 7.
Пс. 81. 8
33. 28.

5 М. 32. 50. 24

14 2 М. 18. 8

27. 13. 5 М.
10. 6.

15 2 М. 1. 13

16 2 М. 14. 19.

17 21. 21. 22.

рез твій край! Ми не підемо по-лем та виноградником, і не будемо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царською, не збóчимо ні праворуч, ні ліворуч, аж поки не перейдемо границі твоєї“.

18 І сказав до нього Едом: „Ти не перейдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“

19 І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай перейду я своїми ногами!“

20 А той відказав: „Не перейдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з численним наро́дом та з сильною рукою.

21 І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль збóчив від нього.

22 І рушили з Кадешу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори.

Ааронова смерть

23 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едомського краю, говорячи:

24 „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні,¹ бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим си́нам, через те, що ви були неслухняні наказу Моєму при воді Меріви.

25 Візьми Аарона та сина його Елеазара, та й виведи їх на Гор-гору.

26 І нехай Аарон здійме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде забраний, та й помре там“.

27 І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гору на очах усієї громади.

¹ Jeasel el ammay — нехай прилучиться до своєї рідні (або народу), це́бо: нехай помре; пор. 1 М. 15. 15. 25. 8. 35. 29. 49. 33. 4 М. 27. 13. 5 М. 32. 50

¹ Matteh — палиця, церк.-слов. жезл або жезло.

² Меріва — сварка.

³ „багато часу“ — багато часу.

28 Ізняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеазара, — і Аарон помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеазар із гори.

29 І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона увесь Ізраїлів сім тридцять день.

Мідяний змій

21 І почув ханаанейнин, цар Араду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонених.

2 І склав Ізраїль обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закліттям“.

3 І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханаанейнина, і він учинив закліттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містоті: Хорма.¹

4 І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едомський край. І підупала душа того народу в тій до-розі.

5 І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нашо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми повмирили в пустині? Бо ж нема тут хліба й нема води, а душі нашої обрідла на неспридатна їжа“.

6 І послав Господь на той народ змій сарафів,² і вони кусали народ. І померло багато народу з Ізраїля.

7 І прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих змій“. І помовив Мойсей за народ.

¹ Хорма — закліття, черем.

² Гебрейське saraf — палючий, огнистий, зміїні отруйні.

28 5 М. 10. 6.
32. 50.

2 Цар. 18. 4.
Ів. 3. 14.

2 Цар. 18. 4.
Єз. 40. 3.

1 33. 40. Пс. 68.
19.

33. 43.

33. 44.

3 Суд. 1. 17.

Суд. 11. 13. 13
18.

4 11. 1. 20. 21.

5 11. 20, 14. 2.

6 1 Кор. 10. 9.

8 І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сарафа, і вистав його на жердні. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“.

9 І зробив Мойсей мідяного змій, і виставив його на жердні. І сталося, якщо змій покусав ко-го, то той дивився на мідяного змій — і жив!

Великі війни в пустині

10 І рушили Ізраїлеві сини, і таборували в Овоті.

11 І рушили вони з Овоту, і таборували в Ійе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця.

12 Звідти вони рушили, і таборували в долині Зереду.

13 Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та амореянином.

14 Тому розповідається в „Книжцї воєн Господніх“:

„Вагев у Суфі,
і потоки Арнону,

15 і спад потоків,
що збівив на місце Ару,
і на моавську границю опер-
тий“.

16 А звідти до Бееру¹. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери народ, і нехай Я дам їм воду“.

17 Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню:

„Піднесися, кринице, спі-
вайте про неї!

18 Криниця, — вельмобіж ко-
пали її,

її викопали народні до-
стойники

бездом, безділами своїми“.

А з Мідбару до Маттани,

¹ Беер — криниця.

19 а з Маттани до Нахаліїлу, а з Нахаліїлу до Бамоту,

20 а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що звершена до пустині.

21 І послав Ізраїль послів до Сигона аморейського царя, говорячи:

22 „Нехай я перейду в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царською дорогою, а як поки перейдемо землю твою“.

23 І не дав Сигон Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йоггі, і воював з Ізраїлем.

24 І вдарив його Ізраїль вістрям меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону.

25 І позабирав Ізраїль усі ті міста. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його.

26 Бо Хешбон місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону.

27 Тому й розповідають кобзарі:

„Підій до Хешбону, нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигонове.

28 Бо вийшов огонь із Хешбону, а полум'я з міста Сигонівого,

він місто моавське пожер, володарів арнонських висот.

29 Горе тобі, о Моаве, ти згинув, народі Кемшів!

20 5 М. 3. 17
45

16 15 2

22 20. 17.

42 1

23 5 М. 2. 32

5 М. 3. 1. 10
29 7

24 Ам. 2. 9
16 136 19

Ег. 8. 22, 10.
28, 30, 32.

33 58 37 14 1

29 Суд. 11. 24.
1 Цар. 11. 7.
33.

Він зробив був синів своїх утікачами,

а дочок своїх *дав* у неволю Сигону, царю аморейському.

30 І розбили ми їх, згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“.

31 І Ізраїль осів в аморейському краї.

32 І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи аморейнянином, що *жив* там.

33 І повернулись вони, і пішли дорогою Башану. І вийшов Ог, цар башанський, насупроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї.

34 І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні.

35 І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

Балак і Валаам¹

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці присрихонського Пордану.

2 І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль аморейянинові.

3 І дуже злякався Моав того народу, бо він *був* великий. І настрашився Моав Ізраїлевих синів.

4 І сказав Моав до мідіянських старших: Тепер повинсцѣбує оця громада всі наші околиці, як

¹ Гейрейське Balak, Віґам, грецьке Βαλακ, Валаац, церковно-слов'янське Балакъ, Балаамъ.

вискубує віл польову зеленину“.
А Балак, син Ціппорів, *був* того часу моавським царем.

5 І послав він послів до Валаама, Беорового сина, до Петору, що над Річкою,¹ до краю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрив він поверхню землі, і сидить навпроти мене.

6 А тепер ходи ж, прокляни мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потраплю вдарити його, і вижену його з краю, бо знаю, що кого ти поблагословиш, той благословенний, а кого проклянеш, — проклятий“.

7 І пішли моавські старші та старші Мідіану, — а *дарунки* за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова.

8 А він їм сказав: „Ночуйте тут цієї ночі, і я перекажу вам слово, як Господь промовлятиме до мене“.
І зостались моавські вельможі в Валаама.

9 І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“

10 І сказав Валаам до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати:

11 Ось народ виходить з Єгипту, і закрив поверхню землі; тепер іди ж, прокляни мені його, — може я потраплю воювати з ним, і вижену його“.

12 І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не проклянеш того народу, бо благословенний він!“

13 І встав Валаам уранці та й сказав до Балакових вельмож: „Вертайтеся до свого краю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“.

14 І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам піти з нами“.

15 А Балак знову послав вельмож, більше й поважніших від тих.

16 І прибули вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуєся прийти до мене,

17 бо справді дуже вшаную тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“

18 І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то *й тоді* я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику.

19 А тепер посидьте й ви тут цієї ночі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“.

20 І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — те ти зробиш“.

21 І встав Валаам уранці, і осідлав свою ослицю, та й пішов із моавськими вельможами.

22 І запалився гнів Божий, що він іде. І став Ангел Господній на дорозі за перешкоду йому, а він їде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним.

23 І побачила та ослиця Господнього Ангела, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збочила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збочила на дорогу.

24 І став Ангел Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї *сторони*, і стіна з цієї.

5 22. 11. 31. 8.
Гр. 24. 9. 06.
2. 16.

24. 13. 1 Цар. 18
13. 8.

7 22. 18. 2 М. 23.
8. Дії 8. 20.

9 Іс. 39. 3.

11 22. 3. 17
22. 32 22

1 М. 3. 24. 1 23
Хр. 21. 16.

¹ Тут Річка — це Ефрат.

25 І побачила та ослиця Господнього Ангола, і притиснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив.

26 І Ангол Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збочити ні праворуч, ні ліворуч.

27 І побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм.

28 І відкрив Господь уста селиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, що ти оце тричі вдарив мене?“

29 І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“

30 І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“

31 І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його вітягнений меч у руці його. І схилився він, і впав на обличчя своє.

32 І сказав до нього Ангол Господній: „Нащо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною.

33 І побачила мене ця ослиця, і збочила перед лицем моїм ось власне тричі. І коли б вона не збочила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою.“

34 І сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це зле в очах твоїх, то я вернуся собі.“

35 І сказав Ангол Господній до

Валаама: „Іди з цими людьми, і те слово, що скажеш тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельможами.

36 І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на краю границі.

37 І сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“

38 І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладе в уста мої, його тільки я буду промовляти.“

39 І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту.

40 І приніс Балак на жертву худобу велику та худобу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним.

41 І сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

Благословення й пророцтва Валаамові

23 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертьвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів.“

2 І зробив Балак, як Валаам говорив. І приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жертьвнику.

3 І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм цілопаленням, а я піді, — може стріну Господа навпроти себе, і щоб Він об'явить мені, я перекажеш тобі“. І він пішов на лису гору.

4 І стрівав Валаамові Бог, і сказав він Йому: „Сім жертьвників

28 2 Петр. 2. 16.

23. 12. 26 38

30 1 М. 48. 15.

31 22. 23. Гр. 5.
13. Дан. 10. 7.

25. 3. 41

23. 29. 1

Гр. 3. 21 3

склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику“.

5 І вклав Господь слово до Балаамавих уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“.

6 І вернувся він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, він та всі вельможі моавські.

7 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав:

„Із Араму мене припровадив Балак,

цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова,

а йди ж, скажи зло на Ізраїля!

8 Що ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його?

І що ж буду казати зло на того, що гніву на нього не має Господь?

9 Бо я бачу його з вершка селі,

і з пагірків його оглядаю, — тож народ пробуває самотно,

а серед людей не рахується.

10 Хто ж перелічив порох Яковів,

і хто зраховував пил Ізраїлів?

Хай душа моя вмере смертю праведних,

і кінець мій хай буде такий, як його!“

11 І сказав Балак до Балаама: „Що ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословив їх!“

12 А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, що Господь вкладе в мої уста, я буду пильнувати, щоб те говорити?“

13 І сказав до нього Балак:

„Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, *мого ворога*, звідти!“

14 І він узяв його на Седє-Цофим,¹ на верхів'я Писрі,² і збудував сім жертівників, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.

15 І сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопаленням, а я стріну там *Господа*“.

16 І стрів Господь Балаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернися до Балака, і будеш так промовляти“.

17 І прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Що ж говорив Господь?“

18 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав:

„Устань же, Балаку, та й слухай,

нахили своє ухо до мене, о сину Циппорів!

19 Бог не чоловік, щоб неправду казати,

і Він не син людський, щоб Йому жалкувати.

Чи ж Він був сказав — і не зробіть,

чи ж Він говорив — та й не виконає?

20 Оце — я одержав наказа — поблагословити,

і поблагословив Він, і я того не відверну!

21 Не видно страждання між Яковом,

і не закримітно нещастя в Ізраїлі, —

з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя!

¹ Седє-Цофим — поле вартівників.

² Писра — верхів'я.

- 22 Бог, що вивів був їх із Єгипту,
Він для нього, — як міць одноріччя!
- 23 Бо нема ворожби поміж Яковом,
і чарів нема між Ізраїлем, —
тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві.
щоб Бог учинив.
- 24 Тож устане народ, як левиця,
і підійметься він, немов лев!
Він не ляже, аж поки не
буде він жерти здобичу,
і аж поки не буде він пить
кров забитих!"
- 25 І сказав Балак до Валаама:
„Ні проклинати — не проклинай
його, ні благословити — не благословляй його!"
- 26 І сказав Валаам, і відповів
до Балака: „Чи ж не казав я тобі,
говорячи: Усе, щоб буде промовляти Господь, те зроблю?"
- 27 І сказав Балак до Валаама:
„Ходи ж, візьму тебе *це* до іншого
міста, може сподобається в
Божих очах, і ти звітти проклянеш мені його!"
- 28 І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звёрнений до пустині.
- 29 І сказав Валаам до Балака:
„Збудуй мені тут сім жертівників,
і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів!"
- 30 І зробив Балак, як сказав
був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.
- 24** І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбу, і звернув лице своє до пустині.
- 2 І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за своїми племенами. І на ньому був Дух Божий!
- 3 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав:
„Мова Валаама, сина Беорового,
і мова мужа з очима відкритими,
4 це мова того, хто слухається Божих слів,
хто бачить видіння Всемогутнього,
що падає він, але очі відкриті йому.
- 5 Які, Якове, гарні намети твої,
місця перебування твого, Ізраїлю!
- 6 Вони розтяглися, немов ті долини,
немов ті садки понад річкою,
вони як дерева алійні, що Господь насадив,
як кедри над водами!
- 7 Вода потече з його відер,
а насіння його — над великими водами.
Пого цар стане вищий за Араа,
- і царство його піднесеться.
- 8 Із Єгипту Бог вивів його,
Він для нього — як міць одноріччя!
Поїсть він людей, що ворожі йому,
і їхні кості потрощать,
а стріли його поламає.
- 9 Нахилився він, ліг, немов лев,
і як левиця, — хто підійме його?
- Хто благословляє тебе — той благословенний,
а хто проклинає тебе — той проклятий!"
- 10 І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балак до Валаама:

„Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі!

11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: кінче пошану тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“.

12 І сказав Балаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи:

13 Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й *тоді* я не зможу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь, те я буду говорити!

14 А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщу тобі, що зробить той народ своєму народові на кінці днів“.

15 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав:

„Мова Балаама, сина Беороваго,
і мова мужа з очима відкритими.

16 мова того, хто слухається Божих слів,
і знає думку Всевишнього,
хто бачить видіння Всемогутнього,
що падає на він, але очі відкриті йому.

17 Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький!

Сходить зоря *он* від Якова,
і підіймається бєрло з Ізраїля, —

ламає він скроні Моава
та черепа всіх синів Сифа!

18 І стане Едом за спадщину,
і стане Сеїр за посілість своїх ворогів,

а Ізраїль робитиме справи великі!

Мих. 5 2 19

11 Ис. 5. 44

24 24 2 М

1 14

Буд. 1 16

13 22 18

15 23. 7. 18. 24.

5

24 29 1 М

10. 21. Ис. 23.

1.

16 24 4

2 Сам. 17 29 25

17 Єр. 48. 45.

Мт. 2 2

31. 16. Пс. 16. 2

5 109. 28

5 М. 4. 3. Ос.

9 10

19 І той запанує, хто з Якова,
і вигубить рештки із міста“.

20 І побачив він Амалика, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав:

„Початок народів — Амалик,
та загине наприкінці й він!“

21 І побачив він кенейнина, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав:

„Міцна ця оселя твоя,
і поклав ти на скелі гнізд своє!

22 Але вигублений буде Каїн,
незабаром Ашшур поневолить тебе!“

23 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав:

„О, хто ж буде жити,
як зачне Бог робити оце?

24 І кораблі *припливуть* від китеїв,

і Ашшура впокорять, і
Евера впокорять.

Та загине наприкінці й
він!“

25 І встав Балаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

Розпуста Ізраїля

25 І осівся Ізраїль у Шіттимі, і народ зачав ходити на розпусту до моавських дочок,

2 а вони закликали народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся богам їхнім.

3 І Ізраїль приліпився був до неорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля.

4 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів народів, та й повійши їх для Господа навпроти сонця. І відвернеться палючий Господній гнів від Ізраїля“.

5 І сказав Мойсей до Ізраїлевих суддів: „Позабивайте кожен

мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала¹¹.

6 Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту.

7 І побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв списа в свою руку.

8 І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до середини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її череву. І була стримана поразка Ізраїлевих синів.

9 І померло в поразці двадцять і чотири тисячі.

10 І промовів Господь до Мойсея, говорячи:

11 „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лють від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горливості.

12 Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир.

13 І буде йому та насінню його по ній заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів¹⁴.

14 А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зімірі, син Салу, начальник батькового дому Симеона.

15 І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні.

16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

17 „Ненавидіти мідіянітів, і будете їх забивати!

18 Бо ж вони ненавидять вас у

6 25. 14.

7 Пс. 106. 30.
119. 158.

1 2. 3.

8 17. 15.

5 М. 34. 1.

9 1 Кор. 10. 8.

11 2 Кор. 11. 2.

1 М. 46. 8. 2
М. 6. 14.

12 Мал. 2. 5.

16. 1. 2.

15 31. 8.

16. 31. 32. 26. 10
5. 5 М. 11. 6.
Пс. 106. 17.

1 М. 46. 10.

17 31. 2.

18 Об. 18. 6.

своїх підступах, що зводили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора.

19 І сталося по поразці,

Новий перепис військових

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи:

2 „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі.

3 І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степах над прифронським Йорданом, говорячи:

4 „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського краю¹“.

5 Рувім, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв,

6 від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв.

7 Оце Рувимові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять.

8 А сини Паллуєві: Еліяв.

9 А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликани громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона в Коревій громаді, коли вони підбурювали на Господа.

10 І відкрыла земля свої уста, та й поглинула їх та Корей при смерті тієї громади, коли огонь пожег був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку.

11 А Кореві сини не померли.

12 Сини Симеєнові за їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, ві Яхіна — рід Яхінів,

- 13 від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів.
- 14 Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті.
- 15 Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Харрі — рід Харріїв, від Шуні — рід Шуніїв,
- 16 від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв,
- 17 від Арода — рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв.
- 18 Оце роди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот.
- 19 Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанським Краї.
- 20 І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелін, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів.
- 21 А Перцеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів.
- 22 Оце Юдині роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот.
- 23 Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввін,
- 24 від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів.
- 25 Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста.
- 26 Сини Завулонові за їхніми родами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів.
- 27 Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот.
- 28 Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Єфрём.
- 29 Сини Манасіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів.
- 30 Оце Гілеадові сині: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків,
- 31 і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів,
- 32 і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід Хеферів.
- 33 А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца.
- 34 Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот.
- 35 Оце Єфрёмові сині за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелахів, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів.
- 36 А оце Шутелахові сині: від Ерана — рід Еранів.
- 37 Оце роди Єфрёмових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сині за їхніми родами.
- 38 Сини Веніямінові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів,
- 39 від Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів.
- 40 А сині Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів.
- 41 Оце Веніямінові сині за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот.
- 42 Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами.
- 43 Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста.
- 44 Асирові сині за їхніми родами: від Імни — рід Імнин, від Ішві рід Ішвіїв, від Берії — рід Беріїв.
- 45 Сини Берії: від Хевера —

рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів,

46 а ймення Асірової дочкї Сарах.

47 Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста.

48 Сини Нефталімові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв,

49 від Єцера — рід Єцерів, від Шіллема — рід Шіллемів.

50 Оце роди Нефталімові за їхніми родами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста.

51 Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістьсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять.

52 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

53 Для цих буде поділений Край у спадок за числом імен.

54 Численному примножиш спадщину його, — а малому зміниши спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його.

55 Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племен їхніх батьків.

56 За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим.

57 А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Гершона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв.

58 Оце роди Левіїв: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Корейів, а Кегат породив Амрама.

59 А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила її Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям.

60 І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Ітамар.

48 1 Хр. 7. 13.

5 М. 34. 1, 8. 63

5 М. 2. 14. 64
16.

14. 29. 65

54 33. 54

55 33. 54. Гр. 14. 2.

26. 33. Гр. 17. 1
3.

57 3. 16-18. 2 М. 6. 16.

58 2 М 2 1. 6
20.

16. 2. 29. 3

59 2 М 2 1. 6
20.

61 А Надав та Авігу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господнє лице.

62 І були їхні перелічені двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів.

63 Оце перелічені Мойсея та священика Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над присирхонським Породаном.

64 А серед тих не було *вже* нікого з перелічених Мойсея та священика Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Синайській пустині,

65 бо бо Господь був сказав їм: „Конче помираєте ви на пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калєва, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навіинового.

Постанова про спадщину

27 І прийшли дочки Целофхада, сина Хеферового, сина Гілеадового, сина Махірового, сина Манасіїного, з родів Манасії, сина Йосипового, а оце ймення дочок його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірпа.

2 І стали вони перед Мойсєєм і перед священиком Елеазаром та перед начальниками, і всією громадою при вході скинії заповіту, говорячи:

3 „Наш батько помер у пустині, і він не був серед громади змовників на Господа в Коресвій громаді, бо він помер за свій гріх, а синів він не мав.

4 Чому ймення нашого батька буде відняте з-поміж його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“

5 І приніс Мойсей їхню справу перед Господнє лице.

6 І сказав Господь до Мойсея, говорячи:

7 „Целофхадові дочки слушно говорять. Конче даси їм володіння спадкові серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька.

8 А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробіте, щоб спадок його перейшов дочці його.

9 А якщо в нього немає дочок, то дасте спадщину його братам його.

10 А якщо в нього немає братів, то дасте спадок його братам батька його.

11 А якщо в його батька немає братів, то дасте спадщину його рідичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. А це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсєєві“.

Наступник Мойсєів

12 І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той Край, що Я дав Ізраїлевим синам.

13 І побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарон,

14 бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очах“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін.

15 І промовив Господь до Мойсея, говорячи:

16 „Нехай призначить Господь, Бог духів і кожного тіла, чоловіка над громадою,

17 що вийде перед ними, і що

5 3 М. 24. 12.

7 36. 2.

5 М. 3. 21.

Дії 6. 6.

2 Цар. 2. 9, 15. 20
1 Сам. 15. 30.

2 М. 28. 30.

11 10. 8, 19. 10.

2 М. 40. 16.

8. 10. Дії 8.
17. 18.

12 5 М. 32. 48,
49.

13 20. 24, 28.

28. 6. 3 М. 3.
5.

14 20. 12. 5 М.
4. 21.

2 М. 29. 38,
39.

16 16. 22.
17 5 М. 31. 2.
Мт. 9. 36. Мр.
6. 34.

2 М. 27. 20,
29. 40.

вийде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“.

18 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навиногового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього.

19 І поставиш його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах.

20 І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів.

21 І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього віроку уриму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“.

22 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою.

23 І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

Постанови про різні жертви

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огоньних Моїх жертов, пахощі любі Мої, щоб принісоти Мені означеного часу.

3 І скажи їм: Оце огоньна жертва, що принесете Господєві: безвадні однорічні ягнята, — двоє на день, цілопалення завіади.

4 Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш надвечір.

5 І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в товчений оливі чверть гіна.

6 *Це* стане цілопалення, принесене на Синайській горі на пахощі любі, огняна жертва для Господа.

7 А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа.

8 А друге ягня принесеш надвечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву литу його, — *це* огняна жертва, любі пахощі для Господа.

9 А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оліві, і жертва лита його.

10 *Це* суботнє цілопалення щосуботи його, — окрім цілопалення сталого та його литої жертви.

11 А першого дня ваших місяців принесете цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних,

12 і три десяти *ефи* пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оліві, для одного бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оліві, для одного барана,

13 і по десятій частині *ефи* пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оліві, для одного ягняти. *Це* цілопалення, пахощі любі, огняна жертва для Господа.

14 А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бика, а третина гіна для барана, а четвертина гіна для ягняти. *Це* новомісячне цілопалення кожного молодика, для всіх молодиків року.

15 І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім сталого цілопалення, і лита жертва його.

16 А першого місяця, чотир-

3 М. 23. 6.

25. 26.

12 28. 28.

2 М. 34. 22.

29. 2. 8.

16 2 М. 12. 18.

3 М. 23. 5, 6.

надцятого дня місяця — Пасха для Господа.

17 А п'ятнадцятого дня того місяця — свято, сім день опріснокі їсти.

18 Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити.

19 І принесете огняну жертву, цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас.

20 А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оліві, принесете три десяти *ефи* для бичка й дві десяти для барана.

21 По десятій частині *ефи* принесеш для одного ягняти, *так* для семи ягнят.

22 І одного козла жертви за гріх на очищення вас,

23 окрім цілопалення ранку, що *належить* до сталого цілопалення, принесете оце.

24 Як оце, будете приносити щоденно сім день хліб огняної жертви, любі пахощі для Господа; окрім сталого цілопалення буде *це* принесене, і лита жертва його.

25 А сьомого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити.

26 А дня первоплодів, коли приносите нову хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити.

27 І принесете цілопалення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят однорічних.

28 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оліві, три десяти *ефи* для одного бичка, дві десяти для одного барана,

29 по десятій частині *ефи* для одного ягнати, *так* для семи ягнат.

30 Козел один, на очищення вас,

31 окрім сталого цілопалення та хлібної його жертви *це* принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

Жертви в свята

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не буде робити, *це* буде для вас день сурмлення.

2 І спорядиті цілопалення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних.

3 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті *ефи* для бичка, дві десяті для барана,

4 і одна десята для одного ягнати, *так* для семи ягнат,

5 і один козел, жертва за гріх, на очищення вас,

6 окрім новомісячного цілопалення й хлібної його жертви та цілопалення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жертв за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна жертва для Господа.

7 А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити.

8 І принесете цілопалення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнат — семеро, безвадні будуть у вас.

9 А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три

десяті *ефи* для бичка, дві десяті для одного барана,

10 по десятій для одного ягнати, *так* для семи ягнат.

11 Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопалення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертв.

12 А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не буде робити, і будете святкувати сім день для Господа.

13 І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринадцятеро, барани — два, однорічних ягнат — чотирнадцятеро, безвадні будуть вони.

14 А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті *ефи* для кожного з тринадцяти бичків, дві десяті для одного барана, для двох баранів,

15 і по десятій для кожного з чотирнадцяти ягнат,

16 і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення, його хлібної жертви та його жертви литої.

17 А другого дня: бички, молоде з великої худоби, — дванадцятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні.

18 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнат — за числом їх, за постановою.

19 І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення й хлібної його жертви та їхніх литих жертв.

20 А третього дня: бички — одинадцятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні.

21 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для

8 М. 23. 34. 12
16. 7. 2.

1. М. 28. 29.
2. 17. 20. 23. 13

2. 28. 11. 19. 27.

6. 28. 14.

9. 4.

7. 3. М. 16. 29.

8. 29. 2.

баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою.

22 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення й його хлібної жертви та його литої жертви.

23 А четвертого дня: бички — десятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні.

24 Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою.

25 І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення їхньої хлібної жертви та їхньої литої жертви.

26 А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні.

27 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою.

28 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви.

29 А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні.

30 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою.

31 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литих жертв.

32 А сьомого дня: бички — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні.

33 А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою.

3 М. 23. 36. 35

1 М. 28. 20. 4. 3
М. 27. 2. Екз.
5. 4

30. 17.

30. 8. 12.

34 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литої жертви.

35 А восьмого дня буде для вас віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити.

36 І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бичка — одного, барана — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні.

37 Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою.

38 І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви.

39 Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дарів, для ваших цілопалень, і для ваших хлібних жертв, і для ваших литих жертв, і для ваших жертв мирних“.

Про обітниці й зарок

30 І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсєєві.

2 І Промовляв Мойсей до голів племен Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав:

3 Коли хто складає обітницю для Господа або присягне присягу заректі зарόка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст.

4 А жінка, коли складає обітницю для Господа, і заречє зарόка в домі свого батька в своїй молодості.

5 І почує її батько обітницю її та зарόка, що зарекла на свою душу, та буде мовчати її батько її, то будуть важні всі обітниці її, і

4

5

буде важний кожен зарік її, що вона зарекла на душу свою.

6 А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітницї її та зарокї її, що зарекла на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить їй, бо її батько заборонив їй.

7 А якщо буде вона заміжня, а обітницї її на ній або мова уст її, що зарекла на душу свою,

8 і почув її чоловік, і буде мовчати їй того дня, коли почув, то будуть важні обітницї її, і зарокї її, що зарекла на свою душу, будуть важні.

9 А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневажнить обітницї її, що на ній, і мову уст її, що зарекла на свою душу, то Господь пробачить їй.

10 А обітниця вдови та розвєденої, усе, що зарекла на свою душу, буде важне на ній.

11 А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зарекла зарок на свою душу присягою,

12 а чоловік її чув та змівчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітницї її, і кожен зарік, що зарекла на свою душу, буде важний.

13 А якщо справді уневажнить їх чоловік її того дня, коли він почув, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зароків душі її, не буде важне, — її чоловік уневажнив їх, і Господь пробить їй.

14 Кожна обітниця й кожна присяга зарок упокори́ти свою душу, — чоловік її зробить важною, або чоловік її уневажнить її.

15 А якщо чоловік її, замовчуючи, буде мовчати їй з дня на день, то зробить важними всі її обітницї, або всі її зарокї, що на ній;

зробив їх важними, бо він мовчав їй того дня, коли був почув.

16 А якщо справді уневажнить він їх по тому, як був почув, то понесе він гріх її.

17 Оце постанови, що Господь наказав був Мойсєєві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між батьком та його дочкою в її молодості в домі батька свого.

Вигублення мідіянітів і поділ дообичі

31 І Господь промовляв до Мойсєя, говорячи:

2 „Пімстї мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, потім будеш придучений до своєї рідні“.

3 І промовив Мойсей до народу, говорячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідян, щоб дати Господню пімсту на мідян.“

4 По тисячі з племєні зо всіх Ізраїлевих племєн пошлете до війська.

5 І були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з племєні — дванадцять тисяч узбросних для війська.

6 І послав їх Мойсей — тисячу з кожного племєні — до їх війська, і Пінхаса, сина священника Елеазара, на війну, і святий посуд, і сурми для сурмлення в його руці.

7 І рúшили війною на Мідяна, як наказав був Господь Мойсєєві, і позабивали кожного чоловічої статі.

8 І крім тих забитих, позабивали мідіяньських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Рєву, і п'ять мідіяньських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем.

9 І полонили Ізраїлеві сини мідіяньських жінок і їхніх дітей, і всю їхню худобу, і всі їхні стада та вєсь їх маєток пограбували.

30 1

17

8 30 5

20, 24, 25, 17, 27, 13.

2

10, 9, 26, 7.

6

1 М. 34. 25.

7

14 3 М. 16. 29.

22. 5. Єр. 13. 21.

8

10 А всі їхні міста по їхніх осадах та всі їхні оселі попалили огнем.

11 І позабирали вони все захоплене й усю здобич, людей та худобу.

12 І вони привели до Мойсея й до священника Елеазара та до громади Ізраїлевих синів полонених і здобич, і захоплене до табору, до моавських степів, що над приєрихонським Породаном.

13 І вийшли Мойсей і священник Елеазар та всі начальники громади назустріч їм поза табір.

14 І розгнівався Мойсей на військових провідників, тисячників та сотників, що верталися з війська тієї війни.

15 І сказав до них Мойсей: „Чи ви по zostавили живими всіх жінок?

16 Тож вони були для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відступлення від Господа через Пеора! І була поразка в Господній громаді.

17 А тепер позабивайте кожного хлопця між дітьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім ложі, повбивайте.

18 А всіх молодих жінок, що не познали мужеського ложа, зоставте живими для себе.

19 А ви пробудьте поза табором сім день. Кожен, хто забив когось, і кожен, хто доторкався трупа, очистьтеся дня третього й дня сьомого ви та ваші бранці.

20 І ви очистите кожну одежу, і кожну шкурану річ, і все зроблене з козиної вовни, і кожну дерев'яну річ“.

21 І сказав священник Елеазар воїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закону, що Господь наказав був Мойсєєві:

22 Тільки золото й срібло, мідь, залізо, цїну та олово,

11 5 М. 20. 14.

12 22. 1.

14 22. 8

16 25. 1

17 Суд. 21. 11.
31. 47.

19 19. 11. 18. 3
М. 15. 13.

1 М. 6. 22. 2
М. 7. 10.

23 кожну річ, що видержить в огні, перепровадите через огонь, — і стане чиста, тільки *перше* очисальною водою очиститься; а все, що не видержує огню, перепровадите через воду.

24 І виперете одежу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табору“.

25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

26 „Перелічи здобич бранців між людьми й між худобою ти й священник Елеазар та голови батьківських домів громади.

27 І поділиш ту здобич пополювині між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою.

28 І принесеш данину для Господа від військових, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людини й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної.

29 З їхньої половини візьми, і даси священникові Елеазарові як Господнє приношення.

30 А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного війняного з п'ятидесяти — з людини, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії“.

31 І зробив Мойсєй та священник Елеазар, як Господь наказав був Мойсєєві.

32 І була здобич, по зоставленню грабунку, що захопили були військові: дрібної худоби — шістьсот тисяч і сімдесят тисяч і п'ять тисяч.

33 А худоба велика -- сімдесят і дві тисячі.

34 І осли -- шістьдесят і одна тисяча.

35 А душ людських із жінок, що не пізнали мужеського ложа, усіх душ -- тридцять і дві тисячі.

36 І була половина, частка тих, що входили до війська, число худоби дрібної — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень.

37 І була даніна для Господа з худоби дрібної, — шість сотень сімдесят і п'ять.

38 А худоба велика: тридцять і шість тисяч, а їхня даніна для Господа — сімдесят і двоє.

39 А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня даніна для Господа — шістдесят і один.

40 А душ людських: шістнадцять тисяч, а їхня данина для Господа — тридцять і дві душі.

41 І дав Мойсей данину Господнього приношення священникові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсєєві.

42 І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що вирушали на війну, —

43 і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень.

44 А худоба велика — тридцять і шість тисяч.

45 А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень.

46 А людських душ — шістнадцять тисяч, —

47 і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вибраного одного з п'ятидесяти з людини та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожку Господньої скинії, як Господь наказав був Мойсєєві.

48 І прийшли до Мойсея старшини над тисячами війська, тисячники та сотники,

49 та й сказали Мойсєєві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувало.

50 І ми принесли Господню

жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і на-
раменник, перстень, серіжки та
нашийника на очищення наших
душ перед Господнім лицем“.

51 І взяв Мойсей та священник
Елеазар від них те золото, кожну
зроблену річ.

52 І було всього золота прино-
шення, що принесли для Господа,
— шістнадцять тисяч сімсот і
п'ятдесят шеклів від тисячників
і від сотників.

53 Військові грабували кожен
для себе.

54 І взяв Мойсей та священник
Елеазар те золото від тисячників
та сотників, і внесли його до ски-
нії заповіді, — пам'ятка для Із-
раїлевих синів перед Господнім
лицем.

Поділ зайорданської землі

32 А в Рувимових синів та в
синів Іадових були великі
стада, дуже численні. І побачили
вони край Язерський та край Гі-
леадський, а ото це місце — місце
добре для худоби.

2 І прийшли Іадові сини та сини
Рувимові, та й сказали до Мойсея
й до священника Елеазара та до
громадських начальників, говоря-
чи:

3 „Аторот, і Дівон, і Язер, і
Німира, і Хешбон, і Ел'але і Севам,
і Нево, і Беон, —

4 та земля, що Господь побив
був перед Ізраїлевою громадою, —
вона земля *добра для худоби*, а в
твоїх рабів є *худоба*“.

5 І сказали вони: „Якщо ми
знайшли ласку в очах твоїх, то
нехай дано буде ту землю твоїм
рабам на володіння. Не препро-
ваджує нас через Йордан!“

6 І сказав Мойсей до Іадових
синів та до синів Рувимових: „Чи

31. 32.

53

41 31. 29.

Дії. 23. 43.

4

48 31. 14.

49 і Сам. 30. 18,
19.

50 2 М. 35. 22.

брати ваші підуть на війну, а ви будете тут сидіти?

7 І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від переходу до того Краю, що дав їм Господь?

8 Так зробили були ваші батьки, коли я посилав їх із Кадеш-Барнеа побачити той Край.

9 І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той Край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не входити до того Краю, що дав їм Господь.

10 І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи:

11 „*Поправді кажу*, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцять літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх,

12 окрім Калева, Єфуннеевого сина, кенізеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом.

13 І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчилося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“.

14 А оце стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільшити ще палючий гнів Господній на Ізраїля.

15 Бо як ви відвернетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“.

16 А вони підійшли до нього та й сказали: “Ми побудуємо тут кошари для нашої худоби та міста для наших дітей,

17 а ми самі узброїмося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по

твердинних містах, *охраняючи себе* перед мешканцями цієї землі.

18 Ми не вернемося до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спадком своїм.

19 Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спадщина з цього боку Йордану на схід“.

20 І сказав їм Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узброїтесь на війну перед Господнім лицем,

21 і перейде кожен ваш озброєний Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою,

22 то буде здобутий той Край перед Господнім лицем, і ви потому вернетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей Край на володіння перед Господнім лицем.

23 А якщо не зробите так, то ви згрішили Господєві, і знайте, що ваш гріх знайде вас!

24 Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отар. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“.

25 І сказали Іадові сини та сини Рувімові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зроблять, як пан наш приказує.

26 Діти наші, жінки наші, стадо наше та вся наша худоба будуть там, у гілеадських містах.

27 А раби твої перейдуть, кожен військовий озброєний, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“.

28 І Мойсей наказав про них священникові Елеазарові й Ісусові, синові Навіновому, та головам батьківських домів племен Ізраїлевих синів.

29 І сказав Мойсей до них: „Якщо Іадові сини та сини

7 5 М. 1. 28.

8 13. 2.

5 М. 3. 21.

9 13. 23, 27 ...

32. 20. Гр. 1. 20
14. 4. 12.11 1 М. 50. 25
2 М. 33. 1

32. 5.

Гр. 25. 29.

13 Пс. 59. 12.

Гр. 4. 12.

29

Рувимові перейдуть із вами Йордан, кожен озброєний на війну перед лицем Господнім, і буде здобутий Край перед вами, то дасте їм гілеадський край на володіння.

30 А якщо вони не перейдуть з вами озброєні, то отримають володіння серед вас в ханаанському Краї^{30 32. 29.}.

31 І відповіли Гадові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зроби́мо.

32 Ми перейдемо озброєні перед Господнім лицем до ханаанського Краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану^{2 М. 12. 37, 14. 8.}“.

33 І Мойсей дав їм, Гадовим синам і синам Рувимовим та половині племени Манасії, Йосипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той Край по містах його, у границях міст того Краю навколо^{33 5 М. 3. 12, 29. 7. 6т. 13. 8.}.

34 І збудували Гадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер,

35 і Атарот Шофан, і Язер, і Потбегу^{2 М. 13. 20.},

36 і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердинні міста та кошари для отари^{2 М. 14. 2.}.

37 А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаїм,

38 і Нево, і Баал-Меон, змієноіменні, і Сивму, і назвали йменнями міста, що вони збудували^{2 М. 14. 22, 15. 23. 38 Іс. 16. 8, 9.}.

39 І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гілеаду, та й здобули його, і позбавили спадщини амореянина, що в ньому^{39 1 М. 50. 23. 2 М. 15. 27.}.

40 І дав Мойсей Гілеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому^{40 Іс. 60. 9.}.

41 А Нір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Нірові села^{2 М. 16. 1. 41 Єр. 13. 30. Суд. 10. 4.}.

42 А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

Походи Ізраїлевих синів по пустині

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краю за своїми військовими відділами під рукою Мойсея та Аарона.

2 А Мойсей написав їхні виходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми виходами.

3 І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту.

4 А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди.

5 І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборували в Суккоті.

6 І рушили з Суккоти й таборували в Етамі, що на краю пустині.

7 І рушили з Етаму, а вернулись до Пі-Хіроту, що перед Баал-Цефоном, і таборували перед Мір-долом.

8 І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли триденною дорогою в Етамській пустині, і таборували в Марі.

9 І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерел води та сімдесят пальм, — і таборували там.

10 І рушили з Еліму й таборували над Червоним морем.

11 І рушили з-над Червоного моря й таборували в пустині Сін.

12 І рушили з пустині Сін і таборували в Дофні.

13 І рушили з Дофки й табору-
вали в Алуші.

14 І рушили з Алушу й табору-
вали в Ріфідімі, — і не було там
води на пиття для народу.

15 І рушили з Ріфідіму й табо-
рували в пустині Сінай.

16 І рушили з пустині Сінай і
таборували в Ківрот-Гаттааві.

17 І рушили з Ківрот-Гаттаави
й таборували в Хацероті.

18 І рушили з Хацероту й табо-
рували в Рітмі.

19 І рушили з Рітми й табору-
вали в Ріммоні Переца.

20 І рушили з Ріммону Переца
й таборували в Лівні.

21 І рушили з Лівни й табору-
вали в Ріссі.

22 І рушили з Рісси й табору-
вали в Кегелаті.

23 І рушили з Кегелати й табо-
рували на горі Шефер.

24 І рушили з гори Шефер і
таборували в Хараді.

25 І рушили з Харади й табору-
вали в Макгелоті.

26 І рушили з Макгелоту й табо-
рували в Тахаті.

27 І рушили з Тахату й табору-
вали в Тераху.

28 І рушили з Тераху й табору-
вали в Мітні.

29 І рушили з Мітки й табору-
вали в Хашмоні.

30 І рушили з Хашмони й табо-
рували в Мосероті.

31 І рушили з Мосероту й табо-
рували в Бене-Яакані.

32 І рушили з Бене-Яакану й
таборували в Хорі Гідгаду.

33 І рушили з Хору Гідгаду й
таборували в Йотваті.

34 І рушили з Йотвати й табо-
рували в Авроні.

35 І рушили з Авроні й табору-
вали в Еційн-Гевері.

36 І рушили з Еційн-Геверу й

14 2 М. 17. 1

20. 22. 21. 4. 37

15 2 М. 19. 1.

20. 23.

16 11. 34. 35.

17 11. 35.

18 12. 6.

21. 1.

21. 10.

21. 11.

22. 1.

22. 1. 63. 25.

9.

31 5 М. 10. 6.

36 20. 1.

таборува́ли в пустині Цін, це —
Кадеш.

37 І рушили з Кадешу й табо-
рува́ли на Гор-горі, на краю едом-
ської землі.

38 І зійшов священник Аарон на
Гор-гору з Господнього наказу, та
й помер там сорокового року вихо-
ду Ізраїлевих синів з єгипетського
краю, п'ятого місяця, першого дня
місяця.

39 А Аарон був віку ста й два-
дцяти й трьох літ, коли помер він
на Гор-горі.

40 І почув ханаанейнин, цар
Араду, — а він сидів на півдні в
Краї ханаанським, — що йдуть
Ізраїлеві сини.

41 І рушили від Гор-гори й
таборува́ли в Цалмоні.

42 І рушили з Цалмони й табо-
рували в Пуноні.

43 І рушили з Пунону й табору-
вали в Овоті.

44 І рушили з Овоту й табору-
вали в Йс-Гааварімі, на моав-
ській границі.

45 І рушили з Йііму й табору-
вали в Дівоні Гаду.

46 І рушили з Дівону Гаду й
таборува́ли в Алмон-Дівлатаймі.

47 І рушили з Алмон-Дівлатай-
ми й таборува́ли в горах Аварім
перед Нево.

48 І рушили з гір Аварім, і
таборували в моавських степах.

49 І таборува́ли вони над Йор-
даном від Бет-Єшмоту аж до Авел-
Шіттіму в Моавських степах.

Божий наказ про мешканців Ханаану

50 І Господь промовляв до Мой-
сея в моавських степах над при-
сирхонським Йорданом, говорячи:

51 „Промовляй до Ізраїлевих
синів та й скажеш до них: Коли ви
перейдете Йордан до ханаанського
Краю,

52 то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте.

53 І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність.

54 І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі.

55 А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете.

56 І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню *те* вам¹.

Розподіл Обіцяного Краю

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

2 „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, — це *буде* той Край, що припадє вам у спадщині, ханаанський Край по границях його.

3 І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід.

4 І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Ацмону.

5 І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря.

6 А границя західня, — буде

для вас море Велике,¹ це буде для вас західня границя.

7 А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі *за границю* Гор-гору.

8 Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду.

9 І вийде границя до Зіфрону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде *вам* північна границя.

10 І визначите собі *за границю* на схід — від Гацар-Енану до Шефаму.

11 І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського² моря на схід.

12 І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Це буде для вас Край по його границях навколо¹.

13 І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені.

14 Бо взялі плем'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плем'я Іадових синів за домами батьків своїх, і половина племені Манасійного взяли спадщину свою, 15 два племені й половина племені взяли *всіє* свою спадщину з того боку приєрихонського Йордану на схід *та* на південь.”

16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

17 „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той Край на спадок: священник Елеазар та Ісус, син Навинів,

18 та візьмете по одному князеві з племені, щоб поділити той Край на власність.

19 А оце імення тих мужів: для

¹ Море Велике — море Середземне.

² Море Кінерет — море Генісаретське.

13. 22.

54 26. 54, 55.

55 Суд. 2. 3

5 М. 3. 17.

32. 33.

2 2 М. 23. 34.

3 Єр. 15. 1.

4 Єр. 15. 3.

5 М. 1. 38.

Єр. 14. 1.

11

14

17

Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв;

20 а для племені Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів;

21 а для племені Веніямінового — Елідад, син Кіслонів;

22 для племені Данових синів — князь Буккі, син Йогліїв.

23 для Йосипових синів, для племені синів Манасійних — князь Ханніїл, син Ефодів;

24 а для племені Єфремових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів;

25 а для племені Завулбових синів — князь Еліцафан, син Парнахів;

26 а для племені Іссахарових синів — князь Палтіїл, син Азана;

27 а для племені Асірових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв;

28 а для племені синів Нефтаїмових — князь Педаїл, син Аммігудів.

29 Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спадщину для Ізраїлевих синів.

Міста для Левитів і на сховища

35

Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихонським Порданом, говорячи:

2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спадку свого володіння міст на сидіння; і пасовисько для міст навколо них дасте ви Левитам.

3 І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасовиська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої звірини.

4 А пасовиська тих міст, що дасте Левитам, *будуть тягнутись* від міської стіни й назовні — тисяча локтів навколо.

5 І виміряєте поза містом на східну сторону — дві тисячі ліктів, і на південну сторону — дві

тисячі ліктів, і на західну сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — у середині. Це будуть для вас міські пасовиська.

6 А з міст, що дасте Левитам, буде шість міст на сховища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дасте сорок і два міста.

7 Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовиська.

8 А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого *дасте* більше, а від меншого — менше, кожен за спадком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:

10 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Пордан до ханаанського Краю,

11 то виберіть собі міста, — вони будуть на сховища для вас, і втече туди убійник, що заб'є душу невинне.

12 І будуть для вас ті міста на сховища перед месником, і не помере убійник, поки не стане на суд перед громадою.

13 А ті міста, що дасте, — шість міст на сховища буде для вас.

14 Три місті дасте по той бін Йордану, а три місті дасте в ханаанському Краї, — вони будуть міста на сховища.

15 Ці шість міст будуть на сховища для Ізраїлевих синів, і для прихóдька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невинне.

Закони про убійника

16 А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер,

35. 13. 2 М.
21. 13.

Gr. 21. 41.

26. 34.

15. 27

35. 6
2 Gr. 21. 2

— він убійник, буде конче забитий той убійник.

17 А якщо вдарив його каменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник.

18 Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник.

19 Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його, він заб'є його.

20 А якщо пхне його з ненависти, або кине на нього чим навмисне, а той помер,

21 або з ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; месник за кров заб'є убійника, як спіткає його.

22 А як *хто* випадково, без ненависти пхнув кого або кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям,

23 або якимбудь каменем, що від нього можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла,

24 то розсудить громада між убійником та між месником за кров за цими постановами.

25 І громада визволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста сховища його, що втік був туди. І осядє він у ньому аж до смерти найвищого священника, помазаного святою оливою.

26 А якщо убійник, виходячи, вийде з границі міста сховища його, куди втік був,

27 і знайде його месник за кров поза границями міста сховища його, і замордує месник за кров

убійника, — нема йому *вини* кривави!

28 Бо він повинен сидіти в місті сховища свого аж до смерти найвищого священника. А по смерті найвищого священника вернеться убійник до землі володіння свого.

29 І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях.

30 Коли хто заб'є кого, то *месник* за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не досить проти кого, щоб *осудити* на смерть.

31 І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий.

32 І не візьмете окупу *від змушеного* втікати до міста сховища його, щоб вернувся сидіти в Краю до смерті священника.

33 І не безчестите того Краю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчестить Край, а Краєві не прощається за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив.

34 І не занечистиш того Краю, що ви сидите в ньому, що Я пробував серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!"

Наказ про Целофхадових дочок

36 І поприходили голови батьківських *домів* родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасійного з родів Ібсипових синів, і промовили перед Мойсеем та перед князями, головами батьківських *домів* Ізраїлевих синів,

2 і сказали: „Господь наказав моему панові дати жеребком цей Край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наказу дати спадок нашого брата Целофхада його дочкам.

3 І якщо вони будуть за жінок

кому з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спадщина зо спадку наших батьків, і буде додане над спадок тому племіні, що вони стануть їм за жінок, а з жеребкя нашого спадку буде відняте.

4 А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спадщина додана до спадку племені, що стануть їм за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спадку племені наших батьків".

5 І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім наказом, говорячи: „Слушно говорять племя Ібсипових синів.

6 Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дочок, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подобається, тільки родові племені їхнього батька вони стануть за жінок.

7 І не буде переходити спадщина Ізраїлевих синів від племені до племені, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спадщини племені своїх батьків.

8 А кожна дочка, що посяде спадщину від племені Ізраїлевих синів, стане за жінку одному з роду племені батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спадком батьків своїх.

9 І не буде переходити спадок від племені до іншого племені, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спадку свого".

10 Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дочки.

11 І стали Целофхадові дочки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх.

12 Тим, що з родів синів Манасієвих, сина Ібсипового, сталив они за жінок, а їхня спадщина залишилася за племенем роду їхнього батька.

13 Оце заповіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степах над присихонським Порданом.

П'ЯТА КНИГА МОЙСЕВА:

ПОВТОРЕННЯ ЗАКОНУ

Упорядкування влади в Ізраїлі

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом,

2 одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа.

3 І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня

11 М 13 6 1
М 33 17

13 М 21 24.
33, 35

2 М 3 1

місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них,

4 по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї.

5 На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей вияснити Закону, говорячи:

6 „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Дбайте вам сидіти на цій горі!

7 **О**бверніться¹ й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на бережжі моря, — до Краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату.

8 **О**сь Я дав вам цей Край! Увійдіть, і заволодійте цим Краєм, що за нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них².

9 І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не можу я сам носити вас.

10 Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як збірі небесні!

11 Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам.

12 Як я сам понесу тяготу вашу, і тягяр ваш, і ваші суперечки?

13 Візьміть собі мужів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас³.

14 І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти на-
деш зробити“.

15 І взяв я голів ваших племін, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племін.

16 І наказав я того часу вашим судям, говорячи: „Вислуховуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихильком його.

17 Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малбо, так і великого вислухаєте, не будете

7 1 М. 15. 18.

4 М. 32. 8.

8 1 М. 12. 7, 15.
18, 17. 8.9 1. 31. 2 М. 18.
18. 22.

10 1 М. 15. 5.

6г. 1. 9.

11 2 Сам. 24. 3.

4 М. 13. 1.

15 2 М. 18. 25.

4 М. 13. 23.

4 М. 14. 1.

16 16. 19, 18. 1
Сам. 8. 3.17 16. 19, 17. 9.
2 М. 19. 15. 2
Хр. 19. 6.

боятися обличчя людини,¹ бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка для вас, принесе мені, і я вислухаю її².

18 І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите.

19 І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа.

Оглядини Обіцяного Краю й непослух Ізраїлів

20 І сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморецької гори, що Господь, Бог наш, дає нам.

21 Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей Край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“

22 А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлімо мужів перед собою, і нехай вони вислідять нам той Край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про міста, куди ввійдемо“.

23 І буля та річ добра в моїх очях, і взяв я у вас дванадцять мужа, — муж один для племени.

24 І вони відійшли, і зійшли на гору, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, *Край*.

25 І взяли вони в свою руку з плоду того Краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той Край, що Господь, Бог наш, дає нам!“

26 Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого.

27 І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „Зненавиди до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку амореянина на вигублення нас.

¹ „Обличчя людини“ — цебто: стану її.

² „Обверніться“ — це гебраїзм, зазначення початку ходи, цебто: йдіть.

28 Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Народ *той* більший та вищий від нас, міста великі й уміщені аж до неба, і навіть вельтнів¹ ми бачили там⁴¹.

29 І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх!

30 Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очах,

31 і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого приходу до цього місця.

32 Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога,

33 що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборівання, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що будете нею ходити, а хмарою вдень⁴¹.

34 І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи:

35 *Поправді кажіть*, — ніхто серед них людей, цього злого покоління, не побачить того доброго Краю, що присяг Я дати вашим батькам,

36 окрім Калева, Єфуннеєвого сина, — він побачить його, і йому Я дам той Край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він виповняв *наказа* Господнього⁴¹.

37 Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди!

38 Ісус, син Навіїв, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним.

39 А діти ваші, про яких ви сказали: „На здохч будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не

28 9. 1. 4 М. 13.
28, 32. 9.

4 М. 14. 40. 41
1 Сам. 15. 24.

30 2 М. 14. 14.
Ег. 10. 14.

31 1. 9.

18. 20. 43
33 2 М. 13. 20.

4 М. 14. 45 44

35 2 14 4 М.
14 23

36 4 М. 14. 30.

4 М. 21. 4. 1

38 31. 7. 4 М.
11. 28.

39 4 М. 14. 31.

знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним.

40 А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря⁴¹.

41 А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш⁴¹. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору.

42 Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами⁴¹.

43 І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили *наказа*, і зійшли на гору.

44 І вийшов навперейми вас амореянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять *то* бджоли, і товкли вас в Сеїрі аж до Горми.

45 І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив *Свого* вуха до вас.

46 І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки *там* ви сиділи.

Перехід через землю ісавську та моавську

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів.

2 І сказав Господь до мене, говорячи:

3 „Досить вам кружляти навколо цієї горі, — оберніться на північ!

4 А народів наказуй, говорячи: Ви переходите границі ваших

¹ У тексті: Анакові сини — велетні.

братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться!

5 Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю місця ані на стопу ноги, бо гору Сеїр Я дав Ісавові, як спадщину.

6 Іжу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати в них за срібло — і будете пити.

7 Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, не відчув ти недостачі ні в чому.

8 І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сеїрі, від дороги стępu, від Елату, і від Еїюн-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавською пустині.

9 І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не драгуй їх війною, бо Я не дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спадок“.

10 Перед тим сиділи в ньому емі, народ великий, і численний, і високий, як вєлетні.

11 Рефаями вважалися й вони, як вєлетні, а моавітяни кличуть їх: емі.

12 А в Сеїрі перед тим сиділи були гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль Краєві спадку свого, що дав їм Господь.

13 „Тепер устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми потік Зеред.

14 А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військ-

вих із табору, як Господь присягнув був їм.

15 Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до ренши.

16 І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред народу,

17 то Господь промовляв до мене, говорячи:

18 „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар.

19 І прийдеши близько до Аммонових синів, — не ненавидь їх і не драгуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“.

20 За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзуми,

21 21 народ великий, і численний, і високий, як вєлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них,

22 як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хореянами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні.

23 А аввеїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них.

Перемога над царем Сигоном

24 „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а край його зачини забирати, та й воюй з ним.

25 Того дня Я зачну наводити страх та жах перед тобою на народи під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жакнуться перед тобою“.

26 І послав я послів з пустині

2 М. 9. 3. 15

5 2. 9. 1 М. 36. 8.

1 М. 19. 38. 19

2 12 21

9 1 М. 19. 36. 47.

10 1. 28.

12 1 М. 14. 6.

13 4 М. 21. 12.

14 4 М. 14. 23.

4 М. 21. 21. 26

Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи:

27 „Нехай же я перейду в твоїм краї в дорозі, — я підую дорогою, не збоку ні праворуч, ні ліворуч. 27 4 М. 21. 22.

28 Їжу за срібло продаси мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейду я ногами, 4 М. 21. 33. 1

29 як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять ув Арі, аж перейду я Йордан до того Краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. 4 М. 21. 34 2

30 Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстівив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. 30 29. 6 4 М. 21. 23.

31 І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни володівати, щоб успадкувати його край.“

32 І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягану.

33 І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. 20 1. 16 6

34 І того часу ми здобули всі його міста, і зробили закляттям¹ кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. 34 3. 6. 7.

35 Тільки худобу забрали ми собі на здобич, та захоплене в містах, що ми їх здобули.

36 Від Ароеру, що на березі арноньського потоку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам Господь, Бог наш.

37 Тільки до краю Аммонових

синів не наблизився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

Перемога над царем Огом

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Башану. І вийшов навперейми нас Ог, цар башанський, він та весь його народ, на війну до Едреї.

2 І сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“.

3 І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього.

4 І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, царство Ога в Башані.

5 Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворота й засув, окрім дуже багатьох відкритих міст.

6 І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей.

7 А всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здобич.

8 І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореянина, що по другому боці Йордану, від Арноньського потоку аж до гори Гермон, —

9 сидінняни кличуть на Гермон Сирйон, а амореяни кличуть на нього Сенір, —

10 усі міста на рівнині, і весь Гілеад, і весь Башан аж до Салхи й Едреї, міст царства Ога в Башані.

¹ Зробити закляттям — винищити до останку.

11 Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ложе, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжини його, і чотири лікти ширини його, на міру ліктем чоловіка.

Розподіл Зайордання

12 А Край той того часу посіли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потоком, і половину гори Гілеад, і міста його я дав Рувимовим та Гадовим.

13 А решту Гілеаду та весь Башан, царство Ога, віддав я половині племені Манасіного, усе околицю арговську, — на весь той Башан кличеться: Край рефаїв.

14 Яір, син Манасіїн, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем: Башан, села Яіра, і так їх кличуть аж до цього дня.

15 А Махірові дав я Гілеад.

16 А Рувимовим та Гадовим дав я від Гілеаду й аж до Арнонського потоку, середину потоку та границю, і аж до потоку Яббоку, границі Аммонових синів,

17 і степ, і Йордан, і границю його від Кіннерету аж до моря стелу, моря Солоного, у узбіччя Пісрі на схід.

Наказ перехідити Йордан

18 І часу тогò наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей Край, щоб ви посіли його; узброєні перейдете перед вашими братами, Ізраїлевими синами, усі військові.

19 Тільки ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших містах, що я дав вам,

20 аж Господь дасть спочінок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той Край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордану, — і вернетесь кожен до спадку свого, що я дав вам”.

21 А Ісусові наказав я того часу, говорячи: „Ото твої очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробіть Господь усім царствам, куди ти переходиш.

22 Не будеш боятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас”.

Мойсей не ввійде до Обіцяного Краю

23 І благав я того часу Господа, говорячи:

24 „Владино Господи, — Ти зачав показувати рабові Своему велич Свою та міцнї Свою руку! Бо хто *інший* Бог на небі та на землі, що зробіть, як чини Твої, як великі діла Твої?

25 Нехай перейдуть ж я та побачу той хороший Край, що по тім боці Йордану, ту гарну гірську землю та Ліван!”

26 Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Досить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі!

27 Вийди на верхів'я Пісрі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану!

28 І напоуми Ісуса, і змісни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим народом, і він зробіть, що вони посядуть той Край, який ти побачиш”.

29 І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 М. 27. 18. 21

1. 30. 2 М. 22
14. 25.

14 4. 38. 4 М.
32. 41.
Пс. 86. 8. 24

17 4 М. 34. 11.
Ег. 13. 20.
4. 21. 4 М. 26
20. 12

18 4 М. 32. 17.

31. 7. Ег. 1. 28
6

4. 46. 4 М. 29
25. 3

Ізраїль мусить виконувати всі постанови

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, й посіли цей Край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам.

2 Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам.

3 Очі ваші бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе.

4 А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні.

5 Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його.

6 Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що вислухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний народ, цей великий люд!

7 Бо хто *інший* такий великий народ, що мав би богів, *таких* йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього?

8 І хто *інший* такий великий народ, що має постанови й закони *такі* справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні?

9 Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повиходили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів,

10 про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на

Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатися боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчальють”.

11 І поприходили ви, та й поставили під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, *а при тому була* темрява, хмара та мряка.

12 І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу.

13 І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях.

14 А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у Краю, куди ви переходите володіти ним.

15 І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню,

16 щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самниці.

17 зображення всякої худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, 18 зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею,

19 і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти зведений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім народам під усім небом.

20 А вас Господь узяв та й

2 М. 19. 18

3 М. 25. 3

4 М. 19. 18

5 М. 19. 18

7 М. 19. 18

8 М. 20. 1

8 М. 119. 98

Рим. 1. 23.

15. 3.

10 М. 7. 2 М. 19.

16.

2 М. 19. 5.

Пс. 135. 4. 1

Петр. 2. 9.

вивів вас із залізної гутничої печі,
— з Єгипту, щоб ви стали для
Нього народом наділу, як сьо-
годні *це видно*.

21 А Господь був розгнівався
на мене за ваші діла, і поклявся,
що не перейду я Йордану, і не
ввійду до того хорошого Краю, що
Господь, Бог твій, дає тобі на
спадщину.

22 Бо я умру в цьому краї, я не
перейду Йордану, а ви перейдете
й посядете той хороший Край.

23 Стережіться, щоб не забули
ви заповіту Господа, вашого Бога,
якого склав з вами, щоб не зроби-
ли ви собі боввана на подобу всьо-
го, як наказав тобі Господь, Бог
твій.

24 На Господь, Бог твій, — Він
наплючий огонь, Бог заздрисний.

25 Коли ти породив синів, і
синів твоїх синів, і постарієте ви в
Краю, і зіпсуєтесь, і зробите бов-
вана на подобу чогось, і зробите
зло в очах Господа, Бога свого,
та Його розгнівите,

26 то беру Я сьогодні за свід-
ків проти вас небо й землю, що
незабаром конче погинете в Краю,
на впадкування якого ви пере-
ходите туди Йордан. Не будуть
довгі ваші дні в ньому, бо конче
ви будете вигублені.

27 І розпоробить вас Господь
посеред народів, і будете ви нечис-
ленні поміж людьми, куди попро-
вадить вас Господь.

28 І будете служити там богам,
ділу рук людських, дереву та ка-
меневі, які не бачать, і нечують, і
не їдять, і не нюхають.

29 Та коли ви будете шукати
звідти Господа, Бога свого, то
знайдете, якщо будете шукати Йо-
го всім серцем своїм та всією ду-
шею своєю.

30 Як будеш у біді своїй, і коли
спіткають тебе в кінці днів усі оці

2 М. 34. 6. 31
Єг. 1. 5. Євр.
13. 5

21 1. 37. 3. 26
4 М. 20. 12.

22 34. 4. 5

23 4. 15

2 М. 19. 9. 33

7. 19. 34
24 9. 3. Євр. 12.
29.

25 2 М. 20. 4.

32. 39. 1с. 43. 35
1

26 30. 19. 31. 28
2 М. 19. 18. 36

28 28. 36. 64.
Пс. 115. 4.

29 Єр. 29. 13.
14.

30 3 М. 26. 44.

5. 33. 40

речі, то вернешся ти до Господа,
Бога свого, і послушаєш Його го-
лосу.

31 Бо Господь, Бог твій — Бог
милостивий: Він не залишить тебе
й не знищить тебе, і не забуде за-
повіту батьків твоїх, яким їм при-
сягнув був.

32 Бо питай не про перші дні,
що були перше тебе, від того дня,
коли Бог створив людину на землі,
і від кінця неба й аж до кінця не-
ба, — чи бувало *щось таке*, як ця
велика річ, або чи чуло було *щось
таке*, як вона:

33 чи чув народ голос Бога, що
говорив із середини огню, як чув
ти і жив?

34 Або чи намагався який бог
піти взяти собі народ з-посеред
іншого народу пробами, ознаками,
і чудами, і війською, і сильною ру-
кою, і раменом витягненим, і стра-
хами великими, як усе те, що
зробив був вам Господь, Бог ваш,
в Єгипті на очах твоїх?

35 Тобі було показане *це*, щоб
ти пізнав, що Господь — Він Бог,
і нема іншого, окрім Нього.

36 Він дав тобі з неба почути
Його голос, щоб навчити тебе, а на
землі показав тобі Свій великий
огонь, і слова Його чув ти з сере-
дини огню.

37 І тому, що кохав Він батьків
твоїх, то вибрав їхні насіння по
них, і Сам Він вивів тебе Своєю
великою силою з Єгипту,

38 щоб прогнати перед тобою
народи, бігнши й сильніши за тебе,
щоб ввести тебе, *та* дати тобі
їхній Край на спадок, як сьогодні
це видно.

39 І пізнаєш сьогодні, і візьмеш
до серця свого, що Господь — Він
Бог на небі вгорі й на землі долі,
іншого нема.

40 І будеш нильнувати поста-
нов Його та заповідей Його, що я

наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продовжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні“.

41 Тоді виділив Мойсей три міста по той бік Йордану на схід сонця,

42 щоб утівав туди убійник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора.¹ І втече він до одного з цих міст, і буде жити:

43 Бецер у пустині, у краї рівниннім, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасійному.

44 І оце Закон, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами,

45 оце свідчення, і постанови, і закони, що Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту,

46 по той бік Йордану в долині навпроти Бет-Пеору в краю Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту.

47 І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордану на схід сонця,

48 від Ароеру, що над берегом арноньського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон,

49 і весь степ по тім боці Йордану на схід і аж до моря степу під узбіччям Півні.

Десять Божих Заповідей

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закони, які я говорю сьогодні в ваші уші, і навчіться їх, і будете пильнувати виконувати їх.

¹ „Ні вчора, ані позавчора“ — гебраїзм: перед тим.

2 М. 19. 5.

29. 13–14.

41 4 М. 35. 6.

2 М. 19. 19.

42 19. 4. 4 М. 35. 6.

2 М. 19. 14.

2 М. 13. 14, 20. 2

6. 14. 2 М. 20. 3.

4. 16. 2 М. 20. 4.

45 5. 1

2 М. 34. 7. Мт. 4. 10.

46 1. 4. 3. 29.

7. 9. 2 М. 20. 6.

47 4 М. 21. 33.

2 М. 20. 7. 11

2 М. 20. 8. 9. 12

49 3. 17. Гр. 13. 20.

2 Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хориві.

3 Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі.

4 Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню.

5 Я того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив:

6 „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства.

7 Хай не буде тобі інших богів при Мені!

8 Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі угорі, і що на землі долі, і що в воді під землею.

9 Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог заздрисний, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненавидять Мене.

10 і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді.

11 Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надаремно, бо не помилує Господь того, хто присягає Пого Ім'ям надаремно.

12 Пильнуй дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій.

13 Шість день праці, і роби всю працю свою,

14 а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочка твоя, і раб твій та невольниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихосько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невольниця твоя, як і ти.

15 І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменом, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботній день.

16 Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі.

17 Не вбивай!

18 Не чини перелюбу!

19 Не кради!

20 Не свідчи неправдиво проти ближнього свого!

21 І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невістниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого!

22 Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних таблицях, і дав їх мені.

23 І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред темряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голови ваших племен та ваші старші,

24 та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та веліч Своєю, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива!

25 А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помремо.

26 Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б?

15 4. 34. 2 М. 6. 6.

2 М. 19. 8.

18. 17.

16 2 М. 20. 12.
Мт. 15. 4. 6ф.
6. 2.

17-20 2 М. 20.

13-16, 23. 1.

3 М. 20. 10.

Мт. 5. 21, 27.

Еф. 4. 28.

2 М. 20. 13-16.

Рим. 13. 9.

21 2 М. 20. 17.

Рим. 7. 7.

22 2 М. 34. 18.

1 М. 18. 19.

5 М. 6. 2.

27 Приступи сам, і слухай усе, щоб сказав Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаємо“.

28 І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього народу, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли.

29 О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки!

30 Іди, скажи їм: Вертайтесь собі до наметів своїх!

31 А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанови, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у Краї, що Я даю їм на спадщину його“.

32 І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні праворуч, ні ліворуч.

33 Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в Краї, що ви оволодієте ним.

Люби Господа й не забувай про Нього

Як. 1. 22.

25 2 М. 20. 19

4. 40. 5. 40

26 Іс. 40. 6.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у Краї, що ви переходите туди посісти його,

2 щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні.

3 І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати *це*, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, *дати* Край, що тече молоком та медом.

4 Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один!

5 І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю!¹

6 І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм.

7 І пильно навчись цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходитимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш.

8 І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми.

9 І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх.

10 І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того Краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував,

11 та дома, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся, —

12 стережися *тоді*, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства!

13 Бійся Господа, Бога свого, і Пому будеш служити, і Пменням Його будеш присягати.

14 Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших,

¹ Meod — масток, сила, lev серце — розум, nefes душа — життя.

2 М. 20. 5.

15

Мт. 4. 7. Лк. 4. 12.

16

4. 35. Мр. 12. 29. 1 Кор. 8. 4.

5. 10. 12. Мт. 22. 37.

2 М. 23. 27. 28.

19

8. 11. 18. 2 М. 13. 16. Мт. 23. 5.

10. Єр. 24. 13.

21

2 М. 1. 11. 14. 8.

11. Єр. 24. 13.

23

1. 8.

12. 4. 9. 5. 6.

13. 10. 20. 1 Сам. 7. 3. Мт. 4. 10.

25

1 Ів. 2. 29.

15 бо Господь, Бог твій — Бог заздрісний посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі.

16 Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі.

17 Будете конче пильнувати заповіді Господа, Бога вашого, і свідцтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі.

18 І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм,

19 щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь.

20 Коли запитає тебе син твій колись,¹ говорячи: „Що *це* за свідцтва й постанови та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“

21 то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою.

22 І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дім його на наших очах.

23 А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той Край, що присягнув був Він нашим батькам.

24 І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього.

25 І буде нам праведність у *тому*, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

¹ Тут „узавтра“ — гебраїзм, цебто: коли, в будучому.

Як поводитись із поганами

7 Коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того Краю, куди ти вступиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттеянина, і гірлашеянина, і амореянина, і ханаанеянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе.

2 І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закатом, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердним.

3 І не споріднюйся з ними: дочку свою не даси його синові, а його дочку не візьмеш для сина свого,

4 бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить.

5 Але тільки так будете їм робити: жертівники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дерева постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні,

6 бо ти святий народ для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі.

7 Не через численність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів,

8 але з Господньої любови до вас, і через додержання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського.

9 І ти пізнаєш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та

1 33. 1. 4 М. 15.
20. 21. Дії 13.
19.

5 20

2 2 М. 23. 32
Ест. 3. 8.

2 М. 23. 22.

3 1 М. 34. 9. 2
М. 34. 16.

28 4

5 12. 2. Суд. 8
7

2 М. 23. 26.

6 2 М. 19. 6.
Мал. 3. 17. 1
Петр. 2. 9.

2 М. 15. 26,
23. 25.

2 М. 23. 24,
33

9 32. 4. 1 Кор.
1. 9

милість для тих, хто любить Його, та хто додержує Його заповіді на тисячу поколінь.

10 і що надолужить ненависникам Своім, їм самим, щоб вигубити їх; не загаїться Він щодо Свого ненависника, — відплатить йому самому.

11 А ти будеш виконувати заповіді й постанови та закони, що Я сьогодні наказую виконувати їх.

12 І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих законів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм.

13 І буде Він любити тебе, і поблагословить тебе, і розмножить тебе, і поблагословить плід твоєї утроби та плід твоєї землі, — збіжжя твоє, і сік твій виноградний, і сік твоїх оливок, порід биків твоїх і котіння отари твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі.

14 Ти будеш благословенний поміж усіма народами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю.

15 І Господь відхилить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведе їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів.

16 І ти виниши всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, не змилосердиться око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе.

17 Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, як я зможу вигнати їх?“ —

18 не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові,

19 ті великі випробовування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народам, що ти їх боїшся.

20 Також і шершнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою.

21 Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний.

22 І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звірина.

23 І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентежнить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вигублені.

24 І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вигубиш їх.

25 Бовванів їхніх богів попалите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огіда для Господа, Бога твого.

26 І не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш закляттям, як вона. Конче зогидиш її, і конче будеш брідитися нею, бо закляття вона.

Завжди пам'ятайте про Господа

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той Край, що Господь присягнув вашим батькам.

2 І будеш пам'ятати всю ту доробу, що Господь, Бог твій, вів

19 29. 2

2 М. 16. 14. 3
15. 35. Мт. 4.
4.
20 2 М. 23. 28.

29 4

22 2 М. 23. 29

1 31

24 6. 10. 25. 11
12. 12

25 12 3

26 6. 7. 41

4. 9.

1 3 М. 18. 30.

2 13. 3. 29.

тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні.

3 І впокорював Він тебе, і морив тебе голодом, і годував тебе манною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим¹ живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина.

4 Одеяж твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ.

5 І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчас чоловік сина свого, так навчас тебе Господь, Бог твій.

6 І будеш виконувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його.

7 бо Господь, Бог твій, уводить тебе до Краю хорошего, до Краю водних потіків, джерел та безодень, що виходять у долині й на горі,

8 до Краю пшениці, й ячмєню, і винограду, і фіги, і гранату, до Краю олійкового дерева та меду,

9 до Краю, де подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до Краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь.

10 І будеш ти їсти й наситишся, і поблагословіш Господа, Бога свого, у тім добрім Краї, що дав Він тобі.

11 Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі,

12 щоб, коли ти будеш їсти й

¹ Гєбрєйськє: lo al hallechem levaddo— „не на хлїбі самїм“; грєцький текст: „не о хлїбі самїм“, цєбто: не хлїбом самим.

наситишся, і добрі доми будуватимеш, і осядеш у них,

13 а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножаться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твоє, розмножаться,

14 то щоб не загорділося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства,

15 що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сараф, і скорпіон, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі,

16 що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокорити тебе, і щоб випробувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку,

17 щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добробут“.

18 І будеш пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потугу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього.

19 І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете!

20 Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

Ізраїлеві гріхи проти Господа

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба,

2 народам великим та високим, вєлетнями, яких ти знаєш, і про

яких ти чув: „Хто стане перед вєлетнями?“

3 І познаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром, як Господь говорив був тобі.

4 Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через праведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через неправедність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“.

5 Не через праведність твою, і не через простоту твого серця ти вступиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову.

6 І познаєш, що не через праведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердоший.¹

7 Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа.

8 І на Хоріві розгнівали були ви Господа, — і Господь був розгніваний на вас, щоб вигубити вас.

9 Коли я сховався на гору взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив.

10 І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим перстом,² а на них усі ті слова, що

¹ Твердоший — упертий, неслухняний.

² Перст — палець.

Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів.

11 І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту.

12 І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся народ твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збчили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого боввана“.

13 І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той народ, — і ось він народ твердоший“.

14 Позостав Мене, і Я вигублю їх, і зітру їхнє ім'ення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“.

15 І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх.

16 І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввана, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам!

17 І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розтороїв їх на ваших очах! . . .

18 І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за весь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очах Господа, щоб Його розгнівити,

19 бо боявся я гніву та люті, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вигубити вас, — та вислухав Господь мене й цього разу.

20 А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. І молився я того часу також за Аарона.

21 А гріх ваш, що вчинили ви, теля те я взяв та й спалив його в огні, і розтороїв його, добре

2 М. 17. 7. 4 22
М. 11. 3. 34

12 32. 5. 2 М
32. 7

13 2 М. 32. 9.

14 2 М. 32. 10.

15 2 М. 32. 15

2 М. 32. 11. 26

2 М. 32. 13. 27

4 М. 14. 16. 28

2 М. 19. 5. 29

20 2 М. 32. 21.

2 М. 25. 10. 31. 1

2 М. 32. 19. 2

змов, аж стало воно дрібним, немов порох. І кинув я порох його до потоку, що сходить з гори.

22 І в Тав'єрі, і в Массі, і в Ківрот-Гаттааві гнівили ви Господа.

23 А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той Край, що Я дав вам“, то були ви неслухняні наказу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу.

24 Неслухняні були ви Господеві від дня, як я вас пізнав.

25 І впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вигубить вас.

26 І молився я до Господа й говорив: „Владику Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю величністю, що Ти вивів його з Єгипту сильною рукою!“

27 Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього народу й на несправедливість та гріх його,

28 щоб не сказав той край, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того Краю, що Ти говорив їм, та з Своєї ненависти до них Ти вивів їх, щоб побити їх у цупині.

29 А вони народ Твій та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Своім витягненим плечем“.

Другі таблиці. Ааронова смерть. Левіти

10 Того часу сказав був до мене Господь: „Витягни собі дві камінні таблиці, як перші, та й вийди до Мене на гору, і зроби собі дерев'яного ковчега.

2 А Я напишу на тих таблицях

словá, що були на перших табличках, які ти побив, і покладеши їх у ковчезі.“

3 І зробив я ковчеза з акаційного дерева, і витесав я дві камінні таблиці, як перші, та й зійшов на гору, а обидві таблиці в руці моїй.

4 І Він написав на тих табличках, як перше письмó, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з середини огню в день зборів. І Господь дав їх мені.

5 І обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті таблиці, що зробив, до ковчезу. І були вони там, як наказав був Господь.

6 А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Аарон, і був там похований, а священником став замість нього його син Елеазар.

7 А звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до краю водних потоків.

8 Того часу Господь відділив був Левієве плем'я, щоб носило ковчеза Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословляло Його Іменням аж до цього дня.

9 Тому не було Левієві частки та спадку з братами. Господь — Він спадщина його, як промовляв був Господь, Бог твій, йому.

10 А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. І вислухав Господь мене також цього разу, — не захотів Господь погубити тебе.

11 І сказав був до мене Господь: „Устань, іди в похід перед народом. І ввійдуть вони, і посядуть той Край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“.

Чого жадає Господь

12 А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всіма Його дорогами, і любити Його, і служити Господєві, Богу твоєму, усім серцем своїм і всією душею своєю,

13 виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре.

14 Тож належить Господєві, Богу твоєму, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній.

15 Тільки батьків твоїх уподобав Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх народів, як бачиш цього дня.

16 І ви обріжете крайню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше твердою.¹

17 бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме.

18 Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихоська, щоб дати йому хліба й одєжу.

19 І будете ви любити прихоська, бо прихоськами були ви самі в єгипетським краї.

20 Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнітись, а Іменням Його будеш присягати.

21 Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні діла, які бачили очі твої.

22 Сімдесятьма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зóрі на небі!

¹ Гебраїзм, — не буде твердошийні, немилосерди

5 М. 6. 5.
Мих. 6. 8.

4 9. 10.

4. 3. 7. 7.

6 4 М. 20. 28.
33. 31.
2 М. 32. 9.
Дії 7. 51.

Пс. 80. 7. Дії 17
10. 34. 1 Тим.
6. 15

7 4 М. 33. 33.

8 21. 5.
2 М. 22. 20.
Пс. 146. 9

Мт. 4. 10.

6р. 17. 14.

1 М. 46. 27.

*Якщо будете виконувати
Господні накази, то
посядете Обіцяний Край*

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додержувати постанови Його, і звичаї Його, і закони Його, і заповіді Його по всі дні.

2 І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карання Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й рамено Його витягнене,

3 і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському цареві та всьому його краєві,

4 і щоб Він зробив був війську Єгипта, кінням його та колесницям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього,

5 і щоб Він зробив був для вас у пустині аж до вашого приходу до цього місяця,

6 і щоб Він зробив був Датанові й Авіронові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домів, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля.

7 Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив.

8 І будете ви виконувати всі заповіді *Пого*, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим Краєм, куди переходите ви, щоб посісти його,

9 і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягнув був вашим батькам дати їм та їхньому наслідню Край, що тече молоком та медом.

1 Цар. 21. 2.

18 6

Евр. 6. 7.

2 1 24

28 1. 2

4 2 М. 14. 25.
27

Псал. 2. 23

6 4 М. 16. 30.
27. 3. Пс. 106.
17

1 26 3 М
26. 19

7 1 19

8 7 11

Пс. 6. 21

1 9 6 7

9 4. 40. 2 М.
3. 17

10. 9.

10 Бо цей Край, куди входиш ти заволодіти ним, він не *такий*, як єгипетський край, звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливаєш працею ніг своїх, як горід варивний.

11 А цей Край, куди ви переходите посісти його, *то* край гір та долин, — із небесного дощу він напояється.

12 Край, що про нього дбає Господь, Бог твій, завжди на ньому очі Господа, Бога твого, від початку року аж до кінця року.

13 І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею.

14 То Я дам вам дощ вашого Краю своєчасно, дощ ранній і дощ пізній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою.

15 І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й наситишся.

16 Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богам, і не вклонялися їм.

17 А то запалиться гнів Господній на вас, і замкне небо, і не буде дощу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам.

18 І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої душі, і прив'яжете їх на знака на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима.

19 І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш.

20 І ти понаїснеш їх на бічних

одвірках дому свого і на брамах своїх,

21 щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку Господь при-
сягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею.

22 Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорогами Його, і щоб горнутись до Нього, —

23 то Господь вижене всі ті на-
роди перед вами, і ви посядете народи більші й менші від вас.

24 Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Ос-
танняго¹ буде ваша границя.

25 Не встоїть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам.

26 Ось, сьогодні я даю перед вами благословення й прокляття:

27 благословення, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні.

28 і прокляття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збачите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богами, яких ви не знаєте.

29 І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до Краю, куди ти вступиш посісти його, то даси благословення на горі Гарізім, а прокляття на горі Евал.

30 От вони на тому боці Йордану за дорогою заходу сонця, у краю ханаанейнина, що сидить у степу навпроти Гілгалу при діброві Морє.

¹ Море Останнє — Середземне.

31 Бо ви переходите Йордан, щоб увійти посісти той Край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому,

32 і будете додержувати, щоб виконувати всі постанови й закони *Його*, які я сьогодні даю вам.

*Приносьте жертви тільки на
означеному місці*

12 Оце постанови та закони, які ви пильнуватимете виконувати в Краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі.

2 Конче винищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горах і на пагірках, та під кожним зеленим деревом.

3 І розвалите їхні жертівники, і поламаєте камінні стовпи *для богів*, і їхні святі дерева попалите в огні, а бовванів їхніх богів порубаєте, і вигубите їхнє ймення з того місця.

4 Не робитимете так Господеві, вашому Богові,

5 бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, з усіх ваших племін, щоб покласти там Ім'я Своє, на місці перебування Його будете шукати, і ти прийдеш туди.

6 І принесете туди свої цілопалення, і свої жертви, і свої десятини та приношення рук своїх, і обітничі свої, і дари свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної.

7 І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та домї ваші, якими поблагословив тебе Господь, Бог твій.

8 Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе,

23 7. 1.

24 6г. 1. 3. 4.

2 М. 23 24 3
44 13 3 М
26 30 4 М
45 52 Сина 4

26 30. 1. 15. 19.

2 М. 20 21 5
29 12

29 27 12 1.

30 6 5 6

що йому здається справедливим в очах тільки його,

9 бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочинку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі.

10 А коли ви перейдете Йордан і осядете в Краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він заспокоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно,

11 то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та приношення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві.

12 І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дочки ваші, і раби ваші, і невольниці ваші, і Левит, що в ваших брамах,¹ бо нема йому частки й спадку з вами.

13 Стережися, щоб не принісши твоїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш,

14 бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племін твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі.

15 Але скільки запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сарну й як бленя.

16 Тільки крові не їстимеш, на землю виллеш її, як воду.

17 Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збіжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, і

всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і приношення своєї руки,

18 бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левіт, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя.

19 Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй.

20 Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жаданням душі своєї будеш ти їсти м'ясо.

21 Коли буде далеко від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Господнє, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жаданням своєї душі.

22 Тільки як їстись сарну й бленя, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його.

23 Тільки будь обережним, щоб не їсти крові, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'ясом.

24 Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як воду.

25 Не будеш їсти її, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх очах.

26 Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітниця свої понесеш, і прийдеш до місця, яке вибере Господь.

27 І принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жертовнику

¹ Брама — часто визначає „місто“.

Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жертов буде випита на жертовнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти.

28 Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та сином твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого.

29 Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому Краї,

30 то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служити ті люди богам своїм, то зроблю так і я.

31 Не зробиш так Господеві, Богу своєму; бо всяку гидоту, яку Господь зненавидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять в огні для богів своїх.

Не піддавайся намовленню служити іншим богам

13 Кожене слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

2 Якщо повстане серед тебе пророк або сновидець, і дасть тобі ознаку або чудо,

3 і збудеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, *до того* говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знав, і будемо їм служити“,

4 то не слухайся слів того пророка або того сновидця, бо *цим* Господь, Бог ваш, випробовує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею.

5 За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Пому будете служити, і до Нього будете лінути.

6 А пророк той або той сновидець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе.

7 Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служим іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої,

8 з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі,

9 то не будеш згіджуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердя око твоє над ним, і не змилюєшся й не сховаєш його,

10 бо кінче заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку.

11 І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства.

12 А весь Ізраїль буде слухати і буде боятись, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе.

13 Коли почуєш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тобі, щоб сидіти там, що *про нього* казують:

18. 20.

6

30 18. 9. 6г. 23.
7. Пс. 106. 34.
35.

19. 13.

9

1 Пр. 30. 6. Об.
22. 18.17. 5. 7. 18.
20.

10

3 13. 7. 14.

17. 13. 19. 20. 12

4 13. 2.

14 вийшли люди, сини велійяа-
лові,¹ з-поміж тебе, і звелі з *прав-*
дивої дороги мешканців свого мі-
ста, кажучи: „Ходімо ж, і служім
іншим богам“, яких ви не знали,

15 то будеш допитуватися, і бу-
деш досліджувати, і будеш добре
питати, а ось — *воно* правда, дійс-
на та річ, була зроблена та гидота
посеред тебе,

16 то кінче вибий мешканців
того міста вістрям меча, — віддай
на закляття його й усе, що в
ньому, та худобу його *вибий* віс-
трям меча.

17 А всю здобич його збереш
до середини майдану його, і спа-
лиш огнем те місто та всю здобич
його цілковито для Господа, Бога
твого. І стане воно купою руїн
навіки, не буде вже воно відбу-
доване.

18 І нічого з закляття нехай не
прилипне до руки твоєї, щоб від-
вернувся Господь від палючого
гніву Свого й дав тобі милосердя, і
змилювався над тобою, і роз-
множив тебе, як присягнув був
батькам твоім,

19 коли будеш слухатися го-
лосу Господа, Бога свого, щоб
виконувати всі заповіді Його, що
я сьогодні наказую тобі, щоб вико-
нувати те, що справедливе в очах
Господа, Бога твого.

Не їсте нечистого

14 Ви сини Господа, Бога вашо-
го, — не будете робити на-
різів, і не вистригайте волосся
над вашими очима за померлого,

2 бо ти святий народ для Гос-
пода, Бога твого, і Господь тебе
вибрав, щоб був ти Пому вибраним
народом зовсім народів, що на
поверхні землі.

¹ Велійяад — хто не визнає установленної по-
ваги світської чи духовної, нечестивий, нечестивий,
пор. Пс. 104, 3.

14 13. 3, 7.

3 М. 11. 2.

15 17. 4

3 М. 11. 3.

3 М. 11. 5, 6.

3 М. 11. 7.

18 7. 25. 6. 7
1. 15

3 М. 11. 9.

3 М. 11. 10.

14 20

3 М. 11. 13.

3 М. 11. 14.

3 М. 11. 15.

1 3 М. 19. 28.

3 М. 11. 16.

3 М. 11. 18.

3 М. 11. 19.

2 7. 6

14 11

3 Не будеш їсти жодної ги-
доти.

4 4 Оце та худоба, що ви будете
їсти: віл, кожне з овець і кожне
з кіз,

5 олень, і сарна, і буйвіл, і ла-
ня, і зубр, і антилопа, і жирафа.

6 6 Кожну з худоби, що має роз-
ділені копита та що має копита,
роздвоєні розривом, що жує жуй-
ку між худобою, — те будете
їсти.

7 7 Тільки цього не будете їсти з
тих, що жують жуйку й що мають
розділені копита, розщиплені: вер-
блюда, і зайця, і тушканчика, бо
вони жують жуйку, та копит не
розділили, — нечисті вони для вас.

8 8 І свині, бо має розділені ра-
тиці, а жуйки не жує, — нечиста
вона для вас: їхнього м'яса не
будете їсти, а до їхнього падла не
доторкнетеся.

9 Оце будете їсти зовсього, що
в воді, — усе, що має плавці та
луску, будете їсти.

10 10 А все, що не має плавців та
луски, не будете їсти, — нечисте
воно для вас.

11 11 Кожного чистого птаха бу-
дете їсти.

12 12 А оце, чого з них ви не будете
їсти: орла, і грифа, і морського
орла,

13 13 і коршака, і сокола за родом
його,

14 14 і всякого крука за родом йо-
го,

15 15 і струса, і сови, і яструба за
родом його,

16 пугача, й ібіса, і лебедя,

17 17 і пелікана, і сича, і рибалки,

18 18 і бусла, і чаплі за родом її, і
блуда, і кажана.

19 І кожне плазуюче з птаства
— нечисте воно для вас, не будете
їсти.

20 20 Кожного чистого птаха бу-
дете їсти.

21 Не будете їсти жодного пад-
ла, — даси його прихóдькові, що
в брамах твоїх, і він їстиме його,
або продаси чужинцеві, бо ти народ
святий для Господа, Бога свого.
Не будеш варити ягняти в молоці
матері його.

Десятина

22 Конче даси десятину з усьо-
го врожаю насіння твого, що рік-
річно на полі росте.

23 І будеш ти їсти перед лицем
Господа, Бога свого, у місці, яке
Він вибере, щоб Ім'я Його пере-
бувало там, десятину збіжжя сво-
го, виноградного соку свого, і
оливки своєї, і перворідних худоби
своїєї великої й худоби своєї дріб-
ної, щоб навчився ти боятися Гос-
пода, Бога свого, по всі дні.

24 А коли дорога буде занадто
довга для тебе, так що не зможеш
понести того, бо буде занадто
далеке від тебе місце, яке вибере
Господь, Бог твій, щоб покласти
Ім'я Своє там, коли поблагословить
тебе Господь, Бог твій,

25 то даси в сріблї, і зав'яжеш те
срібло в руці своїй, і підеш до
місця, яке вибере Господь, Бог
твій.

26 І витратиш те срібло на все,
чого буде жадати душа твоя, —
на худобу велику й худобу дрібну,
і на вино, і на п'яний напій, і на
все, чого зажадає від тебе душа
твоя, і будеш ти їсти там перед
лицем Господа, Бога свого, і бу-
деш тішитися ти та дїм твоїм.

27 А Левит, що *живе* по брамах
твоїх, — не кидай його, бо нема
йому частки й спадку з тобою.

28 На кінці трьох років від-
дїлиш усьо десятину свого врожаю
в тім році, і покладеш у брамах
своїх.

29 І прийде Левит, бо нема йо-
му частки й спадку з тобою, і

21 2 М. 22. 30,
23. 19.

2 М. 23. 41.

22 3 М. 27. 30.

23 12 17 18

14 29

24 12 5

28 1 2

14. 29. 28. 12.

26 3 М. 10. 9.

15 1 3 М. 25. 7
25 14 6 24
25 11 2 16
1 16 3 17

27 3 М. 18 25

29 28. 1 . . .

прихóдько, і сирота, і вдова, що в
брамах твоїх, і будуть їсти й насит-
яться, щоб поблагословив тебе
Господь, Бог твій, у кожному чині
твоєї руки, що будеш робити.

Рік відпущення

15 У кінці семи літ зробиш від-
пущення.

2 А оце те відпущення: кожен
позикодавець, що позичає своєму
ближньому, не буде натискати на
свого ближнього та на брата свого,
бо оголошено відпущення ради
Господа.

3 На чужинця будеш натискати,
а що буде твоє в брата твого, те
відпустить йому рука твоя,

4 та тільки не буде серед тебе
вбогого, бо конче поблагословить
тебе Господь у Краї, якого Гос-
подь, Бог твій, дас тобі на спад-
док, щоб ти посїв його,

5 якщо тільки конче будеш ти
слухатися голосу Господа, Бога
свого, щоб додержувати викону-
вати кожну ту заповідь, що я
наказую тобі сьогодні.

6 Бо Господь, Бог твій, побла-
гословив тебе, як говорив був тобі,
і ти зробиш, що багато людей
даватимуть тобі позичку, а ти не
даватимеш позички. І будеш ти
панувати над багатьма народами,
а над тобою не будуть панувати.

7 Коли буде серед тебе вбогий,
один із братів твоїх ув одній із
брам твоїх у Краї твоїм, що Гос-
подь, Бог твій, дає тобі, го не
зробиш запеклим свого серця, і не
замкнеш своєї руки від убогого
брата свого,

8 бо конче відкрисш свою руку
йому, і конче позичиш йому за
його потребою, що буде браку-
вати йому.

9 Стережися, щоб у серні твоїм
не зродилася зла думка, щоб ти не

сказав: „Наблизився сьомий рік, рік відпущення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде кликати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх.

10 Конче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту річ поблагословить тебе Господь, Бог твій у кожнім чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя.

11 Бо не переведеться убогий з-посеред Краю, тому я наказую тобі, говорячи: „Конче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для неможливого свого в Краї своїм“.

12 Коли буде проданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе.

13 А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його порожньо,

14 конче наділи його з худоби своєї дрібної, і з току свого, і з кадки чавила свого, — чим поблагословив тебе Господь, Бог твій, те даси йому.

15 І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетському краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні.

16 І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою,

17 то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці своїй зробиш так само.

18 Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наємницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе

Господь, Бог твій, у всім, щоб ти робитимеш.

Перворідне

19 Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї.

20 Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь.

21 А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого,

22 у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сарну й як оленя.

23 Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

Додержуй свят

16 Додержуй місяця авіа,¹ і справини Пасхи для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі.

2 І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його.

3 Не будеш їсти при тому квашеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хліб бідівання, — бо в поспіху вийшов ти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського краю.

4 І не буде бачене в усім квашене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву

¹ Авіа — дозрілий колос.

1 М. 31. 19. 19

2 М. 13. 2

10 12. 7. 18. 15.

9

11 Мт. 26. 11

17. 4. 3 М.

22. 20

12 3 М. 25. 39.

12. 15. 22

12. 16. 24

14 4 М. 18. 30

4 М. 28. 5

1

17 2 М. 24. 6

ввечері першого дня, *ніщо* не буде ночувати до ранку.

5 Не будеш закліювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі.

6 Але тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Пого, заколеш пасху ввечері, при заході сонця, у час твого виходу з Єгипту.

7 І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обернешся, і підеш до наметів своїх.

8 Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, не будеш робити зайняття.

9 Сім тижнів відлічиш собі, від початку *праці* серпа на дозрілому збіжжя зачнеш лічити сім тижнів.

10 І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що *нею* даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій.

11 І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихосько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Пого.

12 І будеш пам'ятати, що ти *сам* був рабом в Єгипті, і будеш додержувати *це*, і будеш виконувати ці постанови.

13 Свято Кучок будеш справляти собі сім день, коли збереш з току свого та з кідки чавила свого.

14 І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левит, і прихосько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх.

15 Сім день будеш святкувати

Господеві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний.

16 Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лицем Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і *ніщо* не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, —

17 кожен *принесе* дар руки своєї, за благословенням Господа, Бога свого, що дав Він тобі.

Про суддів

18 Суддів та урядників настанови собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенах твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом.

19 Не викривиш закінчу, — не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкуп, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих.

20 За справедливістю, *лише* за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти Краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі.

Кара за шанування чужих богів

21 Не посадиш собі святого дєрева, усякого дєрева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі,

22 і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш приносити в жертву Господеві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гідота для Господа, Бога твого.

2 2 Коли буде знайдений серед

тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зло в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіді,

3 що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним, чого я не наказав,

4 і буде розказано тобі, і ти почуєш, і будеш добре допитуватися, а ото — *воно* правда, дійсна та річ, була зроблена ота гідбота серед Ізраїля,

5 то віпровадиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменуєш їх камінням, і вони погинуть.

6 На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий *обвинувачений*, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий.

7 Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе.

Неясні судові справи

8 Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місяця, яке вибере його Господь, Бог твій.

9 І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду.

10 І ти поступиш за тим словом, що подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчатъ тебе.

11 Ти поступиш за законом, що навчатъ тебе, і за віроком, що

скажуть тобі, — не відступиш ні праворуч ні ліворуч від слова, що подадуть тобі.

12 А коли хто через зухвалість не послухається священника, що стоїть там на служенні Господеві, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля.

13 А весь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвало.

Про царя

14 Коли ти ввійдеш до того Краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посадиш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх онблїцях“.

15 то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій.

16 Тільки щоб він не примножував собі коней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити коней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтесь вже більше тією дорогою“.

17 І хай не примножить він собі жінок, щоб не відступило його серце, і сріблї та золота хай він не примножить собі дуже.

18 І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відпис цього Закону з книги, що перед лицем священників-Левитів.

19 І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закону та тих постанов, щоб виконувати їх.

20 щоб не гордувало серце його своїми братами, і щоб не збѣчував він ні праворуч, ні ліворуч від

18 22

12

3 4. 19. Гр. 8 2

1 12

13

4 13 17

1 Сам. 8

14

5 13 14 16 17

6 19. 15. Іс. 8.

17.

7 13. 10. 19. 19

1 Цар. 10. 28. 16

8 1 1

1 Цар. 11 1

Гр. 8 12

18

9 1 17 2 19

19 8 11

6 6 1 16

1 2

19

5. 29. 30. Пс. 20

119. 51.

11 5. 29. Пс.

119. 51.

цієї заповіді, щоб продовжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

Частка Левітам

18 Священикам Левітам, усього Левітовому племіні не буде частки та спадку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та частки Його будуть їм.

2 А спадку не буде йому серед братів його: Господь — Він спадок його, як Він говорив був йому.

3 А оце буде належати священикам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священикові плечі, і шюки, і шлунки.

4 Початок від збіжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стриження отари своєї даси ти йому.

5 Бо його вибрав Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господнє Ім'я, він та сини його по всі дні.

6 А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жаданням своєї душі до місця, яке вибере Господь,

7 і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем,

8 то по рівній частці будуть вони їсти, опріч *маєтку*, проданого по батьках.

Не робіть гідотного

9 Коли будеш вхідити до Краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити *такого*, як гідота цих народів.

10 Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь,

4 Сам. 28. 11.
Пс. 58. 6.

1 10. 9.

12. 31.

19. 1.

Ів. 6. 44. Діт.
3. 22. 7. 37

2 М. 20. 19.

18. 15. Ів. 1
46

Бр. 14. 15

9 12. 30

10 18. 14. 3 М.
18. 21. 20. 27.

хто ворожить ворожб'ю, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахам, і хто чарівник,

11 і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа віщого, і хто питає померлих.

12 Бо гідота для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гідоти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою.

13 Бездоганний будеш ти перед Господом, Богом своїм,

14 бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмарах та ворожбитів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій.

Пророцтво про Месію

15 Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, *Такого*, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, Його будете слухати,

16 згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“.

17 І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони.

18 Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, *Такого*, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу.

19 І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того.

20 А той пророк, що зухвало відваляється промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“.

21 А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми дізнаємо те слово, якого Господь не говорив?

22 Що буде говорити той про-
рок Ім'ям Господа, і не станеться
та річ, і не прийде, то не те слово,
якого не сказав Господь. У зу-
хвалості говорив його той пророк,
і ти не будеш боятися його.

Міста сховищ від пімсти

19 Коли Господь, Бог твій, по-
вигублює народи, що Гос-
подь, Бог твій, дає тобі їхній Край,
і ти повиганяєш їх, і осядеш по
їхніх містах та по їхніх домах,

2 то три місті відділиш собі в
середині свого Краю, що Господь,
Бог твій, дає його тобі на воло-
діння.

3 Приготуєш собі дорогу, і по-
ділиш натроє землю твого Краю,
що Господь, Бог твій, дає тобі на
спадок, і це буде на втікання
туди кожного убійника.

4 А оце справа убійника, що
втече туди й буде жити: хто вб'є
свого ближнього ненароком, а він
не був ворогом його від учора й
позавчора;

5 або хто ввійде з своїм ближ-
нім до лісу рубати дерева, і роз-
махнеться рука його з сокирою,
щоб зрубати дерево, а залізо спаде
з топорща й попаде в його ближ-
нього, і той помре, то він утече до
одного з тих міст, і буде жити,

6 щоб не гнався месник за кров
за убійником, коли розпалиться
серце його, і щоб не догнав його,
якщо буде довга та дорога, і не
вбив його, хоч він не підлягає
смерті, бо не був він ворогом його
від учора й позавчора.

7 Тому то я наказую тобі, гово-
рячи: „Три місті відділиш собі“.

8 А якщо Господь, Бог твій,
розширить границю твою, як при-
сягнув був батькам твоїм, і дасть
тобі всю оцю землю, що говорив
був дати батькам твоїм,

15. 5.
22 бр. 28. 7, 8,
9.

4 М. 35. 20.

3 4 М. 35. 6.

7. 16. 19. 19

4 4. 42. 2 М. 21
13. 4 М. 35
22.

27. 17.

17. 6. 4 М.
35. 30. Мт. 18.
16.

6 19. 4. 4 М. 35.
12

2 М. 23. 1.

17. 9.
7 4 М. 35. 6

8 12. 30.

Пр. 19. 5.
Дан. 6. 25.

9 9 коли ти будеш додержувати
всі ці заповіді, щоб виконувати
їх, що я наказую тобі сьогодні, —
щоб любити Господа, Бога свого, і
щоб ходити дорогами Його всі дні,
— то додаси собі ще три місті
понад ті три,

10 щоб не була пролита не-
повинна кров серед твого Краю,
що Господь, Бог твій, дає тобі на
спадок, і не буде на тобі кров.

11 11 А коли хто буде ненавидіти
свого ближнього, і буде чатувати
на нього, і повстане на нього та й
уб'є його, і той помре, і втече він
до одного з тих міст,

12 то пошлють старші його мі-
ста, і візьмуть його звідти, і дадуть
його в руку месника крові, і він
помре.

13 13 Не змилосердиться око твоє
над ним, і ти усунеши кров непо-
винного з Ізраїля, і буде добре
тобі.

*Межі. Несправедливий
свідок*

14 14 Не пересунеш межі свого
ближнього, яку розмежували
предки в надії твоїм, яке пося-
деш ти в Краю, що Господь, Бог
твій, дає його тобі на володіння.

15 Не стане один свідок на кого
для всякої провини і для всякого
гріха, — у кожнім гріху, що згрі-
шить, на слова двох свідків або
на слова трьох свідків відбудеться
справа.

16 16 Коли стане на кого непра-
вдивий свідок, щоб свідчити проти
нього підступно,

17 17 то стануть двоє цих людей,
що мають суперечку, перед лицем
Господнім, перед священниками та
суддями, що будуть у тих днях.

18 І судді добре дослідять, а ось
свідок — неправдивий той свідок,
неправду говорив на брата свого,

19 19 то зробите йому так, як він

замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе.

20 А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе *такого*, як та річ зла.

21 І не зминосердиться око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

Накази про війну

20 Коли ти виидеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю.

2 І станеться, коли ви приступите до бою, то підійде священник і буде промовляти до народу,

3 та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся їх,

4 бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“

5 А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є *тут* такий, що збудував новий дім, та не справив обряду понівин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду понівин.

6 І хто є *тут* такий, що засадив виноградника та не користався ним?¹ Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним.

¹ Гейрейське *lo chillelo* „не зробив його світським“; згідно з 3 М. 19. 23–25 новопосажене рахується Божим, і тільки, п'ятого року, по узаконенні, господар може їсти плоди його.

20. 5, 6, 24. 5.

Уд. 7. 3

21 М. 21. 24
Мт. 5. 38

4 М. 21. 21,
22.

3 20. 8.

4 М. 31. 7.

3. 7. 4 М. 31. 14
27

5 Пс. 30. 1.

Гр. 10. 40.
6 28. 30. 3 М. 19.
23–25.

7 А хто є *тут* такий, що засва-
тав жінку, та не взяв її? Нехай
він іде й вертається до свого дому,
щоб не померти на війні, і щоб ін-
ший хто не взяв її“.

8 І далі промовлятимуть уряд-
ники до народу та й скажуть:
„Хто є *тут* такий, що лякливий
та м'якосердий? Нехай він іде й
вертається до свого дому, щоб не
розслабив він серця братів своїх,
як є серце його“.

9 І станеться, коли урядники за-
кінчать промовляти до народу, то
призначать зверхників для війсь-
кових відділів на чолі народу.

10 Коли ти приступиш до міста,
щоб воювати з ним, то запропонує
йому *перше* мир.

11 І станеться, якщо воно від-
повість тобі: „Мир“, і відчинить
браму тобі, то весь той народ, що
знаходиться в ньому, буде тобі на
данину, і буде служити тобі.

12 А якщо воно не замірить з
тобою, і буде провадити з тобою
війну, то обложиш його.

13 І Господь, Бог твій, дасть
його в руку твою, а ти повбиваш
усю чоловічу стать його вістрям
меча.

14 Тільки жінок, і дітей, і ху-
добу, і все, що буде в тім місті, всю
здобич його забереш собі, і будеш
ти їсти здобич ворогів своїх, що
дав тобі Господь, Бог твій.

15 Так ти зробиш усім містам,
дуже далеким від тебе, що вони не
з міст цих народів.

16 Тільки з міст тих народів,
які Господь, Бог твій, дає тобі
на володіння, не позоставиш при
житті жодної душі,

17 бо конче вчиниш їх закля-
тям: Хіттеянина, і Амореянина, і
Ханаанеянина, і Перізеянина, і
Хіввеянина, і Бвусеянина, як нака-
зав був тобі Господь, Бог твій,

18 щоб вони не навчили вас

робити *такого*, як усі їхні гидоти, що робили вони богам своїм, бо *тоді* згрішите ви перед Господом, Богом своїм.

19 Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним *та* щоб здобути його, то не знищиш його дерева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дерево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста?

20 Тільки дерево, що *про нього* ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знищиш та зітнеш, і будеш будувати з *нього* речі облягання проти того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

Труп на полі

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його,

2 то повинодять старші твої та судді твої, та й вимірюють до тих міст, що навколо забитого.

3 І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі.

4 І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не орано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжутьши тій телиці.

5 І підійдуть священники, Левієві сини, — бо їх вибрав Господь, Бог твій, щоб служили Йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде *рішатися* всяка суперечка та всяка поразка.

Ис. 26. 6. Мт. 27. 24.

6 І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия.

7 І оспівдчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили.

8 Прости наро́дові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“. І буде прощена їм та кров.

9 А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах.

Про жінку бранку

10 Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти пополо́ниш із них полове́них,

11 і побачиш серед полове́них гарновиду жінку, і впадбаш її собі, і візьмеш собі за жінку,

12 то впровадиш її до середини свого дому, а вона огло́лить свою голову й обітне свої нігті.

13 І здійме вона з себе одіг полове́ного свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць часу, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш їй чоловіком, і вона стане тобі за жінку.

14 І станеться, коли ти *потім* не полюбив її, то відпустиш її за її волю, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш поводитися з нею як з невіленьцею, бо ти жив із нею.

Перворідний двох жінок

15 Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненавиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненавиджена, і буде перворідний син від зненавидженої,

Мт. 21. 18. 11

Мт. 21. 18. 14

Мт. 21. 13. 15

Мт. 21. 8. 9.

Мт. 21. 30. 15

16 то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, що буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненавидженої.

17 але за перворідного визнає сина зненавидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства.

Про неслухняного сина

18 Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися.

19 то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того міста.

20 І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухняний та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яниця“.

21 І всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а весь Ізраїль буде слухатися й буде боятися.

Про повішеного

22 А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убийчий, і ти повісиш його на дереві,

23 то труп його не буде ночувати на дереві, але конче поховаш його того дня, бо повішений Боже прокляття, і ти не занечиш своїєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок.

Про забудле й про згубу

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отари, що заблудили, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові.

3 М. 5. 23.

2 2 А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повернеш його йому.

3 І так зробиш ослові його, і так зробиш одежі його, і так зробиш усякій згубі брата свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її.

4 4 Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх разом із ним.

Різні накази

5 Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчина не зодягне жіночої одежі, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого.

6 Коли спіткається на дорозі пташине кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, —

7 конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні.

8 Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для даху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось.

9 Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити заклятим усе насіння: і що засієш, і врожай виноградинна.

10 Не будеш орати волом і ослом разом.

11 Не одягнеш одежі з двійного матеріалу, — з вовни й льону разом.

12 Поробиш собі кутаси на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся.

2 М. 23. 5.
1 Сам. 1. 1.

20 Мт. 11. 19

21 13. 11. 19. 19.
1 Кор. 5. 13.
3 М. 22. 28.

Неем. 8. 16.

23 Ер. 8. 29. 10.
27. Гал. 3. 13.3 М. 19. 19. 4
М. 17. 2. 3

3 М. 19. 19.

1 2 М. 23. 4.

4 М. 15. 38.

Дівочтво жінки

13 Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але *потім* зненавидить її,

14 і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблизвився з нею, та не знайшов у неї дівочтва“,

15 то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть *доказа* дівочтва тієї дівчини до старших міста, до брами.

16 І скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненавидів її.“

17 І ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочки дівочтва“, а оце *знаки* дівочтва моєї дочки“. І розтигнуть одежу перед старшими міста.

18 А старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його,

19 і накладуть на нього пеню, *сто шеклів* срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні.

20 А якщо *правдою* було це слово, — не знайдене було дівочтво в тієї дівчини, —

21 то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневерення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе.

Перелюб

22 Коли буде знайдений хто, що лежить із заміянною жінкою, то помруть вони об'є, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля.

2 Сам. 13. 14. 24

2 М 22. 1. 28

2 М 22. 1. 29

27. 20. 3 М.
18. 8. Рут. 3.
921 22 24 1 М
322 21. 21. 3 М.
20. 10.4 М 22. 5. 6.
Неем. 13. 1.

23 Коли дівчина буде заручена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею,

24 то виведете їх обох до брами того міста, і вкаменуете їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збездичив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе.

25 А як хто на полі спіткає заручену дівчину, і схопить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам,

26 а тій дівчині не зробить нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо *це таке*, як повстане хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ.

27 Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її.

28 Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх,

29 то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят *шеклів* срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збездичив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні.

23 Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подолка одежі батька свого.

Хто не входить на збори Господні

2 Не ввійде на збори Господні ранений розчавленням *ятер* та з відрізаним членом.

3 Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління *його* не ввійде на збори Господні.

4 Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте *їхнє* покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки,

5 за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли були на тебе Балаама, Беорового сина з Петору Арама двох річок,¹ щоб проклясти тебе.

6 Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Балаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій.

7 Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки.

8 Не обридиш собі Ідумейнина, бо він твій брат; не обридиш собі Єгиптянина, бо був ти прихоськом у краї його.

9 Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні.

Чистість табору

10 Коли табір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі.

11 Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригоди, то він вийде поза табір, — до середини табору не ввійде.

12 А коли наступатиме вечір, обмийся в воді, а по заході сонця ввійде до середини табору.

13 А місце на потребу буде тобі поза табором, щоб виходити тобі туди назовні.

14 А лопатка буде в тебе на поясі твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назовні, то будеш копати нею, і знову закриєш свою нечистість.

15 бо Господь, Бог твій, ходить у середині табору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде табір твій святий, і

¹ Арам двох річок — Арам Месопотамії, край між горнішим Тігром та Ефратом.

5 М. 22. 5

14. 2. 1. 16

2 М. 22. 20

1 М. 38. 21. 18
1 Цар. 14. 24.

16. 31. 34. 19

8 М. 25. 2

Пс. 50. 14. 22
М. 27. 2.

15 З М. 26. 12.

Мт. 12. 1. 26
Мт. 2. 23

Він не побачить у тебе соромітної речі, і не відвернеться.

Різні накази

16 Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого.

17 З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гнобити його.

18 Блудниця не буде з Ізраїлевих дочок, і блудодій не буде з Ізраїлевих синів.

19 Не принесеш дару розпусниці й ціни пса¹ до дому Господа, Бога твого, ні за яку обітницю, бо тож вони обоє — гідота перед Господом, Богом твоїм.

20 Не будеш позичати братові своєму на відсоток срібла, на відсоток їжі та всякої речі, що позичається на відсоток.

21 Чуємому позичиш на відсоток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чого доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її.

22 Коли ти складеш обітницю Господеві, Богові своєму, не загаюйся виконати її, бо кнче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх.

23 А коли ти не складав обітниць, не буде на тобі гріха.

24 Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господеві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами.

25 Коли ввійдеш до винограду свого близького, то будеш їсти виноград, скільки *схоче* душа твоя, до свого насичення, а до посуду свого не візьмеш.

26 Коли ти ввійдеш на дозріле

¹ Пс — тут розпусник.

збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

Про розвід

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводного, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому.

2 І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка,

3 і коли зненавидить її той останній чоловік, і напише їй листа розводного, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку,

4 не може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була заневищена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок.

5 Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порадусь свою жінку, що взяв.

Про вбогих

6 Ніхто не візьме в заставу долішнього каменя жорен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в заставу.

7 Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде поводитися з ним як із невільником, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе.

3 М. 13. 8, 14. 8
2.

4 М. 12. 19.

1 Мт. 5. 31.

2 М. 22. 25.

4 Єр. 3. 1

3 М. 19. 13.

3 М. 19. 13.

5 20. 7

2 Цар. 14. 5. 16
Ср. 1. 30. 6.
18. 20. Іс. 9.
21

2 М. 22. 26.

5. 15.

7 2 М. 21. 16

3 М. 23. 11.

8 Стережися в хворобі прокази, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчатъ вас священники-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те.

9 Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в до-розі, коли ви виходили з Єгипту.

10 Коли ти позичиш своєму ближньому позичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти заставу його, —

11 назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, внесе до тебе заставу назовні.

12 А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи заставу його. —

13 Конче вернеш йому ту заставу при заході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого.

14 Не будеш утискати наймита, убогого й неможного з братів своїх та з прихоська свого, що в Краї твоїм у брамах твоїх.

15 Того ж дня даси йому за-плату, і не зайде над нею незаплаченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде гріха на тобі.

16 Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покараний буде.

17 Не скривив суду на прихоська, на сироту, і не будеш брати в заставу вдовиної одежі.

18 І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ.

19 Коли будеш жати жниво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вернешся взяти його, — він буде прихоськові, сироті та

вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук.

20 Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галузках за собою: воно буде прихоськові, сироті та вдові.

21 Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати *полішеного* за собою, — воно буде прихоськові, сироті та вдові.

22 І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськiм краї, тому я наказую тобі робити цю річ.

Карa на тілі

25 Коли буде суперечка між людьми, і вони прийдуть до суду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять.

2 І станеться, якщо вартий биття той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число *ударів* згідно з його несправедливістю.

3 Сорока *ударами* буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегковажений брат твій на очах твоїх.

4 Не зав'яжеш рота воліві, коли він молотить.

Наказ про дiверство

5 Коли браття сидітимуть разом, і один із них помере, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде заміж назовні за чужого, — дiвер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подіверує її.

6 І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїлі.

7 А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братової, то братова його вийде до брами до старших та

й скаже: „Дiвер мій відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подіверувати мене“.

8 І покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“.

9 то підійде його братова до нього на очах старших, і здіме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не будує дому свого брата“.

10 І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дiм роззутого.

Сварка. Правда міра.

11 Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підійде жінка одного, щоб оберегти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його,

12 то відрубаш руку її, нехай не змилосердиться око твоє!

13 Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до ваги, великого й маліого,

14 не буде тобі в твоїм домі подвійної ефи, великої й маліої.

15 Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа буде в тебе повна й справедлива, щоб продовжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі.

16 Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість.

Амалік

17 Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалік у дорозі, коли ви виходили з Єгипту,

18 що спіткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та струджений, а він не боявся Бога.

21 3 М. 19. 10.
Рут. 4. 7. 9

22 24. 18

1 Пр. 17. 15.

3 М. 19. 35. 13
36. Єс. 45. 10.

3 2 Кор. 11. 24

3 М. 19. 36. 15
4 1 Кор. 9. 9.
1 Тим. 5. 18.

5 1 М. 38. 8. Рут.
4. 5. Мт. 22.
24.
Пр. 11. 1. 16

2 М. 17. 8. 17

7 25. 5.

19 І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в Краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, щоб посісти його, то зітреш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

Жертва по вході до Обіцяного Краю

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того Краю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, і посядеш його, і осядеш у ньому,

2 то візьмеш із початків усякого плόδу землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало ім'я Його.

3 І прийдеш ти до священника, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до Краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“.

4 І візьме священник того коша з твоєї руки, і покладе його перед жертовником Господа, Бога твого.

5 А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамеянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьми, та й став там народом великим, сильним та численним.

6 І чинили нам зло єгиптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжку.

7 І голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь голос наш, і побачив нашу біду, і труд наш, і утиск наш.

8 І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раменом витягненим, і страхом великим, і ознаками та чудами.

2 М. 3. 8. 13.
5

26. 2.

16. 11, 14.

11. 28

2 2 М. 23. 19

5 1 М. 45. 11.
2 М. 1. 7

Іс. 63. 15.

6 2 М. 1. 13, 14.

7 2 М. 2. 23, 24.

8 2 М. 12. 51.
13. 3.

9 І привів нас до цього місця, і дав нам цей Край, Край, що тече молоком та медом.

10 А тепер оце приніс я початок плόδу тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклонитися перед лицем Господа, Бога свого.

11 І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та дімові твоєму, ти, і Левит, і прихосько, що посеред тебе.

12 А коли ти скінчиш десятинити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихоськові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наситяться,

13 то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихоськові, сироті та вдові, за всіма Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив *котроїсь* із заповідей Твоїх і не забув.

14 Не їв я з нього в жалобі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені.

15 Споглянь же з святого мешкання Свого, із небес, і поблагослови народ Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“.

16 Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закони, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею своєю.

17 Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорóгами Його, і що будеш виконувати

постанови Пого, і заповіді Пого, і закони Пого, і що будеш слухатися голосу Пого.

18 А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Пою народом вибраним, як Він наказав був тобі, і що ти виконуватимеш усі заповіді Пого,

19 і що Він ставить тебе найвищим понад усі народи, яких Господь учинив, на хвалу, і на ім'я, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святим, як Він говорив вам.

Закон в Обіцянні Краї

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народові, говорячи: „Додержуйте всіх заповідей, що я сьогодні наказую вам!

2 І станеться того дня, коли ви перейдете Йордан до того Краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике каміння, і повпаниш їх вапном.

3 І понаписуєш на них усі слова цього Закону, коли перейдеш, щоб увійшов ти до того Краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, Край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе.

4 І станеться, коли ви перейдете Йордан, поставите те каміння, що я наказую вам сьогодні, на горі Евал, і повпанили їх вапном.

5 І збудуєш там жертовника для Господа, Бога свого, жертовника з каміння, — не піднесеш над ними заліза.

6 З нетесаного каміння збудуєш жертовника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопалення Господеві, Богові своєму.

7 І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого.

8 І напишеш на тих каміннях

26. 18, 19. 9
18 7. 6. 14. 2
Мал. 3. 17

19 Єр. 13. 11.

11. 29.

2 Єр. 3. 17.

9. 12.

2 М. 21. 17.
Мт. 15. 4.

19. 14. Пр.
22. 28.

5 2 М. 20. 25.
3 М. 19. 14.

2 М. 22. 20.

7 12. 12.
23. 1 3 М. 20
18. 8, 20. 11.

усі слова цього Закону дуже вирапо”.

9 І промовляв Мойсей та всі священники-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа, Бога свого.

10 І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Пого та постанови Пого, що я наказую тобі сьогодні”.

Прокляття з гори Евал

11 І наказав Мойсей того дня народові, говорячи:

12 „Оці стануть на горі Гарізім, щоб благословляти народ, коли ви перейдете Йордан: Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Йосип, і Веніамін.

13 А оці стануть для клятви на горі Евал: Рувім, Гад, і Асир, і Завулон, Дан і Нефталім.

14 І відповідять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом:

15 „Проклята людина, що робить боввана різаного або литого, гідоту для Господа, чин різьбарських рук, і поставить таємно! І відповість увесь народ, та й скаже: амінь!”

16 Проклятий той, хто легковажить свого батька та свою матір! А весь народ скаже: амінь!

17 Проклятий, хто пересуває межі свого ближнього! А весь народ скаже: амінь!

18 Проклятий, хто робить блудним сліпого в дорозі! А весь народ скаже: амінь!

19 Проклятий, хто перекручує право прихідька, сироти та вдови! А весь народ скаже: амінь!

20 Проклятий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він

¹ Амінь, гебрейське amen, — правда, певно, агоджуємось, нехай так буде!

подолка *одежі* свого батька! А весь народ скаже: амінь!

21 Проклятий, хто лягає з усяким скотом! А весь народ скаже: амінь! 21 з М. 18. 23.

22 Проклятий, хто лягає з сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! А весь народ скаже: амінь! 22 з М. 18. 9. Пр. 3. 10.

23 Проклятий, хто лягає з тещею своєю! А весь народ скаже: амінь! 2 М. 19. 5.

24 Проклятий, хто вбиває свого ближнього потаємно! А весь народ скаже: амінь! 24 25. 11.

25 Проклятий, хто бере підкуп, щоб забити кого, *проляти* кров неповинну! А весь народ скаже: амінь!

26 Проклятий, хто не дотримує слів цього Закону, щоб виконувати їх! А весь народ скаже: амінь! 26 Гал. 3. 10. 30. 9.

Благословення тим, хто слухається Господа

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставить тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі народи землі.

2 І прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого.

3 Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі!

4 Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, порід биків твоїх і котиння отари твоєї!

5 Благословенний твій кіш та діжка твоя!

6 Благословенний ти у вхіді своїм, і благословенний ти в виході своїм!

7 Господь учинить, що ворогів

твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть навперейми тебе, а сімома дорогами втікатимуть перед тобою.

8 Господь накаже Своему благословенню *бути* з тобою в комо́рах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в Краю, що Господь, Бог твій, дає тобі.

9 Господь поставить тебе Собі за святий народ. як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його.

10 І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе.

11 І Господь дасть тобі добрий приріст у плоді утроби твоєї, і в плоді худоби твоєї, і в плоді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі.

12 Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю. небеса, щоб дати дощ для Краю твого в часі його, і щоб поблагословити всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатом народам, а сам не позичатимеш ні в кого.

13 І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки верхом, а не будеш дблом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати,

14 і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богами й служити їм.

Прокляття на тих, хто не слухається Господа

15 Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа,

15 6. 28 44. 13 М. 26. 3

28. 44. 2 28. 15

3 28. 16, 30. 9. 3 М. 25. 21.

4 7. 43, 28. 48. 5. 29. 8. 19.

5 28. 17

6 28. 19.

3 М. 36. 14. 7 28. 25. 3 М. 26. 7.

15

Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Пого заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, та прийди на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе:

16 Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі!

17 Проклятий кіш твій та діжа твоя!

18 Проклятий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, порід биків твоїх та котиння отари твоєї!

19 Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм!

20 Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий почин твоєї руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустиш ти Мене.

21 Приліпить Господь до тебе моровицю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її.

22 Ударить Господь тебе сухотами, і пропасницею, і запаленням, і гарячкою, і мечем, і посухою, і іриєю, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш.

23 І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом.

24 Дасть Господь замість дощу Красві твоєму куряву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений.

25 Віддасть тебе Господь на поразку твоїм ворогам. Однею дорогою ти вийдеш навперейми його, а сімома дорогами втікати-меш перед ним, і будеш розпо-рошений по всіх царствах землі.

26 І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополошив.

27 Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, їдцями, ли-

шайми, струпами такими, що не зможеш їх вилікувати.

28 Ударить тебе Господь боже-вільям, і сліпотією, і туподум-ством.

29 І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у темряві, і не матимеш повідження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та грабований, та не буде кому боронити.

30 Одружишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидитимеш. Засадить виноградника, та не будеш користатися ним.

31 Заколений буде віл твій на очах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбований перед тобою, і не вернеться до тебе. Отара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе.

32 Сини твої та дочки твої будуть віддані іншому народові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили.

33 Плід твоєї землі та весь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіску-ваний та гнаний по всі дні.

34 І ти збожеволієш від того, що бачитимуть очі твої.

35 Ударить тебе Господь злим гнояком на колінах і на стéгнах, від якого не зможеш вилікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до чéрепа твого.

36 Відведе Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батьки твої, і ти будеш служити там іншим богам, — дереву та каменеві.

37 І станеш ти страхіттям, пого-вóром та посміховищем серед усіх народів, куди відведе тебе Гос-подь.

Зах. 12. 4.

28

16 28. 3.

17 28. 5

18 7. 13. 28. 4.

19 28. 6.

20. 6. 28. 39. 30

3 М. 26. 16.

Пов. 31. 10.

Іс. 65. 22. Ам.

5. 11. Соф. 1.

13. Мих. 6.

15.

20 Суд. 2. 15.

21 3 М. 26. 16.

Єс. 14. 21.

22 1 Цар. 17. 7.

Ам. 4. 9.

Суд. 6. 3.

33

28. 28.

34

Пов. 2. 7.

35

25 28. 7. 3 М.

26. 17.

4. 28.

36

1 Цар. 9. 7.

37

27 28. 35

38 Багато насіння вінесеш на поле, та мало збереш, — бо пожере його сарана. 38 Мих. 6. 15.

39 Позасаджуєш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере його черв'я.

40 Будуть у тебе оливки по всіх краї твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспадас оливка твоя. 40 Полл. 1. 10.

41 Ти породиш синів і дочок, та не будуть для тебе вони, — бо підуть у неволю.

42 Усяке твоє дерево та плід твоєї землі обсяде черв'я.

43 Приходько, що серед тебе, піднесеться понад тебе високо-високо, а ти зійдеш низько-низько. 2 Цар. 6. 28. 53 29.

44 Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. 44 28. 12. 1

45 І прийдуть на тебе всі оці прокляття, і будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш вигублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі.

46 І будуть вони на тобі на ознаку та на доказ, та на насінні твоєму аж навіки.

47 За те, що не служив ти Господеві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясноти всього, 28. 4. 1. 5. 56

48 то будеш служити ворогові своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в прагненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмо на твою шию, аж поки вигубить тебе.

49 Господь нанесе на тебе народ іздалека, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, 49 Єр. 5. 15, 6. 22. Іс. 33. 19

50 народ жорстокій, що не зваяжати́ме на старого, а для юнака не буде милостивий. 50 Дан. 8. 23.

51 І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжжя, *ані* виноградного соку, *ані* оливи, *ані* поро́ду биків твоїх, *ані* котіння отари твоєї, аж поки вигубить тебе.

52 І він буде облягати тебе в усіх твоїх брамах, аж поки порозвалює по всіх твоїм краї твої міцні і укріплені мури, на які ти надіявся, і буде гнобити тебе в усіх твоїх брамах по всіх твоїм краї, що дав тобі Господь, Бог твій.

53 І будеш ти їсти плід утроби своєї, тіло синів своїх та дочок своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в облозі та в утиску, яким буде гнобити тебе твій ворог.

54 Кожен найлагідніший серед тебе й найбільше випешений, — буде око його лихе на брата свого, і на жінку лоня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх *ворог*,

55 щоб не дати *ані* одному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостанеться нічого в облозі та в утискові, яким буде утискати тебе твій ворог по всіх твоїх брамах.

56 Найлагідніша між тобою й найбільше випешена, що через пещення та ніжність не пробувала ставити на землю стопи своєї ноги, — зле буде око її на мужа лоня свого, і на сина свого, і на дочку свою.

57 і на по́слід, що виходить з-поміж ніг її *при породі*, і на дітей своїх, що породить, — бо поїсть їх тасмно через недостаток усього в облозі та в утиску, яким буде гнобити тебе твій ворог у брамах твоїх.

58 Якщо ти не будеш додержувати, щоб виконувати всі слова

нього Закону, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Пмення Господа, Бога твого,

59 то Господь наведе надзвичайні поразки на тебе, та поразки на насіння твоє, поразки великі та певні, і хвороби злі та постійні.

60 І наведе Він на тебе всякий єгипетський білі, якого боявся ти, а він пристане до тебе.

61 Також усяку хворобу та всяку поразку, що не написана в книзі цього Закону, наведе їх Господь на тебе, аж поки будеш ти вигублений.

62 І позостане вас мало, — замість того, що були ви, щодо численности, як зорі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа, Бога свого.

63 І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмножував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигублятиме вас та коли винищуватиме вас, — і ви будете вірвані з-над цієї землі, куди ти входив посіяти її.

64 І розпорочить тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служи́тимеш там іншим богам, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дереву та каменеві.

65 І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочинку для стопи твоєї ніг. І Господь дасть тобі там серце тремтять, і ослаблення очей, і омлівання душі.

66 І буде життя твоє вісити на волоску перед тобою і ти боїтимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя.

67 Уранці ти скажеш: „О, якби вечір!“, а ввечері скажеш: „О, якби ранок!“ зо страху серця

свого, що будеш боятися, та з видіння очей своїх, що будеш бачити.

68 І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невольниць, — та не буде покупця...¹

69 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсееві скласти з Ізраїлевими синами в моавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хоріві.

Виконуйте заповіта Господнього

29 І скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив був Господь на ваших очах в єгипетським краї фараонові, і всім рабам його та всьому його краєві, —

2 ті великі випробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чуда,

3 З та не дав вам Господь серця,¹ щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього.

4 І провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужилися одяги ваші на вас, а чобіт твій не зужився на твоїй нозі.

5 Не їли ви хліба, і вина та п'яного напою не пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш.

6 А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був навперейми вас на війну Сигон, цар хенібонський, та Ор, цар башанський, — і побили ми їх,

7 і забрали ми їхній край, та й дали його на спадок Рувимовим та Гадовим та половині племені Манасійного.

¹ Слово „серце“ в цьому місці в перекладі означає розум.

8 Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви поводження в усьому, що буде робити.

9 Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: глови ваші, племена ваші, старші ваші та урядники ваші, усякий Ізраїлів муж.

10 діти ваші, ваші жінки та твій прихो́дько, що посеред таборів твоїх від колій дров твоїх аж до черпача твоєї води,

11 щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою,

12 щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову.

13 І не з вами самими я складаю цього заповіта та цю клятву,

14 але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, *так* і з тим, хто сьогодні не з нами тут.

15 Бо ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетському краї, і що ми проходили серед тих народів, які ви перейшли,

16 І ви бачили їхні огиди та їхніх бовванів, дерево та камінь, срібло та золото, що з ними.

17 *Стережіться*, щоб не був серед вас чоловік або жінка, або рід, або плем'я, що серце його сьогодні відвертається від Господа, Бога нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не був серед вас корінь, що вирощує їд та полін,

18 щоб не було, що коли він почує слова цього прокляття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця.

Тоді загине і набоєний, і спрагне-ний.

19 Не захоче Господь простити йому, бо тоді запалиться Господній гнів та лють Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-над неба.

20 І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племін, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону.

21 І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошле Господь на нього:

22 сірка та сіль, погорілище — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослин, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гоморі, Адми та Цевойму, що поруйнував був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй.

23 І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому Краєві? Що *то* за горіння цього великого гніву?“

24 І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли виводив їх з єгипетського краю.“

25 І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм.

26 І запалився Господній гнів на цей Край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі.

27 І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великим обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня.

28 17

19

Суд. 2. 15.

20

12 28 2 1 M

1 M 13 2, 9c 11 8

22

13 1

1 Цар. 9, 8
Гр. 22, 8

23

17 Єр. 9, 15. Ді
8, 23. Єр. 12
15.

18 Єр. 44. 17.

4. 38, 10. 15. 27
1 Цар. 14. 15.

28 Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрийте — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі слова цього Закону“.

Нагорода за виконання Господнього заповіту

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій,

2 і ти навірнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душею,

3 то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилоєрдиться над тобою, і знову позбирає тебе з усіх народів, куди розпорів тебе Господь, Бог твій.

4 Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе.

5 І введе тебе Господь, Бог твій, до Краю, що посіли батьки твої, і ти посядеш його, і Він учинить добро тобі, і розмножить тебе більше за батьків твоїх.

6 І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм серцем та всією душею своєю, щоб жити тобі.

7 І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненавидить тебе, хто гнав тебе.

8 А ти вернешся, і будеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі.

9 І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати надмір у

28 Ис. 147. 19, 20.

29 20

1 28 2. 13

1 45 19

2 3 М. 26 40

Рим. 10. 6.

3 6р. 29. 14.

4 4. 32. Неем. 1. 9.

11. 26.

6 10. 16. 6р. 4. 4. Рим. 2. 29. Фил. 3. 3.

7 28. 22.

1. 19, 28. 15.

31 13

9 28. 11.

кожному чині своєї руки, у пліді утроби своєї, і в пліді худоби своєї, і в пліді своєї землі на добре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батьками,

10 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навірнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душею своєю,

11 бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не даліка вона.

12 Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголосить, а ми будемо виконувати її?

13 І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголосить її нам, а ми будемо виконувати її?

14 Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її.

15 Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло.

16 Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закона Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у Краї, куди ти входиш на насліддя.

17 А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звісти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити,

18 я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її.

19 Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб жив ти та наслідня твоє.

20 щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінути до Нього, бо ж Він життя твоє, і довготя днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку за-присягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм¹.

Настановлення Ісуса

31 І пішов Мойсей, і промовляв до всього Ізраїля оці слова.

2 та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцять літ. Не можу вже виходити та входити, і Господь сказав мені: Не перейдеш ти цього Йордану.

3 Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус перейде перед тобою, як говорив був Господь.

4 І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому краєві, яких вигубив Він.

5 І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією заповіддю, що я вам наказав був.

6 Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе².

7 І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очах усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим народом до того Краю, якого Господь записав їм їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спадок.

8 А Господь, Він Той, що піде

19 1. 26

20 4. 40.

2 34 7. 4 М. 20
12

3 1. 28 4 М. 27.
18

30 18 13

4 1 М. 21 21 33

6 21 34 13

13 38 1 14

7 1 38, 1 28
6 1 6.

8 Єр. 1. 9.

перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, не бійся й не лякайся³.

9 І написав Мойсей цього Закону, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковчега Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших.

Читати Закону перед усім Ізраїлем!

10 І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок,

11 коли прийде весь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей.

12 Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихोцька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додержували виконувати всі слова цього Закону.

13 А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її⁴.

Ізраїль відхилиться від Господа

14 І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблизилися дні твої до смерті. Поклич Ісуса, і станьте в скинії заповіту, а Я йому наказу⁵. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в скинії заповіту.

15 І появився Господь у скинії в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля скинійного входу.

16 І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш¹ з батьками своїми, а цей народ устане та й

¹ В оригіналі: ляжеш, *šochev* : лежачий.

буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увиходить, щоб бути в середині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним.

17 І того дня запалиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його численні нещастя та утиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“

18 А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернувся до інших богів.

Пісня

19 А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів.

20 Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого,

21 то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення *серця* його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того Краю, що Я присягнув“.

22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів.

23 І наказав він Ісусові, Нави́новому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровадиш Ізраїлевих синів до того Краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“.

24 І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх,

25 то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчєга Господнього заповіту, говорячи:

26 „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчєга заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка.

27 Бо я знаю неслухняність твою та твердую твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господєві, а тим більш *будете* по смерті моїй!

28 Зберіть до мене всіх старших ваших племін та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти них.

29 Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зіпсуєтеся ви, і відхилитеся з тієї дороги, яку я наказав вам, і в кінці днів сплітає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук“.

30 І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слова оцієї пісні аж до закінчення їх:

Передсмертна Мойсєєва пісня

32 „Слухай, небо, а я говоритиму,
і хай почус земля мову уст моїх!

2 Нехай ліється наука моя,
мов той дощ,
хай тече, як роса, моя мова,
як краплі дощу на траву,
та як злива на зелень.

3 Як буду я клікати Імєння Господнє,
то славу віддайте ви нашому Богові!

4 Він Скеля, а діло Його до-
сконале.

25

1 28 1. 1
2. Мих. 1. 2.

23 Єр. 1. 6.

7. 9.

4

- всі бо дороги Його справедливі, —
 Бог вірний, і кривди немає *в Ньому*,
 справедливий і праведний Він.
- 5 Зіпсулись вони, — не Його то сини,
 покоління невірне й покручене.
- 6 Чи тим віддастє Господеві,
 народе нікчемний й немудрий?
 Чи ж не Він — Батько твій,
 твій Творець?
 Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе.
- 7 Пам'ятай про дні давні,
 розважайте про роки усіх поколінь,
 запитай свого батька, і покаже тобі
 твоїх *тих* старших, а вони тобі скажуть.
- 8 Як Всевишній народам спадок давав,
 коли Він розділяв синів людських,
 Він поставив границі народам
 за числом Ізраїлевих синів.
- 9 Бо частка Господня — народ Його,
 Яків — відміряний уділ спадщини Його.
- 10 Знайшов Він його на пустинній землі
 та в степу завивання пустельних *гісн*,
та й його оточив, уважав Він за ним,
 зберігав Він його, як знічцю *оту* свого ока.
- 11 Як гніздо своє будить орел,
 як ширіє він понад своїми малятками,
 крила свої простягає,
 бере їх, *та* носить їх він на рамені крилатім своїм,
- 12 *так* Господь Сам провадив його,
 а бога чужого при нім не було.
- 13 Він його садовив на висотах землі,
 і він їв польові врожаї,
 Він медом із скелі його годував,
 і оливою з скельного кременя,
- 14 маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної,
 разом із лосем ягнят та баранів
 з Башану й козлів, разом з *такою* пшеницею,
 як лії на нирках,
 і кров виноградної ягоди лив ти вином.
- 15 І потовстів Єшурун¹ та й брикатися став.
 І ти потовстів, погрубів, став гладкий.
 І покинув він Бога, що його створив,
 і Скелю спасіння свого злегковажив.
- 16 Чужими богами Його роздражнили.
 Його розгнівали своїми гіддотами.
- 17 Вони дімонам жертви складали, не Богу,
 складали богам, що не віддали їх,
 новим, що недавно прийшли.
 не лякалися їх батьки ваші!
- 18 Забуваси ти Скелю,¹ Яка породила тебе,
 і забуваси ти Бога, що тебе народив.
- 19 І побачив Господь, та й зненавидів їх,

¹ Єшурун — праведний, улюблений, друга іменна Ізраїля.

² Скеля — це Господь Бог.

- через гнів на синів Своїх і на дочок Своїх,
 20 та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінєць, бо вони покоління розбещене, діти, що в них нема віри.
 21 Роздразнили Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівили своїми марнотами, тому роздразню Я їх тим, хто не народ, — нерозумним народом розгніваю їх.
 22 Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до шеблу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвалини гір.
 23 Я на них нагромаджу нещастя, живу Свої стради на них.
 24 Будуть виснажені вони голодом, і поїджені будуть огнем та заразою лютою, і зуба звірини нашлю Я на них, з отрутою плазунів поземлі.
 25 Надворі забиватиме меч, а в кімнатах — страхіття, як юнака, так і дівчину, грудні немовля з чоловіком посивілим.
 26 Я сказав: Повигублюю їх, відірву від людей їхню пам'ять,
 27 та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Піднеслася наша рука, і не Господь учинив усе це.
- 28 Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумування.
 29 Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були про кінєць свій.
 30 Як може один гнати тисячу, а два — проганяє десять тисяч, коли то не те, що їх продала їхня Скеля, і Господь видав їх?
 31 Не така бо їх скеля, як наша та Скеля, хай судять самі вороги.
 32 Бо їх виноград — з винограду содомського та з піль тих гоморських, винні ягоди їхні — отруйні то ягоди, вони грона гіркоти для них.
 33 вино їхнє — зміїна отрута і гадюча погібельна їдь!
 34 Чи замкнене в Мене не це, у скарбницях Моїх запечатане?
 35 Моя пімста й відплата на час, коли їхня нога посковзнеться, бо близький день погібелі їх, поспішає майбутнє для них.
 36 Бо розсудить Господь Свій народ, і змилюс'єрдиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабіла, і нема ні невольного, ані вільного.
 37 І Він скаже *тоді*: Де їх ббги, де скеля, що в ній поховались вони,
 38 що їли вони лій кривавих їх жертов, пили вино жертов їх литих?

Нехай встануть і вам допоможуть,
і хай будуть покровом для вас.

39 Побачте тепер, що Я — Я Той,

і Бога немає крім Мене.
Побиваю й оживлюю Я,
і не врятує ніхто від Мосію руки.

40 Бо до неба підношу Я руку Свою

та й кажу: Я навіки Живий!

41 *Поправді кажувам:* Я вістря

Свого меча нагострю,
і рука Моя схопиться суду,
тоді відімщу Я Своїм ворогам,

і Своїм ненависникам Я відплачу.

42 Я стріли Свої понапою кров'ю, —

а Мій меч поїдатиме м'ясо,
кров'ю забитого й бранця,
головами кучматими ворога.

43 Радійте, погани, з народом Його,

бо Він відімститься за кров Своїх всіх рабів,

і пімсту поверне Своїм ворогам,

і викупить землю Свою,
Свій народ.

44 І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова цієї пісні до ушей народу, він та Ісус, син Навіїв.

45 А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля,

46 то сказав він до них: „Положіть свої серця до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Закону.

47 Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і чим

39 4. 35. 1 Сам.
2. 6. Йов. 5.
18. Ос. 6. 1, 2.

4 М. 27. 12 49

40 1 М. 14. 22
06. 13. 3

41 Ав. 1. 11

4 М. 20. 23 50

4 М. 20. 13 51

43 Ис. 9. 13.
Рим. 15. 10
06. 19. 2.

1 М. 20. 1 51

46 1 М. 18. 19.

32. 2. Пр. 8. 31.

47 2 М. 20. 12.
Еф. 5. 6. Ін.
6. 63

словом ви продвіжете дні на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її¹.

Мойсей побачить Обіцяний Край

48 І Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи:

49 „Вийди на ту гору Аварім, на гору Невб, що в моавському краї, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський Край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння.

50 І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарон на Гор-горі, і долучився до своєї рідні.

51 За те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед Ізраїлевих синів.

52 Бо знавироти побачиш ти той Край, та не ввійдеш туди, до того Краю, що Я даю Ізраїлевим синам.

Мойсеєве благословення Ізраїлевим племенам

33 А оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю,

2 та й сказав:

„Господь від Сінаю прибув,

і зійшов від Сеїру до них,
появився у світлі з Парану гори.

і прийшов із Меріви Кадешу.¹

По правіці Його — огонь Закону для них.

3 Теж народи Він любить.
Всі святії його — у руці Твоїй,

¹ Або: із тьмами святих.

- і вони припадають до ніг
Твоєх,
слухають мови Твоєї.
- 1 Дав Мойсей нам Закона, 4 Пс. 103. 7.
111. 9.
спадщину зборів Якова.
- 5 І був Він царем в Єшур'ні, 5 Іс. 44. 2.
як народній голови разом
обирались,
племени Ізраїлеві.
- 6 Рувім хай живе, і нехай не
помре,
і число люду його нехай
буде велике".
- 7 А це про Юду. І він сказав: 1 М. 4. 20 13
„Почуй, Господи, голосу
Юди,
і до народу його Ти впро-
вадиш його.
Пому воюватимуть руки йо-
го,
а Ти будеш поміч йому на
його ворогів“.
- 8 А про Левія сказав: 8 9. 22. 2 М. 28
30.
33. 13. 14. 15
2 М. 3. 2. 16
„Твій тумім
і твій урім — для чоловіка
святого Твого,
що його Ти був випробував
у Массі,
що суперечку з ним мав над
водою Меріви,
- 9 що каже про батька свого та 9 2 М. 32. 29
4 М. 2. 22 17
про матір свою: „Не бачив
тебе“,
що братів своїх не пізнає,
і не знає синів своїх, —
бо додержують слова Твого,
і вони заповіту Твого стере-
дуть“.
- 10 Навчають вони про права
Твої Якова,
а про Закона Твогого —
Ізраїля,
приносять кадило Тобі
та на жертовник Твій ціло-
палення.
- 11 Поблагослови його силу, о
Господи,
а чин його рук уподобай
Собі.

- Поламай стігна тим, що ста-
ють проти нього,
та ненависть мають на ньо-
го, —
щоб *більш* не повстали во-
ни!“
- 12 Про Веніямина сказав:
„Він Господній улюбленець,
перебуває безпечно при
Ньому,
а Він окриває його цілий
день
і в раменах Його спочиває“.
- 13 А про Ісїсипа він сказав:
„Благословенний від Гос-
пода Край
Його дарами з неба,
з роси та з безодні, що
долі лежить,
14 і з дару врожаїв від сонця,
і з дару рослини від міся-
ців,
15 і з верхів'я гір сходу,
і з дару відвічних пагірків,
16 і з дару землі та її повноти.
А милість Того, що в тер-
новім куші пробував,
нехай прийде на голову Ісї-
сипа
та на тім'я вірізненого між
братами своїми.
- 17 Величність його — як вола
його перворідного,
а роги його — роги буйво-
ла, —
ними буде колоти народи
всі разом,
аж до кінців землі,
а вони — міриди Єфремові,
а вони — Манасїїні тисячі“.
- 18 А про Завулбона сказав:
„Радій, Завулбоне, як бу-
деш виходити,
і ти, Ісахаїре, у наметах
своїх!
- 19 Вони кличуть народи на гó-
ри,
приносять там праведні
жертви,

- бо будуть вони споживати достаток морський та скарби, зариті в піску“.
- 20 А про Гада сказав: „Благословенний, хто Гада розширює! Він ліг, як левиця, і жере рама й чіреп.“
- 21 Забезпечив він частку для себе, бо там частка прихована від Праводавця, і прийшов із головами на роду, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“.
- 22 А на Дана сказав: „Дан левів левчуч, що з Башану вискакує“.
- 23 А на Нефталіма сказав: „Нефталім ситий млістю, і повен Господнього благословення, — захід та південь посядь!“
- 24 А про Асира сказав: „Асир благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він ногу свою.“
- 25 Залізо та мідь — то запора твоя, а сила твоя — як усі твої дні.
- 26 Немає *такого*, як Бог, Єшуруне, що йде по небу на поміч тобі, а Своєю величністю йде на хмарах.
- 27 Покрова твоя — Бог Предвічний і ти в вічних раменах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй його!
- 28 І перебуває Ізраїль безпечно, самотно,

він Яковове джерело в Краї збіля й вина, а небо його сипле краплями росу.

- 29 Ти блаженний, Ізраїлю! Який *інший* народ, якого спасе Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упокорюватись, а ти по висотах їх будеш ступати“.

Смерть Мойсея

31 І вишшов Моїсей із моавських степів на гору Невб, на верхів'я Пісрі, що навпроти Єрихону, а Господь дав йому побачити весь Край: Гілеад аж до Дану.

2 І весь Нефталім, і край Єфрема та Манасії, і весь край Юди аж до Останнього моря,

3 і південь, і рівнину долини Єрихону, пальмового міста аж до Цоару.

4 І сказав Господь до нього: „Оце той Край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перейдеш“.

5 І впокіївся там Моїсей, Господній раб, у моавському краї на приказ Господа.

6 І похований він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає гробу його аж до цього дня.

7 А Моїсей був віку ста й двадцяти літ, коли він помер, *та* не затемнілось око його, і волбгість¹ його не зменшилась.

8 І оплакували Моїсея Ізраїлеві сини в моавських степах

¹ Волбгість — життєва сила людини, життєві соки його, міць.

3: 27.

22: 6; 19: 47.

Суд. 1: 16.

24: 1; М. 2: 2.

1; М. 12: 1.

26: 6; 1: 1.

Б. 6: 2.

Юд. 9.

31: 2; 16: 32.

1; 34: 11; 1.

28: 6; 23: 6.

тридцять день, та й покінчилися дні оплакування жалоби за Мойсесем.

9 А Ісус, син Навинів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсесеві.

10 І не появився вже в Ізраїлі

10 2 М. 33. 11.

пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя.

11 Щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетським краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві,

12 і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того страху великого, що Мойсей чинив на очах усього Ізраїля.

КНИГА ІСУСА НАВИНА

(Книга Єрмешуї)

Наказ Божий перейти Йордан

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навиного¹, Мойсесового слуги, говорячи:

2 „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, переїди цей Йордан ти та весь народ цей до того Краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам.

3 Кожен місце, що стопа ноги вашої ступить на ньому, Я дам вам, як Я говорив був Мойсесеві.

4 Від пустині й цього Ливану й аж до Великої Річки, річки Ефрату, увесь край хіттеян, і аж до Великого моря на захід буде ваша границя.

5 Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсесем, так буду з тобою, — не залишу тебе й не покину тебе.

6 Будь сильний та відважний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той Край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм.

¹ В гебрейським тексті Jehošua bin-Nun. — Єрмешуа син Нунів.

1 Цар. 2. 3.

1 4 М. 11. 8.

2 5 М. 34. 5

Пс. 1. 2, 3.

7 Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб додержувати чинити за всім тим Законом, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхилився від нього ні праворуч, ні ліворуч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити.

8 Нехай книга цього Закону не відійде від твоїх уст, але будеш роздумувати про неї вдень та вночі, щоб додержувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі.

9 Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити¹.

10 І наказав Ісус урядникам народу, говорячи:

11 „Переїдьте посеред табору, і накажіть народові, говорячи: Приготуйте собі поживу на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увійти посісти той Край, що Господь, Бог ваш, дав вам його на спадщину“.

12 А Рувимовому й Іадовому та половині племени Манасіїного Ісус сказав, говорячи:

13 „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочинок дає вам, дав вам цей Край.

14 Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в Краї, що дав вам Мойсей по той бік Йордану, а ви перейдете озброєні перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм,

15 як поки Господь не дасть відпочинку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той Край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вернете до Краю вашого спадку, і посадите його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йордану на схід сонця“.

16 А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо.

17 Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм.

18 Кожен, хто буде неслухняний наказам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

Вивідувачі розвідують про Єрихон

2 І послав Ісус, син Навіїв, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідіть, розвідуйте цей Край та Єрихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я її Рахав. І переночували вони там.

2 І було донесено єрихонському

цареві, говорячи: „Ось цієї ночі прийшли сюди *якісь* люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей Край“.

3 І послав єрихонський цар до Рахави, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати ввесь цей Край“.

4 А та жінка взяла двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони.

5 А коли замикалася брама зо смєрком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженете їх“.

6 А вона відвела їх на дах, та й сховала їх у жмутах льону, що були зложені в неї на даху.

7 А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до бродів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними.

8 І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах.

9 І сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей Край, і що жак перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього Краю умлівають *зо страху* перед вами.

10 Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонові та Орові, яких ви вчинили закляттям.

11 І чули ми *це*, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людині *зо страху* перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі долі!

12 А тепер присягніть мені Господом, що *як* я вчинила з вами милість, так зробіте і ви милість

14 2 М. 3. 19

2 Сам. 17. 19

2 М. 15. 9.

16 2 М. 19. 8.

2 М. 15. 15.

2 М. 14. 24.
4 М. 21. 24
34, 35

1 2 2 Сир. 11.
31. Як. 2. 25.

з домом батька мого, і дасте мені правдивого знака.

13 І зоставите при житті батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестёр моїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерті“.

14 І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас *нехай віддана буде* на смерть, якщо ви не відкриєте цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей Край, то ми вчинимо тобі милість та правду“.

15 І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дім її був у стіні міського мурі, і в мурі вона жила.

16 І сказала вона їм: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вернеться погоня, а потому підете своєю дорогою“.

17 І сказали до неї ті люди: „Ми *будемо* чисті від цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так“.

18 Оце, як ми будемо входити до Краю, то ти прив'яжеш шнурка з цієї нитки червені в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і весь дім свого батька збереш до себе до дому.

19 І буде, — усі, хто вийде з дверей твого дому назовні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому.

20 А коли ти відкриєш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“.

21 А вона сказала: „Як ви сказали, *нехай буде* воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного суканого шнурка.

22 І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж

поки вернулася погоня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх.

23 І повернулися ті два мужі, і зійшли з гори, і перейшли *Йордан*, і прийшли до Ісуса, сина Навінового, та й розповіли йому все, що їх спіткало.

24 І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього Краю омліли *зо страху* перед нами“.

Перехід Йордану

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сини. І переночували вони там перше, ніж перейшли.

2 І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між табором,

3 і наказали наро́дові, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним.“

4 Тільки віддаль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наближайтеся до нього, щоб ви знали ту дорі́гу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“.

5 І сказав Ісус до наро́ду: „Освятіться, бо Господь узавтра чинитиме *чуда* поміж вами“.

6 І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковче́га заповіту, і перейдіть *Йордан* перед наро́дом“. І понесли вони ковче́га заповіту, і пішли перед наро́дом.

7 І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпі́чну Я звели́чувати тебе на очах усього Ізраїля,

¹ Цебто, — перед тим, пор. 5 М. 4. 42.

який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою.

8 А ти накажеш священикам, що носять ковчега заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краю води Йордану, станете в Йордані”.

9 І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послухайте слів Господа, Бога вашого”.

10 І Ісус сказав: „По цьому пізнасте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед вами ханааніянина, і хіттеянина, і хіввеянина, і періздеянина, і гіргашеянина, і євусеянина.

11 Оце ковчег заповіту Владики всієї землі переходить перед вами через Йордан.

12 А тепер візьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племін, по одному мужеві на плем'я.

13 І станеться, коли спійняться стіби ніг священиків, що носять ковчега Господа, Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спінена вода, що тече звérху, і стане одним валом”.

14 І сталося, коли рушив народ за своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священики, що несли ковчега заповіту перед народом,

15 і коли носії ковчегу прийшли до Йордану, а ноги священиків, що несли ковчега, занурилися в воду скраю, а Йордан був повний по всі береги свої всі дні зимові,

16 то спинилась вода, що звérху текла, стала одним валом, дуже далеко від міста Адама, що збоку Портану, а та, що текла до стéпу, до Солоного моря, стекла зовсім, і була відділена, а народ перейшов навпроти Єрихону.

17 А священики, що несли ковчега заповіту Господнього, стали міцно на сухому посередині Йордану, і увесь Ізраїль переходив по

сухому, аж поки не скінчив переходити Йордан увесь народ.

1 І сталося, як увесь народ закінчив переходити Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи:

2 „Візьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному мужеві з племени.

3 І накажете їм, говорячи: Внесіть звідси, із середини Йордану, із місця, де міцно стояли ноги священиків, дванадцять каменів, і перенесете їх із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієї ночі”.

4 І покликав Ісус тих дванадцятьох мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному мужеві з племени,

5 та й сказав їм Ісус: „Підіть перед ковчегом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плечé своє одного каменя за числом племін Ізраїлевих синів,

6 щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за каміння?

7 То скажете їм, що була відділена йорданська вода перед ковчегом Господнього заповіту, — коли він переходив в Йордані, була відділена йорданська вода. І будуть ті каміння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навки”.

8 І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять каменів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племін Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там.

9 А інших дванадцять каменів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли ноги священиків, що несли ковчега заповіту, — і вони там аж до дня цього.

9 2 М. 32. 26.

4 8 10

3

12 4 2

2 М 13 8. 14 6

14 10 15

3. 15

7

16 2 М 1. 21
5 М 4 19 16.
11 3

10 А священники, що несли ковче- 10 17.
га, стояли в середині Йордану
ах до закінчення всього, що Гос-
подь наказав був Ісусові сказати
народові, згідно з усім тим, що
наказав був Мойсей Ісусові. А
народ квіпівся і переходив.

11 І сталося, як увесь народ 22. Пс. 66, 6.
скінчив переходити, то перейшов
Господній ковчег та священники
перед народом.

12 І перейшли Рувимові сини й
сини Гадові та половина племени
Манасієного, озбрєні до бою, пе-
ред Ізраїлевими синами, як Мой-
сей говорив був до них.

13 Коло сорока тисяч озбрє-
них вояків перейшли перед Гос-
поднім лицем на війну до єрихон-
ських степів.

14 Того дня звелїв був Господь
Ісуса на очах усього Ізраїля, і
стали боятися його, як боялися
Мойсея по всі дні його життя.

15 І сказав Господь до Ісуса,
говорячи:

16 „Накажи священникам, що
носять ковчєга заповіту, і нехай
вони вийдуть з Йордану“.

17 І наказав Ісус священникам,
говорячи: „Вийдіть з Йордану!“

18 І сталося, коли священники, 18 1
що несли ковчєга Господнього за-
повіту, вийшли з середини Йор-
дану, а стїби нїг священників
відірвалися від нього, щоб стати
на сухому, то вода Йордану верну-
лася на своє місце, і пішла, як
учора-позавчора, по всіх його бе-
регах.

19 А народ вийшов із Йордану 19 1
десятого дня першого місяця, та й
таборував у Гілгалі, на східньому
боці Єрихону.

20 А дванадцять тих каменів, 2 М 1, 14 3 М 6
що взяли з Йордану, Ісус по-
ставив у Гілгалі.

21 І сказав він до Ізраїлевих 21 22 23.
синів, говорячи: „Коли взавтра

запитають вас ваші сини своїх
батьків, говорячи: Що це за ка-
мінні?

22 то познайомте ваших синів,
говорячи: По сухому перейшов
був Ізраїль цей Йордан,

23 бо Господь, Бог ваш, ви-
сушив воду Йордану перед вами,
аж поки ви не перейшли, як зро-
бив був Господь, Бог ваш, морю
Червоному, яке Він висушив пе-
ред нами, аж поки ми не пере-
йшли,

24 24 щоб усі народи землі пізнали
руку Господню, що сильна вона,
щоб боялися ви Господа, Бога
вашого, по всі дні“.

Перед здобуттям Єрихону

5 І сталося, як усі аморейські
царі, що по той бік Йордану на
захід, і всі ханаанські царі, що
над морем, почули, що Господь
висушив був воду Йордану перед
Ізраїлевими синами, аж поки вони
перейшли, то зміліло їхнє серце, і
не було вже в них духу *зо страху*
перед Ізраїлевими синами.

2 Того часу сказав Господь до
Ісуса: „Нароби собі камінних но-
жів, і пообрізуї Ізраїлевих синів
знобу, другий раз“.

3 І нароби собі Ісус камінних
ножів, та й пообрізував Ізраї-
левих синів при Гів'ат-І'ааралоті.¹

4 А оце та причина, чому Ісус
пообрізував: увесь народ, що ви-
йшов був із Єгипту, чоловічої статі,
усі вояки, повирали в пустині
в дорозі, коли вийшли з Єгипту.

5 Бо був обрізаний увесь народ,
що виходив, а всього народу, що
народився в пустині в дорозі по
виході з Єгипту, не обрізували.

6 Бо сорок літ ходили Ізраїлеві
сини в пустині, аж поки не виги-
нув увесь той народ, ті вояки, що
вийшли були з Єгипту, що не

¹ Гів'ат-Гааралот — верх крайньої плоти.

слухалися Господнього голосу, що Господь заприсягнув був їм не показати їм того Краю, що Господь заприсягнув був їхнім батькам дати їм Край, який тече молоком та медом.

7 А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі.

8 І сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання.

9 І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. І назвав те місце ім'ям: Гілта́л,¹ і так є аж до цього дня.

10 І таборували Ізраїлеві сини в Гілта́лі, і справили Пасху ввечорі чотирнадцятого дня місяця на єрихонських степах.

11 А назавтра по Пасці їли вони того самого дня з урожаю того Краю, опрісноки та пражене.

12 І перестала падати мінна з другого дня, як вони їли з урожаю того Краю, і вже більш не було Ізраїлевим синам мінни, — і їли вони того року з урожаю ханаанського Краю.

Возьмь військо Господнього

13 І сталося, коли Ісус був при Єрихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а вітягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому: „Чи ти наш, чи наших ворогів?“

14 А той відказав: „Ні, бо я вождь Господнього війська, тепер я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав йому: „Що говорить мій пан своєму рабові?“

15 І сказав вождь Господнього війська до Ісуса: „Скнизь зуття

своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

Здобуття Єрихону

6 А Єрихон замкнувся, і був замкнений *зо страху* перед Ізраїлевими синами, — *ніхто* не виходив і не входив.

2 І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою руку Єрихон та царя його, сильних вояків.

3 І обійдете навколо цього міста, всі вояки, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день.

4 А сім священників будуть нести сім *сурем* із баранячих рогів перед ковчегом. А сьомого дня обійдете навколо те місто сім раз, а священники засурмлять у роги.

5 І станеться, коли засурмлять баранячий ріг, коли ви почуєте голос тієї сурми, а весь народ крикне гучним криком, *то* мур цього міста впаде на своєму місці, а народ увійде кожен перед себе“.

6 І покликав Ісус, син Навинів, священників, та й сказав до них: „Несіть ковчеза заповіту, а сім священників будуть нести сім *сурем* із баранячих рогів перед Господнім ковчегом“.

7 А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо цього міста, а озброний піде перед Господнім ковчегом“.

8 І сталося, як Ісус сказав *це* народові, то сім священників, що несли сім *сурем* із баранячих рогів, ішли та сурмили в ці сурми, а ковчез Господнього заповіту йшов за ними.

9 А озброні йшли перед священниками, що сурмили в роги, а військо задис йшло за ковчегом. І все сурмили в сурми.

10 А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не

3 15 8 1

2

3 М. 25

4

10 2 М. 12 6 5

12 5. 11.

13 4 М. 22 23

15 2 М. 3 5

¹ Гілта́л — зняття, відвалення.

вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажु вам: Закричіть! І ви закричите“.

11 І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі.

12 І встав Ісус рано вранці, і попусти священники Господнього ковчеза.

13 А сім священиків, що несли сім сурм із баранячих рогів перед Господнім ковчезом, ішли та все сурмили в сурми, а озброєні йшли перед ними, а військо задне йшло за Господнім ковчезом. І все сурмили в сурми.

14 І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день.

15 І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз.

16 І сталося, коли сьомого разу засурмили священники в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто!“

17 І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посилали.

18 Та тільки стережіться заклітого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з заклітого, і щоб *тим* не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довели його до нещастя.

19 А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, *воно* ввійде до Господньої скарбниці“.

20 І закричав народ, і засур-

мили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурми, і закричав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто.

21 І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — *усе знищили* вістрям мечів.

22 А до двох тих людей, що вивідували Край, Ісус сказав: „Ввійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були їй“.

23 І ввійшли юнакі, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі рідні її ввели й умістили поза Ізраїлем табором.

24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому.

25 А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і *так* є аж до цього дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон.

26 І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він зложить його, і на наймолоднім своїм поставить брами його“.

27 І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім Краї.

Кара за спроневерення в заклітому

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в заклітому, — Ахан, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узяв

1 Сам. 15. 3. 21

12 3. 1

13 6. 9

2. 14.

22

15 1 Сам. 9. 26.

1 Сам. 1. 25
Мт. 1. 5

25

17 2. 14. Євр.

11. 31.

1 Цар. 16. 34. 26

18 7. 25.

19 Мих. 4. 13.

2. 20. 5 М. 13. 1

18. 1 Хр. 2. 7.

20 Євр. 11. 30.

із заклятого. І запалився Господній гнів на Ізраїлевих синів.

2 І послав Ісус мужів з Ерихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай.

3 І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь народ, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“.

4 І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людьми.

5 І айські люди повибивали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім,¹ і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода.

6 І роздер Ісус одежу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали порохом свою голову.

7 І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей народ через Йордан, щоб дати нас у руку амореянину, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану!“

8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю² перед своїми ворогами?

9 І почують ханаанейнин та всі мешканці цього Краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що Ти зробиш Своєму великому Іменню?“

10 І сказав Господь до Ісуса:

„Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє?“

11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з заклятого, а також крали, і обманювали, і кляли поміж свої речі.

12 І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворогами, — вони обернуть спину² перед ворогами своїми, бо стали закляттям. Не буду більше з вами, якщо не вигубите заклятого з-поміж себе!

13 Устань, освяти народ та й скажеш: Осьвятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того заклятого.

14 І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужичинами.

15 І станеться, хто буде виявлений у заклятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“.

16 І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було виявлене Юдине плем'я.

17 І привів він Юдині роди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родинами, і був виявлений Завдіїв.

18 І привів він його дім за мужичинами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племені.

19 І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, щоб ти

¹ Шеварім — аламания.

² Обернути потилицю чи шию — утекти, побігти.

зробив? Не скажи неправди передо мною!"

20 І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господеві, Богові Ізраїля, і зробив так та так.

21 І побачив я в здобичі одного доброго шін'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого зливка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забавив я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в середині намету мого, а срібло під ним“.

22 І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним.

23 І забрали його з середини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем.

24 І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого зливка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повиводили їх до долини Ахор.

25 І сказав Ісус: „Нащо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведе це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменували його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням.

26 І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь лють і гнів Своєї, тому назвав ім'я того місця: Ахор,¹ аж до цього дня.

Здобуття міста Ай

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військовий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя,

¹ Ахор — знещасливлений, лиходійний.

і народ його, і місто його, і край його.

2 І зробиш Аеві, і цареві його, як ти зробив Єрихонові та цареві його, — тільки здобич його та худобу його забере те собі. Постав собі засідку на місто позад нього“.

3 І встав Ісус та весь військовий люд, щоб іти на Ай. І вибрав Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних воєнків, та й послав їх уночі.

4 І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чагуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже від міста, і будьте всі готові.

5 А я та весь народ, що зо мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть навперейми нам, як перше, то ми втечемо перед ними.

6 І вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними.

7 А ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку.

8 І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробіте за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“.

9 І послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аєм, із заходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед народу.

10 І встав Ісус рано вранці, і переглянув народ, і пішов він та Ізраїлеві старші перед народом до Аю.

11 А всі воєнки, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аєм була долина.

12 І взяв він коло п'яти тисяч

6. 21, 8. 27

21 Зах. 5. 11

7. 5. Суд. 20. 6
32

26 2 Сам. 18. 17.

6. 12, 15, 7. 10
16.

1 5 М. 31. 7.

чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аєм з заходу міста.

13 І розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини.

14 І сталося, як побачив цей айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли напередіми Ізраїля на бій, він та весь його народ, на означений час перед степ. А він не знав, що є засідка на нього з-позад міста.

15 А Ісус та весь Ізраїль *удавали, ніби* побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню.

16 А ті скликали весь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста.

17 І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відчйним, та й гналися за Ізраїлем.

18 І сказав Господь до Ісуса: „Простягни списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста.

19 А засідка швидко встала з свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. І ввійшли вони до міста, і здобули його, і покванилися та й підпалили те місто огнем.

20 І обернулися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди . . . А народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним.

21 А Ісус та весь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста,

то вернулися, та й повбивали айських людей.

22 А ті повиходили з міста напередіми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього *боку*, а ті з того. І повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік.

23 А айського царя вони схопили живого, і привели його до Ісуса.

24 І сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся весь Ізраїль до Аю, і перебили його вістря меча.

25 І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці.

26 А Ісус не опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закляттям усіх айських мешканців.

27 Тільки худобу та здобич того міста позабирав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові.

28 І спалив Ісус Аї, і поклав його вічною руїною, пустою, *і так* є аж до цього дня.

29 А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце заходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накідали над ним велику камінну могилу, *що стоїть* аж до цього дня.

30 Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евалі,

31 як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеевого Закону, — жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали

2 М. 14. 28.
5 М. 7. 2.

2 М. 17. 11.
12 . . .

8 2

5 М. 21. 23.

20 Суд. 20. 40.

5 М. 27. 4.

3 М. 20. 25.

заліза. І принесли на ньому цілопалення для Господа, і приносили мирні жертви.

32 І він написав там на тих каміннях відписа Мойсеевого Закону, що той написав перед Ізраїлевими синами.

33 А весь Ізраїль, і старші його, і урядники, і судді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священників-Левитів, що носять ковчег Господнього заповіту, як прихóдько, так і тубітець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евал, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше.

34 А потім він читав усі слова того Закону, благословення та прокляття, усе так, як написано в Законі.

35 Не було слова зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жінок, і дітей, і прихóдька, що ходять серед них.

Хитрість мешканців Гів'ону

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордану, на горі та на поділлі, та на всім березі Великого моря навпроти Ливану: хіттеянин, і амореянин, ханаанейянин, перізеянин, хіввеянин і свусейянин,

2 то вони зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля.

3 А мешканці Гів'ону почули, що Ісус зробив Єрихоніві та Аеві,

4 то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпечились живністю на дорогу, — і взяли повитірані мішки для ослів своїх, і бурдюки для вина повитірані, і потріскані, і пов'язані,

5 і взуття повитіране та полатане на їхніх ногах, і одежа на них

поношена, а весь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, запліснений.

6 І пішли вони до Ісуса, до табору в Гілгалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого краю, а ви тепер складіть з нами умову“.

7 І сказали Ізраїлеві мужі до хіввеян: „Може ви сидіте поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“

8 І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хто ви та звідки приходите?“

9 І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Ім'єння Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті,

10 і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті.

11 І сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову.

12 Оце наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у поживу на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висох і став запліснений.

13 А ці бурдюки вина, що понаповнювали ми нові, ось подірлися! А ось одежа наша та взуття наше повитіралось від цієї дуже далекої дороги“.

14 І взяли люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали.

15 І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб залишити їх при житті, і присягнули їм начальники громади.

33 8 35. 5 М

11 29

2 М 23. 42. 5

М 7 2

4 М. 21. 21.

24. 33.

10

9 3

13

4 2 М. 21. 14. 1

Сам. 16. 20.

2 Сам. 2. 1.

14

2 М. 24. 32.

2 Сам. 21. 2.

15

16 І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними.

17 І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і Кір'ят-Єарім.

18 І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присягли були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників.

19 І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них.

20 Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“.

21 І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрова та носити воду для всієї громади, як говорили їм начальники.

22 І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманили нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас?

23 А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога мого“.

24 А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсееві, Своєму рабові, дати вам увесь цей Край, і вигубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя *до страху* перед вами, і зробили оцю річ.

25 А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“.

26 І він зробив їм так, — і

9. 21. 5 М. 27
29. 10.

19 Ис. 15. 4.

20 2 Сам. 21. 1.
2
9. 24.

21 3 М. 29. 11.

22 1 М. 29. 25.

1 М. 14. 9. 5

8 11. 6.

врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх.

27 І дав їх Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жертовника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

Ісус побиває п'ятьох аморейських царів

10 І сталося, як почув єрусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закліттям, і що як зробив Єрихоніві й цареві його, так зробив Аєві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них,

2 то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі.

3 І постав єрусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахиського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи:

4 „Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирив з Ісусом та з Ізраїлевими синами“.

5 І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар єрусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахиський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них.

6 І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гілгалі, говорячи: „Не стримууй своїх рук від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“.

7 І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі вояки й військові лицарі.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“.

9 І прибув до них Ісус зненачка, — цілу ніч ішов із Гілгалу.

10 І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою поразкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеді.

11 І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і *були* на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирати. Тих, що помирали від градового каміння, *було* більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем.

12 Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав амореянину перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля:

„Стань, сонце, в Гів'оні,
а ти, місяцю, ув айялонський долині!“

13 І сонце затрималося, а місяць спинився,
аж поки народ відімістився своїм ворогам“.

Чи це не написане в книзі Праведного?¹ І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день.

14 І не було *такого*, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь *так* слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля.

15 І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гілгал.

16 А ті п'ять царів повтікали, та й сховалися в печері в Маккеді.

17 І було донесено Ісусові й сказано: „Знайдені ті п'ять царів, сховані в печері в Маккеді“.

18 А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти.

19 А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і пониште їхні задні стіжки, і не давайте їм вхідити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“.

20 І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику поразку, так, що прийшов їм кінець, а врятовані повтікали від них, і повходили до твердинних міст,

21 то весь народ у спокбї вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів!

22 І сказав Ісус: „Відчиніть отвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох царів“.

23 І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя срусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахиського, царя еглонського.

24 І сталося, як привели тих царів до Ісуса, то Ісус закликав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — поставте свої ноги на шії цих царів“.

І вони попіхходили, і поставили свої ноги на їхні шії.

25 І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“.

26 А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повісив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора.

27 І сталося на час заходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерев, і повкидали їх до печери,

¹ „Книга Праведного“ — збірник народніх і воєнних пісень, 2 Сам. 1. 18.

де вони були поховалися, і понакладали велике каміння на отвір печери, *де воно аж до цього дня.*

28 А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістрям меча її та царя її, учинив закланням їх та кожну особу, хто *був* у ній, — не позоставив *жодного* врятованого в ній. І зробив він її цареві *те саме*, що зробив був цареві ерихонському.

29 А Ісус та весь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни.

30 І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив *жодного* врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському.

31 І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборував при ньому та воював проти нього.

32 І дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні.

33 Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив *жодного* в ньому.

34 І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглоу, і таборували при ньому та воювали з ним.

35 І здобули його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закланням, — усе так, як зробив був Лахішу.

36 І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглоу до Хеврону, і воював із ним.

37 І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в

ньому, — не позоставив *жодного* врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закланням його та кожну особу, що в ньому *була*.

38 І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним.

39 І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закланням кожну душу, що в ньому, не позоставив *жодного* врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її.

40 І побив Ісус увесь Край: гору, і Негев¹ і Шефелу,² і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив *жодного* врятованого, а кожну особу зробив закланням, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів.

41 І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону.

42 А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля.

43 І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до табору в Гіттал.

Ісус побиває решту царів

11 І сталося, як почув *це* ханцорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімонського, і до царя ахшафського,

2 і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, —

3 ханааніянин з сходу та з заходу, а аморіянин, і хіттеянин, і перізеянин, і свусеянин, а хів-

¹ Негев — край степу, південь.

² Шефела — низина, низина надморська.

30 10. 28.

11. 11. 14. 16. 40
5 М. 20. 16.

13. 31

10. 14. 3 М
1. 30

34 10. 31.

в'єянин під Гермоном, у краї Міц-
пін.

4 І вийшли вони та всі їхні 4 М. 10. 20.
табори з ними, народ, численний
кількістю, як пісок, що на березі
моря, і коней та колесниць
дуже багато.

5 І змовилися всі ці царі, і
прийшли й таборували разом при
озері Мером, щоб воювати з Із-
раїлем.

6 І сказав Господь до Ісуса: 6 10. 8. 5 М. 17.
16. Пс. 46. 10.
„Не бійся їх, бо взавтра коло
цього часу Я покладу їх усіх
трупами перед Ізраїлем; їхнім ко-
ням попідрізуєш жили ніг, а їхні
колесниці попадуть вогні”.

7 І вийшов на них зненацька
Ісус та всі вояки з ним при озері
Мером, та й напали на них.

8 І дав їх Господь в Ізраїлеву
руку, і вони повбивали їх, і гнали
їх аж до Великого Сидону, і аж до
Місрефот-Маїму, і аж до долини
Міцпи на схід, і повибивали їх, так
що не залишили їм жодного врято-
ваного.

9 І зробив їм Ісус, як сказав
йому Господь: їхнім коням попід-
різував жили, а їхні колесниці
попалив увогні.

10 І вернувся Ісус того часу, і
здобув Хапор, а його царя вбив
мечем, бо Хапор перед тим був
головою всіх тих царств.

11 І вони повбивали вістрям ме-
ча кожну особу, що в ньому, зро-
били їх закляттям, — не позоста-
лася жодна душа, а Хапора спалив
огнем.

12 А всі царські міста та всі
їхніх царів Ісус здобув, та й по-
вбивав їх вістрям меча, зробив їх
закляттям, як наказав був Мойсей,
раб Господній.

13 Тільки всі міста, що стоять
на згір'ях своїх, не спалив їх Із-
раїль, крім Хапору, — одного
його спалив Ісус.

14 А всю здобич тих міст та
худобу Ізраїлеві сини забрали со-
бі: тільки кожну людину побили
вістрям меча, аж поки вони не
вигубили їх, — не позоставили
жодної душі.

15 Як Господь наказав був Мой-
сєєві, Своєму рабові, так Мойсей
наказав Ісусові, і так зробив Ісус,
— не занехав ані слова зо всього,
що Господь наказав був Мой-
сєєві.

16 І взяв Ісус увесь той Край:
гори Юди і увесь Негев, і увесь
гошенський край, і Шефелу, і Ара-
ву, і гори Ізраїлеві, і їхню над-
морську низину,

17 від гори Халак,¹ що тягнеть-
ся до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в
ліванській долині під горою Гер-
мон. А всіх їхніх царів він за-
брав, і бив їх, і повбивав їх.

18 Довгий час провадив Ісус
війну зо всіма тими царями.

19 Не було міста, що складало б
мир з Ізраїлевими синами, окрім
хив'єянина, гів'онських мешкан-
ців, — усе взяв Ісус війною.

20 Бо від Господа було, щоб
зробити занеклим їхнє серце на
війну проти Ізраїля, щоб учинити
їх закляттям, щоб не було з них
милости, але щоб вигубити їх, як
Господь наказав був Мойсєєві.

21 І прийшов Ісус того часу, і
вирубав вєлетнів² із гори, з Хевро-
ну, з Девіру, з Анаву, і з усіх
Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих
гір, — разом з їхніми містами
Ісус зробив їх закляттям.

22 Не позоставив вєлетня² в
краї Ізраїлевих синів, — вони
позоставили тільки в Аззі, в Гаті та
в Ашдоді.

23 І взяв Ісус увесь Край, усе
так, як говорив був Господь до
Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві

¹ Халак — лисий, гладенький.

² Гєбрєйське аїак — вєлетень.

на спадок, за їхнім поділом на їхні плем'яна. А Край заспокоївся від війни.

Яких царів побив Ізраїль

12 А оце царі того Краю, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній Край по тім боці Йордану на схід сонця, від арнонського потоку аж до гори Гермон, та весь степ на схід:

2 Сигон, цар аморейський, що сидів у Хешбоні, що панував від Ароеру, що над берегом арнонського потоку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Яббоку, границі синів Аммонових,

3 і степ аж до озера Кінроту на схід, і аж до степового моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаспінот, і від Теману під узбіччями Пієрі.

4 І границя Ога, царя башанського, із остатку рефаїв, що сидів в Аштароті, і в Едрей,

5 і що панував на горі Гермон, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, границя Сигона, царя хешбонського.

6 Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувимовому та Гадовому та половині плем'яни Манасійного.

7 А оце царі того Краю, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йордану на захід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим плем'янам на спадок за їхнім поділом,

8 на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбіччі, і в пустині, і на півдні, — хіттеянина, амореянина, і ханаанеянина, перізеянина, хіввеянина й сусеянина:

6. 2, 8. 29.

10. 1. 3.

10. 3.

1. 5 М. 31. 4.

10. 3, 23. 33.

10. 33. 39.

4 М. 21. 4, 3.

2. 1 М. 32. 3. 4.

10. 29. 1 М.

38. 11. 12.

10. 28.

3. 13. 20. 1 М.

34. 11.

11. 1. 10.

11. 1.

5. 12. 2.

11. 2.

6. 12. 3. 4 М. 32.

1. 4. 10. 1 Сам. 1.

8. 5. Лк. 1. 7.

1. 4. 23. 3.

8. 11. 3.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

9 цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, 10 цар ерусалимський один, цар хевронський один,

11 цар ярмутський один, цар лахиський один,

12 цар етлонський один, цар гезерський один,

13 цар девірський один, цар гедерський один,

14 цар хоремський один, цар арадський один,

15 цар лівенський один, цар адуламський один,

16 цар макдеевський один, цар бет-елський один,

17 цар таппуахський один, цар хеферський один,

18 цар афекський один, цар шаронський один,

19 цар мадонський один, цар хашорський один,

20 цар шімонський один, цар ахшафський один,

21 цар таанахський один, цар метіддівський один,

22 цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один,

23 цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі один,

24 цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

Незавойований Край

13 А Ісус постарівся й увійшов у дні.¹ І сказав Господь до нього: „Ти постарівся та увійшов у дні, а Краю позостається ще дуже багато, щоб посісти його.

2 Оце позосталий Край: усі округи філістимські, і весь Гешурей,

3 від Шихору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанеянина залічений, п'ять філістимських

¹ „Увійшов у дні“ — увійшов у час, у літа, став похилого віку.

князів: азваський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввеї.

4 Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі,

5 і гівлейська земля, і увесь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату.

6 Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі.

Поділ спадку в моавських степах

7 А тепер поділі цей Край на спадок дев'яти племенам та половині племені Манасійному.

8 Разом із ним Рувимові та Гадові взяли свій спадок що дав їм Мойсей по той бік Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній,

9 від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону,

10 і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів,

11 і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і увесь Башан аж до Салхи,

12 усе царство Ора в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх.

13 І не вигнали Ізраїлеві сини гешурянина, і маахатянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня.

4 М. 18. 20. 5 14
М. 10. 9. 18.
2. Єв. 44. 28.
Євр. 7. 5

5 1 Пар. 5. 32.

13. 21

4 М. 1. 8

8 4 М. 32. 39.

4 М. 22. 5. 22
24. 25. 31 8.

9 13. 16. 5 М. 2. 26.

4 М. 34. 12. 23

2 Сам. 11. 1 25

14 Тільки Левієвому племені не дав він спадку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спадок його, „як Я говорив був йому.“

15 І дав Мойсей племені Рувимових синів спадок за їхніми родами.

16 І була їм границя від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві,

17 17 Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон,

18 і Ягца, і Кедемот, і Мефаат,

19 і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку,

20 і Бет-Неор, і узбіччя Пісгі, і Бет-Гасімот,

21 21 і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю.

22 А Балаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побити.

23 І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі.

24 І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами,

25 і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби,

26 А з Хешбону аж до Рамат Гамміші й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру,

27 і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німира, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до

кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід.

28 Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі.

29 І дав Мойсей половині племені Манасійного, і воно було половиною племені Манасійних синів за їхніми родами.

30 І була їхня границя від Ма-нахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яіру, що в Башані, шістьдесят міст.

31 А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасійного сина, половині синів Махіра за їхніми родами.

32 Оце *те*, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід.

33 А Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

Поділ спадку ханаанському Краї

14 А оце *те*, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському Краї, що дали їм на спадок священник Елеазар, і Ісус, син Навинів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів.

2 Жеребком *приділили* їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти плем'янам і половині плем'яні.

3 Бо дав Мойсей насліддя двох плем'янів, половини плем'яні по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них.

4 Бо Йосипових синів було двоє поколінь, Манасія та Єфрем, а Левитам не дали спадку в Краї, а тільки міста на оселення та їхні пасовиська для їхньої худоби та для їхнього мастику.

4 М. 34. 13.
17.

4 М. 14. 24.

4 М. 13. 6.

13. 9. 4 М. 13.
31.

5 М. 11. 24.
33 13. 14. 4 М.
18. 20. 21. 5
М. 10. 9. 12
12.

5 М. 34. 7.

2 4 М. 33. 54
Дії 13. 49.

11. 21.

5 5 Як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили Край.

Спадок Калєва

6 І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гітгаї, та й сказав до нього Калєв, син Єфуннеїв, кеназ-зєяннн: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа.

7 Я *був* віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, послав мене з Кадеш-Барнеа вивідати той Край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм.

8 А мої браття, що ходили зо мною, знеслили були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм.

9 І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „*Поправді* кажу, — той Край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навіки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм.

10 А тепер оце Господь позо-ставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсеєві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ.

11 Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей послав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати. і виходити, і приходити.

12 А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там велетні та великі укріплені міста. Може Господь *буде* зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“.

13 І поблагословив його Ісус, і дав Калєвові, синові Єфуннеєвому, Хеврон за спадок.

14 Тому став Хеврон Калевові, синові Єфуннесовому, Кеназієвинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля.

15 А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба,¹ що між вєлетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

Спадок Юдин

15 І був жеребб'ок для племени Юдиних синів за їхніми родами: до єдомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю.

2 І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, зверненої на південь.

3 І йде вона на південь від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хеврону, і підіймається до Аддару й обертається до Кар до Каркаї.

4 І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя.

5 А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану,

6 і підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена.

7 І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адуміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі.

8 І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч єрусалина з півдня, — це Єрусалим. І

¹ Кір'ят-Арба — місто Арби.

підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ.

9 І біжить та границя від верхів'я гори до джерелá Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрону; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Барім.

10 І обертається та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечá гори Барім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімні.

11 І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккаруну, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході.

12 А західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми родами.

13 А Калеву, синові Єфуннесовому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вєлетнів, воно — Хеврон.

14 І Калєв повиганяв звітти трьох вєлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урджених вєлетнів.

15 І пішов він звітти до девірських мешканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер.

16 І сказав Калєв: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“.

17 І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калєвів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку.

18 І сталося, коли вона відходила, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калєв сказав їй: „Що тобі?“

19 І вона сказала: „Дай мені

дар благословення! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені *це й водні джерела*¹. І він дав їй Гуллот¹ горішній та Гуллот долішній.

20 Оце спадок племені Юдиних синів за їхніми родами.

21 І були ті міста від краю племені Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур,

22 і Кіна, і Дімона, і Ад'ада,

23 і Кедеш, і Хапор, і Утнан,

24 Зіф, і Телем, і Беалот,

25 і Хапор-Хадатта, і Керіот-Хецрон, це Хапор,

26 Амам, і Шема, і Молада,

27 і Хапор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет,

28 і Хапар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізіотея,

29 Баала, і Іїїм, і Енем,

30 і Елтолад, і Хесїл, і Хорма,

31 і Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна,

32 і Леваот, і Шїлхім, і Аїн, і Рїммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі.

33 На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна,

34 і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, 34 і М. 38. 14.

35 Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека,

36 і Шаараїм, і Адїтаїм, і Гедера, і Гедеротаїм, — чотирнадцять мість та їхні оселі.

37 Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, 2 Сам 5. 6 63

38 і Дїл'ан, і Міцпе, і Поктеїл,

39 Лахіш, і Боккат, і Еглон,

40 і Каббон, і Лахмас, і Кїтїш.

41 і Гедерот, Бет-Дарон, і Наама, і Маккеда, — шістнадцять мість та їхні оселі.

42 Лівна, і Етер, і Ашан,

43 і Івтах, і Ашна, і Неців.

44 і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять мість та їхні оселі. 44 19. 29.

¹ Гуллот — джерела, сажанка.

45 Екрон і підлеглі міста його та оселі його.

46 Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі.

47 Ашдод, підлеглі міста його та оселі його; Азза, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя.

48 І на горах: Шамір, і Яттїр, і Сохо,

49 і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девїр.

50 і Анав, і Ештемо, і Анїм,

51 і Гошен, і Холон, і Гїло, — одинадцять мість та їхні оселі.

52 Арав, і Дума, і Еш'ан,

53 і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека,

54 і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Цїор, — дев'ять мість та їхні оселі.

55 Маон, Кармел, і Зіф, і Юта,

56 Йзрейїл, і Йондеам, і Заноах,

57 Каїн, Гів'а, і Тїмна, — десять мість та їхні оселі.

58 Халхул, Бет-Цур, і Гедор,

59 і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість мість та їхні оселі.

60 Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарїм, і Рабба, — двоє мість та їхні оселі.

61 На пустині: Бет-Гаарава, Мїдїн, і Сехаха,

62 і Нївшан, і Ір-Гаммелах, і Ен-Гедї, — шість мість та їхні оселі.

63 А свусеян, мешканців Єрусалиму, Юдині сини не могли їх вигнати, — і осїв Євусеянин із Юдиними синами в Єрусалимі. і так є аж до цього дня.

Спадок Йосипів, Єфреїмів

16 І вийшов жеребок для Йосипових синів: від ерихонського Пордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Ерихону по горі до Бет-Елу.

2 І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту.

3 І сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону добішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі.

4 І посіли це Ібсипові сини, Манасія та Єфрем.

5 І була границя Єфремових синів за їхніми родами, а границя їхнього спадку на схід була: Атрот-Алдар аж до поришнього Бет-Хорону.

6 І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху.

7 І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану.

8 А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми родами.

9 І міста, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасійних синів, усі ті міста та їхні оселі.

10 Та не вигнали вони ханааніянина, що сидів у Гезері. І сидів ханааніянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працею.

Спадок Манасій

17 І ввійшов яереббк для Манасійного племені, бо він первенець Ібсипів, Махірові, Манасійному первенцеві, Гілеадовому батькові, бо він був воєн, то був йому Гілеад та Башан.

2 І було для позосталих Манасійних синів за їхніми родами: синам Авіезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і

синам Хефера, і синам Шеміда. Оце сини Манасії, Ібсипового сина. мужі, за їхніми родами.

3 А в Целофхада, сина Хефера, сина Гілеада, сина Махіра, сина Манасійного, не було в нього синів, а тільки дочки. А оце імена його дочок: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца.

4 І прийшли вони до священика Елеазара, і до Ісуса, Навиного сина, та перед начальників, говорячи: „Господь наказав був Мойсееві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок серед братів їхнього батька.

5 І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гілеаду та Башану, що по той бік Йордану,

6 бо Манасійні дочки посіли спадок серед синів його, а гілеадський край був для позосталих Манасійних синів.

7 І була Манасійна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигеру, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху.

8 Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасійній границі — для Єфремових синів.

9 І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Єфремові серед Манасійних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі.

10 На південь — Єфремове, а на північ — Манасійне, а границею того було море. А в Асирі вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу.

11 І було для Манасії в Іссахарі та в Асирі: Бет-Шеан та його залежні міста, і Ївлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і

4 М. 27. 1

4 М. 27. 7.

9 17. 9.

16. 9.

10 13. 13. Суд.
1. 29. 1 Цар.
9. 21.

14 М. 26. 29.

Суд. 1. 27.

2 Суд. 6. 34.

мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини.

12 Та Манасіїні сини не могли повиганяти *мешканців* цих міст, і ханаанейчини продовжували сидіти в тому краї.

13 І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханаанейнина на данину, а вигнати — не вигнали його.

14 І говорили Йосипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребів та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословив мене Господь“.

15 І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, *то* піди до лісу, та й викорчовуєш собі там у краї перізеяннина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна для тебе“.

16 І сказали Йосипові сини: „Не вистачить нам тієї гори, та й залізна колесниця в кожного ханаанейнина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, *так* і в того, що в долині Ізраєльській“.

17 І сказав Ісус до Йосипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребів“.

18 але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанейнина, хоч у нього колесниці залізні, хоч він сильний“.

*Вивід землі для позоставили
семи племен*

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, і вони помістили там скінію заповіту, а перед ними був здобутий Край.

12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

13 Суд. 1. 28.

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

1 До 3

2 І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племен, що не поділили ще спадку свого.

3 І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінуватися піти посісти той Край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків?“

4 Дайте від себе по три мужі на плем'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по Краю, і опишуть його за їхнім спадком, та й прийдуть до мене.

5 І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йосипів дім стане на своїй границі з півночі.

6 А ви опишете той Край, сім частин, і принесете опис мені сюди, а я кину вам жеребів тут перед лицем Господа, Бога нашого.

7 А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господнє — спадщина його. А Гад, і Рувим, та половина Манасійного племені взяли свій спадок по той бік Йордану на схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“.

8 І встали ті мужі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати Край, говорячи: „Ідьте і походите по Краю, і опишіть його, та й вертайтеся до мене. А я кину вам жеребів тут перед Господнім лицем у Шіло“.

9 І пішли ті мужі, і перейшли по Краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. І прийшли вони до Ісуса до табору в Шіло.

10 І кинув їм Ісус жеребів в Шіло перед Господнім лицем. І поділив там Ісус Край для Ізраїлевих синів за їхніми поділами.

Спадок Веніаминів

11 І вийшов жеребів для племен Веніаминових синів за їхніми родами, і вийшла границя їхнього

жеревка між синами Юдиними та між синами Північними.

12 І була їм границя на північну сторону від Йордану. І підіймається та границя до краю Єрихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. 12 7. 2.

13 А звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. І сходить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до долини Бет-Хорону.

14 І тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Барім, місті Юдиних синів. Це західна сторона. 14 15. 9. 60.

15 А південна сторона — від кінця Кір'ят-Баріму. І виходить та границя на захід, і виходить до джерела Ме-Нефтоаху.

16 І сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома,¹ що в долині Рефаїм на північ. І сходить Ге-Гінном побіч євусіянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу. 16 15. 7. 8.

17 і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адумім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену.² 1 18 7. 28

18 І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави.

19 І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затопі Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. 19 15. 2.

20 А Йордан граничить його зо

східної сторони. Це спадок Веніямінових синів за границями його навколо, за родами його.

21 І були міста для племени Веніямінових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціл,

22 і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел,

23 і Аввім, і Пара, і Офра,

24 і Кефар-Гааммоні, і Офіні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі.

25 Гів'он, і Рама, і Беерот,

26 і Міше, і Кефіра, і Моца,

27 і Рекем, і Ірпелі, і Пар'ала,

28 і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Барім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спадок Веніямінових синів за їхніми родами.

Спадок позосталих шости племен

19 А другий жеребок вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній спадок серед спадку Юдиних синів.

2 І був їм у спадку: Беер-Шева, і Молада,

3 і Хапар-Шуал, і Бала, і Ецем,

4 і Елтолад, і Бетул, і Хорма,

5 і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хапар-Суса,

6 і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі.

7 Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі.

8 А всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами.

9 З наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І посіли Симеонові сини в середині їхнього спадку.

10 А третій жеребок вийшов

¹ Ге-Бен-Гінном — долина сына Гіннома.

² Евен-Боган-Бен-Реувен — камінь Богана, сына Рувима.

Завулóновим синам за їхніми рóдами, і була границя їхнього спáдку аж до Сарíду.

11 І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йоннеаму,

12 і вертається з Сарíду на схід, до сходу сонця, на границю Кíслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія.

13 А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Рíммон-Гамметоару, до Неї.

14 І повертається його границя з півночі Ханнату, і закінчується при Ге-Їфтах-Елі.

15 І Каттат, і Нагалал, і Шíмрон, і Їд'ала, і Віфлеєм, дванадцять міст та їхні оселі.

16 Це спáдок Завулóнових синів за їхніми рóдами, оці міста та їхні оселі.

17 Четвертий жеребóк вийшов Іссахарові, — Іссахаровим синам за їхніми рóдами.

18 І була їхня границя: їзреел, і Кесуллот, і Шунем,

19 і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат,

20 і Раббіт, і Кішіон, і Евес,

21 і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Пауец.

22 І дотикається та границя до Фавóру, і Шахацим, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордáні, — шістнадцять міст та їхні оселі.

23 Оце спáдок плéмени Іссахарових синів за їхніми рóдами, — міста та їхні оселі.

24 А п'ятий жеребóк вийшов плéмені Асирових синів за їхніми рóдами.

25 І була їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат,

26 і Алламелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармелю на захід та Шіхор-Лівнату,

27 і вертається на схід сонця до Бет-Дагону, і дотикається Завулóна та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва.

28 І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого.

29 І вертається та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при заході від околиці Ахзіву,

30 і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі.

31 Оце садок плéмени Асирових синів за їхніми рóдами, ті міста та їхні оселі.

32 Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребóк, — для синів Нефталимових за їхніми рóдами.

33 І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчалася вона при Йордáні.

34 І повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулóна з полудня, а Асира дотикається з заходу, а Юди при Йордáні на схід сонця.

35 А міста твердинні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет,

36 і Адама, і Рама, і Хапор,

37 і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор,

38 і Ір'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі.

39 Оце спáдок плéмени синів Нефталимових за їхніми рóдами, міста та їхні оселі.

40 А плéмені Данових синів за їхніми рóдами вийшов сьомий жеребóк.

41 І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш,

42 і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла,

Суд. 1. 31. 2
Сам. 24. 7.

17 2 Цар. 4. 8.

19. 45. 1 Хр. 34
6. 60.

43 і Елон, і Тімната, і Екрон,
44 і Елтеке, і Гіббетон, і Баа-
лат,

45 і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-
Ріммон,

46 і Ме-Яркон, і Раккон із гра-
ницею навпроти Яфи.

47 І вийшла границя Данових
синів від них. А Данові сини пі-
шли й воювали з Лешемом, і здо-
були його, і побили вістрям меча,
і посіли його, та й осілися в ньому.
І вони назвали Лешему ім'я: Дан,
як ім'я їхнього батька Дана.

48 Оце спадок племені Дано-
вих синів за їхніми родами, ті
міста та їхні оселі.

49 І скінчили вони посідати
Край згідно з його границями.
І дали Ізраїлеві сини спадок
Ісусові, синові Навиновому, посе-
ред себе.

50 На Господній наказ дали йому
те місто, яке він жадав: Тімнат-
Серах на Єфремовій горі. І збуду-
вав він місто, та й осівся в ньому.

51 Оце той спадок, що свяще-
ник Елеазар і Ісус, син Навинів,
та голови *домів* батьків давали
племенам Ізраїлевих синів жереб-
ком у Шіло перед Господнім ли-
цем при вході до скинії заповіту.
І покінчили вони ділити Край.

Міста на сховища

20 І Господь промовляв до Ісу-
са, говорячи:

2 „Промовляй до Ізраїлевих си-
нів, говорячи: Дайте собі міста на
сховища, про які Я говорив вам
через Мойсея,

3 щоб утікати туди убійник, що
заб'є кого ненароком невмисне, і
вони будуть для вас на місце схови-
ща від мсника за кров.

4 І втече він до одного з тих
міст, і стане при вході міської
брами, та й буде голосно говорити

3. 4. 20. 3. 5 М. 5

і. 42.

46 Пон. 1. 3.

47 Суд. 18. 27,
28, 29.

4 М. 35. 25.

15. 13. 21. 32. 7

5 М. 4. 43.

50 24. 30

51 17. 14.

старшим того міста про свою спра-
ву. І вони візьмуть його до міста
до себе, і дадуть йому місце, і він
осіде з ними.

5 А коли буде гнатися за ним
мсник, то не видадуть убійника
в руку його, бо він невмисне забив
свого ближнього, і не *був* йому
ворогом ані вчора, ані позавчора.

6 І буде він сидіти в тому місті,
аж поки не стане перед громадою
на суд, аж до смерти найвишого
священика, що буде в тих днях.
Тоді повернеться убійник, та й
увійде до свого міста та до свого
дому, до того міста, звідки він
утік“.

7 І посвятили вони Кедеш в
Галілі на Нефталимовій горі, і
Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-
Арбу, воно Ефрон, на горі Юди-
ній.

8 А по той бік єрихонського
Йордану на схід вони дали: Бецер
на пустині, на рівнині, із Рувимо-
вого племені, і Рамот у Гілеаді з
Гадового племені, і Галан у Ба-
шані з Манасійного племені.

9 Оце були міста призначення
для всіх Ізраїлевих синів та для
прихоська, що мешкає чужинцем
серед них, на сховище туди кож-
ному, хто вб'є кого ненароком. І
не помре він від руки мсника за
кров, аж поки не стане перед
громадою.

Міста та пасовиська для Левитів

21 І підійшли голови *домів* бать-
ків Левієвих до священика
Елеазара й до Ісуса, сина Нави-
нового, та до голів *домів* батьків
племен Ізраїлевих синів,

2 та й говорили до них у Шіло в
ханаанському Краї, кажучи: „Гос-
подь наказав був через Мойсея
дати нам міста на сидіння, а їхні
пасовиська для нашої худоби“.

2 4 М. 35. 6.

17. 4.

3 4 М. 35. 11

21. 8. 4 М. 35
2.

4 5 М. 5. 1

3 І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на наказ Господній ті міста та їхні пасовіська.

4 І вийшов жеребок для родів кегатєянина. І були синам священника Аарона з Левитів від племені Юдиного, і від племені Симеонового, і від племені Веніяминового тринадцять міст.

5 А Кегатовим синам, що позосталися з родів племені Єфремового й з племені Данового та з половини племені Манасїїного жеребком дісталоя десять міст.

6 А для Гершонох синів від родів Іссахарового племені, і від Асірового племені, і від Нефтаїмового племені, і від половини Манасїїного племені в Башані жеребком дісталоя тринадцять міст.

7 Мерарієвим синам за їхніми родами дісталоя від племені Рувимового, і від племені Гадового, і від племені Завулóнового — дванадцять міст.

8 І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребком.

9 І дали вони з племені синів Юдиних та з племені синів Симеонових ті міста, що будуть нижче названі йменням своїм.

10 Ібуло для Ааронових синів із родів кегатєянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше.

11 І дали їм місто Кір'ят, батька вєлетнів Арби,¹ воно Хеврон, на Юдиних горах, та його пасовіська навколо нього.

12 А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеєвому, на власність його.

13 А синам священника Аарона дали місто схóвища вбійника: Хев-

3 1 М. 49. 7.

1 Сам. 6. 12, 15.

1 Хр. 6. 51. 20

20. 7. 4 Хр. 6. 21 57. 67.

11 20. 7.

12 14. 17. 15. 13

1 Хр. 6. 47. 27

рон та його пасовіська, і Лівну та її пасовіська.

14 і Яттїр та його пасовіська, і Ештемоа та її пасовіська,

15 і Холон та його пасовіська, і Девїр та його пасовіська,

16 і Аїн та його пасовіська, і Ютту та її пасовіська, Бет-Шемеш та його пасовіська, — дев'ять міст від двох тих племен.

17 А від Веніяїмового племені: Гів'он та його пасовіська, Геву та її пасовіська,

18 Анатоль та його пасовіська, і Алмон та його пасовіська, — міст четверо.

19 Усіх міст Ааронових синів, священників, — тринадцять міст та їхні пасовіська.

20 А родам Кегатових синів, Левитам, що позостали від Кегатових синів, міста їхнього жеребкá були від Єфремового племені.

21 І дали їм місто схóвища вбійника: Сихем та його пасовіська, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасовіська.

22 І Ківваїм та його пасовіська, і Бет-Хорон та його пасовіська, міст четверо.

23 А від Данового племені: Елтеке та його пасовіська, Гїббетон та його пасовіська,

24 Аїялон та його пасовіська, Гат-Рїммон та його пасовіська, — міст четверо.

25 А від половини Манасїїного племені: Таанах та його пасовіська, і Гат-Рїммон та його пасовіська, — міст двоє.

26 Усіх міст — десять та їхні пасовіська для родів позоставших Кегатових синів.

27 А для Гершонох синів з Левієвих родів від половини Манасїїного племені місто схóвища вбійника: Голан у Башані та його пасовіська, і Беештера та її пасовіська, — міст двоє.

¹ Кір'ят-Арба — місто Арби.

28 А від Іссахарового племені: Кіш'йон та його пасовиська, Доврат та його пасовиська,

29 Ярмут та його пасовиська, 29 1 Хр. 6. 59.
Ен-Ганнім та його пасовиська, міст 1 М. 12. 7. 43
четверо.

30 А від Асирового племені: Міш'ал та його пасовиська, Ардон та його пасовиська,

31 Хелкат та його пасовиська, Рехов та його пасовиська, — міст четверо.

32 А від Нефталімового племені місто сховища вбійника: Кедеш у Гаїл та його пасовиська, і 32 20. 7.
Хаммот-Дор та його пасовиська, і 23. 14. 45
Картан та його пасовиська, — міст троє.

33 Усіх міст Гершонових за їхніми родами — тринадцять міст та їхні пасовиська.

34 А для родів Мерарієвих синів, Левитів, позоставлених від племені Завулонового: Покнеам та 34 1 Хр. 6. 48.
його пасовиська, Карта та її пасовиська. 4 М. 32. 20. 2

35 Дімна та її пасовиська, Нагалал та його пасовиська, — міст четверо.

36 А від Рувимового племені: Бецар та його пасовиська, і Ягца та її пасовиська,

37 Кедемот та його пасовиська, і Мефаат та його пасовиська, — міст четверо. 4 М. 32. 33. 4

38 А від Гадового племені місто сховища вбійника: Рамот у Гілеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, 38 20. 8

39 Хешбон та його пасовиська, 5 М. 8. 6. 11. 5
Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо.

40 Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми родами, що позоставалися з Левієвих родів, було за їхнім жеребком дванадцять міст.

41 Усіх Левієвих міст серед власності Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська.

42 Будуть ті міста *такі*: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст.

43 І дав Господь Ізраїлеві ввесь той Край, що присягнув був дати його їхнім батькам, і вони посіли його та й осіли в ньому.

44 І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку.

45 Нічого не було невиконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збулося.

Жертівник у гілеадському краї

22 Тоді покликав Ісус плем'я Рувимове та Гадове, та половину Манасійного племені,

2 та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував.

3 Ви оце не лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання заповідей Господа, Бога вашого.

4 А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверніться, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордану.

5 Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закону, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“.

6 І поблагословив їх Ісус, та й

послав їх, а вони пішли до наметів своїх.

7 А половині Манасійного племені Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордану на захід. І також, коли Ісус відпустив їх до їхніх наметів, то поблагословив їх,

8 та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатомою одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“.

9 І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Іадові та половина Манасійного племені від Ізраїлевих синів, із Шіло, що в ханаанському Краї, щоб піти до краю Гілеад, до краю своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея.

10 І прийшли до йорданських могил, що в ханаанському Краї, і збудували там сини Рувимові й сини Іадові та половина Манасійного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид.

11 І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Іадові та половина Манасійного племені жертовника навпроти ханаанського Краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів.“

12 І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, щоб піти на них війною.

13 І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Іадових та до половини Манасійного племені Гілеадського краю Пінхаса, сина священника Елеазара,

14 та з ним десять начальників,

7 4 М. 32. 33.

8 4 М. 31. 26,
27. 1 Сам. 30.
24

1 1 М. 25. 3 17

12 22. 16.

Об. 18. 8.

по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих.

15 І прийшли вони до синів Рувимових і до синів Іадових та до половини Манасійного племені до Гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи:

16 „Так сказала вся Господня громада: Що це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа.“

17 Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була поразка в Господній громаді?

18 А ви відвертаєтеся сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуєтеся сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду.

19 І справді, — якщо край вашої посілости нечистий, перейдіть собі до Краю Господньої посілости, що там пробуває Господня скинія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого.

20 Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“.

21 І відповіли сини Рувимові, сини Іадові та половина Манасійного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих:

22 „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пошаді

22

нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа *ми це зробили*.

23 якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо *ми будували* на принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, *то* Господь — Він відплатить.

24 і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого?

25 Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Іадові, Пordán, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від боюни Господа.

26 Тож сказали ми: Зробім собі, збудуємо жертовника не на цілопалення й не на жертву,

27 але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопаленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини звавтра до наших синів: нема вам наділу в Господі!

28 І сказали ми: І станеться, коли *так* скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертовника, що зробили були наші батьки не на цілопалення й не на жертву, але щоб *був* він свідком між нами та між вами.

29 Брони нас, Боже, бунтувати-ся нам проти Господа, і відвертати-ся сьогодні від Господа, щоб будувати жертовника на цілопалення, і на жертву хлібну, і на жертву, окрім жертовника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його¹.

30 І почув священик Пінхас та

начальники громади й голови тисяч Ізраїлевих, що *були* з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Іадові та сини Манасіїні, і було *це* добре в їхніх очах.

31 І сказав Пінхас, син священика Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Іадових та до синів Манасіїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господеві тим переступом, — тепер ви визволили Ізраїлевих синів від Господньої руки”.

32 І вернувся Пінхас, син священика Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Іадових з тілеадського краю до Краю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт.

33 І була добра та річ в очах синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Іадові сидять у ньому.

34 І називали сини Рувимові та сини Іадові *ім'я* жертовників: Ед,¹ бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

Остеререження Ісуса для Ізраїльського народу

21. 44, 22. 4. 1
1. Цар. 1. 1.

23 І сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постарів, увійшов у літа,

24. 1 2

2 то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постарів, увійшов у літа.

3 А ви бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас!

4 Дивіться, — ось я поділив вам

¹ Ед — свідок

жесеребком цих позоставших людей на спадок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця.

5 А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви посядете їхній Край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас.

6 І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написане в книзі Закону Мойсєєвого, щоб не відхилятися від нього ані праворуч, ані ліворуч.

7 щоб ви не змішувалися з цими людьми, цими позоставшими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете записягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм.

8 бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня.

9 І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня.

10 Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Вояк для вас, як говорив був Він вам.

11 І будете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого.

12 Бо якщо справді будете ви відвертатися й припинитися до решти цих народів, цих позоставших із вами, і будете свататися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами,

13 то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатице ці народи перед вами, і вони стануть для вас сіткою й пасткою, та батогом на ваші боки, та терням на ваші очі, аж поки ви не вигинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш.

21. 45. 1 Цар. 14
2. 2.

61. 7 5 М 28
14

72 М 23 15
5 М 12 1

1 Цар 9 6 16

23. 2.
10 3 М 26. 8

11 М 1 1
1 М 11 26

1 М 11 31.
15. 7. 6 вр. 11
8

13 1 М 13. 55.

1 М 25 26

2 М. 3. 10.

14 А я оце сьогодні відходжу дорогою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збулося вам, не відпало з нього ані одне слово.

15 І станеться, отак, як збулося вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш.

16 Коли ви переступите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запалиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого Краю, що його Він вам дав".

Передсмертна промова Ісуса Навина та його смерть

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племена до Сихему, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем.

2 І сказав Ісус до всього народу: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам.

3 І взяв Я вашого батька Авраама з того боку Річки, і водив його по всьому ханаанському Краї, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака.

4 І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісавові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту.

5 І послав Я Мойсея та Аарона,

та й ударив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас.

6 І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря.

7 І клікали вони до Господа, і Він поклав темряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів.

8 І ввів я вас до краю амореян, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами.

9 І встав був Бала́к, син Ціп-пóрів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і поклав Валаа́ма, Беóрового сина, щоб проклясти вас.

10 Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки.

11 І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихóну. І воювали з вами господарі Єрихóну: перізеянин, і ханаанеянин, і хіттеянин, і гіргашеянин, і хіввеянин, і свусеянин, а Я дав їх у вашу руку.

12 І послав Я перед вами шє́рня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не лу́ком твоїм.

13 І дав Я вам Край, що над ним ти не трудився, і міста, що їх ви не будували, і ви осілися в них; виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли.

14 А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батьки на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господеві.

1 М. 18. 19. 15.
31. 30. . . 35.
2

6 2 М. 12. 33.

7 2 М. 14. 15.

2 М. 20. 2. 17

8 4 М. 21. 31.

9 4 М. 22. 5.

10 4 М. 23. 11.

11 3. 15. 6. 1

23 15. 16 20

12 4 М. 23. 28

13 5 М. 6. 10.
11.

24. 15. Пр 23. 26. 23

14 2 М. 20. 3.
Екл. 12. 13.
Пс. 84. 12.

15 А якщо зле в очах ваших служити Господеві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батьки, що по тому боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидіте в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господеві“.

16 І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам!“

17 Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них.

18 І повиганяв Господь усі народи та амореянина, мешканця цього Краю, перед нами. І ми будемо служити Господеві, бо Він — Бог наш“.

19 І сказав Ісус до народу: „Ви не здолісте служити Господеві, бо Він — Бог святий, Бог заздрісний Він. Не прости́ть Він вашу провину та ваших гріхів.“

20 Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вернеться, і зробить вам зло, і вигубить вас по тому, як робив був добро вам“.

21 І сказав наро́д до Ісуса: „Ні, таки Господеві будемо служити!“

22 І сказав Ісус до наро́ду: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свідки!“

23 „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“.

24 І сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“

25 І склав Ісус заповіта з народом того дня, і дав йому постанови та закони в Сихемі.

26 І написав Ісус ті слова в книзі Божого Закону, і взяв великого каменя, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині.

27 І сказав Ісус до всього народу: „Ось оцей камінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися вашого Бога“.

28 І відпустив Ісус народ, кожного до спадку його.

29 І сталося по тих випадках, і вмер Ісус, син Навінів, раб Господній, віку ста й десяти літ.

Суд. 2. 9.

30

30 І поховали його в границі спадку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових горах, на північ від гори Гааш.

26 1 М. 35. 4

Суд. 2. 7.

31

31 І служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, що продовжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві.

27 Іс. 59. 13.

1 М. 33. 19.

50. 25. 2 М.

13. 19. 6 вр.

11. 22.

32

32 А Йосипові кості, які Ізраїлеві сини вніесли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на ділянці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихеминого батька, за сто кеситів.

28 Суд. 2. 6.

29 1 М. 50. 26

Суд. 2. 8

33 І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке було йому дане на Єфремовій горі.

КНИГА

СУДДІВ

Війни з ханаанейцями

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханаанейнина, щоб воювати з ним?“

1 20. 18.

2 І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“.

2 20. 18.

2 М. 21. 24

16. 6 38

Мт. 7. 2

7

3 І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жеребок, і будемо воювати з ханаанейнином, то піді й я з тобою на твій жеребок“. І пішов із ним Симеон.

10 48

4 І піднявся Юда, а Господь дав ханаанейнина та перізеєнина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка.

Ер. 10. 40.

5 І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і

Ер. 14. 15

15. 14.

побили ханаанейнина та перізеєнина.

6 І втівав Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг.

7 І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят парів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали *поживу* під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“

8

8 І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістрям мечя, а місто пустили з огнем.

9

9 А потому Юдині сини зійшли воювати з ханаанейнином, мешканцем гори, і Невеу, і Шефелі.

10

10 І пішов Юда до ханаанейнина,

що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону *було* колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая.

11 А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. 11 Єр. 12. 13.

12 І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“.

13 І здобув його Отніл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку.

14 І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ 4 Єр. 15. 18.

15 І вона сказала йому: „Дай мені *дара* благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-дбілшній. 4 Єр. 17. 11. 27

16 А сини Кенея, Мойсєєвого тестя, пішли з міста Пальм¹ з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом. 16 4. 11. 4 М. 10. 29.

17 І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханаанейнина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма. 17 4 М. 14. 45. 4 Єр. 17. 13. 28

18 І здобув Юда Аззу та границю² її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. 4 Єр. 16. 10. 29

19 І був Господь з Юдою, і він повиганяв *мешканців* гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесниці.

20 І дали Калєвові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох велетнів. 20 Єр. 14. 13. 4 Єр. 15. 44. 31 19. 29.

21 А свусеянина, мешканця Єрусалиму, не вигнали Веніямінові сини, — і осів свусеянин із Веніяміновими синами в Єрусалимі, і *сидить тут* аж до цього дня.

22 І пішов також дім Йосипів до Бет-Елу, а Господь *був* з ними.

23 І вивідав Йосипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись *було* Луз.

24 І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі милість!“

25 І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та весь його рід відпустили.

26 І пішов той чоловік до краю хіттєян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня.

27 А Манасія не повиганяв *мешканців* Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Ївлеаму та його залежних міст, і мешканців Мігіддо та його залежних міст, — і ханаанейнин волів сидіти в тому краї.

28 І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханаанейнина данину, але вигнати — не вигнав його.

29 І Єфрем не вигнав ханаанейнина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханаанейнин серед нього в Гезері.

30 Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханаанейнин серед нього, і став за данину.

31 Асір не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелби, і Афіку, і Рехову.

¹ Місто Пальм — Єрихон.

² Тут „границя“ — округа, область, район.

32 І осівся асірець серед хаанаанейнина, мешканця того Краю, бо він не вигнав його.

33 Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед хаанаанейнина, мешканця того Краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину.

34 І тиснув амореянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину.

35 І волів амореянин сидіти на горі Херес в Айялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за данину.

36 А границя аморейська — від Маале-Акраббім, і від Сели та вище.

Кара Господня за відступлення Ізраїля від Нього

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того Краю, що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіки!

2 А ви не складете заповіту з мешканцями цього Краю, їхні жертовники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Щоб це ви зробили?

3 І Я теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам терням у боки, а їхні боги стануть вам пасткою¹.

4 І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав.

5 І назвали ім'я того місця: Бохім,¹ і принесли там жертви Господеві.

6 А Ісус відпустив народ, і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спадку, щоб посісти той Край.

¹ Бохім — плачучи.

Гр. 24. 31.

Гр. 24. 29.

Гр. 24. 30.

36 Гр. 15. 3.

10 6.

2 2 М. 23. 33. 4
М. 33. 32.

2 10.

3 1. 28. 29. 4 М.
33. 32.

3 М. 26. 17.
33.

3. 9. 15. Дії
13. 20.

6 Гр. 24. 28.

7 І служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлеві.

8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віку ста й десяти літ.

9 І поховали його в межах спадщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових горах, на північ від гори Гааш.

10 І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх,¹ а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві.

11 І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам.

12 І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх околицях, і вклонялися їм, і гнівили Господа.

13 І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам.

14 І запалів Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабіжників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навколошніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами.

15 У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як записав у ім Господь. І Він дуже їх тиснув.

16 І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників.

17 Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилялися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб

¹ Цебо, — повимирало.

слухатися Господніх наказів. Вони так не робили!

18 А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гнобили їх.

19 І бувало, як умирав той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги.

20 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу.

21 тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи,

22 щоб випробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні.

23 І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

Суддя Отнійл та Егуд

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських,

2 тільки щоб пізнати покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війни, тільки *таких*, що перед тим не знали їх:

3 п'ять володарів филистимських, і всі ханааніяни, і сидоняни, і хіввеяни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до виходу до Гамату.

4 І були вони залишені на

випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися заповідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея.

5 А Ізраїлеві сини сиділи серед ханааніянина, хіттеянина, і аморейнина, і перізеянина, і хіввеянина, і свусеянина.

6 І вони брали їхніх дочок собі за жінок, а своїх дочок давали їхнім синам, та служили їхнім богам.

7 І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очах, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваалям та Астартам.

8 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річок. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ.

9 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівника, і він врятував їх, — Отнійла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього.

10 І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом.

11 І мав Край мир сорок літ, і помер Отнійл, син Кеназа.

12 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і Господь змінив Егтона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх очах.

13 І зібрав він до себе синів Аммонових та Амаликових, та й пішов і підбив Ізраїля. І вони посіли Місто Пальм.¹

14 І служили Ізраїлеві сини Егтонові, цареві моавському, вісімнадцять літ.

¹ Місто Пальм — це Єрихон.

15 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив їм рятівника, — Егуда, сина Герового, сина ємінеянина, чоловіка *лівшю*, з безвладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дарунка Еглонові, цареві моавському.

16 І зробив собі Егуд меч, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убранням на стегні своєї правниці.

17 І приніс він того дарунка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий.

18 І сталося, коли він скінчив підносити того дарунка, то відпустив тих, що несли того дарунка.

19 А він вернувся від бовванів, що при Гілгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о царю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньому.

20 І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолодній горниці, що *була* для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця.

21 І простяг Егуд свою лівцю, і витяг меч з-над стегна своєї правниці, — та й загнав його йому в живіт.

22 І ввійшла також ручка за вістря, а сало закрило за вістря, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло вістря до міжкρόччя.

23 І вийшов Егуд до сіней, і зачинив за собою двері тієї горниці, та й замкнув.

24 І він вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покої“.

25 І чекали вони аж допізна, а

ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі!

26 А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті бовгани, і сховався втечу до Сеїру.

27 І сталося, коли він прийшов, то засурмів у сурму на Єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними.

28 І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти.

29 І побили вони Моаву того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік.

30 І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ.

31 А по ньому був Шамгар, син Анага. І побив він філістимлян шістсот чоловіка кием на худобу. І він теж урятував Ізраїля.

Девора

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер.

2 І передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гапорі. А зверхником його війська *був* Сісера, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі.

3 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ястот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ.

4 А Девора пророчиця, жінка Лапідота, — вона судила Ізраїля того часу.

5 І сиділа вона під Деворіною

5. 6. 31
20 4 М. 23. 18.

3. 9. 15. 6. 6. 3

Пальмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфрёмових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд.

6 І вона послала й покликана Барака, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зійдеш на гору Фавор,¹ і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталімових та з синів Завулонових.

7 А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісеру, начальника Явінового війська, і колесниці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“.

8 І сказав до неї Барак: „Якщо ти підеш зо мною, то піду, а якщо не підеш зо мною, — не піду“.

9 А вона відказала: „Піти — піду з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо в руку жінки Господь передасть Сісеру“.

І встала Девора, і пішла з Баракком до Кедешу.

10 І скликав Барак Завулона та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора.

11 А кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеевого тестя, і розклав намета свого аж до Елону в Цаананімі, що при Кедеші.

12 І донесли Сісері, що Барак, син Авіноамів, зійшов на гору Фавор.¹

13 І скликав Сісера всі свої колесниці, дев'ястсот залізних колесниць, та ввесь народ, що з ним, з Харошет-Гаггоїму до кішонської долини.

14 І сказала Девора до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісеру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори

Фавор, а за ним десять тисяч чоловіка.

15 І Господь привів у замішання Сісеру, і всі колесниці та ввесь той табір вістряв меча перед Баракком. І зійшов Сісера з колесниці, і побіг пішки.

16 А Барак гнався за колесницями та за таббором аж до Харошет-Гаггоїму. І впав ввесь табір Сісерин від вістря меча, — не позоставалося ані одного.

17 А Сісера втік пішки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гагору, та між домом кенеянина Хевера.

18 І вийшла Яїл навпроти Сісери, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зійшов до неї до намету, і вона накрила його килимом.

19 І сказав він до неї: „Напий мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його.

20 І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Немає“.

21 І взяла Яїл, жінка Хеверова, наметового кілка, і взяла в свою руку молотка, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілка в його скріню, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер.

22 А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Іди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввійшов він до неї, а ось Сісера лежить мертвий, а кілок у скріні його! . . .

23 Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами.

Пс. 83. 10. 15

6 Єр. 19. 37. Євр. 11. 32.

3. 29. Єр. 8. 22 16

2 Сам. 17. 19. 17

5. 25. Єр. 9. 4. 13. Ів. 4. 7 19

11 1. 16. 4 М. 24. 22.

16. 19. 2 Сам. 4. 7 21

13 4. 19

¹ Грецьке — Осфор, українське — Табір, ц. слов'янське — Оакоръ.

24 А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

Тріюмфальна пісня Девори

5 І співала Девора й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи:

2 „Що в Ізраїлі закнязювали князі,
що народ себе жертвувати став, —

полагословіте ви Господа!
3 Почуйте, царі, уші наставляте, князі:

я — Господеві я буду співати,
виспівувати буду Господа.
Бога Ізраїля!

4 Господи, — як Ти йшов із Сеїру,
як виходив із поля едомського,
то тремтіла земля, також
канало небо,
і хмари дощили водою.

5 Перед Господнім лицем розпливалися гори, —
ней Синай перед Господом,
Богом Ізраїля.

6 За днів Шамгара, сина Ана-
тового,
спорожили дороги,
подоріжні ж ходили кру-
тими дорогами.

7 Не стало селянства в Ізраїлі,
не стало, аж поки я не
поставила, Девора,
аж поки я не поставила,
мати в Ізраїлі.

8 Коли вибрав нових він богів,
тоді в брамах війна зача-
лась.

*Поправді кажіть вам, —
небачений щит був
і спис в сорок тисяч
Ізраїля!*

9 Серце має до Ізраїлевих
тих начальників,

що жертвуються для наро-
ду, —

полагословіте ви Господа!

10 Ті, хто їздить на білих
ослицях,
хто сидить на килимах та
дорогою ходить, — опові-
дайте!

11 Через крик при ділінні здо-
бичі
між місцями, де воду беруть,
— там виспівують правди
Господні,
правди селянства Його у
Ізраїлі.

Тоді то зійшов був до брам
Господини народ.

12 Збудися, збудися, Деворо!
Збудися, збудися, — і піс-
ню співай!

Устань, Бараку, і візьми
до неволі
своїх полонених, сину Аві-
ноамів!

13 Тоді позосталий зійшов до
потушлих народу,
проти хоробрих Господь був
до мене зійшов.

14 Від Сфрема прийшли були
ті, що в Амасіку їх ко-
рень;

Веніямин за тобою, серед
народів твоїх;

від Махіра зійшли були
провідники;

а від Завулона оті, хто веде
пером пісаря.

15 І князі Іссахарові разом
з Деворою,
і Іссахар, як Барак,
був відпущений пішки в
допину.

Великі вивідування у Руві-
мових відділах!

16 Чого ти усівсь між коша-
рами,

щоб слухати мекання стад?
Великі вивідування у Руві-
мових відділах!

4 5 М. 32. 2. Пс
66. 8

5 2 М. 19. 18

12. 15.

6 3 31

14

- 17 Пробував Гілеад на тім боці
Пордану,
а Дан — чому на кораблях
буде мешкати він?
На березі моря осівся Асир,
і при потоках своїх про-
бував.
- 18 Завуллон — це народ, що
прирік свою душу на
смерть,
а Нефталім — на польових
висотах.
- 19 Царі прибули, воювали,
тоді воювали царі ханаан-
ські
в Таанах при воді Мерід-
да,
та здобичі срібла не взяли.
- 20 Із неба воювано. —
збіри з доріг своїх битих
воювали з Сісерою.
- 21 Кішонський потік позмітав
їх,
потік стародавній, Кішон-
ський потік.
З силою будеш ступати, о
душе моя!
- 22 Тоді стукотіли копита коня
від бігу швидкого,
від бігу його скакунів!
- 23 „Прокляніте Мероза“, каже
Ангел Господній,
„проклясті — прокляніть
його мешканців,
бо вони не прийшли Гос-
подеві на поміч,
Господеві на поміч з хороб-
рими!“
- 24 Нехай буде благословення
між жінками Яїл,
жінка кенаненина Хе-
вєра, —
нехай буде благословення
вона між жінками в на-
меті.
- 25 Воді він просив — подати 3. 12, 4. 1, 8. 1
молока, 33.
у царській чаші принісла
п'янке молоко.

- 26 Ліву руку свою до кілка
протягає,
а правийцю свою — до мо-
лотка робітничого.
І вгатила Сісеру, і розбила
вона йому голову,
і скронею розбила й пробила
йому.
- 27 Між ноги її він схилився,
упав і лежав,
між ноги її він схилився,
упав, —
де схилився, там забитий
упав.
- 28 Через вікно виглядала та
голосила
Сісерина мати крізь ґрати:
„Чому колесниця його при-
пізнилась вернутись?
Чому припізнилися колеса
запряжок його?“
- 29 Мудрі княгині її дають від-
повідь їй,
та й вона сама відповідає
собі:
- 30 „Ось здобич знаходять та
ділять вони, —
бранка, дві бранці на кож-
ного м'ужа!
А здобич із шат кольоро-
вих
Сісері, здобич із шат кольо-
рових,
різнобарвна тканина, на два
боки гаптована,
жінці на шию“.
- 31 Нехай отак згинуть усі во-
роги Твої, Господи!
А хто любить Його, той як
сонце,
що сходить у силі своїй!“
- І Край мав мир сорок літ.

Переслідування від мідіянітян

- 6 А Ізраїлеві сини чинили зло в
очах Господніх, і Господь дав
їх у руку мідіянітян на сім літ.
2 І зміцніла Мідіянова рука над

Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі *зо страху* перед мідіянітянами проходи, що в горах, і печери, і твердині.

3 І бувало, якщо посіяв Ізраїль, то підіймався Мідіян і Амалік та сини Кедему,¹ і йшли на нього.

4 І вони таборували в них, і нищили врожай землі аж до підходу до Гази². І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла,

5 бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такий кількості, як сарана, а їм та їхнім верблюдам не було числа. І вони приходили до Краю, щоб спустошити його.

6 І через Мідіяна Ізраїль дуже зуббів, і Ізраїлеві сини кликали до Господа.

7 І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідіяна,

8 то Господь послав до Ізраїлевих синів мұла пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рабства.

9 І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тиснув. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній Край віддав вам.

10 І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому краї сидіте ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“

Ангол Господній у Гедеона

11 І прийшов Ангол Господній, і всієся під дубом, що в Офрі, який належить аві-сарзінину Ноашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавилі, щоб заховатися перед мідіянітянами.

¹ Кедем — схід.

² Гебрейське Аза, а грецький текст дає Газа.

12 І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мұжу!“

13 А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нащо прийшло на нас усе це? І де всі Пого чұда, про які оповідали нам наші батьки, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддав нас у руку Мідіяна“.

14 І обернувся до нього Господь і сказав: „Иди з цією своєю силою, і ти спасеш Ізраїля з мідіяньської руки. Опе Я послав тебе“.

15 І відказав Пому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденніша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого“.

16 І сказав йому Господь: „Але Я буду з тобою, і ти побєдєш мідіянітян, як одного чоловіка“.

17 А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш з мною.

18 Не відходь же звідси, аж поки я не прийду до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повернення“.

19 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня, і опрісноків з ефі муки, м'ясо поклав до коша, а юшку влив до горщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним.

20 І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скєлю, а юшку вилий“. І той так зробив.

21 І витягнув Ангол Господній кінець палиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся до скєлі огонь,

3 6. 33.

5 - 12

1 Сам. 12. 11. 14

1 Цар. 19. 8.

6 3. 9, 15.

2 М. 12. 1. 16

М. 13. 1.

18 17. 18

10 Єр. 23. 7.

11 Єр. 11. 32.

3 М. 9. 24. 21

1 M. 18. 30. 39

¹ Єрова-Шалом — Господь-мир (спокій).

цей раз, нехай по я спробую руні тільки цей раз: нехай буде сухо на самім руні, а на всій землі нехай буде роса“.

40 І Бог зробив так тієї ночі, — і було сухо на самім руні, а на всій землі була роса.

Обрання трьохсот мужа

7 І встав рано вранці Єруббаал, 1 6. 32.
— це Гедеон, — та ввесь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідіянітський табір був із півночі від Гів'ат-Гаммореєв долини.

2 І сказав Господь до Гедеона: „Численний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіянітян в його руку, — щоб не запишався надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене.“

3 А тепер поклич до ушей¹ люду, 3 5 М. 20. 8.
говорячи: Хто боїться й тремить, нехай вернеться й відійде від гори Гілеад“. І вернулося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позосталося.

4 І сказав Господь до Гедеона: „Ще численний цей народ. Зведи їх до води, і Я там переберу його тобі. І буде, як Я скажу тобі: Цей піде з тобою, — той піде з тобою, а кожен, що скажу тобі: Цей не піде з тобою, той не піде“.

5 І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлѣптити воду язиком своїм, як хлѣнче пєс, поставиши його окремо. А кожен, хто припаде на коліна свої, щоб пити, — поставиши його окремо“.

6 І було число тих, що хлѣптали, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити воду. 1с. 9. 3.

7 І сказав Господь до Гедеона:

¹ Цебто: сказати голосно людям.

„Трьомá сотнями мужів, що хлѣптали, спасу тебе, і дам мідіянітян у твою руку, а весь народ піде кожен на своє місце“.

8 І взяли вони в свою руку поживу народу та свої сурми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намету свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітський табір був під ним у долині.

Гедеон побивав мідіянітян

9 І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зійди до табору, бо Я дав його в руку твою.“

10 А якщо ти боїшся зійти, зійди ти та Пура, твій слуга, до табору.

11 І почуєш, що вони говорять, а потім зміцняться твої руки, і ти зійдеш до табору“. І зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєний у табір.

12 А мідіянітські амалікитяни та всі сини Кедему лежали в долині, як сарана, щодо численности. А верблюдам їх нема числа, — як пісок на березі моря, щодо численности.

13 І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. І він казав: „Оце снився мені сон, а ото буханець ячмінного хліба кóтиться в мідіянітському таборі. І докотівся він аж до намету, та й ударив його, а той упав, і перевернув його догорі, і намет той бухнув“.

14 І відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Поашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіянітян та ввесь табір“.

15 І сталося, як Гедеон почув оповідання про той сон та розгадку його, то вклонився, і вернувся до Ізраїлевого табору та й

7 1 Сам. 14. 6.
2 Хр. 14. 10.

He. 83. 12. 29

179. 48.

12. 1.

187.20

6. 11. Екл. 15. 2
1 Фил. 2. 3.

20 61 14 94

1 M 1 5

22 1 Cam 14. 20).

10. 10. 11. 6

1 Иав. 12, 25. 8

8 І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккоту.

9 І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мирі, — розіб'ю оцю вежу“.

10 А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позостали з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали меча.

11 А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху, й Йогбеги. І розбив він табора, коли табір був безпечний.

12 І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіянітянських царів, Зеваха та Цалмунну, а на весь табір нагнав жаху.

13 І вернувся Гедеон, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу.

14 І захопив він юнака з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому *ймення* князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка.

15 І прийшов він до людей Суккоту та й сказав їм: „Ось Зевах та Цалмунна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамो хліба твоїм змученим людям?“

16 І схопив він старших того міста, і пустинне терня та колчужки, і побив ними суккотських людей.

17 А пенуїльську вежу розбив, і позабивав людей того міста.

18 І сказав він до Зеваха та до Цалмунни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фаворі?“ А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“.

19 А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоставили їх при житті, не повбивав би я вас!“

20 І сказав він до Етера, свого

10 7. 12.

11 1 Сам. 30. 16.

1 Сам. 8. 6. 23

15 8. 6.

Іср. 1. 9. 26

17. 5. 2 М. 27
23. 33. 28. 4.

с. 31. 28

первенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юнак не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малий.

21 І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздобні місяці, що були на шиях їхніх верблюдів.

Пастка для Гедеона

22 І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідіяна“.

23 І сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, Господь пануватиме над вами“.

24 І сказав до них Гедеон: „Прошу від вас прохання, — і дайте мені кожен носову серезку зо своєї здобичі“, — бо в них, мідіянітян, були золоті носові серезки, бо ізмаїльтяни вони.

25 І сказали вони: „Дати дамо“. І розтягнули одежу, і кидали туди кожен носову серезку зо своєї здобичі.

26 І була вага золотих носових серезок, що він просив, тисяча й сімсот *шеклів* золота, крім оздобних місяців, і серезок, і пурпурових шат, що були на мідіянітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблюдів.

27 А Гедеон зробив із того ефода, і поставив його у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перелюб увесь Ізраїль, і це стало пасткою для Гедеона та для дому його.

28 І був упокорений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підіймав своєї голови. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів.

29 І пішов Еруббаал, син Йоашів, та й осівся в своїм домі.

30 А в Гедєона було сімдеся́т синів, що походили з стєгон його, бо він мав багато жінок.

31 А наложниця його, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'я йому: Авімелєх.

32 І помер Гедєон, син Поашів, у добрій цивизні, і був похований у гробі Поаша, батька свого, в Офрі авієзеровій.

33 І сталося, як помер Гедєон, то Ізраї́лєві сини знову чинили перелюб із Ваа́лами, і поставили собі Ваал-Берита за бога.

34 І Ізраї́лєві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навко́лишніх ворогів.

35 І не зробили вони милости́ а́ домом Ёруббаа́ла-Гедєона тако́ї, як усе те добро, яке він зробив для Ізраї́ля.

Авимелєх

9 І пішов Авімелєх, син Ёруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього роду батьківського дому своєї матері, кажучи:

2 „Говоріть глосно до всіх сихемських господарів: Що́ лишє для вас: чи панування над вами семи-деся́ти мужів, усіх Ёруббаалових синів, чи панування над вами мѣ́жа одно́го? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“.

3 І говорили брати його матері про нього глосно до сихемських господарів усі ті слова, — і їхнє серце схилилося до Авімелєха, бо вони сказали: „Він наш брат“.

4 І дали йому сімдеся́т шє́клів срібла з дому Ваал-Беріта, а Авімелєх найняв за них пустих та легковажних людей, — і вони пішли за ним.

5 А він прийшов до дому свого батька в Офру, і повбивав своїх

30 2 Цар. 10. 1.

31 9 1

33 9 1

1 8. 31.

4 2 Хр. 13. 7.

Пє. 104. 15. 13

5 2 Цар. 10. 7.

братів, синів Ёруббаалових, сімдеся́т чоловіка на однім камені. І позостався тільки Йотам, син Ёруббаалів, наймолодший, бо сховався.

6 І були зібрані всі сихемські господарі та весь Бет-Мілло, і вони пішли та й настановили Авімелєха за царя при Елон-Муцпаві, що в Сихемі.

Притча про вибір царя

7 І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гарізім, і підвищив свій голос, і закликав та й сказав їм:

„Почуйте мене, сихемські господарі,

і хай почує вас Бог!

8 Пішли були раз дерева, щоб помазати царя над собою,

і сказали вони до олівки:

Царюй ти над нами!

9 А олівка сказала до них: Чи я загубила¹ свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити² підү над деревами?

10 І сказали дерева до фі́ги: Іди ти, *та й* над нами царюй!

11 І сказала їм фі́га: Чи я загубила свої солодби́

та свій добрий врожа́й, і сторожити підү над деревами?

12 І дерева промовили до винограду:

Іди ти, *та й* над нами царюй!

13 І промовив до них виноград: Чи я загубив свого сѣ́ка, що Бога й людей веселити, і сторожити підү над деревами?

¹ Hēhadaletī — перестала давати.

² La nua — на хитання, сторожити, панувати.

14 Тоді всі дерева сказали тер-
ніні:

Иди ты, *та* й над нами царюй!

15 А терніна сказала деревам:
якщо справді мене на царя
над собою помáзуйте, –
підійдіть, поховáйтеся в ті-
ні мої!

А як ні, — то ось вийде
огонь із терніни,
та кедри ліванські поїсть!

Авімелéхове царюва́ння над
Ізраї́лем

16 А тепер, — якщо напrawdę й у невинності зробили ви, що настановили Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його, і якщо ви зробили йому за заслугою рук його,

17 бо мій батько воював за вас, і кинув був життя своє на небезпечу, і врятував вас із руки Мідіяна.

18 а ви сьогодні повстали на дім батька мого, та й повбивали синів його, сімдесят люда, на однім камені, і настановили царем Авімеlexа, сина його невірниць, над сихемськими господарями, бо він брат ваш,

19 і якщо в і правді й невинності зробили ви з Єруббаалом та з домом його цього дня, — то радійте Авімеlexом, і нехай і він радіє вам!

20 А як ні, — вийде огонь з Авимелеха, та й поїсть господарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із господарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'їсть Авимелеха“.

21 І втік Йотам із збіг, і пішов до Беєру, і сидів там перед братом своїм.

22 І володів Авімелех над Ізраїлем три роки.

23 І послав Господь злого духа

між Авімелехом та між сихемськими господарями, — і зрадити сихемські господарі Авімелеха,

24 щою прийшла кривда семи-
десяти Єруббаалових синів, а їхня
кров спала на Авімелеха, їхнього
брата, що їх повбивав, та на си-
хемських господарів, що зміцнили
його руки забити братів своїх.

25 І сіхемські господарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху.

26 І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемський господарі.

27 І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авіметеха.

28 І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авіметех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єрubbаалів, а Зевул начальник його? Служайте людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому?”

29 А хто дав би цього народа в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військо, та й вийди!"

30 І почув Зевул, голова міста,
слова Гаала, сина Еведового,
і заналівся його гнів.

31 І послав він послів до Авимелеха з хитрістю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбурюють місто проти тебе.

32 А тепер устань уночі ти та той нарід, що з тобою, і чатуй на полі.

33 І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто. І ось, — він та народ

той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя”.

34 І встав уночі Авімелех та весь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи.

35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки.

36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тінь, немов людей!“

37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“.

38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погорджував ним. Виходь же тепер, та й воюй з ним!“

39 І вийшов Гаал перед сихемськими господарями, та й воював з Авімелехом.

40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І напало багато трупів аж до входу до брами.

41 І осівся Авімелех в Арумі, а Зевул вигнав Гаала та братів його, щоб не сидіти в Сихемі.

42 І сталося другого дня, і вийшов народ на поле, а Авімелеху донесли про це.

43 І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх.

44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх.

45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабирав. І зруйнував він те місто, та й обсіяв його сіллю.

46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині до дому бога Беріта.

47 І було донесено Авімелехові, що зібралися всі господарі сихемської башти.

48 І вийшов Авімелех на гору Цалмон, він та весь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настинав галуззя з дерева, і позносив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, що зробив я, — поспішно зробіть, як я“.

49 І настинав також увесь народ кожен галуззя собі, і пішли за Авімелехом, і поскладали над печерою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І повмирили всі люди сихемської вежі, близько тисячі чоловіків та жінок.

50 І пішов Авімелех до Тевецу, і таборував при Тевеці, та й здобув його.

51 А в середині міста була міцна башта, і повтікали туди всі чоловіки й жінки та всі господарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти.

52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем.

53 Тоді одна жінка кинула горішнього каменя від жорен на Авімелехову голову, — та й розтопила йому черепа.

54 І він зараз кликнув до юнака, свого зброєного, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юнак проколов його, — і він помер.

Гл. 8. 19.

2 Сам. 11. 21.

43 20. 29.

1 Сам. 31. 4

55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозходилися кожен на своє місце.

56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдесят братів своїх.

57 А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню голову, — і прийшло на них прокляття Йотама, Єруббаалового сина.

Вороги знову тиснуть Ізраїля

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горах.

2 І судив він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похований в Шамірі.

3 І став по ньому Яір гілеадянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки.

4 І було в нього тридцять синів, що їздили на тридцяти молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові селя, що в гілеадському краї.

5 І помер Яір, і був похований в Камоні.

6 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і служили Ваа́лам та Аста́ртам, і богам арамським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистимським. І покинули вони Господа, і не служили Йому.

7 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку филистимлян та в руку синів Аммонових.

8 І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того року, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бін Йорда́ну в аморейському краї, що в Гілеаді.

56 1. 7. Єр. 50.
29. Лк. 6. 38.
Об. 18. 6
3. 9.

57 9. 20.

1 3. 9

5 М. 32. 16. 13

5 М. 32. 37. 14
38. Єр. 2. 28

3 4 М. 32. 41.

4 12. 14

2. 18. 4 М. 16
35. 2

6 6. 1

11. 6. 8. 9. 18

Євр. 11. 32. 1

9 І перейшли Аммонові сини Йорда́н, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. І Ізраїлеві було дуже тісно!

10 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваа́лам“.

11 І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореяннина, і від Аммонових синів, і від филистимлян?“

12 А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви кликали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки.

13 А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас.

14 Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого утиску“.

15 І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“

16 І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. І злетіла з неба душа Його через Ізраїлеве страждання.

17 А Аммонові сини були скликані, та й таборували в Гілеаді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі.

18 І сказали той народ та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

Суддя Їфтах

11 А гілеадянин Їфтах був хоробрий воєк. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеад породив Їфтаха.

2 І породила Гілеадова жінка йому синів. І повирістали сини тієї жінки, та й вигнали Їфтах, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“

3 І втік Їфтах перед своїми братами, і осівся в краї Тов. І зібралися до Їфтах гулячі люди, та й виходили з ним.

4 І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем.

5 І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Їфтах з краю Тов.

6 І сказали вони до Їфтах: „Иди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синами“.

7 І сказав Їфтах до гілеадських старшій: „Чи ж не ви зненавидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“

8 І сказали гілеадські старші до Їфтах: „Зате ми тепер вернулися до тебе! І ти піди з нами, і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мешканців гілеадських“.

9 І сказав Їфтах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“

10 І сказали гілеадські старші до Їфтах: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоя, так зробимо“.

11 І пішов Їфтах з гілеадськими старшими, і народ настановив його собі за голову та провідника, а Їфтах промовляв усі свої слова перед Господнім лицем у Міцпі.

12 І послав Їфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи:

„Що тобі до мене,¹ що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“

13 І сказав цар Аммонових синів до Їфтахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він виходив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йордану. А тепер верни ж їх у мирі“.

14 А Їфтах ще послав послів до царя Аммонових синів,

15 і сказав йому: „Так сказав Їфтах: Не взяв Ізраїль краю Моавого та краю Аммонових синів,

16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадешу.

17 І послав Ізраїль послів до едомського царя, говорячи: Нехай я перейду твоїм краєм, — та не послухав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу.

18 І пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арнону, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава.

19 І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“.

20 І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мирно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохні, і воювали з Ізраїлем.

21 І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та увесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край амореянина, мешканця того краю.

¹ В оригіналі гебраїзм: „Що мені й тобі“, по-нашому: що тобі до мене, або: що я маю з тобою. Пор. Іс. 2. 4.

22 І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббону, і від пустини та аж до Йордану.

23 А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Аморейнина перед народом Своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його?

24 Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо.

25 А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними?

26 Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час?

27 А тобі я не згіршив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими¹.

28 Та цар Аммонових синів не послухався слів Іфтах, що до нього посилав.

29 І Дух Господній перебував на Іфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцне,¹ а з гілеадської Міцне перейшов до Аммонових синів.

30 І обіцяв Іфтах обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою руку,

31 то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з миром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу його в цілопалення“.

¹ Міцне — вартівня, сторожа.

32 І прийшов Іфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку.

33 І він побив їх дуже великою поразкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміу. І впокорилися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими.

34 І прийшов Іфтах до Міцпі до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка його з бубнами та з танцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочки.

35 І сталося, як він побачив її, то роздёр одержу свою та й сказав: „Ах, дочко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещасливілять мене. Бо я дав Господеві обіта, і не можу відмовитися від нього“.

36 А вона відказала йому: „Батьку мій, ти дав обітницю Господеві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пімсту на твоїх ворогів, на Аммонових синів“.

37 І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зрблена оця річ: відпусти мене на два місяці, і нехай я підую й зійду на гору, і нехай оплачу дівування своє я та приятельки мої“.

38 А він сказав: „Иди!“ І постав її на два місяці. І пішла вона та її приятельки, і оплакувала дівування своє.

39 І сталося в кінці двох місяців, і вернула вона до батька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі:

40 рік-річно ходять Ізраїлеві дочки плакати за дочкою гілеадки Іфтах, чотири дні в році.

24 4 М. 21. 29.
1 Цар. 11. 7.

25 4 М. 22. 2

3 М. 27. 28 35

27 1 М. 31. 53.

29 6. 34.

Війна Іфтаха з Єфремом

12 І були скликані Єфремові люди, і перейшли на північ та й сказали до Іфтаха: „Чому перейшов ти *Йордан*, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спалимо огнем твій дім із тобою.

2 І сказав їм Іфтах: „Велику боротьбу мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки.

3 І коли я побачив, що ви не спасете, то поклав я душу свою¹ на небезпеку, і перейшов *Йордан* до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чого прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“

4 І зібрав Іфтах усіх гілеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили гілеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфремові втікачі, — Гілеад поміг Єфремові та поміг Манасію“.

5 І зайняв Гілеад іорданські переходи до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: „Нехай я перейду“, то гілеадські люди йому говорили: „Чи ти єфремівець?“ Той казав: „Ні“.

6 І казали йому: „Скажи но шібболет“.² А той казав: „Сібболет“, бо не міг вимовити так. І хапали його, і різали при іорданським переході. І впало того часу в Єфрема сорок і дві тисячі.

7 І судив Іфтах Ізраїля шість років. І помер гілеадянин Іфтах, і був похований у місті Гілеаді.

Судді: Івцан, Елон та Авдон

8 А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеєму.

9 І було в нього тридцять синів,

І 8. 1. 2 Сам.
19. 42

3 5. 18. 9. 17.

10. 4.

5. 14.

3. 12.

5 3. 28.

1 М. 16. 11.
Лк. 1. 31

13. 7. Лк. 1.
15

4 М. 6. 5.

а тридцять дочок він відпустив заміж назбвні, і тридцять дочок впровадив для синів своїх з-назбвні. І судив він Ізраїля сім літ.

10 І помер Івцан і був похований в Віфлеємі.

11 А по ньому Ізраїля судив завулонівець Елон, і судив Ізраїля десять літ.

12 І помер завулонівець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновім краї.

13 А по ньому Ізраїля судив Авдон, син Гілгела, пір'атонянин.

14 І було в нього сорок синів та тридцять онуків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ.

15 І помер Авдон, син Гілгела, пір'атонянин, і був похований в Єфремовім краї, на горі амалікянина.

Народження Самсона

1 **13** А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очах. І Господь віддав їх у руку филистимлян на сорок літ.

2 І був один чоловік з Цар'ї, данівець з роду, а ім'я йому — Манбах. А жінка його була неплодна, і не родила.

3 І явився Ангел Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти неплодна, і не роджала, але ти зачнеш і породити сина.

4 А тепер стережись, і не пий вина та п'яного напою, і не їж нічого нечистого,

5 бо ось ти зачнеш, і сина породити, і бритва не торкнеться його голови, бо дитя те буде Божим назореем від утроби, — і він зачне спасати Ізраїля з руки филистимлян“.

6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік приходив

¹ Душу свою — життя своє.

² Шібболет — річна течія, або колос. Ис. 60. 16.

до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангела, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймення свого він мені не сказав.

7 І сказав він мені: Ось ти зачнеш, і породиш сина, а тепер не пий вина та п'яного напою, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назорєм від утробби аж до дня смерти своєї¹.

8 І благав Манбах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його посилав Ти, нехай прийде ще до нас, і нехай нас навчить, щоб ми зробимо для дитини, що народиться“.

9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангол ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Манбаха, чоловіка її, не було з нею.

10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що приходив був того дня до мене“.

11 І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жінки?“ А той сказав: „Ні“.

12 І сказав Маноах: „Тепер нехай сповніться слово твоє. Та як нам виховувати ту дитину, і що чинити з нею?“

13 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, щоб сказав я жінці, нехай вона стережеться.“

14 Усього, щоб виходить із виноградного куща, не буде вона їсти, а вина та напою п'яного нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я наказав“.

15 І сказав Маноах до Ангела Господнього: „Нехай ми задержимо тебе, і приготівимо для тебе козля“.

16 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задержиш мене, я не буду їсти твого хліба. А якщо приготуєш цілопалення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангол Господній.

17 І сказав Маноах до Господнього Ангела: „Яке ім'я твоє? Коли сповніться твоє слово, то ми вшануємо тебе“.

18 І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про моє ім'я? Воно дивне“.

19 І взяв Маноах козля та жертву хлібну, і на скелі приніс Господеві. І Він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили *те*.

20 І сталося, коли полум'я підіймалося з-над жертівника до неба, то Ангол Господній вознісся в полум'ї жертівника. А Маноах та жінка його бачили *це*, та й попадали обличчям своїм на землю.

21 І Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній.

22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремь, бо ми бачили Бога“.

23 І сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопалення та хлібної жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не об'явив би нам цього часу *речі*, як це“.

24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсон.¹ І виростав той хлопець, і Господь благословляв його.

25 А дух Господній почав діяти в ньому в Дановім таборі між Цор'а та між Ештаолом.

¹ Самсон, гебрійське Шімшон — сонечко.

1 М. 32. 30. 17

16. 9. 5 18

16. 22. 23 22
2 М. 19. 21

Евр. 11. 32. 24

Мт. 11. 16. 25
4 1

Пригода з левом і загадка
про мед

14 І зійшов Самсón до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок.

2 І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“.

3 І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних филистимлян?“ І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“.

4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зачіпки з филистимлянами. А того часу филистимляни панували над Ізраїлем.

5 І зійшов Самсón і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук.

6 І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив.

7 І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах.

8 А по часі він вертався забрати її, і звернуv із дороги побачити падло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед.

9 І він вишкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева.

10 І зійшов його батько до тієї

жінки, а Самсón справив там прийняття, бо так роблять юнаки.

11 І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятеро друзків, і були з ним.

12 І сказав їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одежі.“

13 А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одежі“. І вони сказали йому: „Загадуй загадку свою, а ми послухаємо її“.

14 І він сказав їм:

„З їдячого вийшло їстівне,
а з сильного вийшло со-
лодке“.

І не могли вони розгадати за три дні.

15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маєток наш, чи ні?“

16 І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку синам мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“

17 А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку синам свого народу.

18 І сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайшло сонце:

„Що солодше від меду,
і що сильніше від лева?“

1 М. 45. 22. 1с. 3. 23.
2 1 М. 34. 4. 1 Цар. 11. 1.

6 6. 34. 15. 14.

14 15. 17

А він їм відказав:

„Якби ви не орали мою телицею,

то ви загадки не відгадали б моєї“.

19 І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцяті чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни *одежі* тим, що розгадали загадку. І запалився гнів його, і він пішов до дому батька його.

20 А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятлював із ним.

Самсон нищить филистимлян

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козлями свою жінку та й сказав: „Нехай увійду я до моєї жінки, до кімнати“. Та батько її не дав йому ввійти.

2 І сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді зненавидів її, а *тому* я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“.

3 І сказав їм Самсон: „Цього разу я не буду винний перед филистимлянами, коли я зроблю їм зло“.

4 І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскипа всередині поміж два хвости.

5 І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив *лисиць* в филистимські житя. І попалив він стірти та житя, і олійкові саді.

6 І сказали филистимляни: „Хто це зробив?“ А їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“. І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її.

7 І сказав їм Самсон: „Хоч би й зробили *так*, як це, та проте я кінче пімщуся на вас, і *аж* тоді перестану“.

8 І він сильно побив їх дошкульною поразкою. І пішов він, і осівся в щілині скелі Етам.

9 І посходили филистимляни, і таборували в Юди, і розтяглися до Лехі.

10 І сказали Юдині люди: „Чого ви посходили проти нас?“ А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“.

11 І пішли три тисячі люда від Юди до щілини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що над нами панують филистимляни? І що це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“.

12 І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистимлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“.

13 А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамо тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двома новими шнүрами, і звели його до скелі.

14 Він прийшов аж до Лехі, а филистимляни зняли крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сукані шнүри, що на раменах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспалили з його рук пүта його.

15 І знайшов він свіжу ослячу щелепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка.

16 І сказав Самсон:

„Ослячою цією щелепою дійсно поклав їх на күпу, ослячою цією щелепою тисячу люда побив я“.

17 І сталося, як скінчив він *це* 17 1 М. 21 31
говорити, то кинув ту щелепу зо
свої руки, і назвав ім'я тому
місцю: Рамат-Лехі.¹

18 І сильно він спрагнув, і клік- 18 1 Сам. 31. 5.
нув до Господа та й сказав: „Ти
дав у руку Свого раба це велике
спасіння, а тепер я помру від
прагнення, і впад'ю в руку необ-
різаних“.

19 І пробив Бог джерело,² що 19 1 Сам. 30. 12
в Лехі, і вийшла з нього вода, — і
він напився, і вернувся його дух,
і він ожив. Тому назвав він ім'я
йому: Ен-Ганкоре,³ що в Лехі, і
так воно зветься аж до цього дня.

20 І судив він Ізраїля за днів 20 16. 31
филістимлян двадцять літ.

Самсон і Деліла

16 І пішов Самсон до Гази, і 16 1 М. 15. 5.
побачив там жінку блудни-
цю, і ввійшов до неї.

2 А азеянам донесли, говоря- 2 20. 5. Мих. 2
чи: „Самсон прийшов сюди!“ І
оточили вони, і чатували на нього
всю ніч у міській брамі. І вони
тихо поводитися всю ніч, гово-
рячи: „Будемо чатувати аж до
ранішнього світу, — і заб'ємо йо-
го“.

3 І лежав Самсон аж до півночі.
А опівночі встав, і схопів за *двері*
міської брами та за обидва бічні
одвірки, та й вирвав їх разом із
засувом, і поклав на свої плечі, і
виніс їх на верхів'я гори, що на-
проти Хеврону.

4 І сталося потому, і покохав
він жінку в долині Сорек, а ім'я
їй Деліла.⁴

5 І прийшли до неї филістим- 5 14 15
ські володарі, та й сказали їй:

„Намов його та й побач, — у
чому його велика сила, і чим пере-
можемо його та зв'яжемо його,
щоб упокорити його? А ми кожен
дам тобі тисячу й сто *шеклів*
срібла“.

6 І сказала Деліла до Самсона:
„Розкажи мені, у чому твоя ве-
лика сила, і чим можна зв'язати,
щоб упокорити тебе?“

7 І сказав їй Самсон: „Якщо
зв'яжуть мене сімома мокрими
шнүрами, що ще не висушені, то
ослабну та й стану, як кожен із
людей“.

8 І принесли їй филістимські
володарі сім мокрих шнүрів, що
ще не були висушені, а вона зв'я-
зала його ними.

9 А засідка сиділа в неї в *іншій* 9
кімнаті. І вона сказала до нього:
„Филістимляни на тебе,
Самсоне!“ І він розірвав ті шнүри,
як розривається нитка з клόччя,
коли понюхає огню. І не пізнана
була його сила.

10 І сказала Деліла до Самсона:
„Оце ти обманів мене, і говорив
мені лжу. Розкажи ж мені тепер,
чим можна зв'язати тебе?“

11 А він їй сказав: „Якщо
справді зв'яжуть мене новими сү-
каними шнүрами, якими не роби-
лася робота, то ослабну й стану,
як кожен із людей“.

12 І взяла Деліла нові шнүри,
та й зв'язала його ними, і сказала
до нього: „Филістимляни на тебе,
Самсоне!“ А засідка сиділа в
іншій кімнаті. І він зірвав їх зо
своїх плечей, немов нитку.

13 І сказала Деліла Самсонові:
„Досі ти обманював мене, і го-
ворив мені лжу. Розкажи ж
мені, чим можна зв'язати тебе?“
А він їй сказав: „Якщо утчеш сім
кучерів моєї голови з основою“.

14 І вона прибила їх ткацьким
клинком, та й сказала до нього:

¹ Рамат-Лехі — пагірок щелепи.

² Mach'tes перекладають: ступка, ямка, стінка,
углиблення, окопи.

³ Ен-Ганкоре — джерело кличучого.

⁴ Гебр. Delilah передають Деліла й Даліла,
грецьке Dalida. Слово не гебрейське, визначає
може „мисниця“.

„Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка тканини та основу.

15 І сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чому твоя велика сила“.

16 І сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпелівилася душа його на смерть.

17 І вложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорей від утроби своєї матері. Якщо я буду огблений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“.

18 І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала їй покликала филистимських володарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські володарі, і знесли срібло в свій руді.

19 А вона приспала його на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголіти сім кучерів його голови. І став він слабнути, і відступила від нього сила його.

20 І сказала вона: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. А він не знав, що Господь відступився від нього.

21 І взяли його филистимляни, та й вибрали очі йому. І вони звели його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюгами, і він молів у домі ув'язнених.

22 А волос голови його зачав рости *по тому*, як був він огблений.

1 Сам. 5. 2. 23

16 14. 17. 1 М.
39. 10.

17 13. 5, 7.

19. 6.

20 2 Цар. 25. 7.

Самсонова смерть

23 А филистимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагонові, своєму богові, та повеселітися. І сказали вони:

„Наш бог передав у нашу руку

Самсона, ворога нашого“.

24 І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили:

„Наш бог передав у нашу руку нашого ворога

та сущошителя нашого браню.

який наші трупи намножив“.

25 І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він поємішить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпами.

26 І сказав Самсон юнакові, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мене до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпруся на них“.

27 А той дім був повен чоловіків та жінок, і туди *зібралися* всі филистимські володарі, а на даху *було* близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що приглядалися до жартів Самсона.

28 І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи, згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я шмигну филистимлянам одну шмисту за двоє очей своїх!“

29 І обняв Самсон обидва серединні стовпи, що на них міцно стояв той дім, і обіпрся на них, — на одного правіцею своєю, а на одного лівицею своєю.

30 І сказав Самсон: „Нехай помру я разом із филистимлянами!“ І він з *великою* силою сперся на стовпи, — і впав той дім на

володарів та на весь той народ, що в ньому . . . І були ті померлі, що він поховав їх при своїй смерті, численніші за тих, що побирав їх за свого життя.

31 І зійшли його брати та весь дім його батька, і понесли його, і винесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у гробі Манбаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

Михин дім божків

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Михя. 31 13. 25.

2 І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто *шеклів* срібла, що в тебе взяті, а ти прокляла за них, і також сказала *це*, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, *це* я його взяв“. І сказала мати його: „Благословенний син мій у Господа!“

3 І він вернув ту тисячу й сто *шеклів* срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити боввана різьбленого та боввана литого. А тепер звертаю його тобі“.

4 Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні *шеклів* срібла та й дала його золотареві, а він зробив із нього боввана різьбленого та боввана литого; і було *це* в домі Михи. 17. 5

5 А цей чоловік Михя мав удома божницю. І зробив він ефода та терафи, і висвятив одного з синів своїх, і він був йому за священника. 3 18. 14.

6 Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його очах. 17. 6

7 І був юнак із Віфлеєму Юдиного, з Юдиного роду, а він Левит, і він був там прихो́дько.

8 І пішов той чоловік з того

міста, із Віфлеєму Юдиного, щоб часово пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михи, щоб *далі* йти своєю дорогою.

9 І сказав йому Михя: „Звідкіля ти приходиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеєму Юдейського, а я йду, щоб часово пожити, де знайдучи“.

10 І сказав йому Михя: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священника, а я дам тобі десять *шеклів* срібла на рік і потрібну одежу та поживу твою“. І пішов той Левит *до нього*,

11 і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його.

12 І Михя висвятив того Левита, і був йому той юнак за священника, і був у Михиному домі.

13 І сказав Михя: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священника“.

Данів наділ

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плем'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому *жеребка* на наділ серед Ізраїлевих племен.

2 І Данові сини послали зо свого роду п'ятеро люда з загалу людей військових, щоб вони вивідали Край та дослідили його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там.

3 Коли вони були біля Михиного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що ти тут робиш? І що ти тут маєш?“

4 І сказав він до них: „Так і так

зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священника“.

5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“.

6 І сказав їм священник: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“.

7 І пішли ті п'ятеро людей, і прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краю, посів би владу над ними, і вони далеко від сидонян, і нема їм діла ні до кого.

8 І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що ви принесли?“

9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лінїться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край“.

10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу р'уку, — *це* місце, що там нема недостаті жодної речі, що на землі“.

11 І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаолу шістьсот чоловіка, оперезаних зброєю.

12 І пішли вони й таборували в Кір'ят-Сарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Махане-Дан,¹ і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Сарімом.

13 І перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиного дому.

14 І відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край

до Лаїшу, і сказали своїм братам: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефод та терафи, і бовван різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що зробите“.

15 І вони зайшли туди до дому того юнака Левіа, до Михиного дому, і запитали його про мир.¹

16 А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперезаних своєю зброєю, стояли при вході до брами.

17 І пішли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край, увійшли туди, узiali різьбленого боввана, і ефода та терафи, і боввана литого. А при вході до брами стояв священник та шістьсот мужа, оперезаних зброєю.

18 І ті ввійшли до Михиного дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священник: „Що ви робите?“

19 А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священника. Чи тобі ліпше бути священником дому одного чоловіка, чи бути тобі священником для племени та для роду Ізраїлевого?“

20 І стало добре на серці того священника, і він узив ефода та терафи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ.

21 І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягар несли перед себе.

22 Коли вони віддалилися від Михиного дому, то люди, що в домах, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів.

23 І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Що тобі, що ти кричиш?“

24 І він сказав: „Ви забрали

1 М. 43. 27.

6 Пр. 5. 21.

18. 11.

7 18. 27. 28.

Пов 21. 5.

12 13. 25.

13 17. 4. 18. 2

14 17. 1. 2. 18. 2
2 М. 28. 4

¹ Махане-Дан — табір Дана.

¹ Запитали про мир — прищитати

бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?"

25 І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні.¹”

26 І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому.

27 А вони взяли, що зробив був Миха, та священика, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем.

28 А рятівника не було, бо далеке воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно *було* в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому.

29 І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лаїш.

30 І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан, син Гершома, Манасієного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю.

31 І поклали вони в себе Михиного різьбленого боввана, що зробив він, і він *був у них* по всі дні буття Божого дому в Шіло.

Огидний учинок Веніяминових синів

19 І сталося тими днями, а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихóдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він

¹ „Долучити душу свою до дому свого (до своєї рідні)” — померти, бути похованим.

собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеєму.

2 А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеєму Юдиного, і була там чотири місяці часу.

3 І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним *був* слуга його та пара ослів. І вона ввела його до дому батька свого. І побачив його батько тієї молододі жінки, та й радісно *вийшов* назустріч йому.

4 І тримав його тесть його, батько тієї молододі жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там.

5 І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав батько тієї молододі жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“.

6 І сіли вони, і обоє разом їли та пили. А батько тієї молододі жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“

7 Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там.

8 І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молододі жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ І зволікали вони аж до схилку дня, і їли обоє вони.

9 І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молододі жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день владеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете звавтра рано, у дорогу свою, та й підеш до намету свого“.

25 25. 8, 35. 29, 49. 33. 4 М. 27. 13. 5 М. 32. 50.

1 М. 34. 3.

3

1 М. 18. 5.

28 2 Сам. 10. 6.

5

29 Єр. 19. 47.

2 М. 20. 2.

6

19. 4.

7

31 Єр. 18. 1.

10 Та той чоловік не хотів почувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним.

11 Вони *були* при Євусі, а день дуже схилився. І сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдімо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“.

12 І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'ї“.

13 І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“.

14 І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що *була* Веніяминова.

15 І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. І він увійшов та й сів на майдані того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати.

16 Аж ось старій чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік *був* з Сфремових гір, і він був прихосько в Гів'ї. А люди того місця — сини Веніяминові.

17 І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на міському майдані. І сказав той старій чоловік: „Куди ти йдеш та звідки приходиш?“

18 А той до нього сказав: „Ми переходимо з Юдиного Віфлему аж до узбіччя сфремових гір, звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлему, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому.“

19 Є й солома, і паша для наших ослів, с хліб та вино мені й певільниці твоїй та слугі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“.

20 І сказав той старій чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недовста́ча твоя на мені, тільки на майдані не ночуй!“

21 І він увів його до свого дому, і дав ослам ко́рму, а *самі* вони пообмивали ноги свої та й їли й пили.

22 *Коли* вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та стукали в двері. І казали вони тому старому чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаєм його!“

23 І ввійшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тому, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гідоти!“

24 Ось дочка моя дівчина, та його наложниця, — я їх виведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробіте цієї огидної речі!“

25 Та ті люди не хотіли слухати його. І сховив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назовні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рання зоря.

26 І прийшла та жінка, як ранок вертася, та й упала, і лежала при вході дому того чоловіка, що пан *и був* там, аж до світу.

27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його наложниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі.

28 І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, *бо вмерла*. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого міста.

29 І ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою наложницю та й порізав її за костюми її на дванадцять кусків, і порозсилав по всій Ізраїлевій країні.

30 І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бачено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, — радьте та говоріть!“

Кара на Веніяминових синах

20 І повиходили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу.

2 І стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотиреста тисяч пішого люду, хто витягує меча.

3 І почули Веніяминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося таке зло?“

4 І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордованої жінки, та й сказав: „До Гів'ї, що Веніяминова, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати.

5 І встали на мене господарі Гів'ї, і вночі оточили через мене той дім. Мене замишляли забити, а наложницю мою збезчестили, — і померла вона.

6 І схопив я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розпусту та гідоту серед Ізраїля.

7 Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“

8 І встав увесь народ, як один муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зійдемо ніхто до дому свого!

29 1 Сам. 11. 7.

30 20 7

1 10 10 9

19 22.

2 2 Сам. 24. 9.

4 19 15.

3 15.

6 19. 29. 6г. 7.

15.

7 19 30

1. 1. 2

9 А тепер оце та річ, що зробимо Гів'ї: підемо на неї за жеребком!

10 І візьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяти поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'ї Веніямина, згідно з усією гідотою, що він зробив Ізраїлеві“.

11 І був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста разом, як один чоловік.

12 І послали Ізраїлеві племена людей по всіх Веніяминових рбдах, говорячи: „Щоб це за зло, що сталося між вами?“

13 А тепер давайте тих людей, розпусних синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вігубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніяминові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів.

14 І Веніяминові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами.

15 І Веніяминові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягують меча, окрім мешканців Гів'ї, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка.

16 З усього того народу було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правіці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із праці на волос, і не схибував.

17 І були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніямина, — чотиреста тисяч чоловіка, що витягують меча, кожен військовий.

18 І встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спереду на бій з Веніяминовими синами?“ І сказав Господь: „Юда спереду“.

19 І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і таборували при Гів'ї.

20 І вийшов Ізраїльтянин на війну з Веніямином, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї.

21 І вийшли Веніяминові сини з Гів'и, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю.

22 І зміцнився нарід, Ізраїлеві мужі, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня.

23 І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі під'у я на бій з синами Веніямина, мого брата?“ І сказав Господь: „Ідіть на нього!“

24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веніяминових синів дня другого.

25 А Веніямин вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меча.

26 І прийшли всі Ізраїлеві сини та весь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і постили того дня аж до вечора. І принесли вони цілопалення та мирні жертви перед Господнім лицем.

27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчег Божого заповіту був там).

28 А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем, говорячи: „Чи далі під'у ще на бій з синами Веніямина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідіть, бо взавтра Я дам його в твою руку“.

29 І поставив Ізраїль засідку навколо Гів'ї.

30 І пішли Ізраїлеві сини на синів Веніяминових третього дня,

Гр. 8. 19.

33

і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш.

31 І вийшли Веніяминові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем.

32 І сказали Веніяминові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“.

33 І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева засідка рушила з свого місця, з Маар-Гева.

34 І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, вибраного з усього Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло.

35 І вдарив Господь Веніямина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніямином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меча.

36 І побачили Веніяминові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніяминові, бо вупили засідці, яку поставили на Гів'у.

37 А засідка поспішила, і напала на Гів'у. І засідка вступилася, і побила все місто вістрям меча.

38 А Ізраїльтянин мав із засідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим.

39 І відступили ізраїльтяни в бою, а Веніямин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятиро люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“

Гр. 8. 20.

40

40 А з міста став підійматися

стовп диму. І обернувся Веніямин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба!

41 І обернувся Ізраїльтянин, а Веніямінівець перестрашився, бо побачив, що досягло його те зло. 41 20. 34.

42 І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині його. 2 М. 19. 12

43 Вони оточили Веніямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця.

44 Полягло тоді з Веніямина вісімнадцять тисяч чоловіка, усе це люди хоробрі.

45 І повернулися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірюється останній виноград, п'ять тисяч людей. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі людей. 21. 1

46 І було всіх, що впали того дня з Веніямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. 1 Сам. 11. 1. 31. 11

47 І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістьсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. 47 21. 13.

48 А ізраїльтяни вернулися до Веніяминових синів, та й повбивали їх вістрям меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

Прощення Веніяминові

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть свої дочки Веніяминові за жінку!“ 1 20. 1

2 І посхобився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднесли вони голос свій, та й плакали плачем великим. 2 20. 26. 20. 47. 5 М. 20. 10.

3 І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плем'я?“

4 І сталося назавтра, і встав рано народ, та й збудували жертвника, і принесли цілопалення та мирні жертви.

5 І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та присяга була велика до того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“.“

6 І жалували Ізраїлеві сини за Веніямином, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрубане з Ізраїля одне плем'я!“

7 Що ми зробимо їм, позоставим, щодо жінок? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочок наших за жінок“.

8 І сказали вони: „Якє одне з Ізраїлевих племен не прийшло до Господа до Міцпи?“ Аж ось *виявилось, що* з Явешу гілеадського ніхто не приходив до табору на збори.

9 І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мешканців Явешу гілеадського!

10 І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідіть, і повбиваєте мешканців гілеадського Явешу вістрям меча, — і жінок і дітей.“

11 А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну жінку, що пізнала чоловіка, зробите закляттям“.

12 І знайшли вони з мешканців гілеадського Явешу чотири сотні дівчат паннів, що не пізнали чоловіка, і спровадили їх до табору в Шіло, що в ханаанському Краї.

13 І послала вся та громада, а

ті говорили до Веніяминових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули ім: „Мир!“

14 І вернувся Веніямин того часу, і дали їм тих жінок, яких позоставили при житті, із жінок гілеадського Явешу. Та не знали їм добість.

15 А народ той жалував за Веніямином, бо Господь зробив пролома в Ізраїлевих племенах.

16 І сказали старші громади: „Що ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жінка з Веніямина“.

17 І сказали вони: „Останки насліддя — для Веніямина, і не буде витерте плем'я з Ізраїля.

18 А ми не можемо дати їм жінок із наших дочок, бо Ізраїлеві сини присягли, говорячи: „Проклятий, хто дає жінку Веніяминові!“

19 І сказали вони: „Ось *буває* рік-у-рік свято Господнє в Шіло, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“.

20 І наказали вони Веніямино-

вим синам, говорячи: „Ідіть, і будете чатувати в виноградниках.

21 І побачите, аж ось дочки Шіла вийдуть танцювати танці, то ви вийдете з виноградників, та й схопите собі кожен свою жінку з дочок Шіла, і підете в Веніяминів край.

22 І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилюйтеся над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього часу ви винні“.

23 І зробили так Веніяминові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до наділу свого, і побудували міста, та й осілися в них.

24 І порозходилися звідти Ізраїлеві сини того часу кожен до племені свого та до роду свого, і пішли звідти кожен до спадку свого.

25 Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очах!

КНИГА РУТ

Ноомі та Рут

І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеєму мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його.

2 А ім'я тому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кілійон, ефратяни з Віфлеєму Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися.

3 І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини.

4 І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ.

5 І помиралі й вони обоє, Махлон та Кілійон. І позосталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму.

6 І встала вона та невістки її, і вернулися з моавських піль, бо

почула на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба.

7 І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю.

8 І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною.

9 Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали.

10 І вони сказали до неї: „*Ні*, — з тобою ми вернемося до народу твого!“

11 А Ноомі сказала: „Вертайся, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків?“

12 Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто стара, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, —

13 чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дочки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“.

14 І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекруху, а Рут пригорнулася до неї.

15 І сказала Ноомі: „Ось зовиця твоя вернулася до народу свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“

16 А Рут відказала: „Не силуї мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди підеш ти, туди підуть і я, а де житимеш ти,

там житиму й я. Народ твій буде мій народ, а Бог твій — мій Бог.

17 Де помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“.

18 І побачила Ноомі, що вона настоєє йти за нею, і перестала вговорювати її.

19 І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеєму. І сталося, коли вони входили до Віфлеєму, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“

20 А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Мар^а,¹ бо велику гірноту зробив мені Всемогутній.

21 Я замбною пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“

22 І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських піл. І прийшли вони до Віфлеєму на початку жнив ячменю.

Бобз та Рут

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового роду, а ім'я йому Бобз.

2 І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Піду но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очах знайдуть милість“. А та й сказала: „Іди, моя дочко!“

3 І пішла вона, і прийшла та й збирала за жениями. А припадок навів її на ділянку поля Бобза, що з Елімелехового роду.

4 Аж ось прийшов із Віфлеєму Бобз, та й сказав до женців: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагословить тебе Господь!“

¹ Ноомі (грецьке Νωεμῖν, церк.-слов. Ноёминь) — прізвище, Мар^а — гірка.

1 Сам. 3. 17. 17

8 2 Сам. 2. 6.

9 3. 1

1 М. 15. 2. 20
Пов. 27. 2

1 М. 32. 11. 21

11 5 М. 25. 5.

1 Сам. 9. 1. 25. 1
2.

13 Пов. 19. 21.

3 М. 19. 19. 23. 2
22. 5 М. 24.
19

Суд. 6. 12. Пс. 4
129. 8

16 2 Сам. 15. 21.

5 І сказав Ббаз до слуги свого, поставленого над жінцями: „Чия це дівчина?“

6 І відповів той слуга, поставлений над жінцями, і сказав: „Дівчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських гір“.

7 А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю між снопами за жінцями! І прийшла вона, і стала від самого ранку й аж до тепер; а вдома вона була мало“.

8 І сказав Ббаз до Рут: „Ото чуєш, дочко моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звідси, і так пристань до моїх дівчат“.

9 Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти підеш за ними. Ось я наказав слугам не займати тебе. А як спрагнеш, то підеш до на́чинь, та й нап'єшся з того, що поначернують слуги!“

10 І впала вона на обличчя своє, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я милість в очах твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужа?“

11 І відповів Ббаз і сказав їй: „Докладно розповіджено мені все, що зробила ти з своєю свекру́хою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора!“

12 Нехай Господь заплатить зачин твій, і нехай буде нагоро́да твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильми Його!“

13 А вона сказала: „Нехай я знайду милість в очах твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї невіл'ниці. А я не є на́віть як одна з твоїх невіл'ниць!“

2 Цар. 4. 44.

14 І сказав їй Ббаз у час їди: „Підійди сюди, та з'їж хліба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку жінців, а він подав їй пра́женого зёрна. І їла вона й наситилася, і *це й* позо-
ставила.

6 1 22

15 І встала вона збирати. А Ббаз наказав слугам своїм, говорячи: „І між снопами нехай збирає, і не кривдьте її“.

3 М. 23. 22

16 І також конче киньте їй зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не давайте їй“.

2 М. 16. 36

17 І збирала вона на полі аж до вечора, і вимолотила те, що назбирала, і було близько ефі ячмёну.

18 І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекру́ха побачила, що вона назбирала. А вона вплинула, і дала їй, що позоставила по своїй їжі.

10 1 Сам. 25. 23
16 1 13

19 І сказала їй свекру́ха її: „Де ти збирала сьогодні, і де ти робила? Нехай буде благословенний, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що я сьогодні робила в нього, Ббаз“.

11 1 16. 17
М. 1 32

1 М. 24. 3
М. 25. 25

20 І сказала Ноомі до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Бли́зкий нам той чоловік, — він із наших родичів“.

12 Ис. 91. 4.

21 І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчать моїх жнив“.

13 1 М. 30. 27.
Ос. 2. 16.

22 І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дочко моя, що ти вийдеш з його служни́цями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“.

23 І вона пристала до Боазових служни́ць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмёну та жнив

¹ „Вчора — позавчора“ — давніше.

ишениці. І вона жила з своєю свекрухою.

Боаз опікується долею Рут

3 І сказала їй свекруха її Ноомі: „Дочко моя, ось я пошукаю для тебе місця спочинку, що буде добре тобі.

2 А тепер ось Бобаз, наш родич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде віяти ячмінь на току.

3 А ти вмийся, і намастися, і надягни на себе *кращу* одержу свою, та й зійди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пиги.

4 І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеши, і відкриєш прини́жжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“.

5 А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“.

6 І зійшла вона на тік, і зробила все, як наказала їй свекруха її.

7 А Бобаз з'їв та випив, та й стало весело йому на серці, і прийшов він покластися біля копії. А вона тихо прийшла, і відкрила його прини́жжя та й лягла.

8 І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звівся, — аж ось жінка лежить у прини́жжі його!

9 І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невільниця твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невільницею, бо ти мій родич“.

10 А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дочко моя! Твоя остання ласка до мене ліпша від першої, — що не пішла ти за юнаками, чи вони бідні, чи вони багаті.

11 А тепер, дочко моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чеснотна!

12 А тепер справді, що я родич, — та є родич ще, ближчий від мене.

13 Ночуй цю ніч, а ранком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до ранку“.

14 І лежала вона у прини́жжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один одного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка приходила на тік“.

15 І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відміряв шість мір ячмєню, і поклав на неї, та й пішов до міста.

16 А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як справно, дочко моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік.

17 І сказала: „Ці шість мір ячмєню він дав мені, бо сказав: Не приходи́ть порожньо до своєї свекрухи“.

18 А та сказала: „Почекай, моя дочко, аж поки довідаєшся, як випаде справа, бо той чоловік не заспокоїться, доки не викінчить цієї справи сьогодні“.

Рут стає жінкою Боазові

4 А Бобаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить родич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів.

2 А Боаз узяв десять мужа зо старших того міста та й сказав:

„Сідайте тут!“ І вони посідали.

3 І сказав він до родича: „Ділянку поля, що нашого брата Елімелєха, продала Ноомі, яка вернулася з моавського поля.

4 А я постановив: Подати тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять *тут*, та при старших мого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“.

5 І сказав Бóаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавитянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я його померлому на наділі його“.

6 А родич сказав: „Не можу я викупити собі, щоб не понизити свого наділу. Викупи собі мого викупа, бо я не можу викупити“.

7 А оце *було* колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здійснював сандалью свою, і давав своєму ближньому, і це *було* свідомством серед Ізраїля.

8 І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандаль.

9 І сказав Боаз до старших та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелєхове, і все, що Кіліїонове та Махлонове з руки Ноомі.

10 А також моавитянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спадкові його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки *на це!*“

11 І сказав увесь народ, що *були* в брамі, та старші, свідки:

4 3 М. 25. 25.

1 М. 38. 29. 12

5 5 М. 25. 5, 6.
Мт. 22. 24.

7 5 М. 25. 5

Мт. 1. 1. 17

1 М. 46. 12.
Мт. 1. 3 18

2 М. 6. 23. 20

1 Хр. 2. 11 21

1. 1. 1 Сам
10. 1 22

11 1 М. 29. 16.
35. 19. 48. 20.

„Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахиль та як Лїю, що вони обидві збудували Ізраїлів дім. І розбагатій в Ефраті, і здобуть *собі* славне ім'я в Віфлємі.

12 А з насіння, що Господь дасть тобі від цієї молодой жінки, нехай стане дім твій, як дім Переця, що Тамар породила була Юді“.

13 І взяв Бóаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господь дав їй вагітність, — і вона породила сина.

14 І сказали жінки до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля.

15 І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивини, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сім'ю синів“.

16 І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на коліна свої, і була їй за няньку.

17 А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овєд.¹ А він — батько Ессєя,² Давідового батька.

Родовід Давіда

18 А оце Переві нащадки: Перец породив Гецрона,

19 а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава,

20 а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона;

21 а Салмон породив Бóаза, а Бóаз породив Оведа;

22 а Овєд породив Ессєя, а Ессєй породив Давіда.

¹ Овєд — працівник.

² Гебр. Jissaj, гр. Ἰεσσαί, церк.-слов. Ієссей.

ПЕРША КНИГА САМУЇЛОВА¹

Народження Самуїла

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Єфремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілія, сина Тоху, сина Цуфа, єфремлянин.

2 А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анні дітей не було.

3 А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло, щоб вклонятися та приносити жертви Господу Саваоту. А там два Ілієві сини, — Гофні та Пінхас, були священиками для Господа.

4 І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дочкам її частини,

5 а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утробу.

6 А її суперниця розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утробу.

7 І так робив він рік-у-рік, коли вона входила до Господнього дому, а *та* так гнівила її. І вона плакала й не їла.

8 І сказав їй чоловік її Елкана: "Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумне твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятих синів?"

9 І встала Анна по їді та по питті в Шіло, а священик Ілій сидів на стільці при бічному одвірку Господнього храму.

10 А вона *була* скорбна духом, і

¹ По-грецькому ця книга звється Перша книга царів.

1 Ів. 19. 38.

4 М. 30. 7. 6. 11
5 Ів. 1. 25

2 1 М. 29. 31.
Ік. 1. 7. 2.
36.

3 2. 34. 6г. 18.
1.

5 1 М. 43. 34.

1. 27.

Рут. 2. 13.

молилася до Господа та плакала гірко.

11 І склала вона обітницю, та й сказала: „Господи Саваоте, якщо дійсно споглянеш на біду Твоїї невільниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нащадка чоловічої статі, то я дам його Господеві на всі дні життя його, а бритва не торкнеться його голови“.

12 І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілій пильнував за її устами.

13 А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не *був* чутий. І вважав її Ілій за п'яну.

14 І сказав до неї Ілій: „Аж доки ти будеш п'яною? Витверзись зо свого вина!“

15 А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'яного напою не пила я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем.“

16 Не вважай своєї невільниці за негідницю,¹ бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги своєї“.

17 І відповів Ілій та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти від Нього жадала“.

18 А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже *сумне*.

¹ Гепрейське bat helijjaal — дочка беліяла-дова.

19 І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї.

20 І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл,¹ бо від Господа жадала його.

21 І ввесь дім його вчинити для Господа річну жертву та обітничі свої.

22 А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлучений цей хлопчик, то відведу його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і назавжди постане там!“

23 І сказав їй чоловік її Елкани: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки відлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалась та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його.

24 А коли відлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефбою муки, і бурдюком вина, і привела його до Господнього дому до Шіло. А той хлопчик був ще малій.

25 І зарізали бичка, і привели того хлопчика до Ілія.

26 І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господеві.“

27 Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання моє, що я просила від Нього.

28 А тепер я віддаю² його Господеві на всі дні, скільки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господеві.

19 15. 43. 1 М.
30. 22.

Лк. 1. 47.

20 1 М. 21. 1. 2

Пс. 86. 8.

Іс. 40. 43.

Лк. 1. 25.

5 М. 32. 39.
Пов 5. 18. Ов
6. 1

24 10. 4

Ср. 32. 32. Дк.
1. 2. 3.

Пов. 9. 6. Пс.
11. 8. Іс.
1. 52

26 1. 3

27 1. 4

Пс. 91. 11.

Аннина пісня-молитва

2 І молилася Анна та й проказала:

„Звеселілося Господом серце моє,
мій ріг¹ став високим у
Господі!

Розкрилися уста мої на моїх ворогів,
бо радію з спасіння Твого!

2 Немає святого, подібного
Господу,

немає нікого, крім Тебе,
і скелі немає, як Бог наш!

3 Більше не говоріть зарозуміло,
нехай з ваших уст не виходить зухвальство,

бо Господь — Бог знання,
і Він уплянує вчинки!

4 Лук сильних потаманий,
а немічні оперезалися силою!

5 Наймаються ситі за хліб,
а голодні відпочивають,
а несподівана сім'я породила,
а многодітна — знесіла.

6 Господь побиває й оживлює,
до шеблу зникає й піднісєть до неба.

7 Господь зубожєє та збагачєє,
понижєє Він та звеличєє.

8 Підіймає нужденного з пороку,
піднісєть убогого зо смітників,

щоб посадити з вельможами
й престол слави їм дати на спадщину,
бо Господні основи землі,
і на них Він поставив вселєнну.

9 Він ноги святих Своїх стереже,
нечестиві ж погинуть у темряві,

¹ Самуїл — жадання від Бога.

² Hs'il'thu — позичила його.

¹ Rîg — сила.

бо сильним не з сили стає чоловік.

10 Господь — хай попамані будуть Його супротивники!

У небі Господь загримить, і розсудить Він кінці землі!
І Він подасть силу Своему цареві,
і рога повищить Свого помазанця!¹

Провини Ілієвих синів

11 І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священникові Ілїї.

12 А сини Ілія були люди негідні, — вони не знали Господа,

13 ані звичаю священничого з народом. Коли хто принісив жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священників слуга, а в його руці — тризубе видельце.

14 І він із грюкотом стремляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витягне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло.

15 Також поки палили лій, то приходив священників слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“

16 А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше сплять і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму силою!“

17 І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву

18 А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом.

19 А малу верхню одежину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем приносити річну жертву.

20 А Ілїй поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого,¹ що Господь узав“. І пішли вони на місце своє.

21 І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом.

22 А Ілїй був дуже старий. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіді.

23 І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу.“

24 Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляєте Господній нарід від Закону!

25 Якщо хто згрішить супроти людині, то помобляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї? Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх.

26 А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей.

27 І прийшов Божий чоловік до Ілія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився дімові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі?“

¹ Haššeela, ašer šaal la Jehovah — позичку, яку позичив Господь.

28 Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священника, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефода перед Моїм лицем. І дав Я дімові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів.

29 Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстіли від найкращих частинусякого Ізраїлевого дару перед лицем Моїм.

30 Тому то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть зневажені!

31 Ось приходять дні, і Я відітну рамено твоє та рамено дому батька твого, щоб не було старого в домі твоєму.

32 І побачиш біду Мого мешкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні.

33 Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрати очі твої, і щоб зробити біль душі твоєї, — та весь доріст твого дому помирає в силі віку.

34 А оце тобі ознака, що прийде на обох синів твоїх, на Хофі та Пінхаса, — обидва вони помруть одного дня.

35 А Я поставлю Собі священника вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Могою душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помазанцем по всі дні.

36 І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прийде

28 2 М. 30. 7.

29 Ав. 1. 16.

4. 15.

2 М. 27. 21.

30 2 М. 28. 1
Мал. 2. 9. Ім
12. 26

1 М. 22. 1.

31 1 Цар. 2. 27

33 3 М. 26. 16.

34 1. 3. 4. 11
Гр. 22. 30.1 М. 22. 11.
2 М. 3. 4.36 28 22 Пс.
47 25

вклонятися йому за агору¹ срібла та за буханець хліба, і скаже: Додати мене до одного з священників, щоб їсти кавалок хліба”.

Господнє слово Самуїлові

3 А вірок Самуїл служив Господеві при Ілїї. А Господнє слово було рідке за тих днів, видіння не було часте.

2 І сталося того дня, коли Ілїї лежав на своєму місці, а очі його стали затемнятися, він не міг бачити,

3 і поки Божий світильник ще не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег.

4 то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“

5 І побіг він до Ілїя та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов і ліг.

6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілїя та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“.

7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово.

8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілїя та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілїї, що то Господь кличе вірока.

9 І сказав Ілїї до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце.

10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав:

¹ Агора — дрібна срібна монета.

„Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“

11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю *таку* річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його.“

12 Того дня Я виконаю над Ілієм все, що Я говорив про дім його, від початку й до кінця.

13 І розповів йому, що Я суджу дім його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спиняв їх.

14 Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілієвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“.

15 І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілієві про те видіння.

16 І покликав Ілій Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“

17 І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зовсього того, що говорив Він до тебе!“

18 І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“

19 І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив¹ ані жодного з усіх Його слів.

20 І весь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній.

21 А Господь далі показувався в Шіло, бо Господь явився був у Шіло Самуїлові в слові Господньому.

¹ Ve lo hippil arecah — не кидав на землю.

Филистимляни заволоділи ковчезом заповіту. Кара на Ілій дім

1 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборував при Евен-Гаєзері, а филистимляни таборували в Афеку.

2 І вишикувались филистимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед филистимлянами. І вони побили в боєвому шиківі на полі близько чотирьох тисяч чоловіка.

3 І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистимлянами? Візьмімо собі з Шіло ковчеза Господнього заповіту, і нехай вийде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“.

4 І послав народ до Шіло, і понесли звітти ковчеза заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє Ілієвих синів, Хофні та Пінхас, із ковчезом Божого заповіту.

5 І сталося, як ковчез заповіту Господнього прибув до табору, то весь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля!

6 А филистимляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчез прибув до табору.

7 І полякалися филистимляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо *такого*, як це, не було ще ніколи!“

8 Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили

11 2 Цар. 21: 12

13 5 М. 21: 18

14 16 22 11

15 18

2 М. 25: 22
16: 80, 2

17 20: 13.

1 Цар. 1: 15

18 1 Цар. 1: 21

19 6: 21: 15

20 1 Цар. 1: 20

2 М. 15: 15

були Єгипет усякою поразою у пустині!

9 Змініться та будьте мужні, филистимляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!

10 І воювали филистимляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утік до свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти.

11 А Божий ковчег був узятий, і два Ілієві сини, Хофні та Пінхас, полягли . . .

12 І побіг один веніамінівець із бою, і прибув того дня до Шіло; а одежа його була подерта, і порох на голові його.

13 І прибув він, — аж ось Ілій сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчегу. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто!

14 А Ілій почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілієві.

15 А Ілій був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його померкли, і він не міг бачити.

16 І сказав той чоловік до Ілія: „Я той, що прибіг із бою, і я втік сьогодні з бойових лав“. І сказав Ілій: „Що то сталося, мій сину?“

17 І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистимлянами, і сталась велика поразка в народі. І обидва сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчег Божий узятий!“ . . .

18 І сталося, як згадав він про Божого ковчегу, то впав Ілій до стільця навznak при брамі, зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старий та тяжкий. А він судив Ізраїля сорок літ.

9 Суд. 13. 1.

1 М. 35. 17 20

11 Іс. 78. 61

Ос. 10. 5. 21

12 Єс. 4. 6.

13 Мих. 7. 7.

Єс. 15. 46, 47. 1

Суд. 16. 23. 2

15 3. 2.

2 Кор. 6. 14, 16. 3

19 А невістка його, Пінхасова дівка, була важка, близька до родів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшли на неї породільні болі її.

20 А як *настав* час смерті її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого.

21 І вона назвала ім'я тому хлопцеві: Іхавод,¹ кажучи: „Відійшла² Ізраїлева слава!“ Бо *почула* про взяття Божого ковчегу, і про тестя свого та про мужа свого.

22 та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчег“.

Кару за полонення Божого ковчегу

5 А филистимляни взяли Божого ковчегу, і принесли його з Евен-Гаезеру до Ашдоду.

2 І взяли филистимляни Божого ковчегу, і принесли його до Дагонового дому, і поставили його біля Дагона.

3 А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчегом! І взяли вони Дагона, і поставили його на його місце.

4 А наступного дня повставали вони рано, — аж ось Дагон лежить ницьма на землі перед Господнім ковчегом! А Дагонова голова та обидві долоні рук його *лежать* відтяти на порозі, — тільки *тулуб* Дагонів позостав при ньому.

5 Тому то жерці та всі, хто входить до Дагонового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдоді аж до цього дня.

¹ І-Кавод, Іхавод — неслава, безчестя.

² Galach — пішла на вигнання.

6 І стала тяжка́ Господня рука на ашдодян, — і Він їх пусто́шив та бив їх болячками, Ашдод та довкілля його.

7 І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: „Нехай не застається з нами ковчег Ізраїлевого Бога, бо стала тяжкою́ Його рука на нас та на Даго́на, бога нашого!“

8 І послали вони, і зібрали до себе всіх филистимських володарів, та й сказали: „Що ми зробимо з ковчегом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізраїлевого Бога пере́йде до Га́ту“. І вони перенесли ковчег Ізраїлевого Бога.

9 І сталося по то́му, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — *сталося* дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від мало́го й аж до великого, — і появи́лися на них болячки.

10 І вони вислали Божого ковчег до Екрону́. І сталося, як Божий ковчег прибув до Екрону́, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковче́га Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та наро́д наш!“

11 І послали вони, і зібрали всіх филистимських володарів, та й говорили: „Відішліть ковчег Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та наро́да нашого“, бо було́ смертельне замішання в усьо́му місті. І Божа рука стала там дуже тяжка́.

12 А ті люди, хто не помирів, були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

Филистимляни вертають ковчег

6 І був Божий ковчег у филистимській землі сім місяців.

2 І покликали филистимляни жерців та ворожбитів, говорячи:

6 5 М. 28. 27.
Дії. 13. 11.

8 8. 2

10 Єр. 15. 45, 46.

2 М. 8. 11, 12. 6
31.

Єр. 15. 10. 9

2 5. 8.

„Що робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“

3 А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчег Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його по́рожньо, але конче принесіть Йому жертву за провину, — тоді будете ви́лікувані, і ви пізнаєте, чо́му не відступає Його рука від вас“.

4 І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо́ Йому?“ А ті відказали: „За числом филистимських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна поразка для всіх вас та для ваших володарів.“

5 І зробіть подоби ваших болячок та подоби ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїлевому Богові, — може Він полегчить Свою руку¹ з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого краю.

6 І чо́го ви будете робити запеклими свої серця́, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли?

7 А тепер візьміть, і зробіть одного нового воза, і *візьміть* дві діїні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому.

8 І візьмете Господнього ковчега, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете Йому жертвою за провину, покладете в скрині збо́ку її. І відпустите його, і він піде.

9 І побачите: Якщо він уві́йде до Бет-Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука

¹ Божа рука — кара.

доторкнулася нас, — випадок то був нам“.

10 І зробили ті люди так. І взяли вони дві діїні корови, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома.

11 І поставили вони Господнього ковчега на воза, і скриню, і золоті миші, і подоби їхніх болячок.

12 І корови пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією битою дорогою та все ревли, і не відхилилися ні праворуч, ні ліворуч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу.

13 А люди Бет-Шемешу жалі пшеницю в долині. І звелі вони очі свої та й побачили ковчега, — і зраділи, що побачили!

14 А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа.

15 А Левити зняли Господнього ковчега та скриню, що була з ним, що в ній були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і принесли того дня жертви для Господа.

16 А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону.

17 А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдод, одна за Газу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон.

18 А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятох володарів, від міста твердинного й аж до безмурного села, і аж до великого каменя, що на ньому поставили Господнього ковчега, і

він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса.

19 І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між народом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою поразкою.

20 І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“

21 І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчега. Зійдіть, знесіть його до себе“.

Ізраїльтяни побили филистимляни

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчега, і внесли його до Авинадавого дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина його Елеазара посвятили стереті Господнього ковчега.

2 І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу, а було його двадцять літ. А весь Ізраїлів дім плакав за Господом.

3 І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертаєтеся до Господа, повикидайте з-поміж себе чужих богів та Астарт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасе вас із руки филистимлян“.

4 І повикидали Ізраїлеві сини Ваалів та Астарт, та й служили Господеві, Самому Йому.

5 І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпї, а я буду молитися за вас до Господа!“

6 І зібралися до Міцпї, і черпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та

й казали там: „Ми згрішили перед Господом!“¹ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпі.

7 І почули филистимляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпі, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули *про це* Ізраїлеві сини, та й злякалися филистимлян.

8 І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасе нас від руки филистимлян“.

9 І взяв Самуїл одне молотне ягня, і приніс його повним цілопаленням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відновив йому.

10 І приніс Самуїл цілопалення, а филистимляни приступили до бою проти Ізраїля. І заgrimів Господь того дня сильним громом на филистимлян, та й привів їх у замішання, — і були вони побиті перед Ізраїлем.

11 І повиходили Ізраїлеві люди з Міцпі, та й гнали филистимлян, і били їх аж під Бет-Кар.

12 І взяв Самуїл одного каменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Езер.¹ І він сказав: „Аж доти допоміг нам Господь“.

13 І були *филистимляни* переможені, і далі вже не входили в Ізраїлеві границі. І була Господня рука на филистимлянах за всі дні Самуїлові.

14 І вернулися до Ізраїля ті міста, що филистимляни забрали були від Ізраїля, від Екрону й аж до Гату, а їхню границю Ізраїль урятував від руки филистимлян. І був мир між Ізраїлем та між Амореянином.

15 І судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого.

Зах. 14. 16.

1. 19.

8. 12. 2.

1 Хр. 6. 13.

Іс. 33. 15.

10 2. 10.

7. 17.

Ос. 13. 10.

Дії 13. 21.

5 М. 17. 14.

16 І ходив він рік-річно, і обходив Бет-Ел, і Гілгал, і Міцпу, — і судив Ізраїля по всіх тих місцях.

17 І вертався до Рамі, бо там був дім його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жертовника для Господа.

Ізраїльтяни домагаються царя

8 І сталося, як Самуїл постарівся, то поставив синів своїх за сūdів для Ізраїля.

2 І було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авійя, судді в Беер-Шеві.

3 А сини його не йшли його дорогою, — і хвилялись до зйску, і брали підкупа, і ламали Забона.

4 І зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамі,

5 та й сказали до нього: „Ось ти постарівся, а сини твої не йдуть дорогами твоїми. Тепер настанови нам царя, щоб судив нас, як у всіх народів“.

6 І була та річ зла в Самуїлових очах, як вони сказали: „Настанови нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа.

7 І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того народу щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними.“

8 Як усі ті діла, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кидали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі.

9 А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм право того царя, що буде царювати над ними“.

10 І переказав Самуїл всі Господні слова до народу, що жадав від нього царя,

11 і сказав: „Оце буде право

¹ Евен-Езер — камінь помічі.

царя, що царюватиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колесніці свої та серед їздців своїх, і вони будуть бігати перед колесницею його;

12 і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати орку його, і щоб жати жниво його, і щоб робити зброю військову його та колеснічні приладдя його.

13 А дочок ваших забере за мироварниць, і за кухарок, і за пекарок.

14 І він позабирає поля ваші, і виноградники ваші, та краші ваші оливки, — і пороздає своїм слугам.

15 А з вашого посіву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слугам.

16 І він забере рабів ваших, і ваших невольниць, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослив, — і буде вживати їх на роботу свою.

17 Він братиме десятину з вашої отари, а ви станете йому за рабів.

18 І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вибрали, — та не відповість вам Господь того дня!"

19 Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами!"

20 І будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходитиме перед нами, і провадитиме наші війни."

21 І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх голосно Господеві.

22 А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав ім царя!" І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідіть кожен до міста свого!"

Рим. 11 1

10. 23. 2 Сам. 14. 25 2

14 1 Цар. 21 2

10. 2.

20 4 М. 27. 17

22 8. 7. 9

Саул у Самуїла

9 І був чоловік із Веніямінового племені, а ім'я йому Кіш, син Авіїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афіяхового веніямінівець, людина заможна.

2 І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синів не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу.

3 І пропали були Кішові, Сауловому батькові, ослиці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!"

4 І він перейшов Єфремові гори, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеатіму, — та нема. І перейшов він край Веніямінів, та не знайшли.

5 Увинули вони до краю Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занехав батько ослиць, та не став жаритися за нами!"

6 А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, кінче справджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б."

7 І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та що ми принесемо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарунка нема, щоб принести Божому чоловікові. Що ми маємо?"

8 А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шекля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу."

9 Колись в Ізраїлі, коли хто

ходив шитатися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провидця“. Бо що сьогодні „пророк“, копнись звалося „провидець“.

10 І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де *був* чоловік Божий.

11 Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут провидець?“

12 А ті відповіли їм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в наріда жертва на п'ягірку.“

13 Як увійдете до міста, так знайдете його, поки він не вийде на п'ягірок Істи, — бо народ не їсть аж до його приходу, бо він благословляє наріду, потім їдять покликани. А тепер увійдіть, бо зараз ви знайдете його“.

14 І піднялися вони до міста. Як вони входили до середини того міста, аж ось Самуїл виходить навпроти них, щоб іти на п'ягірок.

15 А Господь, за день перед Сауловим приходом, виявив¹ був Самуїлові, говорячи:

16 „Цього часу взавтра пошлю до тебе чоловіка з Веніямінового краю, і ти помажеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе народ Мій від руки филистимлян. Я бо зглянувся на народ Мій, бо голосіння його дійшло до Мене!“

17 А коли Самуїл побачив Саула, то Господь сказав йому: „Оце той чоловік, що Я казав тобі, — він володітиме народом Моїм“.

18 І підійшов Саул до Самуїла в середині брами та й сказав: „Скажи мені, де тут дім провидця?“

Дії 10. 21.

19 І відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той провидець. Вийди перед мене на п'ягірок, і ви будете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпущу тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі.“

20 А щодо ослиць, що пропали тобі, — сьогодні *вже* три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого все покладане в Ізраїлі? Хіба ж не для тебе та для всього дому батька твого?“

21 І відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніямінівець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Веніяминового племени. І чого ти говориш мені отаке слово?“

22 І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі покликаних, а тих *було* близько тридцять чоловік.

23 І сказав Самуїл до к'юхря: „Дай же ту частку, що дав я тобі, що *про неї* я сказав тобі: Відклади її в себе!“

24 І подав к'юхар стегно та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоставлене! Поклади перед собою *та* їж, бо воно сховане для тебе на умовлений час, коли я сказав: Покликав я народ“. І Саул їв із Самуїлом того дня.

25 І зійшли вони з п'ягірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху *свого* дому.

26 І повставали вони рано вранці. І сталося, як зійшла рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли об'є, він та Саул, на вулицю.

27 Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай

¹ Galah et ozen — відкрив уху.

він іде перед нами“¹. І той пішов.
„А ти зараз спиніся, — я оголошу
тобі Боже слово!“

Помазання Саула на царя

10 І взяв Самуїл посудинку оливи, та й виливав на його голову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помазав тебе Господь над спадком Своїм на володаря?“¹ (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти визволиш його від руки ворогів його навколо. І ось тобі ознака, що Господь помазав тебе над спадком Своїм на володаря.)

2 Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахїлінім гробі, у Веніямініній країні в Целпаху, знайдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знайдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А оце батько твій занехаяв справи тих ослиць, та й зажурився за вас, говорячи: Що я зроблю для свого сина?

3 І перейдеш ти звідти й далі, і підеш аж до дібрівни Фаворської, а там знайдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюка вина.

4 І запитають вони тебе про мир,² та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки.

5 Потому вийдеш ти на Божий³ горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то стрінеш громаду пророків, що сходять з пагірка, а перед ними арфа, та бубон, та сопілка, та цїтра, і вони пророкують.

¹ Значайно в єврейській Біблії цей вірш на цьому уривається, а в Біблії грецькій є ще продовження його.

² Запитати кого про мир — привітати, поздоровити.

³ Божий горбок — високий горбок; пор. 1 М. 30: 8.

6 І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувати, і станеш іншою людиною.

7 І станеться, коли збудуться тобі ці ознаки, — роби собі, що знайде рука твоя, бо Бог з тобою.

8 І зійдеш ти передо мною до Гіллалу, а я зійду до тебе, щоб принести щопалення, щоб принести мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийду я до тебе, і завідо́млю тебе, що будеш робити“.

9 І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня.

10 І прийшли вони туди до Гів'ї, аж ось громада пророків назустріч йому. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них.

11 І сталося, — кожен, хто знав його віддавна, а *тепер* побачили, — ось він пророкує разом із пророками, то казали один до одного: „Що то сталося Кішовому синові? Чи й Саул між пророками?“

12 І відповів чоловік звідти й сказав: „А хто їхній батько?“ Тому то стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“

13 І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок.

14 І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“.

15 А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що сказав вам Самуїл?“

16 І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому.

17 І скликав Самуїл народ до Господа, до Міцїй,

18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобили вас.

19 А ви сьогодні погордували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещасть ваших та ўтисків ваших. І ви сказали йому: „*Ні*, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими плем'янами та за вашими тисячами”.

20 І привів Самуїл усі Ізраїлеві плем'я, і було виявлене Веніяминове плем'я.

21 І привів він Веніяминове плем'я за родами його, і був виявлений рід Матріїв. І привів він рід Матріїв за їхніми мужчинами, і був виявлений Саул, син Кішів. І шукали його, та не знаходили.

22 І питалися Господа ще: „Чи прийде він ще сюди?” А Господь відповів: „Он він заховався між речами!”

23 І вони побігли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цілу голову.

24 І сказав Самуїл до всього народу: „Чи бачите, кого вибрав Господь? Бо нема *такого*, як він, серед усього народу”. І весь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!”

25 А Самуїл промовляв до народу про права царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого.

26 І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті вояки, що Господь діткнувся їхніх сердець.

27 А негідні сини говоривши:

„Що, нас спасе отакій?” І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

Саулова перемога над Явешем

1 І вийшов аммонітянин Нахаш, і таборував при гілеадському Явешу. І сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми будемо служити тобі!”

2 І сказав до них аммонітянин Нахаш: „Про це складу з вами умову, — щоб кожному з вас вибрати праве око, і я вчиню це на ганьбу для всього Ізраїля”.

3 І сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе”.

4 І прийшли ті послы до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова до ушей народу. І весь народ підніс свій голос, та й заплакав.

5 Аж ось Саул їде за худобою з поля. І сказав Саул: „Що народові, що плачуть?” І розповіли йому слова явеських людей.

6 І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова, і дуже запалав його гнів!

7 І взяв він пару худобин, і порізав їх, і порозсилав по всім Ізраїлевим Краї через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зроблено худобі його!” І великий страх спав на людей, і вони повиходили, як один чоловік.

8 І він перелічив їх у Безеку, — і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч.

9 І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям гілеадського Явешу: Узавтра, як пригріє сонце, буде вам порятунк”. І прийшли ті послы, і

30 11

19 8 7 19

Ер. 19 7

20 14. 41. 67. 7. 1

21 67. 7. 19. Діп. 13. 21.

22 30. 24.

23 9 2

10 10.

24 2 Сам. 16. 16.

Суд. 19. 29, 30.

25 5 М. 17. 16...

27 11. 12. 1 Цар. 14. 3.

розповіли явеським людям, — і вони зраділи.

10 І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“.

11 І сталося назавтра, і сказав Саул із народу три відділи, і вони пройшли в середину табору за ранньої сторізки, та й били Аммо-на аж до спекіти дня. І сталося, — позостали розбіглися, і не позосталося між ними двох разом.

12 І сказав народ до Самуїла: „Хто той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“

13 Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“.

14 А Самуїл сказав до народу: „Ходіть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“

15 І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і принесли мирні жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мужі!

Самуїл остерігає Ізраїля

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя.“

2 А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї молодости аж до цього дня.

3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Пого помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство?

І з чийої руки взяв я підкуна, і відвернув свої очі від нього? *І все це я поверну вам“.*

4 А вони сказали: „Не гнобив ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від кого нічого не брав“.

5 І він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Пого помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“

6 І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського краю.“

7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродійства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батьками.

8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батьки ваші кликали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осадили їх у цьому місці.

9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісєри, начальника хацорського війська, і в руку филистимлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них.

10 І кликали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваалам та Астартам. А тепер урятуй нас із руки наших ворогів, і ми будемо служити Тобі.“

11 І послав Господь Єруббаала, і Бедана, і Іфтаха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довколішніх ваших ворогів, і ви сиділи безпечно.

12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш.

13 А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого ждали, і ось дав Господь над вами царя.

14 Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Пому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, *ходити* за Господом, Богом вашим.

15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків!

16 І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах.

17 Чи ж сьогодні не жнива на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя¹.

18 І клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І увесь народ сильно злякався Господа та Самуїла!

19 І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми *це й оце* зло, що ждали для себе царя“.

20 І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм!

21 І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони.

22 Бо Господь не полишить народу Свого ради Свого великого Ім'єння, бо зволів Господь зробити вас народом Своім.

23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб

2 Цар. 17. 39. 24

перестав я молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та прбсту.

24 Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами!

25 А якщо справді будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

Саулів непослух

13 Рік був, як Саул зацарював,¹ і два роки царював над Ізраїлем.

2 І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веніяминівій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх.

3 І побив Йонатан филистимського намісника, що в Геві. І почули *це* филистимляни, а Саул засурмів у сурму по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“

4 А увесь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистимського намісника, і *тим* Ізраїль став ненависним серед филистимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу.

5 А филистимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вийшли вони, і таборували в Міхмаші, на схід Бет-Авену.

6 А Ізраїльтянин побачив, що скрутно йому, що народ був пригноблений, — і народ ховався по печерах, і по щілинах, і по скелях, і по льохах та по ямах.

7 А *інші* євреї перейшли Йордан до краю Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а увесь

Суд. 7. 12.

5

21 5 М. 32. 37,

38.

Суд. 9. 46.

6

¹ Цей вірш дійшов до нас неповний.

народ із тривогою поспішав за ним.

8 І чекав він сім день умовленого часу, що *призначив* Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гілгалу, — і народ став розбігатися від нього.

9 І сказав Саул: „Приведіть до мене *призначене* на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопалення.

10 І сталося, як скінчив він приносити цілопалення, то ось приходить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його.

11 І сказав Самуїл: „Що ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші.“

12 І сказав: Тепер филистимляни зйдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лиця я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопалення!“

13 І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем.“

14 А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому *бути* володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, що наказав був тобі Господь“.

15 І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веніяминової Гіви. А Саул перелічив народ, що знаходився з ним, — близько шости сотень чоловіка.

16 І Саул і син його Йонатан та народ, що знаходився з ним, сиділи в Веніяминовій Геві, филистимляни ж таборували в Міхмаші.

8 10. 8.

Суд. 5. 8.

Полс 3. 5.

12 з М. 17. 8, 9.

2 Сам. 14. 5.
23. 14.14 Дії 13. 22.
13. 23.

17 І вийшли руїтники з филистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрійську дорогу до краю Шуал,

18 і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до гори, що провадить від Ге-Цевоніму до пустині.

19 А ковалі не було по всім Ізраїлевім Краї, бо филистимляни сказали: „Щоб не робили євреї мечі чи списи!“

20 І сходив увесь Ізраїль до филистимлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпів свого.

21 Коли тупілися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і *мусіли сходити*, щоб направити вістря рожні.

22 І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані меча, ані списа в руці всього народу, що *був* з Саулом та з Понатаном, та був знайдений *тільки* для Саула та для сина його Понатана.

23 І вийшла филистимська залюга до перехо́ду Міхману.

Понатан розбиває филистимську залюгу

14 Одного дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброєногоші: „Ходім, і перейдімо до филистимської залюги, що з того боку“. А батькові своєму він *цього* не розповів.

2 А Саул сидів на кінці згір'я під гранатовим деревом, що в Мігроні. А народу, що з ним, *було* близько шости сотень чоловіка.

3 А Ахія, син Ахітува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священника в Шіло, носив ефода. А народ не знав, що пішов Йонатан.

4 А між тими переходами, що

Ионатан хотів перейти до филистимської залози, *була* зубчаста скеля з цього боку переходу й зубчаста скеля з того боку переходу. А ім'я одній Боцец, а ім'я другій Сенне.

5 Один зуб — скеля — стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геві.

6 І сказав Ионатан до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо до сторожі тих необрізаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Господеві нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“.

7 І сказав йому його зброєноша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди *тече* серце твоє“.

8 І сказав Ионатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемося їм.“

9 Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підійдемо до них.

10 А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підійдемо, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас *буде* знаком“.

11 І вони обидва показалися филистимській сторожі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євреї, що поховалися там“.

12 І люди залози відповіли Ионатанові та його зброєноші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Ионатан зброєноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“

13 І піднявся Ионатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєноша. І падали *филистимляни* перед Ионатаном, а його зброєноша добивав за ним.

14 І була перша поразка, що

вдарив Ионатан та його зброєноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби *оброблюваного* парю *воли* поля на день.

15 І стався сполх у табірі, на полі, та в усьому народі. Залоза та нищителі — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполх!

16 І побачили Саулові вартівники в Веняминовій Гів'ї, аж ось натовп розпливається, і біжить сюди та туди.

17 І сказав Саул до народу, що *був* з ним: „Перегляньте й побачте, хто пішов від нас?“ І переглянули, аж ось нема Ионатана та його зброєноші.

18 І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчега!“ Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами.

19 І сталося, коли Саул говорив до священника, то замішання в филистимському табірі все більшало та ширилося. І сказав Саул до священника: „Спини свою руку!“

20 І зібралися Саул та весь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця б'ю, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике!

21 А між филистимлянами, як і давніш, були євреї, що поприходили з ними з табіром, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що *був* із Саулом та Ионатаном.

22 А всі ізраїльтяни, що ховалися в бфремових горах, почули, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до б'ю.

23 І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов *аж* за Бет-Евен.

Ионатанів гріх

24 Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав

14 17 18 15

6 Суд. 7. 7. 2
Хр. 14. 10.

7 14 1. 6

14 15 19

13 3 М. 26. 7. 8.

клятву на нарід, говорячи: „Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімшусь на своїх ворогах.“ І весь той народ не їв хліба.

25 І весь народ пішов до лісу, а там був мед на галіявині.

26 І ввійшов народ до того лісу, аж ось струмък меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги.

27 А Йонатан не чув, коли батько його записягнув був нарід. І простягнув він кінець кня, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснилися очі йому!

28 А на це один із народу промовив і сказав: „Записягаючи, записяг твій батько нарід, говорячи: Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“.

29 І сказав Йонатан: „Знещасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснилися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду.“

30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?

31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився.

32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І їв народ із кров'ю!

33 І розповіли Саулові, казучи: „Ось народ грішить проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого каменя“.

34 І сказав Саул: „Розійдіться

між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штку дрібної худоби, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І поприводив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там.

35 І збудував Саул жертовника для Господа: його *першого* зачав він будувати, як жертовника для Господа.

36 І сказав Саул: „Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишимо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священник сказав: „Приступімо тут до Бога!“

37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він не відповів йому того дня.

38 І сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні¹ народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні.“

39 Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу.

40 І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“

41 І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумім!“ І був виявлений *жсеребком* Йонатан та Саул, а народ повиходив *оправданім*.

42 І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм

¹ В оригіналі pinnot — куті, паражники, цебто молоді люди.

Понатаном“. І був виявлений Понатан.

43 І сказав Саул до Понатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Понатан і сказав: „Я справді скуштував кінцем тіля, що *був* у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“

44 І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що конче помреш, Понатане!“

45 А народ сказав до Саула: „Чи помирати Понатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадє волосінна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив народ Понатана, і він не помер.

46 І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце.

Саул і царювання

47 І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх.

48 І склав він військо, та й побив Амаліка, і врятував Ізраїля з руки грабінника.

49 І були в Саула сини: Понатан, і Ішві, і Малкішуй; а ім'я двох дочок його: ім'я старший Мерав, а ім'я молодший Мелхόла.

50 А ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахімаана. А ім'я провідника його війська: Авнер, син Нера, Саулового дядька.

51 А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авїлів.

52 І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка

хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

За Саулів гріх Бог відвертається від нього

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помазати тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. 2 Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалік Ізраїлеві, що клав йому *перешкоду* на дорозі, коли він виходив із Єгипту.

3 Тепер іди, і поб'єш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилюєш над ним. І позабиваєш *усе*, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до шукки дрібної худоби, від верблюда й аж до осла“.

4 І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди.

5 І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині.

6 І сказав Саул кенейан: „Ідіть, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амалікітянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім Ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. І відокремився Кенейани з-поміж Амаліка.

7 А Саул побив Амаліка від Хавілі аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту.

8 І зловив він Агага, амалікського царя, живого, а весь народ зробив закляттям, *та й побив* вістрям меча.

9 Та змилюєшся Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодива-ного, і над вівцями, та над усім

43 Сл. 10.

15

44 І Пар. 2: 2.

45 М. 1: 8.

45 11: 10.

46 1: 1 М. 1: 16.

47 Дан. 12: 10.

49 1 Хр. 8: 33.

50 17: 25, 26.

51 8: 21.

1

2

3

8

добром, і не хотіли зробити їх зачаттям. А все маловарте й худе — його зробили зачаттям.

10 І було Господнє слово до Самуїла й казало:

11 „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він клікав до Господа цілу ніч.

12 А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а *потому* повернувся й пішов, і зійшов до Гітгау“.

13 І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“.

14 А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“

15 І сказав Саул: „Від Амалікитянина привели їх, бо народ змилюсёрдився над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили зачаттям“.

16 А Самуїл сказав до Саула: „Покинь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“.

17 І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племін? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем?“

18 І послав тебе Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш зачаттям нечестивих амалікитян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх.

19 І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очах?“

20 І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амалікського, а Амаліка зробив зачаттям.“

21 А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок зачаття, щоб приносити в жертву Господеві, Богові своєму, в Гітгалі“.

22 І сказав Самуїл: „Чи жадання Господа цілопакетень та жертв *таке*, як послух Господньому голосу? Так послух ліпший від жертви, покірливість — *краща* від баранячого лбоу!“

23 Бо непокірливість — як гріх ворожбитства, а свавільство — як провина та *служба* бовванам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“.

24 І сказав Саул до Самуїла: „Прогрішився я, бо переступив накази Господні та слова твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу.“

25 А тепер прости ж мій гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюся Господеві“.

26 Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернуса з тобою, бо ти погордив Господнім словом, а Господь погордив тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“.

27 І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопив полу плаща його, та й відірвав.

28 І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, ліпшому від тебе!“

29 І також Ізраїлева Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятись“.

30 А Саул сказав: „Прогрішився

12 Єр. 15. 1. 15.
2 Сам. 18. 18.

Пс. 51. 18. 22
Єр. 6. 6. Мт.
9. 13.

13 Суд. 17. 2.
Рут 3. 10.

16. 1.

2 М. 9. 27.
Мт. 27. 4

2 Сам. 7. 15. 26

17. 9. 21

28. 17.

15. 11. 4 М.
23. 19. 1 Хр.
29. 11.

15. 25

30

я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоєму“.

31 І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві.

32 І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Агага, царя амалікського“. І пішов до нього Агар весело. І сказав Агар: „Справді, — відступилася гіркота смерті!“

33 А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. І посік Самуїл Агара перед Господнім лицем у Гілгалі.

34 І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї.

35 І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерті, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь ласкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

Помізання Давида на царство

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Так Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Наповни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Єссея, бо Я нагягнув Собі царя між синами його“.

2 І сказав Самуїл: „Як я підїду? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа“.

3 І закличеш Єссея на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і поміжеш Мені того, кого скажу тобі“.

4 І зробив Самуїл, що Господь говорив. І прийшов він до Віфлеєму,¹ а старші міста вийшли

¹ Віфлеєм — гебр. Бет-Лехем, дім хліба.

йому назустріч із тремтінням. І сказали вони: „Чи твій прихід — то мир?“

5 А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятіться, і прийдете зо мною до жертви“. І освятив він Єссея та синів його, і покликав їх на жертву.

6 І сталося, як вони поприходили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помазанець Його!“

7 Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо *Бог бачить* не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“.

8 І покликав Єссеї Авінадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“

9 І привів Єссеї Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“.

10 І привів Єссеї сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Єссея: „Цих не вибрав Господь“.

11 І сказав Самуїл до Єссея: „Чи то всі *твої* діти?“ А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. І сказав Самуїл до Єссея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прийде сюди“.

12 І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помаж його, — бо це він!“

13 І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамі.

1 Хр. 2. 13.

17. 13. 28.

Нов 10. 4. Дії 7.
10. 34. 1 Сол.
2. 4.

35 і М. 37. 34.

1 15. 23. Дії 13.
22.

19. 42.

Дії 13. 22.

Давид розважася Саула

14 І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, *посланий від Господа*.

15 І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух *від* Бога напав на тебе“.

16 Нехай скаже пан наш, раби твої пошукають тобі кого, хто вмє грати на гуслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух *від* Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“.

17 І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“.

18 І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеємлянина Єссєя, що вмє грати, — лицар та вояка, і розуміється на речах, і чоловік *хорошої* постави. І Господь із ним“.

19 І послав Саул послів до Єссєя й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“.

20 І взяв Єссєй осла, *наладового* хлібом, та бурдюка вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула.

21 І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєношею.

22 І послав Саул до Єссєя, говорячи: „Нехай остається Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“.

23 І бувало, коли злий дух *від* Бога нападав на Саула, то Давід брав гусла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступав від нього той злий дух.

Давид побивася Іоліята

17 І зібрали филистимляни свої війська на війну. І зібралися вони до Сохо, що Юдине, і

14 Йов. 7. 14.

Пов. 41. 7. 5

18 і М. 41. 33.

Пс. 21. 4. 7

21 18. 1. 2.

1 Цар. 20. 10
2 . . . 2 Цар.
19. 4, 16.

1 М. 35. 19. 12

таборували між Сохо та між Азекую в Ефес-Даммімі.

2 І зібралися Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і вставилися до бою проти филистимлян.

3 І стояли филистимляни на горі з того *боку*, а Ізраїль стояв на горі з цього *боку*, а поміж ними долина.

4 І вийшов із филистимських таборів однокорінь, ім'я йому Го-ліят із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь.

5 А на голові його — мідяний шолом, і він одягнений був у панцера з луски; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді.

6 А на ногах його — мідяні наголінники, а за плечима його — мідяний спис.

7 А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістьсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитоніша.

8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бою? Чи ж я не филистимлянин, а ви не раби Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене“.

9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми станемо вам за рабів. А якщо я переміжу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“.

10 І сказав филистимлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полки. Дайте мені чоловіка, і буде-мо битися вдвох“.

11 І чув Саул та весь Ізраїль ці слова филистимлянина, — і вони перестрашилися та сильно налякалися.

12 А Давид — син того мужа ефратянина, з Юдиного Віфлеєму, а ім'я йому Єссєй, що мав восьмеро

синів. І цей чоловік за Саулових днів *був* старий, увійшов у літа.

13 І пішли троє найстарших Есеевих синів, пішли за Саулом на війну. А іменá трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авінадав, а третій — Шамма.

14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом.

15 А Давид ходив до Саула, та вертався пасти отару свого батька в Віфлеємі.

16 А той филистимлянин підходив ранком та ввечорі, і виступав сорок день.

17 І сказав Есеей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефў цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднеси скоренько до табору до своїх братів.

18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаєш про поведіння братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“

19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни *були* в долині Елі, — воювали з филистимлянами.

20 І встав Давид рано вранці, і полишив отару свою на сторожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Есеей. І ввійшов він до об'язу, а військо виходило до бойового стрію, і підняли вони окрик у бій.

21 І вишикувалися Ізраїль та Филистимлянини лава проти лави.

22 І Давид позоставив свою нбшу в сторожа речей, та й побіг до полку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про поведіння.

23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків однокорень, филистимлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув.

24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися.

25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїлі“.

26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Що буде зроблене тому, хто вб'є цього филистимлянина й здійме образу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистимлянин, що так зневажає полки Живого Бога?“

27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“.

28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кóго ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“

29 А Давид відказав: „Та що я зробив тепер? Чи не на наказ *батька?*“

30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше.

31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його.

32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається нічеє серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з отим филистимлянином“.

33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малий, а він воєк від своєї молодости“.

34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і приходив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада,

35 а я виходив за ним, і побивав його, і виривав *те* з пащі його. А як він ставав на мене, то я хав пап його за його гріву, та й побивав його.

36 І лева, і ведмеда побивав твій раб. І цей необрізаний филистимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полки Живого Бога!“

37 І сказав Давид: „Господь, що врятував мене з лапи лева та з лапи ведмеда, Він урятує мене з руки цього филистимлянина“. І сказав Саул: „Іди, і нехай Господь буде з тобою!“

38 І зодягнув Саул Давида в свою одіж, і дав мідяного шолома на його голову, і надів на нього панцера.

39 І прип'яв Давид меча його на одержу свою, та й силкувався йти, бо він не звик був *до того*. І сказав Давид до Саула: „Не можу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскидав Давид їх із себе.

40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вигладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу торбу, яку мав, та в торбину, а його праща — у руці його. І він пішов до филистимлянина.

41 А филистимлянин підходив усе ближче до Давида, і чоловік ніс щита перед ним.

42 І подивився филистимлянин, та й побачив Давида, — і злегковажив його, бо той був *ще* хлопець, рум'яний юнак стрункої постави.

43 І сказав филистимлянин до Давида: „Чи я несе, що ти вийшов на мене з кієм?“ І филистимлянин прокляв Давида своїми богами.

Бр. 7. 33.

17. 10.

37 2 Тим. 4. 17.

40 1 Сл. 11. 2.
11. 2. 4.

41 1

43 2 Сам. 3. 8.

44 І сказав филистимлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам птаству небесному та звірині польовій“.

45 І сказав Давид до филистимлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та ратищем, а я йду на тебе в ім'я Господа Савао́та, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневажив.“

46 Сьогодні віддасть тебе Господь у мою руку, — і я поб'ю тебе, і відітну голову твою з тебе, і дня цього я дам падло филистимського табору птаству небесному та земній звірині. І пізнає вся земля, що є Бог Ізраїлів!

47 І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“.

48 І сталося, коли филистимлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лапи навпроти филистимлянина.

49 І простяг Давид руку свою до торби, і взяв звідти каміня, та й кинув *із праці*, — і вдарив филистимлянина в чолі його. І той камінь втявся йому в чолі, — і він упав на обличчя своє на землю.

50 І *отак* переміг Давид филистимлянина працею та каменем, і вдарив він филистимлянина, та й убив його, а меча не було в Давидовій руці.

51 І підбіг Давид, і став на филистимлянина, і віхопив його меч, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому голову! І побачили филистимляни, що помер їх силач, — і стали втікати!

52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопилися, і зняли крик, та й погналі филистимлян аж доти, де йдеться до Гаю, і аж до брами Екрону. І падали трупи филистимлян

по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону.

53 І вернулися Ізраїлеві сини з погоні за филистимлянами, та й розграбували їхні табори.

54 А Давид узяв голову того филистимлянина, і приніс її до Єрусалиму, а зброю його склав у своєму наметі.

55 А як Саул побачив Давида, що виходив навпроти филистимлянина, то сказав до Авне́ра, провідника війська: „Чий син оцеї хлѡпец, Авне́ре?“ А Авне́р відказав: „Присягаю життям твоїм, о царю, що не знаю!“

56 І сказав цар: „Запитай, чий син цей юна́к?“

57 А коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то Авне́р узяв його й привів його перед Саула, а голову филистимлянина — у руці його.

58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлѡпче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеємлянина Бессея“.

Давид посвоячується з Саулом

18 І сталося, як спичив він говорити до Саула, то Поната́нова¹ душа зв'язалася з душею Давидовою, — і полюбив його Понатан, як душу свою.

2 І того дня взяв його Саул, і не пустив його вернутися до дому його батька.

3 І склав Понатан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою.

4 І зняв Понатан із себе плащ, що *був* на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання своє, і *все* аж до меча свого, і аж до лука свого, і аж до пояса свого.

5 І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і робив мудро.

¹ Починаючи віден єврейський текст дає Jehonatan, рани́ме був: Jonatan.

І настановив його Саул над войсками, і він подбався усьому народові, а також Сауловим рабам.

6 І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повиходили жінки зо всіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцювати назустріч царя Саула, із бубнами, із радістю, та з цимбалами.

7 І викрикували ті жінки, що грали, та й казали:

„Саул побивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх!“

8 І дуже запалився Саулів *гнів*, і та річ була непри́сна йому, і він сказав: „Давидові дали десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому *бракує* ще тільки царювання!“

9 І від того дня й далі Саул дивився заздрісним оком на Давида.

10 І сталося другого дня, і напав злий дух *від* Бога на Саула, і він став несамо́витий¹ в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці *був* спис.

11 І кинув Саул списа, кажучи *про себе*: „Ударю в Давида, і *приб'ю* його до стін! Та Давид два рази ухилився від нього.“

12 І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступів.

13 І віддалив його Саул від себе, і настановив його собі тисячником, і він виходив *на війни*, і вертався перед наро́дом.

14 І мав Давид повѡдження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь.

15 І побачив Саул, що той має велике повѡдження, і налякався його.

16 А весь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він виходив *на війни*, і вертався перед ними.

¹ Vajjit'Nabbe — і він пророкував.

17 І сказав Саул до Давида: 17 18. 21.

„Ось моя найстарша дочка Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні¹ війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филистимлян!“

18 А Давид сказав до Саула: 18 22. 25 ім 27 18 17

„Хто я, і яке життя моє *та* рідного батька в Ізраїлі, що я стану зятем цареві?“

19 І сталося, коли *настав* час 19 21 22

дати Давидові Мерав, Саулову дочку, то вона була видана за жінку мехолатитянинові Адрієлові.

20 а Давида покохала Мелхόла,² друга Саулова дочка. І розповіли про це Саулові, і ця річ була слухна в очах його.

21 І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за пастку, — і нехай буде на ньому рука филистимлян!“ А до Давида Саул сказав удруге: „Посвойчися сьогодні зо мною“.

22 І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида потіху, говорячи: Ось цар угодбав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посвойчися з царем“.

23 І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших очах посвойчитися з царем? Та як я людина вбога та маловажна!“

24 І розповіли це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“.

25 І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажав цар заплати за молоді, а бажав тільки сто крайніх плотів филистимських, щоб німститися на неприятелих

¹ Господня війна. — велика, жорстока війна; пор. 1 М. 30. 8.

² В єврейським оригіналі Міхал, у грецьким — Мелхόла.

царя“. А Саул думав *тим* зробити, щоб Давид понав до руки филистимлян.

26 І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвойчитися з царем. І в недовгому часі

27 встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні плоти, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвойчитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку свою Мелхόлу.

28 І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхόла, Саулова дочка, полюбила його.

29 А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні.

30 І виходили *воювати* филистимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше поведіння від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

Давид утікає від Саула до Рами

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида.

2 І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся.“

3 А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти *будеш*, і я буду говорити про тебе до свого батька. І щоб побачу, те розповім тобі“.

4 І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого,

проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе.

5 І наражав він на небезпечу життя своє, і вбив филистимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крові, *близькоці вбити Давида безпринчино?*...

6 І послухався Саул Понатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“

7 І покликав Понатан Давида, і переказав йому Понатан усі ті слова. І привів Понатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше.

8 А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистимлянами, та й завдав їм велику поразку, — і вони повтікали перед ним.

9 А злий дух *від* Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою.

10 А Саул хотів ударити списом у Давида, *прибити його* до стіни, та відхилювся той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі.

11 І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерти його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидови його дівчина Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, *то* завтра ти *будеш* забитий“.

12 І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався.

13 І взяла Мелхола домашнього божка, і поклала до ліжка, а подушку з кізячого волосу поклала в головах його, та й прикрила плащем.

14 І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“

15 І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“

16 І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з кізячого волосу!

17 І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше в'ю тебе!“

18 А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті.

19 І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі!“

20 І послав Саул посланців, щоб узяти Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкували, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони.

21 І розповіли *про це* Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони.

22 І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А *запитаний* відказав: „Ось у Найоті в Рамі!“

23 І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі.

24 І зняв і він одежу свою, і пророкував і він перед Самуїлом,

і лежав нагій цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

*Понатан допомагає Давидові
втікати*

20 І втік Давид з Найбѳу в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Щб я зробив, яка провина моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“¹

2 А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Так батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“

3 А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше крѳку!“

4 І сказав Понатан до Давида: „Щб підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“

5 І сказав Давид до Понатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора.“

6 Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлєсму, бо там річна жертва для всього роду його.

7 Якщо він скаже так: „Добре!“ то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалас йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього.

8 І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провина, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вѳсти?“

9 І відказав Понатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“

10 І сказав Давид до Понатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповість тобі жорстоке?“

11 А Понатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обидва на поле.

12 І сказав Понатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вивідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповіщу тебе, —

13 так нехай зробить Господь Понатану, і так нехай додасть! А якщо моєму батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком.“

14 І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру,

15 то не відбирай своєї милости від дому мого навіки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі.

16 І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Понатан умову з Давидовим домом.

17 І Понатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу.

18 І сказав йому Понатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце.“

19 А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався

¹ Шукати душі — намагається забити. Пор. 2 М. 4. 10. Мт. 2. 20.

у день *твого* чину, і сядеш при камені Азёл.

20 А я пушú три стрілі набік, ніби стріляючи собі до мети.

21 І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажú я до хлопця: „Он ті стріли тут перед тобою, візьми їх“, то прихóдь, бо мир тобі, і нема нічого *злого*, як живий Господь!“

22 А якщо я скажú до того юнака так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе.

23 А та річ, що *про неї* говорили ми, я та ти, — ось Господь *буде* свідком між мною та між тобою аж навикі!“

24 І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі.

25 І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнер сів збóку Саула, а Давидове місце було порожнє.

26 Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“.

27 І сталося другого дня, на другий *день* новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чомú не прийшов на хліб Ёссеїв син і вчора, і сьогодні?“

28 І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлему.“

29 І він говорив: Пусти мене, бо в тому місті для нас родова жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжú та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царського столу“.

30 І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи як

не знаю я, що ти вибрав Ёсеевого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері?“

31 Бо всі дні, поки Ёссеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи його до мене, бо він призначений на смерть“.¹

32 І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чомú він буде забитий? Щó він зробив?“

33 Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида.

34 І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не їв хліба і другого *дня* новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його образив його батько.

35 І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умóвлений з Давидом час, а з ним *був* малий хлопець.

36 І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вистріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього.

37 І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“

38 І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого напана.

39 А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу.

40 І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси *це* до міста!“

41 Той юнак пішов, а Давид устав із південного бóку, і вправ на

¹ В оригіналі „син смерті“, — призначений на смерть.

22 17. 56. 20. 30

18. 11. 19. 10 33

26 1 М 18. 2

20. 22 37

20. 10 1 М 41

обличчя своє на землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один одного, і оплакували один одного, а Давид гірко плакав.

42 І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господне Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, нехай буде аж навіки!“

Давид у священника Ахімелеха

21 І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

2 І прийшов Давид до Нова, до священника Ахімелеха. А Ахімелех із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чому ти сам, і нікого немає з тобою?“

3 І сказав Давид до священника Ахімелеха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилав тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце.“

4 А тепер, що є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або що знайдеться“.

5 А священник відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здержатися від їнни“.

6 І відповів Давид священникові, та й сказав йому: „Так, бо жінок не було при нас як учора, *так* і позавчора, відколи я виїшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайний, особливо коли сьогодні *замість цього інший хліб* у посудині стане святим“.

7 І дав йому священник святе, бо не було там *іншого* хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лиця, щоб покласти теплий хліб того дня, коли його забирають.

22, 9. Пс. 52. 8
2

42 2 Сам. 15. 9.
21

17 50. 11 10

21 2 Нс. 36. 11
1

18. 7. 4. 5. 12
4 Мт. 12. 3.

5 2 М. 19. 15.
3 М. 10. 10.

11 3. 1 14

7 2 М. 2. 10

8 А там того дня знаходився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доет, ідумейнин, провидник пастухів, яких мав Саул.

9 І сказав Давид до Ахімелеха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або меча? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані *іншої* зброї своєї, бо царська справа була нагла“.

10 А священник сказав: „Є меч филистимлянина Голіята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за ефодом, загорнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема *іншого такого*, як він, — дай його мені!“

Давид у царя Ахіша

11 І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахіша, царя гатського.

12 І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба ж не про нього співають у танцях, говорячи:

„Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх“.

13 І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя гатського.

14 І змінив він свій розум на їхніх очах, і шалів при них, і бив по дверях брами, і пускав сліну свою на свою бороду.

15 І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що сходить із розуму. Навщо привели його до мене?“

16 Чи мені бракує безумних, що ви привели його, щоб сходити із розуму передо мною? Чи такий може входити до мого дому?“

Біля Давида збираються

незадоволені

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллам. А брати його та весь дім батька його почувши *про це*, та й посходилися до нього туди.

2 І позбиралися до нього кожен пригноблений, і кожен, хто був задовблений, і кожен огірчений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда.

3 І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпи, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, *і будуть* із вами, аж поки я буду знати, що зробить мені Бог“.

4 І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердині.

5 А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не будеш сидіти в твердині, — іди, і перейди собі до Юдиного краю!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет.

6 І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгір'ї, а спис його *був* у руці його, і всі його раби стояли при ньому.

Саул убиває новських священників

7 І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при ньому: „Послухайте, веніямінівці! Чи вже ж Есеев син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настановить усіх вас тисячниками та сотниками.“

8 що всі ви змовилися на мене, і не донесли до вуха мого, що син мій склав умову з Есеевим сином, і ніхто з вас не змилюсёрдився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив мого раба чатувати

на мене, *і те діється і цього дня?*“

9 І відповів ідумеянин Доег, — а він стояв при Саулових слугах, — і сказав: „Я бачив Есеевого сина, що приходив до Нова, до Ахімелеха, Ахітувового сина,

10 і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому меча филистимлянина Голіята“.

11 І послав цар покликати священника Ахімелеха, сина Ахітувового, та весь дім його батька, священників, що в Нові. І всі вони прибули до царя.

12 А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітуві!“ А той відказав: „Ось я, мій пане!“

13 І сказав до нього Саул: „Нащо ви змовилися на мене, ти та Есеев син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чига́в, як цього дня?“

14 І відповів Ахімелех цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має приступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі?

15 Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого *та* на весь дім батька мого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малого, ані великого“.

16 А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь дім батька твого!“

17 І сказав цар слугам, що стояли при ньому: „Підійдіть, і повбивайте Господніх священників, бо й їхня рука разом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донесли до вуха мого“. Та не хотіли цареві раби простягнути свої руки, щоб діткнулися до Господніх священників.

18 Тоді цар сказав до Доега:

21 8

9

21 10 22 15 10

1 М. 22. 1.

11

3 Рут. 3. 18.

5 Пс. 63. 1.

6 1 М. 18. 1, 4.

Дії 5. 29.

17

8 18. 3.

„Підійди ти, і вдар священників!“
І підійшов ідумеянин Доег, та й ударив священників, — і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять лляного ефода.

19 А Нов, священниче місто, *цар* побив вістрям меча *все*, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібну худобину, — *усе* побив вістрям меча.

20 Та втік один син Ахімелеха, Ахітувового сина, а ім'я йому: Евіятар. І втік він до Давида.

21 І Евіятар доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священників.

22 А Давид сказав до Евіятара: „Я знав того дня, що там ідумеянин Доег, який конче розповість Саулові. Я став причиною *загибелі* всіх душ дому твого батька!

23 Зостанься ж зо мною, не бійся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти будеш стерезений у мене“.

Саулова погоня за Давидом

23 І донесли Давидові, говорячи: „Ось филистимляни облягли Кеїлу, і грабують клуні“.

2 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи підій до мене филистимляни?“ А Господь сказав до Давида: „Ци, — і поб'єш филистимлян та спасеш Кеїлу“.

3 А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмося тут у Юді, а що ж буде, коли підемо в Кеїлу, проти филистимських лав?“

4 А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зійди до Кеїли, бо Я даю филистимлян у твою руку“.

5 І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із филистимлянами, і зайняв їхню худобу,

і наніс їм велику поразку. І спас Давид мешканців Кеїли.

6 І сталося, коли втівав Евіятар, син Ахімелеха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці.

7 А Саулові донесено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввійшов до міста з воробітами та засувом“.

8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зійти до Кеїли облягти Давида та людей його.

9 І дізнався Давид, що Саул задумує лихо на нього, і сказав до священника Евіятара: „Принеси ефода!“

10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене.“

11 Чи відадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зійде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своему рабові!“ І сказав Господь: „Зійде“.

12 І запитався Давид: „Чи відадуть громадяни Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Відадуть“.

13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донесено, що Давид утік із Кеїли, і він занехаяв похід.

14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його посякденно, та Бог не дав його в руку йому.

15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид *пробував* у пустині Зіф у Хореші.¹

16 І встав Понатан, Саулів син,

¹ Хореш — лісок.

і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на душі в Бозі,

17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“.

18 І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Понатан пішов до свого дому.

19 А зіф'яни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердинях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Єшімону.“

20 А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — *хіба* видати його в цареву руку“.

21 І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилосердилися надо мною!“

22 Ідїть же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він!

23 І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вернетесь до мене з певною звісткою, — і я піду з вами. І буде, якщо він є в Краю, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“.

24 І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди *були* в Маонській пустині в Араві, на південь від Єшімону.

25 А Саул та його люди пішли шукати. І донесли *про це* Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині.

26 І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул

та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх.

27 І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистимляни кинулися на Край!“

28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперейми филистимлян. Тому то називали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот.¹

Саул у Давидових руках

24 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердинях Ен-Геді.

2 І сталося, як вернувся Саул *із погоні* за филистимлянами, то донесли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“.

3 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель.

4 І прийшов він до кошар на отарі при дорозі, а там печера. І Саул увійшов *туди* для потреби, а по боках печери сиділи Давид та люди його.

5 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очах“. А Давид устав, і тихо відтяв поліу Саулового плаща.

6 І сталося потім, і серце Давидове все докорило йому, що він відтяв поліу Саулового плаща.

7 І сказав він до своїх людей: „Ворони мене, Господи, щоб зробити ту річ моему панові, Господньому помазанцеві, щоб простягнути руку своєю на нього, бо він — помазанець Господній!“

8 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою.

¹ Села-Гаммахлектот — скелі поділені

9 А потому Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилювся обличчям до землі та й поклонився.

10 І сказав Давид до Саула: „Нащо ти слухавси слів того, хто каже: Давид хоче тобі зла?“

11 Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змілосердився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помазанець Господній!

12 І подивися, батьку мій, і поглянь на по́бу плаща свого в моїй руці, бо коли я відрізував цю по́бу плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чигаєш на душу мою, щоб забрати її!

13 Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай німститися Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі!

14 Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі!

15 За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим ісом, за однією блохою?

16 І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки”.

17 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав.

18 І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо

ти робив мені добро, а я робив тобі лих.

19 Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив.

20 Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня.

21 А тепер я ось пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство.

22 А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імени мого з дому батька мого”.

23 І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердині.

Давид та Авітаїл

25 І вмер Самуїл, і зібрався увесь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Паран.

2 І був чоловік у Маїні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібної худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його.

3 А ім'я тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авітаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорстокий та злочинний, із роду Калева.

4 А Давид почув у пустині, що Навал стриге свою отару.

5 І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Навала й запитаєте його в моєму імені про мир,

11 24. 7

12 20. 1

13 1 Петр. 2. 25. 28. 3.

Гр. 15. 1. 35. 2

15 26. 20

16 1 М. 16. 5. Пс. 111. 10. 3

17 26. 17.

6 та й скажете так братові моему: І тобі мир, і дому твоєму мир, і всьому, що твоє, мир!

7 А тепер почув я, що в тебе стрикуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі.

8 Запитай своїх слуг, і вони розповідять тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоя!"

9 І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Навала, в імені Давида, усі ці слова. І спинилися.

10 І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто *такий* Давид та хто Бесеїв син? Сьогодні наблизилося рабів, що вириваються кожен від пана свого!

11 І я візьму хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стрижіїв, та й дам людям, яких не знаю, звідки до вони?"

12 І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповіли йому всі ці слова.

13 А Давид сказав до людей своїх: „Припережіть кожен меч свого!" І приперезаві кожен меч свого, і приперезав і Давид свого меча. І виійшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при речах.

14 А один хлопець із *Навалових* слуг доніс Авіаїл, Наваловій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них.

15 А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі.

16 Муром були вони над нами і

вночі, і вдень повсякчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари.

17 А тепер пізнай та побач, що зробиш, бо дозріло зло на нашого пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити".

18 Тоді Авіаїл поспішно взяла двісті хлібів, і два бурдюки вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзійнок, та двісті — сушених фіг. І склала *це* на ослив.

19 І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось піду за вами".

20 І сталося, як вона їхала на ослі й спускалася в гірському укритті, аж ось Давид та люди його сходять напередійми їй. І вона стрінула їх.

21 А Давид сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому *чоловікові* в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро!

22 Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому *бодай* те, що мочиться до стіни!"¹

23 А Авіаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі.

24 І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці.

25 Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навал² ім'я йому, і глупота з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилав.

¹ Цебто леа.

² Навал — нерозумний, злий.

8 10. 7. Суд. 9.

1 Цар. 14. 10.

Рут. 2. 10.

15 25. 7.

26 А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримас тебе, щоб ти не ввійшов до *пролиття* крови, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого!

27 А оце дарунок, якого принісла твоя невільниця своєму панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові.

28 Прости як провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів.

29 І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із праші!

30 І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем,

31 то це не буде тобі на спотікання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій німстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаєш про свою невільницю!

32 І сказав Давид до Авігаїл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене!

33 І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на *пролиття* крови, і щоб рука моя не відістала за мене.

34 Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові

не zostавлено б *навіть* те, що мочиться до стіни!

35 І взяв Давид із руки її те, що вона принісла йому, а їй сказав: „Иди з миром до свого дому! Ба- чиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!

36 І прийшла Авігаїл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку.

37 І сталося, вранці, коли Навал вітверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь.

38 І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер.

39 І почув Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу образи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його голову!

І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку.

40 І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку.

41 А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця *готова стати* невільницею, щоб мити ноги рабів пана мого!

42 І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногах її. І пішла вона за Давидовими посланнями, та й стала йому за жінку.

43 А Ахіноам узяв Давид з Йзреелу, і вони обидві стали йому за жінок

26 20. 3.

27 1 М. 33. 11.

28 1 М. 30. 8

30 2 Сам. 5. 4

2 1 М. 42
15. 1

44 А Саул віддав дочку свою Мелхолу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галіміу.

Давид викрадає списа в Саула

26 І прийшли зіфеяни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на згір'ях Гахілі навпроти Єшімону!“

2 І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф.

3 І таборував Саул на згір'ї Гахілі, що навпроти Єшімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині.

4 І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов.

5 А Давид устав, і прийшов до місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авнер, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а народ таборував навколо нього.

6 І звернувся Давид, і сказав до хіттєянина Ахімелеха та до Авішай, Церуєвого сина, Йоавового брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“

7 І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнер та народ лежать навколо нього.

8 І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколю я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю йому!“

9 І сказав Давид до Авішай: „Не губи його, бо хто простягав

44 2 Сам. 3, 14, 15.

Рим. 12, 19 10

1 28 10, 24 2
11 16 14 2
24 2

2 24 11
1 М 2 21
СВ 1 21

5 14, 50.

23 17

8 24 5, 17 36 2
Дав. 16 10

17 20 18

9 24 11

руку свою на Господнього помазання, і був невинний?“

10 І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине.“

11 Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помазання! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горній води, і ходімо собі!“

12 І взяв Давид списа та горній води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа.¹

13 І перейшов Давид на той бік, і став здалека на верховині гори, а між ними — велика проросторинь.

14 І крикнув Давид до народу та до Авнера, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси, Авнере?“ А Авнер відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“

15 І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана.“

16 Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти,² бо не пильнували ви пана свого, Господнього помазання! А тепер побач, де царів спис, та де горній води, що були в приголів'ї його?“

17 І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, півню!“

18 І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо щб я зробив, і яке зло в моїй руці?

¹ Господній сон — дуже міцний сон; пор. 1 М. 30, 8.

² В оригіналі „сими смерті“ — гідні смерті.

19 А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашиною жертвою, а якщо людські сини, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спадку, говорячи: „Иди, служи іншим богам!“

20 А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як жути куропатву в горах!“

21 І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давиде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дороге було мое життя в очах твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“.

22 А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме.“

23 А Господь відкидатиме кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підіймати своєї руки на Господнього помазання.

24 І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очах моїх, таке велике нехай буде мое життя в очах Господа, і нехай Він урятує мене від усякого ўтиску!“

25 І сказав Саул до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давиде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою дорогу, а Саул вернувся на своє місце.

Давид у царя Ахіша

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені лішого, як, утікаючи, утечу до филистимського краю, — і відмовиться

від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечу від руки його“.

2 І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя.

3 І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбан та Авіґайл, колишня дівка Навалова, кармелітка.

4 І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його.

5 А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай dadуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із гоубою?“

6 І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня.

7 А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці.

8 І сходив Давид та люди його, і нападали на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього краю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю.

9 І побивав Давид той край, і не лишив при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав худобу дрібну та худобу велику, і осли, і верблуди, і одежу, — і вертався, і приходив до Ахіша.

10 І питався Ахіш: „На кого нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенезитина“.

11 А Давид не лишив при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не

21. 11.

30. 5.

20 24. 15.

Ер. 15. 31.

23 Ис. 28. 4.
Ос. 4. 9

29. 3

24 2 Тим. 4. 18.

25 Рут. 3. 10.

30. 14

1 Екл. 2. 20.

донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі”.

12 І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обриднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!”

Саул та дух Самуїлів

28 І сталося тими днями, і збрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш зо мною в таборі, ти та пооди твої”.

2 І сказав Давид до Ахіша: „Тому *тепер* ти пізнаєш, що зробити твій раб”. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні”.

3 А Самуїл *тоді* помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та віщунів.

4 І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа.

5 І побачив Саул филистимський табір та й зникався, і сильно затремтіло йому серце.

6 І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урімом, ані пророками.

7 І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукайте мені жінку ворожку, і я підую до неї, і запитаю її”. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-Дорі”.

8 І перебрався Саул, і надів іншу одежу, і пішов він та двох людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожі мені, і виклич мені того, кого скажу тобі”.

9 А та жінка відповіла йому:

12 І М. 1, 30
- М. 21

129 2

3 25. 1, 28. 9. 3
М. 19. 31.

28. 6. Суд. 15
16. 20.

6 28 15. 2 М.
28 30

7 Дн 16. 16

15. 28.

15. 18. 19.

9 28. 3. 2 М. 22.
17.

„Ти ж знаєш, що зробив Саул, що в Краю він вигубив ворожбитів та віщунів. І нащо ти важиш на мою душу, щоб забити її?”

10 І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спіткає тебе вина за цю річ!”

11 І сказала та жінка: „Кого я викличу тобі?” А він відказав: „Самуїла виклич мені”.

12 І побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, — так ти Саул!”

13 І сказав їй цар; „Не бійся! Але що ти бачиш?” А та жінка відказала Саулові: „Я бачу *ніби* богів, що виходять із землі!”

14 І він їй сказав: „Який його вид?” А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодягнений у довгу одежу”. І Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив *своє* обличчя до землі, та й уклонився.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Нащо ти непокоїш мене, мене викликаючи?” А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филистимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покинав я тебе, щоб ти навчив мене, що я маю робити”.

16 І сказав Самуїл: „І нащо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом?”

17 І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твому ближньому, Давидові.

18 Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав подум'яного гніву Його на Амалика, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня.

17

18

19 І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А взавтра ти та сини твої *будете* разом зо мною; також Ізраїлевого табору віддасть Господь до руки филистимлян“.

20 І Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч.

21 І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невілниця твоя послухалася твого голосу, — і наразила життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені“.

22 А тепер ти послухай також голосу своєї невілниці, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“.

23 А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку.

24 А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона мукли й замісила, і спекла з того пріснє.

25 І принесла *те* перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

Филистимляни не взяли Давида на війну

29 І зібрали филистимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Ізрезені.

2 А филистимські князі переходили за сотнями та за тисячами, Давид же та люди його йшли накінці разом з Ахішем.

3 І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям: „Та ж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого *злого* від дня його приходу аж до дня цього.“

4 І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни того чоловіка, і нехай він вернеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подібатися своєму панові? Хіба головами цих людей?“

5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх!“

6 І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий.“

7 А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“.

8 А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не ввійду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“

9 І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангел Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну!“

10 А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано

вранці, і як вам розсвініє, ідіть!”

11 І встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти ранком і вернутися до филистимського краю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

Напад амалікітян на Давидову

30 І сталося, коли Давид та люди його пішли до Ціклāгу, третього дня, то амалікітяни вдерлися до півдня та до Ціклāгу, — і побили Ціклāг та спалили його огнем.

2 І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малюго аж до великого, нікого не залиши, але забрали, та й пішли своєю дорогою.

3 І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дочки — забрані в неволю.

4 І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати.

5 І були взяті до неволі обидві Давидові жінки: ізреелітка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелітянина Навала.

6 І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, бо вони обурювалися за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнився Господом, Богом, своїм.

7 І сказав Давид до священика Евіятара, Ахімелехового сина: „Принеси до мене ефода!” І Евіятар приніс ефода до Давида.

8 І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?” А Він відказав йому: „Женися, бо конче доженеш, і конче визволити”.

30, 21.

9 І пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відсталі спинилися.

10 І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинилися, бо були слабі, щоб перейти потоку Бесор.

11 І знайшли вони в полі єгиптянина, і привели його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою.

12 І дали йому половину грудки сушених фії та дві *в'язки* родзинок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі.

13 І запитав його Давид: „Чий ти та звідкілья ти?” А той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амалікітянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні *тмоу*”.

14 Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклāг ми спалили огнем”.

15 І сказав йому Давид: „Чи не заведу мене до тієї орди?” А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'єш мене, і що не відаси мене в руку мого пана, то спроваджу тебе до тієї орди”.

16 І він спровадив його, аж ось — вони розпороблені по поверхні всієї тієї землі, ідять та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здобичі, що вони забрали з филистимського краю та з Краю Юдиного.

17 І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що поспідали на верблюдів, і повтікали.

18 І врятував Давид усе, що позабирав був Амалик. І обидві свої жінки Давид урятував.

11, 12.

11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

27, 18.

4 2 Сам. 15, 30.

6 М. 1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

7 4 М. 27, 21.

2 Сам. 1, 1.

8 2 Сам. 5, 19.

19 І не пропало їм нічого: *усе*, від малюго й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здобичі, і аж до всього, що ті взяли були собі, — *усе* вернув Давид!

20 І взяв Давид уся худобу дрібну та худобу велику, а *ті, що* йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здобич!“

21 Потому прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабі, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народові, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир.¹

22 І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному *дамо* тільки *яїнок* його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“

23 А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку.“

24 А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“.

25 І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і *він існує* аж до цього дня.

26 І прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, приятелем своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“.

27 тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті південнім, і тим, що в Іттері,

Гр. 13. 16.

27. 10.

21 25. 5.

1 11. 1.

1 12.

28 9.

22 26. 10.

Суд. 9. 54.

27 Гр. 19. 8.

28 і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа,

29 і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кенейянина,

30 і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху,

31 і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

Саулова смерть

31 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа.

2 І догнали филистимляни Саула та його синів. І побивали филистимляни Понатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів.

3 І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лучники, — він був дуже поранений тими лучниками.

4 І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не пробили мене, і не знущалися надо мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меча, — та й упав на нього!

5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним.

6 І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди разом.

7 А ізраїльтяни, що *мешкали* на тім боці долини й на тім боці Пордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филисти-

¹ Запитатися про мир — привітати, поздоровити

мляни поприходили й осілися в них.

8 І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа.

9 І вони стягли йому голову, і поздирали зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах їхніх божків та народові.

10 І вони поклали зброю його в

домі Астарті, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану.

11 І почули мешканці гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові,

12 і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там.

13 І взяли вони їхні кості, і поховали під тамариском в Явешу, та й постили сім день.

ДРУГА КНИГА САМУЇЛОВА¹

Давид оплакує Саулову смерть

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амалика, то він сидів у Ціклару два дні.

2 І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і пірох на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на землю й поклонився.

3 І сказав йому Давид: „Звідки це ти приходиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“.

4 І сказав до нього Давид: „Що це сталося, — розкажи мені!“ А той відказав: „Народ утік із бою, а також багато з народу попадало й помирало, і теж Саул та син його Йонатан померли“.

5 А Давид сказав юнакові, що розповідав йому: „Як ти пізнав, що помер Саул та син його Йонатан?“

¹ По-грецькому ця книга зветься Друга книга царів.

1 Сам. 31. 2-4. 6

1 2 М. 17. 4. 1
Сам. 30. 17.

2 4. 10. 1 Сам.
4. 12. Йов. 2.
12

1 Сам. 30. 1. 8

4 1 Сам. 4. 16,
31. 1. 2.

1 М. 37. 34. 11
Ер. 7. 6.

6 І сказав той юнак, що розповідав йому: „Припадком натрапив я на горі Гілбоа, — аж ось Саул, настромлений на списа свого, а колесниці та їзди доганяють його“.

7 І він обернувся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відповів: Ось я!

8 І сказав він до мене: Хто ти? А я відказав йому: Я амаликитянин.

9 І сказав він до мене: Стань наоколо мною, та й убий мене, бо схопив мене корч, а вся душа ще в мені! . . .

10 І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не буде живий по упадку своїм. І взяв я вінця, що на голові його, та наплічника, що на плечі його, і приніс сюди до пана свого“.

11 І схопився Давид за одежі свої, та й роздрів їх, і теж усі люди, що були з ним.

12 І голосили вони й плакали, та постили аж до вечора за Саулом

та за сином його Йонатаном, і за народом Господнім та за Ізраїлевим домом, що попадали від меча.

13 І сказав Давид юнакові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного прихосьця, амалікітянина“.

14 І сказав йому Давид: „Як ти не побоявся простягти руку свою, щоб убити Господнього помазанця?“

15 І покликав Давид одного з слуг своїх і сказав: „Підійди, убий його!“ І той ударив його, і він помер.

16 І сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові твоїй, бо уста твої посвідчили проти тебе, говорючи: Я вбив Господнього помазанця“.

Плач Давида над Саулом та Йонатаном (Пісня про лука)

17 І Давид заголосив за Саулом та за його сином Йонатаном такою жалобною піснею.

18 та й сказав навчити Юдиних синів *пісні* про лука. Ось вона написана в книзі Праведного:

19 „О пишноті Ізраїлева, побита із лука на згір'ях своїх,

ой попадали лицарі!

20 Не розказуйте в Гаті про це, не сповіщайте на вулицях Ашкалону, щоб не тішилися филистимляниські дочки, щоб не раділи дочки необрізаних!

21 Гілкоавські гори, — щоб на вас не було ні роси, ні дощу, ані поля для жертви принесення!

Бо сплямлений там щит хоробрих, щит Саулів, як ніби оливою він не помазаний!

1 Сам. 18. 4. 22

13 1. 1. 1 Сам 15. 3.

2. 18. 23

14 4 М. 12. 8. 1 Сам. 31. 4.

15 4. 12.

16 1 Цар. 2. 23.

13. 2. 26

18 Гр. 10. 13.

Ст. 9, 14. 1 Сам. 30. 8. 1

21 1 Цар. 17. 1.

1 Сам. 25. 42. 2 43.

22 Від крові забитих, від любохоробрих не відривався був лук Йонатанів,

і не вертався меч Саулів на порожню!

23 Саул та Йонатан, ці улюблені й милі

за свого життя, — і в смерті своїй нерозлучні, прудкіші були від орлів та сильніші від левів!

24 Дочки Ізраїлеві, — за Саулом заплачте, що вас зодягав у багрянцю з прикрасами, що оздоблював золотом вашу одягу!

25 Ой, попадали лицарі посеред бою! . . .

Йонатан на пагірках твоїх ось забитий!

26 Скорблю¹ потобі, Йонатане, мій брате!

Ти для мене був вельми улюблений, —

кохання твоє розкішніше для мене було від кохання жіночого!

27 Ой, попадали лицарі, і загинула зброя військова!“ . . .

Поразка Саулових прихильників

2 І сталося потому, і запитався Давид Господа, говорючи: „Чи йти мені в одне з Юдиних міст?“ А Господь відказав йому: „Іди!“ І сказав Давид: „Куди я підую?“ А Він відказав: „У Хеврон!“

2 І ввійшов туди Давид, а також дві жінки його: ізреелітка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелянина Навала.

3 І людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного та дім його, і вони осілися по хевронських містах.

¹ В оригіналі *car li* — тісно мені, звичайний гебраїзм: сумно, скорботно мені.

4 І посходилися Юдині мунжі, і помазали там Давида царем над Юдиним домом. А Давидові розповіли, кажучи: „Люди гілеадського Явешу поховали Саула“.

5 І послав Давид людей до гілеадського Явешу, і сказав до них: „Благословенні ви для Господа, що зробили цю милість із своїм паном, із Саулом, та поховали його!“

6 А тепер нехай Господь зробіть вам милість та правду, і я теж зроблю вам те добро за те, що ви зробили цю річ.

7 А тепер нехай зміцняться ваші руки, і будьте мужні, бо помер пан ваш Саул, а також Юдин дим помазав мене царем над собою“.

8 А Авнер,¹ Нерів син, провідник Саулового війська, узяв Іш-Бошета, Саулового сина, та й привів його до Маханаїму.

9 І він настановив його царем над Гілеадом, і над Ашурянином, і над Ізреєлем, і над Єфремом, і над Веніямином, і над усім Ізраїлем.

10 Іш-Бошет, Саулів син, був віку сорока літ, коли зацарював над Ізраїлем, і царював два роки, — тільки дим Юди був за Давидом.

11 А число днів,² що Давид був царем у Хевроні над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців.

12 І вийшов Авнер, Нерів син, та слуги Іш-Бошета, Саулового сина, з Маханаїму до Гів'ону.

13 А Йоав, син Церуї, та Давидові слуги вийшли й зустріли їх разом при гів'онському ставі. І засіли вони — ті з того боку ставу, а ті з цього боку ставу.

14 І сказав Авнер до Йоава: „Нехай встануть ці юнаки, і побавляться перед нами!“ І сказав Йоав: „Нехай встануть“.

4 1 Сам. 31. 11, 12.

5 Рут. 2. 20.

1 Сам. 19. 8. 17

6 2 Тим. 1. 16, 18.

1 Хр. 2. 16. 18

8 1 Сам. 14. 50.

Суд. 14. 19. 21

3. 27, 20. 12. 23

13 Єр. 41. 12.

15 І встали, і перейшли в числі дванадцяти для Веніямина та для Іш-Бошета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг.

16 І схопили один одного за голову, та й *всадили* свого меча до боку один одного, — і попадали разом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкат-Гаццурім,¹ що в Гів'оні.

17 І знявся того дня дуже жорсткий бій, і був побитий Авнер та Ізраїлеві люди Давидовими слугами.

18 І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в ногах своїх, як польова та газеля.

19 І гнався Асаїл за Авнером, і не збокував, ані праворуч, ані ліворуч із *погони* за Авнером.

20 І обернувся Авнер позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаїле?“ А той відказав: „Я“.

21 І сказав йому Авнер: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і схопи собі одного із слуг, і візьми собі зброю йогого“. Та не хотів Асаїл спинити погони за ним.

22 А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спинися в *гонитві* за мною! Навщо я вб'ю тебе? І як зведу я обличчя своє до брата твого Йоава?“

23 А той відмовився спинитися. І вдарив його Авнер заднім кінцем списа в живіт, — і спис вийшов іззаду йогого! І впав він там, і помер на місці . . . І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся.

24 І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згір'я Амма, що навпроти Гіаху, на дорозі до Гів'онської пустині.

¹ Гебр. Ав'нер, гр. Αβνέρ, церк. слов. Явнері.

² Днів — це часу.

¹ Хелкат-Гаццурім (Гаццарім) — ділянка ворогів.

25 І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинилися на верхів'ї одного взгір'я.

26 І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи завжди меч буде жертви? Чи ти не знаєш, що гіркіота буде наостанку? І аж доки ти не скажеш наро́дові спинитися в гонитві за своїми братами?“

27 А Йоав відказав: „Як живий Бог,¹ — коли б ти не сказав був *інше*, то ще від ранку народ був би перестав гнатися за братом своїм“.

28 І засурмів Йоав у сурму, і спинився весь народ, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воювали.

29 А Авнер та люди його йшли степом усю ту ніч, і перейшли Йордан, і пройшли весь Вітрон, і прийшли до Маханайму.

30 І Йоав вернувся з *погоні* за Авнером, і зібрав увесь народ, і забракло з Давидових слуг дев'ятнадцяти чоловіка та Асаїла.

31 А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шістьдесят чоловіка, що померли.

32 І винесли Асаїла, і поховали його в гробі батька його, що в Віфлємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його, а розсвіло їм у Хевроні.

Смерть Авнера

3 І була довга та війна між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе зміцнювався, а Саулів дім усе слабнув.

2 І в Хевроні народилися Давидові сини, — і був його первісток Амнон, від їзреелітки Ахінбам;

3 а другий син його — Кіл'ав

1 Цар. 1. 5. 4

27 2. 14, 14. 11.

21. 8 7

29 3. 32.

1 Сам. 3. 17, 15. 28. 9

32 6г. 10. 9.

1 Цар. 4. 25. 10

24 Хр. 3. 1.

1 М. 43. 3. 13

від Авігаїл, *колішньої* жінки кармелянина Навала; а третій Авесалом, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського;

4 а четвертий — Адонія, син Хагіт, а п'ятий — Шефатія, син Авітал.

5 а шостий — Їтреам, від Егли, Давидової жінки, — оці народилися Давидові в Хевроні.

6 І сталося, коли була війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авнер тримався Саулового дому.

7 І мав Саул наложницю, а ім'я їй Ріппа, дочка Аїї. І сказав *Іш-Бошет* до Авнера: „Чого ти приїшов до наложниці батька мого?“

8 І дуже запалився Авнерові *гнів* на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча юдська голова? Сьогодні я роблю ласку домові твого батька Саула, його братам та його приятелям, і не віддав тебе в Давидову руку, а ти сьогодні загадав на мені гріх цієї жінки?“

9 Нехай так зробить Бог Авнерові, і нехай ще додасть йому, якщо я не зроблю Давидові так, як: Господь присягнув був йому,

10 щоб перенести царство від Саулового дому, і щоб поставити Давидів трон над Ізраїлем та над Юдою від Дану й аж до Беер-Шеви“.

11 І той не міг уже відповідати Авнерові *ані* слова, бо боявся його.

12 І послав Авнер замість себе послів до Давида сказати: „Чия *це* земля?“ І *ще* сказати: „Складі ж свою умову зо мною, і ось рука моя *буде* з тобою, щоб привернути до тебе всього Ізраїля“.

13 А Давид відказав: „Добре, я складу з тобою умову! Тільки одні речі я жадаю від тебе, а саме: ти не побачиш обличчя мого, якщо

¹ „Як живий Бог“ чи „як живий Господь“ — частий гебраїзм присяги, замість: клянусь, що ...

ти не приведеш Мелхі, Саулової дочки, коли ти прийдеш побачити мене“.

14 І послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Віддай жінку мою Мелху, яку я заручив був собі за сотню крайніх плотів филистимських“.

15 І послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтіїла, сина Лаїша.

16 І пішов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахуріму. І сказав до нього Авнер: „Іди, вернися!“ І той вернувся.

17 А Авнерове слово з Ізраїлевими старшими було таке: „Ви вже давно бажасте мати Давида царем над собою.“

18 А тепер зробить *це*, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу народ Мій, Ізраїля, від руки филистимлян та від руки всіх ворогів його“.

19 І говорив Авнер також до ушей Веніяминових. І також пішов Авнер говорити до ушей Давидових у Хевроні, — усе, що добре в очах Ізраїля та в очах усього дому Веніяминового.

20 І прийшов Авнер до Давида до Хеврону, а з ним двадцяттеро люда. І Давид зробив прийняття Авнерові та людям, що з ним.

21 І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану й піду, і приведу до пана, царя мого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“.

І відпустив Давид Авнера, і він пішов із миром.

22 Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром.

14 1 Сам. 18. 27.

15 1 Сам. 25. 4.

1 Сам. 29. 6 25
16 19. 17.

18 3. 9.
2. 23.

19 5 М. 5. 1
Мт. 27. 24.

II 7 17 1 29
Цар. 2 32. 2
Цар. 5 27

21 3. 10. 1 Цар.
11 37

2 23

21. 10. Ест.
4. 1

23 А Йоав та все військо, що було з ним, прийшли. І розповів Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“.

24 І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов?“

25 Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вивідати твій вихід та вхід твій, і щоб вивідати все, що ти робиш“.

26 І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гасірі,¹ а Давид *про те* не знав.

27 І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла.

28 А потім почув *про це* Давид і сказав: „Невинний я та царство мос перед Господом аж навіки в крові Авнера, Нерового сина.“

29 І нехай вона спадє на голову Йоав та на весь дім його батька! І нехай не перестас² в Йоавовому домі течивий, і прокажєний, і той, хто опирається на кня, і хто падає від меча, і хто не має хліба!“

30 А Йоав та брат його Авішай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою.

31 І сказав Давид до Йоав та до всього народу, що *був* з ним: „Роздеріть вашу одєжку, і опережіться верєтищем, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за мірами.

¹ Бор — яма, цистерна на воду.

² В ориґіналі: *ve al jikkaret* — і нехай не буде витятий з Йоавового дому.

32 І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнієровим гробом, і плакав увесь народ.

33 І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав:

„Чи Авнієр мав загинути смертю негідного?

34 Твої руки були не пов'язані,

не забиті були твої ноги в кайдани, —

ти впав, як від несправедливих падають!“

І весь народ ще більше плакав над ним.

35 І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покріпитися хлібом ще того дня, та присягнув Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед заходом сонця скуштую хліба або чогобудь!“

36 А весь народ довідався про це, і це було добре в їхніх очах, як і все, що робив цар, було добре в очах усього народу.

37 І того дня довідалися весь народ та весь Ізраїль, що то не було від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового.

38 І сказав цар своїм слугам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня!“

39 А я сьогодні слабій, хоч помазаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочинцеві за його зло!“

Убивство Саулового сина Іш-Бошета

4 І почув Саулів син, що помер Авнієр у Хевроні, — і опустився руки його, а весь Ізраїль збентіжився.

2 А Саулів син мав двох мунів, керівників відділів, — ім'я одному Баана, а ім'я другому Рехав,

32 1 Сам. 30. 4.

Неем. 11. 33.

33 1. 17. 6р.

16. 7.

Рут. 4. 6.

35 12. 17. Рут

1. 17.

2. 23.

Суд. 4. 21

16. 11.

39 19. 8. 1 Сам.

26. 23. 1 Цар.

2. 5. 28.

1 15

сини бееротянина Ріммона, з Веніаминаових синів, бо й Беерот залічений був на Веніамина.

3 Та повтікали бееротяни до Гіттаїму, і мешкали там прихоськами, і так є аж до цього дня.

4 А Йонатан, Саулів син, мав кульгавого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла звістка про Саула та Йонатана з Ізреелу. А нянька його несла його й утікала; і сталося, коли вона поспішно втікала, то він упав й окривів. А ім'я його Мефівбошет.

5 І пішли сини бееротянина Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекота, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у південному спочинку.¹

6 І ото ввійшли вони аж до середини дому, ніби взяти пшениці, та й ударили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли.

7 Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спальні, — і вони вдарили його, і вбили його, і зняли йому голову. І взяли вони його голову, і йшли степовою дорогою всю ніч.

8 І принесли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврон, та й сказали цареві: „Оце голова Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі.² І дав Господь цього дня панові моєму, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“.

9 І відповів Давид Рехавові та братові його Баані, синам бееротянина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску,

10 коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очах своїх, як приємний вісник, — я схопив його, і вбив

¹ В оригіналі: а він лежав полудниве лежання.

² Шукати душі — чигати на життя.

його в Ціклагу, замість дати йому нагороду за звістку,

11 тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його на постелі його! А тепер чи я не пошукую його крові з вашої руки, і не вигублю вас із Краю?"

12 І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні руки та їхні ноги, та й повісили над ставом у Хевроні. А Іш-Бошетову голову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

Давид осідає в Єрусалимі на Сіоні

5 І посходилися всі Ізраїлеві племена до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кисть твоєї та тіло твоє ми!"

2 І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і приводив назад. І Господь тобі сказав: Ти будеш пасти народа Мого, Ізраїля, і ти будеш володарем над Ізраїлем".

3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а цар Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем.

4 Давид був віку тридцяти літ, коли став царювати, і сорок літ царював він.

5 У Хевроні царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраїлем та Юдою.

6 І пішов цар та люди його до Єрусалиму на Євусеянина, мешканця того Краю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не ввійдеш сюди, хіба повиганяєш сліпих та кривих!" А це значить: Давид ніколи не ввійде сюди!

7 Та Давид здобув твердиню Сіон, — він став Давидовим Містом.

8 І сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є євусеянина, нехай скине до каналу, а з ним і кривих та сліпих", зненавіджених для Давидової душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не ввійде до дому!"

9 І осівся Давид у твердині, і назвав ім'я її: Давидове Місто. І будував Давид навколо від Міллу її усередині.

10 І Давид ставав усе більшим, а Господь, Бог Саваот, був із ним.

11 І послав Хірам, цар тирський, послів до Давида, та кедрового дерева, і теслів, і каменярів для стін, і вони збудували дім для Давида.

12 І пересвідчився Давид, що Господь поставив його міцно царем над Ізраїлем, і що Він підніс царство його ради народу Свого Ізраїля.

13 А Давид узяв ще наложниць та жінок з Єрусалиму по виході його з Хеврону, — і народилися Давидові ще сини та дочки.

14 А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Натап, і Соломон,

15 і Івхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа,

16 і Елішама, і Еліяда, і Еліфает.

Давид побиває филистимлян

17 І почули филистимляни, що Давида помазали царем над Ізраїлем, і вийшли всі филистимляни, щоб шукати Давида. І Давид почув про це, і зійшов до твердині.

18 А филистимляни прийшли та розташувалися в долині Рефаїм.

19 А Давид запитався Господа, говорячи: „Чи виходити мені проти филистимлян? Чи дає їх у мою руку?" І Господь відказав

1 Хр. 11. 7

3. 11. 1 Хр 11. 9.

1 Цар. 5. 15. 1 Хр. 14. 1 2 Хр. 2. 2

1 4 Хр. 11. 1. 1 М. 23. 2, 20.

2 1 Сам. 25. 30. 1 Хр. 11. 2. Пс. 78. 71.

2 М. 17. 17.

3 1 Хр. 11. 3.

1 Хр. 3. 5.

4 1 Цар. 2. 11. 1 Хр. 29. 27.

5 2. 11.

1 Хр. 14. 8.

6 Іс. 33. 23. 1 Хр. 11. 4, 5.

1 Хр. 14. 9.

2. 1. 1 Хр. 14. 10.

7 Пс. 48. 2-15. 1 Цар. 2. 10.

9

10

11

1 4

2 1

13

3 1

14

4 1

5 2

17

6

18

19

до Давида: „Виходь, бо справді дам филистимлян у руку твою!“

20 І прийшов Давид до Баал-Пераціму. І побив їх там Давид та й сказав: „Господь розірвав ворогів моїх передо мною, як розривають води“. Тому він назвав ім'я тому місцю: Баал-Перацім.¹

21 І вони полишили там своїх божків, а їх забрав Давид та люди його.

22 А филистимляни знову прийшли та розташувалися в долині Рефаїм.

23 І запитався Давид Господа, а Він сказав: „Не виходь, — оточй їх з-позаду, і прийди до них від бальзамового ліска.“

24 І станеться, коли ти почуєш шелест кроку на верховіттях бальзамового ліска, тоді поспішиш, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити филистимський табір“.

25 І Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив филистимлян від Геві аж туди, кудюю йти до Гезера.

Перенесення Божого ковчега на Сіон

6 А Давид знову зібрав вибране військо в Ізраїлі, тридцять тисяч.

2 І встав та й пішов Давид та весь народ, що був з ним з Юдіню Баалу, щоб вивести звідти Божого ковчега, що над ним клічеться Ім'я, — Ім'я Господа Савабта, що замешкує на херувімах.

3 І вони поставили Божого ковчега на нового воза, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї. А Узза та Ахїо, сини Авінадавові, провадили того нового воза.

4 І несли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї, і йшли з ковчегом

Божим, а Ахїо йшов перед ковчегом.

5 А Давид та весь Ізраїль дім грали перед Божим лицем усією силою та піснями, і на цитрах, і на арфах, і на бубнах, на гуслах, і на щимбалах.

6 І прийшли вони аж до Горен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схопив його, бо зморилася була худоба.

7 І запалився Господній гнів на Уззу, — і Бог уразив його там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі.

8 І запалився Давидів гнів за те, що Господь покарав¹ Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза,² і так воно зветься аж до цього дня.

9 І Давид злякався Господа того дня та й сказав: „Як увійде до мене Господній ковчег?“

10 І не хотів Давид перенести Господнього ковчегу до себе, до Давидового Міста, а скерував його Давид до дому гатянина Овед-Едома.

11 І пробував Господній ковчег у домі гатянина Овед-Едома три місяці, і Господь поблагословив Овед-Едома та весь його дім.

12 І донесено цареві Давидові, говорячи: „Господь поблагословив дім Овед-Едома та все, що його, ради ковчегу Божого“. І пішов Давид, і виніс Божого ковчегу з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю.

13 І сталося, коли ті, хто ніс Господнього ковчегу, ступали шість кроків, то він принісив у жертву вола та відгодівану штуку худоби.

14 А Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. І

20 1 Хр. 14. 11.
Іс. 28. 21.

1 Хр. 13. 8. Іс. 5
14. 8

1 Хр. 13. 4, 9. 6
21 5 М 7 5 25.

22 1 Хр. 14. 13.
1 Хр. 13. 10.

23 1 Хр. 14. 14.
5. 20. 1 Хр. 8
13. 11.

24 1 Хр. 14. 15.
Мих. 2. 13.

1 Хр. 13. 12. 9

1 Хр. 13. 13. 10
25 1 Хр. 14. 16.

1 Хр. 13. 14. 11

1 1 Хр. 13. 5.

2 1 Сам. 1. 1

3 1 М. 4. 13. 1
Сам. 8. 7.
1 1 Хр. 13.

¹ Баал-Перацім — господар проривів.

¹ В оригіналі: „зробив вилін в Уззі“.

² Перец-Узза — дірка, вилін Уззи.

Давид був оперезаний лляним ефодом.

15 І Давид та весь Ізраїлів дім несли Господнього ковчега з бкриком та з сурмленням сурми.

16 І сталося, коли Господній ковчег увійшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через вікно, і побачила царя Давида, що танцював та скакав перед Господнім лицем. І вона погорділа ним у серці своєму.

17 І принесли Господнього ковчега, і поставили його на місці його серед намету, що для нього поставив Давид. І приніс Давид цілопалення перед Господнім лицем та жертву миру.

18 А коли Давид скінчив приносити цілопалення та мирні жертви, то він поблагословив народ Іменем Господа Саваота.

19 І він роздав для всього народу, для всього Ізраїлевого натовпу, від чоловіка і аж до жінки, для кожного по одному буханцеві хліба, по одному кавалкові печеного м'яса та по одному виноградному калачеві. І пішов увесь народ кожен до дому свого.

20 І вернувся Давид, щоб поблагословити свій дім. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Давида й сказала: „Який славний був сьогодні Ізраїлів цар, що обнажівся сьогодні на очах невольниць своїх рабів, як обнажується який з пустунів!“

21 І сказав Давид до Мелхóли: „Перед лицем Господа, що вибрав мене над твого батька та над увесь дім його, і наказав мені бути володарем над Господнім народом, над Ізраїлем, — буду веселитися перед Господнім лицем!“

22 І коли я буду погóрджений ще більш від того, і буду низький у своїх очах, то при невольницях,

що ти говорила, — і при них я буду шанований!“

23 І в Мелхóли, Саулової дочки, — по цьому не було їй дитини аж до дня смерті її.

Божа обітниця Давидові

7 І сталося, коли цар осів у своєму домі, а Господь дав йому відпочинути від усіх ворогів його навколо,

2 то цар сказав до пророка Натана: „Подивися, — я сиджу в кедровому домі, а Божий ковчег знаходиться під завісою!“

3 І сказав Натан до царя: „Усе, що в серці твоєму, іди й зроби, бо Господь з тобою“.

4 І сталося тієї ночі, і було Господнє слово до Натана, кажучи:

5 „Іди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Господь: Чи ти збудуєш Мені дім на Моє пробування?“

6 Бо Я не пробував у домі від дня виведення Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього дня, але ходив у наметі та в шатрі.

7 Скрізь, де ходив Я поміж Ізраїлевими синіми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племен, якому наказав Я пасті на́рòда Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудували ви Мені кедрового дому?

8 А тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовиська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над народом Моїм, над Ізраїлем.

9 І був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вигубив Я всіх ворогів твоїх з-перед тебе, і зробив тобі велике ім'я, як ім'я великих на землі.

10 І встановив Я місце для на́рòду Мого, для Ізраїля, і він пробуватиме на своєму місці, і не

16 1 Хр. 15. 29.

1 М. 1. 1

2 М. 26. 1.
Дії 7. 46.

18 1 Цар. 8. 55.
1 Хр. 16. 2.

19 1 Хр. 16. 3.
1 Цар. 8. 16.
Іс. 66. 1.

1 Сам. 16. 12, 8
13. Пс. 78. 70.

буде вже непоко́сний, і кривдники не будуть більше гнобити його, як перед тим.

11 А від того дня, як Я настановив суддів над народом Моїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. І Господь об'являє тобі, що Господь побудує тобі дім.

12 Коли вїповняться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я поставлю по тобі насіння твоє, що вийде з утроби твоєї, і зміцню його царство.

13 Він збудує дім для Ім'ення Мого, а Я зміцню престόла його царства навіки.

14 Я буду йому за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скривить *дорогу свою*, то Я покараю його людською палицею та поразаму людських синів.

15 Та милість Моя не відхилиться від нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою.

16 І буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій буде міцно стояти аж навіки!"

17 Як усі ці слова, як усе це видіння, — так говорив Натан до Давида.

Давидова молитва

18 Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що мій дім, що Ти привів мене аж сюди?"

19 Та й це ще було мале в очах Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будучині. А це за законом людським, Господи Боже!

20 І що ще більше говоритиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого раба, Господи Боже!

1 Хр. 17. 19. 21

5 М. 32. 19. 22
Іс. 44. 6.

5 М. 4. 7. 23

12 1 Пар. 8. 20.
Дії 13. 23.

13 1 Пар. 5. 5
Пс. 89. 4, 5

14 Пс. 89. 27, 31.
Евр. 1. 5.

1 Сам. 1. 23. 25

15 Лк. 1. 72.

16 Пс. 72. 17.

1 Хр. 17. 25. 27
Іс. 50. 5.

18 1 М. 32. 10.

Пс. 33. 4. 28

19 7. 12, 13.

21 Ради слова Свого та за серцем Своїм Ти зробив усю цю величність, звiщаючи це Своєму рабові.

22 Тому Ти великий, Господи Боже, бо немає *такого*, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми ушима.

23 А який є *це* один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народ, і щоб установити йому *Своє* Ім'ення, — і щоб учинити вам цю величність, — та страшні речі для Свого Краю ради народу Свого, якого викупив Собі з Єгипту, *від* людей та *від* богів його?

24 І Ти зміцнив Собі народ Свій, Ізраїля, — Собі за народ аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога.

25 А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говорив!

26 Нехай буде великим Ім'я Твоє аж навіки, щоб говорити: Господь Саваот — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм!

27 Бо Ти, Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, об'явив Своєму рабові, говорячи: Збудую тобі дім, тому раб Твій здобувся на відвагу помолитися до Тебе цією молитвою!

28 А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а слова Твої будуть правдою, і Ти говорив Своєму рабові це добро.

29 А тепер зволь поблагословити дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив *це*, і від Твого благословення буде поблагословлений навіки дім раба Твого!"

Давид перемагає всіх своїх ворогів

8 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян, і поконав їх. І взяв Давид керму влади з рук филистимлян.

2 І побив він Моава, і переміряв їх шнуром, поклав їх на землю, — і відміряв два шнүри на побиття, а повен шнур — на позоставлення при житті. І стали мовавитися Давидовими рабами, які принесли йому данину.

3 І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті.

4 І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць.

5 І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, на-реві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка.

6 І настановив Давид залogi в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що принесли данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив.

7 І забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму.

8 А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді.

9 А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера,

10 то Тої послав свого сина Йорамом до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А

в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні.

11 Також їх присвятив цар Давид Господеві разом з сріблом та золотом, що він присвятив був із забраного в усіх народів, яких він здобув:

12 з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амалика, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови.

13 І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беґе-Меллах.¹

14 І він поставив залogi в Едомі,² — в усьому Едомі поставив залogi. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив.

15 І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого.

16 А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером.

17 А Садок, син Ахітува, та Ахімелех, син Евїятара, були священники, Серая був писарем.

18 А Беная, син Еґояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.³

Давид чинить ласку Йонатановому синові

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатана“.

2 А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав

¹ Беґе-Меллах — долина соли, долина Соляна.

² Едом — Ідумей.

³ В геврейському ориґіналі kohanim — священники.

2 1 М. 32. 13. 18.

2 Цар. 14. 7. 13
Пс. 60. 2.

3 1 Хр. 18. 3

4 5 М. 17. 10

1 Хр. 18. 14. 15

20. 23.

6 8 14

15 18

7 1 Цар. 10. 16.

1 Сам. 18. 3.

9 1 Хр. 18. 9.

16. 1.

10 1 Сам. 17. 22.

йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“

3 І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Бою ласку?“ І сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатана, кривий на ноги“.

4 І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Аммілового сина, в Ло-Деварі.“

5 І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Аммілового сина, із Ло-Девару.

6 І прийшов Мефібошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефібошете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“

7 І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатана, і зверну тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“.

8 А той уклонився й сказав: „Що твій раб, що ти звернувся до такого мертвого пса, як я?“

9 А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана.“

10 І будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш приносити з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефібошет, син пана твого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів.

11 І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефібошет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“.

1 Хр. 9. 40.

3 4. 4. 1 Сам. 20. 14, 15.

4 4.

4 17. 27.

1 Хр. 19. 1-19.

7 19. 29.

3. 25.

1 Сам. 13. 4.

12 А Мефібошет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Ціви, були раби для Мефібошета.

13 А Мефібошет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обидві свої ноги.

Давид побиває аммонітян

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього заправив син його Ганун.

2 І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибули Давидові раби до аммонітського¹ краю.

3 А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителей? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його вивідати, а потім знищити його?“

4 І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одягу на половину, аж до сидіння їх, та й відпустив їх.

5 І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мунки були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“.

6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І аммонітяни послали й найняти Арам²-Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і то-в'ян дванадцять тисяч чоловіка.

¹ Bene Ammon — синів Аммона, аммонітян.

² Арам—Сирія.

7 А коли Давид прочув *про це*, то послав Иоава та все лицарське військо.

8 І повиходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі *були* на полі.

9 І побачив Иоав, що бойовий фронт *звернений* на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх *навпроти* Арама.

10 А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив *навпроти* аммонітян,

11 і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підую допомогати тобі“.

12 Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“

13 А коли Иоав та народ, що *був* із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним.

14 А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авішаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Иоав від аммонітян, і ввійшов до Єрусалиму.

15 А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони *позбиралися* разом.

16 І послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Геламу. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, *був* перед ними.

17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Геламу. А Арам установився *навпроти* Давида, і воював із ним.

18 І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім

сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, *зверхника* війська його, і той там помер.

19 А коли всі царі, підлеглі Гадад'езера, побачили, що вони *побиті* Ізраїлем, то замирилися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

Давидів гріх

І І сталося по році, у час виходу царів *на війну*, то послав Давид Иоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вигубили аммонітян й облягли Раббу. А Давид сидів в Єрусалимі.

2 І сталося надвечір, і встав Давид із ложа свого, і проходжувався на даху царського дому. І побачив він із даху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива.

3 І послав Давид, і запитався про ту жінку. А *посланий* сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттеянина Урії!“

4 І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистоти своєї, і вернулася до свого дому.

5 І завагітніла та жінка. І послала вона, і донесла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“

6 А Давид послав до Иоава: „Пошли мені хіттеянина Урія“. І Иоав послав Урія до Давида.

7 І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Иоава, і про стан народу, і про стан війни.

8 І сказав Давид до Урії: „Иди до свого дому та обмий свої ноги“. І вийшов Урія з царського дому, а за ним понесли гостинця царського.

9 Та Урія спав при вході до царського дому з усіма слугами

1 Хр. 20. 1.

12 Дії 21. 14.

13 21

16 8. 3.

1 М. 18. 4.

пана свого, а до свого дому не пішов.

10 І донесли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти приходиш? Чому ти не пішов до свого дому?“

Суд. 9. 53. 21

11 І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатрах, а пан мій Йоав та раби мого пана таборують на голому полі. А я піді до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? *Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!*“

11 1 Сам. 4. 4.

12 І сказав Давид до Урії: „Позостанься тут і сьогодні, а взавтра я відпущу тебе“. І позоставався Урія в Єрусалимі того дня та дня другого.

13 І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпоїв його. І вийшов він увечорі, щоб покластися на локі своїм разом зо слугами пана свого, а до дому свого не пішов.

14 І сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію.

15 А в листі тому він написав так: „Поставте Урію напереді найтяжчого бою, і відступіте від нього, щоб він був ударений, і помер“.

16 І сталося, коли Йоав обложував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі.

17 І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали *дехто* з народу, із Давидових слуг, і повмирали, також хіттєянин Урія.

18 І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того бою.

19 І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти оповідати цареві про всі справи того бою,

20 і буде, якщо ти розгніваєшся, паря, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що будуть кидати *на вас* з-над муру?“

21 Хто забив був Авімелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка кинула на нього горішнього каменя від жорен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви *близько* підійшли до муру?“ То ти скажеш: Помер також хіттєянин Урія“.

22 І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав.

23 І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були *переможцями* над ними аж до входу в браму“.

24 А стрільці стріляли на твоїх рабів з муру, і померли *дехто* з царевих рабів, а також помер твій раб хіттєянин Урія“.

25 І сказав Давид до посла: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в очах твоїх ця річ, бо меч пожирає то цього, то того. Підсиль війну свою проти міста, та й розвали його! І підбальбрюй його, *Йоава!*“

26 І прочула Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосила за своїм чоловіком.

27 А як минула жалоба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породила йому сина. Та в Господніх очах була злою та річ, що *оце* зробив був Давид.

Божа кара за Давидів гріх

12 І послав Господь Натана до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки були в одному місті, — один заможний, а один убогий.“

2 У замѣжного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої.

3 А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пила, та на лоні його лежала, і була йому як дочка.

4 І прийшов до багатого чоловіка подорожний, та той жалував узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їму для подорожнього, що до нього прийшов, — і він узняв овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов". . .

5 І сильно запалів Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерті¹ той чоловік, що чинить такє.

6 А овечку він оплатить чотирикrotnie, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змілюсердився".

7 І сказав Натан до Давида: „Ти той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помазав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саулової руки.

8 І дав тобі дім твого пана, та жінок пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додаю тобі ще цього та того.

9 І чому ти зневажив Господнє слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттянина Урію вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів.

10 А тепер не відступить меч від твого дому аж навіки за те, що зневажив ти Мене, і взяв

дружину хіттяника Урії, щоб була тобі за жінку.

11 Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жінок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоєму, а він покладеться з жінками твоїми при світлі цього сонця.

12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем".

13 І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!" А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш!

14 Та що ти спонукав зневаження Господа цією річчю, то син твій, народжений тобі, конче помре".

15 І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло.

16 А Давид молив Бога за дитинку, і пістив Давид, і входив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю.

17 І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними хлібом.

18 І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя", то ще вчинить щось лихе".

19 А Давид побачив, що слуги його шепочуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?" А ті відказали: „Померло".

20 І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одягу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонився.

13. 21, 16. 22. 11

3 1 Сам. 2. 36.

24. 10. Пс. 51. 13

5 19. 29.

6 2 М. 21. 37.

7 1 Цар. 20. 40.

9 4 М. 15. 31.

10 13. 11, 28, 18. 15.

1 Сам. 1. 28. 20

¹ Ben mavet — син смерті, дитя смерті, — вартий смерті.

Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліба, і він їв.

21 І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти пістив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та їв хліб?“

22 А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я пістив та плакав, бо казав: Хто знає, *може* Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те?“

23 А тепер, — померло воно. Навщо то я б пістив? Чи зможу ще повернути його? Я підую до нього, а воно не вернеться до мене“ . . .

24 І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вродила сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. І Господь полюбив його.

25 І послав пророка Натана, і той назвав ім'я йому: Єдї'я,¹ ради Господа.

Здобуття Рабби

26 А Йоав воював з Раббію аммонітян, і здобув царське місто.

27 І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббію, і здобув я місто води.“

28 А тепер збері решту народу, і таборуй біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно назване моїм ім'ям“.

29 І зібрав Давид увесь народ, і пішов до Рабби, і воював із нею, та її здобув її.

30 І взяв він корону з голови їхнього царя, а вага її — талант золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою голову. І він виніс дуже багато здобичі з того міста.

31 А народ, що був у ньому, він

¹ Єдї'я — улюбленець Господа.

повиводив, і поклав їх під пільку, і під залізні долота та під залізні сокири, і позаганяв їх до пегельняної печі. І так робив він усім аммонітським містам. І вернувся Давид та увесь народ до Єрусалиму.

Амнон знеславив свою сестру

13 І сталося по тому, — мав Авесалом, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я їй Тамара. І покохав її Амнон, син Давидів.

2 І вболівав Амнон так, що він аж захворів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Амнонові здавалося трудно щось їй зробити.

3 А Амнон мав товариша, а ім'я йому Понадав, син Шім'ї, Давидового брата. І Понадав був чоловік дуже хитрий.

4 І він сказав йому: „Чого ти, царевичу, такий марний щоранку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесалом“.

5 І сказав йому Понадав: „Ляг на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай підкріпить мене хлібом, і нехай зробить на моїх очах ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“.

6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спечє на моїх очах два млинці, і я попоїм з її руки“.

7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорючи: „Іди до дому твого брата Амнона, і приготів йому їжу“.

8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла вона тіста, і замисила, і

1 2

24 Мт. 1. 6.

13. 32, 16. 23,
17. 23. 1 М.
1. 1 Хр. 2.
13.

25 7. 2.

26 5 М. 3. 11
Ер. 49. 2

30 1 Хр. 20. 2.

31 1 Хр. 20. 3.

приготівила на очах його, та й спекла млинці.

9 І взяла вона сковорідку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повиходили від нього всі люди.

10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімнати, і я з'їм із твоєї руки“. І взяла Тамара млинці, що приготівила, та й принесла своєму братові Амнонові до кімнати.

11 І вона принесла до нього, щоб їв, а він схопив її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сестро!“...

12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безчесь мене, бо не робиться так в Ізраїлі! Не роби цієї гідоти“

13 І куди я понесу свою ганьбу? А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі!“...

14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збезчестив її, і лежав із нею...

15 І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“...

16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати.

17 І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Вивженіть оцю від мене геть, і замкніть за нею двері!“...

18 А на ній була квітчаста туніка, бо так завжди вбиралися царські дочки, панні. І його слуга випровадив її назовні, і замкнув за нею двері.

Пов. 2. 12.
Бр. 2. 37.

11 1 М. 39. 12.

12 5 М. 22. 25.

1 М. 24. 50, 22
31. 24.

13 Пов. 30. 8.

1 Сам. 25. 2. 23

18 1 М. 37. 3.

19 А Тамара посипала попелом свою голову, а квітчасту туніку, що була на ній, роздерла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосила...

20 І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома.

21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався!

Кара на Амнона

22 І не говорив Авесалом з Амноном ні про добре, ні про зле, бо Авесалом зненавидів Амнона за те, що той збезчестив сестру його Тамару.

23 І сталося по двох роках, і мав Авесалом стріження овцею у Баал-Хазорі, що при Єфремі, — і Авесалом закликав усіх царських синів.

24 І прийшов Авесалом до царя та й сказав: „Ось у раба твого стріження, — нехай піде цар та раби його з твоїм рабом“.

25 І сказав цар до Авесалома: „Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагословив його.

26 І сказав Авесалом: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амнон!“ І сказав йому цар: „Чого він піде з тобою?“

27 Та Авесалом сильно просив його, і він послав з ним Амнона та всіх царських синів.

28 А Авесалом загадав юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселів на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтеся, — чи

ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“...

29 І зробили Авесаломові юнаки Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вёрхи кожен на мула свого, та й повтікали.

30 І сталося, *були вони ще в дорозі*, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного“...

31 І цар устав, і роздёр шати свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли *при ньому* з роздёртими шатами.

32 І відповів Йонадав, син Шімеї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнон. Бо на наказ Авесалома це було вирішене від дня, як той збезчестив сестру його Тамару.“

33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирати, — бо помер тільки сам Амнон“.

34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось численний народ іде дорогою, що *була* за ним, від боку гори.

35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“.

36 І сталося, як скінчив він говорити, аж ось поприходили царські сини, і підніесли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вельми ревним плачем...

37 А Авесалом утік, і пішов до Талмаї, Амміхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні.

38 А Авесалом утік, і пішов до Гешуру, і пробув там три роки.

39 І перестав цар Давид гніватися на Авесалома, бо він був

зчасом потішений за Амнона, що помер.

Повернення Авесалома до Єрусалиму

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що цареве серце *прихилилося* до Авесалома.

2 І послав Йоав до Текої, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим.“

3 І прийдеш ти до царя, та й скажеш до нього *таке* та слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста.

4 І говорила та текоїтянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможки, царю!“

5 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер.“

6 А в невірності твоєї двоє синів. І посварилися вони обидва в полі, а рятівника між ними не було, — і вдарив один одного, та й убив його.“

7 А ось увесь рід устав на невірницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоємця. І погасять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані ймення, ані нащадків на поверхні землі“...

8 І сказав цар до тієї жінки: „Іди до свого дому, а я накажучу про тебе“.

9 І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“.

10 І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не займе тебе“.

2 Хр. 11. 6.
Рут. 3. 3.

31 1 М. 37. 34.

32 13. 3.

Рут 2. 10.
1 Сам. 25. 24.
2 Цар. 6. 2.

34 18. 29.

1 М. 27. 45.

37 3. 3.

11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мєсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впаде на землю й волосина сина твого!“

12 І сказала та жінка: „Нехай но невільник твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“

13 І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинуватив, бо цар не вертає свого вигнання.“

14 Бо ми кінче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Себе відігнаного.

15 І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той народ настрашив мене. І сказала твоя невілниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невілници.

16 Бо цар вислухає, щоб урятувати свою невілницю з руки того чоловіка, що хоче вигубити мене та мого сина разом із Божого спадку.

17 І сказала твоя невілниця: Нехай станеться слово мого пана царя на вітку мені, бо мій пан цар як Ангел Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“

18 А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про що я спитаю тебе“. І сказала та жінка: „Нехай же говорить пан мій цар!“

19 І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані праворуч, ані ліворуч від

усього, що говорив мій пан цар, бо твій раб Йоав — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невілници всі ці слова.“

20 Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангел, щоб знати про все, що на землі.“

21 І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверни того юнака, Авесалома!“

22 І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословив царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очах твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохання свого раба“.

23 І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесалома до Єрусалиму.

24 А цар сказав: „Нехай він вернеться до свого дому, але обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царського обличчя не бачив.

25 А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвалений, — від стопи ноги його й аж до верху голови його не було в ньому вади.

26 А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжке було волосся на ньому, тому голив його — то важив волосся голови своєї на двісті шеклів царської ваги.

27 І народилися Авесаломові троє синів та одна дочка, а ім'я їй Тамара. Вона була жінка вродлива з вигляду.

Примірення Давида з Авесаломом

28 І сидів Авесалом в Єрусалимі два роки часу, а царського обличчя не бачив.

29 І послав Авесалом до Йоава, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він іще другий раз, та той не хотів прийти.

30 І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, що поруч мого, а в нього там ячмінь, — ідіть і підпаліть його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем.

31 Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нашо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“

32 І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж посилав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гешуру? Добре було б мені ще *лишатися* там. А тепер нехай я побачу царське обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“ . . .

33 І прийшов Йоав до царя, і розповів йому *те*. І покликав він Авесалома, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома. . .

Бунт Авесалома

15 І сталося по тому, і завів собі Авесалом повоза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним.

2 І вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперечку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ І той говорив: „З одного з Ізраїлевих племен твій раб“.

3 І говорив до нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слухні, та в царя нема кому тебе вислухати“.

Суд. 9. 29.

3 2. 3.

1 Сам. 20. 42. 9
33 Лк. 15. 20.

15. 34, 16. 21, 12
17. 23

1 1 Цар. 1. 5.

4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краї, то до мене приходив би кожен чоловік, що мав би суперечку чи судову справу, а я виправдував би його“.

5 І, бувало, коли хто підходив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цілував його.

6 І робив Авесалом, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто приходив на суд до царя. І крав Авесалом серця Ізраїлевих людей!

7 І сталося в кінці сорока літ, і сказав Авесалом до царя: „Піду я та віповню обітницю мою, що я обіцяв був Господеві в Хевроні.

8 Бо раб твій, коли осів був у Гешури в Арам, склав обітницю, говорячи: Якщо Господь справді поверне мене до Єрусалиму, то я буду служити Господеві“.

9 І сказав йому цар: „Іди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону.

10 І порозсилав Авесалом вивідувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуєте сурмлення сурми, то скажете: Запарював Авесалом у Хевроні!“

11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічого не знали.

12 І послав Авесалом *покликати* гіллонянина Ахитофела, Давидового дорадника, з його міста з Гіло, як він мав принести жертви. І був то сильний бунт, і народ все змозжувався з Авесаломом.

13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за Авесаломом“.

14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що *були* з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом.“

Поспішіть відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістрям меча“.

15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере *наш* пан цар, то *при* *тому* твої раби!“

16 І вийшов цар та весь його дім пішки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегти дім.

17 І вийшов цар та весь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку.

18 А всі його слуги йшли перед ним, а *також* усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, ішли перед царем.

19 А цар сказав до гатяннина Іттаї: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з *тим* царем, бо ти чужий та й вигнанець зо свого місця.“

20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди піду, — куди доведеться. Вернися, і забори братів своїх із собою. А *Господь* *учинить* *тобі* милість та правду!“

21 І відповів Іттаї до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в тому місці, в якому буде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“

22 І сказав Давид до Іттаї: „Иди й переїди!“ І перейшов гатяннин Іттаї та всі його люди, та всі діти, що *були* з ним.

23 А весь той Краї плакав ревним голосом, і весь народ переходив. А цар переходив потік Кедрон, і весь народ переходив дорогою до пустині.

24 А ось *йшли* й Садок та всі Левити з ним, що несли ковчега Божого заповіту. І вони поставили Божого ковчега, а Евятар

принісив *цілопалення*, аж поки весь народ не вийшов із міста.

25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх очах, і Він поверне мене, то я побачу Його та мешкання Його.“

26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очах Його“.

27 І сказав цар до священника Садока: „Чи ти бачиш *це* все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімаац та син Евятарів Ионатан, обидва ваші сини *будуть* із вами.“

28 Глядіть, я буду проволікати в степах цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене“.

29 І повернув Садок та Евятар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там.

30 А Давид сходив узбіччям на *гір*у Оливну, та все плакав. А голова його *була* покрита, і він ішов босий. А весь народ, що був із ним, усі позакривали голову свою, і все йшли та плакали...

31 А Давидові донесли, говорячи: „Ахітофел серед зрадників з Авесаломом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“

32 І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хушай у роздертій туніці, а порох на його голові.

33 І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарем.“

34 А якщо вернешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о царю! Я *був* віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаш мені Ахітофелову раду.

35 І чи ж не *будуть* там із тобою

10. 12. 26
16 Суд. 19. 1, 16.
21.

19 18. 2.

1 Сам. 30. 4. 30

17. 14. Іс. 44. 31
25. Рим. 1. 21.

21 14. 11. Рут 1.
16, 17.

23 Ів. 18. 1.

17. 1, 6 ... 34

священики Садок та Евятар? І станеться, — усяку річ, яку ти почуєш із царёвого дому, розповіси священикам Садоківі та Евятарові.

36 Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахімаац у Садока та Йонатан у Евятара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте“.

37 І ввійшов Хушай, Давидів друг, до міста. А Авесалом також увійшов до Єрусалиму.

Давидова втеча

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Ціва, Мефібошетів слуга назустріч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзійнок, і сто літніх плодів, та бурдюк вина.

2 І сказав цар до Циви: „Що це тобі?“ А Ціва відказав: „Ці осли для царського дому на їзду, а хліб та літні плоди — на їду юнакам, а вино — на пиття змученому в пустині“.

3 І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Ціва відказав цареві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дім поверне мені царство мого батька“.

4 І сказав цар до Циви: „Ось тобі все, що в Мефібошета“. А Ціва відказав, уклонившись: „Нехай я знайду ласку в очах твоїх, пане мій царю“.

5 І прийшов цар Давид до Бахуріму, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Шімї, син Герин. Він ішов і все проклинав.

6 І він кидав камінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі лицарі були на правійці його та на лівійці його.

7 І отак говорив Шімї в прокльони своїм: „Іди, іди геть,

кривавий переступнику та чоловіче негідний!

8 Господь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарював ти замість нього. І віддав Господь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“...

9 І сказав до царя Авішай, син Церуї: „Нашо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Підуй я, і зітну йому голову!“

10 А цар відказав: „Що обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Прокляни Давида! А хто скаже: Нашо ти так зробиш?“

11 І сказав Давид до Авішая та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утроби моєї, шукає моєї душі, а що вже *говорити* про цього вениаминівця! Дайте йому спокій, і нехай проклинає, бо так наказав йому *зробити* Господь!“

12 Може зглянеться Господь над мою бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“...

13 І йшов Давид та люди його дорогою, а Шімї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порішив порохом.

14 І прийшов цар та весь народ, що *був* із ним, змучені, і віддихнули там.

Бунтівники в Єрусалимі

15 А Авесалом та весь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахітофел.

16 І сталося, як прийшов аркеянин Хушай, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушай до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“

17 І сказав Авесалом до Хушая: „Це така ласка твоя з приятелем

1 Сам. 26. 8.

37 1 Хр. 27. 33.

1 9. 2. 1 Сам. 25. 18. Ам. 8 1, 2.

4. 8.

3 19. 28.

4 19. 30.

5 1 Цар. 2. 8.

15. 37. 1 Сам. 16 10. 24.

7 2 М. 22. 27.

твоїм? Чому не пішов ти з своїм приятелем?"

18 І сказав Хушай до Авесалома: „Ні, бо кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позостануся."

19 А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я батькові твоєму, так буду й тобі!"

20 І сказав Авесалом до Ахитófела: „Дайте пораду, що маємо робити!"

21 І сказав Ахитófел до Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька, яких він позоставив стерегти дім. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою!"

22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля.

23 А Ахитófелова порада, яку він радив тими днями, *була така певна*, як питати про Боже слово, — така *була* Ахитófелова порада і для Давида, і для Авесалома!

Підготовка до вирішального бою

17 І сказав Ахитófел до Авесалома: „Вибери я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом."

2 І нападуть на нього, а він змучений та слабосилий, і він затремтить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя."

3 І наведу я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого *душі* ти шукаєш, то весь народ буде мати мир!"

4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших."

5 І сказав Авесалом: „Поклич

теж аркеянина Хушай, та нехай послухаємо, що в устах його, — *нехай скаже* також він!"

6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахитófел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти!"

7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахитófел!"

8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлічені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воєн, і не буде почувати з народом."

9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому місці. І коли б сталося, що *хтось* упаде серед них, *нападаючих*, напочатку, а хтобудь почує та скаже: Сталася поразка в народі, який за Авесаломом,

10 а хоча б він і хоробрий, якщо серце — як серце лев'яче, *то* справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрий ті, що з ним."

11 Тому раджу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, багатою як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бою."

12 І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападємо на нього, як падає роса на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьми, що з ним, ані одного."

13 А якщо він збереться до якогось міста, то весь Ізраїль занесе на те місто шнур, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика!"

14 І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушай від ради Ахитófелової!" Бо *це* Господь наказав

15 31

1 Сам. 22. 2.

21 15. 16. 1 Сам. 13. 4.

18. 17.

23 15. 31.

15 31

14

5 15. 34.

зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалому.

15 І сказав Хушай до священників Садбока та Евятара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старším, а я радив так і так.“

16 А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не ночуй цієї ночі в степах пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“.

17 А Понатан та Ахімаац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невольниця й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста.

18 Та їх побачив один юнак та й доніс Авесаломові. І вони обидвоє швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустилися туди.

19 А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано.

20 І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Понатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму.

21 І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“.

22 І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану.

23 А коли Ахітофел побачив, що

16 1 М. 19. 17.

19. 14. 1 Хр. 25
2. 17.

17 1 Цар. 4 9

1 Цар. 2. 7. 27

19 Бг. 2. 4. Суд
5 17 16 1
... Дж. 8. 2

16. 2.

2 М. 18. 21.

15. 19.

21 17

23 Іс. 38. 1.

порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька...

24 А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним.

25 І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амаса був син чоловіка, що ім'я йому Їтра, їзрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері.

26 І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї.

27 І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабби, і Махір, Амміелів син з Йо-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму

28 попринесли постелі, і чаші, і ганчарський посуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і праженого зерна,

29 і меду, і масла, і худобу дрібну, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрагнений у пустині“.

Вирішальний бій. Авесаломова смерть

18 А Давид переглянув народ, що з ним, і настановив над ними тисячників та сотників.

2 І послав Давид народ, — третину під рукою Йоава, і третину під рукою Авішаї, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Іттая. І сказав цар до народу: „Конче підуй також і я з вами!“

3 Та народ сказав: „Ти не підеш! Бо якщо ми справді втечемо, вони не звернуть на нас уваги.

І якщо половина нас помре, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер *буде* ліпше, як *будеш* допомагати нам із міста”.

4 І сказав до них цар: „Що буде добре в очах ваших, зроблю”. І став цар при брамі, а весь народ повиходив за сотнями та за тисячами.

5 А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: „Обережно *будьте* мені з моїм юнаком Авесаломом!” А весь народ чув, як цар наказав усім провідникам про Авесалома. 5 18. 12

6 І вийшов народ на поле навперейми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі.

7 І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими рабами. І була там того дня велика поразка, — *полягло* двадцять тисяч! 14 27

8 І поширився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу помер піс, ніж поїв мек.

9 І спіткнувся Авесалом із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. І підбіг мул під гущавину великого дуба, а його волосья заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг...

10 І побачив *це* один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що вісить на дубі”.

11 І сказав Йоав до чоловіка, що доніс йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі *десять шеклів* срібла та *одного* пояса”.

12 І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй *навіть* тисячу *шеклів* срібла, — не простягну своєї руки на царського сина, бо ми *чули* на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: 12 18. 5.

Збережіть мені *мого* юнака Авесалома!

13 Або коли б я допустівся в душі своїй неправди, — а всяка річ не затіється перед царем! — то й ти став би проти мене”.

14 І сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!” І він узяв три стріли в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий вісив на середині дуба...

15 І оточили *його* десять юнаків, Йоавові збробоші, і вдарили Авесалома, та й убили його...

16 І засурмів Йоав у сурму, а народ повернувся за погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав народ. 16

17 І взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накидали над ним дуже велику могилу з каміння, а весь Ізраїль повтікав кожен до намету свого.

18 А Авесалом узяв був і поставив собі *ще* за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ім'я моє”. І він назвав пам'ятникові *ім'я* на своє ім'я. І звалось його: Яд-Авесалом¹, і *так зветься* він аж до цього дня. 18

Вісники про Авесаломову смерть

19 А Ахімаац, Садоків син, сказав: „Побіжу я й сповіщу цареві, що Господь визволив його від руки його ворогів”.

20 І сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістиш іншого дня. А цього дня не сповістиш тому, що *це ж* царський син помер”.

21 І сказав Йоав до кушита²: „Іди, донеси цареві, щоб ти бачив”. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг.

¹ Яд-Авесалом — рука Авесалома.

² Кушит — етіоплянин.

22 А Ахімаац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай буде, що *буде*! Побіжю й я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо ти побіжиш, мій сину, коли нема *доброї* вістки?“

23 „А нехай буде, що *буде*, — побіжю!“ І той сказав йому: „Біжи!“ І побіг Ахімаац дорогою ривини, і випередив кушита.

24 А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самітний чоловік.

25 І кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А *чоловік* усе йшов та зближався.

26 І побачив вартівник іншого чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самітний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо звісткою!“

27 І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахімааца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і приходить з доброю звісткою“.

28 І кликнув Ахімаац, і сказав до царя: „Мир!“ І вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднесли були руку свою проти мого пана царя!“

29 А цар сказав: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав Ахімаац: „Я бачив велике замішання, коли Йоав посилав царського раба та мене, твогого раба, та я не знаю, що то“...

30 І сказав цар: „Відійди набік, стань отут“. І той відійшов набік та й став.

31 Аж ось приходить кушит. І сказав кушит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні

визволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“.

32 І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакові, воругам мого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“...

Жалоба Давидова

19 І затремтів цар, і вийшов на горішній поверх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“...

2 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалобу по Авесаломові“.

3 І того дня ця перемόга обернулася на жалобу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“

4 І прокрався народ того дня, щоб увійти до міста, як прокравдася народ, засоромлений своєю втечею з бою...

5 А цар закрив своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“...

Повернення Давида

6 І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засоромив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх,“

7 через те, що ти любиш тих, хто тебе ненавидить, і ненавидиш тих, хто тебе любить, бо ж сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми

24 2 Цар. 9. 17.

5 30. 1 М. 37. 2
34

всі сьогодні *були* мертві, то тоді *це* було б любе в очах твоїх . . .

8 А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і *це буде* тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!"

9 І цар устав та й засів у брамі, а всьому наро́дові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!" І похрідився весь народ перед царське обличчя, а Ізраїль пові́-
кав кожен до своїх наметів.

10 І сперечався весь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із країю перед Авесаломом."

11 А Авесалом, якого ми пома́зали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви зволікаєте щоб вернути царя?"

12 І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евія́-
ра, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло *вже* до царя, до його дому."

13 Ви браття мої, ви кість моя та тіло моє! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя?"

14 А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло моє? Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо ти не будеш у мене вождем війська по всі дні замість Йоава!"

15 І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одного чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!"

16 І вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а Юда прийшов до

Гітгалу назустріч цареві, щоб перепроводити царя через Йордан.

17 А Шім'ї, Герин син, Веніамінівець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида.

18 І з ним було тисяча чоловіка з Веніаміна, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцяттеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем.

19 І перейшов порон, щоб перепроводити царський дім та зробити, що *було* добре в очах його. А Шім'ї, Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан.

20 та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Брусалиму, — щоб цар не поклав *це* до серця свого!"

21 Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Ібсипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя!"

22 А Авішай, син Церуї́н, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього пома́зання?"

23 А Давид відказав: „Що вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стасе мені за стану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?"

24 А до Шім'ї цар сказав: „Не помреш!" І записягнув йому цар.

25 І зійшов спіткати царя й Мефівбошет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуся свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром.

26 І сталося, коли прийшов він

8 Ис. 40. 2.

1 Цар. 2. 8.

17

9. 2, 10, 16. 1. 18

9 18. 7.

16. 5.

20

16. 10. Ів. 2. 23

4

14 17. 25. 1 Хр.

11. 11.

1 Цар. 2. 8.

24

9. 6.

25

до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому ти не пішов з мною, Мефівіошете?“

27 А той відказав: „Пане мій царю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий.“

28 Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангел, тому зроби, щоб добре в очах твоїх!

29 Бож хіба весь дім батька мого не був вартий смерті перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед їдців свого столу. І яке ж я маю право скаржитися перед царем?“

30 І сказав йому цар: „Що ти говориш іще *оці* свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділите поле“.

31 І сказав Мефівіошет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром до дому свого!“

32 А гілеадянин Барзіллай зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провести його за Йордан.

33 А Барзіллай був дуже старий, віку восьмидесяти літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже замощна людина.

34 І сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“.

35 І сказав Барзіллай до царя: „Скільки *ще* часу життя мого, що я підї з царем до Єрусалиму?“

36 Я сьогодні віку восьмидесяти літ. Чи можу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, щоб буду їсти та щоб буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співачок? І пощо буде ще раб твій тягарем для свого пана царя?

28 14. 7, 16. 3.

29 9 7, 12. 5

30 16. 4.

Суд. 12. 1. 42

32 1 Цар. 2. 7.

33 17. 27.

34 19. 8

19. 44. 1 Сам. 1
25. 17, 25.
1 Цар. 12. 16.

37 Трохи перейде твій раб із царем за Йордан. І чого цар висвідчує мені оце?

38 Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, *син мій* Кімган перейде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, щоб добре в очах твоїх“.

39 І сказав цар: „Кімган перейде зо мною, а я зроблю йому, щоб миле в очах твоїх. І все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“

40 І весь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце.

41 І перейшов цар до Гітгалу, а з ним перейшов Кімган та весь Юдин народ, і вони перепроводили царя, а також *перейшла* половина Ізраїлевого народу.

42 Аж ось усі ізраїльтяни приїшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепроводили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним?“

43 І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запалився тобі гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми *що* в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“

44 І відповіли ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

Повстання Шева

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Шева, син Біхрі, веніяминівець. І засурмів

він у сурм'ю та й сказав:

„Немає нам частки в Давиді,

і нема нам спадщини у сина Бессеєвого!

Ізраїлю, — усі до наметів своїх!“

2 І пішов кожен ізраїльтянин від Давида за Шевою, сином Біхрі, а юдеянин позостався при своєму цареві від Йордану й аж до Єрусалиму.

3 І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жінок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до дому сторожі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерті, — удівство за життя чоловіка.

4 І сказав цар до Амаси: „Склич мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“

5 І пішов Амас, щоб скликати Юду, та спізнився від означеного часу, про який він умовився.

6 І сказав Давид до Авішай: „Тепер Шева, син Біхрі, зробить нам зло більше від Авесалома. Візьми ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердинних міст, і не щез із наших очей“.

7 І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі.

8 Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амоса вийшов проти них. А Йоав був зодягнений у шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої легко виходив і входив.

9 І сказав Йоав до Амаси: „Чи гарззд тобі, брате мій?“ І Йоав

узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його.

10 А Амас не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вилив нутр'ю його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йоав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі.

11 А один з Йоавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“

12 А Амасу валявся в крові на середині битой дороги. І побачив той чоловік, що весь народ став, то стягнув Амасу з битой дороги на поле, і накинув на нього одяжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав.

13 Як був він стягнений з битой дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі.

14 А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племен до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береян, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним.

15 А Йоавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насипали при місті вала, що стояв на передм'ур'ї. А весь народ, що був з Йоавом, заходився завалити м'ура.

16 І покликкала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“

17 І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невірлиниці!“ А він відказав: „Я слухаю“.

18 І сказала вона, говорячи: „Колись треба було переговорювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу.“

8. 27. 1 Сам. 10
26. 8. 1 Цар
2. 5

3 15. 16. 19. 34.

Екл. 9. 15. 16

9 Пс. 29. 3.

19 Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пощо ти нищиш спадщину Господню?"

20 А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знищу й не вигублю!"

21 Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шева, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самого, й я піду від міста". І сказала та жінка до Йоава: „Ось голову його кинуть тобі через мур!"

22 І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубала голову Шеви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмів у сурм'ю, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоав вернувся в Єрусалим до царя.

23 І став Йоав над усім Ізраїлевим військом, а Беная, син Беоадин, над керетянином та над пелетянином;

24 а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером;

25 а Сева — писарем, а Садок та Евіатар — священиками.

26 А також вірянин Іра був священиком у Давида.

Кара на Саулів рід

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лиця, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дім за те, що повбивав він гів'онітян".

2 І покликав цар гів'онітян та й сказав їм про це. А гів'онітяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку амореянина, а Ізраїлеві сини були присягнули їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх

через свою горливість для синів Ізраїля та Юди.

3 І сказав Давид до гів'онітян: „Що я зроблю вам і чим надолужу, щоб ви поблагословили Господню спадщину?"

4 І сказали йому гів'онітяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі". А він сказав: „Що ви скажете, зроблю вам".

5 І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замисляв на нас, щоб нас винищити, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій границі, —

6 нехай буде нам дано семеро мужа з синів його, і ми повішаємо їх до Господа в Гів'аті Саула, Господнього вибранця". А цар сказав: „Я дам".

7 Та змілосердився цар над Мефівошетом, сином Йонатана, Саулового еміла, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаном, Сауловим сином.

8 І взяв цар двох синів Ріппи, дочкі Аїї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівошета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочки, що вона породила Адріїлові, синові мехолатянина Барзіл-лая,

9 та й дав їх у руку гів'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро разом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли початок жнив ячменю.

10 А Ріппа, дочка Аїїна, взяла веретинце, і простягла його собі на скелі, і була там від початку жнив аж поки не зійшли на них води з неба, і не дала вона спочити на них птаству небесному вдень, а польовій звірині вночі...

11 І було донесено Давидові,

22 2. 28, 18. 16.

4 М. 25. 4.

1 Сам. 31. 10.

1 Сам. 20. 42.

23 8. 16.

24 8. 16. 1 Цар. 4. 6, 5. 28.

3. 7. 1 Сам. 18. 8 19.

1 Єр. 9. 20.

1 Цар. 17. 1.

3 31.

10

що зробила Рішпа, Айіна дочка, Саулова наложниця.

12 А Давид пішов, і взяв кості Саула та кості сина його Понатана від госпóдарів гілеадського Явешу, що викрали були їх із майдану Бет-Шану що їх повісили там филистимляни того дня, коли филистимляни побили Саула в Гіл-боа.

13 І виніс він звідти кості Саула та кості сина його Понатана, і зібрали кості повнаних.

14 І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веніяминівому краї, в Целі, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потóму Бог був ублаганий Краєм.

Перемога над филистимлянами

15 І була ще війна филистимлян з Ізраїлем. І зійшов Давид та з ним слуги його, і воювали з филистимлянами. І змучився Давид.

16 І *був* Ішбі в Нові, що з нащадків Рафи, а вага його списа три сотні шеклів міді, і оперézаний він *був* новою зброєю. І він сказав, щоб забити Давида.

17 Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив филистимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погásiш Ізраїлевого святилища!“

18 І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи.

19 І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлєсемець Елханан, син Яаре, побив гатянину Голіята, — а держак списа його *був*, як ткацький вал.

20 І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що

12 1 Сам. 31. 12.

1 Сам. 17. 40. 21
1 Хр. 20. 7.

1 Хр. 20. 8. 22

Пс. 18. 4-51.

14 24. 25.

11. 18. 3 2

17 18. 3
11. 18. 3 4

18 1 Хр. 20. 4.

19 1 Сам. 17. 7.
1 Хр. 20. 5.

20 1 Хр. 20. 6.

мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі.

21 І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата!

22 Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

Вдячна Давидова пісня про перемогу над ворогами

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні¹ того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долони Саунової.

2 та й сказав:

„Господь моя скеля й твердиня моя,
і для мене Спаситель Він мій!

3 Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній,
Він щит мій і ріг,² Він спасіння моє,
Він башта моя та моє пристановище!

Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля!

4 Я кличу: Преславний Господь,
і я визволений від своїх ворогів!

5 Бо хвилі смертельні мене оточили,
потoki велійяла³ лякають мене.

6 Тенета шеблу⁴ мене оточили,
а пастки смертельні мене понередили!

¹ Це 17 (18)-ий Псалом, за старшим текстом.

² Ріг — гебраїзм: сила.

³ Велійял — хто не визнає установленної поваги світської чи духовної, нечестивий, нісчемний, негідник.

⁴ Шеол — ад, той світ.

- 7 В тісноті своїй кличу до Господа,
і до Бога свого я волаю, —
І Він почує мій голос із храму Свого,
і в ушах Його — зойк мій.
- 8 Захиталась земля й затремтіла,
затряслися й хитались небесні підвалини, —
бо Він запалився від гніву!
- 9 Із ніздер Його бұхнув дим,
з Його ж уст — пожирущий огонь,
запалився жар від Нього!
- 10 Він небо простяг — і спустився,
а хмара густа під ногами Його.
- 11 Усівся Він на херувіма —
й летів,
і явився на вітряних крилах.
- 12 А навколо Себе поклав темряву, *мов* курині,
збір води, густі хмари високі.
- 13 Від блиску, *що був* перед Ним,
запалилось вугілля горюче.
- 14 Господь заgrimів у небесах,
і Свій голос Всевишній подав.
- 15 Він послав Свої стріли та їх розпорів,
послав блискавку й їх побентєжив.
- 16 І показались річища водні,
і відкрились основи вселєної, —
від свāру Твогого, о Господи,
від по́диху вітру із ніздер Його.
- 17 Він послав із високости,
узяв Він мене,
втяг мене з вод великих.
- 18 Він мене врятував від могого потужного ворога,
- від моїх ненавїсників, — бо сильніші від мене вони.
- 19 Напали на мене вони в день нещастя мого, —
та Господь був моїм опертям.
- 20 І на місце широке¹ Він вив мене.
Він мене врятував, — бо впо́добав мене!
- 21 Нехай Господь зробить мені по моїй справедливості,
хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх!
- 22 Бо беріг я дороги Господні,
і від Бога свого я не відступів,
- 23 бо всі Його присуди передо мною,
постанови ж Його, — не вступлюся від них!
- 24 І був я Йому непорбчним,
і стерігся своєї провини.
- 25 І Господь заплатив був мені по моїй справедливості,
за чистотою моею перед очима Його.
- 26 З справедливим Ти справедливо поводи́шся,
із чесним — по-чєсному,
- 27 із чистим — поводи́шся чисто,
а з лукавим — за лукавством його!
- 28 І народ із бід Ти спасаєш,
а очі Твої — на зухвалих,
яких Ти принижуєш.
- 29 Бо світильник Ти, Господи, мій,
і освітить Господь мою темряву!
- 30 Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа,
із Богом своїм проберу́сь через му́р!
- 31 Бог — непорочна дорога Його,

18. 25. Йов 21
22. 30.9 2 М. 24. 17.
Бвр. 10. 27.10 2 М. 19. 16.
20

11 Єв. 28. 14.

12 Пс. 97. 2
18. 21 25

Пс. 119. 105. 29

18 1 Сам. 31. 4.
Пс. 69. 15.¹ Широкість чи широке місце — гебраїм: спасіння, визволення.

- слово Господнє очищене,
щит Він для всіх, хто
вдається до Нього!
- 32 Бо хто Бог, окрім Господа? 32 Іс. 43. 11.
І хто скеля, крім нашого
Бога?
- 33 Бог — сильне моє приста-
новище,
і дорогу мою Непорóчний
вивідував.
- 34 Він чинить ноги мої, як
оленичі,
і ставить мене на висóтах
моїх,
- 35 Мої руки навчає до бою, 35 Пс. 144. 1.
і на рамена мої лука мідя-
ного напинає.
- 36 І дав Ти мені щит спасіння
Свого,
і чинить великим мене Твоя
поміч!
- 37 Ти чиниш широким мій 37 Пс. 26. 1.
крок підно мною, —
і стóпи мої не спіткнóться.
- 38 Женóу я своїх верогів, і
повигóблюю їх,
і не верну́ся, аж поки не
вйнищу їх!
- 39 Я їх повигóблюю й їх по-
трощу́, — і не встануть
вони,
і повпадають під ноги мої.
- 40 Ти ж для бою мене підпе-
різуєш силою,
вáliш під мене моїх воро-
хóбників.
- 41 Поверну́є Ти плечима до
мене¹ моїх ворогів,
моїх ненависників, — й я їх
понищу!
- 42 Озирались вони — та немає
спасителя,
клікали до Господа — і не
відповів їм!
- 43 І я їх зітру́, як той póрох
землі,
як болото на вóлицях — їх
розітру́ й розтончу́ їх!

Рим. 15. 9. 50

- 44 Ти ж від бунту наро́ду мойó-
го мене бережеш,
на гóлову лю́ду мене сте-
реєш,
мені бóдуть служити на-
ро́ди, яких я й не знав!
- 45 Передо мною чужинці під-
лежóються,
на вістку про мене — слух-
ня́ні мені.
- 46 В'януть чужинці,
і тремтять у твердинях
своїх.
- 47 Живий Господь, — і бла-
гословенна будь, Скеле
моя,
і нехай піднесеться Бог ске-
лі спасіння мо́го!
- 48 Бог, що по́мсти за мене дає,
і що народи під мене по-
зни́жував,
- 49 що рятує мене від моїх воро-
гів, —
Ти звеличив мене над по-
вста́нців на мене,
спасаєш мене від насильни-
ка!
- 50 Тому́ то хвалю́ Тебе, Гос-
поди, серед народів,
Імéнно Тво́єму співаю!
- 51 Ти башта спасіння Свої́ого
царя,
і милість вчиняєш Своему
пома́занцеві, —
Давиду й насінню його аж
навіки!"

Останнє Давидове слово

- 23** А оце останні Давидові сло-
ва:
„Слово Давида, сина Єс-
сее́вого,
і слово мýжн високопста́в-
леного,
пома́заного Богом Яково-
вим,
і солодкого піснотворця Із-
раїлевого.

¹ Гебраїзм: вони стали втікати.

2 Дух Господній говóрить в 2 Мт. 22. 43
мені,

а слово Його — на моїм
язику!

3 Сказав Бог Ізраїлів,
Скеля Ізраїлева говорила
мені:

пануючий серед людей, —
справедливий панує у Бо-
жім страху!

4 І він *буде*, як світло поранку
безхмарного,
коли сонце виходить уран-

ці,
як з блиску трава *виросла*
з землі по дощі!

5 Чи мій дім не такий перед
Богом?

Вічного бо заповіта в усьо-
му мені

там укладено — і він сте-
режеться.

бо він усе спасіння моє й усе
іздання!

Хіба Він не дасть, щоб він
виріс?

6 А нечестивий, як терен, від-
кинений.

і вони всі, бо рукою його не
беруть.

7 А хто *хоче* до них доторк-
нутись,

нехай запасється залізом чи
держакom списа.

і на місці своїм огнем бу-
дуть поналені!

Список Давидових лицарів

8 А оце імена Давидових лицарів: Пошев-Башшевет, тахкемо-
нець, голова гвардії, — він ви-
махував своїм держакom одним
разом на вісім сотень побитих.

9 По ньому Елеазар, син Додо,
сина Ахохі, *був* серед трьох лицарів з Давидом. Коли филистим-
ляни зневажали ізраїльтян, що
зібралися там на війну, і повті-
кали всі ізраїльтяни,

10 він устав, та й ударив на
филистимлян, аж змучилася рука
його, і приліпилася рука його до
меча. І зробив Господь велике
спасіння того дня, а народ вер-
тався за ним тільки на грабуван-
ня.

11 А по ньому Шамма, син Аге,
гарарянин. І зібралися филис-
тимляни до Лехи, а там була
ділянка поля, повна сочевиці, а
народ повтікав перед филистим-
лянами.

12 І став він посередині тієї
ділянки та й врятував її, а филис-
тимлян побив. І зробив Господь
велике спасіння.

13 І зійшли троє з тридцяти на-
початку, і прийшли в живнів до
Давида, до твердині Адуллам. А
громада филистимлян таборувала
в долині Рефаїм.

14 Давид же тоді *був* у тверди-
ні, а залага филистимська *була*
тоді в Віфлеємі.

15 І спрагнув Давид та й ска-
зав: „Хто напоїть мене водою з
криниці, що в брамі?“

16 І продерлися ці три лицарі до
филистимського табору, і зачерп-
нули води з віфлеємської крини-
ці, що в брамі. І вони вніесли,
і принесли до Давида, та він не
схотів її пити, — і вилив її для
Господа.

17 та й сказав: „Борони мене,
Господи, чинити таке! *Чи я буду*
пити кров тих мужів, що ходили,
наражаючи життям своїм? І не
хотів він пити її... Оце зробили
три ці лицарі.

18 А Авішай, брат Поава, Це-
руїного сина, — він голова цих
тридцяти. І він вимахував своїм
списом над трьома сотнями, що
побив. І він мав славу серед
тих трьох.

19 Із тих тридцятьох він *був*
найбільше поважаний, і став він

1 Хр. 11. 14. 12

5 2 Сам. 7. 15. 16.

1 Хр. 11. 15. 13

1 Сам. 14. 1. 14
4. 1 Хр. 11. 16

1 Хр. 11. 17 15

1 Хр. 11. 18. 16

20. 20. 1 Хр. 17
11. 19

8 23. 18. 1 Хр. 11. 10.

21 17. 1 Хр. 18
11. 20.

1 Хр. 11. 21. 19

ім за провідника. А до тих трьох не належав.

20 А Беная, син Єгоїдин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середині ями сніжного дня.

21 Також побив він одного єгиптянина, мужа поставного, а в руці цього єгиптянина *був* спис. І зійшов він до нього з києм, і видер списа з руки того єгиптянина, — та й убив його списом його.

22 Оце зробив Беная, син Єгоїдин, і його слава *була* серед тих трьох лицарів.

23 З тих тридцяти він *був* поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради.

24 Асаїл, Іоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеєму;

25 Шамма хародянин, Еліка хародянин,

26 Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин;

27 Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин,

28 Цалмон ахохянин, Магарай нетофатянин,

29 Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, мігів'атянин, сини Веніяминові;

30 Беная пір'ятонанин, Гіддай з Нахале-Гаашу,

31 Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин,

32 Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан,

33 Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин;

34 Еліфелет, син Ахасбаїв, син маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин;

35 Хеїрав кармелянин, Паарай арб'янин,

20 ^{ср. 13. 21.}
1 Хр. 11. 22

11. 3. 39
21 1 Хр. 11. 23.

Хр. 21. 1-28.

1. Хр. 21. 1. 1

22 1 Хр. 11. 24

23 1 Хр. 11. 25.

24 1 Хр. 11. 26.

26 1 Хр. 11. 27
28

30 1 Хр. 11. 31.

34 15 12

ср. 18. 9.

36 Й'аїл, син Натанів, з Цови; Бані гадянин,

37 Целек аммонейнин; Нахарай бееротинин, збрисноша Іоава, сына Церуїного;

38 Іра їтрянин, Гарев їтрянин,

39 Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

Гріх Давидів і кара за нього

24 І знову запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив *сатану* Давида проти них, говорячи: „Іди, перелічи Ізраїля та Юду!“

2 І сказав цар до Іоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих племін від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічть народ, — і я пізнаю число цього народу“.

3 І сказав Іоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та нащо пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“

4 Та цареве слово до Іоава та на військових провідників перемогло. І вийшов Іоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ.

5 І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого боку міста, що *лежить* в середині долини Гаду та при Язері.

6 І прийшли вони до Гілеаду та до краю Тахтім-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидону.

7 І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанейнина, і вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви.

8 І мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти

8

місяців та двадцяти днів до Єрусалиму.

9 І дав Йоав цареві число переліку народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягають меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка.

10 І збентежилося Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“...

11 І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорливця, говорячи:

12 „Иди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“.

13 І прийшов Гад до Давида, і розпівів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гнати-муть, чи теж буде три дні моровиця в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну я Тому, Хто послав мене“.

14 І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблю я! Нехай же впадемо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“...

15 І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка...

16 І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вигубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забаво тепер, попусти свою руку!“ А

Ангол Господній був при тоці євусеянина Аравни.

17 І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого!“...

18 І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господеві жертівника на току євусеянина Аравни“.

19 І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь.

20 І виглянув Аравна, і побачив царя та його слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі.

21 І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього тока, щоб збудувати жертівника для Господа, — і буде стримана зараза від народу“.

22 І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесе жертву, що добре в очах його. Дивися, — ось худоба на цілопалення, а молотілки та ярма — на дроба“.

23 Усе віддає Аравна, о царю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай уподобає Собі тебе!“

24 І сказав цар до Аравни: „Ні, — бо тільки куплю від тебе за ціну, і не принесу дармо цілопалень Господеві, Богові моему“. І купив Давид тока й худобу за срібло п'ятидесяти шеклів.

25 І Давид збудував там жертівника для Господа, і приніс цілопалення та мирні жертви. І Господь був убілаганий для Краю, — і була стримана зараза від Ізраїля.

10 12. 13. 1 Хр.
21. 8.

18. 28

Пс. 106. 30. 21
13 Бр. 24. 10.
29. 17.

1 М. 2. 11. 22

14 1 Хр. 21. 13.

Бр. 46. 25. 23

16 1 М. 6. 6.
1 Сам. 15. 11.
Бр. 42. 10.

21. 14.

25

ЦАРІВ¹

Давидова старість

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одязами, та не було йому тепло.

2 І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“

3 І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаг, і привели її до царя.

4 А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувувала йому, та цар не пізнав її.

Помазання Соломона на царство

5 А Адонія, син Харітін, бундочився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі поїз та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою.

6 А батько його ніколи його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі.

7 І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та з священником Евіатаром, — і вони помагали Адонії.

8 А священник Садок, і Беная, син Егоядин, і пророк Натан, і Шімї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією.

9 І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої,

¹ По-грецькому ця Книга зветься Третя Книга Царів.

1 Єр. 23. 1. Лк. 1. 7.

2 Ест. 2. 2.
1 20. 2 Сам. 12. 1.

2 Сам. 14. 2.

4 1 М. 19. 5.
Мт. 1. 25.

5 2 Сам. 3. 4.
15. 1.

7 2 Сам. 20. 25.
2 Сам. 14. 5.

8 2 Сам. 23. 8.

9 2 Сам. 17. 17.

та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Рогелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських есуг.

10 А пророка Натана, і Бенаю, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав.

11 І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Харітін, а пан наш Давид не знає про те?“

12 А тепер іди, я тобі пораджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломона!

13 Иди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: „Чи ж не ти, пане мій царю, присягнув був своїй невірлиниці, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарював Адонія?“

14 Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду за тобою, і потверджу слова твої.“

15 І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старий, і шунаммітка Авішаг послугувала цареві.

16 І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Що тобі?“

17 І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невірлиниці Господом, Богом своїм: Соломон, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм.“

18 А тепер ось зацарював Адонія, а ти, пане мій царю, не знаєш про те...

19 І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священника Евятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломона не покликав.

20 А ти, пане мій царю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто буде сидіти на троні пана мого царя по ньому.

21 *Інакше* станеться, як спочине¹ пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломон винними¹.

22 І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натан.

23 І донесли цареві, говорячи: „Ось пророк Натан!“ І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі.

24 І сказав Натан: „Пане мій царю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм?“

25 Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія!

26 А мене — я раб твій! — і священника Садок, і Беная, сина Єгоядино, та раба твого Соломона не покликав.

27 Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“

28 А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем.

29 І присягнув цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, —

¹ У габрейському оригіналі лаяке, щепто помре.

19 1. 9. 10.

Неся. 2. 3.
Дан. 2. 4.

1 38

25 2. Сам. 16. 16.

2 Сам. 7. 8. 35

29 2 Сам. 4. 9.

2 Цар. 11. 1. 39
1 Хр. 29. 22.

30 як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“

31 І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“

32 І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садок, і пророка Натана та Беная, сина Єгоядиного“. І поприходили вони перед цареве обличчя.

33 І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадить мого сина Соломона на мою мулицю, і зведіть його до Гіхону.

34 А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурму та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон!

35 Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на моєму троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“.

36 І відповів Беная, син Єгоядин, та й сказав: „Аміль. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя!“

37 Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звеличить трон його над трона пана мого царя Давида!“

38 І пішов священник Садок та пророк Натан, і Беная, син Єгоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повели його до Гіхону.

39 І взяв священник Садок рога оливи із скинії, та й помазав Соломона. І засурмили в сурму, та й

кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“

40 І піднявся за ним весь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу!

Замішання притильників Адонії

41 І почув це Адонія та всі покликані, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Іоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“

42 Це він говорив, аж ось приходить Понатан, син священника Евїятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“

43 І відповів Понатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона!“

44 І послав із ним цар священника Садока та пророка Натана, і Беная, Бгоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську млищу.

45 І помазали його в Гіхоні священник Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули.

46 І Соломон уже засів на троні царства.

47 І також посходилися царські слуги, щоб поблагословити назного пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імені, і нехай звеличить його трон над трона твоєї! І вклонився цар на локні своїм.

48 І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“

49 І затремтіли, і повставали всі покликані, що були з Адонією, і пішли кожен на дорогу свою...

2. 28. 2 М
21. 14.

50

50 А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопівся за роги жертьвіника.

51 І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він схопівся за роги жертьвіника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечем!“

1 Сам. 14. 45. 52

52 І сказав Соломон: „Якщо він буде мужем чесним, ані волосина його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“.

53 І послав цар Соломон, і великий його від жертьвіника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Иди до свого дому!“

Давидів заповіт для Соломона

2 І наблизилися Давидові дні до смерті, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи:

2 „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мужем.“

61. 23. 13

3

3 І будеш ти стерегти накази Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, щоб стерегти постанови Його, заповіді Його, та устами Його й свідчення Його, як писано в Мойсееві Законі, щоб тобі шастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звернешся,

1. 28. 1 М. 12. 4

4 щоб виповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім!

48. 2 Сам. 7. 12..

2 Сам. 3. 27, 20. 5
10.

5 А також ти знаєш, що зробив мені Іоав, син Церуї, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Стеровому. Він побивав їх, і пролив военну

кров у час миру, і поплямив воєнною кров'ю свого пояса, що на стегнах його, та сандали свої, що на ногах його.

6 І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеблу.

7 А синам гілеадянина Барзіл-лая зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом.

8 А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніяминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йордану стрінуги мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем!

9 А тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивині його зведеш у крові до шеблу.

10 І спочив Давид з батьками своїми, і був похований у Давидовім Місті.

11 А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хеврон царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки.

12 І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювання було дуже міцне.

Вигублення Соломонових ворогів

13 І прийшов Адонія, син Гарітін, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прихід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“.

14 І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“

15 І він сказав: „Ти знаєш, що мос було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та

відійшло царство, і досталося моему братові, бо від Господа це сталося йому.

16 А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“

17 І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунамітку Авішаг за жінку“.

18 І сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе цареві“.

19 І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правіці його.

20 І сказала вона: „Одне мале жадання бажую я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі“.

21 І сказала вона: „Нехай шунамітка Авішаг буде дана братові твоєму Адонії за жінку“.

22 І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нащо ти пробиш шунамітку Авішаг для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, старший від мене, і для нього, і для священника Евіятара, і для Поава, Церуйного сина“!...

23 І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай дасть, коли не на душу свою говорить Адонія це слово...“

24 А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“

25 І послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядино сина, — і він уразив його, і той помер...

1 3 17
7 2 Сам. 17. 27.
19. 32. 33.

8 2 36

9 Не. 63. 10

1 1 22
11 2 Сам. 5. 4

2 Сам. 1. 16 23

13 1 Сам. 16. 4.

26 А священникові Евїятарові цар сказав: „Іди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерті,¹ а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчегу Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“.

27 І вигнав Соломон Евїятара, щоб не був священником для Господа, щоб виповнилося слово Господнє, яке говорив у Шіло на дім Ілїїв.

28 А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилявся до Адонїї, а до Авесалома не схилявся. І втік Йоав до Господньої скинії, і схопівся за роги жертівника...

29 І донесено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинії Господньої, і ось він при жертівнику. І послав Соломон Бенаю, Єгоядино сина, говорячи: „Іди, уразї його!“

30 І ввійшов Бенаю до Господньої скинії, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ І передав Бенаю цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“.

31 І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразї його. І поховаєш його, і здіймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька.“

32 І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він уразив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечем, а батько мій Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єтеревого, провідника Юдиного війська.

33 І нехай звернеться їхня кров на голову Йоава та на голову

26 Єр. 1. 1.

27 1 Сам. 2. 31.
32.

28 1 31

29 2. 26. 2 М.
21. 14

32 2. 5.

33 1 М. 9. 6.

насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“.

34 І пішов Бенаю, Єгоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похований у своїм домі в пустині.

35 А цар, замість нього, настановив над військом Бенаю, Єгоядино сина, а священника Садока цар настановив замість Евїятара.

36 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди.“

37 І буде того дня, як ти вийдеш і перейдеш потік Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров твоя буде на голові твоїй!“

38 І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій.“ І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів.

39 І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, ґатського царя. І донесли Шім'ї, говорячи: „Ось раби твої в Ґаті!“

40 І встав Шім'ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Ґату.

41 А Соломонові донесено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Ґат і вернувся.

42 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ, що я чув.“

43 І чому ти не додержувався Господньої присяги та наказу, що я наказав був тобі?“

¹ Гебраїзм: вартий смерті.

44 І сказав цар до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробив ти Давидові, батькові моєму. І поверне Господь твоє зло на твою голову.

45 А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“.

46 І цар наказав Бенаї, Єгоядиному синові, і той вийшов і вразив його, — і він помер. І царство зміцніло в Соломоновій рупі.

*Соломон просить у Бога
мудрости*

3 І посвоївчися Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму.

2 Та народ приніс жертви на пагірках, бо не був *ще* збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів.

3 І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він приніс жертви та кадив на пагірках.

4 І пішов був цар до Гів'ону, щоб приністи там жертви, бо то найбільший пагірок. Тисячу цілопалень приніс Соломон на тому жертовнику.

5 У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічному сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“

6 А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом Своім Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотою серця з Тобою. І зберіг Ти йому

ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня.

7 А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу.

8 А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту.

9 Дай же Своему рабові серце¹ розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізняти добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“

10 І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ.

11 І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити,

12 то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі.

13 А також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою *й не буде* нікого серед царів усе життя твоє.

14 А якщо ти ходитимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продовжу дні твої!“

15 І прокинувся Соломон, аж ось — *це* був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг.

¹ У біблійній мові „серце“ часто—центр розуму

Єр. 1. 6, 7

4. 20

2 Хр. 1. 10

1 7. 8. 9. 24 11

2.

2 Хр. 1. 11

2 Хр. 1. 12

Мт. 6. 33

3 М. 26. 3.

5 9. 2. Мт. 7

8

1 М. 40. 20.

6 1. 48.

Соломонів суд

16 І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. 16 Єр. 2 1

17 І сказала одна жінка: „Прощу, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі.

18 І сталося третього дня по породі моїм, і породила теж оця жінка. А ми були разом, нікого чужого в домі з нами не було, тільки двоє нас було в домі.

19 А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього.

20 І встала вона серед ночі, і взяла мого сина від мене, — а невістниця твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм... 2 35

21 І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! І придivilася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“.

22 А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так сперечались вони перед царем. 1 Сам. 20. 24. 6

23 І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий“.

24 І сказав цар: „Подайте мені меч!“ І принесли меч перед цареве обличчя.

25 І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвоє, і дайте половину одній, а половину другій!“

26 І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прощу, пане мій, дайте їй немовлятку живим, а забити — не забивайте його!“... А та каже:

„Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“...

27 А цар відповів та й сказав: „Дайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!“

28 І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

Соломонові помічники

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем.

2 А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник.

3 Еліхорев та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахілудів, канцлер.

4 А Беная, Ёгоядин син, — над військом, а Садок та Евятар — священники.

5 А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів.

6 А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною.

7 А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування.

8 А оце їхні імена: Бен-Гур в Єфремових горах,

9 Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану.

10 Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хефру.

11 Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку.

12 Баана, Ахілудів син — Таа-нах і Мегіддо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Їзреелу,

від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму.

13 Бен-Гевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мід'яним засувом.

14 Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі.

15 Ахімаац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку.

16 Баана, Хушаїв син, в Асирії та в Бе-Алоті.

17 Йосафат, Паруахів син, в Іссахарі.

18 Шім'ї, Елин син, — у Веніяміні.

19 Гевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Ога, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї.

20 Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо багатоті. Вони їли й пили та тішилися!

Спокійне царювання Соломона

5 А Соломон панував над усіма царствами від Річки¹ аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони принесли дари та служили Соломонові по всі дні його життя.

2 І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів² ішничної муки, а шістдесят корів ішної муки.

3 Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім бленя, і сарни, і антилопи та ситих гусок.

4 Бо він панував по всій цій

13 1 Хр. 2 23

3 М. 26. 5. 5
2 Цар. 18. 31.

2 Хр. 49. 25. 6

5 - 7

Мих. 1 1. 8

Пс. 139. 18. 9

20 3. 8 1 М. 13 16

Пс. 88 1. 89 11

1 Езр. 2 1
2 Хр. 9 26

3 5 М. 14. 5. 10. 1. 6. 14

1 39 15

стороні Річки від Тіфсаху та аж до Азії над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо.

5 І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона.

6 І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців.

7 І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостатці ні в чому.

8 А ячмєню та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього.

9 І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця¹ — як пісок, що на березі моря.

10 І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту.

11 І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахїтського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було *славне* серед усіх людей навколо.

12 І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було тисяча й п'ять.

13 І говорив він про дерева, від кедру, що на Лівані, й аж до ієбну, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про риб.

14 І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

15 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на

¹ Річка — це річка Ефрат.

² Кор — 364 літри.

¹ Серце в біблійній мові — центр розуму.

місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні.

Умова Соломона з Хірамом про будову Господнього дому 2 Хр. 2. 9. 25

16 І послав Соломон до Хірама, 16 2 Хр. 2. 2
говорячи:

17 „Ти знаєш мого батька Дави- 3. 12. 5. 9. 26
да, що не міг він збудувати дому
для Імени Господа, Бога свого,
через війни, що оточували його,
аж поки Господь не віддав їх,
ворсгів, під стіни ніг його.

18 А тепер Господь, Бог мій,
дав мені відпочинок навколо,
нема противника, і нема злого
випадку.

19 І ото я маю на думці збуду- 19 2 Сам. 7. 13.
вати дім Імени Господа, Бога мо- 4. 6. 28

го, як Господь говорив був моему
батькові Давидові, кажучи: Син
твій, якого дам замість тебе на
трон твій, він збудує той дім для
Ім'єння Мого.

20 А тепер накажи, і нехай зі-
тнуть мені кедри з Лівану, а раби
мої будуть із рабами твоїми, а в
нагороду за твоїх рабів я дам тобі
все, що скажеш, бо ти знаєш, що
серед нас немає нікого, хто вмів
би стинати дерева, як сидоняни“.

21 І сталося, як почув Хірам 21 2 Хр. 2. 10.

Соломонові слова, то дуже зрадів
та й сказав: „Благословенний Гос-
подь сьогодні, що дав Давидові
мудрого сина над цим великим
народом!“

22 І послав Хірам до Соломона, 2 Хр. 3. 1. 1
говорячи: „Почув я про те, про
що посилав ти до мене. Я вико-
наю все бажання твоє, що до дерева
кедрового та дерева кипарисового.
63. 40. 1 . . .
Дн 7. 47. 06.
21 9

23 Мої раби снується із Лівану 23 2 Хр. 2. 15.
до моря, а я їх поскладаю в плоті,
і відправляю морем аж до місця, про
яке пошлеш мені звістку, і по-
розбиваю їх там, і ти забереш. А
ти виконаєш моє бажання, — дати
хліба для мого дому“.

24 І давав Хірам Соломонові
дерева кедрові та дерева кипарі-
сові, — усе за бажанням його.

25 А Соломон давав Хірамові
двадцять тисяч корів пшениці, —
живність для дому його, та два-
дцять тисяч корів товченої оливи.
Так давав Соломон Хірамові рік-
у-рік.

26 26 А Господь дав Соломонові
мудрість, як обіцяв був йому. І
був мир між Хірамом та між Соло-
моном, і обидва вони склали умову.

27 А Соломон зібрав данину ро-
бітників зо всього Ізраїля, і була
та данина — тридцять тисяч чоло-
віка.

28 І він послав їх до Лівану,
по десять тисяч на місяць, напере-
міну: місяць були вони на Лівані,
два місяці — у домі своїм; а Адоні-
рам *дсглядав* над робітниками.

29 І було в Соломона сімдесят
тисяч тягарових носіїв та вісім-
десят тисяч ламачів у горах,

30 окрім трьох тисяч і трьох
сотень керівників, що настановив
Соломон над працею, — вони пра-
вили над народом, що робили пра-
цю.

31 І цар наказав, і вони ламали
велике каміння, каміння дороге,
щоб закласти дім із тесаного камін-
ня.

32 І їх отесували будівничі Со-
ломонові й будівничі Хірамові та
гівляни, і наготували дерева та
каміння на збудування храму.

Соломонів храм Господіві

6 І сталося, року чотирисотого
й вісімдесятого по виході Із-
раїлевих синів з єгипетського
краю, четвертого року Соломоно-
вого царювання над Ізраїлем,
місяця зівя, почав він будувати
той храм для Господа.

2 А той храм, що цар Соломон

збудував для Господа, — шістьдесят ліктів довжина його, а двадцять — ширина його, а тридцять ліктів — вишина його.

3 А притвір перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно широкости храму, десять ліктів ширина його перед храмом.

4 І зробив він для храму прозори вікна, широкі знадвору й вузькі всередині.

5 А до стін храму збудував він прибудівку навколо, зо стінами дому навколо храму та найсвятішого, і поробив бічні кімнати навколо.

6 Додішня прибудівка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширина її, а третя — сім ліктів ширина її, бо він дав навколо храму знадвору виступи, щоб не тримати їх у стінах храму.

7 А храм, коли був будований, будувався з викінченого камена з каменоломні, а молотки та сокира, всяке залізне знаряддя не було чути в храмі, коли його будували.

8 Вхід до середньої бічної кімнати був з правого боку храму, а крученими сходами входили до середньої, а з середньої — до третьої.

9 І збудував він той храм та й покінчив його. І покрив він храм дошками та брусками кедрових дерев.

10 І збудував він прибудівку на весь храм, — п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кедровими деревинами.

11 І було Господнє слово до Соломона, говорячи:

12 „Цей храм, що ти будуєш, — якщо ти ходитимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Мої заповіді, щоб ними ходити, то Я виповню на тобі Своє слово, яке

Я говорив був батькові твоєму Давидові.

13 І пробуватиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого народу“.

14 І збудував Соломон той храм та й скінчив його.

15 І побудував він стіни храму зсередини з кедрових дощок, від підлоги храму аж до стін стропу покрив усередині деревом, а підлогу храму покрив кипарисовими дошками.

16 І збудував тих двадцять ліктів стін з-заду храму з кедрових дощок, від підлоги аж до стін стропу, і це збудував йому зсередини за девіра, за Святес Святих.

17 А той храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром.

18 А на кедрині всередині храму була різьба огірків та відкритих квітів. Усе — кедрина, камінь був невидний.

19 А найсвятіше він приготував усередині храму, щоб дати туди ковчега Господнього заповіту.

20 А середина найсвятішого двадцять ліктів довжина, і двадцять ліктів ширина, і двадцять ліктів вишина його, і він покрив його ширим золотом, і також покрив кедрового жертовника.

21 І Соломон покрив той храм зсередини ширим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгами, та покрив його золотом.

22 І весь храм він покрив золотом аж до кінця всього храму і всього жертовника, що при найсвятішому, покрив золотом.

23 І зробив у найсвятішому двох херувімів з оликового дерева, — десять ліктів вишина його.

24 І п'ять ліктів одне крило херувіма, і п'ять ліктів друге крило херувіма; десять ліктів від

кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила.

25 І десять ліктів *був* і другий херувим, — одна міра й один вид обом херувимам.

26 Височина одного херувима — десять ліктів, і так і другого херувима.

27 І дав він тих херувимів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крило одного *однієї* стіни, а крило другого херувима торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила.

28 І він покрив херувимів золотом.

29 А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувимів і пальм та розкритих квітів, зсередини та від зовнішньої частини.

30 А підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини.

31 А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дерева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні.

32 І двос дверей *були* з оливкового дерева, і на них були пороблені різьби херувимів і пальм та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувимів та ті пальми.

33 І так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні.

34 А двос дверей *були* з кипарисового дерева. Дві частини одних дверей та дві частини других дверей були рухомі.

35 І повіризував на них херувимів і пальми та розкриті квіти, і покрив золотом, вікутим по різьбі.

36 І збудував він унутрішній двір, — три ряди тесаного каменя

та ряд стятого кедрового брусся.

37 Року четвертого був заложений храм Господній, у місяці зів,

38 а року одинадцятого, у місяці *бул*, — він місяць восьмий — був закінчений той храм до всіма речами його та за всіма планами його. І він будував його сім років.

Дім царя Соломона

7 А свій дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчив увесь свій дім.

2 І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширина його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кедрових стовпів, а кедрові брусся — на стовпах.

3 І покритий він був кедріною звérху на бічних кімнатах, що на сорока й п'яти стовпах, *по* п'ятнадцять на ряд.

4 А лутків було три ряди, вікно до вікна три рази.

5 А всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з порігами, а навпроти — вікно до вікна три рази.

6 І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжина їх та тридцять ліктів ширина їх, і *інші* сіни перед ними, і стовпи, і причілок даху.

7 І зробив він троніву залю, де судив, залю судову, і покрив кедріною від підлоги до стелі.

8 А його дім, де жив, на іншому дворі, зсередини сіней, був *такий*, як та робота. І зробив він дім для фарабової дочки, яку взяв Соломон, — як ті сіни.

9 Усе це з дорогого каміння, тесаного за мірою, обрізаного пилкою зсередини та іззовні, і від основи аж до стелі, а іззовні аж до великого двора.

10 А заснований він був на дорогих каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів.

11 А згори — дорогі каміння, тесані за мірою, та кедріна.

12 А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стятого кедрового бру́сся; *те саме* й для внутрішнього двору Господнього храму та для сіней храму.

Прикраси Господнього храму

13 І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, —

14 це син однієї вдови, з племені Нефталимового, а батько його — тирянин, що робив на міді. І був він наповнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу.

15 І він відлив два мідяні стовпів, — вісімнадцять ліктів височина одного стовпа, а шнур дванадцяти ліктів оточив би його; *такий і* стовп другий.

16 І зробив він дві маковіці, щоб дати на верхі тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї маковіці, і п'ять ліктів височина маковіці другої.

17 А на тих маковіцях, що були на верхах стовпів, *було* мереживо плетеної роботи *та* шнурки роботою ланцюжків, — сім на маковіці одній і сім на маковіці другій.

18 І поробив він ті стовпів *так*, що два ряди гранатових яблук *були* навколо на одному мереживі, щоб покрити маковіці, що на верху; і так зробив і маковіці цругій.

19 А маковіці, що на верху тих стовпів, *були* зроблені *як* лілєї, на чотири лікті, у притворі.

20 І маковіці на обох стовпах

2 Хр. 3. 17. 21

2 Цар. 25. 17. 23

2 Цар. 4. 2

14 2 М. 3. 1. 3

2 Цр. 2. 13

2 Цр. 4. 2. 24

2 Хр. 4. 4. 25

15 Єр. 52. 21.

2 Цар. 25. 17.

2 Хр. 4. 2. 26

також звёрху, навпроти вінукани, що з боку мерёжива. А тих гранатових яблук — двісті, рядами навколо на маковіці другій.

21 І поставив він ті стовпи до притвору храму. І поставив він правого стовпа, і назвав ім'я йому: Яхін; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я йому: Боаз.¹

22 А на верху стовпів — зроблено *як* лілєї. І була скінчена робота стовпів.

23 І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височина його. А шнур на тридцять ліктів оточив би його навколо.

24 А здолу на краях його отбчували його *подобі* огірків, *по* десяти у лікті, — вони оточували море навколо. *Було* два ряди тих огірків, вилитих при литті його.

25 Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звёрху, а ввесь зад їх — до нутра.

26 А грубина його — долоня, а край його подібні до краю келиха, як квітки лілєї. Містило воно дві тисячі батів.²

27 І зробив він десять мідяних підстав, — чотири лікті довжини однієї підстави, і чотири лікті ширини її, а три лікті вишина її.

28 А оце робота підстави: у них ліштви, а ті ліштви поміж прутами.

29 А на ліштвах, що між прутами, леві, воли та херувими. А на прутах — звёрху підніжки, а під левами та волами — китиці, зроблені розбілистими.

30 І чотири мідяні кола для

¹ Яхін — пехай поставить міцно. Боаз — йому сила.

² Бат — 36,4 літри.

однієї підстави та мідяні бси. А на чотирьох рогах — їхні рамена, під мідницею — рамена литі, з кожного боку китиці.

31 А гірло його — з нутра маковиці й вище лікоть; а гірло круглясте, роботи підпалка, лікоть і півлікті; і також на гірлі його різьби, а рамено їх квадратове, не круглясте.

32 І чотири ті кола були під лиштвами, а осі колес — у підставі. А вишина одного кола — лікоть і півлікті.

33 А робота тих кіл — як робота кола возового; їхні бси, і їхні обіддя, і їхні шийці, і їхні маточини — усе лите.

34 І чотири рамена на чотирьох рогах однієї підстави; з підстави *виходили* рамена її.

35 А на верху підстави *було* округле навкілля, півлікті вишини; а на верху підстави ручки її та лиштва її з неї.

36 І він повірізував на табличках ручки її та на лиштвах її херувимів левів та пальми, на кожному вільнім місці, та китиці навколо.

37 Як це, він зробив десять підстав, — лиття одне, міра одна, одна робота для них усіх.

38 І зробив він десять мідяних умивальниць, — сорок батів мала кожна вмивальниця; чотири лікті кожна вмивальниця; одна вмивальниця на одній підставі, *так* для десяти підстав.

39 І дав ті підстави — п'ять на боці храму з правиці, і п'ять на боці храму з лівиці його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полудня.

40 І поробив Хірам умивальниці й лопатки та кропильниці. І покінчив Хірам робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові *для* храму Господнього:

41 два стовпи та дві голівки маковиць, що на верху стовпів, і два мерезжива на покритті двох голівок маковиць, що на верху стовпів;

42 і чотири сотні гранатових яблук для двох мерезжив, — два ряди гранатових яблук для одного мерезжива, на покритті обох голівок маковиць, що на верху стовпів;

43 і підстави — десять, і вмивальниці — десять;

44 і одне море, і воли — дванадцять під морем;

45 і гóрнята, і лопатки, і кропильниці та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — *усе* виполірувана мідь.

46 На Йорданській рівнині повідивав їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном.

47 І порозоставляв Соломон усі ці речі: через дуже велику *многоту* їх не була справджена вага міді.

48 І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жéртівника, і золотого столá, що на ньому хліб показний,

49 і свічник, — п'ять з правиці та п'ять з лівиці, перед найсвятішим, *зо* широго золота; і квітки, і лямпади, і щипчики, — з золота;

50 і миски, і ножиці, і кропильниці, і ложки, і лопатки, — золото шире; і чопі для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото.

51 І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повніс освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

48

48

50

Перенесення ковчега

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізраїлевих старших та голів племен, керівників *батьківських* домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон.

2 І були зібрані до царя Соломона всі ізраїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий.

3 І поприходили всі Ізраїлеві старші, а священники понесли ковчега.

4 І понесли вони Господнього ковчега, і скинію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понесли їх священники та Левити.

5 А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися при ньому, *були* з ним перед ковчегом, і принесли в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многість не була вона ані записувана, ані лічена.

6 І внісли священники ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів.

7 Бо херувими простягали крила над місцем ковчегу, і затінювали херувими над ковчегом та над його держакami звёрху.

8 А ті держакі були довгі, і голівки тих держаків були видні з святині перед найсвятішим, а зназівні не були видні. І вони там аж до цього дня.

9 У ковчезі не було *нічого*, тільки дві камінні табличці, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був *заповіта* з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського країю.

10 І сталося, як священники виходили з святині, то хмара наповнила Господній храм.

2 АР. 5. 1-15

2 М. 40. 35

11 І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила Господній храм!

2 АР. 6. 1-11

Ис. 18. 10. 12. 12

Соломонове благословення

12 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що *Він* пробуватиме в мряці.

13 Будуючи, я збудував оцей храм, на оселю Тобі, місце Твого пробування на віки“!

14 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв.

15 І він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю *тепер* виконав, говорячи:

16 Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав *Собі* міста зо всіх Ізраїлевих племен, щоб збудувати храм на пробування Мого Імення там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом.

17 І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Імення Господа, Бога Ізраїля.

18 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Імення Мого, ти зробив добре, що було тобі *це* на серці.

19 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стегон твоїх, — він збудує цей дім для Імення Мого!

20 І виконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Імення Господа, Бога Ізраїлевого.

10 М. 8. 15

2 М. 20. 1. 21

21 І встановив я там місце для

ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського краю.”

Соломонова молитва

22 І став Соломон перед Господнім жертовником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг руки свої до неба та й сказав:

23 „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорі та на землі долі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем.

24 Ти додержав Своєму рабові, Давидові, батькові моему, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня.

25 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба, Давида, мого батька, те, що говорив був йому, каючи: Не буде в тебе перевороту перед лиця Мого нікому з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої будуть держатися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм.

26 А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своему Давидові, моему батькові.

27 Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм той, що я збудував?

28 Та Ти зглянешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій молитися перед лицем Твоїм сьогодні,

29 щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай

буде Ім'яння Моє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці!

30 І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почуєш на місці Свого пробування, на небесах, — і почуєш, і простиш.

31 Як згрішить людина проти свого ближнього, і вимагатимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жертовник у цьому храмі,

32 то Ти почуєш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — осудиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і всправедливиш праведного, щоб віддати йому за його справедливістю.

33 Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звернуться до Тебе, і будуть славити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благати Тебе в цьому храмі,

34 то Ти почуєш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам.

35 Коли замкнеться небо й не буде дощу, бо прогрішались Тобі, то коли знову вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і від гріха свого відвернуться, бо Ти будеш їх впокорити, —

36 то Ти почуєш на небесах, і простиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своему народові на спадщину.

37 Голод коли буде в Краю, морівця коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде,

30

2 Хр. 6. 12-39

22 2 М. 9. 33,
17. 11.

25 1 Хр. 22. 10,
2 Сам. 7. 12-15

27 Дії 7. 49, 47.
24. Іс. 66. 1.

29 2 М. 20. 24.

30 Хр. 12. 1.
2 М. 28. 22
Пс. 78. 50

37

коли його ворог стане тіснити його в краї міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, —

38 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почує рану свого серця, і простягне руки свої до цього храму,

39 то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і простиш, і зробиш, і даси кожному за всіма його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх людських синів,

40 щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на повёрхні землі, яку Ти дав батькам нашим.

41 Також і чужинця, що він не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ім'єння Твого, —

42 бо почують і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про витягнене рамено Твоє, — і прийде він і помолиться в цьому храмі,

43 Ти почуєш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував.

44 Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ім'єння Твого,

45 то почуєш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд!

46 Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на

38 8. 22.

3 М. 26. 40. 47

41. Неем. 1. 6.

Пс. 106. 6.

Дан. 9. 5.

39 1 Сам. 16. 7.

Пс. 139. 1

Іс. 46. 15

Ів. 2. 24

Дії 1. 24

43 Іс. 56. 7

5 М. 4. 20.

51

2 М. 19. 5

5 М. 9. 26. 29.

53

45 8. 28.

46 2 Хр. 6. 36.

Пр. 20. 9. Пс.

137. 3.

них, і віддаси їх ворогові, а їхні полонителі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького,

47 і коли вони прийдуть до розуму в краї, куди взяті в неволю, і повернуться, і будуть благати Тебе в краї полонителів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожні чинили, були ми винні;

48 і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краї ворогів своїх, що їх поневолити, і помоляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого,

49 то Ти почуєш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд.

50 і пробачиш Своему народові, щоб вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонителів їхніх, і вони зміцосердяться над ними,

51 бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутничої печі, —

52 щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб прислухуватися до них, коли вони кликатимуть до Тебе.

53 Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти виводив наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!"

54 І сталося, як Соломон скінчив цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертовника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба.

55 І встав він, і поблагословив усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом:

56 „Благословенний Господь, що дав мир Своему народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово з всіх Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея.

57 Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас,

58 щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставів Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам.

59 І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день.

60 щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого!

61 І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!

62 А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем.

63 І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що приносив для Господа: двадцять і дві тисячі худоби великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини.

64 Того дня цар освятив середину двору, що перед храмом Господнім, бо приготівив там цілопалення й хлібну жертву та лій

мирних жертв, бо мідяний жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв.

65 І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день.

66 Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своему рабові Давидові та Своему народові Ізраїлеві.

Друге з'явлення Господа Соломонові

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити,

2 то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гів'оні.

3 І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятити той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Моє там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні.

4 А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх,

5 то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде перевodu

56 Єр. 21. 45.
Мт. 5. 18.

2 Хр. 7. 8. 65

2 Хр. 7. 10. 66

2 Хр. 7. 11–22.

60 2 М. 4. 5.
29.

29 2 М. 12. 3
5

63 2 Хр. 7. 5
Пс. 25. 21. 4

64 2 Хр. 7. 7.
2. 4. 8. 25.
2 Сам. 7. 12.

нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні.

6 Якщо ж справді відвернетеся ви та ваші сини від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм,

7 то Я винищу Ізраїля з верхніх земель, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ім'ення Свого, відкину від лиця Свого. І стане Ізраїль за приповідку та за посміховище серед усіх народів!

8 І храм цей найвищий, — кожен, хто прохідтиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому?...
9 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонилися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!"

Ще про Соломонові будування

10 І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два дом, храм Господній та дім царський,

11 а Хірам, цар тирський, достав Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожен бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галїл.

12 І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобались йому вони.

13 І він сказав: „Що це за міста, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав їм'я їм: Край Кавулу,¹

6 Єр. 23. 16.

Єр. 16. 10. 16

7 5 М. 4. 26, 18.
19. 28. 37.
Єр. 44. 15, 69.
12.

2 Хр. 8. 5. 17

8 5 М. 29. 23.
Єр. 22. 8, 49.
17. Плач 2.
15.

7. 2. 10, 19. 19

Єр. 16. 10. 21

10 2 Хр. 8. 1.

3 М. 25. 39. 22

12 2 Хр. 8. 2.

3. 1.

і так вони зветься аж до цього дня.

14 І послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота.

15 А оце наказ тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегїдо, і Гезеру.

16 Фараон, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханаанейнина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочки, Соломонові жінки.

17 І вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Ділішнього,

18 і Баалата, і Тамара¹ в пустині того краю,

19 і всі міста на запаси, що були Соломонові, і міста на колесниці, і міста на верхівці, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалімі та на Ливані, та в усьому Краї панування його.

20 Увесь народ, що позостався з аморейн, хїтїян та перїзїян, хївїян та євусїян, що вони не з Ізраїлевих синів,

21 їхні сини, що були позоставлені по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли вигубити, — то взяв їх Соломон за поборівих працівників, і так є аж до цього дня.

22 А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — вояки, і його раби, і провідники його, і старші над трьома, і провідники над його колесницями та його верхівцями.

23 Оце приставлені провідники, що були над Соломоною роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили народом, який робив на праці.

24 Тільки фараїнова дочка ввійшла з Давидового Міста до

¹ Читаний текст (крї) дає Тадмор, а писаний (крїв) — Тамар. Пор. 2 Хр. 8.4.

¹ Капул — в'язниця.

свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Міліб.

25 І приніс Соломон три рази річно цілопалення та мирні жертви на жертівнику, що збудував Господеві, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. І викінчив він той дім.

26 І цар Соломон наробив кораблів в Едіон-Гевері, що при Елоті на березі Червоного моря в едомському краї.

27 І послав Хірам кораблями своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими.

28 І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

Цариця Шеви в Соломона

10 А цариця Шеви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла випробувати його загадками.

2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблюдами, що несли пахощі, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її.

3 І Соломон вияснив їй усі її слова, — не було речі, незнаній цареві, якої не порішив би він їй.

4 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував.

5 І їжу столу його, і мешкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одяги, і напої його, і цілопалення, що він приніс у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти!

6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість.

7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина: ти перевищив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула!

8 Щасливі люди твої, щасливі очі твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість!

9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навіки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“

10 І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахощів та дорогого каміння. *Більш уже ніколи* не приходило так багато, як очі пахощів, що цариця Шеви дала цареві Соломонові!

11 І також Хірамові кораблі, що довозили золото з Офіру, спроваджували з Офіру багато алмугового дерева та дороге каміння.

12 І поробив цар з алмугового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. *Ніколи* не приходило так *багато* алмугового дерева, і не бачено аж до цього дня!

13 А цар Соломон дав цариці Шеви на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її.

Соломонове багатство

14 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота.

15 окрім того, *що приходило* від купців та з торгівлі ходячих, та

8. 34. Лк. 10. 8

26 22. 49. 2. Хр. 8. 17

28 10. 11. Пс. 45. 10

2 Хр. 9. 1-12.

1 Пс. 78. 2.
Мт. 12. 42.
Лк. 11. 31.

9. 28.

11

2 Хр. 9. 13-28.

від усіх царів Арабії та краєвих намісників.

16 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутюго золота, — шість сотень *шеклів* золота йшло на одного щита,

17 та три сотні щитів менших із кутюго золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу.

18 І зробив цар великого трона зо слонов'ї кісти, і покрити його щирим золотом.

19 У трона *було* шість ступенів; а голова в трона кругляста позади його та поруччя з того й з того *боку* при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях.

20 І дванадцять левів стояли там на шости ступенях із того й з того *боку*. По всіх царствах не було так зробленого!

21 І весь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — шире золото, нічого із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось.

22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі разом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довозили золото, і срібло, і слонов'ю кість, і мавп, і пав.

23 І став цар Соломон найбільшим від усіх зємних царів, щодо багатства та щодо мудрости.

24 І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце.

25 І вони принесли кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, і зброю, і пахощі, коні та мули, — із року в рік.

26 І назбирав Соломон колесниць та верхівців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та з царем в Єрусалимі.

1 Хр. 27. 28. 27
2 Хр. 1. 15.

16 14. 26.

5 М. 17. 16. 28
2 Хр. 1. 16.

17 9. 19.

1 Хр. 1. 17. 29

5 М. 25. 1. 5 М. 1
17. 17

2 М. 34. 16. 2

21. 25. Ест. 1. 3
18.

23 1 Хр. 1. 1
Мт. 12. 42.

2 Цар. 23. 13. 5

26 4. 26. 2 Хр.
1. 14.

27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, як каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі!

28 А коней, що *були* в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за *встановлені* гроші.

29 І входила й виходила колесниця з Єгипту за шість сотень *шеклів* срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят. І так вони вивозили *все це* своєю рукою для всіх царів хітійських та царим сирійським.

Соломонів гріх та кара за нього

І А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидоніанок, хітїянок,

2 із тих народів, що *про них* Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилили ваші серця до своїх богів“. До них прихилився Соломон коханням.

3 І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце.

4 І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида.

5 І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомо, гідотою аммонітською.

6 І робив Соломон зле в очах Господніх, і не *йшов* певно за Господом, як його батько Давид.

7 Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гідоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гідоти аммонських синів.

8 І так він зробив для всіх своїх

чужинних жінок, що кадили та приносили жертви для своїх богів.

9 І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся,

10 і наказував йому про цю річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь.

11 І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові.

12 Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його!

13 Та всього царства Я не відберу, — одне плем'я Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав”.

Заколотники проти Соломона

14 І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі.

15 І сталося, коли Давид був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі.

16 Бо шість місяців сидів там Йоав та весь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі.

17 І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем.

18 І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому

дім та призначив йому утримання, і дав йому землю.

19 І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси.

20 І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів.

21 І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я піду до свого Краю!”

22 А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого краю?” Та той сказав: „Ні, таки конче відпусти мене!”

23 І поставив Бог йому, Соломонові, за противника *це й* Резона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'єзера, царя Цови, свого пана.

24 І зібрав він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до Дамаску, й осіли в ньому, і панували в Дамаску.

25 І був він противником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, *а це* окрім того лиха, що *чинив* Гадад. І бривид він Ізраїлем, і запанував над Сирією.¹

Новий цар — Єровоам

26 А Єровоам, син Неватів, ефремівель, із Череди, а ім'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв він руку на царя.

27 А оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Мілло, і поправив пролім у Місті Давида, свого батька.

¹ Арам — Сирія.

9 3. 5.

1 М. 18. 3.

11 13. 21.

1 М. 30. 25.

2 М. 4. 18.

12 12. 29.

15 2 Сам. 8. 14.

2 Хр. 13. 6. 26

28 А той муж Єровоам *був* відважний. І побачив Соломон цього юнака, що він роботящий, і призначив його над усіма носіями Йосиного дому.

29 І сталося того часу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на дорозі шілояннин Ахійя, пророк. Він був одягнений в нову одіж, й обидва вони *були* самі на полі.

30 І схопив Ахійя за ту нову одежу, що *була* на ньому, та й подер її на дванадцять кусків.

31 І сказав він до Єровоама „Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віддираю царство з Соломонової руки, і дам тобі десять племен.

32 А одне плем'яно буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих племен.

33 *Це* тому, що вони покинули Мене і вклонялися Астарті, сидонській богині, і Кемосові, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид.

34 Та не візьму Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по всі дні життя його ради раба Давида, що Я вибрав його, який додержував заповідів Моїх та постанов Моїх.

35 І візьму Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племен.

36 А синові його дам одне плем'яно, щоб позоставався світильник рабові Моєму Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Моє Ім'я.

37 А тебе Я візьму, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає

душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем.

38 І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля.

39 І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“.

40 І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерті.

41 А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“.

42 А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, *було* сорок літ.

43 І спочив Соломон зо своїми батьками, і був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.¹

Зацарювання Рехав'ама

12 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем.

2 І сталося, що *це* почув Єровоам, Неватів син, коли *був* іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам у Єгипті.

3 І поспали й покличали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи:

¹ Гербеєське Рехав'ам (широкий народ), і грецьке і церковно-слов'янське Роккам.

4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер polegши жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“.

5 А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ.

6 І радився цар Рехав'ам з старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“

7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому народові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“.

8 Та він відкинув раду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним.

9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегши ярмо, що твій батько наклав був на нас“.

10 І говорили до нього ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізинець грубіший за стігна мого батька!“

11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я додам до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“

12 І прийшов Єровоам та ввесь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“.

4 1 Сам. 8. 11–18.

11. 31.

1 М. 31. 14.
2 Сам. 20. 1.
Пр. 15. 1.

15

13 І цар жорстоко відповів народові, і відкинув раду старших, що радили йому.

14 І він говорив до них за радою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я додам до вашого ярма. Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“...

15 І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб справдилося слово Його, яке говорив був Господь через шіло-нянина Ахійю до Єровоама, Неватого сина.

16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи:

„Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Єссей!“

До наметів своїх, о Ізраїлю!
Познай тепер дім свій, Давиде!“...

І пішов Ізраїль до наметів своїх.

17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарював Рехав'ам.

18 І послав цар Рехав'ам Адонірама, що був над даниною, та ввесь Ізраїль закидав його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму.

19 І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від цього відпав, і так є аж до цього дня.

20 І сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоам, то послали й покликали його на збори, та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племені.

Рехав'амове царювання

21 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та

2 Хр. 11. 1... 21

Веніяминове племёно, сто й вісім-десять тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові.

22 І було Боже слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи:

23 „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й Веніяминовому, і решті народу, говорячи:

24 Так говорить Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом.

Єровоам відпадає від Господа

25 І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла.

26 І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вернеться царство до Давидового дому!

27 Якщо народ цей буде ходити до Єрусалиму, щоб приносити жертви в Господньому домі, то вернеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вернуться до Рехав'ама, царя Юдиного“.

28 І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Добить вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, б́гги твої, що вивели тебе з єгипетського краю“.

29 І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані.

30 І була та річ на гріх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану.

31 І зробив він жертвнє місце на

пагірку, і настановив священників з усього народу, що не були з Левієвих синів.

32 І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приносив жертву на жертвнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб приносити в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священників пагірків, що поробив.

33 І приносив він жертви на жертвнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого виймислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підійшов до жертвника, щоб покадити...

Божий чоловік із Юди

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при ж́ртвнику, щоб кадити.

2 І кликнув чоловік Божий при ж́ртвнику за словом Господнім і сказав: „Ж́ртвнику, ж́ртвнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі народиться син, Посія ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священників пагірків, що на тобі кадять, і кості людські спаляться на тобі.“

3 І дасть він того дня чудо, говорячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей ж́ртвник розпадеться, і висиплється попіл, що на ньому!“...

4 І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до ж́ртвника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку свою від ж́ртвника, говорячи: „Схопи́ть його!“ І всохла рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе...

5 А ж́ртвник розпався, і попіл висипався з ж́ртвника, за тим

24 2 Хр. 11. 4.

Кол. 2. 23. 33

25 Суд. 8. 17.

2 Цар. 23. 16. 2
Іс. 45. 1

28 2 М. 32. 8.

Мт. 12. 10. 4

29 Єр. 48. 13.

31 2 Хр. 11. 15,
13. 9.

чудом, що дав Божий чоловік за словом Господнім...

6 А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостив лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вернеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостивив Господнє лице, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим...

7 І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі діра!“

8 А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не ввійду я з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води в цьому місці!...

9 Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вернешся дорогою, якою пішов!“

10 І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу.

11 А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповіли йому про весь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповіли їх своєму батькові.

12 І промовив до них їхній батько: „Де ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди.

13 І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осіддали йому осла, і він сів на нього.

14 І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“.

15 І сказав він до нього: „Иди

зо мною до дому та з'їж хліба!“

16 А той відказав: „Не можу вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому місці!“

17 Бо було мені сказано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією дорогою, якою ти йшов!“

18 А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, каючи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він їсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду!

19 І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду . . .

20 І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його.

21 І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говорячи: „Так сказав Господь: Тому, що був ти неслухняний Господнім наказам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій,

22 і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — *то* не ввійде твій труп до гробу батьків твоїх!“...

23 І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому проробкові, що він вернув його.

24 І той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кинений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі...

25 Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, киненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старий пророк.

26 І почув *про це* той пророк,

6 2 М. 8 4

Неем. 6. 12. 18

9 1 Кор. 5. 11.

10 Мт. 2. 12.

20. 36.

24

що вернув його з дороги, та й сказав: „Ще той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“.

27 І сказав він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осідлали.

28 І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла.

29 І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старий пророк до міста, щоб оплакати та поховати того.

30 І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“

31 І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помру, то поховайте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кості!“

32 Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертовником, що в Бет-Елі, та над усіма жертвничовими місцями на пагірках, що в містах самарійських.“

33 По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священиком пагірків.

34 І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вигублення, і на винищення з-над поверхні землі.

Кара за Єровоамів гріх

14 Того часу заслаб Авія, Єровоамів син

2 І сказав Єровоам до своєї

жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло, — ото там пророк Ахія, який говорив про мене, що я *буду* царем над цим народом.“

3 І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що буде хлопцеві“.

4 І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до Шіло, і ввійшла до Ахіївого дому. А Ахія не міг бачити, бо очі йому стемніли через його старість.

5 І Господь сказав до Ахії: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабий. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдавтиме чуку“.

6 І сталося, як Ахія почув шарудіння ніг її, як вона входила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому то ти вдаєш чуку? А я посланий до тебе з твердою звісткою.“

7 Іди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм народом, Ізраїлем,

8 і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував заповідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх,

9 і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовванів, щоб гнівити Мене, а Мене ти відкинув геть,

10 тому ось Я наведу лихо на Єровоамів дім, і вигублю в Єровоама *навіть* те, що мочить на стіну, невідьляника й вільного в

Гр. 19. 1.

1 М. 27. 1, 48. 4
10

29 Гр. 22. 18.
1 М. 42. 7. 5

31 1 М. 47. 30.
2 Цар. 6. 32. 6

32 2 Цар. 23. 17.
18.
11. 29. 7

Іс. 38. 3.
33 12. 31 8

34 12. 30.
14. 15. Гр. 2.
27. 32. 33. 9

15. 29. 21. 21. 10
2 11. 30. 31. 12.
15

Ізраїлі, і вимету позостале по Єровоамовім домі, як вимитається сміття, аж не зостанеться нічого.

11 Померлого в Єровоама в місті поїдять пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь.

12 А ти встань, іди до свого дому. Як ноги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець.

13 І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховать його, бо він — один в Єровоама ввійде до гробу, бо тільки в ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого.

14 А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вигубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер?

15 І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-надії хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа.

16 І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля¹¹.

17 І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірції. Як вона входила до порога дому, то той хлопець помер...

18 І поховали його, й оплакував його весь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю.

19 А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

20 А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав.

Кара за Рехав'амів гріх

21 А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племін, щоб покласти там Своє Ім'я. А ім'я його матері: аммонітка Наама.

22 А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівили Його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили.

23 І також вони будували собі жертовники на пагірках, і стовпів, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим деревом.

24 І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гідоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя.

25 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим.

26 І позабирав він скарби Господнього дому та скарби дому царéвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був.

27 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому.

28 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігуни носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів.

29 А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

30 А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні.

31 І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований зо своїми батьками в Давидовому

2 Хр. 12. 13. 21

11 21. 24.

Суд. 3. 7. 23
2 Цар. 16. 4

14 15. 29.

5 М. 23. 18. 24
2 Цар. 21. 2. 1115 Суд. 3. 7.
2 Цар. 17. 23.2 Хр. 12. 2. 25
11. 40.

2 Хр. 12. 9. 26

16 12. 30.

2 Хр. 12. 10. 27

19 2 Хр. 13. 2, 13.

2 Хр. 12. 15. 29

15. 6. 30

2 Хр. 12. 16. 31

Місті. А ім'я його матері — аммонітянка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

Царі: Авійям, Аса, Йосафат, Баша та Надав

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям.

2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка.

3 І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида.

4 Бо Господь, Бог його, ради Давида дав йому світильник в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим.

5 Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хитянина Урії.

6 А війна між Рехав'омом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його.

7 А решта Авійямових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом.

8 І спочив Авійям зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Асá.

9 А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Асá, цар Юдин.

10 І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка.

11 І робив Асá добре в Господніх очах, як батько його Давид.

12 І вигнав він блудодіїв із

краю, і повикидав усіх божевільних поробили були їхні батьки.

13 І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив *права* бути царицею, бо вона зробила була ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон.

14 А пágірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні.

15 І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд.

16 А війна точилася між Асоном та між Башою по всі їхні дні.

17 І пішов Башá, цар Ізраїлевий на Юду, і будував Раму, щоб не дати *нікому* від Аси, царя Юдиного, виходити та входити.

18 І взяв Асá все срібло та золото, позостале в скарбницях храму Господнього та до дому царєвого, та й дав його до руки своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гаддада, сина Тавримонна, сина Хезіонного, сирійського царя, що сидів у Дамаску, говорячи:

19 „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“.

20 І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Іїїона, і Дана, і Авелу Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову.

21 І стався, як Баша *це* почув, то перестав будувати Раму, і осівся в Тірці.

22 А цар Асá закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинніси каміння Рами та її дерево, що з нього будував був Баша. І цар Асá

Одн. 13-17

2 Хр. 15-16

12 Хр. 15-17

22-33 2 Мр.

15-17

22 Хр. 13-14

2 Хр. 15-18

2 Хр. 16-17

4-11-16

2 Цар. 12-18

5 2 Сам. 11-27

12-9

20-34

7-14-29

8 2 Хр. 13-23

2 Цар. 15-29

2 Хр. 16-17

Ср. 31-9

12-14-23

збудував з того Веніяминуву Геву.

23 А решта діл Аси та вся лицарськість його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він заслаб був на свої ноги.

24 І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Посафат.

25 А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Аси, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки.

26 І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив *теж* у гріх Ізраїля.

27 І змовився на нього Баша, син Ахіїї, з Іссахарового дему, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон.

28 І бив його Баша в третьому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього.

29 І сталося, як зацарював він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба пророка Ахіїю.

30 А за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівив Господа, Бога Ізраїлевого.

31 А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

32 А війна точилася між Асбію та між Башією, Ізраїлевим царем, по всі дні їх.

33 Третього року Аси, царя Юдиного, зацарював Баша, син

23 2 Хр. 16. 11.
12

16. 19. 26.

16. 7.
24 2 Хр. 16. 13

14. 7. 15. 30.

15. 29.

26 16. 19. 26. 31.

14. 11.
27 16. 9.

29 14. 10.

16. 1.

31 16. 5, 14, 20.
27.

15. 27. Дан.
5. 4.

2 Цар. 9. 31.

Ахіїїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки.

34 І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

Царі: Баша, Ела, Зімірі та Омрі

16 І було Господнє слово до Єгү, Хананієвого сина, про Башу, говорячи:

2 „Тому, що Я підніс тебе з пороку, і настановив тебе володарем над Моїм народом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою дорогою та вводив у гріх народ Мій, Ізраїля, щоб гнівити Мене гріхами їх,

3 то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина.

4 Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“.

5 А решта діл Баші, і що він зробив був, і лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

6 І спочив Баша зо своїми батьками, і був похований в Тірці, а замість нього зацарював син його Ела.

7 І було слово Господнє через пророка Єгү, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що кїв він у Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дім, що Він побив його.

8 Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки.

9 І змовився на нього його раб Зімірі, провідник пологів полесень. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом у Тірці,

10 то прийшов Зімірі й убив

його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього.

11 І сталося, як він зацарював та сів на його троні, *то* він вибив увесь Башин дім, — не позо-
ставив *навіть* того, що мочить на стіну, ані рідних його, ані друзів його.

12 І вигубив Зімір увесь Башин дім, за словом Господа, що про-
мовляв був до Баші через пророка Єгу,

13 за всі гріхи Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили *самі*, і що вводили в гріх Ізраїля, щоб гнівiti Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гідобами.

14 А решта діл Елі та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

15 У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зімір в Тірці *на* сім день, коли на-
рід облягав филистимський Гіб-
бетон.

16 І прочув народ, що облягав, таке: „Змівився Зімір та й убив царя!“ І весь Ізраїль настан-
овив царем над Ізраїлем Омрі, провідника війська, того дня в таборі.

17 І підняйся Омрі та весь Ізраїль із ним із Гіббетону, і об-
лягли Тірцу.

18 І сталося, як побачив Зімір, що місто здобуте, то ввійшов до палацу царєвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер.

19 за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля.

20 А решта діл Зімір та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

21 Тоді Ізраїлів народ поділив-
ся пополювині: половина народу
була за Тівні, Гінатового сина,
щоб настановити його царем,
половина — за Омрі.

22 Та був сильніший народ, що
стояв за Омрі, від народу, що *був*
за Тівні, Гінатового сина. І по-
мер Тівні, а зацарював Омрі.

23 У році тридцятому й першо-
му Аси, царя Юдиного, над Із-
раїлем зацарював *на* дванадцять
літ Омрі. У Тірці царював він
шість років.

24 І купив він від Шемера гору
Шомерон¹ за два таланти срібла,
і забудував гору, і назвав ім'я
міста, яке збудував, іменем пана-
тиєї гори: Шомерон.¹

25 І робив Омрі зло в Господніх
очах, і чинив зло *більше* від усіх,
хто *був* перед ним.

26 І ходив він усією дорогою
Єровоама, сина Неватового, та в
гріхах його, якими вводив у гріх
Ізраїля, щоб гнівiti Господа, Бо-
га Ізраїля, гідобами своїми.

27 А решта діл Омрі, що робив
він, та лицарськість його, яку він
чинив був, — ото вони написані в
Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

28 І спочив Омрі з своїми бать-
ками, і був похований у Самарії.
А замість нього зацарював його
син Ахав.

Цар Ахав

29 Ахав, син Омрі, зацарював
над Ізраїлем у році тридцятому й
восьмому Аси, царя Юдиного. І
царював Ахав, син Омрі, над Ізра-
їлем у Самарії двадцять і два роки.

30 І робив Ахав, син Омрі, зло
в Господніх очах *більше* від усіх,
хто *був* перед ним.

31 І було йому мало ходити в
гріхах Єровоама, Неватового си-
на, — і він узяв за жінку Єзавель.

¹ Шомерон — Самарія.

дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому.

32 І він поставив жертівника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні.

33 І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, *більше* від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним.

34 За його днів Хііл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшим своїм Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навіиного сина.

Пророк Ілля

17 І сказав тішб'янин Ілля, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Пого я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“

2 І було до нього слово Господнє, говорячи:

3 „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потоці Керіті, що навпроти Йордану.

4 І станеться, — будеш ти пити з потоку, а крукам наказав я годувати тебе там“.

5 І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану.

6 А круки приносили йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечорі, а з потоку він пив.

7 І сталося на кінці днів, і висох потік, бо в краю не було дощу.

8 І було Господнє слово до нього, говорячи:

32 Суд. 6. 25.
2 Цар. 3. 2,
10. 27.

Лк. 4. 26.
33 Суд. 3. 7.

Пов 31. 17.
34 Єр. 6. 26.

18. 10.

1 2 Сам. 21. 1.
Лк. 4. 25.
Як. 5. 17.

4 17. 9.

Мт. 10. 40, 41. 15

Суд. 11. 12.
Ів. 2. 4.

9 „Устань, іди до Сарепти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“.

10 І він устав та й пішов до Сарепти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрова одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені трохи води до посудини, й я нап'юся“.

11 І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“

12 А та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калача, а тільки повну пригорщу вboroшна в дзбанку та трохи ол іїв горняті. А оце я назбираю дві *полінці* дров, і підү, і приготівлю це собі та синові своєму. І з'імо ми, — та й помремо“ . . .

13 І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочатку зроби мені з того малого калача, і винесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш потім.

14 Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів:

Дзбанок муки не скінчиться,

і не забракне в горняті олії

аж до дня, як Господь дасть дощу

на поверхню землі“.

15 І пішла вона, і зробила за словом Іллі, і їла вона й він та її дім *довгі* дні, —

16 „дзбанок муки не скінчився, і не забракло в горняті олії“, за словом Господа, що говорив через Іллію.

17 І сталося по тих пригодах, — заслав був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка, аж духу не позосталося в ньому.

18 І сказала вона до Іллі: „Що

тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!""...

19 І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в гóрницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку.

20 І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові, що я в неї мѣшкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“

21 І витягся він тричі над дитиною, і клікав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вернеться душа цієї дитини в неї!“

22 І вислухав Господь голоса Іллі, і вернулася душа дитини в неї, — і вона ожила...

23 І взяв Ілля дитину, і зніс її з гóрничі додóбу, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“

24 І сказала та жінка до Іллі: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

Ілля винищує Ваалових пророків

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Іллі третього року, говорячи: „Іди, покажися до Аха́ва, а Я дам дощ на поверхню землі“.

2 І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод.

3 І покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний.

4 І сталося, коли Єзавель¹ вигублювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою.

5 І сказав Ахав до Овдія: „Іди

19 2 Цар. 4. 10.

21 2 Цар. 4. 34.

23 Лк. 7. 15. Ів. 4. 51. Евр. 11. 35.

24 2 Сам. 7. 28

1 Як. 5. 18
18. 3.

3 18. 12.

2 Цар. 3. 14. 15

по Краю до всіх водних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позоставимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“...

6 І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою.

7 І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане мій Іллі?“

8 А той відказав йому: „Я. Іди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!“

9 А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене?“

10 Як живий Господь, Боже мій, — немає народу та царства, що туди не посилав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсягав те царство та той народ, що знайдуть тебе.

11 А тепер ти говориш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля!

12 І станеться, я підї від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І приїдї я, щоб донести Ахаву, а коли він не знайде тебе, то вб'є мене. А раб твій боїться Господа від своєї молодости.

13 Чи ж не було сказано панові моєму те, що зробив я, коли Єзавель побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою?

14 А тепер ти кажеш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, і він мене вб'є!“...

15 Та Ілля відказав: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед

¹ Izevel, a zevel — сміття.

Пого лицем, — сьогодні я покажуся йому!”

16 І пішов Овдій назустріч Ахаву, та й доніс йому *те*. І пішов Ахав навпроти Іллі.

17 І сталося, коли Ахав побачив Іллі, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непокоїш Ізраїля?”

18 А той відказав: „Не я нещасливив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотримання Господніх заповідей, та й ти пішов за Ваалами.

19 А тепер пошли, збери до мене на гору Кармел усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що їдять зо столу Єзавел”.

20 І послав Ахав по всіх Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на гору Кармел.

21 І підійшов Ілля до всього народу й сказав: „Чи довго ви будете скакати на двох галузках? Як що Господь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!” Та не відповів йому народ *ані* слова.

22 І сказав Ілля до народу: „Я сам позоста́вся Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка.

23 І нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони виберуть собі одного бичка, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дрів, а огню не покладуть. І я приготую одного бичка, і дам на дрів, а огню не покладу.

24 І ви покличте ім'я бога вашого, а я покличу Ім'я Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!” І відповів той народ та й сказав: „Це добре слово!”

25 І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одного бичка, і приготуйте перші, бо ви

численніші, і покличте ім'я свого бога, а огню не покладете”.

26 І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й кинули Ваалове ім'я від ранку й аж до полудня, говорячи: „Ваале, почув нас!” Та не було *ані* голосу, *ані* відповіді. І скакали вони біля жертовника, що зробили.

27 І сталося опівдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильнішим, бо він бог! Може він роздумує, або відлучився, або в дорозі! Може він спить, то прокинеться!”

28 І стали вони кликати голосом сильнішим, і коблїся, за своїм звичаєм, мечами та ратищами, аж лилася з них кров.

29 І сталося, як минувся південь, то вони пророкували аж до *часу* принесення хлібно́ї жертви, — та не було *ані* голосу, *ані* відповіді, *ані* слуху...

30 І сказав Ілля до всього народу: „Підійдіть до мене!” І підійшов увесь народ до нього, а він поправив розбитого Господнього жертовника.

31 І взяв Ілля дванадцятро ка́мїня, за числом пле́мєн синів Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраїль буде ім'я твоє!”

32 і збудував із того ка́мїня жертовника в Ім'я Господнє, і зробив ро́ва, площею на дві саті насіння, навколо жертовника.

33 І наклав дров, і зарізав бичка та й поклав на дрівках.

34 І він сказав: „Напо́вни́ть чотири ві́дри води, і нехай виллють на пілопалення та на дрів”. І сказав: „Повторіть!” І повторили. І сказав: „Зробіть утрете!” І зробили втрете.

35 І потекла вода навколо жертовника, а також рів напо́внився водою.

18 24

26

18 2 Хр. 15. 2.

5 М. 32. 37.

27

19 Суд. 3.

18 27. Єр.

41 5.

28

21 Суд. 6. 31.

17. 1. 2.

34

36 І сталося в час принесення хлібної жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні пізнають, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твоїм словом.“

37 Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізнає цей народ, що Ти — Господь, Бог, і Ти обернеш їхнє серце назад!“

38 І спав Господній огонь, та й поже́р цілопалення, і дрова, і каміння, і порошок, і вилизав воду, що в рові...

39 І побачили *це* всі люди, та й попада́ли на обличчя свої й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“

40 І сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втече з них!“ І похапали їх, а Ілля звів їх до потоку Кішон, та й порізав їх...

41 І сказав Ілля до Ахав: „Увійди, їж і пий, бо ось чути шум дош!“

42 І пішов Ахав, щоб їсти та пити, а Ілля зіійшов на верхів'я Кармелу, і нахилився до землі, і поклав обличчя своє між свої коліна.

43 І сказав він до свого хлопця: „Вийди, подивися в напрямі моря!“ І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічого“. Та він відказав: „Вернися сім раз!“

44 І сталося сьомого *разу*, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня людська, підіймається з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зійди, і не затримає тебе дощ.“

45 І сталося по недовгому часі, і потемніло небо від хмар, і *зірвався* вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на *воза*, та й відправився в Ізреел.

46 А Господня рука була на

Іллі. І він оперезав свої стegna, та й побіг перед Ахавом аж до самого Ізреелу.

Ілля та Єлсей

19 А Ахав доніс Єзавелі все, що зробив був Ілля, і все *те*, що він повбивав усіх пророків мечем.

2 І послала Єзавель послання до Іллі, говорячи: „Отак нехай зроби́ть мені бо́ги, і так нехай дода́дуть, якщо цього часу звавтра я не зроблю душі твоєї, як зроблено душі кожного з них!“

3 І побачив він *це*, і встав та й пішов, боя́чийсь за душу свою. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хлопця.

4 А сам пішов пустинню, дорогою одного дня, і сів під одним ялівцем, і зажадав собі смерті, і сказав: „Добить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“...

5 І поклався він, і заснув під одним ялівцем. Аж ось Ангол діткнувся його та й сказав йому: „Устань та попо́йж!“

6 І глянув він, аж ось у його головах калач, *спечений* на вугіллі, та дзбанок води. І він їв та пив, і знову поклався.

7 І вернувся Ангол Господній удруге, і діткнувся його та й сказав: „Устань, попо́йж, бо дорога тяжка перед тобою.“

8 І він устав, і попоїв та напився. І він ішов, підкріплений тією їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорів.

9 І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чого ти тут, Ілле?“

10 А той відказав: „Я був дуже горливи́й для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали

18. 40. Об. 2. 1
20.

37 Ів. 17. 3, 21.
2. 23. 2

38 3 М. 9. 24.

Пов. 7. 16 4
Пов. 4. 3

41 1 Сам. 4. 14.
1. 12 Ів. 21. 9 5

19. 13. 9

45 Яс. 5. 18.

19. 14. Рим. 11. 3 10

жертівники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“.

11 А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось переходитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гори та скелі ламає. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь.“

12 А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий лагідний голос“.

13 І сталося, як почув це Ілля, то закрити своє обличчя плащем своїм, та й вийшов, і став у входа печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чого ти тут, Ілле?“

14 А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертівники твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“.

15 І сказав до нього Господь: „Иди, вернися на свою доріжку на Дамаську пустиню. І прийдеш, і поміжеш Хазаїла на царя над Сирією.“

16 А Егу, Німшієвого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісея, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе.

17 І станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вб'є Егу, а хто втече від меча Егу, того вб'є Єлісей.

18 А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі коліна, що не схилилися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“.

19 І пішов він ізвідти, і знайшов Єлісея, Шафатового сина, а

11 2 М. 33. 22.
Пов. 38. 1 Дії.
2. 2.

12 Ік. 9. 61.

19. 19.

12 Пов. 4. 16.

13 19. 9.

14 19. 10.

11 11. 12. 3
1 Сам. 17. 10

16 2 Цар. 9. 2. 3

Ез. 24. 16.

18 Рим. 11. 4

2 Цар. 5. 7.

він оре. Дванадцять запрягів перед ним, а він при дванадцятому. І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща.

20 І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілую я батька свого та свою матір, — та й підую за тобою!“ А той відказав йому: „Иди, але вернися, бо що я зробив тобі?“

21 І вернувся він від нього, і взяв запряга волів та й приніс його в жертву, а ярмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

Війна Ахава з Бен-Гададом

20 А Бен-Гадад, цар сирійський, зібрав усе своє військо та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесниці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї.

2 І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста,

3 та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гадад: Срібло твоє та золото твоє — моє воно, а жінки твої та сини твої, ці найліпші, — мої вони“!

4 І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій царю! Твій я та все, що має!“

5 І знову вернулися ті послы та й сказали: „Так сказав Бен-Гадад, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло своє, і золото своє, і жінок своїх, і синів своїх.“

6 А ввввтра цього часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешукують дім твій та дом твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накладуть свої руки, та й заберуть“...

7 І скликав Ізраїлів цар усіх

старших Краю та й сказав: „До-відайтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жінок моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“.

8 І сказали до нього всі старші та весь народ: „Не слухай, і не погódжуєся!“

9 І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моему панові цареві: Усе, про що послав ти до свого раба напочáтку, я зроблю, а цієї речі зробити не можу“. І пішли послы, і віднести йому відповідь.

10 І послав до нього Бен-Гадáд та й сказав: „Нехай так зрóbлять мені бóги, і нехай так додадуть, якщо самарійського пороку вистачить по імені всьому народові, що *стоїть* при мені!“...

11 І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хвалиться той, хто *меча* припиняє, а той, хто розв'язує“!

12 І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в шáтрах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть *тарані*!“ І вони пустили *тарані* на місто.

13 Як ось один пророк підійшов до Ахáва, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти весь оцей великий náтовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти пізнаєш, що Я — Господь!“

14 І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слугами начальників округ“. І сказав: „Хто розпічнє війну?“ А той відказав: „Ти“.

15 І перелічив він слуг начальників судових округ, і було дві сотні й тридцять два. А по них перелічив увесь нарód, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч.

16 І вийшли вони опівдні, а

Бен-Гадад пив п'яний у шáтрах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому.

17 І вийшли напочáтку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось пови́ходили люди з Самарії.“

18 А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопіть їх живих, а якщо на війну пови́ходили, — *теж* живими схопіть їх у неволю!“

19 А то вийшли з міста слуги начальників округ та військо, що *йшло* за ними.

20 І побивáли вони один óдного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями.

21 І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесниці, і завдав в Сирії великої порáзки.

22 І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, що ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар *знову* піде на тебе“.

23 А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гір — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівнині, — *присягаємо*, що будемо сильніші від них!“

24 І зроби цю річ: Поскидай тих царів, кожного з його місця, і понаставляй намісників замість них.

25 А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і коней, скільки *було* коней, і колесниць, скільки *було* колесниць, і будемо воювати з ними на рівнині. *Присягаємо*, що ми будемо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так.

26 І сталося по році, і Бен-Гадáд переглянув Сирію, і пішов до Афеку на війну з Ізраїлем.

10 19. 2. 2 Цар.
6. 31.

11 Суд. 11. 27

14 Неем. 1. 3.

27 А Ізраїлеві сини були пере-
гнічені й забезпечені живністю,
та й вийшли навпроти них. І та-
борували Ізраїлеві сини навпроти
них, як дві отарі кіз, а сиріяни
наповнили Край.

28 І підійшов Божий чоловік, і
говорив до Ізраїлевого царя та й
сказав: „Так сказав Господь: То-
му, що сказали сиріяни: Господь
— Бог гір, а не Бог долини Він, то
дам увесь цей великий натовп у
твою руку, і ви пізнаєте, що Я —
Господь!“

29 І таборували ті навпроти тих
сім день. І сталося сьомого дня,
і розпалився бій, — і побили
Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч
піхоти, одного дня.

30 А позосталі повтікали до
Афеку, до міста, та впав мур на
двадцять і сім тисяч позосталих
чоловіка. А Бен-Гадад утік і
ввійшов до міста, до внутрішньої
кімнати.

31 І сказали до нього його
слуги: „Ось ми чули, що царі
Ізраїлевого дому — вони царі
милостиві. Покажам веретини
на стegna свої, а шнури — на свої
голови, і вийдім до Ізраїлевого
царя, — може він пошадить твою
душу“.

32 І підперезали вони веретини-
ми стegna свої, а шнури — на свої
голови, і прийшли до Ізраїлевого
царя та й сказали: „Твій раб Бен-
Гадад сказав: Нехай живе душа
моя!“ А той відказав: „Чи він
іще живий? Він мій брат!“

33 А ті люди взяли це за натай-
ка, і поспішили скористатися з
того й сказали: „Брат твій Бен-
Гадад!“ І той відказав: „Підіть,
приведіть його!“ І вийшов до
нього Бен-Гадад, а той посадив
його на колесницю.

34 І сказав до нього Бен-Гадад:
„Ті міста, що батько мій був

забрав від твого батька, я поверну.
І ти урядиш собі в Дамаску вули-
ці, як мій батько урядив був у
Самарії“. „А я — сказав Ахаз —
по умові відпущу тебе“. І він
сказав з ним умову, та й відпустив
його.

35 Тоді один чоловік із проро-
чих синів сказав до свого ближ-
нього за Господнім словом: „Удар
мене!“ Та відмовився той чоло-
вік ударити його.

36 І сказав він йому: „За те, що
ти не послухався Господнього го-
лосу, то ось ти підеш від мене — і
вб'є тебе лев!“ І пішов той від
нього, і спіткав його лев та й забив.

37 І знайшов він іншого чоло-
віка та й сказав: „Удар мене!“ І
той чоловік ударив його, — уда-
рив та й зранив.

38 І пішов той пророк, і став
цареві на дорозі, і перебрався, і
закрив хусткою очі свої.

39 І сталося, цар проходив, а
він кричав до царя й говорив:
„Раб твій ввійшов у середину бою.
Аж ось один чоловік відійшов, і
підвів до мене мужа й сказав:
Пильнуй цього мужа! Якщо його
не стане, то буде твоє життя за-
мість його життя, або відважиш
таланта срібла.“

40 І сталося, раб твій робив тут
та тут, а він зник“. І сказав до
нього Ізраїлів цар: „Такий твій
прісуд, — ти сам проказав“.

41 А той спішно зняв хустку
з-над очей своїх, — і пізнав його
Ізраїлів цар, що він із пророків.

42 А той йому сказав: „Так
сказав Господь: Тому, що ти ви-
пустив із руки чоловіка, Мені при-
значеного, то буде життя твоє за
його життя, а народ твій — за
його народ!“...

43 І пішов Ізраїлів цар до свого
дому незадоволений та гнівний, і
прибув у Самарію.

30 22. 25.

1 Сам 28. 8. 38

2 Цар 19. 24. 39

31 Мт 11. 21

21. 4.

34 15. 19.

Ахавів гріх

21 І сталося по цих пригодах *таке*. У їзрееліянина Навота, що в їзреелі, був виноградник при палаці Ахава, самарійського царя.

2 І говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виноградника, і він буде мені за яринного горіда, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виноградника ліпшого від нього. Якщо *це* добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціну його“.

3 І сказав Навот до Ахава: „Заборо́нено мені від Господа, щоб я дав тобі спадщину моїх батьків“.

4 І ввійшов Ахав до дому свого незадовблений та гнівний через те слово, яке говорив йому їзрееліанин Навот, бо той сказав: „Не дам тобі спадщини батьків моїх!“ І ліг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба.

5 І прийшла до нього жінка його Єзавель та й сказала йому: „Чого не твій дух сумний, і ти не їси хліба?“

6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до їзрееліянина Навота. І сказав я йому: Дай мені свого виноградника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника *ліпшого*. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!“

7 І сказала до нього його жінка Єзавель: „Отепер ти зробишся царем над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виноградника їзрееліянина Навота дам тобі я“.

8 І понаписувала вона листи в імені Ахава, і позапечатувала їх його печаткою, та й порозсилала ті листи до старших та до вельможних, що *були* в його місті, що сиділи з Навотом.

Йон. 3. 5. 9
Йоїл. 1. 14.

2 М. 22. 27. 10

2 Цар. 9. 26. 13
Дії 7. 58. 6вр.
11. 37.
4 20. 43.

5 2 Сам. 13. 4.

22. 38. 2 Сам. 19
12. 9.

9 А в тих листах вона понаписувала так: „Оголосить піст, і посадить Навота на чолі народу.“

10 І посадить двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І виведуть його, і вкаменують його, — і нехай він помере“...

11 І зробили мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, *так*, як послала до них Єзавель, як було написано в листах, які вона порозсилала до них.

12 Оголосили вони піст, і посадили Навота на чолі народу.

13 І прийшли два чоловіки негідні, і сіли навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ І ввели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер...

14 І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер“.

15 І сталося, як почувла Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посядь виноградника їзрееліянина Навота, що відмовив дати *його* тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер“.

16 І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав, щоб зійти до виноградника їзрееліянина Навота, щоб посісти його.

17 І було Господнє слово до тімбійянина Іллі, говорячи:

18 „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Сирії, — ось він у Навотовому винограднику. Куди зійшов, щоб посісти його.“

19 І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І

говоритимеш до нього, кажучи: 2 Хр. 18. 4-34.
Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!"

20 І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вороже мій!" А той відказав: „Знайшов, бо ти запродався чинити зло в Господніх очах.

21 Ось Я спроваджую на тебе лихо, і вигублю *все* за тобою, і вигублю Ахавові *навіть* те, що мочить на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі!

22 І зроблю з твоїм домом, як із домом Єровоама, Неватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівів ти Мене та ввів у гріх Ізраїля".

23 І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передмур'ї Ізреєлу.

24 Померлого в Ахаву в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне.

25 Бо ще не було *такого*, як Ахав, що запродався чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель.

26 І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили аморейни, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими силами".

27 І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздёр він шати свої, і зодягнув на тіло своє веретинце, і постів, і лежав у веретинці, і ходив сумовито...

28 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи:

29 „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорився перед лицем Моїм? За те, що він упокорився перед Моїм лицем, не наведу Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу Я те лихо на його дім".

Війна Ахав з Арамом. Ахавова смерть

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем.

2 І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя.

3 І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що тілеадський Рамот — наш? А ми мовчимо, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя".

4 І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до тілеадського Рамоту?" А Йосафат відказав: „Я — як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як твої коні!"

5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!"

6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на тілеадський Рамот, чи занехати?" А ті відказали: „Іди, а Господь дасть його в цареву руку".

7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього".

8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зло. Це Міхей, син Імліи". А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!"

9 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Імлиного сина!"

10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними.

11 А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізні рогі й сказав: „Так сказав Господь: Оним будеш побивати сиріян аж до вигнання їх!“

12 І всі пророки пророкували так, говорячи: „Виходь до гілеадського Рамоту, і пошастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“.

13 А той посланець, що пішов поклонити Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто *звіщають* цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говоритимеш добре“.

14 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я те говоритиму!“

15 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхейю, — чи підемо на війну до гілеадського Рамоту, чи *запечасмо*?“ А той відказав йому: „Вийди, і пошастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“.

16 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені *ниці*, тільки правду в ім'я Господа?“

17 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горах, немов овень, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого“.

18 І сказав Ізраїлів цар до Посафата: „Чи ж не казав я тобі, він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихє?“

19 А Міхей відказав: „Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі своїм, а все небесне військо стояло при Ньому з правіці Його та з лівіці Його.“

20 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, і він вийде й упаде в

Іс. 19. 14. 21

гілеадському Рамоті? І говорив той так, а той говорив так.

21 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим?

22 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так!

23 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оних пророків, а Господь говорив на тебе лихє“.

Мих. 5. 1. 24

24 І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“

25 А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбачиш до найдальшої кімнати, щоб сховатися“.

26 І сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Поаша, царевого сина,

16 1 Сам. 3. 17.

Іс. 30. 20. 27

27 та й скажеш: Отак сказав цар: Посадить онього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не вернуся з миром“.

17 Мр. 6. 34.

28 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, *то* не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте *це*, всі народи!“

29 І вийшов Ізраїлів цар та Посафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту.

30 І сказав Ізраїлів цар до Посафата: „Я переберуся, і підую на бій, а ти вбери свої *царські* шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій.

31 А сирійський цар наказав керівникам своїх колесниць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не будете воювати з малим та з

великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем”.

32 І сталося, як керівники колесниць побачили Посафата, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Посафат закричав.

33 І сталося, як керівники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього.

34 А один чоловік знехотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між п'анцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табору, бо я ранений“...

35 І знявся бій того дня, а цар був поставлений на колесниці проти Сирії, і помер увечорі. І кров із рани текла на колесницю.

36 А як сонце заходило, нісся крик у таборі такий: „Кожен — до міста свого, і кожен — до краю свого!“

37 І помер цар, і був привезений до Самарії. І поховали царя в Самарії.

38 І полоскали колесницю над ставом у Самарії, і пси лизали його кров, а блудниці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив.

39 А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слонів, що він збудував, і всі міста, які він побудував, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

40 І спочив Ахав із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Ахазія.

Царі Посафат та Ахазія

41 А Посафат, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого.

42 Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і

двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка Шілхи.

43 І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не зблчував із неї, щоб чинити добре в Господніх очах.

44 Тільки пагірки не були понішені, — народ іше приніс жертви й кадив на пагірках.

45 І Посафат замирив з Ізраїлевим царем.

46 А решта Йосафатових діл та лицарськість його, що він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

47 А решту блудодіїв, що позоставалися за днів його батька Аси, він вигубив із Краю.

48 А царя не було в Едомі, — був намісник царів.

49 А Йосафат наробив був тарпських кораблів, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивалися кораблі при Еціон-Гевері.

50 Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на кораблях мої раби з рабами твоїми“. Та Йосафат не захотів.

51 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам.

52 Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сьмнадцятому році Посафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки.

53 І робив він лихе в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля.

54 І служив він Ваалові, і вклонився йому, та й гнівів Господа, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його батько.

15. 14. 2 Цар. 44
12. 4

34 2 Сам. 15. 11.

2 Хр. 18. 4
20. 34.

15. 12 Пов.
36. 14.

48

28. 2 Хр.
26. 57

38 21. 19.

1 Хр. 3. 11.
2 Хр. 21. 1.

39 14. 19.

16. 31.

54

ДРУГА КНИГА ЦАРІВ¹

Гріх царя Ахазії

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля.

2 А Ахазія випав через грати в своїй горниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи видужаю я з своєї цієї хвороби?“

3 А Ангол Господній говорив до тішб'янина Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога?“

4 Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“... І пішов Ілля.

5 І вернулися послы до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулися?“

6 А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилася вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому те лже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“...

7 А він їм сказав: „Якого вигляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам ці слова?“

8 Вони ж відказали: „*Це чоловік волохатий, а шкур'яний пояс оперезаний на стегнах його*“. А він сказав: „*Це тішб'янин Ілля!*“

¹ По-грецькому ця Книга зветься: Четверта Книга Царів.

13. 5.

2 Іс. 19. 3. Мт. 12. 24. Дії 20. 9.

Лк. 9. 54. 10

4 8. 10.

10. 12.

8 Зах. 13. 4. Мт. 3. 4.

1 3. 4

9 І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди й ізвіди!“

10 А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожере тебе та п'ятдесятку твою!“ І зійшов із неба огонь, і пожер його та його п'ятдесятку...

11 І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“

12 І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожере тебе та твою п'ятдесятку!“ І зійшов із неба Божий огонь, і пожер його та його п'ятдесятку...

13 І знову послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорога душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в очах твоїх!“

14 Ось зійшов був огонь із неба, та й пожер тих двох перших п'ятдесятників та їхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорога душа моя в очах твоїх!“

15 А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зійди з ним, не бійся його!“ І він устав, і зійшов з ним до царя.

16 Та й сказав до нього: „Так

16

сказав Господь: Тому, що ти посилав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова Його, — тому те лже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!"

17 І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарював Єгорам, другого року Єгорама, сина Йосафата, Юдиного царя, бо не було в нього сина.

18 А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

Вознесіння Іллі на небо

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллію в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлісей із Гітгалу.

2 І сказав Ілля до Єлісея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлісей відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу.

3 І повиходили бет-ельські пророчи сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“

4 І сказав йому Ілля: „Єлісею, сиди тут, бо Господь послав мене до Єрихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону.

5 І підійшли єрихонські пророчи сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“

6 І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав мене до Йордану!“ Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя,

— я не залишу тебе!“ І пішли вони обом.

7 І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти здалека, а вони обидва стали над Йорданом.

8 І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилася пополювині туди та сюди...

9 І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлісея: „Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!“ І сказав Єлісей: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“

10 А той відказав: „Тяжкобо зажадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не буде“.

11 І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось *появився* огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І вознісся Ілля в віхрі на небо...

12 А Єлісей це бачив, і він закричав: „Батьку мій, батьку мій, візе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його . . . І сховився він сильно за одягу свою та й роздер її на дві частині.

13 І підняв він Іллієвого плаща, що спав із нього, і вернувся, і став на березі Йордану.

14 І взяв він Іллієвого плаща, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ І також він ударив по воді, — і вона розділилася пополювині туди та сюди!...

15 І побачили його знавпроти єрихонські пророчи сини, та й сказали: „На Єлісея спочив дух Іллієв!“ І пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі,

16 та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка

2. 14. 6r. 3. 16. 8

5 M. 21. 17. 9

2 4. 30. Рут. 1. 16.

6. 17. 11

13. 14. 12

3 1 Цар. 20. 35.

2 8 13

4 2 2

2 8 14

2 5 15

хоробрих, — нехай вони підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрав його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або в одну з долин!“ А той відказав: „Не посилайте!“

17 Т та вони сильно благали його, аж докучили йому, то він сказав: „Посилайте!“ І послали вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли йогоб.

18 І вони вернулись до нього (а він мівша в Єрихоні). І сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть“?

Перші Єлисеєві чуда

19 І сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось подібнення цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплодінна“.

20 А він сказав: „Подайте мені новобго дзбанка, і покладіть туди солі“. І вони подали йому.

21 І він вийшов до джерелі води, і кинув туди солі й сказав: „Так сказав Господь: Уздоровив Я цю воду, — не буде вже звідти смерті, ані неплодіння!“

22 І була вилікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив.

23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці виходили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“

24 І він обернувся назад і побачив їх, та й прокляв їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмедіці з лісу, і розірвали з них сорок і двос дітей...

25 А він пішов звідти до гори Кармел, а звідти вернувся до Самарії.

Війна з Моавом

3 А Єгорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафата,

Юдиного царя, і царював дванадцять років.

2 І чинив він лихо в Господніх очах, тільки не так, як батько його та мати його, — він викинув Ваалового боввана, що зробив був батько його.

3 Проте гріхів Єровоама, Неваалового сина, що вводив у гріх Ізраїля, він тримався, і не відставав від них.

4 А Меша, цар моавський, розводив дрібну худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рунних баранів.

5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя.

6 І вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелічив усього Ізраїля.

7 І пішов він, і послав до Йосафата, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Вийду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“

8 І сказав: „Котрою дорогою підемо?“ А той відказав: „Дорогою едомської пустини“.

9 І пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і цар едомський, і йшли обидною дорогою сім день. І не було води табірові та худобі, що була при них.

10 І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь викликав трьох оних царів, щоб віддати їх у руку Моав“.

11 І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивдати слово Господа?“ І відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлісей, Шафатов син, що служив Іллі“.

12 І сказав Йосафат: „Слово Господнє з ним!“ І зійшли до

17 8. 11. 2 Сам. 18. 23.

1 Цар. 15. 26. 34

1. 16. 1

1. 1

19 2 М. 1. 2.

1 Цар. 22. 4. 7

21 2 М. 15. 23. ... 63. 47. 9.

23 3 М. 13. 40.

24 17. 25.

1 Цар. 22. 5. 11

1. 1. 1

нього цар Ізраїлів, і Посафат, і цар едомський.

13 І сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Що тобі до мене? Чти до пророків батька свого та до пророків своєї матері!“ А Ізраїлів цар відказав йому: „Ні, бо Господь поклав грех на цих царів, щоб віддати їх у руку Моава“.

14 І сказав Єлисей: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед лицем Його, — коли б я не зважав на Посафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе.“

15 А тепер приведіть мені гуслярів“. І сталося, коли грав гусляр, то на Єлисеї була Господня рука,

16 і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цій долині яму за ямою!“

17 Бо так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощу, а потік цей буде наповнений водою. І будете пити ви, та череди ваші, та ваша худоба.

18 Та буде цього мало в Господніх очах, — і Він видасть і Моава в вашу руку.

19 І ви поб'єте всяке укріплене місто та всяке місто вибране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерела загатите, і всяку добру польову ділянку закидаєте камінням“.

20 І сталося ранком, коли приноситься хлібна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою.

21 А весь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. І вони скликали всіх, хто носить пояса й старше, і поставали на границі.

22 І поставали вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров.

23 І казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубалися царі мечами, і позабивали один одного. А тепер на здбич, Моаве!“

24 І прийшли вони до Ізраїлевого табору. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікали перед ними. І вони ввійшли до них, і били моавлян,

25 а міста руйнували, і на всяку добру польову ділянку — усі кидали свого каменя й закидали її, і всяке джерело води загачували, і валіли всяке добре дерево, й аж тільки в Кір-Харешеті позоставили каміння його. І оточили таранів, та й били його.

26 І побачив моавський цар, що бій перемагає його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продіртися до едомського царя, та не зміг.

27 І він узяв свого перворідного сина, що мав царювати замість нього, і приніс його цілопаленням на мурі... І повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і вернулися до свого краю.

Чудо з горням оливи

4 А одна з жінок пророчих синів кликала до Єлисея, говорячи: „Помер раб твій, мій чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичальник прийшов ось, щоб забрати собі двох дітей моїх за рабів“...

2 І сказав до неї Єлисей: „Що я зроблю тобі? Розкажи мені, що є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоєї невеличкості, — є тільки горня оливи“.

3 А він сказав: „Іди, позич собі настороні п'єсуд від усіх сусідок твоїх, п'єсуд порожній. Не бери мало!“

4 І ввійдеш, і замкнеш двері за

15 1 Сам. 10. 5.
16. 16.

Ам. 2 1 27

Пс. 109 11 1

1 Цар. 11 16 2

собою та за синами своїми, і поналиваєш у всі ті посуди, а нові повідставляй”.

5 І пішла вона від нього, і замкнула двері за собою та за синами своїми. Вони подавали їй посуд, а вона наливала.

6 І сталося, коли поналібнювано посуд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще посуду!“ А він відказав їй: „Немаєке посуду“. І спинилася олива.

7 І вона прийшла, і донесла Божему чоловікові. І він сказав: „Іди, продай ту оливу, та й заплати своєму позичальникові. А ти та сини твої будете жити на позостале“.

Воскресіння сина шунамітянки

8 І сталося певного дня, і прийшов Єлисей до Шунаму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хліба.¹ І бувало, скільки разів приходив він, заходив туди їсти хліб.

9 І сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який завжди приходить до нас, він святий.“

10 Зробім же малу муровану горнищу, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічник. І коли він приходитиме до нас, то заходитиме туди“.

11 Одного разу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там.

12 І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“ І той покликав її, і вона стала перед ним.

13 І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувалася про всі наші потреби. Що

зробити тобі за це? Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“

14 І сказав він: „Що ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“.

15 А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вхоці.

16 І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вернеться¹, ти обійматимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїм невільникам!“

17 Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Єлисей.

18 І росло те дитя. А одного разу вишло воно до свого батька до жіців.

19 І сказало воно до свого батька: „Голова моя, голова моя!“ ... А той сказав слугі: „Занеси його до його матері!“

20 І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло...

21 І ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла.

22 І покликкала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернусь“.

23 А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“

24 І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй

¹ У біблійній мові „хліб“ — це взагалі позичка, біда.

¹ Цебто, — за рік.

мені в їзді, аж поки не скажеш тобі”.

25 І поїхала вона, і прийшла до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамітянка!”

26 Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині? А та відповідала: „Усе гаразд!”

27 І прийшла вона до Божого чоловіка на гору, і сильно схопила за ноги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхнути її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбована душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені”.

28 А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впроваджуй мене в обману?”

29 І він сказав до Гехазі: „Опечери стігна свої, і візьми мою палицю в руку свою та й іди. Коли спіткаєш кого, не повітаєш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси йому. І покладеш мою палицю на хлопцеве обличчя”.

30 А мати того хлопця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу тебе!” І він устав і пішов за нею.

31 А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хлопцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!”

32 І ввійшов Єлісей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його!...

33 І ввійшов він, і замкнув двері за ними обом, та й молився до Господа.

34 І ввійшов він, і ліг на того хлопця, і поклав уста свої на уста

його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!...

35 І він знов ходив по дому раз сюди, а раз туди. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої.

36 І покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ту шунамітянку!” І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!”

37 І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонилася до землі. І взяла вона сина свого та й виійшла...

Чудесне нагодування ста чоловіка

38 І вернувся Єлісей до Гілагалу. А в Краю був голод, і прощі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Приставай великого горшка, і звари їжу для пророчих синів”.

39 І вийшов один на поле, щоб назбирати ярини, і знайшов там витку рослину, і назбирав із неї повну свою одягу диких огірків. І він прийшов, і накришив до горщика їжі, бо вони не знали того.

40 І поналивали вони людям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!” І не могли вони їсти...

41 А він сказав: „Дайте мукі!” І він всинав її до горшка і сказав: „Наливай народові, і нехай їдять!” І вже не було нічого злого в горшку.

42 І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божему чоловікові хліб первороду, — двадцять ячмінних хлібців та зёрна в колосках у своїй торбі. І

25 2 25

Др. 7. 15. 36
Свр. 11. 35.28 4. 16.
1 М. 25. 29. 3829 4 26. Мр. 10
4. 1. 1 4

30 1 1

31 Мт. 17. 16.

33 Дії 9. 40.

34 1 Цар. 17. 21.
Дії 20. 10.

сказав Єлисей: „Дай наро́дові, і нехай вони ідять!“

43 А слуга його сказав: „Що оце покладау я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай наро́дові, і нехай ідять, бо так сказав Господь: Ікте й позоставте!“

44 І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

Чудесне очищення Наамана від прокази

5 А Нааман, начальник війська сирійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельми-поважаний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. І був це муж дуже хоробрий, *але* прокля́нений.

2 А сирійці виїшли були́ брдами, і взяли до неволі з Ізраїлевого краї́у малу́ дівчину, і вона usługовувала жінці Наамана.

3 І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій *побував* у того пророка, що в Самарії, то він *вилікував* би його від прокази його!“

4 А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дівчина, що з Ізраїлевого краї́у“.

5 І сказав сирійський цар: „Тож піди, а я пошлю свого листа до Ізраїлевого царя“. І той пішов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч *шеклів* золота, і десять змін одяжі.

6 І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцеї лист до тебе, *то знай*: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти *вилікуєш* його від прокази його.“

7 І сталося, як Ізраїлів цар перчитав цього листа, то роздер свої шати й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті,

43 Ів. 6. 9.

44 Рут. 2. 14.
Мт. 15. 37.
Мр. 8. 8. Ів.
6. 12.

1 Лк. 4. 27.

2 Іс. 20.

3 3 М. 11. 3

5. 1.

6 5. 3.

1 М. 50. 9.

7 6. 30. 1 М. 30.
2

1 М. 14. 23.
Мт. 10. 8.

що той посилає до мене, щоб я вилікував чоловіка від прокази його? Тож знайте й дивіться — чи він шукає проти мене заціпки“.

8 І сталося, як почув Єлисей Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нашо роздер ти шати свої? Нехай той прийде до мене, і пізнає, що є пророк у Ізраїлі!“

9 І прибув Нааман зо своїми кінями та з колесницею своєю, і став при вході Єлисеєвого дому.

10 І послав Єлисей до нього посла, говорячи: „Іди, і вімиєшся сім раз у Йордані, і вигоїться тіло твоє тобі, — й очистишся“.

11 І розгнівався Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він вийде до мене, і стане, і закличе Ім'я Господа, Бога свого, і покладє свою руку на те місце, і *вилікує* проклятого...“

12 Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вімитися в них, і стати чистим?“ І повернувся він, і пішов у гніві.

13 І підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі *тільки*: Умийся — і будеш чистий!“

14 І зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло малюго хлопця, — і став він чистий!...

15 І вернувся до Божого чоловіка він та весь табір його. І прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьми дару́нка від свого раба“.

16 Та Єлисей відказав: „Як

живий Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!“ А той сильно просив його взяти, та він відмовився.

17 І сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твій раб не буде вже приносити цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві!“

18 Тільки оцю річ нехай пробістить Господь твоєму рабові: коли мій пан прийде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися, і опиратиметься на мою руку, то й я схилився в Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім домі, то нехай пробістить Господь твоєму рабові цю річ!“

19 А той відказав: „Іди з миром!“ І відійшов від нього на чужину відстань.

Єлисей карас проказою слугу свого за непослух

20 І сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримав цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжу за ним і візьму щось від нього!“...“

21 І погнався Гехазі за Нааманом. І побачив Нааман бігуна за собою, і зіскочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“

22 А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: „Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміни одяжі!““

23 А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“ І він упрощував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві торби, та дві зміни одяжі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним.

24 І прийшов він до згір'я, і

17 Ис. 137. 4.

1 М 4 6. 27
1 М 12 10
1 Сам 3 29

20 8. 4.
1с. 49. 20.

взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли.

25 А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього Єлисей: „Звідки ти, Гехазі?“ А той відказав: „Нікуди не ходив твій раб, — ані туди, ані сюди!“...“

26 І сказав Єлисей до нього: „Чи моє серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одяжі, і оливки, і виноградника, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невольників?“

27 Тож Нааманова проказав нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“ І той вийшов від нього прокажений, побілівши, як сніг!...

Чудесне добуття сокири з води

6 І сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне для нас.“

2 Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревині, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“. А він сказав: „Ідіть“.

3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“ А він сказав: „Я піду“.

4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево.

5 І сталося, коли один валів деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!“

6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“ А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і випливла сокира! . . .

7 І він сказав: „Витягни собі!“
А той простяг свою руку і взяв...

Чудесна перемога над Сирією

8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування“.

9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися переходити оце місце, бо там сходяться сиріяни!“

10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два.

11 І сильно занепокоїлося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших *зрадусь* перед Ізраїльським царем?“

12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, *це не наш*, а *це Єлисей*, той пророк, що в Ізраїлі, донісить Ізраїлевому цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!“...

13 А він відказав: „Ідьте, і подивіться, де він, — і я пошлю й візьму його!“ І донісено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“

14 І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто.

15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні, і колесниці! І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що будемо робити?“

16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніш від тих, що з ними“.

17 І молився Єлисей і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він

побачив, аж ось гора повна коней та огняних колесниць навколо Єлисея!...

18 І зійшли сирійці до нього, а Єлисей помолвився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотію!“ І він ударив їх сліпотію за Єлисеєвим словом...

19 І сказав до них Єлисей: „Це не та дорога й не те місто. Ідьте за мною, й я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“. І він завів їх у Самарію.

20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлисей сказав: „Голоди, відкрий очі очі, і нехай вони побачать!“ І Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, аж ось вони в середині Самарії!...

21 І сказав Ізраїлів цар до Єлисея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій батьку?“

22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“.

23 І справив цар для них велику гостину, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські орди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю.

Єлисеєва прозорливість

24 І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадаб, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію.

25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осличача голова коптувала вісімдесят *шеклів* срібла, а чвертка каву¹ голубиного помету п'ять *шеклів* срібла.

26 І сталося, проходив Ізраїлів

І М. 19. 11 18

Пр. 25. 21. 22
Рим. 12. 20.

Із 1 М. 3. 1

16 2 Хр. 32. 7
Цр. 34. 8

2 Сам. 17. 4 26

¹ Кав — міра, коло двох літрів.

цар по мурі, а *одна* жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“

27 А він відказав: „Як тобі не допоможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з току, або з чавила?“

28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо його сьогодні, а мого сина з'їмо взавтра.“

29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї другого дня: Дай сина свого, і ми з'їмо його, та вона сховала свого сина¹.

30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І народ побачив, — аж ось веретинце на тілі його за споду!

31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай подасть, якщо позостанеться голова Єлисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“

32 А Єлисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав зняти мою голову? Глядіть, як прийде цей посол, *то* замкніть двері, — і притиснете його в дверях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“.

33 Це він говорив із ними, аж ось приходить до нього посланець. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисей: „Послухайте слово Господнє: Так сказав Господь: Цього часу взавтра *буде* сєя¹ пшеничної муки — за шекля, і дві сєї ячмєну — за шекля в брамі Самарії“.

5. 18, 7. 19.
Іс. 65. 13.

3 М. 13. 46.

29 5 М. 28. 53.
Ест. 4. 16.

30 5. 7

31 1 Цар. 19. 2.

19. 7.

32 1 Цар. 14. 6.

33 Ам. 3. 6.

1 7. 18.

Як. 4. 17.

2 2 І відповів Божому чоловікові вельможа царя, що він на його руку спирався, і сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“.

3 3 І були при вході до брами чотири проказані чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимо тут, аж поки не помремо?“

4 4 Якщо ми скажемо: Увійдімо до міста, а в місті голод, то помремо там; а якщо сидітимемо тут, то *теж* помремо. Отож, ходіть, і переїдімо до сирійського табору, — якщо *там* позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помремо“...

5 І встали вони надвечір, щоб іти до сирійського табору. І прибули вони до краю сирійського табору, аж ось — нема там нікого!

6 6 Бо Господь учинив, що сирійський табір почув стукотняву колесниць і іржання кіней, та галас великого війська. І сказали вони один до одного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хіттейських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“

7 І встали вони, і повтікали надвечір, і полишили свої намети, й осли свої, і табір, як він *був*, та й повтікали, *спасаючи* життя своє!

8 І прийшли ті проказані аж до краю табору, і ввійшли до одного намету, — і їли й пили, і повиносили звідти срібло й золоту та вбрання, і пішли й заховали. І вони знову ввійшли до іншого намету, і повиносили звідти, і пішли та й сховали.

9 9 І сказали вони один до одного: „Неслушно ми робимо. Цей день — він день *доброї* звістки, а ми мовчимо. Як ми будемо чекати аж до ранішнього світла, то

¹ Сєя — міра на 12 літрів.

впадé на нас провина. А тепер ходімо, і ввійдімо й донесімо царевому дому!“

10 І прийшли вони, і покликали міських воратарів, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людини, ані людського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“

11 І воратарі покликали, і донесли *про це* до самого царського дому.

12 І встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажіть я вам, що нам зробили сирійці. Вони знають, що ми голодні, і виходили з табору, щоб сховатися на полі, говорячи: „Коли ті повиходять із міста, то ми схопимо їх живих, та й увійдемо до міста!“

13 І відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позоставлених коней, що лишилися в ньому, *у місті*. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згнуло), — і пошлемо, і побачимо“.

14 І взяли вони дві колесениці з кінями, і цар послав їх услід за сирійським табором, говорячи: „Ідіть і подивіться“.

15 І пішли вони за ними аж до Йордану, аж ось уся дорога повна вбрання та речей, що покидали сирійці, як поспішали! І вернулися ці посли, і донесли цареві.

16 І ввійшов народ, і розграбували сирійський табір. І коштувала селянищної муки по шеклю, і дві селі ячменю по шеклю за словом Господнім!

17 І цар призначив того вельможу, що на його руку він опирався, *доглядати* над брамою. Та затоптав його народ у брамі, і він помер, як казав був Божий

чоловік, який говорив, коли приходив до нього цар.

18 І сталося, коли Божий чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві селі ячменю по шеклю, і селянищної муки по шеклю буде того часу взавтра в брамі Самарії,

19 то цей вельможка відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“.

20 І сталося йому так, і затоптав його народ у брамі, і він помер . . .

Єлисей передбачує голод

8 А Єлисей говорив до жінки, що її сина він воскресив, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь прикликав голод, і він прийшов до краю на сім літ“.

2 І встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. І пішла вона та її дім, і замешкала в филистимському краї сім літ.

3 І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з филистимського краю, і пішла до царя багата за свій дім та за своє поле.

4 А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Єлисей“.

5 І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благася царя за свій дім та за своє поле.

6 І сказав Гехазі: „Пане мій царю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлисей!“

Єлисей провіщає Газаїлові чароцтва

7 І прийшов Єлисей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар,

хворий. І донесено йому, какучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“

8 І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та й іди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, какучи: „Чи видужаю я від цієї хвороби?“

9 І пішов Газаїл спитати його, і взяв подарунка в руку свою, та зовсього добра Дамаску тягару на сорок верблюдів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питаючи: Чи видужаю я з цієї хвороби?“

10 І сказав до нього Єлисей: „Іди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“.

11 І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збенетівся. І заплакав Божий чоловік.

12 А Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердині пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітне — посієш“...

13 А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“

14 І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?“ І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“

15 І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього.

Царі: Йорам та Ахазія

16 А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Ёгорам, син Йосафатів, цар Юдин.

17 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі.

18 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дід, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах.

19 Та не хотів Господь погубити Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світільника йому та синам його по всі дні.

20 За його днів збунтувався був Едом, — *вийшли* з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя.

21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесніці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх.

22 І збунтувався Едом, *і вийшов* з-під Юдиної руки, *і так* є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна.

23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

24 І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія.

25 У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Ёгорама, Юдиного царя.

26 Ахазія *був* віку двадцяти і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя.

27 І ходив він дорогою Ахавого

2 Хр. 21. 1

2 Хр. 21. 5

2 Сам. 7. 13
... 1 Цар. 11.
36. 2 Хр. 21. 5

10 1

2 1 Сам. 8. 1

2 Хр. 21. 9

11 2 14

12 10. 32

2 Хр. 21. 8,
10

13 1 Сам. 24. 10

2 Хр. 22.

8. 18, 11. 1

16

17

19

20

21

22

24

26

дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому.

28 І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газайлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама.

29 І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газайлом, сирійським царем. А Ахазія, Бгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Ізреелі, бо той був слабій.

Єлисей ставить на царство Єгү

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережі свої стegna, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту.

2 І прийдеш туди, і побач там Єгү, сина Йосафата, Німшіївого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати.

3 І візьмеш горня цієї оливи, і виллєш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“.

4 І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту.

5 І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгү відказав: „До кого з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“

6 І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помазую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем!...

1 Цар. 27. 21. 7
23.

1 Цар. 14. 10. 8

29 9. 15. 2 Хр.
22. 6.

1 Цар. 15. 29. 9
16. 3

9. 35. 36. 10
1 Цар. 21. 23.

9. 17. 5. 21. 11

Мт. 21. 8. 13

3 1 Цар. 19. 16.

8. 29.

15

7 І ти поб'єш дім Ахава, паня свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі.

8 І згине весь Ахавів дім, і вигублю Ахавові навіть те, що мочиться на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі!

9 І зроблю Ахавів дім, як дім Бровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійїного.

10 А Єзавелю з'їдять пси в Ізреелевій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинив він двері та й утік...

11 А Єгү вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого приходив той несамовитий до тебе?“ А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову“.

12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем!“

13 А ті поспішно взяли кожешати свої, і постелили під ним на верху сходів. І засурмили вони в сурмю, і сказали: „Зацарював Єгү!“

14 І змовився Єгү, син Йосафата, Німшіївого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газайлом, сирійським царем.

Єгү побиває царів Сгорома та Ахазію

15 І вернувся цар Бгорам лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газайлом, сирійським царем. І сказав Єгү: „Якщо згода вана на те, нехай не вийде жоден утікач із міста, щоб піти донести в Ізреелі“.

16 І сів верхи Єгү, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А

Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама.

17 А на башті в Ізреелі стояв вартовий. І побачив він натовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу натовп!“ А Єгорам відказав: „Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?“

18 І відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посол аж до них, та не вернувся“.

19 І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Єгу відказав: „Що тобі до гаразду? Повертай за мною!“

20 І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кіньна їзда, як їзда Єгу, Нимшієвого сина, бо їде несамовитого“.

21 І сказав Єгорам: „Запрягай!“ І запряг його колесницю. І відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесницею, щоб зустріти Єгу, — і спіткали його в ділянці Ізреєлянина Навота.

22 І сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаразд, Єгу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“

23 І обернув Єгорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“

24 А Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорама між його раменами, — і пробила стріла його серце, і він похилився на колесниці своїй...

25 І сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, змиє

17 2 Сам. 18. 24.

2 Хр. 22. 9. 27

19 1. 11.

Єр. 4. 30. 30

21 1 Цар. 21. 1.

1 Цар. 16. 10, 31 18.

22 Наум. 3. 4.

25 1 Цар. 22. 38

його на ділянці поля Ізреєлянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво:

26 *Поправді кажу*, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“.

27 А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втікав дорогою на Бет-Гарган, а Єгу погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ *І поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там.*

28 А раби його відвезли його вєрхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті.

29 А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою запарював Ахазія.

Смерть цариці Єзавель

30 І прийшов Єгу до Ізреєля, а Єзавель почула про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й виглянула через вікно.

31 А Єгу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімірі, убивце пана свого?“

32 І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього дватри євнухи.

33 А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і бризнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її...

34 І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо *все ж таки* вона парева дочка!“

35 І пішли поховати її, та не знайшли з неї *нічого*, а тільки черепи, та ноги, та долоні рук...

приглянься до моєї запонадливості для Господа!" І посадили його в колесницю його.

17 І прибув він до Самарії, і повбивав усіх позосталих в Ахав в Самарії, і *вибив* аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі.

Єгү винищує всіх, хто служить Ваалові

18 І зібрав Єгү весь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгү служитиме йому більше!

19 А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!" А Єгү зробив *це* підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові.

20 І сказав Єгү: „Оголосіть святочні збори для Ваала!" І вони оголосили.

21 І послав Єгү по всьому Ізраїлю. І посходилися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і переповнився Ваалів дім від входу до входу.

22 І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одягу для всіх тих, хто служить Ваалові". І той виніс їм ту одягу.

23 І ввійшов Єгү та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами *ніхто* з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові".

24 І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопалення. А Єгү поставив собі назівні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен,

у кого втече *хто* з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його *буде* за життя того!"

25 І сталося, як скінчив він приріджувати цілопалення, то Єгү сказав до бігунів та до старшин: „Увійдіть, повбивайте їх, нехай ніхто не вийде!"... І повбивали їх вістрям мечя, і поскидали їх ті бігуни та старшини. Потому пішли до міста Ваалового дому.

26 І повинісили вони бовванів Ваалового дому, і попалили те.

27 І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і *так* є аж до сьогодні.

28 І вигубив Єгү Ваала з Ізраїля.

Смерть царя Єгү

29 Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, *від* золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані.

30 І сказав Господь до Єгү: „Тому, що ти добре зробив угодине в очах Моїх, зробив Ахавовому домові все, що *було* на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні *аж* до четвертого покоління".

31 Та Єгү не пильнував ходити за Законом Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля.

32 За тих днів розпочав Господь відрубувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні,

33 від Йордану на схід сонця, увесь край Гілеаду, Гадів, Рувимів та Манасіин, від Аросеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Басан.

34 А решта діл Єгү, і все, що він зробив, і вся лицарськість

17 1 Цар. 21. 21, 22.

18 1 Цар. 16. 32, 33.

Езд. 6. 11. 27

1 Цар. 12. 29

15. 12. 30

8. 12. 32

24 1 Цар. 20. 39.

його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

35 І спочив Єгу зо своїми батьками, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз.

36 А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, *були* двадцять і вісім літ.

Цар Йоаш

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння.

2 А Єгошева, дочка царя Йорам, сестра Ахазії, взяла Йоаша¹, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, його та няньку його, і *сховала* в спальній кімнаті. І сховали його від Аталії, і він не був забитий.

3 І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм.

4 А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і заприсягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина.

5 І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіте. Третина з вас, що приходить в суботу, буде виконувати сторожу царського дому.“

6 А третина *буде* вбраті Сур, а третина — у брамі за бігунами, — і будете виконувати сторожу дому та зміщу.

7 А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторожу Господнього дому при цареві.

8 І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто увійшов би до рядів, нехай бу-

¹ У грейському оригіналі: Ioaš i Iehoas, а в грецькому — Ioaš.

35 13. 1.

2 Хр. 22. 10-12, 23. 1-21.

1 8. 26.

2 1 М. 40. 15.

5 М. 17. 33, 12
34. 1 Цар. 1.
25. 39.

4 11. 19

5. 7. 4 М. 10. 14
10.

8 11. 15.

10. 26, 27.

де забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“.

9 І зробили сотники все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника Єгоїди.

10 І дав священник сотникам списи та щити, що *належали* цареві Давидові, що *були* в Господньому домі.

11 І поставали бігуни, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертівнику та при домі, навколо біля царя.

12 А він вивів царевго сина, і поклав на нього корону та нарамінники. І зробили вони його царем, і помазали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“

13 І почула Аталія голос бігунів *та* народу, і прийшла до народу до Господнього дому.

14 І побачила вона, аж ось цар стоїть за звичаєм на помості, а при царі зверхники та сурми, а весь народ краю тішиться та сурмить у сурми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, *зрада!*“

15 А священник Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Випровадьте її поза ряди, а хто піде за нею, тогб забийте мечем!“ Бо священник сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“

16 І зробили їй прохід, і вона прийшла Кінським входом до царського дому, і там була забита.

17 І склав Єгояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом.

18 І увійшов увесь народ Краю

18

до Ваалового дому, та й порозбивали його та жертовники його, і бовванів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жертовниками. А при Господньому домі священик поставив варті.

19 І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ країю, і вивели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царського дому, і той сів на царському троні.

20 І тішився весь народ країю, а місто заспокоїлось. А Аталію вбили мечем у царському домі.

Царювання Єгоаша

12 Єгоаш був віку семи років, коли зацарював.

2 Сьомого року Єгу зацарював Єгоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ців'я, з Беер-Шеві.

3 І робив Єгоаш угодне в Господніх очах по всі дні, коли вказував йому священик Єгояда.

4 Тільки пагірки не були понижені, — народ ще приносив жертви та кадив на пагірках.

5 І сказав Єгоаш до священика: „Усе посвячене сріблом, що буде внісене до Господнього дому, сріблом перелічених людей, сріблом за душі за вартість їх, усе сріблом, скільки людині спадє на серце принести до Господнього дому,

6 візьмуть собі священики, коли жид від знайомого свого, і вони зроблять на праву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на праву.

7 І сталося двадцятого й третього року царя Єгоаша, священики не направили ушкодження храму.

8 І покликав цар Єгоаш священика Єгояду й священиків, та й сказав їм: „Чому ви не наставляєте

ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайомих, а на *направу* ушкодження храму віддасте його!..

9 І погодилися священики не брати срібла від народу, і не наставляти ушкодження храму.

10 І взяв священик Єгояда одну скриньку, і продовбав дірку на віку її, і поставив її при жертовнику праворуч, як входить до Господнього дому. І давали туди священики, що стерегли порога, усе сріблом, що приносилось до Господнього дому.

11 І бувало, як вони бачили, що намножилося те сріблом в скрині, то приходив царський писар та великий священик, і вони в'язали в мішки та рахували сріблом, знайдене в Господньому домі.

12 І давали те перелічене сріблом на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його теслям та будівничим, що робили в Господньому домі.

13 І мулярам, і каменярам, і на закуп дерева та тесаного каменя, та на *направу* ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для *направи*.

14 Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що приносилось до Господнього дому.

15 бо його давали робітникам праці та наставляли ним дім Господній.

16 І не облічували тих людей, яким давали те сріблом до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно.

17 Сріблом *ж* жертви за провину та жертви за гріх не вносилося до Господнього дому, — воно *було* для священиків.

18 Вийшов тоді Газаїл, сирійський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим.

19 І взяв Єгоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Посафат, і Єгорам, і Ахазія, батьки його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїлові, цареві сирійському, — і той відійшов від Єрусалиму...

20 А решта діл Йоаша, і все, що він зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

21 І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сілли.

22 Позахар, Шім'атів син, та Єгозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батьками його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

Царі Єгоахаз та Йоаш

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Єгоахаз, син Єгу, на сімнадцять літ.

2 І робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилився від того.

3 І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирійського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні.

4 Та вблагав Єгоахаз лице Господнє, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирійський цар.

5 І дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки

Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давиш.

6 Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії.

7 А Сирія не позоставила Єгоахазові народу, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирійський цар, і зробив їх порохом на топтання.

8 А решта діл Єгоахаз, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів.

9 І спочив Єгоахаз з батьками своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Йоаш.

10 Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ.

11 І робив він зло в Господніх очах, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому ходив.

12 А решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

13 І спочив Йоаш з батьками своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями.

Пророцтво Єлісея та його смерть

14 А Єлісей заслаб на недугу, що з неї й помёр. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колеснице Ізраїлева та верхівці його!“

15 І сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стріли“. І приніс той до нього лука та стріли.

16 А він сказав Ізраїлевому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки цареві.

17 І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Єлисей: „Стріляй!“ І той вистрілив, а він сказав: „Стріла спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. І поб'єш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“

18 І він сказав: „Візьми стріли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став.

19 І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'єш ти Сирію“.

20 І спочив Єлисей, і поховали його. А моавські орди прийшли до Краю наступного року.

21 І сталося, як ховали одного чоловіка, то погребальники побачили ті орди, та й кинули того чоловіка до Єлисеєвого гробу. А коли впав і доторкнувся той чоловік до Єлисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої...

22 А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза.

23 Та Господь був милостивий до них, і змилювався над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вигубити їх, і не відкинув їх від Свого лиця аж дотепер.

24 І спочив Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад.

25 І Йоаш, Єгоахазів син, узяв

назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

Царі: Амація, Йоаш та Єровоам

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин.

2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму.

3 І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш.

4 Тільки пагірки не були знищені, — народ приносив жертву та кадив на пагірках.

5 І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя.

6 А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“.

7 Він побив Едома в Соляній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я її: Йоктеїл,¹ і так вона зветься аж до цього дня.

8 Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Иди ж, поміряємось!“

9 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Лівані, послав до кедрини, що на Лівані,

¹ Йоктеїл — послух Богові.

2 Хр. 25. 1

20 5. 2.

5 М. 24. 16.
Єа. 18. 20.

2 Хр. 25. 11

23 2 М. 2 24

2 Хр. 25. 17.

Суд. 9. 14.
Пр. 26. 9.

1

6

7

8

9

кажучи: Дай же дочку свою моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і витоптала той терен.

10 Побити — побив ти Едома, і піднесло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дрічитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?"

11 Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші.

12 І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого.

13 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами на-рікної, чотири сотні ліктів.

14 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Господньому домі та в скарбниціх дому царєвого, та за-поручників, і вернувся в Самарію.

15 А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

16 І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам.

17 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ.

18 А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

19 І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там.

20 І повезли його на конях, і

він був похований з батьками своїми в Давидовому Місті.

21 І взяв увесь Юдин народ Єзарию, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації.

22 Він збудував Елат, і вернувся до Юди, як цар спочив зо своїми батьками.

23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік.

24 І робив він зло в Господніх очах, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля.

25 Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степового моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина про-рока Амміттая, що з Гат-Гахеферу.

26 бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку, і не було вклен невольного та вільного, і не було помічника Ізраїлеві.

27 Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина.

28 А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

29 І спочив Єровоам із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

Царі: Азарія, Йотам, Захарій, Шалум, Менахем, Пекахія, Пеках, Осія

15 Двадцять і сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації Юдиного царя.

15 1, 2 21
2 Хр. 26 1

10 2 Хр. 14. 19.

16 6. 22

11 Суд. 11. 28.
2 Хр. 25 21

14 22 Пон. 25
1 1

14 1 Цар. 14. 26.
1 Цар. 14. 10. 26

13 5 27

16 18. 19.

15 8 29

18 2 Хр. 25. 1.

19 12 21

20 9, 28, 2 Хр.
25, 28

- 2 Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолья, з Єрусалиму.
- 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація.
- 4 Тільки пагірки не були знищені, — народ ще приносив жертву та кадив на пагірках.
- 5 І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерті, і сидів ув осібному домі. А над домом *був* Потам, царів син, — він судив народ Краю.
- 6 А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.
- 7 І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам.
- 8 Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарія, син Єровоама, *на* шість місяців.
- 9 І робив він зле в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля.
- 10 І вчинив змову на нього Шаллум, Яवेशів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього.
- 11 А решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.
- 12 Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так.
- 13 Шаллум, Яवेशів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззійї, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії.
- 14 І пішов Менахем, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Яवेशового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього.
- 15 А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.
- 16 Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчинило воно *брами*. І він вбив *його*, а все вагітне повитинав.
- 17 Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, *на* десять літ.
- 18 І робив він зле в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів
- 19 прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці.
- 20 А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, *по* п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю.
- 21 А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.
- 22 І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія.
- 23 П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, *на* два роки.
- 24 І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля.
- 25 І вчинив на нього змову

Пеках, син Ремалії, старшина його, і забив його в палаті царського дому, з Ар'овом та з Ар'єм, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього.

26 А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

27 П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років.

28 І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля.

29 За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Іййона, і Авел-Бет-Мааху, і Поноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталимів, та й вигнав їх до Асирії.

30 А Осія, син Елнн, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійїного сина.

31 А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

32 Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззійї, Юдиного царя.

33 Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка.

34 І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він.

35 Тільки пагірки не були знищені, — народ іше приносив жертви та кадив на пагірках. Він

збудував горішню браму Господнього дому.

36 А решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

37 За тих днів зачав Господь посылати на Юду Ретіна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії.

38 І спочив Йотам із своїми батьками, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

Цар Ахаз

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя.

2 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид.

3 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гідотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами.

4 І приносив він жертву та кадив на пагірках, і на згір'ях, та під усяким зеленим деревом.

5 Тоді прийшов Ретін, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І облягли вони Ахаза, та не змогли звоювати.

6 Того часу Ретін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеїв з Елїоту. І едомляни прибули до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня.

7 І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя

2 Хр. 27
1

16 5 1

28 15 24

2 Хр. 28. 1. 1
29 1 Цар. 15. 20.

30 15 25

31 2 Хр. 28. 6.

33 2 Хр. 2 1
11 22

34 15 3
15 29.

35 15 4

Ізраїлевого, що повстають на мене⁴⁴.

8 І взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царєвого, і послав дарунка до асирійського царя.

9 І послухав його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив.

10 І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Пілесеру, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертовника. І послав цар Ахаз до священника Урії подобу жертовника та взір його всієї його будови.

11 І збудував священник Урія жертовника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священник Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску.

12 І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертовника, і приступив цар до жертовника, і приніс на ньому жертву.

13 І спалив він своє цілопалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертовника.

14 А мідяного жертовника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, а поміж жертовника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертовника на північ.

15 І наказав цар Ахаз священникові Урії, говорячи: „На великому жертовнику пали раніше цілопалення та вечірню хлібну жертву, і цілопалення цареве та хлібну його жертву, і цілопалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопалення та всю кров жертви покропиш на нього.

А щодо мідяного жертовника, то я розвалю⁴⁵”.

16 І зробив священник Урія все так, як наказав був цар Ахаз.

17 А цар Ахаз повідрубував рами підстав, і відсеунув із них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу.

18 І закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя.

19 А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

20 І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізікія.

Кінець Ізраїлевого царства

17 Двадцятятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років.

2 І робив він зле в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним.

3 На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому данину.

4 Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він послав послів до Со, єгипетського царя, та не приніс асирійському цареві данини, як рік-у-рік *те робив був*. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі.

5 І вийшов асирійський цар на весь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки.

6 Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив

8 1 Цар. 15. 18.

1 Цар. 7. 28. 17 38.

9 1 Цар. 15. 29.

1 Цар. 10. 5. 18

2 Хр. 28. 1 19

18 1 20

13 3 М. 17. 6.

10 1 Цар. 11. 14.

їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії.

7 І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що випровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів,

8 і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили,

9 а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова, що не були слухні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартові башти аж до твердинного міста,

10 і ставили собі стовпи для богів та Астарті на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом,

11 і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа,

12 і служили бовванам, про яких Господь говорив їм: „Не будете робити цієї речі“.

13 то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорливців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно до всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“.

14 Та не слухали вони, і робили твердою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого.

15 І нехтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидотою й марнотами, та за народами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони.

17. 10. Дії 7. 16
42. 2М. 32. 4.
1 Цар. 12. 28.

17. 31. 1 Цар. 17
21. 20, 25.

8 16. 3, 21. 2.

9 18. 8

23. 27

10 16. 4, 17. 16.
Суд. 3. 7.

11 17. 6

12 2М. 20. 2. 3
3М. 26. 1
1 Цар. 21. 6

13 Єр. 25. 5

23. 21 Єр. 23
23. 9. Ос. 1. 6

15 3М. 18. 24.

3М. 26. 22. 25

16 І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого боввана, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військові та служили Ваалові.

17 І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його.

18 І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинуло їх від Свого лица, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плем'я.

19 Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили.

20 І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого.

21 бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх.

22 І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступалися з того,

23 аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня.

Нові мешканці Самарії

24 І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її.

25 І сталося, на початку пробування їх там не боялися вони

Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх.

26 І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“.

27 І наказав асирійський цар, говорячи: „Виведіть туди одного зо священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“.

28 І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа.

29 Та *крім того* кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили *попередні* самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи.

30 А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нергала, а гаматяни зробили Ашиму,

31 а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх ув огні Адрам-мелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам.

32 І *при тому* вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священників пагірків, і вони приносили їм жертви в пагірковому місці.

33 Вони боялися Господа, і богами своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх.

34 Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїля.

35 І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете приносити жертв їм,

36 а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим раменем, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете приносити жертви.

37 І устави, і права, і Закону, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися.

38 А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів,

39 а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятую вас із руки всіх ваших ворогів“.

40 Та не послушали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм.

41 І ті народи все боялися Господа, але служили боввіанам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

Цар Єзекія й асирійська павата

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин.

2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія.

3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид.

4 Він понишив пагірки, і поламав стовпи *для богів*, і стяв Астарту, і розбив мідяного змія, якого

28 17. 36.

1 Сам. 12. 24. 39

29 Йона 1. 5.

31 16. 3. 5 М. 18. 10.

Іс. 36. 1-22

16. 20

33 Соф. 1. 5.

34 1 М. 32. 27.

12. 3.

2 М. 23. 24.

4 М. 21. 9.

зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштан.¹

5 Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і *такого*, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним.

6 І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсееві.

7 І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав поводження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому.

8 Він побив филистимлян аж до Аззі та границі її від вартові башти аж до твердинного міста.

9 І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її.

10 І здобув він її по трьох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія.

11 І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст.

12 Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили.

13 А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх.

14 І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу.“ І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три

сотні талантів срібла та тридцять талантів золота.

15 І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях.

16 Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та з стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, *золотом*, і дав його асирійському цареві.

17 А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного командувача, і великого євнуха та великого чашника¹ з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотієм горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників.

18 І клікнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкійї, начальник палати, і писар Шевна, та Іоах, син Асафів, канцлер.

19 І сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся?

20 Чи думаєш ти, що слово уст, *то вже* рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене?

21 Тепер оце ти надієшся собі опертися на оту поламану черетину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому й продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього.

22 А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, *то чи ж* Він не Той, що Єзекія понищив пагірки Його та жертовники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим *тільки* жертовником буде вклонятися в Єрусалимі?

23 А тепер піди в заклад із моїм

¹ Нехуштан — мідяк.

¹ Rav'sakeh — великий чашник, головний чашичник.

паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі коней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців.

24 І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесниць та верхівців!

25 Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піді на той край та знищ його!

26 І сказав Еліяким, син Хілкійї, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі“.

27 І сказав до них великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вій кал та пити свою сечу?“

28 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського:

29 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його!

30 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського.

31 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їкте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки,

32 аж поки я не прийду й не візьму вас до краю *такого ж*, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба

та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас!

33 Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя?

34 Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки?

35 Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то не вже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“

36 І мовчав той народ, і не відповів йому ані слова, бо це *був* наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“

37 І прийшов Еліяким, син Хілкійї, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

Господь обороняє Єрусалим

19 І сталося, як почув *це* цар Єзекія, то роздёр свої шати та накрився верётою, і ввійшов до Господнього дому.

2 І послав він Еліякіма, *начальника* палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих верётами, до пророка Ісаї, Амосового сина.

3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — *це* день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити!

4 Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за

2 Хр. 32. 13. 33
Іс. 10. 10. 11.

25 2 Сам. 16. 10.
1 Цар. 13. 18.

2 М 14. 14. 36

Іс. 37. 1–38.

4 М. 14. 6.
2 Сам. 3. 31.

Ос. 6. 12. 2

31 1 Цар. 5. 5

32 5 М. 8. 8

слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що *ще* знаходиться”.

5 І прийшли раби царя Єзекії до Ісай.

6 І сказав їм Ісай: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя!

7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї”.

8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу.

9 А коли він почув про Тіргак, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!” то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи:

10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не зводить тебе Бог твій, що ти надієшся на Нього, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя.

11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований?

12 Чи врятували їх боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі?

13 Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?”

14 І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув *одного листа* перед Господнім лицем.

15 І Єзекія молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувимах! Ти Той єдиний Бог для

всіх царств землі, Ти створив небесів та землю!

16 Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога!

17 Справді, Господи, асирійські царі попустошили ті народи та їхній край.

18 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понищили їх.

19 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!”

20 І послав Ісая, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув *те*, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського.

21 Ось те слово, яке Господь говорив про нього:

Гордує тобою, сміється із тебе дівчина, єгипетська дочка,

велид тобі головою хитає дочка Єрусалиму!

22 Кого лаяв ти та ображав, і на кого повійчив ти голос та вгору підніс свої очі? — На Святого¹ Ізраїлевого!

23 Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць

я вийшов на гори високі, на боки Ливану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і вийду аж на вершок його на нічліг, у гущину його саду.

24 Я копаю та п'ю чужу воду, і стопію своєї ноги

¹ Святий Ізраїль — Господь Бог.

19. 4, 9. 1 16
Сам. 17. 10.

7 5 6

8 18. 17.

10 18. 30, 33.

11 5 М. 20. 14.
17.

15 Пс. 24. 1, 80.
2.

18. 21, 24. 24
Іс. 19. 6.

повисішую я всі єгипетські
ріки!

25 Хіба ти не чув,
що віддавна зробив Я оце,
що за днів стародавніх Я
це був створив?
Тепер же спровадив Я це,
що ти нищиш міста поукріп-
лювані,
на купу румовищ *обертаєш*
їх...

26 А мешканці їхні безсилі,
настрашені та побентежені.
Вони стали, як зілля оте
польове,
мов трава зеленіюча,
як трава на дахах,
як попалене збіжжя, яке не
доспіло...

27 І сидіння твоє, і твій вихід
та вхід твій Я знаю,
і твоє проти Мене обурення.

28 За твоє проти Мене обурен-
ня,
що гордіня твоя надійшла
до ушей Моїх,
то на ніздрі твої Я сережку
привішу,
а вудило Моє — в твої уста,
і тебе поверну Я тією доро-
гою, якою прийшов ти!

29 А оце тобі знак: йкте цього
року збіжжя самосійне, а другого
року — саморосле, а третього ро-
ку — сійте та жніть, і садіть ви-
ноградники, та й йкте їх плід.

30 А врятоване Юдиного дому,
що лишилося, пустить коріння
додолу, і свого плод¹ дасть угó-
ру.

31 Бо з Єрусалиму вийде позо-
стале, а рештки — від гори Сіону.
Ревність Господа Саваота зробить
це!

32 Тому так сказав Господь про
асирійського царя:
Він не ввійде до міста оцьо-
го,
і туди він не кине стріли,

20. 6.

34

26 Пс. 92. 8.

27 Пс. 139. 2.

2 Хр. 32. 21. 37

Іс. 38. 1-8,
21-22.

2 Хр. 32. 24. 1

30 Іс. 27. 6.

31 Іс. 9. 7.

32 Пс. 11. 2.

і щитом її не попередить,
і вала на нього не висипле!

33 Якою дорогою прийде, *то*
нею повернеться,
у місто ж оце він не ввійде,
говорить Господь!

34 І це місто Я обороню на
спасіння його ради Себе
та ради Давида, Могого ра-
ба!!

35 І сталося тієї ночі, і вийшов
Ангол Господній, і забив в аси-
рійському таборі сто й вісімдесят і
п'ять тисяч. І повставали вони
рано вранці, аж ось — усі мертві
трупи! . . .

36 А Санхерів, асирійський цар,
рушив та й пішов, і вернувся й
осівся в Ніневії.

37 І сталося, коли він молився
в домі Нісроха, свого бога, то
Адраммелех та Шар'ецер убили
його мечем, а самі втекли до краю
Арарат. А замість нього зацарю-
вав син його Есар-Хаддон.

Чудесне одужання царя Єзекії

20 Тими днями смертельно за-
хворів був Єзекія. І при-
йшов до нього Ісаї, Амсів син,
пророк, і сказав до нього: „Так
сказав Господь: Заряди своїм до-
мом, бо ти вмиреш, а не відужаєш“.

2 А той відвернув обличчя своє
до стіни, і помолився до Господа,
говорячи:

3 „О, Господи, згадай же, що
я ходив¹ перед лицем Твоїм прав-
дою та цілим серцем, і робив я
добре в очах Твоїх“. І заплакав
Єзекія ревним плачем . . .

4 І сталося, Ісаї не вийшов ще
з середини міста, а до нього було
Господнє слово, говорячи:

5 „Вернися, і скажеш до Єзе-
кії, володаря Мого народу: Так
сказав Господь, Бог батька твого
Давида: Почув Я молитву твою,

¹ В біблійній мові ходити, це — жити.

побачив Я сльозу твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому!

6 І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто ради Себе та ради раба Свого Давида¹.

7 А Ісаї сказав: „Візьміть грудку фіг“. І взяли й поклали на того гнояка, — і він видужав...

8 І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вилікує, і що я третього дня зійдю до Господнього дому?“

9 І сказав Ісаї: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: *Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед* на десять ступенів, чи *щоб вернулася* на десять ступенів?“

10 І сказав Єзекія: „Легко тіні похилітися *вперед* на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться назад на десять ступенів!“

11 І клікнув пророк Ісаї до Господа, і Він завернув тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові,¹ на десять ступенів...

Божє провіщення про вавилонську неволю

12 Того часу послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листа та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів.

13 І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбницю свою, — і срібло, і золото, і пахощі, і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм.

14 І прийшов пророк Ісаї до царя Єзекії та й сказав до нього:

¹ „Ступені Ахазові“ — це сонячний годинник. Іс. 38, 8.

„Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого краю, з Вавилону“.

15 І той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх“.

16 І сказав Ісаї до Єзекії: „Послухай Господнього слова:

17 Ось приходять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде винесене до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорить Господь!

18 А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породив, *декого* заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського царя!“

19 І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“

20 А решта діл Єзекії та вся лицарськість його, і як він зробив става та водотяга, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

21 І спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

Манасія та Амон

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг.

2 І робив він зло в Господніх очах, за гідотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів.

3 І він знову побудував пагірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жертовників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і

2 Хр. 32. 31. 17
Дан. 1. 3.

1 Сам. 3. 18. 19

2 Хр. 29. 1, 20
32. 30.

Іс. 39. 1-8.
21. 1.

2 Хр. 33. 1-25.

17. 31. 2

23. 4. 1 М. 2. 1. 3
Суд. 3. 7.

вклонявся всім небесним світилам та служив їм.

4 І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь : „В Єрусалімі покладу Я ім'я Своє!“ 4 21. 7.

5 І побудував він жертовники для всіх небесних світил на обох подвір'ях Господнього дому. 5 23. 12.

6 І він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив *викликувачів* духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. 6 2 Хр. 33. 6.
3 М. 19. 33.
1 Сам. 28. 7

7 І поставив він боввана Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цього домі та в Єрусалімі, що його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу Я ім'я Своє навіки!“ 7 21. 3. 1 Цар.
8 29. 9 3.

8 І більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та весь Закон, що наказав їм Мій раб Мойсей“.

9 Та не послухалися вони. І Манасія звів їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів.

10 І говорив Господь через Своїх рабів пророків, галчучи: 1 Цар. 21. 26. 21

11 „За те, що Манасія, цар Юдин, зробив ці гідоти, учинив гірше від усього, що робили були амореяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду близькими своїми, 11 23. 26. 1 Цар.
12 20. 2 Хр.
25 9.

12 тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я наведу *так* зло на Єрусалім та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвенить в обох вухах! ... 12 21. 23
12 16. 20. 3. 11
13 19. 23

13 І протягну Я на Єрусалім 13 23. 1. 10

мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вітру Єрусалім, як витирають миску: витер і перевернув її догори дном!

14 І Я покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здобич для всіх їхніх ворогів,

15 тому, що вони робили зло в Моїх очах, і все гнівили Мене від дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“...

16 А також Манасія пролив дуже багато невинної крові, аж наповнив *нею* Єрусалім від входу до входу, окрім свого гріха, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зле в Господніх очах.

17 А решта діл Манасії, та все, що він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

18 І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Уззиному садку, а замість нього зацарював син його Амон.

19 Амон був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалімі два роки. А ім'я його матері — Мешуллет, дочка Харуца з Йотви.

20 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія.

21 І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його батько, і служив тим бовванам, яким служив батько його, і вклонявся їм.

22 І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою.

23 І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі.

24 Та парод Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І народ настановив царем Краю замість нього сина його Йосію. 24

25 А решта діл Амона, усе, що робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

26 І поховали його в його гробі в Уzziному садку, а замість нього зацарював син його Йосія.

Знайдення Книги Закону

22 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка Адаї з Бозкату.

2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч.

3 І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи:

4 „Піди до Хілкїї, первосвященника, і нехай перелічить те срібло, що знесене до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі порога.

5 І нехай дадуть його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушкодження храму, —

6 теслярів, і будівничим, і мулярів, щоб купувати дерево та тесане каміння на напругу храму.

7 Тільки нехай не облічуються з ними про те срібло, що дане на їхню руку, бо чесно вони роблять“.

8 І сказав Хілкїя, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі Книгу Закону!“ І дав Хілкїя ту Книгу Шафанові, і той перечитав її.

9 І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої висипали те

срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі“.

10 І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем.

11 І сталося, як цар почув слова Книги Закону, то роздер свої шати...

12 І наказав цар священикові Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи:

13 „Ідіть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“.

14 І пішов священик Хілкїя, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асаї до пророкині Худди, жінки Шаллума, сина Тікві, сина Хархасового, сторожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Мімі, — і говорили до неї.

15 А вона сказала до них: „Так говоріть Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене:

16 Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар,

17 за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всім ділом своїх рук. І розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне!

18 А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова, які ти чув:

19 За те, що зм'якло твоє серце,

26 1 Хр. 3. 14.

12 Хр. 34. 1

2 18. 3.

3 Єр. 1. 1, 2.

4 12. 10.

7 12. 18.

22 13.

18

і ти впокорівся перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошенням та прокляттям, і що ти роздершати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорити Господь.

20 Тому та Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. І вони принесли цю вістку цареві.

Посія очищує свій Край від ідолюства

23

А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму.

2 І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священники, і пророки, і весь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі.

3 І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І весь народ пристав до заповіту.

4 І наказав цар Хілкії, великому священникові, й іншим священникам та сторожам пороба, щоб повинесли з Господнього храму всі речі, зроблені для Ваала та для Астарті, та для всіх небесних світил. І він попав їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній пірох відніс до Бет-Елу.

5 І він поскидав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і

23. 4. 6р. 26. 6
23.

20 Іс. 57. 1.

1 2 Хр. 34. 29.

3 М. 18. 21. 10

3 Єр. 24. 25.

4 21. 3.

Єр. 19. 13. 12

1 Цар. 11. 7. 13

що вони кадили на пагірках по Юдиних містах та в оклицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил.

6 І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на пірох, а її пірох кинув на гроби звичайних людей.

7 І він порозбивав доми культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінки ткали завісу для Астарті.

8 І він випровадив усіх священників з Юдиних міст, і опоганив пагірки, де священники кадили, від Леви аж до Беер-Шеви, і порозбивав пагірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому, хто входить до брами міста.

9 Але священники пагірків не входили до Господнього жертвника в Єрусалимі, а тільки їли пріснє серед своїх братів.

10 І він опоганив місце ставлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха.

11 І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від виходу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесниці сонця попалив ув огні.

12 А жертвники, що були на даху Ахазової гóрниці, що поробили Юдині царі, та жертвники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній пірох до кедронського потоку.

13 А пагірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був Соломон, Ізраїлів

цар, для Астарті, гидіти сидонської, і для Кемота, гидіти моавської, і для Мілкома, гидіти Аммонових синів, цар попоганював.

14 І він порозбивав стовпи *для богів*, і постинав посв'ячені дерева, а їхнє місце наповнив людськими кістками. 14 23. 15.

15 А також жертівника, що в Бет-Елі, пагірка, що зробив був Бровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жертівника цього та цього пагірка він розбив, і спалив того пагірка *та* стер на пірох, і Астарту спалив.

16 І обернувся Йосія, та й побачив гробів, що *були* там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попав на жертівнику, — і опоганив його, за словом Господнім, яке кликав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. 16 1 Цар. 13. 2 18 5.

17 І сказав цар: „Що це за надгробок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жертівнику в Бет-Елі“.

18 А він сказав: „Дайте йому спокій, — нехай ніхто не рухав костей його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії.

19 А також усі домі пагірків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівити *Господа*, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. 2 Хр. 34. 1 28

20 І порізав він усіх священників пагірків, що *були* там, на жертівниках, і попав на них людськимості, та й вернувся до Єрусалиму. 2 Хр. 35. 20. 29 22.

21 І наказав цар усьому народові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“. 21 2 М. 12. 3. 2 Хр. 35. 24. 30 36. 1...

22 Бо не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних.

23 І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі.

24 А також *викликачів* духів померлих, і духів вісних, і домових божків, і бовбанів, і всякі гидіти, що появились в Юдинім краї та в Єрусалимі, повинищував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священник Хілкійя в Господньому домі.

25 А *таксо* царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеевим Законом, і по ньому не повставав *такий*, як він.

26 Тільки не спинився Господь від рівності Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огірчення, якими гнівів Його Манасія.

27 І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Моє буде там!“

28 А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

Юдея в єгипетській неволі

29 За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його...

30 І його раби повезли його мертвого з Мегіддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ

Краю взяв Єгоахаза, сина Посії, помазали його, та й настановили його царем замість його батька.

31 Єгоахаз *був* віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни.

32 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки.

33 І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматьському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота.

34 А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Посії, замість батька його Посії, і змінив ім'я його на Єгоаким.¹ А Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та помер там.

35 І Єгоаким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав на Край, щоб давати те срібло та фараонів наказ, — він стягав срібло та золото з народу Краю та опінокю землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо.

36 Єгоаким *був* віку двадцяти й чотирьох літ, коли він зацарював, і двадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері Іевуда, дочка Педаї, з Руми.

37 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батьки його.

Вавилонська неволя

24 За його днів прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, а Єгоаким був йому три роки невілляником, та потім збунтувався на нього.

2 А Господь послав на нього орди халдєїв, і орди сирійські, і

¹ Ел'яким — Бог поставить, Єгоаким — Господь поставить.

орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків.

3 Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лица Його за гріхи Манасії, за все, що він робив,

4 4 а також за неповинну кров, яку він пролив, і наповнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити.

5 5 А решта Єгоакимових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів.

6 І спочив Єгоаким зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін.

7 І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого краю, бо вавилонський цар забрав *усе* від Єгипетського потоку аж до річки Ефрату, усе, що належало єгипетському цареві.

8 8 Єгояхін *був* віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму.

9 9 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько.

10 10 Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходоносор, царя вавилонського, і місто попало в облогу.

11 І прийшов Навуходоносор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягали його.

12 І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання.

13 13 І позабирав він звідти всі скарби Господнього дому та скарби дому царєвого, і повідрубав

всі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь.

14 І повивів він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх теслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нужденного народу Краю . . .

15 І він вивів до Вавилону Єгояхина та цареву матір, і царських жінок, і його євнухів, і видатних у Краї, — усіх випровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону.

16 І всіх військових, сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону.

17 А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхина, замість нього, і перемінив ім'я його на Седекію.¹

18 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівні.

19 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояхин.

20 Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лица. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

Ограблення й зруйнування Єрусалиму

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти

нього, і побудували проти нього вала навколо.

2 І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії.

3 Дев'ятого дня місяця настає сильний голод у місті, і не було хліба для народу Краю.

4 І пробитий був пролім у мурі міста, і всі вояки повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. І цар утік дорогою в степ.

5 А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його єрихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього.

6 І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівлі, і там його той засудив.

7 А синів Седекії зарізали перед його очам, а очі Седекії він вибрав і скував його двома мідяними канцями, та й відвів його до Вавилону . . .

8 А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя.

9 І він спалив дім Господній та дім царів, і всі домів в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем.

10 І мур навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі.

11 А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі.

12 А з бідноти Краю начальник царської сторожі позоставив декого за винярів та за рільників

25. 5.

15 Єр. 24. 1, 29. 2.

17 1 Хр. 3. 15. Єр. 37. 1.

Суд. 16. 21. Єр. 39. 6, 7.

18 2 Хр. 36. 11. Єр. 52. 1.

Єр. 39. 9.

19 Єр. 52. 2.

20 Єр. 52. 3.

Єр. 52. 1, 37.

1 2 Хр. 36. 17. Єр. 37. 13, 14.

Єр. 39. 10.

11

12

¹ Маттанія—дар Бога. Це символує Седекію мою праведність Господь.

13 А мідяні стовпії, що в Гос-
одньому домі, і підстави, і мідяне
оре, що в Господньому домі, хал-
ей поламали, і віднесли їхню мідь
о Вавилону.

14 І горнята, і лопатки, і ножи,
ложки, і весь мідяний посуд, що
живається при службі, позабира-
и.

15 І кадильниці, і чаші, *усе*, що
уло золоте — *забрав* золотом, а що
уло срібне — сріблом взяв началь-
ик царської сторожі.

16 Два стовпії, одне море та ті
ідстави, що Соломон поробив був
ля Господнього дому, — не було
ваги для всіх цих речей!

17 Вісімнадцять ліктів висо-
ість одного стовпа й одна мідяна
маковиця, а високість маковиці —
ри лікті, та мерэжка, і гранатові
блука на маковиці навколо, *усе*
ідь. І для другого стовпа з
ерэжкою — так само.

18 І начальник царської сто-
ожі взяв Сераю, первосвящени-
а, і Цефанію, другого священи-
а, та трьох сторожів пороба.

19 А з міста взяв він одного
внуха, що був начальником над
військовими, та п'ять чоловіка з
их, що бачать цареве обличчя, що
ули знайдені в місті, і писаря,
верхника військових відділів, що
аписував народ Краю до військо-
их відділів, і шістьдесят чоловіка
народу Краю, що знаходилися в
істі.

20 І позабирав їх Невузар'адан,
начальник царської сторожі, і від-
ів їх до вавилонського царя, до
іваш.

21 І вдарив їх вавилонський
ар, і повбивав їх у Рівлі, у гама-
овому краї. І пішов Юда на
игнання з своєї землі.

22 А народ, що позостався в
одиному краї, якого позостав-
ив Навуходонсор, вавилонський

13 Єр. 27. 19.

15 2 М. 38. 3.

16 1 Цар. 7. 15,
23.

17 1 Цар. 7. 15.

19 Ест. 1. 14.

1 М. 40. 13. 27

3 М. 23. 37. 30

2 Сам. 9. 7.

22 Єр. 40. 5.

цар, то настановив над ним Геда-
лію, сина Ахіама, Шафанового
сина.

23 І почули всі військові зверх-
ники, вони та люди, що вавилон-
ський цар настановив Гедалію,
то поприходили до Гедалії до
Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і
Йоханан, син Кареахів, і Серая,
син нетофатянина Танхумега, і
Язанія, син маахатянина, вони
та їхні люди.

24 І присягнув Гедалія їм та
їхнім людям, і сказав їм: „Не бій-
теся бути підданими халдейцям,
осядьте в Краї та служіть вавилон-
ському цареві, — і буде вам до-
бре!“

25 І сталося сьомого місяця,
прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елі-
шамового сина, з царського насін-
ня, та десять мужів із ним, і вдарив
вони Гедалію, — і він помер,
і юдеїв, і халдеїв, що були з ними
в Міцпі.

26 І знявся весь нарід, від
малого й аж до великого, та зверх-
ники військ, і пішов до Єгипту,
бо боявся халдеїв.

27 І сталося тридцятого й сьо-
мого року неволі Єгояхіна, Юди-
ного царя, дванадцятого місяця,
дванадцять сьомого *дня* місяця,
Евіль-Меродах, цар вавилонський,
у році свого зацарювання, змілу-
вався¹ над Єгояхіном, Юдиним ца-
рем, і *вивів його* з дому ув'язнен-
ня.

28 І він говорив із ним ласкаво,
і поставив трізна його понад трона
царів, що *були* з ним у Вавило-
ні.

29 І змінив в'язничну одягу
його, і він завжди їв хліб перед
ним по всі дні свого життя.

30 А їжа його, їжа стала, вида-
валася йому від царя, щоденне
щоденно, по всі дні його життя.

¹ В оригіналі „підняв голову“, пор. 1 М. 32. 21.

ПЕРША КНИГА ХРОНІК¹

Список родів аж по Авраамових синів

1 Адам, Сиф, Енош,
2 Кенан, Магалал'їл, Яред,
3 Енох, Метушelah, Ламех,
4 Ной, Сим, Хам та Яфет.
5 Сини Яфетові: Гомер, і Магор,
і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех,
і Тірас.

6 А сини Гомерові: Ашкеназ і Дифат, і Тоґарма.

7 А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттини й роданяни.

8 Сини Хамові: Куш і Міцраїм,² Пут і Ханаан.

9 А сини Кушеві: Шева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан.

10 А Куш породив Німрода, він зачав бути велетом на землі.

11 А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян,

12 і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти филистимляни, і кафторян.

13 А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета,

14 і євусеянину, і амореянина, і гірґашеянина,

15 і хіввеянина, і аркеянина, і сінеянина,

16 і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина.

17 Сини Симові: Елам, і Ашшур,² і Арпахшад, і Луд, і Арам.² Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех.

18 А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера.

19 А Еверові народилося двоє синів, — ім'я одному Пелеґ, бо за

¹ По-грецьки ця Книга звється «Перша Книга Параліпоменон».

² Міцраїм — Єгипет, Ашшур — Ассирія, Арам — Сирія.

його днів була поділена земля, ім'я брата його — Поктан.

20 А Поктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, Єраха,

21 і Гадорама, і Узала, і Дінелу,

22 і Евала, і Авімаїла, і Шеву.

23 і Офіра, і Хавілу, і Повава — усі вони сини Поктанові.

24 Сим, Арпахшад, Шелак,

25 Пелеґ, Реу,

26 Серуг, Нахор, Терах,

27 Аврам, він же Авраам.

28 Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл.

29 Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Неваїот, і Кедар,

і Адбейл, і Мівсам,

30 Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема,

31 Стур, Нафіш, і Кедема, оце вони сини Ізмаїлові.

32 А сини Кетури, Авраамові наложниці: вона породила Зімана, і Покмана, і Медана, і Мідяна, і Ішбака, і Шуаха. А Покшанові сини: Шева й Дедан.

33 А Мідянові сини: Ефа, Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури.

34 А Авраам породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль.

35 Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл і Суш, і Палам, і Кора.

36 Сини Еліфазові: Теман, Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тімана, і Амалик.

27 Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза.

38 А сини Сеїрові: Лотан, і Шоуал, і Ців'он, і Ана, і Діншон, Енер, і Дінан.

39 А сини Лотанові: Хорі, Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна.

1 і М. 5. 3.

4 і М. 6. 10.

5 і М. 10. 2.

6 Єв. 27. 27.

7 і М. 10. 4. 27. 13.

1 і М. 17. 1.

8 і М. 10. 6.

1 і М. 21. 8.

1 і М. 27. 13.

11 і М. 10. 1.

12 Єв. 19. 14.

1 і М. 25. 2.

1 і М. 36. 10.

17 і М. 10. 22.

19 і М. 10. 25.

1 і М. 36. 20.

27

28

29

32

35

38

40 Сини Шовалові: Ал'ян, і Ма-
нахат, і Евал, Шефі, і Онам. А
сини Ців'онові: Айя й Ана.

41 А сини Аніні: Дішон. А
сини Дішонови: Хамран, і Ешбан,
Ітран, і Керан.

42 Сини Еперові: Білган, і Заа-
нан, Яакан. Сини Дішонови: Уд
а Аран.

Царі едомські

43 А оце царі, що царювали в
Едомовому краї перед зацарюван-
ням царя в Ізраїлевих синів: Бела,
Бео́рів син, а ім'я його міста —
Дінгава.

44 І помер Бела, а замість нього
зацарював Йо́вав, Зерахів син з
Бео́ри.

45 І помер Повав, а замість
нього зацарював Хушам із краю
еманяннина.

46 І помер Хушам, а замість
нього зацарював Гадад, Бела́дів
син, що побив був Мідіяна на
Моавському полі, а ім'я місту
його Авіт.

47 І помер Гадад, а замість ньо-
го зацарював Самла з Масреки.

48 І помер Самла, а замість
нього зацарював Саул з Рехевот-
Ганнагару.

49 І помер Саул, а замість ньо-
го зацарював Баал-Ханан, син Ах-
орів.

50 І помер Баал-Ханан, а за-
мість нього зацарював Гадад, а
ім'я його міста — Раї, а ім'я
кінки його — Меґетав'їл, дочка
Матреда, дочки Ме-Загавові.

51 І помер Гадад. І були по-
тому провідники Едому: провід-
ник Тімна, провідник Ал'я, про-
відник Єтет,

52 провідник Оголівама, про-
відник Ела, провідник Пінон,

53 провідник Кеназ, провідник
Еман, провідник Мівнар,

54 провідник Магділ, провід-
ник Ірам, — оце провідники Едо-
му.

Список родів від Ізраїля по Давида

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Си-
меон, Левій, і Юда, Іссахар, і
Завулон,

2 Дан, Ібсип, Веніямін, Неф-
талім, Гад і Асір.

3 Юдині сини: Ер, і Онан, і
Шела, — троє народилися йому
від ханаанейки Бат-Шуї. І був
Ер, Юдин первороджений, нечес-
тивий в очах Господа, — і Він
забив його.

4 А Тамар, невістка його, поро-
дила йому Переца та Зеваха, —
усіх Юдиних синів п'ятеро.

5 Сини Перецові: Хеґрон та Ха-
мул.

6 А сини Зерахові: Зіпрі, і
Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, —
усіх їх п'ятеро.

7 А Кармієві сини: Ахар, що
напровадив біду на Ізраїля, що
спроневірився в заклятті.

8 А сини Етанові: Азарія.

9 А сини Хеґронові, що народи-
лися йому: Єрахмеїл, і Рам, і
Келуван.

10 А Рам породив Аммінадава,
а Аммінадав породив Нахшона,
начальника синів Юдиних.

11 А Нахшон породив Салму, а
Салма породив Боаза,

12 а Боаз породив Оведа, а Овед
породив Есееї.

13 А Есееї породив свого пер-
вородженого Еліава, і Авінадава
другого, і Шім'у третього,

14 Натаніїла четвертого, Раддая
п'ятого,

15 Онема шостого, Давида сьо-
мого.

16 А їхні сестри: Церуя й Аві-
даїл. А Церуїні сини: Авшай, і
Йоав, і Аса-Ел, — усіх трое.

41 1 М. 36. 26.

1 М. 35. 22, 26. 1

1 М. 35. 1. . . 2

4. 1. 1 М. 46. 12

43 1 М. 36. 31.

1 М. 38. 29, 30.

1 М. 40. 12.

1 М. 41. 1.

Рут. 4. 19.
Мт. 1. 3.

48 1 М. 36. 37

Рут. 4. 21.
Мт. 1. 5.

1 Сам. 16. 5.

51 1 М. 36. 15.

1 Сам. 17. 12. 15

17 А Авігаїл породила Амасу, а батько Амасин — ішмеелянин Єтер.

Різні роди

18 А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот *дimei*. А оце сини її: Єшер, і Шовав, і Ардон.

19 І померла Азува, а Калев узяв собі Ефрату, і вона породила йому Хура.

20 А Хур породив Урі, а Урі породив Бецаїїла.

21 А потому прийшов Хецрон до дочкi Махіра, Гілеадового батька, і він узяв її, — а він *був* віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува.

22 А Сегув породив Яіра, і він мав двадцять і три місті в гілеадському краї. 22 Суд. 10. 3.

23 Але Гешур та Арам забрали від них Яірові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гілеадового батька. 23 Єр. 13. 13.

24 А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Єфрати, і Хецронова жінка Авіїя породила йому Ашхура, батька Текої. 24 4. 5.

25 А сини Єрахмеїла, Хецронового первородженого, були: первороджений Рам, і Буна, і Орен, і Оем, Ахїїя.

26 І була в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я її Атара, — вона мати Онама.

27 А сини Рама, Єрахмеїлового первородженого, були: Маац, і Ямін, і Екер.

28 А сини Онамові були: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур.

29 А ім'я Авішуровій жінці — Авіхаїл, і вона породила йому Ахбана та Молїда.

30 А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. Єр. 15. 16.

31 А сини Аппаїмові: Їш'ї, А сини Їш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай.

32 А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єтер і Понатан. І помер Єтер без дітей.

33 А Понатанові сини: Пелет, Заза, — оце були сини Єрахмеїлові.

34 А в Шешана не було синів, а тільки дочки. *Був* у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха.

35 І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая.

36 А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада.

37 А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа.

38 А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію.

39 а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу.

40 А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллума.

41 А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму.

42 А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька.

43 А Хевронові сини: Корах, Таппуах, і Рекем, і Шама.

44 А Шама породив Рахама Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая.

45 А сини Шаммаєві: Маон, а Маон *був* основник Бет-Цуру.

46 А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза.

47 А сини Єгдаєві: Реґем, і Понатан, і Гешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф.

48 Калєвова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату.

49 І породила вона Шаафа, батька Мадмани, Шеву, батька

Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калевова — Ахса.

50 Оце були сини Калева, сина Тура, первородженого Ефраті: Шовал, батько Кір'ят-Баріму,

51 Салма, батько Віфлеєма,¹ Гареф, батько Бе-Гадеру.

52 У Шовала, батька Кір'ят-Баріму, були сини: Гарое, Хаці-Амменухот.

53 А роди Кір'ят-Баріма: ітрян-ни, путяни, шуматяни, мишранни, — від них пішли пор'ятяни та штауляни.

54 Сини Салмїні: Бет-Лехем,¹ нетофаліяни, Атрот, Бет-Поав, і хаці-гаммоахїтїни, поранї.

55 А роди писарів, мешканців Бецу, тір'ятяни, шім'ятяни, сукатяни, — вони кїняни, що похобять від Хамата, батька Бет-Реха-вового.

Рід Давидів і його нащадки

В А оце були Давидові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амїон, від ізвєєлітянки Ахіноам; другий

Данїїл, від кармелїтянки Авїгаїл;

2 третій — Авесалом, син Маахи, дочкї Талмая, царя ге-курського; четвертий — Адонїя, син Хаггїт;

3 п'ятий — Шефатїя, від Авї-ал; шостий — Їтреам, від жінки того Егли;

4 шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Брусалїмі.

5 А оці народїлись йому в Єру-салїмі: Шїм'а, і Шовав, і Натан, Соломон, — четверо від Вірсавїї, ммїдової дочкї,

6 і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет,

7 і Нога, і Нефег, і Яфія,

8 і Елішама, і Еліяда, і Еліфе-ет, — дєв'ятеро.

¹ Сарейське Бет-Лехем, Віфлеєм: дім хліба.

9 Усе це Давидові синї, окрім синів наложниць та сестри їх Та-марї.

10 А син Соломонів — Рехав'ам, його син Авїя, його син — Аса, його син — Йосафат,

11 його син — Йорам, його син — Ахазїя, його син — Йоаш,

12 його син — Амацїя, його син — Азарїя, його син — Йо-там,

13 його син — Ахаз, його син — Хїзкїя, його син Манасїя,

14 його син — Амон, його син — Посїя.

15 А сини Йосїї: первородже-ний — Йоханан, другий — Єгоя-ким, третій — Седекїя, четвер-тий — Шаллум.

16 А сини Єгоякимові: Єхонїя — син його, та син його Седекїя.

17 А сини Єхонїї: Ассїр, Ше-ал'тїл, син його,

18 і Малкірам, і Педаї, і Шен'ац-цар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я.

19 А сини Педаї: Зоровавель і Шїм'ї. А сини Зоровавеля: Ме-шуллам, і Хананїя, і сестра їхня Шеломїт,

20 і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро.

21 А сини Хананїї: Пелатїя та Сшай, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадїї, сини Шеханїї.

22 А синї Шемаї: Хаттиш, і Ї'гал, і Барїах, і Неарїя, і Шафат, шестеро.

23 А сини Неарїї: Ел'їоенаї, і Хїзкїя, і Азрікам, — троє.

24 А сини Ел'їоенаєві: Го-дав'я, і Ел'яшїв, і Пелая, і Ак-кув, і Йоханан, і Делая, і Ананї, — семеро.

Рід Юдин

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал.

2 А Реая, син Шовалів, породив

Яхата, а Яхат породив Ахумая та Лахада, — оце роди пор'ятан.

3 А оці Аві-Етамові: Ізреел, і Їшма, і Ідбаш, а ім'я їхній сестрі — Гацелелпоні.

4 А Пенуїл — батько Гедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового первородженого, батька Віфлєсму.

5 А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара.

6 І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сини Наарині.

7 А сини Хел'ині: Церет, і Цохар, і Етнан.

8 А Коц породив Анува, і Гацповеву, і роди Ахархела, сина Гарумового.

9 А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец,¹ говорячи: Я породила його в болісті.

10 І кликнув Ябец до Бога Израїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословивши мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив озорону від лиха, щоб не засмучувати мене!“ І Бог послав, чого він просив.

11 А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько Ештона.

12 А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасаха, і Техіну, батька міста Нахаша. Це люди Рехи.

13 А сини Кеназа: Отіїл та Серая. А сини Отіїлові: Хатат.

14 А Меонотай породив Офру, а Серая породив Ява, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники.

15 А сини Калева, Єфуннєсового сина: Іру, Ела та Наам. А Елін син — Кеназ.

16 А сини Єгаллел'їлові: Зіф і Зіфа, Тір'я й Асар'їл.

¹ Ябец — „засмутить“.

17 А сини Езри: Єтер, і Меред, і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочки, що взяв Меред, і вона зачала й породила Мір'яма, і Шаммая, і Їшбаха, батька Ештемої.

18 А жінка його юдєянка породила Єреда, батька Гедору, і Хеве-ра, батька Сохо, і Єкутіїла, батька Заноаха.

19 А сини жінки Годіїї, сестри Нахама, батька гарм'янина Кеїли, та маахатянина Ештемоа,

20 а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини Іш'ї: Зохет та Бен-Зохет.

21 Сини Шели, Юдиного сина: Ер, батько Лехи, і Лада, батько Мареші, і роди дому робітників віссону, з дому Ашбеа.

22 І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи стародавні.

23 Вони були ганчарі, і замешкували садки та городи; вони жили там у царя для його роботи.

Рід Симеонів

24 Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул,

25 його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма.

26 А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї.

27 А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили ввесь свій рід так, як сини Юдині.

28 І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хапар-Шуалі,

29 і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді,

30 і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклару.

31 і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до зацарювання Давидового.

32 А їхні осаді: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст.

33 А всі їхні осаді, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них.

34 А Мешовав, і Ямлех, і Поша, син Амації,

35 і Поїл, і Єгу, син Йовів'ї, сина Сераї, сина Асїїлового.

36 і Елпоенаї, і Янова, і Шохая, і Асая, і Адїїл, і Єсіміїл, і Беная,

37 і Зіва, син Шей'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шімірі, сина Шемаї.

38 Це ті, що входять в імена князів у свої роди, а дім своїх батьків сильно розмножили.

39 І пішли вони до Меве-Гедору, аж до східнього боку долини, щоб пошукати пасовиська для своїх отар.

40 І знайшли вони пасовисько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама похвбили ті, що сиділи там колись.

41 І пішли ці, записані іменами за днів Єзекії, царя Юдиного, і розбили їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовисько для їхньої дрібної худоби.

42 А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Йш'ї, були на чолі їх.

43 І вони побили останок урятованих Амалика, й осілися там аж до цього дня.

1 М. 35. 32,
319-4

2 М. 6. 14

2 Цар. 15. 29. 6

40 Суд. 18. 7.

41 2 Цар. 18. 1

*Рід Рувимів, іадів та
половина Манасїїного*

1 **5** А сини Рувима, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за беззачення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йосипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства.

2 Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталоя Йосипові.

3 Сини Рувима, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі.

4 Поїлові сини: Шемаїя — син його, його син Гол, син його — Шім'ї,

5 син його Міха, син його — Реая, син його — Баал,

6 син його Беера, якого вигнав Тіглеат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувимівців.

7 А брати його, за його родами, у приписувані за потємством їх, були: голова Єїїл, і Захарій,

8 і Бела, син Азаза, сина Шемаї, Поїлового сина, він сидів в Ароері й аж по Нево та Баал-Меон.

9 А на схід він сидів аж до виходу на пустиню від річки Ефрат, бо їхні череди в Гілеадському краї стали численні.

10 А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гілеаду.

11 А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи.

12 Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані.

13 А їхні брати за домами своїх батьків: Михаїл, і Мешуллам, і

Шева, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — семеро.

14 Оце сини Авихаїла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михаїла, сина Єшішая, сина Бехдо, сина Буза.

15 Ахі, син Авдіїла, сина Гунієвого, голови дому батьків їх.

16 І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовиськах Шарону, на місцях виходу їх.

17 Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого.

18 Синів Рувима, і гадян, і половини Манасійного племені, людей військових, що носять щита й меча та натягують лука, та вивчаюваних у війні — було сорок і чотири тисячі і сім сотень і шістьдесят, що виходили з військом.

19 І провадили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і з Нафішем, і з Нодавом.

20 І дана була їм поміч на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в бою, і Він був убаганий, бо вони надіялися на Нього.

21 І вони зайняли їхні чєреди: їхніх верблюдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а людських душ — сто тисяч.

22 Бо трупів попадало багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до неволі.

23 А сини половини Манасійного племені сиділи в краю від Башану аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермону. Вони розмножилися.

24 А оце голови домів їхніх батьків: і Ефер, і Іш'ї, і Еліїл, і Азріїл, і Їрмея, і Годавія, і

2 Цар. 15. 19. 26
29.

16 4 М. 35. 2.

17 2 Цар. 15. 7
32.

2 М. 16. 4. 27

2 М. 2. 1. 29
1. 28. 1.

20 Іс. 71. 1.

Яхдіїл, — мужі відважні, мужі славні, голови домів їхніх батьків.

25 Та спроневірилися вони Богові своїх батьків, і блудили за богами народів Краю, яких Бог вигубив перед ними.

26 І Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського, і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і він виселив їх, Рувимців і Гадівців та половину Манасійного племені, і запровадив їх у Халах, і Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж до цього дня.

Рід Левіів

27 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі.

28 А сини Кегатові: Амрам, Йехар, Хеврон, і Уззіїл.

29 А сині Амрамові: Аарон, і Мойсєй, і Міріям. А сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар.

30 Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив Авішу.

31 а Авішу породив Буккі, а Буккі породив Уззі.

32 А Уззі породив Зерахію, а Зерахія породив Мерайота.

33 Мерайот породив Амарію, а Амарія породив Ахітува.

34 А Ахітув породив Садока, а Садок породив Ахімааца.

35 А Ахімаац породив Азарію, а Азарія породив Йоханана.

36 А Йоханан породив Азарію, — це той, що був священником у Господньому домі, якого вибудував Соломон в Єрусалимі.

37 І Азарія породив Амарію, а Амарія породив Ахітува.

38 А Ахітув породив Садока, а Садок породив Шаллума.

39 А Шаллум породив Хілкійю, а Хілкійя породив Азарію.

40 А Азарія породив Сераю, а Серая породив Сгоадака.

41 А Єгоцадак пішов до неволі, коли Господь вивів Юду та Єрусалим через Навуходонбсора.

6 Сини Левієві: Гершом, Кегат та Мерарі. 11 М. 46. 11.

2 А оце імєння Гершомових синів: Лівні та Шім'ї.

3 А сини Кегатові: Амрам, і Іцхар, і Хеврон, і Уззіїл.

4 Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві роди за їхніми батьками:

5 у Гершома: Лівні його син, син його Яхат, його син — Зімма,

6 його син — Поах, його син — Іддо, його син — Зерах, його син — Батрай.

7 Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його син — Корах, син його — Ассір,

8 син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Ассір,

9 син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззіїя та Саул — син його.

10 А сини Елкани: Амасай та Ахімот.

11 Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його,

12 Еліяв — син його, Єрохам — син його, Елкана — син його.

13 А Самуїлові сини: первороджений Поїл, а другій Авіяя.

14 Сини Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син — Шім'ї, його син Узза, 14 2 М. 6. 19.

15 син його — Шім'а, син його — Хаггіїя, син його — Асая. 2 М. 26. 34 34

Співачи

16 А оце ті, яких Давид поставив для співання в Господньому домі, від часу миру ковчєга.

17 І вони служили перед скинією, скинією заповіту, піснєю, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. І 17 2 Хр. 5. 12.

вони ставали, за уставом своїм, на свою службу.

18 А оце ті, що стояли, та їхні сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла,

19 сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина Тоаха,

20 сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасая,

21 сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії,

22 сина Тахата, сина Ассіра, сина Ев'ясафа, сина Кораха,

23 сина Іцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля.

24 А брат його Асаф, що стояв на правіці його: Асаф *був* сином Берехії, сина Шім'ї,

25 сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкійї,

26 сина Етні, сина Зераха, сина Адаї,

27 сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї.

28 сина Іахата, сина Гершома, сина Леві.

29 А сини Мерарі, брати їхні на лівіці: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха,

30 сина Хашав'ї, сина Амації, сина Хілкїї,

31 сина Амці, сина Бані, сина Шамері

32 сина Махті, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві.

33 А брати їх Левити дані на всяку роботу скінїї Божого дому.

Рід Ааронів

34 А Аарон та сини його палили на жертівнику цілопалєння та на кадильному жертівнику, і були на всяку роботу Святого Святих, та на очіщення Ізраїля, згідно зо всім тим, що наказав був Мойсей, раб Божий.

35 А оце Ааронові сини: Елеазар — син його, його син — Пінхас, його син — Авішуя,

36 його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія,

37 його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахитув,

38 його син — Садок, його син — Ахімаац. 38 2 Сам. 15. 27.

39 А оце місце їхнього сидіння за їхніми осáдами, в їхніх границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців, бо для них був *такий* жеребб́к. 6. 42. 52

40 І дали їм Хеврон в Юдиному краї, та пасовіська його навколо нього. 39 Єр. 21. 10.

41 А міське поле та осаді його дали Калеву, синові Ефунне.

42 А Аароновим синам дали міста схвища: Хеврон, і Лівну та її пасовіська, і Яттїр, і Ештемоа та пасовіська його, 42 6. 52.

43 і Хілен та пасовіська його́, Девір та пасовіська його́,

44 і Ашон та пасовіська його, і Бет-Шемеш та пасовіська його.

45 А з племені Веніамінового: Геву та пасовіська її, і Алетет та пасовіська його, і Анатот та пасовіська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст.

46 А Кегатовим синам, позосталим із роду племені, *дано* з половини племені, племени Манасїйного, жеребб́ком десять міст. 46 21 50 59

47 А Гершомовим синам, за їхніми родами, з племені Іссахарового, і з племені Асірового, і з племені Нефталімового, і з племені Манасїйного в Башані *дано* тринадцять міст.

48 Синам Мерарїєвим за родами їх із племені Рувимового, і з племені Гадового, і з племені Завулонового *дано* за жеребб́ком дванадцять міст.

49 І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська.

50 Вони дали жеребб́ком із племені Юдиних синів, і з племені

Симеонових синів, і з племені Веніамінових синів ті міста, що їх вони назвали іменами.

51 А *щодо тих*, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх були від Єфремового племені.

52 І дали їм міста схвища: Сихем та пасовіська його, в Єфремових горах, і Гезер та пасовіська його,

53 і Покмеам та пасовіська його, і Бет-Хорон та пасовіська його,

54 і Айялон та пасовіська його, і Гат-Ріммон та пасовіська його.

55 А з половини Манасїйного племені: Анер та пасовіська його, і Біл'ам та пасовіська його, за родами позосталих Кегатових синів.

56 Гершомовим синам із роду половини Манасїйного племені: Голан у Башані та пасовіська його, і Аштарот та пасовіська його́.

57 А з Іссахарового племені: Кедеш та пасовіська його́, і Доврат та пасовіська його́,

58 і Рамот та пасовіська його́, і Анем та пасовіська його́.

59 А з Асірового племені: Машал та пасовіська його, і Авдон та пасовіська його,

60 і Хукок та пасовіська його, і Рехов та пасовіська його́.

61 А з племені Нефталімового: Кедеш у Галілі та пасовіська його, і Хаммон та пасовіська його, і Кір'ятаїм та пасовіська його.

62 А позосталим Мерарїєвим синам із Завулонового племені: Ріммон та пасовіська його, Фавор та пасовіська його.

63 А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовіська його, і Ягца та пасовіська її,

64 і Кедемот та пасовіська його, і Мефаат та пасовіська його.

65 А з Іадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовіська його, і Маханаїм та пасовіська його,

66 і Хешбон та пасовіська його, і Яазір та пасовіська його.

Рід Іссахарів, Веніяминів,

Нефталимів, Манасіїн,

Асирів та Сфремів

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуга, Яшув і Шімон, — чотири сини.

2 А Толіні сини: Уззі, і Рефая, і Еріїл, і Яхмай, і Івсам, і Самуїл, — голови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі вояки своїх родів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень.

3 А сини Уззі: Ізрахія. А сини Ізрахії: Михаїл, і Овадія, і Йоїл, і Ішійя, — п'ятеро, вони всі голови.

4 А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато коней та синів.

5 А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, усі вони переписані.

6 Веніямін: Бела, і Бекер, і Едіїл, — троє.

7 А сини Беліні: Елбон, і Уззі, і Уззіїл, і Ерімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі вояки. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири.

8 А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Еліюенай, і Омрі, і Бремот, і Авійя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини.

9 А в родоводах їх, за їхніми нащадками, головами дому їхніх

батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті.

10 А сини Едіїлової: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар.

11 Усіх цих Едіїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну.

12 І Шуппім, і Хуппім, сини Іра, Хушім — син Ахера.

13 Сини Нефталимові: Яхїїл, і Гуні, і Єуер, і Шаллум, — сини Білгі.

14 Сини Манасіїні: Асріїл, якою породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Ілеадового батька.

15 А Махір узв'язав жінку для Хуппіма та Шуппіма, а ім'я його сестри Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дочки.

16 І породила Мааха, Махірова жінка, сына, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його Шареш. А його сини — Улам і Рекем.

17 А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гілеада, сына Махіра, сына Манасіїного.

18 А сестра його Молахет породила Ішгода, і Авіезера, і Махлу.

19 А сини Шемді були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям.

20 А сини Сфремові: Шутелак, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат,

21 і син його Завад, і син його Шутелак, і Езер, і Ел'ад. І побивали їх люди Гату, народжені в Краю, бо вони зійшли були за брати їхні череди.

22 І був у язалобі їх батько Сфрем численні дні, а брати його приходили розважати його.

1 М. 37. 35.
Пов 2. 11.
Ів. 11. 19.

23 І ввійшов він до жінки своєї, і зачала вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія,¹ бо зло було в домі його.

24 А дочка його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон добішній і горішній та Уззен-Шеєру.

25 І син його Рефах, і Решеф, і син його Телах, і син його Тахан,

26 син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама,

27 син його Нон, син його Ісус.

28 А їхня посілість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Аїї та належних йому міст.

29 А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Мегіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина.

30 Сини Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах.

31 А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзайта.

32 А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотаму, і сестру їх Шуу.

33 А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові.

34 А сини Шемерові: Ахі і Рогатта, Яхебба та Арам.

35 А сини Гелема, його брата: Цофах, і Їмна, і Шелеш, і Амал.

36 Сини Цофатові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Імра,

37 Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Ітран, і Беєра.

38 А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара.

39 А сини Улли: Арах, і Ханніл, і Ріція.

40 Усе це Асирові сини, голови батьківських домів, вибрані лицарі вояки, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей *було* — двадцять і шість тисяч.

Рід Веніаминів

8 А Веніамин породив первородженого свого Белу, другого — Ашбелу, і третього — Ахраха,

2 четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу.

3 А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд,

4 і Авішуя, і Нааман, і Ахоах,

5 і Гера, і Шефуфан, і Хурам.

6 А оце сини Ехудові, — вони *були* голови *дому* батьків, мешканців Геві, та переселено їх до Манахату:

7 і Нааман, і Ахійя, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда.

8 А Шахараїм породив *дитей* на моавському полі по тому, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару.

9 І породив він від Ходеш, своєї жінки: Повава, і Цівію, і Мешу, і Малікам.

10 і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, голови батьківських *домів*.

11 А від Хушім він породив Авітува та Елпаала.

12 А сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно й Лод та належні йому міста.

13 А Берія та Шема — вони *були* голови *дому* батьків, мешканців Аїялону; вони вигнали мешканців Гату.

14 А Ахйю, Шашак і Єремот,

15 і Зевадія, і Арад, і Адер,

16 і Михайл, і Ішна, і Йоха — сини Берії.

17 А Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер,

¹ Берія — „у злому“.

18 і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав,
— сини Елпаалові.
19 А Яким, і Зіхрі, і Завді,
20 і Еліенай, і Ціллетай, і
Еліїл,
21 і Адая, і Берая, і Шімрат, —
сини Шімеїєві.
22 А Їшпан, і Евер, і Еліїл,
23 і Авдон, і Зіхрі, і Ханан,
24 і Хананія, і Елам, і Ан-
тотійя,
25 і Їфдея, і Пенуїл, — сини
Шашакові.
26 А Шамшерай, і Шехарія, і
Аталія,
27 і Яарешія, і Еліяя, і Зіхрі,
— сині Єрохамові.
28 Оце голови дому батьків за
їхніми нащадками, голови, що во-
ни сиділи в Єрусалимі.
29 А в Гів'оні сиділи: батько
Гів'ону, а ім'я його жінці
Мааха,
30 і первороджений син його
Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і
Надав.
31 і Гедор, і Ахїо, і Зехер.
32 А Міклот породив Шім'у. І
вони теж сиділи в Єрусалимі, при
братах своїх, зо своїми братами.
33 А Нер породив Кіша. А
Кіш породив Саула, а Саул поро-
див Йонатана, і Малкі-Шуя, і Аві-
надава, і Ешбаала.
34 А син Йонатанів — Мерів-
Баал, а Мерів-Баал породив Міху.
35 А сини Міхи: Пітон, і Мелех,
і Тареа, і Ахаз.
36 А Ахаз породив Єгоадду, а
Єгоадда породив Алемета, і Азма-
вета, і Зімрі; а Зімрі породив Мо-
цу.
37 А Моца породив Бін'ю, його
син — Рафа, його син — Ел'аса,
його син — Ацел.
38 А в Ацела було шестеро синів,
а оце їхні іменá: Азрікам, Бохеру,
і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і
Ханан, — усі вони сини Ацелові.

39 А сини Ешека, брата його:
первороджений його Улам, дру-
гий — Буш, третій — Еліфе-
лет.

40 А Уламові сини були мужі
хорообрі вояки, що натягували лу-
ка й що мали багато синів та ону-
ків, — сотню й п'ятдесят. Усі
вони з Веніяминових синів.

Позосталі в Єрусалимі.

Обов'язки при Божому домі

9 А весь Ізраїль був перепи-
саний, й ось вони були запи-
сані в книзі Ізраїлевих царів. А
Юда був переселений до Вавилону
за своє спроневірення.

2 А перші мешканці, що сиділи
в своїй посілости, по своїх містах,
були: Ізраїль, священники, Левити
та слуги храму.

3 А в Єрусалимі сиділи з Юди-
них синів, і з Веніяминових синів,
і з синів Єфремових та Манасії-
них:

4 Утай, син Аммігуда, сина Ом-
рі, сина Імрі, сина Бані, з синів
Переца, Юдиного сина.

5 А з шілонян: первороджений
Асая та синий його.

6 А з синів Зерахових: Буїл та
брати їх, — шість сотень і дев'ят-
десят.

7 А з синів Веніяминових: Сал-
лу, син Мешуллама, сина Годавії,
сина Сенуї,

8 і Ївней, син Єрохамів; і Ела,
син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам,
син Шефатії, сина Реуїла, сина
Івнійї.

9 і брати їхні за їхніми нащад-
ками, — дев'ять сотень і п'ятдесят
і шість. Усі ці мужі — голови
батьків, дому батьків своїх.

10 А із священників: Єдая, і Єго-
ярів, і Яхін.

11 А Азарія, син Хілкійї, сина
Мешуллама, сина Садока, сина

Мерайота, сина Ахітава, — управитель Божого дому;

12 і Адая, син Єрохама, сина Пашхура, сина Малкійї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешїллемїта, сина Іммера;

13 і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістьдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому.

14 А з Левитів: Шемая, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарї;

15 і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа;

16 і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Єдутуна; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян.

17 А придверні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум *був* голова.

18 І аж дотепер вони в царській брамі на схід, вони придверні таборів Левієвих синів.

19 А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, кораківці, на праці служби, стерегли пороги скинії, а їхні батьки *були* над Господнім табором, стерегли вхід.

20 І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звérхником, і Господь був із ним.

21 Захарій, син Мешелемії, був придверний при вході скинії заповіту.

22 Усіх їх, вибраних на придверних при порогах, *було* двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність.

23 І вони та їхні сини *були* при брамах Господнього дому, дому скинії, за вартами.

24 На чотири боки¹ були придверні: на схід, на захід, на північ, на південь.

25 А брати їхні *були* по сєлах, *мусїли* приходити на сім день, від часу до часу², *щоб бути* з ними на службі,

26 бо в службі були чотири перші придверні, вони Левити; вони ж доглядали помешкань та скарбів Божого дому.

27 І вони всю ніч перебували навколо Божого дому, бо на них *був обов'язок* варті, і вони щоранку відмикали двері.

28 І з них *були* дехто коло службового посуду, бо за числом його принесли, і за числом його виносили.

29 І з них дехто *були* призначені до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над пахощами.

30 А з священничих синів *були* ті, що мїшали запашне на кадило.

31 А Маттіїа з Левитів, — він первороджений кораківця Шаллума, — *був* у службі над справою скоторид.

32 А з синів кегатівців, з їхніх братів, *були* над хлібом показним,³ *щоб* приготувати щосуботи.

33 А оце співаки, голови батьківських *домів* Левитів, по кімнатах, *були вільні від іншої праці*, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі.

34 Оце голови батьківських *домів* Левитів за їхніми нащадками, голови, що сиділи в Єрусалимі.

35 А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону Єїл, а ім'я його жінці — Мааха,

36 і первороджений син його

¹ В ориґіналі: вітри.

² Meet el-et деякі вчені приймають за окреслення повної доби, — на добу, на 24 години.

³ Lechem hammaarachet — хліб укладання, хліб обличчя, показний. Див. 2М. 25, 30.

Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав,
37 і Гедор, і Ахію, і Захарій, і Міклот.

38 А Міклот породив Шім'ама. І вони теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, зо своїми братами.

39 А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шую, і Авінадава, і Ешбаала.

40 А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху.

41 А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрей.

42 А Ахаз породив Яру, а Яра породив Алмета, і Азмавета, і Зімпрі. А Зімпрі породив Моцу.

43 А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел.

44 А в Ацела було шістьоро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

Саулова смерть

10 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві муш перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа.

2 І гналися филистимляни за Саулом та за його синами. І пошуквали филистимляни Йонатана, і Авінадава, і Малкі-Шуя, Саулових синів...

3 І став бій тяжкий для Саула, і лучники кинулися на нього, — і він злякався тих лучників.

4 І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не знущалися надомною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч — та й упав на нього...

5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на меч, та й помер...

6 І помер Саул і троє синів його, та ввесь його дім померли разом.

7 І побачили всі ізраїльтяни, що *всі* втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистимляни поприходили, й осілися в них...

8 І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа.

9 І вони пообдирали його, і понесли голову його та зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в *домах* своїх божків та народів.

10 І вони поклали зброю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона.

11 І почув увесь гілеадський Явеш про все, що филистимляни зробили Саулові,

12 і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кісті під дубом в Явеші, і постили сім день.

13 І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також: через те, що питався віщого духа, щоб вивідати,

14 а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давідові, Єссеевому синові.

Давид осідає в Єрусалимі на Сіоні

11 І зібрався увесь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє!“

2 І давніш, коли Саул був царем, ти водив та привівів Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти народа

1 Сам. 31. 1-13

2 Сам. 31. 1. 1

2 Сам. 5. 2. 2
Пс. 23. 1. 78.
71.

Мого, Ізраїля, і ти будеш князем над наро́дом Моїм, Ізраїлем”.

3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І пома́зали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла.

4 І пішов Давид та увсє Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусєяни, мешканці того краю.

5 І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердиню Сіон, — він Місто Давида.

6 І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусєянина, той стане за голову та за звєрхника“. І ввійшов найперше Іоав, син Церуїн, і став за голову.

7 І осівся Давид у твердині, тому назвав ім'я її: Давидове Місто.

8 І він збудував місто навколо, від Мілло й аж навколо, а Іоав відновив решту міста.

9 І Давид ставав усе більшим, а Господь Саваот був із ним.

Список Давидових лицарів

10 А оце голови Давидових лицарів, що хоро́бро труди́лися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем.

11 А оце число Давидових лицарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні!

12 А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лицарів.

13 Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а филистимляни зібралися там на бій. І була там ділянка поля, повна ячменю, а наро́д утікав перед филистимлянами.

2 Сам. 23. 12. 14

3 1 Сам. 16. 13.
2 Сам. 5. 3.

2 Сам. 22. 1. 15
23. 13.

4 2 Сам. 5. 6.
1 Сам. 23. 5. 16

5 2 Сам. 5. 6. 7.

2 Сам. 23. 15. 17

2 Сам. 23. 16. 18

7 2 Сам. 5. 9.

2 Сам. 23. 17. 19

9 2 Сам. 5. 10.

2 Сам. 23. 18. 20

2 Сам. 23. 19. 21

11 2 Сам. 23. 8.

2 Сам. 23. 20. 22

1 Сам. 17. 7. 23
2 Сам. 23. 21.

14 Та вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили филистимлян. І Господь подав велику перемогу!

15 І зійшли троє з тих тридцяти на переді на скелю до Давида, до печери Адултам. А филистимський та́бір таборува́в у долині Рефаїм.

16 Давид же був тоді в твердині, а филистимська зало́га була тоді в Віфлеємі.

17 І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з віфлеємської криниці, що в брамі?“

18 І продєрлися ці троє до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вніесли й принєсли до Давида, та Давид не схотів її пити, — і вилив її для Господа.

19 та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити такє! Чи я буду пити кров цих мужів, що до́дили, наражаючи життя своє? Бо життям своїм вони принєсли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів.

20 А Авшай, Іоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох.

21 З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг.

22 Бенай, син Єгоядин, син хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного дня.

23 І він побив одного єгиптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгиптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до

нього з києм, і вирвав списа з руки того єгиптянина, — та й його забив його списом.

24 Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих.

25 З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі.

26 А хоробрі муні були ці: Асайл, Поавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлему,

27 гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес,

28 Іра, син Іккешів, текоянин, антояннин Авіезер,

29 хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай,

30 нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин,

31 Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніяминової, пір'атонянин Беная,

32 Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авійл,

33 бахарум'янин Азмавет, шалалвонянин Ел'яхба,

34 сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шатє, гарар'янин,

35 Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів,

36 мехар'янин Хефер, пелонянин Ахійя,

37 кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв,

38 Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гаррі,

39 аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина,

40 їтрянин Іра, їтрянин Гарев,

41 хіттеянин Урійя, Завад, син Ахляя,

42 Адіна, син Шізин, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма.

43 Ханан, син Маахин, і мітнянин Йосафат,

44 аштерянин Уззійя, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотаме,

45 Єдіаїл, син Шімірі, і Йоха, його брат, тіцянин,

46 махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Йта,

47 Етіїл, і Овед, і Ясіїл із Цови.

Хто прийшов до Давида в Ціклаї

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаї, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні,

2 що були озброєні луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніямина:

3 голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетовянин Єгу,

4 і гів'онянин Їшмая, лицар серед тридцятьох та старий над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазіїл, і Йоханан, і федерянин Йозавад,

5 Ел'узай, і Єрімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія,

6 Елкана, і Їшійя, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни,

7 і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Гедору.

8 А з гадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі вояки, мужі відважні, на війні, озброєні великим щитом та списом. А їхні обличчя — то обличчя лев'ячі, а щодо швидкості — вони були, як сарни на горах.

9 Голова — Езер, другий Овадія, третій — Еліїав,

10 четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея,

11 шостий — Аттай, сьомий Еліїл,

12 восьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад,

24 27. 6 2 Сам 21. 22

25 2 Сам. 23. 23.

26 2 Сам. 2. 18.

27 27. 10

8. 40

2

30 2 Сам. 23. 29.

25. 18

6

38. 5. 19, 20.

13 десятих — Єремія, одинадцятих — Махбанай.

14 Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу.

15 Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був переповнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мешканців долини на схід та на захід.

16 І прийшли з синів Веніамінових та Юдиних аж до твердині до Давида.

17 А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“

18 І зійшов Дух на Амася, голову тридцяти, і він проказав:

„Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Єсееві!“

Мир тобі, і мир тому, хто тобі помагає,

бо тобі помагає твій Бог!“

І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська.

19 І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“

20 Коли він ішов до Ціклару, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіаїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, — голови Манасійних тисячок.

21 І вони допомагали Давидові проти юрбії, бо вони всі — хоробрі вояки, і поставали провідниками військових відділів.

22 Бо день-у-день приходили

вони до Давида помагати йому, аж став табір великий, як табір Божий.

Хто прийшов до Давида в Хеврон

23 А оце число головних озброєних військових відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврон, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом:

24 Юдиних синів, що носили великого щита та списа, — шість тисяч і вісім сотень озброєного війська.

25 З Симеонових синів хоробрих вояків війського відділу — сім тисяч і сто.

26 З Левієвих синів — чотири тисячі й шість сотень.

27 І Єгояда, проводір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень.

28 І юнак Садок, хоробрий вояк, та дім його батька, — зверхників двадцять і два.

29 А з Веніамінових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепер трималася Саулового дому.

30 А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків.

31 А з половини Манасійного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за іменем, щоб прийти настановити Давида царем.

32 А з Іссахарових синів, що мали розумини часу, щоб знати, що буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні брати робили за їхнім наказом.

33 Із Завулони тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовому порядку за великими військовими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем.

18 1Кр. 24. 49.

19 1 Сам. 29. 4.

4 М. 1. 17. 31

34 А з Нефталіму — тисяча зверхників, а при них зо щитом та списом — тридцять і сім тисяч.

35 А з Даніян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень.

36 А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч.

37 А з того боку Порядану з Рувимівців, і Гадівців, і з половини Манасії, зо всякими військовими знаряддями для бою. — сто й двадцять тисяч.

38 Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврону, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем.

39 І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні брати наготували їм.

40 А також ті, що були близькі до них, аж до Ісахаара, і Завулону, і Нефталіма, спроваджували хліб ослами, і верблюдами, і мулами, і худобою великою, їку мучну, спресовані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

Перенесення Божого ковчега з Кір'ят-Єаріму

13 І радівся Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значними.

2 І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподобане, пошлімо до наших братів, позоставих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовищах, і нехай зберуться до нас.

3 І вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“.

4 І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слішна була та річ в очах усього народу.

5 І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору й аж туди, де йдеться до Хамату, щоб спровадити Божого ковчега з Кір'ят-Єаріму.

6 І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб винести звідти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикликається.

7 І повезли Божого ковчега на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахїо провадили того воза.

8 А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — і з піснями, і на цїтрах, і на арфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах.

9 І прийшли вони аж до Кідонового току, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчега, бо воли нахилили його.

10 І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. І помер він там перед Господнім лицем...

11 І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза¹, і так воно зветься аж до цього дня.

12 І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“

13 І не повіз Давид ковчега до себе, за Давидового Міста, а направив його до дому гатинина Овед-Едома.

14 І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три

¹ Перец-Узза — виліт Уззи.

місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його.

Давид побивас филистимлян

14 А Хірам, цар тирський, послав до Давида послів, і кедрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім.

2 І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство його було піднесене високо ради народу його, Ізраїля.

3 І взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок.

4 А оце імені народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон,

5 і Йвхар, і Елішуя, і Елпелет,

6 і Ногах, і Нефег, і Яфія,

7 і Елішама, і Ел'яда, і Еліфелет.

8 І почули филистимляни, що Давид був помазаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі филистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них.

9 А филистимляни прийшли й стали таборами в долині Рефаїм.

10 І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на филистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“.

11 І зіійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім¹

12 А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спалені в огні.

13 А филистимляни ще отаборилися в долині.

¹ Баал-Перацім — пан проривів.

14. 10. 2 Сам. 14
5. 23.

1 2 Сам. 5. 11.

2 Сам. 5. 24. 15

2 Сам. 5. 25. 16

3 2 Сам. 5. 13.

4 2 Сам. 5. 14.

16. 1.

8 2 Сам. 5. 17.

9 2 Сам. 5. 18.

13. 5.

10 2 Сам. 5. 19.

11 2 Сам. 5. 20.
Іс. 28. 11.

12 2 Сам. 5. 21

13 2 Сам. 5. 22.

14 А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибудеш до них з-напроти бальзамового ліска.“

15 І станеться, як ти почуєш шелест ніби кроків на верховіттях бальзамових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистимський табір“.

16 І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили филистимський табір від Гів'ону аж до Гезеру.

17 І неслось Давидове ім'я по всіх краях, а Господь дав, що всі народи боялись його.

Перенесення Божого ковчега до скинії

15 І поробив він собі дом в Давидовому Місті, і приготів місце на Божого ковчега, і розтягнув для нього скинію.

2 Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковчега Господа та служити йому аж навіки.

3 І Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вністи Господнього ковчега на його місце, яке приготів йому він.

4 І зібрав Давид Ааронових синів та Левитів.

5 Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його — сотня й двадцять.

6 Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двісті й двадцять.

7 Від Гершомових синів: зверхник Поїл, а братів його — сотня й тридцять.

8 Від Еліцафанових синів: зверхник Шемаїя, а братів його — двісті.

9 Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його — вісімдесят.

10 Від Уззієлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять.

11 І покликав Давид священників Садона та Евіятар, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Поїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава

12 та й сказав до них: „Ви голови *родів* Левитів. Освятіться ви та ваші брати, і перенесете ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому.

13 Бо через те, що спочатку не ви *це робили*, то вдарив нас Господь, Бог наш, бо ми не шукали Його так, як належало“.

14 І освятилися священники та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого.

15 І понесли сини Левитів Божого ковчега, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плечах своїх, на держакіах, на собі.

16 І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цитрах, арфах, та тих, що грають на цимбалах, щоб піднести голос на радість.

17 І поставили Левити Гемана, Поїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї.

18 А з ними їхніх братів дру- гих: Захарія, і Язіїла, і Шемі- рамота, і Єхіїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттіїю, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїїла, — придверних.

19 А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цим- балах.

20 А Захарія, і Азіїла, і Шемі- рамота, і Єхіїла, і Унні, і Еліава,

і Маасею, і Бенаю — на цитрах, на аламот.

21 А Маттіїю, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїїла, і Аазію — на арфах, на октаві, щоб починати гру.

22 А Кенанію, зверхника Ле- витів, — над ношенням; він навчав носити, бо вмів *того*.

23 А Берехія та Елкана — при- дверні при ковчезі.

24 А Шеванія, І Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Бенаю, і Елієзер, священники, — сурмили в сурми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Єхія — придверні для ковчега.

25 І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб пере- нести ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю.

26 І сталося, коли Бог допо- магав Левитам, що несли ковчега Господнього заповіту, то вони при- несли в жертву сім биків та сім баранів.

27 А Давид *був* зодягнений в одержу з вісону, як і всі Левити, що несли ковчега, і співаки, і Кенанія, зверхник ношення і спі- ваки, а на Давиді *був* ще й льняний ефод.

28 І ввесь Ізраїль ніс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і зо звуком рога, і з сурмами, і з цимбалами, граючи на цитрах та на арфах.

29 І сталося, коли ковчег Гос- поднього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхoola, Саулова дочка, виглядала через вікно. І побачила вона царя Да- вида, що танцював та грав, і зне- важила його в своєму серці.

Божий ковчег на своєму місці

16 І принесли вони Божого ков- чега, і поставили його в се- редині скинії, що розтягнув для

11 2 Сам. 15. 29

2 Сам. 6. 11, 25
12.

15 2 М. 25. 14.
4 М. 4. 15.

2 Сам. 5. 16. 29
21.

нього Давид, і принесли цілопалення та мирні жертви перед Божим лицем.

2 І покінчив Давид приносити цілопалення та мирні жертви, та й поблагословив народ Ім'ям Господнім.

3 І він поділив для всякого Ізраїлевого м'яса, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцеві хліба, і по кавалкові м'яса та по виноградному калачеві.

4 І він попризначував перед Господнім ковчегом із Левитів слугах, щоб вони визнавали, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого:

5 Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знаряддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбалах.

6 А священики Беная та Яхазїл — на сурмах, завжди перед ковчегом Божого заповіту.

Вдячний Давидів псалом

7 Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подяку Господеві через Асафа та братів його:

8 „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його,

серед народів звіщайте про вчинки Його!

9 Співайте Йому, грайте Йому,

говоріть про всі чуда Його!

10 Хваліться святим Його Ім'ям,

хай тишиться серце шукаючих Господа!

11 Пошукуйте Господа й силу Його,

лише Його завжди шукайте!

12 Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив,

про ознаки Його та про присуди уст Його

2 4 М. 6. 23. 24.
2 Сам. 6. 18.
1 Цар. 8. 55.

3 2 Сам. 6. 19.

Лк. 1. 73. 16

5 16. 37

7 Пс. 105. 1-15.
96. 1-13. 106.
1. 47. 48.

8 16. 34. Іс. 12.
4.

Пс. 96. 1-13. 23

10 Пс. 69. 33.

2 М. 15. 11. 25

13 ви, насіння Ізраїля, раба Його,
сини Яковові, вибранці Його!

14 Він — Господь, Бог наш,
по цілій землі Його присуди!

15 Пам'ятайте навіки Його заповіта,

слово, яке наказав Він на тисячу родів,

16 що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака.

17 І Він поставив його за Закона для Якова,
Ізраїлеві — заповітом навіки,

18 говорячи: „Дам тобі край ханаанський,
як наділ спадщини для вас!“

19 Тоді їх було невелике число,

нечисленні були та приходьки на іншій землі,

20 і від народу ходили вони до народу,

і від царства до іншого народу.

21 Не дозволив нікому Він кривдити їх,
і за них Він царям докоряв:

22 „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців,
а пророкам Моїм не робіте лихого!“

23 Господеві співайте, вся земле,

з дня-на-день сповіщайте спасіння Його!

24 Розповідайте про славу Його між поганамин,
про чуда Його — між усіма народами.

25 Бо великий Господь і прославлений вельми,
і Він найгрізніший над бобів усіх!

26 Бо всі бо́ги наро́дів — бо́ж-
ки,
а Господь небеса́ сотворив!

27 Слава та ве́лич — перед
лицем Його,
сила та радість — на місці
Його.

28 Дайте Господу, роди наро́-
дів,
дайте Господу славу та си-
лу,

29 дайте Господу славу Імє-
ня Його,
приносьте дарунка й при-
хосьте перед лице Його!
Кланяйтесь Господе́ві в
вещі́ччі світо́му!

30 Перед лицем Його затрем-
ти, уся зе́мле, —
бо мі́цно поста́влений всє́-
світ, щоб не захита́вся!

31 Хай небо радіє, і хай весе-
литися зе́мля,
і хай серед наро́дів гово-
рять: „Ца́рюс Госпо́дь!“

32 Нехай гримить море й його
повно́та,
нехай поле радіє та все, що
на ньо́му!

33 Тоді перед Господні́м лицем
дере́ва лі́сні заспівать,
бо зе́млю судити йде́ Він.

34 Дяку́йте Господу, добрий бо
Він,
бо наві́ки Його милосе́рдя!

35 І промовте:
Спаси нас, о Бо́же спасі́ння
нашого,
і збери нас, і нас уряту́й від
наро́дів,
щоб дякувати Імє́нню свя-
тому Твоє́му,
щоб Твоєю хвалитися сла-
вою!

36 Благослове́нний Госпо́дь,
Бог Ізраї́лів,
від ві́ку й наві́ки!“

А наро́д увесь сказа́в: „Амі́нь“ і
„Хвалі́ Господе́ві!“

27 Пс. 96. 6

1 Пс. 134

28 Пс. 113. 1, 29. 1

2 М. 29. 39

16. 34.

15. 16

34 16. 8. Пс.
118. 1. 136. 1

35 Пс. 106. 47.

2 М. 26. 1.
2 Сам. 7. 2.

36 Пс. 106. 48.

38

40

41

42

37 І Давид позоставив там пе-
ред ковчегом Господнього запо-
віту Асафа та братів його, щоб
завжди служили перед ковчегом,
що в який день треба бу́ло,

38 І Овед-Едома та братів його,
ші́стдесят і вісьмо́х; а Овед-Едо-
ма, Єдутунового сина, та Хоса —
за при́дверних;

39 а священика Садока та бра-
тів його священиків — перед Гос-
подні́м наметом на па́гірку, що в
Гі́в'оні,

40 щоб прине́сити цілопа́лення
для Господа на жерті́внику ціло-
па́лення, завжди ра́нком та ввє́-
чорі, та на все *інше*, що написане
в Зако́ні Господа, що наказав був
Ізраї́леві.

41 А з ними Геман та Єдун, та
решта ви́браних, що були докля́дно
значені поі́менно, щоб

„Дякувати Господе́ві,
бо наві́ки Його милосе́рдя!“

42 А з ними су́рми та цимба́ли
для тих, що грають, та зна́ряддя
для Божо́ї пі́сні. А сини Єдуту-
нові — *сторожі* до брами.

43 І порозхо́дився увесь наро́д,
ко́жен до дому свого. А Давид
верну́вся, щоб поблагословити
свій дім.

*Давид хотів будувати Божого
дома*

17 І сталося, як Давид сидів
був у до́мі свої́м, то сказа́в
Давид до пророка Натана: „Ось
я сиджу́ в ке́дровому до́мі, а ков-
чег Господнього запо́віту — під
занаві́сами!“...

2 І сказа́в Натан до Давида:
„Зроби все, що в серці твоє́му, бо
Бог із то́бою!“

3 І сталося ті́єї но́чі, і бу́ло
Бо́же сло́во до Натана, говоря́чи:

4 „Иди, і скажеш Моє́му рабові
Давидові: Так сказа́в Госпо́дь: Не

ти збудуєш Мені цього храма на перебування.

5 Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатра до шатра, і від намету до намету.

6 Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих сūддів, яким наказав Я пасти народа Мо-го: Чому ви не збудували Мені кєдрового храма?

7 А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовиська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем.

8 І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і винищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі.

9 І дав Я місце Моєму народові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше.

10 А від днів, коли Я настановив сūддів над Своїм народом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дім.

11 І станеться, коли вїповняться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твоє насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство.

12 Він збудує Мені храм, а Я поставлю його трона міцно аж навіки.

13 Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою.

14 І поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навіки,

і трон його буде міцно стояти навіки...
15 За всіма цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида.

Давидова молитва

16 І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хтб я, Господи, Боже, і щоб таке дім мій, що Ти довів мене аж сюди?

17 Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дім Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже!

18 Що Давид додасть ще до Твого на вшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш!

19 Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завідомити про всі ті великі речі.

20 Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, щоб ми чули своїми ушима.

21 І який є ще один люд на землі, як Твій нарід, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народа, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати народи перед народом Своїм, якого Ти викупив із Єгипту?

22 І зробив Ти нарід Свій, Ізраїля, Собі за народа аж навіки, і Ти, Господи, став йому за Бога!

23 А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив!

24 А Твоє Ім'я нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Саваот, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм.

25 Бо Ти, Боже мій, об'явив

5 Іс. 66. 1.

1 М. 32. 11.

Неем. 1. 7.

Єр. 12. 3.

2 Тим. 2. 19.

11 2 Сам. 7. 12.

1 Цар. 8.

26.

12 22 10

17. 14.

13 28. 6.

14 2 Сам. 7. 16.

2 Сам. 7. 27.

Іс. 50. 5.

Своєму рабові, що Ти збудуєш йому дім, тому раб Твій знайшов *потребу* молитися перед лицем Твоїм.

26 А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре.

27 А тепер був Ти ласкавий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!"

Давид побиває різних ворогів своїх

18 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян та поконав їх; і взяв він Гат та належні йому міста з руки филистимлян.

2 І побив він Моава, — і стали моавітяни Давидовими рабами, що принесли дари.

3 І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефраті.

4 І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого людю. І попідрізував Давид *жили* коням усіх колесниць, і позоставив із них *тільки* сотню для колесниць.

5 І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка.

6 І поставив Давид у Сирії Дамаській *залогу*, і сиріяни стали для Давида рабами, що принесли дари. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив.

7 І позабирав Давид золоті шити, що були на Гадад'езерових рабах, і позносив їх до Єрусалиму.

8 А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив

Соломон мідяне море й стовпї, та мідяні речі.

9 І прочув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе військо Гадад'езера, царя цовського.

10 І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер провадив війну з Тоу, — а з ним *послав* всякі речі золоті, і срібні, і мідяні.

11 І Давид присвятив їх Господеві разом із тим сріблом та золотом, що повинів від усіх народів з Едому, і з Моаву, і від Амонових синів та від Амаліка.

12 А Авшай, син Церуїн, побив Едома в Солянній долині, вісімнадцять тисяч.

13 І поставив він в Едомі *залогу*, і став увесь Едом Давидовими рабами. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив.

14 І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьому своєму народові.

15 А Йоав, син Церуїн, *був* над військом, а Йосафат, син Ахілудів, — канцлер.

16 А Садок, син Ахітувів, та Авімелех, син Ев'ятарів, *були* священники, а Шавша — писар.

17 А Беная, син Егоядин, *був* над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при царевій руці.

Давид побиває аммонітян

19 І сталося по тому, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун.

2 І сказав Давид: „Зроблю я милість Ханунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був милість мені“. І Давид послав послів, щоб потішити його за його

1 Сам. 17. 22 10

27 Пс. 41. 13.

2 Сам. 8. 13. 12
Пс. 60. 2.

2 18. 6. 2 Сам.
8. 2.

3 2 Сам. 8. 3.

2 Сам. 8. 15. 14

2 Сам. 8. 16. 15
20. 23.

2 Сам. 8. 17. 16

6 18. 2, 13.
2 Сам. 10. 1-19.

8 1 Цар. 7. 23.

батька. І прибули Давидові раби до аммонітського краю, до Хануна, щоб потішити його.

3 А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх *тим*, що послав тобі потішителів? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вивідати, і щоб знищити, і щоб вишпигувати край?“

4 І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одягу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх...

5 І пішли й донесли Давидові про тих мужів, а він послав напро́ти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“.

6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб винайняти собі колесниць та верхівців з Араму двох річок¹ і з Араму Маахи та з Цови.

7 І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааих та народ його, — і прийшли й таборували перед Медевою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бою.

8 А коли Давид прочув *про це*, то послав Йоава та все військо ліцарів.

9 І повиходили аммонітяни, і вставилися до бою при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі *були* на полі.

10 І побачив Йоав, що бойовий фронт став на нього спереду та позаду, то вибрав зо всього вибраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян.

11 А решту народу дав під рұку

свого брата Ав'шая, й їх установили навпроти аммонітян,

12 і сказав: „Якщо сиріяни будуть сильніші від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі.“

13 Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“

14 А коли Йоав та народ, що *був* із ним, підійшов перед сиріян до бою, то ті повтікали перед ним.

15 А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоав прибув до Єрусалиму.

16 А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привели сиріян, що з другого боку Річки,¹ а Шофак, зверхник Гадад'єзового війська, *був* перед ними.

17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і вставився проти них. І встановився Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним.

18 І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофака, зверхника війська...

19 А коли Гадад'єзові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

Перемога Давида над ворогами

2 Сам. 12. 26, 29

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І

¹ Арам двох річок — Месопотамія, пор. I М. 24. 10, або Сирія Месопотамська. Арам — Сирія, сиріян

¹ Річка — Ефрат.

прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її.

2 І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста.

3 А народ, що був у ньому, новиводів, і перетинав їх пилками, і забивав залізними долотами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та весь народ до Єрусалиму.

4 І сталося по тому, і була війна в Ізери з филистимлянами. Тоді хушаніи Сіббехай убив Сіппая, з Рефасвих нащадків, і вони були покінчані.

5 І була ще війна з филистимлянами, і Елханан, син Яірів, побив Лакмі, брата гатянина Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал!

6 І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав по шість пальців, — *усього* двадцять і чотири. І він також був із нащадків Рефая.

7 І зневажав він Ізраїля, — та забив його Понатан, син Шім'ї, Давидового брата.

8 Ці також походили від Рефая в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

Давидів гріх і кара за нього

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намовив Давида перелічити Ізраїля.

2 І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“

2 2 Сам. 12. 5

2 Сам. 24. 8.

3 2 Сам. 12. 30

4 11. 29. 2 Сам. 21. 18

5 1. 25

5 2 Сам. 21. 19

2 Сам. 21. 19

11. 22. 5. 51

6 2 Сам. 21. 20.

2 Сам. 24. 11.

7 1 Сам. 17. 10.

2 Сам. 21. 21.

8 2 Сам. 21. 22

2 Сам. 24. 1-25.

1 2 Сам. 24. 1.

Пс. 109. 6.

2 Сам. 24. 14. 13

3 І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки є! Чи не всі вони, пане мій царю, раби мого пана? Нашо буде шукати цього пан мій, нашо *це* буде за провини для Ізраїля?“

4 Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму.

5 І дав Йоав Давидові число переліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меч, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка, що витягають меч.

6 А Левія та Веніямина він не перерахував серед них, бо царське слово було огидою для Йоава...

7 І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля!

8 І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“...

9 І сказав Господь до Гада, Давидового прозорливця, говорячи:

10 „Іди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три *карі* кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“.

11 І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: *Вибери* собі:

12 чи три роки голоду, чи три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангел Господній буде нищити по всій Ізраїлевій границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“...

13 І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже

велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!..."

14 І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка!

15 І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це лихо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тоці євусянина Орнана.

16 І підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його *був* витягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретамми, на обличчя свої...

17 І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його“...

18 А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусянина Орнана.

19 І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені.

20 І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, *що були з ним*, поховалися. А Орнан молотив пшеницю.

21 І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі.

22 І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за сріблом

повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“.

23 І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю що худобу на цілопалення, а молотарки — на дрова, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“

24 І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за сріблом повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спало цілопалення дармо!“

25 І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шеклів.

26 І збудував там Давид жертовника для Господа, і приніс цілопалення та мирні жертви. І кликував він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жертовник цілопалення.

27 І сказав Господь до Ангола, і він уклав меч свого до піхов його.

28 Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току євусянина Орнана, то приніс там жертву.

29 А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жертовник цілопалення *були* того часу на пагірку в Гів'оні.

30 Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настрашився меча Господнього Ангола.

Давид приготував усе для Божого дому

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і не жертовник на цілопалення для Ізраїля!“

2 І сказав Давид, щоб зібрати прихоськів, *що були в Ізраїлевому Краї*, і поставив каменярів тесати бріли каміння, щоб збудувати Божого дома.

15 2 Сам. 24. 16.

21 18-3 М. 24
22 15.16 1 М. 2.
1-3 24.

17 2 Сам. 24. 17.

18 3 М. 22. 3.
2 Сам. 24. 18.
22 16. 100. 3.

19-39. 29

2 Хр. 2. 16. 2

3 І заготовив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і *таку* силу міді, *що їй* не було ваги,

4 і кедрового дерева без числа, бо сидоняни та тиряни спровадили Давидову силу кедрового дерева.

5 І сказав Давид: „Мій син Соломон *ще* юнак та тендітний, — *приготую ж йому все на цей храм на збудування для Господа, щоб піднести його високо на славу та на велич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!*“ І Давид заготовив безліч *усього* перед своєю смертю.

5 29. 1. Пс. 48.

29 2

Давидів наказ Соломонові збудувати Божого дома

6 І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля.

7 І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці вибудувати храм для Імення Господа, Бога мого.

7 17. 1, 28. 2, 3.

8 Та було про мене Господнє слово, кажучи: Безліч крові пролив ти та війни великі провадив. Не збудуєш ти храма для Мого Імення, бо багато крові пролив ти на землю перед лицем Моїм!

8 28. 2. 1 Цар. 5. 17

9 Ось народиться тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навколо, бо Соломон¹ буде ім'я йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тишу.

10 Він збудує храм для Мого Імення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки!

10 28. 6. 1 Цар. 5. 17

11 Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде щастити тобі, і збудуєш ти дім для Господа, Бога свого, як говорив Він про тебе.

¹ Соломон — Šelomoh, a šalom — спокій, мир.

12 Тільки нехай дасть тобі Господь розум та розважність, і нехай поставити тебе над Ізраїлем, і *ти будеш* стерегти Закон Господа, Бога свого.

13 Тоді буде щастити тобі, якщо будеш додержувати, щоб чинити устави та права, які наказав був Господь Мойсееві про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не страхайся!

14 І ось я в скудоті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема ваги, бо безліч того; і дерева, і каміння заготовив я, а ти до них додася.

15 А в тебе безліч робітників для праці, — теслярів і каменярів та дереворубів, та всяких здібних на всяку роботу.

16 Золоту, сріблу, і міді та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!”

17 І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагали синові його Соломонові:

18 „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була здобута ця земля перед лицем Господа та перед народом Його.

19 Тепер прихилить серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перенести говця Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Імення”.

Служба Левітих синів

23 А коли Давид постарів і наситився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона.

2 І зібрав він усіх Ізраїлевих

4 М 25 8

1

князів, і священників та Левитів.

3 І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми гбовами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч.

4 Із них для керування над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч,

5 і чотири тисячі придверних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних зряддях, „які я зробив на славлення“.

6 І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Гершона, Кегата та Мерарі.

7 З Гершонівців — Ладан і Шім'ї.

8 Ладанові сини: голова Єгііл, і Зетам, і Йоїл, трое.

9 Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазайл, і Гаран, трое, вони гбови батьківських домів Ладана.

10 А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо.

11 І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багатьох синів, і стали за один батьківський дім при переліченні.

12 Кегатові сини: Арам, Іцгар, Хеврон та Уззіл, четверо.

13 Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб виступати перед лицем Господа, щоб служити йому та щоб благословляти ім'ям його аж навіки.

14 А Мойсей — Божий чоловік, сини його полічені до Левієвого племені.

15 Сини Мойсееві: Гершом та Еліезер.

16 Сини Гершомові: Шевуїл, голова.

17 А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помножились.

18 Сини Іцгарові: Шеломіт, голова.

19 Сини Хевронові: Єрійя — голова, Амарія — другий, Яхазііл — третій, і Єкам'ам — четвертий.

20 Сини Уззілові: Міхаїл — голова, а Ішшія — другий.

21 Сини Мерарієві: Махлі й Мущі. Сини Махлі: Елеазар і Кіш.

22 І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дочки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати.

23 Сини Мущієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — трое.

24 Оце сини Левієві за домом батьків їх, голови до дому батьків за перегляненням їхнім, числом імен за особами їх, що чинили роботу для будови Господнього дому, від віку двадцяти років і вище.

25 Бо Давид сказав: „Господь, Бог Ізраїля, дав мир своєму народові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки.

26 І також Левитам не треба носити скрині та всіх речей її для служби їй“.

27 бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище.

28 Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвір'ям, і над кімнатами, і над чистістю усіх святощів та роботи служби Господнього дому.

29 і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при сквородах, і при пріженні, і при всякій мірі ваги та мірі довжини.

30 І щоб ставати щоранку на

подику та на хвалу Господа, і так і на вечір.

31 І при всякому спаленні цілопалень для Господа на суботи, на молодиків, і на свята в числі за правом на них, завжди перед лицем Господнім.

32 І чинили вони охорону скинії заповіді, і сторожу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

31 М. 28. 11.
13. 10. 10

Несм. 12. 4. 10
17. 1к. 1. 5.

Порядок служби Ааронових синів

24 А в Ааронових синів такі їхні черги: Ааронові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар.

2 Та помирали Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар.

3 І поділив їх Давид і Садок, з Елеазарових синів, та Ахімелех, з Ітамарових синів, за їхнім урядом в їхній службі.

4 І були знайдені Елеазарові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеазарових синів голів дому батьків було шістнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім.

5 І поділили їх жеребками, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових.

6 І записав їх Шемая, син Натанаїл, писар із Левитів, перед царем, і головними, і священником Садок, і Ахімелехом, сином Евїатаровим, і головами дому батьків священників та Левитів. Один батьківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий для Ітамара.

3 2 Хр. 8. 14.

М. 21. 22

6 18. 16.
23. 19.

7 І вийшов перший жеребок для Єгорїва, другий — для Єдаї,

8 третій — для Харїма, четвертий — для Сеорїма,

9 п'ятий — для Малкійї, шостий — для Мійяміна,

10 сьомий для Гаккоца, восьмий — для Авїї,

11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханїї,

12 одинадцятий — для Ел'яшіва, дванадцятий — для Якїма,

13 тринадцятий — для Хуппи, чотирнадцятий — для Єшев'ава,

14 п'ятнадцятий — для Білгі, шістнадцятий — для Іммера,

15 сімнадцятий — для Хезїра, вісімнадцятий — для Гаппїццеа,

16 дев'ятнадцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезкела,

17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Гамула,

18 двадцять і третій — для Деїаї, двадцять і четвертий — для Маазїї.

19 Оце порядок їхньої служби, щоб Проходити до Господнього дому за їхньою постановою через Аарона, їхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Ізраїлів.

20 А від позосталих Левієвих синів: від Амрамових синів Шуваїл, від синів Шуваїлових — Єхедїя.

21 Від Рехавїї, від синів Рехавїї: голова Ішшїїя.

22 Від Іцгарівців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат.

23 А сини Хевронові: Єрїя, другий — Амарїя, третій Яхазїїл, четвертий — Єкам'ам.

24 Сини Уззїїлові: Міха, сини Міхїні: Шамір.

25 Брат Міхи — Ішшїїя, сини Ішшїїїні — Захарїй.

26 Сини Мерарїєві: Махлі та Муші, сини Назїїї — Бено.

27 Сини Мерарієві, від Язійї: Бено, і Шогам, і Заккур, і Іврі.

28 У Махлі: Елеазар, у нього не було синів.

29 Від Кіша, сини Кішові: Брахмеїл.

30 А сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єрімот. Оце сини Левитів, за домом їхніх батьків.

31 І кидали жеребкі і вони відповідно до братів своїх, Ааронових синів, перед царем Давидом, і Садóком, і Ахімелехом, і головами *дому* батьків священників та Левитів, голови родин нарівні з своїм меншим братом.

Поділ співаків на 24 зміні

25 І відділив Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Єдугуна, що провіщували на цитрах, і на арфах, і на цимбалах. А число їх, людей праці до служби, було *такє*:

2 від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанія, і Асар'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царі.

3 Від Єдугуна, Єдугунові сини: Гедалія, і Цері, і Ісая, Хашавія, і Маттітія, — шестеро при своєму батькові Єдугуні, що пророкував на цитрі на дяку та на хвалу Господеві.

4 Від Гемана, Геманові сини: Буккійя, Маттанія, Уззіїл, Шевуїл, і Єрімот, Хананія, Ханані, Еліата, Гіддалті, і Ромамті, Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готір, Махазіот.

5 Усі ці — сини Гемана, царського прозорливця в Божих словах, щоб підвищувати силу. І дав Бог Геманові чотирнадцять синів та три дочкі.

6 Усі вони *були* при своєму батькові, на співі Господнього дому, на цимбалах, на арфах та

цитрах для служби в Божому домі; при царі — Асаф, Єдугун та Геман.

7 І було їхнє число з їхніми братами, вивченими співу для Господа, усіх розуміючих, — двісті й вісімдесят і вісім.

8 І кинули вони жеребкі, чергів відповідно черзі, як малий, так і великий, учитель з учнем.

9 І вийшов перший жеребок від Асафа для Йосипа, другий — Гедалія, він і брати його та сини його, дванадцять.

10 Третій Заккур, сини його та брати його, дванадцять.

11 Четвертий — для Цері, сини його та брати його, дванадцять.

12 П'ятий — Нетанія, сини його та брати його, дванадцять.

13 Шостий — Буккійя, сини його та брати його, дванадцять.

14 Сьомий — Асар'їла, сини його та брати його, дванадцять.

15 Восьмий — Ісаїя, сини його та брати його, дванадцять.

16 Дев'ятий — Маттанія, сини його та брати його, дванадцять.

17 Десятий — Шім'ї, сини його та брати його, дванадцять.

18 Одинадцятий — Азаріїл, сини його та брати його, дванадцять.

19 Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять.

20 Тринадцятий — для Шуваїла, сини його та брати його, дванадцять.

21 Чотирнадцятий — для Маттітії, сини його та брати його, дванадцять.

22 П'ятнадцятий — для Єремота, сини його та брати його, дванадцять.

23 Шістнадцятий — для Хананії, сини його брати його, дванадцять.

24 Сімнадцятий — для Йошбекаші, сини його та брати його, дванадцять.

25 Вісімнадцятий — для Ханані, сини його та брати його, дванадцять.

26 Дев'ятнадцятий — для Маллоті, сини його та брати його, дванадцять.

27 Двадцятий — для Елійяти, сини його та брати його, дванадцять.

28 Двадцять і перший — для Готіра, сини його та брати його, дванадцять.

29 Двадцять і другий — для Гіддалті, сини його та брати його, дванадцять.

30 Двадцять і третій — для Махазіота, сини його та брати його, дванадцять.

31 Двадцять і четвертий — для Ромагті-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

Чέρги придверних

26 Чέρги придверних, від Коряхівців: Мешелемія, син Коре, з Асафових синів.

2 А в Мешелемії сини: первороджений — Захарій, другий — Єдіаїл, третій — Зевадія, четвертий — Ятніїл,

3 п'ятий — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгоенаї.

4 А в Овед-Едома сини: первороджений — Шемаї, другий — Єгозавад, третій — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий — Натанайл,

5 шостий — Амміїл, сьомий — Іссахар, восьмий — Пеуллетай, бо поблагословив його Бог.

6 У сина його Шемаї народилися сини, що панували над домом їхнього батька, бо вони — хоробрі воїякі.

7 Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад: його брати, мулі хоробрі, — Елігу та Шемахія.

8 Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — *кожен*

хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома.

9 А в Мешелемії було синів та братів, мулів хоробрих, вісімнадцять.

10 А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімпрі, бо хоч не був він первороджений, та батько його настановив його за голову:

11 другий — Хілкія, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять.

12 У цих були чέρги придверних, за головами мужчин, чέρги відповідно до їхніх братів на служення в Господньому домі.

13 І кинули вони жеребки, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами.

14 І впав жеребок на схід для Шелемії. І кинули жеребки для сина його Захарія, мудрого радника, і вийшов жеребок його на північ,

15 для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комори.

16 Для Шуппіма та для Хоси — на захід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, варт навпроти варті.

17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє.

18 Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару.

19 Оце чέρги придверних із синів Коряхівців та з синів Мерарі.

Урядники над скарбами та інші

20 А Левити: Ахія був над скарбами Божого дому та до скарбів святині.

21 Сини Ладана, сини Гершоїнівців, від Ладана, голови дому

батьків, від Ладана Гершонівця: Схіїлі.

22 Сини Схіїлі: Зетам та Йоїл, брат його, над скарбами Господнього дому.

23 Для Амравівців, для Їгарівців, для Хевронівців, для Аззіївців:

24 Шевуїл, син Гершом, сина Мойсея, — володар над скарбами.

25 А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісая, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт.

26 Цей Шеломіт та брати його були над усіма скарбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, —

27 з воєн та з здобичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, —

28 і все, що посвятив прозорливець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Поав, син Церуїл, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його.

29 Від Їгарівців: Кенанія та сини його — на зовнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на суддів.

30 Від Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисячі й сім сотень, — над переглядом Ізраїля з другого боку Йордану на захід, для всякої Господньої праці та для роботи царської.

31 Від Хевронівців: Срійя — голова для Хевронівця, для його нащадків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювання вони були досліджені, і серед них знайдено хоробрих мужів в гілеадському Язері.

32 А брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, голови дому батьків. І цар Давид настановив їх над Рувимівцями і над

Гадівцями та над половиною племені Манасійного для всякої Божої справи та справи царської.

*Дванадцять відділів війська.
Зверхники племен*

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числом, голови батьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили цареві щодо всякої справи відділів, що приходив та відходив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі.

2 Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїл, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі.

3 Він був з Перецових синів, голова всіх військових зверхників на перший місяць.

4 А над відділом другого місяця — Ахохівень Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ *шло* двадцять і чотири тисячі.

5 Третій зверхник війська на третій місяць — священник Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

6 Цей Беная — ліцар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад.

7 Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньому син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

8 П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

9 Шбстий на місяць шостий — Іра, син текоюнина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

10 Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Сфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

11 Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніямінівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

13 Десятий на місяць десятый — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

14 Одинадцятий на одинадцятий місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

15 Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отнійла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі.

16 А над Ізраїлевими племенами були: для Рувимівців — володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи.

17 Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садок.

18 Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів.

19 Для Завулбона — Ішмая, син Овадії, для Нефталима — Ерімот син Азріїлів.

20 Для Єфремових синів — Осія, син Азасії, для половини Манасійного племені — Поїл, син Педаї.

21 Для половини Манасії в Гілеаді — Іддо, син Захарія, для Веніямина — Яасїїл, син Авверів.

22 Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце зверхники Ізраїлевих племен.

23 А Давид не перелічив їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі небесні.

24 Йоав, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло

те число в число хроніки царя Давида.

Урядники над Давидовим маєтком

25 А над скарбами царськими — Азмавет, Адїїлєв син, а над скарбами на полі, у містях, і в сєлах та в баштах — Єгонатан, син Уззіїї.

26 А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів.

27 А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запасів вина — шефам'янин Завді.

28 А над оливками та над сикоморами, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скарбами оливи — Йоаш.

29 А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шітрай, а над великою худобою в долинах — Шафат, син Адлаїв.

30 А над верблюдами — ізмаїльтянин Овід, а над ослицями — меронотянин Єхдея.

31 А над дрібною худобою — гагрянин Язіз. Усі оці — зверхники маєтку, що мав цар Давид.

32 А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхїїл, син Нахмоніїв, був із царськими синіми.

33 А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — приятель царів.

34 А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евятар, а зверхник царського війська — Йоав.

Підготовка до будови Божого дому

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, зверхників племен, і зверхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого маєтку та добутку царя та синів його

4 М. 34. 10. 27

1 Цар. 10. 27. 28

2 Сам. 15. 12. 33

2 Сам. 8. 16. 34

23 1 М. 15. 5,
22. 17. 4 М.
1 8

24 21. 6. 7.

разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму.

2 І встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та народе мій! Я серцем своїм *був за те*, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготівив *потрібне* на збудування.

3 А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ім'єння, бо ти муж воєн і кров проливав.

4 Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дім батька мого, а серед синів мого батька — мене уподобав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем.

5 А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем.

6 І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворі Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця.

7 І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня.

8 А тепер на очах усього Ізраїля, Господнього збору, та в ушах нашого Бога *говорю вам*: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спадщину по собі синам вашим аж навіки.

9 А тепер, сину мій Соломоне, знай Бога, Отця твого, і служи Йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідусь всі серця та знає всякий витвір думок. Якщо

будеш шукати Його, то ти знайдеш Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назавжди.

10 Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дім на святиню. Будь міцний та роби!“

11 І Давид дав своєму синові Соломону в зорі *Господнього дому*: притвору, і домів його, і скарбниці його, і горниці його, і кімнат його внутрішніх, і дому для ковчегу,

12 і взір усього, що було в душі його для подвір'я Господнього дому, і для всіх кімнат навколо, для скарбів Божого дому та для скарбів святині,

13 і для відділів священників та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому.

14 *І дав він золота* — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і *срібла* для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби;

15 і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпадок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічника та лямпадок його, за роботою кожного свічника.

16 *І дав золота вагою* для столів хлібів поканих, для кожного столу і срібла для срібних столів,

17 і видільця, і кропильниці, і чарки — чисте золото, і для золотих келіхів — вагою для кожного келіха, і для келіхів срібних, — вагою для кожного келіха.

18 А для кадильного жертівника — *дав очищеного золота вагою*, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають *крила свої* й покривають над ковчегом Господнього заповіту.

19 Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, *що була* над ним, усі роботи взору.

2 22. 7

2 М. 25. 9. 11

3 17. 1. 22. 8

4 1 М. 29. 8. 10.
1 Сам. 17. 12

5 1 Цар. 3. 6.

6 17. 13. 22. 10.
2 Сам. 7. 13.

28. 11. 29. 4. 18

20 І сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, — Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому...”

21 А оце чérги священиків та Левитів для всякої служби Божого дому. І *будуть* з тобою в усякій праці рівні люди, здібні на всяку службу, а начальники та весь народ, — на всі накази твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, *ще* молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людини ця будова, а для Господа Бога.

2 А я всією своєю силою приготів для храму свого Бога золото на золоті *речі*, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево — на дерев'яні, каміння шогамське та до оправ, каміння нифе́хське та кольдорве, і всякий дорогий камінь та безліч мармурового каміння.

3 І *ще*, через моє замйдування до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і *його* я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму:

4 три тисячі талантів золота, офірського золота, і сім тисяч очищеного срібла на покриття стін цих домів;

5 на кожну золоту *річ* та на кожну срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто *ще* жéртвує, щоб сьогодні наповнити свою руку пожертвою для Господа?“

6 І стали жéртвувати начальники батьківських родів та начальники Ізраїлевих племён, і

тисячники та сотники, і начальники праці для царя.

7 І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарейків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів.

8 А в кого знайшли́ся при ньому дорогі́нне каміння, ті дали *його* до скарбни́ці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхіла.

9 І радів народ за їхню жертву, бо вони жéртвували Господеві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю.

Давидова молитва

10 І поблагословив Давид Господа на очах усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку!

11 Твоя, Господи, могутність і сила, і велич, і вічність, і слава, і все на небеса́х та на землі! Твої, Господи, ца́рства, і Ти піднесений над усім за Голову!

12 І ба́гатство та слава — від Тебе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хоробрість, і в руці Твоїй — побільшити та зміцнити все.

13 А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я Твоє́ величчя.

14 І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу *так* жéртвувати, як це? Бо все це — від Тебе, і з Твої́х руки дали ми Тобі.

15 Бо ми прихóдьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батьки! Наші дні на землі — мов та тінь, і немає тривáлого!

16 Господи, Боже наш, уся ця безліч, яку ми наготівили на збудування Тобі храму для Имення Твоє́ї святости, — із Твоє́ї руки вона, і все це — Твоє́!

1 С 2 7

1 22. 5.

Мт. 6. 13. 11
1 Тим. 6. 15.

2 Мт. 20. 6. 12

29. 9. 14

Пс. 39. 13. 15
90. 9. Пр. 2. 5.

5 2 Мт. 35. 5.

17 І я знаю, Боже мій, що Ти вивідуєш серце й любиш ширість. У широті серця свого я пожертвував це все, а тепер бачу я з радістю народ Твій, який знаходиться тут, що жертвує себе Тобі.

18 Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова, наших батьків, — збережи ж навіки цей напрямок думок серця народу Твого, і міцно скеруй їхнє серце до Себе!

19 А моєму синові Соломонові дай серце¹ ціле, щоб виконувати заповіді Твої, свідомства Твої та устами Твої, і щоб чинити все, і щоб збудувати цю твердиню, яку я приготівив!²

Зацарювання Соломона й Давидова смерть

20 І сказав Давид до всього збору: „Поблагословить же Господа, вашого Бога!“ І весь збір поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахилилися, і вклонилися всі до землі Господеві й цареві!

21 І принесли вони для Господа жертви, і спалили цілопалення для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу баранів, тисячу овецьок, і ливні їхні жертви, і безліч жертв за всього Ізраїля.

22 І вони їли й пили перед Господом того дня з великою радістю,

17 29 9 16 7
10, 51, 8, 439.
1

28 5 1 16 1
1 5 10

19 Пс. 119, 60.

2 Хр. 1 1

2 10 1 1
1 11 2 11

1 М. 23 8

21 9

22 1 16 1 1
9 20 2 35

і вдруге настановили Соломона, Давидового сина, і помазали його Господеві на володаря, а Садбока на священника.

23 І сів Соломон на Господньому троні за царя на місці свого батька Давида, і щастило йому, і його слухався весь Ізраїль.

24 І всі князі та лицарі, а також усі сини царя Давида піддалися під Соломона.

25 І Господь високо звеличив Соломона на очах усього Ізраїля, і дав на нього величність царства, якої не було перед ним ані на жодному цареві над Ізраїлем.

26 І Давид, син Бессів, царював над усім Ізраїлем.

27 А дні, що він царював над Ізраїлем, були сорок літ: у Хевроні царював він сім років, а в Єрусалимі царював тридцять і три.

28 І помер він у добрій сивині, ситий днями,¹ багатством та славою, а замість нього зацарював син його Соломон.

29 А діла царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії провидця Самуїла, і в історії пророка Натана, і в історії прозорливця Гада,

30 разом з усім царством його, і лицарськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

ДРУГА КНИГА ХРОНІК²

Соломон просить у Бога мудрости

І змінився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звеличив його.

1 1 16 2 12
4 1 1 20
2

2 І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів.

3 І пішли Соломон та весь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скіння Божого заповіту,

¹Seva' jamim—„ситий днями“, цебто нажившись, похитлого віку

¹ Серце в біблійній мові часто — центр розуму, розум.

² Ця книга по-грецькому зветься: Друга книга параліпоменон

яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині.

4 Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Баріму туди, де приготівив йому місце Давид, бо він поставив йому скинію в Єрусалимі.

5 А мідяного жертьвника, що зробив був Веселііл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір.

6 І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяний жертьвник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень.

7 Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“

8 І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього.

9 Тепер, Господи, Боже, нехай буде виповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом численним, як порох землі.

10 Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій народ?“

11 І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, я ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем,

12 то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі *такі*, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“

13 І прийшов Соломон із палірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму,

від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем.

Соломонові багатства

14 І зібрав Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі.

15 І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, щодо численности, як сикомір,¹ що в Шефелі.²

16 А юней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве.

17 І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили *все це* своєю рукою для всіх царів хітійських та царів сирійських.

18 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Імення та дім царський для себе.

Умова Соломона з Хірамом про будову Господнього дому

2 І відлїчив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень.

2 І послав Соломон до Хірама,³ царя тирського, говорячи: „Як зробив ти з батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, *так зроби й мені*.

3 Ось я будую храм для Імення Господа, Бога мого, щоб присвятити йому, щоб кадити перед Його лицем запахінне кадило, і для постійного покладення *хліба* та для

¹ Сикомора — дерево шовковниці.

² Шефелі — низина.

³ В оригіналі тут завжди Хурам; в І книзі царів Хірам. Гречьєвє Хіраф.

1 Цар. 10. 26–29.

5 2 М. 38. 1

1 2* 1 Цар. 10. 27

9. 28. 1 Цар. 10. 28

7 1 Цар. 3. 5.

8 1 Цар. 3. 6, 7.

10 1 Цар. 3. 9.

1 Цар. 15. 15.

11 1 Цар. 3. 11.

2 Сам. 5. 11. 2 1 Цар. 5. 17.

2 М. 30. 7.

12 1 Цар. 3. 12, 13. Еф. 3. 20.

цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодикі та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем!

4 А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів!

5 А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса не¹ обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його!

6 А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вмє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид.

7 І пошли мені з Ливану дерева кедрового, кипарисового та сандалового, бо я знаю, що твої раби вмють рубати дерева ливанські. І оце мої раби *будуть* рабами твоїми,

8 щоб наготівити мені безліч дерева, бо цей храм, що я будую, *буде* великий та пишний!

9 А ось дереворубам, що стинають дерева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч корів,² та ячменю двадцять тисяч корів, і вина двадцять тисяч батів,² і оливи двадцять тисяч батів¹.

10 І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“.

11 І сказав Хірам: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого,

4 Не. 86. 8.

1 Цар. 7. 14. 13

2 М. 31. 3.

2 М. 2. 25. 31.

5 6. 18. 1 Цар.

8. 27.

1 Цар. 5. 23. 15

Езд. 3. 7. Дії

9. 36

7 1 Цар. 10. 11.

1 Хр. 22. 2. 16

9 1 Цар. 5. 27

Ес. 45. 14

2 1 Цар. 9. 27. 17

2 Сам. 24. 25. 1

1 Цар. 6. 1

11 1 Цар. 5. 31.

який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе!

12 А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві,

13 сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вмє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в деревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого.

14 А тепер пшеницю й ячмїнь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам.

15 А ми нарубаємо дерев із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму¹.

16 І перелічив Соломон усіх людей прихóдьків, що в Ізраїлевою Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень.

17 І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та тридцять тисяч і шість сотень керівників, що спонукували той народ до праці.

Соломонів храм Господній

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морія, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготівив Давид на тоці євусеянина Орнана.

2 І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання.

3 А це основа будови Божого дому: довжина — шістьдесят ліктів

¹ Небеса небес — найвище небо.

² Кор — має десять батів, по нашому 180 кілограмів, а бат — 18 кілограмів; див. Іса. 5. 10.

старою мірою, а ширинά — двадцять ліктів.

4 А притвѳр, щодо довжини, *був* за шириною храму, двадцять ліктів, а вишинά — сто й двадцять. І покрив він його зсерєдини чистим золотом.

5 А великий храм він покрив кипарисовим деревом, і покрив його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів.

6 І покрив він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото *було* з Парваїму.

7 І покрив він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повірізував херувимів.

8 І зробив дїм Святого Святих¹: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покрив він його добрим золотом, на таланти — шість сотень.

9 А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і горниці покрив золотом.

10 І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'яною роботою, і покрив їх золотом.

11 А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одного — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима.

12 А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стінї храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима.

13 Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму.

14 І зробив він завісу, — бла-

кїть, і пурпур, і червень, і віссѳн, і наробив на нїй херувимів.

15 І зробив він перед храмом два стовпї, тридцять і п'ять ліктів завдовжки, а маковиці, що на верху його, п'ять ліктів.

16 І поробив ланцюгї, як у девірі, і дав їх на верхї тих стовпів. І зробив сотню гранатових яблук, і дав на ланцюгї.

17 І поставив стовпї перед храмом, — один з правниці, а один з лівниці. І назвав ім'я правому: Яхїн, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жертівника, двадцять ліктів довжинά йому і двадцять ліктів ширинά йому, і десять ліктів височинά йому.

2 І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височинά йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — отбчував його навколо.

3 А під ним — постать волів, що зо всіх сторін отбчують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навколо; два ряди волів відлиті при відливанні його.

4 Воно стояло на дванадцятьох воллах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звѳрху, а всі задї їх — до нутрā.

5 А глубинά його — долоня, а край його — як робота краю кѳліха, кѳткї лїмѳї. Містило воно три тисячі бātв.

6 І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять з правниці, а п'ять з лівниці, щоб мити в них, — приготѳвлене на цілопалення полѳщуть у них, а море — для священників, щоб митися в ньому.

7 І зробив десять золотих свѳчників, як налѳкалося, і поставив

¹ Kodeš hakkodašim, церк.-слов. Свѳтѳа Свѳтѳихъ, це — найсвѳтїше, найсвѳтїша свѳтїя.

1 Пар. 7: 45 15
2 Пар. 25: 17

5 Пар. 7: 21 17

7 Пар. 7: 21 17

1 Пар. 7: 21 17

1 Пар. 7: 24 3
10 2 М. 25: 18.

1 Пар. 7: 25 4

1 Пар. 7: 26 5
1 Пар. 7: 26 5

1 Пар. 7: 28 6

14 Мт. 27: 51

1 Пар. 7: 29 7

їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці.

8 І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропильниць.

9 І зробив священниче подвір'я та подвір'я велике, і двері до подвір'я, і їхні двері покрив міддю.

10 А море поставив з правого боку на південний схід.

11 І поробив Хурам горнята, і лопатки, і кропильниці. І покінчив Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі:

12 два стовпи, і кулі, і дві маковиці на верху тих стовпів, і дві мерехки на покриття обидвох куль маковиць, що на верххах стовпів,

13 і чотири сотні гранатових яблук для обох мерехок, два ряди гранатових яблук для однієї мережки, щоб покрити обидві кулі маковиць, що на переді тих стовпів.

14 І поробив підстави, і поробив умивальниці на тих підставах,

15 одне море, і дванадцять волів під ним,

16 і горнята, і лопатки, і видільця, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з виполіруваної міді.

17 На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глинистій землі між Суккотом та між Цередою.

18 І наробив Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не досліджена була вага міді.

19 І поробив Соломон усі речі, що в Божому домі, та золотого жертівника й столи, а на них — хліб показаний,

20 і свічки, і їхні лямпадки, щоб запалювати їх за постановою перед девіром, — зо широкого золота.

21 А квітки, і лямпадки, і щипчики — із золота, з досконалого золота.

22 А нбіжці, і кропильниці, і лобжки, і кадийниці — зо широкого золота; а вхід до дому, його внутрішні двері до Святого Святих та двері до дому до храму — із золота.

Перенесення ковчега

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повнісив освячені речі свого батька Давида, і сріблo, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому.

2 Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старших, і всіх голів племен, начальників батьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон.

3 І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — сьомого місяця.

4 І поприходили всі Ізраїлеві старші, і Левити понесли ковчега.

5 І понесли ковчега та скинію заповіту, і всі святі речі, що в скинії, — несли їх священники та Левити.

6 А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралася при ньому перед ковчегом, приносили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многоту не була ані записувана, ані лічена!

7 І священники внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девіру дому, до Святого Святих, під крила херувимів.

8 А херувими простягали крила над місцем ковчега, і затінювали херувими над ковчегом та над його держакami звєрху.

9 А ті держакі були довгі, і головки тих держаків були видні

1 Цар. 8. 1-11.

1 Цар. 7. 51. 1

17 1 Цар. 7. 56.

20 1 Хр. 24. 19

з ковчегу, що перед девіром, а назовні не були видні. І були вони там аж до цього дня.

10 У ковчезі не було нічого, тільки дві таблиці, що поклав Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був *заповіта* з Ізраїлевими синами при виході їх із Єгипту.

11 І сталося, як священники виходили із святині, — а всі священники, що були там, освятилися, без додержання черг, —

12 а Левити співаки, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Єдутуна, і синів їхніх та братів їхніх, убрані в віссон, з цимбалами, із арфами та з цитрами, стояли на схід від жертовника, а з ними сто й двадцять священників, що сурмили на сурмах,

13 і було воно для сурмачів та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу та дяку Господеві, і як загримів голос на сурмах, і на цимбалах, і на музичних знаряддях, і як хвалили Господа:

„Добрий бо Він,
бо навіки Його милосердя!“ —

то дім, дім Господній наповнився хмарою!...

14 І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила дім Божий!...

Соломонове благословення

6 Тоді Соломон проказав:
„Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці.

2 А я збудував храм оселі Твоєї,
і місце Твого пробування навіки!“

3 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв.

4 А він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що

10 2 М. 25. 16.
21. Євр. 9. 4.

2 Сам. 7. 6.

11 31. 17.

12 1 Хр. 6. 17.

2 Сам. 7. 2. 7

13 1 Хр. 16. 34.
Пс. 136. 1.

1 1 Хр. 28. 6. 9

14 2 М. 40. 34.

1 Цар. 8. 12–21.

1 Цар. 8. 22–50.

1 2 М. 20. 21.

1 Цар. 8. 12

2 1 Цар. 8. 13.

Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми виконав, казучи:

5 Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського краю, Я не вибрав *Собі* міста зо всіх Ізраїлевих племін, щоб збудувати храм на пробування Мого Імени там. І не вибрав Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем.

6 Та вибрав Я Єрусалім на пробування Мого Імени там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем.

7 І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Імення Господа, Бога Ізраїлевого.

8 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Імення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці.

9 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стегон твоїх, — він збудує цей храм для Імення Мого!

10 І сповнив Господь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлеву троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Імення Господа, Бога Ізраїлевого.

11 І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синами“.

Соломонова молитва

12 І став він перед Господнім жертовником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки.

13 А Соломон зробив був мідяні стояло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікти вишина йому. І став він на ньому, і став на

коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба,

14 та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем.

15 Ти сповнив Своему рабові Давидові, батькові моему, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виповнив, як цього дня.

16 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, сповни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведётся з-перед лиця Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм.

17 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своему Давидові.

18 Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, щоб ж тоді храм цей, що я збудував?

19 І Ти звернешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути поклін та молитву, якою раб Твій молиться перед лицем Твоїм.

20 щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці.

21 І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почуєш із місця Свого пробування, із небес — і почуєш, і пробачиш.

22 Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертовником у цьому храмі,

23 то Ти почуєш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватимши несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливши справедливого, щоб дати йому за його справедливість.

24 А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі,

25 то Ти почуєш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам!

26 Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішатиш Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха свого навернуться, бо Ти будеш їх впокоряти, —

27 то Ти почуєш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своему народові на спадщину!

28 Голод коли буде в Краї, моровія коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде, коли його вороги гнобитимуть його в Краї міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, —

29 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати поразу свою та горе своє, і простягне руки свої до цього храму,

30 то Ти почуєш із небес, із

5 М. 28. 25 24

16 2 Сам. 7. 10

5 М. 28. 23 26

18 Гр. 2. 11.
Іс. 66. 1. Пс.
139. 7.

20. 9. 5 М. 28. 28
22.

20 2 М. 20. 24.

6. 12. 13. 19. 29

21 6. 25.

Пс. 7. 10. 30

місяця постійного пробування Свого, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всіма його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце людських синів,

31 щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим!

32 Також і чужинця, який не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ім'ення Твого великого, і руки Твої Сильної та рамена Твого витягненого, і прийде, і помолиться в цьому храмі,

33 то Ти почувеш це з небес, місяця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'я Твоє покликане над усім храмом, що я збудував!

34 Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ім'ення Твого,

35 то почувеш Ти з небес їхню молитву та їхнє благання, і вчиниш їм суд!

36 Коли вони згрішать Тобі, бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького,

37 і коли вони прийдуть до розуму в край, куди взяті до неволі, і навернуться, і будуть благати Тебе в край своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили *дорогу свою*, і були ми несправедливі,

Дан. 6. 11. 38

38 і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в край своєї неволі, куди їх поневоблили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в *напрямі* міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ім'ення Твого,

1 Цар. 8. 30. 39

39 то Ти почувеш із небес, із постійного місяця пробування Свого, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і простиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі!

40 Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставлені на слухання молитви цього місяця!

41 А тепер, —

33 6. 39

4 М. 10. 35. 41
Пс. 132. 8. 9
10.

Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоїєї!

Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодягнуться,

а побожні Твої хай добром веселяться!

34 6. 36

2 Сам. 7. 13. 42
15.

42 Господи Боже, не відвертай лица від Свого помазання,

згадай же про милість Своєю рабові Давиду!

Освячення Господнього дому

35 6. 29.

5. 14. 3 М. 9. 1
24.

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той!

2 І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній!

37 5 М. 30. 1.

Пс. 136. 1

3 А всі Ізраїлеві сини бачили, як східив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонилися до

землі, і дякували Господеві:

„Добрий бо Він.

бо навіки Його милосердя!“

4 А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем.

5 І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ.

6 А священики стояли на вратах своїх, а Левити — зо знаряддями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві,

„Бо навіки Його милосердя“,

коли Давид хвалив ними; і священики сурмили навпроти них, а весь Ізраїль стояв...

7 І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний зм'єртвіник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібною жертви та лою.

8 І справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку.

9 А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення зм'єртвіника справляли сім день, і свято сім день.

10 А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлеві.

Друге з'явлення Господа

Соломонові

11 І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що

приходило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пошастило йому.

12 І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухай Я молитви твоєї, та вибрав місце для Себе на храм жертви.

13 Якщо Я замкну небес, і не буде дощу, і якщо накажу сарані поїсти землю, і якщо напшю моровицю на народ Мій,

14 і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Моє, і помоляться, і будуть шукати Ім'я Моє, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прощу їхній гріх, та й викликую їхній Край!

15 Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставлені на слухання молитви цього місця.

16 І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я Моє було там аж навіки, Мої ж очі та серце Моє будуть там по всі дні.

17 А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказав Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх, та прав Моїх,

18 то поставлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе переводу нікому з пануючих в Ізраїлі!

19 А якщо ви відвернетеся та покинете устави Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм,

20 то Я повириваю їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ім'я Свого, відкину від лиця Свого, і дам його за приповідку та за посміховище серед усіх народів!

21 А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохідтиме

5 1 Цар. 8. 63.

4 М. 7. 11.

5 М. 20. 5

6 4 М. 10. 10.

6. 40.

15

7 4. 1. 1 Цар. 8

64.

11с. 25. 21.

17

8 1 Цар. 8. 65

2 Сам. 7. 12.

16

18

10 1 Цар. 8. 66.

29. 8.

20

1 Цар. 9. 1-9

1 Цар. 9. 8.

21

біля нього, скам'яніє та й скаже: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому?...
 22 І відкажуть: За те, що вони

покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце лихо!"...

Інші Соломонові діла

8 І сталося по двадцятьох роках, коли Соломон будував дім Господній та свій дім,

2 то міста, які дав Хурам Соломонові, Соломон розбудував їх, і осадив там Ізраїлевих синів.

3 І пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її.

4 І збудував він Тадмора¹ в пустині, та всі міста для запасів, що побудував у Хаматі.

5 І побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон долішній, твердинні міста, — мури, двері та засуви,

6 і Баалат, і всі міста для запасів, що були в Соломона, і всі міста для колесниць, і міста для верхівців, і всяке пожадання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому Краї його панування.

7 Увесь народ, позосталий з хіт-гегян, і з амореян, і з перізеян, і з хіввеян, і з євусеян, що вони не з Ізраїля,

8 з їхніх синів, що zostалися по них у Краї, що їх не повигублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на данину, і це позосталося аж до цього дня.

9 А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, алє вони були військові, і звєрхники сторбілі його, і звєрхники колесниць його та його верхівців.

¹ Пор. І Цар. 9, 18, — там Тамар.

10 І оце вони були звєрхники-намісники царя Соломона, — двісті і п'ятдесят, що панували над народом.

11 А фараонову дочку перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо Господній ковчег увійшов у нього“.

12 Тоді Соломон приніс цілопалення для Господа на Господньому жєртівнику, якого він збудував перед притвором,

13 щоб за потребою кожного дня приносити жертву за Мойсєвим наказом, на суботі, і на молодикі, і на свята три рази в році: в свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок.

14 І поставив він, за розпорядком Давида, батька свого, черги святих на їхню службу, і Левитів на їхніх вєртах на хвалу та на службу відповідно до священників за потребою кожного дня, і придверних в їхніх чергах для кожної брами, бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка.

15 І не відступали вони від наказів царя про священників та Левитів, щодо всякої речі й щодо скєрбів.

16 І була зрєблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від залєження Господнього дому й аж до закінчення його, коли був закінчений дім Господній.

17 Тоді пішов Соломон до Едйон-Геверу та до Елоту над мєрським берегом в едомському краї.

18 І прислав йому Хурам через своїх рабів кораблі та рабів, що знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят талантів золота, і привєзли до царя Соломона.

22 І Цар. 9, 9.

І Цар. 9, 24 11

І М. 28, 2 13

І 2, 1 Хр. 2, 3 14

5 І Хр. 7, 24.

8 Єр. 16, 10.

І Хр. 9, 26, 27. 17

4 М. 10, 31. 18

Цариця Шеви в Соломона

9 А цариця Шеви почула була про славу Соломонову, і прийшла випробувати Соломона загадками в Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багатством, — із верблюдами, що несли пахоші та безділ золота й дорогого каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що було на серці її.

2 І Соломон вияснив їй усі її запити, і не було запиту, незнамого Соломонові, якого не порішив би він їй.

3 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудував,

4 і їжу столу його, і мешкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одєжі, і чашників його, та їхні одєжі, і вхід його, яким він уходить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти!

5 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість.

6 І не повірила я їхнім словам, аж поки сама не прийшла та не побачила мої очі, — і ось не була представлена мені й половина великості твоєї мудрости: ти перевищив славу, про яку я чула!

7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість!

8 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Свого трона за царя у Господа, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвердити його навіки. І Він настановив тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“

9 І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже

1 Цар. 10. 1-13.

1 1 Цар. 10. 1.
Мт. 12. 42.

2 1 Цар. 10. 3.

1 Цар. 10. 12
14-28.

3 1 Цар. 10. 4-5

1 Цар. 10. 14-28.

5 1 Цар. 10. 6.

1 Цар. 10. 16, 15
14. 26.

7 Лк. 10. 23

багато пахошів та дорогє каміння. І більш уже не було таких пахошів, як ті, що цариця Шеви дала цареві Соломонові!

10 І також Хурамові раби та раби Соломонові, що довозили золото з Офіру, спроводжували алмугове дерево та дорогє каміння.

11 І поробив цар з алмугового дерева сходи для Господнього дому та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. І такі речі, як вони, не бачені перед тим в юдейському Краї!

12 А цар Соломон дав цариці Шеви все бажання її, чого вона бажала, окрім того, що вона привезла до царя. І пішла вона назад до свого краю, вона та слуги її.

Соломонове багатство

13 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень і шістдесят і шість талантів золота.

14 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих. І всі царі арабські та намісники Краю довозили золото й срібло Соломонові.

15 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів кутого золота йшло на одного щита,

16 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три сотні шеклів золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу.

17 І зробив цар великого трона з слонової кости, і покрив його чистим золотом.

18 У трона було шість східців та підніжжя з золота позад трону, та поруччя з цього й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях.

19 І дванадцять левів стояли

там на шости ступенях з того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого!

20 І весь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічого з срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось.

21 Бо цареві кораблі ходили до Таршису з Хурамовими рабами. Раз на три роки приходили таршиські кораблі, що довозили золото та срібло, слонову кість, і мавп та пав.

22 І став цар Соломон найбільшим від усіх земних царів, щодо багатства та щодо мудрости.

23 І всі земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце.

24 І вони приносили кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, зброю та пахощі, коні та мули, — що на рік припадало.

25 І було в Соломона чотири тисячі кіньських жолобів та колесниць, і дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі.

26 І він панував над усіма царями від Річки й аж до краю филистимлян, і аж до єгипетської границі.

27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, мов того каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі!

28 А коней приводили Соломонові з Єгипту та з усіх країв.

29 А решта Соломонових діл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянина Ахіїї, і в видіннях прозорливця Бді на Єровоама, Неватого сина.

30 І царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ.

20 1 Цар. 10. 21.

1 Цар. 12. 1-19.

25 1. 14. 1 Цар. 5. 6.

27 1. 15.

28 1. 16.

29 1 Цар. 11. 41.

31 І спочив Соломон зо своїми батьками, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

Зацарювання Рехав'ама

10 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем.

2 І сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту.

3 І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та весь Ізраїль, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи:

4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“.

5 А він відказав їм: „Ідіть же на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ.

6 І радівся цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“

7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“.

8 Та він відкинув раду старших, що радили йому, і радівся з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним.

9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені,

кажучи: Полегші ярмо, яке твій батько наклав був на нас“.

10 І говорили з ним ті молодикі, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полэгшу нам.“ Отак скажеш до них: Мій мізинець грубіший за стегна мого батька!

11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я *бітиму* скорпіонами“...

12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“.

13 І цар жорстко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших,

14 і говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“...

15 І не послухався цар народу, бо *це* спричинене було від Бога, — щоб справдити Господеві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина.

16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи:

„Яка нам частина в Давиді?

І спадщини нема нам у сині Єссєя!

Усі до наметів своїх, о Ізраїлю!

Познай тепер дім свій, Давиде!“

І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх...

17 А Ізраїлеві сини, що сиділи

11 Єз. 2. 6.

1 Цар. 12. 21

...

1 Цар. 12. 24.

4

15 1 Цар. 11 29, 31.

16 2 Сам. 20. 1

в Юдиних містах, — то над ними зацарював Рехав'ам.

18 І послав цар Рехав'ам Гадорама, що *був* над даниною, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму...

19 І відпав Ізраїль від Давидового дому, і *так* є аж до цього дня

Рехав'амове царювання

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесять тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові.

2 І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи:

3 „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, цареві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніяміні, говорячи:

4 Так сказав Господь: Не йдіть, і не воюйте з своїми братами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама.

5 І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував твердинні міста в Юді.

6 І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою,

7 і Бет-Цура, і Сохо, і Адудлама,

8 і Гата, і Марешу, і Зіфа,

9 і Адораїма, і Лахіша, і Азеку.

10 І Цор'у, і Аїялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста твердинні.

11 І зміцнив він ті твердині, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина,

12 а до кожного окремого міста — великі щити та ратина, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Веніямин.

13 А священики та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі.

14 Бо Левити кидали пасовиська свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо вродоам та сини його усунули їх від священничого служіння Господеві,

15 і понаставляли собі священиків для пагірків та демонів, та для тельців, що він понароблював.

16 А за ними, зо всіх Ізраїлевих племін ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму принести жертви жертви Господеві, Богові батьків своїх.

17 І зміцнили вони Юдине царство, і підсилили Рехав'ама, Соломоногового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона.

18 І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина.

19 І вона породила йому синів: Буша, і Шемарію, Загама.

20 А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта.

21 І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок та шістьдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістьдесят дочок.

22 А за голову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановити його царем.

23 І мудро він чинив, і порозсилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніямина, до всіх твердинних міст, і дав їм багате утримання, і підшукав їм багато жінок.

Кара за Рехав'амів гріх

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сильний, то покинув він, і ввесь Ізраїль із ним, Господнього Закона.

2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, — бо вони спроневірилися Господеві, —

3 з тисячею й двомастами колесниць та з шістьдесятьма тисячами верхівців: і не було числа для народу, що прийшов із ним з Єгипту, — лівіянам, суккійянам та кушанам.¹

4 І здобув він твердинні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусалиму.

5 А пророк Шемаї прийшов до Рехав'ама та Юдиних звершників, що зібралися до Єрусалиму, *умікаючи* перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і *видає* у Шішакову руку!“

6 І впокорилися Ізраїлеві звершники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“

7 А коли Господь побачив, що вони впокорилися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорилися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи *людей* на порятунок, і не виллється гнів Мій на Єрусалім через Шішака.

8 Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають *тоді* службу Мені та службу царствам зємним“.

9 І вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, і забрав скарби Господнього дому та скарби дому царєвого, — і все позабирав. І забрав він золоті щити, що Соломон поробив був.

10 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і склав їх

¹ Кушани — етіопляни.

на руки зверхника сторожів, що стерегли вхід до царського дому.

11 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, приходили бігуни, та й носили їх, а *потім* вертали їх до комори бігунів.

12 А коли він впокорився, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигублення. Та й у Юдеї були *ще* справи добрі.

13 І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам *був* віку сорока й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племін, щоб покласти там Своє Імення. А ім'я його матері — аммонітка Наама.

14 І робив він лихє, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа.

15 А Рехав'амові діла, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та пророківця Іддо: „Родословні книги“. І *точилися* війни *поміж* Рехав'амом та Єровоамом по всі дні.

16 І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований у Давидовому Місті, а замість його зацарював його син Авійя.

Авійя побиває Єровоама

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою.

2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Міхая, дочка Уріїла з Гів'ї. І *війна* точилася між Авійєю та між Єровоамом.¹

3 І зачав Авійя війну з військом хоробрих вояків, — чотири сотні тисяч вибраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з

11 1 Цар. 14. 28.
Ег. 18. 22.

12 19. 3.
4 М. 18. 19.

1 Цар. 11. 26. 6
13 1 Цар. 14. 21.

Суд. 9. 4. 7
2 Сам. 3. 39.

1 Цар. 12. 28. 8

15 1 Цар. 14. 29.
30.

1 Цар. 12. 31. 9

16 1 Цар. 14. 31.

1 1 Цар. 15. 1.

13. 10. 4 М. 11
28. 4.

2 1 Цар. 15. 2, 6.

вісьмома сотнями тисяч вибраних мужів, хоробрих вояків.

4 І встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоама, та весь Ізраїлю!

5 Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам його, соляною¹ умовою?

6 Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого.

7 І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломоногового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них.

8 А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів.

9 Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священиків, як *ставлять* народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімома баранами, то стає священником для того, що не є Богом.

10 А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а *наші* священники, що служать Господеві, *це* Ааронові сини, а Левити — при службі.

11 І ми принеслимо Господеві цілопалення кожного ранку та кожного вечора, і запашне кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лампади його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його!

12 І ось з нами на чолі Бог, і

¹ В оригіналі Іаровеат, Ярон'ам.

¹ Цебто піною.

священики Його, і голосні сурми, щоб сурмити на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведеться!"

13 А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них.

14 І обернулися юдеї, аж ось у них бій спереду та ззаду! І кликали вони до Господа, а священики сурмили в сурми...

15 І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою.

16 І повітали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку.

17 І вдарили в них Авійя та народ його великою поразою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вибраних мужів!

18 І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків.

19 І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Бшану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста.

20 І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер.

21 І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнадцять жінок, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок.

22 А решта Авійєвих діл, і докори його та слова його описані в історії пророка Іддо.

23 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ.

1 Цар. 15. 11.

5 М. 7. 5. 11. 2

13 Єр. 8. 2

11. 5.

15. 15.

22 12. 15.

13. 18. 5 М. 20. 1.

23 1 Цар. 15. 8

1 Хр. 3. 10.

Аса побиває своїх ворогів

1 І робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога свого.

2 І повсував він жертьєвники чужих богів та пагірки, і порозбивав камінні стовпи для божків, і постинав святі дерева.

3 І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Закону та заповідь.

4 І повсував він зо всіх Юдиних міст пагірки та подоби сонця. І заспокоївся царство при ньому.

5 І побудував він твердинні міста в Юді, бо заспокоївся Край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир.

6 І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточімо муром та баштами, ворітми та засівками. Ще він, цей Край, наш, бо зверталися ми до Господа, нашого Бога. Зверталися ми, і Він дав нам мир навколо“. І побудували, і їм шастило.

7 І було в Аси війська: носіїв великих щитів та ратищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять малого щита, та лучників — двісті й вісімдесят тисяч. Усі вони — хоробрі воюки.

8 І вийшов на них кушеянин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьома сотнями колесниць, і прибув аж до Мареші.

9 І вийшов Аса проти нього, і вони вставилися до бою в долині Цефат при Мареші.

10 І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Тебе, допомогти численному або безсильному. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опираємося, і в ім'я Твоє ми прийшли на цю безліч. Господи, Ти Бог наш,

нехай людина не має сили проти Тебе!“

11 І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали.

12 І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І падало з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторошені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли вони дуже багато здобичі.

13 І побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі.

14 Порозбивали вони також намети чередників, і зайняли дуже багато дрібної худоби та верблюдів, та й вернулися до Єрусалиму.

Аса служить Господеві

15 А Азарія, син Оведів, — азнаує на нього Дух Божий.

2 І вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та весь Юдо й Веніяміне! Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите Його, — полишите Він вас!“

3 У Ізраїля *було* багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священника-вчителя та без Закону.

4 І вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе.

5 А тими часами не було споккою ані тому, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспокої в усіх мешканців Краю.

6 І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентів їх усяким лихом.

Іс. 21. 19, 28. 7
І Кор. 15. 58.

15 1

12 1 М. 5, 8
Ев. 7, 8

13 17, 19, 1 М.
3, 5

1 4 М. 24. 2.

11 1, 1, 1, 1
24, 25

4 Пс. 107. 6
15 1, 15, 30

Суд. 3. 7. 16
1 Цар. 15. 13.

6 Зах. 11. 6.

7 А ви будьте міцні, і нехай не слабнуть ваші руки, бо є нагорода для вашої чинності!“

8 А коли Аса почув ці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнився, і повикидав поганські гідоти з всього краю Юдиного та Веніяминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього жертовника, що перед Господнім притвором.

9 І зібрав він усього Юду й Веніямина та тих, що мешкали часово з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперегігали до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог.

10 І вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року царювання Аси.

11 І принесли вони того дня в жертву для Господа зо здобичі, яку поприводили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібної — сім тисяч.

12 І ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім своїм серцем та всією своєю душею.

13 А кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від малго й аж до великого, від чоловіка й аж до дитини.

14 І заприсяглися вони Господеві голосом сильним, і окликом, і сурмами, і рогами.

15 І тішився весь Юда тією присягою, бо вони заприсяглися всім серцем своїм, і всією своєю волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навколо.

16 І навіть Мааху, матір царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола Астарті. І Аса порубав

боввана її, і розтер, і спалив у долині Кедрон.

17 Та пагірки не минулися в Ізраїля, але Асине серце було все з Господом по всі його дні.

18 І вніс він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і посуд.

19 А війни не було аж до тридцять й п'ятого року царювання Аси.

Боротьба Аси з Башею.

Смерть Аси

16 Тридцятого й шостого року царювання Аси пішов Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та входити.

2 І виніс Аса срібло та золото із скарбниці Господнього дому та дому царєвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи:

3 „Є умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“.

4 І послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Іййона, і Дана, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталімових.

5 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю.

6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудував з того Геву та Міцпу.

7 А того часу прийшов прозорливець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через

те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя.

8 Чи ж не були кушеєни та лівіяни військом дуже великим, колесницями й верхівцями дуже численними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку.

9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе війни!“

10 І розгнівався Аса на прозорливця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув *декого* з народу того часу.

11 І оце Асині діла, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів.

12 І занедужав Аса тридцятим й дев'ятого року свого царювання на свої ноги, і хвороба його була тяжка. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів.

13 І спочив Аса з своїми батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання.

14 І поховали його в його гробницях, які він викупав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він наповнив пахощами та різними, по-містечкому зробленими, мастями. І спалили його дуже велике паління.

Цар Йосафат

17 А замість нього зацарював син його Йосафат, та зміцнився над Ізраїлем.

2 І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав заліги в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса.

17 1 Цар. 15. 14.

14. 8. 8

18 1 Цар. 15. 15.

Зах. 4. 10. 9

1 1 Цар. 15. 17

1 Цар. 14. 23. 12

3 1 Цар. 15. 19.

21. 19. Єр. 34. 5. 14

6 1 Цар. 15. 22.

1 Цар. 15. 24. 1

7 1 Цар. 16. 1. Єр. 17. 5.

3 І був Господь з Йосафатом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів.

4 Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля.

5 І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея дала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави.

6 І підвищилось серце його на Господніх дорогах, і він ще по-всовував пагірки та Астарті з Юди.

7 А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хайла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанайла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних містах.

8 А з ними були Левити: Шемай, і Натанія, і Зевадія, і Асайл, і Шемірамот, і Егонатан, і Адонійя, і Товійя, і Тов-Адонійя, Левити, а з ними Елішама та Егорам, священники.

9 І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед народу.

10 І був страх Господній на всіх царствах краю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом.

11 А від филистимлян принесли Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів.

12 І Йосафат усе зростає угору. І побудував він в Юді твердині та міста на запаси.

13 І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі.

5 18. 1.

17. 14. 15. 16

6 15. 16. Пс. 119. 32.

1 Цар. 22. 1-35.

17. 5.

10 14. 13. 1 м. 35. 5.

12 26. 8.

14 А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків.

15 А при ньому зверхник Егоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч.

16 А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків.

17 А від Веніямина: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброєних луком та щитом.

18 А при ньому Егозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброєного війська.

19 Оці служили цареві, окрім тих, яких цар умістив по твердинях містах по всьому Юді.

Війна Ахава з Арамом.

Ахавова смерть

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він по-своївчився з Ахавом.

2 А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та народові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот.

3 І сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твоїй народ, і *буду* з тобою на війні“.

4 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!“

5 І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті сказали: „Ди, і Бог дасть його в цареву руку!“

6 І сказав Йосафат: „Чи нема

тут іще Господнього пророка, — і звернімось до нього”.

7 І сказав Ізраїлів цар до Посафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненавиджу його, бо він не прокоус на мене добре, а по всі дні свої *тільки* лихе. Це Міхей, син Імлін“. А Посафат відказав: „Нехай цар не говорить таке!“

8 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхея, Імлиного сина!“

9 А цар Ізраїлів та Посафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними.

10 А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізні роги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вигублення їх!“

11 І всі пророки пророкували так, говорячи: „Виходь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть *його* в цареву руку!“

12 А той посланець, що пішов покликати Міхей, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусно *звіщають* цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говоритимеш добре“.

13 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже Господь, *тільки* те говоритиму!“

14 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхейо, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехати?“ А той відказав: „Вийдіть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“.

15 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені *нічого*, тільки правду в ім'я Господа?“

16 А той відказав: „Я бачив

усього Ізраїля, розпорішеного по горах, немов вівиці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого!“...

17 І сказав Ізраїлів цар до Йоасафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“

18 А Міхей відказав: „Тому послушайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі своїм, а все небесне військостояло по правиці Його та по лівиці Його.“

19 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так.

20 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим?

21 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так!

22 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“...

23 І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхей по щоці та й сказав: „Кудюю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“

24 А Міхей відказав: „Ось ти побачиш *це* того дня, коли ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб сховатися“...

25 І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхея, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царового сина,

26 та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти

18, 10. Йов. 23
16, 10. Мих.
5, 1. Мр. 14.
65.

15 Мт. 26, 63.

Іс. 30, 20. 26
16 4 М. 27, 17.
Мт. 9, 36.
Мр. 6, 34.

скупо хліба й скупо води, аж поки я не верну́ся з миром“.

27 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, *то* не говорив Господь через мене“. І *до того* сказав: „Слухайте *це*, усі люди!“

28 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту.

29 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й піду на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій.

30 А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малим, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“

31 І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього.

32 І сталося, як зверхники колесниць побачили, що *це* не Ізраїлів цар, то повернули від нього.

33 А *один* чоловік знёхота натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і впровадь мене від війська, бо я ранений“...

34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці проти сиріян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

Йосафат настановляє суддів

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свого до Єрусалиму.

2 І вийшов перед нього прозорливець Єгу, син Ханані, та й

сказав до царя Йосафата: „Чи б́удеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, б́удеш любити? І за *це* на тобі гнів від Господнього лица.“

3 Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“.

4 І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і наvertа́в їх до Господа, Бога їхніх батьків.

5 І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста.

6 І сказав він до суддів: „Дивіться, що́ ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду.“

7 А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“.

8 А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських *домів* Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму.

9 І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем.“

10 А щодо всякої суперечки, що́ прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, *де треба розсудити* чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, установи, чи за права, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите!

11 А ось священник Амарія голова над вами до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому,

5 М. 16. 18.

5

Йов. 8. 3. 34.
19.

7

5 М. 17. 8. 9.

8

33 35. 23.

31. 12.

9

Мт. 22. 21.

11

— до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

Знищення Йосафатових ворогів

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними *деякі* з меунян, проти Йосафата на війну.

2 І прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила сильна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хаццон-Тамарі, воно — Ен-Геді“.

3 І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею.

4 І зібралися юдеяни просити *допомоги* від Господа, також поприходили зо всіх Юдиних міст просити Господа.

5 І став Йосафат у зборі Юдиному та єрусалимському в Господньому домі, перед новим подвір'ям.

6 та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає *такого, хто б* став проти Тебе!“

7 Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму приятелеві навіки?

8 І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Імення Твого, говорячи:

9 Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровиця, чи голод, *то* ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого утіску, — і Ти почувеш, і спасеш.

10 А тепер ось сини Аммонові й Моавові та *мешканці* горі Сеїр,

що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з єгипетського краю, і вони минули їх, і не вигубили їх,

11 і оце вони відплачують нам навіалою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам.

12 Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою сильною, що приходить на нас, і ми не знаємо, що зробимо, бо наші очі — на Тебе!“

13 А всі юдеяни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини.

14 А Яхазїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїла, сина Маттанії, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору,

15 і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жахайтеся перед цією сильною силою, бо не ваша ця війна, але Божа!“

16 Узавтра зйдіть на них, — ось вони входять збіччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл.

17 Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господнє спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жахайтеся, — узавтра виходьте перед них, а Господь *буде* з вами!“

18 І вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму поклалися перед Господнім лицем, щоб уклонитися Господеві.

19 І встали Левити з синів Кеатівців та з синів Кораківців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим.

20 І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині Текою. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене,

1 І Хр. 4. 41.

2 Псн. 1. 14.

6 І Хр. 29. 12.

20 15.

17

1 М. 15. 6.
Іс. 28. 16.
Ів. 14. 1.

20

10 5 М. 2. 9, 19,
20.

Юдо та мешканці Єрусалиму! Ві-
руйте в Господа, вашого Бога, і
будете запевнені, — вірте про-
рокам Його, і пощастіться вам!"

21 І радився він з наро́дом, і
поставив співаків для Господа, і
вони хвалили величність святос-
ті, коли йшли перед озброєними,
і говорили:

„Дякуйте Господу,

бо навіки Його милосердя!"

22 А того часу, коли зачали
вони співати та хвалити, дав Гос-
подь засідку на синів Аммонових
і Моавових та на мешканців гори
Сеїр, що прийшли були проти
Юди, — і були вони побиті,

23 бо повстали аммонітяни та
моавітяни на мешканців гори Сеїр,
щоб учинити їх закляттям, і щоб
вигубити. А коли вони покінчи-
ли це з мешканцями Сеїру, стали
помагати один проти одного, щоб
вигубити себе.

24 І коли Юда прийшов на вар-
тівню до пустині, і поглянули
вони на натовп, аж ось трупи, що
попадали на землю, і не було
урятвованого!

25 І прийшов Посафат та наро́д
його, щоб пограбувати їхню здоб-
ич, і знайшли серед них дуже
багато і маєтку, і одежі, і кош-
товностей, і понабирали собі
стільки, що не могли нести. І
вони три дні все грабували ту
здобич, бо численна була вона!

26 А четвертого дня зібралися
вони до долини Бераха, бо там
благословляли Господа; тому на-
звали ім'я тому місцю: долина
Бераха,¹ і так воно зветься аж до
сьогодні.

27 І вернулися всі юдеяни та
єрусалимляни, а Посафат на чолі
їх, щоб вернутися до Єрусалиму з
радістю, бо звеселив їх Господь
спасінням від їхніх ворогів.

¹ Berachah — благословення.

17. 10.

29

21 Пс. 136. 1.

1 Хр. 16. 34.

15. 15. 1 М.

30. 8.

30

1 Цар. 22.

43

32

1 Цар. 22.

43

35

1 Цар. 22. 49.

37

1 Цар. 22. 51.

2 Цар. 8. 16.

1

28 І прибули вони до Єрусали-
му з а́рфами й з цїтрами та сур-
мами до Господнього дому.

29 І був Божий страх на всі
царства країв, коли вони почувли,
що Господь воював з Ізраїлевими
ворогами...

30 І заспокоївся Посафатово
царство, і дав йому його Бог мир
навколо.

Посафатова провина

31 І царював Посафат над
Юдою. Він був віку тридцяти й
п'яти років, коли зацарював, а
двадцять і п'ять літ царював в
Єрусалимі. А ім'я його матері —
Азука, дочка Шілхи.

32 І ходив він дорогою свого
батька Аси, і не уступався з неї,
щоб робити вгодне в Господніх
очах.

33 Тільки пагірки не минулися,
і народ іще не вчинив свого серця
місним для Бога своїх батьків.

34 А решта Посафатових діл,
перші й останні, — ото вони опи-
сані в записах Єгу, сина Ханані,
що внесене до книги Ізраїлевих
царів.

35 А по тому поєднався Поса-
фат, цар Юдин, з Ахазією, Ізраїле-
вим царем, що робив несправед-
ливо.

36 І поєднався він із ним, щоб
поробити кораблі, щоб ходити до
Таршішу. І поробили вони ко-
раблі в Ейюн-Гевері.

37 Та Еліезер, син Додави, з
Мареші, пророкував на Посафата,
говорячи: „За те, що ти поєднався
з Ахазією, поруйнував Господь
чини твої!" І порозбивалися ті
кораблі, і не могли йти до Тар-
шішу...

Цар Єсрам

21 І спочив Посафат із своїми
батьками. І був він по-
хований із своїми батьками в

Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам.

2 І були в нього брати, Посафатові сини: Азарія, і Бхііл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Посафата, Ізраїлевого царя.

3 І дав їм їхній батько великі подарунки срібла, і золота, і коштовності з твердинними містами в Юді, а царство дав Єгорові, бо він первороджений.

4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також *декого* з Ізраїлевих зверхників.

5 Єгорам *був* віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі.

6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дим, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах.

7 Та не хотів Господь погубити Давидів дим ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні.

8 За його днів віднав був Едом з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя.

9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесниці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесниць.

10 І віднав Едом з-під Юдиної руки, *і так є* аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покинув Господа, Бога своїх батьків.

11 Також він набрав п'ягирків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів.

12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида,

твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Посафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя,

13 а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дим Ахавів, а також братів своїх, дим свого батька, ліпших від тебе, ти позабивав,

14 *то* ось ударить Господь великою поразою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маству твоєму.

15 А ти *будеш* у великих хворобах, у хворобі нутра свого, аж вийдуть нутрощі твої через довгочасну хворобу“.

16 І збудив Господь на Єгорам духа филистимлян та арабів, що при етіпах¹.

17 І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали весь масток, що знаходився в царському домі, а також синів його та жінок його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його.

18 А по всьому тому вдарив його Господь у нутрощах його невидужною хворобою.

19 І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутрощі від хвороби його, і він помер у тяжких болях. А народ його не зробив для нього спалення *п'ятоців*, як робили спалення батькам його.

20 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і *ніхто* за ним не жалував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царських гробах.

Цар Ахазія

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина,

¹ По-гебрейському кушитах, Kušim.

5 2 Цар. 8. 17.

22. 1. 17

7 2 Сам. 7. 12.
21. 17. 2 Цар.
8. 19.

8 2 Цар. 8. 20.

21. 15. 19

9 2 Цар. 8. 21.

10 21. 8. 2 Цар.
8. 22

24. 25. 20

11 5 М. 13. 12.

2 Цар. 8. 24. 1

бо всіх перших позабивала та ватага, що приходила з арабами на табір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя.

2 Ахазія *був* віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва.

3 Також він ходив дорогою Ахавого дому, бо його мати була йому дорадниця, щоб чинити беззаконня.

4 І чинив він зло в Господніх очах, як Ахавів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погібіль йому.

5 Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазаїла, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама.

6 І вернувся він лікуватися в Ізреелі від тих ран, що завдали йому в Рамі, як він воював із Хазаїлом, сирійським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Єгорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо він *був* слабій.

7 І від Бога було на погібіль Ахазії, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Господь помішав його вигубити Ахавів дім.

8 І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх.

9 І відшукав він Ахазію, і схопили його, а він ховався в Самарії. І привели його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі

Ахазії нікого, хто мав би силу царювати.

Цар Йоаш

10 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала й вигубила все цареве насіння Юдиного дому...

11 А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, і дала його та няньку його до спальної кімнати. І сховала його Єгосав'ат, дочка царя Єгорама, жінка священника Єгояди, — бо вона була сестра Ахазії, — перед Аталією, і та не забила його.

12 І він був з ними в Божому домі, ховаючися шість років, а Аталія царювала над Краєм.

23 А сьомого року зміцнився Єгояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Єгохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою.

2 І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму.

3 І весь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Єгояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів.“

4 Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що приходите в суботу, із священників та з Левитів, *будете* за придверних біля порогів.

5 А третина — при царському домі, а третина — при брамі Єсод, а весь народ — у подвір'ях Господнього дому.

6 І нехай не входить до Господнього дому *ніхто*, окрім священників та тих, хто прислугує із Левитів, — вони ввійдуть, бо

2 Цар. 11. 1-20.

3 Дан. 12. 10.

5 2 Цар. 8. 28

6 22. 1, 7. 2 Цар. 8. 29.

7 1 Цар. 19. 16.

1 Хр. 9. 22. 4

9 2 Цар. 9. 27

освячені вони, а весь народ буде пильнувати Господньої сторони.

7 І оточать Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“.

8 І зробили Левити та весь Юда все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священник Єгояда не звільнив черг.

9 І дав священник Єгояда сотникам ратища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому домі.

10 І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертівнику та при домі, навколо біля царя.

11 І вивели вони царського сина, і поклали на нього корону та зові Закону. І зробили вони його царем, і помазали його Єгояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“

12 І почула Аталія голос народу, що бігав та славив царя, і прийшла до народу до Господнього дому.

13 І побачила вона, аж ось цар стоїть на помості своїм при вході, а при царі зверхники та сурми, а весь народ Краю радіє та сурмить у сурми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома *знакі* на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“

14 А священник Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерégi, а хто *інший* піде за нею, — нехай буде забитий мечем!“ Бо священник сказав: „Не заб'єте її в Господньому домі!“

15 І зробили їй прѳхід, і вона виийшла входом Кінської брами до царського дому, і там забили її.

16 І склав Єгояда умову між собою й між усім народом та між царем, щоб бути народом Господнім.

17 І ввійшов увесь народ до Ваалового дому, та й порозбивали його та жертівники його, і бовбанів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жертівниками.

18 А в Господньому домі Єгояда віддав уряди на руку священників та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом, щоб прино́сити Господні цілопалення, як написано в Мойсеевім Законі, з радістю та зо співом, за устáвом Давидовим.

19 А при брамах Господнього дому поставив він придвѳрних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий.

20 І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над народом, та весь народ Краю, і відвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства.

21 І радів увесь народ Краю, а місто заспокоїлося. А Аталію вбили мечем.

Направа Божого дому

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви.

2 І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священника Єгояди.

3 І взяв йому Єгояда дві жінки, а той породив синів та дочок.

4 І сталося по тому, бу́ло в

13 2 Цар. 5. 8.

2 Цар. 12. 1 17.

36 33

2

Йоашевому серці відновити Господній дім.

5 І зібрав він священиків та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на напругу храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Та не спішилися Левити.

6 І покликав цар Єгояду, голову священиків, і сказав до нього: „Чому ти не жадась від Левитів, щоб принесли з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скинню свідцтва?“

7 Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“.

8 І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назовні.

9 І проголосили в Юді та в Єрусалимі принести для Господа даток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб.

10 І раділи всі зверхники та весь народ, і принесли їй кидали до скриньки, аж поки вона наповнилася.

11 І бувало того часу, коли Левити принесли скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що численне те срібло, то приходив царський писар та призначений від священника-голови, і вони випорбжнювали скриньку. Потім відносили її, і повертали її на її місце. Так робили вони день-у-день, і збирали дуже багато срібла.

12 А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та теслів, щоб відновлювати дім Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміщення Господнього дому.

13 І працювали робітники, і чинилася напруга працею їхньої руки. І поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його.

14 А коли покінчили, вони принесли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринищення, і ложки, і посуд золотий та срібний. І приносили цілопалення в Господньому домі завжди, по всі дні Єгояди.

15 І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцяти літ, коли помер.

16 І поховали його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму.

Гріх царя Йоаша

17 А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послухав.

18 І покинули вони дім Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провинку.

19 І послав Він між них пророків, щоб привернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались.

20 А Дух Господній огорнув Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед народом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“...

21 І змовилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому...

22 І не пам'ятав цар Йоаш тієї милости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина

6 2 М. 30. 12. 13.

7 22. 10.

10 24. 14.

11 2 Цар. 12. 11.

15 2 Цар. 24. 20.

12 24. 5.

Мт. 23. 35. 21
Дії 7. 52. Євр.
11. 37.

1 М. 9. 5. 22

його. А як той умирав, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“...

23 І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибули до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск.

24 Хоч з малою кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд.

25 А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер... І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробах царських.

26 А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шіміріт.

27 А сини його, і великість тягару, покладеного на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

Цар Амація

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму.

2 І робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем.

3 І сталося, як змінилось царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька.

4 А синів їх він не позабивав,

як написано в книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“.

5 І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніямина; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щита.

6 І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла.

7 І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема.

8 Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчинить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнутися“.

9 І сказав Амація до Божого чоловіка: „А що робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі більше від цього!“

10 І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб йшло на своє місце. І дуже запалівся їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві.

11 А Амація змінився, і провадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів,

12 а десять тисяч живих узяли Юдині сини до неволі. І привели їх на верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися...

25 21. 20. 2 Цар.
12. 21.

26 2 Цар. 12. 22.

27 2 Цар. 12. 22.

10

1 2 Цар. 14. 1.

4 5 М. 24. 16.
2 Цар. 14. 6.
Єз. 18. 20.

13 А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і побивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич.

14 І сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едомлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив.

15 І запалився Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нащо ти звертався до богів цього народу, *богів*, що не врятували народу свого від твоєї руки?“

16 І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царевого дорадника? Перестань собі, нащо бивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“...

17 І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Иди но, поміряємось!“

18 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Лівані, послала до кедрини, що на Лівані, кажучи: Дай но дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшла польова звірінь, що на Лівані, і витонтала ту терніну...“

19 Ти сказав: Ось побив ти Едома, і піднісло тебе серце твоє, щоб пишатися. Тенер сиди ж у своєму домі. Нащо будеш дровичися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“

20 Та не послухався Амація, бо від Бога *було* це, щоб віддати їх у руку *ворога*, бо зверталися вони до едомських богів.

2 Цар. 14. 11. 21

2 Цар. 14. 12. 22

21. 17. 23

15 5 М. 32. 37, 38.

2 Цар. 14. 14. 24

2 Цар. 14. 1. 26

17 2 Цар. 14. 8.

2 Цар. 12. 21. 27

18 2 Цар. 14. 9.

2 Цар. 14. 20. 28

2 Цар. 14. 21. 1

21 І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрілися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші.

22 І був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого.

23 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в Єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до брами Наріжної, чотири сотні ліктів.

24 І *забрав* він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Божому домі в Овед-Едома, та скірби царевого дому, та закладників, і вернувся в Самарію.

25 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ.

26 А решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих.

27 А від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там.

28 І повели його на конях, і поховали його з батьками його в Давидовому Місті.

Цар Уззійя

26 І взяв увесь Юдин народ Уззійю, — а він *був* шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації.

2 Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками.

3 Уззійя *був* віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму.

4 І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив батько його Амація.

5 І став він звертатися до Бога за днів Захарія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх.

6 І він вийшов, і воював із филистимлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував міста в Асдоді та в филистимлян.

7 І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами.

8 І давали аммонітяни данину для Уззійї, а ім'я його пронеслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнився.

9 І збудував Уззійїя башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікпоа, і позміцнював їх.

10 І побудував він башти в пустині, і повисікував багато ям для води, бо мав великі чєреди і на долині, і на рівнині, рілників, і виноградарів у горах, і садкі, бо він любив хліборобство.

11 І було в Уззійї війсьцо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царєвих зверхників.

12 Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень.

13 А при них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати царєві на ворога.

14 І наготївив для них Уззійїя для всього війська щити малі й ратища, і шолби, і пінцери, і луки, і пращного каміння.

4 25. 2.
Пс. 28. 7.

32. 25.

8 17. 12.
4 М. 18. 7.

2 Цар. 15. 5. 21

Іс. 1. 1.

15 І наробив він в Єрусалимі військових машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рогах на стрільння стрілами та великим камінням. І пронєслося ім'я його аж надто далєко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сїльним.

16 А як він зміцнів, запишалося його серце аж до зіпсуття, і він спроневірився Господєві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадильному жєртівнику.

17 А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдесят хоробрих мужїв.

18 І стали вони проти царя Уззійї та й сказали йому: „Не тобі, Уззійє, кадити для Господа, а священникам, синам Аароновим, посвяченим на каїння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це бїде тобі від Господа Бога!“

19 І розгївався Уззійїя, — а в руці його була кадильниця на каїння. А коли він розгївався на священників, то на чолі його показалася проказа, перед священниками в Господньому домі, при кадильному жєртівнику...

20 І глянув на нього первосвященник Азарія та всі священники, аж ось він прокажєний на чолі своїм! І вони поспїшно вигнали його звідти, та й сам він поспїшив вийти, бо вразив його Господь!

21 І був цар Уззійїя прокажєний аж до дня своєї смерти, і сидів в осїбному домі прокажєний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив народ Країю.

22 А решту діл Уззійїї, перші й останні, описав пророк Ісая, син Амосїв.

23 І спочив Уззійїя з своїми

22

батьками, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажений“. А замість нього зацарював син його Йотам.

Цар Йотам

27 Йотам був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка.

2 І робив він угодні в Господніх очах, усе, що робив був його батько Уззійя. Тільки він не входив до Господнього храму, та народ іще грішив.

3 Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мурі Офел.

4 І побудував він міста в Юдиних горах, а в лісах побудував твердині та башти.

5 І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І дали йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і десять тисяч корів пшениці та десять тисяч ячменю. Це давали йому аммонітяни й року другого та третього.

6 І став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого.

7 А решта Йотамових діл, і всі війни його та дороги його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

8 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі.

9 І спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

Цар Ахаз. Закриття храму

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі.

2 М. 34. 17.

33. 6. Єг. 15. 8

1 2 Цар. 15. 33.

1 Цар. 14. 23. 4

2 Цар. 16. 5. 5
6.

4 26. 10.

Ест. 10. 3. 7

7 2 Цар. 15. 32.

8 27. 1.

1 2 Цар. 16. 1.

2 І ходив він дорогами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів.

3 І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидотами тих народів, що Господь повигнав їх перед Ізраїлевими синами.

4 І він приносив жерстви та кадив на палітках і на висотах, та під кожним зеленим деревом.

5 І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонених, і спровадили до Дамаску. Крім того, він був виданий і в руку Ізраїлевого царя, і той уразив його великою поразою.

6 І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хоробрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків.

7 А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі.

8 І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінок, синів та дочок, а також пограбували від них велику здобич, і спровадили ту здобич до Самарії.

9 А там був Господній пророк, Овед ім'я йому. І він вийшов перед військом, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибивали між ними з лютістю, яка досягла аж до небес.“

10 А тепер ви задумете здобути собі за рабів та за невільників дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого?

11 Отож, послухайте мене тепер, і верніть тих полонених, яких

взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас рівність Господнього гніву!"

12 І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Ёгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що приходили з війська,

13 та й сказали до них: „Не приводьте цих полонених сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумсте додати *це* до наших гріхів та до нашої провини. Бо велика наша провина та жар гніву Господнього на Ізраїля!"

14 І озброні покинули тих полонених та ту здобич перед зверхниками та всім збором.

15 І встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонених, і всіх їхніх нагіх позодігали зо здобичі, і зодягнули їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастили їх, і кожного слабого з них повезли на ослух. І припровадили їх до Єрихону, міста палъм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії.

16 Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли йому.

17 Прийшли ще й едомляни, і побили *багатьох* між Юдою, і взяли до неволі полонених.

18 А филистимляни розсіпалися по містах Шефелі¹ та Юдиного Негеву,¹ і здобули Бет-Шемеш, і Айялон, і Гедерот, і Сохо та залежні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й осілися там.

19 Бо Господь принизив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим гріхом проти Господа.

20 І прийшов на нього Тіглат

13 28. 11.

29. 19.

15 2 Цар. 6. 22.
Пр. 25. 21, 22.
Іс. 5. 27.

16 32. 4.

21. 20, 24. 25. 27

2 Цар. 18. 1.

34. 2

20 2 Цар. 15. 29.

Пілнеесер, цар асирійський, й ути-скав його, і не допоміг йому.

21 Бо Ахаз пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав *це* асирійському цареві, та не *було це* на поміч йому.

22 А в часі утиску його, то про-довжував спроневірюватися Господеві він, той цар Ахаз.

23 І принісив він жертви да-маським богам, що його побили, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, *то* буду принісати їм жертви, і вони будуть допомагати мені!" А вони були йому *на те*, щоб спотикався він та весь Ізраїль!

24 І Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жер-тівники в кожному куті в Єрусалимі...

25 І в кожному місті Юдиною поробив він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнівав Господа, Бога батьків своїх.

26 А решта його діл та всі до-рогі його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юди-них та Ізраїлевих.

27 І спочив Ахаз зо своїми бать-ками, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внісли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

Цар Єзекія й відновлення служби в Божому домі

29 Єзекія зацарював у віці два-дцяти й н'яти літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єру-салимі. А ім'я його матері — Авійя, дочка Захарії.

2 І робив він угодне в Господ-ніх очах, як усе, що робив був його батько Давид.

3 Він першого року свого царю-вання, місяця першого відчинив

¹ Шефелі — низина, Негев — південь.

двері Господнього дому, і попра-
вив їх.

4 І привів він священників та
Левитів, і зібрав їх на східню
пліщу,

5 та й сказав їм: „Послухайте
мене, Левити! Освятіться тепер,
і освятить дім Господа, Бога ва-
ших батьків, і вінесіть нечисть
із святині.

6 Бо наші батьки спроневіри-
лися, і робили лихе в очах Гос-
пода, Бога нашого, і залишили
Його, і відвернули своє обличчя
від Господньої skinii, й оберну-
лися спиною до неї.

7 Також замкнули вони двері
притвору, і погасили лямпадки, а
кадила не кадили, і цілопалення
не приносили в святині для Із-
раїлевого Бога.

8 І був Господній гнів на Юду
та на Єрусалим, і Він дав їх на
ганьбу, і на спустошення, і на
посміховище, як ви бачите своїми
очима.

9 І ось попадали наші батьки
від меча, а наші сини, і наші дів-
чати, і жінки наші в неволі за це!

10 Тепер на моєму серці *лежить*
скласти заповіта з Господом, Із-
раїлевим Богом, — і нехай Він
відверне від нас жар гніву Свого.

11 Сини мої, не будьте недбалі
тепер, бо вас Господь вибрав ста-
вати перед лицем Його на службу
Йому, та щоб служити Йому й
кадити Йому!“

12 І встали Левити: Махат, син
Амасаїв, і Поїл, син Азарії, від
синів Кегатових; а від синів Мера-
рієвих: Кіш, син Авдіїв, і Аза-
рія, син Єгаллел'їлів; а від Гер-
шонівців: Йоах, син Зіммин, і
Еден, син Йоахів;

13 а від синів Еліцафанових:
Шіпрі, і Єїл; а від синів Асафо-
вих: Захарій та Маттанія.

14 А від Геманових синів: Єхїл,

і Шім'ї; а від синів Єдутунових:
Шемаїа та Уззіїл.

15 І зібрали вони братів своїх, і
освятилися, і пішли за наказом
царським у справах Господніх,
щоб очистити Господній дім.

16 І повходили священники до
серєдини Господнього дому на очи-
щення. І повинесли вони всю
нечистість, яку знайшли в Гос-
подньому храмі, до подвір'я Гос-
поднього дому, а Левити взяли *це*,
щоб винести назовні до долини
Кедроні.

17 І зачали вони першого *дня*
першого місяця освящати, а вось-
мого дня того місяця ввійшли до
Господнього притвору. І освяти-
ли вони Господній дім за вісім
день, а шістнадцятого дня першого
місяця закінчили.

18 І ввійшли вони в серєдину
дому до царя Єзекії та й сказали:
„Очистили ми весь Господній дім,
і жертовника цілопалення, та всі
його речі, і стіл укладання *хлібів*
та всі його речі.

19 А всі ті речі, які цар Ахаз
занехав був за свого царюван-
ня, коли спроневірився, ми при-
готовили та освятили, і ось вони
перед Господнім жертовником“.

20 І встав рано цар Єзекія, і
зібрав зверхників міста та й уві-
йшов до Господнього дому.

21 І привели вони сім биків,
і сім баранів, і сім овечок, і
сім козлів на жертву за гріх: за
царство, і за святиню, і за Юду,
а він звелів Аароновим синам,
священникам, принести *це* в жертву
на Господньому жертовнику.

22 І порізали ту велику худобу,
а священники прийняли кров і по-
кропили на жертовника; і порізали
баранів, і покропили ту кров на
жертовника; і порізали овечок, і
покропили ту кров на жертовника.

23 І привели козлів жертви за

7 28 24

8 1 20 1 Цар.
9 7 Пл. 47.
13, 69 129 28 6
28 24

29 30

19

20

гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них.

24 І зарізали їх священики, а їхньою кров'ю очистили жертівника, щоб очистити всього Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар *принести* це цілопалення та цю жертву за гріх.

25 І поставив він Левитів Господнього дому з цимбалами, з арфами та з цитрами, за наказом Давида та Гада, царёвого прозорливця, та пророка Натана, бо в руці Господа наказ, *що йде* через пророків Його.

26 І поставали Левити з Давидовим знаряддям, а священики — із сурмами.

27 І сказав Єзекія принести цілопалення на жертівника. А коли розпочали цілопалення, зачався спів Господеві та *звук* сурем і *музичного* знаряддя Давида, Ізраїлевого царя.

28 І весь збір вклонився, і співаки співали, а сурми сурмили, — це все аж до кінця цілопалення!

29 А як скінчили *приніс*ти жертву, попадали навколішки цар та всі, що були з ним, і вклонилися.

30 І сказав цар Єзекія та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорливця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схилилися, і вклонилися до землі.

31 І відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освячені для Господа. Підійдіть, і приведіть жертви та приноси вдячні для Господнього дому“. І привів збір жертви та приноси вдячні, і кожен, *кто* мав жертвенне серце, — *приніс*ив цілопалення.

32 І було число цілопалення, що сирвадив збір: худоби великої — сімдесять, баранів — сотня,

овёчок — двісті, для цілопалення Господеві все це.

33 А для святости: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібної — три тисячі.

34 Тільки священиків було мало, і не могли вони обдирати шкур зо всіх цілопалень; і допомагали їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і поки освятилися священики, бо Левити були простосердші на освячення, аніж священики.

35 І також *було* багато палень серед мирних жертв і серед жертв литих до цілопалення. І *так* була відновлена служба Господнього дому.

36 І радів Єзекія та весь народ тим, що Бог приготував для народу, бо та річ сталася несподівано!

Свято Пасхи в Єрусалимі

1 **30** І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листи до *країв* Єфрема та Манасії, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалим, щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога.

2 І радився цар і зверхники його та весь збір в Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця.

3 Бо не могли справити її того часу, бо священики не освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався до Єрусалиму.

4 І була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору.

5 І вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її *так*, як написано.

6 І пішли бігуни з листами від

25 1 Хр. 25. 1.

3 М. 3. 3.

35 1

3 М. 9. 10, 11. 2

30 2 М. 34. 8.

2 М. 12. 6, 18. 3

Бр. 4. 1.

царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він повернеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів.

7 І не будьте *такі*, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневірилися Господеві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви бачите.

8 Тепер не будьте твердошії, як ваші батьки. Покоріться Господеві, і ввійдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господеві, Богові вашому, і Він відверне від вас жар гніву Свого.

9 Бо як ви навірнетесь до Господа, то браті ваші та ваші сини *знайдуть* милосердя в своїх поневолюників, і *зможуть* вернутися до цього Краю, — бо милостивий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відверне лица від вас, якщо ви навірнетесь до Нього“.

10 І сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасіїному й аж до Завулона. Та *люди* глузували з них, і висміювали їх.

11 Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулона впокорилися, і поприходили до Єрусалиму.

12 Також в Юдеї була Божя рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом.

13 І зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб справити свято Опрісноків другого місяця, збір дуже численний.

14 І встали вони, і повикидали ідолоські жертовники, що *були* в Єрусалимі, і повикидали всі кадильніці, та й повкидали до долини Кедрон.

30. 2.

35. 11.

8 5 М. 10. 16.
Дії 7. 51.

2 М. 12. 3

9 30. 6. Пс. 111.
4.

10 1 М. 19. 4.

30. 2.

15 І зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого *дня* другого місяця, а священники та Левити засоромилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому.

16 І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священники кропили кров, *беручи* з руки Левитів.

17 Багато бо *було* в зборі, що не освятилися, тому Левити *були* для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа.

18 Бо безліч народу, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулона не очистилися, але їли Пасху, не *так*, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь простить кожному,

19 хто все своє серце міцно встановив, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не *зробив* він за правилами чистоти святині“.

20 І послушав Господь Єзекію, і простів народ.

21 І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священники день-у-день славили Господа всією силою.

22 І промовляв Єзекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святоку жертву сім день, і принесли мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх.

23 І ввесь збір *нарадився* справити *свято* *ще* другі сім день, — і справляли сім день *в* радості.

24 Бо Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять

тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священників.

25 І радів увесь Юдин збір, і священники та Левити, і весь збір, що прийшов з Ізраїля, і приходьки, що поприходили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї.

26 І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі!

27 І встали священники та Левити, і поблагословили нарід. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Його, — до небес!

Матеріальне забезпечення духовенства

31 А коли це все скінчилося, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпий для божків, і постиналі посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жертовники в усьому Юді й Веніяміні, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулися всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілости, до своїх міст.

2 І Єзекія поставив черги священників та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, за священників та з Левитів, на цілопалення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів.

3 А царева частка за здобутку його приділена була на цілопалення: на цілопалення ранішні та вечірні, і на цілопалення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому.

4 І наказав він народові, мешканцям Єрусалиму, давати частку священнику та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому.

5 А як поширився той наказ,

26 35. 18.

1 33. 19. 5 М.

7. 5. Суд. 3. 7.

2. М. 25. 3 10

1 М. 5. 2

1 Хр. 28. 12. 11

2 4 М. 7. 5-8.

поназбирили Ізраїлеві сини багато первоплодів збіжжя, виноградного соку, і нової оливи, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназбирили.

6 А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони поприносили десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і надавали того багато куп.

7 Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчили.

8 І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та нарід Його, Ізраїля.

9 І вивідував Єзекія священників та Левитів про ті купи.

10 І говорив до нього священник Азарія, голова Садового дому, і сказав: „Відкоби зачали приносити приношення до Господнього дому, ми їли й були ситі, і багато позосталося, бо Господь поблагословив нарід Свій. А з останків складено оце многоту.“

11 Тоді Єзекія наказав приготувати комори в Господньому домі, — і приготували.

12 І вірно перенесли туди приношення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шім'ї — другим.

13 А Єхіл, і Азазія, і Нахат, і Асагел, і Єрмот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядовцями під рукою Конанії та брата його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі.

14 А Коре, син Імни, Левит, придворний з східного боку, був над добровільними жертвами Богів, щоб видавати Господні приношення та речі найсвятіші.

15 А при ньому *були*: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемая, Амарія, і Шеханія по священничих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чérгами, як великому, так і малому,

16 окрім їхніх позаписуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто прихóдив до Господнього дому на щоденне діло, на їхнє слúження, за їхніми сторо́жами *та* за їхніми чérгами,

17 і приписаним священникам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторо́жах їхніх та в чérгах їхніх,

18 і їхнім приписаним з усіма їхніми дítьми, їхніми жінкáми, і їхніми синами, і їхніми дóчками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються *на* святість.

19 А синам священника Аарóна, на полях пасови́ська їхніх міст, у кожному місті *поставлені були* мужі, що зазначені поіме́нно, щоб давати частки кожному мужч́нині серед священників та всякому приписаному серед Левитів.

20 І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого.

21 І в усякому ділі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

Господь обороняє Єрусалим

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався та́бором проти укріплених міст, і думав здобути їх собі.

2 І побачив Єзекія, що прийшов

Санхерів, і що він задúмує війну на Єрусалим,

3 то він нара́дився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатика́ти джерельні во́ди, що назовні міста. І вони допомогли йому.

4 І було зібрано багато народу, і вони позатика́ли всі джерела й потік, що плив у Краю, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“

5 І він підбадьорився, і забу́дував увесь ви́ломаний мур, і поставив на нього башту, а поза тим муром — інший *мур*, і змі́нив Мі́лло в Давидовому Місті, і наро́бив багато рáтищ та щитів.

6 І понаставляв він над народом військóвих зверхників, і зібрав їх до себе, на майдáн біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи:

7 „Будьте мі́цні та будьте мужні, не бійтеся й не жахайтеся перед асирійським царем та перед усім тим натовпо́м, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним.

8 З ним ра́мено¹ тілє́сне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воюва́ти наші війни!“ І оперся народ на слова Єзекії. Юдиного царя.

9 По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам *таборува́в* проти Лакішу, і вся сила його *була* з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати:

10 „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На що ви сподіваєтесь і сидите в обло́зі в Єрусалимі?

11 Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спра́ги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя.

¹ Рамено — сила.

32. 30.

Іс. 40. 2.

19 31. 17. 3 м.
25. 34.

2 Цар. 6. 16.
Ів. 4. 4.

1 2 Цар. 18. 13.
Іс. 36. 1.

12 Чи ж не він, Єзекія, поруї-
нував пагірки його та жертовники
його, і сказав до Юди та до Єру-
салиму, говорячи: Перед одним
жертовником будете вклонятися й
на ньому будете кадити?

13 Чи ж ви не знаєте, що зробив
я та батьки мої всім народам зе-
мель? Чи справді могли боги на-
родів тих країв урятувати свій
край від моєї руки?

14 Хто з-поміж усіх богів цих
народів, яких мої батьки вчинили
закляттям, міг урятувати свій на-
род від моєї руки? Як зможе
Бог ваш урятувати вас від моєї
руки?

15 А тепер нехай не обманює
вас Єзекія, і нехай не зводить
вас, як оце. І не вірте йому, бо
не зміг жоден бог жодного народу
та царства врятувати свого наро-
ду від моєї руки та від руки бать-
ків моїх, то тим більше ваші боги
не врятовують вас від моєї руки!"

16 І ще говорили його раби на
Господа, Бога, та на Його раба
Єзекію.

17 І писав він листи з лайкою
на Господа, Ізрайлевого Бога, і
говорив на Нього таке: „Як боги
народів тих країв не спасли свого
народу від моєї руки, так не спасе
Єзекій Бог народу Свого від
моєї руки!"

18 І кликали вони сильним го-
лосом по-юдейському до єрусалим-
ського народу, що *був* на мурі, щоб
настрашити їх та налякати їх, щоб
здобути місто.

19 І говорили вони на Бога єру-
салимського, як на богів землі,
чин людських рук.

20 І молився цар Єзекія та про-
рок Ісай, син Амосів, про це, і
кликали до неба.

21 І послав Господь Ангола, і
він вигубив кожного хороброго
воюка, і володаря, і звірника в

12 2 Цар. 18. 22.

13 2 Цар. 18. 33.

15. 15.

22

2 Цар. 20. 1.

Іс. 38. 1.

15 32. 11.

24

таборі царя асирійського, і той
вернувся з соромом обличчя до
краю свого. А коли він прийшов
до дому бога свого, то *дехто* з тих,
що вийшли з нутра його, вбили
його там мечем...

22 І спас Господь Єзекію та
єрусалимських мешканців від руки
Санхеріва, царя асирійського, та
від руки всякого, і дав їм мир
навколо.

23 І багато-хто приносили дара
для Господа до Єрусалиму та до-
рогоцінні речі для Єзекії, Юдиного
царя. І він по цьому піднісся в
очах усіх народів!

24 Тими днями занедужав Єзе-
кія смертельно. І він молився до
Господа, — і Він відповів йому, і
дав йому знака.

25 Та Єзекія не віддав *так*, як
було зроблено йому, бо запишний-
лося серце його. І був гнів *Бо-
жий* на нього, і на Юдею, та на
Єрусалим.

26 Але впокорівся Єзекія в
пишноті серця свого, він та меш-
канці Єрусалиму, — і не прийшов
на них Господній гнів за днів
Єзекії.

27 І було в Єзекії дуже багато
багатства та слави, і він поробив
собі скарбниці на срібло й на
золото, та на камінь дорогий, і
на пахощі, і на щиті, і на всякі
дорогі речі,

28 І клуні на врожай збіжжя, і
виноградного соку, і свіжої оли-
ви, і жолоби для всякої худоби, і
жолоби для черід.

29 І побудував він собі міста, і
мав великий набуток худоби дріб-
ної та худоби великої, бо Бог дав
йому дуже великий маєток.

30 І він, Єзекія, заткнув вихід
води горішнього Гіхону, і вивів
її в долину на захід від Давидового
Міста. І мав Єзекія успіх в усіх
своїх ділах.

1 Цар. 9. 19.

28

2 Цар. 20. 20.

30

21 Іс. 37. 36.

Дан. 9. 7, 8.

31 Тільки при посліах вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краю, залишив був його Бог, щоб випробувати його, щоб пізнати все в його серці.

32 А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих.

33 І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччях гробів Давидових синів, і віддали йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

Манасія та Амон

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ.

2 І робив він лихе в Господніх очах, за поганською гидотою тих народів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів.

3 І він знову побудував пагірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і поставляв жертівники для Ваалів, і поробив Астарті, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм.

4 І побудував він жертівники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Моє навіки!“

5 І побудував він жертівники для всіх небесних сил на обох подвір'ях Господнього дому.

6 І він перепроводжував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і наставляв *викликувачів* духів померлих і духів вісших, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його.

31 2 Цар. 20.
11-19. Іс. 39.
1.

33 1

32 Іс. 1 1.

2 Сам. 7. 10.

2 Цар. 21 1 10.
17-24

24 19

2 5 М. 18. 9.

33 8 21
22

3 2 Цар. 18. 4

4 5 М. 12. 5, 11
1 Цар. 9. 3.

27 3

6 28. 3. 3 М. 19.
26. 5 М. 18.
10, 11. 2 Цар.
21. 6. 6р. 7.
32.

33 7

7 І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки!“

8 І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устави, і постанови, дані через Мойсея“.

9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів.

10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони.

11 І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повели його до Вавилону.

12 А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорився перед лицем Бога своїх батьків.

13 І молився він до Нього, і Він був убілаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог!

14 По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І поставляв він військових зверхників по всіх укріплених містах Юдей.

15 І повикидав він чужих богів та подобу боввана з Господнього дому, і всі жертівники, що він

побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув *те* поза місто.

16 І збудував він Господнього жертовника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господеві, Богові Ізраїлевому.

17 Але народ приніс жертви ще на пагірках, тільки *вже* Господеві, Богові своєму.

18 А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони *описані* в історії Ізраїлевих царів.

19 А молитва його, і як Він був убаганий, і ввесь його гріх та його спроневірення, і місця, що побудував на них пагірки й поставив Астарті та боввіни перед своїм упокорінням, — ось вони *описані* в словах його прозорливців.

20 І спочив Манасія з батьками своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амбн.

21 Амбн *був* віку двадцять і двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки.

22 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. А всім боввінам, яких наробив його батько Манасія, Амбн приніс жертви та служив їм.

23 І не впокорівся він перед Господнім лицем, як упокорівся був його батько Манасія, і він, Амбн, побільшив провину.

24 І змовилися раби його на нього, і забили його в його домі.

25 Та народ Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосію.

Знайдення книги Закону

1 **34** Йосія *був* віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік.

2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч.

3 І восьмого року царювання свого, будши ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарт, і боввінів різаних та литих.

4 І порозбивали перед ним Ваалові жертовники, а стовпи сонця, що *були* на них, він повирубав, а Астарті, і боввіни різані та литі поламав і розтер, і розкидав на гроби тих, хто приніс їм жертви.

5 А кості жерців попалив на їхніх жертовниках, і очистив Юдею та Єрусалим.

6 А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо

7 порозбивав жертовники та Астарті, і потовк боввіни на порох, а всі ідоли сонця повирубав в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму.

8 А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та *Божого* дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йохазового, щоб направити дім Господа, Бога його.

9 І прийшли вони до первосвященника Хілкії, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли порога, а руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніямина та мешканців Єрусалиму.

2 Цар. 22.

1

30 2

33. 19.

2 Цар. 11. 18.

19 31. 1. 34. 3.

2 Цар. 23. 20.

20 2 Цар. 21. 18.

2 Цар. 22. 4.

24 2 Цар. 12.

21, 21. 23.

10 І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на напругу *Божого* дому.

11 І дали вони теслям, і будівничим, щоб купувати тесане каміння та дерева на зв'язування та на покриття домів, що їх понижали Юдині царі.

12 А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левіти, що розумілися на музичних знарядях,

13 були над носіями, і керували всіма робітниками на кожну роботу, а з Левитів були писарі й урядники та придворні.

14 А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священник Хілкія знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея.

15 І відповів Хілкія й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкія ту книгу Шафанові.

16 І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять.“

17 І вони висипали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“.

18 І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священник Хілкія дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем.

19 І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздёр свої шати...

20 І наказав цар Хілкії, і

10 2 Цар. 22. 5

Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи:

21 „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позоставих в Ізраїлі та в Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“.

22 І пішов Хілкія та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасриноного, сторожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому *Micmi*, — і говорили до неї про це.

23 А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене:

3 М. 26. 14 24

24 Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем,

25 за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всіма ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне...

26 А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — *про* ті слова, які ти чув:

27 За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців його, і ти впокорився перед лицем Моїм, і роздёр свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь.

2 Цар. 22. 20. 28

28 Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокій, і очі твої

не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мешканців його!" І вони принесли відповідь цареві.

29 А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму.

30 І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і увесь народ від великого й аж до малого, і він прочитав угодос слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі.

31 І став цар на своєму місці, і 31 15. 12. склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і установи Його всім серцем своїм та всім життям своїм, 30. 24. щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі.

32 І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків.

33 І Посія повикидав усі поганські гідоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знаходився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків. 33 24. 2. Суд. 2. 7.

Відсвяткування Пасхи

35 І справив Посія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізували пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця.

2 І поставив він священників на їхні становища, і підбадьорював їх на службу Господнього дому. 30. 16.

3 І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, 31 Цар. 6. 1

цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві.

4 І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чérгами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона.

5 І станьте в святині за відділами батьківських рódів ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів.

6 І заріжте пасхальне ягня, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“.

7 І дав Йосія для людських синів худоби дрібної, овечок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набу́тку царéвого.

8 А його звérхники дали на жертову для народу, для священників та для Левитів: Хілкїя, і Захарій, і Єхіл, старші в Божому домі, дали священникам на пасхальні жертви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі.

9 А Конанія, і Шемая, і брат його Натанайл, і Хашавія, і Єїл, і Позавад, звérхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жертви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень.

10 І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїм становищі, а Левити — при своїх чérгах, за наказом царя.

11 І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру.

12 І відділили, що було на цілювання, щоб дати їх за відділами,

по батьківських домах синам народу на приношення Господеві, як написано в Мойсеевій книзі. І так зробили й з худобою великою.

13 І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшках, і в котлах, і в горнятах, і швидко несли всім синам народу.

14 А потім наварили собі та священникам, бо священники, Ааронові сини, *були зайняті* приношенням цілопалення та лбоу аж до ночі, то Левити наготували їжі собі та священникам, Аароновим синам.

15 А співаки, Асафові сини, *були* на своїх місцях за наказом Давида, і Асафа, і Гемана, і Бду-туна, царёвого прозорливця, а придверні *були* при кожній брамі, — їм не треба *було* відходити від своїх робіт, бо їхні брати Левити наготували їм.

16 І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб справити Пасху й принести цілопалення на Господньому жертовнику, за наказом царя Йосії.

17 І Ізраїлеві сини, що знаходилися *там*, справляли того часу Пасху та свято Опрісноків сім день.

18 І не справлялася Пасха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не справляли *такої*, як ця Пасха, що справив Йосія, і священники, і Левити, і весь Юда та Ізраїль, що знаходився *там*, та мешканці Єрусалиму.

19 Вісімнадцятого року царювання Йосії справлялася ця Пасха.

Юдея в єгипетській неволі

20 По всьому цьому, коли Йосія приготував дім *Божий*, прийшов Нехо́, цар єгипетський, щоб

воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього.

21 І послав той до нього послів, говорячи: „Що мені до тебе, царю Юдин? Не проти тебе приходжу я сьогодні, але проти дому, що воює зо мною. А Бог наказав мені спішити. Не протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить тебе!“

22 Та Йосія не відвернувся від нього, але перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, *що були* з Божого наказу, і прийшов воювати в долині Мегіддо.

23 І вистрілили стрільці на царя Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно ранений“.

24 І перевели його його раби з військової колесниці на його другий повіз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії.

25 І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співаки та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, *і так є* аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“.

26 А решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Законі.

27 І дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А народ Краю взяв Поахазу, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість батька його.

2 Поахаз *був* віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці.

14 1 Хр. 23. 28.

2 Цар. 23. 30. 22
Ер. 37. 1.

15 1 Хр. 25. 1.

1 Цар. 22. 34. 23

18 30. 26.

2 Цар. 23. 30. 1

20 2 Цар. 23. 29.

3 І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав кару на цей Край, — сто талантів срібла та талант золота.

4 І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я йому на Єгояхім. А брата його Поахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту.

5 Єгояхім *був* віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в очах Господа, Бога свого.

Вавилонська неволя. Дім Божий спалений

6 На нього пішов Навуходоносор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдани, щоб відвести його до Вавилону.

7 А *дещо* з посуду Господнього дому Навуходоносор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні.

8 А решта Єгояхимових діл та гідоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін.

9 Єгояхін *був* віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихе в Господніх очах.

10 А по році послав цар Навуходоносор, і привів його до Вавилону з дорогим посудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію.

11 Седекія *був* віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років.

12 І робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорився

перед пророком Єремією, *що говорив* із наказу Господнього.

13 І він також відкинувся від царя Навуходоносора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердію свою шию, і став запеклим, щоб не навертатися до Господа, Бога Ізраїлевого.

14 Також усі звérхники священників та народу ще більше грішили, шануючи гідоти поган, і вони занечистили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі.

15 А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів *слова остороги*, бо Він змилосердився над народом Своїм та над оселею Своєю.

16 Та вони соромили Божих послів, і погорджували їхніми словами, і насміхалися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку.

17 І Він навів на них халдейського царя, і той позабивав мечем їхніх вибраних у домі їхньої святині, і не змилосердився ані над юнаком, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старезним, — усе дав в його руку...

18 І всі речі Божого дому, великі та малі, і скрби дому Господнього та дому царя й його звérхників, — усе переніс до Вавилону.

19 І спалили вони Божий дім, і порозбивали мур Єрусалиму, і всі палати його попалили огнем, а всі дорогі речі його понийчили...

20 І пішло на вигнання до Вавилону позостале від мечя, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства.

21 щоб винувнилося Господнє слово, *проречене* Єремійним устами, аж поки влюдобає собі земля свої суботи, — по всі дні її спустошення святкувала вона суботи, щоб сповнилося сімдесят літ.

4 2 Цар. 23. 34.

5 М. 18. 9. 14

6 Єр. 19. 9.

36. 15. 17

2 Цар. 25. 13. 18

36. 10. 19

10 2 Цар. 24. 10, 12. Єр. 52. 1.

11 2 Цар. 24. 18.

Єр. 25. 11, 21

27. 22, 29. 10.

*Поворот із вавилонської
неволі*

22 А першого року Кіра, царя перського, коли сповнилося слово Господнє, проречене устами Бремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи:

Езд. 1. 2, 3. 23

22 Езд. 1. 1.
Іс. 44. 28.

23 „Так говорить Кір, цар перський: Усі зємні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

КНИГА ЕЗДРИ

*Цар Кір наказує відбудувати
Божий храм*

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилося слово Господнє, проречене устами Бремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи:

1 2. 13. 2 Хр.
36. 22. Іс. 45.
1 Єр. 29. 10.

2 „Так говорить Кір, цар перський: Усі зємні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї.

2 2 Хр. 36. 23.
Мт. 6. 14.
5. 14

3 Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі.

3 2. 13. 2 Хр. 36.
23.

4 А кожному позostalому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маетком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“.

5 І повставали голови батьківських родів Юди та Веніямина, і священники, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі.

Неем. 7. 6–73.

Неем. 7. 6. . . . 1

6 А все їхнє довкілля зміцнило їм руки речами срібними та золотими, маетком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно.

7 А цар Кір повинів сив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, —

8 і повиносив їх Кір, цар перський, рукою скарбника Мітредата, а той відрахував їх Шешбазцарові, Юдиному начальникові.

9 І оце їхнє число: мисок золотих — тридцять, мисок срібних — тисяча, ножів — двадцять і дев'ять.

10 келіхів золотих — тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, псуду іншого — тисяча.

11 Усього золотого й срібного псуду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбазцар, коли вигнанці верталися з Вавилону до Єрусалиму.

*Хто вернувся з вавилонської
неволі*

2 А оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходонсор, цар вавилонський, до Вавилону, і

вони повернулися до Єрусалиму | *Єр. 1. 1.*
та Юдеї, кожен до міста свого,

2 ті, що прийшли були з Зоро-
вавелем, Ісусом, Неемією, Сераєю,
Реелазю, Мордехасем, Білшаном,
Міспаром, Бігвасем, Рехумом, Баа-
ною. Число людей Ізраїлевого
народу:

3 синів Пар'ошових — дві тися-
чі сто сімдесят і два,

4 синів Шефатійних — три сотні
сімдесят і два,

5 синів Арахових — сім сотень
сімдесят і п'ять,

6 синів Пахат-Моавових, із си-
нів Ісусових та Йоавових — дві
тисячі вісім сотень і дванадцять, *6 Неем. 7. 11.*

7 синів Еламових — тисяча дві-
сті п'ятдесят і чотири,

8 синів Заттуєвих — дев'ять со-
тень і сорок і п'ять,

9 синів Закнеевих — сім сотень
і шістдесят,

10 синів Банієвих — шість со-
тень сорок і два,

11 синів Беваєвих — шість со-
тень двадцять і три,

12 синів Азгадових — тисяча
двісті двадцять і два,

13 синів Адонікамових — шість
сотень шістдесят і шість,

14 синів Бігваєвих — дві тисячі
п'ятдесят і шість,

15 синів Адінових — чотири
сотні п'ятдесят і чотири,

16 синів Атерових, від Єзекії —
дев'ятдесят і вісім,

17 синів Бецаєвих — три сотні
двадцять і три,

18 синів Йориних — сто й два-
надцять,

19 синів Хашумових — двісті
двадцять і три,

20 синів Гіббарових — дев'ят-
десят і п'ять,

21 виходьків з Віфлеєму — сто
двадцять і три,

22 людей з Нетофи — п'ятдесят
і шість,

23 людей з Анатоту — сто два-
дцять і вісім,

24 виходьків з Азмавету — со-
рок і два,

25 виходьків з Кір'ят-Аріму,
Кефіри та Беероту — сім сотень і
сорок і три,

26 виходьків з Рами та Геві:
шість сотень двадцять і один,

27 людей з Міхмасу — сто два-
дцять і два,

28 людей з Бет-Елу та Аю —
двісті двадцять і три,

29 виходьків з Нево — п'ят-
десят і два,

30 виходьків з Магбішу — сто
п'ятдесят і шість,

31 виходьків з Еламу Другого
— тисяча двісті п'ятдесят і чоти-
ри,

32 виходьків з Харіму — три
сотні й двадцять,

33 виходьків з Лоду, Хадіду та
Оно — сім сотень двадцять і п'ять,

34 виходьків з Бріхону — три
сотні сорок і п'ять,

35 виходьків з Сенаї — три ти-
сячі і шість сотень і тридцять.

36 Священиків: синів Єдаєвих з
Ісусового дому — дев'ять сотень
сімдесят і три,

37 синів Іммерових — тисяча
п'ятдесят і два,

38 синів Пашхурових — тисяча
двісті сорок і сім,

39 синів Харімових — тисяча й
сімнадцять.

40 Левитів: синів Ісусових і
Кадмієлових, з синів Гадавії —
сімдесят і чотири.

41 Співаків: синів Асафових —
сто двадцять і вісім.

42 Синів придвірних: синів
Шаллумових, синів Атерових, си-
нів Талмонових, синів Аккуво-
вих, синів Хатітиних, синів Шо-
ваєвих, — усіх сто тридцять і
дев'ять.

43 Храмових піддánців: синів

Ціхіних, синів Хасуфіних, синів Таббаотових,

44 синів Керосових, синів Ціагіних, синів Падонових,

45 синів Леваниних, синів Хагавиних, синів Аккувових,

46 синів Хагавових, синів Самлаєвих, синів Хананових,

47 синів Гідделових, синів Гахарових, синів Реаїних,

48 синів Рецінових, синів Некодінних, синів Газзанових,

49 синів Уззиних, синів Пасаєхових, синів Бесаєвих,

50 синів Асниних, синів Меунімових, синів Нефусімових.

51 синів Бакбукових, синів Хакуфінних, синів Хархурових,

52 синів Бацлутових, синів Мехідінних, синів Харшинних,

53 синів Баркосових, синів Сісриних, синів Темахових,

54 синів Незіхових, синів Хатіфінних,

55 синів Соломонових рабів: синів Сотасєвих, синів Соферетових, синів Терудінних,

56 Синів Яалиних, синів Дарконових, синів Гідделових,

57 синів Шефатіїних, синів Хатілових, синів Похерет-Гациєваймових, синів Амієвих, —

58 усього цих *храмових* підданих та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два.

59 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого наслідня, чи вони з Ізраїля:

60 синів Делаїних, синів Товіїних, синів Некодінних — шість сотень п'ятдесят і два.

61 І з синів священничих: сини Ховаїїні, сини Кочові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадяннина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям.

62 Вони шукали свого запису

5. 2. 2 М. 28. 63
30.

55 і Цар. 9. 21

59 Неем. 7. 16.

Ал. 1. 1. 3 М. 2
6. 2. Мт. 1. 12.

61 Неем. 7. 63.

родоводу, та не знайшли, і були вони вилучені зо священства,

63 а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до уріму та тумміу.

64 Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят,

65 окрім їхніх рабів та невольниць, — цих *було* сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті.

66 Їхніх коней *було* сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять,

67 їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять.

68 А з голів батьківських *родів*, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жертували до Божого дому, щоб поставити його на його становищі.

69 За своєю спроможністю вони дали до скарбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарейків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священничих убрень — сто.

70 І осілися священники й Левити, та з народу, і співаки, і придворні, і *храмові* підданці по своїх містах, і весь Ізраїль по своїх містах.

Засицвання Господнього храму

3 А коли настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини *були* по містах, то зібрався народ, як один чоловік, до Єрусалиму.

2 І встав Ісус, син Йошадаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудували жертівника Бога Ізраїля, щоб принести на ньому цілопалення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка.

3 І поставили міцно жертьвітника на його основі, бо були вони в страху від народів країв, і приносили на ньому цілопалення для Господа, цілопалення на ранок та на вечір.

4 І справили свято Кучок, як написано, і щоденні цілопалення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день.

5 А по тому — цілопалення стали, і на молодиків, і на всі присвячені Господеві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа.

6 Від першого дня сьомого місяця зачали приносити цілопалення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи.

7 І дали срібла каменярям та теслям, і їжі, і питва та оливи, сидонянам та тирянам, щоб доставляли кедрові дерева з Ливану до Яфського моря за дозволом ім Кіра, царя перського.

8 А другого року по своєму приході до Божого дому до Єрусалиму, другого місяця, почали *робити* Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоадаків, і решта їхніх братів, священики та Левити, і всі, хто поприходив з неволі в Єрусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керувати над працею Господнього дому.

9 І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на догляд над робітниками праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити.

10 А коли клали основу Господнього храму, то поставили обличчя¹ священиків із сурмами, а Левитів, Асафових синів, із цимбалами, щоб славити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя.

¹ Обличчяний — зодячений в шаті (одіж).

3 9. 2.

1 Хр. 16. 34. 11
2 Хр. 5. 13,
7. 3. Пс. 136.
1

4 3 М. 2. 24.
1 Хр. 23. 31.

7 2 Хр. 2. 15.

8 2. 40.

2 Цар. 19. 37. 2

2 2

11 І відповіли вони хвалою та подякою Господеві, —

„Добрий бо Він, бо навів Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ викликавав гучним покликом, славлячи Господа за основу Господнього дому!

12 А багато-хто зо священиків і Левитів та з голів батьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснуванні його, того храму, своїми очима, плакали ревно голосом, а багато-хто покликували піднесеним голосом у радості...

13 І не міг народ розпізнати голосу поклику радості від голосу плачу народу, бо народ сильно викликавав, а голос був чутий аж далеко...

Артаксérкс спинює роботу Божого храму

4 І почули Юдині та Веніяминові ворогів, що вигнанці будують храма Господеві, Богові Ізраїля.

2 І прийшли вони до Зоровавеля та до голів батьківських родів, та й сказали їм: „І ми будемо будувати з вами, бо ми звертаємось, як ви, до вашого Бога, і ми принесимо Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“.

3 І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів батьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми будемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказав нам цар Кір, цар перський“.

4 І став народ тієї землі ослаблювати руки Юдиного народу та страхати їх при будуванні.

5 І підкуплювали вони проти них дорядників царських, щоб заламати їхній задум, по всі дні

Кіра, царя перського, й аж до царювання Дарія, царя перського.

6 А за царя Ахашвероша,¹ на початку його царювання, написали вони оскарження на мешканців Юдеї та Єрусалиму.

7 А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товейл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамейськи, а перекладений по-перськи.²

8 Начальник Рехум та писар Шімай написали одного листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак.

9 Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркевіяни, вавілоніяни, шушаніяни, цебто еламіти,

10 та решта нарбдів, яких пови- 10 - 12.
ганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя.

11 Оце відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось

12 щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили.

13 А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчатся, вони не будуть давати ані данини, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. 13 - 24.

14 І ото, беручи на увагу, що сіль³ царського палацу — сіль наша, а царський сором не випадає нам бачити, тому ми посилаємо й завіdomляємо царя,

Аг 1 1.

15 щоб пошукали в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та окрúгам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому місто це було зруйноване.

16 Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закінчатся, то через те не буде тобі частки в Заріччі.

17 Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві Шімшасві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, —

18 лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною.

19 І був відданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому.

20 І могутні царі були над Єрусалимом, і панували в усьому Заріччі, а данина, податок та мито давалися їм.

21 А тепер видайте наказа, щоб спинилися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде виданий новий наказ.

22 І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Нащо рости́мо зло на шкоду царям?“

23 Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшасом та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинили роботу їх зброєю та насиллям!

24 Тим спинилася робота Божого дому, що в Єрусалимі, і спинилася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

¹ Ахашверош — це Ксеркс (485—465).

² Дальший текст 4. 8—6. 18, а також 7. 12—7. 26 написаний по-арамейському.

³ Тут сіль — пожива, їжа, добро.

Лист до царя Кіра

5 І пророкував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в ім'я Бога Ізраїля, що над ними.

2 Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїлєв, та Ісус, син Йосадакєв, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм.

3 Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю будову?“

4 Тоді ми сказали їм іменá тих мужів, що будують цього будинка.

5 Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це.

6 Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, —

7 вони послали йому донесення, а в ньому писано так: „Цареві Дарієві — усякого миру!

8 Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докладно, і успіх у їхній руці.

9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю святиню?

10 А також питалися ми їх про їхні іменá, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них.

11 А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес

та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар.

12 Але згодом, коли наші батьки розгнівали були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходносор, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а народ вигнав до Вавилону.

13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказ будувати цей дім Божий.

14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходносор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я якого Шешбаццар, якого він настановив намісником.

15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднеси його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будється на своєму місці.

16 Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підвалини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будується, і не скінчений.

17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукється в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра відданий був наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

Закінчення Божого дому

6 Тоді цар Дарій видав наказ, і шукали в домі, де складають скарби книжок у Вавилоні.

2 І був знайдений один звій в замку Ахметі,¹ що в мідійській окрузі, а в ньому написано так: „На пам'ять.

3 Першого року царя Кіра цар

¹ Ахмета — Екбатана.

4. 13, 5. 9.

1. 8.

14

4 5. 10.

5 5 м. 11. 12.

8 6. 8

10 5. 4.

11 1 Пар. 6. 1.
2 Хр. 36. 22.

3

Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будеться на місці, де принісять жертви, а його підвалини заліжені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів.

4 Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева, а видатки будуть дані з царського дому.

5 А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш *те* в Божому домі“ . . .

6 „Тепер же *ти*, Таттенау, наміснику Заріччя, *ти*, Шетор-Бозенау з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти!

7 Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці.

8 А від мене даний наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим людям, щоб не спиняти *роботи*.

9 А що буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овець на принесення Небесному Богові, пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омани видавалося їм день-у-день,

10 щоб вони завжди принімали пахощі в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його.

11 А від мене віданий наказ, що коли який чоловік змінить це *моє* слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а

він буде прибитий на ньому, а дім його буде обернений за це в руїну!

12 А Бог, що вчинив, щоб там пробувало ім'я Його, знищить кожного царя та народ, що простягне свою руку, щоб змінити *це*, щоб ушкодити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дарій, видав цього наказу, — нехай він докладно буде виконаний!“

13 Тоді Таттенай, намісник Заріччя, Шетар-Бозенай та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дарій.

14 А юдейські старші будували, і шастило їм за пророчтвом пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І вони збудували й закінчили з наказу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського.

15 15 І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія.

16 16 І справили Ізраїлеві сини, священники й Левити та решта вигнанців свято відновлення того Божого дому з радістю.

17 17 І принесли в жертву на свято відновлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племен.

18 18 І поставили священників за їхніми частинами, а Левитів — за чергами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея.

19 А поверненці справили Пасху чотирнадцятого дня першого місяця,

20 20 бо очистилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхальне ягня для всіх поверненців, для своїх братів священників та для себе.

21 І їли Ізраїлеві сини, що верну́лися з вигна́ння, і *також* усі, хто відді́лився до них від нечистости народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого.

22 І справляли вони свято Опісноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

Допомога Божому домові від царя Артаксеркса

7 А по цих пригодах, за царювання Артаксеркса, царя перського, Ездра,¹ син Азарії, сина Хійакії,

2 сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви,

3 сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота,

4 сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі,

5 сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященника, —

6 цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавець Мойсеевого Закону, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як бу́ла на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожадання.

7 І пішли з ним *десято* з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придверних, і *храмових* підданих до Єрусалиму сьомого року царя Артаксеркса.

8 І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царювання.

9 Бо першого дня місяця першого був початок виходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому.

¹ По-єврейськи Ezra, по-ц. слов'янськи Ездра.

Дії. 1. 1.

10

10 Бо Ездра приготівив своє серце досліджувати Господнього Закону, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права.

11 А оце відпис писання, що цар Артаксеркс дав священникові Ездрі, учителеві, що пише слова заповідей Господа та його устави над Ізраїлем:

22 9 9

Об. 19. 16.

12

12 „Артаксеркс, цар над царями, до священника Ездри, досконалого вчителя¹ Закону² Бога Небесного, і так далі.

1 3

13

13 А ось виданий від мене наказ, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого народу, і їхніх священників, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде,

1 Несм. 2. 1

14 через те, що ти посланий від царя та семи його дорадників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, *правом*, що в руці твоїй,

5 1 Хр. 5. 30, 6. 35.

15 і щоб відіправити срібло та золото, що цар та дорадники його пожертвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі,

6 7. 9, 8. 22, 31. Несм. 2. 8.

16 і все срібло та золото, яке ти знайдеш у всій вавилонській окрузі разом із пожертвами народу та священників, які жертвують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі.

6. 12. 7. 26.

17

17 Тому ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жертвнику дому вашого Бога, що в Єрусалимі.

18 А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за впадбанням вашого Бога.

19 А псуд, що даний тобі на

¹ Арамейське safar, єврейське sofer — писар, книжник, учений, учитель.

² Арамейське Lata, єврейське mikvot — накази, заповіді, закони.

служення дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму.

20 А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде дана з дому царських скарбів.

21 А від мене — я цар Артаксеркс — виданий наказ для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Закону Бога Небесного, нехай буде докладно зроблене:

22 срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні ківрів, і вина аж до сотні батів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без запису.

23 Усе, що з наказу Небесного Бога, нехай буде горливо зроблене для дому Небесного Бога, бо нащо був би гнів на царство царя та на синів його?

24 І вас завідомляємо, що всі священники та Левити, співаки, придвірні, *храмові* підданці та працівники того Божого дому *вільні*, — даніни, податку, чи мита не належить накладати на них!

25 А ти, Ездру, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попризначай суддів та виконавців Закону, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закони твого Бога, а хто не знає, *тих* навчите.

26 А кожен, хто не буде виконувати Закону твого Бога та законів царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигнання, чи то на кару мастикову, чи то на ув'язнення¹.

27 Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклав у цареве серце, щоб оздобити дім Господній, що в Єрусалимі,

28 а на мене нахилив милість перед царем та його дорадниками, та всіма хоробрими царевими зверхниками! А я зміцнівся, бо рука

Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

Хто вернувся з вигнання

8 А оце голови їхніх батьків та їх родовід, що пішли зо мною, за царювання царя Артаксеркса, з Вавилону:

2 з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Даніїл, з Давидових синів: Хаттуш.

3 З Шеханіїних синів, з Пар'ошових синів: Захарій, а з ним за родоводом — сто й п'ятдесят мужчин.

4 4 З Пахат-Моавових синів: Ел'єгоенай, син Зерахіїн, а з ним двісті мужчин.

5 5 З синів *Замту*: Шеханія, син Яхазіїлів, а з ним три сотні мужчин.

6 А з Адінових синів: Евед, син Понатанів, а з ним п'ятдесят мужчин.

7 А з Еламових синів: Єшая, син Аталіїн, а з ним сімдесят мужчин.

8 А з Шефатіїних синів: Зевадія, син Михаїлів, а з ним вісімдесят мужчин.

9 З Йоавових синів: Овадія, син Єгіїлів, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин.

10 10 А з синів *Бані*: Шеломіт, син Посіфіїн, а з ним сотня й шістдесят мужчин.

11 А з Беваєвих синів: Захарій, син Беваїв, а з ним двадцять і вісім мужчин.

12 А з Азадових синів: Поханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин.

13 13 А з Адонікамових синів — останні, а оце їхні іменá: Еліфелет, Бііл, і Шемая, а з ними шістдесят мужчин.

14 А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдесят мужчин.

Над річкою Агавою

15 І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми таборували там три дні. І переглянув я народ та священників, і не знайшов там нікого з Левієвих синів.

16 І послав я по Еліезера, по Аріїла, по Шемаю, по Елнатана, і по Яріва, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарія, і по Мешутлама, голів, і по Пойаріва, і по Елнатана, учителів.

17 І відправив я їх до Іддо, голви в місцевості Касіф'я, і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касіф'я, щоб вони привели нам служителів для дому нашого Бога.

18 І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі, сина Левія, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять,

19 та Хашавію, а з ним Бшаю, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять,

20 а з підданих храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданих: усі вони були означені поіменно.

21 І проголосив я там піст, над річкою Агавою, щоб упокоритися нам перед лицем нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку,

22 бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“

23 І постили ми, і просили

нашого Бога про це, і Він дав нам убагати Себе.

24 І я відділив із священничих зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавії, і до десятибх їхніх братів з ними.

25 І відважив я їм срібло й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його дорадники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там.

26 І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів,

27 а золотих чаш — двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото.

28 І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків.“

29 Пильнуйте і бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священників і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“.

30 І прийняли священники та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога.

В Єрусалимі

31 І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі.

32 І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні.

33 А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священника Меремота, сина Урійіного, а з ним був Елеазар,

син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, —

34 за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага.

35 Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли цілопалення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопалення для Господа.

36 І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували народ та Божий дім.

Спроневірення поверненців

9 А як скінчилося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гідобами, від хананейн, перизеян, євусеян, аммонейн, моавітян, єгиптян та аморейн,

2 бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневіренні“.

3 А коли я почув це слово, то роздёр я одержу свою та плащ свого, і рвав волосья з голови своєї та з бороди своєї, і сидів остовпілий...

4 І зібралися до мене всі тремтічі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневірення поверненців, а я сидів остовпілий аж до жертви вечірньої.

5 А за вечірньої жертви встав я з упокорення свого, і, роздёрши шату свою та плащ свого, упав я на коліна свої, і простягнув руки свої до Господа, Бога мого...

Пс. 38. 5.
Плач 3. 54.
Дан. 9. 7.

35 6. 17.

1. 22 23 24.
20

36 Ест. 5. 12.

12 Кор. 6. 16.
Дод. 13. 16. 17

2 16. 16. 17.
3

3 М. 18. 24. 11
25. 2 Цар. 21.
16

2 М. 34. 16. 12
4 10. 3

6 І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидуюся піднести, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба!...

7 Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священники в руку царів цих країв на меч, на полон, і на грабіж, і на посоромлення обличчя, як цього дня.

8 А тепер на малу хвилю стала нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися¹ на місці святині Пого, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі!

9 Бо раби ми, та в нашій неволі не покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захист в Юдеї та в Єрусалимі.

10 А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покинули заповіді Твої.

11 які Ти наказав через Своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість народу цих країв, через їхні гідоби, що наповнили його від краю до краю своєю нечистістю.

12 А тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питаєте їх про мир² та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навіки.

13 А по тому всьому, що при-

¹ В оригіналі jated — кілка, кілочка.

² Питати про мир — вітати. Див. 2 М. 18. 7.

йшло на нас за наші злі чини та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав *кару* більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, —

14 чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоячуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позостався б і не врятувався?

15 Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоставилися останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встояли нам за це перед лицем Твоїм!''...

Покаяння повернених

10 А коли Ездра молився та сповідався, плакав та припадав перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо народів плакав рівним плачем...

2 Відповів Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневірилися нашому Богові, бо взяли ми чужинок із народів цього краю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому!

3 А тепер складімо заповіта нашому Богові, що випровадимо *від себе* всіх жінок та народжене від них, за радою пана *нашого*, та тих, хто тремтить перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Законом.

4 Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мужній і дій!''

5 І встав Ездра, і записяг зверхників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони записягли.

6 І Ездра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не

пив, бо був у жалобі за спроневірнення повернених.

7 І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх повернених, щоб зібратися до Єрусалиму.

8 А кожен, хто не прийде до трьох день, за порадою зверхників та старших, — увесь масток того буде зроблений закляттям, а він буде відлучений із громади повернених.

9 І зібралися всі люди Юди та Веніямина до Єрусалиму до трьох день, — це *був* дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячи від цієї справи та від дощу.

10 І встав священник Ездра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провину.

11 А тепер повиніться Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддайтесь від народів цього Краю та від тих чужих жінок!''

12 І відповіла вся громада, і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити!

13 Але народ численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі.

14 Нехай же стануть наші зверхники за весь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часі, а з ними старші кожного міста та сūdді його, аж поки не відвернеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ''.

15 Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм.

16 І зробили так поверненці. І відділив собі священник Ездра

15 Неем. 9. 33.
Пс. 130. 3.

9, 1, 2 10

2 Неем. 13. 23.

Пс. 2. 11 13

3, 4.

людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поіменно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу.

17 І скінчили до першого дня першого місяця *справи* про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок.

Хто взяв був чужинку за жінку

18 І знайшлися поміж священичими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йонадакового, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярів, і Гедалія.

19 І дали вони руку свою, що повиладжують жінок своїх, а винні *принесли в жертву* барана з отари за провину свою.

20 А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія.

21 І з синів Харімових: Масея, і Елійя, і Шема, і Єхіл, і Уззія.

22 І з синів Пашхурових: Ел'їоенай, Маасея, Ізмаїл, Натанайл, Йозавад та Ел'аса.

23 А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Еліезер.

24 А з співаків: Ел'яшів. А з придвірних: Шаллум, і Телем, та Урі.

25 А з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Іззія, і Малкійя, і Мійамін, і Елеазар, і Малкійя та Беная.

26 А з синів Еламових: Мат-

танія, Захарій, і Єхіл, і Авді, і Єрмот, і Елійя.

27 І з синів Затту: Ел'їоенай, Ел'яшів, Маттанія, і Єрмот, і Завад та Азіза.

28 А з синів Беасвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Аглай.

29 І з синів Банієвих: Мешуллам, Маллук, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот.

30 І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселіл, і Біннуй та Манасія.

31 І з синів Харімових: Еліезер, Їшійя, Малкійя, Шема, Шімон.

32 Веніамин, Маллук, Шемарія.

33 З синів Хашумових: Маттенай, Маттатта, Завад, Еліфелет, Єрмай, Манасія, Шім'ї.

34 З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл,

35 Беная, Бедея, Келугу,

36 Ванія, Мермот, Ел'ятів,

37 Маттанія, Маттенай, і Ясай,

38 і Бані, і Біннуй, Шім'ї,

39 і Шелемія, і Натан, і Адая,

40 Махнадвай, Шашай, Шарай,

41 Азарііл, і Шелемія, Шемарія,

42 Шаллум, Амарія, Йосип.

43 А з синів Нево: Єїл, Маттіїя, Завад, Зевіна, Яддай, і Йоїл, Беная.

44 Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

КНИГА НЕЕМІЇ

*Вістка про зруйнування
Єрусалиму*

І Слова Неемії,¹ Гахаліїного сина:

1 10. 2. Ест. 1. 2.

¹ По-єврейськи Nehemiah.

„І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан.¹

2 І прийшов Ханані, один із

¹ Шушан — Сузи.

братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що по zostали від полону, та про Єрусалим.

3 А вони сказали мені: „По zostали, що лишилися з полону, там в окрузі, *живуть* у великій біді та в гніббі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“...

4 І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі *кілька* днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога.

5 І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Свої, —

6 нехай же буде ухо Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька мого грішили!

7 Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уоставив, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своему.

8 Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своему рабові, говорячи: *як* ви спроневірися, — Я розпорощу вас поміж народами!

9 Та *коли* навірнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, *то* якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Моє!

10 А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою.

11 Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чутке до молитви Твогого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Имення Твого! І дай же сьогодні успіху Своему рабові, і дай *знайти* милосердя перед очим мужем!“
А я був чашником царевим.

Артаксєркс доручує Неемії відбудувати Єрусалима

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксєркса, *було раз* вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, *здавалося*, не був сумний перед ним.

2 Та сказав мені цар: „Чому обличчя твоє сумне, — чи ти не хворий? Це не інше *що*, як тільки сум серця“... І я вельми сильно злякався!

3 І сказав я до царя: „Нехай цар живе навіки! Чому не буде сумне обличчя моє, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“...

4 І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолвився до Небесного Бога,

5 і сказав цареві: Якщо *це* цареві вгодне, і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбудую його“!

6 І сказав мені цар (а царя сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повернешся?“ І сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час.

7 І сказав я цареві: „Якщо *це* цареві вгодне, нехай дадуть мені листи до намисників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийду до Юдеї,

8 і листа до Асафа, дозбрця

царевого лісу, щоб дав мені дѣрева на брусся для замкових брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійду". І дав мені цар в міру того, як добра була Божа рука надо мною.

9 І прибув я до намісників За-річчя, і дав їм цареві листів. А цар послав зо мною зверхників війська та верхівців.

10 І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів.

11 І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні.

12 І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив.

13 І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерел Танінін, і до брами Смітнікової. І я докладно оглянув мур Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем.

14 І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що була підо мною.

15 І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся.

16 А заступники не знали, куди я пішов та що я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідав.

17 І сказав я до них: „Ви бачите біду, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брами його попалені огнем. Ідіть, і збудуйте

мура Єрусалиму, і вже не будемо ми ганьбою!“...

18 І розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміцнили вони руки свої на добре діло.

19 І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погорджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“

20 А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

Направа єрусалимського муру

3 І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священники, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, й аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла.

2 А поруч нього будували єрихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв.

3 А браму Рибну збудували сини Сенаїні, і вони покрили її бруссями, і повставляли двері її, замки її та засуви її.

4 А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син.

5 А поруч них направляли текоюни, але їхні вельможі не схилили своєї шиї в службу свого Господа.

6 А браму Стару направляли Йоїада, син Пасахів, та Мешуллам, син Весодеїн, — вони

Еф. 2, 12 20

11 Езд. 8, 32.

12 1, 5

13 3, 13, 12, 31.

14 3, 15.

2 Хр. 33, 14. 3

16 13, 10

покривали бруссями, і вставляли двері її, і замки її та засуви її.

7 А поруч них направляв Гів'онеяннин Мелатія та меронотеяннин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, *що належали до володіння намісника Заріччя.*

8 Поруч нього направляв Уззіл, син Хархайн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру.

9 А поруч нього направляв Рефай, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи.

10 А поруч нього направляв Едая, син Харумафів, а *то* навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнеїн.

11 Другу міру направляв Малкійя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей.

12 А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його.

13 Браму Долину направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замки її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітнікової брами.

14 А Смітнікову браму направив Малкійя, син Рехавів, зверхник бет-керемської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замки її та засуви її.

15 А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрив її, і повставляв її двері, замки її та засуви її, і *направив* мура ставу Шелах до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста.¹

16 За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетдурської округи аж до *місця* навпроти Давидових гробів і аж до зробленого ста́ву, і аж до дому Ліцарів.

17 За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи.

18 За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла.

19 І направляв поруч нього Езер, син Єшуїн, зверхник округи, міру другу, від *місця* навпроти виходу до збройні наріжника.

20 За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященника Еліяшіва.

21 За ним направляв Меремот, син Урійї, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому.

22 А за ним направляли священники, люди *йорданської* округи.

23 За ним направляв Веніямин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананіїного, при своєму домі.

24 За ним направляв Біннуї, син Хенададів, міру другу, від Азаріїного дому аж до наріжника й аж до ро́гу.

25 Палат, син Узаїв, — від *місця* навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язничному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів.

26 А підданці *храму* сиділи в Офелі аж до *місця* навпроти Водної брами на схід та *навпроти* виступаючої башти.

27 За ним направляли техояни,

¹ Давидове Місто — Сіон.

міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офіельського мурі.

28 З-над Кінської брами направляли священники, кожен навпроти дому свого.

29 За ним направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханіїн, сторож Східньої брами.

30 За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехіїн, навпроти своєї кімнати.

31 За ним направляв Малкійя, син золотаря, аж до дому *храмових* підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гірничі.

32 А між наріжною гірницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

33 І сталося, як почув Санваллат, що ми будемо того мурі, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв.

34 І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи будуть вони приносити жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп пороку, а вони ж — попалені?“

35 А аммонітянин Товія *був* при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“...

36 „Почуй, Боже наш, що ми стали погордою, і поверни їхню ганьбу на голову їхню, і дай їм на здобич у край полону!“

37 І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лица Твого, бо вони образили будівничих!“

38 І збудували ми того мурі, і

був пов'язаний увесь той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб *далі* робити!

*Вороги перешкоджають
направляти мур*

2 Хр. 24. 13

1 І сталося, як почув Санваллат, і Товія, і араби, і аммонітяни, і ашдоляни, що направляється єрусалимський мур, що віломи *в стіні* стали затарасовуватися, то дуже запалилися гнівом.

2 І змовилися вони всі разом, щоб їти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замішання.

3 І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторожу вдень та вночі, перед ними.

31 2 Цар. 4. 10.

Пс. 50. 15.

4 І сказав Юда: „Ослабла сила носія, а звалиш багато, — і ми не зможемо *далі* будувати мурі!“...

Пс. 3. 3.

5 А наші ненависники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до середини їх, і позабиваємо їх, та й спійнимо працю!“

6 І сталося, як приходили ті юдеї, що сиділи при них, то говорили нам *про це* разів десять, зо всіх місць, де вони пробували.

7 Тоді поставив я *сторожу* здолу того місця за муром у печерах. І поставив я народ за *їхніми* рідцями, з їхніми мечами, їхніми рапицями та їхніми луками.

4 М. 14. 9.

8 І розглянув я *це*, і встав і сказав я до шляхетних, і до заступників, і до решти народу: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грізного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жінок ваших та за домі ваші!“

Пов. 5. 12.

9 І сталося, як почули наші вороги, що нам *те* відоме, то Господь зламав їхній задум, і всі ми вернулися до мурі, кожен до праці своєї.

10 І було від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щити, і луки та панцери, а зверхники стояли позад Юдиного дому.

11 Будівничі працювали на мурі, а носії наладовували тягар, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списа...

12 А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стігах його, і так вони будували, а біля мене був сурмач.

13 І сказав я до шляхетних, до заступників та до решти народу: „Праця велика й простора, а ми повідділювані на мурі, даліко один від одного.

14 Тому то в місце, де почуєте голос сурми, туди негаймо збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“

15 І так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до появилення зір.

16 Також того часу сказав я до народу: „Кожен з юнаком своїм нехай ночують у середині Єрусалиму, і будуть вони для нас уночі — сторожею, а вдень — на працю“.

17 І ні я, ані брати мої, ані юнаки мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здіймали своєї одіжі, — кожен мав свою зброю при своєму стегні.

Полігшення долі бідного народу

5 І був великий крик народу та їхніх жінок на своїх братів юдеїв.

2 І були такі, що говорили: „Ми даємо в заставу синів своїх та дочок своїх, і беремо збіжжя, і їмо й живемо!“

3 І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і

виноградники свої, і домів свої, і беремо збіжжя в цьому голоді!“

4 І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники.

5 А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тіснимо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утіскувані. Ми не в силі робити, а поля наші та виноградники наші належать іншим“...

6 І сильно запалав у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова!

7 А моє серце дало мені раду, і я сперечався з шляхетними та з заступниками та й сказав їм: „Ви заставою тіснете один одного!“ І скликав я на них великі збори.

8 І сказав я до них: „Ми купуємо своїх братів юдеїв, проданих поганам, за нашою спротою, а ви будете продавати своїх братів, і вони продаються нам?“ І мовчали вони, і не знаходили слова...

9 І сказав я: „Не добра це річ, що ви робите! Чи ж не в боязні нашого Бога ви маєте ходити, через ганьбу від тих поганів, наших ворогів?

10 Також і я, брати мої та юнаки мої були позикодавцями срібла та збіжжя. Опустімо ж ми оцей борг!

11 Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні оливки, й їхні домів та відсоток срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову оливу, що ви дали їм у заставу за них!“

12 І вони сказали: „Повірнемо, і не будемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягнув їх зробити за цим словом.

5 М. 28. 32.

2 М. 22. 25.

3 М. 25. 36.

13 Витрусив я й свою пазуху та й сказав: „Нехай отак витрусить Бог кожного чоловіка, хто не сповнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай буде такий витрушений та порожній!“ І сказали всі збори: „Амінь!“ І славили вони Господа, і народ зробив за цим словом.

14 Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім намісником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцятого другого царя Артаксеркса, — дванадцять літ не їв намісничого хліба ані я, ані брати мої.

15 А намісники попередні, що були передо мною, чинили тяжке над народом, і брали від них хлібом та вином одного дня сорок шеклів срібла; також їхні слуги панували над народом. А я не робив так через страх Божий.

16 А також у праці того муру я підтримував, і поля не купували ми, а всі мої слуги були зібрані там над працею.

17 А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто приходив до нас із народів, що навколо нас.

18 А що готувалося на один день, було: віл один, худоби дрібної — шестеро вибраних, і птиця готувалася в мене, а за десять день *виходило* багато всякого вина. А при тому я не жадав намісничого хліба, бо та робота *направи мурів* була тяжка на тому народі.

19 Запам'ятай же мені, Боже мій, на добре все те, що я робив для цього народу!

Вороги намагаються спинити роботу

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товійя, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мура, і що не позоєсталося в

13 Мт. 10. 14.

11. 36. 1 М. 2
50. 20. Пр. 26.
25, 26.

Пс. 97. 1.

19 6. 14.

ньому вілому, — але до цього часу дверей у брамах я не повставляв, —

2 то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимося разом у Кефірімі в долині Оно!“ А вони замишляли зробити мені зло...

3 І послав я до них послів, говорячи: „Я роблю велику працю, і не можу прийти. Навщо буде перервана ця праця, як кину її та піду до вас?“

4 І посиляли до мене так само чотири рази, а я відповідав їм так само.

5 І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мене слугу свого, а в руці його *був* відкритий лист.

6 А в ньому написане: „Чується серед народів, і Гашму говорить: Ти та юдеї замишляєте відділитися, тому то ти будеш того муря, і хочеш бути їм за царя, за тими словами.

7 Та й пророків ти понаставляв, щоб викрикували про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юді! А тепер цар почує оці речі. Отож, — приходь, і порадьмося разом!“

8 І послав я до нього, говорячи: „Не було таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимисляв!“...

9 Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай ослабнуть їхні руки з цієї праці, — і не буде вона зрблена!“ Та тепер, *о Боже*, зміцни мої руки!

10 І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'їлового сина, а він був задержаний. І він сказав: „Умовмося *пити* до Божого дому, до середини храму, і замкнемо храмові двері, бо прийдуть забити тебе, — власне вночі *прийдуть* забити тебе“...

11 Та я відказав: „Чи такий чоловік, як я, має втікати? І хто

є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!"

12 І пізнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Товійя та Санваллат підкупили його...

13 Бо він був підкуплений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрішив. Це було для них на злий поговор, щоб образити мене.

14 Запам'ятай же, Боже мій, Товійї та Санваллатові за цими вчинками його, а також пророчиці Ноадії та решті пророків, що страхали мене!

15 І був закінчений мур двадцятого й п'ятого дня місяця есула, за п'ятдесят і два дні.

16 І сталося, як почули про це всі наші вороги, та побачили всі народи, що були навколо нас, то вони впали в очях своїх та й пізнали, що ця праця була зроблена від нашого Бога!

17 Тими днями також шляхетні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товійї, а Товійїні приходили до них.

18 Бо багато-хто в Юдеї були заприсяженими приятелями йому, бо він був зять Шеханії, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку Мешуллама, Берехійного сина.

19 І говорили передо мною добре про нього, а слова мої передавали йому. Товійя посилав листи, щоб настрахати мене.

Хто вернувся з вавилонської неволі

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і буди понаставлявані придверні, співаки та Левити.

2 І призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердині Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших.

12 13. 18.
1 Цар. 13. 18.

14 19. 13. 14.
10. 11. 23.

Езд. 2. 1. . . 6
16 Пс. 126. 2.

3 І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спєки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варту з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“

4 А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані.

5 І поклав мені Бог мій на серце моє зібрати шляхетних, і заступників та народ, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане так:

6 Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходонбсор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого,

7 ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу:

8 синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два,

9 синів Шеваїїних — три сотні і сімдесят і два,

10 синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два,

11 синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять,

12 синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири,

13 синів Заттуєвих — вісім сотень сорок і п'ять,

14 синів Заккаєвих — сім сотень і шістьдесят,

15 синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім,

16 синів Беваєвих — шість сотень двадцять і вісім,

Езд. 2. 1-70.

2 2. 8.

17 синів Азгадових — дві тисячі три сотні двадцять і два,

18 синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і сім,

19 синів Бігвасвих — дві тисячі шістдесят і сім,

20 синів Адінових — шість сотень п'ятдесят і п'ять,

21 синів Атерових, — з синів Хізкійїних — дев'ятдесят і вісім,

22 синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім,

23 синів Бецаєвих — три сотні двадцять і чотири,

24 синів Харіфових — сто двадцять,

25 синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять,

26 людей з Віфлєсму та Нетофи — сто вісімдесят і вісім,

27 людей з Анототу — сто двадцять і вісім, 27 Єр. 1:1

28 людей з Бет-Азмавету — сорок і два,

29 людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три,

30 людей з Рами та Гави — шість сотень двадцять і один,

31 людей з Міхмасу — сто двадцять і два,

32 людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три,

33 людей з Нево Другого — п'ятдесят і два,

34 виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири,

35 виходьків з Харіму — три сотні й двадцять,

36 виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять,

37 виходьків з Лоду, Хадіду й Оно — сім сотень і двадцять і один,

38 виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять.

39 Священиків: синів Єдаїних з

Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три,

40 синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два,

41 синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім,

42 синів Харімових — тисяча сімнадцять.

43 Левитів: синів Ісусових з Кадміїтового дому, з Годавинних синів — сімдесят і чотири.

44 Співаків: синів Асафових — сто сорок і вісім.

45 Придвірних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітинних, синів Шоваєвих — сто тридцять і вісім.

46 Храмових підданців: сини Ціхінні, сини Хасуфінні, сини Таббаотові,

47 сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові,

48 сини Леванінні, сини Харавінні, сини Салмаєві.

49 сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові,

50 сини Реаїні, сини Рецінові, сини Некодині,

51 сини Газзанові, сини Уззині, сини Пасаєхові,

52 сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові,

53 сини Бакбутові, сини Хакуфінні, сини Хархурові,

54 сини Бацлітові, сини Мехидинні, сини Харшінні,

55 сини Баркосові, сини Сісеринні, сини Темахові,

56 сини Неціяхові, сини Хатіфінні.

57 Синів Соломонових рабів: сини Сотасєві, сини Соферетові, сини Перідинні,

58 сини Яалінні, сини Дарконові, сини Гідделові,

59 сини Шефатїїні, сини Хаттілові, сини Похерет-Гаццеваїмові, сини Амонові. —

60 усього цих *храмових* підданих та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два.

61 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого нащіння, чи вони з Ізраїля:

62 синів Делайних, синів Товійних, синів Некодиних — шість сотень сорок і два.

63 А з священників: сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина Барзіллая, і став зватися їхнім ім'ям.

64 Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вилучені з священства,

65 а намісник сказав їм, щоб вони не їли з Святого Святих, аж поки не стане священник до уриму та тумміу.

66 Усього збору разом — сорок дві тисячі триста й шістьдесят,

67 окрім їхніх рабів та їхніх невірниць, — цих *було* сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять.

68 Їхніх коней *було* сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять,

69 верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять.

70 А частина голів батьківських *родів* дали на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарейків, кропильниць — п'ятдесят, священничих шат — п'ятсот і тридцять.

71 А з голів батьківських *родів* дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін.

72 А що далі решта народу:

60 Езд. 8. 20.

61 Езд. 2. 59.

Езд. 3. 1. 73

63 Езд. 2. 61.

3. 26. Езд. 3. 1

64 Езд. 2. 62.

5 М. 21. 11, 12. 2

65 7. 70. 8. 9.

золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священничих шат — шістьдесят і сім.

73 І осілися священники, і Левити, і придверні, і співаки, і *декто* з народу, і *храмові* підданці, і весь Ізраїль по своїх містах. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини *були* по своїх містах.

Читання Мойсеевго Закону

8 І зібрався весь народ, як один чоловік, на майдан, що перед Водною брамою, і сказали учителеві Ездрі принести книги Мойсеевго Закону, що наказав був Господь Ізраїлеві.

2 І приніс священник Ездра Закона перед збори з чоловіків та аж до жінок, і всіх, хто розумів чути, першого дня сьомого місяця.

3 І читав він у нім на майдані,¹ що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінками та тими, хто розуміє, а усі всього народу *були* звернені до книги Закону.

4 І стояв учитель Ездра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттіїя, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкїя, і Маасея на правіці його, а на лівіці його: Педая, і Мішаїл, і Малкїя, і Хашум, і Хашбадана, Захарій, Мешуллам.

5 І розгорнув Ездра цю книгу на очах усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь народ устав.

6 І поблагословив Ездра Господа, Бога великого, а весь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Господеві обличчям до землі!

7 А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годїяй,

¹ В оригіналі: перед обличчям майдану.

Маасея, Келіта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали наро́дові Зако́на, а народ *був* на своєму місці.

8 І читали в книзі, у Божому Зако́ні виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим читане.

9 І сказав намісник Неемія, і священник учитель Ездра й Левити, що вияснювали наро́дові, до всього наро́ду: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь наро́д, як почув слова Зако́ну...

10 І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки томів, в кого нема наготівленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“

11 І Левити потішали весь наро́д, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“

12 І пішов увесь наро́д їсти та пити, і посилати частки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповіли йому.

Відсвяткування Кучок

13 А другого дня зібра́лися гóлови ба́тьківських ро́дів усього народу, священники та Левити, до вчителя Ездри, щоб він вияснів їм слова Зако́ну.

14 І знайшли написане в Зако́ні, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кучках у свято сьомого місяця,

15 і щоб розголосили й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понаносьте галу́ззя оливкового, і галу́ззя дерева оливкового, і галу́ззя миртового, і галу́ззя пальмового, і галу́ззя густолисто́го дерева, щоб поробити кучки, як написано“.

16 І вийшов народ, і понаносьували, і поробили собі кучки кожен на даху́ своїм, і в подвір'ях своїх, і в подвір'ях Божого дому, і на майдані Водної брами, і на майдані брами Єфремової.

17 І поробила кучки вся громада, що вернулася з полоні, і сиділа в кучках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навиногового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість!

18 І читали в книзі Божого Зако́ну щоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справляли свято сім днів; а восьмого дня — віддання, за у́ставом.

Каяття в гріхах

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібра́лися Ізраїлеві сини в по́сті та в веретинах, а на них — поро́х.

2 А Ізраїлеве насіння відділилося від усіх чужинців, і поставили й визнавали гріхи свої та провини своїх батьків.

3 І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Зако́ну Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господеві, Богові своєму.

4 І стали на левітському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміїл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і кликали сильним голосом до Господа, Бога свого.

5 І сказали Левити: Ісус, і Кадміїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годіія, Шеванія, Петахія: „Устаньте, поблагословіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твоїєї, і нехай воно буде звеличене над усяке благословення та славу!“

6 Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє

9 5. 14, 10. 2.

3 М. 23. 36. 18

10 Ест. 9. 19, 22

Еср. 7. 6.

14 3 М. 23. 42.

військо,¹ землю та все, що на ній, моря та все, що в них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне військо¹ Тобі вклоняється!

7 Ти — то Господь, Бог, що вибрав Авраама, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраам.

8 І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати Край хананеян, хіттеян, амореян, перізеян, євусеян, гіргасеян, щоб дати насінню його. І Ти виконав слова Свої, бо Ти праведний!

9 І побачив Ти біду наших батьків ув Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем.

10 І дав Ти знакі та чуда на фараона та на всіх його рабах, і на всім народі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо поводитися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня.

11 І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходолу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибін, як камінь до бурхливої води.

12 І Ти провадив їх стовпом хмари вдень, а стовпом огню вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти.

13 І Ти зійшов був на гору Синаї, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права та правдиві закони, устами та заповіді добрі.

14 І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устами та наказав Ти їм через раба Свого Мойсея.

15 І хліб із небес дав Ти був їм на їхній голод, і воду з скелі Ти вивів був їм на їхню спрагу. І Ти сказав їм, щоб ішли посісти Край, який Ти присягнув дати їм.

16 Та вони й наші батьки були

2 М. 34. 6. 17

7 1 М. 11. 31, 17. 5.

9 2 М. 3. 7.

Ів. 14. 26. 20

11 2 М. 14. 21, Іс. 43. 16.

12 2 М. 13. 21.

3 М. 19. 9, 23. 24. 4 М. 21. 23, 33. 22

13 2 М. 19. 18.

15 2 М. 16. 4, 14. 4 М. 20. 21

5 М. 6. 11 25

вперті, і робили твердобою свою шию, і не слухали Твоїх заповідей.

17 І відмовлялися вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердошії, і настановили собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непослуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласкавий та милосердний, довготерпеливий та багатомилостивий, — і Ти не покинув їх!

18 Хоч вони зробили були собі літото тельця та сказали: Оце бог твій, що вивів тебе з Єгипту, і робили великі образи,

19 та Ти в величчі Своїм милосерди не залишив їх у пустині, стовп хмари не відходив від них удень, щоб вести їх дорогою, а стовп огню вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти.

20 І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрим, і мánни Своєї не стримував від їхніх уст, і воду Ти їм давав на їхнє прагнення.

21 І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недостатку ні в чому, — одекі їхні не дерлися, а ноги їхні не пухли.

22 І дав Ти їм царства та народи, які призначив на поділ, — і вони посіли край Сигона, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського.

23 А їхніх синів Ти помножив, як зорі небесні, і ввів їх до Краю, що про нього казав Ти їхнім батькам, щоб ішли посісти.

24 І ввійшли сини, і посіли той Край, і Ти впокорив перед ними мешканців того Краю хананеян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та народи того Краю, щоб чинити з ними за свою волю.

25 І поздобували вони міста укріплені, та землю сити, і посіли дома, повні всякого добра, повитесувані в скелях водозбори,

¹ Небесне військо — зорі.

виноградники, і оливки, і багато овочевих дерев. І вони їли й наситилися, і поставили товсті, і насолоджувалися Твоїм великим добром.

26 І стали вони неслухняні, і побунтувалися проти Тебе, і кинули Закона Твого *геть* за свою спину, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб повернути їх до Тебе. І чинили вони великі образи.

27 І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утискали їх. А в часі горя свого вони кликали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосердям давав їм спасителів, і вони спасали їх з рук їхніх ворогів.

28 Та коли *був* їм мир, вони знову чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у руку їхніх ворогів, і ті панували над ними. І вони знову кликали до Тебе, а Ти з неба їх вислуховував, і спасав їх за милосердям Своїм довгий час.

29 І свідчив Ти проти них, щоб повернути їх до Закону Твого, та вони чинили лихє, і не слухалися заповідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б людина чинила, то жила б ними, — і стало рамено їх неслухняне, а шню свою робили твердою,¹ і не слухалися.

30 І зволікав Ти їм довгі роки, і свідчив проти них Своїм Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у руку народів цих країв.

31 І через велике Своє милосердя Ти не вигубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласкавий та милосердний!

32 А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість,

¹ Твердоший — упертий, неслухняний.

26 Суд. 2. 11 . . .

Дан. 9. 6, 8. 34

27 Суд. 3. 9, 15.

Ер. 2. 14.

29 З М 18. 5
Зах. 7. 11.

1. 1.

— нехай не буде малюю перед лицем Твоїм уся та мұка, що спиткала нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій народ від днів асирійських царів аж до цього дня!

33 А ти справедливий у всьому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі.

34 А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батьки не виконували Закону Твого, і не слухалися заповідей Твоїх та свідощів Твоїх, що Ти свідчив проти них.

35 І вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в тому просторому та ситому Краї, що Ти дав перед ним, не служили Тобі, і не відвернулися від своїх злих чинів.

36 Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його нашим батькам, щоб їсти плід його та добро його, — ось ми раби в ньому!

37 І він множить свій урожай для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і вони панують над нашими тілами та над нашою худобою за своїм уподобанням, і ми в великому утискові!

Присяга служити Господеві

10 Через те все ми складемо певну умову, і підпишемо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священники.

2 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неємія, син Хахалїн, і Цідкїя,

3 Серая, Азарія, Єремія,

4 Пашхур, Амарія, Малкїя,

5 Хаттуш, Шеванія, Маллук,

6 Харім, Меремот, Овадія,

7 Данїїл, Гіннетон, Барух,

8 Мешуллам, Авїя, Мїямїн,

2

9 Маазія, Білгай, Шемай, — оце священники.

10 А Левіти: Ісус, син Азанійн, Біннуу, з Хенададових синів, Кадміл.

11 А їхні брати: Шеванія, Годійя, Келіта, Пелая, Ханан,

12 Міха, Рехов, Хашавія,

13 Заккур, Шеревія, Шеванія,

14 Годійя, Бані, Беніну.

15 Голови народу: Пар'ош, Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані,

16 Бунні, Аз'ад, Бевай,

17 Адонійя, Бігвай, Адін,

18 Атер, Хізкійя, Аззур,

19 Годійя, Хашум, Бецай,

20 Харіф, Анатот, Невай,

21 Магпіяш, Мешудлам, Хезір,

22 Мешезав'іл, Садок, Яддуя,

23 Пелатія, Ханан, Аная,

24 Осія, Хананія, Хашшув,

25 Галлохеш, Пілха, Шовек,

26 Рехум, Хашавна, Маасея,

27 і Ахійя, Ханан, Анан,

28 Маллух, Харім, Баана.

29 І решта народу, священники,

Левити, придворні, співаки, *хр-*

мові підданці, і кожен, відділений

від народів краю до Божого За-

кону, їхні жінки, їхні сини, та

їхні дочки, кожен знаючий *та*

розуміючий,

30 змінюють *присягу* при брат-

тях своїх, при своїх шляхетних,

і вступили в клятву та присягу,

щоб ходити в Божому Законі, що

був даний через Мойсея, Божого

раба, і щоб дотримуватися, і щоб

виконувати всі заповіді Господа,

нашого Бога, і права Його, і по-

станови Його,

31 і що не дамó наших синів

народам Краю, а їхніх дочок не

взьмемо для наших синів.

32 А від народів цього Краю, що

спроваджують товари та всяке

збіжжя в день суботній на продаж,

не взьмемо від них у суботу

та в святі дні, і сьомого року

понехаємо *землю* та всякого роду борги.

33 І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога,

34 на хліб показний, і на постійний дар, і на постійне цілопалення, на суботи, на молодиків, на свята, і на освячені речі, і на жертьви за гріх на окуплення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога.

35 І кинули ми жеребки про пожертву дров, священники, Левити та народ, щоб принести до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часи річ-річно, щоб палити на жертьвинику Господа, нашого Бога, як написано в Законі,

36 і щоб принести первоплоди нашої землі та первоплоди всякого плоду зо всякого дерева рік-річно до Господнього дому,

37 і первороджених синів наших та нашої худоби, як написано в Законі, і первороджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принести до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога,

38 і первопочаток наших діж, і наші приношення, і плід усякого дерева, молодé вино та оливу спровадимо священникам до кімнат дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи.

39 І буде священник, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комір, до скарбниці.

40 Бо до комір будуть зносити сини Ізраїлеві та сини Левитів приношення збіжжя, молодого

3 М. 2. 1

34

3 М. 6. 6.

35

2 М. 23. 19.

36

29 Евд. 2. 70.

2 М. 13. 2.

37

30 2 М. 19. 8.

Ів. 1. 17.

3 М. 7. 34.

4 М. 15. 20.

38

4 М. 18. 26.

28.

39

31 10. 32. 5 М.

7. 2, 3

32 2 М. 23. 10.

5 М. 15. 1. 2.

вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придверні, і співаки. І ми не опустимо дому нашого Бога!

Хто осівся в Єрусалимі

11 І сиділи зверхники наробу в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одного з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин *зостаються по інших містах.*

2 І поблагословив народ усіх тих людей, що пожертвувалися сидіти в Єрусалимі.

3 А оце голови округи, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй посілости, по своїх містах, Ізраїль, священники, і Левити, і *храмові* підданці, і сини Соломонових рабів.

4 А в Єрусалимі сиділи *оці* з синів Юдиних та з синів Веніяминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззій, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових.

5 І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йоїрива, сина Захарія, сина Шілоні.

6 Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, *було* чотири сотні шістдесят і вісім хоробрих людей.

7 А оце Веніяминіві сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоседа, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітіїла, сина Ісаї.

8 А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім.

9 А Йоїл, син Зіхрі, *був* провідником над ними, а Юда, син Сенуїн, другий над містом.

10 Із священників: Сдаї, син Йоїрив, Яхін,

11 Серая, син Хілкійї, сина Мешуллама, сина Садока, сина

Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі.

12 А їхніх братів, що робили службу для *Божого* дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адаї, син Єрохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкійї,

13 а їхніх братів, голів батьківських *родів*, двісті сорок і два. І Амашсай, син Азаріїла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера,

14 а їхніх братів, хоробрих воєнків, сто двадцять і вісім, а провідник над ними — Завдіїл, син Гедоліма.

15 А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина Хашавії, сина Бунні.

16 А Шаббетай та Йозавад *були* над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів.

17 А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафого, *був* головою, що починав славословити при молитві, і Бабукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутунового.

18 Усіх Левитів у святому місті *було* двісті вісімдесят і чотири.

19 А придверні: Аккув, Талмон та їхні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два.

20 А решта Ізраїля, священники, Левити *були* по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм.

21 А *храмові* підданці сиділи в Офелі, а Ціха та Гішпа *були* над підданцями.

22 А провідником Левитів в Єрусалимі *був* Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому,

23 бо *був* царів наказ про них та певна оплата на співаків про кожен день.

24 А Петахія, син Мешезав'їла,

із синів Зераха, сина Юдиного, *був* при руці царя для всіх справ на-
роду.

Оселення по інших містах

25 А по дворах на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Цівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах,

26 і в Бшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті,

27 і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах,

28 і в Ціклару, і в Мехоні та в залежних її містах,

29 і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті,

30 Заноаху, Адулламі та дворах її, в Лахішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І табору-вали вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном.

31 А Веніяминові сини, починаючи від Геви, *заселили оці міста*: Міхмаш, і Айя, і Бет-Ел та залежні його міста,

32 Анатот, Нов, Ананія,

33 Хапор, Рама, Гіттаїм,

34 Хадід, Цевоїм, Неваллат,

35 Лод і Оно, долина Харашім.

36 А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніямина.

Вихідьки священники та Левити

12 А оце священники та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтіїловим, та з Ісусом: Серая, Ірмея, Ездра,

2 Амарія, Малух, Хаттуш,

3 Шеханія, Рехум, Меремот,

4 Іддо, Гіннетой, Авія,

5 Мійямін, Маадія, Білга,

6 Шемай, і Йоярив, Бдая,

7 Саллу, Амок, Хілкійя, Бдая.

Це голови священників та брати їхні за днів Ісуса.

8 А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослов'ям він та брати його.

9 І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторбі.

10 А Ісус породив Йоякіма, а Йоякім породив Ел'яшіва, а Ел'яшів породив Йояду,

11 а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя.

12 А за Йоякімових днів були священники, голови батьківських родів: з роду Сераїного — Мерая, з Ірмеїного — Хананія,

13 з Ездриного — Мешуллам, з Амаріїно — Єгоханан,

14 з Меліхового — Йонатан, з Шеваніїно — Йосип,

15 з Харімового — Адна, з Мерайотового — Хелкай,

16 з Іддового — Захарій, з Гіннетоного — Мешуллам,

17 з Авіїно — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадейного — Пілтай,

18 з Білгїного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан,

19 а з Йоярївового — Маттеная, з Бдайного — Уззі,

20 з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер,

21 з Хілкійїного — Хашавія, з Бдайного — Натанаїл.

22 Левити, голови батьківських родів, були записані за днів Ел'яшіва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священники — за царювання Дарія перського.

23 Сини Левія, голови батьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшівового.

24 А голови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та брати їхні були навпроти них, щоб хвалити та славити за наказом Давида, Божого чоловіка, чергою за чергою.

25 Матанія, і Бакбукія, Овадія,

11. 17.

25 Gr. 20. 7. 21
11.

28 Gr. 15. 31.

30 Gr. 15. 8.

1 Езд. 2. 1. 2.

1 Xp. 25.
1

24

Мешуллам, Талмон, Аккув, придверні, сторожа в брамних складах.

26 Вони були за днів Поякіма, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неємії та священника вчителя Ездри.

Свято освячення муру

27 А в свято освячення Єрусалимського муру шукали Левитів по всіх їхніх місцях, щоб привести їх до Єрусалиму справити свято освячення та радості з похвалами, із пісню, цимбалами, арфами та з цитрами.

28 І позбиралися сини співаків та з округи навколо Єрусалиму та з осель нетофатян,

29 і з Бет-Гаттілгала, і з піль Геві та Азмавету, бо співаки побудували собі двори навколо Єрусалиму.

30 І очистилися священники та Левити, і вони очистили народ, і брами та мур.

31 І повівдив я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славословників та походи, з них один пішов праворуч по муру до Смітнікової брами.

32 А за ними йшов Гошая та половина Юдиних зверхників,

33 і Азарія, Ездра, і Мешуллам,

34 Юда, і Веніямин, Шемая, і Ірмея.

35 А з священничих синів із сурмами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанії, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафогого,

36 а брати його: Шемая, і Азарійл, Мілай, Гілалай, Маай, Натанайл, і Юда, Ханані з музичними знаряддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Ездра — перед ними.

37 А при Джерельній брамі,

напроти них, вони йшли ступенями Давидового Міста, входом на стіну над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід.

38 А другий збір славословників шов ліворуч, а за ним я та половина народу, звёрху по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру,

39 і від Єфремової брами та до брами Старбі, і до брами Рибної, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечої, і спинілися біля брами Ув'язнення.

40 І стали обидва збори славословників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною,

41 і священники: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Еліоенай, Захарій, Хананія з сурмами,

42 і Маасея, і Шемая, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкійя, і Елам, і Езер. І співаки співали, а Ізрахія був провідником.

43 І вони принесли того дня великі жертви та раділи, бо Бог порадував їх великою радістю. І раділи також жінки та діти, і аж далеко чула була радість Єрусалиму!

44 І того дня були попризначувані люди над коморами для скарбів, для приношень, для первоплодів та для десятин, щоб зносити в них з міських піль законні частки священникам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священників та на Левитів, що стояли!

45 І вони стерегли постанови свого Бога, і постанови про очищення, і були співаками та придверними за наказом Давида та сина його Соломона.

46 Бо віддівна, за днів Давида та Асафа, були глови співаків та пісні хвалі й збори славословників для Бога.

26 5. 14.
3. 8. 11.

38

31 2. 13

13. 3

44

4 М. 3. 7.

45

1 Хр. 25.

46

37 3. 15

47 І ввесь Ізраїль за днів Зоро-
вавеля та за днів Неемії давав
частки співацькі та придвернічі,
щодня належне, і освячував це
Левитам, а Левити освячували
Аароновим синам.

Очищення Ізраїля від чужого

13 Того дня читане було з Мой-
сєвої книги вголос народу,
і було знайдене написане в ній, що
Аммонітянини та Моавітянини не вві-
йде до Божої громади, і так буде
завжди.

2 бо вони не стріли були Із-
раїлевих синів хлібом та водою, і
наиняли були на нього Валаама
проклясти його, та Бог наш обер-
нув те прокляття на благословен-
ня.

3 І сталося, як почули вони
Закон, то відділили від Ізраїля
все чуже.

4 А перед тим священик Ел'я-
шив, призначений до комори дому
нашого Бога, близький Товійїн,

5 то зробив йому велику ко-
мору, а туди давали щодня жертву
хлібну, ладан, і пбсуд, і десятину
збіжжя, молоде вино та оливу,
призначені заповіддю для Левитів,
і співаків, і придверних, і свя-
щенич приносених.

6 А за ввесь цей час не був я в
Єрусалимі, бо в тридцять другому
році Артаксеркса, царя вавилон-
ського, я пришов був до царя, та
по певному часі випросився я від
царя.

7 І прийшов я до Єрусалиму, і
розглянувся в тому злі, що зробив
Ел'яшив Товійї, роблячи йому ко-
мору на подвір'ях Божого дому.

8 І було мені дуже зле, й я всі
домашні Товійїні речі повиндав
геть із комори.

9 І я сказав, і очистили ко-
мори, а я вернув туди пбсуд Божо-
го дому, хлібну жертву та ладан.

10 І довідався я, що левитські
частки не давалися, а вони повті-
кали кожен на поле своє, ті Леви-
ти та співаки, що робили свою
працю.

11 І докоряв я заступникам та
й сказав: „Чого опущений дім
Божий?“ І зібрав я їх, і поста-
вив їх на їхніх місцях.

12 І вся Юдея принісила деся-
тину збіжжя, і молодого вина, і
оливи до скарбниць.

13 І настановив я над скарбни-
цями священника Шелемію й книж-
ника Садока та Педаю з Левитів, а
на їхню руку — Ханана, сина
Заккура, сина Маттанійного, бо
вони були уважані за вірних. І
на них покладено — ділити частки
для їхніх братів.

14 Пам'ятай же мене, Боже, за
це, і не зітри моїх добродійств, які
я зробив у Божому домі та в
стородах!

15 Тими днями бачив я в Юдеї
таких, що топтали в суботу чави-
ла, і носили снопи, і нав'ючували
на осли вино, виноград, і фіри, і
всілякий тягар, і везли до Єруса-
лиму суботнього дня. І я при
свідках остеріг їх того дня, коли
вони продавали живність.

16 А тиранні мешкали в ньому, і
постачали рибу й усе на продаж,
і продавали в суботу Юдиним си-
нам та в Єрусалимі.

17 І докоряв я Юдиним шляхет-
ним та й сказав їм: „Що це за річ,
яку ви робите, і безчестите субот-
ний день?“

18 Чи ж не так робили ваші
батьки, а наш Бог спровадив усе
це зло на нас та на це місто? А ви
побільшуете жар гніву на Ізраїля
зневаланням суботи!“

19 І бувало, як падала вечерова
тінь на єрусалимські брами перед
суботою, то я наказував, — і були
замікувані брами. І звелів я,

щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тигар не входив суботнього дня!

20 І почували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Брусалимом.

21 І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повторите це, я простягну руку на вас!“ Від того часу вони не приходили в суботу.

22 І сказав я Левитам, щоб вони очистилися й приходили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також не запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твої!

23 Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жінок ашдодянок, аммонітянок, моавітянок.

24 А їхні сини говорилиш наполовину по-ашдодському, і не зміли говорити по-юдейському, а *говорили* мовою того чи того народу.

25 І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і присягав їх Богом,

1 Цар. 11. 3. 26

22 13 14

10 35, 36
13. 22.

25 13. 17. 5 М
7. 3.

кажучи: „Не давайте ваших дочок їхнім синам, і не беріть їхніх дочок для ваших синів та для вас.

26 Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма народами не було такого царя, як він, і був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, і його ввели в гріх ті чужі жінки?

27 І тому чи не чує *було так*, щоб чинити все це велике лихо на спроневерення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінок?“

28 А *один* із синів Пояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хоронянина Санвал'ята, — і я вигнав його від себе!

29 Запам'ятай же їм, Боже мій, за сплячання священства та за новіту священничого та левітського!

30 І очистив я їх від усього чужого, і встановив черги для священників та для Левитів, кожного в службі їх,

31 і для пожертви дров в означених часах, і для первоплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добро!“

КНИГА

ЕСТЕР¹

Провина цариці Ваши¹

І сталося за днів Ахашвероша,² — це той Ахашверош, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім окрѣг.

2 за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сѣзи.³

¹ По-грецьки Есѣѣр, по-церковнослов'янськи **Есѣѣр**, по-латинськи Esther, по-українськи Естер і Есѣр.

² Ахашверош — це Ксеркс (485—465 до Хр.).

³ Шушан — це Сузи.

2 48 1 М 40 3
20 Дан 5 1

2 Неем. 4. 1.
Дан 8 2

1. 39. 2

3 Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг військового перського та мідійського, старших та правителів округ,

4 показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день.

5 А по скінченні цих днів справив цар для всього народу, що

знаходився в замку Сүзи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садковому подвір'ї царського палацу.

6 Біла, зелена та блакитна тканина, тримана віссюновими та пурпуровими шнүрами, *висіла* на срібних стовпцях та мармурових колонах. Золоті та срібні лїжа *стояли* на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мармуру.

7 А напої *подавали* в золотому пїсуді, в пїсуді все різному, і царського вина *було* вельми щедро, за *великою* спроможністю царя.

8 А пиття *було* за *встановленим* порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним свого дому, — щоб чинили за вподобою кожного.

9 Також цариця Вашті *справила* гостину для жінок в царському домі царя Ахашвероша.

10 Сьомого дня, коли цареві *стало* весело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бірті, і Аватті, Зетарові та Каркасові, сім'їм євнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша,

11 привести царицю Вашті перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, *бо була* вона вродливого вигляду.

12 Та цариця Вашті відмовилася прийти за царським словом, *що було передане їй* через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лютість!

13 І сказав цар до мудреців, що знають часи (бо так царська справа *йшла* перед усіма, що знали законів та право,

14 а близькими до нього *були*: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан,

сім князів перських та мідійських, які бачать цареве обличчя й сидять перші в царстві):

15 „Як *велить* закон, щоб зробити з царицею Вашті за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, *переданого їй* через євнухів?“

16 І сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царем провинилася цариця Вашті, але *й* перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх округах царя Ахашвероша.

17 Бо цариця учінок дійде до всіх жінок, і *спричиниться* до погордження їхніх чоловіків в їхніх очах, бо будуть говорити: Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла!

18 І цього дня казатимуть *те саме* княгині перські та мідійські, що почують про царицин учінок, до всіх царських князів, — і буде багато погорди та гніву!

19 Якщо цареві *це* добре, нехай вийде царський наказ від нього й нехай буде записане в законах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вашті *більш* не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть іншій, ліпшій від неї.

20 А коли почується царський наказ, який цар зробить *відомим* у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінки віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малого“.

21 І була приємна ця рада в очах царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом.

22 І порозсилав він листи до всіх царських округ, до кожної округи — письмом її, і до кожного народу — мовою його, щоб кожен чоловік був паном у домі своєму, і говорив *про це* мовою свого народу.

Еф. 5. 33. 17

10 7. 9.
3. 9. Дан.
6. 8.

11 і м. 12. 1.

3. 12, 8. 9. 22
Неем. 13. 9. 4.

Естёр стає царицею

2 По цих подіях, коли затихла лютість царя Ахашвероша, згадав він про Вашті, і що вона зробила, і що було заряджене про неї.

2 І сказали царські отроки, його слуги: „Нехай пошукують для царя дівчат, уродливих на вигляд паниів,

3 і нехай цар призначить урядників по всіх округах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паниів уродливого вигляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Геґая, царського євнуха, сторожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення.

4 А та дівчина, що буде найкраща в царських очах, буде царювати замість Вашті“. І була приємна ця рада у царевих очах, — і він зробив так.

5 А в замку Сузи був один юдеянин, а ім'я йому Мордехай,¹ син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Веніямїнівець,

6 що був узятий з Єрусалиму з тим поліоном, який був узятий разом з Єхонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходоносор, цар вавилонський.

7 І він виховував Гадассу, вона ж Естёр, дочку свого дядька, бо не мала вона ні батька, ні матері. А ця дівчина була хорошої постави та вродливого вигляду, а коли помер її батько та мати її, Мордехай узяв її собі за дочку.

8 І сталося, коли був оголошений царський наказ та закон його, і коли збирали багато дівчат до замку Сузи під руку Геґая, то взята була й Естёр до царського дому під руку Геґая, сторожа жінок.

9 І була та дівчина хороша в його очах, і мала ласку перед ним,

¹ Грецька й церковнослов'янська форма *Мардохай*, ієврейське *Mor'dechaj*.

2 6. 3 1 Пар
1 2

6 2 Пар. 24. 14.
15.

9 29

і він приспішив видати їй потрібне для її причепурення й її частки, та дати їй сімох відповідних дівчат із царського дому. І він перемістив її та дівчат її до найкращого місця в домі жінок.

10 Естёр не виявила ні про народ свій, ні про місце свого народження, бо Мордехай наказав їй, щоб цього вона не виявляла.

11 А кожного дня Мордехай ходив до подвір'я дому жінок, щоб довідатись, як маєтся Естёр та що вона робить.

12 А коли приходила черга для кожної дівчини входити до царя Ахашвероша, коли кінчалися дванадцять місяців *установленого* порядку для жінок, — бо так виповнялися дні їхнього причепурювання: шість місяців — мирровою оливою, а шість місяців пахощами та іншим потрібним для причепурювання жінок,

13 то з тим дівчина приходила до царя: давалося їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло з нею з дому жінок до дому царського.

14 Ввечорі вона приходила, а ранком вона верталася до другого дому жінок під руку Шаазгаза, царського євнуха, сторожа наложниць. Вона вже не входила до царя, хіба б що цар пожадав її, і вона була поклікана за ім'ям.

15 А коли настала черга для Естери, — дочки Авіхая, Мордехасового дядька, що взяв її собі за дочку, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Геґай, царський євнух, сторож жінок. І Естёр мала ласку в очах усіх, хто її бачив!

16 І була взята Естёр до царя Ахашвероша, до царського дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царювання його.

17 І цар покохав Естёр понад

усіх жінок, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її голову, і зробив її царицею замість Вашті.

18 І справив цар велику гостину для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину для Естери, і зробив полегшення для округ, і дав дарунка за царською спроможністю.

19 А коли збирали дівчат другий раз, то Мордехай сидів при царській брамі.

20 Естер же не виявляла місця свого народження та народу свого, як наказав був їй Мордехай, бо Естер виконувала Мордехасве слово так, як коли була в нього на вихованні.

21 Тими днями, коли Мордехай сидів у царській брамі, розгнівалися Бігтан та Тереш, два царські євнухи зо сторожів порогів, — і задумували простягнути руку на царя Ахашвероша.

22 І стала відома ця річ Мордехасві, і він доніс про це цариці Естер, а Естер переказала цареві в імені Мордехая.

23 І була розвідана ця справа, і знайдено так, і ті обоє були повішені на шибениці. І було записане це в хроніці перед обличчям царським.

Намір Гамана винищити юдеїв

3 По цих подіях цар Ахашверош звеличив Гамана, сина Гаммедатого, агаг'янина, і підвищив його, і поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним.

2 А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гаманові, бо так про нього наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся.

3 І сказали царські раби, що

були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царєвого наказу?“

4 І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гаманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юдеєнин.

5 І побачив Гаман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гаман переповнився лютістю...

6 І погорджував він у своїх очах простягнути руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донесли йому про Мордехайв народ, і Гаман шукав випадку вигубити всіх юдеян, що були в усьому Ахашверошевому царстві, народ Мордехайв.

7 Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашвероша, кидано п'юра, цебто жеребка, перед Гаманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар.

8 І сказав Гаман до царя Ахашвероша: „Є один народ, розпоршений та поділений між народами в усіх округах твого царства, а закони їх різняться від законів усіх народів і законів царських вони не виконують, — і цареві не варто позоставляти їх.

9 Якщо це цареві годне, нехай буде написано вигубити їх, а я відважу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських скарбів!“

10 І зняв цар персня свого зо своєї руки, і дав його Гаманові, синові Гаммедатого, агаг'янинові, ненависникові юдеїв.

11 І сказав цар до Гамана: „Це срібло віддаю тобі, і дається тобі й той народ, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“

18 1. 3.

19 5. 9.

9. 24, 26.

7

5 М. 7. 2.
Дії 2. 40

8

23 6. 1 5 М. 21
26.

7. 2. 8. 2.

10

2 Мт. 4. 10.

12 І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гаман до царських сатрапів та до намісників, що *були* над кожною округою, і до князів кожного народу, до кожної округи письмом його, і до кожного народу мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припечатано було царським перснем.

13 І були послані листи через гінців до всіх царських округ, щоб були повигублювані, побиті та понищені всі юдеї від хлопця й аж до старого, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здобич по них пограбувати.

14 Відпис із цього листа щоб був виданий як закон, у кожній окрузі, і оголошений для всіх народів, щоб були готові на цей день.

15 Гінці вийшли, пігнані царевим словом. А закон був виданий в замку Сүзи. А цар та Гаман сіли до пиття, а місто Сузи було в замішанні.

Мордехай вимагає від Естери заступитися за свій народ

4 А Мордехай довідався про все, що було зроблено. І роздрів Мордехай одержу свою, і зодягнув веретинице та *посипався* попелом, і вийшов на середину міста, та й кричав криком сильним та гірким!

2 І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було входити в царську браму в веретинищому убранні.

3 А в кожній окрузі *та* місці, куди доходило слово царя та його закон, *були* для юдеїв велика жалоба, і ніст, і плач, і голосіння, а веретинице та попел були локтем для багатьох...

4 І прийшли дівчата Естерині й

12 1. 22, 8. 9.
Езд. 8. 36.

3 9

3 11

14 4 8

15 8. 14.

3 2

11 М. 37. 1.
2 Сам. 3. 31

3 Пов. 2. 8.

1 М. 45. 7.

івнухи її, та й донесли їй *про це*. І дуже затремтіла цариця, і послала одержу зодягнути Мордехая та зняти з нього його веретинице, та він не прийняв.

5 І покликала Естер Гатаха, одного з івнухів царя, якого він приставив до неї, і наказала йому довідатися про Мордехая, щоб то з ним, і чого то *жалоба*?

6 І вийшов Гатах на міську площу, що перед царською брамою.

7 І виявив йому Мордехай усе, що спікало його, і про суму срібла, яку Гаман сказав відважити до царської скарбниці за юдеїв, щоб вигубити їх.

8 І він дав йому відписа листа закону, що був виданий у Сүзах на вигублення їх, щоб показав Естері, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти до царя благати його та просити перед його обличчям за її народ.

9 І прийшов Гатах, і доніс Естері Мордехаєві слова.

10 І сказала Естер до Гатаха, і наказала йому *переказати* Мордехаєві:

11 „Усі царські раби та народ царських округ знають, що кожен чоловік та жінка, що прийде до царя до внутрішнього подвір'я непокликаний, один йому закон, — убити його, окрім того, кому цар простягне золоте берло, — і буде він жити. А мене не кличуть входити до царя от уже тридцять день”...

12 І переказали Мордехаєві Естерині слова.

13 І сказав Мордехай відповісти Естері: „Не думай в душі своїй, що втечеш до царського дому *одна* з усіх юдеїв...”

14 Бо якщо справді будеш ти мовчати цього часу, то полегшення та врятування прийде для юдеїв

з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!“...

15 І сказала Естёр відповісти Мордехасів:

16 „Іди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сўзах, і по́стить за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мої будемо по́стити так, і так прийд́у до царя, хоч *це* не *буде* за зако́ном. А якщо я загину, *то* загину“...

17 І пішов Мордехай, і зробив усе, як звеліла йому Естёр.

16 Дії 20, 24.

5, 2, 7, 3.

І буде тобі да́не. І яке проха́ння твоє? *Якщо побажаєш* аж до половини царства, то буде зроблене!“

7 І відповіла Естёр та й сказала: „Моє жада́ння та моє проха́ння *таке*:

8 Якщо знайшла я ласку в царевих о́чах, і якщо *це* цареві вгодне, щоб вво́лити жада́ння моє й щоб виконати проха́ння моє, — нехай при́йде цар та Га́ман на гостину, що зроблю́ їм, і зва́тра я зроблю́ за царем словом“.

9 І вийшов Га́ман того дня радісний та добросе́рдий. Та коли Га́ман побачив Мордехая в царській бра́мі, і він не встав і не затре́мтів перед ним, то Га́ман перепов́нився лю́тістю на Мордехая.

10 Та стримався Га́ман, і прийшов до свого дому. І послав він поклікати своїх при́ятелів та жінку свою Зереш.

11 І розповів їм Га́ман про славу свого багатства, та про численність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царевих.

12 І сказав Га́ман: „А цариця Естер не привела́ з царем на гостину, яку зробила, *нікого*, крім мене. І також на́завтра я покліканий до неї з царем!“

13 Та все це нічого не варте мені цього ча́су, доки я бачу того юдея Мордехая, що сидить у царській бра́мі!“...

14 І сказала до нього жінка його Зереш та всі його при́ятелі: „Нехай приготують шибеницю, високу на п'ятдесят лі́ктів, а ра́нком скажи цареві, і нехай повісять на ній Мордехая, і пі́деш з царем радісний на гостину“! І була приємна та рада для Га́мана, і зробив він ту шибеницю.

Дії 5, 17.

2, 2, 17, 4, 11.

8, 4.

3, 5, 6, 7, 2. Мр.

6, 23.

4, 1, 19.

Прийняття в цариці Естер

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на вну́трішньому подвір'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на троні свого ца́рства в царському до́мі навпроти входу до дому.

2 І сталося, як цар побачив царицю Естёр, що стоїть у бра́мі, то знайшла вона ласку в о́чах його. І цар простягну́в Естері золоте бе́рло, що в руці його, а Естер підійшла й доторкнулася до кінця бе́рла.

3 І сказав до неї цар: „Що тобі, царице Естёр? І яке проха́ння твоє? *Якщо побажаєш* аж до половини царства, то буде да́не тобі!“

4 А Естёр відказала: „Якщо *це* цареві вгодне, нехай при́йде цар та Га́ман сьогодні на гостину, яку я вчиню́ йому!“

5 І сказав цар: „Скоріше по́кличе Га́мана, щоб виконати Естерині слова́!“ І прийшов цар та Га́ман у гостину, що вчинила Естёр.

6 І сказав цар до Естері при питті вина: „Яке жада́ння твоє?“

Високе підвищення Мордехая

6 Тієї ночі втік був сон від царя, і він сказав принести Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським.

2 І знайдене було написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царських євнухів, зосторонків порігга, що задумували були простягнути руку на царя Ахашвербша.

3 І сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехасві за це?“ І сказали цареві отроки, що прислугувували йому: „Ничого йому не зроблено“...

4 І спитав цар: „Хто на подвір'ї?“ А Гаман прийшов на зовнішнє подвір'я царського дому, щоб сказати цареві повісити Мордехая на тій шибениці, яку приготівив для нього.

5 І сказали отроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї“. І сказав цар: „Нехай увійде!“

6 І Гаман увійшов, а цар йому сказав: „Що зробити з чоловіком, якому цар хоче чести?“ І подумав Гаман у серці своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь більше, як мені?“

7 І відповів Гаман цареві: „Тому чоловікові, якому цар жадає чести,

8 нехай принесуть цареву одягу, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дана царська корона на його голову.

9 І дати що одягу та цього коня на руку котрогось із старших князів царевих. І нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає чести, і нехай візять його на коні на міській площі, і нехай кличуть перед ним: „Так робіться мужеві, якому цар жадає чести!“

10 І сказав цар до Гамана: „Поспіши, візьми одягу та коня,

як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехасві, що сидить у царській брамі. Не пропусти нічого з всього, що ти говорив!“

11 І взяв Гаман одягу та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на міській площі, і кричав перед ним: „Так робіться мужеві, якому цар жадає чести!“

12 І вернувся Мордехай до царської брами, а Гаман поспішив до дому свого сумний та закривши голову...

13 І розповів Гаман жінці своїй Зереші та всім приятелям своїм усе, що спіткало його. І сказали йому мудреці його та жінка його Зереш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“...

14 Ще вони говорили з ним, а євнухи царські прибули й поспішили відвести Гамана на гостину, яку зробила Естер.

Загибель Гамана

7 І прийшов цар та Гаман на гостину цариці Естер.

2 І сказав цар до Естери також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажаш аш до половини царства, то буде зроблено!“

3 І відповіла цариця Естер та й сказала: „Якщо знайшла я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це цареві вгодне, нехай буде дане мені життя моє на жадання моє, а народ мій — на прохання моє!“

4 Бо продані ми, я та народ мій, на вигублення, на забій та на погибель... Та коли б ми були продані на рабів та на невольниць, мовчала б я, бо цей ўтисок був би не вартий царєвого занепокоєння“...

5 Тоді сказав цар Ахашвербш, і повів до цариці Естери: „Хто то

він, і де той, що його серце наповнило його *відвагою* чинити так?"

6 І сказала Естёр: „Ненависник та ворог — це злий Гаман!" І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці...

7 А цар у своїй лютості устав від гостини, і *вишшов* до палацового саду. А Гаман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя...

8 І цар вернувся з палацового саду до дому пиття вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому *була* Естёр. І цар сказав: „Чи *хочеш* також збезчестити царицю в мене в домі?" Як *тільки* це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя...

9 І сказав Харвона, один з євнухів перед царевим обличчям: „Та ось шибениця, яку зробив Гаман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів". І сказав цар: „Повісьте його на ній!"

10 І повісили Гамана на шибениці, яку він приготівив був для Мордехая, а лютість царя *втихла*... 1. 22. 3. 12.

Відвернення Гаманових задумів

8 Того дня цар Ахашверош *видав* цариці Естєрі дім Гамана, ненависника юдеїв, а Мордехай став перед цареве обличчя, бо Естёр виявила, хто він для неї.

2 І зняв цар свого персня, що *забрав* від Гамана, та й дав його Мордехаєві, а Естёр настановила Мордехая над Гамановим домом. 3. 15. 8. 14.

3 І Естёр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та *благала* його відвернути лихо агаг'янина Гамана та задуми його, які *задумував* був на юдеїв...

4 І простягнув цар до Естєри золоте берло, а Естёр устала й стала перед царевим обличчям,

5 5 та й сказала: „Якщо *це* цареві вгодне, й якщо знайшла я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очах його, нехай буде написано, щоб були повернені ті листі задумів агаг'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був повигублювати юдеїв, які є в царевих округах.

6 Бо як я могла б дивитися на лихо, що спіткає народ мій, і як я могла б дивитися на загибель роду свого?"

7 І сказав цар Ахашверош до цариці Естєри та до юдеянина Мордехая: „Ось я дав Естєрі дім Гамана, а його повісили на шибениці за те, що простяг був руку свою на юдеїв.

8 А ви пишіть до юдеїв, як добре в ваших очах, в імені царя, і припечатайте царським перснем, бо листя, що був написаний в імені царя та був припечатаний царським перснем, не можна відмінити".

9 І були покликані царські писарі того часу, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять і *третього дня* в ньому, і було написане все, як наказав був Мордехай, до юдеїв, і до сатрапів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу,¹ — сто й двадцять і сім округ, і до кожної округи *письмом* її, і до кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім *письмом* та їхньою мовою.

10 І понаписував він листи в імені царя Ахашвероша, і *поприпечатував* перснем царським, і послав через гінців на конях, які їздять на *деряжавних* конях, конях басних.

¹ Куш — Ефіопія, Ефіопія, Ефіопія.

11 що цар дав *право* юдеям, які *живуть* у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, вигубити, забити та погубити всяке військо народу та округи, що ненавидять їх, дітей та жінок, а здобич по них — розграбувати,

12 одного дня по всіх округах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адар.

13 Відпис цього листа щоб був виданий, як закон, у кожній окрузі, *посланий був* відкритий для всіх народів, і щоб юдеї були готові на той день помститися на своїх ворогах.

14 Гінці, що поїхали верхи на швидких конях, вийшли, приспішені та підгані царським словом. А цей наказ був даний у замку Сұзи.

15 А Мордехай вийшов з-перед царєвого обличчя в царській одежі, блакитній та білій, а на ньому велика золота корона та віссонний і пурпуровий завій. І місто Сұзи раділо та тішилося!

16 Юдеям було *тоді* світло, і радість, і веселість, і честь!

17 І в кожній окрузі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закон його, *була* юдеям радість та веселість, бенкет та свято! І багато-хто з народів краю стали юдеями, бо на них напав страх перед юдеями.

Вигублення юдейських ворогів

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адар, — тринадцятого дня в ньому, коли наказ царя та закон його мали бути виконані, дня, коли ворогів юдеїв сподівалися запанувати над ними, повернулося те *так*, що вони, юдеї, запанували над ненависниками своїми,

8. 17.

Езд. 1. 4. 8.
36.

13 4. 8.

10. 3.

14 3. 15. 8. 10.

16 Пс. 97. 11

17 9. 2. 1. М. 15.
5. 15. 3. Екк.
1.

5. 6. 7. 2

2 зібралися юдеї в своїх містах по всіх округах царя Ахашвероша, щоб простягнути руку на тих, що задумували їм лихо, та ніхто не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі народи.

3 А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і виконавці царської праці підтримували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм.

4 Бо Мордехай *став* великим у царському домі, а вістка про нього покотилась по всіх округах, бо той чоловік, Мордехай, усе ріс.

5 І били юдеї всіх своїх ворогів, побиваючи мечем, і забиваючи та вигублюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю волею.

6 А в замку Сұзи юдеї позабигували та повигублювали п'ять сотень чоловіка.

7 і Паршандату, і Далфона, і Аспату.

8 і Пората, і Адалію, і Арідата,

9 і Пармашту, і Арісея, і Арідая, і Вайзата.

10 десяткох синів Гамана, Гамедатового сина, ненависника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли свої руки.

11 Того дня число забитих у замку Сұзи прийшло перед цареве обличчя.

12 І сказав цар до цариці Естери: „У замку Сұзи юдеї позабигували та повигублювали п'ять сотень чоловіка та десяткох Гаманових синів. Що вони зробили в решті царевих округ? І яке задання твоє? І буде тобі вволене. І яке ще прохання твоє? І буде зроблене“.

13 І відповіла Естер: „Якщо це цареві вгодне, нехай буде дане юдеям, що в Сұзах, також узавтра вчинити за законом цього дня, а десяткох Гаманових синів нехай повісять на шибениці“.

14 І сказав цар, щоб було зроблено так, — і був даний закон у Сузах, а десятюх Гаманових синів повісили.

15 І зібралися юдеї, що в Сүзах, також чотирнадцятого дня місяця адар, і вибили в Сүзах три сотні чоловіка, а на грабунки не простягли свої руки.

16 А решта юдеїв, що жили по царських окрúгах, зібралися та й стали до бою за своє життя, і відпочили від ворогів своїх. І позабивали вони між своїми ненависниками сімдесят і п'ять тисяч, а на грабунки не простягли свої руки.

Свято Пурім

17 Це було тринадцятого дня місяця адара, а чотирнадцятого в ньому *настав* мир, — і зробили його днем гостини та радості.

18 А юдеї, що в Сүзах, збиралися тринадцятого дня в ньому та чотирнадцятого в ньому, а мир мали п'ятнадцятого дня в ньому, — і зробили його днем гостини та радості.

19 Тому то юдеї неогорбджених селищ, що сидять по неогорбджених містах, роблять чотирнадцятий день місяця адара *днем* радості й гостини та свята, та *днем* посилення дарунків один одному.

20 А Мордехай описав ці події, і порозсилав листи до всіх юдеїв, що по всіх окрúгах царя Ахашвероша, до близьких та далеких,

21 щоб вони постановили святкувати чотирнадцятий день місяця адара та п'ятнадцятий день у ньому кожного року,

22 як ті дні, коли юдеї відпочили від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум обернувся на радість, жалоба — на свято, щоб зробити їх днями гостини та

радості, і посилення дарунків один одному та дарунків убогим.

23 І прийняли юдеї це, що зачали робити, і про що написав їм Мордехай,

24 що агаг'янин Гаман, син Гамедатів, ненависник усіх юдеїв, замишляв був на юдеїв, щоб вигубити їх, і кидав пүра, цебто жеребки, на збентеження їх та на згубу їхню.

25 Та коли прийшла вона, *Естер*, перед обличчя, царя він наказав листом: „Нехай обернеться його злий задум, якого він задумав був на юдеїв, на його голову!“ І повісили його та синів його на шибениці.

26 Тому то й назвали ці дні: Пурім,¹ від імени „пур“. Тому то згідно з всіма словами цього листа, і що вони бачили про це й що трапилося з ними,

27 юдеї постановили й прийняли на себе й на нащадків своїх, та на всіх, хто поєднється з ними, і не відступлять, *але* щоб святкувати два ті дні кожного року згідно з написаним про них та згідно з їхнім часом.

28 А дні ці мають споминатися та святкуватися в кожному поколінні, у кожному роді, у кожній окрúзі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юдеями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння.

29 І написала цариця Естер, дочка Авіхаїлова, та юдеянин Мордехай з сильним домаганням другий раз *про те*, щоб виконувати цього листа про Пурім.

30 І порозсилав він листи до всіх юдеїв, до ста й двадцяти й семи окрúг Ахашверішового царства, з словами миру та правди,

31 щоб вони виконували ті дні Пурім у їх означених часах, як

¹ Пурім—жеребни, пур—жеребок. Ест. 9. 24.

постановив про них юдеянин Мордехай та цариця Естер, і як вони самі постановили на себе та на нащадків своїх приписи постів та їхнього голосіння.

32 А Естерин наказ ствердив ці приписи про Пурім, і було це записане в книгу.

Закінчення

10 І наклав цар Ахашверош данину на землю та на морські острови.

2 Хр. 28. 7. 3

1 1 М. 10. 5.

2 А ввесь чин його сили та його лицарських діл, і виразний опис величності Мордехая, що звелічав його цар, — ось вони описані в Книзі Хронік царів мідійських та перських.

3 Бо юдеянин Мордехай був другий по царі Ахашвероші, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для народу свого й говорив „мир!“ для всіх нащадків своїх.

КНИГА ЙОВА

Богобійний Пов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я йому Пов¹. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав.

2 І народилися йому семеро синів та три дочкі.

3 А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу.

4 А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посилали вони, і кликали трьох своїх сестёр, щоб їсти та пити із ними.

5 І бувало, як миналося коло бенкетних днів, то Пов посилав за дітьми й освячував їх, — і вставляв він рано вранці, і приносив цілопалення за числом їх усіх, бо Пов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили² Бога в серці

1 1. 8. 1 М. 10. 23. Іс. 25. 20. Пс. 25. 21.

2. 1. Пс. 109. 6.

2 2. 4 Петр. 5. 8

3 42. 12. 1 М. 23. 45

1 1. 2. 3

своєму“. Так робив Пов по всі дні.

Бог уводить Пова на спробу

6 І сталося одного дня, і поприходили Бова сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатаня.

7 І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатаня відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“.

8 І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Пова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“.

9 І відповів сатаня Господеві й сказав: „Чи ж Пов дармо боїться Бога?“

10 Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по краю.

11 Але простягни тільки руку Свою, і доторкнись до всього, що його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“

2 5

11

¹ По-українському Пов або Іов, гебр. Ijov.

² В оригіналі: поблагословили, те саме й далі. 1. 11, 2. 5, 2. 9.

12 І сказав Господь до сатані:
„Ось усе, що його, — у твоїй руці,
тільки на нього *самого* не простя-
гай своєї руки!“ І пішов сатана
від лица Господнього.

Багатий Пов стає нагим

13 І сталося одного дня, коли
сини його та дочки його їли та
вино пили в домі свого перво-
родженого брата,

14 то прибіг до Пова посланець
та й сказав: „Худоба велика ора-
та, а ослиці паслися при них.

15 Аж *тут* напали сабей і поза-
бирали їх, а слуг повбивали віс-
трянм меча . . . І втік тільки я сам,
щоб донести тобі“ . . .

16 Він ще говорив, аж прибігає
інший та й каже: „З неба спав
Божий огонь, і спалив отару та
слуг, та й пожер їх . . . А втік
тільки я сам, щоб донести тобі“ . . .

17 Він ще говорив, аж біжить
ще інший та й каже: „Халдеї поді-
лилися на три відділи, і напали
на верблюдів, та й позабирали їх,
а слуг повбивали вістрям меча . . .
І втік тільки я сам, щоб донести
тобі“ . . .

18 Поки він говорив, аж над-
бігає *ще* інший та й каже: „Сини
твої та дочки твої їли та вино пили
в домі свого первородженого бра-
та.

19 Аж раптово надійшов вели-
кий вітер з боку пустині, та й
ударив на чотири роги дому, — і
він упав на юнаків, і вони поми-
рали . . . І втік тільки я сам, щоб
донести тобі“ . . .

20 І встав Пов, і роздёр плаща
свого, й обстриг свою голову, та
й упав на землю, і поклонився,

21 та й сказав:

„Я вийшов нагий із утроби
матері своєї,
і нагий повернусь туди,
в землю!“

12 Мт. 6. 13.
Ів. 19. 11.

Екл. 5. 15. Як. 21
5. 11

2. 10.

22

1. 6. Лк. 10.
18.

14 1 Сам. 4. 12.

1. 7.

16 Пс. 78. 63.
1. 8.

1. 11. Мт. 6.
13.

1. 12.

2 М. 9. 9. 5 М. 7
28. 27. 35.
Іс. 1. 6.

20 2. 12. 1 М.
37. 29. 34. 44.
13.

Езд. 4. 3.

1. 5. 3. 1. 19.
17. 2 М. 22.
27. 1 Цар. 21.
10. 13.

Господь дав, — і Господь
узав . . .

Нехай буде благословенне
Господнє Ім'я!“

22 При всьому цьому Йов не
згрішив, і не сказав на Бога нічо-
го безумного!

Нове випробування Пова

2 І сталося одного дня, і попри-
ходили Божі сини, щоб стати
перед Господом; і прийшов також
сатана поміж ними, щоб стати
перед Господом.

2 І сказав Господь до сатані:
„Звідки ти йдеш?“ А сатана від-
повів Господеві й сказав: „Я ман-
дрував по землі та й перейшов її“ . . .

3 І сказав Господь до сатані:
„Чи звернув ти увагу на раба
Мого Йова? Бо немає *такого*, як
він, на землі: муж він невинний та
праведний, який Бога боїться, а
від злого втікає. І він ще три-
мається міцно в своїй невинності,
а ти намовляв був Мене на нього,
щоб без приводу його зруйнува-
ти“ . . .

4 І відповів сатана Господеві й
сказав: „Шкіра за шкіру, і все,
що хто має, віддасть він за душу¹
свою.

5 Але простягни но Ти руку
Свою, і доторкнись до костей його
та до тіла його, — чи він не зне-
важить Тебе перед лицем Твоїм?“

6 І сказав Господь до сатани:
„Ось він у руці твоїй, — тільки
душу¹ його бережи!“

7 І вийшов сатана від лица Гос-
поднього, та й ударив Йова злим
гнояком від стопи ноги його аж до
його черепа . . .

8 А той узав собі черепка, щоб
шкрібти себе. І він сидів серед
попелу . . .

9 І сказала йому його жінка:

¹ Душа в біблійній мові часто замість життя

„Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“...

10 А він до неї відказав:

10 1 22

„Ти говориш отак,
як говорить яка з божевільних!...“

Чи ж ми будемо приймати
від Бога добре,
а злого не приймемо?“

При всьому тому Йов не згрішив
своїми устами...

Йовові приятелі

11 І почули троє приятелів Йовових про все те нещастя, що прийшло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманянин Еліфаз, шух'янин Бідпад та нааматянин Цофар. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним¹ та потішити його.

11 16. 4, 32. 2,
42. 11. Овд. 9.

35. 10.

7

12 І звели вони здалека очі свої, — і не пізнали його... І піднесли вони голос свій, та й заголосили, і роздерли кожен одежу свою, і кидали порошок над своїми головами аж до неба...

12 1. 20.

13 І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий...

Перша мова Йова: Погоспрокляти та плач

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження.

1 2 9

10. 18. Екл. 11
4. 2. Єр. 20.
17.

2 І Йов заговорив та й сказав:

3 „Хай загине той день, що
я в ньому родився,
і та ніч, що сказала: „За-
чавсь чоловік!““

3 10. 18. Єр. 20.
14

4 Нехай стане цей день тем-
нотою,
нехай Бог з висоти не
згадає його,

і нехай не являється світло
над ним!...

5 Бодай темрява й мрок його
заступили.

бодай хмара над ним про-
бувала,

бодай темноті дні лякали
його!...

6 Оця ніч — бодай темність її
обгорнула,

нехай у днях року не
буде названа вона,

хай не ввійде вона в число
місяців!...

7 Тож ця ніч нехай буде са-
мітна,

хай не прийде до неї спі-
вання!

8 Бодай її ті проклинали, що
день проклинають,

що левіатана¹ готові збу-
дити!

9 Хай потемніють зорі поран-
ку її,

нехай має надію на світло
— й не буде його,

і хай вона не побачить
тремтячих повік зорі

ранньої, —

10 бо вона не замкнула дверей
нутра матернього,

і не сховала страждання
з очей моїх!...

Чому я не згинув в утробі?

11 Чому я не згинув в утробі?
Як вийшов, із нутра то

чому я не вмер?

12 Чого прийняли ті коліна
мене?

І нашо ті персе які я був
свав?...

13 Бо тепер я лежав би спо-
кійно,

я спав би, та був би мені
відпочинок

¹ Похитати головою — поспічувати.

¹ Левіатан — дуже велика водня тварина
Пер. Йов 40. 25, 31, 41. 23, 24. Пс. 103. 26.

- 14 з царями та з зéмними рад-
никами,
що гробниці будують собі,
15 або із князями, що золото
мали,
що домї свої сріблом на-
пóвнювали! . . .
- 16 Або чом я не ставсь недо-
но́ском прихóваним,
немов ті немовля́та, що
світла не бачили?
- 17 Там *же* безбожники пере-
стають докучати,
і спочивають там змуче-
но́сїлі.
- 18 разом з *тим* мають спо́кій
ув'язнені, —
вони не почують *вже* кри-
ку гно́бителя!...
- 19 Малий та великий — там
рівні,
а раб вільний від пана
свого...
- 20 І на́що Він стрóдженому
дає світло,
і життя — гіркоду́хим,
21 що вичікують смерті — й
немає її,
що її відко́пали б, як
старби́ захова́ні,
- 22 тим, що радісно ти́шилися б,
весели́лись, коли б зна-
йшли грóба,
- 23 му́жчїні, якому доро́га за-
крита,
що Бог тінню закрити пе-
ред ним?...
- 24 Бо зідха́ння моє випереджує
хлі́б мій,
а зóйки мої полились, як
вода,
- 25 бо страх, що його я жахав-
ся, — до мене прибув,
і чого я боявся — при-
йшло *те* мені . . .
- 26 Не знав я спо́кою й не був
втихо́мїреним.
і я не відпочів, — та
нещастя прийшло!“...

*Перша Елі́фáзова мова:
Невинний не гине*

- 4 І відповів теманянин Елі́фáз та
й сказав:
- 2 „Коли спрóбувати слово до
тебе, —
чи мука не бóде ще біль-
ша?
Та хто стрíмати зможе
слова?
- 3 Таж ті багачо́х був на-
вчав,
а ру́ки осла́блі зми́няв,
4 того, хто спотика́вся, піді-
ймали слова́ твої,
а ко́ліна тремткі ти зми́ц-
нав!
- 5 А тепер, як *нещастя* на
тебе найшло, то ти зму-
чився,
тебе дося́гло воно — і ти
налякався . . .
- 6 Хіба не була́ богобійність
твоя за надію твою,
за твоє сподіва́ння — не-
винність доро́г твоїх?
- 7 Пригада́й но, чи гинув не-
винний,
і де праведні ви́гублені?
- 8 Як я бачив таких, що орали
булі беззако́ння,
та ся́яли кривду, *то* й
жали її:
- 9 вони гинуть від по́ди́ху Бо-
жого,
і від духу гні́вного Його
погибають!
- 10 Леві́не рича́ння й рик лю-
того лева *минає*,
і левчука́м вилу́щаються
зуби.
- 11 Гине лев, як немає здобі́чі,
і левеня́та леві́ці вті-
кають.
- Мізерні ми мешканці глиняних
хат*
- 12 І закрада́ється слово до ме-
не,

а заздросі смерть за-
дають нерозумному!

3 Я бачив безумного, як він
розівся, —
та зараз оселя його спо-
рохивила . . .

1 Від спасіння далекі сини
його,
вони без рятунку почав-
лені будуть у брамі!

5 Пого жниво голодний по-
їсть,
і з-між терну його за-
берé, —
і спрагнені ось поковтають
масток його!

6 Бо нещастя виходить не з
пороху,
а горе росте не з землі, —

7 бо людина народжується на
страждання,
як іскри, щоб угóру леті-
ти...

8 А я б удавався до Бога,
і на Бога б поклав свою
справу, —

9 Він чинить велике та недо-
слідиме,
предивне, якому немає
числа.

10 бо Він дає дощ на повёрхню
землі,
і на поля посилає Він
воду,

11 щоб поставити низьких на
високе,
і зміцнити спасіння за-
смучених.

12 Він розвиває задуми хитрих,
і не виконують плану їх
руки,

13 Він мудрих лукавством їх
ловить,
і рада крутійська марно́ю
стає, —

14 вдень знаходять вони тем-
ноту́,
а в полудень ма́цають,
мов уночі!...

- 15 І Він від меча урятівусь
бідного,
а з міцної руки — бідаря,
16 і стається надія нужден-
ному,
і замкнула уста свої крив-
да! 31. 6.
- 17 Тож блаженна людина, яку
Бог картась,
і ти не цурайсь Всемогут-
нього карі: 17 Пр. 3. 11.
Евр. 12. 5.
Пс. 94. 12.
- 18 Бо Він рану завдасть — і
перев'яже,
Він ламась — й вигіюють
руки Його! 18 Ос. 6. 1, 2.
- 19 В шістьох лихах спасась тебе,
а в сімох не діткне тебе
зло: 19 Пр. 24. 10.
- 20 Викупляє тебе Він від смер-
ти за голоду,
а в бою — з рук меча.
20 Пс. 33. 19.
- 21 Як бич язика запанує, схо-
ваєшся ти,
і не будеш боятись руїни,
як прийде вона.
22 З насилля та з голоду будеш
смигтись,
а земної звірини не бієш.
- 23 Бо з камінням на полі є в
тебе умова,
і звір польовий прими-
рився з тобою. 23 Пс. 124. 2.
- 24 І довідаєшся, що намет твій
спокійний,
і переглянеш домівку
свою, —
і не знайдеш у ній недо-
статку. 24 Пс. 125. 1.
- 25 І довідаєшся, що численне
насіння твоє,
а нащадки твої — як тра-
ва на землі!
- 26 І в дозрілому віці до гробу
ти зійдеш,
як збіжжя доріплє ввійо-
дить до клуні за часу
свого!
- 27 Отож, досліділи ми це — й
воно так,

послухай цього, — й зро-
зумій собі *все!*“

*Відповідь Пова: Ласка товариш
для того, хто гине*

- 6** А Пов відповів та й сказав:
2 „Коли б сміток мій вірно
був зв'язаний,
а з ним разом нещастя
моє підняли на вазі,
3 то тепер воно тяжче було б
від морського піску,
тому нерозважне слова
мої кажуть! . . .
- 4 Бо в мені Всемогутнього
стріли,
і їхня отрута п'єдуха мого,
страхи Божі шикуються
в бій проти мене . . .
- 5 Чи дикий осел над травою
ревє?
Хіба ревє віл, коли ясла
повні?
- 6 Чи без соли їдять несмачнє,
чи є смак у білківці яєця?
- 7 Чого не хотіла торкнутись
душа моя,
все те стало мені за пожи-
ву в хворобі . . .
- 8 О, коли б же збулось про-
хання моє,
а моє сподівання дав Бог!
- 9 О, коли б зволив Бог роз-
чавити мене,
простягнув Свою руку —
й мене поламав, —
- 10 то була б ще потіха мені,
і скавав би я в немилос-
сєрдному болі,
бо я не зрікався слів Свя-
того! . . .
- 11 Яка сила моя, що надію я
матиму?
І який мій кінець, щоб
продовжити життя моє
це?
- 12 Чи сила камінна — то сила
моя?
Чи тіло моє мідяне?

- 13 Чи не поміч для мене в мені, 16. 3. 26 Чи ви думаєте докоряти сло-
чи спасіння від мене від-
сунене?
14 Для того, хто гине, товариш 26 Бо на вітер слова одчай-
— то ласка, душного.
хоча б опустив *того* страх 27 і на сироту нападаєте ви,
Всемогутнього... і копаєте *яму* для друга
свого!...
- 15 Браті мої зраджують, мов 15 Пс. 38. 12. 28 Та звольте поглянути на
той потік, мене тепер,
мов річище потоків, ми- а я не скажучу перед вами
нають вони, неправди.
16 темніші від льоду вони, 17. 10. 36. 10. 29 Верніться ж, хай кривди не
в них ховається сніг. буде,
17 Коли *сонце* їх гріє, вони і верніться, — ще в тім
висихають, моя правда!
у теплі — гинуть з місяця
свого.
18 Каравани дорогу свою від- 30 Хіба в мене на язиці є не-
хиляють, правда?
уходять в пустиню — й чи ж не маю смаку,
цеають. щоб розпізнати нещастя?
- 19 Каравани з Темі погля- 14. 6. 14. 1 **7** *Наші дні — як дні наймита*
дають, Хіба чоловік на землі — не
походи з Шеві покла- на службі військовій?
дають надії на них. І його дні — як дні най-
мита!...
- 20 І засоромилися, що вони 2 Як раб, спрагнений тіні,
сподівались; і як наймит чекає *заплати*
до нього прийшли — та й за працю свою,
збентежились. 3 так місяці марності дано в
спадок мені,
21 Так і ви тепер стали ніщо, та ночі терпіння мені від-
побачили страх — і зля- личились...
- 22 Чи я говорив *коли*: „Дайте 4 Коли я кладусь, то кажучи:
мені, „Коли встану?“
а з маєтку свого дайте І тягнеться вечір,
підкуп за мене, і перевертання із боку на
23 і врятуйте мене з руки во- бік їм до ранку...
- рога, 5 Зодяглось моє тіло червюю
і з рук гнобителевих ме- та струпами в пірсі,
не викупіть?“ шкіра моя затверділа й
бридка...
- 24 Навчіть ви мене — і я буду 6 А дні мої *стали* швидчіші за
мовчати, ткацького човника,
а в чім я невимісне згрі- і в марнотній надії ми-
шив — роздумайте ме- нають вони...
- ні... 7 Пам'ятай, що життя моє —
25 Які гострі слова справедли- 9. 25. 7 вітер,
ві, моє око вже більше не по-
та що то доводить догана бачить добра...
- від вас?

- 8 Не побачить мене око того, хто бачив мене,
Твої очі *поглянуть* на мене — та немає мене . . .
- 9 Як хмара зникає й проходить,
так хто сходить в шеол,¹
не виходить.
- 10 не вертається вже той до дому свого,
та й його не пізнає вже місце його . . .
- Я обридив життям*
- 11 Тож не стримаю я своїх уст,
говоритиму в утіску духа свого,
нарікати я буду в гір-
коті своєї душі:
- 12 Чи я море чи морська по-
твор,а,
що Ти надо мною сторо-
жу поставив?
- 13 Коли я кажу: „Нехай по-
стіл потішить мене,
хай думки мої леже моє
забере“,
- 14 то Ти снами лякаєш мене,
і видіннями страшиш
мене . . .
- 15 І душа моя прагне задушен-
ня,
смерти *хочуть* мої кості.
- 16 Я обридив *життям* . . . Не
повіки ж я житиму! . . .
Відпусти ж Ти мене, бо
марнота *оці* мої дні! . . .
- 17 Що таке чоловік, що його
Ти підносиш,
що серце Своє приклада-
єш до нього?
- 18 Ти щоранку за ним нази-
раєш,
щохвили його Ти дослі-
джуєш . . .
- 19 Як довго від мене *ще* Ти не
відвернешся,

8 20. 9

Пс. 121. 4. 20

10 20. 9. Пс.
103. 16.

Зах. 3. 4. 21

34. 10. 3

1. 18. 19. 4

16 9. 11. 1 Цар.
19. 4. Йон.
4. 3.

17 Пс. 8. 5.

не пусиш мене проковт-
нути *хоч* слину свою?

20 Я згрішив . . . Що ж я маю
робити, о Стороже люд-
ський?

Чому Ти поклав мене ціл-
лю для Себе, —

і я стався собі тягарем?

21 І чому Ти не простиш мойо-
го гріха,
і не відкинеш провини
моєї?

А тепер я до пороку ля-
жу,

і Ти будеш шукати мене,
— та немає мене“ . . .

*Перша мова Білдадова: Невинного
Бог не цурається*

8 І заговорив шух'янин Білдад
та й сказав:

2 „Аж доки ти будеш таке
теревенити?

І *доки* слова твоїх уст
будуть вітром бурхли-
вим?

3 Чи Бог скривлює суд,
і хіба Всемогутній ви-
кривлює правду?

4 Якщо твої діти згрішили
Йому,
то Він їх віддав в руку їх
беззаконня!

5 Якщо ти звертатися будеш
до Бога,
і будеш благати Всемогут-
нього,

6 якщо чистий ти та без-
невинний, —
то тепер Він тобі *Свою*
милість пробудить,
і наповнить оселю твоєю
справедливістю,

7 і хоч твій початок нужден-
ний,
алє твій кінець буде вель-
ми великий!

8 Поспитай в покоління дав-
нішого,

¹ Шеол — за старозавітною вірою це місце перебування душ людських по смерті, той світ, грецьке ад.

- і міцно збагніть батьків
їхніх, —
- 9 бо ми ж учорашні, й *нічого*
не знаєм,
бо тінь — наші дні на
землі, —
- 10 отож вони навчать тебе, то-
бі скажуть,
і з серця свого слова
подадуть:
- 11 Чи папірус росте без
болота?
Чи росте очерет без води?
12 Він іше в дощипанні своїм,
не зривається,
але сохне раніш за всіля-
ку траву:
- 13 отакі то дороги всіх тих, **13** 11. 20.
хто забуває про Бога!
І згине надія безбожно-
го,
- 14 бо його сподівання — як
те павутиння,
і як дім павуків — його
певність . . .
- 15 На свій дім опирається, та
не встоїть,
тримається міцно за ньо-
го, — й не вдержиться
він . . .
- 16 Він зеленіє на сонці,
й галужки його випи-
наються понад садка
його, —
- 17 на купі каміння сплелось
коріння його,
воно між каміння вросло: **38. 31.**
- 18 Якщо вирвуть його з його
місця,
то зречеться його: тебе я
не бачило! . . .
- 19 Така радість дороги його,
а з пороку інші ростуть.
- 20 Тож невинного Бог не цу-
рається,
і не буде тримати за руку
злочинців.
- 21 аж напівнить уста твої смі-
хом,
- 9 Пс. 144. 4.
Пс. 6. 11. **22**
4. 17. **2**
Зах. 4. 7. **5**
38. 31. **9**
5. 9. **10**
Рим. 9. 20. **12**

а губи твої — криком ра-
дості . . .

- 22 Твої ненавісники в сором
зодягнуться,
і намету безбожних не
буде!

*Відповідь Іова: Не станемо з
Богом на прю*

- 9** А Іов відповів та й сказав:
2 Справді пізнав я, що так . . .
Та як оправдатись люди-
ні *земній* перед Богом?
3 Якщо вона схоче на прю
стати з Ним, —
Він відповіді їй не дасть
ні на одне із тисячі *скар-*
жестів . . .
- 4 Він мудрого серця й могут-
ньої сили:
хто був проти Нього упер-
тий — і цілим зостав-
ся?
- 5 Він гори зриває, й не знають
вони,
що в гніві Своім Він їх
перевернув.
- 6 Він землю трясє з її місця,
і стовпи її трісяться.
- 7 Він сонцеві скаже, — й не
сходить воно,
і Він запечатує зорі.
- 8 Розтягує небо Він Сам,
і ходить по морських ви-
сотах,
- 9 Він Воба створив, Оріона
та Волосожара, та зорі
південні.
- 10 Він чинить велике та не-
дослідиме,
предивне, якому немає
числа! . . .
- 11 Ось Він надю мною прохó-
дить, та я не побачу,
і Він перейде, а я не при-
глянусь до Нього . . .
- 12 Ось Він схопить *кого*, — хто
заверне Його,

- хто скаже Пому: щб Ти робиш?
- 13 Бог гніву Свогого не спить,
під Ним гнуться Рагавові¹ помічники, —
- 14 що ж тоді відповім я Пому?
- Які я слова підберу проти Нього,*
- 15 *я, який коли б був справедливий.*
то не відповідав би,
я, що благаю своїго Судю?
- 16 Коли б я взивав, а Він мені відповідь дав, —
не повірю, що вчув би мій голос,
- 17 Він, що бурею може розтерти мене
та помножити рани мої безневинно . . .
- 18 Не дає Він мені й звісти духа *мого*,
бо мене насичає гіркотою.
- 19 Коли ходить про силу, то Він Всемогутній,
коли ж ходить про суд, —
- 20 *хто посвідчить мені?*
Якщо б справедливим я був,
то осудять мене мої уста,
якщо я безневинний, то
вчинять мене винуватим . . .
- 21 Я невинний, *протє* своєї душі я не знаю,
і не радій життям своїм я . . .
- 22 Це одне, *а* тому я кажу:
невинного як і лукавого Він вигубляє . . .
- 23 Якщо нагло бич смерть заводить, —
Він з проби невинних сміється . . .
- 24 У руку безбожного дана земля,
та Він лиця суддів її закриває . . .
Як не Він, тоді хто?
- 25 А дні мої стали швидкіші, як той скорохід,
повтікали, не бачили доброго,
- 26 проминули, немов ті човні очеретяні,
мов орел, що несеться на здобич . . .
- 27 Якщо я скажу: Хай забуду своє нарікання,
хай зміню я обличчя своє й підбадьорюся,
- 28 *то* боюся всіх смутків своїх,
і я знаю, що Ти не очистиш мене . . .
- 29 *Все одно* буду я винуватий,
то нащо надармо я мучитися буду?
- 30 Коли б я умився сніговою водою,
і почистив би лугом долоні¹ свої,
- 31 *то* й тоді Ти до гробу опустись мене,
і учинить бридким мене бдіж моя . . .
- 32 Бо Він не людина, як я, й Пому відповіді я не дам,
і не підемо разом на суд,
- 33 поміж нами нема посередника,
що поклав би на нас на оббх свою руку . . .
- 34 Нехай забере Він від мене Свогого бича,
Його ж страх хай мене не жахає,
- 35 *тоді* буду казати, й не буду боятись Його,
бо я не такий *сам* з собою! . . .

¹ Рагав — мітична морська потвора, символ Єгипту, пор. Пс. 87. 4, 89. 11, Іс. 30. 7. і ін.

¹ Долоня тут синонім руки.

Розпач Іова

- 10** Життя моє стало бридке для
моєї душі . . .
Нехай нарікання своє я
на себе пушу,
нехай говорю я в гіркості
своїї душі!
- 2 Скажу Богові я: Не осуджуй мене!
Повідом же мене, чого
став Ти з мною на прю?
- 3 Чи *це* добре Тобі, що Ти
гнобиш мене,
що погорджуєш тво-
рим рук Своїх,
а раду безбожних освіт-
люєш?
- 4 Хіба маєш Ти очі тілесні?
Чи Ти бачиш *так само*, як
бачить людина людину?
- 5 Хіба Твої дні — як дні
людські,
чи літа Твої — як дні
мужа,
- 6 що шукаєш провини моєї
й вивідуєш гріх мій,
- 7 хоч відаєш Ти, що я не
беззаконник,
та нема, хто б мене вряту-
вав від Твоїєї руки?
- 8 Твої руки створили мене і
вчинили мене,
потім Ти обернувся — і
губиш мене . . .
- 9 Пам'ятай, що мов глину ме-
не обробив Ти, —
і в порошок мене обертася.
- 10 Чи не ллєш мене, мов моло-
ко,
і не згустив Ти мене, мов
на сир?
- 11 Ти шкірою й тілом мене
зодягася,
і сплів Ти мене із костей
та із жил.
- 12 Життя й милість подав Ти
мені,
а опіка Твоя стерегла мо-
го духа.

1 7. 12.

11. 15.

16

4 1 Сам. 16. 7.
Ів. 8. 15.

3. 11. 7. 8.

18

8 1 М. 2. 7. Пс.
119. 73.9 33. 6. 1 М. 2. 7.
Пс. 103. 14.

9. 27

20

1. 10. 16. 22.

21

3. 19.

22

- 13 А оце заховав Ти у серці
Своєму, —
я знаю, що є воно в Те-
бе:
- 14 якщо я грішу, Ти мене сте-
режеш.
та з провини моєї мене не
очищуєш . . .
- 15 Якщо я провинюся, то горе
мені!
А якщо я невинний, не
смію підняти¹ свою го-
лову,
сїтий стидом та напівний
горем своїм! . . .
- 16 А коли піднесеться вона,¹
то Ти ловиш мене, як
той лев,
і знову предивно зо мною
поводитися:
- 17 поновлюєш свідків Своїх
проти мене,
помнюєш гнів Свій на
мене,
військо за військом на мене
Ти *шлєш* . . .
- 18 І нащо з утроби Ти вивів
мене?
Я був би помер, — і
жоднісіньке око мене
не побачило б,
- 19 як *нібито* не існував був би
я,
перейшов би з утроби до
гробу . . .
- 20 Отож, дні мої нечислєнні,—
перестань же, й від мене
вступись,
і нехай не турбуюся я бо-
дай тріхи,
- 21 поки я не підую — й не вер-
нуся! —
до краю темноти та смерт-
ної тіні,
- 22 до темного краю, як мідок,
до тьмяного *краю*, в яко-
му порядків нема,
і де світло, як темрява“ . . .

¹ Цебто, коли мені прощено, пор. 1 М. 32. 21.

Перша Цофарова мова: Чи знаємо ми Божу глибіню

- 11** І заговорив нааматинин Цофар та й сказав: 1 2. 11, 20. 1.
- 2 „Чи має zostатись без відповіді безліч слів?
І хіба язика́та лю́дина невинною́ буде?
- 3 Чи мужі замовчать твої теревені,
й не буде кому засоромити тебе? 10. 16. 15
1 Ів. 3. 21.
- 4 Ось говориш ти: „Чисте мое міркування,
і я чистий в очах Твоїх, *Боже!*“
- 5 О, коли б говорити став Бог,
і відкрив Свої уста до тебе, Пс. 37. 6. 17
- 6 і представив тобі таємниці премудрости,
бо вони — як ті чуда роздумування!
І знай, — вимагає Бог менше від тебе,
ніж провини твої того варті!
- 7 Чи ти Божу глибіню дослідíš,
чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? 3 М. 26. 6. 19
Пс. 3. 7.
- 8 Вона вища від неба, — що зможеш зробити?
І глибша вона за шебл, — як пізнаєш її?
- 9 Її міра — довша за землю,
і ширша за море вона!
- 10 Якщо Він пере́йде й замкне́ щось, і згромадіть, —
то хто заборонить Йому?
- 11 Бо Він знає нікчемності лю́дські
та бачить насилля, — і Він не догляне?
- 12 Тож лю́дина порожня му́дри́шає,
хоч наро́джується, як те дике осля!

- 13 Якщо ти змі́ни́ш своє серце,
і свої ру́ки до Нього про́стягнеш, —
- 14 якщо є беззако́ння в руці тво́й, *то* про́жени ти його́,
і кривда в на́метах твоїх нехай не пробува́є, —
- 15 тож тоді ти підіймеш обличчя¹ невинне своє,
і будеш мі́цний, і не будеш боя́тись!
- 16 Бо забудеш стра́ждання, — *про них* будеш зга́дувати, як про воду, яка пропли́вла . . .
- 17 Від півдня повстане життя,
а те́мрява буде, як ра́нок.
- 18 І будеш ти певний, бо маєш надію,
і викопаєш собі *яму* та й будеш безпечно лежати,—
- 19 і будеш лежати, й ніхто не спо́лосить,
і багато-хто будуть підле́нцуватися до обличчя тво́го . . .
- 20 А очі безбожних мину́ться,
і згине приту́лок у них,
а їхня надія — то стогін ду́ші!

*Відповідь Іова своїм друзям:
Господня рука все чинить*

- 12** А Іов відповів та й сказав:
- 2 „Справді, — *то ж* ви тільки люди,
і мудрість із вами по́мре! . . .
- 3 Так і я маю розум, як ви,
я не нижчий від вас!
І в ко́го немає такого, як це?

¹ Підняти обличчя - бути оправданим, пор. 1 М. 33. 21. Пс. 82. 2

- 4 Посміховищем став я для друга свого,
я, що кликав до Бога, і Він мені відповідав, — посміховищем *став* справедливий, невинний...
- 5 Нешасливо погорда, — на думку спокійного, — приготовлена для спотикання ногі!
- 6 Спокійні намети грабіжників,
і безпечність у тих, хто Бога гнівить,
у того, хто ніби то Бога провадить рукою своєю.
- 7 Але запитай хоч худобу — і навчить тебе,
і птаство небесне — й тобі розповість.
- 8 Або говори до землі — й вона вивчить тебе,
і розкажуть тобі риби морські.
- 9 Хто б із цього всього не пізнав,
що Господня рука це вчинила?
- 10 Що в Нього в руці душа всього живого
й дух кожного людського тіла?
- 11 Чи ж не ухо слова розбирає, піднебіння ж смакує для себе поживу?
- 12 Мудрість — у старших,
бо довгість днів — розум.
- 13 Мудрість та сила — у Нього, Його рада та розум.
- 14 Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудоване,
замкне чоловіка — й не буде він випущений.
- 15 Ось Він стримає води — і висохнуть,
Він їх пустить — то землю вони перевернуть.
- 16 В Нього сила та задум, у Нього заблуджений

6 Іс. 73. 12.

30. 11. Іс. 107. 40

7 12. 9.

11. 31. 8

9 12. 7. Іс. 41. 20 Рим. 1. 20

10 Діп. 17. 28. Іс. 107. 40.

11 34. 5

12 32. 6.

13 Пр. 8. 14.

14 Іс. 22. 22. Од. 3. 7.

12. 3.

- і той, хто призводить до блуду.
- 17 Він уводить у помилку радників,
і обезумлює суддів.
- 18 Він розв'язує пута царів
і приперізує пояса¹ на їхні стegna.
- 19 Він провадить священників босо,
і потужних повалює.
- 20 Він надійним уста відіймає
й забирає від старших розумність.
- 21 На достойників лє Він погорду,
а пояса¹ можним ослаблює.
- 22 Відкриває Він речі глибокі
із темряви,
а темне провадить на світло.
- 23 Він робить народи потужними — й *знову* їх нищить,
Він народи поширює, й потім виводить *в неволю*.
- 24 Відіймає Він розум в народніх голів на землі
та блукати їх змушує по бездорожній пустелі, —
- 25 вони ходять навіпомацки в темряві темній,
і Він упроваджує їх в блукання, мов п'яного!

Ось я суд спорядив . . .

13 Ось усе оце бачило око моє,
чуло ухо моє, — та й усе зауважило . . .

- 2 Як знаєте ви — знаю й я,
я не нижчий від вас,
- 3 і я говоритиму до Всемогутнього,
і переконувати хочу Бога!

¹ Пояс часто синонім сили, пор. 30. 41.

1	Та неправду куєте <i>тут</i> ви, лікарі непутящі ви всі!	4 16. 2.		16	І не мені буде спасінням, бо перед обличчя Його не підійде безбожний.
5	О, коли б ви насправді мов- чали, то вам <i>це</i> за мудрість бу- ло б...	5 11. 1. 28		17	Направду послухайте слова мого, а моє <i>це</i> освідчення — в ваших ушах <i>нехай</i> <i>буде</i> .
6	Послухайте но переконань моїх; і вислухайте заперечення уст моїх.			18	Ось я суд спорядив, — бо я справедливий, <i>те</i> знаю!
7	Чи будете ви говорити не- правду про Бога, чи будете ви говорити оману про Нього?	7 12. 1		19	Хто той, що буде зо мною провадити прю? Бо тепер я замовк би й помер би...
8	Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на прю по- стаєте?			20	Тільки двох <i>цих речей</i> не роби Ти зо мною, тоді від обличчя Твого я не буду ховатись:
9	Чи добре, що вас Він до- слідить? Чи як з людини сміють- ся, <i>так</i> будете ви насміхатись з Нього?	9 13. 1. 7	21	21	віддали Свою руку від ме- не, а Твій страх хай мене не жахає!...
10	Насправді Він вас пока- рає, якщо будете ви потурати таємно особі!	42 4. 10 31. 27.	22	22	Тоді клич, а я відповідати- му, або я говоритиму, Ти ж мені відповідь дай!
11	Чи ж велич Його не настра- шує вас, і не нападає на вас Його страх?	9. 20	23	23	Скільки в мене провин та гріхів? Покажи Ти мені мій перé- ступ та гріх мій!
12	Ваші нагадування — це прислів'я із попету, ваші башти — це гліняні башти!	10 13. 2	24	24	Чому Ти ховаєш обличчя Своє і вважав мене Собі воро- гом?
13	Мовчіть передо мною, — а я говоритиму, і нехай щобудь прийде на мене!	10 25. 7.	25	25	Чи Ти будеш страхати за- взяний <i>вітром</i> листок? Чи Ти соломінку суху бу- деш гнати?
14	Нащо дёртиму я своє тіло зубами своїми, а душу свою покладу в свою рюку?	14 19. 20.		26	Бо Ти пишеш на мене гір- коти й провини мого молодé- чого віку даєш на спáдок мені, і в кайдани заковуєш нóги мої, і всі дороги мої стерé- деш, назірні ходиш за мною, —
15	Ось Він мене вб'є, і я надії не матиму, але перед обличчям Його про дороги свої спере- чатися буду!	31. 11. Ді 16. 24.	27	27	

28 і він розпадається, мов та
трухлявіна,
немов та одежа, що міль
її з'їла! . . .

*Людіна повна печалі та
безнадії*

14 Людіна, що від жінки на-
роджена,
короткодінна та повна
печальми:

2 вона виходить, як квітка —
й зів'яне,
і втікає, мов тінь, — і не
зостається . . .

3 І на такого Ти очі Свої
відкриваєш,
і водиш на суд із Собою
його!

4 Хто чистого вивести може з
нечистого?
Ані один!

5 Якщо визначені його дні,
число його місяців — в
Тебе,
якщо Ти призначив для нього
мету, що її не пе-
рвіде, —

6 відвернися від нього — і
він заспокоїться,
і буде він тішитися своїм
днем, як той наймит . . .

7 Бо дерево має надію:
якщо буде стяте, то силу
отримає знову,
і парост його не загине;

8 якщо постаріє в землі його
корінь,
і в поросі вмере його пень,

9 то від водного запаху знов
зацвіте,
і пустить галуззя, немов
саджанень!

10 А помре чоловік — і зни-
кає,
а сконає людина — то де
ж вона є? . . .

11 Як вода витікає із озера,
а річка спадє та сохне,

12 так і та людина покла-
деться — й не встане, —
аж до закінчення неба
не збудяться люди
та не прокинуться зб сну
свого . . .

13 О, якщо Ти в шеблі мене
заховав,
коли б Ти мене приховав,
аж поки минеться Твій
гнів,

коли б час Ти призначив
мені, — та й про мене
згадав!

14 Як помре чоловік, то чи
він оживе?

Буду мати надію по всі
дні свого життя,
аж поки не прийде заміна
для мене!

15 Кликав би Ти, — то я від-
повів би Тобі,
за чин Своїх рук сумував
би,

16 бо кроки мої рахував би
тепер,
а могого гріха не стеріг
би, —

17 провина моя була б запе-
чатана в вузлику,
і Ти закрив би моє без-
законня . . .

18 Але гора справді впаде,
а скеля зсувається з міс-
ця свого.

19 каміння стирає вода, її зли-
ва сполщує порошок зем-
лі, —
так надію того Ти гу-
биш . . .

20 Ти силою схонни назавжди
його, — і відходить,
Ти мінєш обличчя йо-
го — й відсилаєш йо-
го . . .

21 Чи сини його славні, того
він не знає,
чи в прикрому стані —
того він не відає . . .

7. 9. Іс. 26. 20. 13

2 8. 9. Пс. 90. 6.
7.

7. 1. Пс. 6. 6. 14

4 Пс. 51. 7.

5 Пс. 31. 16.
39. 5. Дав. 1.
26.

31. 5. 16

6 7. 1

7 16. 11. 1. 30.
24

9 18. 16. 29. 19.

11 Іс. 49. 5.

22 Боліє він тільки *тоді*, коли
тіло на ньому,
коли в ньому душа —
тоді тужить...

Друга Еліфазова мова: Оскар-
жають тебе твої уста

15 І відповів теманянин Еліфаз 14. 1. 22. 1.
та й сказав:

2 „Чи відповідатиме мудра 2 16. 3.
людина знанням вітря- 14. 1. 25. 4. **14**

ним,
і східнім вітром напов-
нить утробу свою?

3 Буде виправдуватися тим 4 18 25. 5 **15**
словом, що не надається,
чи тими речами, що по-
житку немає від них?

4 Ти страх Божий руйнуєш 14. 7 **16**
також,
і пустішиш молитву до
Бога,

5 бо навчає провина твоя —
твої уста,
і ти вибираєш собі язика
хитрунів.

6 Оскаржають тебе твої уста,
не я,
й твої губи¹ свідкують
на тебе:

7 Чи ти народився людиною
першою,
чи раніше, ніж згір'я, ти
створений?

8 Чи ти слухав у Божій тасм- 8 Іс. 40. 13.
ній нараді, Рим. 11. 23
та мудрість для себе за-
брав?

9 Що ти знаєш, чого б ми не
знали?
Що ти зрозумів, — і не з
нами воно?

10 Поміж нами і сивий, отой і 18. 12. **23**
старий,
старший днями від батька
твого.

11 Чи мало для тебе — поті-
шення Божі та слово,
яке Він сховав у тобі?

12 Чого то підносить тебе твоє
серце,

й які то знаки твої очі
дають,

13 що на Бога звертаєш ти
духа свого,

і з своїх уст випускаєш
подібні слова?

14 Що таке чоловік, щоб
оправданим бути,
і щоб був справедливим
від жінки народжений?

15 Таж Він *навіч* святим Сво-
ім не довіряє,
і не оправдані в очах
Його небеса, —

16 що ж тоді чоловік той брид-
кий та зіпсутий,
що п'є кривду, як воду?

17 Я тобі розповім, — ти по-
слухай мене,
а що бачив, то *те* роз-
кажу,

18 про що мудрі донесли
та від батьків своїх не
затаїли *того*, —

19 їм самим була дана земля,
і не приходив чужий по-
між них.

20 Безбожний тремтить по всі
дні,
а насильникові мало ро-
ків заховано.

21 Вереск іжаків — у нього в
ушах,
серед миру приходять на
нього грабізники.

22 Він не вірить, що вернеться
від темноти,
й він вичікується для ме-
ча.

23 Він мандрує за хлібом, —
та де він?

Знає він, що для нього
встановлений день тем-
ноти...

¹ Уста й губи в Біблії — синоніми язика,
мови.

- 24 Страшати його утиск та гноблення,
хапають його, немов цар,
що готовий до бою,
- 25 бо руку свою простягав він
на Бога,
і повставав на Всемо-
гутнього,
- 26 проти Нього *твердою* він
шиєю бігав,
товстими хребтами щитів
своїх.
- 27 Бо закрив він обличчя своє
своїм салом,
і боки обклав своїм жи-
ром,
- 28 і сидів у містах поруїнованих,
у домах тих, що в них не
сидять,
що на купи каміння при-
значені.
- 29 Він не буде багатий, і не
встобіться сила його,
і по землі не поширяться
їхні маєтки.
- 30 Не вступиться з темноти ^{30 4 2}
він,
підум'я висунуть парост
його,
й духом уст Його буде він
схоплений.
- 31 Хай не вірить в марноту
заблуканий, ^{Еф. 5. 27.} ⁸
бо марнотою буде заплата
йому, —
- 32 вона виповниться не за днів
його,
а його верховіття не буде
зелене!
- 33 Поскидає насиллям, немов
виноград, недозрілість
свою,
поробить він квіття своє,
як оливка, — ^{Пс. 22. 14.} ¹⁰
- 34 бо збори безбожних спу-
стошені будуть,
а огонь пожере дім ха-
барника:

Пс. 7. 15. 35

2. 11, 13. 4. 2
21. 34.

6. 26, 15. 2. 3

27 Пс. 73. 7. Як.
5. 5.2. 11, 42. 11. 4
Пс. 22. 8.

35 він злом вагітніє, й поро-
дить марноту,
й оману готує утроба йо-
го...

*Відповідь Іова: Даремні
розрадлики всі ви!*

- 16** А Іов відповів та й сказав:
2 „Чув я такого багато, —
даремні розрадлики всі ви!
- 3 Чи *настане* кінець вітряним
цим словам?
Або що зміцнило тебе, що
так відповідаєш?
- 4 І я говорив би, як ви,
якби ви на місці моєму
були,
я додав би словами на вас,
і головою своєю кивав би
на вас,
- 5 устами своїми зміцняв би я
вас,
і не стримав би рух своїх
губ *на розраду!*
- 6 Якщо я говоритиму, біль
мій не стримається,
а якщо перестану, що
відійде від мене?
- 7 Та тепер ось Він змучив ме-
не:
Всю громаду мою Ти спу-
стошив,
- 8 і поморщив мене, і це стало
за свідчення,
і змарнілість моя проти
мене повстала,
і очевидно мені докоряє!
- 9 Його гнів мене шарпає та
ненавидить мене,
скрегоче на мене зубами
своїми,
мій ворог вигострює очі свої
проти мене...
- 10 Вони паці свої роззявляють
на мене,
б'ють ганебно по щокках
мене,
збираються разом на мене:

- 11 Бог злочинцеві видав мене,
і кинув у руки безбожних
мене . . .
- 12 Спокійний я був, — та трем-
тячим мене Він зро-
бив . . .
І за шию вхопив Він мене
— й розторопив мене,
та й поставив мене Собі
ціллю:
- 13 Пого стрільш мене оточи-
ли,
розриває нирки мої Він
не жалівши,
мою жовч виливає на зем-
лю . . .
- 14 Він робить пролім на про-
лбмі в мені,
Він на мене біжить, як
силач . . .
- 15 Верету пошив я на шкіру
свою
та під порох знизив свою
голову . . .
- 16 Зашарілось обличчя моє від
плачу,
й на повіках моїх *заягла*
смертна тінь,
- 17 хоч насильства немає в до-
лбнях моїх,
і чіста молитва моя!
- 18 Не прикрий, земле, крові
моєї,
і хай місця не буде для
збіжкы мого,—
- 19 бо тепер ось на небі мій Сві-
док,
Самовідець мій на висо-
ті . . .
- 20 Глузливці мої, мої друзі,
моє око до Бога сльо-
зить,
- 21 і нехай Він дозволить лю-
дині *змагання* із Богом,
як між сином людським і
ближнім його,—
- 22 бо почіслені роки минуть,
і піду я дорогою, та й не
вернусь . . .

Глибокий розпач: де надія моя?

- 17 Мій дух заламався, мої дні
погасають, —
*зостались мені самі гро-
би! . . .*
- 2 Дійсно, насмішки зо мною,
й моє око в розгірченні
їхнім ночує . . .
- 3 Поклади, дай заставу за ме-
не Ти Сам,—
хто ж то той, що умову зо
мною заб'є по руках?
- 4 Бо від розуміння закрив
Ти їх серце
тому не звеличуєш їх.
- 5 Він признає ближніх на
поділ,
а очі синів його темніють,
- 6 Він поставив мене за при-
слів'я в народів,
і став я таким, на якого
плюють . . .
- 7 З безталання потемніло око
моє,
а всі члени мої — як та
тінь . . .
- 8 Праведники остовпіють на
це,
і невинний встає на без-
божного.
- 9 І праведний буде держак-
тись дороги своєї,
а хто чисторукій — по-
більшиться в силі.
- 10 Але всі ви повіриєтеся, — і
приходите,
та я не знаходжу між
вами розумного . . .
- 11 Мої дні проминули,
порвалися думи мої, мого
серця масток, -
- 12 вони *мені* ніч обертають на
день, наблизують світло
при темряві!
- 13 Якщо сподіваюсь, *то тільки*
шебду,
як дому свого, в темноті
постелю своє ложе . . .

14 До гробу я кличу: „О батьку ти мій!“ До черві: „Моя мамо та сестро моя!“ . . . 15 Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побажить її? 16 До шеблових засувів зійде вона, коли зійдемо разом до пороку“ . . . <i>Друга мова Білдадова: Світло безбожних погасне</i> 18 І заговорив шух'янин Білдад та й сказав: 2 „Як довго ви будете пастками класти слова? Розміркуйте, а потім собі поговоримо! 3 Чому пораховані ми, як худоба? Чому в ваших очах ми безумні? 4 О ти, що розшарпнеш душу свою в своїм гніві, — чи для тебе земля опустіє, а скеля осунеться з місця свого? 5 Таж світильник безбожних погасне, і не буде світитися іскра огню його: 6 його світло стемніє в наметі, і згасне на ньому світильник його, 7 стануть тісні кроки сили його, і вдарить його власна рада! . . . 8 Бо він кінений в пастку ногами своїми, і на ґраті він буде ходити; 9 пастка схопить за стопу його,	15 Ос. 11. 6. 5. 23. 18. 1 25. 1. 1 М. 19. 24. 14 10 5 21. 17. Пс. 109. 38. 15. 1 Сам. 24. 15 20 29 9 5. 5.	зміцниться сітка на ньому, — 10 на нього захований шнур на землі, а пастка на нього — на стійці . . . 11 Страхиття жахають його зідусіль, і женуться за ним по слідах.¹ 12 Його сила голодною буде, а нещастя при боці його приготовлене. 13 Його шкіра поїджена буде хворобою, поїсть члени його первороджений смерті. 14 Відірвана буде безпека його від намету його, а Ти до царя жаків його приведеш . . . 15 Він перебуває в наметі своєму, який не його, на мешкання його буде кінена сірка. 16 Здолю посохнуть коріння його, а згорі — його віття зів'яне. 17 Його пам'ять загине з землі, а на вулиці ймення не буде йому. 18 Заженуть його з світла до темряви, і увесь світ проганяє його. 19 У нього немає в народі нащадка, ні внука, і немає останку в місцях його мешкання. 20 На загдку про день його оступівали останні, за волосся ж хапались давніші . . . 21 Ось такі то мешкання не-праведного, і це місце того, хто Бога не знає!“

¹ Оригінал дає: і пхають його по ногах його.

Відповідь Пова: Забули про мене знайомі мої!

19 А Пов відповів та й сказав: 2 „Аж доки смутити ви будете душу мою, та душити словами мене? 3 Десять раз це мене ви соромите, гнобити мене не стидася вам! . . . 4 Якщо справді зблудив я, то мій гріх при мені постане.¹ 5 Чи ви величаєтесь справді над мною, і покажете мою ганьбу на мене? 6 Знайте тоді, що Бог скривдив мене, і тенета Свої розточив над мною! 7 Ось „гвалт!“ я криччу, та не відповідає ніхто, голошчу, — та немає суду! . . . 8 Він дорогу мою оточив — і я не перейду, Він поклав на стежки мої темряву! 9 Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! 10 Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вивернув Він . . . 11 І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: 12 полки Його разом приходять, і торують на мене дорігу свою, і таборують навколо намету мого . . . 13 Віддалив Він від мене братів моїх,	Пс. 38. 12. 14 2. 9. 17 7 30. 20. 9. 31. Мих. 7. 6. 19 13. 14. 20 9 Пр. 4. 9. Рут. 1. 13. 21 11 33. 10. 13 42. 11.	а знайомі мої почужили для мене, 14 мої ближні відстали, і забули про мене знайомі мої . . . 15 Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужаком я став в їхніх очах . . . 16 Я кличу свого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його . . . 17 Мій дух став бридкий для моєї дружини, а мій запах — синам моєї утроби . . . 18 Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене . . . 19 Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — обернулися на мене . . . 20 До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кісті мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя . . . 21 Змилюйтеся надо мною, о, змилюйтеся надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкнулась мене! . . . 22 Чого ви мене переслідуйте, немов Бог, і не насичуєтесь моїм тілом? 23 О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, 24 коли б рильцем залізним та олівцем в скелі навіки вони були витесані!

¹ В оригіналі: почуватиме.

- 25 Та я знаю, що мій Викупитель живий,
і останнього дня Він підійме із пороку
26 що шкіру мою, яка розпадається,
і з тіла свого я Бога побачу,
27 сам я побачу Його,
й мої очі побачать, а не очі чужі . . .
Тануть нирки мої в моїм нутрі! . . .
28 Коли скажете ви: „Нашо будемо гнати його,
колі корень справи знаходиться в ньому!“
29 *то* побійтесь меча собі ви,
бо гнів за провину — то меч,
щоб ви знали, що є *ще* Суддя!“ . . .

*Друга Цофарова мова: Доля
людині безбожній*

- 20** І відповів нааматянин Цофар та й сказав: 1 11. 1.
2 „Тому то думки мої *відпові-*
дати мене навертають,
і тому то в мені *цей* мій поспіх!
3 Соромливу нагану собі я почув,
та дух з мого розуму відповідає мені.
4 Чи знаєш ти те, що від вічності,
відколи людина на землі була поставлена,
5 то спів несправедливих короткий,
а радість безбожного — тільки на хвилю?
6 Якщо піднесеться величність його аж до неба,
а його голова аж до хмари досягне,
7 протé він загине навіки, немов його гній,

- хто бачив його, запитає: де він?
8 Немов сон улетить — і не знайдуть його,
мов видіння нічне, він сполошеним буде:
9 його бачило око, та *бачити* більше не буде,
і вже не побачить його його місце . . .
10 Сини його запобігатимуть ласки в нуждєнних,
а руки його позвертають масток його . . .
11 Повні кості його молодечости, —
та до пороку з ним вона *виїде*!
12 Якщо в устах його зло солодке, —
його він таїть під своїм язиком,
13 над ним милосердиться та не пускає його,
і тримає його в своїх устах, —
14 *то цей* хліб в його нутрощах зміниться, —
стане він жовцю зміїною в нутрі його! . . .
15 Він масток *чужого* ковтав, але його виблює:
Бог виганяє його із утроби його . . .
16 Отруту зміїну він ссатиме, гадючий язик його вб'є!
17 Він річкових джерел не побачить,
струмків меду та молока.
18 Позвертає він працю *чужу*, і *ти* не коняє,
як і масток, набутий з виміни своєї, жувати не буде . . .
19 Бо він переслідував, кидав убогих,
він дім грабував, хоч не ставив його!

- 20 Бо спокієм не знав він у
внутрі своїм,
і свого найміллішого не
збереже.
- 21 Немає останку з обжирства
його,
тому нетривале добро його
все:
- 22 за повні достатку його буде
тісно йому,
рука кольного скривдже-
ного прийде на нього!
- 23 Хай наповнена буде утроба Суд. 18. 19. 5
його,
та пошле Він на нього
жар гніву Свого,
і буде дощити на нього не-
дугами його . . .
- 24 Він буде втікати від зброї залізної, —
та прийме його мідний п. 7
лук . . .
- 25 Він стане мечом витягати, і
вийде він із тіла,
та держак його вийде із
жовчі його,
і перестрах на нього *впаде!*
- 26 При скірбах його всі не- 26 5 М. 32. 22.
щастя заховані, Мт. 3. 12.
його буде жерти огонь не
роздмухуваний,
позостале в наметі його
буде знищене . . .
- 27 Небо відкриє його беззакон-
ня,
а земля проти нього пов-
стане, —
- 28 урожай його дому втече,
розпливеться в день гніву
Його . . .
- 29 Оце доля від Бога людині 30. 31. 12
безбожній, 29 18. 21.
і спадщина, обцяна Богом
для неї!"

*Відповідь Іова: Видіме щастя
безбожних*

22. 17. 14

- 2 „Уважно послухайте слово
моє,
і нехай буде *мені* це роз-
радою вашою!
- 3 Перетерпіть мені, а я про-
мовлятиму, —
по промові ж моїй на-
сміхатися будеш.
- 4 Хіба до людини моє нарі-
кання?
Чи не мав би чого стати
нетерпеливим мій дух?
- 5 Оберніться до мене — й
жахніться,
та руку на уста свої по-
кладіть . . .
- 6 І якщо я загадаю *про це*, то
жахуюсь,
і морозом проймається ті-
ло моє . . .
- 7 Чого несправедливі жи-
вуть,
доживають до віку, й ба-
гатством зміцнюються?
- 8 Насіння їх міцно стоїть пе-
ред ними, при них,
а їхні нащадки — на їх-
ніх очах . . .
- 9 Доми їхні — *то* спокій від
страху,
і над ними нема бича
Божого.
- 10 Спинається бик його, і не
даремно,
зачинає корова його, й не
скидає.
- 11 Вони випускають своїх мо-
лодіат, як отару,
а їх діти вибрикують.
- 12 Вони голос здійсмають при
бубні та цитрі,
і веселяться при звуку
сопілки.
- 13 Провадять в добрі свої дні,
і сходять в спокій в шебл.
- 14 А до Бога говорять вони:
„Уступися від нас, —
ми ж доріг Твоїх знати не
хочем!

21 А Іов відповів та й ска-
зав:

- 15 Що таке Всемогутній, що
будем служити Йому?
І що скористаєм, як бу-
дем багаті Його?"
- 16 Та не в їхній руці добро
їхнє,—
далека від мене порада
безбожних . . .
- 17 Як часто світильник без-
божним згасас,
і приходить на них їх
нещастя? —
Він приділює в гніві Своїм
на них частки!
- 18 Вони будуть, немов та сою-
ма на вітрі,
і немов та полова, що
бура схопила її!
- 19 „Бог ховає синам його
кривду Свою”
та нехай надолужить са-
мому йому, і він зна-
тиме!
- 20 Нехай його очі побачать не-
щастя його,
й бодай сам він пив гнів
Всемогутнього!
- 21 Яке бо старання його про
родину по ньому,
як для нього число його
місяців *вже* перелічене?
- 22 Чи буде *кто* Бога навчати
знання,
Його, що й небесних суди-
тиме?
- 23 Оцей в повній силі своєї
помирає, —
увесь він спокійний та
мирний,
- 24 діжки його повні були мо-
лока,
а мізок костей його сві-
ялий.
- 25 А цей помирає з душею огір-
ченою,
і доброго не споживав він,
26 *та* порохом будуть лежати
обаб вони,
і черв'я їх покрие . . .
- 15 36. 3. 2 М.
5. 2. Мал. 3.
14.
- 16 22. 18. Ис.
4. 1.
- 17 18. 5. Пр.
13. 9.
- Пр. 16. 4. 30
2 Петр. 2. 9.
- 18 27. 20. Ис.
1. 4, 35. 5.
Іс. 29. 5.
- 19 2 М. 20. 5.
2. 14, 24. 34. 34
- 22 2 Сам. 22. 28
4. 1, 15. 1. 1
15. 14. 3
- 25 2. 20.
- 26 17. 14.
- 27 Тож я знаю думки ваші й
зідуми,
що хочете кривдити ними
мене.
- 28 Бож питаєте ви: Ді князів
дім,
і де намет пробування
безбожних?
- 29 Тож спитайтеся тих, що до-
рогою йдуть,
а їхніх ознак не затаюйте:
30 що буває врятований злий
в день загибелі,
на день гніву відво-
диться в захист!
- 31 Хто йому розповідь у лице
про дорогу його?
А коли наробив, хто йому
надолужить?
- 32 І на кладвище буде про-
ваджений він,
і про могилу подбають . . .
- 33 Сшиби долини солодкі йо-
му,
і тягнеться кожна люди-
на за ним,
а тим, хто поперед у нього,
— немає числа . . .
- 34 І як ви мене потішаєте мар-
ністю,
коли з ваших відповідей
зостається *сама тільки*
фальш?" . . .
- Третя Еліфазова мова: Бог
карає поправді
- 22 І заговорив теманянин Елі-
фаз та й сказав:
- 2 „Чи для Бога людина ко-
рісна?
Бо мудрий корисний са-
мому собі!
- 3 Хіба Всемогутній бажає,
щоб ти *ніби* праведним
був?
І що за користь *Йому*, як
дороги свої
ти вважаси невинними
сам?

- 4 Чи Він буде карати, тебе
боячись,
і чи піде з тобою на суд? 21. 16. Ис. 18
- 5 Хіба твоє зло не велике?
Таж твоїм беззаконням
немає кінця! 11
- 6 Таж з братів своїх брав ти
заставу даремно,
а з нагого одежу стягав! 21. 15. Ис. 19
12. 8. 107. 12.
- 7 Не поїв ти водою знеможеного,
і від голодного стримував
хліб . . . 7 Мт. 23. 12
- 8 А сильна людина — то їй
оцей край,
і почесний у ньому сидітиме.
- 9 Ти напо́рожньо вдів відси-
лав,
і сирітські рамена гноби-
лись. —
- 10 тому па́стки тебе оточили, 10 Пр. 3. 25.
і жахає тебе наглий страх,
11 твоє світло стемніло, нічого
не бачиш,
і велика вода закриває
тебе . . .
- 12 Чи ж Бог не високий, як
небо?
Та на з́орі угору поглянь,
які стали високі вони!
- 13 А ти кажеш: „Що відає
Бог?
Чи судитиме Він через
млу? 12 30. 1
- 14 Хмари — завіса Йому, й
Він не бачить,
і ходить по кру́зі небес-
ному . . . 13 116. 94. 7
116. 35. 1 26
- 15 Чи ти будеш триматись до-
роги відвічної,
що нею ступали безбож-
ні,
- 16 що невчасно були вони згу-
блені,
що річка розлита, підва-
лина їх, 16 65. 24
116. 59. 14 27
- 17 що до Бога казали вони: 17 21. 14. Мт. 8.
34.
„Відступися від нас!“
- та: „Що зробить для нас
Всемогутній?“
- 18 А Він доли їхні наповнив
добром! . . .
Але віддалились від мене
порада безбожних!
- 19 Справедливі це бачать та
тішаться,
і насміхається з нього
невинний:
- 20 „Справді вигублений наш
противник,
а останок їх вижер
огонь!“
- 21 Заприязнись із Ним, та й
май спокій, —
чим прийде на тебе добро.
- 22 Зако́на візьми з Його уст,
а слова Його в серце своє
поклади.
- 23 Якщо вірнешся до Всемо-
гутнього, — будеш збу-
дований,
і віддаєш беззаконня з
наметів своїх.
- 24 І викинь до поро́ху золото,
і мов камінь з потоку
офі́рське те золото, —
- 25 і буде тоді Всемогутній за
золото
та за срібло блискуче тобі!
- 26 Бо тоді Всемогутнього ти
покохаш
і до Бога підіймеш облич-
чя своє, —
- 27 будеш благодати Його — й
Він почує тебе,
і ти обітниці свої надо-
тужиш.
- 28 А що постановиш, то випов-
ниться те тобі,
й на дорогах твоїх буде
сіяти світло.
- 29 Бо знижує Він спину пиха-
ного,
хто ж смиренний,¹ тому
помагає.

¹ В оригіналі: „хто похиленоокій,“ — око тут
обличчя; похиленоокій — смиренний.

- 30 Рятуює Він і небезвинного,
і той чистотою твоїх рук
урятований буде¹¹.

*Відповідь Іова: Людіні не
бачити Бога*

- 23** А Іов відповів та й сказав:
2 „Моя мова й сьогодні гір-
ка,—
тяжче страждання моє за
стогнання мої . . .
3 О, якби то я знав, де Його я
знайдучи,
то прийшов би до місця
Його пробування!
4 Я б перед обличчям Його
свою справу поклав,
а уста свої я наповнив би
дóводами,—
5 розізнав би слова, що мені
відповість,
і я зрозумів би, що скаже
мені.
6 Чи зо мною на прю Він з
великою силою стане?
О ні, — тільки б увагу
звернув Він на мене!
7 Справедливий судився б там
з Ним,
я ж назавжди б звіль-
нився від свого Судді.
8 Та піді я на схід — і немає
Його,
а на захід *удамся* — Його
не побачу,
9 на півночі шукаю Його
й не вхоплю,
збóчу на південь — і не
добачаю . . .
10 А Він знає дорогу, яка при-
мені,—
хай би випробував Він
мене, — мов те золото,
вийду!
11 Трималась нога моя коло
стопи Його,
дорóги Його я держався й
не збóчив.

Соф. 2. 3.

10 Пс. 139. 3.

11 5 М. 17. 11.

- 12 Я не відступався від запо-
відей Його губ,
над уста́ву свою я ховав
слова уст Його.
13 Але Він при одному, — й
хто заверне Його?
Як чо́го зажадає душа Йо-
го, — *те* Він учинить:
14 бо Він виконає, що́ про
мене призначив,
і в Нього багато такого,
як це!
15 Тому перед обличчям Його
я тремчу,
розважаю — й жахаюсь
Його . . .
16 А Бог пом'якшив моє сер-
це,
і Всемогутній мене на-
страшив.
17 бо не знищений я від тем-
ноти,
ані від обличчя свого, що
темність закрила його!

*Убогі страждають, безбожні
їх тиснуть*

- 24** Для чо́го часи́ не заховані
від Всемогутнього?
Ті ж, що знають Його,
Його днів не побачать!
2 Пересóвують ме́жі *безбож-
ні*,
стадо грабують вони та
пасуть,
3 займають осла в сиротині,
беруть у за́ставу вола від
удовищ.
4 вони бідних з дороги спи-
хають,
разом мусять ховатися
збідні кра́ю . . .
5 Тож вони, *бідарі*, немов ди-
кі осли на пустині,
виходять на працю свою,
здобичі шукаючи, —
ступ йому хліба *дає* для
дітей . . .

- 6 На полі вночі вони жнуть,
і збирають собі виноград
у безбожного.
- 7 Наго ночують вони, без
одягу,
і не мають вкриття собі в
холоді.
- 8 Мокнуть від зливи гірської,
а заслони не маючи, ске-
лю вони обіймають . . .
- 9 Сироту відривають від перс,
і в заставу беруть від
убогого . . .
- 10 Ходять наго вони, без
вбрання,
і голодними носять снопи.
- 11 Хоч між мұрами їхніми рб-
лять оливу,
топчуть чавила, — та праг-
нуть вони!
- 12 Стогнуть люди із міста,
і кричить душа вбіваних,
а Бог на це зло не звертає
уваги . . .
- 13 Вони проти світла бун-
тують,
не знають доріг Його,
і на стéжках Його не сидять.
- 14 На світанку встає душоуб,
замордовує бідного та
запидари,
а ніч він проводить, як зло-
дій . . .
- 15 А перелюбника око чекає
смерзання,
говорячи: „Не побачить
мене жодне око!“
і заслону кладе на облич-
чя . . .
- 16 Підкопуються під домі в
темноті,
замикаються вдень,
світла не знають вони,
- 17 бо ранок для них усіх разом
— то темрява,
і знають вони жахи тем-
ряви. . .
- 18 Такий легкий він на по-
верхні води,

6 1 Цар. 21. 16.

7 24. 10. 2 М
22 25. 26

8 Пс. 104. 18

Екл. 9. 5. 6. 20

10 24. 7. 31. 19

13 Мт. 13. 15.

15 22. 13.

16 Ів. 3. 19.

8. 1, 18. 1.

на землі їхня частка про-
клята, —

не вернеться він на дорогу
садів-виноградів . . .

- 19 Як посуха та спека їдять
свійську воду,
так шебл поїсть грішни-
ків!

- 20 Забуде його моно матері,
буде жерти черва його,
мов солодощі,
більше не буде він згадува-
ний, —

- і безбожник поламаний
буде, мов дéрево! . . .

- 21 Чинить зло для бездітної
він,
щоб вона не родила,
і вдовиці не зробить добра.

- 22 А міццю своєю він тягне
могутніх, —
коли він встає, то ніхто
вже не певний свого
життя!

- 23 Бог дає йому все на безпеку,
і на те він спирається,
та очі Його бачать їхні
дорóги:

- 24 підіймуться трохи — й не-
мас вже їх, бо пониже-
ні . . .

Як усе, вони гинуть, — і
зрізуються,
немов та колоскова голов-
ка . . .

- 25 Якщо ж ні, то хто зробить
мене неправдомовцем,
а слово моє на марніту
оберне?”

Третя Білладова мова: Людина
то черв'як!

- 1 25 І заговорив шух'янин Біл-
дад та й сказав:

- 2 „Панування та бстрах — у
Його,
Який на висотах Своїх
чинить мир.

3	Чи війську ¹ Його є число? І над ким Його світло не сходить?	Пс. 18. 8.	11	аж до границі між світ- лом та темрявою.
4	І як може людина бути пра- ведною перед Богом, і як може бути чистим, від жінки народивений?	4 4. 17, 15. 14, 32. 2.	12	11 Стовпи неба тремтять та страшаться від гніву Його.
5	Так! Йому навіть місяць не світить, і в очах Його й зорі не ясні!	9. 13	13	12 Він міццю Своєю в спокоє море, і своїм розумом нищить Раґава. ¹
6	Що ж тоді людина ота, — черв'як, чи син людський — хро- бак? ² . . .	5 15. 15	14	13 Своїм Духом Він небо при- красив, рука Його в ньому створи- ла втікаючого Скорпі- она.
<i>Остання відповідь Йова: Бог керує світом</i>				14 Так це <i>все</i> — самі кінці до- роги Його, — бо ми тільки слабке ше- потіння чували про Нього, грим потуги ж Його — хто його зрозуміє? ² . . .
26	А Пов відповів та й сказав: 2 „Як безсільному ти допо- міг, як рамено підпер ти не- можньому?	1. 2. 1	14	<i>Бог карає безбожного</i>
3	Що ти радив немудрому, й яку раду подав бага- тьом?	Ез. 17. 2.	1	27 І Пов далі вів мову свою та й казав:
4	Кому ти слова говорив, і чий дух вийшов з тебе?	4 33. 4.	2	2 „Як живий Бог, — відки- нув Він право моє, і душу мою засмутив Все- могутній,
5	Рефаїми ² тремтять під во- дою й всі її мешканці.	34. 5. Рут. 1. 20.	5	3 і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у ніздрях моїх,
6	Голой шебл перед Ним, і нема покриття Аваддо- ну.	6 1. 15. 33 Сир. 4. 13	5	4 неправди уст мої не гово- рїтимуть, а язик мій не скаже ома- ни!
7	Він над порожнечою північ простяг, на нічому Він землю по- вісив.	8 Пс. 104. 3. Дії 24. 16.	5	5 Боро́ни мене, Боже, при- знати вас за справедли- вих!
8	Він зав'язує воду в своїх облаках, і не розбивається хмара під ними.	10 38. 10.		Доки я не помру́, своєї невинності я не відкину від себе,—
9	Він поставив престόла Сво- го, розтягнув над ним хмару Свою.			6 за свою справедливість три- маюся міцно, — й її не пущу.
10	На поверхні води Він за- значив межу			

¹ Цебо — зоря. ² Рефаїми — пелетні.¹ Раґав — мітичний морський звір, див. 9. 13,
також — зухвальство, гордоць, буруни морські.

- моє серце не буде гань-
бити *ні* *одного* з днів
моїх, —
- 7 нехай буде мій ворог —
немов той безбожник,
а хто повстає проти мене
— як кривдник!
- 8 Яка ж бо надія лукавому,
коли відірве, коли візьме
Бог душу його?
- 9 Чи Бог вислухає його крик,
коли прийде на нього не-
щастя?
- 10 Чи буде втішатися він Все-
могутнім?
Буде кликати Бога за
вольного часу?
- 11 Я вас буду навчати про
Богдую руку,¹
що є у Всемогутнього —
я не сховаю,—
- 12 таж самі ви *це* бачили всі,
то чого ж нісенітниця плé-
щете?
- 13 Така доля людині безбож-
ної,
це спадщина насильни-
ків,
що отримують від Всемогут-
нього:
- 14 Як розмножаться діти його
— *то хіба* для меча,
а нащадки його не на-
сїтяться хлібом!
- 15 Позосталих по нім морови-
ця сховає,
і вдовиці його не запла-
чуть . . .
- 16 Якщо накопичить він сріб-
ла, немів того пороху,
і наготує одежі, як
глини,
- 17 то він наготує, а праведний
вдягне,
а срібло невинний поді-
лить . . .
- 18 Він будує свій дім, як та
міль,

- й як той сторож, що ста-
вить *собі* куреня,
він лягає багатим, та більше
не зробить того:
свої очі відкриє — й не-
має його . . .
- 20 Страхіття досягнуть його,
мов вода,
вночі буря украде його,
східний вітер його понесе —
і минеться,
і бурею схопить його з
його місця . . .
- 22 *Оце все* Він кине на нього, —
і не змилосердиться,
і від руки Його мусить
той спішно втікати!
- 23 Своїми долоньями сплесе
над ним,
і свисне над ним з свого
місця . . .

Людина й мудрість

- 28** Отож, має срібло *своє* джере-
ло,
і є місце для золота, *де*
його чистять,
2 залізо береться із пороху,
з каменя мідь виплавля-
ється.
- 3 Людина кладе для темноти
кінця,
і докраю досліджує все,
і шукає каміння у темряві
та в смертній тіні:
- 4 ламає в копальні *далеко* від
мешкання;
забуті ногою *людини*, ви-
сять *місця*,
віддалені від чоловіка.
- 5 Земля — хліб із неї похó-
дить,
а під нею порито, немов
би огнем,
- 6 місце сапфіру — каміння її,
й порох золота в ній.
- 7 Стежка *туди* — не знає її
хижий птах,
її око орлине не бачило,

¹ Рука — сила, могутність.

- 8 не ступала по ній молода
звірина,
не ходив нею лев.
- 9 Чоловік свою руку по крёмінь витягує,
гори від кореня перевертась,
- 10 пробиває у скелях канали,
і все дороге бачить око його!
- 11 Він загачує ріки від виліву,
а заховані речі виводить на світло.
- 12 Та де мудрість знаходиться, 12 28, 20. Пр. 8 1
і де місце розуму?
- 13 Людина не знає ціннї їй, 28 25 26
і вона у країні живих не знаходиться.
- 14 Безодня говорить: „Вона не в мені!“
і море звіщає: „Вона не зо мною!“ 11, 111 10 Пр. 1 28
- 15 Щирого золота дати за неї не можна,
і не ва́житься срібло ціною за неї.
- 16 Не ва́жать за неї офірського золота,
ні дорогого оніксу й сапфіру.
- 17 Золото й скло — не рівняються в вартості їй,
і її не зміняти на посуд із щирого золота.
- 18 Коралі й кришталь і не гадаються,
а набўток премудрости — ліпший за перли!
- 19 Не рівняється їй етіопський топаз,
і не ва́житься золото щире за неї.
- 20 А мудрість ізвідки приходить, 20 28 12
і де місце розуму?
- 21 Бо вона від очей усього живого захиована,

- і від птаства небесного скрита вона.
- 22 Аваддón той і смерть промовляють:
Ушима своїми ми чули про неї *лиш* чутку!
- 23 Тільки Бог розуміє дорогу її,
й тільки Він знає місце її!
- 24 Бо Він аж на кінці землі придивляється,
бачить під небом усім.
- 25 Коли Він чинив вагу вітрові,
а воду утворював мірою,
26 коли Він уставу складав для дощу
та дороги для блискавки грому,
- 27 тоді Він побачив її та про неї повів,
міцно поставив її та її дослідив!
- 28 І сказав Він людині *тоді*:
„Так страх Господній — це мудрість,
а відступ від злого — це розум!“

Пов мав славу й повагу між людьми

- 29** І Пов далі вів мову свою та й сказав:
- 2 „О, коли б я був *той*, як за місяців давніх,
як за днів тих, коли боровив мене Бог,
- 3 коли над головою моєю світився світильник Його,
і при світлі його я ходив в темноті,
- 4 як був я за днів тих своєї погожої осени,
коли Бола милість була над наметом моїм,
- 5 коли Всемогўтній зо мною ще був,
а навколо мене — мої діти,

- 6 коли мої кроки купалися в
маслі,
а скеля олійні струмки
біля мене лила! . . .
- 7 Коли я виходив до брами
при місті,
і ставив на площі сидіння
своє,
- 8 як тільки вбачали мене юна-
ки — то ховались,
а старші вставали й стоя-
ли,
- 9 зверхніли і стримували *своє*
мову
та клали долоню на уста
свої,—
- 10 ховався *modi* *folios* водо-
дарів,
а їхній язик приліпав їм
був до піднебіння . . .
- 11 Бо *яке* ухо чуло *про мене*, то
звало блаженним мене,
і *яке* око бачило, то свід-
кувало за мене,—
- 12 бо я рятував бідаря, що
про поміч кричав,
і сироту та безпомічного.
- 13 Благословення гинучого на
мене приходило,
а серце вдовиці чинив я
співуючим!
- 14 Зодягавсь я у праведність, 14 Зах. 3. 5.
і вона зодягала мене,
немов плащ та завій *було*
право моє.
- 15 Очима я був для сліпого,
а кривому — ногами я
був.
- 16 Відарім я *був* батьком, 16 31 18.
суперечку ж, якої не знав,
я досліджував.
- 17 Й я торбилив злочинцеві щє-
лени,
і виривав із зубів його
схоплене.
- 18 І я говорив: Умру я в
своєму гнізді,
і *свої* дні я помножу, не-
мов той пісок:
- 19 для води *був* відкритий мій
корень,
а роса зоставалась на віт-
ці моїй . . .
- 20 Моя слава *була* при мені
все нова,
і в руці моїй лук мій від-
новлював *силу*.
- 21 Мене слухалися й дожида-
ли,
і мовчали на раду мою.
- 22 По слові моїм *уже* не гово-
рили,
і падала мова моя на них
князями.
- 23 І чекали мене, як дощу,
і уста свої відкривали,
немов на весінній той
дощик . . .
- 24 Коли я, *бувало*, сміявся до
них, то не вірили,
та світла обличчя мого не
гасили.
- 25 Вибирав я дорогу для них і
сидів на чолі,
і пробував, немов цар
той у війську,
коли тішить засмучених він!

Та пронєслася слава, як вітер

- 30** А тепер насміхаються з мене
молодші від мене літами,
ті, що їхніх батьків я бри-
дівсь б
покласти із псами отари
моєї . . .
- 2 Та й сила рук їхніх для
чого *бувала* мені?
Повня сил їх минулась!
- 3 Самітні були в недостатку
та голоді,
ссали вони суху землю,
зруйновану та опусті-
лу!
- 4 рвали вони лободу на ку-
щах,
ялівцєве ж коріння *було*
їхнім хлібом . . .

- 5 Вони були вигнані з-поміж
людей,
кричали на них, немов на
злочинців,
6 так що вони пробували в
яругах долин,
по ямам підземних та ске-
лях,
7 ревіли вони між кущами,
збирались під терням,—
8 сини нерозумного й діти
неславного,
вони були вигнані з краю!
9 А тепер я став пісню їм,
і зробився для них пого-
вбром . . .
10 Вони обридili мене, від-
далились від мене,
і від мого обличчя не
стримали слін,
11 бо Він розв'язав мого поя-
са¹ й мучить мене,
то й вони ось вуздечку із
себе
відкинули перед обличчям
моїм . . .
12 По правині встають і жовто-
дзюбі,
ноги мені підставляють,
і топчуть на мене дороги
нечастя свого . . .
13 Порили вони мою стіжку,
хочуть мати корість із
мого життя,
немає кому їх затримати,—
14 немов *через* вилім широкий
приходять,
валяються попід румови-
щем . . .
15 Обернулось страхіття на
мене,
моя слава пронеслась, як
вітер,
і, як хмара, минулось шас-
тя моє . . .
16 А тепер розливається в мене
душа моя,

2 М. 28. 32 18

19. 7. Ис.
69. 4. 2010 4 М. 12. 14.
Пс. 31. 12.
Мт. 26. 67.

11 12. 21.

Евр. 9. 27. 23. 23

Рим. 12. 15. 25

Бр. 14. 19. 26

- хапають мене дні нещастя!
17 Вночі мої кості від мене
віддобробуються,
а жили мої не в спокою-
ються . . .
18 З великої *Божої* сили змі-
нилось тіло моє,
і *недуга* мене оперізує,
мов той хітон.
19 Він укинув мене до болота,
і став я подібний до по-
роху й попелу.
20 Я кличу до Тебе, та Ти мені
відповіді не даєш,
я *перед Тобою* стою, Ти ж
на мене *лише* приди-
вляєшся . . .
21 Ти змінився мені на жор-
стокого,
мене Ти женеш силою
Своїх рук . . .
22 На вітер підняв Ти мене, на
нього мене посадив,
і робиш, щоб я розто-
пивсь на спустошення!
23 Знаю я: Ти до смерті про-
вадиш мене,
і до дому зібрання, *якого*
призначив для всього
живого . . .
24 Хіба не простягась руки по-
топельник,
чи він у нещасті своїм не
кричить?
25 Чи ж не плакав я за біда-
рем?
Чи за вбогим душа моя
не сумувала?
26 Бо чекав я добра, але лихо
прийшло,
сподівався я світла, та
темнота прийшла . . .
27 Киплять мої нутрощі й не
замовкають,
зустріли мене дні неща-
стя,
28 ходжу почорнілий без сонця,
на зборі встаю *та* кри-
чу . . .

¹ Розв'язати пояса — позбавити сили.

- 29 Я став братом шакалам,
а струсятам — товари-
шем,
30 моя шкіра зчорніла *та й*
ліпиться з мене,
від спеко́ти спалилися
кості мої . . .
31 І стала жалобо́ю а́рфа моя,
а сопи́лка моя — зойком
плачли́вим . . .

Пов. яєця побожено

- 31** Умову я склав був з очима
своїми,
то як буду дивитись на
дівчину?
2 І зверху яка доля *від* Бога,
чи спадщина *від* Всемо-
гутнього із висот?
3 Хіба не загибіль для кривд-
ника,
і хіба не нещастя зло-
чинцям?
4 Хіба ж Він не бачить до-
ро́ги мої,
і не лічить усі мої кро́ки?
5 Якщо я ходив у марно́ті,
і на оману спіши́ла нога
моя, —
6 то нехай на вазі справедли-
вости зва́жить мене, —
і невинність мою Бог пі-
знає!
7 Якщо збо́чує кро́к мій з
дороги,
і за очима моїми пішло
моє серце,
і до рук моїх нечисть при-
ліпла, —
8 *то* нехай сію я, а їсть ін-
ший,
а рослинність моя нехай
вірвана буде з корін-
ням!
9 Якщо моє серце зва́блюлось
до лінки *цржот*,
і причаю́вався я при двє-
рях мого́го товари́ша,

- 10 *то* хай ме́ле для іншого
жі́нка моя,
і над нею нехай нахи-
ляються інші!
11 Бо гідба́та оце,
й це провина підсу́дна,
12 бо огонь це, який буде жер-
ти аж до Авадбо́ну,
і ві́рве з корінням увесь
урожай мій! . . .
13 Якщо я понехтував правом
свого́го раба
чи своєї неві́льниці в їх
суперечці зо мною,
14 то що я зроблю́, як піді-
ймється Бог?
А коли Він пригля́неться,
що́ Йому́ відповім?
15 Чи ж не Той, Хто мене
учинив у нутрі́, учинив
і його́,
і Один утворі́в нас в ут-
робі?
16 Чи бажа́ння убогих я стрі-
мував,
а очі вдови́ням засму́чу-
вав?
17 Чи я сам по́давав свій шма́ток,
і з нього́ не їв сирота́?
18 Та́ж від днів молодє́чих
моїх
вироста́в він у мене, як в
батька,
і від утробі́ матері моє́ї
я прова́див його́!
19 Якщо бачив я гину́чого без
одежі́,
і вбра́нний не бу́ло в сіро-
махи, —
20 чи ж не благословля́ли ме-
не його́ стє́гна,
і ру́ном овечок моїх він
не грівє́ся?
21 Якщо на сироту́ я пору́шу-
вав руку́ свою́,
коли бачив у бра́мі собі́
допо́могу, —
22 хай раме́но моє́ відпаде́ від
свого́го плеча́,

- а рука моя від суглобу
свого нехай буде відла-
мана!
- 23 Бо бстрах на мене — не-
щастя від Бога,
а перед величчям Його я
не можу встояти . . . 19. 7. 35
- 24 Чи я золото клав за надію 24 Пс. 52. 9.
собі,
чи до широго золота я
говорив: „Ти, безпечно
моя“?
- 25 Чи тішився я, що велике
багатство моє,
й що рука моя стільки
надбала?
- 26 Коли бачив я сонце, як сяє
воно,
а місяць велично плівé,
27 то коли б потаємно поваби- 27 13. 10.
лось серце моє,
і цілунки рукою я їм по-
силав, —
- 28 це так само провина під- 28 31. 11.
судна була б,
бо відрікся б я Бога Все-
вишнього!
- 29 Чи я тішивсь упадком
своїого ненависника,
чи порушувався я, коли
зло спотикало його?
- 30 Таки ні, — не давав я
на гріх піднебіння сво-
го,
щоб прокляттям акадати
душі його.
- 31 Хіба люди намету мого не
казали:
„Хто покаже такого, хто
з м'яса його не насй-
тився?“ 25. 4, 34. 5. 2
35. 2. 1 М. 22.
21.
- 32 Чужинець на вулиці не по-
чував, —
я двері свої відчиняв по-
доробному.
- 33 Чи ховав свої прогріхи я,
як людина,
щоб у своєму нутрі затаї-
ти провину свою?

- 34 Бо *тоді* я боявся б великого
натовпу,
і сором від родів ікавав би
мене,
я мовчав би, й з дверей не
виходив . . .
- 35 О, якби мене вислухав хто!
Оце підпис моєї *руки*:
Нехай Всемогутній мені від-
повість,
а ось звій, *зо скаргю*, що
його написав мій про-
тивник . . .
- 36 Чи ж я не носив би його на
своєму плечі,
не обвінчував б ним, як
вінками?
- 37 Число кроків своїх я пред-
ставлю йому;
мов до князя, наближусь
до нього.
- 38 Якщо проти мене голосить
земля моя,
й її бóрозни плачуть із
нею,
- 39 якщо без грошей я їв плóди
її,
а її власника я стогіати
примущував, —
- 40 *то* замість пшениці хай ви-
росте терен,
а замість ячмєню — ку-
кіль!“ . . .
- Слова Іова скінчилися.

Мова Елігу: Я відповім усім

32 І перестали ті троє мужів
відповідати Іову, бо він був
справедливий в очах своїх.

2 І запалився гнів Елігу, сина
Барах'їлового, бузянина, з роду
Рамового, — на Іова запалився
гнів його за те, що той уважав
душу свою¹ справедливою за
Бога.

3 Також на трьох приятелів йо-
го запалився його гнів за те, що

¹ Уважав душу свою — це: Уважав себе.

не знайшли вони відповіді, а зробили *тільки* Пова винним.

4 А Елігу вичікував Пова *та їх* із словами, бо вони були старші віком за нього.

5 І побачив Елігу, що нема *належної* відповіді в устах тих трьох людей, — і запалився його гнів!

6 І відповів буззанин Елігу, син Барах'їлів, та й сказав:

„Молодий я літами, ви ж старші,
тому то я стримувався
та боявся знання своє висловити вам

7 Я подумав: Хай вік промовляє,
і хай розуму вчить багатіття!

8 Справді, дух — він у людині,
та Всемогутнього подих
їх мудрими чинить.

9 Многолітні не *завжди* розумні,
і не *все* розуміються в праві старі.

10 Тому я кажу: Послухай мене,
хай знання своє висловлю й я!

11 Тож слів ваших вичікував я,
наставляв свої уши до вашої мудрости,
поки справу ви дослідите.

12 І я приглядався до вас,
й ось немає між вами, хто б Йову довів,
хто б відповідь дав на слова його!

13 Щоб ви не сказали: „Ми мудрість знаємо: не людина, а Бог переможє його!“

14 Не на мене слова він скербував,
і я не відповім йому мовою вашою.

15 Полякались вони, вже не відповідають,
не мають вже слів . . .

16 Я чекав, що не будуть вони говорити,
що спинились, не відповідають уже.

17 Відповім також я свою частку,
і висловлю й я свою думку.

18 Бо я повний словами, —
дух мойого нутра докучає мені . . .

19 Ось утроба моя, мов вино невідкрите, —
вона тріскається, як нові бурдюки!

20 Нехай я скажу — й буде легше мені,
нехай уста відкрию свої — й відповім!

21 На особу не буду уваги звертати,
не буду підлещуватись до людини,

22 бо не вмію підлещуватись!
Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творець!

*Бог часто промовляє до людини,
та не чує вона*

33 Але слухай но, Йівє, промови мої,
і візьми до ушей всі слова мої.

2 Ось я уста свої відкриваю,
в моїх устах говорить язик мій.

3 Простота мого серця — слова мої,
і висловлять ясно знання мої уста.

4 1 Дух Божий мене учинив,
й оживляє мене Всемогутнього подих.

5 Якщо можеш, *то* дай мені відповідь,

- вишнукуйсь передо мною,
постався!
- 6 Тож Божий і я, як і ти, — 6 10. 9.
з глини витиснений теж
і я!
- 7 Ото страх мій тебе не на- 7 13. 21.
страшить,
і не буде тяжкою рука
моя на тобі.
- 8 Отож, говорив до моїх ушей 8
ти,
і я чув голос слів:
- 9 „Чистий я, без гріха, я 9 10. 7, 23. 10.
невинний,
і немає провини в мені!
- 10 Оце Сам Він причини на 10 19. 11.
мене знаходить, уважає
мене Собі ворогом. Дап. 7. 10. 23
- 11 У кайдани закув мої нѳги, 11 13. 27.
усі стейки мої Він сте-
реже“.
- 12 Ось у цьому ти не спра-
ведливий!
Відповім я тобі, бо біль-
ший же Бог за людину!
- 13 Чого Ти із Ним сперечаєш-
ся,
що про всі Свої справи
Він відповіді не дає?
- 14 Бо Бог промовляє і раз, і 14 33. 29.
два рази,
та людина не бачить того:
15 у сні, у видінні нічному, 15 1 М. 2. 21.
коли міцний сон на людей
нападає,
в дрімотах на лоні,
16 тоді відкриває Він ухо лю- 16 36. 10.
дей,
і настрашує їх осторогою,
17 щоб відвести людину від чи-
ну її,
і Він гордість від мужа
ховає,
18 щоб від грѳбу повстримати
душу його,
а живая¹ його щоб не
впала на ратище.

- 19 І карається хворістю він на
постелі своїй,
а в костях його свѳрка
міцна.
- 20 І жива¹ його брѳдиться хлі-
бом,
а душа його — стравою
влюбленою.
- 21 Гине тіло його, аж не видно
його,
і вистають його кості, що
перше не видні були.
- 22 І до грѳбу душа його збли-
дується,
а живая¹ його — до по-
мерлих іде.
- 23 Якшо ж Ангѳл-заступник
при нѳм,
один з тисячі,
щоб представити людині
її правоту,
- 24 то Він буде йому милосерд-
ний та й скаже:
„Звільни ти його, щоб до
грѳбу не йшов він, —
Я викуп знайшов“.
- 25 Тоді відмолюдиться тіло йо-
го,
поверне до днів його юнос-
ти.
- 26 Він благатиме Бога, й його
Собі Він уподѳбає,
і обличчя його буде бачи-
ти з окном радости,
і чоловікові верне його
справедливість.
- 27 Він дивитиметься на людей
й говоритиме:
„Я грішив був і правду
кривив,
та мені не відплачено.
- 28 Він викупив душу мою, щоб
до грѳбу не йшла,
і буде бачити світло
живая¹ моя“.
- 29 Бог робить це все
двічі-тричі з людиною,
30 щоб душу її відвернути
від грѳбу,

¹ Живая — душа, частий гебраїзм.

щоб він був освітлений
світлом живих.

31 Уважай, Пове, слухай мене,
мовчи, а я промовлятиму!

32 Коли маєш слова, то дай
мені відповідь,
говори, бо бажаю твого
оправдання.

33 Якщо ні — ти послухай
мене;
помовчи, й я навчу тебе
мудрости!"

Кожна людина несе заслужене

34 І говорив Елігу та й сказав:
„Слухайте, мудрі, слова ці
мої,
ви ж, розважні, почуйте
мене!"

3 Бо ухо слова випробовує,
а піднебіння їку куштує.

4 Вибери право собі,
між собою пізнаймо, що
добре.

5 Бо Пов говорив: „Я був
справедливий,
та відкинув Бог право моє.

6 Чи буду неправду казати
за право своє?
Без вини небезпечна стрі-
ла моя“

7 Чи є такий муж, як цей Пов,
що п'є глузування, як во-
ду.

8 і товаришує з злочинцями,
і ходить з людьми безза-
конними?

9 Бо він каже: „Нема люди-
ні користі,
коли її Бог уподобає“.

10 Тож вислухайте, ви розум-
ні, мене:
Бог далекий від неспра-
ведливости,

і Всемогутній від кривди!

11 Бо за чином людини Він їй
надолужить,
і згідно з своєю дорогою
знайде людина запліту!

12 Тож поправді, не чинить
Бог несправедливого,
і Всемогутній не скрив-
лює права.

13 Хто землю довірив Йому,
і хто на Нього вселенну
поклав?

14 Коли б Він до Себе забрав
Своє серце, Свій дух,
і Свій підих до Себе
забрав, —

15 всяке тіло погинуло б
вмить,
а людина повернулася б
на пірох! . . .

16 Коли маєш ти розум, послу-
хай же це,
почуй голос оцих моїх
слів:

17 Хіба стримувати може не-
пависник право?
І хіба осудити ти зможеш
Всеправедного?

18 Хіба можна сказати цареві:
„Негідний“,
а вельможним: „Безбож-
ний“?

19 Таж Він не звертає уваги
на звérхників,
і не вирізняє мійкого
перед убогим,

бо всі вони — чин Його рук,
за хвилину вони поми-
рають, опівночі . . .

Доторкнётся Він мій-
ких — і гинуть вони,
сильний усунений буде ру-
кою не людською.

21 Бо очі Його на дорогах лю-
дини,
і Він бачить всі кроки
її, —

22 немає темноти, немає і тем-
рини,
де б злочинці сховались.

23 Бо людині Він не призначає
означений час,
щоб ходила до Бога на
суд.

- 24 Він сильних ламас без до-
сліду,
і ставить на місце їх ін-
ших.
- 25 Бо ж знає Він їхні діла, — 27. 23. 37
оберне вночі — і почав-
лені будуть!
- 26 Як несправедливих уразить
Він їх,
на видному місці,
27 за те, що вони відступили
від Нього,
і не розуміли доріг Його
всіх,
- 28 щоб зойк сіромахи спрово- 28 11. 11. 11.
дити до Нього, 12 2 35 5 2
бо Він чусь благання при-
гнічених.
- 29 Коли Він заспокоїть, то хто 21. 15. 3
винуватити буде?
Коли Він закрий лице,
хто побачить Його?
А це робиться і над наро-
дом, і над людиною ра-
зом,
- 30 щоб не панував чоловік не- 30 36. 13.
честивий із тих, 22. 12. 5
що *правлять* за пастку
народові.
- 31 Бо Богові треба отак гово-
рити:
„Песу я *заслужене*, —
злого робити не бу-
ду!“
- 32 Чого я не бачу, навчи Ти 32 2 3 11. 7
мене; 16 2
коли кривду зробив я, то
більше не буду чинити!“
- 33 Чи на *думку* твою надолу-
жить Він це,
бо відкинув ти *те*?
Бо вибереш ти, а не я,
а що знаєш, кажи!
- 34 Мені скажуть розумні
та муж мудрий, який ме-
не слухає: 3. 7. 10
35 „Йов говорить немудро,
а слова його без розумін-
ня.“ 35 38. 2.

- 36 О, коли б Йов досліджений
був
аби навіки за відповіді,
як злі люди,
37 бо він додає до свого грі-
ха *це* провину,—
між нами він плече в
долоні
та множить на Бога про-
мови свої“ . . .

Будь праведний з волі своєї

- 35** І говорив Елігу та й сказав:
2 „Чи не полічив ти за
право,
як казеш: „Моя правед-
ність більша за Божу“?
3 Бо ти говориш: „Що pomoже
тобі?
Яку користь із цього я
матиму *більшу*,
аніж від свого гріха“?
4 Я тобі відповім,
а з тобою і блянним твоїм.
5 Подивися на небо й побач,
і на хмари споглянь, —
вони вищі за тебе.
6 Як ти будеш грішити, що
зробиш Йому?
А стануть численні про-
вини твої, що ти
вчиниш Йому?
7 Коли праведним станеш, що
даєш ти Йому?
Або що Він візьме з твоєї
руки?
8 Для людини, як ти, без-
законня твоя,
і для людського спина твоя
справедливість! . . .
9 Від безлічі гноблення сто-
гнуть вони,
кричати від *тиснотного* пле-
ча багатьох . . .
10 Та не скаже *ніхто*: Де ж
той Бог, що мене Він
створив,
що вночі дає сніви,

- 11 що нас над худобу земну́
Він навчас,
і над птаство небесне вчи-
няє нас мудрим?
- 12 Вони там кричать,
але через бундючність
злочинців
Він відповіді не дає.
- 13 Тільки марно́ти не слухає
Бог,
і Всемогутній не бачить
п.
- 14 Що ж тоді, коли кажеш:
„Не бачив Його!“
Та є суд перед Ним, — і
чекай ти його!
- 15 А тепер, коли гнів Його не
покарав,
і не дуже пізнав про глу-
пότη,
- 16 то намарно Пов уста свої
відкриває,
та множить слова́ без
знання́“
- Бог завжди людьми опікується*
- 36** І далі Елігу казав:
- 2 „Почекай мені трóхи, й
тобі покаж́у,
бо ще є про Бога слова́.
- 3 Зачну́ викладати я здалека,
і Творцєві своєму віддам
справедливост́ь.
- 4 Бо справді́ слова́ мої не
неправдиві, —
я з тобою безва́дний в
знанні́.
- 5 Такж́ Бог сильний, і не від-
кидає нікого́.
- Він міцний в силі серця.
- 6 Не лишає безбожного Він
при житті,
але право для бідних дає.
- 7 Від праведного Він очей
Своїх не відвертає,
але їх садóвить з царями
на троні на́завжди, —
і вони підвищаються.
- 11 2 Петр. 2. 12.
- 12 35. 13.
6. 29. 10
- 13 Іс. 9. 31
- 35 39. Рим. 2. 9.
- 13
- 8 А як тільки вони ланцюга́-
ми пов'язані,
і тримаються в пúтах бід́и,
9 то Він їм представляє їх
вчинок
та їхні провини, що бага-
то їх стало.
- 10 Відкриває Він ухо їх для
осторо́ги,
та велить, щоб вернулися
від беззако́ння.
- 11 Якщо тільки послу́хають-
ся,
та стануть служити *Пому́*,
покінчать вони свої дні
у добрі́,
- а ро́ки свої у при́ємношах.
- 12 Коли ж не послу́хаються,
то наско́чать на ра́тище,
і покінчать *життя́* без
знанн́я.
- 13 А злосерді́ кладуть гнів *на*
себе́,
не кричать, коли в'яже
Він їх.
- 14 У мóлодості помирає душа
їх,
а їхня живая — поміж
блудниками́.
- 15 Він визволяє убогого з горя
ного́,
а в переслідуванні відкри-
ває їм ухо.
- 16 Також *і* тебе́ Він би виба-
вив був
із тіснот́и *на* ширóкість,
що в ній нема́ у́тиску,
а те, що на стіл твій по-
кладо́ся б,
повне то́вцу було б.
- 17 Та правом безбожного ти
перетóвщений,
право ж та суд педни-
рають *людину́*.
- Бог Всемогутній*
- 18 Отож лю́тості нехай не на-
мовить тебе́ до плеска́ння
в долоні́,

- а окуп великий нехай не
заверне з *дороги* тебе.
- 19 Чи в біді допоможе твій зойк
та всі зміцнення сили?
- 20 Не квапся до ночі тієї,
коли вирвані будуть на-
роди із місця свого.
- 21 Стережись, не звертайся до
зла,
яке замість бід ти обрав.
- 22 Отож, Бог найвищий у силі
Своїй,
хто навчає, як Він?
- 23 Хто дорогу Його Йому вка-
зувати буде?
- І хто скаже: „Ти кривду
зробив?“
- 24 Пам'ятай, щоб звеличувати
Його вчинок,
про якого виспівують
люди.
- 25 що його бачить всяка людина,
чоловік приглядається
здаєка.
- 26 Отож, Бог великий та не-
додіємий,
і недослідіме число Його
літ!
- 27 Бо стягає Він краплі води,
і дощём вони падають з
хмари Його,
- 28 що хмари спускають його,
і спадають дощем на ба-
гато людей.
- 29 Також хто зрозуміє розтяг-
нення хмари,
грим намету Його?
- 30 Отож, розтягає Він світло
Своє над Собою
і морську глибину закри-
ває,
- 31 бо ними Він судить народи,
багато познаних дає.
- 32 Він тримає в руках Своїх
блискавку,
і керує її проти цілі.
- 33 Її гуркіт звіщає про неї,
і прихід її відчуває її
худоба.

Пс. 29. 3. 2

37. 2. Пс. 104. 4

23. 34. 18

Пс. 146. 16 6

26. 11. 7. 37. 22
Рим. 11. 33.

Пс. 104. 22. 8

28. Мт. 5. 45.

- Людина мізерна супроти Бога*
- 37** Отож, і від цього тремтить
моє серце
і зрушилось з місця свого.
- 2 Уважливо слухайте гук Йо-
го голосу,
і грим, що несеться із уст
Його,—
- 3 його Він пускає попід усім
небом,
а світло Своє аж на
кінці землі.
- 4 За Ним грим ричить левом,
гримить гуком своєї ве-
личности,
і його Він не стримує,
почується голос Його.
- 5 Бог предивно гримить
Своїм голосом,
вчиняє великі діла, яких
не розуміємо ми.
- 6 До снігу говорить Він: „Па-
дай на землю!“
а дощеві та зливі:
„Будьте сильні!“
- 7 Він руку печатає кожній
людині,
щоб пізнали всі люди про
діло Його.
- 8 І звір входить у сховище,
і живе в своїх лігвищах.
- 9 Із кімнати *південної* буря
приходить,
а з вітру *північного* —
холод.
- 10 Від Божого подиху лід пов-
стає,
і водна широкість тужав-
віє.
- 11 Також Він обтяжує віль-
гістю тучу,
і світло своє розпорощує
хмара,
- 12 і вона по околицях ходить
та блукає за Його прово-
дом,
щоб чинити все те,
що накаже Він їй на по-
верхні вселенної,—

- 13 він наводить її
чи на кару для краю Сво-
го, чи на милість.
- 14 Бери, Пове, оце до ушей,
уставай і розваж: Боже чу-
да!
- 15 Чи ти знаєш, що Бог накла-
дає на них,
і зявляє світло із хмари
Своїї?
- 16 Чи ти знаєш, як носяться
хмара в повітрі,
про чуда Того, Який має
безвадне знання,
- 17 ти, що шати твої *стають*
теплі,
як стішується земля з
підудня?
- 18 Чи ти розтягав із Ним хма-
ру,
мінило, немов дзеркало ли-
те?
- 19 Навчи нас, що скажемо Йо-
м'ю? 19 38. 3.
Через темність ми не впо-
ридемо слова.
- 20 Чи Йому оповісться, що бу-
ду казати?
Чи зміг хто сказати, що
Він знищений буде?
- 21 І тепер ми не бачимо світла,
щоб світило у хма-
рах,
та вітер перейде — і ви-
чистить їх.
- 22 Із півночі приходить воно,
немов золоте те,
та над Богом величність
страшна.
- 23 Всемогутній, — Його не
знайшли ми,
Він могутній у силі,
але Він не мучить нікого су-
дом
- 24 Тому нехай люди бояться
Його,
бо на всіх мудросердих
не дивиться Він¹.

*Відповідь Господня: Уся природа
свідчить про велич Божу!*

- 38** Тоді відповів Господь Йову
із бури й сказав:
- 2 „Хто то такий, що затем-
нює раду
словами без розуму?
- 3 Підпережй но ти стegna свої,
як мужчина,
а Я буду питати тебе, —
ти ж Мені поясни!
- 4 Де ти був, коли землю ос-
нобував Я?
Розкажи, якщо маєш
знання!
- 5 Хто основи її положив, чи
ти знаєш?
Або хто розтягнув по ній
шнура?
- 6 У що підстави її позапущу-
вані,
або хто поклав камінь на-
ріжний її,
коли разом співали всі збі-
роранні
та радісний окрик зді-
ймали всі Божі сини?
- 8 І хто море воротами заго-
родив,
як воно виступало, немов
би з утроби виходило,
- 9 коли хмари поклав Я за
одіж йому,
а імлю — за його пелюшки,
- 10 і призначив йому Я грани-
цю Свою
та поставив засува й во-
рота,
- 11 і сказав: „Аж досі ти ді-
йдеи, не далі,
і тут ось межа твоїх хвиль
гордовитих?“
- 12 Чи за своїх днів ти наказу-
вав ранкові?
Чи досвітній зорі пока-
зав її місце,
- 13 щоб хапалась за кінці землі
та посипались з неї без-
божні?

14 Земля змінюється, мов та глина печатки, і стають, немов одіж, во- ни! 15 І нехай від безбожних їх світло відійметься, а високе рамено зламаєть- ся! 16 Чи ти сходив коли аж до морських джерел, і чи ти переходжував дном безодні? 17 Чи для тебе відкриті були брами смерти, і чи бачив ти брами смер- тельної тіні? 18 Чи широкість землі ти огля- нув? Розкажи, якщо знаєш це все! 19 Де та дороба, що світло на ній пробуває? А темрява — де її міс- це, 20 щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежки її дому? 21 Знаєш ти, бо тоді народив- ся як ти був, і велике число твоїх днів! 22 Чи доходив коли ти до схо- ваної снігу, і схованки граду ти ба- чив, 23 які Я тримаю на час лихо- ліття, на день бою й війни? 24 Якою дорогою ділиться ві- тер, розпорощується по землі вітерень? 25 Хто для зливи протіку про- вів, а для громовиці — доро- гу. 26 щоб дощити на землю без- людну, на пустиню, в якій чоло- віка нема,	15 18. 18. Пс. 147. 16. 29 9. 9. Амос. 5 8 31 8. 12. 20. 36 22 Об. 16. 21. 25 28. 26. Єр. 10. 13. Пс. 10. 8. 9. 40 Пс. 104. 27. 145. 15. 16. 41	27 щоб пустиню та пушу насі- чувати, і щоб забезпечити вихід траві? 28 Чи є батько в доща, чи хто краплі росі поро- дів? 29 Із чиєї утроби лід вийшов, а іній небесний — хто його породив? 30 Як камінь, тужавіють води, а поверхня безодні хо- вається. 31 Чи зв'яжеш ти зав'язки Во- лосозару, чи розв'яжеш віжки в Орі- она? 32 Чи виведеш часу свого Зо- дняка, чи Віза з синами його по- провадити? 33 Чи ти знаєш устави небес? Чи ти покладеш на землі їхню владу? 34 Чи підіймеш свій голос до хмар, і багато води тебе вкриє? 35 Чи блискавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі ска- жуть „Ось ми“? 36 Хто мудрість вкладає люди- ні в нутро? Або — хто дає серцеві розум? 37 Хто мудрістю хмари зражує, і хто може затримати не- бесні посуди, 38 коли пірох зливається в зливи, а кавалки злипаються? 39 Чи здобич левинці ти зло- виш, і заспокоїш життя левчу- ків, 40 як вони по леговищах ту- ляться, на чабах сидять по кущах? 41 Хто готує для крука поживу його,

як до Бога кричать його діти,
як без їм блукають вони?

*Життя тваринного світу
свідчить також про велич
Боже*

39 Хіба ти признав час народження скельних козиць?

Хіба ти пильнував час мук
породу лані?

2 Чи на місяці лічиш, що
сповнитись мусять,
і відаси час їх народження.

3 коли приклякають вони, ви-
пускають дітей своїх,
і звільнюються від болів
породу?

4 Набираються сил їхні діти, 4 4 11
на полі зростають,
відходять і більше до них
не вертаються.

5 Хто пустив осла дикого 5 Єр. 2. 24.
вільним,
і хто розв'язав осла ди-
кому п'ята,

6 якому признав Я степ його 6 2 Сам. 8. 13.
го домом,
а місцем його пробування
— солону пустиню?

7 Він сміється із галасу мі-
ста,
не чує він крику погіб-
нича.

8 Що знаходить по горах, то
паша його,
і шукає він усього зеле-
ного.

9 Чи захоче служити тобі
одноріг?
Чи при яслах твоїх ноче-
ватиме він?

10 Чи ти одноріга прив'яжеш
до його борозни пово-
р'язям?
Чи буде він боронувати
за тобою долини?

11 Чи повіриш йому через те,
що має він силу вели-
ку, —

і свою працю на нього
попустиш?

12 Чи повіриш йому, що він
верне насіння твоє,
і збере тобі тік?

13 Крило струсьове радісно
б'ється.
чи ж крило це й пір'їна
леліки?

14 Бо яйця свої він на землю
кладе
та в поросі їх вигрівас,

15 і забува, що нога може їх
розчавити,
а звір польовий може їх
розтоптати.

16 Він жорстокий відносно ді-
тей своїх, ніби вони не
його,
а що праця його може
бути надаремна, того

не боїться.

17 бо Бог учинив, щоб забув
він про мудрість,
і не наділив його розу-
мом.

18 А за часу надходу стрільців
ударяє він крильми по-
вітря, —

і сміється з коня та з його
верхівця!

19 Чи ти силу коневі даси,
чи шию його ти зодігнеш
у гриву?

20 Чи ти зробиш, що буде
скакати він, мов сара-
на?

Величне ір'їання його
страшелізне!

21 Б'є ногою в долині та ті-
шиться силою,
іде він насупроти зброї,

22 — сміється з страху й не
яхається,
і не вертається з-перед
меча,

- 23 хоч дзвонить над ним сагайдак,
вістря списове та ратище!
- 24 Ві ніз шаленістю та лютістю
землю ковтає,
і не вірить, що чути гук
рогу.
- 25 При кожному розі кричить
він: „І-га!“
і винюхе здалека бій,
грим гетьманів та крик.
- 26 Чи яструб літає своєю премудрістю,
на південь простягає крила свої?
- 27 Чи з твого наказу орел
підіймається,
і мостить кубло своє на висоті?
- 28 На скелі замешкує він та
ночує,
на скельнім вершку та
твердині,—
- 29 ізвідти визрібає їжу,
далеко вдивляються очі
його,
- 30 а його пташенята п'ють
кров.
Де ж забиті, там він“.
- Голос Господній і відповідь
Іова: Я нікчемний!*
- 40** І говорив Господь Іову й
сказав:
- 2 „Чи буде ставати на прох з
Всемогутнім огу́дник?
Хто сперечається з Бо-
гом, хай на це відпо-
вість!“
- 3 І Іов відповів Господеві й
сказав:
- 4 „Оце я знікчémнїв, — що ж
маю Тобі відповісти?
Я кладу свою руку на
уста свої . . .
- 5 Я раз говорив був, і *всьє* не
скажу,
а вдруге — і більш не
додам“! . . .

23 Іс. 2. 4.

38. 1.

38. 3.

25 4 М. 10. 9.
2 Хр. 13. 14.Пс. 51. 6.
Рим. 3. 4.

Пс. 75. 8.

30 Мт. 24. 28.
Лк. 17. 37.

1 38. 1, 39. 6.

4 21. 5.

*Людина не в силі порушити
Божі права*

- 6 І відповів Господь Іову із
бурі й сказав:
- 7 „Підпережиж но ти стéгна
свої, як мужчіна:
Я буду питати тебе, — ти
ж поясний Мені!
- 8 Чи ти хочеш порушити пра-
во Мос,
винуватити Мене, щоб
оправданим бути?
- 9 Коли маєш ра́мено, як Бог,
і голосом ти загри́миш,
немов Він,
- 10 то окрась Ти себе пишно-
тю й величністю,
зодягнись у славу й красу!
- 11 Розпорбш лютість гніву
свого,
і поглянь на все горде —
й прини́зь ти його́!
- 12 Поглянь на все горде — й
його впокорі,
поспихай нечестивих на
їхньому місці,
- 13 поховай їх у пірросі разом,
а їхні обличчя обвий в
укритті.
- 14 Тоді й Я тебе славити буду,
як правниця твоя допо-
може тобі!
- Бегемот — на це приклад*
- 15 А ось бегемот¹, що його Я
створив, як тебе, —
траву, як худоба велика,
він їсть.
- 16 Ото сила його в його стéгнах,
його ж міцність — у
м'язах його животá.
- 17 Випростовує він, немов кéd-
ра, свого хвоста,
жили стéгон його посплі-
тались.
- 18 Його кóсті — немов мідяні
оті рúри,
костомáхи його — як ті
пру́ття залізнí.

¹ Бегемот — це нільський крокодил.

19 Голова оце Божих доріг;
і тільки Творець його мо-
же зблизити до нього
меча . . .

20 Бо гори принісять поживу
йому,
і там грається вся звірина
полюєва.

21 Під лотосами він виліжується,
в укритті очерету й бо-
лотів.

22 Лотоси тінню своєю вкри-
вають його,
гопелі поточні його обго-
тають.

23 Ось підіймається річка, *там* Рим. 11. 35. 3
він не боїться її,
він безпечний, хоча б сам
Йордан йому в пащу
впливав!

24 Хто може схопити його в
його бчач,
гачами ніздрю продірави-
ти?

25 Чи левіятана потягнеш гач-
ком,
і йому язика стягнеш
шнуром?

26 Чи очеретину вкладеш йому
в ніздря,
чи терниною щόку йому
продіравиш?

27 Чи він буде багато благати
тебе,
чи буде тобі говорити ла-
гідне?

28 Чи складе він умову з тобою,
і ти візьмеш його за раба
собі вічного?

29 Чи ним бавитись будеш, як
птахом,
і прив'язеш його для дів-
чаток своїх?

30 Чи ним спільники торгу-
ватимуть,
чи поділять його між куп-
ців-хананей?

31 Чи шпильками прокоблиш ти
шкіру його,
а острогою риб'ячою —
його голову?

32 Поклади ж свою руку на
нього, і згадай про
війну, —
і більше того не чини!

41 Тож надія твоя неправди-
ва, —
на сам вигляд його упа-
деш.

2 Нема смільчака, щоб його
він збудив, —
а хто ж перед обличчям
Моїм зможе стати?

3 Хто вийде навпроти Мені —
і буде цілий?
Що під небом усім — це
Моє!

4 Не буду мовчати про члени
його,
про стан його сили й красу
його складу.

5 Хто відкриє поверхню оде-
жі його?
Хто підійде коли до двій-
них його шелепів?

6 Двері обличчя¹ його хто від-
чинить?
Навколо зубів його жах!

7 Його спина — канали щитів,
побднання їх — крем'я-
на печатка.

8 Одне до одного доходить,
а вітер між ними не про-
йде.

9 Одне до одного притвердже-
ні,
сполучені, і не відділять-
ся.

10 Його чхання засвічує світ-
ло,
а очі його — як повіки
зорі світової!

11 Бұхає полум'я з пащі його,
виринаються іскри огнен-
ні!

¹ „Двері обличчя” — рот.

- 12 Із ніздер його валить дим,
немов з того горшка, що
кипить та бийжить.
- 13 Його по́дих розпалює вугі-
гіль,
і б́у́хає по́лум'я з па́ші
його.
- 14 Сила ноче́¹ на ши́й його,
а страх перед ним утікає.
- 15 М'ясо нутра́ його міцно три-
мається, —
воно в ньому тверде, не
хитається.
- 16 Його серце, мов з каменя
ви́літе,
і тверде, як те долішне
дво́рню!
- 17 Як підводиться він, пере-
лину́ються снігачі,
та й ховаються з жа́ху.
- 18 Той меч, що досягне його,
не встоїть,
ані спис, ані ра́тище й
паніпер.
- 19 За соломую залізо вважає,
а мідь — за гни́лу дере-
вину!
- 20 Син лука, *стріла*, не при-
мусит утікати його,
ка́міння із пра́ці для ньо-
го зміняться в сіно.
- 21 Була́в у́важас він за соло-
мінку,
і емісться із по́вснєту ра́-
тника.
- 22 Під ним гостре череп'я, —
лягас на гостре, немов у
оболото.
- 23 Чинить він, що кишить гли-
бочи́нь, мов горній,
і обертає море в окріп.
- 24 Стежка світить за ним,
а безодня здається йому́
свиною.
- 25 Немає подоби йому на зем-
лі,
він безстрашним створе-
ний,

Дк. 1. 37 2

38. 2. Пс. 139. 6. 3

16 Суд. 9. 53.

38. 3. 13. 22 4

1. 1. 13 7

1. 5. 2 М. 8 8
25. Як. 5. 16

23 Єр. 1. 13

2. 11 9

26 він бачить усе, що вис́о́ке,
він цар над усім пишним
зві́р'ям!¹

*Розка́ння Йова: Я бли́жче Бога
не знав*

42 А Пов відповів Господеві й
сказав:

2 „Я знаю, що можеш Ти все,
і не спиняється задум у
Тебе!

3 Хт́о ж то такий, що ховає
пораду немудру?

Тому я говорив, але не
розумів . . .

*Це чудніше від мене, й не
знаю його:*

4 „Слухай же ти, а Я буду
казати,

запита́ю тебе, ти ж
Мені поясні́” . . .

5 Тільки по́слухом уха я чув
був про Тебе,

а тепер моє око *ось* бачить
Тебе . . .

6 Тому́ я зрі́каюсь *говóреного*,
і каю́сь у по́росі й по́пе-
лі!“ . . .

Бог виправдує Йова

7 І сталося по́тому, як Госпо́дь
промовив ці слова́ до Йова, сказав
Госпо́дь теманянину Елі́фазові:
„Запалився Мій гнів на тебе та на
двох твоїх при́ятелів, бо ви не
говорили сл́ушного про Мене, як
раб Мій Пов.

8 А тепер візьміть собі сім бич-
ків та сім баранів, і йдіть до Мого
раба Йова, і принесі́те цілопáлен-
ня за себе, а Мій раб Йов помó-
литься за вас, бо тільки з ним Я
буду рахувáтися, щоб не вчинити
вам зло́ї речі, — бо ви не говорили
сл́ушного про Мене, як раб Мій
Пов“.

9 І пішли теманянин Елі́фаз, і
шух'янин Білда́д, *та* нааматянин
Цо́фар, і зробили, як говорив їм

¹ Jalín, почує, гебраїзм: перебуवास.

Господь. І споглянув Господь на Пова.

10 І Господь привернув Пова до першого стану, коли він помолився за своїх приятелів. І помножив Господь усе, що Пов мав, удвоє.

11 І поприхдили до нього всі брати його, і всі сестри його та всі попередні знайомі його, і їли з ним хліб у його домі. І вони головою хитали над ним, та потішали його за все зле, що Господь був спровадив на нього. І дали вони йому кожен по одній кеситі, і кожен по одній золотій обручці.

12 А Господь поблагословив останок днів Пова більше від початку його, і було в нього чотир-

надцять тисяч дрібної худоби, і шість тисяч верблюдів, тисяча пар худоби великої та тисяча ослів.

13 І було в нього семеро синів та три дочкі.

14 І назвав він ім'я першій: Єміа, і ім'я другій: Кеція, а ім'я третій: Керен-Гаппух.

15 І таких вродливих жінок, як Повові дочки, не знайшлося по всій землі. І дав їм їх батько спадщину поміж їхніми братами.

16 А Пов жив по тому сотню й сорок років, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири покоління.

17 І впокоївся Йов старим та насиченим днями.

КНИГА ПСАЛМІВ КНИГА ПЕРША

ПСАЛОМ 1*

- 1 Блажен¹ муж, що за радою несправедливих не ходить,²
і не стоїть на дорозі грішних,
і не сидить на сидінні злоріків,
2 та в Законі³ Господнім його насолода,
і про Закон Його вдень та вночі він роздумує!
3 І він буде, як дерево, над водним потоком посажене,
що рідить свій плід своєчасно,

1 32. 1, 39. 2, 40. 10, 11.
Йов 21. 16, 22.
18. Пр. 1. 10, 15.
35. 5. Йов 21. 4.
18. Іс. 17. 13.
Мт. 25. 32 5
2 Єр. 1. 8.
139. 3. 6
3 Іс. 44. 4. Єр. 17. 8

і що листя не в'яне його,—
і все, що він чинить, —
щаститься йому!

- 4 Не так ті безбожні,
вони як солома, що вітер її розвіває!
5 Ось тому то не встоять безбожні на суді,
ані грішники у зборі праведних,—
6 дорогу¹ бо праведних знає Господь,
а дорога¹ безбожних загине!

ПСАЛОМ 2

Пророцтво про Царство Сина
Божого

- 1 Чого то племена бунтують,
а народи задумують марне?

* Число Псалма подається за порядком грецьким, а в дужках біля нього — порядок єврейський. При цитаціях (відсилачах) — порядком єврейський.

¹ Блажен — щасливий.

² Ходить — живе.

³ Закон — це П'ятикнижжя Мойсеєве, Закон Божий, єврейське Torah, тому ми завжди пишемо Його з великої букви.

Наум 1. 9. 1
Дії 4. 25.

¹ Дорога — життя, розв'язок поставлених життєвих питань.

ПСАЛОМ 3

- 2 Зёмні царі повстають,
і князі нарадікуються ра-
зом
на Господа та на Його По-
мазанця:
- 3 „Позриваймо ми їхні кай-
дани,
і поскидаймо із себе їхні
пута!“
- 4 Але Той, Хто на небесах¹
пробуває посміється,
Владика їх висміє!
- 5 Він тоді в Своїм гніві про-
мовить до них,
і настрашить їх Він у
Своїм пересерді:
- 6 „Я ж помазав Свого Царя
на Сіон, святу гору“²
Свою.
- 7 Я хочу звістити постанову:
Промовив до Мене Гос-
подь: Ти Мій Син,
Я сьогодні Тебе породив.
- 8 Жадай Ти від Мене, —
і дам Я наро́ди Тобі, як
спадщину Твою,
володіння ж Твоє — аж по
кінци землі!
- 9 Ти їх повбиваєш залізним
іжезлом,
потовчеш їх, як посуд
ганчіаремий“.
- 10 А тепер помудрійте, царі,
навчіться ви, судді землі:
- 11 Слухайте Господені зо стра-
хом,
і радійте з тремтінням!
- 12 Шануйте Сина, щоб Він не
розгнівався,
і щоб вам не загинути в
дорозі,³
бо гнів Його незабаром
запалиться.
Блаженні усі, хто на
Нього надіється!

2 Сам. 15. 14. 1
16.

3 129. 4.

Наум 4. 16. 3
Мт. 27. 43.
4 37. 1333. 20. 1 Мт. 15. 4
1. 32. 21.7 Мт. 3. 17. Діп.
13. 33.
Евр. 1. 5. 5. 5.
4. 9. Пов. 11.
19.8 1 Цар. 3. 5.
1 Сам. 18. 8.

9 106. 2. 2.

11 Фил. 2. 12.

12 34. 9. 5. Мт. 18.
15. 19.1 Псалом Давидів, як він утікав
був перед Авесаломом, своїм си-
ном.*2 Господи, — як багато моїх
ворогів,
як багато стають проти
мене!3 Багато-хто кажуть про ду-
шу мою:„Пому в Бозі спасіння
нема!“ Села.¹4 Але, Господи, щит Ти
для мене та слава моя,
і мою голову Ти піді-
ймаєш!²5 Своім голосом кличу до Гос-
пода, —
і Він озвється зо святбі
Своїї гори. Села.6 Я лягаю і сплю,
і пробуджуюся, бо Гос-
подь підпирає мене,7 і я не побуюсь десяти тисяч
люду,
які проти мене навколо
отаборились!8 Устань же, о Господи! Спа-
си мене, Боже мій,
бо Ти різши усіх ворогів
моїх в щілку,зуби гринників крушиш!³9 Спасіння від Господа,
і над наро́дом Твоїм
Твоє благословення!
Села.

ПСАЛОМ 4

1 Для дуритінна хоругу. На
струнних знаряддях. Псалом
Давидів.* У Книзі Псалмів заголовки до них і слово
„Села“ взяті з оригіналу, але тут подаються
писаними буквами.¹ Села — слово ближче незнаного значення,
може означати певний передік співу другому хору,
чи зупинка; вжито його в Книзі Псалмів 73 рази.
По-грецьки δὲπσολία, — звільнення, розрив
псалма. Див. Авакум 3. 3, 1 Сам. 23. 28.² Підіймати голову кому — звільнювати,
прощати, пор. 82. 2, 1 Мт. 32. 21. 46, 40. 13.³ Крушити кому зуби, — перемогати, гебраїзм.¹ В гебрейській мові небеса Šamajim завжди
слово множинне — українській небо або небеса.² Свята гора — це Сіон.³ Дорога — життєва путь.

- 2 Коли кличу, — озвисся до мене, Боже правди моєї, Ти прістір для мене робив у тісноті¹ . . . Помилуй мене, і почуй молитву мою!
- 3 Людські сини, — доки слава моя буде ганьбитися? Доки будете марне любити, шукати неправди? *Села.*
- 4 І знайте, що святого для Себе Господь відділив, почує Господь, як я кликати буду до Нього!
- 5 Гнівайтесь, та не грішіть; на дожах своїх розмішляйте у ваших серцях, та й мовчіть! *Села.*
- 6 Жертви правди приносять, і надійтеся на Господа.
- 7 Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добро?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лица!
- 8 Ти даш більшу радість у серці моїм, ніж у них, як помнубилися їхнє збіжжя та їхнє вино молоде.
- 9 У спокобі я ляжу, і засну, бо Ти, Господи, єдиний даєш мені жити безпечно!

ПСАЛОМ 5

1 Для диригента хору. До флейти. Псалом Давидів.

- 2 Почуй, Господи, мову мою, стогнання моє зрозумій
- 3 Прислухайсь до голосу збірку мого, о мій Царю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися буду!

- 4 Ти слухаєш, Господи, ранком мій голос, — ранком молитися буду до Тебе та буду чекати,
- 5 бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобі пробувати!
- 6 Перед очима Твоїми не втримаються гультяї, всіх злочинців ненавидиш Ти.
- 7 Погубиш Ти неправдомовців, кровожерну й підступну людину обридить Господь.
- 8 А я в ласці великій Твоїй до дому Твого ввійду, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоїм.
- 9 Провадь мене, Господи, в правді Своїй задля моїх ворогів, і вирівняй передо мною дорогу Свою, —
- 10 бо в їхніх устах нема правди, нуто їхнє приносить нещастя, гріб відкритий — їхнє горло, свій язик вони роблять гладенієм!
- 11 Признай їх за винних, о Боже, через свої заміри хай упадуть, за їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують!
- 12 А всі, хто надію на Тебе складають, хай тішаться, — будуть вічно співати воли, і Ти їх охорониш,

¹ Тіснота — лихоліття, нещастя, біда, неволя; широкість, прістір — добро, щастя.

і будуть радіти Тобою,
хто любить Ім'я Твоє!
13 Бо Ти, Господи, благослов-
лятимеш праведного,
милістю вкриєш його, як
щитом!

ПСАЛОМ 6

1 Для диригента хору. На
струнних знаряддях. На октаву.
Псалом Давидів.

2 Не карай мене, Господи, в
гніві Своїм,
не завдавай мені кари в
Своїм пересерді!
3 Помилуй мене, Господи,
я ж бо слабій,
уздоров мене, Господи, бо
тремтять мої кості,
4 і душа моя сильно стриво-
жена,
а ти, Господи, доки?
5 Вернися, о Господи, вільво-
ди душу мою,
ради ласки Своєї спаси Ти
мене!
6 Бож у смерті нема пам'я-
тання про Тебе,
у шеблі¹ ж хто буде хва-
лити Тебе?
7 Змучився я від стогнання
свого,
щоночі постелю свою об-
миваю слізьми,
сльозами своїми окроплюю
ложе своє! . . .
8 Моє око зів'яло з печалі,
постаріло через усіх во-
рогів моїх . . .
9 Відступіться від мене, усі
беззаконники,
бо почув Господь голос
мого плачу!
10 Благання моє Господь ви-
слухає,

1 Сам. 24. 10.
2 Сам. 16. 5.
11

2 18. 2

3 41. 5

10. 9.

6 16. 10. 30. 10.
88. 6. Пов. 14.
14.

16. 9

8 31. 10. Пов.
17. 7
9. 20.

9 Мт. 25. 41.

9. 9.

10 10. 17.

11

молитву мою Господь
прийме, —
11 усі мої вороги посоромлені
будуть,
і будуть настрашені
дуже:
хай вернуться, — і будуть
вони посоромлені за-
раз!

ПСАЛОМ 7

1 Жалобна пісня Давидова, яку
він співав Господеві в справі венія-
мїнівця Кіша.

2 Господи, Боже мій, — я до
Тебе вдаюся:
спаси Ти мене від усіх
моїх напасників, і виз-
воль мене,
3 щоб ворог моєї душі не роз-
шарпав, як лев,
що кості ламає, й ніхто не
рятує!
4 Господи, Боже мій, коли я
таке учинив,
коли є беззаконня в до-
лонях¹ моїх,
5 коли я добродійцеві злом
відплатив,
і без причини ограбував
свого противника,
6 ворог нехай переслідує душу
мою, і нехай дожене,
і нехай до землі він по-
топче життя моє,
і хай мою славу оберне на
порох! Села.
7 Устань же, о Господи, в
гніві Своїм,
понесися на лютість моїх
ворогів,
і до мене скеруй постанову
Свою, яку Ти заповів!
8 І громада народів отбчить
Тебе,
і над нею вернися на ви-
соту!

1

3

6

7

8

¹ Шебл — місце перебування душ людських по смерті, той світ, по-грецькому ад.

¹ Долоні — гебраїзм: руки, вчинки.

- 9 Господь судить людей, —
суди ж мене, Господи,
за мою правотою й за мою
невинністю.
- 10 Нехай злоба безбожних
скінчиться, а Ти зміцни
праведного,
бо вивідуєш Ти серця й
нирки,¹ о праведний
Боже!
- 11 Щит мій у Бозі,
Який чистих серцем спа-
сає.
- 12 Бог Суддя справедливий,
і щоденно *на злого* Бог
гнівається,
- 13 коли хто не навернеться, —
буде гострити меча Сво-
го Він,
Свого лука натягне й на-
ставить його.
- 14 і йому приготівив смертель-
ні знаряддя, —
Він зробить огнистими
стріли Свої.
- 15 Ото, беззаконня зачне не-
честивий,
і завагітніє безправ'ям,
— і породить неправду.
- 16 Він рова копав, і його ви-
копав,
і впав *сам* до ями, яку
приготівив, —
- 17 обернеться зло його на йо-
го голову,
і на маківку зійде його
беззаконня!
- 18 Я *ж* Господа буду хвалити
за Його правдою,
і буду віспівувати Імен-
ня Всевишнього² Гос-
пода!

ПСАЛОМ 8

1 Для диригента хору. *На*
інструменті гатійським. Псалом
Давидів.

¹ Нирки й серце в старовину — центр чуття
та розуму, центр духового життя людини.

² Всевишній — Найвищий, себто Господь.

- 9 1 М. 18. 25.
8. 10. 2
- Мт. 21. 16. 3
102. 26. 4
- 11 3. 4. 18. 3.
- 12 9. 5. 94. 2.
62. 10. Пов 7. 5
17. Гвр. 2. 6.
- 13 Плач 2. 4.
21. 6. 29. 1. 6
82. 6. 1 М. 1.
26. 3. 22. 5. 1.
9. 6.
- 1 М. 26. 28.
Гвр. 2. 8. 7
- 15 Яов 15. 35.
Іс. 59. 4.
Бр. 27. 5. Дан. 8
2. 38.
- 16 9. 16. Екл.
10. 8.
- 17 1 Сам. 25. 39.
1 Цар. 8. 32.
8. 2. 10
- 18 92. 2.
138. 1. 2

- 2 Господи, Владику наш, —
яке *то* величне на цілій
землі Твоє Ім'ення, —
Слава Твоя понад небесами!
- 3 З уст дітей й немовлят учи-
нив Ти хвалу
ради Своїх ворогів,
щоб знищити противника й
мисника.
- 4 Коли бачу Твої небеса —
діло пальців¹ Твоїх,
місяця й зорі, що Ти вста-
новив, —
- 5 то що є людина, що Ти па-
м'ятаєш про неї,
і син людський,² про
якого Ти згадуєш?
- 6 А однак учинив Ти його
мало меншим від Бога,³
і славою й величчю Ти
коронуєш його!
- 7 Учинив Ти його володарем
творива рук Своїх,
все під ноги йому вмі-
стив:
- 8 худобу дрібну та биків, їх
усіх,
а також степових звірів
диких,
- 9 птаство небесне⁴ та риби
морські,
і *все*, що морськими дорó-
гами ходить!
- 10 Господи, Боже наш, —
яке *то* величне на цілій
землі Твоє Ім'ення!

ПСАЛОМ 9

1 Для диригента хору. *На*
спів: „На смерть сина“. Псалом
Давидів.

- 2 Хвалітиму Господа усім
серцем своїм,
розповім про всі чуда
Твої!

¹ Пальці — синонім рук.

² Син людський, ben adam — кожна людина,
звичайна людина. Пор. Єз. 2. 1.

³ Грецький текст дає: від Анголів.

⁴ Птаство небесне — це птаство повітряне.

3	Я буду радіти, і тішитись буду Тоббю, і буду виспівувати Імен- ня Твоє, о Всевишній!	3 31. 8, 92. 2. 13. 6.	15	Ти, що мене підіймаєш із брам смерти,
4	Як будуть назад відступати мої ворогі, то спіткнуться і вигинуть перед обличчям Твоїм!	16	15	щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дбні я буду радіти спасінням Твоїм!
5	Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні <i>суддівім</i> си- дів, Судде праведний!	5 7. 12, 38. 12	16	Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена.
6	Докорів Ти народам, без- божного знищив, ім'я їхнє Ти витер навічні віки!	6 3. 7. 16. 17. 13.	17	Господь знаний, Він суд учинив, — спіткнўсь нечестивий у вчинку своєї руки! <i>Гра на струнах. Села.</i>
7	О вірроже мій, руйнування <i>твої</i> закінчилися на вічність, — ти й міста повалив був, і згинула з ними їхня па- м'ять!	6. 6. 18	18	Попрямують безбожні в ше- бі, всі народи, що Бога за- були.
8	Та буде Господь пробувати навіки, Він для сїду поставив престолу Свого,	8 103. 19.	19	бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине на- завжди!
9	і вселенну Він буде судити по правді, справедливістю буде су- дити народи.	9 96. 10, 13.	20	Устань же, о Господи, хай людина не перема- гає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть на- роди!
10	І твердінею буде Господь для пригнобленого, в час неволі пригнітком.	10	21	Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають народи, що вони <i>тільки</i> люди! <i>Cé- ла.</i> ¹
11	І на Тебе надіятись будуть усі, що Ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе!	11 12 13. 2	22 ²	Для чого стоїш Ти, о Гос- поди, адалека, в час неволі ховаєшся?
12	Співайте Господеві, що си- дить на Сїоні, міль народами розпо- дайте про чини Його,	12 13. 2	23	Безбожний в своїм горду- ванні жететься за вбо- гим, хай схоплені будуть у під- стонах, які замишляли вони!
13	бо карає Він чини кри- жаві, про них пам'ятає, і не забуває Він зойку убогих!	13 12. 14. 5 м. 32. 43. 06. 6. 10.	24	Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається,
14	Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання моє від моїх пенависни- ків,	14 13. 19. 14 6. 3.		

¹ У гребейським оригіналі тут кінчається 10-ий Псалом.

² У сирейським вірші 22-39 — це Псалом 10-ий.

- а ласун проклинає, зневажає він Господа.
- 25 У гóрдошах каже безбожний, що „Він не слідкує“,
бо „Бога нема“, — *оце* всі його помисли! . . .
- 26 Сильні дороги його повсякчасно,
від нього суди Твої високо, —
тим то віддмухує він ворогів своїх . . .
- 27 Сказав він у серці своєму: „Я не захитаюсь,
бо лиха навіки не буде мені“ . . .
- 28 Уста його повні прокляття й обмани та зради,
під його язиком — злочинство й переступ.
- 29 Причаївшись, сидить на подвір'ях,
мордує невинного,
його очі сліdkують за вбогим . . .
- 30 В укритті він чатує, як лев той у зарості,
чатує схопити убогого,
хапач убогого й тягне його в свою сітку . . .
- 31 Припадає, зникається він, — і попадають убогі в його міцні кігті . . .
- 32 Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув,
заховав Він обличчя Своє, не побачить нікого!“ . . .
- 33 Устань же, о Господи Боже, руку Свою підійми,
не забудь про убогих!
- 34 Чому нечестивий ображує Бога
і говорить у серці своїм, що Ти не слідкуєш?
- 35 Але Ти *все* бачиш, бо спостерігаєш злочинство та утиск,
щоб віддати Своєю рукою!

25 41. 1.

37. 14.

27 30. 7.

5 М. 10. 18.

28 Рим. 3. 14.

7. 2.

32 94. 7. Пов 22 13.

Ан. 2. 20. Іс. 66. 1. Мт. 5. 34.

33 7. 7.

5. 5.

35 68. 6.

- На Тебе слабій опирається,
Ти сироті помічник.
- 36 Зламай же раменю¹ безбожному,
і злого скарай за неправду його, — *аж більше* не знайдеш його!
- 37 Господь — Цар на вічні віки,
із землі Його згинуть погани!
- 38 Бажання понижених чуєш Ти, Господи,
серий їх зміниєш, їх вислуховує ухо Твоє,
- 39 щоб дати суд сироті та пригнобленому,
щоб більш не страшив чоловік із землі!

ПСАЛОМ 10 (11)

- 1 Для *диригента хору*. Давидів.
- 2 Я надіюся на Господа, —
як же кажете ви до моєї душі:
„Відлітай ти на гóру свою, немов птах?“
- 2 Бо ось нечестиві натягують дуга,
міцно ставлять стрілу свою на тятіву,
щоб у темряві до простосердих стріляти . . .
- 3 Як основи зруйновано, —
щоб *тоді* праведний зробить?
- 4 Господь у святім Своім храмі,
Господь — престол Його на небесах,
бачать очі Його, повіки Його випробовують людських синів!
- 5 Господь випробує праведного,
а безбожного й того, хто любить насялля, —
ненавидить душа Його!

¹ Раменю — спиною скл.

6 Він спу́стить дощем на без-
божних горю́че вугілля,
огонь, і сірку, і вітер гар-
ячий, —

це частка їхньої чаші.¹

7 Бо Господь справедливий,
кохас Він правду,
праведний бачить обличчя
Його!

ПСАЛОМ 11 (12)

1 Для диригента хору. На ок-
таву. Псалом Давидів.

2 Спаси мене, Господи, бо не-
ма вже побожного,
з-поміж людських синів
позника́ли *вже* вірні!

3 Марно́ту говорять один до
одного,
їхні уста облісні,
і серцем подвійним гово-
рять . . .

4 Нехай підітне Господь уста
обліснів
та язика чванькуватого

5 тим, хто говорить: „Своїм
язиком будем сильні,
наші уста при нас, —
хто ж *буде* нам пан?“

6 „Через утиск убогих,
ради стогону бідних
тепер Я повстану, — гово-
рить Господь,
поставлю в безпеці того,
на кого розтягують сіт-
ку!“

7 Господні слова — слова чи-
сті,
як срібло, очищене в гли-
нянім горні,
сім раз перетоплене!

8 Ти, Господи, їх пильнува-
тимеш,
і будеш навіки нас стере-
ти перед родом оцим!

9 Безбожні кружляють нав-
коло,

6 10. 1. 23. 5.
15. 1. 1. М. 19.
25

44. 25

2 Мак. 2

4. 2. Ем. 1. 8

10. 6.

5 2 М. 2. 10.
3. 15

9. 15

6 10. 1

10. 53. 2. 1.
10. 4. 53. 2.
Ер. 5. 12.
7 18. 31. Пр. 30.
5

33. 13.

9 11р. 28. 12

бо нікче́мність між люд-
ських синів підіймаєть-
ся.

ПСАЛОМ 12 (13)

1 Для диригента хору. Псалом
Давидів.

2 Дода, Господи, будеш мене
забувати наза́вжди,
доки будеш ховати від
мене обличчя Своє?

3 Як довго я буду складати в
душі своїй бо́лі,
у серці своїм — щодня
сму́ток?

Як довго мій ворог підно́си-
тись буде над мене?

4 Зглянься, озвися до мене, о
Господи, Боже мій!
Просвітли мої очі, щоб *на*
смерть не заснув я!

5 Щоб мій не́приятель не ска-
зав: „Я його перемі́!“
Щоб мої вороги не ра-
діли, як я захита́юся!

6 Я надію на милість Твою
покладаю,
моє серце радіє спасінням
Твоїм!

Я буду співати Господе́ві,
бо Він доброді́йство для
мене вчинив . . .

ПСАЛОМ 13 (14)

1 Для диригента хору. Да-
видів.

Безу́мний говорить у серці¹
своїм: „Нема Бога!“
Зіпсу́лись вони, і обрид-
ливий чинить учинок,
нема доброді́йця! . . .

2 Господь дивиться з неба на
людських синів,
щоб побачити, чи є *там*
розумний,
що Бога шукає.

¹ Чаша в біблійній мові — це доля.

¹ Серце в біблійній мові — це часто: розум.

- 3 Усе повідестунаю, разом
стали бридкими вони,
нема добродіня,
нема ні одного! . . .
- 4 Чи ж не розуміють всі ті,
хто чинить безправ'я,
хто мій люд поїдає?
Вони хліб Господній їдять,
та не кличуть *Пого* . . .
- 5 Годі настрашиться страхом
вони,
бо Бог в праведнім роді.
- 6 Радуйте вбогого ганьбите ви,
та Господь охорона йому.
- 7 Аби то Він дав із Сіону спа-
сіння Ізраїлеві!
Як долю Своему народу
поверне Господь,
то радітиме Яків, втішатися
буде Ізраїль!

ПСАЛОМ 14 (15)

- 1 Псалом Давида.
Господи, хто може перебу-
вати в наметі Твоім?
Хто мешкати може на
святій Твоїй горі? —
- 2 Той, хто в невинності хо-
дить, і праведність чи-
нить,
і правду говорить у серці
своім,
- 3 хто не обмовляє своїм язи-
ком,
і злого не чинить для
друга свого,
і свого ближнього не зне-
важає!
- 4 Обридливий погордлений в
очах його,
і він богобійних шанує,
присягає, *для себе хоча б і на*
зло, — і дотримує;
- 5 не дає свого срібла на ліхву,
і не бере на невинного
підкуп.
- Хто чинить таке, —
ніколи той не захитаєть-
ся!

ПСАЛОМ 15 (16)

- 1 Золота пісня Давидова.
Хороні мене, Боже, — я
бо до Тебе вдаюся!
- 2 Я сказав Господеві: „Ти
Бог мій,
добро моє тільки в То-
бі!“
- 3 До святих, які на землі,
що шляхетні вони, — до
них все жадання моє!
- 4 Нехай множаться смутки
для тих,
хто набув собі інших бо-
гів, —
я не буду принісати їм лів-
ної жертви із крові,
і їхніх імен не носитиму в
устах своїх!
- 5 Господь — то частина
спадку мого та чаші¹
моєї,
Ти долю мою підпираєш!
- 6 Частки припали для мене в
хороших місцях,
і гарна для мене спадщина
моя!
- 7 Благословляю я Господа,
що радить мені,
навіть ночами навчають
мене мої нірки.²
- 8 Уявляю я Господа перед
собою постійно,
бо Він по правиці моїй,
— й я не буду захита-
ний!
- 9 Через те моє серце радіє та
дух веселиться, —
і тіло моє спочиває без-
печно!
- 10 Бо Ти не опустив моєї душі
до шиблу,
не попустиш Своему свя-
тому побачити тління!
- 11 Дорогу життя Ти покажиш
мені:

¹ Чаша в біблійній мові — це доля.² Нірки — див. вище Пс. 7. 10.

радість велика з То-
бою,
завжди блаженство в прави-
ці¹ Твоїй!

ПСАЛОМ 16 (17)

1 Молитва Давідова.

Вислухай, Господи, правду
мою, послухай благан-
ня моє!

Почуй молитву мою із уст
необлудних!

2 Від Твого лица нехай ви-
рок мій вийде,
а очі Твої нехай бачать
мою правоту!

3 Ти випробував моє серце,
навістив уночі,
перетопив² Ти мене, — й
не знайшов чогось злого.

І роздумував я, щоб *лихе* з
моїх уст не виходило,

4 а в людських ділах, за сло-
вом уст Твоїх,
я стерігся доріг гнобите-
ля.

5 Зміцняй стіпи³ мої на до-
рóżах Твоїх,
щоб кроки³ мої не
хиталися!

6 Я клічу до Тебе, бо від-
повіси мені, Боже, —
нахили Своє ухо до мене,
вислухай мову мою,

7 покажи дивну милість
Свою, Спасителю тих,
хто вдається до Тебе від
заколотників проти пра-
виці Твоїї.

8 Хорони Ти мене, як зіницю
Свою, дочку ока,⁴
у тіні Своїх крил заховай
Ти мене

¹ Правиця, права рука, особливо правниця
Божа.

² У біблійній мові „перетопити“ — це пере-
вірити, випробувати, пор. Пс. 26. 2.

³ Стіпи, кроки — це поги або вчинки.

⁴ В оригіналі bat ajin — дочка ока.

9 від безбожних, що гублять
мене, —
смертельні мої вороги
оточили мене!

10 Тівшем замкнули вони своє
серце,
уста їхні говорять бун-
дуючно.

11 Вороги оточили тепер наші
кріки,
наставили очі свої, щоб
мене повалити на зем-
лю . . .

12 Із них кожен подібний до
лева, що шірапати праг-
не,
й як левчук, що сидить в
укритті . . .

13 Устань же, о Господи,
його поперёдь, кинь йо-
го на коліна!
Мечем Своім душу мою
збережи від безбожно-
го,

14 від людей рукою Своєю, Гос-
поди, від людей цього
світу,
що частка їхня в цьому
житті, що Ти скарбом
Своім наповняєш їхнє
черево!

Ситі їхні сини,
останок же свій для дітей
вони лішати.

15 А я в правді побачу обличчя
Твоє,
і, збудившись, насичусь
Твою подобою!

ПСАЛОМ 17 (18)

1 Для диригента хору. Раба
Господнього Давида, коли він про-
мовив до Господа слова цієї пісні
того дня, як Господь урятував
його з руки всіх його ворогів та від
руки Саула,

2 то він показав:

Полюблю Тебе, Господи, си-
ло моя,

46. 2.

2

24. 3. Пов 19. 15
26. Мт. 5. 8.

7 31-22

8 36. 8. Зах. 2.
12. Рут 2. 12.

2 Сам. 22. 4-51. 1

10. 9, 22. 14. 12

3 7. 10, 18. 31.
26. 2.

4 Ів. 8. 44.
Лк. 16. 25.

14

- 3 Господь моя скеля й твердиня моя,
і Він мій Спаситель!
Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній,
Він щит мій, і ріг¹ Він спасіння мого,
Він башта моя!
- 4 Я кличу: Преславний Господь,
і я визволенний від своїх ворогів!
- 5 Тенета смертельні мене оточили,
і потоки велійяала² лякають мене!
- 6 Тенета шебду мене оточили,
і пастки смертельні мене попередили.
- 7 В тісноті своїй кличу до Господа,
і до Бога свого я ззиваю,
— Він почує мій голос із храму Свого,
і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому!
- 8 Захиталась земля й затремтіла,
і затряслись і хитались підвалини гір, —
бо Він запалився від гніву:
із ніздер Його бухнув дим,
з Його ж уст — пожирущий огонь,
і жар запалився від Нього!
- 10 Він небо простяг — і спустився,
а хмара густа під ногами Його.
- 11 Усівся Він на херувима й летів,
і на вітрових крилах понісся . . .
- 12 Поклав темряву Він — як заслобу Свою,
довкілля Його — то темрява вод,
а мешкання Його — густі хмари!
- 13 Від блиску, що був перед Ним,
град і жар огняний пройшли хмари Його . . .
- 14 І Господь загримів у небесах,
і Всевишній Свій голос подав,
град і жар огняний!
- 15 Він послав Свої стріли, —
та їх розпоробив,
і стрілив Він блискавками, —
та їх побентежив.
- 16 Показалися річища водні,
і відкрились основи вселенної, —
від сваріння Твого, о Господи,
від підиху вітру із ніздер Твоїх . . .
- 17 Він простяг з висоти *Свою руку*, узяв Він мене,
витяг мене з вод великих, —
- 18 він мене врятував від мого потужного ворога,
і від моїх ненависників,
— бо сильніші від мене вони!
- 19 Напали на мене вони в день нещастя мого, —
та Господь був моїм опертям, —
- 20 і на місці розлогі¹ Він вивів мене,
Він мене врятував, —
бо вподобав мене!
- 21 Нехай Господь зробіть мені за мою справедливістю,
хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх,

¹ Ріг — це гебраїзм: сила.² Белійяал — хто не визнає установленю світської чи духовної поваги, нечестивий, безбожний, негідник, нізчемний.¹ Пирокє права рука, місце спасіння, вишчелєння, щастя, пор. 1 М. 26. 22.

22 бо беріг я дороги Господні,
і від Бога свого я не
відступив, 21 36
23 бо всі Його присуди передо
мною, 23 5 М. 17. 19.
і не відкидав я від себе
Його постанов! 26 1 37
24 І був я із Ним непорочний,
і стерігся своєї прови-
ни, 25 18 21.
25 і Господь заплатив був мені
за моєю справедливістю,
згідно з чистістю рук моїх
перед очима Його. 1 Сам. 30. 17... 38
26 Із справедливим поводишся
Ти справедливо,
із чесним — по-чесному, 26 1 Цар. 8. 32.
27 із чистим — поводишся
чисто, 27 3 М. 26. 23,
а з лукавим — за лукав- 24 27 Пр. 3
ством його, 1. 45 40
28 бо народ із бід Ти спа- 28 13. 1 51. 52
саси,
а очі зухвалі принижуєш,
29 бо Ти світиш мого сві- 29 9¹ 11 112
тильника, 1
Господь — Бог мій, освіт- Псал. 36 12 42
лює Він мою темряву! 13
30 Бо з Тобою побю я воро-
жого відділа,
і з Богом своїм проберусь
через мур.
31 Бог — непорочна дорога 31 12. 7. 49. 9.
Його,
слово Господнє очищене,
щит Він для всіх, хто
вдається до Нього!
32 Бо хто Бог, окрім Господа? 32 1. 43 11
і хто скеля, крім нашого 44 6. 8
Бога?
33 Цей Бог мене силою опере-
зав,
і дорогу мою учинив не-
порочною,
34 Він зробив мої ноги, мов у
лані,
і ставить мене на висотах
моїх,
35 мої руки навчас до бою,

і на рамена мої лука мід-
няного напинає.
36 І дав Ти мені щит спасіння
Свого,
а правця Твоя підпирає
мене,
і чинить великим мене Твоя
поміч.
37 Ти чиниш широким мій
крок підо мною,
і стіпи мої не спіткнуться.
38 Женуся я за ворогами свої-
ми, — і їх дожену,
і не вернуся, аж поки не
вииншу їх, —
39 я їх потрощу, — й вони
встати не зможуть,
повпадають під ноги мої!
40 Ти ж для бою мене підпе-
різуєш силою,
валяш під мене моїх во-
рохобників.
41 Повернув Ти до мене плечи-
ма¹ моїх ворогів,
і понищу ненависників я
своїх!
42 Кричали вони, — та немає
спасителя,
взивали до Господа, — і
не відповів їм.
43 І я їх зітру, як той пірох на
вітрі,
як болого на вулицях, їх
потопчу!
44 Ти від бунту народу мене
береш.
Ти робиш мене головою
племенам,
мені будуть служити на-
роди, яких я не знав!
45 На вістку про мене —
слухняні мені,
до мене чулявці підлецу-
ються,
46 в'януть² чулявці
і тремтять у твердінях
своїх...

¹ Цебо, — вони стали втікати.² Цебо: підупадають, лякаються.

- 47 Живий Господь, — і бла- 47 5 М. 32. 40.
гословенна будь, скеле
моя,
і нехай Бог спасіння мо- 116. 6, 119. 50. 7
го звеличиться.
- 48 Бог, що помсти за мене дас, 116. 6, 119. 50 8
і що народи під мене під-
бив,
- 49 що рятує мене від моїх во-
рогів, —
Ти звеличив мене над по-
встанців на мене,
спасася мене від насильни-
ка!
- 50 Тому то хвалю Тебе, Гос- 50 Рим. 15. 9.
поди, серед народів, 119. 105. 9
і Ім'єнню Твоєму співаю!
- 51 Ти Своєму цареві спасіння 51 2. 9.
поблинуєси.
і милість вчиняєш Сво-
єму помізанцеві
Давиду й насінню¹ його аж
навіки.

ПСАЛОМ 18 (19)

1 Для диригента хору. Пса-
лом Давидів.

- 2 Небо звіщає про Божую 2 97. 6. Рим. 1.
славу,
а про чин Його рук роз-
казує небовид.²
- 3 Оповідює день свій слово,
а ніч ночі показує дум-
ку, —
- 4 без мови й без слів,
не чутий їхній голос,
- 5 та по цілій землі пішов від-
голос їхній,
і до краю вселінної їхні
слова!
- Для сонця намета поставив
у них, —
- 6 а воно, немов той молодий, 6 Екл. 1. 5.
що виходить із-під бал- 10іл 2. 16.
дахину свого, — 78. 35. 15

воно тішитися, мов той
герой, щоб пробігти до-
рогу!

- 7 Вихід його з краю неба,
а обіг його — аж на
кінці його,
і від спеки його ніщо не
заховасться.
- 8 Господній Закон доскона-
лий, —
він зміцнює душу.
Свідчення Господа певне, —
воно недосвідченого уму-
драс.
- 9 Справедливі Господні на-
кази, бо серце вони зве-
селяють.
Заповідь Господа чиста,
— вона очі просвітлює.
- 10 Страх Господа чистий, —
він навіки стоїть.
Прісуди Господа — прав-
да, вони справедливі
всі разом,
- 11 дорожчі вони понад золото
і понад безліч щирого
золота,
і солодші за мед і за сік
щільниківий, —
- 12 і раб Твій у них береж-
кий,
а в дотриманні їх — на-
города велика.
- 13 А помилки хто зрозуміє?
Від таємних очистиь Ти
мене,
- 14 і від свавільців Свого ра-
ба заховай,
нехай не панують вони
надо мною,
тоді неперочним я буду,
і від провини великої бу-
ду очищений.
- 15 Нехай будуть із волі
Твоїї слова моїх уст,
а думки мого серця —
перед лицем Твоім,
Господи, скеле моя й мій
Спаситель!

¹ Насіння — пашадзи, потомство.

² Твердь, гебр. *harakia* — фірмамент, звід
небесний, небовид, щось утоптане, тверде, убите,
пор. 1 М. 1. 6.

ПСАЛОМ 19 (20)

1 Для диригента хору. Псалом Давидів.

2 В день недолі озвѣтсья до тебе Господь,
Ім'я Бога Якового зроби-
ть сильним тебе!

3 Він пошле тобі поміч із свя-
тині,
і з Сіону тебе підіпрѣ!

4 Усі жертви твої пам'ятати
Він буде,
і буде вважати твоє ціло-
палення ситим. *Сѣла.*

5 Він дасть тобі, як твоє сер-
це бажає,
і виконить цілий твій
зідум!

6 Ми будемо радіти спасінням
Твоїм,
і підіймемо прапор в Ім'я
Бога нашого, —

нехай Господь виконає всі
прохання твої!

7 Тепер я пізнав, що спасася
Господь помазанця
Свого,

дає йому відповідь з неба
святого Свого
могутніми чинами помічної
правіці Своєї.

8 Одні колесницями хвалить-
ся, а інші кіньми,
а ми будемо хвалитися
Ім'ям Господа, нашого
Бога:

9 вони похилились і впали,
а ми стоїмо та ростемо на
силах!

10 Господи, спаси!
Хай озвѣтсья нам Цар у
день нашого кликан-
ня!

ПСАЛОМ 20 (21)

1 Для диригента хору. Псалом Давидів.

2 Господи, силою Твоюю ве-
селиться цар,

2 Пр. 18. 10.

132. 18.

5 21. 3.

1 М. 12. 2. 3. 7
Дії 3. 25. 26.

8 14. 16. 31. 1

100. 13.

1 М. 50. 20. 12

50. 11.

2 43. 6.

і спасінням Твоїм — як
він сильно радіє!

3 Ти йому дав бажання серця
його,

і прохання уст його не
відмовив. *Сѣла.*

4 Бо Ти його випередив бла-
гословеннями добра,
на голову йому поклав
корону зо широго зо-
лота.

5 Життя він у Тебе просив, —
і дав Ти йому довголіття
на вічні віки!

6 Слава велика його при
Твоїй допомозі,
хвалу та величність кла-
деш Ти на нього,

7 бо Ти вчинив його благо-
словенням вічним,
звеселиш його радістю, як
буде він разом з Тобою!

8 Цар має надію на Господа,
у ласці Всевишнього не
захитається він.

9 Знайде рука Твоя всіх во-
рогів Твоїх,
знаєди правіця Твоя
Твоїх ненавистників.

10 На час гніву Свого
Ти їх учиниш огненною
пачею.

Господь гнівом Своїм їх по-
нищить,
і огонь пожере їх.

11 Ти вигубиш плід їхній із
землі, а їхнє насіння з-
поміж синів людських.

12 Бо нещастя на Тебе вони
простягли,
замислювали злу думку,
якої здійснити не змо-
жуть,

13 бо Ти їх обернеш плечима
до нас,¹
на титвах Своїх міцно
стріли поставиш на
них.

¹ Цебто, вони стануть утікати, злякавшись.

14 Піднесейся ж, о Господи, в
силі Своїй,
а ми будем співати й хва-
лити могутність Твою!

ПСАЛОМ 21 (22)

Пророцтво про муки Ісуса й
Його славу

1 Для диригента хору. На
спів: „Ланя зорі досвітньої“. Пса-
лом Давидів.

2 Боже мій, Боже мій, нащо
мене Ти покинув?

Далекі слова мого зойку
від спасіння мого! . . .

3 Мій Боже, взиваю я вдень,
— та Ти не озвѣсиш,
і клічу вночі, — і спо-
кою немає мені!

4 Та Ти — Святий,
пробуваш на хвалах Із-
раїлевих!

5 На Тебе надіялись наші
батьки,
надіялися — і Ти визво-
лив їх.

6 До Тебе взивали вони — і
спасені були,
на Тебе надіялися — і не
посоромились.

7 А я — червяк, а не чоловік,
посміхвище людське й
погорда в народі.

8 Всі, хто бачить мене,
насміхаються з мене,
розкривають роті, голо-
вою хитають!

9 „Покладався на Господа
він, — хай же рятую
його,
нехай Той його визволить,
— він бо Його уподобав!“

10 Бо з утроби Ти вивів мене,
Ти безплечним мене учи-
нив був на персах ма-
тері моєї!

11 На Тебе з утроби я зданий,
від утроби матері моєї
Ти мій Бог!

14 57. 6.
35. 22.

12

12 Не віддаляйся від мене, бо
горе близьке,
бо нема мені помічника!

13 Багато биків оточили мене,
башанські¹ бугаї обсту-
пили мене,

14 на мене розкрили вони свої
пачі,

як лев, що шматє й ричить!

15 Я розлитий, немов та вода,²
і всі кості мої поділились,
стало серце моє, немов віск,
розтопілось в моєму нутрі.

16 Висохла сила моя, як луш-
пиння,

і прилип мій язик до
мого піднебіння,

і в поро́х смертельний по-
клав Ти мене.

17 Бо пси оточили мене . . .

обліг мене натовп злочин-
ців,

проко́лоли вони мої руки та
но́ги мої . . .

18 Я висо́х, рахую всі ко́сті свої,
а вони придивляються й
бачать нещастя в мені!

19 Вони ділять для себе одежу
мою,

а про шату мою жеребкاً
вони кидають . . .

20 А Ти, Господи, не відда-
ляйся, —

Допомо́го моя, поспіши ж
мені на оборону!

21 Від меча збережи мою ду-
шу,³

оди́начку³ мою з руки
лса!

22 Спаси мене від пачі лев'я-
чої,

а вбо́гу³ мою від рогів
бу́йволів.

¹ Башан — край в Трансйорданії, що славився своїми чередами.

² В єврейській мові „води“ завжди слово множинне: море, воді.

³ У біблійній мові слово „душа“ часто визначає життя, або — я; „одиначка“, „убога“ — це синоніми душі.

- 23 Я звіщатиму Імення Твоє
своїм братам,
буду хвалити Тебе серед
збору!
- 24 Хто боїться Господа, про-
славляйте Його,
увесь Яковів роді — ша-
нуйте Його,
страхайтесь Його, все на-
сіння Ізраїлеве,
- 25 бо Він не погордував і не
зневажив страждання
убогого,
і від нього обличчя Свого
не сховав,
а почув, як він кликав до
Нього!
- 26 Від Тебе *повстане* хвала
моя в зборі великім, —
принесу свої жертви в
присутності тих, хто
боїться Його, —
- 27 будуть їсти покірні — і
сїтими стануть,
хвалитимуть Господа ті,
хто шукає Його,
буде жить серце ваше на-
віки!
- 28 Усі кінці землі спам'ятують,
і до Господа вернуться,
і вклоняться перед облич-
чям Його
всі племена народів,
29 бо царство Господнє, —
і Він Пан над народами!
- 30 Будуть їсти й поклоняться
всі багаті на землі,
перед обличчям Його на
коліна попадають всі,
хто до пороку сходить
і не може себе оживити!
- 31 Б'уде потомство служити
Йому, —
й залічене буде навіки у
Господа.
- 32 Прийдуть і будуть звіщати
Його правду наро́дові,
який буде наро́джений,
що Він *це* вчинив!

23 Ів. 20. 17.
Євр. 2. 12.

Ів. 10. 11. 1
1 Петр. 2. 25.

65. 13. Псал. 2
1. 7

Єр. 31. 25. Мт. 3
11. 28.

Рим. 8. 31. 4

10. 6. 92. 11. 5

28 72. 11.

30 68. 32.

2 М. 10. 5. 1
1 Кор. 10. 26.

1 М. 1. 2. 6. 7. 2
10.

31 Іс. 53. 10.
17. 45. Мт. 5. 3
8.

ПСАЛОМ 22 (23)

1 Псалом Дави́дів.

Господь — то мій Пастир,
тому в недостатку не
буду.

2 на пасовиськах зелених осе-
лить мене,
на тихую воду мене за-
провадити!

3 Він душу мою відживляє,
прова́дить мене ради
Імення Свого
по сте́нках справедливо-
сти.

4 Коли я під'у хоча б навіть
долиною *смертної* тем-
ряви,

то не буду боятися злого,
бо Ти при мені, —
Твоє я́зело й Твій по́сох —
вони мене втішать!

5 Ти передо мною трап'езу¹
зготуєш
при моїх ворогах,
мою го́лову Ти намастив був
оливою.

моя чаша² — то надмір
пиття!

6 Тільки добро й милосердя
мене супроводити бу-
дуть

по всі дні мого життя,
а я пробуватиму в домі Гос-
подньому довгі часи!

ПСАЛОМ 23 (24)

1 Псалом Дави́дів.

Господня земля, і все, що
на ній,

вселенна й мешканці її,
2 бо заклав Він її на морях,
і на річках її встановив.

3 Хто зійде на го́ру Господ-
ню,
і хто буде стояти на місці
святому Його? —

¹ Трап'еза — стіл, уставлений їною, їжа.

² Чаша — доля, див. вище Пс. 10. 6.

- 4 У кого чисті руки та щире
серце,
і хто не нахилив на мар-
но́ту своєї душі,
і хто не присягав на обма-
ну, —
- 5 нехай но́сить він благо-
словення від Господа,
а праведність — від Бога
спасіння свого!
- 6 Таке покоління *успіх*, хто
шукає Його́,
хто прагне обличчя Твого́,
Боже Яковів! *Села.*
- 7 Піднесіте верхі свої, брами,
і будьте відчинені, входи
відвічні, —
і ввійде Цар слави!
- 8 Хто ж то Цар слави? —
Господь сильний й могут-
ний,
Господь, що потужний
в бою!
- 9 Піднесіте верхі свої, брами,
і піднесіте, входи від-
вічні, —
і ввійде Цар слави!
- 10 Хто ж то Він, той Цар
слави?
Господь Савао́т — Він
Цар слави! *Села.*

ПСАЛОМ 24 (25)

- 1 *Давидів.*¹
До Тебе піднішу я, Гос-
поди, душу свою,
- 2 Боже мій, я на Тебе наді-
юсь, — нехай же я не
засоромлюсь,
нехай не радіють мої во-
роги ради мене!
- 3 Не будуть також посором-
лені всі, хто на Тебе
надіється,
та нехай посоромляться
ті,
хто на Тебе встає надаремно!

¹ Це азбучний Псалом, — кожен вірш почи-
нається одного з 22 букв за порядком єврейської
азбуки. Пор. Пс. 34 і 119, а також Плач 1-4.

- 4 Доро́ги Твої дай пізнати ме-
ні, Господи,
стежка́ми Своїми мене по-
провадь,
- 5 провадь мене в правді Своїй
і навчи Ти мене,
бо Ти Бог спасіння мо-
го́,
кожен день я на Тебе на-
діюсь!
- 6 Пам'ятай милосердя Своє,
о мій Господи,
і ласки Свої, бо відвічні
вони!
- 7 Гріхи молодечого віку мого́
та провини мої не при-
гадуй, —
пам'ятай мене, Господи,
в ласці Своїй
через добрість Свою!
- 8 Господь добрий та правед-
ний,
тому грішних навчає в
дорозі, —
- 9 Він провадить покірних у
правді,
і лагідних навчає дороги
Своїї!
- 10 Всі Господні стежки — ми-
лосердя та правда
для тих, хто Його́ запо-
віта й свідомства додер-
жує.
- 11 Ради Ім'ення Свого, о Го-
споди,
прости мені про́грів, ве-
ликий бо він!
- 12 Хто той чоловік, що боїться
він Господа? —
Він наставить його на до-
ро́гу, котру має вибра-
ти:
- 13 душа його житиме в щасті,
і насіння його впадку́є
землю!
- 14 Приязнь Господня до тих,
хто боїться Його́,
і Свій заповіт Він зві-
стіть їм.

- 15 Мої очі постійно до Господа,
бо Він з пастки витягує
підги мої.
- 16 Обернійся до мене й помилуй мене, —
я ж бо самотний та бідний!
- 17 Муки серця мого поширилися, —
визволь мене з моїх утисків!
- 18 Подивися на горе моє та на мuku мою, —
і прости всі гріхи мої!
- 19 Подивися на моїх ворогів,
— як їх *стало* багато,
вони лютою ненавистю
ненавидять мене! . . .
- 20 Пильнуй же моєї душі та мене хороні, —
щоб не бути мені засоромленим, бо надіюсь на Тебе!
- 21 Невинність та правда нехай оточають мене,
бо надіюсь на Тебе!
- 22 Визволи, Боже, Ізраїля
від усіх його утисків!

ПСАЛОМ 25 (26)

1 Давидів.

- Суди мене, Господи, бо ходив я в своїй непорочності,
і надіюсь на Господа,
тому не спиткнуся!
- 2 Перевір мене, Господи, і випробуй мене,
перетоні мої нирки¹ та серце моє,
- 3 бо перед очима моїми Твоє милосердя,
і в правді Твоїй я ходив.
- 4 Не сидів я з людьми неправдивими,
і не буду ходити з лукавими,

¹ Нирки — див. Пс. 7, 10.

- 5 я громаду злочинців знехавидів,
і з грішниками я сидіти не буду.
- 6 Умию в невинності руки свої,
й обійду Твого, Господи, левітників.
- 7 щоб хвалу Тобі голосно відголосити,
та звістити про всі чуда Твої.
- 8 Господи, — полюбив я оселю дому Твого,
і місце перебування слави Твоєї.
- 9 Не губи Ти моєї душі з нечестивими,
та мого життя з кроволерами.
- 10 що в руках їх злодійство,
що їхня правниця наповнена підкупом.
- 11 А я буду ходити в своїй непорочності,
визволь мене та помилуй мене!
- 12 Нога моя стала на рівному місці, —
на зборах я благословлятиму Господа!

ПСАЛОМ 26 (27)

1 Давидів.

- Господь моє світло й спасіння моє, —
кого буду боятись?
Господь — то твердиня мого життя,
кого буду лякатись?
- 2 Коли будуть зближатись до мене злочинці,
щоб жерти їм тіло моє,
мої напасники та мої вороги, —
вони спотикнутьсЯ й падають! . . .
- 3 коли проти мене розложиться табір,

то серце моє не злякаєть- ся, коли проти мене повстане війна, — я надіятись буду на те, — на поміч <i>Госб!</i>	Іс. 63. 16, 64. 8	10	10	бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь приймє мене!
4 Однобо прошу я від Гос- пода, буду жадати того, — щоб я міг пробувати в Гос- подньому домі по всі дні свого жит- тя, щоб я міг оглядати Господ- ню приємність і в храмі Його пробува- ти!	23. 4	11	11	Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стєжкою рівною, ради моїх ворогів!
5 бо Він заховає мене дня нешастя в Своїй скі- нїї, сховає мене потаємно в Своєму наметі, на скелю мене проведе!	116. 9. Іс. 38. 11.	13	12	Не видай мене на свавілью моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облудні та неправдомовці, немов би не вірував я, що в країні життя
6 А тепер піднесється моя го- лова понад ворогами моїми навколо мене, і я в Його скінії буду при- носити жертви при відзвуках сурм, і я буду співати та грати Господеві!	31. 25. Ав. 2. 3.	14	13	я побачу Господне добро!
7 Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озвися до мене!	484. 3.		14	Надійся на Господа, будь сильний, і хай буде міцне твоє сер- це, і надійся на Господа!
8 За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лиця!“ тому, Господи, буду шу- кати обличчя Твого:	109. 1, 143. 7.	1		
9 не ховай <i>ясе</i> від мене облич- чя Свого, у гніві Свого раба не відкинь! Ти був мені поміч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого,	74. 2, 39. 13. 141. 2. 1 Цар. 8. 30.	2	1	1 <i>Давидів.</i> До Тебе я клічу, о Господи скєле моя, — не будь же безмовним до мене,— бо коли Ти замовкнеш до мене, я стану подібний до тих, що сходять до гробу . . .
	816. 15. 19		2	2 Почуй голос благання мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підношу до храму святого Твого!
	913. 2.			3 Не хахай мене з грїшними й тими, хто чинить без- правство, хто плетє своїм близьким <i>про</i> мир, — але зло в їхнім серці!
			4	4 Віддай їм за їхнім учинком, і за злом їхніх учинків, згідно з ділом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ни- ми,

ПСАЛОМ 27 (28)

- 5 бо вони не вдивляються в чинність Господню й діла Його рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не буде Він їх!
- 6 Благословенний Господь, — бо Він почув голос благання мого!
- 7 Господь моя сила та щит мій, на нього надіялось серце моє, — й Він мені допоміг, і втішилося моє серце, і співом своїм я прославлю Його!
- 8 Господь сила народу Свого, і захист спасіння Свого помазання!
- 9 Спаси Свій народ, і поблагослови спадщину Свою, і наси їх, і піднось їх навіки!

5 Іс. 5. 42.

Об. 19. 1, 3, 6.

7 2 М. 15. 2.

1 М. 4. 17. 7 10 1. 23

8 2 1

2 Сам. 5. 11 1

35. 19, 38. 17, 2 50. 8

2 110. 1

1. 38. 2 3

3 Пов. 37. 4. 6. 6, 86. 13, 116. 3. 4. 4

30. 12. Іс. 54. 6 7

6 114. 6. 5 М. 3 9.

- 7 Голос Господній викрещує поїм'я огиніє,
- 8 голос Господній пустиню тремтіти примушує, Господь чинить пустелю Кадеша тремтячою.
- 9 Голос Господній примушує лані тремтіти, й ліси обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголотує: „Слава!“
- 10 Господь пробував в час потопу, і буде Господь пробувати повік віку Царем!
- 11 Господь подасть силу народу Своему, Господь поблагословить миром народ Свій!

ПСАЛОМ 29 (30)

- 1 Псалом Давидів. Пісня освячення дому.
- 2 Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибини мене витяг, і не потішив моїх ворогів ради мене!
- 3 Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровів Ти.
- 4 Господи, вивів Ти душу мою із себлу, — Ти мене оживив, щоб в могилу не сходити мені!
- 5 Співайте Господеві, святії Його, й славе пам'ять святині Його!
- 6 Бо хвилю *триває* Він у гніві Своїм, *все* *лигати* *в* Своїй *ласні*: буває увечорі плач, а радість на ранок!

- 7 А я говорив був у мірі
своєму:
„Я не захитаюся навіки“!
- 8 Господи, в ласці Своїй 8 104. 29.
Лк. 23. 46. 6
Ти поставив мене на горі
моїх сил.
Як лице Своє Ти заховав,
то збентежився я.
- 9 До Тебе я кличу, о Господи,
і благаю я Господа:
- 10 „Яка користь із крові моєї, 10 6. 6.
коли я до гробу зйду?
Чи хвалити Тебе буде по-
рох?
Чи він віявить правду
Твою?
- 11 Почуй, Господи, і помилуй 11 6. 3.
18. 20. 9
мене.
Господи, будь мені по-
мичником!“
- 12 Ти перемінив мені плач мій 12 Ів. 16. 20.
на радість,
жалобу мою розв'язав, і
підперезав мене раді-
стю,
- 13 щоб славу співала людина
Тобі й не замовкла!
Господи, Боже мій, — по-
вік славити буду Тебе!

ПСАЛОМ 30 (31)

1 Для диригента хору. Псалом
Давида.

- 2 На Тебе надіюся я, Господи, 2 71. 1. 2
хай не буду повік за-
соромлений,
визволь мене в Своїй прав-
ді!
- 3 Нахили Своє ухо до мене, 3 71. 2
скоро мене порятуй,
стань для мене могутньою
спелею,
домом твердині, щоб спас
Ти мене!
- 4 Бо ти скеля моя та твердиня 2. 2. Іс. 49. 29. 14
Ів. 11. 53.
4 18. 3. 23. 3. 13
моя,
і ради Ім'ення Свого
Ти будеш провадити мене й
керувати мене!

- 5 Ти витягнеш з пастки мене,
що на мене таємно по-
ставили, —
бо Ти сила моя!
- 6 У руку Твою доручаю я
духа свого, —
і Ти мене визволиш, Гос-
поди, Боже правди!
- 7 Я зненавидив всіх, хто ша-
нує бовванів марних,
я ж надіюся на Господа.
- 8 Я буду радіти та тішитися в
Твоїй милості,
що побачив Ти горе моє,
що приглянувся Ти до скор-
боти моєї душі,
- 9 і мене не віддав в руку
ворога,
на місці розлогім поста-
вив Ти ноги мої!
- 10 Помилуй мене, Господи, бо
тісно мені, —
від горя вже виснажилось
моє око,
душа моя й нутро моє,
11 бо скінчилось життя моє в
смутку,
а роки мої — у квилін-
ні,
моя сила спіткнулася через
мні гріх,
і виснажились мої кості!
- 12 Я в усіх ворогів своїх став
посміхивцем,
надто сусідам своїм,
і страхіттям — знайомим
моїм,
хто бачить надвірі мене
— утікають від мене!
- 13 Я забутий у серці, немов
той небіжчик,
став я немов та розбита
посудина . . .
- 14 Бо чуо багато шептання,
страхання навколо,
як змовляються разом на
мене, —
вони замишляють забрати
мою душу,

- 15 а я покладаю надію на Тебе, о Господи,
я кажу: „Ти мій Бог!“
- 16 В Твою руку кладу свою долю, —
Ти ж візволь мене від
руки ворогів моїх
і моїх переслідників!
- 17 Хай засяє обличчя Твоє на
Твого раба,
та спаси мене в ласці
Своїй,
- 18 Господи, щоб не бути мені
посоромленим,
що кличу до Тебе!
Нехай посоромлені будуть
безбожні,
хай замовкнуть *та йдуть*
до шебру,
- 19 нехай занімують облудні
уста,
що гідбту говорять на
праведного
із пихою й погордою!
- 20 Яка величезна Твоя доброта,
яку заховав Ти для тих,
хто боїться Тебе,
яку приготівив для тих,
хто на Тебе надіється
перед людськими синами!
- 21 Ти їх у заслоні обличчя
Свого
заховавши від людських
тенет,
Ти їх від лихих язиків
у наметі сховаєш!
- 22 Благословенний Господь,
що вчинив мені милість,
чудовину Свою в оборон-
ному місті!
- 23 А я говорив у своїм по-
бештєнні:
„Я відрізаний з-перед
очей Твоїх!“
Та дійсно Ти вислухав го-
лос благання мого,
коли я до Тебе взивав . . .

12. 2.

24

16 139. 16.

27. 14

25

17 80. 4.

1. 4, 119. 1.
Рим. 4. 7.

1

18 6. 6, 16. 10.

19 63. 12. Пр.
14. 3.

20 17. 7

22 16. 5 М.
45. 7

4

Пр. 28. 13.

5

21 27. 5.

22 1 Сам. 23. 7.

23 Псал. 2. 5.

27. 5 Іс. 4. 5, 7
6.

- 24 Любіть Господа, усі святії
Його, —
стереле Господь вірних,
а гордому з лишком від-
плачує.
- 25 Будьте сильні, і хай буде
міцне ваше серце,
усі, хто надію покладає на
Господа!

ПСАЛОМ 31 (32)

- 1 Давидів. Пісня навчальна.
Блаженний, кому подарова-
ний злочин,
кому гріх закрито,
- 2 блаженна людина, що Гос-
подь її гріха не зали-
чить,
що нема в її душі лукав-
ства!
- 3 Коли я мовчав, спорохня-
віли кості мої
в цілодінному зійку мо-
єму,
- 4 бо рука Твоя вдень та вночі
надо мною тяжить,
і волога¹ моя обернулася
на літню посуху!² Села.
- 5 Я відкрив Тобі гріх свій,
і не сховав був провини
своїх.
Я сказав був: „Признаюся
в проступках своїх пе-
ред Господом!“
і провину мого гріха
Ти прости. Села.
- 6 Тому кожен побожний від-
повідного часу молити-
ся буде до Тебе,
і навіть велика навіала води
не досягне до нього!
- 7 Ти покріва моя, Ти від ўти-
ску будеш мене сте-
регти,
Ти обгорнеш мене радістю
спасіння! Села.

¹ „Волога“ — це живна сила.² Вологість — ознака сили тіла, сухість — ознака безсилля.

- 8 „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорозі,
якою ти будеш ходити,
Я дам тобі раду,
Моє око *вважас* на тебе!
9 Не будьте, як кінь, як той мул нерозумні,
що їх треба прибіркати оздобою їхньою —
вудилом і вуздечкою,
як до тебе вони не зближаються”.
- 10 Багато хворіб — на безбожного,
хто ж надію свою покладає на Господа —
того милість отбує!
- 11 Веселітесь у Господі, і тіштеся, праведні,
і співайте із радістю, всі широкосерці!

ПСАЛОМ 32 (33)

- 1 Співайте із радістю, праведні в Господі, —
бо ширим лицьом хвалі!
- 2 Хваліть Господа гуслами,
співайте Йому з десятиструнною арфою,
3 заспівайте Йому нову пісню,
гарно заграйте Йому з гуком сурем,
4 бо шире Господнє слово,
і кожен чин Його вірний!
- 5 Правду та суд Він кохав,
і Господньої милости повна земля!
- 6 Словом Господнім учинене небо,
а подихом уст Його все його військо.¹
- 7 Воду морську збирає Він,
мов би до міху,
безодні складає в коморах.
- 8 Буде боятися Господа ціла земля,

- всі мешканці всесвіту
будуть лякатись Його,
9 бо сказав Він — і сталося,
наказав — і з'явилося.
- 10 Господь раду поганів поїнищить,
попівечить місли на-родів,
- 11 а задум Господній навіки стоятиме,
думки Його серця — на вічні віки!
- 12 Блаженний той люд, що Богом у нього Господь,
блаженний народ, що Він вибрав його на спадок Собі!
- 13 Господь споглядає з небес,
і бачить усіх синів людських,
- 14 приглядається з місця оселі Своєї до всіх,
хто замешкує землю:
- 15 Хто створив серце кожного з них,
наглядає всі їхні діла!
- 16 Немає царя, що його многість війська спасає,
не врятується велетень великістю сили,
- 17 для спасіння той кінь ненадійний,
і великістю сили своєї він не збереже, —
- 18 ось око Господнє на тих, хто боїться Його,
хто надію на милість Його покладає,
- 19 щоб рятувати життя їхнє від смерті,
і щоб за час голоду їх оживити!
- 20 Душа наша надію складала на Господа,
Він наша поміч і щит наш,
- 21 бо Ним радується наше серце,
бо на Імения святес Його ми надію кладемо!

¹ Військо небесне — зітхила, зорі небесні.

22 Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас,
коли покладаємо надію на Тебе!

ПСАЛОМ 33 (34)

1 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авімелехом, що вигнав його, і той пішов.¹

2 Я благословлятиму Господа кожного часу,
хвала Йому завжди в устах моїх!

3 Душа моя буде хвалитися Господом, —
хай це почують слухняні,
і нехай звеселяться!

4 Зо мною звеличуйте Господа,
і підносьте Ім'я Його раді-
зом!

5 Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене,
і від усіх небезпек мене визволив.

6 Приглядайтесь до Нього й засяєте,
і не посоромляться ваші обличчя!

7 Цей убогий звивав, — і Господь його вислухав,
і від усіх його бід його визволив.

8 Ангел Господній табіром стає
кругом тих, хто боїться його, — і визволяє їх.

9 Скуштуйте й побачте, який добрий Господь,
благосенна людина, що надію на Нього кладє!

10 Бійтеся Господа, всі святії Його,
бо ті, що бояться Його, недостатку не мають!

11 Левчуки бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа,

1 Сам. 21. 14.

1 Петр. 3. 10. 13

2 104. 33.

39. 2 14

3 Ер. 3. 2.

16. 1. 16. 15

33. 18. Пов. 16. 7. 16

5. 34. 18. 1. 1. 24.

34. 19.

7. 69. 35. 19

Пов. 5. 19. 20

8. 21. 11. 1. М.

32. 1. 2. Мт.

18. 10.

9. 2. 12.

10. 37. 49. 107. 9.

2. Сам. 1. 9. 23

1. Пар. 1. 29

недостатку не чують в усьому добрі.

12 Ходіть, діти, послухайте мене,
страху Господнього я вас навчу!

13 Хто та людина, що хоче життя,
що любить дні довгі, щоб бачити побідо?

14 Своєю язика берези від лихого,
а уста свої — від говорення підступу.

15 Відступися від злого і добре чини,
миру шукай і женися за ним!

16 Очі Господні на праведних,
уші ж Його — на їхній звук.

17 Господнє лице — на злочинців,
щоб винищити їхню пам'ять з землі.

18 Коли праведні клячуть, то їх чує Господь,
і з усіх утисків їхніх визволяє їх.

19 Господь славносердим благає,
і виокорених духом спасає.

20 Багато лихого для праведного,
та його визволяє Господь з них усіх:

21 Він пильнує всі кості його,
— із них жодна не зламається!

22 Зло безбожному смерть заподіє,
і винними будуть усі, хто ненавидить праведного.

23 Господь визволить душу рабів своїх,
і винні не будуть усі, хто вдасться до Нього!

¹ Псалом 33 — це азбучний Псалом (крім віршу 23); пор. Псалом 24

ПСАЛОМ 34 (35)

1	Давидів. Судися, о Господи, з тими, хто судяться зо мною воюй з тими, хто зо мною воює,	1 Пс. 69, 109, 43. 1, 140. 2, Іс. 49, 25.			
2	візьми малого й великого щита, — і встань мені на допомогу!	2 Пс. 6 38. 21	11	11	Ти рятуєш убогого від силь- нішого над нього, покірного та бідаря — від його дерія.
3	Дістань списа, і <i>дорогу</i> <i>закони мої</i> напасни- кам, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє“!		12	12	Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питають мене, віддають мені злом за добро, осирочують душу мою!
4	Нехай засоромляться й бу- дуть поганьблені ті, хто чатує на душу ¹ мою; хай відступлять назад і не- хай посоромляться ті, хто лихо мені замишляє.	4 Пс. 11, 40, 15 10	13	13	А я, як вони хворували були, зодягався в ве- рету, душу свою мучив постом, молитва ж моя поверталась на лоно моє . . .
5	Бодай вони стали, немов та поліва на вітрі, і Ангел Господній нехай їх жене;	5 1. 4. 38. 18.	14	14	Як приятель, бущім то брат він для мене, — <i>так</i> я ходив, ніби був я в жалобі по матері, був я засмучений, схи- лений . . .
6	нехай буде дорога їхня темна й сковзька, і Ангел Господній нехай їх жене, —	6 Пс. 23. 12.	15	15	А вони, як упав я, радіють та сходяться, напасники проти мене збираються, я ж не знаю <i>про те</i> ;
7	бо вони безпричинно тенета свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою!	7 Пс. 21. 22	16	16	кричать, і не вмовкають, з дармоїдами та пересміш- никами скреготучь на мене своїми зубами . . .
8	Нехай нагла загибель, якої не знає, на нього спаде, і сітка його, яку він наста- вив, хай зловить його у нагле нещастя, — бодай він до нього упав!	8 Пс. 21. 22	17	17	Господи, — чи довго Ти будеш дивитись <i>на це</i> ? Видверни мою душу від їхніх зубів, від <i>отих</i> левчуків одинічку мою!
9	А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомо- гою!	9 Пс. 21. 22 10 Пс. 21. 22	18	18	Я буду Тебе прославляти на зборах великих, буду Тебе вихвалити в численнім народі!
10	Скажуть усі мої кості: ² „Господи, хто подібний до Тебе?“	10 Пс. 36. 15.	19	19	Нехай з мене не тішаться ті, хто ворогує на мене без- винно, нехай ті не моргають очи- ма, хто мене без причини не- навидить,

¹ Чатувати на душу, шукати душі — бажати смерті кому, тут душа — це життя.

² Кості в біблійній мові часто вагаєлі-тіло.

- 20 бо говорять вони не про мир,
але на спокійних у краї облудні слова виминяють,
- 21 свої уста на мене вони розкривають,
говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“
- 22 Ти бачив *це*, Господи, — не помовчй ж,
Господи, — не віддаляйся від мене!
- 23 Устань, і збудися на суд мій,
Боже мій і Господи мій,
на суперечку мою,
- 24 розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій,
і нехай через мене не тішаться,
- 25 нехай не говорять у серці своїм:
„Ага, — його маємо ми“,
хай не кажуть вони: „Ми його проковтнули“...
- 26 Нехай посоромляться та застидаються різом,
хто з мого нещастя радіє,
бодай вбрались у сором та в ганьбу,
хто *рота свого* розкривав на мене!
- 27 Хай співають та звеселяються ті,
хто бажає мені правоті,
і нехай кажуть завжди:
„Хай буде великий Господь,
що миру бажає Своєму рабові!“
- 28 А язик мій звінатиме правду Твою,
славу Твою кожен день!

Рим. 3. 18.

2

21 40. 16. 70. 4.

23 44. 24

24 43. 1.

57. 11. 108. 5.

6

68. 16.

7

1 8

8

26 6. 11. 31. 18

27 40. 17.

Гр. 2. 13, Іс. 9. 1.

10

Рут. 3. 9.

11

- 2 Грішне слово безбожного в серці моїм:
„Нема страху Божого перед очима його“,
- 3 бо в очах своїх він до себе підешується,
щоб бунім то гріх свій знайти, щоб зненавидіти.
- 4 Слова його уст — то марнота й обмана,
перестав він бути мудрим,
щоб чинити добро.
- 5 Беззаконство задумує він на постелі своїй,
стає на дорозі недобрій,
не цурається злого.
- 6 Господи, — аж до небес милосердя Твоє,
аж до хмар Твоя вірність,
- 7 Твоя справедливість — немов гори Божі,¹
Твої суди — безодня велика,
людину й худобу спасеш Ти, Господи!
- 8 Яка дорога Твоя милість, о Боже,
і ховаються людські сини в тіні Твоїх крил:
- 9 вони з ситости дому Твого напояються,
і Ти їх напуваєш з потоку Своїх солодощів,
- 10 бо в Тебе джерело життя,
в Твоєму світлі побачимо світло!
- 11 Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе,
а правду Свою — на людей широсердих!
- 12 Нога пишних нехай не наступить на мене,
і безбожна рука нехай не викидає мене!

ПСАЛІОМ 35 (36)

1 Для диригента хору. Раба Господнього Давида.

¹ Слово Божий, а часом Господній вживається і для позначення великості того іменника, при якому стоїть; тому „гори Божі“ — це гори надзвичайно високі, пор. 1 М. 30, 8, Пс. 68, 16.

13 Попадали там беззаконники,
повалено їх — і встати не
зможуть.

ПСАЛОМ 36 (37)

1 *Давидів.*

Не розпалюйся гнівом *своїм*
на злочинців,
не май заздлости до без-
законних.

2 бо вони, як трава, будуть
скоро покošені,
і мов та зелена биліна —
пов'януть!

3 Надійся на Господа й добре
чини,
землю замешкуй та прав-
ди дотримуй!

4 Хай Господь буде розкіш
твоя,
і Він сповнить тобі твого
серця бажання!

5 На Господа здай дорогу¹
свою,
і на Нього надію клади,
і Він зробить,

6 і Він випровадить, немов
світло, твою справед-
ливість,
а правду твою немов
південь.

7 Жди Господа мовчки й на
Нього надійся.
не розпалюйся гнівом на
того, хто щасливою чи-
нить дорогу свою,
на людину, що виконує за-
думи свої.

8 Повстримайсь від гніву й
покинь пересердя,
не розпалюйся лютістю,
щоб чинити лиш зло,

9 бо витяті будуть злочинці,
а ті, хто вповає на Госпо-
да — землю впадкують!

10 А ще тріхи — й не буде
безбожного,

і будеш дивитись на місце
його — і не буде його,

11 а покірні впадкують зем-
лю, —

і зарозкошують міром
великим!

12 Лише замишляє безбожний
на праведного,
і скрегоче на нього своїми
зубами,

13 та Господь посміється із
нього, —
бачить бо Він, що наблі-
жується його день!

14 Безбожні меча добувають
та лука свого натягають,
щоб звалити нужденного й
бідного,

щоб порізати *людей* про-
стої дороги,¹ —

15 *та* ввійде їхній меч до їхньо-
го *власного* серця,
і поламані будуть їхні
луки!

16 Краще мале справедливо-
го, ніж велике багатство
безбожних, і *то* бага-
твоя,

17 бо зламані будуть рамена
безбожних,
а справедливих Господь
підніме!

18 Знає Господь дні невинних,
а їхня спадщина пробуде
навіки,

19 за лихоліття не будуть вони
посоромлені,
і за днів голоду ситими
будуть.

20 Бо загинуть безбожні,
і Господні вороги, як ове-
чий той лій,
зникнуть, у димі зник-
нуть вони!

21 Позичас безбожний — і не
віддає,
а праведний милість ви-
свідчує та роздає,

¹ Дорога, путь, стежка — у біблійній мові це життя, життєва путь. Пор. Пс. 1. 6.

¹ Простодорогий — чесний, справедливий.

- 22 бо благословенні від Нього
вспадкують землю,
а прокляті від Нього —
понижені будуть!
- 23 Від Господа кроки людини
побоюєної ставляться
міцно,
і Він любить дорогу її;
- 24 коли ж упаде, то не буде
покинена,
бо руку її підпирає Гос-
подь.
- 25 Я був молодий і постарівся,
та не бачив я праведного,
щоб опущений був,
ні нащадків його, щоб хліба
просили.
- 26 Кожен день виявляє він ми-
лість та позичає,
і над потємством його
благословення.
- 27 Ухиляйся від злого та добре
чини,
та й навіки живи!
- 28 Бо любить Господь спра-
ведливість,
і Він богобійних Своїх не
покине, —
вони будуть навіки бере-
жені,
а насіння безбожних за-
гине!
- 29 Успадкують праведні зем-
лю,
і повік будуть жити на
ній.
- 30 Уста праведного кажуть
мудрість,
язик же його промовляє
про право,
- 31 Закон Бога його — в його
серці,
кроки його не спіткнуть-
ся.
- 32 А безбожний чатує на пра-
ведного,
і пильнує забити його,
- 33 *та* Господь не залишить йо-
го в руках того,

22 25. 13. Мт.
5. 5, 25. 34.37. 29, 29, 27. 34
14. 1 Петр. 5
6.

Йов 5. 3.

27 34, 15.
73. 19.29 37. 11. Іс. 65.
9

70. 1.

31 40. 9.

6. 2. Єр. 10.
25

32 10. 9.

Йов. 6. 4.

33 Дан. 6. 15, 21.

- і несправедливим не вчі-
нить його, коли буде
судити його.
- 34 Надійся на Господа, та дер-
жися дороги Його, —
і піднесе Він тебе, щоб
успадкувати землю,
ти бачитимеш, як понижені
будуть безбожні.
- 35 Я бачив безбожного, що
збудував пострах,
що розкоренився, немов
саморосле зелене те де-
рево.
- 36 та він проминув, — й ось
немає його,
і шукав я його, — й не
знайшов!
- 37 Бережи неповинного та ди-
вися на праведного,
бо людині спокію *нале-
жить* майбутність.
- 38 переступники ж разом по-
нижені будуть, —
майбутність безбожних
камене!
- 39 А спасіння праведних —
від Господа,
Він їхня твердіня за
уас лихоліття,
- 40 і Господь їм допоможе та їх
порятусь,
визволить їх від безбож-
них і їх збереже, —
бо вдавались до Нього во-
ни!

ПСАЛОМ 37 (38)

- 1 Псалом Давидів. На пам'ят-
ку.
- 2 Господи, не карай мене в
гніві Своїм,
і не завдавай мені кари в
Своїм пересерді.
- 3 бо прошили мене Твої
стріли,
і рука Твоя тяжко спу-
стилась на мене . . .

4	Від гніву Твого нема цілого місяця на тілі моїм, немає спокою в костях моїх через мій гріх,	4 Іс. 1. 6.		і в устах своїх оправ- дання не має,
5	бо провини мої переросли мою голову, як великий тягар, вони тяжчі над сили мої,	54 М. 11. 14.		16 бо на Тебе надіюся я, Гос- поди, Ти відповіси, Господи, Боже мій!
6	смердять та гниють мої ра- ни з глупоти моєї . . .			17 Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли понизяться нога моя!“
7	Скóрчений я, і над міру похитений, цілий день зітняюсь сумний,	33. 15.	18	18 Бо я до упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя,
8	бо нутрò моє повне запá- лення, і в тілі моїм нема цілого місяця . . .	32. 5	19	19 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм я!
9	Обезсилений я й перему- чений тяжко, ридаю від стóгону серця свого . . .	15. 12	20	20 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножи- лися мої недруги . . .
10	Господи, всі бажа́ння мої — перед Тобою, зідха́ння ж моє не схова- лось від Тебе.		21	21 Ті ж, хто відплачує злом за добро, обчóрнюють мене, бо же- нусь за добром . . .
11	Сильно трі́потється серце моє, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною . . .	11. 22. 16. 98. 15.	22	22 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене,
12	Дру́зі мої й мої приятелі поставали зда́ля від моєї біди, а близькі мої поставали опóдаль . . .	12 Пс. 2. 11. 19. 13. 14. 62. 1. 1. Хр. 16. 42.	23	23 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння моє!
13	Тене́та розставили ті, хто ча́тує на душу мою, а ті, хто бажає неща́стя мені, говорять прокля́т- тя, і ввесь день вимишляють зрадливе!	13 Мт. 26. 4.		
14	А я, мов глухий, <i>вже</i> не чую, і мов той німий, який уст своїх не відкриває . . .			
15	І я став, мов лю́діна, що нічо́го не чує	109. 22.	4	

ПСАЛОМ 38 (39)

- 1 Для *диритента хору. Єдну́ї-
на. Псалом Давидів.*
- 2 Я сказав: „Пильнувати я
буду доро́ги свої,
щоб своїм язиком не грі-
шити,
накладу я вуздéчку на уста
свої,
поки передо мною без-
божний.“
- 3 Зані́мів я в мовча́нні,
замовк про добро,
а мій біль був подразнений.
- 4 Розпалилося серце моє у
моєму нутрі,

- палає огонь від мого
роздумування . . .
Я став говорити своїм язи-
ком:
- 5 „Повідомй мене, Господи,
про кінець мій
та про днів моїх міру,
яка то вона, —
нехай знаю, коли я помру!“
- 6 Ось відміряв долонею Ти
мої дні,
а мій вік — як ніщо проти
Тебе,
і тільки марнота сама —
кожна людина жива!
Сєла.
- 7 У темноті лиш ходить лю-
дина,
клопочеться тільки про
марне:
громадить вона, — та не
знає, хто звозити буде
оте!
- 8 А тепер на що маю надія-
тись, Господи?
Надія моя на Тебе
вона!
- 9 Від усіх моїх проґріхів ви-
зволи мене,
не чини мене посміхом
для нерозумного!
- 10 Занімів я *та* уст своїх не
відкриваю,
бо Ти *те* вчинив, —
- 11 забери Ти від мене Свій
доторк,
від порази Твоїї руки я
кінчаюсь . . .
- 12 Ти караси людину докора-
ми за беззаконня,
Ти знищив, як міль, при-
вабність її, —
кожна людина — на правду
марнота! *Сєла.*
- 13 Вислухай, Господи, молит-
ву мою,
і почуй благання моє,
не будь мовчазний до моєї
сльози,
- Йов 14. 6. 14
5 90. 12.
6 Мт. 6. 27.
Пс. 70. 1-6. 1
27. 14, 38. 16. 2
7 Екл. 2. 18.
30. 2, 88. 5. 3
Об. 5. 9. 4
9 79. 9.
2. 12. 5
10 Іс. 53. 7. Пр.
3. 6.
92. 6, 139. 17. 6
13 27. 7.
51. 18. Євр. 10. 7
5.

бо прихосько я в Тебе,
мандрівник, як батьки мої
всі!

- 14 Відверни *гнів* від мене — і
я підкріплюся,
перше ніж відійду, — і не
буде мене!

ПСАЛОМ 39 (40)

1 Для диригента хору. Псалом
Давида.

- 2 Непохитно надіюся на Гос-
пода.

і Він прихилився до мене,
і благання моє Він по-
чув.

- 3 Витяг мене Він із згубної
ям,

із багнї болотистого,
і поставив на скелі ноги мої,
і зміцнив мої стіпи,

- 4 і дав пісню нову в мої уста,
для нашого Бога хвалу,
— нехай бачать багато-хто й
пострах хай мають,
і хай вони мають надію
на Господа!

- 5 Блаженна людина, що Бога
вчинила своєю тверді-
ною,

і не зверталась до пішних
та тих,

що вони до неправди схи-
ляються!

- 6 Багато вчинив Ти, о Гос-
поди, Боже мій,
Твої чуда й думки Твої —
тільки про нас,
нема Тобі рівного!

Я хотів би *все це* показати
й *про це* розказати,
та воно численніше, щоб
можна його розповісти.

- 7 Жерти й приношення Ти
не схотів,
Ти розкрив мені уши,
цілювання й жертви по-
кутної Ти не жадав.

- 8 Тоді я сказав: „Ось я при-
ишов
із зв'ом книжки, про мене
написаної“.
- 9 Твою волю чинити, мій
Боже, я хочу,
і Закон Твій — у мене в
серці.
- 10 Я проповідував правду в
великому зборі, —
ото, своїх уст не ув'яз-
нюю я,
Господи, знаєш Ти, —
- 11 справедливість Твою не хо-
вав я в середині серця
свого,
про вірність Твою та спа-
сіння Твоє я звіщав,
не таїв я про милість Твою
та про правду Твою на
великим зібранні.
- 12 Тому, Господи, не ув'язній
милосердя Своє від
мене,
а милість та правда Твоя
нехай завжди мене сте-
режуть.
- 13 бо нещастя без ліку мене
оточили,
беззаконня мої досягли
всіх мене, так що й
бачити не міжку,
вони численнішими стали за
волісся на моїй голові,
і серце моє опустило ме-
не . . .
- 14 Зволь спасти мене, Господи,
Господи, поспіши ж бо на
поміч мені, —
- 15 нехай посоромлені будуть, і
хай згнаньблені будуть
усі,
хто шукає моєї душі, щоб
схопити її!
Нехай подадуться назад, і
нехай посоромлені бу-
дуть,
хто байкає для мене лихо-
го!
- 16 Бодай скам'яніли від со́ро-
му ті,
хто говорить до мене:
„Ага! Ага!“
- 17 Нехай тішаться та веселять-
ся Тобою всі ті,
хто шукає Тебе та хто
любить спасіння Твоє,
нехай завжди говорять:
„Хай буде великий Гос-
подь!“
- 18 А я вбогий та бідний, —
за мене подбає Господь:
моя поміч і мій оборонець
— то Ти,
Боже мій, — не спізнйся!

ПСАЛОМ 40 (41)

1 Для дуритента хору. Псалом
Давидів.

- 2 Блаженний, хто дбає про
вбогого, —
в день нещастя Господь
порятуне його!
- 3 Господь берегтиме його та
його оживлятиме,
буде блаженний такий на
землі,
і Він не видасть його на
поталу його ворогам!
- 4 На ложі недуги подасть йо-
му сили Господь, —
усе ложе йому перемінить
в недугі його.
- 5 Я промовив був: „Господи,
май же Ти милість до
мене,
вилікуй душу мою, бо я
перед Тобою згрішив!“
- 6 Вороги мої кажуть на мене
лихе:
„Коли вмере та загине
імення його?“
- 7 А коли хто приходить від-
відати, — мовить маріє:
його серце збирає для се-
бе лихе,
і як вийде надвір, то гово-
рить про те . . .

- 8 Всі мої вороги між собою
шепчуться разом на
мене,
на мене ліхє замишляють:
9 „Негідна річ тисне його,
а що він поклався — то
більше не встане!“ . . .
10 Навіть приятель мій, на
якого надіявся я,
що мій хліб споживав, —
підняв проти мене п'яту!
11 Але, Господи, помилуй ме-
не, і мене підійми, —
і я їм відплачу́, —

8 Мт. 22. 15.
2 Сам. 5. 12. 12

1 Хр. 17. 27. 13

10 Мр. 14. 18. Ів.
13. 18. Діт 1.
16.
72. 18. Лк. 1. 14
68.

- 12 із то́го довідаюся, що Ти
любиш мене,
коли надо мною сурмити
не буде мій ворог.
13 А я — через невинність мою
Ти підсилиш мене,
і перед обличчям Своїм ти
поставиш навкіи мені!
14 Благословенний Господь,
Бог Ізраїлів,
від віку й до віку!
Амінь і амінь!¹

¹ Вірш 14 — це закінчення для всієї I Книги
Псалмів.

КНИГА ДРУГА

ПСАЛОМ 41 (42)

1 Для диригента хору. Псалом
навчальний, синів Корєєвих.

- 2 Як ліне той обєнь до вод-
них потоків,
так ліне до Тебе, о Боже,
душа моя,
3 душа моя спрагнена Бога,
Бога Живого!
Коли я прийду́ й появ-
люсь перед Божим ли-
цем?
4 Сльоза́ моя стала для мене
пожївою вдень та вночі,
коли кажу́ть мені цілий
день: „Де твій Бог?“
5 Як про це пригадаю, то ду-
шу свою виливаю,
як я в многоя́дді ходив,
і водив їх до Божого
дому,
із голосом співу й подяки
святко́вого натовпу . . .
6 Чого, душе моя, ти сумуєш,
і чо́го ти в мені непокоїш-
ся?
Май надію на Бога, бо я
Пому буду ще дякувати
за спасіння Його!
7 Мій Боже, душа моя тужить
в мені,

3 143. 6

4 42. 11. 79. 10.
Мих. 7. 10
13. 2. 43. 2. 10

12. 4. 11

6 42. 12. 43. 45.
42. 6. 43. 5. 12

- бо я пам'ятаю про Тебе з
країни Йордану й Гер-
мону, із гори із Мін'ар.
8 Прикликає безодня безодню
на гүркіт Твоїх водо-
спадів,
усі валі Твої й хвилі Твої
переїшли́ надо мною.
9 Удень виявляє Господь
Свою милість,
уночі ж Його пісня зо
мною,
молитва до Бога мого
літтить!
10 Повім я до Бога: „Ти Скеле
моя, чому́ Ти про мене
забув?
Чого я блукаю сумний
через ўтиск ворожий?
11 Ніби кості ламають мені,
коли вороги мої лають
мене,
коли кажуть мені цілий
день: „Де твій Бог?“
12 Чого, душе моя, ти сумуєш,
і чо́го ти в мені непо-
коїшся?
Май надію на Бога, бо я
Пому буду ще дякувати
за спасіння Його, мого
Бога!

ПСАЛОМ 42 (43)

- 1 Розсуді мене, Боже, й справ- 1 26. 1. 35. 1.
вуйся за справу мою 8 119. 154. 140.
із людсьм небогобійними. 2
визволь мене від людини
обмани та кривди!
- 2 Бож Бог Ти моєї твердині, 2 42. 10
чогб ж Ти покинув мене?
Чогб я блукаю сумний
через ўтиск ворожий?
- 3 Пошли Своє світло та прав- 20. 8. 7
ду Свою, —
вони мене бўдуть прова-
дити,
вони запровадять мене до
Твоєї святої гори
та до місць пробування
Твого.
- 4 І нехай я дістанусь до
Боглого жертівника,
до Бога розради й потіхи
моєї, — 60. 12. 108. 10
і буду на арфі хвалити Тебе,
Боже, Боже Ти мій!
- 5 Чого, душе моя, ти сумуєш, 21. 13. 11
і чогб ти в мені непокоїш-
ся? 5 42. 6, 12. 116.
Май надію на Бога, бо я
Пому буду ще дякувати
за спасіння Його, мого
Бога!

ПСАЛОМ 43 (44)

- 1 Для диригента хору. Синів 5 М. 32. 30. 13
Корєсвих. Псалом навчальний.
- 2 Боже, своїми ушима ми чули, 2 78. 3. 5 М. 6
наші батьки нам оповіда- 21. . .
ли: 79. 4. 14
велике Ти діло вчинив за їх-
ніх днів,
за днів стародавніх:
- 3 Ти вигнав поганів Своєю 22. 8. 1 Цар. 15
рукою, а їх осадив, 9. 7.
понищив народи, а їх Ти
поширив!
- 4 Не мечём бо своїм вони 4 5 М. 7. 8, 8.
землю посіли, 17.
і їхнє рамено їм не по-
могло, —

- а правіця Твоя та рамено
Твоє,
та Світло обличчя Твого,
бо Ти їх уподобав!
- 5 Ти Сам — Цар мій, о Боже,
звели ж про спасіння для
Якова:
- 6 Тобою поб'ємо своїх ворогів,
Ім'ям Твоїм будемо топта-
ти повсталих на нас,
- 7 бо я буду надіятися не на
лука свого,
і мій меч не допоможе мені,
- 8 але Ти нас спасеш від про-
тивників наших,
і наших ненависників за-
сорбмиш!
- 9 Ми хвалимось Богом щодня,
і повіки Ім'я Твоє слави-
мо, — *Сєла*, —
- 10 та однак Ти покинув і нас
засорбмив,
і *вже* не виходиш із на-
шими військами:
- 11 Ти вчинив, що від ворога
ми обернулись назад,¹
а наші ненависники гра-
бували собі *наш має-*
ток . . .
- 12 Ти віддав нас на поїд, немов
тих овечок,
і нас розпорбшив посеред
народів,
- 13 Ти за безцін продав Свій
народ,
і цінні йому не побільшив!
- 14 Ти нас нашим сусідам від-
дав на зневагу,
на наругу та посміх для
наших окопниць,
- 15 Ти нас учинив за прислів'я
поганам,
і головою хитають нарб-
ди на нас . . .
- 16 Передо мною щоденно без-
чєстї моє,
і сором вкриває обличчя
моє,

¹ Цебто побігли, злякавшись, пор. Пс. 21. 13.

- 17 через голос того, хто лає мене й прокидає,
через ворога й мєсника . . .
- 18 Прийшло було все це на нас,
та ми не забу́ди про Тебе,
й заповіту Твого не пору́шили.
- 19 не вступило́сь назад наше
серце,
і не відхилився наш крок
від Твої́ї доро́ги!
- 20 Хоч у місце шака́лів Ти
випхнув був нас,
і прикрив був нас сме́рт-
ною тінню, —
- 21 чи й *тоді* ми забули Ім'я
Бога нашого,
і руки свої простягну́ли
до Бога чужого?
- 22 Таж про те Бог довідається,
бо Він знає таємно́сті сер-
ця, —
- 23 що нас побива́ють за Тебе
щоденно,
пораховано нас, як ове-
чок жертво́вних . . .
- 24 Прокинься ж, — для чо́го
Ти, Господи, спиш?
Пробуді́ся, — не кидай
на́зва́ди!
- 25 Для чо́го обличчя Своє Ти
ховаш, —
забуваш про нашу не-
долю та нашу тісно́ту?
- 26 Бо душа наша зникла́ся
аж до поро́ху,
а живіт наш приліг до
землі . . .
- 27 Устань же, о По́моче наша,
і викупи нас через ми-
лість Свою!

Пісн. 1. 16, 5. 3
9. Іс. 52. 14.

23 Рим. 8. 36.

Дан. 7. 27. 7
Евр. 1. 8, 9.

5. 6. 33. 5. 8

Пс. 7. 17. Ів. 9
19. 39.

1 Цар. 9. 28. 10

1 Пісн. 2. 16.

Мт. 10. 37. 11

- проказую я: Для Царя
мої твори,
мій язик — мов перо скоро-
писця!
- 3 Ти краший від людських
синів,
в Твоїх устах розлита
краса та добро́,
тому благословив Бог на-
віки Тебе.
- 4 Прив'язки до стегна Свого,
Сильний, Свого ме-
ча,
красу Свою та велич-
ність Свою,
- 5 і в величності Своїй сідай,
та й верхи помчися
за справи правди, і ла-
гідности та справедли-
вості, —
і навчить Тебе страшних
чинів правни́ц Твоїх!
- 6 Твої стріли нагострені, —
а від них під Тобою на-
роди попадають, —
у серце Царських ворогів.
- 7 Престол Твій, о Боже, на
вічні віки,
берло правди — берло
Царства Твого́.
- 8 Ти полюбив справедливість,
а беззаконня зненави-
див,
тому намастив Тебе Бог,
Твій Бог,
оливою радості понад дру-
зів Твоїх.
- 9 Міро, албе й кассія — всі
шати Твої́,
а з палат із слонівої ко-
сти — струни Тебе зве-
селили.
- 10 Серед скарбів Твоїх — цар-
ські дочкі,
по правни́ц Твоїх стала
цариця в офірському
широму золоті.
- 11 Слухай, дочко, й побач, і
нахили своє ух, —

ПСАЛОМ 44 (45)

Помазаник і Його Невіста

1 Для диригентів хору. На
„Пісн. Снів Корєсвих. Пса-
лом навчальний. Пісня любови.

2 Моє серце бринить добрим
словом,

- і забудь свій нарід і дім
батька свого!
- 12 А Цар буде ждати твоєї
краси,
бо Він — твій Господь, а
ти до землі Пому кла-
няйся.
- 13 А Тірська дочка *прийде* з
даром,
будуть багаті тебе най-
багатші з народу.
- 14 Вся оздоба царської дочки
— усередині,
шата ж її погаптована зо-
лотом.
- 15 У шати гаптовані *вбрану*
провадять її до Царя,
за нею дівчата, подружки її,
до Тебе проваджені.
- 16 Провадять їх з радішами та
потіхою, —
у палату царську вони
війдуть.
- 17 Замість батьків Твоїх бу-
дуть сини Твої, —
їх по цілій землі Ти по-
ставиш володарями.
- 18 Я буду Ім'я Твоє згадувати
по всіх поколіннях,
тому то народи по вічні
віки Тебе славити бу-
дуть!
- 4 М. 2. 10, 11. 5
30. 6. 06. 21. 6
3.
13 72. 10. 1с. 23.
18.
14 Псн. 1. 8.
46. 12. 8
46. 8. 2 Хр. 12
13. 12. Рим. 8.
31.

ПСАЛОМ 45 (46)

1 Для диригента хору. Синів
Корєєвих. На спів „Аламот“.
Пісня.

- 2 Бог для нас — охорона та
сила,
допомога в неволях, що
часто трапляються,
3 тому не лякаємось ми, як
трясється земля,
і коли гори зсуваються в
серце¹ морів!
- 4 Шумлять і киплять Його
води,

2 18. 2, 3. Пр.
18. 19. Іс. 4.
1. 6. Ам. 3. 19.
4 Наум. 1. 5. Лк.
21. 25.

¹ Тут серце — глибина, середина. Пор. 2М. 15. 8⁷

- через велич Його тремтять
гори. *Села.*
- 5 Річка, відноги її веселять
місто Боже,
найсвятіше із місць про-
бування Всевишнього.
- 6 Бог серед нього, — нехай
не хитається,
Бог допоможе йому, коли
ранок настане.
- 7 Шуміли народи, хиталися
царства,
а Він голос подав Свій —
і земля розпливлася.
- 8 З нами Господь Саваот,¹
наша твердиня — Бог
Яковів. *Села.*
- 9 Ідіть, оглядайте Господні
діла, —
які руйнування вчинив
на землі!
- 10 Ах, до краю землі припи-
няє Він війни,
ламає Він лука й торбо-
щить списа,
палить огнем колесниці!
- 11 „Вгамуйтеся та знайте, що
Бог Я,
піднесуся між народами,
піднесуся на землі!“
- 12 З нами Господь Саваот,¹
наша твердиня — Бог
Яковів! *Села.*

ПСАЛОМ 46 (47)

1 Для диригента хору. Синів
Корєєвих. Псалом.

- 2 Всі народи, — плещіть у
долоні,
поклоніте Богові голо-
сом радости,
3 грізний бо Всевишній Гос-
подь,
Цар великий всієї землі!
- 4 Він народи під нас підби-
ває,
а поган — нам під ноги,

¹ Саваот — війська, сили небесні. Господь
Саваот — Господь сил небесних, Господь світил
небесних.

- 5 Він нашу спадщину для нас вибирає,
величність для Якова, що його полюбив. *Сєла.*
- 6 Бог виступає при радісних
окриках,
Господь — при голосі рога. 6 68. 19.
- 7 Співайте Богові *нашому*,
співайте,
співайте Цареві *нашому*,
співайте,
- 8 бо Бог — Цар усієї землі,
співайте навчальний пса- 97. 8. 12
лм!
- 9 Бог зацарював над наро́да- 9 48. 2
ми,
Бог сів на святому
Своєму престолі!
- 10 Зібравсь владіки народів, 10 97. 9
народ Бога Авраамового,
як Божі шиті на землі, —
між ними Він сильно зве-
личений!

ПСАЛОМ 47 (48)

- 1 *Пісня. Псалом синів Корєсвих.*
- 2 Великий Господь і прославлений велими
в місті нашого Бога, на
святій Своїй горі!
- 3 Препишна країна, розрада 3 2 Сам. 5. 7-9.
всієї землі, — Мт. 5. 35.
то Сіонська гора, на пів-
нічних окопцях, місто
Царя молновладного!
- 4 Бог у храмах Своїх,
за твердиню Він зна́ний.
- 5 Бо нарі ось зібравсь, 5 2 2
шли вони разом,
6 *але*, як побачили, то здиву-
вались,
полякалися *та й* розпо-
ро́шались . . .
- 7 Обгорнув їх там страх,
немов біль породильно;
- 8 Ти східним вітром
розбив кораблі ті Тарші- 7 Мих. 7. 17.
ські. 78. 2. Дан. 2. 5
4. Мт. 13. 35.
- 9 Як ми чули, так бачили 8 Іс. 2. 16.

- в місті Господа Сава́та,
у місті нашого Бога, —
Бог міцно поставив навіки
його! *Сєла.*
- 10 Розмишляли ми, Боже, про
мілість Твою
серед храму Твого.
- 11 Як Ім'я Твоє, Боже,
так слава Твоя — *аж*
по кінці землі,
справедливості повна пра-
вина Твоя!
- 12 Нехай веселиться Сіонська
гора,
Юдині дочки хай тішаються
через Твої правосуддя.
- 13 Оточите Сіон й обступіте
його,
полічіть його башти,
14 зверніте увагу на вала його,
високість палати його по-
обмірйте,
щоб розповісти поколінню
наступному,
- 15 бо Цей Бог — то наш Бог на
вчині шми,
Він буде провадити нас
аж до смерті!

ПСАЛОМ 48 (49)

- 1 *Для диригента хору. Синів
Корєсвих. Псалом.*
- 2 Слухайте це, всі наро́ди,
візьміть до ушей, усі меш-
канці всесвіту,
- 3 і людські сини й сини
мудав,
разом багатий та вбогий,
4 мої уста казатимуть му-
дрість,
думка ж серця мого —
розумність,
- 5 нахилі своє ухо до при-
казки,
розв'яжuku свою загадку лі-
рою!
- 6 Чому маю боятись у день
лихоліття,

- як стане круг мене неправ-
да моїх ошуканців,
7 які на багатство своє покля-
дають надію,
і своїми достатками хва-
ляться!
- 8 Але жодна людина не ви-
купить брата,
не дасть його викупу Бо-
гові,
- 9 бо викуп їхніх душ дорогий,
і не перестане навіки, —
10 щоб міг він ще жити навіки
і не бачити гробу!
- 11 Та люди побачать, що
мудрі вмирають так
само,
як гинуть невіглас та
неук,
і лишають для інших ба-
гатство своє . . .
- 12 Вони думають, ніби домі їх-
ні навіки,
місія їхнього замешкання
— з роду до роду,
іменами своїми звуть землі,
13 та не зостається в пошані
людина,
подібна худобі, що гине!
- 14 Така їхня дорога — глу-
пота для них,
та за ними йдуть ті, хто
кохає їхню думку.
Села.
- 15 Вони зійдуть в шеол, — і
смерть їх пасе, немов
вівці,
а праведники запанують
над ними від рання;
подоба їхня зникнеться, шеол
буде мешканням для
них . . .
- 16 Та визволить Бог мою душу
із влади шеолу,
бо Він мене візьме! *Села.*
- 17 Не лякайся, коли багатіє
людина,
коли збільшується слава
дому її, —
- 18 бо, вмираючи, не забере во-
на всього,
її слава не піде за нею!
- 19 Хоч вона свою душу за жит-
тя свого хвалить,
і славлять тебе, як для
себе ти чиниш добро, —
20 вона прийде до роду бать-
ків своїх,¹
що світла вони не поба-
чать навіки!
- 21 Людина в пошані, але не-
розумна, —
подібна худобі, що гине!

ПСАЛОМ 49 (50)

1 Псалом Асафів.

- Прорік Бог над богами —
Господь, і землю по-
кликав
від схід сонця і аж до за-
ходу його.
- 2 Із Сіону, корони красі,
Бог явився в промінні!
- 3 Приходить наш Бог, — і не
буде мовчати:
палючий огонь перед
Ним,
а круг Нього все буриться
сильно!
- 4 Він покличе згорі небеса,
і землю — народ Свій су-
дити:
- 5 „Позбирайте для Мене по-
божних Моїх,
що над жертвою склали
заповіта зо Мною“.
- 6 І небеса звістять правду
Ного,
що Бог — Він суддя.
Села.
- 7 „Слухай же ти, Мій на-
роче,
бо буду ось Я говорити,
Ізраїлеві,
і буду свідчити на тебе:
Бог, Бог твій Я!

¹ Прийти до роду батьків своїх — померти.

- 8 Я буду картати тебе не за жертви твої, —
бо все передо Мною твої цілюпалення,
9 не візьму Я бичка з твого дому,
ні козлів із кошар твоїх,
10 бо *належить* Мені вся лісна звіринна
та худоба із тисячі гір,
11 Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені!
12 Якби був Я голодний, тобі б не сказав, —
бо Моя вся вселенна й усе, що на ній!
13 Чи Я м'ясо бичків спожи-
ваю,
і чи п'ю кров козлів?
14 Принось Богові в жертву подяку,
і виконуй свої обітниці Все-
вишньому.
15 і до Мене поклич в день не-
долі, —
Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!
16 А до грішника Бог промов-
ляє:
„Чогó про устави Мої розповідаєш,
і чогó заповіта Мого на устáх своїх носиш?
17 Ти ж науку зненавидів,
і поза себе слова Мої ви-
кинув.
18 Як ти злодія бачив, то бі-
гав із ним,
і з перелюбниками накла-
дав.
19 Свої уста пускаєш на зло,
і язик твій омáну плетé.
20 Ти сидиш, проти брата сво-
го наговорюєш,
поголюєси пускаєш про-
сина своєї матері . . .
21 Оце ти робив, Я ж мовчав,
і ти думав, що Я такий сáмий, як ти.

8 40. 7. Іс. 1. 11.

10 8. 8. 9.
91. 16. 3 М. 7. 23
12.

12 24. 1.

2 Сам. 21. 1-5. 2
12. 1-14.14 116. 17. 18.
5 М. 23. 22.
56. 2 Іс. 44. 3
22
15 22. 3

Ов. 1. 5. 4

Рим. 3. 4. 6

Пов. 12. 22
Еф. 2. 3. 7Бр. 33. 3. 8
21 Іс. 42. 14.

Тому буду картати тебе, і
вилочу *все* перед очі
твої!

22 Зрозумійте ж це ви, що за-
буваєте Бога,
щоб Я не схопив, — бо не
буде *кому* ритувати!

23 Хто жертву подяки при-
носить, той шанує Ме-
не;
а хто на дорогу *Свою* ува-
жає,
Боже спасіння йому по-
кажү!"

ПСАЛОМ 50 (51)

1 Для *диригента хору. Псалом*
Давида.

2 коли до нього прийшов про-
рок Натáн, як Давид
увійшов був до Вірсавії

3 Помилуй мене, Боже, з
великої милости Твоїї,
і з великого милосердя
Свого заглянь без-
законня мої!

4 Обмий мене зовсім з мого
беззаконня,
і очисти мене від мого
гріха,

5 бо свої беззаконня я знаю,
а мій гріх передо мною
постійно.

6 Тобі, одному Тобі я згрі-
шив,
і перед очима Твоїми лу-
каве вчинив,

тому справедливий Ти бу-
деш у мові Своїй,
бездоганний у суді Своїм.

7 Отож я в беззаконні наро-
джений,
і в гріху зачала мене мати
моя.

8 Ото, полюбив еси правду в
глибинах,
і в таємних речах вияв-
ляєш премудрість мені.

- 9 Очисти ісопом мене, — і
буду я чистий,
обмий Ти мене — і я
стану біліший від сні-
гу.
- 10 Дай почути мені втіху й
радість, —
і радітимуть кості, що Ти
покрушив.
- 11 Обличчя Своє заховай від
гріхів моїх,
і всі беззаконня мої поза-
гадауй.
- 12 Серце чисте створи мені,
Боже,
і тривалого духа в моєму
нутрі віднові.
- 13 Не відкинь мене від Сво-
го лица,
й не бери Свого Духа
Святого від мене.
- 14 Верни мені радість спасін-
ня Твого,
і злагоди́м духом підтри-
май мене.
- 15 Я буду навчати беззаконців
доріг Твоїх, —
і наві́рнуться грішні до
Тебе.
- 16 Визволь мене від переступу
крівного,
Боже, Боже спасіння мо-
го,
мій язик нехай славить
Твою справедливість!
- 17 Господи, відкрий мої уста,
і язик мій звістить Тобі
хвалу.
- 18 бо Ти жертви не пра́гнеш,
а дам цілопалення, — *то*
не любе воно Тобі бу-
де.
- 19 Жертва Бóгові — зла́маний
дух;
серцем зла́маним та упо-
кóреним Ти не погор-
дуєш, Боже!
- 20 Ушастів Своїм благово́лін-
ням Сіон,

5 М. 33. 19. 21

1 Сам. 22. 9. 2

12 Езд. 11. 19.
36. 26. Мт. 5.
8.

13 Еф. 4. 30 3

15 Лк. 22. 32.

109. 2. Як. 3. 6

16 2 Сам. 11. 17.
2. 3, 50. 22. 717 Мт. 5. 2. Діі
10. 34.18 40. 7. 1 Сам.
15. 22.19 34. 19. Іс. 57
15.92. 13. 14. 10
Бр. 11. 16.збудуй мури для Єрусали-
му, —

- 21 тоді Ти полюбиш Собі жер-
тви правди, цілопален-
ня та прино́шення,
тоді покладуть на Твій
ві́тар тельців!

ПСАЛОМ 51 (52)

1 Для диригента хору. Псалом
навчальний Дави́дов,

2 як прийшов був ідуме́янин
До́ег та й Сауло́ві був опові́в, і до
нього сказав: „Давид увійшов до
дому Ахіме́леха“.

- 3 Чого хва́лишся злом, о мо-
гу́тній?

Цілий день Бо́жа милість
зо мною.

- 4 Замисляє лукавство язик
твій,
як *та* бритва нагóстрена
ти, що чиниш обману!

- 5 Ти зло полюбив над добро,
а неправду — більш, як
правду казати, — *Се-
ла*,

- 6 ти любиш усякі шкідливі
слова́, *ти* язичу обман-
ний!

- 7 Отож, Бог зруйнує наза́вж-
ди тебе,
тебе викине й вирве з
намету тебе,
й тебе викорени́ть із країни
життя. *Се́ла*.

- 8 І побачать *це* праведні, й
будуть боїтись,
і будуть сміятися з нього:

- 9 „Ось муж, що Бога не чи-
нить своєю тверди́ною,
та на великість багатства
свого покладає надію,
втікає до злого свого“ . . .

- 10 А я — як зелена олі́вка у
Богóму до́мі,
надію́ся на Бо́жю милість
на ві́чні ві́кі!

- 11 Буду славити вічно Тебе,
що вчинив Ти оце,
і про ймення Твоє буду зви-
шати побожним Твоїм,
що добре воно!

ПСАЛОМ 52 (53)

1 Для диригента хору. На
„Махалат“. Навчальний пса-
лом. Давидів.

- 2 Безумний говорить у серці
своїм: „Нема Бога“!
Зіпсулись вони, і неспра-
ведливість обридливу
чинять,
нема добродійця! . . .

- 3 Бог зорить із неба на люд-
ських синів,
щоб побачити, чи є там
розумний,
що Бога шукає.

- 4 Усі повідступали, разом
стали огидними,
нема добродійця,
нема ні одного! . . .

- 5 Чи ж не розуміють оті, хто
беззаконня вчиняє,
що мій люд поїдають?
Вони споживають хліб
Божий,
та не кличуть Його!

- 6 Тоді настрашилися страхом
вони, хоч страху не бу-
ло,
бо розсипав Бог кості то-
го, хто тебе оточив був,
— ти їх посоромив, бо ними
погорджував Бог!

- 7 Аби то Він дав із Сіону
спасіння Ізраїлеві!
Як долю Свого народу
поверне Господь,
то радітиме Яків, утішатися
буде Ізраїль!

ПСАЛОМ 53 (54)

1 Для диригента хору. На не-
гінах. Псалом навчальний Дави-
дів.

11 39. 10. 40. 2.
1 Сам. 23. 19. 2
26. 11.

1 Ис. 14. 1-7.

2 11. 1
2. 18. 8. 10. 15

3 11. 11

4 Рим. 3. 10.

50. 11.

54. 4.

7 14. 7

55. 18.

2 як зіфієни прийшли були та
сказали Саулові: „Ось Давид по-
між нами ховається!“

- 3 Спаси мене, Боже, Іменням
Своїм,
і міцню Своєю мене оправ-
дай!

- 4 Вислухай, Боже, молитву
мою,
нахили Своє ухо до слів
моїх уст,

- 5 бо чуївці повстали на ме-
не,
розбигаючи як шукають
моєї душі, —
вони Бога не ставили перед
собою. Села.

- 6 Ось Бог помагає мені,
Господь серед тих, хто
підтримує душу мою.

- 7 Хай повернеться зло на
моїх ворогів,
Своєю правдою винищи їх.

- 8 В добровільному дарі я
жертву Тобі принесу,
Ім'я Твоє, Господи, сла-
вити буду, що добре
воно,

- 9 бо мене воно визволило від
усяких нещасть,
і я бачу занепад моїх во-
рогів!

ПСАЛОМ 54 (55)

1 Для диригента хору. На не-
гінах. Навчальний Давидів пса-
лом.

- 2 Вислухай, Боже, молитву
мою
й від благання мого не
ховайся!

- 3 Прислухайсь до мене й по-
дай мені відповідь, —
я блукаю у смутку своїм і
стогну, —

- 4 від крику ворожого,
від утисків грішного,
бо гріх накидають на мене
вони,

- і в гніві мене переслі-
дують . . .
- 5 Тремтить моє серце в мені,
і страхи смертельні на-
пали на мене.
- 6 страх та тремтіння на мене
найшли,
і тривога мене обгорну-
ла . . .
- 7 І сказав я: „Коли б я мав¹
крила, немов *та* го-
лубка,
то я полетів би й спочив!“
- 8 Отож, помандрую далеко,
пробуватиму я на пусти-
ні. *Сéла.*
- 9 Поспішү собі, щоб утекти
перед вітром бурхливим
та бурею . . .
- 10 Вигуби, Господи, *та* по-
губи язика їхнього,
бо в місті я бачив насиль-
ство та сварку, —
- 11 вони ходять удень та вночі
коло нього на мұрах
його,
а гріх та неправда все-
редині в ньому,
- 12 нещастя всередині в ньому,
а з вулиць його не вихо-
дять насилья й обма-
на,
- 13 бож не ворог злорічить на
мене, —
це я переніс би, —
і не ненависник мій по-
більшивсь надо мною,
я сховався б від нього, —
- 14 але ти, — чоловік мені рів-
ня,
мій приятель близький і
знайомий мені,
- 15 з яким солодко шири роз-
мову провадімо,
і ходимо до Божого дому
серед бурхливого на-
товцү . . .
- 16 Нехай же впаде на них
смерть,
нехай зійдуть вони до
шеблу живими, —
бо зло в їхнім мешканні, у
їхній середині!
- 17 Я кличу до Бога,
і Господь урятує мене:
- 18 увечорі, вранці й опівдні
я скажусь й зідхаю, —
і Він вислухає мого голо-
су!
- 19 У мирі Він викупить душу
мою,
щоб до мене вони не збли-
жались,
бо багато було їх на мене!
- 20 Бог вислухає, і їм Той від-
повідь,
Хто відвіку сидить на
престолі, *Сéла,*
бо немає у них перемін,
і Бога вони не бояться, —
- 21 *вóрог* витягнув рўки свої
проти тих, що в спокій
язили з ним,
він зганьбив заповіта сво-
го,
- 22 його уста гладенькі, як ма-
сло, —
та сварка у серці його,
від оливи м'якші слова йо-
го,
та вони — *як* мечі ті
огблені! . . .
- 23 Свого тягара поклади ти на
Господа, —
і тебе Він підтримає,
Він ніколи не дасть захи-
татися праведному!
- 24 А Ти їх, Боже *мій*, поки-
даєш
до ями погібелі!
Люди чинів кривавих й об-
мани, —
бодай своїх днів вони не
дожили *навіть* до поло-
вини,
а я покладаю надію на Тебе!

¹ В оригіналі: „хто дасть мені“, це гебраїзм:
коли б я мав, якби мені.

ПСАЛОМ 55 (56)

1 Для диригента хору. На
„Німа голубка вдалечині“.¹ Золо-
тий Давидів псалом, коли филис-
тимляни захопили були його в
Іамі.

2 Помилуй мене, Боже,
бо топча мене чоловік, —
цілий день він воює та тісне
мене!

3 Чатують мої вороги цілий
день,
бо багато таких, що вою-
ють завзято на мене!

4 Того дня, коли страх об-
гортає мене,
я надію на Тебе кладу, —

5 я в Бозі хвалитиму слово
Його,
на Бога надію кладу, й не
боюся, —
що тіло¹ учинить мені?

6 Цілий день біль принісєть
слова мої,
усі їхні думки проти мене
на зло:

7 сліdkують, ховаються,
пильнують вони мої сто-
ни . . .

Як чатують на душу мою,

8 так Ти через гріх віджени
їх,
пониж, Боже, людей в
Своїм гніві!

9 Полічив Ти тиняння моє,
помісти ж мої сльози пе-
ред Собою,²
чи ж вони не записані в
книзі Твоїй?

10 Тоді то мої вороги повті-
кають назад,
того дня, як я клікати
буду.

Те я знаю, що Бог при
мені.

1 1 Сам. 26. 10.

56 1

2 51 3

3 92. 9

116 8 1 M

17 1

5 56. 12. Евр. 13.
6.

75 1. 1 12 1 1
1 Сам. 22 1

17 8 61 5

7 30 1

9 119. 83. 06.
21. 27

56 3

22 15 22

12

14

1

2

4

5

11 і в Бозі я справу свою до-
кінчу,
докінчу я в Господі спра-
ву!

12 На Бога надію кладу й не
боюся, —
щоб людина учинить мені?

13 На мені зостаються, о
Боже, присяги Тобі,
та для Тебе я виповню
жертви хвалі.

14 Як Ти спас мою душу від
смерти,
то хіба ж не спасеш моїх
ніг від падіння,
щоб у світлі життя я ходив
перед Богом?

ПСАЛОМ 56 (57)

1 Для диригента хору. На
спів: „Не вигуби“. Золотий пса-
лом Давидів, коли він утік від
Саула в печеру.

2 Помилуй мене, Боже, поми-
луй мене,
бо до Тебе вдається душа
моя,

і в тіні Твоїх крил я схо-
ваюся,
аж поки нещастя мине!

3 Я кличу до Бога Всевиш-
нього,
до Бога, що чинить для
мене добро.

4 Він пошле з небес — і
врятує мене,
Він поганьбить того, хто
чатіє на мене. Села.
Бог пошле Свою милість та
правду Свою

5 на душу мою. Знаходжу-
ся я серед лівів,
що людських синів пожи-
рають,

їхні зуби — як спис той та
стріли.

а їхній язик — гострий
меч.

¹ Тіло — людина, пор. Пс. 56. 12.

² За текстом грецьким; у геврейським „до міху
Сного“.

- 6 Піднесися ж, о Боже, над небо,
— а слава Твоя над всією землею! 6 57. 12.
- 7 Вороги приготівили пастку для стіп моїх,
душу мою нахилили,
вони викопали вовчу яму для мене, —
і попадали в неї самі! 140. 3. 1 М. 3. 5
1
7 7. 16. 31. 5.
Ест. 7. 9.
- 8 Моє серце зміцнілося, Боже,
змицнілося серце моє,
я буду співати та славити Тебе! 8 108. 1.
8 8 7
- 9 Збудися ж ти, хвало моя, пробудися ж ти, арфо та цитро, —
я буду будити досвітню зорю! 9 108. 3.
- 10 Я буду Тебе вихвалити, о Господи, серед народів,
я буду співати Тобі між племенами, 10 18. 50, 108. 4.
Бар. 2. 12.
- 11 бо Твоє милосердя велике — воно аж до неба,
а правда Твоя — аж до хмар! 11 36. 6, 108. 5.
118. 12. 10
- 12 Піднесися ж, о Боже, над небо,
а слава Твоя — над всією землею! 12 57. 6, 108. 6.
68. 24. 11

ПСАЛОМ 57 (58)

1 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів.

2 Чи ж то справді ви, можливі, говорите правду,
чи людських синів слушно судите?

3 Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насильства рук ваших торуєте ви на землі.

4 Від лоня ще матернього — вже віддальнені несправедливі,

з утроби ще матерньої заблудилися неправдомовці, —

5 Їхня отрута така, як отрута зміна,

як отрута глухої гадюки,
що ухо своє затуляє,

6 що не слухає голосу заклиначів,
чарівників, в чарах вправного!

7 Поруйнуй, Боже, зуби їхні в їхніх устах,
левчукам розбий, Господи, щелепи, —

8 нехай розпливуться, немов та вода, що собі розтікається,
хай пов'януть вони, як трава по дорозі,

9 бодай стали, немов той слимак, що в своїй слизоті розплюється,
щоб сонця не бачили, як мертвий отой плідужинки!

10 Поки почують тернину запалену ваші горшки, —
нехай буря її рознесе, чи свіжу, чи спалену!

11 А праведний тішитись буде,
бо помсту побачить,
у крові безбожного стіпи свої він обмне!

12 І скаже людина: „Поправді є плід справедливому, справді є Бог, — суддя на землі!“

ПСАЛОМ 58 (59)

1 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стерегли його дім, щоб убити його.

2 Визволь мене від моїх ворогів, о мій Боже,
від напасників моїх охороні Ти мене!

- 3 Визволь мене від злочинців,
і спаси мене від кро-
вожерних,
4 бо ось причаїлись на душу
мою,
на мене збираються силь-
ні, — 59. 7. 15
не моя в тім провина, о
Господи, і не мій гріх!
5 Без моєї провини
вони он збігаються та го-
туються, —
устань же назустріч мені
та побач! 59. 10. 9. 10. 17
92. 3.
6 І Ти, Господи, Боже Са-
ваоте,
Боже Ізраїлів,
збудися, щоб покарати всіх
поган, —
і не помилуй нікого із
зрадників злих! *Села.* 59. 10. 18
7 Надвечір вони повертають-
ся, скиглять, як пес,
і перебігають по місту,
8 й ось слова вивергають уста-
ми своїми,
мечі в їхніх губах, —
та хто це почує . . . 80. 1
9 Але посмієшся з них, Гос-
поди,
і всіх поган засоромиш!
10 Твердине моя, я Тебе пиль-
нуватиму, —
бо Бог оборона моя!
11 Мій Бог, — Його милість
мене попередила,
Бог учинить мені, що по-
бачу падіння своїх во-
рогів!
12 Не вбивай їх, щоб народ мій
цього не забув, —
міццю Свою розвій їх і
зниж їх,
о щите наш, Господи!
13 Гріх їхніх уст — слово губ їх-
ніх, і нехай вони схоплені
будуть своєю пихою,
і за клятву й брехню, яку
кажуть!

- 14 У гніві їх знищ, знищ — і
хай їх не буде,
і хай знають вони, що
царює Бог в Якові,
аж до кінців землі! *Се-
ла.*
15 А надвечір вони повертають-
ся, скиглять, як пес,
і перебігають по місту.
16 Вони вештатись будуть, щоб
їсти,
коли ж не наїдяться, то
скарлатись будуть.
17 А я буду співати про силу
Твою,
буду радісно вранці хва-
лити Твою милість,
бо для мене Ти був в день
недолі моєї
твердиною й захистом!
18 Твердине моя, — до Тебе
співати я буду,
бо Бог оборона моя,
милостивий мій Боже!

ПСАЛОМ 59 (60)

- 1 Для диригента хору. На
спів: „Лілея свідчення“. Золотий
псалом Давидів для навчання,
2 коли він підпалив був Арам
двох річок¹ і Арам Цовй, і коли
вернувся Йоав і побив Едома¹ в
Солянній долині, дванадцять ти-
сяч.
3 Боже, покинув Ти нас, роз-
порюшив Ти нас,
Ти нагнівався був, — по-
вернись ж до нас!
4 Ти землею затряс, і її розір-
вав,
уздоров же уламки її, бо
вона захиталась!
5 Ти вчинив, що народ Твій
побачив тямкє,
напоїв нас отрутним ви-
ном . . .

¹ Арам — Сирія, Арам двох річок — Сирія
Месопотамська, Едом — Ідумея.

- 6 Ти дав пранора тим, хто боїться Тебе,
щоб збирались вони пе-
ред правдою. *Сéла.*
- 7 Щоб любі Твої були визво-
лені,
Своєю правицею допомо-
жи, й обізвіся до нас!
- 8 У святині Своїй Бог про-
мовив:
„Нехай розвеселюсь,
розділю Я Сихém
і долину Суккóтську помі-
рюю!
- 9 Належить Мені Гілеád, Мені
Манасія,
а Ёфрем — охорóна Моїй
голови,
Юда — бérло Моє.
- 10 Моав — то мідниця Мого
миття,
на Едóm узуттям Своїм
кину,
филістею, — вигукуй для
Мене із радістю!“
- 11 Хто мене запровадить до
міста твердинного,
хтó до Едóму мене попро-
вадить?
- 12 Хіба ж Ти покинув нас,
Боже,
і серед нашого війська
не вийдеш *вже*, Боже?
- 13 Подай же нам поміч на во-
рога,
людська бо поміч — мар-
нóта!
- 14 Ми мужність виявимо в Бо-
зі, —
і Він потóпче противни-
ків наших!

ПСАЛОМ 60 (61)

- 1 Для диригента хору. На
струнним інструменті. Псалом
Давидів.
- 2 Вислухай, Боже, благання
моє,
почуй же молитву мою, —

- 3 я кличу до Тебе від краю
землі,
коли серце моє омлівáє!
На скéлю, що вища від ме-
не,
мене попровáдь,
4 бо для мене Ти став при-
становищем,
баштою сильною супроти
ворога!
- 5 Хай я оселюся навіки в
намéті Твоім,
в укритті Твоїх крил за-
ховáюся, *Сéла,*
- 6 бо Ти, Боже, почув обітни-
ці мої,
Ти дав спáдщину тим,
хто Імéння Твого боїть-
ся!
- 7 Царéві примнож дні до днів,
продовж ро́ки йому —
немов вічні вікі,
- 8 нехай він перед Божим
лицем пробуває наві-
ки,
хай милість та правда йо-
го стережуть!
- 9 Отак буду співати я зáвжди
про Імéння Твоє,
виконувати буду щодéнно
обіти свої!

ПСАЛОМ 61 (62)

- 1 Для диригента хору. Для
бóгутіна. Псалом Давидів.
- 2 Тільки від Бога чекай у
мовчáнні, о душо́ моя,
від Нього спасіння моє!
- 3 Тільки Він моя скéля й
спасіння моє,
Він твердиня моя, — *то-
мій* не захита́юся дуже!
- 4 Доки бóдете ви нападáти на
людину?
Усі *хочете* ви розтрош́ити
її, немов мур той по-
хилений,
мов би паркán той валю́щий!

5 Вони тільки й думають, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили неправду: благословляють своїми устами, в своєму ж нутрі проклинають! . . . <i>Села.</i> 6 Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, бо від Нього надія моя! 7 Тільки Він моя скеля й спасіння моє, Він твердиня моя, — <i>тому</i> не захитаюсь! 8 У Бозі спасіння моє й моя слава, скеля сили моєї, моє пристановище в Бозі! 9 Мій народе, — кожного часу надійтесь на Нього, серце своє перед Ним виливайте, Бог для нас — пристановище! <i>Села.</i> 10 Справді, людські сини як та пара, сини й вищих мужів — обмана: як узяти на вагу — вони легші від пари всі разом! 11 Не надійтесь на утиск, і не шийтесь грабунком; як багатство росте, — не прикладайте <i>свого</i> серця до нього! 12 Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! 13 І в Тебе, о Господи, милість, бо відплачуєш кожному згідно з ділами його!	42. 3. 6 62. 2 7 62. 3. 10 8. 5. 39. 6. 12. 61. 5. 11 Мт. 19. 22. Лк. 12. 16. Іс. 41. 10. 13 Пс. 34. 11. Єз. 7. 27.	2 2 Боже — Ти Бог мій, я шукаю¹ від рання Тебе, душа моя прагне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пустельній і вимучений без води . . . 3 Я так приглядався до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, 4 ліпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославляють! 5 Так я буду в житті своїм благословляти² Тебе, ради Ім'ення Твого буду руки свої підіймати³! 6 Насичується, ніби лєм і товщем, душа моя, а уста мої хвалять губами співними. 7 Як згадаю Тебе на постелі своїй, розмішляю про Тебе в сторожках нічних: 8 що став Ти на поміч для мене, в тіні ж Твоїх крил я співатиму! 9 Пригорнулася до Тебе душа моя, правниця Твоя підпирає мене. 10 Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западуться до споду землі, 11 нехай помордовані будуть мечем, бодай стали шакалам поживою!	8 9

ПСАЛОМ 62 (63)

1 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській.

1 1 Сам. 23. 14, 24. 1.

¹ У гебр. тексті цих слів — від рання — нема.
² Благословити — говорити добре, щоби добре слово; благословити Бога — славити Його, молити Його.

³ Підіймати долоні, руки — молитися.

12 А цар звеселиться у Бозі,
буде хвалений кожен, хто
йому присягає,
будуть бо замкнені уста
ліжесомовцям!

ПСАЛОМ 63 (64)

1 Для диригента хору. Псалом
Давидів.

2 Вислухай, Боже, мій голос,
як скаржуся я,
від страху ворожого ду-
шу мою хорони!

3 Заховай мене від потаємного
збору злочинців,
від крику свавільців,

4 які нагострили свого язика,
як меча,
натягнули стрілу своєю
словом гірним,

5 щоб таємно стріляти в не-
винного, —
вони нагло стрілятимуть
в нього, і не будуть
боятись! . . .

6 У злій справі зміцняють
себе,
змовляються пастки та-
ємно розставити,
кажуть: „Хто буде їх ба-
чити?“

7 Вони кривди ховають . . .
Загинемо, як задум їх-
ній сповниться,
бо нутрo чоловіка та
серце — глибоке!

8 Але вчинить Бог, що стріла
на них стріляти, —
і нагло поранені будуть,

9 і вчинить, що їхній язик
допадеться до них, —
і будуть хитати головою
усі, хто спогляне на
них! . . .

10 І всі люди бояться будуть,
і будуть розказувати про
чин Бога,
і діло Його зрозуміють!

12 107. 42.

32. 11, 68. 4. 11

2 27 7

50 14

3 2 1

38. 4, 5. Іс. 53. 4
4, 5

5 11. 2, 3.

6 24. 7. Йов. 22.
13.Йов 1. 15. Мт. 8
8. 26.

10 2 М. 8. 15.

11 І праведний Господом буде
радіти,
і буде вдаватись до Нього,
і будуть похвалені всі про-
стосерді!

ПСАЛОМ 64 (65)

1 Для диригента хору. Псалом
Давидів. Пісня.

Уся земле, — покличуйте
Богові:

2 Тобі, Боже, належитися
слава в Сіоні,
і Тобі має відданий бути
обіт!

3 Ти, що молитви вислухуєш,
взяке тіло¹ до Тебе при-
ходить!

4 Справи грішні зробились
сильніші від нас, —
Ти наші гріхи пробачаєш!

5 Блаженний, кого вибираєш
Ти та наближаєш, —
в оселях Твоїх спочивати
той буде!
наситимось ми добром дому
Твого,
найсвятішим із храму
Твого!

6 Грізні речі Ти відповідаєш
нам правдою,
Боже, Спасителю наш,
надіє всіх кінців землі
та сущих далеко на морі,²

7 що гори ставиш Своєю си-
лою,
підперезаний міццю,
8 що втихомірюєш гуркіт мо-
рів,
їхніх хвиль та галас на-
родів . . .

9 І будуть боятись ознак
Твоїх
меншанні кінців землі.
Ти розвеселиєш країну,
де вихід поранку й де
вечір.

¹ Усяке тіло — все живе.

² Гейбрейський текст дає: далеких морів.

10	Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготівив її!	10 46. 5. Іс. 30. 23. Ів. 4. 10. 14. 2 М. 14. 21. Ег. 3. 14. 11. 4.	6	6	Він на суходіл змінив море, — й переходили річку ногою, — там раділи ми в Ньому!		
11	Ти ріллю її насичуєш вогкістю, вирівнюєш груддя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослиnnість її!			7	7	Він царює навіки Своєю могутністю, очі Його між народами зор'яють, — нехай не несуться відступники! <i>Села.</i>	
12	Ти добром Своім рік вкоронуєш, і стежки Твої краплями товищу течуть!				8	Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголосиште.	
13	Насовіська пустині спливають краплями, і радістю підперезались узгір'я!				9	що зберіг при житті нашу душу, і не дав нозі нашій спиткнутись,	
14	Луги зодягнулись отарами, а долини покрились збіжжям, — гукують вони та співають!	Іср. 17. 1. Ек. 22. 21. 1 Петр. 4. 12.	10	10	10	бо Ти, Боже, нас випробовував, Ти нас перетопів, як срібло перетоплюється . . .	
ПСАЛОМ 65 (66)						11	Ти нас до в'язниці впровадив, Ти пута поклав нам на стегна.
1	Для дуритента хоруг. Пісня. Псалом. Уся земле, поклоніуйте Богові, 2 виспівуйте честь Його Іменню, честь для слави Його покладіть!	1 100. 1.			12	Ти їздити дав був людині по головах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів!	
3	Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, 4 вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Імення Твоє!“ <i>Села.</i>	3 М. 27. 28.	14		13	Увійду я до дому Твого з ціловаленнями, обіти свої Тобі виплачу ті, 14 що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті моїй!	
5	Ідіть і погляньте на Божі діла, — Він грізний у ділах проти людських синів!				15	Ціловалення ситих тельців піднесу Тобі з димом кадільним баранячим, приготую биків із козлами. <i>Села.</i>	
					16	Ідіть, і послухайте, всі богобійні, а я розкажу, що Він учинив для моєї душі:	

17 До Нього я кликав устами
своїми,
і хвали *Пому* — під моїм
язиком!

18 Коли б беззаконня я бачив
у серці своїм,
то Господь не почув би
мене,

19 але Бог почув, —
і вислухав голос моєї мо-
литви!

20 Благословенний Бог,
Який не відкинув моєї
молитви
й Свого милосердя від ме-
не!

ПСАЛОМ 66 (67)

1 Для диригента хору. На
струнних знаряддях. Псалом.
Пісня.

2 Нехай Бог помилює нас, і
хай поблагословить,
хай засяє над нами облич-
чям Своім, *Сєла*,

3 щоб пізнати дорогу Твою на
землі,
посеред народів усіх
спасіння Твое!

4 Хай Тебе вихваляють на-
роди, о Боже,
хай славлять Тебе всі на-
роди!

5 Нехай веселяться й спі-
вають племена,
бо Ти правдою судиш на-
роди

й племена ведеш на землі!
Сєла.

6 Хай Тебе вихваляють на-
роди, о Боже,
хай славлять Тебе всі на-
роди!

7 Земля врожай свій дала, —
Бог поблагословив нас,
наш Бог!

8 Нехай благословляє нас
Бог,

і всі кінці землі хай
бояться Його!

ПСАЛОМ 67 (68)

1 Для диригента хору. Псалом
Давидів. Пісня.

2 Нехай воскресне¹ Бог, — і
розпорюшаться вороги
Його,
і нехай від лица Його
повтікають Його не-
нависники!

3 Як дим розвівається, *так* їх
розвій,
як топиться віск від огню,
отак несправедливі загинуть
перед Божим лицем!

4 А праведні будуть радіти,
і будуть тішитися пе-
ред Богом,
і веселитися в радості
будуть!

5 Співайте Богові, виспівуйте
Іменню Його,
рівняйте дорогу Тому,
Хто їде на хмарах, —
Господь Йому Імєння, —
та перед Ним веселіться!

6 Сиротам батько й вдовцям
суддя, —
то Бог у святому меш-
канні Своім!

7 Бог самотніх уводить до до-
му,
витає у в'язнів з кайданів,
тільки відступники меш-
кати будуть у спаленій
сонцем землі!

8 Боже, коли перед народом
Своїм Ти виходив,
коли йшов Ти пустинею,
— *Сєла*,

9 то тряслася земля, також
каналю небо було перед
Богом,
Синаї затремтів
перед Богом, Богом Ізраїля!

¹ Воскресне, якучи — устане, підійметься.

- 10 Дош добродійний спускаєш
Ти краплями, Боже,
на спадок Свій перему-
чений — міцно поставив
його.
- 11 У ньому сиділо Твоє много-
лю́ддя,¹
у Своїй доброті *все* готуєш
Ти бідному, Боже!
- 12 Господь дає слово;
провісниць велика мно-
го́та:
- 13 „Царі військ утікають, уті-
кають,
пані ж дому розділює здо-
бич“.
- 14 Коли ви спочиваєте між
обійстя́ми —
то кри́ла голубки покриті
сріблом,
а пера її — зеленкавістю
золота.
- 15 Коли Всемо́гутній царів
розпорощував в Краї,
то сніг Ти спускав на
Цалмо́ні.
- 16 Го́ра Божа — Баша́нська
гора,
гора верхогі́р'я — гора
та Баша́нська.
- 17 Верхогі́р'я, — чого заздріс-
но дивитеся на ту го́-
ру,
що Бог зажадав на меш-
кання Своє,
і Господь буде мешкати
там завжди?
- 18 Колесни́ць Божих дві де-
сят'тисячки,
тисячі багатокра́тні, —
Господь із Сінаю прибув
до святині.
- 19 Ти піднявся був на висоту́,
поло́нених набрав,
узав дари ради лю́дини, —
і відступники мешкати
будуть у Господа Бога
тако́ж.

11 5 М. 26. 5.

3. 9. 6р. 3. 21
23.2 М. 14. 21. 23
4 М. 21. 33.58. 11. 1 Цар. 24
21. 19.2 М. 15. 20. 26
16 36 7

Іс. 48. 1. 27

1 Сам. 9. 21. 28

18 2 Цар. 6. 17.
Дан. 7. 10.72. 10. 30
19 Дії 2. 33.Еф. 4. 8. Кол.
2. 15.Йов 40. 15. 31
Іс. 49. 4. 6.

- 20 Благословенний Господь,
— *тягарі* Він щоденно
нам носить,
Бог — наше спасіння!
Сіла.
- 21 Бог для нас — Бог спасін-
ня,
і в Господа Владики ви-
ходи смерті!
- 22 Але розторощить Бог го́-
лову Своїх ворогів,
маківку, вкриту волос-
сям,
того, хто в гріхах своїх
ходить!
- 23 Промовив Господь: „Я спро-
ваджу з Баша́ну тебе,
з глибин моря спроваджу,
24 щоб ти но́гу свою мив у
крові,
щоб язик твоїх псів
мав частину *свою* в ворогів!“
- 25 Походи Твої, Боже, ба́чено,
походи Бога мого
у святині мого Царя:
- 26 Попереду йшли співаки, по-
тому грачі,
посеред дівчат, що бряж-
чали на бубнах:
- 27 „Благословляйте на зборах
Бога,
Господа, ви, хто від дже-
рел Ізраїля!“
- 28 Там Венія́мін молодий, їх-
ній воло́дар,
князі Юди, їхні полкі,
князі Завуло́на, князі Неф-
талі́ма.
- 29 Твій Бог наказав тобі силу,
— будь силою, Боже,
того́, кого нам учинив!
- 30 Із храму Твого на Бру-
сали́мі
царі привезуть Тобі дара.
- 31 Погрози звирині в очере-
ті,¹
череди волів разом з теля-
тами людськими,

¹ В оригіналі: твоя зірина.¹ Цебто: Єгиптови.

понищ тих, хто кавалками срібла милується, розпоріш ті народи, що воєн бажають!				набралися сили мої вороги, що безвинно мене пере- слідують, — чого не грабував, те вертаю!	
32	Прійдуть з Єгипту послы, і руки свої Куш ¹ про- стягне до Бога.	32	Іс. 19. 21.	6	Боже, Ти знаєш глупоту мою, а гріхі мої перед Тобою не сховані!
33	Царства землі, — співайте Богові, виспівуйте Господа, — <i>Сєла,</i>	25. 2, 3.	7	7	Нехай через мене не мати- муть стиду оті, хто на Тебе надіється, Гос- поди, Господи Саваоте; нехай через мене не мати- муть сору ті, хто шукає Тебе, Боже Із- раїлів, —
34	що їздить в відвічному небі небес. ² Ось Він загримить Своім голосом, голосом силь- ним.			8	бо я ради Тебе зневагу ношув, ганьба покрила обличчя моє! . . .
35	Візнайте Богові силу, величність Пога над Із- раїлем, а в хмарах потуга Пога!	35 29. 1 69. 20, 21.	8	9	Для братів своїх став я відчужений, і чужий для синів своєї матері,
36	Бог грізний у святинях Своїх, Бог Ізраїлів Він, що на- родові дає силу й міць, Бог благословенний!	38. 12. 36 Лк. 9. 1. Ів. 2. 17. Рим. 15. 3.	9 10	10	бо ревність до дому Тво- його з'їдає мене, і зневаги Твоїх зне- важальників спадують на мене,
ПСАЛОМ 68 (69)				11	і постом я виплакав душу свою, а це сталося мені на зне- вагу . . .
1	Для диригента хору. <i>На</i> <i>спів „Лелії“ Давидів.</i>	1	Пс. 35. 109.	12	За одержу надів я верету, — і за приказку став я для них:
2	Спаси мене, Боже, бо води вже аж до душі підійшли!	Мт. 4. 2. Евр. 11 5. 7.		13	про мене балакають ті, хто в брамі ¹ сидить, і пісні тих, хто п'янке попиває . . .
3	Я загруз у глибокім багні, і нема на чім стати, ввійшов я до водних гли- бин, — і мене залила течія!			14	А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоєї зичливості; в многоті милосердя Тво- його подай мені відпо- відь про певність спасіння Твого,
4	Я змучився в крику своїм, висохло горло моє, очі мої затуманились від виглядання надії від Бога мого! . . .	4 38. 11. Йов 30. 20.			
5	Тих, хто мене без причини ненавидить, стало більш, як волосся на мойй голові,	5 Ів. 15. 20.			

¹ Куш — Етіопія.² Небо небес — найвище небо.¹ Брама були центром міського життя: тут чинився суд, тут відбувалися збори.

15	визволь з болота мене, щоб я не втопився, щоб я урятований був від своїх ненавісників та від глибінки вод!	15 18. 18. Дії 1. 20.	26	26	Нехай їхнє село опустошене буде, хай мешканця в їхніх на- метах не буде!
16	Хай мене не заліє водяна течія, і хай глибинь мене не проковтне, і нехай своїх уст не замкне надо мною безднія!	Іс. 53. 4, 5. 16 Суд. 12. 6.	27	27	27 Бо кого Ти був збив, — вони ще переслідують, і побільшують муки ра- неним Тобою . . .
17	Обізвися до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своїєї, в міру великості Свого милосердя звернися до мене,	Рим. 1. 24. Фил. 4. 3. Об. 3. 5	28	28	28 Додай жегріха на їхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, нехай скреслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! . . .
18	і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озвися ж небаром до мене,	91. 14.	30	30	30 А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твоє мене чинить мо- гутнім,
19	наблизись до моєї душі, по- рятуй же її, ради моїх ворогів від- купй Ти мене! . . .	18 4. 2, 102. 3, 118. 5.	31	31	31 і я пісню буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Пого ве- личаю!
20	Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої воро- ги!	50. 9, 18. 3 М. 11. 3.	32	32	32 І буде для Господа краща вона від вола, від би- ка, що рогі він має, що ко- пита роздвоєні має.
21	Моє серце зламала наруга, і невинуватий мій сором: я чекав співчуття — та немає його, і потишителів — та не зна- йшов!	20 69. 8. 22 27	33	33	33 Побачать слухняні, — і будуть радіти, хто ж Бога шукає — не- хай оживе ваше сер- це,
22	І жовчі поклали у мій хліб потішення, а в спіразі моїй очом ме- не напували . . .	34 7.	34	34	34 бо до вбогих Господь при- слухається, і в'язнями Своїми не гор- дує Він!
23	Бодай пасткою стала їм їхня трапеза, а їхні ўчти — тенетами, щоб їм не бачити, а їхні клуби хай завжди хитаються!	22 Мт. 27. 34, 48.	35	35	35 Нехай хвалять Пого небеса та земля, море й усе, що в них рухається, —
24	бодай їхні очі потемніли, щоб їм не бачити, а їхні клуби хай завжди хитаються!	23 Рим. 11. 9. 51. 20.	36	36	36 бо спасє Бог Сіона, і збудує для Юди міста, — і замешкають там, і вспадиють його,
25	Вилий на них Свою рівність, а полум'я гніву Твого не- хай їх доганяє!	24 Іс. 6. 9. 102. 29.	37	37	37 і нащадки рабів Пого по- сядуть його, й ті, хто любить Ім'я По- го, житимуть в нім!

ПСАЛОМ 69 (70)

- 1 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку.
- 2 Покайся спасти мене, Боже,
Господи, поспішися ж на поміч мені!
- 3 Нехай посоромлені будуть, і хай застидяються ті, хто шукає моєї душі, щоб схопити її!
Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть усі,
хто бажає для мене лихого!
- 4 Бодай повернулися з соромом ті,
хто говорить на мене: „Ага! Ага!“
- 5 Нехай тішаться та веселяться Тобою
усі, хто шукає Тебе,
та хто любить спасіння Твое,
і хай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“
- 6 А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже:
моя поміч і мій оборонець — то Ти,
Боже мій, — не спізнйся!

ПСАЛОМ 70 (71)

- 1 До Тебе вдаюся я, Господи, — хай же не буду повік засоромлений! —
- 2 виволь мене через правду Свою, і звільни мене, нахили Своє ухо до мене, й спаси мене,
- 3 стань для мене за скелею мешканню,
куди міг би я завжди ховатись!
Ти наказав рятувати мене,
бо Ти скеля моя та твердиня моя!

- 4 Боже мій, визволь мене від руки беззаконного,
від руки того, хто кривдить та гнобить мене,
- 5 Ти бо, Владико, надія моя, Господи, Ти охорона моя від юнацького віку мого!
- 6 На Тебе оперся я був від народження,
від утроби моєї матері — Ти охорона моя, в Тобі моя слава постійно!
- 7 Я став багатом, як диаволице, —
та Ти сильна моя охорона!
- 8 Уста мої повні Твої хвали, увесь день — Твої величності!
- 9 Не кидай мене на час старости,
коли зменшиться сила моя, не лиши Ти мене,
- 10 бо мої вороги проти мене змовляються,
а ті, що чатують на душу мою — нараджаються разом,
- 11 говорючи: „Бог покинув його, —
доганяйте й хапайте його, бо нема, хто б його врятував!“ . . .
- 12 Не віддалюйся, Боже, від мене,
Боже мій — поспішися ж на поміч мені!
- 13 Нехай посоромляться, хай позникають усі,
хто не завиждить душу мою,
бодай зодяглися в наругу та в сором усі,
хто прагне для мене лихого!
- 14 А я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я помножу!

- 15 Уста мої оповідатимуть правду Твою,
про спасіння Твоє —
увесь день,
бо числа їх не знаю,—
- 16 буду славити вчинки великі
всевладного Господа,
згадаю про правду Твою,
єдино Твою!
- 17 Боже, навчав Ти мене від юнацтва мого, —
і аж дотепер я звіщаю
про чуда Твої.
- 18 А Ти, Боже, не кидай мене
аж до старости та сивини,
поки я не звіщу про
рамено Твоє покоління,
і кожному, хто тільки прийде —
про чини великі Твої!
- 19 Бо Твоя справедливість, о
Боже, сягає аж до високости,
Боже, що речі великі вчинив, —
хто рівний Тобі?
- 20 Ти мені показав був великі
та люті нещастя,
та знов Ти оживиш мене,
і з безодень землі мене знову
Ти витягнеш,
- 21 Ти збільшивши величність
мою,
і знову потішиш мене!
- 22 А я буду на арфі хвалити
Тебе,
Твою правду, мій Боже,
із гуслами буду співати Тобі,
Святий Ти Ізраїлів!
- 23 Нехай співом радіють уста
мої,
бо буду співати Тобі я
та душа моя, яку Ти врятував!

70. 3.

24

17 71. 12.

18 Іс. 46. 4.

Іс. 45. 8.

92. 14.

2 М. 23. 31.

22 71. 9.

Іс. 49. 23.

48. 8. 1 М.
10. 7. 1 Цар.
10. 1.

24 Шепоче про правду Твою
мій язик цілий день,
бо посоромлені, бо поганьблені всі,
хто шукає лихого для мене!

ПСАЛОМ 71 (72)

1 Соломонів.

Боже, Свої суди цареві
подай,

а свою справедливість —
для сина царєвого, —

2 хай він правдою судить на-
рода Твого,
а вбогих Твоїх — спра-
ведливістю!

3 Нехай гори приносьять на-
родові мир,
а пагірки — правду.

4 Він судитиме вбогих на-
роду,
помагатиме бідним,
і тиснути буде гнобителя!

5 Будуть боятись Тебе, поки
сонця,
і поки місяця, — з роду
до роду!

6 Він зійде, як дощ на покис,
немов краплі, що зрешу-
ють землю!

7 Праведний буде цвісти в
його дні,
а спокій великий — аж
поки світитиме мі-
сяць,—

8 і він запанує від моря до
моря,
і від Ріки¹ аж до кінців
землі!

9 Мешканці пустинь на колі-
на попадають перед
обличчям його,
а його вороги будуть по-
рох лизати . . .

10 Царі Таршішу та островів
дадуть дари,
принесуть царі Шєви та
Сєви дарунки!

¹ Ріка — це ріка Ефрат

11	І впадуть перед ним усі царі, і будуть служити йому всі народи,	11 86. 9.			зашумить, як Ливан, його плід, і народ зацвіте по містах, як трава на землі!
12	бо визволить він бідаря, що голосить, та вбогого, що немає собі допомоги!	11 м. 12. 3.	17	17	Хай ім'я його буде навіки, хай росте, поки сонця, наймення його, нехай благословляються ним, — будуть хвалити його всі народи!
13	Він змилюється над убогим та бідним, і спасе душу бідних,				
14	від кривди й насилля врятує їхню душу, їхня кров дорого́а буде в боях його!	14 9. 13. 41. 14.	18	18	Благословен Господь Бог, Бог Ізраїлів, єдиний, що чуда вчиняє, і благословенне навіки ім'я Його слави, і хай Його слава всю землю наповнить! Амінь і амінь!
15	І буде він жити, і дасть йому з золота Шіві, і завжди молитися буде за нього, буде благословляти його ко- жен день!	15 Іс. 53. 10. Ов. 1. 18.		19	Скінчилися молитви Дави- да, сина Ессєя. ¹
16	На землі буде збігання ба- гато, на гірському верху				

¹ Вірші 18–20 — це закінчення для всієї II книги псалмів

КНИГА ТРЕТЯ

ПСАЛОМ 72 (73)					
1	Псалом Асафів. Поправді Бог добрий Із- раїлеві, Бог — для широсердих!	1 50. 1 Мт. 5. 8. Пр. 1. 9. 17. 10.	6 7	6	Тому́ то пи́ха їхню шию оздоблює, зодягає їх шата насилля, вилазять їм очі від жи́ру, балання їхнього́ серця збу́ли́ся, сміються й злосліво гово- рять про́ у́тиск, говорять бунді́чно: свої́ уста до неба́ підні́сять, — а їхній́ язик по землі́ по- ходжа́є! . . .
2	А я, — мало не послизну́- лися но́ги мої́, мало не посковзну́лися сто́пи мої́,	2 94. 18.		8	Тому́ то туди́ Його́ люди зверта́ються, і щедро́ беруть собі́ воду та й кажу́ть: „Хіба́ Бог те знає, і чи́ має́ Всеви́шній відбо́- мість,
3	бо ли́хим я зави́дував, бачивши́ си́нові́ безбо́д- них, —	3 37. 1. Іов. 21. 7, 17. Єр. 12. 1.		9	
4	бо не маю́ть страждання́ до смерти́ своєї́, і здоро́ве їхнє́ ті́ло,			10	
5	на лю́дській ро́боті нема́ їх, і ра́зом із і́ншими́ лю́дьми не зазнаю́ть вони́ вда́- рів.			11	

- 12 як он ті безбожні
й безпечні на світі
збільшили багатство своє?''
- 13 Направду, надармо очистив
я серце своє,
і в невинності вимив рў-
ки свої,
- 14 і весь день я побитий,
і щоранку покараний . . .
- 15 Коли б я сказав: „Буду так
говорить, як вони“,
то спроневірився б я по-
колінням синів Твоїх.
- 16 І роздумував я, щоб пізнати
оте, —
та трудне воно в очах
моїх,
- 17 аж прийшов я в Божу свя-
тину, —
і кінець їхній побачив:
- 18 на правду, — Ти їх на слизь-
кому поставив,
на спустошення кинув Ти
їх!
- 19 Як вони в одній хвилі спу-
стошені,
згинули, пощезали від
страхів!
- 20 Немов сном по обудженні,
Господи, образом їхнім
погордиш,
мов сном по обудженні!
- 21 Бо болить моє серце,
і в нутрі моїм коле,
- 22 а я немов бидло й не знаю,
я перед Тобою худобою
став! . . .
- 23 Та я завжди з Тобою,
Ти держиш мене за прави-
цю,
- 24 Ти Своєю порадою водиш
мене,
і потіму до слави Ти
візьмеш мене!
- 25 Хто є мені на небесах, окрім
Тебе?
А я при Тобі на землі не
бажаю нічого!
- 26 Гине тіло моє й моє серце,

12 Пс. 12. 6.

13 Мал. 13. 14.

17 Мал. 3. 18.

18 Єр. 23. 12.

19 Зб. 38. 4 м
19. 21

Псал. 1. 9. 3

23 37. 24.

2 Цар. 25. 9. 7

26 Псал. 3. 24.

- та Бог — скеля серця
мого й моя доля навіки,
- 27 бо погинуть ось ті, хто бо-
кує від Тебе,
понишиш Ти кожного,
хто відступить від Тебе!
- 28 А я, — близькість Бога для
мене добро, —
на Владику, на Господа
свою певність складаю,
щоб звідати про всі Твої
чинні!

ПСАЛОМ 73 (74)

- 1 Псалом навчальний, Асафів.
Нащо, Боже, назавжди
Ти нас опустив,
чого розпалився Твій гнів
на отару Твого пасо-
виська?
- 2 Спогадай про громаду
Свою,
яку Ти віддавна набув,
про плем'я спадку Свого,
що його Ти був викупив,
про ту гору Сіон, що на ній
оселився, —
- 3 підійми ж Свої стіони до
вічних руйн,
бо ворог усе зруйнував у
святині! . . .
- 4 Ревіли Твої ворогі у свя-
тині Твоїй,
умістили знаки за ознаки
свої, —
- 5 виглядало то так, якби хто
дотори підіймав був
сокири в гущавині дере-
ва . . .
- 6 А тепер її різьби ураз
розбивають вони молот-
ком та сокирами,
- 7 Святиню Твою на огонь від-
дали,
осілю Твого Ім'ення аж
дощенту безчестити її . . .
- 8 Сказали вони в своїм серці¹:
„Зруйнуймо їх разом!“

¹ Сказати в своїм серці — подумати про себе.

- і спалили в країю всі місця Божих зборів . . .
- 9 Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, і між нами немає такого, хто знає, аж доки *це буде* . . .
- 10 Аж доки, о Боже, гнобителі знущатимуться буде, зневажатиме ворог навіки Ім'я Твоє?
- 11 Для чого притримуєш руку Свою та правцю Свою? З середини лона Свого їх понийц!
- 12 А Ти, Боже, віддавна мій Цар, Ти чиниш спасіння посеред землі! 12 68. 21. 57. 1.
- 13 Розділив Ти був море Своєю потугою, побив голови зміям на водах, 1 М. 29. 35.
- 14 Ти левіятанові¹ голову був поторопив, його Ти віддав був на їжу народів пустині, 14 Пов. 40. 30. Іс. 27. 1.
- 15 Ти був розділив джерело та потік, 15 2 М. 17. 6. Ос. 2. 11, 26.
- Ти висушив ріки великі!
- 16 Твій день, а також Твоя ніч, приготував Ти світло та сонце, 4
- 17 всі границі землі Ти поставив, 4
- Ти літо та зиму створив!
- 18 Пам'ятай же про це: ворог знущався з Господа, а народ нерозумний зневадав Ім'я Твоє! . . .
- 19 Не віддай звірні душі Своєї горлиці,² живої³ Твоїх бідарів не забудь же назавжди! 19 143. 3.
- 20 Споглянь же на *Свій* заповіт, бо темноти землі повні мешкань насилили! 1 Сам. 2. 7. Лк. 8 1. 51, 52. 11. 6, 60. 5. Іс. 5. 22.

- 21 Нехай не відходить пригноблений посоромленим, бідний та вбогий нехай прославляють Ім'я Твоє!
- 22 Встань же, о Боже, судися за справу Свою, пам'ятай про щоденну наругу Свою від безумного!
- 23 Не забудь же про віреск своїх ворогів, про галас бунтівників проти Тебе, що завжди зростає!

ПСАЛОМ 74 (75)

- 1 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Асафів. Пісня.
- 2 Прославляємо, Боже, Тебе, прославляєм, бо близьке Твоє Ім'я!
- Оповідують про чуда Твої.
- 3 „Коли прийде година означена, то Я буду судити справедливо.
- 4 Розтопилась земля, і всі її мешканці, та стовп її зміцнюю Я. Сіла.
- 5 Я сказав до лихих: Не шалійте, а безбожним: Не підіймайте ви рога свого догорі,¹
- 6 Не підіймайте ви рога свого догорі,¹ не говорять твердошию,²
- 7 бо не від сходу, і не від заходу, і не від пустині надійде підвищення,
- 8 але судить Бог: того Він понижує, а того підвищує, —
- 9 бо чаша³ в Господній руці,

¹ Левіятан — крокодил, символ Єгипту.² Горлиця — Ізраїль.³ Жива — це синонім душі.¹ Тут „догори“ — проти неба, проти Всевишнього. „Pir“ каєл, гебраїзм: сила.² Твердошию — зарозуміло.³ Чаша, chos, гебраїзм: доля.

а шумливе вино повне мішаного, —

і наливає Він з нього,
усі ж беззаконні землі
висуть та вип'ють лиш
дріздки її!

10 А я буду звіщати навіки,
співатиму Богові Якова,

11 відрубаю всі роги¹ безбожних, —

роги¹ праведного піднесуться!

ПСАЛОМ 75 (76)

1 Для диригента хору. На
гетінах. Псалом Асафів. Пісня.

2 Бог знаний у Юді,
Його Ім'ення велике в Ізраїлі!

3 У Салімі² намет Його,
а мешкання Його на Сіоні, —

4 Він там поламав стріли лuku,
щитá та мечá, та війну!
Сéла.

5 Ти осяйний, потужніший за
гори відвічні.³

6 Обдерто людей сильносёрдих,
задрімали вони своїм
сном,

і не знайшли своїх рук усі
мужі військові. . .

7 Від сваріння Твого, Боже
Яковів,

огдунується колесниця
та кінь:

8 Ти — Ти грізний,
і хто перед обличчям
Твоїм устоїть часу гніву
Твого? . . .

9 Як звіщаєш Ти суд із небес,
то боїться й стихає земля,

10 як встає Бог на суд,

щоб спасти всіх покірних
землі! Сéла.

11 Бо й гнів людський Тебе
вихваляє,

решту ж гніву Ти поясом
в'язави.

12 Присягайте й виконуйте Го-
споду, Богові вашому.

усі, хто Його оточає,
хай принесуть дарунка Гріз-
ному:

13 Він духа вельмож впокоряє,
страшний Він для зём-
них царів!

ПСАЛОМ 76 (77)

1 Для диригента хору. Для
Содуна. Псалом Асафів.

2 Мій голос до Бога, — й я
книжати буду,

мій голос до Бога, — й
почує мене!

3 В день недолі моєї шукаю я
Господа.

до Нього рука моя витяг-
нена вночі й не зомліє,
не хоче душа моя бути по-
тішена:

4 згадаю про Бога й зідхāju,
розважāju — й мій дух
оманувас! Сéла.

5 Ти дёржши повіки очей
моїх,¹

я побитий і не говорю . . .

6 Пригадую я про дні давні,
про роки відвічні,

7 свою пісню вночі я прига-
дую,

говорю з своїм серцем, а
мій дух розважас:

8 Чи навіки покине Господь,
і вже більш не вподобає?

9 Чи навіки спинилася ми-
лість Його?

Чи скінчилося слово

Його в рід і рід?

10 Чи Бог милувати позабув?
Чи гнівом замкнув Він

Своє милосердя? Сéла.

¹ Ріг — сила.

² Салім — це Єрусалим.

³ Це за текстом грецьким; за єврейським: за
гори хвиляста, розбита.

¹ Цебо, я не сплю.

- 11 І промовив був я: „То страждання моє — переміна правіці Всевишнього“.
- 12 Пригадаю я вчинки Господні, як чудо Твоє я згадаю віддавна.
- 13 і буду я думати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої оповім!
- 14 Боже, — святая дорога Твоя, котрій бог великий, як Бог наш?
- 15 Ти Той Бог, що чуда вчиняє, Ти виявив силу Свою між народами.
- 16 Ти визволив люд Свій раменем, — синів Якова й Ісраїля! Сіла.
- 17 Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили води — й тремтіли, затряслися й безодні.
- 18 Лилася струмком вода з хмар, тучі видали грім, також там і сям Твої стріли літали.
- 19 Гуркіт грому Твого на небесному колі, й блискавки освітили вселенну, тремтіла й тряслася земля!
- 20 Через море дорога Твоя, а стежка Твоя — через води великі, і не видно було Твоїх стіп.
- 21 Ти провадив народ Свій, немов ту отару, рукою Мойсея та Аарона.

ПСАЛОМ 77 (78)

1 Пісня навчальна Асафова.

Послухай, мій люду, науки моєї,
нахилить своє ухо до слів
моїх уст, —

- 2 нехай я відкрию уста свої приказкою,
нехай стародавні прислів'я я висловлю!
- 3 Що ми чули й пізнали, і що розповідали батьки наші нам, —
- 4 того не сховаємо від їхніх синів,
будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього,
і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив!
- 5 Він поставив засвідчення в Якові,
а Закона поклав ув Ізраїлі,
про які наказав був Він нашим батькам завідомити про них синів їхніх,
- 6 щоб знало про це покоління майбутнє,
сини, що народжені будуть, — устануть¹ і будуть розповідати своїм дітям.
- 7 І положать на Бога надію свою,
і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегти-муть.
- 8 І не стануть вони, немов їхні батьки,
поколінням непокірливим та бунтівним,
поколінням, що серця свого не поставило міцно,
і що дух його Богу невірний.
- 9 Сини Єфрема, озброєні лучниками,

¹ Устати при інших дієсловах в біблійній мові визначає тільки початок дії, спонуку до неї (наше: ану), а в нашій мові може бути й опущене, пор. 1 М. 13. 17.

- повернулися влад¹ у день бою;
- 10 вони не берегли заповіту Божого,
а ходили в Законі Його відреклися,
- 11 і забули вони Його чини та чуда Його, які їм показав. 2 М. 16. 14. 24
- 12 Він чудо вчинив був для їхніх батьків 12 78. 43. Єв. 30. 14. Іс. 19. 11, 13.
- ув єгипетським краї, на полі Цоанським:
- 13 Він море розсік, і їх перепровадив, 13 2 М. 14. 21. 22.
- а воду поставив, як вал;
- 14 і провадив їх хмарою вдень, 14 2 М. 13. 21.
- а сйвом огню цілу ніч;
- 15 на пустині Він скелі розсік, 15 2 М. 17. 16.
- і щедро усіх напоїв, як з 4 М. 11. 31. 27
- безодні.
- 16 Він витягнув із скелі потоки, і води текли, немов ріки.
- 17 Та грішили вони проти Нього ще далі, і в пустині гнівили Всевишнього,
- 18 і Бога вони випробовували в своїм серці, 18 1 М. 11. 4. 1 Кор. 10. 9.
- для душ своїх їжі бажючи.
- 19 І вони говорили насупроти Бога й казали:
„Чи Бог зможе в пустині трапезу зготівити?“ 4 М. 11. 33. 31
- 20 Тож ударив у скелю — і води линули, 1с. 10. 16.
- і полилися потоки!
- „Чи Він зможе також дати хліба?
- Чи Він нагодує м'ясива народові Своєму?“ 90. 9. 33
- 21 Тому то почув це Господь та й розгнівався,
і огонь² запалав проти Якова,

- і проти Ізраїля теж знявся гнів,
- 22 бо не вірували вони в Бога, і на спасіння Його не надіялись.
- 23 А Він хмарам згори наказав,
і відчинив двері неба,
- 24 і спустив, немов дощ, на них мінну для їжі, — і збіжжя небесне їм дав:
- 25 Хліб а́нгольський¹ їла людина,
Він послав їм поживи до сйтоств!
- 26 Крім цього, Він східнього вітра порушив на небі, і міццю Своєю привів полудневого вітра, —
- 27 і дощем на них м'ясо спустив, немов пірох, а птаство крилате, як морський півень,
- 28 і спустив його серед табору його,
коло наметів його.
- 29 І їли вони та й наситились дуже, —
Він їм їхнє бажання приніс!
- 30 Та *це* не вдовольнили жадання свого,
ще їхня їжа була в їхніх устах,
- 31 а гнів Божий піднявся на них,
та й побив їхніх ситих, і вибранців Ізраїлевих повалив . . .
- 32 Проте ще й далі грішили вони
та не вірили в чуда Його,
- 33 — і Він докінчив у марнобіт їхні дні,
а їхні літа — у страху.
- 34 Як Він їх побивав, то бажали Його, —

¹ Повернутися влад — утікти.² Огонь — сильний гнів.¹ За грецьким текстом; за єврейським — хліб сильних, lechem abbirim.

- і верталися, й Бога шукали,
 35 і пригадували, що Бог — їхня скеля,
 і Бог Всевишній — то їхній Викупитель.
 36 І своїми устами влещували Його,
 а своїм язиком лжу сплітали Пому́,
 37 бо їхнє серце не міцно стояло при Нім,
 і не були вони вірні в Його заповіті. . .
 38 Та він, Милосердний, гріх прощав і їх не губив,
 і часто відвертав Свій гнів, і не будив усю Свою лють,
 39 і Він пам'ятав, що вони тільки тіло,
 вітер, який переходить і не повертається!
 40 Скільки вони прогнівлили Його на пустині,
 зневажали Його на степу!
 41 І *все знову* та знов випробовували вони Бога,
 і зневажали Святого Ізраїлевого, —
 42 вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вибавив їх із неволі,
 43 як в Єгипті чинив Він знамєна Свої,
 а на полі Цоанському — чуда Свої.
 44 і в кров обернув річки їхні та їхні потоки, щоб вони не пили. . .
 45 Він послав був на них рої мух, —
 і їх жерли вони, і жаб — і вони їх губили.
 46 А врожай їхній віддав був Він гусені,
 а їхню працю — сарані.
 47 Виноград їхній Він градом побив,
 а приморозком — їхні шовківини.
 48 І Він градові віддав їхній скот,
 а блискавкам — чєреди їхні.
 49 Він послав був на них Свій гнів запальний,
 і лють, і обурення, й утиск,
 наслання злих анголів.
 50 Він дорогу зрівняв був для гніву Свого,
 їхні душі не стримав від смерти,
 життя ж їхнє віддав моровиці.
 51 І побив Він усіх перворідних в Єгипті,
 первістків сили в наметах Хамових.¹
 52 І повів Він, немов ту отару, народ Свій,
 і їх попровадив, як стадо, в пустині.
 53 І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись,
 а море накрило було ворогів їхніх.
 54 І Він їх привів до границі святині Своєї,
 до тієї гори, що правіця Його набула.
 55 І народи Він повиганяв перед їхнім обличчям,
 і кинув для них жеребкя про спадок, —
 і в їхніх наметах племена Ізраїлеві оселив.
 56 Та й далі вони випробовували та гнівили Всевишнього Бога,
 і Його постановів не дєржували,
 57 і відступали та зраджували, немов їхні батьки відвернулись,
 як обманливий лук.

¹ Хамові намети — Єгипет, єгиптяни.

- 58 І жертівниками своїми гні- 2 Сам. 5. 2. 71
вили Його,
і дрічили Його своїми
фігурами.
- 59 Бог почув¹ *усе це* — і роз-
гнівався,
і сильно обридивсь Із-
раїлем,
- 60 і покинув оселю в Шіло, 60 1 М. 49. 10.
скинію ту, що вмістив був 1 Сам. 4. 4.
посеред людей,
- 61 і віддав до неволі Він силу 61 1 Сам. 4. 11.
Свою,
а величність Свою — в
руку ворога . . .
- 62 І віддав для меча Свій на-
рід,
і розгнівався був на
спадщину Свою:
- 63 його юнаків огонь пожирав, 63 Пов. 1. 16.
а дівчатам його не спі-
вали весільних пісень,
- 64 його священники від меча
полягли, —
і не плакали вдови його.
- 65 Та *небавом* збудився Гос- 65 Пов. 27. 15.
подь, немов зó сну,
як той вéлет, що ніби
вином був підкошений,
- 66 і вдарив Своїх ворогів по 44. 14. 4
озáдку, —
вічну гáнбу їм дав!
- 67 Та Він погордив намет Іо- 77 8. 35. 6 5
сифів,
і племена Єфремового не
обрав,
- 68 а вибрав *Собі* плем'я Юди- 6р. 10. 25. 6
не,
гóру Сіон, що її полюбив!
- 69 І святиню Свою збудував
Він, як місце високе,
як землю, що навіки її
вґрунтував.
- 70 І вибрав Давида, Свого 70 1 Сам. 16. 11.
раба, 89. 50. 8
і від кошар його взяв,

- 71 від кітних овéчок його Він
привів,
щоб Якова пас він, на-
рода Свого,
та Ізраїля, спáдок Свій, —
- 72 і він пас їх у ширості серця
свого,
і провадив їх мудрістю
рук своїх!

ПСАЛОМ 78 (79)

1 Псалом Аса́фів.

- Боже, погани ввійшли до
спáдку Твого,
занечистили храм Твій
святий,
Єрусалим на руїни змінили!
- 2 Рабів Твоїх трупи вони від-
дали
на поживу для птаства
небесного,
тіло Твоїх богобійних
звірині земній . . .
- 3 Вони розливали їхню кров,
немов воду,
в околицях Єрусалиму, —
і не було погребальни-
ків! . . .
- 4 Ми стали за гáнбу для
наших сусідів,
за на́рúту та по́сміх для
наших околиць . . .
- 5 Аж до́ки, о Господи, гні-
ватись будеш наза́вжди,
доки буде палáти Твій
гнів, як огонь?
- 6 Вилий Свій гнів на людей,
що Тебе не пізнали,
і на царства,
що Імєння Твого не
кличуть,
- 7 бо вони з'їли Якова,
а мешкання його опу-
сто́шили!
- 8 Не пам'ятай гріхів прédків-
ських нам, —
нехай попередить нас ско-
ро Твоє милосердя,
бо ми зóвсім осла́бли! . . .

¹ Почув і побачив — ці слова в біблійній мові
нерідко вживаються одне замість одного, пор.
Іс. 2. 1, Пр. 14. 17.

- 9 Поможи нам, Боже нашого спасіння,
ради слави Імення Твого,
і збережи нас,
і прости наші гріхи ради
Імення Свого!
- 10 Чого будуть казати погани:
„Де їхній Бог?“
Нехай в наших очах між
народами
стане відомою помста
за пролиту кров Твоїх
рабів,
11 нехай перед лице Твоє дійде
стогін в'язня!
За великістю сили рамена
Твого
збережи на смерть приро-
кованих!¹
- 12 А нашим сусідам верни се-
микратно
на лоно їхнє їхню нару-
гу,
якою Тебе зневажали, о
Господи!
- 13 А ми, Твій народ і отара
Твого пасовиська,
будем дякувати Тобі віч-
но,
будем оповідати про славу
Твою
з роду в рід!

ПСАЛОМ 79 (80)

1 Для диригентів хору. На
„Лілеї“. Свідбство. Псалом
Асафів.

- 2 Пастирю Ізраїлів, — по-
слухай же,
Ти, що провадиш, немов
ту отару, Ібсипа,
що на Херувимах сидиш, —
появися
- 3 перед обличчям Єфрема, і
Веніяміна, і Манасії!
Пробуди Свою силу,
і прийди, щоб спасти нас!

- 4 Боже, приверни нас,
і хай засяє обличчя Твоє,
— й ми спасёмось!
- 5 Господи, Боже Саваоте, —
доки будеш Ти гніватися
на молитву народу Сво-
го?
- 6 Ти вчинив був, що їли вони
слізний хліб,¹
і їх напоїв Ти слезами
великої міри . . .
- 7 Ти нас положив суперечкою
нашим сусідам,
і насміхаються з нас не-
приятелі наші . . .
- 8 Боже Саваоте, — приверни
нас,
і хай засяє обличчя Твоє,
— й ми спасёмось!
- 9 Виноградину Ти переніс із
Єгипту,
Ти вигнав народи — й її
посадив,
- 10 Ти випорожнив переднею, —
і закоренила коріння
своє, й переповнила
край,
- 11 гори покрилися тінню її,
а віття її — Божі кедри,
- 12 аж до моря галузки її по-
сизасяш,
а парості її — до ріки!
- 13 Але нашо вилім зробив Ти
в горіжї її, —
і всі нищать її, хто про-
ходить дорогою?
- 14 Гризе її вепр лісовий,
ізвірина польова видас її!
- 15 Боже Саваоте, — вернися
ж,
споглянь із небес і побач,
і відвідай цього виноград-
ника,
- 16 і охорони його, якого на-
садила правниця Твоя,
і галузку, яку Ти для
Себе зміцнив!

¹ В оригіналі bene temutah — синів смерті.

¹ Істи слізний хліб, — їсти хліб із слезами,
переживати горе.

- 17 В огні виноградаина спалена, відтята,
гинуть від свару обличчя Твого, —
- 18 нехай буде рука Твоя над мужем Твоїї правниці,
на людському сині, якого зміцнив Ти Собі!
- 19 А ми не відступимо від Тебе,
Ти нас оживиш, і ми будемо Ім'я Твоє кликати!
- 20 Господи, Боже Саваоте, приверни нас,
і хай засяє обличчя Твоє,
— й ми спасёмось!

2 М. 20. 2. 11
Пр. 31. 8, 9.
20 80. 8.

Дії 14. 16. 12
Рим. 1. 24.

ПСАЛОМ 80 (81)

- 1 Для диригента хору. На гітійським знарядді. Асафів.
- 2 Співайте Богові, нашій твердині,
покликуйте Богові Якова,
- 3 заспівайте пісню, і заграйте на бубні,
на цитрі приємній із гудками,
- 4 засурміть у сурму в новомісяччя,
на півні в день нашого свята,
- 5 бо це право Ізраїлеві,
Закон Бога Якова!
- 6 На свідчення в Йосипі Він учинив його,
як пішов був на землю єгипетську.
Почув був там мову, якої не знав:
- 7 „Рамена його Я звільнив з тягару,
від копія його руки звільнились.
- 8 Ти був кликав у недолю, —
й я відер тебе,
Я відповідаю тобі в укритті громовім,

1 8 1

2 4 2

4 4 М. 40. 10.

83. 3.

16

2 М. 21. 6. 1

8 2 М. 17. 6, 7,
20. 13.

1 М. 4. 6-7, 32. 2
21. 5 М. 1. 17.
Пр. 17. 5.

Я випробував був тебе над водою Мерив. *Села.*

- 9 Слухай же ти, Мій народе,
і хай Я засвідчу тобі,
о Ізраїлю, — коли б ти послушав Мене:
- 10 нехай бога чужого у тебе не буде,
і не кланяйся богу сторонньому!
- 11 Я — Господь, Бог твій,
що з краю єгипетського тебе вивів,
відчини свої уста — і Я їх напоїню!
- 12 Але Мій народ не послушав був Мого голосу,
не згодився зо Мною Ізраїль, —
- 13 і Я їх пустив ради впертості їхнього серця, —
нехай вони йдуть за своїми порадами!
- 14 Коли б Мій народ був послушав Мене,
коли б був Ізраїль ходив по дорогах Моїх,
- 15 ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів,
і руку Свою повернув би був Я на противників їхніх!
- 16 Ненависники Господа йому б покорились, —
і був би навкія їхній час,
- 17 і Я жиром пшениці його годував би,
і медом із скелі тебе б насичав!“

ПСАЛОМ 81 (82)

- 1 Псалом Асафів.
Бог на Божім зібранні стоїть,
серед богів Він судить:
- 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити,

- і доки будете ви підіймати обличчя¹ безбожних? *Села.*
- 3 Розсудіте нуждінного та си- 3 Іс. 1. 17
роту,
оправдайте убогого та бі-
даря,
- 4 порятуйте нуждінного та бі-
дака,
збережіть з руки неспра-
ведливих!
- 5 Не пізнали та не зрозуміли,
у темряві ходять вони . . .
Всі основи землі захита-
лись . . .
- 6 Я сказав був: „Ви — боги, 6 8. 6. 1 М. 1.
і сини ви Всевишнього 26, 3. 22, 5. 1.
всі, Ів. 10. 34.
та однак повмираєте ви, як Суд. 4. 15, 10
людина,
і попадаєте, як кожен із вельмож . . .
- 8 Устань же, о Боже, та зем- Суд. 7. 25, 8. 12
лю суди,
бо у владі Твоїй всі на-
роди!
- ПСАЛОМ 82 (83)**
- 1 Писня. Псалом Асафіє.
- 2 Боже, не будь мовчазним,
не мовчи,
і не будь Ти спокійним, о
Боже, —
- 3 бо ось зашуміли Твої во- 3 81. 16.
роги, 59. 3. 15
а Твої ненависники го-
лови попідіймали!
- 4 Вони проти народу Твого 2. 5. 16
хитри задум виду-
мують,
і нарадикуються проти
тих, кого Ти бережеш!
- 5 Вони кажуть: „Ходіть но, 5 Єр. 1. 19, 48.
та знищимо їх з-між на- 2.
родів, —
- і згадуватись більш не буде
імення Ізраїля!“
- 6 Бо вони однудушно наради-
лися,
проти Тебе умови скла-
дають, —
- 7 намети Едóма й ізмаїльтян,
Моав та агарян,
- 8 Гевал і Аммон, і Амалік,
Филистєя з мешканцями
Тіру.
- 9 І Ашшур поєднався був з
ними, —
вони сином Лóтовим ста-
ли раменом. *Села.*
- 10 Зроби їм, як Мідіянові, як
Сисєрі,
як Явінові в долині Кі-
шон, —
- 11 при Ел-Дóрі вони були зни-
щені,
стали погноєм землі!
- 12 Поклади їх та їхніх вель-
мож, як Орєва, й як
Зєєва,
й як Зєваха, й як Цалмун-
ну, усіх їхніх князів,
- 13 що казали були: „Визьмімо
на спадок для себе по-
мешкання Боже!“
- 14 Боже мій, — бодай стали
вони, немов порох у
вихрі,
як солома на вітрі!
- 15 Як огонь палить ліс,
й як запалює полум'я го-
ри,
- 16 так Ти їх пожени Своєм
вихром,
і настраш Своєю бурею!
- 17 Напóвни обличчя їхнє соро-
мом,
і хай шукають вони Твоє
Імення, о Господи!
- 18 Нехай будуть вони засо-
рóмлені, й завжди хай
будуть настрашені,
і хай застидаються, й хай
вони згинуть!

¹ Підіймати обличчя — прощати. Вину-
ватий чи раб вклонявся перед ображеним чи
паном до землі, і так чекав; коли той підіймав
Його, то це був знак вибачення. Пор. 1 М. 32. 21,
4. 6-7, 40. 13. Єр. 52. 31.

- 19 І нехай вони знають, що Ти,
— Твоє Імення Гос-
подь,
Сам Ти, Всевишній, на
цілій землі!

ПСАЛОМ 83 (84)

- 1 Для диригента хору. На 1 81. 1.
гітійським знарядді. Синів Ко- 1 М. 15. 1. 12
реєвих. Псалом.
2 Які любі оселі Твої,
Господи Саваоте!
3 Затужена та омлівас душа 3 27. 4, 42. 8, 3.
моя Бг. 3. 10.
за подвір'ями Господа,
моє серце та тіло моє
линуть до Бога Живого!
4 І пташка знаходить домівку,
і кубло собі ластівка,
де кладе пташенята свої,
при жертівниках Твоїх,
Господи Саваоте.
Царю мій і Боже мій!
5 Блаженні, хто мешкає в до-
мі Твоїм, —
вони будуть повіки хва-
лити Тебе! Села.
6 Блаженна людина, що в То-
бі має силу свою,
блаженні, що в їхньому
серці дороги до Тебе,
7 ті, що через долину Плачу 7 2 Сам. 1. 22
переходять, 23
чиняють її джерелом, —
і дощ ранній дає благо-
словення!
8 Вони ходять від сили до 8 Іс. 40. 31.
сили, 79. 5. 6
і показуються перед Бо-
гом у Сіоні.
9 Господи, Боже Саваоте, —
послухай молитву мою,
почуй, Боже Яковів!
Села.
10 Щите наш, — поглянь же, о
Боже,
і придивись до обличчя
Свого помазання!

- 11 Ліпший бо день на подві-
р'ях Твоїх,
аніж тисяча в іншому міс-
ці, —
я б вибрав сидіти при по-
розі дому Бога мого,
аніж жити в наметах без-
божності!
12 Бо сонце та щит — Господь,
Бог!
Господь дає милість та
славу,
добра не відмовляє усім,
хто в невинності ходить.
13 Господи Саваоте, —
блаженна людина, що на
Тебе надіється!

ПСАЛОМ 84 (85)

- 1 Для диригента хору. Синів
Кореєвих. Псалом.
2 Ти впадобав Собі Свою зем-
лю, о Господи,
долю Якову Ти повер-
нув,
3 Ти провину народу Свого
простив,
увесь гріх їхній покрив!
Села.
4 Ти гнів Свій увесь зане-
хав,
Ти повстримав Свій гнів
від палючої лютости!
5 Поверни нас до Себе, о Боже
нашого спасіння,
а Свій гнів проти нас по-
торощ!
6 Чи навіки Ти гніватись бу-
деш на нас,
і протягнеш Свій гнів з
роду в рід?
7 Отож, Ти оживиш нас зно-
ву, —
і буде радіти народ Твій
Тобою!
8 Покажи нам, о Господи, ми-
лість Свою,
і подай нам спасіння Своє,

9	нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ народові Своему й Своім святим, і нехай до безумства вони не вертаються!	80 41 15 41	7	6	Почуй же, о Господи, мо- литву мою, і вислухай голос благан- ня мого, —	
10	Справді, спасіння Його близьке тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в на- шій землі.	34 19 2 М 15 41	8	7	в день неволі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізвався до мене!	
11	Милість та правда спіт- каються, справедливість та мир по- плінуються.	11 72. 3. 1с. 32. 17. Як. 2. 14.		8	Нема, Господи, помінк бо- гами такого, як Ти, і чинів нема, як чини Твої!	
12	правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає.			9	Всі народи, яких Ти ство- рив, поприходять і попадають перед лицем Твоїм, Гос- поди, та Ім'я Твоє славити бу- дуть,	
13	І Господь дасть добро, а земля наша дасть уро- жай свін.	13 67. 3. 3 М. 26. 4. Псал. 2. 19, 22.		10	великий бо Ти, та чуда вчи- няєш, Ти — Бог єдиний!	
14	Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і кроки свої на дорогу поставить.			11	Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай моє серце боятися Ім'єння Твого!	
ПСАЛОМ 85 (86)			9. 2.	12	12	Я буду всім серцем своїм вихвалити Тебе, Гос- поди, Боже Ти мій, і славити буду повіки Ім'я Твоє,
1	Молитва Давидова. Нахили, Господи, ухо Своє і вислухай мене, — бо я бідний та вбогий!			13	13	велика бо милість Твоя на- до мною, і вирвав Ти душу мою від щебелу глибокого!
2	Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Сво- го раба, що на Тебе надію кладє!	6. 6, 30. 4. 5 М. 32. 22.	13	14	Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителів праг- не моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе...	
3	Змилосёрдсья до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день,			15	15	А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многоми- лостивий, і справедли- вий,
4	потіш душу Свого раба, бо до Тебе піднішу я, Господи, душу мою,	103. 8. 2 М. 34. 6.	15	16	зглянься на мене, й поми- луй мене,	
5	бо Ти, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостивий для всіх, хто кличе до Те- бе!					

подай же Своему рабові
Свою силу,

і спаси сина Своєї невір-
ниці!

17 Учини мені знака на добре,
— і нехай *це* побачать мої
ненавісники,

і хай засоромлені будуть,
бо Ти, Господи, мені до-
поміг та мене звеселив!

6. 6. Іов. 17. 4
1 Плач. 1. 12.

ПСАЛОМ 86 (87)

1 *Синів Коревих. Псалом.
Пісня.*

Основа його¹ — на горах
святих,

2 Господь любить брами Сіо-
ну

понад усі селища Яковові.

3 Славне розповідать про
тебе,

місто Божє! *Сєла.*

4 „Тим, хто знає мене, нага-
даю про Рагав² та про
Вавилон;

ось Филистєя та Тир з
Кұшем *кажуть*:

Отой народився був там“.

5 І про Сіон говоритимуть:

„Той і той народився був
у ньому,

й Сам Всевишній зміцниє
його“!

6 Господь буде лічити у кни-
зі народів:

„Оцей народився був
там“! *Сєла.*

7 І співають у танку вони:

„У Тобі — всі джерєла
мої“!

6 6 6

12 8, 102, 24 8

88, 19. 9

6 Ів. 3. 7.

ПСАЛОМ 87 (88)

1 *Пісня. Псалом. Синів
Коревих. Для диригента хору.
На „Махалат леанно“.* *Пісня
навчальна Гємана єзраїєнина.*

2 Господи, Божє спасіння мо-
єго,

11 Цар. 5. 11.

¹ Міста Єрусалиму.

² Рагав — крокодил, Єгипет.

вдень я кличу й вночі я
перед Тобою:

3 хай молитва моя дійде пе-
ред обличчя Твоє,

нахили Своє ухо до збіку
мого,

4 душа бо моя наситилась не-
щастями.

а життя моє зблизилося
до шеблу!

5 Я до тих прирахований
став,

що в могилу відходять,
я став, немов муж той без-
силий . . .

6 Я кинений серед померлих,
немов оті трупи, що в

гробі лежать,
що про них Ти не згадуєш
більш.

і потяті вони від Твоїх
руки . . .

7 Умістив Ти мене в глибо-
чезну могилу,

до пїтьми в глибинях.

8 На мене лягла Твоя лють,
і Ти всіма Своїми ламан-
нями мучив мене . . .

Сєла.

9 Віддалив Ти від мене знайо-
мих моїх,

учинив Ти мене за огиду
для них . . .

Я замкнений і не виходжу,
стемніло з бід моє око . . .

10 Я кожного дня Тебе кли-
чу, о Господи,

протягаю до Тебе рўки
свої! . . .

11 Чи Ти чужо вчинив по-
мерлим?

Чи трупи встануть і бу-
дуть хвалити Тебе?

Сєла.

12 Хіба милість Твоя буде в
гробі звїщатись,

а вірність Твоя в авва-
доні?¹

¹ Аввадон — преісподня, безодня, ад, шеол.

- 13 Чи познається в темряві чу-
до Твоє,
а в краю забуття — спра-
ведливість Твоя? 19. 2. 06. 5. 6
12.
- 14 Та я кличу до Тебе, о
Господи,
і вранці молитва моя Тебе
випереджує... 15 13. 2, 41. 25,
69. 18.
- 15 Для чого, о Господи, ки-
даєш душу мою,
ховаш від мене обличчя
Своє?
- 16 Нуждінний я та помираю
відмазку,
перенішу страхіття Твої,
я ослаблений став... 107. 29. Мт. 10
8. 26.
- 17 Перейшли наді мною Твої
пересердя,
страхіття Твої зруйнували
мене, — 87. 4. Іс. 51. 11
9. Ілк. 1. 51.
- 18 вони оточають мене, як во-
да, увесь день,
вони разом мене обля-
гають... 19 88. 9.
- 19 друга і приятеля віддалив
Ти від мене,
знайомі мої — як та тем-
рява!... 24. 1. 12

ПСАЛОМ 88 (89)

1 Навчальна пісня Етана езра-
хейянина.

- 2 Про милості Господа буду
співати повіки,
я буду звіщати устами
своїми про вірність
Твою з роду в рід! 2 92. 3. Іс. 63. 7.
- 3 Бо я був сказав: „Буде
навіки збудована ми-
лість,
а небо — Ти вірність
Свою встановляєш на
нім... 97. 2. 15
- 4 „Я склав заповіта з ви-
браним Своїм,
присягнув Я Давидові,
Моєму рабові: 4 2 Сам. 7. 12,
13. Ілк. 1. 32.
Дії 2. 30.
4 М. 10. 10. 16
- 5 Встановлю Я навіки насін-
ня твоє, 5 89. 30.

- а твій трон Я збудую на
вічні віки! Села.
- 6 І небо хвалитиме, Господи,
чудо Твоє,
якож вірність Твою на
зібранні святих,
7 бо хто в небі подібний до
Господа?
„Хто подібний до Господа
серед Божих синів?
8 Бог дуже страшний у зі-
бранні святих,
і грізний Він на ціле дов-
кілля Своє!
9 Господи, Боже Саваоте, —
хто сильний, як Ти,
Господи?
А вірність Твоя — на
довкілля Твоїм!
10 Ти пануєш над силою моря,
коли підіймаються хвилі,
Ти їх втихомирюєш.
11 Ти стиснув Рагáва, як тру-
па,
і сильним раменом Своїм
розпорошив Своїх во-
рогів.
12 Твої небесá, Твоя теж
земля,
вселенна і все, що на ній,
— Ти їх заложив!
13 Північ та південе — Ти їх
створив,
Фавór та Хермón співають
про Ім'ення Твоє.
14 Могутнє раменю Твоє,
рука Твоя сильна, висока
правниця Твоя!
15 Справедливість та право —
підстава престόлу Тво-
го,
милість та правда —
обличчя Твоє виперед-
жують!
16 Блаженний наро́д, що знає
він поклик святковий,
— Господи, вони ходять у
світлі обличчя Твого!

- 17 Радіють вони цілий день 89. 5. Лк. 1. 29
Твоїм Іменням, 32. 33.
і підвищуються Твоєю
справедливістю,
- 18 бо окраса їхньої сили — то 18 75. 5.
Ти,
а Твоєю зичливістю ріг
наш піднісється,
- 19 бо щит наш — Господній, 19 78. 41.
а цар наш — від Святого
Ізраїлевого!¹
- 20 Тоді богобійним Своім про-
мовляв Ти в об'явленні
та говорив:
„Я поклав допомогу на
сильного,
Я вибранця підніс із на-
роду:
- 21 знайшов Я Давида, Свого 21 45. 8. 1 Сам.
раба, — 16. 11. Дії 13.
Я його намастив Своєю 22
святою оливою, Іс. 54. 10. 34
- 22 щоб із ним була сильна ру-
ка Моя,
а рамено Мос вміцніло
його!
- 23 Ворог на нього не нападе,
а син беззаконня не бу-
де його переслідувати,
- 24 — його ворогів поб'ю перед
обличчям його,
і вдарю його ненависни-
ків! 89. 5. Ів. 12. 37
- 25 Із ним Моя вірність та ми-
лість Моя, 25 75. 5.
а Іменням Моїм його ріг 1 М. 9. 13. . . 38
піднесеться,—
- 26 і Я покладу його руку на 26 72. 8
море,
і на ріки — правіцю його.
- 27 Він Мене буде звати:
„Отець Ти мій,
Бог мій, і скеля спасіння
мого!“
- 28 Я вчиню його теж перво- 28 Кол. 1. 15.
рідним,
найвищим над земних ца-
рів.
- 29 Свою милість для нього на- 29
віки сховаю,
і Мій заповіт йому вір-
ний,
- 30 і насіння¹ його покладу Я
навіки,
а трона його — як дні
неба!
- 31 Коли ж його діти покинуть
Закона Мого,
і не будуть держатись на-
казів Моїх,
- 32 коли ізневажать Мої поста-
нові,
і не будуть держатись на-
казів Моїх,
- 33 тоді палицею навіщу їхню
провіну.
та поразима — їхнє безза-
коння!
- 34 А ласки Своєї від нього Я
не заберу,
і не зраджу його в Своїй
вірності,
- 35 не збечэчу Свого заповіту,
а що було з уст Моїх
вийшло, того не зміню!
- 36 Одне в Своїй святості Я при-
сягнув, —
не повім Я неправди Да-
видові:
- 37 повік буде насіння¹ його,
а престол його передо
Мною — як сонце,
- 38 як місяць, він буде стояти
повіки,
і Свідок на хмарі — прав-
дивий . . . Села.
- 39 А Ти опустив та обридив,
розгнівався Ти на Сво-
го помазанця, —
- 40 Тиневажливим зробив запо-
віта Свого раба,
Ти скинув на землю ко-
рону його,
- 41 всю горбину його поламав,
твердині його обернув на
руїну! . . .

¹ Святий Ізраїлів — Господь Бог.¹ Насіння, гебраїзм: нащадки.

42	Всі грабують його, хто про- ходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміховищем . . .	6, 6. Пс. 2. 26.	49	Для чого створив Ти всіх людських синів на ні- що?
43	Підніс Ти правицю його пер- есидувачів, усіх його ворогів Ти по- тішив.		49	Котрий чоловік буде жити, а смерті не бачитиме, збереже свою душу від сили шеблу? <i>Села.</i>
44	і Ти відвернув вістря шаблі його . . . у війні ж не підтримав його . . .		50	Де Твої перші милості, Гос- поди, що їх присягав Ти Дави- дові у Своїй вірності?
45	Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю,		51	Згадай, Господи, про гань- бу рабів Своїх, яку я ношу в своїм лоні <i>від</i> усіх великих народів,
46	скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! <i>Села.</i>	79. 10.	52	якою Твої вороги знева- жають, о Господи, і кроки Твого помазання безспавлять!
47	Доки, Господи, будеш хо- ватись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь?	41. 14.	53	Благословенний навіки Гос- подь! Амінь і амінь! ¹
48	Пам'ятай же про мене, — яка довгота життя люд- ського?	48 90. 10.		

¹ Вірш 53 — це закінчення для всієї III Книги Псалмів.

КНИГА ЧЕТВЕРТА

ПСАЛОМ 89 (90)

1	Молитва Мойсея, чоловіка Бо- жого.	Іс. 40. 6, 7.	5	Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минає:
	Господи, пристановищем нашим Ти був з роду в рід!	37. 2.	6	уранці вона розцвітає й ро- сте, — а на вечір зів'яне та сохне!
2	Перше ніж гори народжені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог!	2 Іс. 43. 13. Пр. 8. 25. 76. 8.	7	Бо від гніву Твого ми гинемо, і пересердям Твоїм пере- страшені, —
3	Ти людину вертаєш до по- роху, і кажеш: „Вернітєся, людські сини!“	51. 11. 3 і М. 2. 7. 19.	8	Ти наші провини поклав перед Себе, гріхи ж нашої молодости — на світло Свого дня!
4	Бо в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчора- шній, який проминув, й як сторічка нічна . . .	4 2 Петр. 3. 8.	9	Бо всі наші дні промайнули у гніві Твоїм, скінчили літа ми свої, як зідхання . . .

10	Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гордощі їхні — страждан- ня й марнота, бо <i>все</i> швидко минає, і ми відлітаємо . . .	10 1 М. 6. 3. Пов. 9. 25. Пр. 6. 5. Мт. 23. 27.	3 4
11	Хто відає силу гніву Твого? А Твоє пересердя — як страх перед Тобою!	Пісн. 3. 8.	5
12	Навчи нас лічити отак наші дні, щоб ми набули серце му- дре!	12 39. 5.	
13	Привернися ж, о Господи, — доки <i>терпітимемо?</i> — і пожалій Своїх рабів!		
14	Насити нас уранці Своїм миłosердям, і ми будемо співати й ра- діти по всі наші дні!		
15	Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоряв нас, за ті роки, що в них ми зазнали лихого!		
16	Нехай виявиться Твоє діло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синім,		
17	і хай буде над нами благо- воління Господа, Бога нашого, і діло рук наших утверді нам, і діло рук наших — утверді його!	34. 8. Мт. 4. 6. 11 Дії 12. 1.	
ПСАЛОМ 90 (91)		Мр. 16. 18.	13
1	Хто живе під покровом Все- вишнього, хто в тіні Всемогутнього меншас,	1 17. 8. Іс. 32. 2.	
2	той скаже до Господа: „Охорбно моя та твердіне моя, Боже мій“, — я надіюсь на Нього!		
3	Бо Він тебе вирве з теніт птахоїтова, з моровиці згубної,		
4	Він пером Своїм вкриє тебе, і під крильми Його за- ховаєшся ти! Щит та лук — Його прав- да.		
5	Не будеш боятися страху нічного, <i>ані</i> стріли, що вдень про- літас,		
6	<i>ані</i> зарази, що в темряві хо- дить, <i>ані</i> моровиці, що нищить опівдні, —		
7	впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч праворуч від тебе, до тебе ж не дійде! . . .		
8	Тільки своїми очима поді- вишся, — і заплату безбожним по- побачиши.		
9	бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинив за своє пристановище!		
10	Тебе зло не спіткає, і до намету твого вдар не наблизиться,		
11	бо Своїм Ангелам Він на- каже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, —		
12	на руках вони будуть носи- ти тебе, щоб не вдарив об камінь своїє ноги!		
13	На лева й вука ти насту- пиш, левчука й крокодила ти будеш топтати!		
14	„Що бажав він Мене, то його збережу, зроблю його сильним, — бо знає Ім'я Моє він;		
15	як він Мене клікатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недолі,		

врятую його та прослаблю
його.

- 16 і довгістю днів Я насичу
його.
і він бачити буде спасін-
ня Моє!"

52. 10.

13

ПСАЛОМ 91 (92)

1 Псалом. Пісня на день су-
ботній.

- 2 То добре, щоб дякувати Гос-
подеві

1. 3.
2. 147. 1

15

й виспівувати Ім'ення
Твоє, о Всевишній,

5. М. 32. 4

16

- 3 вранці розповідати про ми-
лість Твою,
а ночами — про правду
Твою —

4 на десятиструнній й на арфі,
на лютні та гусях,

97. 1.

1

- 5 бо потішив мене Ти, о Гос-
поди, вчинком Своім, —
про діла Твоїх рук я спі-
ваю!

6 Які то величні діла Твої,
Господи,

6. 104. 24, 139.
17. Іс. 40. 13.

- 7 —нерозумна людина не знає,
а недоумок не зрозуміє
того!

7. 72. 22.

35. 8.

3

- 8 Коли несправедливі рос-
туть, як трава,
і цвітуть всі злочинці,
то на те, щоб навіки були
вони зніщені, —

9 а Ти, Господи, на висоті
повік-віку!

9. 97. 9

- 10 Бо ось вороги Твої, Гос-
поди, бо ось вороги
Твої згинуть,
розпоршуться всі без-
закінники!

10. 68. 2.

11 І Ти рого¹ мого підніс
немов в одноріжця,
мене намастив Ти оливою
свіжою.

11. 75. 5, 6, 89.
18, 25.

7. 42.

2

12 І дивилося око моє на за-
непад моїх ворогів,

12. 91. 8.

тих злочинців, що на ме-
не встають, —

почують *про це* мої уші!

- 13 Зацвіте справедливий, як
пальма,

і виженеться, немов кедр
на Лівані, —

- 14 посаджені в домі Господнім
цвітуть на подвір'ях на-
шого Бога,

15 іще в сивині вони будуть
цвісти,

будуть ситі та свіжі,

- 16 щоб розповідати, що ширий
Господь,
моя скеля, і в Ньому не-
правди нема!

ПСАЛОМ 92 (93)

- 1 Царює Господь, — зодяг-
нувся у велич,

зодягнувся Господь, опе-
резався Він силою, —

і міцно поставлений всесвіт,
щоб не захитався!

- 2 Престол Твій поставлений
міцно справдана,
від вічності Ти!

3 Ріки піднесли, о Господи,
ріки піднесли свій гуркіт,
ріки будуть підносити шум
відудару їхніх хвиль, —

4 *та* над гуркіт великих тих
вод, над морські потужні
хвилі, —

могутніший Господь у ви-
соті!

- 5 Свідчення Твої дуже певні,
а дому Твоєму належить-
ся святість,

о Господи, на довгі дні!

ПСАЛОМ 93 (94)

- 1 Бог помсти — Господь,
Бог помсти з'явився, —

2 піднесися, о Судде землі,
будіючим заплату від-
дай!

- 3 Аж доки безбожні, о Гос-
поди,

¹ Ріг, гебраїзм: сила.

- ай, доки безбожні вті-
шатися будуть?
- 4 Доки будуть верзті, гово- 4 31. 19.
рити бундічно,
доки будуть пишатись
злочинці?
- 5 Вони тиснуть нарід Твій, о
Господи,
а спадок Твій вони мұ-
чать . . .
- 6 Вдову та чужинця вбивають 2 Кор. 1. 4, 18
вони,
і мордують сиріт 5.
7 та й говорять: „Не бачить 6 Єз. 22. 7.
Господь,
і не завважить Бог Яко-
вів“ . . .
- 8 Зрозумійте *це* ви, нерозумні 7 Пов 22. 13. Іс. 29. 15.
в народі,
а ви, убогі на розум, коли
наберетеся глїзду?
- 9 Хіба Той, що ухо щепів, — 9 Пр. 20. 12.
чи Він не почує?
Хіба Той, що око створів,
— чи Він не побачить?
- 10 Хіба Той, що карає народи,
— чи Він не скартає,
Він, що навчає людину
знання?
- 11 Господь знає *всі* людські 11 1 Кор. 3. 20.
думки,
що марнота вони!
- 12 Блаженний той муж, що 12 Пов 5. 17.
його Ти караєш, о Гос- Пр. 3. 12.
поди,
і з Закону Свого на-
вчаєш його,
- 13 щоб його заспокоїти від ли-
ходення,
аж поки не викопана буде 100. 2.
яма безбожному, 2
- 14 бо Господь не опустить на- 14 Мт. 28. 20.
роду Свого,
а спадку Свого не по-
лишить,
- 15 бо до праведности суд по-
вернеться,
а за ним — всі невинного
серця!

- 16 Хто встане зо мною навро-
ти злостивих,
хто встане зо мною на-
вроти злочинців?
- 17 Коли б не Господь мені в
поміч,
то душа моя трόхи була б
не лягла в царство
смерті! . . .
- 18 Коли я кажу: „Похитну-
лась нога моя“,
то, Господи, милість Твоя
підпирає мене!
- 19 Коли мої думки болючі в
нутрі моїм мнїжаться,
то розради Твої веселять
мою душу!
- 20 Чи престол беззаконня з
Тобою з'єднається,
той, що гріх учиняє над
право?
- 21 Збираються проти душі
справедливого,
і чисту кров вивуватять.
- 22 І Господь став для мене
твердинею,
і мій Бог *став* за скелю
притулку мого,
- 23 і Він їхню силу на них по-
вернув,
і злом їхнім їх нищить,
їх нищить Господь, Бог
наш!

ПСАЛОМ 94 (95)

- 1 Ходіть, заспіваймо Госпо-
деві,
поклїкуймо радісно ске-
лі спасіння нашого,
- 2 хвалою обличчя Його ви-
передакуймо,
співаймо для Нього піс-
ні,
- 3 бо Господь — Бог великий,
і великий Він Цар над
богами всіма,
- 4 що в Нього в руці глибини
землі,
і Його верхогір'я гірські,

- 5 що море Його, і вчинив Він
його,
і руки Його суходолі уфор-
мували!
- 6 Прийдіть, поклонімося, і
припадім,
на коліна впадім перед
Господом, що нас учи-
нив!
- 7 Він наш Бог, а ми люди 7 ^{100. 3. 18. 19.}
Його пасовиська 11. ^{68р. 3. 7.}
й отара руки Його. 29. 1. 7
Сьогодні, коли Його голос
почуєте,
- 8 „не робіте твердим¹ серця 8 2 М. 17. 7. 4
вашого, мов при Мериві, М. 20. 13.
немов на пустині в день 5 М. 32. 51.
- 9 коли ваш батьки Мене бра- 9 2 М. 7. 2. 7
ли на спрöбу, 110. 3. 9
Мене випробöвували, та-
кож бачили діло Моє.
- 10 Сорочат був отидним мені 10 4 М. 14. 34.
оцей рід, 93. 1. 96. 3. 10
й Я сказав: Цей народ —
блудосерді вони,
й не пізнали доріг Моїх,
11 тому записиється Я в гніві
Своїм,
що до місця Мого відпо-
чинку не ввійдуть во-
ни!“

ПСАЛОМ 95 (96)

- 1 Співайте для Господа пісню 1 33. 3, 98. 1.
нову,
уса зємле, — співайте для
Господа! 98. 9, 118. 26. 13
- 2 Співайте для Господа, бла- 2 1 Хр. 16. 23.
гословляйте Ім'я Його,
з дня на день сповіщайте
спасіння Його!
- 3 Розповідайте про славу Йо-
го між поганамі,
про чуда Його — між
усіми народами, 99. 1. 1
- 4 бо великий Господь і про-
славлений вельми,

¹ Твердосердий — жорсткий, нечутливий.

- Він грізний понад богів
усіх!
- 5 Бо всі боги народів — божки,
а Господь створив не-
беса, —
- 6 перед лицем Його слава та
велич,
сила й краса — у святині
Його!
- 7 Дайте Господу, роди наро-
дів,
дайте Господу славу та
силу,
- 8 дайте Господу славу ймення
Його,
жертви приносьте і
вхòдьте в подвір'я Його!
- 9 Додолю впадіть ув оздобі
святій перед Господом,
тремтять перед обличчям
Його, уся зємле,
- 10 сповістять між народами:
„Царює Господь!
Він вселенну зміцнив,
щоб не захиталася,
Він буде судити людей спра-
ведливо“!
- 11 Хай небо радіє, і хай весе-
літься зємля,
нехай гримить море й усе,
що у нїм,
- 12 нехай поле радіє та все, що
на ньому!
Нехай заспівують тоді всі
дерєва лісні, —
- 13 перед Господнім лицем, бо
гряде¹ Він,
бо зємлю судити гряде,¹
Він за справедливістю
буде судити вселенну,
і народи — по правді
Своїй!
- ПСАЛОМ 96 (97)
- 1 Царює Господь: хай радіє
зємля,
нехай веселиться числен-
ні острови!

¹ Гряде — врочисто йде.

- 2 Хмара та мóрок круг Нього, | 2 89. 15.
справедливість та право — | 96. 1, 149. 1. 1
підстава престолу Йо- | Іс. 52. 10.
го.
- 3 Огонь іде перед лицем Йо- | 3 50. 8.
го,
і ворогів Його палить на-
вкóло.
- 4 Освітили вселенну Його | 4 77. 19.
блискавиці, —
те бачить земля та трем-
тить!
- 5 Гори, як віск, розтопилися | Лк. 2. 30. 3
перед обличчям Гос-
поднім,
перед обличчям Господа
всєї землі.
- 6 Небо розповідає про правду | 6 19. 2.
Його,
й бачать славу Його всі
народи. | 100. 1 4
- 7 Нехай посорóмлені будуть | 7 2 М. 20. 4.
усі, хто ідолам служить, | Евр. 1. 6.
хто божками вихвалюєть-
ся! | 92. 4. 5
Додóлу впадять перед Ним,
усі бóги!
- 8 Почув і звеселився Сіон, | 8 48. 12
і потішились Юдині дóчки
через Твої присуди, Гос-
поди,
- 9 бо над усією землею Найви- | 9 92. 9.
щий Ти, Господи,
над богáми всіма Ти підне-
сений сильно! | 9. 9, 96. 13. 9
- 10 Хто Господа любить, — не- | 10 Ам. 5. 15.
навидьте зло!
Хто ритє душі святих
Своїх,
Той візволить їх із руки не-
справедливих.
- 11 Світло сється для справед- | 11 112. 4
ливого, | 97. 1. 1 Сам. 4. 4. 1
а для простосердих —
розрада.
- 12 Радійте, праведні, Гос- | 12 68. 4.
подом,
і славте Його святу па-
м'ять!

ПСАЛОМ 97 (98)

- 1 Псалом.
Співайте для Господа пісню
нову,
бо Він чóда вчинив!
Йому помогла правда Йо-
го
та святе раméно Його.
- 2 Спасіння Своє Господь вия-
вив,
перед очима народів від-
крив Свою правду.
- 3 Пам'ятає Він Якову милість
Свою,
й Свою вірність для дому
Ізраїля.
Бачать всі кінці землі
те спасіння, що чинить
наш Бог.
- 4 Уся зéмле, викликуйте Гос-
поду,
покликуйте радісно, і спі-
вайте та грайте!
- 5 Грайте Господєві на гóслах,
на гóслах і піснопінням,
6 на сýрмах і голосом рогу
викликуйте перед облич-
чям Царя Цього й Гос-
пода!
- 7 Нехай шумить море й усе,
що у ньому,
вселенна й мешканці її,
8 ріки хай плещуть в долоні,
разом радіють хай гóри
9 перед обличчям Господнім,
бо Він землю судити гряд-
де:
Він за справедливістю буде
судити вселенну,
і народи по правді!

ПСАЛОМ 98 (99)

- 1 Царює Господь, — і на-
роди тремтять,
сидить на Херувíмах, —
і трясётся земля!
2 Великий Господь на Сіоні,
і піднесений Він над усі-
ма народами!

- 3 Хай Ім'я Твоє славлять, —
велике й грізне воно!
- 4 А сила Царя любить право,
справедливість Ти міцно
поставив,
Ти Якову право та правду
вчинив! 117. 2. Ів. 14. 5
17
- 5 Звеличуйте Господа, нашо-
го Бога,
і вклоняйтесь підніжкові
ніг Його, —
Він бо Святий!

- 6 Мойсей й Аарон — серед
священиків Його,
а Самуїл серед тих, що
кличуть Ім'ення Його.
Вони кликали до Господа,
— і Він вислухав їх,
- 7 у стовпі хмари до них го-
ворив.

Вони зберігали свідомства
Його й постанови,
що Він дав був для них.

- 8 Господи, Боже наш, — Ти
вислуховував їх,
Ти був для них Богом
вибачливим. 118. 5, 40. 5. 3

але мстився за їхні діла.

- 9 Звеличуйте Господа, нашо-
го Бога,
і вклоняйтесь перед го-
рою святою Його, —
бо Святий Господь, Бог наш! 6 9 4

15. 3. Пр. 21. 5
4.

ПСАЛОМ 99 (100)

1 Вдячний псалом.

Уся землі, поклоніуйте Гос-
поду! 1 98. 4.

- 2 Служить Господеві із ра-
дістю,
перед обличчя Його пі-
дійдіть зо співом! 2 2. 11.

- 3 Знайте, що Господь — Бог
Він,
Він нас учинив, і Його
ми, — 3 79. 13.
Пр. 13. 5. 06. 7
21. 27.

Його ми народ та отара
Його пасовиська.

- 4 Увійдіть в Його брами з
подякуванням,
на подвір'я Його з по-
хвалою!

Виславляйте Його, Ім'я Йо-
го благословляйте,

- 5 бо добрий Господь, Його
милість навіки,
а вірність Його — з роду
в рід!

ПСАЛОМ 100 (101)

1 Псалом Давида.

Я виспівувати буду про ми-
лість та суд,
я буду співати до Тебе, о
Господи,

- 2 придивлятимуся до доріжки
невинного.

Коли прийдеш до мене?

Я буду ходити в невинності
серця свого
серед дому мого,

- 3 не поставлю я перед очима
своїми

речі нікчемної,
діло відступства ненави-
джу, —

не приляже до мене воно,

- 4 перекірливе серце відхо-
дить від мене,
лихого не знаю!

- 5 Хто таємно обчорнює ближ-
нього свого, —
я знищу того,
високобного й гордосердо-
го, —

його не стерплю!

- 6 Мої очі — на вірних землі,
щоб сиділи зо мною.

Хто хідить дорогою невин-
ного,

той буде служити мені.

- 7 Обманець не сяде
в середині дому мого,
і міцно не стане навпроти
очей моїх
неправдомовць!

- 8 Всіх безбожних землі
буду пиймати кожного
ранку,
щоб з міста Господнього
вигубити всіх злочинців!

Дан. 11. 27. 14
35.

ПСАЛОМ 101 (102)

1 Молитва вбогого, коли він
слабне та перед Господнім лицем
виливає мову свою.

- 2 Господи, вислухай молитву
мою,
і благання моє нехай ді-
йде до Тебе!

96. 3. 16

- 3 Не ховай від мене обличчя
Свого,

в день недолі моєї — схи-
ли Своє ухо до мене,
в день благання озвися не-
бавом до мене!

- 4 Боминають, як дим, мої дні,
а кості мої — немов ви-
сохли в огніщі . . .

- 5 Як трава та — побіте та
висохло серце моє,
так що я забував їсти
хліб свій . . .

- 6 Від зойку стогнання мого
приліпли до тіла мого
мої кості . . .

- 7 Уподобився я пеликанові
пустині,

79. 11 21

- я став, як той пугач руїн!

- 8 Я безсонний, і став,
немов пташка самотня на
дачі . . .

- 9 Увесь день ображають мене
вороги мої,
ті, хто з мене кепкує, за-
присяглись проти мене!

- 10 І попіл я їм, немов хліб,
а напої свої із плачем пе-
ремішую, —

- 11 через гнів Твій та лютість
Твою,

бо підняв був мене Ти та
й кинув мене . . .

61. 7. 25

- 12 Мої дні — як похилена тінь,
а я сохну, немов та трава!

12 109. 23.

- 13 А Ти, Господи, будеш повік
пробувати,
а пам'ять Твоя — з роду
в рід.

- 14 Ти встанеш та змидуєшся
над Сіоном,
бо час учинити йому ми-
лосердя, бо прийшов
речінець,

- 15 бо раби Твої покохали й ка-
міння його,
і порох його полюбили!

- 16 І будуть боятись народи
Господнього Імення,
а всі земні царі — слави
Твоїї.

- 17 Бо Господь побудує Сіона,
появиться в славі Своїй.

- 18 До молитви забутих звер-
неться Він,
і молитви їхньої не осороб-
мить.

- 19 Запишеться це поколінню
майбутньому,
і народ, який створений
буде.

хвалитиме Господа,

- 20 бо споглянув Він із висо-
кості святої Своєї,
Господь зорив на землю
з небес,

- 21 щоб почути зідхання ув'яз-
неного,
щоб на смерть прироківан-
них визволити,

- 22 щоб розповідати про Імєн-
ня Господнє в Сіоні,
а в Єрусалимі — про сла-
ву Його,

- 23 коли разом зберуться народи
й держави служити Гос-
подеві.

- 24 Мою силу в дорозі Він ви-
снажив,

дні мої скоротив . . .

- 25 Я кажу: „Боже мій, — не
бери Ти мене

в половині днів моїх!
Твої роки — на вічні віки.

- 26 Колись землю Ти був за-
клав,
а небо — то чин Твоїх
рук, — 26 Бар. 1. 10.
86. 15, 145. 8
8. 2 М. 24. 6.
- 27 позникають вони, а Ти бу-
деш стояти . . . 27 Мт. 24. 35.
Іс. 57. 16. 9
І всі вони, як одѣжа, за-
гинуть.
Ти їх змѣниш, немов те
вбрання, —
і минуться вони . . .
- 28 Ти ж — Той Самий,
а роки Твої не закінчатъ-
ся!
- 29 Сини Твоїх рабів будуть 29 69. 37.
жити,
а їхнє насіння стоятиме
міцно перед обличчям
Твоїм!"

ПСАЛОМ 102 (103)

- 1 Давидів.
Благослові, душе моя, Гос-
пода,
і все нутро моє — святе
Ім'ення Його!
- 2 Благослови, душе моя, Гос-
пода,
і не забувай за всі добро-
дійства Його!
- 3 Всі провини Твої Він про-
щає,
всі недуги твої вздоров-
ляє.
- 4 Від могили життя твоє Він
визволяє,
Він милістю та милосер-
дям тебе коронує.
- 5 Він бажання твоє насичає
добром, —
відновиться, мов той
орел, твоя юність!
- 6 Господь чинить правду
та суд для всіх переслі-
дуваних.
- 7 Він дороги Свої об'явив був
Мойсєєві,
діла Свої — дітям Ізраї-
левим. 1 Яов. 10. 9. 14
1 104. 1, 35.
1 Петр. 1. 24. 15
37. 10. Яов. 16
7. 10.
Плач. 3. 22.
Лк. 1. 50. 17
3 32. 1, 2.
4 5. 13.
25. 10 18
5 81. 11. Яов.
33. 25.

- 8 Щедрий і милосердний Гос-
подь,
довготерпеливий і много-
милостивий.
- 9 Не завжди на нас ворогує,
і не навіки заховає гнів.
- 10 Не за нашими прогріхами
Він поводиться з нами,
і відплачує нам не за про-
винами нашими.
- 11 Бо як високо небо стоїть
над землею, —
велика така Його милість
до тих, хто боїться Його,
- 12 як далекий від заходу схід,
так Він віддалив від нас
наші провини!
- 13 Як жалус батько дітей,
так Господь пожалівся над
тими, хто боїться Його,
- 14 бо знає Він створення наше,
пам'ятає, що ми — поро-
х:
- 15 чоловік — як трава дні його,
немов цвіт польовий —
так цвіте він,
- 16 та вітер перейде над ним —
і немає його,
і вне місце його не пізнає
його . . .
- 17 А милість Господня від віку
й до віку на тих, хто
боїться Його,
і правда Його — над си-
нами синів,
- 18 що Його заповіта додержу-
ють,
і що пам'ятають накази
Його, щоб виконувати
їх!
- 19 Господь міцно поставив на
Небі престόла Свого,
а Царство Його над усім
володіє.
- 20 Благословіть Господа, Його
Ангели,
вѣлетні сильні, що вико-
нують Його слово,
щоб слухати голосу слів Йо-
го!

- 21 Благословить Господа, усі
сили небесні Його,
служки Його, що чините
волю Його!
- 22 Благословить Господа, всі
діла Його,
на всіх місяцях царювання
Його!
- Благослови, душе моя, Гбе-
пода!

ПСАЛОМ 103 (104)

- 1 Благослови, душе моя, Гос-
пода!
Господи, Боже мій, Ти
вельми великий,
зодягнувся Ти в велич та в
славу!
- 2 Зодягає Він світло, як шати,
небеса простягає, немов би
завісу.
- 3 Він ставить на водах пала́ти
Свої,
хмари кладе за Свої ко-
лесниці,
ходить на крилах вітрівих!
- 4 Він чинить вітри за Своїх
посланців,
палючий огонь — за Своїх
слуг.
- 5 Землю Ти вгрунтував на
основах її,
щоб на вічні віки вона не
захиталась,
- 6 безоднею вкрив Ти її, не-
мов шатою.
- 7 Стала вода над горами, —
від погрози Твоєї вона втек-
ла,
від гуркоту грому Тво-
го побігла вона,
- 8 виходить на гори *та* схо-
дить в долини,
на місце, що Ти встано-
вив був для неї.
- 9 Ти границю поклав, щоб її
вона не переїхала,
щоб вона не вернулася
землю покрити.

1 103. 1, 22.

147 8 Свр 14
6 72 1 18 1 5
1 М 18 5
Сад 9 13

3 Свр 1 7

36 7, 80 11, 16
82 1

4 Свр 1 7

6 72, 17.

9 1 М. 1. 9. Йов.
38. 11.

Йов 37. 7. 22

- 10 Він джерела пускає в по-
то́ки,
що і пивуть між горами,
- 11 напувають вони всю пільну́
звірину́,
ними дикі осли гасять
спра́гу свою.
- 12 Птаство небесне над ними
живе,
видає воно голос з-посеред
галузок.
- 13 Він напоює гори з палаців
Своїх,
із плоду чинів Твоїх земля
сититься.
- 14 Траву для худоби вирощує,
та зеленину для праці лю-
дині,
- щоб хліб добувати з землі,
- 15 і вино, що серце людині
воно звеселяє,
щоб більш від оливи бли-
щало обличчя,
і хліб, що серце людині
зміцняє.
- 16 Насичуються Господні де-
ре́ва,
ті кедри ливанські, що
Ти насадив,
- 17 що там кубляться птахи,
бузько́, — кипариси меш-
кання Його.
- 18 Гори високі — для диких
козиць,
скелі — сховище скель-
ним звіринам.
- 19 і місяця Він учинив для оз-
начення часу,
сонце знає свій захід.
- 20 Темноту Ти наводиш — і
ніч настає,
в ній порушується вся
звірина лісна, —
- 21 ричать левчуки за здоби-
чею
та шукають від Бога своєї
поживи.
- 22 Сонце ж засвітить — вони по-
втікають,

- та й кладуться по норах своїх.
- 23 Людіна виходить на працю свою, 135. 3 35
й на роботу свою аж до вечора.
- 24 Які то численні діла Твої, Господи, —
Ти мудро вчинив їх усіх,
Твого творива повна земля!
- 25 Ось море велике й розлого-
широке, —
там повзіоче, й числа їм немає,
звірина малá та велика!
- 26 Ходять там кораблі, там той левіятан, 26 107. 23.
якого створив Ти, щоб 74. 17. 2
бавитися йому в морі.
- 27 Вони всі чекають Тебе, — 27 145. 15.
щоб Ти часу свого по- 69 38 3
живу їм дав.
- 28 Даш їм — збирають во-
ни,
руку Свою розкривáš — 27 8 4
добром насичаються.
- 29 Ховаєш обличчя Своє — то 29 1 М. 2. 7.
вони перелякані,
забираєш їм духа — вми-
рають вони,
та й вертаються до свого пороку.
- 30 Посилаєш Ти духа Свого —
вони творяться,
і Ти відновляєш обличчя землі.
- 31 Нехай буде слава Господня 31 Лк. 10. 21.
навіки,
хай ділами Своїми радіє Господь!
- 32 Він погляне на землю — й
вона затремтіть,
доторкнється до гір — і 1 М. 12. 3. 9
димуюти вони!
- 33 Я буду співати Господеві в
своєму житті,
буду грати для Бога мого,
аж поки живу!

- 34 Буде приємна Йому моя мо-
ва, —
я Господом буду радіти!
- 35 Нехай згинуть грішні з зем-
лі,
а безбожні — немає вже їх!
Благослови, душе моя, Гос-
пода!
Алілу́я!¹

ПСАЛОМ 104 (105)

- 1 Дякуйте Господу, кличте
Ім'я Його,
серед народів звіщайте
про чини Його!
- 2 Співайте Йому, грайте Йо-
му,
говорить про всі чуда Йо-
го!
- 3 Хваліться святим Його
Ім'ям,
хай тішитися серце шу-
каючих Господа!
- 4 Пошукуйте Господа й силу
Його,
лине Його завжди шу-
кайте!
- 5 Пам'ятайте про чуда Його,
які Він учинив,
про ознаки Його та про
присуди уст Його,
- 6 ви, насіння Авраама, раба
Його,
сини Яковові, вибранці
Його!
- 7 Він — Господь, Бог наш,
по цілій землі Його при-
суди!
- 8 Він пам'ятає навіки Свого
заповіта,
те слово, яке наказав був
на тисячу родів,
- 9 що склав Він його з Авраа-
мом,
і присягу Свою — для
Ісака.

¹ Алілу́я, гебрейське hal'lu Jah, — хвалить Господа!

10	Він поставив її за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом на- віки,	78. 51.	23	23	І Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. ¹
11	говорячи: „Я дам тобі Край ханаанський, частину спадщини для вас“!	2 М. 1. 12.	24	24	А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів.
12	Тоді їх було невелике число, нечисленні були та прих- одьки на ній,			25	Він переменяв їхнє серце, щоб народа Його не- навиділи.
13	і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого люду.	105. 17.	26	26	щоб брались на хитрощі проти рабів Його.
14	Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям доко- ржав:	14 і М. 12. 17.		27	Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, — вони положили були серед них Його річі знаменні, та чуда у Хамовім ¹ краї.
15	„Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не ро- біте лихого!“	2 М. 10. 22.	28	28	Він темноту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його.
16	І покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло по- ламав.	78. 44. 2 М. 7. 20.	29	29	Він переменяв їхню воду на кров, і вморив їхню рибу.
17	Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йосип проданий був.	16 3 М. 26. 26. 2 М. 7. 28.	30	30	Іхній край зародився був жа- бами, навіть в покоях царів їх- ніх.
18	Кайданами мучили ноги йо- го, залізо пройшло в його тіло, аж до часу виповнення сло- ва Його, — слово Господнє його було виявило.	17 і М. 37. 28. 45. 7.	31	31	Він сказав — й прибули рої мук, воші в цілому обширі їх- ньому.
19	Цар послав — і його розв'я- зав, володар народів — і його був звільнив.	78. 45. 2 М. 8. 20.	32	32	Він градом зробив їхній дош, палючий огонь — на їхню землю.
20	Він настановив його паном над домом своїм, і володарем над усім мастком своїм,	1 М. 19. 24. 2 М. 9. 23.	33	33	І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на обширі їх- ньому повиліомлював.
21	щоб в'язнів він його мож- новладців по волі своїй, а старших його умудрив.	2 М. 9. 25. 20 і М. 41. 14.	34	34	Він сказав — і найшла са- рана та гусінь без ліку, — усю ярину в їхнім краї по- жерла, і плід землі їхньої з'їла.
22		2 М. 10. 1. 14.	35	35	
		1 М. 41. 41. 1 М. 41. 40- 44.	22		

¹ Хамів край — Єгипет.

- 36 І Він повбивав усіх пер-
вістків в їхньому краї,
початок усякої їхньої си-
ли.
- 37 І Він випровадив їх у сріблі-
та в золоті,
і серед їхніх племён не
було, хто б спіткнувся.
- 38 Єгипет радів, коли виійшли
вони,
бо страх перед ними на-
пав був на них.
- 39 Він хмару простяг на за-
сону,
а огонь — на освітлення
ночі.
- 40 Зажадав був Ізраїль — і
Він перепелиці наслав,
і хлібом небесним Він їх
годував.
- 41 Відчинив був Він скелю —
й линула вода,
потекли були ріки в пу-
стинях,
- 42 бо Він пам'ятав за святе
Своє слово,
за Авраама, Свого раба.
- 43 І Він з радістю вивів народ
Свій,
зо співом — вибраних
Своїх,
- 44 І їм землю народів роздав,
і посіли вони працю люб-
дів,
- 45 щоб виконували Його за-
повіді,
та закони Його берегли!
Алілуй!
- ПСАЛОМ 105 (106)**
- 1 *Алілуй!*
Дякуйте Господу, добрий бо
Він,
бо навіки Його милосер-
дя!
- 2 Хто розкаже про веліч Гос-
подню,
розповість усю славу Йо-
го?
- 3 Блаженні, хто дёржиться
права,
хто чинить правду кож-
ного часу!
- 4 Згадай мене, Господи, в лас-
ці Своїй до народу Сво-
го,
відвідай мене спасінням
Своїм,
- 5 щоб побачити добре ви-
браних Твоїх,
щоб я тішився радіщами
Твого народу,
і хвалився зо спадком
Твоїм!
- 6 Ми згрішили з батьками
своїми,
сховили, неправдівє чи-
нили . . .
- 7 Не зважали на чуда Твої
батьки наші в Єгипті,
многої Твоїх ласк не
пригадували
й бунтувалися над морем,
над морем Червоним.¹
- 8 Та Він ради Імення Сво-
го їх спас,
щоб виявити Свою силу.
- 9 Він кликнув на море Чер-
воне — і вислохло,
і Він їх повів через мор-
ські глибини,
немов по пустині! . . .
- 10 І Він спас їх з руки не-
приятеля,
визволив їх з руки воро-
га,
- 11 і закрила вода супротивни-
ків їхніх,
жоден з них не зоста-
вся!
- 12 Тоді то в слова Його віру-
вали,
виспівували Йому славу.
- 13 Та скоро забули вони Його
чин,
не чекали поради Його,

¹ Червоне море — грецька назва, у єврейській Біблії завжди Jam Suf: Очеретине море.

14 і падали в пустині жаданням, і Бога в пустині <i>ізнов</i> випробовували,		27 і щоб повалили їхнє потімство посеред народів, та щоб розпоробити їх по країнах!
15 і Він їхнє жадання їм дав, але худість ¹ послав в їхню душу . . .	4 М. 25. 3.	28 І сдулиши Ваалові небреському, й їли вони жертви мертвих,
16 Та Мойсею позаздрили в таборі, й Ааронові, святому Господньому.		29 і ділами своїми розгнівали Бога,— тому вдерлась зараза між них!
17 Розкрилась земля — і Датана поглинула, Авірбові збори накрила,	17 4 М. 16. 31. 4 М. 25. 8.	30 І встав <i>тоді</i> Пінхас та й розсудив, — і зараза затрималась,
18 і огонь запалав на їхніх зборах, — і полум'я те попало безбожних . . .	18 4 М. 16. 35.	31 і йому порохівано в праведність <i>це</i> , з роду в рід аж навіки.
19 Зробили тельця на Хоріві, і били поклони бовванові вилитому,—	19 2 М. 32. 4. 4 М. 20. 31. 2	32 І розгнівали Бога вони над водою Меріві, і через них стало зле для Мойсея,
20 і змінили вони свою славу на образ волів, що траву пожирає,	20 Єв. 8. 10.	33 бо духа його засмутили, і він говорив нерозважно устами своїми . . .
21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив,	5 М. 7. 1, 2.	34 Вони не познищували тих народів, що Господь говорив їм про них, —
22 у землі Хамовій чуда, страшні річі над морем Червоним . . .	22 105. 27.	35 і помішались з поганями, та їхніх учинків навчились.
23 І сказав Він понищити їх, коли б не Мойсей, вибранець Його, що став був у вилімі перед обличчям Його відвернути Його гнів, щоб не шкодив!	23 2 М. 32. 11. 3 М. 18. 21. 5 М. 32. 17.	36 І божикам їхнім служили, а ті пакстою стали для них . . .
24 Погордили землею жаданою, не повірили слову Його, 25 і ремствували по наметах своїх, неслухняні були до Господнього голосу.	24 4 М. 14. 2. Єр. 3. 19.	37 І приносили в жертву синів своїх, а дочок своїх — дэмонам, 38 — і кров чисту лили, кров синів своїх і дочок своїх, що їх у жертву приносили божикам ханаанським. І через кривавий переступ земля посквернилась,
26 І Він підійняв Свою руку на них, щоб їх повалити в пустині,		39 і стали нечисті вони через учинки свої, і перелюб чинили ділами своїми . . .

¹ Razon — схуднення; або: пудота, ситість.

40	І проти наро́ду Свого запалав гнів Господній, і спадок Його Пому став огідним,	40 Суд. 2. 14.			і пожалував був за Своєю великою милістю,
41	і віддав їх у руку наро́дів, — і їхні ненависники панували над ними,	І Хр. 16. 35.	47		46 і збудив милосердя до них між усіма, що їх полонили!
42	і їхні вороги їх гнобили, і вони впокорилися під їхню руку . . .			47	Спасі нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між наро́дів, щоб дякувати Ім'єнню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалітися славою!
43	Багато разів Він визволював їх, але вони вперті були своїм задумом, — і пригноблено їх через їхню провину!	72. 18.	48		48 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів звіку й навіки! І весь наро́д нехай скаже: Амінь! Алілу́я! ¹
44	Та побачив Він їхню тісноту, ¹ коли почув їхні благання,				
45	і Він пригадав їм Свого заповіта,				

¹ Тіснота — гедраїзм: горе, біда, лихо.¹ Вірш 48 — це закінчення для всіх IV Книги Псалмів

КНИГА П'ЯТА

ПСАЛОМ 106 (107)

1	„Дякуйте Господу: добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“	1 106. 1, 136. 1.			і Він визволяв їх від утисків їхніх!
2	хай так скажуть ті всі, що Господь урятував їх, що визволив їх з руки ворога,	107. 15, 21. 31.	8		7 І Він їх попровів дорогою простою, щоб домісти осілого йшли.
3	і з країв їх зібрав, — від сходу й заходу, від півночі й моря!	34. 10, 111. 5.	9		8 Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його, та за чуда Його синам людським,
4	Блудили вони по пустині дорогою голою, осілого міста не знаходили,	107. 14. Лк. 1. 79.	10		9 бо наситив Він спрагнену душу, а душу голодну наповнив добром!
5	голодні та спрагнені, і в них їхня душа омлівала . . .			10	Ті, хто перебував був у темряві та в смертній тіні, то в'язні біди та заліза,
6	І в неволі своїй вони Гбс-пода каликали,	6 107. 13, 19, 28.		11	бо вони спротивлялися Божим словам, і відкинули раду Всевишнього.

- 12 Та Він упокорів їхнє серце
терпінням,
спіткнулись вони — і
ніхто не поміг,
13 і в неволі своїй вони Гос- 13 107. 6.
пода кликали,
і Він визволяв їх від ўти-
сків їхніх!
- 14 І Він вивів їх з темряви й 14 107. 10.
мороку,
їхні ж кайдани сторбшив.
15 Нехай же подяку складуть 15 107. 8, 21, 31.
Господеві за милість 107. 6, 13, 19. 28
Його, Мт. 8. 25.
та за чуда Його синам
людським,
- 16 бо Він поламав мідні двері, 16 Іс. 45. 2.
і засуви залізні зрубав!
- 17 Нерозумні страждали за
грішну дорогу свою
й за свої беззаконня.
- 18 Душа їхня від усякої їжі 107. 8, 15, 21. 31
відверталася, —
і дійшли вони аж до брам
смерти,
- 19 і в неволі своїй вони Госпо- 19 107. 6, 13, 28.
да кликали,
і Він визволяв їх від ўти-
сків їхніх, —
- 20 Він послав Своє слово та їх 1 Цар. 17. 7. 33
уздоровив, 20 Плач 4. 20.
і їх урятував з їхньої хво-
роби!
- 21 Нехай же подяку складуть 2 Сам. 8. 13. 34
Господеві за милість 21 107. 8, 15, 31.
Його
та за чуда Його синам
людським,
- 22 і хай жертви подяки при- 22 50. 14, 116.
носять, 17.
і хай розповідають зо спі-
вом про чини Його!
- 23 Ті, хто по морю пливе кора-
блями,
хто чинить зайняття своє
на великій воді, —
- 24 вони бачили чини Гос-
подні
та чуда Його в глибині!
- 25 Він скаже — і буря зри-
вається,
і підніються хвилі Його,
26 до неба вони підіймаються,
до безодні спадають, —
унебезпеці душа їхня хви-
люється!
- 27 Вони крутяться й ходять
вперед та назад, як
п'яний,
і вся їхня мудрість бенте-
житися!
- 28 Та в неволі своїй вони Гос-
пода кликали,
і Він визволяв їх від ўти-
сків їхніх!
- 29 Він змінив бурю на тишу,
— і стихають їхні хвилі,
30 і раділи, що втіхли вони,
і Він їх привів до бажá-
ної пристані.
- 31 Нехай же подяку складуть
Господеві за милість,
та за чуда Його синам
людським!
- 32 Нехай величають Його на
народньому зборі,
і нехай вихваляють Його
на засіданні старших!
- 33 Він обертає річки в пустиню,
а водні джерела — на
суходіл,
- 34 плодючу землю — на
солончак
через злббу мешканців її.
- 35 Він пустиню обертає в вод-
не болото,
а землю суху — в дже-
рело,
- 36 і голодних садівить Він там,
а вони ставлять місто на
мешкання,
- 37 і поля засівають, і вино-
градники садять, —
і отримують плід урожаю!
- 38 І благословляє Він їх, — і
сильно розмножують-
ся,
і одержують плід урожаю!

- 39 Та змаліли вони й похили-
лися
з утиску злого та з смут-
ку.
- 40 Виливає Він ганьбу на мож-
них, —
і блудять вони без дороги
в пустині,
- 41 а вбогого Він підіймає з
убо́зтва,
і розмножує роди, немов
ту ота́ру.
- 42 Це бачать правдиві й раді-
ють,
і закриває уста свої всяке
безправ'я.
- 43 Хто мудрий, той *все* це зав-
ва́жить, —
і позна́ють вони милосер-
дя Господнє!

ПСАЛОМ 107 (108)

- 1 *Пісня. Псалом Давидів.*
- 2 Моє серце зміцнілося,
Боже, —
я буду співати та славити
разом з своєю хвалою!
- 3 Збудися ж ти, а́рфо та цит-
ро,
я буду будити досвітню
зорю!
- 4 Я буду Тебе вихваляти, о
Господи, серед наро́дів,
і буду співати Тобі між
плем'янами,
- 5 бо більше від неба Твоє ми-
лосердя,
а правда Твоя — аж до
хмар!
- 6 Піднесіся ж, о Боже, над
небо,
а слава Твоя — над усією
землею!
- 7 Щоб любі Твої були визво-
лені,
Своею правницею допомо-
жи й обізвійся до нас!
- 8 У святині Своїй Бог про-
мовив:

- „Нехай Я звеселіюся, —
розділю Я Сихем,
і долину Суккотську по-
мирю.
- 9 Належить Мені Гілеад, і Ме-
ні Манасія,
а Ефрем — охорона Мосі
голови,
- Юда — берло Моє.
- 10 Моав — то мідниця Мого
миття,
на Едом узуттям Своїм
кину,
над Філістєєю буду погуку-
вати!“
- 11 Хто мене запровадить до
міста твердінного,
хто до Едому мене при-
веде?
- 12 Хіба ж Ти покинув нас,
Боже,
і серед нашого війська не
вийдеш *вже*, Боже?
- 13 Подай же нам поміч на во-
рога,
людська бо поміч — мар-
нота!
- 14 Ми мужність покажемо в
Бозі, —
і Він потопче противни-
ків наших!

ПСАЛОМ 108 (109)

- 1 *Для диригента хору. Псалом
Давидів.*
Боже слави Мосі, не будь
мовчазливий,
- 2 бо мої ворогі порозкривали
на мене уста нечестиві
та тільки лукаві,
язиком неправдивим гово-
рять зо мною!
- 3 І вони оточили мене сло-
вами¹ неправди,
і без причини на мене
воюють,

¹ „Слово“, davar, у єврейській мові часто ви-
значає й „діло“, „справа“.

- 4 обмовляють мене за любов мою,
а я — молюся *за них*,
- 5 вони віддають мені злом за **5 35. 12.**
добро,
і ненавистю — за любов мою!
- 6 Постав же над ним нечестивого,
і по правиці його сатана нехай стане!
- 7 Як буде судитись — нехай вийде винним,
молитва ж його бодай стала гріхом!
- 8 Нехай дні його будуть короткі,
хай інший масток його забере!
- 9 Бодай діти його стали сиротами,
а жінка його — удовою!
- 10 І хай діти його все мандрують та жebraють,
і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував!
- 11 Бодай їм тенета розставив лихвар на все, що його,
і нехай розграбують чужі його працю!
- 12 Щоб до нього ніхто милосердя не виявив,
і бодай не було його сиротам милости!
- 13 Щоб на знищення стали нащадки його,
бодай було скреслене в другому роді ім'я їхнє! **144. 4. Йов. 23 14. 2.**
- 14 Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа,
і хай не стирається гріх його матері! **35 13**
- 15 Нехай будуть вони перед Господом завиди,
а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, —
- 16 *ворог* бо не пам'ятав милосердя чинити. **22 8 25**

- і напастував був людину убогу та бідну,
та серцем засмучену, щоб убивати її!
- 17 Полюбив він прокляття, —
бодай же на нього воно надійшло! —
і не хотів благословення,
— щоб воно віддалилося від нього!
- 18 Зодягнув він прокляття, немов свою одіж,
просякло воно, як вода, в його нутро,
та в кості його, мов олива!
- 19 Бодай воно стало йому за одіжку, в яку зодягнеться,
і за пояс, що завжди він ним підперелеться!
- 20 Це заплата від Господа тим,
хто мене обмовляє,
на душу мою наговорює зло!
- 21 А Ти Господи, Владико,
зо мною зроби ради Ім'ення Свого,
що добре Твоє милосердя,
— мене порятуй,
- 22 бо я вбогий та бідний,
і зранене серце моє в моїм нутрі! . . .
- 23 Я ходжу, мов та тінь, коли хилиться *день*,
немов сарана — я відкиснений!
- 24 Коліна мої знесилилися з посту,
і віхудло тіло моє з *недостачі* оливи,
- 25 і я став для них за посміхивши,
коли бачать мене, — головою своєю хитають . . .
- 26 Поможі мені, Господи,
Боже мій,
за своїм милосердям спаси Ти мене!

- 27 І нехай вони знають, що
Твоя це рука,
що Ти, Господи, *все* це
вчинив!
- 28 Нехай проклинають вони,
Ти ж поблагослови!
Вони повстають, та нехай
засоромлені будуть,
а раб Твій радітиме!
- 29 Хай зодягнуться ганьбою 29 35. 26.
ті, хто мене обмовляє,
і хай вони сором свій
вдягнуть, як шату!
- 30 Я устами своїми хвалитиму 30 22. 23.
голосно Господа,
і між багатьма Його сла-
вити буду,
- 31 бо стоїть на правиці убогого 31 16. 8.
Він для спасіння вільних,
хто осуджує душу його!

ПСАЛОМ 109 (110)

*Пророцтво про прославлення
Сина Божого.*

- 1 Псалом Давидів.
Промовив Господь Гос-
подеві моєму:
„Сядь праворуч Мене,
доки не покладу Я Твоїх
ворогів
за підніжка ногам Твоїм!“
- 2 Господь із Сіону пошле 2 1 Кор. 15. 25.
бєрло сили Своєї, —
пануй Ти поміж ворогами
Своїми!
- 3 Нарód Твій готовий у день 3 2 Хр. 17. 16.
військового побору
Твого, —
в оздобах святині із лóня
зірніці *прилине*
для Тебе, *немов* та роса,
Твоя молодість.¹
- 4 Поклявся Господь, — і не 4 Євр. 5. 6. 1 М.
буде жаліти: 14. 18.
„Ти священник навіки 10. 54. 10. 9
за чином Мелхиседековим“.
- 5 По правиці Твоїй розторб-
щить Владика

- парів у день гніву Свого,
6 Він буде судити між наро-
дами,
землю вивовнить трупами,
розторбщить Він голову в
краї великим . . .
- 7 Буде пити з струмка на до-
розі,
тому́ то підійме Він го-
лову!“

ПСАЛОМ 110 (111)

- 1 *Алілуя!*
Буду славити Господа з
повного серця, —
в колі праведних та на
згромадженні!
- 2 Великі Господні діла, —
вони пожадані для всіх,
хто їх любить!
- 3 Його діло — краса та ве-
личність,
а правда Його пробуває
навіки!
- 4 Він пам'ятку чудам Своїм
учинив, —
милостивий та щедрий
Господь!
- 5 Поживу дає Він для тих, хто
боїться Його,
заповіта Свого пам'ятає
повік!
- 6 Силу чинів Своїх об'явив
Він народові Своєму,
щоб спадщину народів їм
дати.
- 7 Діла рук Його — правда та
право,
всі накази Його справед-
ливі, —
- 8 вони кріпкі на вічні віки,
вони зроблені вірністю і
правотою!
- 9 Послав Він Своєму народові
визволення,
заповіта Свого поста-
вив навіки,
святе та грізне Його Ім'єння!
- 10 Почáток премудрости
страх перед Господом,

¹ Грецький текст дає: Із лóня перше зірніці Я
Тебе породив.

— добрий розум у тих, хто
виконує це,

Його слава навіки стоїть!

ПСАЛОМ 111 (112)

1 *Алілуя!*

Блажен муж, що боїться
Господа,

що заповіді Його любить!

2 Буде сильним насіння його
на землі,

буде поблагословлений
рід безневинних!

3 Багатство й достаток у домі
його,

а правда його пробуває
навіки!

4 Світло сходить у темряві
для справедливих, —

Він ласкавий, і милосі-
вний, і праведний!

5 Добрий муж милосівний та
позичас,

удержує справи свої спра-
ведливістю,

6 і навіки він не захитається,
— у вічній пам'яті правед-
ний буде!

7 Не боїться він звістки лихої,
його серце міцне,

надію складає на Господа!

8 Умінене серце його не
боїться,

бо він бачить *нещастя*
поміж ворогами своїми!

9 Він щедро убогим дає,
його правда навіки стоїть,

його ріг¹ підіймається в
славі!

10 *Це* бачить безбожний та гні-
вається,

скреготіє зубами своїми та
тане . . .

Бажання безбожних загине!

ПСАЛОМ 112 (113)

1 *Алілуя!*

Хваліте, Господні раби,

хвалить Ім'я Господа!

¹ Ріг його, сар'но, — це сила його

1 1. 4, 2, 119. 1.

2 М. 24. 16. 4

Лк. 1. 52. 7

4 97. 11. 2 М. 10. 23.

1 М. 21. 2. 9

1 Сам. 1. 20.

2 М. 12. 41. 1

8 22. 18

9 18. 3, 37. 26.

2 Кор. 9. 9.

2 М. 19. 6. 2

Gr. 3. 16. 3

10 37. 12. 68. 3.

2 М. 19. 18. 4

2 Нехай буде благословенне
Господнє Ім'я

відтепер і навіки!

3 Від сходу сонця аж до за-
ходу його —

прославляйте Господнє
Ім'я!

4 Господь підіймається над
усі народи,

Пого слава понад небеса!

5 Хто подібний до Господа,
нашого Бога,

що мешкає вна висоті,

6 *та* знижується, щоб поба-
чити *те*,

що на небесах і на землі?

7 Бідаря Він підводить із по-
роху,

зо сміття підіймає нуж-
денного,

8 щоб його посадити з вель-
можними,

з вельможними люду Йо-
го!

9 Він неплідну в домі садів-
нить

за радісну матір дітей!

Алілуя!

ПСАЛОМ 113 (114, 115)

1 Як виходив Ізраїль з Єгип-
ту,

від народу чужого дім
Яковів, —

2 Юда став за святиню Йому,
а Ізраїль — Його пану-
ванням!

3 Побачило море *все це* — і
побило,

Пордан повернувся на-
зад!

4 Гóри скакали, немов баран-
ці,

а пагірки — немов ті яг-
нята!

5 Що тобі, море, що ти вті-
каси?

Пордане, що ти повер-
нувся назад?

- 6 Чого скачете, гори, немов барани,
а пагірки — мов ті ягнята!
- 7 Тремти, зёмле, перед Господнім лицем,
перед лицем Бога Якова,
- 8 що скелью обертає в озеро водне,
а кремінь — на водне джерело!
- 9* Не нам, Господи, не нам,
але Імennie Своєму дай славу
за милість Твою, за правду Твою!
- 10 Пощо мають казати народи:
„Де ж то їхній Бог?“
- 11 А Бог наш на небі, —
усе, що хотів, учинив
- 12 Їхні божки — срібло й золото,
діло рук людських:
- 13 вони мають уста — й не говорять,
очі мають вони — і не бачать,
- 14 мають уші — й не чують,
мають носа — й без нюху,
- 15 мають руки — та не дотикаються,
мають ноги — й не ходять,
своїм горлом вони не говорять!
- 16 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє,
усі, хто надію на них покладає!
- 17 Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа:
Він їм поміч та щит їм!
- 18 Аароновий доме, — надійтесь на Господа:
Він їм поміч та щит їм!
- 19 Ті, що Господа боїтєся, —
надійтесь на Господа:
Він їм поміч та щит їм!

- 20 Господь пам'ятає про нас, —
нехай поблагословить!
Нехай поблагословить Ізраїлів дім,
нехай поблагословить Він дім Ааронів!
- 21 Нехай поблагословить Він тих,
хто має до Господа страх,
малих та великих!
- 22 Нехай вас розмножить Господь, —
вас і ваших дітей!
- 23 Благословенні ви в Господа,
що вчинив небо й землю!
- 24 Небо, — небо для Господа,
а землю віддав синам людським!
- 25 Не мертві хвалитимуть Господа,
ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, —
- 26 а ми благословлятимемо Господа —
відтепер й аж навіки!
Алілуя!

ПСАЛОМ 114 (116)

- 1* Люблю я Господа, бо Він почув голос мій у благаннях моїх,
- 2 бо Він нахилив Своє ухо до мене,
і я кликатиму в свої дні!
- 3 Болі смерти мене оточили і знайшли мене муки шебалу,
нещастя та сміток знайшов я!
- 4 А я в Ім'я Господа кличу:
„О Господи, визволи ж душу мою!“
- 5 Господь милостивий та справедливий,
і наш Бог милосердний!
- 6 Пильнує Господь недосвідчених, —

* В єврейській вірші 9—26 — це псалом 115.

* В єврейській пс. 114 і 115 — це пс. 116.

став я нуждінний, та Він
допоможе мені!

- 7 Вернися, о душе моя, до
свого відпочинку,
бо Господь робить добре
тобі,
8 бо від смерті Ти виволовив
душу мою,
від слюзи — моє око,
ногу мою від спотикання.
9 Я ходитиму перед обличчям
Господнім
на землях живих!

ПСАЛОМ 115 (116)

- 1 Я вірив, коли говорив:
„Я сильно пригнічений!“
2 Я сказав був у поспіху:
„Коли людина говорить
неправду!“
3 Чим я відплачу́ Господеві
за всі добродіїства Його
на мені?
4 Я чашу¹ спасіння прийму,
і прикличу Господне Ім'я!
5 Присяги свої Господеві я
виконаю
перед усім наро́дом Його!
6 Дорога в очах Господа
смерть богобійних Його!
7 О Господи, я бо Твій раб,
я Твій раб, син Твої не-
вільний,
Ти кайдани мої розв'язав!
8 Я жертву подяки Тобі при-
несу,
і Господнім Ім'ям буду
кличати!
9 Присяги свої Господеві я
виконаю
перед усім наро́дом Його,
10 на подвір'ях Господнього
дому,
посеред тебе, о Єрусалиме!
Алілу́я!

ПСАЛОМ 116 (117)

- 1 Хвалить Господа, всі пле-
мена,

¹ Чаша, kos, гебраїзм: доля, пор. 11. 6.

прославляйте Його, всі
наро́ди.

- 2 бо зміни́лось Його мило-
сердя над нами,
а правда Господня на-
вину!
Алілу́я!

ПСАЛОМ 117 (118)

- 1 Дякуйте Господу, добрий бо
Він,
бо навіки Його милосер-
дя!
2 Нехай скаже Ізраїль,
бо навіки Його милосер-
дя!
3 Нехай скаже дім Ааронів,
бо навіки Його милосер-
дя!
4 Нехай скажуть ті, хто бо-
їться Господа,
бо навіки Його милосер-
дя!
5 У тісноті я кликав до Гос-
пода,
і простором озвався до ме-
не Господь!
6 Зо мною Господь — не бою-
ся нікого,
що зробить людина мені?
7 Господь серед тих, що мені
помагають, —
і побачу загибель своїх
ненавистників.
8 Краще вдаватись до Гос-
пода,
ніж надіятися на людину,
9 краще вдаватись до Гос-
пода,
ніж надіятися на вель-
можних!
10 Всі наро́ди мене оточили, —
я ж Господнім Ім'ям їх
понищив!
11 Оточили мене й обступили
мене, —
я ж Господнім Ім'ям їх
понищив!

- 12 Оточили мене немов бджо-
ли,
та погасли вони, як тер-
нівий огонь, —
я бо Господнім Ім'ям їх по-
ніцив!
- 13 Дошкульно попхнув ти ме-
не на падіння, —
та Господь спас мене!
- 14 Господь моя сила та пісня,
і став Він спасінням мені!
- 15 Голос співу й спасіння
в наметах між праведни-
ків:
„Господня правиця вико-
нує чуда!“
- 16 Правиця Господня під-
носиться,
правиця Господня вико-
нує чуда!“
- 17 Не помру, але житиму,
і буду звіщати про чини
Господні!
- 18 Покарати мене — покарав
був Господь,
та смерті мені не завдав.
- 19 Відчиніте мені брами прав-
ди,
я ними вийду, буду сла-
вити Господа!
- 20 „Це брама Господня, —
праведники в неї вхо-
дять“.
- 21 Я буду хвалити Тебе, бо
озвався до мене,
і став Ти спасінням мені!
- 22 Камінь, що його будівничі
відкинули,
той наріжним став каме-
нем, —
- 23 від Господа сталося це,
і дивне воно в очах на-
ших!
- 24 Це день, що його створив
Господь, —
радіймо та тішмося в нім!
- 25 Прóbимо, Господи, — спаси!
Прóbимо, Господи, — по-
шасті!
- 12 58. 10.
96. 13. Мт. 26
21. 9.
- 22 11. 31. 15. 28
106. 1, 118. 29
1. 136. 1, 26.
- 19 16. 26. 2
- 22 16. 28. 16.
Еф. 2. 20.
- 23 Мт. 21. 42.
Мр. 12. 10.
- 25 1. 3. Ів. 12. 13.
- 26 Благословен, хто гряде¹ у
Господнє Ім'я!
Благословляємо вас із
Господнього дому!
- 27 Господь — Бог, і засіяв
Він нам.
Прив'яжіте святкову
жертву шнурами
аж до наріжників жертовни-
ка!
- 28 Ти мій Бог, і я буду Тебе
прославляти,
мій Боже, я буду Тебе
величати!
- 29 Дякуйте Господу, добрий бо
Він,
бо навіки Його милосердя!
- ПСАЛОМ 118 (119)
- Алеф.²
- 1 Блаженні неспорочні в до-
рoзі,
що ходять Законом Гос-
поднім!
- 2 Блаженні, хто держить сві-
дoцтва Його,
хто шукає Його всім сер-
цем,
- 3 і хто кривди не робить,
хто ходить путями Його!
- 4 Ти видав накази Свої,
щоб виконувати пильно.
- 5 Коли б же дороги мої були
пéвні,
щоб дерзати на Твоїх
постанoв, —
- 6 не буду тоді засорoмлений я,
як буду дивитись на всі
Твої заповіді!
- 7 Щирим серцем я буду Тебе
прославляти,
як навчуся законів Твоїх
справедливих.
- ¹ Гряде — урочисто йде.
² Це т. зв. азбучний Псалом, пор. Пс. 25, 34,
а також Плач 1-4. Тут на кожному з 22 букв
єврейської азбуки за її порядком дано по 8
двопів'рч, і кожен з них розпочинається в оригі-
налі відповідним перифразованим єврейським
двопів'рч. Мист. Псалом з'явився в перших
двопів'рчаних, число їх 22 × 8 = 176.

- 8 Я буду держатись Твоїх постанов, —
не кидай же зовсім мене!
Бет.
- 9 Чим додержить юнак у честоті свою стежку?¹ —
Як держатиметься Твоїх слів!
- 10 Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, —
не дай же мені заблудитися від Твоїх заповідей!
- 11 Я в серці своїм заховав Твоє слово,
щоб мені не грішити проти Тебе.
- 12 Благословен еси, Господи,
навчи мене постанов Своїх!
- 13 Устами своїми я розповідаю
про всі присуди уст Твоїх.
- 14 З дороги свідочств Твоїх радію я,
як маством великим.
- 15 Про накази Твої розмовлятиму я,
і на стежки Твої буду дивитись.
- 16 Я буду радіти Твоїми постановами,
слова Твого не забуду!
- Гімел*
- 17 Своєму рабові пощасті, щоб я жив, —
і я буду держатися слова Твого!
- 18 Відкрий мої очі,
і хай чуда Закону Твого я побачу!
- 19 На землі я прихосько, —
Своїх заповідей не ховай Ти від мене!
- 20 Омліває душа моя з туги за Твоїми законами кожного часу . . .
- 21 Насварив Ти проклятих отих гордунів,
Цебто, своє життя, дорогу життяшу.

10 5 М. 4. 29.

11 Лк. 2. 19, 51.

119. 12. 64. 26

17 1. 3

19 39. 43. 1 Петр. 2. 11.

4. 2. 118. 5. 32

що вхилиються від Твоїх заповідей.

- 22 Відверни Ти від мене зневагу та сором,
бо держуся свідочств Твоїх я!
- 23 Теж вельможі сидять та на мене змовляються,
та Твій раб про постанова Твої розмовляє,
- 24 і свідочства Твої — то потіха моя,
то для мене дорадники!

Далет

- 25 Душа моя гнеться до пороку, —
за словом Своїм оживи Ти мене!
- 26 Про дороги свої я казав, і почув Ти мене, —
навчи Ти мене постанов Своїх!
- 27 Дай мені розуміти дорогу наказів Твоїх, —
і про чуда Твої звіщати му.
- 28 Розпливає зо смутку душа моя,
постав мене згідно з словом Своїм!
- 29 Дорогу неправди від мене відсунь,
і дай мені з ласки Своєї Закона!
- 30 Я вибрав путь правди,
закопи Твої біля себе поставив.
- 31 До свідочств Твоїх я приєднався, —
Господи, не посором же мене!
- 32 Буду бігти шляхом Твоїх заповідей,
бо пошириш Ти серце моє.
- Ге*
- 33 Путь Своїх постанов покажи мені, Господи, —

- і я буду держатись її до кінця!
- 34 Дай мені зрозуміти, і нехай я держуся Закону Твого, і всім серцем я буду триматись його!
- 35 Провадь мене стезкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов упокоєння.
- 36 Серце моє прихили до свідощів Твоїх, а не до користи.
- 37 Відверні мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживи Ти мене!
- 38 Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно.
- 39 Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закони Твої.
- 40 Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю!
- Вав*
- 41 І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твоє, згідно з словом Твоїм,
- 42 і нехай відповім я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюся на слово Твоє!
- 43 І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів!
- 44 А я буду держатися завжди Закону Твого, на вічні віки!
- 45 І буду ходити в широкості, бо наказів Твоїх я шукаю.
- 46 І буду я перед царями звіщати про свідоща Твої, — й не зазнаю я сорому!
- 36 1 Сам. 8. 3.
19. 8.
37 119. 40.
- 50

- 47 І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив,
- 48 і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив,
- і буду роздумувати про Твої постанови!

Заїн

- 49 Пам'ятай про те слово Своєму рабові, що його наказав Ти чекати мені.
- 50 Це розрада моя в моїх горі, як слово Твоє оживляє мене.
- 51 Гордуні насміхалися з мене занадто, та я не відступив від Закону Твого!
- 52 Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію!
- 53 Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закону Твого опускають!
- 54 Співи для мене — Твої постанови у домі моєї мандрівки.
- 55 Я вночі пам'ятаю Ім'я Твоє, Господи, і держуся Закону Твого!
- 56 Оце сталося мені, бо наказів Твоїх я держуся.

Хет

- 57 Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“.
- 58 Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом Своїм!
- 59 Я розважив дорogi свої, й до свідощів Твоїх ноги свої звернуv.

45 4. 2, 118. 5.

46 Мт. 10. 18.
Дії 26. 2, 26.

- 60 Я спішу й не барюся
виконувати Твої запові-
ді. Пов. 10. 8. 73
- 61 Тенета безбожних мене ото-
чили,
та я не забув про Закона
Твого.
- 62 Опівночі встаю я, щоб склас-
ти подяку Тобі
за присуди правди Твої.
- 63 Я приятель всім, хто боїть-
ся Тебе,
й хто накази Твої береже!
- 64 Милосердя Твого, о Гос-
поди, повна земля, — 64 33. 5, 119. 12,
26, 68.
навчи Ти мене Своїх по-
станов!
- Тем*
- 65 Ти з рабом Своїм добре зро-
бив,
Господи, за словом Своїм.
- 66 Навчи мене доброго розуму
та познання,
бо в заповіді Твої вірую
я!
- 67 Доки я не страждав, блудив
був,
та тепер я держусь Твого
слова.
- 68 Ти добрий, і чиниш добро, 68 11. 12. 26. 61.
— навчи Ти мене Своїх
постанов!
- 69 Гордуни вимишляють на
мене неправду,
а я цілим серцем держуся
наказів Твоїх.
- 70 Зробилось нечуле, як лій, 70 119. 24, 77.
їхнє серце, — 1 М. 49. 18. 81
а я розкошую з Законом
Твого.
- 71 Добре мені, що я змучений
був, — 71 119. 67
щоб навчитися Твоїх по-
станов!
- 72 Ліпший для мене Закон 72 119. 30. 30. 83
Твоїх уст,
аніж тисячі золота й сріб-
ла.

Под

- 73 Руки Твої створили мене
й збудували мене, —
подай мені розуму, й хай
я навчусь Твоїх запо-
відей!
- 74 Хто боїться Тебе, ті поба-
чать мене та й зрадіють,
бо я Твого слова че-
каю!
- 75 Знаю я, Господи, що спра-
ведливі були Твої при-
суди,
і справедливо мене по-
нижав Ти.
- 76 Нехай буде милість Твоя на
розраду мені, —
за словом Твоїм до Сво-
го раба.
- 77 Нехай зійде на мене Твоє
милосердя, — й я жи-
тиму,
бо Закон Твій — розрада
моя.
- 78 Нехай гордуни посоромлені
будуть, бо робили не-
чесно,
а я буду роздумувати про
накази Твої.
- 79 До мене повернеться ті, хто
боїться Тебе, —
і пізнають свідчення Твої.
- 80 Нехай серце моє буде чисте
в Твоїх постановах,
щоб я не посоромився!

Каф

- 81 Душа моя слабне від туги
за спасінням Твоїм, —
чекаю я слова Твого!
- 82 За словом Твоїм гаснуть очі
мої та питають:
„Коли Ти потішиш ме-
не?“ . . .
- 83 Хоч я став, як той міх у
димі,
та Твоїх постанов не за-
був.

84 Скільки днів для Твого
раба?

Коли присуда зробиш
моїм переслідникам?

85 Гордуні покопали були ме-
ні ями,
що не за Законом Твоїм.

86 Усі Твої заповіді справед-
ливі;
неправдиво мене переслі-
дують, — допоможі Ти
мені!

87 Малошо не погубили мене
на землі, —
та я не покинув наказів
Твоїх!

88 Оживи Ти мене за Своїм
милосердям, —
і я буду триматися свід-
чення уст Твоїх!

Lamed

89 Навіки, о Господи,
слово Твоє в небесах про-
буває.

90 З роду в рід Твоя правда;
Ти землю поставив — і
стала вона, —

91 усі за Твоїми судами сього-
дні стоять,
бо раби Твої всі.

92 Коли б не Закон Твій, 92 119. 77. Єр.
розрада моя, 15. 16.
то я був би загинув в не-
долі своїй! 2 Петр. 1. 19. 105

93 Я повік не забуду наказів
Твоїх,
бо Ти ними мене ожив-
ляєш.

94 Твій я, спаси Ти мене, 94 Ів. 5. 39.
бо наказів Твоїх я шукаю!

95 Чекають безбожні забити 95 37. 32.
мене,
а я про свідництва Твої
розповідаю.

96 Я бачив кінець усього до-
сконалого,
але Твоя заповідь вельми
широка!

Mem

97 Як я кохав Закон Тво-
го,
цілий день він — розмова
моя!

98 Твоя заповідь робить мудрі-
шим мене від моїх во-
рогів, —
вона бо навіки моя!

99 Я став розумніший за всіх
своїх учителів, —
бо свідництва Твої — то
розмова моя!

100 Став я мудріший за стар-
ших,
бо держуся наказів Твоїх!

101 Я від кожної злої дороги
повстримую погіг свої,
щоб дерзатися слова Тво-
го.

102 Я не ухиляюся від Твоїх
присудів,
Ти бо навчав мене.

103 Яке то солодке слово Твоє
для мого піднебіння,
солодше від меду воно
моїм устам!

104 Від наказів Твоїх я мудрі-
ший стаю,
тому́ то ненавиджу всяку
дорогу неправди!

Nun

105 Для моєї ноги Твоє слово —
світільник,
то світло для стійки моєї.

106 Я присяг — і дотримаю,
що буду дерзатися при-
судів правди Твоїх.

107 Перемучений я аж западто,
— за словом Своїм оживи
мене, Господи!

108 Хай же будуть присмні Тобі
жертви уст моїх, Гос-
поди,

і навчи Ти мене Своїх
присудів!

109 У небезпеці душа моя зав-
жди,

	алé я Закóну Твогó не забув.				щоб мене гордуни́ не гнобили.
110	Безбожні поставили па́стку на мене, та я не зблудів від на́казів Твоїх.	119. 12, 26. 64.	124	123	Гаснуть о́чі мої за спасі́нням Твоїм та за словом правди Твоєї.
111	Я наві́ки свідóцтва Твої впа́дкую́в, бо вони — раді́сть серця могó.			124	Учини ж Ти Своєму рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх поста́нов!
112	Я серце своє нахили́в, щоб чинити Твої постано́ви, — пові́к, до кінця́.			125	Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідóцтва Твої буду зна́ти!
	<i>Самех</i>	102. 14.	126	126	Це для Господа час, щоб ді́яти: Закóна Твого унева́жнили.
113	Сумні́вне нена́виджу я, а Закóна Твого покоха́в.			127	Тому́ я люблю́ Твої запові́ді бі́льш від золота й щі́рого золота.
114	Ти моя охорóна та щит мій, — чека́ю я сло́ва Твогó.	19. 11.	127	127	Тому́ всі на́кази Твої ува́жаю за слухні́, а ко́жну доро́гу неправди нена́виджу!
115	Відсту́питься від мене, зло́чинці, і я бу́ду держатися запо́відей мого́ Бога!	119. 104.	128	128	
116	За словом Своїм піді́прі Ти мене, і я жи́тиму, і в наді́ї мої́й не завда́й мені́ sóрому!	116 25. 2, 3.			<i>Пе</i>
117	Підкрі́пи Ти мене — і спа́суся, і я бу́ду дивитися за́вжди в Твої постано́ви!	19. 8.	130	129	Чудóві свідóцтва Твої, тому́ то ду́ша моя де́ржиться їх.
118	Ти погóрджує́ш усі́ма, хто від Твоїх постано́в відсту́пає, бо хитро́щі їхні — непра́вда.			130	Вхі́д у сло́ва Твої сві́тло дає, недо́свідчених мудрими робить.
119	Ве́іх безбо́жних землі́ відки́даєш, як жу́жель, тому́ покохав я свідóцтва Твої.			131	Я у́ста свої́ розкриваю́ й пові́тря ковта́ю, бо чу́ю жа́добу до Твоїх запові́дей.
120	Зо стра́ху Твого́ моє́ ті́ло тремті́ть, й я бою́сь Твоїх прі́судів!			132	Оберні́йся до мене та бу́дь милости́вий мені́, Як чини́ш Ти тим, хто ко́хає Іме́ння Твоє́.
	<i>Аїн</i>			133	Своїм словом змі́цни мої́ крóчки, — і не дай панува́ти надо мно́ю ні́якому про́гріхові́.
121	Я право та правду́ чиню́, щоб мене не відда́в Ти мої́м переслі́дникам.			134	Від лідськóго утиску́ ви́зволь мене, — і нехай я дері́жуся на́казів Твоїх!
122	Поручи́ Ти на добре Сво́го раба́,				

- 135 Хай засяє лице Твоє на Тво-
го раба,
і навчи Ти мене устáвів
Своїх! 135 67. 2, 119.
12. 119. 88, 154. 149
- 136 Пливають водні потоки з
очей моїх,
бо Твого Закону не до-
дérжують . . .
- Цаде*
- 137 Ти праведний, Господи,
і прямі Твої присуди,
138 бо Ти наказав справедливi
свідóцтва Свої
й ширу правду!
139 Нiщить мене моя рéвність,
бо мої ворогi позабували
слова Твої.
- 140 Вéдьми очищене слово Твоє,
і Твій раб його любить.
141 Я малий і погóрджений,
та не забуваю наказів
Твоїх. 140 18. 31. 119. 61, 141. 153
- 142 Правда Твоя — правда вiч-
на,
а Закóн Твій — то iстина.
143 Недоля та ўтиск мене обгор-
ну́ди, —
але Твої заповідi — моя
рóзкiш!
- 144 Правда свiдóцтв Твоїх вiч-
на,
подай менi розуму, й б́у-
ду я жити!
- Коф*
- 145 Цiлим серцем я кличу: по-
чуй мене, Господи,
і я б́уду держáтись устá-
вів Твоїх!
146 Я кличу до Тебе, — спаси
Ти мене,
і я б́уду держáтись свi-
дóцтв Твоїх!
147 Свiтáнок я вiпередив та й
вже кличу,
Твого слова чекáю.
148 Мої очi сторóжкi нiчні ви-
перéдиують,

- щоб про слово Твоє роз-
мовляти.
- 149 Почуй же мій голос з Свого
милосердя, о Госпо-
ди,
оживи Ти мене з Свого
присуду!
- 150 Наближаться ті, що за чи-
ном ганéбним ганяють,
вiд Закóну Твого да-
лекi,
- 151 та близький Ти, о Госпо-
ди,
а всi Твої заповідi —
справедливiсть!
- 152 Вiддáвна я знаю свiдóцтва
Твої,
бо навіки Ти їх заклав!
- Реш*
- 153 Подивися на недолю мою та
мене порятуй,
бо я не забуваю Закóну
Твого!
- 154 Вступися за справу мою й
мене вiзволь,
за словом Своїм оживи Ти
мене!
- 155 Вiд безбожних спасiння да-
леко,
бо вони не шукають Твоїх
постанóв.
- 156 Велике Твоє милосердя, о
Господи,
оживи Ти мене з Свого
присуду!
- 157 Багато моїх переслiдникiв
та ворогiв моїх, —
але вiд свiдóцтв Твоїх не
вiдхитiюсь!
- 158 Бачив я зрадникiв й бри-
дився ними,
бо не дérжать вони Твого
слова.
- 159 Подивися: люблiб я накази
Твої, —
за милосердям Своїм ожи-
ви мене, Господи!

160 Правда — підвалина слова Твого,
а присуди правди Твоєї —
навіки.

Шін

161 Безневинно вельможі мене
переслідують,
та серце моє Твого слова
боїться.

162 Радію я словом Твоїм,
ніби здобич велику зна-
йшов.

163 Я неправду ненавиджу й
бриджуся нею, —
покохав я Закона Твого!

164 Сім раз денно я славлю Те-
бе
через присуди правди
Твої.

165 Мир великий для тих, хто
кохає Закона Твого,
і не мають вони споти-
кання.¹

166 На спасіння Твоє я надіюся,
Господи,
і Твої заповіді виконую.

167 Душа моя дєржить сві-
дѣцтва Твої,
і я сильно люблю їх.

168 Я держуся наказів Твоїх та
свідѣцтв Твоїх,
бо перед Тобою мої всі
дорѣги!

Тав

169 Благання моє хай наблі-
зиться перед лице Твоє,
Господи, за словом Своїм
подай мені розуму!

170 Нехай прийде молитва моя
перед лице Твоє,
за словом Своїм мене ви-
зовь!

171 Нехай уста мої вимовляють
хвалу,

160 Ів. 17. 17.

Іс. 53. 6. 176
1 Петр. 2. 25.

Бр. 31. 6. 1

168 139. 3.

Пісн. 4. 5. Іс. 5
42. 11

бо уставів Своїх Ти на-
вчавш мене.

172 Хай язык мій звіщатиме
слово Твоє,
бо всі Твої заповіді —
справедливість.

173 Нехай буде рука Твоя в
поміч мені,

бо я вибрав накази Твої.

174 Я прагну спасіння Твого,
о Господи,
а Закон Твій — то різниш
моя!

175 Хай душа моя буде жива, і
хай славить Тебе,
а Твій присуд нехай до-
поможе мені!

176 Я блукаю, немов та овечка
загублена, —
пошукай же Свого ра-
ба, бо я не забув Твоїх
заповідей! . . .

ПСАЛОМ 119 (120)

1 Пісня прощан.

Я кликав до Господа в гóрі
своїм, —

і Він мене вислухав, —

2 Господи, визьволь же душу
мою від губи неправди-
вої,

від языка зрадливого!

3 Що́ Тобі дасть,
або що́ для Тебе додасть
лукавий язык? —

4 Загострені стріли потужно-
го
заливцевим вугіллям!

5 Горє мені, що замешкую в
Мешеху,
що живу́ із шатрами Ке-
дору!

6 Довго душа моя перебувала
собі разом з тими,
хто ненавидить мир:

7 я — за мир, та коли го-
ворю,
то вони — за війну!

¹ Спотикання — спокуса, завада, провина, гріх.

ПСАЛОМ 120 (121)

1 Пісня прочан.

- Свої очі я звіджу на гори,
звідки прийде мені допо-
мóга, —
- 2 мені допомога від Господа,
що вчинив небо й землю!
- 3 Він не дасть захитатись но-
зі твоїй,
не здрімáє твій Стóрож:
оце не дрімáє й не спить
Стóрож Ізраїлів!
- 4 Госпóдь — то твій Стóрож,
Госпóдь — твоя тінь при
правіці твоїй, —
- 6 удень сонце не вдáрить тебе,
ані місяць вночі!
- 7 Госпóдь стерегтиме тебе від
усякого зла,
стерегтиме Він душу
твою, —
- 8 Госпóдь стерегтиме твій ви-
хід та вхід
відтепér аж навіки!

ПСАЛОМ 121 (122)

1 Пісня прочан. Давидова.

- Я радів, як казали мені:
„Ходімо до дому Гос-
поднього!“
- 2 Ноги наші стояли
в ворóтях Твоїх, Єрусa-
лиме.
- 3 Єрусалиме, збудований ти
як те місто,
що злúчене рáзом,
- 4 куди сходять племéна,
племéна Господні,
щоб свідчити Ізраїлеві,
щоб Іменню Господньому
дякувати!
- 5 Бо то там на престóлах для
суду сидять,
на престóлах дому Дави-
дового.
- 6 Миру бажайте для Єрусали-
му:
„Нехай бóдуть безпéчні,
хто любить тебе!“

Іс. 26. 1. 7
І 123. 1.

2 124. 8.
Неем. 2. 10. 9
4 Іов. 7. 20.

121. 1. 1
2 Хр. 20. 12 2

- 7 Нехай буде мир у твоїх
передмýр'ях,
безпéка в палáтах твоїх!
- 8 Ради брáтти моєї та друзів
моїх
я буду казати: „Мир то-
бі!“
- 9 Ради дому Господа, нашого
Бога,
я буду шукати для тебе
дбóдá!

ПСАЛОМ 122 (123)

1 Пісня прочан.

- Свої очі я звіджу до Тебе,
що на небесах пробувáєш!
- 2 Ото бо, як очі рабів до
рук їх панів,
як очі невільниці до
рук її пані,
отак наші очі до Гóспода,
нашого Бога,
аж поки не змилується
Він над нами!
- 3 Помилуй нас, Господи, по-
милуй нас,
бо погóрди ми дóсить на-
ситились!
- 4 Душа наша наситилась дó-
сить собі:
від безпéчних — нару́ги,
від пишних — погóрди! . . .

ПСАЛОМ 123 (124)

1 Пісня прочан. Давидова.

- Коли б не Госпóдь, що був
з нами —
нехай но Ізраїль повість!
- 2 — коли б не Госпóдь, що був
з нами,
як повстáла була на нас
людина, —
- 3 то нас поковтáли б живцем,
коли розпáлився на нас
їхній гнів,
- 4 то нас позаливáла б вода,
душу нашу потік пере-
йшов би,

94. 17, 129. 1. 1

- 5 душу нашу тоді перейшла б
та бурхлива вода!
- 6 Благословенний Господь,
що не дав нас на здобич
для їхніх зубів!
- 7 Душа наша, як птах,
урятувалась із сілця пта-
холовів, —
сілице розірвалось,
а ми врятувались!
- 8 Наша поміч — у Імені Гос-
пода,
що вчинив небо й землю!

8 124. 2.
Мт. 5. 4.

5

ПСАЛОМ 124 (125)

1 Пісня прочан.

Ті, хто надію складає на
Господа,
вони як Сіонська гора,
яка не захитається,
яка буде стояти повік!

2 Єрусалим, — гори круг ньо-
го,
а Господь круг народу
Свого

Пр. 14. 11.
1 Кор. 3. 6.

1

відтепер й аж навіки!

- 3 Не спочине бо берло нечестя
на долі тих праведних,
щоб праведні не простягли
своїх рук до неправди.

3 45.
1 Цар. 3. 5.

2

- 4 Зроби ж, Господи, добре
для добрих,

та для простосердих!

- 5 Тих же, що збочують на
свої манівці, —
нехай їх провадить Гос-
подь разом із без-
законцями!

1 Сам. 1. 27.
5 126. 6. Гал. 6.
16.

3

Пр. 5. 18.

4

Мир на Ізраїля!

ПСАЛОМ 125 (126)

Пісня прочан.

Як вертався Господь із по-
лоном Сіону,
то були ми немов би у
сні . . .

- 2 Наші уста тоді були повні
веселощів,
а язик наш — співання!

1 1. 2.
2 Йов. 8. 21.
Езд. 1. 3. 4.

1

Казали тоді між народами:
„Велике вчинив Господь з
ними!“

- 3 Велике вчинив Господь з на-
ми, —

були радісні ми!

- 4 Вернися ж із нашим поло-
ном, о Господи,
немов ті джерела, на пів-
день!

- 5 Хто сіє з слізьми,
зо співом той жне:

- 6 все ходить та плаче,
хто носить торбіну на-
сіння на посів, —
та вернеться з співом,
хто носить снопи свої!

ПСАЛОМ 126 (127)

1 Пісня прочан. Соломонова.

Коли дому Господь не бу-
дусь,

даремно працюють його
будівничі при ньому!

Коли міста Господь не пиль-
нує, —

даремно сторожа чуває!

- 2 Даремно вам рано вставати,
допозна єдити,

їсти хліб загорьований, —
Він і в спанні подасть
другові Своєму!

- 3 Діти — спадщина Господнє,
плід утроби — нагорода!

- 4 Як стріли в руках того ве-
летни,

так і сини молоді:

- 5 блаженний той муж,
що сагайдака свого ними
наповнив, —

не будуть такі посоромлені,
коли в брамі вони говори-
тимуть із ворогами!

ПСАЛОМ 127 (128)

1 Пісня прочан.

Блажен кожен, хто боїться
Господа,
хто ходить путями Його!

- 2 Коли труд своїх рук будеш їсти, —
благієн ти, і добре тобі!
- 3 Твоя жінка в кутах твого дому —
як та виноградина плідна,
твої діти навколо твого стола —
немов саджанці ті оливкові!
- 4 Оце так буде поблагословлений муж,
що боїться він Господа!
- 5 Нехай поблагословить тебе Господь із Сіону, —
і побачиш добро Єрусалиму по всі дні свого життя,
- 6 і побачиш онуків своїх!
Мир на Ізраїля!

ПСАЛОМ 128 (129)

- 1 *Пісня прочан.*
Багато гнобили мене від юнацтва мого, —
нехай но Ізраїль повість!
- 2 Багато гнобили мене від юнацтва мого,
та мене не подумали!
- 3 Оралі були на хребті моїм плугатарі,
поклали вони довгі бори,
розни,
- 4 та Господь справедливий,
— Він шнурі безбожних порвав!
- 5 Нехай посоромлені будуть,
і хай повідступують назад усі ті,
хто Сіона ненавидить!
- 6 Бодай стали вони, як трава на дахах,
що всихає вона, поки виросте,
- 7 що нею жмені своєї жнець не наповнить,
ані оберемка свого в'язальник,

8 і не скаже прохожий до них:

„Благословення Господне на вас,
благословляємо вас Ім'ям Господа!“

ПСАЛОМ 129 (130)

- 1 *Пісня прочан.*
З глибинний я взиваю до Тебе,
о Господи:
- 2 Господи, почуй же мій голос!
Нехай уші Твої будуть чулі
на голос благання мого!
- 3 Якщо, Господи, будеш зваяжати на беззаконня,
— хто встоїть, Владико?
- 4 Бо в Тебе пробачення,
щоб боялись Тебе . . .
- 5 Я надіюсь на Господа, має надію душа моя,
і на слово Його я вповаю.
- 6 *Виглядає* душа моя Господа білий,
ніж поранку сторожа,
що до ранку вона стереже.
- 7 Хай надію¹ складає Ізраїль на Господа,
бо з Господом милість,
і велике визволення з Ним,
- 8 і Ізраїля визволить Він від усіх його прогріхів!

ПСАЛОМ 130 (131)

- 1 *Пісня прочан. Давидова.*
Господи, серце моє не пишнілось,
і очі мої не підносились,
і я не ганявся за речами,
що більші й дивніші над мене!
- 2 Таж я втихомірював
і заспокоював душу свою,
як дити,

¹ За текстом грецьким; за сирейським: Чекай, Ізраїлю, Господа!

від перс мамі своєї відлү-
чене,
як дитина відлүчена в ме-
не душа моя!

- 3 Хай надію складає Ізраїль
на Господа
відтепер аж навіки!

ПСАЛОМ 131 (132)

1 Пісня прочан.

- Згадай, Господи, про Дави-
да,
про всі його мўки,
2 що клявся Господєві,
присягався був Сильному
Якова¹:

- 3 „Не ввійдў я в намет свого
дому,
не зійдў я на ложе постє-
лі своєї,

- 4 не дам спу своїм очам,
дрімання повікам своїм,

- 5 аж поки не знайдў я для
Господа місця,
місця перебування для
Сильного Якова“¹!

- 6 Ось ми чули про Нього в
Ефрaфї,²
на Ізрєльских полях ми
знайшли Нього.

- 7 Увійдїм же в мешкання Но-
го,
поклонїмось їднєльковї
їїр Ного!

- 8 Встань же Господи, їди до
Свого відпочинку,
Ти ї ковчег сили Твоєї!

- 9 Священники Твої хай зо-
дигнуться в правду,
ї будуть співати Твої бо-
гобїїні!

- 10 Ради Давида, Свого раба,
не відвєртай лиця від Сво-
го помазанця.

- 11 Господь присягнув був Дави-
довї правду,
ї не відступить від неї:

2 Сам. 7. 42. 12
43.

3 130. 7.

Іс. 66. 1. 14

3 2 Сам. 7. 2

132. 9. 16

1 1 М. 35. 9. 17
1 Сам. 7. 1.

6 1 М. 35. 9.
1 Сам. 7. 1.

7 18. 7. 18
35. 6.

8 4 М. 10. 35.
2 Хр. 6. 41.

9 132. 16.

11 89. 4.

„Від плóду утрóби твоєї
Я посаджў на престолї
твоїм!

- 12 Якщо бóдуть синóве твої
пилювати Мого за-
повіта
ї свідóцтва Мого, що його
Я навчáтиму їх,
то ї сини їхні на вїчні вїкї
бóдуть сидїти на тронї
твоїм!“

- 13 Бо вибрав Сїона Господь,
уподóбав його на осєлю
Соби:

- 14 „То місце Мого відпочинку
на вїчні вїкї,
пробуватиму тут, бо його
уподóбав,—

- 15 поживу його щедро бла-
гословлю,
ї хлїбом убогих його на-
годжу!

- 16 Священників його зодягнў у
спасєння,
а його богобїїні співати-
муть радієно.

- 17 Я там вірощу рогá¹ Дави-
дового,
для Свого помазанця вго-
тєю свїтильника,—

- 18 ворогів його сóромом по-
зодичаю,
а на ньому корона його
буде святї!“

ПСАЛОМ 132 (133)

1 Пісня прочан. Давидова.

Оце яке добре та гарне
яке,—
щоб жити братам одно-
кўпно!

- 2 Воно — як та добра оліва
на гóлову,
що спливає на бóроду,
Аарóнову бóроду,
що спливає на кінці одежі
його!

¹ „Сильний Якова“ — назва Господа Бога.

² Грецьке й церковно-слов'янське **Ефрaфa**.

¹ У біблійній мові ріг, керен — це сила, мїць.

3 Воно — як хермóнська ро-
са,
що спадає на гóри Сіону,
бо там наказав Господь бла-
гословення,
повіквічне життя!

ПСАЛОМ 133 (134)

1 *Пісня прочán.*

Поблагословіть оце Госпо-
да, всі раби Господні,
що по нóчах у домі Гос-
подньому ви стоїте!

2 Ваші руки здійміть до свя-
тині,
і Господа благословіть!

3 Нехай поблагослóвить тебе
із Сіону Господь,
що вчинив небо й землю!

ПСАЛОМ 134 (135)

1 *Аліл́у́я!*

Хваліте Господне Ім'я,
хваліте, Господні раби,

2 що стоїте в домі Господ-
ньому,
на подвір'ях дому нашого
Бога!

3 Хваліть Господа, — бо до-
брий Господь,
співайте Імєнню Його, —
бо приємне воно,

4 бо вибрав Господь собі Яко-
ва,
Ізраїля — на власність
Свою!

5 Знаю бо я, що Господь і
Владака наш
більший від богів усіх!

6 Все, що хоче Господь,
те Він чинить на небі та
на землі,
на морях та по всяких гли-
бинах!

7 Підіймає Він хмари від
краю землі,
блискавиці вчинив для
дощу,

3 Псн. 4. 8.

136. 10. 2 М. 8
12. 29.

1 1 Хр. 9. 27, 33.

136. 19. 20. 11
4 М. 21. 24.

3 128 5 4 М. 6.
24.

102. 13. 13

5 М. 32. 36. 14

115. 4. Іс. 44. 15
9

115. 5. 16

4 2 М. 19. 5.
Мал. 3. 17.

5 86. 8. 18
115. 8.

6 115. 3.

7 Єр. 10. 13.

випровáджує вітер з запáсів
Своїх.

8 Він позабивав перворідних
Єгипту,
від людини аж до скоти-
ни.

9 Він послав між Єгипет озна-
ки та чóда, —
на фараона і на рабів всіх
його.

10 Він урáзив багато нарóдів,
і потужних царів повби-
вав:

11 Сигóна, царя аморе́ян,
і Ога, Башáну царя,
та всіх ханаáнських царів.

12 І Він дав їхню землю спад-
щиною,
на спáдок Ізраїлеві, Сво-
єму нарóдові.

13 Господи, Імєння Твоє віко-
вічне,
Господи, — пам'ять Твоя
з роду в рід!

14 Бо буде судити Господь
Свій нарóд,
та змило́сэрдиться Він
над Своїми раба́ми.

15 Божки лю́дів — то срібло
та золото,
діло рук лю́дських:

16 вони мають устá — й не
говорять,
очі мають вони — і не
бачать,

17 мають уші — й не чують,
ві́хніх устáх нема віддиху!

18 Нехай стануть такі, як во-
ни, ті, хто їх виробля́є,
усі, хто надію на них по-
кладає!

19 Dome Ізраїлів, благо-
словіть Господа!
Аарóновий dome, — бла-
гословіть Господа!

20 Dome Леві́в, — благосло-
віть Господа!
Хто бої́ться Господа, —
благословіть Господа!

21 Благословенний Господь від
Сіону,
що мешкає в Єрусалимі!
Алілуя!

ПСАЛОМ 135 (136)

1	Дякуйте Господу, — добрий бо Він, бо навіки Його милосер- дя!	1 106. 1, 107. 1. 1 Хр. 16. 34, 2 Хр. 5. 13. 2 М. 14. 27. 15
2	Дякуйте Богу богів, бо навіки Його милосер- дя!	2 5 М. 10. 17.
3	Дякуйте Владіці владик, бо навіки Його милосер- дя!	
4	Тому, хто чуда великі Єди- ний вчиняє, бо навіки Його милосер- дя!	135. 10. 17
5	Хто розумом небо вчинив, бо навіки Його милосер- дя!	135. 10. 18
6	Хто землю простяг над во- дою, бо навіки Його милосер- дя!	135. 11. 19
7	Хто світила великі вчинив, бо навіки Його милосер- дя!	135. 11. 20
8	сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосер- дя!	135. 12. 6г. 12. 2. . . 8 74. 16, 17.
9	місяця й зорі, щоб вони па- нували вночі, бо навіки Його милосер- дя!	135. 12. 22 9 1 М. 1 16
10	Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосер- дя!	2 М. 3. 7, 8. 23 10 135. 8.
11	і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосер- дя!	
12	рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки Його милосер- дя!	12 2 М. 6. 6.

13	Хто море Червоне розтіяв на частини, бо навіки Його милосер- дя!
14	і серед нього Ізраїля пере- провадив, бо навіки Його милосер- дя!
15	і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки Його милосер- дя!
16	Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки Його милосер- дя!
17	Хто великих царів повби- вав, бо навіки Його милосер- дя!
18	і потужних царів перебив, бо навіки Його милосер- дя!
19	Сигіна, царя амореян, бо навіки Його милосер- дя!
20	і Ога, Башану наря, бо навіки Його милосер- дя!
21	і Хто землю їхню дав на спад- щину, бо навіки Його милосер- дя!
22	на спадок Ізраїлеві, Своему рабові, бо навіки Його милосер- дя!
23	Хто про нас пам'ятав у по- ниженні нашім, бо навіки Його милосер- дя!
24	і від ворогів наших визво- лив нас, бо навіки Його милосер- дя!
25	Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосер- дя!

26 Дякуйте Богу небесному,
бо навіки Його милосер-
дя!

ПСАЛОМ 136 (137)

1 Над річками Вавилон-
ськими, — там ми си-
діли та й плакали,
коли згадували про Сіо-
на!

82. 6.

1

2 На вербах у ньому
повісили ми свої арфи,
3 співу бо пісні від нас там
жадали булі
поневолювачі наші,
а веселоців — наші мучи-
телі:

2 81. 3.

2

„Заспівайте но нам із
Сіонських пісень!“

4 Як же зможемо ми заспі-
вати Господню пісню
в землі чужинця?

5 Якщо я забуду за тебе, о
Єрусалиме, —
хай забуде за мене пра-
виця моя!

6 Нехай мій язик до мого
піднебіння прилипне,
якщо я не буду тебе па-
м'ятати,
якщо не поставлю я Єруса-
лима

Іс. 57. 15.

6

над радість найвищу
свою! . . .

7 Пам'ятай же, о Господи,
едомським синам
про день Єрусалиму,
як кричали вони: „Руї-
нуйте, руїнуйте
аж до підвалин його!“ . . .

7 Єр. 49. 20.
Овд. 11.

8

8 Вавилонська дочко, що
маєш і ти ограбована
бути, —

Йов 14. 15.
Лк. 1. 50.

блажен, хто заплатить
тобі за твій чин,
що ти нам заплідяла!

139. 23.

1

9 Блажен, хто ухопить
та порозбиває об скелю
і твої немовлята! . . .

9 Наум. 3. 10.

ПСАЛОМ 137 (138)

1 Давидів.

Прославляю Тебе цілим сер-
цем своїм,
перед богами¹ співаю То-
бі!

2 Вклоняюсь до храму свято-
го Твого,
і славлю Імення Твоє
за Твоє милосердя й за прав-
ду Твою,

бо звелічив Ти був над
усе Своє Імення та
слово Своє!

3 Удень, як звиваю, почуєш
мене,
підбадьорюєш силою ду-
шу мою!

4 Усі зємні царі прославлять
Тебе, Господи, будуть,
бо почують вони слово
уст Твоїх,

5 і будуть співати про Гос-
подні дорogi,
бо слава Господня вели-
ка,

6 бо високий Господь, — але
бачить низького,
а гордого Він пізнає изда-
лека!

7 Якщо серед тісноти² підú, —
Ти оживиш мене,
на лютість моїх ворогів
пошлеш руку Свою,
і правиця Твоя допоможе
мені, —

8 для мене Господь оце ви-
конає!

Твоя милість, о Господи,
вічна, —

чинів Своєї руки не полиш!

ПСАЛОМ 138 (139)

1 Для диригента хору. Пса-
лом Давидів.

Господи, — випробував Ти
мене та й пізнав,

¹ У грецькому тексті: перед Ангелами.

² Тіснота, сарай: біда, горе, лихо.

- 2 Ти знаєш сидіння моє та вставання моє,
думку мою розумієш зда-
лёка.
- 3 Дорогу мою та лежання моє
виміряєш.
і Ти всі путі мої знаєш, —
- 4 бо *ще* слова нема на моїм
язиці,
а *вже*, Господи, знаєш те
все!
- 5 Оточів Ти мене ззаду й
спереду,
і руку Свою надо мною
поклав.
- 6 Дивне знання над моє розу-
міння,
високе воно, — я його не
подолāju!
- 7 Куди я від Духа Твого
підү,
і куди я втечү від Тво-
го лица?
- 8 Якщо я на небо зйдү, — то
Ти там,
або постелюся в шеолі —
ось Ти!
- 9 Понесүся на крилах зірниць,
спочину я на кінці моря,
—то рука Твоя й там по-
провадить мене.
і мене буде тримати пра-
виця Твоя!
- 11 Коли б я сказав: „Тільки
тёмрява вкриє мене,
і ніч — світло для мене“,
- 12 то мене не закрий від Тебе
і тёмрява,
і ніч буде світити, як
день,
і темнота — як світло!
- 13 Бо Ти вчинив нирки мої,
Ти виткав мене в утробі
матері моєї, —
- 14 Прославляю Тебе, що я див-
но утворений!
Дивні діла Твої,
і душа моя відає вельми
про це!
- 15 І кості мої не сховались
від Тебе,
бо я вчинений був в
укритті,
я витканий був у глибинах
землі!
- 16 Мого зародка бачили очі
Твої,
і до книги Твоїї записані
всі мої члени та дні,
що в них були вчинені,
коли жодного з них не
було . . .
- 17 Які дорогі мені стали думки
Твої, Боже,
як побільшилося їх чи-
сло, —
- 18 перелічую їх, — числен-
ніші вони від піскү!
Як пробуджуюся, — то я
ще з Тобою.
- 19 Якби, Боже, вразів Ти без-
божника,
а ви, кровожерці, відсту-
пітесь від мене!
- 20 Вони називають підступно
Тебе,
Твої вороги на марноту
пескаються!
- 21 Отож, ненавиджу Твоїх не-
навісників, Господи,
і Твоїх заколотників
брідьдусь:
- 22 повною ненавистю я нена-
виджу їх, —
вони стали мені ворога-
ми! . . .
- 23 Випробуй, Боже, мене, — і
пізнай моє серце,
дослідй Ти мене, — і пі-
знай мої задуми,
- 24 і побач, чи не йду я дорогою
злого,
і на вічну дорогу мене
попровадь!

ПСАЛОМ 139 (140)

1 Для диригента хору. Пса-
лом Давидів.

- 2 Визволь мене від людини
лихої, о Господи,
бережи мене від насиль-
ника.
- 3 що в серці своїм замиш-
ляють злі речі,
що вини щодня викли-
кають!
- 4 Вони гострять свого язика,^{4 58. 5. Рим. 3. 13.}
як той вуж,
отрута гадюча під їхніми
устами! *Села.*
- 5 Пильнуй мене, Господи, від
рук нечестивого,
бережи мене від насиль-
ника,
що задумали стопи¹ мої
захитати . . .
- 6 Чванливі сховали на мене
тенета та шнурі,
розтягли свою сітку при
стежці,
сілиця розмістили на мене!
Села.
- 7 Я сказав Господеві: „Ти 7 22. 41.
Бог мій, —
почуй же, о Господи, го-
лос благання мого!“
- 8 Господи, Владико мій, сило
мого спасіння,
що в день бою покрив мою
голову, —
- 9 не виконай, Господи, ба-
лянь безбожного,
не здійсни його задуму!
Села.
- 10 Бодай голови не піднесли
всі ті, хто мене ото-
чив,
бодай зло² їхніх уст їх
покрило!
- 11 Хай прісок на них упаде,
нехай кине Він їх до ог-
ню,
до провалля, щоб не встали
вони! . . .

- 12 Злоязична людина — щоб
міцною вона не була на
землі,
людина насильства —
бодай лихо спіймало її, щоб
попхнути на погйбиль!
- 13 Я знаю, що зробить Гос-
подь правосуддя убо-
гому,
присуд *правдивий* для бід-
них, —
- 14 тільки праведні дякувати
будуть Іменню Твоєму,
невинні сидітимуть перед
обличчям Твоїм!

ПСАЛОМ 140 (141)

- 1 Псалом Давидів.
Господи, кличу до Тебе, —
поспішися до мене,
почуй же мій голос, як
кличу до Тебе!
- 2 Нехай стане молитва моя
як кадило перед лицем
Твоїм,
піднішення рук моїх —
як жертва вечірня!
- 3 Поклади, Господи, сторожку
на уста мої,
стережи двері губ моїх!
- 4 Не дай нахилятися серцю
моєму до речі лихої, —
щоб учинки робити без-
божністю,
із людми, що чинять пе-
реступ,
і щоб не ласувався я
їхніми присмаками!
- 5 Як праведний вразить мене,
— то це милість,
а докорить мені, — не
олива на голову,
її не відкине моя голова,
бо ще і молитва моя проти
їхнього зла.
- 6 Їхні судді по скелі розки-
дані,
та слова мої вчують,
бо приємні вони . . .

¹ Стопи в біблійній мові — ноги, а також —
дорога, життя, поступовання.

² Гебрейське amal — труд.

- 7 Як *дрова* рубають й розко- 7 6. 6.
люють їх на землі,
так розкидані наші кіст-
ки над отвором шеблу.
- 8 Бо до Тебе, о Господи, Вла- 8 123. 2.
дико, мої очі,
на Тебе надіюсь — не
зруйнувай мого жит-
тя!
- 9 Бережи Ти від пастки мене,
що на мене поставили,
та від тенёт переступників!
- 10 Хай безбожні попадають 10 7. 16
разом до сітки своєї,
а я промину!

ПСАЛОМ 141 (142)

1 Псалом навчальний, Давида,
коли він був у печері. Молитва.

- 2 Мій голос до Господа, — я
кличу,
мій голос до Господа, —
я благаяю!
- 3 Перед обличчям Його вили-
ваю я мову свою,
про долю свою я розка-
зую перед обличчям
Його, 142. 4. 4
- 4 коли омліває мій дух у мені. 4 119, 110, 140.
А Ти знаєш дорогу мою:
на дорозі, якою ходжу,
пастку для мене сховали!
- 5 Праворуч поглянь і побач:
немає нікого знайомого,
загинув притулок від мене,
ніхто не питає за душу
мою . . .
- 6 Я кличу до Тебе, о Господи, 6 9. 12.
я кажу: „Ти моє приста-
новинце,
доля моя у країні живих!“
- 7 Прислухайся ж Ти до бла-
гання мого,
бо зробився я зовсім нуж-
денний!
- Визволь мене від моїх пе-
реслідників,
бо стали сильніші від ме-
не вони!

- 8 Виведи душу мою із в'язни-
ці,
щоб славити Ім'ення
Твоє!
- Праведні оточать мене,
як учиниш добро надо
мною!

ПСАЛОМ 142 (143)

1 Псалом Давидів.

Господи, вислухай молитву
мою,
почуй благання моє в
Своїй вірності,
у правді Своїй обізвися до
мене!

- 2 І на суд не вступай із рабом
Своїм, —
бо жоден живий перед
обличчям Твоїм спра-
ведливим не буде!
- 3 Бо неприятель переслідує
душу мою,
топче живу¹ мою до зем-
лі . . .
- Посадив мене в темряву,
як мерців цього світу!
- 4 Омліває мій дух у мені,
кам'яніє в нутрі моїм сер-
це моє . . .
- 5 Я згадую дні стародавні,
над усіми Твоїми чинами
роздумую,
говорю про діла Твоїх рук.
- 6 Я руки свої простягаю до
Тебе,
душа моя прагне Тебе,
як води пересохла земля!
Сєла.
- 7 Поспіши мене вислухати,
Господи, —
дух мій кінчається!
Не ховай Ти від мене облич-
чя Свого,
і нехай я не буду подіб-
ний до тих, хто сходить
до гробу!

¹ Живая мол, єврейське *chajjati* — це синонім душі.

- 8 Об'яві мені вранці Своє милосердя,
бо на Тебе надіюсь,
повідом Ти мене про дорогу,
якою я маю ходити,
бо до Тебе підношу я душу свою!
- 9 Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів,
бо до Тебе вдаюся!
- 10 Навчи мене волю чинити Твою,
бо Ти Бог мій, —
добрий Дух Твій нехай провадить мене по рівній землі!
- 11 Ради Пмєння Свого, о Господи, оживи мене,
(Свою правдою виведи душу мою від неволі!
- 12 А в Своім милосерді пониш моїх ворогів,
і вигуби всіх, хто ненавидить душу мою,
бо я — раб Твій!
- ПСАЛОМ 143 (144)**
- 1 Давидів.
Благословенний Господь,
моя скеля,
що руки мої Він навчав до бою,
пальці мої — до війни!
- 2 Він моє милосердя й твердиня моя,
фортеця моя та моя охорона мені,
Він мій щит, і я до Нього вдаюся,
Він мій народ підбивав під мене!
- 3 Господи, що то людина, що знаєш її,
що то син людський,
що зважаєш на нього?
- 4 Людина стала до пари подібна,
її дні — як та тінь проминіша!
- 5 Господи, нахили Своє небо,
— й зійди,
доторкнися до гір, — і вони задиміють!
- 6 Заблизь блискавицею, — й їх розпоріш,
пошли свої стріли, — і їх побентіж!
- 7 Пошли з висоти Свою руку,
й мене порятуй,
і визволь мене з вод великих,
від руки чужинців,
- 8 що їхні уста промовляють неправду,
а їхня правиця — правиця зрадлива!
- 9 Боже, я пісню нову заспіваю Тобі,
на арфі десятиструнній заграю Тобі,
- 10 що Ти перемогу царям подаєш,
що рятуєш Давида, Свого раба,
від лихого мечя!
- 11 Порятуй же мене й збережи Ти мене від руки чужинців,
що їхні уста промовляють марноту,
а їхня правиця — правиця зрадлива,
- 12 щоб були сини наші, немов саджанці,
виплекані в їхній молодості,
наші дочки — немов ті наріжні стовпи,
вітесані на окрасу палати!
- 13 Повні наші комори,
вони видають найрізніше,
кótяться тисячами наші вівці та кóзи,
десятками тисяч по наших подвір'ях розплóджуються!

- 14 Ситі наші бики,
немає пригód і немає хво-
роби,
і на вулицях наших нема
нарікань!
- 15 Блаженний нарód, що йому
так *ведётся*,
блаженний нарód, що Гос-
подь — йому Бог!

ПСАЛОМ 144 (145)

1 *Хвала Давидова.*

1 63. 5.

- Я буду Тебе величати, о
Боже мій, Царю,
і благословлятиму Імен-
ня Твоє повік-віку!
- 2 Я кожного дня Тебе бла-
гословлятиму,
і хвалитиму Імення Твоє
повік-віку!
- 3 Великий Господь і прослав-
лений вельми,
і недослідíme величчя
Його!
- 4 Рід рódові буде хвалити ді-
ла Твої,
і будуть могутність Твою
виявляти!
- 5 Про пишну славу величчя
Твого,
про справи чудóвні Твої
розповіді!
- 6 Будуть казати про силу
грізних Твоїх чинів,
а про вéлич Твою — роз-
повіді я про неї.
- 7 Пáм'ять про добрість вели-
ку Твою сповіщати-
муть,
і будуть співати про
правду Твою!
- 8 Щéдрій і милосердний Гос-
подь,
довготерпеливий і мно-
гомилосливий,
- 9 Господь добрий до всіх,
а Його милосердя — на
всі Його творів!

3 135. 3, 147. 5.
104. 27. Екз. 15
3. 11

3 М. 32. 4. 17

10 1. 14. 19
11 Пр. 10. 238 86. 15, 103. 8.
2 М. 34. 6, 7.
65. 3. 21

9 Рим. 11. 32.

- 10 Тебе, Господи, славити бу-
дуть усі Твої твори-
ва,
а святі Твої Тебе бла-
гословлятимуть,
- 11 про славу Царства Твого
звіщатимуть,
про могутність Твою го-
воритимуть,
- 12 щоб людським синам об'я-
вити про могутність
Його
та про славу величчя
Царства Його!
- 13 Царство Твоє — царство
всїх віків,
а влада Твоя — по всі
роди!
- 14 Господь підпирає всіх па-
даючих,
усїх зігнутих Він випро-
сто́влює!
- 15 Очі всїх уповають на Тебе,
і Ти їм поживи даси
своєчасно,
- 16 Ти руку Свою відкриваєш,
— і все, що живе, Ти зич-
ливо годуєш!
- 17 Господь справедливий на
кожній дорозі Своїй,
і милосливий у всїх Своїх
учинках,
- 18 Господь близький всім, хто
звиває до Нього,
хто правдою кличе Його!
- 19 Волю тих, хто боїться Його,
Він сповняє,
і благання їх чує та їм
помагає,—
- 20 Господь береже тих усїх,
хто любить Його,
а безбожних усїх Він по-
нищить!
- 21 Славу Господню уста мої
будуть звіщати,
і благословлятиме кожне
тіло святе Його Імен-
ня
на віки віків!

ПСАЛОМ 145 (146)

- 1 *Алілуя!*
Хвали, душе моя, Господа,
2 хвалитиму Господа, поки
живу,
співатиму Богу моєму, аж
поки існую!
3 Не надійтесь на князів, на
людського сина,
бо в ньому спасіння нема:
4 вийде дух його — і він до
своїї землі повертаєть-
ся, —
того дня його задуми ги-
нуть!
5 Блаженний, кому його по-
міч — Бог Яковів,
що надія його — на Гос-
пода, Бога його,
6 що небо та землю вчинив,
море й усе, що є в них,
що правди пильнує навіки,
7 правосуддя вчиняє по-
кривдженним,
що хліба голодним дає!
Господь в'язнів розв'язує.
8 Господь очі сліпим відкри-
ває,
Господь випростовує зі-
гнутих,
Господь милує праведних!
9 Господь обороняє прихиль-
ників,
сироту та вдовіцю під-
тримує,
а дорогу безбожних викрив-
лює!
10 Хай царює навіки Господь,
Бог твій, Сіоне, із роду у
рід!
Алілуя!

ПСАЛОМ 146 (147)

- 1 Хваліть Господа, — до-
брий бо Він,
виспівуйте нашому Богу,
— приємний бо Він, —
Йому подобає хвала!

- 2 Господь Єрусалима буде,
збирає вигнанців Ізра-
їлевих.
3 Він зламаносердих лікує,
і їхні рани болючі обв'я-
зує,
4 вираховує Він число зор'ям,
і кожний із них дає ім'єн-
ня.
5 Великий Господь наш, та
дужий на силі,
Його мудрости міри нема!
6 Господь підіймає слухняних,
безбожних понижує аж до
землі.
7 Дайте відповідь Господу на-
шому вдячною піснею,
заграйте для нашого Бо-
га на гіслах:
8 Він хмарами небо вкриває,
приготівлює дощ для
землі,
оброшує гори травою,
9 худобі дає її корм,
воронькам — чого вони
кличуть!
10 Не в силі коня уподоба Йо-
го,
і не в членах людини Йо-
го закохання, —
11 Господь любить тих, хто
боїться Його,
хто надію складає на ми-
лість Його!

ПСАЛОМ 147

- 1* Хвали Господа, Єрусалиме,
прославляй Свого Бога,
Сіоне,
2 бо зміниє Він засуви брам
твоїх,
синів твоїх благословляє
в тобі,
3 чинить мир у границі твоїй,
годує тебе пшеницею ши-
рою,

* Псалми 146 і 147 — у єврейським тексті це
один 147 псалом.

- 4 посилає на землю наказів
Свого, —
дуже швидко летить Його
Слово! Йов 37. 10. 8
- 5 Дає сніг, немов вівну,
розпорбує паморозь,
буїм то порою,
6 Він кидає лід Свій, немов ті 6 Йов. 37. 9.
кришки, —
і перед морозом Його хто
устійть?
- 7 Та Він пошлє Своє слово, —
та й розтопить його,
Своїм вітром повіє, — вода
потече!
- 8 Своє слово звіщає Він Яко- Бр. 31. 13. 12
ву,
постанови Свої та Свої пра-
восуддя — Ізраїлю: 138. 2. 13
- 9 для кожного люду Він так 9 5 М. 4. 8.
не зробив, —
той не знають вони пра-
восуддя Його!
- Алілуя! 18. 3, 75. 5, 14
89. 18, 149. 1,
5

ПСАЛОМ 148

- 1 Алілуя!
Хваліте Господа з небес,
хваліте Його в висоті!
- 2 Хваліте Його, всі Його Ан- 2 103. 20, 21 4 М
2. 1. Лк. 2. 13.
голі,
хваліте Його, усі війська
Його:
- 3 Хваліте Його, сонце й міся- 98. 1. Іс. 42. 1
10.
цю,
хваліте Його, усі зорі
ясні!
- 4 Хваліте Його, небеса із не- 100. 3. Зах. 9. 2
9
бес,
та води, що над небеса-
ми!
- 5 Нехай Господа хвалять во- 5 33. 9. 4 М. 1.
16
ни,
бо Він наказав, — і ство-
рилися вони,
- 6 Він їх поставив на вічні 5 33. 9. 4 М. 1.
16
вікі,
дав накази, — і не пере-
ступлять його!

- 7 Хваліть Господа *також* з 8
землі:
риби великі й безодні усі,
8 огонь та град, сніг та ту-
ман,
вітер бурхливий, що ви-
конує слово Його,
- 9 гори та пагірки всі,
плідне дерево та всі кед-
рини,
- 10 звірина й вся худоба,
все плазуюче та птаство
крилате,
- 11 земні царі й всі народи,
князі та всі судді землі,
- 12 юнаки та дівці,
старі разом із дітьми, —
- 13 нехай *усі* хвалять Господне
Ім'я,
бо Його тільки Ім'ення
звеличилося,
величність Його на землі
й небесах!
- 14 Він рог¹ народу Своєму під-
ніс!
Слава всім богобійним
Його, дітям Ізраїле-
вим,
народові, що до Нього
близький!
Алілуя!

ПСАЛОМ 149

- 1 Алілуя!
Заспівайте для Господа піс-
ню нову,
Йому слава на зборах
святих!
- 2 Хай Ізраїль радіє Творцем
своїм,
хай Царем своїм тішаться
діти Сіону!
- 3 Нехай славлять Ім'я Його
танцем,
нехай виграваяють для
Нього на бубні та гус-
лах,

¹ У біблійній мові ріг, керен, — це сила.

4	бо знаходить Господь упо- добу в народі Своїм, прикрашає покірних спа- синням!	4 146. 11. Мт. 5. 5.	
5	Хай радіють у славі свя- ті, хай співають на ложках своїх,	1 М. 1. 6.	1
6	прославлення Бога — на їхніх устах, а меч обосічний — у в- їхніх руках,	145. 6.	2
7	щоб чинити між племенами помсту, між народами — кари,	6 Евр. 4. 12.	
8	щоб їхніх царів пов'язати кайданми, а їхніх вельмож — лан- цюгами,	38 2	3
9	щоб між ними чинити суд написаний! Він — величність для всіх богобійних! Алілуя!	30. 12.	4
		9 5 М. 12. 32.	
		135. 3. Ов. 5. 18.	6

ПСАЛОМ 150

- 1 Алілуя!
Хваліть Бога в святині Йо-
го,
хваліть Його на могутнім
Його небозводі!
- 2 Хваліть Його за чини мо-
гутні Його,
хваліть Його за могутню
величність Його!
- 3 Хваліть Його звуком труб-
ним,
хваліть Його на арфі та
гусях!
- 4 Хваліть Його на бубні та
танцем,
хваліть Його на струнах
та флейті!
- 5 Хваліть Його на цимбалах
дзвінких,
хваліть Його на цимбалах
гучних!
- 6 Все, що дихає, — хай Гос-
пода хвалить!
Алілуя!

КНИГА
ПРИПОВІСТЕЙ
СОЛОМОНИХ. ЧАСТИНА ПЕРША

Ціль Книги Приповістей

- 1 Приповіді Соломона, сина Да-
видового, царя Ізраїле-
вого, —
- 2 щоб пізнати премудрість і
карність,
щоб зрозуміти розсудні
слова,
- 3 щоб прийняти напоумлення
мудрости,
праведности, і права й
простоти.
- 4 щоб мудрости дати просто-
душним,

- юнакові — пізнання й
розважність.
- 5 Хай послухає мудрий —
і примножить науку,
а розумний здобуде хай
мудрих думок,
- 6 щоб пізнати ту приповідь
та загадкове говорення,
слова мудреців та їхні за-
гадки.
- 7 Страх Господній — початок
премудрости, —
нерозумні погорджують
мудрістю та напучуван-
ням.

- Не слухай намови грішників* 8. 1. 21
- 8 Послухай, мій сину, напущення батька свого,
і не відкидай науки матері своєї, —
- 9 вони бо хороший вінок для твоєї голови,
і прикраса на шию твою.
- 10 Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, —
то з ними незгоджуйся! 10 1 М. 39. 10.
Пс. 1. 1.
- 11 Якщо скажуть вони:
„Ходи з нами, чатуймо на кров,
безпричинно засядьмо на пеловинного.
- 12 живих поковтаймо ми їх, як шебл,
та здорових, як тих, які сходять до гробу!
- 13 Ми знайдемо всіляке багатство цінне,
переповнимо здобиччю наші хаті.
- 14 Жереб'ок свій ти кинеш із нами, —
буде саква одна для всіх нас“, —
- 15 сину мій, — не ходи ти дорогою з ними,
спини ногу свою від їхньої стези.
- 16 бо біжать їхні ноги на зло,
і поспішають, щоб кров проливати!
- 17 Бо ж надармо поставлена сітка
на бчях усього крилатого:
- 18 то вони на кров власну чатують,
засідають на душу свою!
- 19 Такі то дороги усіх, хто заздрий чужого добра:
вонó бере душу свого власника!
- Заклик мудрости*
- 20 Кличе мудрість на вулиці,
на плóщах свій голос дає,

8. 1.

8 6. 20.

9 4. 9.

10 1 М. 39. 10.
Пс. 1. 1.

11 Мих. 7. 2.

12 Пс. 6. 6.

1с. 65. 12.

15 Пс. 1. 1.

16 1с. 59. 7.
Рим. 3. 15.

1с. 59. 2.

19 1в. 12. 7.
1 Тим. 6. 10.

- 21 на шумливих місцях проповідує,
у місті при входах до брам вона каже слова свої:
- 22 „Доки ви, нерозумні, глупоту любитимете?
Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузуванні,
а безглузді ненавидіти будуть знання?

Нерозумні не слухають мудрости

- 23 Зверніться но ви до картання мого, —
ось я виплю вам духа свого,
сповіщу вам слова свої!
- 24 Бо кликала я, та відмовились ви,
простягла була руку свою, та ніхто не прислухувався!
- 25 І всю раду мою ви відкинули,
картання ж мого не схотіли!
- 26 Тож у вашім нещасті сміятися буду і я,
насміхатися буду, як прийде ваш страх.
- 27 Коли прийде ваш страх, немов вихор,
і привалиться ваше нещастя, мов буря,
як прийде недоля та утиск на вас,
- 28 тоді кликати будуть мене, але не відповім,
будуть шукати мене, та не знайдуть мене, —
- 29 за те, що науку зненавиділи,
і не вибрали страху Господнього,
- 30 не хотіли поради моєї,
погорджували всіма моїми докорами!

24

28

- 31 І тому хай їдять вони з
пліду дороги своєї,
а з порад своїх хай наси-
щаються, —
32 бо відступство безумних
заб'є їх,
і безпечність безтямних
їх вигубить!
33 А хто мене слухає, той буде
жити безпечно,
і буде спокійний від
страху перед злом!"

31 Пс. 5. 9.
Сл. 11. 21

32 Єр. 8. 5.

33 Іс. 1. 19, 32.
18

*Господь дає мудрість, а з нею й
чеснотне життя.*

Блудниця за Бога забула

2 Сину мій, якщо приймеш слова
мої ти,
а накази мої при собі
заховаєш,

2 щоб слухало мудрости вухо
твое,
своє серце прихилиш до
розуму,

3 якщо до розсудку ти кли-
кати будеш,
до розуму кликатимеш
своїм голосом,

4 якщо будеш шукати його, **4** Мт. 13. 44.
немов срібла,
і будеш його ти пошуку-
вати, як тих схованих
скарбів, —

5 тоді зрозумієш страх Гос-
подній,
і знайдеш ти Богопізнан-
ня.

6 бо Господь дає мудрість,
з Його уст — знання й
розум!

7 Він спасіння ховає для щи-
рих,
мов щит той для тих, хто
в невинності ходить,

8 щоб справедливих стежок
стеретти, **21**
і береже Він дорогу
Своїх богобійних!

9 Тоді ти збагнеш справедли-
вість та право,
і простоту, всіляку до-
рогу добра,

10 бо мудрість увійде до серця
твого,
і буде приємне знання для
твоеї душі!

11 розважність *тоді* тебе пиль-
нуватиме,
розум тебе стерегтиме,

12 щоб тебе врятувати від злої
дороги,
від людини, що каже лу-
каве,

13 *від тих*, хто стежки про-
стоти покидає,
щоб ходити дорогами
темряви,

14 що тішається, роблячи зло,
що радіють крутістьми
злого,

15 що стежки їхні круті,
і відходять своїми путя-
ми, —

16 щоб тебе врятувати від
блудниці,
від чужинки, що мовить
м'явєнькі слова,

17 що покинула друга юнац-
тва свого,
а про заповіт свого Бога
забула, —

18 вона бо із домом своїм за-
падеться у смерть,
а стежки її — до помер-
лих,

19 ніхто, хто входить до неї, не
вернеться,
і стежки життя не до-
сягне, —

20 щоб ходив ти дорогою до-
брих,
і стежки справедливих
беріг!

21 Бо замешкають праведні
землю,
і невинні зостануться в
ній,

22 а безбожні з землі будуть
вийгублені,
і повіриваються з неї не-
вірні!

*Надійся на Господа, а не на свій
розум*

3 Сину мій, не забудь ти моєї
науки,

і нехай мої заповіді сте-
режуть твоє серце,¹

2 бо примножать для тебе во-
ни довготу твоїх днів,
і років життя та спокою!

3 Милість та правда нехай не
залишать тебе, —
прив'яжи їх до шиї своєї,
напиши їх на таблиці серця
свого¹, —

4 і знайдеш ти ласку та добру
премудрість
в очах Бога й людини!

5 Надійся на Господа всім
своїм серцем,¹
а на розум свій не покла-
дайся!

6 Пізнавай ти Його на всіх
дорігках своїх,
і Він випростує твої стеж-
ки.

7 Не будь мудрий у власних
очах, —
бійся Господа та ухи-
ляйся від злого!

8 Це буде ліком для тіла тво-
го,
напоєм для кістей твоїх.

9 Шануй Господа із маєтку
свого,
і з початку всіх плідів
своїх, —

10 і будуть комори твої пере-
повнені ситістю,
а чавила твої будуть пере-
ливатись вином моло-
дям!

11 Мій сину, карання Господ-
нього не відкидай,

Пс. 94. 12.
Бвр. 12. 6.

12

1 Пс. 119. 11

Йов 28. 28.

13

2 5 М. 8. 1.

8. 10.

14

3 6. 21, 7. 3.

5 Пс. 118. 8, 9
Рим. 12. 16.

6 1 М. 48. 15.
Іс. 28. 29.

11. 30. 1 М.
2. 9.

18

7 3. 5.

9 Лк. 14. 13.

10 Пс. 12. 5.

1 9. 4-9

22

11 Бвр. 12. 5.

і картання Його не вва-
жай тягарем, —

12 бо когось Господь любить,
картає того,
і кохає, немов батько си-
на!

Блаженна мудра людина

13 Блаженна людина, що му-
дрість знайшла.

і людина, що розум одер-
жала,

14 бо ліпше надбання її від
надбання срібля,
і від широго золота
ліпший прибуток її,

15 дорожча за перли вона,
і всіляке жадання твоє не
зрівняється з нею.

16 Довгість днів — у правіці
її,
багатство та слава — в
лівій її.

17 Доріжки її — то дороги при-
ємності,
всі стежки її — мир.

18 Вона дерево життя для тих,
хто тримається міцно її,
і блаженний, хто дєржить
її!

19 Господь мудрістю землю
заклав,
небо розумом міцно по-
ставив.

20 Знанням Його порозкрива-
лись безодні,
і кроплять росою ті хмари.

21 Мій сину, нехай від очей
твоїх це не відходить,
стережи добрий розум і
розважність.

22 і вони будуть життям для
твоїї душі.

23 Тоді підеш безпечно своєю
дорогою,
а нога твоя не спотикнеть-
ся!

¹ „Серце” в біблійній мові — це розум.

- 24 Якщо покладешся — не будеш боятись,
а ляжеш, то буде приємний твій сон.
- 25 Не будеш боятися наглого страху,
ні бурі безбожних, як прийде, —
- 26 бо твоєю надією буде Господь,
і Він пильнуватиме нóгу твою, щоб вона не зловилась у пастку!
- Мудрий провадить чеснотне життя*
- 27 Не стримуй добра потребуючому,
коли в силі твоєї руки не вчинити,
- 28 не кажи своїм ближнім: „Іди, і знову прийди, а завтра я дам“, коли маєш з собою.
- 29 Не вибóрой лихого на свого ближнього,
коли він безпечно з тобою сидить.
- 30 Не сварися з людиною дармо,
якщо злого вона не вчинила тобі.
- 31 Не заздри насильникові,
і ні однієї з доріг його не вибирай,
- 32 бо брідить Господь крутими,
а з праведними в Нього дружба.
- 33 Прокляття Господнє на домі безбожного,
а мешкання праведних Він благословить, —
- 34 з насмішників Він насміхається,
а покірливим милість дає.
- 35 Мудрі славу вснадковують,
а нерозумні носитимуть сóром.

24 Пс. 3. 6.

3 М. 18. 5.

28 Як. 2. 16.

8. 17, 21.

1 Сам. 2. 30.

32 Пс. 25. 14.

1. 9.

33 з М. 26. 14 . .

34 Як. 4. 6.

Навчайтеся мудрости й розуму

- 4 Послухайте, діти, напущення батькового,
і прислухайтесь, щоб навчитися розуму,
- 2 бо даю я вам добру науку:
зако́на мого не кидайте,
- 3 бо сином у батька свого я був,
пещений й єдиний у неньки своєї.
- 4 І навчав він мене, і мені говорив:
Нехай дірми́ться серце¹ твоє моїх слів,
стережи мої заповіді та й живи!
- 5 Здобудь мудрість, здобудь собі розум,
не забудь, і не цурайся слів моїх уст, —
- 6 не кидай її — й вона буде тебе стерегти!
кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати!
- 7 Початок премудрости — мудрість здобудь,
а за весь свій масток здобудь собі розуму!
- 8 Тримай її високо — і підійме тебе,
ушанує тебе, як її ти пригорнеш:
- 9 вона дасть голові твоїй гарний вінок,
пишну корону тобі подарує!
- 10 Послухай, мій сину, й бери ти слова мої,
і помножаться роки твого життя, —
- 11 дороги премудрости вчу я тебе,
стежками прямими проваджу тебе:

¹ У біблійній мові серце — це часто розум.

12 коли підеш, то крок твій не
буде тісний,
а коли побіжиш не
спіткнешся!

13 Міцно тримайся напучуван-
ня, не лишай,
його стережі, — воно бо
життя твоє!

Цурайся безбожних

14 На стёжку безбожних не
йди,

і не ходи на дорогу ли-
хих, —

15 покинь ти її, не йди нею,
усунься від неї й мини, —

16 бо вони не заснуть, якщо
злого не вчинять,
відіймється сон їм, як не
зроблять кому, щоб
спіткнувся! . . .

17 Бо вони хліб безбожжя
їдять,
і вино грабежів попи-
вають.

18 А путь праведних — ніби те
світло ясне,
що світить все більше та
більш аж до повного
дня!

19 Дорога ж безбожних — як
тёмність:
не знають, об що спотик-
нуться . . .

Бережі своє серце

20 Мій сину, прислухайся до
моїх слів,
до речей моїх ухо своє
нахили!

21 Пехай не відійдуть вони від
очей твоїх,
бережи їх в середині сер-
ця свого!

22 Бо життя вони тим, хто їх
знайде,
а для тіла усього його
лікування.

5 М. 4. 15.
6р. 17. 19.

23

23 Над усе, що лише стережеть-
ся, серце своє стережі,
бо з нього походить жит-
тя.

24 Відкинь ти від себе лукав-
ство уст,
віддали ти від себе кру-
тійство губ.

25 Нехай дивляться очі твої
уперед,
а повіки твої нехай перед
тобою простують.

26 Стежку ніг своїх вірівняй,
і стануть міцні всі доро-
ги твої:

27 не вступайся ні вправо, ні
вліво, —
усунь свою ногу від зла!

Не зближайсь до блудниці

5 Мій сину, на мудрість мою
уважай,
нахили своє ухо до мого
розуму,

2 щоб розважність ти міг сте-
регти,
а пізнання — хай уста
твої стережуть!

3 Бо крапають солодош губи
блудниці,
а уста її від оливи масні-
ші,

4 та гіркий їй кінець, мов
полин,
гострий, як меч обосіч-
ний, —

5 її ноги до смерти спускають-
ся,
шеблу тримаються кроки
її!

6 Вона путь життя не урів-
нює,
її стежки непевні, і цього
не знає вона.

7 Тож тепер, мої діти, мене
ви послухайте,
не відходьте від слів моїх
уст:

1 20. Пс. 45.
11

1

18 Пс. 119. 105.

2. 16. 6. 24. 3

2. 18. Пс. 6. 6. 5

- 8 віддати ти від неї дорогу свою,
і не зближайся до дверей її дому,
9 щоб слави своєї ти іншим не дав,
а роки свої — для жорстокого,
10 щоб чужі не наситились силою твоєю
й мастку твою в чужім домі! . . .
- 11 І будеш стогнати при своєму вінці,
як знеможеться тіло твоє й твої сили,
12 і скажеш: „Як ненавидів я те напучування,
а картання те серце моє відкидало!“
- 13 І не слухав я голосу своїх учителів,
і уха свого не схиляв до наставників . . .
- 14 Трощи не був я при кожному злему,
в середині збору й громади!“ . . .
- 15 Пий воду з криниці своєї,
і текуче з свого колодязя:
- 16 чи ж мають на вулицю вилиті бути джерела твої,
а на площі — потоки твоєї води? —
- 17 Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого,
а не для чужих із тобою!
- 18 Хай твоє джерело буде благословенне,
і радій через жінку твоїх юних літ, —
- 19 вона ланя любовна та серна прекрасна,
її перса напоять тебе кожнорічно, —
впивайся ж назавжди коханням її!
- Еф. 5. 25.
- 9 б. 34. 35.
11. 15.
16. 9. 32
11. 124
- 18 Екл. 9. 9.
30. 25.
- 19 Екл. 9. 9.
Еф. 5. 25.
- 20 І нащо, мій сину, ти маєш впиватись блудницею,
і нащо ти будеш пригортати груди чужинки?
- 21 Бож перед очима Господніми всі дороги людські,
і стежки її всі Він рівняє:
- 22 власні провини безбоязливо схоплять його,
і поворобзям свого гріха буде зв'язаний він,
- 23 помпратиме він без напучування,
і буде блукати в великій глупоті своїй! . . .
- Не руйсь за чужого*
- 6 Мій сину, якщо поручився ти за свого ближнього,
дав руку свою за чужого, —
- 2 ти потрапив до пастки з-за слів своїх уст,
схоплений ти із-за слів своїх уст!
- 3 Учини тоді це, сину мій, та рятуйся,
бо впав ти до рук свого ближнього:
- іди, впади в порох, і на ближніх своїх напирай,
- 4 не дай сну своїм очам,
і дрімання повікам своїм,
- 5 рятуйся, як серна, з руки, і як птах із руки птахолюбця!
- Лінійство веде до злиднів*
- 6 Иди до мурашки, лінійоху, поглянь на дороги її — й помудрий:
- 7 нема в неї володаря, ані урядника, ані правителя;
- 8 вона заготовлює літом свій хліб,
збирає в живива свою їжу.

- 9 Аж доки, лінюху, ти будеш
вилітхуватись,
коли ти зо сну свого вста-
неш?
- 10 *Ще* трохи поспати, подрі-
мати *ще* трохи,
руки трохи зложити, щоб
полёжати, —
- 11 і прийде, немов волоцюга,
твоя неможність,
і злидні твої, як озбрёв-
ний муж! . . .

Оце ненавидить Господь

- 12 Людина нікчемна, чоловік
злочинний,
він ходить з лукавими
ўстами,
- 13 він моргає очима своїми,
шургає своїми ногами,
знаки подає пальцями
своїми,
- 14 в його серці лукавство ви-
брює зло кожночасно,
сварки розсіває, —
- 15 тому нагло приходить поги-
бель його,
буде раптом побитий — і
ліку нема!
- 16 Оцих шість ненавидить Гос-
подь,
а ці сім — *то* гідота
душі Його:
- 17 очі нишні, брехливий язык,
і руки, що кров неповин-
ну ллють,
- 18 серце, що плёкає злочинні
думки,
ноги, що сквально біжать
на лихе,
- 19 свідок брехливий, що брех-
ні роздмухує,
і хто розсіває сварки між
братів!

*Батькова заповідь — сторож
життя твого*

- 20 Стережи, сину мій, запо-
відь батька свого,

- і не відкидай науки ма-
тері своєї!
- 21 Прив'язи їх на серці своє-
му назавжди,
повись їх на шії своїй!
- 22 Вона буде провідити тебе
у ході,
стерегтиме тебе, коли бу-
деш лежати,
а пробудишся мовити
буде до тебе!

*Хто чинить перелюб, той зніщує
душу свою*

- 23 Бо заповідь Божя — сві-
тільник, а наука — *то*
світло,
дорога ж життя — *то*
навчальні картання,
- 24 щоб тебе стерегти від зло-
сної мінки,
від облесливого язика чу-
жинки.
- 25 Не ждай її вроди у серці
своїм,
і тебе хай не візьме своїми
повіками, —
- 26 Бо вартість розпусної жін-
ки — то боханець хліба,
а жінка заміжня вловлює
душу цінну . . .
- 27 Чи візьме людина огонь на
лоно своє, —
і одіж її не згорить?
- 28 Чи буде людина ходити по
вугільно розпаленому,
і не попалиться ноги її?
- 29 Так і той, хто вчащає до
жінки свого близького:
не буде некараним кожен,
хто доторкнётся до
неї!
- 30 Не погорджують злодієм,
якщо він украде,
щоб рятувати життя
своє,¹ коли він голо-
дує,

¹ В оригіналі: le male nafso — для наповнення
душі своєї. Гебрейське nefes (душа) у біблійній
мові часто визначає життя.

- 31 та як буде він знайдений, — 31 2 М. 21. 37, 22. 3.
всімєро він відшкодує,
відасть все майно свого
дому!
- 32 Хто чинить перелюб, не має 4. 19.
той розуму, — 9
він знищує душу свою, —
- 33 побої та сором він знайде,
а ганьба його не зітрётся,
- 34 бо заздрощі — лютість муж-
чини, 1 Тим. 5. 13. 11
і не змилюсёрдиться він у
день помсти:
- 35 він не зверне уваги на жо-
ден *твій* викуп,
і не схоче, коли ти гостін-
ця прибильшиш!

*Блудни́ця — на життя твоє
па́стка*

- 7** Сини мій, бережи ти слова мої,
мої ж заповіді заховай
при собі,
- 2 бережи мої заповіді — та й
живи,
а наука моя — немов в
о́чах твоїх та знінця,
- 3 прив'яжи їх на пальцях 3 3. 6. 21
5 М. 6. 8
своїх,
напиши на таблиці тій
серця свого!
- 4 На мудрість скажи: „Ти
сестра моя!“
а розум назви: „Мій до-
вірений!“
- 5 щоб тебе стерегти від блуд-
ниці, 5 2. 16, 5. 3, 6.
24.
від чужинки, що мовить
м'якенькі слова.
- 6 Бо я визирів був в вікно
свого дому,
через ірати мого вікна,
- 7 і приглядався до невіж,
розглядався між мо-
лодю.
- І юна́к ось, позбавлений
розуму,*

- 8 проходив по ринку при розі
його,
і ступив по дорозі до до-
му її,
- 9 коли вітерець повівав був
увечері дня,
у темряві ночі та моруку.
- 10 Аж ось жінка в убранні
блудниці назустріч йо-
му,
із серцем підступним,
- 11 галаслива та непогамована,
її но́ги у домі своїм не
бувають:
- 12 раз на вулиці, раз на май-
данах,
і при кожному розі чатує
вона . . .
- 13 І вхопи́ла вона його міцно
та й поцілувала його,
безсоромним зробила
обличчя своє та й ска-
зала йому:
- 14 „У мене *тепер* мирні жерт-
ви, —
виповнила я сьогодні
обіти свої!
- 15 Тому́ то я вийшла назустріч
тобі,
пошукати обличчя твого,
— і знайшла я тебе!
- 16 Килима́ми я вистелила своє
ло́же, —
ткани́нами різних кольо́-
рів з єгипетського по-
лотна́,
- 17 постёлю свою я посіпала
мі́ррою,
албо́м та цинамо́ном . . .
- 18 Ходи ж, аж до ранку впи-
ва́тися будем коха́н-
ням,
любов'ю натішимо́сь ми!
- 19 Бо вдо́ма нема чоловіка,
пі́нію у далеку дорогу:
- 20 вузлик срібля́ він узяв в
свою руку,
хіба́ на день по́вні поверне
до дому свого“ . . .

- 21 Прихилила його велелю-
бством своїм,
облєсливістю своїх губ
його звбила, —
- 22 він раптом за нею пішов, Пс. 45. 8. 7
немов віл, до зарізу
проваджений,
і немов пес, що ведуть його
на ланцюгу до ув'яз-
нення, Іс. 53. 9. 1
Петр. 2. 22. 8
- 23 як той птах, поспішає до
сітки,
і не знає, що це на життя
його *пастка* . . .
- 24 А тепер, *мої діти*, мене ви
послухайте,
і на слова моїх уст ува-
жайте: 3. 14, 16. 16. 10
- 25 Хай не зблчує серце твоє на
дороги її,
не блукай ти стежками її, 3. 15, 20. 15. 11
Пов. 28. 15. . .
- 26 бо вона багачкою *уже* тру-
пами кинула,
і численні всі, нею забиті!
- 27 Її дім — до шеблу дороби,
що провадять до смерт-
них кімнат . . . 27 5. 5.

*Заклик мудрости: Ліпша мудрість
за перли* 14. 2, 16. 13

- 8** Чи ж мудрість не кличе,
і не подає свого голосу
розум?
- 2 На верхів'ях холмів, при
дорозі
та на перехрєстях стоїть
он вона!
- 3 При брамах, при вході до
міста,
де входитьсь в двері, *там*
голосно кличе вона:
- 4 „До вас, мужі, я кличу,
а мій голос до людських
синів: 2 Сам. 2. 30. 17
Пс. 91. 14. Ів.
14. 21.
- 5 Зрозумійте но, неуки, му-
дрість,
зрозумійте ви розум, без-
глузді!

- 6 Послухайте, я бо шляхєтне
глаголю,
і відкриття моїх губ — *то*
простота.
- 7 Бо правду говорять уста
мої,
а лукавство — гидота для
губ моїх.
- 8 Всі слова моїх уст справед-
ливі,
нема в них крутіїства й
лукавства.
- 9 Усі вони прості, хто їх розу-
міє,
і щирі для тих, хто зна-
ходить знання.
- 10 Візьміть ви картання моє,
а не срібло,
і знання, добірніше від
широкого золота:
- 11 ліпша бо мудрість за перли,
і не рівняється їй всі
каменюди!

Велика сила мудрости

- 12 Я, мудрість, живу разом з
розумом,
і знаходжу пізнання роз-
важне.
- 13 Страх Господній — *лише*
все ненавидіти:
я ненавиджу лиху та гор-
дість,
і дорогу лиху та лукаві уст!
- 14 В мене рада й оглядність,
я розум, і сила у мене.
- 15 Мною царюють царі,
а законодавці правді спра-
ведливі встановлюють.
- 16 Мною правлять владики й
вельможні,
всі праведні судді.
- 17 Я кохаю *всіх* тих, хто кохає
мене,
хто ж шукає мене — мене
знайде!
- 18 Зо мною багатство та слава,
тривалий маєток та прав-
да:

- 19 ліпший плід мій від широго
золота й золота чисто-
го,
а прибуток мій *ліпший*
за срібло добірне! 1 М. 33. 3
Ів. 1. 10 **31**
- 20 Путтю праведною я ходжу,
поміж правних стежок,
21 щоб дати багатство в спад-
щину для тих, хто кохає
мене, —
і я понапівнюю їхні
скарбниці! 3. 6 **33**
- Мудрість — спервовіку*
- 22 Господь мене мав на по-
чатку Своєї дороги,
перше чинів Своїх, спер-
вовіку, —
23 відвіку була я встанов-
лена, від початку,
від правіку землі.
- 24 Народжена я, як безодень¹
іще не було,
коли не було ще джерел,
водою обтілених. 24 1 М. 1. 2.
- 25 Народжена я, поки гори
поставлені ще не були,
давніше за пагірки,
26 коли ще землі не вчинив
Він, ні піль,
ні початкового пороку
всесвіту. 25 Ів. 8. 58.
26 Кол. 1. 17.
Пов. 28. 12 . . . 1
- 27 Коли приправляв небеся —
я *була* там,
коли круга вставляв на
поверхні безодні, 27 Пов. 26. 10.
Пс. 23. 5. Мт. 22. 4. **2**
- 28 коли хмари уміцнював Він
нагорі,
як джерела безодні зміц-
нив,
29 коли клав Він для моря
устава його,
щоб його берегів вода не
переходила,
коли ставив основи землі, —
30 то я майстром у Нього бу-
ла, 9 16. **4**
30 Ів. 5. 20.
Іс. 55. 1 **5**
- і була я веселошами день-
у-день,
радіючи перед обличчям
Його кожноразно,
31 радіючи на земнім крузі Йо-
го,
а забава моя — із синами
людськими!
32 Тепер же, послухайте, діти,
мене,
і блаженні, хто буде до-
роги мої стерегти!
33 Навчання послухайте й му-
дрими станьте,
і не відступайте *від нього*!
34 Блаженна людина, яка ме-
не слухає,
щоб пильнувати при двє-
рях моїх день-у-день,
щоб одвірки мої берегти!
35 Хто бо знаходить мене, той
знаходить життя,
і одержує милість від Гос-
пода.
36 А хто проти мене грішить,
ограбовує душу свою;
всі, хто мене ненавидить,
ті смерть покохали!“
- Сім стовпів мудрости*
- 9** Мудрість свій дім збудувала,
сім стовпів своїх віте-
сала.
- 2 Зарізала те, що було на
заріз,
змішала вино своє,
і трапезу свою приго-
товила.
- 3 Дівчат своїх вислала,
і кличе вона на висотах
міських:
- 4 „Хто бідний на розум, хай
прийде сюди,“
а хто нерозумний, гово-
рить йому:
- 5 „Ходіть, споживайте із
хліба мого,
та пийте з вина, що його
я змішала!“

¹ Безодня, *tehom* — це праокеан. Див при-
мітку до 1 М. 1. 2.

6	Покиньте глупоту — і будете жити, і ходіте дорогою розуму!“	Пс. 16. 2.	12	12	і додадуть тобі років життя.
7	Хто картає насмішника, той собі ганьбу бере, хто ж безбожникові вговорює, сором собі набуває.	7. 11.	13	13	Жінка безглузда
8	Не дорікай пересмішникові, щоб тебе не зневавидів він, вікартай мудрого — й він покохає тебе.			14	Жінка безглузда криклива, нерозумна, і нічого не знає!
9	Дай мудрому — й він помудріє іще, навчи праведного — і приблизить він мудрости!	9. 4.	16	14	Сідає вона на сидінні при вході до дому свого, на високостях міста,
<i>Страх Господній — початок премудрости</i>		20. 17.	17	15	щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто пуття своєю простує:
10	Страх Господній — початок премудрости, а пізнання Святого — це розум,—	10 1. 7.		16	„Хто бідний на розум, хай прийде сюди.“ а хто нерозумний, то каже йому:
11	бо мною помножаться дні твої,			17	„Вода крадена — солодка, і приємний прихований хліб“... .
				18	І не відає він, що самі там мерці, у глибинах шеблу — запрошені нею! . . .

ЧАСТИНА ДРУГА

10	Син мудрий потіха для батька, а син нерозумний — то смуток для неньки його.	1 15. 20. 17. 25.			хто ж дрімає в жниві — син безпутний.
2	Не допоможуть неправедні скарби, а справедливість від смерти визволює.	10. 11.	6	6	Благословенства на голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство.
3	Не допустить Господь голодувати душу праведного, а набутки безбожників згине.	2 11. 4. Єз. 7. 19.		7	Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине.
4	Ледача рука до убійства веде, рука ж роботяща збагачує.	10. 10.	8	8	Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде.
5	Хто літом збирає — син мудрий,	4 12. 24.		9	Хто в невинності ходить, той ходить безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений.
		10. 8.	10	10	Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде.
		5 6. 8.			

11 Уста праведного — то дже-редо життя, а уста безбожним при-криє насильство. 12 Ненависть побуджує свар-ки, а любов покриває всі ві-ни. 13 В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безтям-ного. 14 Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. 15 Мاستок багатого — місто твердинне його, погибель убогих — їхні влидні. 16 Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. 17 Хто напучування стереже — той на стезіці жит-тя, а хто нехтує картання, той блудить. 18 Хто ненависть ховає, в того губи¹ брехливі, а хто наклепи ширить, той дурноверхий. 19 Не бракує гріха в багатомов-ності, а хто стримує губи¹ свої, той розумний. 20 Язик праведного — то до-біре сріблє, а розум безбожних — мі-зерний. 21 Пасуть багатьох губи¹ пра-ведного, безглузді ж умирають з нерозуму. 22 Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не принісить з собою.	11 10, 6. Пс. 37, 30. 14, 9. 23 12 1 Петр. 4, 8. Пс. 145, 19. 24 13 26, 3. 12, 7. Пс. 1, 4. 25 14 12, 23. 27 15 18, 11. 14, 27. Пс. 128, 4. 27 16 15, 6. 17 13, 18, 14, 27. Ос. 14, 9. 29 Пс. 112, 6. 30 Пс. 37, 30, 63, 12. 31 19 Як. 3, 2, 6. 16, 11. 1 22 Пс. 127, 2.	23 Нешляхетне робити — за-бава невігласа, а мудрість — людині розумний. 24 Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сповняться. 25 Як буря, яка пронесеться, то й гине безбожний, а праведний має довічну основу. 26 Як бієт зубам, і як дим для очей, так лінивий для тих, хто його посилає. 27 Страх Господній примно-жує днів, а роки безбожних вко-рótяться. 28 Сподівання для праведних — радість, а надія безбожних заги-не. 29 Дорога Господня — твер-диня невинним, а загібель — злочинцям. 30 Повік праведний не захи-тається, а безбожники не пожи-вуть на землі. 31 Уста праведного дають му-дрість, а лукавий язик буде втя-тий. 32 Уста праведного уподоба-ня знають, а уста безбожних — лу-кавство.

¹ Губи — синонім уст та язика.

II Обманливі шальки — огида для Господа,
а повна вага — це Його уподоба.

2 Прийде пишність, та при-йде і ганьба,
а з сумірними — му-дрість.

3 Невинність простосердих веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. 4 Не поможе багатство в день гніву, а справедливість від смерті визволяє. 5 Справедливість невинного дорогу йому випростовує, безбожний же падає через безбожність свою. 6 Справедливість прямих їх рятує, а зрадливі захоплені будуть свосю захланністю. 7 При смерті людини безбожної гине надія, зникає чекання людини нікчемної. 8 Виривається праведний з утиску, і замість нього безбожний іде. 9 Свого ближнього нищить лукавий устами, а знанням визволяються праведні. 10 Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. 11 Благословенням чесних підноситься місто, а устами безбожних руйнується. 12 Хто погорджує ближнім своїм, той позбавлений розуму, а розумна людина мовчить. 13 Виявляє обмовник тасмне, вірпоухий же справу ховає. 14 Народ падає з браку розумного проводу, при численності ж радників спасіння буває.	6. 1, 17. 12. 15 4 10. 2. Екл. 5. 13. 12. 4. 1 Кор. 11. 7. 16 12. 22. 20 16 . 21 12 . 22 Свр. 10. 27. 23 Пс. 112. 5. 9. 24 Мт. 25. 9. 2 Кор. 9. 6 13 20. 19. 13. 4. Мт. 10. 25 42. Рим. 12. 20. 14 15. 22 1 М. 47. 25. 26	15 Зле робить, як хто за чужого поручується, хто ж поруку ненавидить, той безпечний. 16 Жінка чеснотна осягує слави, і пильні багатства здобудуть. 17 Людина ласкава душі своїй чинить добро, а жорстока замучує тіло своє. 18 Чинить діло безвартне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одержує. 19 Отак праведність є на життя, хто ж женється за злом, той до смерти <i>зближається</i>. 20 Серцем лукаві — огида для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподоба. 21 Ручаюсь: не буде невинним лихий, а нащадок правдивих захований буде. 22 Золотая серіжка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбавлена розуму. 23 Жадання у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. 24 Дехто щедро дає, та ще додається йому, а <i>дехто</i> ховає над міру, та тільки бідніє. 25 Душа, яка благословляє, насичена буде, а хто поїть <i>інших</i>, — напбений буде і він. 26 Хто задержує збіжжя, того проклинає народ,

хто ж поживу випроде,
тому благословення на
голову.

27 Хто прагне добра, той шу-
кає вподобання.

хто ж лихого жадає, *то й*
прийде на нього воно.

28 Хто надію кладе на багат-
ство своє, той впаде,
а праведники зеленіють,
як листя.

29 Хто нєряд уносить до дому
свого, той вітер по-
сяде,
а дурноголовіи розум-
ному стане рабом.

30 Плід праведного — дерево
життя,
і мудрий життя¹ набу-
ває.

31 Коли праведний ось недо-
лжується на землі,
то тим більше безбожний
та грішний!

12 Хто любить навчання, той
любить пізнання.

а хто донір ненавидить,
той нерозумний.

2 Добрий від Господа має впо-
добання,
а людину *злит* замірів
осудить *Господь*.

3 Не зміцніється людина без-
божністю,
корінь же праведних не
захитається.

4 Жінка чеснотна — корона
для чоловіка свого,
а засоромлююча — мов та
гниль в його кістках.

5 Думки праведних — право,
підступні заміри безбож-
них — омана.

6 Безбожних слова чату-
вання на кров,
а уста невинних урято-
вують їх.

10 21 7

27 Пс. 7. 17.

28 Пс. 52. 10.

2 М. 23. 5. 10
1 М. 22. 23

30 3. 18, 15. 4.
1 М. 2. 9.

Суд. 11. 3. 11
Бвр. 6. 7.

31 1 Петр. 4. 18.

1 13. 18.

13. 2. 14

14. 12. 15

4 11. 16, 22, 31.
10. 1 Кор. 11.
7.

7 Перевернути безбожних —
і *вже* їх нема,
а дім праведних буде
стояти.

8 Хвалять людину за розум її,
а кривосердий¹ стає на
погібду.

9 Ліпше прбстий, але роботя-
щий на себе,
від того, хто поважним
себе видає, та хліба
позбавлений.

10 Піклується праведний жит-
тям худоби своєї,
а серце безбожних жор-
стоке.

11 Хто оброблює землю свою,
той хлібом насичуєть-
ся,

хто ж за марницею
гнїниться, той позбавле-
ний розуму.

12 Безбожний жадає ловити
у сітку лихих,
а в праведних корень
принїсєть *плід*.

13 Пастка злого — в грїху
його уст,
а праведний з ўтиску
вийде.

14 Людина насичується добром
з плоду уст,
і зроблене рук чоловіка
до нього впаде.

15 Дорога безўмця пряма в
його очах,
а мудрий послухає ради.

16 Нерозумного гнів пізнаєть-
ся відразу,
розумний же *мовчки* хо-
ває зневагу.

17 Хто правду говорить, той
виявляє праведність,
а свідок брехливий —
оману.

18 Дехто говорить, мов коле
мечем,

¹ У єврейському тексті *pefaot* — дїші.

¹ Серце — це розум, тому кривосердий —
мало розумний.

	язик же премудрих — <i>то</i> ліки.				а хто губи свої розпускає, — на того погібіль.
19	Уста правдиві стоятимуть вічно, а брехливий язик — лиш на хвилю.	11. 25.	4	4	Пожадає душа ліноху́, та даремно, душа ж роботящих на- сититься.
20	В серці тих, хто зло бре, — омана, а радість у тих, хто дора- джує мир.	пс. 119. 163.	5	5	Ненавидить праведний сло- во брехливе, безбожний же чинить ли- хе, і себе засоромлює.
21	Жодна кривда не трапиться праведному, а безбожні наповняться лихом.	21 пс. 34. 20, 22.		6	Праведність оберігає невин- ного на дорозі <i>його</i> , а безбожність погублює грішника.
22	Уста брехливі — огіда у Господа, а чинячі правду — Його уподоба.	22 11. 20. пс. 5. 7.		7	Дехто вдає багача, хоч ні- чого не має, а дехто вдає бідака, хоч масток великий <i>у нього</i> .
23	Приховує мудра людина знання, а серце безумних глупоту викликує.	23 10. 14.		8	Викуп за душу ¹ людини — багатство її, а вбогий й добору не чує.
24	Роботяща рука пануватиме, а лінива даніною стане.	24 10. 4. 24. 20. Пов 21. 9 17		9	Світло праведних весело сві- тить, а світильник безбожних погасне.
25	Туга на серці людини ча- вить її, добре ж слово її веселить.	25 15. 13.		10	Тільки сварка пихатою зчи- няється, а мудрість із тими, хто радіться.
26	Праведний вивідає свою путь, а дорога безбожних зведе їх самих.	28. 20.	11	11	Багатство, заскоро здобуте, — поміниється, хто ж збирає помалу — примножує.
27	Не буде дедачий пекти сво- го плову, а людина трудяща на- буде масток цінний.	1 м. 15. 2.	12	12	Задовга надія — недуга для серця, а бажання, що сповнюєть- ся, — це дерево життя.
28	В путі праведности є життя, і на стежці її нема смерті.			13	Хто погординує словом <i>Гос- поднім</i> , той шкодить со- бі, хто ж страх має до за- повіді, тому надолу- житься.
13	Син мудрий <i>приймає</i> кар- тання від батька, а насмішник добору не слухає.	11 1. 22, 10. 8.		14	Наука премудрого — кри- ниця життя, щоб віддалитися від па- сток смерті.
2	З плоду уст чоловік спожи- ває добро, а жадоба зрадливих — насилство.	2 12. 14, 18. 20. 14. 27.			
3	Хто уста свої стереже, той душу свою береже,	3 10. 19.			

¹ Тут душа, як часто в біблійній мові — життя.

15 Добрий розум приносить присмність, а дорога зрадливих — по- губа для них. 16 Кожен розумний за мудрі- стю робить, а безумний глупоту по- казує. 17 Безбожний посол у нещастя впаде, а вірний посол — <i>немов</i> лік. 18 Хто ламає поўку — убоство та ганьба тому, а хто береже осторогу — — шанований він. 19 Виконане побажання при- ємне душі, а вступитись від зла — то отиди безумним. 20 Хто з мудрими ходить, той мудрим стає, а хто товаришує з безум- ним, той лиха набуде. 21 Грішників зло доганяє, а праведним Бог надолу- жить добром. 22 Добрий лишає спадок і онукам, масток же грішника схо- ваний буде для пра- ведного. 23 Убогому буде багато пожа- ви і з поля невинного, та деякі гинуть з без- прав'я. 24 Хто стримує різку свою, той ненавидить сина свого, хто ж кохає його, той шу- кає для нього картання. 25 Праведний їсть, скільки схоче душа, живіт же безбожників <i>завсиди</i> брак відчуває.	18 10. 17. 12. 17. 22 1 Сам. 2. 35, 36. Іов 27. 16, 17. Лк 2 14 24 19 18 1 Сам. 3. 14. 11 1 Цар. 14. 10. 25 16. 22. 27. Іс 65. 13 12 15. 16 25 12 1 11 16.	2 Хто ходить в простоті своїй, боїться той Госпо- да, а в кого дороги криві, той погорджує Ним. 3 На устах безумця галузка пихі, а губи премудрих їх сте- режуть. 4 Де немає биків, <i>там</i> ясла порожні, а щедрість врожаю — у силі волі. 5 Свідок правдивий не лже, а свідок брехливий гово- рить неправду. 6 Насмішник шукає премуд- рости, — та надарем- но, пізнання легке для ро- зумного. 7 Ходи здалека від людини безумної, і від того, в когь мудрих уст ти не бачив. 8 Мудрість розумного — то розуміння дороги своєї, а глупота дурних — то омана. 9 Нерозумні сміються з грі- ха, а між праведними — упо- добання. 10 Серце знає гіркоту своєї ду- ші, і в радість його не втру- чається інший. 11 Буде вигублений дім без- божних, а намет безневинних розквітне. 12 <i>Буває</i>, дорога людини здається простою, та кінець її — стежка до смерті. 13 Також <i>іноді</i> і від сміху бо- лить серце, і закінчення радості — смуток.

- 14 Хто підступного серця, на-
сїтитися той із доріг
своїх,
а добра людина — із чи-
нів своїх. 14 1 Сам. 15. 23. 10. 27, 13. 14. 27
- 15 Вірїте безглуздий в кожні-
сїньке слово,
а мудрий зважає на крѳки
свої. 16. 32. 29
- 16 Мудрий боїться й від злого
вступає,
нерозумний же гнівається
та сміливий. 17 5 31
- 17 Скорий на гнів учиняє глу-
пѳту,
а людина лукава зненá-
виджена. Дан. 5. 30. 32
- 18 Нерозумні глупѳту впад-
ковують,
а мудрі знанням коро-
нуються. 21 Лк. 10. 33. 1 М. 41. 38... 35
- 19 Поклоняється злі перед до-
бріми,
а безбожники — при бра-
мах праведного. 1 М. 41. 38... 35
- 20 Убогий зненáвиджений на-
вїть ближнім своїм,
а в багатого друзї числєн-
ні. 21 Лк. 10. 33. 1 М. 41. 38... 35
- 21 Хто погорджує ближнім
своїм, той грішить,
а ласкавий до вбогих —
благєнний. 1 М. 41. 38... 35
- 22 Чи ж не блудять, хто ѳре-
лихє?
А милїсть та правда для
тих, хто ѳре добрѳ. 1 М. 41. 38... 35
- 23 Кожна праця принѳсить до-
стáток,
алє праця уст в недостá-
ток веде. 1 М. 32. 4. 1
- 24 Корона премудрих — їхня
мудрїсть,
а вїнець нерозумних —
глупѳта. 25 12. 17.
- 25 Свідок правдивий визвѳлює
душі,
а свѳдок обмáнливий —
брєхні торѳчить. 26 У Господньому страхѳві —
сильна надїя,
ї Він пристанѳвище дїтям
Своїм. 27 Страх Господній — крини-
ця життя,
щѳб віддаїтися від па-
сток смерті. 28 А числєннѳсть лѳду велїч-
нїсть царя,
а в браку народу — поги-
бїль володаря. 29 Терпєливий у гнѳві — бага-
торозумний,
а гнѳливий вчиняє глу-
пѳту. 30 Лáгїдне серце — життя то-
для тїла,
а зáздрїсть — гнилизна
кѳстей. 31 Хто тисне нуждєнного, той
ображає свого Твор-
ця,
а хто милѳстївий до вбо-
гого, той поважає Його. 32 Безбожний у зло своє падає,
а праведний повний надїї
ї при смерті своїй. 33 Мудрїсть має спѳчинок у
серці розумного,
а що в нутрі безумних, те
виявляється. 34 Праведнїсть лѳд підїймає,
а беззакѳння — то сором
народѳв. 35 Ласка царєва — рабѳві ро-
зумному,
гнѳв же його —проти того,
хто сорѳмить його.
- 15** Лáгїдна вѳповідь гнѳв вѳд-
вертає,
а слово вразливе гнѳв пѳ-
дїймає. 2 Язик мудрих — то добре
знання,
а устá нерозумних глу-
пѳту вислѳвлюють.

3 Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. 4 Язик лагідний — то дерево життя, а лукавство його — за- ламання на душі. 5 Зневажає безумний напу- чення батькове, а хто береже остерогу, стає розумніший. 6 Дім праведного — скарб великий, а в плоді безбожного — безлад. 7 Usta мудрих знання розсі- вають, а серце¹ безглуздих не так. 8 Жертва безбожних — огида для Господа, а молитва невинних — Його уподоба. 9 Господеві огида — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. 10 Люта кара на того, хто путь оставляє, а хто остерогу ненави- дить, той умирає. 11 Шебл й Аваддон перед Гос- подом, — тим більше серця¹ сині людських! 12 Насмішник не любить кар- тання собі, — він до мудрих не піде. 13 Радісне серце лице весе- лить, а при смутку сердечному дух приголомшений. 14 Серце¹ розумне шукає знан- ня, а уста безумних глупоту пасуть.	3 Пс. 33. 14. Евр. 4. 13. 1 Тим. 6. 6. 15 4 11. 30. 16. 8. Пс. 37. 16 16. Екл. 4. 6. 5 1 Сам. 2. 25. 17. 1. 1 Цар. 17 21. 2. Дан. 1. 12. 6 3. 33. 14. 29. 18 24. 30. Ис. 62. 19 10. 8 21. 27. Ис. 1. 11, 6. 33. Дії 5. 2. 10. 1. 20 9 11. 20. 10 29. 1. 11. 14, 24. 6. 22 11 Пс. 6. 6. Йов 26. 6. 25. 11. 23 Пс. 6. 6. 24 13 12. 25, 17. 22. 1 М. 37. 19. 26 20.	15 Нуждённому всі дні ли- хі, кому ж добре на серці, у того гостина постій- но. 16 Ліпше мале у Господньому страху, аніж скарб великий, та тривога при то́му. 17 Ліпша пожива яринна, і при тому любов, аніж тучний віл, та не- навість при то́му. 18 Гнівлива людина роздраж- нює сварку, терпелива ж у гніві вспо- коює за́колот. 19 Дорога лінивого — то тер- новиння, а путь щирих — дорога гладка. 20 Мудрий син тішить батька свого, а людина безумна по- горджує матір'ю своєю. 21 Глупота — то радість для нерозумного, а людина розумна доро- гою пр́остою ходить. 22 Ламаються а́думи з бра́ку поради, при численності ж радни- ків співняться. 23 Радість людині — у відпо- віді його уст, а слово на часі своєму — яке воно добре! 24 Путь життя для премудрого — угору, щоб віддалюватись від шеблу внизу. 25 Дім пишних руйнує Гос- подь, але ста́вить меж́у для вдо- ви. 26 Думки злого — огида для Господа, але чисті́ для Нього при- ёмні слова́.

¹ У біблійній мові „серце” — це часто центр
знання, розум.

27	Зажерливий робить нещасним свій дім, хто ж дарунки ненавидить, той буде жити.	27 1. 19, 11. 29. 2 М. 18. 21. Пс. 15. 5.	
28	Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло.		
29	Далекий Господь від безбожних, але справедливих молитву Він чує.	15. 16.	8
30	Світло очей тішить серце, добра звістка підкріплює кісті.		
31	Ухо, що навчання життя вислуховує, буде перебувати між мудрим.		
32	Хто напучування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається остороги, здобуде той розум.	11. 1. 3 М 12. 36	11
33	Страх Господній — навчання премудрости, а перед славою — скромність іде.	33 18. 12.	
16	Заміри серця належать людині, та від Господа — відповідь язика.	1 16 9 20. 2	14
2	Всі дороги людини чисті в очах її, та зважує душі Господь.	2 21 2.	
3	Поклади свої чини на Господа, і будуть поставлені міцно думки твої.	3 Пс. 37. 5. Мт. 6. 25, 28. 1 Петр. 5. 7.	
4	Все Господь учинив ради цілей Своїх, — і безбожного на днину зла.	3. 14.	16
5	Огіда для Господа всякий бундючний, — ручуся: не буде такий без вини!	5 11. 21.	
6	Провина викуплюється через милість та правду, і страх Господній відводить від злого.		
7	Як дороги людини Господь уподобає, то й її ворогів Він замірює з нею.		
8	Ліпше мале справедливе, аніж великі прибутки з безправ'я.		
9	Розум людини обдумує путь її, але кроки її наставляє Господь.		
10	Вирішальне слово в царя на губах, тому в суді уст його не спростовується.		
11	Бага й шалюки правдиві — від Господа, все каміння вагове в торбинці — то діло Його.		
12	Чинити безбожне — огіда царям, бо трон зміцнюється справедливістю.		
13	Уподоба царям — губи праведности, і він любить того, хто правдиве говорить.		
14	Гнів царя — вісник смерті, та мудра людина злагіднить його.		
15	У світлі царського обличчя — життя, а його уподоба — мов хмара дощова весною.		
16	Набування премудрости — як же це ліпше від золота, набування ж розуму — добірніше від срібла!		
17	Путь справедливих — ухилитись від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охоронює.		

18	Перед загибінню гордість <i>буває</i> , а перед упадком — бун- дючність.	18 16, 12. Дан. 4, 27. 6, 10.	30	Хто прикму́рює очі свої, той круті́йства виду́- мує, хто губами знаки подає, той виконує зло.
19	Ліпше бути покірливим із лагідними, ніж здобич ділити з бун- дючними.	20, 29.	31	31 Сивізна — то пишна коро- на, знаходять її на дорозі праведности.
20	Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надію складає на Господа — буде бла- женний.	20 13, 13. Пс. 1, 2. 14, 19, 25, 28, 32 Як. 1, 19.	32	32 Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою са- мим, <i>ліпший</i> від за- войовника міста.
21	Мудросердого кличуть „ро- зумний“, а солодош уст прибавляє науки.		33	33 За пазуху ¹ жереб вкла- дається, та весь його вірок — від Господа.
22	Розум — джерело життя власникові його, а картання безумних — глупота.	22 13, 14. 15, 17.	1	17 Ліпший черствий кусок зо спокоем, ніж дім, повний учти м'ясної зо сваркою.
23	Серце мудрого чинить ро- зумними уста його, і на уста його прибавляє навчання.		2	2 Раб розумний панує над си- ном безпутнім, і серед братів він поді- лить спадок.
24	Приємні слова — щільни- ковий то мед, солодкий душі й лік на кості.	24 12, 25. 27, 21.	3	3 Для срібла — топільна по- судина, а горно — для золота, Господь же серця випро- бовує.
25	<i>Буває</i> , дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерти.	25 14, 12.	4	4 Лиходій слухається уст без- божних, слухає неправдомов язи- ка лиходійного.
26	Людина трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її.	26 Евр. 6, 7. 14, 31.	5	5 Хто сміється з убогого, той ображає свого Твор- ця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини.
27	Нікчемна людина вонає, лихе, а на устах її — як палю- чий огонь.		6	6 Корона для старших — оніки, а пишнота дітей — їхні батьки.
28	Лукава людина сварки розсіває, а обмовник розділює дру- зів.	28 17, 9, 18, 8.	7	7 Не пристойна безумному мова поважна,
29	Насильник підмовлює дру- га свого, і провадить його по не- добрій дорозі.			

¹ В оригіналі баhek — в лоно, до лона.

- а тим більше шляхétному
— мова брехлива.
- 8 Хабар в очах його власника 11. 20. 20
— самоцвіт:
до всього, до чого повір-
неться, буде шастити
йому. 15. 20. 21
- 9 Хто шукає любови — про- 9 10. 12, 16. 28.
вину ховає, 1 Кор. 13. 4.
хто ж про неї повторює,
розгбнює друзів. 15. 13. 22
- 10 На розумного *більше* впли-
ває *одне* остерéження,
як на глупака сто ударів. 5 М. 16. 19. 23
Екл. 7. 7.
- 11 Злий шукає лише неслух-
няности, 11 5. 9.
та вісник жорстокий на
нього пошлется. Екл. 8. 1. 24
- 12 *Ліпше* спіткати бездiтнену 12 Ос. 13. 8.
ведмедицю, що *ки-*
дається на людину,
анiж нерозумного в глу-
поти його. 17. 21. 25
- 13 Хто відплачує злом за до- 13 Рим. 12. 17.
бро, — 19. 1 Петр.
не відступить лихе з його 3 9
дому.
- 14 Почин сварки — то прорив 16. 32. 27
води,
тому перед вибухом свар-
ки покинь ти її!
- 15 Хто оправдує несправдлив- 15 2 М. 23. 7.
вого, · хто засуджує
праведного, — Пов 13. 5. 28
обидва вони Господеві
огидні.
- 16 Нiщо тi грошi в руцi не-
розумного,
щоб мудрiсть купити, як
мозку нема?
- 17 Правдивий друг любить за 18 6. 1, 11. 15,
всякого часу, 20. 16.
в недолi ж він робиться
братом.
- 18 Людина, позбавлена розу-
му, рiчиться, —
порiку дає за друга свого.
- 19 Хто сварку кохає, той лю-
бить грих;

- хто *ж* підвищує уста¹ свої,
той шукає нещастя.
- 20 Людина лукавого серця не 20
знайде добра,
хто ж лукавить своїм язи-
ком, упаде в зло.
- 21 Хто родить безумного, *ро-*
дить на смуток собі,
і не потiшиться батько
безглузлого.
- 22 Серце радісне добре лікує,
а пригноблений дух су-
шить кiстi.
- 23 Безбожний таємно бере ха-
барá,
щоб зігнути путі право-
суддя.
- 24 З обличчям розумного —
мудрiсть,
а очi глупця — *аж* на
кiнцi землi.
- 25 Нерозумний син — смуток
для батька,
для своєї ж родительки —
гiркiсть.
- 26 Не добре карати справедли-
вого,
бити шляхétних за щи-
рiсть!
- 27 Хто слова свої стримує, той
знає пізнання,
і холоднокрóвний —
розумна людина.
- 28 І глупак, як мовчить, ува-
жається мудрим,
а як уста свої закриває —
розумним.
- 18** Примхливий шукає сваволi,
стає проти всього розум-
ного.
- 2 Нерозумний не хоче навча-
тися,
а тільки свій ум показати.
- 3 З приходом безбожного й
гiньба приходить,
а з легкова́женням — со-
ром.

¹ В оригіналі *piitho* — пiхiд свiй, дверi свої.

4 Слова уст людини - глибока вода, джерело премудрости близкотливий потік. 5 Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного поважити на суди. 6 Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть білки. 7 Язик нерозумного — загибі- ліль для нього, а уста його — то тенета на душу його. 8 Слова обмовника мов гі присмаки, і вони сходять у нутро утроби. 9 Тек небачний у праці своїй — то брат марнотратнику. 10 Господнє Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безбачний. 11 Мاستок багатому — місто твердинне його, і немов міцний мур ув уяві його. 12 Перед загибеллю серце лю- дини високо несеться, перед славною їєю скром- ність. 13 Хто відповідає на слово, ще поки почує, то глупіота та сором йому! 14 Дух дійсного мужа винісєть терпіння своє, а духа прибитого хто під- несе? 15 Серце розумне знання набу- ває, і вухо премудрих шукає знання. 16 Дарунок людини виводить із ўтиску, і провадить її до великих людей.	28. 11. 16. 38. 2 М. 26. 8. 12. 14. 8. 26. 21. 18. 35. 22. 6р. 9. 7. 11. 3. 5. 19. 14. 10. 18. 61. 4. 11. 10. 15. 12. 16. 18. 13. 17. 27. 14. 20.	17 18 19 20 21 22 23 24	Перший у сварці своїй <i>ува- жає себе</i> справедливим, але прийде противник йо- го та й дослідить його. Жереб перериває сварки, та відділює сильних один від одного. Розлючений брат <i>проти- ставиться більше</i> за місто твердинне, а сварки, — немов засуви замку. Із плоду уст людини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст своїх. Смерть та життя у владі язика,¹ хто як кохає його, його під поїдає. Хто <i>жінку чеснотну</i> зна- йшов, знайшов той добрó, і милість отримав від Гос- пода. Убогий говорить благально, багатий же відповідає зу- хвало. Є товариш на розбиття, та є й приятель, <i>більше</i> від брата прив'язаний.

19

- 1 Людина убога, що ходить в
своїй неповідності,
ніж лукавий устами та
нерозумний.
- 2 Тек не добра душа без знан-
ня,
а хто пагнить ногами,
спиткнється.
- 3 Глупіота людини дорогу її
викривляє,
і на Господа гнівається її
серце.
- 4 Мاستок приймає друзів
численних,
а від бідака відпадає й
товариш його. . .

¹ В оригіналі hejad lašon — в руні язика.

- 5 Свідок брехливий не буде
без кари,
а хто брехні говорить, не
буде врятований.
- 6 Багато-хто гóдять тому, хто
гостинці дає,
і кожен товариш людині,
яка не скупиться на
дари.
- 7 Бідаря ненавидять всі брат-
тя його,
а тимбільш його приятелі
відпадають від нього;
а коли за словами поради
женеться, — нема їх!
- 8 Хто ума набуває, кохає той
душу свою,
а хто розум стережє, той
знаходить добрò.
- 9 Свідок брехливий не буде
без кари,
хто ж неправду говорить,
загне.
- 10 Не лицює лишнòта безум-
ному,
тим більше рабові панува-
ти над звєрхником.
- 11 Розум людини припинює
гнів її,
а величність її — перейти
над провинною.
- 12 Гнів царя — немов рик лев-
чука,
а ласкавість його — як
роса на траву.
- 13 Син безумний — погибіль
для батька свого,
а жінка сварлива — як
рйива, що з неї вода
тече завжди.
- 14 Хата й масток — спадщина
батьків,
а жінка розумна — від
Господа.
- 15 Лїнощі сон накидають,
і лїннє душа — голо-
дує.
- 16 Хто заповідь охороняє, той
душу свою стережє;

5 6. 19, 19. 9,
21. 28.
14. 31. 17
13. 24. 22. 15. 18
7 19. 4. Пс. 38.
12.
9 19. 5.
19. 6. Іс. 14. 21
24. 6р. 10. 23.
11. 19. 23
12 20. 2.
26. 15 24
13 10. 1. 2. 13
21. 11. 25
14 18. 22. 31. 10.

- хто дороги свої легкова-
жить, — помре.
- 17 Хто милостивий до вбогого,
той позичає для Гос-
пода,
і чин його Він надолу-
жить йому.
- 18 Картай свого сина, коли є
надія навчити,
та забити його — не під-
нось свою душу.
- 19 Людина великого гнїву хай
кару несе,
бо якщо ти врятуєш її,
то вчиниш ще гірше.
- 20 Слухай ради й картання
приймай,
щоб мудрим ти став при
своєму кінці.
- 21 У серні людини багато ду-
мòк,
але виповниться тільки
зàдум Господній.
- 22 Здобуток людини — то ми-
лість її,
але лїнний бідар за люди-
ну брехливу.
- 23 Страх Господній веде до
длїття,
і хто його має, той ситим
ночує,
і зло не досягне його.
- 24 У миску стромляє лїнюх
свою руку,
до уст же своїх не піді-
ймає її.
- 25 Як битимені нерозважного,
то помудріє й немудрий,
а будеш розумного осте-
рігати.
- то він зрозуміє поуку.
- 26 Хто батька грабує, хто ма-
тір жене? —
Це син, що застидає та
осорòмлює, —
- 27 перестань же, мій сину, на-
вчатися від нерозумних,
щоб відступитися від слів
знання!

- 28 Свідок нікчемним висміює суд,
а уста безбожних вибризкують кривду.
- 29 На насмішників кари готові постійно,
і вдари на спину безумним.
- 20 Вино — то насмішник, напій п'яний — галасун,
і кожен, хто блудить у ньому, немудрий.
- 2 Страх царя — як рик лева;
хто до гніву доводить його, —
проти свого життя прогрішає.
- 3 Слава людині, що гнів покидає,
а кожен глупак вибухає.
- 4 Їїнивий не оре із осені,
а захоче в живів — і нічого нема.
- 5 Рада в серці людини — глибока вода,
і розумна людина її повичерпує.
- 6 Багато людей себе звуть милосердними,
та вірну людину хто знайде?
- 7 У своїй неповідності праведний ходить,
блаженні по ньому сини його!
- 8 Цар сидить на суддівім престолі,
всяке зло розганяє своїми очима.
- 9 Хто скаже: „Очистив я серце своє,
очистився я від свого гріха?“
- 10 Вага неоднакова, неоднакова міра, —
обб'є вони — то огида для Господа.
- 11 Навіть юнак буде пізнаний з чинів своїх, —
чи чин його чистий й чи протей.
- 12 Ухо, що слухає, й око, що бачить, —
Господь учинив їх обб'є.
- 13 Не кохайся в спанні, щоб не збідніти;
розплющ свої очі — та хлібом наситися!
- 14 „Зле, зле!“ каже той, хто купує,
а як піде собі, тоді хвалиться купном.
- 15 Є золото й перел багато,
та розумні уст — найцінніший то посуд.
- 16 Візьми його одіж, бо він поручивсь за чужого,
і за чужинку візьми його застав.
- 17 Хліб з неправди солодкий людині,
та піском потім будуть наповнені уста її.
- 18 Тримайтесь заміри радою,
і війну провадь мудримі радами.
- 19 Виявляє обмовник таємне,
а ти не втручайся до того, *легко* хто розтупіє уста свої.
- 20 Хто кляне свого батька та матір свою, —
погасне світильник йому серед темряви!
- 21 Слідок спокатку заскоро набутий,
не буде кінець його по благодієний!
- 22 Не кажи: „Надолужу я зло!“
май надію на Господа, і Він допоможе тобі.
- 23 Вага неоднакова — то огида для Господа,
а оманливі шальки не добрі.

24	Від Господа — крові лю- дини, а людина — як вона зро- зуміє дорогу свою?	24 16, 9. Пс. 37. 23.	не скороминуша марнота шукаючих смерті.
25	Тенета людині казати „світло“ незрозуміло, а згодом свої обітниці досліджувати.	25 Екл. 5. 5.	7 Насильство безбожних при- мує на них, бо права чинити не хочуть.
26	Мудрий цар розпоробить безбожних, і зверне на них своє коло для мук.	26 20. 8. 21. 19. 25. 24. 9	8 Дорога злочинця крута, а чистий — прямий його чин.
27	Дух людини — світильник Господній, що все нутро обшукує.		9 Ліпше жити в куті на даху, ніж з сварливою жінкою в спільному домі.
28	Милість та правда царя сте- режуть, і трона свого він підтри- мує милістю.	19. 25. 11	10 Лихого жадає душа нечести- вого, і в очах його блискіть його не отримає мило- сти.
29	Окраса юнацтва — їхня сила, а нищівність старих — си- вина.	29 16. 3. 12. 31. 14. 11. 22. 14. 12	11 Як карають глумливця — мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання набуває.
30	Синяки від побоїв — то масть лікувальна на злого, та вдари нутру живота.	Мт. 23. 32. 13	12 До дому свого приглядаєть- ся праведний, а безбожний доводить до зла.
21	Водні потоки — пареве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скербує.	17. 8. 14	13 Хто вухом своє затикає від збіжжя убогого, то й він буде кликати, та не отримає відповіді.
2	Всяка дорога людині пря- ма в її очах, та керує серцими Господь.	2 10. 2	14 Гасниці дарунком погашує лиця, а невинний гостинець — любов сильну.
3	Справедливість та правду чинити — для Господа це добірніше за жертву.		15 Радість праведному — пра- восуддя чинити, а злочинцеві — страх.
4	Мудре гордого ока та серця надутого — несправед- ливий, а світильник безбожних — це гріх.	2 10. 13. 13. 13. 13	16 Людина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине.
5	Думки пильного лиш на до- статок ведуть, а всякий квапливий — на збиток.	5 10. 4 21. 9. 19	17 Хто любить веселючі, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатіє.
6	Набування майна зизиком неправдивим	6 10. 2 2 10. 3 1	18 Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого.
			19 Ліпше сидіти в пустинній країні, ніж з сварливою та сер- дитою жінкою.

20	Скарб цінний та олива — в мешканні премудрого, та нищить безумна людина його.	Екл. 7. 1. 29. 13.	1	22	Ліпше <i>добре</i> ім'я за багатство велике, і ліпша милість за срібло та золото.
21	Хто женється за праведністю та за милістю, той знаходить життя, справедливість та славу.	27. 12.	2	2	Багатий та вбогий стрічаються, — Господь їх обох створив.
22	До міста хоробрих увійде премудрий, і твердиню надії його поруйнує.	22 Екл. 9. 16.	3	3	Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються.
23	Хто стереже свої уста й свого язика, той душу свою зберігає від лиха.	23 18. 20.		4	Заплата покори і страху Господнього, — це багатство, і слава, й життя.
24	Надутий пихою — насмішник ім'я йому, він робить <i>усе</i> із бундючним зухвальством.			5	Терніна й пастки на дорозі лукавого, а хто стереже свою душу, відійде далеко від них.
25	Пожадання лінивого в'є його, бо руки його відмовляють робити, —			6	Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї.
26	він кожного дня пожадливо ледає, а справедливий дає та не ледає.	Іов 4. 8, 9.	8	8	Хто сіє кривду, той жатиме лихо, а бич гніву його покінчиться.
27	Жертва безбожних — огида, а надто тоді, як за діло безчесне приноситься.	27 28. 9. Пс. 50. 9. Іс. 66. 3. Іс. 59. 7. 2 Кор. 9. 7.	9	9	Хто доброго ока, той поблагословлений буде, бо дає він убогому з хліба свого.
28	Свідок брехливий загине, а людина, що слухає <i>Боже</i> , говоритиме завжди.	28 19. 5. Пс. 5. 7.		10	Глумливого вижені, й вийде з ним сварка, і суперечка та ганьба припиняться.
29	Безбожна людина морстова обличчям своїм, а невинний зміцняє дорогу свою.	29 Пс. 50. 23.		11	Хто чистість <i>серця</i> кохає, той має хороше на устах, і другий йому <i>буде</i> цар.
30	Нема мудрости, ані розуму, ані ради насупроти Господа.	30 Іов. 5. 13.		12	Очі Господа оберігають знання, а лукаві слова Він відкине.
31	Пригтовлений кінь на день бою, алє перемога від Господа!	31 Пс. 33. 17. 6. 6, 26. 13.	13	13	Лінивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдану я буду забитий!“

- 14 Уста кохánки — яма **14** 2. 16.
глибока: **6. 1. 11. 15, 26**
на ко́го Господь має гнів, **17. 18.**
той впадає туди.
- 15 До юнако́вого серця глу- **15** 19. 18, 23. 13.
по́та прив'язана, **20. 16. 27**
та різка картáння від-
да́лить від нього її.
- 16 Хто тисне убогого, щоб собі **23. 10. 5 М. 28**
збагатитись, **19. 14.**
і хто багаче́ві дає, — той
певно збідніє. **1 М. 39. 3. 29**

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

- 17 Нахили своє вухо, і послу- **17** 5 1
хай слів мудрих,
і серце зверни до мого
знання,
- 18 бо гарне воно, коли будеш
ти їх у своєму нутрі
стерегти, —
хай стануть на устах
твоїх вони разом!
- 19 Щоб надія твоя була в Гос- **19** Пс. 23. 4.
поді,
я й сьогодні навчаю тебе.
- 20 Хіба ж не писав тобі трічі
з порадами та із знанням,
21 щоб тобі завідо́мити правду,
правдиві слова, **1 Тим. 6. 6 . . . 4**
щоб ти істину міг відпо-
вісти тому, хто тебе за-
питає.
- 22 Не грабу́й незамо́жного, бо
він незамо́жний,
і не тисни убогого в бра́мі,
- 23 бо Господь за їхню справу
судитиметься,
і грабіжникам їхнім огра-
бує Він душу.
- 24 Не дружись із чоловіком **24** 29. 22.
гнівливим,
і не ходи із людиною
лютою,
- 25 щоб доріг її ти не навчів-
ся,
і тенета не взяв для своєї
душі.

- 26 Не будь серед тих, хто по-
ру́ку дає,
серед тих, хто поручуєть-
ся за борги:
- 27 коли ти не матимеш *чим*
заплатити, —
нашо візьмуть з-під тебе
постелю твою?
- 28 Не пересува́й віков́і гра-
ниці,
яку встановили батьки
твої.
- 29 Ти бачив люди́ну, мото́рну
в занятті своїм?
Вона перед ца́рями *спо-
кійно* стоятиме,
та не всто́їть вона перед
про́стими.

- 23** Коли сядеш хліб їсти з во-
лодарем,
то пильно уважай, щоб пе-
ред тобою, —
- 2 і поклади собі в горло
ножа,
якщо ти нена́ждєра:
- 3 не жадай його ласощів,
бо вони — хліб обманли-
вий!
- 4 Не морду́йся, щоб мати ба-
гатство, —
відступі́ся від думки
свої́ *про це*, —
- 5 свої́ очі ти звернеш на ньо-
го, — й нема́ вже його:
бо конче змайструє воно
собі крила,
і полетить, мов орел той, до
неба . . .
- 6 не їж хліба в злоокогого,
і не пожада́й лакомінок
його,
- 7 бо як у душі своїй він обра-
ховує, такий є.
Він скаже тобі: „Їж та
пий!“
але серце його не з то-
бою, —

- 8 той кавалок, якого ти з'їв,
із себе викинеш,
і свої гарні слова надаремно потратиш!
- 9 Не кажи до ушей нерозумному,
бо погордить він мудрістю слів твоїх. **9** Мт. 7. 6. 30. 17. **22**
- 10 Не пересувай вікової грані,
і не входи на сирітські поля.
- 11 бо їхній Визволитель міцний, —
Він за справу їхню буде судитись з тобою!
- 12 Своє серце зверни до навчання,
а уши свої — до розумних речей.
- 13 Не стримуй напучування юнака, —
коли різкою виб'єш його, не помре: **13** 22. 15. 22. 14. **27**
- 14 ти різкою виб'єш його, —
і душу його від шеблу врятуєш. **14** Пс. 6. 6.
- 15 Мій сину, якщо твоє серце змудріло,
то буде радіти також моє серце,
- 16 і нутрo моє буде тишитись,
коли уста твої говоритимуть слухне. **20. 1. 23. 20. 29**
- 17 Нехай серце твоє не завидує грішним.
і повсякчас *пильний* тямки страху Господнього,
- 18 бо існує майбутнє,
і надія твоя не загине.
- 19 Послухай, мій сину, та й помудрій,
і нехай твоє серце ступає дорогою *рівною*.
- 20 Не будь поміж тими, що яклукать вино,
поміж тими, що м'ясо собі полапують, **20** 23. 29. 1. 21. 34. Рим. 13. 13. Еф. 5. 18. 1с. 11. 8. **32**
- 21 бо п'яниця й жеру́н збідніють,
а сонливий одягне лахміття.
- 22 Слухай батька свого, — він тебе породив,
і не гордуй, як постаріла мати твоя.
- 23 Купи *собі* й не продавай правду, мудрість,
і картання та розум.
- 24 Буде вельми радіти батько праведного,
і родитель премудрого втішитись ним.
- 25 Хай радіє твій батько та мати твоя,
хай потішитись та, що тебе породила.
- 26 Дай мені, сину мій, своє серце,
і очі твої хай кохають дороги мої.
- 27 Бо блудниця — то яма глибока,
а криниця тісна — чужа ямка.
- 28 І вона, мов грабіжник, ча́тує,
і примножує зрадників поміж людьми.
- 29 В кого „ой“, в кого „ай“,
в кого сварки, в кого клопіт,
в кого рани даремні, в кого очі червоні? —
- 30 У тих, хто заніжнюється над вином,
у тих, хто приходить по-пробувати вина змішаного.
- 31 Не дивись на вино, як воно рум'яніє,
як виблискує в келіху й рівненько ллється, —
- 32 кінець його буде кусати, як гад,
і вквітати, немов та гадюка, —

33	пантруватимуть очі твої на чужій землі, і серце твоє говоритиме дурноці. . .	Пов 29. 12. Пс. 82. 4.	11	11	Рятуї узятих на смерть, також тих, хто на стра- чення хилиться, — хіба не підтримаєш їх?
34	І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на поглоблєм верху.	1 Сам. 16. 7	12	12	Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ чи ж Той, хто серця ви- пробує, знати не бу- де?
35	І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув,— коли я прокинусь, шукати- му далі того ж“. . .				Він Сторож твоєї душі, і він знає про це, і поверне людині за чи- ном її.
24	Не завидуй злим людям, не бажай бути з ними, 2 бо їхнє серце говорить про здирство, а уста їхні мовлять про зло. 3 Дім будується мудрістю, і розумом ставиться міц- но. 4 А через пізнання кімнати наповнюються усіляким маєтком цінним та приємним. 5 Мудрий сильніший від силь- ного, а людина розумна - від повносилоного. 6 Тому то провадь війну му- дрими радами, бо спасіння — в числен- ності радників. 7 Для безумного мудрість за- надто висока, — своїх уст не розкриє при браті. 8 Хто чинити лихе заміряє, тогб звуть лукавим. 9 Замір глупоти — то гріх, а насмішник — огида лю- дині. 10 Якщо ти в день не долі зне- сїшися, то малі твоя сила.	123. 17 23. 18. Пов. 1. 14 Пов 5. 19 Пс. 34. 20 Пс. 17. 4 5 Екл. 9. 16 Пов 31. 29 6 15. 22. 20. 18 13. 19	14	14	13 Уж, сїну мій, мед, бо він добрий, а мед щільніковий — со- лодкий він на піднебін- ні твоїм, — 14 отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не понижиться! 15 Не чатуй на помешкання праведного, ти безбож- нику, не огрблуй мешкання його, 16 бо праведний сїм раз впаде — та зведеться, а безбожний в погибіль впаде! 17 Не тишся, як ворог твій падає, а коли він спїткнеться, — хай серце твоє не ра- діє, 18 щоб Господь не побачив, і це не було в Його очах лихим, і щоб Він не звернув Сво- го гніву від нього на тебе! 19 Не палясь на злочинців, не заздри безбожним, 20 бо злomu не буде майбут- ности, світільник безбожних по- гасне.

- 21 Бійся, сину мій, Господа та царя,
не водися з непевними,
- 22 бо погибнѣ їхня нагло постане,
а біду від обох тих хто знає?
- 23 І оце ось *походить від мурдрик:*
Звертати увагу в суді на обличчя — не добре.
- 24 Хто буде казати безбож-
ному: „Праведний ти!“
того проклина́тимуть лю-
ди,
і гніватись будуть на того
народи.
- 25 А тим, хто картає *його*, буде
миле *оце*,
і прийде на них благосло-
вѣння добра!
- 26 *Моя* у губи цілує,
хто відповідає правдиве.
- 27 Приготуй свою працю на-
дворі,
й оброби собі поле,
а потім збудуєш свій дім.
- 28 Не будь ложним свідком на
свого ближнього,
і не підговоро́й уста-
ми своїми.
- 29 Не кажи: „Як зробив він
мені, так зроблю я йо-
му,
верну́ людині за чином
її!“
- 30 Я проходив край поля лю-
дини лінивої,
та край виноградника не-
доумкуватого, —
- 31 і ось все воно позаростало
терніям,
будинками покрита по-
верхня його,
камінний же мур його був
пору́йнований . . .
- 32 І бачив я *те*, і увагу звер-
нув,
і взяв я поу́ку собі:

21 1 Петр. 2. 17.
6. 10. 33

6. 11. 34

23 18. 5

5 М. 29. 29,
Рим. 11. 33. 2

29 20. 22.

Лк. 14. 10. 7

31 15. 19.

32 6. 10. Мт. 25.
5.

- 33 „Ще трѳхи поспати, подрі-
мати *ще* трѳхи,
руки трѳхи зложити, щоб
полѣжати, —
- 34 і прихѳдить, немов ман-
дрівник, незамѳяність
твоя,
і нѳжда твоя, як озбрѳс-
ний муж!“ . . .

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА

25 І оце Соломѳнові приповѳсті,
що зібрали люди Єзекїї,
Юдиного царя.

- 2 Слава Бѳжа — щоб справу
сховати,
а слава царів — щоб роз-
відати справу.
- 3 Небо висѳкїстю, і земля
глибинѳю,
і серце царів — недослі-
димі.
- 4 Як відкинути жѳжель від
срібла,
то золотарѳві виходить
посѳдина, —
- 5 *коли* віддати безбожного
з-перед обличчя царѳ-
вого,
то справедливѳстю міцно
поставиться трон його.
- 6 Перед царем не пишайся,
а на місці великих не
стій,
- 7 бо лїпше, як скажуть тобі:
„Ходи вище сюди!“
анїж тебе знизити перед
слихестним,
що бачили очі твої.
- 8 Не спїшїся ставати до по-
зову,
бо щѳ будеш робити в
кінці його,
як тебе засорѳмить твій
близький?
- 9 Судися за сварку свою з
своїм ближнім,
але не виявляй таємниці
їншого,

10 щоб тебе не образив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмова твоя. 11 Золоті яблука на срібнім тарелі — це слово, проказане часу свого. 12 Золотая серечка й оздоба зо щірого золота — це мудрий картáč для уважного уха. 13 Немов снігова прохолода в день жнив — посол вірний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживляє. 14 Хмари та вітер, а немає дощу — це людина, що чваниться даром, та його не дає. 15 Волóдар зм'якшується терпелівістю, а м'ягенький язик ломить кістку. 16 Якщо мед ти знайшов, то спокій, скільки досить тобі, щоб ним не пересититися та не звернути. 17 Здержуй нóгу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не переситивсь, і не зненавидів тебе. 18 Молот, і меч, і гостра стріла — людина, що говорить на ближнього свого, як свідок брехливий. 19 Гнилий зуб та кульгáva нога це надія на зрадливого радника в день твого утиску. 20 Що здіймати одежу холодного дня, що лити бцет на сóду, —	2 М 23: 4, 5, 21 2 Хр. 6, 22 Мт 5 44. 1 Цар. 24, 20, 22 Рим. 12, 20. 12 11, 22. 21 9 25 13, 6р 18 14 10 30 16 32. 26 8. 19 10, 28. Пс. 32, 9.	21 22 23 24 25 26 27 28 1 2 3 4	це — співати пісні серцю засмученому. Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлібом, а як спрагнений він — водою напій ти його, бо цим пригортáеш ти жар на його голову, і Господь надолужить тобі! Вітер північний народжує дощ, а таємний язик — сердите обличчя. Ліпше жити в куті на даху, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. Добра звістка з далекого країю — це холодна водиця на спрагнену душу. Джерелó скаламучене чи зіпсутий потік — це праведний, що схиляється перед безбожним. Їсти меду багато — не добре, так досліджувати власну славу — неслава. Людина, що стриму немає для духу свого, — це зруйноване місто без муру. 26 Як літом той сніг, і як дощ у жнива, — так не лицює глупцєві пошана. Як пташка літає, як ластівка ліне, так невинне прокляття не спóвниться. Батіг на коня, обрótь на осла, а різка на спину глупців. Нерозумному відповіді не давай за нерозум його, щоб і ти не став рівний йому.

- 5 Нерозумному відповідь дай 5 26. 12, 16.
за безумством його,
щоб він в очах своїх не
став мудрим.
- 6 Хто через глупця посилає
слова,
той ноги собі обтинає, от-
рүту він п'є.
- 7 Як волочатися ноги в куль-
гавого,
так у безумних устах при-
повідка.
- 8 Як прив'язувати камінь 8 26. 1.
коштотний до пращі,
так глупцеві пошану да-
вати. 18. 8. 22
- 9 Як терен, що влізе у руку,
отак приповідка в устах
нерозумного.
- 10 Як стрілець, що все рани́ть,
так і той, хто наймає
глупця,
і наймає *усяких* прохожих.
- 11 Як вертається пес до своєї 11 2 Петр. 2. 22.
блювотини,
так глупоту свою повто-
ряє глупак.
- 12 Чи ти бачив людину, що му- 12 29. 20.
дра в очах своїх?
Більша надія глупцеві,
ніж їй. Лк. 12. 2, 3. 26
- 13 Лінивий говорить: „Лев на 13 22. 13.
дорозі!
Лев на майдані!“
- 14 Двері обертаються на своє- 28. 10. Пс. 7. 27
му чопі, 16. Екл. 10. 8.
а лінивий — на ліжку Бст. 7. 10.
- 15 Свою руку лінивий стром- 15 19. 24.
ляє до миски, — 5. 3. 21. 6. 28
та піднести до рота її йому
тяжко.
- 16 Лінивий мудріший ув очах 1
своїх за сімох, що відповідають розумно. Мт. 6. 34. Як. 4. 13, 14.
17 Пса за вуха хапас, 1
хто, йдучи, устриває до Лк. 12. 20.
- 18 Як той, хто вдає божевіль-
ного,
кидає іскри, стріли та
смерть,
- 19 так і людина, що обманює
друга свого та ка-
же:
„Таж це я жартую!“ . . .
- 20 З браку дров огонь гасне,
а без пліткаря мовкне
сварка.
- 21 Вугілля для жару, а дрóва
огневі,
а людина сварлива — щоб
сварку розпалювати.
- 22 Слова обмовника — мов ті
присмаки,
й у нутрò живота вони
сходять.
- 23 Як срібло з жу́желицею, на
горшкові накла́дене,
так полум'яні уста, а сер-
це лихе, —
- 24 устами своїми маскується
ворог,
і ховає оману в своєму
нутрі:
- 25 коли він говорить лагідно
— не вір ти йому,
бо в серці його сім огід!
- 26 Як ненависть прикрита ома-
ною, —
її зло відкривається в
зборі.
- 27 Хто яму копає, той в неї
впаде,
а хто кóтить каміння —
на нього воно повер-
тається.
- 28 Брехливий язык ненавидить
своїх утіскуваних,
і уста гладенькі до згуби
провадять.
- 27** Не вихва́люйся за́втрішнім
днем,
бо не знаєш, що день той
поробить.

2	Нехай інший тебе вихваляє, а не уста твої, чужий, а не губи твої.	2 2 Кор. 10. 12. 26. 25.	14	Хто сильним голосом благо- словляє із раннього ран- ку свого товариша,— за прокляття залічується це йому.
3	Каміння — тягар, і пісок — важка річ, та гнів нерозумного тяж- чий від них від обох.	19. 13.	15	Рйива, постійно текуча слотливого дня та жінка сварлива — од- накове:
4	Лютість — жорстокість, а гнів — то затоплення, та хто перед заздрістю встобіть?		16	хто хоче сховати її — той вітра ховає, чи оливу пахучу пра- виці своєї, що видасть себе.
5	Ліпше відкрите картання, ніж таємна любов.		17	Як гострить залізо залізо, так гострить людина лице свого друга.
6	Побої коханого вірність по- казують, а в ненависника поцілун- ки численні.	6 Пс. 141. 5.	18	Сторож фіговниці плідби її споживає, а хто пана свого стереже, той шанований.
7	Сита душа топче й мед шіль- ніковий, а голодній душі все гірké — то солодке.	Евр. 6. 7.	19	Як лице до лица у воді, так серце людини до сер- ця людини.
8	Як птах, що гніздó своє кинув, так і людина, що з місця свого мандрує.	Пс. 6. 6. Екл. 1. 8.	20	Шеол й Аваддон не насі- тяться, — не наситяться й очі люди- ни.
9	Олива й кадило потішують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду.	9 16. 24. 17. 3.	21	Що для срібла топи́льна посудина, і горно — для золота, те для людини уста, які хвалять її.
10	Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не приходь в день нещастя свого, — ліпший сусіда близький за далекого брата!		22	Хоч нерозумного будеш товкти товкачем поміж зёрнами в ступі, — не відійде від нього глу- пота його!
11	Будь мудрий, мій сину, й потіш моє серце, і я матиму що відповісти, як мені докорятиме хто.	11 23. 15.	23	Добре знай вигляд своєї ота- ри, поклади своє серце на чé- реди,
12	Мудрий бачить лише — і ховається, а безумні йдуть — і ка- раються.	12 22. 3. 1 Тим. 6. 17.	24	бо багатство твоє не на- віки, і чи корона твоя з роду в рід?
13	Візьми його одіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужинку заставу візьми.	13 20. 16.	25	Появилася зéлень, і трава показалась, і збирається сіно із гір, —

26	будуть вівці тобі на вбрання, і козий — ціна поля,	26 27	10	10	Хто прбстих доводить блудити дорогою зла, сам до ями своєї впадє, а невинні посядуть добро.
27	і молока твоїх кіз буде до- сити на їжу тобі, на їдї твого дому, і на життя для служниць твоїх.		11	11	Багата людина в очах своїх мудра, та розумний убогий роз- слідить її.
28	Безбожні втікають, коли й не женуться за ними, а справедливий безпеч- ний, немов той левчук.	28 28 1 М 26 36	12	12	Велика пишнота, як тішать- ся праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шу- кати людину.
2	Коли край провиниться, то має багато володарів, коли ж є людина розумна й знаюча, то дєржиться довго.	16 42 3 1 Ів. 13 1 8 9	13	13	Хто ховає провини свої, то- мұ не ведється, а хто признається та кидає їх, той буде по- милюваний.
3	Людина убога, що гнобить нужденних, це злива рвучна, що хліба по ній не буває.	23 17 Не 16 8	14	14	Блаженна людина, що завиди обачна, а хто ожорсточеє серце своє, той впаде в лихе.
4	Ті, хто Закон залишає, хва- лять безбожних, а ті, хто Закон береже, на них бєряться.	4 Не 19 14	15	15	Лев ричучий й ведмідь не- нажерливий — це безбожний володар над людом убогим.
5	Люди лихі правосуддя не розуміють, а шукаючи Господа все розуміють.	5 1 Кор 2 13 2 М 18 21 16 32 15	16	16	Володар, позбавлений ро- зуму, тисне дошкуль- но, а ненависник зажерли- вості буде мати дні дов- гі.
6	Ліпше убогий, що ходить в своєй невинності, ніж кривдорігний, хоч він і багач.	6 18 1	17	17	Людина, обтяжена за душо- губство, втікає до грб- бу, нехай її не підпирають!
7	Хто Закон бережє, розумний той син, а хто вбдється із гуль- тйями, засоромлює батька свого.	7 Не 114 10	18	18	Хто ходить ¹ невинний, той буде спасєний, а кривдорігний впадє на одній із доріг.
8	Хто мнбжить лихварським відсбтком багатство своє, той для того громадить його, хто ласкавий для бідних.	8 3 М. 25. 37. 12. 11. 24. 33. 19 Євр. 6. 7.	19	19	Хто землю свою обробляє, той насититься хлібом, ² а хто за марнбтним жєнється, насититься вбогєстю.
9	Хто відхилює вухо своє, щоб не слухати Закбна, то буде огідна й молитва того.	9 Ів. 9. 31.			

¹ Ходити в біблійній мові часто позначас жити,
а дорбга — життя, поступовання.

² У біблійній мові хліб — це вагаєти пожива,
їжа.

20	Вірна людина багата на благословення, а хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться.	20 13. 11. Лк. 15. 14, 30.	3	як панує ж безбожний — то стогне народ.
21	Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хліба людина згрішить.	Іс. 32. 7.	4	3 Людина, що мудрість кохає, потішує батька свого, а хто попасас блудниць, той губить маєток.
22	Завидюча людина снішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нужда.			4 Цар утримує край правосуд- дям, а людина хабарна руйнує його.
23	Хто напоумляє людину, той знаходить вкінці біль- шу ласку, ніж той, хто лестить язи- ком.	23 25. 12.		5 Людина, що другові своєму піддаєшу, на стобах його пастку ставить.
24	Хто батька свого й свою матір грабус і каже: „Це не гріх“, той розбій- нику друг.	24 Мт. 15. 5. 28. 5.	7	6 У провину людини лихої знаходиться пастка, а справедливий радіє та тішиться.
25	Захланний викликає свар- ку, хто ж має надію на Гос- пода, буде насичений.	25 29. 25.		7 Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання <i>про це</i> .
26	Хто надію кладе на свій розум, то він нерозум- ний, а хто мудрістю ходить, той буде врятований.			8 Люди глумливі підбурюють місто, а мудрі утишують гнів.
27	Хто дає немаючому, той не- достатку не знатиме, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять.	12 28. 15. 2 27. 28.	11	9 Мудра людина, що праву- ється із нерозумним, то чи гнівається, чи смі- ється, — спокію не знає.
28	Коли підіймаються люди безбожні, людина хо- вається, а як гинуть вони, то мно- жаться праведні.	28 28. 12. 29. 2 22. 2.	13	10 Кровозерці ненавидять праведного, справедливі ж шукають спаси його душу.
29	Чоловік остережуваний, та твердоший, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому.			11 Глупак усе свій гнів увияв- ляє, а мудрий назад його стрі- мує.
2	Коли млібжаться праведні, радіє народ,	2 28. 28. 2 М. 2. 22.		12 Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! 13 Убогий й гнобителі стрі- чаються, — ім обом Господь очі освіт- лює. 14 Як цар правдою судить убо- гих, стойтиме трон його завжди.

- 15 Різка й поука премудрість дають,
а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою.
- 16 Як множаться несправедливості — провина розмножується,
але праведні бачитимуть їхній упадок.
- 17 Карай сина свого — й він тебе заспокоїть,
і приємності дасть для твоєї душі.
- 18 Без пророчих видінь люд розбещений,
коли ж стереже він Зако́на — блаженний.
- 19 Раб словами не буде покаранний, —
хоч він розуміє, але не послухає.
- 20 Чи бачив людину, квалливу в словах своїх? —
Більша надія глушцеві, ніж їй!
- 21 Хто розпещує змалку свого раба,
то кінець його буде невдачний.
- 22 Гнівлива людина викликає сварку,
а лютий вчиняє багато провин.
- 23 Гордість людини її понизує,
а чести набуває покірливий духом.
- 24 Хто ділиться з злодієм,
той ненавидить душу свою,
— він чує прокляття, та не виявляє.
- 25 Страх перед людиною пастку дає,
хто ж надію складає на Господа, буде безпечний.
- 26 Багато шукають для себе обличчя володаря,

15 23, 13.

16 Пс. 37, 36.

18 Пс. 1, 1.

20 29, 12
1в 3, 3.23 1ов 22, 29.
Мт. 5, 3, 23, 12.5 М. 4, 2 . . . 6
Ос. 22, 18, 19

25 28, 25. Єр. 1, 17. Ос. 24, 8.

1 Тим. 6, 6-8. 8

та від Господа суд для людини.

- 27 Насильник — огида для праведних,
а простодорігний — огида безбожному.

ЧАСТИНА П'ЯТА

Пріповісті Агурові

30 Слова Агу́ра, Якее́вого сина, массе́яннина:

„Слово мужчини: Трудився я, Боже,
трудився я, Боже, — і змучився я!

- 2 Бо *думаю*, що немудріший за кожного я,
і не маю я людського розуму,
3 і не навчився я мудрости,
і не знаю пізнання святих . . .

- 4 Хто на небо ввійшов — і зійшов?

Хто у жмені свої зібрав вітер?

Хто воду в одежу зв'язав?

Хто поставив усі кінці землі?

Яке ім'ення його, і яке ім'ення сина його, коли знаєш?

- 5 Колиже Боже слово очіщене,

щит Він для тих, хто в Нім пристановище має.

- 6 До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він,
і щоб неправдомовцем не став ти.

- 7 Двох речей я від Тебе просив,
не відмов мені, поки помру:

- 8 віддали́ Ти від мене марноту та слово брехливе, убо́зтва й багатства мені не давай!

- Годуй мене хлібом, для мене
призначеним,
- 9 щоб я не переситився та й 9 5 М 8 12
не відрікся,
і не сказав: „Хто Гос-
подь?“
і щоб я не збіднів і не крав,
і не зневажив Ім'я мого
Бога.
- 10 Раба не обмовляй перед па-
ном його,
щоб тебе не прокляв він,
і ти винуватим не став.
- 11 *Оце* покоління, що батька
свого проклинає,
і неньки своєї не благо-
словляє,
- 12 покоління, що чисте в очах
своїх,
та від бруду свого не об-
мите,
- 13 покоління, — які гордині
очі його, а повіки його
як підніслися!
- 14 Покоління, що в нього мечі
— його зуби,
а гострі ножі — його щі-
лени,
щоб пожерти убогих із краю
й нужденних з землі!
- 15 Дві дочки в кровозверстві: 15 Ав. 2. 5.
„Дай, дай!“
Оці три не наситяться,
чотири не скажуть
„досить“:
- 16 шебл та утроба неплідна, 16 Пов 7. 9. Не
6. 6.
водою земля не насит-
иться,
і не скаже „досить“ огонь!
- 17 Око, що з батька сміється 17 20. 20. 22. 23.
22.
й погорджує послухом
матері, —
нехай відсвободять його
крюки поточні,
і нехай орленята його по-
жеруть!
- 18 Три *речі* оці дивовижні для Йов 39. 19 . . . 31
мене,
і чотири, яких я не знаю:

- 19 дорога орлиня в повітрі,
дорога зміїна на скелі,
корабельна дорога в сере-
дині моря,
і дорога муляччини при дів-
чині! . . .
- 20 Така *ось* дорога блудливої
жінки:
наїлась та витерла уста
свої
й повіла: „Не вчинила я
злого!“ . . .
- 21 Трясється земля під трьо-
ма, і під чотирма,
яких звісти не може вона:
- 22 під рабом, коли він за-
царює,
і під нерозумним, як хлі-
ба наїється,
- 23 під розпущеницею, коли взя-
та за жінку,
і невістичцею, коли ви-
жене пані своєї! . . .
- 24 Оці *ось* чотири малі на зем-
лі,
та вони вельми мудрі:
- 25 мурашки, — не сильний на-
рід,
та поживу свою заготов-
люють літом;
- 26 борсук, — плід не сильний,
та в скелі свій дім вони
ставлять;
- 27 немає царя в сарані, —
але вся вона в стробі бой-
вім виходить;
- 28 навук *тільки* ланками
пнється,
та він і в палатах цар-
ських!
- 29 Добре ступають ці трое,
і добре ходять чотири:
- 30 лев, найсильніший поміж
звіринню,
який не вступається ні
перед ким,
- 31 осідланий кінь, і козел,
та той цар, що з ним
військо!

32 Якщо ти допустився глу-
поти пихою,
й якщо заміряєш лже, —
то руку на уста!

33 Бо збивання молока дає ма-
сло,
і дає кров вдар по носі,
тиск же на гнів дає сварку¹⁴.

*Пріповіді Лемуїла:
Чеснотна жінка*

31 Слова Лемуїла, царя Массі,
що ними навчала його його
мати:

2 „Що, сину мій, і що, сину
утробі моєї,
і що, сину обітниць моїх?

3 Не давай жінкам сили своєї,
ні доріг своїх для руй-
нівальниць царів!

4 Не царям, Лемуїле, вино,
не царям,
і напій той п'яний не
князям,

5 щоб не впився він та не
забув про Закона,
і щоб не змінив для всіх
гноблених права!

6 Дайте напою п'яногого то-
му, хто гине,
а вина — гіркодұхим:

7 він вип'є й забуде за бід-
ність свою,
і муки своєї вже не на-
м'ятатиме!

8 Відкривай свої уста немові,
для суду всім нещасним.

9 Відкривай свої уста, й суди
справедливо,
і правосуддя зроби для
убогого та для нуждєн-
ного.

10 Хто жінку чеснотну зна-
йде?

а ціна її більша від перел:
11 довіряє їй серце її чоло-
віка,

і йому не забракне при-
бутку!

32 Пов 24, 5, 40.
4.

14. 1.

6 Пр. 104, 15.

10 12. 4.
11. 16.

16

12 Вона чинить для нього до-
бро, а не зло,
по всі дні свого жит-
тя.

13 Шукає вона вовни й льону,
і робить охоче своїми ру-
ками.

14 Вона, немов кораблі ті ку-
пелькі,
здаєка спроваджує хліб
свій.

15 І встане вона ще вночі,
і видасть для дому сво-
го поживу,

а порядок служницям своїм.

16 Про поле вона намишляла,
і його набула,
із пліду долоней¹ своїх
засадила вона вино-
градника.

17 Вона підперізує силою стєг-
на свої
та зміцняє рамена свої.

18 Вона розуміє, що добра ро-
бота її,
і світильник її не погасне
вночі.

19 Вона руки свої простягає до
прядки,
а долоні¹ її веретено три-
мають.

20 Долоню¹ свою відкриває для
вбогого,
а руки свої простягає до
бідного.

21 Холоду в домі своїм не
боїться вона,
бо подвійно одягнений
ввесь її дім.

22 Килими поробила собі,
віссєн та кармазін
убрання її.

23 Чоловік її знаний при бра-
мах,
як сидить він із старши-
ми краю.

¹ У біблійній мові долоні, гебр. карраїм, часто вживаються як синонім слова руки, гебр. jadaim. Пор. 1 М. 20, 5.

- 24 Тонку туніку робить вона
й продає,
і купцеві дає поясй.
- 25 Сила та пийність — одежа
її,
і сміється вона до при-
йдешнього дня.
- 26 Свої уста вона відкриває на 26 Еф. 4. 29.
мудрість, Мр. 4. 19. 30
і милостива наука їй на
язиці.
- 27 Доглядає вона ходи дому
свого,
і хліба з лінйвства не
їсть.

- 28 Устають її діти, і хвалять
її,
чоловік її — й він похва-
ляє її:
- 29 „Багато було тих чеснотних
дочок,
та ти їх усіх переви-
щила!“
- 30 Краса — то омана, а врода
— марнота,
жінка жс богобоязна
вона буде хвалена!
- 31 Дайте їй з плоду рук її,
і нехай її вчинки її ви-
хваляють при брамах!“

КНИГА ЕКЛЕЗІЯСТОВА

Марнота усе!

- I Книга Проповідника,¹ сина 1 1. 12.
Давидового, царя в Єрусалимі. Пов. 38. 10. 7
- 2 Наймарніша марнота, ска- 2 12. 8. Пс. 62.
зав Проповідник, 10.
- наймарніша марнота, —
- 3 Яка користь людині в усім 3 2. 22
- її труді,
який вона робить під сон- 4 8. Пс. 90. 8
цем? 10. Пр. 27. 20.

Немає нічого нового під сонцем!

- 4 Покоління відходить, й по- 4 Пс. 90. 3.
коління приходить,
а земля віковично стоїть! 3. 15. 9
- 5 І сонечко сходить, і сонце
заходить,
і поспішає до місця свого,
де сходить воно.
- 6 Віс вітер на південь, і на
північ вертається,
крутиться, крутиться він
та й іде,

¹ По-єврейськи Коге́лет, по-грецьки Екле-
війєст, по-нашому Проповідник.

і на круг свій вертається
вітер. . .

- 7 Всі потоки до моря пли-
вуть,
але море — воно не напов-
нюється:
до місця, ізвідки пливуть, ті
потоки вони повертають-
ся, щоб *анову* плисти!
- 8 Повні труду всі річі. —
людина сказати *всього* не
потрапить!
- Не насититься баченням
око,
і не наповниться слухан-
ням ухо. . .
- 9 Що було, воно й буде,
і що робилося, буде ро-
битись воно, —
і немає нічого нового під
сонцем! . . .
- 10 Буває таке, що про нього
говорять:
„Дивись, — це нове!“
Та воно вже було від віків,
що були перед нами!

11 Нема згадки про перше,
а також про наступне, що
буде, —
про них згадки не буде між
тими,
що будуть потому . . .

*І мудрість — то ловлення
вітру*

12 Я, Проповідник, був царем
над Ізраїлем в Єрусали-
мі.

13 І поклав я на серце¹ своє,
щоб шукати й досліджу-
вати мудрістю все,
що робилось під небом.
Це праця тяжка, яку дав
Бог для людських синів,
щоб мовчати нею.

14 Я бачив усі справи,
що чинились під сонцем:
й ось усе це — марнота та
ловлення вітру! . . .

15 Покривленого не направиш,
а неіснуючого не полі-
чиш!

16 Говорив я був з серцем¹
своїм та казав:

Ось я велику премудрість
набув,

Найбільшу за всіх,
що до мене над Єрусали-
мом були.

І бачило серце¹ моє всяку
мудрість і знання.

17 І поклав я на серце¹ своє,
щоб пізнати прему-
дрість,
і пізнати безумство й глу-
пότη,—

і збагнув я, що й це *все*
то ловлення вітру! . . .

18 Бо при багатості мудрости
множитися й клопіт,
хто ж пізнання побіль-
шує, той побільшує й
біль! . . .

4. 16, 3. 18 . . . 1

Пр. 14. 13. 2

12 1. 1.

13 3. 10. 1 М. 3.
17. 19.

14 2. 11. Ос. 12.
1.

15 7. 13.
1 Цар. 5. 1 . . . 4

16 2. 9. 1 Цар.
4. 30, 12. 13,
3. 12.

17 7. 26

1 Цар. 10. 10, 8
11, 11. 3.

*Розкоші й багатство — усе
це марнота!*

2 Сказав був я в серці своєму:
Іди но, хай випробую те-
бе радістю, і придивись
до добра, —

та й воно ось марнота . . .

2 На сміх я сказав: „Не-
розумний“,
а на радість: „Що робить
вона?“

3 Задумав я в серці своєму
вином оживляти своє
тіло,
і провадити мудрістю сер-
це своє,
і що буду держатись глупо-
ти,

аж поки побачу, що ж
добре для людських си-
нів,

що робили б під небом за
короткого часу свого
життя.

4 Поробив я великі діла:
поставив для себе домі,
зادля себе садив виноград-
ники,

5 запровадив для себе садки
та гаї,
і понасаджував в них усі-
ляких дерев овочевих.

6 Наробив я для себе ставів,
щоб поливати із них ліс
дерев, що виростили.

7 Набував я для себе рабів та
невільниць,

були в мене й домівники.

А худоби великої та худоби
дрібної було в мене
більше,

ніж у всіх, що в Єрусали-
мі до мене були!

8 Назбирав я собі також
срібла та золота,
і скарбів царів та про-
винний,
завів я собі співаків та спі-
вачок,

¹ Серце у біблійній мові — часто це центр розумового життя, розум.

- і *всі*кі при́ємно́ші лю́дсь-
ких синів,
жінок — на́божниць.
- 9 І звели́чувався я усе більше
та більше,
над усіх, що в Єрусали́мі
до мене бу́ли,
моя му́дрість сто́яла тако́ж
при мені.
- 10 І всьогó, чо́го очі мо́ї пожа-
да́ли,
я їм не відмо́влюва́в:
я не стримува́в се́рця сво-
го від жо́дної вті́хи,
бо тіши́лось се́рце моє від
уся́кого тру́ду мо́го, —
і це бу́ла частка моя від
уся́кого тру́ду свого!
- 11 Та ко́лі я зве́рну́вся до всіх
сво́їх чині́в,
що ї́х пороби́ли бу́ли мо́ї
ру́ки,
і до тру́ду, що я потру́дився
був, ро́блячи, —
й ось усе це ма́рнота́ та
ло́влення ві́тру,
і немає́ під сонцем ні́чого
ко́рисного! . . .
- І ду́рному, і му́дрому —
до́ля одна*
- 12 І зве́рнувся я, щоб ба́чити
му́дрість, і бе́зум, і ду́-
ро́щі.
Бо що зро́бить лю́дина,
що при́йде вона по ца-
рі?
Тільки те, що вона вже
зроби́ла!
- 13 І я побачи́в,
що є перева́га у му́дрости
над глу́потою,
як є перева́га у сві́тла над
те́мрявою:
- 14 у му́дрого очі його́ в голо́ві
його́,
а безглу́здий у те́мряві
ходи́ть;
- 9 1 Цар. 5. 21
10. 23.
- 10 11. 9.
- Пс. 49. 41.
- 11 1. 17
- 1 4. 12, 2. 1
- Пс. 49. 41.
1 Ек. 6. 7
- 1 Цар. 41.
43, 42. 13.

- та те́ж я пізна́в,
що до́ля одна́ всі́м їм тра́-
питьс́я!
- 15 І промови́в я в се́рці своє́му:
Ко́ли до́ля, яка нерозу́м-
ному тра́питьс́я, тра́-
питьс́я тако́ж мені,
то на́що то́ді я му́дрішим
става́в?
- І я говори́в був у се́рці
сво́ім,
що ма́рнота́ й оце . . .
- 16 Не лиша́єтьс́я пам'я́ти про
му́дрого,
як і про нерозу́много, на
ві́чні ві́кі, —
в дня́х на́ступни́х зовсі́м все
забу́де́тьс́я,
і му́дрій вми́рає́ так са́мо,
як і нерозу́мний . . .
- 17 І жи́ття я зне́на́виді́в,
бо проти́вний мені́ *ко́жен*
чи́н,
що під сонцем він чи́нитьс́я,
бо все це ма́рнота́ та ло́в-
ле́ння ві́тру! . . .

*Ко́му позо́стави́ш набу́те
тру́дом?*

- 18 І зне́на́виді́в я ввесь сві́й
тру́д,
що під сонцем тру́дився я
був, —
бо його́ позо́ста́влю лю́дині,
що бу́де вона по мені́,
- 19 а хто зна́є, чи му́дрій то́й
бу́де чи нерозу́мний,
хто за́панує́ над ці́лим
тру́дом мо́ім,
над яким я тру́дився й зму-
дри́в був під сонцем?
- Це ма́рнота́ тако́ж . . .
- 20 І я оберну́вся *чи́нити*, щоб
се́рце моє́ при́йшло в
ро́зпач від усьогó тру-
да,
що чи́нив я під сонцем . . .

- 21 Бо буває людина,
що трудиться з мудрістю,
зо знанням та із хй-
стом,
та все полишає на долю
людини,
яка не трудилася в тому:
Марнота й оце й зло велике!
- 22 Та й що має людина зо всьо-
го свогого труда
та із клопоту серця свого,
що під сонцем працює вона?
- 23 Бо всі дні її — муки,
а смуток — робота її,
і навіть вночі її серце спо-
кою не знає, —
теж марнота й оце! . . .
- Усі радости земні — марнота*
- 24 Нема ліпшого земній людині
над те, щоб їсти та
пити,
і щоб душа її бачила
добре із труду свого.
Та й оце *все*, я бачив, воно з
руки Бога!
- 25 Бо хто буде їсти,
і хто споживати *спроможе*
без Нього?
- 26 Бо людині, що перед лицем
Пого добра,
дає Він премудрість, і
пізнання, і радість;
а грішникові Він роботу
дає, щоб збирати й гро-
мадити, —
щоб *пізніше* віддати тому,
хто добрий перед Бо-
жим лицем.
- Марнота і це *все* та ловлення
вітру! . . .
- Для всього свій час*
- 3 Для всього свій час,
і година *своя* кожній спра-
ві під небом:
- 2 час родитись і час поми-
рати,
час садити і час виривати
посаджене,
- 3 час вбивати і час лікувати,
час руйнувати і час буду-
вати,
4 час плакати й час реготати,
час ридати і час танцю-
вати,
5 час розкидати каміння і час
каміння громадити,
час обіймати і час ухи-
лятись обіймів,
6 час шукати і час розгубити,
час збирати і час розки-
дати,
7 час дерти і час зашивати,
час мовчати і час говорити,
8 час кохати і час ненавидіти,
час війни і час миру!
- 9 Яка користь трудящому в
тім,
над чим трудиться він?
- 10 Я бачив роботу, що Бог був
дав підським синам,
щоб трудились над нею,
11 — усе Він прегарним зробив
свого часу,
і вічність поклав їм у
серце,
хоч не розуміє людина тих
діл, що Бог учинив,
від початку та аж до кін-
ця . . .
- 12 Я знаю, немає *нічого* в них
кращого,
як тільки радіти й робити
добро у своєму житті.
- 13 І отож, як котрий чоловік
їсть та п'є
і в усім своїм труді радіє
добром, —
це дар Божий!
- 14 Я знаю, що все, що Бог
робить,
воно зостається навіки, —
до того не можна нічого
додати, —
і з того не можна нічого
відняти.
і Бог *так* зробив, щоб боя-
лись Його!

- 15 Що є, то було вже во-
но,
і що статися має — було
вже,
бо минуле відновлює Бог!
- 16 І я бачив під сонцем іще:
місце сѣду, — а в нїм без-
законня,
і місце правди, — у ньому
ж неправда . . .
- 17 Я сказав був у серці сво-
єму:
Судитиме Бог справедли-
вого й несправедливо-
го,
бо для кожної справи є час,
і на всяке там діло.
- 18 Я сказав був у серці своєму:
Це для людських синів,
щоб Бог випробовував
їх,
і щоб бачити їм,
що вони як ті звірі,
- 19 бо доля для людських синів
і доля звірини — одна-
кова доля для них:
як оці помирають, так само
вмирають і ті,
і для всіх один підих,
і нема над твариною
віщості людям,
марнота бо все! . . .
- 20 Все до місця одного йде:
все постало із пороку,
і вернеться все знов до по-
року. . .
- 21 Хто *те* знає, чи дух людсь-
ких синів підіймається
вгору,
і чи спускається вділ до
землі дух скотини?
- 22 І я бачив, — нема чолові-
кові кращого,
як ділами своїми раді-
ти,
бо це доля його!
Бо хто поведе його гля-
нути,
щоб буде по ньому? . . .

15 1. 9

9 11

16 5. 7.

17 2. 3.

Йов 3. 11, 13. 2

18 Пс. 49. 13.
73. 22.

2. 26.

19 1 М. 1. 26.
Пс. 49. 13. 21.Пр. 6. 10, 24. 5
33.

15. 16.

20 1 М. 3. 19.
Пс. 146. 4.

4. 1.

21 12

1. 8. Пр. 27. 8
20. Пс. 39. 7.

*Найкраще людині, що на світ
не родилась . . .*

1 4

І знов я побачив всі утиски,
що чинились під сонцем,
— і слюза ось утискуваних,
та немає для них потіш-
теля,
і насилля з руки, що їх
гноблять,
і немає для них потіш-
теля . . .

2 І я похвалив тих померлих,
що давно помиралі,
більш від живих, що жи-
вуть дотепер. . .

3 А краще від них від обох
тїй людині,
що досі іще не була,
що не бачила чину лихого,
що робився під сонцем!

4 І я бачив весь труд та весь
успіх учинку,
викликає заздрість одного
до одного, —
і це *все* марнота та ловлен-
ня вітру! . . .

5 Нерозумний *сидить*, склав-
ши руки свої,
та жере своє тіло, —

6 краща повна долоня спо-
кою
за повні дві жмені кіюпоту
та за ловлення вітру! . . .

Краще двом, як одному

7 І знову я бачив марноту під
сонцем:

8 Буває самотній, і не має ні-
кого він іншого,
сина чи брата у нього
нема,
та немає кінця всьому зу-
сильлю його,
і не насититься око ба-
гатством його,

і він не повість: „Та для
кого дбаю
і позбавляю добра свою
душу?“

Марнота й оце, і даремна
робота воно . . .

- 9 Краще двом, як одному,
бо мають хорошу заплату
за труд свій,

9 1 М. 2. 18.

- 10 і якби вони впади, підійме
одне свого друга!
Та горе одному, як він
упаде,
й нема другого, щоб під-
вести його. . .

Як. 1. 19, 3. 1 1
. . . Пр. 10.
19. Мт. 6. 7.

- 11 Також коли вдвох покла-
дуться, то тепло їм бу-
де,
а як же зогрітись одному?

- 12 А коли б хто напав на од-
ного,
то вдвох вони стануть на
нього, —
і нитка потрійна не скоро
пиріється!

4 М. 30. 3. 5 М. 3
23. 22.

*Ліпше таки молодому та
мудрому*

- 13 Ліпший убогий та мудрий
юнак,
аніж цар старий та неро-
зумний,

- що вже остерог не приймає,
14 бо виходить юнак і з в'язни-
ці, щоб зацарювати,
хоч у царстві своїм наро-
дивсь він убогим!

14 1 М. 41. 14.

- 15 Я бачив усіх живих, що хо-
дять під сонцем,
на боці цього юнака,
цього другого,
що став він на місце його.

- 16 Немає кінця всьому людові,
всьому, що був перед ним,
та й наступні не втішаться
ним, —

16 1 44
12 13.

- бо й це теж марнота та
люблення вітру! . . .

- 17 Пильнуй за ногою своєю,
як до Божого дому
йдеш,
бо прийти, щоб послуха-
ти, —

17 1 Сам. 15. 22.
Пр. 15. 8.

це краще за жертву без-
глузких,
бо не знають нічого вони,
окрім чинення зла!

Не квапся своїми устами

Не квапся своїми устами,
і серце твоє нехай не по-
спішає
казати слова перед Божим
лицем, —

Бог бо на небі, а ти на
землі,
тому то нехай нечисленни-
ми будуть слова твої!

- 2 Бо як сон наступає через
велику роботу,
так багато слів має і
голос безглузлого.

- 3 Коли зробиш обітницю Бо-
гові,
то не зволькай її виповни-
ти,

бо в Нього нема уподобання
до нерозумних,
а що ти обітуєш, сповни!

- 4 Краще не дати обіту,
ніж дати обіт — і не
сповнити!

- 5 Не давай своїм устам впро-
ваджувати своє тіло у
гріх,
і не говори перед Анго-
лом *Божим*: „Це по-
милка!“

Пощо Бог буде гніватися на
твій голос!
і діла твоїх рук буде ни-
щити?

- 6 Бо марнота в численності
снів,
як і в многості слів, але
ти бійся Бога!

*Багатство — то лихо
боліюче*

- 7 Якщо ти побачиш у краї
якому утискування бі-
даря

¹ Цебто на твоє слово.

- та порушення права та
правди,
не дивуйся тій речі,
бо високий пильнує згорі
над високим, 2 24 3 12. 17
а над ними Всевишній. 13
- 8 І пожиток землі є для всіх, 8 Пр. 12, 11, 16.
бо поле й сам цар оброб- 26, 27, 18, 28.
ляє. 19 Пс. 104.
14 128 2 1-4
55 10 22 9
2 Тим. 2 6
Евр. 6. 7
- 9 Хто сріблом кохає, той не
насититься сріблом,
хто ж кохає багатство з
прибутком, 9 Пр. 28, 22.
це марнота також! Лк. 12, 16, 21.
- 10 Як масток примножується, 10 1 Ів. 2, 16.
то множаться й ті, що
його поїдають,
і яка користь його власни-
кові,
як тільки, щоб бачили
очі його?
- 11 Сон солодкий в трудяшого,
чи багато, чи мало він
їсть,
а ситість багатого спати йо-
му не дає.
- 12 Є лиш болюче, я бачив під
сонцем його:
багатство, яке бережється
його власникові на ли-
хо йому, —
- 13 і гине багатство таке в не-
щасливім випадку,
а родиться син — і немає
нічого у нього в ру-
ці:
- 14 як він вийшов нагий із 14 Пов. 1, 21.
утробі матері своєї, Пс. 49, 18.
так відходить ізнов, як 1 Тим. 6 7
прийшов,
і нічого не винесе він з
свого труду,
що можна б узяти своєю
рукою! . . .
- 15 І це теж зло болюче:
так само, як він був при-
йшов, так відійде, —
і яка йому користь, що тру-
дився на вітер?

- 16 А до того всі дні свої їв у
темноті,
і багато мав смутку, й
хвороби та люті . . .
- 17 Оце, що я бачив, як добре
та гарне:
щоб їла людина й пила,
і щоб бачила добре в усьому
своєму труді,
що під сонцем ним тру-
диться
в час нечислених тих днів
свого віку,
які Бог їй дав, —
бо це доля її!
- 18 Такий кожна людина,
що Бог дав їй багатство й
мастки,
і владу їй дав споживати із
того,
та брати свою частку та
тішитися своїм трудом,
— то це Божий дарунок!
- 19 Бо вона днів свого життя
небагато на пам'яті ма-
тиме, —
то Бог в її серце шле
радість!

Недоноскові краще, як живому

- 6** Є це зло, що я бачив під
сонцем,
і багато його між людь-
ми:
- 2 Ось людина, що Бог їй ба-
гатство дає, і мастки та
ставку,
і недостатку ні в чому,
чогось зажадає,
не чує вона для своєї душі,
але Бог не дав влади їй те
споживати, —
бо чужа людина те поїсть:
Це марнота й недуга тяж-
ка! . . .
- 3 Якби сотню дітей наплотив
чоловік,
і прожив пречисленні лі-
та,

- і дні віку його були довгі,
але не наситилась добрим
душа його,
а до того не мав би й *належ-*
ного похорону,
то кажу: недоніскові кра-
ще від нього! . . .
- 4 Бо в марноті прийшов він, і
в темряву йде,
і в темряві сховане буде
ім'ення його, —
- 5 ані сонця не бачив він, ані
пізнав:
йому спокійніше від то-
го! . . .
- 6 А коли б він жив двічі по 6 3. 20.
тисячі літ,
та не бачив добра, —
то хіба не до місця одного
все йде?
- 7 Увесь труд людини — для Пр. 17. 25. 3
рота її, 2 Кор. 7. 10.
і пожадання її не випов-
нюються. 7. 2. 4
- 8 Бо що більшого має му-
дрець, ніж безглуздий,
що має убогий *над те*,
що перед живими уміє
ходити?
- 9 Краще бачити очима, аніж
мандрувати *мандання-*
ми, —
і *такім* це марнота та
лівлення вітру . . .
- 10 Що було, тому ім'ення його 10 Йов 4. 17, 9.
вже надане давно, 2, 3.
і відоме, що він чоловік, 7
і він не може правуватися з Пр. 17. 23.
сильнішим від нього, 2 М. 23. 8.
- 11 бо багато речей, що мар-
ноту приміняють,
але яка користь *від них* для
людини?
- 12 Бо хто знає, що добре лю- 12 8. 7. Йов 14.
дині в житті, 1, 2. Пс. 144.
за небагатьох днів мар-
ного життя її, Пр. 12. 16. 9
які пробуває вона, немов Як. 1. 19, 20.
тінь?

Та й що хто розкаже лю-
дині,
що буде під сонцем по ній?

*Кращий день смерти від дня
народження*

- 7 Краще *добре* ім'я від оливи
хорошої,
а день смерти *людини* —
від дня її вроджен-
ня!
- 2 Краще ходити до дому жа-
лоби¹,
ніж ходити до дому бен-
кету,
бо то — кінець кожній лю-
дині,
і живий те до серця сво-
го бере!
- 3 Кращий смуток від сміху,
бо при обличчі сумнім
добре серце!
- 4 Серце мудрих — у домі жа-
лоби¹,
а серце безглузвих — у
домі веселощів.
- 5 Краще слухати докір розум-
ного,
аніж слухати пісні без-
умних,
- 6 бо як тріскот терніни під
горщиком,
такий сміх нерозумного.
Теж марнота й оце! . . .
- 7 Коли мудрий кого утискає,
то й сам нерозумним
стає,
а хабар губить серце.
- 8 Кінець діла ліпший від по-
чатку його;
ліпший терпеливий від
чванливого!

Усе Господь учинив

- 9 Не спіши в своїм дусі, щоб
гніватися,
бо гнів спочиває у надрах
єлунів.

¹ „Дім плачу,” „дім жалоби” — цвинтар.

10 Не кажи: „Що це сталося,
що перші дні були кращі
за ці?“,

бо не з мудрости ти запи-
тався про це.

11 Добра мудрість з ба-
гатством,
а прибуток для тих, хто
ще сонечко бачить,

12 бо в тіні мудрости — як у
тіні срібла,
та корість пізнання у
тому,

що мудрість життя зберігає
тому, хто має її.

13 Розваж Божий учинок, —
бо хто може *те* впро-
стати,
що Він покривив?

14 За доброго дня користай із
добра, за злого ж —
розважай:

Одне й друге вчинив Бог
на те,
щоб людина нічого по собі
не знайшла!

Тримайся середини

15 В днях марноти своєї я всьо-
го набачився:

буває справедливий, що
 гине в своїй справедли-
вості,

буває й безбожний, що дов-
го живе в своїм злі.

16 Не будь справедливим за-
надто,

і не роби себе мудрим над
міру:

пощо нищити маєш себе?

17 Не будь несправедливим за-
надто,

і немудрим не будь:

пощо маєш померти в не-
часі своїм?

18 Добре, щоб ти ухопився за
це,

але й з того своєї руки не
спускай,

1 Цар. 8. 46. 20
Пс. 14. 3.

14 Ест. 8. 17.

1. 17. 25

15 8. 14. Пс. 73.
12. 13.

16 Рим. 12. 3.
Пр. 2. 16–22. 26

бо богобоязний втече від
усього того.

19 Мудрість робить мудрого
сильнішим
за десяткох володарів, що
в місті.

20 Немає людини праведної на
землі,
що робила б добро й не
грішила.

21 тому не клади свого серця
на всякі слова, що го-
ворять,

щоб не чути свого раба,
коли він лихословить тебе,

22 знає бо серце твоє,
що багато разів також ти
лихословив на інших!

23 Усе це я в мудрості впро-
бував,
і сказав: „Стану му-
дрим!“

Та далéка від мене вона!

24 Далéке оте, що було, і гли-
бо́ке, глибо́ке, —
хто знайде його?

25 Звернувся я серцем своїм,
щоб пізнати й розвіда-
ти,

та шукати премудрість і
розум,

та щоб пізнати, що безбож-
ність — глупота,

а нерозум — безумство!

Жінка — гірша від смерти

26 І знайшов я річ гіршу від
смерти — то жінку,
бо пастка вона,

її ж серце — тенета, а руки
її — то кайдани! . . .

Хто добрий у Бога —
врятований буде від
неї,

а грішного схопить вона!

27 Подивися, оце я знайшов,
сказав Проповідник:
рівняймо одне до одного,
щоб знайти зрозуміння!

28 Чого ще шукала душа моя,
та не знайшла:

я людину знайшов одну з
тисячі,

але жінки між ними всіма
не знайшов! . . .

29 Крім того, поглянь, що зна-
йшов я:

що праведною вчинив Бог
людину.

та вігадок усяких шукають
вони! . . .

Люди схильні чинити лихе

8 Хто, як той мудрий, і зна-
чення речі хто знає?

Розсвітлює мудрість лю-
дини обличчя її,

і суворість лиця її змі-
нюється.

2 Я *раджу*: Наказа царського
виконуй,

і то ради присяги перед
Богом.

3 Не квапся від нього від-
ходити.

не стій при злій спра-
ві,

бо все, що захоче, він зро-
бить,

4 бо слово царєве — то влада,
і хто йому скаже: „Що
робиш?“

5 Хто виконує заповідь,
той не пізнає нічого ли-
хого,

серце ж мудрого знає час
і право.

6 Бо для кожної речі час і
право *своє*,

бо лихо людини численне
на ній,

7 бо не знає, що буде,
і як саме буде, хто їй
розповість?

8 Немає людини, яка пану-
вала б над вітром,

щоб стримати вітер,

28 Пр. 31. 10.

1 Пр. 17. 24.

Пс. 37. 18. 11

2 Петр. 3. 9. 12

Йов 8. 9. 13
Іс. 3. 11. Пс.
73. 17-19.

6 + 1
7 15 Пс 78 14
12, 13.

8 Йов 14. 5
Пс. 39. 6

і влади нема над днем смер-
ти,

і на війні нема звільнен-
ня,

і пана свого не врятує без-
божність.

9 Усе це я бачив, і серце
своє прикладав я до

кожного чину,
що відбувався під сонцем.

І був час, коли запанувала
людина над людиною

на лихо для неї.

10 І я бачив безбожних похó-
ваних, і до їхнього грóбу

приходили,

а ті, що чинили добро,
повикідані з місця святого,
і в місті забуті . . .

Марнóта й оне!

11 Що скоро не чиниться при-
суд за вчинок лихий,

тому серце людських си-
нів повне ними,

щоб чинити лихè.

12 Хоч сто раз чинить грішний
лихè,

а *Бог суд* відкладає йому,
однако я знаю,

що тїм буде добре, хто Бога
боїться,

хто перед обличчям Його
має страх!

13 А безбожному добре не бу-
де,

і мов тїнь, довгих днів він
не матиме,

бо він перед Божим лицем
страху не має!

14 Є марнóта, яка на землі
діється, —

що є справедливí, що
лихо спадає на них,

мов за вчинок безбожних,
а є безбожні, що *добре*

спадає на них,
мов за чин справедливих!

Я сказав, що марнóта й
оне! . . .

15 І радість я похвалював:
що немає людини під сон-
цем добра,
хіба тільки щоб їсти, та
пити та тішитися,
і оце супроводить її
в її праці за часу життя
її,
що під сонцем Бог дав
був їй.

16 Коли я поклав своє серце,
щоб мудрість пізнати,
і побачити чин, що діється
він на землі,
бо ні вдень ні вночі сну не
бачить людина своїми
очима,

17 і коли я побачив усякий
чин Бога,
тоді я пізнав, що не може
людина збагнути чину,
під сонцем учиненого!
Тому скільки людина не
трудиться, щоб дошу-
катись цього,
то не знайде, і коли й му-
дрий скаже, що знає, —
не зможе знайти! . . .

Однакове всім випадас

9

Ото ж бо все це я до серця
свого взяв,
і бачило серце моє все оце,
що праведні й мудрі та їхні
учинки — у Божій ру-
ці,
так само любов чи ненав-
висть:

Людина не знає нічого, що
є перед нею!

2 Однакове всім випадас:
праведному і безбож-
ному,
доброму й чистому та не-
чистому,
і тому, хто жертву при-
носить,
і тому, хто жертви не при-
носить,

15 2. 24, 3. 12,
5. 18.

16 1. 17, 7. 25.

17 3. 11. Пов 5.
9. Рим. 11. 33.

Пов 14. 21. 5
Об. 6. 9.

Пр. 5. 15-19. 7
2 2. 14. Пов 9.
22.

Об. 7. 14. 8

як доброму, так і гріш-
низові.

тому, хто клянеться, як і
тому, хто клятви боїть-
ся! . . .

3 Оце зле у всім, що під сон-
цем тим діється, —
що однакове всім випа-
дає,
і серце людських синів пов-
не зла,
і за життя їхнього безум-
ство в їхньому серці,
а по тому до мертвих відхо-
дять . . .

Краще собаці живому, ніж левові мертвому

4 Хто знаходиться поміж жи-
вих, той має надію,
бо краще собаці живому,
ніж левові мертвому!

5 Бо знають живі, що по-
мрутуть,
а померлі нічого не
знають,
і заплати немає вже їм, —
бо забута і пам'ять про
них,

6 і їхні кохання, і їхня не-
навість,
та заздрощі їхні загинули
вже,
і нема вже їм частки навіки
ні в чому,
що під сонцем тим дієть-
ся! . . .

Тож їж, веселися . . .

7 Тож іди, їж із радістю хліб
свій,
та з серцем веселим вино
своє пий,
коли Бог уподобав Собі твої
вчинки!

8 Нехай кожного часу одежа
твоя буде біла,
і нехай на твоїй голові не
бракує оліви!

- 9 Займайвай життя з жінкою,
яку ти кохав,
по всі дні марніоти твоєї,
що Бог дав для тебе під сон-
цем на всі дні марніоти
твоєї, —
бо оце твоя доля в житті
та в твоєму труді,
що під сонцем ним трудиш-
ся ти!
- 10 Все, що всіли чинити рука
твоя, тес роби,
бо немає в шеблі, куди ти
идеш,
ні роботи, ні роздуму,
ані знання, ані мудрости!
- Життя наше залежне від
часу й нагоди*
- 11 Знову я бачив під сонцем,
що біг не у скірних, і бій
не в хоробрих,
а хліб не в премудрих, і не
в розумних багатство,
ні ласка — у знавців, —
а від часу й нагоди залежні
вони!
- 12 Бо часу свого людина не
знає,
мов риби, полівлені в па-
губну сітку,
і мов птахи, захоплені в
сітьце, —
так ханаяються людські
сини за час лиха,
коли воно пагло спадас на
них! . . .
- Погорджується мудрість
бідного*
- 13 Також оцю мудрість я ба-
чив під сонцем,
і велика для мене здава-
лась вона:
- 14 Було мале місто, і було в
ньому мало людей.
І раз прийшов цар вели-
кий до нього, й його
оточив,

9 2. 1. Пр. 5. 18.

2 Сам. 20. 16. 15

10 1 Сам. 10. 7.

11 4. 1. 1 Кор.
9. 24.12 Пр. 29. 6. Єр.
10. 23.14 2 Сам. 20. 16.
3 М. 4. 2. 5

- і побудував проти нього
велику облогу.
- 15 Але в ньому знайшлася лю-
дина убога, та мудра,
і вона врятувала те місто
свою премудрістю, —
та пізніше ніхто не згадав
про цю вбогу людину!
- 16 І я говорив: Краща му-
дрість за силу;
однако погорджується
мудрість бідного,
і не слухаються його слів!
- 17 Слова мудрих, почуті в спо-
кої,
кращі від крику володаря
помил безглуздими.
- 18 Мудрість краща від зброї
військової,
але один грішник погу-
бить багато добра . . .

*Буває глупота, на великих
висотах поставлена*

- 10** Мертві мухи псують та за-
шумовують оливу ми-
роварника, —
так трохи глупоти псеу-
е мудрість та славу.
- 2 Серце мудрого тягне пра-
вобруч,
а серце безумного — лі-
вобруч.
- 3 Коли нерозумний і прямою
дорогою йде, йому сер-
ця¹ бракує,
і всім він говорить, що
він нерозумний.
- 4 Коли гнів володаря стане
на тебе,
не лишай свого місця, —
бо лагідність доводить до
прощення навіть вели-
ких провин.
- 5 Є зло, що я бачив під сон-
цем,
мов помилка, що повстає
від володаря:

¹ У Біблії „серце“ часто означає „розум“.

- 6 на великих висотах глу-
пота буває поставлена,
а багаті сидять у низині!
7 Я бачив на кбнях рабів,
князі ж пішки ходили,
немов ті раби. . .

*Не копай ближньому ями,
бо сам в неї впадеши*

- 8 Хто яму копає, той в неї
впаде,
а хто валить мура, того
гадина вкусить.
9 Хто знісить каміння, по-
раниться ним;
хто дроба рубає, загро-
жений ним.
10 Як залізо ступіє, й хтось
леза не вигострить,
той *мусить* напружити
свою силу, —
та мудрість зарадить йому!
11 Коли вкусить гадюка перед
закляттям,
тоді ворожбит не потріб-
ний.

Про безумного

- 12 Слова з уст премудрого —
милість,
а губи безумного нищать
його: —
13 початок слів його уст —
глупота,
а кінець його уст — зле
шаленство.
14 Нерозумний говорить ба-
гато,
та не знає людина, що
буде;
а що буде по ньому, хто
скаже йому?
15 Втомляє безумного праця
його,
бо не знає й дороги до
міста.

Про правителів

- 16 Горе, краю, тобі, коли цар
твій хлюпчина,

Пр. 24. 33. 18

8 Пс. 7. 16, 9.
16, 35. 8. Пр.
26. 27.

Суд. 9. 18 19
Пс. 104. 15

2 М. 22. 27 20
Дії 23. 5 Рим
12. 14

10 9. 16

11 Пс. 58. 5, 6

5 М. 15. 10, 1
Пр. 19. 17.
Еф. 4. 16.

14 8. 17.

Пс. 139. 15. 5
Йов. 3. 8. Ів.
3. 8.

16 Іс. 3. 4, 5, 11.

а владіки твої спозаран-
ку їдять!

- 17 Щасливий ти, краю, коли
син шляхетних у тебе
царем,

а владіки твої своєчасно
їдять,

як ті мужі, а не як п'яниці!

- 18 Від лінощів валиться стеля,
а з опушення рук тече
дах.

- 19 Гостину справляють для ра-
дощів,

і вином веселиться життя,
а за срібло все це можна
мати.

- 20 Навіть у думці своїй не зло-
слов на царя,

і в спальні своїй не кляни
багача, —

небесний бо птах віднесе
твою мову,

а крилатий розкаже про
слово твоє. . .

*Завжди тиша, але пам'ятай
про дні темряви*

11 Хліб свій пускай по воді,
бо по багатьох днях
знов знайдеш його.

- 2 Давай частку на сім чи й на
вісім,
бо не знаєш, яке буде зло
на землі.

- 3 Коли переповняться хмари
дощем,
то виллють на землю його.
А коли деревина на південь
впаде чи на північ,
залишиться на місці, куди
деревина впаде.

- 4 Хто вважає на вітер, не
буде той сіяти,
а хто споглядає на хмари,
не буде той жати.

- 5 Як не відаєш ти, яка то
путь вітру,
як кості зростають в
утробі вагітної,

так не відаєш ти чину Бога,
що робить усе.

6 Сій ранком насіння своє,
та й під вечір хай не
спочиває рука твоя,
не знаєш бо ти, котре вийде
на краще тобі, —
оце чи оте, чи об'єс од-
наково добрі.

7 І світло солодке,

і добре очам сонце бачити,

8 і коли б людина жила й довгі
років,
хай за всіх їх вона тішить-
ся,

і хай пам'ятає дні темряви,
бо їх буде багато, —
усе, що надійде, мар-
нота!

9 Тішся, юначе, своїм моло-
дечством,

а серце твоє нехай буде
веселе за днів молоді-
шів твоїх!

І ходи ти дорігами серця
свого й видінням очей
своїх,

але знай, що за все це
впровадить тебе Бог до
суду!

10 Тому жени смуток від серця
свого,

і віддаляй зле від тіла
твого,

бо й дитинство, і рання
життєва зоря — то
марнота!

*І вернеться порошок у
землю*

12 І пам'ятай в днях юнацтва
свого про свого Твор-
ця,

аж поки не прийдуть злі
дні, й не наступлять
літа,

про які говорити ти будеш:
„Для мене вони непри-
ємні!“

1 М. 27. 1.

3

7 Мт. 20. 33.

2 Сам. 19. 35.

4

9 12. 14. 4 М.
15. 39. 2 Кор.
5. 10.

3. 20. 1 М.
3. 19. Пс. 90.
30.

7

1 2 Сам. 19. 36.
Пр. 27. 6.
Плач. 3. 27.
1. 2.

8

1 Цар. 5. 12.

9

2 аж поки не стемніє сонце,
і світло, і місяць, і зорі,
і не вернуться хмари гу-
сті за дощем,

3 у день, коли затремтять ті,
хто дім стереже,
і зігнуться мушні,
і спинять роботу свою мли-
нарі, бо їх стане мало,
і потемніють ті, хто в
вікно визирає,

4 і двері подвійні на вулицю
закмнені будуть,
як зменшаться гуркіт
млина,

і голос пташини замовкне,
і затихнуть всі дочки
співучі,

5 і будуть боятись високого
місяця,

і жахи в дорозі їм *будуть*,
і мигдаль зацвіте, й обтяжів
кобилка,

і загине бажання, бо¹ лю-
дина відходить до віч-
ного дому свого,

а по вулиці будуть ходити
довкола голосильники,

6 аж поки не пірветься сріб-
ний шнурок,

і не зломиться кругла по-
судина з золота,

і при джерелі не розіб'ється
глек,

і не зламається коло, й
не рине в криницю. . .

7 І вернеться порошок у землю,
як був,

а дух вернеться *зноу* до
Бога, що дав був його!

8 Наймарніша марнота,
сказав Проповідник,
марнота — усе! . . .

Хто був Проповідник

9 Крім того, що Проповідник
був мудрий, він навчав ще народ

¹ Кінцею цього віршу мав би бути на кінці
віршу 6-го.

знання. Він вважав та досліджував, склав багато приповістей.

10 Провідник пильнував знаходити потрібні слова, і вірно писав правдиві слова.

*Підсумок усього: Бога
бійся!*

- 11 Слова мудрих — немов оті
лєза в гірлязі,
і мов позабівані цвяхи,
складачі ж *таких слів*,
вони дані від одного
Пастира.

5 М. 6. 2, 10. 13
12. 1 Тим. 1.
5.

11 Евр. 4. 12.

1. 19, 1Г. 9. 14
2 Кор. 5. 10
Рим. 2. 16
Гал. 20. 11

- 12 А понад те, сину мій, будь
обережний:

складати багато книжок
— не буде кінця,

а багато навчатися — мука
для тіла!

- 13 Підсумок усього почутого:
Бога бійся, й чини Пог
заповіді,
бо належить це кожній лю-
дині!

- 14 Бо Бог приведе кожну спра-
ву на суд,
і все потаємне, — чи добре
воно, чи шкє!

ПІСНЯ НАД ПІСНЯМИ

1 Соломонова Пісня над піснями.¹

Туга молодії за своїм молодим

- 2 „Нехай він цілує мене по-
цілунками уст своїх, —
бо лінії кохання твої від
вина!

- 3 На запах оливи твої запахи-
ні,
твое імєння — непаче
олива ролита,
тому діви кохають тебе!

- 4 Потягни ти мене за собою,
бїлім!

Цар впровадив мене у па-
лати свої, —

ми радіти та тішитись будемо
тобою,

згадаємо кохання твої, від

вина *приємніші*, —
поправді кохають тебе!

- 5 Дочки єрусалимські, —
я чорна та гарна,

1. 1 (ар. 5. 12.
13

2. 4. 10

5. 9. 6. 1. 8

5 Пс. 120. 5. Іс.
42. 11. 60. 7.

немов ті намети кедарські,¹
мов завієси Соломонові!

- 6 Не дивіться на те, що
смує вивєнчана я,

бож сонце мене опалило,
— сини неньки моєї на мене
розвивалися.

настановили мене сторо-
жити виноградники, —
ти свого виногради́ка
власного не встерегла
я!...

- 7 „Скажи ж мені ти, кого
покохала душа моя:
Де ти пасеш? Де даси ти
спочити у світу *отарі*?
Пощо біля стад твоїх друзів
я буду, немов та при-
чинна?“

- 8 „Якщо ти не знаєш *цього*,
вродливіша посеред жі-
нок,
то виїди собі за слїдами
отари,

¹ По-єврейському Šir hašširim, по-грецькому Ὕμνος δαδάντων, по-лат. Canticum Cantorum, по-церковно-слов. Пїснь пїсень

¹ Кедар, другий син Ізмаїла, 1. М. 25. 13, родо-
начальник бєдуйїв. Пор. Іс. 60. 7.

і випасуй при шатрах пасту-
ших козлятка свої“.

Взаємне оспівування красі

- 9 „Я тебе прирівняв до лоша-
ці в возах фараонових,
о моя ти подруженько!
- 10 Гарні щічки твої поміж 10 2 14
шнүрами перел, 5 8 1 Сам
а шийка твоя — між раз- 30 12 5
камі наміста!
- 11 Ланцюжки золоті ми поро- 8 5 6
бимо тобі
разом із срібними кұль-
ками!“
- 12 „Доки цар при своєму 3 5 8 4 7
столі,
то мій нард видає свої
пахощі.
- 13 Мій коханий для мене —
мов кїтиця мірри:
спочиває між персами в
мене!
- 14 Мій коханий для мене — 14 7. 7. 2 Хр.
мов кїпрове гроно 20 2. 6а. 47
в ен-гедських садах-вино- 19
градах“!
- 15 „Яка ти прекрасна, моя ти 15 4. 1, 7.
подруженько, яка ти 2. 17. 8, 14. 9
хороша!
Твої очі немов голубині!“
- 16 „Який ти прекрасний, о мій 16 Пс. 45. 3.
ти коханий, який ти
приємний!
а ложе нам — зєлень!
- 17 Бруси наших домів — то
недрїни,
стелі в нас — кипариси!“

Глибоке взаємне кохання

- 2 „Я — саронська троянда, 1 1 Хр. 27. 29.
я долинна лїлєя! Езд. 10. 13. 11
- 2 Як лїлєя між тєреном,
так подруґа моя поміж
дївами!“
- 3 „Як та яблуня між лісови-
ми деревами,
так мій коханий поміж
юнаками, —

його тїні жадала й сидїла я
в нїй,

і його плід для мого під-
небіння солодкий!

- 4 Він впровадив мене до ви-
нярні,
з прапор його надо мною
— кохання!
- 5 Підкріпіте мене виногра-
довим пєчивом,
освіжіть мене яблуками,
— бо я хвора з кохання!
- 6 Ліва рука його — під голо-
вою мою,
правий ж його — при-
гортає мене! . . .
- 7 Заклинаю я вас, дочки єру-
салимські,
газєлями чи польовими
олєнями, —
щоб ви не сполóхали, й щоб
не збудили кохання,
аж доки йому до вподó-
би! . . .
- 8 „Голос мого коханого!...
Ось він їде, ось він скаче
горáми,
по пагірках вистрібує . . .
- 9 Мій коханий подібний до
сáрни
чи до молодого олєня.
Он стоїть він у нас за
стіною,
зазирає у вікна,
заглядає у грати . . .
- 10 Мій коханий озвався й про-
мовив до мене:
„Уставай же, подруго
моя,
моя красна, й до мене хо-
дї!“
- 11 Бо оце проминула пора до-
щова,
дощ уцұх, перейшов собі
він.
- 12 Показались квіткі на землі,
пора соловейка настала,
і голос гóрлиці в нашому
краї лунає!

- 13 Фіга випустила свої ранні плоди,
і розцвілі виноградини пахоші видали.
Уставай же, подруго моя,
моя красна, й до мене ходи!"
- 14 „Голубко моя у розщілинах скельних,
у бескіднім схівку, —
дай побачити мені твоє личко,
дай почути мені голосок твій,
бо голос твій милий,
а личко твоє уродливе!"
- 15 „Ловіть нам лисиці,
лисисята маленькі,
що ушкоджують нам виноградники,
виноградники ж наші —
у цвіті!
- 16 Мій коханий — він мій, я ж його,
він пасе між ліліями!
- 17 Поки день прохолоду навіє,
а тіні втечуть, —
вернись, мій коханий,
стань подібний до сарни
чи до молодого оленя
в пахучих горах!"

Порівняння до свого молодого

- 3 „По нощах на ложі своїм
я шукала того, когось по-
кохала душа моя . . .
Шукала його, — та його не
знайшла . . .
- 2 Хай устану й нехай я про-
йдуся по місті,
хай на вулицях та на
майданах того пошукаю,
кого покохала душа моя!
Шукала його, — та його
не знайшла . . .
- 3 Снігівки мене сторожі,
що по місті проходять . . .
„Чи не бачили часом того,

- кого покохала душа
моя?"
- 4 Небагато пройшла я від
них, —
та й знайшла я того,
кого покохала душа моя:
схопила його, — й не
пустила його,
аж поки його не ввелі у дім
неньки своєї,
та в кімнату тієї, що в
утробі носила мене! . . .
- 5 Заклинаю я вас, дочки еру-
салимські,
газелями чи польовими
оленими,
щоб ви не споліхали, щоб
не збудили кохання,
ах, доки йому до впо-
доби!" . . .
- 6 „Хто вона, що виходить із
пустині,
немов стовпи диму,
окурена мйрою й ладаном,
всілякими пахощами про-
давця?"

Соломон і його лицарі

- 7 „Ось діже його, Соломо-
нове, —
шістдесят лицарів навко-
ло нього,
із лицарів славних Ізра-
їлевих!
- 8 Усі вони мають мечи,
усі виправні в бою,
кожен має свого мечи при
своєму стегні
проти страху нічного.
- 9 Ночі зробив собі цар Соло-
мон
із ливанських дерев:
- 10 стовпці їхні зробив він із
срібла,
а їхні опертя — золоте,
пурпурове сидіння.
Їхня середина вистелена
коханням дочок ерусалим-
ських! . . .

- 11 Підійть і побачте, о дочки сіонські,
царя Соломона в вінку,
що ним мати його увінчала
його в день весілля його
та в день радости серця
його!"
- 4 *Краса молодії*
„Яка ти прекрасна, моя ти
подруженько, яка ти
хороша!
Твої оченятка, немов ті
голубки,
глядять з-за серпанку тво-
го!
Твої кіоси — немов стадо
кіз,
що хвилями сходять з гори
Гілеадської!"
- 2 Твої зубки — немов та отара
овець пообстриганих,
що з купелю вийшли,
що котять близнята,
і між ними немає непід-
ної . . .
- 3 Твої губки — немов карма-
зинова нитка,
твої устонька красні,
мов частина гранатного
яблука —
скроня твоя за серпанком
твоім!
- 4 Твоя шия — немов та Дави-
дова банита,
на зброю збудована:
тисяча щитів повішена в
ній,
усе щити лицарів!
- 5 Два перса твої — мов ті двоє
близнят молодих у га-
зелі,
що випасуються між лі-
лєями . . .
- 6 Поки день *прохолоду* навіс,
а тіні втечуть,
підуй собі на ту міррину
гору
й на пагірок ладану" . . .
1. 15. 7. 7.
6ф. 5. 27.
- 7
- 7 „Уся ти прекрасна, моя ти
подруженько,
і плями нема на тобі!
8 Зо мною з Лівану, моя на-
речена,
зо мною з Лівану ти пі-
деши!
Споглянеш з вершини Ама-
ни,
з вершини Сеніру й Гер-
мону,¹
з леґовища левів,
з леопардових гір.
- 9 Забрала ти серце мені, моя
сестро, моя наречена,
забрала ти серце мені
самим очком своїм,
разбачком одніньким нами-
ста свого! . . .
- 10 Яке любе кохання твоє, о
сестрице моя, нарече-
на!
Скільки ліпше кохання
твое за вино,
а запальність олив твоїх —
за всі пахоші!" . . .
- 11 Уста твої крапають мед
щільниківий, моя на-
речена,
мед і молоко — під твоїм
язичком,
а пахош одені твоєї — як
ліванські ті пахоші!"
- 12 „Замкнений садок — *то*
сестриця моя, наречена
моя —
замкнений садок, джере-
ло запечатане . . .
- 13 ЛONO твоє — сад гранатових
яблук
з плодом досконалим,
кіпри із нарами,
14 нард і шафран, *пахуча* тро-
стина й кориця
з усіма деревами ладану,
мірра й албе зо всіма найза-
пахнінішими пахошами,
1. 15. 2. 10.
5. 12. 6. 4. 5.
- Пр. 1. 9.
- 9
1. 2. 4. 4. 10. 10
2. 6. 6. 7
3. 6. 7.
4. 6з. 27. 10. 11.
1. 12.
5. 2. 9. 17. 7. 4
- Ер. 6. 20.
6. 2. 17.
- ¹ Амана, Сенір, Гермон — гори в Антили-
вані

15 ти джерелó садковé, крини-
ця живої води,¹ та тієї,
що плине з Лівану!“ . . .

Взаємне прагнення

16 „Прокинься, о вітре з пів-
ночі,
і прилинь, вітре з полуд-
ня, —

повій на садок мій:

нехай потечуть його па-
хоші!

Хай коханий мій прийде
до саду свого,
і нехай споживé плід най-
кращий його!“ . . .

5 „Прийшов я до саду свого, 1 6 2
о сестро моя, наречена!
Збираю я мирру свою із
бальзамом своїм,

споживаю свого стільника
разом із медом своїм,
п'ю вино я своє зо своїм
молоком! . . .

Споживайте, співдрузі, —
пийте до схóчу, кохані!“

*Молода з томлінням шукає
свого молодого* 2 5, 3, 5, 8, 4 8

2 „Я сплю, — моє ж серце 2 06, 3, 20.
чуває . . .

Ось голос мого коха-
ного!“ . . .

Стукає . . . „Відчини мені, 1, 8, Пс. 45, 3, 9
сестро моя,
о моя ти подруженько,
голубко моя, моя чи-
ста, —

бо россою покрилася вся моя
голова,
мої кучері — краплями
ночі!“ . . .

3 „Зняла я одежу свою, —
як зно́ву її надягну́?
Помила я ніжки свої,
як же їх занечисти́?“ . . .

15 Ів. 4, 10.

3, 2

6

7

4 Мій коханий простяг
свою руку крізь óтвір, —
і нутро моє схвилювало́сь
від нього! . . .

5 Встала я відчинити своєму
коханому, —
а з рук моїх капала мир-
ра,
і мирра текла́ на засóвки
замка́
з моїх пальців . . .

6 Відчинила своєму кохано-
му, —
а коханий мій зник, віді-
ишов! . . .

Душі не ставало в мені, як
він говорив . . .

Я шукала його, та його
не знайшла . . .

Я гукáла його, та він не
віддзівався до мене . . .

7 Стріли мене сторожі, що
ходять по місті,
набили мене, завдали ме-
ні рани . . .

Здерли з мене моє покри-
вало,
сторожі міських мурів!“

8 „Заклинаю я вас, дочки
срусалимські,
як мого коханого стрі-
нете ви,

що йому повісте́? —

Що я хвора з кохання!“

9 „Чим коханий твій кращий
від інших коханих,
вродливіша з жінок?
Чим коханий твій кращий
від інших коханих,
що так заклика́єш ти
нас?“

10 „Коханий мій білий й ру-
м'яний,
визначніший він від де-
сяти тисяч інших. . .

11 Голова його — ширше золото,
його кучері — пальмове
віття, чорні, як вó-
рон. . .

¹ Жива вода, *tajim chajim*, — частий вираз в біблійній мові: джерельна, текуча вода.

- 12 Його очі — немов голубки над джерелами водними,
у молоці повимівані, що над повним струмком посідає ти!
- 13 Його личка — як грідка бальзаму,
немов квітники запашні! Його губи — лілєї,
з яких капає мірра текуча!¹
- 14 Його руки — стовпці золоті, повисаджувані хризолітом,
а лono його — твір мистецький
з слонової кости, покритий сафірами!
- 15 Його стегна — стовпи мрамурові,
поставлені на золотії підстави!
Його вигляд — немов той Ливан.
він юнак — як ті кедри!
- 16 Уста його — солодощі,
і він увесь — пожадання
Оце мій коханий, й оце мій другів,
дочки єрусалимські!
- Молодий знову співає красу своєї молодості
- 6 „Куди твій коханий пішов,
о найвродливіша з жінок?
Куди спрямував твій коханий?
Бо ми пошукаємо його із тобою!”
- 2 „Мій коханий пішов до садочка свого,
в квітники запашні,
щоб пасти в садках і збирати лілєї.
- 3 Я належу своєму коханому,
а мені — мій коханий,
що пасе між лілєями!”
- 4 „Ти прекрасна, моя ти подруженько, мов та Тірца,¹
ти хороша, як Єрусалим,
ти грізна, як війська з прапорами!
- 5 Відверни ти свої оченята від мене,
бо вони непокоять мене!
Твої коси — немов стадо кіз,
що хвилями сходять з того Гілеаду!
- 6 Твої зуби — немов та отара овець,
що з купелю вийшли,
що котять близнята,
і між ними немає неплідної!
- 7 Мов частина гранатного яблука —
скроня твоя за серпанком твоім!
- 8 Шістдесят є царичь,
і вісімдесят є наложниць,
а дівчатам немає числа,—
- 9 та єдина вона — ця голубка моя, моя чиста!
У неїки своєї вона одинічка,
обрана вона у своєї родителки!
- Як бачили дочки Сіону її,
то щасливою звали її,
царичі й наложниці — то вихвалили її:
- 10 Хто це така, що вона виглядає, немов та до-світня зоря,
прекрасна, як місяць,
як сонце — ясна,
як полки з прапорами — грізна?”

¹ Мирра текуча — найзапашніша мирра.¹ Тірца — місто деь у центральній Палестині, де були гробниці Ізраїлевих царів; пор. 1 Цар. 14. 17.

11 „Зійшла я в оріховий сад, 11 7. 13.

щоб поглянути на пів'я-
ночки при лотіні,
щоб побачити там, чи за-
цвів виноград,
чи гранатові яблуні по-
розцвітали?

12 І не зчулася я,
як мене посадила душа
моя
між колесниці моєї дружи-
ни бояр“ . . .

Іще про красу молоді

7 „Вернися, вернись, Суламі- 1 6р. 31. 13.

ко!
Вернися, вернися, — не-
хай ми на тебе надиви-
мось!“

„Чого вам дивитися на Су-
ламітку,
немов би на танець війсь-
ковий?“

2 „Хороші які стали ноги 2 1 -

твої в черевичках,
князівно моя!
Заокруглення стегон твоїх
— мов намисто, рука-
ми мистецькими вито-
чене!

3 Твоє лоно — немов кругло- 3 1. 1 2

точена чаша,
в якій не забракне вина
запасного!

Твій живіт — сніп пшениці,
оточений тими лілєями!

4 Два перса твої — 4 1. 2

немов двоє сарняток близ-
нят!
5 Твоя шия — як башта із 5 1. 1

кости слонової,
твої очі — озєрця в Хеш-
боні 1 М. 30. 14- 14

при брамі того Бат-Рабіму,
в тебе ніс — немов башта
ливанська,
що дивиться все в бік Да-
маску!

6 Голівка твоя на тобі — мов
Кармел,
а коса на голівці твоїй —
немов пурпур, —
полонений цар тими куче-
рями!

7 Яка ти прекрасна й приємна 7

яка,
о кохання в розкошах!

8 Став подібний до пальми
твій стан,
твої ж перса — до грон
виноградних!

9 Я подумав: виберуся на
цю пальму,
схоплюся за віття її, —
і нехай стануть перса твої,
немов виноградні ті грона,
а пахощ дихання твого —
як яблука!“ . . .

Молода кличе молодого

10 „А уста твої — як найліп- 10

ше вино:
простусь воно до мого
коханого,
чинить промовистими й уста
сплячих!

11 Я належу своєму коханому, 11

а його пожадання — до
мене!
12 Ходи ж, мій коханий, та 12

вийдемо в поле,
переночуємо в селах!
13 Устанемо рано, й ходім у 13

сади - виногради,
подивимося, чи зацвів ви-
ноград.

чи квітки розцвілись,
чи гранатові яблуні по-
розцвітали? . . .
Там кохання своє тобі дам!

14 Видадуть пах мандрагори,¹ 14

при наших же входах —
всілякі коштовні пло-
ді,

¹ Мандрагора — рослина з роду пасльонових,
її яблучка зветься „яблучка кохання“, — їх
уживали, як чари на кохання. Пор. 1М. 30. 14.

нові та старі,
що я їх заховала для тебе,
коханий ти мій!"

Ір. 6. 33.

7

*Вічна взаємна любов молодого
й молодой*

8 „О, коли б ти мені був за
брата,
що перса ссав в нені
моєї.

коли б стріла тебе я на ву-
лиці, цілувала б те-
бе, —

і ніхто мені не докоряв
би!

2 Повелі б я тебе й привелі б **23 4**
у дім нені своєї:
ти навчав би мене, я б
тебе напоїла вином за-
пашним.
собою гранатових яблук
своїх!

3 Ліва рука його — під го- **32 6**
ловою мою,
правий ж його — при-
гортає мене! . . .

4 Заклинаю я вас, дочки еру- **42 7, 8 5.**
салимські,
нашо б сполбхали, й нашо **Мт. 21. 33, 34. 11**
б збудили кохання,
аж доні йому до внодоби!"

5 „Хто вона, що виходить із **53 4 6 10**
пустині,
спираючися на свого
коханого?

Під яблунею я збудила те-
бе, —

там повиліла тебе мати
твоя,

там тебе повиліла твоя по- **1 7**
родителька!"

6 „Поклади ти мене, як пе- **2 9, 17**
чатку на серце своє,
як печать на рамено своє,
бо сильне кохання, як
смерть,
зяздрощі неперембанні,
немов той шебл, —

його жар — жар огню,
воно полум'я Господа!

7 Води великі не зможуть зга-
сити кохання,
ані ріки його не зал-
лють!

Коли б хто давав за кохання
масток увесь свого
дому,
то ним погордили б зо-
всім!" . . .

8 „Б сестра в нас мала,
й перс у неї нема ще.
Що зробимо нашій сестрич-
ці в той день,
коли сватати будуть її? —

9 Якщо вона мур, — **13**
забороло із срібла збу-
дусмо на ній,
а якщо вона двері —
обкладемо кедровою дош-
кою їх" . . .

10 „Я мур, мої ж перса — як **14**
башти, —
тоді я була в його бчач
мов та,

яка спокій провадить" . . .

11 „Виноградника мав Соло- **15**
мон у Баал-Гамбіні,
виноградника він відда-
вав сторожам, —
щоб кожен принісив за
плід його
тисячу срібла.

12 Але мій виноградник, що **16**
маю його, при мені!
Тобі, Соломоне, хай буде
та тисяча,
а сторожам його пліду —
дві сотні!

13 О ти, що сидиш у садках, — **17**
друзі твої прислухаються
до твого голосу:
дай почути його і мені!"

14 „Утікай, мій коханий, **18**
і станься подібний до сар-
ни собі,
чи до молодого оленя
у бальзамових горах!"

КНИГА ПРОРОКА

ИСАЇ

ЧАСТИНА ПЕРША:

ПРО ЮДЕЮ ТА ПРО ЄРУСАЛИМ

Невірність Ізраїля Господеві

1 Видіння Ісаї,¹ Амсового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотамма, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів.

2 Послухайте ви, небесá, і ти, земле, почуй, бо говорить Господь: Синів *Собі* виховав й виховав Я, а вони зняли бунт проти Мене! . . .

3 Віл знає свого власника, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає *Мене*, не звертає уваги народ Мій на *Мене* . . .

4 О люду ти грішний, народі тяжкої провини, лиходійське насіння, сини-шкідників, — ви покинули Господа, ви Святого Ізраїлевого² понехтували, — обернулись назад!

5 У що будете биті ще, коли неслухняними далі ви будете?

Хвора *ваша* вся голова, і все серце боляще . . .

6 Від підбивши ноги й аяк до голови нема цілого місця на ньюму:

¹ Єврейське *Ješaiahu* — „поміч Господа“, грецьке *Isaias*, церковно-слов'янське *Исаия*, українське *Ісаїя*.

² Святий, Сильний Ізраїлів — назва Господа.

1 4 М. 12. 6.

5 М. 28. 51. 52.

2 5 М. 31. 4. Єр. 2. 12. Дії 13. 17

24. 20.

3 Єр. 8. 7.

4 14. 20

11. лав 3. 22. Рим. 9. 29

5 9 12

6 5 М. 28. 35

1 1 Св. 1. 22 11 Ис. 50. 8 . . . Єр. 6. 20. Пр. 21. 27

рани й гудзі, та свіжі поразі невичавлені, і не позав'язувані, і оливою не порозм'якшувані . . .

7 Земля ваша спустошена, поле ваше, — на ваших очах поїдають чужинці його, — з того всього пустиння, немов з руйнування чужинців! . . .

8 І позосталась Сіонська дочка, мов курінь в винограднику, мов шатро на ночліг в огірковому полі, як місто обложене . . .

9 Коли б був Господь Саваот не лишив нам останку малого, ми були б як Содом, до Гоморри ми стали б подібні . . .

Не хоче Бог жертви без покаання

10 Послухайте слова Господнього, содомські князі, почуйте Закон Бога нашого, народі гоморський, —

11 нащо Мені многота ваших жертв? говорить Господь.

Наситися Я цілопаленнями баранів і жиром ситих телят,

- а крові биків та овець і
козлів
не жадаю! 3 М. 25. 19. 19
- 12 Як приходите ви, щоб яви-
тися перед обличчям
Моїм,
хто жадає того з руки ва-
шої, 3 М. 26. 14. 20
25
щоб топтали подвір'я Мої?
- 13 Не приносьте ви більше
марнотного дару,
ваше кадило — огида для
Мене воно;
новомісяччя та ті суботи і
скликання зборів, —
не можу знести Я мар-
ноти цієї! . . . 13 Мт. 15. 9.
Ер. 2. 20. Мт. 21
23. 37.
- 14 Новомісяччя ваші й усі ваші
свята —
ненавидить душа Моя їх:
вони стали Мені тягарем, —
Я змучений зносити їх . . . 14 1 М. 28. 11.
- 15 Коли ж руки свої простя-
гаєте,
Я мружу від вас Свої очі!
Навіть коли ви молитву
примножуєте, Я не слу-
хаю вас, —
ваші руки наповнені
крів'ю . . . 15 Іс. 59. 3. Ів.
9. 31.
2 М. 22. 21. 23
23. 8. Ер. 5.
28. Ос. 9. 15.
- 16 Умийтесь, очистьте себе!
Відкиньте зло ваших
учинків із-перед очей
Моїх,
перестаньте чинити лихє!
17 Навчіться чинити добро,
правосуддя жадайте, ка-
райте грабіжника,
дайте суд сироті, за вдову
заступайтесь! 17 Ер. 7. 3. Пс.
82. 3.
Мт. 3. 2, 3. 25
- 18 Прийдіть, і будемо правува-
тися, — говорить Господь:
коли ваші гріхи будуть як
кармазин, —
стануть білі, мов сніг;
якщо будуть червоні, немов
багрянця, —
то стануть мов вовна во-
ни! 18 43. 25, 26.
1 Сам. 9. 10.
Ер. 33. 7. 26
- Наверніться до Господа, бо
буде суд Його!*
- 19 Як захочете ви та послу-
хаетесь,
то будете добра землі спо-
живати.
- 20 А коли ви відмовитеся й
неслухняними будете,
— меч пожере вас,
бо уста Господні сказали
оце!
- 21 Як стало розпусницею вір-
не місто:
було повне воно право-
суддя,
справедливість у нім пробу-
вала,
тепер же — розбійники!
- 22 Срібло твоє стало жужели-
цею,
твое питво водою розпу-
щене . . .
- 23 Князі твої впєрті
і друзі злодіям вони,
хабарі вони люблять усі
та женуться за дачкою,
не судять вони сироті,
удівина справа до них не
доходить . . .
- 24 Тому то говорить Господь,
Господь Саваот, Сильний
Ізраїлів:
О, буду Я тишитися над Сво-
їми супротивниками,
і помщуься на Своїх воро-
гах!
- 25 І на тебе Я руку Свою
оберну,
і твою жужелицю немов
лугом¹ витоплю,
і все твоє близо повідкидаю!
- 26 І верну твоїх суддів, як
перше було,
і твоїх радників, як на-
початку.
По цьому тебе будуть звати:
місто справедливости,
місто вірне!

¹ Луг — сода, хемікаль.

27	Правосуддям Сіон буде викуплений, а той, хто навірнеться в нім, — справедливістю.	27 59. 20.	
28	А знищення грішників та винуватців <i>відбудеться</i> разом, і ті, що покинули Гос- пода, будуть понижені.	Пс. 46. 10. Ос. 4 2. 20. Мих. 4. 3. 28 5 М. 16. 21.	
29	І будете ви посоромлені за ті дуби, що їх пожадали, і застидаетесь за садки, які вибрали ви.	30 7. 13. 34. 4.	
30	Бо станете ви, як той дуб, що листя всихає йому, і як сад, що не має води.	Еф. 5. 8.	5
31	І станеться сильний костри- цею, його ж діло — за іскру, і вони обоє попаляться ра- зом, — і не буде нікого, хто б те погасив!	31 2. 8. Єр. 17. 27. 6а. 32. 21. 4 М. 23. 7. 5 М. 18. 14.	6
<i>Останні дні придуть, і прийде кара</i>		5 М. 17. 16, 17.	7
2	Слово, що його бачив ¹ Ісаїа, син Амосів, про Юдею та про Єру- салим:	2 Мих. 4. 1.	
2	І станеться на кінці днів, міцно поставлена буде гора дому Господнього на шпи- лі гір, і піднята буде вона понад згір'я, — і полинуть до неї всі люди.	1. 31, 2. 18.	8
3	І підуть численні народи та й скажуть: „Ходіть та зберімося на гору Господню, до дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчить, і ми підемо стежками Його!	3 Єр. 31. 6. 2. 19. Об. 6. 15.	10
	¹ В оригіналі <i>hazah</i> — бачив, замість чув, — у писаннях пророків часто масмо вживання „бачив“ і „чув“ одного замість одного. Пор. Пов 26. 14. Єр. 2. 31.	2. 17, 10. 33.	11
	Бо вийде з Сіону Закон, і слово Господнє — з Єру- салиму“.		
4	І Він буде судити між людь- ми, і буде численні народи розсуджувати. І мечі свої перекують вони на лемеші, а списи свої — на серпи. Не підійме меча народ про- ти народу, і більше не будуть на- вчатись війни!		
5	Доме Яковів, — ідіть, і попростемо в світлі Господньому!		
6	Бо Ти був покинув народа Свого, дім Яковів, — бо повні <i>безладдя</i> зо схodu вони, та ворожбитів, немов фи- листимляни, і накладають із дітьми чужинців.		
7	І наповнився край його сріблом та золотом, — і немає кінця його скар- бам. І наповнився край його кіньми, — і немає кінця колесницям його.		
8	І наповнився край його ідо- лами, — він кланяється ділу рук своїх, тому, що зробили були його пальці, —		
9	і поклонилась людина, і чоловік упокорився . . . А Ти їм не даруй!		
10	Іди в скелю, і сховайся у поро- ху від страху Господнього, і від пишноти Його вели- чі!		
11	Горді очі людини поник- нуть,		

- і буде обнижена людська високість, —
і буде високим Сам тільки Господь того дня!
- 12 Бо *настане* день Господа Саваота
на все горде й високе, і на все висунене, —
і понижене буде воно,
- 13 і на всі кедри ливанські, високі та висунені,
і на всілякі башанські дуби,
- 14 і на всі гори високі,
і на всі згір'я піднесені,
- 15 і на всі башти високі,
і на всі мюри стрімкі,
- 16 і на всі кораблі із Таршішу,
і на все, на що дивимося покладливо!
- 17 І понизяться гордість людщини,
й обнижена буде високість людей, —
і буде високим Сам тільки Господь того дня,
- 18 а божниця зовсім минеться!
- 19 І вони підуть до скельних печер
та до пороку в ями
від страху Господнього
і від пишноти Його величі,
коли прийде Він бстрах збудити на землі!
- 20 Покине людина того дня божків своїх срібних
і божків своїх золотих,
що собі наробила була,
щоб вклонятись кротам і каменям,
- 21 щоб піти у печери й розщипини скельні
від страху Господнього
і від слави величчя Його,
коли прийде Він бстрах збудити на землі!
- 22 Відкинеться ж собі від людини, що віддих у носі її,
бо защо її поважати?

Буде суд над безбожними й гордими

- 3 Бо Господь ось, Господь Саваот
взьме з Єрусалиму й з Юдеї підбору й опору:
усяку підбору від хліба,
і всяку підбору води,
2 лицаря та вояка,
суддю та пророка,
і чарівника та старого,
3 п'ятдесятника та родовитого,
і радника, і в мистецтві премудрого,
і в закляттях умілого, —
4 і за правителів дам юнаків,
і дітвaki запанують над ними!
- 5 І буде чавити народ один одного,
і кожен свого ближнього-го!
- Повстане хлопчак на старого,
а легковажений на поважаного . . .
- 6 Бо схопить брат брата свого в домі батька свого
та й скаже: „Ти маєш одёжу,
то будь нашим правителем,
і під рукою твоєю хай буде руїна оця“!
- 7 Того дня він підійме свій голос та й скаже:
„Не бдуйте й рани обв'язувати вам,
бо в домі моєму немає ні хліба, ні одягу, —
не настановляйте мене за правителя люду“!
- 8 Бо рухнув Єрусалим,
і впала Юдея,
бо їхній язик та їхній чин —
проти Господа,
щоб упёртими бути очам Його слави . . .

- 9 Проти них свідчить віраз
лиця їхнього,
а гріх свій вони вияв-
ляють,
немов той Содом, не пере-
чать.
Горе їхній душі,
бо вчинили вони собі зло!
- 10 Скажіте про праведного: 1 М. 24. 22. 21
Єз. 16. 12.
Буде добре йому,
бо вони споживуть плід
учинків своїх.
- 11 Та горе безбожному, зле,
бо йому буде зроблений
чин його рук!
- 12 Народ Мій, — дітиська йо-
го утискають,
а жінки мають гору над
ним . . .
- Народе ти Мій, — твої про-
відники вчинили блу-
дячим тебе,
і дорогу стежок твоїх
сплутали!
- 13 Господь став на прою,
і стоїть, щоб судити на-
роди.
- 14 Господь іде на суд, *щоб*
судитись з старшими
народу Свого
та з вождями його:
„Ви виноградіника знищи-
ли,
грабунок з убогого — в
ваших домах!“
- 15 Що *це* сталося вам, що на-
рід Мій ви гнобите
та утискаєте вбогих?“
Так говорить Господь, Бог
Саваот.
- 16 І промовив Господь: Зате,
що дочки Сіонські загорділи, і
ходять витягненою, і моргають
очима, і все ходять дрібними кроч-
ками, і дзвонять спрядками на
ногах своїх,
17 тому вчинить Господь тім'я
Сіонських дочок паршивим, і їхній
сором обнажить Господь! . . .
- 18 Того дня поскидає Господь
окрасу спрядок на їхніх ногах, і
чільця, і місяці,
19 сережки, нарамінники, і сер-
панки,
20 і завбі, і ланцюжки на ногах,
і поясські, і плясечки з пахошами,
і чарівничі привіски,
21 персні, і сережки носові,
22 чудові убрання, і окриття, і
намітки та торби,
23 дзеркала й лянні хитони та
турбани, і прозорі покривала.
- 24 І станеться, замість баль-
заму — сморід буде,
і замість пояса — шнур,
а замість мистецько укла-
дених кучерів — лиси-
на,
і замість хитона цінного
— верета з пaskом,
а замість красі — спаленіна!
- 25 Попадають мужі твої від
мечя,
а лицарство твоє — на
війні, —
- 26 і будуть стогнати та пла-
кати ворота її,
і буде спустошена, й сяде
на землю Сіонська доч-
ка . . .

Настане життя для врято- ваних

- 1 І того дня сім жінок схо-
плять мужа одного,
говорячи: „Ми будемо
їсти свій хліб,
і зодягатимем одіж свою, —
тільки йменням твоїм хай
нас кличуть, —
забери ти наш сброр!“
- 2 Того дня буде парість Гос-
подня¹ красою та сла-
вою,
плід же зёмний — велич-
ністю та пишнотою
для врятованих із Ізраїля.

¹ Парість Господня — Ізраїль.

- 3 І буде zostалий в Сіоні й
попущений в Єрусали-
мі, —
святим буде зватися він,
кожен, хто жити записаний
в Єрусалимі,
4 коли нечистоту Господь 4 06. 1. 5.
змиє з сіонських дочок,
а кров Єрусалиму спо-
лоще з-посеред його
духом права та духом очи-
щення.
5 І створить Господь над уся- 5 2 м. 13. 21.
ким житлом на Сіон-
ській горі
та над місцем зібрання —
удень хмару, вночі ж дим 7 24.
і блиск огню подум'я-
ного,
бо над всякою славою бу-
де покрівля . . .
6 І буде шатро удень тінню 6 25 4 5.
від спеки,
і захистом та укриттям 4 2.
від негоди й дощів!

Притча про виноградника

- 5 Заспіваю ж я вам про Сво-
його Улюбленого
пісню любовну про Його
виноградника!
На плодючому версі гори
виноградника мав був Мій
Приятель.
2 І обкопав Він його, 2 Мт. 21. 33—41.
й від каміння очистив Мих. 2. 2. 8
його,
і виноградом добірним
його засадив,
і башту поставив посеред
його,
і витесав у ньому чавило,
і чекав, що родитиме він
виноград, —
та він уродив дикі ягоди!
3 Тепер же ти, єрусалимський
мешканче та мужу
юдейський,

- розсудить но між Мною й
Моїм виноградником:
4 що ще можна вчинити було
для Мого виноградника,
але Я не зробив того в
ньому?
Чому Я чекав, що родитиме
він виноград,
а він уродив дикі ягоди?
5 А тепер завідомлю Я вас,
що зроблю для Свого ви-
ноградника:
живопіт його викину,
і він буде на знищення,
горілку його розвалю,
і він на потоптання буде,
6 зроблю Я загубу йому, —
він не буде обтінаний ані
підсапуваний, —
і виросте терня й будячка
на ньому,
а хмарами звелю, щоб до-
щу не давали на нього!
7 Бо виноградник Господа Са-
ваота — то Ізраїлів
дім,
а мужи Юди — коханий
Його саджанець.
Сподівався правосуддя, та
ось кроволіття,
сподівався справедливо-
сти Він, та ось зойк . . .

Горе несправедливим

- 8 Горе тим, що долучують до-
ма до дому,
а поле до поля прито-
чують,
аж місця бракує для інших,
так ніби самі сидіть серед
краю!
9 В мої уші сказав був Гос-
подь Саваот:
Направду, — багато домів
попущених будуть,
великі та добрі,
і не буде мешкання для
них.

- 10 Бо десять загонів землі ви-
ноградника
бата одного вродять,
а насіння одного хомєра
породить ефу.¹
- 11 Горе тим, що встають рано
вранці
і женуть за напоєм п'я-
нким,
і тривають *при* нім аж до
вечора,
щоб вином розпалитись!
- 12 І сталася цитра та арфа,
бубон та сопілка
йвино — за їхню гулянку,
а на діло Господнє не див-
ляться,
не вбачають Його чину
рук.
- 13 Тому піде народ Мій
на вигнання непередба-
чено,
і вельможі його голодува-
тимуть,
а натовп його — висохне
з прагнення . . .
- 14 Тому то розширив шеол по-
жадливість² свою
і безмірно розкрив свою
пашу,
і зійде до нього його пиш-
ноті,
і його натовп, і гуркіт
його,
й ті, що тішаться в ньому.
- 15 І людина понижиться, і упо-
кориться музк,
а очі високих поникнуть,
- 16 а Господь Саваот возвелі-
читься в суді,
і Бог Святий виявить
святість Свою в спра-
ведливості!
- 17 І пастися будуть овечки,
немов би на луці своїй,
а зоставлене з ситих чужі
пойдять.
- 18 Горе тим, що вину притя-
гають *до себе* шнурами
марноти,
а гріх — як мотуззям від
воза,
- 19 *та* кажуть: „Хай квáпиться
Він,
хай прина́глити Свій чин,
щоб ми бачили,
а постаново́в Святого Ізраї-
левого
хай наблизиться і нехай
прийде —
і пізна́ємо ми“!
- 20 Горе тим, що зло називають
добром,
а добро — злом,
що ставлять темноту за світ-
ло,
а світло — за темряву,
що ставлять гірке за солод-
ке,
а солодке — за гірке!
- 21 Горе мудрим у власних очах
та розумним перед собою
самім!
- 22 Горе тим, що хороб́рі винце́
попивати,
і силачі на міша́ння п'ян-
кого напо́ю,
- 23 що несправедливого чинять
в суді за хабар спра-
ведливим,
а праведність праведного
усувають від нього . . .
- 24 Тому, як огні́нний язик по-
жирáє стерні́ю,
а від полум'я никне тра-
ва, —
отак спорохні́віє корінь у
них,
і рознесе́ться їхній цвіт,
немов ку́рява,
бо від себе відкинули Зако́н
Господа Савао́та,
і знехтували вони слово
Святого Ізраїлевого!

¹ Хомєр чи кор рівняється десяти батам чи 180 кілограмам, бат рівний ефі, 18 кілограмів; див. 2 Хр. 2. 9.

² В оригіналі — душу свою. Шеол — той світ, ад, див. Пс. 6. 6.

- 25 Тому запалився гнів Господа на народ Його,
і на нього Він витягнув
руку¹ Свою, — та й ура-
зив його:
і захиталися гори, і ста-
лось їхнього трупу,
як сміття серед ву-
лиць! . . .
При цьому всьому не від-
вернувся Його гнів,
і витягнена ще рука По-
го!¹
- 26 І підійме прапора народу
здавна,
і засвіще йому з кінця
краю,
і прийде він хутко та лег-
ко.
27 немає між ними утомле-
ного
та такого, який би спіт-
кнувся!
Не дрімас ніхто і не спить,
а пояс із стегон його не
здимається
та не зривається шнур при
взутті його.
- 28 Його стріли погострені,
і всі луки його понатягу-
вані.
Копита у коней його немов
кремінь виваляються,
а колеса його — немов
вихор.
- 29 Його рик — як левиці,
і він заричить, немов ті
левчухи,
і він загарчить, і здобич
ухопить, її й понесе,
і ніхто не врятує!
- 30 І на нього ревітиме він того
дня,
як те море реве . . .
І погляне на землю,
а там густа темрява,
і світло померкло у хмарах
її . . .
- 25 9. 11, 20, 10.
2 М. 24, 10.
Іс. 12, 41.
Іс. 72, 19-26
3 8, 7, 6, 8
26 7, 18
Іс. 10, 4
Іс. 1, 9.
48, 16.
29 59, 11.
Іс. 12, 2. Мт.
13, 14, 15.
30 8, 22.
Мт. 13, 45.

*Господь у своїй славі,
Очищення Ісаї*

- 6 Року смерті царя Озії бачив я
Господа, що сидів на високому
та піднесеному престолі, а кінці
одежі Його переповнювали храм.
2 Серафіми стояли зверху Його,
по шість крил у кожного: двома
закривав обличчя своє, і двома
закривав ноги свої, а двома літав.
3 І кликав один до одного й
говорив: „Свят, свят, свят Господь
Саваот, уся земля повна слави
Його!“
4 І захиталися чопи порогів від
голосу того, хто кликав, а храм
переповнився димом!
5 Тоді я сказав: „Горе мені, бо
я занепащений! Бо я чоловік не-
чистоустий, і сиджу посеред на-
роду нечистогостного, а очі мої ба-
чили Царя, Господа Саваота!“
6 І прилетів до мене один з
Серафимів, а в руці його вугіль
розпалений, якого він узяв щип-
цями з-над іжертівника.
7 І він доторкнувся до уст моїх
та й сказав: „Ось доторкнулося це
твоїх уст, і відійшло беззаконня
твоє, і гріх твій окуплений!“.

Нове доручення Ісаї

- 8 І почув я голос Господа, що
говорив: „Кого Я пошлю, і хто
підє для Нас?“ А я відказав:
„Ось я, — пошли Ти мене!“
9 А Він показав: „Иди, і ска-
жеш народові цьому:
Ви будете чути постійно, та
не зрозумієте,
і будете бачити завжди,
але не пізнаєте.
10 Хчиний затупавілим серце
народу цього,
і тяжкими зроби його
уші,
а очі йому позаклеюй,
щоб не бачив очима свої-
ми,

¹ Витягнена рука — щоб карати, знак кари.

й ушима своїми не чув,
і щоб не зрозумів своїм
серцем,
і не навернувся, і не був
уздоровлений він!¹

11 І сказав я: „Аж доки, о Гос-
поди?“ А Він відказав:
„Аж доки міста спустіють
без мешканця,
і домї без людей,
а земля спустошена буде
зовсім“...

12 І віддалить людину Гос-
подь,
і буде велике опущення
серед землі...

13 І коли позастанеться в ній
ще десята частина,
вона знову спустошена бу-
де...

Але мов з терebinту й мов з
дубу,
зостанеться в них пень
по зрубї,
насіння бо святости — пень
їхній!

Облога Єрусалиму

7 І сталося за днів Ахаза, сина
Йотάма, Уззїйного сина, царя
Юди, вийшов Рецїн, цар сирїй-
ський, і Пєках, син Ремалїїн, цар
Ізраїлів, до Єрусалиму на війну
на нього, та не міг звоювати йо-
го.

2 І сповіщено Давидів дїм, і
сказано: „Став табóром Арáм¹ у
землі Єфремовій“. І захиталося
серце його й серце народу його, як
хитаються лісові дерева від вітру!

3 І сказав Господь до Ісаї:
„Вийди навпроти Ахаза, ти та
твій син Шеар-Яшув,² до кінця
водоводу горішнього ставу, на
биту дорогу Поля-Валюшників.

4 І скажеш до нього: Стережися
й будь спокійний, не бійся, а серце

твое нехай не м'якне через два за-
лишки тих димлячих головешок,
від полум'я гніву Рецїна й Арама
та сина Ремалїйного,

5 за те, що Арам, Єфрем та син
Ремалїїн радили проти тебе лихе,
говорячи:

6 Ходім на Юдею та її наля-
каємо, і здобудемо для себе, і
настановимо царем серед нього Та-
веїлового сина.

7 Так сказав Господь Бог:
Цього не станеться й не буде!

8 Бо голова Арáму — Дамáск,
а голова Дамаску — Рецїн, та ще
шістдесят і п'ять літ, — і буде
злámаний Єфрем, *так що перестане
бути народом!*

9 А голова Єфрему — Сама-
рія, а голова Самарії — син Ре-
малїїн. Якщо ви не повірите, то
не встоїте“.

*Велике знамено: Син Діви —
Еммануїл*

10 І Господь далі говорив до
Ахаза й казав:

11 „Закадай собі знака від Гос-
пода, Бога твого, і зійди глибоко
до шебду, або зійди високо до-
горі!“

12 А Ахаз відказав: „Не пока-
даю я, і не буду спокішувати Гос-
пода“.

13 І він сказав: „Послухайте,
доме Давидів, — чи мало вам тру-
дити людей, що трудите також
Бога мого?“

14 Тому Господь Сам дасть вам
знака: Ось Діва в утробі зачне, і
Сина породить, і назве́ш ім'я Йому:
Еммануїл.¹

15 Масло та мед буде Він спо-
живати, аж поки не пізнає того,
як зло відкидати та добро вибира-
ти.

16 Бо поки пізнає Та Дитина,

¹ Арам — Сирія, сирійці.

² Шеар-Яшув — „останок вернеться“.

¹ Еммануїл — „з нами Бог“.

як зло відкидати та добро виби-
рати, буде покинена та земля, що
ти лякаєшся перед двома царями
її.“

*Прійде цар асирійський
як кара*

17 Спровадить Господь на тебе,
і на народ твій, і на дім батька
твого дні, які не приходили від
дня відступлення Єфрема від Юди.
— *спровадить* царя асирійського.

18 І станеться в день той,

привабить Господь муху,
що в кінці рік Єгипту,

та бджолу, що в асирійсько-
му краї,

19 і вони прилетять, та уся-
дуться всі

по пров'ялих стрімких та
по щілинах скельних,

і в усіх терновиннях, та на
луках усіх . . .

20 Дня того оголить Господь
немов бритвою,
найнятою по тім боці рі-
ки, — царем асирій-
ським,

голову та волосья ніг,
забере також бороду.

21 І буде дня того, що хто
прогодує корівку
та дві *штуки* худоби дріб-
ної,

22 то станеться, що від много-
тї молока, що надоб'їть,
споживатиме масло,
бо масло та мед буде їсти
всякий,
хто зостанеться серед зем-
лі.

23 І буде дня того: кожне міс-
це,
що в нїм буде тисяча лоз
винограду на тисячу
срібла,
стане терніною та будяком!

24 Зо стрілами й з луком він
буде ходити туди,

бо стане терніною та бу-
дяком уся земля . . .

25 А на всі гори, що заступом
копано їм,
ти не зійдеш туди,
бо будеш боятись тернини
й будячка, —

і стануться місцем вони,
куди волів посилати-
муть,

і топтатимуть вівці його . . .

1 8 І промовив до мене Господь:
„Візьми собі велику табличу,
і напиши на ній людським пись-
мом: „Кв'япиться здобич, скорий
грабіж“.“¹

2 І взяв я за свідків собі свідків
вірних, — священника Урію та
Захарія, Бверехійного сина.

3 І зблизився я до пророчиці, і
вона зачала, і породила сина.
Господь же до мене промовив:
Назви ім'я йому: Кв'япиться здо-
бич, скорий грабіж.¹

4 Бо поки юнак той умітиме
кликати „Батьку мій“, та: „Ма-
мо моя“, понесеться багатство Да-
маску та здобич Самарії перед
обличчя царя асирійського“.

5 І Господь ще далі говорив до
мене й казав:

6 „За те, що народ цей знехту-
вав воду Сілоамську, яка тихо
пливе, і має радість з Реціном і з
сином Ремаліїним,

7 то тому ось Господь піднесе на
них воду ріки, сильну й велику, —
царя асирійського та всю славу
його. І підійметься вона понад
усі свої річища, і піде понад усі
береги свої.“

8 І перейде по Юді вона,
заллє та затопить, аж до
шиї досягне,
і розтягне вона свої крила
на всю широчнь твого
краю,
о Еммануїле!

¹ Сирейське: Maher Salal has baz.

17 1 Цар. 12. 16.
17.

18 5. 26.

20 2 Цар. 16. 8.

7. 16. 2 Цар.
16. 9. 17. 6.

22 1 15

7. 14. 8. 10.

8

Але надійтись на Господа

9 Озлобляйтесь народи, й збентежені будете,
почуй, уся зємле далєка!
Озбрійтесь, і збентежені
будете,
озбрійтесь, і збентежені
будете!

10 Радьте раду — і буде вона
поруїнована,
слово кажіть — і не збу-
деться, бо з нами Бог!

11 Бо так говорив був до мене
Господь у силі Своєї руки *надо
мною*, й остерігав мене, щоб не
ходити дорогою цього народу, і
казав:

12 „Не кажіть „змова“ на все,
на що каже „змова“ цей народ, і
не бійтесь того, чого він боїться, і
не лякайтесь!

13 Господа Саваота — Його свя-
то шануйте, і Його вам боятись,
Його вам лякатись!

14 І буде Він за святиню, і за
камінь спотикання, і за скелю
спокуси для двох домів Ізраїля,
за сітку й за пастку для мешканця
Єрусалиму.

15 І спіткнуться об них багато-
хто, і попадають, і будуть пола-
мані, і заплутаються, і будуть
ехіплені.

16 Зв'язки свідцтво, запечатай
Закону між Моїми учнями!

17 І я буду чекати Господа, що
ховас лице Своє від Ікового дому,
і буду надіятись на Нього.

18 Ось я та ті діти, що дав мені
Господь, вони на знакі та на чуда
в Ізраїлі від Господа Саваота, що
пробуває на горі Сіон.

19 А коли вам скажуть: „Запи-
туйте духів померлих та чародіїв,
що цвірінкають та муркають“,
то відповісте: „Чи ж народ не
звертається до свого Бога? За-
живих питатися мертвих?“

9 37. 29. 2 Нар.
19. 35.

Пс. 59. 16.

5. 30.

10 8. 8.

Мт. 4. 15.

Мт. 4. 16. Ів. 1
8. 22.

13 1 Петр. 3. 14,
15.

14 2 М. 10. 7.
Лк. 2. 34.

Іс. 14. 5, 10. 3
26. Суд. 7. 23.

18 1 М. 33. 5.
Свпр. 2. 13.

19 3 М. 19. 31.
1 Сам. 28. 8.

20 До Закону й свідцтва! Як
вони не так кажуть, як це, то
немає для них зорі ранньої!

21 І буде блукати утіскуваний
та голодний. І станеться, коли
він зголодніє, то запиниться, і про-
кляне царя свого та Бога свого, і
погляне догорі.

22 І подивиться він на землю,
аж ось тут горе та темнота, темрява
утіску, — і він буде пхнутий у
темність . . .

23 Бо не буде темноти для того,
хто утіскуваний. Перша пора
злегковажила була край Завул-
нів та край Нефталімів, а остання
прославить дорогу приморську,
другий бік Йордану, округу¹ по-
ганів.

У темряві Світло засяє

9 Народ, який в темряві хо-
дить,

Світло велике побачить,
і над тими, хто сидить у
краю тіні смерти,
Світло засяє над ними!

2 Ти помножиш народ цей,
Ти збільшиш йому ра-
дість.

Вони перед лицем Твоїм бу-
дуть радіти,
як радіють в живнів,
як тішаються в час, коли ді-
вають дбощі!

3 Бо зламав Ти ярмо тягару
його,
і кія з рамена його,
лезво його пригнобите-
ля,

як за днів Мадіяма.

4 Усякий бо чобів військовий,
що гупає гучно,
та одєжа, поплямлена кро-
в'ю, —

стане *все це* пом'єжею, за
їзку огню!

¹ Гебр. galil, цебто Галилею.

Дитя народилося нам

- 5 Бо Дитя народилося нам,
даний нам Син,
і влада на раменах Його,
і кликнути ім'я Йому: Дів-
ний Порадник,

Бог сильний, Отець віч-
ности, Князь миру.

- 6 Без кінця буде множитися
панування та мир
на троні Давида й у цар-
стві його,

щоб поставити міцно його
й щоб підперти його пра-
восуддям та правдою
відтепер й аж навки, —
ревність Господа Савао́та
це зробить!

*Витягнена ще Господня рука,
щоб карати*

- 7 Проти Якова слово постав
був Господь,
а впало воно на Ізраїля,

- 8 і пізнає народ, увесь він,
Єфрем та мешканець Са-
марії,
що говорять з пихою й на-
дутістю серця:

- 9 „Попадали цегли,
а ми побудуємо з каменя
тесаного,

сікомори¹ позрубувано, —
та замінимо їх кедрами!“

- 10 Та над ним Господь змінив
противників Рецина,
а його ворогів нацькував:

- 11 Арама попереду, а фили-
стимляни позаду,
і пожерли Ізраїля цілою
пашею . . .

При цьому всьому не від-
вернувся Його гнів,
і витягнена ще рука Його!

- 12 Та народ не звернувся до
Того, Хто вразив його,
і не шукали Господа Са-
вао́та . . .

10. 33. 13

5 8. 14. Суд. 13.
18. Лк. 1. 31
Ів. 3. 16.

6 37. 32. Лк. 1.
32. 33.
2 Сам. 7. 12.

3. 12. Єр. 38. 15
22. Лк. 6. 39.

9. 11. 20. 16

33. 11. 17

11 5. 25, 9. 16,
20. 10. 4.

5. 25, 9. 11, 20
16. 10. 4.

- 13 Тому то Господь відсік від
Ізраїля голіву й хвіст,
пальму й очеретину за
одного дня.

- 14 Старий та поважаний — це
та голова,
а пророк, що навчас не-
правди, це хвіст.

- 15 І сталося, що поводитарі
цього народу зробили-
ся звідниками,

і гинуть проваджені ними.

- 16 Тому то його юнаками раді-
ти не буде Господь,
а до сиріт його й його
вдів милосердя не ма-
тиме,

бо кожен безбожний й зло-
чинець,

і злбне всі уста говорять.

При цьому всьому не від-
вернувся Його гнів,

і витягнена ще рука Йо-
го! . . .

- 17 Бо злба горить, як огонь,
пожирас тернину й будяч-
ця,

і падає по запустах лісу,

і крутяться вверх стовпи
диму . . .

- 18 Від лютости Господа Савао-
та земля загоріться,
і стане народ, як пожива
огню,

і не пошадить жоден брата
свого! . . .

- 19 І різати буде праворуч, та
буде голодний,

і жертиме зліва, але не
насититься,

кожен жертиме тіло рамена
свого:

- 20 Манасія — Єфре́ма, а Єф-
ре́м — Манасію,
разом обоє на Юду . . .

При цьому всьому не від-
вернувся Його гнів,

і витягнена ще рука Йо-
го! . . .

¹ Сікомора — шовковиця.

*Горе законодавцям
несправедливим!*

- 10** Горе законодавцям несправедливим,
та писарям, які пишуть
на лихо,
2 щоб від правосуддя усунути
бідних,
і щоб відняти правá від
убогих народу Мого,
щоб стали вдовими здобичею
їм,
і пограбувати сиріт . . .
3 А що ви чинитимете в день
навіщення,
і наглої згуби, що прийде
зда́лека, —
до ко́го втече́те за по́мичю,
і де́ позоста́вите славу
свою?
4 Нічо́го не ли́шиться — тіль-
ки зигну́тися між поло-
неними,
і попа́дати між позаби́ва-
ними . . .
При цьо́му всьому не від-
верну́всь Йо́го гнів,
і вітя́гнена ще рука Йо-
го! . . .

Буде суд і над завойовниками

- 5 Біда асирійцеві, жезлові
гніву Мого,
а кий у руках його — це
пересердя Моє!
6 На люд нечестивий пошлю́
Я його́,
про наро́д Мого гніву йо-
му накажу́,
щоб набрати здобичі й вчи-
нити грабунок,
і щоб потопта́ти його́,
як боло́то на ву́лицях.
7 Та не так він собі́ розуміє,
а серце його не так мис-
лить,
бо в серці його́ —
щоб немало наро́дів по-
нищити та погубити!

2 Цар. 18. 24. 8

37 36 12
4 5 25, 9 11,
20

5 20

7 1 М. 50. 20.
10. 5, 29. 16.
6р. 51. 20.

- 8 Бо говорить: Хіба мої про-
відники
разом усі не царі?
9 Чи ж Кално не такий, як
Кархеміш?
Чи ж Хамат не такий, як
Арпад?
Хіба ж не така Самарія, як
Дамаск?
10 Тому́ що рука моя ца́рства
божків дося́гла,
а в них більші бовва́ни, як
в Єрусали́мі та в Сама-
рії,
11 то хі́ба не зроблю́ я так само
для Єрусали́му й бов-
ва́нів його́,
як зробив я був для Са-
марії й божків її?
12 І стане́ться, як докона́є
ввесь чин Свїй Госпо́дь
на Сїонській горі́ та в
Єрусали́мі,
то ска́же: Наві́щу я пло́ді
гердовитости́ серця ца-
ря асирійського
та пишні́оту чванли́вих
очей його́!
13 Бо він ка́же: Вчинив я це́
мі́стю своєї́ руки
й свої́м розумом, я бо
розумний, —
і відміня́ю границі наро́дів,
а їхній маєток грабу́ю,
й як сильний, скида́ю па-
ну́ючих!
14 І дося́гла, мов кубло́ те, багат-
ства наро́дів рука моя́,
й як збирають поки́нені
ййця, я всю зе́млю зі-
брав, —
і ніхто не порушив крило́м,
і дзю́бка не відкрив, і не
зацвірі́нькав . . .
15 Чи́ буде сокира пишати́ся
понад свого́ рубача?
Чи́ понад свого́ пи́луваль-
ника́ буде горді́тися
пилка́?

- Ніби жезло повищує тих,
хто його підіймає,
ніби підносить кий того,
хто не є дерево!
- 16 Зате Господь, Бог Саваот
пошле сухорлявість на
ситих його,
і під його славою — по-
дум я буде налагати,
немов би пожеар!
- 17 І Світло¹ Ізраїля стане ог-
нем,
а Святий¹ його — поду-
м'ям,
і запалить воно, й пожере
його терня
й будяччя його в один
день!
- 18 І славу лісу його й його
саду
вийгубить Він від душі й
аж до тіла,
і буде, що знідіє він, мов
той хворий, —
- 19 і буде останок дерев його
лісу такий нечислен-
ний,
що й хлопець їх спише!
- А останок Ізраїля навірнеться*
- 20 І станеться в день той,
останок Ізраїля і врятो-
вані дому Якова
не будуть вже більш опи-
ратись на того, хто б'є
їх, —
й обіпруться у правді на
Господа, Святого¹ Із-
раїлевого.
- 21 Рештки навірнуться, решт-
ки Якова,
до Сильного Бога.
- 22 Бо коли б був народ твій,
Ізраїль, як морський
пісок,
тільки рештки із нього
навірнуться!
- Загібіль призначена є, щоб
виповнилась справед-
ливість,
- 23 бо виконає Господь, Бог Са-
ваот
постановлену згубу по-
серед всієї землі.
- 24 Тому так промовляє Гос-
подь, Бог Саваот:
Мій народі, мешканче
Сіону, не бійсь асирій-
ця!
Він палицею тебе вдарить,
і кия свого підійме на
тебе,
як *колись* на дорозі єгипет-
ській.
- 25 Бо мало ще, трохи *побуде*,
— та й скінчиться лють,
і звернеться гнів Мій на
знищення їх!
- 26 І збудить на нього бича
Господь Саваот,
як уразив був Він Мадія-
ма при скелі Орів,
і кий Його *буде* на морі,
і його Він простягне, як
колись на Єгипет!
- 27 І станеться в день той,
з твого рамена тягар
його зійдеться,
а з-над шиї твоєї ярмо його,
і через ситість ярмо буде
зйишене!
- 28 Він прийде навпроти Айяту,
перейде в Мігрон,
свої речі складе до Міхма-
шу.
- 29 Перейдуть провалля, Гева
— ночліг нам,
затремтіла Рама, утекла
Саулова Гів'а.
- 30 Заголося ти, о дочко Галлі-
му,
послухай, Лаїше, о бід-
ний Анатоте!
- 31 Мадмена розбіглась,
мешканці Гевіму вті-
кають . . .

¹ Світло Ізраїля, Святий Ізраїля — це Гос-
подь Бог.

- 32 Ще сьогодні зостанеться він
у Нові;
свою рукою грозить горі
дочки Сіону,
пагірку Єрусалиму.
- 33 Ось Господь, Бог Саваот
відтинає галузки за-
страшальною силою, —
і найвищі поставою бу-
дуть постинані,
а високі будуть понижені.
- 34 І буде обтята навколо за-
лізом гушавина лісу,
і Ліван упаде від Могут-
нього!

*Корень Єссея стане прапором
народом*

- 11** І вийде Пагінчик із пня
Єсеевого,
і Галузка дасть плід із
коріння його.
- 2 І спочине на Нім Дух Гос-
подній, —
дух мудрости й розуму,
дух поради й лицар-
ства,
дух пізнання та страху Гос-
поднього.
- 3 Його уподобання — в стра-
ху Господньому,
і Він не на погляд очей
своїх буде судити,
і не на послух ушей Своїх
буде рішати.
- 4 але буде судити убогих за
правдою,
і правосуддя чинитиме
слухно сумірним зем-
лі.
- І вдарить Він землю жез-
лом Своїх уст,
а віддихом губ Своїх
смерть заподіє безбож-
ному.
- 5 І станеться поясом клубів
Його справедливість,
вірність же — поясом стё-
гон Його!

65. 25. Ос. 2.
20.

33 2. 11. 9. 13.

65. 25.

1 4. 2. 6р. 23. 5.
Мт. 1. 6. Рим.
15. 12. Дії. 13.
22.

Ав. 2. 14.

2 42. 1. 64. 1.
Мт. 12. 18.

Рим. 15. 12.

3 1 М. 8. 21

4 Пс. 12. 1. 15

Ів. 10. 16.

- 6 І замешкає вовк із вівцею,
і буде лежати пантєра з
козля́м,
і *будуть* разом телятко й
левчу́к, та теля відго-
доване,
а дитина мала їх водити-
ме!
- 7 А корова й ведмідь будуть
пастися *разом*,
разом будуть лежати їхні
діти,
і лев буде їсти солому,
немов та худоба!
- 8 І буде ба́витися немовля́т-
ко над діркою гада,
і відні́яте від перс *дитин-
ча* простягне свою руку
над нору гадюки, —
- 9 не вчинять лихого та шко-
ди не зроблять
на всій святій Моїй го-
рі,
бо земля буде повна пізнан-
ня Господнього *так*,
як море вода покриває!
- 10 І станеться в день той: до Ко-
рення Єсеевого, — що стане прапо-
ром наро́дам, — погани звертатися
будуть до Нього, і буде славою
місце спочинку Його!

Господь позбирає врятованих

11 І станеться в день той, і зно́-
ву подруге *простягне* Господь
Свою руку, щоб набу́ти останок
наро́ду Свого, що полиши́вся з
Ашшуру¹ й з Єгипту, і з Патросу
та з Етіопії, і з Еламу й з
Шин'ару, і з Хамату, та з морських
островів.

12 І поганам підійме Він пра-
пора,
і згрома́дить вигнанців
Ізраїля,
і розпоро́шення Юди збере
з чотирьох країв світу!

¹ Ашшур — Асирія.

13 І спиниться заздрість Єфре-
ма,

і вийтати будуть супроти-
вники Юди,—

не буде *вогне* заздрити Юді
Єфрем,

а Юда не буде гнобити
Єфрема.

14 І вони полетять на плече
филістимлян до моря,
пограбують гуртом синів
сходу,

на Едому й Моаву вони на-
кладуть свою руку,
і діти Аммо́на їх слухати
будуть.

15 І вчинить закляттям Гос-
подь затітку моря Єги-
петського,

і руку Свою простягне на
ріку в сильнім вітрі
Своім,

і на сім потіків розділить її,
й *буде можна її* у взутті
переходити.

16 І буде широка доріжка для
решти народу Його,
що з Ашшүру зостанеть-
ся,

як була для Ізраїля в день,
коли він виходив із краю
єгипетського.

*Пісня-хвала Господеві вря-
тованих*

12 І ти скажеш дня того:

Хвалю Тебе, Господи,

бо Ти гнівався на мене,

та гнів Твій вшухав, й
мене Ти порадуєш,

2 оце, — Бог спасіння мого!

Безпечний я, і не боюсь,
бо Господь, — Господь сила

моя та *мій* спів,

і спасінням для мене Він
став!

3 І ви в радості будете черпати
воду
з спасінних джерел!

ис. 105. 1.

ис. 17. 1.

ис. 18. 1.

ис. 30. 1. 7.

ис. 1. 1.

ис. 2. 14. 29.

ис. 1. 1.

єр. 50. 25.

2. 2. 15. 2.

іс. 1. 15.

4

4 І скажете ви того дня:

„Дякуйте Господу, клич-
те Ім'ення Його,

сповістять між народів про
вчинки Його,

пригадайте, що Ім'ення
Його превеличне!

5

5 Співайте для Господа, Він
бо величне вчинив,
і хай це буде знане по
всій землі!

6

6 Радій та співай, ти мешкан-
ко Сіону,
бо серед тебе Великий, —
Святий Ізраїлів!

СУД НАД НАРОДАМИ

*Кара на Вавилон прийде в
День Господній*

1

13 Пророцтво про Вавилон, що
бачив Ісаїя, син Амосів.

2 Підійміте прапора на лисую
гірбу,

кличте їх голосніш,

помахайте рукою,

щоб ішли у ворота!

3 Я звелів був Своім посвя-
ченим,

теж покликав лицарство

Своє на Мій гнів,

що зухвало радіють.

4 Чути гамір у горах,

як народу численного,

чути гомін згромаджених
тут царств народів:

це переглядає Господь Са-
ваот боївою Своєю війсь-
кою!

5

5 Приходять з далекого краю,
із кінців небес,

Господь і знаряддя гніву
Його,

щоб усю землю пониніш!

6

6 Голосить, бо близький день
Господній,—

він від Всемогутнього
прийде, немов зруйну-
вання . . .

7	Тому то ослабнуть всі руки, і кожне серце людини зневириться.	7	Іса. 7. 17.		До наробу свого кожен звер- неться, і кожен до краю свого втікати.
8	І вони налякаються, болі та муки їх схоплять, немов породілля та, бу- дуть тремтіти . . .	8	Іс. 6. 4. 31		15 Кожен знайдений буде за- ко́леним, і кожен узятий впаде від меча . . .
	Остовіють один перед од- ним, полум'яні обличчя — то їхні обличчя . . .		Пс. 137. 9.	16	16 А їхні діти на їхніх очах по- розбивані будуть, їхні доми пограбовані бу- дуть, а їхніх жінок побезчестять!
9	Оце день Господній при- ходить, суборий, і лютість, і по- лум'я гніву, щоб землю зробити спусто- шенням, а грішних її повигублю- вати з неї!			17	17 Оце Я збуджу на них мідян, що срібла не лічать, а золото — не чують ба- жання до нього, —
10	Бо збірї небесні та їхні су- зір'я не дадуть свого світла, сонце затмиться при сході своєму, а місяць не буд е вже сіяти світлом своїм . . .	10	Мт. 24. 29.		18 і будуть вбивати юнаків їхні луки, і над плодом утроби вони милосердя не матимуть, їхнє око над дітьми не мати- ме милости . . .
11	„І Я покараю всесвіт за зло, а безбожних за їхню про- вину, будидьчиість злочинця спи- нню, а гордість насильників знижу!	11	Пов. 15. 20.		19 І стане <i>тоді</i> Вавилон, краса царств, пишнота халдейської гор- дості, <i>таким</i> , як Бог зруйнував був Содом та Гоморру!
12	Я зроблю людину дорож- чою від щирого золота, і <i>смертну</i> людину — від офірського золота . . .		3 М. 1	21	20 Не буде назавжди заселе- ний він, ні замешкалий з роду в рід, і араб там не стане наметом, і там пастухи не спочі- нуть з своєю отарою . . .
13	Тому небесі захитаю, і рухнеться земля з свого місця від лютости Господа Са- вабта, у День, як палатиме гнів Його . . .	13	Іс. 2. 22		21 Але будуть барложити там звірі пустині, і будуть доми їхні сьвами повні, і там пробуватимуть струсі, і волохаті демони там тан- цюватимуть . . .
14	І буде <i>на́рід</i> , як та сарна сподішена чи як отара, якої зібрати немає кому . . .	14	Іс. 50. 16.		22 І завийють шака́ли в порож- ніх хоробах його, а гієни в веселих пала- цах! І близьке вже наступлення часу його, і незабаряться ці йогодні!

Ізраїль звеличиться

14 Бо Господь змилюється над Яковом, і вибере знову Ізраїля, і на їхній землі їх поселить. І чужинець долучений буде до них, і приєднані будуть до дому Якового.

2 І народи їх візьмуть, і їх провадять до їхнього місця, а Ізраїлів дім на Господній землі за рабів та за невольниць їх прийме собі на спадщину. І візьмуть вони до неволі тих, хто їх поневолив, і вони над своїми гнобителями запанують!

Тяжка доля Вавилону

3 І буде в той день, як Господь дасть тобі відпочинок із терпіння твого та з неспокою твого, та з праці тяжкої, яку ти був мусів робити.

4 то ти заспіваєш оцю пісню глумливу про царя Вавилону та й скажеш:

Як гнобитель минувся, —
минулося гноблення!

5 Господь зламав кия без-
божних

і жєзла пануючих,

6 що народи постійним уда-
ром у лютої бив,
що в гніві гнобив був
людей переслідуванням
безупинним.

7 Спочила була, заспокоїлася
вся земля,
і виспіває голосно.

8 Кипариси та кєдри ливан-
ські тобою втішаються
й кажуть: „Відколи ти
ліг, не приходить на
нас дроворуб!“

9 Заворухивсь тобою іздолу
шеол
назустріч твоєму прихो-
ду;
померлих тобі побудив,
усіх проводирів на землі,

1 56. 3.

2 60. 14.

Мт. 11. 23.

2 Сол. 2. 4.

5 Пс. 125. 3.
14. 11.

12

13

15

і підняв з їхніх тронів всіх
людських царів.

10 Вони всі почнуть говорити
та й скажуть тобі:

„І ти ослабив, як і ми,
став подібний до нас!“

11 Зіпхнута в шеол твоя гір-
дість

та гра твоїх арф;

вистелено під тобою червою,
і черв'як накриває те-
бе . . .

12 Як спав ти з небес,
о сину зірничі досвіт-
ньої, ясна зоре,
ти розбився об землю,
погрімнику людей!

13 Ти ж сказав був у серці
своєму:

„Зійду я на небо,
повище зір Божих поставлю
престола свого,

і сяду я на горі збору
богів,

на кінцях північних,

14 підіймуся понад гори хмар,
уподібуюсь Всевішньо-
му!

15 Та скинений ти до шеолу,
до найглибшого гробу!

16 Ті, що на тебе дивитися
будуть,
пригида́тиса будуть до
тебе,

зверну́ти увагу на тебе:

„Чи то той чоловік, що
змушував землю трем-
тіти,
що зневолював царства тру-
ситись,

17 що він обертав у пустиню
вселенну,
а міста її б́ури́в,
що в'язнів своїх не пускав
він додому?

18 Усі царі лю́дів, вони всі у
славі лягли,
кожен у своїй успаналь-
ні,

- 19 ти ж від гробу свого від-
кинений геть,
мов галузка бридка,
оточений вбитими *та* мечем
перешітими,
що до гробу між камінь
спускаються,
як потоптаний труп . . .
- 20 Ти не будеш поєднаний з
ними у гробі,
бо землю свою зруйнував,
свій народ повбивав . . .
Насіння злочинців повік
не згадається!
- 21 Його дітям зготуйте різню
за вину їхніх батьків,
щоб вони не повстали,
і землі не впадкували,
і не наповнили світу мі-
стами.
- 22 І на них Я повстану,
говорить Господь Са-
ваот,
і витну ім'я Вавилону й
останок *його*,
і нащадка й онука, говорить
Господь!
- 23 І вчиню Я його їжакові
оселею та водним баг-
ном,
і мітлою вигублення по-
замітаю йогоб,
говорить Господь Саваот!
- 24 Присягав був Господь Са-
ваот та казав:
Поправді, — як мислив
собі Я, так станеться,
й як Я був врадив — те
сповниться,
- 25 щоб стовкти асирійця в
країні Моїї,
і на горах Моїх розтопчу
Я його!
І ярмо його здійметься з
них,
і тягар його скинеться з
їхніх рамен!
- 26 Це та рада, яка про всю зем-
лю ураджена,
- і це та рука, що простяг-
нена на всі народи.
- 27 Бо врадив Господь Саваот, і
хто *Погораду* відмінить?
А рука Його витягнена,
— й хто відверне її?
- 28 У році смерти царя Ахаза
було таке пророцтво:
- 29 Не тішся, уся филистим-
ська земля,
що зламане жезло, яке
тебе вдарило,
бо з гадючого кореня ви-
повзе люта змія,
і огнистий летючий дра-
кон *буде* плодом її!
- 30 І пастися будуть перворідні
бідних,
і вбогі безпечно лежати-
муть,
а твій корень Я голодом
виморю,
і рештки твої він доб'є!
- 31 Плач *єсе*, брамо, *ти єс* мі-
сто, кричи, —
розпливлася ти, вся фи-
листимська земля,
бо приходить із півночі
дим,
і не буде нікого, хто від-
став би з його воєнків!
- 32 І що відповісться народнім
послам? —
Що Сіона Господь зало-
жив,
і сховаються в ньому убогі
з народу Його!
- Недоля Моава*
- 15** Пророцтво про *Моава*.
Справді вночі Ар-Моав по-
грабований був *та* по-
нищений,
справді вночі Кір-Моав
пограбований був *та*
понищений.
- 2 Він пішов до святини, а Ди-
вон на верхів'я, щоб
плакати;

- на Невó й на Медéву го-
лósить Моав.
На всіх головах його лі-
сина,¹
обстрижена кoнна його
борoдa,
2 Сам. 8. 2.
2 Цар. 3. 4.
3 на всім його вулицях під-
перезались веретою,
на дахах його та на пло-
шах його всі голóсять,
з плачú розпливаютьсá . . .
4 І кричали Ешбон та Ел'а-
ле,
4 4 М. 21. 23,
26.
аж до Ягáцу був чутий
їхній голос,
тому́ то голóсять вoйки Мо-
ава,
і душа його в ньому трем-
тить.
5 Моє серце кричить про Моá-
ва,
втікачі його — аж до Цо-
ару, до Еглат-Шелі-
шій,²
бо з плачém ходять збіччям
Лухіту,
бо на Хоронаїмський до-
розі встає крик загі-
белі,
9. 5. 6.
6 бо вoди Нимріму спустó-
шенням бóдуть,
бо посóхла трава, мурава
позникала,
немає нічoго зеленого . . .
7 Тому́ то набутий останок
і маеток вони віднесу́ть
за потік степовий.
15. 1. 6.р
48. 29. 30.
8 Бо країну Моава той крик
оточив,
по Еглаїм його голосін-
ня,
і по Беер-Елім³ голосіння
його.
Бр. 48. 31.
9 Бо наповнилась кров'ю ди-
монська вода,7

бо Я покладу́ на Димóн
додаткóве:
лева для втікачів із Моа-
ва, і на останок землі.

- 16 Овечки пошлiть власниковi
землі,
із Селі на пустиню,
на гóру Сіонської дочкi.
2 І станетьсá, мов те сполó-
шене пта́ство,
з кублá повигóнене,
бóдуть дóчки Моавські при
брóдах Арнону:
3 „Подай раду, зроби при-
суд,
учини нічну тiнь свою
повного полудня,
сховай вигнаних, бiженця
не видавай . . .
4 Нехай мéшкають в тебе ви-
гнáнці Моаву,
стань їм зáхистом перед
грабiльником,
бо не стало насильника,
скінчiвся грабiльник,
загинув топтáч із землі . . .
5 І буде утвérджений милістю
трон,
і сяде на ньому у правді
в наметі Давида суддiя,
що дбатиме за правосóддя
та бóде в справдели-
вості вправний.
6 Ми чули про гордість Моа-
ва,
що гордий він дуже,
про свавóлю його й його
гордість,
про лiбiсть його,
про неслухні його нiсенiт-
ниці¹. . .
7 Бóде тому́ голосiти Моав
над Моавом,
увесь голосити він бóде!
За палани́цями з грон Кір-
Харесету
плакати бóдуть насправді
побиті,

¹ Karezah — вистрижене на знак жалоби.

² Еглат-Шелішій — трирічна корова, символ
сили твердині Цоару.

³ Беер-Елім — криниця сильних, пор. 4 М.
21. 16.

- 8 бо посохли хешбонські поля,
і виноградник Сівми;
володарі народів понижали
грізна добірні,
які до Язеру сягали
й зникали в пустині;
галузки *ж* його розтягалися,
і море вони перейшли.
- 9 Тому то язєрським плачем
буду плакати за виноград-
дину Сівми.
Сльозою своєю тебе орошув,
о Хешбоне й Ел'але,
бо крик бою напав на
твій збір та на жніво
твое.
- 10 І буде забрана радість та
втіха із саду,
а по виноградниках пісні
не буде
й не здійсниться окрик.
Вина по чавілах не буде
топтати чавильник, —
окрик радости Я припиний!
- 11 Тому то в жалобі звучать
про Моав мої нутроші,
мов би та арфа,
а нутро моє — про Кір-
Херес.
- 12 І буде, як виявиться,
що змучивсь на взгір'ї
Моав,
і ввійде молитись у святиню
свою,
та він не осягне нічого.
- 13 Оце слово,
яке говорив був віддавна
Господь про Моава.
- 14 А тепер Господь каже, го-
ворячи:
За три роки, однакові з
літами найміта,
буде зневажена слава Моава
з усім веледюддям
його,
а позосталість — мала та
дрібна, невелика!

*Зникне Дамаск, як і слава
Ізраїля*

- 1 **17** Пророцтво про Дамаск.
Ось Дамаск вилучається з
міст,
і стається, як купа руїн.
- 2 Покинені будуть міста
Ароеру,
для черід вони будуть, —
і ті будуть лежати,
і не буде кому їх спо-
лошити . . .
- 3 Зникне твердиня з Єфрема,
і царство з Дамаску, і
решта Араму —
будуть, як слава синів Із-
раїля,
говорить Господь Са-
ваот!
- 4 І станеться в день той, слава
Якова зніде, і вихудне товч його
тіла.
- 5 І буде, немов би жнець збирає
збіжжя, а рамено його жне ко-
лосся; і буде, немов би збирають
колосся в долині Рефаїм.
- 6 І на ньому зостануться залиш-
ки з плідів, як при оббиванні
оливки: дві-три ягідки на верхо-
вітті, чотири-п'ять на галузках
плідної *деревини*, говорить Гос-
подь, Бог Ізраїлів.
- 7 Того дня зверне людина зір до
свого Творця, а очі її на Святого
Ізраїлевого дивитися будуть.
- 8 І не буде звертатись *людина*
до жертівників, чину рук своїх, і
не буде дивитись на те, що зробили
були її пальці, ні на ашері,¹ ані на
стовпи на честь сонця.
- 9 Того дня її сильні міста бу-
дуть, мов ті опустілі місця ісу та
верхів'я гір, що їх позоставлено
перед синами Ізраїля, і руїною
станеться *те*.
- 10 Бо забула ти, *дівко Ізраїля*,
Бога спасіння свого, і не пам'ятала

¹ Ашера — стовп на честь Астарті, богині
чанаанської.

про Скелю¹ сили своєї. Тому то
садиш розсаджника приємного, і пе-
ресаджуєш туди чужу виноградницю.

Бр. 4. 5, 6. 1. 3
11 Лк. 11. 20.

11 Того дня, як садила, ти об-
городила його, і про посів свій
подбала, щоб рано жнило.
Але жниво минулося в день сла-
бости та невигійного болю! . . .

12 Біда, рев численних наро-
дів, —

гуркочуть, як гуркіт мо-
рів, і галас племен, —
вони галасують, як гуркіт
міцної води.

13 Галасують племена, як гур-
кіт міцної води,
та Він їм погрозить, і
кожен далеко втече,

і буде гнаний, немов та
поліва на горах за ві-
тром,
і мов перед вихром пере-
котило . . .

13 Пс. 83. 14.

14 Як вечір насуне — то й жах
ось,
поки ранок *настане* — не
буде його.

14 37. 36.

Цеталан наших грабівників,
і це доля дерілюдів на-
ших! . . .

*Горе землям по той бік
річок етіопських*

18 Горе *тобі*, дзвінокрилий
ти краю,
що з другого боку річок
етіопських,

1 Соф. 3. 10.
18. 2.

2 що морем послів посилаєш
на човнах папірусових
по поверхні води!

2 18

Ідїть, скорохідні посли,
до народу високого й
блискучезбрійного,
до народу страшного від-
давна й аж досі,
до люду пресильного, що
топче *усе*,

що річки його землю по-
перетинали.

3 Усі мешканці всесвіту,
що на землі пробуваєте,
— дивіться, коли підне-
сється прапор на го-
рах,
слухайте, чи не затру́б-
лять у ріг.

4 Бо Господь так промовив
до мене:

Я буду спокійний, і буду
дивитися з місця Свого
пробування, —

як тепло те при світлі яс-
ному,
як та хмара роси в спеку
жнив!

5 Бо перед жнивами, як
скінчиться цвіт,
недозріле *ж усе* стане зрі-
лими грóзнами,

то Він зріже серпами га-
луззя м'які,

а галузки, що стеляться,
повідкидає, повідрубує Він.

6 Будуть вони позоставлені
разом
для хижого птаха гір-
ського й звірини зем-
ної, —

і літо над ним проведе хи-
жий птах,

і вся зємна звірина над
ним Perezимує.

7 Того часу принесений буде
дарунок для Господа
Саваота

від народу високого й
блискучезбрійного,

і від народу страшного від-
давна й аж досі,

від люду пресильного, що
топче *усе*,

що річки його землю по-
перетинали.

до місця Імєння Гос-
пода Саваота на Сіон-
ській горі.

¹ Суг, Скеля — це назва Господа.

Єгипет буде опустошений

- 19** Пророцтво про *Єгипет*.
 Ось на хмарі легенькій не-
 сється Господь
 і прибуде в Єгипет, —
 і затремтять перед лицем
 Його бовівани Єгипту,
 і серце Єгипту розтане
 посеред нього.
- 2 І підбурю єгиптянина на
 єгиптянина,
 і будуть точити війну ко-
 жен з братом своїм,
 і кожен із ближнім своїм,
 місто з містом, а царство
 із царством.
- 3 І Єгипет на душі поникне в
 своєму нутрі,
 а раду його Я поплутаю,
 і вони будуть питати бов-
 ванів *своїх*,
 і зачиначів духів
 та духів померлих і *своїх*
 ворожбіїтів.
- 4 І віддам Я Єгипет у руку
 жорсткого пана,
 і цар лютий над ним за-
 панує,
 говорить Господь, Господь
 Саваот!
- 5 І зникне із Моря¹ вода,
 і висохне Річка, та й ста-
 не суха.
- 6 І засмердяться річки *та*
 пущеними стануть,
 і повисихають притоки
 Єгипту,
 пов'яне комиш та очерет.
- 7 Луги над рікою, над бере-
 гом річки,
 і все, що при річці посія-
 не, повисихає,
 розвіється *все*, і не буде його.
- 8 І заплачуть рибальки,
 і будуть ридати всі ті,
 що гачка закидають до річ-
 ки.

1 І М. 10. 6
 2 М. 1. 8 . . .
 Дії 1. 9.

Пс. 78. 12. 11
 Са. 30. 14.

3 2 Цар. 1. 3.

6 36. 6.

9. 13, 14. 15
 7 1 М. 41. 1, 2.

30-32 16

а ті, що розтягують невід
 на воду, стратять на-
 дію.

9 А ті, що працюють при че-
 санім льоні
 та тчуть полотні, засо-
 ромляться.

10 І будуть основи *Єгипту* роз-
 биті,
 всі ж працюючі за плату
 на душі впадуть.

11 Дійсно, вельможі Цоану
 безумні,
 і нерозумною стала рада
 мудрих фараонових
 радників.

І як фараонові скажете:
 Я син мудреців, я син
 давніх царів?

12 Де ж вони, де твої мудреці?
 І хай розкажуть тобі й
 хай пізнають,
 що порадив Господь Саваот
 на Єгипет.

13 Стали немудрі вельможі
 Цоану,
 вельможі Мемфісу обма-
 нені,
 учинили блудячим Єгипет
 головніші з племён його.

14 Господь влив у нього дух
 одуру,
 і вони вчинили блудячим
 Єгипет в усякому чині
 його,
 як блудить п'яниця в блю-
 воті своїй . . .

15 І Єгипет не матиме діла,
 що *вміли* б вчинити його
 голова або хвіст,
 пальмова галузка чи очере-
 тина.

16 Того дня стане Єгипет, немов
 ті жінки, і тремтітиме, і буде ля-
 катись помаху руки Господа Сава-
 ота, що Він нею над ним пома-
 хає.

17 І стане юдейська земля для
 Єгипту за пострах: кожен, кому

¹ Єгиптяни свою річку Ніл звали Морем.
 Річка — це Ніл.

пригадають про неї, злякається перед задумом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього.

18 Того дня буде п'ять міст в єгипетським краї, що говоритимуть ханаанською мовою й присягатимуть Господом Саваотом. Одне буде зватися Ір-Гахерес.¹

19 Того дня серед краю єгипетського буде жертівник Господу, і стовп при границі його Господеві.

20 І він буде в єгипетським краї ознакою й свідком для Господа Саваота, — коли будуть звизати до Господа перед гнобителями, то пошле їм спасителя та оборонця, який їх спасе.

21 І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня познають єгиптяни Господа, і будуть служити жертвою й жертвою хлібною, і присягнуть обітницю Господеві, і виповнять.

22 І вразить єгиптян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа звернуться, і Він дасться їм ублагати Себе, і їх вилікує.

23 Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирійці до єгиптян, а єгиптяни до асирійців, і будуть служити єгиптяни з асирійцями Господеві.

24 Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благословенням серед землі.

25 бо Господь Саваот його поблагословив та й сказав: Благословенний народ мій Єгипет, і Ашшур,² чин Моїх рук, та Ізраїль, спадщина Моя!

*Асирія переможе Єгипет та
Етіопію*

20 Того року, коли Тартан³ прийшов до Ашдоду,⁴ як його послав був Саргон, цар аси-

¹ Ір-Гахерес — місто Сонця, Геліополь.

² Ашшур — Асирія.

³ Тартан — військовий начальник царя.

⁴ Ашдод — Азот.

рійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його,

2 того часу казав був Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Иди, і розв'яжеш верету з-над стегон своїх, і здіймеш взуття зо своєї ноги!“ І він зробив так, — ходив нагий та босий.

3 І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісая нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію,

4 так поведє цар асирійський полонених Єгипту й вигнанців Етіопії, юнаків та старіх, нагих та босих, навіть з озадком відкритим. Сором Єгипту!

5 І будуть збентежені та засоромлені за Етіопію, куди звернений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту.

6 І скаже того дня мешканець того побережжя: Оце таке місце, куди звернений зір наш, куди ми втікали за поміччю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

*Упав Вавилон! Недоля Едому
й Арабії*

21 Пророцтво про пустиню надморську.

Як носяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного.

2 Видіння грізне мені явлене: „Грабунс грабіжників, пустощини пустощини.

Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідханням зробив Я кінець“.

3 Тому то напівнилися мої стєгна тремтінням, і болі схопили мене, немов породільні ті болі.

Я скривився від того, що чув,

21 Екз. 9. 5.

22 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1.

1 2 Цар. 18. 17. Дан. 5. 6.

3

я від баченого перестра-
шивсь.

4 Забилося серце моє,
тремтіння напало мене не-
сподівано;

вечір розкоші моєї змінився
мені на страхіття.

5 Поставлений стіл, килима-
ми накрито,
їсться *та* п'ється.

Уставайте, правителі, щити
намастять!

6 Бо до мене сказав Господь
так:

„Иди, вартового постав,
— щоб побачить, нехай доне-
се“.

7 І коли він похода побачив,
по парі їздів.

поїзд ослів, поїзд верблю-
дів, —

і прислухується він з ува-
гою,

із увагою пильною.

8 І він крикнув, як лев:
„Я завжди стою вдень на
варті, о Господи,

і стою на сторожі своїй усі
ночі!“

9 Аж ось іще похід мужів, по
двос їздців.

І він відповів та сказав:

„Упав, упав Вавилон,
а всі статуї богів його
порозбивані об землю!“

10 О мій помозбачений ти,
сину току мого!

Я звістив вам, що чув був
від Господа Саваота,
Бога Ізраїлевого.

11 Пророцтво про Думу.¹
До мене кричить із Сеїру:

„Стороже, яка пора но-
чі?“

Стороже, яка пора ночі?“

12 А сторож сказав:
„Настав ранок, а все ж
іще ніч.

Якщо ви питатимете,
то питайте *та* збіву при-
йдить!“

13 Пророцтво про *Арабію*.
У лісі в степу ночувати,

ві буде те
каравани деданів.

14 Мешканці Теманського
краю,

винесить воду назустріч
для спрагненого,

втікача зустрічайте із хлі-
бом!

15 Бо втекли вони перед ме-
чами,

перед голим мечем,
і перед натягненим луком,
і перед тяготною війни.

16 Бо до мене Господь сказав
так: Ще за рік, як рік наймита, і
всі слава Кедару покличуться.

17 А понадто полишиться не-
велике число лучників з лицарів
кедарських синів, бо Господь,
Бог Ізраїлів, *це* говорив.

Долина Висоїня

22 Пророцтво про долину Ви-
сіння.

Що це сталося тобі,
що ти висипав увесь на
дахі?

2 Місто співнене галасом, мі-
сто гучне, місто веселе!

Побиті твої — не побиті
мечем.

і не повмирили в війні.

3 Усі разом утекли твої про-
водири,

без *вистрілу* луку по-
в'язані;

усі, хто з тобою знайшовся,
пов'язані разом, —

хоч вони повтікали да-
леко.

4 Тому я сказав: Відверніться
від мене,

я гірко заплачу!

8 Ав. 2. 1

15. 3. Єр. 48. 1
38

9 Єр. 51. 8. Об.
18. 22.

10 41. 15. Мтх.
4. 12. 13.

11 Єр. 49. 7.
Овд. 1. 1.

Єр. 4. 19. 4

¹ Duma — мовчанка, мертва тиша, це Едом.

- Не силуйтеся потішати мене,
що наро́ду мого дочка́
пору́йно́вана,—
- 5 бо *це* день збенте́ження, і 5 37. 3. 06. 6. 16.
сто́птання, і за́колоту, і Сам. 3. 21. 14
день Господа, Бога Са-
ваота,
у доли́ні Видіння,
день розва́лення муру
та збі́рку на го́рах!
- 6 А Елам узяв сагайдака́,
у походи́ мужів з верхів-
цями.
Кір же витяг щита́.
- 7 І стало́сь, найкращі доли́ни
твої́ понапо́вніювали́сь
ко́лесницями,
а при бра́мі їзди́ понаста-
вили́.
- 8 І відкрив він засло́ну із Юди, 8 і Цар. 40. 17.
і ти погля́нув того́ дня
на збро́ю дому́ лісу.¹
- 9 І побачи́ли в Мі́сті Дави-
довим плі́нни,
що ба́гато їх стало́,
і збі́рали води́ з ставу до-
ли́ннього;
- 10 і пораху́вали доми́ в Бру-
сали́м.
і порозби́вали домі́ ті на
змі́цнення муру;
- 11 і зроби́ли ви між двома му́-
рами
збі́р для старо́го ставка́,
але ви не диви́лись на Того́,
Хто́ це зроби́в,
Хто́ це відда́вна створи́в,
ви не бачи́ли.
- 12 І Госпо́дь, Бог Саваот того́
дня́ був поклика́в на
плач,
і наго́лосіння, і на обстри-
га́ння во́лосся́,
і щоб опе́резати́сь вере́тою.
- 13 Та ось раді́сть і вті́ха:
забиають худо́бу велику́
та рі́жуть худо́бу дрі́б-
ну́,

13 56. 12. 1 Кор.
15. 32.

- ї́дять м'ясо́ й вино́ попи-
ва́ють, *викри́куючи*:
„Буде́м їсти́ та пи́ти, бо
звзавтра́ помре́м!
- 14 І відкрив Госпо́дь Саваот в
мої́ уші́:
Напевно́ не про́ститься
вам беззако́нство о́це,
аж поки́ ви не помре́те́,
промови́в Госпо́дь, Бог
Саваот.
- 15 Так промови́в Госпо́дь, Бог
Саваот: Іди́, увійди́ до того́ упра-
ви́теля, до Ше́вни, що над домо́м,
та й скаже́ш:
- 16 „Що́ ти тут ма́єш, і хто́ тут
у тебе́,
що гроба́ для́ себе́ тут ви́-
довба́в?“
- Ти віруба́в на висоті́ свого́
гроба́,
ти ви́довба́в в скелі́ оселю́
собі́,
- 17 та Госпо́дь тебе́ з сило́ю
вики́не, ли́царю́,
і хапа́ючи, схопи́ть тебе́,
18 звива́ючи, зви́не тебе́ на
клубо́к,
і кине́, як ку́лю, у землю́
простору́,
і там ти помре́ш, і *підуть*
туди́ й вози́ сла́вні
твої́,
о га́ньбо́ ти домо́у свого́
госпо́даря!
- 19 І пошну́ тебе́ з стану́ тво-
го́,
і скину́ тебе́ з того́ місця́,
на я́кому сто́їш.
- 20 І стане́ться в де́нь той,
і покличу́ Свого́ раба́
Елїа́кіма, сина́ Хіл-
кї́їїного́,
- 21 і на нього́ хі́тоне́ твого́
одя́гну́,
і підпере́жк Я́ його́ твої́м
по́ясом,
панува́ння твоє́ дам у руку́
його́,

¹ Дім лісу — склад зброї, арсенал.

- і стане він батьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного дому!
- 22 І дам ключа́ дому Давидового на раме́но його, — і коли він відчинить, не буде кому замика́ти, коли ж він замкне́, то не буде кому відчиняти.
- 23 І його Я заб'ю́, мов кілка́, в певне місце, і стане він до́мові батька свого тронот слави.
- 24 І повісять на ньому всю славу отцівського дому його, нащадки та дикі відростки, увесь посуд малий від мисок і аж до всякого посуду глиняного!
- 25 Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнеться кіло́к, що був в певне місце забитий, і буде відрубаний та й упаде́, — і знищений буде тяга́р, що на ньому, бо так каже Господь! . . .

Спустошений буде і Тир

- 23** Пророцтво про *Тир*.
Голосіть, кораблі Таршішу, бо *Тир* поруйнований: без домі́в і без входу́ з кіттейського краю́ . . .
Так було їм відкрито.
- 2 Замовчіте, мешканці надмо́р'я!
Сидонські купці́, які морем пливають, тебе переповніли.
- 3 І насіння Шіхору¹ у водах великих,
изійво́ Ріки¹ то набу́ток його,

¹ Шіхор — це Нил, або Ріка.

2 Сам. 24. 7. 4
22 Йов 12. 14.
Об. 3. 7.

Йона 1. 3. 6

Єз. 28. 2, 12. 8
Об. 18. 23.

Єз. 28. 7. 9

1 Єр. 2. 10, 47. 4.

3 і М. 41. 1.
1 Хр. 13. 5.
Єр. 2. 18.

- і наро́дам він став за торго́вицю.
- 4 Соромся, Сидоне́, сказало бо море,
мо́рська твердіня, говорячи:
я не терпіла з поро́ду та не породила,
і не виховала юнаків,
і дівчат я не ви́кохала.
- 5 Коли до Єгипту ця звістка *прибу́де*,
вони затремтять, як на звістку про Тир.
- 6 Переїдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмо́р'я!
- 7 Чи це ваше місто́ веселе, що *поча́ток* його з давендавна?
- 8 Хто це постановив був про Тир,
що корони давав,
що князями *бували* купці́ його,
а його торговці́ на землі були в ша́ні?
- 9 Господь Саваот це призна́чив,
щоб збезчестити пиху́ всякій славі,
щоб усі́х славних землі́ *злегковати́ти*.
- 10 Переїди ти свій край, мов Ріка́,
до́чко Таршішу, — вже нема перепони́ —
- 11 Свою руку простяг Він на море,
і царства затря́с!
Господь про Ханаан нака́зав,
щоб твердіню його зруйнува́ти,
- 12 і сказав: Не будеш ти більше радіти́,

збезчещена дівчино, доч-
ко Сидону!

Уставай, перейди до Кіт-
тіму,¹

але й там ти спочинку не
матимеш.

13 Це земля ханаанська;
на ніщо обернётся цей на-
рід, —

Ашшур для пустинних зві-
рів влаштував був її.

Вони збудували тут Ос. 4. 9.

башти вартів,
і палаци її повалили.

14 Голосить, кораблі Таршішу, 14 23. 1.
бо спустошена ваша твер-
дина!

15 І станеться в день той,
Тир буде забутий на сім-
десят літ,
як дні панування одного ца-
ря.

По семидесяти літах ста-
неться Тирові.

як у тій пісні блудниці:

16 „Візьми гусла,
і пройди́ся по місті,
забута блуднице!

Приємно заграй,
багато пісень заспівай,
щоб тебе пригадали!“

17 І буде, як сімдесят літ по- 17 06. 17. 2.
кінчиться,

згадає про Тира Гос-
подь,

і знову він братиме плату
за блудодійство,

і чинитиме блуд з усіма
царствами світу

на поверхні землі.

18 І стане набуток його
та прибуток його із торгів-
лі

Йоїл. 1. 12. 7

Господеві присвяченим.

Не буде збиратися він і не
буде ховатись,

Бр. 7. 34. 8

бо набуток його буде тим,

хто сидітиме перед облич-
чям Господнім,
щоб їсти досіта та мати
розкішну одежу.

СУД НАД СВІТОМ

Земля буде зруйнована

24 Ось Господь нищить землю
й спустошить її,

й обертає поверхню її,
а мешканців її розпоробує.

2 І стане священник як і народ,
а пан — немов раб, пані,
— як невілница її,

продавців — немов той по-
купець,

боргувальник — немов
винуватець,

віритель — як довжник.

3 Земля буде дошенту зруй-
нована та пограбована
вся,

бо це слово Господь про-
казав, —

4 засумує, зів'яне земля,
ослабіє й зів'яне вселен-
на,

ослабнуть вельможі народу
землі . . .

5 Й осквернилась земля під
своїми мешканцями,
бо переступили закони,

постанову порушили,
зламали вони заповіта

відвічного . . .

6 Тому землю прокляття пої-
ло,

й одержали кару мешкан-
ці її,

тому то згоріли мешканці
землі,

і небагато людей позо-
сталося . . .

7 Сумує вино молоде, вино-
градина в'яне,

усі радісносерді відхають,
спинилися радощі бубнів,

галас веселунів перестав,
затихла потіха від гусел!

¹ Kittim — острів Кипр.

9 При пісні вина <i>вже</i> не п'ють, став гірким п'яний напій для тих, хто його по- пиває . . . 10 Зруйноване місто спусто- шене, всі домї позамикані, щоб не ввійти . . . 11 На вулицях крик за вином, усяка радість помёркла, веселість землі на вигнання пішла, — 12 позосталося в місті спусто- шення, і розбита на звалище бра- ма . . . 13 Бо так буде посеред землі, посеред народів, як <i>при</i> оббиванні олів- ки, немов <i>при</i> визбируванні, коли збір винограду скін- чився. 14 Свій голос підіймуть і бу- дуть радіти, через величність Господ- ню викрикувати голосно бу- дуть від моря. 15 Тому Господа славте на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! 16 Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабильники граблять, і грабуючи, граблять гра- бильно! 17 Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! 18 І станеться, той, хто вті- катиме від крику жаху, до ями впаде,	19. 14. 20 27. 1. 13 17. 6 16 6. 5. 2 М. 15. 1. 17 Єр. 48. 43. 18 Єр. 48. 44.	хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвори згорі, а підстави землі затрем- тіли . . . 19 Земля поруйнована зовсім, земля поторощена, вся земля захиталась . . . 20 Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічлик- ний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! 21 І станеться в день той, Гос- подь навістити військо висоти на висоті, і земних царів на землі, — 22 і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язницю вони будуть замкнені, а по днях багатьох будуть навішені! 23 Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарю- вав на Сіонській горі та в Єрусалімі. а перед старішими слава Пого! <i>Господь виконав давні приречення</i> 25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ім'ення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певну правду! 2 Бо Ти купую каменя місто вчинив, укріплене місто — руї- ною, чулимський палац пере- став бути містом, —

- навіки не буде воно відбудоване!
- 3 Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто людей насильників буде боявся Тебе.
- 4 бо твердинею став Ти нужденному, твердинею став для убогого в час його утиску, охороною від хуртовини, тінню від спеки, і дух тих насильників був немов хуртовина на стіну!
- 5 Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців приборкав, як тінню від хмари спекоту, спів насильників так Він пригасить.
- 6 І вчинить Господь Саваот на горі цій гостину з страв ситих, гостину із вин молодих, із щипкового товщу, із очищених вин молодих.
- 7 І Він на горі цій понищить заслону, заслону над усіма народами, та покриття, що розтягне над усіма людьми.
- 8 Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав.
- 9 І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію -- і Він спас нас!
- Це Господь, що на Нього ми мали надію, -- тішмося ж ми та радіймо спасінням Його!

4 + 6

Іс. 46, 2-6

6 Мт. 22, 2

Пс. 118, 19.

7 2 Кор. 3, 15, 16.

8 1 Кор. 15, 54. Об. 7, 17.

Іс. 18, 3, 118. 4
8, 9. 1 Кор. 10, 4.

Іс. 37, 23.

- 10 Бо Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гноївці,
- 11 і простягне він руки свої серед неї, немов той пливак простягає, щоб пливати, і принизить пиху його Він разом з підступами його рук.
- 12 А високу твердиню цих мурів твоїх Він розвалить, понизить, на землю їх кине, у пірох!

Ізраїль славить Господа

- 26** Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку:
У нас сильне місто!
Він чинить спасіння за мури й примурки.
- 2 Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить!
- 3 Думку, опёрту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокої, бо на Тебе надію вона поклидалася.
- 4 Надійтеся завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердиня!
- 5 Бо знизив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто -- понизив його, Він понизив його до землі, повалив аж у пірох його!
- 6 Його топче нога, -- ноги вбогого, стоїти нужденних . . .
- 7 Проста дорога для праведного,

- путь праведного Ти вирівнюєш.
- 8 І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: Пс. 18. 7, 77. 16. 3. 4.
За Імення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі,—
- 9 за Тобою душа моя тужить вночі, 9 Пс. 3. 1.
також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе,
бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди!
- 10 Хоч буде безбожний помилуваний,
то протє справедливости він не навчиться:
у краю правоти він чинитиме лихо, 26. 14. 63. 37. 19. 35. Ів. 5. 29.
а величності Господа він не побачить!
- 11 Господи, піднялася рука Твоя високо, *та* не бачать вони!
Нехай же побачать горливість Твою до наро́ду,
і нехай посоромляться, Пов. 14. 13. 20
хай огонь пожере ворогів твоїх!
- 12 Ти, Господи, вчиниш нам мир,
бо й усі чини наші нам Ти доко́нав! Мих. 1. 3. 21
- 13 Господи, Боже наш, па́нували над нами пани окрім Тебе,
та тільки Тобою ми згадуємо Імєння Твоє.
- 14 Померлі вони не оживуть, 14 26. 19.
мертві не встануть вони, 24. 21. Пс. 74. 14.
тому Ти навідав та вігубив їх,
і затєр всяку зга́дку про них.
- 15 Розмно́жив Ти, Господи, люд,

- розмно́жив Ти люд,
і просла́вив Себе,
всі границі землі Ти да́леко посу́нув.
- 16 Господи, вгори́шували Тебе́, шепіт *проха́ння* лили, коли Ти їх карта́в.
- 17 Як жінка вагітна до поро́ду зблизкується,
в своїх болях тремтіть та кричить,—
так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм:
- 18 ми були вагітніми та ко́рчили́ся з бо́лю,
немов би родили ми вітер,
ми спасіння землі не вчинили,
і мешканці всє́світу не наро́дїли́ся . . .
- 19 Померлі твої оживуть, воскресне й моє мертве тіло.
тому́ пробудіться й співайте, ви мешканці поро́ху,
бо роса Твоя це роса зціле́нь¹.
- і земля викине мертвих!
- 20 Іди, мій наро́де, ввійди до покoiв своїх,
і свої двері замкни за собою,
сховайся на хвилю малу,
поки лю́тість не переїде!
- 21 Бо Господь ось виходить із місця Свогo,
навідати провини мешканців землі, *кожного* з них,—
і відкриє земля свою кров,
і вже не закрие забитих своїх!

Возстановлення Ізраїля

27 У той день навідає Господь Своім твердим, і дужим та сильним мечем левіятана, змія

¹ Евр. orot — світел, Гр. ερα — зцілення.

прудкого, і левіятана, змія звив-
кого, і дракона, що в морі, заб'є.

2 У той день заспівайте про
нього,
про виноградник принад-
ний:

3 Я Господь, його Сторож,
шохвилі його Я напою;
щоб *хто* не навідав його,
стерезу його вдень та
вночі.

4 Я гніву не маю.
Хто Мені дасть тернину й
будячця, —
на бій Я піду проти них, і
спалю їх усіх! . . .

5 Хіба буде держатися міцно
Мого він захисту,
щоб мир учинити зо
Мною,

зо Мною щоб мир учинити!

6 Яків у майбутньому пустить
коріння,
розцвітється Ізраїль і п'я-
н'янки пустить,
і поверхню вселенної плід-
дом наповнять.

7 Чи Він уразив його, як ура-
зив того,
хто бив був його?
Чи він був забитий,
як забиті були його вбив-
ники?

8 Ти вигнав його,
відіслав його й судишся
з ним,
вигнав його Своім подувом
сильним у день схід-
нього вітру.

9 Тому вина Якова буде
окуплена цим,
а це плід увесь:

усунення з нього гріха,
коли він учинить каміння
все жертівника
побитим, немов грудки
крейди,
і не стоятимуть більше
Астарті,

2 5. 1. 6р. 2. 21.

1 М. 15. 18. 12

6 37. 31.

28 7

9 Суд. 3. 7. Рим.
11. 26.

Йона. 1. 4. 2

і стовпі на честь сонця.

10 Бо місто укріплене *буде* са-
мобне,

менікання покинене та
позоставлене,

мов би пустиня, —

там пастися буде теля,

і там буде лежати воно,

та понищить галузки його.

11 Коли висохнуть віття його,
то поламане буде, —

жінки прийдуть і сплять
його . . .

А що це нерозумний народ,
тому милосердя до нього

Творець його мати не
буде,

і не буде ласкавий до нього
Створитель його . . .

12 І станеться в день той, *плід*
помолотить Господь від бігу ріки
до потоку єгипетського, а ви по
одному позбирані будете, синове
Ізраїля!

13 І станеться в день той, і буде
засурмлено в велику сурму, і
прийдуть, хто гинув у краї аси-
рійському, і вигнанці до краю
єгипетського, і будуть вони на
святій горі в Єрусалимі вклоняти-
ся Господеві.

ГОРЕ ЄРУСАЛИМУ ТА ЙОГО СПАСІННЯ

Єфрем піде в полон

28 Горе тобі, Самарії, корони
пишноти Єфремлян п'я-
них,

квітці зів'ялій красі його
гордини,

що *лежить* на верхів'ї до-
лини врожайної,

від вина поп'янілих!

2 Ось потужний та сильний
у Господа, —

мов злива із градом,

мов буря руйнна, мов по-
відь сильна, заливна,

- його кине на землю із силою!
- 3 Ногами потоптана буде корона пишноти Єфреміян п'яних,
- 4 і станеться квітка зів'яла красі його гордості, що на верхів'ї долини врожайної, немов передчасно дозріла та смівка, що її як побачить людина, ковтає її, як вона ще в долоні його!
- 5 Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку народу Його,
- 6 і духом права тому, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами повертає бій!
- 7 І ось ці від вина позбивались з дороги, і від п'яного напою хитаються: священник і пророк позбивались з дороги напоєм п'яним, від вина збаламунились, від напою п'яного хитаються, блудять вони у видіннях, у постановах своїх спотикаються . . .
- 8 Бо всі столи повні блювотою калу, аж місця нема! . . .
- 9 „Кого буде навчати пізнання, і кому вияснити об'явлення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлучуваних?
- 10 Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь,

3 26. 6.
Мт. 13. 14. 11
1 Кор. 14. 21.

Мт. 11. 28. 12

28. 10. 13
5 11. 11.

7 28. 1. Пр. 23.
29. Ос. 4. 11.

28. 18. Єр. 5. 15
12. Ам. 2. 4.

9 28. 19. Ис. 8.
3. Мт. 21. 16.

Ис. 418. 22. 16
Мт. 21. 42.
Рим. 10. 11.

10 28. 13.

правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там”.

11 Тому незрозумілими устами й іншою мовою буде казати народові цьому

12 Отой, Хто до них говорив: „Це спочійнок!

Дайте змученому відпочити, — і це відпочинок”, —

та вони не хотіли послухати.

13 І станеться їм слово Господа:

заповідь на заповідь, заповідь на заповідь,

правило на правило, правило на правило,

трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали навзник,

і щоб були зламані й впали до пастки й зловищес! . . .

Дальша доля Єфрема

14 Тому то послухайте слова Господнього, ганьбітелі,

що наусте над тим народом, що в Єрусалимі!

15 Бо кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю

і з шеблом зробили умову.

Як перейде той бич, мов вода заливна,

то не прийде до нас, бо брехню ми зробили придуком своїм,

і в брехні ми сховались!”

16 Тому Господь Бог сказав так:

Оце поклав каменя Я на Сіоні,

каменя випробуваного, нарізаного,

- дорогого, мінно закладе-ного.
- Хто вірує в нього, не буде той засоромлений!
- 17 І право за мірило Я покладу,
а справедливість — вагою;
і притуток брехні град по-нищить,
а сховище води задлять!
- 18 І заповіт ваш із смертю по-гаманий буде,
а ваша умова з шеблом не вірматиметься;
як перейде нищівна кара,
то вас вона стопче!
- 19 Кош тільки перейде вона,
вона вас забере,
бо шоранку вона перехо-дити буде,
удень та вночі, —
і станеться, — тільки з тремтінням ви будете слухати звістку про це . . .
- 20 Бо буде постеля коротка,
щоб на ній розтягну-тись,
а покривало вузьке, щоб накритися ним . . .
- 21 Бо повстане Господь, немов на горі Пераїм;
затремтить Він у гніві, не-мов у долині в Гів'оні,
щоб Свій чин учинити,
предивний Свій чин,
щоб зробити роботу Свою,
незвичайну роботу Свою!
- 22 Тож не насміхайтесь тепер,
щоб не стали міцнішими ваші кайдани,
бо призначене знищення чув-я від Господа,
Бога Саваота, про всю землю . . .
- 23 Візьміть це до ушей і по-чують мій голос,
послухайте пильно й по-чують мій голос!
- 24 Чи кожного дня оре ратай на посів,
ралить землю свою й бо-ронює?
- 25 Чи ж, як рівною зробить поверхню її,
він не сіє чорнуху й не кидає кмин,
не розсівляє пшеницю та просо й ячмінь на означенім місці,
а жито в межах її?
- 26 І за правом напугив його,
його Бог його вивчив цього?
- 27 Бож не бороню чорнуха молотиться,
і кб́ло возове не ходить по кмині,
а палицею б'ють чорнуху та кием — той кмин.
- 28 Розтирається збіжжя?
Ні, бо його не назавжди молотиться кінче,
і підганяють кб́ло возове та коні на нього,
а не розтирають його.
- 29 І це вийшло від Господа Саваота, —
чудова порада Його, і ве-лика премудрість Його!

Навіщення Юди та Єрусалиму

- 29** Горе Аріїлу, Аріїлу,¹
місту, що Давид у нім та-борував!
Рік до року додайте,
хай свята закінчать свій круг!
- 2 І притисну Аріїла,
і станеться лімент та плач,
і він стане на мене, як бгнн-ще Боже.¹
- 3 І отаборюся проти тебе на-вкб́ло,
і сторбже стисну тебе,
і башти поставлю на тебе.

¹ Аріїл — огнище Боже.

- 4 І ти будеш понижений, і
будеш з землі говорити,
і приглушено буде зву-
чати твоє слово.
І стане твій голос з землі,
мов померлого дух,
і шепотітиме з пороху слово
твоє.
- 5 І буде юрба ворогів твоїх,
мов тонкий пил,
юрба ж насильників —
мов полóва зникліва,
і не станеться нагло, рап-
тòвно . . .
- 6 Господь Саваот тебе громом
та трусом навідає,
і шумом великим, вихром
та бурею,
та огоньним ідким пóлум'ям.
- 7 І буде, як сон, як видіння
нічне та юрба всіх на-
родів,
що на Аріїла воюють,
і всі, хто воює на нього,
і проти твердині його,
і хто йому докучає.
- 8 І буде, мов бачить голодний
у сні, ніби їсть,
а прокинеться він — і
порожня душа його,
і мов спрагнений бачить у
сні, ніби п'є,
а прокинеться він — і ось
змучений,
а душа його спрагнена!
Так буде натовпові всіх
народів,
що підуть війною на гóру
Сіон.
- 9 Одубійте й дивуйтесь,
заліпите собі очі й осліп-
ніть!
Вони повишівалися, та не
вином,
захитались, та не від
п'янокóго напóю,
10 бо вплив Господь на вас
духа глибокого сну
та закрив ваші очі,

Єз. 33. 31. Мт. 13
15. 8. Мр. 7.
6.
6 30. 30.

Овд. 8. Єр. 49. 14
7. І Кор. 1. 19.

Пс. 94. 7. 15

10. 15. Рим. 16
9. 20.

10. 25, 32. 15. 17
10 Пр. 19. 15.
Рим. 11. 8.

затмарив пророків і ваших
голів та провідців!

11 І буде вам кожне видіння,
немов би слова запечатаної книж-
ки, що дають її тому, хто вміє
читати, та кажуть: „Читай но
оце“, та відказує той: „Не можу,
— вона ж запечатана“.

12 І дають оту книжку тому,
хто не вміє читати, та кажуть:
„Читай но оце“, та відказує той:
„Я не вмію читати“.

13 І промовив Господь:
За те, що народ цей уста-
ми своїми наближуєть-
ся,

і губами своїми шанує Ме-
не,

але серце своє віддалив
він від Мене,

а страх їхній до Мене — зау-
чена заповідь людська,

14 тому Я ось ізно́ву предивне
вчиню з цим народом,
вчиню чудо й диво,

і загине мудрість премуд-
рих його,

а розум розумних його
заховається.

15 Горє тим, що глибоко за-
дум ховають від Гос-
пода,

і чиняться в темряві їхні
діла,

і що говорять вони:

„Хто нас бачить, і хто
про нас знає?“

16 О, ваша фальшивосте!
Чи ганчар уважається

рівним до глини?

Чи зроблене скаже про май-
стра свого: „Він мене
не зробив“,

а твір про свого творця
говоритиме:

„Він не розуміє цього“?

17 Хіба за короткого часу Лі-
ван на садка не обер-
неться,

а садок порахований буде
за ліс?

18 І в той день слова книжки
почуюти глухі,
а очі сліпих із темноти та
з темряви бачити бу-
дуть,

18 Мт. 15. 30.
20. 5, 6, 25. 4. 2
31. 1. 6г. 9.
14. 2 Цар. 17.
4, 18. 21. Пс.
36. 8.

19 і сумірні побільшать у Гос-
поді радість свою,
а люди убогі в Святому Із-
раїля тишитись будуть!

20 Бо скінчився насильник, і
минувся насмішник,
і понижені всі ті, хто дбає
про кривду,

21 хто судить людину за слово
одне,
на того ж, хто судить у
брамі,
вони ставлять пастку,
і праведного випихають
обманою.

21 Ам. 5. 10.

22 Тому то Господь, що вику-
пив Авраама,
сказав домові Якова так:
Не буде тепер засоромлений
Яків,

14. 29.

й обличчя його не по-
блідне тепер,
23 бо як він серед себе поба-
чить дітей своїх,
чин Моїх рук,
вони будуть святити Мое
Імення,
і посвящать Святого Яко-
вого,
і будуть боятися Бога Із-
раїля!

24 Тоді то хто блудить у душі,
ті розум пізнають,
а хто ремствує, ті поуки
навчатся!

*Не складайте умови з
Єгиптом!*

30 Горе синам неслухняним, 1 Лк. 12. 17.
говорить Господь,
що чинять наради, які не
від Мене,

і складають умови, — та без
духу Мого,

2 щоб додати гріх на гріх,
що йдуть, щоб зійти до
Єгипту,

але Моїх уст не пита-
ли,

щоб захисту у фараона шу-
кати,

і щоб сховатися в тіні
Єгипту!

3 І стане вам соромом захист
отой фараонів,
а ховання у тіні Єгипту —
за ганьбу,

4 бо в Цоані¹ були його² про-
відники,
і його² посланці до Ха-
несу¹ прийшли.

5 Вони посоромлені будуть
усі за народ,
що не буде корисний для
них,

що не буде на поміч і не на
пожыток,

а на сором та ганьбу . . .

6 Пророцтво про Бегемота³ пів-
дня.

В краю утиску та переслі-
дування,

звідки левія та лев,
гадюка й огнистий летючий
дракон,

носять багатство своє на
хребті молодих осли-
ків,

і скарги свої на верблюдам
горбі до народу, який
не допоможе.

7 А Єгипет, — його поміч мар-
на та пуста,

тому то я кликнув на
теє: Рагав,⁴ сидіти спо-
кійно!

¹ Цоан і Ханес — столиці Єгипту.

² Його — Єрусалиму.

³ Бегемот чи гіпопотам — ніловець, може
крокодил, герб Єгипту, Єгипет.

⁴ Рагав — жітчина морська потвора, емблема
Єгипту, Єгипет, власне „лиха“. Пс. 87. 4.

8 Тепер увійди, наниши на таблиці для них, і в книжці списи це, і нехай на пізніші часи воно буде і свідком навіки. 9 Бо не посухизиний народ, це брехливі сніп, сний, що не хочуть послу- хати науки Господ- ньої, 10 що говорять провідням: „Не бачте!“ а пророкам: „Не проро- куюте правдивого нам, говоріть нам гладильне, передбачте оманиливе, 11 уступіться з дороги, збійте з путі, заберіть з-перед нас Святого Ізраїлевого!“ 12 Тому промовляє Святий Із- раїлів так: За те, що ви нехтуєте ошим словом, і надію кладете на тиск та крутість, і на це опираєтеся, 13 тому буде для вас ця про- вина, як вилім, що має впа- сти, що зійс на мурі високім, що нагло, раптово при- ходить руїна його! 14 І Він поруїє його, як руїнується пбсуд ган- чаремани, розбиваючи без милосердя його, і в уламках його не зна- йдеться ані черепка, щоб із огнища взяти огню чи води зачерпнути з кри- нички . . . 15 Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навернетесь та спочинете,	8 8. 1. Пс. 33. 17. 16 9 Дії 7. 51, 52. 3 М. 26. 8. 17 10 Ам. 2. 12 Пс. 2. 12. 18 12 45. 10. 1. 4 65. 24. 19 5 М. 5. 29, 28. 14. Пр. 4. 27 21 15 32. 17. Мт. 23. 37.	то врятовані будете, сила вам буде в утішенні та в сподіванні. Та ви не хотіли, і казали: „О ні, бо на ко- нях втечемо“, тому то втікати ви будете, „На баских ми поїдемо“, тому стануть баскими по- гонічі васі! . . . 16 Від крику одійго — поліне одна тисяча, від крику п'ятьох — дре- менете ви всі, аж зостанетеся, немов щогла ота на вершечку гори, і немов прапорок на взгір'ї! 17 І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він підійметься, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог пра- восуддя: блаженні всі ті, хто надію на Нього кладе! 18 І бо ти, о народі в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостивим поправді Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, відпо- вість Він тобі. 19 Бо ти, о народі в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостивим поправді Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, відпо- вість Він тобі. 20 І дасть вам Господь хліба в ущеску і воду в гнобітєльстві, та твої вчителі вже не бұ- дуть ховатись, і очі твої вчителів твоїх бачити будуть. 21 А коли ви відійдете прав- воруч, чи підете ліворуч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — про- стуйте ви нею!“

- 22 І нечистим учините ви по-
волонку бовванів своїх
із срібла
й покриття на божка зо-
лотого свого,
розпоробши ти їх, як не-
чисте,
і „геть“ скажеш йому.
- 23 І Він пошле дош на насіння
твое,
яким будеш обсіювати
землю,
та хліб урожаю землі, —
і поживний та ситий він
буде.
Того дня на широкім пасо-
виську пається буде
твоя чередά,
- 24 а воли й віслюки, що обробо-
люють землю,
будуть мішанку їсти со-
лому.
лопатою й віялкою перечи-
щену.
- 25 І на кожній високій горі
та на кожному взгір'ї ви-
сокому
будуть струмки та потіки
води
в день великого бою, коли
бантні попадають.
- 26 І світло місяця стане,
немов світло сонця,
світло як сонця усёмеро бу-
де ясніше,
як сімох днів,
у той день, як Господь
перев'яке зламання на-
роду Свого
та загоїть поранення вда-
ру Свого!
- 27 Ось Ім'ення Господнє при-
ходить здалека,
палахкотить Пого гнів, і
вдимається тилець.
Пого уста обурення пов-
ні,
язик же Пого, як жеру-
щизня огонь,
- 28 Пого як дух, як потоп за-
ливний,
що до нині сягає,
щоб просіяти люди на ситі
погибелі . . .
І буде на щелепах людей
вуздечка,
що тягне до блуду.
- 29 Буде пісня для вас,
як за ночі освячення свя-
та,
і радість сердечна,
мов у того, хто ходить з
сопілкою,
щоб вийти на гору Господ-
ню до Скелі¹ Ізраїля.
- 30 І Господь дасть почути ве-
личчя голосу Свого,
опускання як рамена Сво-
го покаже у гніві
бурхливому
та в огниному жерущому
полум'ї,
у бурі й дощі, та в камін-
ному граді!
- 31 Бо від голосу Господа буде
випатись Ашшур,
що язезлом буде битий.
- 32 І станеться, колине ударен-
ня кия карання Його,
що на нього Господь по-
казав,
буде з бубнами й арфою,
і Він рухом Своєї руки
воюватиме з ним у боях.
- 33 Бо давно приготівлений Тб-
фет,² —
приготівлений він і для
царя,
глибоким, широким учине-
ний;
на багатті огню його й
дров багатінно, —
запалить його дух Господ-
ній,
немов би потічка сірча-
ного!

¹ Скеля Ізраїля — Господь.² Тофет — місце спалення.

<i>Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть!</i>		Єр. 3. 12.	6	6	Верніться до Того, від Кого далеко відпали, синівє Ізраїлеві!
31	Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на кónей спираються, і на колесниці надію <i>свою</i> покладають, — вони бо числєнні!	1 30. 2.		7	7 Бо дня того обридить собі чоловік божків срібних своїх та боввнів своїх золотих, що вам наробили на гріх руки ваші.
		30. 22. 1 М. 35. 2.			
	та на верхівців, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не звертаються!	2 Цар. 19. 35.	8	8	8 І Ашшур ¹ упаде від меча того нєлюда, і його пожере меч нєлюдський; і він побіжить не перед мечем, і стануть його юнаки кріпаками . . .
2	Та мудрий і Він, і спровадить лихе, і Своїх слів не відмінить, і підійметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих.	2 4 М. 23. 19.		9	9 А скєля його проминєтьєся від страху, і владики його затривожатьєся перед прапором . . .
3	А Єгипет — не Бог, а людина, а коні їхні — тіло, не дух: як простягне Господь Свою руку, то спіткнєтьєся помагач, впаде і підпомаганий, — і разом вони всі погинуть!	3 Пс. 146. 3, 5.			Так говорить Господь, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Нього горнило.
4	Бо до мене Господь сказав так: Як муркає лев чи лєвчук над своєю здобиччю, хоч покликана буде на нього юрба пастухів, він голосу їхнього не лякаєтьєся, та не боїтьєся їхнього крику, так зійде Господь Саваот воювати на Сіонській горі та на взгір'ї її!	Єр. 23. 5, 6.	1	32	Тож за праведністю царюватимє цар, а князі володітимуть за правосуддєм.
	Як птахи летючі <i>пташат</i> , так Єрусалима Господь Саваот охоронить, охоронить літаючи, та збереже, пощадить та врятує!	25. 1.	2	2	2 І станетьєся кожен, як захист від вітру, і немов та заслона від зливи, як потоки води на пустині, як тінь скєлі тяжкої на спраглий землі . . .
5	Як птахи летючі <i>пташат</i> , так Єрусалима Господь Саваот охоронить, охоронить літаючи, та збереже, пощадить та врятує!	5 2 М. 12. 13. 5 М. 32. 11. Мт. 23. 37.		3	3 І не будуть запліюшені очі видіющих, і слухатимуть вуха тих, які слухають!
				4	4 І знання розумітимє серце ² нерозважних,

Справедливість у Божому Царстві

¹ Ашшур — це Асирія.

² Серце в біблійній мові часто визначєє розум.

- а язик недорікуватих поспішить говорити впрізно.
- 5 Не будуть вже кликати достойним глупця,
а на обманця не скажуть шляхетний.
- 6 бо глупоту говорить безумний,
а серце його беззаконня вчиняє,
щоб робити лукавство,
та щоб говорити до Господа слово облудне,
щоб душу голодного вищо-
рожнити
й напою позбавити спраг-
лого!
- 7 А лукавий — лихі його чини:
він лише замишляє,
щоб нищити скромних сло-
вами брехливими,
як убогий говорить про
право.
- 8 а шляхетний міркує шляхетне,
і стоїть при шляхетному.
- 9 Устаньте, безжурні дітки,
почуйте мій голос,
дочки безтурботні, по-
слухайте слова мого!
- 10 Днів *багато* на рік ви, без-
турботні, тремтітимете,
бо збір винограду скін-
чився,
а згромадження плоду не
прийде!
- 11 Тремтіть, ви безжурні,
дрікайте, безтурботні,
роздягніться, себе обна-
літь,
оперекайтесь по стігнах!
- 12 За припадні поля будуть
битися в груди,
за виноградник урожай-
ний . . .
- 13 На землі цій народу мого
зійде терен і будичця,
- по всіх домах радости спале-
нина,
на місті веселому . . .
- 14 Бо палац опущений буде,
міський гомін замовкне,
Офел¹ та башта навек ста-
нуть ямами,
радстю диких ослів, па-
совіськом черід,
- 15 аж Дух з височини прол-
лється на нас,
а пустиня в садок обер-
неться,
а садок порохований буде
за ліс!
- 16 Тоді пробуватиме право в
пустині,
на шві ж родючій си-
литиме правда.
- 17 І буде роботою істини — мир,
а працею правди — спо-
кійність і безпека на-
віки.
- 18 І осяде народ мій у меш-
канні спокійнім,
і в безпечних місцях,
і в спокійних місцях від-
починку.
- 19 І буде падати град на по-
валений ліс,
і знизиться місто в доли-
ну . . .
- 20 Блаженні ви, сівачі понад
всякими водами,
що відпускаєте ногу во-
лові й ослові *на волю!*
- Звеличений буде Господь у
Сіоні*
- 33** Горі тобі, що пустієши,
хоч сам не спустішений,
тобі, що грабуєш,
хоч тебе й не грабовано!
Коли ти спустієши скін-
чині, спустішений
будеш,
коли грабувати скінчині,
тебе пограбують . . .

¹ Офел — це укріплені вогір'я подлусиено-
східного Сіона

- 2 Господи, змилуйсь над нами, —
на Тебе надіємось ми!
Будь їхнім раменом¹ щоранку
та в час úтиску нашим
спасінням!
- 3 Від сильного голосу *Твого*
народи втікатимуть,
від *Твого* вивіщення
розпоробяться люди.
- 4 І ваша здобич збереться,
як збирають тих конників,
як літає ота сарана, —
так кидатись будуть на неї.
- 5 Величний Господь,
бо на височині пробуває;
Він наповнив Сіон правосуддям та правдою.
- 6 І буде безпека за часу твого,
щедрота спасіння, мудрости та пізнання.
Страх Господній — буде він
скарбом його.
- 7 Тож по вулицях їхні хоробрі кричать,
гірко плачуть провісники миру.
- 8 Біті дороги порожніми стали,
нема мандрівця на дорозі!
Він зламав заповіта,
зневів міст,
злетковив людину . . .
- 9 Сумує та слабне земля,
засоромився й в'яне Ліван,
став Сарон немов пуща,
Башан та Кармел *своє* листя зронили . . .
- 10 Нині воскресну, говорить Господь,
нині прославлюсь,
нині буду вознесений!
- 11 Заваготієте сіном, стерню ви породите;

3 Пс. 68. 2.
Єф. 2. 13. 13

2 М. 23. 8.
Пс. 15. 2. 15

7 2 Цар. 18. 14,
18.

8 Пс. 55. 21

Пісн. 3. 13.
Мр. 9. 2. 17

10 Пс. 102. 14

Іов 12. 17. 18
1 Кор. 1. 20.

дух ваш — огонь, який
вас пожере . . .

- 12 І стануть народи за місце
паління вапня,
за тернину потіяту,
і будуть огнем вони спалені . . .

- 13 Почуйте, далекі, що Я був
зробив,
і пізнайте, близькі, Мою
силу!

- 14 Затримувались грішні в
Сіоні,
і трепет безбожних об-
вив . . .

„Хто з нас мешкатиме при
верушнім огні?“

Хто з нас мешкати буде
при вічному огнищі?*

- 15 Хто ходить у правді й го-
ворить правдиве,
хто брідиться з іском на-
силья,

хто долоні свої випороб-
нює, щоб хабаря не три-
мав,

хто ухо своє затикає, щоб
не чути про кровопро-
лиття,

і замирює очі свої, щоб
не бачити зла, —

- 16 той перебуватиме на висо-
костях,
скельні твердині — його
недоступна оселя,

його хліб буде даний по-
му,
вода йому *завжди* запев-
нена!

- 17 Твої очі побачать Царя в
Його пишній красі,
будуть бачити землю да-
леку.

- 18 Твоє серце роздумувати бу-
де про страх:

Де Той, Хто рахує?

Де Той, Хто *все* важить?

Де Той, Хто обчислює
башти?

* Рамено в біблійній мові сила, на яку можна опертися.

19 Уже не побачиш наро́ду зу-
хвалого,
наро́ду і шибомовного,
якого не можна було б
розібрати,
незрозумілоязы́кого, якого
не можна було б зрозу-
міти.

20 Подивись на Сіон, на місто
наших святкових зі-
бра́нь, —
очі твої вглядять Єрусалим,
мешкання спо-
кійне,
ски́ню ту незру́шиму, —

20 Пс. 122. 3, 4,
Мт. 16. 18.

кілля її не порушаться
ввік,
а всі ши́ури її не порвуться.
21 Бо вели́чний Господь для
нас тільки о́там, —
місце потоків й простірих
річок,

13. 10. 1 М. 2. 4
1. Об. 6. 13, 14.

не ходить по ньому весло́-
вий бандак,
і мі́цний корабе́ль не пе-
ре́йде його.

22 Бо Господь — наш суддя,
Господь за́конода́вець для
нас,
Господь то наш цар,
і Він нас спасе!

22 Як. 4. 12.

23 Опустели́ся ши́ури твої,
не змі́цни́ють підва́лини
по́гли сво́ї,
ві́три і не натягують.

23 Єр. 27. 3.

Тоді будуть ді́ти на-
гра́бовану здо́бич,
і навіть криві грабува́ти-
муть.

24 І не скаже мешка́нець „Я
хворий!“
І про́щені будуть прови-
ни наро́ду,
що в ньому живе.

24 Єр. 50. 20
Пс. 22. 13.

63. 4.

Суд над усіма наро́дами

34 Набли́зьтеся, люди, щоб чу-
ти,
наро́ди ж, послу́хайте!

Хай почує земля та *все те*,
що на ній,
вселенна й нащадки її!

2 Господній бо гнів на всі
люди,
а лю́тість на все їхнє
військо:

Він їх учинив за за́кляття,
ві́ддав їх на різі!

3 І їхні побі́ті розки́дані бу-
дуть,
а зтру́півіхніх зди́меться
сморі́д,
розто́пляться го́ри від їх-
ньої кро́ви . . .

4 І небесні сві́тіла усі позни-
ка́ють,
а небо, як звій книжко-
вий, буде звинене,
і всі його зорі попада́ють,
як спадає оте виногра́дове
листя,

й як спадає з фі́го́вниці плід
недозрі́лий! . . .

5 Бо на не́бі на́по́сний меч
Мій, —
о́пе він на Едо́ма¹ спу-
скається

та на за́клятий наро́д Мій
на суд:

6 меч Господній на́по́внився
кро́в'ю,

став ситий від лою,
від кро́ви теля́т та ко́злів,
від лою бара́нчих нирок,
бо Госпо́ду жертва в Бо́грі
й різання вели́ка в едо́м-
ській¹ землі . . .

7 І бўйво́ли зди́дуть із ними,
і тели́ці з бика́ми,
і на́по́ються кро́в'ю їхній
край
і насити́ться ту́ком їхній
поро́х,

8 бо *це буде* день помсти Гос-
подньої,
рі́к запла́ти за за́колот
проти Сіону!

¹ Едом — Ідумея, пор. 1 М. 25. 30, 2 М. 8. 14.

- 9 І переміняться в смолу по-
токи його,
його ж порох — у сірку,
і смолою палючою стане їх-
ній край . . .
- 10 Не погасне вночі ані вдень,
дим його підійматися бу-
де повік,
з роду в рід опустошений
буде,
на віки віків не перейде
по ньому ніхто.
- 11 І посієде його пелікан та
йлак,
і перебуватимуть в ньому
сова та ворона,
і над ним Він розтягне
мірйального шнура спу-
стошення
та виска знищення . . .
- 12 Не буде шляхётних у ньому,
щоб царство там прого-
лосити,
і стануть нічим усі князі
його.
- 13 І буде терніна рости по
палатах його,
кропівя й будяччя в твер-
дінях його,
і він стане мешканням ша-
калів,
подвір'ям для струсів . . .
- 14 І будуть стрічатися там ди-
кі звірі пустинні з гіс-
нами,
а польовійк буде кликати
друга свого;
Ліліт¹ тільки там заспо-
коїтсь
і знайде собі відпочинок!
- 15 Там кублитись буде скаку-
ча гадюка й складати-
ме яйця,
і висиджувати буде та ви-
гріватиме яйця свої . . .
Там тек яструби будуть
збиратись
один до одного . . .
- 5 М. 28. 15. 16
11 14. 23. 1 М. 1
2. Соф. 2. 14
Об. 18. 2
32. 15. 16.
60. 13.
14 Єр. 50. 39.
Об. 18. 2.
2 Сам. 17. 2.
Спр. 12. 12
Ис. 94. 4.
2 М. 4. 11. Діп 5
3. 2. 3. Мт. 11.
Ис. 7. 22

¹ Ліліт — нічний демон покаядливості.

- 16 Пошукайте у книзі Гос-
подній і читайте:
Із них не забракне ні
одного,
не будуть шукати один од-
ного,
бо уста Його — то вони
наказали,
а Дух Його — Він їх зібрав!
- 17 І Він кинув для них жереб-
ка,
а рука Його шнуром мі-
рйальним його поділила
для них,
і посіядуть його аж повік,
з роду в рід будуть в нім
пробувати!

*Блаженство Божого народу
по муках*

- 35** Звеселиться пустиня та пү-
ща,
і радітиме степ, і за-
цвіте, мов троянда, —
- 2 розпівіаючи, буде цвісти та
радіти,
буде вітих також та спі-
вання,
бо дана йому буде слава
Лівану,
пишнота Кармелу й Са-
рону, —
вони бачитимуть славу Гос-
пода,
велич нашого Бога!
- 3 Змисніть руки охлялі,
і підкріпіть спотикайві
коліна!
- 4 Скажіть тим, що вони бояз-
ливого серця:
„Будьте міцні, не лякай-
тесь!
Ось ваш Бог, помста при-
йде,
як Божа відплата, —
Він прийде й спасе вас!
- 5 Тоді то розпліються очі
сліпим
і відчиняться вуха глухим,

6 тоді буде скакати кривий,
немов олень,
і буде співати безмовний
язик.

7. 3.

бо води в пустині заб'ють
джерелом.

і потоки в степу!

7 І місце сухе¹ стане ставом,
а спрагнений край —
збірником вод джерель-
них:

22. 20.

леговище шакалів, в яким
спочивали,

стане місцем тростини й
папірису.

8 І буде там бита дорога та
путь.

8 Ос. 14. 9. Ів. 14. 6.

і будуть її називати: до-
рога свята, —

не ходитиме нею нечистий,
і вона буде належати

природі його:

не заблудить також неро-
зумний.

як буде *тією* дорогою
йти.

9 Не буде там лева,
і дика звірина не піде на
неї,

не знайдеться там,
а будуть ходити *лиш* ви-
куплені.

10 І Господні викупленні
вернуться

10 51. 11. 60. 15. Об. 21. 4.

та до Сіону зо співом уві-
йдуть,

і радість довічна на їхній
голові!

Веселість та радість осяг-
нуть вони,

а журба та зідхання вте-
чуть!

ЧАС ЦАРЯ ЄЗЕКІЇ

Цар Єзекія й асирійська навала

2 Цар. 18. 13–37.

36 І сталося, чотирнадцятого
року царя Єзекії прийшов
Санхерів, цар асирійський, на всі

Ер. 20. 2.

укріплені Юдині міста, та й захо-
пив їх.

2 І послав асирійський цар ве-
ликого чашника¹ з Лакішу до
Єрусалиму, до царя Єзекії, з вели-
ким військом, і він став при водо-
воді горішнього ставу, на битій
дорозі поля Валюшників.

3 І вийшов до нього Еліяким,
син Хілкійїн, *начальник* палати, і
писар Шевна, та Йоах, син Асафів,
канцлер.

4 І сказав їм великий чашник:
„Скажіть Єзекії: Отак сказав ве-
ликий цар, цар асирійський: Що
це за надія, на яку ти надієшся?

5 Чи думаєш ти, що слово уст,
то вже рада та сила до війни? На
кого тепер надієшся, що збунту-
вався проти мене?

6 Ось ти надієвся опертися на
оту поламану очеретину, на Єги-
пет, що коли хто опирається на
неї, то вона входить у долоню йо-
му, і продірявлює її. Отакий фа-
раон, цар єгипетський, для всіх,
хто надіється на нього!

7 А коли ти скажеш мені: Ми
надіємось на Господа, Бога нашо-
го, то чи ж Він не той, що Єзекія
повсодував пагірки його та жер-
твники його, і сказав Юді та
Єрусалимові: перед оцим *тільки*
жертвином буде вклонитися?

8 А тепер увійди но в союз з
моїм паном, асирійським царем, і
я дам тобі дві тисячі коней, якщо
ти зможеш собі дати на них вер-
хівців.

9 І як же ти проженеш *хоч* од-
ного намісника з найменших рабів
мого пана? А ти собі надіявся
на Єгипет ради колесниць та вер-
хівців!

10 Тепер же, чи без *волі* Господа
прийшов я на цей край, щоб зни-
щити його? Господь сказав був

¹ Ravešakeh — великий чашник, головний на-
чальник.

¹Деякі переклади подають — фата моргагна.

мені:, Ніди на той край та й знищ його!”

11 І сказав Еліякім, і Шевна та Іоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори до нас по-юдейському в голос при тих людях, що на мурі”.

12 І сказав великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти свій хал та пити свою сечу?”

13 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирійського!”

14 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас!

15 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського.

16 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: „Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їйте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки,

17 аж поки я не приїду й не візьму вас до краю *такого* *жс*, як ваш край, до краю збілжж та виноградного соку, до краю хліба та виноградників.

18 Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятуює нас! Чи врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя?

19 Де боги Хамату та Арнаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарю від моєї руки?

20 Котрий зпоміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, то невікз аж Господь

урятус Єрусалим від моєї руки?”

21 І мовчали вони, і не відповіли ані слова, бо не був наказ царя, що сказав „Не відповідайте йому!”

22 І прийшов Еліякім, син Хіלקійн, *начальник* *палати*, і писар Шевна, і Іоах, Асафів син, канцлер, з роздёртими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

Господь обороняє Єрусалим

37 І сталося, як почув *це* цар Єзекія, то роздёр свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому . . .

2 І послав він Еліякіма, *керівника* *палати*, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих веретами, до пророка Ісаї, Амосового сина.

3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — *це* день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроб, та немає сили породити!”

4 Може почує Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за решту, що *це* знаходиться” . . .

5 І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї.

6 І сказав їм Ісаї „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя.

7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його край!”

8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахшу.

2 Цар. 19, 1–37.

22 5 3

16 1 Цар. 5. 4.

37, 38 7

9 І він почув про Тіргак, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув він, і послав послів до Єзекії, говорячи:

10 „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: Нехай не зводять тебе Бог твій, на Якого ти надієшся, кажучи: Не буде данний Єрусалим у руку асирійського царя.

11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований?”

12 Чи їх урятували боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі?

13 Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гені та Івві?” 13 Єр. 49. 23.

14 І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув *одного листа* перед Господнім лицем.

15 І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи:

16 „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю!

17 Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув всі слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога.

18 Справді, Господи, асирійські царі поустішили всі народи та їхні краї.

19 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх.

20 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!”

21 І послав Ісаїя, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: *Я почув те*, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського.

22 Ось те слово, яке Господь говорив про нього:

Гордує тобою,
сміється із тебе дівця,
сіонська дочка,
вслід тобі головою хитас
дочка Єрусалиму!

23 Кого лаяв ти та ображав,
і на кого повивчив ти го-
лос

та вгору підніс свої очі?
На Святого Ізраїлевого!

24 Через рабів своїх Господа
ти ображав та казав:

Із безліччю своїх колес-
ниць

я ввійшов на гори високі,
на боки Лівану,
і позрубую кедри високі його,
догорі,

і зберуся на вершок його
височини, —

в гушину його саду,

25 я копаю та п'ю *чужу* воду,
і стопою своєї ноги
повисующую я всі єгипетські
ріки!

26 Хіба ти не чув,
що віддавна зробив Я оце,
що за днів стародавніх Я
це був створив?

Тепер же спровадив Я це,
що ти нищиш міста по-
укріплені,

на купу румовищ *обертаси* їх.

27 А мешканці їхні — безсилі,
настрашені та побен-
тлені,

вони стали, як злілля оте
по полю,

мов трава зеленіюча,

як трава на дахах,

- як попалене збіжжя, яке не доспіло . . .
- 28 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення.
- 29 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до вух Моїх, то на ніздрі твої Я сережку привішу, а вудило Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти!
- 30 А оце тобі знак: йкте цього року збіжжя самосійне, а другого року саморбсле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й йкте їхній плід.
- 31 А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пусить коріння додбу, і свого плода дасть угору.
- 32 Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це.
- 33 Тому так сказав Господь про асирійського царя:
Він не ввійде до міста цього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і вала на нього не висипле.
- 34 Якою дорогою прийде, то нею й повернеться, у місто ж оце він не ввійде, — говорить Господь!
- 35 І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!¹
- 36 І вийшов Ангел Господній, і забив в асирійському таборі сто й

28 Пс. 139. 2.

29 к у
16 12

2 Цар. 20. 1–11.

31 27. 6.

32 9. 6.

2 Цар. 20. 11. В

36 14 25

вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали рано вранці, аж ось — усі тіла мертві . . .

37 А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся, й осівся в Ніневії.

38 І сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краю Арарат . . . А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

Чудесне одужання царя Єзекії

38 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісаї, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своєму двом, бо ти вмираєш і не будеш жити“ . . .

2 І відвернув Єзекія обличчя своє до стіни, і помолився до Господа.

3 та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх!“ І заплакав Єзекія ревним плачем!

4 І було Господнє слово до Ісаї, говорячи:

5 „Іди й скажеш до Єзекії: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять літ,

6 і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто.

7 І оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив:

8 ось я вертаю тінь ступеня, що від сонця зійшла на ступені Ахазові,¹ назад на десять ступенів“. І вернулося сонце на десять

¹ Ступені Ахазові — сонячний годинник.
2 Цар. 20. 11.

ступенів тими ступенями, якими зійшло було.

9 Ось писання Єзекії, Юдиного царя, коли він був захворів та видужав з своєї хвороби:

10 „Я сказав був: Опівдні днів своїх відйду до шеблових брам, решти років своїх я не ма́тиму . . .

11 Я сказав: Не побачу я Господа,

Господа в краї живих, уже між мешканцями царства померлих не побачу людини . . .

12 Домівка моя *вже* розібрана,

і від мене відібрана, немов той пастуший намет; я життя своє звинув, мов ткач, —

від основи мене Він відірве, покінчить мене з дня до ночі . . .

13 Я кричав аж до ранку . . .

Він, як лев, поторощить всі кості мої, з дня до ночі покінчить зо мною . . .

14 Пищу́ я, мов ластівка чи журавель,

воркочу́, мов той голуб; заниділи очі мої, *визираючи* до високости . . .

Господи, причавлений я, — поручися за мене!

15 Що маю сказати? А що Він сказав був мені, те й вчинив.

Тихо змандрую всі літа свої через гіркість моєї душі!

16 Господи, на них, *на словах Твоїх, житимуть люди*, і в усьому цьому життєві моєї душі, —

уздоров же мене й оживи Ти мене!

17 Ось терпіння це вийшло мені на добро,

Ти стримав від гробу гніття мою душу, бо Ти кинув за спину¹ Свою всі гріхи мої,

18 бо не буде ж шебл прославляти Тебе, смерть не буде Тебе вихваляти . . .

Не мають надії на правду Твою

ті, хто сходить до гробу.

19 Живий, *тільки живий* Тебе славити буде, як я ось сьогодні,

батько синам² розголосить про правду Твою!

20 Господь на спасіння мені, і ми будем співати піснопісви свої у домі Господнім по всі дні мого життя!⁴

21 А Ісая сказав: „Нехай візьмуть грудку фіг, і нехай розітруть на тому гнояку, — і видужає!³

22 А Єзекія промовив: „Який знак, що я ввійду до Господнього дому?⁴

Божє провіщення про вавилонську неволю

39 Того часу послав Меродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що той захворів та видужав.

2 І радів ними Єзекія, і показав їм скарбницю свою, — срібло, і золото, і пахоші, і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм.

¹ Кинув за спину — простив.

² Сини — в біблійній мові — це діти взагалі.

³ Віршові 21 місце по вірші 8.

⁴ Віршові 22 місце по вірші 6.

3 І прийшов пророк Ісаї до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли до мене з далікого краю, з Вавилону“.

4 І той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх.“

5 І сказав Ісаї до Єзекії: „Послухай *це* слова Господа Саваота:

6 Ось приходять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде винесене аж до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорить Господь . . .

7 А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породив, заберуть, — і вони будуть євнухами в палацах вавилонського царя!“ . . .

8 І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ . . .

ЧАСТИНА ДРУГА

БОЖІ ЧИНИ ДЛЯ СПАСІННЯ СВОГО ПОЛОНЕНОГО НАРОДУ

Голос кліче

40 Утішайте, втішайте народа Мого,

говорить ваш Бог!

2 Промовляйте до серця Єрусалиму, і закликайте до нього, що винувилась його доля тяжка,

що вина йому вибачена, що він за свої всі гріхи вдвос взяв з руки Господа!

57, 14, Мт. 3, 3
3. Лк. 3, 4-6.
Ів. 1, 23.

2 11, 32, 16, 4

6 Єр. 20, 5.

Пов 14, 2. Пс. 6
103, 15. Як. 1
10, 1 Петр. 1
24.

Пс. 119, 89, 8
Мт. 24, 35.
Лк. 21, 33.
1 Петр. 1, 25.

1 Сам. 4, 17, 9

11, 12, 3 Мт. 2
11, 16, 2 10

2 10

62, 11, 10

3 Голос кліче:

На пустині вготуйте до-рогу Господню,
в степу вирівняйте битий шлях Богу нашому!

4 Хай підійметься всяка долина,

і хай знизиться всяка гора та підгірок,
і хай стане круте за рівни-ну,

а пасма гірські — за до-лину!

5 І з'явиться слава Господня,
і разом побачить її кож-не тіло,
бо уста Господні *оце* прорек-ли!

6 Голос кліче: „Звіщай!“

Я ж спитав: „Про що буду звіщати?“

Всяке тіло — трава,
всяка ж слава — як цвіт польовий:

7 трава засихає, а квітка зі-в'яне,
як підих Господній по-віє на неї! . . .

Справді, народ — то трава:

8 Трава засихає, а квітка зі-в'яне,

Слово ж нашого Бога по-вільно стоятиме!

9 На гору високу зберися со-бі, благовіснику Сіо-ну,

свого голоса сильно підвигни, благовіснику Єрусалиму!

Підвигни, не зникайся,
скажи містам Юди: Ось Бог ваш!

10 Ось прийде Господь, Бог,
як сильний,
і буде рамено Його пану-вати для Нього!

Ось із Ним нагоріда Його,
а перед обличчям Його — відіплата Його.

- 11 Він отару Свою буде пасти,
як Пастир,
раменом Своім позбирає
втіляти,
і на лоні Своєму носітиме їх,
ліжачих же провадити
буде!
- Господь Всемогутній*
- 12 Хто води поміряв своєю до-
лонею,
а п'ядею виміряв небо,
і третьою міри обняв пил
землі,
і гори ті зважив вагою,
а взір'я — шальками?
- 13 Хто Господнього Духа зба-
гнув,
і де та людина, що ради
свої подавала Пому?
- 14 З ким радівся Він, і той
напоумив Його,
та навчав путі права,
і пізнання навчив був Його,
і Його напоумив дороги
розумної?
- 15 Таж нарбди — як крąpля з
відра,
а валять — як порох на
підпалках!
- Таж Він остро́ві підіймає,
немов ту пилітку!
- 16 І Ливана не вистачить на
запалити жертво́ни,
не стане й звір'я його на
підопалення!
- 17 Насупроти Нього всі люди
— немов би ніщо,
пораховані в Нього мар-
нотою та поро́жнечою.
- 18 І до ко́го уподобите Бога,
і подобу яку ви поставите
поруч із Ним?
- 19 Майстер бо́жкя відливає,
золотар же його криє зо-
лотом,
та впливає йому срібляні
запалючки.¹
- 20 Убогин на да́ра такого
бере собі́ дерево, що не
гние,
розшукує вправного май́стра,
щоб поставив бо́жкя,
який не захитається.
- 21 Хіба ви не знаєте, чи ви не
чули,
чи вам не сповіщено зда́в-
на було́,
чи ви не зрозуміли підва́лин
землі?
- 22 Він Той, Хто сидить понад
кру́гом землі,
а мешканці її — немов та
сарана́.
- Він небо простяг, мов тка-
нину тонку́,
і розтягнув Він його, мов
памета́ на мешкання.
- 23 Він Той, Хто князів обертає
в ніщо́,
робить су́ддів землі за
мари́оту:
- 24 вони не були ще поса́джені,
і не були ще поса́ні,
і пень їхній в землі ще не
закорію́вся,
та як тільки на них Він
дмухну́в, вони повси-
хали,
і буря понесла їх, мов ту
солому́!
- 25 І до ко́го Мене́ прирівня́єте,
і йом буду́ рівний?
- говорить Святий.
- 26 Підійміть у височину́ ваші
очі й побачте, хто те *все*
створив?
- Той, Хто збі́р виводи́ть за
їхнім число́м
та кличе ім'ям їх усіх!
- І ніхто не загуби́ться через
всепи́лність та всемо-
гу́тність Ного́.
- 27 Що́бо говори́ш ти, Якове,
і каже́ш, Ізраїлю:
„Закрита доро́га моя́ перед
Господом,

¹ По цьому члені б іти вірші 41. 6, 7.

- і від Бога мого відійшло
моє право".
- 28 Хіба ж ти не знаєш, або ти
не чув:
Бог відвічний — Господь,
що кінці землі Він створив?
Він не змучується та не
втомлюється,
і не збагнінний розум Його.
- 29 Він змученому дає силу, 29 2 Кор. 12. 9.
Кор. 1. 11.
а безсілому — міць.
- 30 І помучаться хлопці й по-
томляться,
і юнаки спотикнуться —
спіткнуться,
- 31 а ти, хто надію складає на 31 Пс. 103. 5.
Господа, силу відновлять.
кріла підіймуть, немов ті
орли,
будуть бігати — і не по-
томляться,
будуть ходити — і не пому-
чатся!
- 41** Послухайте мовчки Мене, 1 40. 31
острові,
а народи, чекайте навчан-
ня Мого!
Хай підійдуть і скажуть:
Приступімо всі разом на
суд!
- 2 Хто зо сходу того пробудив, 2 46. 11.
що його супроводить в
ході перемога?
Він народи дає перед ним
та царів на топтання,
його меча обертає на
порох, його лука — в
солому розвіяну.
- 3 Він жене їх,
спокійно дорогою йде,
якою він не переходив но-
гами своїми.
- 4 Хто вчинив та зробив це? 4 41. 27, 44. 6.
Об. 1. 8, 17, 22.
13.
Той, хто роди покликав
віддавна:
Я, Господь, перший,
і з останніми Я той же
Самий!
- 5 Бачили *це* острові та іжаха-
лися,
кінці землі тринотіли,
наближувались та прих-
дили.
- 6 Один одному домагає
і говорить до брата свого:
„Будь мішній!“¹
- 7 І підбадьорює майстер зо-
лотаря,
а той, хто молотом гла-
дить, того, хто б'є на
ковадлі,
і каже про співення: Добре
воно!
і його зміцнює цвяхами,
щоб не хиталося.¹
- 8 Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій,
Якове, що Я тебе вибрав,
наслідник Авраама, друга
Мого,
- 9 ти, якого Я взяв був із
кінців землі
та покликав тебе із
окраїн її,
і сказав був до тебе: Ти раб
Мій,
Я вибрав тебе й не відки-
нув тебе,
- 10 не бійся, з тобою бо Я,
і не озирайся, бо Я Бог
твій!
Зміцню Я тебе, і тобі по-
можу,
і правдою правди Своєї
тебе Я підтримаю.
- 11 Отож, засоромляться та
зніяковіють
усі проти тебе запалені,
стануть нічим та погинуть
твої супротивники.
- 12 Шукатимеш їх, але їх ти не
знайдеш,
своїх супротивників;
стануть нічим та марністю
ті,
хто провадить війну про-
ти тебе.

¹ Вірші 41. 6, 7, мали йти по 40. 19.

- 13 Бо Я — Господь, Бог твій,
що дёржить тебе за прави-
цю
й говорить до тебе: Не
бійся, —
Я тобі поможу!
- 14 Не бійся, ти Яковів чэрве,
ти жмёнью Ізраїлева: 14 12. 6. Лк. 12.
32.
Я тобі поможу, говорить
Господь,
і твій Викупитель — Свя-
тий Ізраїлів!
- 15 Ось зроблю Я тебе моло-
тάρкою гóстрою,
новою, зубчатою, —
помолóтиш ти гóри та їх
поторóшиш,
а підгірки половою вчи-
ниш!
- 16 Перевієш їх ти, й вітер їх
рознесе,
і буря їх розпорóшить,
і ти будеш утішатися Гос-
подом,
будеш хвалітись Святим
Ізраїлевим.
- 17 Убогі та бідні шукають во-
ди, та нема,
язик їхній від пра́гнення
висох, —
Я, Господь, і їх вислухаю,
Бог Ізраїлів, не лишу їх!
- 18 Я ріки відкрию на лисих 18 43. 20.
горах,
а джерела — посéред до-
лин,
оберну́ Я пустиню на озеро
водне,
а землю суху — на дже-
рела!
- 19 На пустиню дам кédра, ака́-
цію,
мірта й масліну,
постáвлю Я разом в степу
кипаріса та явора й бу-
ка, 19 2 м. 25. 5.
41. 4. 27
- 20 щоб разом побачили й знали,
і пересвідчилися та зро-
зуміли,
- що Господня рука це зро-
би́ла,
і створив це Святий Із-
раїлів!
- 21 Принесіть свою справу, го-
ворить Господь,
припрова́дьте Мені свої
до́кази, каже Цар Яко-
вів.
- 22 Хай підійдуть і хай нам
розкажуть, що тра́-
питься!
Віясніть справи минулі,
що вони є,
а ми серце наше на те покла-
демо
й пізна́ємо їхній кінець,
або сповістять про майбут-
нє.
- 23 Розкажіть наперед про май-
бутнє,
і пізна́ємо ми, що ви бо́ги.
Отож, учиніть ви добрò чи
зробіть що лихє,
щоб ми здивувáлись і ра́-
зом побачили.
- 24 Та ви менш від нічòго,
і менший ваш чин від
марнóти, —
гидóта, хто вас вибирає!
- 25 Я з півночі *мужа* збудив —
і прийшов він,
зо схід сòнця в Ім'я Мос-
кличе, —
і він буде чавіти князів,
мов ту грязюку,
й як ганчар глину тóпче!
- 26 Хто сказав *це* віддávна, щоб
знали те ми,
і щоб наперед ми сказали:
„Це правда?“
Та ніхто не сказав, і ніхто
не повів,
і ніхто не почув ваших
слів . . .
- 27 Я перший *сказав* до Сіону:
Оце, то вони!
А Єрусалимові дам бла-
говісника.

- 28 І Я дивлюсь, та нікого нема,
і немає між ними порадника,
щоб відповіли, коли їх запитую.
- 29 Тож ніщо всі вони,
їхні чини — марнота,
вітер та порожнеча — їхні ідоли!

Дії. 13. 47.

6

- 6 Я, Господь, поклікав Тебе в справедливості,
і буду міцно тримати за руки Тебе,
і Тебе беретиму,
і дам Я Тебе заповітом народіві,
за Світло поганам,
щоб очі відкрити незрячим,
щоб вивести в'язни з в'язниці,

Лк. 4. 18.

7

а з темниці — тих мешканців темряви!

- 8 Я Господь, — оце Пмєння Мос,
і іншому слави Своєї не дам,
ні хвали Своєї божкам.
- 9 Речі давні прийшли ось,
нові як Я повім,
дам почути вам про них,
поки віростуть.

11 2. 43 1^о
49. 3. 6. 52. 13
Мт. 3. 17. 12.
18. Ів. 3. 34.
48. 11.

8

Отрок Божий — Христос

- 42** Оце Отрок¹ Мій, що Я підпираю Його,
Мій Обранець, що Його полюбила душа Моя.
Я злив Свого Духа на Нього,
і Він правосуддя народам подасть.
- 2 Він не буде кричати, і клікати не буде,
і на вулицях чути не дасть Свого голосу.
- 3 Він очеретини надломленої не доломить,
і гіота тліючого не погасить,
буде суд видавати за правдою.
- 4 Не втїмиться Він, і не знеможеться,
поки присуду не покладе на землі,
і будуть чекати Закону Його острові.
- 5 Говорить отак Бог, Господь,
що створив небеса і їх розвинув,
що землю простяг та все те,
що із неї виходить,
що народіві на ній Він дихання дає,
і духа всім тим, хто ходить по ній.

2 Мт. 12. 19

3 43 1^о Мт. 12.
20
Іс. 33. 3.

10

4 Ів. 19. 18.
Іс. 420. 5.
Пс. 117.

11

5 44. 24. Дії 17.
25.

Іс. 48. 65

13

Співаймо Господеві за чуда Його!

- 10 Заспівайте для Господа пісню нову,
від краю землі Йому хвалу!
Нехай шумить море, і все,
що є в ньому,
острові та їхні мешканці!
- 11 Хай гомонять пустині й міста її,
оселі, що в них проживає Кедар!
Хай виспівують мешканці скелі,
хай кричать із вершин гірських!
- 12 Нехай Господу честь віддають,
і на островах Його славу звіщають!
- 13 Господь вийде, як лицар,
розбудити завзяття Своє,
як войк,
підійме Він окрик та буде кричати,
переможе Своїх ворогів!

¹У сиренському оригіналі *av'di* — Мій раб.

- 14 Я відвіку мовчав, мовчазний був *та* стримувався, *а тепер* Я кричатиму, мов породілля!
буду тяжко зідхати й халати повітря!
- 15 Спустошу Я гори й підгірки,
і всі їхні зілля посушю,
і річки оберну в острови,
і стави повисують!
- 16 І Я попроваджу незрячих дорогою, якої не знають,
стежками незнайомими їх поведу.
оберну перед ними темноту на світло,
а нерівне — в рівнину.
Оце речі, які Я зроблю,
і їх не покину!
- 17 Відступайте назад,
посоромляться соромом ті,
хто надію складав на божка,
хто бовванам казав: Ви наші боги!

Глухі та сліпі

- 18 Почуйте, глухі,
а незрячі, прозріте, щоб бачити!
- 19 Хто сліпий, як не раб Мій,
а глухий, як посол Мій,
що Я посилаю його?
Хто сліпий, як довірений,
і сліпий, як раб Господа?
- 20 Ти бачив багато, але не зберіг,
мав вуха відкриті, але не почув.
- 21 Господь захотів був *того* ради правди Своєї,
збільшив та прославив Закона.
- 22 Але він народ попустошений та поплондрований;

18 43. 8.

41. 10, 44. 2. 1

19 Лк. 16. 8.

20 53. 1, 2.

Пс. 66. 42.
Дан. 3. 27.
Мт. 8. 26. 2

21 Пс. 119. 98,
147. 19, 20.

43. 41. Пс. 72. 3
10.

- усі вони по печерах пов'язані
та по в'язницях поховані;
стали вони за грабик, і немає визвольника,
за здобич, й немає того,
хто б сказав: Поверний!
- 23 Хто з вас візьме оце до вух,
на майбутнє почує й послухає?
- 24 Хто Якова дав на здобич,
а Ізраїля грабіжникам?
Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були
і не хотіли ходити путями Його,
а Закона Його ми не слухали?
- 25 І Він вилив на нього жар гніву Свого та насилля війни,
що палахкотило навколо його, — та він не пізнав,
і в ньому горіло воно, — та не брав він до серця *цього*!

Відродження вибраного народу

- 43** А тепер отак каже Господь,
що створив тебе, Якове,
і тебе вформував, о Ізраїлю:
Не бійся, бо Я тебе викупив,
Я покликав ім'я твоє, Мій ти!
- 2 Коли переходи́тимеш через води, Я буду з тобою,
а через річки — не затоплять тебе,
коли будеш огонь перехо́дити, — не попечі́шся,
і не буде палити тебе *його* полум'я.
- 3 Бо Я — Господь, Бог твій,
Святий Ізраїлів, твій Спаситель!

Дав Я на викуп за тебе Єгипта, Етіопію й Севу замість тебе.	Пс. 18. 32. Ос. 13. 4.	11	До Мене не зрблено Бога, і не буде цього по Мені!
4 Через те, що ти став доро- гий в Моїх óчах, шанований став, й Я тебе покохав, то людей замість тебе віддам, а народи — за душу твою.			12 Я розказав, і споміг, і зві- стив, і Бога чужого немає між вами, ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог!
5 Не бійся, бо Я ж із тобою! Зо сходу згромаджу на- сіння твоє, і з заходу тебе позбираю.	5 11. 11-16. Зах. 8. 7. Ів. 10. 28.	13	13 І Я здавна Той Самий, і ніхто не врятує з Моєї рук, — як що Я вчиню, то хто це перемінить?
6 Скажу півночі: Дай, а до півдня: Не стрімуй! Поприводь ти синів моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі,			14 Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у Вавилон, і згнанню усіх втікачів, а халдеїв — кораблі їх утіхи.
7 і кожного, хто тільки зветься Ім'енням Моїм, і кого Я на славу Свою був створив, кого вформував та кого Я вчинив.	8 42. 18. 2 М. 14. 16. 22. 29.	16	15 Я Господь, ваш Святий, Творець Ізраїля, Цар ваш! 16 Так говорить Господь, що дорогу на морі дає, а стєжку — в могутній воді, 17 що випровадив колесницю й коня, військо та си- лу, що разом лягли і не вста- ли, зотліли, як льон, — та по- гасли . . .
8 Приведи ти народа сліпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вуха в них є!			18 Не згадуйте <i>вже</i> про ми- нуле, і про давнє не думайте!
<i>Господь наш Спаситель</i>			19 Ось зроблю Я новє, тепер виросте. Чи ж про це ви не знаєте? Теж зроблю Я дорогу в стєпу, а в пустині — річки.
9 Нехай разом зберуться всі люди і народи згромадяться: хтò поміж ними розкаже про це, і хто розповість про ми- нуле?	9 41. 25. 43. 48. 43. 9	18	20 Буде славити Мене польова звірина, шакалі та струсі,
Нехай дадуть свідків своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та ска- жуть: <i>Це правда!</i>	48. 6. 2 Кор. 5. 17.	19	
10 Ви свідки Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я ви- брав, щоб пізнали й Мені ви по- вірили, та зрозуміли, що це Я.	10 41. 8. Дії 1. 8. 2 М. 17. 6.	20	

бо воду Я дам на степу,
а в пустині річки,
щоб напувати народ Мій,
вибранця Мого.

Та Яків за Мене забудь

21 Цей народ Я Собі вформу-
вав, —

він буде звіщати про сла-
ву Мою.

22 Та Мене ти не кликав, о
Якове,

не змагався за Мене, Із-
раїлю.

23 Ти Мені не приводив ягнят
цілопалень своїх,
і своїми жертвами не ша-
нував ти Мене . . .

Я тебе не ситиував, щоб при-
нести жертву хлібну,
і кадильом не мучив тебе.

24 Очерету *запашного* не купу-
вав ти за срібло Мені,
і не напував ти Мене лосем
жертв своїх, —

тільки своїми гріхами Мене
ти турбував

та своїми провинами му-
чив Мене! . . .

25 Я, Я є Той, Хто стирає про-
вини твої ради Себе,
а гріхів твоїх не пам'ятас!

26 Пригадай ти Мені — і суді-
мося разом,
розкажи ти Мені, щоб
тобі оправдатись!

27 Твій батько був перший
згрішив,
і відпав від Мене твої
посередники, —

28 тому Я позбавив *священ-*
ства священників,
і Якова дав на прокляття,
і на зневагу — Ізраїля!

Обітниця Духа Святого

44 А тепер ось послухай, о
Якове, рабе Мій,
та Ізраїлю, якого Я ви-
брав.

43. 1, 44. 8.
5 М. 32. 15.

21 і Петр. 2. 9.

Йоїл 12. 26
Іс. 7. 38.

Пс. 1. 3.

44. 4, 48. 12
Об. 1. 8.

25 1. 18, 44. 22.
2 Сам. 12. 13.
Мр. 2. 7.

26 1. 18. Мих. 6.
2

27 Йов 33. 23.

1 Сам. 2. 2.
1 Кор. 8. 4

2 Так говорить Господь, що
тебе учинив
і тебе вформував від утрó-
би, і тобі помагає:

Не бійся, рабе Мій, Якове,
і Бшуруне,¹ якого Я ви-
брав!

3 Бо виллю Я воду на спраг-
нене,
а текучі *потóки* на сухо-
діл,

виллю Духа Свого на насін-
ня твоє,
а благословення Моє на
нащадків твоїх,

4 і будуть вони виростати,
немов між травюю,
немов ті тополі при вод-
них потоках!

5 Цей буде казати: Я Господь-
ний,
а той зватиметься імєн-
ням Якова,
інший напише своєю рукою:
для Господа я,
і буде зватися імєнням
Ізраїля.

6 Так говорить Господь, Цар
Ізраїлів
та Викунитель його, Гос-
подь Саваот:

Я перший, і Я останній,
і Бога нема, окрім Мене!

7 І хто зветься, як Я?
Хай розкаже про те, й
хай звістить те Мені з
того часу,
коли Я заклів у давніні
народ,
і хай нам розкаже май-
бутнє й прийде́шнє.

8 Не бійтеся та не лякайтесь!
Хіба здавна Я не розпо-
вів був тобі й не зві-
стів?

А ви свідки Мої!
Чи є Бог, окрім Мене?

¹ Бшурун — праведний, улюблений, друга
імена Ізраїля.

- І Скелі¹ немає, не знаю ні
ізодної!
- Безум поганства*
- 9 Всі, що роблять бовванів,
— марно́ба вони, і їхні улюбленці не помагають,
а свідками *того* самі:
не бачать вони та не
знають, щоб застидати-
тись!
- 10 Хто бога зробив та ідола ви-
плив,
що він не помагає?
- 11 Той: друзі його посоромлені
будуть усі,
майстрі ж — вони *тільки*
з людей.
Хай вони всі зберуться та
стануть:
вони полякаються та по-
соромляться разом!
- 12 Коваль *тне* з заліза сокиру,
і в горючій вугіллі
працює,
і формує *божжа* молот-
ками
та робить його своїм силь-
ним раменом,
а *при тім* той голодний й
беззпий,
не п'є води й мучиться . . .
- 13 А тєсля витягує шнўра,
визначає штифтом його,
того ідола,
гємблями робить його та
окреслює циркулем це,
і робить його на подьбу
людини,
як розкішний зразок чоло-
віка,
щоб у домі поставити.
- 14 Настинає кедрин він собі,
і візьме граба й дуба,
і міцне собі викохає між
лісними деревами,
ясен посадить, а дьщик
вирощує.
- 15 І стане людині *оце все* на
паливо, —
і візьме *частину* із того
й зоґріється,
теж підпалить *в печі* й спече
хліб.
Також виробить бога й
йому поклоняється,
ідолом зробить його́, —
і перед ним на коліна
впадає.
- 16 Половину його він попалить
в огні,
на половині його варить
м'ясо та їсть,
печеню пече й насичається,
також гріється та приго-
ворює:
„Як добре, — нагрівся, від-
чув я огонь“ . . .
- 17 А останок його він за бога
вчинив, за боввана сво-
го,
перед ним на коліна впа-
дає та кланяється,
йому молитись й каже:
„Рятуй же мене, бо ти
бог мій!“
- 18 Не знають і не розуміють
вони,
бо їхні очі зажмурені, щоб
не побачити, і *стверділи*
їхні серця, щоб не розуміти!
- 19 І не покладє він до серця
свого,
і немає знання ані розу-
му, щоб проказати:
„Половину його попалів я
в огні,
і на вугіллі його я пік
хліб,
смажив м'ясо та їв.
А решту його за огідку
вчиню, —
буду кланятися дерев'яній
колоді?“
- 20 Він годується попелом!
Звелó його серце обмане-
не,

¹ Скелі — Господь Бог.

і він не врятує своєї душі,
та не скаже: „Хіба не брех-
ня у правіщі моїй?“

Господь спасе Ізраїля

21 Пам'ятай про це, Якове та
Ізраїлю,
бо ти раб Мій!

Я тебе вформував був для
Себе рабом, Мій Із-
раїлю, —

ти не будеш забутий у
Мене!

22 Провини твої постирав Я, 22 43. 25
мов хмару,
і немов мряку — гріхи
твої, —

наверніся ж до Мене,
тебе бо Я викупив!

23 Радійте, небеса, бо Гос-
подь це зробив;
викупите радісно, гли-
бини землі:

втішайтеся співом, о гори
та лісе,

та в нім всяке дерево,
бо Господь викупив Якова,
і прославивсь в Ізраїлі!

24 Так говорить Господь, твій
Видкунитель, 24 42. 5, 43. 11.
45. 7, 48. 17.

та Той, що тебе вформу-
вав від утроби:

Я, Господь, Той, Хто чи-
нить усе:

Розтягнув Я Сам небо та
землю втвердив, —
хто при тім був зо Мною?

43. 1. Ів. 10. 3. 3

25 Хто ознаки ламає брехли-
вим,
і робить безглуздими ча-
рівників.

Хто з нічим мудреців від-
силав,

і їхні знання обертає в
нерозум,

26 Хто сповнює слово Свого
раба,
і виконує раду Своїх по-
сланців,

Хто Єрусалимові каже: „Ти
будеш заселений!“

а юдейським містам: „За-
будовані будете ви,
а руїни його відбудую!“

27 Хто глибини проказує: „Ви-
сохли,
а річки твої Я повису-
щую“,

28 Хто до Кіра говорить: „Мій
пастирю“,
і всяке Моє пожадання
він виконає

та Єрусалимові скаже:
„Збудований будеш!“

а храмові: „Будеш за-
кладений!“

45 Так говорить Господь до
Свого помазанця Кіра:

Я міцно тримаю тебе за
правіцю,

щоб перед обличчям твоїм
поналіти народи,

і з стігон царів розв'язу
поясї,

щоб відчинити двері перед
тобою,

а брами не будуть замі-
кані.

2 Я перед тобою піду й пови-
рівнюю висунене,
двері мідні зламаю
і порозбиваю залізні засу-
ви.

3 І дам тобі скърби, що в
темряві,

та багатства заховані,
щоб пізнав ти, що Я — то
Господь,

Який кличе тебе за імєн-
ним твоїм,

Бог Ізраїлів,

1 ради раба Мого Якова
й ради вибранця Мого
Ізраїля,

і кличу тебе твоїм імєнням,
тебе називаю,
хоч ти не знаєш Мене.

- 5 Я — Господь, і нема вже *нікого,*
нема *іншого* Бога, крім Мене.
Я тебе підперізую,¹
хоч ти не знаєш Мене,
6 щоб дізналися зо сходу сонця й з заходу,
що крім Мене *немає* нічого;
Я — Господь, і нема вже *нікого,*
7 Я, що світло формую та темність творю,
чиню мир і недолю творю,
Я — Господь, Який робить це все!
8 Спустить рбсу згорі, небеса,
а із хмар хай спливе справедливність!
Хай земля відкривається,
і хай породить спасіння та правду,
хай разом ростуть!
Я, Господь, це вчинив!
9 Горе тому, хто з Творцем своїм свариться,
черепок із земних черепків!
Чи глина повість ганчареві своєму: „Що робиш?“
а діло його: „Ти без рук!“
10 Горе тому, хто патякає батькові:
„Пощо ти плбдиш?“
а жіноці: „Пощо ти робиш?“
11 Так говорить Господь, Святий Ізраїлів,
і Той, Хто його вформував:
„Питайте Мене про майбутнє,
а долю синів Моїх й чин Моїх рук
позоставте Мені!“

5 Пс. 18. 40.

1 М. 1-2. 12

7 44. 24.

8 Ос. 10. 12.

9 29. 16. 6р. 18.

6. Рим. 9. 20.

Пс. 18. 10, 12. 15

- 12 Я землю вчинив і створив людину на ній,
небеса Я руками Своїми простяг
і про їхні зорі звелів.
13 Я збудив його в правді,
і зрівняю йому всі добоги.
Він місто Моє побудує
і відпустить вигнанців Моїх не за викуп і не за дарунка, —
говорить Господь Саваот.
14 Так говорить Господь:
Праця Єгипту й торгівля Етіопії
та високі севатїяни перейдуть до тебе та будуть твої.
Підуть вони за тобою,
у кайданах перейдуть,
і будуть вклонятись тобі та благати тебе:
„Тільки в тебе є Бог, і нема більш.
нема *іншого* Бога!“
15 Справді Ти Бог таємничий,
Бог Ізраїлів, Спаситель!
16 Всі вони засоромляться й зникнуть,
майстрі ідолів підуть у соромі разом,
17 Ізраїль же буде спасений від Господа вічним спасінням:
не будете ви засоромлені ані знеславлені аж на вічні віки!
18 Бо так промовляє Господь, Творець неба.
Він той Бог, що землю вформував та її вчинив,
і міцно поставив її;
не як порожнечу її створив, —
на проживання на ній Він її вформував.
Я — Господь, і нема більш *іншого* Бога!

¹ Підперізувати — надавати силу, опікувати-ся. Пояс — сила.

- 19 Я не говорив в укритті,
на темному місці землі.
Я не говорив до насіння
Якова:
Шукаєте дармо Мене!
Я — Господь, — говорю
справедливість,
звіщаю правдиве!
- 20 Зберіться й прийдіть,
наблизьтеся разом, уря-
товані *всі* із поганів!
Не знає *нічого*, хто дерево
носить, боввана свого,
та що мо́литися богіві,
який не допоможе.
- 21 Розкажіть та наблизьте,
і хай разом на́раджа-
ся:
Хто розповів це відда́в-
на,
із давніх часів це звістив?
Чи ж не Я, *ваш* Господь?
Бог немає вже Бога, крім
Мене,
окрім Мене нема Бога прав-
едного та Спасите-
ля!
- 22 Зверніться до Мене й спа-
сєтесь, всі кінці землі,
бо Я — Бог, і нема біль-
ше *іншого* Бога!
- 23 Я Собою Самим присяга́в,
справедливість із уст
Моїх вийшла,
те слово, яке не поверне́ть-
ся:
усяке коліно вклоня́ться
буде Мені,
усякий язик присягне́
- 24 й Мені скаже: Тільки в Гос-
поді правда та сила!
Прийдуть до Нього та засо-
ро́мляться всі,
що на Нього запáлюють-
ся.
- 25 Через Господа уссправеди-
вля́ться,
і буде просла́влене всяке
на́сіння Ізраїля!

19 48. 16. Ів. 18.
20.45. 20. 6p. 10. 1
3. 50. 2

2 М. 49. 5 3

21 45. 3

Іс. 41. 18 4

40. 18. Дії 17. 5
29.

Суд. 17. 4. 6

23 55. 10. Рим.
14. 11.44. 9. 1 Цар. 7
18. 27.

24 1 Кор. 1. 30.

- Спасіння Мос не припізниться*
46 Бел упав на коліна, зігнув-
ся Невó, —
стали ідоли їхні для звірі-
ни й худоби.
Те, що *колись* ви носили,
накладене,
мов той тягáр на худобу
помучену.
- 2 Зігнулися й разом упали
вони на коліна;
не могли вратувáти тяга-
ра,
і самі до полóну пішли . . .
- 3 Почуйте Мене, доме Яковів,
та весь за́лишку дому
Ізраїлевого,
яких від живота Я підняв,
носив від утрóби,
- 4 і Я буду Той Самий до
ста́рости *вашої*,
і до сивини *вас* носітиму,
Я вчинив, і Я буду носити,
й Я двігатиму й порятую!
- 5 До ко́го Мене ви вподóбите
та прирівня́те,
до кого подібним Менé ви
учините, щоб схожому
бути?
- 6 Ті, що золото сиплють з
кисі,
срібло ж ва́жать вагою,
винаймлюють золотаря́, щоб
із того їм бога зробив,
і *перед* ним вони падають . . .
та поклоня́ються,
- 7 носять його на плечі,
підіймають його,
і ставлять його на місці
його.
І стоїть, і з місця свого
він не рухається;
коли ж хто до нього кричить,
то він не відповість,
і не врятує його від недо́лі.
- 8 Пам'ятайте про це та змуж-
нійте,
взі́мьтє *це* на розум, про-
ви́сники!

- 9 Пам'ятайте про давнє, від-
вічне,
бо Я Бог, і немає більш
Бога, й нікого, як Я,
10 що звishaю кінець від по-
чатку,
і наперед — що не ста-
лося *ще*,
і що говорю: „Мій замір
відбудеться,
і всяке жадання Своє Я
вчиню“,
11 що хижого птаха зо сходу 11 41. 2.
приклікую,
з краю далекого мужа
Своєї поради!

Так, Я сказав — те й спро-
ваджу,
що Я задумав був — те с-
роблю!

- 12 Почуйте Мене, твердосерді,
далекі від справедливо-
сти!

- 13 Я Свою справедливість на- 13 Лк. 2. 30.
близив, — вона неда- 47. 10. 06. 18. 8
леко.

а спасіння Моє не при-
пізниться,

і дам на Сіоні спасіння,
дам Ізраїлеві Свою веліч!

Суд над Вавилоном

47

Зійди й сядь у порох, о
діво, дочко Вавилону!
Сядь на землю, без трону,
о дочко халдеїв!
Бо кликати більше не бу-
дуть на тебе:
тепдітна та випечена!

- 2 Візьми жорна — й муки на- 31 12
мелі, 1 21 1
намітку свою відхили,
закачай но подбіка *та* стіг-
на відкрий,
і бреді через ріки, —

- 3 і буде твій сором відкритий, 3 Наум 3. 5.
і стид твій покажеться!
Я поміту вчиню,
і не буду щадити людини!

- 4 Наш Відкупитель, Господь
Саваот Пому Імєння,
Святий Ізраїлів.

- 5 Сиди мовчки й ввійди до
темноти,
о дочко халдеїв,
бо кликати більше не бу-
дуть тебе:
Пані царств!

- 6 Розплітвся Я на нарід
Свій,
збездістив спадщину Сво-
єю.

та й віддав їх у руку твою.
Ти не вийшла милосердя
до них:

ти над старцем учинила яр-
мо своє дуже тяжким,

- 7 та й сказала: „Навіки я
панею буду!“
І до серця собі не взяла
тих речей,
не подумала про свій кі-
нець . . .

- 8 А тепер че послухай, роз-
печена,
що безпечно сидиш, що
говориш у серці своїм:
„Я, — і більше ніхто!

Не буду сидіти вдовою,
і не знатиму страти дітей!“

- 9 Та прийдуть на тебе не-
сподівано
те й те в один день,
страата дітей та вдівство,
вони в повній мірі на
тебе спадуть
при *усій* многоті твоїх ча-
рів,
при силі великій твоїх
заклинань! . . .

- 10 Ти ж бо надію складала на
злюбу свою,
говорила: „Ніхто не по-
бачить мене!“

Звелі тебе мудрість твоя та
знання твоє,
і сказала ти в серці своїм:
„Я, — і більше ніхто!“

- 11 І прийде на тебе лихе,
що відворожить його ти
не зможеш,
і на тебе нещастя впаде,
що не зможеш його оку-
пити,
і прийде на тебе раптовно
спустошення,
про яке ти не знаєш . . .
- 12 Ставай же з своїми закля-
ттями
та з безліччю чарів своїх,
якими ти мучилася від
юна́цтва свого, —
може зможеш ти допо-
могти,
може ти настрахаєш!
- 13 Змучилась ти від великої
кількості рад своїх, —
хай же стануть і хай до-
поможуть тобі ті, хто
небо розрізує,
хто до зір придивляється,
хто провіщує кожного мі-
сяця,
що має на тебе прийти!
- 14 Ось стали вони, мов солома:
огонь їх попалить, — не
врятують своєї душі з
руки полум'я, —
це не жар, щоб погріти се-
бе,
ані полум'я, щоб сидіти
біля нього . . .
- 15 Такими тобі стануть ті, що
співпрацювала ти з
ними,
ворогів твоїх від юна́ц-
тва твого, —
кожен буде блудити на свій
бік,
немає нікого, хто б тебе
врятував!

11 48. 3

12 44. 10. Дан.
2. 2

47 11

3

2 М. 32. 9. Єр. 4
5. 3.

14 Пс. 1. 4.

43. 19.

6

46. 8.

8

і що вийшли із Юдиних вод,
що кляп'єтеся Ім'енням
Господнім та Бога Із-
раїля згадуєте,
хоч не в правді та не в спра-
ведливості!

2 Бо від міста святого вони
прозиваються
та на Бога Ізраїлевого
спираються, —

Йому Ім'ення Господь Са-
ваот!

3 Я віддавна звичав про ми-
нуле, —
із уст Моїх вийшло воно
й розповів Я про нього,
раптовно зробив, — і при-
йшло.

4 Тому, що Я знав, що впер-
тий ти є,
твоя ж шия — то м'язи
залізні,

а чόло твоє — мідяніє,

5 то звичав Я віддавна тобі,
іще поки прийшло,
розповів Я тобі, щоб ти не
говорив:

„Мій боже́нок це зробив,
а про це наказав мій бовва́н
та мій ідол“.

6 Ти чув, — переглянь усе це;
і ви хіба не визнаєте
цього?

Тепер розповів Я тобі нови-
ни і тасмні́ні,
яких ти не знав.

7 Тепер вони створені, а не
віддавна,
а перед цим днем ти не
чув був про них,
щоб не сказати: „Оце я їх
знав“.

8 Та не чув ти й не знав,
і віддавна ти не відкри-
вав свого вуха,
бо Я знав, що напевно ти
зробиш,
і звано тебе від утроби:
перевертень.

Тільки з милости Своєї Господь
сплинує Свій гнів

48 Послухайте це, доме Яковів,
що зв'єтесь іменням Із-
раїлевим,

1 65. 16. Пс. 68.
27.

- 9 Ради Ім'ення Свого Я спинаю Свій гнів,
і ради слави Своєї Я стрімуюся проти тебе,
щоб не знищити тебе.
- 10 Оце перетопив Я тебе, але не як те срібло,
у горні не долі тебе дослідив.
- 11 Ради Себе, ради Себе роблю, бо як буде безчещене Ім'ення Моє?
А іншому слави Своєї не дам.
- 12 Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мій покликаний:
Це Я, Я перший, такий Я останній!
13 Течь рука Моя землю закла-ла,
і небо напнула правиця Моя, —
Я закличу до них — і вони стануть разом.
- 14 Зберіться ви всі та й послухайте:
Хто серед вас розповів був про те?
Кого Господь любить, вчинить волю Його в Вавилоні,
рамено ж Його на халдее-ях.
- 15 Я, Я говорив і покликав його, спровадив його, і він на дорозі своїй буде мати поводження.
- 16 Наблизьтесь до Мене, послухайте це:
Споконвіку Я не говорив потаємно;
від часу, як діялось це, Я був там.
А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух.
- 17 Так говорить Господь, твій Відкупитель,
Святий Ізраїлів:

10 Ис. 66. 10.
Зах. 13. 9.
1 Петр. 1. 7.

11 42. 8

12 44. 6. Об. 1. 8.

52. 11.

49. 40. 2 М. 17. 6.

57. 21.

16 6. 8, 45. 19.
Ів. 18. 20.
2 Петр. 1. 21
29. 12. Єр. 1. 5. 1

17 44. 24. Пс. 32. 8.
Євр. 4. 12.
Об. 1. 16.

- Я — Господь, Бог твій,
що навчає тебе про корісне,
що провадить тебе по до-розі, якою ти маєш ходити.
- 18 О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей,
то був би твій спокій, як річка,
а твоя справедливість, немов морські хвилі!
- 19 А насіння твого було б, як піску,
а нащадків твого животі — немов зérнят його́,
і вітате й вігублене не було б твоє ім'ення
із-перед обличчя Мо́го!
- 20 Вірушіть із Вавилону,
втечіть від халдеев,
радісним співом звістять, оце розголосить,
аж до краю землі рознесить це,
скажуть: Господь викупив раба Свого Якова!
- 21 І спраги не знали вони на пустинях,
якими провадив Він їх:
воду з скелі пустив їм, —
Він скелю розбив — і вода потекла!
- 22 Дяк безбожних спокою немає,
говорить Господь.

Слуга Божий, Викупитель
Ізраїлів

- 19 Почуйте Мене, острові,
і народи здалека, вважайте:
Господь із утроби покликав Мене,
Моє Ім'ення згадав з нутра неньки Моєї.
- 2 І Мої уста вчинив Він, як тої гострий меч,

- заховав Мене в тіні Своєї
руки,
і Мене вчинив за добірну
стрілу,
в Своїм сагайдаці заховав
Він Мене.
- 3 І до Мене прорік: Ти раб
Мій,
Ізраїлю, Яким Я про-
славлюсь!
- 4 І Я відповів: Надаремно
трудивсь Я,
на порожнечу й марноту
зужив Свою силу:
Справді ж з Господом право
Моє,
і нагорода Моя з Моїм
Богом.
- 5 Тепер же промовив Гос-
подь,
що Мене вформував Со-
бі від живота за ра-
ба,
щоб навернути Собі Яко-
ва,
і щоб Ізраїль для Нього
був зібраним.
І був Я шанований в очах
Господніх,
а Мій Бог стався міццю
Моєю.
- 6 І Він сказав: Того мало,
щоб був Ти Мені за
раба,
щоб відновити племéна
Якова,
щоб вернути врятованих Із-
раїля,
алé Я вчиню Тебе світлом
народів,
щоб був Ти спасінням Моїм
аж до краю землі!
- 7 Так говорить Господь,
Відкупитель Ізраїлів,
Святий його,
до погордженого на душі,
до обридженого від лю-
дей,
до раба тих володарів:
- 3 Мт 12. 18
60. 10. 2 Кор. 8
6. 2
- 4 45. 23
- 5 1 Сам. 17. 45.
Пс 18. 2
48. 21. 96. 7. 10
16
- 6 42. 6. Лк. 2. 32.
Дп 13. 47
12. 4. 55. 5. 12
Лк 13. 29
44. 23. 55. 12. 13

- Побачать царі, і князі
повстають,—
і поклоняться ради Госпо-
да, що вірний,
ради Святого Ізраїлевого,
що вибрав Тебе.
- 8 Так говорить Господь:
За часу впадіння Я від-
повів Тобі,
в день спасіння Тобі допо-
міг,
і стерегтиму Тебе,
і дам Я Тебе заповітом на-
родові,
щоб край обновити,
щоб поділити спадки спу-
стошені,
- 9 щоб в'язням сказати: „Ви-
ходьте“,
а тим, хто в темноті:
„З'явіться!“
При дорогах вони будуть
пастися,
і по всіх лісах горбів-
нах їхні пасовиська.
- 10 Не будуть голодні вони, ані
спрагнені,
і не вдарить їх спека, ні
сонце, —
бо Той, Хто їх милує, їх
попровадить
і до водних джерел по-
веде їх.
- 11 І вчиню Я всі гори Свої за
дорігу,
і підіймуться биті шляхи
Мої.
- 12 Ось ці здалека прийдуть,
а ці ось із півночі й з
заходу,
а ці з краю Сінім.
- 13 Радійте, небеса, звесели-
ся ти, земле,
ви ж, гори, втішайтесь
співом,
бо Господь звеселив Свій
народ,
і змилувався над Своїми
убогими!

- 14 І сказав був Сіон¹: Гос-
подь кинув мене,
і Господь мій про мене
забув . . .
- 15 Чи ж жінка забуде своє не-
мовля,
щоб не пожаліти їй сина
утроби своєї?
Та коли б вони позабували,
то Я не забуду про тебе!
- 16 Отож на долонях Своїх тебе
вірізьбив Я,
твої мури позавсіди пере-
до Мною.
- 17 Синів твоїх поспіша́ться до
тебе,
а ті, хто руйнує тебе й ті,
хто нищить тебе,
повідходять від тебе.
- 18 Здійми свої очі навколо й
побач:
всі вони позбиралися й
йдуть ось до тебе!
Як живий Я, говорить Гос-
подь:
усіх їх, як оздобу, зо-
дгнеш,
та підв'яжешся ними, не-
мов наречена.
- 19 Боруїни твої та пустині твої,
і зруйнований край твій
тепер справді стануть тіс-
ними для мешканців,
і будуть віддалені ті, хто
тебе руйнував.
- 20 Іще до вух твоїх скажуть
синів сирітства твого:
Тісні мені місце оце,
посунься для мене, й я ся-
ду!
- 21 І ти скажеш у серці своїм:
Хто мені їх зродив,
як була осирочена я та са-
мітна,
була вигнана та заблуди-
ла?

14 Ис. 42. 10.

46. 7. 48. 12. 22

15 Ис. 27. 10.
1 Цар. 3. 26.
Мт. 7. 11.

16 Псал. 8. 6.

60. 16. Ис. 25. 23
3. 72. 9.37. 20. 51. 23. 26
Об. 16. 6.

- І хто виховав їх?
Я зосталась сама,
а ці, — звідки вони?
- 22 Так сказав Господь Бог:
Ось Я підійму Свою руку
до людей,
і піднесу до народів пра-
пора Свого, —
і познають синів твоїх в
пазусі,
а діточ твоїх поприносять
на плечах.
- 23 І будуть царі за твоїх ви-
хователів,
а їхні цариці — за няньок
твоїх.
Лицем до землі вони будуть
вклонятись тобі
та лізатимуть пил твоїх
ніг,
і ти пізнаєш, що Я — то
Господь,
що не посоромляться ті,
хто на Мене надієть-
ся!
- 24 Чи ж від сильного буде від-
нята здобич,
і чи награтоване гвалтів-
ником урятоване бу-
де?
- 25 Бо Господь каже так:
Полонені відібрані бу-
дуть від сильного,
і врятована буде здобич
насільника,
і Я стану на прою із
твоїми суперечника-
ми,
спів же твоїх Я спасу.
- 26 І Я змушу твоїх гнобителів
їсти тіло своє,
і вони повпиваються влас-
ною кров'ю,
немов би вином молодім . . .
І пізнає тоді кожне тіло,
що Я — то Господь,
твій Спаситель та твій Від-
купитель.
Потужний Яковів!

¹ В давньоєврейській мові Сіон, як назва міста, жіночого роду, тому далі говориться про нього, як про жінку.

та на Сарру, що вас поро-
дила,
бо тільки одного його Я
покликав,
але благословив був його
та розмножив його.

3 Бо Сіона Господь потішає,
всі руїни його потішає,
й обертає пустині його на
Едєн,
його ж степ — на Гос-
подній садок!
Пробуватимуть в ньому уті-
ха та радість,
хвала й піснопії.

4 Послухай Мене, Мій на-
рoде,
і візьми до вух, ти пле-
мєно Моє,
бо вийде від Мене Закoн,
а Своє правосуддя по-
ставляю за світло на-
рoдам!

5 Близька правда Моя:
вийде спасіння Моє,
а рамена Мої будуть суд
видавати народам.
Острови будуть мати на-
дію на Мене
і сподівання свої покладуть
на рамено Моє.

6 Здіймій свої очі до неба,
і погляньте на землю до-
дoлу!
Бо небо, як дим, продереть-
ся,
а земля рознадеться, мов
одіж,
мешканці ж її, як та воша,
погинуть, —
спасіння ж Моє буде вічне,
а правда Моя не зламається!

7 Почуйте Мене, знавці прав-
ди,
нарoде, що в серці його
Мій Закoн:
Не бійтеся людської ганьби
та їхніх образ не лякай-
тесь,

3 61. 3. 1 М. 2.

8.

30. 7. 52. 1.

Лк. 1. 51.

9

2 М. 14. 21

10

35. 10. Ів. 16. 11

22.

6 35. 10. Мт. 24.

35.

14. 2. 34. 1

12

Мт. 10. 28.

44. 24. Іс.

104. 2.

13

8 бо потічить їх міль, мов
одежу,
й як вoвну, черв'я їх зже-
рє,
а правда Моя буде вічна,
і спасіння моє з роду в
рід!

9 Збудися, збудися, зодягні-
ся у силу,
рамено Господнє!
Збудися, як у давнину,
як за покоління віків!
Хіба це не ти Раг'ава зру-
бало,
прокодила здіравило?
10 Хіба це не ти море висуши-
ло,
води безодні великої,
що морську глибину вчини-
ло дорогою,
щоб викуплені перейшли?

11 Отак визволені Господні
повернуться
та до Сіону зо співом уві-
йдуть, —
і на їхній голові буде радість
відвічна,
веселість та втіху осяг-
нуть вони,
а журба та зідхання вте-
чуть!

12 Я, — Я ваш Той Утішитель!
Хто ж то ти, що боїшся
людини смертельної
й людського сина, що до
трави він подібний?

13 І ти забуваєш про Господа,
що вчинив був тебе,
що напнуv небес! Він та
землю заклаv,
і завжди щоденно лякаєшся
гніву гнобителя,
що готовий тебе погуби-
ти.
Але де той гнобителів гнів?

14 Закутий в кайдани небавом
розв'язаний буде,
і не помре він у ямі,¹

¹ Вдавницю яма була за п'язницю.

- і не забракне йому його хліба.
- 15 Бо Я — Господь, Бог твій, що збурює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Пому Пмєн-ня!
- 16 І кладу Я слова Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напну́ти та зє́млю закласти, і сказати Сіонові: Ти Мій наро́д!
- 17 Збудися, дочко Єрусалиму,¹ що з руки із Господньої ви́пила ти кє́ліх гніву По́го́, чашу-кє́ліха² о́дуру ви пила, ви́циділа . . .
- 18 Зо всіх тих синів, що вона породила, нікого нема, хто б провадив її; зо всіх тих синів, яких ви́ховала, нікого нема, хто б підтри-мав її . . .
- 19 Ці дві речі спітка́ли тебе, — але хто пока́ліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, хто розва́жить тебе?
- 20 Сині́ве твої повми́ливали, лежали на р́озі всіх ву́лиць, мов о́лень у те́нєтах, пови́ї гніву Господнього, крику Бога твого . . .
- 21 Тому́ то послухай о́цьбо́го, убо́га й сп'я́ніла, але не з вина́:
- 22 Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю за наро́д Сві́й стає:
Ось кє́ліха о́дуру Я забираю з твоєї руки, чашу-кє́ліха гніву Мо́го, — більше пити його вже не будеш!
- 23 І дам Я його́ в руку тих, що гно́били тебе, що вони до твоєї душі́ говорили:
„Схили́сь, і по то́бі ми пере́йдемо!“
І покляла ти спі́ну свою, немов зє́млю, й як вулицю для перехо́дних . . .
- Видіння Єрусалима*
- Збудися, збудись, зодягнись, Сіоне, у силу свою, зодягнись у шати пишноти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрізаний та за-нечиснений більше не ввійде до тебе!
- 2 Обтрусй з себе порох, устань та сідай, Єрусалиме!
Розв'яжй пута ший своєї, о бранко, о дочко Сіону!
- 3 Бо Господь каже так:
Задармо були ви попробовані, тому́ будете викуплені не за срібло.
- 4 Бо так Господь Бог промовляє:
До Єгипту зійшов був наро́д Мій впочатку, щоб мє́шкати там, а Ашшур за ніщо́ його ти́с-нув.

¹ В давньоєврейській мові Єрусалим, як і кожна назва міста, жіночого роду, тому далі говориться про нього, як про жінку, пор. 49. 14.

² Чаша чи кєліх у біблійній мові — це доля.

- 5 А тепер що Мені тут, —
говорить Господь, —
коли взятий дарёмно на-
рід Мій?
Шаліють володарі їхні, —
говорить Господь, —
і постійно весь день Моє
Імення зневажене . . .
- 6 Тому Моє Імення пізнає
нарід Мій,
тому того дня *він пізнає*,
що Я — то Отой, що гово-
рить: Ось Я!
- 7 Які гарні на горах ноги
благовісника,
що звіщає про мир,
що добро провіщає,
що спасіння звіщає,
що говорить Сіонowi:
„Царіє твій Бог!“
- 8 Слухай, — твої сторожі
звляли голос,
укупі співають,
бо бачать вони око-во-бо,
коли до Сіону Господь
повертається.
- 9 Радійте, співайте сумісно,
о єрусалимські руїни,
бо народу Свого Господь
звеселив,
викунив Єрусалима!
- 10 Господь обнажив на очах
усіх народів святеє ра-
м'єно Своє, —
і спасіння *від* нашого Бо-
га
побачать всі кінці землі!
- 11 Уступіться, вступіться *та*
вийдіть ізвуди,
нечистого не доторкайте-
ся,
вийдіть з середини його,
очистьтєся ви,
що посите посуд Господ-
ній!
- 12 Бо не в поспіху вийдете
і не навтеки ви підете,
бо піде Господь перед вами,
за вами ж — Ізраїлів Бог.
- 5 Єз. 36. 20.
Рим. 2. 24.
53. 2. Пс. 45.
Ів. 13. 5
- Рим. 15. 21.
- 7 Наум 1. 15.
Рим. 10. 15.
- Пр. 25. 25.
Ів. 12. 38.
Рим. 10. 16.
- 10 53. 1. Пс. 98.
3, 4.
- Мр. 9. 12.
Євр. 4. 15.
- 11 48. 20. 2 Кор.
6. 17.
- Мт. 8. 17. 20. 19. 4
- 12 58. 8.
- 13 Ось стане розумне робити
Мій Їтрок, підійметься й
буде повисчений,
і височінним Він стане!
- 14 Як багато-хто Ним дивувá-
лись,
такий то був змінений об-
раз Його,
що й не був людиною,
а вигляд Його, що й не був
сином людським!
- 15 Отак Він здивує числєнних
народів,
царі свої уста замкнуть
перед Ним,
бо побачать, про що не го-
ворєно їм,
і зрозуміють, чогó не чу-
вали вони! . . .
- Жертва Їтрока Божого*
- 53** Хто нашій *спасєнній* тій зві-
стї повірив,
і над ним відкривалося ра-
м'єно Господнє?
- 2 Бо Він виріс перед Ним,
мов галузка,
і мов корінь з сухої зем-
лі, —
не мав Він принади й не мав
пишноти;
і ми Його бачили,
та красї не було, щоб Його
пожадати!
- 3 Він погóрджений був,
Його люди покинули,
страдник, знайóмий з хорó-
бами,
і від Якого обличчя хо-
вали,
погóрджений, і ми не цїнува-
ли Його . . .
- 4 Направду ж Він нємочі на-
ші узав
і наші болі поніс,
а ми уважали Його за порá-
неного,
ніби Бог Його вдарив *по-
разами* й мучив . . .

- 5 А Він був ранений за наші гріхи,
за наші провини Він мучений був, —
кара на Ньому *була* за наш мир,
Пого ж ранами нас уздоровлено!
6 Усі ми блудили, немов ті овечки,
розпорішилися кожен на власну дорогу, —
і на Нього Господь поклав гріх усіх нас!
7 Він гіблений був та понижуваний,
але уст Своїх не відкривав.
Як ягня був проваджений Він на заклчення,
й як овечка перед стрижнями своїми мовчить,
так і Він не відкривав Своїх уст...
8 Від утиску й суду Він забраний був,
і хто збагне Пого рід?
Бо з краю живих Він відірваний був,
за провини Мого народу на смерть Його *одано*...
9 І з злочинцями визначили Йому гроба Його,
та Його поховали в багатого,
хоч провини Він не учинив,
і не було в Його устах омани...
10 Та звівлив Господь, щоб побити Його,
щоб муки завдано Йому.
Якщо ж душу Свою покладе Він як жертву за гріх,
то побачить насіння,
і житиме довгі дні,
і замір Господній рукою Його буде мати поводження!

5 1 Петр. 2. 24.
50. 8. Ос. 6. 11

Мр. 15. 28. 12
6 Пс. 119. 176.
Ів. 1. 29.
1 Петр. 2. 25
Рим. 3. 12.

7 2 М. 12. 1
Пс. 39. 10.
Єр. 11. 9. Мт.
26. 63. Дії
8. 33.

10 1 27

8 Пс. 143. 5.
1 Кор. 15. 3.

2 М. 26. 1. 2
Пс. 1. 5.

9 Мт. 27. 44.
Мт. 27. 46.
1 Петр. 2. 22
1 Іс. 53. 7.

10 Мт. 27. 1 66.
Мт. 27. 27-44.
Іс. 53. 31.
51. 12. 4

- 11 Він через муки Своєї душі
буде бачити *плід*,
та й насититься.
Справедливий, Мій Отрок,
оправдає пізнанням Своїм
багатьох,
і їхні гріхи понесе.
12 Тому то дам уділ Йому між великими,
і з потужними буде ділити здобич за те,
що на смерть віддав душу Свою,
і з злочинцями був похований,
хоч гріх багатьох Сам носів
і заступавсь за злочинців!

Невіста Господня

54

- Веселися ж, неплідна, яка не родила,
співанням утішайся й радій,
що мук породільних не мала,
бо в покиненій *буде* більше синів
від синів заміжньої, говорить Господь!
2 Пошир місце намету свого,
а завеси наметні помешкань твоїх
повитягай, не затримуй!
Свої шнур продівля,
а кілочки свої позміцняй!
3 Бо праворуч і ліворуч поширися ти,
а насіння твоє одідичать народи,
і заселять міста опустошені.
4 Не бійся, бо сорому ти не зазнаєш,
і не соромся, бо не будеш застидлена,
бо про сором свого юнацтва забудеш,
а ганьби удівства свого ти не будеш уже пам'ятати!...

- 5 Бо Муж твій, Творець твій,
— Господь Саваот йому
Ім'єння,
а твій Викупитель — Свя-
тий Ізраїлів, —
Він Богом усієї землі бу-
де званий!
- 6 Бо Господь був покликав
тебе,
як покинуту жінку й за-
смучену духом,
й як жінку юнацтва *Свого*,
як була ти відкине-
на,
каже твій Бог.
- 7 На хвилю малу Я тебе був
покинув,
але з милосердям великим
тебе позбираю.
- 8 У запалі гніву
Я сховав був обличчя
Своє на хвилину від те-
бе,
та вічною милістю змилую-
ся над тобою,
каже твій Викупитель,
Господь.
- 9 Бо для Мене оце — мов ті
Нобіві води:
як Я присягнув був,
що Нобіві води не прийдуть
уже над землею,
так Я присягнув, щоб на
тебе не гніватися
й не картати тебе!
- 10 Бо зрушаться гори й хол-
ми захитаються,
та милість Моя не відійде
від тебе,
і заповіт Мого миру не
захитається,
каже твій милостивець,
Господь.
- 11 *Моя дівко* убога та бурею
гнана, невтішна, —
ось каміння твоєї покладу
в малахіті,
основи ж твої закладу із
сапфірів!
- 12 І пороблю із рубіну кар-
нізи твої,
твої ж брами — з каміння
карбункула,
а всю горбку твою — з
дорогого каміння.
- 13 Всі сини твої *стануть* за
учнів Господніх,
і спокій глибокий *наста-*
не синам твоїм!
- 14 Будеш минно поставлена
правдою,
стань даліко від утиску,
бо не боятимешся,
і від страху, бо до тебе не
зблизиться він.
- 15 Коли хто чіпляється буде до
тебе, то це не від Мене,
хто чіпляється буде до те-
бе, той перед тобою
впаде.
- 16 Отож, Я створив коваля,
який дме на огонь із ву-
глиць,
і вироблює зброю свого ре-
месла;
і вигубника теж Я ство-
рив,
який внищить *ту зброю*.
- 17 Жодна зброя, що зроблена
буде на тебе,
не матиме успіху,
і кожнісінького язика, який
стане з тобою до суду,
осудим.
- Це спадщина Господніх
рабів,
а їхнє оправдання від Мене,
говорить Господь!
- Вічне спасіння*
- 55** О, всі спрагнені, — йдіть до
води,
а ви, що не маєте срібла,
— ідіть, купіть живности —
й їйте!
І йдіть, без срібла купіть
живности,
і без платні вина й молока!

Об. 21. 12,
18-21.50. 4. Єр. 31. 13
34. Рим. 5. 1.
Ів. 6. 45.
Євр. 8. 11.8 12. 1. 64. 7.
Пс. 30. 6.

9 1 м. 9. 11.

Лк. 21. 15. 17
Дії. 6. 10.

10 55. 3

11 55. 1

- 2 Нашо будете вважати срібло,
за те, що не хліб,
і працю вашу за те, що не
ситить?
- Послухайте пильно Мене, й
споживайте добрo, —
і нехай розкошусь у наситі
ваша душа!
- 3 Нахилить своє вухо, й до
Мене прийдіть,
послухайте, й житиме ва-
ша душа!
- І Я з вами складу заповіта
навіки
на незмінні Давидові ми-
лості.
- 4 Отож, Його дав Я за свідка
народам,
за проводиря та владу
народам.
- 5 Тоді покинеш народ, що не
знаєш його,
і той люд, що не знає
тебе, і вони поспішати-
ся до тебе,
ради Господа, Бога твого,
і ради Святого Ізраїлево-
го, що прославив тебе.
- 6 Шукайте Господа, доки
можна знайти Його,
кличте Його, як Він
близко!
- 7 Хай безбожний покине до-
рогу свою,
а крутий — свої задуми,
і хай до Господа зверне-
ся, —
і його Він помилує,
і до нашого Бога, бо Він
пробачає багато!
- 8 Бо ваші думки — не Мої це
думки,
а дороги Мої — то не ваші
дороги, говорить Гос-
подь.
- 9 Бо наскільки небо вище
за землю,
настільки вищі дороги
Мої за ваші дороги,
- а думки Мої — за ваші дум-
ки.
- 10 Бо як дощ чи то сніг схо-
дить з неба
й туди не вертається,
аж поки землі не напобіть
і родючою вчинить її,
і насіння дає сівачеві, а
хліб їдуніві, —
- 11 так буде і Слово Моє, що
виходить із уст Моїх:
порожнім до Мене воно
не вертається,
але зробить, що Я пожадав,
і буде мати поводження в
тому, на що Я його
посилав!
- 12 Бо з радістю вийдете ви,
і з миром проваджені
будете.
- Гори й холми будуть тиши-
тися перед вами співан-
ням,
і всі польові дерева будуть
пліскати в долоні.
- 13 На місці тернини зросте ки-
парис,
а замість кропиви — по-
явиться мирт.
- І стане усе Господеві на славу,
на вічну ознаку, яка не
поніщиться!

ЧАСТИНА ТРЕТЯ ДОКІНЧЕННЯ СПАСІННЯ ТА ЙОГО УМОВИ

Божі накази

- 56** Так говорить Господь:
Бережіть правосуддя й
чиніть справедливість,
незабаром бо прийде спасін-
ня Мос,
і появиться правда Моя.
- 2 Блаженна людина, що ро-
бить такє,
і син людський, що міцно
тримається цього,

- що хоронить суботу, щоб її не безчестити,
та береже свою руку, щоб жодного зла не вчинити!
- 3 І нехай не повість чужинець,
який прилучився до Господа,
кажучи: „Насправді мене відділив від народу
Свого Господь“,
і скопєць хай не скаже:
„Таж я сухе дерево!“
- 4 Бо так каже Господь про скопців,
що суботи Мої бережуть,
і вибирають завгідне Мені,
і що тримаються міцно
Мого заповіту:
- 5 Я їм дам у Своїм домі
та в мұрах Своїх місце і
імення,
що краще воно за синів та
дочок, —
Я дам йому вічне ім'я,
яке не понижиться!
- 6 А тих чужинців, що приста-
ли до Господа,
щоб служити Йому та по-
бити Господнє ім'я,
щоб бути Йому за рабів,
усіх, хто хоронить суботу,
щоб її не безчестити,
і тих, що тримаються міцно
Мого заповіту, —
- 7 їх спровадику на гору свя-
тую! Мою
та потішу їх в домі мо-
литви Моєї!
- Цілопалення їхні та їхні
жертви *будуть Мені* до
вподоби на Моїм жер-
твнику,
бо Мій дім буде названий
домом молитви
для всіх народів!
- Ів. 10. 16. 8
Єф. 2. 19.
- 3 Іс. 14. 1. 5 М. 23. 2, 4. Ест. 3. 27. Зах. 2. 15. 6ф. 2. 19.
- Єр. 6. 13. 11
22. 13. 12
- 6 Дія 10. 35.
- Пов 21. 7. 17. 1
Пс. 12. 2, 73. 3. Єр. 12. 11.
- 7 Пс. 2. 6. Мт. 21. 13.
- Пс. 84. 12. 1. 6. 2
- 8 Слово Господа Бога,
що збирає вигнанців Із-
раїля:
Я ще позбираю до нього,
до його зібраних!
- 9 Польова вся звіріно, при-
будьте спожити,
також лісова вся звіріно!
- 10 Пого вартівники всі сліпі, не
знають *нічого*,
всі вони пси німі, які
гавкати не можуть,
мрійники, лєжні, що лю-
блять дрімати!
- 11 І *це* пси ненажері.
що не знають насичен-
ня,
і *це* пастирі ті, що не вміють
увалати:
усі вони ходять своєю до-
рогою,
кожен з свого кінця до
своєї здобичі...
- 12 „Прийдіть *но*, *говорять*,
взьму я вина,
та напою п'яногого на-
жлуктємось, —
і буде і цей *день*, і завітріш-
ній *день*
далеко щедрини!“...
- Для безбожних спокою немає
- 57** Праведний умирає, і немає
нікого,
хто б узав *це* до серця,
і мұжі побожні беруться *зо*
світу,
і немає такого, хто б *те*
зрозумів, —
що від зла забирається пра-
ведний *з світу!*
- 2 Він відходить із миром;
на лїжах своїх спочи-
вають,
хто ходить прямою дорогою.
- 3 Та наблизьтесь сюди, ви си-
ни чарівниці,
насіння чужолїжникове
та блудниці, —

4 над ким розкошуйте ви, над ким розкриваєте ро- та, висовуєте язика? Хіба ви не діти пересту- пу, насиння брехні, 5 ви, що палитеся <i>прістра-</i> <i>стю</i> серед дубів, під деревом кожним зе- леним, що дітей над потоками рі- жете, під скелями чи пінами? 6 У гладеньких каміннях по- току твоїй їдїт, — вони, вони доля твоя! І їм ти дала жертву літу, хлібну жертву принесла! Чи цим Я заспокобений бу- ду? 7 На горі на високій та вісу- неній ти поставила ложе своє, і туди ти приходиш при- носити жертви. 8 І ти за дверима й одвірком вгадаєш свого пам'ят- ника культового, бо ти <i>відступила</i> від Ме- не, обнажася й входиш, по- ширюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце нагледіти. 9 І ти до Молоха з оливою хо- диш, і намножиш масті свої; і посилася даліко своїх по- сланців, і знизася аж до шеблу. 10 Ти змучувалась на числен- них дорóгах своїх, але не казала: „Зрі- каюся!“	4 Пов. 34. 37. Пс. 50. 24. 11 5 Єр. 2. 20. Пс. 15. 1. 13 40. 3. 62. 10. 14 60. 2. Пс. 51. 15 19. 138. 6 9 2 Цар. 16. 7.	Знайшла ти оживлення си- ли своєї, тому не ослабла. 11 І за ким побивалася ти та лякалась, що невірною стала й Мене не згадала, не клала на серці своєму? Хіба не тому, що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? 12 Я виявлю про справедли- вість твою та про вчин- ки твої, — та вони не допоможуть тобі! 13 Як ти будеш кричати, нехай порятє тебе твоя зграя <i>божсків</i>. Але вітер усіх їх розвіє, схопить подих; хто ж на Мене надієть- ся, землю впадкєє й гóру свя- тую Мою одідичити! 14 І Він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, по- чиствуйте дорогу, заберіть перешкоди з до- роги народу Мого! 15 Бо так промовляє Високий і Піднесений, повіки Живущий, і Свя- тий Його Імєння: Пробуваю Я на Височині та в святині, і з зламаним та з упокóре- ним, щоб оживляти духа скром- них, і щоб оживляти серця зроблених! 16 Бож не вічно Я буду су- дитись, і не завжди Я гніватись буду, бо дух з-від обличчя Мого зомлів би, та й душі, які Я вчи- нив.

- 17 Я гнівався був за гріх користолюбства його,
та й уразив його,
заховав Я обличчя Своє й лютував,
та пішов він, відступний,
дорогою серця свого.
- 18 Я бачив дороги його, і вздорював його,
і його поведу́ й дам потіху для нього
й для тих, що сумують із ним.
- 19 Створю́ Я плід уст:
„Спокій, спокій далекому
та близькому!“
говорить Господь, і вздорював його.
- 20 А ті несправедливі — як море розбурхане,
коли бути спокійним не може воно,
і коли води його багнó й мул викидають.
- 21 Для безбожних спокію немає,
говорить Господь!
- Лицемірний піст*
- 58** Кричи на все горло, не стримуйсь,
свій голос повиш, мов у сурмю,
й об'яви ти наро́дові Моєму про їхній переступ,
а до́мові Якова — їхні гріхи!
- 2 Вони бо щоденно шукають Мене
та жадають пізнати дороги Мої,
мов наро́д той, що праведне чинить,
і правá свого Бога не кидає.
- Питаються в Мене вони про права справедливості,
жадають наближення Бога:
- 17 59. 2.
Мт. 6. 16. 3
- 3 „Нащо ми постимо, коли Ти не бачиш,
мучимо душу свою, Ти ж не знаєш того?“
Отак, — у день посту свого ви чините волю свою,
і всіх ваших робітників тиснете!
- 4 Тож на свárку та за́колот постите ви,
та щоб кулако́м бити нахабно . . .
Тепер ви не постите так,
щоб ваш голос почу́тий був на височині!
- 5 Хіба ж оце піст, що Я вибрав його, —
той день, коли мо́рять людина душу свою,
свою голову гне, як та очерешина,
і стелить верету́ та по́піл?
Чи ж оце називаєш ти постом та днем уподоби́ для Господа?
- 6 Чи ж ось це не той піст, що Я вибрав його:
розв'язати кайдани́ безбожності,
пу́та ярма́ розв'язати
й пустити на волю утіснених,
і всяке ярмо́ розірвати?
- 7 Чи ж не це, — щоб вламáти голодному хліба́ свого́,
а вбогих бурла́ків до дому впровадити?
- Що як побачиш наго́го, — щоб вкрити його́,
і не сховáтися від свого рідного?
- 8 Зася́є тоді, мов досвітня зоря́, твоє світло,
і хутко шкіро́ю рана твоя заросте,
і твоя справедливість ходитиме перед тобою́,
а слава Господня́ сторо́жею задньою́!
- 19 Рим. 9. 1.
Еф. 2. 17.
Евр. 13. 13.
Зах. 7. 5. Мт. 6. 16. 5
- 20 Юд. 13.
- 21 48. 22.
3 М. 26. 13. 6
- Пов. 24. 7.
Ез. 18. 7.
Мт. 25. 35. 7
- 2 1. 11 . . .
Рим. 10. 2. 8
52. 12.

- 9 Тоді кликати будеш — і
Господь відповість,
будеш кликати — і Він
скаже: Ось Я!
Якщо віддаєш з-поміж се-
бе ярмо,
не будеш підносити паль-
ця й казати лихого,
10 і будеш давати голодному
хліб свій,
і заспокоєну душу наси-
тити,
тоді то засвітить у темряві
світло твоє,
і твоя темрява ніби як
побудень *стане*,
11 і буде Господь тебе завжди
провадити,
і душу твою нагодує в
посу́ху,
кості твої позмінняє,
і ти станеш, немов той на-
пояснений сад,
і мов джерело те, що водні
його не висихають!
12 І руїни відвічні сини твої
позабудовують,
поставивши основи довіч-
ні,
і будуть тебе називати:
„Захисники прощому,
направники нещасних і
поселення“!
13 Якщо ради суботи ти стри-
маєш погу свою,¹
щоб не чинити своїх за-
баганок у день Мії свя-
тій,
і будеш мати суботу приєм-
ністю,
днем Господнім святим
та шанованим,
і її пошануєш, — не підеш
своїми дорогами,²
діла свого не шукатимеш
та не будеш казати даремні
слова, —

9-11 1. 2. 16.
34. 16.

10 Пс. 97. 11.

11 Єр. 31. 12.

57. 17. Пр. 1. 28. Єр. 5. 25.

1 1. 2. 3. 45.

12 Єр. 4.

11 1. 15.

13 Єр. 17. 24. Об. 1. 10.

Пов. 8. 14. 5

- 14 тоді в Господі розкошувати
ти будеш,
і Він посадовить тебе на
висотах землі,
та зробить, що будеш ти
споживати спадщину
Якова, батька твого, —
бо уста Господні сказали
оце!

Прійде Викупитель Сіонові

- 59 Ото як бо, Господня рука не
скоротшала,
щоб не помагати,
і Його вуха не стало
тяжким, щоб не чути,
2 бо то тільки переступи ваші
відділювали вас від ва-
шого Бога,
і ваші провини ховали
обличчя Його від вас,
щоб Він не почув, —
3 бо ваші долони заняплені
кров'ю,
ваші ж пальці — безза-
конням,
уста ваші говорять неправ-
ду,
язик ваш белькоче лихе!
4 Немає нікого, хто б кликав
на суд,
і нікого нема, хто судив-
ся б поіравді, —
козися надію кладе на мар-
ноту й говорить не-
правду,
вагітніє бідною й породжує
злочини!
5 Висидкують яйця гадючі
та тчуть павутиння:
хто з'їсть з їхніх яєць, поми-
рає,
а з розбитого — гадина
вийде . . .
6 Нитки їхні не стануть оде-
жею,
і віробами своїми вони
не покривляються:

¹ Стримати погу свою — не ходити, не робити.² Іти своєю дорогою — жити свавільно.

- їхні діла — діла кривди,
і в їхніх руках — чин
насилства . . .
- 7 Їхні ноги біжать на лихе,
і спішать проливати не-
винну кров,
їхні думки — думки кривдні,
руїна й погибіль на їхніх
дорóгах!
- 8 Дорóги спокóю не знають,
і правосúддя немає на
їхніх стежках, —
вони покрутили собі свої
стéжки,
і кожен, хто нею ступає,
не знає спокóю.
- 9 Тому віддалилося право від
нас,
і не сягає до нас спра-
ведливiсть!
чекаємо світла, — та ось
темнотá,
чекаємо сáйва — *та й у*
тёмноцях хóдимо!
- 10 Ми ма́цаємо, мов невидю́чі,
за стiну,
навро́мацки хóдимо, мов
ті безóкі;
спотика́ємося ми опiвдні,
немов би смеркóм,
мiж здоровими ми, як по-
мерлі! . . .
- 11 Усі ми ревiмо, як ведмeді,
і мов голуби́ ті постійно
воркóчемо,
чекаємо права — й немає,
спасiння — й від нас від-
далилось воно . . .
- 12 Бо помно́жились наші перé-
ступи перед Тобою,
і свiдкують на нас грiхи
наші,
бо з нами перéступи наші,
а наші провини — ми
знаємо їх!
- 13 Ми зра́дзували й говорили
неправду на Господа,
і повiдступали від нашого
Бога,
- казали про ўтиск та відступ,
вагітніли й видóмували з
свого серця слова не-
правдiві . . .
- 14 І правосúддя наза́д від-
ступилося,
а справедливiсть здалéка
стоїть,
бо на майдáні спіткну́лася
iстина,
правда ж не може при-
йти, —
- 15 і iстина зникла,
а той, хто від злого відхо-
дить, грабóваний . . .
І *це* бачить Господь, —
і лихе в Його óчах, що
права нема!
- 16 І Він бачив, що немає ні-
кого,
і диву́вався, що немає за-
стúпника . . .
Та ра́мено Його Пому допо-
могло,
і Його справедливiсть під-
перла Його,
- 17 і Він зодягну́в справедли-
вiсть, як пáнцер,
а шолóма спасiння — на
Свою голову,
і зодягну́в шати помсти, як
одяг,
і покрився горли́вiстю,
мов би плашeм!
- 18 Надолу́жить Він гнiвом
Своім
ворогáм згiдно з учiн-
ками *їхніми*,
Своім супроти́вним — за-
платаю,
островáм надолу́жить за-
плату.
- 19 І будуть боятися И́мeння
Господнього з за́хо-
ду,
а слави Йогó — зо схiд
сонця,
бо прiйде, як рiчка рвуч-
ка, —

7 Пр. 1. 16.
Рим. 3. 15.

63. 5. 16

10 5 М. 28. 29.
2 Петр. 1. 9.

Еф. 6. 17. 17

11 5. 29.

12 Ис. 40. 13.

вітер Господній¹ її по-
лює,

20 і прийде Викупитель Сіонів
ві

і тим, хто вернувся із
прогріху в Якові,
каже Господь.

21 А Я — ось із ними умова
Моя,

говорить Господь:

Мій Дух, який на тобі,
та слова Мої, що поклав

Я до уст твоїх,

не уступлять вони з твоїх
уст,

і з уст нащадків твоїх,

і з уст нащадків потімства
твого,

говорить Господь, від-
тепер й аж навіки!

Світися, Єрусалиме!

60

Уставай, світися, Єруса-
лиме, бо прийшло твоє
світло,

а слава Господня над то-
бою засяла!

2 Бо темрява землю вкривас,
а мрок — народи,

та сяє Господь над тобою,
і слава Його над тобою

з'являється!

3 І підуть народи за світлом
твоїм,

а царі — за ясністю сйва
твого.

4 Зди́ми свої очі навколо й
побач:

усі вони зібрані, і до тебе
ідуть;

сини твої ідуть іздалека,
а діток твоїх на руках он

несуть!

5 Побачиш тоді — і роз'яс-
нишся ти,

сполохнеться й поширшає
серце твоє,

бо звернеться морське ба-
гатство до тебе,

і прийде до тебе багатство
народів!

6 Безліч верблюдів закрис те-
бе,

молоді ті верблюди з Мі-
діяну й Ефі, —

усі вони прийдуть із Шéви,
носитимуть золото й ла-

дан

та хва́ли Господні звіща́ти-
муть.

7 Всі отари кедарські¹ збе-
ру́ться до тебе,

баранії невайотські по-
служать тобі, —

вони підуть *усі* на Мій вів-
тар, як жертва приєм-

на,

і Я прославлю дім слави
Своєї!

8 Хто вони, що летять, як та
хмара,

і немов голуби до своїх
голубників?

9 Бо до Мене збираються мо-
реплавці,

і найперше *пливуть* кораб-
лі із Таршішу,

щоб привести синів твоїх
зда́лека,

з ними їхнє сріблò та їхнє
золото

для Імені Господа, Бога тво-
го,

і дитя Святого Ізраїля, Він
бо прославив тебе.

10 І мурі твої побудують чу-
лїйниці,

а їхні царі тобі будуть
служити,

бо в запалі гніву Свогò Я
був уразив тебе,

а в Своєм уподобанні зми-
лююся над тобою!

¹ Вітер Господній — це вітер дуже сильний,
див. 1 М. 35. 5.

¹ Кедар був другим сином Ізмаїла, 1 М. 25. 13,
від нього пішли бедуїни, що жили в наметах і
славилися своїм скотарством. Пор. Псїм 1. 5.

- 11 І будуть постійно відкрити-
ми брами твої, —
ані вдень, ні вночі не
замкнуться вони,
щоб приносити до тебе ба-
гатство народів,
і їхні царі щоб були при-
проводжені.
- 12 Бо погинуть народ та те
царство,
що не схочуть служити
тобі, —
і ці народи поніжені бу-
дуть зовсім!
- 13 Слава ліванська прибуде до
тебе,
кипарис, сосна й бук бу-
дуть разом,
щоб приздобити місце свя-
тині Моєї,
і місце ніг Своїх Я по-
шаную.
- 14 І зігнуті прийдуть до тебе
сини твоїх кривдників,
і кланятись будуть до
стіп твоїх ніг усі нена-
висники,
і тебе будуть кликати:
Місто Господнє, Сіон Свя-
того Ізраїлевого!
- 15 За те, що була ти покинута
та осоружна, *о дочко
Сіону*,
і через тебе ніхто не хо-
див,
то вчиню тебе славою віч-
ною,
радістю з роду в рід!
- 16 І будеш ти ссати молоко із
народів,
і груди царів будеш ссати,
і пізнаєш, що Я — то Гос-
подь, твій Спаситель,
а твій Викупитель —
Потужний Яковів!
- 17 Замість міді впроваджу Я
золото,
і замість заліза впрова-
джу срібло,

11 06. 21. 25,
26.

Гр. 15. 17. 18

12 Зах. 14. 12.

30. 26. 06. 21. 19
23. 22. 5.

13 35. 2.

06. 21. 23. 25. 20

14 14. 2.

Мт. 5. 5. 21

15 35. 10. 62. 4.

5. 19. Ис. 68. 22

16 49. 23.

11 2 Мт. 3. 1
5. 14. 18
Ис. 47. 3

- і замість дерева — мідь,
а замість каміння — за-
лізо,
і дозбором твоїм зроблю мир,
твоїми ж начальниками
— справедливості!
- 18 В твоїм краї не буде вже
чуте насилья,
руїна й спустошення в
межах твоїх,
і назвеш свої мурі спасін-
ням,
а брами свої — похвалою!
- 19 Удень сонце не буде тобі
вже за світло,
і не буде світити тобі
місяць за сяйво,
бо буде тобі вічним світлом
Господь,
а твій Бог — за окрасу
твою!
- 20 Не зайде вже сонце твоє,
і місяць твій *вже* не схо-
вається,
бо буде тобі вічним світлом
Господь,
і дні жалоби твоєї по-
кинатися!
- 21 А народ твій — усі спра-
ведливі вони,
землю впадкують навіки,
парость Моїх саджанців,
чин Моїх рук на про-
ставлення!
- 22 Цей малий стане тисячею,
і наймолодший — наро-
дом міцним!
Я, Господь, цього часу оце
приспішу!

Месія гряде

- 61** Дух Господа Бога на мені,
бо Господь помазав Мене
благовістити сумір-
ним,
послав Мене перев'язати
зламаних серцем,
положенням звіщати сво-
боду,

- а в'язням — відчинити в'язниці.¹
- 2 щоб проголосити рік уподобання Господу,
та день помсти для нашого Бога,
щоб потішити всіх, хто в жалобі.
- 3 щоб *радість* вчинити сіонським жалобникам,
щоб замість погони дати їм оздобу,
оливу радості замість жалоби, одержу хвалі замість темного духа!
- І будуть їх звати дубами праведності,
садівниками Господніми,
щоб прославивсь *Господь*!
- 4 І вони забудуть руїни відвічні,
відбудуть спустошення давні і відновлять міста поруйновані,
з роду в рід попустошені.
- 5 І встануть чужинці та й пастимуть ваші отари,
і сини чужинці *будуть* вам рільниками
та вам винарjami!
- 6 І будуть вас кликати: Господні, священники
будуть казати на вас: слуги нашого Бога!
Ви будете їсти багатство народів,
і їхньою славою будете славитись.
- 7 За ваш сором подвійний і за ганьбу та смуток, ваш уділ, —
тому то посядуть вони в своїм краї подвійне,
радість вічна їм буде!
- 8 Бо Господь Я, і правосуддя кохаю,

2 Мт. 5. 4.

59. 17. Пс. 10
45. 10. Ав. 3.
18. Мт. 22. 11,
12.

4 58. 12.

5 60. 10.

6 Об. 1. 6.

7 65. 23. Зах. 8.
13.56. 5, 65. 15.
Об. 2. 17.

- і ненавиджу різбій та кривду,
і дам їм *заплату* за чин їхній поправді,
і з ними складу заповіта довичного!
- 9 І буде насіння їхнє знає між людьми,
і між народами їхні нащадки, —
усі, хто бачити їх буде,
пізнають їх,
що вони — те насіння,
яке благословив був Господь!
- 10 Я радісно буду втішатися Господом,
нехай звеселиться душа моя Богом моїм,
бо Він зодягнув мене в шату спасіння,
і в одержу праведности мене вбрав,
немов молодому, поклав Він на мене вінця,
і мов молоду, приоздобив красою мене!
- 11 Бо так як земля та виводить рослинність свою,
й як насіння своє родить сад,
так Господь Бог учинить,
що віросе правда й хвала перед усіма народами!

Ось приходить спасіння твоє

- 62** Не буду мовчати я ради Сіону,
і ради Єрусалиму не буду спокійний,
аж поки не вийде, як сійво, його справедливості,
а спасіння його — як горючий світільник!
- 2 І побачать народи твою справедливості,
а славу твою — всі царі,

¹ Грецький текст дає: а сліпим-прозоріння.

і ім'енням новім будуть зва- ти тебе, що уста Господні доклядно означають його.	Євр. 6. 7.	9	9	Бо ті, хто збирає його, будуть їсти його та й хва- литимуть Господа, і ті, хто гromадить його, будуть пити його на по- двір'ях святині Моєї!
3 І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемою царства в до- лоні Бога свого!	3 Єв. 21. 26.	10	10	Проходьте, проходьте ви брамами, чиствуйте дорогу наро́дові! Будуйте доро́гу, будуйте до- рогу, дорогу ту бити, очістите від каменя, підійміть над наро́дами пра- пора!
4 Вже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть кликати „в ній моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за якіну!	4 Єв. 15. Пс. 119. 3	11	11	Ось зв'язав Господь аж до краю землі: Розказавте сім'яній доч- ці: Ось приходить Спасіння твое, ось із Ним нагоро́да Йо- го, і запла́та Його перед Ним!
5 Як юна́к бере панну за які- ну, так з тобою одру́житься Сам Будівни́чий, і як ти́шитися той молодий наречено́ю, так раді́тиме Бог твій то- бою!	5 Мр. 2. 19.	12	12	І будуть їх звати наро́дом святим, вику́пленцями Господа, а на тебе за́кличуть „жа- дана“, незали́шене місто!
6 На му́рах твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторо́жку, — ніко́ли не буде мовчати вона ці́лий день та всю ніч. Ви, хто пригадує Господа, не замовкніть, —	6 Єв. 8			<i>День помсти</i>
7 і перед Ним не вмовкайте, аж поки не зміцніть, і аж поки не вчинить Він Єрусалима за славу Свою на землі!	7			63 Хто не гряде́ із Едо́му, у ша́тах черво́них із Боц- ри́й? Хто Той пи́шний в убра́нні Своїм, що в ве́личі сили Своєї врочи́сто гряде́? — Це Я, що говорить у правді, що владни́й спаса́ти!
8 Господь присягнув був Своюю правіцею й поту́жним раме́ном Своїм: Направду, не дам уже збіжжя твого ворога́м твоїм, і пити не будуть чужинці твого виногра́дного со́ку, що ти працюва́в біля яго!	8 Єв. 19. 13. 2	2	2	Чого то червона одежа Твоя, а ша́ти Твої́ як у то́го, хто топче в ча́вилі? 3 „Сам один Я ча́вило топ- та́в, і не було́ із наро́дів зо Много́ ніко́го!

- І Я топта́в їх у гніві Сво́ім,
і чавив їх у лю́ті Сво́їй, —
і бризка́в їх сік на оде́жу
Мою,
і Я попля́мив всі ша́ти
Сво́ї. . .
- 4 Бо де́нь по́мсти — у серці
Мо́їм,
і наді́йшов рік Мо́го
вику́плення!
- 5 Я дививсь, але помі́чника не
було́,
і дивува́вся, бо піді́бри
Ме́ні бракува́ло,
та раме́но Моє Ме́ні допо-
могло́,
а Мій гнів — він підтри-
ма́в Мене́!
- 6 І топта́в Я наро́ди у гніві
Сво́ім,
і лама́в їх у лю́ті Сво́їй,
і вилив на землю́ їхню́ кров! 40.11.
- 7 Буду́ зга́дувати ла́ски Гос-
подні,
Господні́ хва́лі за все те,
що вчинив нам Госпо́дь,
за вели́ке добро́ те для́ дому
Ізраї́ля,
що вчинив Він для́ них у
Сво́ім милосерді́.
і в ласці́ вели́кій Сво́їй!
- 8 І сказа́в: „Вони́ справді на-
ро́д Мій,
сини́, що неправди́ не ка-
жуть, “ —
і став Він для́ них за Спаси́-
теля́.
- 9 В уся́кому у́тиску їхньо́му
тісно́ було́ і Йо́му,
і Анго́л обличчя́ Йо́го їх
спаса́в.
- Любов'ю́ Своєю́ й Сво́ім ми-
лосердя́м Він ви́купив
їх,
і їх підні́с і носив їх усі́
дні́ в да́внину.
- 10 Та ста́ли вони́ неслухня́ними
й Ду́ха Свято́го Йо́го за-
сму́тили́ш, —
- і Він оберну́вся на вóрога
їм,
Він Сам вою́вав проти́
них. . .
- 11 Тоді́ то наро́д Йо́го згада́є
дні́ да́вні, Мойсе́я:
Де То́й, що їх виві́в із
моря́
із па́стирем отари́ Своєї́?
Де То́й, що в нього́ поклав
Сво́го Ду́ха Свято́го?
- 12 Що Він по праві́ці Мойсе́я
прова́див раме́но вели́ччя́
Сво́го,
що Він перед ними́ розділю́-
вав во́ду,
щоб зроби́ти Со́бі ві́чне
Ім'я́?
- 13 Що прова́див безо́днями́ їх,
як коня́ на пу́стині, —
і вони́ не спі́ткну́лись?
- 14 Як сходи́ть у доли́ну худóба,
так їх Ду́х Господній во-
див до спочи́нку,
так і Ти ві́в наро́д Свій,
щоб зроби́ти Со́бі сла́вне
Ім'я́!
- 15 Погля́нь із небес́ і побач
із мешка́ння свя́тині
Своєї́ та сла́ви Своєї́:
Де горли́вість Твоя́ та Тво́ї
могу́тні чини́?
Де вели́ке число́ милосер-
дя́ Твого́ та ла́ски
Твоєї́,
що су́проти ме́не затрима́ли-
ся?
- 16 Тільки́ Ти — наш Оте́ць,
бо Авраа́м нас не зна́є,
а Ізраї́ль нас не пізна́є!
Ти, Господи́, Оте́ць наш,
від ві́ку Ім'я́ Твоє́: наш Ви-
ку́питель!
- 17 Нащо́, Господи́, Ти попу-
сти́в, що ми блу́димо з
дорі́г Твої́х,
нащо́ роби́ш тверди́м на-
ше серце́, щоб ми не
боя́лись Тебе́?

2 М. 14. 30. 11

4 33. 8. 31. 2

2 М. 14. 21. 12

40.11. 14

7 Пс. 89. 2.

9 40. 11. 2 М.

32. 34.

64. 8.

16

Рим. 11. 2.

17

10 Пс. 78. 40.

Діт 7. 51. Еф.

4. 30.

Вернися ради рабів Своїх,
ради племен спадку
Свого!

18 Спáдщину займав час корот-

кий святий Твій народ,
— противники наші свя-
тиню Твою потоптали!

19 Ми стали *такими*, немов би
відвіку Ти не панував
був над нами,
немов би не клікалося
Твоє Ім'ення над нами!

63. 16. Мал. 8
2. 10. Рим. 9.
21.

Молитва про спасіння

64 О, коли б небеса Ти роздёр і
зійшов, —

перед обличчям Твоїм
розтопилися б гори,

2 як хворост горить від огню,
як кипить та вода на огні,
отак щоб Ім'я Твоє стало
відоме Твоїм ворогам,
щоб перед обличчям Твоїм
затремтіли народи!

3 Коли Ти чинив страшні речі,
ми їх не чекали, —
коли б Ти зійшов, *то* перед
обличчям Твоїм розпо-
пилися б гори!

4 І відвіку не чули, до ушей
не доходило,
око не бачило Бога, крім
Тобе;

Який би зробив так тому,
хто надію на Нього кла-
де!

5 Ти стрічавш того, хто радіє
та праведність чинить,
отих, що вони на дорогах
Твоїх пам'ятають про
Тебе.

Та розгнівався Ти,
бо ми в тому згрішили
навіки та несправдливими
стали!

6 І стали всі ми, як нечистий,
а вся праведність наша
немов попильована
місячним одіж,

1 Пс. 97. 5.

Пс. 79. 8

2 Пс. 83. 19

Пс. 79. 1

4 1 Кор. 2. 9.

55. 5, 58. 9. 1
Рим. 10. 20.
Сф. 2. 12, 13.

6 Рим. 3. 10.

Пр. 1. 24. Єр. 2
3. 17. Рим. 10.
21.

і в'янемо всі ми, мов листя,
а наша провина, як вітер,
несе нас . . .

7 І немає нікого, хто кликав
би Ім'ення Твоє,
хто збудився б триматися
міцно за Тебе,
бо від нас заховав Ти облич-
чя Своє

й через нашу вину Ти
покинув нас нидіти . . .

8 Тепер же, о Господи, Ти —
наш Отець,
ми глина, а Ти наш ган-
чар,

і ми всі — чин Твоєї руки!

9 Не гнівайся, Господи, силь-
но,

і не пам'ятай повсякчасно
провини!

Тож споглянь, — ми народ
Твій усі!

10 Святі міста Твої стали пу-
стинею,

Сіон став пустелею,
сте́пом став — Єрусалим . . .

11 Дім святощі нашої й нашої
слави,

в яким батьки наші хва-
лили Тебе,

погорілищем став,
а все наше любве руїною
стало . . .

12 Чи й на це ще Себе будеш
стримувати, Господи?

Будеш мовчати, й занад-
то карати нас будеш?

Господня відповідь на молитву

65 Я прихилився до тих,
що Мене не питали,
Я знайдений тими, що Мене
не шукали.

Я казав: „Оце Я, оце Я!“
до народу,
що Ім'енням Моїм не був
званий.

2 Я ввесь день простягав Свої
руки до люду запékлого,

- що він, за своїми думками,
дорогою ходить недоброю,
3 до народу, що в очі Мене
прогніває постібно,
що жертви приносить в сад-
ках
та що палить кадило на
пеглах,
4 що сидить у гробах
та ночує по ямах,
їсть свинину,
і в їхньому посуді — юш-
ка нечиста,
5 що говорить: „Спинись,
не зближайся до мене,
бо святий я для тебе!“...
Оце дим в Моїй ніздрі¹,
огонь¹, що палає весь день!
6 Ось написане перед облич-
чям Моїм:
Я не буду мовчати, але
відплачу.
і надолужу на їхньому лоні!
7 Укупі переступи ваші
й переступи ваших бать-
ків, —
говорить Господь, —
що кадили на горах
і на взгір'ях Мене знева-
жали, —
і заплачу їм вимірюю Я
найперше до їхнього
лоня!...
8 Так говорить Господь:
Коли в гроні знаходиться
сік виноградний,
і *хтось* скаже: „Не псуй
ти його,
бо благословення у ньо-
му“, —
отак Я зроблю ради рабів
Своїх,
щоб усього не нищити!
9 І насіння Я введу з Якова,
а з Юди — спадкоємця гір
Моїх,
і вибранці Мої одідичать її,
і раби Мої житимуть там.
- 6с. 7. 26. 1 Хр. 10
27. 29.
3 Пов. 1. 11.
6с. 19. 13. 11
4 66. 17.
3 М. 11. 7.
66. 4. Пр. 1. 12
24. 8. 1.
5 Са. 44. 19.
6с. 4. 4.
Рим. 14. 3.
6 6с. 17. 1.
7 Лк. 6. 38.
8 Мт. 24. 22.
Дії. 11. 26. 15
Гал. 3. 14.
48. 1. 16
9 Пс. 37. 29.
Мт. 5. 5.
- 10 І стане Шарон пасовиськом
отари,
а долина Ахор за ліжний-
цю худобі великої,
для народу Мого, що шу-
кали Мене.
11 А ви, що Господа кидаєте,
забуваєте гору святу
Мою,
що ставите Гаду¹ трапезу,
а для Мені¹ виповнюєте
жертву литу,
12 то вас відрахуюю Я для
мечів,
й на коліна впадете ви всі
на заріз,
бо кликав Я вас, та ви
відповіді не дали,
говорив був, але ви не
чули
й робили лихе в Моїх очах,
і чогось не хотів, вибирали
собі!...
13 Тому Господь Бог каже так:
Ось будуть раби Мої їсти,
а ви будете голодувати,
ось будуть раби Мої пити, а
ви будете спрагнені,
ось будуть раби Мої раді-
ти, а ви посоромлені
будете...
14 Ось раби Мої будуть співати
від радости серця *свого*,
ви ж кричатимете від сер-
дечного болю,
і від скрушення духа за-
водити будете...
15 І ви своє ім'я дасте на
прокляття вибранцям
Моїм, -
і Господь Бог тебе вб'є,
а рабам Своїм дасть інше
ім'я,
16 так що хто на землі бла-
гословлений буде,
буде поблагословлений
він вірним Богом,

¹ Цебо, — великий гнів.¹ Гад — вавилонський божок щастя, Мені — богиня долі.

а хто на землі присягає,
вірним Богом присягне,
бо забудуться утиски давні
і заховані будуть вони
від очей Моїх!

Нове небо та нова земля

17 Бо ось Я створю нове небо
та землю нову,
і не згадаються річі ко-
лишні,

і не прийдуть на серце!

18 Тож навіки радійте та тіш-
теся тим,
що творю Я,
бо ось Я створю Єрусалима
на радість,
а народа його — на весє-
лість!

19 І буду Я Єрусалимом радіти,
і втішатися буду наро-
дом Своїм, —
і не почується в ньому вже
голос плачу
й голос зойку!

20 З цього часу не буде вже
юного днями
й старого, який своїх днів
не поповнить,
бо сторожкий помре як юнак,
а грішник і в віці ста літ
буде проклятий!

21 І домй побудують, і меш-
кати будуть,
і засадять вони виноград-
ники,
і будуть їхній плід спожива-
ти.

22 Не будуть вони будувати,
щоб інший сидів,
не будуть садити, щоб ін-
ший спожив,
дні бо народу Мого — як дні
дерева,
і вибранці Мої зуживати-
муть чин Своїх рук!

23 Не будуть вони працювати
надармо,
і не будуть родити на страх,

30. 19.

24

17 66. 22. 2 Петр.

3. 13. 06. 21. 1

11. 6-9. 25

18 35. 10. 66. 14.

1 Цар. 8. 27. 1

Мт. 5. 34. 35.

Дії 7. 49. 17.

24.

19 Єр. 32. 41.

57. 15. Ис. 119. 2

161.

5 М. 23. 19. 3

22 5 М. 28. 30.

23 49. 4. 1 Кор.

15. 58.

вони бо насіння, благосло-
влене Господом,
і нащадки їхні з ними.

21 І станеться, поки покли-
чуть, то Я відповім, —
вони будуть іще говорити,
а Я вже почую!

25 Вовк та вівця будуть пасти-
ся разом,
і лев буде їсти солому,
немов та худоба,
а гадові хлібом його буде
порох! . . .

Вони не чинитимуть зла
й вигубляти не будуть на
всій святій Моїй горі,
говорить Господь.

66

Так говорить Господь:
Небесá — Мій престол,
а земля — *то* підніжок для
ніг Моїх:

який же то храм, що для
Мене збудуєте ви,
і яке ото місце Пого відпо-
чинку?

2 Таж усе це створила рука
Моя,
і *так* все це сталося,
говорить Господь!

І при тому дивлюсь Я на
вбогого
та на розбітого духом,
і на тремтячого над Моїм
словом.

3 *Інакше хто* ріже вола —
одночасно вбиває людя-
ну,
приносьть у жертву ягня
— переломлює инню со-
бачу,
дарунка приносьть — вжи-
ває свинячої крові,
складає з кадила частину
пригадувальну, —
одночасно божкá благосло-
вить . . .

Отак як дороги свої вони
повибирали,

- і до гидот тих своїх уподобання чує душа їхня,
 4 так виберу й Я їх на зведення,
 і предмета їхнього страху на них наведу,
 за те, що Я кликав — і ніхто відповіді не давав,
 говорив Я — й не чули вони,
 та чинили лихе в Моїх очах,
 і вибрали те, чого Я не ждав! . . .
- 5 Послухайте слова Господнього ті,
 що на слово Його тремтите:
 Кажуть ваші брати, що ненавидять вас,
 що вас ради Пмєння Мого виганяють:
 „Хай прославлений буде Господь,
 і ми вашу радість побачимо!“
 Та будуть вони посоромлені!
- 6 Голос гомону з міста,
 голос із храму, —
це голос Господа,
 що заплату дає для Своїх ворогів!
- 7 Поки зазнала дрижання породи,
 вона породила,
 і поки прийшов її біль,
 то сина легенько вона привела . . .
- 8 Хто такé коли чув,
 і хто бачив такé?
 Чи зроджена буде земля в один день,
 чи народжений буде народ за одним разом?
 Бо як тільки зазнала Сїонська дочка породів дрижання,
 то синів своїх *вже* породила . . .
- 9 Чи Я допроваджу до поро-
 ду, —
 і не вчиню, щоб вона породила? говорить Господь.
 Чи Я, що чиню, щоб родила, —
 і стримаю? каже твій Бог.
- 10 Радійте із Єрусалимом
 і тіштеся всі ним, хто його покохав!
 Втішайтесь ним радістю всі,
 що з-за нього в жалобі були!
- 11 Щоб ви ссали й наситилися
 з перс потіхи його,
 щоб ви ссали та розкошували
 із перс його слави!
- 12 Бо Господь каже так:
 Ось керую до нього Я
 мир, немов річку,
 і славу народів, немов той
 потік zalивий:
 і ви будете ссати,
 і на руках вас носитимуть,
 і бавитимуть на колінах!
- 13 Як когось його ненька втішас,
 так вас Я потішу,
 і ви втішені будете Єрусалимом.
- 14 І побачите *це*, й серце ваше
 радітиме,
 й як трава молода, розцвітуть
 ваші кісті!
 І в рабах Його пізнана буде
 Господня рука,
 і буде Він гніватися на
 Своїх ворогів.
- 15 Бо ось прийде Господь ув
 огні,
 а Його колесниці — мов
 бури,
 щоб відплатити жаром гніву
 Свого,
 а погрози Свої — по-
 думаним огнем!

- 16 Бо огнем та мечем Своім
буде судитись Господь з
кожним тілом,
і буде багато побитих від
Господа . . .
- 17 А ті, хто освячується
й очищає себе у *поган-*
ських садках,
один по одному, всередині,
їдять м'ясо свиняче
й гідоти та мишу, —
вони разом загинуть, го-
ворить Господь! . . .
- 18 І Я знаю їхні вчинки та їхні
думки,
і прийду, щоб зібрати всі
народи й язики, —
і прийдуть вони й Мою сла-
ву побачать!
- 19 І зна́ка на них покладу,
і пошлю урятованих з них
до народів,
у Таршіш, Пул, і Лул, в
Мешех і Кос,
у Тувал та Яван,
в острові предалекі,
що звістки про Мене не
чули
й не бачили слави Моєї, —
і звістять мою славу вони
між народами!
- 20 І вони приведуть усіх ваших
братів із народів усіх
у дарунок для Господа
на конях та на колесницях,
і на фурах
- 16 Пс. 19. 21.
17 57. 5, 65. 4, 5.
1 Петр. 2. 5. 21
18 Ів. 17. 24.
Об. 7. 9.
65. 17. 22
19 65. 1. Дан. 8.
21. Мт. 28. 19.
Мр. 9. 44, 46. 24
18.

- та мулах, та на верблю-
дах,
на гору святу Мою,
до Єрусалиму, говорить
Господь.
як приносять синове Із-
раїлеві
дарунка в посудині чи-
стій
до дому Господнього.
- 21 І візьму Я із них за свя-
щеників
та за Левитів, говорить
Господь.
- 22 Бо як небо нове
та нова та земля, що вчи-
ню,
стануть перед обличчям
Моїм, говорить Гос-
подь,
так стоятимуть ваші на-
щадки та ваше ім'я!
- 23 І станеться, кожного ново-
місяччя в часі його,
і щосуботи за часу її
кожне тіло приходитиме,
щоб вклонятися перед
обличчям Моїм,
говорить Господь.
- 24 І вийдуть вони та й поба-
чать ті трупи людей,
що відінали від Мене,
бо їхня черва не помре
й не погасне огонь їхній, —
і стануть вони за гідоту
для кожного тіла!

КНИГА ПРОРОКА

ЄРЕМІЇ

Вступ

І Слова Єремії,¹ сина Хілкіїї-
ного, з священників, що в Ана-
тоті, у Веніяминовому краї,

¹ Єврейське *Jiremejahu*, грецьке *Ieremias*, цер-
ковнослов'янське *Іереміа*.

2 Цар. 21. 24. 2

1 Цар. 2. 26.

2 Цар. 23. 34. 3

2 що було до нього Господнє
слово за днів Йосії, Амоного
сина, Юдиного царя, тринадцятого
року його царювання.

3 І було воно й за днів Єгояки-
ма, сина Йосіїного, Юдиного царя,

аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Посійного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці.

Покликання Єремії

1 „І прийшло мені слово Господнє, говорячи:

5 Ще поки тебе вформував в утробі матерній,

Я пізнав був тебе,

і ще поки ти вийшов із нутра,

тебе посвятив, дав тебе за пророка народам!

6 А я відповів: О, Господи, Боже,

таж я промовляти не вмію,

бо я *ще* юнак! . . .

7 Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“.

бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю Я тебе, і скажеш усе, що тобі наказу.

8 Не лякайся перед ними, бо Я *буду* з тобою, щоб тебе рятувати,

говорить Господь!

9 І простяг Господь руку Свою, і доторкнувсь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої уста слова Мої!

10 Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати!

Мигдалева галузка й кипляче горня

11 І було мені слово Господнє, говорячи: Що ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалеву¹ галузку.

¹ Тут неможлива для перекладу гра слів: saked — мигдаль, soaked — киплячий.

12 І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную¹ Свого слова, щоб справдилось воно.

13 І було мені слово Господнє подруге таке: Що ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипляче горня, а перед його звернений з півночі *на південь*.

14 І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі.

15 Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах.

16 І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук.

17 А ти підпереш стігна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я наказу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними!

18 Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його священників та проти народу цієї землі.

19 І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

Послання Єремії в Юдею.

Невдячний Ізраїль

2 І було мені слово Господнє, говорячи:

2 „Іди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи:

Так говорить Господь:

- Я згадав тобі ласку юна́ства
твого,
ту любов, коли ти наре-
че́на була
та за Мною ходила в пусти-
ні,
в землі незасіяній.
- 3 Ізраїль — то святість для Господа,
поча́ток врожа́ю Його.
Всі, що їли його, завинили,
— зло прийде на них, го-
ворить Господь.
- 4 Послухайте слова Господ-
нього, доме Яковів
та всі роди дому Ізраїля!
- 5 Так говорить Господь:
яку кривду знайшли бать-
ки ваші в Мені,
що вони віддалилися від
Мене
й пішли за марно́тою,
і стали марні́ми?
- 6 І не спитали вони: де Гос-
подь,
що нас вів із кра́ю єги-
петського,
що прова́див Він нас по
пустині,
по землі степовій, *повні́й*
ям,
по кра́ю сухому та те́мному,
по кра́ю, що в ньому ні-
хто не ходив,
і що там не осі́лась люди́на?
- 7 І впрова́див Я вас до родіо-
чого Кра́ю,
щоб їсти пло́ди його й
до́бра його.
І ви прибу́ли й занечи́стили
землю Мою,
і зробили гидото́ю спад-
щину Мою . . .
- 8 Священники не пові́ли: де
Господь?
А ті, хто тримає Зако́на,
Мене не пізна́ли,
і па́стирі повідна́дали від
Мене,
- а пророки Ваа́лом проро-
кували,
та за тими пішли, хто вам
не допомо́же . . .
- 9 Тому́ то судитися буду ще
з вами, — говорить Гос-
подь, —
і з синами синів ваших
буду суди́тись!
- 10 Бо перейдіть остро́ви хіт-
те́ян, і побачте,
і до Кеда́ру пошліть, та
пригля́ньтеся добре й
побачте,
чи було *там таке*, як оце?
- 11 Чи змінив люд богів, хоч не
Бо́г вони?
А наро́д Мій змінив свою
славу
на те, що не помагає! . . .
- 12 Здивуйтеся цим, небеса́,
і затремтіть, і злякай-
тесь над міру,
говорить Господь!
- 13 Бо дві речі лихі Мій наро́д
у́чинив:
поки́нули Мене, джерело
живо́ї води,
щоб собі подовба́ти водозб́о-
ри,
водозбо́ри полама́ні, що
води не тримають.
- 14 Чи Ізраїль *Мій* раб?
Чи він теж *крі́пак*, на-
ро́джений вдо́ма?
Чому ж здо́бичю він?
- 15 На нього реву́ть левчу́ки,
видають го́лос свій,
і його Кра́й оберну́ли в пу-
стину,
спалили міста́ його,
так що немає мешка́нця . . .
- 16 Також сини Мемфіса й Тах-
пенеса
на че́репі па́слися в те́бе.
- 17 Чи ж зробило тобі *це* не те,
що покинув ти Господа,
Бога свого́,
що прова́див тебе по доро́зі?

3 Пс. 114. 2.

Пісн. 1. 5. Іс. 10
23. 1. 60. 7.
Єз. 27. 6.5 М. 32. 21. 11
Рим. 1. 23.

5 2 Цар. 17. 15.

6 5 М. 8. 15.
2 Петр. 2. 17. 13

31. 11. 14

7 5 М. 8. 7

43. 7. 16

4. 18. 17

- 18 І тепер щоб тобі до дороги в
Єгипет?
Щоб пити воду з Шіхору?¹
І що тобі до дороги в Аш-
шур?²
Щоб пити воду з Ріки?¹
- 19 Хай карає тебе твоє зло,
і відступства твої хай кар-
тають тебе,
і пізнай та побач, що лише
та гірше *це*,
що кинув ти Господа, Бо-
га свого,
і страху Мого над тобою
нема,
говорить Господь, Бог
Саваот.
- 20 Бо віддавна зламала ти,
дівко Сіону, ярмо своє,
піврала свої поворózки
й сказала: Не буду служи-
ти!
Бо на кожному взгрі'ї ви-
сокому,
і під кожним зеленим дере-
вом
ти клалась блудницею . . .
- 21 А Я ж посадив був тебе ви-
ноградом добрим,
увесь він — насіння прав-
діве!
І як ти змінилась Мені
на віродка винограду чу-
жого?
- 22 Тому то хоч би ти й поми-
лилась лїглом,
і мїла багато собі зайи-
ла б,
проте плямою буде вина
твоя перед обличчям
Моїм,
говорить Господь Бог!
- 23 Як ти зможеш сказати: „Я
не стала нечистою,
за Ваалами² я не ходи-
ла?“
- Подивись на дорогу свою,
у долині,
чого ти наробила, пустот-
лива верблюдко,
що крутиш дороги свої!
- 24 Ти — як дика ослиця, яка
до пустині привик-
ла,
що вітер втягає в жаданні
свої душі, —
хто заверне її в час її похот-
ливості?
Усі, хто шукає її, не
помучаться, —
знайдуть її в її місяці!
- 25 Стримуй нóгу свою, щоб не
бути їй бóсою,
і від прагнення горло
своє.
А ти кажеш: „Пропало, *вже*
ні,
бо я покохала чужих — і
за ними підү“ . . .
- 26 Як для злодія сором, коли
буде злівлений,
так себе осорóбив Из-
раїлів дїм,
вони *та* царі їхні, їхні
звєрхники,
й їхні священники, й їхні
пророки,
що говорять до дерева: „Ти
батько мій“,
а до каменя: „Ти мене
породив“.
- Бо до Мене вони поверну-
лись плечима,¹ а не
обличчям,
а за час свого лиха гово-
рять:
„Устань та спаси нас!“
- 28 А де ж твої бóги, яких на-
робив ти собі?
Хай устануть вони,
якщо можуть спасти тебе в
час твого лиха,
бож в тебе богів, скільки
міст твоїх, Юдо!

¹ Шіхор — Ніл, Ашшур — Асирія, Ріка — Єфрат.

² Гра слів: Nab Bealim: (1) за Ваалами, (2) за чоловіками.

30—u.v.

¹ Цебто, поїтінали від Мене, поїдінали.

29 Чого вам зо Мною змага-
тися?

Усі ви відпали від Мене,
говорить Господь.

30 Надармо Я бив синів ва-
ших, —

науки вони не взяли,
а ваших пророків ваш меч
поз'їдав,

немов лев той винищував!

31 О ви, покоління, —
почуйте! це слово Гос-
поднє:

Чи пустинею був для Із-
раїля Я?

Чи може землею великої
тёмряви?

Чому ж каже народ Мій:
„Ми вільно буяємо, —
вжене прийдемо до Тебе?“

32 Чи панна забуде оздобу
свою,
наречена — про стрічки
свої?

А народ Мій про Мене забув
незчисленні вже дні!

33 Як ти вправно дорогу свою
повелала, щоб шукати ко-
хання!

Тому то дороги свої при-
звичаїла ти до злочин-
ства,

34 і навіть на полях одяжі
твоєї
знаходиться кров душ
убогих невинних,
яких не зловила на вчинку
гарячому,
але понад усім тим

35 ти кажеш: „Невинна я,
Його гнів відвернувся від
мене на правду“...

Ось Я буду змагатись з то-
бою за те,
що ти кажеш: „Я не про-
грішила!“

29 18. 19. Пс.
53. 4.

30 5. 3

12. 1. 32. 5 37
4 М. 14. 41
2 Сам. 13. 19.

5 М. 24. 1

34 2 М. 22. 2.
6а. 8. 8.

35 1с. 43. 2б

5 М. 11. 14.

3. 19. Мт. 6. 9. 4

36 Нашо тиняєшся ти, і мі-
няєш дорогу свою?

Таж ти посоромлена бу-
деш Бгиптом,
як ти посоромлена від Аси-
рії!

37 І звіди ти вийдеш, зала-
муючи свої руки на
своїй голові,
бо повідкидав Господь
тих, на кого ти надія-
лася,
і не будеш ти мати в них
успіху“...

Ізраїль зрадив свого Господа

3 І було мені слово Господнє,
говорячи:

„Як відпустить хто жінку
свою, й вона піде від
нього,

та стане за жінку для
іншого чоловіка, —

чи вернеться ще він до неї?

Чи ж не стане зовсім обез-
чещеною оця жінка?

Ти ж перелюб чинила з ко-
ханнями багатьом,
і тобі повертатись до
Мене? говорить Гос-
подь.

2 Зведи свої очі на гори по-
рожні й дивися, —
де перелюбу ти не чини-
ла?

Ти для них по дорóгах си-
діла, немов той араб на
пустині, —
і безчестився край твоїм
блудом та піхом твоїм!

3 І дощі були стримувані,
і не було дощу пізнього,
проте мала ти чобло блуд-
ниці,
і стратила сором...

4 Чи ж кликати віднині не
будеш до Мене:
„Отче мій, Ти юнацтва
мого Провідник!

¹ В оригіналі геу — побачте; уживання чуття
пору й слуху один замість одного часте в проро-
ків. Пор. Йов 26. 14. Іс. 2. 1.

- 5 Чи Він пам'ятатиме вічно
про гнів,
чи назавжди його стере-
тиме? " 5 Пс. 103. 9.
- Таке ти говориш, і безмежно
зло чиниш . . . 2. 20. 13
- 6 І сказав до мене Господь за
днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що
зробила невірна *дочка* Ізраїлева?
Вона ходила на кожну високу
гору, і під кожне зелене дерево, —
і блудодіяла там . . . 6 2 Цар. 16. 4.
- 7 Я думав: Як зробить вона все
оце, то до Мене повернеться; та
вона не вернулася, і бачила *це*
сестра її зрадниця, Юдея. 3. 12. 22. 14
- 8 І побачила *Юдея*, що за все те,
що перелюб чинила невірна *дочка*
Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй
листа розводного. Та зрадлива
сестра її, *дочка* Юдина, не побоя-
лася й пішла, і блудливою стала й
вона . . . 8 Єс. 16. 15 . . . 23 4 15
- 9 І сталося від різголосу про
перелюб її, збезчестила вона зем-
лю, і перелюб чинила з камінням
та з деревом. 7. 4. 16
- 10 І також при всьому цьому не
вернулася до Мене зрадлива сестра
її, *дочка* Юди, усім своїм серцем, а
тільки вдавала, говорить Гос-
подь“ . . . 17
- 11 І промовив до мене Господь:
„Невірна *дочка* Ізраїлева
всправедливила душу
свою
більш від зрадливої *дочки*
Юди. Іс. 2. 2, 3. 17
- 12 Піді, і проголосиш слова
ці на північ
та й скажеш: Вернися,
відступна *дочко* Ізраїлева!
говорить Господь. 12 3, 4, 14. Іс. 31. 6. 18
- Не зверну Я Свого
обличчя *у гніві* на вас,
бо Я милостивий, — гово-
рить Господь,
і не буду повик стерегти
Свого гніву. Іс. 11. 11-16. Ос. 1. 11
- 13 Тільки пізнай же провину
свою,
бо ти проти Господа, Бога
свого повстала,
і грішила з чужими під
деревом кожним зеле-
ним,
і Мого голосу ви не почу-
ли, говорить Господь.
- 14 Верніться, діти невірні, гово-
рить Господь,
бо Я вам Господар,
та візьму вас по одному
з міста, а з роду по
два,
і вас поведу до Сіону!
- 15 І дам пастирів вам згідно з
серцем Своїм,
і вони будуть пасти вас
умінням та розумом.
- 16 І буде, коли ви розмножи-
теся
та розплідитеся на землі
за цих днів, — говорить
Господь, —
не скажуть уже: „ковчег
заповіту Господнього“,
і він *вже* не прийде на
серце,
і його пам'ятати не будуть,
і більше не буде він зрб-
лений . . .
- 17 Того часу назвуть Єрусали-
ма: Господній пре-
стол,
і до нього, до Єрусалиму
згромаджені будуть
народи усі ради Ім'ення Гос-
поднього,
і більше не підуть вони
за впертістю серця лихого
свого . . .
- 18 Тими днями
дім Юдин із домом Із-
раїля підуть
і разом прибудуть з північ-
ного краю до краю,
що вашим батькам на
спадок Я дав.

19 І Я був подумав: як поставлю тебе Я посеред синів

і дам тобі край пожаданий,
найкращу спадщину народів?

І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвернетесь ви від Мене.

20 Справді, як зрадикує жінка свого чоловіка,
так ви Мене зрадили,
доме Ізраїлів! каже Господь.

21 Чути голос на лісних горах,
плач благальний синів Ізраїлевих,
вони бо скривили дорóгу свою,
забули про Господа, Бога свого:

22 „Верніться, невірні сини,
усі ваші відступства Я відікую!“

„Ось прийшли ми до Тебе,
бо Ти Господь, Бог наш!

23 Справді, неправда ті пагір-ки,
той гомін на горах, —
справді, в Господі, Богові нашім,
спасіння Ізраїлеве!

24 А той сором пожер-цтво наших батьків
від нашої молодости,
їхню худобу дрібну
й їхню худобу велику,
синів їхніх та їхніх дочок.

25 Лежимо ми у соромі нашо-му,

і нас покриває ця наша неслава,

бо ми прогрішилися Гос-поду, Богові нашому,
ми й батьки наші,

від нашої молодости й до сьогодні,

19 3. 4. 31. 9.

12. 16. 3. М. 2
6. 13. 10. 20

Дії 7. 51.
5 М. 10. 16

23 Пс. 68. 21

24 11. 3

Іс. 48. 3

25 14. 7. Пс. 106.
6.

1 11. 6 22

і не слухали голосу Гос-пода,
нашого Бога!“ . . .

Покайтесь, бо ворог іде!

4

Якщо ти, Ізраїлю, вернешся, — каже Гос-подь.

до Мене ти вернешся,
і якщо ти відкинеш із-перед
обличчя Мого гідоти
свої,

то не будеш тинятись!

2 І якщо ти присягнеш „Як
живий Господь“

правдою й правом та
справедливістю,
то будуть Ним благосло-влятися народи,
і хвалитись Ним будуть.

3 Бо так каже Господь мукам
Юди та Єрусалиму:
Оріть собі на цілині,
і не сійте в тернину!

4 Обрізуйтеся Господеві,
й усуньте із ваших сер-дечь крайні пліоти,
юдеї та мешканці Єруса-лиму.

щоб не виїшла, немов той
огонь, Моя лютість, —
і буде палати вона,
і не буде кому погасити
через злі ваші вчинки!

5 Оповістіте в Юдеї та в Єру-салимі звістіть
та й скажіть: Засурміте
в сурму у краю!

Кричіть гучним голосом та
говоріть:

Зберіться та підемо до міст
до твердинних!

6 Підійміте прапор до Сіону,
поспішайте, не станьте,
бо з півночі зло приведе,
і велике нещастя . . .

7 Лев виходить із своєї гу-щавини,

- і той, хто нищить народи,
вирушає із місця свого,
щоб твій край обернути на
руїну.
і спустошені будуть міста
твої,
так що забракне і мешкан-
ця! . . .
- 8 Оголяй, опередяться вер- 8 Об. 6. 12.
тами,
плачте та голосіть,
бо лютьсть Господнього гні-
ву
від нас не відвернеться!
- 9 І станеться в день той, —
говорить Господь, —
згине розум царя і розум
визити. 2 17 18
і остовпніють священники,
а пророки здивуються
- 10 й скажуть: О Господи,
Боже,
справді обманений сильно
народ цей та Єрусалим,
коли казано: „Буде вам
мир“.
а меч доторкнувся ось аж
до душі! . . .
- 11 Того часу народові цьому 11 15 17 Мт
та Єрусалимові ска-
зано буде:
*Ось вітер палкий з лисих
гір на пустині,
на дорозі дочки Мого люду,
не на винання и не на
очищення він!*
- 12 Та вітер сильніший від п'я- 12 1. 16.
го прибуде Мені,
і над ними Я суд про-
ваджу . . .
- 13 Ось він прийде, як хмари,
й як буря — його колес-
ниці,
від орлів швидкі коні його:
Горе нам, бо спустошені
будемо ми! . . .
- 14 Обийй серце своє від лихо- 14 Іс. 1. 16.
го, о Єрусалиме,
щоб був ти врятований!
- Аж доки в тобі пробувати-
муть думки марноти
твоїєї?
- 15 Бо голос доносить із Дáну
й звіщає погібіль з Єфре-
мових гір . . .
- 16 Пригадайте народам оце,
сповістіть ось про Єру-
салим:
Приходять з далекого краю
його облягати,
і здійсмають свій крик на
юдейські міста!
- 17 Як сторбіка полів,
навколо оточать його,
бо він Мені був неслухня-
ний, говорить Господь!
- 18 Дорога твоя й твої вчинки
тобі це зробили,
це лихо твоє: бо гірké,
бо торкнуло воно аж до
серця твого . . .
- 19 Ой, утробо моя, ти утробо
моя, — я тремчу!
Біль серце стискає мені,
і трепоче мені моє сер-
це! . . .
Не можу мовчати,
бо вчула душа моя голос
сурми,
гук війни!
- 20 Біда на біду прикликаєть-
ся,
вся бо земля поруїнована
буде,
спустошені будуть зненать-
ка намети мої,
вмиють — завіси мої . . .
- 21 Аж доки я бачити прапора
буду,
буду чути голос сурми?
- 22 Тому, що народ мій без-
глухий,
він не знає Мене:
вони нерозумні сини й не-
розважні вони, —
мудрі вони, щоб чинити
лихе,
та не вміють чинити добра!

- 23 Дивлюся на землю, аж ось порожнеча та пуста,
і на небо — й нема його світла!
- 24 Дивлюся на гори, аж ось вони тріскаються,
і всі згір'я хитаються!
- 25 Дивлюся, аж ось *вже* немає людини,
і порозліталось все птаство небесне.¹
- 26 Дивлюся, аж ось край родючий пустинею став,
а міста його знищені всі від обличчя Господнього,
- 27 Бо Господь так прорік:
Спустошенням стане весь край,
та кінця йому *ще* не вчиню!
- 28 І буде в жалобі земля через це,
і затьмариться небо вгорі,
бо Я говорив, що задумав,
— і не пожалую, і не відступлюся від того . . .
- 29 Від гуркотнечі їздця та стрільця побіжнить усе місто,
повтікають в гушавини й злізуть на скелі . . .
- Всі міста покинуті,
і немає нікого, хто мешкав би в них . . .
- 30 А ти, поруїнована, дочко Сіону, що будеш робити?
Хоч ти зодягаєш себе в кармазин,
хоч прикрашуєшся золотою оздобою,
хоч очі свої підмальовуєш фарбою, —
та надаремно прикрашуєшся:

23 1 М. 1. 2. Іс. 5. 30, 34. 11.

Іс. 13. 8.

25 9. 9.

1 М. 18. 26.

27 5. 10.

28 Ос. 4. 3.

2. 30, 35. 13.

30 2 Цар. 9. 30.

2. 20

31

5

1

- обридли тобою коханці твої, —
на життя твоє важкать вони!
- 31 Бо чую Я крик, немов породіллі,
чую стогін, мов первістки,
голос Сіонської дочки, —
вона стогне, заломлює руки свої та голісить:
„Ой, горе мені,
бо попало життя моє вбивникам!“ . . .

Повний розклад юдів

- Помандруйте по вулицях Єрусалиму,
і розгляньтесь та розпізнайте,
і на майданах його пошукайте:
чи не знайдете там людини,
чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, —
то Я їм пробачу!
- 2 Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“,
то справді клянуться неправдою.
- 3 Хіба ж очі Твої не для правди, о Господи?
Уразив Ти їх, але їм не болять,
понишив Ти їх, та відмовились узяти поївку вони,
обличчя свої поробили від скелі твердішими,
відмовилися навернутись!
- 4 А Я думав: Це прости лиш люди, безглузді, —
вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого.
- 5 Підуйно собі до вельможних і з ними помовлю, —
бо знають дорігу Господню вони,

¹ Птаство небесне — це птаство повітряне, див. 1 М. 1. 26.

- право Бога свого, —
та й вони усі разом зламали ярмо,
а шлєї півраїли!
- 6 Тому лев лісовий їх поб'є,
погубить їх вовк степовий,
пантера чигає на їхні міста:
кожен, хто вийде із них,
пошматований буде,
бо помножились їхні гріхи,
їхні відступства численними стали!
- 7 Хіба через це Я пробачу тобі:
твої діти Мене полишили,
і присягаються тим, хто не Бог.
Я їх нагодував, а вони чужолобять
і натовпом ходять до дому блудниці,
- 8 волочаться, мов жеребці відгодовані:
кожен ірже до жони свого бляйного . . .
- 9 Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь.
І хіба над наро́дом, як цей, не пометіться душа Моя?
- 10 Зберіться на мури його та й понійште,
алє не вчиняйте кінця їм!
Усуньте підпори його,
бо вони не для Господа,
- 11 бо зрадікуючи, Мене зрадив Ізраїлів дїм та дїм Юдин,
говорить Господь.
- 12 Вони відцуралися Господа та говорили:
„Немає Його, й зло не прийде на нас, —
ні меча, ані голоду ми не побачимо!“
- 13 А пророки поробляться вітром,
- і немає в них слова Господнього, —
отак їм пороблено буде!
- 14 Тому вирікає отак Господь Бог Саваот:
За те, що говорите слово такє,
ось Я в уста твої вкладу слово Своє за огонь,
а народ цей — то дрова,
— і він пожере їх!
- 15 Ось Я приведу іздалєка народа на вас,
о доме Ізраїлів, каже Господь, —
це сильний народ, стародавній це люд,
люд, що мови його ти не знаєш,
і не зрозумієш, що він говорить тимє.
- 16 Його сагайдяк, як відчине-ний грїб,
усі хоробрі вони.
- 17 І він пожере твоє жни́во та хліб твій,
поїсть він синів твоїх та дочок твоїх,
худобу дрібну́ та худобу велику твою пожере,
з'їсть того виноградника й фігу твою,
понищить мечем твердинні міста твої, на які ти надієшся . . .
- 18 Та й за тих днів, — говорить Господь, —
не зроблю Я із вами кін-ний!
- 19 І буде, як скажуть:
За що Господь, Бог наш зробив нам усе це?
то ти скажеш до них:
Як Мене ви покинули,
і служите в вашому краї богам чужоземним,
так чужинцям служити ви будете в краї не вашо-му! . . .

6 Соф. 3. 3. Ав. 1. 8.

6. 22. 5 М. 28. 15 49.

8 Мал. 3. 20. Єз. 22. 11.

9 Є. 29.

10 4. 27. 5. 18. 48. 32.

5. 10. 4. 27. 18

15. 10.

19

12 Пс. 14. 1. Іс. 28. 15.

- 20 Сповідіть в домі Якова це,
та оголосіть це в Юдеї,
говорить Господь.
- 21 Почуй же оце, ти народе
безумний й безсердий,
який має очі — й не ба-
чить,
має вуха — й не чує!
- 22 Чи Мене ви боятись не бу-
дете, — каже Господь,
чи тремтіти не будете пе-
ред лицем Моїм?
Мене, що пісок поклав за
границю для моря,
за вічну межу, якої воно
не перейде:
хоч повстануть, та не пе-
реможуть,
і шумітимуть хвилі його,
але не переступлять її!
- 23 А серце в народа цього не-
слухняне та непокірне,
відпали вони та й пішли.
- 24 І не сказали вони в своїм
серці:
Біймося ж Господа, на-
шого Бога,
який дає дощ, дощ ранній та
пізній часу його,
стереміє нам уставлені
тижні для живих.
- 25 Ваші провини оце відхили-
ли,
а ваші гріхи від вас стрі-
мали цес добро.
- 26 Бо в народі Моєму безбож-
ники є, —
чигають вони, немов той
птахолюб,
вони сітки розставили, ха-
пають людей . . .
- 27 Як клітка, наповнена пта-
хами,
так домів їхні повні
омани,
тому повиросли та збага-
тілись вони!
- 28 Потовстіли вони та погляді-
шали,

21 1. 8. 9.
Мт. 13. 14.
Мр. 4. 12.
Лк. 8. 10.
Ів. 12. 40.
Ді. 28. 26.
Рим. 11. 8.

5. 9. 9. 8. 29
22 Пов. 38. 10.
11.

23 6. 28. 5 М.
21. 18. 13. 27.

24 5 М. 11. 14.
Ді. 14. 17.
Ефе. 3. 14. 1

25 1с. 59. 2.

3

Пісн. 2. 1 4

28 7. 6. 5 М. 32.
15. 1с. 1. 23.

- переступають також міру
злого,
справедливо вони не судили
сирітського суду, —
і мають поводження! —
і не помагають убогим у
їхній справі.
- 29 Чи ж оцього Я не покараю?
говорить Господь.
І хіба над народом, як
цей,
не помститься душа Моя?
- 30 Чудне та страшне стало в
краї:
- 31 пророки віщують неправду,
при помочі їхній панують
священники,
і народ Мій оце так кохає!
І що зробите ви, як
кінець тому прийде?

Ось приходить північний народ

- 6** Утікайте, сини Веніяміна,
з середини Єрусалиму,
і засурміте в сурму у Текої,
і знак підійміть на Бет-
Гаккерем,
бо з півночі грізно під-
ніситься зло
та велике нещастя!
- 2 І викореню Я Сіонську доч-
ку,
вродливу та випешену.
- 3 Пастухи поприходять до неї
з своїми стадами,
понапинають намети нав-
коло при ній,
кожен місце своє випаса-
тиме.
- 4 Приготуйте війну проти неї,
вставайте та вдармо опів-
дні!
Горе нам, бо минає вже
день,
бо вже тягнуться тіні ве-
чірні!
- 5 Уставайте та підемо вночі
і пониймо палати її!

- 6 Бо так промовляє Господь Саваот:
Постинайте дерева
та вала насипте при Єрусалимі!
Він те місто, що має зруйноване бути,
в ньому повно насильства:
- 7 як випріскує воду свою джерело,
так випріскує він своє зло . . .
- Насилля й грабіж чуті в ньому,
перед обличчям Моїм безперестань хвороба та рана . . .
- 8 Будь навчений, Єрусалиме,
щоб душа Моя не відвернулася від тебе,
щоб тебе не вчинив Я спустошенням,
незаселеним краєм!
- 9 Так говорить Господь Саваот:
Позбирають дорешти останки Ізраїля,
мов виноградів рештки, —
простягни свою руку,
немов виноградар по гробна!
- 10 До кого я буду казати
та свідчити буду, — і слухатимуть?
Необрізане ось їхнє вухо —
і слухати уважно не можуть вони,
ось слово Господнє для них
стало посміхом —
вони не жадують його!
- 11 І гніву Господнього повен я став,
змучився я, його стримуючи, —
на вулиці виллю його на дітей
та на збір юнаків одночасно,
- бо схонені будуть чоловік із жінкою,
старий із віджилим ліття,
і дістануться іншим домі їхні,
теж поля та жінки . . .
- Бо Я руку Свою простягну на мешканців цієї землі,
говорить Господь.
- 13 Бо вони від малого свого й до великого, —
усі пожадливі на зиски,
і від пророка та аж до священника роблять неправду . . .
- 14 І рани народу Мого легко-
важно лікують,
говорячи: „Мир, мир“,
а миру нема!
- 15 Чи вони засоромилися, що гідоту робили?
не засоромилися ані трόхи вони й застидатись не вміють . . .
- Тому то впадуть між упалими в часі, —
коли їх навіщу Я, спіткнутіся, говорить Господь.
- 16 Так говорить Господь:
На дорогах спиніться та гляньте,
і спитайте про давні стежки,
де то добра дорога, — то нею ідіть,
і знайдете мир для своєї душі!
- Та вони відказали: „Не підемо!“
- 17 І Я сторожів був поставив над вами,
говорячи: Прислухайтесь до голосу сурми!
Та вони відказали: „Не будемо прислухуватись!“

- 18 Тому слухайте, люди,
і пізнай, ти громадо, що
станеться з ними.
- 19 Послухай, ти зѣмле:
Ось Я веду на народ цей
лихе,
плід їхніх думок,
бо до слів Моїх не при-
слухались вони,
а Законом Моїм погордили!
- 20 Навіщо Мені те кадило, що
з Шевн приходить,
запашний очерет із дале-
кого краю?
Цілопалення ваші не любі
Мені,
ваші ж жертви Мені не
приємні!
- 21 Тому то Господь каже так:
Ось Я дам спотикання¹
оцѣму народові,
і спиткнуться об них разом
ваші батькі та синні,
сусід та приятель його, —
і загинуть!
- 22 Так говорить Господь:
Ось приходить народ із
північного краю,
і збуджується люд великий
із кінців землі.
- 23 Лѣка та ратниче міцно три-
мають,
жорстокі вони й милосер-
дя не мають,
їхній голос, як море ревѣ,
і гарцюють на конях во-
ни . . .
Ушикований, мов чоловік
той до бою,
на тебе, о дочко Сіону!
- 24 Як почули ми звістку про
нього,
омліли нам руки,
обняла нас тривога та біль,
немов в породіллі . . .
- 25 Не виходьте на поле
й не йдіте дорогою,

Ам. 8. 10. 26
19 22. 29.

20 Псн. 4. 14.
Пс. 50. 8. Іс.
1. 11.
15. 20. 27

5. 24. 28

5. 3. 29

22. 1. 6. 3. 15. 50.
41
5М. 28. 49

23. 30. 42

18. 11. 2 Цар. 3
17. 13.

25 20. 3. Мт. 24.
17.

- бо в ворога меч
та страхіття навколо!
- 26 Дбко народу Мого, —
веретою підпережись та
качайся у попелі!
Справ жалобу собі, немов
над однорідженим,
голосіння гірке, —
бо прийде зненатька руїн-
ник на нас!
- 27 Я дав був тебе випробову-
вачем
у народі Моїм, за тверди-
ню,
щоб ти знав і випробовував
їхню дорігу.
- 28 Вони всі відступники над
відступниками, чинять
накази,
усі вони мідь та залізо,
вони згубники! . . .
- 29 Спалилося духало,
від огні зникло оливо, —
надармо старанно розто-
плювано,
бо злих не відділено . . .
- 30 Сріблом відкинутим назва-
но їх,
бо Господь їх відкинув“.

Слово у брамі Господнього
дому

- 7 Слово, що було до Єремії від
Господа, говорячи:
- 2 „Стань у брамі Господнього
дому,
і покажеш там слово оце
та промовиш:
Послухайте слово Господнє,
ввесь Юдо,
що ходите брамами цими
вклонитися Господу.
- 3 Так говорить Господь Са-
ваот, Бог Ізраїлів:
Поправте дороги свої й
свої вчинки,
й Я зроблю, що ви жити-
мете на цім місці!

¹ Єврейське mich'solim — те, об що спотика-
ються, завдяки перекладу.

- 4 Не надійтесь собі на слова неправдиві,
щоб казати: Храм Господній, храм Господній,
храм Господній отут!
- 5 Бо якщо ви насправді поправите ваші дорogi та вашi дiла,
якщо один одному будете справдi чинити справедливо,
- 6 не будете тиснути чужинця, сироту та вдову,
не будете лити невинної кровi на мiсцi цьому,
i за iншими богами вслiд не пiдете собі на бiду, —
- 7 то зроблю, що ви пробуватимете на цiм мiсцi,
у Краю, що його дав Я вашим батькам
вiдвiку навiки!
- 8 Ось собі ви надiєтесь на слова неправдивi,
якi не допоможуть:
- 9 Чи ви будете красти, вбивати й перелюб чинити,
i присягати фальшиво, й кадити Вааловi,
i ходити за iншими богами, яких ви не знаєте, —
- 10 а потiм ви прийдете й станете перед обличчям Моїм
у цiм домі, що зветься Ім'ям Моїм,
i скажете: „Урятованi ми“,
щоб чинити гiдiти всi цi?
- 11 Чи вертепом розбiйникiв став оцей дiм,
що Ім'я Моє кличеться в ньому, на ваших очах?
І Я оце бачу, говорить Господь . . .
- 12 Бо пiдiть но до мiсця Мого, що в Шiлo,
- дe Я спочатку вчинив був перебування для Імeн-ня Свого,
i побачите, що вчинив Я йому
через лукавство Мого народу Ізраїлевого . . .
- 13 Тепер же за те, що ви роби́те всi оцi вчинки,
— говорить Господь, —
i що Я говорив був до вас, промовляючи пильно,
але ви не слухали,
i кликав Я вас,
та ви не вiдка́зали, —
- 14 то зроблю цьому до́мовi, що кликалось в ньому Ім'я Моє,
що на нього надiєтесь ви,
i мiсцю цьому, що Я дав його вам та вашим батькам,
так само, як Я був зробив для Шiлo, —
- 15 i вiдкину Я вас вiд обличчя Свого,
як вiдкинув усiх ваших братiв,
усе на́сіння Єфремовe! . . .
- 16 А ти не молись за наро́д цей,
i блага́ння й моли́тви за них не зди́май,
i Мене не проси, —
бо не вислухаю Я тебе!
- 17 Хiба ти не бачиш, що роби́лять вони в мiстах Юдиних
та на вулицях Єрусалиму:
- 18 Дiти дрова збирають,
а батьки розкладають огонь,
жiнки ж мiсять тiсто,
щоб спекти калачiв тих жертвiвних „небесний париш“,
i ллють литi жертви для iнших богiв, на досаду Менi . . .

- 19 Та хіба ображають Мене,
говорить Господь?
Хіба не себе самих, щоб
сором *покривіхні* облич-
чя?
- 20 Тому Господь Бог промов-
ляє отак:
Ось плеться Мій гнів і
Моя лють на це місце,
на людину й худобу,
і на польові дерева та на
земні плоди, —
і палатиме він, і не згасне!
- 21 Так говорить Господь Са-
ваот, Бог Ізраїлів:
Додайте свої цілопалення
до жертв ваших,
і їжте м'ясо,
22 бо Я не говорив батькам
вашим,
і не наказував їм того
дня,
як виводив їх із краю єги-
петського,
про справи цілопалення
й жертви.
- 23 Бо лиш справу оцю Я звелів
їм, говорячи:
Слухайтесь Мого голосу,
і Я буду вам Богом, а ви
будете наро́дом Моїм,
і ходіть¹ усією дорогою,¹
про яку наказу́ вам,
щоб вам було добре.
- 24 Та не слухали й не нахили́-
ли вони свого вуха,
а ходили¹ за ра́дами *та* за
уві́ртістю серця лихого
свого,
і стали *до Мене* плечі́ма,
а не обличчям.²
- 25 Від того дня, коли ваші бать-
ки вийшли з краю єги-
петського,
аж до дня цього,
- посилав Я до вас усіх Своїх
рабів пророків,
посилав щодня *ли́тньо*.
- 26 Та вони не слухалися Ме-
не, і вуха свого не схи-
ляли,
і показали себе твердо-
стійними,
зло чинили *ще* більш від
батьків своїх . . .
- 27 І ти будеш казати їм ці всі
слова,
та не будуть вони тебе
слухати,
і будеш ти клікати до них,
та вони тобі відповіді не
дадуть . . .
- 28 І скажеш до них:
Оце той наро́д, що не слу-
хався голосу Господа,
Бога свого,
і по́чки не брав, —
загинула правда, і зникла
з їхніх уст . . .
- 29 Обстрижки ті волосся своє та
й відкинь,
на лісних горах здійми
жалісний спів,
бо відкинув Господь
і покинув плем'я Свого
гніву!
- 30 Бо Юдині сини чинять зло
в Моїх очах, —
говорить Господь, —
поклали гідоти свої в тому
домі,
що в нім клі́калося Моє
Ім'я,
щоб безчестити його . . .
- 31 І побудували ті жертовні
пагірки Тóфета,¹
що в долині Бен-Гіннома,
щоб палити синів своїх та
дочок своїх на огні,
чого Я не наказував,
і що на серце Мені не при-
ходило . . .

¹ У біблійній мові ходіть — живить, ходили — жили, дорога — життя, постування.

² Стати плечима — утїкати, стати обличчям — наблизитися

¹ Тóфет — місце на південь від Єрусалиму, де приносились жертви Молохові, див. Іс. 30. 33.

- 32 Тому то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатись „Тóфет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбивств“, і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на погребі.
- 33 І стане труп цього народу за сёрво небесному птаству та земній звірині, і не буде, хто б їх відстрашив! . . .
- 34 І спиню в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодой, — бо руїною стане цей Край!
- 8** Того часу, — говорить Господь, — повитягують кості царів Юди та кості його князів, і кості священиків, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверталися до них, і що вклонялися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі!
- 3 І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позоставших зо злого цього роду, по всіх цих місяцях позоставших, куди Я їх повиганяв, говорить Господь Саваот.
- 4 І скажеш до них: Так говорить Господь: Хіба падають — і не встають?

32 49. 6. 11.

49. 1. 32 5

33 1. 21

34 16. 9. 33. 11.

Іс. 4. 3. 7
Мт. 16. 3.
Іс. 49. 42

1 2 Цар. 23. 16.

2 16. 4. 2 Цар.

15 16
5 М. 3. 19
Іс. 48. 13 9

12 1. 23 10

11

3 1. 1. 1

4 Цар. 11. 11.

Хіба хто відступить, то вже не вертатсья?

- 5 Чому відступив оцей єрусалимський народ усевічним відступленням? Мицно схопились вони за оману, не хочуть навернутись.
- 6 Прислухався Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каявся у своєму лукавстві, говорючи: Щоб я зробив? Кожен з них обертається до свого бігу, мов той кінь, що женеться у бій! . . .
- 7 І відає бусел у повітрі умовлений час свій, а горлиця й ластівка та журавель стережуть час прильету свого, — а народ Мій не знає Господнього права! . . .
- 8 Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Закон? Ось справді брехнею вчинило його брехливе писарське писання!
- 9 Засоромлені ці мудреці, збешалися й були схвалені. Ось вони слово Господнє відкинули, що ж за мудрість ще мають вони?
- 10 Тому їхніх жінок віддам иншим, а їхні поля — здобувим, бо вони від малого та аж до великого — усі віддалились користюлюбству, від пророка та аж до священника чинять неправду! . . .

- 11 І легенько лікують нещастя
на́рбду Мого,
говорячи: „Мир, мир“,
— а миру нема!
- 12 Чи вони засорóбилися, що
гідóту робили?
Ні трóхи вони не засорó-
билися,
і застидáтись не вміють, —
тому́ то впадóть між упá-
лими в часі навіщення
їх,
спіткнóться, говорить Гос-
подь . . .
- 13 Зберу їх дощóнту, говорить
Господь:
не буде ягід у них на ви-
нограді,
і не буде на фі́говім дереві
фі́г,
а їхнє листя пов'яне,
і пошлю́ їм таких, що їх
пойдáть . . .
- 14 „Пощо ми сидимó?
Збирайтесь та підемо в
твердинні міста
та й погине́мо там,
бо Господь, Бог наш, учи-
нив, що ми згине́мо,
і напоїв нас водою трійли-
вою,
бо ми Господéві згріши-
ли“ . . .
- 15 Ми миру чекали, — й немає
добрá,
часу вилікування — й ось
жах!
- 16 Чути фі́ркання ко́ней його
аж від Дану,
від гуку іржа́ння його
жеребців уся земля за-
тремтіла!
І прийду́ть вони, й поже-
ру́ть усю землю та пóв-
ню її,
місто й тих, хто замéш-
кує в ньому . . .
- 17 Бо ось Я пошлю́ проти вас
тих вужів та гадю́к,
- 11 6. 14, 23. 17.
- 12 6. 15.
46. 11.
- 14 9. 14.
13. 17.
- 15 14. 19.
Ос. 7. 4.
- 22
- 23
- 1
- що немає заклáття на них,
і вони вас кусáтимуть, каже
Господь!
- 18 Яка моя вті́ха у смóтку?
Болить мені серце моє . . .
- 19 Ось голосіння дочкí Мого
на́рбду з далекого кра́ю:
„Чи Господь не в Сіоні?
Чи не в нím його Цар?“
Нашо Мене розгні́вили
сво́їми бовва́нами,
тими чужими марно́тами?
- 20 „Минули жни́ва, покінчи́-
лося лі́то,
а ми не спасéні“ . . .
- 21 Через нещастя дочкí на-
роду мо́го
знесчастливлений я,
і мі́цно страхíття мене обня-
ло . . .
- 22 Чи немає бальза́му в Гілеа́-
ді?
Чи ж немає там лі́каря?
Чому нема вилікування
для до́ньки наро́ду Мо́го?
- 23 Ой, коли б голова моя стала
водою,
а око моє — за джерело
сльозі,
то я плакав би вдень та
вночі
над побитими до́ньки на-
ро́ду мо́го! . . .
- 9 Ой, коли б на пустині ніч-
ліг подорожніх я мав,
тоді б я покинув наро́да
свого,
і пішов би від них,
бо вони перелю́бники всі,
збори зра́дників!
- 2 Вони напина́ють свого язи-
ка, немов лука сво́го,
для неправди,
мі́цніють вони на землі не
для правди,
бо від злого до злого іду́ть
і не знають Мене, гово-
рить Господь! . . .
- 17 4 М. 21. 6.

- 3 Один одного остерігайтесь,
і не покладайтесь на жод-
ного брата, —
кожен бо брат обманити — 5 М. 32. 29. 11
обманить. Пс. 107. 43.
і приятель кожн — об-
мівник!
- 4 Один одного зводить,
і правди не кажуть,
привчили свого язика го-
ворити неправду,
помучилися, лихо чиня-
чи!
- 5 Серед омани твоє проживан-
ня,
через оману не хочуть пі-
знати Мене,
говорить Господь.
- 6 Тому так промовляє Гос-
подь Саваот:
Ось Я їх перетоплюю та
випробовую їх,
бо що маю вчинити Я ради
дочці Свого народу?
- 7 Їхній язик — смертоносна
стріла,
він оману говорить:
уста́ми своїми говорить із
ближнім про мир,
а в нутрі своєму кладе
свою засідку . . .
- 8 Чи як за це Я їх не покараю? 8 5. 29.
говорить Господь.
Хіба ж над наро́дом, як
цей, непомститься душа
Моя?
- 9 Я плач та ридання здійму 9 4. 25.
над одним горами,
і спів жалобний — понад
степовими лугами,
вони бо попалені *так*, що
ними не ходить ніхто,
і реву худоби не чути:
від птаства небесного й аж
до худоби розбіглися
все, відійшло!
- 10 І Я Єрусалим на руїни від- 10 Пс. 79. 1.
дам,
на мешкання шакалів,
а юдські міста на спусто-
шення дам, —
і не буде мешканця у них!
- 11 Хто мук мудрий, який зро-
зумів би оце,
і до кого Господні уста
промовляти,
щоб вияснити те, за що зги-
нув цей Край,
за що спалений він, як
пустиня,
і що нею не ходить ні-
хто?
- 12 А Господь відказав: За те,
що вони покинули Зако́на Мого,
що Я дав перед ними, і не слуха-
лися Мого голосу, і не ходили за
ним, *за Зако́ном*,
- 13 а ходили за впертістю серця
свого й за Ваа́лами, що навчили
про них їхні батьки . . .
- 14 Тому так промовляє Господь
Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх,
цей наро́д, полино́м нагодую й
водою отруйною їх напою!
- 15 І розпорошу Я їх серед на-
ро́дів, яких ні вони, ні батьки їхні
не знали, і пошлю Я за ними меч,
аж поки не вигублю їх!
- 16 Так говорить Господь Са-
ваот:
Розгляньтєся та голосіль-
ниць покиньте,
і нехай вони прийдуть,
і пошліте до мудрих *жі-
нок*, — і вони поприхो-
дять!
- 17 І хай поспішають, і хай спів
жалоби над ними піді-
ймуть, —
і хай наші очі зайдуться
сльозо́ю,
а з наших повіків вода хай
тече!
- 18 Бо почується голос жалоб-
ного співу з Сіону:
„Як ми спусто́шені,
як посоромлені дуже! . . .
Бо ми покинули *свій* край,

- бо покинули місце свого пробування“...
 19 Тож почуйте, жінки, слово Господа,
 і хай ваше ухо візьмє слово уст Його,
 і навчїть дочок ваших жалюбного співу,
 й одна одну жалюбної пісні!
 20 Бо смерть увійшла в наші вікна,
 до наших палат увійшла,
 щоб вірізати дітей з вулиці,
 із площ — юнаків...
 21 Кажки так: Говорить Господь:
 І нападає людського трупа, мов гною на полі,
 і мов тих снопів за жнецєм,
 і не буде кому позбирати!...
 22 Так говорить Господь:
 Хай не хвалїться мудрий своєю премудрістю,
 і хай не хвалїться лицар своєю хоробрістю,
 багатий багатством своїм хай не хвалїться!
 23 Бо хто буде хвалїтись, хай хвалїтись тільки оцим:
 що він розуміє та знає Мене,
 що Я — то Господь,
 Якій на землі чинить милість, правосуддя та правду,
 бо в цьому Моє уподобання, каже Господь!
 24 Ось дні наступають, — говорить Господь, —
 і Я навіщу всіх обрізаних та необрізаних,
 25 Єгипет та Іуду, й Едом та Аммонових синів, і Моаву
 та всіх, хто волбєся до вко́ла стрижє,

21

пс. 115. 4.

22 1 Кор. 1. 31.

40. 19.

23 Іс. 53. 11.

1 Кор. 1. 31.

2 Кор. 10. 17.

Об. 15. 4.

25 1. 4. 3. М. 19.

27. 5. М. 30. 6.

Дн. 7. 51.

Рим. 2. 28.

хто сидить на пустині,
 бо всі оці люди — необрізани,
 а весь дїм Ізраїлів — необрізаносердий!...

*Закінчення слова: боввіни
 будуть вигублені*

- 10** Послухайте слова того, що
 вам каже Господь,
 о доме Ізраїлів!
 2 Так говорить Господь:
 Не навчайтесь доріг цих
 народів,
 і небесних ознак не лякайтесь,
 бо тільки погани лякаються їх!
 3 Бо устави народів — марнота вони,
божок бо — це дерево, з
 лісу вирубане,
 і це діло рук майстра сокирою!
 4 Сріблом та злїтом його прикріплюють,
 цвяхами та молотками
 прикріплюють їх, —
 і він не захитається.
 5 Вони, як опудало на огірковім горбді, й безмовні,
 і конче їх носять, бо не ходять вони.
 Не бїється їх, бо не вчинять
 лихого,
 і також учинити добро —
 це не в їхній силі!
 6 Такого, як Ти, нема, Господи:
 Ти великий й велике Ім'я
 Твоє могутністю!
 7 Хто не буде боятись Тебе,
 Царю народів?
 Бо Тобі це належить,
 бо міль усіма мудрецьми
 народів
 і в усьому їхньому царстві
 немає такого, як Ти!

3

4

5

7

- 8 Вони стали всі разом безумні й безглузді, — наука марна — оце дерево! 8 Іс. 41. 29. 51. 19. Пс. 74. 2. 5 М. 3. 29. 9 Дан. 10. 5. 16
- 9 Срібна бляха з Таршішу привезена, злото ж з Офіру, праця майстра й руки золотарської, блакить та пурпура — їхня одяг, усі вони — праця мистців.
- 10 А Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи.
- 11 Отак їм скажіть: бо́ги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього!¹
- 12 Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенню, і небо напну́в Своім розумом.
- 13 Як голос Його забринить, — у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із кра́ю землі, коли блискавки чинить дощом та вітер виводить з кри́вок Своїх, 12 51. 14, 15. 1 М. 1. 6. 9.
- 14 тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через бовві́ана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! . . . 13 51. 16. Пс. 135. 7. Єр. 9. 14. 21
- 15 Марно́та вони, вони праця на сміх, — 14 51. 17. Пс. 37. 23. Пр. 5. 21, 20. 24 23
- в час навіщення їх вони згинуть!
- 16 Не така, як оці, частка Якова, бо Він все вформува́в, а Ізраїль — пле́мєно спа́дку Його, Господь Савао́т — Його Племня!
- 17 Забери із землі свій това́р, ти, що сидиш ув облóзі!
- 18 Бо Господь каже так: Ось цим разом Я кину мешка́нців цієї землі, мов із пра́щі, і притисну їх *так*, щоб *ліз*на́ння знайшли . . .
- 19 Ой, горе мені з-за нещастя мо́го, моя рана болю́ча! А я говорив: це хвороба *моя*, і знесу́ я її.
- 20 На́мєта мо́го попусто́шено і зірвані всі мої шну́ри. Розійшли́сь мої діти від мене й нема їх, нема вже ко́му розтягну́ти на́мєта мо́го та повісити завіси мої . . .
- 21 Бо па́стирі стали безглу́зді, і вони не зверта́лись до Господа, — то́му не щасті́лося їм, і розпоро́шене все їхнє стадо . . .
- 22 Голос зві́стий: Іде ось, і гуркі́т великий з північного кра́ю, щоб ю́дські міста оберну́ти в спусто́шення, на мешка́ння шака́лів . . .
- 23 Знаю, Господи, я, що не в *во́лі* людини до́ро́ги її, не в *си́лі* людини, коли вона ходи́ть, кермува́ти своїм кро́ком.

¹ Вірш 11-ий писаний по-арамейському.

24 Карай мене, Господи, тільки ж за судом,
не гнівом Своїм, щоб не
знищити мене!

25 Вилий лютість Свою на на-
роди, що не знають Те-
бе,
та на роди, що Ім'ення
Твого не кликали,
що Якова з'їли й пожерли
його,
і погубили його,
а мешкання його опустоши-
ли!"...

Дорікання народів за гріхи його

11 Слово, що було до Єремії від
Господа, кажучи:

2 „Послухайте слів заповіту
оцього,
і будете їх говорити
юдеям і мешканцям
Єрусалиму,

3 і скажеш ти їм: Так гово-
рить Господь, Бог Із-
раїлів:

Проклята та людина,
що не слухає слів за-
повіту цього,

4 що його наказав був Я ва-
шим батькам того дня,
коли їх виводив із краю
єгипетського,
із залізного гóрна, говоря-
чи:

Слухайтеся Мого голосу,
і робіть усе те, що Я
накажу вам, —

і будете ви народом Моїм, а
Я буду вам Богом,

5 щоб Я винувнив присягу
ту,
якою Я вашим батькам
присягав

дати їм Край, що тече моло-
ком, як сьогодні!

А я відповів та сказав:
Амінь, Господи!

24 Пс. 38. 2.

25 Пс. 79. 6.

25 7

7. 24, 26, 13. 8
10, 16. 12.

3 5 М. 2. 26
Гал. 3. 10

4 7. 23. 2 Кор.
6. 16.
5 М. 4. 20.

5 32. 22. 2 М. 3. 8.
5 М. 7. 12, 13.

16. 1. 15. 59. 11
2

6 І промовив до мене Гос-
подь:

Виголобушуй оді всі слова
по юдейських містах
та на вулицях Єрусалиму,
говорячи:

Слухайтеся слів заповіту
цього,
і виконуйте їх!

7 Бо на правду засвідчив Я
вашим батькам
того дня, як виводив їх з
краю єгипетського,
і до сьогодні Я пильно за-
свідчую, кажучи:

Слухайтеся Мого голосу!

8 Та не слухали й не прихи-
ляли вони свого вуха,
і кожен ходив за уп'єр-
тістю злісного серця
свого...

І Я спровадив на них усі
слова заповіту цього,
що Я наказав був робити,
вони ж не робили.

9 І промовив до мене Гос-
подь:

Знайдений бунт між
юдеями

та між мешканцями Єру-
салиму!

10 Повернулись вони до гріхів
своїх давніх батьків,
що слухатися Моїх слів
не хотіли,

і пішли за бóгами чужими,
щоб їм служити.

Дім Ізраїлів і дім Юдин зла-
мали Мого заповіта,
якого Я склав з їхніми
батьками.

11 Тому так промовляє Гос-
подь:

Ось Я лихо на них на-
веду,
що вийти із нього не змо-
жуть,

і кликати будуть до Мене,
але не почую Я їх!

- 12 І підуть юдейські міста та єрусалимські мешканці,
і будуть кричати до богів,
що їм кадять вони,
але ті допомогти — не поможуть їм за часу їхнього лиха!
- 13 Бо богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо,
і за числом вулиць Єрусалиму
наставлено жертовників для Молоха,
жертовників, щоб кадити Ваалові.
- 14 А ти не молися за цього народу,
і благання й молитви за них не здійсмай,
бо Я не почую за часу того,
коли кликати будуть до Мене з-за лиха свого!
- 15 Пощо Моему коханому в домі Моему чинити злі заміри?
Чи твості куски і м'ясо посвятити
відвернуть від тебе нещастя твоє?
Тоді б ти радів!
- 16 „Оливка зелена, гарна плодом хорошим“, —
так кликнув Господь твоє ім'я.
Але з шумом великого вітру
огонь запалився круг неї,
і галужки її поламаються!
- 17 А Господь Саваот, що тебе посадив,
говорив був на тебе лихе за зло дому Ізраїля та дому Юди,
що робили собі, щоб гнівити Мене,
щоб кадити Ваалові.

12 5 М. 32. 37. 38.

Пс. 83. 5. 19
Іс. 53. 7. Дії 8. 32.

13 2. 28. 3. 24.

14 7. 16.

12. 2. 17. 10. 20
Пс. 7. 10. Об. 2. 23.

Мт. 13. 57. 21

16 Пс. 52. 10.
Іс. 42. 25. Рим. 11. 17.Іов 21. 7. 17. 1
Пс. 73. 3. Іс. 57. Ав. 1. 13.

Анатотяни хочуть убити Єремій

- 18 А Господь дав пізнати мені — й я пізнав,
і тоді Ти вчинив, що побачив я їхні діла.
- 19 А я був, мов лагідна вівця,
що провадять її на заковлення,
і не знав, що на мене вони вимисляли затії:
„Поніймо це дерево з плодом його,
і з краю живих його витнім,
і ім'я його не згадається більше!“
- 20 Але, Господи Саваоте, Ти Суддя справедливий,
що досліджуєш нирки¹ та серце, —
хай над ними побачу я помсту Твою,
бо справу свою я довірив Тобі!
- 21 Тому так промовляє Господь на людей Анатоту,
що пошукують душу твою та говорять:
„Не пророкуй ім'ям Господа,
щоб не померти тобі від рук наших!“
- 22 Тому так промовляє Господь Савабт:
Ось Я навіщу їх:
від меча юнаки повмирають,
а сини їхні та їхні дочки
від голоду вмруть!
- 23 І останку не буде по них,
бо спроваджу Я зло на людей Анатоту
у році навіщення їх! . . .

Провини народу

- 12** Справедливий Ти, Господи, будеш,
коли б я судився з Тобою,

¹ У біблійній мові нирки та серце — розумовий центр.

- проте правуватися буду з
Тобою:
чому то дорога безбожним
щаститься,
чому то спокійні всі зрад-
ники?
- 2 Ти їх посадив — і вони
вкоренились,
ростуть і принісять пло-
ди.
Ти близький в устах їхніх,
та далекий від їхніх сер-
дечь.¹
- 3 А Ти, Господи, знаєш ме-
не,
Ти бачив мене й дослідив
моє серце, що з Тобою
воно.
- Відлучи їх, немов на заріз-
ту отару,
і признач їх на день по-
биття!
- 4 Аж доки в жалобі земля
пробуватиме,
і сохнути буде трава всьо-
го поля
за зло її мешканців?
Гине худоба та птаство,
бо сказали вони: кінця на-
шого Він не побачить!
- 5 Як ти з пішми бігав, і во-
ни тебе змучили,
то як будеш змагатися з
кіньми?
Ти в спокійному краї без-
печний,
та що будеш робити в по-
відді Йордану?
- 6 Бо також твої браття та дім
твого батька —
і вони тебе зраджують,
і криком кричать за тобою,
— не вір їм, коли й добре
тобі говоритимуть!
- 7 Покинув Я Свій дім,
залишив спадок Свій;

¹ В оригіналі: від їхніх нирок; нирка в Біблії
— це центр мислення, центр розуму, як і серце.
Пор. 17. 10, 11. 20.

миле Моєї душі

- Я віддав у долоню її во-
рогів.
- 8 Спадок Мій Мені став,
мов лев той у лісі, —
свій голос дав проти Мене,
тому то його Я зненави-
див . . .
- 9 Чи для Мене спадок Мій,
— хижий птах різно-
барвний,
що хилі ітахи позніта-
лись круг нього?
Ідіть, позбирайте усю по-
льову звірину,
сировадьте, щоб жерти!
- 10 Численні пастирі покусували
Мого виноградника,
потоптали Мій уділ,
Мій улюблений уділ
вони обернули на голу
пустинню!
- 11 Обернули його на спусто-
шення,
він при Мені у жалобі,
спустощений, увесь Край
опустілий, —
бо нікого нема, хто б по-
клав це на серце собі!
- 12 Поприходять на всі лісі го-
ри в пустині руїни-
ки,
бо меч Господа *все* позжи-
рає
від краю землі й аж до краю
землі,
миру не буде для всякого
тіла! . . .
- 13 Пшеницю посіяли, терня ж
поклали,
намучилися, та не мали
корісти . . .
І буде вам сором за ваші
плоди
через лютість Господньо-
го гніву!
- 14 Так говорить Господь про
лихих усіх сусідів
моїх,

- що вони дотикаються то-
го спадку,
що Я дав на спадщину на-
роду Моему Ізраїлеві:
Ось Я повіриваю їх з
їхньої землі,
і вирву дім Юдин з середини
їхньої.
- 15 І станеться, як Я їх повіри-
вав,
то вернуса й помилую
їх,
і кожного з них приверну до
спадщини його,
і кожного до краю його.
- 16 І буде, якщо вони справді 16 5 М. 6. 12.
навчатися доріг на- 11. 8. 10
роду Мого,
щоб присягатися Ім'енням
Моїм:
„Як живий Господь“, —
як вони присягати навчи-
ли народ Мій Ваалом,
то збудуються серед народу
Мого!
- 17 А якщо не послухають,
то вирву народ цей,
вириваючи та вигубляючи,
каже Господь!

Льняний пояс зіпсутий

13 Так промовив до мене Гос-
подь: „Іди й купи собі льня-
ного пояса, і підпериж ним свої
стегна, але в воду не клади його“.

2 І купив я того пояса за Гос-
поднім словом, та й підперезав
свої стегна.

3 І було мені слово Господнє
удруге, говорячи:

4 „Візьми того пояса, якого ку-
пив, що на стегнах твоїх, і встань,¹
іди до Ефрату², та й сховай його
там у розціліні скелі“.

5 І пішов я, і сховав його в
Ефраті, як Господь наказав був
мені.

6 І сталося по багатьох днях, і
сказав мені Господь: „Устань,¹ іди
до Ефрату, і візьми звідти того
пояса, що Я наказав був тобі схо-
вати його там“.

7 І пішов я до Ефрату, і вико-
пав, і взяв того пояса з місця, де я
сховав був його, — аж ось той
пояс нездатний!

8 І було мені слово Господнє,
говорячи:

9 „Так говорить Господь:

Отак знищу Я Юдину гор-
дість

та гордість велику Єрусали-
му,

10 цього злого народу,
що не хоче він слухатися
Моїх слів,
що ходить за впертістю³
серця свого!

І пішов він в сліди інших
богів,

щоб служити їм та поклоня-
тися їм.

І станеться він, як цей
пояс, —

до нічого нездатний! . . .

11 Бо як прилягає цей пояс до
стегон чоловіка,
так притвердив Я до себе
весь Ізраїлів дім
та весь Юдин дім, — го-
ворить Господь, —
щоб стали народом Мені
і ім'енням, і хвалою та пиш-
нотою, —
та вони не послухались!

12 І скажеш до них оце слово:
Так говорить Господь,
Бог Ізраїлів:

усякий бурдіок вином на-
повняється.

І відкажуть тобі:

„Чи ми справді не знаєм,
що всякий бурдіок вином
наповняється?“

¹ Див. примітку до 1. М. 13. 17.

² Еврейське Регат, грецьке Εφράτης.

³ В оригіналі „за твердістю серця свого“; у
біблійній мові „твердосердий“ — це упертий.

13 І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось напівню Я п'янством усіх мешканців Краю цього, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх мешканців Єрусалиму. 14 І розіб'ю їх одного об одного, разом батьків та синів, говорить Господь, — Не змилюся, і не змилюсёрджусь, і не пожалію, щоб їх не понижити! 15 Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивишуйтеся, бо Господь <i>це</i> сказав! 16 Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він темного, і поки на темних горах не спіткнуться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це темрявою та вчинить імлюю. . . 17 А коли ви цього не послухаете, буде плакати тасмно душа моя з <i>вашої</i> гордості, й око моє проливатиме слёзи, і зайдеться слёзою, бо стадо Господнє займуть у полі! . . . 18 Скажіть до царя й до царєвої матері: Сідайте додблу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! 19 Південні міста позамикані будуть,	13 Ис. 28. 1. 4. 6. 20 22. 23. 21 30. 15. 22 17 8. 23, 14. 17 Пс. 1. 4. 24 18 2 Цар. 24. 15. Єз. 16. 35. 26	і не буде, хто б їх відчинив, — вигнаний буде весь Юда, вигнаний буде цілком! 20 Зведіть ваші очі, й побачте отих, що приходять із півночі: де чередá та, що дана тобї, отáра лишноти твоєї? 21 Що ти скажеш, о дóчко Сїону, як Він над тобою панáми поставив отих, яких ти навчила була за довірених бути, — чи ж мўки не схоплять тебе, немов ту породїллю? 22 коли ж скажеш у серці своєму: „Чомў такі <i>речі</i> спіткали мене?“ за численні провини твої відкриті подóлки твої, огóлені ноги твої силомиць! 23 Чи мўрин відмінить <i>коли</i> свою шкіру, а пантєра — ті плáми свої? <i>Тоді</i> зможете й ви чинити добре, навчєні чинити лихє! 24 Тому розпорошу їх, мов ту полóву, що з вітром з пустині летить: 25 Оце жеребóк твій, <i>це</i> ўдїл, який Я відміряв тобі, — говорить Господь, — бо забула Мене та надїялася на неправду! 26 І закочў теж подóлки твої над обличчя твоє, — і покажеться гáньба твоя: 27 твої перелюбства й іржáння твої, сором блóду твого на полі на пагірках, —

Я бачив гідоти твої . . .
Горе тобі, Єрусалиме,
що не очистишся! Доки ж
іше?!"

Посу́ха та голо́д

14 Слово Господнє до Єремії, що
було в справі посу́хи.

2 „Упала в жалобу Юдея,
а брами¹ її ослабили,
насу́пилися на землі,
і знявся крик Єрусалиму.

3 А вельможі її своїх слуг
посилають по воду, —
вони йдуть до криниці —
й води не знаходять,
їхній посуд порожній вер-
тається . . .

Засоромляться та заша-
рюють вони,

і свої голови понакри-
вають.

4 Тому, що земля стала
спра́гла,

бо дощу не було на землі,
засоромилися річчини,

свої голови понакривали.

5 Навіть ланя на полі по-
рідить сарни́тко та й
книє,

бо немає трави . . .

6 Навіть дикі осли поставали
на голих горах,

вітер втягують, мов ті ша-
кати,

і мёркнуть їм очі, бо немає
трави . . .

7 Якщо проти нас свідчать
наші провини, о Гос-
поди,

то зроби ради Ім'ення
Свого́,

бо нами́жилися наші від-
стунники,

ми Тобі нагрішили!

8 О надіє Ізраїлева,
о Спасителю в часі не-
допї,

¹ У Біблійній мові брами часто вживаються
замість міста.

10. 32. 34. 9

11. 14. 11

Іс. 58. 3. 12
Пр. 1. 28.

7 2. 19, 3. 25,
14. 20.

8 17. 13. 14
23. 16, 21.

нащо будеш Ти в Краї, як
той чужаниця,
й як той подоро́жній,
що *намета лише* на ночліг
розтягає?

9 Нащо будеш Ти, мов люди-
на остовпіла,
немов той силáč, що не
може спасти?

Таж Ти в нашій серéдині,
Господи,

Ім'ення ж Твое на нас
кличеться, —
не залишай нас!

10 Так говорить Господь до на-
рóду цьогó:

Так люблять вони воло-
читись,

а не стримувати своїх ніг,
тому́ то не має Господь
уподобання в них, —

Він тепер їхню провину зга-
дає, і їхній гріх покарає!

11 І промовив до мене Господь:
Не молись за нарóд цей
на добре *йому́*:

12 Як вони будуть по́стити,
Я не послухаю їхніх бла-
га́нь,

а коли принесуть цілопа-
лення й дар,

Я їх не прийму́, —

бо Я пови́гублюю *всіх* їх
мечем, і голодом, і мо-
ровницею! . . .

Фальшиві пророки

13 А я відказав: О Господи,
Боже!

Ось пророки гово́рять до
них:

„Ви не б́удете бачити мечá,
і не буде вам голоду,
правдивий бо мир в цьому
місці вам дам!“

14 Та промовив до мене Гос-
поди:

Ці пророки неправду Ім'ен-
ням Моїм пророкують:

- Я їх не посилав, і не наказу-
вав їм,
і їм не говорив!
Вони вам пророкують не-
вірні видіння та чари,
нікчемність й оману свого
серця . . .
- 15 Тому так промовляє Гос-
подь
на пророків, які проро-
кують Іменням Моїм,
хоч Я не посилав їх,
та що кажуть вони: „Меч
та голод не буде в цім
Краї“:
від меча та від голоду зги-
нуть пророки такі!
- Кара на нарід*
- 16 А нарід, що *таке* проро-
кують йому,
розкиданий буде по вули-
цях Єрусалиму
від голоду та від меча,
і не буде кому поховати
його, —
вони й їхні жінки, й їхні
сини та їхні дочки,
і виллю на них їхнє зло!
- 17 І ти скажеш до них оце
слово:
Хай заходять удень та
вночі мої очі слізьми,
і нехай не затихнуть,
бо дівчина, доня народу
мого,
буде побита великим не-
щастям,
дуже болючим ударом!
- Благання Єремії помилу-
вати народ*
- 18 Якщо вийду на поле — ось
побити мечем,
й якщо вийду до міста —
ось помлілі із голоду,
і навіть пророк та священик
шмигляють по краю,
якого не знають . . .
8. 15. Пс. 74. 19
1.
15 5. 13. 5 М. 18.
20.
20. 7. 20
- 19 Чи насправді покинув Ти
Юду?
Чи й Сіоном гидує душа
Твоя?
Чому вразив Ти нас — і
немає нам ліку?
Ми чекаємо миру — й
немає добра,
і часу вздоровлення — та
ось тільки жах! . . .
- 20 Знаємо, Господи, нашу без-
божність, вину наших
батьків,
бо ми проти Тебе згріши-
ли, —
- 21 *та* не відкидай нас ради
Ім'ення Свого,
не безчесть трону слави
Своїї,
пам'ятай, не зламай запо-
віту Свого із нами!
- 22 Хіба є між марними *бож-*
ками поганів такі, що
спускають дощі?
І чи небо саме дає злі-
ву?
Чи ж не Ти — Господь Бог
наш?
Тому то на Тебе надіє-
мось ми,
бо Ти це все чиниш!
- Господня відповідь на благання*
- 15 І промовив до мене Господь:
Якщо став би Мойсей й
Самуїл перед лицем
Моїм, —
то душа Моя до народу цьо-
го не *звернулася б!*
Віджени їх із-перед Мо-
го лица,
і нехай виходять!
- 2 І буде, як скажуть до тебе
вони: „Куди підемо?“
то скажеш до них: Так го-
ворить Господь:
Хто на смерть — *ті* на
смерть,
і хто на меч — на меч,

- і хто на голод — на голод,
а хто до полону — в
полон . . .
- 3 І Я навіщу їх чотирьомі
способами, говорить
Господь:
мечем, щоб побити,
і псами, щоб їх волочити,
і птаством небесним,
і земною звіриною, щоб
жёрли та нїщили . . .
- 4 І Я дам їх на пострах усім
царствам землі
за Манасію, Єзекїїного
сина, царя Юдиного,
за те, що зробив був він в
Єрусалимі.
- 5 Бо хто зміджується над то-
бою, о Єрусалиме?
І хто співчуття¹ тобі вия-
вить?
І хто зверне з *путі*, щоб
тебе запитати про по-
водження?
- 6 Ти покинув Мене, — про-
мовляє Господь, — від-
ступився назад,
тому Я простягнув Свою
руку на тебе, і знищив
тебе, —
утомився Я жалувати!
- 7 І віячкою їх розвіяв по бра-
мах² землі,
позбавив дітей, і погу-
бив Свій народ,
бо вони не вернулися з до-
ріг *неправдивих* своїх,
- 8 — у Мене більше було його
вдів, як морського
піску!
А на матір юнацтва, —
спровадив опівдні гра-
біжника їм,
нагло кинув на неї страхіт-
тя та жах, —
- 9 зомліла вона, що сім'ю по-
родила,

3 Єз. 14. 21

3 Мт. 23. 19. 10

4 24. 6

5 22. 16

17. 8 13

7 4. 11, 14. 2.
Мт. 3. 12.17. 4. 5 Мт. 28. 14
36, 32. 22.

9 Ам. 8. 9.

відихнула свою душу,
зайшло сонце її, коли був
їще день,
засоромилася та збен-
тїжилася . . .

А решту їх Я дам
під мечь перед їхніми
ворогами,
говорить Господь . . .

- 10 Горе мені, моя мати, що ти
породила *такого* мені,
чоловіка сварливого та
чоловіка сутяжного
для всієї землі!
Нікому я не позичав, і ні-
хто мені не боргував,
та всі прокладають ме-
не . . .

ii Промовив Господь:
Я справді підсілю на до-
бре тебе,
Я справді вчиню, що просі-
тиме ворог тебе
за час зла й за час ути-
ску!

- 12 Чи можна зламати залізом
залізо із півночі й мідь?
13 Багатство твоє й твої скарби
на здобич віддам,
і не за ціну, але за гріхи
твої всі,
у всіх границях твоїх.

- 14 І вчиню, що ти будеш служи-
ти своїм ворогам
у тім краї, якого не
знаєш,

бо огонь запалів в Моїм
гніві,

- і над вами палатиме він!
15 Ти, Господи, знаєш *усе*, —
згадай же мене й засту-
пи за мене,
і помстися над тими, що
гнять мене!

На довгу Свою терпели-
вість *до них* мене не
бери,
знай, що сором носив я за
Тебе!

¹ В оригіналі: „хто поклав тобі головою“.

² У біблійній мові брама — це місто.

- 16 Як тільки слова Твої зна-
ходилися, то я їх пої-
дав,
і було слово Твоє мені
радістю
і втіхою серця мого,
бо кликалось Ім'ення
Твоє надо мною,
о Господи, Боже Савабте!
17 Не сидів я на зборі веселому
та не радів, —
через руку Твою я самотній
сидів,
бо Ти гнівом наповнив
мене.
18 Чому біль мій став вічний,
а рана моя неvigйна, що
не хоче загóйтись?
Чи справді Ти станеш мені
як обманний потік,
що води його висихають?
19 Тому Господь так відказав:
Якщо ти навірнешся, то
тебе приверну́,
і перед лицем Моїм станеш,
а як здобудеш дорогоцінне
з нікчемного,
будеш як уста Мої:
до тебе самі вони звер-
нуться,
а не ти до них звернешся!
20 І дам Я тебе для цього на-
роду
за му́ра міцного із міді,
і будуть вони воювати з
тобою,
та не переможуть тебе:
бо Я *буду* з тобою, щоб
спасати тебе й щоб тебе
рятувати,
говорить Господь!
21 І врятую тебе з руки злих,
і з рук насильників тих
тебе визволю!

Повне спустошення Краю

- 16 І було слово Господнє до
мене, промовляючи:
2 „Не бери собі жінки,

16 Пс. 19. 8, 11.
Єз. 2. 8.

14. 16, 16. 6, 4
25. 33.

18 30. 12.

16. 4. 5 М. 14. 6
1.

20 15. 20.

Екл. 7. 2. 8

2 1 Кор. 7. 26.

- і хай у тебе не буде синів,
ні дочок у цьому місці.
3 Бо так промовляє Господь
про синів і про дочок,
що народжені в місці цьо-
мұ,
і про їхніх матерів, що на-
роджують їх,
і про їхніх батьків, що їх
родять у Краї цьому:
4 Від жахливих хворіб по-
вмирають вони,
не будуть оплакувані, і
не будуть поховані, —
гноєм стануть вони на по-
верхні землі . . .
Від меча та від голоду
згинуть вони,
і стане їхній труп стервом
птаству небесному
й земній звірині . . .
5 Бо так промовляє Господь:
Не заходь у дім смутку,¹
і не ходи голосити,
і не співчувай їм,
бо від цього народу забрав
Я Свій мир, —
говорить Господь, — ла-
ску та милість.
6 І повимірають великі й ма-
лі в цьому Краї,
не будуть поховані,
і голосити не будуть за ни-
ми,
і не будуть робити нарізів,
і не будуть робити собі ли-
снини . . .
7 І не будуть ламати їм хліба
в жалобі,
щоб потішити їх над по-
мерлим,
і не напоять їх келіхом
втіхи
над батьком його й його
матір'ю . . .
8 І до дому бенкету не входи,
щоб сидіти із ними, щоб
їсти й щоб пити.

¹ Дім смутку — цвинтар, кладовище.

- 9 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів:
Ось Я припиню в цьому місці
на ваших очах і в днях
ваших
голос радісний й голос
веселий,
голос молодого та голос мо-
лодої!
- 10 І буде, коли перекажеш на-
родові цьому ці слова,
то скажуть тобі:
„За що Господь говорив
проти нас
все велике це лихо?
І яка вина наша, й який то
наш гріх,
яким ми прогрішилися
Господу,
Богові нашому?“
- 11 І відкажеш до них:
За те, що Мене батьки
ваші покинули, — ка-
же Господь, —
і пішли за іншими богами
і служили їм та поклоня-
лися їм,
а Мене полишили й Закона
Мого не виконували!
- 12 А ви робите гірше від ва-
ших батьків,
і кожен із вас ось іде
за улєртістю лютого серця
свого,
щоб Мені не служити . . .
- 13 Тому викину вас з цього
Краю
до краю, якого не знали
ні ви, ані ваші батьки.
І будете там богам іншим
служити удень та вночі,
бо не дам Я вам милости.
- 14 Тому наступають ось дні, —
говорить Господь, —
і не будуть уже говорити:
„Як живий Господь,
що вивів синів Ізраїлевих
із краю єгипетського“,
- 15 а тільки: „Як живий Гос-
подь,
що вивів синів Ізраїлевих
із північного краю,
і зо всіх тих країв, куди
був розігнав їх“ . . .
Та Я їх верну на їхню землю,
яку Я був дав батькам
їхнім.
- 16 Оце Я пошлю по численних
рибалок, — говорить
Господь, —
і виловлять їх, немов рибу,
а потому пошлю по числен-
них мисливців,
і повилівлюють їх з усіх
гїр,
і з усякого взгїр'я, і зо
скельних розщилин.
- 17 Бо очі Мої — на всі їхні
дорogi¹:
вони не сховалися з-перед
Мого лиця,
і з-перед ока Мого не закри-
лася їхня провина.
- 18 І найперше Я їм надолужу
подвійно
за їхню провину й за гріх
їхній,
за те, що труном обриджень
своїх
збезчестили Край Мій,
а їхні гидоти спадок Мій
перепбвнили . . .
- 19 О Господи, сило моя та
твєрдіне моя,
і захисте мій в день не-
долі!
Поприходять до тебе наро-
ди від кінців землі
та й промóвлять: Одіді-
чили наші батьки лиш
неправду й марнóту,
пожитку ж від них не
було . . .
- 20 Чи зробить людина для себе
богів,
а вони не богi?

¹ Дорога — життя, поступовання. Пс. 1. 6.

21	Тому́ то ось Я учинію, що познають цим разом во- ни, учинію, що признають вони Мою руку та силу Мою, і признають, що Імєння Моє — це Господь!	Йов 39. 6.	6	6	І він буде, як голій той куш у степу, і не побачить, щоб добре прийшло. і він пробуватиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та не- замешканому . . .
	<i>Юдин гріх</i>	Пс. 146. 5, Пр. 16. 20.	7	7	Благословенний той муж, що покладасться на Господа, що Господь — то надія його!
17	Гріх Юдин написаний ріль- цем залізним, діамантовим вістрям він віритий на таблиці їхнього серця, і на робах жертвників їхніх.	Пс. 1. 3. Єз. 47. 12.	8	8	І він буде, як дерево те, над водою посажене, що над потоком пускає коріння своє, і не боїться, як прийде спе- кота, — і його листя зелене, і в році посухи не буде журитись, і не перестане принісати плід!
2	Як про синів своїх, так пам'ятають про жер- товники свої та своїх Ашер ¹ при зеле- ному дереві, на високих підгірках,				9 <i>Людське</i> серце найлапавіше над все та не вигойне, — хто пізнає його?
3	про гору на полі. Багатство твоє й твої скарби на здобич від- дам, нагірки жертвни твої за гріх по всіляких гра- ницях твоїх.	3 15. 13, 20. 5 Пр. 4. 21.	9	10	Я Господь, що досліджує серце. ¹ що випробує нирки, ¹ щоб кожному дати згідно з пуття його, за плодом учинків його.
4	І опустиш ти руку свою спадку свого, що Я дав був тобі . . . І учинію, що ти будеш служити своїм ворогам, у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалили ви в гніві Моїм, й аж навіки палаєтиме він!	11. 20, 12. 2, 10 20. 12. Мт. 16. 27. Рим. 2. 6 Об. 2. 23.		11	Куронатка висиджує діця, яких не принісла, — це той, хто багатство на- був, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безумним при своєму кінці . . .
5	Так говорить Господь: Проклятий той муж, що надію кладє на людину, і робить раменом ² своїм <i>слабу</i> плоть, ³ а від Господа серце його відступає!	4 15. 14. 2 М. 23. 11. 5 Пс. 146. 3, 118. 8. Пр. 29. 25. 14. 8, 18. 14. Пс. 69. 29. Ів. 4. 14.	13	12	Трон слави, високий від віку, — це місце нашої святині!
				13	Надіє Ізраїлева, Господи, посоромлені будуть усі, хто Тебе залишас!

¹ Ашера — Астартя.² Рамено — сила, міць.³ Плоть — тіло.¹ В біблійній мові серце — це центр мислен-
ня, це розум, так само й нирки, див. 12. 2.
Серце й нирки — в Біблії це синоніми.

Ті, що Мене покидають, на
піску будуть списані,
бо вони покинули Гос-

2 М. 20. 8. 22

пода,
джерело живої води.

14 Уздоров мене, Господи, і
буду вздоровлений я,
спаси Ти мене, і я буду
спасений. —

бо Ти слава моя!

11. 8. 23

15 Ось вони мені кажуть:
„Де слово Господнє?
Нехай воно прийде!“

15 Іс. 5. 19

16 А я не відтягавсь бути па-
стирем в Тебе,

Іс. 58. 13, 14. 24

не жадав злого дня, Ти
це знаєш, —

що виходило з уст моїх,
те перед лицем Твоїм
явне було.

17 Не будь Ти для мене стра-
хоттям, —
на день зла Ти моє при-
становище!

18 Бодай посоромились ті, хто
мене переслідусь,
а я щоб не був посором-
лений,

18 Пс. 35. 4. 26.
22. 4. 25

нехай побентежені будуть
вони, а я хай не буду
збентежений,

день злого на них наведі
та зламай їх подвійним зла-
манням!

Святкуйте суботу

19 Так промовив до мене Го-
сподь: Иди, і станеш у брамі синів
наробу, що юдські царі входять
нею та нею виходять, та по всіх
брамах Єрусалиму.

20 І скажеш до них: Послухайте
слова Господнього, царі юдські й
уся Юдеє, та всі мешканці Єру-
салиму, що входите брамами тими.

20 22. 2.

21 Так говорить Господь:

Стережіться за душі свої,
і не носіть тягару за су-
ботнього дня,

21 Неем. 13. 19.
Ів. 5. 9.

і не носіть його брами
Єрусалиму.

22 І не носіть тягару з домів
ваших суботнього дня,
і жодної праці робити не
будете.

і день суботній освятите,
як Я вашим батькам на-
казав був!

23 Та вони не послушали, й
вуха свого не схилили,
і вчинили себе тугошій-
ми,

щоб не слухатися та не бра-
ти навчання.

24 І буде, якщо Мене справді
ви будете слухатись, —
каже Господь, —
щоб тягару не носити

в брами міста цього за су-
ботнього дня,

і щоб освятити день су-
ботній,

і щоб жодної праці в цей
день не робити, —

25 то ходитимуть брами ми-
ста цього царі та кня-
зі,

що будуть сидіти на тро-
ні Давидовім,

що їздити будуть колесни-
цями й кінями,

вони й їхні правителі,
юдеї та мешканці Єрусали-
му,

і не місто стоятиме віч-
но!

26 І будуть приходити з Юди-
них міст та з околиць
Єрусалиму,

і з краю Веніяминового, і
з рівнини,

і з гір, і з півдня,

і цілопалення й жертви
принесити будуть,

та жертву хлібну, і ладан,
і будуть приносити жерт-
ву подяки до дому Гос-
поднього.

27 А якщо ви Мене не послухаетесь,
щоб святити день суботній
і щоб тягару не носити,
і щоб брамами Єрусалиму
суботнього дня не ходити,
то огонь підпалю в їхніх
брамах,
і він поїсть єрусалимські
палати, — і не погасне!

Єремія в домі ганчаря

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи:

2 „Устань, і зійди до дому ганчаря, і там почуєш слова Мої“.

3 І зійшов я до дому ганчаря, аж ось він робить працю на кружалі.

4 І в руках ганчаря попсулась посудина, яку він із глини робив. І він знову зробив з неї іншу посудину, як сподобалося ганчареві зробити.

5 І було мені слово Господнє, говорячи:

6 „Чи не міг би зробити й Я вам,
як ганчар цей, о доме
Ізраїлів? каже Господь.
Ось як глина в руці ганчаря,
так в руці Моїй, доме
Ізраїля, й ви!

7 Я часом кажу про народ та
про царство,
щоб вірвати його,
і щоб розбити та вигубити,

8 та коли цей народ, що про
нього казав Я,
повернеться від свого зла,
то пожалую Я *щодо* того зла,
яке думав чинити йому.

9 А часом кажу про народ та
про царство,
щоб його збудувати та
щоб посадити,

10 та як він зробить зле в
Моїх очах,

27 17, 21, 22.
Єз. 23, 47.

7, 3, 35, 15.
Йоп. 3, 8.

2, 25, 44, 16.

6 Іс. 45, 9. Рим.
9, 20, 21.

17, 13.

2, 32.

7 Єз. 33, 2

19, 8, 49, 17.

щоб не слухатися Мого
голосу,
то пожалую *щодо* того добра,
про яке говорив, що вчиню Я його.

11 А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи:
Так говорить Господь:

Ось готую лихе проти вас,
і задумую задум на вас, —
верніться ж ви кожен з
дороги¹ своєї лихоті,
і поліпшіть дороги свої й
свої вчинки!

12 Та вони відказали: „Пропало!

бо ми будемо ходити¹ за
своїми думками,
і кожен робитиме згідно з
упертістю серця свого.“

13 Тому так промовляє Господь:

Поспитайте но ви між народами, —

чи хто чув, як оце?

Страшну річ учинила та
діва Ізраїлева!

14 Хіба сніг Лівану зійде зо
скелі на полі?

Чи висохнуть води чужі
та холодні, текучі?

15 Бо про Мене забув Мій народ:

вони кадять марноті,
а та робить їм *так*, що вони
на дорогах своїх спотикаються,
на давніх путях,
щоб ходити стежками, по
дорозі невбійтій.

16 щоб свій Край учинити
страхиттям,
посміхвищем вічним...
Кожен, хто буде проходити
ним,
остовпіє та буде хитати
головою своєю...

¹ Дорога — життя, поступовання, ходити — жити. Пор. Пс. 1, 6.

17 Мов вітер зо сходу, розвію
Я їх перед вірогом;
потилицю,¹ а не обличчя
Я їм покажу
у день їхнього гory!"

Змова на Єремію

18 І сказали вони:
„Ходіть, і обміркуємо за-
міри на Єремію,
бо не згинув Закон у свя-
щеника,
і рада в премудрого,
а слово в пророка.
Ходіть, і удармо його
язиком його власним,
і не зважаймо на жодні
слова його!"

19 Послухай мене, о мій Гос-
поди,

і почуй гóлос моїх супро-
тивників!

20 Хіба замість доброго злим
надоцудлено буде?

Бо яму копають вони для
моєї душі . . .

Згадай же, що перед облич-
чям Твоїм я стояв,
щоб добре про них гово-
рити,
щоб гнів Твій від них від-
вернути!

21 Тому їхніх синів віддай го-
лодові,

і міццю мечя викинь їх з
Краю,

і бодай жінки їхні дітeй
погубили та вдовами
стали,

а їхні чоловіки хай смертю
повбивані будуть,

юнаки їхні хай будуть по-
биті мечем на війні!

22 Нехай чується крик з їхніх
домів, —

бо орду Ти зненацька
спровадиш на них, —

Пс. 109. 14. 23

18 Мал. 2. 7.

19 2. 29.

7. 32.

20 1 М. 44. 4.
Пс. 35. 7.

1 Сам. 3. 11. 3

7. 31. 2 Цар.
16. 3 5

бо яму копали вони, щоб
схопити мене,
і для ніг моїх пастки по-
ставили . . .

23 А Ти, Господи, знаєш увесь
їхній замір на мене на
смерть, —
не прости їм провин,
а гріх їхнього із-перед
обличчя Свого не зітри,
і хай перед Тобою
спіткнуться вони, —
зроби поміж ними оце під
час гніву Свого!

У долині жаху

19 Господь сказав так: „Иди, і
купиш баньку в ганчарá, і
візьми собі з старших наробу та з
старших священників.

2 І вийдеш до долини Бен-Гін-
нома, що при вході до Череп'яної
брами, і будеш там оголошувати
ті слова, що до тебе Я їх говорити-
му.

3 І скажеш: Послухайте слова
Господнього, царі Юди та мешкан-
ці Єрусалиму!

Так говорить Господь Саваот,
Бог Ізраїлів:

Ось Я зло наведу на це
місце,

так що всякому, хто почує
про нього,

задзвенить в його вухах!

4 Це за те, що вони залишили
Мене,

і вчинили чужим оце міс-
це,

і кадили у ньому для інших
богів,

що не знали їх ані вони,
ні батьки їхні, ані

юдейські царі,
і кров'ю невинних наповни-
ли місце оце,

5 і нагірки побудували Ваа-
лові,

¹ Показати потилицю чи спини — відвернути-
ся, покинути.

- щоб палити дітей своїх на
огні цілопопелення для
Ваала,
чогó не велів Я і не говорив,
і що на серце Мені не
приходило!
- 6 Тому наступають ось дні, — 6 7. 32. 19. 41.
говорить Господь, —
що не буде вже зватися
місце це „Тóфет“
і „Долина Бен-Гіннома“,
а тільки „Долина Убив-
ства“.
- 7 І знищу на місці цьому ра- 7 7. 33.
ду Юдину та Єрусали- 32 29
му,
і впадуть від мечá перед
їхніми ворогами
та від руки тих, хто шукає
їхньої душі,¹
і дам падло їхнє на стérво
для птаства небесного
та для земної звірини . . .
- 8 І вчиню оце місце страхіт- 8 18. 46. 49. 47.
тям і посміхом, —
кожен, хто буде прохó-
дити ним,
остовпіє й засвище, поба-
чивши всі його вра-
зи . . .
- 9 І вчиню, що вони будуть 9 5 М. 28. 53.
їсти Псалм. 2 20
тіло синів своїх і тіло 18. 19. 43
дочок своїх,
і тіло один óдного їсти вони
бóдуть в облозі та в ути-
скові,
яким бóдуть тиснути їх во-
роги їхні
та ті, хто буде шукати
їхню душу! . . .
- 10 І розіб'єш баньку на очáх 1 Хр. 24. 14
тих людей, що ходять з 1 Езд. 2. 37
тобою,
- 11 та й скажеш до них: 11 7. 31. 49. 6.
Так говорить Господь Са- 36. 45. Дії 23.
вабóт: 2

¹ Шукати душу — шукати життя, чигати на життя. Пор. 2 М. 4. 25.

- Отак розіб'ю Я народ цей
та місто оце,
як розбивається посуд ган-
чарський,
що не може вже бути на-
правленим,
і бóдуть ховати у Тóфеті
через брак місця на
погреб . . .
- 12 Так зроблю цьому місцю,
говорить Господь, та
мешканцям його́,
щоб зробити це місто, як
Тóфет . . .
- 13 І стануть домй Єрусалиму 13
та домй царів Юди,
як місце те Тóфет, —
нечисті усі ті домй,
що кадили на їхніх дахах
усім небесним світíлам,
та лили жертви лiтi для
и́нших богів!
- 14 І прийшов Єремія з Тóфету,
куди послав його́ Господь проро-
кувати, і став у дворі Господнього
дому, і сказав до всього народу:
- 15 Так говорить Господь Са-
ваот, Бог Ізраїлів:
Ось спроваджу до міста
цьогó та до всіх його́
міст
усе те лихо, що Я говорив
був на ньóго,
бо вчинили вони свою
пшию твердóю,
щоб не слухатися Моїх слів!

*Ув'язнення Єремії й його́ про-
роцтво на кривдника*

- 20 І почув Пашхур, — Іммерів 1
син, святи́ник, що був стар-
шим наглядáчем, начальник Гос-
поднього дому, — Єремію, що
пророкував ці слова.
- 2 І Пашхур набив пророка Єре-
мію, і посадив його́ у в'язницю,
що була в горішній брамі Веніями-
новій, що в Господньому домі . . .

3 І сталося наступного дня, і ^{3 20, 10.}

вивів Пашхур Єремію з в'язниці, а Єремія промовив до нього: Не Пашхур¹ Господь дав ім'я тобі, а тільки Магор-Миссавів.¹

2 Бо так промовляє Господь: ^{2 20, 10.} 10
Ось Я зроблю тебе жахом для тебе самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він накаже їх до Вавилону, і позабавє їх мечем.

5 І дам увесь скарб цього міста ^{5 17, 11, 12.}
та увесь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — *усе* це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону . . .

6 А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до погону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував.

Плач Єремії на утиски ворогів

7 Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений,
Ти взяв міцно мене — й переміг!
Я став цілий день посміхавищем,
кожен глузує із мене . . .

8 Бо коли тільки я говорю, то кривду,
кликчу: „Гвалт!“ та „Грабунки!“

і так сталося слово Господнє мені
цілий день за ганьбу й посміхавище . . .

9 І я був сказав: Не буду Пого споминати,
і не буду вже Ім'енням Пого говорити!

¹ Пашхур — визволитель. Магор-Миссавів — страх навколо.

31—у.в.

І стало це в серці моїм, як огонь той напівчпий,
замкнений у кістках моїх,
— і я змучивсь тримати його й *більш* не міжу!

10 Бо чув я обмову численних,
— ось бстрах навколо:
Розкажіть, — донесемо на нього!

Кожен муж, який в мирі
зо мною,
чатує мого упадку *та*
каже:

„Можє буде обманений — і переможемо його,
і поместимось над ним!“

11 Та зо мною Господь, як потужний силач,
тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не переможуть!

Будуть сильно вони посоромлені, бо робили без розуму, —

вічний сором їм *буде*, який не забудеться!

12 А Господь Саваот випробує праведного,
бачить нирки та серце.

Хай над ними побачу я помсту Твою,
бо Тобі я відкрив свою справу!

13 Співайте *пісні* Господеві,
усі хваліть Господа,
бо спасає Він душу убогого
від руки лиходіїв!

Прокляття для свого народження

Пов 3. 1. 14
Пона 4. 3.

14 Проклятий той день, коли я народився,
день, коли породила мене моя мати,
хай благословенний не *буде*!

15 Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говорячи:

„Народилось тобі дитя-хлѡпечъ“,
а тим справді потішив його!

16 І бодай стався муж той, немов ті міста,
що Господь зруйнував й не пожалував їх,
і нехай чує крик він уранці,
а лѣмент військовий у часі полудня,

17 за те, що в утробі мене не забив, —
і тоді була б стала мені моя мати за гріб мій,
а утрѡба її вагітною навѣки була б! . . .

18 Чогѡ то з утрѡби я вийшов,
щоб бачити клѡпіт її скорѡту,
і нащо кінчаються в соромі ці мої дні? . . .

Пророцтво про Вавилонський полѡн

21 Слово, що було до Єремїї від Господа, коли цар Седекїя послав був до нього Пашхура, сина Малкійїного, та священника Цефанїю, сина Маасеїного, говорячи:

2 „Звернися за нас до Господа, бо Навуходонѡсор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробити з нами за всіма Своїми чѡдами, і той відійде від нас!“

3 І сказав Єремїя до них: „Так скажіть до Седекїї:

4 Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад оберну військові знаряддя, що в вашій руді, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста.

5 І буду Я воювати з вами рукою витягнуною та сильним раменѡм, і в гнѣві, і в люті, і в великому пересѣрді!

6 І вражѡ мѣшканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої моровиці повмирають вони!

7 А потому — говорить Господь Я віддам Седекїю, Юдиного царя, і його рабів, і нарѡд, і врятованих у цьому місті від моровиці, від меча та від голоду в руку Навуходонѡсора, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить їх вістрям меча, — не змилюється над ними й не змилюється, і не матиме любови!

8 А цьому народові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерти.

9 Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, і від голоду та від моровиці; а той, хто перейде і прийде до халдеїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здѡбич.

10 Бо Я оберну лице Своє на це місто на зло, а не на добре, — говорить Господь, — воно буде дане в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! . . .

Пророцтво на Юдин дїм

11 А домові царя Юди скажи так: Послухайте слѡва Господнього:

12 Дѡме Давидів, отак промовив Господь:

Судить вранці суд

і рятуйте грабѡваного від руки пересѣдника,

щоб не вийшла, немѡв той огонь, Моя лютѡ, —

і вона запалає за зло ваших учинків,

і не буде кому погасити!

13 Ось Я проти тебе, мешканко долини,
о скѣле рівнини, — говорить Господь, —

16 1 М. 19. 13.

22, 25. 2 М. 4. 19.

17 Пов. 3. 11.

5 М. 30. 19, 11. 26.

38. 2.

1 1 Хр. 24. 9.

2 Суд. 18. 5.

22. 3.

5 2 М. 6. 6. 13. 9.

на вас, що говорите: „Хто
прийде на нас
і хто ввійде в помешкан-
ня наші?“

- 14 Бо Я покараю вас згідно із
плідом ваших учин-
ків, —
говорить Господь, —
і огонь запалю в його¹ лісі,
і він пожере всі довкілля
його!

22 Так говорить Господь: Зійди
в дім Юдиного царя, і будеш
казати там оце слово,

2 та й промовиш: Послухай Гос-
поднього слова, о царю юдейський,
що сидиш на Давидовім троні, ти
й раби твої та народ твій, що
входите в брами оці.

3 Так говорить Господь:
Чиніть правосуддя та
правду.

і рятуйте грабованого від
руки гнобителя,
чужинця ж, сироту та
вдову не гнобїть, не
грабуйте,
і крові невинної не проли-
вайте на місці цьому!

4 Бо коли оце слово насправ-
ді ви виконаєте,
то ходитимуть брамами
дому цього царя,
що будуть сидіти на троні
Давида,
що їздити будуть колес-
ницями й кіньми,
він і раб його та народ його.

5 А якщо не послухастесь
оцих слів,
то клянуся Собою — го-
ворить Господь:
руїною станеться дім цей!

6 Бо так промовляє Господь
про дім царя Юди:
Ти для Мене Гілеад, щит
Лівану,

та поправді кажу Я, —
тебе оберну на пусти-
ню,
на міста незаселені!

7 І приготую на тебе отих,
що руйнують людину та
збрю її,
і вони твої кедри добірні
зітнуть
і їх повкидають в огонь!

8 І люди численні ходитимуть
містом оцим
і будуть казати один до
одного:

Защо Господь зробив так
цьому місту великому?

9 І відкажуть: За те, що вони
покинули
заповіта Господа, Бога
Свого,

і вклонялися іншим богам, і
служили їм.

10 Не плачте за вмерлим,
і не жалуйте¹ за ним, —
але плакати — плачте за
тим, хто відходить в
полон,
бо вже не повернеться,
і не побачить землі, де він
народився. . .

11 Бо так промовляє Господь
до Шаллума, сина Йосії-
ного, царя Юдиного,
що царював замість Йосії,
свого батька,
що вийшов із місця цього:
Він сюди вже не вернеться!
12 Бо помре він у місці, куди
його полонили,
Краю ж цього не побачить
уже. . .

13 Горе тому, хто несправед-
ливістю дім свій будув-
а верхні кімнати — без-
прим, —
хто каже своєму близькому
працювати даремно,
і платні його йому не дає,

¹ Цебто Єрусалиму.

¹ В оригіналі: не кавайте голоною.

- 14 що говорить: „Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі!“ І вікна собі повирубує, й криє кедриною, і малює червоною фарбою.
- 15 Чи ти зацарюєш тому, що в кедрах ти мешкаєш? Чи ж твій батько не їв та не пив? І коли правосуддя та правду чинив він, тоді було добре йому, —
- 16 він розсуджував справу нужденного й бідного, й тоді добре було! Чи не це — Мене знати? говорить Господь.
- 17 Хіба твої очі та серце твоє не обернені тільки на користь свою, та щоб проливати кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? . . .
- 18 Тому так промовляє Господь про Єгоякіма, Посіюного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате!“ й „О сестро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане“ й „О величносте його!“
- 19 Поховають його, немов того осла, воліючи та викидаючи геть за брами Єрусалиму . . .
- 20 Зійди на Ливан та й кричи, і в Башані свій голос подай, і кричи з Аваріму, бо понищені всі твої друзі . . .
- 21 Говорив Я тобі в час гаразду твого,
- 14 1 Цар. 7. 7.
- 13 21 23
- 16 9 24 1 Ів 2 1
24. 1. 2 Цар. 24. 6. Псалм. 8. 6.
- 18 1 Цар. 13. 30. 21. 7. 25
16. 13. 2 Цар. 24. 12. 15. 19 36. 30.
44. 14. 27
- але ти казала: „Не слухатиму!“ Це дорога твоя від юнацтва твого, бо не слухалась ти Мого голосу . . .
- 22 Усіх твоїх пастирів буря розкидає, а коханці твої підуть до полону, — справді, тоді посоромлена та побентежена будеш за все своє зло! . . .
- 23 О ти, що сидиш на Ливані, що кублишся в кедрах, — як ти будеш стогнати, як болі й дрижання на тебе спадуть, мов на ту породилню!
- 24 Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конія¹, син Єгоякимів, цар Юдин, печаткою-перснем на правій руці Моїй, — справді Я й звідти тебе зірву!
- 25 І дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душі, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходонбсора, царя вавилонського, і в руку халдеїв . . .
- 26 І кину тебе й твою матір, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродились, — і там — ви помирете!
- 27 А до Краю, куди вони прагнуть душею своєю вернутись, — туди не повернуться!
- 28 Чи муж цей, Конія, — це глиняний посуд, погорджений та розпорошений?

¹ Грецький переклад дає 'Ischayas.

- Хіба він посудина та не-
потрібна?
Чом відкинені він та на-
сіння його,
та й закинені в землю, якої
не знають?
- 29 О Краю, мій Краю, о Краю,
— послухай Господнього
слова:
- 30 Так говорить Господь:
Запишиш одну оцю
самітною,
мужем, якому не буде ша-
ститись у днях його,
бо нікому з насіння його
не пощаститься
сидіти на троні Давидовім
та панувати ще в Юді!
- Невірні пастирі*
- 23** Горе пастирям тим, що роз-
гублюють та розга-
няють
отару Мого пасовиська,
говорить Господь!
- 2 Тому так промовляє Гос-
подь, Бог Ізраїлів,
про пастирів тих, що па-
суть Мій народ:
Ви отару Мою розпорішили
й їх розігнали,
та не наглядали за ними.
Ось тому покараю Я вас за
лихі ваші вчинки,
говорить Господь!
- 3 А Я позбираю останок отари
Своїї зо всіх тих країв,
куди Я їх повиганяв був,
і їх поверну на пасовиська
їхні,
і вони порозпліджуються
та розмножаться.
- 4 І над ними поставлю Я па-
стирів тих,
які пастинуть їх, і не
будуть боятися вже й
не злякаються,
і не будуть загублені, каже
Господь!
30. 3, 33. 15. 5
Іс. 11. 1. Зах.
8. 12.
- 29 6. 18
33. 16. 5 М.
33. 26. Іс. 53.
11 Рим. 8. 33.
16. 14.
16. 15.
16. 15.
- 3 29. 14.
- 4 3. 15. Пс. 23. 1.
Іс. 40. 11.
Єз. 34. 12.
- 5 Ось дні наступають, го-
ворить Господь, —
і поставлю Давидові пра-
ведну Парость,
і Цар зацарює, і буде Він
мудрий, —
і правосуддя та правду
в Краю запровадить.
- 6 Заднів Пого Юда спасеться,
Ізраїль же буде безпеч-
ний.
А це Пого Ім'ення, яким
Пого кликати будуть:
„Господь — праведність
наша“.
- 7 Тому наступають ось дні, —
говорить Господь, —
і не будуть уже говорити:
„Як живий Господь,
що вивів синів Ізраїлевих
із краю єгипетського“,
8 а тільки: „Як живий Гос-
подь,
що вивів і вівпровадив
насіння дому Ізраїлевого з
північного краю,
і зо всіх тих країв, куди
їх був повиганяв“!
І осядуть вони на своїй
землі.
- Фальшиві пророки*
- 9 Про пророків.
Розривається серце моє в
моїм нутрі,
тріпочуть всі кісті мої,
я став, як п'яний,
як той музик, що по ньому
вино переїшло,
через Господа й ради святих
Пого слів . . .
- 10 Бо земля перелюбниками
стала повна,
бо через прокляття потра-
пили в лапоби землі,
повисихали в стінах па-
совиська,
бо стався лихим їхній біг,
їхня сила — це кривда . . .

11	Бо й пророк та священник грішать, — їхнє зло Я знайшов теж у домі Своім, говорить Господь.	11 8. 10.			висловлюють привиди сер- ця свого, а не слово з уст Господніх.
12	Тому буде для них їхня дорога, мов сківзанка в темряві, вони будуть попхнені й впа- дуть через неї, бо зло Я спроваджу на них року навіщення їх, гово- рить Господь . . .	8. 11.	17	17	Вони справді говорять до тих, що Мене обража- ють: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упертості серця сво- го, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“
13	А в тих самарійських про- років Я бачив безглуз- дя, — вони пророкували Ваа- лом собі, і вчинили блудячим народ Мій, Ізраїля!	Пов. 15. 8. Іс. 40. 13. Рим. 11. 34.	18	18	А хто ж то стояв на тасмній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислу- хався й почув?
14	А в єрусалимських проро- ків Я бачив гідоту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцнили вони, щоб ніхто з свого зла не вернувся . . . Всі вони Мені стали, немов той Содом, а мешканці його, як Го- мора . . .	30. 23.	19	19	Ось буря Господня, як лю- ть, виходить, а вихор крутілий на голову несправедливих впаде . . .
15	Тому так промовляє Гос- подь Саваот про проро- ків оцих: Ось Я їх полином наго- дую, і водою отруйною їх напою, бо від єрусалимських про- років безболістї пішла для всієї землі!	14. 24.	20	20	Гнів Господній не вернеть- ся, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого: наприкінці днів зрозумісте добре <i>все це</i> !
16	Так говорить Господь Са- ваот: Не слухайте слів цих про- років, що вам проро- кують, — вони роблять безглуздими вас,	14. 14	21	21	Цих пророків Я не посилав, — вони побігли <i>самі</i> , Я їм не говорив, — та вони пророкують.
		15 9. 14		22	А якби в Моїй раді тасмній стояли вони, то вони об'являли б на- родові Моєму слову Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків.
		16 14. 14, 27. 9 Єз. 13. 2 Мт. 7. 15		23	Чи Я Бог <i>тільки</i> зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалека?
		Іс. 139. 7. Пова 1. 3.	24	24	Ніщо заховасться хто у криївках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не напов- нюю? каже Господь.

- 25 Я чув, що говорять пророки,
що Ім'енням Моїм проро-
кують неправду й го-
ворять:
„Мені снилося, снилось ме-
ні!“
- 26 Як довго це буде у серці
пророків,
які пророкують неправду,
та пророкують оману свого
серця?
- 27 Вони замишляють зробити, 27 Суд. 3. 7.
щоб народ Мій забув Моє
Ім'ення, їхніми снами,
які один одному розпо-
відають,
як через Ваала забули
були їхні батьки Моє
Ім'ення.
- 28 Той пророк, що йому *снився* 28 1 Петр. 4. 11.
сон,
нехай розповідає про сон,
а з яким Моє слово, хай
каже про слово прав-
диве Моє, —
що солоні до збіжжя? го-
ворить Господь.
- 29 Хіба слово Моє не таке, як 29 Лк. 24. 32
Євр. 4. 12.
огонь, — говорить Гос-
подь, —
і як м'лот, що скелю роз-
ліплює?
- 30 Тому то ось Я на пророків, 30 5 М 18. 20.
— говорить Господь, —
що слова Мої крадуть
один від одного.
- 31 Ось Я на пророків, — гово-
рить Господь, —
що вживають свого язи-
ка,
але кажуть: *Це мова Гос-
подня!*
- 32 Оце Я на тих, що сні не-
правдиві звіщають, —
говорить Господь, —
вони розповідають про
них
та впроваджують в блуд Мій
народ
- свою неправдою й глу-
мом своїм,
хоч Я не посилав їх і їм не
наказував,
і вони допомогти — не по-
мобуть народові цьому,
говорить Господь . . .
- „Господній тягар“
- 33 А коли запитає тебе цей на-
рід, чи пророк, чи свя-
щеник, говорячи:
„Яке то Господнє проро-
цтво?“¹
то скажеш до них: „Ви тя-
гар,¹ —
і Я вас поскидаю“, гово-
рить Господь.
- 34 А пророка й священника та
той народ,
який скаже: „Господній
тягар“, —
то Я мужа того й його дім
покараю!
- 35 Отак скажете ви один од-
ному й кожен до брата
свого:
„Що Господь відповів“,
й „що Господь гово-
рив?“
- 36 А про „Господній тягар“
не згадуйте більш,
бо кожному слово його
стане за тягара,
і ви перекрутили б слова
Бога Живого,
Господа Савабта, нашого
Бога.
- 37 Так пророкові скажеш:
„Що Господь тобі від-
повів“,
і „Що Господь говорив?“
- 38 Якщо ж буде те ви говори-
ти: „Господній тягар“,
тому так промовляє Гос-
подь:

¹ В оригіналі непередана гра слів, бо дав-
ньоєвр. *massa'* визначас (1) пророцтво, й (2)
тягар.

За те, що ви кажете слово
оце: „Господній тя-
гар“,

хоч Я послав до вас,
кадаючи:

Не говоріте „Господній тя-
гар“,

39 тому кінце Я вас підійму,
немов тягара,

та й викину вас і те місто,
що дав був Я вам та вашим
батькам, від Свого
лици . . .

40 І дам Я на вас сором вічний
та вічну ганьбу,
що не буде забута! . . .

Притча про фігі

24 Господь показав мені, і ось
два коні фіг стояли перед
храмом Господнім, потому, як На-
вуходоносор, цар вавилонський,
вигнав Єхонію, Єгоякимового си-
на, царя Юдиного, та правителів
Юдських, і майстра, і слюсаря з
Єрусалиму, та й привів їх до Вави-
лону.

2 Один кіш — фігі дуже добрі,
як фігі першого врожаю, а один
кіш — фігі дуже злі, яких не
їдять через їхню непридатність.

3 І промовив до мене Господь:
Що ти бачиш, Єреміє? А я від-
казав: Фіги. Фіги добрі — дуже
добрі, а злі — дуже злі, яких не
їдять через їхню непридатність.

4 І було мені слово Господнє,
говорячи:

5 Так говорить Господь, Бог
Ізраїлів: Як фіги ці добрі, так
оберну Я на добре вигнанців Юди-
них, яких Я послав із цього місця
до краю халдейського.

6 І зверну Я Своє око на них на
добро, і поверну їх до цього Краю,
і збудую їх, а не розіб'ю, і засаджу
їх, а не вирву.

7 І дам Я їм серце пізнати Мене,

що Я — Господь. І вони Мені бу-
дуть народом, а Я буду їм Богом,
бо вони навернуться до Мене всім
серцем своїм!

8 А як фіги ті злі, яких не
їдять через їхню непридатність, то
так говорять Господь: За такого Я
дам Сидецію, царя Юдиного, і його
правителів та решту Єрусалиму,
що залишилися в цьому Краї та що
сидять у краї єгипетському.

9 І дам їх за острах, на зло для
всіх царств землі, на ганьбу та за
притчу, на глум та на прокляття в
усіх тих місцях, куди вижену їх.

10 І пошлю на них меча, і голод
та моровицю, аж поки не вигубле-
ні будуть на землі, яку Я був дав
їм та їхнім батькам! . . .

Пророцтво про 70-літній Вавилонський полон

25 Слово, що було до Єремії про
весь народ Юдин за четвер-
того року Єгоякіма, сина Посії-
ного, царя Юдиного — це перший
рік Навуходоносора, царя вави-
лонського.

2 що його сказав пророк Єремія
про весь Юдин народ та до всіх
мешканців Єрусалиму, говорячи:

3 „Від тринадцятого року Йо-
сеї, Амоного сина, царя Юди-
ного, і аж до цього дня, це *вже*
двадцять і три роки, було слово
Господнє до мене. І говорив я до
вас, говорячи щільно, та не слу-
хали ви.

4 І послав Господь до вас усіх
Своїх рабів пророків, рано та піз-
но, та не слухали ви, і не нахилили
свого уха, щоб послухати.

5 А вони говорили: Верніться
кожен зо своєї злої дороги та зо
зла ваших учинків, і сидить на тій
землі, яку Господь дав вам та
вашим батькам відвіку й аж на-
віки.

29. 17.

8

15. 4. 34. 17.

9

29. 18. Єр. 6. 12

10

1 22. 24. 2 Цар.
24. 6. 8. 12-1

36 1

1

3 1 11 29 17

7. 25. 29. 19.
Мт. 23. 3. 4

4

3. 32.

5

6 31. 28

7 30. 22. 31. 33.
Євр. 8. 10.

6 І не ходіть за іншими богами, щоб служити їм та щоб вклонятися їм, і не гнівить Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам нічого.

7 Та ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівить Мене чином рук своїх, на зло собі.

8 Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх,

9 ось Я пошлю й позбираю всі північні роди, — говорить Господь, — пошлю до них Халдею, сора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на Край цей, і на мешканців його та на всіх цих народів навколо, і вчиню їх закліттям, і оберну їх на страхіття, і на посміхвище, і на вічні руїни.

10 І Я вигублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молоді, гуркіт ігор та світло світильника...

11 І стане цей край руїною, спустошенням, а ці народи будуть служити вавилонському цареві сімдесят літ!

Упадок Вавилону. Келіх співу

12 І станеться, як сповниться сімдесят літ, покараю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провинку, та халдейський край, — й оберну його на вічне спустошення.

13 І спроваджу на цей край всі Мої слова, що Я говорив був проти нього, усе, що написане в цій книзі, що пророкував Єремія про всі народи.

14 Бо їх поневолять численні народи та великі царі, і Я надолужу їм за їхнім чином та за ділом їхніх рук.

15 Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з

Моєї руки келіха вина цього гніву, і напоїш ним усі народи, до яких посилаю тебе.

16 І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять розум через меч, що Я посилаю між них...

17 І взяв я келіха з Господньої руки, і напоїв усі народи, до яких Господь вислав мене:

18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміхвище та на прокляття, як цього дня,

19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його народ,

20 і всю мішанину народів Єгипту, і всіх царів краю Уц, і всіх царів филистимського краю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду,

21 Едома й Моава та синів Аммона,

22 і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря,

23 і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волієся довкола стризуть,

24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних народів, що пробувають у пустині,

25 і всіх царів Зімі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії,

26 і всіх царів півночі, близьких та далеких один від одного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешах¹ буде пити по них.

27 І скажеш до них:

Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів:

Пийте й випивайтеся, і виметуйте, і падайте та не вставайте перед мечем, що Я посилаю між вас.

¹ Шешах — тасма назва Вавилону (Шешах-Бавел).

28 І буде, коли не захочуть
вони взяти келиха з твоєї
руки на пиття,
то промовиш до них: Так
говорить Господь Са-
вабт:

Конче будете пити!

29 Бо ось у місті, що там було
кликане Ім'ення Мое,
зачинаю чинити лихе,
а чи ви не покарані будете?
Покарані будете, бо Я

кличу меча на всіх меш-
канців Краю,
говорить Господь Савабт!

30 А ти пророкувати їм будеш
усі ці слова, й до них
скажеш:

Господь загримить з ви-
сочиний,
і з мешкання святого Сво-
го Свій голос по-
дасть!

Загримить на оселю
Свою,
кликниє Він, мов чавильни-
ки ті винограду,
відповідь усім мешкан-
цям земним!

31 Дійде гомін до краю землі,
бо в Господа пря із на-
родами, —

Він буде судити кожне
тіло і несправедливих
віддасть їхньому мече-
ві, — говорить Господь.

32 Так говорить Господь Са-
вабт:

Ось лихо виходить від
люду до люду,
і буря велика пробудить-
ся з кінців землі,

33 і будуть побиті від Господа
в день той *лежати*
від краю землі й аж до
краю землі:

не будуть оплакувані, і не
будуть позбирані, і не
будуть поховані, -

29 14 9 25 29
1 М 32 21
14 10 12 6
9 5 1 Петр
5 17

30 Ис. 16. 10.
Плач 2. 6.
Псал. 13. 16.

27 1

33 16. 4.

36 3

гноєм стануть вони на по-
верхні землі! . . .

Злі пастирі

34 Ридайте, о пастирі, та го-
лосіть,
і вайляйтесь у попелі, про-
водирі ви отари,
бо вповнилися ваші дні
для зарізу,
і вас розпорішу,
і впадете, немов дорогога та
посудина! . . .

35 І не матимуть пастирі захи-
сту,
а проводирі череді — уті-
кання . . .

36 І чути крик пастирів,
і лемент тих проводирів
череді,
бо спустошить Господь їхню
череду.

37 і попустошені мирні пасо-
виська
через пагання Господ-
нього гніву . . .

38 Він покинув, як лев свою
пущу, бо стався страхіт-
лям їхній Край
через меча гнобителя,
і через запал гніву По-
го! . . .

*Проповідь Єремії на подвір'ї
храму*

1 **26** На початку царювання Єгоя-
кіма, сина Посіиного, царя
Юдиного, було оце слово від
Господа, казучи:

2 „Так говорить Господь: Стань
на подвір'ї Господнього дому, і
будеш говорити всім Юдиним мі-
стам, що приходять на поклін до
Господнього дому, усі ті слова, що
Я наказав був тобі, щоб до них
говорити, — не вбав *ані* слова.

3 Може почують вони, і вер-
нуться кожен до своєї злої дороги,
й Я покажучу *щодо* зла, яке думаю
вчинити їм через злі їхні вчинки!

3

4 І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будете прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам,

5 щоб прислухуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилав до вас рано та пізно, та не слухали ви,

6 то вчинію з оцим домом, як з Шілб, а місто це дам на прокляття для всіх народів землі". . .

7 І чули священники, і пророки, і весь народ Єремію, що говорив ці слова в Господньому домі.

Єремію схопили, щоб убити

8 І сталося, як Єремія закінчив говорити все, що наказав був Господь сказати до всього народу, то схопили його священники, і пророки, і весь народ, говорячи: „Ти кинце помреши!

9 Навіщо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шілб, буде дім цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремії в Господньому домі.

10 І почули ці слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до нової Господньої брами.

11 І сказали священники та пророки до князів та до всього народу, говорячи: „Присуд смерти цьому чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вухами!“

12 І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слова, що ви чули.

13 А тепер поліпшіть ваші дорogi та ваші чини, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то покаже Господь *щодо* зла, яке говорив був на вас.

14 А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очах!

15 Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мешканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вуха всі ці слова.“

16 І сказали князі та весь народ до священників та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерті, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“

17 І встали люди з старших Краю, і сказали до всього збору народу, говорячи:

18 „Міхей з Мораші пророкував за днів Єзекії, царя Юдиного, і сказав до всього юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот:

Сіон, як те поле, забраний буде,

а Єрусалим за румовища стане,

а гора цього храму — підгірками лісу . . .

19 Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злагодив Господнього лиця? І Господь покалував *щодо* того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо *таке* велике зло на свої душі?

Смерть пророка Урії

20 І також пророкував був Господнім Ім'ям *один* чоловік, Урійя, син Шемаї, з Кір'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та проти цього Краю всі ті слова, як Єремія.

21 І почув був слова його цар Єгояким, і всі ліцарі його та всі князі; і шукав цар *способу* забити його. І почув *це* Урійя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту.

Мт. 23. 35 15

5 25. 4

6 7. 12. 1 Сам. 4. 10. 11.

26. 11.

16

8 11. 18-23. 18. 18-23.

Мих. 3. 12. 18

10 2 Хр. 27. 3. 18. 8.

19

11 Мт. 26. 66. Дії. 6. 13.

13 7. 3.

22 І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Еліатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту.

23 І вони вивели Уріїю з Єгипту, і привели його до царя Єгоякіма, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів протстих людей...¹

24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку народу забити його.

Притча про ярмо

27 На початку царювання Єгоякіма,¹ сина Посійного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, калучи:

2 „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворозки та ярма, і надінь їх на шию свою.

3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Амону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що приходять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного.

4 І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям:

5 Я вчинив землю і людину, і скотину, що на поверхні землі. Своєю силою великою та витягненим раменем Своїм, і дав її тому, хто сподобався в очах Моїх.

6 А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходоносор, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звірину дав Я йому, щоб слухала йому.

7 І будуть служити всі народи йому та синові його, і синові сина його, аж поки не прийде час також його власному красві, — і поневолять його численні народи та великі царі.

¹ Це цар Седекія (сир. Цідікіян).

22 30 12

15 12

24 2 10 22

12 15

25 15 27 14

1 27 1

19 21

2 10 28 10

5 10 10 10

6 2 10 10

2 10 10

7 2 10 10

1

8 І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть шії своєї в ярмо вавилонського царя, — покараю Я народ цей мечем, і голодом, і заразою, — говорить Господь, аж поки не зроблю їм кінця рукою його!

Ще про фальшивих пророків

9 А ви не прислухайтесь до ваших пророків, і до ваших ворожбитів, і до ваших сновидців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, каючи: „Не служіть вавилонському цареві!“

10 Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас вижену, і ви погинете.

11 А народ, що вкладе свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — залишу його на його землі, — говорить Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній.

12 І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словами, калучи: Встаньте, ваші шії в ярмо вавилонського царя, і служіть йому та його народові, і будете жити.

13 Пощо помрете ти та народ твій від меча, голоду та моровиці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському цареві?

14 І не прислухуйтеся до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському цареві“, бо неправду вони вам пророкують.

15 Бо Я не посилав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в ім'я Моє, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам *те* пророкують!...

16 А до священників та до всього цього народу говорив я, казучи: Так говорить Господь: Не прислухуйтеся до слів ваших пророків, що пророкують вам, казучи: „Ось тепер незабаром вертається з Вавилону пбсуд Господнього дому“, бо лжк вони пророкують.

17 Не прислухуйтеся до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — нащо буде це місто руїною?

Про посуд Господнього
храму

18 А якщо вони пророки, і якщо слово Господнє з ними, нехай же просять вони Господа Саваота, щоб не перейшов п'юсуд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону.

19 Бо так промовляє Господь
Савао́т про стовпи, і про море, і
про підстави, і про решту пісуду,
позосталого в цьому місті,

20 що не забрав їх Навуходо-
носор, цар вавилонський, коли
виганяв був в неволі Єхонію,
Єгоякимового сина, царя Юди, з
Єрусалиму до Вавилону, та всіх
шляхетніх Юди та Єрусалиму.

21 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про пбсуд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму:

22 До Вавилону буде він спроваджений, і там пробуватиме аж до дня Моїх відвідин їх, говорить Господь, — тоді випроваджу його, і верну його до цього місця...

Неправдиве пророцтво Ананії
і його смерть

28 І сталося того року на початку царювання Седекії, царя Юди, четвертого року, в'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Аззурів, пророк, що з Гів'ону.

16 27. 1. 28. 1.
29. 8. 2. 30. 1.
31. 1. 32. 1.

3

4

19 1 Цар. 7. 10,
23, 27.
2 Цар. 25. 13.

20 1 2 11;
1 2 11

22

[illegible]

— 2 —

100 200 300

у Господньому домі, на очах священників та всього народу, говорячи:

2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмо царя вавилонського!

3 За два роки часу Я верну́ до цього місця, ввесь по́суд Господнього дому, що забрав був Навуходоно́сор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова́див його до Вавилону.

4 І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигнанців, що прийшли до Вавилону, Я верну до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярмо царя вавилонського!¹⁴

5 І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на очах священників і на очах усього народу, що стояли в Господньому домі.

6 І сказав пророк Єремія: „Амьн! Нехай так зробить Господь, нехай виконає Господь слова твої, що ти пророкував про поворот посуди Господнього дому та всього вигнання в неволю з Вавилону до цього місця.

7 Тільки послухай це слово, що
я говорю в вуха¹ твої та в вуха
всього народу:

8 Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, про-
рокували про численні краї та про
царства великі, про війни, і про
голод та про моровицю.

9 Пророк, що пророкує про мир, коли справдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справди встав Господь.

10 І взяв пророк Ананія ярмо з шиї пророка Сремії, і поламав його.

11 І сказав Анінія на очах усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки часу, з ший

¹ Говорити „в вуха“ — говорити голосно.

всіх народів!“ І пішов пророк Єремія своєю дорогою.

12 І було слово Господнє до Єремії по тому, як пророк Ананія поламав ярмо з ший пророка Єремії, говорячи:

13 „Иди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю замість нього ярмо залізне.

14 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих народів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходоносорові, цареві вавилонському, — і вони будуть служити йому, і навіть польову звірину віддам Я йому!“

15 І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не посилав тебе Господь, але ти доводиш, що народ цей довіряє неправді.

16 Тому так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні землі, — цього року ти помреш, бо про відступство від Господа говорив ти!“...

17 І помер пророк Ананія того року сьомого місяця...

Лист Єремії до вигнанців у Вавилоні

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до залишку старших, і до священників, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходоносор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, —

2 по виході царя Єхонії й матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слюсарів Єрусалиму, —

3 через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходоносора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи:

4 „Так говорить Господь Савабт, Бог Ізраїлів, до всього вигнання в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону:

5 Будуйте доми, — і осядьте, і засадьте садки, — і споживайте їхній плід!

6 Поберіть жінок, — і зродить синів та дочок, і візьміть для ваших синів жінок, а свої дочки віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочок, і помножтеся там, і не малійте!

7 І дбайте про спокій міста, куди Я вас вигнав, і молитесь за нього до Господа, бо в спокої його буде і ваш спокій.

8 Бо так промовляє Господь Савабт, Бог Ізраїлів: Нехай не зводять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сніяться.

9 Бо лику вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посилав, говорить Господь.

10 Бо так промовляє Господь: По сповненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітаю, і справдику Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця.

11 Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, — говорить Господь, — думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію.

12 І ви кликатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислуховуватися до вас.

13 І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем.

14 І Я дамся вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну вас, і зберу вас зо всіх народів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну вас до того місця, звідки вас Я був вигнав.

15 Якщо ви кажете: Господь

поставив нам пророків і в Вавилоні.

16 то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього народу, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнання:

17 Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меч, голод та моровицю, і дам їх, як обридливі фіги, яких не їдять через їхню непридатність.

18 І буду гнатися за ними мечем, голодом та моровицею, і дам їх на пострах для всіх земних царств, на прокляття, і на остовпіння, і на посміховище, і на ганьбу серед усіх народів, куди Я їх був повиганяв,

19 за те, що не слухалися слів Моїх, — говорить Господь, — що послав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь.

20 А ви, все вигнання, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього:

21 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очах!

22 І візьметься від них прокляття для всього Юдиного вигнання, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні,

23 за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелюб чинили з жінками своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь.

24 А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи:

25 Так говорять Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: За те, що ти своїм ім'ям послав листи до всього народу, що в Єрусалимі, і до священника Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священників, говорячи:

26 Господь тебе дав за священника замість священника Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і дає його до в'язниці, а на шию найдані надішеш.

27 А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка?

28 Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнання! Будуйте дом, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід!

29 І священник Цефанія прочитав цього листа вголос пророкові Єремії.

30 І було слово Господнє до Єремії, говорячи:

31 „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемай, хоч Я не послав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду,

32 тому так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та наслідні його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього народу, і не побачить він добра, яке Я зроблю для народу Свого, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

*Пророцтво про визволення
Ізраїля та Юди*

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи:

2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі

17 24, 8

1 Цар. 13, 8. 26

2 Цар. 8, 11.

18 24, 10.

25 5

19 25 4

21 27, 10, 29, 22

25 16

22 20 21

28

32

ті слова, що тобі говорив Я, до книжки.

3 Бо приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну́ народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і верну́ їх до Краю, що їхнім батькам Я був дав, і вони посядуть його.

4 А оце ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду:

5 Бо так промовляє Господь:
Почули ми голос страху,
перелику,
й немає спокію . . .

6 Запитайте й побачте, чи родить мулчина?
Чому ж це Я бачу, що в кожного мула *он* руки його —
на стегнах його, немов у породілля,
і всяке обличчя поблідло?

7 Ой горе, бо це день великий, —
немає такого, як він!
А це час недолі для Якова,
та з нього він буде врятований!

8 І буде в той день, — говорить Господь Саваот, —
поламаю ярмо Я із шиї твоєї,

а пута твої розірву́, —
і не будуть чути поневолювати більше його!

9 І будуть сидіти вони тільки Господеві, Богові своєму,
і цареві своєму Давидові, якого поставлю Я їм.

10 А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь,
і не страши́ся, Ізраїлю,
бо Я ось врятую тебе із далекého краю,
і нащадків твоїх — з краю їхнього полону!

І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний.

і не буде того, хто б його настрашив.

11 бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе!

Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорішив,
та з тобою кінця не зроблю,
і тебе покараю за правом,
бо не полишу тебе непокараним!

12 Бо так промовляє Господь:
Невилічальна поразка твоя,
рана твоя невиліковна!

13 Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки,
нема в тебе ліків *таких*, щоб над раною м'ясо зросло!

14 Забу́ти про тебе всі друзі твої,
до тебе вони не звертаються,
бо ворогам ударом Я вразив тебе,
жорстокою карою
за численні провини твої,
за те, що зміцніли гріхи твої . . .

15 Чого ти кричиш про поразку свою,
про свій біль невиліковний?
За численні твої беззаконства,
за те, що зміцніли гріхи твої,

Я зробив тобі це . . .

16 Тому всі, що тебе поїдають, подальші будуть,
а всі вороги твої — всі вони підуть в полон,
і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирав,

- а всіх, хто грабує тебе,
на грабунки віддам!
- 17 Бо вірошу шкурку на рані
тобі,
і з пораз тебе випікую, —
говорить Господь,
бо „відкинута“ звано тебе,
ти, Сіонська дочка,
„якої ніхто не шукає“.
- 18 Так говорить Господь:
Ось Я поверну з полону
шатра Яковові,
і змилуюся над місцями його
пробування, —
і на пагірку своїм по-
будується місто,
а палац осядеться на від-
повідному місці своїм.
- 19 І вийде подяка із них
та голос радіючих,
і Я їх помножу, — і не
буде їх мало,
і прослаблю Я їх — і не
будуть принижені!
- 20 І сини його стануть, як пер-
ше,
а збір його буде міцний
перед лицем Моїм,
і Я покараю всіх тих, хто
його переслідує!

І стане Потужний Володар

- 21 І буде із нього Потужний
його,
і стане Володар його
з-поміж нього,
й Я наближу Його, — й Він
підійде до Мене!
Бо хто є такий, що на-
разить життя своє на
небезпеку,
щоб до Мене наблизитись?
каже Господь.
- 22 І станете ви народом Мені,
а Я буду вам Богом!
- 23 Ось буря Господня,
лютість виходить,
а вихор крутливий на го-
лову безбожних упаде!

- 24 Не спиниться полум'я гніву
Господнього,
поки *Свого* не зробить, і
поки не виконає
замірів серця Свого, —
ви наприкінці днів зрозумі-
єте це!

Ізраїль і Юда будуть спасені

- 31** Того часу, — говорить Гос-
подь, —
для всіх родів Ізраїля
стану Я Богом,
вони ж Мені стануть на-
родом!
- 2 Так говорить Господь:
Знайшов милість в пу-
стині народ,
від меча врятований,
Ізраїль іде на свій спочин.
- 3 Здалека Господь з'явився
мені та й *промовив*:
Я вічним коханням тебе
покохав,
тому милість тобі виявляю!
- 4 Ще буду тебе будувати — й
збудована будеш,
о діво Ізраїлева!
Ти знов приоздобишся в
бубни свої,
та й підеш у танок тих,
хто бавиться,
- 5 на горах самарійських ще
будеш садити виноград-
ники,
виноградарі будуть сади-
ти й споживати *законно*
собі!
- 6 Настане бо день, коли кли-
кати буде сторожа на
Єфремових горах:
Уставайте¹, та підемо ми
на Сіон, до Господа,
нашого Бога!
- 7 Бо так промовляє Господь:
Співайте для Якова з ра-
дістю,

¹ Див. пояснення до 1 М. 13. 17.

- та головою наро́дів утіша́й-
тесь!
Розголо́сїть, вихваля́йте
ї скажіть:
Спаси, Господи, наро́д Свій,
останок Ізраї́лів!
- 8 Ось Я їх приведу́ із північ-
ного кра́ю,
і зберу́ їх із кінців землі,
з ними разо́м сліпий та
кульгавий,
важка́ їй породілля,
сюди поверта́ються збори
великі!
- 9 Вони прийдуть з плачем,
та Я їх попроваджу в
уті́хах.
Я їх до потоків води попро-
ваджу прямо́ю доро-
гою,
не спіткну́ться на ній,
бо Ізраї́леві Я став Отцем,
а Єфрем, — перворідний
він Мій!
- 10 Народи, послу́хайте сло́ва
Господнього,
і далеко зві́стїть аж на ос-
тровáх та скажіть:
Хто розсе́йв Ізраї́ля, Той
позбирає його́,
і стерегти́ме його, як па-
стир-отару свою!
- 11 Бо Господь вику́пив Якова,
і визволив його́ від руки
сильнішого від нього́.
- 12 І вони поприходять, і бу-
дуть співа́ти на верши́-
ні Сіону,
і до добра до Господнього
будуть горну́тись, —
до збі́ззкя, і до виногра́д-
ного соку, і до оливи,
і до молодо́ї дрібно́ї худо-
би та до товару вели-
кого!
І стане душа́ їхня, немов той
напо́нений сад,
і не відчують уже́ більше
стогне́ння!
31. 4.
Ів. 16. 20.
- 8 30. 18.
- 9 : 19. 50. 1
2 Кор. 6. 18
Мт. 2. 18.
- 13
- 13 Тоді дівчина тішитись буде
в танку́,
і разо́м юна́цтво та ста́р-
ші,
бо Я оберну́ їхню жалобу на
радість,
і Я їх потішу, і їх зве-
селя́ в їхнім смут-
ку!
- 14 І душу священників ситістю
Я напою́,
а наро́д Мій добром Моїм
буде насичений, каже
Господь!
- 15 Так говорить Господь:
Чути́ голос у Рамі,
плач та ридання гірке́:
Рахиль плаче за дітьми
своїми,
не хоче потішена бути за
діти свої, —
бо нема́ їх . . .
- 16 Так говорить Господь:
Стрима́й голос свій від
голосиння́,
і від сльози́ своєї́ очі́,
бо є нагоро́да для чину
твого́, говорить
Господь, —
і вони верну́ться з кра́ю во-
ро́кого!
- 17 І для твого майбутнього
є сподіва́ння, — гово-
рить Господь, —
і до границь твоїх вер-
ну́ться діти твої́!
- 18 Добре Я чу́ю Єфрема, як
він головою похітує,
плачу́чи:
„Пока́рав Ти мене́ — і
пока́раний я,
мов теля́ те нена́вчене!
Наверні́ Ти мене́ — і
верну́ся,
бо Ти — Господь Бог мій!
19 Бо як я наверну́вся, то
ка́явся,
коли ж я пізнав, то вда-
рив по сте́гнах своїх . . .
- 15
- 18
- І плач 5. 21.

- Засоромився я та збентеже- 30. 3. 27
ний був,
бо я ганьбу ношў моло-
дбщів своїх.
- 20 Чи Єфрем не Мій син доро-
гий,
чи не любя дитина *Моя*? 24. 6. 12. 16. 28
То скільки Я не говорю
проти нього,
завжди сильно його пам'ятаю!
Тому то за нього хвилюєть-
ся нутро Моє,
змилюєсь серце справді
над ним, говорить Гос-
подь! 33. 18. 2-3. 29
- 21 Постав собі дороговкази,
стовпй собі порозставляй,
зверни своє серце на битву
дорогу,
якою ти йшла, — 2. М. 1. 7. 30
і вернися, о діво Ізраїлева,
вернися до цих своїх міст!
24. 16. 6. 18. 20
- 22 А чи довго гиняти ти будеш,
о дбчко невірна? 22. 11. 22
Господь бо новину створив
на землі: 33. 8. 8-12. 31
жінка спасатиме мужа!
- 23 Так говорить Господь Са-
ваот, Бог Ізраїлів:
Оце слово прокажуть іще
в краї Юдиному й по
містах його, 32. 40. 33. 37. 32
коли Я верну їх:
Хай Господь благосло-
вить тебе, оселе ти прав-
ди, о гбро свята!
- 24 І осядуть на ній Юда
та міста його разом усі,
селяни та ті, хто ходить з
отарою.
- 25 Бо напбюю Я душу змоче-
ну,
і кожну душу скорббтну
насічую. 25. Мт. 11. 28
- 26 На це я збудився й побачив, — 24. 7. 32. 39. 33
і був мені сон мій приєм-
ний. 16. 59. 21.
33. 8. 10. 10.
- 27 Ось дні настають, — го-
ворить Господь, —
і засію Ізраїлів дим та дим
Юдин
насінням людини й насін-
ням скотини.
- 28 І ббде, як Я пильнував був
над ними,
щоб їх виривати та ббри-
ти, і щоб руйнувати,
і губити, і чинити лихе,
так Я попильнуу над ни-
ми,
щоб їх будувати й садити,
говорить Господь!
- 29 Тими днями не скажуть
уже:
„Батьки їли неспіле,
а оскбма в синів на зуббх!“
- 30 бо кожен за власну про-
вину помре,
і кожній людині, що їсть
недоспіле,
оскбма впаде їй на зуби!
- Настбне Новий Заповіт*
- 31 Ось дні наступають, — го-
ворить Господь, —
і складу Я із домом
Ізраїлевим
і з Юдиним домом Новий За-
повіт.
- 32 Не такий заповіт, що його
з їхніми батьками Я
склав був
у той день, коли міцно за
руку їх узяв,
щоб їх вивести з краю еги-
петського.
Та вони поламали Мого
заповіта,
і Я їх відкинув, говорить
Господь!
- 33 Бо це ось отой Заповіт, що
його по цих днях
складу з домом Ізраїля,
— каже Господь:
Дам Закбна Свого в сере-
дину їхню,

- і на їхньому серці його напишуть,
і Я стану їм Богом,
вони ж Мені будуть наро́дом!
- 34 І більше не будуть навчати вони один одного,
і брат свого брата, го-ворячи:
„Пізнайте Господа!“
Бо всі будуть знати Мене,
від малого їхнього й аж до великого їхнього, —
каже Господь, —
бо їхню провину прошу,
і не буду вже згадувати їм гріха!
- 35 Так говорить Господь,
що сонце дає вдень на світло,
і порядок місяцеві й зорям на світло вночі,
що порушує море — й шумлять його хвилі.
Господь Саваот Пому Пмєн-ня!
- 36 Як відійдуть устави ці з-перед обличчя Мого, —
говорить Господь,
то й насіння Ізраїлеве перестане наро́дом бути перед обличчям Моїм по всі дні.
- 37 Так говорить Господь: Так як небо вгорі незмір-ме,
і не будуть досліджені долі основи землі,
то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те,
що зробили, говорить Господь!
- 38 Ось дні *настають*, — го-ворить Господь, —
і збудується місто оце від банти Хананеїла аж до брами Нарізьної.

Пов 38. 5. 39

Неем. 3. 28. 40
34 Іс. 54. 13.
Іс. 6. 45. Єр.
16. 17

35 і М. 1. 16

36 33. 25
21. 7.34. 3.
37 і Сам. 17. 22.

2. 37.

38 23. 5. Неем.
3. 1.
32. 12. 4 М.
35. 2. 3

- 39 І підє мірничий шнурок той ще *дали*,
прямо аж до Гареву,
й обернеться він до Гої.
- 40 І долина вся тру́пів та по-пелу,
і всі поля аж до долини Кедрону,
аж до рогу Кінської брами на схід, —
усе це буде святість для Господа, —
не зničиться та не зруй-нується ввіки вона!

Єремїє поле. Пророка знов переслідують

32 Слово, що було до Єремїї від Господа за десятого року Седекїї, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходоно́сора.

2 А тоді військо вавилонського царя облягало Єрусалим, а пророк Єремїя був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного,

3 що ув'язнив його Седекїя, цар Юдин, говорячи: „Нащо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здо-буде його . . .

4 А Седекїя, цар Юдин, не втечє від руки халдеїв, бо конче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити уста його з його устами, а очі його будуть бачити очі його . . .

5 І заведе він Седекїю до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощаститься вам“ . . .

6 А Єремїя відказав: „Було мені слово Господнє таке:

7 Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупнє право купити.

8 І прийшов до мене Ганамейл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веніяминовому краї, бо твоє право спадщини й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господнє.

9 І купив я це поле від Ганамейла, сина дядька мого, що в Анатоті, і віддав йому десять і сім шеклів срібла.

10 І написав я купчу, і запечатав, і засвідчив свідками, та й звалив срібло вагою.

11 І взяв я купчого листа запечатаного, за законом та уставами, і відкритого.

12 І дав я купчого листа Барухові, синові Нерійї, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамейла та на очах свідків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці.

13 І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи:

14 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього купчого листа, — і запечатаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний посуд, щоб заховались на довгий час.

15 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домі та поля й виноградники в цьому Краї!

Єреміїна молитва

16 І молився я до Господа то́му, як дав був купчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи:

17 О Господи, Боже!

Ти небо та землю створив

Своєю потужною силою

та Своїм витягненням раменом, —

нічого для Тебе нема неможливого!

18 Милість Ти тисячам чиниш,

і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів,

Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Ім'ення!

19 Великий в пораді й могутній у чинах,

що очі Твої відкриті на всі дорogi людських синів,

щоб кожному дати згідно з його дорогою

та згідно з плодом його чинів,

20 що знаки та чуда чинив Ти в єгипетським краї, і чиниш їх аж по цей день,

і між Ізраїлем, і між наро́дом,

і зробив Собі Ім'ення, як цього дня!

21 І Ти вивів наро́д Свій Ізраїля з краю єгипетського знаками та чудами,

і рукою потужною, і раменом витягненим

та страхом великим.

22 І дав Ти їм Край цей, який їхнім батькам заприсяг був, щоб дати їм Край цей,

що тече молоком він та медом.

23 І прийшли, і посіли його, та не слухалися Твого голосу,

і Законом Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили,

і Ти вчинив, що спіткало їх все оце лихо . . .

- 24 Ось доходять до міста вали,
щоб здобути його,
й місто віддане буде у
руку халдеїв,
що воюють із ним, через
меч, і голод, і морови-
цю . . .
І що говорив Ти, стаєть-
ся, і ось Ти *це* бачиш.
- 25 А Ти ж був сказав мені,
Господи Боже:
Купи собі поле за срібло,
і засвідч *купівлю* свід-
ками.
ось місто віддане буде у руку
халдеїв . . .
- Господня відповідь*
- 26 І було Господнє слово до
Єремії, говорячи:
- 27 „Ось Я — Господь, Бог
кожного тіла:
чи для Мене є щось не-
можливе?
- 28 Тому так промовляє Гос-
подь:
Ось Я віддам оце місто у
руку халдеїв
і в руку Навуходоносор,
царя вавилонського, —
і він здобуде його!
- 29 І прийдуть халдеї, що вою-
ють з цим містом,
і підпалять це місто огнем,
та й спалять його й ті домі,
що приносились жертви
Ваалові на їхніх дахах,
і лилися литі жертви для ін-
ших богів,
щоб Мене прогнівiti . . .
- 30 Бо сини Ізраїлеві та сини
Юдині
тільки зло учиняли на
бчях Моїх від юнацтва
свого,
сини бо Ізраїлеві лиш гні-
вили Мене
чином рук своїх, кайке
Господь . . .
- 31 Бо місто не стало Мені на
Мій гнів
та на лютість Мою з того
дня, як його збудували,
та аж до дня цього,
щоб відкинути його від
Мого лиця
- 32 за все те зло синів Ізраїле-
вих та синів Юдиних,
яке учинили, щоб гнівiti
Мене, —
вони, їхні царі, князі, їхні
священники й їхні про-
роки,
і юдеяни й мешканці Єру-
салиму . . .
- 33 І вони обернулися до Мене
потїлицею, а не облич-
чям,
хоч Я їх навчав рано й
пізно, —
та не слухалися, щоб при-
йняти науку . . .
- 34 І поклали гидоти свої в
тому храмі,
в якому Ім'я Моє клика-
лося,
щоб його занечистити . . .
- 35 І побудували жертівні па-
гірки Ваалові, що в до-
лині Бен-Гиннома,
щоб через огонь перево-
дити синів своїх та
своїх дочок Молохові,
чого їм не наказував Я,
й що не входило в серце
Мені,
щоб чинити ту гидоту,
щоб уводити Юду у гріх.
- 36 Тому так промовляє Гос-
подь, Бог Ізраїлів,
до міста цього, про яке ви
говорите:
Воно віддане буде у руку
царя вавилонського
мечем, і голодом, і моро-
вицею:
- 37 Ось Я їх позбираю зо всіх
тих країв,

куди вигнав був їх Своім гнівом
та люттям Своєю й великим
Своім пересердям,
і верну́ їх до місця цього,
і посади́ їх безпечно, —
38 і вони Мені стануть наро́-
дом,
а Я буду їм Богом!
39 І дам Я їм серце одне та
дорогу одну,
щоб боялись Мене по всі
дні
на добро собі й синам їхнім
по них.
40 І складу́ з ними вічного за-
повіта,
що не відверну́ся від них,
щоб їм не чинити Свого
добра.
і дам їм у серце Свій
страх,
щоб не відступали від Ме-
не!
41 І буду Я тішитися ними,
щоб чинити їм добро,
і їх посади́ на землі цій
у правді
усім Своім серцем та всією
душею Своєю.
42 Бо так промовляє Господь:
Як сирова́див був Я все
велике це зло на наро́д
цей,
так сирова́дику на них все
добро.
яке провіща́в Я про них!
43 І купуватимуть поле в цім
Краї,
про якого ви кажете:
„Він — спустошення,
так що немає лю́дини й
скотини,
він відданий в руку хал-
деїв“.
44 І б́удуть вони купувати по-
ля за срібл́о,
і писати *про це* у листі, й
запечатувати,

38 24. 7.

39 31. 33. Єс. 11.
15

42 2

40 11. 31. 16. 29
21

40 11. 31. 2

41 8. 16. 27
13

41 11. 31. 2

44 12. 37

і свідчити свідками,
у кра́ї Веніяминовому та
в околицях Єрусалиму,
і в містах Юдиних, і в мі-
стах гірських,
і в містах до́лішніх, і в
містах півд́енних, —
бо верну́ їх із полб́ну, гово-
рить Господь!“

*Прийде Царство Месії, і настане
вічний заповіт з Богом*

33 І було Єремії Господнє слово
вдруге, коли він ще за́мкне-
ний був на подвір'ї в'язниці, гово-
рячи:

2 „Так говорить Господь, що
чинить оце,
Господь, що вформо́вує
це, щоб поставити ми́ц-
но оце, —
Господь Пого Ім́ення:

3 Поклі́куй до Мене — і тобі
відновім,
і тобі розповім про велике
та незрозуміле,
чого ти не знаєш!

4 Бо так промовляє Господь,
Бог Ізраїлів,
про домі цього міста й
про домі царів Юди,
що їх пору́йновано на обо-
ронні вали, —

5 приходять вони воювати з
халдеями,
щоб домі понапо́внювати
людськими трупами,
що вразив Я гнівом Своім
та люттям Своєю,
і сховав Я від міста о́цьо-
го обличчя Своє за все
їхнє зло:

6 Ось Я йому віро́щу шкурку
на ра́ні, й дам ліки, та
їх уздоровлю,

і відкрию багатство спо-
ко́ю та правди для них!
7 І Я поверну́ долю Юди, і
долю Ізраїля,

- і їх розбудую, немов на-
початку.
- 8 І очищу Я їх з їхньої
провини всілякої, що
нагрішили Мені,
і пробачу всі їхні провини,
якими нагрішили Мені,
та відінали від Мене.
- 9 І Єрусалим Мені стане за
радісне ім'єння,
за хвалу та пишноту всім
людям землі,
що почують про все те добро,
що зробив Я для них!
І вони полягаються та
затремтять через все те
добро
- 10 Так говорить Господь:
Ще буде почутий на місці
оцьому, —
про яке ви говорите: „Воно
поруйноване, так що
немає людини й немає
скотини“,
у містах Юди й на вули-
цях Єрусалиму,
спустошених так, що немає
людини, й немає меш-
канця, й немає скоти-
ни,
- 11 радісний голос та голос вес-
єлний,
голос молодого та голос
молодої,
голос тих, що говорять:
„Хвалить Господа Савао-
та,
бо добрий Господь,
бо навки Погб милосер-
дя!“
що жертову хвалі
до Господнього дому при-
носять,
бо Я поверну долю Краю
цього, як *було* напо-
чатку,
говорить Господь!
- 12 Так говорить Господь Са-
ваот:
Ще буде на місці оцьому
спустошеному,
що немає нічого воно від лю-
дини та аж до скоти-
ни,
та по містах його всіх —
ще буде пасовисько для па-
стухів,
куди приведуть вони чé-
реду на відпочинок!
- 13 У містах у горішніх, у мі-
стах долинних,
і в південних містах,
і в Веніяминовому краї, і в
околицях Єрусалиму,
і в містах Юдних
ще проходитиме череда че-
рез руки рахуючого,
говорить Господь!
- 14 Ось дні наставять, го-
ворить Господь, —
і Я виповню добре те сло-
во,
що Я провіщав про Ізраїлів
дім і про дім Юдин:
- 15 тими днями та часу тогб
Я Давидові зроццу Пагінци
справедливости, —
Він буде чинити на землі
правосуддя та прав-
ду!
- 16 Юда буде спасєнний в тих
днях,
а Єрусалим буде жити
безпечно,
і його будуть кликати так:
„Господь — наша прав-
да!“
- 17 Бо так промовляє Господь:
Нема перевбду Давидо-
вим мўжам,
що мають сидіти на троні
дому Ізраїлевого,
- 18 і нема перевбду в Левитів —
священиків перед об-
личчям Моїм тому
мудзеві.

що буде приносити ціло-
палення, і спалювати
хлібну жертву,
і приносити жертву всі
дні!"

19 І було слово Господа до
Єремії таке:

20 „Так говорить Господь:
Якщо знищите ви запо-
віта Мого щодо дня
та Мого заповіта щодо ночі,
щоб не було дня та ночі в
їхньому часі,

21 то знищений буде також
заповіт Мій з Давидом,
рабом Моїм,
щоб він сина не мав, який
не царював би на троні
його,

і з Левітами-священиками,
слугами Моїми!

22 І як незчисленні ті зорі не-
бесні,
а морський пісок незмі-
рений,
так помножу насіння Дави-
да, Мого раба,
та Левитів, що служать
Мені!"

23 І було слово Господа до
Єремії таке:

24 „Хіба ж ти не завважив,¹
як народ цей казав був,
говорячи:
„Обійдва ті роди, яких
Господь вибрав, відки-
нув Він їх?"

І народом Моїм вони нэх-
тують,

наче б не був він уже
перед ними народом.

25 Так говорить Господь:
Якщо заповіта Мого що-
до дня та щодо ночі не-
ма,
якщо Я уставив для неба й
землі не поклав,

26 то відкину й насіння Якова
та раба Мого Дави-
да,
щоб не брати володарів із
насіння його
для насіння Авраама, Ісака
та Якова. . .
*Та не буде того, — бо
верну їхню долю, й по-
милую їх!"*

Цар Юдин буде полонений

34 Слово, що було Єремії від
Господа, коли Навуходоно-
сор, цар вавилонський, і все вій-
сько його, і всі царства землі,
панування руки його, та всі на-
роди воювали проти Єрусалиму
та проти всіх міст його, кажучи:

2 „Так говорить Господь, Бог
Ізраїлів: Иди, і скажеш до Седекії,
царя Юдиного, і звістиш йому:
Так говорить Господь: Ось Я від-
дам оце місто в руку вавилон-
ського царя, та й спалю його
огнем.

3 А ти не втечеш із руки його, бо
справді будеш схоплений ти, і в
руку його будеш відданий, і очі
твої побачать очі вавилонського
царя, і уста його говоритимуть з
устами твоїми, і до Вавилону ти
прийдеш.

4 Але послухай Господнього
слова, Седекіє, царю Юдин: Так
про тебе говорить Господь: Не
помреш від мечя!

5 У мирі помреш ти; і як палили
на погребі батькам твоїм, першим
царям, що були перед тобою, так
будуть палити й тобі, й „О пане“
будуть голосити тобі, бо Я говорив
тобі слово, каже Господь."

6 І говорив пророк Єремія до
Седекії, царя Юдиного, всі ці
слова в Єрусалимі.

7 А військо вавилонського царя

¹ В оригіналі „бачив“, пор. Єр. 2, 31, 1 М. 2, 19.

воювало з Єрусалимом та зо всіма позostalими містами Юдиними, з Лахішем та з Азекією, бо вони залишилися серед Юдиних міст містами твердінними.

Наказ про відпущення рабів на волю не виконаний

8 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекія склав був заповіта з усім наро́дом, що в Єрусалимі, щоб оголосити їм волю,

9 щоб кожен відпустив раба свого, і кожен — свою невольницю, єврея та єврею, вільними, щоб ніхто не поневолював свого брата юдея.

10 І послухалися всі князі та весь наро́д, що пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого раба, і кожен — свою невольницю, вільними, щоб більш не неволити їх. І вони послухалися, і повідпущали.

11 Але потому вони знову вернули тих рабів та тих невольниць, яких повідпущали були вільними, і примусили їх *стати* за рабів та невольниць.

12 І було слово Господнє до Єремії від Господа, кажучи:

13 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського країю, з дому рабства, кажучи:

14 „З кінцем семи років відпустите кожен свого брата єврея, що буде проданий тобі й послужить тобі шість років, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батьки, і не прихилили свого уха до цього.

15 А сьогодні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен

своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому кликалось Ім'я Моє.

16 Та ви знову збезчестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невольницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невольницями.

17 Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, *тому то* ось Я — говорить Господь — оголошу вам волю до меча, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! . . .

18 І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надб'є теля та перейшли між його кавалками.¹

19 *також* князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь наро́д Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти,

20 то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу,² і стане падло їхнє стервом для птаства небесного та для земної звірини . . .

21 А Седекію, царя Юдиного, та його князів віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу,² та в руку війська вавилонського царя, що відходить від вас.

22 Ось Я накажучу, — говорить Господь, — і верну їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й сплять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця! . . .

¹ Цебто, — заприсяглися. Пор. 1 М. 15. 40.

² Шукати душу — гедраїзм: бажати смерті. Пор. Мт. 2. 20. 2 М. 4. 19, 25.

21. 9. 24. 9 17

9 2 М. 21. 2.
3 М. 25. 39.
4 М. 15. 12.

1 М. 15. 8-10. 18
17.

38. 7 19

11 2. 14. Неєм.
9. 36

34. 22. 2. 20

13 2 М. 21. 2.
5 М. 15. 12.

14 7. 24. 25. 4.
34. 9. 35. 15.
2 М. 21. 2

37. 8. 22

15 32. 34.

*Послух Рехавітів, як приклад
Ізраїлеві*

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Єгоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи:

2 „Иди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напоїш їх вином“.

3 І взяв я Язанию, Єреміїного сина, сина Хаваццініїного, і братів його, і всіх синів його та ввесь дім Рехавітів.

4 І ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Їдальїїного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував пороба.

5 І поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“

6 А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Понадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж наввіки!“

7 І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, аліє сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“

8 І послушалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші,

9 і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та насіння не будуть наші.

10 І осіли ми в наметах, і послушалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Понадав.

11 І сталося, коли Навуходоносор, цар вавилонський, прийшов

був на цей Край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдів та перед військом Араму. І осілися ми в Єрусалимі“.

12 І було слово Господа до Єремії таке:

13 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до юдеянину та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорять Господь.“

14 Додержано слова Єгонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послушалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене!

15 15 І послав Я до вас усіх Своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться по кожен з своєї злої дороги, та виправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схилили ви свого уха, і не послухалися Мене.

16 Бо додержали сини Єгонадава, сина Рехавового, наказу свого батька, що наказав був їм, а народ цей не послушався Мене.

17 17 Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я сировідкую на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“.

18 А до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказу вашого батька Єгонадава, та держитесь всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам,

19 19 тому так промовляє Господь

2 І Хр. 2. 55.

18. 11.

6 2 Цар. 10. 15.

1 Іс. 66. 12

10 34. 1.

33. 17.

Саваот, Бог Ізраїлів: Нема пере-
вбоду в Йонадава, Рехавового сина,
мужеві, що стоятиме перед лицем
Моїм по всі дні!“

*Спалення книги пророка
Єремії*

36 І сталося четвертого року 1 25. 1
Єгоякіма, Йосіїного сина, 26. 10
царя Юдиного, було оце слово до
Єремії від Господа, кажучи:

2 „Візьми собі книжкового звбю, 2 6: 2 9
і напиши на ньому всі ті слова, що
Я говорив тобі про Ізраїля й про
Юду, та про всі народи від дня,
коли Я почав говорити тобі, від
днів Йосії та аж до цього дня.

3 Може почує дім Юдин усе те 26. 22.
зло, що Я думую вчинити їм, щоб 3 26. 3.
вернулися кожен со своєї злої до-
роги, а Я прошу їхню провину та
їхній гріх“.

4 І покликав Єремія Баруха, 4 32. 12. 43. 3.
Неріїїного сина, і Барух написав
з уст Єремії всі Господні слова, що
Він говорив йому, на книжковий
звій.

5 І наказав Єремія Барухові, 5 33. 1
кажучи: „Я задержаний, — не
можу ввійти до Господнього дому.

6 Тому піди сам, прочитай зо
звбю, що написав ти з моїх уст,
Господні слова в вұха¹ народу в
Господньому домі в дні поєту, а
також в вұха всього Юди, що при-
ходить з своїх міст, відчитаєш їх.

7 Може впаде їхнє благання
перед Господнє лице, і вони вер-
нуться кожен со своєї злої дороги,
бо великий гнів та лютість, що
Господь говорив проти народу цьо-
го!“

8 І зробив Барух, син Неріїїн,
усе, що наказав був йому пророк
Єремія, щоб прочитати з книги
Господні слова в Господньому до-
мі.

9 І сталося п'ятого року Єгоя-
кіма, Йосіїного сина, царя Юди-
ного, дев'ятого місяця, оголосили
піст перед Господнім лицем для
всього народу в Єрусалимі та для
всього того народу, що поприхо-
див з Юдиних міст до Єрусали-
му.

10 І прочитав Барух з книги 10
Єреміїні слова в домі Господньому
в кімнаті писаря Гемарії, Шафано-
вого сина, на горішньому подвір'ї,
при вході до нової брами Господ-
нього дому, в вұха¹ всього наро-
ду.

11 І почув Михей, син Гемарії, 12
Шафанового сина, всі Господні
слова з книги.

12 і зійшов до царського дому,
до кімнати писаря, аж ось там си-
дять усі зверхники: писар Еліша-
ма, і Делая, син Шемаїн, і Елна-
тан, син Ахборів, і Гемарія, син
Шафанів, і Седекія, син Хананії, і
всі зверхники.

13 І розповів їм Михей всі ті
слова, які він почув був, коли
Барух читав із книги в вұха на-
роду.¹

14 І всі зверхники послали до
Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина
Шелемії, сина Кушіїного, говоря-
чи: „Того звбю, що читав ти з
нього в вұха народу, візьми його в
свою руку та й прийди!“ І взяв
Барух, син Неріїїн, звою в свою
руку та й прийшов до них.

15 А ті сказали до нього: „Сі-
дай же, і прочитай його в наші
вұха!“ І прочитав Барух в їхні
вұха.

16 І сталося, коли вони почули
всі ці слова, жахнулися один пе-
ред одним, та й сказали Барухові:
„Конче перекажімо цареві всі ці
слова!“

17 І запитали вони Баруха, го-
ворячи: „Розкажи нам, як ти пи-
сав усі ці слова з його уст?“

¹ Прочитати або говорити „в вұха“ — це ге-
браїзм, ве оз'не: голосно.

18 І сказав їм Барух: „Він показував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“.

19 І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“

20 І прийшли вони до царя на подвір'я, а звоб поклати в кімнаті писаря Елішама, і розповіли ввуха царя всі ті слова.

21 І послав цар Єгудія взяти звоб, і той узив його з кімнаті писаря Елішама. І Єгудій прочитав його в вуха царя та в вуха всіх зверхників, що стояли при царі.

22 А цар сидів у зимовому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпалений коминік.

23 І сталося, коли Єгудій перечитував три чи чотири стовпці, *то цар* відрізував це писарським ножом та й кидав до огню, що в коминку, аж поки не згорів увесь звій на огні, що в коминку . . .

24 Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова.

25 І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того звобу, та не послунався він їх.

26 І наказав цар Єрахмеїлові, синові царевому, і Сераї, синові Азріїловому, і Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав.

Пророк Єремія пише нову книгу

27 І було Господнє слово до Єремії потому, як цар спалив був звоб та ті слова, що Барух написав з Єремїїних уст, говорячи:

28 „Візьми собі знову іншого звоб, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому звбі, якого спалив Єгояким, цар Юдин.

29 А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього звоб, говорячи: Нашо написав ти на ньому таке: Конче прийде цар вавилонський і знищить оцей Край, і вигубить в ньому людину й скотину.

30 Тому так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кинений на спекоту вдень та на холод вночі . . .

31 І навіщу його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спроваджу на них та на мешканців Єрусалиму й на юдеянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послушали“ . . .

32 І Єремія взяв іншого звоб, і дав його писареві Барухові, синові Нерійїному, і той написав на ньому з Єремїїних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було додано ще багато подібних слів.

Єремія ув'язнений

37 І зацарював цар Седекія, син Посійїн, замість Конії, сина Єгоякімового, якого зробив царем Навуходносор, цар вавилонський, в Юдиному краї.

2 Та не послунався *ані* він, *ані* його раби, *ані* народ Краю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію.

3 І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелеміїного, і священника Цефанію, сина Маасеїного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“

4 А Єремія *тоді* ще вільно ходив серед народу, бо не дали його *ще* до в'язниці.

5 А фараонове військо вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму.

6 І було слово Господнє до про- 34. 21.
рока Єремії, говорячи:

7 „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове військо, що вийшло вам на поміч, вернеться до свого краю, до Єгипту.

8 А халдеї знову вернуться, і 8 34. 22
будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й сплять його огнем.

9 Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче підуть від нас“, бо не підуть вони. 37. 15. 38. 26 20

10 Бо якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ранені, то встане кожен із намету свого, і сплять це місто огнем“... 32. 2. 38. 9 21

11 І сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом,

12 то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніминового краю, і щоб сховатися там серед народу.

13 Та коли він був біля Веніминової брами, то був там начальник сторожі, а ім'я йому Ірійя, син Шелемеї, сина Хананіїно. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходиш до халдеїв!“ 21. 9. 39. 18. 2

14 А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехожу до халдеїв!“ Та не послухав той його; і схопив Ірійя Єремію, і попровів його до зверхників.

15 І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. 15 20 2

16 І зійшов Єремія до темничної ями та до підвалу, і сидів там Єремія багато днів...

17 І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя“...

18 І сказав Єремія до царя Седекії: „Що я згрішив тобі й рабам твоїм та цьому народові, що ви віддали мене до в'язниці?

19 І де ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“

20 А тепер послухай, пане мій царю: хай упаде моє благання перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“...

21 І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханець хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчився весь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

Єремія в ямі

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеї, і Пашхур, син Малкіїїн, ті слова, що Єремія говорив до всього народу, кажучи:

2 „Так говорить Господь: Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за здобич, — і він житиме!

3 Так говорить Господь: Напевно буде дане це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“

4 І сказавши зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблює руки воєв, позосталих у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм слова,

як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього народу добра, а тільки зла!""

5 І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас”.

6 І взяли Єремію та й кинули його до ями Малкії, царєвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнүрами. А в ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні!

7 І почув мурин Евед-Мелех,¹ євнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминовій брамі.

8 І вийшов Евед-Мелех з царського дому, та й сказав цареві, говорячи:

9 „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба”...

10 І наказав цар муринові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє² люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!”

11 І взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царського дому під скарбницею, і набрав ізвідти подертого шмаття та непотрібних лахів, і спустив їх до Єремії до ями шнүрами.

12 І сказав мурин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнүри!” І зробив Єремія так.

13 І потягнули Єремію шнүрами, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

14 І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому.

І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!”

15 І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли порадику тобі, то мене не послухаш”...

16 І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!”

17 І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа¹ твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій.

18 А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони спалять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки”...

19 І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали мені в їхню руку, і щоб не насміялися з мене”...

20 І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя!

21 А якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив:

22 І ось усі жінки, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої ноги, та вони назад відійшли”.

23 А всі жінки твої та всі сини твої будуть відведені до халдеїв, і

¹ Житиме душа твоя — ти будеш жити; душа тут — життя, тіло, ти.

6 1 М. 39. 20.

38. 5

16

7 34. 19. 39. 16.

9 37. 21.

Іс. 9. 15.

21

¹ Евед-Мелех — раб царя.

² Багато списків дають: тридцятєро.

ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схоплений, а місто це буде спалене огнем". . .

24 І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш.

25 Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І що ж говорив тобі цар?"

26 То скажеш до них: „Я склав своє благання перед царське обличчя, щоб не вертали мене до Єронатанового дому, щоб там не померти".

27 І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно з всіма тими словами, що звелів був цар. І вони мовчки відійшли від нього, бо не довідалися про обговорену річ.

28 І сидів Єремія на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

Навуходоносор здобув Єрусалим

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й облягли його.

2 Одніадесятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прблїм до міста. . .

3 І поприходили всі зверхники вавилонського царя, і посідали в Середній брамї: Нергал-Сар'е-цер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший євнух, Нергал-Сар'е-цер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя.

4 І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі вояки, то

вони повтікали, і повиходили вночі з міста дорогою царського садка, брамою між обома мурми, і виийшли дорогою в степ.

5 І погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихонських степах. . . І взяли вони його, і завели його до Навуходоносор, царя вавилонського, до Рівли, в краю Хамат, і той засудив його.

6 І цар вавилонський порізав Седекієних синів в Рівлі на очах його; і всіх шляхетних Юдиних порізав вавилонський цар. . .

7 А очі Седекії він вибрав, і скував його мідяними кайданами, щоб відвести його до Вавилону. . .

8 А дїм царя та дому народу халдеї попалили огнем, і порозбивали мурї Єрусалиму.

9 А решту народу, позоставив у місті, та перебіжців, що попереходили до нього, і решту народу, що позоставилися, вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, до Вавилону.

10 А з біднотї народу, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царської сторожі, поставив *декого* в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля.

Єремія спасений

11 І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі, говорячи:

12 „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, так з ним зроби!"

13 І послав Невузар'адан, начальник царської сторожі, і Невузар'адан, старший євнух, і Нергал-Сар'е-цер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя,

14 і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед народу.

15 А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке:

16 „Іди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я наводжу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня.

17 Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїся.

18 Бо конче врятую тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь“.

Єремія залищається в Краї

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону.

2 І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце.

3 І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ.

4 А тепер ось я сьогодні розкокую тебе з кайданів, що на твоїх руках. Якщо в очах твоїх добре¹ піти зо мною до Вавилону, іди, і зверну я своє око на тебе. А

¹ „Якщо в очах твоїх добре“ — гебраїзм: якщо тобі багатіє.

якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишись. Дивися, увесь Край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!“

5 І коли той не навертався на це, сказав далі: „То вернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містами, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його.

6 І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпї, й осівся з ним серед народу, позосталого в Краї.

Намісник Юдеї Гедалія

7 А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жінок та дітей, і тих з бідних Краю, що не були вигнані до Вавилону,

8 то поприходили до Гедалії до Міцпи: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Понатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахейянина, вони та їхні люди.

9 І Гедалін, син Ахікама, сина Шафанового, заприсягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у Краї й слухайте вавилонському цареві, — і буде вам добре!“

10 А я ось сидітиму в Міцпї, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви займаєть!

18—у.в.

41—11

3 50. 7. 1 М. 12. 18.

1 М. 41. 46. 10

11 І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового.

12 І вернулись всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного країю, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато.

13 А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи,

14 та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїно, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікама.

15 А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я підію й уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїно, і ніхто про це не довідається. Нашо мають забити тебе, і буде розпорщений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“

16 І сказав Гедалія, син Ахікама, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лику ти говориш на Ізмаїла!“

Повстання Ізмаїл

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамавого, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі.

2 І встав Ізмаїл, син Нетанії, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар

настановив був начальником над Краєм . . .

3 І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там.

4 І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, —

5 і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборідих, і в подертій одежі та з нарізаними *знаками на тілі*, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому.

6 І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, ідучи та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“

7 І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син Нетаніїн, і покидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним . . .

8 Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо захищені в полі скарби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів.

9 А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трупами.

10 І Ізмаїл узав у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до Аммонових синів.

3 М. 19. 27. 28. 4

1 Цар. 2. 27. 9
1 Цар. 15. 22

1 48. 10. 2 Цар.
25. 25.

2 40. 1

11 І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що *були* з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн.

12 І взяли вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні.

13 І сталося, як увесь народ, що *був* з Ізмаїлом, побачив Поханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що *були* з ним, то зрадів.

14 І відвернувся увесь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернувся, і пішли до Поханана, сина Кареахового.

15 А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмома людьми від Поханана, і пішов до Аммонових синів.

16 І взяв Поханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що *були* з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінок, і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону.

17 І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й утікти до Єгипту.

18 від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїв, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над Краєм.

Єремія не радить переселятись до Єгипту

42 І підійшли всі військові зверхники та Йоаханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та весь народ від малого й аж до великого.

2 та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання

II 40. 7, 42. 1.

перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас . . .

3 І нехай виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“.

4 І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю від вас“.

5 А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим поїхав тебе до нас Господь, Бог твій“.

6 Чи добре й чи зле, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“.

7 І сталося з кінцем десятих днів, і було Господнє слово до Єремії.

8 І він покликав Йоаханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що *були* з ним, та увесь народ від малого й аж до великого,

9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице:

10 Якщо ви будете сидіти в цьому Краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо погалаував Я *щодо* того зла, що зробив був вам.

11 Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки!

31. 28.

10

I 41. 11, 43. 4.

Is. 41. 10.

11

12 І дам Я вам милість, і зми-
дуюся над вами, і він верне вас до
вашої землі.

13 А якщо ви скажете: „Не бұ-
демо сидіти в цьому Краї“, щоб не
слухатися голосу Господа, Бога
вашого,

14 кажучи: „Ні, ми підемо до
египетського краї, де не побачимо
війни, і не почуємо звуку сурми, і
на хліб не будемо голодні, і там
будемо сидіти“,

15 то тому послушайте тепер
Господнього слова, решто Юдина!
Так говорить Господь Саваот, Бог
Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте
своє обличчя,¹ щоб іти до Єгипту, і
ввійдете, щоб чужинцями замеш-
кати там,

16 то станеться: той меч, що ви
боїтєся його, досягне вас там, ув
египетським краї, а голод, якого
ви лякаєтесь, пристане до вас в
Єгипті, — і там ви повмирате . . .

17 І станеться, всі люди, що
звернули своє обличчя¹ на ман-
дрівку до Єгипту, щоб чужинцями
замешкати там, повмирають від
меча, від голоду та від моровиці, і
жоден з них не позостанеться й не
втече через те ало, що Я спроваджу
на них . . .

18 Бо так каже Господь, Са-
ваот, Бог Ізраїлів: Як вилився
гнів Мій та лютість Моя на меш-
канців Єрусалиму, так вилється
лютість Моя на вас, коли ви при-
йдете до Єгипту, і будете там на
клятьбү, і на застрашення, і на
прокляття, і на ганьбу, і ви вже
не побачите цього місця . . .

19 Господь говорить до вас,
Юдина решто: Не ходіть до Єгип-
ту! Добре знайте, що сьогодні Я
вас остеріг!

20 Бо ви зблудилися в душах

своїх, що послали мене до Гос-
пода, вашого Бога, говорячи: „Мо-
лися за нас до Господа, Бога
нашого, і все, що скаже Господь,
Бог наш, так перекажи нам, — і
ми зробимо“.

21 І переказав я вам сьогодні,
та не послушалися ви голосу Гос-
пода, Бога вашого, та всього того,
з чим послав Він мене до вас.

22 А тепер знайте напевно, що
повмирате від меча, голоду та від
зарази в тому місці, куди хочете
йти, щоб жити там чужинцями“ . . .

*Останок юдїв таки пересе-
ляється до Єгипту*

43 І сталося, як Єремїя скінчив
говорити до всього народу
всі слова Господа, Бога їхнього,
всі ті слова, з якими послав його
до них Господь, Бог їхній,

2 то сказав Азарїя, син Го-
шаїн, і Поханан, син Кареахів, та
всі будищні люди, кажучи до
Єремїї: „Брехню ти говориш! Не
послав тебе Господь, Бог наш,
сказати: Не входьте до Єгипту,
щоб чужинцями замешкати там, —

3 то тебе намовив проти нас
Барух, син Нерїїїн, щоб віддати
нас у руку халдеїв, щоб повбивати
нас, і щоб вигнати нас до Вави-
лону“ . . .

4 І не послухався Поханан, син
Кареахів, і всі військові зверхни-
ки та весь народ Господнього
голосу, щоб сидіти в Юдиному
краї.

5 І взяв Поханан, син Кареахів,
та всі військові зверхники всю
Юдину решту, що вернулися від
усіх народів, куди були вигнані,
щоб замешкати в Юдиному краї,

6 музичин та жінок, і дітей
та царських дочок, і всяку душу,
що Невуззар'адан, науальник цар-
ської сторожі, позоставив був із

¹ Скерувати чи звернути своє обличчя куди —
частий гебраїзм: вирішити, постановити іти куди,
пор. Лк. 9, 51.

17 42, 15, 44, 12

36, 4, 45, 1 3

18 Зах. 8, 13.

42, 1, 44, 16. 4

20 Пр. 10, 17.

Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Неріїїним,

7 і прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхеси.

Єремія пророкує, що загине й єгипетський край

8 І було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке:

9 „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глині на негланьому майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей.

10 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й візьму Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтягне над ними.

11 І він прийде, і вдарить єгипетський край: що *призначене* на смерть — *підє* на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — *підє* на меч . . .

12 І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій . . .

13 І він полтамас посвячені стовпні Бет-Шемеша,¹ що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем”.

А в Єгипті погине й останок Юди

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мірдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краї Патрос, говорячи:

¹ Бет-Шемеш — дім сонця, Геліополь, Он.

2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині міста, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешкання . . .

3 *Це* черз їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівити Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали *ані* вони, *ані* ви, *ані* ваші батьки.

4 І послав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив!

5 *5* Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам.

6 І виплилась лютість Моя та Мій гнів, і запалів він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною *та* пустинею, як *бачите* цього дня . . .

7 А тепер так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: *Нащо* ви робите велике зло своїм душам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта?

8 *Нащо* ви робите, щоб гнівити Мене чинами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужинцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та ганьбою серед усіх людей землі?

9 Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що зробили в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму?

10 Не були вони вкобрені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Законом Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам.

11 Тому так промовляє Господь

7. 26.

10 27. 6

11 15. 2.

12 2 М. 12. 12.

1 2 М. 14. 2.

Ам. 9. 4.

11

Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну обличчя Своє на вас *вам* на зло, щоб викоренити всього Юду!

12 І візьму Я залишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужинцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попадають від меча та від голоду, погинуть від малого й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьобою, застрашенням, і прокляттям та ганьбою . . .

13 І покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровицею . . .

14 І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужинцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажать усією душею своєю вернутися й оселитися там. Але не вернуться вони, хіба тільки *поодинокі* втікачі!"

15 І відповіли Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки кадять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли *там*, великий збір, і ввесь народ, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи:

16 „Щодо слова, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухасмо тебе.

17 Бо напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити їй лить жертви, як робили ми та батьки наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насичувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили.

18 А відколи перестали ми кадити небесній цариці й лити їй лить жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду!

12 42. 15, 17

44. 6.

14 22. 7

15 7. 18.

16 13. 22. 43. 44. 17.

17 7. 18.

22

19 А коли ми кадимو небесній цариці й приносимо їй лить жертви, *то* хіба без *відома* наших чоловіків ми робимо для неї жертівні калачі з її зображенням, і кадимо їй лить жертви?"

20 І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи:

21 „Хіба не кадили, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — *хіба* не згадав не Господь, і не вийшло воно до серця Його?

22 І не зміг Господь більше знести зла ваших чинів, та ті гидоти, що ви наробили, — тому став ваш Край руїною, і застрашенням та прокляттям, так що немає мешканця, як *бачите* цього дня". . .

23 За те, що кадили ви, і що грішили Господеві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Законом Його й Його правом та свідцтвами Його, тому спіткало вас оце зло, як *бачите* цього дня".

24 І сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї!

25 Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, каючи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, каючи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити їй лить жертви,“ *тому* напевно здійсните ваші присяги, і конче виконайте обітниця ваші.

26 Тому то послухайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своєм Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде

вже ім'я Моє кликатися устами кожного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у веьому єгипетському краї.

27 Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону.

28 А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечисленними. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чиє слово виконається: Моє чи їхнє?

29 А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдяться Мої слова на вас на зло.

30 Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у руку Навуходонбсора, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

Пророцтво про Баруха

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійїного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єреміїних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Посіїного, царя Юдиного, кажучи:

2 „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху:

3 Ти сказав був:

„Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого!

Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“

4 Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруїную, що Я збудував, а що Я насадив, те Я вирву, також усю землю Свою.

5 А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я

наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу¹ твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

ЄРЕМІЇНЕ ПРОРОЦТВО ПРО ЧУЖІ НАРОДИ

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремії про народи.

Пророцтво на Єгипет

2 На Єгипет. На військо фараона Нехо, єгипетського царя, що був над річкою Ефратом² у Каркеміші, якого побив Навуходонбсор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Посіїного, царя Юдиного:

3 „Приготуйте щитка та щита, і приступіть до війни!

4 Запрягайте но коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шоломах! Вичистіть ратища та зодягніться в кольчуги!

5 Що то бачу: вони полякались й назад відступають?

А лицарі їхні подблані та втікають і не оглядаються...

Страхіття навколо, говорить Господь!

6 Швидкий не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці Ефраті² спіткнуться вони та й попадають!

7 Хто то такий підіймається, мов та Ріка,³ як річки, його води хвилюються?

8 Єгипет, немов та Ріка, підіймається він, — мов річки, його води хвилюються,

¹ Душа — життя.

² Єврейське Perat, грецьке Еуфратис.

³ Ріка — це ріка Ніл.

і каже: Підіймуся, покрию
я землю,
і вигублю місто й мешкан-
ців його!

9 Сідайте на коні й шалійте, ⁹ колесниці!

І хай лицарі вийдуть,
Куш¹ та Пут,¹ що хапають
щита,
та людийці, що хапають,
натягують лука!

10 А день цей — Господа, Бога
Саваота,
день помсти, щоб помсти-
тися над ворогами
Своїми,

і меч буде жерти — й насі-
титься,
і досить нап'ється їхньої
кріві,

бо *це буде* жертва для Гос-
пода, Бога Саваота,
в північному краї при річ-
ці Ефраті!

11 Піди до Гілеаду, й бальзаму ¹¹
візьми,

дівчино, дочко Єгипту!
Надармо викиваси ти ліків
багато, —
своїх ран не загобіш!

12 Почули народи про ганьбу
твою,
а крику твого стала повна
земля.

бо спіткнулися лицар об
лицаря,
разом упали обоє вони!¹²

Навуходносор руйнує Єгипет

13 Слово, що говорив Господь
пророкові Єремії про прихід На-
вуходносора, царя вавилонсько-
го, щоб побити єгипетську землю;

14 „Розкажіте в Єгипті, і розго-
лосіте в Мідолі,
і розголосіте в Нофі й
Тахпанхесі!

Скажіть: стань, і собі при-
готуйся,

бо меч пожирася круг тебе!
15 Чому твої лицарі впали?

Не втрималися, бо пхнув
їх Господь! . . .

16 Стало багато таких, що спі-
ткнулися,

навіть падають один на
одного й говорять:

Уставай, і до свого народу
вернімося,

і до краю народження
нашого.

перед гнібним мечем!

17 Назвіть ім'я фараону, цареві
єгипетському: Заги-
бель, —

пропустив він усталений
час!

18 Як живий Я, — каже Цар,
що Господь Саваот Йому
Пмєння, —

він прийде, немов би Фавор
у горах,

й як при морі Кармел!

19 Приготуй необхідне собі на
мандрівки, мешканко,
о дочко Єгипту,

бо стане спустошенням
Ноф.

і він спалений буде, —

і в ньому не буде мешкан-
ня!

20 Єгипет — теля гарноусте,
та летить он із півночі
гедзь! . . .

21 Серед нього й його наймиті,
мов телята вгодбані,
та й вони повернулися на-
зад,

повтікали разом, не спи-
нившись,

бо день їхнього нещастя
прийшов ось на них,
час навіщення їх . . .

22 Розлигається голос його, як
гладюче сичання,

бо йдуть вони з військом,

¹ Пут — Мівія, лівійці, Куш — Етіопія, етіопи.

і прийдуть до нього з сокирами,
мов дроворуби . . .

23 Вони ліс його витнуть, —
говорить Господь, —
хоч він непрохідний,
бо стануть вони більш численні,
як та сарана, —
і не буде числа їм.

24 Засоромлена буде єгипетська
дівка, —
буде видана в руку народу
північного . . .

25 Говорить Господь Саваот,
Бог Ізраїлів:
Ось Я покараю Амона із
Но,
і фараона, і Єгипет, і богів
його, і царів його,
і фараона, і тих, що на
нього надіються.

26 І дам їх у руку всіх тих,
хто шукає їхню душу,
і в руку Навуходоносора,
царя вавилонського,
і в руку рабів його,
а потому він буде заселений.
Як за днів давніх, говорить
Господь!

27 А ти не лякайся, рабе Мій
Якове,
і не страйся, Ізраїлю,
бо Я ось врятую тебе здалека,
і насіння твоє — з краю
їхнього полону!
І вернеться Яків, і буде
спокійний, і буде безпечний,
і не буде того, хто б його
настрашив!

28 А ти не лякайся, рабе Мій
Якове, — каже Господь, —
бо Я з тобою,
бо зроблю Я кінець всім
народом, куди тебе вигнав,

та з тобою кінця не зроблю,
і тебе покараю за правом,
і тебе непокараним не полишу!⁴

Пророцтво на филистимлян

47 Слово Господнє, що було
пророкові Єремії на филистимлян,
перше як фараон побив Азу.

2 „Так говорить Господь:
Ось підіймаються води із
півночі,
і стануть вони за потік
заливний,
і заллють вони землю та
все, що на ній,
місто й замешкалих в ньому, —
і буде кричати людина,
і кожен мешканець землі
заголосить . . .

3 Через гук тупотіння копит
баских коней його,
через гуркіт його колесниць,
через скрип його кіл не
звернулись батьки до
синів,
бо зомліли їм руки,
4 бо настав це той день,
щоб понищити всіх филистимлян,
щоб Тіру й Сидінові вігубити
помічну всяку рештку . . .
Бо понищить Господь филистимлян,
рештку острова Кафтора,¹
5 шолудивою стане Азза,
згине Ашкелон,
решта долини їхньої . . .
Як довго ти будеш нарізи
робити собі у жалобі?

¹ Кафтор — острів Кіпр.

- 6 О мечу Господній,
аж доки ти не заспокоїш-
ся?
Вернися до піхви своєї,
заспокойся й замовкни!
7 Але як заспокоїться він,
коли наказав йому *це Сам*
Господь?
До Ашкелону й до берегу
моря, —
туди Він призначив йо-
го!“. . .

Пророцтво на Моава

- 48** На Моава. 1 Іс. 15. 2.
Так каже Господь Саваот,
Бог Ізраїлів:
„Горе *місту* Нево, бо во-
но поруйноване;
Кір'ятаїм посоромлений,
здобутий;
посоромлений Замок ви-
сокий, заляканий. . .
2 Нема більше слави Моаву!
У Хешбоні лише вишиш-
ляють на нього:
„Ходімо, і вітнім його із
народу!“
Теж, Мадмене, замовк-
неш і ти:
за тобою йде меч!
3 Чути крик із Горонаїму: 3 Іс. 15. 5.
Руїна й нещастя велике!
4 Моав поруйнований,
крик піднятий аж до Цоа-
ру,
5 бо ходом в Лухіт підуть 5 Іс. 15. 5.
догорі з великим пла-
чєм,
бо на збіччі Горонаїму
чути крик боязкий про руї-
ну. . .
6 Утікайте, рятуйте *точ* душу
свою,
і станете, мов отой вірес
в пустині!
7 Бо за те, що надіявся ти
на вчинки свої та на скар-
би свої,

ти також будеш узятий,
і піде Кемош до полону,
арázом із ним його священи-
ки та його звérхники. . .

- 8 І прийде руїна до кожного
міста,
і не буде врятоване жод-
не *із них*,
і загине долина, й погубле-
на буде рівнина,
бо *так* говорив був Гос-
подь! . . .
9 Дайте крила Моаву, —
і він відлетить,
і міста його стануть спу-
стошенням,
так що не буде мешкánця
у них. . .
10 Проклятий, хто робить ро-
боту Господню недбало,
і проклятий, хто від
крови *на* меча свого
стримує!
11 Спокійний Моав від юнацтва
свого,
і мирний на дріжджах
своїх,
і не лито із посуду в посуд
його,
і він на вигнання не йшов,
тому в нім його смак по-
зостався,
а запах його не змінився.
12 Тому то ось дні настають,
— говорить Господь, —
і пошлю Я на нього
розливачів, —
і його розіллють,
і посуд його опорожнять,
і дзбанки його порозби-
вають! . . .
13 І за Кемоша Моав посором-
лений буде,
як Ізраїлів дїм посором-
лений був за Бет-Ел,
за місце надії своєї.
14 Як говорите ви:
„Ми хоробрі та сильні до
бою?“

- 15 Попустошений буде Моав,
і до міст його ворог піді-
ймється. —
і підуть добірні його юнаки
на заріз, 48. 42. 26
каже Цар, що Господь
Саваот Пому Пмєн-
ня . . .
- 16 Близький похід нещастя
Моава,
а лихо його дуже квітатиме-
ся . . .
- 17 Співчувайте йому, всі дов-
кілля його,
і всі, хто ім'я його знає,
скажіть:
„Як зламалося сильне це
бєрло,
ця палиця пишна!“
- 18 Спустися зо слави своєї, 18 Іс. 15. 2.
і всядься в пустині, о
мешканко, дочко Дівон-
ну,
бо спустошник Моава до те-
бе прийшов, 1с. 16. 6. 29
і понижив твердині твої!
- 19 Стань на дорозі й чекай,
мешканко Ароеру,
питай втікача та врято-
вану,
кажи: „Що це сталося?“
- 20 Моав посоромлений, бо роз- 20 Іс. 16. 2.
трощений він,
ридайте та плачте,
і звістіте в Арноні, що Моав
попустошений!
- 21 І суд ось прийшов на рів-
нинний цей край,
на Холон й на Ягцу, і на
Мефаат,
- 22 і на Дівон, і на Нево, і на 5. 10. Іс. 16. 32
Бет-Дівдатаїм,
23 і на Кір'ятаїм, і на Бет-
Гамул, і на Бет-Меон,
24 і на Керійїот, і на Боц-
ру,
і на всі міста моавського
краю,
далекі й близькі . . .
- 25 І відтятий Моавові ріг,¹
і рамено¹ його розтрó-
щене, говорить Гос-
подь.
- 26 Упійте його, — бо пишавсь
проти Господа він, —
і він з пліскотом упаде до
блювоти своєї, —
і станеться й він посміхó-
виськом! . . .
- 27 І чи ж для тебе Ізраїль не
був посміхóвиськом
ним?
Хіба серед злодіїв був
знайдений він,
що ти скільки говориш про
нього, то все головою
хитаєш?
- 28 Покиньте міста, й пробу-
вайте на скелі,
мешканці Моава,
і будьте, немов та голубка,
що над краєм безодні
гніздиться!
- 29 Ми чули про гордість Моа-
ва,
що чванливий він дуже,
про надутість його і його
гордування,
про бундючність його та
пиху його серця.
- 30 Я знаю, — говорить Гос-
подь, — про зухваль-
ство його,
і про його балачки без-
підставні, —
робили вони неслухняне!
- 31 Ридаю тому над Моавом,
і кричу за Моавом усім,
зідхаю над людьми Кір-Хе-
ресу . . .
- 32 Більш як за Язером Я пла-
кав,
Я плакатиму за тобою,
винограднику Сівми!
Галўзки твої перейшли аж
за море,

¹ Ріг і рамено — у біблійній мові синоніми
сили.

- досягли аж до моря Язе-
ра.
Спустошник напав на осін-
ній твій плід,
і на винобрання твоє, —
33 і забрана буде потіха твоя
та радість твоя з вино-
градника й з краю Мо-
ава, 49. 22. 40
і вино із чавіла спиню!
Не буде топтати топтач,
радісний крик при збиранні
не буде вже радісним
криком збирання . . .
- 34 Від крику Хешбону аж до 34 4 М. 32. 3,
Ел'але, 36.
аж до Ягацу нестися буде
їхній голос, 48. 26. 42
від Цоару аж до Горонаїму,
до Еглат-Шелішійї,
бо й вода із Нимріму пусти-
нею стане . . . 1с. 24. 17. 43
- 35 І вигублю Я із Моава, —
говорить Господь, —
того, хто для жёртов ви-
ходить на пагірок,
і бógові кáдить своєму.
- 36 Тому стогне серце Моє за 36 1с. 45. 5
Моавом, немов та со-
пілка,
і стогне серце Моє, як со-
пілка, за людьми Кір-
Хересу,
бо погинули ті, хто багáт-
ство набув! . . . 4 М. 21. 28. 45
- 37 Тому кожна голова — обли- 37 4 М. 21. 28.
сіла, 21. 5. 15.
і кожна борода — обстри-
жена,
на руках у всіх — порізи 2.
жалюби,
і на стéгнах — верéта . . .
- 38 На всіх дахах Моава
й на площах його
самий лéмент,
бо розбив Я Моава, мов по-
суд,
якого не люблять, гово-
рить Господь . . .
- 39 „Як він розтóщений“ пла-
чуть,
„як ганéбно Моав утівав,
і як він посорóмлений!“
І Моав став за посміх
та пóстрах для всього дов-
кілля його! . . .
- 40 Бо так промовляє Господь:
Ось він, як орел, при-
летіть,
і крила свої над Моавом
розгóрне, —
- 41 міста будуть взяті,
й твердині захо́плені . . .
І того дня стане серце ли-
царства Моава,
як серце жони-породілля!
- 42 І з народів Моав буде вигу-
блений,
бо пишавсь проти Госпо-
да він . . .
- 43 Страх, та безóдня,
та пástка на тебе, меш-
канче Моава!
говорить Господь.
- 44 Хто від страху втече, той в
безóдно впаде,
хто ж з безодні підійметь-
ся, той буде схóплений
в пástку . . .
Бо спровáдку на нього, на
того Моава,
рік їхньої кари, говорить
Господь.
- 45 Втікачі знесилені
будуть ставати у тіні
Хешбону,
бо вийде огонь із Хешбону,
а полум'я з-поміж Сигó-
ну,
і поїсть край волóсся на
скрónі Моаву
та череп синів галасли-
вих . . .
- 46 Горе, Моаве, тобі!
Загинув Кемошів нарód,
бо сини твої взяті в полón,
твої ж дóчки — в нево-
лю! . . .

47 І верну́ Я Моавові долю на-
прикінці днів,
говорить Господь.
Аж досі — суд на Моава.

Пророцтво на Аммонових синів

49 На Аммонових синів.
„Так говорять Господь:

11 М 19 38
30 25 2

Чи немає синів у Ізраїля?
Чи немає спадкоємця в нього?

49, 20, 4 М 7
25 30 15 21
11

Чому Гада Мілком оди-
личив

й осівся народ його по
містах його?

2 Тому настають ось дні,
— говорить Господь, —
і Я розголошу́ крик
військовий

на Раббу Аммонових синів,
— і вона стане за купу
руїн,

а підлеглі міста її спалені
будуть огнем,

і знов одідичить Ізраїль
спадок свій, говорить
Господь.

Овд. 5.

9

3 Ридай, о Хешбоне, бо місто
зруйноване!

30 1 2

Кричить, дочки Рабби,
опережіться веретою,
лементуйте й блукайте по
обистях,

бо Мілком до полону іде,
його священники й його
зверхники разом!

4 Чого ти долинами хва́тиш-
ся?

Долина твоя розпливаєть-
ся кров'ю, о дочко не-
вірна,

що на скарби свої покла-
даш надію *та кажеш:*

„Хто прийде до мене?“

5 Ось Я страх припроваджу
на тебе, —
говорить Господь, Бог Са-
ваот, —

із усього довкілля твого,
і ви повтікаєте кожен на-
перед себе, —

і не буде кому втікачів по-
збирати! . . .

6 А потім верну́ Я долю Ам-
монових синів,
говорить Господь“.

Пророцтво на Едома

7 На Едома.

„Так говорить Господь Са-
ваот:

Чи в Темані немає вже
мудрости?

Чи згинула рада розумних?
Хіба зіпсувалась їхня му-
дрість?

8 Утікайте, оберніться *плечі-*
ма,

сядьте глибше, мешканці
Дедану,

бо привів Я нещастя Ісава
на нього, —

той час, *коли* покараю його!

9 Якщо прийдуть до тебе зби-
рачі винограду,
вони не полишать остан-
ків,

якщо *ж* *прийдуть* злодії
вночі,
напсують, скільки схо-
чуть.

10 Бо обнявив Я Ісава,
повідкивав усі кривки
його,

і він сховатись не зможе, —
спустошене буде пасіння
його, й його браття,

і сусіди його, — і не буде
його!

11 Залиш свої сіроти, — Я
утримаю їх при житті,
а вдови твої хай надію на
Мене кладуть!

12 Бо так промовляє Господь:
Ось і ті, що не мали б пити
чаші *цієї*.¹

¹ Чаша — гебраїзм: тютюна доля.

- пити будуть напівне,
а ти непокараним будеш?
Не будеш без кари,
бо справді ти питимеш
чашу!
- 13 Бо Собою присяг Я, —
говорить Господь, —
що Боцра за спустошення
стане, за ганьбу,
пустиню й прокляття,
і руїнами вічними ста-
нуть міста її всі!
- 14 Я звістку від Господа чув,
і відправлений вісник між
люди:
Зберіться й прийдіть проти
неї,
і встаньте на бій,
15 бо тебе Я зробив ось малім
між народами,
погордженим серед лю-
дей!
- 16 Страхіття твое обманяло
тебе
й гордість серця твого,
*тебе, що в розцілинах скелі
живеш,
що високих підгірків три-
маєшся.*
- Та коли б ти кубло своє й
високо звив, мов орел,
*то й ізвідти Я скину те-
бе, промовляє Господь.*
- 17 І стане Едом за страхіття,
— кожен, хто буде прохो-
дити ним,
остовніє й засвище,
як поразі його всі поба-
чить . . .
- 18 Як Содом та Гоморру й сусі-
дів її поруїновано,
каже Господь, —
*так ніхто там не буде си-
діти,
і не буде в нім мешкати
чужинцем син люд-
ський.¹*

50. 44. 19

13 42. 18.

14 Овд. 1, 3.

49. 7, 50. 45. 20

16 Овд. 1

48. 40. 50. 43. 22

17 19. 8. 50. 13.
50. 1М. 19. 20.
1 Цар. 9. 8.18 50. 40. 1 М.
19. 25.

1с. 37. 13. 23

- 19 Ось підійметься він, немов
лев,
із темного лісу Йордану
на водяні луки,
і Я вмент зроблю, що він
побіжить геть від них,
а хто вибраний буде,
того Я поставлю над ними.
Бо хто є подібний Мені,
і хто покличе Мене перед
суд,
і хто пастир такий, що пе-
ред обличчям Моїм
устоїть?
- 20 Тому то послухайте задум
Господній,
що Він на Едома задумав,
і думки Його ті, які Він на
мешканців Теману за-
мислив:
*Направду, — найменших
з отари потягнуть,
і поцують пасовисько
їхнє при них!*
- 21 Від гучу упадку їхнього
буде тремтіти земля,
*буде зойк, аж на морі Чер-
воному чути їхній голос.*
- 22 Ось підійметься він, як
орел,
і літатиме, й крила свої
над Боцрою розгріне:
і стане серце хоробрих
едомлян в той день,
немов серце жони-поро-
длитої . . .

Пророцтво на Дамаск

- 23 На Дамаск.
„Засоромивсь Хамаш та
Арпал,
бо злу звістку почули;
в неспокої тривожнім вони,
як те море,
що не може вспокоїтись.
24 Дамаск сторопів, обернув-
ся втікати,
і страх його міцно охопив,

¹ Ben adam — син людський, людина, людська
істота, проста людина. Див. Єз. 2. 1.

- біль та м'яки його обгорнули,
немов породілля . . .
- 25 Як спорожніло славне це
місто, місто втіхи Мосії!
- 26 Тому юнаки його падати бу-
дуть на площах його,
і всі військові погинуть
того дня, говорить Гос- 9. 11. 33
подь Саваот.
- 27 І під муром Дамаску огонь 27 і Цар. 20. 21.
запалю,
і він пожере Бен-Гадад-
ські палаци! . . .

Пророцтво на Кедар

- 28 На Кедар та на царства Ха-
цору, що їх побив Навуходоносор,
цар вавилонський.
„Так говорить Господь:
Уставайте, ідіть на Кедар,
і нехай попустішать вій-
ські синів сходу!
- 29 Заберуть їхні намети та їхню 29 46. 5. Пс. 31.
отару, 15
їхні покріві та всі їхні
речі,
та їхніх верблюдів собі за-
беруть,
і над ними кричатимуть:
Жах звідусіль! . . .
- 30 Утікайте, мандруйте ско-
ріш,
сховайтесь в глибоке, 3 М. 26. 33. 37
мешканці Хацору,
говорить Господь,
бо раду нарадив на вас На-
вуходоносор, цар вави-
лонський,
і задум задумав на вас!
- 31 Уставайте, ідіть на народ,
що спокійно, безсечно
живе, — промовляє
Господь, —
немає воріт, і нема в нього
засувів,
самітно живуть.
- 32 І стануть верблюди їхні 32 14.
здобиччю,
а їхні череди — грабежём,

- і на всі вітри розвію Я їх,
хто волісся довкола стри-
же,
і зо всіх їхніх сторін при-
провадику на них їхню
погибіль,
говорить Господь . . .
- 33 І стане Хацор за мешкання
шакалів,
за вічне спустошення, —
не замешкає там людина,
і син людський не спи-
ниться в ньому! . . .

Пророцтво на Елам

- 34 Слово Господнє, що було про-
рокові Єремії на Елам на початку
царювання Седекії, Юдиного ца-
ря, таке:
- 35 „Так говорить Господь Са-
ваот:
Ось Я зламаю еламського
лука,
головию їхню силу!
- 36 І з чотирьох кінців неба
спровадику чотири вітри
до Еламу,
і їх розпорішу на всі ці
вітри,
і не буде такого народу,
куди б не прийшли ці ви-
гнанці з Еламу . . .
- 37 І настрашу Елам перед
їхніми ворогами
та перед всіма, хто їхню
душу шукає,
і лихо на них наведу,
лютість гніву Мого, го-
ворить Господь, —
і посилю Я за ними меч,
аж поки не вигублю їх!
- 38 І поставлю Престіла Сво-
го в Еламі,
і вигублю звідти царя й
його зверхників, каже
Господь . . .
- 39 Але буде наприкінці днів,
поверну Я Еламові долю,
говорить Господь . . .

Пророцтво на Вавилон

50 Слово, що Господь говорив на Вавилон, на землю халдеїв через пророка Єремію:

2 „Звістий між народами й розголосить, підійміть прапора *та* розголосить,

не затайте, скажіть: Здобутий *уже* Вавилон, засоромлений Бел, зламаний Меродах, бовівани його посоромлені, порозбивані *всі* його божества!

3 Бо на нього із півночі виїшов народ, що оберне в спустошення землю його,

і не буде мешканця у ній: від людини та аж до скотини, *усі* помандрують *та* підуть! . . .

4 За тих днів і того часу, — говорить Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, разом вони й сини Юди, — усе плачучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати . . .

5 Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя¹ повернені, щоб прийти й прилучитися до Господа вічним заповітом, який не забудеться!

6 Мій народ — це отара загинула: пастирі їхні вчинили будячими їх, їх загнали на гори, й ходили вони від гори до підгір'я, забули про ложе своє . . .

50 3

7

2 2 Пар. 21. 21.
16 48 1

31 6

8

3 50. 39. Іс. 13.
20

4 8 9

6 7 31 16 65
10

29 1

13

7 Усі, що знаходили їх, жерли їх,

і противники їхні говорили: „Незавинимо за те, бо вони прогрішилися Господу,

Пасовиську правди й надії батьків їхніх, — Господеві! . . .

8 Біжіть з Вавилону, і виходьте із краю халдеїв, і будьте, як козлята ті перед отарою!

9 Бо ось Я побуджую, і на Вавилон наведу збір великих народів з північного краю, і вони проти нього шикуються, звідти здобутий він буде!

Пого стріли, мов лицар, якому щастить, — не вертаються дармо,

10 і здобиччю стане Халдєя, — наситяться всі, хто पुсти́ть її, промовляє Господь . . .

11 Бо радісте ви, бо втішаєтесь ви, що спадщину Мою розграбовуєте, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржі́те, немов румакни . . .

12 Збентежилася ваша мати надто, засидалася родителька ваша . . .

Оце для народів кінець: пустиня, сухоземля й степ!

13 Від Господнього гніву вона незамешкана буде та стане спустошенням уся . . .

Кожен, хто буде проходити повз Вавилон,

¹ Цебто: куди треба йти, це гебраїзм. Пор. Єр. 42. 15, Лк. 9. 51.

остовпіє й засвіще, як поба-
чить усі ці поразі його!

14 Ушикуйтеся на Вавилон
навкруги,
всі, хто лука натягує!

Стріляйте на нього, стріли
не шкодуйте,
бо він Господеві згрішив!

15 Здиमितь прик проти нього
навіть то!

Він дав руку¹ піддатись,
стовпий його впали,
зруйновані мури його,
бо це помста Господня . . .
Пометіться над ним:

як зробив він — зробіть
так йому!

16 Повигублюйте і сівача з Ва-
вилону,
і того, хто хопав серпів в
часі жнив!

Через меч переслідника
вернуться всі до народу
свого,

і кожен до краю свого
втіче.

17 Ізраїль — вівця розпоріше-
на,

що леви погнали її:

перший жер його цар аси-
рійський,
а останній — цей Навухо-
донсор, цар вавилон-
ський.

розтрощив йому кості . . .

18 Тому так промовляє Гос-
подь Саваот, Бог Із-
раїлів:

Ось Я покараю царя ва-
вилонського й землю
його,

як Я покарав був царя аси-
рійського.

19 І верну Я Ізраїля на пасо-
вісько його,

і він пастися буде на Кар-
мелі й Башані,

і на горі на Єфремовій та
на Гілеаді

душа його сіною буде.

20 За тих днів й того часу —
говорить Господь —
оудуть шукати провини
Ізраїлеву, та не буде
її.

і проріхи Юди, одначе не
знайдені будуть вони,
бо пробачу тому, кого Я
позоставлю!

21 На край „Чварів подвій-
них“¹ — на нього піді
й на мешканців „Пока-
рання“!¹

Поруйнуй і прокляттям
вчини все за ними, —
говорить Господь, —
і зроби так усе, як тобі
наказав!

22 Гуркіт бою в краю
та велике спустошення!

23 Як побитий й поламаний
молот всієї землі!
Яким жахом зробивсь Вави-
лон для народів!

24 Я пастку поставив на тебе,
і схоплений ти, Вавилоне,
хоча ти й не знав!
Ти знайдений й схоплений
був,
бо ставав ти на прю проти
Господа!

25 Господь відчинив Своє схо-
вище,
і вийняв ізвідти знаряддя
гніву Свого,
це бо зайняття для Господа,
Бога Саваота в халдей-
ському краї.

26 Ідьте ви на нього із краю
землі,
відчинить його вкуні, по-
розкладайте його,
як снопи, і вчиніть заклят-
тям його,

¹ Він дав руку, — умовився, урочисто прирік,
заприсягнув; пор. Єз. 20, 23, 28.

¹ Це назви Вавилону: Мератаім (подвійний за-
колот) та Пекод (покарання, кара).

- хай не буде йому позоста-
лого!
- 27 Його всіх волів повбивайте,
— хай підуть вони на за-
різ!
Горе їм, бо настав їхній
день, час навіщення їх!
- 28 Голос тих, що втікають 28 51. 11.
і рятуються із вавилон-
ського краю,
щоб звістити на Сіоні про
побісту Господа, на-
шого Бога,
про побісту за храма Йо-
го.
- 29 Скличете на Вавилону 29 25. 14. 50. 15.
стрільців,
усіх, хто лука натягує,
табором станьте при ньому
навколо, —
нехай йому втечі не буде!
Відплатіте йому згідно з
чином його,
як зробив він — зробіть
так йому,
бо гордим він став проти
Господа,
проти Святого Ізраїлевого!
- 30 Тому то його юнаки всі по-
ляжуть на пліщах йо-
го,
а військові його того дня
всі погинуть, говорить
Господь.
- 31 Ось Я проти тебе, о пихо, 31 51. 25
говорить Господь, Бог Са-
ваот, —
бо день твій прийшов,
час тебе покарати!
- 32 І спіткнеться пиха й упа-
де,
і не буде того, хто б
підніс її.
І огонь по містах його Я за-
палив, —
і він пожере всі довкілля
його . . .
- 33 Так говорить Господь Са-
ваот:

- Сини Ізраїлеві й сини
Юдині — разом утіску-
вані,
і всі, що в полон їх забрали,
тримають їх міцно,
не хочуть їх випустити.
- 34 Але Викупитель їх сильний,
Господь Саваот — Йому
Імення!
Він конче розсудить їхню
справу,
щоб землю вспокіти,
а вавилонських мешканців
стривожити.
- 35 Меч на хатдеїв, — говорить
Господь, —
і на мешканців Вавилону,
і на князів його, і на його
мудреців!
- 36 Меч на ворожбитів — і
безплідними стануть,
меч на лицарство його —
і вони полякаються!
- 37 Меч на коні його й на його
колезниці,
та на всю мішанину
народів, яка серед ньо-
го, —
і стануть вони як жінки!
Меч на скарби його — й
пограбовані будуть!
- 38 Посуха на воді його, — й
вони повисихають,
бо це край божків,
і шаліють вони від бовва-
нів . . .
- 39 Тому звірі пустинні там
будуть сидіти з шакá-
лами,
і струсі будуть у ньому
сидіти,
і не буде заселений він вже
навіки,
і не буде замешканий він
з роду в рід . . .
- 40 Як Содом та Гоморру й сусі-
дів її Бог був поруїну-
вав, —
говорить Господь, —

- так ніхто там не буде сидіти,
і не буде в нім мешкати
чужинцем син людський!
- 41 Ось із півночі прийде народ, 41 6. 22
і люд великий, і численні царі, —
вони збуджені будуть із кінців землі:
- 42 Лук та ратище міцно тримають,
жорстокі вони й милосердя не мають, —
їхній голос, як море реве,
вони їдуть на конях, —
на тебе вони вишукувались,
як муж на війну,
вавилонська дочко!
- 43 Почув цар вавилонський відомість про них, —
й опустілися руки йому,
обхопив його страх
і тремтіння, немов породило! 43 10. 20 11. 21
- 44 Ось підіймається він, немов лев, 44 10. 19 11. 21
із темного лісу Йордану
на водяні луки,
і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них,
а хто вибраний буде,
того Я поставлю над ними!
- Бо хто є подібний Мені,
і хто покличе Мене перед суд,
і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм він устоїть?
- 45 Тому то послухайте задум 45 49. 20.
Господній,
що на Вавилон Він задумав,
і думки Його ті, що на землю халдейську замислив:

Поправді кажу вам, —
найменших з отари потягнуть,
і попустошать пасовисько
їхнє при них!

46 Від розголосу про взяття Вавилону земля задрижить,
і почується крик між народами! . . .

Відплата Вавилонові за руйнування світу

- 51** Так говорить Господь:
Ось Я бурю збуджу на отой Вавилон
та на мешканців „серця повстанців на Мене“.¹
- 2 І на Вавилон Я пошлю віяча,
і розвіють його,
і випорожнять його край,
бо оточать його у день зла.
- 3 Нехай лука свого напинає стрілець проти того,
хто ї собі напинає,
проти того, хто своїм панцерем чваниться!
- І не змилюйтеся над його юнаками,
закляттям учинить усе військо його!
- 4 І попадають вбиті в халдейському краї,
і попробивані на його вулицях . . .
- 5 Бо Ізраїль та Юда — не вдівець він по Бозі своєму,
по Господу Саваоту,
та напівнився край їхній гріхом
проти Святого² Ізраїлевого.

¹ „Серце повстаючих на Мене“ (lev kamaj) — це криптографічна назва халдеїв (kasdim).

² Kedoš Jizrael, Святий Ізраїлів — це Господь Бог.

6 Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урятуйте душу свою! За провину його не погинь- те, бо це Господеві час по- мести, — Він дасть відповідну запла- ту йому! 7 Вавилон у Господній руці — золота <i>це</i> чаша, що всю землю напобюва- ла: народи впивались вином тим його, тому пошаліли народи! 8 Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзаму для бо- лю його, — може буде загосний він! 9 Вавилон лікували, та він не був вилікува- ний, — покиньте його, і підемо кожен до краю свого, бо присуд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! . . . 10 Вивів Господь справдливості наші, — прийдіть, і розповімо на Сіоні про чин оцей Господа, на- шого Бога! 11 Вігостріть стріли, візьміте щити! Збудив Господь духа мі- дійських царів, бо на Вавилон Його задум, понижити його, бо це помста Господня, помста за храма Його! 12 Проти мурів Вавилону пі- дійміте прапора, сторожку зміцніть, сто- рожків порозставляйте, і чати поставте,	6 50. 8, 51. 45. Іс. 48. 20, 63. 4. 06. 17. 1. 10. 12. 8 Іс. 21. 9. 06. 18. 2. 9 06. 18. 5. 10. 13. Пс. 135. 7. 10 Пс. 66. 16. 10. 14. 11 50. 28. 10. 15. 10. 16. Пс. 12	13 О ти, що живеш над велики- ми водами, що маєш скарбів бага- тінно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захланності! 14 Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людми тебе, мов сарафаном, і на тебе вони крик вій- ськовий підіймуть! 15 Своєю Він силою землю вчи- нив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо розтяг Своїм розу- мом. 16 Як голос Його забринить, у небесах шумлять во- ди, а коли підіймає Він хма- ри із краю землі, коли із дощем чинить бли- скавки та випроваджує вітер з сховищ Своїх, 17 тоді кожна людина в знанні туманіє, усяк золотяр посоромле- ний через боввіана, бо відлив його — не не- правда, і немає в них духа! 18 Марнога вони, <i>вони</i> праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 19 Не така, як оці, частка Яко- вова, бо все <i>це</i> Він створив, і <i>Ізраїль</i> — племеню спад- щини Його, Господь Саваот Пому Пмення!

- 20 Ти Мій мѳлот,
знаряддя військове, —
тобою поб'ю Я народи,
і тобою Я вигублю цар-
ства!
- 21 І тобою поб'ю Я коня й
верхівця,
і тобою поб'ю колесницю
й її візника!
- 22 І тобою поб'ю чоловіка та
дівку,
старого та хлопця тобою
поб'ю,
і тобою поб'ю юнака та дів-
чину!
- 23 І тобою поб'ю пастуха й
його стадо,
і тобою поб'ю селянина
та запряг його,
і тобою поб'ю Я намісників
та їхніх заступників!
- 24 І Я відплачу Вавилонові
і всім мешканцям халдєїв
усе їхнє зло,
що зробили в Сіоні на ва-
ших очах, промовляє
Господь!
- 25 Оце Я на тебе, о гѳро ти
згубна, — говорить
Господь, —
що всю зѳмію ти губиш!
І руку Свою простягну над
тобою,
і зо скель тебе скину,
і зроблю горою горючою!
- 26 І не братимуть з тебе наріз-
ного каменя,
ані каменя на підвалини,
бо спустошенням вічним ти
станеш,
говорить Господь . . .
- 27 Підійміте прапор на землі,
засурміть у сурму між
народами,
приготуйте народи на бій
проти нього,
покличте на нього цар-
ства Арарату, Мінні та
Ашкеназу,
- 20 50. 23. Іс. 10.
15.
- 29 50. 39.
- 29 29
- призначте гетьмана над
ними,
кѳней сировадьте,
немов ту шорстку сарапу!
- 28 Приготуйте на бій проти
нього народи, царів Мі-
дії,
намісників її та всіх її
заступників,
та весь край панування її!
- 29 І затряслася земля, і
кѳрчитись стала від бо-
лю,
бо здійснилися задуми
Господа на Вавилон,
щоб край вавилонський вчи-
нити жахливим спусто-
шенням та без меш-
канця . . .
- 30 Силачі вавилонські вою-
вати перестали, —
у твердинях осілись,
загинула вся їхня сила,
зробились, неначе лін-
кї,
оселі його поїддані повані,
його засуви зламані . . .
- 31 Бігун бігуніві назустріч
біжить,
а посол назустріч по-
слові,
щоб звістити царю вавилон-
ському,
що з кінця до кінця взяте
місто його,
- 32 і броди захоплені,
і фортеці огнем попалили,
войки перестрашені . . .
- 33 Бо так промовляє Господь
Саваот, Бог Ізраїлів:
Дочка вавилонська
мов тік в час топтання його:
іще трохи — й настане
для неї час живи!
- 34 Пожѳр мене й стер мене
Навуходонѳсор, цар ва-
вилонський,
поставив мене, як той по-
суд порожній,
- 27 1 М. 8. 4.
Іс. 37. 38.

- ковтнўв він мене, немов
змій,
моїми розкошами співнив
свого живота,
ви́пхнув мене . . .
- 35 Насилля моє й моє тіло —
на Вавилон,
говорить мешканка Сіо-
ну,
кров же моя — на мешкан-
ців халдеїв,
говорить Єрусалим!
- 36 Тому так промовляє Гос-
подь:
Оце Я змагаюсь за справу
твою,
і поміщу твою помсту,
і висушу море його,
і джерело його висушу.
- 37 І стане руїною *цей* Вавилон,
мешканням шакалів,
страхиттям та посміхом, —
і в ньому мешканця не
буде! . . .
- 38 Заревуть вони разом, не-
мов левчукі,
загарчать, немов ті леве-
нята . . .
- 39 Як вони порозп'ялюються,
то зроблю їм бенкет та
їх упою,
щоб раділи й заснули сном
вічним, —
і *вже* не пробудяться, ка-
же Господь!
- 40 Поспускаю Я їх, мов овець
до зарізу,
немов баранів із козлами.
- 41 Як здобутий Шешах,¹
і як схоплена слава всієї
землі!
Яким ось зробивсь Вавилон
посеред народів!
- 42 На Вавилон вийшло море,
і вкрився він безліччю
хвиль тих його.
- 43 Міста його стануть спусто-
шенням,

¹ Шешах — Вавилон.

- краєм пустини та стёпу,
тим краєм, що в ньому си-
дити не буде ніяка лю-
дина,
і не буде ходити по ньому
син людський!
- 44 І Я навіщу Бела в Вави-
лоні,
і витягну з уст його те,
що він був ковтнўв,
і вже народи до нього не
будуть пливсти, немов
ріки,
і мур вавилонський впа-
де!
- 45 Мій народі, виходьте із ньо-
го
й рятуйте від люто́сти гні-
ву Господнього
душу свою!
- 46 І щоб серце ваше не слабло,
а ви не злякалися вістки,
почутої в краї,
бо прийде цього року ця зві-
стка,
а потім того року та
звістка,
і *буде* насилля в краї,
і *повстане* пануючий про-
ти пануючого . . .
- 47 Тому то ось дні настають,
і навіщу Я божків Вави-
лону,
і весь його край посоромле-
ний буде,
і всі його вбиті попадають
в нього!
- 48 І над Вавилоном співати-
муть небо й земля,
і все, що є в них,
бо на нього приходять спу-
стощиники з півночі,
каже Господь.
- 49 Вавилон мусить упасти за
вбитих Ізраїлевих,
як за Вавилон впали вби-
ті всієї землі . . .
- 50 Хто втік від меча, —
ідіть, не ставайте!

- Пам'ятайте й здалека про
Господа,
а Єрусалим нехай буде на
вашому серці!
- 51 Застидалися ми, як почувли
цю ганьбу,
сором покрив нам облич-
чя,
бо чужинці прийшли
у святиню Господнього
дому . . .
- 52 Тому то ось дні настають,
— говорить Господь, — 32 12.
і бовбанів його навішу,
і буде стогнати поранений
по всім краї його!
- 53 Коли б Вавилон аж до
неба піднісся,
і коли б уміцнів свою
силу він на височині,
то все таки прийдуть від
Мене до нього спустош-
ники, каже Господь!
- 54 Чувться крик з Вавилону,
і велике понищення з
краю халдеїв,
- 55 бо спустошить Господь Вави-
лона
і галас великий приглу-
шує в ньому,
і шумлять їхні хвилі, як
води великі,
і розлягається гуркіт їх-
нього голосу . . .
- 56 Бо прийде спустошник на
нього, на Вавилон,
і схоплене буде лицар-
ство його,
їхній лук поламається,
бож Бог відплати — Гос-
подь,
Він напевно заплатить!
- 57 І впоє його звérхників та
мудреців його,
намісників його та за-
ступників його,
і його лицарів, —
і сном вічним заснуть, і
не збудяться,

2 Цар. 24. 18. 1
2 Хр. 36. 11.

- каже Цар, Господь Саваот
Пому Ймення . . .
- 58 Так говорить Господь Са-
ваот:
Товстий мур вавилон-
ський аж до основ буде
знищений,
і брами високі його огнем
будуть спалені, —
і мучились дармо народи,
і для огню мордувались
племéна!“. . .
- 59 Слово, яке пророк Єремія
наказав був Сераї, сину Нерійі,
сина Махсеїного, коли він ішов з
Седекією, Юдиним царем, до Вави-
лону, за четвертого року царюван-
ня його. А Сераї був головним
царським постельником.
60 І написав Єремія все те лихо,
що прийде на Вавилон, до однієї
книги, усі ті слова, що написані
на Вавилон.
61 І сказав Єремія до Сераї:
„Як прийдеш ти до Вавилону, то
гляди, прочитай усі ці слова.
62 І скажи: Господи, Ти про-
віщав на це місце, щоб вигубити
його *так*, що не буде в ньому
мешканця від людини й аж до
скотини, бо буде воно спустошен-
ням вічним.
63 І станеться, як ти скінчиш
читати цю книгу, прив'яжеш до
неї каменя, і кинеш її до середини
Ефрату,
64 та й скажеш: Так потоне
Вавилон, і не встане через те
лихо, що Я на нього наведу, — і
вони попомучаться!“. . .
Аж досі — слова Єремієні.

Ограблення й зруйнування
Єрусалиму

52 Седекія був віку двадцяти й
одного року, коли зацарю-
вав. А царював він в Єрусалимі
одинадцять років; ім'я ж його

матері — Хамутал, дочка Єремії з Лівні.

2 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким.

3 Бо через Господній гнів сталося *це* на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекія відпав від вавилонського царя.

4 І сталося за дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого *дня* місяця прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборилися проти нього, і побудували проти нього вала навколо.

5 І ввійшло місто в облогу аж до одинадцятого року царя Седекії.

6 Четвертого місяця, дев'ятого *дня* місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для народу краю.

7 І пробитий був *проділ* у стіні міста, і всі вояки повтікали, і повиходили з міста вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. І пішли вони дорогою в степ.

8 А халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекію в ерихонських степах, а все його військо розпорішилося від нього . . .

9 І схопили царя, і відвели його до царя вавилонського до Рівлі в краю Хамата, і *там* його той засудив.

10 І цар вавилонський порізав Седекійних синів на очах його, а також Юдиних зверхників він порізав у Рівлі . . .

11 А очі Седекії він вибрав, і зв'язав його ланцюгами. І відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язниці аж до дня його смерті . . .

2 Цар. 26. 1-11

3 2 Цар. 24. 20. 25. 1-15

39. 8.

4 1 Цар. 1. 2 Цар. 25. 1-15

15

39. 10.

7 1 Цар. 2. 1-15

1 Цар. 2. 1-15

8 39. 5.

2 М. 38. 3.

10 39. 6. 7.

1 Цар. 7. 15.

12 А п'ятого місяця, десятого *дня* місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя.

13 І він спалив Господнього дома та дома царёвого, і всі домів в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем.

14 І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що *було* з начальником царської сторожі.

15 А з бідноти народу та решту народу, що позостався в місті, і перебіжників, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі.

16 А з бідноти краю начальник царської сторожі позоставив *декого* за винарів та за рільників.

17 А мідяні стовпи, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і понесли всю їхню мідь до Вавилону.

18 І горнята, і лопатки, і ібкиці, і кропильниці, і ложки, і весь мідяний посуд, що ним служать, позабирали.

19 І миски, і кадильниці, і кропильниці, і горнята, і свічник, і ложки, і жертівні миски, і що *було* золоте — забрав золотого, а що срібне — сріблом взяв начальник царської сторожі.

20 Два стовпи, одне море, дванадцять мідяних волів, що під підставами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, не було й ваги для міді всіх цих речей!

21 А стовпі — вісімнадцять ліктів високість одного стовпа, і

шнурок на дванадцять ліктів оточував його, а глибина його — чотири пальці, всередині порожнявий.

22 І маковиця на ньому — мідяна, а високість однієї маковиці — п'ять ліктів та мерехка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа — так само, і гранатові яблука.

23 І було гранатових яблук дев'ятдесят і шість на кожну сторону, усіх гранатових яблук на мерехці навколо — сто.

24 І начальник царської сторожі взяв Сераю, головного священника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порога.

25 А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та семеро чоловіка з тих, що бачать царєве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військового відділу, що записував народ країю до військового відділу, і шістдесят чоловіка з народу країю, що знаходилися в місті.

26 І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі.

27 І вдарив їх вавилонський цар, і позабирав їх у Рівлі, у

хаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі!

28 Оце той народ, що вигнав Навуходоносор: у сьомому році — три тисячі й двадцять і три юдеї.

29 У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі.

30 У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шість сотень.

31 31 І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, змілювався¹ над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення.

32 І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні.

33 І змінив в'язничну одержу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя.

34 А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерті, по всі дні його життя.

¹ В оригіналі „підніс голову“, пор. 1 М. 32. 24.

ПЛАЧ ЄРЕМІЇ

Плач за зруйнованим
Єрусалимом

Як самотно сидить

колись велелюдне це місто,

1 16 54 1 5
51 5.

немов удова² воно стало!

Могутнє посеред народів,
княгиня² посеред країн
воно стало данницею! . . .

2 Гірко плаче по побачх вона,
і слёзи гарячі на щобах у
неї . . .

² Назви Єрусалим, Сіон у мові давньоєврейській, як назви міст, — жіночого роду, а тому й порівняння їх у Плачу — жіночого роду.

¹ Перший розділ Плачу — поаэбучний, цебто кожен вірш починається порядковим числом єврейської азбуки, тому він має 22 вірші. Кожен вірш — секстет, цебто має 6 рядків. Так само написаний і розділ другий. Пор. Пс. 25, 34 і 119.

- Нема потішителя в неї зо
всіх,
що кохали її, —
її зрадили всі її друзі,
вони ворогами їй стали!
- 3 Юдея пішла на вигнання
з біди та з роботи тяжкої,
вона оселилася поміж по-
ганами,
спочинку собі не знайшла!
Догнали її всі її переслід-
ники
серед тіснот . . .
- 4 Дороги сіонської *дбьки*
сумні,
бо немає на свято прочан!
Усі брами її попустили,
зідхає священство її,
посумнілі дівчата її,
а вона — гірко їй!
- 5 Її грабівники взяли гору
над нею,
і добре ведеться її воро-
гам,
бо їй завдав смутку Гос-
подь
за численність у неї грі-
хів:
- Немовлята її до полону
пішли перед ворогом . . .
- 6 І відійшла від сіонської
дбьки
вся величність її . . . Її
князі стали,
немов блені ті,
що пані *собі* не знахо-
дять, —
і йдуть у безсиллі
перед переслідником . . .
- 7 У дні лиха свого та страж-
дання свого
дочка єрусалимська спо-
гадує
всі свої скарби, —
що були від днів давніх,
як народ її вправ був у руку
ворожку,
і не було, хто б їй поміч
подав . . .

6р. 52. 17–23. 10

4. 10. 6р. 52. 11
6

- Вороги споглядали на неї,
і сміялись з руїни її . . .
- 8 *Дочка єрусалимська* гріхом
прогрішлася,
тому то нечистою стала,
усі, що її шанували, по-
горджують нею,
наготу бо її вони бачили!
І зідхає вона,
й відвертається взад . . .
- 9 Нечистість її на подолках у
неї.
Вона не згадала свого
кінця,
та й упала предивно,
і нікого нема, хто б поті-
шив її . . .
„Побач, Господи, горе моє,
бо звеличився ворог!“
- 10 Гнобитель простяг свою ру-
ку
на всі її скарби,
і бачить вона,
що в святиню її увіхо-
дять погани,
про яких наказав Ти:
„Не ввійдуть вони в твої
збори!“
- 11 Увесь народ її стогне,
шукуючи хліба,
свої скарби коштовні за їжу
дають,
абі *тільки* душу свою
прожити . . .
„Зглянься, Господи, і
подивися,
яка стала погорджена я!“
- 12 Не вам *кажучи*, гляньте
й побачте, усі, хто доро-
гою йде:
чи є такий біль, як мій біль,
що завданий мені,
що Господь засмутив ним
мене
у день лютого гніву Сво-
го? . . .
- 13 Із височини Він послав в
мої кості огонь,
і над ними він запанував!

- Розтяг сітку на ноги мої,
повернув мене взад,
учинив Він мене спустоші-
лою,
увесь день болящою . . .
- 14 Ярмо моїх прогріхів зв'яза-
не міцно рукою Його,
плетуться вони
та приходять на шию мою!
Він зробив, що спіткну-
лася сила моя.
Господь передав мене в руки
такого,
що й звестись не можу . . .
- 15 Усіх моїх сильних
Господь поскидав серед
мене,
мов на свято зібрання, Він
скликав на мене,
щоб моїх юнаків пото-
рощити.
Як у чавілі, стоптав Гос-
подь дівчину,
Юдину доньку . . .
- 16 За оцим плачу я,
око моє, — моє око слізь-
ми запливає!
бо далеко від мене втіши-
тель,
що душу мою оживив би;
мої діти понехтувані,
бо посилювся ворог!
- 17 Сіонська дочка простягла
свої руки, —
немає розрадіника їй:
Господь наказав проти
Якова
довкола нього його во-
рогам,
донька єрусалимська
нечистою стала між ни-
ми . . .
- 18 „Справедливий Господь,
а я слову Його неслух-
няна була . . .
Послухайте но, всі народи,
і побачте мій біль:
дівчата мої та мої юнаки
у неволю пішли!
- 19 Взивала до друзів своїх,
та вони обманули мене!
Священство моє й мої стар-
ші
вмирають у місті,
шукаючи їжі собі,
щоб душу свою поживи-
ти . . .
- 20 Зглянься, Господи, — тісно
мені!
Моє нутро бентежиться,
перевертається серце моє у
мені,
бо була зовсім неслух-
няна . . .
На вулиці меч осирічував,
а в домі — смерть . . .
- 21 Почули, що я ось стогну,
й немає мені потішителя.
вчули про лихо моє всі мої
ворогі, —
та й зрадили, що Ти це
зробив . . .
Спровадив Ти день, що його
заповів, —
бодай сталося їм, як ме-
ні!
- 22 Бодай перед обличчя Твоє
прийшло все їхнє лихо, —
і вчини їм, як Ти учинив
ось мені
за гріхи мої всі, —
бо численні стогнання мої,
моє ж серце боляше“ . . .
- Спустошення Єрусалиму
- 2 Як захмарив Господь
в Своїм гніві сіонську
дочку!
Він кинув із неба на землю
лишноту Ізраїля,
і не згадав у день гніву
Свого
про підніжжя ногам
Своїм, —
2 понищив Господь,
не помилував жйтла всі
Яковові . . .

- Він позбурював у гніві
Своїм удочки Юди твер-
дині,
на землю звалив,
збезчестив Він царство
й князів усіх його . . .
- 3 В люті гніву відтяв
увесь Ізраїлів ріг,¹
правицю Свою відвернув
Він від ворога,
та й запалів проти Якова,
мов той палючий огонь,
що навколо жерé!
- 4 Він нап'яв Свого лүка, як 4 Пс. 7. 13.
ворог,
противником стала прави-
ця Його,
і Він вибив усе,
що для ока було пожа-
дане,
у скинії дóньки сіонської
виллв запеклість Свою,
як огонь . . .
- 5 Господь став, як той ворог,
понищив Ізраїля Він,
всі палати його зруйнував,
твердині його попусто-
шив, —
і Юдиній дóньці примно-
жив
зідхання та стóгін!
- 6 Понищив горбку Свою, 6 Пс. 74. 1.
немов у садка,
місце зборів Своїх попу-
стошив,
Господь учинив,
що забули в Сіоні про
свято й суботу,
і відкинув царя та священни-
ка в лютості гніву Сво-
го . . .
- 7 Покинув Господь Свого
жертівника,
допустів позбезчестити
святиню Свою,
передав в руку ворога
мүри палатів її, —

- ворогi зашуміли в Господ-
ньому домі,
немов би святкового дня!
- 8 Задумав Господь
зруйнувати мур сіонської
дóньки,
Він витягнув шнура,¹
Свої руки не вернув, щоб
не нищити,
сумними вчинив передмүр'я
та мур,
вони разом ослабли . . .
- 9 Її брами запалися в зém-
лю,
понищив Він та поламав
її засуви . . .
Її цар і князі її серед по-
ганів . . .
Немає навчання Закону,
і пророки її не знаходять
видіння від Господа . . .
- 10 Сидять на землі
та мовчать старші дóньки
сіонської,
пóрох посипали на свою го-
лову,
підперезались верéтами,
аж до землі свою голову
єрусалимські дівчата схи-
лили . . .
- 11 Повипливали від сліз мої
очі,
моє нүтро клекóче,
на землю печінка моя вили-
вається
через занéпад дочкi мого
люду,
коли немовля й сосунéць
умлівають голодні
на плóщах міських.
- 12 Вони квілять своїм мате-
рям:
„Де пожива й вино?“
І скүлюються, як ранéний,
на плóщах міських,
коли дүші свої випускають
на лоні своїх матерів . . .

¹ Ріг — сила.¹ Витягнув шнура — щоб відміряти долю.

- 13 Що засвідчу тобі,
що вподоблю до тебе, о
єрусалимська дочко?
Що вчиню тобі рівним,
щоб тебе звеселити, о діво,
о дочко сіонська?
Бо велика, як море, руїна
твоя, —
хто тебе полікує?
- 14 Пророки твої провіщали
для тебе марніоту й фаль-
шиве,
і не відкривали твого
гріха,
щоб долю твою відвер-
нути, —
для тебе вбачали
пророцтва марніоти й ви-
гнання . . .
- 15 Усі, що проходять дорогою,
плещуть у долоні на те-
бе,
і посвистують та головою
своєю хитають
над донькою Єрусалиму
та кажуть:
„Хіба це те місто, що про-
нього казали:
Корона пишноти, розра-
да всієї землі?“
- 16 Усі вороги твої пащу на тебе роззявлюють,
свищуть й зубами скрего-
чуть *та кажуть:*
„Ми пожерли її . . .
Оце справді той день,
що чекали його, —
знайшли ми і бачимо йо-
го!“ . . .
- 17 Учинив Господь те, що за-
думав,
Він виповнив слово Своє,
що його наказав від днів
давніх:
усе зруйнував, і милосер-
дя не мав,
і ворога втішив тобою,
Він рога підійняв супро-
тивних твоїх . . .
- 18 Їхнє серце до Господа крик
підіймас,
о муре, о дочко Сіону!
Проливай, як потік,
сльози вдень та вночі,
не давай відпочинку собі,
нехай не спочине зини-
ця твоя!
- 19 Уставай, голоси уночі
на початку сторіжжі!
Виливай своє серце, мов вѳ-
ду,
навпроти обличчя Гос-
поднього!
Підійми ти до Нього долони
свої
за душу своїх немовлят,
що від голоду мліють
на розі всіх вулиць! . . .
- 20 Споглянь, Господи, і поди-
вися,
кому Ти зробив отаке?
Чи *коначим було*, щоб жін-
ки їли плід свій,
своїх немовлят, яких ви-
плекали?
Щоб був у святині Господ-
ній забитий
священик і пророк?
- 21 Лежать на землі
на вулицях рядом юнак та
старий . . .
Попадали діви мої
та мої парубки від ме-
ча, —
Ти побив їх в день гніву
Свого,
порізавав, не мав милосер-
дя . . .
- 22 Ти викликавав, мов на день
свята,
жахоти мої із довкілля,
— і врятованого не було,
і позостались в день гні-
ву Господнього, —
повигублював ворог мій
тих,
кого виплекала та зрости-
ла була . . .

Пс. 62. 9. 19
14 Єр. 5. 31, 44.
14. 23. 16.

15 Пов. 27. 23.
Пс. 48. 3, 50.
2. Езд. 16. 44.
1. 20. Єр. 19. 20
9.

16 2. 8, 3. 46.

17 2. 3. 5 М. 28
15.

Господь нас карає за наші гріхи

3¹ Я той муж, який бачив біду від жезла Його гніву, —

2 Він провадив мене й допровадив до темряви, а не до світла . . .

3 Лиш на мене все знову обертає руку Свою цілий день . . .

4 Він виснажив тіло моє й мою шкіру, мої кості сторощив, обгородив Він мене, і мене оточив гіркотію та м'юкою,

6 у темноті мене посадив, мов померлих давно . . .

7 Обгородив Він мене — і не вийду, тяжкими вчинив Він кайдани мої . . .

8 І коли я кричў й голошў, зати́кає Він *ву́ха Сво́ї* на молитву мою . . .

9 Камінням обт́есаним обгородив Він дорóги мої, пови́крив.повав сте́жки мої . . .

10 Він для мене ведм́едєм чат́ючим став, немов дєв той у схóвниці!

11 Поплутав дорóги мої та розшарпав мене, учинив Він мене опустошеним!

12 Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ціль для стріли, —

13 пустив стріли до нирок моїх з Свого сагайдака . . .

14 Для всього народу свого я став посм́іховиськом, *злумл́ивою* піснєю їхньою цілий день . . .

Йов 9. 18. 15
Мт. 27. 34.

7 Пов 3. 23. 19. 8.
Неем. 9. 31. 22

8 4 56

11. 16. 5. 7. 24
26

10 Пов 10. 16

11. 62. 2 26

12. 2. 4. Пов 16. 12

Екл. 12. 1 27

14 Пов 30. 9.

Мт. 5. 39. 30
Єв. 50. 6.

15 Наситив мене гіркотію, мене напоїв полином . . .

16 І стер мені з́уби жорство́ю, до поб́єлу кинув мене,

17 і душа моя спóкій згубила, забув я добро́ . . .

18 І сказав я: Загублена сила моя, та моє сподівання на Господа . . .

19 Згадай про біду мою й м́уку мою, про полі́н та отр́уту, —

20 душа моя згадає безперестанку *про це*, і гнеться в мені . . .

21 Оце я нага́дую серпєві своєму, тому то я маю надію:

22 *Це* милість Господня, що ми не погинули, бо не покінчилось Його милосердя, —

23 нове воно кожного ранку, велика *бо* вірність Твоя!

24 Господь — *це* мій ўділ, — говорить душа моя, — тому́ я надію на Нього складаю!

25 Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладє, для душі, що шукає Погó!

26 Добре, *коли людина* в мовчанні надію кладє на спасіння Господнє.

27 Добре для мужа, як носить ярмо в своїй молодості, —

28 нехай він са́мітно сидить і мовчить, як поклав Він на нього *його́*;

29 хай закриє він поро́хом ўста свої, може є *ще* надія;

30 хай шóку тому підставляє, хто його б́є, своєю ганьбо́ю насичується . . .

¹ Розділ третій Плачў — також поа́бучний, кожен ві́рш — дистихон, це́бто складається з двох ряди́в. На конци́ з 22 букв єврейської а́збуки тут по три ві́рші, тому всі́х їх 66. Пор. Пс. 119.

- 31 Бо Господь
не навки ж помирне!
- 32 Бо хоч Він і засмūtить *кого*,
проте змицється за
Своєю великою ми-
лістю, —
- 33 бо не мучить Він з серця
Свого,
і не засмучує людських
снів.
- 34 Щоб топтати під своїми но-
гами
всіх в'язнів землі,
35 щоб перед обличчям Все-
вишнього
право людини зігнути,
36 щоб гнобити людину у спра-
ві судовій його, —
оцього не має на оці Гос-
подь!
- 37 Хто то скаже — і станеться
це,
як Господь *того* не нака-
зав?
- 38 Хіба не виходить *усе* з уст
Всевишнього, —
але та добре?
- 39 Чого ж нарікає людина жи-
ва?
Нехай *скаржиться* ко-
жен на гріх свій.
- 40 Пошукаймо доріг своїх та
дослідімо,
і вернімось до Господа!
- 41 підіймімо своє серце та ру-
ки
до Бога на небі!
- 42 Спроневірились ми й не-
слухняними стали,
тому не пробачив Ти нам,
43 закrywся Ти гнівом і гнав
нас,
убивав, не помилював,
44 закryw Себе хмарою,
щоб до Тебе молитва моя
не дійшла . . .
- 45 Сміттям та огідою нас Ти
вчинив
між народами,
- 46 наші всі ворогі
пороззявляли на нас
свого рота,
47 страх та яма на нас попрй-
хдили,
руїна й погибіль . . .
- 48 Моє око спливає потіками
вдними
через нещастя дочки мого
люду . . .
- 49 Виливається око моє без-
упинно,
нема бо перерви,
50 аж поки не зглянеться
та не побачить Господь із
небес, —
- 51 моє око вчиняє *журбу* для
моєї душі
через дочок усіх мого мі-
ста . . .
- 52 Ловлячи, ловлять мене, не-
мов птаха,
мої вороги безпричинно,
53 життя моє в яму замкнули
вони,
і каміннями кинули в ме-
не . . .
- 54 Пливуть мені води на гб-
лову,
я говорю: „Вже погубле-
ний я!“ . . .
- 55 Кликав я, Господи, Імєння
Твоє
із найглибшої ями,
56 Ти чуєш мій голос, — не
заховуй же вуха Свого
від зойку мого, від бла-
гання мого!
- 57 Ти близький того дня, коли
кликну Тебе,
Ти говориш: „Не бійся!“
- 58 За душу мою Ти змагався, о
Господи,
життя моє викунив Ти.
- 59 Ти бачиш, о Господи, крив-
ду мою, —
розсуди ж Ти мій суд!
- 60 Усю їхню помсту ти бачиш,
всі задуми їхні на мене,

- 61 Ти чуєш, о Господи, їхні
наруги,
всі задуми їхні на мене,
62 мову повстанців на мене
та їхнє буркотіння на мене
ввесь день . . .
- 63 Побач їхнє сидіння та їхнє
вставання, —
як *завжди* глумлива їхня
пісня!
- 64 Заплати їм, о Господи,
згідно з чином їхніх рук!
65 Подай їм темноту на серце,
прокляття Твоє *нехай*
буде на них!
- 66 Своїм гнівом жени їх,
і вигуби їх з-під Господ-
ніх небес!

Великі страждання Єрусалиму

- 4**¹ Як потемніло золото,
як відмінилося шире те
золото добре,
як на різі всіх вулиць
каміння святе порозки-
дане!
- 2 Коштовні сіонські сини,
цирим золотом важені,
як *тепер* ось за глиняний
посуд полічені,
за чини рук ганчарських!
- 3 Навіть шакали витягують
перса,
годують своїх молодят,
а донья народу мого жор-
стока,
мов струсі в пустині:
- 4 язик сосунця до його під-
небіння
від спраги прилип . . .
Хліба жадають *собі* немов-
лята, —
й немає нікого, хто б їм
відломив . . .
- 5 Ті, що їли приємаки, —
на вулицях з голоду
мліють:

ті, що виплекані на пур-
пурі, —
тепер смітники обі-
ймають . . .

- 6 І більшою стала вина донь-
ки люду мого
за прогріх Содому,
що був перевернений вміть,
— і не торкалися руки до
нього . . .
- 7 Її можновладці чистіші від
снігу бузи,
біліші від молока,
їхнє тіло червоне, *мов* пер-
ли,
їхній вигляд — сапфір, —
8 а *тепер* їхній вигляд чор-
ніший за саїку,
не розпізнають їх на ву-
лицях,
їхня шкура стягнулась на
їхній кісті,
зробилась сухою, як де-
рево . . .
- 9 Забитим мечем стало лініше,
ніж повбиваним голodom,
що гинуть проколені,
за браком плодів польо-
вих . . .
- 10 Руки яшук милосердних
варили своїх діточок,
які стали поживою їм
під час руйнування дочки
мого люду . . .
- 11 Закінчив Господь лютість
Свою,
вилив жар Свого гніву, —
і запалив на Сіоні огонь,
і пожёр він основи його!
- 12 Не вірили земні царі
та всі мешканці цілого
світу,
що ввійде противник та во-
рог
до брам Єрусалиму . . .
- 13 *Усе сталося це* за провини
пророків його,
за неправду священства
його,

¹ І цей четвертий розділ Плачу поабучний, на кожну з 22 букв єврейської азбуки дано тут квартета, цебто 4 рядки.

- 10 Шкіра наша, мов піч, —
попалилась з пекучого го-
лodu . . .
- 11 Жінок на Сіоні безчестили, 11 5 м. 28. 30.
дівчат — по Юдейських
містах . . .
- 12 Князі їхньою рукою повішені,
лица старіх не поша-
новані . . .
- 13 Юнакі носять камінь мли-
новий,
а хлопці під *ношею* дров
спотикаються . . .
- 14 Перестали сидіти старші в 11сн 4 4 21
брамі,
юнакі — свою пісню спі-
вати,
15 втіха нашого серця спині- 6р. 17. 14. 31
лась,
наш танець змінився на
жалобу . . .
- 16 Спала корона у нас з голови, 16 6р. 13. 18.

- о горе, бо ми прогріш-
лись.
- 17 тому наше серце боляше,
тому наші очі потёмніли,
- 18 через гору Сіон, що спусто-
шена,
бродять лисиці по ній . . .
- 19 Пробувавеш Ти, Господи,
вічно,
Твій престол з роду в рід:
- 20 Нащо ж нас забувавеш навік,
покидаєш на довгі дні
нас?
- 21 Приверни нас до Себе, о
Господи, —
і вірнемось ми,
віднові наші дні,
як давніше *було!*
- 22 Хіба Ти цілком нас відки-
нув.
прогнівавсь занадто на
нас? . . .

КНИГА ПРОРОКА

ЄЗЕКІЇЛЯ

ЧАСТИНА ПЕРША: ПРОГРІХ ІЗРАЇЛЯ І КАРА ЗА НИХ

Видіння Господньої слави

І сталося тридцятого року, чет-
вертого місяця, п'ятого дня мі-
сяця, коли я був серед полонених¹
над річкою Кевар, відкрилося не-
бо, і побачив я Божі видіння.

2 П'ятого дня місяця, це п'я-
тий рік полону¹ царя Сгоияйма,

3 сталося Господнє слово до Єзе-
кіїля,² сина Бузі, свщеника, у
халдейському краї над річкою Ке-
вар, і була там над ним Господня
рука.

4 Побачив я, аж ось бурхливий
вітер насував із півночі, велика

1 3. 23. 10. 15.
Об. 4. 1.

Об. 4. 6.

2 Цар. 24. 15.
10. 13.

3 3. 14. 1 Цар.
18. 46.
Об. 4. 15.

4 Дн. 2. 2.

1 Цар. 6. 27.

хмара та палючий огонь; а навколо
неї — сійво, а з середини його —
ніби блискуча мідь, з-посеред
огню.

5 А з середини його — подоба
чотирьох живих істот, а оце їхній
вид: вони мали подобу людини.

6 І кожна з них мала чотири обличчі,
і кожна з них мала чотири крилі.

7 А їхня нога — нога проста, а
стопа їхньої ноги — як стопа
телячої ноги, і вони сяяли, як ніби
блискуча мідь.

8 А під їхніми крилами *були*
людські руки на чотирьох сторо-
нах їхніх, і вони четверо мали свої
обличчя та свої крила.

9 Їхні крила прилягали одне до

¹ Евр. golah — вигнання, а також полон.

² По-єврейському Jehezke'el, це: „нехай буде
міцний Бог“.

одного, не оберталися в ході своїй,
— кожне ходило просто наперед
себе.

10 А подоба їмнього обличчя — обличчя людини та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо.

11 А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалися одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло.

12 І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди *бачав* дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході своїй.

13 А подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскипів; той *огонь* проходжувався поміж істотами. І *огонь* мав саяво, і з *огню* виходила блискавка.

14 І ті живі істоти бігали й верталися, немов блискавка.

15 І придивився я до тих істот, аж ось по одніму колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях.

16 Вид тих колес та їхній виріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній виріб — ніби колесо в колесі.

17 Вони ходили в ході своїй на чотири б́оки, не оберта́лися в ході своїй.

18 А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирьох їх було повне очей.

19 І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колёса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колёса.

20 Куди *базжав* дух ходити, ішли, куди *мав* той дух іти; і ті колёса підіймалися з ними, бо в колёсах *був* дух істот.

21 Коли ті йшли, ходили й

вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо *був* дух істот у тих колесах.

22 А на головах тих живих істот
була подоба небозводу,¹ ніби гріз-
ний кришталь, розтягнений над їх-
німи головами згори.

23 А під цим небозводом¹ *були* їхні прості крила, *звернені* одне до одного. У кожної *було* по двоє крил, що закривали їм їхні тіла.

24 А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гáмору, як та́бору. А коли вони ставали, опадали їхні крила.

25 І розлягався голос з-над
небозводу,¹ що над їхньою
головою. І коли вони ставали,
опадали їхні крила.

26 А згори небозводу, що над їхньою головою, *була* подoba трону на вигляд каменя сапфіру; а на подоби трону *була* подoba на вигляд людини, на ньому згори.

27 І бачив я ніби блискучу мідь,
на вид огню в середині його навко-
ло, від виду стѣгон його й вище, а
від виду стѣгон його й до долу ба-
чив я ніби огонь та сійво навколо
нього.

28 Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий *був* вигляд сніва навколо. Це *був* вигляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впаив на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

Господь посылает Свекііля до
Ізраїля

2 І сказав Він до мене: „Сину людський,² зведіся на поги свої, — і Я буду говорити з тобою!“

¹ Ракіа — склепіння, твердь, пор. 1 М. 1. 6.

² Ben adam — син людський, цебто той, хто служити народові, служачи тим Богові, пророк. Церковно-слов'янською — сынъ челоуѣческій

2 І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батьки відпали від Мене аж до цього дня!

4 А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог!

5 А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дім ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них.

6 А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будяччя та тернина, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохобний.

7 І будеш говорити до них Мої слова, — чи вони послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні.

Єзекіль з'їв книжкового збоя

8 А ти, сину людський, послухай, що кажу Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобности, — відкрий свої уста та з'їж, що Я тобі дам“.

9 І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий.

10 І Він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він написаний спереду та ззаду. І було на ньому написано пісні плачу, стогін та горе...

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього збоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“

2 І відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього збоя.

3 І сказав Він до мене: „Сину

людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутро тим збоєм, що даю Я тобі!“ І я з'їв. І був він в устах моїх солодкий, як мед

Єзекіль — вартовий Ізраїлевого дому

4 І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами.

5 Бо ти посланий не до народу чужої мови та тяжкого язика, але до Ізраїлевого дому,

6 не до численних народів чужої мови та тяжкого язика, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них послав тебе, вони будуть слухати тебе!

7 Але Ізраїлів дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо весь Ізраїлів дім — твердолобі та жорстокосерді вони!

8 Ось Я зробив твоє обличчя твердим проти їхнього обличчя, і чолó твоє твердим проти лоба їхнього.

9 Я як той діамант, твердішим від скелі, зробив Я чолó твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобности!“

10 І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говорю Я до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми.

11 І йди, піди до вигнанців, до синів твого народу, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“.

12 І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця,

13 і шум крил живих істот, що дотикались одне об одне, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громового голосу!...

3 Єр. 3. 25.

4 Єр. 1. 8. 11. 12. 13.

5 Єр. 11. 27. 12. 9. Мт. 11. 21.

6 Єр. 1. 8. 11. 12. 4.

Єр. 14. 20.

Іс. 50. 7. Єр. 1. 38.

8 3. 2. Єр. 15. 16.

2. 5. 7.

3. 14. 8. 3. 11. 24.

1. 2. 1. 8. Об. 10. 9.

3 Пс. 19. 11. Єр. 15. 16.

14 І Дух підійняв мене, і взяв мене, і пошов я огірчений в лютості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна!

15 І прийшов я до вигнанців в Тел-Авіві, де сидять при річці Кевар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпів.

16 І сталося в кінці семи день, і було слово Господнє до мене таке:

17 „Сину людський. Я настановив тебе вартувим для Ізраїлевого дому, — і як почуєш ти слово з уст Моїх, то остережи їх від Мене.

18 Коли Я скажу безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережиш його й не будеш говорити, щоб остеретти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, *то* цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки!

19 Але ти, коли остережиш несправедливого, а він не вернеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував.

20 А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду викадати!

21 А ти, коли остережиш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не згрішив, *то* жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“.

Друге видіння слави Господньої

22 І була там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене:

14 1. 3. 12.
37. 1. Ді 8.

15 1. 3. 28.
16. 15. Ді 8.

15 1. 1.

24

17 33. 7. Іс. 52.
8. 62. 6.

27

20 18. 24

2 Цар. 25. 1.

22 1. 3

„Устань, вийди до долини, і там Я буду говорити з тобою“.

23 І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевар. І впав я на обличчя своє . . .

24 Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на ноги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкнися в середині свого дому!

25 А ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шнүри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них!

26 А язык твій приліплію до твоєї піднебіння, і ти занімієш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохобний.

27 А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занехати — нехай занехає, бо вони дім ворохобний!

Ознаки облоги Єрусалиму

1 А ти, сину людський, візьми собі цеглину, і поклади її перед собою, і накреслиш на ній місто Єрусалим.

2 І постав проти нього облогу, і абудуй проти нього башту, і висип вала навколо нього, і постав проти нього табори війська, і постав проти нього муроломи.

3 І візьми собі залізну сківороду, і постав її *ніби* залізною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в облозі, і ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому!

4 А ти лягай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину.

5 І Я призначив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому.

6 А коли ти це скінчиш, то ляжеш удріге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призначив.

7 І на облогу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите раменю своє, і будеш пророкувати на нього.

8 І ось Я накладу на тебе шнүри, і ти не повернешся з боку одного на інший бік, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги.

9 А ти візьми собі пшениці та ячмєню, і бобів та сочевиці, і проса та віки, і даси їх до одного пбсуду, і зробиш із них собі хліб, за кількістю днів, що лежатимеш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти.

10 А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шеклів¹ на день, час від часу будеш це їсти.

11 І воду будеш пити мірою, шоста частина гіна,¹ час від часу будеш пити.

12 І їстимеш це, як ячмінного калача, і будеш пекти це на кавалках людського калу, перед їхніми очима“ . . .

13 І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх вижену“ . . .

14 А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занечисти́на, і пáдла та розшматóваного звірями я не їв від молодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не входило в мої уста“.

15 І сказав Він до мене: „Диви-ся, Я дав тобі товари́рчяй гній

5 4 М. 14. 34.

5. 16. 3 М. 16
26. 26. Іс. 3.
1

Гр. 40. 6, 52. 3
16.

Гр. 41. 1 4

13 16. 8 5

14 2 М. 22. 30
3 М. 22. 8. 16
10 14

11 42 7

замість людського калу, — і ти зробиш на ньому свій хліб!“

16 І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підпору хліба в Єрусалимі, і будуть їсти хліб за вагою та в страху, а воду будуть пити за мірою та за смутком.“

17 щоб відчувли вони брак хліба та води, і жажну́лися один з одним, і вони знідіють за свій гріх!

Ознаки голоду та моровиці

5 А ти, сину людський, візьми собі го́строго меча, як бритву стрижі́в; візьми його собі, і проведи¹ ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шальки, і поділи те волосся.

2 Третину спали в огні посеред міста, коли виповняться дні облоги; і візьми *другу* третину, і посічи мечем навколо нього, а третину розпороши на вітер, і Я витягну меча за ними.

3 І візьми звідти мале число волосся, і зав'яжи його в своїх полох.

4 І візьми із нього ще, і кинь його до середини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраїлів дім“ . . .

5 Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в середині народів, а довкілля його — країни.“

6 Та він став проти постанов Моїх більше від поганів, а проти устав Моїх — більше від тих країн, що навколо нього, бо права Мої вони відкинули, а установи Мої — не ходили вони ними.

7 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохóбилися більше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили,

¹ Шекель — 327 грамів, гін — 1 літра.

¹ Цебто — пострижін.

і постанов Моїх не виконували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас.

8 тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю серед тебе суди перед очима тих поган!

9 І зроблю на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібного вже не зроблю, за гідоти твої.

10 Тому серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю над тобою присуди, і розпорощу весь останок твій на всі вітри! . . .

11 Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занеχистив святиню Мою всіма гідотами своїми та всіма обридженнями своїми, то тепер Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не змилюсь!

12 Третина твоя помре від морозу, й загине від голоду серед тебе, а третина попадає від меча в твоїх околицях, а третину розпорощу на всі вітри, і витягну за ними меча!

13 І докінчиться гнів Мій, і Я заспокою Свою лють проти них, і задовольнюсь. І пізнають вони, що Я, Господь, говорив у горливості Своїй, коли доконаю Свою лють на них!

14 І зроблю тебе руїною та ганьбою серед людів, що навколо тебе, перед очима кожного, хто буде проходити . . .

15 І станеш ганьбою та посміховиськом, осторогою та остовинням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі присуди гнівом та люття, та лютими картаннями. Я, Господь, оце говорив!

16 Коли Я пошлю на них злі стріли голоду, що будуть нищівними, що пошлю їх понижити вас та примножу голод на вас, то Я зламаю вам підпору хліба,—

14. 21. 3 M.
26 22.

10 1

10 1 M. 28 33
Псалом 14
Єз. 19, 27, 49
30

11 1 4 8 18
2 19

1 11 21 29
4 M. 20 30

2 Цар. 21 14

14 1 M. 28. 37.

15 14. 8. 5 M.
28. 37

20. 43.

16 4. 16. 17 1

17 17 і пошлю на вас голод та злу звірину, і позбавлю тебе дітей, і моровія та кров переїде серед тебе, і спроваджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!

6 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і про- рокуй на них,

3 та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послухайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горам та підгіркам, і річищам та доли- нам: Ось Я спроваджу на вас меча, і вигублю ваші пагірки,

4 і будуть опустошені ваші жер- тівники, і будуть розбиті ваші фігури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божками!

5 І дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божками, і розпо- рощу ваші кості навколо ваших жертовників . . .

6 По всіх місцях вашого перебу- вання міст будуть поруїновані, а пагірки попустошені, щоб ваші жертовники були поруїновані та побезчещені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваші божки, і були розбиті ваші фігури сонця, і були стерті ваші діла . . .

7 І впаде забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь!

8 А Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятованих від меча серед народів, коли ви будете розпорощені серед країн.

9 І ваші врятовані згадають про Мене серед народів, куди будуть забрані до полону, коли Я зламаю їхнє блудне серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перелюб чи- нили з своїми божками, і вони самі будуть брідитися тих злих речей, що робили, щодя всіх їхніх гідот.

10 І пізнають вони, що Я

Господь, і що Я не надармо говорив, що вчиню їм оцю злу річ!

11 Так говорить Господь Бог: Удар своєю долонею й тупи ногою своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попадають від меча, голоду та моровиці!

12 Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятований — помре від голоду. І так Я викінчу Свою лютьість на них!

13 І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли їхні забиті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жертовників на всякім високім підгір'ї, на всіх шитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони приносили приємні пахощі для всіх своїх божків.

14 І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пусткою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!¹

Приходить кінець для Ізраїля

7 І було мені слово Господнє таке:

2 „А ти, сину людський, послухай:

Отак Господь Бог промовив:

до Краю Ізраїлевого: Кінець,

надійшов той кінець на чотири окрайки землі!

3 На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів,

і тебе розсуджу за твоїми дорогами,¹

і на тебе складу всі гідоти твої.

4 І око Моє над тобою не змилюється,

і милосердя не буду Я мати,

бо дороги твої Я на тебе складу,

а гідоти твої серед тебе встануть,

і пізнаєте ви, що Я — то Господь!

5 Отак Господь Бог промовив:

„Ось приходить біда на біді!

6 Приходить кінець, приходить кінець, — він збудився на тебе, приходить ось він!

7 Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче Краю, приходить цей час, близький той день заколоту, нема на горах крику радості...

8 Тепер лютьість Свою незабаром Я виллю на тебе,

і Свій гнів докінчу проти тебе.

і тебе осуджу за твоїми дорогами,

і на тебе складу всі гідоти твої!

9 І око Моє над тобою не змилюється,

і милосердя не буду Я мати,

бо дороги твої Я на тебе складу,

а гідоти твої серед тебе зачиняться, —

і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карас!

10 Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха,

¹ Дорога — спосіб провадження життя, поступовання.

- 11 розвинуся на істинство дин
кий безбожності!
Нічого із них не зали-
шиться: ані з числен-
ності їхньої,
ані з їхнього заворушення,
ані з їхньої пишноти. . .
- 12 Надходить той час, набли-
жається день . . .
Хто купує, нехай не ра-
дје,
а хто продає, хай не буде в
жалобі, —
бо *сунеться* лютисть на
все многолюддя його!
- 13 Бо до проданого не повер-
неться вже продавець,
хоча б залишився при
житті між живими,
бо пророцтво про все мно-
голюддя їхнє не відмі-
ниться,
і ніхто беззаконним своїм
не змінить свого
життя . . .
- 14 Засурмять у сурму та все
приготують, —
та не піде ніхто на ви-
ну,
бо на все многолюддя його
Моя лютисть!
- 15 На вулиці — меч, моровиця
ж та голод — у домі,
хто на полі — помере від
меча,
а хто в місті — закреє того
голод та мор . . .
- 16 І врятовані з них повіт-
кають,
і будуть на горах, немов
голуби із долини,
всі будуть стогнати,
кожен за гріх свій . . .
- 17 Усі руки ослабнуть,
затремтять, як вода, всі
колина,
і верётами попідперізують-
ся,
і покриє їх страх,

11 8. 17 Єр. 6

Пр. 11. 4. 19
Соф. 1. 1813 4 М. 25. 17
27. 24 Не 14

16 17 5. 22

15 Мт. 24. 15. 19

16 16. 38. 43

17 21. 12. 13
1. 1. 1.18 Іс. 15. 3. Єр.
48. 37.

Єр. 8. 15. 25

- і на кожнім лиці *буде* сором,
а на всіх головах їхніх —
жало́бна та ліщина . . .
- 19 Вони повикидають на вули-
цю срібло своє,
і за ніщо їхнє золото ста-
не,
їхнє срібло та золото їхнє не
буде могуті врятувати їх
у день гніву Господнього,
ним не наситять своєї душі
й свого нутра вони не на-
повнять,
бо їхня провина була пе-
решкодою!
- 20 А гордість вчинили за
слави́ну оздобу свою,
у ній наробили бовванів
гидоти своєї *й* обрі-
дженя своїх,
тому їм оберну́ Я їй на
нечистість,
- 21 і віддам їй в руку чужих на
грабунок,
а нечестивим землі — на
здобич . . .
- 22 І обличчя Своє відверну́ Я
від них,
і вони побезчестять Мій
скарб,
і ввійдуть до нього насиль-
ники
та й побезчестять його . . .
- 23 Зроби лашчога,
бо земля переповнилася
привом прива́ним,
а місто насильством напов-
нилося . . .
- 24 І наведу́ Я найзліших із
народів,
і посядуть вони домн
їхні,
і гордість вельможних зни-
ню,
і святоці їхні побезчещені
будуть!
- 25 Загибіль іде, й вони будуть
шукати спокію —
та не буде *його* . . .

26 Прийде біда до біди,
й буде звістка до звістки,
і будуть шукати пророчтва
в пророка,
та згине Закон у священи-
ків

і рада — у старших . . .

27 Цар буде в жалббі, і страхом
зодягнеться князь,
а руки народу землі за-
тремтять . . .

За дорогами їхніми їм учи-
ню,

і судитиму їх — їхніми су-
дами,

і пізнають, що Я — *то* Гос-
подь!

Третє видіння слави Господньої

8 І сталося за шостого року,
шостого місяця, п'ятого дня
місяця сидів я в своєму домі, а
Юдині старші сиділи передо мною,
— то впала там на мене рука Гос-
пода Бога.

2 І побачив я, аж ось подоба, на
вигляд чоловіка: від виду стёгон
його й додолу — огонь, а від стёгон
його й догори — на вигляд сййва,
пібн палаюча мідь.

3 І витягнув Він подобу руки,
і взяв мене за волосся моєї голови,
а Дух підійняв мене між землею та
між небом, і впровадив мене до
єрусалиму в Божих видіннях, до
входу внутрішньої брами, звёр-
неної на північ, де місце перебуван-
ня ідола, що викликає заздрість.

4 І ось *була* там слава Ізраїле-
вого Бога, як той вид, що я бачив
у долині!

Гидоти Ізраїля

5 І сказав Він до мене: „Сину
людський, зведи очі свої в нап-
рямі на північ!“ І звів я очі свої в
напрямі на північ, аж ось з пів-
ночі, від брами жертовника, *був*
той ідол заздрости при вході.

26 Йов 1. 14 . . .

27 13. 23.

Ез. 1. 10

23

11 2 10 1 20

1

21 1 10

9. 9. Пов 22. 12

13. Пс. 94. 7.

Іс. 29. 15.

3 12 11 1

4 3. 23.

5 М. 17. 3. 16

2 Цар 23. 5.

2 Ап. 29. 6.

Ср. 8 2. 32.

33

6 І сказав Він до мене: „Сину
людський, чи ти бачиш, що вони
роблять! Це великі гидоти, що
Ізраїлів дім робить тут, щоб від-
даїтися від Моєї святині! Та ти
знову побачиш іще більші ги-
доти!“

7 І привів мене до входу по-
двір'я, і побачив я, — аж ось дірка
в стіні!

8 І сказав Він мені: „Сину люд-
ський, прокопай *дірку* в стіні!“
І прокопав я в стіні, — аж ось
вихід!

9 І сказав Він до мене: „Увійди,
і побач ті злі гидоти, які вони
роблять отут!“

10 І увійшов я й побачив, аж
ось усякий вид плазунів та огидли-
вого звірини, і всякі божки Ізраїле-
вого дому, накрестені на стіні
навколо кругом . . .

11 А сімдесят чоловіка зо стар-
ших Ізраїлевого дому та Язанийя,
Шафанів син, що стояв посеред
них, стояли перед ними, і кожен
мав у своїй руці свою кадильницю,
і підіймалися пахощі з хмари ка-
дила.

12 І сказав Він до мене: „Чи
бачив ти, сину людський, що ро-
блять Ізраїлеві старші в темноті,
кожен у кімнатах своїх ідолів?
Бо говорять вони: Господь нас не
бачить, Господь покинув цей
Край!“ . . .

13 І сказав Він до мене: „Ти
знову побачиш ще більші гидоти,
які вони роблять!“

14 І Він запровадив мене до
входу до брами Господнього дому
що на півночі, — аж ось там сидять
жінки, що оплакували Таммуза¹.

15 І сказав Він до мене: „Чи
ти бачив, сину людський? Ти
знову побачиш гидоти ще більші
від цих!“

16 І Він запровадив мене до

¹ Таммуз — вавилонський божок весни.

внутрішнього подвір'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвором та між жертівником, *було* біля двадцяти й п'яти чоловіка: спійні їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони кланялися до сходу, до сонця.

17 І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гидот, які вони роблять отут? Бо вони наповнили Край насильством, і знову гнівають Мене, й ось вони держать зелені галузки при носі своїм.¹

18 Тому то й Я зроблю з лютістю: око Моє не змилюється, і милосердя не буду Я мати. І вони будуть клікати сильним голосом в вуха Мої, та Я їх не почую!²...

Шість карателів нищать Єрусалим

9 І кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблизьте карателів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знаряддя“.

2 І ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звернена на північ, і кожен *мав* у своїй руці свої знаряддя розбивання, а серед них один чоловік *був* одягнений в лляніє, а писарський каламър *був* при стегнах його. І вони прийшли, і стали при мідяному жертівнику.

3 А слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувима, що була над ним, до порога дому. І закликав Він чоловіка, одягненого в лляніє, що писарський каламър *був* при стегнах його.

4 І сказав Господь до нього:

¹ Гебраїзм: дражняться, ображають.

„Перейди серединою міста, серединою Єрусалиму, і зроби знака на чолах людей, що зідхають та стогнуть над усіма тими гидотами, що робляться в його середині“.

5 А до *інших* Він сказав при мені: „Ходіть за ним у місті, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не змилюєтеся!

6 Старого, юнака, і дівчину, і дітей та жінок позабивайте дошенту, а до кожної людини, що на ній цей знак, не підійдете; а зачнете від Моєї святині“... І зачали вони від тих старих людей, що *були* перед домом.

7 І сказав Він до них: „Занечистіть цей дім, і наповніть подвір'я трупами, і вийдіть!“ І вони повиходили, і вбивали в місті.

8 І сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на своє обличчя, і кликав та кавав: „О Господи, Боже, чи Ти вигубиш увесь останок Ізраїлів, випливаючи гнів Свій на Єрусалим?“

9 І сказав Він до мене: „Провина дому Ізраїля й Юди дуже велика, і земля наповнена душогубствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить...“

10 І також Я, — не змилюсь Я, і не змилююсь Я, їхню доріжку Я дам на їхню голову!“

11 І ось чоловік, одягнений в лляніє, що каламър був при стегнах його, приніс відповідь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

Видіння Херувимів і колес

10 І побачив я, аж ось на небозводі, що на голові Херувимів, *було* щось, як камінь сапфір, на

17 7. 11.

Ер. 25. 29. 6
1 Петр. 4. 17

18 7. 4. Пр. 1.
28. Іс. 1. 15.

11. 13.

8. 12

2 3 М. 16. 4.
Об. 15. 6.

5. 11. 11. 21. 10

3 3. 23.

1. 25. 26.

4 Об. 7. 3.

вигляд подоби трону бачилося на них.

2 І Він промовив до того чоловіка, одягненого в лляне, та й сказав: „Увійди поміж колеса під Херувимом, і наповни свої жмені вуглінами огню з-поміж Херувимів, і кинь на місто!“ І він увійшов перед моїми очима.

3 А Херувими стояли з правого боку дому, коли входив чоловік, і хмара наповнила внутрішню подвір'я.

4 І піднялася слава Господня з-над Херувима на поріг дому, і наповнився дім хмарию, а подвір'я наповнилося славом Господньої слави.

5 А шум крил Херувимів був чутий аж до зовнішнього подвір'я, як голос Бога Всемогутнього, коли Він говорить.

6 І сталося, коли Він наказав чоловікові, одягненому в лляне, кажучи: „Візьми огонь поміж колесами з-під Херувимів“, то той прийшов і став при колесах.

7 І Херувим простягнув свою руку з-поміж Херувимів до огню, що поміж Херувими, і взяв, і дав до жмені одягненого в лляне, а той узяв і вийшов.

8 І показалася в Херувимів подоба людської руки під їхніми крилами.

9 І я побачив, аж ось чотири колеса при Херувимах, по одному колесі при кожному Херувимі, а вид тих колес, ніби вигляд каменя хризоліта.

10 А їхній вигляд — подоба одна чотирьом їм, як коли б колесо було в колесі.

11 В ході своїй вони йшли на чотири свої боки, не оберталися в ході своїй, бо до того місця, куди обернеться голова, за нею йшли вони, не оберталися в ході своїй.

12 А все їхнє тіло, і їхня спина,

і їхні руки, і їхні крила, і ті колеса *були* повні очей навколо, всі чотири мали колеса.

13 А ці колеса були кликані при мені „Галгал“.¹

14 А в кожного чотири обличчі: обличчя одного — обличчя Херувима, обличчя другого — обличчя людини, а третій — обличчя лева, а четвертий — обличчя орла.

15 І піднялися ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на річці Кевар.

16 А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими підіймають свої крила, щоб знятися із землі, не відвертаються також ті колеса від них.

17 Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них *був* дух живої істоти.

18 І вийшла слава Господня з-над порога дому, і стала над Херувимами.

19 І підняли Херувими свої крила, і знялися з землі на моїх очах, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і стали при вході до східної брами Господнього дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними.

20 Це та жива істота, яку я бачив під Богом Ізраїлевым над річкою Кевар. І я пізнав, що це Херувими.

21 У кожного було по чотири обличчі, у кожного — чотири крила, а під їхніми крилами — подоба людських рук.

22 А подоба їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі. Кожен ішов просто вперед.

Кара на князя народу

І підійняв мене Дух, і привів мене до східної брами Господнього дому, що обернена на

¹ Галгал — вихор або коло.

2 9. 2.

1 16.

1 10. 22.

4 9. 3. 1 Цар. 8. 10. 11. Іс. 6.

5 1. 24.

9. 3.

10. 15.

9 1. 16.

11 1. 17.

3. 32, 8. 3, 11. 1 24.

схід. І ось при вході до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Язанию, сина Аззурового, та Пелатію, сина Венаїного, князів народу.

2 І сказав Він до мене: „Сину людський, оце ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду в цьому місті.

3 що говорять: „Не скоро будувати домів. Воно¹ — казан, а ми м'ясо“.

4 Тому пророкуй на них, пророкуй, сину людський!“

5 І зійшов на мене Дух Господній, та й до мене сказав: „Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, доме Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх.

6 Ви наміювали своїх забитих у цьому місті, і наповнили його вухами грехів.

7 Тому так говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно¹ — той казан. Та Я випроваджу вас із нього!

8 Ви боїтеся меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь Бог.

9 І випроваджу вас із нього, і дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди!

10 Від меча ви понадасте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь!

11 Воно¹ не буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'ясом. При границі Ізраїля розсуджу вас!

12 І пізнаєте ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили, а постанови Моїх не виконували, але виконували за постановами тих нарбів, що навколо вас“.

13 І сталося, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенаніїн, помер. І впав я на своє обличчя,

¹ „Воно“ — місто.

і закричав сильним голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець з Ізраїлевим останком!“

Останок зберіється

14 І було мені слово Господнє таке:

15 „Сину людський, брати твої, брати твої — мужі рідні тобі, а весь Ізраїлів дім — увесь той, що до них говорили менікані Єрусалиму: Віддайтесь від Господа, нам даний цей Край на володіння,

16 тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалив їх поміж народи, і хоч розпоробив їх по краях, проте буду для них хоч малою святиною в тих краях, туди вони ввійшли.

17 Тому скажи: Так говорить Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу з тих країв, серед яких ви розпороблені, і дам вам Ізраїлеву землю.

18 І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі мерзоти її та всі гідоти її.

19 І дам їм одне серце, і нового духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і дам їм серце із м'яса,

20 щоб вони ходили за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду їм Богом!

21 А щодо тих, що їхнє серце ходить за гідотами своїми та мерзотами своїми, то поверну їхню дорогу¹ на їхню голову, говорить Господь Бог“.

Слава Господня покинула Єрусалим

22 І по підіймали Херувими крила свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними.

¹ Дорога — поступовання людини, поведінка її, дорога життя.

23 І піднялася слава Господня з-над середини міста, і стала на горі, що зо сходу міста.

Видіння про скорий полон

24 І дух підніс мене, і ввів мене в Халдею до полонян¹ у видінні, Духом Божим. І підійнялося від мене те видіння, яке я бачив.

25 І я говорив до полонян¹ усі Господні слова, які Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, ти живеш серед дому ворохобного, — вони мають очі, щоб бачити, та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не чують, бо вони дім ворохобний.

3 А ти, сину людський, пороби собі речі для мандрівки, і йди на вигнання вдень на їхніх очах, і підеш на вигнання з свого місця до іншого місця на їхніх очах, може побачать вони, що вони дім ворохобности.

4 І повиніш свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх очах, а ти вийдеш увечорі на їхніх очах, як виходять вигнанці.

5 На їхніх очах пробий собі *дірку* в стіні, і повиніш нею.

6 На їхніх очах на рамені повиніш, винеси потемки, закриєш обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе знаком для Ізраїлевого дому...¹

7 І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повиніс удень, а ввечорі пробив собі рукою *дірку* в стіні, потемки повиніс, — на рамені носив на їхніх очах.

8 А ранком було мені слово Господнє таке:

9 „Сину людський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохобности: Що ти робиш?

¹ Golah — вигнання або полоння.

10 Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та весь Ізраїлів дім, що в ньому вони.

11 Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено їм, — підуть на вигнання в полон!

12 А той начальник, що серед них, на рамені буде нести потемки й вийде; у стіні проб'ють *дірку*, щоб вивести його; обличчя своє він закриє, щоб не бачити землі очима.

13 І розтягну на нього сітку Свою, і він буде схоплений в пастку Мою, і відведуть його до Вавилону, до халдейського краю, та його він не побачить, і там помре.

14 А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпорощу на всі вітри, і витягну за ними меча...

15 І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж народами та розпорощу їх по країнах!

16 А нечистих з них людей збережу від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідали про свої гідоти серед народів, куди поприходять. І вони пізнають, що Я — Господь!“

17 І було мені слово Господнє таке:

18 „Сину людський, їж свій хліб у дрижаннях, а воду свою пий у тремтінні та в журбі.

19 І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпінні, бо спустошів їхній Край від своєї півні за насильля всіх, що мешкають у ньому.

20 І поруїнуються населені міста, а Край стане спустошеним, і пізнаєте ви, що Я — Господь!“

21 І було мені слово Господнє таке:

22 „Сину людський, що це в вас за приповідка така в Ізраїлевій землі: „Продовжуватися дні, — і зникне всяке видіння“?

23 Тому скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припиню Я цю приповідку, і більше не будуть її приповідкувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“.

24 Бо не буде вже жодного марного видіння та підлісливого чарування в Ізраїлевім домі.

25 Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтягнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохобности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“.

26 І було мені слово Господнє таке:

27 „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часи він пророкує.

28 Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтягнуться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

Картання лжепророків

13 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова!“

3 Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили!

4 Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисиці в руїнах!

5 Не ввійшли ви в проломи, і не загородили загороди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бій Господнього дня.

6 Вони бачать марноту та фальшиве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посилав їх, та вони мають надію, що сповніться слово.

7 Хіба ж не марні видіння ви бачили, і не фальшиве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив!

8 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог.

9 І буде рука Моя проти пророків, що бачать марноту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді народу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог!

10 Саме за те, що вони впровадили народ Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він буде мура, а вони тинкують його будьяким тинком.

11 Скажи до тих, що тинкують будьяким тинком, що *мур* упаде. Буде дощ zalивний, і ви, каміння великого граду, впадете, і вітер бурхливий розвалить *мура*.

12 І ось стіна впаде. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкували?

13 Тому так говорить Господь Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютості Моїй, і буде дощ zalивний в Моїм гніві, і каміння великого граду в лютості на вигублення.

14 І розіб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будьяким тинком, і повалю її до землі, й оголиться підвалина її, і впаде, і ви загинете в середині його, *Срусалима*, і пізнаєте, що Я — Господь!

15 І докінчу Я лютість Свою на стіні та на тих, що тинкують її *якимбудь* тинком, і скажучи вам: Немає стіни та її тинкувальників,

16 Ізраїлевих пророків, що про-рокували на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорять Господь!

Картини лжепророцтв

17 А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочок свого наро-ду, що пророкують з власного серця, і пророкую на них,

18 та й скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шиють *чародійні* обв'язки на суглоби рук, і роблять хустки на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, ловлячи душі Мого народу, ви свої душі спасете?

19 І ви безчестите Мене в Мого народу за жмені ячменю та за кришки хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та ли-птаючи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обманами Моему народові, що слухають лжу.

20 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших *чародій-них* обв'язок, ув які ви ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і повинуюся ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб *були вільні*, як птахи.

21 І позриваю ваші хустки, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здобич, і пізнаєте ви, що Я Господь.

22 За те, що ви лжеш заповідати біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміщали руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при житті,

23 тому більш не будете бачити марибні та не будете віщувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!

15 20. 8.

20. 1

16 13. 10.

5 М. 29. 16

2 Цар. 3. 13

19 16. 7

11 11

22 11. 2. 14.

5 М. 18

23 7. 27

Ідолюпоклонники не можуть звертатися до Бога

1 **14** І прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старшій, і посі-дали передо мною.

2 І було мені слово Господнє таке:

3 „Сину людський, ці мужі до-пустили своїх божків у своє серце, а спотикання¹ провини своєї по-клали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони зайикувати Мене?

4 Тому говори з ними, та й ска-жеш до них: Так говорить Гос-подь Бог: Кожен чоловік з Ізраїле-вого дому, що допустить своїх божків у своє серце, а спотикання¹ провини своєї покладе перед обличчям своїм, і приїде до про-рока, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його боїв.

5 щоб сховити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божків!

6 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ва-ших божків, і від усіх ваших гідол відвернуть свої обличчя!

7 Бо кожен чоловік із Ізраїле-вого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли від-ступіть від Мене, і допустить своїх божків у своє серце, і покладе спотикання¹ своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до про-рока, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе.

8 І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за знака та за приповідку, і вигублю його з-посеред Свого народу, і пізнаєте ви, що Я — Господь!

¹ Michesol avonam — „спотикання провини своєї“, це: спокуса (поблазна) через провину свою.

9 А пророк, коли б був зведений, і говорив би слово, — Я, Господь, зведу цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу Ізраїлевого!

10 І понесуть вони свою провину, — яка провина того, хто питається, така буде провина пророка,

11 щоб не блудив уже Ізраїлів дім від Мене, і не занечіщувався вже всіма своїми гріхами. І будуть вони Мені народом, а Я буду їм Богом, говорить Господь Бог!

Праведний врятує тільки себе

12 І було мені слово Господнє таке:

13 „Сину людський, коли згрішай проти Мене земля, спроне-вірюючи, то Я простягну Свою руку на неї, і зламаю їй хлібну підпору, і пошлю на неї голод, і вигублю з неї людину й скотину.

14 А коли б серед неї були три м'язи: Ной, Даниїл та Нав, вони в своїй справедливості врятували б лише свою власну душу, говорить Господь Бог.

15 Коли б Я перепровадив по землі люту звірину, й обезлюділа б вона, і стала б вона спустошенням, так що ніхто не проходив би нею через ту звірину,

16 то й ці три м'язі серед неї, як живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятовані, а Край стане спустошенням...

17 Або коли б Я спровадив на цю землю меча, та й мечіві сказав: „Пройди по Краю, і вигуби з нього людину й скотину“,

18 то ці три м'язі серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не врятують синів, ні

дочок, бо врятуються самі тільки вони!

19 Або коли б Я моровицю послав до цієї землі, і вилив би на неї свою лють у крові, щоб вигубити з неї людину й скотину,

20 а Ной, Даниїл та Нав були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочок не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу.¹

21 Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровицю, щоб вигубити з нього людину та скотину,

22 то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випроваджені, сини та дочкі. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішені за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього.

23 І потішатиме вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог.

Єрусалимляни — як те безжаристе дерево

15 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, чим краще виноградне дерево від усякого дерева, та виноградна галузка, що була серед дерев лісових?

3 Чи візьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілка, щоб повісити на ньому всяку річ?

4 Ось воно дане огнєві на пожертя... Обидва кінці його пожер огонь, а середина його

¹ В біблійній мові душа часто: життя, а на-вись — тіло

надгоріла, — чи надається воно до роботи?

5 Як було воно непоручним воно не надавалося на роботу, щоб й тепер, коли огонь пожер його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу?

6 Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лісними деревами, що Я дав його огнєві на пожертя, так дам Я мейкашів Єрусалиму!

7 І оберну Я лице Своє проти них, — з *одного* огню вони вийшли, та пожере їх *другий* огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну Своє лице проти них!

8 І віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневірiliся, говорить Господь Бог.

Господь узав собі дочку Єрусалиму

16 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, повідом Єрусалиму про його гідоти,

3 та й скажи: Так говорить Господь Бог до *дочки* Єрусалиму: Походження твоє й народження твоє — з краю ханаїського, твої батько — амореєць, а мати твоя хіттеянка.

4 При твоєму народженні, того дня, як ти народилася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти посолена, ані не була ти сповита.

5 Не змідувалося над тобою *жодне* око, щоб зробити тобі одну з цих *речей* з милосердя над тобою, але була ти викинена на відкрите поле, — так мало цінювано душу твою в день твого народження!

6 І проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валилася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в

своїй крові! *Так*, Я сказав тобі: Живи в своїй крові!

7 7 Рости ж, — зробив Я тебе, як польову рослину, і ти зросла та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої вроди: перса випросталися, волос твій виріс, а ти *була* зовсім нага!

8 І проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій *настиг*, — час кохання. І простягнув Я полу Свою над тобою, і закрити твою наготу, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, говорить Господь Бог, — і стала ти Моєю.

9 І обмив Я тебе водою, і сполоскав Я кров твою з тебе, і натер тебе оливою.

10 І зодягнув тебе різнокольторовим, взяв тебе в тахаш,¹ і сповів тебе в віссон,² і покрити тебе шовком.

11 І приодобив тебе оздобою, і дав нарам'ячки на руки твої, а ланцюга — на шия твою.

12 І дав Я носову серіжку до носа твого, і серіжки на вуха твої, а пишну корону на твою голову.

13 І приодобилася ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різнокольторове; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалось тобі досягти *парської* *лідності*!

14 І розвішлася ім'я твоє поміж народами за твою красу, бо досконала вона, через пишноту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Господь Бог!

Але вона стала великою розпусницею

15 І покладалася ти на красу свою, і стала розпусною через славу свою, і виливала ти розп'ясту

¹ Тахаш — шкура з гіпопотама.

² Віссон — тонке єгипетське полотно.

свою на кожного перехожого, йогой ти була.

16 І брала ти з шат своїх, і робила собі різнокольорові пагірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде.

17 І брала ти речі з пишноти своєї, з Мого золота та з срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними.

18 І брала ти свою різнокольорову одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Моє кадило клала перед ними.

19 А Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на любі пахощі. І сталося *це*, говорить Господь Бог.

20 І брала ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і приносила їх на їжу їм. Чи мало *було* розпусту твоєї.

21 Що ти різала дітей Моїх і давала їм, перепроводжуючи *через огонь* для них?

22 І при всіх гидотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї молодости, коли була нагою-пренагою, коли валялася в крові своїй . . .

23 І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорить Господь Бог, —

24 і побудувала ти собі місця розпусту, і поробила собі підвищення на кожному майдані.

25 На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвищення, і знеславила красу свою, і розкиляла ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту . . .

26 І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпусту, щоб гнівiti Мене.

27 І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненависних, филистимських дочок, засоромлених твоєю нечистою дорогою.

28 Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насититись, і блудила з ними, і теж не наситилась.

29 І побільшила ти свою розпусту до купецького краю халдеїв, та теж цим не наситилась.

30 Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі ці вчинки свавільної розпусної жінки!

31 Коли ти будувала місця своєї розпусту на кожному роздоріжжі, а підвищення своє робила на кожному майдані, то не була ти, як блудниця, щоб збирати заплату за розпусту,

32 *але як* перелюбна жінка, що замість свого чоловіка бере *собі* чужих.

33 Усім блудницям дають дарунки, а ти *сама* давала дарунки свої всім коханням своїм, і підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звидусіль на розпусту з тобою.

34 І було тобі при твоїй розпусті навпакі від *інших* жінок, бо не волочилися за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалась тобі, то сталося тобі навпакі.

35 Тому то, розв'язнице, послухай Господнього слова:

36 Так говорить Господь Бог: За те, що виливалась твоя розпуста, і відкривалась твоя нагота в блудодійстві твоїм з твоїми коханнями та з усіма божками гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм,

37 тому ось Я позбираю всіх кохання твоїх, яким була ти

17 Ос. 2. 10. 8

4.

23. 12.

17. 4.

20 23. 37. 3 М.

18. 21. 2 Цар.

16. 3.

21 2 Цар. 16. 23.

1 М. 38. 16. 33

5 М. 23. 19.

25 Єр. 11. 13.

26 20. 7.

Єр. 13. 21. 26. 37

Ос. 2. 5, 10, 13.

приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкою, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором!

38 І засудію тебе присудом на перелюбницю та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров люто-сти та заздрости . . .

39 І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусти, і порозваляють підвищення твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишний вбрання твої, і покладуть тебе зовсім нагою . . .

40 І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами . . .

41 І попалять домі твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. І зроблю Я кінець, щоб не була ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту!

42 І заспокоїться Моя лютесть на тебе, і відійде від тебе Моя заздрість, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися.

43 За те, що ти не пам'ятала про дні своєї молодості, і гнівила Мене всім тим, то й Я ось поверну дорогу твою на твою голову, говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусти після всіх гідот своїх! . . .

44 Ось кожен приповістник говоритиме про тебе приповістку, кажучи: „Яка мати — така її донька!“

45 Ти дочка своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сестёр, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хітвійка, а ваш батько — аморець!

46 А старша сестра твоя — Самарія та дочки її, що сидять по лівійці твоїй, а сестра твоя, менша

23. 11. 6. 3. 47

38 23. 24. 3 М.
20. 10.

1 М. 13. 13. 48
Мт. 10. 15.

1 М. 18. 20. 49

40 23. 47. Ів. 8

41 2 Цар. 25. 9.
23. 11. 2 Цар. 51
17. 7 . . . Єр.
31

42 23. 13. 21. 11.
22

43 9. 10. 11. 21.
Єр. 22

46 23. 4 . . .
Іс. 1. 10. Єр.
3 8

від тебе, що сидить по правійці твоїй — це Содом¹ та дочки її.

47 А ти хіба не ходила їхніми доріжками й не робила за їхніми гідотами? Мало бракувало, — і зіпсулася б ти більше від них на всіх своїх дорогах!

48 Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содом¹, сестра твоя, вона та дочки її, як зробила ти та твої дочки!

49 Ось оце була провина твоєї сестри Содом: ніхто, крім її, та преспокійний спокій були в неї та в її дочок, а руки вбогого та бідного вона не зміняла.

50 І зазналися вони, і робили гідоти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце.

51 А Самарія не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільшила гідоти свої більш від них, і оправдала сестёр своїх усіма своїми гідотами, які ти зробила.

52 Тож носи свою ганьбу ти, що чинила її для своїх сестёр, через твої гріхи, якими гідоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливими за тебе! І такою посоромея, і носи свій сором за твоє вправлення твоїх своїх сестёр!

53 І поверну Я їхню долю, до якої Содом¹ та дочок її, і Самарію та дочок її, і поверну долю твою серед них.

54 щоб носила ти свій сором, і соромилася всього того, що ти наробила, потішаючи їх.

55 А твої сестри, Содом¹ та дочки її, вернуться до свого попереднього стану, і Самарія та дочки її вернуться до свого попереднього стану, і ти та дочки твої вернетесь до свого попереднього стану.

¹ У старовинній мові Содом, як і всі назви міст, жіночого роду; на цьому місці вживаю форми Содом, хоч в українській літературній мові панує форма Содом.

56 І не була сестра твоя Содома згадувана в устах твоїх за днів твоїх гординь.

57 поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбили тебе дочки Сирії та всіх околиць його, і дочки филистимські погорджували тебе звідусіль.

58 Свою розпусту та гідоти свої, — ти їх понесеш, говорить Господь.

59 Бо так говорить Господь Бог: І зроблю Я з тобою, як робила ти, що погордила присягою, щоб заматити заповіта.

Але Господь прости́ть їй усе

60 І згадаю Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї молодости, і поставлю тобі заповіта вічного.

61 І ти згадаєш про свої дороги й засоробишся, коли ти візьмеш сестёр своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочок, але не з твого заповіту.

62 І відновлю Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаєш, що Я — Господь.

63 щоб згадала ти й засоробилася, і не могла більше відкривати уста перед ганьбою своєю, коли прошу́ тобі все, що ти нарадила, говорить Господь Бог⁴.

Притча про великого орла

17 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, загадай загадку, і склади притчу Ізраїлевому домові,

3 та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрилий, з широко розгорненими крилами, повний різнокольорового пір'я, прилетів до Ливану, і взяв верховіття кедру.

4 Чубна галузок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандлярів поклав його.

5 І взяв він з насіння тієї землі,

і посіяв його до насіннєвого поля, узняв і засадив його над великими водами, немов ту вербу.

6 І воно виростало, і стало гіллястим виноградом, низькорослим, що обертав свої галузки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вігнало віття, і пустило галузки.

7 Та був ще один великий орел, великокрилий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливо своє коріння на нього, і свої галузки пустив до нього, щоб він напоїв його з грядок свого засадження.

8 Він був посаджений на добром полі при великих водах, щоб пустив галузки та приніс плід, щоб став пишним виноградом.

9 Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведеться йому? Чи не вирвуть коріння його, і не позривають плоду його, так що він засохне? Усе зелене галуззя його посохне, і не треба великого рамена¹ та численного наряду, щоб вирвати його з його коріння.

10 І ось хоч він засаджений, — чи поведеться йому? Чи всихаючи, не сохне він, як тільки доторкнеться його східний вітер? Він усохне на грядках, де посаджений².

11 І було мені слово Господнє таке:

12 „Скажи ж домові ворохобному: чи ви не пізнали, що це? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону.

13 І взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присягу, і забрав потуганих землі.

14 щоб це було царство низьке, щоб воно не підіймалося, щоб

16 10. Пс. 80. 6
9... Іс. 5. 1.

60 37. 29. 3 М
29. 45. 6. 31
31. 34. 10. 2
17

61 20. 43. 36. 31.
32. Єр. 31. 31.
32

63 6. 9.

1 М. 41. 6. 10
Іов 27. 21.

2 4 М. 12. 8.
Пс. 78. 2.

2 Цар. 10. 15, 12
24. 15, 20.

3 Єр. 22. 6, 48.
40. 49. 22.

¹ Рамено — сила.

дотримувало його умову, і було їй вірним.

15 Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому коней та багато народу. Чи йому поведеться? Чи втечє той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він?

16 Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні!

17 І фараон не допоможе йому на війні великим військом та численним народом, коли насиплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ.

18 І погордив він присягою, щоб златати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, *тому* він не врятується.

19 Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову!

20 І розтягну над ним Свою сітку, і буде він схоплений в пастку Мою, і спроваджу його до Вавилону, і розсуджусь з ним там за його спроневерення, яке він спроневірив проти Мене.

21 І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а по-зостали будуть розпороблені на всі вітри. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив!

22 Так говорить Господь Бог: І візьму Я з верховіття високого кедру, і дам до землі. З чубка галузок його вирву тендітну, і Сам посадику на високій та стрімкій горі.

23 На високій горі Ізраїлевій посадику її, і вона випустить галузку й принесе плід, і стане

сильною кедриною. І буде пробувати під ним усяке птаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його галузок.

24 І пізнають усі польові дерева, що Я, Господь, понизив високе дерево, повищив дерево низьке, висувив дерево зелене, і дав розцвітись дереву сухому. Я, Господь, говорив — і вчинив!

Кожен відповідає тільки за свою провину

18 І було мені слово Господнє таке:

2 „Що це вам, що ви складаєте приповістку на Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскоба в синів на зубах!“

3 Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі!

4 То ж усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре.

5 А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість,

6 на горах жертвенного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не занечищує, а до жінки в часі її нечистоти не наближується,

7 і нікого не тисне, *боржників* заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею,

8 на ліхву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком,

9 уставами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог!

15 2 Хр. 36. 13.

21 31 22 13 24

25 13. 36.

16 1 32

16 13 32 1 31

17 4. 2.

Ер. 31. 29.

5 М 23 16

20 12. 13. 19. 8.

22 9 3 М 18. 6

20. 20. 18. 1с

57. 7

21 3 12 12 13

2 М 22 26

3 М 19 13

5 М 15 1

11 15 1

Мт 25 35

22 1с 11 1 53

2. Ер. 23. 5.

2 М 22 24

1с 38 7

37 24

2

4

7

8

9

10 А як породить він сина насильника, що кров проливає, і робить *то*ч тільки одне з того,

11 чого він усього того не робив, а також на горах *жертвенне* їв, і жінку свого ближнього занечіщував,

12 убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави *бравни-кові* не звертав, і до божків зводив свої очі, гідоту робив,

13 на лїхву давав, і відсótок брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гідоти чинив, — він *мусить* конче померти, кров його буде на ньому!

14 А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і *то*ч бачив, та не робив, як той:

15 на горах *жертвенного* не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечіщував,

16 і нікого не утискав, застави у застав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одякено покривав.

17 від кривди свою руку відвертав, лїхви та відсótків не брав, правá Мої чинив, уставами Моїми ходив, — *таким* не помре за провину свого батька, — він конче буде жити!

18 Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед наро́ду свого, то ось він помре за провину свою!

19 А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити!

20 Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе *кари* за батькову провину, а батько не понесе за провину сїнову,

33. 16. 18. 21
23. 43

13. 11. 12. 14
23. 43

33. 11. 2. 12. 14
3. 9.

3. 20.

17. 3. 18. 25. 37.
18. 29. 33. 27. 25

33. 19.
19. 5. 14. 24. 16.

20. 18. 4. 5. 14.
24. 16. 2. 14. 6.

18. 25.

справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде.

21 А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких *наробив*, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче він жити, не помре!

22 Усі його гріхи, які *наробив* він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив!

23 Чи Я маю впо́добання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив?

24 А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гідоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроне́вірення, що він спроне́вірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре!

25 А ви кажете: „Непра́ва Господня дорога!“ Послухайте по́, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя непра́ва? Чи не ваші дороги непра́ві?

26 Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, *то* він помре за кривду свою, яку він чинив.

27 А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збереже.

28 І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, *то* конче буде він жити, не помре!

29 А Ізраїлів дім каже: „Непра́ва Господня дорога!“ Чи ж

Мої дороги неправі, доме Ізраїлів?
Чи ж то не ваші дороги неправі?

30 Тому буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверніться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотикання!

31 Поскидайте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та нового духа! І нашо маєте померти, Ізраїлів доме?

32 Бо не жадаю Я смерти помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

Жалобна пісня про Ізраїлевих князів

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих.

2 та й скажи:

Яка твоя мати левіця:

Лягла поміж левів,

серед левчуків

вона викохала левенят!

3 І одне із своїх левенят вона вигодувала,

левчуком воно стало,

і здобич ловити навчився,

людину він жер!

4 І *півід* розголосили народи на нього,

в їхню яму він схоплений був,

і його в ланцюгах

до краю єгипетського відвели . . .

5 Як *левіця* побачила, що надаремно чекає,

що пропала надія її,

то взяла вона *нову* одне із своїх левенят,

і вчинила його левчуком.

6 І ходив він між лівими

й став левчуком,

і здобич ловити навчився, людину він жер!

7 І він розбивав їхні палати,

і руйнував їхні міста,
і від голосу риків його
остовпіла земля й що на ній!

8 Та *пастку* на нього поставили

люди знавкола з округ,

і свою сітку на нього розкинули, —

і він схоплений був в їхню яму!

9 І кинули в клітку його в ланцюгах,

і його відвели до царя вавилонського,

і в твердиню його запроторили.

щоб голос його вже не чувся

на горах Ізраїлевих . . .

10 Твоя мати, як той виноград у винограднику,

посадженому над водою,

підносячи її гілочки аж через води великі.

11 І виросли пруття міцні,

й падалились на берла володарів,

і височів між гущавинами його зріст,

і він показався в своїй висоті,

у численних галузках своїх!

12 Та була вона вірвана в лютої, об землю кінена,

і вітер зо сходу зсушив її плід.

поламались й повисихали вони,

а її міцний прут — огонь його зжер . . .

13 А тепер посадили її на пустині,

у краї сухому й безвідному, —

14 і виїшов огонь із прута її вітки

та й пожер її плід,

і немає у неї міцного прута,
бёрта на панування . . .

Це пісня жалобна, і буде за пісню
жалоби вони¹.

Непослух Ізраїля й кара за це

20 І сталося за сьомого року, в
п'ятому місяці, у десятому
дні місяця, поприходили люди з
Ізраїлевих старших, щоб запитати-
тися в Господа, і посідали передо
мною.

2 І було мені слово Господнє
такє:

3 „Сину людський, говори з І-
зраїлевими старшими та й скажеш
до них: Так говорить Господь Бог:
Чи ви прийшли, щоб запитатися
в Мене? Як живий Я, — не від-
повім вам, говорить Господь Бог!

4 Чи ти розсудиш їх, чи ти їх
розсудиш, сину людини? Зави-
дом їх про гідоти їхніх батьків,

5 та й скажеш до них: Так го-
ворить Господь Бог: Того дня, ко-
ли Я був вибрав Ізраїля, і підніс
Свою руку до насіння Якового
дому, і відкрився їм в єгипетсько-
му краї, і підніс Свою руку до
них, говорячи: „Я Господь, Бог
ваш“.

6 того дня Я підніс Свою руку
до них, щоб вивести їх з єгипет-
ського країю до Краю, що Я ви-
слідив для них, що тече молоком
та медом, що він окраса для всіх
країв.

7 І сказав Я до них: Відкидайте
кожен гідоти від очей своїх, і не
занецинується боляками Сину.
Я — Господь, Бог ваш!

8 Та були вони ворохобні проти
Мене, і не хотіли слухатися Мене,
не відкидали кожен гідот від очей
своїх, і не покинули єгипетських
божків. І подумав Я, що виллю
на них Свою лютість, що докінчу
на них Свій гнів посеред єгипет-
ського країю.

2 М. 32, 12, 14 9

1 14, 1.

2 М. 15, 25,
3 М. 18, 5
Іс. 10, 28.

20, 20, 2 М.
20, 8, 31, 13.

2 М. 16, 28,
32 10

4 14, 1, 10, 20,
14, 1, 11

5 20, 28, 2 М. 6
2, 3.

20, 22, 4 М.
14, 15

4 М. 14, 30

6 20, 15, 2 М. 3
8, 17

5 М. 29, 16

7 10, 20, 21, 8,
1 М. 5, 2
2 М. 32, 11
Іс. 25, 13, 24

11 11

8 13, 15

9 І зробив Я ради Свого Імєн-
ня, щоб воно не безчестилося на
очах тих народів, що вони серед
них, що Я відкрився їм на їхніх
очах, щоб вивести їх з єгипетсько-
го країю.

10 І вивів Я їх з єгипетського
краю, і спровадив їх до пустині.

11 І дав їм постанови Свої, і
познайомив їх з постановами Мої-
ми, які коли чинитиме людина,
то житиме ними.

12 І також дав Я їм Свої суботи,
щоб були вони знаком поміж Мною
та між ними, щоб пізнати, що Я
Господь, що освячує їх.

13 Та став ворохобним проти
мене Ізраїлів дім на пустині, —
устанами Моїми не ходили вони, і
повідкидали Мої постанови, які
коли чинить людина, то житиме
ними, а суботи Мої дуже знева-
жали. Тому Я сказав був, що
виллю лютість Свою на них на
пустині, щоб вигубити їх.

14 Та зробив Я ради Імення
Свого, щоб воно не зневажалось
на очах тих народів, що на їхніх
очах Я вивів їх.

15 Але й Я, *прирікаючи*, підніс
їм Свою руку на пустині, що не
вирвадику їх до Краю, якого Я
дав, що тече молоком та медом, що
окраса він для всіх країв,

16 за те, що постанови Мої вони
відкинули, а устави Мої — не
ходилили вони ними, і суботи Мої
зневажали, бо за своїми божками
ходило їхнє серце . . .

17 І змилувалось Мос око над
ними, щоб не нищити їх, і не
зробив Я з ними кінці на пустині.

18 І сказав Я їхнім синам на
пустині: Устанами ваших батьків
не ходіть, і постанов їхніх не пере-
стерігайте, і божками їхніми не
занецигуйтеся!

19 Я — Господь, Бог ваш,
устанами Моїми ходіть, і постанови

Мої перестерігайте й виконуйте їх.

20 І святиті суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш!

21 Та стали ворохобні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. І подумав Я був, що виллю лютисть Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на пустині.

22 І відвернув Я Свою руку, і зробив ради Імения Свого, щоб не зневажати його на очах тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів.

23 Та й Я, *прирікаючи*, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпорішати їх серед народів і порозсипати їх по краях,

24 за те, що постанов Моїх не чинили, і устави Мої відкинули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі.

25 І *тому* Я дав їм *мати* устави недобрі, і постанови, *що* не будуть вони жити ними.

26 І занечистив Я їх їхніми дарунками, перепроводженням *через огонь* кожного, хто відкривав утробу,¹ щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я — Господь!

27 Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ще очим зневажали Мене батьки ваші, коли спроневірися проти Мене:

28 коли Я ввів їх до Краю, що про нього, *прирікаючи*, підніс Я Свою руку² дати його їм, то коли вони бачили всякий високий нагірок і всяке густе дерево, то

принесли там свої жертви, і давали там свої дари, *що* гнівили Мене, і складали там свої любі пахоші, і принесли там свої литі жертви.

29 І сказав Я до них: Що це за висота, що ви ходите туди? І зветься вона Бама¹ аж до цього дня.

30 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете занечисуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидотами їхніми?

31 А приношенням ваших дарів, перепроводженням ваших синів через огонь ви занечисуетесь при всіх ваших божках аж до сьогодні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді!

32 А що входить вам на серце, збівсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як *інші* народи, як племена Краю, служити дереву та каменю“.

33 Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потужною й витягненим раменом та виливаною лютістю буду царювати над вами!

Буде суд над Ізраїлем

34 І введу вас із тих народів, і позбираю вас із тих країв, де ви розпорішені рукою потужною й витягненим раменом та виливаною лютістю.

35 І заведу вас до пустині народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, —

36 як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського краю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог!

37 І проведу вас під палицею, і введу вас у зв'язок заповіту.

¹ Бама — висота, нагірок для жертв.

¹ Цебо першого парадоксного, парадоксного

² Підіймати свою руку — урочисто обіцяти, присягати, пор. Єр. 50. 15, 2 М. 6. 8.

20 20. 12.

16 57 8

29

1 Кор. 10. 21. 31

23 20. 5. 28. 22.
15. 3 М. 26. 33.

25 2 Сол. 2. 10.
11.

26 16. 20. 3 М
18. 21 5 М
12. 31. 2 Цар
16. 3. 17. 17

Ер. 31. 2.
Ос. 2. 16.

35

28 6. 13. 20. 23.
Іс. 57. 5.

Мих. 7. 14. 37
Мт. 25. 31. 32.

38 І повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене, повипроваджую їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої землі *вже* не ввійдуть вони! І пізнаєте ви, що Я — Господь!

39 А ви, Ізраїлів доме, так говорять Господь Бог: Кожен ідїть, служить своїм божкам! Але потім ви напевно будете слухатися Мене, і святого Ім'єння Мого ви вже не зневажите своїми дарунками та своїми божками . . .

40 Бо на Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, — говорить Господь Бог, — там буде служити Мені увесь Ізраїлів дїм, увесь він, *що* в Краю, там Я їх уподобаю Собі, і там зажадаю ваших приношень і первоплодів ваших приношень у всіх ваших святошах!

41 Любими пахощами вподобаю Собі вас, коли вас виведу з народів, і зберу вас із тих країв, де ви розпоробнені, і буду Я святитися між вами на очах усіх поган.

42 І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі, до того Краю, що про нього, *прирікаючи*, підніс Я Свою руку дати його вашим батькам.

43 І згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими ви занечистилися, і почуєте огидження перед самими собою за всі ваші ліха, які наробили . . .

44 І пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ім'єння Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчинками, доме Ізраїлів, говорить Господь Бог“.

Прїтча про лїс південного поля

21 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, зверни

обличчя своє в напрямі на південь, і крапай словами на полудень, і пророкуй на лїс південного поля.

3 І скажи до південного лісу¹: Послухай Господнього слова: Так говорить Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть попалені ним всі простори від півдня до півночі.

4 І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і він не погасне!“

5 І сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить *самі тільки* прїтчі?“

Нагострений меч на Юду та Аммоніти синаї

6 І було мені слово Господнє таке:

7 „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву.

8 І скажи Ізраїлевій землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого.

9 Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ.

10 І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вернеться він!

11 А ти, сину людський, стогни, *ніби мав би ти* зламани стєгна, і гірко стогни на їхніх очах!

12 І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стогнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі колїна зайдуться водою! Оце прийде та станеться, каже Господь Бог“.

¹ Еврейське jaar hannegev — лїс півдня. Деякі перекладачі додають: Ізраїльська земля

- 13 І було мені слово Господнє таке: 16. 42. 22
- 14 „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: 14 32. 10, 20.
- Скажи: Меч, меч, — 4 1 24
- нагострений він та блискучий!
- 15 Щоб принісати жертву — 15 19 11.
- нагострений він,
щоб блищати — він був
полірваний.
- Хіба будемо радіти? 25 34 2 Сам 25
- Хіба жезло сина Мого
легковійати усяке де-
рево? 12 26
- 16 І дали його виполірува-
ти, щоб узяти в доло-
ню.
- Це нагострений меч,
і він полірваний,
щоб дати його в руку
вбивця . . . 4 2 27
- 17 Кричи та реви, сину люд-
ський,
бо він проти народу Мого,
він проти всіх князів Із-
раїлевих,
їх віддано мечеві з наро-
дом Моїм,
тому вдарся по стегнах!
- 18 Та він уже випробуваний.
Та що ж тепер, коли йому жезло
обридло? Він не встоїть, каже
Господь Бог. 49 32 29
- 19 А ти, сину людський, проро-
куй, і вдар долонею об долоню, і
нехай меч подвоїться *та* потроби-
ся! Це меч побитих, великий меч
забитого, що кружляє довкола
них.
- 20 Щоб стоялося серце й по-
лягло якнайбільше при всіх їхніх
брамах, Я дам різанину меча. О
горе, — він *справді* зроблений
блискучим, виполіруванням на
різанину!
- 21 Об'єднайся, праворуч іди,
зверни ліворуч, іди, куди *тільки*
звернене буде вістря твое . . .
- 22 І Я вдарю долоню Свою об
долоню Свою, і Свою лютю заспо-
кою. Я, Господь, *це* прорік!
- 23 І було мені слово Господнє
таке:
- 24 „А ти, сину людський, при-
знач собі дві дороги, якими при-
буде меч вавилонського царя.
Вони вийдуть обидві із краю од-
ного, а ти вистругай *дороговказну*
руку, на початку дороги до міста
її вистругай.
- 25 Признач дорогу, якою при-
буде меч до Рабби Аммонових си-
нів та до Юди в укріплений Єрусалим.
- 26 Бо цар вавилонський став на
роздоріжжі, на початку двох до-
ріг. Щоб ворожити чарами, трясє
він стрілами, питає домашніх бож-
ків, розглядає печінку.
- 27 У правій його був чар „на
Єрусалим“, щоб поставити муро-
ломи, щоб відкрити уста на крик,
щоб підняти голос окриком, щоб
поставити муроломи на брами,
щоб насіпати вала, щоб збудувати
баншу.
- 28 Але буде *це* їм в їхніх очах,
як чарування марнотне, *буде* для
них заприсяження присягами, та
він згадає провину, щоб були вони
схоплені.
- 29 Тому так говорить Господь
Бог: За те, що ви згадуєте свої
привини, що відкриваєте ваші грі-
хи, щоб бачені були ваші гріхи
ваших учинків, за те, що ви при-
гадуєте, — у *ворожі* руки схоплені
будете!
- 30 А ти, недостойний, неспра-
ведливий князю Ізраїлів, що наді-
йшов його день у час провини кін-
цевої.
- 31 так говорить Господь Бог:
Зняти завб'я й скинути корону!
Це не *зостанеться* так, — підне-
сється низьке, а високе понизить-
ся!

32 Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я Пому дам!

33 А ти, сину людський, проорокуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню ганьбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різанину, блискучий, щоб блищав, як та блискавка, —

34 для тебе бачили обманні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шийку недостойних злочинців, яких день прийде в час кари кінцевої.

35 Верни ж меча до піхви його! У місці, де створений ти, у край походження твого осуджу Я тебе!

36 І вилию на тебе Свій гнів, вогні пересердя Свого на тебе дмухну, і дам тебе в руку людей зухвалих, які знищення замишляють!

37 Ти станеш огнєві на йку, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

Єрусалим повний гріхів

22 І було мені слово Господнє таке:

2 „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судитимеш ти місто крові? І завідом його про всі гідоти його.

3 та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занецішуватися!

4 Кров'ю, що ти проливала, одочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занецістилася, і наблизила свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв!

5 Близькі та далекі від тебе

32 Зах 9. 9.
Лк. 1. 32. 33.
Ап. 19. 16.

33 21. 25. 25. 3.
6.

Пс. 94. 5. 6.

22. 26.

18. 6. 3 М. 18.
6-18.

35 16. 3. Пс. 46
10.

33. 26. Єр. 5.
8.

18. 13.

17. 24. 24.
14. 36. 36.

2 16. 2. 20. 4.
23. 36. 24. 9.

20. 23.

3 Мт. 23. 37.

4 24 Єр. 21. 14.
5 М. 28. 37.

1. 1. 22 Єр.
6. 28.

насміхаються з тебе, нечистоїмєна, багатозаколотна!

6 Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом¹ своїм, були в тебе, щоб кров проливати.

7 Батька та матір у тебе легко-важкати, чужинцєві роблять ўтиск серед тебе, сироту та вдову пригно-чують у тебе.

8 Моїми святошами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш.

9 У тебе є наклєпники, щоб кров проливати, і на пагірках їдять у тебе, розпусту чинять серед тебе.

10 Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти, безчестять у тебе.

11 І один робить гідоту з жінкою свого ближнього, а той зане-чищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого . . .

12 Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, лїхву та відсїтка береш ти й ошукєш ўтиском ближніх своїх. А Мене ти забу-ваєш, говорить Господь Бог . . .

13 І ось сплеснув Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе.

14 Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив!

15 І розпорішу тебе серед на-родів, і розсилю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе.

16 І станеш ти збезчєщеною че-рез себе на очах народів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ . . .

Притча про грїно

17 І було мені слово Господнє таке:

18 „Сину людський, дїм Ізраїлев став мені за жуєжєлицю; усі вони мідь, і цїна, і залїзо, і

¹ Рамено — сила.

бливо в середині гóрна, жужелицею срібла сталися.

19 Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жужелицею, тому ось Я позбираю вас до середини Єрусалиму.

20 Як збирають срібло, і мідь, і залізо, і бливо, і цину до середини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопити, — так зберу у своїм гніві та в люті Своїй, і покладу, і розтоплю вас!

21 І позбираю вас, і дмухну на вас огнем Свого гніву, і ви будете розтоплені в середині його . . .

22 Як розтоплюється срібло в середині гóрна, так будете розтоплені ви в середині його, і пізнаєте, що Я, Господь, вилив гнів Свій на вас! . . .

Ізраїль — земля, дощем не полията

23 І було мені слово Господнє таке:

24 „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочищена, у дні гніву дощем не полията!

25 Змова її пророків серед нього, як ревіучий лев, що здобич шматує: жеруть душу, масток та багатство забирають, прибільшують удів її в середині її.

26 Священники її ламають Зако́на Моєго, і зневажають Мої святоші, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують різниці між нечистим та чистим, і від субіт Моїх закривають свої очі. І був Я зневажений серед них.

27 Князі її в середині її, немов ті вовки, що здобич шматують, щоб розливати кров, щоб губити душі ради користи.

28 А пророки її все замазують болотом, бачать марноту, і чарують собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив . . .

13. 5.

30

9. 10, 11. 21, 16. 43, 21. 36.

22 Зах. 13. 9.

2. 1. 6р. 3. 7.

16. 25. 20. 8.

2 М. 19. 5. 6.

25 19. 3. 6.

26 22. 8, 44. 23. Іс. 28. 7. Мих. 3. 11. Соф. 3. 4.

27 Іс. 1. 23.

Соф. 3. 3.

20. 7. 2 Цар.

17. 1.

28 13. 6, 10.

Ер. 23. 32.

29 Народи Краю тиснуть утиском та грабують грабунком, а вбогого та бідака гніблять, а чужинця тиснуть у безправ'ї . . .

30 І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загороду, і став би в вилоті перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов!

31 І Я вилив на них Свій гнів, огнем пересердя Свого повигублював їх, їхню дорогу Я дав на їхню голову, каже Господь Бог . . .

Притча про Ого́лу й Оголі́ву

23 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, були собі дві жінки, дочки однієї матері.

3 І чинили вони в Єгипті розпусту, у своїй молодості чинили розпусту, — там почавлені їхні груди, там замацані їхні пέρса дівочі.

4 А їхні імена: Ого́ла — старша та Оголі́ва¹ — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочок. А їхні імена: Самарія — Ого́ла, а Єрусалим — Оголі́ва.

5 І стала розпусною Ого́ла, бувши Моєю, і кохалася з своїми коханнями, з асиріянами, *хто був її близький*,

6 *що їхнє убрання* — блакить, намісники та заступники вони, усі вони — юнакі вродливі, вершники, що гарцюють на конях.

7 І дала вона свою розпусту їм, *що всі вони добірні Ашшурові*² сини, і всіма, яких кохала, і всіма своїми божками була вона занецишена.

8 Та не відкидала вона своєї розпусти й від єгиптян, бо вони лежали з нею в її молодості, і вони стискали дівочі її пέρса, і виливали свою розпусту на неї . . .

¹ Ого́ла — намет, Оголі́ва — намет мій у ній.

² Ашшур — Асирія, асиріяни.

9 Тому й дав Я її в руку її коханків, у руку Ашшурових синів, що з ними кохалася вона.

10 Вони відкрили її наготу, позабирали синів її та дочок її, а її забили мечем . . . І стала вона *неславним ім'ям* для жінок, і присуди зробили на ній.

11 А сестра її Оголива бачила *це*, але вчинила любов свою гіршою від неї, а розпусти свою — більшою від розпусти своєї сестри.

12 Вона кохалася з синами Ашшуровими, з близькими їй намісниками та заступниками, досконало зодягненими, з верхівцями, що гарцюють на конях, усі вони — юнаки вродитві.

13 І побачив Я, що вона обезчещена, *що* дороба одна їм обом.

14 Та вона *це* додала до розпусти своєї, бо коли побачила мужів, віризьблених на стіні, зображення халдеїв, креслених і *запущених* червоною фарбою.

15 підперезаних поясом по стегнах своїх, вони з опадаючим завб'єм на голові їхній, усі вони на вигляд військові старшини, подоба синів вавилонських, Халдеї — край народження їхнього,

16 то поїхала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланців по них, до Халдеї.

17 І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечистили її своєю розпущою, і вона занечистилася ними, — і відвернулася душа її від них . . .

18 І відкрила вона розпусту свою, і відкрила свою наготу, тому відвернулася душа Моя від неї, як відвернулася душа Моя від її сестри.

19 І побільшила вона розпусту свою на згадку днів своєї молодости, коли чинила розпусту в єгипетському краї.

9 16, 37.
Ср. 5, 8.

23, 8.

16, 37.

11 16, 37, 41
Ср. 5, 11

12 38, 1

16, 38, 1
16, 37

15 16, 29.

16 16, 28

12, 37, 2 Сам. 28
24, 13

19 16, 26.

16, 22, 39.

20 І жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть ослина, а їхня похіть — похіть дєребця.

21 І згадала ти розпусту своєї молодости, коли єгиптяни стискали груди твої ради перс твоєї молодости.

22 Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуду коханців твоїх на тебе, що від них відвернулася душа твоя, і спроваджу їх на тебе з довкілля, —

23 синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшурових з ними, уродливі то юнаки, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарцюють на конях.

24 І прийдуть на тебе з півночі, з колесницями та з колесами, та збором народів; щита великого й щита малого та шоломи покладуть проти тебе навколо. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами.

25 І зверну Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твого та вуха твої, а що полишиться в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишиться в тебе, буде пожерте огнем . . .

26 І посягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишноти твоєї.

27 І спиною Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш.

28 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя.

29 І розб'ють з тобою в ненависті, і візьмуть здобуток твій, і

поставлять тебе нагою та голою, і буде відкрита нагота перелюбу твого, і розпушта твоя та твій блуд...

30 Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з народами, за те, що ти безчестилась їхніми божками.

31 Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її келіха¹ в твою руку.

32 Так говорить Господь Бог: Келіха¹ своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховисько, — це багатомістний келіх¹.

33 П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це келіх спустошення й розруху, келіх твоєї сестри Самарії.

34 І ти вип'єш його, і витягнеш *усе*, а череп'я його порозбиваєш, і перса свої порозриваєш, бо *це* Я говорив, каже Господь Бог.

35 Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спину свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд!

36 І сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гідоти!“

37 Бо вони перелюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божками своїми перелюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепроваджували *через огонь* для них на їжу...

38 Ще оце чинили Мені: Зане-чистили святиню Мою того дня, і суботи Мої зневажили.

39 А коли вони різали синів своїх для своїх божків, то приходили до Моєї святині того дня, щоб безчестити її, і оце так робили вони в середині Мого дому...

40 А що більше, — посилали до

мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти змілася, нафарбувала блакітом очі свої й оздобою приоздобилася.

41 І сіла ти на дорожньому ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою.

42 І голос заспокоїної товпи дунув при ньому, і до мужів тієї товпи спроваджували *ще* п'яних з пустині, і давали нарамінники на їхні руки та пишні корони на їхні голови.

43 І сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбу: Буде тепер вона *ще* далі чинити розпусту?

44 І прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпусних жінок.

45 А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюб, і кров на їхніх руках.

46 Бо так говорить Господь Бог: Скласти б на них збори, і дати їх на страх та на здобич!

47 І збори закидають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечами, синів їхніх та їхніх дочок повбивають, а їхні дома попалять огнем...

48 І спиню Я розпусту в Краю, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити *такого*, як ваша розпушта!

49 І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. І ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!“

Притча про іржавого котла

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, напиши собі

Єр. 49, 31.

Ам. 3, 12.

32 Іс. 51, 17.

16, 38.

35 22, 12, 1 Цар.

14, 9. Єр. 2, 2.

32, 13, 25.

36 20, 4, 22, 2

37 16, 20. Єр. 7

31.

Єр. 6, 8

38 2 Цар. 21, 1

23, 29

39 20, 16, 23, 29

Єр. 32, 1

¹ Келіх чи чаша — гебраїзм: доля.

ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим.

3 І розкажи притчу на дім ворохобності, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котла, пристав та й налив води в нього.

4 Покладай його к'єсні до нього, усякни добрим кусок, стегно та лопатку, напоюши вистамами добірними.

5 Візьми добірніше з отари, розклади під ним дрова, звари його к'єсні, і щоб у ньому зварилися кости його.

6 Тому так Господь Бог промовляє: Горі місту цьому душогубному, котлові, що іржа його в ньому, і що його іржа не сходить із нього! Кусок за куском повитягує це з нього; на нього нехай не впаде жереб'ок!

7 Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вплив на землю її, щоб порохом вкрити її.

8 Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам його кров на голу скелю, щоб вона непокрита була.

9 Тому так Господь Бог промовляє: Горі місту цьому душогубному, — збільшу́ огнище й Я!

10 Підклади дров, розпалі цей огонь, доварі м'ясо, і вилий розсіл, а кости хай спалені будуть.

11 І постав його порожнім на вугілля його, щоб він розігрівся, і щоб мідь його розпалілась, і щоб розтопилась у ньому нечистість його, щоб іржа його зникла.

12 Увесь труд надармо пішов, і не зійшла з нього його велика іржа, — в огонь його з його іржею!

13 У твоїй нечистоті є розпуста. За те, що Я чистив тебе, але чистим не став ти, ти з своєї нечистоти

ви не відчистишся, аж поки Я не заспокою Своєю лютістю на тобі.

14 Я, Господь, це казав, — і надійде воно! І зроблю, не звільню, і не змилюся, — за твоїми дорогами та за твоїми ділами засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!

Не будете плакати за найближчим своїм

15 І було мені слово Господнє таке:

16 „Сину людський, ось Я візьму від тебе несподіваним ударом утіху очей твоїх, а ти не голоси й не плач, і нехай не виступить слеза твоя.

17 Стогні собі тихо, жалоби по померлих не роби, прикрасу голови своєї обий на себе, а взуття своє взуй на ноги свої, і не закривай вусів, і не їж жалобного хліба“.

18 І говорив я до народу рано, а ввечері померла мені жінка . . . І зробив я рано, як наказано мені.

19 І сказав мені той народ: Чи не розповіси нам, що це нам таке, що ти робиш?

20 І я їм сказав: Було мені слово Господнє таке:

21 Скажи Ізраїлевому дому: Так говорить Господь Бог: Ось Я збезечу свитину Мою, опору вашої сили, утіху ваших очей та любе вашій душі. А ваші сини та ваші дочки, що ви покинули їх, попадають від меча . . .

22 І ви зробите, як зробив я: вусів не закрите, і хліба жалобного не будете їсти . . .

23 А прикраси ваші будуть на ваших головах, і взуття ваше — на ваших ногах, не будете голосити, і не будете плакати, а будете схнути через свої гріхи, і будете стогнати один до одного . . .

24 І стане Єзекіїль вам за знака: усе, що робив він, будете робити і ви. І коли те прийде, то пізнаєте ви, що Я — Господь Бог.

25 А ти, сину людський, — того дня, коли візьму від них їхню силу, радість пишноти їхньої, утіху очей їхніх, прагнення їхньої душі, їхніх синів та дочок їхніх,

26 того дня прийде до тебе врятований, щоб сповістити *про це в твої вуха*.

27 Цього дня відкриються твої уста разом з цим урятованим, і будеш говорити, і не будеш уже німий, і станеш для них знаком. І пізнають, що Я — Господь!

ЧАСТИНА ДРУГА: ПРОРОЦТВА НА ЧУЖІ НАРОДИ

Пророцтво на Аммонових синів

25 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, зверни своє обличчя до Аммонових синів, і пророкуй на них.

3 І скажеш Аммоновим синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог: За те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святиню, бо вона збезчещена, і про Ізраїлеву землю, бо спустошена, і про Юдин дім, бо пішов у полон,

4 тому ось Я дам тебе синам сходу на спадок, і поставлять вони в тебе шатра свої, і зроблять у тебе місця свого пробування. Вони будуть їсти твій плід, і вони будуть пити твоє молоко.

5 І дам я Раббу на стайню для верблюдів, а Аммонових синів на лігво отари, і ви пізнаєте, що Я — Господь!

6 Бо так Господь Бог промовляє: За твоє пліскання рукою, і твоє тупотіння ногою, і що в душі

24 Ис. 71. 7. 12.
6.

7 27

26 33. 21

1 М. 19. 87.

Іс. 15. 16.

Єр. 48. 1.

27 29. 21.

Ам. 2. 2

2 21. 28. 3. 1 М.

19. 38. Єр. 9.

1-6. Ам. 1.

13. 15.

1 М. 25. 30.

12

Єр. 49. 22.

Ам. 1. 11. 12.

Ова. 1.

3 26. 2. 13. 3.

21.

5 24. 27

Іс. 14. 29-32. 15

Єр. 47. 1. Ам.

1. 6-8

6 21. 28

тішнися ти всією своєю погордою до Ізраїлевої землі,

7 тому ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здобич для народів, і витну тебе з народів, і вигублю тебе з країв, знищу тебе, і пізнаєш, що Я — Господь!

Пророцтво на Моава

8 Так сказав Господь Бог: За те, що Моав та Сеїр говорять: „Ось Юдин дім — як усі народи“,

9 тому ось Я відкрию Моавове збіччя від міст, від його міст, від його кінця, пишноту землі: Бен-Гасшімот, Баал-Меон аж до Кір'ятаїму.

10 Я дам його на спадок для синів сходу разом з синами Аммоновими, щоб не згадувались Аммонові сини серед народів.

11 А над Моавом зроблю присуди, і пізнають вони, що Я — Господь!

Пророцтво на Едома

12 Так говорить Господь Бог: За те, що Едом мстився мстою над Юдиним домом, і тяжко грішили, через те, що мстилися над ними,

13 тому так говорить Господь Бог: І витягну Я руку Свою на Едому, і витну з нього людину й скотину, і вчиню його руїною, від Теману й аж до Дедану вони попадають від меча!

14 І дам Я Свою помість над Едомом у руку Мого народу Ізраїля, і вчиню в Едомі за гнівом Своїм, за лютістю своєю, і знають вони Мосі помісти, говорить Господь Бог!

Пророцтво на филистимлян

15 Так говорить Господь Бог: За те, що филистимляни чинили в помісті, і мстилися мстою через погорду в душі, щоб нищити в вічній ненависті,

16 тому так говорить Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на филистимлян, і витну керетян, і вигублю останок морського берега,

17 і вчиню над ними жорстокі помсти лютими карами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!"

Пророцтво на Тир

26 І сталося одинадцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке:

2 „Сину людський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Ага! зламалися *це* двері народів, він звертається до мене, і я насичуся, бо він знищений”,

3 тому так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підійму на тебе багато народів, як море піднімає свої хвилі . . .

4 І понищать вони мур Тиру, і повалять башти його, і вімету з нього порох його, і оберну його на голу скелю . . .

5 Він буде серед моря місцем розтягнення неводу, бо Я сказав *це*, — говорить Господь Бог, — і стане він за здобич для народів,

6 а його дочки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь!

7 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спроваджу до Тиру Навуходоносор, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з коном і колесницею та з верхівцями, і з ними натовп, і численний народ.

8 Він позабивас на полі дочок твоїх мечем, і зробить на тебе башту, і насипле на тебе вала, і поставить проти тебе щит . . .

9 І дасть муроліма на мурі твої, і порозбивас мечами своїми він башти твої!

10 Від надміру кіней його закриє тебе їхня курява, від цокоту вершника, колеса та колесниці затремтять твої мурі, як буде він входити в брами твої,

як входять до міста з розламаним муром . . .

11 Копітами кіней своїх він потопче усі твої вулиці, позабивас мечем твій народ, і на землю попадають пам'ятники твоєї могутності . . .

12 І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товари твої, і порозваляють мурі твої, і порозбивають домів твої пишні,

а каміння твоє, і дерева твої, і *навіть* твій порошок вони поскидають у воду! . . .

13 І Я припиню розлягання пісень твоїх, і брєнькіт гусел твоїх більше чути не буде . . .

14 І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтягнення сітки, і більше не будеш збудованийний,

бо я, Господь, *це* сказав, Господь Бог промовляє!

15 Отак Господь Бог промовляє до Тиру:

Чи ж від шumu падіння твого,

коли будуть стогнати ранені,

коли забиватимуть перед тебе,

не затремтять острові?

16 І всі низи моря посходять із тронів своїх, і поздіймають вони свої мантиї,

- і постягають свої кольорові
одежі, —
і зодягнуться страхом,
посідають на землю, і бу-
дуть тремтіти щохвили,
і стовпів постають над
тобою . . .
- 17 І пісню жалобну про тебе
вони заспівають, і ска-
жуть тобі:
Як загинуло ти,
як одірване ти від морів,
славне місто,
що сильним на морі було,
воно й його мешканців,
що навідили страх свій на
всіх його мешканців!
- 18 Тепер затремтять острові в
дні упадку твого,
і жахнуться всі ті острові,
що на морі, твоею за-
губою . . .
- 19 Бо так Господь Бог про-
мовляє:
Коли Я тебе оберну на
снутішене місто,
немов ті міста, що вони не
заменкані,
коли підійму Я безодню
на тебе,
і велика вода тебе вкрис,
20 то зникну тебе разом з тими,
що сходять в могилу,
до давнього люду,
і в підземній землі осаджу
я тебе, як руїни відвіч-
ні,
із тими, що сходять в
могилу,
щоб ізнову ти не заселив-
ся,
і в країні живих більш не
жив! . . .
- 21 За пострах тебе учиню, — і
не буде тебе,
і будуть шукати тебе, —
та вже більше не зна-
йдуть навки, —
говорить *оце* Господь Бог!“

- 27** Жалобна пісня про Тир
І було мені слово Господнє
такє:
- 2 „А ти, сину людський,
зодними пісню жалобну
про Тир!
- 3 І скажеш до Тиру: Ти, що
при входах морських
пробуваєш,
що торгуєш з народами
на численних островах:
Так говорить Господь Бог:
Тире, ти сказав: я — то
корона красі!
- 4 У серці морів границі твої;
будівничі твої довершили
твою красу!
- 5 З кипарису з Сеніру вони
збудували для тебе всі
дощки підвішні,
взяли кедра з Лівану,
щоб шоглу зробити на
тобі.
- 6 З башанських дубів твої ве-
сла зробили,
твій поклада зробили із
кости слонової,
із смереки з островів тих
Кіттійських.
- 7 Сорокатиї з Єгипту віссоні
був вітрилом твоїм,
щоб за прапора бути тобі;
блакить та пурпур з остро-
вів Еліші
стали твоїм покриттям.
- 8 Мешканці Сидону й Арваду
були весілярами тобі,
мудреці твої, Тире, у тебе
були, вони — море-
плавці твої.
- 9 Старші із Гевалу й його му-
дреці були в тебе за тих,
що латали проломи твої.
Всі морські кораблі й мо-
реплавці їхні в тебе були,
щоб міняти крам твоїй.
- 10 Перс, і Луд, і Пут були в
війську твоїм
воєками твоїми,

- вішали в тебе щита та щолома, —
вони то давали тобі щипоту.
- 11 Синів Арваду та військо твоє — навколо на мурах твоїх,
а Гаммадеї на баштах твоїх пробували,
щити свої вішали навколо на мурах твоїх, —
вони довершили окрасу твою.
- 12 Таршій був для тебе купцем через многоту багатства усякого;
сріблом, залізом, циною й оловом
платили вони за крам твій.
- 13 Яван, Тувал та Мешех — це купці твої, —
людську душу та мідяні речі
давали вони за замінний крам твій.
- 14 З дому Тогарми давали коні, і верхівців, і мулів за крам твій.
- 15 Синів Дедану — твої покупці;
чиїсь сини острови торгували з тобою, —
рогами слонів кость і гевановим деревом
звертали данину твою.
- 16 Арам — твій купець через многість виробів твоїх;
рубини, пурпур, і пастчасту тканину,
і віссоби, і корали та дорогоцінний камінь
давали тобі за крам твій.
- 17 Юда й Ізраїлів Край — це купці твої;
пшеницю з Мінніту,
солодощі, і мед, і оліву й бальзам
- давали вони за замінний крам твій.
- 18 Дамаск — твій купець через многість виробів твоїх,
через многість багатства усякого,
вином із Хелбону та білою вовною.
- 19 Ведан та Яван із Уззалу
давали тобі за крам залізо оброблене,
бальзам та очерет, —
було це замінним крамом твоїм.
- 20 Дедан — твій купець килимками до сидел при їдженні.
- 21 Арабія та всі кедарські князі — покупці це твоєї руки;
ягнятами, і баранами, і козлами, —
ними торгівля твоя.
- 22 Купці Шеви й Рами — покупці це твої, —
коштовним бальзамом,
і дорогим усіляким камінням
та злотом давали вони за товар твій.
- 23 Харан, і Ханне, і Еден, купці Шеви, Ашшур та Кілмад —
це твої покупці.
- 24 Це твої покупці коштовним убранням:
покривалами блакитними, і квітчастими,
і багатокольоровими тканинами виробами,
міцними шкурами повязаними
за крам твій.
- 25 Кораблі із Таршису — твої каравани,
для краму твого замінного, —

1 М. 25. 13. 21
13 М. 17. 2. 3.

17 Суд. 11. 33.

- і став ти багатим, і став
дуже славним
у серці морів.¹
- 26 На воду велику тебе завелі
твої веслярі,
і в серці морів¹ східний ві-
тер розбіє тебе.
- 27 Багатство твоє та крам
твій,
і вироби твої замінні,
мореплавці твої і твої щог-
лярі,
ті, що латають пробої
твої,
і ті, що міняють заміnnий
крам твій,
і всі твої вояки, які в
тебе,
і всі збори твої, що серед
тебе,
попадають в серці морів¹
в дні упадку твого!
- 28 На лément твоїх щоглярів
затремтять вали морські,
29 і посходять з своїх кора-
блів усі веслярі,
мореплавці, всі морські
щоглярі, —
на землі постають.
- 30 І заголосять за тебе вони
тужним голосом,
і кричатимуть гірко,
і свої голови порохом по-
обсипають,
у попелі будуть качатись!
- 31 І зроблять собі ради тебе
жалібну пісню,
і себе опережуть веретами,
і плакатимуть за тобою в
гіркоті душі
гірким голосінням . . .
- 32 І пісню жалоби сини їхні
здіймуть про тебе,
і над тобою співатимуть
жалібно:
„Хто інший, як Тир, —
посередині моря зруйно-
ваний?

¹ Lev jammim, „серце морів“ — середина моря.

- 33 Коли припливали вироби
твої із морів,
насищав ти численні на-
роди;
многотою багатства твого та
виробів заміnnих твоїх
ти збагачував земських
царів!
- 34 Тепер же, коли ти розбитий
на морі,
у водних глибинах,
то заміnnий виріб твій
і всі збори твої серед тебе
попадали . . .
- 35 Над тобою стовпують усі
остров'яни,
а їхні царі затремтіли від
жаху,
засльозилися їхні обличчя!
- 36 Купці серед народів *глузливо*
свистять над тобою, —
ти пострахом став, і не
буде навіки тебе! . . .

28 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, скажи кня-
зеві Тир: Так говорять Господь
Бог: за те, що повійнилось серце¹
твоє й ти сказав: „Я Бог, сиджу на
Божому престолі в серці морів“,²
а ти тільки людина, а не Бог, хоч
ставив своє серце¹ нарівні з серцем
Божим . . .

Жалібна пісня на тирського царя

3 Ось ти мудріший від Даниїла,
— кожен мудрець не прилучиться
до тебе.

4 Своєю мудрістю та своїм розу-
мом набув ти собі багатство, і
назгромадив золота та срібла в
скарбницях своїх.

5 Великою своєю мудрістю *та*
торгівлею своєю поминив ти

¹ Серце в Біблії значить центр розумової
діяльності людини, розум.

² Серце морів — середина морів.

багатство своє, і повишилось твоє серце багатством своїм!

6 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим,

7 тому ось Я спроваджу на тебе чужих, насильників *поміж* народами, і вони повіягають мечі свої на красу твоєї мудрости, і зневажать красу твою.

8 Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів.

9 Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убивником своїм, а ти ж *тільки* людина, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе?

10 Ти помреш смертю необрізаних, від руки чужих, бо *Я* це сказав, говорить Господь Бог!“

11 І було мені слово Господнє таке:

12 „Сину людський, здійми жалобну пісню на тирського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконалости, повен мудрости, і корона краси.

13 Ти пробував ув Едені, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одежі твоїй: карнеоль, топáz і яспіс, хризоліт, согам, і бінікс, сапфір, рубін і смарагд, і золото; знаряддя бубнів твоїх та сопілок твоїх *були* в тебе *ще* дня, коли був ти створений, були вони наготовлені.

14 Ти помазаний Херувим хоронитель, і Я дав тебе на святу гору Божу, ти ходив посеред огнистого каміння.

15 Ти був бездоганний у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість.

16 Через велику торгівлю твоєю твоє нутро переповнилось насильям, і ти прогрішив. Тому Я зневажив тебе, щоб не був ти на

Божій горі, і погубив тебе, хоронителю Херувіме, з середини огнистого каміння.

17 Стало високим твоє серце через красу твою, ти занастів свою мудрість через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе.

18 Многотою провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї середини, і він пожер тебе, і Я зробив тебе попелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе.

19 Усі, хто знає тебе серед народів, оstownіють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навкі!“ . . .

Пророцтво на Сидон

20 І було мені слово Господнє таке:

21 „Сину людський, зверни своє обличчя до Сидону, і пророкуй на нього,

22 та й скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шанований серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього присуди, і коли покажу Своє святість серед нього.

23 І пошло на нього моровицю та кров на його вулиці, і впаде серед нього пробитий, *що прийде* на нього знавкола, і пізнають, що Я — Господь.

24 І не буде вже для Ізраїлевого дому колищої тернини та будяччя, що принесе біль зо всіх їхніх околиць, що погорджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог.

25 Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із народів, між ними вони розпоршені, то Я покажу на ньому Своє святість на очах народів, і вони

28 2

17

7 30. 11. Іс. 23. 9.

9 28 2

27. 36.

19

12 27. 2.

2 М. 14. 18.

13 1 М. 2. 8.

22

14 2 М. 25. 20. Іс. 14. 13.

16 2 М. 37. 9.

осядуть на землі своїй, яку Я дав
Своєму рабові Якову.

26 І осядуть вони на ній без-
печно, і будуватимуть домів та
садитимуть виноградники, і буд-
дуть сидіти безпечно, коли Я чи-
нитиму присуди на всіх тих, що
погорджують ними з їхнього дов-
кілля. І пізнають вони, що Я —
Господь, їхній Бог!“

Пророцтво на Єгипет

29 За десятого року, десятого
місяця, дванадцятого дня мі-
сяця, було мені слово Господнє
такє:

2 „Сину людський, зверни своє
обличчя до фараона, єгипетського
царя, і пророкуй на нього та на
весь Єгипет.

3 Говори та й скажеш: Так го-
ворить Господь Бог: Ось Я на
тебе, фараоне, царю єгипетський,
крокодиле великий, що лежиш се-
ред своїх рік, що говориш: „Моя
річка — моя, і я утворив її для
себе!“

4 І вкладу гачки в щелепи твої,
і поприліплюю рибу твоїх річок до
твоїх луски, і підійму тебе з серед-
ни твоїх річок, і всі риби твоїх
річок поприліплюються до твоєї
луски!

5 І вирву тебе й кину в пустиню,
тебе та всі риби річок твоїх; ти
впадеш на поверхні поля, не будеш
згромаджений і не будеш позбира-
ний, — для земної звірини та для
птаства небесного дам Я на їжу
тебе . . .

6 І пізнають усі мешканці Єгип-
ту, що Я — Господь, бо вони були
для Ізраїлевого дому очеретяною
палицею.

7 Коли вони ханалися за тебе
долонею, ти ламався й роздирав
ім усе рамено; а коли вони опи-
ралися на тебе, ти ламався й чинив,
що їм тряслися всі стігна.

14. 17. 32. 11.

26 Іс. 65. 21.
Єр. 31. 5.

29. 3

30. 6.

2 Іс. 19. 1. Єр.
30. 1

3 29. 9. 32. 2.

1 Нр. 1. 12.

5 32. 4. 39. 4

28. 22.

6 2 Цар. 18. 21.
Іс. 36. 6.

8 Тому так говорить Господь
Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і
витну з-між тебе людину й скоти-
ну.

9 І стане єгипетський край спу-
стошенням та руїною, і пізнають
вони, що Я — Господь, за те, що
він говорив: „Річка — моя, і то я
її утворив!“

10 Тому ось Я проти тебе та
проти річок твоїх, і оберну єги-
петський край на поруйновані руї-
ни, на спустошення від Мігдолу
аж до Севене, і аж до границі
Етіопії, —

11 не перейде по ньому нога
людська, і нога звірини не перейде
по ньому, і не буде він замешка-
ний сорок років . . .

12 І оберну Я єгипетський край
на спустошення серед спустошених
країв, а його міста серед поруйно-
ваних міст будуть спустошенням
сорок років, і розпорощу Єгипет
серед народів, і порозсіпаю їх по
краях . . .

13 Бо так говорить Господь Бог:
Наприкінці сорока років позбираю
Єгипет з-між народів, де вони бу-
ли розпорощені.

14 І верну долю Єгипту, і верну
їх до краю Патрос, до краю їхньо-
го походження, і вони будуть там
царством слабим.

15 З-поміж царств воно буде
найнижче, і не підійметься вже
понад народами, і поменію їх,
щоб не панували над народами.

16 І не буде вже воно для
Ізраїлевого дому надією, яка при-
гадувала б беззаконня, коли вони,
зверталися до нього. І пізнають
вони що Я — Господь Бог!“

17 І сталося за двадцятого й
сьомого року, першого місяця,
першого дня місяця, було мені
слово Господнє такє:

18 „Сину людський, — Наву-
хodonosor, цар вавилонський,

змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова виїсїкла, і всяке рамено витерте, та нема нагороди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього.

19 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходоносорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він забере багатство її, і ограбує грабунком її, і забере її здобиччю, і вона стане нагородою для війська його.

20 За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони *це* зробили Мені, говорить Господь Бог.

21 Того дня вірошу рога¹ Израїлевою домові, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь².

Занепад Єгипту

30 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня!

3 Бо близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час народів!

4 І прийде меч на Єгипет, і буде тремтіння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберуть багатство його, і будуть розбиті основи його.

5 Куш,² і Пут, і Луд, і увесь помішаний народ, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча.

6 Так говорить Господь: І попадають піднори Єгипту, і так упаде гордість сили його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у нього, говорить Господь Бог.

¹ Ріг — сила, оборонна сила, як у рогатових скотин.

² Куш — Етіопія, Пут — Лівія, Луд — Лідія.

29, 12.

30, 12.

30, 12.

30, 12.

30, 12.

28, 7.

21, 24, 27, 33, 41.
Пс. 132, 17.

Іс. 49, 5.

30, 12.

30, 12.

30, 12.
Іс. 1, 14.

4 Іс. 49, 1. Єр.
46, 2.

Пс. 58, 12.
33, 16, 19, 13.

Єр. 46, 25.

5 Єр. 46, 9.

6 29, 19.

4 М. 31, 45.

30, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.

7 7 І буде він спустошений серед спустошених країв, а міста його будуть серед міст поруйнованих.

8 І пізнають воєни, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторощені всі, хто йому помагає.

9 9 Того дня повиходять посланці з-перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо *це* ось надходить!

10 Так говорить Господь Бог: І Я зроблю кінець єгипетському многолюдству рукою Навуходоносора, вавилонського царя.

11 11 Він та народ його з ним, насильники людей, будуть спроваджені знищити землю, і вони повитягують мечі свої на Єгипет, — і напівнять край побитими!

12 12 І оберну Я річки на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, *це* сказав!

13 13 Так говорить Господь Бог: І повигублю божків, і зроблю кінець бовванам з Нофу,¹ і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам побрах на єгипетську землю.

14 14 І Пятрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но.

15 15 І виллю Я гнів Свій на Сіна, твердію єгипетську, і витну многолюдство Но.

16 16 І пошлю Я огонь на Єгипет, сильно буде корчитись Сін, а Но буде проламаний, а на Ноф нападуть вороги вдень.

17 17 Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полон.

18 18 А в Тахпанхесі потемніє день, коли Я ламатиму там єгипетські ярма, і скінчиться в ньому

¹ Ноф — Мемфіс.

пиха сили його. Самого його хмара закриє, а його дочки підуть у полон . . .

19 І буду виконувати присуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я — Господь!“

20 І сталося, за одинадцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке:

21 „Сину людський, Я зламав рамено фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинувити його, і щоб зміцнити його вхопитися за меч.

22 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю рамена його, те дуже та те зламане, і викину меч з його рук.

23 І розпорішу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях.

24 І зміцню рамена вавилонського царя, і дам меч Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові рамена, і він буде стогнати стогоном проклятого перед ним.

25 І зміцню Я рамена вавилонського царя, а фараонові рамена опадуть. І пізнають вони, що Я

Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягну його на єгипетську землю.

26 І розпорішу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

Пророцтво про фараона

31 І сталося за одинадцятого року, третього місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та

21 Єр. 37. 7.

Дан. 4. 9. Мр. 6
4. 32. Лк. 13.
19.

23 29. 12

1 М 2 8

Дан. 4. 7.

28. 7.

до його многолюдства: До кого ти подіблюєшся в своїй величчі?

3 Ось Ашшур, кедр на Лівані, з прекрасними галузками, з тінистою гушавиною, і високорослий, і аж між хмарами буде верховіття його.

4 Води його виховали, бездня його викохала, — він річки свої попровадив навколо свого насадження, а ваннали свої посилав до всіх дерев польових.

5 Тому його зріст став вищий від усіх польових дерев, і помножилися галузки його, і від великої води його віття повідобувалося, коли вигнався він.

6 В його віттях кублилося все птаство небесне, а під його галузками родилася всяка польова звірина, а в його тіні сиділи всі численні народи.

7 І був він уродливий висотою свого зросту, довготою галузок своїх, бо його корінь був при великих водах.

8 Кедри в Божому садку не були рівні йому, кипариси не були подібні до галузок його, а платани не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку не було подібне до нього красою своєю!

9 Я оздобив його ряснотою галузок його, і йому заздрили всі едєнські дерева, що в Божому садку.

10 Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти підвищився зростом, і дав верховіття своє аж між хмарами, і підвищилося серце його, коли він став високим,

11 то дай його в руку сильного з народів, — він конче зробить йому за його беззаконня, за це Я вигнав його!

12 І вітали його чужі, насильники народів, і повідкидали його. На гори й на всі долини попадали галузки його, і було поламано

12

віття його по всіх потоках землі, а 27. 2. 29. 3. 2
всі народи землі повиходили з
тіні його й покинули його.

13 Над його руїнами пробувало
все небесне птаство, а при галуз-
ях його була всяка польова звіри-
на,

14 щоб не повишувалися своїм
зростом усі дерева при воді, і не
давали свого верховіття помик-
хмари, і не ставали у своїй величі
сильні між ними, що п'ють воду,
бо всі вони віддані смерті до під-
земного краю серед людських си-
нів, до тих, хто сходить до могили.

15 Так говорять Господь Бог:
Того дня, коли він зійшов до
шеблу,¹ учинив Я жалобу, закрив
над ними безодню, затримав його
річкй, і була стримана велика
вода, і затімнив над ним Лівана,
а всі польові дерева помліли над
ним.

16 Від гуку упадаю його Я вчи-
нив тремтінням народи, коли Я
знизив його до шеблу¹ з тими, що
сходять до гробу. І потішилися в
підземному краї всі еденські дере-
ва, добірне та добре Ліванське,
всі, що п'ють воду.

17 Також вони зійшли з ними
до шеблу¹, до побитих мечем, що
сиділи, як його помічники, в його
тіні серед народів.

18 До кого став ти так подібний 18 28. 10.
у славі та в великості серед еден-
ських дерев? І будеш ти зниже-
ний з еденськими деревами до під-
земного краю, посеред необрізанців
будеш лежати з пробитими мечем.
Це фараон та все многолюдство
його, говорить Господь Бог⁴.

Жалобна пісня про фараона

32 І сталося за дванадцятого
року, дванадцятого місяця,
третього дня місяця, було мені
слово Господнє таке:

¹ Шеол — місце перебування померлих, той
світ, грецьке: ад.

2 „Сину людський,
здіями пісню жалобную
на фараона, єгипет-
ського царя,
та й скажеш йому: Левчу-
кові з народів подібний
ти був,
а *тепер* ти мов морська
потвора¹, —
випріскуєш *воду* по ріках
своїх,
і скаламучуєш воду но-
гами своїми,
болотиш ти їхні річки!
3 Отак Господь Бог промо-
вляє:

Але сітку Свою розтягну
Я на тебе
через збори численних на-
родів, —
і тебе Своім неводом ви-
тягну!

4 І викину *зразу* на землю те-
бе,
і кину тебе Я на поле ши-
роке,
і над тобою спочине всяке
птаство небесне,
і тобою насичу звірину
всієї землі . . .

5 І дам твоє м'ясо на гóри,
а трупом твоїм Я долини
наповню . . .

6 І землю, де плываєш ти, аяк
до гір напою її кров'ю
твоюю,
тобою наповняться річи-
ща . . .

7 А коли Я тебе погашу, *то*
небо закрию,
а зорі його позатімнюю,
сонце — хмарою вкрию його,
а місяць не буде світити
свого світла . . .

8 Всі світїла, що світять на
небі, —
позатімнюю їх над то-
бою,

¹ Евр. Kattannim — не: крокодил.

- і дам темноту понад краєм твоїм,
говорить Господь Бог!
- 9 І занепокою Я серце численних народів,
коли вість рознесу про руїну твою між народами *аж* до країв,
яких ти не знав.
- 10 І остовніють численні народи з-за тебе,
а їхні царі затремтять через тебе в страху,
як буду махати мечем Своїм Я перед їхнім обличчям,
і тремтітиме кожен щохвили за душу свою
в дні упадку твого . . .
- 11 Бо так Господь Бог промовляє:
Меч царя вавилонського прийде на тебе!
- 12 Мечами хоробрих Я порозкидаю твоє многолюдство.
Усі вони — насильники народів,
і гордість Єгипту понищать вони,
і все многолюдство його буде вігублене . . .
- 13 І вігублю весь його скот при водах великих,
і не буде вже їх калам'ютити людська нога,
і коніто скотини не буде вже їх калам'ютити.
- 14 Тоді їхні води очіщу,
а їхні річки попровідку, нечисте оліву,
говорить Господь Бог.
- 15 Коли оберну Я єгипетський край на спустошення,
і край опустошений буде від усього, що в нім,
коли Я поб'ю всіх тих, що замішкують в ньому,
то пізнають вони, що Я — *то* Господь! . . .

10 21, 14.

11 10.

11 20, 8.

12 28.

28 10, 1, 18, 19

1 10, 10 21

15 30, 8, 38, 23.

- 16 Оце пісня жалобна, і будуть жалобно співати її,
дочки народів будуть співати жалобно її,
про Єгипет та про все многолюдство його будуть жалобно співати її,
говорить Господь Бог!.

Жалобна пісня про єгипетський народ

17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке:

- 18 „Сину людський, — жалобно зголоси про многолюдство Єгипту, і скринь його,
його та дочок потужних народів до підземного краю із тими,
хто сходять в могилу!
- 19 Від кого ти став присмнішій?
Зійди й покладись з пообрізними!
- 20 Попадуть серед пробитих мечем,
меч даний *на те*,
із ним ляжуть його всі народи . . .
- 21 Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред шевелю із помічників:
Посходили, полягали ці пообрізанні,
побиті мечем:
- 22 Там Ашшур і всі збори його,
навколо нього — гроби його,
всі побиті вони, від меча *всі* попадали,
- 23 що були його гроби найглибше в могилі,
і був його полк біля гробу його, —

- всі побиті вони, від меча
всі попадали,
що ширили жах по краю
живих . . .
- 24 Там Елам та увесь натовп
його
коло гробу його, —
всі побиті вони, від меча
всі попадали,
що зійшли необрізання-
ми до підземного краю,
що ширили жах свій по
краю живих,
і понесли ганьбу свою з
тими, хто сходить в мо-
гилу . . .
- 25 Дали йому ложе посеред
побитих зо всім много-
людством його,
гроби його коло нього,
всі вони необрізанці, поби-
ті мечем,
бо ширили жах свій по
краю живих
і понесли ганьбу свою з
тими, хто сходить в мо-
гилу,
посеред побитих покля-
дений він . . .
- 26 Там Мешех, Тувал та все
многолюдство його,
гроби його коло нього,
всі вони необрізанці, поби-
ті мечем,
бо ширили жах свій по
краю живих . . .
- 27 І не будуть лежати із лі-
царями,
що попадали із необрі-
занців,
що зійшли до шеблу з вій-
сьбовим арматаром
своїм,
і поклали свої мечі під
свої голови,
і їхня провина — на їхніх
кістках,
бо жах перед лицарями
був у краї живих,

Іс 14:1-2 31

26:2, 14:2-2
Іс 14:2

Іс 18:1-2 2

- 28 а ти розпороблений між не-
обрізаннями,
і поляжеш із тими, хто
побитий мечем . . .
- 29 Там Едóm, і царі його, і
князі всі його,
що при всій своїй силі
були зтоплені з побити-
ми мечами, —
вони ляжуть з необрізання-
ми
та з тими, хто сходить в
могилу . . .
- 30 Там північні князі, всі во-
ни й всі сидоняни,
що походили разом з
побитими,
хоч був жах від їхньої,
міці, були посоромлені,
і лежали вони, необрі-
занці, з побитими ме-
чем,
і свою ганьбу понесли із
тими, хто сходить в мо-
гилу . . .
- 31 Фараон їх побачить,
і потиниться всім много-
людством своїм,
мечем побитий фараон та
все його військо,
говорить Господь Бог! . . .
- 32 Бо поширю Я жах Свій на
землю живих,
і буде покладений серед
необрізання
з побитими мечем фараон та
усе многолюдство його,
говорить Господь Бог“!

ЧАСТИНА ТРЕТЯ: ПОВЕРНЕННЯ ІЗРАЇЛЯ

Пророк — вартувий для
Ізраїлевого дому

33 І було мені слово Господнє
такє:

2 „Сину людський, говори си-
нам свого народу, та й скажеш до
них: Коли б Я спровадив на який
край меча, і взяв би народ цього

краю одного чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовим,

3 і коли б він побачив меч, що йде на цей край, і засурмив би в сурму, й остеріг народ, 3. 20. 18. 24. 12

4 і почув би хто голос сурми, та не був би обережний, і прийшов би меч та й захопив би його, *то* кров його на голові його буде!

5 Голос сурми він чув, та не був обережний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був обережний, урятував би свою душу.

6 А той вартовий, коли б побачив меч, що йде, і не засурмив би в сурму, а народ не був би обережний, і прийшов би меч, і захопив би одного з них, *то* він був би узятий за гріх свій, а його кров Я закладаю з руки вартового.

7 А ти, сину людський, — Я 7. 3. 17.
дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почувш з уст Моїх слово, й остережеш їх від Мене.

8 Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерігти безбожного від дороги його, *то* він, несправедливий, помре за свій гріх, а його кров Я виматиму з твоєї руки. 2. 1. 22. 3. 15.
2. 1. 21. 20.

9 А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. 18. 20. 1. 13. 16.
2.

10 А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гинемо, то як будемо жити?“ 18. 20.

Бог не прагне смерті несправедливого, а тільки його покаєння

11 Скажи їм Як живий Я, говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого

з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів?

12 А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від своєї несправедливості, а справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха.

13 Коли Я скажу справедливому: Буде конче він жити, а він надіявся б на свою справедливість, та робив би кривду, *то* вся його справедливість не буде згадана, і за кривду свою, що зробив, він помре!

14 А коли Я скажу до несправедливого: Конче помреш ти, а він навірнеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість:

15 заставу поверне несправедливий, грабунки відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, *то* конче буде він жити, не помре!

16 Усі гріхи його, які він нагрішив, не будуть йому згадані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити!

17 І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога.

18 Коли справедливий відвернеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, *то* помре він за те!

19 А коли несправедливий відвернеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, *то* на них він буде жити!

20 А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас

Я буду судити, Ізраїлів доме, за його дорогами!"

Слухають слів пророчих, та не виконують їх

21 І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнання.¹ Прийшов був до мене втікач з Єрусалиму, говорячи: „Побіте це місто!"

22 А Господня рука була прийшла до мене ввечорі перед приходом цього втікача, і Він відкрив мої уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої уста, і не був уже я більше німий!

23 І було мені слово Господнє таке:

24 „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та проте посів цей Край, а нас багато, — нам даний цей Край на спадщину!

25 Тому скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей Край посядете ви?

26 Ви спираєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей Край посядете ви?

27 Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меча, а той, хто на широких полі, того віддам звірині, щоб померла його, а ті, хто в твердінях та в печерах, помруть від моровиці!

28 І оберну Я цей Край на спустошення та на сплюндрування, і скінчиться пиха сили його, і опустошаться Ізраїлеві гори, так що не буде й перехожого . . .

29 І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну цей Край

¹ Евр. galutah — вигнання, переселення, полон.

на спустошення та на сплюндрування за всі їхні гидоти, що зробили вони.

30 А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стінах і в дверях домів, і говорять один з одним, кожен за своїм братом, кажучи: Увійдять та послухають, що це за слово, що виходить від Господа?

31 І прийдуть до тебе, як приходять наробд, і сядуть перед тобою як Мій наробд, і послухають твоїх слів, але їх не виконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхнє ходить за захланністю їхньою.

32 І ось ти для них, як пісня кохання, красноголосий і добрий грач, і вони слухають слова твої, але їх не виконують!

33 А коли оце прийде, — ось воно *воже* приходить! — то пізнають вони, що серед них був пророк!"

Горе пастирям, які пасуть самих себе!

34 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих *пастирів*, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отару повинні пасти пастирі?

3 Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, ситу *вівцю* ріжете, але отари не пасете!

4 Слабих не зміцняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, споліщеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю!

5 І порозпоробувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої посполвої звірини, і порозбігалися . . .

6 Блукає отара Моя по всіх горах та по всіх високих згір'ях, і по всій широкій землі розпороблена отара Моя, і немає нікого, хто турбувався б *про них*, і немає нікого, хто б їх шукав! . . .

7 Тому, пастирі, послухайте слова Господнього:

8 Як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що отара Моя *покинута* на здобич, і стала отара Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть,

9 тому, пастирі, послухайте слова Господнього:

10 Так говорить Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і заикаю за їхні руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пасти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу.

Бог Сам буде пасти отару Свою

11 Бо так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і заикаю отару Мою, і перегляну їх.

12 Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпоробленої отари, так Я перегляну отару Свою, і врятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпороблені за хмárного та імлістого дня.

13 І випроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і буду їх пасти на Ізраїлевих горах, при річищах та по всіх оселях Краю.

14 На пасовищі доброду пастиму їх, і на високих Ізраїлевих горах буде їхній випас, — там вони будуть лежати на випасі доброду, і випасатимуть сите пасовище на Ізраїлевих горах!

Мт. 10. 6, 15. 16
24.

Мт. 27. 32 17

11 Іс. 40. 11.

12 Мт. 18. 12.
14. Лк. 15. 4.

37. 24. Іс. 40. 23
11. Єр. 23. 5.
Ів. 10. 11.

13 39. 25. Єр. 23.

14 Пс. 23. 2

37. 26. 3 М. 25
26. 6. Іс. 54.
10. Ос. 2. 20.
18.

15 Я буду пасти отару Свою, і Я їх покладу *на спочинок*, говорить Господь Бог.

16 Загинулу *вівцю* відшукаю, а сполóшену поверну́, а поранену перев'яжу́, а хвору зміцню́, а ситу та сильну погублю́, — буду пасти її правосуддям!

І Бог судитиме отару Свою

17 А ви, отаро Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею й вівцею, між бараном і козлами.

18 Чи мало вам того, що ви спасете хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви топчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми каламутите?

19 І отара Моя мусить випасати потоптане вашими ногами, і пити скаламучене вашими ногами!

20 Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вівцею ситою й між вівцею худюю.

21 За те, що ви боком і раменом попихаете, і рогами вашими колете всіх слабих, аж поки не порозпорóшете їх геть,

22 то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здобич, і Я розсуджу між вівцею та вівцею!

23 І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря!

24 А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав!

І стане Ізраїль за отару Мого випасання

25 І складу́ Я з ними заповіта миру, і прикінчу́ на землі злу звірину́, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах.

26 І вчинію їх та доквітлю Мого взгір'я благословенням, і спущу дощ в його часі, — будуть *це* дощі благословення.

27 І польові́ дере́во видасть свій плід, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечні на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зимає́ знози їхнього ярма, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив.

28 І не будуть уже вони за здобич для народів, і звірина́ зема не жертиме їх, і будуть вони сидіти безпечно, і не буде нікого, хто б їх настрашів.

29 І ви́кохаю їм садикання на славу, і не будуть вони вже забра́ні голодом із землі, і не понесуть уже ганьби́ народів.

30 І пізнають вони, що Я Господь, Бог їхній, з ними, а вони — народ Мій, дім Ізраїлів, говорять Господь Бог.

31 А ви — отара Моя, отара Мого випасу, ви — люди́, а Я Бог ваш, говорять Господь Бог“.

Пророцтво на гору Сеїр

35 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, зверни своє обличчя до горі́ Сеїр, і пророкуй на неї

3 та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, горо Сеїре, і витягну руку Свою на тебе, й оберну тебе на спустошення та на сплюндрування.

4 Міста твої оберну́ на руїну, а ти будеш спустошенням, і пізнасте ви, що Я — Господь!

5 За те, що ти маєш вічну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меча в часі їхнього нещастя, в часі загибелі кінцевої,

6 тому́ — як живий Я, — говорять Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати

тебе. Отож кров ти зненавиділа, то кров буде гнати тебе!

7 Оберну́ Я гору Сеїр на спустошення та на сплюндрування, і вітну з неї того, хто йде та вертається.

8 І наповню його́ гори́ тру́пами його́! Згір'я твої́ й долини твої́ та всі твої річища, — побиті мечем попадають у них!

9 На вічні руїни оберну́ Я тебе, а міста твої́ не заселяться, і пізнасте ви, що Я — Господь!

10 За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї́ будуть мої́, і ми посідемо те, де Господь був“,

11 тому́, — як живий Я, — говорять Господь Бог, — зроблю́ Я за гнівом твоїм та за заздрістю твоєю, які ти робив із своєї ненависти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе.

12 І пізнаєш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої́, які ти казав на Ізраїлеві́ гори́, говорячи: „Вони опустоші́лі, дані́ нам на їжу!“

13 І ви величалися проти Мене своїми устами, і збільшували проти Мене слова свої, — Я *це* чув!

14 Так говорить Господь Бог: Коли́ буде радіти вся земля, *тоді* вчиню́ їй тобі спустошенням!

15 Як радієш ти зо спадку Ізраїлевого дому через те, що опустоши́ло воно, так зроблю́ Я й тобі. Спустошенням станеш, горо Сеїре, та весь Едом,¹ увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

Пророцтво на Ізраїлеві́ гори́

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві́ гори́, та й скажеш: Ізраїлеві́ гори́, послухайте слова Господнього!

2 Так говорить Господь Бог: За те, що ворог говорить на вас

¹ Едом — Ідумея.

„Ага!“ і вічні пагірки стали вам 35. 4.
за спадщину,

3 Тому пророкуй та й скажеш:
Так говорить Господь Бог: За те,
що спустошено й топтано вас знав-
кѳла, щоб були ви спадком для
останку народів, і були ви взяті на
кінчик язика¹ й на балаканінку
народу.

4 Тому, Ізраїлеві гѳри, послу-
хайте слова Господа Бога: Так
говорить Господь Бог до гѳр та до
згѳр'їв, до річищ та до долин, і до
спустошених руїн, і до опущених
міст, що стали за здобич та за
посміхѳвнєско для решти тих на-
родів, що навколо.

5 Так говорить Господь Бог: 5 Ис. 29. 5.
Поправді кажѳу, що огнем Своєї
ревности говорив Я на решту тих
народів та на весь Едѳм, що взяли
собѳ Мій Край за спадок у радѳсті
всього серця, у погѳрді душі, щоб
вигнати його на здобич.

6 Тому пророкуй на Ізраїлеву
землю, та й скажеш до гѳр, до
згѳр'їв, до річищ та до долин: Так
говорить Господь Бог: Ось Я гово-
рив у ревності Своїй та в гнѳві
Своїм за те, що ви носили гѳнѳбу
народів.

7 Тому так говорить Господь
Бог: *Прирѳкаючи*, Я підняв Свою
руку, що ті люди, які навколо вас,
— вони понесѳть свою гѳнѳбу!

8 А ви, Ізраїлеві гѳри, розпу- 7. 8, 33. 25.
стѳть ваше вѳття, і бѳдете прино-
сити плѳд свій для Мого народу
Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб
прийти.

9 Бо ось Я *прийдѳ* до вас, і звер-
нуся до вас, — і ви бѳдете обрѳбле-
ні та обсяїні.

10 І розмножу на вас людину,
увесь Ізраїлів дѳм, усього його, —
і будуть засѳлені ці мѳста, а руїни
будуть забудѳванѳ.

¹ На кінчик язика, al-sefat lašon - на порѳвѳр,
на гострий язичок.

11 11 І розмножу на вас людину та
скотину, і вони помножаться та
розплѳдяться, і позасѳлю вас, як
за вашѳ давнини, і буду чинити
вам краще, як за ваших почѳтків, і
ви пѳзнаєте, що Я — Господь!

12 І попровѳдижу на вас людину,
мій народ Ізраїлів, і вони посѳдѳть
тебе, і станеш ти їм на спадок, і
не будеш уже бѳльше позбавляти
їх дѳтей.

13 Так говорить Господь Бог:
За те, що говорять про вас: Ти їси
людину, і позбавляєш народ свій
дѳтей.

14 Тому ти не будеш уже їсти
людини, і бѳльше не позбавиш
свій народ дѳтей, говорить Гос-
подь Бог!

15 І не почувеш уже ти бѳльше
гѳнѳби від погѳн, і наруги народів
не будеш бѳльше носити, і не вчѳ-
ниш бѳльше, щоб народ твій споти-
кався, говорить Господь Бог!

Ізраїль бѳде вѳновлений

16 І булѳ менѳ слово Господнє
таке:

17 „Сину людський, Ізраїлів
дѳм — вони жили на землѳ своїй, та
й занечѳстили її своєю дорогою та
своїми вчинками, — як нечистѳсть
жѳнки в час нечистѳти її стала
їхня дорога перед Моїм лицем!

18 І вилив Я гнѳ Свій на них за
ту кров, яку вилили вони на зем-
лю, та бовѳанами своїми занечѳ-
стили її.

19 І розсѳяв Я їх серед народів,
і вони були розпорѳшенѳ по
країнах. За їхньою дорогою та за
їхніми вчинками розсѳдѳв Я їх.

20 І коли прийшли вони до тих
народів, куди поприхѳдили, то
зневѳжили свѳте Мос Пмѳння, ко-
ли стали до них говорити: „Вони
— народ Господа, та з землѳ Його
повихѳдили!“

21 І змішувався Я над Своім святим Ім'ям, що його зневажив Ізраїлів дім серед народів, куди вони поприходили.

22 Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю *це*, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ім'ення, яке ви зневажили серед народів, куди ви поприходили.

23 І освячу Я велике Ім'я Своє, зневажене серед народів, що ви зневажили серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очах.

24 І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі.

25 І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовванів очіщу вас.

26 І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутрo, і викину камінне серце з вашого тіла¹, і дам вам серце із плоті.¹

27 І духа Свого дам Я до вашого нутрo, і зроблю Я те, що уставами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стерегти та виконувати.

28 І ви будете сидіти в Краю, якого Я дав вашим батькам, і будете Мені народом, а Я буду вам Богом!

29 І спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду.

30 І намножу плід дерева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сорому *через* голод між народами.

31 І згадаєте ви про ваші доорги лихі та про ваші вчинки, що не добрі, і будете брідитися самих себе за свої провини та за гідоти свої.

¹ Плоть, Basar, — м'ясо, тіло.

21 20. 9.

22 Іс. 48. 11

23 Іс. 22. 25

24 Іс. 11. 1

25 24. 22. 14. 36
24. 14.

25 36. 18. Іс. 44.
3. Іс. 13. 1.

37. 38. 37

26 11. 19. 18. 31.
Єр. 31. 33.
32. 39.

27 39. 29

28 14. 12. Єр.
41. 33. Євр.
8. 10.

1. 1. 1. 1. 1. 1

29 1. 2.
Іс. 9. 17

30 34. 27. 29.

31 6. 9. 20. 43
Іс. 26. 19.

32 Не для вас Я *це* робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде *це* вам відоме! Зашарійтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів доме!

33 Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я очіщу вас зо всіх ваших провин, то позаселюю ці міста, і будуть забудовані руїни.

34 А спустошена земля буде оброблювана за те, що була спустошенням на очах кожного перехожого.

35 І скажуть: Цей опустошений Край став як той еденський садок, а ці міста, повалені й попустошені та поруйновані, *тепер* укріплені та замешкані!

36 І пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, будував поруйноване, засадив спустошене. Я, Господь, говори *це* — і зробив!

37 Так говорить Господь Бог: Ще на *це* прихилився до Ізраїлевого дому, щоб зробити їм: помножу їх, як людьську отару!

38 Як освячена отара, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруйновані міста, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Господь!"

*Видіння долини, повної кісток:
Мертві оживуть*

37 Була надо мною Господня руза, і Дух Господній впровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кісток!

2 І Він обвів мене біля них навколо, аж ось їх дуже багато на поверхні долини, і ось вони стали дуже сухі!

3 І сказав Він мені: „Сину людський, чи оживуть оці кістки?“ А я відказав: „Господи Боже, Ти знаєш!“

4 І сказав Він мені: „Пророкуй про ці кістки, та й скажеш до них:

Сухі кісті, послухайте слова Господнього!

5 Так говорить Господь Бог до них кісток: Ось Я введу у вас духа — і ви оживієте!

6 І дам на вас жили, і віросте на вас тіло, і простягну на вас шкіру, і дам у вас духа, і ви оживієте. І пізнаєте ви, що Я Господь!

7 І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кісті зближались, кістка до кістки своєї.

8 І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра звёрху, та духа не було в них.

9 І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дишний на них забитих, — і нехай оживуть!“

10 І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, внісєко дуже-дуже велике!...

11 І сказав Він мені: „Сину людський, ці кісті — вони ввєєь Ізраїлів дім. Ось вони казуть: Повисхли наші кісті, і загинула наша надія, нам кінець!“

12 Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиню ваші гроби, і повбоду вас із ваших гробів, мій народе, і введу вас до Ізраїлевої землі!

13 І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиню ваші гроби, і коли повбоду вас із ваших гробів, Мій народе!

14 І дам Я в вас Свого Духа, і ви оживієте, і вміщу вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!

Юдейське й Ізраїльське царство поєднаються в одне

15 І було мені слово Господнє таке:

16 „А ти, сину людський, візьми собі один *кусок* дерева, і напиши на ньому: „Юді та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми *ще* один *кусок* дерева, і напиши на ньому: „Посипові дерево Єфрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“.

17 І зблизь їх собі одне до одного на один *кусок* дерева, — і вони стануть за одні в твоїй руці!

18 І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголосиш нам, що це в тебе *таке*?

19 *то* скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму дерево Посипа, що в Єфремовій руці, та племена Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дерево Юди, і вчинию їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці!

20 І будуть ці дерева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очах.

21 І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю їх знавкóла, і введу їх до їхньої землі.

22 І зроблю їх за один народ у Краї на Ізраїлевих горах, і буде для всіх них один цар за царя, і не будуть уже двома народами, і не будуть уже більш поділені на двос царств.

23 І більш не будуть вони занецишуватися своїми бовванами й гіддотами своїми та всіма своїми переступами, спасу їх зо всіх їхніх осель, де вони грішили, й очисти їх. І будуть вони мені наро́дом, а Я буду їм Богом!

24 А раб Мій Давид *буде* царем над ними, і один па́стр буде для всіх них, і постановами Моїми

6 Пов 10. 11

9 10. 8

Ер 31. 11. 21
11 Плач 3. 34

11 10. 11. 22

12 10. 11. 23

13 10. 11. 24
14 10. 11. 25

14 20. 11. 24
15 21. 11. 25

вони будуть ходити,¹ а устави Мої будуть стерегти й виконувати їх.

25 І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батьки, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид *буде* їм князем навіки!

26 І складу з ними заповіта миру, — *це* буде вічний заповіт із ними. І змінию їх, і наміню їх, і дам Свою святиню серед них на віки!

27 І буде місце Мого пробування над ними², і Я буду їм Богом, а вони Мені будуть народом.

28 І пізнають ці народи, що Я Господь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навіки!

Пророцтво на Гога

38 І було мені слово Господнє таке:

2 „Сину людський, зверни своє обличчя до Гога, краю Маґога, князя Рішу, Мешеху та Туvalu, і пророкуй на нього

3 та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рішу, Мешеху та Туvalu!

4 І заверну тебе, і вкладаю гачки в щелепи твої, і введу тебе та все військо твоє, коней та верхівців, усі вони досконало озброєні, велике збринце, зо щитами та щитками, усі озброєні мечами.

5 Парас,² Куш і Пут із ними, усі вони зо щитом та з шоломом.

6 Гомер і всі орди його, дім Тогарми, кінці північні та всі відділи його, численні народи з тобою.

7 Приготуйся, і приготуй собі ти та все збринце твоє, зібрані при тобі, і будеш для них сторожею.

¹ Ходити часто означає жити, пор. Пс. 1. 1.

² Парас — Персія, Куш — Етіопія, Пут — Чинія.

³ Грецький текст дає „в них“.

8 По багатьох днях ти будеш потрібний, у кінці років прийдемо до Краю, що повернений від меча, що зібраний від численних народів, на Ізраїлеві гори, що завжди були руїною, а він був виведений від народів, і всі вони сидять безпечно.

9 І вийдеш, прийдеш як буря, будеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та численні народи з тобою.

10 Так говорять Господь Бог: І станеться того дня, увійдуть слова та твоє серце, і ти будеш думати з лу думку.

11 та й скажеш: Піду на неутрачєнний край, знайдю спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в *осадах* без муру, і нема в них засува та воріт,

12 щоб набрати здобичі, і чинити грабунки, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на народ, зібраний з народів, що набувають добуток та масток, що сидять посеред¹ землі.

13 Шева та Дедан, і кінці Таршису, і всі левчуки його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здобичі, чи ти зібрав своє збринце, щоб чинити грабунки, щоб вивести срібло та золоту, щоб набрати добуток та мастку, щоб набрати величю здобичі?

14 Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій спідітиме безпечно, ти не довідаєшся про це?

15 І прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та численні народи з тобою, всі вони гарцюють на конях, збринце велике й військо численне!

16 І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде *це* на кінці днів, і

¹ В ориґіналі al tabbur — на цинку землі.

віведу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажु Свою святість тобі, Гогу, на їхніх очах.

17 Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів *про* роки, щоб привести тебе на них?

18 І станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увіде ревність Моя в ніздрі Мої.¹

19 І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі.

20 І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяка гадія, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть порушані гори, і поваляться урвища, і всякий мур на землю впаде.

21 І покличу проти нього меч на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його!

22 І буду судитися з ними морвицею та кров'ю, і пущу zalivни дощ та камінний град, огонь та сірку на нього та на відділи його, та на численні народи, що з ним.

23 І звелічуся, і покажु Свою святість, і буду пізаний на очах численних народів, і вони пізнають, що Я — Господь!

Знищення Гога й Магога

39 А ти, сиңу людський, пророкуй на Гога та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, кийке Рошу, Мешеху та Ту-валу!

2 І верну тебе, і попровіджу

17 Іс. 23, 21.
Єр. 1, 14, 4, 6.
Пол. 3, 11, 12
29, 5, 32, 4.

18 38, 2, 39, 1.

19 Мт. 24, 29, 30.

Іс. 46, 10.

22 Іс. 11, 13.
Єр. 11, 6, 06
20, 9.

2 Хр. 20, 25.
Єр. 30, 16.

1 38, 2, 18.

тебе, і підійму тебе з північних кінців, і проведжу тебе на Ізраїлеві гори.

3 І виб'ю лука твого з твоєї лівий, а твої стріли кину з твоєї правий.

4 Упадеш на Ізраїлевих горах ти й усі відділи твої та народи, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хижому птаству, усякому крилатому та польовій звірині.

5 На відкритому полі впадеш ти, бо *це* Я говорив, говорить Господь Бог!

6 І пошлю Я огонь на Магога та на тих, що безпечно замешкують острови, і пізнають вони, що Я — Господь!

7 А Своє святе Ім'я розголошу посеред Мого народу Ізраїля, і більше не дам зневажити святе Моє Пмєння, і народи пізнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів!

8 Ось прийде і станеться, говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив.

9 І повиходять мешканці Ізраїлевих міст, і накладуть *огонь*, і палитимуть зброю та щиткі й щити, лука та стріли, і ручного кня та ратнище, і будуть ними палити огонь сім років.

10 І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо зброєю будуть палити огонь, і візьмуть здобич із тих, хто брав здобич із них, і пограбують тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог.

11 І станеться того дня, дам Я там Гогові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що замкає *дорогу* перехожим. І поховать там Гога й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гога.

12 І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очистити землю, сім місяців.

¹ Цебто, сильно заналитися гнів мій.

13 І буде ховати увесь народ краю, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлено Себе, говорить Господь Бог.

14 І відділяти людей, які без перерви ходитимуть по краю й ховатимуть з перехожими позоставших *ще* на поверхні землі, щоб її очистити. По семи місяцях вони *ще* будуть вишукувати.

15 І перейдуть ті обхідники по краю, і коли *хто* побачить людську кістку, то поставить при ній знака, аж поки не поховають її похоронники в Долині Многолюдства Гога.

16 А ім'я міста — Гамона.¹ І очистить землю.

17 А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров.

18 Ви будете їсти тіло ліцарів, а кров князів землі будете пити, — баранів, і вівці, і козлів, биків, — ситі башанські бики всі вони.

19 І будете їсти лій аж до ситости, і будете пити кров аж до впоєння з Мосі жертви, яку Я приніс для вас, —

20 і насититесь при Мосеу столі кінними та верховими, ліцарями та всякими вояками, говорить Господь Бог!

21 І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що зроблю Я, та Мою руку, що на них покладу.

22 І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі.

Та Господь змилюється над Ізраїлевим домом

23 І пізнають народи, що Ізраїлів дім пішов на вигнання за провини свої, за те, що спроневірилися Мені, а Я сховав був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприятелів, і всі вони попадали від меча.

24 За їхньою нечистістю та за їхнє беззаконня зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє.

25 Тому так говорить Господь Бог: Тепер поверну долю Якова, і змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Пимення.

26 І відчують вони свою ганьбу та все своє спроневірення, яким спроневірилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде *вже* нікого, хто б їх страшив,

27 коли поверну їх з народів, і позбираю їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святість у них на очах численних народів.

28 І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли вижену їх у полі до народів, а *потому* позбираю їх на їхню землю, і більш не позоставлю там *нікого* з них.

29 І не сховаю вже від них Свого лица, бо виллю Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!

ВИЦІННЯ НОВОГО ХРАМУ, СВЯТОГО МІСТА Й СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

Новий храм

1 **40** Двадцятого й п'ятого року нашого вигнання, на початку року, десятого дня місяця, чотирнадцятого року по тому, як було зруйноване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упроводив мене туди.

¹ Гамона — многолюддя, натовп.

23 І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів.

24 І він попровів мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовни її та сінні її за тими мірами.

25 А в неї вікна та сінні її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів.

26 А семеро східців — вхід до неї, і сінні її перед ними, а *вирізьблені* пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її.

27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів.

28 І вивів мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами.

29 І вартівні її, і стовпий її, і сінні її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів.

30 А сінні її навколо завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів.

31 І сінні її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід.

32 І він упрорів мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами.

33 І вартівні її, і стовпий її, і сінні її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдовжки п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів.

34 А її сінні *були* до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід.

35 І вивів мене до північної брами, і зміряв тими мірами.

36 Вартівні її, стовпий її, і її сінні та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів.

37 А стовпий її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід.

38 І комора, і її вхід — у стовпах брам, там полощуть цілопалення.

39 А в сінях брами — два столі звідси й два столі звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину.

40 А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столі, і при боці іншому, що при сінях брами, два столі.

41 Чотири столі звідси й чотири столі звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть.

42 І чотири столі на цілопалення, каміння тесане, завдовжки — лікоть один і пів, а завширшки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними ріжуть цілопалення та жертву.

43 І такі, *на одну долбню*, були приготвлені в домі навколо, а на столах — жертвине м'ясо.

Внутрішнє подвір'я

44 А назовні внутрішньої брами *були* дві кімнати у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на південь, одна при боці східньої брами, перед її — у напрямі на північ.

45 І сказав він до мене: „Ці кімнати, що перед її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторбіку храму.“

46 А та кімната, що перед її в

напрямі на північ, для священників, що виконують сторожку жертовника. Це Садоківі сини, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому.

47 І зміряв подвір'я — завдовжки сто ліктів, і завширшки сто ліктів, чотирикútне, а жертовник був перед храмом.

48 І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовп сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина брами — три лікти звідси й три лікти звідти.

49 Довжина сіней двадцять ліктів, а завширшки — одинадцять ліктів, а десятьма сходами ходять до нього; а стовпи при стовпах, один звідси, а один звідти.

Виміри храму

41 І впровадив мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завширшки звідси, і шість ліктів завширшки звідти, ширина скінній.

2 А ширина входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину його — сорок ліктів, а завширшки двадцять ліктів.

3 І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпа — два лікти, а вхід — шість ліктів, а ширина входу — сім ліктів.

4 І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завширшки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святе Святих!“¹

5 І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширина бічної кімнати — чотири лікти кругом навколо храму.

6 А кімнати бічні, кімнати при

кімнати, тридцять в трьох поверхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не дермалися в стіні того храму.

7 І він ставав ширший, і обертався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так добішній поверх входить на горішній через середній.

8 І бачив я вишину храму навколо, підвалини бічних кімнат — повна палини, шість ліктів.

9 Ширині стіни, що в бічній кімнаті назовні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму.

10 І поміж коморами — завширшки двадцять ліктів кругом навколо храму.

11 А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на південь, а ширина вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо.

12 А будівля, що перед відгородженим *майданом* у напрямі на захід, завширшки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширина кругом навколо, а довжина її — дев'яносто ліктів.

13 І він зміряв той храм, завдовжки — сто ліктів, а відгороджений *майдан* і будівля та стіни її, завдовжки — сто ліктів.

14 А ширина передньої частини храму та відгородженого *майдану* на схід — сто ліктів.

15 І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого *майдану*, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сінечки подвір'я.

16 Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всередині, галерія навколо них трьох, навпроти порогів дерев'яний обклад навколо

48 і Цар. 6. 3.

49 і Цар. 7. 21.

4 і Цар. 6. 20.

5 і Цар. 6. 5.

¹ Kodeš hakkodašim, Святе Святих, цебто Набожність Святих

й земля до вікон, а вікна зачинені.

17 Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назовні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зовнішньому, вирізьблене.

18 І було зроблене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима.

19 І людське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчука мали пальми звідти, пороблені при всьому домі навколо.

20 Від землі аж понад вхід — пороблені херувими та пальми на стіні храму.

21 Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд.

22 Жертівник був із дерева, — три лікти високий, а довжина його — два лікти, а в нього його куті й підніжжя його та стіни його дерево. І сказав він мені: „Цей той стіл, що перед Господнім лицем!“

23 А в храмі та в святині було двос дверей.

24 І в тих дверях було по дві дошки, обидві дошки оберталися, дві в одних дверях, і дві в інших дверях.

25 І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назовні.

26 І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

Священні кімнати

42 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгородженої

площі, і що навпроти будівлі на північ.

2 Навпроти завдяжки — сто ліктів, вхід північний, а завширші — п'ятдесят ліктів.

3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти викладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три поверти.

4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширини до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ.

5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з долішніх та з середніх місць будівлі.

6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вузьчі від долішніх та від середніх на землі.

7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів.

8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів.

9 А під тими кімнатами — хід від сходу, коли вхідити до них з зовнішнього подвір'я.

10 По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі — кімнати.

11 А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжина, така ширина їхня, а всі виходи були за їхніми способами та за їхніми виходами.

12 І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муrom у напрямі на схід, коли йти до них.

13 І сказав він мені: Кімнати

41. 10.

3

21 і Цар. 6. 33.

46 17-27.

6

22 40. 3. 2 М.
30. 1-10.

41. 10-15.

10

1 41. 10-15.
1 Хр. 9. 26.

2 М. 21. 22. 13

північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де їдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе.

14 Коли священники вийдуть, то не сміють виходити зо святини до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шати, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і *тоді тільки* можуть зближатися до того, що належить паробом.

15 І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і випровадив мене в напрямі брами, що перед її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо.

16 Він зміряв мірничою палицею східний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо.

17 Зміряв північний бік, п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо.

18 Зміряв південний бік, п'ять сотень палиць мірничою палицею.

19 Овернувся до західного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірничою палицею.

20 На чотири сторони відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдовжки — п'ять сотень, і завширшки п'ять сотень, щоб відділити між святим та звичайним.

Слава Господня наповнила храм

43 І попровадив мене до брами, до брами, що звернена в напрямі сходу.

2 І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Пого був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Пого!

3 І вид був такий же, як я бачив: як те видиво, що я бачив, коли я приходив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевар. І впав я на обличчя своє!

4 І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що перед її в напрямі сходу!

5 І підняв мене Дух, і випровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня наповнила храм!

Ізраїль більше не занечистить Ім'я Бога

6 І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені.

7 І сказав Він мені: „Сину людський, це місце престолу Мого, і місце стін Моїх ніг, де Я буду перебувати навки посеред Ізраїлевих синів, — не занечистять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Моє, вони та їхні царі розпустю своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмирінні!

8 Вони ставили свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що *тільки* стіна була між Мною та між ними, і вони занечистили святе Ім'я Моє своїми гідобами, яких наробили, і Я вигубив їх у Своїм гніві...

9 Тепер нехай вони віддалять від Мене розпустю свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навки.

10 Ти, сину людський, об'яві Ізраїлевому домові про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру.

11 А якщо вони засоромляться від усього, чого наробили, *то* виясни їм вигляд храму, і план його, і виходи його та його входи, і всі устави його, і всі начерки його, і всі закони його, і написи це на

очах їх, і нехай вони стережуть усякий начерк його, і всі установи його, і нехай вони роблять їх!"

12 Оце закон храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святеє Святих. Ось це закон храму.

Двершник

13 А оце міри жертовника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жертовника — лікоть, і лікоть — завширшки, а його границя до його краю навколо одна п'ядь, і це задня сторона жертовника.

14 А від основи на землі аж до долішнього обкладу жертовника — два лікті, а завширшки — один лікоть, а від малого відступу жертовника аж до великого — чотири лікти, а завширшки — лікоть.

15 А жертовник — чотири лікті високій, а від жертовника й вище — чотири роги.

16 А огнище — дванадцять ліктів завдовжки на дванадцять завширшки, чотирнадцять при чотирьох своїх боках.

17 А долішній обклад — чотирнадцять ліктів завдовжки на чотирнадцять завширшки при чотирьох боках її, а границя навколо нього півлікта, а основа його лікоть навколо, а сходи його звернені на схід.

18 І сказав Він мені: „Сину людський, так говорить Господь Бог: Оце установи жертовника на день, коли він буде зроблений, щоб принести на ньому цілопалення, і кропити на нього кров.

19 І даєш священникам-Левитам, що вони з Садового насіння, що наближуються до Мене, говорить Господь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх.

20 І візьмеш з його крові, і

покропи на чотири його роги й до чотирьох кутів оправи та до границі навколо, — і очисти його та освяти його.

21 І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і спалятиме його на означеному місці храму назовні святині.

22 А другого дня принесеш у жертву козла безвадного на жертву за гріх, і очистять жертовника, як очистили биком.

23 А коли покінчиш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безвадного, і безвадного барана з отари.

24 І приведи їх перед Господне лице, і кинуть священники на них сіль, і принесуть їх цілопаленням для Господа.

25 Сім день будеш приготувляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безвадних приготувлять.

26 Сім день будуть очищати того жертовника, і очистять його, і освятять його.

27 І скінчаться ті дні, і станеться, восьмого дня й далі приготувлять священники на жертовнику ваші цілопалення та ваші жертви мирні, — і внодібаю Собі вас, і говорить Господь Бог!"

Священнослужителі в храмі

44 І вернув мене в напрямі брами зовнішньої святині, що обернена на схід, а вона замкнена.

2 І сказав мені Господь: „Брама ця буде замкнена, не буде відчинена, і ніхто не увійде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде замкнена.

3 Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сіними брами він увійде, і сіними вийде."

4 І випровадив мене в напрямі північної брами до переду храму, і

3 М. 1. 27 21

3 М. 2. 13. 24

15 2 М. 2. 2. 1

1 М. 18. 11. 26

1 М. 1. 27 2

19 М. 1. 27 1. 10

2 М. 2. 2. 1

10 2 3 М. 1. 3

32

43. 5. 4

20 2 М. 29. 36.

побачив я, аж ось слава Господня наповнила Господній дім! І впа-
в я на обличчя своє . . .

5 І сказав мені Господь: „Сину людський, зверни своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, що Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких законів його, і звернеш своє серце до входу того храму в усіх виходах святині.

6 І скажеш до ворохобників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дбсить вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме,

7 що ви вводили чужинців, необрізаносердих та необрізанотілих, щоб були в Моїй святині, щоб зневажити його, Мій храм, коли прибісли Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта.

8 І ви не несли сторожі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторожів Моєї варті в Моїй святині.

9 Так говорить Господь Бог: Кожен чужинець, необрізаносердий та необрізанотілий, не ввійде до Моєї святині; це і про всякого чужинця, що живе серед Ізраїлевих синів.

10 І навіть Левити, що були віддалилися від Мене, коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божками, і вони понесуть кару за свою вину, —

11 і будуть вони в святині Моїй служити сторожками при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть приносити цілопалення й жертву народові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм.

12 За те, що вони служили їм перед їхніми бовванами, і стали для Ізраїлевого дому за спотикання на провину, тому підняв Я

свою руку на них, — говорить Господь Бог, — і вони понесуть провину свою!

13 І вони не підійдуть до Мене, щоб бути священиками Мені, і щоб підходити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть носити ганьбу свою та гідоти свої, які наробили . . .

14 І дам Я їх сторожками варті храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому.

15 А священики-Левити, Садовкові сини, що несли сторожку Моєї святині, коли Ізраїлеві сини зблудили були від Мене, вони наблизяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб приносити Мені лій та кров, говорить Господь Бог.

16 Вони ввійдуть до Моєї святині, і вони наблизяться до Мого столу на службу Мені, і будуть нести Мої сторожі.

17 І станеться, коли вони вхідитимуть до брами внутрішнього подвір'я, то зодягатимуть льняну одіж, і не вийде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подвір'я та назовні.

18 Льняні завбі будуть на їхній голові, а льняна спідня одежа буде на їхніх стegnaх; не будуть оперізуватися тим, що викликає цит.

19 А коли вони будуть виходити до зовнішнього подвір'я, до наробу, здиґатимуть шати свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімнатах, і зодягнуть іншу одежу, щоб своїми священними шатами не торкалися наробу.

20 А голові своєї вони не будуть голити, і волосся не запустять, — конче будуть стригти волосся своє.

21 І вина не будуть пити кожен

5 40 4

6 4 М. 16. 3.
1 Петр. 4. 3.10 30. 44 19 15
28 117 44. 9. Ді 21.
28.2 М. 28. 40- 17
43. 3 М. 16. 4

9 44. 7.

2 М. 28. 28 18
10 44. 253 М. 19. 27 20
21 5

3 М. 10. 9. 21

із священників, коли мають вхідити до внутрішнього подвір'я.

22 А вдів та розвідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священникові.

23 А народ Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним, і зроблять їх знаючими різницю між нечистим та чистим.

24 А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддя Моїм розсудять її, і будуть стереті Закони Мої, і устави Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити!

25 І до мертвої людини не підійдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, а ради сина, і дочок, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться.

26 А по його очищенні прираховують йому *це* сім день.

27 А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог.

28 І *оце* буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дасті їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння!

29 Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — *оце* будуть вони їсти, і все заклає в Ізраїлі буде їхнє.

30 І перше з усяких первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священникам, і початок ваших діл дасте священникові, щоб він поклав благословення на вашому домі.

31 Усякого падла та пошматованого із паства та скотини священники не будуть їсти.

Розподіл святої землі

45 А коли ви будете кидати жеребка проземлю в спадщину, *то* дасте приношення Господеві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч *ліктів* завдовжки, а десять тисяч завширшки йому. Це буде святе в усій його границі навколо.

2¹ З того буде для святині чотирикутнє місце довкола, п'ять сотень на п'ять сотень, і п'ятдесят ліктів вигін йому навколо.

3 А з цієї міри відміряєш двадцять і п'ять тисяч *ліктів* завдовжки та десять тисяч завшир, і в цьому буде святиня, Святе Святих.

4 Це святість із землі; вона буде для священників, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господеві, і буде їм місцем для домів і святим місцем.

5 А двадцять і п'ять тисяч *ліктів* завдовжки і десять тисяч завшир буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на єдиння.

6 А на володіння місту дасте п'ять тисяч завшир і двадцять і п'ять тисяч завдовжки, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому.

Частка князя

7 А для князя *буде* з того й з того *боку* святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західного краю на захід, і від східного краю на схід, а завдовжки відповідно одній частині *плем'яна* від західної границі до границі східної.

8 землі; *це* буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути народу Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім племенам.

¹ Вірні 2, 3 і 4 мали б бути вірними 4, 2 і 3.

22 3 М. 21. 13.
14.

23 22. 26. 3 М.
10. 10.

24 5 М. 17. 8. 9.

25 3 М. 21. 1-4.
5 М. 19. 11.

28 4 М. 18. 20.
5 М. 10. 9.

29 3 М. 27. 28.
29

30 2 М. 23. 19.

31 1 М. 31. 39.
3 М. 22. 8.
Дії 15. 29.

9 Так говорить Господь Бог: Дісить вам, Ізраїлеві князі! Насильство та утіски відсуньте, а робіть правосуддя та правду, перестаньте випихати народ Мій з його землі, говорить Господь Бог!

10 Майте справедливу вагу, і справедливу ефу та справедливого брата.

11 Ефа й бат буде однакова міра, щоб бат винісив десяту частину хомеру, а десята частина хомеру — ефа; згідно з хомером буде міра його.

12 А шекель — двадцять герів; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам міна.

Приніснення для Господа

13 Оце те приніснення, що ви принесете: шоста частина ефі з хомеру пшениці й шоста частина ефі з хомеру ячменю.

14 А постабова про оливу з бата оливи: десята частина бата з ко́ру, десять батів — хомер, бо десять батів — хомер.

15 І одна штука з отари з двохсот штук з доброго пасовіська Ізраїлевого на жертву хлібну, і на цілопалення, і на жертви мирні, щоб очистити їх, говорить Господь Бог.

16 Увесь народ цього Краю повинен давати приніснення для князя в Ізраїлі.

17 А на обов'язку князя буде: цілопалення, і жертва хлібна та жертва лита в свята, і в новомісяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготує жертву за гріх, і жертву хлібну, і цілопалення, і жертви мирні на очищення за Ізраїлів дім.

18 Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бика з

9 46, 18. Єр. 29
1 11 22 17

10 1 М 1 1 2
1 1 1 1 1
1 1 1 22

11 М 1 2

11 1 1 1

2 М 12 18

1 М 2 17

12 1 М 27 25

14 1 1 1

1 М 11 1 1

25

великої худоби, безвадного, й очистиш святиню.

19 І візьме священник з крові жертви за гріх, і покропить на одвірок храму та на чотири кути відступу жертвіника, і на одвірок брами внутрішнього подвір'я.

20 І так зробиш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрішіть через помилку або з глупоти, і очистите храму.

21 У першому місяці, чотирнадцятого дня місяця буде вам Пасха, свято семиденне; будете їсти опрісноки.

22 І приготує того дня князь за себе та за весь народ Краю бика на жертву за гріх.

23 І сім день свята буде він приготівлювати цілопалення для Господа, сім биків і сім баранів безвадних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день.

24 І приготувить жертву хлібну, ефу на бика й ефу на барана, а оливи — гін на ефу.

25 Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято буде він приготівлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопалення, так і жертву хлібну, так і оливу.

Жертва князя й народу

16 Так говорить Господь Бог: Брама внутрішнього подвір'я, що звернена на схід, буде замкнена шість день праці, а суботнього дня буде відчинена, і в день новомісяччя буде відчинена.

2 І ввійде князь ходом сінєї брами ззовні, і стане при одвірку брами, а священники приготують його цілопалення та його мирну жертву, і він поклониться на порозі брами. А брама не буде замкнена аж до вечора.

3 І буде вклонятися народ Краю

при вході цієї брами в суботи та в новомісяччя перед Господнім лицем.

4 А те цілопалення, що князь принесе Господеві суботнього дня, *це шість безвадних овець та безвадний баран.*

5 А жертва мучна — ефа на барана, а на овець жертва хлібна, — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефу.

6 А в день новомісяччя — молодий бик з великої худоби, безвадний, і шістьеро овець та баран будуть безвадні.

7 І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлібну жертву, а на овець — як сягне рука його, а оливи — гін на ефу.

8 А коли приходить князь, *то він увійде ходом сіней брами, і тим же ходом своїм вийде.*

9 А коли народ Краю буде прихилити перед Господнє лице в свята, *то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами південної, а хто входить ходом брами південної, вийде ходом брами північної, — не вернеться ходом тієї брами, яким увійшов, але вийде протилежною йому.*

10 А князь *буде* серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх вийде.

11 А в свята та в урочисті дні буде хлібна жертва, — ефа на бика й ефа на барана, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефу.

12 А коли князь приготує добровільного дара, цілопалення або мирні жертви, дар для Господа, то відчиняє йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопалення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкне їх браму по його виході.

13 А вівцю однорічну, безвадну,

6 і М. 28. 11.

7 і М. 6. 21.

8 М. 25. 10.
Бр. 34. 8.

40. 3. 4.

06. 21. 16

13 і М. 29. 38.
38.

приготовиш на цілопалення *кожен* день для Господа, щоранку приготуєш його.

14 А жертву хлібну приготуєш до нього щоранку, шосту частину ефи, а оливи — третину гіна, щоб покропити пшеничну муку, — *це хлібна жертва для Господа, постанови вічні назавжди.*

15 І приготують вівцю й жертву хлібну та оливу щоранку *на* сталє цілопалення.

16 Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть комусь з своїх синів дара за спадку свого, *це буде належати його синам, як їхнє володіння в спадщині.*

17 А коли він дасть дара з свого спадку одному з своїх рабів, *то це буде належати йому аж до року волі його, та й вернеться князеві, бо це його спадок, тільки синам його він належатиме.*

18 А князь не візьме за спадку народу, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм синам спадок, щоб ніхто з народу Мого не розпоршився з свого володіння.

Місце, де вартать жертву

19 І впровадив мене вхідом, що при боці брами, до священних кімнат для священників, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому задньому боці на захід.

20 І сказав він мені: Оце місце, де священники будуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть нести жертву хлібну, щоб не виносити до зовнішнього подвір'я, і не посвятити народу.

21 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я, і провів мене по чотирьох рогах подвір'я, — і ось *це* подвір'я на кожному розі подвір'я.

22 На чотирьох рогах подвір'я *були* малі подвір'я, — сорок ліктів

завдовж і тридцять завшір, міра одна для них чотирьох, просто-кўтні.

23 І *був* ряд каміння навколо них, навколо них чотирьох, і пороблені кўхні під горожею навколо.

24 І сказав він мені: Оце дім кухарів, що там варять слуги храму жертву наробдові.

Храмовé Джерелó

47 І він вернув мене до дверей храму, аж ось виходить вода з-під порога храму на схід, бо перед того храму на схід. А вода сходила здолу, з правого боку храму, з півдня від жéртівника.

2 І він випровадив мене в напрямі брами на північ, і провів мене навколо зовнішньої дорогою до зовнішньої брами, дорогою, звéреною на схід; і ось вода виприскувала з правого бóку.

3 І вийшов цей чоловік на схід, а шнур *був* у його руці, і він відміряв тисячу ліктів, і перепровадив мене водою, водою *по* кіткы.

4 І відміряв *це* тисячу, і перепровадив мене водою, водою *по* коліна; і відміряв *це* тисячу, і перепровадив мене водою *по* стéгна.

5 І відміряв він *це* тисячу, і *був* потік, якого я не міг перейти, бо стала великою та вода на пливання, потік, що *був* неперехідний.

6 І сказав він мені: „Чи ти бачив *це*, сину людський?“ І повів мене, і вернув мене на берег цього потоку.

7 А коли я вернувся, то ось на бéрезі потоку дуже багато дерев з цього й з того *боку*.

8 І сказав він до мене: „Ця вода виходить до східньої округи, і сходить на степ, і сходить до моря, до води солóної, — і вздоровиться вода.

9 І станеться, всяка жива душа,

Пісн. 1. 14. 10

1 Поіа 3. 18.

Ер. 17. 8. 12
Об. 22. 2.

2 11 1. 2

1 15. 1 М. 13
18. 5. 22

4 21 11

20 5 1 М. 14
12 7. 15 18
17 8

18 1

8 5 М. 3 17
2 14р. 2 21
3х 14 8

17 13

9 2 М. 7. 21.

що роїться скрізь, куди приходить той потік, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшла туди та вода, і буде вздоровлена, і буде жити все, куди пробіде той потік.

10 І станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Геді й аж до Ен-Еглаїму; *вода* буде місцем розтягнення неводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря,¹ дуже численна.

11 Погò ж багна та калюжі його не будуть уздоровлені, — на сіль вони дані.

12 А над потóком виросте на його бéрезі з цього й з того *боку* всяке дéрево їстівне; не опадé його листя, і не перестане плід його, — кожного місяця буде давати пер-воплóди, бо вода його — вона зо святині виходить, і буде плід його на їжу, а його листя на лік.

Земля для овинаюцїй Ізраїлевих племén

13 Так говорить Господь Бог: Оце границя, що ви посядете собі цю землю для дванадцяти Ізраїлевих племén; По́сип матиме два уділи.

14 І посядете її як один, так і другий, бо, *прирікаючи*, підняв Я був руку Свою дати її вашим батькам, і припадé цей Край вам у спадщину.

15 А оце границя Краю: на північному кінці від Великого моря напрямéць до Хетлону, як іти до Цедаду,

16 Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середущий Хацар, що при границі Хаврану.

17 І буде границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінéць.

18 А східній кінéць, з-між

¹ Велике море — Середземне море.

Хаврану та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого краю — Йордан; від границі аж до східного моря відміряєте. Це східний кінець.

19 А південний кінець, на південь: від Тамару аж до води Мері-вот-Кадешу, потоку, до Великого моря. Це південний кінець, на південь.

20 А західний кінець — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західний кінець.

21 І поділите цю землю собі, Ізраїлевим племенам.

22 І станеться, поділите її жеребком на спадок собі та чужинцям, що мешкають серед вас, що породили синів серед вас, і стануть вам, як тубільці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жеребків про спадок серед Ізраїлевих племен.

23 І станеться, у тому племіні, де мешкатиме з ним той чужинець, там дасть його спадок, говорить Господь Бог.

Розподіл землі племенам

48 А оце імена племен: Від пів- 17 45
нічного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, 47 45
Хацар-Енан, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і будуть вони йому від східного кінця аж до моря, — один *уділ* Данові.

2 А при границі Дана від східного кінця й аж до кінця західного, — один *уділ* Ассірові.

3 А при границі Ассіра від східного кінця аж до кінця західного, — один *уділ* Нефталімові.

4 А при границі Нефталіма від східного кінця аж до кінця західного, — один *уділ* Манасії.

5 А при границі Манасії від

східного кінця аж до кінця західного, — один *уділ* Єфремові.

6 А при границі Єфрема від східного кінця й аж до кінця західного, — один *уділ* Рувімові.

7 А при границі Рувима від східного кінця аж до кінця західного, — один *уділ* Юді.

Ділянка для храму

8 А при границі Юди від східного кінця аж до кінця західного буде те приношення, що ви принесете, *ділянка* на двадцять і п'ять тисяч завшир, а завдовж — як одна з частин племен зо східного кінця аж до кінця західного, і буде в ній святиня.

9 Те приношення, що принесете Господеві, *ділянка* буде завдовж двадцять і п'ять тисяч, а завшир — двадцять тисяч.

Ділянка священикам

10 А святе приношення буде для оцих: *ділянка* священикам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завшир десять тисяч, а на схід завшир десять тисяч, а на південь завдовж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня буде серед того.

11 Священикам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканією Ізраїлевих синів, як блукали Левити,

12 то буде їм приношення з приношення цієї землі, найсвятіша святість, при границі Левитів.

13 А Левити відповідно границі священиків, *ділянка* їм на двадцять і п'ять тисяч завдовж, а завшир — десять тисяч, уся довжина — двадцять і п'ять тисяч, а ширина — десять тисяч.

14 І вони не продадуть із цього, і не виміняють, і первoplід землі

ні до кого не перейде, бо це святість для Господа.

Ділянка для міста

15 А ділянка на п'ять тисяч завширшки й на двадцять і п'ять тисяч завдовжки призначається на оселення й на пасовиська, а саме те місто буде всередині.

15 48. 21.

16 А оце розміри його: північний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і південний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і від східного краю — чотири тисячі й п'ять сотень, а західний край — чотири тисячі й п'ять сотень.

17 І буде пасовисько для міста, — на північ двісті й п'ятдесят, і на південь двісті й п'ятдесят, і на схід двісті й п'ятдесят, і на захід двісті й п'ятдесят.

18 А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і буде воно навпроти святого приношення, і буде плід його на хліб робітникам міста.

19 А робітники міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племен.

20 Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдовжки і на двадцять і п'ять тисяч завшир, чотирикүтне, піднесене святе приношення понад володіння міста.

Ділянка для князя

21 А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володіння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин племен, — це князеві, і буде святе приношення, а святиня дому — серед них.

21 48. 22.

22 А з володіння Левитів і з володіння міста серед того, що буде князеві, між границею Юди й між границею Веніямина, буде це князеві.

Решта уділів для Ізраїлевих племен

23 А решта племен від східного кінця аж до кінця західного, один уділ Веніямінові.

24 А при границі Веніяміна від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Симеонові.

25 А при границі Симеона від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Іссахарові.

26 А при границі Іссахара від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Завулонові.

27 А при границі Завулону від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Гадові.

28 А при границі Гада до границі південної, на півдні, то буде границя від Тамару до води Меріват-Кадешу, потоку, до Великого моря.

29 Оце Край, що поділите жеребком у спадок Ізраїлевим племенам, і це їхні уділи, говорить Господь Бог.

Місто та його брами

30 А оце виходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень міри.

31 А міські брами — на імені Ізраїлевих племен, три брами на північ: одна брама Рувімова, одна брама Юдина, одна брама Левієва.

32 А при східному кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам троє: одна брама Йосипова, одна брама Веніямінова, одна брама Данова.

33 І південний край — чотири тисячі й п'ять сотень міри, а брам

трос: одна брама Симеонова, одна брама Іссахарова, одна брама За- вулонова.

34 Західний містеч — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брами: одна брама Гадова, одна брама

Ассирова, одна брама Нефталі- мова.

35 Навколо — вісімнадцять ти- сяч. А ім'я міста з того дня: „Тут Господь“.¹

¹ Єврейське: Jehovah Sammah.

КНИГА ПРОРОКА ДАНИЇЛА

І. ОПОВІДАННЯ ПРО ДАНИЇЛА

*Виховання Даниїла при
царському дворі*

1 За третього року царювання 1 2 Пар. 24, 1
Поякіма, Юдиного царя, при- 2 Езр. 25, 1
йшов Навуходоносор, цар вавилон-
ський, до Єрусалиму, та и обліг
його.

2 І дав Господь в його руку 3 М. 11, 8, 10, 8
Поякіма, Юдиного царя, та части- 13, Дні 10, 14
ну посуду Божого дому, і він від- 1 Рес. 8, 7
правив їх до краю вавилонського, 10, 28
до дому свого бога, а посуд від-
правив до сварбничного дому сво-
го бога.

3 І сказав цар до Ашпеназ, 3 2 Пар. 26, 18
начальника його євнухів, щоб
привести з Ізраїлевих синів, і з
царського, і з шляхетського роду,

4 юнаків, що нема в них жод- 4 1, 17, 3 М. 24,
ної вади, і вони вродливого ви- 10, 26
гляду та розумні в усякий мудро-
сті, і здібні до знання, і розуміють
науку, і щоб у них була моторність
служити в царському палаці, і щоб
навчати їх книг та мови халдєв.

5 І призначив їм цар щоденну 12 Рим. 14, 2
поживу, з царської їжі та з вина,
що сам його пив, а на їхнє вихован-
ня — три роки, а по закінченні їх
стануть вони перед царським
обличчям.

6 І були серед них з Юдиних
синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та
Азарія.

7 А начальник євнухів дав їм
інші іменá, і дав Даниїлові ім'я
Валтасар, а Ананії — Шадрах, а
Мисаїлові — Мешах, а Азарії —
Авед-Него.¹

8 І поклав Даниїл собі на серце,
що він не оскверниться їжею царя
та питвом, що той сам його пив,
і просив від начальника євнухів,
щоб не осквернитися.

9 І дав Бог Даниїлові ласку та
милість перед начальником євну-
хів.

10 І сказав начальник євнухів
до Даниїла: „Боюся я свого царя,
бо він визначив вашу їжу
та ваше питво. Бо коли б він
побачив ваше обличчя худішим,
ніж у тих юнаків, що вашого віку,
то ви зробите мою голову винуватою
перед царем“.

11 І сказав Даниїл до старшого,
якого начальник євнухів призначив
над Даниїлом, Ананією, Ми-
саїлом та Азарією:

12 „Випробуй по своїх рабів
десять днів, і нехай дають нам із
ярини, — і ми будемо їсти, та
воду — і будемо пити.

13 І нехай з'являться перед то-
бою наші обличчя та обличчя тих
юнаків, що їдять царську їжу,
і згідно з тим, що побачиш, зроби
зо своїми рабами“.

¹ Греческий текст дав. оцц імена: Валтасар,
Седрях, Мисах та Авденаго.

14 І той послуховався їх у цьому, і випробовував їх десять день.

15 А по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнаки, що їли царську їжу.

16 І цей старший відносив їхню їжу та вино їхнього пиття, а давав їм ярину.

17 А ці чотверо юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах.

18 А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорова.

19 І цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. І вони ставали перед царським обличчям.

20 А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удєсятеро *мудрішими* від усіх чарівників та заклиначів, що *були* в усьому його царстві.

21 І був Даниїл *там* аж до першого року царя Кіра.

*Даниїл розв'язує царів сон
Мудреці не можуть в'яснити
царєвого сна*

2 А за другого року Навуходоносорового царювання приснились Навуходоносорові сні. І занепокіївся дух його, і сон його утік від нього.

2 І сказав цар покликати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдєїв, щоб розповіли царєві його сні. І вони поприходилили, і поставали перед царським обличчям.

3 І сказав до них цар: „Снився

мені сон, і занепокіївся дух мій, щоб пізнати той сон.“

1 Цар. 1. 31.

4 А халдєї говорили царєві по-арамейському¹: „Царю, живи навіки! Розкажи *перше* сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“.²

11

5 Цар відповів та й сказав до халдєїв: „Моє слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його розв'язку, будете поцвертовані, а ваші домн обернуться в руїни.“

2 18

6 А якщо ви розповісте сон та його розв'язку, одержите від мене дари й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його розв'язку“.

7 Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар *перше* розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“.

20 1 М. 41. 8.
24.

8 Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкличне.“

21 6, 28. Ба. 1.
1. 14. 14. 20.

9 Якщо ви не розкажете мені сна, *то* один у вас задум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його розв'язку“.

10

10 Халдєї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходолі людини, що могла б об'явити царєву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й заклинача та халдєя.“

3 М. 26. 11. 11
12. Іс. 43. 9.
48. 5. 57. 15.
2 Кор. 6. 16.

11 А справа, про яку питається цар, тяжка, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань разом із тілом“.³

¹ Далі вірні 2. 4—7. 28 писані по-арамейському.

² Розв'язка, гебраїзм, — значення; сон, як і загадку, розв'язують, пор. Іс. 49. 5.

³ Цебто, не живуть між смертними людьми.

Цар наказав повбивати мудреців

12 За це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців.

13 І вийшов наказ, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб повбивати.

14 Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Аріохові, начальникові царської сторони, що вийшов був побивати вавилонських мудреців.

15 Він заговорив та й сказав Аріохові, царському владіці: „Чому такий жорстокий наказ від царя?“ Тоді Аріох розповів Даниїлові справу.

Даниїл віяснить сон

16 І Даниїл увійшов, і просив *просити* від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві розв'язку сна.

17 Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідомив про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію,

18 щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців.

19 Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога.

Даниїлова молитва

20 Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила.

21 І Він зміняє часи та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним.

22 Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним.

23 Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу цареву“.

Даниїл у царя

24 Потому Даниїл пішов до Аріоха, якого цар призначив вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві розв'язку сна“.

25 Тоді Аріох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна“.

26 Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ім'я Балтасар: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“

27 Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві *ані* мудреці, *ані* заклаичі, *ані* чарівники, *ані* віщуни“.

28 Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходоносора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм оце вони:

Цареві сниться бовван

29 Тобі, царю, приходили на ложе твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде.

30 А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця.

14 і М. 39. 1.

28

20 Єр. 32. 19.

21 4. 14, 22, 29.

1 М. 41. 16. 30

31 Ти, царю, бачив, аж ось один великий бовв'ан, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його *був* страшний.

32 Цей бовв'ан такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутро його та стегно його — з міді,

33 голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини.

34 Ти бачив, аж ось одірвався камінь *сам*, не через руки, і вдарив бовв'ана по ногах його, що з заліза та з глини, — і розторбілих їх.

35 Того часу розторбілися, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полтва з току жнив, а вітер їх розвіяв, і не знайшлося по них жодного сліду; а камінь, що вдарив того бовв'ана, став великою горою, і наповнив усю землю.

36 Оце той сон, а його розв'язку *зараз* скажемо перед царем.

Даниїл вияснює сон

37 Ти, царю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, владу й міць та славу.

38 І скрізь, де мешкають людські сини, польова звірина та птаство воно небесне. Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усіма ними. Ти — голова, що з золота.

39 А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею.

40 А царство четверте буде сильне, як залізо, бо залізо товче й розбиває все, так і воно стовче й розбіє, як залізо, що все розбиває.

41 А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчарської глини, частинно з заліза, *то це* буде поділене царство, і в ньому буде *трохи*

залізної міці, бо ти бачив залізо, змішане з глейкою глиною.

42 А пальці ніг частинно з заліза, а частинно з глини, *то й* частина царства буде сильна, а частина буде ламлива.

43 А що бачив ти залізо, змішане з глейкою глиною, *то* вони змішані будуть людським насінням, а не будуть прилягати одне до одного, як залізо не змішується з глиною.

44 А за днів тих царів Небесний Бог поставити царство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народові. Воно потовче й покінчить усі ті царства, а само буде стояти навіки.

45 Бо ти бачив, що з гори відірвався камінь *сам*, не руками, і потовчав залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог об'явив цареві те, що станеться потім. А сон цей певний, і певна його розв'язка!

Велика нагоріда Даниїлові за вияснення сна

46 Тоді цар Навуходонсор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав приносити йому хлібну жертву та любі пахощі!

47 Цар відповів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богами та Пан над царями, і Він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!“

48 Тоді цар звеличив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецькими.

49 А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадр'аха, Меш'аха

4. 31, 6. 26.
Мих. 4. 7.
Лк. 1. 33

35 Об. 20. 11.

37 Са. 26. 7.

38 Єр. 27. 6, 28.
11

Ест. 6. 12.
Сл. 28. 1

та Авед-Него, а Даниїл *був* при царевському дворі.¹

*Урятування трьох юнаків
з огнєнної печі*

Царів бовбан

3 Цар Навуходонóсор зробив був золотого бовбана, заввишки йому шістьдесят ліктів, завширшки йому шість ліктів. Він поставив його в долині Дура² в вавилонський окрúзі.

2 І цар Навуходонóсор послав зібрати сатрапів, заступників, підсатрапів, радників, суддів, вищих урядників та всіх округових володарів, щоб прийшли на посвячення бовбана, якого поставив цар Навуходонóсор.

3 Того часу зібралися сатрапи, заступники, підсатрапи, радники, скарбники, судді, вищі урядники та всі округові володарі, щоб посвятити бовбана, якого поставив цар Навуходонóсор, і поставали навпроти бовбана, якого поставив Навуходонóсор.

4 А оповісник закликав *лункім Голосом*: „До вас говориться, народи, люди та язики!

5 Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всілякого роду музику, падайте й поклоніться золотому бовбанові, якого поставив цар Навуходонóсор.

6 А той, хто не впаде й не поклониться, тієї хвили буде викинений до середини палахкотючої огнєнної печі.

7 Тому того часу, як усі народи почують голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря та всілякого роду музику, попадають всі народи, люди та язики, і поклоняються золотому бовбанові, якого поставив цар Навуходонóсор“.

¹ В оригіналі — при царській брамі, пор. Ест. 6. 12.

² Грецький текст дає назву Деір.

Донóс на юдеїв

8 А цього часу наблизилися халдейські мұжі, і донóсили на юдеїв.

9 Вони заговорили та й сказали цареві Навуходонóсорові: „Царю, живи навіки!

10 Ти, царю, видав наказá, щоб кожен чоловік, хто почує голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всілякої музики, упав і поклонився золотому бовбанові.

11 А той, хто не впаде й не поклониться, буде викинений до середини палахкотючої огнєнної печі.

12 Є юдейські мұжі, яких ти призначив над справами вавилонського окрúги, Шадрáх, Мешáх та Авед-Него, — ці мұжі не звернули на тебе, царю, уваги: богáм твоїм не служать, і золотому бовбанові, якого ти поставив, не вклоняються“.

*Юдеї зреклись вклонітися
бовбанові*

13 Тоді Навуходонóсор у гніві та в лютості наказав привести Шадрáха, Мешáха та Авед-Него, і того часу цих людей привели перед царя.

14 Навуходонóсор заговорив та й сказав їм: Шадрáху, Мешáху та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богáм не служите, а золотому бовбанові, якого я поставив, не вклоняєтесь?

15 Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попадали й вклонялися бовбанові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитеся, тієї години будете викинені до середини палахкотючої огнєнної печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“

2 М. 5. 2. Іс. 15
36. 20.

16 Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходонбсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово.

Спр. 11, 34
17 Іс. 42, 2

17 Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огінної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю!

18 2 М. 20, 5.

18 А якщо ні, нехай буде тобі, о царю, знане, що богам твоїм ми не служимо, а золотому бовв'янові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“

Цар наказав укинути трьох юнаків до огінної печі

19 Тоді Навуходонбсор переповнився лютістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усю ме́ро понад те, як повинно було напалити її.

Мт. 10, 30. 27

20 І він наказав хоробрим військовим м'язам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огінної печі.

6, 23

21 Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащах, у своїх сорочках і в своїх ша́нках, і в своїх убраннях, і були повкидані до середини палахкотючої огінної печі.

22 А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужів, що підіймали, щоб укинути Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огняне полум'я.

22 Псалм 1, 15.

Бог урятував трьох юнаків

23 А ці три мужі, Шадрах, Мешах та Авед-Него, упали до середини палахкотючої огінної печі пов'язані.

2, 5

24 Тоді цар Навуходонбсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних

23 Іс. 43, 2

2, 48, 49.

мужів ми кинули до середини огню?“ Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“

25 Він відповів та й сказав: „Так, я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!“

26 Тоді Навуходонбсор наблизився до чепотів палахкотючої огінної печі, заговорив та й сказав: „Шадраху, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню.

27 І зібралися сатрапи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився волос їхньої голови, і їхні плащі не змінилися, і запах огню не ввійшов у них.

28 Навуходонбсор заговорив та й сказав: „Благословенний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангела, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послу́халися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не кланятися іншому б́гові, крім Бога свого.“

Нагорба для вірних Богові

29 А тепер від мене видається наказ, що кожен з на́рбду, люду та язика, який скаже що згіддливє на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде по́четвертований, а дім його обернений буде на сміття, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“.

30 Того часу цар зробив, щоб добре велось Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській окрузі.

Навуходоносорів наказ

31 „Цар Навуходоносор, до всіх народів, племен та язиків, що мешкають на всій землі: Нехай вам примножиться мир!

32 Знаки та чуда, які зробив з мною Всевишній Бог, уважаю за відповідне об'явити.

33 Які великі Пого знаки, й які потужні Пого чуда! Царство Пого — царство вічне, а Пого панування — з покоління в покоління!“

4. 18. Єв. 17. 23.

33. 2. 14. 4. 31.
6. 2. 7. 14.
Пс. 145. 13.

Даніїл розв'язує другий царів сон

4 „Я, Навуходоносор, був спокійний в своєму домі, і щасливий у палаті своїй.

2 Я бачив сон, і він настрашив мене, а думки на моєму ложі та видіння моєї голови налякали мене.

3 І був виданий від мене наказ привести перед мене всіх вавилонських мудреців, щоб вони об'явили мені розв'язку сна.

4 Того часу поприходили чарівники, заклиначі, халдеї та вішуні, і я розповів перед ними сон, та вони не об'явили мені його розв'язки.

5 І аж останній прийшов перед мене Даніїл, якому ім'я Валтасар, як ім'я мого бога, і що в ньому дух Святого Бога. І я розповів йому сон та й сказав:

6 „Валтасаре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжка тобі. Скажи видіння мого сну, що я бачив, та його розв'язку.

7 А видіння моєї голови на моєму ложі *такі*. Я бачив, аж ось дерево серед землі, а вишина його велика.

8 Це дерево стало велике та сильне, а вишина його сягала до Неба, а його обвід — до кінця всієї землі.

1. 2. 28. 16. 32.
15.

4. 20.

7. 23.

2. 21. Єв. 27. 14.
5. Лк. 1. 52.

4. 2. 5.

5. 2. 26.

6. Єв. 28. 3.

7. Єв. 31. 3. . . .

4. 8.

9 Віття його гарне, плід його великий, а в ньому пожива — для всіх. Під ним знаходила собі тінь польова звірина, а на його галуззях мешкали птахи небесні, і з нього живилося кожне тіло.

10 Бачив я у видіннях своїй голови на моєму ложі, аж ось зійшов з неба Сторож *Божий* та Святий.

11 І він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубайте це дерево, і повідрубуйте галуззя його, позривайте віття його, і порозсипайте його плід. Нехай розійдеться з-під нього звірина, а птахи — з галуззя його!“

12 Та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві. І небесною росою нехай він зрощується, а його частка — зо звіринею на польовій траві.

13 Його людське серце змінять, і буде дане йому серце звірине, і сім часів переїдуть над ним.

14 Через постанову Сторожів *Божих* це слово, а повідженням Святих — ця річ, аж *прийде* до того, що пізнають живі, що над людським царством панує Всевишній, і кому схоче, дає його, і низького з людей ставить над ним“.

15 Оцей сон бачив я, цар Навуходоносор, а ти, Валтасаре, скажи його розв'язку, бо всі мудреці мого царства не можуть сказати мені розв'язки, а ти можеш, бо в тобі дух Святого Бога“.

16 Тоді Даніїл, що ім'я йому Валтасар, остовлів на одну годину, і думки його перестрашили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасаре, нехай не страшить тебе цей сон та його розв'язка!“ Валтасар відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його розв'язка — на твоїх би неприятели!“

17 Дерево, яке ти бачив, що

було велике та міцне, і вишина його сягала до неба, а обвід його — на всю землю,

18 а віття його гарне, і плід його великий, і в ньому пожива — для всіх, під ним мешкала польова звірина, а на його галуззях перебували птахи небесні, —

19 ти, царю, той, що став великий та потужний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твоє — до кінців землі.

20 А що цар бачив *Божого* Сторожа та Святого, який сходив із небес, і сказав: Зрубайте це дерево, і зниште його, та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росю нехай він зрощується, а його частка — з польовою звіриною, аж поки перейдуть над ним сім часів,

21 *то* ось розв'язка, царю, і це постанова Всевишнього, що сягає на мого пана царя:

22 І тебе виженуть від людей, і з польовою звіриною буде пробування твоє, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зробять, і сім часів перейдуть над тобою, аж поки пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче.

23 А що сказали позоставити пня кореня дерева, — твоє царство позоставиться тобі, якщо ти пізнаєш, що панує небо.

24 Тому, царю, нехай буде до вподоби моя рада тобі, — зламай же свої гріхи справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий“.

Кара на Навуходоносора

25 Усе це сталося над царем Навуходоносором.

26 На кінці дванадцяти місяців

проходжувався він по царському палацу в Вавилоні.

27 Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не величний Вавилон, що я збудував його на дім царства міццю потуги своєї та на славу моєї пишноти?“

28 Це слово *було* в устах царських, коли з неба впав голос: „Тобі говорять, царю Навуходоносор: Оце царство відходить від тебе!“

29 І від людей тебе відлучать, і з польовою звіриною буде пробування твоє, тобто дадуть на їжу траву, як волам, і сім часів перейдуть над тобою, — аж поки не пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче.“

30 Тієї хвилини виконалося це слово над Навуходоносором, і він був відлучений від людей, і їв траву, як воли, і його тіло зрощувалося з небесної роси, аж його волос став великий, як *пір'я* орлине, а його пазурі — як у птахів.

31 „А на кінці тих днів я, Навуходоносор, звів свої очі до неба, і мій розум вернувся до мене, й я поблагословив Всевишнього, і вічно Живого хвалив я та славив, що Його панування — панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління.

32 А всі мешканці землі пораховані за ніщо, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного війська та мешканців землі, і немає нікого, хто спротивився б Його руці та й сказав би Йому: Що Ти робиш?“

33 Того часу вернувся мій розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернулася на мене. І шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був поставлений *знову*, і мені була додана дуже велика величність.

18 4. 9.

19 2. 37.

4 22. 5. 21. 29

20 4. 11. 12. 13.

7. 19.

30

22 2. 38. 5. 21

3. 33. 7. 14. 31

Пов 9. 11. 32

Іс. 40. 17.

34 Тепер я, Навуходонбсор, хвалю й звеличую та славлю Невесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гордошах, Він може понизити“.

Даниїл відчитує таємничого написа

5 Цар Валтасар справив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очах тієї тисячіпив вино.

2 Коли вино опанувало розум, Валтасар наказав принести золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходонбсор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінки та його наложниці.

3 Тоді принесли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінки його та його наложниці.

4 Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних.

5 Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпроти свічника на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зярис руки, що писала.

6 Тоді змінилася ясність царя, і думки його настрашили його, ослабили суглоби крижів його, і билися коліна його одне об одне.

7 Цар сильно закричав привести заклиначів, халдеїв та вішунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецам: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його розв'язку, той зодягне пурпур і золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“.

8 Тоді поприходили всі царські мудреці, та не могли прочитати

34 Пс. 111. 7.
Пс. 1. 52.

1 Ест. 1. 3. Єр.
27. 7. Мт. 14.

2 18. 3. 9. 11
4. 19
21. 2. 2. 11. 12
25. 13. 2. 14. 15
36. 19. Пр. 25.
39.

3 1 Цар. 16. 5

5 1. 30

6 1. 11

7 2. 2. 1. 1. 1.
29.

5 29

писання й об'явити цареві його розв'язку.

9 Тоді цар Валтасар сильно перестрашився, а його ясність змінилася на нью, і його вельможі були безраді.

10 На слова царя та вельмож його вийшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Царю, живи навіки! Нехай не страшать тебе думки твої, а ясність твоя нехай не міняється!“

11 Є в твоєму царстві муж, що в ньому дух святих богів, а за днів твого батька в ньому знаходилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. І цар Навуходонбсор, твій батько, настановив його начальником чарівників, заклиначів, халдеїв, вішунів, батько твій цар,

12 бо в ньому, в Даниїлові, якому цар дав ім'я Валтасар, знаходився надмірний дух, і знання та розум розв'язувати сні, і висловлювати загадки та розплітувати вузай. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить розв'язку!“

13 Того часу Даниїл був приведений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнання, яких вивів цар, мій батько, з Юдеї?“

14 І чув я про тебе, що в тобі дух богів, і що в тобі знаходиться ясність, і розум та надмірна мудрість.

15 А тепер були приведені перед мене мудреці, заклиначі, щоб прочитали оце писання, і розповіли мені його розв'язку, та не могли вони висловити розв'язки цієї речі.

16 А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати невідоме, і розплітувати вузай. Тому тепер,

якщо можеш прочитати це писання, і розповісти мені його розв'язку, *то* зодягнеш пурпүру, а золотий ланцюг — на твою шию, і ти будеш панувати третім у царстві¹.

17 Тоді Даниїл відповів та й сказав перед царем: „Твої дари нехай будуть тобі, а дарунки свої давай іншим. Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його розв'язку.

18 Ти, царю, — Всевишній Бог дав твоєму батькові Навуходоносорові царство, і веліч, і славу та пишноту.

19 А через веліч, яку Він дав був йому, всі народи, племена та язики тремтіли та лякалися перед ним, *бо* кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підіймав, а кого хотів — понижував.

20 А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скинений з трону свого царства, і його слава була взята від нього.

21 І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіриним, а пробування його *було* з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зрощувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всевишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче.

22 А ти, сину його Валтасаре, не смирив свого серця, хоч усе це знав.

23 І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму Його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінки твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці

Його душа твоя й що Його всі дороги твої, ти не прославляв.

24 Того часу від Нього посланий з'явив руки, і написане оце писання.

25 А оце писання, що написане: Мені, мені, текел упарсін.¹

26 Ось розв'язка цієї речі: „Мені“ — порохував Бог царство твоє, і покінчив його.

27 „Текел“ — ти зв'язаний на вазі, і знайдений легеньким.²

28 „Перес“ — поділене царство твоє, і віддане мід'янам та персам³.

29 Тоді наказав Валтасар, і надягли на Даниїла пурпүру, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосили про нього, що він буде третім пануючим у царстві.

30 Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський.

Урятування Даниїла з лев'ячої пещі

6 А мідянин Дарій одержав царство в віці шостидесяти й двох років.

2 Сподобалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством.

3 А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них *був* Даниїл, яким ці сатрапи здавали звіт, а цар щоб не був пошкоджуваний.

4 Тоді цей Даниїл блищав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому *був* високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством.

5 Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскаржити Даниїла в справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той *був* вірний,

¹ Пораховане, пороховане, поважене та поділене.

² Досліпно: знайдений недостатнім, бракуєчим.

17 Ест. 5. 11.
18 12 20

18 2. 37. 4. 19.

19 16 1 М 29
41 42 43

1 47 13 30
64 51 53

20 1 2

21 1 22 2 3

і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього.

6 Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“.

7 Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки!“

8 Нарядилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити *яке* прохання від якогобудь бога чи людини, крім від тебе, о царю, був укинений до лів'ячої ями.

9 Тепер, царю, затверді цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“.

10 Тому цар Дарій написав це писання та заборону.

11 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його горниці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога, бо робив *так* і перед тим.

12 Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога.

13 Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогобудь бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лів'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“.

5. 13.

8 Єз. 28. 2.

9 Ест. 1. 19.

11 1 Цар. 8. 44,
48. Пс. 55. 18.

13 6. 8.

3. 28. Євр. 11. 23
33.

14 Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву“.

15 Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався вийволити його.

16 Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може бути змінена“.

17 Тоді цар зветів, і привелі Даниїла, та й кинули до лів'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти Йому служиш, Він завжди врятує тебе!“

18 І принесений був один камінь, і був покладений на отвір ями, а цар запечатав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не буде змінена Даниїлова справа.

19 Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього.

20 Того часу цар устąpiв за зірніці на світанку, і в успіху пішов до лів'ячої ями.

21 А як цар наближався до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від лівів?“

22 Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи!“

23 Мій Бог послав Свого Ангела, і позамикав пащі лівів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а

також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“.

24 Тоді цар сильно зрадив, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого.

25 І сказав цар, і привели тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лів'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули *ще* до дна ями, як леви *вже* похалили їх, і поторобили всі їхні кості.

26 Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племін та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться!“

27 Від мене виданий наказ, щоб у всьому пануванні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйноване, а панування Його — аж до кінця.

28 Він рятує та визволяє, і чинить знаки та чуда на небі та на землі. Він урятував Даниїла від лів'ячої силі“.

29 І той Даниїл мав поводження за царювання Дарія та за царювання Кіра перського.

II. ДАНИЇЛОВІ ПРОРОЦТВА

Пророцьке видіння чотирьох звірів

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голов своїх на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши *з нього* головні.

2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своєму видінні ночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике¹ море.

06. 13. 1.

3

3 І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від одного.

4 Передній *був*, як лев, а крила в нього орлині. Я бачив, аж ось були вирвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дане.

5 А ось звір інший, другий, подібний до ведмедя, і був поставлений на одному боці, і *було* три ребрі в його пащі між зубами його. І йому сказати так: „Уставай, — їж багато м'яса!“

6 Потому я бачив, аж ось *звір* інший, мов пантера, а в нього на спині чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дана влада.

7 Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залізні зуби. Він жер та торочив, а решту ногами своїми топтав, і він різнився від усіх звірів, що *були* перед ним, і мав десять рогів.¹

8 Я приглядався до тих рогів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малий, а три з тих передніх рогів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі.

9 Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старий днями. Одежа Його — біла, як сніг, а волосся голови Його — немов чиста вівна, а престол Його — огнине підум'я, колеса Його палахкотючий огонь.

10 Огненна річка пливла й виходила з-перед Нього; тисяча тисяч служили Йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги.

11 Я бачив того часу, *що* від

26 3. 31.

27 2. 44. 3. 33.

2. 40. 41. 7.

19. 3ах. 2. 1

7

29 1. 21

06. 5. 11.

10

06. 19. 20.

11

¹ Велике море — це море Середземне.

¹ Ріг — символ потуги.

голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і було погублене тіло його, і було віддане на спалення огню.

12 А решті тих звірів відняли їхнє панування, а довготя в житті була їм дана аж до усталеного часу та години.

13 Я бачив у видіннях ночі, аж ось разом з небесними хмарами йшов ніби Син Людський, і прийшов аж до Старого днями, і Пого підвели перед Нього.

14 І Пому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племена та язики будуть служити Пому. Панування Пого — панування вічне, яке не спиниться, а царство Пого не буде зруйноване.

15 Дух мій, Даниїлів, був засумований через це, і видіння голови моєї стурбували мене.

16 Я наблизився до одного з тих, що стояли, і поспитався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з розв'язкою цих речей.

17 Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири царі встануть з землі.

18 І приймуть царство святі Всевишнього, і будуть міцно держати царювання аж навіки, і аж на віки віків.

19 Тоді хотів я знати певне про четвертого звіра, що різнився від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залізні, а пазури його мідяні, він жер та торощив, а решту ногами своїми толтав,

20 і про десять рогів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його друзів.

21 Я бачив, що цей ріг учинив бій з святыми, — і переміг їх.

Мт. 25. 37. 22

22 Аж ось прийшов Старий днями, і даний був суд святим Всевишнього, і надійшов умовлений час, — і царство взяли святі.

23 Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожере всю землю, і вимолотить її та розторощить її.

24 А десять рогів *визначають*, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів.

25 І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу.

26 Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вигубити аж до кінця.

27 А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього. Пого царство *буде* царство вічне, а всі панування — Пому будуть служити й будуть слухняні.

28 Аж піти кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думки мої, і змінилася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

Видіння над потоком Улаї

1 8 За третього року царювання царя Валтасара з'явилося мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилося мені перше.

2 І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердині Шушані,¹ що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, ніби я був над потоком Улаї.

3 І звів я очі свої та й побачив,

¹ Шушан — місто Сузи.

Об. 17. 12. 24

13 63. 1. 26. Об. 1. 13. 14. 14 Мт. 24. 30

14 2. 44. 6. 27. Мт. 26. 24. Лк. 1. 33

12. 7. Об. 12. 25 14. 13. 6.

18 7. 22.

Лк. 2. 19. 51. 28

19 7. 7

7. 1.

8. 16. Нем. 2. 1. 1. Ест. 1. 2.

21 Об. 11. 7. 13. 7.

аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку.

4 Я бачив барана, що колов на захід, і на північ, і на південь, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікого, хто б урятував від його руки. І він робив за своїм уподобанням, і став величний.

5 І я придивлявся, аж ось козел з кіз¹ приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима.

6 І прийшов він до того барана, що мав ті два роги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчав на нього в лютості своєї сили.

7 І я бачив його, що він добіг аж до барана, і роз'ярився на нього, та й ударив того барана, і зламав йому ті два роги, а в барана не було сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вірятував барана від його руки.

8 А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий ріг, а замість нього вирости чотири подоби рога на чотири вітри неба.

9 А з одного з них виїшов один малий ріг, і з малого став дуже великий до півдня, і до сходу, і до Півночі.²

10 І він побільшився аж до військова небесного,³ і скинув на землю *декого* з війська, із зір, і потоптав їх.

11 І він побільшився аж до Вождя того війська, і від Нього

була віднята стала жертва, і покинене місце святині Його.

12 І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через гріх, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх.

13 І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж доки це видіння про статую жертву та про нищівний гріх, *доки* святиня й військо віддані на топтання?“

14 І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорів-ранків, — тоді буде візнана очищеною святиня!“

15 І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж.

16 І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавріїле, виясни йому це видіння!“

17 І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настрашився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“

18 А коли він говорив зо мною, я зомлів, і *припав* своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моему місці.

19 та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу *це* видіння.“

20 Той козел, якого ти бачив, що мав ті два роги, — *це* царі мідян та персів.

21 А козел, той волохатий, *це* цар Греції, а той великий ріг, що між очима його, *це* перший цар.

22 А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — *це* чотири царства постануть із цього народу, але *вже* не в його силі.

4. 10. 14. 11. 13
31.

7 15 14

8 2. 4. 21 16
10. 1 20

10. 9. 63. 1. 17
28. Дії 9. 4.

8 11. 4.

9 7. 8. 63. 20. 6.
15.

Зах. 9. 13. 21
11 4 М. 28. 6,
10.

¹ Козел з кіз, cefir haizzim козел з отарів-кіз, козела.

² Північ — Палестина.

³ Військо небесне — зорі.

23 А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах.

24 І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно винищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і народ святих.

25 А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звеличиться в своєму серці.¹ І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владику над владиками, але без руки буде зламаний.

26 А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сховай це видіння, бо воно відноситься на далекі часи.

27 А я, Даниїл, знемігся й ослаб на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і остовпів з того видіння, але ніхто того не завважив.

Даниїлова молитва

9 За першого року Дарія, Ахашвершоного сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством,

2 за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господнє слово до пророка Єремії, що сповніться для руїн Єрусалиму сімдесят років.

3 І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохати з молитвою та з благаннями, у пості, у веретниці та в полілі.

4 І молився я Господеві, Богові своєму, і сповідався й казав: „О мій Господи, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та

23 11. 21. 5 М.
28. 50.

25 11. 12. 24.
Плач 3. 61.

26 12. 4

27 1 М. 39. 11.
Неем. 9. 34.
Іс. 43. 27.

Неем. 9. 17.
Пс. 130. 4.

16. 1.

4 М. 20. 14. 11
39. 5 М. 27.
15-26. 28. 15-
68

2 6р. 25. 11. 12.
29 10

4 2 М. 20. 6.
5 М. 7. 9.
Неем. 3. 5.

для тих, хто виконує Твої заповіді!

5 Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх.

6 І не прислухалися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоім Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього народу землі.

7 Тобі, Господи, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди Ти їх вигнав за їхнє спроневірення, що допустилися його перед Тобою.

8 Господи, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою!

9 А Господеві, нашому Богові, — милість та прощення, бо ми бунтувалися проти Нього,

10 і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків.

11 І весь Ізраїль переступив Закона Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися Йому.

12 І Він сповнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щоб спроводити на нас велике зло, — такого не було вчинено під цілим небом, яке було вчинене в Єрусалимі!

13 Як написано в Мойсєєвому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам

¹ Серце — це розум, звеличиться в своєму серці — стане зарозумілий.

від свого гріха, і щоб порозумнішати в Твоїй правді.

14 І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чинах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу.

15 А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій народ потужною рукою, і зробив Собі *славне* Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі!

16 Господи, у міру всієї Твоїєї справедливості нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоїєї святої гори, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та народ Твій *відданий* на ганьбу для всіх наших околиць.

17 І нині прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітяться Твоє лице над Твоею спустошеною святинею, ради Господа!

18 Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де кликалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоім лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість.

19 Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізнайся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє клічеться над Твоім містом і над Твоім народом!¹⁴

Пророцтво про сімдесят тижнів

20 А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та народу мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гору мого Бога,

21 і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я

14 Ис. 145. 17.

Пс. 32. 8.

10. 11.

3 М. 26. 43.

Пс. 45. 8.

17 4 М. 6. 25.

Езд. 3. 2.

1 Петр. 1. 11.

11. 12. 45.

19 Єр. 14. 9

8. 12, 13, 11.

32. 12. 11.

Іс. 10. 22, 23.

Мт. 24. 15.

4. 5.

21 8. 15, 16.

бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви.

22 І він напучував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даніїле, я тепер виїшов, щоб умудрити тебе в розумінні.

23 На початку молитов твоїх виїшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння.

24 Сімдесят *років*-тижнів¹ призначено для твого народу та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть potwierджені видіння й пророк, і щоб помазати Святес Святих.

25 Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістьдесят і два тижні. І вернеться *народ*, і відбудований буде майдан і вулиця, і то *буде* за тяжкого часу.

26 І по тих шостидесятих і двох тижнях буде погублений² Месія, хоч не *буде* на Ньому *вини*. А це місто й святиню знищить *народ* володаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця *буде* війна, гострі спустошення.

27 І Він зміцнить заповіта для багатьох за один тиждень, а за півтинця припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гідота спустошення, поки знищення й рішучий суд карі не вилетіться на спустошителя¹⁴.

Видіння над річкою Хіддекл

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даніїлові, що звався ім'ям

¹ Гебр. šavum — тижнів, грецьке εβδομαδες = п'ятнадцять *седмиць*, семидіток.

² Сврейське jikkaret — витятий, стятий.

Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння.

2 „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три тижні часу.

3 Любої страви я не їв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і намащуватися — не намащувався я аж до виповнення цих трьох тижнів часу.

4 А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я при великій річці, — це Хіддеке¹.

5 І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну одіж, а стegna його оперезані золотом з Уфазу.

6 А тіло його — як топаз, а обличчя його — як вид блискавки, а очі його — як огнені полум'я, а рамена його та ноги його — ніби блискуча мідь, а звук слів його — як гук натовпу.

7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були разом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття.

8 А я зостався сам, і бачив це велике видіння, — і не зосталося в мені сили, а краса обличчя мого змінилася й зникла, і я не задержав у собі сили...

9 І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі.

10 І ось рука доторкнулася до мене, і звела мене на коліна мої та на долоні моїх рук.

11 І сказав він до мене: „Даниїле, м'яку любий, зрозумій ті слова, що я скажу тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я посланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів.

12 А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокоїтися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів.

13 Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів.

14 І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму народові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“.

15 А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів.

16 І ось *хтось*, як подоба до людських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні обернулися на мене болі мої, і я не задержав сили в собі“.

17 І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“

18 І знов доторкнувся до мене *хтось*, як вид людини, і зміцнив мене,

19 та й сказав: „Не бійся, любий м'яку, — мир тобі! Будь міцний і будь сильний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнився й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнився!“

20 І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертаюсь, щоб воювати з перським князем, а коли вийду, то ось прийде грецький князь.

21 Але об'являю тобі записане в книзі правди. І немає нічого,

¹ Хіддеке — це Тігр.

хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого князя Михаїла.

*Пророцтво про чотирьох
перських царів*

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцнити й посилити його.

2 А тепер об'явлю тобі правду. Ось іше три царі повстануть для Персії, а четвертий збагатиться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбурить усе проти грецького царства.

3 І повстане хоробрий цар, і запанує великим пануванням, і робитиме за своїм уподобанням.

4 Та коли він повстане, буде зруйноване його царство, і буде розділене на чотири небесні вітри, а не на його нащадків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вірване й дане іншим, а не їм.

5 І зміцниться південний цар, але *один* з його князів пересилить його й запанує, його панування — панування велике.

6 Але по рбках вони поєднуються, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затримає він сили свого рамена, і не встане потомство його, але буде видана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів.

7 І повстане *один* із галузки її кореня на його місце, і він вийде проти війська, і ввійде в твердиню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх.

8 І їхніх богів з їхніми литими бовванами, разом з їхнім улюбленим псудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме *більше* від північного царя.

9 І він увійде в царство південного царя, але вернеться до своєї землі.

10 А сини його озброються, і зберуть натовп численних войовників, і *один* із них конче піде, і *все* позаливає, і перейде *край*, і вернеться, і воюватиме аж до його твердині.

11 І розліються південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолюдство, і цей натовп буде відданий у його руку.

12 І буде знищений той натовп, і повищиться його серце, і він кине десятитисячки, та не буде сильний.

13 І вернеться північний цар, і виставить натовп, більший від першого, а на кінець часів *та* років він конче прийде з великим військом та з численним мастком.

14 І за того часу багато-хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу підіймуться, щоб справдилось видіння, і вони спіткнуться.

15 І прийде північний цар, і насипле вала, і здобуде твердинне місто, і не встоять рамена¹ півдня та його добірний народ, і не буде сили встояти.

16 І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю вподобою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Краї, і *буде* погибель у його руці.

17 І зверне він своє обличчя,² щоб прийти з потугою всього свого царства, і складе договора з ним. І дасть йому молоду дочку за жінку, щоб знищити *землю*, та це не вдасться, і не станеться йому.

18 І зверне він обличчя своє² на

¹ Рамена — потуга.

² Звернути обличчя — наміряться, захотіти піти куди, пор. Луки 9. 51, 1 М. 31. 21.

острови, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наругу його, всёморо заплатить йому за наруги його.

19 І зверне він своє обличчя до твердинь свого краю, і спіткнеться й упаде, і не буде знайдений.

20 А на його місці стане той, що скаже побірникові податків перейти пишноту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бою.

21 І стане на його місці погорджуваній, та не дадуть йому царської пошани, але він прийде непомітно, й опанує царство лестошами.

22 А війська, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого володаря, що з ним поєднався.

23 А від часу поєднання з ним він робитиме омани, і підійметься, і зміниється малім народом.

24 Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкидає їм награбоване, і здобич, і маєток, і на твердині буде замишляти свої задуми, але до часу.

25 І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підготується до війни з військом великим та дуже міцним, та не встобі, що замишляють на нього задуми.

26 А ті, що їдять його поживу, побють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забиті.

27 А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час.

28 І він вернеться до свого краю з великим маєтком, а його серце

буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю.

29 На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше.

30 І прийдуть на нього киттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробить *своє*. І він вернеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт.

31 І повстануть його війська та й зневажать святиню, твердиню, і спинять стаду жертву, і поставлять гидоту спустошення.

32 А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестоші. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме.

33 А розумні з народу навчать багатьох, але спіткнуться об меча та полум'я, об полон та грабіж якийсь час.

34 А коли вони спіткнуться, будуть споможені малою помічю, хоч до них прилучаться багато-хто лестошами.

35 А *де* з тих розумних спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу.

36 І буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і повищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене.

37 І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на пожадливість жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звеличить себе понад кожного.

38 Але він буде віддавати честь богові твердинь на його місці, та богові, якого не знали батьки

19 8. 25. Ис. 37
36

Ер. 2. 10. 30

21 8. 23
8. 11. 12. 11. 31

22 9. 26

12. 10. 33

8. 17. 12. 10. 35

7. 25. 2. 30. 36
2. 4

26 Ис. 41. 10.

1 Тим. 4. 3. 37

його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними.

39 І він посадить у твердині народа чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панам над багатьма, і поділить землю на заплату.

40 А в кінцевому часі зудариться з ним південний цар. І кинеться на нього північний цар колесницями, і верхівцями, і численими кораблями, і прийде на край, і позаливає та переїде їх.

41 І він прийде до Пишного Краю¹, і багато-хто спіткнеться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів.

42 І він простягне свою руку на край, і не втече єгипетський край.

43 І він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма коштовними речами Єгипту. А лівійці та єгиптяни підуть за ним.

44 Але його налякають вістки з сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закліттям.

45 І поставить намети свого палацу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічника.

Час кінця

12 І повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого народу, і буде час утиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із народу твого кожен, хто буде знайдений записаним у книзі.

2 І багато-хто з тих, що сплять

Пр. 4. 18. 3
63. 1. 23. Мт.
13. 43.

8. 26. 12. 9. 4

40 8. 4

10. 4. 5

41 11. 16.

10. 5. 6

7. 25. 5 М. 32. 7
40. 06. 10. 5.

45 26 11 38
3

11 35 06 10
14 9

8. 11. 9. 27. 11
11. 31. Мт. 24.
15.

1 10. 21. Мт. 24.
21. 06. 12. 7.
20. 15.

2 Ів. 5. 29.

у зємному поросі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту.

3 А розумні будуть сяяти, як світила небозводу, а ті, хто привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки віків.

4 А ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання“.

5 І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші Ангולי, — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки.

6 І сказав він до мужа, одягненого в льняну одіж, що *був* над водою річки: „Коли *буде* кінець цим дивним речам?“

7 І почув я того мужа, одягненого в льняну одіж, що *був* над водою річки. І звів він до неба свою правицю та свою лівіцю, і присягнув вічно Живим: *це буде* за час, за часи і за пів *часу*, і коли скінчиться розбивання сили святого народу, все це сповниться.

8 А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“

9 І він сказав: „Иди, Даниїле, бо заховані й запечатані ці слова аж до часу кінця.“

10 Багато-хто будуть очищені, і вибіляться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і *цього* не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють.

11 А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, *мине* тисяча двісті й дев'ятдесят день.

12 Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день!

13 А ти йди до кінця, і відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

¹ Пишний чи Красний Край — Палестина.

КНИГА ПРОРОКА

ОСІЇ

Блудодійство Ізраїля

1 Слово Господнє, що було до Осії,¹ Беєрового сина, за днів Уззійї, Потама, Ахаза, Єзекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Поашового сина, Ізраїлевого царя.

2 Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“

3 І він пішов, і взяв Гімер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина.

4 І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Ізреєл,² бо ще трохи, і покараю кров Ізреєлу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому.“

5 І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Ізреєл.³

6 І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я її Ло-Рухама,⁴ бо більше Я вже не змилюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прошу Я їм.“

7 А над Юдиним домом Я змилюся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війською, кінями чи верхівцями.⁴

8 І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина.

9 А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі,⁴ бо ви не народ Мій, і Я не буду ваш!“

¹ По-єврейському Гошеа, грецькою перекладено: „Господь допоможе“.

² Ізреєл — „Бог розпорозив“ або „Бог розсіяв“.

³ Ло-Рухама — „непомилувана“.

⁴ Ло-Аммі — „не Мій народ“.

Та Господь змилюється над Ізраїлем

2 І буде число Ізраїлевих синів, як морський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не народ Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“.

2 І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Ізреєлу.

3 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилувана“.

4 Судиться з вашою матір'ю, судиться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб,

5 щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою.

6 Над синами ж її Я не змилюся, бо вони сини блуду,

7 бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я підую за своїми полюбівниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою та напій мої.

8 Тому то ось Я вкрию твою доругу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона.

9 І буде вона гнатися за своїми полюбівниками, але не дожене їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підуй я, і вернуся до

1 Іс. 1. 1

Рим. 9. 27. 1 Петр. 2. 10.

2 3. 1.

Іс. 2. 2. 63. 37. 22. Ів. 10. 16.

3 6. 8. 14

2 1. 1 Петр. 2. 10.

4 2 Цар. 10. 8, 30.

2. 12. Єв. 16. 37, 39. Ам. 8. 11, 13.

6 Ам. 7. 8, 8. 2.

7 2 Цар. 19. 34. Зах. 4. 6.

Іс. 1. 21.

9 2. 25.

Іов. 3. 23.

мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер.

10 А вона не знає, що то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала.

11 Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що *був* на покриття її наготі.

12 А тепер відкрию її наготу на очах її коханців, і ніхто не врятує її від Моєї руки.

13 І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і суботі її, та всякому святковому часові.

14 І спустошу її виноградника та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що дали мені мої полубовники“. А Я оберну їх на ліс, — і їх пожере польова звірина!

15 І навіщу її за дні Ваалів, коли вона кадила. І приздоблювалася ти своєю носовою серцевою та своїм нашийником, і ходила за своїми полубовниками, а Мене забувала, говорить Господь.

16 Тому то ось Я намовлю її, і попроваджу її до пустині, і буду говорити до серця її.

17 І дам їй виноградники звідти та долину Ахор¹ за двері надії, і вона буде там співати, як за днів своєї молодости, як за дня виходу її з єгипетського краю.

18 І станеться, того дня — говорить Господь — ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше кликати Мене: „Мій ваале“².

19 І усуну імена Ваалів з її уст, і вони не будуть більше згадувані своїм іменем.

Йов 5. 23. 20
Іс. 1. 4. Зах.
9. 10. 11.

Єр. 2. 1, 3. 21
14. 63. 16. 8.

2 Кор. 11. 2. 22

Зах. 8. 12. 23

12 2 3

13 Ам. 8. 10.

1. 6. 9. 2. 4. 25
Зах. 10. 9.
Рим. 9. 26.

15 Єр. 2 32

1 2 Єр. 3 20. 1

16 Єр. 20. 7.

17 Єр. 26 63
16 60
Іс. 65 10

2 Хр. 15. 3 4

19 2 М. 23. 13.

5 М. 4. 29. 30. 5
Пс. 2. 6.

20 І складу їм заповіта того дня з польовою звіринею, і з птаством небесним, та з плазуючим по землі, і лука й меча та війну знищу з землі, і покладу їх безпечно.

21 І заручуся з тобою навіки, і заручуся з тобою справедливістю, і правосуддям, і милістю та любов'ю.

22 І заручуся з тобою вірністю, і ти пізнаєш Господа.

23 І станеться того дня, Я почую, — говорить Господь, — почую небо, а воно почує землю,

24 а земля задовольнить збіжжя, і виноградний сік, і оливу, а вони задовольнять Ізреела.

25 І обсію її Собі на землі, і змилуюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти народ Мій, а він скаже: Мій Боже!

Перелюбна жінка — то Ізраїль

3 І сказав Господь мені ще: „Иди, покохай жінку, кохану приятелем, але перелюбну, *подібно*, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних крмжниках“.

2 І я купив її собі за п'ятнадцять *шеклів* срібла й хомер ячмєню та дєтєх¹ ячмєню.

3 І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я *буду такий* до тебе.“

4 Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без ефода та без домашніх божків.

5 Потому Ізраїлеві сини навертнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням

¹ Ахор — змугніла.

² Гра слів: ваал — господар, пан, а Ваал — божок.

¹ Лєтєх — пів хомера, 90 кілограмів.

обернуться до Господа та до Погодора.

Гріхи Ізраїля

- 4** Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прою із мешканцями зємними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнання.
- 2** Клянуть та неправду говорять, і воївають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкається крові.
- 3** Тому то в жалобу земля упаде, і стане нещасним усякий мешканець на ній з польовою звіриною й з птаством небесним, і також морські риби погинуть.
- 4** Та тільки ніхто хай не свариться, і хай не плям'є ніхто! А народ Мій — як суперечник з священиком.
- 5** І спіткнешся ти вдень, і спіткнешся з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою!
- 6** Погине народ Мій за те, що не має знання: тому, що знання ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священиком. А тому, що забув ти Закон свого Бога, забуду синів твоїх й Я!
- 7** Що більше розмножуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу зміню Я на ганьбу!

1 Сам. 2. 29. **8**

1 Ис. 4. 18, Єр. 4. 22, 5. 4, Рим. 10. 2.

Іс. 24. 2. **9**

3 М. 26. 26, Мих. 6. 14, Ог. 1. 6. **10**

Іс. 28. 7. **11**

3 Єр. 4. 28, 5. 4, Єр. 2. 27, Ав. 2. 14. **12**

4 5 М. 17. 12, Іс. 57. 5, 7, 5 М. 12. 2, Єз. 6. 13. **13**

5 2 4

6, 14, 15, 13

6 5 М. 23, 18, 19. **14**

7 13, 6, 1 М. 9, 1. Фил. 3. 19.

8 Вони жертву за прігріх народу Мого ідять, і до провини його свою душу схилиють.

9 І буде священникові, як і народеві, і доріги його навіщу Я на нім, і йому відплачу згідно вчинків його.

10 І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмножаться, бо покинули дбати про Господа.

11 Блуд і вино та сік виноградний володіють їхнім серцем.¹

12 Народ Мій допитується в свого дерева, і об'являє йому його па́луща, бо дух блудодійства заводить до блуду, і вони заблудили від Бога свого.

13 На верховинах гірських вони жертви приносять, і кадять на взгір'ях під дубом, і тополею та теребінтом, бо хороша їхня тінь, — тому ваші дочки блудливи ми стали, а ваші невістки вчиняють перелюб.

14 Та не покараю ще ваших дочок, що вони блудодіють, та ваших невісток, що чинять перелюб, як відходять вони з блудодійками і жертви приносять з розпусницями. А народ без знання загибас!

¹ Серце в Св. Письмі — це розумовий центр, розум.

15	Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде про- винний! І не ходіть до Гітгазу, і не приходьте до Бет- Авену, ¹ і не присягайте: <i>Як живий</i> <i>Господь!</i>	15 12. 11. 5 М. 6. 13. Мт. 5. 34.			вернутись до Бога, бо дух блудодійства в сере- дині їхній, і не видають Господа.
16	Бо Ізраїль зробився упёр- тий, немов та упёрта корова. <i>Та тепер Господь пастиме</i> <i>їх,</i> <i>як вівцю на привіллї!</i>	16 9. 15.	7 10.	5	5 І гордість Ізраїлева засвід- читься перед обличчям його. А Ізраїль й Єфрем упа- дуть за провину свою, також Юда із ними впаде.
17	Прилучивсь до бовбанів Єф- рем, — покинь ти його!				6 З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа підуть шу- кати, алє не знайдуть, — Він від них віддалився.
18	Збір п'яниць звироднілих учинився розпущеним, їхні провідники покохали нечистість.	18 Пр. 20. 1. Пе. 47. 10. Еф. 5. 18.			7 Вони зрадили Господа, бо породили сторонніх ді- тей, тепер їх пожере молодік ¹ разом із частками їхнього <i>поля.</i>
19	Вітер їх похапє на крила свої, і вони посоромляться жертв своїх.	8. 1.		8	8 Засурміте у рога в Гів'ї, сурмою в Рамі, закричіть у Бет-Авені за тобою, Веніяміне!
<i>Господній гнів на Ізраїля</i>					9 В день картання Єфрем за спустошення стане; поміж племенами Ізраїля Я завідомив про певне.
5	Послухайте цього, свщице- ники, і почувите, Ізраїлів дїме, а ви, царський доме, візь- міть до вух, бо вам буде суд, бо ви для Міцїї були паст- кою й сіткою, розтягнутою на Фавор. ²	2 М. 19. 14. 27. 17		10	10 Стали зверхники Юди, мов ті, що межі перенї- сять, — на них виллю, як воду, Свій гнів!
2	І глибоко вгрузли в роз- пусті вони, та Я поплямю всіх їх.	1 Цар. 12. 28.	11		11 Єфрем став пригноблений, судом розбитий, бо він намагався ходити за марнотою.
3	Я знаю Єфрема, а Ізраїль не схований пе- редо Мною, бо тепер блудодійним, Єф- реме, ти став, занечистивсь Ізраїль.	Пр. 12. 4.	12		12 І Я <i>буду</i> , як міль, для Єф- рема, і мов та гнилізна для дому Юди.
4	Не дають їм вчинки	3. 3. 1			13 І побачив Єфрем свою хво- рість, а Юда — свого чиряка, і Єфрем відійшов до Аш- шұра
		2 Цар. 15. 19	13		
		4. 12			

¹ Бет-Авен — дім хвальців, дім гріха.² Фавор — арамейське слово: відламаний.¹ Єврейське hodes — місяць, новий місяць.

- і послав до царя до великого.
Та він вилікувати вас не зможе,
і не вигоїть вам чиряка!
- 14 Бо Я — немов лев для Єфрема,
і немов той левчук дому Юди.
Я, Я розшматую й підү, —
і ніхто не врятує!
- 15 Підү, повернуся до місця Свого,
аж поки провини своєї вони не признають,
і не стануть шукати Мого лиця.
Та в утиску будуть шукати Мене!
- Вернімось до Господа!*
Ходіть, і вернімось до Господа,
бо Він пошматував — і нас вилікує,
ударив — і нас перев'яже!
- 2 Оживить він нас до двох днів,
а третього дня нас поставить, —
і будемо жити ми перед обличчям Його.
- 3 І пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа!
Міцно поставлений прихід Його, мов зірниця,
і Він прийде до нас, немов дощ,
немов дощ весняний, що напоє землю.
- 4 Що, Єфреме, зроблю Я тобі,
що зроблю тобі, Юдо?
Бо ваша любов, немов хмара поранку,
і мов та роса, що зникає уранці, —
- 5 тому Я тесав їх пророками,
позабивав їх прореченням уст Своїх,
- і суд Мій, як світло те, вийде.
- 6 Бо Я милости хочу, а не жертви,
і Богопізнання — більше від цілопоалень.
- 7 Вони заповіта Мого порушили, мов той Адам, вони там Мене зрадили.
- 8 Гілеад, місто злочинців, повне кривавих слідів.
- 9 І як той розбишака чигає, так ватага священників на дорозі в Сихем —
учиняють розбій,
бо злочин учиняють вони.
- 10 У домі Ізраїля бачу жакхливе, —
там блуд у Єфрема,
занечистивсь Ізраїль.
- 11 Також, Юдо, для тебе жнива приготівлені,
як Я долю народу Свого поверну!
- Гордість Ізраїля свідчить на нього*
- 7 Коли Я лікую Ізраїля,
то виявляю гріх Єфремів та зло Самарії,
бо роблять вони неправдире,
і злодій приходить,
грабує на вулиці банда.
- 2 І не думають в серці своєму,
що Я пам'ятаю про все їхнє зло.
тепер їхні вчинки ось їх оточили
і перед обличчям Моїм поставали.
- 3 Вони злістю своєю втішають царя,
а своїми обманами — зверхників.
- 4 Усі вони чинять передлюб, мов піч, яку пекар розпалює,

Мих. 6. 18.
Мт. 9. 13.
12. 7.

12. 11

Лк. 10. 30.

5. 3

Пс. 14. 7.

1 5 М. 32. 39.
Пс. 78. 34.
Яов 5. 18.

2 5 М. 32. 39.
1 Кор. 15. 4.

12. 1.

3 Єр. 31. 34.

Екл. 12. 14.

4 13. 3

Єр. 9. 1.

5 Іс. 11. 4, 19.
22.

- що напáлювати перестає,
як тісто замісить та вки-
сне воно.
- 5 У святковий день нашого
царя
похворіли князі від жару
вина,
і він простяг до насмішних
рук свою.
- 6 Бо їхнє нутро, як піч, у них
палáє їхнє серце:
всю ніч спить їхній гнів,
а на ранок горить, як па-
лючий огонь.
- 7 Вони всі гарячі, як піч,
і судив своїх пожирають.
Усі царі їхні попадали,
між ними нікого нема,
хто б кликав до Мене.
- 8 Змішався Єфрем із наро́да-
ми,
Єфрем став млинцем, що
печеться неперевёрне-
ний.
- 9 Його силу чужі пожирають,
та *про те* він не знає,
вже й волóсся посивіло в
нього,
а *того́* він не знає.
- 10 І гордість Ізраїля свідчить
на нього,
і до Господа, Бога свого
вони не вертаються,
і не шукають Його у всім
нім.
- 11 А Єфрем став, як голуб,
нерозумний, неумудрий:
закликають в Єгипет, а
йдуть в Асирію.
- 12 Як підуть вони, розтягну́
Свою сітку над ними,
стягну́ їх додолу, мов па-
ство небесне,
за злобою їхньою Я їх ка-
раю.
- 13 Горе їм, бо від Мене вони
відійшли,
погуба на них, бо повста-
ли вони проти Мене!

7 7

14

11. 7. Пс. 78. 16
57.7 2 Цар. 15. 10,
14. 25. Пов.
27. 10. Пс. 14.
6.5. 8. 5 М. 28. 1
49. Іс. 58. 1.
Пс. 2. 1. Мт
24. 28.

10 5. 5.

11 5. 13.

2 Цар. 15. 13, 4
17. 25.13 9. 12.
1 Цар. 12. 28. 5

Хоч Я викупив їх,
та вони проти Мене гово-
рять неправду.

- 14 І вони в своїм серці не
кличуть до Мене,
як виють на лóжах своїх,
точать сварку за хліб та
вино,
і відступають від Мене.
- 15 А Я їх картав, їхні рамена
зміннив,
а вони зло на Мене заду-
мують . . .
- 16 Вони наvertsаються, та не
до Всевишнього,
стали, немов той обманли-
вий лук . . .
Упадуть від меча їхні князі
за гордість свого язика,
- це їхня наруга в єгипет-
ським краї!

Забули про свого Творця

8

- Рога до уст своїх, та й
засурмй:
на дім Божий спадає не-
наче орел,
бо переступили вони запо-
віта Мого,
і на Закóна Мого по-
встали.
- 2 До Мене звивають вони:
„Мій Боже, познали Тебе
ми, Ізраїлю!“
- 3 Покинув Ізраїль добро́, —
ворог його пожене́!
- 4 Вони ставлять царя, але не
від Мене,
вони князя ставлять, але
Я не знаю!
Вони з срібла свого та із
золота свого божи́ків
наробили собі,
щоб загинути, —
- 5 відкинув теля твоє Я, Сама-
ріє!
Мій гнів запалився на
них, —

- аж доки не можуть вони від провини очиститись?
- 6 Бо й воно від Ізраїля.
Зробив його майстер, і воно — то не Бог, бо теля самарійське на кавалки обернеться.
- 7 А що вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колосся, а зёрно не видасть мукі, коли ж видасть, чужі поковтають її.
- 8 Ізраїль проквітнений, — став між народами він як та річ, що до неї немає замйдування.
- 9 Бо вони відійшли до Ашшуру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дає дари любовні.
- 10 І хоч вони здобувають прихильників серед поганів, Я їх позбираю тепер, і незабаром вони перестануть помазувати царя, і князів.
- 11 Бо жертовників був намножив Єфрем, щоб грішити, — на провину йому стали ці жертвники!
- 12 Я можу йому написати Закон Свій хоч тисячу разів, — як чуже пораховане буде!
- 13 Вони як жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподобає їх. Тепер Він згадає про їхню провину та їхні гріхи покарає, — вони до Єгипту повернуться!
- 14 Ізраїль забув про свого Творця та й будує палати, а Юда намножив твердинні міста, та пошлю Я огонь на його ці міста, — і пожере він палати його!
- Прийшли дні заплати*
- 9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті народи, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодійний кохаєш на всіх токах збіжжєвих.
- 2 Годувати не буде їх тік та чавило, а сік виноградний зведе їх.
- 3 Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повернеться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії.
- 4 Господеві вина вони лити не будуть, і жертви не будуть приємні Йому; це буде для них, немов хліб похоронний, — усі, що будуть його споживати, занечистяться, бо їхній хліб — для насичення їх, — не для дому Господнього.
- 5 Що зробите ви на день урочистий та на день свята Господнього?
- 6 Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштовність їхнього срібла посіде вронива, будучця по їхніх наметах.

- 7 Прийшли дні навіщення,
прийшли дні заплати, —
Ізраїль пізнає оце:
„Нерозумний пророк
цей,
шалений муж духа“, —
за численність провин-
твоїх і велике зненá-
видження!
- 8 Єфрем — сторож із Богом
моїм, пророк — пастка
птахолова
на всіх дорóгах його,
ненависть у домі Бога йо-
го.
- 9 Глибóко зіпсулись вони,
як за днів тих Гів'ї,
Він згадає за їхні провини,
Він їхні гріхи покарає!
- 10 Немов виноград на пустині,
знайшов Я Ізраїля,
як фігу порáнню на фіго-
вім дереві,
Я бачив був ваших батьків
на почáтку його,
та вони до Баал-Пеору
прийшли,
і себе присвятили для Бó-
шета,¹
і стали гидотою, як полюб-
лені ними.
- 11 Єфремова слава, як птах,
відлетить:
не буде народження, ані
зачаття, ані вагітності.
- 12 Бо якщо вони викохають
свої діти,
то їх повбиваю,
так що не буде людини,
бо горе їм, як відступлю
Я від них.
- 13 Єфрем, як Я бачу, —
для влóвів йому подали
його власних дітей,
і Єфрем поведе
своїх власних дітей на за-
різ . . .

7 Лк. 21. 22.

4. 15. 12. 11. 15
Іс. 4. 23.

8 5. 1. Ам. 2. 1

9. 12. 1. 14. 16
15. 1. 11.

9 10. 9.

1 М. 4. 12. 17

10 4. М. 25. 3.

- 14 Дай їм, Господи, — що ж Ти
даєш? —
дай їм утрóбу неплідну
та висохла грúди!
- 15 Усе їхнє зло у Гітáлі,
бо там Я зненáвидів їх;
за зло їхніх учинків
Я ви́жену їх з Свого дому.
Не бóду їх більше любити,
— всі їхні князі ворохóб-
ники!
- 16 Побитий Єфрем, їхній ко-
рень посох, —
він плóду не зрóдить.
А коли вони зрóдять,
то Я повбиваю улюбле-
них їхнього лóна.
- 17 Відкине їх Бог мій,
бо вони неслухняні для
Ньóго були,
і будуть вони мандрувáти
між народами.

Час на вернутись до Господа

- 10** Ізраїль — буйний виноград,
що родить подібне собі.
Та за многістю плóду свого
він намно́жує жéртвни-
ки,
за добрiстю Краю свого
боввáнські стовпи при-
крашає.
- 2 Облúдне їхнє серце,
тому винні тепер вони бó-
дуть,
Він їхні жéртвники пони-
щить
поруйнує стовпи їхні.
- 3 Бо тепер вони кажуть: Не-
ма в нас царя,
бо ми не боялись Господа,
а цар щó нам зробить?
- 4 Говорять порожні слова,
клинúться фальшиво,
ко́ли заповіта складають,
і на грядках польових цві-
те їхнє правосуддя,
немов той полінь.

¹ Бошет — Ваал, сором.

- 5 За телят Бет-Авену¹
боятся мешканці Сама-
рії,
бо в жалобі опинився через
нього народ його,
а жерці будуть плакати
над ним,
за славу його,
що пішла на вигнання
від нього.
- 6 Запроваджений буде і він в
Асирію
цареві великому в дар.
Прийме сором Єфрем,
і посоромлений буде Із-
раїль за раду свою.
- 7 Самарія загине; її цар —
немов тріска ота
на поверхні води!
- 8 І поруйновані будуть ви-
соти Авена,² Ізраїлів
гріх,
тернина її будяччи зросте
на їхніх жертівниках,
і до гір вони скажуть:
„Накрийте ви нас!“
а до взгір'їв: „На нас упа-
дуть!“
- 9 Від днів Гів'ї грішив ти,
Ізраїлю!
Там вони полишилися бу-
ли,
чи ж їх не досягне в Гів'ї
війна проти синів безза-
конних?
- 10 За жаданням Своїм пока-
раю Я їх,
і зберуться народи на
них,
і покарані будуть вони за
подвійні провини свої.
- 11 А Єфрем — це привчена те-
лиця,
що звикла вона молотити,
Сам ярмо накладу на її
товсту шию,
- 5 4. 15. 1 Сам.
4 21.
6 4. 3. 12
6 1.
1 М. 31. 12. 14
2 Цар. 17. 3.
8 10. 5. 1 М. 3.
18. Іс. 2. 18.
Іс. 23. 30.
Ос. 6. 16.
9 Суд. 19. 25,
20. 47.
2 М. 4. 22.
Мт. 2. 15.
10 1 Цар. 12. 28.
2 15. 2 Цар.
13. 18.
11 10. 5.
3 М. 32. 10.
3 М. 26. 13. 4
- запряжу Я Єфрема, Юда
буде орати,
Яків буде собі скородити.
Сійте собі на справедли-
вість, за милістю жніть,
оріте собі переліг,
бо час навернутись до
Господа,
це поки Він прийде
і правду лине вам дощом.
- 13 Ви беззаконня орали, —
пожали ви кривду,
плід брехні споживали,
бо надіявся ти на дорогу
свою,
на многість лицарства
свого.
- 14 І станеться шум по народах
твоїх,
і всі твердині твої по-
руйновані будуть,
як Шалман зруйнував Бет-
Арбел в час війни, —
була мати з синами уби-
та.
- 15 Отак вам учинить Бет-Ел
за зло вашого зла, —
конче згине Ізраїлів цар на
світінку!
- Не вчиню жару гніву
Свого*
- II** Як Ізраїль був хлопцем, Я
його покохав,
і з Єгипту покликав Я
сина Свого.
- 2 Як часто їх кликав, та ко-
ли йшли від Мене, —
принесли жертви Ваа-
лам,
і кадили бовванам.
- 3 Я ж Єфрема ходити навчав,
Я їх брав на рамена Свої,
та не знали вони, що Я їх
лікував.
- 4 Я тягнув їх шнурками, що
підійм. лицюють,
шнурками любови,

¹ Бет-Авен — дім безирравства, зухвальства.² Гебр. aven — гріх.

- і був Я для них немов ті,
що здіймають ярмо з-над
їхньої шиї,
і Я їх годував.
- 5 До краю єгипетського він
не вернеться,
та Ашшур¹ — він буде
для нього царем,
бо вони не хотіли вернутись
до Мене.
- 6 А містами його грасуватиме
меч,
і засуви його повиламлює
він
та й пожере їх за задуми
їхні.
- 7 А народ Мій схильний від-
падати від Мене,
і хоч кличуть його до-
гори,
він не підіймається разом.
- 8 Як тебе Я, Єфреме, віддам,
як видам тебе, о Ізраїлю?
Як тебе Я віддам, як Ад-
му,
учиню тебе, мов Цевоїм?
У Мені перевернулося сер-
це Моє,
розпалілася разом і жа-
лість Моя!
- 9 Не вчиню жару гніву Свого,
більше нищити Єфрема не
буду,
бо Бог Я, а не людина,
серед тебе — Святий,
і не прийду в люті гніву.
- 10 За Господом підуть вони,
а Він заричить, немов лев,
і Він заричить,
і від заходу *прийдуть* в
тремтінні синії.
- 11 Вони *прийдуть* в тремтінні,
як птах із Єгипту,
і як голуб із краю Ашшур-
ра,¹
і Я посадику їх по їхніх до-
мах,
говорить Господь.

¹ Ашшур — Асирія.

Гірко Бога розгнівав Єфрем

- 12** Єфрем оточив Мене лежею,
дукавством — Ізраїлів
дім,
а Юда держався ще з Богом
і з святими був вірний.
- 2 Єфрем пасе вітра й иженеть-
ся за вітром із сходу.
Неправду й руїну роз-
множує він кожного
дня,
умову складають з Ашшур-
ром,¹
олива як несеться в Єги-
пет.
- 3 Та в Господа з Юдою пря,
і Якова Він навістить за
путями йогого,
за ділами його йому зверне.
- 4 Він в утробі тримав за п'яту
свого брата,
а в силі своїй він боровся
із Богом, —
- 5 і боровся він з Анголом, —
та й переміг.
Плакав він, і благав він
Пого,
у Бет-Елі знайшов Він йогого,
і там з нами говорить.
- 6 А Господь — Бог Саваот,
Пого Ім'єння — Господь.
- 7 А ти через Бога свого
навёрнешся,
стерези милість та суд,
і завжди надійся на Бога
свогого!
- 8 Немов Ханаан, — у нього в
руці неправдива вага,
любить він кривду чини-
ти.
- 9 І каже Єфрем: Справді я
збагатівся,
знайшов я масток собі!
У всіх моїх чинах не зна-
йдуть провини мені,
що гріхом би була.
- 10 А Я — Господь, Бог твоїй
від краю єгипетського, —

- ще в наметах тебе посаджу,
немов за днів свята.
- 11 І Я говорив до пророків,
і видіння розмножив,
і через пророків Я притчі казав.
- 12 Хіба беззаконня лишив Гілеад, і марнотою стались
лиш там?
- У Гітталі принесли в жертву волів,
а їхні жертовники —
мов ті купи каміння на безрозпаханіх.
- 13 І втік Яків на поле Арама,
а Ізраїль за жінку робив,
і за жінку отару стеріг.
- 14 І через пророка Господь
із Єгипту Ізраїля вивів,
і пророком стережений був він.
- 15 Ёфрем Господа гірко розгнівав,
і тому його вчинки кри-
жаві Він лишить на ньому,
і поверне йому його сором.

Погубив ти себе, о Ізраїлю!

- 13** Як Ёфрем говорив, то тремтіли, —
він піднесений був ув Ізраїлі,
та через Ваала згрішив і помер.
- 2 А тепер іще більше грішать,
бо зробили собі відлива з срібла свого,
божків за своєю подобою;
робота майстрів усе те,
розмовляють із ними вони;
ті люди, що жертву приносять,
цілують телят.
- 3 Тому вони стануть, як хмара поранку,
і мов та роса, що зникає
вранці,

- немов та полбова, що з току
виноситься бурею,
і наче із комина дим.
- 4 А Я — Господь, Бог твій
від краю єгипетського,
і Бога, крім Мене, не будеш
ти знати,
і крім Мене немає Спасителя.
- 5 Я тебе на пустині пізнав,
у пересохлому краї.
- 6 Мали добрі пасовиська й си-
ті були,
насытілися — і загорді-
лось їхнє серце,
тому то забули про Мене
вони!
- 7 І став Я для них, немов
лев,
на дорозі чигаю, немов та
пантера.
- 8 Нападуть Я на них, немов та
ведмединя, що дітей загубила,
і те розірву, у що серце
їхнє замкнене,
і їх, як левчук, пожеру там,
шматуватиме їх польова
звірина.
- 9 Погубив ти себе, о Ізраїлю,
бо ти був проти Мене,
спасіння свого.
- 10 Де цар твій тоді?
Нехай він допоможе тобі по
містах твоїх усіх!
А де судді твої, що про них
ти сказав:
Дай нам царя та князів?
- 11 Я тобі дав царя в Своїм
гніві,
і забрав у Своїй ревності.
- 12 Провина Ёфремова зв'язана,
схований прогріх його.
- 13 Болі, немов породіллі,
надійдуть на нього.
Не мудрий він син,
бо інакше не був би так
довго у матерінім нутрі.

- 14 З рук шеолу¹ Я викуплю їх,
від смерті їх вибавлю.
Де, смерте, жалб твоє?
Де, шебле, твоя перемóга?
Жаль сховається перед очима Моїми!
- 15 Хоч він дає плід між братами,
але прийде вітер зо схóду,
вітер Господній,² що зійде з пустині,
і всòхне його джерелó,
і пересòхне криничка його,
— понищить він скарб
всìх кошовних речей!
- Ізраїль розцвіте, як лїлєя*
- 14** Завинить Самарія,
бо стала уперта до Бога свого, —
поляжуть вони від меча!
Порозбівані будуть їхні діти,
вагітні їхні розпóроті будуть!
- 2 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого,
бо спіткнувся ти через провину свою!
- 3 Візьміть із собою слова,
та й зверніться до Господа,
до Нього промовте: „Прости нам усяку провину,
та добре прийми,
і ми принесемо у жертву
плóд своїх уст!
- 4 Ашшур не спасе нас,

14 Єс. 37. 12.
Пс. 16. 10.
Пс. 55. 14.
1 Кор. 15. 55.

15 2 Хр. 36. 10.

Пісн. 4. 11.
Пов. 8. 16.
1 Іс. 43. 16.

2 12. 6.

Ів. 15. 4, 5.

Іс. 8. 14, 35. 10
8. Пс. 25. 10.
Дан. 12. 10.
Пс. 107. 43.
4 12. 1. 6р. 31.
18 . . .

- не будемо їздити ми на коні,
і не скажемо віє
чїнові рук наших: боже наш,
бо тільки Тобою помилований сиротá“.
- 5 „Ворохóбність їхню випілюю,
добрóвільно побитиму їх,
бо Мій гнів відвернувся від нього.
- 6 Я буду Ізраїлеві, як росá,
розцвітє він, неначе лілєя,
і пустить коріння своє, мов Ліван.
- 7 Розійдуться його пагінці,
і буде його пишнотá, мов олівне те дерево,
а пахош його — мов Ліван.
- 8 Навернуться ті, що сиділи під тінню його́,
збіжжя оживлять вони й зацвітуть,
немов той виноград,
будуть згадки про нього,
немов про ліванське вино́.
- 9 Єфрем, — що йому до бовванів іще?
Я вислухав вже та побачив його,
Я для нього немов кипаріс той зелений:
з Мене знайдений буде твій плід“.
- 10 Хто мудрий, то це зрозуміє,
розумний — і пізнає,
бо прóсті Господні дорóги,
і праведні ходять по них,
а грішні спіткнуться на них!

¹ Шеол — ад, той світ, загробовий світ.

² Вітер Господній — над міру сильний вітер, пор. 1 М. 30. 8.

КНИГА ПРОРОКА

ЙОІЛА

*Увесь край опустошений***1** Слово Господнє, що було до Йоїла,¹ Петуїтового сина.**2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі:

чи бувало такє за днів ваших.

або за днів ваших батьків?

3 Оповідайте про це синам вашим.

а ваші сини — своїм дітям,

а їхні сини — поколінню наступному.

4 „Що лишилось по гусені, — зикерла *те все* саранá, що ж зосталося по сарані — пожер коник, а решту по конику зикерла черв’як“.**5** Пробудіться, п’яний! і плачте й ридайте за виноградовим соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших!**6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислєнний, його зуби — як лєв’ячі зуби, а паща його — як в лєвиці.**7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Моє ж фігове дерево геть поламав, дощєнту його оголів та й покинув, галўзки його побіліли.

Іс. 3. 24.

8

2 Єр. 14. 1.

Мал. 2. 7.

9

Єр. 12. 11.

10

3 Пс. 78. 4.

4 5 М. 28. 38.

Єр. 51. 13. 27.

Пс. 105. 34.

5 5 М. 21. 20.

Іс. 5. 1. 1 Кор.

6. 10.

8 Голосі, як та дівчина, верєтою оперєзана, за наречєним юнацтва свого.**9** Жертва хлібна й жертва лита спинїлася в домі Господньому, впали в жалобу священики, слўги Господні.**10** Опустошенє поле, упала в жалобу земля, бо спустошенє збіжжя, вино молоде пересохло, зів’яла оливка.**11** Засоробилися рільники, голосили були виноградарі

за пшеницю й ячмінь, бо вігнуло жниво поля.

12 Усох виноград, а фіга зів’яла, гранátове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихали всі пільні дерева,

бо Він висушив радість від людських синів.

13 Оперєжіться верєтою, — і ридайте, священики, голосіть, слуги жєртвника,

входьте, ночуйте в верєтах, служителі Бога мого, — бо хлібна жертва і жертва та лита

затримана будє від дому вашого Бога!

*Близький день Господній***14** Оголосіть святий піст, скличте збори, позбирайте старших, всіх мешканців землі

2. 17. 2 Хр. 14

20. 3. Ест. 4.

16.

¹ Єврейська форма Јоел, грецька й церковнослов’янська Йоїл, українська Йоїла.

до дому Господа, вашого
Бога,

і кличте до Господа.

15 Горе дневі тому!

Бо близький день Гос-
подній,

і прийде він від Всемогут-
нього, мов те спусто-
шення!

16 Чи ж з-перед очей наших не
відіймається їжа,
з дому нашого Бога весе-
лість та втіха?

17 Покорчилися зёрна під свої-
ми грудями,
спорожніли комори,
поруйновані ктуні,
бо висохло збіжжя.

18 Як стогне товар,
поголомшені череди, —
бо немає їм паші,
отари спустошені!

19 До тебе я кличу, о Господи,
пожер бо огонь пасовища
пустині,
а жар попалів усі дерева на
полі.

20 Навіть пільна худоба прагне
до Тебе,
бо водні джерела посохли,
огонь же пожер пасовища
пустині!

Прийшов ворог нечужаний

2 Засурміть на Сіоні в сурмү,
здійміть крик на святій
горі Моїї!

Затремтять, всі мешканці
землі,

бо прийшов день Господ-
ній, бо близько вже він,

2 день темноти та темряви,
день хмари й імлі!

Як несеться досвітня зорі
по горах,
так народ цей великий й
міцний.

Такого, як він, не бувало
відвіку,

Ис. 59. 4.

15 Ис. 13. 6.

20 Ис. 42. 2.

1 2 15, 18 Ис.
8 1

2 Ам. 5. 18, 20.

1 15

3

і по ньому не буде вже
більш

аж до літ з роду в рід!

3 Перед ним пожирас огонь,
і палахкотить за ним по-
дум'я!

Земля перед ним, як еден-
ський садок,

а за ним — опустіла пу-
стиня,

і рятунку від нього нема!

4 Його вигляд — ніби коні,
гарцюють вони, наче ті
верхівці!

5 Як гуркіт військових во-
зів,

вони скачуть гірськими
верхів'ями,

як вереск вогнистого полу-
м'я,

що соломучеру,
наче потужний нарід,

що до бою поставлений.

6 Народи тремтять перед ним,
всі обличчя поблідли.

7 Як лицарі, мчаться во-
ни,
немов вояки вибігають на
мур,

і кожен своєю дорогою
йдуть,

і з стежок своїх не по-
збиваються, —

8 не пхають вони один од-
ного,
ходять своєю дорогою би-
тою,

а коли на списа упадуть,
то не зранияться.

9 По місті хурчять,
по мурі біжать,
увиходять в домі,
через вікна пролазять, як
злюдій.

10 Трясється земля перед ним,
тремтить небо,
сонце та місяць темніють,
а зорі загублюють свій во-
своє.

- 11 І голос Свій видасть Господь
перед військом Своім,
бо табір Його величезний,
бо міцний виконавець слова
Його,
бо великий день Господа
й вельми страшний,
і хто зможе його перенести?
- Покаїться!*
- 12 Тому то тепер промовляє
Господь:
Верніться до Мене всім
серцем своїм,
і по́стом *святим*, і плачём та
риданням!
- 13 І деріть своє серце, а не
свою одіж,
і наверніться до Господа,
вашого Бога,
бо ласкавий Він та мило-
сердний,
доготерпеливий та мно-
гомилолюбивий,
і жалкує за зло!
- 14 Хто знає, чи Він не повер-
неться та не пожалує,
і по Собі не залишить
благословення,
жертву хлібну та жертву ту-
литу
для Господа, вашого Бо-
га.
- 15 Засурміть на Сіоні в сурму,
оголосіть святий піст,
скличте зібрання!
- 16 Зберіте народ,
оголосіть святі збори,
ста́рців згромадьте,
позбирайте дітей та груд-
них немовлят,
нехай вийде з кімнати своєї
також молодий,
молода́ ж з-під свого на-
криття!
- 17 Між притвором та жертів-
ником
нехай плачуть священни-
ки,
- 11 2. 1, 2. 6р.
30. 7.
- 12 1. 14, 2. 15.
6з. 33. 11.
- 13 2 М. 34. 6.
2 Сам. 20. 4.
16. Йона 4. 2.
- 14 Йона 3. 9.
- 15 1. 14, 2. 1.
1. 20. 22
- Йов 36. 22. 23
Іс. 61. 10.
- 17 Пс. 42. 4, 11.
- слуги Господні,
хай мо́лять вони: Зми-
луйся, Господи, над на-
родом Своім,
і не видай на ганьбу спадку
Свого,
щоб над ним панували
погани.
Нащо будуть казати між
народами: Де їхній
Бог?
- 18 І заздрісним стане Господь
за Свій Край,
і змилюється над народом
Своїм¹.
- 19 І Господь відповів і сказав
до народу Свого:
„Ось Я посилаю вам
збіжжя й вино молоде
та оливу,
і насититесь нею,
і більше не дам вас на
наругу народам.
- 20 А цього північного *ворога*
віддалю Я від вас,
і його в край сухий та
спустошений вижену,
— його перёд до східнього
моря,
його ж край — до того́
моря заднього.
І вийде злий запах його,
і підійметься сморід його,
бо він *лихо* велике чинив.
- 21 Не бійся ти, зе́мле,
а тішся й радій, —
бо велике Господь учинив!
- 22 Не бійтеся, ти пільна худоба,
бо пустинні пасовиська
зазеленіють,
бо дерево видасть свій плід,
фі́говниця та виноград
свою силу дадуть.¹
- 23 А *ви*, сіонські сина,
радійте та тіштесь Гós-
подом, Богом своїм,

¹ Текст 2. 23-3. 5 не мають правильної віршової будови.

бо вам їжі Він дасть на
спасіння,

і найперше зішле вам до-
щу,

дощу раннього й пізнього.

24 І токи наповняться збіж-
жям,

чавильні ж кадкі будуть
переливатись вином мо-
лодим та оливою.

25 І надолужу Я вам за ті
роки,

що пожерла була сарана,
коник і черв'я та гусінь,

Моє військо велике,

що Я послав проти вас.

26 А їсти — ви будете їсти й
насичуватись,

і хвалитимете Ім'я Гос-
пода, вашого Бога,

що з вами на подив зробив,
і посоромлений більше не

буде народ Мій навіки!

27 І пізнаєте ви, що Я серед
Ізраїля,

і що Я — Господь, Бог
ваш, і немає вже ін-
шого,

і посоромлений більше не
буде народ Мій навіки!

Обітниця Духа Святого

3

І буде потому, —
виллю Я Духа Свого на
кожне тіло,

і пророкуватимуть ваші
сини й ваші дочки,
а вашим старім будуть
снитися сні,

юнаки ваші бачити будуть
видіння.

2 І також на рабів та невіль-
ниць

за тих днів виллю Духа
Свого.

3 І дам Я ознаки на небі й
землі, —

кров та огонь, та стовпи
диму.

Іс. 13. 10.
Мат. 3. 23.

4

24 Пр. 3. 10.
Дії 2. 21.

5

25 1. 4.

26 Ис. 126. 3.

2 Ап. 20. 25, 2
26. Іс. 66. 16.
Зах. 14. 2-4.

4

4 Замініться сонце на тем-
ність,

а місяць — на кров перед
приходом Господнього
дня,

великого та страшного!

5 І станеться, — кожен, хто
кликати буде Господне
Ім'я,

той спасеться,

бо на Сіонській горі та в
Єрусалимі буде спасін-
ня,

як Господь говорив,

та для тих позоставших, що
Господь їх покличе.

Суд у Пасафатовій долині

Бо ось тими днями та часу
того,

коли долю Юді та Єру-
салиму верну,

2 то зберу всі народи,
зведу їх у долину Паса-
фатову,

і там буду судитися з ними
за народ Мій й спадщину
Мою, за Ізраїля,

що його розпоростили поміж
народами.

а Мій Край поділили.

3 І за народ Мій вони кидали
жереба,

і юнака за блудницю да-
вали,

а дівчину — за вино прода-
вали, і пили.

4 І що вам до Мене, Тіре й
Сидоне,

та всі филистимські дов-
кілля?

Чи свій чин на Мені надо-
лужите?

Може хочете щось учини-
ти Мені,

то легко та скоро зверну Я
ваш чин

вам на голову,

- 5 що срібло Моє й Моє золото
позабирали,
а коштовні кайдори Мої
в свої храми повносіли . . .
- 6 А синів Юди та Єрусалиму
ви грівшим синам про-
дали,
щоб їх віддалити від їхніх
границь . . .
- 7 Ось Я їх побуджую з
місяця того, куди їх про-
дали, —
ваш чин поверну вам на
голову!
- 8 І попродаю ваших синів та
ваших дочок
в руку Юдських синів,
а вони віддадуть їх шев'я-
нам, до люду далеко-
го,
бо Господь так сказав.
- 9 Кличте про це між наро-
дами,
оголошіть святую війну,
збудіть лицарство, хай схо-
дяться,
нехай підіймаються всі
войки.
- 10 Перекуйте свої лемеші на
мечі,
а ваші серпи на списи,
хай *навіть* безсилий гово-
рить: „Я лицар!“
- 11 Поспішіть і прийдіть, всі
народи з довкілля, й
зберіться, —
туди, Господи, спустини
лицарство Своє.
- 12 Нехай збудяться й зійдуть
народи в долину Йосафа-
тову,
бо сяду Я там, щоб судити
всі народи з довкілля.
- 13 Пошліть *на роботу* серпа,
бо жниво дозріло,
приходьте, зійдіть,
бо чавило наповнене,
кадки переливаються, —
бо зло їхнє розмножилось!
- 14 Натовпи, натовпи
у вирішальній долині,
бо близький день Господній
у вирішальній долині.
- 15 Сонце та місяць стемніють,
а зорі загублять свій
блиск,
- 16 і Господь загримить із Сіо-
ну,
та з Єрусалиму Свій го-
лос подасть,
і небо й земля затремтять,
та Господь — охорона
Своєму народові,
і твердиня синам Ізраїле-
вим!
- 17 І пізнаєте ви, що Я —
Господь, Бог ваш,
Який пробуває в Сіоні, на
святій Своїй горі.
І станеться Єрусалим за
святиню,
і чужі вже не будуть хо-
дити по ньому.
- 18 І станеться в день той,
гори будуть кропити ви-
ноградовий сік,
а підгірки стоятимуть у мо-
лоці,
і всі Юдські потоки во-
дою заб'ють,
а з дому Господнього вийде
джерело,
і напоїть долину Шіттім.¹
- 19 Єгипет спустошенням ста-
не,
і пустинною голою стане
Едом
за насильство синам Юди,
за те, що лили кров невин-
ну у їхньому Краї.
- 20 А Юдея жити буде повіки,
і Єрусалим — з роду в
рід,
- 21 і поміщу за їхню кров, що за
неї Я *ще* не помстив,
і буде Господь пробувати
на Сіоні!“

¹ Шіттім — акації.

АМОСА

Кари на сусідні народи

1 Слова Амóса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив¹ на Ізраїля за днів Уззїї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед землетрусом.

2 І він проказав:
„Загримить із Сіону Господь,
і з Єрусалиму Свій голос подасть,
і впадуть пасовища пастуші в жалобу
та всохне вершина Кармелу!

3 Так говорить Господь:
За три переступи Дамаску
й за чотири цього не прощу:
за те, що вони молотили Гілеада ціпами залізними.

4 І пошлю Я огонь на дім Хазаїла, —
і пожере він палати Бен-Гадада.

5 І зламаю засува Дамаску,
і мешканця витну з долини Авен,
і того, хто держатиме берло з Бет-Едене,
і ара́мський народ піде в Кір на вигнання,
говорить Господь.

6 Так говорить Господь:
За три переступи Аззи²
й за чотири цього не прощу:
що всіх гнали в полон,
щоб віддати Едóмові.

2. 2. 5. 7

1 7. 14. Іс. 2. 4.
2 Цар. 14. 23.
3. 9. 6. 11. 22. 82 9. 3. Пс. 23. 2.
Йоїл. 4. 16.

1 Цар. 5. 15. 9

3 Іс. 28. 27

Іс. 21. 11. 11

5 2 Цар. 16. 9.

6 Хр. 28. 18.
Дії 8. 26.

7 І пошлю Я огонь на мур Гази, —
і поїсть він палати її.

8 І мешканця витну з Ашдóду,²
і берлодержця з Ашке-лону,
і зверну́ Свою руку на Ек-рон, —
і вигинуть рештки филистимлян,
говорить Господь.

9 Так говорить Господь:
За три переступи Тиру
й за чотири цього не прощу:
за те, що він видав усіх на вигнання в Едóм,
і не пам'ятав заповіту братів.

10 І пошлю Я огонь на мур Тиру, —
і пожере він палати його!

11 Так говорить Господь:
За три переступи Едому
й за чотири цього не прощу:
за те, що мечем він гнав брата свого,
і знищив своє милосердя,
свій гнів завжди стеріг,
а лютість свою пильнував повсякчасно.

12 І пошлю Я огонь до Теману
і пожере він палати Боц-ри!

13 Так говорить Господь:
За три переступи Аммоні-нових синів
й за чотири цього не прощу:
за те, що пороли гілеадських вагітних,
щоб поширити границі свої!

¹ У біблійній мові нерідко вживається „бачив“ замість „чув“

² Азза — місто Газа, Ашдод — Азот.

- 14 І огонь запалю Я на мурі Раббї, —
і пожере він палати її,
із криком в день бою,
із віхром в день бурі.
- 15 І піде їхній цар на вигнання,
він і князі його разом,
говорить Господь.
- 2 Так говорить Господь:
За три переступи Моава
й за чотири цього не про-
щу:
за те, що спалив на вапно
кості едомського царя!
- 2 І пошлю Я огонь на Моава,
і пожере він палати Ке-
рійїоту,
і загине Моав серед галасу,
серед крику, при голосі
рога.
- 3 І витну суддю з-серед нього.
а з ним позабиваю князів
його всіх,
говорить Господь.
- Кари на Юду й Ізраїля*
- 4 Так говорить Господь:
За три проргіхи Юди
й за чотири цього не про-
щу:
за те, що повідкидали
Господній Закон,
і постанови Його не стере-
гли,
і що на манівці їх звели
їхні лжебоги,
за якими пішли їхні батьки.
- 5 І пошлю Я на Юду огонь, —
і пожере він палати Бру-
салиму!
- 6 Так говорить Господь:
За три переступи Ізраїлеві
й за чотири цього не про-
щу:
за те, що за срібло вони
продають справедли-
вого,
а за чоботи — вбогого!

14 Єр. 49. 2, 3

2 М. 22. 25.
Іс. 5. 22, 23.
1 2 Цар. 3. 27.4 М. 21. 21.
242 1 7. Єр. 48
242 М. 12. 51.
3 1

4 М. 6. 2.

5 2. 2. Єр. 17.
27.

6 8. 6.

- 7 Вони топчуть у зємному по-
росі голову бідних,
а дорігу сумірних ви-
кривляють.
- А син й його батько вчаща-
ють до однієї блудниці,
щоб святе Моє Ім'ення
зневămити.
- 8 І вони стелять одіж заста-
влену,
щоб півлезати при кож-
ному жертівнику,
і п'ють в домі Бога свого
вино від покараних.
- 9 І Я вигубив був з-перед них
Амор'я,
що його височінь, як ви-
сокий той кедр,
і він міцний, як дуб.
Та Я плід його знищив
згорі,
а здолу — коріння його.
- 10 А вас Я був вивів із краю
египетського,
і сорок років провадив
пустинею вас,
щоб ви Край аморейський
успадкували.
- 11 І пророків Я збуджував з
ваших синів,
а з ваших юнців назор'їв.
Хіба ж то не так, синове Із-
раїлеві? говорить Гос-
подь.
- 12 А ви назор'їв поїли вином,
а пророкам наказували
й говорили: „Не про-
рокуйте!“
- 13 Отож Я потісню на вас,
як тисне снопами па-
півнений віз, —
- 14 і згине й в мотірного втеча,
і потужний не втримас
сили своєї,
а лицар свого життя не
врятує.
- 15 І не встобіть із лука стрілець,
і своїми ногами прудкий
не втече,

і верхівець не врятує
свого життя.

16 І наймужніший з лицарства
нагим утече того дня,
говорить Господь.

Пророцтво на весь Яковів дім

3 Послухайте слова того,
що Господь говорив про-
ти вас,
синове Ізраїлеві, на весь
оцей рід,
що його Я підніс був
із краю єгипетського,
промовляючи:

2 Тільки вас Я пізнав зо всіх
родів землі,
тому вас навіщу за всі
ваші провини!

3 Чи йдуть двоє разом,
якщо не умовились?

4 Чи ревє в лісі лев,
як нема йому здобичі?
Чи левчук видає голос свій
із своєї норі,
якщо він не зловив?

5 Чи впаде на землі пташка в
сітку,
як немає сільця?

Чи підійметься сітка з зем-
лі,
як нічого не зловить?

6 Чи в місті засурмлять у
сурмю,
а народ не тремтітиме?
Чи станеться в місті не-
щастя,
що його не Господь до-
пустив?

7 Бо не чинить нічого Гос-
подь Бог,
не виявивши таємниці
Своїї

Своїм рабам пророкам.

8 Лев заревє, —
хто *того* не злякається?
Господь Бог заговорить, —
хто пророкувати не буде?

1. 8.

9

1. 2. 10.
Єр. 4. 22.

10

4 Іс. 31. 4.

7 Іс. 25. 14

6. 4. Єр. 36. 22

8 Поіл 4. 16.

9 Розголосить над палацами в
Ашдоді,

і над палацями в краї
єгипетському,

та й скажіть: Позбирайтеся
на горах Самарії,

і побачте велике збенте-
ження в ній,

та утиск у ній!

10 І правдиво не вміють ро-
бити вони, — говорить
Господь, —

насилство громадіть
та грабунків в палацах своїх.

11 Тому так Господь Бог про-
мовляє:

Ворог обляже навколо
цієї землі,

і скине із тебе він силу твою,
і пограбовані будуть па-
лати твої.

12 Так говорить Господь:

Як *часом* врятує пастух з
паси лів'ячої
дві коліни, або пінку ву-
ха,

так будуть врятовані діти
Ізраїлеві.

що сидять в Самарії в за-
куточку ліжка,
та на адамашку постелі.

13 Послухайте ви та й засвід-
чіть ув Яковівім домі,
говорить Господь Бог,
Бог Саваот.

14 Бо в той день, коли Я по-
караю Ізраїля за про-
вини його,

то Я покараю за жертьві-
ники Бет-Елу, —

і будуть відрубані роги жер-
твника,

і на землю попадають.

15 І Я розіб'ю дім зимовий
разом з домом літнім,
і загинуть домі із сло-
нвової кости,

і не стане багато домів,
говорить Господь.

Господь тяжко карав Ізраїля

- 4 Послухайте слова оцього, корови башанські, які на горі самарійській, що тиснете бідних, торощите вбогих, що своїм хазаям ви говорите: „Принеси, і ми будемо пити!“
- 2 Присягав Господь Бог Своєю святістю, що ось дні настають на вас, і будуть тягти вас гаками, а ваших нащадків — гачками для ловлення риби!
- 3 І ви повиходите віломами, кожна окремо собі, і кинетеся до Хермону, говорить Господь.
- 4 Прийдіть до Бет-Елу й грішіть, до Гілаїлу — примножте грішні.
- І свої жертви приносьте щоранку, на три дні — ваші десятини.
- 5 І з димом пустіть жертву вдячну квасну, і сповістять добровільні дарунки, розголосить, бо ви любите так, синове Ізраїлеві, говорить Господь Бог.
- 6 І тому Я вам дав чистоту зубів¹ по всіх ваших містах, і брак хліба по всіх ваших місцях, та ви не вернулись до Мене, говорить Господь . . .
- 7 І Я стримав вам дощ

1 Єз. 39. 18.

4 5 М. 14. 28.

2 М. 9. 3. 10
5 М. 28. 27.
695 3 М. 2. 14. 7
121 М. 19. 24. 11
25

6 Ос. 7. 10.

7 1 Цар. 17. 1

і дощ посилав на одне місто, а на друге місто не посилав;
одна ділянка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихала.

- 8 І два-три міста рушали до міста одного напитись води, але не насичувались, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь . . .

- 9 Я бив вас посухою та зеленячкою, сараня жерла безліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фігівниць та ваших олив, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь . . .

- 10 Я на вас посилав моровицю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлопців, полонячи разом і коней у вас, підіймав до ніздер сморід ваших таборів, та ви не вернулись до Мене, говорить Господь . . .

- 11 Я винищив вас, як Содом та Гоморру Бог винищив, і ви стали, немов головоешка, з пожеру врятована, та ви не вернулись до Мене, говорить Господь . . .

- 12 Тому то зроблю тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зустрічі Бога свого!

¹ Чистота зубів — через брак їжі, недостача їжі.

- 13 Бо не Той, що вформовує гори, і що створює вітра, що людині показує задум її, що робить зірницю темнотою, і ступає по згір'ях землі, — Господь Бог Саваот Йому Ім'ення!

*Наверніться до Господа,
і будете жити!*

- 5** Послухайте слова цього, що я ним голосіння підношу за вас, о доме Ізраїлів!
- 2 Упала, і більше не встане та дівка Ізраїлева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її!
- 3 Бо так Господь Бог промовляє:
Місто, що виходило тисячею, позоставить *лиш* сотню, а те, що виходило сотнею, позоставить десятку для дому Ізраїля.
- 4 Бо так промовляє Господь до дому Ізраїлевого:
Наверніться до Мене й живіть!
- 5 І не звертайтеся до Бет-Елу, і до Гілгалу не приходьте, а через Беер-Шеву не переходьте, бо на вигнання Гілгал конче піде, і марністю стане Бет-Ел.
- 6 Наверніться до Господа, і будете жити, щоб Він не ввійшов, як огонь до Йосипового дому, — і буде він жертви, та не буде кому погасити в Бет-Елі, —

13 Пс. 139. 2.
Дан. 2. 28.
Мих. 1. 3.

9. 6. Йов 38.
31, 32.

1 Єз. 1. 14.

3 5 М. 28. 62.
Іс. 6. 13

5 М. 28. 30. **11**
39. Соф. 1. 13.
Мих. 6. 15.

4 Іс. 55. 6

Іс. 1. 23. Зах. 12
8. 16.

Еккл. 3. 7.
Ів. 8. 6.

8

13

- 7 вони змінюють суд на полин, і кидають правду на землю.
- 8 Той, хто Волосожара й Оріона створив, Хто смертну темноту зміняє на ранок, а день затемняє на ніч, хто прикликає воду морську і виливає її на поверхню землі, — Господь Ім'ення Йому!
- 9 Він наводить погибіль на сильного, — і прийде погибіль твердині!
- 10 Вони ненавидять того, хто у брамі картас, і обриджують тим, хто говорить правдиве.
- 11 Тому, що нужденного топчете ви, і дарунки збіжжів берете від нього, що ви набудували будинків із каменя тесаного, то сидіти не будете в них; понасаджували винограду у поobleного, та не будете пити із нього вина!
- 12 Бо Я знаю про ваші численні провини і про ваші великі гріхи: тиште ви справедливого, берете ви підкупа та викривляєте *право* убогих у брамі.¹
- 13 Тому то розумний мовчить цього часу, бо не час лихий.
- 14 Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви.

¹ У брамах міст чинився суд, пор. Зах. 8. 16.

- 15 Ненавидьте зло й покохайте добро,
і правосуддя поставте у брамі, —
може змишується Господь,
Бог Саваот
над рёшткою Йосипа.
- День Господній*
- 16 Тому так промовляє Господь,
Бог Саваот, Вседержитель:
На майданах усіх голосіння,
на всіх вулицях крики:
ой, ой!
І покличуть хліборобів на жалобу,
і голосільниць, що
вміють плачливі пісні,
- 17 і стане ридання по всіх ви-
ноградниках,
бо Я перейду серед тебе,
говорити Господь!
- 18 Горе тим, що жадають Гос-
поднього дня, —
нащо це вам день Гос-
подній?
Він не світло, а темрява!
- 19 *Це так*, коли хто утікає від
лева, —
і ведмідь спотикає його!
І він убігає до дому, і
оперся своєю рукою об
стіну,
аж гадюка кусає його . . .
- 20 Чи ж не є день Господ-
ній темнотою, а не світ-
ло,
і хіба він не темний, і
світла немає у ньому?
- Жертви без справедливості
Господь не приймає*
- 21 Зненавидів Я, обридив Собі
ваші свята,
і не нюхаю жёртов ва-
ших зборів. . .
- 15 Пс. 97. 10.
Рим. 12. 9.
- Дії 7. 42. 25
- 17 Йоїл. 1. 11.
2 Цар. 23. 13. 26
Дії 7. 43.
- 18 Єр. 30. 7.
Йоїл. 2. 11.
- Єр. 5. 17. 1
- 1 М. 10. 10. 2
- 21 Іс. 1. 11. Єр.
6. 20.
- 22 І коли принесете Мені ціло-
палення та хлібні жёрт-
ви свої,
Я Собі не вподобаю їх,
а на мирні жертви ваші
із ситих баранів — не по-
гляну. . .
- 23 Усунь же від Мене пісень
своїх гук,
і не почую Я рёкоту гу-
сел твоїх,
- 24 і хай течє правосуддя, не-
мов та вода,
а справедливість — як
сильний потік!
- 25 Чи ж жертви та хлібні при-
носи
за тих сорок літ на пусти-
ні
Мені ви приносили, доме
Ізраїлів?
- 26 Ви ж носили Саккута, сво-
його царя,
та Кевана, свої виоб-
раження,
зорю ваших богів,
що собі поробили.
- 27 Тому Я вас вижену геть за
Дамаск,
говорить Господь, що Бог
Саваот Йому Імєння!
- Горе безпечним на Сіоні!*
- 6 Горе безпечним на Сіоні,
тим, хто надіється на са-
марійську гору,
тим шляхєтним „першого з
народів“,
до яких прибуває Ізраїлів
дім!
- 2 Перейдіть до Каліе та й
побачте,
і звідти підіть до Гамату
великого,
і зійдіть до Гату филистим-
лян!
Чи ліпші вони від цих
царств?

- Чи їхня границя більша за вашу границю?
- 3 День нещастя вважаєте ви за далекий,
а час насильства зближаєте!
- 4 Ви випілюєтеся на ложах з слонової кости
і вивалюєтесь на постелях своїх,
і їсте баранів із отари та ситих телят із обори.
- 5 Під гуса співаєте ви, мов Давид,
ви музичні знаряддя собі відумляєте.
- 6 Ви вино попиваєте чапани,
і намащуетесь добірною оливою,
і над спустощенням Ієрусалама не вболіваєте.
- 7 Тому вони підуть тепер на вигнання
на чолі полонених,
і перестане крик вівчешників.
- 8 Господь присягнув був своєю душею,
говорить Господь, Бог Савабт:
Пшиною Якова бриджу,
і палати його Я ненавиджу,
і видам те місто та все, що є в ньому.
- 9 І буде, якщо десять люда зостануться в домі одному,
то й вони повмирають.
- 10 І його візьме родич та й спалить його,
щоб винести кості із дому,
і скаже до того, хто буде в середині дому:
„Чи ще є хто з тобою?“
А той відповість: „Вже немає нікого!“
і скаже той: „Тихше,

3 Єз. 12. 27.

4 3. 15. Евт. 1. 6.

5 24. 16. 5. 12. 20.

5 1. Хр. 23. 5.

6 14. 16. 14.

7 6. 4.

8 Єр. 31. 13. Єр. 6. 13.

9 3. 8. 6.

10 Пов. 40. 4.

1 М. 18. 26.

3

бо не згадується Ім'єння Господа!“

- 11 Бо Господь ось накаже, — і ворог розіб'є великий той дім на відламки,
а дім малий — на тріскі.

- 12 Чи бігають коні по скелі?
Чи хто виоре море худобою?

Таж ви суд обернули на гіркість,
а плід справедливості — на полінь!

- 13 Ви марноточно тишитеся та говорите:
Хіба ж ми не власною силою
набули собі роги?

- 14 Бо ось Я поставлю народ проти вас, доме Ізраїлів, — каже Господь, Бог Савабт, — і вони вас потиснуть ізвідти,
де йдуть до Гамату,
аж до степового потоку!

Три видіння про суд над Ізраїлем та Юдою

7

Господь Бог учинив, що я бачив таке:

Ось Він утворив сарану, коли почала виростати отава, —

і ось отава як по сінокосі царському!

- 2 І сталося, як вона вже пожерла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прості!

Як же Яків устояти може, бо такий він малий?

- 3 І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь.

- 4 Господь Бог учинив, що я бачив таке:

¹ У біблійній мові роги — це сила.

Ось Господь Бог поклин-
кав судитись огнем,
і поже́р той велику безо-
дною,
і частку поже́р.

5 І сказав я: О, Господи,
Боже, спини!

Якже Яків устояти може,
бо *такий* він малий?

6 І Господь пока́тив був про те.
„Не ста́неться й це!“ ска-
зав Господь Бог!

7 І Він *знов* учинив, що я
бачив таке:

Ось на мурі стрімкому
стоїть Господь *Бог*,
а в руці Його вісок.

8 І промовив до мене Гос-
подь:

„Що ти бачиш, Амосе?“

А я відказав: „Виска“.

І промовив Господь:
„Ось Я цього виска по-
кладу

посеред народу Мого,
Ізраїля, —

уже більше йому не прощу!

9 І спустошіють *жертівні*
підпірки Ісакові.

і пору́йно́вані будуть свя-
тині Ізраїлеві,

і Я ста́ну з мечем на дім
Єровоамів“.

Донбс Амації на Амоса

10 І послав Амація, священик
Бет-Елу, до Єровоама, царя Із-
раїлевого, кажучи: „Амос змоб-
влюється на тебе серед Ізраїлевого
дому, — не може земля змістити
всіх його слів!

11 Бо так говорить Амос: Єро-
воам помре від меча, а Ізраїль
конче піде на вигнання з своєї
землі!“

12 І сказав Амація до Амоса:
„Ясновидче, іди, утікай собі до
Юдиного краю, і їж там хліб, і
там пророкуй.

1 М. 28. 10. . . 13

1 1 2 Цар. 14
2 3

Мих. 2. 6. 16

8 8 2

9 1 Цар. 12. 26
7. 8. 2

2 М. 30. 13. 5
4. М. 28. 11.
Ис. 10. 32.

13 А в Бет-Елі вже більше не
будеш пророкува́ти, бо він святи-
ня царя та дім царства“.

14 І відповів Амос і сказав до
Амації: „Я не пророк, і не син
я пророків, — я пастух та оброблю-
вач диких фі́гівниць.

15 І взяв мене Господь від ота-
ри, і промовив до мене Господь:
Іди, пророкуй Моєму наро́дові Із-
раїлеві!

16 А тепер послухай Господ-
нього слова: Ти кажеш: Не будеш
пророкува́ти на Ізраїля, і не будеш
пророкувати на Ісаків дім.

17 Тому так промовляє Господь:
Твоя жі́нка в місті буде блудлива,
і сини твої та дочкі твої попадають
від меча, а земля твоя буде поді-
лена шнуром, і ти помреш на
нечистій землі, а Ізраїль конче
піде на вигнання з своєї землі!“

Доспів кінець Ізраїлеві

8 Господь Бог учинив, що я
бачив таке:

Ось кіш доспілих плодів.

2 І сказав Він: „Що́ бачиш,
Амосе?“

А я відказав: „Кіш доспі-
лих плодів“.

І промовив до мене Господь:

„Доспів кінець Моєму
наро́дові Ізраїлеві, —

уже більше йому не про-
щу!

3 І обернуться пісні в пала́тах
на зойк того дня,
говорить Господь Бог:

буде тру́пів багато, —

бо *ворог* на кожному місці
наки́дає їх!

4 Послухайте це, ви, що то́п-
чете бі́дною,

і що *пра́гнете* винищити
всіх убогих з землі,

5 кажу́чи: Коли то́ мине ново-
міся́ччя,

- щоб нам збіжжя прода-
ти?
і субота, — щоб нам відчи-
нити збіжжіві *комбри*?
Щоб зменшити ефу,
і щоб шекля побільшити,
і щоб викривляти обман-
ну вагу,
6 щоб купувати за срібло 6 2 6
нужденних,
а вбогого за взуття,
і попродати послід збіжже-
вий?
7 Господь присягнув славою
Якова:
Не забуду ніколи усіх
їхніх вчинків!
8 Чи не затрясється від цього 8 9. 5.
земля,
і всі мешканці її не впа-
дуть у жалобу?
Вся вона захвилюється, мов
та Ріка,¹
і бурхливо поплине й об-
низиться *знов*, немов
річка Єгипту.
9 І станеться в день той, — 9 Єр. 15. 9
говорить Господь Бог, —
і вчиню захід сонця опівдні,
і для землі серед світлого
дня воно стемніє.
10 І оберну ваші свята в жа- 10 Зах. 12. 10.
лобу,
а всі ваші пісні — в го-
лосіння,
і на всі стegna спровадку
верету,
а на всякую голову ліси-
ну,
і вчиню це, немов та жалоба
по одинакові,
кінєць же отого, — немов
гіркий день!

Голод на слово Божє

- 11 Ось дні настають, — го- 11 1 Сам. 3. 1.
ворить Господь Бог, — 1. 2.

¹ У Біблії Ріка, коли говориться про Єгипет, то це Ніл.

- і голод пошлю Я на зем-
лю, —
не голод на хліб, і не спрагу
на воду,
але *спрагу* почути Гос-
подні слова!
12 І будуть ходити від моря до 12
моря,
і з півночі до сходу блу-
катимуть,
щоб знайти слово Господа,
— та не знайдуть *його*!
13 Того дня будуть мліти від
спраги
вродливі дівчата та хлоп-
ці,
14 що клянуться гріхом сама-
рйським
та кажуть: *Як живий твій*
Бог, Дане,
і як жива дорога до Беер-
Шеви!
Та вони *всі* попадають,
і більше не встануть...

*І на дні моря не сховається
безбожник*

- 9 Я бачив Господа, що стояв над
жертвником, і Він сказав:
Удар но по маковині *цих*
ворит,
щоб затряслися порігги,
і порозбивай їх на всіх
їхніх головах,
а їхній останок заб'ю Я ме-
чем.
Не втече їм втікач,
і гонєць не врятується в них!
2 Якщо б закопались вони до 2
шеблу,
то й звідти рука Моя їх
заберє,
і якщо б піднялися на небо,
то й звідти їх скину!
3 А якщо б поховалися вони на
верховині Кармелу, —
звідти вишукаю й заберу
їх,

- а якщо на дні моря вони
поховатимуться з-перед
очей Моїх,
то й там Я гадуючі звелю,
— і вона їх покусася!
- 4 А якщо вони підуть в поліон
перед своїми ворогами,
то й там накажѹ Я мечеві
— і він їх повбиває,
і на них Я зверну Своє око
на зло, а не на добре. Дії 15. 16. 11
- Перестію Ізраїля*
- 5 Бо коли Господь Бог Са-
ваот доторкнеться зем-
лі,
то розтане вона,
і в жалобу впадуть всі меш-
канці її.
І вся вона вийде, немов та
Ріка,
і мов річка Єгипту об-
низиться.
- 6 Він буде на небі чертоги
Свої,
а Свій небозвід заклів над
землею,
воду морську Він кличе,
і виливає її на поверхню
землі, —
Господь Йому Ім'єння!
- 7 Хіба ж ви, Ізраїлеві сини,
Мені не такі, як сини
етіопіян? говорить
Господь.
Хіба ж не Ізраїля вивів Я з
краю єгипетського,
а филистимлян з Кафтіору,
а Арама із Кіру?
- 8 Ось очі Господа Бога
на грішне це царство, —
і з поверхні землі його ви-
гублю,
та вигублюючи, не погу-
блю дому Якового,
говорить Господь.
- 9 Бо ось Я звелів,
і серед народів усіх пе-
ресію Ізраїлів дім,

- як пересівається рѣшетом,
— і жодне зеренце на зем-
лю не випаде!
- 10 Упадуть усі грішні народи
Мого від меча,
що говорять: Не досягне
до нас
і не стріне оце нас нещастя!

Вертнеться доля Ізраїлеві

- 11 Того дня Я поставлю упалу
Давидову скінію
і проломи в ній заго-
роджѹ,
і поставлю руїни його, і
відбудую його,
як за днів стародавніх,
- 12 щоб решту Едому посіли
вони,
і всі ті народи, що в них
клікалося Моє Ім'єння.
говорить Господь, Який чи-
нить оце.
- 13 Ось дні настають, гово-
рить Господь,
і орач із жінцею зустрі-
неться,
а топтач винограду — із
сіячем,
і гори закрапають вино-
градовим соком,
а всі взгір'я добром по-
течуть.
- 14 І долю народу Свого,
Ізраїля, Я поверну,
і побудую міста попусто-
шені, і осядуть вони,
і засадять вони виноградни-
ки, й питимуть їхнє ви-
но,
і порозводять садки, і
будуть їсти їхній овоч.
- 15 І Я посаджѹ їх на їхній
землі,
і не будуть їх більш вири-
вати з своєї землі,
яку Я їм дав,
говорить Господь, Бог
твій!

ОВДІЯ

Пророцтво про загибель Едому

1 Видіння Овдія.¹

Так сказав Господь Бог на Едом:

„Почули ми вістку від Господа,

і посланий був між народів посол, щоб сказати:

Уставайте, і станьмо на нього до бою!

2 Оце Я малим тебе дав між народи,

ти дуже погорджений.

3 Гордість серця твого обманяла тебе,

який перебуваєш по щілинах скельних,

у високім сидінні своїм, що говориш у серці своєму:

Хто скине на землю мене?

4 Якщо б ти піднісся, немов той орел,

і якщо б ти кубло своє склав поміж збярми, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь!

5 Чи ж до тебе злодії приходили,

чи нічні ті грабіжники,

такий ти понижений!

— чи ж вони не накресли б собі скільки треба?

Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду,

чи ж вони не лишили б хоч вибірків?

6 Як Ісав перешуканий, як криївки його переглянені!

7 Аж до границі прогнали тебе,

1 Ис. 21. 11. Єр. 49. 14.

2 Плач. 3. 45.

Пов 2. 11. Єр. 9. 49. 7. 20.

4 М. 20. 14. 10

4 Єр. 49. 16.

5 Єр. 49. 9.

Мих. 4. 11. 12

обманять тебе твої всі союзники, переможуть тебе твої приятелі!

Ті, що хліб твій їдять, пастку розставляють на тебе.

— нема в тому розуму!

8 Чи ж не *станеться* це того дня, — промовляє Господь, —

і вигублю Я мудреців із Едому,

а розум з гори Ісавової?

9 І настрашене буде лицарство твоє, о Гемане,

щоб був витятий кожен з Ісави убійством.

10 Через насилля на Якова на брата твого

сором покриє тебе, і ти витятий будеш навіки.

11 Того дня, коли став ти навпро́ти,

того дня, як чужі полонили були його військо,

і коли чужинці в його брами ввійшли

і жереба кидали про Єрусалим,

то й ти *був*, як один з них!

12 І *тоді* не дивися на день свого брата,

на день лиха його,

і не тішся з Юдиних снів у день їхньої згуби,

і не розкривай своїх уст у день утиску.

13 І не входи ти до брами наробу Мого

у день лиха його́,

і не приглядайся до зла його́ й ти в день нещастя його́,

¹ Єврейське Ovađejaḥ, Оваден, церковнослов'янське за грецьким Авдій, українське Овдій.

- і не простягайте *своїх рук*
до багатства його
в день нещастя його!
- 14 І на роздоріжжі не стій,
щоб витинати його втіка-
чів,
і в день утиску не видавай
його решток!
- Дім Яковів посіде своє*
- 15 Бо близький день Господ-
ній над усіма народа-
ми,
як зробив ти, *то так і*
тобі буде зроблено:
вернеться на твою голову
чин твій!
- 16 Бо як ви пили на святій
Моїй горі,
так народи усі завжди
питимуть!
- І будуть пити вони, і бу-
дуть хлентати,
і стануть вони, немов їх
не було.
- 17 А на Сіонській горі буде
спасіння,
і буде святою вона,
і спадки свої *вже* посіде
дім Яковів.
- 18 І дім Якова стане огнем,
і дім Йосипа — полум'ям,
а дім Ісава — соломою, —
і будуть палати вони про-
ти них, і їх пожеруть,
і останку не буде із дому
Ісава,
бо Господь *це* сказав.
- 19 І посядуть півднні Ісавову
гору,
а мешканці долин — фи-
листимлян,
і посядуть Єфремове поле
та поле самарійське,
а Веніямін — Гілеад.
- 20 А полонені війська Із-
раїлевих синів *заволо-
діють тим*,
що хананейське аж до
Цорфату,¹
а єрусалимські вигнанці в
неволі, що в Сефараді,
посядуть міста полудне-
ві.
- 21 І спасітелі прийдуть на го-
ру Сіон,
щоб гору Ісава судити, —
і царство Господнє настане!

¹ Цорфат — грецьке Сарепта.

КНИГА ПРОРОКА

ЙОНИ

Непослух Йони й кара за нього

- І було слово Господнє до
Йони,¹ Амїтаєвого сина, таке:
2 „Устань, іди до Ніневії, вели-
кого міста, і проповідуй проти
нього, бо їхнє зло прийшло перед
лице Моє“.

3 І встав Йона, щоб утекти до

¹ По-єврейському Йонах, Йона́ (голубка),
по-грецькому Ἰωνᾶς, по церковнослов'янському
Йѡна, по-українському Йона́.

1 2 Нар. 14. 25.

2 3. 2. 4 М. 10.
11, 12.

3 Єр. 19. 46.
Іс. 23. 6. Дії 9
36, 43.
Мт. 8. 24.
Дії 27. 14.

Таршішу з-перед Господнього ли-
ця. І зійшов він до Яфи, і зна-
йшов корабля, що йшов до Тарші-
шу, і дав заплату його, і ввійшов
у нього, щоб відплисти з ними до
Таршішу з-перед Господнього ли-
ця.

4 А Господь кинув сильного
вітра на море, — і знялася на морі
велика буря, і *вже* думали, що
корабель буде розбитий.

5 І налякалися морякі, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йона зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув.

6 І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згинемо“.

7 І сказали вони один до одного: „Діть, і киньмо жеребкі, та й пізнаємо, через кого нам оце лихо“. І кинули вони жеребкі, — і впав жеребок на Йону.

8 І сказали до нього: „Об'яви ж нам, через що нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти народу?“

9 І сказав він до них: „Я єврей, і боюся я Господа, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“.

10 І налякалися ті люди великим страхом, і сказали до нього: „Що це ти наробив?“ Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об'явив.

11 І вони сказали до нього: „Що ми зробимо тобі, щоб утихомирилось море, щоб не заливало нас?“ Бо море бушувало все більше.

12 І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихомириться море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“.

13 І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходолу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них.

14 І вони кликнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповинної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“

Дан. 3. 28. 15

15 І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинилося море від своєї лютости.

16 І налякалися ці люди Господа великим страхом, і принесли Господеві жертви, і складали обітничі.

Йонина молитва в череві риби

Мт. 12. 40. 1

7 Єв. 7. 14, 16.

2 І призначив Господь велику рибу, щоб вона проковтнула Йону. І був Йона в середині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби цієї риби,

Пс. 120. 1 3

3 та й казав:

„Я клікав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос!“

9 і М. 1. 9. 10.

Пс. 42. 8. 4

4 І Ти кинув мене в глибочину, у серце моря, і потік оточив був мене. Усі хвили Твої та буріни Твої

надо мною пройшли.

5 І сказав я: Я вигнаний з-перед очей Твоїх, протé ще побачу я храм Твій святий.

6 Вода аж по душу мене обгорнула, безодня мене оточила, очерет обвиває кругом мою голову!

Пс. 103. 4. 7

7 Я зійшов аж до споду гори, а земля — її засуви стали за мною навіки!

Та підіймеш із ями життя мого,

Господи, Боже Ти мій!

Дан. 6. 11. 8

8 Як у мені омлівала душа моя,

Господа я спогадав, — і молитва моя ця до Тебе долінула, до храму святого Твого!

- 9 Ті, що тримаються марних божків, — свого Милосердного кидають.
- 10 А я голосною подякою принесу Тобі жертву, про що присягав я, те виконаю.
- Спасіння — у Господа!“
- 11 І Господь звелів рибі, — і вона викинула Йону на суходіл.

Покаяння ніневітян

3 І було Господнє слово до Йони вдруге таке:

2 „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“

3 І Йона встав, і пішов до Ніневії за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ходи.

4 І зачав Йона ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнована!“

5 І ніневітяни вірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верети, від найбільшого з них аж до найменшого.

6 І дійшло це слово до царя Ніневії, і він устав зо свого трону, і скинув плащ свого з себе, і покрився веретою, та й сів на попелі.

7 І він звелів клікнути й сказати в Ніневії з наказу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покушують нічого ані людина, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п'ють води!“

8 І нехай покриваються веретами та людина й та худоба, і нехай сильно клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках.

9 Пс. 31. 7.
Дан. 4. 24.

10 Пс. 116. 17.

21 2 4 11

2 М. 4. 8.

11 89 5

Пс. 12 13

Наум 1 3

4. 8. 1 Цар.

19. 4. Йов

7. 16.

5 Мт. 12. 41.

6 Пс. 3. 24.

11

8 Пс. 58. 3.

Ер. 18. 11.

4. 3. Пс. 121.

6.

9 Хто знає, може Бог обернеться й пожалує, і відвернеться з жару гніву Свого, — і ми не погинемо!“

10 І побачив Бог їхні вчинки, що звернули зо своєї злої дороги, і пожалував Бог *щодо* того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

Господь милостивий до того, хто кається

4 І було *це* для Йони на досаду, досаду велику, і він запалився.

2 І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милостивий та милосердий, довготерпеливий та многомилостивий, і Ти жалькуєш за зло.“

3 А тепер, Господи, візьми мою душу від мене, бо краще мені смерть від мого життя!“

4 А Господь відказав: „Чи слушно ти запалився?“

5 І вийшов Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куреня, і сів під ним у тіні, аж поки побачить, що буде в місті.

6 І виростив Бог ріщинового куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його головою, щоб урятувати його від його досади. І втішився Йона від цього ріщинового куща великою радістю.

7 А при сході зірніли другого дня призначіи Бог червяка, і він підточив ріщинового куща, і той усох.

8 І сталося, як сонце зішло, то призначив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йонину голову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і казав:

„Краще мені смерть від мого життя!“

9 І промовив Бог до Йони: „Чи слушно запалився ти за рициновий куш?“ А той відказав: „Дуже розліотився я, — аж на смерть!“

10 І сказав Господь: „Ти змилювався над рициновим кушем, над яким не трудився, і не плéкав

його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув.

11 А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом, що в ньому більше дванадцяти десятисоток люда,¹ які не вміють розрізняти правди своєї від своєї лівиді, та численна худоба?“ . . .

¹ Цебто, більше ста двадцяти тисяч люда.

КНИГА ПРОРОКА МИХЕЯ

*Гнів Божий на Юдею та
Ізраїля*

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михея¹ за днів Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдинних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим.

2 „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній!

і хай буде за свідка на вас Господь Бог,

Господь з храму святого Свого!

3 Бо Господь ось виходить із місця Свого,

і Він сходить і ступає по висотах землі.

4 І топляться гори під Ним, і тануть долини, мов віск від огню, мов ті води, що ллються з узбіччя.

5 Усе це за провинення Якова, за гріх дому Ізраїля. Хто провинення Якова, чи ж не Самарія?

А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалим?

6 І зроблю Самарію руїною в полі,

за місце садити виноград, і повикидаю в долину каміння її, і відкрию основи її.

7 І потовчені будуть усі її долини,

всі ж дарунки її за розпусту попалені будуть в огні,

і всіх бовбанів її Я віддам на спустошення.

Бо збрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться.

8 Над оцим голоситиму я та ридатиму, ходитиму босий й нагий, заводити буду, немов ті шакалі,

і буду тужити, як струсі!

9 Бо рани її неvigойні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму.

10 Цього не оголошуйте¹ в Гаті,¹

¹ Єврейське Michah, грецьке Μιχαῖας, церковнослов'янське й українське Михей.

¹ В оригіналі тут непередавальна гра слів: Be Gat at taggidu; бо Gat — це оголошувати.

і плакати — не плачте,
качайтесь по поросі в Бет-
Леафрі.

11 Переходь собі ти, о мешкан-
ко Шафіру,
нага, осоромлена, —
вже бо не вийде мешканка
Цаанану,
голосіння Бет-Гаецету не
дасть вам спинитися в
ньому.

12 Бо мешканка Мароту чека-
ла добра,
та до єрусалимської брами
зійшло оце лихо від
Господа.

13 Запряжи баскі коні до
воза,
мешканко Лахішу!
Ти початок гріха для сіон-
ської доньки,
бо знайшлись серед тебе
провини Ізраїлеві.

14 тому то даси розводів ли-
сти на Морешет-Гат.
Доми Ахзіва¹ — омана¹
для Ізраїлевих царів.

15 Спроваджу тобі ще спадко-
ємця Я,
о мешканко Мареші,
Аж по Адуллам прийде сла-
ва Ізраїля.

16 Зроби собі лисину та остри-
жися
за синів своїх любих,
пошир свою лисину, мов
ув орла,²
бо пішли на вигнання від
тебе вони!

Господня кара на Ізраїля

Горе тим, що задумують
кривду
і на ложах своїх учи-
няють лихе!

11 1. 20. 4

1 Цар. 21. Іс. 2
5. 8.

12 1. 1. 1

14 Єр. 15. 4

15 2 Цар. 18.
13. 2 Хр. 11.

1 М. 2. 1. 5
Діт 8. 21.

16 1. 1. 1

1 Цр. 26. 5. Іс.
29. 20.

Іс. 2. 6. 7

За світла поранку вико-
нують це,

бо їхня рука має силу.

2 Якщо піль жадають, то гра-
бують вони,
а домів — то хапають.
І вони переслідують мужа
та дома його,
і чоловіка й слідки йо-
го.

3 Тому так промовляє Гос-
подь:

Ось Я замишляю на цей
рід лихе,

що ший своїх з нього не
визволите,

і ходити не будете гордо,
бо це час лихий.

4 Того дня проголосять на
вас приповідку,
і співатимуть пісню жа-
лобну, говорячи:

„Сталось! До пня опусто-
шені ми,

уділ наробу мого змі-
нився, —

як це діткнуло мене!

Наше поле поділене буде
чужинцями,

5 тому в тебе не буде нікого,
хто кидав би шнура мір-
нічого,
як доробка на Господнім
зібранні.

Вам любі фальшиві пророки

6 „Не проповідуйте, та вони
проповідують!

Хай нам не проповідують,
— не досягне нас ганьба“.

7 О ти, що звесив „Яковів
дім“, —

чи змалів Дух Господ-
ній?

Чи ці чини Його?

Хіба добре не роблять
слова Мої тому,
хто ходить правдиво?

2

¹ Тут у єврейському тексті гра слів, якої не передали: Achesiv le achesiv; Ахезів — омана.

² Це гриф, хижий орел-тернопід, що водиться в горах, — голова й шия в нього гола. Тут „ли-
сина“ — знак жалоби.

- 8 Ще вчора були ви наро́дом Моїм, *тепер же* стаєте за ворога, з одежі верхньої плаща́ ви стяга́єте з тих, хто проходить безпечно, як здобич війни.
- 9 Жінок Мого наро́ду — з присмного дому Її виганя́єте *ко́жну*, з дітей славу Мою ви берете навіки.
- 10 Устаньте й ідіть, бо тут не спочи́нок, — це за занечиснення ваше, що загла́ду для вас принесе́, вирішальну загла́ду.
- 11 Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, *говорячи*: Буду тобі проповідувати про вино та про на́пій п'янкій, то був би він *лю́бим* пророком о́цьому наро́дові.
- Останок спасе́ться*
- 12 Неві́дмінно зберу́ тебе всьо́го, о Якове, неві́дмінно згрома́джу останок Ізраї́лів, — разом поставлю його, як отару в Бо́црі, як ту череду на пасови́щі, — і будуть гомоніти вони від *много* подства!
- 13 Перед ними ви́ламувач пі́де, вони продеру́ться та браму пере́йдуть і ви́йдуть із неї. І пі́де їхній цар перед ними, а Госпо́дь — на чо́лі їх!
- Суд на начальників*
- А я відказав: Послухайте ж, го́лови Якова та начальники дому Ізраї́ля, — чи ж не ва́м знати право?
- 2 Добро ви нена́видите та коха́єте зло, шкі́ру їхню здира́єте з них, а їхнє ті́ло — з ко́стей їхніх.
- 3 Ви оста́нок наро́ду Мого ї́сте та стяга́єте з них їхню шкі́ру, а їхні ко́сті лама́єте, і сі́чете, немов до горня́ти, і мов м'ясо в котелі.
- 4 Вони тоді клі́кати будуть до Господа, та Ві́н відпові́ді їм не дасть. і захова́є обличчя Своє того ча́су від них, коли будуть робити лихі свої вчинки.
- 5 Так говорить Госпо́дь на пророків, що вводи́ть наро́д Мій у блу́д, що зубами свої́ми гризу́ть та поклі́кують: „Мир!“ А на то́го, хто їм не дає *що* до рота, на ньо́го святу́ю війну ого́люють.
- 6 Тому буде вам ніч, щоб *не стало* видіння, і стемні́є вам, щоб не чарувати. І над тими пророками сонце за́квітиться, і над ними потемні́є день.
- 7 І посоромле́ні будуть такі прозорли́вці, і будуть засти́джені чарівники, і всі вони свої́ уста за́криють, бо не буде їм Бо́жої відпові́ді.
- 8 А я повний сили й Госпо́днього Духа, і правди й відваги,

- щоб представити Якову
про́гріх його,
а Ізраїлеві — його гріх.
- 9 Почуйте ж це, го́лови дому
Якового
та начальники дому Із-
раїля,
які нехтують справедли-
вість,
авсепрóстевикривлюють,
10 вони кров'ю будують Сіона,
а кривдою — Єрусали́ма.
- 11 Його го́лови судять за ха-
барá,
і навчають за плату його
ті священники,
і за срібло воро́жать проро-
ки його́,
хоч на Господа вони опи-
раються, кажучи:
„Хіба не Господь серед нас?
Зло не прийде на нас!“
- 12 О так, — через вас
Сіон буде на поле забра-
ний,
а Єрусалим на руїни обер-
неться,
а го́ра храмова́ стане
вагір'ями лісу . . .
- Майбутнє царство Месії*
- 4 Та буде наприкінці днів,
гора дому Господнього
міцно поставлена буде вер-
шиною гір,
і піднесена буде вона
понад узгір'я,
і будуть народи до неї плив-
сти.
- 2 І підуть численні народи та
й скажуть:
Ходімо, і вийдім на го́ру
Господню
та до дому Якового,
і Він буде навчати доріг
Своїх нас,
і ми будемо ходити стеж-
ками Його.
- 1 Сам. 19. 10. 3
Іс. 2. 4.
- 10 Ав. 2. 12.
- 11 Єз. 22. 26,
27. Соф. 3. 3.
- 1 Цар. 4. 25.
Зак. 4. 10
- 12 Єр. 26. 18.
- Соф. 3. 19.
- 1 Іс. 2. 2
- Цр. 1. 13
- 2 Іс. 2. 3. Зах.
8. 21. Лк. 24.
47.
- 1 М. 35. 21.
Єз. 21. 31.

- Бо вийде Зако́н із Сіону,
а слово Господнє — із Єру-
салиму.
- 3 І Він буде судити численні
племéна,
і розсуджувати буде на-
роди міцні аж у далечи-
ні.
- І вони переку́ють мечі
свої на лемеші,
а списи свої — на серпі.
Не підійме меча наро́д на
наро́д,
і більше не будуть навча-
тись війни!
- 4 І буде кожен сидіти під
своїм виноградником,
і під своєю фі́гівницею,
і не буде того, хто б стра-
шив,
бо уста Господа Сава́та
оце́ прорекли.
- 5 Усі бо народи ходитимуть
кожен ім'ям свого бога,
а ми будемо ходити Ім'ям
Господа,
нашого Бога, на віки ві-
ків!
- 6 Того дня — промовляє Гос-
подь —
позбираю ку́льгаве й
згрома́дку розігнане,
і те, що на нього навів
коли лихо.
- 7 І зроблю́ Я ку́льгаве остан-
ком,
а віддалене — потужним
наро́дом,
і зацарює над ними Гос-
подь на Сіонській го-
рі
відтепер й аж навіки!
- 8 А ти, башто Чері́дна, під-
гірку Сіонської до́нь-
ки,
прийде до тебе і дійде
старé панува́ння,
царюва́ння для до́нечки Єру-
салиму.

Народ Божий вийде з вавилонського полону

- 9 Тепер нашо здіймаєш ти
 обрин?
 Чи в тебе немає царя?
 Чи ж загинув твоїй радник,
 що ти корчнися, мов по-
 роділля?
- 10 Вийся та корчя, о дбчко
 Сіону,
 немов породілля,
 бо тепер вийдеш із міста
 та перебуватимеш у полі,
 і прийдеш аж до Вавилону.
 Та будеш ти там урятована,
 там Господь тебе викупить
 з рук твоїх ворогів!
- 11 А зараз зібрались на тебе
 численні народи,
 говорячи: Нехай він зне-
 важений буде,
 і нехай наше око побачить
 нещастя Сіону!
- 12 Та не знають вони Господ-
 ніх думок,
 і не розуміють поради По-
 го,
 бо Він їх позбирав, як до-
 кладні снопи.
- 13 Ставай та молоти, дбчко
 Сіону,
 бо Я ріг твій залізом учи-
 ню,
 а копита твої вчиню мід-
 дю,
 і ти розпнорішиш числен-
 ні народи
 та вчиниш закляттям для
 Господа несправедли-
 вий їхній зиск,
 а їхнє багатство — Влади-
 ці всієї землі.
- 14 І згромаджуйсь тепер, доч-
 ко товниці!
 Облогу вчинили на нас,
 тростиною б'ють по щоці
 Ізраїлевого суддю . . .

Мт. 2, 5, 6.
Ів. 7, 42.

10 2 Цар. 19, 3.
Іс. 43, 14.
Іс. 7, 14, 18.
2, 6.

Еф. 2, 1.

13 1 Цар. 22,
11, Іс. 21, 10,
23, 18, 41, 15.

1 М. 10, 8, 11.

Пс. 146, 3.

14 Ів. 18, 22.

*З Віфлєсму прийде Владика
Месія*

- 5 А ти, Віфлєсме-Єфрате,¹
 хоч малий ти у тисячах
 Юди, —
 із тебе Мені вийде Той,
 що буде Владика в Із-
 раїлі,
 і віддівна постання Його,
 від днів віковічних.
- 2 Тому Він їх видасть до часу,
 аж поки ота не породить,
 що має родити,
 а останок братів Його
 вернеться до Ізраїлевих
 синів.

Майбутнє царство Божє

- 3 І стане, і буде Він пасти
 Господньою силою,
 величчєю Імення Господа
 Бога Свого.
 І осядуть вони,
 бо Він стане великий тепер
 аж до кінців землі!
- 4 І Він буде миром.
 Як прийде до нашого
 краю Ашшур,
 і буде топтатись по наших
 палатах,
 то поставимо на нього сім
 пастирів
 та восьмеро людських кня-
 жат.
- 5 І вони будуть пасти мечем
 край Ашшūra,¹
 край же Німрода — у
 воротях його.
 Та Він від Ашшūra врятує,
 як той прийде в наш Край,
 і коли буде топтатись по
 наших границях.
- 6 І Яковів залишок буде по-
 серед численних наро-
 дів,
 як роса та від Господа,

¹ Єврейське Eferatah, гр. Εφρατά, ц.сл. **Єфратъ**, — родоначальник Віфлєсму. Пор. Пс. 132, 6, 1 М. 35, 16, 35, 19.

² Ашшур — Асирія.

- як той дощ на траві,
і він надії не кластиме на
чоловіка,
і не буде надії складати на
людських синів.
- 7 І Яковів залишок буде між
людьми,
серед численних наро-
дів,
як лев між лісною худобою,
як левчук між отарами
овець, —
що як він переходить, то
топче й шматує,
і немає нікого, хто б зміг
урятувати.
- 8 Хай зведеться рука твоя на
твоїх ненависників,
і хай всі вороги твої ви-
тяті будуть!
- Кара на тих, що не слухають
Господа*
- 9 І станеться в день той, —
говорить Господь, —
і вйду Я квіти твої з-се-
ред тебе,
і колесниці твої повигу-
люю.
- 10 І понищу міста твого Краю,
і всі твердині твої по-
розваляю.
- 11 І повиполюю чари з твоєї
руки,
і ворожбитів у тебе не
буде.
- 12 І понищу боввани твої
та жертвні стовпи твої
з-посеред тебе,
і ти чинові рук своїх більше
не будеш вклонятися.
- 13 І повитинаю дерева жертв-
ні твої з-серед тебе,
і міста твої вигублю.
- 14 І в гніві та в лютої помсту
вчиню над народами,
що Мене не послухались!

Іс. 43. 16.

2 М. 12. 37.
41

4 М. 22. 5.

11 3 М. 19. 26.
Зах. 13. 2.3 М. 2. 1. Ис.
50. 9.

13 Суд. 3. 7.

5 М. 30. 15.
Ос. 6. 6. Мт.
9. 13.

- Пря Господа з народом Своім
- 6 Послухайте, що промовляє
Господь:
Устань, сперечайся перед
горами,
і хай узгір'я почують твій
голос!
- 2 Послухайте, гори, Господ-
нього суду,
і візьміть до вух, ви,
основи землі,
бо в Господа пря із народом
Своім,
і з Ізраїлем буде суди-
тися Він!
- 3 „Народе ти Мій, що тобі Я
зробив
і чим мучив тебе, —
свідчи на Мене!
- 4 Бо Я з краю єгипетського
тебе вивів,
і тебе викупив з дому ра-
бів,
і перед тобою послав Я Мой-
сея, Аарона та Маріям.
- 5 Мій народе, згадай,
що Балак, цар моав-
ський, задумував був,
і що йому відповів Балаам,
син Беорів,
від Шіттіму аж по Гілгал,
щоб пізнати тобі справед-
ливості Господа“.
- 6 „З чим піду перед Господа,
схилилось перед Богом Ви-
сокобсти?
Чи піду перед Нього з ціло-
паленнями,
з річними телятами?
- 7 Чи Господь уподобає тисячі
баранів,
десятитисячки потоків
оливи?
Чи дам за свій гріх свого
первенця,
плід утроби моєї за гріх
моєї душі?“
- 8 „Було тобі виявлено, о лю-
дино,

щоб добре, і чого пожадав
від тебе Господь, —
нічого, а тільки чинити пра-
восуддя,
і милосердя любити,
і з твоім Богом ходити су-
мирно“.

Кара від Господа

9 Голос Господній кличе до
міста, —
а хто мудрий, боїться
той Ім'єння Твого:
„Послухайте жезла й Того,
Хто призначив його:

10 Чи є ще у домі безбожного
коштовності несправед-
ливі,
та неповна й неправна ефа?

11 Чи Я всправедливлю вагу
неправдиву,
і калитку з важками об-
м'яними?

12 Що повні насильства його
багачі,
мешканці ж його гово-
рили неправду,
а їхній язик в їхніх устах —
омана,

13 то теж бити зачну Я тебе,
пустошити тебе за гріхи
твої.

14 Будеш ти їсти, але не насити-
тися,
і буде голод у нутрі
твоїм,
і станеш ховати, але не врятуєш,
а що ти врятуєш — ме-
чеві віддам.

15 Ти сіяти будеш, але не по-
жнеш,
ти будеш оливку топтати,
та не будеш маститись оли-
вою,

і молодий виноград, та
вина ти не пиймеш!

16 Бо ще переховуються всі
устави Омрі

та всі вчинки дому Ахава,
і за їхніми радами ходите
ви,
тому то Я видам тебе на
спустошення,
і на посміх — мешканців
його,
і ви ганьбу народу Мого
понесете!

Стало мало побожних

7

Горе мені, бо я став, мов
недобірки літні,
як залишки по винобран-
ні;
нема грона на їжу, немає
доспілої фіги,
якої жадає душа моя!

2 Згинув побожний з землі,
і нема поміж людьми
правдивого.

Вони всі чатують на кров,
один одного ловлять у
сітку.

3 *Наставлені* руки на зло,
щоб вправно чинити його,
начальник жадає *дарунків*,
суддя ж судить за плату,
а великий говорить жадан-
ня своєї душі,
і викривлюють все.

4 Найліпший із них — як
будяк,
найправдивіший — *гір-
ший* від терену.

Настає день Твоїх сторо-
жів,

Твоїх відвідин, —
тепер буде збентеження їхнє!

5 І друзі не довіряйте,
не надійтесь на приятеля,
від тієї, що при лоні твоєму
лежить,

пильнуй двері уст своїх!

6 Бо гордує син батьком
своїм,
дочка повстає проти нень-
ки своєї,

Пс. 12. 2. Пр. 2
1. 11.

Пр. 10. 3. 3

14 Ос. 4. 10.

15 Ам. 5. 11,
Соф. 1. 13.
5 М. 28. 30,
38, 39.

Пс. 146. 8. 5

Мт. 10. 21, 35,
36.

16 1 Цар. 16.
25, 29. 30.
6р. 19. 8.

невістка — проти свекрухи
своїї,
вороги чоловіку — до-
машні його!

Нова надія Сіону

- 7 А я виглядаю на Господа,
надіюсь на Бога спасіння
мого, —
Бог мій почує мене!
- 8 Не тішся, моя супротивни-
це, з мене, —
хоч я впала, *Сіонська доч-
ка*, проте встану,
хоч сиджу в темноті, *та* Пов 29. 9.
Господь мені світло!
- 9 Буду зносити я гнів Гос-
подній,
бо згрішила Йому,
аж поки не вирішить спра-
ви моєї,
та суду не вчинить мені.
Він на світло мене попровід-
дить, —
побачу Його справедли-
вість!
- 10 І побачить оце все моя су-
противниця,
і сором покриє її,
бо казала мені: „Де Він,
Господь, Бог твій?“
Приглядатимуться мої
очі до неї, —
її топчуть тепер, як болото
на вулицях.
- 11 Настане той день, щоб мури
твої будувати,
тоді віддалиться грани-
ця твоя цього дня!
- 12 Це той день, коли прийдуть
до тебе
з Асирії та аж до Єгипту,
і від Єгипту та аж до Ріки,
і від моря до моря, і від
горі до горі.

- 13 І спустошенням стане земля
на мешканців її,
через плід їхніх учинків.
- 14 Паси Мій народ своїм бер-
лом,
отару спадку Твого;
що пробуває в лісі самот-
но, у середині саду,
хай пасуться вони на Ба-
шані й Гілеаді, як за
днів стародавніх.
- 15 Як за днів твого виходу з
краю єгипетського,
покажу йому чуда.
- 16 Народи побачать *оце*,
і посоромлені будуть при
всій своїй силі,
руку покладуть на уста,
їхні вуха оглухнуть.
- 17 Будуть порох лизати вони,
як той гад,
як плазюче землі,
повилазять з дриканням з
укріплень своїх,
вони будуть тремтіти пе-
ред Господом, Богом
нашим,
і будуть боятись Тебе!
- 18 Хто Бог *інший*, як Ти, що
прощає провини
і пробачує прогріх останку
спадку Свого,
Свого гніву не держись на-
завжди,
бо кохається в милості?
- 19 Знов над нами Він зми-
лується,
наші провини потопче, —
Ти кинеш у морську глибо-
чину усі наші гріхи.
- 20 Ти даси правду Яковові,
Авраамові милість,
яку присягнув Він для на-
ших батьків
від днів стародавніх“.

16

9 Іс. 12. 1.

17

18

20

НАУМА

Правдивий Господь

- 1** Пророцтво на Ниневію. Кни-
га видіння елкошейця Наума.¹
- 2** „Палкий Бог, і мстивий
Господь,
Господь мстивий та лю-
тий, —
Господь мстивий до тих, хто
Пого ненавидить,
і пам'ятає про кривду
Своїх ворогів.
- 3** Господь довготерпеливий і
великої потуги,
та очистити *винного* — Він
не очистить.
Господь — у бурі та в віхрі
дороба Пого,
а хмара — від стін Пого
күрива.
- 4** Як загнівається Він на
море, то сушить його,
і всі ріки висушувє,
в'яне Башан та Кармел,
і в'яне та квітка Лівану.
- 5** Гори тремтять перед Ним,
а підгірки топніють,
перед обличчям Пого гря-
сється земля та вселен-
на,
та всі її мешканці.
- 6** Хто встоїть перед гнівом
Пого,
і хто стане у полум'ї люті
Пого?
Пого шал впливається, мов
той огонь,
і розпадаються скелі від
Нього!
- 7** Добрий Господь,
пристановище Він у день
утіску,
і знає Він тих, хто на Нього
надіється!

Іс. 10. 22, 23. **8****1** Пого 1 1**2** 2 М. 20. 5.
Єр. 24. 19.**3** 4 М. 14. 18.
Іс. 86. 15.
Пона 4. 2.**4** 2 М. 14. 21.
Іс. 50. 2.**5** Іс. 97. 5.Іс. 37. 38. **14****6** 5 М. 32. 22.**7** Іс. 4. 6, 73. 1.Іс. 52. 7. Іс.
50. 14. Рим.
40. 15. **1**

- 8** Але в зливі навальній
Він зробить кінця між-
Пого заколотникам,
і ворогів зажене у темноту.
- 9** Що ви думаєте проти Гос-
пода?
Бо Він зробить кінця, —
не постане два рази на-
сильство.
- 10** Бо вони переплутані, наче
той терен,
і повпивались, немов би
вином, —
вони будуть пожерті зовсім,
мов солома суха!
- 11** З тебе вийшов задумуючий
проти Господа лихого,
радник нікчемний.
- 12** Так говорить Господь:
Хоч були б найспільніші і
дуже численні,
та постинані будуть вони,
та й минуться!
І хоч Я тебе мучив,
та мучити більше тебе вже
не буду!
- 13** А тепер Я зламаю ярмо
його, яке на тобі,
і пуга твої позриваю.
- 14** І накаже на тебе, *Ашишре*,
Господь:
Більш не буде вже сіяти-
ся з твого ім'єння!
З дому бога твого Я боввана
та ідола витну,
зроблю тобі гроба із них,
бо ти став легковажений.

Благовістя

- 2** Ось на горах нбги благові-
сника,
що звіщає про мир:
Святкуй, Юдо, свята свої,
виконуй присяги свої,

¹ Єврейське Nahum, грецьке й церковнослов'ян-
ське Наум.

бо більше не буде нікчёмний
ходити по тобі, —
він витягнй ввесь!

Зруйнування Ниневії

2 На тебе йде розпорішувач,
— твердині *свої* стережки,
виглядай на дорогу, зміц-
ний *свої* стігна,

міцно скріпи *свою* потугу,
3 бо верне Господь вєлич Яко-
ва,

3 Пс. 47. 5

як вєлич Ізраїля,
що їхні спустошители по-
руйнували,

і понижили їхні *вино-
градні* гадузки.

4 Щит хоробрих його зачер-
вонєння,

4 3. 3. Йов 41.
21.

вояки в кармазині;
блищить сталь у день зброєн-
ня їхнього на колесни-
цях,

хвилюються ратища.

5 Колесинні шалено по вули-
цях мчать,
по майданах гуркочуть,
їхній вид — немов полум'я
те смолоскипів,

літають вони, як ті блис-
кавки.

Пс. 46. 10.

6 Він згадає шляхєтних своїх,
та спіткнється вони у
ході своїй;

вони поспішають на мури її,
і поставлена міцно будів-
ля облоги.

7 Брама річок відчиняються,
а палата руйнується.

8 І постановлено: буде ого-
лена, відведється в по-
лон,

8 Єз. 7. 16

а рабини її голоситимуть,
мов ті голубки,
що воркують на персах
своїх.

Єз. 24. 6, 9.
Ав. 2. 12

9 І Ниневія — як саджавка
водна,
що води її відпливають.

„Стійте, стійте!“

Та немає нікого,
хто б їх завернув!

10 Розграбуйте срібло, роз-
грабуйте золото, —
немає кінця наготовле-
ному,

багатству коштовних речей.

11 Знищення та зруйнування
й спустошення *буде* . . .

І серце розтопиться, і
ноги дрижатимуть,

і корчі по крижах усіх,
а обличчя їх всіх на чер-
воно розпалиться.

12 Це лєговичє лєвів,
і для лєвчуків пасовище,

що там ходив лєв *та* лєви-
ця,

та лєвеня, — і ніхто не
лякав?

13 Лєв грабував для своїх мо-
лодят

і душив для лєвиць своїх
він,

і печєри свої переповнював
здобиччю,

а лїгва свої — награбко-
ваним.

14 Ось Я проти тебе, — гово-
рить Господь Саваот, —

і попалю серед диму твої
колєсинні,

а твоїх лєвчуків поїсть меч,
і повитинаю з землі гра-
бування твої,

і вже не почується голос
твого посла.

Горе Ниневії!

Горе місту *цьому* кровождєр-
ному,
воно все неправда,
воно повне насилля,
грабіж не виходить із
нього!

2 Чути свист батєга, гуркіт
кїлєса,

- і чвал кónей, і колеснич-
на гуркóтнява,
3 і гін верхівця,
і подум'я мечá, і блиск
рáтища,
і багато побитих, і мертвих
велике число,
і трупу немає кінця,
і спотика́тимуться об їхній
труи, —
4 це за многоту́ блудодійства 4 Об. 17. 1.
рози́єнніи,
привáбно ласкаво́ї,
вправно́ї в чáрах,
що наро́ди за блуд свій
вона продавала,
а ро́ди — за чáри свої.
5 Ось Я проти тебе, — гово- 5 Іс. 47. 3. Єв.
рить Господь Саваот, — 23. 29.
і подóбка твого підійму́
на обличчя твоє,
і покаж́у Я твій сором на-
ро́дам,
а цáрствам — твій стид!
6 І кину на тебе о́гиди, і
погóрдженою вчиню́ Я
тебе,
і зроблю́ Я тебе, мов по-
зóрище!
7 І станеться, — кожен, хто
вгледить тебе,
від тебе втече та й про-
каже: „Пограбóвана
Ниневія!“
Хто в́словить їй співчуття?
Зв́идки буду́ шукати тобі
поті́шнїтелів?
8 Чи краща ти від Но-Амона, 1 М. 15. 5. 16
що сидить серед рік, —
Об. 18. 11.
вода коло нього,
8 Єр. 46. 25.
що вал його́ — море,
від моря — його́ мур?
9 Еті́бія — сила його́, і Єгип- 9 1 М. 10. 6.
ет, і не має кінця.
Пут-та лівійці були тобі в
пóмїч, —
10 та й він на вигнáння пішов, 10 Плач. 2. 19.
у полóн . . .
А діти його́ порозб́ивані

- на роздоріжж́і всіх вулиць,
і ки́дали м́ереб про сла-
вних його́,
й всі вельмо́жні його́
у кайдáни закуті.
11 Уп'е́шся і ти, будеш схóва-
на,
тверді́ні від ворога бу-
деш шукати і ти!
12 Всі форте́ці твої, —
мов ті фі́ги з доспілими
о́вочами:
коли затрясу́ться,
то падають в ўста́ того,
хто їх їсть.
13 Ось наро́д твій — немов ті
жінки серед тебе:
вони повідчиня́ють твоїм
ворогам брами кра́ю
твого́.
огонь поже́ре твої за́суви.
14 Води́ на облогу собі на-
бери,
тверді́ні свої позмі́цняй,
увійди до боло́та та в гли́ні
топчи́сь,
форму на цеглу візьми́
міцно в р́уку.
15 Там огонь тебе з'їсть,
посі́че тебе меч,
поже́ру́ть тебе, наче та гу-
сінь.
Стань числénна, як гу-
сінь,
стань числénна, немов са-
ранá, —
16 пона́мнóжуй купців своїх
більше від зірок небес-
них, —
але гусі́нь та зни́щить тебе́
й полеті́ть!
17 Вельмо́жні твої — немов та
саранá,
гетьма́ни твої — мов мош-
ва́,
що гнізди́ться по сті́нах в
день хо́лоду,
але сонце засві́тить — і
вони помандру́ють,

і не пізнане буде те місце, де вони <i>пробували</i>. 18 Твої пастирі, царю асирій- ський, поснули, лежать вельможі твої, твій народ розпорішився по горах, — і немає кому позбирати його.	Йов 27. 33. 19 Бр. 30. 12. Плач. 2. 15.	19 Нема ліку для лиха тво- го, рана твоя неvigойна! Всі, що звістку про тебе почують, заплещуть у долоні на те- бе, — бо над ким твоє зло не ходило постійно?""

КНИГА ПРОРОКА АВАКУМА

Скарга на біди народу

1 Пророцтво, яке бачив пророк Авак'ум.¹ 2 Аж доки я, Господи, клікати буду, а Ти не почуєш? До тебе я клічу: „Насиль- ство!“ та Ти не спасєш! 3 Для чого неправість мені Ти покажеш та позирєш на м'яку? А передо мною грабіж та наси́льство, і суперечка стається, і но- ситься сварка. 4 Тому то Закон припиняєть- ся, і не виходить до чину назавжди право, бо несправедливий вигу́б- лює праведного, тому правосуддя вихо- дить покривленим. 5 Пригляньтеся ви до наро- дів, і дивіться, і дуже здивуйтеся, бо вчиню Я за ваших днів діло,	1 Іс. 15. 1. Бр. 5. 15. 6 2 Пс. 13. 2, 3. 4 Йов 21. 7 Пс. 94. 3. 5 Дії 13. 41.	про яке не повірите ви, коли буде розказане. 6 Бо оце Я поставлю халдєїв, народ лютий та скорий, що грасує по широкій землі, щоб захопити оселі, які не його. 7 Страшний та грізний він, — від нього са́мого вихо- дить і право його, і великість його. 8 І від пантєр його коні швид- ші, і від вовків вечєрєвих лютіші. І розлетяться його́ верхів- ці, а їзди його́ зда́лека при- йдуть, — вони будуть летіти, неначе орел, що на їку по- спішає. 9 Він приходить увесь на на- си́льство, а ці́ль їх обличчя — вне- ред, і набере́ полонєних, як то́го піску. 10 І він глузує з нарів, а князі — сміх для ньо- го.

¹ Єврейське Наваккум, (борець), грецьке
"Αββακούμ, церковнослов'янське Авакум.

Він сміється з твердині усякої, бо на вал насипає землі, і її здобуває!	1 21 8	1 2	Нехай я стою на сторожі своїй, і нехай на облозі я стану, і хай виглядаю, щоб бачити, що він буде казати мені, і щоб відповість на жалобу мою.
11 Тоді він несеться, як вітер, і перейде, і згрішить, бо зробить за бога свого оцю силу свою.	11 Дан. 4. 27, 7 2		<i>Відповідь Господа</i>
12 Хіба ж Ти не віддавна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святий, — не помремо! Господи, Ти для суду поставив йогоб, і, о Скеле, ¹ призначив його на карання!	12 Пс. 90. 2. 5 М. 27. 8.	2	2 А Господь відповів та й сказав: Напиши це видіння і поясни на таблицях, щоб читач його легко читав.
13 Твої очі <i>занадто</i> пречисті, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш.	Пс. 42. 6. 13 Єр. 12. 1.	3	3 Бо ще на умовлений час це видіння, і приспіває кінець, і не обмане.
Чому ж дивишся Ти на грабіжників, мовчиш, коли несправедливий винищує справедливішого від себе?	Пс. 32. 9. Рим. 4 1 17	4	Якщо б протягнулось, чекай ти його, бо воно конче прийде, не спізниться.
14 Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту черв'я, що пана над нею нема.	Пр. 26. 1. 14 М. 2. 17	5	4 Ось надута, не проста душа його в ньому, а праведний житиме вірою своєю.
15 Усе це <i>грабіжник</i> витягує вудкою, своїм неводом тягне оцє, та збирає оцє в свою сітку, тому тішитись він та радіє.	15 Іс. 49. 8.		5 І що ж, — як зрадливе вино, так горда людина спокію не знає: він роззявлює пащу свою, як шебл, і не насичується, як та смерть, і всіх людей він до себе збирає, і всі народи до себе згромаджує.
16 Тому жертву приносить він неводою, — і кадить для сітки своєї, бо від них ситий уділ його та добірна пожива його!	Мих. 2. 4.	6	6 Чи ж усі вони не складуть приповістки на нього та загадки насмішливої йому не прокажуть: „Горе тому, хто для себе розмножує те, що не його! Аж доки це буде? Горе тому, хто чинить тяжкою заставу на себе!“
17 Чи на це випороблює він свого невода, і завжди <i>готов</i> убивати народи без милости?			7 Хіба нагло не встануть оті, хто тебе буде грізти,

¹ Скеля — часта назва Господа.

- і збудяться ті, хто тебе
попихає,
і за здобич ти станеш для
них?
- 8 За те, що ти грабував був
багато народів,
вся решта народів тебе
пограбує за ту людську
кров,
і за насильство над краєм,
над містом та над усіма,
хто мешкає в ньому.
- 9 Горе тому, хто неправедний
зиск побирає для дому
свого,
щоб покласти гніздó своє
на висоті,
і тим із рук злого врято-
ваним бути!
- 10 Нарáдив ти сором для дому
свого,
щоб кінець учинити чи-
сненим наро́дам,
і ти прогрішився за душу
свою.
- 11 Бо камінь з стіни буде клі-
кати,
і йому́ відповість сволок
із д́ерева.
- 12 Горе тому, хто кров'ю місто
будує,
хто беззаконням встано-
влює гóрод!
- 13 Чи ж оце не від Господа
Саваота,
що народи труляться для
огню,
і мучаться люди на мар-
ність?
- 14 Бо пізнанням Господньої
слави
наповнена буде земля,
як море вода покриває.
- 15 Горе тому, хто свого ближ-
нього
напоює з келіху гніву
свого,
і п'ють, щоб бачити с́ором
його!
- 16 ти наситишся гáньбою біль-
ше, як славою.
Пий також ти, та показуй
свій сором!
На тебе обернеться келіх
правди Господньої,
гáньба ж на славу твою!
- 17 Бо насилля *твое над Лі-*
ва́ном на тебе спадé,
а грабунок худоби зла-
має тебе за кров люд-
ську,
та за насилля над краєм,
над містом та над усіма,
хто мешкає в ньому.
- 18 Який дасть пожиток бов-
ва́н,
що його вірізьбив тво-
рець його́,
і відлив, і вчитель непра-
ди,
що творець його мав охо-
ту
чинити богів *цих* німих?
- 19 Горе тому, хто дереву каже:
„Збудись“,
мовчазливому каменю:
„Зру́шся!“
Чи він буде навчати?
Ось він сріблом та золо-
том викладений,
але жодного духу в ньому
нема!
- 20 А Господь у Сво́ім храмі
святім, —
мовчи перед обличчям
Його, уся зéмле!“

Псалом пророка Авакума

3 Молитва пророка Авакума, для
співу на струнному приладі:

- 2 „Господи, звістку Твою я
почув *та й* злякався!
Господи, оживи Своє діло
в середині років,
у середині літ об'яви,
у гніві про милість зга-
дай!

- 3 Бог іде від Теману,
і Святий від Парану гори.
Села.¹
Велич Його вкрила небо,
і слави Його стала повна
земля!
- 4 А сяйво було, наче соняшне
світло,
проміння прибоці у Його,
і там укриття Його потуги.
- 5 Перед обличчям Його моро-
виця іде,
а по стопах Його пнеться
підлум'я.
- 6 Став, — і землю Він зміряв,
поглянув — і народи за-
тряс, —
і попадали гори довічні,
вікові похилились узгір'я.
Путі Його вічні.
- 7 Я бачив намети Кушана під
кривдою,
тремтять покривала мі-
дійського краю.
- 8 Чи на ріки, о Господи, Ти
запатав,
чи на ріки Твій гнів?
Чи Твоє пересердя на море,
що їдши на конях Своїх,
на спасінних Своїх колес-
ницях?
- 9 Лук твій голій, нагий,
наповнений стріл сагай-
дак. Села.
Ти річками землею розетк.
- 10 Тебе вгледівши, гори дрижа-
ли,
водяна течія потекла,
безодня свій голос дала,
зняла високо руки свої.
- 11 Сонце й місяць спинилися в
мешканні своєму
при світлі Твоїх стріл,
що літають при сяйві блис-
кучого списа Твого.
- 3 5 М. 33. 2.
Пс. 3. 3.
Мих. 4. 12, 13. 12
- 4 Пов 31. 26.
- 5 5 М. 32. 24.
Пс. 91. 6.
- 6 1 М. 49. 26.
3. 2. 16
- 7 1 М. 10. 6-8.
Суд. 3. 10.
- 8 2 М. 13. 21.
- 10 Пс. 77. 17.
- Пов 13. 15.
Іс. 61. 10. 18
- 11 Гр. 10. 13.
- 5 М. 33. 29. 19
Пс. 18. 34, 27.
1.
- 12 У люті ступав Ти землею,
у гніві людей молотів.
- 13 Ти вийшов спасти Свій на-
рід,
спасті Помазанця Свого.
Ти з дому безбожного гб-
лову збив,
обнажив Ти основу по-
пни. Села.
- 14 Ти пробив його списами гб-
лову князя його,
як вони піднялись, щоб
мене розпоробити;
вони тішилися,
немов мали пожертви таєм-
но убогого.
- 15 Ти кінцями Своїми по морю
топтав,
по водній великій громаді.
- 16 Я почув — і затремтіла
утроба моя,
задзвеніти на голос цей
губи мої,
гнилизна ввійшла в мої
кості,
і тремчу я на місці своїм,
бо маю чекати в спокої день
утиску,
коли прийде народ, який
має на вас наступати.
- 17 Коли б фігове дерево не
запвело,
і не було б урожаю в
виноградниках,
обманило зайняття оливкою,
а поле їжі не вродило б,
позникала отара з кошари
і не стало б в оборах худо-
би, —
- 18 то я Господом тішитись бу-
ду й тоді,
радітиму Богом спасіння
свого!
- 19 Бог Господь — моя сила,
і чинить Він ноги мої, як
у лані,
і водить мене по висотах!“

Для диригента хору на моїх струн-
них знаряддях.

¹ Села — слово ближче невіданого значення,
може музичний знак передачі співу другому хору,
або аупіка. У Книзі Псалмів слово „села“
з'являється 73 рази. По-грецькому diapsalma, —
збільшення, розрив мелодії. Пор. Пс. 3. 3.

КНИГА ПРОРОКА СОФОНІЇ

*Суд над Юдою, як день
Господній*

1 Слово Господнє, що було до Софонії,¹ сина Куші, сина Гедалії, сина Амарії, сина Езекії, за днів Посії, Амонового сина, Юдиного царя.

1 Єр. 1: 2
2 Цар. 22: 1
2 Цар. 25: 7.
Мт. 22: 11

2 „Забираючи, все заберу з-над поверхні землі, промовляє Господь.

21: 24: 1

3 Заберу Я людину й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людину з поверхні землі, промовляє Господь.

31: 6: 3 Мт.
13: 41

4 І руку Свою простягну Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього останок Ваала, імення жерців зо священниками.

2 Хр. 33: 14.

5 і тих, хто вклоняється на дахах світилам небесним,²

Пр. 27: 22.

і тих, хто вклоняється, хто присягає Господом, і хто присягає царем своїм,
6 і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього.

Пс. 18: 29.

7 Замовети перед Господом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготівив,

7 Пс. 46: 11.
Зах. 2: 17.
5 М. 28: 30,
39: Ам. 5: 11.
Мих. 6: 15.

посвятив Своїх поклі-
каних.

8 І станеться в день Господньої жертви, і навіщу Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одужу чужинну.

9 І навіщу Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманого.

10 І буде в дні тому, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завивання із Міста Наво́го, і велика руїна із пагірків.

11 Ридайте, мешканці Махтешу, бо понижений буде весь купецький народ, будуть вигублені всі, хто ваяють срібл́о.

12 І станеться часу того, і перешукаю Я з лямпами Єрусалим, і навіщу Я тих мужів, які задубили на дріжджах своїх, що говорять у серці своєму:

„Господь не вчинить добра, і лиха не зробить.“

13 І здобиччю стане все їхнє багатство, а їхні домї — за спустошення, —

І будуть вони будувати домї, але в них не сидітимуть,

¹ — Єврейське Sofonijah — „Господь сховав“, грецьке Σοφονίας, церковнослов'янське Софонія.

² В оригіналі: війську небесному.

- і виноградники будуть садити, та вина їхнього не питимуть.
- 14 Близький день Господній великий,
він близький й дуже швидко *настане*.
Ось голос Господнього дня,
— тоді гірко кричатиме *навіть* хоробрий!
- 15 День гніву цей день,
день смутку й насилля,
день збурення та зруйнування,
день темноти та темряви,
день хмари й імлі,
- 16 день сурмлення й окрику
проти укріплених міст
та проти високих *міських* заборонів.
- 17 І буду чинити Я *у*тиск людині,
і будуть ходити вони, як сліпі,
бо згрішили вони проти Господа.
І виллється кров їхня, немов той пісок,
а їхнє тіло, — як гній.
- 18 Спасіти їх не зможе
в день гніву Господнього
ні їхнє сріблo, ані золотo
їхнє, —
і огнем Його *з*аздрощів
буде поїджена ціла земля,
бо скінчення тільки при-
снене зробить
зо всіми мешканцями Краю
цього.
- Суд над народами*
- 2** Посоромтеся та засидан-
тесь,
народе без сорому,
- 2 поки народіться установа-
лене, —
мине день, як полóва! —
поки не прийде на вас лю-
тість гніву Господнього,
- 14 Йоїл 1. 15.
2 Цар. 25. 12. 3
Пов 24. 4.
- 15 Єр. 30. 7 . . .
Ам. 1. 6. 4
- Єр. 47. 1. 5
- 17 2 Цар. 9. 37.
- 18 3. 8. Єр. 7. 19.
- Єр. 48. 1, 49. 8
1.
- 1 М. 19. 24. 9

- поки не прийде на вас
день Господнього гні-
ву!
- 3 Шукайте Господа, всі по-
кірні землі,
хто виконує право Його!
Шукайте правди, шукайте
смиріння, —
може будете сховані ви в
день Господнього гні-
ву!
- 4 Бо покинута буде Азза,
а Ашкелон опустошенням
стане,
Ашдод — опівдня його ви-
денуть,
а Екрон буде вірваний.
- 5 Горе мешканцям довкілля
морського,
народові критському!
Слово Господнє на вас,
хананей, краю филистим-
лян, —
Я тебе вигублю *так*, що не
буде мешкання!
- 6 І буде довкілля морськє па-
совинами,
пóвними ям пастухів та
кошар для отари,
- 7 і буде *оце* поберєжжя ос-
танкові дому Юдиного,
на них пасти будуть,
у домах Ашкелону ввечорі
будуть лягати,
бо їх відвідає Господь,
їхній Бог,
і Він їхню долю приверне.
- 8 Чув Я ганьбу Моавову
й образи Аммонових си-
нів,
які ображали народ Мій
і чванілися над границею
їхньою.
- 9 Тому — як живий Я! —
говорить Господь Саваот,
Бог Ізраїлів, —
стане Моав як Содом,
а Аммонові сини — як
Гоморра:

- землею тернини, і солонча-
ком,
і навіки спустошенням! Наум 3, 1
- Пограбує їх решта народу
Мого,
а залишок люду Мого їх
посиде.
- 10 Оце їм за їхню пиху,
бо вони ображали
й чванілися проти народу
Господа Саваота. Іс. 22, 7
- 11 Господь буде грізний проти
них,
бо Він знищить всіх бо-
гів землі,
і вклоняться будуть Пому
кожен з місця свого, Єз. 22, 26
усі острови тих народів.
- 12 Також ви, етіопляни,
побиті мечем Моїм буде-
те.
- 13 І на північ простягне Він
руку Свою,
та й погубить Ашшұра,
і Ніневію учинить спусто-
шенням,
суходолом, мов ту пусте-
лю.
- 14 І будуть лежати серед неї Іс. 13, 21
стада, 11.
усяка польова звірина, 2 Хр. 26, 15
і пелікан, і йіа́к 6
будуть почувати на ми-
стецьких прикрасах її,
сова буде кричати в вікні,
на порозі ворона,
бо віддерто кедрину його́.
- 15 Оце оте радісне місто, 15 Іс. 47, 8
що безпечно живе, Псал. 2, 1
що говорить у серці своєму:
„Я, — і немає вже більше
нікого!“
- Як стало воно опустошен-
ням,
леговищем для звірини!
Кожен, хто буде проходить
позв нього́,
засвінче, своєю рукою 1 Іс. 48
махне!

Горе Єрусалимові!

- 1 **3** Горе місту тому ворохо́б-
ному та занечищеному,
місту — насильникові!
- 2 Не слухається воно голосу,
не приймає картання,
не складає надії на Господа,
до Бога свого не збли-
жається.
- 3 Його зверхники посеред
нього —
то лєви ревучі,
його судді — вечірні вовки,
які не лишають до ранку
нічого.
- 4 Пророки його́ — чваньку-
ваті, зрадливі,
його священники знева-
жають святиню,
ламають Закона.
- 5 Серед нього́ Господь спра-
ведливий,
Він кривди не чинить,
щоранку дає Своє право на
соняшне світло,
не бра́кне його́,
але кривдник не відає со-
рому.
- 6 Народи Я вигубив,
попустошені їхні заборó-
ла,
Я вулиці їхні зруйнував, —
і нема перехожого,
їхні міста поруйновані,
так що немає й людини,
немає й мешканця!
- 7 Я йому́ говорив: „Тільки
будеш боятись Мене,
тільки приймеш картан-
ня“, —
і не витяте буде мешканця
нього́,
усе, що про нього́ Я по-
становив,
та вони ревно псу́ли всі
чини свої!
- 8 Тому́ то чекайте Мене,
промовляє Господь, —

- на той день, коли встану,
як свідок,
бо право Моє — позбирати
народи,
згромадити царства,
щоб вилити на них Свою
лють,
увесь жар Свого гніву,
бо огнем Моїх заздощів
буде поглинута ціла зем-
ля!
- 9 Бо тоді уста чисті народам
Я дам,
щоб усі вони кликали
Ім'ення Господнє,
щоб раменем одним послу-
жити Йому.
- 10 З другого боку річок Етіо-
пії
Моїх поклонників,
Моїх розпороблених
дарунком Мені принесуть.
- 11 Того дня ти не будеш соро-
митись
всіма своїми ділами,
якими грішив проти Ме-
не,
бо тоді Я відкину з твоєї
середини тих,
хто радіє твоєю пишнотою,
і ти високо більш не стоя-
тимеш вже
на святій Моїй горі.
- 12 І серед тебе залишу
убогий й нужденний на-
рід,
і будуть шукати пристано-
вища в Іменні Господ-
нім вони.
- 13 Останок Ізраїлів кривди не
буде робити,
і не будуть казати не-
правди,
і облудний язик в їхніх
устах не знайдеться,
бо пастися будуть вони та
вилякуватись,
і не буде такого, хто б їх
настрашів.

Псал. 2. 5.

18

Ер. 1. 8.
Мат. 1. 1.

19

12. 1. 1. 1.

12. 1. 1. 1.

13 Об. 14. 5.

2. 7. 5 М. 30.

3. Єр. 29. 14.

20

Господь змилюється над
Єрусалимом

- 14 Співай, дочко Сіону!
Втішайся, Ізраїлю!
Радій та втішайся всім сер-
цем,
дочко Єрусалиму!
- 15 Відкинув Господь твої при-
суди,
усунув у кут твого во-
рога!
- Серед тебе Господь, царь
Ізраїлів, —
уже ти не будеш боятися
вони!
- 16 Того дня буде сказане Єру-
салимові: „Небійся!“
Сіонові: „Нехай не опу-
стяться руки твої!“
- 17 Господь, Бог твій, серед те-
бе, —
Велет спасє!
Він у радості буде втіша-
тись тобою,
оновить любов Свою,
за співом втішатися буде
тобою!
- 18 Тих, що сумують за свя-
тами, Я позбираю, —
від тебе вони,
тягарем над ними був сором.
- 19 Ось Я вчиню за всіма му-
чителями твоїми
кінець того часу,
і спасу кульгаве,
і позбираю розігнане,
і зроблю їх хвалою та ім'єн-
ням у цілому Краї
їхнього сорому.
- 20 Того часу спроваджу Я вас,
і того часу Я вас позби-
раю,
бо на ім'ення й на славу від-
дам вас
пам'ятує всіх народів землі,
коли долю верну вам на
ваших очах,
промовляє Господь.

ОГІЯ

Вступ

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, було Господнє слово через пророка Огія¹ до Зоровавеля, Шеалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Ёгосадакового сина, великого священика,² кажучи:

2 „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Народ цей говорить: Не прийшов тепер час доми Господнього, щоб бути збудованим!“

*Будова Господнього дому
запущена*

3 І було Господнє слово через пророка Огія, говорячи:

4 „Чи час вам сидіти по ваших домах, покритих кафлями, хоч дім цей збурений?“

5 А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг!

6 Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтеся, п'єте — та не напиваєтеся, зодягаєтеся — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дірявого гаманця.

7 Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг!

8 Виходьте на гору, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдіть Я вподобу, та буду шанований, каже Господь.

9 Звертаєтесь до численного, та виходить ось мало, і що приносите в дім, то розвіюю те. Чашо?

¹ Еврейське Наггаї, грецьке 'Αγαθός, церковнослов'янське Аггей, українське Огія.

² „Великий священик“ — це первосвященик.

1 Ес. 3. 8. 5. 1.

Зах. 1. 1. 3. 1.

1 Цар. 17. 1. 10.

Іс. 5. 10. 11.

2 Єр. 26. 11.

4 1 Цар. 7. 7.

2. 4. Іс. 41. 10. 13.

5 1. 7.

6 2. 16. 3 М. 26. 26. 5 М. 28. 38.

7 1. 5.

1. 1. 2. 9. 15.

питає Господь Саваот. — За храм Мій, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого.

10 Тому то над вами затрималося небо давати росу, а земля урожай свій задержала.

11 І Я кликав посуху на Край, і на гори, і на збіжжя, і на сік виноградний, і на молоді оливку, і на те, що земля видає, і на людину, і на худобу, і на всю працю рук“.

Роботи відновлені

12 І Зоровавель, син Шалтіїлів, та Ісус, син Ёгосадака, великого священика, та вся решта народу послушалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огія, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся народ лиця Господнього.

13 І сказав Огія, посол Господній, від Господа посланий до народу, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“

14 І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Ёгосадака, великого священика, і духа всієї решти народу, і вони поприходили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога,

15 двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

Слава майбутнього Божого храму

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огія таке:

2 „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Ёгосадакового, великого священика, та до решти народу, говорячи.

3 Хто серед вас позостався, що бачив цей дім у першій його славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо в ваших очах?

4 А тепер будь мужній, Зоровавелею, говорить Господь, і зміцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священнику великий, і зміцнися, ввесь народ землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Савабт.

5 Слова, яким Я склав з вами *заповіді*, коли ви виходили з Єгипту, а дух Мій пробуває серед вас, не бійтеся!

6 Бо так промовляє Господь Савабт: Ще раз, — а станеться це незабаром, — і Я затрясу небо та землю, і море та суходіл!

7 І затрясу всіма народами, і прийдуть коштівності всіх народів, і напівню цей дім славою, говорить Господь Савабт.

8 Моє срібло й Моє золото, говорить Господь Саваот.

9 Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорить Господь Савабт.

Ізраїль нечистий

10 Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господнє через пророка Огія таке:

11 „Так говорить Господь Савабт: Запитай но священників про Закбна, говорячи:

12 Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одяжі, і доторкнеться поллю своєю до хліба, чи до потрави, чи до вина, чи до оливи, чи до якої поживи, — чи стане *те* освяченим? І священники відповіли та й сказали: „Ні!“

13 Тоді Огії сказав: Якщо б

3 Езд. 3. 12.

4 1. 13.
Пс. 28. 9.

Езд. 4. 24.

5 2 М. 19. 5

1. 16.

6 2. 20. Іс. 13.
13. Євр. 12.
26.

Ам. 4. 9.

8 Пс. 50. 10 ...

9 Мал. 3. 1.

10 1. 15.

2. 5.

Єз. 38. 21.

13 3 М. 5. 2, 11.
24 ... 4 М.
19. 11.

нечистий через мертвого доторкнўся до всього цього, чи стане воно нечистим? І відповіли священники та й сказали: „Стане нечистим!“

14 І відповів Огії та й сказав: „Отакий народ цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно!“

15 А тепер зверніть но своє серце *на час* від цього дня й далі, *щ*е поки не був покладений камінь до каменя в Господньому храмі.

16 Відкоби то було, що приходив *бувало* до копії *набирати* двадцять мір, а було тільки десять, приходив до чавила набрати п'ятдесят мір, а було двадцять.

17 Бив Я вас посухою й зеленячкою та градом, усі чини ваших рук, та не кликали ви до Мене, говорить Господь.

18 Зверніть ваші серця *на час* від цього дня й далі, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був заснований Господній храм, зверніть ваше серце *на це*.

19 Чи є ще насіння в коморі? Бо ще виноград, і фігове дерево, і дерево гранатове, і дерево оливкове, — *ніщо* не приносило *пл*оду. Від цього дня Я поблагословлю їх“.

Я тебе вибрав

20 І було слово Господнє до Огії вдруге двадцятого й четвертого дня *того ж* місяця таке:

21 Скажи Зоровавелею, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясу небо та землю,

22 і поперевертаю трони царств, і повигублю силу поганських царств, і поперевертаю колесниці

та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці, один мечем одного.

23 Того дня, — говорить Господь Саваот, — візьму Я тебе,

23 Існ. 8. 6.

Зоровавелью, сину Шеалтїїлїв, Мій рабе, — говорить Господь, — і покладу тебе, немов ту печатку, бо Я тебе вибрав, говорить Господь Саваот¹.

КНИГА ПРОРОКА

ЗАХАРІЯ

Покаїтєся!

1 Восьмого місяця другого року Дарїя було Господнє слово до пророка Захарїя,¹ сина Берехїї, сина Іддового, таке:

1 От. 1. 1. Езд. 2. 27. 5. 1

2 „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом.

2 17. 12

3 І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернуся до вас, говорить Господь Саваот.

3 1. 4. 6. 18
30.
1. 19.

4 Не будьте, як ваші батьки, що до них кликали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться до доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухались до Мене, говорить Господь.

4 6. 7. Пов. 1. 7. 10
41 3.

5 Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навіки живуть?

6 Та слова Мої й постанови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами⁴.

6 1. 12. 2. 17.

Видіння мужа на червоному коні

7 Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарїя

7 Ис. 40. 14. 12
Дан. 9. 2. 06.
6. 10.

було слово Господнє до пророка Захарїя, сина Берехїї сина Іддового, таке:

8 „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між мїртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі.

9 І сказав я: „Що це, мій пане?“
10 І відказав мені той Ангел, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, що це таке“.

11 І відповів той муж, що стояв між мїртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обїйти землю“.

12 І відповіли вони Господньому Ангелові, що стояв між мїртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і ось уся земля сидить сплячино“.

Господь піклується про Єрусалим

12 І відповів Ангел Господній та й сказав: „Господи Саваоте, ані дбкі Ти не змилосердинеш над Єрусалимом та над Юдиними мїстами, на які Ти гніваєшся оце сімдесят літ?“

13 І відповів Господь Ангелові, що говорив зо мною, слова добрі, слова втішні.

14 І сказав до мене той Ангел, що говорив зо мною: „Книж, говорячи: Так говорить Господь

8 2

¹ Сврейське Zecharejah — „гадає Господь“.
Гр. Ζαχαρίας, п.сл. Захарїа, українське Захарій.

Саваот: Піклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклуванням.

15 І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні народи, на яких Я мало гнівався, а вони допомогли злому.

16 Тому так промовляє Господь: Вернуся Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудований у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірний шнур буде розтягнений над Єрусалимом.

17 Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром переповняться міста Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще вібере Єрусалима!"

Видіння рогів і майстрів

2 І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири роги.

2 І запитав я Ангола, що говорив зо мною: „Що це?“ А він відказав мені: „Це ті роги, що розпорішили Юду й Ізраїля та Єрусалим“.

3 І Господь показав мені чотирьох майстрів.

4 І запитав я: „Що вони приходять зробити?“ А Він відказав, говорячи: „Це ті роги, що розпорішили Юду, так що ніхто не підвів голови. А ці прийшли настрашити їх, щоб скинути роги тих народів, що підносять рога проти Юдиного краю, щоб його розпорішити“.

Видіння мужа з мірничим шнуром

5 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мірничий шнур.

6 І сказав я: „Куди ти йдеш?“ А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширина його та яка довжина його“.

7 Аж ось Ангол, що говорив зо

мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший.

8 І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його.“

9 А Я стану для нього, — говорить Господь, — огняним муром навколо, і стану славою в середині його.

10 „Горе, горе, — втікайте з північного краю, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорішу Я вас, промовляє Господь.“

11 Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочок Вавилону!

12 Бо так промовляє Господь Саваот:

Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували.

бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока.

13 Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав.

Майбутня слава Єрусалиму

14 Співай же та тішся, о дочко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму посеред тебе, говорить Господь!

15 І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“.

і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе.

9. 8.

9

Іс. 52. 11. Об. 18. 4.

10

17. 2. 2. 1. 51.

1 Дан. 7. 7. Об. 13. 1.

12

Пс. 17. 8. 2. 2. 9. 6. 4.

6. 15.

13

9. 9.

14

8. 22. Іс. 56. 3. 6.

15

6. 63. 40. 3. Об. 11. 1.

16 І Юду, спадок Свій,
посяде Господь на євратій
землі.

і вибере Єрусалима Він ще!
17 Замовчи ж, всяке тіло, пе-
ред Господнім лицем.
бо Він пробудився з меш-
кання святого Свого!"

*Видіння Ісуса, великого
свщеника*

3 І показав Він мені Ісуса, вели-
кого свщеника, що стояв пер-
ед лицем Господнього Ангола, а
сатаня стояв по правіці його, щоб
противитися йому.

2 І сказав Господь сатані: „Гос-
подь буде картати тебе, сатано, і
буде картати тебе Господь, Який
вибрав Собі Єрусалима! Чи ж
він не головешка, що виціліла від
огню?"

3 А Ісус одягнений був у брудну
одежу, і стояв перед лицем Анго-
ла.

4 І він заговорив та й сказав до
тих, що стояли перед його лицем,
говорячи: „Здійміть з нього цю
брудну одяжку!" І сказав він йо-
му: „Я зняв з тебе провини твою, і
зодягну тебе в шати коштовні!"

5 І він сказав: „Нехай покла-
дуть чистого завб'я на його гбо-
ву!" І поклали чистого завб'я на
його гболову, і зодягли його в ша-
ти, а Ангол Господній стояв.

6 І оспвідчив Ангол Господній
Ісусові, промовляючи:

7 Так говорить Господь Саваот:
Якщо ти будеш ходити Моїми до-
р'огами, і якщо стерегтимеш сто-
р'окку Мою, тоді й ти будеш судити
Мій дім, і також будеш стерегти
Мої подвір'я, і дам тобі ходити
поміж тими, що стоять тут.

Раб Божий — Пагінєць

8 Послухай но, Ісусе, великий
свщенику, ти та ближні твої, що

16 1. 17. 8. 3.

4. 10.

17 Соф. 1. 7.

Мих. 3. 4.

1 Пс. 109. 6. Ог.
1. 1

2 Ам. 4. 11
Юд. 9.

5. 2. 2 М. 25.
31. 6р. 1. 11,
13.

4 Пов. 7. 21.
4. 11. 12

5 2 М. 28. 4.

7 Об. 3. 4.

Іов. 9. 5.

8 6. 12. Іс. 42.
1. 6р. 23. 5.

сидять перед тобою, бо вони мужі
знаменні, бо ось Я приведу Свого
раба Пагінця.¹

9 Бо оце той камінь, що його Я
поклав перед Ісусом. На одному
камені сім очей. Ось Я вірізблю
на ньому різьбу його, — говорить
Господь Саваот, — і відкину вину
цієї землі за один день.

10 Того дня, — говорить Гос-
подь Саваот, — ви будете кликати
один одного під виноград і під
фігове дерево!"

Видіння золотого світильника

4 І вернувся той Ангол, що го-
ворив зо мною, і збудив мене,
як чоловіка, якого будять зо сну
його.

2 І сказав він до мене: „Що ти
бачиш?" А я відказав: „Бачу я,
— ось світильник, увесь із золота,
і чаша на верху його, і сім лямпад
його на ньому, і по сім р'учок для
лямпад, що на верху його."

3 І дві олівки на ньому, —
одна з правіці чаші, а одна на
лівіці її!"

4 І говорив я й сказав до Анго-
ла, що говорив зо мною, кажучи:
„Що це, мій пане?"

5 І відповів Ангол, що говорив
зо мною, та й сказав мені: „Чи ж
ти не знаєш, що це таке?" А я
відказав: „Ні, пане!"

6 І відповів він, і сказав мені,
говорячи: „Оце таке Господнє
слово до Зоровавеля: Не силою
й не міццю, але тільки Моїм
Духом, говорить Господь Саваот.

7 Хто ти, г'оро велика? Перед
Зоровавелем ти станеш рівни-
ною. І він винесе наріжного
каменя при криках: Милість,
милість йому!"

8 І було мені слово Господнє
такє:

¹ Гебр. Сетан — галузь, вітка, пагінєць.

9 „Зоровавелеві рўки заклали цей дїм, і руки його викінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас.

10 Бо хто буде погордаувати днем малих речей? Але будуть тішитися, і будуть дивитись на теелярського виска в рuci Зоровавеля ті семеро, — Господні очі, що ходять по всій землі“.

11 І заговорив я та й до нього сказав: „Що це за дві оливки праворуч свічника й ліворуч його?“

12 І заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що це за дві галужки оливок, що через дві золоті рўрки виливають з себе золото?“

13 І сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ А я відказав: „Ні, пане!“

14 І він сказав: „Це два Помазанні,¹ що стоять перед Господом всієї землі“.

Видіння летючого звюю

5 І знову підніс я свої очі, та й побачив, аж ось летить звій.

2 І сказав він до мене: „Що ти бачиш?“ А я відказав: „Я бачу летючого звюю. Довжина його — двадцять мірою ліктем, а ширина його — десять ліктів.“

3 І сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен злодій буде безкарний згідно з тим, що з цього боку звою написано, і кожен, хто присягає ложно, буде безкарний згідно з тим, що з того боку звою написано.“

4 І привів Я його, прокляття, говорить Господь Саваот, і прийде воно до дому злодія, і до дому того, хто ложно присягає Ім'ям Моїм, і воно міцно осядеться² в середині дому його, і

вигубить його, і дерева його та каміння його“.

Видіння міри ефі

5 І вийшов той Ангел, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведи но свої очі й побач, що це виходить?“

6 І сказав я: „Що це таке?“ А він відказав: „Це ефа, що виходить“. І *це* він сказав: „Це їхнє око в усьому Краї“.

7 Аж ось піднялася олів'яна локришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефі.

8 І він сказав: „Це та несправедливість“. І кинув її до середини ефі, і кинув олів'яного куска до її отвору.

9 І звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногуза. І підняли вони ефу між землею та між небом.

10 І сказав я до Ангела, що зо мною говорив: „Куди вони несуть цю ефу?“

11 І сказав він до мене: „Щоб збудувати їй дїм у краю Шін'ар. А коли він буде поставлений, то буде покладена там на місці своєму“.

Видіння чотирьох колесниць

6 І знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесниці виходять з-між двох гір, а ті гори — гори з міді.

2 В колесниці першій — коні червоні, а в колесниці другій — коні чорні.

3 а в колесниці третій — коні білі, а в колесниці четвертій коні пасеті, міцні.

4 І відповів я та й сказав до Ангела, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пане?“

¹ В оригіналі: два сини олинц.

² В оригіналі: буде почувати.

5 І Ангел відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітри, що виходять після стояння перед Господом усієї землі.“

6 У котрім кінці чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасті вийшли до південного краю,

7 а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі.

8 І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вишли до північного краю, заспокоїли духа мого в північному краї“.

9 І було мені слово Господнє таке:

10 „Візьми від вигнання, від Хелдая, і від Товії, і від Єдаї, і прийдеш ти того дня, і ввійдеш до дому Пошії, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону.“

11 І візьмеш срібло та золото, і зробиш корону, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакавого сина, великого священника.

12 І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Цема ім'я йому, і зо свого місця віросте він, і збудує храма Господнього.

13 І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священником на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обома.

14 А ті корони будуть Хелдаєві, і Товії, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому.

15 І далекі прийдуть, і побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

Невідповідний піст

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія було Господнє слово до Захарія четвертого дня де'ятого місяця, кіселева.

2 І послав Бет-Ел Сар'енера й Регем-Мелеха та людей його, щоб Господа благати.

3 Щоб сказати священникам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та постити, як я робив це багато років?“

4 І було слово Господа Саваота таке:

5 „Говори до всього народу землі й до священників, кажучи: Якщо ви постили та лементували п'ятого й сьомого місяця, і то сімдесят років чи то ви постили для Мене?“

6 А коли ви їсте та коли ви п'єте, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте?

7 Чи ж це не ті слова, які Господь виголошував через давніх пророків, коли Єрусалим був населений та спокійний, і його міста навколо нього, і південь, і рівнина були населені?“

Господь розпорозить Ізраїля за провини його

8 І було до Захарія слово Господнє таке:

9 „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один одному милосердя та милість.“

10 А вдові й сироті, чужинця та вбогого не гнібть, і не думайте зла один одному в серці своєму!“

11 Та вони не хотіли слухати, і відвернули своє рамено від Мене, а вуха свої вчинили тяжкими, щоб не слухати,

12 І серце своє зробили кременем, щоб не слухати Закону, та тих слів, що послав Господь Саваот Своім Духом через давніх

пророків. І був великий гнів від Господа Саваота.

13 „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Саваот.

14 І розвіяв Я їх по всіх народах, які не знали їх, а Край був спустошений по них, так що не було такого, хто б переходив чи вертався, і вони зробили улюблений Край спустошенням“.

Єрусалим стане „Містом Правди“

8 І було мені слово Господнє таке:

2 „Так говорить Господь Саваот: Заздрю Я за Сіон великою заздрістю, і великою ревністю Я заздрю за нього.

3 Так говорить Господь: Вернуся Я до Сіону, і буду пробувати в середині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „гора святою“.

4 Так говорить Господь Саваот: Ще будуть сидіти на єрусалимських майданах діди та бабї, і кожен з палицею в своїй руці через довгий вік.

5 А міські майдани будуть переповнені хлопцями та дівчатами, що будуть бавитися на майданах його.

6 Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в очах останку народу цього за цих днів, чи ж воно буде дивне в очах Моїх? промовляє Господь Саваот.

7 Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу Свій народ із східного краю та з краю заходу сонця.

8 І спроваджу Я їх, і вони будуть пробувати в середині Єрусалиму, і стануть народом Моїм, а Я стану їм Богом у правді та в правдивості.

Іс. 35. 3. Езд. 5. 1. 2.

13 Пр. 1. 24, 25
28. Єз. 8. 18.

14 Єз. 35. 7.
Езд. 4. 4, 5.

3 М. 26. 4.
Ос. 2. 23.

2 1. 14.

3 2. 16. Іс. 1. 26.

Іс. 35. 3. 4.
Єр. 42. 18.
І М. 12. 2.

4 Іс. 65. 20.
Ізаіч. 5. 5.

7. 9. Ам. 5.
12. Єф. 4. 25

6 Мт. 19. 26.
Лк. 1. 37.

8 Єз. 11. 20.
Об. 21. 7.

9 Так говорить Господь Саваот: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухасте цими днями слова ці з уст пророків, що були в день закладки дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований.

10 Бо перед цими днями не було нагороди для людини, ані нагороди для худоби, і для того, хто виходив, і для того, хто входив не було спокою від ворога, і пускав Я всіх людей одного проти одного.

11 Тому Я тепер для останку цього народу не *буду* такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот.

12 Бо *буде* насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть рбсу свою, і вчиню Я, що решта цього народу це все посіде.

13 І станеться, як були ви прокляттям серед народів, dome Юдин та dome Ізраїлів, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніють ваші руки!

14 Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зло, коли ваші батьки протипаляли Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я,

15 так зібву задумав Я днями оцими вчинити добро Єрусалимові та Юдиному домові. Не бійтесь!

16 Оце речі, які будете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судіть у ваших брамах.

17 І не думайте зла в своїм серці один проти одного, і не любіть неправдивої присяги, бо це все *оте*, що зневадив Я, промовляє Господь.“

Поганські народи навернуться до Єрусалиму

18 І було мені слово Господнє таке:

19 „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на втіху, та на веселі свята, але правду та мир кохайте!

20 Так говорить Господь Саваот: Ще придуть народи та мешканці численних міст.

21 І придуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підуй такий я.

22 І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і вблагати Господа.

23 Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полу юдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

Покарані будуть сусідні міста

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадрах та Дамаск, місця спочинку його,

бо око Господнє на Арам та на всі Ізраїлеві племена,

2 а також на Гамат, що межує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий.

3 І Тир твердиню собі збудував, і срібля нагромадив, як пороку, а шірого золота — як багна на вулицях.

4 Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його потугу, і він сам буде пожертвий огнем.

19 7. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21 Мих. 4. 2. 5 М. 23. 2.

12. 5. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

23 Іс. 4. 1.

2 9

1 Єр. 23. 33. Ам. 1. 3.

2 14 Мт. 21. 3. 16. 12. 15.

2 Іс. 23. 1. Єр. 49. 20. Єз. 28. 3. 4.

Іс. 78. 8. Лк. 10. 1. 33.

5 Побачить *це* Ашкелон, та й злякається, і Азза, і дуже настрашиться, і Екрон, бо надія його засоромиться.

І згине цар із Аззі, а Ашкелон не буде заселений.

6 І буде в Ашдоді сидіти байстрюк, і Я вигублю гордість филистимлян.

7 І викину кров його з його уст, а гиду його з-між зубів його,

і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді.

а Екрон — як євусей.

8 І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не перейде гнобитель повз них, бо тепер Я *це* бачив Своїми очима.

Пророцтво про пріхід Господа

9 Радій вельми, о дочко Сіону,

веселись, дочко Єрусалиму!

Ось Цар твій до тебе гряде,¹ справедливий і повний спасіння, покірний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові, сині ослиці.

10 І вигублю Я колесниці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде.

¹ Гряде, — урочисто їде.

- І наро́дам Він мир спо-
вістить,
а Його панува́ння — від
моря до моря,
і від Ріки аж до кінців
землі.
- 11 Також ти, — за кров запо-
віту твого́
Я пустив твоїх в'язнів із
ями,
в якій немає води.
- 12 До твердині вернись,
о в'язні падії!
І сьогодні звіщаю:
Подвійно тобі поверну́!
- 13 Бо Юду собі натягну́, не-
мов лука,
папівню Єфремом *його́*,
і збуду́ твоїх синів, Сіо-
не,
на синів твоїх, Яване,
і вчиню́ Я тебе за меча для
лицарства.
- 14 А Господь з'явиться над
ними,
і стріла́ Його вийде, як
блискавка,
і Господь Бог засурмить у
сурму́,
і піде південними буря-
ми.
- 15 І Господь Саваот берегти́ме
всіх їх,
і вони пойдять та потоп-
чуть каміння, що ки-
дається,
і вони будуть пити *та* бу-
дуть шуміти, немов те
вино,
і будуть повні, як чаша
дзергівна,
неначе ті роги жертівника.
- 16 І спасе їх Господь, їхній
Бог, того дня,
Свій наро́д, як отару,
бо вони, як каміння корони,
засяють у Краї Його.
- 17 і що́ за добро Його *буде*,
і що́ за краса́ Його!

Збіжжя поміжє рости юна-
там,
а дівчатам — вино мо-
лоде.

Зміцнення Юди й Єфрема

- 10** Просіть від Господа дощу
часу весняного пізнього
дощу, —
Господь чинить блискавки,
і зливний дощ посилає їм,
кожному траву на полі.
- 2 Бо говорять марно́ту домо́-
ві бояжкі,
і віщуні бачать лику,
і розказують сні неправди-
ві,
потішають марно́тою.
Тому́ вони бродять, немов
та отара,
мандрують вони, бо без
пастиря.
- 3 На пастирів гнів Мій палає,
а козлів навіщю́,
бо стадо Своє, Юдин дім по-
карає Господь Саваот,
і вчинить Він їх,
немов своїм славним конем
на війні.
- 4 З нього *буде* нарізник,
із нього кіло́к,
з нього лук бойовий,
з нього вийдуть керма́ни-
чі разом усі,
- 5 І будуть, немов те лицар-
ство,
що топче воно на війні,
як болото на вулицях,
і будуть вони воювати,
бо з ними Господь,
і кінво́тних їздців засором-
лять.
- 6 І вчиню́ Я лицарським дім
Юдин,
а дім Ісосипів спасу́,
і верну́ їх, бо змилосер-
дивсь над ними,
і стануть вони, ніби Я їх
не кидав,

- Бо Я — Господь Бог їхній, і
буду Я їх вислухову-
вати.
- 7 І стане ливарським Єфрем,
ізвеселиться серце, немов
від вина,
а їхні сини *це* побачать та
будуть радіти,
потішитися серце їхнє
Господом.
- 8 Я їм дам знака¹ та їх позби-
раю,
бо Я викунив їх,
і множитись будуть, як мно-
жини.
- 9 І розсію Я їх між народами,
і в далеких *краях* вони
будуть Мене згадувати,
і йтимуть з дітьми своїми,
і вернуться.
- 10 І верну їх із краю єгипет-
ського,
і позгромачую їх із Аш-
шуру,
і введу їх до краю Гілеаду й
Лівану,
і *місця* не вистачить їм.
- 11 І прийде по морі нещастя,
і хвили на морі ударить,
і повисихають усі глибини
Ріки,
і буде понижена гордість
Ашшуру,
і від Єгипту відійметься
берію.
- 12 І зміцню їх у Господі,
і Пмєнням Пого вони бу-
дуть ходити, говорити
Господь!
- Прихід Месії*
- 11** Ліване, відкрий свої двері,
— і огонь пожере з твоїх
кєдрів!
- 2 Голоси, кипарісе, бо кєдр
он упав,
пограбовані ліщини!
- Голосіте, башанські дубі,
бо ліс неприступний зва-
лився!
- 3 Чути голос виття пастухів,
бо гордощі їхні пограбо-
вані!
Чути рик левчуків,
бо йорданська краса по-
пустішена . . .
- 4 Так говорить Господь, мій
Бог:
Паси ти отару, *яка на*
заріз,
5 що ріжуть їх їхні купці — і
не винні,
а їхні продавці промов-
ляють:
Благословенний Господь,
що я збагатів!
А їхні пастухи не помп-
люють їх! . . .
- 6 Бо Я не помилую більше
вже мешканців цієї зем-
лі,
промовляє Господь.
І ось передам Я людину,
одного одному до рук,
та до рук царя їхнього, —
і землю вони потовчуть,
і Я з їхніх рук не врятую
нікого!
- Про два кії. Тридцять
срібняків*
- 7 І пас Я отару, *яка на* заріз
тим, хто торгує отарою. І взяв Я
Собі два кії, і одного назвав:
„Милість“, і одного назвав:
„Згода“, і пас Я отару.
- 8 І знищив Я трьох пастухів за
один місяць. І Я втратив терпін-
ня до них, бо душа їхня обридла
Мене.
- 9 Тому Я сказав: Не пастиму
вас! Та *вівця*, що має померти,
нехай умре, а що має погублена
бути — хай буде погублена, а по-
зосталі хай тіло одна однієї з'їдять!
- 10 І Я взяв Свого кия

¹ В єврейському оригіналі eš'reakah — зас-
вищу.

„Милість“, і його поламав, щоб зламати Свого заповіта, якого Я склав був зо всіма народами.

11 І він зламаний був того дня, і пізнали покупці отари, які на Мене вважали, що це слово Господнє.

12 І сказав Я до них: Якщо добре *це* в ваших очах, дайте платню Мою, а як ні, перестаньте! І вони Мою платню відважили тридцять срібняків.

13 І промовив до мене Господь: Кинь її ганчареві, ту славу ціну, що вони оцінили Мене! І Я взяв оті тридцять срібняків, і те кинув до дому Господнього, до ганчаря.

14 І зламав Я Свого кня другаго, „Згodu“, щоб зламати братерство між Юдою та між Ізраїлем.

Негідні пастирі

15 І промовив до мене Господь: Ще візьми собі знаряддя пастуха нерозумного.

16 Бо ось Я настановлю пастиря на землі, — він загублених не відвідає, розпоробеного не буде шукати, і зламаного не вилікує, стоячої не годуватиме, а м'ясо ситої їстиме, і ратиці їхні поламає.

17 Горе негідному пастиреві, який покидає отару!

Меч на рамено його та в його праве око:

конче всохне рамено йому, і конче стемніє його праве око!“

Господь урятує Єрусалима

12 Пророцтво Господнього слова на Ізраїля.

„Говорить Господь, що не бо напнув та землю заклав,

і вформував дух людині у нутрі її:

2 Ось Я Єрусалим учиню за келіха оп'яніння

11 11 7

14 2

3

12 2 М. 21. 32.
Мт. 26. 15.

13 Мт. 27. 9, 10.

5 М. 28. 28.

4

14 Єв. 37. 17.

15 Іс. 40. 28.

9 7

5

16 Єв. 34. 3. 4.

17 Ів. 10. 12.

1 Іс. 104. 2.
Мал. 1. 1.

2 Іс. 51. 17, 22.

2 М. 32. 34.

Іс. 82. 1. 6.

8

всім народам навколо, і на Юду також, коли буде в облозі на Єрусалим.

3 І буде в той день, Я зроблю Єрусалима за камінь тяжкий всім народам: усі, хто буде його порушати, будуть конче поранені, і зберуться на нього всі народи землі.

4 Того дня, — промовляє Господь, — ударю всіх коней сполоненням, і шаленством — його верховий, а над Юдиним домом відкрию Я очі Свої, і всіх коней народів поб'ю стіпотою.

5 І скажу тоді князі Юдині в серці своєму: Моя потуга — то мешканці Єрусалиму у Господі Саваоті, їхньому Бозі!

6 Того дня Я вчиню князів Юди, немов ту жаровню з огнем між дровами, і як палаючий смолоскип між снопами, і будуть вони пожирати праворуч і ліворуч всі довкільні народи.

І знову осіде на місці своєму

Єрусалим, — у Єрусалимі.

7 І Господь допоможе найперше Юдиним наметам, щоб не збільшилась слава Давидового дому та єрусалимського мешканця понад Юду.

8 Того дня оборонить Господь

єрусалимського мешканця, —

і буде того дня той,
хто спотикається серед
них, як Давид.
а дім Давидів — як Бог,
як Ангел Господній пе-
ред ними.

9 І станеться в день той,
і Я буду шукати, щоб по-
нищити всі ті народи,
що приходять на Єрусалим.

*Будуть голосити за Тим,
Кого проколю.*

10 А на Давидів дім
та на єрусалимського
мешканця

Я виллю Духа милости та
молитви.

І будуть дивитись на Мене,
Кого проколю,
і будуть за Ним голосити,
як голосіться за одиним,
і гірко заплачуть за Ним,
як плачуть за первенцем.

11 Того дня здійсниться велике
голосіння в Єрусалимі,
як голосіння Гададрім-
мона в Мерідбонській
долині.

12 І буде земля голосити, ко-
жен рід окремо:

окремо рід дому Давида,

і окремо жінки їх,

окремо рід дому Натана, й

окремо жінки їх,

13 окремо рід дому Левія, і

окремо жінки їх,

окремо рід Шім'ї, і ок-
ремо жінки їх.

14 Усі роди, які позостали, —
кожен рід окремо, і ок-
ремо жінки їх.

*Земля буде очищена від бовванів
та ложних пророків*

13 Того дня відкриється дже-
релó для Давидового
дому

Єз. 30, 13.
Мих. 5, 12.

9 Об. 20, 9.

5 М. 13, 6, 8, 3
18, 20.

10 Поіл 2, 28,
3, 5, Ам. 8,
10, Ів. 19, 37,
Дії 2, 18,
Євр. 10, 29,
Об. 1, 7.

11 2 Хр. 35, 22-
25.

Мих. 3, 1, 2, 4

Ам. 7, 14 5

Мт. 26, 31, 7
Мр. 14, 27.

1 14, 8, Іс. 55, 1,
Поіл 3, 13.

та для єрусалимських
мешканців

для жертви за гріх і за
нечистоту.

2 І станеться в день той,
говорить Господь Саваот,
пови́гублюю імення бовва-
нів з землі,

і не будуть вони більше
згадуватись.

бо й пророків та духа не-
чистого

виведу Я із землі!

3 І станеться, коли буде хто
пророкувати ше,
то скажуть йому його
батько та мати його,
що його породили:

Не будеш ти жити,
бо лжєне говориш Гос-
поднім Ім'ям!

І заклють його його батько
та мати його,
що його породили,
за те, що *неправду* він про-
рокував.

4 І станеться в день той, посо-
ро́бмені́ будуть проро-
ки оті,
кожен видінням своїм,
коли пророкував він,
і волосня́ці не будуть вони
зодягати, щоб обманю-
вати.

5 І скаже він: Я не пророк, —
я людина,
що порас землю,
бо земля — мій набуток з
юна́цтва мого.

6 А коли йому скаже *хто*:
„Що це за рани на твоїх
руках?“
то відкаже: „Побито мене в
домі тих,
хто кохає мене“ . . .

7 О мечу, збуди́ся на Мого на-
стири
та на мужа, Мого то-
віри́ща.

каже Господь Саваот!

Удар пастиря — і розпорішуться вівці,
і Я оберну на малих Свою руку.

8 Істанеться в цілому Краї, —
говорить Господь, —
дві частині в ній витяті
будуть, помруть,
а третя частина зоставлена
буде у ньому.

9 І цю третю частину введу
на огонь,
і очищу їх, як очищається
срібло,
і їх випробую, як випробується
оте золото.
Він клікати буде Ім'єння
Моє,
і Я йому відповім і скажу:
„Це народ Мій“, а він
скаже: „Господь — *то*
мій Бог!“

І вийде Господь на прю

14 Ось день настає для Гбс-
пода,
і серед тебе поділена буде
здобич.

2 І зберу всі народи до Єру-
салиму на бій,
і буде здобує це місто,
і пограбовані будуть домі,
а жінки побезчещені.
І вийде півміста в полон
на вигнання,
а решта народу не буде по-
гублена з міста.

3 І вийде Господь, —
і стане на прю¹ із на-
родами цими,
як дня боротьби Його, за
дня бою.

4 І того дня стануть ноги
Його на Оливній горі,
що перед Єрусалимом зо
сходу,

2 Хр. 26. 1. 5
Ам. 1. 1.

9 Єз. 22. 22.
Мал. 3. 3.

13. 1. 6. 7. 1 8
Ів. 7. 38. Ов
22. 1

2 12. 3. Іс. 13
16.

Іс. 93. 1. 9
1 Кор. 8. 6.

Ам. 6. 14. 10
4 Дії 1. 12.

а Оливна гора на свої по-
ловини роздвоїться,
на схід і на захід,
на дуже велику долину.

І на північ осунеться по-
ловина гори,
а половина її — на південь.

5 І втікати ви будете в долину
Моїх гір,
бо долина гірська сяга-
тиме по Апат.

І втікати ви будете,
як утікали перед земле-
трёсом за днів Уззійї,
царя Юдиного.

І прийде Господь, Бог мій,
і з Ним усі святі.

6 І станеться в день той, —
світла не буде,
і *буде* холод та замер-
зання.

7 І *буде* єдиний *то* день, Гбс-
поду знаний, —
то буде не день, і не ніч,
і *буде*, — на час вчора
станеться світло.

8 І станеться в день той,
вийде з Єрусалиму живая
вода, —
половина її до східнього мо-
ря,
а половина її до моря за-
хіднього.
Літом і зимою *це* буде.

*Господь зацарює над всією
землею*

9 І стане Господь за царя над
землею всією, —
Господь буде один того
дня,
і одне Ім'єння Його.

10 Уся ця земля стане степом
від Геві до Рімону, на
південь Єрусалиму,
який стане високим,
і пробуватиме на місці
своєму

¹ Прю — бій, війна.

- від брами Веніяміна аж до
місця Першої брами,
аж до брами Наріжників,
і від башти Хананейла аж
до царського чавила.
- 11 І осядуть у ньому,
і закляття вже більше не
буде.
і безпечно сидітиме бру-
салним.
- 12 А оце буде рана, що нею
поранить Господь всі
народи.
хто піде війною на Єру-
салим:
згниє тіло його, хоч він на
ногах своїх буде стоя-
ти,
і очі йому погниють в
своїх ямках,
і язик його погниє в своїх
устах.
- 13 І станеться в день той,
між ними настане велике
збентєження, —
і схопить один руку одного,
і підійметься рука його
понад руку свого ближ-
нього.
- 14 І навіть Юда воюватиме в
Єрусалимі,
і буде згромаджений має-
ток
всіх навкільних народів,
золото й срібло та одіж,
дуже багато.
- 15 І буде такий самий удар на
коня,
мула, верблюда й осла,
та на всяку худобу,
що буде в таборах у них,
як пораз ація.
- 16 І станеться, що позостали з
усіх тих народів,
що приходили на Єруса-
лим,

11 Об. 22. 3.

12 Пов. 11. 20.
Іс. 60. 12.

5 М. 11. 10. 18

13 Оца. 22.
1 Слм. 14. 15
2015 1 М. 20
27. 28. 30Ос. 12. 7. 21
Соф. 1. 11.
Мт. 21. 12.

16 Мал. 1. 14.

то будуть приходити з року
на рік,
щоб вклонятись Цареві,
Господу Саваоту,
і щоб святкувати свято Кю-
чок.

- 17 І станеться, хто від зємних
племін
до Єрусалиму не при-
йде,
щоб вклонитись Цареві,
Господу Саваоту,
то не буде дошү в них.
- 18 А якщо не прийде племєно
египетське,
і не ввійде всередину,
то буде на них та пораз а,
якою народи ударить Гос-
подь,
хто святкувати свято Кючок
не прийде.
- 19 Оце гріх Єгиптові буде,
і гріх всім народам,
хто святкувати свято Кючок
не прийде.
- 20 Буде тогò дня на кінських
дзвінках:
Святе Господєві,
і будуть горнята в Господ-
ньому домі,
немов ті кропильниці пе-
ред жертovníком.
- 21 І буде усяке горня в Єру-
салимі та в Юді
святістю для Господа Са-
ваота,
і будуть приходити всі, хто
жертву принєсуть,
і будуть з них брати й
варитимуть в них.
І тогò дня не буде вже біль-
ше купця¹
в домі Господа Саваота.

¹ В оригіналі Chenaani — хананей, а хананей —
це купець, продавець.

КНИГА ПРОРОКА МАЛАХІЇ

Невдячність Ізраїля за любов Божу

- 1** Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. 1 Зах. 12. 1
- 2** „Я вас покохав, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас покохав?“ 1 12
- Чи ж не брат Ісав Якову? 2 Рим. 9. 13.
каже Господь,
а Я Якова був покохав,
- 3** а Ісав зненавидів, 3 М. 22. 26
і зробив його гори спустошенням,
а спадок його — для шакалів пустині. 8
- 4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані,
та знову збудуємо руїни“,
то так промовляє Господь Саваот:
Вони побудують, а Я розвалю!
І звати їх будуть: Країна безбожності,
і народ, на якого навіки розгнівався Господь!
- 5** І ваші очі побачать оце, 5 Ис. 35. 27.
і ви скажете: Стане великий Господь
понад границю Ізраїлеву! 2 10

Невідповідні жертви

- 6** Шанує син батька, а раб — 6 2 М. 20. 12.
свого напая;
та якщо Я вам батько, де пошана Моя?
А якщо Я вам пан, де страх передо Мною?
говорить Господь Саваот
вам, священники,
що погорджуєте Моїм Ім'єнням

та й кажете: „Чим ми погордили Ім'єнням Твоїм?“

- 7** На жертовник Мій ви приносите хліб занечислений
і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“
Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“
- 8** І коли ви приносите в жертву сліпé, *це* не зле?
І як кульгавé та хворе приносите, *чи ж це* не зле?
Принеси но подібне своєму намісникові,
чи тебе він вподобає,
чи підійме обличчя твоє?¹
промовляє Господь Саваот.
- 9** А тепер убагайте ви Боже лице,
і хай стане для нас милостивим.
з ваших рук *це* було,
то хіба *кому* з вас Він обличчя підійме?²
говорить Господь Саваот.
- 10** Нехай хто серед вас замкне двері *святині*,
і не буде надармо освічувати Мого жертовника!
Я не маю вподоби до вас,
говорить Господь Саваот,
і з ваших рук не вподобаю дару!
- 11** Бо від сходу сонця й аж по захід його

¹ Підійняти обличчя — взяти на увагу, пробачити, пор. 1 М. 32. 21. Єр. 52. 31. На Сході перед своїми начальниками падали ниць, і коли той підійняв, це була ознака задоволення прохання.

- звеличиться Ім'ення Моє між народами,
і кадіться в кожному місці для Ім'ення Мого дар чистий,
бо звеличиться Ім'ення Моє між народами,
каже Господь Саваот.
- 12 Ви ж його зневажаєте, ка-
жучи:
„Трапеза Господня — во-
на занечищена, й до-
хід її,
обріджена страва її“.
- 13 *І до того* говорите: „Ось
стільки праці!“
і ним нехтуєте, — гово-
рить Господь Саваот, —
і приносите крадене, і куль-
гаве та хворе,
і таку жертву хлібну
приносите.
Чи буде воно Мені миле з
рук ваших? говорить
Господь.
- 14 І проклятий обманець,
що в стаді його є самінь,
а він обіцяє та в жертву дає
Господеві зіпсуте,
А Я Цар великий, — го-
ворить Господь, —
і серед народів грізнє Моє
Ім'ення!

*Картання невідповідних
священиків*

- 2 А тепер до вас заповідь
няя, священики!
- 2 Якщо ви не послухаетесь, і
не покладете на серце
собі,
щоб Ім'енню Моєму да-
вати хвалу, — гово-
рить Господь Саваот, —
то пошлю Я прокляття на
вас,
і проклянú благословен-
ня ваші,

- і вже проклинаю,
бо ви не берете до серця
цього!
- 3 Ось Я обітну́ вам раме́но,
і розпорю́ш нечисті́сть
на ваших обличчях,
нечисті́сть свят ваших,
і до неї вас вінесуть.
- 4 І пізнаєте ви, що Я запо-
відь вам цю послав,
щоб був заповіт Мій з
Левієм,
каже Господь Саваот.
- 5 Заповіт Мій з ним був *для*
життя та *для* миру,
і Я дав йому страх, і він
налякався Мене,
та боявся перед Ім'енням
Моїм.
- 6 Закон правди в устах його
був,
і не знайшла́сь на губа́х
його кривда, —
у мирі й простоті ходив він
зо Мнєю,
і багато-кого́ відверну́в
від вини.
- 7 Бо уста священникові знан-
ня стережуть
та Закону шукають із уст
його,
бо він Ангол¹ Господа Са-
ваота.
- 8 А ви відхили́лись з дороги,
вчинили *таке*, що багато
спіткну́лись в Законі,
Левієвого заповіта по́нищи-
ли,
говорить Господь Саваот.
- 9 Тому́ то і Я вас зробив по-
горджуваними
й низькими для всього
народу,
бо нестерегете до́ріг Моїхви,
та не безсторонні в Законі.
- 10 Чи О́тець нам усім не один?
Хіба Бог не один нас ство-
рив?

¹ Грецький текст дає "Αγγελος.

Чому ж один бдного зрадикуємо ми,
щоб нам зневажати заповіді батьків наших?

Гріхи всього народу

11 Зраджує Юда,
і робиться нечисть серед
Ізраїля та в Єрусалимі, —
бо Юда зневажив святиню
Господню,
яку покохав був,
і дочку бога чужого за жінку узяв.

12 Нехай Господь вигубить
кожного, хто таке робить, —
того, хто чуває та відповідає з наметів Якова,

і хто дар принісить Господу Саваоту.

13 І робите й друге таке:
Господнього жертовника
ви сльзми покриваєте,
плачём та стогнанням,
бо до дарів уже Він не
звернеться більше,
і милої жертви з рук ваших
не візьме.

14 А ви *ще й* говорите: „Зашо?“ —
За те, що засвідчив Господь між тобою
й коною юнацтва твого,
якій ти невірність вчинив,
а вона ж твоя подруга,
і дружина умови твоєї!

15 Хіба Бог не один нас учинив?
І злішок духу — Погб.
А що цей один?
Насіння від Бога шукав.
Тому свого духа пильнуйте,
і дружину юнацтва свого
його не зраджуйте!

Мт. 19. 3.

16

11 Неем. 13. 23.

3. 13, 14.
Іс. 43. 24.

17

16 Бо ненавиджу розвід,
говорить Господь, Бог Ізраїлів, —
і того, хто вкриває насильством одержу свою,
промовляє Господь Савабт.

Тому свого духа пильнуйте,
— і не зраджуйте!

17 Словами своїми ви мучите
Господа,
та й питаєте *ще*: „Чим ми
мучимо?“ —
Говоренням вашим: „Кожен, хто чинить лихё,
той добрий у Господніх очах,
і Він у них уподобання
має“ —
або: „Де Бог правосуддя?“

Пророцтво про Івана Христителя й про прихід Месії

13 1 10 Ам 5
21

Мт. 11 10
Мр. 1. 2. Лк. 9. 27

3

Ось Я посилав Свого Ангела,
і він перед обличчям Моїм
приготує дорогу.

І нагло прибуде до храму
Свого Господь.

Якого шукаєте ви,
і Ангел заповіту, Якого ка-
даєте.

Ось іде Він, говорить Господь Савабт!

2 І хто витерпить день Поготи
прибуття,
і хто встоїть, коли Він
з'явиться?

Бо Він, як огонь той у золотаря,
і як у пральників луг.

3 І Він сяде топiti та чистити срібло,
і очистить синів Левія,
і їх перечистить, як золото
й срібло,

Зах. 13. 9.

3

- і будуть для Господа
жертву приносити в
правді.
- 4 Тоді буде дар Юди та Єру-
салиму
приємний для Господа,
як за днів віковичних
і за років стародавніх. 2 3 11
- 5 І прибуду до вас Я на суд,
і буду свідком швидким
проти чарівників,
і на перелюбників,
і проти тих, хто присягу
складає на лжу,
і проти тих, хто заплатою
наймита тисне,
вдову й сироту, хто відхи-
лює право чужинця,
Мене ж не боїться, 2. 17. 13
говорить Господь Саваот.
- 6 Бо Я, Господь, не змі-
нююся,
тому ви, сини Яковові,
не будете зніщені. 6 4 М. 23. 19.
1 Сам. 15. 29.
Плач. 3. 22.
Рим. 11. 29
Яв. 1. 1
Пов. 21. 15. 14
Пс. 73. 13.
- Народ обманює Бога свого*
- 7 Від уст Моїх ви відступи-
ли з днів ваших бать-
ків,
і їх не стерегли.
Верніться ж до Мене, і
вернусь Я до вас!
промовляє Господь Са-
ваот.
Та говорите ви: „У чому
повернемось?“
- 8 Чи Бога людина обманить? 8 Неем. 13. 10.
Мене ж ви обманюєте,
ще й говорите: „Чим ми
Тебе обманили?“ —
Десятиною та принісали!
- 9 Прокляттям ви прокляли,
а Мене обманили,
о люду ти ввесь!
- 10 Принесіть же ви всю де- 10 Неем. 10. 39.
сятину до дому скарб-
ниці,
щоб страва була в Моїм
храмі,

- і тим Мене випробуйте, —
промовляє Господь Са-
ваот:
чи небесних отворів вам не
відчиню,
та не виллю вам благосло-
влення аж надмір?
- 11 І ради вас насварю Я все
те, що жерє,
і воно не поніщить вам
земного пліду,
і не заб'є винограду вам на
полі,
говорить Господь Саваот.
- 12 І будуть всі люди вважати
вас блаженними,
бо будете ви любим Краєм,
говорить Господь Саваот.
- 13 Жорсткі ваші слова проти
Мене, —
говорить Господь, —
а ви кажете: „Що ми на
Тебе сказали?“
- 14 Ви кажете: „Марність слу-
жити для Бога!
І що за користь,
що ми стережемо Його служ-
бу,
та ходимо в жалобі перед
лицем Господа Савао-
та?“
- 15 А тепер ми вважаємо пиш-
них щасливими,
і ті, хто чиняє безбожне,
будуються та випробовують
Бога, і втікають“ . . .

*Господь нагородить праведних
за Господнього дня*

- 16 Змовлялись тоді один з од-
ним
і ті, хто страх перед Гбо-
подом має, —
і прислухавсь Господь, і
почув,
і перед обличчям Його
була писана пам'ятна
книга про тих,

- хто страх перед Господом
має,
і хто поважає Ім'ення
Його.
- 17 І будуть Мені вони власніс-
тю, — 17 4 3 1 М. 19.
16.
каже Господь Саваот, — Зах. 10. 5. 3
на той день, що вчиню,
і змилюсь над ни-
ми,
як змилюсь до чоло-
вік над синами своїми,
що служать йому.
- 18 І ви знову побачите різне 18 Ис. 65. 13, 14.
між праведним та не- 2 М. 20. 1. 4
честивим,
між тим, хто Богові слу-
жить,
та тим, хто не служить
Йому.
- 4 Бо ось наступає той день, 1 3. 2.
що палає, як піч, Мт. 11. 14. 5
і стануть всі пішні 17. 3. 10.
та кожен, хто чинить без- Мр. 9. 11.
божне, соломою, — Лк. 1. 17.
і спалить їх день той, який Дії 2. 20.
наступає, Зах. 5. 3. Лк. 6
говорить Господь Саваот, 1. 17.
Який не позоставить їм ко-
рення, ані галузки.
- 2 А для вас, хто Ім'ення Мо- 2 Пс. 97. 11.
його боїться,

зійде Сонце Правди
та лікування в промінях
Його, —

- і ви вийдете та поска-
каєте,
мов ті ситі телята!
- 3 І безбожних топтати ви бу-
дете,
бо стануть за попіл вони
під п'ятами ніг ваших у той
день,
що його Я вчиню,
промовляє Господь Саваот.
- 4 Згадайте Закона Мойсея,
Мого раба,
що йому наказав на Хо-
риві устами й правді
щодо всього Ізраїля.

Перед Месією прийде Ілля

- 5 Ось Я пошлю вам пророка
Іллю,
перше ніж день Господ-
ній настане,
великий й страшний!
- 6 І приверне він серце бать-
ків до синів,
і серце синівське до їхніх
батьків,
щоб Я не прийшов, і не
вразив цей Край про-
кляттям!

НОВИЙ ЗАПОВІТ

ГОСПОДА И СПАСИТЕЛЯ НАШОГО

ІСУСА ХРИСТА

ІЗ ГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

НАНОВО ПЕРЕКЛАДЕНИЙ

МАТВІЯ

Книга родоводу Ісуса Христа

1 Книга родоводу Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамова:

2 Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його.

3 Юда ж породив Фареса та Зару від Тамарі. Фарес же породив Есрома, а Есром породив Арама.

4 А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона.

5 Салмон же породив Вобза від Рахави, а Вобз¹ породив Повіда від Руті, Повід же породив Есея.

6 А Есей породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урієвої.

7 Соломон же породив Ровоама, а Ровоам породив Авію, а Авій породив Асафа.

8 Асаф же породив Посафата, а Посафат породив Йорам. Йорам же породив Озію.

9 Озія ж породив Йоатама, а Йоатам породив Ахаза, Ахаз же породив Єзекію.

10 А Єзекія породив Манасію, Манасія ж породив Амоса, а Амос породив Йосію.

11 Йосія ж породив Йоакіма, Йоакім породив Схонію й братів його за вавилонського переселення.

12 А по вавилонським переселенні Схонія породив Салатііля, а Салатііль породив Зоровавеля.

13 Зоровавель же породив

1 Лк. 3. 23-38.

2 Сам. 7. 12

Рим. 1. 3.

1 Хр. 17. 11.

1 М. 5. 1. 22

18.

2 1 М. 24. 1. 1.

12. 25. 26. 29.

35. 1 Хр. 1. 34

3 1 М. 38. 29.

30. Рут. 4.

18. 22. 1 Хр. 2.

5. 9. 10.

27. 17. 22.

16

4 Рут. 4. 20.

5 Рут. 4. 13-17.

21. 22.

6 1 М. 17. 12.

2 Сам. 12. 24.

7 1 Пар. 11. 43.

14. 31. 1 Хр.

3. 10. 14.

1. 2. 3. 18

8 1 М. 1. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

1. 2. 1. 1.

Авіюда, а Авіюд породив Еліякіма, а Еліякім породив Азора.

14 Азбр же породив Садока, а Садок породив Ахіма, а Ахім породив Еліюда.

15 Еліюд же породив Елеазара, а Елеазар породив Маттана, а Маттан породив Якова.

16 А Яків породив Йосипа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос.¹

17 А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирнадцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення — чотирнадцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирнадцять.

Народження Ісуса Христа

18 Народження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Його матір Марію заручено з Йосипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилася, що вона має в утробі від Духа Святого.

19 А Йосип, муж її, будиши праведний, і не бажавши ославити її, хотів тайком відіустити її.

20 Коли ж він те подумав, ось з'явився йому Ангел Господній у сні, промовляючи: „Йосіпе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружину свою, бо зачатє в ній то від Духа Святого.

21 І вона вродить Сина, ти ж даси Йому ім'єння Ісус,² бо спасє

¹ Грецьке Χριστός, Христос — помазаний, єврейське Месія. „Званий Христос“ — це: по був Христос, пор. Мт. 5. 9. Ісус — Спаситель.

² Ім'я Ἰησοῦς, Ісус, визначає Спаситель.

Він людей Своїх від їхніх гріхів.

22 А все оце сталося, щоб збулося сказане пророком від Господа, який провіщає:

23 „Ось діва в утробі зачне, і Сина породить, і назвуть Йому Ім'єння Еммануїл“¹,
що в перекладі є: З нами Бог“.

24 Як прокинувся ж Йосип зо сну, то зробив, як звелів йому Ангел Господній, — і прийняв він дружину свою.

25 І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йому ім'єння Ісус.

Мудреці зо сходу поклоняються Ісусові

2 Коли ж народився Ісус у Віфлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу,

2 і питали: „Де народжений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили збірю Пого¹, і прибули поклонитися Пому“.

3 І, як зачув це цар Ірод, занепокоївся, і з ним увесь Єрусалим.

4 І, зібравши всіх первосвященників і книжників² людських, він випитував у них, де має Христос народитися?

5 Вони ж відказали йому: „У Віфлеємі Юдейським, бо в пророка написано так:

6 „І ти, Віфлеєме, земле Юдинна,
не менший нічим між осадами Юдиними,
бо з тебе з'явиться Вождь,
що буде Він пасти народ
Мій ізраїльський“.

¹ Гебрейське Immanuel — з нами Бог“.

² Книжники — це вчителі Закону Божого, належали до фарисейської секти, пор. Мт 23. 1-39

22 Іс. 7. 14, 8. 8, 10.

25 1 М. 4. 1
Іс. 7. 2

Іс. 2. 16.
Іс. 72. 10, 15.
Іс. 60. 6.

1 Іс. 2. 1-7

2 4 М. 24. 17.

2 М. 2. 16. 13

5 Мих. 5. 2.
Іс. 7. 42.

4 М. 24. 8.
Ос. 11. 1.

7 Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря.

8 І він відіслав їх до Віфлеєму, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дитятко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитися Пому“.

9 Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала звérху, де Дитятко було.

10 А бачивши збірю, вони надзвичайно зраділи.

11 І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитятко з Марією, Пого матір'ю. І вони впали ницьма, і поклонилися Пому. І, відчинивши скарбниці свої, піднесли Пому свої дари: золото, ладан та смирну.

12 А ввісні остережені, щоб не вертатися до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі.

Йосип та Марія втікають до Єгипту

13 Як вони ж відійшли, ось Ангел Господній з'явився у сні Йосипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитятко та матір Його, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажé тобі, бо Дитятка шукатиме Ірод, щоб Пого погубити“.

14 І він устав, узав Дитятко та матір Його вночі, та й пішов до Єгипту.

15 І він там зоставався аж до смерті Іродової, щоб збулося сказане від Господа пророком, який провіщає:

„Із Єгипту покликав Я Сина
Свого“.

Ірод побиває немовлят

16 Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й

розгнівався дуже, і послав повбивати в Віфлемі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав.

17 Тоді справдилось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи:

18 „Чути голос у Рамі,
плач і ридання та голосіння велике:

Рахиль плаче за дітьми своїми,

і не дається розважити себе,
бо нема їх“.

Посип та Марія вертаються до Назарету

19 Коли ж Ірод умер, ось Ангел Господній з'явився в Єгипті вві сні Посипові, та й промовив:

20 „Уставай, візьми Дитятко та матір Його, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав був душу Дитини“.

21 І він устав, узяв Дитятко та матір Його, і прийшов у землю Ізраїлеву.

22 Та прочувши, що царює в Юдеї Архелай, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві сні остережений, відійшов до країв галілейських.

23 А прийбувши, оселився у місті, на ім'я Назарет, щоб збулося пророками сказане, що Він Назаринин буде званий.²

Проповідь Івана Христителя

3 Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині іудейській.

2 та й каже: „Покайтесь, бо наблизилося Царство Небесне!“

3 Бо він той, що про нього

Мр. 1. 6. Зах. 4
3. 4. 3 М. 11.
22. 2 Цар. 1. 8.

18 1 М. 35. 19.
Ер. 31. 15.

Мр. 1. 5. 5

12 13 28 33 7
1. 13 1 М
(15)

20 1 М. 1. 19

Лк. 3. 8.

Лк. 3. 8. Ів.
8. 33-44. Рим.
2. 28, 29, 4.
12, 9. 7.

7. 19. Лк. 3. 10
9. Ів. 15. 6.

23 Іс. 11. 1, 53.
2. Лк. 1. 26.
2. 39, 4. 16.
Ів. 1. 46.

Мр. 1. 7, 8. 11
Лк. 3. 16.
Ів. 1. 15, 26,
27, 33. Дії 1.
5, 13, 25.

1 Мр. 1. 4. Лк.
1. 13 3 4
13. 30. Лук. 12
3. 17. Пс. 1. 4

2 4. 7. Лк. 24.
47.

3 Іс. 40. 3. Мр.
1. 3. Лк. 3. 4.
Ів. 1. 23.

сказав був Ісаїя пророк, промовляючи:

„Голос того, хто кличе:

В пустині готуйте дорогу
для Господа,

рівняйте стежки Йому!“

4 Сам же Іван мав одягу собі з верблюдього волосу, і пояс ремінний на стегнах своїх; а пожива для нього була саранá та мед польовий.

5 Тоді до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і вся Йорданська околиця,

6 і в річці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої.

7 Як побачив же він багатьох фарисеїв¹ та саддукеїв,¹ що приходять на хрещення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надоумив утікати від гніву майбутнього?

8 Отож, — учиніть гідний плід покаяння!

9 І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння!

10 Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене.

11 Я хрищу вас водою на покайня, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем.

12 У руці Своїй має Він віячку, і перечесть Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засівів, а полову попалить ув огні негасимій“.

¹ Фарисей — іудейська секта, що сильно дотримувалась традиційних візантійських Моисейових Закону, пор. Мт. 23. 1-39. Про саддукеїв див. Мт. 22. 23.

¹ „Шукати душу“ — чигати на життя, жаючи забити. У біблійній мові слово „душа“ часто замість „життя“.

² „Буде званий“ — грецизм: κληθήσεται, цебто: буде. Пор. далі 5. 9.

Хрищення Ісуса

13 Тоді прибуває Ісус із Галілеї понад Йордан до Івана, щоб христитись від нього.

14 Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“

15 А Ісус відповів і сказав Йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду“. Тоді допустив він Його.

16 І охристинившись Ісус, зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб,¹ і сховався на Нього.

17 І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

Диявол спокушує Ісуса

4¹ Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав.

2 І пістив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів.

3 І ось приступив до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібам!“

4 А Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“.

5 Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на парікника храму,

6 та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо так написано:

„Він накаже про Тебе Своїм Ангелам,

і вони на руках понесуть Тебе,

щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги“.

5 М. 6. 16. Лк. 7
4. 12. 1 Кор.
10. 9.

13 Мр. 1. 4
Лк. 3. 21
Лк. 4. 5.

Лк. 4. 7.

Лк. 4. 8. 5 М. 10
6. 13. 10. 20.

16 Мр. 1. 10.
Лк. 3. 21. 22
Лк. 1. 32

Мр. 1. 13.
Лк. 4. 16. Лк.
1. 21. 68. 1
9. 14.

17 1. 7. Мр. 1
11. Лк. 3. 22
Лк. 12. 28
Лк. 2. 1
12. 1

1. 3.
1 Мр. 1. 12. Лк.
1. 1. 68. 1
15.

2 2 М. 34. 28.
Мр. 4. 13.
Лк. 4. 2.
1 Цар. 19. 8.

Мр. 1. 21.
Лк. 4. 31
Лк. 2. 12.

10. 8. 2. 1. 14
3 1 М. 3. 1
Лк. 4. 31
1 Кор. 13.
1 Кор. 26. 3

1. 8. 2. 9. 1. 15
4 1 М. 8. 1. 16.
Лк. 4. 31

5 2. 1. 1. 1. 16
Лк. 1. 1. 1. 16
Лк. 8. 5. 1 Сол.
1. 9.

6 Лк. 1. 1. 16
Лк. 4. 11. 12

1. 2. Мр. 1
14. 1.

Мр. 1. 16.

7 Ісус відказав йому: „Ще написано:

Не спокушуй Господа Бога свого!“

8 Знов диявол бере Його на височезну гору, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу.

9 та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонитися!“

10 Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо так написано: Господеві Богові своєму вклоняйся,

і служи Одному Йому!“

11 Тоді позоставив диявол Його. І ось Ангелі приступили, і служили Йому.

Ісус обирає Капернаум для Свого побуту

12 Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею.

13 І, покинувши Він Назарета, прийшов й оселився в Капернаумі приморському, на границі країн Завулонової й Нефталімової,

14 щоб справдилось те, що сказав був Ісаія пророк, промовляючи:

15 „Завулонова землі, і Нефталімова землі, за Йорданом при морським дорож. Галілея поганська!

16 Народ, що в темноті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, засіяло світло“.

Ісус розпочинає проповідь, і вибирає Собі перших учнів

17 Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!“

18 Як проходив же Він поблизу

¹ Давні тексти дають тут жіночий рід: голубка.

Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, — бо рибалки були.

19 І Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“

20 І вони зараз покинули сіті, та й пішли вслід за Ним.

21 І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, Зеведеєвого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведеєм, їхнім батьком, що лагодили свого невода в човні, — і покликав Він їх.

22 Вони зараз залишили човна та батька свого, — та й пішли вслід за Ним.

Перша подорож Ісусова по Галілеї

23 І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію¹ Царства проповідуючи, і вздорюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми.

24 А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І ввели до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених,² — і Він їх уздоровлював.

25 І багато людей шло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайорданія.

Проповідь на горі

5 І, побачивши натовп, Він виїшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього.

2 І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи:

¹ Грецьке Εὐαγγέλιον — Благовістя, Добра Звістка, Добра Новина, Євангелія.

² Грецьке παραλυτικούς — спаралізованих або розслаблених.

Іс. 57, 15. Лк. 3, 6, 20.

Іс. 126, 5. Іс. 61, 2. Лк. 6, 21. Об. 7, 17.

19 13, 47. Мр. 1, 17. Єв. 47, 10. 11, 29. 19, 29.

20 Лк. 37, 11. Іс. 24, 4, 51.

10, 73. Іс. 55, 1. Лк. 1, 53. 6, 21. 1 Ів. 3, 2, 3.

20 19, 27. Мр. 1, 20.

21 Мр. 1, 19. Лк. 5, 10. Мр. 21, 21.

7 Лк. 2, 13. Іс. 24, 4.

22 Мр. 1, 20. Іс. 44, 12. Єв. 12, 14.

9 Лк. 3, 18. Рим. 8, 17.

10 23, 39. Лк. 4, 15. 44. Дії 10, 38.

11 23, 39. Лк. 4, 15. 44. Дії 10, 38.

24 Мр. 1, 32, 33. 39. 6, 55. Лк. 4, 14, 6, 18.

12 Лк. 6, 23. Лк. 10, 10. Єв. 11, 33, 48.

25 Мр. 9, 50. Лк. 34, 35.

Іс. 8, 12. Еф. 5, 8. Фил. 2, 15.

13 1, Лк. 6, 20-49. Мр. 4, 21.

15 Лк. 8, 16, 11, 33.

2 Дії 10, 34.

Хто блаженний

3 „Блаженні¹ вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне.

4 Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені.

5 Блаженні лагідні, бо землю успадкують вони.

6 Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагодовані будуть.

7 Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть.

8 Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога.

9 Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть.²

10 Блаженні вигнані за правду,

бо їхнє Царство Небесне.

11 Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть обдурювати вас наговорюючи всяке слово лише ради Мене.

12 Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами.

Завдання апостолів

13 Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не припадсть вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми.

14 Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори.

15 І не запалюють світильника, щоб поставити його під носудину,

¹ Блаженний, грецьке μακάριος — щасливий, селічне пощених.

² В оригіналі „названі будуть“, а не гебраїзм-грецизм „треба: будуть, стануть“; пор. Мт. 21, 13, Мр. 11, 17. Лк. 1, 76, Рим. 9, 26, 1 М. 2, 23, 3 М. 13, 45 і ін.

але на свічник, — і світить воно всім у домі.

16 Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославили Отця вашого, що на небі.

Ісус і Старий Заповіт

17 Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати.¹

18 Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота² єдина, ані жаден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все.

19 Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім.

20 Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде ясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне!

Не гнівайтесь на свого ближнього

21 Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він суду“.

22 А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає *вже* суду. А хто скаже на брата свого: „рака“,³ підпадає верховному суду, а хто скаже „дурний“, підпадає геснім огненній.⁴

23 Тому, коли принесеш ти до жертовника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе,

¹ Грецьке πληροῦσαι, церковнослов'янською *исполняти*. Перекладають і „доповнити“. Пор. Мт. 23. 32.

² Йота в тодішньому арамейському письмі (jod) була найменшою буквочкою (як „і“).

³ Рака — ледящо, нікчемний, блазень, виродок, пущий.

⁴ Гесина, або гесина огненна — місце мук для грішників, пор. Мт. 10. 28, Мр. 9. 43, 45.

16 Еф. 5. 8, 9
1 Петр. 2. 12.

6. 14, 15, 18. 25
35. Лк. 12.
58. Еф. 4. 26

17 3. 15, 10. 4
Рим. 3. 31.

18 34. Лк. 26
12. 59.

18 Лк. 16. 17
21. 33.

2 М. 20. 14. 27
19 Як. 2. 10.

1 Кор. 15. 9.

Пов. 31. 1. 28
2 Петр. 2. 14

18. 8, 9. Мр. 29
9. 43, 47. Кол.
3. 5

21 1 М. 9. 5, 2 М.
20. 13, 21. 12.
3 М. 24. 17.
5 М. 17. 8

22 1 Ів. 3. 15.
Суд. 9. 4, 11
3. 2 Сам. 6. 20

10. 7, 9, 19. 31
3. 9, 5 М. 24. 1

19. 9. Мр. 10. 32
11. 11. 16. 18.
1 Кор. 10.
11.

23 Мр. 11. 25.

2 М. 20. 33
3 М. 19. 12
4 М. 30. 2

24 залиши отут дара свого перед жертовником, і піди, примирись перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого дара.

25 Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі¹ ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не кинули.

26 Поправді ж кажу тобі: Не вийдеш ізвісти, поки не віддаси ти й останнього шеляга²!

Про пожадливість, перелюб та розвід

27 Ви чули, що сказано: „Не чини перелюбу“.

28 А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм.

29 Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до гесни все тіло твоє було кинене.

30 І як правіця твоя спокушає тебе, — відітни її і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до гесни все тіло твоє було кинене.

31 Також сказано: „Хто дружинну свою відпусcae, нехай дасть їй листа розводного“.

32 А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпустити, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюб.

Не кляніться

33 Ще ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „вибкнуй клятви свої перед Господом“.

¹ Доки з ним зустрічаєшся ще.

² Грецьке κοδράντι, — дрібна монета, 1/4 римського асса, дві ленти, пор. Мр. 12. 72.

34 А Я вам кажу не клястися зовсім: ні небом, бо воно престол Божий;

35 ні землею, бо підніжок для ніг Пого це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого;

36 не клянися головою своєю, — бо навіть однієї волосинки ти не можеш учинити білою чи чорною.

37 Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то *те* від лукавого.

Не противтеся злому

38 Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“.

39 А Я вам кажу не противитись злому. І коли вдарить тебе хто у праву щокую твою, — підстав йому й другу.

40 А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плахта йому.

41 А хто силувати тебе буде відбути подорожнє¹ на милу² одну, — іди з ним навіть дві.

42 Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвертайся від нього.

Любіть і ворогів своїх

43 Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненависть свого ворога“.

44 А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідє, —

45 щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злим і над добрими, і дощ посиляє на праведних і на неправедних.

46 Коли бо ви любите тих, хто

34 23. 16-22.
Як. 5. 12. Іс.
66. 1. Дії 7.
19. Ос. 4. 15.

35 Ис. 48. 3.
Іс. 61. 1.

1 М. 17. 1. 48
3 М. 11. 44. 19. 2.
5 М. 18. 13.
Еф. 4. 13.

37 2 Кор. 1. 11
Як. 5. 12.

23. 5.

38 2 М. 21. 24.
3 М. 24. 19. 20.

39 26. 27. Плач
3. 30. Лк. 6.
29. Ів. 18. 22.
23. Рим. 12.
19. 3 М. 19.
18

40 1. 6. 29.
1 Кор. 6. 7

25. 37-40.
Рим. 12. 8.

10. 42.

42 5 М. 15. 10.
Лк. 6. 30.

23. 5. 9.

43 3 М. 19. 18.
5 М. 24. 7.

44 2 М. 23. 4. 5.
Лк. 6. 27. 29.
34. Рим. 12.
14. 20. Дії 7.
59.

2 Пар. 4. 33.
Іс. 26. 20.

45 Іов. 25. 3.
Еф. 5. 1.
Іс. 1. 15.

46 Лк. 6. 32.

вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники¹ роблять?

47 І коли ви вітаєте тільки братів² своїх, то що ж особливого робите? Чи й погані не чинять отак?

48 Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

Про милостиню

6 Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі.

2 Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять *оті* лицеміри³ по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою!

3 А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, щоб робить правіця твоя,

4 щоб тасмна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить тасмне, віддасть тобі явно.

Про молитву

5 5 А як молистеся, то не будьте, як *ті* лицеміри, що люблять ставити й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою!

6 А ти, коли молишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить тасмне, віддасть тобі явно.

7 А як молистеся, не проказуйте зайвого, як *ті* погани, — бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемівство.

¹ Митник чи митар — збирачі державного мита (податків), зневажені народом.

² Деякі грецькі тексти дають флос — друзів.

³ Грецьке υτοκριτης — відповідаючий, автор; а звідси: облудник, лукавий, той хто вдає, хто прикидається.

¹ Грецьке φυλαγεισεν — відбудувати подорожню повинність. Від слова φυαρος — урядовий кур'єр, який розносить накази.

² Грецьке μιλιον — тисяча кроків.

8 Отож, не вподобляйтесь їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання!

9 Ви ж моліться отак:

„Отче наш, що єси на небесах!
Нехай святиться Ім'я Твоє,

10 нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, *так* і на землі.

11 Хліба нашого насущного¹ дай нам сьогодні.

12 І прости нам довгі наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим.

13 І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого.

Бо² Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь³“.

14 Бо як людям ви простите прогріхи їхні, то простить і вам ваш Небесний Отець.

15 А коли ви не будете людям прощати, то й Отець ваш не простить вам прогріхів ваших.

Про ніст

16 А як по́стите, то не будьте сумні, як *оті* лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що по́стять вони. По́правді кажу́ вам: вони мають уже нагороду свою!

17 А ти, коли по́стини, намасті своєю голову, і лише своє вмий,

18 щоб ти по́сту свого не виявив людям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно.

¹ Грецьке ἐπιούσιος — надістотний, церковнослов'янське насущний: на сьвіт нам. Пор.: Ів. 6. 32, 33, 34, 35, 48, 51, 58.

² У деяких давніх грецьких списках цього закінчення 13-го віршу: „Бо Твоє... Амінь“ нема.

³ Амінь — це слово старосрейське, визначає: так, справді так, вірно.

8 5. 32.

9 Ів. 11. 2. Ів. 17. 6. 2М. 20.

10 21. 1. 20

12 3. 4. 16

14 2. 21. 1. 11

16 1. 2. 1. 11

18 1. 12. 1. 21

20 1. 11

22 1. 11. 1. 11

24 1. 11. 1. 11

26 1. 11. 1. 11

28 1. 11. 1. 11

30 1. 11. 1. 11

32 1. 11. 1. 11

34 1. 11. 1. 11

36 1. 11. 1. 11

38 1. 11. 1. 11

40 1. 11. 1. 11

42 1. 11. 1. 11

44 1. 11. 1. 11

46 1. 11. 1. 11

48 1. 11. 1. 11

50 1. 11. 1. 11

52 1. 11. 1. 11

54 1. 11. 1. 11

56 1. 11. 1. 11

58 1. 11. 1. 11

60 1. 11. 1. 11

62 1. 11. 1. 11

64 1. 11. 1. 11

66 1. 11. 1. 11

68 1. 11. 1. 11

Складайте собі скарби на небі

19 Не складайте скáрбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підкопуються й викрадають.

20 Складайте ж собі скáрби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії *до них* не підкопуються та не крадуть.

21 Бо де скарб твій, — там буде й серце твоє!

22 Око — то світильник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле.

23 А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є темрява, — то яка ж то велика *та* темрява!

Покладіть на Бога надію свою!

24 Ніхто двом панам служити не може, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде тримаатись одного, а другого знехтує. Не можете Богові служити й мамоні.¹

25 Через те вам кажу: Не журіться про життя² своє — що будете їсти та що будете пити, ні про тіло своє, — у що зодягнетесь. Чи ж не більше від їжі життя, а від одягу тіло?

26 Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годувє. Чи ж ви не багаті вартніші за них?

27 Хто ж із вас, коли журиться, зможе додати до зросту свого *багаті* життя одного?

28 І про одяг чого ви клопочетесь? Погляньте на польові лілєї, як зростають вони, — не працюють, ані не працюють.

¹ Мамона — це: масток, багатство, земне добро.

² „Душа“ — тут це життя; пор. вище 2. 20.

29 А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдигався отак, як одна з них.

30 І коли польову ту траву, що сьогодні ось є, а завтра до печі викидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще *зодягне* Він вас, маловірні!

31 Отож, не журіться, кажучи: Що ми будемо їсти, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось?

32 Бо ж *усього того* погани шукають; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно.

33 Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, — а все це вам подасться.

34 Отож, не журіться про завтрашній день. — бо завтра за себе самі поклопочеться. Коженний день має добіти своєї турботи!

Не судить своїх ближніх

7 Не судить, щоб і вас не судили;

2 бо яким судом судити будете, таким же осудять і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам.

3 І чого в оці брата свого ти заскакуєш¹ бачиши, що родить² л. а власному оці не чуєш?

4 Або як ти скажеш до брата свого: „Давай вийми я заскалку з ока твого“, коли он колода у власному оці?

5 Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого.

6 Не давайте святого псам, і не розсиपाєте перел³ своїх перед свиньми, щоб вони не потоптали їх ногами своїми, і обернувшись, щоб не розшматували й вас. . .

¹ Грецьке *карφος* — соломинка, прутник, церк. слов. *сучець*.

² Грецьке *боκος* — колода, деревина, церк. слов. *бервно* (бревно).

³ Грецьке *парусітис* — перли, жемчуг, ц.сл. *кисеръ*.

*Усе потрібне просить у Отця
вашого Небесного*

7 Просить — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, ступайте — і відчинять вам;

8 бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а хто ступає — відчинять йому.

9 Чи ж то серед вас є людина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він?

10 Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину?¹

11 Тож як ви, бувши злі, потрапите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього!

12 Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки.

Ходить дорогою вузькою

13 Увійходьте тісними ворітьми, бо простір ворота й широка дорога, що веде до погибелі, — і нею багато хто ходить.

14 Бо тісні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і мало таких, що знаходять її!

Стережіться фальшивих пророків

15 Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас у одежі овечій, а всередині — хижі вовки.

16 По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терній збирають, або фіги — із будяків?

17 Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі.

18 Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плоду добрих родити.

¹ Грецьке *бѣн* — вузь, не труйлива гадина.

21, 22 Мр. 7

11, 24, Лк. 11

9-13, Гр. 29.

13, 14, Лк. 14.

13, 16, 23.

30, Лк. 12, 28.

13, 45, Лк. 11, 8

10, Пр. 8, 17.

31, 25, Лк. 12

29

Лк. 11, 11.

32, 6, 8, Лк. 12.

30.

Лк. 11, 11.

Лк. 11, 13.

Як. 1, 17.

33, Лк. 12, 31.

Рим. 14, 17.

1 Пар. 3, 11.

13, 14, Пс. 37.

3, 25

22, 39, 40.

Лк. 6, 31.

Рим. 13, 8, 10.

34, 6, 11, 2 М. 16.

1.

1 Лк. 6, 37

Рим. 2, 1

1 Кор. 4, 5

6, 1, Як. 4, 11.

2 Пс. 41, 2

Мр. 4, 24, Лк.

6, 38

Лк. 13, 24.

Лк. 19, 7, 9

19, 24, Дн. 14.

22.

3, Лк. 6, 41.

4 Лк. 6, 42.

24, 4, 5, 24.

Гр. 14, 14, 23

16, Мих. 3, 5.

2 Пар. 11, 3.

13, Ці. 20, 29.

5, Лк. 6, 42.

12, 33, Лк. 6.

44, Як. 3, 12

Гал. 5, 19, 22

6, 10, 11, 14.

12, 33.

Лк. 6, 43.

19 Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, — зрѣбується та в огонь укидається.

20 Ото ж бо, — по їхніх плодах ви пізнаєте їх!

Чинить волю Отця вашого Небесного

21 Не кожен, хто каже до Мене: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі.

22 Багато-хто скажуть Мені тоді: „Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів¹ ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?“

23 І їм оголошуватиме Я тоді: „Я ніколи не знав вас. . . Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!“

Не будуйте на піску

24 Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені.

25 І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснований.

26 А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску.

27 І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, — і він упав. І велика була та руїна його!“

Закінчення проповіді на горі

28 І ото, як Ісус закінчив ці слова, то народ дивувався з науки Його.

29 Бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники їхні.

¹ Грецьке *δαίμων*, демон, злий дух, народне біс.

19 3. 10. Лк. 3.
9. Ів. 15. 2. 6.

5. 1.

Мр. 1. 40. Лк. 2.
5. 12. М. 13.

38 46. 14. 1. . .

21 21. 29. Ос. 8.
2. 1. 1. 1. 1.

Пс. 1. 1. 1. 1. 1.
11. 1. 1. 1. 1.

12. 1. 1. 1. 1.

11. 1. 1. 1. 1.

1. 41. 32. Лк. 3.
5. 13.

3. 13. Мр. 1. 4.
14. 1. 1. 1. 1.

5. 14. 1. 1. 1.
4. М. 1. 1. 1. 1.

2. 2. 2.

22 25. 1. 1. 1.
13. 25. 27.

1. Кор. 13. 1. 2.
6. 1. 1. 1. 2.

15.

23 1. 41. 25. 1.
Пс. 6. 8.

2. Лк. 2. 19.

Лк. 7. 2. Ів. 5.
4. 37.

24 7. 21. 10. 16.
Лк. 6. 47. 48.

Лк. 7. 2.

25. Ів. 6. 48.

26. Ів. 6. 49.

Лк. 7. 8.

27. Ів. 6. 49. 6а.
13. 10. 11.

15. 28. Лк. 10.
7. 9.

28 11. 4. 13. 53.
19. 1. 26. 1.

Мр. 1. 22. Лк. 4. 32.

Іс. 49. 12.

39. 19. Мал. 1. 11. Лк. 13.

28. 29. Пс. 107. 3.

29 Мр. 1. 22. Ів. 7. 46. 1. Кор. 2. 4.

Уздоровлення слабого на проказу

8 А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий.

2 І ось підійшов прокажений, уклонився Пому та й сказав: „Куди, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити¹ мене!“

3 А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: „Хочу, — будь чистий!“ І тієї хвилини очистився той від своєї прокази.

4 І говорять до нього Ісусе: „Гляди, — не розповідай нікому. Але йди, покажися священникові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідцтво²“.

Уздоровлення сотникового слуги

5 А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благати зачав Його,

6 кажучи: „Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає“.

7 Він говорить йому: „Я прийду й уздоровлю його“.

8 А сотник Пому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою. . . Та промов тільки слово, — і відужає мій слуга!“

9 Бо й я — людина підвладна, і воєнків під собою я маю; і одному кажу: піди — то йде він, а тому: прийди — і приходить, або рабові своєму: зроби те — і він зробить“.

10 Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“

11 Кажу ж вам, що багато-хто прийде від сходу та заходу, і

¹ Прокажений уважався нечистим, тому очистити — уздоровити від прокази.

² Священники видавали свідцтво, що прокажений видужав і може входити в свою громаду.

засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісааком та Яковом.

12 Сини ж Царства — повкидані бўдуть до темряви зовнішньої буде там плач і скрегіт зубів! . . .

13 І сказав Ісус сотникові: „Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ І тієї ж години одужав слуга його.

Уздоровлення Петрової тещі й багатьох біснுவатих

14 Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці.

15 І Він доторкнувся руки її, — і гарячка покинула ту. . . І встала вона, та й Йому прислужувала!

16 А коли настав вечір, привелі багатьох біснуватих¹ до Нього, — і Він словом *Своїм* вигнав дүхів, а недужих усіх уздоровів,

17 щоб справділося, що сказав був Ісаї пророк, промовляючи: „Він узав наші немочі, і недүги поніс“.

Яких учнів бажає Собі Ісус

18 А як угледів Ісус навколо Себе багато народу, наказав переплинути на тій бік.

19 І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я підү за Тобою, хоч би куди ти пішов!“

20 Промовляє до нього Ісус: „Мають нори лисиці, а гнізда небесні пташкі, — Син же Людський² не має де й голови прихилити“ . . .

21 А інший із учнів промовив до Нього: „Дозволь мені, Господи, перше піти та батька свого поховати“.

22 А Ісус йому каже: „Іди за Мною, і zostав мертвим ховати мерців своїх!“

¹ Грецьке διαπονηθένους — захоплених демоном чи демонами.

² „Син Людський“ — так часто зве Себе Ісус, грецьке Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, єврейське Ben Adam (у пророків).

12 13. 42. 50.

22. 13. 15. 24. 25. 30.

Мр. 4. 37.

Лк. 8. 23.

13 9. 29. 15. 28

14. 30. Пс. 35. 25

23. Мр. 4. 38.

6. 30. 14. 31. 26

16. 8. Мр. 4.

20. Лк. 8. 24.

Пс. 106. 9. 107.

29.

14 Мр. 1. 29. 30.

Лк. 4. 39.

Мр. 4. 41. Лк. 27

8. 25.

15 9. 25. Мр. 1.

31. Лк. 4. 39.

16 Мр. 1. 32. 4.

24. Лк. 4. 40.

41

Мр. 5. 1. 2. 28

Лк. 8. 26. 27

17 Лк. 5. 3. 4

Мр. 1. 29. 30

Мр. 1. 24. 5. 29

Лк. 4. 41

8. 29. 2. Петр.

2. 4

18 Мр. 4. 35

Лк. 8. 22

Мр. 5. 11.

Лк. 8. 32

Мр. 5. 12.

Лк. 8. 32

19 Лк. 9. 57.

Мр. 5. 13. Лк. 32

8. 33.

20 Лк. 9. 58.

Зах. 9. 9.

2 Цар. 8. 9.

2 Кор. 8. 9.

Мр. 5. 14.

Лк. 8. 34.

21 Лк. 9. 59.

1 Цар. 19. 20.

Мр. 5. 17. Лк. 34

8. 37.

22 4. 19. Лк. 9.

60. Ів. 1. 43.

5. 25. Рим. 6.

13. Еф. 2. 1.

Утихомірнення бурі на морі

23 І коли Він до човна вступив, за Ним увійшли Його учні.

24 І ось буря велика зірвалась на морі, аж човен зачав заливатися хвилями. А Він спав. . .

25 І кинулися учні, і збудили Пого та й благали: „Рятуй, Господи, — гинемо!“

26 А Він відповів їм: „Чого полхливі ви, маловірні?“ Тоді встав, наказав бурі й морю, — і тиша велика настала. . .

27 А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вітри та море слухняні Йому?“

Уздоровлення двох біснуватих

28 І, як прибув Він на тій бік, до землі Гадаринської,¹ перестріли Його два біснуваті, що вийшли з могильних печер, дуже люті, так що ніхто не міг переходити тією дорогою.

29 І ось, вони стали кричати, говорячи: „Що Тобі, Сину Божий, до нас?“² Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“

30 А оподаль від них пасся гурт великий свиней.

31 І просилися демони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней“.

32 А Він відповів їм: „Ідіть“. І вийшли вони, і пішли в гурт свиней. І ось кинувся з кручі до моря увесь гурт, — і потопівся в воді.

33 Пастухи ж повтікали; а коли прибули вони в місто, то про все розповіли, і про біснуватих.

34 І ось, усе місто вийшло назустріч Ісусові. Як Його ж угледіли, то стали багаті, щоб пішов Собі з їхнього краю! . . .

¹ Деякі списки дають: Гергесинської.

² Грецьке і церковно-слов'янське: „что намъ и Тебѣ!“ — це гебраїзм, по-українському: що Тобі до нас. Те саме і в Мр. 1. 27, 5. 7, Лк. 8. 28, Ів. 2. 4.

Уздоровлення розслабленого

9 І, сівши до човна, Він переплунув, і до міста Свого прибув.

2 І ото, принесли до Нього розслабленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню віру, сказав розслабленому: „Будь бадьорий, сину! Прощаються тобі гріхи твої!“

3 І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневакає“.

4 Ісус же думки їхні знав і сказав: „Чого думаєте ви лукаве в серцях своїх?“

5 Щоб легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“?

6 Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Він розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“

7 Той устав і пішов у свій дім.

8 А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу! . . .

Покликання Матвія. Ісус не цурається грішників

9 А коли Ісус звідси проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним.

10 І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зіійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями.

11 Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?“

12 А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабії!“

13 Ідіть же, і навчіться, що

2 Мр. 2, 3, 5, 10.
49 Лк. 5, 18,
20, 7, 48.

Мр. 2, 18. 14
Лк. 5, 33.

3 Мр. 2, 7. Лк.
5, 21.

Мр. 2, 19, 20. 15
Лк. 5, 34, 35.
Ів. 9, 23.

4 12, 25. Мр. 2, 8.
Лк. 5, 22. Ів.
2, 25. Пс. 130.
2

Мр. 2, 21. 16
Лк. 5, 26. Ів.

5 Мр. 2, 9, 16.
Лк. 5, 23. Ів. 5, 8.
Ді. 3, 6, 9, 36.
14, 10.

Мр. 2, 22. 17
Лк. 5, 27, 38.

6 Мр. 2, 19, 11.
Лк. 5, 24.
1 Ів. 2, 12.

7 Мр. 2, 12. 16
5, 25.

8 9, 33. Мр. 2,
12. Лк. 5, 26.

Мр. 2, 22. 18
Лк. 8, 41.

9 Мр. 2, 14. 16
5, 27.

10 Мр. 2, 15.
Лк. 5, 17, 15.
1

Мр. 15, 25. 20
Мр. 2, 27.
Лк. 8, 13, 14.

11 Мр. 2, 16.
Лк. 5, 30.
15, 2.

14, 36. Мр. 5, 21
28.

12 Мр. 2, 17.
Лк. 5, 31.

9, 2. Мр. 5, 22
34.

13 12, 7. Ос. 6.
6. Мр. 2, 17.
Лк. 5, 32.

1 Сам. 15, 22,
18, 11.
Мр. 5, 38. 23
Лк. 8, 52.

то є: „Милости хочу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння“.

Про нієм

14 Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“

15 Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними *це* є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постиги будуть вони.“

16 До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збіжиться воно, і дірка стане *це* гірша.

17 І не вливають вина молодого в старі бурдюки, а то бурдюки розірвуться, і вино розліється, і бурдюки пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге збережено буде“.

*Уздоровлення кровоточивої.
Воскресіння дочки старшого
синагоги*

18 Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“.

19 І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його.

20 І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотечу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його.

21 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю“.

22 Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дочко, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години.

23 А Ісус, як прибув до господи

срібла, ані мідяків до своїх поясів,

10 ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандаль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи.¹

11 А як зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебувайте, аж поки не вийдете.

12 А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир² дому цьому!“

13 І коли буде достойний той дім, — нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться.

14 А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порош із ніг своїх.

15 Поправді кажу вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому!

Апостолів будуть переслідувати

16 Оце послаю Я вас, як овець між вовків. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки.

17 Стережіться ж людей, бо вони на суди видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть.

18 І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам.

19 А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити,

20 бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме.

21 І видасть на смерть брата брата, а батько — дитину. І, діти

¹ У деяких грецьких текстах — нагороди.
² Мир чи спокій — це велика ласка Божя, яку миан прищепи Месія. Пор. Іс. 9, 6-7, 52, 7, 53, 5. Мх. 5, 5.

10 Мр. 6, 8. Лк. 9, 3, 10, 4, 7.
1 Тим. 5, 18.
Євр. 6, 7, 4 М. 18, 31.

24, 9, 3. Мр. 22
13, 13. Лк. 21.
17. Ів. 15, 21.
Об. 2, 10, 3.
21.

16, 28.

11 Мр. 6, 10.
Лк. 10, 5.

12 Лк. 10, 5.

13 Лк. 10, 6.

Лк. 6, 40. Ів. 24
13, 16, 15, 20.

9, 34, 12, 24. 25
27. Ів. 8, 43

14 Мр. 6, 11.
Несм. 5, 13.

Лк. 10, 5, 11.
Ді. 13, 51.

Ді. 6, 6.

Єр. 1, 8.

1 Петр. 3, 14.
Мр. 4, 22

Лк. 8, 17, 12.
2

15 11, 24. Мр. 6.
11. Лк. 10.
12, 47.

Пов. 12, 22. 27
Лк. 12, 3.

16 Лк. 10, 3, 12
12, 18, 10, 12.
2 Кор. 1, 12

Ді. 20, 29.
Рим. 16, 19

Еф. 5, 15.
Лк. 12, 4. Ів. 28

4, 12.

17 24, 9, 26, 59
Мр. 13, 9. Лк.
21, 1

Лк. 12, 6.

18 8, 4, 24, 14
Мр. 13, 9. Ді.
25, 23, 27, 24

Лк. 12, 7.

19 Мр. 13, 11
Лк. 12, 11.

12, 12. Ді. 12, 31

20 Мр. 13, 11
Ів. 14, 26.

1 Кор. 2, 4
2 М. 4, 12.

Лк. 12, 8.

21 10, 35. Мх.
7, 2, 5, 6. Мр.

13, 12. Лк. 12.
53.

повстануть супроти батьків“, і їх повбивають.

22 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто вітерпить аж до кінця, той буде спасений.

23 А коли будуть вас переслідувати в одному місті, утікайте до іншого. Поправді кажу вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, аж прийде Син Людський.

Проповідуючи, не бійтеся

24 Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого.

25 Довбів для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевул¹ називави господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його!

26 Але не лякайтеся їх. Немає нічого захищеного, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться.

27 Що кажу Я вам по́темки, — говоріть те при світлі, що як на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах.²

28 І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні.

29 Чи не два горобці продаються за гріш?³ А на землю із них ні один не впаде без волі Отця вашого.

30 А вам і волосся все на голові пораховано.

31 Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців.

32 Отике, кожного, хто Мене визнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я.

¹ Вельзевул — князь бісів, начальник злих духів, пор. Мт. 12, 24.

² Дови на Сході мають покрівлю пласку. Пор. Мт. 24, 17.

³ У грецькому тексті *ασαφρίον* — дрібна римська монета, ас. Динар рівнявся 16 асам. Пор. Лк. 12, 6.

33 Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм.

Любять Ісуса над усе

34 Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меча.

35 Я ж прийшов

„порізати чоловіка з батьком його,

дочку з її матір'ю,

і невістку з свекрухою її“.

36 І:

„ворогів чоловікові — домашніх його!“

37 Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний.

38 І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний.

39 Хто душу¹ свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу¹ свою, — той знайде її.

40 Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене.

41 Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророку, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведнику.

42 І хто напб'єть, як учня, кого з малих цих бодай к'їхлем водиці холодної, поправді кажу вам, — той не згубить нагороди своєї“.

Посольство від Івана Христителя

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учини, і по їхніх містах проповідувати.

2 Прочувши ж Іван у в'язниці

¹ Тут душа — життя.

33 24. 30. 25.
31. 26. 64.
Мр. 8. 38. Лк.
9 26. 12. 9.
5 М. 18. 15.
8 Лк. 7. 19.

34 Лк. 12. 49.
51.

35 Мих. 7. 6.
Лк. 12. 53.
14. 26.

36 М. 11.
11. 1. 1. 1.
11. 1. 1. 1.
11. 1. 1. 1.

37 Лк. 14. 26.
27. 5 М. 33. 9.
11. 1. 24.

38 16. 24. 25.

Мр. 8. 34.
Лк. 14. 27.
Лк. 7. 25.

39 16. 25. Лк. 17.
33. Ів. 12. 25.

40 18. 5. Лк. 9.
48. 10. 16.
Ів. 12. 44. 13.
20.

Лк. 1. 76. 7.
26.

41 1 Цар. 17. 10.

Мат. 1. 1.
Мр. 1. 2. Лк.
1. 27.

42 13. 10. 2. Лк.
11. 1. Мр. 1.
11.

Лк. 1. 28.

11 9. 35.

Лк. 16. 16.
Дії 14. 22.

12 2 Лк. 7. 18.
Лк. 16. 16.

13

про дії Христові, послав через учнів своїх,

3 щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“

4 Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви чуєте й бачите:

5 „Сліпі прозріваять“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Новина“...

6 І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“

Ісусове свідчення про Івана Христителя

7 Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На що ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гонить його?

8 Та на що ви дивитися ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто носить м'яке, — по палатах царських.

9 По що ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка.

10 Бо це ж той, що про нього написано:

„Ось перед обличчя Твого посліаю (Свого посланця,

який перед Тобою дорогою Твою приготує!“

11 Поправді кажу вам: Між наро́дженними від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього!

12 Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто викликає зусилля, ханаять його.

13 Усі бо Пророки й Закон до Івана провіщували.

14 Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти.

15 Хто має вуха, — нехай слушає!

Ісус докоряє невірним

16 До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим,

17 і кажуть:

„Ми вам грали, а ви не танцювали,

ми співали вам жалібно, та не плакали ви“... .

18 Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він демон має“.

19 Прийшов *же* Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласун і п'яниця, Він приятель митників і грішників“. І виправдалася мудрість своїми ділами¹.

Ісус прорікає допо невірних міст

20 Ісус тоді став докоряти містам, де відбулося найбільш Пого чуд, що вони не покались:

21 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то в Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони каялися в волосиниці² та в попасі³."

22 Але кажу вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам!

23 А ти, Капернаўме, що „до неба піднісся, — аж до аду³ ти зійдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі

14 1 Кор. 2, 14.
Мф. 11, 12

15 1 Кор. 2, 14.

16 1 Кор. 2, 14.
10, 12

16 1 Кор. 2, 14.

16 1 Кор. 2, 14.

17 Пр. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

16 1 Кор. 2, 14.
10, 12

18 1 Кор. 2, 14.

20 1 Кор. 2, 14.
10, 12

19 М. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

19 М. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

1 Кор. 2, 14.
10, 12

1 Кор. 2, 14.
10, 12

21 1 Кор. 2, 14.
10, 12

Мф. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

22 1 Кор. 2, 14.
10, 12

23 1 Кор. 2, 14.
10, 12

1 Кор. 2, 14.
10, 12

Мф. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

2 М. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

Мф. 2, 14.
1 Кор. 2, 14.
10, 12

вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день.

24 Але кажу вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі! . . .

Прийдіть до Мене, працюю зморені!

25 Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив."

26 Так, Отче, — бо Тобі так було до внодоби!

27 Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити.

28 Прийдіть до Мене, усі стомлені та обтяжені, — і Я вас заспокою!

29 Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і знайдете спокої душам своїм¹.

30 Бо як ярмо Моє любе, а тигяр Мій легкий!

Ісус боронить Своїх учнів, що рвали колосся в суботу

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Пого зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти.

2 Побачили ж *це* фарисеї, та й кажуть Пому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“... .

3 А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним?"

4 Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священникам?

¹ Деякі грецькі тексти мають твн τεκνον αυτης — своїми дітьми. Пор. Лк. 7, 35.

² Грецьке σάκος — мішок, цєл. **в'єтницє**. Це жалобний одяг євреїв, з сирого полотна. На шак жалобні голову поминали понедом.

³ Грецьке σόδοις — це назва міста в історичній області грішників по смерті; єврейське шєод; те саме гєшєа єгипетськ. — прєзєлєдєніє.

5 Або ви не читали в Законі що в суботу священники порушують¹ суботу у храмі, — і невинні вони?

6 А Я вам кажу, що тут Більший, як храм!

7 Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. . .

8 Бо Син Людський Господь і суботи²!

Ісус уздоровляє в суботу сучорукого

9 І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги.²

10 І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи уздоровляти годиться в суботу?“

11 А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу?“

12 А скільки ж людина вартинна за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“

13 І каже тоді чоловікові: „Простиши свою руку!“ Тоді простяг, — і стала здорова вона, як і друга. . .

14 Фарисеї ж пішли, і зібрали раду на Нього, — як би Його погубити? . . .

15 А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти.

Ісус уздоровляє недужих

І багато пішло вслід за Ним, і Він їх уздоровив усіх.

16 А Він наказав їм суворо Його не виявляти,

17 щоб справдилось те, що сказав був Ісаія пророк, промовляючи:

5 4 М. 28. 9.
3 47. 17. 5. 18
2 Петр. 1. 17.
Іс. 11. 2.

6 Мал. 3. 1.
7 9. 13. Ос. 6.
6. Мих. 6. 8.
1 Сам. 15. 22.

8 Мр. 2. 28. Лк. 6. 5.

Іс. 42. 3. 20

9 Мр. 3. 1. Лк. 6. 6.

10 Мр. 2. Лк. 9. 9. 13. 14.
11 1. 12. 21

11 1. 1. 1.

12 1. 1. 11. 22

13 1. 1. 13. 23
13 1 Пар. 13. 6.
Мр. 3. 5. Лк. 9. 1.

14 1. 1. 1. 24
1. 1. 1. 11. 1.

14 Мр. 9. 1.
9. 11.

15 Мр. 2. 1. 2.
2. 1. 11. 1.

Мр. 3. 2. 26
1. 1. 1. 1.

Лк. 11. 19. 27

16 9. 30. Мр. 3. 12. Лк. 5. 14.

17 1. 42. 1.

18 „Ото Мій Отрбк, що Я вибрав Пого,

Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя!

Вкладу Свого Духа в Нього, —

і Він суд проголосить поганам.

19 Він не буде змагатися, ані кричати,

і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу.

20 Він очеретини надломленою не доломить,

і гнотя догасаючого не погасить,

поки не допровадить присуду до перемоги. . .

21 І погани надіяться будуть на Ім'ення Його“!

Ісус борює виступи фарисеїв проти чуд Його

22 Тоді привели до Нього німого сліпий, що був біснуватий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити.

23 І дивувались усі люди й казали: „Чи як не Син це Давидів?“

24 Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він демонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом,¹ блязем демонів“.

25 А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються.

26 І коли сатана¹ сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його?“

27 І коли Вельзевулом виганяю Я демонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддими.

¹ Грецьке Βελζεβούλ — князь злих духів. Слово єврейське, визначас „пан мух“, „пан бджілі“, „пан аду“, а звідси — демон, диявол, сатана.

² Сатана — диявол, протинник, спокусник.

¹ Грецьке βεβηλοῦσι — оскверняють, профанують.

² Грецьке συναγωγή — збори, місце зборів євреїв для молитви.

28 А коли ж Духом Божим ви-
гіню Я демонів, то настало для
вас Царство Боже.

29 Або як то хто може вдєр-
тись в дім дужого, та пограбувати
добрó його, якщо перше не зв'яже
дужого? І аж тоді він господа
його пограбує.

*Зневага Духа Святого не про-
ститься*

30 Хто не зо Мною, той супроти
Мене; і хто не збирає зо Мною,
той розкидає.

31 Тому то кажу вам: усякий
гріх, *навіть* богозневага,¹ про-
ститься людям, але богозневага на
Духа не пробститься!

32 І як скаже хто слово на
Людського Сина, то йому про-
ститься *те*; а коли скаже проти
Духа Святого, — не пробститься
того йому ані в цім віці, ані в
майбутнім!

*Чим серце наповнене, те говорять
уста*

33 Або віростіть дерево добре,
то й плід його добрий, або віро-
стіть дерево зле, то й плід його
злий. Пізнається бо дерево з плі-
ду!

34 Рбде зміїний! Як ви можете
мовити добре, будиши злі? Бо чим
серце наповнене, те говорять
уста.

35 Добра людина з доброго
скарбу добре виносить, а лукава
людина зо старбу лихого виносить
лихе.

36 Кажу ж вам, що за кожне
слово пусте, яке скажуть люди, да-
дуть вони відповідь судного дня!

37 Бо зо слів своїх будеш
виправданий, і зо слів своїх будеш
засуджений².

Лукаві чуда не побачать

38 Тоді дехто із книжників та

28 Лк. 11. 20.
Ів. 3. 8.

29 Мр. 3. 27.
Лк. 11. 21. 22.

16. 4. Мр. 8. 39
12. Лк. 11. 29.

Пон. 2. 1, 2. 40
Ів. 11. 39

30 Мр. 9. 40.
Лк. 9. 50. 11.
23

Пон. 3. 5. 41
Лк. 11. 32.

31 Мр. 3. 28.
Лк. 12. 10.
Євр. 6. 4, 6.

1 Цар. 10. 1. 42
Лк. 11. 31.

32 Лк. 12. 10.

Лк. 11. 24. 43

33 7. 16. 17. Лк.
6. 44

Лк. 11. 24. 44
25

34 3. 7. Лк. 6.
45.

Лк. 11. 25. 45

Євр. 6. 4. 10.
26. 2 Петр. 2.
20

35 15. 19. Лк.
6. 45.

36 Рим. 2. 16.
Еф. 4. 29.

1 Петр. 4. 5. 46

Мр. 3. 31.
Лк. 8. 19.

Мр. 3. 32. 47
Лк. 8. 20.

38 16. 1. Мр. 8.
11. Лк. 11. 16.

1 Кор. 1. 22.

фарисеїв озвались до Нього й ска-
зали: „Учителю, — хочемо поба-
чити ознаку від Тебе“.

39 А Ісус відповів їм: „Рід лу-
кавий і перелюбний шукає ознаки,
— та ознаки йому не дадуть, окрім
ознаки пророка Йбни.

40 Як Пона перебув у середині
китовій три дні і три ночі, так пере-
буде три дні та три ночі й Син
Людський у серці землі.¹

41 Ніневітяни стануть на суд
із цим родом, — і осудять його,
вони бо покаялися через Йонину
проповідь. А тут ото Більший,
ніж Пона!

42 Цариця з півдня на суд
стане з родом оцим, — і засудить
його, бо вона з кінця світу прийшла
Соломонову мудрість послухати.
А тут ото Більший, аніж Соломон!

Що станеться з лукавим родом

43 А коли дух нечистий вихо-
дить із людини, то блукає місцями
беззаконним, відпочинку шукаючи,
та не знаходить.

44 Тоді він говорить: „Вернуся
до дому свого, звідки вийшов“.
А як вернеться він, то *хату* зна-
ходити порожню, заметену й при-
брану.

45 Тоді він іде, та й приводить
сімох духів інших, лютіших за
себе, — і входять вони та й живуть
тут. І буде останнє людині тій
гірше за перше. . . Так буде й лу-
кавому родові цьому!²

Хто рідня Ісусова

46 Коли Він іще промовляв до
народу, аж ось мати й брати Його
осторонь стали, бажаючи з Ним
говорити.

47 І сказав хтось йому: „Ото
мати Твоя й Твої браття стоять
онде осторонь, і говорити з Тобою
бажають“.

¹ „Серце землі“ — гебраїзм, це середина землі,
сама земля.

¹ Хула або богозневага, свитозневага.

48 А Він відповів тому, хто йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“

49 І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої!“

50 Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

Ісус навчає народ притчами

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря.

2 І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь натовп стояв понад берегом.

3 І багато навчав Він їх притчами,¹ кажучи:

Притча про сіячя

„Ось вийшов сіяч, щоб посіяти.

4 І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повідзьобували.

5 Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, — і негайно посходили, бо земля неглибока була;

6 а як сонце зіійшло, — то зів'яли, і коріння не маючи, — посохли.

7 А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглушив.

8 Інші ж упали на добру землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцатеро.

9 Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“

Чому Ісус навчав народ притчами

10 І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“

11 А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємний Царства Небесного, — їм же не дано.

¹ Притча, грецьке *παραβολή* — це оповідання, яке треба розуміти алегорично (іноспівно).

48 Мр. 3. 33.
25. 29. Мр. 4. 12.
25. Лк. 8. 18.

49 Мр. 3. 34.
Мр. 4. 12.
Лк. 8. 10.

50 7. 21. Мр. 3.
35. Сол. 4. 3.
Лк. 8. 21.

1с. 6. 9. 10. 14
Мр. 4. 12. Лк.
8. 10. Ів. 12.
40. Рим. 11. 8.

1 Мр. 4. 4.
2 Мр. 4. 1.

Мр. 4. 12. 15
Ів. 4. 12. 40. Ді.
28. 26. 27. Іс.
6. 10.

3 Мр. 4. 2. 33.
Лк. 8. 4.

Мр. 4. 3.
4 Мр. 4. 4. Лк.
8. 5.

Лк. 10. 23. 16

5 Мр. 4. 5. Лк.
8. 6.
Лк. 10. 24. 17

6 Мр. 4. 6

7 Мр. 4. 7. Лк.
8. 7.
Мр. 4. 14. 18

8 13. 23. Мр. 4.
8. Лк. 8. 8.

Мр. 4. 15.
Лк. 8. 12

9 11. 15. Мр. 4.
9. Лк. 8. 8.
Мр. 4. 16.
Лк. 8. 13.

10 Мр. 4. 10.
Лк. 8. 9.

Мр. 4. 17.
Лк. 8. 13.

11 11. 25. 16. 17.
Мр. 4. 11.

12 Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має.

13 Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють.

14 І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє:

„Почуєте слухом, — і не зрозумієте,
дивитися будете оком, — і не побачите. . .

15 Затовстіло бо серце людей цих,
тяжко чують вухами вони,
і зажмурили очі свої,
щоб коли не побачити очима

й не почути вухами,
і не зрозуміти їм серцем,
і не навернутись,
щоб Я їх уздоровив!“

16 Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують.

17 Бо поправді кажіть вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули.

Вияснення притчі про сіяча

18 Послухайте ж притчу про сіячя.

19 До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходить лукавий, і краде посіане в серці його; це те, що посіане понад дорогою.

20 А посіане на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його;

21 але кореня в ньому нема, тому він нестійкий; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокунується.¹

¹ Грецьке *σκανδαλίζετα* — атакнується в гріх, спокунується, знодиться.

22 А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але кłopоти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плóду.

23 А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він принісєть, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцятєро“.

Притча про кукіль

24 Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм.

25 А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколь між пшеницю насіяв, та й пішов.

26 А як вирóсло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукіль.

27 І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сїв на полі своїм? Звідки ж узияся кукіль?“

28 А він їм відказав: „Чоловік супротивник наків оце“. А раби відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повнію повали?“

29 Але він відказав: „Ні, щоб, вибілюючи той кукіль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю.

30 Залишіть, — хай разом обє ростуть аж до жнив; а в жнивā наказу́ я жєнням: Зберіть перше кукіль і його пов'язіть у снопи, щоб їх попалити; пшеницю ж сировадьте до клуні моєї“.

Притча про гірчицє зерно й про розчину

31 Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зерна гірчицього, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм.

32 Воно найдрібніше з увсьього

22 Мр. 4. 18, 19. Лк. 8. 14. Бр. 4. 3. Тим 6. 9. Евр. 3. 13.

Лк. 13. 21. 33
23 13. 1 М
26. 12. Мр.
4. 20. Лк. 8. 15.

Мр. 4. 33. 34. 34

25. 34. Пс. 58. 35
2.

15. 15. 36

28 13. 40. 41.

13. 19. Лк. 8. 38
15

1 М. 3. 15. 39
Об. 14. 15.

24. 31. 41

31 Мр. 4. 30. 31.
Лк. 13. 19.

32 Мр. 4. 31. 32
Лк. 13. 19.

насіння, але, коли вирóсте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кұблється в віттях його“.

33 Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до різчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі¹ муки, аж поки все вкисне“.

Ще чому Ісус навчав притчами

34 Це все в притчах Ісус говорив до людей, і без притчі нічого Він їм не казав,

35 щоб справдитись те, що сказав був пророк, промовляючи:

„Відкрию у притчах уста Свої,
розповім таємниці від нбчину світу!“

Пояснення притчі про кукіль.

36 Тоді відпустив Він нарód і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „По-якши нам притчу про кукіль польовий“.

37 А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський,

38 а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукіль — сини лукавого;

39 а ворог, що всіяв його — це диявол, живий — кінець віку, а жєнні — Анголіи.

Що буде наприкінці світу

40 І як збирають кукіль, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього.

41 Поїде Людський Син Своїх Анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконія,

¹ Грецьке *σάτον*, арамеєське *sata* — мєра сипного в гебреїв. Повна сата — 13. 5 літрів, мала сата — половина повної. У гебреїв на одне печиво хлїба значаєно вжикалося три сати.

42 і їх повкидають до печі огінної, — буде там плач і скрегіт зубів!

43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухас!

Притча про скарб, перліну, невода й господаря

44 Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скарбу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле.

45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує перел добрих.

46 а як знайде одну дорогоцінну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її.

47 Подібне ще Царство Небесне до невода, у море закиненого, що зібрав він усячину.

48 Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають.

49 Так буде й наприкінці віку: Ангели повиходять, і вилучать з них з-поміж праведних.

50 і їх повкидають до печі огінної, — буде там плач і скрегіт зубів!

51 Чи ви зрозуміли це все? „Так!“ відказали Йому.

52 І Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господаря, що з скарбниці своєї виносить нове та старе“.

Ісуса холодно приймають у Назареті

53 І сталось, як скінчив Ісус притчі ці, Він звідти пішов.

54 І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися

42 8. 12. 13.
50. Лк. 13.
28.
12. 46. Мр. 6. 55
3. Ів. 6. 42.
43 Дан. 12. 3.

11. 6. Єр. 11. 57
21. Мр. 6. 4.
Лк. 4. 24.
44 16. 24. Фил.
3. 7.
17. 20. Мр. 58
6. 5.

Мр. 6. 14.
Лк. 9. 7. Дії
13. 1.

47 4. 18.
Мр. 6. 14. Лк. 2
9. 7.

Мр. 6. 17.

3 Мр. 18. 16.
Мр. 5. 18.

49 25. 32.

21 25.

50 8. 12. 13. 42.
1 М. 40. 20.
Ос. 7. 5. Мр.
6. 22.

Єст. 5. 6. Мр.
6. 22. 23.

Мр. 6. 24.

Мр. 6. 25.

54 Мр. 6. 1. 2.
Лк. 4. 16.

й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні?“

55 Чи ж Він не син тєслі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йосип, і Симон та Юда?

56 І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?*

57 І вони спокушались Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“

58 І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

Ув'язнення й смерть Івана Христителя

14 Того часу прочув Ірод чотиривласник¹ чутки про Ісуса,

2 і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним“...

3 Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіяду, дружину брата свого Пиліпа.

4 Бо до нього Іван говорив: „Не годиться тобі її мати!“²

5 І хотів Ірод смерть заподіяти йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали.

6 А як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догоділа.

7 Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона.

8 А вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала — отут на полумиску голову Івана Христителя!...“

9 І цар засмутився, але через

¹ Чотиривласник — правитель чотирьох провінцій, грецьке тетрарх.

² Іродіада, дочка Аристовула, онука Ірода І, позичувала його дочкою Іроду Пиліпиду, одружуючись з його братом Іродом Антипою.

клятву та тих, хто сидів при столі¹ з ним, звелів дати.

10 І послав стягти Івана в в'язниці.

11 І принесли на полумискові його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері. . .

12 А учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса.

Чудо нагодування п'яти тисяч народу

13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотнє. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним.

14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змілосердивсь над ними, і їхніх слабих уздоровив.

15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, — хай по селах розійдуться, і куплять собі їжі“.

16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відходити їм, — нагодуйте їх ви!“

17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби“.

18 А Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди“.

19 І, звелівши патовпові посідати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні народу.

20 І всі їли й наситились, а з кусків позосталих набирали дванадцятьор повних кошів. . .

21 Ідів же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей.

¹ „Возлежав“ — сидів, півлежавши, при столі.

Ісус іде по воді

22 І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплисти на той бік раніше Його, аж поки нарід Він відпустить.

23 Відпустивши ж народ, Він на гору пішов помолитися на самоті; і як вечір настав, був там Сам.

24 А човен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвався супротивний.

25 А о четвертій сторбіж нічний¹ Ісус підійшов до них, ідучи по морю.

26 Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настрашилися та й казали: „Мара!“ І від страху вони закричали. . .

27 А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“

28 Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи. Ти це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді“.

29 А Він відказав йому: „Іди“. І, вилізши з човна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса.

30 Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопати, і скричав: „Рятуй мене, Господи!“ . . .

31 І зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: „Маловірний, чого усумнівся?“

32 Як до човна ж вони ввійшли, буря вщухнула.

33 А приявні в човні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“

Ісус уздоровляє недужих у землі Генісаретській

34 Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську.

35 А люди тієї місцевості, пізнавши Його, сповістили по всій тій околиці, і до Нього принесли всіх хворих.

¹ Це була година десь четверта над ранком.

36 І благали Пого, щоб бодай доторкнутися краю одежі Пого. А хто доторкався, — уздоровлений був.

Наказ Божий і передання старших

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму й сказали:

2 „Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не минуь вони своїх рук, коли хліб споживають“.

3 А Він відповів і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого?“

4 Бо Бог заповів: „Шануй батька та матір“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, — хай смертю помре“.

5 А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар *Богові*“,

6 то може *вже* й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово.

7 Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував був, говорячи:

8 „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене!“

9 Та однак надаремне шанують Мене, бо навчають наук — підських заповідей . . .

Що сквернить людину

10 І Він покликав нарід, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте!“

11 Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить“.

36 9. 21. Мр. 6. 56.

Іс. 47. 11. Ів. 15. 2.

1 Мр. 7. 1.

23. 16-24. Лк. 14 6. 39. Рим. 2. 19

2 Мр. 7. 2, 5. Лк. 11. 38.

13. 36. Мр. 7. 15 17.

3 Мр. 7. 8.

16. 9. Мр. 7. 18.

4 2 М. 20. 12. 21. 17. Мр. 7. 10.

Мр. 7. 20.

5 Мр. 7. 11. 3 М. 20. 9.

12. 35. 1 М. 6. 5. Єр. 17 9. Мр. 7. 21 22.

6 Мр. 7. 13 Мр. 7. 23.

7 Іс. 29. 13.

Мр. 7. 24.

8 Іс. 29. 13. Єв. 33. 31. Мр. 7. 6.

9. 27. 20. 30. Мр. 7. 25 9 Мр. 7. 7.

10 Мр. 7. 14.

10. 6.

11 Мр. 7. 15. Дії 10. 14.

12 Тоді учні *Пого* приступили й сказали Пому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почуши *це* слово, спокусилися?“

13 А Він відповів і сказав: „Усяка рослина, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем.“

14 Залишіть ви їх: це сліпі поводатари для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обидва впадуть“ . . .

15 А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам що притчу“.

16 А Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте?“

17 Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в життя, та й назовні¹ виходить?

18 Що ж виходить із уст, те походить із серця,² — і воно опоганює людину.

19 Бо з серця² виходять лихі думки, душегубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги.

20 Оце те, що людину опоганює. А їсти руками нечистими, — не опоганює це людини!“

Уздоровлення дочки хананеянки

21 І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські.

22 І ось жінка *одна* хананеянка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — демон тяжко дочку мою мучить!“

23 А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Пого, підійшовши, благали Пого та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“

24 А Він відповів і сказав: „Я поблааний тільки до овець загинулих дому Ізраїлевого“ . . .

¹ Грецьке *αἵματιον* — геть, до нечистого місця.

² „Серце“ в біблійній мові часто це центр розуму, волі, почуттів.

25 А вона, підійшовши, уклонилась Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“

26 А Він відповів і сказав: „Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятм“... .

27 Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо столу їхніх панів“.

28 Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала.

Уздоровлення багатьох недужих

29 І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілейського моря, і, зійшовши на гору, сів там.

30 І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздоровлював їх.

31 А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славив він Бога Ізраїлевого!

Чудесне нагодування чотирьох тисяч народу

32 А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, але їсти не мають чого; відпустити їх без їжі не хочу, щоб вони не ослабли в дорозі“.

33 А учні Йому відказали: „Де нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?“

34 А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“.

35 І Він ізвелів на землі посідати народові.

36 І, взявши сім хлібів і риби, віддавши *Богу* подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні народові.

¹ Γρεῖναι ἄρτους — ситидати.

25 14, 30.

11, 20, 16.

10, 2 Пар. 4.

44, Мр. 8, 8.

26 Мр. 7, 27.

Мр. 8, 9.

Мр. 8, 10.

27 Мр. 7, 28.

28 8, 10, Мр. 7,

29, 30.

12, 38, Мр. 8, 1

11, 11, 11, 16.

Лк. 12, 54, 55, 2

29 Мр. 7, 31

Лк. 12, 56, 3

30 11, 5, Дн 3

2, Іс 35, 5

12, 39, Мр. 8, 4

12, 10, 2, 1.

31 11, 5, Мр. 14, 6

8, Мр. 7, 37

Мр. 8, 14, 5

Мр. 8, 15, Лк. 6

12, 1, 1 Кор. 5,

6, Гал. 5, 9,

32 Мр. 8, 2, 3,

Мр. 8, 16, 7

14, 31, Мр. 8,

17, 8

33 Мр. 8, 4,

14, 20, Мр. 8,

19, Лк. 6, 9,

34 Мр. 8, 5,

16, 37, Мр. 10

8, 20,

35 Мр. 8, 6,

36 Мр. 8, 6,

16, 6, Мр. 8, 11

5, Лк. 12, 1,

37 І всі їли й наситилися, а з pozostałych кусків назбирали сім кошиків повних... .

38 Їдів же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей.

39 І, відпустивши народ, усів Він до човна, і прибув до землі Маттанітської.

Рід лукавий не одержить небесної ознаки

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Пого показати ознаку їм із неба.

2 А Він відповів і промовив до них: „Ви зовечора каžete: „Буде погода, — червоніє бо небо“.

3 А ранком: „Сьогодні негода, червоніє бо небо похмуре“. Розпізнати небесне обличчя ви вмієте, ознак часу ж не можете!

4 Рід лукавий і перестійний шукає ознаки, та ознаки йому не дають, окрім ознаки пророка Іоні¹. І, їх полишивши, Він відійшов.

Стережіться фарисейської науки

5 А учні Пого, перейшовши на той бік, забули взяти хліба.

6 Ісус же промовив до них: „Стережіться уважно фарисейської та саддукейської розцини!“

7 Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли!“

8 А Ісус, знавши те, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хлібів не взяли?“

9 Чи ж ви ще не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки кошів ви набрали?

10 Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали?

11 Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться не розцини фарисейської та саддукейської!“

Mp. 8. 32.

Мр. 8. 33.

13 Mp. 8, 27.
Chr. 9, 18.

14 14. 2. Mp. 8.
28. 16. 9. 19

10, 38. Mp. 8. **24**
34. 4k. 9, 23.

15 Mp. 8. 29.

16 14. 33. Mp
8. 29. 16. 9

20 Ib. 6. 69.
 Lin 8. 37. 1 Ib.
 6. 47.

10. 39. Мр. 25
8. 35. Тк. 9.

12. 25.

16. 1 Kop. 2
10.

Мр. 8. 36. 37. 26
Лк. 9. 25. Ис.
49. 9

18 IB. 1. 42. Eφ.
2. 20.

64. По 62. 13.
Рим. 2. 6.

19 18. 18 1B. 20.

22

23

24

25

26

1

3

¹ Грецьке метеморφώσε, латинське, transfiguratus est церк. слов. Превръщеніє, — змінився, перетворився.

4 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатрі: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“.

5 Як він ще говорив, ось хмара ясна заслонила їх, і ось голос із хмари почувсь, що казав: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтеся!“

6 А почувши, попадали учні долілиць, і полякалися сильно...

7 А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтесь!“

8 Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса.

9 А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне“.

Перед Ісусом мав прийти Іван

10 І запитали Його учні, говорячи: „Що те книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“

11 А Він відповів і сказав: „Іллі, правда, прийде, і все приготує.“

12 Але кажу вам, що Іллі вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли... Так і Син Людський має страждати від них“.

13 Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя.

Уздоровлення слюняного

14 І як вони до народу прийшли, то до нього один чоловік приступив, і навколішки впав перед Ним,

15 і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду.“

16 Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровити його“

4 Мр. 9. 5 Лк. 9. 33. 2 Пар. 2. 19.

Мр. 9. 19. 17 Лк. 9. 41.

5 3. 17. Мр. 9. 7. 1. 11. Лк. 9. 34. 35. Іс. 42. 1. 2 Петр. 1. 17. 5 М. 18. 15.

Мр. 9. 28. 19

Лк. 17. 6. 20

8 Мр. 9. 8

9 16. 20. Мр. 9. 9. Лк. 9. 36.

Мр. 9. 29. 21

10 Мр. 9. 11. Мат. 3. 23

11 Мр. 9. 12. Лк. 1. 17.

12 21. 20. 22 18. Мр. 9. 11. 1. 2

12 11. 14. Мр. 9. 13

2 М. 30. 13. 24 15.

14 Мр. 9. 17. Лк. 9. 38.

22. 21. 25

15 Мр. 9. 22. Лк. 9. 39.

16 Мр. 9. 18. Лк. 9. 40.

17 А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний й розбещений, доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене сюди його!“

18 Потому Ісус погрозив йому, і демон вийшов із нього. І видував хлопець тієї години!

Хто вірує, той не має нічого неможливого

19 Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому ми не могли його вигнати?“

20 А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зерно гірчичне, і горі оцій скажете: „Перейди звідси туди“, то й перейде вона, і нічого не матимете неможливого!“

21 Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й постом“.

Ісус удруге заповідає Свою смерть

22 Коли пробували вони в Галілеї, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде виданий людям до рук,

23 і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурилися...

Ісус дає податок на храм

24 Як прийшли ж вони в Капернаум, до Петра підійшли збирачі дидрахм на храм, та й сказали: „Чи не заплатить ваш учитель дидрахми?“

25 Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти думаєш, Сімоне: царі зёмні з кого беруть мито або податки: від синів своїх, чи чужих?“

26 А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тоді вільні сини!“

¹ Дидрахма — монета в дві драхми. Це був річний податок на святиню, якого обов'язаний був давати кожен ізраїльтянин.

27 Та щоб їх не спокусити, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізловиш, візьми, і рота відкрий їй, — і знайдеш статіра;¹ візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе". . .

Хто найбільший у Царстві Небеснім

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“

2 Він же дитину покликав, і поставив її серед них,

3 та й сказав: „Поправді кажу вам: коли не навернетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне!

4 Отже, хто впокóриться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім.

5 І хто прийме таку дитину одну в Моє Ім'ення, той приймає Мене.

6 Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, — і його потопити в морській глибині . . .

7 Від споку́с горе світові, — бо мусять спокусити прийти; надто горе людині, що від неї приходить споку́са!

Як увійти в Царство Небесне

8 Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний.

9 І коли твоє око тебе спокушає — його вибери й кинь від себе: краще тобі одноким ввійти в

27 Лк. 23. 2.

Пс. 34. 8.
Євр. 1. 14.

Лк. 19. 10.
15. 19. Мр. 9.
34. Лк. 9. 46.

Лк. 15. 4.

2 Мр. 9. 36. Лк. 9. 47

3 19. 4. Мр. 10. 15. Ів. 3. 3. 5.

4 1 Петр. 5. 6.

2 Петр. 3. 9. 14
5 10. 40. Мр. 9. 37. Лк. 9. 48. Ів. 13. 20.

6 Мр. 9. 42. Лк. 17. 2.

3 М. 19. 17. 15
Лк. 17. 3. Як. 5. 19. 20. Гал. 6. 1.

7 20. 24. Лк. 17. 1. 1 Кор. 13. 19.

8 М. 18. 6. 16
18. 17. Ів. 8. 17. 2 Кор. 13. 1.

1 Тим. 5. 20 Рим. 16. 17. 1 Кор. 5. 13.

8 5. 30. Мр. 9. 43.

16. 19. Ів. 20. 23.

9 Мр. 9. 47
Мр. 11. 24.

життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огінної.

10 Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажу́ бо Я вам, що їхні Ангולי повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі.

Ісус спасає загинулих

11 Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле.

12 Як вам здається: коли мас який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'ятдесято́х і дев'ятьо́х у горах, і не піде шукати заблудло́го?

13 І коли пощастить відшукати її, поправді кажу́ вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесято́х і дев'ятьо́х незаблудлих.

14 Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих.

Як ставитись до про́брів брата

15 А коли прогрішіть твоїй брат проти тебе, іди й йому викажи промія; тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбає свого брата.

16 А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків.

17 А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церква, — хай буде тобі, як поганин і митник!

18 Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі.

19 Ще поправді кажу́ вам, що коли б двос з вас на землі погодилися про венку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі!

¹ Статир — грецька срібна монета на 4 драхми, гебрейське шекель, сребренник, приблизно 66 центів.

20 Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них¹.

*Скільки разів прощати
гріхи братові*

21 Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“

22 Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи раз, але аж до сорока семи раз по семи!“

*Притча про немилосердного
боржника*

23 Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами.

24 Коли ж він почав обрахувати, то йому привели одного, що винен був десять тисяч талантів.¹

25 А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити.

26 Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“

27 І змилосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг.

28 А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв.¹ І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“

29 А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“

30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне.

31 Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися

¹ Талант — 60 мис чи 9,7 юнів, міра грошей, прирівнює 1000 американських доларів. Динарій чи драхма — срібна монета, вартістю 16,5 центів.

20 28. 20. Ів. 14. 23.

Йн. 2. 13.

22 Лк. 17. 4.

Мр. 26.

Мр. 11. 25.

23 Мр. 14. 2.

Мр. 10. 1.

5. 31. 32. Мр. 10. 2.

27 2 Мр. 10. 2.

1 Мр. 12.

1 Мр. 2. 24. Мр. 10. 14.

Мр. 10. 8. 9. 1 Кор. 7. 10. 11.

3 Мр. 2. 24. 1. 3. Мр. 10. 14.

дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було.

32 Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене.

33 Чи й тобі не належало змилуватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилувався?“

34 І прогнівався пан його, — і катам його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу.

35 Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не простиє своєму братові з серця свого їхніх прогріхів¹.

Ісус уздоровляє народ в Юдеї

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вирушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану.

2 А за Ним ішла безліч народу, і Він уздоровив їх тут.

*Що Бог спарував, людина
нехай не розлучує*

3 І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружини свою відпускати з причини всякої?“

4 А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“

5 І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть обом вони одним тілом“.

6 тому то немає вже двох, але одне тіло. Тому, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“

7 Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводного, та й відпускати?“

¹ Закінчення „їхніх прогріхів“ нема в деяких грецьких текстах.

8 Він говорить до них: „То за ваше жорстокосердя дозволів Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було.

9 А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелоб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелоб“.

10 Учні говорять Пому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“.

11 А Він їм відказав: „Це слово¹ вміщують не всі, але ті, кому дано.

12 Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопчили, і є скопці, що самі оскопчили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“.

Ісус благословляє діток

13 Тоді привели Пому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолвився, учні ж їм докоряли.

14 Ісус же сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить їм“.

15 І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля.

Ісус і багатий юнак

16 І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“

17 Він же йому відказав: „Чого зवेश Мене Добрим? Ніхто не є Добрим, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“.

18 Той питає Його: „Які саме?“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не

8 Мр. 10. 5.

2 М. 20. 12. 19
3 М. 19. 18.
5 М. 5. 16.
Мр. 10. 19.
Лк. 18. 20.
Еф. 6. 2. Гал.
5. 14.

Мр. 10. 20. 20
Лк. 18. 21.
9 5. 32. Мр. 10.
11. Лк. 16.
18.

6. 20. Мр. 21. 1. 21
16. 1. 18.
22. 12. 33.
Тим. 6. 17.

11 1 Кор. 7. 7. 17

Мр. 10. 22. 22
Лк. 18. 23.
Пс. 62. 10.

12 Кор. 7. 32. 34. 23
Пр. 11. 28.

Мр. 10. 23. 23
Лк. 8. 24.

2. 2. Мр. 24. 1. 2. 1. 5.
14. 16. 19. 18. 2.

13 Мр. 10. 13. 13
Лк. 18. 15.

Мр. 10. 25. 25
Лк. 18. 26.

1 М. 18. 14. 26
Пов. 42. 2.

Зах. 8. 6. Мр. 10. 27. Лк. 1. 37. 18. 27.

14 18. 2. 3. Мр. 10. 14. 14. Лк. 18. 16.

15 Мр. 10. 16. 16

4. 20. Мр. 10. 27. 28. Лк. 18. 29.

Дан. 7. 9. 10. 28
Лк. 22. 29.

30. 2. Петр. 3. 13. 13. 13. 21. 1.

20. 4. 21. 1. 16. Мр. 10. 17. 17. Лк. 10. 25. 18. 18.

17 Мр. 10. 18. 19. Лк. 10. 28. 18. 18.

Мр. 10. 29. 30. 29. Лк. 18. 29.

30. Тит. 3. 7. 30. Тит. 3. 7.

Евр. 10. 34. 18. 2. 20.

12-16. 5. М. 5. 17. Мр. 10. 9. Лк. 18. 20.

чини перелобу, не краді, не свідкує неправдиво.

19 Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самого себе“.

20 Говорить до Нього юнак: „Це я виконав все. Чого ще бракує мені?“

21 Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — підй, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потому приходи та й іди вслід за Мною“.

22 Почувши ж юнак *таке* слово, відійшов, закурившись, — бо великі масти він мав.

23 Ісус же сказав Своім учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне.

24 Іше вам кажу: Верблюдові легше пройти через голічне вушко,¹ ніж багатому в Божє Царство *ввійти*!“

25 Як учні ж Його *це* зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хто ж тоді може спастись?“

26 А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це людям, — та можливе все Богові“.

Нагорода вірним

27 Тоді відізвався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що ж нам буде *за це*?“

28 А Ісус відказав їм: „По правді кажу вам, що коли, при відіобленні світу, Син Людський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих.

29 І кожен, хто за Ім'єння Мое кине дім, чи братів, чи сестер, або батька, чи матір, чи діти, чи землі,
¹ Це тогочасна гіпербола (перебільшення), що була тоді приказкою неможливого. Пор. Мт. 23. 24.

¹ „Це слово вміщують“ — цю заповідь сприймають.

— той багатократно одержить і успадує вічне життя.

30 І багато-хто з перших останні стануть, а останні — першими.

Притча про робітників у винограднику

20 Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що від світа вийшов згодити робітників у свій виноградник.

2 Згодившись ж він із робітниками по динарію за день, послав їх до свого виноградника.

3 А вийшовши коло години десь третьої,¹ побачив він інших, що стояли без праці на ринку,

4 та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і щоб буде належати, дам вам“.

5 Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив.

6 А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїте цілий день безробітні?“

7 Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“.

8 Коли ж вечір настав, то говорить *тоді* до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“.

9 І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по динарію.

10 Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли.

11 А взявши, вони почали нарікати на господаря,

12 кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спекоту“ . . .

¹ Це наша година дев'ятого ранку. Наші години на шість годин випереджують єврейські.

30 20. 16. Мр.
10. 31. Лк. 13.
30.

Рим. 9. 16. 27. 15

1 21. 33.

19. 30. 22. 16

14. Мр. 10. 31.
Лк. 13. 30.

1 Кор. 1. 27.

2 18. 24

Мр. 10. 32. 17
Лк. 18. 31.

4 1 Кор. 3. 8.

16. 21. 17. 18

22. Мр. 10.
33. Лк. 18. 31.

Мр. 10. 33. 19

Лк. 18. 32.
33.

4. 21. 10. 2. 20
Мр. 10. 35.

8 Дії 17. 31.
Об. 22. 12.

19. 28. Мр.
10. 36. 37

26. 39. 42. 22
Мр. 10. 38.

Ів. 18. 11.

25. 34. Мр. 10. 23
39. 40. Дії 12.
2.

13 А він відповів і сказав до одного із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною?“

14 Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі.

15 Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє заздре від того, що я добрий?“

16 Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“

Ісус утретє провіщає Свою смерть та воскресення

17 Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв особію Дванадцятьох, і на дорозі їм сповістив:

18 „Оце в Єрусалим ми йдемо, — і первосвященникам і книжникам відсиданий буде Син Людський, — і засудять на смерть Його . . .

19 І поганам Його вони видадуть — на наругу та на катування, і на розп'яття, — але третього дня Він воскресне!“

Прогання матері Зеведеєвих синів

20 Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось.

21 А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому: „Скажи, щоб обидва сини мої пі сіли в Царстві Твоєм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один“.

22 А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу,¹ що Я їй питиму (або христитися хрещенням, що я ним хрищуся²)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“.

23 Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу¹ (і будете

¹ „Чаша“ — це гебраїзм, визначає долю, пор. Пс. 22.5 74.9, 115.4, Іс. 51, 17, 22, Ілч. 4. 21, Ез. 23. 31, а також Мт. 26. 39–42, Ів. 11. 18 і ін.

² У деяких грецьких текстах подається й те, що тут узятє в ().

христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця *те* вготовано”.

24 Як почувли це десятеро, стали гніватися на обох *тих* братів.

Хто першим із вас хоче бути, — нехай буде той вам за раба

25 А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть.

26 Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути, нехай буде слугою він вам.

27 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба.

28 Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служити Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох!

Уздоровлення двох сліпих

29 Як вони й з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий.

30 І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, бажаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!”

31 Народ же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, бажаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!”

32 Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Що хочете, щоб Я вам зробив?”

33 Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!”

34 І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

Мр. 11. 1.
Лк. 19. 29

24 Мр. 10. 41. Лк. 22. 24

Мр. 11. 2.
Лк. 19. 30.

26. 18. Мр. 11. 3.
Лк. 19. 31.

25 Мр. 1. 42.
Лк. 22. 27.

26. 23. 11. Мр. 9.
35. 10. 43.

Лк. 9. 48. 22.
26. 1. Петр.

5. 3.
11. 9. Іс. 62.

11. 3ах. 9. 9.
Ів. 12. 16.

27. 23. 11. Мр. 9.
35. 10. 44. Лк.

9. 48.
1. М. 6. 22.

Лк. 19. 32.
28 Мр. 10. 45.

Лк. 22. 27.
Фил. 2. 7.

2 Цар. 9. 13.
Мр. 11. 7.

Лк. 19. 35.
Ів. 12. 14.

2 Цар. 9. 13.
Мр. 11. 8.

9. Лк. 19. 36.
Ів. 12. 13.

4. Мр. 11.
Лк. 19. 38.

Лк. 12. 13.
Ів. 11. 8.

26. 2 Сам.
14. 4.

30. 9. 27. 15. 22.
Мр. 10. 46.

47. Лк. 18. 35.
36. 38.

Мр. 10. 48.
Лк. 18. 39.

1 Сам. 3. 5.
Пс. 26. 8.

32 Мр. 10. 49.
Лк. 18. 40. 41.

2. 23. 21. 46.
Ів. 1. 46.

33 Пс. 146. 8.
Мр. 20. 51.

Мр. 1. 15.
Лк. 19. 45.

Ів. 2. 15. Зах.
14. 21.

34 Мр. 10. 52.
Лк. 8. 43.

Славний в'їзд Ісуса до Єрусалиму

1 **21** А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагі, до гори до Оливної, тоді Ісус вивів двох учнів,

2 до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею ослия; відв'яжіть, і Мені приведіть їх.

3 А як хто вам щось скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле їх”.

4 А це сталося, щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи:

5 „Скажіть Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покірливий, і всів на осла, — на осла, під'ярёмної силі”.

6 А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус.

7 Вони привели до Ісуса ослицю і ослия, і одягу поклали на них, — і Він сів на них.

8 І багато народу стелили одягу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою.

9 А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи:

10 „Осанна¹ Сину Давидовому!

Благословенний, хто йде у Господнє Ім'я!

Осанна на висоті!”

10 А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?”

11 А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!”

Очищення храму

12 Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців

¹ Осанна — це в гебреїв окрик радості при зустрічі царів, або високих осіб, наше „слава!” Визначас (hoši'anna): спаси, просимо; пор. Пс. 118. 25.

і покупців у храмі, і поперевертав грошоміна столі, та ослони — продавням голубів.

13 І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви,“ а ви робите з нього „печеру розбійників“.

14 І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздоровив.

*Із уст немовлят учинив
Ти хвалу*

15 А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися,

16 та й сказали йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали піснi:

„Із уст немовлят, і тих, що ссуть,
учинив Ти хвалу“?

17 І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув.

Неплідне фігове дерево

18 А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів.

19 І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на ній не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плід у тебе не буде ніколи повикі!“ І фігове дерево зараз усохло.

20 А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“

21 Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сьміливу, то учинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те!

Мт. 11. 22

Мр. 11. 17.
Лк. 19. 46.
Ів. 2. 16. 1с.

Мт. 11. 27. 28. 23

Мт. 11. 28. 24

15 Мт. 11. 28. 24

Мт. 11. 28. 24

16 Мт. 11. 28. 24

17 Мт. 11. 28. 24

Мт. 11. 28. 24

17 Мт. 11. 28. 24

18 Мт. 11. 28. 24

19 Мт. 11. 28. 24

29 Мт. 11. 28. 24

20 Мт. 11. 28. 24

21 Мт. 11. 28. 24

31 Мт. 11. 28. 24

32 Мт. 11. 28. 24

22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“.

Якою владою чинить Ісус

23 А коли Він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященики й старші наро́ду до Нього й сказали: „Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав?“

24 Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню.

25 Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“

26 А як скажемо: „Від людей“, — боїмося наро́ду, бо Івана вважали усі за пророка“.

27 І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню.

*Притча про слухняного
й неслухняного сина*

28 А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди по, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“

29 А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов.

30 І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покаявся, і пішов.

31 Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що митники та блудодійки вперёд будуть вас у Божє Царство.

32 Бо прийшов був до вас доро́гою праведности Іван, та йому

не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялись й опісля, щоб повірити йому.

Притча про злочинних

винарів

33 Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винарям, та й пішов.

34 Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої.

35 Винарі ж рабів його похали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували.

36 Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме.

37 Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посоромляться сина мого“.

38 Але винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, — і заберемо його спадщину!“

39 І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили.

40 Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винарям?”

41 Вони кажуть йому: „Злочинців погубить жорстокого, виноградника ж віддасть іншим винарям, що будуть плоди віддавати йому своєчасно“.

42 Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писанні:

„Камінь, що його будівничі відкинули, —

той наріжним став каменем;

від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“

8. 12. Дії 13. 43
46.

Лк. 20. 18. 44
Іс. 8. 15. Дан. 2. 34.

33 Пс. 80. 9. Іс. 5. 1. Мр. 12. 1. Лк. 20. 9.

Мр. 12. 12. 45
Лк. 20. 19.

21. 26. Мр. 11. 46
Лк. 7. 16. 20. 19. Ів. 7. 40.

34 Мр. 12. 2.
Лк. 20. 10.

35 2 Хр. 24. 21.
Мр. 12. 3. Лк. 20. 10. Дії 7. 58.

36 22. 4. Мр. 12. 4. Лк. 20. 12.

25. 1. Лк. 14. 16. Об. 19. 7-9.

37 Мр. 12. 6.
Лк. 20. 13.

38 26. 3, 4, 27. 1, 18. Мр. 12. 7. Лк. 20. 14.

21. 36. Лк. 14. 4
17.

39 Мр. 12. 8. Лк. 20. 15.

40 Мр. 12. 9.
Лк. 20. 15.

Лк. 14. 18, 19, 5
20.

41 Мр. 12. 9.
Лк. 20. 16.

24. 2. Лк. 19. 7
43.

42 Пс. 118. 22.
Мр. 12. 10.

Лк. 20. 17. Дії 4. 11. Рим. 9. 33.

13. 47, 21. 43. 9
Лк. 14. 21.

43 Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться народові, що плоди його буде приносити.

44 І хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде — то розчавить його“.

45 А як первосвященники та фарисеї почули ці притчі його, то вони зрозуміли, що про них Він говорив.

46 І намагались схопити його, але побоялись людей, бо вважали його за Пророка.

Притча про гостей весільних

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи:

2 „Царство Небесне подібне одному цареві, що весілля справляв був для сина свого.

3 І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весілля запрошений, — та ті не хотіли прийти.

4 Знову послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготував обід свій, закололи бики й відгодіване, — і все готове. Ідіть на весілля!“

5 Та вони злегковажили та порозкодилися, — той на поле своє, а той на свій торг.

6 А останні, похаливши рабів його, знущалися, та й повбивали їх.

7 І розгнівався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убийників, а їхнє місто спалив.

8 Тоді каже рабам своїм: „Весілля готове, але недостойні були ті покликані.“

9 Тож підіть на роздоріжжя, і кого тільки спіткаєте, — кличте їх на весілля“.

10 І вийшовши раби ті на роздоріжжя, зібрали всіх, кого тільки спітали, — злих і добрих. І

весільна кімната гістьми переповнилась.

11 Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одязі весільну не вбраного,

12 та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одяжі весільної?“ Той же мовчав.

13 Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів“...

14 Бо багато покликаних, — та вибраних мало“.

*Відайте кесарева кесареві,
а Богові Боже*

15 Тоді фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові Його.

16 І посилають до Нього своїх учнів із іродіянцями,¹ і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя² не дивишся Ти.

17 Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“

18 А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте?

19 Покажіть Мені гріш податковий“... І принесли динарія Йому.

20 А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“

21 Ті відказують: „Кесарів“... Тоді каже Він їм: „Тож відайте кесарева — кесареві, а Богові — Боже“.

22 А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли.

¹ Іродіани — політична партія галілейська, яка підтримувала владу царя Ірода; були проти фарисеїв.

² Обличчя — тут особа.

Воскресення мертвих

23 Того дня приступили до Нього саддукеї,¹ що твердять, ніби нема воскресення,² і запитали Його,

24 та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“.

25 Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не мавши насіння, залишив дружину свою братові своєму.

26 Так само і другий, і третій, — аж до сьомого.

27 А по всіх вмерла й жінка.

28 Отже, у воскресенні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“.

29 Ісус же промовив у відповідь їм: „Поміляйтесь ви, не знаючи Писання, ні Божої сили.

30 Бо в воскресенні ні женяться, ані заміж виходять, але як Ангели *ті* на небі.

31 А про воскресення померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже:

32 „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“.

33 А народ, чувши це, дивувався наусі Його.

Котра заповідь найбільша в Законі

34 Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом.

35 І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи:

¹ Саддукеї — секта юдейська, що складалася з аристократів. Це були раціоналісти, і відкидали поскресення мертвих, життя душі позагробове й т. ін.

² Розрізняємо: воскресення — це воскресіння самої, напр: воскресення Ісуса Христа. І воскресіння — це воскресити кого, напр: воскресіння Лазаря.

Мр. 12. 18. 23
Лк. 20. 27
11 2 Кор. 5. 3.
Еф. 4. 24.
Кол. 3. 10.
12. Об. 7. 14.
16. 15. 19. 8.
1 М. 38. 8. 24
5 М. 25.
5. Мр. 12. 19.
Лк. 20. 28.
13 8. 12.
Мр. 12. 20. 25
Лк. 20. 29
14 20. 16. Лк.
14. 24
Мр. 12. 22. 27
Лк. 20. 32.
Мр. 12. 23. 28
Лк. 20. 33.
15 Мр. 12. 13.
Лк. 20. 20.
Мр. 12. 24. 29
16 Мр. 12. 14.
Лк. 20. 21.
Мр. 12. 25. 30
Лк. 20. 35.
1 Кор. 15. 35.
2 М. 3. 6. 15. 31
16. Мр. 12. 26.
17 Мр. 12. 14.
Лк. 20. 22.
8 11 Мр. 12. 32
26. 2. Лк. 20.
17. 38. 2 М.
3. 6.
18 Мр. 12. 15.
Лк. 20. 2.
28. 33
19 Мр. 12. 1.
Лк. 20. 24.
20 Мр. 12. 16.
Лк. 20. 27.
Рим. 13.
1 Петр. 2. 15. 34
21 Мр. 12. 16.
17. Лк. 23.
24. 25. Рим.
13. 7.
Мр. 12. 28. 35
Лк. 10. 25.
22 Мр. 12. 17.
Лк. 20. 26.
Ів. 8. 9.

36 „Учителю, котра заповідь найбільша¹ в Законі?“

37 Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“.²

38 Це найбільша й найперша заповідь.

39 А друга однакова³ з нею: „Люби свого ближнього, як самого себе“.

40 На двох оних заповідях увесь Закон і Пророки стоять“.⁴

Чий син Христос

41 Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав,

42 і сказав: „Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони йому кажуть: „Давидів“.

43 Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже:

44 „Промовив Господь Господеві моему:

сидь праворуч Мене,

доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“.

45 Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“

46 І ніхто не спромігся відповісти йому ані слова . . . І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

Хто такі книжники й фарисеї

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх,

2 і сказав: „На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї.

3 Тож усе, що вони скажуть

¹ Грецьке μεγαλη — велика. Це гебраїзм: найбільша.

² У біблійній мові серце — це розумовий центр, а душа часто життя.

³ Грецьке ομοια — однакова, рівна, така сама. Пор. Гал. 5. 14, 1 Ів. 4. 21, Рим. 13. 9.

⁴ Грецьке κρείσται — вистає, основиються.

36 Мр. 12. 28.

37 5 М. 6. 5.

Мр. 12. 30.

Лк. 10. 27.

Лк. 11. 46.

38 Мр. 12. 30.

6. 1... 4 М. 15. 5

38.

Лк. 11. 43, 14.

7. 20. 46. Ів.

11. 43.

39 3 М. 19. 18.

Мт. 22. 39.

Мр. 12. 31.

Лк. 10. 27.

Рим. 13. 9.

Гал. 5. 14.

Мр. 12. 39.

Лк. 11. 43, 14.

7. 20. 46. Ів.

11. 43.

40 7. 12. Рим.

13. 10. Гал.

5. 14.

Мр. 12. 38.

Лк. 11. 43.

20. 46. Ів. 11.

43.

41 Мр. 12. 35.

42 Мр. 12. 35.

Лк. 20. 41.

Ів. 7. 42.

Ів. 13. 13.

Як. 3. 1.

44 26. 64. Мр.

12. 36. Лк.

20. 42. 43.

Дії 2. 34, 35.

Євр. 1. 13.

Пс. 110. 1.

1 Кор. 15. 25.

20. 26. 27.

Лк. 9. 48.

45 Мр. 12. 37.

Лк. 20. 44.

Лк. 14. 11.

18. 14. Іов.

22. 29. Пр.

29. 33. Єз. 21.

31. Як. 4. 6.

46 Мр. 12. 34.

Лк. 14. 6, 20.

40.

Лк. 11. 52.

Мр. 12. 40.

Лк. 20. 47.

Як. 3. 1.

3 Мал. 2. 7.

вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — *та* не роблять *того*!

4 Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж *навіть* пальцем своїм не хотять їх порушити . . .

5 Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомілля¹ свої розширяють, і здовжують китиці.

6 І люблять вони передніші місця на бенкетах, і передніші лавки в синагогах,

7 і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю!

Хто підноситься, буде впокорений

8 А ви вчителями не звіться, — бо один вам Учитель, а ви всі брати.

9 І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі.

10 І не звіться наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос.

11 Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде!

12 Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться.

Горе лицемірам

13 Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми починаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче увійти, увійти не пу- скасте!

14 (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовині хати поїдасте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!)²

¹ Це пов'язки на чолі та на руках із виписками з Закону.

² По багатьох грецьких текстах цього 14-го віршу нема.

15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли *те* стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас!

Фарисейська клятва

16 Горе вам, проводирі *ви* сліпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“.

17 Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото?

18 І: „Коли хто поклянеться жертовником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий“.

19 Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертовник, що освячує жертву?

20 Отож, хто клянеться жертовником, — клянеться ним та всім, що на ньому.

21 І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе в нім.

22 І хто небом клянеться, клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить.

Не занедбуйте найважливішого в Законі

23 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмину, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати.

24 Проводирі *ви* сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте!

25 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди!

15 23, 23. Єст.
8 17

Ів. 9, 40. Тит. 26
1 15

Дії 23, 3. 27

16 15, 14, 23, 24
Лк. 16, 15. 28

17 2 Петр. 1, 9
Лк. 11, 47. 29

19 2 М. 29, 37
Лк. 11, 48. Дії 31
52

3, 7. Лк. 3, 7. 33

22 5, 8
10, 17, 23, 13. 34
32. Лк. 11, 49
1 Кор. 2, 15
Дії 5, 20

23 Лк. 11, 42
18, 12, 3 М.
27, 30, 5 М.
14, 22 Мик.
6, 8
1 М. 4, 8. 35
2 Хр. 24, 27.
Лк. 11, 50, 51

24 15, 14, 19, 24
Лк. 11, 51. 36

Лк. 13, 34. 37
Пс. 17, 8, 81.
11, 12, 91, 4
Дії 7, 59.

25 Мр. 7, 4. Лк.
11, 39.

26 Фарисею сліпий, — очисти перше середину кухля, щоб чистий він був і назівні!

27 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти!

28 Так і *ви*, — назовні здається людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня!

Кара синам убійників пророків

29 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники.

30 та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б співівинниками їхніми в крові пророків“.

31 Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків.

32 Доповніть і *ви* міру провини ваших батьків!

33 О змії, о роде гадючий, — як *ви* втечете від засуду до геєнни?

34 І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх *ви* повбиваєте та розіпнієте, а частину їх *ви* бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста.

35 Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захарія, Варахійного¹ сина, що *ви* замордували його між храмом і жертовником!

36 Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей!

37 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я

¹ Деякі тексти подають „сина Понді“. Це Захарій, якого євреї понди камінням за царя Поана, пор. 2 Хр. 24, 21, 22.

хотів зібрати діти твої, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли!

38 Ось ваш дім залишається порожній для вас!

39 Говорію бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете:

„Благословенний, Хто йде у Господнє Ім'я!“

Доля єрусалимського храму

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмові.

2 Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? По правді кажіть вам: Не залишиться тут *навіть* камінь на камені, який не зруйнується!“ ...

Ознаки кінця світу

3 Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самітньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?“

Ознаки наближення кінця світу

4 Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів!

5 Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох.

6 Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чутки, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще.

7 Бо

„повстане народ на народ, і царство на царство“,

і голод, мор та землетруси настануть місцями.

8 А все це — початок терпінь *породільних*.

9 На муки тоді видаватимуть

38 Лк. 13. 35.

Пс. 69. 26.

Дан. 11. 41.

39 21. 9. Лк. 13.

35. Пс. 118.

26.

7. 15. 2 Петр. 11

2. 1. 2 Тим

3. 1. 1 Ів. 4. 1.

2 Сол. 2. 10.

2 Тит. 3. 1-5.

10. 22. Мр. 13

13. 13.

1 Мр. 13. 1. 1

21. 5.

10. 18. 28.

19. Мр. 13.

10. 06. 14. 6.

2 Мр. 13. 2. 1

21. 6. 1 Цар. 9.

7.

Мр. 13. 14.

Лк. 21. 20.

Дан. 9. 26, 27.

12. 11.

3 Мр. 13. 3. 1

21. 7.

Мр. 13. 14.

Лк. 21. 21.

Мр. 13. 16.

Лк. 17. 31.

Мр. 13. 16.

Лк. 17. 31.

Мр. 13. 17.

Лк. 21. 23.

1 Кор. 7. 26.

4 Мр. 13. 5. 1

21. 8. Єр. 29.

8. Еф. 5. 6.

Мр. 13. 18.

Дії 1. 12.

5 18. 5. Мр. 13

6. Лк. 21. 8.

Ів. 5. 43. Дії

5. 36, 37. 1 Ів

2. 18.

6 Мр. 13. 7. 1

21. 9. Єр. 4.

27. 5. 18.

Дан. 2. 28.

Дан. 12. 1.

Иоїл 2. 2.

Мр. 13. 19.

Мр. 13. 20.

7 Мр. 13. 8.

Лк. 21. 10.

11. Іс. 19. 2.

2 Хр. 15. 6.

Мр. 13. 21.

Лк. 17. 23. 21.

8. Як. 17. 23.

8 Мр. 13. 8.

9 10. 17. Мр. 13.

9. Лк. 21. 12.

17. Ів. 16. 2.

вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ім'я Моє.

10 І багато-хто в той час спокуються, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти.

11 Поставе багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох.

12 І через розріст беззаконства любов багатьох охолоне.

13 А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений!

14 І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідectво народам усім. І тоді прийде кінець!

Спустощення Єрусалиму

15 Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустощення“, що про неї з'явився був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, —

16 тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають.

17 Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого.

18 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одягу свого.

19 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих!

20 Моліться ж, щоб ваша втеча не сталася зимою, ані в суботу.

Появлення неправдивих христів і пророків

21 Бо скорбота велика настане тоді, „якої не було з первopочину світу аж досі“ й не буде.

22 І коли б не вкоротились ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться.

23 Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йміть віри.

24 Бо постануть христї неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звелї б, коли б можна, і вибраних.

25 Оце Я наперед вам сказав.

26 А коли скажуть вам: „Ось Він у пустинї“ — не виходьте, „Ось Він у крїївках“ — не вірте!

27 Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського.

28 Бо де труп, — там зберуться орли.

З'явлення Сина Людського

29 І зараз, по скорботі тих днів, „сонце затьмиться, і місяць не дасть свого світла“,

і зорї попадають з неба, і сили небесні порушаться.

30 І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі земні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою.

31 І пошле Анголів Своїх Він із голосним сурмовім гуком, і зберуть Його вибраних —

„від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“.

32 Від дерева ж фігового навчитьсґя прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінетьсґя листа, то ви знаєте, що близько вже літо.

33 Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима!

34 Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станетьсґя.

35 Небо й земля проминьтсґя, але не минутьсґя слова Мої!

24 5. 11. 5 М. 13.
2-4. Мр. 13. 22.
2 Бол. 2. 9.

Мр. 13. 32 36
1 Кор. 5. 1. 2.

25 28. 7. Мр. 13.
23.

Лк. 17. 26. 37
1 М. 9. 2. 5

11-13.
26. 6. 5 М. 13.

2. 9
Лк. 17. 27. 38

1 М. 7. 7.
27. Лк. 17. 24. 37.

Пов. 39. 30.
Ав. 1. 8.

Лк. 17. 27. 39
28. Лк. 17. 37.

Пов. 39. 30.
Лк. 17. 36. 40

29 Іс. 13. 10.
Мр. 13. 24. 25.

26. Лк. 21. 25.
Дії 2. 20.

Лк. 17. 35. 41
25. 13. Мр. 42

13. 33.
Лк. 12. 39. 43

30 16. 27. 26. 64
Дан. 7. 13.

Мр. 13. 26.
Лк. 21. 27.

Лк. 12. 40. 21. 44
34. 06. 16. 15.

31 13. 41. Мр.
13. 27.

25. 21. Лк. 45
12. 42.

Лк. 12. 43. 46
32 Мр. 13. 28.

Лк. 21. 36.
Лк. 12. 44. 47

33 Мр. 13. 29.
Лк. 21. 31

Лк. 5. 9.
Лк. 12. 45.

Гл. 12. 27.
34 Мр. 13. 30.

Лк. 21. 32.
Лк. 12. 45. 49

Лк. 12. 46. 50
35 5. 18. 16.

102. 27. Іс.
1. 6. Мр. 13.

31. Лк. 21. 33

Будьмо готові, бо часу кінця світу ніхто не знає

36 А про день той й годину не знає ніхто: ані Анголї небесні, ані Син, — лишє Сам Отець.

37 Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського.

38 Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчєгу“,

39 і не знали, аж поки потоп не прийшов та й усіх не забрав, — так буде і прихід Сина Людського.

40 Будуть двоє на полі тоді, — один візьметьсґя, а другий полинштьсґя.

41 Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметьсґя, а друга полинштьсґя.

42 То ж пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш.

43 Знайте ж це, що коли б знав госпдар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би.

44 Тому будьте готові й ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаете!

Раб вірний і злий

45 Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них?

46 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так!

47 Поправді кажу вам, що над цілим мастком своїм він поставить його.

48 А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забарьтсґя пан мій прийти“,

49 і значе бити товаришів своїх, а їсти та пити з п'яніцями,

50 то пан того раба прийде дня, якого він не сподіваетсґя, і о годині, якої не знає.

31 І він пополювині розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

Притча про мудрих і нерозумних дів

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого.

2 П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі.

3 Нерозумні ж, узевши каганці, не взяли із собою оливи.

4 А мудрі набрали оливи в посудинки разом із своїми каганцями

5 А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поспули.

6 А опівночі крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“

7 Схопились тоді всі ті дів, і каганці свої наготували.

8 Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“.

9 Мудрі ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтеся до продавців, і купіть собі“.

10 І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і закриті двері були.

11 А потім прийшла й решта дів і казала: „Пане, пане, — відчини нам!“

12 Він же в відповідь їм проказав: „Поправді кажу вам, — не знаю я вас!“

13 Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський!

Притча про таланти

14 Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє.

51 8. 12. 13. 42.
25. 30. Лк. 12.
46.
18. 24. Рим. 15
12. 6.

1 Лк. 12. 35. 36.
24. 5. 29. 30.
Од. 19. 7. 22.
47.

5 13. 25.

23. 24. 5-47. 21
Лк. 16. 10. 19.
17. 1 Кор. 4.
2.

7 Лк. 12. 36. 37.

23 23. 23. Лк. 13.
25, 27.

11 Лк. 12. 25.
27.
Лк. 19. 21. 24
Ів. 6. 60.

12 7. 23. Лк. 13.
25, 27.

13 24. 42. Мр.
13. 33.

18. 32. Лк. 19. 26
22.

14 21. 33. Мр.
13. 34.
Лк. 19. 23. 27

15 І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов.

16 А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів.

17 Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув.

18 А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого.

19 По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку.

20 І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“.

21 Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“

22 Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“.

23 Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“

24 Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пане, що тверд ти людина, — ти жнеш, де не сів, і збираєш, де не розсівав.“

25 І я побоюся, — пішов і таланта свого сховав у землю. Ото маєш своє“.

26 І відповів йому пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінивий! Ти знав, що я жну, де не сів, і збираю, де не розсівав?“

27 Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і,

вернувшись, я взяв би з прибутком своє.

28 Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має.

29 Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має.

30 А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів!

Останній суд

31 Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі Ангולי з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї.

32 І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів.

33 І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч.

34 Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладін світу.

35 Бо Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником¹ Я був — і Мене прийняли ви.

36 Був нагий — і Мене одягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“.

37 Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли?“

38 Коли то Тебе мандрівником¹ ми бачили — і прийняли, чи нагим — і одягли?“

39 Коли то Тебе ми недужого

10. 42. Пр. 40

19. 17. Ів. 13.
20. Євр. 2. 11

28. Лк. 19. 24

29. 13. 12. Лк.
19. 26

7. 38. Пс. 6. 41

9. Лк. 13. 27.
10. 20. 10. 15

30. 8. 12. 24. 51.
Лк. 13. 6.

31. 16. 27. Зах.
14. 5. Об. 20.

11. 13
Пов. 22. 6. 43

32. 13. 49. Рим.
14. 10. 2 Кор
5. 10

33. Єв. 34. 17
20

34. 13. 35. 20.
23

Дан. 12. 2. 46

Ів. 5. 29.

35. Іс. 58. 7
Єв. 8. 7. Євр
13. 2

36. Пс. 1. 27

7. 28. 11. 1. 13. 1
53. 19. 1.

20. 18. 2 М. 12. 2
14. Мр. 14. 1

37. 6. 3

Ів. 11. 47. 3

Пс. 2. 2. Мр. 4

14. 1. Ів. 22.
2.

Мр. 14. 2. 5

бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“

40 Цар відповість і промовить до них: „Поправді кажу вам: що тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви вчинили“.

41 Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що діяволів та його посланцям приготований“.

42 Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене,

43 мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагий — і не одягли ви Мене, слабий і в в'язниці — і Мене не відвідали ви“.

44 Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагого, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили Тобі?“

45 Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“

46 І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“.

Ісус ізнов нагадує про Свою муку

26 І сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням:

2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“.

Синедріон ухваляє забити Ісуса

3 Тоді первосвященники, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященника, званого Каїяфою,

4 і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити.

5 І вони говорили: „Та не в

¹ Грецьке ξένος — мандрівник, блукач, чужо-земель, не горожанин, чужацький, чужинець.

свято, щоб *була* колотнеча в на-
роді не сталась¹.

Наміщення Ісуса миром

6 Коли ж Ісус був у Віфанії, у
домі Симона прокаженого,

7 підійшла одна жінка до Нього,
маючи алябастрову пляшечку до-
рогоцінного мира, — і вилила на
Його голову, як сидів при столі¹.
Він.

8 Як побачили ж учні *це*, то
обурилися та й сказали: „Нащо
таке марнотратство?

9 Бо дорого можна було б пе-
родати, і віддати убогим“.

10 Зрозумівши Ісус, промовив
до них: „Чого прикрість ви ро-
бите жінці? Вона ж добрий учи-
нок зробила Мені.

11 Бо вбогих ви маєте завжди з
собою, а Мене не постійно ви
маєте.

12 Бо, виливши миро оце на тіло
Моє, вона *те* вчинила на похорон
Мій.

13 Поправді кажу вам: де тіль-
ки оця Євангелія проповідувана
буде в цілому світі, — на пам'ятку
їй буде сказане й те, що зробила
вона!“

Юдина зрада

14 Тоді один із Дванадцятьох,
званий Юдою Іскаріотським, по-
дався до первосвященників,

15 і сказав: „Що хочете дати
мені, — і я вам Його видам?“ І
вони йому виплатили тридцять
срібняків.²

16 І він відтоді шукав слухного
часу, щоб видати Його.

Таємна Вечера

17 А першого дня Опрісноків
учні підійшли до Ісуса й сказали
Йому: „Де хочеш, щоб ми при-
готували пасху спожити Тобі?

21. 3. Мр. 14. 18
14. 3. Лк. 22. 11.

6 Мр. 14. 3. Лк.
12. 1.

Мр. 14. 16. 19
1. 22. 13.

7 Мр. 14. 3. Лк.
7. 37. Ів. 12. 3.

Мр. 14. 17. 20
1. 22. 14.

Мр. 14. 18. 21
1. 22. 21.

8 Мр. 14. 3. Лк.
12. 1.

Мр. 14. 19. 22
1. 22. 22.

9 Мр. 14. 7. Лк.
12. 1.

Мр. 14. 20. 23
1. 22. 23.

10 Мр. 14. 6. Лк.
11. 7. Ів. 12. 7.

Мр. 14. 21. 24
Лк. 22. 22.

Дан. 7. 43.
11. 5. М. 15. 11.

Мр. 14. 7. Ів.
12. 8.

12 Мр. 14. 8. Ів.
12. 7.

13 Мр. 14. 9.

14. 19. Мр. 26
14. 22. Лк.
22. 19. 24. 30.

1 Кор. 11. 23...

14 Мр. 14. 10.
Лк. 22. 3. 4.

Мр. 14. 23. 27
Лк. 22. 17. 20.

15 Мр. 14. 11.
Лк. 22. 5. Ів.
11. 57. Зах. 1.

12.

20. 28. 2 М. 28
24. 8. Мр. 14.
24. Лк. 22. 20.

Євр. 8. 8. Єр.
31. 31. Зах. 9.

11.

Мр. 14. 25. 29
Лк. 22. 18.

16 Мр. 14. 11.
Лк. 22. 6.
1 Тит. 6. 9.

10.

17 Мр. 14. 12.
Лк. 22. 7. 9.

Мр. 14. 26. 30
Лк. 22. 39.

Ів. 18. 1. Пс.
113-118.

18 А Він відказав: „Ідіть до
такого то в місто, і перекажіть
йому: каже Вчитель: час Мій
близький, — справлю Пасху з
Своїми учнями в тебе“.

19 І учні зробили, як звелів їм
Ісус, і зачали пасху готувати.

20 А коли настав вечір, Він із
дванадцятьма учнями сів за стіл.

21 І, як вони споживали, Він
сказав: „Поправді кажу вам, що
один із вас видасть Мене“...

22 А вони засмутилися тяжко,
і кожен із них став питати Його:
„Чи не я то, о Господи?“

23 А Він відповів і промовив:
„Хто руку *свою* вмочить у миску
зо Мною, той видасть Мене.

24 Людський Син справді йде,¹
як про Нього написано; але горе
тому чоловікові, що видасть Люд-
ського Сина! Було б краще йому,
коли б той чоловік не родився!“

25 Юда ж, зрадник Його, від-
повів і сказав: „Чи не я то, Учи-
телю?“ Відказав Він йому: „Ти
сказав“...²

26 Як вони ж споживали, Ісус
узяв хліб, і поблагословив, пола-
мав, і давав Своїм учням, і сказав:
„Прийміть, споживайте, це — ті-
ло Моє“.

27 А взявши чашу, і подяку
вчинивши, Він подав їм і сказав:
„Пийте з неї всі,

28 бо це — кров Моя Нового За-
повіту, що за багатьох пролива-
ється на відпущення гріхів!

29 Кажу ж вам, що віднині не
питиму Я від оцього плоду вино-
градного аж до дня, коли з вами
Його новим питиму в Царстві Мо-
го Отця“.

Учні наостанку спокусяться

30 А коли відспівали вони, то
на гору Оливну пішли.

¹ Грецьке ἵσταται — іде, підлягає.

² „Ти сказав“ — це підтвердження запиту,
цебо: так. Пор. Лк. 22. 70.

¹ Возлежав, пор. Мт. 9. 10.
² Срібняк, грецьке δραχμὸν — срібна гебрей-
ська монета, статир срібний шекель, рівняється
4 драхмам, ціна — приблизно 66 центів.

31 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокуситеся ночі цієї. Бо написано: „Уражу пастиря, — і розпорюшаться вівці отари“.

32 По воскресенні ж Своім Я вас випереджу в Галілеї“.

33 А Петро відповів і сказав Йому: „Якби й усі спокусились про Тебе, — я не спокусуся ніколи“.

34 Промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж засипає півець, відречешся ти тричі від Мене“.

35 Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні.

Страждання в Гефсиманії

36 Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки підую й помолюся отам“.

37 І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих, зачав сумувати й тужити.

38 Тоді промовляє до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут, і попильнуйте зо Мною“.

39 І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша¹ Мене . . . Та протє, — не як Я хочу, а як Ти“.

40 І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильнувати зо Мною? . . .“

41 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьорій бо дух, але немічне тіло“.

42 Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як

31 Зах. 13. 7.
Мр. 14. 27.

Мр. 14. 40.

32 28. 16. Мр.
14. 28.

Мр. 14. 39. 44
2 Кор. 12. 8.

Мр. 14. 41.

33 Мр. 14. 29.
Лк. 22. 33.
Ів. 13. 37.

34 Мр. 14. 30. 72.
Лк. 22. 34. Ів.
13. 38.

Мр. 14. 42. 46
Ів. 14. 31.

35 Мр. 14. 31.
Лк. 22. 33.
Ів. 13. 37.

Мр. 14. 43. 47
Лк. 22. 47.
Ів. 18. 2.

36 Мр. 14. 32.
Лк. 22. 39.

Мр. 14. 44. 48
37 4. 21. 20. 20.
Мр. 14. 33.
Євр. 5. 7.

2 Сам. 20. 9. 49
Мр. 14. 45.

38 Мр. 14. 34.
Лк. 22. 41.
Ів. 12. 27.

Євр. 5. 7, 8.
Пс. 43. 5

Мр. 14. 46. 50

39 Мр. 14. 35.
36. Лк. 22. 41.
42. Ів. 6. 38.

12. 27. 18. 11.
Євр. 5. 8.

Мр. 14. 47. 51
Лк. 22. 50.
Ів. 18. 10.

40 Мр. 14. 37.
Лк. 22. 45, 46.

Ів. 18. 41. 52
1 М. 9. 6. Об.
13. 10.

41 25. 13. Мр. 14.
38. Лк. 22. 46.
Євр. 2. 14, 4.

15.
Йол. 3. 11. 53

42 6. 10. Ів. 18.
11

ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“

43 І, прийшовши, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважнілі їм очі були.

44 І, залишивши їх, знов пішов, і помолився втрєтє, те саме слово промовивши.

45 Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський . . .“

46 Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник!“

Страждання і смерть Ісуса Христа.

Схоплення Ісуса

47 І коли Він ще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших нарбоду з мечами та кнйями.

48 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілую, то¹ Він, — беріть Його“.

49 І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: „Радій,² Учителю!“ І поцілував Його.

50 Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили Його.

51 А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого вихопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо.

52 Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть.“

53 Чи ти думаєш, що не міжку тепер упросити Свого Отця, —

¹ Цебто привітаю поцілунком, за тодішнім звичаєм.

² Радій — це звичайний привіт у греків при зустрічі, наше: здоров будь! Пор. Лк. 1. 28.

¹ Чаша — гебраїзм: доля, наступаюча доля.

і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легионів Ангелів?

54 Але як має збутись Писання, що так станися мусить?"

55 Тієї години промовив Ісус до народу: „Немов на розбійника вийшли з мечами та киями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви.

56 Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повіткали . . .

Нічний суд у Кайяфі

57 А вони схопили Ісуса, і повели до первосвященника Кайяфи, де зібралися книжники й старші.

58 Петро ж здалека йшов услід за Ним аж до двору первосвященника, і, ввійшовши всередину, сів із службою, щоб бачити кінець.

59 А первосвященники та весь синедріон¹ шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому,

60 і не знаходили, хоч криво-свідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє,

61 і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“.

62 Тоді первосвященник устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать супроти Тебе?“

63 Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“

64 Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав . . . А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидітиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“

¹ Синедріон — сейм єврейський, найвища вища церковна, судова й політична.

9. 3. Езд. 65

9. 3. Мр. 14.
63. 71. Ів.
10. 33. Діа 14.
14.

54 Іс. 53. 1.
Іс. 24. 26.

55 Мр. 14. 48, 49.
Іс. 22. 52.

3 М. 24. 16. 66
Мр. 14. 66
Ів. 18. 7

56 26. 31. Іс.
53. 10. Мр.
14. 50.

27. 30. Мр. 14. 67
65. Іс. 22. 63.
Іс. 50. 6.

Мр. 14. 65 68
Іс. 22. 64

57 Мр. 14. 53
Іс. 22. 54

Іс. 22. 55. 56. 69
Мр. 14. 66, 67.
Ів. 18. 16. 17.

58 Мр. 14. 54.
Іс. 22. 54.

59 Мр. 14. 55.

10. 32. 33. Мр. 70
14. 68. Іс. 22.
57.

Мр. 14. 69. 71
Іс. 22. 58.

60 Мр. 14. 56.
57.

61 Мр. 14. 58.
Ів. 2. 19.

16. 24. Мр. 14. 72
70. Іс. 22. 58.
Іс. 22. 59.

62 Мр. 14. 60.
Мр. 14. 70. 73
Іс. 22. 59.

63 27. 12. Мр.
14. 61. Іс.
22. 67. 70.

Мр. 14. 71. 74
Іс. 22. 60.

64 16. 27. 24. 30.
Дан. 7. 13.
Мр. 14. 62. Іс.
22. 69. 70. Іс.
110. 1.

26. 34. Мр. 14. 75
72. Іс. 22. 61.
62. Ів. 13. 27.

65 Тоді первосвященик роздів одіж свою¹ та й сказав: „Він богозневажив! Нашо нам іше свідник потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу!“

66 Як вам іздається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“

Знуцання над Ісусом у Кайяфі

67 Тоді стали плювати на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж киями били,

68 і казали: „Пророкуй нам, Христє, хто то вдарив Тебе?“ . . .

Петро тричі відрікається Ісуса

69 А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!“

70 А він перед всіма відрікся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“ . . .

71 А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала привним там людям: „Оцей був з Ісусом Назарянином!“

72 І він знову відрікся та став присягати: „Не знаю Цього Чоловіка!“ . . .

73 Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“.

74 Тоді він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ І заспівав півень хвили тієї . . .

75 І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав . . .

¹ На знак великого смутку, чи болю, чи обурення у євреїв був звичай роздирати одіж свою.

Видача Ісуса Пилатові

27 А коли настав ранок, усі первосвященики й старші народу зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть.

2 І, зв'язавши Його, повели, та й Понтію Пилату¹ намісникові віддали.

Спізнене Юдине каяття

3 Тоді Юда, що видав Його, як побачив, що Його засудили, розкаюся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим,

4 та й сказав: „Я згрішив, невинну кров видавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“... .

5 І, кинувши в храм срібняки, відійшов, а *потому* пішов, — та й повісився... .

6 А первосвященики, як взяли срібняки, то сказали: „Щого не годиться покласти до сховку церковного, — це ж бо заплата за кров“.

7 А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати,

8 чому й зветься те поле „полем крові“ аж до сьогодні.

9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи:

„І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві,

10 і дали їх за поле ганчарське, як Господь наказав був мені“.

Суд над Ісусом у Понтія Пилата

11 Ісус же став перед намісником.² І намісник Його запитав і

¹ Грецьке Πόντιος Πίλατος, латинське Pontius Pilatus, церк. слов. Понті́йський Піла́т. Понті́я — ім'я, а Пилат — прізвище.

² Це намісник римського імператора на Юдею.

1 Мр. 15. 1. Лк. 22. 66. Ів. 18. 28. Пс. 2. 2.

26. 63. Мр. 15. 12. 3. Іс. 53. 7.

2 Мр. 15. 1. Лк. 24. 1. Ів. 18. 31. 42.

Мр. 15. 4. 13. Мр. 15. 5. Ів. 14. 18. 9.

3 26. 15.

Мр. 15. 6. Лк. 15. 23. 17. Ів. 18. 39.

4 5 М. 19. 10.

Мр. 15. 7. Лк. 16. 23. 19. Ів. 18. 40.

Мр. 15. 9. Ів. 17. 18. 40. Дії 3. 14.

5 Дії 1. 18. 2 Сам. 17. 23.

6 Мр. 12. 41.

Мр. 15. 10. 18. Ів. 11. 47. 48. 12. 19.

8 Дії 1. 19.

Мр. 15. 11.

27. 17.

Мр. 15. 12. 22. 13. Лк. 23. 18. Ів. 19. 6.

10 Єр. 32. 6–9. Зах. 11. 12. 13.

Мр. 15. 14. 23. Лк. 23. 21. 22.

11 Мр. 15. 2. Лк. 23. 3. Ів. 18. 33. 37.

5 М. 21. 6.

сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же йому відказав: „Ти ка-
леш“.

12 Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого *на те* не відказував.

13 Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?“

14 А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований.

15 Мав же намісник звичай відпускати на свято народів в'язня одного, котрого хотіли вони.

16 Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва.

17 І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“

18 Бо він знав, що Його через заздрощі видали.

19 Коли ж він сидів на суддевім сидінні, його дружина прислала сказати йому: „Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“... .

20 А первосвященики й старші попідмовляли нарід, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заповідати.

21 Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відказали: „Варавву“.

22 Пилат каже до них: „А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“... .

23 А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий буде!“

24 І, як побачив Пилат, що

¹ „Ти кажеш“ чи „Ти сказав“ — це стверджуюча відповідь, цебто: так; пор. Мт. 26. 25, 64, Мр. 19. 2, Лк. 23. 3, 22. 70, Ів. 18. 37.

нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його!¹ Самі ви побачите“... .

25 А весь народ відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“... .

26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був.

Знуцання над засудженим Ісусом

27 Тоді то намісникові вояки, до преторія² взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ.

28 І, роздягнувши Його, багрянлицю³ наділи на Нього.

29 І, співши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростину в правий Його. І, навколішки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій,⁴ Царю Юдейський!“

30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били... .

Розп'яття Ісуса

31 А коли назушались з Нього, зняли з Нього плащі, і зодягнули в одержу Його. І повелі Його на розп'яття.

32 А виходячи, стріли одного кіринейнина, — Симон на ім'єння, — його змусили нести для Нього хреста.

33 І, прибувши на місце, що звється Голгофа,⁵ цебто сказати „Череповище“,

¹ Умивання рук на знак невинності — це старозавітний звичай, пор. 5 М. 21. 1-9.

² Преторій — це подвір'я намісництва (Пор. Мр. 15. 16), а також дім намісника, пор. Ів. 18. 28.

³ Порфіра, верхня багряна одержу, яку носили імператори та військові провідники.

⁴ Це тодішній привіт.

⁵ Голгофа або Голгота (див. Мр. 15., 22, 1в. 19. 17).

Мр. 69. 22. 22. 34
Мр. 15. 23

11. 22. 18. 35
19. Мр. 15.
24. Лк. 23. 34
Ів. 19. 24

25 Ді 5. 28.

26 Мр. 15. 15.
Лк. 23. 25.
Ів. 19. 1. 16.

Мр. 15. 26. 37
Лк. 23. 38.
Ів. 19. 19.

Іс. 53. 12. Мр. 38
15. 27. Лк. 23.
32. 33. Ів. 19.
18

27 Мр. 15. 16.
Ів. 18. 3. 12.

Пс. 22. 8. 109. 39

25. Мр. 15. 29.

28 Мр. 15. 17.
Ів. 19. 2.

26. 61. Мр. 40
15. 30. Лк. 23.
35. Ів. 2. 19.

29 26. 49. Мр.
15. 17. 18. 19
Ів. 19. 2.

Мр. 15. 31. 41
30 26. 27. Мр. 15.
19. Ів. 19. 3
Іс. 50. 6.

Мр. 15. 32. 42

Пс. 22. 9. 43

31 Мр. 15. 20.
Ів. 19. 16.

32 Мр. 15. 21.
Лк. 23. 26.

Мр. 15. 32. 44
Лк. 23. 39.

33 Мр. 15. 22.
Лк. 23. 33.
Ів. 19. 17.

Мр. 15. 33. 45
Лк. 23. 44.

Пс. 22. 2. Мр. 46
15. 34.

34 дали Йому пити вина, із гіркого змішаного,¹ — та, покуснувавши, Він пити не хотів.

35 А розп'явши Його, вони поділили одержу Його, кинувши жереба.

36 І, посідавши, стерегли Його там.

37 І напис провину Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“.

38 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного праворуч, а одного ліворуч.

Глузування з розп'ятого Ісуса

39 А хто побіч проходив, Його лихословили та головами своїми хитали,

40 і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будеш, — спаси Самого Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“

41 Так само ж і первосвященники з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили:

42 „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому!“

43 Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“... .

44 Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті.

Ісусова смерть

45 А від години шостої аж до години дев'ятої — темрява сталась по цілій землі!

46 А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучним голосом,

¹ Це вино, заправлене дуже гіркою миррою, — воно знечулювало болі розп'ятого.

кажучи: „Елі, Елі, ламá савах-
тані?“¹ цебто:

„Боже Мій, Боже Мій,
нащо Мене Ти поки-
нув?“ . . .

47 Дехто ж із тих, що стояли
там, це почуви й казали, що Він
кличе Ілля.²

48 А один із них зараз побіг і
взяв губку та, оптом її напівнивши,
настромив на тростину й давав
Йому пити.³

49 Інші казали: „Чекай но, по-
бачмо, — чи прийде Ілля³ визво-
ляти Його“.

50 А Ісус знову голосом гуч-
ним іскрикнув, — і духа віддав . . .

51 І ось завіса у храмі роздер-
лась надвоє — від верху аж додо-
лу, і земля потряслася, і зачали
розпадатися скелі.

52 і повідкривались гробії, і по-
вставало багато тіл спочилих свя-
тих,

53 а з гробів повиходивши, по
Його воскресенні, до міста свято-
го ввійшли, і багатьом із'явилися.

54 А сотник та ті, що Ісуса з
ним стерегли, аж землетруса по-
бачили, і те, що там сталося, наля-
калися дуже й казали: „Він був
справді Син Божий!“

55 Було там багато й жінок,
що дивилися здавека, і що за
Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому
прислугувували.

56 Між ними була Марія Маг-
далина,⁴ і Марія, мати Якова й
Йосипа, і мати синів Зеведеєвих.

Похорон Ісуса

57 А коли настав вечір, то при-
йшов муж багатий із Ариматеї, на

¹ Це в Пс. 21 (22). З: Елі — мій Боже, Елі — мій Боже, lamah — нащо azavetani — позооставив мене.

² Розп'ятому давали оцет, щоб не млів.

³ По-гебрейському Елі — „Боже мій“, а вояки це приймають за ім'я пророка Іллі (Elijah).

⁴ Магдалина — із міста Магдали в Галілеї.

Мр. 15. 43, 45. 58
Лк. 23. 52

47 Мр. 15. 35.
Мр. 15. 46. 59
Лк. 23. 53. Ів.
19. 40.

Іс. 53. 9. Мр. 60
15. 46. Лк. 23.
53. Ів. 19. 41.

48 27. 29. Пс. 69.
22. Мр. 15. 36.
Лк. 23. 36. 37.
Ів. 19. 29.

Мр. 15. 47. 61
49 Мр. 15. 48

50 Мр. 15. 47
Лк. 23. 46. Ів.
19. 30.

Мр. 15. 42. 62
Лк. 23. 54.

51 2 М. 26. 31.
Мр. 15. 38.
Лк. 23. 45

12. 40. 16. 63
21. Ів. 7. 12.

53 Дан. 12. 2.
Дії 26. 23.

54 Мр. 15. 39.
Лк. 23. 47.

Дан. 6. 18. 66
55 Мр. 15. 41.
Лк. 8. 2. Ів.
38. 12.

56 20. 20. Мр. 15.
40. Ів. 19. 25

Мр. 16. 1, 2. 1
Лк. 24. 1. Ів.
20. 1.

57 Мр. 15. 42, 43.
Лк. 23. 50. Ів.
19. 38

ім'я Йосип, що й сам був навчався
в Ісуса.

58 Він прийшов до Пилата й
просив тіла Ісусового. Пилат із-
велив тоді видати.

59 І взяв Йосип Ісусове тіло, об-
горнув його плащаницею чистою,

60 і поклав його в гробі новому
своїм, що був висік у скелі. До
дверей гробових привалив він ве-
ликого каменя, та й відійшов.

61 Була ж там Марія Магдали-
на та інша Марія, що сиділи на-
супроти гробу.

Сторожа біля гробу Ісусового

62 А наступного дня, що за
п'ятницею, до Пилата зібралися
первосвященники та фарисеї,

63 і сказали: „Пригадали ми,
пане, собі, що обманець отой, як
живий іще був, то сказав: „По-
трюх днях Я воскресну“.

64 Звели ж гріб стерегти аж
до третього дня, щоб учні Його не
прийшли, та й не вкрали Його, і
не казали народів: Він із мерт-
вих воскрес! І буде остання об-
мана гірша за першу“ . . .

65 Відказав їм Пилат: „Сто-
рожу ви маєте, — ідіть, забезпе-
печте, як знаєте“.

66 І вони відійшли, і, запечатав-
ши каменя, біля гробу сторожу
поставили.

Воскресення й вознесення Ісуса Христа

Ангел сповіщає жінкам
про воскресення Ісуса

28 Як минула ж субота, на сві-
танку дня першого в тижні,¹
прийшла Марія Магдалина та інша
Марія побачити гріб.

2 І великий ось ставсь земле-
трूस, бо зійшов із неба Ангел Гос-
подній, і, приступивши, відвалив
від гробу каменя, та й сів на ньому.

¹ Цебто, — на світанку в неділю, див. Ів.
20. 1.

3 Його ж постать була, як та блискавка, а шати його були білі, як сніг.

4 І від страху перед ним затряслася сторожа, та й стала, як мертва.

5 А Ангол озвався й промовив жінкам: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого *це* ви шукаєте.

6 Нема Пого тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він.

7 Ідіть же хутко, і скажіть Пого учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“

З'явлення Ісуса жінкам

8 І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Пого поспістити.

9 Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Радійте!“¹ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі.

10 Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“

Первосвященники й старші підкуплюють сторожу

11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й

¹ „Радійте, грецьке χαίρετε — це слово привіту при зустрічі, наше „добридень“. Латинське ave, гебрейське šalom (мир, спокій!).

3 17. 2. Мр. 16.
5. Лк. 24. 4.
Лії 1. 10.

27. 64. 13

5 Мр. 16. 6. Лк.
24. 5. Ів. 20. 13.

6 12. 40. 16. 21.
17. 23. 20. 19.
Мр. 16. 6. Лк.
24. 6. Лії 2

7 26. 32. Мр. 16.

26. 32. 28. 16
7. Мр. 14. 28.

8 Мр. 16. 8.

Лк. 24. 52. 17

9 26. 49. Мр. 16.
9. Ів. 20. 14.

11. 27. Пс. 8. 18
7. Дан. 7. 14.
Лк. 10. 22.
Євр. 1. 2, 28.

10 Ів. 20. 17. Євр.
2. 11. 1М. 4. 45.
4, 50. 19.

Мр. 16. 15. 19
Лк. 24. 47.

18. 20. Ів. 14. 20
23.

первосвященникам розповіли все, що сталося.

12 І, зібравшись зо старшими, вони ввадили раду, і дали сторожі чимало срібняків,

13 і сказали: „Розповідайте: Пого учні вночі прибули, — і вкрали Його, як ми спали.

14 Як почує ж намісник про це, то його ми переконаємо, і від клопоту визволимо вас“.

15 І, взявши вони срібняки, зробили, як навчено їх. І проніслося слово оце між юдеями, і *тримається* аж до сьогодні.

Ісус з'являється Своїм учням

16 Одинадцять же учнів пішли в Галілею на гору, куди звелів їм Ісус.

17 І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався.

18 А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дана Мені всяка влада на небі й на землі.

19 Тож ідіть, і навчіть¹ всі народи, християчи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа,

20 навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я *перебуватиму* з вами повсякденно аж до кінця віку!“¹ Амінь.

¹ Грецьке μαθητεύσατε — зробіть учнями.

СВЯТА ЄВАНГЕЛІЯ ВІД

МАРКА

Іван Христитель

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого.

2 Як у пророка Ісаї написано:

2 Мал. 3. 1. Мт.
11. 10. Лк. 7.
27

„Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує.

3 Голос того, хто кличе:

У пустині готуйте дорогу
для Господа,
рівняйте стежки Йому!“ —

4 виступив був *так* Іван, що в пустині христив та проповідував хрещення на покаяння — для прбищення гріхів.

5 І до нього приходила вся країна Юдейська та всі ерусалимляни, і в річці Йордані від нього христившись вони, і визнавали гріхи свої.

6 А Іван зодягався в одіж з верблійного волосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а їв сарану та мед польвовий.

7 І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде *он* Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його.

8 Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“.

Хрещення Ісуса

9 І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані.

10 І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього.

11 І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“

Ісус у пустині

12 І зараз повів Його Дух у пустиню.

13 І Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатані, і перебував зо звіринею. І служили Йому Анголі.

Ісус проповідус Євangelію

14 А коли Іван виданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євangelію.

15 і говорив: „Збулися часи,

3 Іс. 40. 3. Мт. 3. 3. Лк. 4. 4. Ів. 1. 23.

4 Лк. 3. 3. Мт. 4. 18. Лк. 16 5. 2.

5 Мт. 3. 5. 6. Мт. 4. 19. Лк. 17 5. 10.

6 2 Цар. 1. 8 Зах. 13. 4 Мт. 3. 4

Мт. 4. 20. 18 Мт. 4. 21. 19

7 Мт. 3. 11. Лк. 3. 16. Ів. 1. 27

Мт. 4. 21. 22. 20 Лк. 5. 11

8 Лк. 3. 16. Ів. 1. 26. Мт. 3 11. Дн. 1. 5

Мр. 1. 21. Лк. 21 4. 31.

Мт. 7. 28. 29. 22 Лк. 4. 32.

10 Мт. 3. 16. Лк. 3. 22. Ів. 1 32

Лк. 4. 33. 23

11 Мт. 3. 17. 17. 5. Лк. 3. 22.

3. 11. 5. 7. 24 Лк. 4. 34. 1 Ів. 3. 8.

12 Мт. 4. 1. Лк. 4. 1.

9. 25. Лк. 4. 25 35.

13 Мт. 4. 2. 11. Лк. 4. 2.

Лк. 4. 35. 26

10. 24. Лк. 4. 27 36.

14 Мт. 4. 17.

15 Мт. 4. 17. Гал. 4. 4.

— і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євangelію!“

Поклікання перших учнів

16 А коли Він проходив біля Галілейського моря, то побачив Симона та Андрія, брата Симонового, що *невода* в море закидали, — бо рибалки були.

17 І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“.

18 І зараз вони свого *невода* кинули, — та й пішли вслід за Ним.

19 А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якува Зеведеєвого та брата його Івана, що й вони в човні *невода* лагодили.

20 І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого Зеведея в човні з робітниками, — і пішли вслід за Ним.

Перші чуда в Капернаумі

21 І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов Він у синагогу, і навчати зачав.

22 І дивувались науці Його, бо навчав Він їх, як можновладний, а не як *ті* книжники.

23 І зараз у їхній синагозі знайшовся *один* чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав,

24 і сказав: „Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“.

25 Ісус же йому наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“

26 І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучним, вийшов із нього.

27 І жажнулися всі, — аж питали вони один одного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потуги! Навіть дхам нечистим наказує Він, — і вони Його слухають“.

28 І чутка про Нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні.

29 І вийшли вони із синагоги небавом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Симонового й Андрієвого.

30 А тіща Симонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї Пому.

31 І Він підійшов і підвів її, узявши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислугувувати їм.

32 А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принести до Нього недужих усіх та біснுவатих.

33 І все місто зібралось перед дверима.

34 І Він уздоровив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох демонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Пого.

Проповідь по Галілеї

35 А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, Він вийшов і пішов у місце самотнє, і там молився.

36 А Сімон та ті, що були з ним, поспішили за Ним.

37 І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“.

38 А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, — до сіл та околицьних міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“.

39 І пішов, і проповідував в їхніх синагогах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв.

Уздоровлення слабого на проказу

40 І приходить до Нього проказаний, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“

41 І змилосердився Він, — про-

28 Мт. 9. 26.
Мр. 1. 28.
Лк. 4. 37.
17

29 Мт. 8. 14.
Лк. 4. 38.
Мт. 8. 3. Лк. 5. 13.
7. 36

30 Мт. 8. 14. Лк. 4. 38.
Мт. 8. 4. Лк. 14. 17. 14.
Мт. 14. 2

31 Мт. 8. 15. Лк. 4. 39.
2. 13. Лк. 15.

32 Мт. 4. 23. 8. 16. Лк. 4. 40. 41

33 Лк. 4. 41.
Лк. 5. 17.

34 Мт. 9. 2. Лк. 5. 18.
35 Лк. 4. 42, 5. 16.
Лк. 5. 19.

36 Мт. 9. 2. Лк. 5. 20.
38 Лк. 4. 43.

39 Мт. 4. 23, 24.
Мт. 9. 3. Лк. 5. 21.

40 Мт. 9. 4. Лк. 5. 22. Ів. 2. 25.
41 Мт. 8. 2. Лк. 5. 12.

42 Мт. 8. 16. Лк. 4. 40.

43 Мт. 8. 17. Лк. 4. 41.

44 Мт. 8. 18. Лк. 4. 42.

45 Мт. 8. 19. Лк. 4. 43.

46 Мт. 8. 20. Лк. 4. 44.

47 Мт. 8. 21. Лк. 4. 45.

стяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хочу, — будь чистий!“

42 І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став.

43 А Він, погрозивши йому, зараз вислав його,

44 і йому наказав: „Гляди, — не оповідай нічого нікому. Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідцтво“.

45 А він, вийшовши, став багато оповідати й говорити про подію, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебував віддалін по самотніх місцях. І сходилися звідусюди до Нього.

Уздоровлення розслабленого

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернауму, то чутка пішла, що Він удома.

2 І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при дверях. А Він їм виголошував слово.

3 І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо.

4 А що через народ до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений.

5 А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускається, сину, гріхи тобі!“

6 Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях¹ своїх думали:

7 „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога . . . Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“

8 І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Що таке ви в серцях своїх думаєте?

¹ У біблійній мові „серце“ часто означає розум.

9 Щоб легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи“?

10 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому:

11 „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“

12 І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Ніколи такого не бачили ми!“

Покликання Матвія. Ісус не цурається грішників

13 І вийшов над море Він знов. А ввесь натовп до Нього приходив, — і Він їх навчав.

14 А коли Він проходив, то побачив Леви Аліфсового, що сидів на митниці, і каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним.

15 Коли ж Він сидів при столі¹ в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним.

16 Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“

17 А Ісус, як почув, промовляв до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покайники).“

Про піст

18 А учні Іванові та фарисейські постили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські постять, а учні Твої не постять?“

¹ Возлежав — підлежав, за східним значенням, при їжі; пор. Мт. 9, 10.

9 Мт. 9, 5. Лк. 5, 23.

Мт. 9, 15. Лк. 19, 5, 34.

10 Мт. 9, 6. Лк. 5, 24.

Мт. 9, 15. 20

11 Мт. 9, 6. Лк. 5, 24.

Мт. 9, 16. 21 Лк. 5, 36.

12 1, 27. Мт. 9, 8. Лк. 5, 25, 26.

Мт. 9, 17. 22 Лк. 5, 37, 38.

Мт. 12, 1, 13. 23 6, 1, 5 М. 23, 2

14 Мт. 9, 9. Лк. 5, 27

Мт. 12, 2. 24 Лк. 5, 19, 2 М. 20, 10

15 Мт. 9, 10

Мт. 12, 3. Лк. 25, 6, 3

16 Мт. 9, 11. Лк. 5, 30.

Мт. 12, 4. Лк. 26, 6, 4, 1 Сам. 21, 7 3 М. 24, 9.

17 Мт. 9, 12, 13. Лк. 5, 31, 32. 1 Тим. 4, 15.

Мт. 12, 8. Лк. 28, 6, 5

18 Мт. 9, 14. Лк. 5, 33.

Мт. 12, 9, 10 1 Лк. 6, 6.

19 Ісус же промовив до них: „Хіба постити можуть гості весільні, поки з ними *це* є молодий? Доки мають вони молодого з собою, то постити не можуть.“

20 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й постити будуть вони за тих днів.

21 І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься *там* від старого, — і дірка стане *це* гірша.

22 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попририває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а *вливають* вино молоде до нових бурдюків“.

Ісус боронить Своїх учнів, що рвали колосся в суботу

23 І сталося, як Він переходив ланами в суботу, Пого учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати.

24 Фарисеї ж казали Пому: „Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться?“

25 А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним?“

26 Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авіятара, — і спожив хліби показні, яких їсти не можна було, — тільки священникам, — і дав він і тим, хто був із ним?“

27 І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи,

28 а тому то Син Людський Господь і суботі“.

Ісус уздоровляє в суботу сухорукого

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там *один* чоловік, який мав суху руку.

2 І, щоб обвинуватити Його, нагледали за Ним, чи Він у суботу того не вздоровить.

3 І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередині!“

4 А до них промовляє: „У суботу годіться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали.

5 І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'янілістю їхніх сердець, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова!

6 Фарисеї ж негайно пішли та з іродіянми¹ раду зробили на Нього, — як Його погубити.

Ісус уздоровляє недужих

7 А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І натовп великий ішов вслід за Ним із Галілеї й з Юдеї,

8 і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йорданія, і з Тіру й Сидону. Натовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього.

9 І сказав Він до учнів Своїх наготовити човна Йому, через натовп, щоб до Нього не тіснулись.

10 Бо Він багатьох уздоровив, так що хто тільки німочі мав, то тіслися до Нього, щоб Його доторкнутись.

11 І ду́хи нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницями перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“

12 А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли.

Вибір дванадцятьох апостолів

13 І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього.

¹ Іродіяни, див. Мт. 22. 16.

2 Мт. 12. 10. Лк. 6. 7.

Мт. 10. 2. 14
Ім. 6. 13

3 Лк. 6. 8.

4 Лк. 6. 9.

Мт. 10. 2. 17

5 Мт. 12. 13. Лк. 6. 10. 1 Цар. 13. 6.

2. 14. Мт. 10. 18
2 Лк. 6. 14.

6 Мт. 12. 14. Лк. 6. 11.
Мт. 26. 14. 15. 19
Лк. 6. 16.

6. 31. 20

7 Мт. 4. 25. Лк. 6. 17.

8 Лк. 6. 17.

Мт. 9. 34. 12. 22
24. Лк. 11. 15.
Ів. 7. 20.

9 Лк. 5. 3.

10 Лк. 6. 19.

Мт. 12. 25. Лк. 24. 11. 17.

Мт. 12. 25. Лк. 25. 11. 17.

11 1. 24. Лк. 4. 41.

Мт. 12. 26. 26
Лк. 11. 18.

12 Мт. 12. 16.

Мт. 12. 29. 27
Лк. 11. 21, 22.

13 6. 7. Лк. 6. 12.
Ів. 15. 16.

14 І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб по-стати на проповідь їх,

15 і щоб мали вони владу вздo-ровляти недуги й вигнати демо-нів.

16 І визначив Він *оцих* Дванадцятьох: Сімона, і дав йому імення Петро,

17 і Якова Зеведєєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воа-нергєс, цебто „сини грóмові“¹,

18 і Андрія, і Пилипа, і Вар-фоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфієвого, і Тадєя, і Сімона Ка-наніта

19 та Юду Іскаріотського, що й видав Його.

Ісус виступає проти фарисеїв

20 І приходять до дому вони. І знову зібралось наро́ду, що во-ни не могли навіть хліба з'їсти.

21 І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовітий.

22 А книжники, що поприходи-ли з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє демонів си-лою князя демонів.

23 І, закликавши їх, Він у при-тчах до них промовляє: „Як може сатана́ сатану́ виганяти?“

24 І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти це царство.

25 І коли дім поділиться су-проти себе, — не може встояти той дім.

26 І коли б сатана сам на себе встав і поділився, то не зможе встояти він, але згине.

27 Ніхто бо не може вдєртись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує гос-по́ду його.

¹ А власне *vene rexes* — сини грому.

28 Поправді кажіть вам, що про́-
стяться людським сином усі про́-
гріхи та богозневаги, хоч би як
вони богозневажали.

29 Але, хто богозневажить Духа
Святого, — повіки йому не від-
пуститься, але гріху вічному він
підпадає¹.

30 Бож казали вони: „Він духа
нечистого має“.

Хто рідня Ісусова

31 І поприходили мати Його та
брати Його, і, б́сторонь ставши,
послали до Нього і Його викли-
кали.

32 А нар́д кругом Нього сидів.
І сказали йому: „Ото мати Твоя,
і брати Твої, і сестри Твої он про
Тебе питаються б́сторонь“.

33 А Він їм відповів і сказав:
„Хто́ Моя мати й брати?“

34 І поглянув на тих, що круг
Нього сиділи, і промовив: „Ось
мати Моя та бра́ття Мої!

35 Бо хто Бо́жу волю чинитиме,
той Мені брат, і сестра, і мати“.

Ісус навчав народ притчами

4 І знову почав Він навчати над
морем. І зібралось до Нього
багато наро́ду, так що Сам Він до-
човна на морі ввійшов і сидів, а
наро́д увесь був на землі покрай
моря.

2 І багато навчав Він їх притча-
ми, і в науці Своїй їм казав:

Притча про сіяча

3 „Слухайте, — ввійшов сіяч
ось, щоб сіяти.

4 І як сіяв, упало зе́рно одне
край дороги, — і налетіли пташ-
ки, і його́ повідзьобували.

5 Друге ж упало на ґрунт ка-
м'янистий, де не мало багато зем-
лі, — і негайно зійшло, бо земля
неглибока була;

28 Мт. 12. 31.
1 Ів. 5. 16.

Мт. 13. 7. Ів. 7.
8. 7.

29 Мт. 12. 31.
Евр. 6. 4, 6,
10. 26.

Мт. 13. 8. Лк. 8.
8. 8.
30 3. 22.

Мт. 11. 15. 13. 9.
Лк. 8. 8. 8.

31 Мт. 12. 46.
Лк. 8. 19.

Мт. 13. 10.
Лк. 8. 9.

Мт. 13. 11.
Лк. 8. 10.

32 Мт. 12. 47.
Лк. 8. 20.

Мт. 13. 13-15. 12.
Лк. 8. 10. Ів.
12. 40. Дії 28.
26. Іс. 6. 9

34 Мт. 12. 49.
Ів. 15. 14.

35 Мт. 12. 50.
Лк. 8. 21.

Ів. 3. 10. 12. 13

1 Мт. 13. 1. 2.
Лк. 8. 41.

Мт. 13. 19.
Лк. 8. 12.

2 Мт. 13. 3.
Мт. 13. 20.
Лк. 8. 13.

3 Мт. 13. 3. Лк.
8. 5.

Мт. 13. 21. 17.
Лк. 8. 13.

4 Мт. 13. 4. Лк.
8. 5.

5 Мт. 13. 5. Лк.
8. 6.

6 а як сонце зійшло то зі-
в'яло, і, коріння не мавши, усох-
ло.

7 А інше впало між те́рен, і
вийгнався терен, і його́ поглушив,
— і пло́ду воно не дало.

8 Інше ж упало на добрую зем-
лю, — і дало плід, що посходив і
ріс; і видало втри́дцятєро, у шіст-
десят і в сто раз¹.

9 І сказав: „Хто має ву́ха, щоб
слухати, — нехай слухає!“

10 І, як остався Він насамоті,
Його запитали найближчі з Два-
надцятьма про цю притчу.

11 І Він їм відповів: „Вам да́но
пізнати таємниці¹ Божого Цар-
ства, а тим, що за вами, усе
відбувається в притчах.

12 щоб

„оком дивились вони — і не
бачили,

ву́хом слухали — і не зро-
зуміти,

щоб коли вони не наверну́-
лися,

і відпу́шені будуть гріхи
їм!“

13 І Він їх запитав: „Ви не ро-
зумієте притчі цієї? І як вам зро-
зуміти всі притчі!

14 Сіяч сіє слово.

15 А котрі край дороги, де сієть-
ся слово, — це ті, що як тільки по-
чують, то зараз приходить до них
сатана, і забирає слово, посіяне в
них.

16 Так само й посіяні на ка-
м'янистому ґрунті, — вони, як
почують те́ слово, то з радістю
зараз приймають його́,

17 та коріння не мають у собі й
непосійні; а зго́дом, як у́тиск або
переслідування наста́ває за слово́,
вони спокушаються зараз.

18 А між те́рен посія́не, — це
ті, що слухають слово́,

¹ Грецьке ιωστηρίων таємницю, церковнослов'ян-
ський текст дає тайны, як і Мт. 13. 11 та Лк. 8. 10.

19 але кло́поти цьогосві́тні й омана багатства та різні бажа́ння вихо́дять, та й заглу́шують сло́во, — і пло́ду воно не дає.

20 А посі́яне в добру́ю землю́ — це ті, що слуха́ють сло́во й прийма́ють, — і родя́ть утри́дцятьо, у ші́стдесят і в сто *раз*“.

Не ховайте сві́тла

21 І сказа́в Він до них: „Чи світи́льника прино́сять на те, щоб постави́ти його́ під посу́дину, чи може́ під лі́жко? А не щоб поста́вити на сві́чник?у

22 Бо нема́є нічо́го захо́ваного, що не вия́виться, і нема́є та́ємного, що не вийде́ на́яв.

23 Хто ма́є в́уха, щоб слухати, — нехай слуха́є!“

24 І сказа́в Він до них: „Ува́жайте, що чу́єте: Якою́ мірою бу́дете міря́ти, *такю́* відміря́ють вам, і дода́дуть вам.

25 Бо хто ма́є, то да́сться йому́, хто ж не ма́є, — забереться́ від нього́ й те, що він ма́є“.

Притча про зрі́ст насіння́

26 І сказа́в Він: „Так і Бо́же Царство́, як *той* чоло́вік, що ки́дає в землю́ насіння́,

27 і чи спить, чи вста́є він уде́нь та вно́чі, а насіння́ пуска́є па́ростки та росте́, хоч не зна́є він, як.

28 Бо родить́ земля́ сама́ з себе́: перше́ вру́на, потім ко́лос, а тоді́ повне збі́жжя на ко́лосі.

29 А коли́ плід до́спіє, зара́з він „посила́є серпа́, бо наста́ли жни́ва“.

Притча про гірчи́чне зерно́

30 І сказа́в Він: „До чо́го при́рівня́ємо Царство́ Бо́же? Або́ в якій притчі́ предста́вим його́?

31 Воно́ — як *те* зёрно́ гірчи́чне, яке́, коли́ сі́ється в землю́, найдрі́бніше за всі зёмні насіння́.

19 10. 23. Мт.
13. 22. Лк. 8
14.

Мт. 13. 32. 32
Лк. 13. 19.

20 Мт. 13. 23.
Лк. 8. 15.

Мт. 13. 3. 34. 33

Мт. 13. 34. 34

21 Мт. 5. 15. Лк.
8. 16. 11. 33.

Лк. 8. 22. 35

22 Мт. 10. 26. Лк.
8. 17. 12. 2.

23 Мт. 11. 15.
Мр. 4. 9. 7. 16.
Лк. 8. 8.

Мт. 8. 24. Лк. 37
8. 23.

24 Мт. 7. 2. Лк.
6. 38.

Мт. 8. 25. Пс. 38
44. 24.

25 Мт. 13. 12.
Лк. 8. 18.

Пс. 107. 29 39
Мт. 8. 26. Лк.
8. 24.

11. 22. Мт. 8. 40
26. Лк. 8. 25

Мт. 8. 27. Лк. 41
8. 25.

29 Йоїл 4. 13.
Об. 14. 15.

Мт. 8. 28. Лк. 1
8. 26.

Мт. 8. 28. Лк. 2
8. 27.

30 Лк. 13. 18.

31 Мт. 13. 31,
32. Лк. 13. 19.

Лк. 8. 27. 3

32 Як посі́яне ж бу́де, виро́стає, і ста́є над усі́ зілля́ більше́, і ві́ття пуска́є вели́ке таке́, що ќублитися́ може́ в ті́ні його́ пта́ство не́бесне“.

33 І таки́ми притча́ми ба́гатьо́ма Він ї́м сло́во зві́щав, по́скільки вони́ могли́ слухати́.

34 І без притчі́ *нічо́го* Він ї́м не ка́зав, а учня́м Сво́ім самото́ю вия́снюва́в усе́.

Утихо́мірення́ бу́ри на мо́рі

35 І сказа́в Він до них того́ дня, коли́ ве́чір наста́в: „Пере́плиньмо́ на той бі́к“.

36 І, ли́шивши наро́д, узя́ли із со́бою Йо́го, як у чо́вні Він бу́в; і інші́ човни́ були́ з Ни́м.

37 І зня́лася́ *ось* бу́ря вели́ка, а хви́лі влива́лися в чо́вен, аж чо́вен *водою́* вже́ бу́в переповни́вся!

38 А Він спав на ко́рмі на поду́шці . . . І вони́ розбу́дили Йо́го та й сказа́ли Йо́му: „Учи́телю, чи То́бі байду́жé, що ми́ гинемо́?“ . . .

39 Тоді́ Він уста́в, і ві́трові за́боронив, і до мо́ря сказа́в: „Мовчи́, перестань!“ І стих ві́тер, — і ти́ша вели́ка наста́ла . . .

40 І сказа́в Він до них: „Чо́го ви́ такі́ полохли́ві? Чо́му ві́ри не ма́єте?“

41 А вони́ наля́калися́ стра́хом вели́ким, і говори́ли один до оди́ного: „Хто́ ж це́ такий, що ві́тер і мо́ре слуха́ють Йо́му?“

Уздоровле́ння бі́снувато́го

5 І на дру́гий бі́к мо́ря вони́ при́бу́ли, до землі́ Гада́ринської́.

2 І як вийшо́в Він із чо́вна, то зара́з Йо́го перестрі́в чоло́вік із моги́льних пе́чёр, що ма́в ду́ха нечи́стого.

3 Він ме́шкання́ ма́в у гроба́х, і ні́хто й ланцю́гами́ зв'язати́ не мі́г його́,

4 бо часто кайданами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдани торощив, — і ніхто не міг угамувати його.

5 І він повсякчас перебував день і ніч у гробах та в горах, — і кричав, і бився об каміння . . .

6 А коли він Ісуса побачив здаля, то прибіг, і вклонився Йому,

7 і закричав гучним голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе закликаю, — не муч Ти мене!“

8 Бо сказав Він йому: „Вийди, душе нечистий, із людини!“

9 І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповів: „Леґіон¹ мені ймення — багато бо нас“.

10 І він Його дуже просив, щоб їх не висилав із тієї землі.

11 Пасся ж там на горі гурт великий свиней.

12 І просилися *демони*, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми ввійшли“.

13 І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі . . .

14 А їхні пастухи повітали та в місті й по селах звістили. І повиходили *люди* побачити, що сталося.

15 І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав леґіона, убраний сидів, і при умі, — і полякались вони . . .

16 Самовидці ж їм розповіли, що сталося з *тим* біснуватим, також про свиней.

17 І вони стали благати Його, щоб пішов *Собі* з їхнього краю.

4 Лк. 8. 28.
Лк. 8. 38.

Пс. 116. 10.
Лк. 8. 38, 39.
1 Тим. 1. 13.
5 Лк. 8. 28.

6 Лк. 8. 28.
Лк. 8. 39.

7 1. 24 Мт. 8.
29 Лк. 8. 28

8 Лк. 8. 28.
Лк. 8. 40.

9 Лк. 8. 30.

Мт. 9. 18. Лк. 22.
8. 41.

11 Мт. 8. 30. Лк. 8. 32.

Мт. 9. 18. 23

12 Мт. 8. 31. Лк. 8. 32.

Мт. 9. 13. Лк. 24.
8. 42.

13 Мт. 8. 32. Лк. 8. 33.

Мт. 9. 20. 25
Лк. 9. 20. 26

14 Мт. 8. 33. 34.
Лк. 8. 34.

Мт. 9. 20. 27
Лк. 8. 44.

15 Лк. 8. 35.
Мт. 9. 21. 28

16 Лк. 8. 36.
5. 34. Лк. 8. 29
44. 3 Мт. 12. 7.

17 Мт. 8. 34.
Лк. 8. 37. Діа
16. 39.

18 А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним.

19 Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Иди до дому свого, до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змишувався над тобою!“

20 І пішов він та в Десятимісті¹ зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались!

Уздоровлення кровотечивої. Воскресіння дочки старшого синагоги Яіра

21 І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем.

22 І приходить один із старших синагоги, на ймення Яір, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому,

23 і дуже благає Його та говорить: „Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади *Свої* руки на неї, щоб видужала та жила!“ . . .

24 І пішов Він із ним. За Ним натовп великий ішов, і тиснувся до Нього.

25 А жінка *одна*, що дванадцять років хворюла на кровотечу була,

26 що чимало натерпілася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з *того* не мала, а прийшла ще до гіршого,

27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через натовп іззаду, і доторкнулась до одежі Його . . .

28 Бо вона говорила *про себе*: „Коли хоч доторкнуся до одежі Його, то одужаю“ . . .

29 І висохло хвілі тієї джерело кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги!

¹ Латинське слово legio — legion (4200-6000 воїнів), військо.

¹ Десятимістя, гр. Декаполіс — союз десяти огречених міст за Йорданом, вилучених із єврейської території.

30 І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до народу звернувся й спитав: „Хто доторкнувся до Моєї одежі?“

31 І відказали Пому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питаєшся: Хто доторкнувся до Мене?“

32 А Він навкруги поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце.

33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Пому розповіла . . .

34 А Він їй сказав: „Твоя віра, о дочко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї недуги!“

35 Як Він ще говорив, приходять *оє* від старшини синагоги та їй кажуть: „Дочка твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ . . .

36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй!“

37 І Він не дозволив іти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова.

38 І приходять у дім старшини синагоги, і Він бачить метушню та *людей*, що плакали та голосили.

39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви метушитеся та плачете? Не вмерло дівча, але спить!“

40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх віпровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча.

41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Таліта, кумі!“¹ що значить: „Дівчатко, кажи тобі — встань!“

42 І в ту мить підвелось й ходило дівча; а років мало з двана-

30 Лк. 6. 19. 8. 45. 46.

Мт. 9. 30. Лк. 43. 8. 35. 36.

31 Лк. 8. 45.

Мт. 13. 53. 54. 1. Лк. 4. 16.

33 Лк. 8. 47.

Мт. 13. 54. Лк. 2. 4. 16. Ів. 7. 15.

34 1^а 52 Мт. 9. 22. Ів. 8. 48.

35 Лк. 8. 49.

Мт. 13. 55. 57. Ів. 6. 42.

36 Лк. 8. 50.

Бр. 11. 21. Мт. 4. 13. 57. Лк. 4. 24. Ів. 4. 44.

37 Мт. 17. 1. Лк. 8. 51.

38 Мт. 9. 23.

39 Мт. 9. 24. Лк. 8. 52.

40 Лк. 5. 23. 24. 1 Мт. 13. 12.

Мт. 10. 1. Лк. 9. 1.

Мт. 10. 9. 10. Лк. 10. 4.

41 Лк. 7. 14. 8. 54. Дії 9. 40.

42 Лк. 8. 55. Мт. 10. 11. Лк. 9. 7.

дцять. І всі зараз жажнулися з дива великого! . . .

43 А Він наказав їм суворо, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

Ісуса холодно приймають у Назареті

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї батьківщини,¹ а за Ним ішли учні Його.

2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синагозі. І багато-хто, чувши, дивувалися стали й питали: „Звідки в Нього оє? І що за мудрість, що дана Йому? І що за чуда, що стаються руками Його?“

3 Хіба ж Він не тєсля, син Маріїн, брат же Якову, і Йосипу, і Юді та Сїмонові? А сестри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокуюшалися Ним . . .

4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“.

5 І Він тут учинити не міг чуда жадного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровив.

6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по селах навкруг та навчав.

Ісус посилає 12 апостолів Своїх на проповідь

7 І, закликавши Дванадцятьох, зачав Іх по двох посылати, і владу їм дав над нечистими дүхами.

8 І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім палиці тільки самої: ні торби, ні хліба, ані мідиаків у свої черес.

9 а ходити в сандялах, „і двох убрань не носити“.

10 І промовив до них: „Коли ви

¹ ταῖς πόλιν — дівча, коци (частіте коци) — уставай. Це з живої арамейської мови.

¹ Цебо до Назарету, пор. Мр. 1. 9, 24, Лк. 4. 16.

де ввійдете в дім, залишайтеся там, аж поки не вийдете звідти.

11 А як місто яке вас не прийме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть порошок, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажу вам, — легше буде Содому й Гоморрі дня судного, аніж місту тому!

12 І вийшли вони, і проповідували, щоб каялися.

13 І багато вигнали демонів, і оливою хворих багато намащували — і вздоровляли.

Ув'язнення й смерть Івана Христителя

14 І почув про Ісуса цар Ірод, — бо ім'я його стало загально відоме, — і сказав, що то Іван Христителі із мертвих воскрес, і тому творяться чуда від нього.

15 Інші впевняли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків.

16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“

17 Той бо Ірод, пославши, схопив був Івана, і в в'язниці закував його, через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею.

18 Бо Іван казав Іродові: „Не годиться тобі мати за дружину жінку брата свого!“

19 А Іродіяда любила на нього, і хотіла йому смерть заплотити, та не могла.

20 Бо Ірод боявся Івана, знаюши, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бентежився, але слухав його залюбки.

21 Та настав день догідний, коли дня народження Ірод справляв був бенкет вельможам своїм, і тисячникам, і галілейській старшині,

Мт. 14. 6. 22

11 Мт. 10. 14. 15.
Лк. 9. 5. 11.
Дії 13. 51.

Мт. 14. 7. 23
Ев. 3. 3. 6

12 1. 15. Мт. 3.
2. 4. 17. 18.
9. 6

Мт. 14. 8. 24

13 Як 5. 14.
Мт. 14. 8. 25
Рим. 3. 15.

14 6. 16. Мт. 14.
1. 2. Лк. 9. 7.

Мт. 14. 9. 26

Мт. 14. 10. 27

15 8. 28. Мт. 16.
14. Лк. 9. 8.

Мт. 14. 10. 11. 28

16 6. 14. Лк. 6.
16.

Мт. 14. 12. 29

17 Мт. 14. 3.

18 Мт. 14. 4.
3 Мт. 18. 16.
20. 21.

Лк. 9. 10. 30

3. 20. Лк. 9. 31

20 1 Сам. 18. 12.
15.

Мт. 14. 13. 32
Ів. 6. 1.

21 1 М. 40. 20.
Ос. 7. 5.

Мт. 14. 13. 33
Лк. 9. 11. Ів.
6. 2.

22 І коли прийшла дочка тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“

23 І поклявся він їй: „Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства могло!“

24 Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“ . . .

25 І зараз квавливо вернулася вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полумиску голову Івана Христителя!“

26 І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були при столі, не хотів їй відмовити.

27 І цар зараз послав вояка, і звелів принести Іванову голову.

28 І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його голову на полумискові, і дівчаті віддав, а дівча віддало її своїй матері . . .

29 А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до гробу поклали його.

Чудо нагодування п'яти тисяч народу

30 І посходилися до Ісуса апостоли, і розповіли йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили.

31 І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу приходило та відбувало, аж навіть не мали коли й помилуватись.

32 І відпливли вони човном окремо до місця безлюдного.

33 І побачили їх, коли пліли, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили.

34 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато наро́ду, — і змілювався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати.

35 І, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня.

36 Відпусти їх, — нехай підуть в осади та села близькі, і куплять собі чого їсти“.

37 А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали Йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті динаріїв, і дати їм їсти?“

38 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розглядавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби“.

39 І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля одного.

40 І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят.

41 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби, і дав учням, щоб класти перед ними, і дві риби на всіх поділив.

42 І всі їли й наїлися!

43 А з кусків позоставих та з риб набирали дванадцять повних кошиків.

44 А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка!

Ісус іде по воді

45 І зараз звелів Своім учням до човна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить наро́д.

46 І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору.

47 А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі.

48 Коли ж Він побачив, як вони

34 1 Мар. 22. 17.
Мт. 9. 36. 14.
14. Ів. 6. 5.

35 Мт. 14. 15.
Ів. 9. 12.

Мт. 14. 26. 33. 49
24. 37. Ів. 6.
19. Іс. 34. 14.

Мт. 14. 27. 50
Ів. 6. 20.

36 Мт. 14. 15.
Ів. 9. 12.

37 Мт. 14. 15.
Ів. 9. 13. 14.
6. 7.
4. 39. 51
Ів. 12. 40. 52

38 Мт. 14. 15.
Ів. 6. 9.

Мт. 14. 34. 53
39 Мт. 14. 19.
Ів. 9. 14. Ів.
6. 10.

40 Ів. 9. 14.
Мт. 14. 35. 54

41 Мт. 14. 19.
Ів. 6. 11.

Мт. 14. 24. 55

42 Мт. 14. 15.
Ів. 6. 11.

43 Мт. 14. 15.
Ів. 6. 11.

44 Мт. 14. 21.
Ів. 6. 11. Іс.
6. 11.

45 Мт. 14. 22.
Ів. 6. 11.

46 Мт. 14. 23.
Ів. 6. 12.

47 Мт. 14. 23. 24.
Мт. 15. 2. Ів. 3.
11. 38.

48 Мт. 14. 25.

вслуванням мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторожі вночі¹ підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минати.

49 А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то мара, та й стали кричати,

50 бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обзивався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“

51 І ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувались дуже в собі,

52 бо не зрозуміли чуда про хліб, бо серце їхнє було затверділе.

Ісус уздоровляє недужих у землі Генісаретській

53 Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причалили.

54 І, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його,

55 і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих приносити, де тільки прочули були, що Він є.

56 І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздоровлений!

Наказ Божий і передання старших

7 І зібравсь до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму,

2 і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“,² небто немитими.

3 Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не вимиють рук;

¹ Це була година десь четверта над ранком.

4 а *вернувшись* з ринку, вони не йдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додержувати: миття чаш, і глеків, і мідяного посуду.

5 І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“

6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісаї, як написав:

„Оці люди устами шанують Мене,

серце ж їхнє далеко від Мене...

7 Та однак надаремне шанують Мене,

бо навчають наук — людських заповідей“.

8 Занехавши заповідь Божу, передану людських ви тримаєтесь: обмиваєте глечи та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“.

9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання.

10 Бо Моей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“.

11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корван,¹ чи дар *Богові* те, чим би ти скористався від мене хотів,

12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері,

13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“.

Що сквернить людину

14 І Він знову покликав народ і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте!

¹ Єврейське Корван — дар, жертва для храму Божого.

Мт. 15. 11, 20.

4. 23.

5 Мт. 15. 2.

Мт. 15. 15.

Мт. 15. 16.

17.

6 Мт. 15. 8. Іс.

24. 13. Єр. 33.

31.

Мт. 15. 17.

7 Мт. 15. 9.

Кол. 2. 20.

Мт. 15. 18.

Як. 3. 6.

Мт. 15. 19.

1 М. 6. 5. 8.

21.

8 Мт. 15. 3. 23.

25. 26.

Мт. 6. 23. 15. 22.

19. 20. 15.

Мт. 15. 20.

23

10 Мт. 15. 4.

Пр. 20. 20.

Мт. 15. 21. 5.

14.

11 Мт. 15. 5.

Мт. 15. 22.

12 Мт. 15. 6.

13 Мт. 15. 6.

Мт. 15. 22.

Дії 17. 12

Мт. 15. 26.

14 Мт. 15. 10.

27

15 Немає нічого назовні люди-

ни, що, увіходячи в неї, могло б

опоганити її; що ж із неї вихо-

дить, — те людину опоганює.

16 Коли має хто вуха, щоб слу-

хати, — нехай слухає!“

17 А коли від народу ввійшов

Він до дому, тоді учні Його запи-

талися в Нього про притчу.

18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви

розуміння не маєте? Хіба ж не

розумієте ви, що все те, що вхо-

дить іззовні в людину, — не може

опоганити її?

19 Бо не входить до серця йо-

му, але до животі, і виходить на-

зовні, очищуючи всяку їжу“.

20 А далі сказав Він: „Що з

людини виходить, — те людину

опоганює.

21 Бо зсередини, із людського

серця¹ виходять лихі думки, роз-

пуста, крадіж, душогубства,

22 перелюби, здірства, лукав-

ства, підступ, безтідства, зави-

длюще око, богозневага, гордоші,

безум.

23 Усе зле це виходить зсереди-

ни, — і людину опоганює!“

Уздоровлення дочки хананейки

24 І встав² Він, і звідти пішов у

землю тирську й сидонську. І,

ввійшовши до дому, Він хотів,

щоб ніхто не довідався, та не мі-

утайтись.

25 Негайно бо жінка *одна*, якої

дочка мала духа нечистого, про-

чула про Нього, і прийшла, та й

припала до ніг Йому.

26 А ця жінка грекїня була,

родом сиропінікїянка. Вона ста-

ла благати Його, щоб із дочки її

демона вигнав.

27 А Він їй сказав: „Дай, щоб

перше наїлися діти, — не годиться

¹ У біблійній мові слово „серце“ часто ви-

значає розум.

² Таке „встав“ — це гебраїзм, що означає

початок руху. Пор. 1 М. 13. 17.

бо хліб забирати в дітей, і кинути щенятм!"

28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щенята їдять під столом від дитячих кришток“ . . .

29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — демон вийшов із твоєї дочкй!“

30 А коли вона в дім свій вернулася, то знайшла, що дочка на постелі лежала, а демон вийшов із неї.

Уздоровлення глухонімого

31 І вийшов Він знов із країв тирських і сидонських, і подався шляхом на Сидон над море Галілейське, через окліци Десятимістя.

32 І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав.

33 І взяв Він його від народу самого, і вклав пальці Свої йому в вуха, і, сплюнувши, доторкнувся його язика.

34 І, на небо споглянувши, Він зідхнув і промовив до нього: „Еффата“¹; небо: „Відкрися!“

35 І відкрися вуха йому, і путо його язика розв'язалося негайно, — і він став говорити вразно!

36 А Він їм звелів, щоб нікому цього не розповідали. Та що більше наказував їм, то ще більше розголошували.

37 І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорить!“

Чудесне нагодування чотирьох тисяч народу

8 Тимн днями, коли було знову багато народу, а їсти не мали нічого, покликав Він учнів Своїх та їй промовив до них:

¹ еффата — відкрися, це по-арамейсько-галілейському, бо цією живою мовою говорив Ісус Христос.

6. 34. Мт. 15. 32.

28 Мт. 15. 27. Еф. 2. 11, 12.

Мт. 15. 32.

29 Мт. 15. 28.

Мт. 15. 33. 4 М. 11. 22.

30 Мт. 15. 28.

Мт. 15. 34.

31 Мт. 15. 29.

Мт. 15. 36.

32 Ів. 13. 13.

33 8. 23. Ів. 9. 6.

Мт. 15. 37.

Мт. 15. 38.

34 Ів. 11. 41.

15. 39. Мт. 15. 39.

35 Ів. 35. 5.

Мт. 16. 1, 12. 11 38. Ів. 11. 16.

36 1. 44.

37 Мт. 15. 32. 11 38. Ів. 11. 29.

37 Мт. 15. 32. 11 38. Ів. 11. 29.

1 Мт. 15. 32.

Мт. 16. 5.

Мт. 16. 6, 11. 15 Ів. 12. 1.

2 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знаходяться, та їсти не мають чого“.

3 А коли відпущу їх голодних до їхніх домівок, то ослабнуть у дорозі, бо деякі з них поприходили здалека“.

4 І відказали Йому Його учні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині?“

5 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж повідміли: „Семєро“.

6 Тоді Він народу звелів на землі посідати. І, взявши семєро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали народові.

7 І мали вони трохи рибок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх.

8 І всі їли й наїлися, а з pozostaлих кусків сім кошів назбирали. . .

9 А їдців було тисяч з чотири!

Фарисеї вимагають ознаки з неба

10 І всів Він негайно до човна з Своїми учнями, та й прибув до землі Далманутської.

11 І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба.

12 А Він тяжко зідхнув у Своім дусі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажу вам, що родові цьому ознака не буде дана!“

13 І покинув Він їх, усів знову до човна, і на той бік відбув.

Стережіться фарисейської науки

14 І забули вони взяти хліба, і крім одного бухання, у човні не мали з собою нічого.

15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо

фарисейської рбзчини й розчини Іродової!“

16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони.

17 А Ісус, знаюши *те*, промовляв до них: „Чогó ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим?“

18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вуха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте,

19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“.

20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошків повних з кусків ви зібрали?“ І відказують: „Сім“.

21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“ . . .

Уздоровлення сліпого в Віфсаїді

22 І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнувся до нього.

23 І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І послинвивши очі йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить.

24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерева“ . . .

25 Потім знов Він поклав *Свої* руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і виразно став бачити все!

26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай!“

Учні визнають Ісуса за Христа

27 Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарії Филипової, а

16 Мт. 16. 7.

6. 15. Мт. 16. 28
14. 14. 2. Лк.
9. 19.

17 6. 52. Мт. 16.
9.

Мт. 16. 15. 16. 29
Лк. 9. 20. Ів.
6. 69.

Мт. 16. 20. 30
Лк. 9. 21.

19 Мт. 16. 9.

9. 31. 10. 33. 31
Мт. 16. 21. Лк.
9. 22. 44. 17.
25. 18. 33. 24

20 Мт. 16. 10

Мт. 16. 22. 32

Мт. 16. 23. 33
Лк. 4. 8

23 7. 33. Ів. 9. 6.
Мт. 10. 38. 34
16. 24. Лк. 9
2. 14. 27. 16
12. 26

Мт. 16. 25. 35
Лк. 9. 24

26 7. 36. Мт. 9. 30.
Мт. 16. 26. 36
Лк. 9. 25.

Мт. 16. 26. 37
Лк. 49. 9.

27 Мт. 16. 13.
Лк. 9. 18.

Мт. 10. 33. 24. 38
30. 25. 31. 26.
64. Лк. 9. 26
12. 9. Рим. 1
16.

в дорозі питав Своїх учнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“

28 Вони ж відповіли Йому, навчаючи: „За Івана Христителя, друзі — за Ілдію, а інші — за одного з пророків“.

29 І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“

30 І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали!

Ісусові треба багато страждати

31 І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященники, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне.

32 І *те* слово казав Він відкрито. А Петро узяв набік Його, і Йому став перечити.

33 А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорив і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“

Як спасти свою душу

34 І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде!“

35 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже.

36 Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить?

37 Або щó назамін дасть людина за душу свою?

38 Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того

посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з Ангелами святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді кажу вам, що деякі з тут-о прийвних не скуштують смерти, аж поки не бачитимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“.

Переоформлення Господом

2 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх особно на гору високу самих. І Він переобразивсь перед ними.

3 І стала одежа Його осяйна, дуже біла, як сніг, якої білизни не зміг би так вибілити на землі!

4 І з'явивсь їм Ілля та Мойсей, і розмовляли з Ісусом.

5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатрі: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“.

6 Бо не знав, що казати, бо були перелякані.

7 Та хмара ось їх застонила, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“

8 І зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса.

9 А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, щоб бачили, аж поки Син Людський із мертвих воскресне.

Ілля приготує Ісусові все

10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що то є: „воскреснути з мертвих“.

11 І вони запитали Його та сказали: „Що не книжники казують, ніби треба Іллі перш прийти?“

12 А Він відказав їм: „То ж Ілля, коли прийде попереду, усе

приготує. Та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він витерпіти, і буде зненавнений?“

13 Але вам кажу, що й Ілля був прийшов, — та зробили йому, що тільки хотіли, як про нього написано“.

Уздоровлення сновидного

14 А коли повернулися до учнів, коло них вони вгледіли безліч народу та книжників, що сперечалися з ними.

15 І негайно ввесь натовп, як побачив Його, сполохнувся із ди-ва, і назустріч побіг, і став вітати Його.

16 І запитався Він їх: „Про що сперечаетесь з ними?“

17 І Йому відповів один із натовпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого, що духа німого він має.“

18 А як він де схопить його, то об землю кидає ним, — і він піну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм учням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“.

19 А Він їм у відповідь каже: „О, роде невірний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть до Мене його!“

20 І до Нього того привели. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися піною . . .

21 І Він запитав його батька: „Як давно йому сталося це?“ Той сказав: „Із дитинства.“

22 І побачу кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити. Але коли можеш що Ти, то змилуйсь над нами, і нам помодли!“

23 Ісус же йому відказав: „Щодо того твого „коли можеш“, — то тому, хто вірує, все можливе!“

Мт. 11, 14, 17. 13
12, Лк. 1, 17.
1 Цар. 19, 2,
10.
1 Мт. 16, 28. 1 Лк.
9, 27. Ів. 8, 52
Євр. 2, 10

Мт. 17, 14. 14
Лк. 9, 37

2 Мт. 17, 1. Лк.
9, 28

3 Мт. 17, 2. Лк.
9, 29

4 Мт. 17, 3. Лк.
9, 30.

Мт. 17, 15. 17

5 Мт. 17, 4. Лк.
9, 33.

Мт. 17, 15, 16. 18
Лк. 9, 39, 40.

6 Лк. 9, 33.

7 1. 11. Мт. 17,
5. Лк. 9, 34.

8 5. 2. Петр. 1,
17. 5. Мт. 18,
15. 3. 22.

Мт. 17, 17.
Лк. 9, 41.

8 Мт. 17, 8.
1. 26. Лк. 9,
42

9 8. 30. Мт. 17,
9. Лк. 9, 36.

Мт. 17, 15. 22

11 Мт. 17, 10.
11. 23. Мт. 17, 23

20. Лк. 17,
16. Фил. 4,
13.

12 Мт. 17, 11,
12. Іс. 58, 3,
4. Дан. 9, 26.

Мал. 3, 23.

24 Зараз батько хлоп'яти з слізми закричав і сказав: „Вірую, Господи, — поможи недовірству моєму!“

25 А Ісус, як побачив, що наговин збігається, то нечистому духові наказав, і сказав йому: „Душе німий і глухий, тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входь!“

26 І, закричавши та міцно затрясаши, той вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багатого стали казати, що помер він . . .

27 А Ісус узяв за руку його та й підвів його, — і той устав.

28 Коли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самотію: „Чому ми не могли його вигнати?“

29 А Він їм сказав: „Цей рід не виходить інакше, як тільки від молитви та посту“.

Ісус удруге заповідає Свою смерть і воскресення

30 І вони вийшли звідти, і проходили по Галілеї. А Він не хотів, щоб довідався хто.

31 Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде виданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“

32 Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялися Його запитати.

Хто найбільший у Царстві Небеснім

33 І прибули вони в Капернаум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про що міркували в дорозі?“

34 І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хто найбільший.

35 А як сів, то покликав Він Дванадцятьох, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“

24 Лк. 17. 5.

10. 16. Мт. 36
18. 2. Лк. 9.
47.

Мт. 10. 40. 37
18. 5. Лк. 9.
48. Ів. 13. 20.
25 Мт. 17. 18.

26 1. 26.

4 М. 11. 27. 38
28. Лк. 9. 49.

28 Мт. 17. 19.
1 Кор. 12. 3 39

29 Мт. 17. 21.
Ів. 16. 24. 1 Ів.
5. 14.
Мт. 12. 30. 40
Лк. 9. 50. 11.
23.

Мт. 10. 42. 41
25. 40.
30 Мт. 17. 22.

Мт. 18. 6. Лк. 42
17. 2.
31 8. 31 10. 32
34. Мт. 17. 22.
23. Лк. 9. 44

32 Лк. 9. 45. 18.
34
Мт. 5. 30. 18. 43
8.

9. 46. Іс. 66. 44
24.

34 Мт. 18. 1.
Лк. 9. 46.

Мт. 18. 8. 45
35 10. 43. 44.
Мт. 20. 26.
27

36 І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них:

37 „Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“

Хто не супроти нас, — той за нас

38 Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм демонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“.

39 А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небаром лихословити Мені.“

40 Хто бо не супроти нас, — той за нас!

41 І коли хто напоїть вас кучлем води в Ім'я Моє ради того, що ви Христові, поправді кажу вам: той не згубить своєї нагороди!

42 Хто ж спокусить одного з малих цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, та й кинути в море!

Як увійти до Царства Божого

43 І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноруким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасимого,

44 де

„їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“.

45 І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноногим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню негасимого],¹

¹ У віршах 45 і 47 взяте в [] читається тільки в деяких грецьких текстах.

46 де

„Іхній червяк не вмирає,
і не гасне огонь“.

47 І коли твоє око тебе споку-
шає, — вибери його: краще тобі
однорічним увійти в Царство Боже,
ніж з обома очима бути вкине-
ному до геєнни [огінної],

48 де

„Іхній червяк не вмирає,
і не гасне огонь“!

49 Бо посолиться кожен огнем,
і кожна жертва посолиться сіллю.

50 Сіль — добра річ. Коли ж
сіль несолоною стане, — чим по-
правити її? Майте сіль у собі,
майте й мир між собою!“

*Що Бог спарував, людина
нехай не розлучує*

10 І, виїхавши звідти, Він при-
ходить у землю Юдейську,
на той бік Йордану. І знову зі-
бралися юрби до Нього, і знов Він
навчав їх, звичаєм Своім.

2 І підійшли фарисеї й спитали,
Його випробовуючи: „Чи дозволе-
но чоловікові дружину *свою* відпу-
стити?“

3 А Він відповів і сказав їм:
„Що Мойсей заповів вам?“

4 Вони ж відказали: „Мойсей
заповів написати листа розводо-
вого, та й відпустити“.

5 Ісус же промовив до них: „То
за ваше жорстокосердя він вам
написав оцю заповідь.

6 Бог же з початку творіння
„створив чоловіком і жінкою їх.

7 Покине тому чоловік свого
батька та матір,

8 і стануть об'є вони одним
тілом“, — тим то немає вже двох,
але одне тіло.

9 Тож, що Бог спарував,
людина нехай не розлучує!“

10 А вдома про це учні знов за-
питали Його.

11 І Він їм відказав: „Хто дру-

46 9. 44.

47 Мт. 5. 29, 18.
9.

Мт. 19. 13. Лк. 13
18. 15.

48 9. 44, 46. Іс.
66. 24.

Мт. 19. 14. 14
Лк. 18. 16.

49 3 М. 2. 13.

50 Мт. 5. 13.
Лк. 14. 34.

Кол. 4. 6.
Євр. 12. 14.

Мт. 18. 3. 15
Лк. 18. 17.

9. 36. Мт. 10. 16
15.

1 9. 33. Мт. 19.
1.

Мт. 19. 16. 17
Лк. 10. 25. 18.
18.

2 Мт. 19. 3.

Мт. 19. 17. 18
Лк. 18. 19.

4 Мт. 5. 31. 32.
19. 7. 5 М. 24.
1.

24. 14. Мт. 19. 19
18. 19. Лк. 18.
20. 2. М. 20.
12-17. 5 М.
5. 16-17.

5 Мт. 19. 8.

6 Мт. 19. 4. 1 М.
1. 27. 2. 24.

Мт. 19. 20. 20
Лк. 10. 42. 18.
21.

7 Мт. 19. 5. Еф.
5. 31.

6. 20. 8. 31. 21
Мт. 10. 18. 19.
21. Лк. 9. 23.
12. 33. 16. 9.
18. 22.

8 Мт. 19. 5. 6.
1 Кор. 6. 16.

9 Мт. 19. 6.

Мт. 19. 22. 22
Лк. 18. 23.

11 Мт. 5. 32. 19.
9. Лк. 16. 18.

жину відпустить свою, та й одру-
житися з іншою, той чинить перелюб із нею.

12 І коли дружина покине свого
чоловіка, і вийде заміж за іншого,
то чинить перелюб вона“.

Ісус благословляє діток

13 Тоді поприносили діток до
Нього, щоб Він доторкнувся до
них, учні ж їм докоряли.

14 А коли спостеріг *це* Ісус, то
обурився, та й промовив до них:
„Пустить діток до Мене прихоби-
ти, і не бороніть їм, — бо таких
Царство Боже!“

15 Поправді кажу вам: Хто Бо-
жого Царства не прийме, немов *те*
дитя, той у нього не увійде“.

16 І Він їх пригорнув, і по-
благословив, на них руки покла-
вши.

Ісус і багатий юнак

17 І коли вирушав Він у путь,
то швидко наблизився один, упав
перед Ним на коліна, і спитався
Його: „Учителю Добрий,¹ — що
робити мені, щоб вічне життя
вспадувати?“

18 Ісус же йому відказав: „Чо-
го звеш Мене Добрим? Ніхто не
є Добрий, крім Бога Самого.

19 Знаєш заповіді: „Не вбивай,
не чини перелюбу, не кради, не
свідкуй неправдиво“, не кривди,
„шануй свого батька та матір“.

20 А він відказав Йому: „Учи-
телю, — це все виконав я *це* змал-
ку“.

21 Ісус же поглянув на нього з
любов'ю, і промовив йому: „Од-
ного бракує тобі: іди, розпродай,
що маєш, та вбогим роздай, — і
матимеш скарб ти на небі! По-
тому приходи *та й* іди вслід за
Мною, узавши хреста“.

22 А він засмутився тим словом,

¹ Γρηγόριος ἀγαθός — добрий у всьому й всім,
напівжитий істотною добротою

і пішов, закурившись, — бо великі мастки він мав!

23 І поглянув довкола Ісус, та й сказав Своім учням: „Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!“

24 І учні жажнулись від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже!“

25 Верблюдові легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство увійти!“

26 А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“

27 Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це людям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“

Нагорода апостолам

28 А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“.

29 Ісус відказав: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дім полишив, чи братів, чи сестер, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене та ради Євангелії,

30 і не одержав би в сто раз більше tener, цього часу, серед переслідувань, — домів, і братів, і сестер, і матерів, і дітей, і піль, а в віці наступному — вічне життя.

31 І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“.

Ісус утретє провіщає Свою смерть та воскресіння

32 Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалім. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, що з Ним статися має:

8. 31. Мт. 16. 33
21, 17. 22. 20.
18. 19. Лк. 18
31.

23 Мт. 19. 23.
Лк. 18. 24.
Пр. 11. 28.

24 Пс. 62. 10. 11.
1 Тим. 6. 7.

Мт. 17. 23. 34
20. 19. Лк. 18.
32. 33. 24. 7.

25 Мт. 19. 24
Лк. 18. 25.

Мт. 20. 20. 35
26 Мт. 19. 25.
Лк. 18. 26.

Мт. 20. 21. 36
27 Мт. 19. 26.
Лк. 1. 37. 18.
27. 1 М. 18

14. Пов. 42. 2.
Мт. 20. 21. 37

14. 36. Мт. 20. 38
22. Лк. 12. 50.
Рим. 8. 26. 6.
3.

28 Мт. 4. 20. 19.
27. Лк. 18. 28.

29 Мт. 19. 29.
Лк. 18. 29.

Мт. 20. 22. 23. 39
Лк. 12. 2.

30 Мт. 19. 29.
Лк. 18. 30.

Мт. 20. 23. 40
Мт. 20. 24. 41

31 Мт. 19. 30.
20. 16. Лк. 13
30.

Мт. 20. 25. 42
Лк. 22. 25
Гал. 2. 6

32 9. 31. 10. 24.
Мт. 20. 17
Лк. 18. 31.

9. 35. Мт. 20. 43
26. Лк. 22. 26.

33 „Оце в Єрусалім ми йдемо, і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Людський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть,

34 і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“

Прохання Зеведеєвих синів

35 І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеєві, та їй кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе“.

36 А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“

37 Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи праворуч від Тебе один, і ліворуч один“.

38 А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу¹, що Я її п'ю, і христитися хрещенням, що Я ним хрищуся?“

39 Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрещенням, що Я ним хрищуся, ви охриститеся.

40 А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому уготовано“.

41 Як почули ж це Дес'ятеро, то обурились на Якова та на Івана.

Хто хоче бути першим, нехай буде він вам за раба

42 А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхнє вельможі їх тиснуть.

43 Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу.

¹ Чаша — це доля.

44 А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба.

45 Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служити Пому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох¹.

Узагальнення сліпого

46 І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із своїми учнями й з безлічною люди, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимей, син Тимейв.¹

47 І, прочувши, що то Ісус Назаринин, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся нащо мною!“

48 І сварились на нього багатьох, щоб мовчав, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся нащо мною!“

49 І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть йому: „Будь бадьорий, устань, — Він кличе тебе!“

50 А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса.

51 А Ісус відповів і сказав йому: „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ Сліпий же Йому відказав: „Учителю, — нехай я прозрю!“

52 Ісус же до нього промовив: „Иди, — твоя віра спасла тебе!“ І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

Славний в'їзд Ісуса до Єрусалиму

І І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він послав двох учнів своїх,

2 і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане ослия,

44 9, 35. Мт. 20, 27.

45 Мт. 20, 28, 10, 13, 14. Лк. 22, 27. Іс. 53, 10.

14, 14. Мт. 21, 3, 3. Іс. 19, 31.

Мт. 21, 6. Лк. 4, 19, 32.

46 Мт. 20, 29, 30. Іс. 18, 35.

47 Мт. 20, 30.

Мт. 21, 1. Лк. 7, 12, 35. Іс. 12, 14, 2 Цар. 9, 13.

48 Мт. 20, 31. Лк. 18, 39.

Мт. 21, 8. Лк. 8, 19, 36.

49 6, 50. Мт. 20, 32.

Мт. 21, 9, 23, 39. Лк. 19, 38. Іс. 12, 13. Пс. 118, 25, 26.

Мт. 21, 9, 10.

51 Мт. 20, 32, 33. Лк. 18, 41. Іс. 20, 16.

Мт. 21, 10, 12, 11.

52 Мт. 20, 34. Лк. 18, 42, 43.

Мт. 21, 18, 12.

Мт. 21, 19. Лк. 13, 3, 9, 13, 6-9.

1 Мт. 21, 1. Лк. 19, 29.

2 Мт. 21, 2. Лк. 19, 30.

11, 20. Мт. 21, 14, 19.

що на нього ніхто ще з людей не сів. Відв'язать його, і приведіть.

3 Коли ж скаже хто вам: „Що це ви робите?“ відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“.

4 І вони відійшли, і знайшли те ослия, що прив'язане коло воріт ізнадвору було при дорозі, — і відв'язали його.

5 А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Що ви робите? Пощо ослия ви відв'язуєте?“

6 Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх.

7 І вони привели до Ісуса ослия, і поклали на нього плаші свої, а Він сів на нього.

8 Багато ж *на роботу* стелили одягу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зелень, натяту в полях.

9 А ті, що йшли перед Ним і позаду, викрикували:

„Осанна!

Благословенний, хто йде у Господнє Ім'я!

10 Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида!

Осанна на висоті!“

11 Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанію з Дванадцятьма.

Неплідне фігове дерево

12 А назавтра, коли вони вийшли з Віфанії, Він зголоднів був.

13 І, побачивши здалека фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов, чи не знайде на ньому чогось. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя *самого*, — не пора бо на фіги була.

14 І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого пліду не з'їв аж повіки!“ А учні Його *все те* чули.

¹ „Вартимей“ у перекладі визначає „син Тимея“.

Очищення храму

15 І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертав столи грошоміна та ослони — продавцям голубів.

16 І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм.

17 І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — буде домом молитви в народів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“

18 І почули це первосвященники й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо народ дивувався науці Його.

19 А як пізно ставало, вони поза місто виходили.

Коли молитва буде вислухана

20 А проходячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня.

21 І, згадавши Петро, говорить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“

22 А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Богу!

23 Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як говорить, — то буде йому!

24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповніться вам.

25 І коли стоїть на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прогріхи ваші.

26 Коли ж не прощасте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прогріхів ваших“.

Якою владою чинить Ісус

27 І знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі хо-

15 Мт. 21. 12.
Лк. 19. 45.
Ів. 2. 14-16.

Мт. 21. 23. 28
Лк. 20. 2.

Мт. 21. 24. 29
Лк. 20. 3.

17 Мт. 21. 13.
Лк. 19. 46.
Ів. 2. 16. Іс.
56. 7. Єр. 7.
11.

Мт. 21. 25. 30
Лк. 20. 4.

18 Мт. 21. 46.
Лк. 19. 47. 48.

Мт. 21. 25. 31
Лк. 20. 5.

Мт. 14. 5. 21. 32
26. Лк. 20. 6.

20 Мт. 21. 20.

Мт. 21. 27. 33
Лк. 20. 7. 8.

22 4. 40. Ів. 14.
1.

Мт. 21. 23. Лк. 1.
20. 9. Іс. 5. 1.
2.

23 Мт. 17. 20.
21. 21. Лк. 17.
6. Яв. 1. 6.

Мт. 21. 34. 2
Лк. 20. 10.

24 Мт. 7. 7. 21.
22. Ів. 14. 13.
16. 23. Єр. 29.
12.

Мт. 21. 35. 3
Лк. 20. 10.

25 Мт. 5. 23. 6.
14. 15. 18. 15.
Мт. 21. 36. Лк. 4.
20. 11.

26 Мт. 6. 15.
Мт. 21. 35. 36. 5
Лк. 20. 12.

Мт. 21. 37. 6
Лк. 20. 13.

27 Мт. 21. 23.
Лк. 20. 1.

Мт. 21. 37. 6
Лк. 20. 13.

див, поприходили первосвященники й книжники, і старшини до Нього,

28 і сказали Йому: „Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робив?“

29 А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я владою це все чиню.“

30 Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“

31 Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“

32 А як скажемо: „Від людей“, — то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк.

33 І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. . . А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню“.

Притча про злочинних винарів

12 І почав Він у притчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, видовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винарям, та й пішов.

2 А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб прийняти частину плоду з виноградника в тих винарів.

3 Та вони схопили його та й побили, і відіслали ні з чим.

4 І знову послав він до них раба іншого, — та й того вони зрнали в голову та зневажили.

5 Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьох інших, — набили одних, а одних повбивали.

6 І він мав ще одного, — сина улюбленого. Наостанок послав і

того він до них і сказав: „Посоромляться сина мого!“

7 А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і нашою спадщина буде!“

8 І вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник...

9 Отож, що пан виноградника зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградника іншим.

10 Чи ви не читали в Писанні: „Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем!“

11 Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших...!

12 І шукали Його, щоб схопити, але побоялись народу. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю притчу сказав. І, лишивши Його, відійшли.

*Віддайте кесареви кесареви,
а Богові Боже*

13 І вони вислали деяких із фарисеїв та іродіянів до Нього, щоб зловити на слові Його.

14 Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсім ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“

15 А Ісус, знаюши їх лицемірство, сказав їм: „Чого ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити...“

16 І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарів“.

Мт. 17. 25, 22. 17
21. Лк. 20. 25,
26. Рим. 13. 7.

7 Мт. 21. 38, 26.
4 Лк. 20. 14.
Ів. 11. 58.

8 Мт. 21. 39.
Лк. 20. 15.
Євр. 13. 12.
Мт. 22. 23. 18
Лк. 20. 27.

9 Мт. 21. 40, 41.
Лк. 20. 15, 16.
Мт. 22. 24. 19
Лк. 20. 28.
5 М. 25. 5, 6.
1 М. 38. 8.

10 Мт. 21. 42.
Лк. 20. 17. Іс.
118. 22, 23 Іс.
28. 16. Рим. 9.
13. 1 Петр. 2. 7.

Мт. 22. 25. 20
Лк. 20. 29.
11 Мт. 21. 42.
Іс. 117. 22, 23.
Мт. 22. 26. 21
Лк. 20. 30.

12 11. 32. Мт. 21.
45, 46. Лк. 20.
19.
Мт. 22. 26, 27. 22
Лк. 20. 32.
Мт. 22. 28. 23
Лк. 20. 33.

Мт. 22. 29. 24

13 3. 6. Мт. 22.
15, 16. Лк.
20. 20.
Мт. 22. 30. 25
Лк. 20. 35.

14 Мт. 22. 16, 17.
Лк. 20. 21, 22.
Мт. 8. 11, 22. 26
31. 32. Лк. 16.
22. 20. 37. 2 М.
3. 2, 6.

15 Мт. 22. 18, 19.
Лк. 20. 23.
Мт. 22. 32. 27
Лк. 20. 38.

16 Мт. 22. 19.
20, 21. Лк. 20.
24.

Мт. 22. 35, 36. 28

17 Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесареви — кесареви, а Богові — Боже!“ І дивувалися з Нього вони...

Воскресіння мертвих

18 І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали:

19 „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дружину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дружину його, та й відновить насіння для брата свого“.

20 Було сім братів. І перший взяв дружину й умер, не лишивши дітей.

21 Другий теж її взяв та й помер, — і він не лишив дітей. Так само і третій.

22 І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка.

23 А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“.

24 Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писання, ані Божої сили?“

25 Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов Ангели ті небі.

26 Щождо мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсєєвій книзі, як — при куці — сказав Йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків“, і Бог Яковів“.

27 Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь думке“.

*Котра заповідь найбільша
в Законі*

28 А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм,

приступив та й спитався Пого: „Котра заповідь перша з усіх?“

29 Ісус відповів: „Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“.

30 І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це заповідь перша!)

31 А друга (однакова з нею): „Люби свого ближнього, як самого себе!“ Нема іншої більшої заповіді над цією!“

32 І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“.

33 і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як самого себе“, — це важливіше за всі цілопалення й жертви!“

34 Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти недалеко від Божего Царства!“ І ніхто не насмілювався вже питати Пого.

Чий син Христос

35 Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжкини казуть, що ніби Христос — син Давидів?“

36 Адже той Давид Святим Духом сказав:

„Промовив Господь, Господеві моєму:

сидь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів піднізком ногам Твоїм!“

37 Сам Давид Пого Господом зве, — як же Він йому син?“

Хто такі книжкини й фарисеї

І багато людей залюбки Пого слухали.

Мт. 22, 37. 38
Лк. 11, 43, 29
Ів. 11, 43

29 Мт. 6, 4. 5
Мт. 23, 6. Лк. 39
11, 43, 20, 46.
Ів. 11, 43.

30 Мт. 22, 37, 38.
Лк. 10, 27. Ів.
15, 12.

Мт. 23, 14. 40
Лк. 20, 47

31 Мт. 22, 39.
Лк. 10, 27.
3 Мт. 19, 18.
Лк. 21, 1. 41

32 Лк. 20, 39.
3 Мт. 6, 4, 5. 35

Мт. 5, 26. 42
Лк. 21, 2

33 1 Сам. 15, 22.

Лк. 21, 3. 43
2 Кор. 8, 12.

Лк. 21, 4. 44
2 Кор. 8, 12

34 Мт. 22, 46.
Лк. 20, 40.
Лк. 26, 27, 29.

Мт. 24, 1. Лк. 1
21, 5

35 Мт. 22, 41, 42
Лк. 20, 41.

Мт. 24, 2. Лк. 2
19, 44, 21, 6
1 Цар. 9, 8
Мих. 5, 12

36 Мт. 22, 43
44. Лк. 20, 42.
43. Ів. 14, 1
2 Сам. 23, 2
Мт. 24, 3. 3

37 Мт. 22, 45.
Лк. 20, 44.

Мт. 24, 3. Лк. 4
21, 7. Дії 1
6.

37 6, 20.

38 Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах проходжуватись, і привіти на ринках, 39 і перші лавки в синагогах, і перші місця на приняттях,

40 що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“

Вдовина лепта

41 І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як народ міняє до скарбниці видає. І багато замойних укидали багато.

42 І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лепти,¹ небо трохи.

43 І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто вклав у скарбницю.

44 Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убогства свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

Доля срусалимського храму

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Пого: „Подивися, Учителю — якє то каміння та щб за будівлі!“

2 Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оце? — Не залишиться тут *навіть* камінь на камені, який не зруйнується!“

Ознаки кінця світу

3 Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питаєш Пого насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій:

4 „Скажи нам, коли станеться це? І яка *буде* ознака, коли все те виконає?“

¹ Найдрібніша мідяна монета в Палестині виставляла по тридцять лепт. (Лк. 22, 49)

Ознаки наближення кінця світу

5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів.

6 Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“. І зведуть багатьох.

7 І як про війни почуєте ви, і про воєнні чутки, — не лякайтесь, бо статися належить *тому*“. Та це ще не кінець.

8 „Бо повстане народ на народ, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпінь *породільних*.

9 Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм.

10 Але перше Євангелія мусить бути нарбадом усім проповідуваня.

11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся заздалегідь, що вам говорити, — а що дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий.

12 І видасть на смерть брата брата, а батько — дитину. І „діти повстануть напрооти батьків“, — і їм смерть заподіють.

13 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений!

Спустошення Єрусалиму

14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають.

15 І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого.

Мт. 24. 18. 16
Лк. 17. 31.

Мт. 24. 19. 17
Лк. 21. 28.

5 Мт. 24. 1. 1
Лк. 21. 1.

Мт. 24. 2. 18

6 Мт. 24. 3. 18

7 Мт. 24. 6. Лк. 21. 9.

Мт. 24. 21. 19
Дан. 12. 1.
Пс. 2. 2.

8 Мт. 24. 7, 8. Лк. 21. 10, 11.

2 Хр. 15. 6. Іс. 19. 2.

Мт. 24. 22. 20

9 14. 55. Мт. 10. 17. 18, 24. 9.

Лк. 21. 12, 13.

Мт. 24. 23. 21
Лк. 17. 23, 21.

10 16. 15. Мт. 24. 14.

Мт. 24. 24. 22
5 М. 13. 2.

2 Сол. 2. 11.

11 Мт. 10. 19, 20. Лк. 12. 11, 12, 21. 14, 15.

Мт. 24. 25. 23
1 Сол. 3. 4.

12 Мт. 10. 21. Лк. 12. 53.

Мх. 7. 6.

Мт. 24. 29. 24
Лк. 13. 10.

13 Мт. 10. 22, 24. 9, 13. Лк. 15. 21.

Мт. 24. 29. 25
Лк. 21. 25, 26.

Іс. 34. 4.

Мт. 16. 27, 24. 26
30. Лк. 21. 27.

Дан. 7. 13.

Дії 1. 11.

1 Сол. 4. 16.

14 Мт. 24. 15, 16. Лк. 21. 20, 21.

Дан. 9. 27, 12. 4, 10.

Мт. 24. 31. 27

15 Мт. 24. 17. Лк. 17. 31.

16 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одягу свого.

17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні!

18 Моліться ж, щоб не трапилося *це* зимую!

Появлення неправдивих христів і пророків

19 Будуть бо ті дні такою „скорботою, що її не було з первопочину світу“,

що його Бог створив, „аж досі“, і не буде.

20 І коли б Господь не вкоротив був тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вибраних, кого вибрав, укоротив Він *ті* дні.

21 Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри.

22 Бо повстануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознаки та чуда, щоб спокусити, як можна, і вибраних.

23 Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед.

З'явлення Сина Людського

24 Але за тих днів, по скорботі отій,

„сонце затьмиться“, і місяць не дасть свого свідка.

25 і зорі спадатимуть з неба, і сили небесні порушаться“...

26 І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах“

із великою потугою й славою.

27 І тоді Він пошле Ангелів і зберуть Його вибраних „від вітрів чотирьох, від краю землі до край-неба“.

28 Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо.

29 Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима.

30 Поправді кажіть вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться!

31 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої!

Будьмо готові, бо часу кінця світу ніхто не знає

32 Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні Анголі на небі, ні Син, — тільки Отець.

33 Уважайте, чувайте й молитесь: бо не знаєте, коли час той настане!

34 Як той чоловік, що від'їхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротареві звелів пильнувати.

35 Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: увечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком.

36 Щоб вас не застав, що спить, коли вернеться він несподівано.

37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!

Синедріон ухваляє забити Ісуса

14 За два ж дні була Пасха і Опрісноки. А первосвященники й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити.

2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталась“.

Наміщення Ісуса миром

3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Симона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна

28 Мт. 24. 32.
Лк. 21. 29.

29 Мт. 24. 33.
Лк. 21. 31.
Мк. 13. 30.

Мт. 26. 8. Ів.
12. 4.

30 Мт. 24. 34.
Лк. 21. 32.
Мт. 26. 9. Ів.
12. 5.

31 Мт. 24. 35.
Лк. 21. 33.
Мк. 102. 27.

Мт. 26. 10.
Ів. 12. 7.

32 Мт. 24. 36.
Мт. 26. 11.
Ів. 12. 8. 5 М.
15. 11.

33 Мт. 24. 42. 25.
13. 14.

Мт. 26. 12.
Ів. 12. 7.

34 Мт. 25. 14.
Лк. 19. 12.

Мт. 26. 13.

35 Лк. 12. 38.

Мт. 26. 14.
Лк. 22. 3. 4.

Мт. 26. 16.
Лк. 22. 5. 6.

37 Мт. 24. 42.
Лк. 12. 41.
Рим. 13. 11.

1 Мт. 26. 2. 4.
Лк. 22. 1.

Мт. 26. 17.
Лк. 22. 7. 9.
2 М. 12. 17.

2 Мт. 26. 5.
Лк. 22. 10.

3 Мт. 26. 6. 7.
Лк. 22. 37. Ів.
12. 1. 3. Пис.
1. 12.

Мт. 26. 17.
Лк. 22. 7. 9.
2 М. 12. 17.

2 Мт. 26. 5.
Лк. 22. 10.

3 Мт. 26. 6. 7.
Лк. 22. 37. Ів.
12. 1. 3. Пис.
1. 12.

Мт. 26. 17.
Лк. 22. 7. 9.
2 М. 12. 17.

2 Мт. 26. 5.
Лк. 22. 10.

3 Мт. 26. 6. 7.
Лк. 22. 37. Ів.
12. 1. 3. Пис.
1. 12.

Мт. 26. 17.
Лк. 22. 7. 9.
2 М. 12. 17.

2 Мт. 26. 5.
Лк. 22. 10.

3 Мт. 26. 6. 7.
Лк. 22. 37. Ів.
12. 1. 3. Пис.
1. 12.

Мт. 26. 17.
Лк. 22. 7. 9.
2 М. 12. 17.

2 Мт. 26. 5.
Лк. 22. 10.

3 Мт. 26. 6. 7.
Лк. 22. 37. Ів.
12. 1. 3. Пис.
1. 12.

жінка, алябáстрову пляшечку маючи широкого народного душе цінного мира. І розбила вона алябáстрову пляшечку, і вилпила миро на голову Йому!

4 А дехто обурювались між собою й казали: „Нащо таке марнотратство на миро?“

5 Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв,¹ і вбогим роздати“. І нарікали на неї.

6 Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість її робите? Вона добрий учинок зробила Мені.

7 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте.

8 Що могла, те зробила вона: задалегідь намастила Моє тіло на похорон...

9 Поправді кажіть вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку її буде сказане й те, що зробила вона!“

Юдина зрада

10 Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвященників, щоб їм Його видати.

11 А вони, як почувли, зраділи, і обцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його.

Тамна Вечера

12 А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“

13 І посилас Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глєбові воду, — то йдіть за ним.

¹ Динаріон римська монета. Робітників за день праці платили динарієм, пор. Мт. 20. 2.

14 І там, куди він увійде, скажіть до господаря дому: „Учитель питає: „Де кімната Моя, в якій Я споживу зо Своїми учнями пасху?““

15 І він вам покаже велику гóрницю, вистелену та готову: там приготуйте для нас“.

16 І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувати.

17 А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма.

18 І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Мене . . .

19 Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“

20 А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мацає зо Мною . . .

21 Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ . . .

22 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“

23 І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі.

24 І промовив до них: „Ще — кров Моя *Нового* Заповіту, що за багатьох проливається.

25 Поправді кажу вам, що віднині не питиму Я від плоду виноградного до того дня, як новим буду пити його в Царстві Божім!“

Учні наостанку спокусяться

26 А коли відспівали вони, на бру Оливну пішли.

14 11. 3. Мт. 26.
18. Лк. 22. 11.

Мт. 26. 31.
Лк. 16. 32.
Ів. 13. 37.

15 Лк. 22. 42

16 Мт. 26.
32

Мт. 26. 33.
Лк. 22. 33.
Ів. 13. 37.

16 Мт. 26. 19.
Лк. 22. 13.

14. 72. Мт. 30

26. 34. Лк. 22.
34. Ів. 13. 38.

17 Мт. 26. 20.
Лк. 22. 14.

18 Пс. 41. 10.
Мт. 26. 21.
Лк. 22. 21.

Ів. 13. 21.
Лк. 1. 6

Мт. 26. 35.
Ів. 13. 37. 11.

19 Мт. 26. 22.
Лк. 22. 23.

Мт. 26. 36.
Лк. 22. 39.
Ів. 18. 1.

20 Мт. 26. 23.

21 Мт. 26. 24.
Лк. 22. 22.

Мт. 26. 37.

Мт. 26. 38.
Лк. 22. 41.
Ів. 12. 27.

Пс. 43. 5.

22 Мт. 26. 26.
Лк. 22. 19. 24.
30. 1 Кор. 11.

23-25.

Мт. 26. 29.

Ів. 22. 41

23 Мт. 26. 27.
Лк. 22. 17

Ів. 27. 38

Мт. 26. 39

24 Мт. 26. 28.
Лк. 22. 20

2 Мт. 24. 8
Зах. 9. 11.

Мт. 26. 40.

Лк. 22. 45, 46.
25 Мт. 26. 29.
Лк. 22. 18.

Мт. 6. 13. 26.
41. Лк. 22. 46.
Гал. 5. 17.

Мт. 26. 44.
26 Мт. 26. 30.
Лк. 22. 30.
Ів. 18. 1.

27 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокусятесь ночі цієї, як написано:

„Уражу пастиря, — і розпорб'яться вівці!“

28 По воскресінні ж Своїм Я вас випереджу в Галілеї“.

29 І відізвався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“

30 Ісус же йому відказав: „Поправді кажу тобі, що сьогодні, цієї *ось* ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене!“

31 А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречуся Тебе!“ Так же само сказали й усі . . .

Страждання в Гефсиманії

32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте тут, поки Я помолюся“.

33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити . . .

34 І сказав Він до них: „Обгóрнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут і пильнуйте!“

35 І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година.

36 І благав Він: „Авва¹-Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! . . . А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“ . . .

37 І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попильнувати?“

38 Пильнуйте й молитесь, щоб не власти в спокусу, — бадьобрий бо дух, але немічне тіло!“

39 І знову пішов і молився, те саме промовивши слово.

¹ Дrameйське abba значить отче, батько.

40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зваяжніли їм очі були. І не знали вони, щоб Йому відказати . . .

41 І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Скінчено, — надійшла *та* година: у руки грішникам ось видається Син Людський! . . .

42 Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник“ . . .

Страждання і смерть Ісуса Христа.

Схвалення Ісуса

43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та киями від первосвящеників, і книжників, і старших.

44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і обережно ведіть“.

45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його . . .

46 Вони ж руки свої наклали на Нього, — і схопили Його.

47 А один із тих, що стояли навколо, меча вихопив та й рубонув раба первосвященика, і відтяв йому вухо.

48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбійника виїшли з мечами та киями, щоб узяти Мене.

49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“.

50 Тоді всі полишили Його й потікали . . .

51 Один же юнак, по нагому загорнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його.

52 Але він, покривало покинувши, утік нагий.

40 Мт. 26. 43.
Мт. 26. 57. 53
Лк. 22. 54. Ів.
18. 13

41 Мт. 26. 45.
Мт. 26. 58. 54
Лк. 22. 54. 56.

42 Мт. 26. 46.
Ів. 14. 31.
Мт. 26. 59, 60. 55

Мт. 26. 60. 56

Мт. 26. 60. 57
43 Мт. 26. 47
Лк. 22. 47
Ів. 18. 3

15. 20 Мт. 58
26. 61. 1. 2
19. 6. 21. 23

44 Мт. 26. 48

Мт. 26. 62. 60
45 Мт. 26. 49.
2 Сам. 20. 9.

46 Мт. 26. 50
15. 7 Мт. 16. 61
16. 26. 63. Лк.
22. 6. 10. 1
23. 7

47 Мт. 26. 41
Лк. 22. 6
Ів. 18. 10. 26

Мт. 26. 49. 26. 62
64. Лк. 22.
69. 70. 21. 2
Лк. 22. 13

48 Мт. 26. 55
Лк. 22. 52

49 Мт. 26. 55
56. Ів. 22.
1. 33. 12

Мт. 26. 65. 63
Лк. 14. 71.
3 Мт. 14. 6.

50 Мт. 26. 56.
Пов. 19. 13.
Пс. 88. 9.

Мт. 26. 65, 66. 64
Ів. 19. 7.
Мт. 26. 67. 65

68. Лк. 22. 64.
Ів. 19. 3. Іс.
50. 6.

Нічний суд у Кайяфи

53 А Ісуса вони повели до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники.

54 Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини двору первосвященика; і сидів він із службою, і грівся при огні.

55 А первосвященики та весь синедрион шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заповідати смерть, — і не знаходили.

56 Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, але не було згідних свідчень.

57 Тоді деякі встали, і криво-свідчили супроти Нього й казали:

58 „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“.

59 Але й так не було їхнє свідчення згідне.

60 Тоді встав насередині первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“

61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословенного?“

62 А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правій силі Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“

63 Роздер тоді первосвященик одягу свою та й сказав: „На що нам ще свідки потрібні?

64 Ви чули *цю* богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умрети повинен . . .

65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його біла по шобах . . .

Петро тричі зрікається Ісуса

66 А коли Петро був на подвір'ї надолу, приходить одна із служниць первосвященника.

67 І як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назарянцем!“

68 Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, що кажеш“. . . І вийшов назовні, на переддвір'я. І заспівав *тоді* пісень.

69 Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приятним: „Чей із них!“

70 І він знову відрікся. Незабаром же знов говорили приятні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мова твоя така сама“.

71 А він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“

72 І заспівав пісень хвили тієї подруге. І загадав Петро слово, що Ісус був промовив йому: „Перше ніж заспіває пісень, дивись, відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став. . .

Суд над Ісусом у Понтія Пилата

15 А первосвященники з старшими й книжниками, та весь синедріон, зараз урані, на раду вчинивши, зв'язали Ісуса, повели та й Пилатові видали.

2 А Пилат запитав Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. . .

3 А первосвященники міцно Його винували.

4 Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“

5 А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався.

Мт. 27. 15.

Лк. 23. 17.
Ів. 18. 39.

66 Мт. 26. 69.
Лк. 22. 55.

Мт. 27. 16.
Лк. 23. 19.

Ів. 18. 40.

67 Мт. 26. 69.
Лк. 22. 55, 56.

Ів. 18. . .

15. 6.

68 Мт. 26. 70.
Лк. 22. 57.

Мт. 27. 17.
Ів. 18. 39.

69 Мт. 26. . .
Лк. 22. 58.

Мт. 27. 18.
Ів. 14. 48, 12.

Лк. . .

70 Мт. 26. . .
Лк. 22. . .

Мт. 27. 22.
Лк. 22. . .

71 Мт. 26. . .
Лк. 22. . .

Мт. 27. 22.
Лк. 22. 18.

72 Лк. 30. Мт. 26. 34, 75.
Лк. 22. 60, 61.

62 Ів. 18. 27.

Мт. 27. 23.
Лк. 23. 21.

Мт. 27. 26.
Лк. 23. 25.

Лк. 1. 1. 16.

1 Мт. 27. 1, 2.
Лк. 22. 66.

23. 1. Ів. 18. 28.

Мт. 27. 27.
Лк. 18. 3, 12.

2 Мт. 27. 11.
Лк. 2. 3.

Лк. 18. . .

Мт. 27. 28, 29.
Мт. 1. 1. 19.

Лк. 10. 2.

3 Мт. 27. 12.
Мт. 27. 29.

Мт. 18. 18.

Ів. 19. 3.

4 Мт. 27. 13.
Мт. 27. 29.

30. Мр. 15.

18. Ів. 19. 3.

5 14. 61. Мт. 27. 14. Ів. 19. 9.

Іс. 53. 7.
Мт. 27. 31.
Ів. 19. 16.

6 6 На свято ж він їм відпускав був одного із в'язнів, котрого просили вони.

7 Був же один, що звався Вар'авва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душоубство.

8 Коли ж натовп зібрався, він став просити *Пилата зробити*, як він завжди робив їм.

9 Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпущу вам Царя Юдейського?“

10 Бо він знав, що Його через заздронці видали первосвященники.

11 А первосвященники натовп підмовили, щоб краще пустив їм Вар'авву.

12 Пилат же промовив ізнов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з *Тим*, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“

13 Вони ж стали кричати знов: „Розпни Його!“

14 Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розпни Його!“ . . .

15 Пилат же хотів догодити народові, — і відпустив їм Вар'авву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був.

Знищення над засудженим Ісусом

16 Воляки ж повели Його до середини двору, дебо в преторії, і цілий відділ скликають.

17 І вони зодягли Його в багрянцю і, сплівши з тернини вінка, поклали на Його.

18 І вітати Його зачали: „Радій, Царю Юдейський!“

19 І тростиною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколішки кидалися та вклонялись Йому. . .

20 І коли назнувалися з Нього,

зняли з Нього багрянницю, і наділи на Нього одежу Його. І Його повели, щоб розп'ясти Його.

21 І одного перехожого, що з поля вертався, Сімона Кіринейнина, батька Олександра та Рұфа, змусили, щоб хреста Йому несли.

22 І Його привели на місце Голгофу, що значить „Череповище“.

23 І давали Йому пити вина, із мікрою змішаного, але Він не прийняв.

24 І Його розп'яли, і „поділили одежу Його, кинувши жереб про неї“, хто що візьме.

25 Була ж третя¹ година, як Його розп'яли.

26 І був написаний напис провину Його: „Цар Юдейський“.

27 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників, — одного праворуч, і одного ліворуч Його.

28 І збулося Писання, що каже:

„До злочинців Його зараховано!“²

29 А хто побіч проходив, то Його лихословили, „головами своїми хитали“ й казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуваш,“

30 зійди із хреста, та спаси Самого Себе!“

31 Тек і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти!“

32 Христос, Цар Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яті, насміхалися з Нього . . .

¹ Це старе єврейське означення, по-нашому це година дев'ята.

² У багатьох грецьких текстах вірша 28 немає.

Мт. 27. 45. Лк. 33.
23. 44. Ам. 8.
9.

21 Мт. 27. 32.
Лк. 23. 26.
Рим. 16. 13.

Мт. 27. 46. 34
Пс. 22. 2

22 Мт. 27. 33.
Лк. 23. 33.
Ів. 19. 17.

Мт. 27. 47. 35
23 Мт. 27. 34.
Пс. 69. 22.

Мт. 27. 48. 49. 36
Лк. 23. 37.
Ів. 19. 29. Пс.
69. 21.

24 Мт. 27. 35.
Лк. 23. 34.
Ів. 19. 23. 24.
Пс. 22. 18.

Мт. 27. 50. 37
Лк. 23. 46.
Ів. 19. 30.

26 Мт. 27. 37.
Лк. 23. 38.
Ів. 19. 19.

Мт. 27. 51. 38
Лк. 23. 47.

27 Мт. 27. 38.
Лк. 23. 39.
Ів. 19. 18.

Мт. 27. 52. 39
Лк. 23. 47.
Іс. 53. 12.

Мт. 27. 56. Лк. 40
8. 2. 3. Ів. 19.
25.

29 Пс. 22. 7. 100.
25. 14. 58. Мт.
27. 39. 40.

Мт. 27. 56. 41
Лк. 8. 2. 3.

30 Мт. 27. 40.
Мр. 23. 35.

31 Мт. 27. 41. 42.
Мт. 27. 57. 42

Мт. 27. 57. 58. 43
Лк. 23. 50, 51,
52. Ів. 19. 38.

32 Мт. 16. 1, 4,
27. 42. 44.
Лк. 23. 39.

Ісусова смерть

33 А як шоста¹ година настала, то аж до години дев'ятої темрява стала по цілій землі.

34 О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучним та й вимовив: „Елої, Елої, — ламá савахтані“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?“²

35 Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Іллію!“

36 А один із них побіг, намочив губку бѣтом, настромив на тростину, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“

37 А Ісус скрикнув голосом гучним, — і духа віддав! . . .

38 І в храмі завіса роздѣрлась надвоє, — від верху аж додолу.

39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“

40 Були ж і жінки, що дивились здалека, між ними Марія Магдаліна, і Марія, мати Якова Молодшого та Посії, і Саломія,

41 що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислужували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним.

Похорон Ісуса

42 А коли настав вечір, — через те, що було Приготѣвлення, цебо перед суботою, —

43 прийшов Пісип із Ариматѣї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового.

44 А Пилат здивувався, щоб Він

¹ По-нашому це буде година дванадцята, а година дев'ята — це година третя пополудні.

² Це Псалом 21. 2 (22. 2), по-єврейському: Eli, Eli, lamah azav'tani. Тут Ісус виголошує по-арамейському: Елої, Елої.

міг уже вмерти. І, поклікавши сотника, запитався його, чи давно вже *Розп'ятий* помер.

45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло П'єшові.

46 А *Посів* купив плащаницю, і, знявши Його, обгорнув плащаницею, та й поклав Його в гробі, що в скелі був висічений. І каменя приваляв до могильних дверей.

47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Посієва, дивилися, де ховали Його.

Воскресення і вознесення Ісуса Христа.

Ангел сповіщає жінкам про воскресення Ісуса

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Якова, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його.

2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибули,

3 і говорили одна одній: „Хто відвалить нам каменя від могильних дверей?“

4 А зиркнувши, побачили, що камінь відвалений; був же він дуже великий . . .

5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одежу, — і жахнулись вони . . .

6 А він промовляє до них: „Не жайтеся! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назарянина. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були.“

7 Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“.

8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трілет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічого, — бо боялись . . .

16. 2. Мт. 28. 9.
9. Лк. 8. 2. Ів.
20. 11 18.

45 Мт. 27. 58. Лк.
23. 52. Ів. 19.
38.

Ів. 20. 18.

46 Мт. 27. 60.
Лк. 23. 53.
Ів. 19. 40. 41.

47 Мт. 27. 61.

Лк. 24. 13-35.

Лк. 24. 35.

Лк. 24. 36-43. 14
Ів. 20. 19-23.
1 Кор. 15. 5.

1 Мт. 28. 1. Лк.
24. 1. Ім. 50.

2 Мт. 28. 1. Лк.
24. 1. Ів. 20. 1.

Мт. 28. 19.
Кол. 1. 23.

Ів. 19. 41.
12. 18. 1. 2.

4 Ів. 28. 2.

Ів. 19. 41. 1. 2.

5 9. 3. Мт. 28.
3. Лк. 24. 3.
4. Ів. 20. 12.

Мт. 10. 8. Лк. 18.
10. 19. Дії 28.
5. Яб. 5. 14.

15.
6 Мт. 28. 5, 6.
Лк. 24. 5, 6.
Ів. 20. 13.

Ів. 24. 3.

19. 1. 4-11. 7.
1. Іс. 110.

1. Тим. 3. 16.

7 14. 28. Мт.
28. 7.

8 Мт. 28. 8.

Ісус з'являється Своїм учням

9 Як воскрес Він уранці дня першого в тижні,¹ то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнан сім демонів.

10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали.

11 А вони, як почувли, що живий Він, і вона Його бачила, не ввірили *тому* віри.

12 По цьому з'явився Він двом із них у постаті іншій в дорозі, як йшли вони на село.

13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено їм.

14 Нарешті, Він з'явився Одиннадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство їхнє та твердосердя, що вони не ввірили тим, хто воскреслого бачив Його.

15 І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Євангелію проповідуйте!“

16 Хто увірує й охреститься, — буде спасений, а хто не увірує — засуджений буде.

17 А тих, хто увірує, супроводити будуть ознаки такі: у Ім'я Моє демонів будуть вигнати, говоритимуть мовами новими,

18 братимуть змії; а коли смертодійне що вип'ють, — не буде їм шкодити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!^{1 2}

Вознесення Ісуса на небо й проповідь апостолів

19 Господь же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, — і сів по Божій правіці.

20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і стверджував слово ознаками, що його супроводили. Амінь.

¹ П'єшов, у педіло праній.

² Сторослов'янський текст дає: „і здоровими“.

ЛУКИ

Передмова

1 Через те, що багато-хто брались скласти оповість про справи, які стались між нами,

2 як нам ті розповіли, хто спочатку були самовидцями й слугами Слова,

3 тому й я, все від першої хвили докладно розвідавши, забрав описати за порядком для тебе, високодостойний Теофіле,

4 щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився.

Ангол звіщає про народження Івана Христителя

5 За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги¹ Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлісавета.

6 І обидва вони були праведні перед Богом, бездоганно сповнюючи заповіді й постанови Господні.

7 А дитини не мали вони, бо Єлісавета неплідна була, — та й віку старого обидва були.

8 І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом,

9 за звичаєм священства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадити.

10 Під час же кадіння вся безліч народу молилась знадвору.

11 І з'явивсь йому Ангол Господній, ставши праворуч кадильного жертовника.

12 І стривоживсь Захарій, побачивши, і бстрах на нього напав.

13 А Ангол до нього промовив:

¹ Усі священники єрусалимського храму були поділені на 24 черги чи зміни, кожна по 7 день, від суботи до суботи. Пор. 1 Хр. 24. 3-40.

1 Дії 1. 4. 4. 20.

2 Євр. 2. 3. 1 Ів. 1. 1. 15. 27

3 Дії 1. 4.
4 М. 6. 2. 3. **15**
1 Сам. 1. 11.
Єр. 1. 5. Мт. 11. 9. 11. 13. 1. 15

4 Ів. 20. 31.
Мат. 3. 24. **16**
Мт. 17. 11-13. **17**
Мат. 3. 1. 3. 23. 24.

5 Мт. 2. 1. 4 Хр. 24. 10. Неем. 12. 4. 17

6 1 М. 17. 4
2 Цар. 20. 3
1 М. 18. 41. **18**

7 1 М. 16. 1

Дан. 8. 16. 9. **19**
21. Євр. 1. 14.

9 2 М. 30. 7
1. 45. **20**

10 3 М. 16. 17.

11 2 М. 30. 1.

13 Дії 10. 31.

„Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлісавета сина породить тобі, ти ж даси йому ім'я Іван.

14 І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішатися.

15 Бо він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'яного напою не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утроби своєї матері.

16 І багато синів із Ізраїля він навёрне до їхнього Господа Бога.

17 І він сам перед Ним буде йти в духу й силі Іллі,

„щоб серця батьків повернути до дітей“,

і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“.

18 І промовив Захарій до Ангола: „Із чого пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку“.

19 А Ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене поіслано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину.

20 І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свого!“

21 А люди чекали Захарія, та й дивувались, чого забаривсь він у храмі.

22 Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знаків їм давав, — і залишився німий . . .

23 І як дні його служби скінчилися, він вернувся до дому свого.

24 А після тих днів зачала його дружина Єлисавета, і тайлась п'ять місяців, казуючи:

25 „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся Він, щоб зняти наругу мою між людьми!“

Благовіщення діві Марії

26 А шостого місяця¹ від Бога був посланий Ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарет,

27 до діви, що заручена з мужем була, на ім'я йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія.

28 І, ввійшовши до неї, промовив: „Радий, благодатний,² Господь із тобою! Ти благословенна між жінками!“

29 Вона ж затрівжилась словом, та й стала роздумувати, що б то значило це привітання.

30 А Ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать³ ти знайшла!“

31 І ось ти в утробі зачнеш, і син породити, і даси йому ім'я Ісус.

32 Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть йому престола Пого батька Давида.

33 І повік царюватиме Він у домі Якова, і царюванню його не буде кінця“.

34 А Марія озвалась до Ангела: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“...

35 І Ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зійне на тебе, і Всевишнього сила обгоріє

¹ Шостого, — від зачаття Івана Христителя. Пор. Луки 1. 36.

² Грецьке *Κεχαρισμένη*, латинське *gratia plena* — повна благодаті Божої, благодатна.

³ Грецьке *χαρίς* — благодать, цебто ласна Божя з його дарами.

25 1 М. 30. 23.

Іс. 4. 1.

18. 27. Мт. 37

19. 26. Мр. 10.

27. 1 М. 18. 14.

Пс. 42. 2

21. 11

27. 2 Мт. 1

18

1. 1 М

25. 22

27. 2 Мт. 1

18

31 Іс. 7. 14. Мт.

1. 21. 20

32 Іс. 7. 1. 6.

2. 1 М. 7. 12.

Пс. 132. 11.

1. 20. 11. 28. 45

23 Іс. 45. 7. Ср.

23. 5. 1 Кор.

15. 25. Мих. 4.

7. Дан. 7. 14.

1 Сам. 2. 1. 47

Іс. 61. 10.

Ав. 3. 18.

35 Мт. 1. 18. Мр.

1. 24. 2 М. 13.

12

1. 25. 1 Сам. 48

1. 11. 1 М. 30.

13. Пс. 113.

5, 6, 11. 27.

тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий!

36 А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною.

37 Бо „для Бога нема неможливої жадної речі!“

38 А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов Ангол від неї.

Марія відвідує Єлисавету

39 Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине.

40 І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила¹ Єлисавету.

41 Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт,¹ затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета наповнилась „Духом Святим“,

42 і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословенна Ти між жінками, і благословенний Плід утроби твоєї!“

43 І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа?

44 Бо як тільки в вухах моїх голос привіту твого забринів, — від радощів затріпотала дитина в утробі моїй!

45 Блаженна ж та, що повірила, бо сповніться проречене їй від Господа!“

Хвала діві Марії для Господа

46 А Марія промовила:

„Величає душа моя Господа, 47 і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм,

48 що зглянувся Він на покіру Своєї раби, бо ось від часу цього всі роди мене за блаженну визнаватимуть.“

¹ У грецькому оригіналі: поцілувала, поцілюнок. Пор. Луки 22. 47.

- 49 бо велике вчинив мені
Потужний!
Його ж Ім'ення святе,
50 і милість Його з роду в
рід
на тих, хто боїться Його!
51 Він показує міць Свого
рамена,
розпорошує тих, хто пи-
шається думкою серця
свого!
52 Він могутніх скидає з пре-
столів,
підіймає покірливих,
53 удовольняє голодних до-
бром,
а багатих пускає ні з чим!
54 Пригорнув Він Ізраїля,
Свого слугу,
щоб милість згадати,
55 як прорік був Він нашим
отцям, —
Аврааму й насінню його
аж повіки!"
- 56 І залишалась у неї Марія
щось місяців зо три, та й верну-
лась до дому свого.

Народження Івана Христітеля

- 57 А Єлисаветі настав час роди-
ти, — і сина вона породила.
58 І почувши сусіди й родина її,
що Господь Свою милість велику
на неї послав, — та й утішалися
разом із нею.
59 І сталося восьмого дня, при-
йшли, щоб обрізати дитя, і хотіли
назвати його ім'енням батька його
— Захарій.
60 І озвалася мати його та й
сказала: „Ні, — нехай названий
буде Іван!"
61 А до неї сказали: „Таж у
родині твоїй нема жадного, який
названий був тим ім'ям!"
62 І кивали до батька його, —
як хотів би назвати його?
63 Попросивши ж табличку, на-

писав він слова: „Іван¹ імення
йому". І всі дивувались.

64 І в тій хвилі уста та язик
розв'язались йому, — і він став
говорити, благословляючи Бога!

65 І страх обгорнув усіх їхніх
сусідів, і по всіх верховинах юдей-
ських проніслася чутка про це
все...

66 А всі, що почули, розважали
у серці своїм та казали: „Чим то
буде дитина оця?"... І Господня
рука була з нею.

Пророцтво Захарія

67 Його ж батько Захарій на-
повнився Духом Святим, та й став
прокукувати й казати:

- 68 „Благословенний Господь,
Бог Ізраїлів,
що зглянувся й визволив
люд Свій!
69 Він ріг² спасіння підніс нам
у домі Давида, Свого
слуги,
70 як був заповів відвіку уста-
ми святих пророків
Своїх,
71 що від ворогів наших ви-
зволить нас,
та з руки всіх наших не-
нависників,
72 що вчинить Він милість на-
шим отцям,
і буде пригадувати Свій
святині заповіт,
73 що дотримає й нам ту при-
сягу,
якою Він присягавсь Ав-
раамові, отцю нашому,
74 щоб ми, визволившись із
руки ворогів,
служили безстрашно По-
му
75 у святості й праведності пе-
ред Ним
по всі дні життя нашого.

¹ Ім'я Іван визначає „благодать Господня", а
Захарій — „пам'ять Господня".

² Ріг — у мові біблійній це сила.

49 Пс. 111. 9.

50 2 М. 20. 6.
Пс. 103. 13.
17

51 Пс. 51. 9, 52.
10. Пс. 89.
10. 2 Сам. 22
28

52 Пс. 114. 7.
147. 6. Пов.
12. 19, 5. 11.
1 Сам. 2. 7.

53 Пс. 34. 11.
107. 9. 1 Сам.
2. 5.

54 Іс. 41. 8.
Пс. 98. 3
7. 16. Мт. 1. 68
21. Іс. 41
14. 72. 18
106. 48. 111.
9.

55 1 М. 17. 7.
18. 18. 22. 17.
Мих. 7. 20.
Пс. 132. 17. 69
18. 2. 1 Сам. 2.
10.
Іс. 35. 4. Єр. 70
23. 6. Дан. 9.
24. Ос. 1. 7.

Пс. 106. 10. 71

1 М. 1. 7. 72
Пс. 106. 8
106. 13. 3 М.
29. 42

59 1 М. 1. 12

1 М. 22. 16. 73
Пс. 103. 9
Мих. 7. 20

60 1. 1.
Гал. 1. 4. Тит. 74
2. 14.

Кол. 4. 22. 75
1 Петр. 1. 15.

76 Ти ж, дитино, станеш про-
роком Всевисшнього,
бо будеш ходити перед
Господом,
щоб дорогу Йому пригото-
вати,
77 щоб наро́ду Його дати пі-
знати спасіння
у відпущенні їхніх гріхів,
78 через велике милосердя на-
шого Бога,
що ним Схід із висоти нас
відвідав,
79 щоб світити всім тим, хто
перебував у темряві в
тінні смертельній,
щоб спрямувати наші по-
ги на дорогу миру!""
80 А дитина росла, і скріп-
лялась на дусі, і перебувала в пустин-
ях до дня свого з'явлення перед
Ізраїлем.

Народження Ісуса

2 І трапилося тими днями, —
вийшов наказ царя Августа
переписати всю землю.

2 Цей перепис перший відбувся
тоді, коли владу над Сирією мав
Квіріній.

3 І всі йшли записатися, кожен
у місто своє.

4 Пішов теж і Йосип із Галілеї,
із міста Назарету, до Юдеї, до
міста Давидового, що зветься Віф-
леєм, бо походив із дому та з роду
Давидового.

5 Щоб йому записатись із Ма-
рією, із ним зарученою, що була
вагітна.

6 І сталося, як були вони там,
то настав їй день породити.

7 І породила вона свого Пер-
венця Сина, і Його сповіла, і до
ясел поклала Його, — бо в заїзді¹
місця не стало для них . . .

8 А в тій стороні були пастухи,

76 Лк. 1: 30
Мт. 3: 1

77 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

78 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

79 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

80 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

81 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

82 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

83 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

84 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

85 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

86 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

87 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

88 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

89 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

90 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

91 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

92 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

93 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

94 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

95 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

96 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

97 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

98 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

99 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

100 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

101 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

102 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

103 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

104 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

105 Лк. 1: 34
Мт. 2: 10

які шльозували *на полі*, і нічні
пори вартували отару свою.

9 Аж ось Ангел Господній
з'явивсь коло них, і слава Гос-
подня осяяла їх. І вони пере-
страшилися страхом великим . . .

10 Та Ангел промовив до них:
„Не лякайтесь, бо я ось благо-
віщу вам радість велику, що ста-
неться лю́дам усім.

11 Бо сьогодні в Давидовім мі-
сті народився для вас Спаситель,
Який є Христос Господь.

12 А ось вам ознака: Дитину
сповіти ви знайдете, що в яслах
лежатиме“.

13 І ось ра́нтом з'явилася з Ан-
гелом сила велика небесного вій-
ська, що Бога хвалили й казали:

14 „Слава Богу на висоті,
і на землі мир,
у лю́дах добра воля!“

15 І сталося, коли Ангелі ві-
дійшли від них в небо, пастухи
зачали говорити один одному:
„Ходім до Віфлеєму й побачмо,
щб сталося там, про щб сповістив
нас Господь“.

16 І прийшли, поспішаючи, і
знайшли *там* Марію та Йосипа, та
Дитинку, що в яслах лежала.

17 А побачивши, розповіли про
все те, щб про Цю Дитину було їм
авіщено.

18 І всі, хто почув, дивувались
тому, щб їм пастухи говорили . . .

19 А Марія опі всі слова¹ збері-
гала, розважючи, у серці своїм.

20 Пастухи ж повернулись, про-
славляючи й хвалячи Бога за все,
що почувли й побачили, так як їм
було сказано.

Обрізання Ісуса. Праведний Семен. Пророцтва Анна

21 Коли ж виповнилися вісім
день, щб обрізати Його, то Ісу-
сом назвали Його, як був Ангел

¹ Тут гебраїзм: „слова“ — це речі, випадки.
Пор. Луки 2: 51.

¹ Грецьке *каталю́га* — заїжджий двір, гос-
тинниця.

назвав, перше ніж Він в утробі зачався.

22 А коли — за Законом Мойсея — минулися дні їхнього очищення, то до Єрусалиму приїхав Його, щоб поставити Його перед Господом,

23 як у Законі Господнім написано: „Коліне дитя чоловічої статі, що розкриває утробу, має бути посвячене Господу“,

24 і щоб жертву скласти, як у Законі Господньому сказано,

„пару горличат або двоє голубенят“.

25 І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семён, — людина праведна та благочестива, — що потіхи чекав для Ізраїля. І Святий Дух був на ньому.

26 І від Духа Святого йому було звіщено смерті не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього.

27 І Дух у храм припровадив його. І як внісши Дитину Ісуса батьки, щоб за Нього вчинити звичаєм законним,

28 тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив:

29 „Нині відпускаєш раба Свого, Владико,

за словом Твоїм із миром,

30 бо побачили очі мої Спасіння Твоє,

31 яке Ти приготував перед всіма народами,

32 Світло на просвітлу поганам і на славу народу Твого Ізраїля!“

33 І дивувалися батько Його й мати тим, що про Нього було розповідлено.

34 А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьом на падіння й установа в Ізраїлі, і на знак сперечання,

35 і меч душу проїде самій же

22 М. 12. 2...

23 2 М. 13. 2. 12. 15.

1 Тит. 5. 5. 37

24 1 М. 12. 8. 11.

1 12. 38

25 1 М. 1. 1. 1. 1.

1 8. 2. 42 40

2 М. 23. 15. 41 17

29 1 М. 46. 30. Фил. 1. 23

2 М. 12. 18. 43

30 3. 6. Ис. 98. 2. Ис. 52. 10

31 Ис. 11. 10.

32 Ис. 42. 6. 49. 6. 25. 7. 40. 13. Ді 13. 47.

34 Ис. 8. 14. Ді 28. 22. Мт 21

12. 1 Кор. 1 23. 1 Петр. 2

8. Мт. 7. 18. Мр. 47

1. 22. 35 Ін. 19. 25.

тобі, — щоб відкрились думки серця багатьох!“

36 Була й Анна пророчиця, дочка Фануїлова з племені Асиряного, — вона дожила до глибокої старости, живши з мужем сім років від свого дівування.

37 удова років вісімдесяти й чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами.

38 І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав.

39 А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету.

40 А Дитина росла та зміцнялася духом, набиравалась мудрости. І благодать Божя на Нійї пробувала.

Дванадцятирічний Ісус у храмі

41 А батьки Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи.

42 І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли.

43 Як дні ж *свята* скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишився, а Йосип та мати Його не знали *того*.

44 Вони думали, що Він із подорожними йде: пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж родичами та знайомими.

45 Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його.

46 І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх.

47 Усі ж, хто слухав Його, дивувались розумові та Його відповідям.

48 І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“...

49 А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моєму Отцеві?“

50 Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив.

51 І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слова¹ в своїм серці.

52 А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

Проповідь Івана Христителя

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурей і землі Трахонітею, за тетрарха Ісаяніа в Авеліні,

2 за первосвящеників Анні й Кайяфи було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія.

3 І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покаяння для прощення гріхів,

4 як написано в книзі пророцтва пророка Ісай:

„Голос того, хто кличе:

У пустині готуйте дорогу для Господа,
рівняйте стежки Йому!

5 Нехай кожна долина наповниться,
гора ж кожна та пригорок знизиться,

що нерівне, нехай випро-
стовується,
а добрі вибоїсті стануть
гладенькі, —

2 Мт. 11, 98.
2, 14, 15, 16.
2, 19, 10, 28.
Мт. 1, 23.
1, 16, 1, 3.

49 Ів. 2, 16.

Мт. 3, 9. Ів. 8, 39. Рим. 9.

50 9, 45, 18, 34.

51 2, 19.

13, 7. Мт. 3, 10, 7, 19. Ів. 15, 6.

52 1, 80, 1 Сам. 2, 26. Пр. 3, 4.

1 Ів. 3, 17.

2 Ів. 18, 13.

Мт. 1, 1.

3 Мт. 1, 1. Мт. 1, 1.

4 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

Мт. 3, 11. Мт. 1, 7, 8, 11, 1.

2, 1, 2, 1, 1, 1.

1, 1, 1, 1, 1, 1.

6 і кожна людина побачить Боже спасіння!“

7 А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в ньому: Родо зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього?

8 Отож, учиніть гідний плід покайня. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння.

9 Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене¹.

10 А люди питали його й говорили: „Що ж нам робити?“

11 І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочки, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“.

12 І приходили й митники, щоб христитися від нього, і питали його: „Учителю, що ми маємо робити?“

13 А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам з'в'язано“.

14 Питали ж його й воїки й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскарюйте фальшиво, удовольняйтесь платити своєму“.

15 Коли ж усі люди чекали, і в серцях¹ своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос,

16 Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінь від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем!

17 У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засівів Своїх, а половию попалить у огні нежасимім“.

¹ Річчата — слова, а також: речі, події. Пор. Луки 2, 19.

¹ Це образим, тут „серце“ — це розум, як то часто в Св. Писанні.

18 Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новину народові.

19 А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заподіяв був Ірод,

20 до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язниці.

Хрищення Ісуса

21 І сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охристинвшись, молився, розкрилося небо,

22 і Дух Святий злинув на Нього в тілесному вигляді, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“

Родовід Ісуса

23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав рбків із тридцять, бувши, як думано, сином Йосипа, Ілія,

24 сина Маттатового, сина Леввійного, сина Мелхіїного, сина Янаєвого, сина Йосипового,

25 сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Нагеевого,

26 сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Подасєвого,

27 сина Йоананового, сина Рисасєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатіїлового, сина Нирієвого,

28 сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Іровою.

29 сина Ісусєвого, сина Елієзєрового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого,

30 сина Семенового, сина Юдинного, сина Йосипового, сина Понамового, сина Едіякимового,

31 сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового,

32 сина Ессєєвого, сина Йови-

1 Хр. 2, 1 33
1 М. 29, 35.

19 Мт. 14, 3, 4.
Мр. 6, 17, 18.

1 М. 21, 3, 11. 34
10, 26 1 Хр. 1
24, 27

20 Мт. 11, 2

21 Мт. 13, 9
1 М. 3, 25, 5 36

10, 42 11
10, 4 Хр. 1
1, 4

22 9, 35 Мт. 1
17, Мр. 1, 11

10, 1, 32
2 Петр. 1, 17

10, 42, 1 Пс.
2, 7

1 М. 3, 1 38
1 Кр. 12, 2

23 4, 22

Мт. 3, 1 Мр. 1, 1
12, 2 М. 3,
28

Мт. 3, 2 2

Мт. 3, 1 3

27 1 Хр. 3, 17
1, 1, 3, 2

Мт. 3, 1 М. 4
8, 1

Мт. 3, 8 5

Мт. 4, 9 7
31 1 Сам. 16, 1,
13, 2 Сам. 5,
14, 1 Хр. 3, 5

Мт. 4, 10 5 М. 8
6, 13, 14.

32 Рут. 4, 22.

дового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового,

33 сина Амінадавового, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фарєсового, сина Юдиного,

34 сина Яковлевого, сина Ісаєвого, сина Авраамового, сина Таринного, сина Нахорового,

35 сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного,

36 сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нбєвого, сина Ламєхового,

37 сина Матусалєвого, сина Енбєхового, сина Яретового, сина Матетєєлового, сина Каїнамового,

38 сина Еносєвого, сина Ситєвого, сина Адамєвого, — Сином Божим.

Диявол спокішує Ісуса

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його попровадив.

2 Сорок день там диявол Його спокішував, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчилися вони, то вийшов зго, годнів.

3 І диявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“

4 А Ісус відповів йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“

5 І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі.

6 І диявол сказав Йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її.“

7 Тож коли Ти поклінишся передо мною, то все буде Твоє!“

8 І промовив Ісус йому в

¹ Останнього речення: „але . . .“ по багатьох грецьких текстах тут нема.

відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“

9 І повів Його в Єрусалим, і на нарижнику храму поставив, та й каже Йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додо́лу!“

10 Бо написано:

„Він накаже про Тебе Своім Ангелам,
щоб Тебе берегли!“

11 і:

„Вони на руках понесуть Тебе,
щоб коли не спіткнув Ти
об камінь Своєї ноги!“

12 А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“

13 І диявол, скінчивши все *це* спокушування, відійшов від Нього до часу.

Наука Ісусова в Галілеї

14 А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслась по всій тій країні.

15 І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили.

Ісуса холодно приймають на батьківщині

16 І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своім Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати.

17 І подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було *так* написано:

18 „На Мені Дух Господній,
бо Мене Він помазав,
щоб Добру Новину звіс-
тати вбогим.“

Послав Він Мене
проповідувати поло́нним
визво́лення,
а незрячим прозріння,
відпустити на волю пому-
чених,

3 М. 25. 10. 19
Іс. 64. 7

9 Мт. 4. 6.

10 Мт. 4. 6. Пс.
91. 11. 12.

Мт. 13. 55. 22
Ів. 6. 42. Іс.
45. 3. Іс. 50.
4.

11 Пс. 11. 31. 12
Мт. 4. 6

Мт. 4. 13. 23

12 Мт. 4. 7. 5 М.
6. 16

Мт. 13. 57. 24
Мр. 6. 4. Ів.
4. 44.

13 Мт. 4. 11.
Євр. 4. 15.

1 І Пар. 17. 1. 25
9. 18. 1. Як.
5. 17.

14 Мт. 4. 24. Мр.
1. 14

15 Мт. 4. 23.

2 Пар. 5. 14. 27

16 Мт. 2. 28. 13.
Мр. 1. 2

17 Іс. 61. 1. 58.
6.

18 Мт. 11. 5. 13
12

Іс. 8. 20. 30

Мт. 4. 13. 31
Мр. 1. 24.

19 щоб проповідувати рік Господнього зми́лування“.

20 І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Нього.

21 І почав Він до них говорити: „Сьогодні збу́лося Писання, яке ви почули!“

22 І всі Йому стверджували й дивувались словам благодаті, що ліну́ли з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йосипів?“

23 Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете пріказку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні Своїй, що сталося — чули ми — у Каперна́умі“.

24 І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жаден пророк не буває приємний у вітчизні своїй.

25 Та правдиво кажу вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій *тій* землі,

26 а Іллі́ не до жадної з них не був по́сланий, тільки в Сарепту Сидонську до овдовілої жі́нки.

27 І багато було прока́жених за Єлїсе́я пророка в Ізраїлі, але жаден із них не очистився, крім Неема́на си́рійнина“.

28 І всі в синагозі, почувши оце, переповнили́сь гнівом.

29 І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повели аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудоване, щоб скинути додо́лу По́го...

30 Але Він перейшов серед них, і відда́вся.

Уздоровлення біснуватого в Капернаумі

31 І прийшов Він у Каперна́ум, галілейське місто, і *там* їх навчав по суботах.

32 І дивувались науці Його, бо слово Його було владне.

33 І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого демона, і він закричав гучним голосом:

34 „Ах, що нам до Тебе,¹ Ісусе Назаринне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“... .

35 А Ісус заборонив йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши демон того на середину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши.

36 І всіх їх аж обгорнув, і питали вони один одного, кажучи: „Що то за наука, що духам нечистим наказує з владою й силою, — і виходять вони?“... .

37 І неслася чутка про Нього по всіх місцях краю.

Уздоровлення Петрової тещі й багатьох біснующих

38 А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Симонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його.

39 І, ставши над нею, Він заборонив тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислужувала.

40 Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до Нього приводили їх. Він же клав *Свої* руки на кожного з них, — та їх уздоровляв.

41 Із багатьох же виходили й демони, кричачи та говорячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він.

Проповідь по Галілеї

42 Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І

32 Мт. 7. 28. 29.

Мр. 1. 22.

Ів. 6.

33 Мр. 1. 23.

8. 1. Мр. 1.

34 1. 35. Мр. 1.

24.

Мт. 9. 2.

13. 2. Мр. 1.

35 Мр. 1. 25. 26.

36 Мр. 1. 27.

Мт. 4. 18. Мр. 2.

1. 16.

37 1. 14. 1.

Мт. 1. 28.

Мт. 4. 28.

26.

38 Мт. 8. 1.

Мр. 1. 29.

Ів. 21. 6.

17. 13. Ів. 21.

39 Мр. 1. 31.

40 Мт. 8. 16.

Мт. 1. 32.

12. 8. 28.

41 Мт. 8. 29.

Мр. 4. 34. 3.

11. 12. Дії 16.

17. 18.

42 Мр. 1. 35.

прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відходив.

43 Він же промовив до них: „І в інших містах Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, — бо на те Мене послано“.

44 І Він проповідував по синагогах Галілеї.¹

Чудесна ловівка риби

5 І сталося, як тіснувся натовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісаретського.

2 І Він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полювали на невода.

3 І Він увійшов до одного з човнів, що був Сімонов, і просив, щоб він тріхи відплив від землі. І Він сів, та й навчав народ із човна.

4 А коли перестав Він навчати, промовив до Сімона: „Попливи на глибіню, — і закиньте на півов свій невід“.

5 А Сімон сказав йому в відповідь: „Наставнику, — цілу ніч ми працювали, і не вловили нічого, — та за словом Твоїм укину невода“.

6 А зробивши оце, вони безліч риби набрали — і їхній невід почав прориватись... .

7 І кивали вони до товаришів, що були в другім човні, щоб прийшли допомогти їм. Ті прийшли, та й наповнили обидва човни, аж стали вони потопати.

8 А як Сімон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна людина!“

9 Бо від півову риби, що зловили вони, обгорнув їх Його та й усіх, хто з ним був,

¹ В оригіналі частий гебраїзм: „Що нам і тобі“. Пор. Ів. 2. 4.

¹ Подібних проповідей у Єв. 1.

10 також Якова й Івана, синів Зеведеєвих, що були синами Симоном. І сказав Ісус Симонові: „Не лякайся, — від цього часу ти будеш ловити людей!“

11 І вони повитягали на землю човни, покинули все, — та й пішли вслід за Ним.

Уздоровлення слабого на проказу

12 А як Він перебував в одному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“

13 А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хочу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зійшла . . .

14 І звелів Він йому не казати нікому *про це*. „Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, як Мойсей наказав, на свідчення ім“.

15 А чутка про Нього ще більше пішла, і багато народу приходило слухати та вздоровлятися від Нього з недугів своїх.

16 Він же відходив на місце самотнє й молився.

Уздоровлення розслабленого

17 І сталося одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що походилися зовсім сід Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня *готова* була вздоровляти їх,

18 і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним покласти.

19 Не знайшовши ж кудю пронести його з-за народу, злізли на дах, і крізь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісусом.

20 І, побачивши їхню віру, ска-

10 Мт. 4. 19, 21, 13. 47. Мр. 1. 17. 1 Петр. 5. 1.

21 Мт. 4. 3. 21 Мт. 2. 16. 5. 12. 11. 32. 5. 1. 25.

11 Мт. 4. 22. 10. 28. Мр. 1. 28.

Мт. 9. 4. Мр. 2. 8.

Мт. 9. 5. Мр. 2. 8.

12 Мт. 8. 2. Мр. 1. 40. Мт. 9. 6. Мр. 2. 10. 11. 1в. 5. 9.

13 Мт. 8. 3. Мр. 1. 41. 52.

Мт. 9. 7. Мр. 2. 12.

14 Мт. 8. 4. Мр. 1. 44. 3. Мр. 13. 49. 14. 2-32.

Мт. 9. 8. Мр. 2. 12.

15 Мр. 1. 45.

Мт. 9. 9. Мр. 2. 13. 14.

16 Мр. 1. 35.

17 20. 1. Мр. 2. 2.

Мт. 9. 9. Мр. 2. 14.

15. 1. Мт. 9. 10. Мр. 2. 15.

18 Мт. 9. 2. Мр. 2. 3. 4. 11. 9. 33.

Мт. 9. 11. 20. 30. 11. Мр. 2. 16. 1в. 6. 43. 61.

19 Мр. 2. 4.

Мт. 9. 12. Мр. 3. 1.

Мт. 9. 13. Мр. 3. 2. 17. 4. Тим. 1. 15.

20 5. 18. Мт. 9. 2. 5. Мр. 2. 5. 10. 14. 9.

зав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“

21 А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богозневāгу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ . . .

22 Відчувши ж Ісус думки їхні, промовив у відповідь їм: „Щоб міркуєте ви в серцях ваших?“

23 Щоб легше: сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“?

24 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу на землі прощати гріхи“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“

25 І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога.

26 І всіх їх аж обгорнув, — і славили Бога вони. І переповнились страхом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ . . .

Покликання Матвія.

Ісус не цурається грішників

27 Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на ім'єння Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: „Йди за Мною!“

28 І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним.

29 І справив Левій у своїм домі велику гостину для Нього. І був натовп великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі.

30 Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте?“

31 А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабії.“

32 Не приійшов Я, щоб праведних кликати до покаяння, а грішних“.

Про піст

33 Вони ж відказали до Нього: „Чому учні Іванові часто постять та моляться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“

34 Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними *ще* є молодий?“

35 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постили будуть тих днів“.

36 Розповів же і приказку їм: „Ніхто латки з одержі нові в одержі стару не вставляє, а то подері й нову, а латка з нові старій не надасться.

37 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попориває вино молоде бурдюки, — і вино розіллється, і бурдюки пропадуть.

38 Але треба вливати вино молоде до нових бурдюків.

39 І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!“

*Ісус боронить Своїх учнів,
що рвали колосся в суботу*

6 І сталося, як Він переходив ланами, у суботу, Його учні зривали колосся та їли, розтерши руками.

2 А деякі з фарисейв сказали: „Нащо робите те, чого не годиться робити в суботу?“

3 І промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним?“

4 Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хліби показні, яких їсти не можна було, тільки самим священникам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“

5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботи!“

*Ісус уздоровляє в суботу
сухорукого*

33 Мт. 9. 14. Мр. 2. 18.

Мт. 12. 9. 10. 6
Мр. 3. 1.

34 Мт. 9. 15. Мр. 2. 19. Іс. 62. 5. 2 Кор. 11. 2.

14 1 Мт. 12 7
10. Мр. 3. 2.

35 Мт. 9. 15. Мр. 2. 20.

Мр. 3. 3.

36 Мт. 9. 16. Мр. 2. 21.

Мр. 3. 4.

37 Мт. 9. 17. Мр. 2. 22.

Мт. 12. 13. 10
Мр. 3. 5.

38 Мт. 9. 17. Мр. 2. 22.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

Мт. 12. 14. 11
Мр. 3. 6.

6 І сталося, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правця йому була всохла.

7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу того не вздоровить, щоб знайти проти Нього оскарження.

8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посередині!“ Той підвівся — і став.

9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годиться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити?“

10 І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова!

11 А вони переповнилися лютістю, і один з одним змовлялись, щоб робити з Ісусом? . . .

Вибір дванадцятьох апостолів

12 І сталося, що часу того Він вийшов на гору молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога.

13 А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьох, яких і апостолами Він назвав:

14 Симона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія,

15 Матвія й Хому, Якова Алфієвого й Симона, званого Зилотом,¹

16 Юду Якового, й Юду Іскаріотського, що й зрадником став.

Ісус уздоровляє недужих

17 Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також натовп густий Його учнів, і безліч

¹ Γρεγρεнь Ζηλωτής — ревнитель, горливий.

людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидону.

18 що поспішилися, щоб послухати Його та вздоровитися із недугів своїх, також ті, хто від духів нечистих страждав, — і вони вздоровлялися.

19 Увесь же народ намагався *бодай* доторкнутися до Нього, бо від Нього виходила сила, і всієї вздоровляла.

Проповідь на горі.

Хто блаженний

20 А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив:

„Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше.

21 Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані будете.

Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви.

22 Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як зле, ім'я ваше за Ілюдського Сина.

23 Радійте того дня й веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах. Бо так само чинили пророкам батьки їхні.

24 Горе ж вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте.

25 Горе вам, тепер ситим, бо зазнаєте голоду ви.

Горе вам, що тепер потішаєтесь, бо будете ви сумувати та плакати.

26 Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батьки їхні!

Мт. 5. 44. Рим. 27
12. 14. 20.

18 Мт. 5. 24

23. 24. Рим. 28
12. 14. Діт. 7
60

19 Мт. 14. 36.
Мр. 3. 10

Мт. 5. 39. 40.

Мт. 5. 42. 3 М. 30
15. 7

20 Мт. 5. 3

Мт. 7. 12
Мт. 7. 40

21 Мт. 5. 6. 4
Пс. 129. 5. 1.
1. 45. 61. 2. 3.
65. 13. 66. 10.
Об. 7. 16. 17.

22 Мт. 5. 11. Ін.
15. 19. 16. 2.
Іс. 66. 5.

3 М. 25. 35. 34
36. 5 М. 15.
7. 8. Пс. 37. 21.

23 Мт. 5. 12
Іс. 41. 11. 36

Іс. 41. 26.

24 Як. 5. 1.

Зах. 7. 9. 36
Пс. 103. 8. 13.

25 Іс. 5. 22. 65.
13. Ін. 4. 9

Мт. 7. 1. 6. 12. 37
14. Як. 4. 11.
Рим. 2. 1.
1 Кор. 4. 5.

26 Як. 4. 4. Мх.
2. 1.

Мт. 7. 2. Мр. 38
4. 24. Пр. 10.
22. Гал. 6. 7

Мт. 15. 14. 39
23. 16-24.

Любіть і ворогів своїх

27 А вам, хто слухає, Я кажу: „Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас.

28 Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить.

29 Хто вдарить тебе по щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, — не забороняй і сорочки.

30 І кожному, хто в тебе просить — подай, а від того, хто твоє забирає, — назад не жадай.

31 І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви.

32 А коли любите тих, хто любить вас, — яка вам *за те* ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить.

33 І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам *за те* ласка? Бо те саме і грішники роблять.

34 А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, — яка вам *за те* ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж.

35 Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого *назад*, — і ваша *за те* нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, — добрий бо Він до невідячих і злих!

36 Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний!

Не судіть своїх ближніх

37 Також не судіть, щоб не осуджено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам.

38 Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, натоптаною, струєнutoю й переповненою вам у подіболок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, *такою* відмірюють вам.

39 Розповів також приказку їм:

„Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть?

40 Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його.

41 Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш?

42 Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого!

Дерево з плоду свого пізнається

43 Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий.

44 Кожне ж дерево з плоду свого пізнається. Не збирають бо фіг із тернини, винограду ж на глodu не рвуть.

45 Добра людина із доброї скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихих виносить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять уста його!

Не будуйте на піску

46 Що зветь ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю?

47 Скажү вам, до кóго подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх:

48 Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дім, він глибоко викопав, і основу на камінь поклав. Коли ж злива настала, вода кинулася на той дім, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був!

49 А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що

40 Мт. 10, 24.
25. Ів. 13, 16
15, 20.

41 Мт. 7, 3.
Мт. 8, 5.

42 Мт. 7, 4, 5.
Мт. 8, 6. Ін. 4, 2
47

43 Мт. 7, 18

44 Мт. 12, 33
Мт. 8, 8.

45 Мт. 12, 34, 35

Мт. 8, 8.

46 Мт. 7, 21
Мат. 1, 6. Рим.
2, 13. Ін. 1, 22

Мт. 8, 9.

47 Мт. 7, 24
Мт. 8, 10.

48 Мт. 7, 25

49 Мт. 7, 27.

свій дім збудував на землі без основи. І наперла на нього ріка, — і зараз упав він, і велика була того дому руїна!“

Уздоровлення сотникового раба

7 А коли Він скінчив усі слова Свої до народу, що слухав Пого, то ввійшов у Капернаїм.

2 У одного ж сотника тяжко раб¹ занедужав, що був дорогий йому, і випрати вже мав.

3 А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Пого, щоб прийшов, і вздоровив раба його.

4 Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Пого й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому.“

5 Бо він любить народ наш, та й для нас синагогу поставив“.

6 І пішов Ісус із ними. І коли недалеко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати Пому: „Не турбуйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою.“

7 Тому то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, — і раб мій одужає.

8 Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, — то йде він, а тому: прииди, — і приходить, а своєму рабові: зроби теє — і зробить“.

9 Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до народу, що йшов слідком за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“

10 А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб!

¹ По деяких грецьких текстах замість раба: отрок, хлопець, слуга.

*Воскресіння сина найсвітлішої
вдови*

11 І сталося, — наступного дня Він відправивсь у місто, що звється Наїн, а з Ним йшли учні Пого та багато народу.

12 І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своїй матері, що вдовою була. І з нею був готови великий із міста.

13 Як Господь це побачив, то змілюсердивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“

14 І Він підійшов, і доторкнувся до мар. носіїв і встанивсь. Тоді Він сказав: „Юначе, кажу тобі: встань!“

15 І мервий устав, і почав говорити. І пого Він віддав пого матері.

16 А всіх бстрах проїняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над народом Своїм!“

17 І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні.

*Посольство від Івана
Христителя*

18 Про все це те сповістили Івана учні пого. І покликав Іван двох із учнів своїх,

19 і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“

20 А муш, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель по-слав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“

21 А саме тоді багатьох уздо-рбів був Він від недугів і мук, і від дх'ів злих, і сльним багатьом вернув зір.

22 І промовив Ісус їм у відпо-відь: „Ідіть, і перекажіть Іванові,

що ви бачили й чули: „Сліпі про-зрівають“, криві ходять, очищу-ються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі,

„убогим зв'ящається Добра Новина“.

23 І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“

*Ісусове свідчення про Івана
Христителя*

24 А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана народові: „На що ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерет, що вітер гоїдас його?“

25 Та на що ви дивитись ходи-ли? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеж ті, хто одягається славно, і розкішно жи-ве, — по палатах царських.

26 На що ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка.

27 Це той, що про нього на-писано:

„Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого послан-ця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“

28 Кажу вам: Між народиєни-ми від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за ньо-го“.

29 І всі люди, що слухали, і митники визнали Богу волю за слухну, — і охристились Івано-вим хрищенням.

Ісус докоряє невірним

30 А фарисії й заїбники відпа-нули Богу волю про себе, — і не християлись від нього.

31 І промовив Господь: „До ко-го ж уподоблю людей цього роду? І до кого подібні вони?“

12 Лк. 12, 1-14
17, 17.
Мт. 11, 6.

23

13 Мт. 9, 13
Мт. 11

24

14 Мт. 11, 10
Мт. 11, 8

25

15 Лк. 11, 17
2, 21
Мт. 11, 10

16 Лк. 11, 18
24, 19
Мт. 18, 15.
Ів. 4, 19.

1, 76. Мт. 11, 9.

26

Мт. 11, 10.
Мт. 1, 2
Мат. 1, 1.

27

18 Мт. 11, 11

28

19 Мт. 11, 3.
Лк. 40, 7, 118.
26. Мат. 3, 1.
Лк. 9, 29.

20 Мт. 11, 32
Мт. 21, 32

29

30 Мт. 11, 19

30

22 Мт. 11, 5,
Лк. 4, 18, 43.
Ів. 9, 1, 11, 12.
Лк. 4, 18, 43.

31

32 Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один одного кличуть та кажуть:

„Ми вам грали були, а ви не танцювали,
ми співали вам жальбіно,
та не плакали ви“... .

33 Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він демо́на“.

34 Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласу́н і п'яни́ця, Він приятель митників і грішників“.

35 І виправдалася мудрість усіма своїми ділами¹.

Нама́щення Ісуса миром

36 А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі.

37 І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисеєвим домі засів при столі, алябастрову пляшечку мира принесла,

38 і, припавши до ніг Його ззду, плачучи, почала обливати слізьми Йому ноги, і волоссям своїм витирала, ноги Йому цілувала та миром мастила... .

39 Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кажучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“

40 І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Симоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажми, Учителю“.

41 І промовив Ісус: „Були два боральники в одного вірителя: один був винен п'ятсот динарів, а другий — п'ятдесят.

¹ Грецькі тексти часто мають тут τῶν τέκνων αὐτοῦ — своїми дітьми, а інші мають τῶν ἔργων αὐτοῦ — своїми ділами. Пор. Мт. 11. 19.

32 Мт. 11. 16, 17.

33 Мт. 3. 4, 11.

18.

1. Мт. 18. 4.

19. 2.

34 15. 2. 5 Мт.

21. 20. Мт. 11.

19.

35 Мт. 11. 19.

Рим. 16. 16.

45

36 Мт. 26. 6.

Мр. 14. 3.

Ів. 12. 1.

37 Мт. 26. 6. 7.

Мр. 14. 3. Ів.

12. 3.

5. 20. 21.

Мт. 9. 2.

48

38 Мт. 26. 7-13.

Ів. 12. 3. 8.

8. 48. 17. 19.

18. 42.

50

39 15. 2.

4. 43.

4. 43.

1

Мт. 27. 55. 56.

Мр. 15. 40.

41. 16. 9.

41 Мт. 18. 21.

2

42 Як вони ж не могли запла-
тити, простив він обом. Скажи ж,
котрий із них більше полюбить
Його?..

43 Відповів Симон, говорячи:
„Думаю, — той, кому більше про-
стив“. І сказав Він йому: „Роз-
судив ти правдиво“.

44 І, обернувшись до жінки,
Він промовив до Симона: „Чи ти
бачиш цю жінку? Я прибув у
твій дім, — ти на ноги Мої не по-
дав і води, а вона окропила слізь-
ми Мої ноги й обтерла волоссям
своїм.

45 Поцілунку не дав ти Мені, —
а вона, відкولی ввійшов Я, Мої
ноги цілує неввинно.

46 Голови ти Мосі оливою не
намастив, — а вона миром ноги
мої намастила... .

47 Ось тому говорю Я тобі: „Чи-
сленні гріхи її прощені, бо багато
вона полюбила. Кому ж мало
прощається, такий мало любить“.

48 А до неї промовив: „Про-
щаються тобі гріхи!“

49 А ті, що сиділи з Ним при
столі, почали гомоніти про себе:
„Хто ж це Такий, що прощає й
гріхи?“

50 А до жінки сказав Він:
„Твоя віра спасла тебе, — іди з
миром собі!“

Жінки прислужують Ісусові

8 І сталося, що Він після того
проходив містами та селами,
проповідуючи та звіщаючи Добру
Новину про Боже Царство. Із
ним Дванадцять були,

2 та дехто з жінок, що були
вздоровлені від злих духів і хво-
роб: Марія, Магдаліною¹ звана,
що з неї сім демонів виійшло,

3 і Ів'яна, дружина Хұдзи,
урядника Іродового, і Сусанна, і

¹ Бо походила з місцевості Магдали, що на західній березі Тиверидського озера.

інших багатю, що мастком своїм їм служили.

Ісус навчає народ притчами

4 І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею.

Притча про сіяча

5 „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, — і було пови́то́птуване, а птахи небесні його пови́дзьобували.

6 Друге ж упало на ґрунт кам'яни́стий, — і, зі́йшовши, усохло, не мало бо во́гкості.

7 А інше упало між те́рен, — і вигнався те́рен, і його поглу́шив.

8 Інше ж упало на добру́ю землю, — і, зі́йшовши, уродило сто́кротню́. Це сказа́вши, за́кликав: „Хто має ву́ха, щоб слухати, нехай слухає!“

9 Запитали ж Його Його учні, гово́рячи: „Що́ визна́чає ця притча?“

10 А Він відказав: „Вам дано пізна́ти таємни́ці Божо́го Царства, а іншим у притчах, щоб

„дивили́сь вони — і не бачили,

слухали — і не розу́міли“.

11 Ось що́ озна́чає ця притча: Зерно — це Бо́же Слово.

12 А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але по́тім приходять диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони.

13 А що на кам'яни́стому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та ко́реня не мають вони, вірують до́часно, — і за час випробовування відпадають.

14 А що впало між те́рен, — це

ті, хто слухає *слово*, але, ходо́ючи, бувають приду́шені кло́потами, та багатством, та життьовими розко́шами, — і пло́ду вони не дають.

15 А те, що на добрій землі, — це ті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, — і пло́д приносять вони в терпеливості.

Не ховайте світла

16 А сві́тла засві́ченого ніхто не покриває посу́диною, і не стави́ть під лі́жко, але стави́ть його на сві́чник, щоб бачили сві́тло, хто входи́ть.

17 Немає нічого захо́ваного, що не вия́виться, ні таємного, що воно не пізна́ється, і не вийде на́яв.

18 То́ж пильну́йте, як слухаєте! Бо хто має, то да́сться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, зда́ється йому́, ніби має“.

Хто рідня Ісусова

19 До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через наро́д не могли досту́питись до Нього.

20 І спові́стили Йому: „Твоя мати й брати Твої *он* сто́ять о́сторонь, і бажають побачити Тебе“.

21 А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Бо́же Слово, і виконує!“

Утихоми́рення бу́ри на морі

22 І стало́сь, оди́бо з тих днів увійшов Він до чо́вна, а з Ним Йо́го учні. І сказа́в Він до них: „Пере́плиньмо на дру́гий бік о́зера“.

І відча́лили.

23 А коли вони плі́нули, Він заснув. І зняла́ся на о́зері бу́ря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпе́ці вони.

24 І вони підійшли, і розбудили Йо́го та й сказа́ли: „Учителю, Учителю, гине́мо!“ Він же встав,

Мт. 13. 23. 15
Мр. 4. 20. Євр.
10. 36. Дії 16.
14. 06. 3. 10.
4 Мт. 13. 3.
Мр. 4. 2

5 Мт. 13. 4.
Мр. 4. 3. 4.

11 33 Мт. 13. 16
15 Мр. 4. 21

6 Мт. 13. 5.
Мр. 4. 5

12. 2. Мт. 10. 17
26. Мр. 4. 22.
Пов. 12. 22.

7 Мт. 13. 7. Мр.

10 26 Мт. 18
12 25 26
Мр. 4. 25

8 Мт. 13. 8. 9
Мр. 4. 8. 9

9 Мт. 4. 10
Мт. 12. 46
Мр. 3. 31

Мт. 12. 47.
Мр. 3. 32.

10 Мт. 13. 13.
Мр. 4. 14. 12.

Ів. 12. 40.
Дії 28. 27.

Іс. 6. 9. 10.
Рим. 11. 8.

Мт. 12. 50. 21
Мр. 3. 35. Ів.

2. 4. 15. 14.
2 Кор. 5. 16.

11 І Петр. 1. 23
Мт. 13. 19.

12 Мт. 13. 19.
Мр. 4. 15.
І Кор. 1. 21

Мт. 8. 26.
Мр. 4. 35.

13 Мт. 13. 20. 21
Мр. 4. 16. 17.

Мт. 8. 24. 23
Мр. 4. 37.
Дії 27. 14

Йон. 1. 4.
Мт. 8. 26.

Мт. 4. 39.
14 18. 24. Мт.

43. 22. Мр. 4.
18. 19. 10. 23.
1 Тим. 6. 9.

наказав бурі й хвилям, — і вони вишхнули, і тиша настала!

25 А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають?“

Уздоровлення біснுவатого

26 І вони припливли до землі Гадаринської, що навпроти Галілеї.

27 І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він демонів, не вдягався в одежу, і мешкав не в домі, а в гробах.

28 А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалився перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевийшнього? Благаю Тебе, не муч мене!“

29 Бо звелів Він нечистому духові вийти з людини. Довгий час він хапав був його, — і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюги, — і демон гнав по пустині його.

30 А Ісус запитався його: „Чи тобі па ім'я?“ І той відказав: „Легіон“, бо багато ввійшло в нього демонів.

31 І благали Його, щоб Він їм не звелів йти в безодню.

32 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися *демони ті*, щоб дозволити піти їм у них. І дозволив Він їм.

33 А як демони вийшли з того чоловіка, то в свиней увійшли. І череди кинулась із кручі до озера, — і потопилась.

34 Пастухи ж, як побачили те, що сталося, повтікали, та в місті й по селах звістали.

Мр. 5. 14, 15. 35

25 Мт. 8. 27.
Мр. 4. 41. Пс.
107. 25. 29.

Мр. 5. 16. 36

1. 65. Мт. 8. 37
34. Мр. 5. 17.

26 Мт. 8. 28.
Мр. 5. 1

Мр. 5. 18. 38

27 Мт. 8. 28. Мр.

Мр. 5. 20. 39
Пс. 126. 2, 3

28 Мт. 8. 29
Мр.

29 Мр. 5. 18.

Мр. 5. 21. 40

Мт. 9. 18. 41
Мр. 5. 22

30 Мр. 5. 9

7. 12. 42

32 Мт. 8. 30.
31. 32. Мр. 5.
11. 12. 13

Мт. 9. 20. 43
Мр. 5. 14

3 Мт. 15. 28

33 Мт. 8. 32.
Мр. 5. 18

7. 38. Мт. 9. 44
20. Мр. 5. 27

29

34 Мт. 8. 33.
Мр. 5. 14

Мр. 5. 30, 31. 45

35 І вийшли побачити, щоб сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що демони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових вдягнений та при умі, — і полякались...

36 Самовідці ж їм розповіли, як видужав той біснуватий.

37 І увесь нарід Гадаринського краю став благи́ти Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввишов і вернувся.

38 А той чоловік, що демони вийшли із нього, став благи́ти Його, щоб бути при Ньому. Та Він відпустив його, кажучи:

39 „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі діяв нього Ісус учинив!

Уздоровлення кровотечивої. Воскресіння дочки старшого синагоги

40 А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його.

41 Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благи́ти Його завітати до дому його.

42 Бо він мав одиначку дочку років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, народ тишув Його.

43 А дівка *она*, що дванадцять років хворою на кровотечу була, що ніхто вздоровити не міг її,

44 підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилась її кровотеча!

45 А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, народ коло Тебе отовіщається й тише“.

46 Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“ . . .

47 А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвили тієї одужала.

48 Він же промовив до неї: „Дочко, твоя віра спасла тебе; іди з миром собі!“

49 Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“

50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“.

51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою увійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері.

52 А всі плакали та голосили за нею . . . Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“

53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона.

54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“

55 І вернувся їй дух, — і хвили тієї вона ожилá . . . І звелів дати їй їсти.

56 І здивувалися батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталося.

*Ісус посилає апостолів
Своїх на проповідь*

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дэмонами, і вздоровляти недуги.

2 І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих.

3 І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці,

46 Мр. 5. 30.

10. 5. 6. Мт. 4
10. 11. Мр. 6. 19

47 Мр. 5. 33.

10. 11. Мт. 10. 5
14. Мр. 6. 11.
Дії 13. 51. 18. 6.

Мр. 6. 12.

48 7. 50. Мр. 5. 34

49 Мр. 5. 35

9 19. Мт. 14. 7
2. Мр. 6. 14

50 Мр. 5. 36

Мр. 6. 15.

51 Мр. 5. 37.

23. 8. Мр. 6. 16.

52 7. 13. Мт. 9.
23. 24. Мр. 5.
38. 39

53 Мт. 9. 24.
Мр. 5. 40.

Мр. 6. 30. 31. 10
Лк. 9. 10

54 Мт. 9. 25
Мр. 5. 41.

55 Мт. 9. 25.
Мр. 5. 42, 43.

Мт. 14. 13. 11
Мр. 6. 33.

Ів. 6. 2.

56 5. 14. Мр. 5.
42. 43. 7. 36

25. 29. Мт. 12
15. 15.

1 Мт. 10. 1.
Мр. 6. 7.

Мт. 14. 16. 13
17. Мр. 6. 37.

Ів. 6. 5.

3 22. 35. Мт. 10.
9. 10. Мр. 6.
8. 9.

ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрань.

4 І в який дім увійдете, — зоставайтеся там, і звідти відходьте.

5 А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусить від ніг ваших порохи на свідчення супроти них“.

6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи.

Занепокоєння Ірода

7 А Ірод тетрарх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав,

8 а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків.

9 Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його.

*Чудо нагодування п'яти
тисяч народу*

10 А коли повернулись апостоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотію на місце безлюдне, біля міста, що звється Віфсаїда.

11 А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздоровлення.

12 А день став схилятися. І Дванадцятьеро підійшли та й казали Йому: „Відпусти вже людей, нехай вони йдуть у довколишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“

13 А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього народу цього“.

14 Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадить їх рядами — по п'ятидесяти“.

15 І зробили отак, і всіх їх розсадили.

16 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові.

17 І всі їли й наситились! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів . . .

Учні визнають Ісуса за Христа

18 І сталося, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“

19 Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Іллію, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“.

20 А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“

21 Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це.

Ісусові треба багато страждати

22 І сказав Він: „Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященники, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“

Як спасти свою душу

23 А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде.“

24 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже.

14 Мт. 14. 21, 19.
Мр. 6. 39, 40,
44. Ів. 6. 10.
Мт. 16. 26. 25
Мр. 8. 36.

12. 9. Мт. 10. 26
33. Мр. 8. 38,
10. 32. 2 Тим.
2. 12.

16 Мт. 14. 19.
Мр. 6. 41. Ів.
6. 11.
Мт. 16. 28. 27
Мр. 9. 1. Ів.
8. 52.

17 Мр. 6. 42, 43.
Ів. 6. 13.
2 Цар. 4. 44.

Мт. 17. 2. 28
Мр. 9. 2

18 Мт. 16. 13.
Мр. 8. 17.

Мт. 17. 1. 29
Мр. 9. 3.

19 9. 7. 8. Мт.
9. 7, 14. 2.
16. 14. Мр. 8.
28.

Мт. 17. 3. 30
Мр. 9. 4. Діп.
1. 40.

20 Мт. 16. 15.
16. Мр. 8. 29.
Ів. 6. 60.

9. 22. 31
21 Мт. 16. 20.
Мр. 8. 30.

Дан. 8. 18. 32
10. 9. Ів. 1.
14. 2. Петр. 1.
16. 18.

Мт. 17. 4. 33
Мр. 9. 5.

22 9. 44, 18. 32.
33. Мт. 16.
21. Мр. 8. 31.

Мт. 17. 5. 34
23 Мт. 16. 24.
10. 38. Мр. 8.
34.

Мт. 3. 17. 35
22. 17. 5. Мр.
1. 5. 16. 42.

1. 5. 1. 18. 15.
19.

24 17. 33. Мт.
10. 39, 16. 25.
Мр. 8. 35. Ів.
12. 25.

Мт. 17. 9. 36
Мр. 9. 9.

25 Яка ж користь людині, що здобуде увесь світ, але занапастить чи згубить себе?

26 Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчій, і святих Ангелів.

27 Правдиво ж кажу вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерті, аж поки не побачать Царства Божого“.

Переображення Господнє

28 І сталося після оних слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитися на гору.

29 І коли Він молився, то вигляд лица Його переобразився, а одежа Його стала біла й блискуча.

30 І ось два м'язі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Іллія,

31 що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчити.

32 А Петро та приявні з ним були зморо́нені сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох м'язів, що стояли при Ньому.

33 І сталося, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж *отут* три шатрі: задля Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорить . . .

34 А як він говорив це, насу́нула хмара та їх заслоніла. І вони полякалися, як стали ті вхідити в хмару.

35 І почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтесь!“

36 А коли *оцей* голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, що бачили.

Уздорювання сновцого

37 А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його натовп великий.

38 І закричав ось *один* чоловік із народу й сказав: „Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одинак він у мене!“

39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясє ним, аж той піну пускає. І, вимучивши він його, насиду відходить.

40 І *учнів* Твоїх я благав Його вигнати, та вони не змогли“.

41 А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбешений, — доки буду Я з вами, і терпіниму вас? Приведи свого сина сюди!“

42 А як той іще йшов, демон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і vzdorбвив дитину, і віддав її батькові її.

43 І всі дивувалися велічі Божій!

Ісус удруге заповідає Свою смерть

А як усі дивувались усьому, що чинив був Ісус, Він промовив до *учнів* Своїх:

44 „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“...

45 Проте не зрозуміли вони цього слова, було бо закриті від них, щоб його не збагнули, та боялись Його запитати про це слово.

Хто найбільший у Царстві Небеснім

46 І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був?

47 А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе.

48 І промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене

37 Мр. 9. 14.

38 Мт. 17. 14.

Мр. 9. 38. 49
Мт. 11. 27. 28

39 Мт. 17. 15.

Мр. 9. 18.
11. 23. Мр. 50
13. 30. 6. Фил. 1. 18.

40 Мт. 17. 16.
Мр. 9. 18.

41 Мт. 17. 17.
Мр. 9. 18.

Мр. 10. 32. 51
16. 19. Ів. 7. 1.

42 15. Мр. 9.
26.

Ів. 4. 4. 9. 52
Филим. 22.

Ів. 4. 9. 53

2 Цар. 1. 10. 54
12.

44 9. 22. Мт. 17.
22. Мр. 9. 31.

Ів. 3. 17. 12. 56
47.

45 2. 50. 18. 34.
Мр. 9. 32.

Мт. 8. 19. 57

Мт. 8. 20. 58

46 22. 24. Мт.
18. 1. Мр. 9.
34.

47 Мт. 18. 2.
Мр. 9. 36.

48 14. 14. Мт.
10. 50. 18. 5.
20. 26. 27. 23.
11. Мр. 9. 37.
Ів. 13. 20.

приїме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, — той великий!“

Хто не супроти вас той за вас

49 А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм демонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“.

50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, бо хто не проти вас, той за вас!“

Самаряни не приймають Ісуса

51 І сталося, коли дні вознесєння Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим.¹

52 І Він посланців вислав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб *ночілю* Йому приготувити.

53 А ті не прийняли Його, бо йшов Він у напрямі Єрусалиму.²

54 Як побачили ж *те* учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“.

55 А Він обернувся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа.“

56 Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село.

Яких учнів бажає Собі Ісус

57 І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я піду за Тобою, хоч би куди Ти пішов“.

58 Ісус же йому відказав: „Мають нобри лисиці, а гнізда — небесні пташки, — Син же Людський не має ниді й голови прихилити!“

¹ В оригіналі: „Іни постанови лише Свое піти в Єрусалим“; це гебраїзм, — пор. Дан. 11. 47.

² Між самарянами та євреями була давня негода (пор. Ів. 4. 9), тому самаряни не пропускати через свою землю євреїв, проан до Єрусалиму.

59 І промовив до другого Він: „Иди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“.

60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“.

61 А інший сказав був: „Господи, я піду за Тобою, та дозволь мені перш попроситись із своїми домашніми“.

62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладє свою руку на плуга та назад озирьється, не надається до Божого Царства!“

Ісус посилає апостолів Своїх на проповідь

10 Після того призначив Господь і інших Сімдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти.

2 І промовив до них: „Хоч жниво велике, та робітників мало; тож благайте Господаря жнива, щоб робітників вислав на жниво Своє“.

3 Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовків.

4 Не носіть ні калітки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в до розі нікого.

5 Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьому!“

6 І коли сини миру там буде, то спочине на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вернеться.

7 Зоставайтеся ж у домі тим самим, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робітник своєї заплати. Не ходіть з дому в дім.

8 А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть.

9 Уздоровляйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблизлося Царство Боже до вас!“

59 Мт. 8, 21.

9, 50. Мт. 10, 11

14. Мр. 6, 11.

Дії 18, 6.

60 Мт. 8, 22.

61 І Пар. 19,

20

Мт. 11, 2, 12

62 І Мт. 10, 2

Мт. 11, 21

Мт. 11, 25.

1 Мр. 6, 7.

Мт. 11, 23.

Іс. 14, 13, 15

Мт. 10, 40.

Іс. 23, 15.

23, 1 Сол. 4

8.

2 Мт. 9, 37, 38.

Ів. 4, 35.

2 Сол. 3, 1.

3 Мт. 10, 16.

4 9, 3-5. Мт.

10, 10. Мр.

6, 8. 2 Пар.

4, 29.

5 Мт. 10, 12.

Іс. 12, 31

06, 12, 8, 9.

6 Мт. 10, 13.

Мр. 16, 18.

Дії 28, 5

Іс. 91, 13.

7 Мт. 10, 10, 11

Мр. 6, 10.

1 Тим. 5, 18

1 Кор. 9, 5, 14.

Мат. 7, 22

2 Мт. 12, 42

Іс. 4, 3. Дії

12, 1. Філіп. 4

8, 66, 3, 5.

8 1 Кор. 10, 27.

9 Мт. 3, 2, 4, 17.

10, 7.

Мт. 11, 25.

26, 1 Кор. 1,

19, 1, 20, 14

10 А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдіть на вулиці його та й кажіть:

11 „Ми обтрішуємо вам навіть порошок, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизлося Царство Боже!“

12 Кажу вам: того дня легше буде содомлянам, аніж місту то му!“

Доля невірних міст

13 „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Віфсаїдо! Бо коли б то у Тирі й Сидоні були відбулися ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони покалялися в волосяниці та в попелі!“

14 Але на суді відрадніш буде Тиру й Сидону, як вам . . .

15 А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, аж до аду ти зійдеш!“

16 Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“.

Поворот апостолів

17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, навіть демони коряться нам у Ім'я Твоє!“

18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка.“

19 Ось Я владу вам дав наступати на змії та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не шкодитиме.“

20 Та не тіштеся тим, що вам коряться духи, але тіштеся, що ваші ймення записані в небі!“

Блаженні ті очі, що бачать Ісуса

21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Проставляю Тебе, Отче, Господи неба

й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби!

22 Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити!"

23 І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, що бачите ви!

24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, що чуєте ви — і не чули!"

22 Мт. 11. 27.
28. 18. 16. 11.
Лс. 10. 22.

23 Мт. 13. 16.

24 Мт. 13. 17.
1 Петр. 1. 10.

Як досягнути вічне життя

25 І підвівсь ось законник один, і сказав, Його випробовуючи: „Учителю, що робити мені, щоб вічне життя досягнути?"

26 Він же йому відказав: „Що в Законі написано, як ти читаєш?"

27 А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом", і свого ближнього, як самого себе."

28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити!"

25 Мт. 19. 16.
Мр. 10. 17.

26 Лс. 18-20.

27 Мт. 22. 37.
39. Мр. 12.
30. 31. 5 М.
6. 5. 3 М. 19.
18

Ів. 11. 1.
12. 2. 3.

28 Мт. 19. 17.
3 М. 18. 5.
6. 1. 20. 11.

Ді. 23. 3.

рогою священник один, побачив його, — і проминув.

32 Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув.

33 Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змілосердився.

34 І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього.

35 А другого дня, від'їжджаючи, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як вернешся!"

36 Котрий же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто полався розбійникам?"

37 А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість". Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!"

Ісус у Марти й Марії

38 І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта йї на ім'я, прийняла Його в дім свій.

39 Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його.

40 А Марта великою послугою клопоталась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомогла!"

41 Господь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато чого,

42 а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї!" . . .

Мт. 23. 3.
Філіп. 3. 15.
Ів. 27. 3.

Хто наш ближній.

Притча про милосердного самарянина

29 А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?"

30 А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і полався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його."

31 Проходив випадком тією до-

Про молитву

11 І сталося, як молився Він у місці одному, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“

2 Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть:

„Отче наш, що єси на небесах!

Нехай святиться Ім'я Твоє,

нехай прийде Царство Твоє,

нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі.

3 Хліба нашого насущного дай нам на кожний день.

4 І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашому.

І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого!“

Просіть, — і буде вам дане

5 І сказав Він до них: „Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хліби.

6 бо прийшов із дороги до мене мій приятель, а я ж не маю, що дати йому“.

7 А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені кльоти, — уже замкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“.

8 Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує.

9 І Я вам кажу: просіть, — і буде вам дано, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам!

Мт 7: 8

1: 10

Мт 10: 1

2 Мт. 6: 9, 10.

2 Мт. 26: 1

Мт. 7: 11.

3 Мт. 6: 11.

Мт. 30: 8

Мт. 5: 2

Мт. 22: 2

1 Лк. 11: 8

4 22: 26 Мт. 6: 1

13: 2 Мт. 6: 1

2: 9 Лк. 11: 32

5: Еф. 4: 32

1 Кор. 13: 3

2 Кор. 13: 18

Мт. 6: 12

2: 2 Мт. 8: 22

Мт. 12: 28

16: 1 Мт. 8: 11

Мт. 12: 29

Мт. 6: 29

16: 2 Мт. 23: 25

Мт. 12: 26

Мт. 13: 26

Мт. 12: 2

7 Лк. 11: 1

2 Мт. 8: 15

Мт. 12: 26

Мт. 6: 2

9 Мт. 7: 16

13: 11

Лк. 2: 15

10

11

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

10 Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять.

11 І котрий з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як *проситиме* риби замість риби подасть йому гадину?

12 Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона?

13 Отож, коли ви, будши злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого *всім* тим, хто проситиме в Нього?“

Ісус побороює виступи фарисейв проти чуд Його

14 Раз вигонив Він демона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався.

15 А деякі з них гомонили: „Виганяє Він демонів *силою* Вельзевула, князя демонів“...

16 А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба.

17 Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде.“

18 А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів.

19 Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями.

20 А коли перстом¹ Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство.

21 Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці масток його.

22 Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю

¹ Перст — палець, синонім сили.

збрóю йому забере, на яку покладався був той, і роздасть свою злòбич.

23 Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає!

Що станеться з лукавим родом

24 Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Вернуся до хати своєї, звідки я вийшов“.

25 А як вернеться він, то хату знаходить заметену й приборану.

26 Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше!“

*Блаженні, що слухають
Божого Слова*

27 І сталося, як Він не говорив, одна жінка з народу *свй* голос підняла й сказала до Нього: „Блаженна утрòба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“

28 А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його бережé!“

*Пророк Йона — провісник
Христа*

29 А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йони.“

30 Бо як Йона ознакою був для ниневітян, так буде й Син Людський для роду цього́.

31 Цариця південна на суд стане з м'яжами роду цього́, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон!

32 Ниневітяни стануть на суд із

23 9. 50, 16. 1.
Мт. 12. 30.
Мр. 9. 40.

8. 16. Мт. 5. 33
15. Мр. 4. 21
24 Мт. 12. 43.
44.

Мт. 6. 22, 23. 34

25 Мт. 12. 44.

26 Мт. 12. 45.
Ів. 5. 14.
2 Петр. 2. 20.

27 1. 28, 42, 48.

7. 36, 14. 1. 37
28 8. 15, 21.
Мт. 7. 21. Ів.
8. 47.

Мт. 15. 2.
Мр. 7. 3, 2,
5.

Мт. 23. 25. 39

29 Мт. 12. 39,
16. 4. Мр. 8.
12. Ів. 2. 1.
1 Кор. 1. 22.

30 Мт. 12. 40.
Іс. 58. 7. 41

31 Мт. 12. 42.
1 Пар. 10. 1.
Мт. 23. 23, 18. 42
12. 1 Сам. 15.
22. Ос. 6. 6.

32 Мт. 12. 41.
Йон. 3. 5.

цим родом, — і засудять його, вони бо покаяться через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Пона!

Світла не сховаш

33 Засвіченого світильника ніхто в схòвок не ставить, ані під посудину, але на свічник, щоб бачили світло, хто входить.

34 Око твоє — то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне.

35 Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою!

36 Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осяяв блиском тебе“.

*Не занéбуйте найважливішого
в Законі*

37 Коли Він говорив, то один фарисей став благодіяти Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі.¹

38 Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився.

39 Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність кùхля та миски, а ваше нутрò повне здріства та кривди!“

40 Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив *оте* зовнішнє, не створив Він і внутрішнє?

41 Тож милостинню подавайте з внутрішнього, — і ось все буде вам чисте.

42 Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і тогò не лишати!

¹ Возліг — засів при столі, — за східнім звичаєм, — підвечерячи.

43 Горе вам, фарисеям, що любите перші лавки в синагогах та привіти на ринках!

44 Горе вам, — бо ви як гроби непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того!...

Горе й законникам неправдивим

45 Озвася ж один із законників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“

46 А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаете, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтесь тягарів!“

47 Горе вам, бо надгробки про-рокам ви ставите, — ваші ж батьки були їх повбивали...

48 Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки будуете!

49 Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апостолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого виженуть.“

50 щоб на роді оцім відометилася кров усіх пророків, що пролилася від створення світу,

51 від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертвником і храмом!“ Так, кажу вам, — відометиться *це все* на цім роді!

52 Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили!“

53 А коли Він виходив ізвдти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, —

54 вони чатували на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оскаржити Його).

Проповідуючи, не бійтеся!

12 Того часу, як зібралися десятитисячні натовпи народу, — аж топтали вони один одного, —

43 20, 46. Мт. 23. 6, 7. Мр. 12. 39.

44 Мт. 23. 27. 8. 17. Мт. 10. 26. Мр. 4. 22.

Мт. 10. 27. 45 Тит. 3. 13.

46 Мт. 23. 4. Дії 15. 10. Мт. 10. 28. 1 Петр. 3. 14. Єр. 1. 8.

Мт. 10. 28. 47 Мт. 23. 29.

Мт. 1. 1.

49 Мт. 23. 34. 10. 16. Ів. 16. 2. Дії 7. 52. 21. 18. Мт. 10. 30. 31. 2 Сам. 14. 11. 1 Цар. 1. 52. Дії 27.

50 Мт. 23. 35. Мт. 10. 32. 1 Кор. 8. 1. 1 Тим. 2. 1. 1 Тим. 4. 1.

51 Мт. 23. 36. 1 Мт. 23. 37. 2 Нр. 24. 8. 21.

52 26. Мт. 10. 33. 24. 30. 25. 31. 26. 64. Мр. 8. 38.

52 Мт. 23. 13. 1 Кор. 8. 1. Мт. 12. 31. 32. Мр. 3. 29. 1 Ів. 16.

21. 14. Мт. 10. 19. Мр. 1. 11.

54 20. 20. Мт. 10. 19. 12 Мр. 13. 11.

1 Мт. 16. 6, 11. Мр. 8. 15.

Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться різниці фарисейської, що є лицемірство!“

2 Бо немає нічого захованого, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться.

3 Тому все, що казали ви в темноті, — при світлі почується, що ж шептали на вухо в коморах, — на дахах проповідане буде.

4 Кажу ж вам, Своїм друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити!

5 Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтеся того, хто має владу, убивши, укинути в геєнну. Так, кажу вам: Того бійтеся!

6 Чи ж не п'ять горобців продають за два грішні? Та проте перед Богом із них ні один не забутий.

7 Але навіть волосься вам на голові пораховане все. Не бійтеся: вартніші ви за багатьох горобців!

8 Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьми Мене визнає, того визнає й Син Людський перед Ангелами Божими.

9 Хто ж Мене відцурається перед людьми, того відцураються перед Ангелами Божими.

10 І кожному, хто скаже слово на Людського Сина, йому проститься; а хто зневажатиме Духа Святого, — не проститься.

11 А коли вас водитимуть до синагог, і до урядів, і до влад, не турбуйтеся, як або що відповісти чи що говорити, —

12 Дух бо Святий вас навчить тієї години, що потрібно казати!“

Багатійте в Бога, — притча про багача

13 І озвася до Нього один із народу: „Учителю, скажи братов

моєму, щоб він спадщиною поділився зо мною”.

14 А Він відказав йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?”

15 І промовив до них: „Глядіть, остерігайтеся всякої клятівності, — бо життя чоловіка не залежить від достатку матеріального”.

16 І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гоїнонива вродила була”.

17 І міркував він про себе й казав: „Що робити, що не маю куди зібрати плодів своїх?”

18 І сказав: „Оце я зроблю, — порозваблю клуні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню свою всю та свій достаток”.

19 І скажу я душі своїй: „Душе, маєш багато добра, а багато років складеного. Спочивай, їй та пий, і веселися!”

20 Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — нічі цієї ось душу твою заикадають від тебе, і кому позостанеться те, що ти був наготовив?”

21 Так *буває і з тими, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога*”.

Покладіть на Бога надію свою

22 І промовив Він учням Своїм: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — щоб ви будете їсти, і ні про тіло, — у що ви зодягнетесь”.

23 Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу.

24 Погляньте на гайвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті!

25 Хто ж із вас, коли журиться, додати зможе до зросту свого *бодай* ліктя одного?

26 Той же коли ви й найменшого

14 2 М. 2. 14.

Діа 7. 27.

Мт. 6. 28. 29.

15 1 Тим. 6. 10.

Мт. 6. 30.

16 16. 19.

Мт. 6. 31.

Мт. 6. 32.

Мт. 6. 33.

1 Цар. 3. 11.

Пс. 37. 25.

19 1 Кор. 15

32.

22. 29. Іс.

41. 14

20 Пс. 39. 7. 52.

7. Євр. 9. 20.

18. 22. Мт.

6. 20. 19. 21.

Діа 2. 45.

1 Тим. 6. 19.

21 Мт. 6. 20.

Мт. 6. 21.

Кол. 3. 1.

22 Мт. 6. 22. 25

31. 1 Тим. 6.

6. 8.

Мт. 25. 1. 7.

Еф. 6. 14.

1 Петр. 1. 13

23 Мт. 6. 25.

24 Мт. 6. 26.

Пов. 38. 41.

Пс. 147. 9.

12. 43. Ів. 13.

4.

25 Мт. 6. 27.

не подолаєте, то чого ж ви про інше клопочетесь?

27 Погляньте на *ті он* лілєї, як вони не прядуть, ані тчуть. Але говорю вам, що й *сам* Соломон у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них!

28 І коли он траву, що сьогодні на полі, а взавтра до печі викидається, Бог так зодягає, скільки ж краще *зодягне* Він вас, маловірні!

29 І не шукайте, щоб будете їсти, чи щоб будете пити, і не клопочіться.

30 Бо всього цього й люди світу оцього шукають, Отець же ваш знає, що тогò вам потрібно.

31 Шукайте отож Його Царства, а не вам подасться!

Збирайте собі скорби в небі

32 Не лякайся, черідко мала, бо сподобалося Отцю вашому дати вам Царство.

33 Продавайте достатки свої та милостиною подавайте. Робіть милостині собі не старіючи, — невичерпний скорб той у небі, куди не закрадається злодій, і міль де не точить.

34 Бо де скорб ваш, там буде й серце ваше!

Будьмо готові, бо часу кінця

світу не знає ніхто

35 Нехай підперезані будуть вам стегна, а світла *ручні* позасвічувані!

36 І *будьте* подібними до людей, що очікують пана свого, коли вернеться він із весілля, щоб, як прийде й застукає, відчинити негайно йому.

37 Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажу вам: підпереться він і їх посадовить, і, підійшовши, буде їм послуговувати.

38 І коли прийде о другій¹ чи прийде о третій сторожі, та знайде так само, — блаженні вони!

39 Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій то годині підкрадеться злодій, то він пильнував би, і свого бдому не дав підкопати.

40 Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаете!¹⁴

41 Озався ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш притчу оцю, чи до всіх?“

42 А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправитель, що пан настановить його над своїми челядниками, щоб давати харч визначену своєчасно?“

43 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так!

44 Поправді скажу вам, що над всім маєтком своїм він поставить його.

45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забариться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися,

46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розігне його пополювину, і визначить долю йому з невірними!

47 А раб той, що знав волю свого господаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий.

48 Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть.

49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я прагну, щоб він уже запалів!

Мт. 20. 22, 50
26. 38. Ів. 12. 27.

39 Мт. 24. 43.
1 Сол. 5. 2.
Об. 3. 3.
Мт. 10. 34. 51

40 21. 34. Мт.
24. 44. 1 Сол.
3. 13. 2 Петр.
3. 10.

Мт. 10. 21. 53
35. Мр. 13. 12
Мих. 7. 6.

41 Мр. 13. 37.

42 Мт. 24. 45.
1 Кор. 4. 2.
2 Тим. 2. 15.

Мт. 18. 2. 54

43 12. 37. Мт.
26. 40.

44 Мт. 24. 4.
25. 21.

Мт. 18. 3. 56
Рим. 2. 18.

45 Мт. 24. 48.

Мт. 3. 25. 58
Пр. 25. 8.

46 Мт. 24. 50.
51.

47 Як. 4. 17.
Мт. 3. 26. 59

Ів. 9. 2. 3. 2

50 Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те сповниться!

51 Чи ви думаете, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ!

52 Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені будуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох.

53 Стане батько на сина, а син проти батька, мати проти дочок, а дочка проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!¹⁵ . . .

Судить по собі про справедливе

54 Промовив же Він і до народу: „Як побачите хмару, що з заходу суне, то кажете záраз: Зближається дощ“. І так і буває.

55 А коли віє вітер південний, то кажете: „Буде спекота“, — і буває.

56 Лицеміри, — лице неба і землі розпізнати ви вмієте, чому ж не розпізнаєте часу цього?

57 Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе?

58 Бо коли до уряду ти йдеш зо своїм супротивником, попилюй з ним залагодити по дорозі, щоб тебе до суду не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе.

59 Поправді скажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шеляга!¹⁶

Коли не покається, то загинете

13 Того часу прийшли були де-хто, та й розповіли Йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами.

2 Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви думаете, що оні галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян?“

¹ Друга сторожа — це година 9-12 вечора, а третя сторожа — це година 12-3 ночі.

3 Ні, кажу́ вам; та коли не покається, то загинете всі так!

4 Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась була в Сілоамі ї побила їх, — чи думаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть?

5 Ні, кажу́ вам; та коли не покається, то загинете всі так! "

Притча про фігове дерево

6 І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов.

7 І сказав винарєві: „Оце третій рік, відколи приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нашо ї землю марнує воно?“

8 А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкола, і обкладу його гноєм, —

9 чи року наступного плоду не виродить воно. Коли ж ні, то зрубашь його“.

Уздоровлення в суботу скорченої жінки

10 І навчав Він в одній з синагог у суботу.

11 І ось там була одна жінка, що вісімнадцять років мала духа немочі, і була скорчена, і не могла ніяк випростатись.

12 А Ісус, як побачив її, то поклав на Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недуги своєї“.

13 І Він руки на неї поклав, — і вона зараз випросталась, — і стала славити Бога!

14 Озався ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до народу: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“.

3 Мт. 7. 12. 13.
Рим. 2. 3. 4.

14. 15. Мт. 12. 11. Мр.

19. 9. Ді 3. 25.

6 3. 9. Мт. 3. 10. 21. 19. Мр. 11. 13.

7 Мт. 3. 10.

Мт. 13. 31. 19
32. Мр. 4. 31.
32. Дан. 4.
12. 21. Св. 17.
23. 31. 6.

8 2 Петр. 3. 9, 15.

Мт. 13. 33. 21

15 А Господь відповів і промовив до нього: „Лишеміре, хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти?“

16 Чи ж що дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось років, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут? "

17 А як Він говорив це, — засоромилися всі Його супротивники. І тішився весь народ всіма славними вчинками, які Він чинив!

Притча про гірчичне зерно й про різчину

18 Він же промовив: „До чого подібне Царство Боже, і до чого його прирівняю?

19 Подібне воно до гірчичного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм саді. І воно виростло, і деревом стало, і „кубілилось птаство небесне на віттях його“.

20 І знову сказав Він: „Із чим порівняю Я Божеє Царство?

21 Подібне до різчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкїсне“.

Хто буде спасений

22 І проходив містами та сёлами Він і навчав, до Єрусалиму простуючи.

23 І озався до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасених?“ А Він відказав їм:

24 „Силкуйтеся ввійти тїсними ворітьми, бо кажу́ вам, — багато хто будуть намагатися ввійти, та не зможуть!“

25 Як устане Господар та двері замкне, ви зачїнете вистюювати із надвору, та стукати в двері й казати: „Господи, відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“

Мт. 7. 13. 14. 24
Фил. 3. 12.
1 Тим. 6. 12.

13 Мр. 7. 32.
Мт. 25. 11. 25
12. 7. 23.

14 2 М. 20. 9.
5 М. 5. 13.
Св. 20. 19.

26 Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“...

27 А Він *вам* відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звідки ви. Відійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“

28 Буде плач там і скрегіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісаака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть...

29 І прийдуть *інші* від сходу й заходу, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть!

30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“

Ірод хоче вбити Ісуса

31 Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і піди звіден, — хоче бо Ірод убити Тебе“...

32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лисові: Ось демонів Я виганяю, і чиню вздоровлення, — сьогодні та зватра, а третього дня закінчу“.

33 Однак, Мені треба ходити сьогодні та зватра, і часу найближчого, бо згинуті не може пророк поза Єрусалимом.

34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваш пророків та каменуваш посланих до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як *та* квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли!

35 Ось

„ваш дім застається порожнім для вас!“

Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настане, що скажете:

„Благословенний, Хто йде в Господнє Ім'я!“

26 Мт. 7, 22-23

27 Мт. 7, 24-25

28 Мт. 7, 26-27

29 Мт. 7, 28-29

30 Мт. 7, 30-31

31 Мт. 7, 32-33

32 Мт. 7, 34-35

33 Мт. 7, 36-37

34 Мт. 7, 38-39

35 Мт. 7, 40-41

36 Мт. 7, 42-43

37 Мт. 7, 44-45

38 Мт. 7, 46-47

39 Мт. 7, 48-49

40 Мт. 7, 50-51

41 Мт. 7, 52-53

42 Мт. 7, 54-55

43 Мт. 7, 56-57

44 Мт. 7, 58-59

45 Мт. 7, 60-61

46 Мт. 7, 62-63

47 Мт. 7, 64-65

48 Мт. 7, 66-67

49 Мт. 7, 68-69

50 Мт. 7, 70-71

51 Мт. 7, 72-73

52 Мт. 7, 74-75

53 Мт. 7, 76-77

54 Мт. 7, 78-79

55 Мт. 7, 80-81

56 Мт. 7, 82-83

57 Мт. 7, 84-85

58 Мт. 7, 86-87

59 Мт. 7, 88-89

60 Мт. 7, 90-91

61 Мт. 7, 92-93

62 Мт. 7, 94-95

63 Мт. 7, 96-97

64 Мт. 7, 98-99

65 Мт. 7, 100-101

66 Мт. 7, 102-103

67 Мт. 7, 104-105

68 Мт. 7, 106-107

69 Мт. 7, 108-109

70 Мт. 7, 110-111

71 Мт. 7, 112-113

72 Мт. 7, 114-115

73 Мт. 7, 116-117

74 Мт. 7, 118-119

75 Мт. 7, 120-121

76 Мт. 7, 122-123

77 Мт. 7, 124-125

78 Мт. 7, 126-127

79 Мт. 7, 128-129

80 Мт. 7, 130-131

81 Мт. 7, 132-133

82 Мт. 7, 134-135

83 Мт. 7, 136-137

84 Мт. 7, 138-139

85 Мт. 7, 140-141

86 Мт. 7, 142-143

87 Мт. 7, 144-145

88 Мт. 7, 146-147

89 Мт. 7, 148-149

90 Мт. 7, 150-151

Уздоровлення в суботу слабого на водянку

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назирали за Ним.

2 І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на водянку.

3 Ісус же озвався й сказав до законників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годиться чи ні?“

4 Вони ж мовчали. А Він, докторнувшись, уздоровив його та відпустив...

5 І сказав Він до них: „Коли осел¹ або віл котрогось із вас упаде до криниці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“

6 І вони не могли відповісти на це.

Хто підноситься — буде впокорений

7 А як Він спостеріг, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запрошених притчу:

8 „Коли хто покличе тебе на весілля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважніший за тебе з покликаних,

9 і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступися цьому місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє...

10 Але як ти будеш запрошений, то приходь, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Пріятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою.

11 Хто бо підноситься — буде впокорений, а хто впокоряється — той піднесеться“.

12 А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечірю, не клич

¹ Деякі джерела подають — син.

друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі.

13 Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих.

14 І будеш блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, віддасться ж тобі за воскресіння праведних!

15 Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“

Притча про багату вечерю

16 Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох.

17 І послав він свого раба п'ясу вечері сказати запрошеним: „Ідіть, бо вже все наготовано“.

18 І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поде купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“

19 А другий сказав: „Я кушив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“

20 І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прийти“.

21 І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди убогих, і калік, і сліпих, і кривих“.

22 І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“.

23 І сказав пан рабові: „Піди

Мт. 22. 14. 24

13 Екл. 11. 1.
5 М. 14. 29.

14 Мт. 6. 4. 1в.
5. 29. Пр. 19
17

15 13. 29. 05.
19. 9.

18. 29. 30. 26
Мт. 10. 37. 1в.
12. 25. 5 М. 33.
10. 10. 12. 11

9. 23. Мт. 10. 27
38. 16. 24.
Мт. 8. 34.

16 Мт. 22. 2.
Пр. 9. 2
Іс. 25. 10. 10
19. 19.

17 Мт. 22. 14.
14. 14. 14.

на дороги й на загороди, та й сиди пригнати, щоб наповнився дім мій.

24 Кажу бо я вам, що жаден із запрошених мужів тих не покуштує моєї вечері... Бо багато покликаних, та вибраних мало!“

Хто може бути учнем Ісуса

25 Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них:

26 „Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестёр, а до того й своєї душі!, — той не може бути учнем Моїм!“

27 І хто свого хреста не несе, і не йде вслід за Мною, — той не може бути учнем Моїм!

28 Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не вірахує, — чи має потрібне на виконання,

29 щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього,

30 говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“... .

31 Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятима тисячами стріли того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього?

32 Коли ж ні, то, як той ще далі, шле посольство до нього та й просить про мир.

33 Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм.

34 Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її?

1 В євангельській мові, як і в мові Старого Заповіту, слово „душа“ часто викидається, зважаючи на

35 Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

*Притча про загублену вівцю
й загублену драхму*

15 Наближались до Нього всі митники й грішники, щоб послухати Його.

2 Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грішників та з ними їсть“.

3 А Він їм розповів оцю притчу, говорячи:

4 „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятдесяти й дев'яти, та й не піде *шукати* загинулої, аж поки не знайде її?“

5 А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє.

6 І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою *тую* загублену“.

7 Говорю вам, що так само на небі радітимуть *більш* за одного грішника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують покаєння! . . .

8 Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде?“

9 А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“

10 Так само, кажу вам, радість буває в Божих Ангелів за одного грішника, який кається“.

Притча про блудного сина

11 І Він оповів: „У чоловіка одного було два сини.

35 Мт. 5. 13, 11
15, 13. 9.

1 Петр. 3. 3
Пр. 2. 1

1 Мт. 9. 10.

2. 30. 7. 9
Мт. 9. 11, 11
19. Мт. 2. 16
Мт. 8. 3.

4 Мт. 18. 12.
Єв. 34. 11, 16

Пр. 23. 21

Пр. 23. 21.

5 19. 10.

6 1 Петр. 2. 25.
Єв. 3. 12, 13.
Пс. 51. 4.

7 3. 32

Дн. 2. 39
1 Ф. 2. 13, 17
2 Сам. 14. 33

18. 13

Іс. 61. 10.

10 Еф. 3. 10.

Іс. 25. 6

Еф. 2. 4, 5.
3. 11

12 І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той поділив поміж ними маєток.

13 А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно.

14 А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, — і він став бідувати.

15 І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней.

16 І бажав він наповнити шлунка свого *лос* стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їм йому.

17 Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину!“

18 Устану, і підіду я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе . . .

19 Недостойний я вже зватися сином твоїм; прийми ж мене, як одного з своїх наймитів“ . . .

20 І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, — і переповнився жалем: і побіг він, і кинувся на шию йому, і зачав цілувати його!

21 І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“ . . .

22 А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одягу найкращу, і його зодягніть, і перся подайте на руку йому, а сандалі на ноги.

23 Приведіть теля відгодоване та заколіть, — будемо їсти й радіти,

24 бо цей син мій був мертвий —

і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони.

25 А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці.

26 І покликав одного зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“

27 А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів закопати теля відгоджане, бож здоровим його він при-
няв“.

28 І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його.

29 А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я...“

30 Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій масток із блудницями, — ти для нього звелів закопати теля відгоджане“.

31 І сказав він йому: „Ти завжди з мною, дитино, і все моє — то твоє!“

32 Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

Притча про несправедливого управителя

16 Оповів же Він й учням своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переведить масток його.“

2 І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управління, бо більше не зможеш рядити“.

3 І управитель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управління відійме від мене?

Копати не можу, просити соромлюсь.“

4 Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скінчений із управління“.

5 І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та й питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“

6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“.

7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“.

8 І пан похвалив управителя цього невірного, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поклопіні мудріші, аніж сини світа.

9 І Я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства¹ несправедливого, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель“.

10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий.

11 Отож, коли в несправедливим багатстві ви не були вірні, хто вам правдиве довірить?

12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть?

Не можна служити Богові й мамоні

13 Жаден раб не може служити двом панам, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знесте. Не можете Бог¹ і мамоні² служити!“

¹ Від мамони, пор. Мт. 6. 27.

² Мамона — гроші, набуток, з арамейського іщевиць. Тут уособлений божок грошовитства. Пор. Матвія 6. 24.

Езд. 7. 22. 6

28 Мт. 20. 11,
15. Ді 11. 17,
18.

Еф. 5. 8. 1 Сол. 8
5. 5.

14. 14. Мт. 6. 9
19. 20, 10. 40,
19. 21. 1 Тим.
6. 19.

31 Ів. 17. 10.
Рим. 9. 4

19. 17. Мт. 25. 10
21.

11 Кор. 4. 1.

Мт. 6. 24. 13

14 Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятися з Нього.

15 Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людьми, але ваш серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гідота.

16 Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститься, а кожнє силкується втиснутись в нього.

17 Легше небо й земля проминється, аніж одна риса з Закону загине.

18 Кожнє, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб.

Про багатого й Лазаря

19 Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував.

20 Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий.

21 І бажав годуватися кришками, що зі столу багатого падали; пси ж приходили й ранилизали йому...

22 Та ось сталося, що вбогий умер, — і на Авраамове лоно¹ відіссли його Ангели. Умер же й багатий, — і його поховали.

23 І, терплячи муки в аді, звів він очі свої, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на лоні його.

24 І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надомною, і пошли мені Лазаря, нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучуся в полум'ї цім!“...

25 Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар

14 Мт. 23. 14.
2 Тим. 3. 2.

15 18. 9. Мт.
23. 28. 1 Сам.
16. 17. Пс. 7.
9. Пр. 6. 16,
17.

16 Мт. 11. 12. 13.

17 Мт. 5. 18. Іс.
40. 8. 51. 6.

18 Мт. 5. 32. 19.
9. Мр. 10. 11.

19. 8. 20. 34. 29
10. Ів. 5. 39.
45. 2 Тим. 3.
19.

19 12. 19.
Ів. 11. 3. 13. 31

21 Мт. 15. 27.
Мр. 7. 28.

Мт. 18. 7. 1

Мт. 18. 6. 2
Мр. 9. 42

Мт. 18. 15, 21, 23.
22. 3 Мт. 19.
17.

24 Іс. 66. 24.
06. 20. 14.

Мт. 18. 21. 22. 4

25 Пов. 21. 13.
23.

Мр. 9. 24. 5
19. 4. Мт. 17.
20. 21. 21. 6

так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся.

26 А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“.

27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого,

28 бо п'ятьох братів маю, хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання!“

29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“

30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покажуться“.

31 Пому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йнятимуть віри!“

Не спокушуйте. Прощайте братові своєму. Майте віру

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе тому, через кого приходять вони!“

2 Краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одного з малих цих!

3 Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докорі йому, а коли він покається, то вибач йому.

4 І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому!“

5 І сказали апостоли Господу: „Додай Ти нам віри!“

6 А Господь відказав: „Коли

¹ Грецьке κόλπος — лоно, груди.

б мали ви віру, хоч як зерно гірчичне, і сказали шовківці цій: „Вирви́ся з коренем і посади́ся до моря“, — то й послухала б вас!

Ми — нікчемні раби

7 Хто ж із вас, маючи раба, що оре чи пасе, скаже йому, як він вернеться з поля: „Негайно йди та сиди до столу“?

8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вечєрати, і підпережись, і мені прислугувуй, аж поки я їстиму й питиму, а потому ти сам будеш їсти та пити“?

9 Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав?

10 Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили *лиш* те, що повинні зробити бу ти!“

Уздоровлення десятиох прокажених

11 І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю.

12 І, коли вхідив до одного села, перестріли Його десять муків, слабих на проказу, що стали здолека.

13 І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, змили́уйся над нами!“

14 І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священникам!“ І сталося, коли вони йшли, то очистились . . .

15 Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучним голосом славити Бога.

16 І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянин був . . .

17 Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очистилось, — а дев'ять же дє?“

18 Чому не вернулись вони хвалу Божові віддати, крім цього чужинця?“

Лк. 9, 48. 19
Мт. 9, 22
Мр. 5, 34. 10, 32.

Лк. 18, 36. 20
3, 3. 1 Кор. 1, 20.

Мт. 24, 23. 21
Лк. 1, 26, 12
35. Рим. 14, 17.

Лк. 8, 24. 23
23. Мр. 13, 21.
10, 1 Кор. 9, 16.

Мт. 24, 27. 24

Лк. 9, 51. 13. 22.

9, 22. 44. 12. 25
50. 13. 33. 18.
32. Мт. 16, 21
17. 22. 20. 18
Мр. 8, 31. 9.
30. 10. 23.

Лк. 3, 13. 45, 46.

Мт. 24, 37. 26
1, 6. 5.
1 Петр. 3, 20.

1, 19. 26. 27
7, 7. 23.

Лк. 5, 14. Мт. 8, 4.
3, 13. 2
49. 14. 2, 3.

1, 18. 20. 28
19. 14. 24.

1, 19. 15. 29
24. 25.

Мт. 24, 47. 31
18. Мр. 13, 45.
16. 1, 19.
26

1, 17. 17. 32
26.

19 І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“

Будьмо готові, бо часу кінця світу ніхто не знає

20 А як фарисеї спитали Його, коли Царство Божєе прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Божєе не прийде помітно,

21 і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Божєе Царство всерєднині вас!“

22 І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите . . .

23 І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть!

24 Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський.

25 А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід цей від Нього . . .

26 І, як було за днів Нобєвих, то буде так само й за днів Сина Людського:

27 їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчегу“: прийшов же потоп, — і всіх вигубив.

28 Так само, як було за днів Лото́вих: їли, пили, купували, продавали, садили, будували;

29 того ж дня, як Лот вийшов із Содому, — огонь із сіркою з неба лину́в, і всіх погубив.

30 Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться!

31 Хто буде того дня на домі, а речі його *будуть* у домі, нехай їх забрати не злязить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертається, —

32 пам'ятайте про Лотову дружину!

33 Хто дбатиме зберегти свою душу¹, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її.

34 Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на одному ліжкуві: один візьметься, а другий полишиться.

35 Дві молотимуть разом, одна візьметься, а друга полишиться.

36 Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!

37 І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“...

Притча про несправедливого суддю та вдовця

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися завжди, і не занепадати духом,

2 говорючи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не соромився.

3 У тому ж місті вдова перебувала, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротивника!“

4 Але він довгий час не хотів. А згодом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не соромлюся,

5 але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені!“

6 І промовив Господь: „Чи чуєте, що говорить суддя цей неправедний?“

7 А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і бари́ться Він щодо них?

8 Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“...

¹ „Душа“ — тут „життя“.

33 9 24 Мт 16
39, 16. 25.
Ів. 12. 25.
16. 15.

34 1 Сол. 4. 17.

1 М. 4. 3...

35 Мт. 24. 41.

16. 15. Мт. 11
5. 20. Іс. 1.
15, 58. 2. Ов.
3. 17.

36 Мт. 24. 40.

37 Мт. 24. 28.
Пов. 39. 30.

11. 42. Мт.
23. 23.

Пс. 51. 3.

1 Рим. 12. 12.
Еф. 6. 18
Кол. 4. 2.
1 Сол. 5. 17.

11. Мт. 23. 14
12. Пов. 22.
29. Єз. 21. 36

Мт. 19. 13. 15
Мр. 10. 13.

5 11. 7. 8.

Мт. 19. 14. 16
Мр. 10. 14.

Мт. 18. 3. 17
Мр. 10. 15.

7 Ов. 6. 10.

10. 25. Мт. 18
19. 16. Мр. 10.
16.

Мт. 19. 17. 19
Мр. 10. 17.

Притча про митника й фарисея

9 А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів.

10 „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був митник.

11 Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здиришки, неправедні, перелюбні, або як цей митник.

12 Я пощу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“

13 А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостивий до мене грішного!“...

14 Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданний, аніж той. Бо кожен, хто піднісється, — буде понижений, хто ж понижється, — той піднесеться“.

Ісус благословляє дітей

15 До Нього ж принесли й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли.

16 А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже.

17 Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“

Ісус і багатий юнак

18 І запитався Ного один із начальників, говорячи: „Учителю Добрий, що робити мені, щоб впадувати вічне життя?“

19 Ісус же йому відказав: „Чого зवेश Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог!

20 Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“.

21 А він відказав: „Усё це я виконав від юнацтва свого!“

22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: „Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною!“

23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий.

24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже!“

25 Бо верблюдові легше пройти через голчине¹ вушко, ніж багатому в Боже Царство увійти“.

26 Ті ж, що чули, спитали: „Хто ж тоді може спастися?“

27 А Він відповів: „Неможливе людям — можливе для Бога!“

Нагорода апостолам

28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слідом“.

29 А Ісус відказав їм: „Правді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства,

30 і не одержав би значно більшнього часу, а в віці наступнім — життя вічне“.

Ісус утретє провіщає Свою смерть та воскресення

31 І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалимі йдемо, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина.

32 Бо Він виданий буде поганим, і буде осміяний, і покривджений, і опльований.

20 Мт. 19, 18, 19.
Мр. 10, 19.
2 М. 20, 12.
Рим. 13, 9.
5-М. 5, 16-17.
Мт. 20, 19.

33 Мт. 10, 34.
2, 50, 9, 45.
Мр. 9, 32.
21 Мт. 19, 20.
Мр. 10, 20.

22 Мт. 6, 19, 20.
19, 21, Мр. 10, 21.
1 Тим. 6, 19.

35 Мт. 2, 23.
Мр. 10, 19.
23 Мт. 19, 22.
Мр. 10, 22.

36 Мт. 20, 30.
24 Мт. 19, 23.
Мр. 10, 23.
Мр. 11, 28.

25 Мт. 19, 24.
Мр. 10, 25.
Мт. 20, 30.
Мр. 10, 47.

26 Мт. 19, 25.
Мр. 10, 26.
Мт. 20, 31.
Мр. 10, 48.

27 1, 37. Мт. 19, 26.
Мр. 10, 27.
Пов. 42, 2.

28 5, 11. Мт. 19, 27.
4, 20. Мр. 10, 28.

29 Мт. 19, 29.
Мр. 10, 29.
Мт. 20, 32, 33.
Мр. 10, 49, 51.

30 17, 19. Мт. 10, 9.
22. Мр. 10, 52.
30 Мт. 19, 29.
Мр. 10, 30.
Пов. 42, 12.

31 Мт. 20, 34.
Мр. 10, 52.

32 9, 22, 44. Мт. 20, 17, 18, 16.
21. Мр. 10, 32.
33. Пс. 22, 7.
Іс. 53, 7.

33 і, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“

34 Та з цього нічого вони не збагнули, і ця річ¹ перед ними закрита була, і сказаного вони не розуміли.

Уздоровлення сліпого

35 І сталося, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив.

36 А коли він прочув, що проходить народ, то спитався: „Що це таке?“

37 А йому відказали, що проходить Ісус Назаринин.

38 І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся нао мною!“

39 А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся нао мною!“

40 І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизився до Нього, то Він запитався його:

41 „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видюшим!“

42 Ісус же до нього сказав: „Стань видюший! Твоя віра спасла тебе!“

43 І зараз видючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

Ісус у гостині в Закхея

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон.

2 І ось чоловік, що звався Закхей, — він був старший над митниками, і був багатий, —

¹ Грецьке *ῥίχμα* — слово, річ, випадок. Пор. 1, 2, 19.

¹ Грецьке *βελώνη* — хірургічна голка.

3 бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, — бо малий був на зріст.

4 І, забігши вперед, він випіз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити.

5 А коли на це місце Ісус підійшов, то поглинув угіру до нього й промовив: „Закхєю, — зійди зараз додół, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“

6 І той зараз додół ізліз, і прийняв Його з радістю.

7 А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостину зайшов!“

8 Став же Закхєй та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, — верну вчетверо“.

9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні та дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів.“

10 Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“

Притча про десять мін срібла

11 Коли ж вони слухали це, розповів Він їм одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер.

12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись.“

13 І покликав він десятих своїх рабів, дав їм десять мін¹, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки вернуся“.

14 Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців усвід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“.

3 Ів. 12. 21.

16. 10. Мт. 25. 21.

7 Ів. 1.

8 Мт. 23. 11. Мт. 23. 12.

Мт. 23. 14. 21

9 Ів. 16. Дієз. 23. 18. 31

10 Мт. 23. 11. Мт. 23. 12. Мт. 23. 13. Мт. 23. 14. Мт. 23. 15. Мт. 23. 16.

Мт. 23. 17. 22

Мт. 23. 18. 23

Мт. 23. 19. 24

Мт. 23. 20. 25

Мт. 23. 21. 26

Мт. 23. 22. 27

Мт. 23. 23. 28

Мт. 23. 24. 29

Мт. 23. 25. 30

Мт. 23. 26. 31

Мт. 23. 27. 32

Мт. 23. 28. 33

Мт. 23. 29. 34

Мт. 23. 30. 35

Мт. 23. 31. 36

Мт. 23. 32. 37

Мт. 23. 33. 38

Мт. 23. 34. 39

Мт. 23. 35. 40

Мт. 23. 36. 41

Мт. 23. 37. 42

Мт. 23. 38. 43

Мт. 23. 39. 44

Мт. 23. 40. 45

Мт. 23. 41. 46

Мт. 23. 42. 47

Мт. 23. 43. 48

15 І сталося, коли він вернувся, як царство прийняв, то звелів покликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що набув.

16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла десять мін“.

17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, — володій десятима містами“.

18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла“.

19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма містами“.

20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці.“

21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“.

22 І відказав той йому: „Устами твоїми, злий рабе, судажу я тебе! Ти знав, що я — жорстока людина, беру, чого не поклав, і жну, чого не посіяв.“

23 Чому ж не віддав ти мініальникам срібла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибутком?“

24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте йому, хто десять мін має“.

25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“.

26 Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має.“

27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіть сюди, — і на очах моїх їх повісивайте“.

28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим.

¹ Мінa — фунт срібла, 100 драхм.

Славний в'їзд Ісуса в Єрусалим

29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Оливною зветься, Він двох учнів постав.

30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осли, що на нього ніколи ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть“.

31 Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть йому так: „Господь потребує його“.

32 Посланиі ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав.

33 А коли осли стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: „Нащо осли ви відв'язуєте?“

34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“.

35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одену свою на осли, посадили Ісуса.

36 Коли ж Він їхав, вони простили одену свою по дорозі.

37 А як Він наблизився вже до сходу з гори Оливної, то весь натовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чудеса, що бачили,

38 кажучи:

„Благословенний Цар,
що йде у Господнє ім'я!
Мир на небесах,
і слава на висоті!“

39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учтите по забороні Своїм учням!“

40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме!“

Ісус плаче за Єрусалимом

41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним,

42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що *потрібне*

29 Мт. 21. 1.
Мр. 11. 1.

21. 20. Єв.
21. 1. 1.

30 Мт. 21. 2.
Мр. 11. 2.

21. 3. Мт. 2.
2. 1. 1.

2. 1. 1. 1.

31 Мт. 21. 3.
Мр. 11. 3.

Мт. 21. 12.
Мр. 11. 12.

32 Мт. 21. 6.
Мр. 11. 4.

Мт. 21. 13.
Мр. 11. 11.

1 Пар. 8. 29.
2. 1. 1.

21. 22.
Мт. 21. 18.

35 Мт. 21. 7.
Мр. 11. 5. 1.

36 Мт. 21. 8.
Мр. 11. 8.

2 Пар. 9. 13.
37 Ів. 12. 17.

Мт. 21. 23.
Мр. 11. 27.

38 2. 14. Мт. 21.
9. Мр. 11. 9.

Ів. 12. 13.
Пс. 119. 26.

Еф. 2. 14.
Мт. 21. 23.

Мр. 11. 28.
Діп. 4. 7. 7. 27.

39 Мт. 21. 15. 16.
Мт. 21. 24.

Мр. 11. 29.
40 Ав. 2. 11.

Мт. 20. 25.
Мр. 11. 30.

Мт. 20. 25.
Мр. 11. 31.

41 Мт. 11. 1.
2 Пар. 8. 11.

42 Мт. 11. 14.
Ів. 12. 38.

5 Мт. 32. 29.
Мт. 14. 5. 20.

26. Мр. 11. 32.

дні миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це.

43 Бо прийдуть на тебе *ті* дні, і твої вороги тебе в'ялом оточать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди.

44 І зрівняють з землею тебе, і *поб'ють* твої діти в тобі, і не поставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх“...

Очищення храму

45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців,

46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печеру розбійників“.

47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященники й книжники й найважніші з народу шукали, щоб Його погубити,

48 але не знаходили, що вчинити Йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

Якою владою чинить Ісус

20 І сталось одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звішав, припинили первосвященники й книжники з старшими,

2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу що дав?“

3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені:

4 Іванове хрещення з неба було, чи від людей?“

5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“

6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас,

бо були переконані, що Іван — то пророк“.

7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки . . .

8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу вам, якою владою Я це чиню“.

Притча про злочинних винарів

9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винарям, та й відбув на час довший.“

10 А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим.

11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й зневажили, — та й відіслали ні з чим.

12 І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали.

13 Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромляться“.

14 Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, щоб спадщина наша була“.

15 І вони його ввели за виноградника, та й убили . . . Що ж зробить їм пан виноградника?

16 Він прийде та й вигубить цих винарів, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж повіли: „Нехай цього не станеться“.

17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написано: „Камінь, що його будівничі відкинули,

той нарізним став каменем!“

18 Кожен, хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде, — то розчавить його“.

19. 48 Мт. 21. 19
45. 46. Мр. 11. 12.

7 Мт. 21. 27.
Мр. 11. 33

8 Мт. 21. 27.
Мр. 11. 33.

11. 54. Мт. 20
22. 15. Мр. 12. 13. Евд. 8. 31.

9 Мт. 21. 33.
Мр. 12. 1. Іс. 5. 1. Єр. 2. 21.

Мт. 22. 16. 21
Мр. 12. 14

10 Мт. 21. 34.
Мр. 12. 2. 3
2 Хр. 36. 15
16.

Мт. 22. 17. 22
Мр. 12. 14

11 Мр. 12. 4
Мт. 22. 18. 23
Мр. 12. 15.

12 Мт. 21. 36.
Мр. 11. 5

Мт. 22. 19. 24
20. 21. Мр. 12. 16

13 Мт. 21. 37.
Мр. 11. 6

Мт. 22. 24. 25
Мр. 12. 17.
Рим. 12. 7.

14 Мт. 21. 38.
26. 4. Мр. 11. 7. 11. 2. 8
1 М. 3. 18

Сар. 1. 2
Мт. 22. 22. 26
Мр. 12. 17.

15 Мт. 21. 39.
Мр. 11. 8

Мт. 22. 23. 27
Мр. 12. 18

16 Мт. 21. 41.
Мр. 11. 9

Рим. 8. 6. 31
17 Мт. 21. 42.
Мр. 12. 10

18 Мт. 21. 44.
Лук. 11. 16
14. 8. 22

Мт. 22. 24. 28
Мр. 12. 19

1 М. 38. 8
5 М. 26. 5

18 Мт. 21. 44.
Лук. 8. 15

Мт. 22. 25. 29
Мр. 12. 20

19 А книжники й первосвященники руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав.

Відайте кесарева кесареві, а Богові Боже

20 І вони слідкували за Ним, і підіслали підслухачів, які праведних із себе вдавали, щоб зловити на слові Пого, і Пого видати урядові й владі намісника.

21 І вони запитали Пого та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчасш, і не дивишся на обличчя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво.“

22 Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“

23 Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте?“

24 Покажіте динарія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“.

25 А Він їм відказав: „Тож віддайте кесарева — кесареві, а Богові — Боже!“

26 І не могли вони перед людьми зловити на слові Пого. І дивувались вони з Пого відповіді, та й замовкли.

Воскресіння мертвих

27 І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Пого,

28 та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помер бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“.

29 Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер.

30 І другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний.

31 І третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та і повмирали.

32 А по всіх умерла й жінка.

33 А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“.

34 Ісус же промовив у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку.

35 А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити,

36 ні смерті вже не можуть, бо рівні вони Ангелам, і вони сини Божі, синами воскресіння будучи.

37 А що мертві встають, то й Мойсей показав — при куші, коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Яковим“.

38 Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“

39 Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, Ти добре сказав!“

40 І вже не насмілювалися питати Його ні про що.

Чий син Христос

41 І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів?

42 Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів:

„Промовив Господь Господеві моему:

сядь праворуч Мене,

43 поки не покладу Я Твоїх ворогів

підніжком ногам Твоїм!“

44 Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“

Хто такі книжники й фарисії

45 І, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх:

30 Мт. 22. 26.
Мр. 12. 21.

11. 43. 14. 26.
3. 8. Мт. 23.

4. 8. Мр. 12.
48. 30.

31 Мт. 22. 26.
Мр. 12. 21. 22.

32 Мт. 22. 27.
Мр. 12. 22.

33 Мт. 22. 23.
Мр. 12. 28.

Мт. 23. 14.
Мр. 12. 40.

Мр. 12. 41.
2 Цар. 12. 10.

35 Мт. 22. 30.
Мр. 12. 25.

Мр. 12. 42.

36 1 Ів. 3. 2.
Мр. 12. 43.

2 Кор. 8. 12.

37 Мт. 22. 31.
32. Мр. 12.

26. 2 М. 3. 2.
6.

Мр. 12. 44.
2 Кор. 9. 12.

38 Мт. 22. 32.
Мр. 12. 27.

Рим. 14. 8.

Мт. 24. 1.
Мр. 13. 1.

39 Мр. 12. 32.

40 Мт. 22. 46.
Мр. 12. 34.

19. 41. Мт. 24. 2. 6.
Мр. 13. 2.

41 Мт. 22. 42.
Мр. 12. 35.

Мт. 24. 3.
Мр. 13. 5.

42 Мт. 22. 43.
Мр. 12. 36.

Дан. 2. 34.
Євр. 1. 13.

43 Мт. 22. 44.
Мр. 12. 36.

Пс. 110. 1.
Мт. 24. 4. 5.

Мр. 13. 5. 6.
Євр. 14. 14.

Дан. 7. 22.
44 Мт. 22. 45.

Мр. 12. 37.
Мт. 23. 6. Мр. 2.

13. 7. Дан. 2.
28.

45 Мт. 23. 1.
Мр. 12. 37.

38

46 „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавки в синагогах, і перші місця на бенкетах,

47 що вдовині хаті поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжке осудження приймуть!“

Вдовина лепта

21 І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дари свої до скарбниці.

2 Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лепти¹ туди вона вкинула.

3 І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх!

4 Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убогості своєї весь прожиток, що мала“... .

Доля єрусалимського храму

5 Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік:

6 „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“... .

Ознаки кінця світу

7 І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“

Ознаки наближення кінця світу

8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато-хто прийдуть в ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть!

9 І, як про війни та розрухи

¹ Лепта, гр. λεπτόν, — найдрібніша монета.

почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“.

10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на народ, і царство на царство“.

11 І будуть землетруси великі та голод, та помір місцями, і страшні та великі ознаки на небі.

12 Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів через Ім'я Мос.

13 Але *це* стане вам на свідцтво.

14 Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадати, що будете відповідати,

15 бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші.

16 І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і друзі, а декому з вас заподіють і смерть.

17 І за Ім'я Мос будуть усі вас ненавидіти.

18 Але й волосина вам із голови не загине!

19 Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете.

Спустошення Єрусалиму

20 А коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилось спустошення.

21 Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гори втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього!

22 Бо то будуть дні помсти, щоб виконалося все написане.

¹ Душа — тут життя.

Мт. 24. 19.
Мр. 13. 17.

10 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
2 Кор. 12. 6.

11 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

12 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

13 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

14 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

15 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

16 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

17 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

18 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

19 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

20 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

21 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

22 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

23 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

24 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

25 Мт. 24. 7.
Мр. 13. 8.
Лк. 19. 2.
1 Кор. 14. 19. 2.
Дан. 9. 2.

23 Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над ним. Подом!

24 І поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народи, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час *тих* поган . . .

З'явлення Сина Людського

25 І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль.

26 Коли люди будуть мертвіти від страху й чекання того, що йде на весь світ, бо сили небесні порушаться.

27 І побачать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах“ із силою й великою славою!

28 Коли ж стане збуватися це, то випрошуйтеся, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визволення!“

29 І розповів Він їм притчу: „Погляньте на фігове дерево, і на всі інші дерева:

30 як вони вже розпукуються, то, бачивши *це*, самі знаєте, що близько вже літо.

31 Так і ви, як побачите, що діється *це*, то знайте, що Боже Царство вже близько!

32 Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце статеться.

33 Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої!

Будьмо готові, бо останнього часу ніхто не знає

34 Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано,

35 немов сітка; бо він приде на всіх, що живуть на поверхні всієї землі.

36 Тоді мильнуйте, і кожного часу молитесь, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!"

Останні дні Ісуса в Єрусалимі

37 Задняж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Оливна.

38 А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

Синодріон узяв до себе Ісуса

22 Навіщо було з свято Опрісновення, що Пасхою зветься.

2 А первосвященники і книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу . . .

Юдина зрада

3 Сатана ж увійшов у Юду, званого Іскаріот, одного з Дванадцятьох.

4 І він пішов, і почав умовлятися з первосвященниками та книжниками, як він видасть Його.

5 Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібників.

6 І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу . . .

Таємна Вечера

7 І настав день Опрісновення, коли пасху приносили в жертву на лівані.

8 І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми“.

9 А вони запитали Його: „Де Ти хочеш, щоб ми приготували?“

10 А Він їм відказав: „Ось, як будете вхідати в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, —

35 1 Кор. 1: 2
2 Петр. 3: 10.
Іс. 24: 17.

Мт. 26: 18.
Мр. 14: 16.
36 18: 1 Мт. 2: 12
22: 23
Мр. 13: 33.
Ос. 6: 47

Мр. 14: 15.
Мт. 26: 19.
Мр. 14: 16

37 19: 47, 22.
Іс. 18: 8
Мт. 26: 26
Іс. 1: 4

13: 29.
1 Мт. 26: 15
Мр. 14: 1
Мт. 12: 13
Мт. 26: 27
Мр. 14: 23

2 Мт. 13: Мт. 26: 3, 4 Мр. 14: 1 Мт. 11: 27
Мт. 26: 26.
Мр. 14: 25.
3 Мт. 26: 14.
Мр. 14: 10.
Іс. 1: 27
Мт. 26: 26
Мр. 14: 22
Іс. 1: 14
Іс. 27: 27
4 Мт. 26: 14.
Мр. 14: 10.
5 Мт. 26: 15.
Мр. 14: 11.
Мт. 26: 27
Мр. 14: 22
2 Мт. 26: 16.
Мр. 14: 11.
Мт. 26: 21.
Мр. 14: 18.
Іс. 13: 18
22
Мт. 26: 24
Мр. 14: 21
Іс. 1: 18
23
Іс. 1: 18
7 Мт. 26: 17, Мр. 14: 12.
Мт. 26: 22
23
Мр. 14: 13
8 2 Мт. 26: 17
Мр. 14: 12
9 Мт. 26: 17
Мр. 14: 12
10 Мт. 14: 13
9: 46

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

йдіть за ним аж до дому, куди він увійде.

11 І скажіть до господаря дому: Учитель питає тебе: „Де кімната, в якій споживу зо Своїми учнями пасху?“

12 І він вам покаже велику горницю вистелену: там приготуйте“.

13 І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, і зачали там готувати пасху.

14 А коли настав час, сів до столу, і апостоли з Ним.

15 І промовив до них: „Я думав балав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму“.

16 Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки сповніться в Болому Царстві вона“.

17 Узявши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою.“

18 Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від цього пліду виноградного, доки Божєє Царство не прийде“.

19 Узявши ж хліб і вчинивши подяку, подавав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас видається. Це чиніть на спомин про Мене!“

20 По вечері гав само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається.“

21 Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зрадника.

22 Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“

23 А вони почали між собою питати, котрий з них мав би це вчинити?

Хто хоче бути першим, нехай буде вам слугою

24 І сталося між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого.

25 Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчинними звуться.

26 Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як службовець.

27 Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислужує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як службовець.

28 Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх,

29 і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів,

30 щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племін Ізраїлевих“.

Учні наостанку спокуються

31 І промовив Господь: „Симоне, Симоне, — ось сатана кадав вас, щоб вас пересіяти, мов тушеницю.

32 Я ж молився за тебе, щоб не змінилась віра твоя; ти ж колиєш, як навірнешся, зміцни братню свою!“

33 А той відказав Пому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“

34 Він же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“...

До злочинців Пога зараховано

35 І Він їм сказав: „Як Я вас послав без калитки, і без торби, і без сандаль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічого“.

36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одяг свою та й купить меча.

37 Говорю бо Я вам, що викона-

25 Мт. 20. 25.
Мр. 10. 42.

26 Мт. 20. 26.
Мр. 9. 35, 10.
43. 1 Петр.
5. 3, 5, 6.

27 Мт. 20. 28.
Мр. 10. 45.
Ів. 13. 1, 14.

28 Мт. 20. 28.
Мр. 10. 45.
Ів. 13. 1, 14.

29 Мт. 20. 28.
Мр. 10. 45.
Ів. 13. 1, 14.

30 Мт. 8. 11, 19.
28. 06. 3. 21.
Мр. 26. 39.
Мр. 14. 35.

31 Мт. 6. 10, 26.
39. Мр. 14.
35, 36. Ів. 6.
38.

32 І Петр. 5. 8.
2 Кор. 2. 11.
Ів. 12. 29.
1 Пар. 19. 5.

33 І Петр. 5. 8.
2 Кор. 2. 11.
Ів. 12. 29.
1 Пар. 19. 5.

34 І Петр. 5. 8.
2 Кор. 2. 11.
Ів. 12. 29.
1 Пар. 19. 5.

35 Мт. 17. 14, 15.
20. Пс. 51. 13.
15. Ам. 9. 9

36 Мт. 26. 40.
Мр. 14. 37.
Мр. 26. 33.
Мр. 14. 29. Ів.
13. 37.

37 Мт. 6. 6.
13. 26, 40, 41.
Мр. 14. 38.
34 Мт. 26. 34.
Мр. 14. 30.
Ів. 13. 38.

38 Мт. 26. 47.
Мр. 14. 43. Ів.
18. 3.

39 Мт. 9. 3, 10. 4.
Мт. 10. 9, 10.
Мр. 6. 8.

40 Мт. 22. 32 Мр.
14. 28. Ів. 53.
12

тися на Мені має й це ось написано:
„До злочинців Його зараховано“.

Бо те, що про Мене, виконується“.

38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Добить!“

Страждання й смерть Ісуса Христа.

Страждання в Гефсиманії

39 І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Пога.

40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Молись, щоб не впасти в спокусу“.

41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився,

42 благаючи: „Отче, як волієш, — прonesи мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“...

43 І Ангел із неба з'явився до Нього, — і додавав Пому сили.

44 А як був у смертельній тривозі, як пильнує Він молився. І піт Пога став, немов каплі крові, що спливали на землю...

45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журби...

46 І промовив до них: „Чого ви спите? Уставайте й молись, щоб не впасти в спокусу!“

Схоплення Ісуса

47 І, коли Він іше говорив, ось народ з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати¹ Пога. [Бо він знав, що він був: кого я поцілую, то Він!“]².

48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунком¹ ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“

¹ Поцілунком вітали поважаних осіб. Тому поцілувати — привітати, пор. Луки 1. 40.

² У багатьох грецьких текстах узятого в [] нема.

49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Пому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“

50 І, один із них рубонув раба первосвященникового, — та й відтяв праве вухо йому.

51 Та Ісус відізвався й сказав: „Лишіть, — уже досить!“ І, доторкнувшись до вуха його, уздоровив його.

52 А до первосвящеників і владі сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника ви-йшли з мечами та киями . . .

53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не підніесли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада темряви“ . . .

Петро тричі відрікається Ісуса

54 А схопивши Його, повели й привели у дім первосвященника. Петро ж здалека йшов слідком-ма.

55 Як розклали ж огонь серед двору, і вкupi сиділи, сидів і Петро поміж ними.

56 А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“

57 І відрікся від Нього він, твердячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ . . .

58 Незабаром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чоловіче!“ . . .

59 І як часу минуло з годину, хтось інший твердив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“.

60 А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш“. . . І зараз, як іще говорив він, півень заспівав.

22 Мт. 26. 51.
26. 56. Мт.
18. 72.

50 Мт. 26. 51.
Мр. 14. 47.
Ів. 18. 10.
Мт. 26. 75.
Мр. 14. 72.

52 22. 37. Мт.
26. 55. Мр.
14. 48.

Мт. 26. 67. 63
Пов. 16. 10.
Іс. 50. 6.

Мт. 26. 67. 68. 64
Мр. 14. 65.

53 Ів. 7. 30.
8. 20. Кол. 1.
13.

Мт. 27. 1. Мр. 66
15. 1. Ів. 18.
28. Пс. 2. 2.

54 Мт. 26. 57.
58. Мр. 14. 53.
54.

Мт. 26. 63. 67
Мр. 14. 61.
Ів. 3. 12. 8. 45.
10. 24.

55 Мт. 26. 69.
Мр. 14. 66. 67.
Ів. 18. 18.

56 Мт. 26. 69.
Мр. 14. 67.
Ів. 18. 25.

Мт. 26. 64. 69
Мр. 14. 62.
Ді 1. 11.

Дан. 7. 9, 13.
Пс. 110. 1.

Мт. 26. 63. 70
64. Мр. 14. 61.
62.

57 Мт. 26. 70.
Мр. 14. 68.
Ів. 18. 25.

Мт. 26. 65. 71
Мр. 14. 63.

58 Мт. 26. 71.
72. Мр. 14.
69. 70.

59 Мт. 26. 73.
Мр. 14. 70.
Мт. 27. 2. Мр. 1

15. 1. Ів. 18.
28.

20. 25. Мт. 17. 2
25.
60 Мт. 26. 74.
Мр. 14. 71-72.
Ів. 18. 27.

61 І Господь обернувся й подивився на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“.

62 І, вийшовши звідти, він гірко заплакав!

Знуцання над ув'язненим Ісусом

63 А люди, які ув'язнили Ісуса, знущалися з Нього та били.

64 І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хт́о то вдарив Тебе?“

65 І багато інших богозневба́г говорили на Нього вони . . .

Суд перед синедріоном

66 А коли настав день, то зібралися старші наро́ду, первосвященники й книжники, і повели Його в синедріон свій,

67 і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви.

68 А коли й спитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді.

69 Незабаром Син Лю́дський сидітиме по праві́ці сили Божої!“

70 Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“ . . .

71 А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

Перший суд над Ісусом у Понтія Пилата

23 І знялися всі їхні збори, і повели до Пилата Його.

2 І зачали оскаржати Його й говорити: „Ми ствердили, що Цей ворохобіть народ наш, і забороняє податок давати кесареви, та й

говорить, що Він, — Христос Цар”.

3 І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“...

4 І Пилат сказав первосвященникам та до народу: „Я не знаходжу жадної провини в Цій Людині“.

5 А вони намагались, говорячи: „Він бунтує народ, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі“.

6 А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“

7 І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Пого Іродові, бо той в Єрусалимі також перебував тими днями.

Ісус перед Іродом

8 Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Пого бачити, багато за Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього.

9 І багато питався Пого, та нічого не відповідав Він йому.

10 І стояли тут первосвященники й книжники, та завзято Пого оскаржали.

11 Тоді Ірод із військом своїм ізневалив Пого й насміявся, зодигнувши Пого в ясновібду одіж, і відіслав до Пилата Пого.

12 І того дня стали Ірод із Пилатом за приятелів між собою, бо давніш ворождича між ними була.

Другий суд над Ісусом у Понтія Пилата

13 А Пилат скликав первосвященників, і старшин, і народ,

14 і промовив до них: „Привели ви мені Чоловіка Цього, якого, що бунтує народ. А ось я перед вами розвідав, — і не зна-

3 Мт. 2: 11.
Мр. 15: 2. Ів.
18: 37. 19: 9.
1 Тим. 6: 13.

4 Л. 18: 38.

Мт. 27: 1.
Мр. 15: 2.

Мт. 27: 22.
Мр. 15: 10.
Л. 23: 18.
Ів. 19: 13.

Мт. 27: 18.
Мр. 15: 7.

7 Л. 23: 7.

Мт. 27: 20.
Мр. 15: 14.
Л. 23: 18.
Ів. 19: 13.

8 Л. 23: 8.
Мт. 27: 11.
Ів. 18: 37.

Мт. 27: 20.
Мр. 15: 14.
Л. 23: 18.
Ів. 19: 13.

11 Л. 23: 11.

12 Л. 23: 12.
Мт. 27: 22.
Мр. 15: 10.

Мт. 27: 21.

14 Л. 23: 14.

ходжу в Людині Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте.

15 Також Ірод, бо він відіслав Пого нам. І ось нічого, що на смерть заслуговувало б, Він не вчинив.

16 Отже я покараю Пого й відпущу“.

17 Бо повинен був їм відпустити одного на свято.

18 А народ став кричати й казати: Візьми Цього, — відпусти ж нам Варавву!“

19 А той за повстання одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці.

20 І знову сказав їм Пилат, хочучи відпустити Ісуса.

21 Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Пого!“

22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зło вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслуговувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Пого й відпущу“.

23 А вони сильним криком свого домагались, та вимагали розп'ясти Пого. І взяв гору крик їхній та первосвященників.

24 І Пилат присудив, щоб було, як просили вони:

25 відпустити їм Варавву, посадженого за повстання та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі...

Путь на Голгофу

26 І як Пого повелів, то схопили якогось Сїмона із Кіпринії, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він піс за Ісусом!

27 А за Ним ішов натовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним.

28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми!

29 Бо ось дні настануть, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утроби, які не родили, і груди, що не годували“. . .

30 Тоді стануть казати горам: „Поспадайте на нас“, а узгір'ям: „Покрийте нас!“

31 Бо коли таке роблять зеленішому дереву, то що буде сухому?..

32 І вель з Ним також двох злочинників інших, щоб убити.

Розп'яття Ісуса

33 А коли прибули на те місце, що звуть „Череповище“, розп'яли тут Пого та злочинників, — одного праворуч, а одного ліворуч.

34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“... А як Пого одік дили, то видали їмєреба.

Глузування з розп'ятого Ісуса

35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшини, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе визволить, коли Він Христос, Божий Обранець!“

36 І вояки глузували з Нього: приступаючи, били Пому подавали.

37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“

38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрейським написаннями: „Цар Юдейський“.

Два злочинники, розп'яті з Ісусом

39 А один із розп'ятих злочинників став зневажати Пого й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“

40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений?“

29 21. 23. Мт. 24. 19.

30 Ов. 10. 8. Об. 6. 16. 9. 6. Мт. 16. 28. 42

31 Єр. 25. 29. 1 Петр. 3. 17.

32 Ів. 19. 18. Мт. 27. 44

33 Мт. 27. 44. 45

34 Мт. 27. 46

35 Мт. 27. 46

36 Мт. 27. 47

37 Мт. 27. 48

38 Мт. 27. 49

39 Мт. 27. 50

40 Мт. 27. 51

41 Мт. 27. 52

42 Мт. 27. 53

43 Мт. 27. 54

44 Мт. 27. 55

45 Мт. 27. 56

46 Мт. 27. 57

41 Але ми справедливо засуджені, і належну заплату за вчинки свої беремо, — Цей же жадного зла не вчинив“.

42 І сказав до Ісуса: „Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!“

43 І промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!“

Ісусова смерть

44 Наближалася шоста година, — і темрява стала по цілій землі аж до години дев'ятої . . .

45 І сонце затьмилось, і в храмі завіса роздерлась надвбє . . .

46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І не прорікши, Він духа віддав . . .

47 Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“

48 І ввесь натовп, який зіійшовся на відвіще це, як побачив, що сталося, — бив у груди себе та вертався . . .

49 Усі ж знайомі Пого й ті їмків, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це . . .

Похорон Ісуса

50 І ось муж, на ім'я йому Йосип, що був радником синагогу, людина шановна і праведна, —

51 не пристав він до ради та чину їх, — із Ариматеї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства,

52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити.

53 І Йосип, знявши Його, обгорнув плащаницею, і поклів Його в гробі, що в скелі був висічений, і що в ньому ніколи ніхто не лежав.

54 День той був Приготування, і наставала субота.

55 А жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили гроб, і як покладене тіло Його.

56 Повернувшись, вони наготували пахощів і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

Воскресення та вознесення. Ісуса Христа.

*Анголі сповіщають жінкам
про воскресення Ісуса*

24 А дня першого в тиждні¹ прийшли вони рано вранці до гробу, несучи наготовані пахощі. 2 та й застали, що камінь від гробу відвалений був.

3 А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса.

4 І сталося, як безрадіні були вони в цім, ось два мужі в одежах блискучих з'явилися при них.

5 А коли налякалися вони й посилали обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими?

6 Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебував в Галілеї.

7 Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“.

8 І згадали вони ті слова Пого!

9 А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших.

10 То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Якова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це.

11 Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм.

12 Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала . . . І вернувся він до себе, і дивувався, що сталося . . .

55 8. 2.

Мр. 16. 12. 13

56 2 М. 20. 10,
12. 16. 3 М.
23. 8.

Мт. 18. 20. 15
Мр. 16. 12.

1 Мт. 28. 1. Мр.
16. 1. 2 Ів.
20. 1.

2 Мр. 16. 4. Ів.
20. 1.

4 Мр. 16. 5.
Ів. 20. 12. Ді.
1. 10.

5 Мт. 28. 5. Мр.
16. 6. Ів. 20.
13.

16. Мт. 21. 19
11. Ді. 2. 22.

6 Мт. 16. 21. 28
6. Мр. 16. 6.

7 9. 22. 1. 1.
25. 18. 31. 33.

Мт. 16. 21. 1.
22. 20. 18. Мр.
8. 31. 9. 31.

10. 33. 34.
1. 68. 2. 38. 21

19. 41. Ді. 1.
6.

9 Мт. 28. 8.
Мр. 16. 10.
Ів. 20. 2. 18.

10 8. 2. 3.
24. 1-11. Мт. 23

28. 8. Мр. 16.
10. Ів. 20. 12.

18.

24. 12. Ів. 20. 24
3-40.

12 Ів. 20. 5.
Гал. 3. 1. 3. 25

Ісус з'являється Своїм учням на дорозі в Еммаус

13 І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадій¹ із шістдесят.

14 І розмовляли вони між собою про все те, що сталося.

15 І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними.

16 Очі ж їхні були стримані, щоб Пого не пізнали.

17 І спитався Він їх: „Що за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“

18 І озвався один, йому ім'я Клеоба, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями?“

19 І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли йому: „Про Ісуса Назарянина, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім народом.

20 Як первосвященники й наша старшина Пого віддали на суд смертний, — і Пого розп'яли . . .

21 А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля виволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оце сталося . . .

22 А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували:

23 вони тіла Пого не знайшли, та й вернувшись й оповідали, що бачили й з'явлення Анголів, які кажуть, що живий Він . . .

24 І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали й жінки; та Пого не побачили“ . . .

25 Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки!

¹ Стадія — міра на 600 стій. Деякі грецькі тексти й давні переклади подають тут 160 стадій.

¹ Цебо в неділю рано вранці, див. Ів. 20. 1.

26 Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу?*

27 І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вняснів їм зо всього Писання, що про Нього було.

28 І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі.

29 А вони не пускали Пого й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути.

30 І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав . . .

31 Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Погб. Але Він став для них невидимий . . .

32 І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вняснів нам Писання?“. . .

33 І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і і тих, що з ними були,

34 які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Симонові.

35 А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Пого в ламанні хліба.

З'явлення Ісуса учням у Єрусалимі

36 І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“

37 А вони налякалися та перестраїлись, і думали, що бачать духа.

38 Він же промовив до них: „Чогб ви стривожились? І пощо ті думки до сердець ваших входять?*

39 Поглиньте до руки Мої та на

26 Іс. 53. 11...
Дії 17. 3.
1 Петр. 1. 11.

27 1 М. 3. 15.
Пов. 19. 25.
Іс. 8. 6. Іс.
53. 1-12. 5 М.
18. 15

Ів. 21. 5.

Ів. 21. 5, 10.

30 22. 19. Мт. 26.
26. Мр. 14
22.

9. 22. 45. 18. 44
31-33. Мт. 16.
21. Мр. 8. 31.

24. 26. Дії 46
17. 3. 1 Тим.
3. 16. Пс. 22. 7.

Дії 5. 31.

34 1 Кор. 15. 4.

Ів. 15. 26. 16. 49
17. Дії 1. 4
2. 1.

35 Мр. 16. 13.

36 Мр. 16. 14.
Ів. 14. 27. 20.
19.

Мр. 16. 19.
Дії 1. 9.

37 Мт. 14. 29

9. 19. 22. 13. 52
28

38 Мт. 14. 26.
Мр. 4. 30

39 Ів. 20. 29. 27.

ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю**.

40 І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги.

41 І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“

42 Вони ж подали Йому кусника риби печеної та стільника медового.

43 І, взявши, Він їв перед ними.

Остання Ісусова наука учням

44 І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Закбні Мойсєєвим, та в Пророків, і в Псалмах написано“.

45 Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання.

46 І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно було страждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього,

47 і щоб у Ім'ення Його проповідувалось покайння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму почавши.

48 А ви свідки тогб.

49 І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостаньтесь в місті, аж поки зодягнетесь силою з висоти“.

Волієння Ісуса на небо

50 І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх.

51 І сталося, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо вознісється.

52 А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю.

53 І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога. Амінь.

ІВАНА

Бог Слово

1 Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово.

2 Воно в Бога було споконвіку.

3 Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього.

4 І життя було в Нім, а життя було Світлом людей.

5 А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його.

6 Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймення Іван.

7 Він прийшов на свідцтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього.

8 Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло.

9 Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ.

10 Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Нього.

11 До свого Воно прибуло, та свої відцуралось Нього.

12 А всім, що Ного прийняли, їм владу далось дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Нього,

13 що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога.

14 І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, новіє благодаті та правди, і ми бачили славу Нього, славу як Однородженого від Отця.

15 Іван свідчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто

11 Ів. 1: 1-17

Об. 49: 13.

3. 34. Кол. 1: 16

19: 2

2 Пс. 8: 22

2 М. 3: 6

Рим. 8: 14

4 Пс. 27: 13

10: 18: 85: 10

3 Іср. 3: 1

Евр. 1: 2

Кол. 1: 16

17

4: 2

6: 46: 2 М.

33: 20. Мт.

11: 27. Лк.

10: 22: 1 Там.

6: 16: 1 Ів. 4: 12

5: 8: 10

6 М. 3: 1 Мт.

1: 4: 1: 1

1: 4: 17: 8

1: 15: 16

7: 1: 2: 3

8: 1: 2: 3

9: 3: 10: 8: 12

3: 28: 1: 1

4: 1: 1: 1

Мт. 1: 1: 1

10: 1: 1

12 Рад. 3: 26.

1с. 40: 3.

Мт. 3: 3. Мр

1: 1: 1: 1

13: 3: 5: 7: 1 Ів.

5: 4.

Мт. 21: 25.

14 Мт. 1: 16: 17.

2: 1 Ів. 2: 40.

9: 32: 10: 1

60: 1: 2: 10: 1

1: 16: 17

Мт. 3: 11.

Мр. 1: 8: 10

1: 1

15: 1: 2: 30.

Мт. 3: 11.

3: 26. Мт. 3: 27

11. Мр. 1: 7.

Лк. 3: 16.

Дії 13: 25.

прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я”.

16 А з Його повноти ми одержали всі, — а то благодать на благодать.

17 Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з’явилися через Ісуса Христа.

18 Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був.

Іван Христитель і його свідчення про Ісуса

19 А це ось свідцтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто ти такий?”

20 І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос”.

21 І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?” І відказує: „Ні!” „Чи пророк?” І дав відповідь: „Ні!”

22 Сказали ж йому: „Хто ж ти такий? щоб дати відповідь тим, хто послав нас. Що ти кажеш про себе самого?”

23 Відказав:

„Я голос того, хто кличе:

В пустині рівняйте дорогу Господню”,

як Ісаія пророк заповів”.

24 Посланці ж із фарисеїв були.

25 І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?”

26 Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хрищу, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте.

27 Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв’язати

ремінця від узуття Пого я негідний".

28 Це в Віфанії діялося, на тім боці Йордану, де христив був Іван.

Як Іван Христитель пізнав Христа

29 Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Себе гріх світу бере!

30 Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я.

31 І не знав я Пого; та для того прийшов я, христивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився".

32 І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та зоставався на Ньому.

33 І не знав я Пого, але Той, Хто христити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто христитиме Духом Святим".

34 І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!"

Перші учні Ісуса

35 Наступного дня стояв збічу Іван та двох з учнів його.

36 І, поглянувши на Ісуса, що проходив, Він сказав: „Ото Агнець Божий!"

37 І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом.

38 А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?" А вони відказали Йому: „Равві, перекладене це означає: „Учителю", — де Ти живеш?"

39 Він говорить до них: „Ходіть і побачте!" Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебули. Було ж коло години десятої.¹

¹ Цебто, коло години четвертої дня.

Мт. 4. 18...

28 10. 40. Мт. 3. 6. 13.

29 1. 26. Іс. 53. 4. 6. 7. 11. 1 Петр. 1. 19.

Мт. 16. 18. Мр. 3. 16.

30 1. 15. 27.

Мт. 8. 22. 16. 18. Мр. 2. 14.

12. 21.

32 Мт. 3. 16. Мр. 1. 10. Лк. 3. 22.

5 М. 18. 18. Іс. 7. 14. 53. 2. Гр. 23. 5. Єв. 34. 23.

33 Мт. 3. 11.

Лк. 3. 22.

1. 40. 7. 41.

52. Мт. 2. 23.

34 Мт. 3. 17.

1 М. 2. 27.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

2. 20. 11. 32.

40 А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Симона Петра.

41 Він знайшов перше Симона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос".

42 І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Симон, син Йонин; будеш званий ти Кіфа, що визначає: скеля".¹

43 Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!"

44 А Пилип із Віфсаїди походив, із міста Андрія й Петра.

45 Пилип Нафанаїла знаходить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йосипового, із Назарету".

46 І сказав йому Нафанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарету що добре?" Пилип йому каже: „Прийди та побач".

47 Ісус, угледівши Нафанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немас в нім підступу!"

48 Говорить Йому Нафанаїл: „Звідки знаєш мене?" Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був ти".

49 Відповів Йому Нафанаїл: „Учителю, Ти Син Божий, Ти Цар Ізраїлів!"

50 Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Візьми від цього побачиши!"

¹ Арамецьке kefa — камінь, скеля. Грецьке πέτρα — так само скеля, звідси Петро. Пор. 1 Кор. 1. 12.

51 І Він каже йому: „Поправді, поправді кажу вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та Анголів Божих, що на Ллюдського Сина підіймаються та спускаються“.

Весілля в Кані Галілейській

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати.

2 На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його.

3 Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“

4 Ісус же відказує їй: „Що тобі, жіно, до Мене?¹ Не прийшла ще година Моя!“

5 А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе *те*, що Він вам скаже!“

6 Було тут шість камінних посудин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вмещали.

7 Ісус каже до слуг: „Наповніть водою посудини“. І їх наливали вщерть.

8 І Він каже до них: „Тепер зачерпніть і занесіть до весільного старости“. І занесли.

9 Як весільний же староста скуштував воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, знали ж слуги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодого

10 та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапиваються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“...

11 Такий початок чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І вірували в Нього учні Його.

Очищення храму

12 Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і

¹ Див. Мт. 8. 29, примітка.

51 І М. 28. 12.
Мт. 4. 11. Мр.
1. 13.

Мт. 21. 12.
Мр. 11. 15.

Мт. 21. 12.
Мр. 11. 15.
Лк. 19. 45

Мт. 21. 13.
Мр. 11. 17.
Лк. 2. 49. 19.
46.

4 19. 26. Мт. 8.
2. 12. 48.
Мр. 1. 29. 31.
Лк. 8. 21.

11 26. 3. 16. 17

3 2. 6. 30. 18
Мт. 21. 23.
Мр. 8. 13. 31.
Лк. 26.

6 1. 28. Мр. 7.
3. 4.

Мт. 26. 61. 27. 19.
40.

11 2. 8. 22

11 1. 14. 2. 18.
4. 46. 6. 30. 11.
30.

11 139. 2
Мр. 2. 8

1 50. 19. 30

12 3. Мт. 4.
13.

Його учні до Капернаїму, і там перебули небагато днів.

13 А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус.

14 І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мініальники.

15 І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мініальникам гроші розсилав, і поперевертав їм столи.

16 І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового!“

17 Тоді учні Його згадали, що написано:

„Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“

18 І обізвались юдеї й сказали йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“

19 Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“

20 Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його?“

21 А Він говорив про храм тіла Свого.

22 Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і вірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус.

23 А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Пмєння, побачивши чуда Його, що чинив.

24 Але Сам Ісус їм не звірявся, бо Сам знав усіх,

25 і потреби не мав, щоб хто свідчив йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

Розмова Ісуса з Никодимом

3 Був один чоловік із фарисевів Никодім на ім'я, начальник юдейський.

2 Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Пому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“.

3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згорі, то не може побачити Божого Царства“.

4 Никодім Пому каже: „Як може людина родитися, будиши старою? Хіба може вона ввійти до утроби своїй матері знову й родитись?“

5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не родиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже.“

6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є дух.

7 Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорі.

8 Дух дихає, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений“.

9 Відповів Никодім і до Нього сказав: „Як це статися може?“

10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш?“

11 Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо проте, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте.

12 Коли Я говорив вам про земне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне?

13 І не схотів на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі.

14 І, як Мойсей підніс змія

2 9. 16, 19, 39.
Мт. 22. 46.
Дії 10. 38.

Мр. 16. 16. 16
Рим. 5. 8, 8. 32.
1 Ів. 4. 9.

3 1. 31. Мт. 18.
1 Ів. 1. 21

5 22. 9. 39. 17
12. 47. Ів. 19.
1 Ів. 16. 4. 9

3. 36. 5. 24. 18
12. 47

1. 5. 9. 12. 19
48. 1 Ів. 2. 9

5 Єв. 36. 25. 27
Тит. 3. 5.

Еф. 5. 13. 20
6 1. 13. Рим.
8. 5. 1 Кор. 2.
14. Іс. 51. 5.

Еф. 5. 8. 21
7 1. 1

8 6. 18. Мр. 4.
41. Єв. 11. 5.

4. 1. 2. 22

9 6. 52. 60
Мт. 3. 6. 4. 12. 23
1 Сам. 9. 4

Мт. 11. 3. 24
1 Ів. 3. 19. 20

11 7. 16. 8. 26
28. 12. 49.

Дії 15. 2. 25

12 Іс. 22. 67.
1. 26. 34. Мт. 26
1. 11

13 6. 62. Еф. 4.
9. Пр. 30. 4.

19. 11. 1 Кор. 27
4. 7. Євр. 5. 4.

14 8. 28. 12. 32
4 М. 21. 8

в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський,

15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя.

16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне.

17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся.

18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого.

19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, лихі бо були їхні вчинки!

20 Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його.

21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“.

Іванове свідцтво про Ісуса

22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив.

23 А Іван теж христив в Енобі поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й хреститись,

24 бо Іван до в'язниці не був ще посланий.

25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очіщення.

26 І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото хрестить і Він, і до Нього всі йдуть“.

27 Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться.

28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним.

29 Хто має заручену, той молодий. А дружба молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась!

30 Він має рости, а ж — маліти.

31 Хто звérху приходить, Той над усіма. Хто походить із землі, то той зéмний, і говорить по-зéмному. Хто приходить із неба, Той над усіма,

32 і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідцтва Пого не приймає ніхто.

33 Хто ж прийняв свідцтво Пого, той ствердив тим, що Бог правдивий.

34 Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри.

35 Отець любить Сина, і дав усе в Його руку.

36 Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить, а гнів Божий на нím перебуває.

Ісус кидає Юдею

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та хрестить, як Іван,

2 хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Пого,

3 Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею.

Ісус і самарянка

4 І потрібно було Самарію По- му переходити.

5 Отож, прибуває Він до самарійського міста, що звється Сіхάρ, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йосипові.

6 Там же була Яковава кри-

28 1. 20, 30, 23
27. Мат. 3. 1.
Мт. 11. 10. Мр.
1. 2.

29 Мт. 9. 15. 22.
2

1 М. 24. 17. 7

30 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

31 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

32 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

33 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

34 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

35 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

36 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

37 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

38 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

39 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

40 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

41 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

42 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

43 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

44 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

45 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

46 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

47 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

48 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

49 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

50 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

51 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

52 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

53 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

54 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

55 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 6

18 Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказати".

19 Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти."

20 Отці наші вклонялися *Богу* на цій ось горі, а ви твердите, що в Єрусалимі *те* місце, де потрібно вклонятись".

21 Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надходить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклоняться Отцеві не будете ви."

22 Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння — від єврейів."

23 Але наступає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклоняться будуть Отцеві в душі та в правді, бо Отець Собі спасає таких богомільців."

24 Бог є Дух, і ті, що Пому вклоняються, повинні в душі та в правді йти й поклонитись".

25 Відказує жінка Пому: „Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христос,¹ — як Він прийде, то все розповість нам".

26 Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою".

• 27 І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жаден із них не спитав: „Чого хочеш?" або: „Про що з нею говорив?"

28 Покинула жінка тоді водонісця свого, і побігла до міста, та й людям говорить:

29 „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христос?"

30 І вони повиходили з міста, і до Нього прийшли."

Готові ниви для жнив

31 Тим часом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!"

32 А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви".

33 Питали тоді один одного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?"

34 Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити."

35 Чи не кажете ви: „Ще чотири *от* місяці, — і настануть жнива?" А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на ниви, як для жнив уже попововили вони!"

36 А хто жне, той заплати бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — разом раділи."

37 Бо про це поговорка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне".

38 Я вас жати послав, де ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли".

Ввірування самарян

39 З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила була!"

40 А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебував там два дні."

41 Значно ж більш вони ввірували через слово Його."

42 А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізнали, що справді Спаситель Він світу!"

Ісус вертається до Галілеї

43 Як минуло ж два дні, Він вийшов пішки в Галілею."

¹ Геврейське *Mešijah* Месія, грецьке *Xристос*.

44 Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй.

45 А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони.

Уздоровлення сина царедворця

46 Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був Він воду на вино. І був там один царедворець, що син його хворів у Капернаумі.

47 Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти.

48 Ісус же промовив до нього: „Як знамен *тих* та чуд не побачите, — не ввіруєте!“

49 Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“

50 Промовляє до нього Ісус: „Иди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов.

51 А коли ще в дорозі він був, то раби його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“.

52 А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій¹ годині гарячка покинула його“.

53 Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і весь його дім.

54 Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

44 Єр. 11. 21.
Мт. 13. 57.
Мр. 6. 4. Лк.
4. 24.

45 2 23

19. 23

46 2 1. 9 Мт.
8. 5

47 Лк. 7. 2

48 2. 18. 1 Кор.
1. 22.

50 1 Пар. 17.
23.

Мт. 9. 6. Мр. 2. 8.
11. 16. 5. 24.

51 Мт. 8. 6

9. 14

9. 16. 2 М. 20. 10

20. Єр. 17. 21.
Мт. 12. 2. Лк.
6. 2

53 Лк. 19. 9.
Діт. 16. 34. 18.
8.

Лк. 7. 21. 12

54 2. 11. 20

Уздоровлення слабого при Віфесді

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов.

2 А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда¹ по-єврейському зветься, що мала п'ять ганків.

3 У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено.

4 Бо Ангел Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улазив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу.

5 А був там один чоловік, що тридцять і вісім років був недужим.

6 Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він часу слабус, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“

7 Відповів йому хворий: „Пане, я не маю людини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я прихोжду, то передо мною *вже* інший улазить“.

8 Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“

9 І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була.

10 тому то сказали юдеї вздорюваному: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“.

11 А він відповів їм: „Хто мене вздорював, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“.

12 А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“

13 Та не знав уздорюваний, Хто то Він, бо Ісус ухилився від наряду, що був на тім місці.

¹ Цебто, о перший дня.

¹ Гейрейське Bet hesed — дім милосердя.

14 Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось видужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталося тобі чого гіршого!“

15 Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздоровив його, то Ісус.

Ісус виявляє Себе, як Сина Божого

16 І тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу.

17 А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“.

18 І тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своім звав, тим роби́ячись Богові рівним.

19 Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить.“

20 Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більш від цих, щоб ви дивувались.

21 Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює.

22 Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові,

23 щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його.

24 Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерті в життя.

14 9. 35. 8. 11.
Мт. 8. 22. Гал. 25
2. 20. Еф. 2. 1.
5, 6.

1. 1-4.

5. 22. Дії 10. 27
42. Дан. 7. 10.
14.
1 Сол. 4. 16. 28
16 Мт. 12. 14.

Дії 12. 29
2. Мт. 25. 46.
19 27

17 9. 4. 14. 10.

18 7. 30. 10. 33.
Фил. 2. 6.

5. 19. 6. 38. 30
Мт. 26. 39.

19 3. 11. 32. 5.
30. 8. 38.

8. 14. 18. 31

36. 37. Іс. 42. 32
1. Мт. 3. 17.
17. 5. 1 Ів. 5. 9.
20 3. 35
1. 19-34. 33

Лк. 1. 17. 35
22 17. 2. Дан.
13. 14. Дії
17. 31. Ов. 20.
11.

1. 33. 3. 2. 7. 31. 36
10. 25. 14.
23. Лк. 10. 16.
1 Ів. 2. 23.
14. Мт. 3. 17.
1 Ів. 5. 9.

24 3. 16. 18. 8.
51. Лк. 23. 43.
1 Ів. 3. 14.
2 М. 33. 20. 37
5 М. 4. 12.
Мт. 3. 17. 17.
5. 1 Тим. 6. 16.
1 Ів. 5. 12

Майбутнє воскресіння

25 Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживнуть.

26 Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синowi дав життя мати в Самому Собі.

27 І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син.

28 Не дивуйтесь цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — Його голос почують,

29 і повиходять ті, що чинили добро, на воскресіння життя, а котрі зло чинили, на воскресіння Суду.

30 Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене.

Свідок про Ісуса

31 Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідцтво Моє неправдиве.

32 Є Інший, Хто свічить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідцтво, яким свідчить про Мене.

33 Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду.

34 Та Я не від людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені.

35 Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилино хотіли потішитись світлом його.

36 Але Я маю свідчення більше як Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав!

Отець свідчить про Сина

37 Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви

ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили.

38 Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав.

39 Дослідіть же Писання, бо ви думаєте, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене!

40 Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя.

41 Від людей не приймаю Я слави,

42 але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте.

43 Я прийшов у Ім'яння Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у ім'яння своє, того приймете ви.

44 Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви?

45 Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надієтесь ви!

46 Коли б ви Мойсесві вірили, то і Мені б ви повірили, бо про Мене писав він.

47 Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поїмете словом Моїм?"

Чудо нагородування п'яти тисяч

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверійського моря.

2 А за Ним йшла безліч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над педулами.

3 Ісус же на гору зійшов, і спів та по Своїм учням.

4 Наближалася ж Пасха, свято юдейське.

5 А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Никимові: „Ді ми кушимо хліба, щоб вони попливли?"

Пс. 11. 4. 5.

Мт. 14. 16.

Мр. 6. 37.

Лк. 9. 13.

39 5 М. 18. 15.

18. Іс. 8. 20.

34. 16. Лк. 24

27. Дії 17.

11 2 Там

15 17. 1 Петр.

1 11

1 11

41 1 11

21 1 Мт. 13

17 Мр. 6 8

Лк. 9 13

Мт. 11 10

21 Мр. 6 8

Лк. 9 13

43 Мт. 11 10

21 1

Мт. 11 10

Мр. 6 8

Лк. 9 13

44 12 1 Мт.

2 20

Мт. 11 10

45 1 Мт. 11 10

Лк. 9 13

Мт. 14. 20.

Мр. 6. 43

Лк. 9. 17.

46 1. 46. 1 М. 3

15. 49. 10.

5 М. 18. 15

47 5. 49. Лк. 16.

31

Лк. 7. 16.

5 М. 18. 15

18. 36.

1 Мт. 14. 13. Мр.

6. 32. Лк. 9

10

2 8. 1 10. Мт.

14. 13. Мр. 5.

33. Лк. 9. 11.

Мт. 14. 23.

24

4 2. 13. 14. 55

2 М. 12. 18

3 М. 23. 5. 16

22. 1

5 Мт. 14. 15

Мр. 6. 34

Мт. 14. 24.

Пс. 107. 25.

Мт. 14. 26.

Мр. 6. 49. 50.

6 Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити.

7 Никимові Пому відповідь дав: „І за двісті динарів їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трохи дістав!"

8 Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Симона Петра:

9 „Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!"

10 А Ісус відказав: „Скажіть людям сидати!" А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка числом із п'ять тисяч.

11 А Ісус узав хлібів, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони.

12 І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирajte куски повоєстаті, щоб ніщо не загинуло!"

13 І збрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишились дітям із п'яти ячних хлібів.

14 А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомонили: „Це Той справді Пророк, що повинен прибути на світ!"

15 Спостерігши ж Ісус, що вони мають замір прийти та забрати Його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один.

Ісус іде по воді

16 А як вечір настав, то зійшли Пого учні над море.

17 І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернаїму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив.

18 Від великого ж вітру, що віяв, хвилювалося море.

19 Як вони ж попливли стадій

із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, — і їх страх обгорнув. . .

20 Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“

21 І хотіли вони взяти до човна Пого; та човен зараз пристав до землі, до якої плувли.

Хліб життя

22 А наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього вийшли були учні Пого, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні.

23 А тим часом із Тіверіяди припливли човні інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку.

24 Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Пого там нема, то в човні посідали самі й прибули до Капернауму, — і шукали Ісуса.

25 І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“

26 Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправді кажу вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились.“

27 Нильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть нам Син Людський, бо відзначив Пого Бог Отець“.

28 Сказали ж до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб робити діла Божі?“

29 Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“.

30 А вони відказали йому: „Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й повірили Тобі віри? Що Ти робиш?“

6. 49. 2 М. 16. 31
6. 18. 19. 11.
8. 21.

6. 49.
20 Мр. 6. 50.

6. 10. 11.

4. 14. 6. 48.
7. 37. Іс. 55
15.

23 6. 11.

12. 37. 26. 29. 36
17. 9. Мт. 11. 37
28.

4. 34. 5. 30.
Мт. 26. 39.

10. 28. 29.
17. 21.

3. 15. 6. 47.

27 3. 16. 4. 14.
5. 36. 6. 10
54. Мт. 3. 17
16. 21. Мр. 1.
11.

Мт. 13. 17.
Іс. 4. 22.

28 Рим. 3. 28.

29 1 Іс. 3. 23.

30 2. 18. Мт. 12.
38. Мр. 8. 11.
6. 65. Іс. 1.
14.

31 Наші отці їли м'ясо в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“.

32 А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажу вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба.“

33 Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“.

34 А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам їдати!“

35 Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не пражнутиме.“

36 Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте.

37 Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть.

38 Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене.

39 Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня.

40 Оце ж воля Мого Отця, щоб усекий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскресну Я останнього дня“.

41 Тоді стали юдеї речувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“.

42 І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йосипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“

43 А Ісус відповів і промовив до них: „Не речуйте ви між собою!

44 Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскресну Я останнього дня.“

45 У Пророків написано: „І всі будуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене.

46 Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога.

47 Поправді, поправді кажу Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має.

48 Я — хліб життя!

49 Отці ваші в пустині їли манну, — і померли.

50 То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає.

51 Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світові дам“.

52 Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“

53 І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя.“

54 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресну Я останнього дня.

55 Бо тіло Моє — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття.

56 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому.

57 Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною.

58 То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли манну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“

59 Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі.

45 Іс. 54. 13.
Єр. 31. 33.
1 Сол. 4. 9.
Євр. 8. 11.

46 1. 18. Мт. 11.
27. 11. 10. 22

47 3. 16. 6. 40.

3. 13. Мр. 16. 62
19. 16. 24. 51.

48 6. 35.

49 6. 31. Євр. 3.
17. 19. 1 Кор.
10. 3. 5

2 Кор. 3. 6.

50 6. 33. 58

2. 25. 13. 11.

51 3. 13. Євр.
10. 5. 10

6. 44.

52 3. 9. 6. 60.

53 6. 40. Мт.
26. 26

6. 38. 63. Ці 68
20.

54 4. 14

1. 49. 11. 27. 69
Мт. 16. 16. 14
33

8. 44. Іс. 6. 70
13

56 15. 4. 5
1 Іо. 3. 24. 2
24.

Мт. 26. 47. 71

58 3. 13. 6. 48.
51. 54. 1 Кор.
10. 5.

Мр. 9. 30. Іс. 1
9. 51

Відступництво учнів Ісусових

60 А багато-хто з учнів Його, як почувли оце, гомонили: „Жорстока це мова! Хто слухати може її?“

61 А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рємствують, промовив до них: „Чи оце вас спонушує?“

62 А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був?

63 То дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова, що їх Я говорив вам, то дух і життя.

64 Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочатку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його.

65 І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прийти не може ніхто, як не буде йому від Отця дане те“.

66 Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним.

67 І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й ви відійти?“

68 Відповів Пому Сімон Петро: „До кого ми підемо, Господи? Ти маєш слова життя вічного.“

69 Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“

70 Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьом Я вас вибрав? Та один із вас диявол“.

71 Це сказав Він про Юду, сина Симонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьом.

Ісус тайкомā прибуває до Єрусалиму

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагоди, щоб убити Його.

2 А надходило свято юдейське — Кучки.

3 І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш.

4 Тайкома бо не робить нічого ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти таке чиниш, то з'яви Себе світові“.

5 Бо не вірували в Нього навіть брати Його!

6 А Ісус промовляв до них: „Не настав ще Мій час, але завжди говорю чини вани.

7 Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі.

8 Ідіть на це свято, бо не виповнився ще Мій час“.

9 Це сказавши до них, Він зостався у Галілеї.

10 Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби по́тай.

11 А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“

12 І поголósка велика про Нього в народі була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги народ“... .

13 Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв.

Наука Ісуса в святині в свято Кучок

14 У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав.

15 І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писання, не вчившись?“

16 Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене.

17 Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажу́ Я.

2 3 М. 23. 34

5. 41, 44.

3 2. 12. Мт. 12.

46. Дії 1. 14.

1. 17. 5. 16.

47. Мт. 12. 44.

Дії 7. 53.

Рим. 2. 17. 29.

8. 48. 52. 10.

20. Мр. 3. 21.

5. 6. 64. Мт. 13.

6 2. 4

5. 16.

7 3. 19. 15. 18.

1 М. 17. 10.

3 М. 12. 3.

8 2. 4. 8. 20.

5. 8. 9.

8. 15. 3 М. 19.

15. Пр. 24. 23.

11 11. 56.

12 6. 14. 9. 16

10. 19. Мт.

27. 63

7. 19.

13 9. 22. 12. 42.

19. 38.

7. 13.

7. 41. 9. 23.

Мт. 13. 55.

Дії. 4. 22

15 Мт. 13. 55

Дії. 10. 2

8. 26. 13.

Рим. 3. 4.

16 8. 28. 12. 49

17 8. 32. Еф. 5.

14. 2 Петр. 1.

8

8. 55. Мт. 11.

29

27.

18 Хто говорить від себе са́мо-го, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправди нема.

19 Чи ж Зако́на вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Зако́на того не виконує. На́що хочете вбити Мене?“

20 Наро́д відповів: „Чи Ти де́мона маєш? Хто Тебе хоче вби-ти?“

21 Ісус відповів і сказав їм: „Одне діло зробив Я, — і всі ви дивуетесь.

22 Через це Мойсей дав обрі́зання вам, — не тому́, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу обрі́зуєте чоловіка.

23 Коли ж чоловік у суботу приймає обрі́зання, щоб Зако́ну Мойсєвого не порушити, чого ж ремствує ви на Мене, що Я всю лю́дину в суботу вздоровив?

24 Не суди́ть за обличчям, але суд справедливий чини́ть!“

Фарисеї хотять убити Ісуса

25 Дехто ж з ерусали́млян ка-зали: „Хіба це не Той, що Його шукають убити?“

26 Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажу́ть Йому. Чи то справді дізнались старші, що Він дійсно Христос?

27 Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли при-йде, ніхто знати не буде, звідки Він“.

28 І склика́в у храмі Ісус, навчаючи й кажу́чи: „І Мене зна-єте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте.

29 Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“

30 Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Погіб.

31 А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить Ошей?“

32 Фарисеї прочули такі поголоски про Нього в народі. Тоді первосвященики та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його.

Я підю до Отця

33 Ісус же сказав: „Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того підю, Хто послав Мене.

34 Ви будете шукати Мене, і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“.

35 Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселенців між греки, та й греків навчати?“

36 Що за слово, яке Він сказав: „Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“

37 А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є!“

38 Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утроби його“.

39 Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений.

Незгода в народі через Ісуса

40 А багато з народу, почувши слова ті, казали: „Він справді пророк!“

41 Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із Галілеї?“

30 8, 20, 13, 1.
Лк. 22, 53.

31 1, 11, 1. Мкх.
1, 1. Мт 2

32 8, 30, 10, 42
11, 45, 12, 42.

33 12, 42, 43
10, 19.

34 7, 45.
11, 40.

35 42.

36 13, 33, 16, 5.
16.

37 7, 28, 29.

38 7, 36, 8, 21.
13, 33, 17, 24

39 12, 42.

40 3, 1, 19, 39.

41 36 6, 34, 16, 18

42 5 М. 1, 17, 19
15.

43 37 4, 14, 3 М.
23, 36, 06, 22

44 17, 16, 44, 3.
55, 1, 58, 11

45 1, 46, 5, 39.

46 7, 41, 16, 8
23 Мт 4, 15.

47 38 16, 12, 3, 44.
3, Полс. 2, 28.

48 3, 13, Дн 2.
1, 1, 1, 1

49 12.
19, 21, 17

50 39 16, 1, 1, 1
3, 1

51 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

52 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

53 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

54 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

55 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

56 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

57 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

58 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

59 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1

42 Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Віфлеєму, звідкіля був Давид?“

43 Так повсталася незгода в народі з-за Нього.

Невдалий замір схопити Ісуса

44 А деякі з них мали замір схопити Погіб, — та ніхто не поклав рук на Нього.

45 І вернулася служба до первосвящеників та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“

46 Відказала та служба: „Чоловік же ніколи так не промовляв, як Ошей Чоловік“.

47 А їм відповіли фарисеї: „Чи й вас із дороги не зведено?“

48 Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього?

49 Та проклятий народ, що не знає Закону!“

50 Говорить до них Никодім, що приходив до Нього вночі, і що був один із них:

51 „Хіба судить Закон наш людину, як перше її не вислухає, і не дізнається, що вона робить?“

52 Пому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Доследи та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“.

53 І до дому свого пішов кожен.

Ісус прощає грішницю

8 Ісус же на гору Олівну пішов. 2 А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх.

3 І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбі схоплену жінку, і посередині ставлять її,

4 та й говорять Пому: „Оцю жінку, Учителю, зловлено на гарячому вчинку¹ перелюбу...“

¹ Грецьке ἐπ' αὐτοφώρῳ — на гарячому вчинку.

зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю, як Отець Мій Мене був навчив.

29 А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не залишив Самбого Мене, бо Я завжди чиню, що Пому до внодоби”.

30 Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували.

31 Той промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді Моїми учнями будете,

32 і пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!”

33 Вони відказали Пому: „Авраамів ми рід, і нічими невольниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?”

34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха.

35 І не застається раб у домі повік, але Син застається повік.

36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні.

Ви не Авраамові діти

37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заподіяти Мені, бо наука Моя не вміщається в вас.

38 Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого”.

39 Сказали вони Пому в відповідь: „Наш отець — Авраам”. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові.

40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив.

Ваш батько диявол

41 Ви робите діла батька свого”. Вони ж відказали Пому:

10. 27. 1. 13. 3. 42

29. 8. 16. 15. 19.
Мт. 27. 46.

12. 39. Мт. 43
12. 35. 13. 35.

30. 7. 14. 19. 32
12. 31. 42.

31. 15. 1. 14.

1. М. 8. 1. 44
1. 14. 22. 22.

2. 14. 8.
2. Петр. 2. 4.

32. Рим. 6. 18.
21. Гал. 5. 1.

33. Нєм. 9. 36
Мт. 3. 9.

14. 22. 47. 45
34. Рим. 8. 19.

20. 1. 10. 8.

16. 8. 1. Петр. 46
2. 22. 2. 21.

35. Рим. 8. 36.

36. 8. 32. Рим. 8.
18. 22. 8. 2.

6. 30. 18. 37.
1. 16. 4. 7.

4. 9. 7. 20.
Мт. 3. 21.

7. 18. Рим. 49
2. 23.

9. 41. 6. 15. 50

39. Мт. 3. 2. 13. 14.
9. 7. Гал. 3.

5. 21. 6. 40. 51
47. 8. 52. 11.

26. Мт. 16. 28.
Мт. 9. 1. 1. 16.

9. 27.

8. 51. Мт. 9. 52
1.

41. 1. М. 3. 15.
5. М. 23. 4.

4. 12. 53

„Не родилися ми від перелобу, — одного ми маєм Отця — то Бога”.

42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе й Самого прийшов Я, а Мене Він послав.

43 Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ві слів Моєго.

44 Ваш батько — диявол, і покладившости батька свого ви виконувати хочете. Він був душогуб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорите неправду, то говорите зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправди.

45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажу.

46 Хто з вас може Мені докорити за гріх? Коли ж правду кажу, чом Мені ви не вірите?

Ви не від Бога

47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога”.

48 Відізнались юдеї й сказали Пому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і дємона маєш?”

49 Ісус відповів: „Не маю Я дємона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажалиє.

50 Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить.

51 Поправді, поправді кажу вам: Хто слово Моє берегтиме, не побачить той смерті повік!

Я знаю Його

52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізнались, що дємона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтиме, не скуштує той смерті повік.

53 Чи ж Ти більший, аніж отець

наш Авраам, що помер? Та по-вмирили й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе?"

54 Ісус відповів: „Як Я славлю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш.

55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажучу, що не знаю Його, — буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю.

56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій. — і він бачив, і тішився“.

57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяти років не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?"

58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажучу вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“.

59 І схопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сховався Ісус, і з храму пішов.

55 * 28, 29

Діп 3, 2, 10

56 Лк. 10, 24.

Євр. 11, 13.

58 1, 2, 10

30

59 10, 31. Лк.

4, 30.

5, 9.

1 Діп 3, 2.

2 2 М. 20, 5

Діп 13, 2

7 13, 3, 2

3 11, 4

4, 19.

4 5, 17, 20, 11.

9.

5 1, 5, 9, 8, 12,

35, 46.

6 Мр. 8, 23.

7 2 Цар. 5, 10,

14. Неем. 3,

15.

умийся в ставку Сілоам¹ (визначає не „Посланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видблщим. . .

8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?"

9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“

10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?"

11 А той оповідав: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязиво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“.

12 І сказали до нього: „Де Він?" Відказує той: „Я не знаю“.

13 Ведуть *тоді* до фарисеїв того, що був перше незрячий.

14 А була то субота, як грязиво Ісус учинив і відкрив йому очі.

15 І знов запитали його й фарисеї, як видблщим він став. А він розповів їм: „Грязиво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“.

16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Отець Чоловік, — бо суботи не держить“. А інші казали: „Як же чбда такі може грбщна людина чинити?" І незгода між ними була.

17 Тому зблву говорять слбпо-му: „Щб ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?" А той відказав: „Він Пророк!“

18 Юдеї прбте йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого.

19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете,

¹ Гєбрєйське Siloah — послання, або послатеп.

Узоровалення слбпорбдженного

9 А коли Він проходив, побачив чоловіка, що слбпим був з народбження.

2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрбщив: чи він сам, чи батьки його, що слбпим він родився?"

3 Ісус відповів: „Не згрбщив ані він, ні батьки його, а щоб дбла Бжжб з'явились на ньому.

4 Ми мусимо виконувати дбла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надхбдить он нбч, коли жбден нбчбго не зможе виконувати.

5 Доки Я в свбтб, — Я Свбтло для свбту“.

6 Промовивши це, Він сплнував на землю, і з слбни грязиво зробив, і очб слбпому помазав грязивом,

7 і до нього промовив: „Пбди,

ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?"

20 А батьки його відповіли та сказали: „Ми знаєм, що цей — то наш син, і що він народився сліпим."

21 Але як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Поспитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе". . .

22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа Пого визнає, щоб той був відлучений від синагоги.

23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його поспитайте".

24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік".

25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!". . .

26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?"

27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Щоб бажасте знову почути? Може й ви Пого учнями хочете стати?"

28 А вони його випаляли та й сказали: „То ти Пого учень, а ми учні Мойсєві."

29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсєя, — звідки ж узиявся Оцей, ми не відаємо".

30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тб ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив!"

31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послуhas; хто ж богобійний, і виконує волю Пого, — того слухас Він.

32 Відвіку не чувано, щоб хто

9. 16.

Пс. 51. 4.

5. 14.

22 7. 13. 12. 42
16. 24 26 10 25
23 9. 213. 19. Мт 13. 39
11-15.Мт. 23. 26. 40
15. 14.15. 22. Пр. 41
26. 12. Як. 4
114. 6. Єв. 34. 2. 1
4. Фил. 2. 21.29 8. 14. 2 М
3. 6. 19. 19.

1. 43. 1

31 Пс. 66. 18.
Іс. 4. 15. Пр.
15. 29. Дії 10.
35.

очі відкрив був сліпому з народження.

33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити".

34 Вони відповіли та й сказали йому: „Ти ввесь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?" І геть його вигнали.

35 Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?"

36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?"

37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Пого, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!". . .

38 А він відказав: „Я вірую, Господи!" І вклонився Пому.

39 І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видіючі щоб стали незрячі".

40 І почули це деякі з тих фарисєїв, що були з Ним, та й сказали Пому: „Чи ж і ми невидючі?"

41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо", — то й ваш гріх зостається при вас!"

Я — Пастир Добрий

10 Поправді, поправді кажу вам: Хто не входить дверима в коняру, але перелазить деінде, — той злдіий і розбійник.

2 А хто входить дверима, — той ввійням пастух.

3 Воротар відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по йменню, і випроваджує їх.

4 А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його.

5 За чужим же не підуть вони,

а будуть утікати від нього, — бо не знають вони чужого голосу”.

6 Оцю прїтчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вони, про що їм говорив.

7 І знову промовив Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що Я — двері віви́ям.

8 Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злодії й розбійники, але ви́ви не слухали їх.

9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде.

10 Злодій тільки на те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали.

11 Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладе життя власне за вівці.

12 А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кїдає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полїо́шить.

13 А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці.

14 Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають.

15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу́.

16 Також маю Я інших овець, які не з цієї ко́шари, — Я повинен і їх припровадити. І Мій голос почують вони, — і буде отара одна й Один Пастир!

17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його.

18 Ніхто в Мене його не берє, але Я Сам від Себе кладу́ його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця”.

19 З-за цих слів між юдеями знову незгода знялася.

7. 20. 8. 48. 20
Мр. 3. 21...

6 16. 25. Мт. 9.
32

7 14. 6. Мс. 118.
20. Мт. 7. 13.
14.

8 Єр. 23. 1, 2

9 14. 6. Мс. 181.
20. 1 Кор. 3.
15.
1 Пар. 6. 3. 23
11. 11 5 12
Лк. 22. 67. 24

11 Мс. 23. 1, 80.
2. Іс. 40. 11.
Єр. 34. 12. Лк.
1. 1
1. 37. 25

12 15. 13. Зах.
11. 17. Мт. 10.
16. Ді 20. 29.
Тит. 1. 11.
1 Петр. 5. 2, 3.
6. 64. 8. 45. 26
3. 4. 8. 47. 27

13 1 Петр. 5. 2,
3.
14 Єр. 13. 20.
2 Тим. 2. 19.
5. 28. 6. 39. 28
17. 12. 18. 9.

15 6. 46. Мт. 11.
25.
15. 28. 29
16 11. 2. 1. 3.

16 11. 2. 1. 3.
11. 17. 21
13. 2. 13. 14
11. 18. 2. 21
11. 17. 21
11. 2. 13. 14

17 11. 17. 21
11. 2. 13. 14
18 2. 19. 2. 19
11.
5. 1. Мс.
26. 65.

10 82. 6. 34
19 7. 43. 9. 16.

20 І багато-хто з них говорили: „Він дїмона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його?”

21 Інші казали: „Ці слова не того, хто дїмона має. Хіба дїмон може очі слїпим відкривати?” ...

Юдеї хочуть укаменувати Ісуса

22 Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима.

23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім ганку.

24 Юдеї тоді обступили Його та й казали Йому: „Доки будеш тримати в непевності нас? Якщї Ти Христос, — то відкрито скажи нам!”

25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Тї діла, що чиню́ їх у Імє́ння Свого Отця, — вони свідчать про Мене.

26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви.

27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слїдком вони йдуть.

28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не вїхопить із Моєї руки.

29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і вїхопити ніхто їх не може Отцеві з рукї.

30 Я й Отець — Ми одне!”

31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його.

32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрий же з тих учинків хочете Мене каменувати?”

33 Юдеї Йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозизвагу, — бо Ти, бувши людиною, за Бога Себе видаєси”.

34 Відповів їм Ісус: „Хіба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги”?

35 Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже було, — а Писання не може порушене бути,

36 то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“?

37 Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені.

38 А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не йміте, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“

39 Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він.

Ісус за Породаном

40 І Він знову на тій бік Породану пішов, на те місце, де Іван найперше хрестив, та й там перебував.

41 І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве було.

42 І багато-хто ввірували в Нього там.

Смерть і воскресіння Лазаря

І Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти.

2 А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волосьям своїм Йому ноги обтерла.

3 Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що кохаш його!“ . . .

4 Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“.

5 А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря.

6 А коли Він почув, що нездужає той, що зостався два дні на тім місці, де був.

35 Мт. 5, 17, 18.

8, 59, 10, 31. 8

36 5, 17–20, 9, 35, 37.

9 4, 5, 1 Ів. 2, 19

37 15, 24.

38 14, 11.

8 12, 9, 1 10
12, 35, 1 Ів. 2, 11

39 8, 59, 1 Ів. 4, 30.

Мт. 9, 24 11
Лк. 8, 12 1 Ів. 7, 50

40 1, 28, 1, 23

41 7, 1

20, 24, Мр. 16
10, 32, 14, 31.

42 8, 30.

1 Лк. 10, 38, 39.

2 12, 3, Мт. 26, 7, Мр. 14, 3.

3 13, 23.

4 9, 3.

3, 32, 11, 32. 21

7 Після ж того говорять до учнів: „Ходімо знову в Юдею“.

8 Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли каменням побити Тебе, а Ти знов туди ідеши?“

9 Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цього світіння бо світло він бачить.“

10 А хто ходить нічної пори, той спіткнеться, — бо немає в нім світла“.

11 Оце Він сказав, а по тому говорять до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підурозбудити Його“.

12 А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“.

13 Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочінок Він каже.

14 Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар.“

15 І Я тішуся за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“.

16 Сказав же Хома, називаний Близинок, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним помирати“.

17 Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі.

18 А Віфанія поблизу Єрусалиму була, яких стадій з п'ятнадцять.

19 І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх.

20 Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа.

21 І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. . .“

22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог!“

23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“

24 Відказує Марта Пому: „Знаю, що в воскресенні останнього дня він воскресне“.

25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в Мене, — хоч і вмере, буде жити.“

26 І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“

27 Вона каже Пому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“.

28 І промовивши це, відійшла, та й поклікала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“

29 А та, як зачула, квапливо встала й до нього пішла.

30 А Ісус не ввійшов був іще до сестри, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла Його.

31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подалися за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там.

32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Пого вгледіла, то припала до ніг Пому та й говорила до нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“

33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в душі розкалобився та й зворушився Сам.

34 І сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Пому: „Іди, Господи, та подивися!“

35 І закапали сльози Ісусові . . .

36 А юдеї казали: „Дивись, як кохав Він його!“

37 А з них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“

38 Ісус же розкалобивсь знову в Собі, і до гробу прийшов. Була

24 5. 29. 6. 40.
Пов. 19. 25.
Іс. 26. 19.

Дан. 12. 2.
Дж. 14. 14.

1 Кор. 15. 32.
Об. 20. 12.

20. 4.
25 6. 40. 54. 14.
6. 1 Ів. 5. 11.

26 5. 24. 8. 51
4. 23. 25. 26.

27 4. 42. 6. 69.
Мт. 16. 16.

Мр. 7. 34.

12. 30...

5. 28. 12. 17.

30 11. 20.

20. 6. 7.

32 11. 21

10. 42.

33 13. 21.

Мр. 14. 1.

Ів. 22. 66.
Дії 4. 27.

35 Ів. 19. 41.

36 11. 3. 5

37 9. 6.

38 Мт. 27. 60.

18. 41.

ж то печера, і камінь на ній налягав.

39 Промовляє Ісус: „Відвалить цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чуті, — бо чотири віки дні він у гробі“ . . .

40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Богу побачиш?“

41 І знялі тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку приношу Тобі, що Мене Ти почув.“

42 Та Я знаю, що Ти завжди почувш Мене, але ради наробу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“.

43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди сюди!“

44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний пасами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою. . . Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“ . . .

Синедріон постановляє забити Ісуса

45 І багато з юдеїв, що поспішили до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували.

46 А деякі з них пішли до фарисей, і їм розповіли, що Ісус учинив.

47 Тоді первосвященники та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребгата чуд чинить?“

48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і Край, і народ!“

49 А один із них, Кайяфа, що був первосвященником року того, промовив до них: „Ви нічого не знаєте,

50 і не поміркуєте, що краще

для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аби щоб увесь народ мав загинути!“

51 А того не сказав сам від себе, але, первосвященником будучи в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти,

52 і не лише за народ, але й щоб сполучити в одне розпорощених Божих дітей.

53 Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити Його.

54 І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфрём, — і тут залишався з Своїми учнями.

55 Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з Краю вдались перед Пасхою в Єрусалим, щоб очистити себе.

56 І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомонили один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“

57 А первосвященники та фарисеї наказали дати: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити Його.

Намащення Ісуса миром

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих.

2 І для Нього вечерю там спростили, а Марта прислужувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли.

3 А Марія взяла літру мира, з найдорожчого наряду пахучого, і намастила Ісусові ноги, і волосьям своїм Пому ноги обтерла. . . І пахощі мира наповнили дім!

4 І говорить один з Пого учнів, Юда Іскаріотський, що мав Пого видати:

Мт. 26. 9. Мр. 14. 5.

51 1 М. 50. 20.
2 М. 28. 30.
3 М. 27. 21

Лк. 8. 3.

52 10. 16. Мт.
12. 30. Еф. 2.
16. 1 Ів. 2. 2.

Мт. 26. 10. 12.
Мр. 14. 6. 8.

53 Мт. 12. 14.
Мр. 16. 7.

Мт. 26. 11.
Мр. 15.
3 М. 17. 11
11. 13. 14

55 2 Хр. 30. 17.
Мр. 10. 32.
Ді. 21. 24. 26

11. 45.

Мт. 21. 9.
Мр. 11. 9. Ів.
19. 38. Пс.
118. 26.

1 11. 1-14. Мт.
26. 6. Мр. 14.
9.

2 Лк. 10. 40.

Мт. 21. 7.
Мр. 11. 11.
19. 38

14 Хр. 9. 9.
Мт. 14.

3 Мт. 26. Мр.
14. 8. 11

4 Мт. 26. 8. Мр.
14. 8.
11. 1. 44

17 Лк. 19. 37.

5 „Чому мира оцього за триста динарів не продано, та й не роздано вбогим?“

6 А це він сказав не тому, що про вбогих журився, а тому, що був злодій: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що викидали.

7 І промовив Ісус: „Позостав ти, — це вона на день похорону заховала Мені. . .“

8 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“

9 А натовп великий юдеїв довідався, що Він там, та й поприходили не з-за Ісуса Самого, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих.

10 А первосвященники змовилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти.

11 бо багато з юдеїв з-за нього відходили, та в Ісуса ввірували.

Славний в'їзд Ісуса в Єрусалим

12 А другого дня, коли безліч народу, що зібрався на свято, почув, що до Єрусалиму надходить Ісус,

13 то взяли вони пальмове віття, і виїшли назустріч Пому та й кричали:

„Осанна!

Благословенний, хто йде у Господнє Ім'я!

Цар Ізраїлів!“

14 Ісус же, знайшовши остя, сів на нього, як написано:

15 „Не бійся, дочко Сіонська! Ото Цар твій іде,

сидячі на ослі молодому!“

16 А учні Пого спочатку того не зрозуміли були, але, як прославився Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що це вчинили Пому.

17 Тоді свідчив народ, який був із Ним, що Він викликав Лазаря

з гробу, і воскресив його з мертвих.

18 Через це й зустрів натовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо.

19 Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічого не відете: ось пішов увесь світ услід за Ним!“

Отець прославляє Сина

20 А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі геллені.

21 І вони підійшли до Пилипа, що з Віфсаїди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“.

22 Іде Пилип та Андрієві каже: іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають.

23 Ісус же їм відповідає, говорячи: „Надійшла година, щоб Син Людський прославивсь.

24 Поправді, поправді кажу вам: коли зёрно пшеничне, як у землю впаде, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе.

25 Той кохає душу¹ свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя.

26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошанує Отець.

27 Затривожена зараз душа Моя. І що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю . . .

28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“ Залунав тоді голос із неба: „І прославив, — і знову прославлю!“

29 А народ, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це Ангел Йому говорив!“

¹ „Душа“ часто визначає, як і в Старому Заповіті, життя“.

11. 42.

18 11. 47.

14. 20, 16. 11. 31
Лк. 10. 18.
Кол. 2. 15.
19 11. 48.

8. 28. 3. 14.

18. 32. Мт. 16. 21.

20 1. 35, 11. 50.
Діп 8. 27.Пс. 45. 7, 34
110. 4. Іс. 9.
5. 6. Мих. 5.
2. Дан. 7. 14.

21 1. 44. Лк. 19. 8. 23. 8.

1. 9. 8. 12. 9. 5. 11. 10.

23 13. 32. 17. 1.

Мт. 2. 13. 5.

24 1 Кор. 15. 37. 43. Рим. 14. 9.

25 Мт. 10. 39. 16. 25. Мр. 8. 35. Лк. 9. 24. 14. 26. 17. 33.

1. 33. 1. Рим. 10. 16.

26 14. 3. 17. 24. 1 Сам. 2. 30. 1 Сол. 4. 17.

27 Мт. 26. 38. 39. Пс. 6. 3. 42. 5.

Лк. 6. 9. Мт. 13. 14. 15. Рим. 11. 8.

Лк. 6. 9. 10. Мт. 13. 14. 15. Мр. 4. 12.

Лк. 8. 10. Лк. 2. 2. 1.

28 1. 51. 5. 37. Мт. 3. 17. 17. 5.

29 Лк. 22. 43. Іс. 6. 1...

30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунав, а для вас.

31 Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вигнаний звідси тепер.

32 І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну“.

33 А Він це говорив, щоб зазначити, якою то смертю Він має померти.

34 А народ відповів Пому: „Ми чули з Закону, що Христос перебуває повів, то чого ж Ти говориш, що Людському Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Людський?“

35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас темрява не обгорнула. А хто в темряві ходить, не знає, куди він іде. . .

36 Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і сховався від них.

Чому не вірували в Ісуса

37 І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не вірували,

38 щоб оправдалось слово пророка Ісаї, який провіщав:

„Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господне рамено кому об'явилось?“

39 Тому не могли вони вірити, що знову Ісаїя прорік:

40 „Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли,

і не навернулись, щоб Я їх уздоровив!“

41 Це Ісаїя сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіщав.

42 Протє багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги.

43 Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу.

Заповідь Божя — то вічне життя

44 А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене.

45 А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене.

46 Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не зоставався.

47 Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджю, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ.

48 Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його!

49 Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, щоб Я маю казати та щоб говорити.

50 І відаю Я, що Погo *ота* заповідь — то вічне життя. Тож щоб Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав.

Таємна Вечера.

Ісус умивав ноги Своім учням

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала година Пому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх.

2 Під час же вечєрі, як диявол уже був укинув у серце синові Симона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Пого,

3 то Ісус, знавши те, що Отець

42 7. 48. 9. 22.

21 7. Мт. 41. 4
29 20. 28. 31.
12 37.

43 7. 11.

44 Мт. 10. 40.

Мт. 10. 41.
11 11. 17. 18.

45 10. 39. 41. 42.

46 8. 12. 14. 15.
10. 2. 22.

13. 12.

47 3. 17. 8. 18.
Мр. 16. 16.
Лк. 9. 56.

48 Лк. 10. 16.
Свп. 4. 12.
Ос. 19. 15.

15. 3.

49 14. 10. 5 Мт.
18. 18.

6. 64. 70. 71.

50 8. 26. 28.

Мт. 23. 8. 10. 13
Лк. 2. 36.

Лк. 22. 27. 14
1 Тим. 5. 10.

1 7. 6. 30. 8. 20.
15. 13. Мт. 26.
2. Гал. 2. 20.

1 Ів. 3. 16.
1 Петр. 2. 21. 15
1 Ів. 2. 6.

Фил. 2. 5.
Кол. 3. 13.

Мт. 10. 24.
Лк. 6. 40.

2 Лк. 22. 3.

Мт. 7. 24. 17
Лк. 4. 25.

3 3. 35. 16. 28.
17. 2.

видав все Пому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить,

4 устає від вечєрі, і здійсмає одєжу, бере рушник і підперізується.

5 Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був підперезаний.

6 І підходить до Симона Петра, а той каже Пому: „Ти, Господи, митимеш ноги мені?“

7 Ісус відказав і промовив йому: „Що Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш“.

8 Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“.

9 До Нього проказує Симон Петро: „Господи, — не самі мої ноги, а й руки та голову!“

10 Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки ноги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, та не всі“.

11 Бо Він знав Свого зрадника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“.

12 Коли ж пообмивав їхні ноги, і одєжу Свою Він надів, засів знову за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, що Я зробив вам?“

13 Ви Мене називаєте: Учитель і Господь, — і добре ви кажете, бо Я є.

14 А коли обмив ноги вам Я, Господь і Вчитель, то повинні й ви один одному ноги вмивати.

15 Бо то Я вам приклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив.

16 Поправді, поправді кажю вам: Раб не більший за пана свого, посланець же не більший від того, хто вислав його.

17 Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините!

Виявлення зрадника

18 Не про всіх вас кажу. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збулося Писання:

„Хто хліб споживає зо Мною,
підняв той на Мене п'яту свою!“

19 Уже тепер вам кажу, перше ніж *те* настане, щоб як станеться, ви вірували, що то Я.

20 Поправді, поправді кажу вам: Хто приймє Мого послання, той приймє Мене; хто ж приймє Мене, той приймє Того, Хто послав Мене!“

21 Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене!“ . . .

22 І озиралися учні один на одного, непевними будиши, про ко-го Він каже.

23 При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус.

24 От цього кивнув Сімон Петро та й шепнув: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“

25 І, пригорнувшись до лона Ісусового, той говорить до Нього: „Хто це, Господи?“

26 Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска“. І, умочивши куска, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! . . .

27 За тим же куском тоді в нього ввійшов сатана. А Ісус йому каже: „Що ти робиш — роби швидше“. . . .

28 Але жаден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він йому.

29 А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус:

18 Іо. 41. 9. 10

19 14. 29.

12. 23. 17. 1-5.

20 Мт. 10. 40.

7. 33. 34. 8. 21. 16. 16.

15. 12. 13. 17. 3 М. 19. 18. Мт. 22. 39. 1 Ів. 2. 8. 10

1 Ів. 2. 5. 4. 20.

23 19. 26. 20. 2. 21. 7. 20.

13. 33. 21. 18.

25 21. 20

Мт. 26. 33. Мр. 14. 29. 31. Лк. 22. 33.

26 Мт. 26. 23.

Мт. 26. 34. Мр. 14. 30. 72. Лк. 22. 34.

27 13. 2.

14. 27. Мр. 11. 1 22

29 12. 6.

2 Кор. 5. 1. 2

„Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що.

30 А той, узивши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч.

31 Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось прославивсь Син Людський, і в Ньому прославився Бог.

32 Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прославить у Собі, і зараз прославить Його!

Заповідь любови

33 Мої дітеньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, *туди* ви прибути не можете“, — те й вам говорити Я тепер.

34 Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви!

35 По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою“.

Петро відречеться від Ісуса

36 А Симон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, *туди* ти тепер іти за Мною не можеш, але пітім ти підеш за Мною“.

37 Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не можу? За Тебе я душу свою покладу!“

38 Ісус відповідає: За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажу Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене! . . .

*Прощальна мова Ісуса.**Ісус потішає Своїх учнів*

14 Нехай серце вам не три-вожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте!

2 Багато осель у домі Мого

Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготувати місце для вас?

3 А коли відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви.

4 А куди Я йду — дорогу ви знаєте“.

5 Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“

6 Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене.

7 Коли б то були ви пізнали Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепер Його знаєте ви, і Його бачили“.

8 Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вистачить нам“!

9 Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“

10 Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті.

11 Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі.

12 Поправді, поправді кажу вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця.

13 І коли що просити ви будете в Ім'я Моє, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець.

14 Коли будете в Мене просити чого в Моє Ім'я, то вчиню.

15 Якщо Ви Мене любите, Мої заповіді зберігайте!

14. 26. 26. 16
15. 26. 16. 7.
1 Ів. 2. 1.

3 12. 26. 17. 24.
7. 39. 16. 13. 17
Мт. 10. 20.
Рим. 8. 26.

Ер. 51. 5. 18
Мт. 28. 20.

16. 16. 19

6 10. 9. 11. 25.
Іс. 35. 8. Мт.
11. 27. Евр. 9.
8. 10. 20. Рим.
5. 1. 2.

17. 21–23. 20

1 Кор. 3. 18. 21
1 Ів. 5. 3

Діп 10. 41. 22

9 12. 45. Мт. 17.
17. Евр. 1. 3.

13. 34. 14. 23
21. Пр. 8. 17
1 Кор. 3. 16.
Еф. 3. 17. Ов.
3. 20. Мт. 18.
20. 28. 20.

10 10. 38. 12.
19.

7. 16. 1 Ів. 2. 24

11 5. 36. 10. 38.
20. 10. 25. 38.

12 Мр. 16. 19.
20.

14. 16. 15. 26
26. Нем. 9.
20. Мт. 10.
19

13 16. 23. 24. Мт.
7. 7. 11. 15.
7. Мр. 11. 24.
1 Ів. 5. 14.

1. 16. 33. 16. 27
33. Фил. 4. 7.

14 16. 23. 24.

5. 18. 10. 20. 28
16. 24. 32
Фил. 2. 6.

15 15. 10. 1 Ів.
5. 3

16 І вблагаю Отця Я, — і Втішителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебував, —

17 Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебуває, і в вас буде Він.

18 Я не кину вас сиротами, — Я прибуду до вас!

19 Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете!

20 Того дня пізнаєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас.

21 Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю Його, і об'явлюсь йому Сам“.

22 Запитусь Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“

23 Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегтиме, і Отець Мій полюбить його, і Ми прийдемо до нього, і оселю закладемо в нього.

24 Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що прослав Мене.

25 Говорив це Я вам, будучи з вами.

26 Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив.

27 Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається!

28 Чули ви, що Я вам говорив: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили Мене, то ви б

тішилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець.

29 І тепер Я сказав вам, передніше, ніж станеться, щоб ви вірували, коли станеться.

30 Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має.

31 та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідси!

Виноградина Я, ви — галуззя

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар.

2 Усяку галузку в Мене, що плоду не принісєть, Він відкинає, але всяку, що плід родить, обчищає Її, щоб рясніше родила.

3 Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті.

4 Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете.

5 Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви.

6 Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять їх, і кладуть на огонь, — і згорять.

7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам!

8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої.

9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй!

10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй

29 13. 19.

3. 29. 16. 24. 11
47. 13. 2 Ів. 12.

30 12. 31. Еф.
2 2

31 10. 18. Мт.
26. 46. Мр.
14. 42.
13. 34. Мр. 12

12. 30. Еф. 5
2. 1 Петр. 4.
8. 1 Ів. 3. 11.
10. 12. Рим. 13
5. 7. 8. 1 Ів.
3. 16

1 Іс. 5. 2. Єр. 2
21. Пс. 80.
8... Мт. 15. 13.
8 31. Мт. 12. 14

2 Мт. 25. 13.
8. 26.
3 13. 1

6. 70. 13. 18. 16
Еф. 1. 4

5 1 Кор. 12. 12.
27. 2 Кор. 3
5. Фил. 2. 13.
15. 12.

17

7. 7. 1 Ів. 3. 18
13.
6 Мт. 3. 10. 7.
19. 13. 6. 10.
Об. 21. 8

17. 14. Ів. 19
6. 22. 1 Ів. 4

7 Мр. 11. 24.

13. 16. Мт. 20
10. 24

8 Мт. 5. 16.

10. 22. 16. 3. 21
Мт. 5. 11
Мр. 13. 13

10 8. 29. 14. 15
1 Ів. 2. 4. 8.
9. 41.

перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Пого.

11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість!

Любїть один одного

12 Оце Моя заповідь, щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив!

13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх.

14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую.

15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця.

16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й принісши плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імня Моє.

17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви!

Світ ненавидить вас і Мене

18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас.

19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить.

20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, — берегтимуть і ваше.

21 Але все це робитимуть вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене.

22 Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха, а

тепер вимовки не мають вони за свій гріх.

23 Хто Мене ненавидить, — і Мого Отця той ненавидить.

24 Коли б Я серед них не чинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха. Та тепер вони бачили, — і зненавиділи і Мене, і Мого Отця.

25 Та щоб справдилось слово, що в їхнім Законі написано:

„Мене безпідставно зненавиділи!“

26 А коли Втішитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене.

27 Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

Щоб ви не спокусились

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусились.

2 Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заповіді, то думатиме, ніби службу приносить він Богові!

3 А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене.

4 Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був.

Я пришлю вам Утішителя

5 Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“

6 Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком.

7 Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не піду, Утішитель не прийде до вас. А коли Я піду, то пошлю вам Його.

1 Кор. 14. 24. 8

Євр. 4. 12

Об. 3. 19

23. 5. 24. Лк. 10

16. 1. Ів. 2. 23

3. 18. Рим. 1. 9

18.

24. 10. 47. 14

11.

Ді. 5. 31.

Рим. 4. 25

12. 31. 14.

30.

25. Пс. 35. 19.

69. 4. Об. 35.

19. 69. 5.

1 Кор. 4. 1. 12

14. 26. 16. 27.

1. Ів. 2. 27.

26. 14. 26. Лк.

24. 49. Ді. 2.

2.

27. Лк. 1. 2. Ді.

1. 8.

13. 3. 17. 10. 15

1. 14. 29.

2. 9. 22. Мт. 5.

11. 24. 9. 16.

6. 22.

13. 33. 14.

19.

3. 15. 21.

4. 13. 19. 14. 29.

1. 22. 16.

22. 13.

13. 33. 14.

19.

3. 15. 21.

4. 13. 19. 14. 29.

1. 22. 16.

22. 13.

13. 33. 14.

19.

3. 15. 21.

4. 13. 19. 14. 29.

1. 22. 16.

22. 13.

13. 33. 14.

19.

3. 15. 21.

4. 13. 19. 14. 29.

1. 22. 16.

22. 13.

13. 33. 14.

19.

3. 15. 21.

4. 13. 19. 14. 29.

1. 22. 16.

22. 13.

13. 33. 14.

19.

3. 15. 21.

4. 13. 19. 14. 29.

1. 22. 16.

22. 13.

13. 33. 14.

19.

8 А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про правду, і про суд:

9 тож про гріх, — що не вірують у Мене;

10 а про правду, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже;

11 а про суд, — що засуджений князь цього світу.

12 Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести.

13 А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровідить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, звістить вам.

14 Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить.

15 Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить.

Сум ваш обернеться в радість

16 Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“.

17 А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? ...

18 Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“ ...

19 Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? ...

20 Поправді, поправді кажу

вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість!

21 Жіуриться жінка, що родить, — бо настала година її. Як дитину ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ. . .

22 Так сумуйте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відііме!

Будьте відважні: Я світ переміг

23 Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ім'єння, — Він дасть вам.

24 Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість.

25 Оце *все* Я в притчах до вас говорив. Настає година, коли притчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам.

26 Того дня ви просітимете в Моє Ім'єння, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас,

27 бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога.

28 Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця".

29 Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жадної притчі не кажеш.

30 Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“

31 Ісус їм відповів: „Тепер віруєте?“

32 Ото настає година, і вже настала, що ви розпорозитеся кожен у власне своє, а Мене ви

Самого покинете. . . Та не Сам Я, бо за Мною Отець!

33 Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ переміг!“

Молитва Ісуса за учнів та за вірних на Таємній Вечері

17 По мові оції Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе,

2 бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому.

3 Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його.

4 Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати.

5 І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав.

6 Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово.

7 Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить,

8 бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене.

9 Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твоїх бо вони!

10 Усе бо Мос — то Твоє, а Твоє — *то* Мос, і прославивсь Я в них.

11 І не на світі вже Я, а вони *ще* на світі, а Я іду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я

15. 27. 1с. 9. 33
5. Рим. 5. 1.
1 Ів. 5. 4.

21 Іс. 26. 17.

22 1. 10. 100
10. 1. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1. 1.

Мт. 11. 27.

23 15. 13. 14.
20. Мт. 7. 7.
Мр. 11. 24.
14. 7. 14.

Кол. 2. 2.
1 Ів. 5. 20.
1 Кол. 1. 9.

24 15. 11. 17. 13.

4. 34. 13. 31.
25 10. 6.

4. 12. 23.
Фил. 2. 6.

17. 9. Мт. 6. 9. 6

27 15. 21.

28 15.

29 10. 2.

1. 1. 1. 1. 1. 1.

1. 1. 1. 1. 1. 1.

31 2. 26. 21. 7.

32 5. 25. 8. 20.

Зах. 13. 7.
Мт. 26. 31. 45.

Мр. 14. 27.
50.

17. 21. 10. 30. 11

Мт. 6. 13.

Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були!

12 Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ім'ення Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибель,¹ щоб збулося Писання.

13 Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу.

14 Я їм дав Твоє слово, але світ їх ненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу.

15 Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого.

16 Не від світу вони, як і Я не від світу.

17 Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда.

18 Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх.

19 А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освятити правдою стали й вони.

20 Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова вірують у Мене,

21 щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одні були в Нас і вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав.

22 А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми.

23 Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив.

24 Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закладши світ.

8. 55, 15, 21. 25

12. 30, 18, 19.
Іс. 41. 9, 109.
8. 2 Сол. 2. 3.

13. 17, 11, 10. 26

13. 17, 11, 10. 26

14. 15, 19.

2 Сам. 15, 23. 1
Мт. 26. 36.
Мр. 14. 32.
Іс. 2. 39.

15. 17, 11, Мт. 6.
13. Іс. 22. 32.
2 Сол. 3. 3.
1 Ів. 5. 18.

17. 6, 63, 20, 21

13. 29, Мт. 26. 3
47. Мр. 14. 43.
Іс. 22. 47.

18. 20, 21

19. Св. 2. 11,
10. 10, 1 Кор.
1. 2, 20.

19. 28, Іс. 9. 4

20. 1, 2

21. 14, 11, 17.
11. Гал. 3.
28. Еф. 4. 3.

22. Іс. 4. 32.

23. 1 Кор. 6. 1
Гал. 2. 17.

24. 10, 29, 12, 26.
1 Сол. 4. 17.
Еф. 1. 4.
17. 12.

Мт. 26. 51.
Мр. 14. 47.
Іс. 22. 50.

25 Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти.

26 Я ж Ім'я Твоє їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!...¹

Страждання і смерть Ісуса Христа.

Схвалення Ісуса

18 Промовивши це, Ісус виїшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Пого.

2 Але й Юда, що видав Пого, знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Пого учні.

3 Отож Юда, узятий від первосвященників і фарисеїв, приходить туди із смолоскинами, та з ліхтарями, та з зброєю.

4 А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого ви шукаєте?“

5 Пому відповіли: „Ісуса Назарянину“. Він говорить до них: „Це Я“... А стояв із ними й Юда, що видав Пого.

6 І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подаліся назад, та й на землю попадали...¹

7 І Він знов запитав їх: „Кого ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назарянину“.

8 Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я... Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, —

9 щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого із тих, кого дав Ти Мені“.

10 Тоді Симон Петро, меч мавши, його віхонив, і рубув раба первосвященника, — і відтяв правé вухо йому. А рабу на ім'я було Малх.

¹ Γρεγενε δ υλος της απολειας — „син загибелі“, себто: призначений на загибель.

11 Та промовив Ісус до Петра: „Всунь у піхви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу¹, що Отець дав Мені?“

*Суд над Ісусом у Анни.
Петро відрікається Ісуса*

12 Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Пого,

13 і повели Пого перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвященником був того року.

14 Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за народ.

15 А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященникові, і ввійшов у двір первосвященників із Ісусом.

16 А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященникові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра.

17 І питає Петра воротарка служниця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“

18 А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся.

19 А первосвященик спитався Ісуса про учнів Пого, і про науку Пого.

20 Ісус Пому відповідь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив.

21 Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“.

22 А як Він це сказав, то один із

14 м. 18.

15 м. 18.

16 м. 18.

17 м. 18.

18 м. 18.

19 м. 18.

20 м. 18.

21 м. 18.

22 м. 18.

23 м. 18.

24 м. 18.

25 м. 18.

26 м. 18.

27 м. 18.

28 м. 18.

29 м. 18.

30 м. 18.

31 м. 18.

32 м. 18.

33 м. 18.

34 м. 18.

35 м. 18.

36 м. 18.

37 м. 18.

38 м. 18.

39 м. 18.

40 м. 18.

41 м. 18.

42 м. 18.

43 м. 18.

44 м. 18.

45 м. 18.

46 м. 18.

47 м. 18.

48 м. 18.

49 м. 18.

50 м. 18.

51 м. 18.

52 м. 18.

присутньої там служби вдарив Ісуса в щок, говорячи: „То так відповідаєш первосвященникові?“

23 Ісус йому відповідь дав: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то зле; коли ж добре, — за що Мене б'єш?“

24 І відіслав Пого Анна зв'язаним первосвященникові Кайяфі.

Петро вдруге й утретє відрікається Ісуса

25 А Симон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Пого?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“

26 Говорить один із рабів первосвященника, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“

27 І знову відрікся Петро, — і заспівав півень хвили тієї . . .

Суд над Ісусом у Понтія Пилата

28 А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху.

29 Тоді вийшов Пилат назбвні до них і сказав: „Яку скаргу приносите ви на Цього Чоловіка?“

30 Вони відповіли та й сказали йому: „Коли б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали“.

31 А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“.

32 щоб зблизити Ісусове слово, що Його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти.

33 Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“

34 Ісус відповів: „Чи від себе

¹ Це гебраїзм: „чаша“ — доля.

самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?"

35 Пилат відповів: „Чи ж юдеїнини я? Твій народ та первосвященники мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?"

36 Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не віданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси"...

37 Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?" Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос"...

38 Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?" І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої."

39 Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпущу вам Царя Юдейського?"

40 Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Пого, а Варавву!" А Варавва був злочинець.

Знищення над Ісусом

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збикувати Пого.

2 Вояки ж, спілкуючи з терну вінка, йому поклали на голову, та багрянцю наділи на Нього.

3 І приступили до Нього й казали: „Радий, Царю Юдейський!"

І били по щоках Пого...

Ісус знов перед Понтієм Пилатом

4 Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Пого я виводжу назовні до вас,

35 1. 11. Мт. 21. 39.

36 6. 15. 17. 4. 18. 1. Мт. 27. 6. 22. Мт. 27. 12. 17. 18. 21.

37 8. 11. 12. 18. 33. Мт. 27. 14. Мр. 15. 2. 16. 23. 3. 1 Тим. 6. 13.

6. 18. 10. 33. 7. 3 М. 24. 15. 16. 5 М. 18. 20.

Мт. 27. 14. 9. Мр. 15. 5.

38 19. 4. Мр. 15. 14. 16. 23. 6.

39 Мт. 27. 15. Мр. 15. 6. 11. 23. 17.

10. 18. 16. 11. 22. 53. 12. 23.

40 Мт. 27. 16. 17. Мр. 15. 7. 8. 16. 23. 18. 19. 11. 3. 14.

12. 10. 17. 7.

1 Мт. 27. 26. Мр. 15. 15. 16. 23. 25.

2 Мт. 27. 28. 29. Мр. 15. 17. 19.

3 18. 22. Мт. 27. 29. Мр. 15. 18.

16. 23. 54. 14.

4 18. 38. 16. 23. 16.

щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу"...

5 І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!"

6 Як zobачили ж Пого первосвященники й слуги, то закричали, говорячи: „Розпни, розпни!" Пилат каже до них: „То візьміть Пого ви й розпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!"

7 Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!"

8 Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш.

9 І вернувся в преторії ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?" Та Ісус йому відповіді не подав.

10 І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?"

11 Ісус відповів: „Надо Мною ти жадної влади не мав би, коли б тобі звérху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав"...

12 Після цього Пилат намагався пустити Пого, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Погопустиш, то не кесарів приятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареві!"

13 Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назовні Ісуса, і засів на суддєве сидіння, на місці, що звється ліостротон, по-гебрейському ж гавбата.¹

14 Був то ж день Приготівлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!"

¹ Грецьке *λίδοστροτον* — камінне підніжжя на площі перед домом намісника. По-арамейському *gabbata* або *gibeta* — підвищення.

15 Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розіпни Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп'ясти?“ Первосвященники відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кесаря!“

16 Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти . . .

Розп'яття Ісуса

І взяли Ісуса й повелі . . .

17 І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа.¹

18 Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всередині.

19 А Пилат написав і написав, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Юдейський“.

20 І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано.

21 Тож сказали Пилатові юдейські первосвященники: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський“.

22 Пилат відповів: „Що я написав — написав!“

Поділ одягу Ісусової

23 Розп'явши ж Ісуса, вояки взяли одіг Його, та й поділили на чотири частині, по частині для кожного вояка, теж і хітбна. А хітбн був не шитий, а витканий цілий відверху.

24 Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти Його, але жереба киньмо на нього, — кому припадє“. Щоб збулось Писання: „Поділили одежу Мою між собою“.

15 19. 6. 1 м.
49. 10.

Мт. 27. 56. 25

Мр. 15. 40.
Лк. 23. 49.

16 Мт. 27. 26.

Мр. 15. 15.
Лк. 23. 25.

Мт. 27. 31.
Мр. 15. 20.

13. 23. 26

17 Мт. 27. 33.
Мр. 15. 22.

Лк. 23. 33.

18 Мт. 27. 38.
Мр. 15. 27.

Лк. 23. 32, 33.
Іс. 53. 12.

19 Мт. 27. 37.
Мр. 15. 26.

Лк. 23. 38.

13. 5. 16. 4. 28

Пс. 22. 15. 22

Мт. 27. 48. 29

Мр. 15. 36.
Лк. 23. 36, 37.

Пс. 69. 21. 22.

1. 4. 11. 31 30

Мт. 27. 50.

Мр. 15. 37.
Лк. 23. 46.

Іс. 53. 12.

5 М. 21. 23. 31

23 Мт. 27. 35

Мт. 27. 35.
Мр. 15. 24.

Лк. 23. 34.

Пс. 22. 18, 19.

24 Мт. 27. 35.
Мр. 15. 24.

Лк. 23. 34.

Пс. 22. 18, 19.

1 Ів. 5. 6, 8. 34

і метну́ли про шату Мою жеребка“.
Вояки ж це й зробили . . .

Розп'ятий Ісус опікується Своєю матір'ю

25 Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдаліна.

26 Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“

27 Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе.

Ісусова смерть

28 Потім, знавши Ісус, що вже все завершилось, щоб збулось Писання, проказує: „Прагну!“

29 Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на тростину її настромивши, піднесли до уст Його.

30 А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ . . . І, голову схиливши, віддав *Свого* духа . . .

Йому кості ламати не будуть

31 Був же день Приготовлення, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки *розп'ятим*, і зняти.

32 Тож прийшли вояки й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був.

33 Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали,

34 та один з вояків списом б'бк¹ Йому проколов, — і зараз витекла *звідти* кров та вода.

¹ Грецьке Γολγοθᾶ, з арамейського Gulgaltā — трушна голова, череп.

¹ Грецьке πτερόν — бока; черп. слов. рибра.

35 І самовидець засвідчив, і правдиве свідцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви.

36 Бо це сталося тому, щоб збулося Писання:

„Йому кості ламати не будуть!“

37 І знов друге Писання говорить:

„Дивитися будуть до Того, Кого проколоти“.

Похорон Ісуса

38 Потім Йосип із Ариматей, що був учень Ісуса, але потайний, бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове вилити. І дозволив Пилат. Тоді прийшов він, і взяв тіло Ісусове.

39 Прибув також і Никодім, що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смірну приніс, із алоєм помішану, щось літрів із сто.

40 Отож, узяти вони тіло Ісусове, та й обгорнули його плащаницею¹ із пахощами, як є звичай ховати в юдеїв.

41 На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саді новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав.

42 Тоді отут, — з-за юдейського дня Приготування — вони поклали Ісуса, що поблизу був гріб.

Воскресіння Ісуса Христа.

Марія Магдалина,

Петро й Іван біля гробу

Ісусового

20 А дня першого в тижні,² рано вранці, як ще темно було, прийшла Марія Магдалина до гробу, та й бачить, що камінь від гробу відвалений.

¹ Грецьке ὀβελίος — тонкий, плоский, похилий.

² Грецьке τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, дослівно: першого дня в тижні, а це буде: у неділю рано вранці. Грецьке τὰ σαββάτα — тиждень.

1: 23, 19, 20
35 21, 24.

36 2 М. 12, 46.
4 М. 9, 12.
Іо. 22, 17, 34.
20
Лк. 24, 24.

37 Зах. 12, 10
Ос. 1, 7.

Лк. 24, 12.

38 Мт. 27, 59
Лк. 24, 12
Іо. 19, 41
11, 44.

39 3, 1, 2, 7, 50
Мт. 2, 11

40 Мт. 27, 59
Мр. 15, 46
Лк. 23, 53

41 16, 1, 1, 2
2, 1, 1, 1, 1
1, 1, 1, 1, 1

41 Мт. 27, 60
Мр. 16, 6
Лк. 24, 12
Іо. 19, 41

Мт. 28, 1
Мр. 16, 1
Лк. 24, 1
Іо. 20, 1

1 11, 39. Мт. 28, 1.
1. Мр. 16, 1.
4. Лк. 24, 1, 2.
Мт. 28, 5, 6. 13
Мр. 16, 6. Лк. 24, 5, 6.

Лк. 24, 16.

2 Тоді біжить вона та й прибуває до Симона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взяли Господа з гробу, і ми не знаємо, де поклали Його!“

3 Тоді вийшов Петро й другий учень, і до гробу пішли.

4 Вони ж бігли обидва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув.

5 І, нахилившись, бачить — лежить плащаниця. . . Але він не ввійшов.

6 Прибуває і Симон Петро, що слідком за ним біг, і входить до гробу, і плащаницю оглядає, що лежала.

7 І хустка, що була на Його голову, лежить не з плащаницею, але осторонь, згорнена, в іншому місці. . .

8 Тоді ж увійшов й інший учень, що першим до гробу прибув, і побачив, — і ввирував.

9 Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих.

10 І учні вернулися знову до себе.

Ісус являється Марії Магдалині

11 А Марія стояла при гробі зазвіні та й плакала. Плачучи, нахилилась до гробу.

12 І бачить два Ангелі, що в білих сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. . .

13 І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узяли мого Господа, і я не знаю, де Його поклали“.

14 І, сказавши оце, обернулася назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. . .

15 Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узав ти Його, то скажи мені, де поклав ти Його, — і Його я візьму!“

16 Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та по-єврейському каже Пому: „Раббуні!“¹ Цебто: „Учителю мій!“

17 Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“

18 Іде Марія Магдалина, та її учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. . .

Ісус з'являється Своїм учням

19 Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, — бо боялись євреїв, — з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: „Мир вам!“

20 І, сказавши оце, показав Він їм руки та біка. А учні зраділи, побачивши Господа.

21 Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“

22 Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого!“

23 Кому гріхи пробстите, — пробстяться їм, а кому затримаєте, — то затримуються!“

Ісус з'являється Своїм учням удруге в присутності Хомі

24 А Хомá, один з Дванадцятих, званий Ближнюк, із ними не був, як прийшов Ісус.

¹ Єврейське Rabbuní — учителю мій, назва почесна.

19. 34.

20. 19.

17 16. 16. Мт.
28. 10. Пс. 22.
23. Євр. 2. 11.
12. Рим. 8. 29.

18 Мр. 16. 10.
Лк. 24. 23.

1 Пар. 18.
39.

1 Петр. 1. 8.
19 Мр. 16. 14.
Лк. 24. 36.

21. 25.

20 16. 22. 1 Ів.
1. 4.

21. 25. 1 Ів.
5. 13. Рим. 1
1

21 17. 18. Іс. 61.
1. Мр. 16. 15.

22 1 М. 2. 7.

23 Мт. 16. 19,
18. 18.

1. 4. 20.
24 Мт. 3. 21

24 11. 10. 13. 5
Лк. 24. 36.

25

25 Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ . . . А він відказав їм: „Коли на руках Його знаку відцвішного я не побачу, і пальця свого не вкладу до відцвішної рани, і свої руки не вкладу до боку Його, — не ввірую!“

26

26 За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá. І, як замкнені двері були, прийшов Ісус, і став посередині та й проказав: „Мир вам!“

27 Потім каже Хомі: „Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вклади до боку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“

28 А Хома відповів і сказав Пому: „Господь мій і Бог мій!“

29 Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“

Перша Іванова післямова

30 Багато ж і інших ознак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані.

31 Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в ім'я Його!

Ісус з'являється учням

Своїм над морем Тиверійдським

21 Після цього з'явився Ісус знов Своїм учням над морем Тиверійдським. А з'явився отак.

2 Укупи були Сімон Петро, і Хомá, званий Ближнюк, і Нафанаїл, із Кані Галілейської, і обидва сини Зеведеві, і двоє інших із учнів Його.

3 Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловити“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до

човна. Та ночі тієї нічого вони не вловили.

4 А як ранок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус.

5 Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали.

6 А Він їм сказав: „Закиньте невода праворуч від човна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. . .

7 Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ . . . А Сімон Петро, як почув, що Господь то, накинув на себе одєжину, — бо він був нагий, — та й кинувся в море. . .

8 Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихсь літків із двісті — припливли човником, тягнучи невода з рибою.

9 А коли вони вийшли на землю, то бачать розлōжений жар¹, а на нїм рибу й хлїб.

10 Ісус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“

11 Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте невід.

12 Ісус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не наважився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. . .

13 Тож підходить Ісус, бере хлїб і дає їм, так само ж і рибу.

14 Це вже втретє з'явився Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрес.

Прощення відступства і нове покλйкання Петра

15 Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сїмона Петра:

¹ Грецьке ἀσβραχιά — горюче вугілля, жар.

4 20. 14. Лк. 24. 16.

5 Лк. 24. 41.

1 Петр. 5. 2, 16 4.

6 Лк. 5. 4-7.

13. 38. 16. 17 30.

7 13. 23.

13. 36. 21. 7, 18 26. 39.

13. 36. 19 2 Петр. 1. 14.

11 Лк. 5. 6.

13. 25. 21. 7. 20

12 Мт. 22. 46

13 6. 11.

13. 23. 21

14 20. 19. 26. Лк. 24. 36. Дїї 10. 41.

Мт. 4. 19. 16. 22 28

15 1. 42. Дїї 20. 28

„Сїмоне, сину Йōнин, — чи ти любиш¹ мене більше цих?“ Той каже Йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю¹ Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята² Мої!“

16 І говорить йому Він удруге: „Сїмоне, сину Йōнин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже Йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси вівці Мої!“

17 Утретє Він каже йому: „Сїмоне, сину Йōнин, — чи кохаєш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“ І він каже Йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої!“

18 Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперіє, і поведе, куди не захочеш“ . . .

19 А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прославить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Іди за Мною!“

Апōстол Іван

20 Овернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомā йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лōня Йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“

21 Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“

22 Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позостався, аж поки прийду, — що до того тобі? Ти йди за Мною!“

¹ Грецьке ἀγαπᾶς — любити, грецьке φίλῶ — кохаю.

² Грецьке ἀρνία — ягнята, а в вірші 16 і 17 проβάта — вівці.

23 І не слово розніслось було між братами, що той учень не вмере. Протé Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостався, аби вони прииду, що до того то-бі?“

24 Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І зна-

ємо ми, що правдиве свідомство його!

Друга післямова

25 Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокре́ма про ко́жне, то й сам світ не вмістив би написаних книг! Амінь.

ДІЇ

СВЯТИХ АПОСТОЛІВ

Передмова

І Першу книгу я був написав, о Теобфіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав,

2 аби до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, що їх вибрав, і вознісся.

3 А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Божее Царство казав.

Вознісєння Ісуса на небо

4 А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене.

5 Іван бо водою христин, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“

6 А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудеш Ти, Господи, царство Ізраїлеве?“

7 А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своїй.

8 Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви-

1. Ів. 1. 3.

Мр. 16. 19. Ів. 9. 21. 51. Ів. 6. 62.

2. Ів. 6. 13. 21. 50. 51. Ів. 20. 21.

3. Мр. 16. 14.

Ів. 9. 30. 21. 10.

4. Ів. 1. 1. 11.

Мр. 16. 1. 20.

21. 21. 27.

1. Ів. 1. 10.

4. Ів. 1. 1. 21.

Мр. 16. 1. 10.

1. 20.

Мр. 16. 2.

1. 1. 1. 10.

6. 1. 21. 1. 21.

21.

7. Мр. 23. 30.

Мр. 13. 32.

1. 1. 1. 1.

2. 1. Мр. 13. 14.

25. Ів. 1. 1.

9 І, прорікни оце, як дивились вони, Він утіру вознісєтись став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. . .

10 А коли вони щиро дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них,

11 та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“

12 Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною звється, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня.

13 А прийшовши, увійшли вони в горищу, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфєїв та Симон Зилот, та Юда Іскариот.

14 Вони всі однодушно були на певний молитві, із ізнками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його.

Кінець Юди

15 Тими ж днями Петро став посеред братів — а наро́ду було по́йменно до ста двадцяти — та й промовив:

16 „Мушкі-браття! Налéжало збутись Писáнню то́му, що устами Давидовими Дух Святий був про́рік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопів,

17 бо він був зарахований з нами, і жере́б служіння о́ього при́йняв.

18 І він по́ле набув за запла́ту злочинства, а впа́вши сторчма́, він трі́снув надво́є, і все нутро́ його ви́плило...

19 І стало відоме це всім, хто замешкує в Єрусали́мі, то́му й по́ле те на́зване їхньо́ю мово́ю Акелда́ма,¹ що є: По́ле кро́ви.

20 Бо на́писано в кни́зі Псалти́рів:

„Нехай пусто́ю ста́не мешка́ння його́,
і нехай по́жильця́ в ні́м не бу́де“,

а також:

„А служі́ння його́ забере́ нехай і́нший“.

Вибір Матвія на апо́стола

21 О́тике тре́ба, щоб один із тих му́жик, що сходи́лись з нами по́всякчас, як Госпо́дь Ісус вхо́див і ви́ходив між нами,

22 за́чавши від хри́щення Іва́нового аж до д́ня, коли́ Він возні́сся від нас, щоб то́й ра́зом із нами був сви́дком По́го воскресе́ння“.

23 І поставили́ дво́х: По́спина, що Варса́вою зве́ться, і що Ю́стом був на́званий, та Маттія.

24 А мо́лившись, ка́зали: „Ти, Госпо́ди, зна́вче всі́х серде́ць, по-

¹ Араме́йське: hekal — поле шна, dama — кров. Гре́цьке: Ἀκeldama. Зна́ходило́ся на південно́му кінці Єрусали́му побли́зу доли́ни Гінно́ма. Це до́ля ка́літени́це.

16 Ів. 13, 2, 18.
3. Пс. 41, 9.
109.

Пр. 16, 33. 26

18 Мт. 27, 3-10.

1. 14, 12. 1
Мт. 27, 10.
1. 14, 12.

19 Мт. 27, 10.

19 Мт. 27, 10.

Мт. 3, 11.

20 Пс. 69, 25, 28.
109, 8.

1. 44, 46, 11, 15.
19, 6.

13, 26.

21 Ів. 15, 27.

10, 46.

24 Єр. 11, 20.
Іс. 46, 15.
1с. 2, 20, 25.
6, 70.

кажи́ з дво́х оди́ного, котро́го Ти ви́брав,

25 щоб він зайня́в місце́ тієї́ служби́ й апо́сто́льства, що Ю́да від нього́ відпав, щоб і́ти в сво́є місце́“.

26 І да́лі жере́бки́ їм, — і в́пав жере́бок на Маттія, і він зарахо́ваний бу́в до одина́дцятьо́х апо́сто́лів.

Дух Свя́тий сходить на апо́сто́лів

2 Коли́ ж поча́вся де́нь П'ятдеся́тниці¹, всі́ вони́ одноду́шно зна́ходили́ся вку́пі.

2 І на́гло зчини́вся шум із не́ба, ніби́ бу́ря рапто́ва зірва́лася, і перепо́внила́ в́сесь то́й дім, де си́діли́ вони́.

3 І з'я́вили́ся їм язи́ки по́ділені, немов би́ о́гнє́нні, та й на ко́жному з них по́ оди́ному осі́в.

4 Усі́ ж вони́ спо́внили́сь Ду́хом Свя́тим, і поча́ли́ говори́ти і́ншими́ мо́вами, як їм Дух промовля́ти да́вав.

5 Перебува́ли ж в Єрусали́мі юде́ї, лю́ди побо́йні, від у́сякого наро́ду під не́бом.

6 А коли́ оце́й го́мін зчини́вся, зібра́лася безлі́ч наро́ду, та й ди́ву дали́ся, бо ко́жен із них тут́ почу́в, що вони́ розмовля́ли їхньо́ю власно́ю мово́ю!...

7 Усі́ ж побенте́жили́ся та ди́вували́ся, та й ка́зали́ один до оди́ного: „Хі́ба ж не га́лілеяни́ всі́ ці, що́ говори́ть?“

8 Як же́ ко́жен із нас чу́є сво́ю власну́ мову́, що ми́ в ній наро́дили́сь?

9 Парфія́ни та мідя́ни та еламі́ти, та́кож мешка́нці Ме́сопотамі́ї, Юде́ї та Каппадо́кії, Понту² та Азі́ї,

¹ Це́бо, — п'ятдеся́тий де́нь по воскресе́нні Ісуса́ Христа́.

² Понт — північно́східна́ части́на Мало́ї Азі́ї, при́лягла́ до понту́ Ізакі́яного́ (Чорного́ моря́).

йому посадити на престолі його від плоду його стегон”.

31 у передбаченні він говорив про Христове воскресіння, що „не буде zostавлений в ад“, ані тіло Його „не зазнає зотління“.

32 Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми!

33 А отож, як правцею Божою був Він вознесений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте.

34 Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить:

„Промовив Господь Господеві моєму:

Сядь праворуч Мене,

35 доки не покладу Я Твоїх ворогів

підніжком ногам Твоїм!“

36 Ото ж, нехай увесь Ізраїлів дім твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!“

37 Як почувли ж оце, вони серцем розжалобилися, та й сказали Петрові та іншим апостолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“

38 А Петро до них каже: „Покайтесь, і нехай же охреститися кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете!“

39 Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далеко знаходяться, кого б тільки покликав Господь, Бог наш“.

40 І іншими багатьма словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтеся від цього лукавого роду!“

41 Отож ті, хто прийняв його слово, охрестилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три!

Життя перших християн

42 І вони перебували в науці апостольській, та в спільноті

31 Пс. 16. 10.

Мр. 16. 17.

4. 32.

32 1. 8, 2. 24.

1 Кор. 15. 15.

Ів. 15. 27.

33 1. 4, 5. 31.

Мт. 11. 4.

2. 42. 20.

34 Мт. 22. 44.

Пс. 110. 1.

1. 4, 5. 14.

11. 21. 14. 1.

35 Пс. 110. 1.

2 Сам. 23. 2.

Мт. 22. 43. 44.

Мр. 12. 36.

Лк. 20. 42.

43. Євр. 1. 13.

1 Кор. 15. 25.

36 5. 31. Фил. 2.

9.

14. 8. Ів. 9. 7.

37 16. 30. Зах.

12. 10. Лк. 3.

10.

14. 8.

38 3. 17-19. Мт.

1. 2. 4. 17.

Ів. 24. 4.

39 Іс. 59. 49.

Ів. 10. 16.

Пол. 2. 32.

14. 9.

40 5 М. 7. 2. 32.

5. 2 Кор. 6. 17.

Фил. 2. 15.

3. 16. 14. 9.

10.

41 1. 4. 5. 14. 21.

17.

Мт. 8. 13. 9.

25.

42 20. 7. 1. Ів. 1.

3.

братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах.

43 І був страх у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамен.

44 А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним.

45 І вони продавали маєтки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба було.

46 І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простоті,

47 вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Господь додавав тих, що спасалися.

Апостол Петро вздоровлює кривого

3 А Петро та Іван на дев'яту¹ годину молитви йшли разом у храм.

2 І несено там чоловіка одного, що кривий був з утроби своєї матері. Його садовили щоденно в воротах храму, що Красними² звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов.

3 Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині.

4 Петро ж із Іваном поглянув на нього і сказав: „Подивися на нас!“

5 І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них.

6 Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назарянина — устань та й ходи!“

7 І, узавши його за правіцю, він підвів його. І хвили тієї зміцнілися ноги й суглоби його! . . .

¹ По-нашому — на третю годину дня.

² Грецьке *κόρινθος* — цвітучі, хороші.

8 І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога!

9 Народ же весь бачив, як ходив він та Бога хвалив.

10 І пізнали його, що це той, що при Красних воротах храму сидів ради милостині. І вони переповнілись жахом та подивом із того, що сталося йому!

*Промова Петра у храмі
про Ісуса Христа*

11 А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь народ зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим звється.

12 І, побачивши це, промовив Петро до народу: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуєтесь цим, та чого ви на нас позираєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям?“

13 „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви видали, і відцурались перед Пилатом, як він присудив був пустити Його.

14 Але ви відцурались Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця.

15 Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми!

16 І через віру в Ім'я Його вздоровило Ім'я Його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принесла йому вздоровлення це перед вами всіма.

17 А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з невідомости, як і ваші начальники.

18 А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові.

8 Мр. 10. 50.
2. 38.

7. 37. 5 М. 18. 22
15. 18. Мт. 17.
5. Ів. 1. 21.
11 5. 12. 1 Цар. 6.
3. Ів. 10. 23.

3 М. 23. 29.

1 М. 12. 3. 25
22. 18. Рим. 9.
4. Гал. 3. 8.
13 2. 23. 5. 30.
2 М. 3. 6. Іс.
52. 13. 53. 11.
Мт. 27. 23.

13. 46. Мт. 26
10. 6. Рим. 11.
26.
14 Мт. 27. 20,
21.

15 2. 24. 32, 4.
10. 5. 31. Евр.
2. 10.

5. 17. Ів. 22. 1
4. 52.

23. 8. Ів. 11. 2
47.

17 Лк. 23. 34.
1 Тим. 1. 13.

3. 1, 5. 18. 3
18 Іс. 53. 4. Лк.
24. 27, 44.

2. 47. 9. 42.
Ів. 8. 30.

19 Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змилювався над вашими гріхами,

20 щоб часи відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа,

21 що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщав Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх!

22 Бо Мойсей провіщав: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім Його слухайтеся, про що тільки Він вам говоритиме!“

23 „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народу“.

24 Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні.

25 Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“

26 Воскресивши Свого Отрока, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

Ув'язнення Петра та Івана

4 А коли промовляли вони до народу оце, до них приступили священники, і влада сторожі храму й садуксеї,

2 обурюючись, що навчають народ та звіщали в Ісусі воскресіння з мертвих.

3 І руки наклали на них, і до ув'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був.

4 І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять.

1 Грецьке εὐσεβεία, церк. слов. **благочестя** — правдиве почитання Бога.

Петро та Іван перед юдейським синедріоном сміливо звіщають про Ісуса

5 І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники.

6 і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого.

7 І, поставивши їх посередіні, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили?“

8 Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшини Ізраїлеві!

9 Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона вздоровлена, —

10 нехай буде відомо всім вам, і всім людям Ізраїлевим, що Ім'ям Ісуса Христа Назарянина, що Погго розп'яли ви, та Погго воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий!

11 Він

„камінь, що ви, будівничі, відкинули,

але каменем став Він нарічним!“

12 І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Пмєння, даного людям, що ним би спастися ми мали!“

13 А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обидва невчені та прбсті, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були.

14 Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли.

Безсілля синедріону

15 І, звелівши їм вийти із синедріону,¹ зачали радітися між собою,

¹ Синедріон, гр. συνέδριον — вищий суд, палата вищого суду, єврейський сенат.

Ів. 11. 47.

5. 28.

6 Лк. 3. 2.

5. 40.

7 Мт. 21. 23.

5. 29.

8 Мт. 10. 19. 20

9 Ів. 10. 32.

Мт. 11. 4.

10 3. 1. 5. 1.

11 Пс. 118. 22.

Мт. 21. 42.

Мр. 12. 40.

Лк. 20. 17.

12 10. 43. Мт. 1. 21.

1 Мт. 1. 4. 24

2 Мт. 20. 11.

Пс. 102. 26.

146. 6. Іс. 37.

16. Єр. 32. 47.

Лк. 2. 29. 06.

6. 10.

Пс. 2. 1. 2.

14 3. 8.

Лк. 23. 12.

Ів. 11. 47.

16 16 говорячи: „Щб робити нам із цими людьми? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити.

17 17 Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я“.

18 18 І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Пмєння.

19 19 І відповіли їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога?

20 20 Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“

21 21 А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за те, що сталося.

22 Борбків більш сорокамав той чоловік, що на нїм відбулося це чудо вздоровлення.

Молитва перших християн

23 Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили.

24 24 Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: „Владику, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив!

25 25 Ти устами Давида, Свого сдуги, отця нашого, сказав Духом Святим:

„Чого люди бунтуються, а народи задумують марне?

26 26 Повстають царі зємні, і збираються старші докупити на Господа та на Христа Погго“.

27 27 Бо справді зібралися в місці

оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Понтій Пилат із поганами та з народом Ізраїлевим.

28 учинити *оте*, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулось.

29 І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своїм рабам із повною сміливістю слово Твоє повідати.

30 коли руку Свою простягатимеш Ти на вздоровлення, і щоб знамена та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса“.

31 Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і переповнилися всі Святим Духом, — і зачали говорити Слово Боже з сміливістю!

Перші християни живуть спільним життям

32 А люди, що ввірували, мали серце *одне* й одну душу, і жаден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним було.

33 І апостоли з великою силою свідчили про воскресення Ісуса Господа, і благодать¹ велика на всіх них була!

34 Бо жаден із них не тернів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за продане приносили.

35 та й клали в ногах у апостолів, — і роздавалося кожному, хто потребу в чім мав.

36 Так, Йосип, що Варнавою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прозваний від апостолів, Левит, родом кипрянин,

37 мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

Ананій і Сапфіра. Кара за неправду

5 А один чоловік, на ім'я Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав був маєтку,

2 та й з відома дружини своєї присвоїв *частину* з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів.

3 І промовив Петро: „Ананію, чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землею?“

4 Хіба те, що ти мав, не твоє *все* було, а продане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!“

5 Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер. . . І обгорнув жак великий усіх, що це чули!

6 Юнаки ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали.

7 І сталося, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знаюши.

8 І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю *оту* продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“.

9 До неї ж Петро: „Чому це ви змовилися спокушувати Господнього Духа? Он ті входили у двері, що чоловіки твої поховали, — і тебе вони винесуть“ . . .

10 І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнаки, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали.

11 І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. . .

Чуда апостолів

12 А руками апостолів стались знамена та чуда великі в народі.

28 2. 28.

30 30.

29 1. 10. 11.

18 17. 13.

8 14.

10 18. 2.

10 34. 8.

31 1. 8. 10.

10 29.

11 1. 7. 16. 1 5.

3 М. 10. 4, 5.

32 2. 4. 44.

33 1. 22, 2. 47.

34 1. 10. 11.

М. 10.

35 5 М. 15. 11.

Іс. 58. 7.

36 11. 22, 24.

13. 4, 15. 39.

Лк. 7. 16.

37 5. 2.

2. 43, 3. 11.

Мр. 16. 17.

2

3

4

5

6

9

11

12

¹ Грецьке *хάρіς* — благодать, цебто Божа ласка з Його дарами.

І були однодушно всі в Соломоновім ганку.

13 А з сторонніх ніхто приста-вати не важивсь до них, але люд прославляв їх.

14 І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок,

15 так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на ко́го із них.

16 І безліч *люду* збиралась до Єрусалиму з довколішніх міст, і несли недужих та хворих від духів нечистих, — і були вони всі вздо-рблювані!

Переслідування апостолів.

Чудесне врятування з в'язниці

17 А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ересі, переповнілись заздрощами.

18 і руки наклали вони на апосто-лів, і до в'язниці громадської вкинули їх.

19 Але Ангел Господній вночі відчинив *для них* двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав:

20 „Ідіть, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя“.

21 Як це чули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А пер-восвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх при-вели.

22 А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила.

23 говорячи: „В'язницю зна-йшли ми з великою пильністю замкнену, і сторожу, що при двє-рях стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“

2. 12.

13 9. 26.

14 2. 47, 6. 7,
21. 2615 19. 11, 12.
Мр. 6. 5616 8. 7. Мр. 16.
1717 17. 18. Мт. 28.
27. 25.17 1. 8. 13.
4518 19. Дан. 29.
3. 18, 6. 10

18 4. 3, 16. 23.

19 15. 5. М.
21. 22. 23.
Євр. 3. 15.

19 12. 7.

20 23. Тк. 24. 31.
47. Євр. 2. 10.
12. 2.

20 18. 9.

21 24. 48. 32.
Ів. 15. 26, 27.

21 4. 3.

22 3.

22 3.

24

24 Як почули слова ці началь-ник сторожі храму та первосвя-щеники, не могли зрозуміти вони, щоб б то сталося.

25 Та прийшовши один, спо-вістав їх, говорячи: „Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають на-рід“.

26 Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялись народу, щоб їх не побили камінням.

27 Припровадивши ж їх, по-ставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, го-ворячи:

28 „Чи ми не заборонили з по-грозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою переповнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровадити на нас“.

29 Відповів же Петро та ска-зали апостоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей!“

30 Бог наших отців воскресив *нам* Ісуса, Якому ви смерть були заповідяли, повісивши на дереві.

31 Його Бог підвищив Своєю правцею — на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покаян-ня і прощення гріхів.

32 А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“.

33 Як зачули ж *оце*, запали-лися гнівом вони, та й раділися, як їм смерть заповідати?..

Гамалілова порада

34 І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл¹ на ймення, учи-тель Закону, поважаний від усього народу, та й звелів на часінку апостолів вивести.

¹ Гамалііл І — член єрусалимського сине-дріону, великий учений свого часу. Помер десь 52-го року. Пор. Діїння 22. 3.

35 І промовив до них: „Муки ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте.

36 Бо перед цими днями повстав був Тевда¹ та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забутий, а всі ті, хто слухав його, розпоробились та обернулись в ніщо.

37 Після нього повстав, під час перепису, Галілеянин Юда,² та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпоробились.

38 І тепер кажіть вам: Відступіться від цих людей, і занекайте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця буде, — розпадеться вона.

39 А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богобортцями!“ І послушались ради його.

Апостолів знов побили

40 І, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Ім'єння, та й їх відпустили.

41 А вони поверталися з синагори, радіючи, що сподобились прийняти зневагу за Ім'єння Господа Ісуса.

42 І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Євангелію Ісуса Христа.

Обрання перших диаконів

6 Тими ж днями, як учнів намножилося, зачали нарікати на євреїв огречені,³ що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані.

¹ Тевда оголосив себе Месією, і мав чимало своїх прихильників. Римляни стали йому гоню.

² Юда Галілеянин підняв велике повстання проти римлян, коли Квіріній прибув в Юдею переписати масти для оподаткування.

³ Грецьке ἑλληνιστῆς, — євреї, що говорив і жив по-грецькому.

36 21. 38.
2 М. 18. 21.
3 М. 4. 13.
1 Тим. 3. 2.
8

Рим. 12. 12.
37 13. 1. Лк. 2.
2
3. 5.

38 Мт. 15. 13.
1. 23. 13. 3.
14. 23.
19. 20.
39 9. 4. Пр. 21.
30. 12. 14.

40 22. 19. Мт.
23. 34.
5. 12.

41 3. 1 Петр. 4.
13.

42 18. 5.
4. 29. 9. 22.
1. 54. 17.
16. 21. 15.

1 Пар. 21. 13. 11
Мт. 26. 60. 66.

1 4. 35.
Ср. 26. 11.

2 Тоді ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не личить покинути Боже Слово, і служити при столах.

3 Отож, браття, виглядіть ізпоміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю.

4 А ми перебуватимемо завжди в молитві та в служінні слову“.

5 І всім людям сподобалося оце слово, і обрали Степана, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прόхора та Никанора, і Тимона та Пармена, і нововіря¹ Микоду з Антіохії, —

6 Їх поставили перед апостолів, і, помолившись, вони руки поклали на них.

7 І росло Слово Боже, і дуже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухняні вірі.

Суд над дияконом Степаном

8 А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знамена та чуда.

9 Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертинська, і кірінейська, і олександрійська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатись із Степаном.

10 Але встояти вони не могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив.

11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога.

12 І людей попідбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопили його, і припровадили в синагору.

13 Також свідків фалшивих

¹ Грецьке προσηλυτός, — той, хто перейшов з поганства в юдейство.

годований був у домі батька свого три місяці.

21 А коли він був викинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його виховала.

22 І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської, і був міцний у словах та в ділах своїх.

23 А коли йому сповнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих.

24 Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відоместив за окривданого, убівши єгиптянина.

25 Він же думав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони.

26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один одного кривдите?“

27 А той, що ближнього кривдив, його відіпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю?“

28 Чи хочеш убити й мене, як учора убив ти єгиптянина?“

29 І втік Мойсей через слово оце, і стався приходьком у землі мадіямській, де зродив двох синів.

Мойсей виводить ізраїльтян із Єгипту

30 А коли сорок років минуло, то з'явився йому Ангел Господній у побуті й куща огниного в пустині Синайської гори.

31 А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розпитати, був голос Господній до нього:

32 „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Якувів!“ І затрусився Мойсей, і не відважився поглянути. . .

33 І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг,

бо те місце, на якому стоїш, то святая земля!

34 Добре бачив Я ўтиск народу Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось їди, — Я пошлю до Єгипту тебе“.

35 Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангела, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визвольника.

36 Він їх вивів, чуда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині.

Ізраїльтяни не слухались Бога на пустині

37 Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“

38 Це той, що в пустині на зборах був з Ангелом, який промовляв йому на Синайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати;

39 що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту,

40 промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського“ . . .

41 І зробили вони тими днями теля, — і бовванів жертви приносили та веселилися з діл своїх рук.

42 Але Бог відвернувся від них, і попустив їх вклонитися силі небесній, як написано в книзі Пророків:

„Чи заклєння й жертви Мені ви приносили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів?“

21 2 М. 2. 5. 10

2 М. 3. 7. 10. 24.

22 18. 24. 19.

7. 27. 2 М. 2. 14

23 2 М. 2. 11.

24 2 М. 2. 12

2 М. 7. 3. 10. 36

8. 5. 14. 21. 16.

1. 4 М. 14. 33.

Евр. 3. 9

26 1 М. 13. 8.

2 М. 2. 13.

3. 22. 5 М. 18. 37

27 2 М. 2. 11.

1. 16. 12. 10.

2 М. 1. 1.

38 2 М. 1. 1.

29 2 М. 2. 11. 22

1. 10. 5.

4 М. 14. 3.

39 2 М. 32. 1. 23. 40

30 2 М. 3. 2.

5 М. 33. 16.

2 М. 32. 4. 6.

41 3р. 7. 18. 19.

43. Ам. 5. 25

27.

32 2 М. 3. 6.

3 М. 3. 6. 15.

16. Мт. 22. 32.

33 2 М. 3. 5.

Ев. 5. 15

43 Ви жносили намета Молохового,
і зорю вашого бога Ромфана,¹
зображення, що їх ви зробили, щоб вклонитися їм. . .
Через те запровадику вас аж за Вавилон!"

Дім Божий

44 У наших отців на пустині була скинія свідництва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив.

45 Її наші отці й узяли, і внісли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида.

46 Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова.

47 І Соломон збудував Пому дім.

48 Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк:

49 „Мені небо — престол,
а земля — то підніжок
ногам Моїм!

Який Мені дім ви збудуєте,
— говорить Господь, —
або місце яке для Мого
відпочинку?"

50 Хіба не рука Моя все це
створила?" . . .

Твердоший юдеї

51 О ви, твердошії, люди серця
й вух необрізаних! Ви завжди
противитесь Духові Святому, як
ваші батьки, так і ви!

52 Котрого з пророків батьки
ваші не переслідували? Вони ж
тих повбивали, хто звіщав прохід
Праведного, Якому тепер ви ста-
лися зрадниками та убійниками,

2 М. 19. 3. 53
20. Гал. 3. 19.
38. Евр. 2. 2.

5. 33. 54

Мр. 16. 19. 55
Лк. 22. 69.
Рим. 8. 34.

44 2 М. 25. 40.

Пов. 16. 19. 56

Пс. 58. 5. 57
Евр. 3. 7, 15.

45 Евр. 3. 3, 14.
18. 1. 1 М. 17.
8, 48. 4. 5 М.
32. 49.

22. 20. 58

46 1 Сам. 16. 13.
2 Сам. 7. 2.
Пс. 132. 5.

Лк. 23. 46. 59
1 Петр. 4. 19.

Пс. 31. 5.

47 1 Цар. 6. 1.

48 17. 24. 1 Цар.
8. 27. 1с. 66.
1. 2.

Лк. 23. 34. 60

49 Мт. 5. 35.
1с. 66. 1

7. 58, 11. 19. 1
22. 20

51 2 М. 32. 9.
33. 3. 3 М. 26.
41. 4 М. 27.

14. Неме. 9.
16, 17. Евр.

4. 4, 6. 10. 9.
26. 1с. 63. 10.

Мт. 14. 12. 2
9. 1, 22. 4. 5. 3

52 2 Хр. 36. 16.
Мт. 23. 31.

53 ви, що Закона одержали че-
рез зарядження Анголів, та не
зберігали його!" . . .

Мученича смерть Степанова

54 Як зачули ж оце, вони за-
палилися гнівом у серцях своїх,
і скреготали зубами на нього. . .

55 А Степан, повний Духа Свя-
того, на небо споглянув, — і по-
бачив Божу славу й Ісуса, що по
Божій правиці стояв,

56 і промовив: „Ось я бачу від-
чинене небо, і Сина Людського,
що по Божій правиці стоїть!" . . .

57 Та вони гучним голосом ста-
ли кричати та вух собі затуляти,
та й кинулися однодушно на ньо-
го! . . .

58 І за місто вони його вивели,
і зачали побивати камінням його.
А свідки плаші свої склали в но-
гах юнака, який звався Савлом.

59 І побивали камінням Степа-
на, що молився й казав: „Господи
Ісусе, — прийми духа мого!" . . .

60 Упадши ж навколішки,
скрикнув голосом гучним: „Не
заличі їм, о Господи, цього
гріха!" І, промовивши це, він
спочив. . .

Переслідування християн

8 А Савл похваляв його вбив-
ство. І утиск великий постав
того дня проти іерусалимської
Церкви, і всі, крім апостолів, роз-
порозилися по краях юдейських
та самарійських.

2 І поховали Степана мужі по-
божні, і плакали ревно за ним.

3 А Савл нищив Церкву, — вди-
рався в домї, витягав чоловіків і
жінок та давав до в'язниці. . .

Пилип у Самарії

4 Ходили тоді розпоробшенці,¹ та
Божє Слово благовістили.

¹ Грецька форма по-латині, ім'я цього божка по-різному: Ромфа, Ромфан, Ремфам, і ін.

¹ Грецьке βασιταντες — євреї, що жили поза Палестиною.

5 Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа.

6 А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив.

7 Із багатьох бо, що мали їх, духи нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровилися.

8 І радість велика в тім місті була!

Ворожбит Симон

9 Був один чоловік, на ім'я йомі́ Сімон, що до того в цім місті займався ворожбитством та дурив самарійський народ, видаючи себе за якогось великого.

10 Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божя, що зветься велика!“

11 Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожбитством.

12 Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристиялися.

13 Увірував навіть сам Сімон, і, охрестившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамена великі, він дуже дивувався.

14 Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана.

15 А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли.

16 бо ще ні на одного з них Він не схова́в, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса.

17 Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого!

18 Як побачив же Сімон, що через накладання апостольських

5 6. 5.

7 3. 2. 5. 16.
Мр. 16. 17.

Мт. 10. 8.

8 Ів. 4. 40—42.

Пс. 78. 3.
Іс. 54. 5.

1. 26.

М. 23. 17.
Іс. 58. 6. Гвр.
12. 15.

12 Мт. 28. 19.

Соф. 2. 4.

14 3. 1.

Соф. 3. 10. 27
1 Цар. 8. 41.
Іс. 56. 3—7.
Ів. 12. 20.

16 19. 2.

17 6. 6, 13. 3.
1 Тим. 4. 14.

рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші,

19 і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когось покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“

20 Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думаєш набути дар Божий за гроші!“

21 У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слушне.

22 Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого!

23 Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчі гіркій та в путах неправди“.

24 А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“...

25 А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулися до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях.

Етіопський вельможа

26 А Ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь їди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порозити вона“.

27 І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопонець, вельможа Кандакі, цариці етіопської, що був над усіма її скарбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись,

28 вертався, і, сидючи на возі своїм, читав пророка Ісаю.

29 А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього новозу“.

30 Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й

спитав: „Чи розумієш, що ти читаєш?“

31 А той відказав: „Як же можу, як ніхто не напугить мене?“ І вприсовив він Пилипа піднятися та сісти з ним.

32 А слово Писання, що його він читав, було це:

„Як візцію на заріз Його ведено,

і як ягня супроти стрижія безголосе,

так Він не відкрив Своїх уст!

33 У прийнянні суд Йому віднятий був,
а про рід Його хто розповість?

Бо життя Його із землі збирається“ . . .

34 Відізвався ж скопєць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про кого говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого кого?“

35 А Пилип відкрив уста свої, і, зачавши від цього Писання, благаювістив про Ісуса йому.

36 І, як шляхом вони їхали, прибули до якоїсь води. І озвався скопєць: „Ось вода. Що мені заважає христитися?“

37 А Пилип відказав: „Якщо віруєш із повного серця свого, то можна“. А той відповів і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“

38 І звелів, щоб повіз сплинувся. І обидва — Пилип та скопєць — увійшли до води, і охристив він його.

39 А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопєць уже більше не бачив його. І він їхав, радіючи, шляхом своїм.

40 А Пилип опинився в Азоті, і, переходячи, звіщав Євангелію всім містам, аж поки прийшов у Кесарію.

31 Ів. 16. 13.

8. 3. 26. 10.

32 Іс. 53. 7. 8.

9. 14. 21. 22. 5.

22. 6. 26. 13. 1 Кор. 15. 8

22. 7. 26. 14. Об. 1. 17

5. 39. 22. 8. 26. 15. 1 Цар. 15. 8

22. 10.

36 10. 47

22. 9. Пр. 18. 1.

37 Мт. 16. 16.

22 11

39 1 Цар. 18. 12. 1 Сол. 4. 17.

10. 17. 16. 9. 10 22. 12.

40 21. 8. 9.

Навернення Савла й його перша діяльність

Савл поспішає в Дамаск

1 9 А Савл, іще дишучи грізбою й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященника,

2 2 попросив від нього листи у Дамаск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що тієї дороги вони, то зв'язати й привезти до Єрусалиму.

Ісус з'явився Савлові

3 3 А коли він ішов й наближався до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його,

4 4 а він повалився на землю, і голос почув, що йому говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуюєш?“

5 5 А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслідуюєш ти. [Трудно тобі бити ногою колючку!“]

6 6 А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь:]² „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!“

7 7 А люди, що йшли з ним, онімлілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили.

Савл і Ананій

8 8 Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплічені мав, нікого не бачив. . . І за руку його повелів й привелі до Дамаску.

9 І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив.

10 10 А в Дамаску був учень один, на ім'я Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: „Ана-

¹ Грецьке κεύτρον, ц. слов. роженъ, — загострений кілок.

² У багатьох грецьких текстах того, що тут у [] дужках, нема.

нію!“ А він відказав: „Ось я, Господи!“

11 Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Простою зветься, і пошукай в домі Юдовім Савла на ім'єння, тарсянина, ось бо він моліться,

12 і мужа в видінні він бачив, на ім'єння Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видющий“.

13 Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоїм!“

14 І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кийче Ім'я Твоє“.

15 І промовив до нього Господь: „Иди, бо для Мене — посуди́на вибрана він, щоб носити Ім'я Моє перед наро́дами, і царями, і синами Ізраїля.

16 Бо Я покаж́у йому, скільки має він виперіти за Ім'я Моє“.

17 І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видющий, і наповнився Духом Святим!“

18 І хвили́ тієї відшала з очей йому ніби луска, і зараз видющий він став... І, вставши, охристився,

19 і, прийнявши похлизу, на силах зміцнів.

Проповідь Савла в Дамаску

20 І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син,

21 І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визна́вців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників?“

6. 10. 18. 28. 22

11. 21. 30

12. 13. 26. 42

13. 16

14. 1. 16. 3. 11. 2. 3

15. 1. 16. 3. 11. 2. 3

16. 1. 16. 3. 11. 2. 3

17. 1. 16. 3. 11. 2. 3

18. 1. 16. 3. 11. 2. 3

19. 1. 16. 3. 11. 2. 3

20. 1. 16. 3. 11. 2. 3

21. 1. 16. 3. 11. 2. 3

22. 1. 16. 3. 11. 2. 3

23. 1. 16. 3. 11. 2. 3

24. 1. 16. 3. 11. 2. 3

25. 1. 16. 3. 11. 2. 3

26. 1. 16. 3. 11. 2. 3

27. 1. 16. 3. 11. 2. 3

28. 1. 16. 3. 11. 2. 3

29. 1. 16. 3. 11. 2. 3

30. 1. 16. 3. 11. 2. 3

31. 1. 16. 3. 11. 2. 3

32. 1. 16. 3. 11. 2. 3

33. 1. 16. 3. 11. 2. 3

34. 1. 16. 3. 11. 2. 3

22 А Савл іще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удово́днюючи, що Той — то Христос.

23 А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити,

24 та та́влові стала відо́ма їхня змова. А вони день і ніч чатували в воротах, щоб убити його.

25 Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші.

Савл в Єрусалимі

26 А коли він до Єрусалиму прибув, то силкува́вся пристати до учнів, та його всі лякалися, не вірячи, що він учень.

27 Варнава тоді взяв його та й привів до апостолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове Ім'єння.

28 І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа.

29 Він також розмовляв й сперечався з о́гріченими, а вони намагалися вбити його.

30 Тому браття, довідавшись, відвели його до Кесарії, і до Тарсу його відіслали.

Петро вздоровлює Енея

31 А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в стра́сі Господньому, і сповнялася втіхою Духа Святого.

32 І сталося, як Петро всіх обходив, го прибув і до святих, що мешкали в Лиді.

33 Знайшов же він там чоловіка одного, на ім'єння Еней, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був.

34 І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам!“ І той зараз устав... .

35 І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа.

Петро воскрешає Тавіту

36 А в Йоппії була одна учениця, на ім'я Тавіта¹, що в перекладі Сарною зветься. Вона повна була добрих вчинків та милостині, що чинила.

37 І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в гóрницю.

38 А що Лідда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробує Петро, послали до нього двох мѣжів, що благали: „Не гайся прибути до нас!“

39 І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гóрницю. І обступили його всі вдовичі, плачучи та показуючи йому сѣнки й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була.

40 Петро ж із кімнати всіх впровадив, і, ставши навкóлішки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавіто, вставай!“ А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрівши Петра. . .

41 Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовичів, та й поставив живою її.

42 А це стало відоме по цѣлій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірувало.

43 І сталося, що він багато днів пробує у Йоппії, в одного гарбарника Сімона.

Навѣрнення сотника Корнилія.

Богобійний Корнилій

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ім'я Корнилій, сотник полку, що звався Італійським.

¹ Арамейське tabitha — сарна.

10. 22, 9. 36.
35 Іс. 33. 9.

3.1.

36 10. 2.

10. 31.

10. 32, 11. 13.

9. 6, 43. 10.
11. 1.

40 3. 6. Мр. 5.
40. 41. Іс. 7.
14.

11. 5...

41 9. 32.

42 4. 4

43 10. 6.
7. 56. 11. 5-17. 11

11. 6.

1 27. 1. Мт. 8. 5.
11. 7.

2 2 З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедрі милостині, і завжди Богови молився.

3 3 Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої¹ дня, бачив Ангела Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнилію!“

4 4 Він поглянув на нього й жахнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молитви твої й твоя милостиня перед Богом згадані.“

5 5 Тепер же пошли до Поннії людей, та й приклич Сімона, що зветься Петром.

6 6 Він гостює в одного гарбарника Сімона, що дім має при морі. Він скаже тобі, що ти маєш робити“.

7 Коли ж Ангел, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домових, і вояка богобійного з тих, що служили при ньому,

8 і розповів їм усе та й послав їх в Йоппю.

Видіння Петрові

9 9 А наступного дня, як у дорозі були вони та наближались до міста, Петро вийшов на гóрницю, щоб помолитись, о години десь шостої.

10 І став він голодний, і їсти хотів. Як йому ж готували, заходження на нього напало.

11 І бачить він небо відкрите, і якусь посѣдину, що сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу.

12 У ній же знаходились чотириногі звірячі, і зѣмне гаддя, і небесні пташки.

13 І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“

¹ По-нашому це третьої. Супроти нашого гебрѣйське числення дня відстає на шість годин.

14 А Петро відказав: „Жадним способом, Господи, — бо ніколи не їв я нічого огидного чи то нечистого!“

15 І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очищене, не вважай за огидне тогो!“

16 І це сталося тричі, і посуди́на знов була взята на небо.

Корнилієві посланці у Петра

17 Як Петро ж у собі бентежився, що б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнилія, розпитавши про Симонів дім, спинилися перед ворітьми,

18 і спиталися, крикнвши: „Чи то тут сидить Симон, що зветься Петро?“

19 Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе.“

20 Але встань і зійди, і піди з ними без жадного сѹмніву, бо то Я їх послав!“

21 І зійшовши Петро до тих мѹжів, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“

22 А вони відказали: „Сотник Корнилій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим Ангелом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послухати слів твоїх“.

23 Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним.

Петро у Корнилія

24 І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнилій чекав їх, рідню й близьких друзів покликавши.

14 11. 8. 3 М.
11. 3... 63. 4.
14.

15 14. 15. 26
Об. 19. 10.

15 11. 9. Мт. 15.
11. Мр. 7. 15.
19. Рим. 14. 14.

16 11. 10. 13.
24. 15.

11. 3. Ів. 4. 28
9.

17 11. 11.

20 11. 12.
10. 4. 13. 1. 31
13.

21 1 Сам. 9. 19.
10. 5. 6. 32

22 13. 7. 4, 5.

23 11. 12. Свр.
13. 2.

5 М. 10. 17. 34
Іов. 34. 19.

1 Сам. 16. 7.
Мт. 5. 2. Рим.
2. 11. Гал. 2. 6.

Іс. 56. 6. Ів. 35
9. 31. 10. 16.

Іс. 107. 20. 36
147. 18. Іс.

52. 7. Наум. 1.
15. Мт. 28. 18.
Ів. 16. 33.

25 А як увіходив Петро, Корнилій зустрів у його, і до ніг йому внів і вклонився.

26 Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“

27 І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися.

28 і промовив до них: „Ви знаєте, що невільно юдеєві приставати й приходити до чужаниці. Та відкрив мені Бог, щоб я жадну людину не мав за огидну чи то за нечисту.“

29 Тому я без вагання прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“

30 А Корнилій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я постив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото, перед мене став муж у блискучій одежі“

31 й сказав: „Корнилію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися.“

32 Тож пошли до Йоппії, і признач Симона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Симона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“.

33 Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“.

Петрова наука у Корнилія

34 А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я по правді, що „не дивиться Бог на обличчя““.

35 але в кожному народі присматрюю Йому, хто боїться Його й чинить правду.“

36 Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістити мир

¹ „На обличчя“ — на особу.

через Ісуса Христа, що Господь Він усім.

37 Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була її зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував.

38 Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорвлюючи, кого поневолів диявол, бо Бог був із Ним.

39 І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. . .

40 Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився,

41 не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих.

42 І Він нам зветів, щоб народові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих.

43 Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Ім'енням“.

Охрищення поган

44 Як Петро говорив це слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова.

45 А обрізані віруючі, що з Петром прибули, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на поган!

46 Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога величували. . . Петро тоді відповів:

47 „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“

48 І зветів охриститися їм у

37 Мт. 4, 12-17

38 Іс. 61, 1. Пс. 41, 8. Мт. 3, 16. Ів. 1, 14

10, 45. . .

39 5, 32. 5 М. 21, 42. 10, 42. 10, 28. Гал. 2, 12. Еф. 2, 11

40 5, 30. 1 Кор. 15, 4

10, 10, 11.

41 1, 4. Ів. 14, 19, 22. 15, 27. 21, 1

42 17, 31. Мт. 28, 19. Рим. 14, 9, 10.

43 1 Петр. 4, 5. 2 Тим. 4, 1. 10, 12. 10, 13.

44 4, 12. 13, 38. 1с. 33, 24, 53. 5, Сп. 31, 34. Сл. 34, 16. Дан. 9, 24. 1 Тим. 2, 5. 10, 14.

44 8, 17. 11, 15. 19, 2

10, 15.

45 2, 7

10, 16.

10, 17.

46 2, 4, 19, 6. Мр. 16, 7.

10, 20, 27.

47 11, 17. 15, 8.

10, 5, 32.

48 Ів. 4, 50.

Ім'ення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

Питання навернення поган

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже.

2 І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання.

3 Кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“

4 Петро ж розночав і їм розповів за порядком, говорячи:

5 „Був я в місті йоннійським і молився, і бачив в захопленні видіння: якась посудина сходилла, немов простираю велике, яка, зачотири лани прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене.

6 Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотиринних землі, і звірів, і гадя, і небесних істоток.

7 І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“

8 А я відказав: „Жадним способом, Господи, — бо ніколи нічого огидного чи то нечистого в уста мої не ввійшло!“

9 І відповів мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огидне тобто!“

10 І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо.

11 І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зараз.

12 І сказав мені Дух іти з ними без жадного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка.

13 І він нам розповів, як у домі своїм бачив Ангела, який став і сказав: „Пошли до Понпії,

та приклик *того* Сімона, що зветься Петром,

14 він слова тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дім твій”.

15 А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як спочатку й на нас.

16 І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христин, ви ж охрищені будете Духом Святим”.

17 Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж як такий, щоб міг заперечити Богові?”

18 І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покайня в життя!”

Перші християни в Антіохії

19 А ті, хто розпоробився від переслідування, що знісся було через Степана, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звістуючи слова нікому, крім юдеїв.

20 А між ними були музи деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса.

21 І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і повернулось до Господа!

22 І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву.

23 А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа.

24 Бо він добрий був муз, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа!

25 Після того подався Варнава до Тарсу, щоб Савла шукати.

26, 28. Гал. 2, 11. 1 Петр. 3, 16.

14 10, 6.

15 2, 4, 10, 44, 13, 52.

13, 1, 15, 32, 21, 10.

16 1, 5, 19, 4, Мт. 3, 11. Мр. 1, 8.

21, 10.

17 10, 47.

Рим. 15, 25. Гал. 2, 10.

11, 22, 12, 25, 30.

18 13, 48, 14, 27.

26 А знайшовши, привів в Антіохію. Ізбирались у Церкві вони шлий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів.

27 Прибули ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії.

28 І встав один з них, на ім'я Агав, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клавдія був.¹

29 Тоді учні, усякий із своєї спроможності, установили послати допомогу братам, що в Юдеї жили.

30 Що й зробили, через руки Варнави та Савла, пославши до старших.

Друге переслідування апостолів в Єрусалимі

1 **12** А Цар Ірод² тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити.

2 І мечем він стяв Якова, брата Іванового.

3 А бачивши, що подібалося це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрієноків.

Ув'язнення апостола Петра

4 І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пасхи.

5 Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква рівно молилася Богові за нього.

6 А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двома вояками, закутий у два ланцюги, і сторожа пильнувала в'язницю при дверях.

¹ Клавдій — римський імператор 41-54 р.р.

² Це Ірод Агрипа І, онук Ірода Великого, цар Єрусалимський. Помер 44-го року по Христі. Пор. Діяння 12, 23.

Чудесне звільнення апостола Петра з в'язниці

7 І ось Ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій вставай!“ І ланцюги йому з рук поспадали.

8 А Ангол до нього промовив: „Підпережися, і взуй сандалі свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“.

9 І, вишовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від Ангола, бо думав, що видіння він бачить.

10 Як сторбжу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилась сама ім. І, вишовши, пройшли одну вулицю, — і відступив Ангол раз від нього.

11 Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого Ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського“.

Петро в садибі Марії

12 А зміркувавши, він прийшов до садиби Марії, матері Івана, званого Марком, де багато зібралось й молилось.

13 І як Петро в фіртку брами постукав, то виїшла послухати служниця, що звалась Рода.

14 та голос Петрів розізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворітках стоїть!...

15 А вони їй сказали: „Чи ти навесна?“ Та вона запевняла *своє*, що є так. Вони ж говорили: „То Ангол його!“

16 А Петро й далі стукав. Коли

13. 16. Мр. 17.
16. 7.
7 5. 19.

5. 21. 22.

8 Мр. 6. 9

1 Цар. 5. 9, 20
11. 25. 63. 27.
17.

10 16. 26.

11 Пс. 91. 11.
Дан. 6. 22.

2 М. 28. 2.
63. 28. 2.
2 Сол. 2. 4.

Дан. 5. 20.

12 12. 25. 13. 13
17.

6. 7. Іс. 55. 24
11. Кол. 1. 6

11. 29. 30. 12. 25
11. 13. 5. 15.
37.

15 26. 24. Лк.
24. 37.

11. 27. 15. 32. 1

16 Мт. 7. 7.

ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися.

17 Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістіть про це Якова й браттю“. І, вишовши, він до іншого міста пішов.

18 Коли ж настав день, поміж войнами зчинилась велика тривога, що то сталося з Петром.

19 А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стратити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебував.

Смерть Ірода

20 А Ірод розгніваний був на тирян та сидонян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Власта, та й миру просили, бо їхня земля годувалась з царської.

21 Дня ж призначеного Ірод убрався в одежу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив.

22 А натовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“

23 І Ангол Господній уразив зненання його, бо він не віддав слави Богові. І черв'я його з'їла, і він умер. . .

Слово Боже зростає

24 Слово ж Боже росло та помножувалось.

25 А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узнявши з собою Івана, що прозваний Марком.

*Перша подорож Павлова до поган.
Навернення проконсула на Кіпрі*

13 А в Антіохії, у тамошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Ніфер, і кіпрінянин Луцій, і

Манаїл, що був вигодуваний із тетрархом Іродом, та ще Савл.

2 Як служили ж вони Господеві та поїсти, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Савла для Мене на справу, до якої пошлю їх“.

3 Тоді, поїстивши та помолвившись, вони руки поклали на них, і відпустили.

4 Вони ж, послані будши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули.

5 Як були ж в Саламіні, то звільшали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали й Івана.

6 А коли перейшли аж до Пафи, весь ботрів, то знайшли ворожбита одного, іменем Баресу.

7 Він був при проконсулі Сергії Павлі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Савла, і прагнув послухати Божого Слова.

8 Але їм опирався Еліма¹ ворожбін той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагався відвернути від віри проконсула.

9 Але Савл, що й Павло він, переповнився Духом Святим і на нього споглянув,

10 і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всілякої злости, ти ворогу всякої правди! Чи не перестанеш ти палувати протіх Господніх дорі?“

11 І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того мёрот та темрява, і став він ходити навбмацки та шукати поводитора. . .

12 Тоді той проконсул, як побачив, що сталося, увірував, і дивувався науці Господній!

Проповідь Павла в Антіохії Пісідійській

13 І, як від Пафа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму.

14 А вони, пішовши з Пергії, прийшли до Пісідійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали.

15 А по відчитанні Закону й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте!“

16 Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні!“

17 Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив нарід, як він перебував у єгипетським краї, і рукою потужною вивів їх із нього,

18 і літ із сорок Він їх годував у пустині.

19 а вигубивши сім народів в землі ханаанській, поділив жеребком їхню землю між ними,

20 майже що по чотириста й п'ятидесяти роках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддив давав.

21 А потім забажали царя, і Бог дав їм Саула, сина Кісового, мужа з Веніямінового племені, на чотири десятки років.

22 А його віддавши, поставив царем їм Давида, про якого й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Давида, сина Єссєєвого, чоловіка за серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати буде“.

23 За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві,

24 Як Іван — перед самим приходом Його — усьому народові

29. 15. 22. 21.

12. 42. 25. 5.

8.

39. 6. 8. 4. 14.

2. 1. 1. 1. 1.

14. 1. 20.

4. 13. 39.

15. 21.

5. 1. 13. 12. 12.

12. 17. 19. 33. 16.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

14. 8. 2 М. 6. 17.

1. 6. 12. 37.

41. Іс. 1. 2.

7 Мр. 6. 20. Ів.

12. 21.

¹ Арамейське слово „Еліма“ означає „ворог“.

Ізраїлевому проповідував хрищення на покаяння.

25 А коли своєю путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінці від узуття Його я недостойний”.

26 Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із вас! Для вас було послане слово спасіння цього.

27 Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони сповнили при судом.

28 і хоч жадної провини смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата бити Його.

29 Коли ж усе виповнилось, що про Нього написано, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали.

30 Але Бог воскресив Його з мертвих!

31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед людьми.

32 І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була нашим отцям,

33 що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі:

„Ти Мій Син,

— Я сьогодні Тебе породив!”

34 А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так заповів:

„Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду бути!”

35 Тому то й деінде говорить:

„Недаси Ти Своєму Святому побачити тління!”

36 Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і

25 Мт. 3. 11
Мк. 1. 7-9
Лк. 3. 16. Ів. 1. 20, 27.

10. 43. 4 Мт. 38
15. 30. Лк. 24
47. Рим. 3. 24,
28. Гал. 9. 9,
13. 20.

Рим. 10. 4. 39

26 13. 46. Мт.
3. 9. Рим. 1
16. Іс. 107.
20.

27 3. 17, 45, 21.
Ів. 16. 3.
1 Кор. 2. 8

Ав. 1. 5. 41

28 Мт. 27. 22, 23.
Ів. 19. 16.

29 Мт. 27. 59
60

30 3. 15. Мр. 16
6

11. 23, 14. 43
22.

31 1. 3. Мт. 28.
17. 1 Кор. 15

32 13. 23. 1 Мт.
3. 15, 22, 18.
Іс. 4. 2.

33 Іс. 2. 4. 7
Гал. 5. 5.

3. 17, 13. 50. 45
14. 2, 17, 5

3. 26, 18, 6. 46
Іс. 49. 12.

Мт. 10. 6. Лк.
10.

34 Іс. 55. 3.

35 2. 27. Іс. 16.
10

Лк. 2. 32. Іс. 47
49, 6.

36 2. 29. 1 Кор.
2. 10. Гал. 2.
10.

злучився з отцями своїми, і тління побачив.

37 Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив.

38 Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звщається вам.

39 І в усім, у чому ви не могли виправдатись Законом Мойсєєвим, через Нього виправдується кожен віруючий.

40 Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщено:

41 „Дивіться, погордуючі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших,

те діло, що йому не повірите ви,

якби хто розповів вам!”

42 А як стали виходити вони, то їх прощено, щоб на другу суботу до них говорити ті самі слова.

43 А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій.

44 А в наступну суботу зібралися майже все місто послухати Божого Слова.

45 Як юдеї ж побачили нагові, то наповнились заздрощів, і стали перечити мові Павла та богословати.

46 Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорити Слово Божє; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаємось.

47 Бо так заповів нам Господь:

„Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!”

вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію,

22 душі учнів зміцнюючи, просячи перебувати в вірі, та навчаючи, що через великі ўтиски треба нам входити у Боже Царство.

23 І рукопокла́ли їм пресвітерів по Церквах, і помолилися з постом та й їх передали Господеві, в Якого ввірували.

24 Як вони ж перейшли Пісидію, прибули в Памфілію;

25 і, звістивши Господнє Слово в Пергії, вони в Атталію ввійшли,

26 а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Бог-ий віддані на діло, що його й закінчили.

27 А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам.

28 І перебували вони немалій час із учнями.

Апостольський Собор в Єрусалимі

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеевим, то спасення не можете“.

2 Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла́ та в Варнаві з ними, то постановили, щоб Павло́ та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апостолів й старших у Єрусалим.

3 Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідуючи про поганське навернення, і радість велику чинили всім браттям.

4 Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та апостолами, та старшіми, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними.

5 Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й ска-

22 11. 23. Іов.
7. 3. Мт. 7.
14. 11. 12.
2 Тим. 3. 12.
1 Сол. 3. 3.

10. 20. 44. 11. 7
15.

23 13. 3. 2 Кор.
8. 19. Тит.
1 5

10. 44. 47. Єр. 8
11. 20. Лк. 16.
15

26 13. 1. 2
10 3

27 11. 18. 15. 4.
1 Кор. 16. 9
Об. 3. 8.

Мт. 11. 30. 10
23. 4. Гал. 3
10. 5. 1.

28 17
Рим. 3. 24. 11
Гал. 2. 16.
Еф. 2. 4-10

13 М. 12. 3
Гал. 3. 2

2 11. 30. Гал. 2
1.

21. 18. Гал. 13
2. 9

15. 7-9. Лк. 14
1. 68.

Ам. 9. 11. 12. 15

Єр. 12. 15. 16

4 14. 27

зали, що потрібно *поганів* обрізувати й наказати, щоб Закона Мойсеевого берегли.

6 І зібрались апостоли й старші, щоб розглянути справу оцю¹.

7 Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами *мене*, щоб погани почули слово Євангелії через уста мої, та й увірували.

8 І засвідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам,

9 і між нами та ними різниці Він жадної не вчинив, очистивши вірою їхні серця.

10 Отож, чого Бога тепер спокұштує, щоб учням на шию покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми не змогли понести?

11 Та ми віруємо, що спасемося *благодаттю* Господа Ісуса так само, як і вони“.

12 І вся громада замовкла, і слухали *пильно* Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамена та чуда вчинив через них Бог між *поганями*!

13 Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте *також* мене.

14 Сімон *ось* розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати люд із *поганів* для Імєння Свого.

15 І пророчі слова з цим погоджуються, як написано:

16 „Потому вернуся,
і відбудую Давидову скі-
ню занепаду,
і відбудую руїни її,
і наново поставлю її,

17 щоб шукали Господа люди
зостали

та всі на́роди, над якими
Ім'я Моє кликано, —

¹ Це було десь 51-го року.

говорить Господь, що чинить це все!

18 Господеві відвіку відомі всі вчинки Його¹.

19 Тому думаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога навертаються.

20 але написати до них, щоб стримувались від занечиснення ідоляського, та від блуду, і задушенینی, і від крові.

21 Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавєндавна, і щосуботи читають його в синагогах².

22 Тоді постановили апостоли й старші з цілою Церквою вибрати мужів із них, і послати до Антіохії з Павлом та Варнавою Юду, що зветься Варсавва,¹ і Силу, мужів проводирів між братами,

23 написавши своїми руками оце: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сирії, і Кілікії: Вітаємо вас²!

24 Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захищали вам душі,

25 то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом,

26 людьми тими, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа.

27 Тож ми Юду та Силу послали, щоб вияснять усно те саме.

28 Божволилось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного:

29 стримуватися від ідоляських жертв та крові, і задушенینی, та від блуду. Оберегаючися від

того, ви зробите добре. Бувайте здорові!¹...

30 Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили їм листа.

31 А перечитавши, раділи з потішення того.

32 А Юда та Сила, самі бувши пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів.

33 А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав.

[34 Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму.]¹

35 А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьома Слово Господнє.

Друга подорож Павлова.

Павло розлучається з Варнавою

36 А по декількох днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, — як вони пробувають“.

37 А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком.

38 Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов.

39 І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Марка, і поплинув до Кіпру.

40 А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений.

41 І проходив він Сирію та Кілікію, Церкві зміцнюючи.

¹ Арамейське, — „Син Савви“.

² Грецьке χαίρειν, радіти, — радйте! Це слово привіту.

¹ Цього віршу в багатьох грецьких текстах нема.

*Господь кличе Павла
до Македонії*

16 І прибув він у Дєрвію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син на-вєрненої однієї юдеянки, а батько був гєлєн.

2 Добре свідѣцтво про нього да-вали брати, що були в Лістрі та в Іконії.

3 Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був гєлєн.

4 Як міста ж перехо́дили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апѣстолы та старші.

5 А Церкві зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кількістю.

6 А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську.

7 Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітїнії, та їм не дозволив Дух Ісусів.

8 Обминувши ж Мізію, прибули до Троади.

9 І Павлові з'явилось видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: „Прийди в Македонію, і нам помо-ж!"

10 Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македо-нію, зрозумівши, що Господь нас покликав звідати їм Євангелію.

Павло й Сила в Филипах

11 Тож відпливши з Троади, прибули ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя,

12 звідтіля ж у Филиппи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цім місті див'якємє.

13 Дня ж суботнього вийшли

11 17 14 19 22

Рим. 16. 21.

1 Тим. 1. 2.

2 Тим. 1. 5.

Фил. 2. 19-22.

Лк. 24. 45. 14

Ів. 6. 44.

2 6. 3. 10. 22

3 1 Кор. 9. 20.

1 М. 18. 3. 33. 15

11. Лк. 24. 29.

4 15. 20-29.

19. 24. 1 Сам. 16

28. 7

Мр. 1. 24. 34. 17

6 18. 23

19. 13. Мр. 18

10. 1

8 20. 5. 6. 2 Кор.

2. 12

9 18. 9. 23. 11

19. 24. 19

6. 13. 17. 6. 20

1 Цар. 18. 17.

2 Кор. 11. 25. 22

Фил. 1. 13

1 Сол. 2. 2

18 23

Пс. 105. 18. 24

ми з міста над річку, де, за зви-чаєм, було місце молитви, і, по-сідавши, розмовляли з жінками, що посходились.

14 Прислухалася й жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кар-мазіном з міста Тятір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив.

15 А коли охриститилась вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Як-що ви признали, що вірна я Гос-подєві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас.

16 І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служ-ниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала веління прибуток панам своїм.

17 Вона йшла слідком за Пав-лом та за нами, і кричала, гово-рячи: „Оці люди — це раби Все-вишнього Бога, що вам прові-щають дорогу спасіння!“

18 І багато днів вона це робила. І обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — виїди з неї!“ І того часу той виїшов.

19 А пани її, бачивши, що про-пала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших.

20 Коли ж їх привели до на-чальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують,

21 і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться при-ймати, ані виконувати“.

22 І натовп піднявся на них. А начальники здерли одежу із них, та звели їх різкими сікти.

23 І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стерег.

24 Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої

в'язниці, а їхні ноги забив у колоди.

25 А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх.

26 І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. . .

27 Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, маючи думку, що повітали ув'язнені.

28 А Павло скрикнув голосом гучнім, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“

29 Зажадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили.

30 І вивів їх звідти й спитав: „Добродії! Що треба робити мені, щоб спасеніє?“

31 А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасенний ти сам та твій дім!“

32 І Слово Господнє звичали йому та й усім, хто був у домі його.

33 І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристісв негайно він сам та його всі домашні.

34 І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога.

35 А коли настав день, то прислали начальників слуг¹ поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“

36 І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з миром ідіть!“

37 А Павло відказав їм: „Нас,

¹ Грецьке *φωβήτορας* — наглядач за порядком. ц. слов. *палаочник*.

римлян, незасуджених, різками сікли прилюдно, і до в'язниці всадил, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“

38 Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони.

39 І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли.

40 І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

Павло й Сила в Солуні та в Верії

17 Як вони перейшли Амфіполь й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога юденська.

2 І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання,

3 виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“.

4 І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристає, безліч поболитих із гелленів та немало з илїяхетних жінок.

5 А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збїгівисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясїнову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх.

6 А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясїна та декого з браттї, кричачи: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони прихидили!“

7 А Ясїн їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря

25 4. 24.

26 4. 31.

Мт. 8. 34.

1 Сол. 2. 1, 2.

30 2. 1.

31 Ів. 3. 16, 36.
1 Ів. 5. 10.

1. 26, 27, 45, 48.

2. 24.

16. 20, 24. 5.

37 12. 25.

Лк. 23. 2 Ів.
19. 12. Рим.
16. 21.

чинять, говорячи, ніби інший є цар — Ісус¹...

8 І вони зворохobili народ та начальників міста, що слухали це.

9 Але, узявши поруку з Ясбона та з інших, вони їх відпустили.

10 А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вєрії. І, прибувши вони, пішли в синагогу юдейську.

11 Ці були шляхетніші за солунян, — і слова прийняли з повним запалом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є.

12 Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із мужів.

13 Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідє Боже Слово й у Вєрії, прибули вони, і там баламутили та бунтували народ.

14 Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там.

15 А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атєн, а прийнявши наказу про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбули.

Павло в Атенях.

Промова його в ареопазі

16 Як Павло ж їх чекав ув Атєнах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів.

17 Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно со стрічними.

18 А дехто з філософів епікурєїв та стоїків сперечалися з ним. Одні говорили: „Що то хоче сказати оцей пустомов?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звівів Євангелію про Ісуса й воскресення.

19 І, взявши його, повели в арео-

8 17. 5.

26. 22. 23.

10 9. 25.

11 Іс. 8. 20.

Ів. 5. 39.

1 Петр. 1. 10.

13 1 Сол. 2. 14.

7. 48. 4. 15. 24

Іс. 42. 5. 66.

1. 1 Цар. 8.

27. Мт. 11. 25.

14 16. 1.

1 М. 2. 9. 25

Пов. 33. 4.

Пс. 50. 8. 12.

Ів. 1. 4.

15 1 Сол. 3. 1.

5 М. 32. 8. 26

Іс. 55. 6. 27

Пс. 145. 18. 28

Бр. 23. 23.

18 1 Кор. 4. 10. 12.

19. 26. 1 М. 29

1 27 Іс. 40

18... 1 Кор. 12.

2

пагі¹ та й казали: „Чи можемо знати, що то є ця наука нова, яку проповідєш ти?“

20 Бо чудне щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що то значить має?“

21 А всі атєняни та захожі чужинці нічим іншим радніші не займалися, як аби щось нове говорити чи слухати.

22 Тоді Павло став посередині ареопагу й промовив: „Мужі атєнські! Із усього я бачу, що ви дуже побоюні.“

23 Бо, проходячи та оглядаючи святоші ваші, я знайшов також жєртівника, що на ньому написано: „Незнаному Богові“. Ось Того, Кого наванням ви шануєте, Того я проповідую вам.

24 Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Господом неба й землі, проживає не в храмах, рукою збудованих.

25 і Він не вимагає служіння рук людських, ніби в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все.

26 І ввесь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені дбоби й границі замешкання їх,

27 щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть хоч Він недалеко від кожного з нас.

28 Бо ми в Нїм живемо, і рухаємось, і існуємо, як і деякі з ваних поетів казали:

„Навіть рід ми Його!“

29 Отож, бувши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божєство подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору ми-стєства чи людської вигадки.

¹ Паріок в Атенях, де збиралися люди. Тут же була й найвища судова установа в Атенях. Або: повели на холм Арєса.

30 Не зважаючи ж Бог на часи невідомости, ось тепер усім людям наказує, щоб скрізь каялися,

31 бо Він визначив день, коли хоче судити поправді весь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав докази всім, із мертвих Його воскресивши“.

32 Як почули ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це будемо слухати тебе іншим разом“.

33 Так вийшов Павло з-поміж них.

34 А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонісій Ареопагіт, і жінка, Дамара ім'ям, та інші із ними.

Павло в Коринті

18 Після цього він вийшов з Атен і прибув до Коринту.

2 І знайшов він одного юдея, на ім'я Акхилу, родом із Понту, що недавно прибув із Італії, та Прискиллу, його дружину, — бо Клавдій зветів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він приїшов,

3 а що був він того ж ремесла, то в них позостався та працював; ремесло ж їхнє було — виробляти наміти.

4 І він шосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та греків.

5 А коли прибули Сила та Тимофій з Македонії, Павло слову віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус — то Христос.

6 Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрусив одягу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепер я піду до поган“.

7 І, вийшовши звідти, він прибув до господи одного, на ім'я

30 14. 16. 17.
23. Лк. 24.
47. Еф. 1. 9.

4. 4: Ів. 4. 53. 8
4 Кор. 1. 14.

31 10. 42. Пс. 9.
8. 96. 13. 98.
9. Ів. 5. 22.
Рим. 10. 14.
Об. 20. 14.

5. 20. 16. 9. 9
23. 11. 1 Кор.
2. 3. Ос. 2. 23.
Ів. 10. 16.

1с. 41. 10. 43. 10
5. 6г. 1. 5. 9.
Ер. 1. 8.

17. 7. 19. 26. 13

2 18. 18. Рим.
16. 3.

25. 18-20. 14

Ів. 18. 31. 15

3 20. 34. 1 Кор.
4. 12.

1 Кор. 1. 1. 17

4 17. 2.

5 9. 22. 17. 14.
15. 1 Сол. 3. 6.

18. 2. 26. 21. 18
23. 4 М. 6. 9.
18. 1 Кор. 11.
14.

6 13. 46. 51. 20.
26. Єз. 3. 18.
19. Мт. 10. 14.

Тита¹ Юста, що був богобійний, його ж дім межував із синагогою.

8 А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з коринтян, почувши, увірували й охристились.

9 Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи,

10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“.

11 І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слвова Божого.

12 А коли Галліон² був в Ахаї проконсулом, то проти Павла одноступно повстали юдеї, і на суд привели його.

13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“

14 Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав.“

15 Та коли спір іде про слово та ім'яння й Закон ваш, то самі дотримуйте, — я суддю цього бути не хочу“.

16 І прогнав їх від суду.

17 Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав.

Павло вертається до Антіохії

18 А Павло, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сирію, і з ним Прискилла й Акіла; він у Кенхреях обстриг собі голову, бо обітницю дав був.

¹ Грецькі тексти подають Τίτος або Τίτος. А в деяких цього імені нема.

² Це римський проконсул Ахаї, деє біля 54-20 року він жив у Коринті. Галліон — це брат знаного римського філософа Генеція

19 І прибув він в Ефес, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями.

20 Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився,

21 але попрошався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І відплив із Ефесу.

22 І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію.

Третя подорож Павлова.

Аполлос

23 І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходячи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміняючи.

24 Один же юдей, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу.

25 Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрещення.

26 І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніше розповіли йому про дорогу Господню.

27 А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю,

28 бо він переконував пильно доведів, Писаним прилюдно доводячи, що Ісус — то Христос.

Павло в Ефесі

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни,

19 18. 4, 19. 8.

2. 38, 4. 31.

18. 25.

21 1 Кор. 4. 19.
Рим. 1. 10.
Як. 4. 15.

Мт. 3. 11. Ів.
4. 26.

22 21. 15.

6. 6. 8. 17. 10. 6
44. 46. 19. 2

23 16. 9

24 7. 22. 1 Кор.
1. 12. 3. 6.

17. 2. 18. 19.

25 19. 3. Рим.
12. 11. Об. 3.
15.

2. 2 Тим. 4. 9
1. 1. 1. 10.
11. 2 Кор. 6.
1. 2 Іс. 10.

26 18. 18

27 1 Кор. 3. 1.
6. Кол. 4. 10.

14. 3. Мр. 16. 11
20.

28 9. 22. 17. 3
5. 15.

148. 24.

Лк. 9. 49.

прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов.

2 та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“

3 І він запитав: „Тож у що ви христились?“ Вони ж відказали: В Іванове хрещення.“

4 І промовив Павло: „Таж Іван христив хрещенням на покаяння, говорячи людям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса“.

5 Як почули ж оце, то христились вони в Ім'я Господа Ісуса.

6 А коли Павло руки на них поклав, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати!

7 А всіх їх було чоловіка з дванадцять.

Павло проповідує ефесянам Слово Господнє

8 А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи.

9 А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихословили перед народом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Тирана.

10 Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа.

Павлові чуда в Ефесі

11 І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими,

12 так що навіть хустки й пояси з його тіла принесли хворим, — і хвороби їх кидали, і духи лукаві виходили з них.

13 Дехто ж із мандрівних воробитів юдейських зачепивши Ім'я Господа Ісуса над тими,

хто мав злих духів, проказуючи: „Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує!“

14 Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященника Скеви.

15 Відповів же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“

16 І скочив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подукав їх так, що втекли вони з дому нагі та поранені.

17 І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і бстрах напав на всіх їх, і славилось ім'я Господа Ісуса.

18 І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаваючи та відкриваючи вчинки свої.

19 І багато-хто з тих, що заималися чарами, позносили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили ціну їх, і вишло на срібло п'ятдесят тисяч драхм.

20 Так могутче росло та зміцнялося Божє Слово!

21 А як сповнилось це, Павло в Душі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побуду я там, то треба мені й Рим побачити“.

22 Тож він послав у Македонію двох із тих, що слухали йому, Тимофія й Ераста, а сам позостався якийсь час ув Азії.

Заколот проти науки Павла

23 І рбзрух чималий був стався там часу того за Господню доругу.

24 Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемідині храми, та ремісникам заробіток чималий давав.

25 згромадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла заробіток ми маємо.

17, 29. Єр. 10. 26

26 І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламүтив і відвернув багатенно народ, говорячи, ніби то не боги, що руками пороблені.

15 Мт. 1. 34
11. 3. 31

27 І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богині великої Артеміді в ніщб зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“.

17. 5. 11

28 Почувши ж оце, вони переповнились гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артеміда ефеська велика!“

20. 4. Рим. 29
16. 23. 20. 4.

29 І місто наповнилось заколотом. І кинулися однодушно до видовища, схопивши Павлових супітників — Гая та Аристарха, македонян.

30 Як Павло ж хотів у народ увійти, то учні його не пустили.

31 Також дехто з азійських начальників, що були йому приятелі, послали до нього й просили, щоб він не вдавався на видовище.

20. 7. 12. 24
Іс. 55. 11

32 І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради либашся.

21 18. 21. 23. 11.
Рим. 1. 13.

33 А з народу взяли Олександра, бо юдеї його впеували. І Олександр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед народом.

21. 34.
13. 16. 21.
40. 1 Тим. 1. 20.

34 А коли розізнали, що юдеянн він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“

22 13. 5. 17. 14.
Мт. 11. 2.
Рим. 16. 23.
1 Кор. 4. 7.

35 А як писар міський заспокоїв народ, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмовий доглядач Артеміді великої й її образу, уналого з неба?“

23 19. 9. 22. 4.
2 Кор. 1. 8. 9.

36 Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робити необачно нічого.

24 16. 16. 19.

37 А ви ж привели цих людей, що ані святокраді, ані вашої богині не зневажили.

38 Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на ко́го, то суди є на ринку й проконсули, — один б́дного хай позивають.

39 А коли чогось іншого допминається, то те вирішиться на законнім зібранні.

40 Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній р́зрух оскаржити можуть, і немає жадної причини, якою могли б виправдати це зборище“. І, промовивши це, розпустив він громаду.

З Ефесу до Троади

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попросившись із ними, вибрався йти в Македонію.

2 Перейшовши ж ті ст́рони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Гелла́ди,

3 і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Сирію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македонію.

4 Разом із ним пішов Сопатер Піррв із Верії, Аристарх та Секунд із Солу́ня, і Гай дерв'янин, і Тимофій, а з азійців — Тихик та Трохим.

5 Вони відбули наперед, і нас дожидали в Троаді.

6 А ми відпливли із Фили́пів по святах Опрісно́ків, і прибули днів за п'ять у Троа́ду до них, де сім день прожили.

Уздоровлення Євти́ха в Троаді

7 А дня першого в тижні,¹ як учні зібралися на лама́ння хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і затагнув своє слово до півночі.

¹ Це́бо — в неділю.

8 А в го́рниці, де зібралися ми, було багато світел.

9 Юнак же один, Євті́х на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолу упав із третього поверху, — і підняли його мертвого...

10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“

11 А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бесіду довго точив, — аж до до́світку, потім відбув.

12 А хлопця живим привели, — і зраділи немало.

Павлове слово в Мілеті до ефе́ських пресвіте́рів

13 А ми наперед пішли до ко́рабля, та в Асс попливли, щоб звітти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти.

14 А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибули в Мітілену.

15 І, відплинувши звітти, ми на-завтра пристали навпроти Хі́бсу, а другого дня припливли до Са́мосу, наступного ж ми прибули до Мілету.

16 Бо Павло захотів поминути Ефе́с, щоб йому не баритися в Азі́ї, бо він ќпавився, коли буде можливе, бути в Єрусали́мі на день П'ятдесяти́ниці.

17 А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвіте́рів Церкви.

18 І, як до нього вони прибули, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами весь час перебував,

19 і служив Господе́ві з усією покорою, і з рясніми слізьми та напастями, що спітали мене від юдейської змови,

1 Цар. 17. 21. 10
2 Цар. 4. 34

1 19. 21. 1 Кор.
16. 5

4 17. 10. 19. 29.
21. 29. 27. 2.
Еф. 6. 21.
Рим. 16. 21.

2 1. 18. 21. 16
21. 4. 12.

5 16. 8.

6 2 М. 12. 14.
15.

18. 19. 19. 18
10.

7 2. 42. 46. Ів.
20. 1. Кор. 16.
2

20. 3.

19

20 як нічого корисного я не минав, щоб його вам звістити й навчити вас прилюдно і в домах.

21 І я свідчив юдеям та гелленам, щоб вони перед Богом покалялись, та ввірували в Господа нашого Ісуса Христа.

22 І ось тепер, побуджений Духом, подаюсь я в Єрусалим, не відаючи, що там трапитись має мені.

23 тільки Дух Святий в кожному місті засвідчує, кажучи, що кайдани та муки чекають мене. . .

24 Але я ні про що не турбуюсь, свого життя¹ не вважаю для себе цінним, аби не скінчити доріжку свою та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса, — щоб засвідчити Євангелію благодаті Божої.

25 І ось я знаю тепер, що обличчя моє більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. . .

26 Тому дня сьогоднішнього вам свідкую, що я чистий від крові всіх.

27 бо я не вхилився об'являти вам усю волю Божу!

28 Пильнуйте себе та всієї ота́ри, в якій Святий Дух вас поставив єпископами, щоб пасти Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він.

29 Бо я знаю, що як я відійду, то ввійдуть між вас вовки люті, що старі шадити не будуть. . .

30 Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекручене, аби тільки учнів тягнути за собою. . .

31 Тому то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безперестань навчав зо слізьми ось три роки.

32 А тепер доручаю вас Богові та слову благодаті Його, Який має

1 Сам. 12. 3. 33
Мт. 10. 8.

1 Кор. 9. 12.
21 18. 5. Лк. 24.
17.

18. 3. 1 Кор. 34
4. 12. 1 Сол.

2 9.
22 19. 21

16. 6. 38. 35
1 Сол. 2. 9.

2 Сол. 3. 8.
23 9. 10. 21. 4.
11

21. 5. 36

24 21. 13. Ест.
4. 16. 2 Тим.

4. 7.
21. 7. Рим. 37

16. 16. 1 Петр.
5. 14.

20. 27. 38

25 20. 38.

27 18. 6. Лк. 7.
30. Еф. 1. 11.

28 Пс. 74. 2.
1 Тим. 4. 16.

Фил. 1. 4. Еф.
1. 7. 1 Петр. 5.
2

29 Мт. 7. 15. 10.
16. Ів. 10. 12.
2 Петр. 2. 1.

11. 12. 20. 23. 4
21. 11. 12.

30 15. 24. 1 Ів.
2. 19. Гал. 4.
17.

20. 36.

31 Мр. 13. 35.
37. 1 Сол. 2.
11.

32 5 м. 33. 3.

силу будувати та дати спадщину, серед усіх освячених.

33 Ні срібла, ані золота, ні одяжі чиєсь я не побажав. . .

34 Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною.

35 Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабій, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блаженніше давати, ніж брати!“

36 Проказавши ж оце, він навколошки впав, та й із ними всіма помолвися.

37 І знявся між усіма плач великий, і вони припадали на Павлову шию, і його цілували. . .

38 А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його. І вони провели його до корабля.

Павлова подорож до Єрусалиму

21 А як ми розлучилися з ними й відплинули, то дорогою простою в Кос прибули, а другого дня до Родосу, а звідти в Патару.

2 І знайшли корабля, що плів у Фінікію, увійшли та й поплинули.

3 А коли показався нам Кіпр, ми лишили ліворуч його та й поплинули в Сирію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажів мав скласти.

4 І, учнів знайшовши, перебули тут сім день. Вони через Духа казали Павлові, щоб до Єрусалиму не йшов.

5 І, як дні побуту скінчилися, то ми вийшли й пішли, а всі нас проводили з друзінами й дітьми аж за місто. І, ставши навколошки, помолвились на березі.

6 І, попрошавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому.

7 А ми, закінчивши від Тиру

¹ В оригіналі: своєї душі.

плавбу, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули в них.

8 А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до господи благовісника¹ Филипа, одного з семи, і позосталися в нього.

9 Він мав чотири панні дочкі, що пророкували.

10 І коли ми багато днів у них зоставалися, то прибув із Юдеї якийсь пророк, Агав на ім'я.

11 І прийшов він до нас, і взяв пояса Павлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган“...

12 Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов.

13 А Павло відповів: „Що робите ви, плачучи та серце мені розриваючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі“!

14 І не могли ми його вмовити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божая воля!“

15 А після цих днів приготувалися ми, та до Єрусалиму вирушили.

16 А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучи якогось кіпринина Мнасона, давнього учня, що ми в нього спинитися мали.

За порадою Якова

Павло дає обітницю в Єрусалимі

17 А коли ми прийшли в Єрусалим, то брати прийняли нас гостинно.

18 А другого дня Павло з нами подався до Якова. І всі старші посходилися.

¹ Грецьке εὐαγγελιστής — проповідник науки Христової, ц. слов. **БЛАГОВІСНИК**.

19 Поздоровивши ж їх, розповів він докладно, що Бог через служіння його вчинив між поганями.

20 Як вони ж це почули, то славили Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірувало, і всі вони — ревні оборонці Закону!“

21 Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганями, навчаєш відступлення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обрізували й не трималися звичаїв.

22 Що ж *почати*? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти.

23 Отак, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мужів, що обітницю склали на себе.

24 Візьми їх, та й із ними очистиється, і видатки за них заплати, щоб постригли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й *що* сам ти Закону не пнуєш.

25 А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони берглися від ідолських жертв та крові й задущенини, та від блуду“.

26 Тоді взяв Павло мужів *отих*, і назавтра очистився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про виконання днів очищення, *так*, а як за кожного з них була жертва принесена.

В'язнення Павла в Єрусалимі

27 А коли ті сім днів закінчилися мали, то азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбурили весь народ, та руки на нього чакотали.

28 кричачи: „Ізраїльські мужи, рятуйте! Це людина ота, що проти народу й Закону та місця цього

8 6 5 8 30

14 9 11

15 1 10 17

22 3

20

9 2 17 10 12

28

10 9 11 28

16 3 19 10 14

11 20 23 21 4

1 M. 27. 2. 23

4 M. 6. 4. 18.

12 Mt. 16. 22

18 18.

24

13 20 24

14 11. 18. Mt.

26. 39. 10

12 32 34 1 21

18

1 20 25

25

1 M. 6. 1 20

1 Кор. 9. 20.

26

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

1 20 25

25

всіх усюди навчає! . . . А до того у храм упровадив і гелленів, — і занецістив це місце святе!”

29 Бо перед тим вони бачили в місті з ним разом Трохима ефесьнина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм.

30 І порушилося ціле місто, і повстало збійовисько люду. І, схопивши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено. . .

31 Як хотіли ж забити його, то вістка досталась до полкового тисяцького, що весь Єрусалим збунтувався!

32 І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького й вояків, то бити Павла перестали.

33 Приступив тоді тисяцький, та й ухопів його, і двома ланцюгами зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і що він зробив?

34 Але кожен що інше викрикував у натовпі. І, не мігши довідатись певного через заклот, він звелів випроводити його до фортеці.

35 А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли нести його вояки із-за натовну людського.

36 бо безліч народу йшла слідком та кричала: „Геть із ним!”

37 А коли Павло входив до фортеці, то тисяцького поспитався: „Чи можна мені щось сказати тобі?” А той відказав: „То ти змієш по-грецькому?”

38 Чи не той ти єгиптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і випровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників?”

39 А Павло відказав: „Я юдєянин із Тарсу, громадянин відомого міста в Кілікій. Благаю тебе, — дозволь мені до народу промовити!”

40 А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою наро́дові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, кажучи:

Павлове оправдання перед народом

1 **22** „Муча-братти й батьки! Послухайте ось тепер виправдання мого перед вами!”

2 Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша ще більша настала. А він промовляв:

3 „Я юдєянин, що родився в кілікійському Тарсі, а вихований у цім місті, у ніг Гамаліїла донадно навчений Закону отців; горлівець я Божий, як і всі ви сьогодні.

4 Переслідував я аж до смерті що путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок,

5 як засвідчить про мене первосвященик та вся старшина. Я від них був узяв навіть листи на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамтешніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару.

6 І сталося, як у дорозі я був, і наближався до Дамаску опівдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба!

7 І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?”

8 А я запитав: „Хто Ти, Господи?” А Він мені відказав: „Я Ісус Назаринян, що Його переслідуєш ти” . . .

9 А ті, що зо мною були, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив.

10 А я запитав: „Що я, Господи, маю робити?” Господь же до мене промовив: „Уставай та

й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити”.

11 А від ясности світла того невидючим я став... І присутні зо мною за руку мене повели, і до Дамаску прибув я.

12 А один муж Ананій, у Законі побожний, що добре свідомство про нього дають усі юдеї в Дамаску,

13 до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видючий!“ І я хвили тієї побачив його...

14 І озвався він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Його.

15 Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людьми про оте, що ти бачив та чув!

16 А тепер чого гаєшся? Уставай й охристися, і обмий гріхи свої, прикликавши Імення Його!“

17 І сталось, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захоплення впав я,

18 і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчій з Єрусалиму, бо не приймуть свідомства твого про Мене“...

19 А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовів та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе.

20 А коли лилась кров Твого свідка Степана, то сам я стояв та вбивство його похвалював, і одежу вбивців його сторожив“...

21 Але Він до мене промовив: „Іди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“

*Павлові терпіння
в римській фортеці*

22 І аж до слова цього його слухали. Аж ось підніесли вони

11 9. 8.

12 9. 10. 17. 10.
22

13 4. 23. 24. 25

14 4. 14. 7. 12
1. 13. 11
1 Кор. 11. 2.

15 2. 18. 20. 16.

16 2 Тим. 2. 22

17 9. 26. 11. 30.
Гал. 1. 18. 19.

19 22.

20 7. 58. 8. 1.

21 9. 13. 14. 2
Рим. 11. 13.

22 1. 24. 16.
2 Тим. 1. 3

22 21. 36.

голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годиться!“...

23 І як вони верещали, і одежу шпурляли, і кидали порошок у повітря,

24 то звелів тисяцький у фортецю його відвести, і звелів бичуванням його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали.

25 І як його розтягли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хіба бичувати дозволено вам громадянину римського та *це й незасудженого*“...

26 Якже сотник *це* почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: „Що хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік!“

27 Підійшов тоді тисяцький, та й спробував його: „Скажи мені, чи ти римлянин?“ А він: „Так!“ відказав.

28 Відповів на те тисяцький: „За великі гроші громадянство оце я набув“... А Павло відказав: „А *я в нім* і родився!“

29 І відступили негайно від нього оті, що хотіли допитувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його.

30 А другого дня, бажаючи довідатись правди, у чому юдеї його оскаржують, він звільнив його та звелів, щоб зібралися первосвященники та весь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

*Павло перед юдейським
синедріоном*

23 І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній день жив для Бога всім добрим сумлінням!“

2 Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах.

3 Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти сіно побілена . . . Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“

4 А присутні сказали: „То ти Божему первосвященникові лихослівний?“

5 І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника людю твого не лихослів!“

6 І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукеї, а друга — фарисеї, покликнув у синагозі: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“

7 Якже він це промовив, колотінча постала поміж саддукеями та фарисеями, — і розділилась юрба.

8 Саддукеї бо твердять, що немає воскресіння, ані Ангела, ані духа, фарисеї ж оце визнають.

9 І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У чоловікові цьому ми жадного ліха не знаходимо! А коли промовляв Дух до нього, чи Ангел, не противмося Богові!“

10 А коли колотінча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю.

Павла висилають до Кесарії

11 А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“

12 А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пи-

2 24. 1. 1 Цар.
22. 24. Єр. 20.
2. Ів. 18. 22.
2.

3 8 М. 10. 15.
18. 6. 13.
10-15. Мт. 23.
2.

Ів. 16. 2. 3. 14

5 2 М. 22. 27.

6 1. 2. 22. 3.
24. 21. 26. 5.

8 Мт. 22. 29.

9 1. 2. 25. 25.

11 18. 9. 19. 21.
27. 23. 24. 28.
16. 23.

ти не будуть, аж доки Павла не заб'ють!

13 А тих, що закляття таке покладали, було більш сорока.

14 І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла!“

15 Отож разом із синагогою передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш розізнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“.

16 Як почув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив.

17 Павло ж *зараз* покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“.

18 Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“.

19 І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“

20 А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти звавтра до синагоги Павла запровадив, ніби хочуть вони докладніш розізнати про нього.“

21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють . . . І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“.

22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти не вивив.“

23 І він закликав котрихсь двох із сотників, і наказав: „Пришлюйте на третю годину вночі дві

сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотчиків сімдесят, та дві сотні стрільців.

24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадіть, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса.¹

25 І листа написав він такого ось змісту:

26 „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздоровлення!

27 Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин.

28 І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржати, та й привів був його до їхнього синедриону.

29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерті або ланцюгів.

30 Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!”

31 Отож воики, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попровадили в Антипатриду.

32 А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулися.

33 А ті прибулі в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним.

34 Намісник листа прочитав і спитав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив:

35 „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники”. І звелів стерегти його в Іродовому преторії.

¹ Антоній Фелікс був прокуратором Юдеї за імператорів римських Клавдія та Нерона. Юдею покинув десь 60-го року по Христі.

Суд над Павлом у намісника Фелікса

21 А по п'яти днях прибув первосвященник Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла.

2 Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, —

3 це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою широю, вседостойний наш Феліксе!

4 Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас за своєї ласкавості.

5 Ми переконались, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу випливає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської єреси.

6 Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом.

7 Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук,

8 а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винусемо”.

9 Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так.

10 І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміливіш боронитись.

11 Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму поклонитися.

12 І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здібали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здійсмав.

13 І не можуть вони довести тобі *того*, у чому тепер оскаржують мене.

14 Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку зуть вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написано.

15 І маю надію я в Бозі. —
чого й самі вони сподіваються, —
що настане воскресіння праведних
і неправедних.

16 І я пильно дбаю про те, щоб завжди мати сумління невинне, щодо Бога й людей.

17 А по довгих роках я прибув,
Щоб подати моєму народові ми-
лостиню та приноси.

18 Ось при цьому знайшли мене
дехто з юдеїв азійських очищеного
в храмі, а не з натовпом чи з колот-
нечею.

19 Їм належало б ось перед тебе
прибути й казати, коли мають
вони що на мене.

20 Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синагріюні стояв,

21 крім того єдиного виразу, що я його крикнув, стоячі серед них: „За воскресення мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“

22 Але Фелікс, дуже добре дорогу що знавши, відрочив їм справу, говорячи: „Розсуджю вашу справу, голи тисяцькині. Істи прибуде“.

23 І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб скардили йому.

Дворічне ув'язнення Павла
в Кесарії

24 А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою,¹ що була юдєянка, і

¹ Друзілла — рідна сестра юдейського царя Агріппи Ірода II. Зріклася юдейства й вийшла заміж за намісника Фелікса.

покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа.

25 І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: "Тепер їди собі, відповідного ж часу покличу тебе!"

26 Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів.

27 Як минуло як два роки, то Фелікс одержав наступника, — П'орція Феста.¹ А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Цавда зацінів.

Переслу́хання Павла перед
Фесто́м

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму.

2 І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і блага́ли його,

3 З і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі.

4 А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається.

5 „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржують його“.

6 6 І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла.

7 Як його як привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з

¹ Порцій Фест римський — намісник Юдеї по Феліксі. Правив Юдеєю три роки, 60–62 роки.

Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести.

8 Бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“.

9 Тоді Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“

10 Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре *те* знаєш.

11 Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюся до кесаря!“

12 Тоді Фест, побалакавши з радістю, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“

Фест розповідає цареві Агріппі про Павла

13 Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа¹ й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати.

14 А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Єдин чоловік — від Фелікса лишений в'язень,

15 на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященники й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду.

16 Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний

8 24. 12. 26. 2, 28. 17.

9 21. 27

18. 15. 21. 29. 19 18. 24. 25

11 26. 32.

12 15. 16. 22. 8

Мт. 10. 18. 23

14 21. 27.

2 1. 22. 23. 24

21. 9. 26. 31. 25

перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів.

17 І як зійшлися вони тут, то я, зволікання не роблячи жадного, сів наступного дня на сидіння суддеве, і звелів привести цього мужа.

18 І винувальники стали круг нього, протє не вказали вини ані жадної з тих, яких я сподівався.

19 Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про якого Павло твердив, що живий Він.

20 І я був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це?

21 Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“.

22 А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почуєш його“.

Павло перед царем Агріппою

23 А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залу судову ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мұжками міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений.

24 І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі мұжі! Ви бачите того, що за нього весь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачи, що йому не повинно більш жити.

25 Я ж дізнався, що нічого, вартого смерти, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його.

26 Нічого не маю я певного, що

¹ Це останній цар юдейський Агріппа Ірод II, син Агріпи I. Верніка чи Вероніка — його рідна сестра.

міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслухання мав що писати.

27 Бо здається мені нерозважливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувачень на нього".

Павлова оборона перед царем Агріппою

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самого“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні:

2 „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винуватять юдеї,

3 особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу мене вислухати терпляче.

4 А життя моє змálку, що спочатку точилося в Єрусалимі серед народу мого, знають усі юдеї,

5 які відносять здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити, — що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою нашої віри.

6 І тепер я стою *отут* суджений за надію обітниць, що Бог дав її нашим отцям,

7 а її виконання чекають побачити наші дванадцять племен, слугачи *Богові* безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї!

8 Чому ви вважаєте за неімовірне, що Бог воскрешає померлих?

9 Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Імення Ісуса Назарянина,

10 що я в Єрусалимі й робив, і багато кого до святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу

від первосвящеників; а як їх уби-вали, я голос давав *проти них*.

11 І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютоючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах.

12 Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорученням первосвящеників,

13 то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! . . .

14 І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“

15 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти.

16 Але підведися, і стань на ноги свої. Бо нате Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрив тобі.

17 Визволяю тебе від *твого* народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, —

18 відкрити їм очі, щоб вони на вернулися від темряви в світло та від сатаніної влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і долю з освяченими“.

19 Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному,

20 але мешканцям перше Дамаску, *потім* Єрусалиму й усього краю юдейського та поганам я проповідував, щоб покаїлися й на вернулися до Бога, і чинили діла, гідні покаїння.

21 Через це юдеї в святині схопили мене та й хотіли роздерти.

1 25 13, 22

9 1 5, 22 7. 14

9 5, 22. 8. 15

12. 15, 22. 15. 16
Єв. 2. 1, 3.

5 23. 6. Фил. 3.

Єр. 1. 7. 1 Хр. 17
16. 35.6 24. 15, 28. 20.
1 М. 3. 15.
Мих. 5. 2.
20. 32. Іс.
35. 5. 42. 7
16. 61. 1.
5 М. 33. 3
Еф. 1. 13.
7 24. 15

Гал. 1. 16.

9 20. Мт. 3. 2, 8.

9 20 16, 22 4
1 Кор. 15. 9.

10 9. 1.

21. 30, 31.

12

14

15

16

17

18

19

20

21

22 Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки й Мойсей, що статися має, —

23 що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народам і поганам!“

Присуд Павлові: від'їхати до Риму на кесарів суд

24 Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“

25 А Павло: „Не дурію — скавав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму.“

26 Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховалося від нього, — бо не в закутку діялось це.

27 Чи віруєш, царю Агріпно, Пророкам? Я знаю, що віруєш!“

28 Агріппа ж Павлові: „Ти мало що не памовляєш мене, щоб я став християнином“.

29 А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оних ланцюгів“.

30 І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів.

31 І набік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, вартого смерті або ланцюгів, чоловік цей не робить!“

32 Агріппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“.

22 17, 20, 1 Тим. 24, 44-47.

2 1.

23 Мт. 16, 21, 1 Кор. 15, 20.

19, 29, 20, 4, 2 2 Кор. 11, 25, 26.

24, 23, 28, 2 3 16.

26 Іс. 18, 20.

28 11, 26, 1 Петр. 4, 16.

2 Кор. 11, 25, 26 3 Мт. 16, 29.

31 25, 25.

32 25, 11.

*Павлова подорож на суд до Риму.
Тяжка плавба з Кесарії до острова Криту*

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа.

2 І посадили ми на корабля адрамітського, що пливети мав біля меж азійських, та й відчалили. Із нами був Арістарх македонєць із Солуня.

3 А другого дня ми пристали в Сидоні. До Павла ж Юлій ставивсь по-людському, і дозволив до друзівити, *та і трошки зазнати*.

4 А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супротивні були.

5 Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфілії, то ми прибули до Лікійської Міри.

6 І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плінув в Італію, і ввадив нас на нього.

7 І днів багато помаду плівли ми, і наспуд насупроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Крит при Саломоні.

8 І коли ми наспуд минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знаходиться місто Ласєя.

9 А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо плінув уже й піст, то зачав Павло радити.

10 говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ушкобком не лише для вантажів і корабля, але й для наших душ“.

11 Та сотник довіряв більше старійшому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив.

35 А промовивши це, узяв хліб та подякував Богові перед усіма, і, поламавши, став їсти.

36 Тоді всі підніслись на душі, і, стали поживу приймати.

37 А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість.

38 І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря.

39 А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затоку якусь *там* угледіли, що берега плаского мала, до якого й вирішили, як можна, приплисти з кораблем.

40 Підняли тоді ківти, і повкидали до моря, і порозв'язували поворозки в стерні, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерували до берега.

41 Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинився на мілководі: ніс загруз й позостався нерухомий, а корма розбивалася силою хвиль...

42 Вояки ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрийсь не поплив і не втік.

43 Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній намір, і звелів усім тим; хто пливати вміє, щоб скакали та перші на берег виходили.

44 а інші — хто на дошках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталося, що всі врятувались на землю!

Зимування на острові Меліті.

Павло чинить чуда серед тубільців

28

А коли врятувались ми, то довідалися, що острів *той* зветься Меліта.

2 Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони за-

35 1 Сам. 9. 13.
Мр. 6. 41. Лк.
22. 19. Ів. 6.
11. 1 Тим. 4.
4, 5.

39 28. 1.

Мр. 16. 18.

11 11

40 Як. 3. 4.

41 2 Кор. 11 25

Мт. 8. 14

44 27. 22. 24.
28. 31

палили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх.

3 Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклав на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилася на руку йому...

4 Як тубільці ж угледіли, що змія почепилася на руку йому, зачали говорити один одному: „Либонь цей чоловік душогуб, що йому, від моря врятованому, Помста жити не дозволила!“

5 Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав!

6 А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог...

7 Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостів.

8 І сталося, що Публіїв батько лежав, слабкий на пропасницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздоровів його.

9 Якіж трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись.

10 Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понаказали, чого було треба.

Павло прибуває до Риму

11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака *братів* Діоскурів, і що на острові він перелимував.

12 І, як ми допливли в Сіракузи, пробули *там* три дні.

13 А звідти, плывучи понад берегом, прибули ми до Ретії, а що вітер південний повів за день, то другого дня прибули в Путеолі,

1 27. 26.

2 27. 3. 2 Кор.
11. 27.

14 де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму.

15 А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритаверні. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав.

Дворічне перебування Павла в Римі

16 А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити особно, ураз із вояком, що його сторожив.

17 І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та протé мене відано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян.

18 Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не було.

19 Та юдеї противилися, тому змушений був я відклякатися на суд кесарів, але не для того, щоб народ свій у чомусь оскаржити.

20 Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обкутий цими кайданами“.

21 А вони відказали йому: „Не одержали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе.

22 Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту що нам, що їй скрізь спротивляються“.

16 21 27, 44, 23

15 2 м 4 27.

Мт. 13, 14. 25
15. Рим. 11, 8.

16 24, 28, 27, 3

17 23, 1, 25, 8

18 8, 10, 27

Мт. 13, 14

15 Мт. 9, 12

16 8, 10,

16 42, 4

18 22, 24, 24, 10,

25, 8, 26, 31,

19 25, 11.

20 23, 6, 26, 6,
7. Еф. 6, 20.

21 38, 16, 28

16 67, 2, 58

8, 16, 9, 9

22 25, 15, 16

23 25, 24, 5

15, 1 Петр. 3

15

1, 3, 28, 28

23 А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в господу. А він їм від ранку до вечора розповідав, та про Божеє Царство свідочства давав, і переконував їх про Ісуса Законом Мойсея й Пророками.

24 І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили.

25 Вони між собою незгідні були й повиходили, як промовив Павло одне слово, що добре пропрік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю,

26 промовляючи:

„Піди до народу цього та й скажи:

Він вухом почує, та розуміти не буде,
дивитися будете оком, але не побачите!

27 Затовстіло бо серце людей цих,

тяжко чують на вуха
вони, і зажмурили очі свої,
щоб якимось не побачити очима,

і не почути вухами,
і не зрозуміти їм серцем,
і не навернутись,
щоб Я їх уздоровив!“

28 Тож нехай для вас буде відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“

29 Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою.

30 І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього,

31 і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

РИМЛЯН

Павлів привіт римлянам

1 Павло, раб Ісуса Христа, по-
кликаний апостол, вибраний
для звіщення Євангелії¹ Божої.

2 яке Він перед тим приобіцяв
через Своїх пророків у святих
Писаннях.

3 про Сина Свого, що тілом був
із насіння Давидового,

4 і об'явився Сином Божим у
силі, за духом святости, через во-
скресіння з мертвих, про Ісуса
Христа, Господа нашого,

5 що через Нього прийняли ми
благодать і апостольство на по-
слух віри через Ім'я Його між
усіма народами,

6 між якими й ви, покликані
Ісуса Христа, —

7 усім, хто знаходиться в Ри-
мі, улюбленим Божим, вибраним
святим,² — благодать вам та мир
від Бога, Отця нашого, і Господа
Ісуса Христа!

Павлове бажання відвідати римлян

8 Отже, насамперед дякую Бо-
гові моему через Ісуса Христа за
всіх вас, що віра ваша звіщається
по всьому світові.

9 Бо свідок мені Бог, Якому
служу духом своїм у звіщенні
Євангелії Його Сина, що я безпере-
станно згадую про вас,

10 і в молитвах своїх завжди
молюся, щоб воля Божа щасливо

¹ Грецьке εὐαγγέλιον, ц. слов. вєбла-
говєстіє, цебто — для благовєстія.

² „Святий“ у посланнях апостола Павла — це
той, хто вірує в Ісуса Христа, або хто належить
до Церкви Його, взагалі — християнини. Це
саме в Діях 1. 13, 32, 41, 16. 10, 18 і ін. місцях.

1 Дії 9. 15, 13.
3. 1 Кор. 1. 1.

2 Тит. 1. 2. 1 М.
3. 15. 49. 10.
4 М. 24. 17.
Іс. 7. 14. 11.
1. 53. 1. Пс.
110.

2 Петр. 1. 1. 12
3. 1. 1. 2
2 Сам. 7. 12
1 Сол. 2. 18. 13
4 Дії 13. 33.

5 16. 26. 1 Кор.
15. 10.

Тит. 1. 1. 14
1 Кор. 9. 16.

Дії 28. 31. 15

7 1 Кор. 1. 2.

Пс. 40. 10. 16
119. 105. Єр.
23. 29. 1. 24.
47.

3. 21. 22. Дії 17
15. 11. Євр.
10. 38. Ав. 2. 4.

8 Фил. 1. 3. Еф.
5. 20. 1 Сол.
1. 8

Дії 14. 15. 19

10 Дії 18. 21.

Євр. 11. 1. 20

Пс. 19. 2.

попровадила мене коли прийти до
вас.

11 Бо прагну вас бачити, щоб
подати вам якого дара духовного
для зміцнення вас,

12 цебто потішитись разом між
вами спільною вірою — і вашою, і
моєю.

13 Не хочу ж, щоб ви не знали,
браття, що багато разів мав я
змір прийти до вас, але мені пе-
решкоджувано аж досі, щоб мати
який плід і в вас, як і в інших на-
родів.

14 А гелленам і чужоземцям,
розумним і немудрим — я борж-
ник.

15 Отже, щодо мене, я готовий і
вам, хто знаходиться в Римі, звіс-
тати Євангелію.

Сила Євангелії

16 Бо я не соромлюсь Євангелії,
бож вона — сила Божа на спа-
сіння кожному, хто вірує, перше
ж юдеєві, а потім гелленові.

17 Правда бо Божа з'являється
в ній з віри в віру, як написано:
„А праведний житиме вірою“.

Гнів Божий на безбожників

18 Бо гнів Божий з'являється з
неба на всяку безбожність і не-
правду людей, що правду га-
мують неправдою,

19 тому, що те, що можна знати
про Бога, явне для них, бо їм
Бог об'явив.

20 Бо Його невидіме від ство-
рення світу, власне Його вічна
сила й Божество, думанням про
твори стає видіме. Так що нема
їм виправдання,

21 бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але знікчемніли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце.

22 Називаючи себе мудрими, вони погуманіли.

23 і славу нетлінного Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів.

24 Тому то й видав їх Бог у пожадливість їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі прославляли тіла свої.

25 Вони Богу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь.

26 Через це Бог їх видав на пожадливість ганебну, — бо їхні данили замінили природне єднання на протиприродне.

27 Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками сором чинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові.

28 А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевернений, — щоб чинили непристойне.

29 Вони повні всякої неправди, лукавства, зажерливості, злоби, повні заздрості, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв,

30 обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам,

31 нерозумні, зрадники, нелюбівні, немилостиві.

32 Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерті, а проте не тільки самі

21 5 М. 28. 28.
Пов. 5. 14.
Іс. 59. 10. Еф.
4. 17. 18.

2 Сам. 12. 5.

22 1 Кор. 1. 20.

23 2 М. 32. 4.
2 Цар. 17. 29
Дії 17. 29.

24 Дії 14. 16.

Дії 17. 30.
1 Тим. 2. 4
2 Петр. 3. 9
15.

26 3 М. 18. 22
23. Гал. 5. 24

27 3 М. 20. 13.
1 Кор. 6. 9.
Ер. 17. 10.
Мт. 16. 27.

2 Сол. 1. 8.

3. 9.

Пов. 34. 19. 11
Дії 10. 34.
1 Петр. 1. 17.

чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

Не дивиться Бог на особу

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш.

2 А ми знаємо, що суд Божий по правді на тих, хто чинить таке.

3 Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого?

4 Або побріджуєш багатством Його доброти, лагідності та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покайня?

5 Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога,

6 що „кожному віддасть за його вчинками“:

7 тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне,

8 а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів.

9 Недоля та утіс на всяку душу¹ людини, хто чинить зле, юдея ж перше та геллена,

10 а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові.

11 Бо не дивиться Бог на обличчя!²

Закон і його виконання

12 Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом.

¹ На особу, а не на обличчя — на кожного.

² „На обличчя“ — на особу.

13 Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть.

14 Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон,

15 що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну,

16 дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа.

17 Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закону, і хвалишся Богом,

18 і знаєш волю *Бого*, і розумієш, що краще, навчившись із Закону,

19 і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві,

20 виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі.

21 Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчи! Проповідуєш не красти, а сам крадеш!

22 Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи ідолами, чиниш святотрацтво!

23 Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону!

24 Бо „через вас зневажається Божє Ім'я в поган“, як написано.

Юдеєві не допоможе саме обрізання

25 Обрізання корисне, коли виконуєш Закону; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стає необрізанням.

26 Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не

порахується його необрізання за обрізання?

27 І необрізаний з природи, виконуючи Закону, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням?

28 Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі,

29 але той, що є юдей потаємно, *духово*, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвала не від людей, а від Бога.

Юдеї й погани однаково грішні

3 Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання?

2 Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі.

3 Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу?

4 Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано:

„Щоб був Ти виправданий у словах Своїх.

і переміг, коли будеш судитися“.

5 А коли наша неправда виставляє правду Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-людському.

6 Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ?

7 Бо коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника?

8 І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“ Справедливий осуд на таких!

9 То що ж? Маємо перевагу? Анітрохи! Бож ми перед тим довели, що юдеї й геллени — усі під гріхом,

2 6 7 Ів. 8 28
39

4 12 Єр. 1 4 29
Гал. 3 15
Фил. 3 1
1 Кор. 5 5

16 Еза. 12 15
1 Кор. 4 5

17 9. 4.
9. 4.

18 Фил. 1. 40.
4 М. 23. 19.

1 Кор. 10. 5.
2 Тим. 2. 13.

19 Лк. 6. 30.
Пс. 51. 6. Ів.
3. 33.

20 2 Тим. 3. 5.

21 Пс. 50. 18.

9. 14. Пов. 8. 5
3. Гал. 3. 15.

1 М. 18. 25
Лк. 17. 31

24 Єз. 36. 20.

2 9 3 23
Гал. 3 22

- 10 як написано:
„Нема праведного ані од-
ного;
11 нема, хто розумів би;
немає, хто Бога шукав
би, —
12 усі повідступали, разом ста-
ли непотрібні,
нема добродіня,
нема ні одного!
13 Гріб відкритий — їхнє гор-
ло, язиком своїм кажуть
неправду,
отрута змійна на їхніх гу-
бах.
14 уста їхні повні прокляття
й гіркоти!
15 Швидкі їхні ноги,
щоб кров проливати,
16 руїна та злидні на їхніх до-
рогах,
17 а дороги миру вони не пі-
знали!
18 Нема страху Божого перед
очима їхніми”.
- 19 А ми знаємо, що скільки
говорить Закон, він говорить до
тих, хто під Законом, щоб замкну-
ти всякі уста, і щоб став увесь світ
винний Богові.
20 Бо жадне тіло ділами За-
кону не виправдається перед Ним,
— Законом бо гріх пізнається.

Закон і віра в Христа

- 21 А тепер, без Закону, правда
Божя з'вилась, про яку свідчать
Закон і Пророки.
22 А Божя правда через віру в
Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто
вірує, бо різниці немає,
23 бо всі згрішили, і позбавлені
Божої слави.
24 але дарма виправдуються Йо-
го благодаттю, через відкуплення,
що в Ісусі Христі,
25 що Його Бог дав у жертву
примирення в крові Його через
віру, щоб виявити Свою правду

через відпущення давніше вчине-
них гріхів.

26 за довготерпіння Божого,
щоб виявити Свою правду за те-
перішнього часу, щоб бути Йому
праведним, і виправдувати того,
хто вірує в Ісуса.

27 Тож де похвальба? Виклю-
чена. Яким законом? Законом
діл? Ні, але законом віри.

28 Отож, ми визнаємо, що лю-
дина виправдується вірою, — без
діл Закону.

29 Хіба ж Бог тільки для юдеїв,
а не й для поган? Так, і для поган,
30 бо є один тільки Бог, що
виправдає обрізання з віри й не-
обрізання через віру.

31 Тож чи не нищимо ми Закону
вірою? Зовсім ні, — але зміцнює-
мо Закону.

Авраам був виправданий з віри

4 Що ж, скажемо, знайшов Ав-
раам, наш отець за тілом?

2 Бо коли Авраам виправдався
ділами, то він має похвалу, та не в
Бoga.

3 Що бо Писання говорить?
„Увірував Авраам Богові, і це
йому залічено в праведність”.

4 А заплата виконавцеві не ра-
хується з милости, але з обов'язку.

5 А тому, хто не виконує, але
вірує в Того, Хто виправдує нече-
стивого, віра його порохується в
праведність.

6 Як і Давид називає блажен-
ною людину, якій рахує Бог пра-
ведність без діл:

7 „Блаженні, кому прощені
беззаконня,
і кому прикриті гріхи.

8 Блаженна людина, якій Гос-
подь не порохує гріхів!”

9 Чи ж не блаженство з обрізан-
ня чи з необрізання? Бо говори-
мо, що „віра залічена Авраамові
в праведність”.

12 Пс. 14. 3.
4. 2.

13 Пс. 5. 10, 140.
3.
3. 21. 4. 5.
Гал. 2. 16.

14 Пс. 10. 7.

15 Пр. 1. 16. Іс.
59. 7.

4. 14.

17 Іс. 59. 7, 8.

18 Пс. 36. 1.

19 Єв. 16. 63.
3. 27. Еф. 2.
9.

4. 9. 10. 1 М.
15. 16.

20 3. 24, 28, 7.
7. Гал. 2. 16.

11. 6.
3. 28. Еф. 2.
8. 2 Кор. 5.
21.

21 1. 17. Ів. 5.
46. Дії 26. 22.

Пс. 32. 1.

23 3. 9, 10, 12.
Дії 10. 34.
Гал. 3. 22.

Пс. 32. 1, 2.
24 Мт. 20. 28.
Лк. 15. 11.

Еф. 2. 8.
1 Тим. 2. 6.

25 Дії 13. 38.
Еф. 1. 9.
2 Кор. 5. 19.

10 Як же залічено? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні!

11 І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні *мав*, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність,

12 і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні *мав* наш отець Авраам.

13 Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, *дано* не Законом, але праведністю віри.

14 Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й зниклась обітниця.

15 Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу.

16 Через це з віри, щоб *було* з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам,

17 як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе“, перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче.

18 Він — проти надії — увірував у надію, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке *численне* буде насіння твоє!“

19 І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже мертвої, бувши майже сторічним, ні утроби Сариної за мертвину,

20 і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнився в вірі, і віддав славу Богові.

21 І був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв.

22 Тому й „залічено *це* йому в праведність“.

23 Та не написано за нього *одного*, що залічено йому,

10 4. 3. 1 М. 15. 6.

Дії 2. 24. 24

11 4. 3, 4, 5, 21
1 М. 17. 11.
Гал. 3. 6.
8. 32. 25

Іс. 9. 6. Ів. 14. 27. 1

Ів. 6. 44. Еф. 2. 18. 2

13 1 М. 11. 17. 2

Дії 5. 41. 2 Кор. 11. 23. Фил. 1. 29. 14 31. 1 Кор. 1. 17. 3

Як. 1. 12. 4

15 3. 20. 5. 20. 1 Кор. 15. 56. Пс. 32. 10. 125. 5. 1. 1 Ів. 4. 16. 16 3. 24. 6

Еф. 2. 1. 5. 1 Петр. 3. 18. 6

17 1 М. 17. 1

Ів. 15. 13. 8

18 1 М. 15. 5. Евр. 11. 12. 10

5. 1. 2 Кор. 5. 18. 19 1 М. 17. 17.

20 Евр. 11. 19.

21 11. 11. 1. Ів. 1. 37.

22 4. 11.

1 М. 2. 17. 3. 12. 6. 1 Кор. 15. 21.

23 1. 1.

24 а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого,

25 що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

Плоди виправдання з віри

5 Отже, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа,

2 через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимось надією слави Божої.

3 І не тільки *нею*, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість.

4 а терпеливість — досвід, а досвід — надію,

5 а надія не засоромить, бо любов Божя вилася в наші серця Святим Духом, даним нам.

6 Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих.

7 Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто и відважиться вмерти.

8 А Бог доводить Свою любов до нас *тим*, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками.

9 Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані.

10 Бо коли ми, будучи ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його.

11 І не тільки *це*, але й хвалимося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примірення.

Гріх Адамів і спасіння Христове

12 Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й

смерть у всіх людей через те, що всі згрішили.

13 Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону.

14 Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього.

15 Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більше благодаті Божа й дар через благодаті однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливлі на багатьох.

16 І дар не такий, як те, що *сталося* від одного, що згрішив; бо суд за один *прогріх* — на бсуд, а дар благодаті — на виправдання від багатьох прогріхів.

17 Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведності, запанують у житті через одного Ісуса Христа.

18 Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов бсуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання *для* життя на всіх людей.

19 Бо як через неслух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через слух Одного багато-хто стануть праведними.

20 Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там зарясніла благодать,

21 щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодаті запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим.

*Хто вмер для гріха,
той житиме в Бозі*

6 Що ж скажемо? Невостанемося в гріху, щоб благодаті примножилась? Зовсім ні!

2 Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім?

3 Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Пого христилися?

4 Отож, ми поховані з Ним хрещенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновищенні життя.

5 Бо коли ми з'єдналися подобою смерті Пого, то з'єднаємось і *подобою* воскресення,

6 з знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб знищилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха,

7 бо хто вмер, той звільнився від гріха!

8 А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо.

9 З знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує *вже* більше!

10 Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе.

11 Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім.

12 Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його покаяливостей,

13 і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедности, але віддавайте себе Богові, як оживих із мертвих, а члени ваші — Богові за знаряддя праведности.

14 Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю.

15 Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні!

16 Хіба ви не знаєте, що кому

13 1 Кор. 10.

14 1 Кор. 10.

15 1 Кор. 10.

16 1 Кор. 10.

17 1 Кор. 10.

18 1 Кор. 10.

19 1 Кор. 10.

20 1 Кор. 10.

21 1 Кор. 10.

22 1 Кор. 10.

23 1 Кор. 10.

24 1 Кор. 10.

25 1 Кор. 10.

26 1 Кор. 10.

27 1 Кор. 10.

28 1 Кор. 10.

29 1 Кор. 10.

30 1 Кор. 10.

31 1 Кор. 10.

32 1 Кор. 10.

33 1 Кор. 10.

34 1 Кор. 10.

35 1 Кор. 10.

36 1 Кор. 10.

37 1 Кор. 10.

38 1 Кор. 10.

39 1 Кор. 10.

40 1 Кор. 10.

41 1 Кор. 10.

42 1 Кор. 10.

43 1 Кор. 10.

44 1 Кор. 10.

45 1 Кор. 10.

46 1 Кор. 10.

47 1 Кор. 10.

48 1 Кор. 10.

49 1 Кор. 10.

50 1 Кор. 10.

51 1 Кор. 10.

52 1 Кор. 10.

53 1 Кор. 10.

54 1 Кор. 10.

55 1 Кор. 10.

віддасте себе за рабів на по́слух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність?

17 Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали.

18 А звільнившись від гріха, стали рабами праведности.

19 Говорю я по-людському, чезр неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення.

20 Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности.

21 Який же плід ви мали тоді? *Такі речі*, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть.

22 А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне.

23 Бо заплати за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім!

Тепер ми звільнилися з-під Закону

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорію тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе?

2 Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка.

3 Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане *дружбиною* іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане *за дружину* іншому чоловікові.

4 Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове,

щоб належати вам іншому, Воскрéслому з мертвих, щоб прино́сити плід Богові.

5 Бо коли ми жили за тілою, то пристрасті гріховні, що *походять* від Закону, діяли в наших членах, щоб прино́сити плід смерті.

6 А тепер ми звільнилися від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам оновленням духа, а не старістю букви.

Гріх пізнається через Закон

7 Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливості, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“.

8 Але гріх, узявши привід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий.

9 А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив,

10 а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть,

11 бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвів.

12 Тому то Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра.

13 Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішним через заповідь.

Роздвоєння людини

14 Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілесний, проданий під гріх.

15 Бо що я виконую, не розумію; я бо чиню не те, що хочу, але що ненавідаю, те я роблю.

16 А коли роблю те, чого я не хочу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий,

6 21 Гал. 5. 5. 24

18 Ів. 8. 32, 36. Гал. 5: 1.

5 М. 5. 18.

20 Ів. 8. 34.

5. 20.

23 5. 21. 1 М. 2. 17.

3 М. 18. 5.

Пс. 49. 8. 1 Тим. 1. 8. 1 6. 14.

2 1 Кор. 7. 10, 39.

8 3 1 Кор. 21. 20, 24.

19 Гал. 5. 17.

4 8 2 2 Кор. 5. 15 1 Гал. 5. 10

5

7

8

10

12

14

15

17 а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені.

18 Знаю бо, що не живе в мені, цебо в тілі моїм, добре; бо бажання лежить у мені, але щоб виконати добре, того не знаходжу.

19 Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню.

20 Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені.

21 Тож знаходжу закон, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені.

22 Бо маю задоволення в Законі Божому за внутрішнім чоловіком.

23 та бачу інший закон у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і подібнитим мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх.

24 Нешасна я людина! Хто мене вивольить від тіла цієї смерті?

25 Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому то я сам служу розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному. . .

Життя з Ісусом Христом

8 Тож немає тепер жадного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за духом,

2 бо закон духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закону гріха й смерті.

3 Бо що було неможливе для Закону, у чому був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі,

4 щоб виконалось виправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за духом.

5 Бо ті, хто ходить за тілом, думають про тілесне, а хто за духом — про духовне.

6 Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир,

7 думка бо тілесна — ворожнеча на Бога, бо не кóриться Законові Божому, та й не може.

8 І ті, хто ходить за тілом, не можуть догодити Богові.

9 А ви не в тілі, але в дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його.

10 А коли Христос у вас, то хоч тіло мертве через гріх, але дух живий через праведність.

11 А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас.

12 Тому то, браття, ми не боржники тіла, щоб жити за тілом;

13 бо коли живете за тілом, то маєте вмерти, а коли духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити.

14 Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі;

15 бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва,¹ Отче!“

16 Сам Цей Дух свідчить разом із духом нашим, що ми — діти Божі.

17 А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпимо, щоб разом із Ним і прославитись.

18 Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас.

19 Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих,

20 бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії,

¹ Арамейське авва значить отець, батько.

21 що й саме створіння визволиться від неволі тління на волю слави синів Божих.

22 Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі.

23 Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла.

24 Надією бо ми спаслися. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто щό бачить, чому б того й надівся?

25 А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю.

26 Так само ж і Дух допомагає нам у наших немочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями.

27 А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з вої Божої заступається за святих.

28 І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний *Пого* постановою, усе допомагає на добре.

29 Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Пого, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами.

30 А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і ввінчав.

31 Що ж скажемо на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас?

32 Той же, Хто Сина Свого не покалив, але видав Пого за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього?

33 Хто оскáркувати буде Божих ви́бранців? Бог Той, що виправдує.

34 Хто ж той, що засуджує?

Пісн. 8. 6.

23 Лк. 21. 28.

Пс. 44. 23.

25 2 Кор. 4. 18.

Фил. 1. 6.

26 Мт. 20. 22.
Зах. 12. 10.

27 Пс. 7. 10.

28 Як. 1. 12.
Еф. 1. 11.

10. 1.

29 Ді. 13. 48.
Фил. 3. 10. 11
Кол. 1. 18.

2. 1. 8. 1.
2. 1. 9. 22.

1. 23. Мт. 1.
1. 16. 1. 1.

31 Пс. 118. 6.
32 1. 24. 1. 1.

22. 16. Іс. 53.
5. 19. Ів. 3. 16.

33 1. 2. 3. 6.
2. 1. 19.

1. 1. 2. 12.
Мт. 1. 9. 1. 1.

1. 8. Гал. 11.
18.

34 Пс. 110. 1.
Ді. 7. 55.
Гвр. 7. 25.
12. 2.

Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас.

35 Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи гонити, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч?

36 Як написано:

„За Тебе нас цілий день умертвляють,
нас уважають за овець,
приречених на заклєння“.

37 Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив.

38 Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні Анголі, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили.

39 ні вишина, ні глибина, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

Скорбота Павлова за юдеїв

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого,

2 що маю велику скорботу й невипину муку для серця свого!

3 Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом;

4 вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіт, і законодавство, і Богослужба, і обітниця,

5 що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навіки, аминь.

Бог вибирає Собі, кого хоче

6 Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля,

7 і не всі діти Авраамові, хто від

насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“.

8 Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниць признаються за насіння.

9 А слово обітниць таке: „На той час прийду, і буде син у Сарі“.

10 І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака,

11 бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа у вибранні

12 не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший слушатиме меншому“.

13 як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“.

14 Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні!

15 Бо Він каже Мойсеєві: „Помилує, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитись“.

16 Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто бжить, але від Бога, що милує.

17 Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ім'я“.

18 Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожореточує.

19 А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протиститись волі Бого?“

20 Отож, хто ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творцєві: Пощо ти зробив мене так?

21 Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місйва зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть?

22 Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою,

щадів із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибель.

23 і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу,

24 на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган.

25 Як і в Осії Він говорить: „Назvu Своім народом не людей Моїх, і не улюблену — улюбленою,

26 і на місці, де сказано їм: Ви не Мій народ, там названі будуть синами Бога Живого!“

27 А Ісаїя взиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок,

то тільки останок спасеться,

28 бо вирок закінчений та скорочення учинить Господь на землі!“

29 І як Ісаїя віщував: „Коли б Господь Саваот не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри!“

30 Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри,

31 а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности.

32 Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання,¹

¹ Γρεππήν λίθος τοῦ προσκόμματος, церк. слов. Камінь претыканія, лат. lapis offensionis, — камінь перешкоди спотикання, спотаси

Кол. 1. 27. 23

9 1 М. 18. 10.

10 1 М. 25. 21.

Ос. 2. 25. 25

1 Петр. 2. 10.

Ос. 2. 1. 26

12 1 М. 25. 23.

13 Мал. 1. 2. 3.

Іс. 10. 22. 23. 27

14 3. 5. 5 М. 32.

4. Пов. 8. 3.

15 11. 32. 2 М.

33. 19.

1 М. 19. 24. 29

Іс. 1. 9. 13.

19.

17 2 М. 9. 16.

1 11 1 20 30

19 Іс. 45. 9.

10. 2. 11. 7. 31

20 Іс. 29. 16.

21 Іс. 64. 7. Мт.

20. 15. 1 Кор.

5. 7. 2 Тим.

2. 21.

22 2. 4.

33 як написано:

„Ось Я кладу на Сіоні
камінь спотикання та
скелю спокуси,
і кожен, хто вірує в Ньо-
го, не посоромиться!“

Серцем віруємо для праведности

10 Браття, бажання мого серця
й молитва до Бога за Ізраїля
на спасіння.

2 Бо я свідчу їм, що вони мають
рєвність про Бога, але не за розу-
мом.

3 Вони бо, не розуміючи пра-
ведности Божої, і силкуючись по-
ставити власну праведність, не по-
корились праведності Божій.

4 Бо кінець Закону — Христос
на праведність кожному, хто вірує.

5 Мойсей бо пише про правед-
ність, що від Закону, що „лю-
дина, яка його виконує, буде ним
жити“.

6 А про праведність, що від
віри, говорять так: „Не кажи
в своїм серці: Хто виїде на небо?“
цебто звісти додолу Христа,

7 або: „Хто зійде в безодню?“
цебто вивести з мертвих Христа.

8 Але що каже *це*? „Близько
тебе слово, — в устах твоїх і в
серці твоїм“, cebто слово віри,
що його проповідуємо.

9 Бо коли ти устами своїми ви-
знаватимеш Ісуса за Господа, і
будеш вірувати в своїм серці, що
Бог воскресив Його з мертвих, то
спасешся,

10 бо серцем віруємо для пра-
ведности, а устами ісповідуємо для
спасіння.

11 Каже бо Писання: „Кожен,
хто вірує в Нього, не буде засо-
рмлений“.

12 Бо нема різниці поміж юдеєм
та гелленом, бо той же Господь є
Господом усіх, багатий для всіх,
хто кличе Його.

Дії 2. 21. **13**
33 10. 41. Іс. 28.
16. 8. 14, 49.
23. Пс. 118. 22.
Мт. 21. 42.
1 Петр. 2. 8.

Наум 2. 1. **15**

2 Дії 22. 3. Кол.
4. 13. Гал. 1.
14.

3 9. 30.
Іс. 53. 1. **16**

4 Мт. 5. 17. Гал.
3. 21

Ів. 17. 20. **17**
5 3 М. 18. 5
Еф. 20. 11.

Пс. 19. 5. Іс. **18**
49. 6.

6 5 М. 30. 12.
5 М. 32. 21. **19**

8 5 М. 30. 14.
1 Тим. 4. 16.

9. 30. Іс. 65. **20**
1

9 Мт. 10. 32.

Іс. 65. 2. **21**

10 Іс. 116. 10.
2 Кор. 4. 13.

11 9. 33. Пс. 25
3.

Ср. 31. 37. **1**
2 Кор. 11. 22.

12 3. 23. Гал. 3.
28. Еф. 1. 7.

13 Бо „кожен, хто покличе Гос-
подне м'я, Ібуде спасений“.

Не всі послухались Євангелії

14 Але як покличуть *Того*, в
Кого не ввірували? А як увіру-
ють у *Того*, що про Нього не чули?
А як почують без проповідника?

15 І як будуть проповідувати,
коли не будуть послані? Як на-
писано:

„Які гарні ноги благовіс-
ників миру,
благовісників добра“.

16 Але не всі послухались Єван-
гелії. Бо Ісаїя каже:

„Господи, хто повірив то-
му, що почув був від
нас?“

17 Тож віра від слухання, а
слухання через Слово Христове.

18 Та кажу: Чи не чули вони?
(Отож:

„По всій землі їхній голос
пішов,

і їхні слова в кінці світу!“

19 Але кажу: Чи Ізраїль не
знав? Перший Мойсей говорять:

„Я викличу заздрість у вас
ненародом, —
роздражню вас нерозум-
ним народом“.

20 А Ісаїя сміливо говорять:

„Знайшли Мене ті, хто Ме-
не не шукав,
відкрився Я тим, хто не
питався про Мене!“

21 А про Ізраїля каже:

„Я руки Свої цілий день
простилав
до людей неслухняних і
суперечних!“

Бог не відкинув Свого народу

11 Отож я питаю: Чи ж Бог
відкинув народу Свого? Зб-
всім ні! Бо й я ізраїльтянин, із
насіння Авраамового, Веніяmino-
вого племені.

2 Не відкинув Бог наро́да Сво-
го́б, що його перше знав. Чи ви не
знаєте, що говорить Писання, *де*
„про Іллу“, як він скаржиться
Богові на Ізраїля, кажучи:

3 „Господи, вони повбивали
пророків Твоїх, і Твої жертівники
поруйнували, і лишився я сам, і
шукають моєї душі“.¹

4 Та що каже йому *Божя* від-
повідь: „Я для Себе зоставив сім
тисяч мужа, що перед Ваалом ко-
лін не схиляли“.

5 Також і теперішнього часу
залишився останок за вибором
благодаті.

6 А коли за благодаттю, то не з
учинків, інакше благодать не була
б благодаттю. А коли з учинків,
то *це* більше не благодать, інакше
вчинок не є вже вчинок.

7 Що ж? Чого Ізраїль шукає,
того не одержав, та одержали ви-
брані, а останні затверділи,

8 як написано:

„Бог дав їм духа засипання,
очі, щоб не бачили, і вуха,
щоб не чули,
аж до сьогоднішнього дня“.

9 А Давід каже:

„Нехай станеться стіл² їхній
за сітку й за пастку,
і на спокусу, та їм на
заплату“;

10 нехай потемніють їхні очі,
щоб не бачили,
хай назавжди зігнеться
хребет їхній!“

Спасіння поган

11 Тож питаю: Чи ж спіткну-
лись вони, щоб упастися? Зовсім
ні! Але з їхнього занепаду —
спасіння поганам, щоб викликати
заздрість у них.

12 А коли їхній занепад — ба-
гатство для світу, а їхнє упоко́-

¹ Шукати душу — чигати на кого, бажати
вбити. Пор. Мт. 2. 20. Тут душа — життя.

² Грецьке *τάβητα* — стіл для їди, їжа.

2 1 Цар. 19. 10,
14.

Дії 27. 11.
Гал. 1. 16.

10. 19.

4 1 Цар. 19. 18.

5 9. 27.

Бр. 11. 16. 17

6 3. 28. 5 М. 9.
4, 5. Еф. 2. 8.

8 Ис. 29. 10. Єз.
12. 2. Дії 28.
26. 2 Кор. 3.
14.

Ис. 66. 2. Фил. 20
2. 12.

9 Пс. 69. 23, 24.

Ив. 15. 2. 22
1 Кор. 15. 2.

10 Пс. 69. 23, 24.

11 11. 17.
Дії 13. 46.

рення — багатство поганам, —
скільки ж більш повнота їхня?

13 Кажу́ бо я вам, поганам:
через те, що я апостол поганів, я
хвалю свою службу,

14 може як викличу заздрість у
своїх за тілом, і спасу́ декого з
них.

15 Коли ж відкинення їх — то
примирення світу, то щоб *їхнє* при-
йняття, як не життя з мертвих?

16 А коли святий пер́висток, то
й тісто *свiate*; а коли святий ко-
рінь, то й віття *свiate*.

17 Коли ж деякі з галу́зок від-
ломилися, а ти, бувши дике оливне
дерево, прищепився між них і
став спільником товщу олівного
кореня,

18 то не вихваляйся перед га-
лу́зками; а коли вихваляєшся, то
знай, що не ти носиш кореня, але
корінь тебе.

19 Отже скажеш: „Галу́зки від-
ломилися, щоб я прищепився“.

20 Добре. Вони відломилась
невірством, а ти тримаєшся вірою;
не величайся, але бійся.

21 Бо коли Бог природних га-
лу́зок не пожалував, то Він і тебе
не пожалує!

22 Отже, бач добрість і суво́-
рість Божу, — на відпалих суво́-
рість, а на тебе добрість Божя, ко-
ли перебу́деш у доброті, коли ж
ні, то й ти будеш відтятий.

23 Та й вони, коли не зоста-
нуться в невірстві, прищепляться,
бо має Бог силу їх знов прищепи́ти.

24 Бо коли ти відтятий з оливи,
дикої з природи, і проти природи
зашеплений до доброї оливи, то
скільки ж більше ті, що природні,
прищепляться до своєї власної
оливи?

Бог наверне Свій наро́д

25 Бо не хочу я, браття, щоб ви
не знали цієї таємниці, — щоб не

були ви високої думки про себе, що жорстокість сталась Ізраїлеві почасті, аж поки не ввійде повне число поган,

26 і так увесь Ізраїль спасеться, як написано:

„Прийде з Сіону Спаситель,
і відверне безбожність від
Якова,

27 і це заповіт їм від Мене,
коли відіймуть гріхи їхні!“

28 Тож вони за Євангелією во-
роги ради вас, а за вибором —
улюблені ради отців.

29 Бо дари й покликання Божі
невідмінні.

30 Бо як і ви були колись не-
слухняні Богові, а тепер помилу-
вані через їхній непослух.

31 так і вони тепер спротиви-
лись для помилування вас, щоб
і самі були помилувані.

32 Бо замкнув Бог усіх у не-
послух, щоб помилувати всіх.

33 О глибини багатства, і пре-
мудрости, і знання Божого! Які
недовідомі присуди Його, і не-
досліджені дороги Його!

34 „Бо хто розум Господній
пізнав?

Або хто був дорадник
Йому?

35 Або хто давній Йому дав, і
йому буде віддано?“

36 Бо все з Нього, через Нього
і для Нього! Йому слава навіки.
Амінь.

Розумна служба

12 Тоді благано вас, браття, че-
рез Божє милосердя, — по-
віддавайте ваші тіла на жертву
живу, святу, приємну Богові, як
розумну службу вашу,

2 і не стосуйтеся до віку цього,
але перемініться відновною вашим
розуму, щоб пізнати вам, що то є
воля Божя, — добро, приємність
та досконалість.

1. 5. 1 Кор. 4.
6. 7. 12. 11.

26 Іс. 59. 20.
Іс. 14. 7.

1 Кор. 12. 12

1 Кор. 12. 27.
Еф. 1. 1.

27 Іс. 27. 9.

1 Кор. 12. 4.

29 1 М. 23. 19
1 Кор. 12. 28.
Еф. 4. 7.

Мт. 6. 2. 1
Тим. 5. 17.
2 Кор. 9. 7.

32 3. 9. Іс. 445
9. Гал. 3. 22

33 Пов. 11
Іс. 36. 7.

34 Іс. 40. 13
Єр. 23. 18.
1 Кор. 2. 16.
1 Сол. 4. 9.
Фил. 3. 3
Об. 3. 15.

35 Пов. 41. 3.
Лк. 10. 20.
18. 1 Сир. 10
36. Еф. 6. 18

36 Іс. 1. 3.
1 Кор. 8. 6
2 Тим. 4. 18.
2 М. 22. 20.
1 Кор. 16. 1.
Сир. 13. 2.

Мт. 11. 29.
1. 6. 13. 16.

Іс. 35. 13.
15. 5. Іс. 131. 16
1.

2. 13. 1. 13.
1. 23. 8. 10.
1.

1. 3. 21. 4р.
20. 22 Мт.
5. 39. 2 Кор.
8. 21.

3 З Через дану мені благодать ка-
ждь кожному з вас не думати *про*
себе більше, ніж належить думати,
але думати скромно, у міру віри,
як кожному Бог наділів.

4 Бо як в одній тілі маємо ба-
гато членів, а всі члени мають не
однакове діяння,

5 так багато нас є одне тіло в
Христі, а зосібна ми один одному
члени.

6 І ми маємо різні дари, згідно з
благодаттю, даною нам: коли про-
роцтво — то *виконуй його* в міру
віри.

7 а коли служіння — *будь* на
служіння, коли вчитель — на на-
вчання.

8 коли втішитель — на поті-
шання, хто подає — у простоті,
хто головує — то з пильністю, хто
милосердствує — то з привітністю!

Любіть один одного

9 Любов *нехай буде* нелицемір-
на; ненавидьте зло та туліться до
доброго!

10 Любіть один одного братньою
любов'ю, випереджайте один од-
ного пошаною!

11 У ревності не лінуйтеся, ду-
хом назанте, слухайте Господеві.

12 Тіштеся надією, утиски тер-
пінть, перебувайте в молитві,

13 беріть уділ у потребах свя-
тих, будьте гостинні до чужинців!

14 Благословляйте тих, хто вас
переслідус; благословляйте, а не
проклинайте!

15 Тіштесь з тими, хто тішиться,
і плачте з отими, хто плаче!

16 Думайте між собою одна-
ково; не величайтеся, а лє наслі-
дуйте слухняних; „не вважайте за
мудрих себе!“

17 Не платіть нікому злом за
зло, дбайте про добре перед усіма
людьми!

18 Коли можливо, якщо це *залежить* від вас, — живіть у мирі з усіма людьми!

19 Не метіться самі, улюблені, але дайте місце гніву *Божому*, бо написано: „Мені помста належить“. Я відкачу, говорить Господь“.

20 Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову.

21 Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

Коріться своїй владі

13 Нехай кожна людина кориться вишній владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога.

2 Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть бід на себе.

3 Бо володарі — пістрах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї,

4 бо *володар* — Божий слуга, тобто на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо недармо він носить меч, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинцеві!

5 Тому треба коритися не тільки ради *страху* кари, але й ради сумління.

6 Через це ви й податки даєте, бо вони слугаєте Божі, саме тим завдяки запиті.

7 Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь.

Любов — виконання Закону

8 Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Закону.

18 Мр. 9, 50.
Гар. 12, 14
2 М. 20, 14.

Мр. 12, 31.

19 3 М. 19, 18.

5 М. 2, 35.

Мр. 10, 10.

Гар. 10, 10.

1 Кор. 13, 4.

Гал. 5, 14.

20 2 Цар. 6, 22.

Мт. 5, 44.

2 Кор. 6, 2.

Еф. 5, 14.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

Гал. 3, 27.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

1 Кор. 6, 9.

14, 40.

9 Бо заповіді: „Не чини перелюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ й які інші, вони містяться *всі* в цьому слові: „Люби свого ближнього, як самого себе!“

10 Любов не чинить зла ближньому, тож любов — виконання Закону.

Пора пробудитись від сну

11 І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували.

12 Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки темряви й зодягнімось у зброю світла.

13 Як удень, поступаймо доброчесно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздрощах,

14 але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догбдження тілу не обертайте на пожадливість!

Не осуджуйте ближнього

14 Слабго в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди.

2 Один бо вірус, що можна їсти все, а німичний споживає ярину.

3 Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його.

4 Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для pana свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його.

5 Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить *однаково*. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання.

6 Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає.

Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові.

7 Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе.

8 Бо коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні!

9 Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими.

10 А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи чого ти погорджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божиим.

11 Бо написано:

„Я живу, каже Господь,
і схилиться кожне коліно
передо Мною,
і визнає Бога кожен язик!“

12 Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові.

13 Отож, не будемо більше осуджувати один одного, але краще судить про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси.

Пильнуймо про мир

14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте.

15 Коли ж через поживу сумуєтвій брат, то вже не за любов'ю, повіднися ти, — не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер.

16 Нехай ваше добре не зневажиться.

17 Бо Царство Боже не поживає їстів, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святій.

18 Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанований поміж людьми.

7 2 Кор. 5. 15.

8 1 Кор. 6. 20.

1 Кор. 8. 13. 21

9 Дії 10. 42.

10 Лк. 6. 37.

Дії 17. 31.

2 Кор. 5. 10.

Дії 10. 20.

Евр. 11. 6.

23 Іс. 45. 23.

12 2. 6. 16. Мт.

12. 36. 1 Петр.

14. 19. 1 Кор.

9. 19.

Пс. 69. 10.

3

14 Дії 10. 5.

4. 23. 1 Кор.

10. 11.

12. 46. 1 Кор.

1. 10. Пс. 133.

1

Дії 4. 32

6

16 2. 24. Рим.

2. 5

17 Мт. 15. 17.

1 Кор. 6. 13.

Дії 3. 25.

8

19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного!

Що не від віри, те гріх

20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людині, що їсть на спотикання.

21 Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані *робити* такого, від чого брат твій гіршиться, або спокушується, або слабне.

22 Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується!

23 А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не *робить* із віри, а що не від віри, те гріх.

Догоджаймо ближньому

15 Ми, сильні, повинні нести слабості безсилих, а не собі догоджати.

2 Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування.

3 Бо й Христос не Собі догждав, але як написано:

„Зневажи тих, хто Тебе зневажає,
упали на Мене“.

4 А все, що давніше написане, написане нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали націю.

5 А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом,

6 щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа.

7 Приймайте тому один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави.

8 Кажу ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю.

9 а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано:

„Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і ім'я Твоє буду виспівувати!“

10 І ще каже:

„Тішесь, погани, з нарідом Пого!“

11 І ще:

„Хвалить, усі погани, Господа,

виславляють Пого, усі люди!“

12 І ще каже Ісаа:

„Буде корінь Єсеев, що постане, щоб панувати над поганами, — погани на Нього надіяться будуть!“

13 Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого!

Павло — апостол поган

14 І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні доброти, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати.

15 А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога,

16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євангелії Божої, щоб приношення поган стало приємне й освячене Духом Святим.

17 То ж маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей,

18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином,

19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Євангелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Ілліріка.

9 11. 30. Пс. 18. 30.

2 Кор. 10. 15, 16

1с. 52. 15, 65. 21

10 5 М. 32. 43.

11 Пс. 117. 1.

1. 13. 1 Сол. 2. 18.

12 1с. 11. 10.

1 Кор. 16. 6. 24

13 14. 17.

18. 21. 1 Кор. 16. 2.

14 Мт. 18. 15. 1 Сол. 4. 9. 10. Евр. 3. 13.

1 Кор. 16. 1. 26

15 12. 3.

11. 17. 1 Кор. 9. 11.

16 11. 3. 12. 1. Гал. 2. 2.

1 11

Фил. 2. 1. 30 2 Кор. 1. 11.

18 Фил. 1. 14.

19 Дії 14. 3.

20 При тому пишнував я звіщати Євангелію не там, де Христове ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій,

21 але як написано:

„Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“

Павлове бажання прибути до римлян

22 Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас.

23 А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас,

24 коли тільки під'ю до Еспанії, прибуду до вас. Бо маю надію, як буду проходити, побачити вас, і що ви проведете мене туди, коли перше почасти матиму я задоволення з вами *побути*.

25 А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим,

26 бо Македонія й Ахія визнали за добре подати деяку поміч неможливим святим, що в Єрусалимі живуть.

27 Бо визнали за добре, та й боржники вони їхні. Бо коли погани стали співниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм.

28 Як це докінчу та достачу їм плід цей, тоді через ваше місто я під'ю до Еспанії.

29 І знаю, що коли прийду до вас, то прийду в повноті Христового благословення.

30 Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молитвах за мене до Бога,

31 щоб мені визволитися від неслухняних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була приємна святим,

32 щоб із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами!

33 А Бог миру *нехай буде* зо всіма вами. Амінь.

Привіт римлянам

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, служебницю Церкви в Кенхреях,

2 щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені.

3 Вітайте Прискілли й Акіллу, співробітників моїх у Христі Ісусі, —

4 що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкви з поган, — і їхню домашню Церкву.

5 Вітайте улюбленого мого Епене́та, — він первісток Ахаї для Христа.

6 Вітайте Марію, що працювала багато для вас.

7 Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і співв'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене.

8 Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі.

9 Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія.

10 Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових.

11 Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркисових, що в Господі.

12 Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато працювала в Господі.

13 Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою.

14 Вітайте Асинкрита, Флегон-

32 1 Кор. 4. 19.
2 Кор. 8. 5.

33 16. 20.

1 Кор. 16. 20. **16**

2 3 Ів. 6.

Мт. 7. 45. **17**
Фил. 3. 2
1 Кор. 5. 11

3 Лії 18. 26.
2 Тим. 4. 19.

Фил. 3. 19. **18**

1. 8. **19**

15. 33. 16. 24. **20**
1 М. 3. 15
1 Кор. 14. 33

Дії 16. 1. **21**
Фил. 2. 19.

Дії 19. 22. **23**
20. 4. 1 Кор.
1. 14. 2 Тим.
4. 20

1 Кор. 16. **24**
23

13 8. 33 2 Ів. 1

та, Єрма, Патрoва, Єрмія і братів, що з ними.

15 Вітайте Філолога та Юлію, Нирея й сестру його, і Олімпіяна, і всіх святих, що з ними.

16 Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові!

Остерігайтеся тих, хто чинить несподу

17 Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх,

18 бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних.

19 Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прості в злому.

20 А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа *нехай буде* з вами! Амінь.

Привіти від Павлових співробітників

21 Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі.

22 Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав.

23 Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт.

Закінчення листа

24¹ Благодать Господа нашого Ісуса Христа *нехай буде* зо всіма вами! Амінь.

¹ Вірші 24–27 знаходяться не по всіх грецьких текстах. А в деяких текстах вони стоять на кінці розділу 14–20.

25 А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, 26 а тепер виявлена, і через про-

25 Еф. 3. 20.

1 Тим. 1. 17, 27
6. 16.

26 1. 5.

рошкі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, —

27 єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь.

ПЕРШЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

КОРИНТЯН

Павліє привіт коринтянам

1 Павло, виставлений Богом покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен,

2 Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, —

3 благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа!

1 Дії 18. 17.
Рим. 1. 1.

Рим. 1. 6.
Еф. 1. 1.

2 Ім. 1. 1.
Рим. 1. 7.
2 Тим. 2. 22.

4. 1. 1. Ім. 1. 12
43. Дії 18. 24.
Тит. 3. 13.

Коринтяни одержали всі дари благодаті

4 Я завжди дякую моему Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі,

5 бо ви всім збагатилися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням,

6 бо свідівство Христове між вами утвердилось,

7 так що не маєте недостаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа.

8 Він вас утвердить до кінця неповинними бути для Господа нашого Ісуса Христа!

9 Вірний Бог, що ви через Нього покликані до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа на-

Дії 18. 8.
Рим. 16. 23.

5 8. 1. 2 Кор. 8.

7 Фил. 3. 20.
Пс. 23. 1.
16. 15. 17.
Дії 14. 7.

8 1. 6. 2 Кор. 1. 21.

9 1 Кор. 1. 24.
Гал. 2. 20.

Хай незгоди між вами не буде!

10 Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в одному розумінні та в думці одній!

11 Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлоїних, що між вами супереччи.

12 А кажу я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павліє, а я Аполлосів, а я Кйфін,¹ а я Христів.

13 Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павловіє ім'я ви християни?

14 Дякую Богові, що я ані одного з вас не христив, окрім Крістіана та Гай,

15 щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у ім'єнні своє.

16 Охристив же був я й дїм Степанів; більш не знаю, чи христив кого іншого я.

17 Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звіщати Євангелїю, і *то* не в мудрості слова, щоб безцільним не став хрест Христа.

¹ Арамейське слово kefa і грецьке πέτρα визначають те саме: камінь, скеля. Тому Кйфа й Петро (імени Сїмона) визначають те саме: камінь, скеля. Пор. Ім. 1. 42.

*Щоб ніхто не хвалився
перед Богом*

18 Бож слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа!

19 Бо написано:

„Я погублю мудрість премудрих,
а розум розумних відкину!“

20 Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоту?

21 Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді.

22 Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости,

23 а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згіршення, а для греків — безумство,

24 а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість!

25 Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже німічне — сильніше воно від людей!

26 Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхетні.

27 Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і німічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне,

28 і прістих світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значне зівечити.

29 так щоб не хвалилося перед Богом жадне тіло.

30 А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, — праведністю й, і освяченням, і відкупленням,

31 щоб *було*, як написано: „Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!“

Божя мудрість

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідбство з добірною мовою або мудрістю,

2 бо я надумавсь нічого мій вам не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого . . .

3 3 І я в вас був у немочі, і в страху, і в великій тремтінні.

4 І слово моє й моя проповідь — не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі духа та сили.

5 щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій!

6 А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть,

7 але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу,

7 Бог перед віками призначив нам на славу,

8 яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави!

9 Але, як написано:

„Чого око не бачило й вухо не чуло,

і що на серце людині не впало,

те Бог приготував був тим, хто любить Його!“

10 А нам Бог відкрив це Своїм Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини.

11 Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім прозиває? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого.

12 А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога,¹ щоб знати про речі, від Бога даровані нам,

13 що й говоримо не вивченими словами людської мудрости, але

¹ Греческе τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ — з Бога.

1 13 17
18 1 24 2 Кор.
2 15 Рим 1
16

19 Іс. 29. 14.
Гал. 6. 14.

2 Кор. 10. 10.

20 Іс. 33. 18.
Мт. 11. 25.

1. 17.

21 Рим. 1. 21.
28.
1 Сол. 1. 5.
Як. 3. 15. 17.

22 Мт. 12. 38.

23 2. 14. Мт. 11.
6.

Іс. 51. 8.

24 1. 18. Кол.
2 3.

Мт. 11. 25.
Ді 13. 27.
1 Тим. 1. 13.

Іс. 64. 3. Як.
1. 12.

26 Іс. 7. 18. Ді
8. 27. Як. 2.
5

Мт. 13. 11.

Пр. 20. 27

29 Рим. 3. 27.

30 Іс. 7. 49. Кол.
2 3 Рим. 1
25 Ісф. 1
Рим. 8. 15.

31 Кор. 9. 23.
2 Кор. 10. 17
2. 1. 2 Петр.
1. 16

1

2

3

4

5

6

7

7

8

9

10

11

12

13

вивченими від Духа Святого, поривлюючи духовне до духовного.

14 А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно.

15 Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто.

16 Бо „хто розум Господній пізнав,

якийби його міг навчати?..
А ми маємо розум Христів!

Кожен одержить свою нагороду

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі.

2 Я вас годував молоком, а не твердью їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете,

3 бо ви ще тілесні. Бо коли аздрість та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не людському робите?

4 Бо коли хто каже: „Я ж Павлив“, а інший: „Я Аполлосів“, то чи ж ви не тілесні?

5 Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви вірували через них, і то скільки кому дав Господь.

6 Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростів,

7 тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що родить!

8 І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен одержить свою нагороду за працею своєю!

9 Бо ми співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божі будівля.

10 Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший будує на ній; але нехай кожен пильнує, як він будує на ній!

Мт. 21. 32.
Еф. 2. 20.

14 Рим. 8. 7.

15 Пр. 28. 5.
1 Ів. 4. 1.

4. 5. 1 Петр. 1

16 Іс. 40. 13.
Рим. 11. 34.
Фил. 2. 5.

1 1 Петр. 2. 2.

Еф. 2. 21, 22. 16
Рим. 8. 9.
2 Кор. 13. 5.

4 1. 12.

Як. 1. 22. 18
Пр. 3. 7.

5 1. 12. Тит. 3. 13.

Лов. 5. 12, 13. 19

6 Ці 18. 1, 4.

Пс. 94. 11. 20

8 Рим. 2. 6. Об. 2. 23.

9 2 Кор. 6. 1. Еф. 2. 20.

Рим. 8. 38.

10 Рим. 1. 5.

11. 3.

11 Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос.

12 А коли хто на цій основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи,

13 то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є.

14 І коли чие діло, яке збудував *то*, устоїть, то той нагороду одержить;

15 коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, алé так, як через огонь.

Усі люди — Божий храм

16 Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває?

17 Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви!

Не хваліся людською мудрістю

18 Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим.

19 Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано:

„Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“

20 І знову:

„Знає Господь думки мудрих,

що маріотні вони!“

21 Тож нехай ніхто не хвалить-ся людьми, бо все ваше:

22 чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше,

23 23 ви ж Христові, а Христос — Божий!

Не судіть передчасно нічого!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби слугителів Христових і доморядників Божих таємниць:

2 а що ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним.

3 А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе.

4 Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, хто судить мене, то Господь.

5 Тому не судіть передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить задуми серцець, і тоді кожному буде похвала від Бога.

Не чваньтеся

6 Оце ж *усе*, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чваньились один за одним перед іншим.

7 Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого чваньишся, ніби не взяв?

8 Ви вже нагодовані, ви вже збагатилися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами!

9 Бо я думаю, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, і Ангелам, і людям.

10 Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні!

11 Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось,

12 і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо;

1 Мт. 16. 19. 24.
45. Кол. 1. 25.
1 Петр. 4. 10.

2 Лк. 12. 42.

1 Кор. 2. 14.

4 2 Кор. 1. 12.
Рим. 3. 20.
Пе. 35. 24.

11. 1. Фил. 3. 17.

5 Мт. 7. 1. Дан. 7. 1.

1 Тим. 1. 2.

4. 6.

6 Рим. 12. 3.

Дії 18. 21.
Гар. 6. 3.

Рим. 4. 16.
2 Петр. 1. 16.

2 Кор. 10. 2.
7 Гал. 3. 2.

5 Мт. 2. 2.

9 Пе. 44. 23.
Еф. 3. 8. Гар. 10. 33.

10 2. 3. 18.
Дії 17. 18.
2 Кор. 13. 9.

Кол. 2. 5.

11 Дії 23. 2.
2 Кор. 11. 27.

Мт. 18. 18.

12 Дії 18. 3. 1.
Гол. 2. 9. Рим. 12. 14. 1 Петр. 2. 24.

1 Тим. 1. 20.

13 як лають, ми молимося; ми стали, як сміття *те* для світу, аж досі ми всім, як *ті* викидки!

Будьте наслідувачами мене!

14 Не пищу це для того, щоб вас осоромити, але остерігаю, як своїх дорогих дітей.

15 Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію...

16 Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене!

17 Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві.

18 Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас.

19 Та небавом прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділчих, але силу.

20 Бо Царство Боже не в слові, а в силі.

21 Чого хочете? Чи прийти до вас з кием, чи з любов'ю та з духом благодості?

Вистерігайтесь перелюбу!

5 Всього чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганями незнаним, — що хтось має за *дружину* собі дружину батькову...

2 І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був видучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив.

3 Отож я, відсутній тілом, та присутний духом, уже розсудив, як присутний *між вами*: того, хто так учинив це,

4 у ім'я Господа Ісуса, як збереється ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, —

5 віддати такого сатані на погнобіння тіла, щоб дух спасся Господнього дня!

6 Величання ваше не добре. **6** Гал. 5. 9.
Хіба ви не знаєте, що мала різчи-
на все тісто заквашує?

7 Отож, очистьте стару різчи-
ну, щоб стати вам новим тістом, бо
ви прісні, бо наша Пасха, Хри-
стос, за нас у жертву принесений.

8 Тому святкуймо не в давній
рóżчині, ані в різчині злоби й
лукавства, але в опрісноках чи-
стости та правди!

Вилучіть лукавого з-поміж себе!

9 Я писав вам у листі не єдна-
тися з перелюбниками, —

10 але не взагалі з цьогосвіт-
ними перелюбниками, чи з кори-
столюбцями, чи з хижаками, чи з
ідолянами, бо ви мусіли були б
відійти від світу.

11 А тепер я писав вам не єдна-
тися з тим, хто зветься братом, та
є перелюбник, чи користолюбець,
чи ідолянин¹, чи злоріка, чи п'я-
ниця, чи хижак, — із такими на-
віть не їсти!

12 Бо що ж мені судити й чу-
жих? Чи ви не судите своїх?

13 А чужих судите Бог. Тож
вилучіть лукавого з-поміж себе
саміх!

Не судіться в невірних

6 Чи посміє хто з вас, маючи
справу до іншого, судитися в
неправедних, а не в святих?

2 Хіба ви не знаєте, що святі
світ судитимуть? Коли ж будете
ви світ судити, то чи ж ви не-
гідні судити незначні справи?

3 Хіба ви не знаєте, що ми буд-
дем судити Анголів, а не тільки
якнтів²?

4 А ви, коли маєте суд за жит-
тєве, то ставите *суддя*ми тих, хто
нічого не значить у Церкві.

5 Я на сором *це* вам говорю.

¹ Ідолянин — ідолослужитель, хто служить
ідолам
45—У.В.

Чи ж між вами немає ні одного
мудрого, щоб він міг розсудити
між братами своїми?

6 Та брат судиться з братом, —
і то перед невірними!

7 Тож уже для вас сором зовсім,
що суди між собою ви маєте.
Чому краще не терпите кривди?
Чому краще не маєте шкоди?

8 Але ви самі кривду чините та
обдираєте, та ще братів . . .

*Неправедні Божого Царства
не впадкють*

9 Хіба ви не знаєте, що не-
праведні не впадкють Божого
Царства? Не обманюйте себе: ні
розпусники, ні ідоляни, ні пере-
любники, ні блудодійники, ні
мужолобники,

10 ні злодії, ні користолюбці,
ні п'яниці, ні злоріки, ні хижаки
— Царства Божого не впадкють
вони!

11 І такими були дехто з вас,
але ви обмились, але освятились,
але виправдались Іменем Господа
Ісуса Христа й Духом нашого
Бога.

Утікайте від розпусти

12 Усе мені можна, та не все на
пожиток. Усе мені можна, але
мною ніщо володіти не повинно.

13 Їжа для чєрева, і чєрево для
їжі, але Бог одне й друге пони-
щить. А тіло не для розпусти,
але для Господа, і Господь для
тіла.

14 Бог же й Господа воскресив,
воскресить Він і нас Своєю си-
лою!

15 Хіба ви не знаєте, що ваші
тіла — то члени Христові? Отож,
узявши члени Христові, зроблю
їх членами розпусниці? Зовсім
ні!

16 Хіба ви не знаєте, що той,
хто злучується з розпусницею, стає

7 Ін. 1. 29.
1 Петр. 1. 19.
Мт. 5. 39. 40.
8 2 М. 12. 15
5 М. 16. 3
3 М. 25. 14.
1 Кол. 4. 6
9 2 Кор. 6. 14.
Еф. 5. 11.
Гал. 5. 19. 6.
7. Рим. 1. 27
11 Мт. 18. 17.
Рим. 16. 17.
2 Сол. 3. 6. 14.
Гал. 5. 21.
1. 2. Еф. 2. 1. 11
2. 3. Евр. 10
22.
12 Мр. 4. 11.
Кол. 4. 5.
13 5 М. 13. 6
10. 23.
1 Ін. 16. 10. 11.
1 Сол. 4. 6.
6. 19. 20.
Рим. 14. 17.
2 Пс. 149. 9.
Дії 2. 24. 32.
Рим. 6. 5, 8.
12. 27.
1 М. 2. 24.
Мт. 19. 5. Еф.
5. 31.

одним тілом із нею? Бо каже: „Обидва ви будете тілом одним“.

17 А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним.

18 Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла.

19 Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, якого від Бога ви маєте, і ви не свої?

20 Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в душі своєму, що Божі вони!

Про подружнє життя

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки.

2 Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка.

3 Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина.

4 Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина.

5 Не вхилийтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й сходьтесь знову докупн, щоб вас сатані не спокушував вашим нестриманням.

6 А це говорю вам як раду, а не як наказ.

7 Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так.

8 Говорю ж неодруженим і вдівам: добре їм, як вони позостануться так, як і я.

9 Коли ж не втримаються, —

17 12. 13. Ів.
17. 21, 22.

Лк. 16. 18. 10
Мал. 2. 15, 16.

19 3. 16. 2 Кор.
6. 16.

20 Рим. 14. 8.
1 Петр. 1. 19.

Ер. 2. 14. 15
Еф. 2. 14. 17.

3 1 Петр. 3. 7.
1 Петр. 3. 1. 16

5 Мт. 17. 21
7. 20. 24. 17

7 12. 11. Мт. 19.
12.
Гал. 5. 6. 19

9 9. 25. 1 Тим.
5. 14.

нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалятися.

10 А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком!

11 А коли ж і розлучиться, хай зостається незаміжня, або з чоловіком своїм хай поміриться, — і не відпускати чоловікові дружини!

12 Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її.

13 І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його.

14 Чоловік бо невірующий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі.

15 А як хоче невірующий розлучитися, хай розлучиться, — не вб'ється брат чи сестра в такім разі, бо покликав нас Бог до миру.

16 Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини?

Будь тим, чим ти покликаний

17 Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквám я наказую.

18 Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується.

19 Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе — дотримання Божих заповідей.

20 Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був.

21 Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але

коли й можеш стати вільним, то використай краще це.

22 Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа.

23 Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей!

24 Браття, кожен із вас, в яким стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається!

Вихід заміж дівчат

25 Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним.

26 Отож за сучасного утиску добрим вважаю я те, що чоловікові добре лишатися так.

27 Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини.

28 А коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас.

29 А це, браття, кажу я, бо час позостатий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають,

30 а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набулі,

31 а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього.

32 А я хочу, щоб ви безклопітні були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві,

33 а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині,

34 і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі

22 Рим. 6. 18,
22. Еф. 6. 6.

23 6. 20.

25 2 Кор. 4. 1.

Рим. 7. 2. 39

28 1 М. 3. 16—18.

7. 25. 1 Сол. 40
4. 8.

29 Рим. 13. 11.
1 Петр. 4. 7.

5. 2. Дії 15.
20, 29.

31 9. 18. Іс. 40.
6. 1 Ів. 2. 17.
Гал. 6. 3.

32 Лк. 12. 15.
Ів. 10. 14, 27.
Іс. 1. 6.

5 М. 4. 39.
Рим. 14. 14.

Пс. 82. 6.

34 2 Кор. 7. 1.

Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміння про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові.

35 А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильці вам накинути, але щоб пристойно й горливо держалися ви Господа.

36 А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона пересте, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішить; нехай заміж виходять.

37 А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це поставив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре.

38 Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще.

39 Дружина за законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за кого захоче, аби тільки в Господі.

40 Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

Стережімося ідолських жертв

8 А щодо ідолських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимас, любов же будус!

2 Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно.

3 Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним.

4 Тож про споживання ідолських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного.

5 Бо хоч і існують так звані „боги“ чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів,

6 та для нас один Бог — Отець, що з Нього *походить* усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все *сталось* Ним, і ми Ним.

7 Та не всі *таке* мають знання, бо деякі мають призвичаєння до ідола й досі, і їдять, як ідолюську жертву, — і їхнє сумління, будиши недуже, споганюється.

8 Іжа ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуаєм нічого.

9 Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання¹ слабим!

10 Коли бо хто бачить тебе, маючого знання, як ти в ідолюській божниці сидиш за столом, чи ж сумління його, будиши слабє, не буде спонукане їсти ідолюськї жертви?

11 І через знання твоє згине недухий твій брат, що за нього Христос був умер!

12 Грішачи так проти братів та вражаючи їхнє слабе сумління, ви проти Христа грішніте.

13 Ось тому, коли їжа спокұшує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого!

*Хто служить вітареві,
з вітара має частку*

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом?

2 Коли я не апостол для інших, то для вас я *апостол*, — ви бо печать мого апостольства в Господі.

3 Оце оборона моя перед тими, хто судить мене.

4 Чи ми права не маємо їсти та пити?

5 Чи ми права не маємо водити з

6 Мал. 2. 6.
Рим. 11. 36.
Евр. 2. 10.

7 10. 28. Рим.
14. 14. 23.
3. 6, 7, 8. 5 М.
20. 6. Ів. 21.
15

8 Рим. 14. 17.

5 М. 25. 4.
1 Тим. 5. 18.

9 Рим. 14. 13.
20.

2 Тим. 2. 6.

Рим. 15. 27.
Гал. 6. 6.

11 Рим. 14. 15.
Ді 20. 33.

13 Рим. 14. 21

4 М. 18. 8.

Мт. 10. 10.
1 Тим. 5. 18.

1 4. 15. Ді 9.
3. 17.

4. 12. 2 Кор.
11. 10.

Рим. 1. 14.
15

4 9. 14. Лк. 10.
8

5 Мт. 8. 14. 13.
55 Гал. 1. 9

собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кйфа?

6 Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати?

7 Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградника садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отару пасе, — і не їсть молока від отари?

8 Чи я *тільки* по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього?

9 Бо в Законі Мойсеевим писано: „Не в'яжи рота волів, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується?

10 Чи говорить Він зовсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати орач, а молотник — *молотити* з надією мати частку в своїм сподіванні.

11 Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо ми ваше тілесне?

12 Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вкази цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Євангелії ми не вчинили.

13 Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вітареві, із вітара мають частку?

14 Так і Господь наказав проповідникам Євангелії жити з Євангелії.

15 Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я *для того*, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою!

Будь слугою для всіх

16 Бо коли я звіщаю Євангелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Євангелії!

¹ Спотикання — спокуса.

¹ Кйфа — апостол Петро-Симон, пор. Ів 1. 42.

17 Тож коли це роблю добро-
вільно, я маю нагороду; коли ж
недобровільно, то *виконую* службу
доручену.

18 Яка ж нагорода мені? — Та,
що, благовістячи, я безкорисливо
проповідував Христову Євангелію,
не використовуючи особистих
прав щодо благовістя.

19 Від усіх бувши вільний, я
зробився рабом для всіх, щоб най-
більше придбати.

20 Для юдеїв я був, як юдей,
щоб юдеїв придбати: для підзакон-
них — був, як підзаконний, хоч
сам підзаконним не бувши, щоб
придбати підзаконних.

21 Для тих, хто без Закону, —
я був беззаконний, не бувши без-
законний Богові, а законний Хри-
стові, щоб придбати беззаконних.

22 Для слабих, — як слабій,
щоб придбати слабих. Для всіх
я був усе, щоб спасти бодай де-
яких.

23 А це я роблю для Євангелії,
щоб стати її співником.

Робіть так, щоб перемогти

24 Хіба ви не знаєте, що ті, хто
на перегонах біжить, усі біжать,
але нагороду приймає один? Бі-
жить так, щоб одержали ви!

25 І кожен змагун від усього
стримується; вони ж — щоб
тлінний прийняти вінок, але ми —
щоб нетлінний.

26 Тож біжу я не так, немов на
непевне, борюся не так, немов би
повітря б'ючі.

27 Але вмертвляю й неволю я
тіло своє, щоб, звіщаючи іншим,
не стати самію негідним.

Добрі приклади нам на науку

10 Не хочу я, браття, щоб ви не
знали, що під хмарою всі
отці наші були, — і всі перейшли
через море,

17 4. 1.

2 М. 16. 15.
Пс. 105. 40.

2 М. 17. 6.
4 М. 20. 11
Пс. 78. 16.
Іс. 26. 4.

4 М. 11. 33.

19 10. 33. Мт.
20. 28. Рим.
15. 2.

4 М. 11. 4. 34.
20 Ді. 16. 3. 21.
23.

2 М. 20. 4. 32.
6. 1 Ів. 5. 21

6. 18. 4 М. 25.
1 9

22 10. 33. Рим.
15. 1. 2.

2 М. 17. 2. 7.
4 М. 21. 5. 6.
Пс. 106. 14.
Ді. 5. 9.

4 М. 14. 2.
36.

Рим. 15. 4.
Євр. 9. 26

24 Фил. 3. 14.

Рим. 11. 20.

25 Еф. 6. 12.
Як. 1. 12.

Мт. 6. 13.
Лк. 11. 4.
1 Сол. 5. 24.

26 2 Тим. 2. 5.

27 Рим. 6. 11.
Гал. 5. 24.
2 Кор. 13. 5.

2 М. 20. 4.

1 2 М. 14. 22.
Пс. 78. 14.
2. 15.

Мт. 26. 26,
27.

2 і всі охристилися в хмарі та
в морі в Мойсея,

3 і всі їли ту саму поживу ду-
ховну,

4 і пили всі той самий духовний
напій, бо пили від духовної скелі,
що йшла вслід *за ними, а та* скеля
— був Христос!

5 Але їх багатьох не вгодбав
був Бог, бо „понижив Він їх у
пустині“.

6 А це були приклади нам, щоб
ми пожадливі на зло не були, як
були пожадливі й вони.

7 Не будьте також ідолянами,
як деякі з них, як написано: „Лю-
ди сіли, щоб їсти та пити, і встали,
щоб грати“.

8 Не станьмо чинити блуду, як
деякі з них блудодіяли, — і по-
лягло їх одного дня двадцять три
тисячі.

9 Ані не випробовуймо Христа,
як деякі з них випробовували, —
та й від зміїв загинули.

10 Ані не нарікайте, як деякі з
них нарікали, — і загинули від
погубителя.

11 Усе це трапилось з ними, як
приклади, а написане нам на нау-
ку, бо за нашого *часу* кінець віку
прийшов.

12 Тому то, хто думає, ніби сто-
їть він, нехай стережеться, щоб не
впасти!

13 Досягла вас спроба не інша,
тільки людська; але вірний Бог,
Який не попустить, щоб ви ви-
пробовувалися більше, ніж мож-
жете, але при спробі й полегшення
дасть, щоб знести могли ви її.

Утікайте від служіння ідолам

14 Тому, мої любі, утікайте від
служіння ідолам.

15 Кажу, як розумним; судить
самі, що кажу я.

16 Чаша благословення, яку
благословляємо, — чи не спільно́та

то крові Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового?

17 Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного.

18 Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря?

19 Тож що́ я кажу? Що ідолюська жертва є щось? Чи що ідол є щось?

20 Ні, але те, що в жертву приносять, „демонам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хочу, щоб ви спільниками для демонів стали.

21 Бо не можете пити чаші Господньої та чаші демонської; не можете бути спільниками Господнього столу й столу демонського.

22 Чи ми дратуватимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього?

Усе на Божу славу робіть!

23 Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будусь не все!

24 Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього!

25 Їйте все, що на ятках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, —

26 Бо

„Господня земля,
і все, що на ній“!

27 Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти, їйте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись.

28 Коли ж скаже вам хтось: „Це ідолюська жертва“, — не їйте тоді через того, хто сказав, та через сумління!

29 Говорю ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим?

Рим. 14. 6. 30
1 Тим. 4. 4.

17 12. 13. 27.
Рим. 12. 5.
Кол. 3. 17. 31

18 3 М. 7. 15.
Рим. 14. 13. 32

9. 22. 33
19 8. 4.

20 5 М. 32. 7.

4 16. Еф. 3. 1. 1

11. 23. 2

3. 23. 1 М. 3. 3
16. Еф. 5. 23.
Фил. 2. 8
22 3 М. 32. 21

23 6. 12.

24 9. 19.

5 М. 22. 5. 6

26 2 М. 19. 5.
Пс. 24. 1. 50.
12
Пр. 11. 16. 12. 7

1 М. 2. 23. 8

1 М. 2. 18. 23. 9

Гал. 3. 28. 11

30 Коли я стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я?

31 Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єте, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть!

32 Не робіть спокуси ідеям та гелленам, та Церкві Божій,

33 як догоджую й я всім у всьому, не шукаючи в тому пожитку свого, але *пожитку для* багатьох, щоб спаслися вони.

Молитва жінки

II Будьте наслідувачами мене, як і я Христа!

2 Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і заховуєте так передання, як я вам передав.

3 Хочу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог.

4 Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою голову.

5 І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює *тим* свою голову, бо це є те саме, як була б вона виголена.

6 Бо коли жінка не покривається, хай стрижеється вона; коли ж жінці сором стрігтися чи голитися, нехай покривається!

7 Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава.

8 Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка,

9 не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка.

10 Тому жінка повинна мати на голові *знак* влади *над* нею, ради Ангелів.

11 Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка.

12 Бо як жінка від чоловіка, так

і чоловік через жінку; а все — від Бога.

13 Поміркуйте самі між собою, чи пристойне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита?

14 Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волосся, то безцеля для нього?

15 Коли ж жінка косу запускає, — це слава для неї, бо замість покривала дана коса їй.

16 Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкви Божі.

Господня Вечера

17 Пропонуючи це вам, я не хвалю, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше.

18 Бо найперше, я чую, що як сходитесь ви на збори, то між вами бувають поділення, у що почасти я й вірю.

19 Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені.

20 А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб їсти Господню Вечерю.

21 Бо кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує, а другий вивається.

22 Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю!

23 Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як виданий був, узяв хліб,

24 подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас ломається. Це робіть на спомин про Мене!“

25 Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це

Об. 4. 7.

14 Дії 18. 18.

10. 21. Як. 2. 10.

2 Кор. 13. 5.

18 1. 10 11 12.

Пс. 32. 5.

Евр. 12. 5, 6.

19 Мт. 18. 7.
Дії 20. 30.

22 Як. 2. 6.
1. 1. 27.

6. 11. Еф. 2. 11, 12.

23 15. 3. Мт. 26. 26.

Мр. 9. 39.
Ів. 13. 13.

24 Лк. 22. 19.
Пс. 111. 4.

Рим. 12. 6.

25 4. 5. Дії 1.

11.
12. 28. Еф. 4. 11.

робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене!“

26 Бо кожного разу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде.

27 Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, буде винний супроти тіла та крові Господньої!

28 Нехай же людина випробовує себе, і так нехай ліб хість і з чаші хай п'є.

29 Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є!

30 Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснуло.

31 Бо коли б ми самі судили себе, то засуджені ми не були б.

32 Та засуджені від Господа, караємося, щоб нас не засуджено а світом.

33 Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один одного.

34 А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не сходилися ви на бсуд. А про інше, як прийду, заряджу.

Про духовні дари

1 **12** А щодо духовних дарів, то не хочу я, браття, щоб не відали ви.

2 Знаєте, що коли ви поганами були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас.

3 Тому то кажу вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай анатема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим.

4 Є різниця між *дарами* милости, Дух же той Самий.

5 Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий.

6 Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе.

7 І кожному дається виявлення Духа на користь.

8 Одному бо Духом дається слово мудрости, а другому слово знання тим же Духом,

9 а іншому віра тим же Духом, а іншому дари вздоровлення тим же Духом,

10 а іншому рблення чуд, а іншому пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов.

11 А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному особно, як Він хоче.

12 Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос.

13 Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напоєні Духом одним.

14 Бо тіло не є один член, а багато.

15 Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона?

16 І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, — то хіба через це не від тіла воно?

17 Коли б оком *було* ціле тіло, то де *був* би слух? А коли б усе слух, то де *був* би нюх?

18 Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів.

19 Якби всі одним членом були, — то де тіло *було б*?

20 Отож, тепер членів багато, — та тіло одне.

21 Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногам: „Вп мені непотрібні“.

22 Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрібні.

11. 18.

10 14 2 Дн 2
4. 10 4611 Рим. 12. 3. 6
Рим. 12. 5.12 Рим. 12. 4. 5
12. 4. Еф. 2. 28
20. 4. 11.
1 Тим. 5. 113 10. 4. Рим.
6. 4.

14 1

Мт. 17. 20.

Пр. 10. 12.
1 Петр. 4. 8.

25

27

28

31

2

4

23 А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу.

24 а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові,

25 щоб поділення в тілі не було, а щоб члени однаково дбали один про одного.

26 І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаються.

27 І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени!

28 А інших поставив Бог у Церкві поперше — апостолами, подруге — пророками, потрете — учителями, потім *дав* сили, також дари вздоровлення, допомоги, управління, різні мови.

29 Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні?

30 Чи ж усі мають дари вздоровлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі вияснюють?

31 Тож дбайте рівно про ліпші дари, а я вам покажучу путь іще кращу!

Гімн про любов: Любов над усе!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангоськими, та любови не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий!

2 І коли маю *дара* пророкувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо!

3 І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жадного!

4 Любов довготерпить, любов

милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається,

5 не поводиться нечемно, не шукає *тільки* свого, не рветься до гніву, не думає лихого,

6 не радіє з неправди, але тішитися правдою,

7 усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить!

8 Ніколи любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиняться, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, та скасується.

Досконале понад частинне

9 Бо ми знаємо частинно, і про рокуємо частинно;

10 коли ж досконале настане, тоді зупиниться те, що частинне.

11 Коли я дитиною був, то я говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче.

12 Отож, тепер бачимо ми ніби у дзеркалі, у загадці, але потім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а потім пізнаю, як і пізнаний я.

13 А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

У Церкві говорить тільки зрозумілою мовою!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкувати.

2 Як говорять хто *чужою* мовою,¹ той не людям говорить, а Богові, бо ніхто *його* не розуміє, і він духом говорить таємне.

3 А хто пророкує, той людям говорить на збудування, і на утешення, і на розраду.

4 Як говорить хто *чужою* мо-

5 10. 24. 33.

Філ. 2. 4.
Рим. 13. 10.

4 М. 11. 29.

6 2 Тв. 4.

8 Гал. 6. 9.

4 М. 10. 9.

11 Евр. 5. 13.

12 8. 3. Мт. 5. 8.

2 Кор. 3. 18.
Пс. 17. 15.

13 1 Сол. 1. 3.

1 12. 31. Рим.

12. 6.

Еф. 5. 19

вою, той будує *тільки самого* себе, а хто пророкує, той Церкву будує.

5 Я ж хочу, щоб мовами говорили всі, а краще — щоб пророкували: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувалася Церква.

6 А тепер, як прийду я до вас, браття, і до вас говорити буду *чужою* мовою, то який вам користок зроблю, коли не поясню вам чи то відкриттям, чи знанням, чи пророцтвом, чи наукою?

7 Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи людина, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б *тоді*, щоб бринить або грає?

8 Бо коли сурма звук невірний дає, — хто до ббю готівитись буде?

9 Так і ви, коли мовою не подасте зрозумілого слова, — як пізнати, що кажете? Ви говорите на вітер!

10 Як багато, наприклад, різних мов є на світі, — і жадна з них не без значення!

11 І коли я не знатиму значення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промовець чужинцем мені.

12 Так і ви, що пильнуєте про духовні *дари*, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудування Церкви!

13 Ось тому, хто говорить *чужою* мовою, нехай молиться, щоб умів вияснити.

14 Бо коли я молюся *чужою* мовою, то молюсь дух мій, а мій розум без пліду!

15 Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом.

16 Бо коли благословлятимеш духом, то як той, що займає місце простої людини, промовить

¹ Грецьке *υόσση* — мова, говірка, чужа мова, незрозуміла мова.

„амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, що ти кажеш.

17 Ти дякуєш добре, але не будується інший.

18 Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас.

19 Але в Церкві волю п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів *чужою* мовою!

20 Браття, не будьте дітьми своїм розумом, — будьте в лихому дітьми, а в розумі доскональними будьте!

21 У Законі написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму людям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Господь.

22 Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих.

23 А як зійдеться Церква вся разом, і всі говоритимуть *чужими* мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснується ви?

24 Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його.

25 і так таємниці серця його виявляються, і так він падає нищям і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“

26 То що ж, браття? Коли сходитесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має висвітлення, нехай буде все це на збудування!

27 Як говорить хто *чужою* мовою, *говорить* по двох, чи найбільше по трьох, і то за чергою, а один нехай перекладає!

28 А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорить нехай собі й Богові!

18 1. 14.

20 Мт. 11. 25.
18. 3. Пс. 131.
221 Іс. 28. 11. 12.
Ер. 5. 15.11 8 1 М 34
3 16 1 Тим
2 12 Еф 5
22

24 Ів. 16. 8.

25 4. 5. Зах. 8.
23.

2 Кор. 10. 7. 37

26 11. 18. 20. 12.
8. 9. 10.

1 Сол. 5. 20. 39

Рим. 13. 13. 40
Фил. 4. 8.Ів. 17. 8. Гал. 1
1 11 12

Пророки в Церкві

29 А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають.

30 Коли ж відкриття буде іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замовкне!

31 Бо можете пророкувати всі по одному, — щоб училися всі й усі тішилися!

32 І коряться духи пророчі пророкам,

33 бо Бог не є *Богом* безладу, але миру.

Хай мовчить жінка в Церкві

Як по всіх Церквах у святих, — 34 нехай у Церкві мовчать жінки ваші! Бо їм говорити не позволено, — тільки коритись, як каже й Закон.

35 Коли ж вони хочуть навчитись чогось, нехай вдома питають своїх чоловіків, — не пристойно бо жінці говорити в Церкві!

У Церкві нехай буде все *благопристойно!*

36 Хіба вийшло від вас Слово Боже? Чи прийшло воно тільки до вас?

37 Коли хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, що я пишу вам, — бо Господня це заповідь!

38 Коли б же хто не розумів, — нехай не розуміє!

39 Отож, браття мої, майте ревність пророкувати, та не бороніть говорити й мовами!

40 Але все нехай буде добропристойно і статечно!

Христос воскрес, то воскреснемо й ми!

15 Звіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли ви, в якій і стоїте,

2 Якою й спасаетесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам, якщо тільки ви ввірували не наобліп.

3 Бо я передав вам найперш, що й прийняв, — що Христос був умер ради наших гріхів за Писанням,

4 і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням,

5 і що з'явився Він Кифі, потім Дванадцятьом.

6 А потім з'явився нараз більше як п'ятистам братам, що більшість із них живе й досі, а дехто й спочив.

7 Потому з'явився Він Якову: опісля — усім апостолам.

8 А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недобродкові.

9 Я бо найменший з апостолів, що негідний зватись апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву.

10 Та благодаттю Божою я те, що є, і благодать Його, що в мені, не даремна була, але я працював більше всіх їх, правда — не я, але Божа благодать, що зо мною вона.

11 Тож чи я, чи вони, — ми так проповідуємо, і так ви ввірували.

12 Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, — як же дехто між вами говорять, що немає воскресення мертвих?

13 Як немає ж воскресення мертвих, то й Христос не воскрес!

14 Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша!

15 Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі.

16 Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес!

2 Рим. 1. 46.
2 Тим. 3. 15.
2 Кор. 6. 1

3 Пс. 118. 17.
Гал. 1. 11.

2 Тим. 3. 12. 19

4 Мт. 12. 40. Іс. 53. 9. Пс. 16. 10. Ос. 6. 2.
Дії 26. 23. 20

5 Лк. 24. 34.

Рим. 5. 12. 21

Кол. 1. 18.

Рим. 1. 21. 22

8 Дії 9. 3. 17.

Дії 26. 23. 23

Гал. 5. 24.

9 4. 9. Дії 26. 9.

Еф. 3. 8. Гал. 1. 13.

Дан. 2. 44. 24

10 3. 10. Рим. 15. 18. 19.

2 Кор. 11. 23.

Дії 2. 34. 25

Об. 20. 14. 26

Дії 23. 8.

Мт. 11. 27. 27

Еф. 1. 22. Пс.

8.

15 Дії 2. 24.

Рим. 8. 36. 30

17 Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, — ви в своїх же гріхах,

18 тоді то загинули й ті, що в Христі упокоїлись!

Про воскресення мертвих

19 Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей!

20 Та нині Христос воскрес із мертвих, — первісток серед покійних.

21 Смерть бо через людину, і через Людину воскресення мертвих.

22 Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть,

23 кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу.

24 А потому кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу.

25 Бо належить Йому царювати, аж доки Він не

„покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“

26 Як ворог останній — смерть зникне,

27 бо

„під ноги Його Він усе впокорив“.

Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що *все*, окрім Того, Хто впокорив Йому все.

28 А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все.

29 Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться?

30 Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпеки?

31 Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі нашім.

32 Коли я зо звірами боровся в Ефесі, яка мені по-людському користь, коли мертві не воскресають?

„Будем їсти та пити, бо ми взавтра вмерем!“...

33 Не дайте себе звісти, — то варіюста лихе пеусе добрі звичаї!

34 Протверезіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю вам на сором!

35 Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть?“

36 Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вмере.

37 І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зёрно, яке трапиться, — пшениці або чого іншого.

38 і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зёрнати тіло його.

39 Не кожне тіло однакоє тіло, але ж інше в людій, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташок, та інше у риб.

40 Є небесні тіла й тіла зёмні, але ж інша слава небесним, а інша зёмним.

41 Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зоря від зорі відрізняється славою!

42 Так само й воскресення мертвих: сіється в тління, — в нетління встає,

43 сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає,

44 сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне.

45 Так і написано: „Перша людина Адам став душею живою“, а останній Адам — то дух оживляючий.

31 2 Кор. 4. 10

Ів. 3. 13, 31. 47

32 Іс. 22. 13.
Гал. 1. 11.
2 Кор. 1. 8.

1 М. 5. 3. 49
Рим. 8. 29.
2 Кор. 3. 18.

33 Еф. 5. 6.
Мт. 16. 17. 50

34 6. 5. Еф. 2. 12.

35 Єв. 37. 3.

15 42 Мт. 52
24 31 1 Кор. 4 16

36 Ів. 12 24

38 1 М. 1 11
Іс. 13 14 54
Іс. 25 8

2 Кор. 2 14 57
Ів. 5. 5.

Кол. 1 24 58
Еф. 6 10

43 Фил. 3. 21.

44 2. 14.

Дії 11. 29. 1
Рим. 12. 13.
2 Кор. 8. 4.
45 1 М. 2. 7.

46 Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне.

47 Перша людина — з землі, зёмна, друга Людина — із неба Господь.

48 Який зёмний, такі й земні, і Який небесний, такі й небесні.

49 І, як носили ми образ зёмного, так і образ небесного будемо носити.

50 І не скажۇ, браття, що тіло й кров¹ посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде.

51 Ось кажۇ я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі переминимось, —

52 раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурмить вона — і мертві воскреснуть, а ми переминимось!...

53 Мусить бо тлінне оце зодягну́тись в нетління, а смертне оце зодягнеться в безсмертя.

54 А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане:

„Поглигнута смерть переможе!“

55 Де, смерте, твоя перемога?

Де твоє, смерте, жалю?

56 Жалю ж смерті — то гріх, а сила гріха — то Закон.

57 А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемогу нам дав.

58 Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

Збирайте складки на вбогих

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських.

¹ „Тіло й кров“ — гебраїм: зёмна людина.

2 А першого дня в тиждні¹ нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду.

3 А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до брата тиму.

4 А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть.

Двері широкі мені відчинилися

5 Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через Македонію.

6 А в вас, коли трапиться, я поживу або й Perezимую, щоб мене провели ви, куди я піду.

7 Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволять Господь.

8 А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці,

9 бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників . . .

Шануйте церковних працівників!

10 Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я.

11 Тому то нехай ним ніхто не погордикує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо укаю його з братами.

12 А щодо брата Аполлоса, то я дуже благав був його, щоб при-

2 Дії 20. 7. Рим. 15. 25.

15. 34. Еф. 5. 14

1. 16. Рим. 16. 5.

Фил. 2. 29.

5 Дії 20. 1.
2 Кор. 1. 16.
1 Тим. 1. 3.
Фил. 2. 30.

2 Кор. 7. 13.

7 4. 19. Дії 18. 21. Евр. 6. 3.

Рим. 16. 3.
2 Тим. 4. 19.

9 Дії 14. 27, 19. 8. 9.

Рим. 16. 16.
2 Кор. 13. 12.

Кол. 4. 18.

Рим. 16. 24.

Рим. 9. 3.
2 Кор. 13. 13.

12 Дії 18. 24.

йшов до вас з братами, та охоти не мав він прийти тепер, але прийде, як матиме час відповідний.

13 Пильуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні,

14 хай з любов'ю все робиться в вас!

15 Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятілись вони, —

16 і ви підкоряйтесь таким, та кож кожному, хто помагає та працює.

17 Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїна, бо вашу відсутність вони заступили,

18 бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких!

Кінцеві привітання

19 Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискилла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас.

20 Вітають вас усі брати. Вітайте одні одного святим поцілунок.

21 Привітання мою рукою Павловою.

22 Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та!¹

23 Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами!

24 Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

¹ Марана та, арамецьке marana tha: Господи, прийди! Пор. Об. 22. 20.

¹ Цебто — у неділю.

КОРИНТЯН

Привітання й потіха коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ах'ї, —

2 благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа!

3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої,

4 що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих.

5 Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується.

6 Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми.

7 А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі.

8 Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити.

9 Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскресить мертвих,

10 що від смерті такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємось, що й ще визволить Він,

11 як допоможете разом і ви мо-

1 1 Кор. 16. 10

Мт. 10. 16. 12

1 Кор. 4. 4.
Евр. 13. 18.

5 Ис. 34. 20.

Кол. 1. 24.

Рим. 1. 11. 15

1 Кор. 16. 5 16

Мт. 5. 37. Як 17

5. 12.

8 Дії 14. 22

1 Кор. 15. 32

1 Кор. 1. 9. 18

1 Сол. 5. 24.

Дії 18. 5. 19

1 Петр. 5. 12.

9 Ср. 17. 5. 7.

Рим. 4. 17.

1 Кор. 1. 8. 21

1 Петр. 5. 10.

1 Ін. 2. 21

11 Рим. 15. 30.

Кол. 4. 12.

1422

литвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас.

12 Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас.

13 Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте.

14 як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса.

Чому апостол Павло не прибув до коринтян

15 І з певністю цією хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодать удріге,

16 і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відправили.

17 Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“

18 Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“.

19 Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“.

20 Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амінь“, — Богові на славу через нас.

21 А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастив, — то Бог,

22 Який і назнаменував нас, і в наші серця дав завдаток Духа.

23 А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, шадячі вас, не прийшов у Коринт дотепер,

24 не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

Ми для Бога Христового запашність

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку.

2 Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив?

3 І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися налєжало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — *то радість* усіх вас!

4 Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясними слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас!

5 А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасті — щоб не пригнітити — і всіх вас.

6 Досить такому карання того, що від багатьох,

7 через те навпакі, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожёр.

8 Через те вас благаю: зміцніть до нього любов!

9 Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні.

10 А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що *кому*, то кому я простив, *зробив те* через вас від Особи Христа,

11 щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми!

12 А коли я прийшов до Троади

22 Еф. 1. 13, 14.

23 Рим. 9. 1.

Дії 18. 18. 13

24 1 Петр. 5. 3.
Рим. 11. 20.

1 Кор. 15. 57. 14

4. 3. 1 Кор. 4. 15
18.

3. 5. 6. Лк. 16
2. 34.

4. 2. 17

1 12. 5. 12

2 М. 24. 12.
Бр. 31. 38

8 1 Кор. 16. 14.

3. 12. 4

2. 16. 5

5. 18. Ів. 6.
33. Бр. 31. 31.
Рим. 2. 27, 29.

2 М. 34. 30.

5 М. 10. 1.
Дії 16. 8. 7

звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі.

13 не мав я спокою для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію.

14 А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці!

15 Ми бо для Бога Христового запашність серед тих, хто спасється, і тих, які гинуть,

16 для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життєва в життя. І хто здатен на це?

17 Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провішаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

Де Дух Господній, там воля

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас?

2 Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають!

3 Виявляєте ви, що ви — лист Христов, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на табличках камінних, але на тілесних табличках серця.

4 Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа,

5 не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога.

6 І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а духа, — бо буква вбиває, а дух оживляє.

7 Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було

таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу мину́щу обличчя його,

8 скільки ж більш буде в славі *те* служіння духа!

9 Бо як служіння б́суду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу!

10 Не просла́вилося бо просла́влене, у цій частині, ради слави, що вона переважує,

11 бо коли славне *те*, що ми́нає, то багато більш у славі *те*, що триває!

12 Тож, мавши надію таку, ми викликаємо великої сміливости,

13 а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що ми́нає.

14 Але засліпили їхні думки, бо *те* саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Хри́стом.

15 Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало,

16 „коли ж вони на́вернуться до Господа, тоді покривало зди́ймається“.

17 Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля.

18 Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

*Виді́ме — дочасне,
невиді́ме ж — вічне*

4 Ось тому́, мавши за милосердям *Божим* таке служіння, ми не тратимо відваги,

2 але ми відреклись тайного со́рому, не х́дячи в хитрості та не перекру́чуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе

2. 15. 2 Сол. 2. 3
10.

Мт. 11. 27. Еф. 4
6. 12. Фил. 2.
6.

10 Еф. 1. 19.
Ді 10. 36.

1 М. 1. 3. 16.
Ді 26. 18.
2 Петр. 1. 19.

12 3. 4. Еф. 6
19

13 2 М. 4. 3.
17

14 12. 12. 1.
1 Кор. 2. 7.

14 Рим. 11. 8
6. 4. 5. Гал. 4. 8
20.

16 11. 2. 1. 1.
1 Кор. 2. 14.

16 Мт. 13. 11.
1 Кор. 15. 31. 10
1 Петр. 4. 13.

17 3. 6. Ів. 4. 24.
Мт. 5. 11.

1 Кор. 4. 9.
Кол. 3. 4.
Іс. 44. 23.

18 1. Кор. 13.
12. 15. 49.
Рим. 8. 29.
Фил. 3. 21

Іс. 116. 10. 13
Рим. 10. 10.

1 Кор. 7. 25
Ді 2. 24.

Рим. 8. 11.
Еф. 2. 6.

2 1 Сол. 2. 3. 5.
1. 11.

15

ко́жному сумлінню лю́дському перед Богом.

3 Коли ж наша Єва́нгелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, —

4 для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засіяло світло Єва́нгелії слави Христа, а Він — образ Божий.

5 Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса.

6 Бо Бог, що звелів був світлу засіяти з те́мряви, у серцях наших засіяв, щоб просві́тити *нам* знання слави Божо́ї — в Особі Христовій.

7 А ми маємо скарб цей у посу́динах глиняних, щоб вели́ч сили була Божа, а не від нас.

8 У всьому нас тиснуть, та не поті́снені ми; ми в важкі́х обставинах, але не впадаємо в розпа́ч.

9 Переслі́дують нас, але ми не поли́шені; ми повале́ні, та не погубле́ні.

10 Ми за́всіди носимо в тілі ме́ртвості Ісусову, щоб з'явилось в нашому тілі й життя Ісусове.

11 Бо за́всіди нас, що живемо́, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилось Ісусове в нашому смерте́льному тілі.

12 Тому́ то смерть діє в нас, а життя — у вас.

13 Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо,

14 знавши, що Той, Хто во́скресив Господа Ісуса, во́скресить з Ісусом і нас, і поставить із вами.

15 Усе бо для вас, щоб благода́ть, розмно́жена через багато́х, збагаті́ла подяку на Бо́жу славу.

16 Через те ми відваги не тратимо, бо хоч нищиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновлюється внутрішній.

17 Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві слави вічної ваги,

18 коли ми не дивимося на видіме, а на невидіме. Бо видіме — дочасне, невидіме ж — вічне!

Примиріться з Богом!

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, — дім нерукотворний *та* вічний.

2 Тому то й зідхаємо, бажаючи приодягтися будівлею нашою, що з неба,

3 коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагі!

4 Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зідхаємо під тягарем, бо не хочемо роздягтися, але одягтися, щоб смертне пожерлось илліттям.

5 А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдаток Духа.

6 Отож, бувши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дім у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому,

7 бо ходимо вірою, а не видінням,

8 ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дім тіла й мати дім у Господа.

9 Тому ми й пильнуємо, — чи зостаємося в домі *тіла*, чи виходимо з дому, — бути Йому любими.

10 Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, — чи добре, чи шкідливо.

11 Отике, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а

16 1 Петр. 3. 4.

Рим. 7. 22

1 Кор. 4. 2

1 Кор. 4. 1.

10. 8.

17 Рим. 8. 18.

18 Рим. 8. 23.

25. Евр. 11. 1

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

11. 16.

Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумнівних ми явні.

12 Бо не знову себе ми доручуємо вам, але даємо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви *що* проти тих, що хваляться обличчям, а не серцем.

13 Коли бо ми з розуму сходимо, — то Богові, коли ж при здоровому розумі, — то для вас.

14 Бо Христова любов спонукує нас, що думають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли.

15 А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес.

16 Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже!

17 Тому то, коли хто в Христі, той створіння нове, — стародавнє минуло, ото сталося нове!

18 Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення,

19 бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважаючи на їхні провини, і поклав у нас слово примирення.

20 Оце ми як послі замість Христа, ніби Бог благас через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом!

21 Бо Того, Хто не віддав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою правдою в Нім!

Ви храм Бога Живого

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божою благодаті не брали надармо.

2 Бо каже:

„Приємного часу почув Я тебе, —

і поміг Я тобі в день спасіння!“

Ось тепер час приємний, ось тепер день спасіння!

3 Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне,

4 а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпінні, у скорботах, у бідах, у тіснотах,

5 у в'язарах, у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постах,

6 у чистості, у розумі, у лагідності, у добрості, у Дусі Святій, у нелицемірній любові,

7 у слові істини, у силі Божій, зо зброєю правди в правіці й лівійці,

8 через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві;

9 як незнані, та пізнані, як умираючі, та ось ми живі; як крані, та не забиті;

10 як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо.

11 Usta наші відкрились до вас, коринтяни, серце наше розширене!

12 У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях!

13 Такою ж відплатою — говорю, немов дітям — розширені будьте й ви!

14 До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою?

15 Яка згода в Христа з бейліяром¹? Або яка частка вірного з невірним?

16 Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік:

¹ Бейліяр — хто не визнає установленної поваги духовної чи світської влади, неспівісний.

3 Мт. 18. 6. Рим. 14. 13.

4 4. 2. 1 Кор. 4. 1.

1с. 52. 11. 17
Об. 18. 4.

Ер. 31. 9. 18

6 Рим. 12. 9.

7 10. 4. 1 Кор. 2. 4.

8 2 Ів. 7.

1 Тим. 4. 8. 1
1 Ів. 3. 1.

9 4. 10. Пе. 118. 18.

12. 17. Дії 20. 2
38

10 2. 2. 8. 9.

12 7. 3.

14 5 М. 7. 2.
Еф. 5. 11.
1 Ів. 1. 5. 6.

15 1 Цар. 18. 21.
1 Кор. 10. 20.

16 3 М. 26. 11.
12. Ер. 31. 33.
1 Кор. 3. 16.
6. 19. Ер. 3. 6.
2. 4.

„Поселюсь серед них і ходитиму,

і буду їм Богом, — а вони будуть наро́дом Моїм!

17 Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, — каже Господь, —

і не торкайтесь нечистого, — і Я вас прийму,

18 і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, — говорить Господь Вседержитель!

Тішуся я, що можу покластись у всьому на вас!

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, — і творімо святиню у Божім страху!

2 Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали!

3 Говорю не на осуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити.

4 У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі.

5 Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всередині.

6 Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тиха,

7 і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився.

8 Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо

бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово.

9 Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутились на покайання, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас.

10 Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть.

11 Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горливість, яку поміту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі.

12 А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом.

13 Тому то потіхом вашою втішились ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його.

14 Бо коли я про вас йому чим похвалювався, то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була!

15 І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли ви були зо страхом і тремтінням.

16 Отож, тішуся я, що міжку покластись у всьому на вас!

Дайте доказа своїй любові!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церкві македонській,

2 що серед великого досвіду горя вони мають радість ясну, і глибоке їхнє убогство збагатилось багатством їхньої широти;

3 бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, —

9. 1. Дії 11.
20. 1 Кор. 16.
1.

10 Мт. 5. 4.
2. 1 Кор. 12. 13.

11 Кор. 1. 3.
Рим. 1. 9.

12 1 Кор. 9.
58.

12 2 Кор.

13 1 Кор. 16. 18.

Дії 11. 41.
Фил. 2. 15.

15 2 Кор.

14

16 2 Кор. 1. 4.

1. 1 Кор. 12. 3.
Рим. 15. 27.

2 М. 16. 18.

9. 15.

4 із ревним благанням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святим.

5 І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господеві та нам із волі Божої,

6 щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло.

7 А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій.

8 Не кажу́ це, як наказу, але пильністю інших досвідчую ширість любови й вашої.

9 Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будвши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убогством.

10 І раду даю вам про це, бо це вам на пожиток, що не тільки чинили, але перші ви стали й багати з минулого року.

11 А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горливо бажали, так і виконали б у міру можності.

12 Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, що хто має, а не з тим, чого хто не має.

13 Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх.

14 Часу теперішнього ваш достаток нехай нестаткові їхньому допоможє, щоб і їхній достаток був на ваш нестаток, щоб рівність була,

15 як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвий, а хто мало, — не мав недостатчу“.

16 Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Титове серце.

17 бо благання прийняв він, але, будвши горливий, удався до вас добровільно.

18 А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквах хвалять за Євангелію,

19 і не тільки *оце*, але вибраний був від Церкв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо ми на хвалу Самого Господа,

20 остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми,

21 дбаючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьми.

22 А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас.

23 Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церкв, вони слава Христова!

24 Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хвалення вас перед Церквами!

Бог любить того, хто охоче дає!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас,

2 бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонцям, що Ах'я готова з минулого року, а ваша рівність заохотила багатьох.

3 А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготівані,

4 щоб, коли македонці прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі.

5 Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували заздалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготіваний, як щедрий дар, а не річ примусова.

Пр. 11. 24. 25. 6
Гал. 6. 7. 8.

19 Гал. 2. 10.

2 М. 25. 2, 35. 7
5. 5 М. 15. 7.

21 Рим. 12. 17.

Пс. 112. 9. 9

Іс. 55. 10. 11. 10

23 12. 18. 1 Солт.
2 20

24 7. 14.

1 8. 4.

2 8. 10.

8. 16. 1 Кор. 15. 57. 15

4 7. 14

Рим. 12. 1. 1

5 12. 17

13. 10. 1 Кор. 4. 21. 2

6 А до цього *кажю*: Хто скупосіє, — той скупо й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме!

7 Нехай кожен *дає*, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає!

8 А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувалися всяким добрим учинком,

9 як написано:

„Розсіпав *та* вбогим роздав.

Пого справедливість триває навіки!“

10 А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої,

11 щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богови дяку.

12 Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих, але й багатіє багатям подяками Богові.

13 Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаєте Йї, та за щирість учасництва з ними й усіма,

14 вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас.

15 Дяка Богові за невимовний дар Пого!

Не хваліться над міру!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — сміливий я супроти вас.

2 І благаю, щоб я, прибувши, не осмілювався надією, що нею я

думаю сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаєм за тілом.

3 Бо хідячи в тілі, не за тілом воюємо ми, —

4 зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми,

5 і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові,

6 і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш.

7 Чи на обличчя ви дивитесь? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми.

8 Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не соромлюсь.

9 Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами.

10 „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“,

11 такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, несутніми булиши, такі ми й на ділі, присутніми булиши.

12 Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе.

13 Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти.

14 Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою.

Рим. 15. 20. 15

4 6

5 1 Кор. 1. 26.
1 Кор. 1. 31
Гал. 6. 14.
Пр. 27. 2.
Рим. 2. 29.
1 Кор. 4. 5.

7 1 Сам. 16. 7.
Ів. 7. 24.
1 Кор. 14. 37.
11. 16.

3 М. 21. 13.

8 5. 12, 12. 6.
13. 10. Мт.
16. 19. Ів. 20.
2.

1 М. 3. 1, 4, 3

10 1 Кор. 2. 3.
Гал. 4. 13.
Гал. 1. 8, 9.

12. 11. 1 Кор. 5
15. 10. Гал. 2.
6.

2. 14. 1 Кор. 6
1 Кор. 1. 17.
Еф. 3. 4.
13 11. 18.

Рим. 12. 3.
Еф. 4. 7, 8.

Мт. 10. 8.
9 12. 18

12. 13. Ді. 20. 8
33. 1 Кор. 9.
7. 1 Сол.
2. 9. 2 Сол. 3.
8.

15 Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірилом сильно звеличимося ми між вами,

16 щоб і в дальших за вами країнах звіщати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять.

17 А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“

18 Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

Праця св. апостола Павла для Церков

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й терпите ви мене.

2 Бо пильною про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою.

3 Та боюсь я, — як змій звів Єву лукавством своїм, щоб так не попусувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі.

4 Коли бо хто прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те!

5 Та думаю я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів.

6 Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами.

7 Чи я гріх учинив, себе вкоряючи, щоб підвищити вас, бо я Богу Євангелію благовістив для вас дармо?

8 Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів

недостачу, то нікого я не обтяжив.

9 Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарём, і збережу.

10 Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї.

11 Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо *те* Богові!

12 А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми.

13 Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів.

14 І не дивно, бо сам сатана прикидається ангелом світла!

15 Отож, не велика *це* річ, якщо й слуги його прикидаються слугами правди. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми!

16 Знову кажу: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився!

17 А що я кажу, не кажу *того* в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвали.

18 Через те ж, що тілом багатого хвалюється, то й я похвалюся.

19 Бо ви терпите радо безумних, самі мудримі бувши.

20 Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щокх вас б'є.

21 На безчестя кажу, що ми ніби втратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажу нерозумно — відважуюся й я.

22 Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я!

23 Слуги Христові вони? — Го-

9 Фил. 4. 10, 15, 16.

5 М. 25. 3. 24

10 Рим. 9. 1. 1 Кор. 9. 15.

12. 4. Дії 14. 25 19. 16-22. 27. 41.

13 Мт. 7. 15, 16 Фил. 3. 2

Дії 28. 2. 27 Рим. 8. 35

Дії 20. 18. 28

16 12. 16.

Рим. 15. 1. 29 1 Кор. 9. 22.

Рим. 1. 25. 9. 31 1 Гал. 1. 20

18 10. 13. 12. 5. 11.

Дії 9. 24. 32

Ос. 2. 17. Дії 33 9. 25.

21 10. 10.

Гал. 1. 12.

22 Дії 22. 3.

Дії 22. 17.

23 4. 11. Дії 9. 15. 16. Рим. 5. 3. 1 Кор. 15. 10.

ворю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті.

24 Від євреїв п'ять раз я прийняв був по сорок *ударів* без бдного,

25 тричі киями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибочині *морській*;

26 у мандрівках я часто бував, *бував* у небезпеках на річках, у небезпеках розбіїнничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими.

27 у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спразі, часто в пості, у холоді та в наготі.

28 Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви.

29 Хто слабс, а я не слабую? Хто спокушується, а я не палиюся?

30 Коли треба хвалитися, то немічно я похвалюся.

31 Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди.

32 У Дамаску намісник царя Ареті¹ стеріг місто Дамаск, щоб схопити мене.

33 але по мурі мене спущено в коші віконцем, — і я з рук його втік!

Собою хвалитись не буду!

12 Не корисно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явленень Господніх.

2 Я знаю чоловіка в Христі,

¹ Це Арета IV, цар набатейський (9 до Хр. — 40 по Хр.), на схід від Йордану. Набатеї — арабське плем'я.

що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла. не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба.

3 І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, —

4 що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людям їх висловити.

5 Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми немочами.

6 Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене.

7 А щоб я через пребагато об'явленень не величався, то дано мені в тіло колючку, — послання сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався.

8 Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене.

9 І сказав Він мені: „Досить тобі Моєї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми немочами, щоб сила Христова вселилася в мене.

10 Тому люблю мені перебувати в недугах, у прикростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабій, тоді я сильній.

11 Хвалячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апостолів, хоч я й ніщо.

12 А ознаки апостола виявилися між вами в усяким терпінні, у знамєнах і чудак в силах.

13 Що бо є, що ним ви понизилися більше від інших Церков?

Хіба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте мені цю провину!

14 Ось утрете готовий прийтиє я до вас, і не буду для вас тягарем, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати масток батькам, але дітям батьки.

15 Я ж з охотою витрачаю й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений.

16 Та нехай буде так, — тягаря я на вас не поклав, але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав.

17 Чи я використував вас через когось із тих, ког до вас послав?

18 Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в одному дусі? Хіба не одними стопами?

19 Чи ви знову не думаєте, що виправдуємось перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову!

20 Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хочу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гнів, обмани, свари, паменти, пихі, безладдя,

21 щоб знову, коли я прийду, не принизив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаюлися в нечистості, і в перелюбі, і в розпусті, що коїли їх.

Христос сильний між нами

13 Оце втретє до вас я йду. „Коли справа хай станеться віроком двох чи трьох свідків“.

2 Попереджував я й попенудрю, — як у вас був удруге,

13. 1. Дії 20. 14
33.

4 Дії 14. 19.

5 11. 18. 23. 30.

8. 6. 22. 18
7 Лов. 2. 6.

2. 17. 19
8 5 М. 3. 23—27.

10 13. 4. 9. Рим.
7. 3.

13. 2. Рим. 21
13. 13. Об. 9. 21.

11 1 Кор. 3. 7.
Еф. 3. 8.

12. 14. Мт. 18. 1
16. Евр. 10. 28

12 Рим. 15. 18.
19.

13 11. 8.
1 Кор. 14. 19. 2
29.

так тепер неprisутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилюю,

3 через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас.

4 Бо хоч Він був і розп'ятий в немоці, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча немічні в Нім, та з Ним будемо жити з Божою силою у вас.

5 Випробовуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути.

6 Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути.

7 І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого лиха, не для того, щоб виявилися ми досвідчені, а

щоб учинили ви добре, а ми будемо немов негідні.

8 Бо нічого не можемо ми проти правди, а за правду.

9 Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні. Про це й молилось — щоб були досконалими ви!

10 Ось тому то, відсутній, пишу це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за владою, якої Господь мені дав на будування, а не на руйнування.

Закінчення

11 А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштесь, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любови та миру буде з вами!

12 Вітайте один одного святим поцілунком! Усі святі вас вітають!

13 Благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і причастя Святого Духа нехай буде зо всіма вами! Амінь.

1 Кор. 4. 10 9
Гал. 6. 1

4 Рим. 6. 9. Фил. 2. 7. 8

5 1 Кор. 11. 28. Гал. 6. 4.

Мт. 7. 48. 11
Рим. 12. 16
1 Сол. 5. 14

1 Кор. 16. 20. 12

1 Кор. 16. 23. 13

ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

ГАЛАТІВ

Привітання галатам

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Пого воскресив,

2 і присутня зо мною вся браття, до Церкв галатійських:

3 благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа,

4 що за наші гріхи дав Самбо Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога й Отця нашого, —

2 Тим. 4. 18. 5

1 2 Кор. 4. 14. Кол. 2. 12.

5. 8. 2 Кор. 11. 6

Дії 15. 1. 7

4 Мт. 20. 28. Лк. 1. 74.

1 Кор. 16. 22. 8
2 Кор. 11. 14.

5 Пошу слава на віки вічні, амінь!

Євангелія — не від людей

6 Дивуюся я, що ви так скоро відхилились від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Євангелію.

7 що не інша вона, але деякі є, що вас непокоють, і хочуть перевернути Христову Євангелію.

8 Але якби й ми або Ангел із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий!

9 Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли, — нехай буде проклятий!

10 Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи людям дбаю я догоджати? Бо коли б догоджав я ще людям, я не був рабom Христовим.

11 Звіщаю ж вам, браття, що Євaнгелія, яку я благовістив, — вона не від людей.

12 Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але відкриттям Ісуса Христа.

Початкова Павлова праця

13 Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Божу Церкву жорстоко я переслідував та руйнував її.

14 І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, бувши запеклим прихильником моїх отцівських передань.

15 Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав

16 виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, — я не радився зараз із тілом та кров'ю,¹

17 і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск.

18 По трьох роках потому пішов я в Єрусалим побачити Кіфу, і в нього пробув днів п'ятнадцять.

19 А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього.

20 А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманюю!

21 Потому пішов я до сирських та кілікійських країн.

22 Церквам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, —

9 5 М. 4. 2. Пр.
30. 6. 06. 22
18
1. 13.

10 1 Кор. 2. 4.
11. 4. 4.

11 1 Кор. 15. 1.

Дії 15. 2.
2 Кор. 12. 2.

12 1 Кор. 11. 23.
Еф. 3. 3.

Дії 19. 21.
Фил. 2. 16.

13 Дії 22. 4. 26.
9. 1 Кор. 15.
9. 1 Тим. 1.
13.

1 Кор. 9. 21.
14 Фил. 3. 6.

Дії 15. 24.

15 Ср. 1. 5. Дії
9. 15. 1 Кор.
1. 21.

16 Мт. 16. 17.
Дії 22. 21.
26. 19. 1 Кор.
15. 50. Еф. 3.
8.

Дії 10. 34.
17 2 Кор. 11. 32.

18 Дії 9. 26

Дії 13. 46. 22.
21

20 Рим. 1. 9.
2 Кор. 1. 28.
1 Тим. 5. 21.
2. 7. Дії 2.
44. Еф. 3. 8.

21 Дії 9. 30.
Мт. 16. 18.
Еф. 2. 20.

23 тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її.

24 І славили Бога вони через мене!

*Заява Павла на Єрусалимському
Соборі: йому припоручена
Євaнгелія для поган, а Петрові
— для обрізаних*

2 Потому, по чотирнадцяти роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою.

2 А пішов я за відкриттям. І подав їм Євaнгелію, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався.

3 Але й Тит, що зо мною, бувши греком, не був до обрізання змушений.

4 А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневоліти,

5 то ми їх не послушали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Євaнгелії.

6 Щождо тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, — не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали,

7 але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Євaнгелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, —

8 бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрізаними, помагав і мені між поганями, —

9 і, пізнавши ту благодать, що дана мені, Аків, і Кифа, і Іван, що стовпами вважаються, подали мені та Варнаві правили спільної,

¹ „Тіло й кров“, гебраїзм: земна людина.

щоб ми для поган *працювали*, вони ж — для обрізаних,

10 тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке.

Павло виступає проти Петра

11 Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслугував бо він на осуд.

12 Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибулі, став ховатися та відлучатися, боячися обрізаних.

13 А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варнава пристав був до їхнього лицемірства.

14 А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євангельською правдою, то перед усіма сказав Кифі: „Коли ти, бувши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащо поган ти примуєш жити по-юдейському“?

15 Ми юдеї природою, а не грішники з поган . . .

Жадна людина ділами Закону не буде виправдана!

16 А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми вірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жадна людина ділами Закону не буде виправдана!

17 Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні!

18 Бо коли я буду знов те, що був зруйнував, то самого себе роблю злочинцем.

19 Бо Законом я вмер для За-

10 1 Кор. 16. 1.
Ів. 15. 13. 20
Рим. 6. 6.
2 Кор. 5. 15.
4 Петр. 4. 2.
Євр. 9. 14.
Тит. 2. 14.
11 2 Петр. 3. 15,
16.

12 Дії 11. 3.

5. 7. Ів. 24.
25

Дії 2. 38.

14 2. 5. Дії 10.
28. 1 Тим. 5.
20.

2 Ів. 8.

Рим. 10. 8.

15 Еф. 2. 12.

Рим. 4. 3. Євр. 6
11. 8.

16 Рим. 4. 5.

1 М. 12. 3. Дії 8
3. 25. 15. 9.

17 Рим. 3. 19–21.

5 М. 27. 26. 10
Рим. 4. 15.

19 Рим. 7. 4. 6.
11. 1 Петр. 2.
24.

Рим. 1. 17. 3. 11
20.

кону, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом.

20 І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе.

21 Божою благодаті я не відкидаю. Бо коли *набувається* правда Законом, то надармо Христос був умер!

Праведний житиме вірою

1 **З** О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не коритися правді, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий?

2 Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із проповіді про віру?

3 Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом?

4 Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо!

5 Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи *чинить* ділами Закону, чи із проповіді про віру?

6 Так як Авраам „був увірував в Бога, — і *це* записано за праведність йому“.

7 Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраамові.

8 І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістило Авраамові: „Благословляється в тобі всі народи!“

9 Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом.

10 А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“

11 А що перед Богом Законом

ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“.

12 А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“.

13 Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто вісить на дереві“.

14 щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою.

15 Браття, кажучи я по-людському: навіть людського затвердженного заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає.

16 А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одного: „і Насінню твоєму“, яке є Христос.

17 А я кажу це, що заповіту, від Бога затвердженного, Закон, що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував.

18 Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці.

Закон — провідник до Христа

19 Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був Ангелами рукою посередника.

20 Але посередник не є для одного, Бог же один.

21 Отож, чи ж Закон проти Бо-жих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону!

22 Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа.

23 Але поки прийшла віра, під Законом стержено нас, замкне-

12 Рим. 10. 5.

Мт. 5. 17.

13 5 М. 21. 23

2 Кор. 5. 21.

4. 5. 6. Ів. 1. 26

12. Рим. 8. 15

14 1 М. 12. 3.

Іс. 32. 15.

Рим. 6. 3.

Кол. 2. 12.

Ів. 17. 21.

15 Рим. 3. 15.

Рим. 8. 17. 9.

29

16 1 М. 12. 7.

15. 18. 22. 18.

Рим. 2. 20. Євр. 1

12. 9. 10.

17 2 М. 12. 40.

Кол. 2. 20.

1 М. 49. 10.

Мт. 5. 17. 18.

Мр. 1. 15. Ів.

4. 14.

19 Дії 7. 53

Рим. 7. 8. 13.

3. 3. 26

Мр. 14. 36.

Рим. 8. 15.

20 1 Кор. 8. 4.

1 Тим. 2. 5.

3. 29.

21 Рим. 8. 2. 3.

4

1 Кор. 8. 4.

22 Рим. 11. 32.

Кол. 2. 20.

23 Євр. 9. 8...

них до *приходу* віри, що мала об'явитись.

24 Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою.

25 А як віра прийшла, то вже ми не під виховником.

26 Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса!

27 Бо ви всі, що в Христа охристілися, у Христа зодягнулися!

28 Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі!

29 А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

Ми сини, не раби

4 То ж кажу я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різниться, хоч він пан над усім,

2 але під опікунами та керівниками *знаходиться* він аж до часу, що *визначив* батько.

3 Так і ми, — поки дітьми були, то були поневолені стихіями світу.

4 Як настало ж виповнення часу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом,

5 щоб викупити підзаконних, щоб усиновлення ми прийняли.

6 А що ви сини, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликає: „Авва, Отче!“

7 Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа.

Пильнуйте про добре постійно!

8 Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богами вони не були.

9 А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабих та

вбогих стихій, яким хочете знов, як давніше, служити?

10 Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на піри та роки.

11 Я боюся за вас, чи не дармо я працював коло вас? . . .

12 Прошу я вас, браття, будьте, як я, бо й я *такий самий*, як ви. Нічим ви мене не покривдили!

13 І знаєте ви, що в неможі тіла я перше зв'їшав вам Євангелію,

14 ви ж моєю спокуюсою в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов Ангола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса!

15 Тож де ваше *тодішнє* блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б!

16 Чи ж я став для вас ворогом, правду говорячи вам?

17 Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них.

18 То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас.

19 Дітки мої, — я знову для вас терплю муки порόδю, поки образ Христа не відіб'ється в вас!

20 Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сūмнів за вас.

Ми сини вільної!

21 Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаетесь ви Закону?

22 Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одного від рабині, а другого від вільної“.

23 Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею.

24 Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори

10 Рим. 14. 15.
Кол. 2. 16.

12 1 Кор. 11. 1.
2 Кор. 2. 5.

Гр. 2. 2. Євр.
12. 22
Іс. 54. 4.

13 2 Кор. 10.
10. 11. 30.

14 Мал. 2. 7.
Мт. 10. 40.
Лк. 22. 8.

Рим. 9. 8.

1 М. 21. 9.

1 М. 21. 10.
12. Ін. 8. 35.

19 1 Кор. 4. 15.
Филім. 10.
Ів. 8. 32. Рим.
6. 18. 8. 15.

20 2 Кор. 4. 8.
Дії 15. 1, 16.
3. 21. 21. 24.

Як. 2. 10.

22 1 М. 16. 15.
21. 2.

23 Ів. 8. 39. Рим.
9. 7. 8.

2 Тим. 4. 8.

24 Євр. 8. 10.
6. 15. Мт. 12.

50. Ів. 15. 14.
1 Кор. 7. 19.

Синаї, що в рабство народжує, а він — то Агар.

25 Бо Агар — то гора Синаї в Арабії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у рабстві з своїми дітьми.

26 А вишній Єрусалим — вільний, він мати всім нам!

27 Бо написано:
„Звеселися, неплідна, ти,
що не родиш!

Гукай та викликуй ти,
що в породі не мучи-
лась,

бо в полишеної значно біль-
ше дітей,
ніж у тієї, що має вона
чоловіка!“

28 А ви, браття, діти обітниць за Ісаком!

29 Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, *хто родився* за духом, так само й тепер.

30 Та що каже Писання? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної“.

31 Тому, браття, не сини ми рабині, але вільної!

Любов'ю служить один одному!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь знову в ярмо рабства!

2 Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуетесь, — то нема вам *тоді* жадної користі від Христа.

3 І свідкую я знову всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Закон.

4 Ви, що Законом виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті!

5 Бо ми в душі з віри чекаємо надії праведності.

6 Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю.

7 Бігли ви добре. Хто заборонив вам користися правді?

8 Таке переконання не від Того, Хто вас покликав.

9 Трохи розчини квасить усе тісто!

10 Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непокоїть, осуджений буде, хоч би він хто був!

11 Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокуса хреста в ніщо обертається!

12 О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас!

13 Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному!

14 Бо весь Закон в однім слові міститься: „Люби свого ближнього, як самого себе!“

15 Коли ж ви гризете та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного!

16 І кажу: ходіть за духом, — і не вчиніте пожадливості тіла,

17 бо тіло бажає противного духові, а дух противного тілу, і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете.

18 Коли ж дух вас провадить, то ви не під Законом.

19 Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, роздуста,

20 ідолослуження, чари, ворожечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ереси,

21 зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадуть вони Царства Божого!

22 А плід духа: любов, радість мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра,

8 1. 6.

1 Кор. 9. 27. 15. 23. Кол. 3. 5.

9 1 Кор. 5. 6

Рим. 8. 5.

Фил. 2. 3.

Мт. 18. 15.

12 1 Кор. 5. 13.

Як. 2. 8

1 Кор. 8. 2. 1 Тим. 6. 4.

14 Рим. 13. 8.

1 Тим. 1. 5.

Як. 2. 8

1 Кор. 5. 6

2 Кор. 13. 5.

15 2 Кор. 12. 20.

1 Кор. 3. 8.

Рим. 15. 27.

17 Рим. 7. 15. 23.

Лк. 16. 25.

Рим. 2. 6.

1 Кор. 6. 9.

Пр. 22. 8.

2 Кор. 9. 6.

Пс. 126. 5.

18 Рим. 8. 2.

2 Сол. 3. 13.

Об. 2. 3.

20 Як. 3. 16.

Еф. 2. 10.

1 Тим. 5. 8.

21 Рим. 13. 13.

1 Кор. 6. 10.

Еф. 5. 5.

22 Еф. 5. 9. Дії 24. 25.

23 лагідність, здержливість: Закону нема на таких!

24 А ті, що Христові Ісусові, розп'яли вони тіло з пожадливостями та з похотями.

25 Коли духом живемо, то й духом ходимо!

26 Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завидуймо один одному!

Всім робімо добро!

1 **6** Браття, як людина й упаде в якій проріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідності, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти!

2 Носить тягарі один одного, і так виконасте закона Христового.

3 Коли бо хто думає, що він щось, будши ніщ, сам себе той обманює.

4 Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому!

5 Бо кожен нестиме свій власний тягар!

6 А хто слова навчається, нехай ділитися всяким добром із навчаючим.

7 Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне!

8 Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для духа, той від духа пожне життя вічне.

9 А роблячи добре, не зніждуюмося, бо часу свого пожнем, коли не ослабнемо.

10 То ж тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш оновірим!

Остерігайтеся недобрих учителів

11 Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою!

12 Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватися, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового.

13 Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закона, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом.

14 А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що

12 Фил. 3. 18.

5. 6. 2 Кор. 5. 15.

Пс. 125. 5. 16
Рим. 2. 29.
Фил. 3. 16.

13 Дії 15. 10.

Лк. 11. 7. 17

2 Кор. 4. 10.

14 2 Кор. 10. 17.
Рим. 6. 6.

Фил. 4. 23. 18

ним розп'ятий світ для мене, а я для світу.

15 Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове.

16 А всі ті, хто піде за цим прівилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого!

17 Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношув я Ісусові рани на тілі своїм! . . .

18 Благодать Господа нашого Ісуса Христа *нехай буде* з духом вашим, браття! Амінь.

ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

ЕФЕСЬЯН

Привіт ефес'янам

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — *2 нехай буде* вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа!

Щоб усе об'єдналось у Христі!

3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усім благословенням духовним у небесах,

4 так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові,

5 призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за впадінням волі Своєї,

6 на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім,

7 що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його,

Кол. 1. 9. 8

1 1 Кор. 1. 2. 9
Рим. 16. 25.

2 2 Петр. 2. 1.

Кол. 1. 20. 10
Гал. 4. 4.

Дії 13. 48. 26. 11
18. Рим. 8. 29.
30.

3 2 Кор. 1. 3. 1
1 Петр. 1. 3.

4 Лк. 1. 75. Ів. 15. 16. 17. 24.

4. 30. 2 Кор. 1. 22. 13

5 Рим. 8. 15. Гал. 4. 5.

2 Кор. 1. 22. 14
Рим. 8. 23.
1 Петр. 2. 9.
6 Мт. 17. 5.

7 Дії 20. 28. Рим. 2. 4. Об. 1. 5.

Кол. 1. 4. 15

8 яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності,

9 об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своім уподобанням, яке постановив у Самому Собі,

10 для урядження виповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі.

11 У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будучи призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї,

12 щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа.

13 У Ньому й ви, як почули були слово істини, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітничі,

14 Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави!

Христос — Голова Церкви

15 Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих,

16 не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую,

17 щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та відкриття для пізнання Його,

18 просвітив очі вашого серця,¹ щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих,

19 і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його.

20 Яну виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе,

21 вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цій віпці, але й у майбутньому.

22 І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви,

23 а вона — Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

Мертві через гріхи ожили в Христі

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи,

2 в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних,

3 між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дитячі гніву, як і інші, —

4 Бо же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив,

5 і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, —

6 і разом із Ним воскресив, і

¹ „Серце“ в біблійній мові часто розум.

16 Рим. 1. 9.
Фил. 1. 3, 4.

17 Кол. 11. 2.

1. 19.

18 Дії 20. 32.
Рим. 3. 24.
4. 5. 2 Тим. 1. 9.
Евр. 7. 10.

Гал. 2. 16.
Тит. 3. 5.

19 1 Кор. 2. 5.

Пс. 10. 3.
Тит. 2. 14.

20 Пс. 110. 1.
Дії 2. 24. Евр. 1. 3.

1 Кор. 12. 2.
1 Кол. 1. 9.

22 5. 23. 1 Кор. 15. 27. Евр. 2. 8.

Неем. 2. 20.
Дії 22. 28.
1 Сол. 4. 5.
Рим. 9. 4.

23 1 Кор. 12. 27.
Рим. 8. 1.
Рим. 9. 4.
1 Сол. 4. 5.

1. 5. Рим. 5. 6. Кол. 2. 13.

Ів. 10. 16.
Рим. 5. 1.
Кол. 1. 20.

2. 5. 6. Ів. 12. 31.
1 Кор. 6. 11.

Кол. 2. 14.
Гал. 6. 15.

Кол. 1. 29.

Ів. 5. 19.

4 Рим. 10. 12.

5. 1. Рим. 6. 4. 5. 8. Тит. 3. 5.

1. 12. Рим. 5. 2.

Фил. 3. 20.
1 Тим. 5. 8.

6 2 Кор. 4. 15.

разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі,

7 щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в добрості до нас у Христі Ісусі.

8 Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий,

9 не від діл, щоб ніхто не хвалився.

10 Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували.

Ми будуємось на Христі

11 Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі зуть „необрізанними“,

12 що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниць, не мавши надії й без Бога на світі.

13 А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю.

14 Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував середінну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, —

15 Він Своєю наукою знищив Закона заповіді, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши,

16 і хрестом примирити із Богом обох в одним тілі, ворожнечу на ньому забивши.

17 І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким,

і мир близьким“, 18 бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі одним до Отця.

19 Отже, ви вже не чужі й не прихоськи, а співгромадяни свя- тим, і домашні для Бога,

20 збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос,

21 що на ньому вся¹ будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі,

22 що на ньому і ви разом будуетесь Духом на оселю Божу.

Павлові дана благодать провіщати поганам

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, —

2 якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана.

3 Бо мені відкриттям об'явилась була таємниця, як писав я вам коротко вище,

4 з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової.

5 А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як відкрилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, —

6 що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію,

7 якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його.

8 Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове,

9 та висвітлити, що то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе,

10 щоб тепер через Церкву була оголошена початком та владом на небі найрізніша мудрість Божа,

11 за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім,

¹ Або: всяка.

20 Ис. 118. 22.
1 Кор. 3. 9.
1 Петр. 2. 4, 5.
Рим. 5. 2. **12**
Євр. 4. 16.

21 1 Кор. 3. 16.
Євр. 3. 6.

1 4. 1. До 21
33.
1. 10.
2 Дії 9. 15, 13.
2
4. 24.

3 Дії 22. 21.
Ів. 14. 23,
15. 4.

Пов. 11. 8.
Кол. 3. 7

5 Дії 10. 28.
Кол. 1. 26.

Єр. 31. 3.

6 Гал. 3. 28.

7 1. 19. 6. 21.
Рим. 16. 27. **21**
1 Тим. 1. 17.

8 2. 7. 3. 2.
Рим. 11. 33.
1 Кор. 15. 9.

3. 1. 1 Сол. 2. **1**
12

9 1. 9. Ів. 1. 3.
Дії 26. 18.
Рим. 16. 25.

Кол. 3. 14.

Рим. 12. 5.

12 в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього.

Щоб Христос замешкав у ваших серцях

13 Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава.

14 Для того схилию коліна свої перед Отцем,

15 що від Нього має ім'єння кожен рід на небі й на землі, —

16 щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім,

17 щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові,

18 змогли зрозуміти зо всіма святими, що то ширині й довжині, і глибини й вишині,

19 і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божого.

20 А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас,

21 Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь.

Поводьтеся гідно покликання

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поведилися гідно покликання, що до нього покликано вас,

2 з всякою покорю та лагідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного,

3 з пильнуючи зберігати єдність духа в союзі миру.

4 Одне тіло, один дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання.

5 Один Господь, одна віра, одне хрещення,

6 один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх.

7 А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового.

8 Тому й сказано:

„Піднявшись на висоту,

Ти полонених набрав

і людям дав дари!“

9 А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що *перше* й зійшов був до найнижчих місць землі?

10 Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все.

11 І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників,¹ а тих за пастирів та вчителів,

12 щоб приготувати святих на ціло служби для збудування тіла Христового,

13 аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мука досконалого, у міру зросту Христової повноти,

14 щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманю та за лукавством до хитрого блуду,

15 щоб були ми правдомовні в слові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос.

16 А з Нього все тіло, складене й зв'язане всяким допоміжним суглобом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будування самого себе любов'ю.

Зодягніться в нового чоловіка

17 Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не поводилися, як поводяться погани в марноті свого розуму, —

18 вони запаморочені розумом,

¹ Грецьке εὐαγγελιστῆς — проповідник Євангелія (доброї звістки).

5 1 Кор. 8. 4.

6 Мат. 2. 10.
Рим. 11. 36.

Рим. 1. 24. 26. 19

7 Рим. 12. 3. 6.

7. 1 Петр. 4.

10. 11

8 14 18 19

Мс. 11. 29. 20

18. 9. 10

9 Ів. 3. 13. 6.

22. 1 Петр. 3.

19.

2. 2. 3. Кол. 22

3. 8.

10 Бр. 23. 24

Рим. 12. 2. 23

Кол. 3. 10.

11 Дії 11. 27.

21. 8. Рим. 12.

7. 1 Кор. 12.

5. 2 Тим. 4.

2.

2 Кор. 5. 17. 24

4. 16. 22.

Зах. 8. 16.

Пс. 4. 5. 26

14 Мт. 11. 7.

1 Кор. 14. 20.

Евр. 13. 9.

Як. 4. 7. 27

15 Гал. 4. 16.

2 Петр. 3. 18.

5. 4. 6. Мт. 29

12. 36.

16 5. 30. Рим.

12. 5.

Іс. 63. 10. 30

Рим. 8. 23.

Кол. 3. 8. 10. 31

17 Рим. 1. 18. 21.

Мр. 11. 25. 32

1 Петр. 3. 8.

18 1. 18. 2. 12.

1 Сол. 4. 5.

2 Сол. 1. 8.

відчужені від життя Божого за неучтво, що в них, за ствердість їхніх сердець,

19 вони отупіли й віддалися розпущі, щоб чинити всяку нечисть із зажерливістю.

20 Але ви не так пізнали Христа,

21 якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі,

22 щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотлівав в зваблених пожадливостях,

23 та відновлятися духом вашого розуму,

24 і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у справедливості й святості правди.

Говоріть тільки слово будівнє

25 Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного.

26 Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві,

27 і місця дияволів не давайте!

28 Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нуждненному.

29 Нехай жадне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує.

30 І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день віку.

31 Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка нехай буде взято від вас *разом* із усякою злобою.

32 А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

Поводьтеся, як діти світла

5 Отже, будьте наслідувачами Божові, як улюблені діти,

2 і поведьтеся в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Божові на приємні пахощі.

3 А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як личить святим,

4 і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні *вам*, але краще дякування.

5 Знайте бо це, що жаден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві!

6 Нехай вас не зводять ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, —

7 тож не будьте їм спільниками!

8 Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведьтеся, як діти світла,

9 бо плід світла знаходиться в кожній добрості, і праведності, і правді.

10 Допевняйтеся, що приємне для Господа,

11 і не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й докоряйте.

12 Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно!

13 Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло.

14 Через це то й говорить:

„Сплячий, вставай,
і воскресни із мертвих, —
і Христос освітлить тебе!“

Наповняйтеся Духом

15 Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі,

Кол. 4. 5. 16

1 Мт. 5. 17. 18

1 Кор. 11. 1

1 Кол. 1. 9

1 Петр. 1. 17

16

2 Ін. 13. 34

Рим. 12. 2

Пр. 20. 1

1 Петр. 4. 4

31 Кор. 6. 7

Евр. 13. 1

1 Кор. 14. 19

15. Кол. 3. 16

4. 19.

Кол. 3. 17.

5. 3. Гал. 5.

21. Кол. 3. 5.

Об. 22. 15.

Лк. 2. 51.

21

6 Мт. 24. 4. Евр.

13. 9.

1 Кор. 14. 34.

22

1. 22. Кол. 1. 23

18.

8. Ін. 16. 8. Фил.

2. 45. 1 Петр.

2. 9

Кол. 3. 19

1 Петр. 3. 7

10 Рим. 12. 2

Фил. 1. 10.

Ін. 17. 17.

1 Ін. 1. 7.

11 Мт. 18. 17.

2 Кор. 6. 14.

Іс. 45. 14.

Пісн. 4. 7.

27

14 Іс. 9. 1. 26.

19. 60. 1.

4. 16.

30

Мт. 19. 5.

31

16 використовуюти час, — дні бо лукаві!

17 Через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня.

18 І не впливайтесь вином, і якому розпуста, але краще наповнюйтеся Духом.

19 розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа,

20 дякуючи завжди за все Божові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа,

21 борячись один одному у Христовім страху.

Чоловік і жінка

22 Дружини, — коріться своїм чоловікам, як Господеві, —

23 бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла!

24 І як коріться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому.

25 Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе,

26 щоб її освятити, очистивши водняним купелем у слові,

27 щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна!

28 Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе.

29 Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годую та гріє його, як і Христос Церкву,

30 бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його!

31 „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і будуть обое вони одним тілом“.

32 Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву!

33 Отже, нехай кожен зокрема із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

Діти й батьки

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе!

2 „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, —

3 „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“

4 А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напам'яні й остеререженні Божому!

Раби й пани

5 Раби, — слухайтеся тілесних панів за страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа!

6 Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгодники, а як раби Христові, чинить від душі волю Божу,

7 служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям!

8 Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний.

9 А пани, — чиніть їм те саме, занегайте погрози, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя¹ не дивиться!

Зміцняйтесь в Господі

10 Нарешті, мої брати, зміцняйтесь Господом та могутністю сили Його!

11 Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських.

12 Бо ми не маємо боротьби

¹ Гебраїзм: на обличчя — на особу.

2 Кор. 6. 7.

1 2 М. 20. 12.

Іс. 59. 17.

Лк. 12. 35. 17.

8. 1 Кол. 5. 8.

2 Мт. 15. 4.

Мр. 7. 10.

Іс. 52. 7.

1 1 Петр. 5. 9.

3 5 М. 5. 16

4 5 М. 6. 7. 20.

Пр. 19. 18.

Кол. 3. 21.

Іс. 59. 17.

1 Сол. 5. 8.

Евр. 4. 18.

Мт. 24. 42.

Рим. 12. 12.

5 Мт. 8. 9. Фил.

2. 12. Тит. 2.

9.

Рим. 15. 30.

Кол. 4. 3

2 Кор. 3. 12

6 1 Кор. 7. 22.

1 Петр. 2.

18. Кол. 3

22.

Дії 28. 20.

2 Кор. 5. 20.

7 Кол. 3. 23.

8 1 Кор. 3. 8.

Кол. 3. 24.

Дії 20. 4.

9 Дії 10. 34.

Кол. 4. 1.

Кол. 4. 7.

22

10 1 Кор. 16. 13.

11 4. 14. Рим.

13. 2.

12 3. 10. 1 Кор.

15. 50. Ів. 12.

31.

проти крові та тіла,¹ але проти початків, проти влади, проти світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби.

13 Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати бій дня злого, і, все виконавши, витримати.

14 Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности,

15 і взувши ноги в готовість Євангелії миру.

16 А найбільш над усе візьміть щита віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого.

17 Візьміть і шолома спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже.

18 Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться духом, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих,

19 і за мене, щоб дане було мені слово відкрити уста свої, і зосмілившись провіщати таємницю Євангелії,

20 для якої послав я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені.

Посольство Тихика.

21 А щоб знали і ви щось про мене, та щоб я роблю, то все вам розповість Тихик, улюблений брат і в Господі вірний служитель,

22 якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив.

Закінчення

23 Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа!

24 Благодать з усіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

¹ Гебраїзм: „тіло й кров“ — земна людина.

ФИЛИП'ЯН

Привіт филип'янам

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филипах,¹ з єпископами та дияконами:

2 благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа!

Щоб ваша любов примножилась ще більше!

3 Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас,

4 і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з radoшами, —

5 за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер.

6 Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса.

7 Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвердженні Євангелії — спільники мої в благодаті.

8 Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса.

9 І молюсь я про те, щоб ваша любов примножилась ще більше та більше в пізнанні й усяким дослідженням.

10 Щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня,

11 наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Богу.

¹ Місто Филипи знаходиться в Македонії, на кордоні з Тракією.

1 Еф. 1. 1.

4 Еф. 1. 16. Кол. 1. 3

5 2 Кор. 8. 4

6 Пс. 68. 29.
Рим. 8. 38.
2 Тим. 1. 12.
Євр. 12. 2.

2 3 17

7 2 Кор. 7. 3.

2 Кор. 1. 11. 19

8 Рим. 9. 1.

Рим. 5. 5. 20
1 Кор. 6. 20.

9 2 Кор. 8. 7.

10 2. 15 Рим.
2. 18. 1 Сол.
5. 21.

11 14. 6. Дії 21
3. 15. 1 Кор.
15. 22

11 16. 15. 3. 5.
8 Еф. 3. 9

2 Кор. 5. 8 23

*Життя — то Христос,
а смерть — то надбання*

12 Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії,

13 бо в усій преторії¹ та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа.

14 А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилися та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно.

15 Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують;

16 а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії;

17 а інші через підступ звіщають Христа нещиро, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх.

18 Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти.

19 Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа,

20 через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю.

21 Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання.

22 А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, щоб вибрати.

23 Тягнуть мене одне й друге.

¹ Цебто в преторіанській римській сторожі.

хоч я маю бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше.

24 А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас.

25 І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі,

26 щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас.

27 Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийду я й побачу вас, чи й не будиши — почув я про вас, що ви стоїте в одному дусі, борючись одностайно за віру євангельську,

28 і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога!

29 Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього,

30 маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуйте про мене.

Ісус Христос — то Господь

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя,

2 то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум!

3 *Не робіть* нічого підступом або з чванливості, але в покорі майте один одного за більшого від себе.

4 Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших.

5 Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі!

6 Він, будиши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним,

7 але Він умілив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши

Дан. 9. 26.
Ів. 10. 18.
Євр. 12. 2.

Пс. 110. 7.
Євр. 2. 9.

Іс. 45. 23.
Рим. 14. 11.

27 2. 2. Кол. 1
10.

Діп. 2. 36.
Рим. 14. 9

Еф. 6. 5.
1 Петр. 1. 17.

28 3. 19. Лк. 12.
4. Рим. 8. 17.

29 Рим. 5. 3.
1 Петр. 4. 13.

Єв. 36. 26.

Лк. 9. 46.
1 Тим. 2. 8.

1. 10. Мт. 5.
16. 1 Кор. 5.
19.

1 Кол. 3. 12.

1 Кор. 9. 24.
2 Кор. 1. 14.

2 1. 27.

Кор. 7. 4.
Гал. 2. 2.
2 Тим. 4. 6.

3. 1. 4. 4.
4 1 Кор. 10. 38.

5 Ів. 13. 15.
1 Кор. 2. 16.

6 2 Кор. 4. 4.
Євр. 1. 3.
Рим. 16. 21.

7 Пс. 22. 7. Мт.
20. 28. Євр.
2. 14, 17.

подібним до людини; і подобою ставши, як людина,

8 Він упокорив Себе, будиши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної...

9 Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я,

10 щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і земних, і підземних,

11 і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця!

Будьте бездоганні та щирі

12 Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння.

13 Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю.

14 Робіть усе без нарікання та сумніву,

15 щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі,

16 додержуючи слово життя за похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо.

17 Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішуся разом із вами всіма.

18 Тіштесь тим самим і ви, і тіштесь разом зо мною!

Тимофії та Епафродит

19 Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас.

20 Бо я однодумця не маю ні

одного, щоб щиріше подбав він про вас.

21 Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового.

22 Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, з мною служив для Євангелії.

23 Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною.

24 Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас.

25 Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродита, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй,

26 бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував.

27 Бо смертельно він був хворував. Але змишувався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав.

28 Отож, тим швидше послав я його, щоб тішилися ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був.

29 Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких.

30 бо за діло Христове наблизився був аж до смерті, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

Життя наше на небі

Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне.

2 Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання!

3 Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло,

Дії 23. 6.

21 2. 4.

1 М. 17. 12.

2 Кор. 11. 22.

Гал. 1. 14.

22 1 Кор. 4. 17.

23 Еф. 6. 22.

Дії 8. 3.

24 1. 6. 25.

Мт. 13. 44.

25 4. 18.

Іс. 53. 11.

Ер. 9. 22. 23.

Ів. 17. 3.

2 Кор. 5. 21

Рим. 8. 11.

Кол. 2. 12.

Лк. 20. 35.

29 Рим. 16. 2.

1 Кор. 16. 16.

1 Сол. 5. 12.

Ів. 6. 44.

1 Тим. 6. 12.

Пс. 45. 11.

Лк. 9. 62.

1 Кор. 9. 24.

Свр. 3. 1.

2 Іс. 56. 10.

Мр. 13. 23.

2 Кор. 11. 13.

Гал. 6. 16.

3 Ів. 4. 24. Рим.

2. 20. 1 Кор. 1.

31.

1 Кор. 4. 16.

1 Петр. 5. 3

Мт. 7. 13.

Гал. 6. 12. 13.

14.

4

4 хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіється думає, то тим більше я, —

5

5 обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веняминового, євреї із євреїв, фарисей за Законом.

6

6 Через горливість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо правди в Законі.

7

7 Але те, що для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав.

8

8 Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придати Христа,

9

9 щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою,

10

10 щоб пізнати Його й силу Його воскресення, та участь у мукх Його, уподоблюючись Його смерті,

11

11 аби досягнути якось воскресення з мертвих.

12

12 Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене.

13

13 Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішаючи до того, що попереду,

14

14 я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі.

15

15 Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це.

16

16 Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самим далі.

17

17 Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас.

18

18 Багато бо хто, що про них я

вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового.

19 Їхній кінець — то загибель, шлюнок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думають тільки про земне!

20 Життя ж наше на небесах, звідки їдемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа,

21 Який перемінить тіло нашого пониженьня, щоб стало подібне до славного тіла Пого, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

Тіштесь в Господі завжди

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радість й вінче, — так у Господі стійте, улюблені!

2 Благаю Евдію, благаю й Синтихію — думати однаковов в Господі.

3 Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імення записані в Книзі Життя.

4 Радійте в Господі завжди, і знову кажу: радійте!

5 Ваша лагідність хай буде відомою всім людям. Господьблизко!

6 Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові: ваші бажання молитвою й проханням з подякою.

7 І мій Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі.

8 Наостанку, браття, щоб тільки правдиве, щоб тільки чесне, щоб тільки праведне, щоб тільки чисте, щоб тільки любе, щоб тільки гідне хвали, коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це!

9 Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами!

2 Кор. 11. 9. 10

19 Рим. 16. 18.

20 1 Кор. 1. 7.
Еф. 2. 19.
Тит. 2. 13. Евр.
12. 23.

21 1 Кор. 15.
27. 2 Кор. 3.
18. Рим. 8.
29

Іс. 40. 29, 31. 13
2 Тим. 2. 1.

1. 7. 14

1 2 Кор. 1. 14

Рим. 12. 13 15
2 Кор. 14. 9.

3 2 М. 32. 32.
Пс. 69. 29.
Дан. 12. 1.
Об. 3. 5.

Лк. 13. 7. 17
Рим. 15. 28.

4 Пс. 32. 11.
1 Сол. 5. 16.

5 1 Кор. 10. 11.
Евр. 10. 25.

6 Мт. 6. 25. 31.
1 Петр. 5. 7.
2. 25. 2 Кор. 18
11. 9

2 Кор. 9. 8. 19
7 Рим. 5. 1. Еф.
2. 14.

2 Тим. 4. 18. 20

8 1 Кор. 14. 40.

1 Кор. 16. 20. 21

Еф. 6. 24. 23

Я привчився до всього

10 Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали.

11 Не за недостатком кажу, бо навчився я бути задоволеним із того, що маю.

12 Умію я й бути в упокоренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насичатися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостатці.

13 Я все можу в Тім, Хто мене підкріплює, — в Ісусі Христі.

14 Тож ви добре зробили, що участь узяти в моїм горі.

15 І знаєте й ви, філіп'яни, що на початку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась була жадна Церква до справи давання й приймання для мене, самі тільки ви,

16 що і раз, і вдруге мені на потреби мої посилали й до Солуня.

17 Кажу це не тому, щоб шукав я давання, — я шукаю плоду, що примножується на річ вашу.

18 Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродита, що ви послали, як пахоші запашні, жертву приємну, Богові вгодну.

19 А мій Бог нехай виповнить вашу всяку потребу за Своїм багатством у Славі, у Христі Ісусі.

20 А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь.

Закінчення

21 Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною.

22 Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кесаревого дому.

23 Благодать Господа Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

КОЛОСЯН

Привіт колосянам

І Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій
2 до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого!

Зростаємо в пізнанні Бога

3 Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись,

4 прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих

5 через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові істини Євангелії,

6 що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді.

7 Отак ви й навчилися від Епафра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа,

8 що й виявив нам про вашу духовну любов.

9 Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Бога були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним,

10 щоб ви повелилися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога,

11 зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Бога для всякої витривалості й довготерпіння з радістю,

12 дякуючи Отцеві, що вчинив

1. 2. 2. 13
1 Сол. 2. 12.
1. 1. 1. Фил.
1. 1.
2 Фил. 1. 1.
Дії 20. 28.

Пс. 89. 28. 15
Ів. 14. 9. Рим.
8. 29.
3 Фил. 1. 4.
1 Сол. 1. 2.
1 Кор. 8. 6. 16
Еф. 1. 21.

5 Еф. 1. 13.
2 Тим. 4. 8
1 Петр. 1. 3
4.

Ів. 1. 1. Пр. 17
8. 25
Рим. 8. 29. 18
1 Кор. 19. 20.
Об. 1. 5.
6 Дії 12. 24.
Рим. 10. 18.

1. 22. 13. 19. 20
1. 2. Кор. 5.
18.

Еф. 2. 2. 21
Рим. 8. 7.
9 Рим. 12. 2.
Еф. 1. 15. 16.

1. 20. Лк. 1. 22
74. Тит. 2. 1.

10 Ів. 13.
Фил. 1. 2.
1. 2. Петр. 3.
18.

16. 13. 6. 23
1. Кор. 13. 38.

2 Кор. 7. 4. 24
12 Дії 26. 18.
2 Кор. 3. 5. 6.
1448

нас достойними участі в спадщині святих у світлі,

13 що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина,

14 в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів.

15 Він є образ невидимого Бога, ріджений перш усякого творива.

16 Бо то Ним створено все на небі й на землі, видіме й невидіме, чи то престולי, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено!

17 А Він є перший від усього, і все Ним стоїть.

18 І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворіджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першенство.

19 Бо вгодно було, щоб у Нім перебувала вся повнота,

20 і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Бога, через Нього, чи то зємне, чи то небесне.

21 І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках,

22 тепер же примирив смертю в людській тілі Бога, щоб учинити вас святими, і непорочними, і невинними перед Собою,

23 якщо тільки пробуваєте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служителем.

Будьмо досконалі у Христі

24 Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю не-

доставчу скорботи Христової в тілі своїм за тіло Пого, що воно — Церква;

25 якій я став служителем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, —

26 Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Пого святим,

27 що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганамі, а вона — Христос у вас, надія слави!

28 Пого ми проповідуємо, нагадуючи коїнну людину і напам'ятовуючи коїнну людину всякої мудрости, щоб учинити коїнну людину досконалою в Христі.

29 У тому й працюю я, борючися силою Пого, яка сильно діє в мені.

У Христі всі скорби премудрости

2 Я хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя.

2 Хай потішається їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа,

3 в Якому всі скорби премудрости й пізнання заховані.

4 А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при супереччі.

5 Бо хоч тілом я й неprisутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа.

Стережіться обману

6 Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть,

7 бувши вкорінені й збудовані в Ньому, та зміцнені в вірі, як

Мт. 45. 3. 9. 8

26 Еф. 1. 9
Ів. 1. 14. 9

1 28. Ів. 1. 10
16. Еф. 1. 21

27 Рим. 9. 23.
2 Кор. 13. 5.

Рим. 2. 29.
Еф. 4. 22. 11

28 Ів. 1. 7.
Рим. 6. 4. 12

Гал. 3. 27.
Фил. 3. 10.

29 2 Кор. 15. 10.
2 Тим. 4. 7.
Тв. 7. 42. 48. 13
Еф. 1. 5

1 Фил. 1. 1.

1 М. 3. 15. 15
Пс. 68. 19.
2 Кор. 2. 14.

2 Бр. 9. 24.
Пс. 51. 8.

3 Пс. 51. 8.
Рим. 14. 2. 3. 16
Гал. 4. 10.

4 2. 18. Еф. 5. 6.

5 1. 23. 1 Кор. 4. 40. 5. 3.

1 1. Еф. 5. 18

7 Еф. 3. 18.

вас навчено, збагачуючись у ній з подякою.

8 Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманною за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом,

9 9 бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества.

10 І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства.

11 Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріхове в Христовім обрізанні.

12 Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Пого воскресив.

13 І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи,

14 знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибав його на хресті,

15 роззброївши влади й начальства, сміливо їх вивів на посміховисько, — перемігши їх на хресті!

Не надимайтесь людським розумом

16 Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвo, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи,

17 17 бо не — тінь майбутнього, а тіло — Христове.

18 Нехай вас не зводить ніхто удаваною покірною та службою Ангелам, вдаючись до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом,

19 а не тримаєчись Голови, від Якої все тіло, суглобами й зв'язами з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим.

20 Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови:

21 не дотикайся, ані їж, ані рухай,

22 бо то все зніщиться, як уживати його, — за наказами та наукою людською.

23 Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилюванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насичення тіла.

Думайте про небесне

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці.

2 Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі.

3 Бо ж ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом.

4 Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитеся з Ним у славі і ви.

Усе робіть у Господнє Ім'я

5 Отож, умертвіть ваші земні члени: розишту, нечисть, прах, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідопослуження,

6 бо гнів Божий приходить за них на неслухняних.

7 І ви поміж ними ходили колісь, як жили поміж ними.

8 Тепер же відкиньте і ви все оце: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст.

9 Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками,

10 та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її,

11 де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара,

20 Рим. 6. 5, 7.

1 Петр. 2. 9. 12
Фил. 2. 1.
Гал. 5. 22.

21 1 Тим. 4. 3.

22 2. 8. Тим. 1.
14.

Еф. 4. 2, 32. 13

23 2. 18.

Еф. 4. 3, 5. 14
2.

1 Пс. 110. 1. Еф.
2. 6.

1 Кор. 1. 5. 16
Еф. 5. 19.
Об. 15. 3.

2 Мт. 6. 33.
Фил. 3. 19.

3 Рим. 6. 2, 8.

1 Петр. 2. 24.

1 Кор. 10. 31. 17

Еф. 5. 20.

1 Кор. 5. 18.

4 Фил. 1. 21.

1 Кор. 15. 43.

1 Ів. 2. 3.

5 Гал. 5. 24.

Еф. 5. 22. 18

1 Петр. 3. 1.

Еф. 4. 31, 5. 19

25.

2 М. 20. 12. 20

Еф. 6. 1.

6 Еф. 5. 6.

7 1 Кор. 6. 11.

Еф. 6. 4. 21

8 Еф. 4. 22.

Сар. 12. 1.

Еф. 6. 5, 6. 22

1 Петр. 2. 18.

9 Еф. 4. 25.

Еф. 6. 7. 23

10 Еф. 4. 23, 25.

1 Тим. 6. 4.

Еф. 6. 8. 24

11 Гал. 3. 28.

скіта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос!

12 Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улюблені, у шире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння.

13 Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскарження. Як і Христос вам простив, *робіть* так і ви!

14 А над усім тим — *зодягніться* в любов, що вона — союз досконалості!

15 І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликани в одному тілі. І вдячними будьте!

16 Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалмі, гімни, духовні пісні!

17 І все, що тільки робите словом чи ділом, — *усе робіть* у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві.

Взаємні обов'язки членів родини

18 Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі!

19 Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворо до них!

20 Діти, — будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне!

21 Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони!

22 Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про *людське* око, немов підпліщуючись, але в простоті серця, боячися Бога!

23 І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям!

24 Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо

служите ви Господеві Христові.

25 А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться *Бог* на особу!

Як нам поводитись

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь!

2 Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній!

3 Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний,

4 щоб з'явив я її, як звіщати наслелить мене.

5 Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час.

6 Слово ваше *нехай буде* завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати.

Тихік та Онісім

7 Що з мною, то все вам розповідь Тихік, улюблений брат і вірний служитель і співробітник у Господі.

8 Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив,

9 із Онісімом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідать, що діється тут.

25 2 Кор. 5. 10.
Рим. 2. 11.
Дії 15. 37.
Филим. 24.

Дії 11. 12.
Рим. 2. 29.
1 Пов. 31. 13.
Еф. 6. 9.

1. 29. 2. 10.
2 Кор. 1. 11.
2 Еф. 6. 18.

3 Мт. 13. 11.
Еф. 6. 19.
2 Кор. 2. 12.
Рим. 10. 2.

4 Тит. 1. 3.
5 Еф. 5. 15. 16.
1 Кор. 5. 12.
1 Сол. 4. 12.

2 Тим. 4. 10, 14.
11.
6 Мр. 9. 50. Еф. 4. 29.

Рим. 16. 5.
1 Кор. 16. 19

Привітання

10 Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом з мною, і Марко, небіж Варнавін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, —

11 теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою.

12 Поздоровлює вас Елафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконали були та наповнені всякою Божою волею.

13 І я свідчу за нього, що він має велику горливість про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гісраполі.

14 Вітає вас Лука, улюблений лікар, та Димас.

15 Привітайте братів, що в Лаодикії, і Нимфана, і Церкву домашню його.

Закінчення

16 І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви.

17 Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що призначив його в Господі, щоб ти його виконав!“

18 Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про п'ята мої! Благодать *Божя нехай буде* з вами! Амінь.

7 2 Тим. 4. 12.

Филим. 2.
8 Еф. 6. 22.

9 Филим. 10.
1 Кор. 16. 21. 18

СОЛУНЯН

Заохочування солунян

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської¹ в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир!

2 Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах.

3 Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим,

4 знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання.

5 Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас.

6 І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого,

7 так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї.

8 Бо пронеслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось.

9 Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдному Богові,

10 із неба очікувати Сина Пого, що Пого воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

¹ Місто в Македонії, гр. Θεσσαλονίκη, слов'янське Солунь, солунський, солуняни.

1 Дії 17. 1.

Дії 16. 22. Фил. 2. 1. 30.

2 Кол. 1. 3. 2 Сол. 1. 3.

Гал. 1. 10. 2. 4

4 Кор. 3. 12

Дії 20. 33. Рим. 1. 9.

6 Дії 5. 41. Еф. 5. 1. Рим. 14. 17. Евр. 13. 7. Ів. 12. 43.

2 Кор. 12. 15. 8

9 Дії 26. 18. Евр. 9. 14.

1 Кор. 4. 12. 9. 16. 2 Кор. 11. 8

10 Мт. 3. 7. Дії 2. 24. Фил. 3. 20. Об. 11. 18.

2. 7

11

Поводьтєся гідно перед Богом

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був.

2 Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіпах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою.

3 Бо поклікання наше *було* не з обмани, ані з нечистости, ані від лукавства.

4 але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людям догджаючи, але Богові, що випробовує наші серця.

5 Ми слова підслесливого не вживали ніколи, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок *тому!*

6 Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших.

7 Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх.

8 Так будши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам.

9 Бо ви пам'ятаєте, браття, наше стурдування й утому: день і ніч ми робили, щоб урядного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію.

10 Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно повдигалися ми між вами, віруючими!

11 Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних,

12 просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно поводилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу.

Юдеї переслідують Церкву Христову

13 Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово людське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих.

14 Бо стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв,

15 що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім людям.

16 Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповняти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці!

Солґняни — слава апостолів

17 А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувалися побачити ваше лице.

18 Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам.

19 Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його приході?

20 Бо ви наша слава та радість!

Апостольство Тимофія до солґнян

3 Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Ате́нах самі,

12 і М. 17. 1.
Еф. 4. 1.
1 Петр. 5. 10.

Дії 14. 22. 4
1 Петр. 4. 13.

Мт. 4. 1 Кор. 4. 8. 1 Кор. 4. 5.

2. 17

15 Мт. 23. 34.
Дії 2. 2.

16 Мт. 23. 32.
Дії 13. 50.

2 Кор. 6. 4.

17 Рим. 1. 11

19 3. 13

12 3. 13

20 2 Кор. 8. 23.

2. 19, 4. 20. 13
2 Сол. 2. 17.
Еф. 1. 4.
1 Дії 17. 15, 16.

2 і послали Тимофія, нашого брата й слугителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі,

3 щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено.

4 Бо коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталося, і знаєте ви.

5 Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатися про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний.

6 А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас,

7 через те ми потішились, браття, за вас, у всякому горі та в наших нужді, ради вашої віри.

8 Бо тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте!

9 Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимося ради вас перед нашим Богом?

10 Ми вдень та вночі ревно мовимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі.

11 Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас!

12 А в вас хай приміняють Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас!

13 Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

Живімо в святості

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитись вам та догоджувати Богові, — як ви й поведетеся, — щоб *у тому* ще більше зростали!

2 Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом.

3 Бо це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти,

4 щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі,

5 а не в прістрасній похоті, як і „погани, що Бога не знають“.

6 Щоб *ніхто* не кривдив і не ви́йскував брата свого в *якійбудь* справі, бо мєсник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили.

7 Бо покликав нас Бог не на нечистість, але на освячення.

8 Отож, хто *оце* відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого.

9 А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога навчені любити один одного,

10 бо чините те всім братам у всій Македонії. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб *у цьому* ще більш ви зростали,

11 і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували,

12 щоб ви перед чужими пристойно поведілися, і щоб ні від кого не залежали!

Про покійних

13 Не хочу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають.

1 Кор. 15. 3, 4.

1 2 Сол. 3. 12.
Гал. 5. 16.
Кол. 1. 10.

3. 13. 1 Кор. 15.
15. 23, 51, 52

Мт. 24. 31. 16
1 Кор. 15. 52

3 Рим. 2. 12.
Еф. 5. 17.

Ів. 12. 26. 17
Дії 1. 9, 11.
Об. 11. 12.

4 1 Кор. 6. 13.
15.

5 Кол. 3. 5. Еф.
2. 12.

4. 9. Мт. 24. 3. 1

7 3 М. 11. 44.
Ів. 17. 19.

Мт. 24. 43. 2
2 Петр. 3. 10.

8 Ік. 10. 16.
1 Кор. 7. 40.

Еф. 6. 1. 3
21. 24

9 5 12. 1. 3
13 Мт. 22. 30.
2 Петр. 1. 1

Ік. 16. 8. Рим. 5
13. 12, 13.

Рим. 13. 11. 6

12 Рим. 13. 13.
Кол. 4. 5.
1 Тим. 3. 2

Еф. 6. 14, 17. 8

13 1 Кор. 10. 1.

14 Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе Бог із Ним.

15 Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до приходу Господнього, — ми не попередимо покійних.

16 Сам бо Господь із наказом, при голосі Архангола та при Божій сурмі зійде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі,

17 потім ми, що живемо й зоста́лись, будемо схоплені разом із ними на хмарах на зустріч Господню на повітрі, і так завжди будемо з Господом.

18 Отож, потішайте один одного цими словами!

День Господній

5 А про часі та про пори, брати, не потрібно писати до вас,

2 бо самі ви докладно те знаєте, що прийде день Господній так, як злодій вночі.

3 Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прийде загибель на них, як му́ка тієї, що носить в утробі, — і вони не втечуть!

4 А ви, браття, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій.

5 Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні темряві.

6 Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі!

7 Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються.

8 А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню віри й любови, та в шолім надії спасіння.

9 бо Бог нас не призна́чив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом Христом,

10 що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо, укупі з Ним ми жити.

11 Утішайте тому один одного, і збудовуйте один одного, — як і чините ви!

Як треба жити

12 Благаємо ж, браття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинують у Господі, і навчають вас вони,

13 і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир!

14 Благаємо ж, браття, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слабих, усім довготерпіть!

15 Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але завжди дбайте про добро один для одного й для всіх!

16 Завжди радійте!

17 Безперестанку моліться!

18 Подяку складайте за все, бо

10 Гал. 2. 19.

Еф. 4. 30.

1 Кор. 14. 39.

Рим. 2. 18.

4. 12.

12 Фил. 2. 29.

1 Тим. 5. 17.

Фил. 4. 9.

13 1 Кор. 9. 11.

14 Мт. 18. 15.

Рим. 14. 1.

2 Кор. 1. 18.

2 Сол. 3. 1.

Рим. 16. 16.

15 Мт. 5. 39.

1 Петр. 3. 9.

Кол. 4. 16.

16 Фил. 4. 4.

Фил. 4. 23.

17 Еф. 6. 18.

18 Кол. 2. 7.

така Божа воля про вас у Христі Ісусі.

19 Духа не вгашайте!

20 Не гордуйте пророцтвами!

21 Усе досліджуючи, тримайтеся доброго!

22 Стережіться лихого в усякому вигляді!

Закінчення

23 А Сам Бог миру нехай освятить вас цілком досконало, а непоручений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збережені будуть на прихід Господа нашого Ісуса Христа!

24 Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить *оте!*

25 Браття, моліться за нас!

26 Привітайте всю браттю святим поцілунком!

27 Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма братами!

28 Благодать Господа нашого Ісуса Христа *нехай буде* з вами. Амінь!

ДРУГЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

СОЛУНІЯН

Привіт солуніям

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі:

2 благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа!

Пильнуймо, щоб Бог учинив нас гідними покликання

3 Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов

1 1 Сол. 1. 1.

2 Кор. 7. 14.

Лк. 21. 36.

Фил. 1. 28.

1 Сол. 2. 14.

3 1 Сол. 1. 2, 3.

Еф. 1. 15.

кожного з усіх вас один до одного.

4 Так що ми самі хвалімося вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви.

5 А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви!

6 Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає,

7 а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з Ангелами сили Своєї, —

8 „в огні подум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса.

9 Вони кару приймуть, — вічну погибель від лица Господнього та від слави потуги Його,

10 як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами.

11 За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю добрости й діло віри.

12 щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

Що станеться перед приходом Христовим

2 Благаємо ж, браття, ми вас, щодо приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього,

2 щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахалися ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній.

3 Хай ніхто жадним способом вас не зведе! *Бо той день не настане*, як перше прийде відступлення, і виявиться беззаконник, призначений на погибель.

4 що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме.

5 Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив був?

7 Мт. 25. 31.
1 Сол. 4. 16.
1 Петр. 4. 13.

1 Ів. 4. 3.

8 2 Петр. 3. 7.
Рим. 2. 8.

9 Іс. 2. 19
Іс. 11. 3. 06.
19. 15. 20

Мт. 24. 24.
06. 13. 13.

11 1 Сол. 5. 17.

2 Кор. 4. 3.
2 Тим. 4. 4

Рим. 1. 27.

1 Сол. 1. 4.
2 Тим. 1. 9

2 1 Ів. 4. 1

1 Петр. 5. 10. 14

3 Мт. 24. 4. 23
1 Тим. 4. 1
1 Ів. 2. 18.

Рим. 5. 8

4 1 Ів. 5. 28 11
3. 06. 28 2
Іс. 13. 22

6 І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно.

7 Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки той, хто тримає тепер, *буде тримати*, аж поки не буде усунений він із середини.

8 І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого.

9 Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знаками та з неправдивими чудами.

10 і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися.

11 І за це Бог пошле їм дію обману, щоб у неправду повірили.

12 щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправду.

Стіймо й тримаймося передання

13 А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом браття, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду,

14 до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа.

15 Отже, браття, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи нашим посланням.

16 Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, —

17 нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

Моліться, браття!

3 Наостанку, моліться, браття, за нас, щоб ширилось Слово Господнє та славилось, як і в вас,

2 і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх.

3 І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого.

4 А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам.

5 Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову!

*Хто не хоче робити,
нехай той не їсть*

6 А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися кожного брата, що живе по-ледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас.

7 Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справляли,

8 і хліба не їли ні в кóго даремно, але в перевтómі й напру́женні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарём,

9 не тому, щоб ми влади не ма-

1 Фил. 4. 8.

4 Сол. 5. 25.

1 М. 3. 19.

10

2 Дії 2. 40.

3

1 Ім. 17. 15. Сол.

2. 24. 1 Пет.

2. 10.

3

Мт. 5. 41.

12

1 Кор. 11.

13

5. Дії 1. 8.

14

1 Кор. 13. 8.

13

14

8. 8.

14

6. 2. 15. 1. 14.

1 Кор. 1. 5. 9.

11. 2. 16. 16.

16

Мт. 28. 20.

16

Гал. 1. 6. 11.

17

1 Кор. 16. 21.

17

8. 1. Сол. 2. 9.

2 Кор. 11. 8.

8

9. 1. Кор. 4. 16.

9. 4. 6.

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

ПЕРШЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

ТИМОФІЯ

Привіт Тимофієві

І Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої,

2 до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого!

Остерігайтесь неправдивих учителів

3 Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки.

4 і не звертати уваги на вигадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно.

5 Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і недупкавої віри.

6 Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність,

7 вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що заповідають.

8 А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно виклав його,

9 та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душегобів,

10 розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці,

6. 15. 1 Сол. 2. 4.

1 Дії 9. 15. 2. 7. Дії 9. 15. 12

2 2 Тим. 1. 2.

Дії 8. 3. 9. 1 Кор. 2. 8.

Рим. 5. 20.

3 Дії 20. 1. 3.

3. 1. Мт. 9. 13. 2 Кор. 5. 21.

4 6. 4. Тит. 1. 13. 9.

5 Гал. 5. 14. Як. 2. 8. Рим. 12. 9. 1 Петр. 1. 22

Рим. 1. 23.

7 Ів. 8. 10. 6. 12.

8 Рим. 7. 12

9 Гал. 5. 2. Евр. 12. 16. Дії 19. 33.

2 Тим. 4. 14.

Фил. 4. 6.

3. 4. Рим. 13. 1. Тит. 3. 1.

11 за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена.

12 Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу,

13 мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві.

14 І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі.

15 Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я.

16 Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першій мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя.

17 А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь.

18 Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну,

19 маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися й розбилися в вірі.

20 Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

Молімся за всіх

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей,

2 за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити

тихе й мирне життя в усякій по-
бóжності та чистості.

3 Бо це добре й приємне Спа-
сительві нашому Богові,

4 що хоче, щоб усі люди спасли-
ся, і прийшли до пізнання правди.

5 Один бо є Бог, і один Посеред-
ник між Богом та людьми,
людина Христос Ісус,

6 що дав Самóго Себе на викуп
за всіх. *Таке було свідóцтво часу*
свого,

7 на що я поставлений був за
повідника та за апóстола, —
правду кажу, не обманюю, — за
вчителя поганів у вірі та в правді.

8 Отож, хочу я, щоб мýжі чи-
нили молитви на кожному місці,
підймаючи чисті руки без гнóву
та сумніву.

Як поводитись жінці

9 Так само й жінки, — у скром-
нім убранні, з соромливíстю та
невинністю, — нехай прикраша-
ють себе не плетінням волóсся, не
коштóвними шатами,

10 але добрими вчинками, як
то лічить жінкám, що присвячу-
ються на побожність.

11 Нехай жінка навчається
мóвчки в повній покорі.

12 А жінці навчати не дозво-
ляю, ані панувати над мужем, але
бути в мовчанні.

13 Адам бо був створений пер-
ше, а Єва потому.

14 І Адам не був звéдений, але,
зведена будши, жінка попала в
перéступ.

15 Та спасеться вона дiторó-
дженням, якщо пробуватиме в вірі
й любові, та в посвяті з розвагою.

*Яким має бути священнослу-
житель*

3 Вірне це слово: коли хто єпи-
скопства хоче, — доброго діла
він прагне.

Тит. 2. 2.

3 5. 4.

4 Єв. 18. 23.

2 Петр. 3. 9.

2 Тим. 3. 7.

Тит. 1. 7.

1 Петр. 5. 2.

5 Гал. 3. 20.

Євр. 9. 15.

1 Сам. 2. 12.

6 Мт. 20. 28.

1 Петр. 1. 1. 18.

7 1. 12. Рим. 9. 1.

2 Тим. 9. 22.

8 Ів. 4. 21...

Фил. 2. 14.

Пс. 141. 2.

3. 3. Діг 6. 3.

9 Іс. 3. 16... 1

Петр. 3. 4.

1 19

5 22

10 5. 10.

Тит. 2. 2. 3.

11 Еф. 5. 22.

3. 2.

12 1 Кор. 14.

34. Еф. 5. 24.

Мт. 25. 21.

13 1 М. 1. 27.

1 Кор. 11. 8, 9.

14 2 Кор. 11. 3.

2 Тим. 2. 20.

Мт. 28. 2.

Ів. 1. 14. Діг

1. 9.

1 15. 4. 9. Діг

20. 28.

2

2 А єпископ має бути бездогáн-
ний, муж однієї дружини, твере-
зий, невинний, чесний, гостинний
до прихóднів, здібний навчати,

3 не п'яниця, не заводі́йка, але
тихий, неварливий, не сріблoлю-
бець,

4 щоб добре рядів власним до-
мом, що має дітей у слухняності з
повною чесністю, —

5 бо хто власним домом рядити
не вміє, як він зможе пильнувати
про Бо́жу Церкву? —

6 не новонав́ернений, щоб він не
записався, і не впав у ворожий
óсуд.

7 Треба, щоб мав він і добре
засвiдчення від чужинців, щоб не
впасти в догану та в сiтку дияволь-
ську.

8 Так само дияконі *мають бути*
поважні, не двомовці, не багато
вiддані вину, не соромнозахлáнні,

9 такі, що мають таємницю віри
при чистім сумлінні.

10 Отже, і вони нехай перш
випробóвуються, а потому хай слу-
жать, якщо будуть бездогáнні.

11 Так само жінки *нехай бу-
дуть* поважні, не обмовливі, тве-
резі *та* вірні в усьому.

12 Дияконі мусять бути мужі
однієї дружини, що добре рядять
дiтьми й своїми домами.

13 Бо хто добре виконує служ-
бу, той доб́рий ступiнь набуває
собі та велику вiдвагу в вірі через
Христа Ісуса.

14 Це пишу́ я тобі, і сподiва-
юсь до тебе прийти незаба́ром.

15 А коли я спізню́ся, то щоб
знав ти, як треба поводитися в
Бо́жому домі, що ним є Церква
Бога Живого, стовп і підвалина
правди.

16 Безсумнівно, велика це таєм-
ни́ця благочестя:

Хто в тілі з'явився,
Той оправданий Духом,

Анголám показався,
проповіданий був між на-
родами,
увірувано в Нього в світі,
Він у славі вознісся!

Обов'язки служителя Божого

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часі, ті, хто слухає духів підступних і наук демонів,

2 хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє,

3 хто одружуватися забороняє, *наказує* стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав.

4 Кожен бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою,

5 воно бо освячується Божим Словом і молитвою.

6 Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов.

7 Цурайся нечистих та бабських байок, а вправляйся в благочесті.

8 Бо вправа тілесна мало корисна, а благочестя корисне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього.

9 Вірне *це* слово, і гідне всякого прийняття!

10 Бо на це ми й працюємо і знісимо ганьбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім людям Спаситель, найбільше як для вірних.

11 Наказуй оце та навчай!

12 Нехай молодим твоїм віком ніхто не гордує, але будь зразком для вірних у слові, у житті, у любові, у дусі, у вірі, у чистості!

13 Поки прийду я, пильнуй читання, нагадування *та* науки!

Дії 6. 6.
2 Тим. 1. 6.

Еф. 4. 15.

1 2 Сол. 2. 3.

Дії 20. 28.

3 Кол. 2. 21.

3 М. 19. 32.

2 Сол. 3. 15.

4 Рим. 14. 14.

Тит. 1. 15.

1 Кор. 10. 30.

2 3. Мт. 15. 4.

6 1 Сол. 3. 2.

2 Тим. 3. 10.

2 1. 4. 10.

Лк. 2. 37

7 6. 20

Рим. 8. 13.

Еф. 2. 1.

8 6. 6. 5 М. 28

3.

4. 11. 6. 14,

17

Гал. 6. 10.

2 Тим. 3. 5

9 1. 15. 2 Тим

2. 11

10 1 Сол. 1. 9

5 М. 24. 3. 5.

1 М. 8. 14.

Мт. 25. 35.

1 Петр. 4. 9.

12 1 Кор. 16.

10. Тит. 2. 15.

13 Ів. 5. 39.

Об. 18. 9.

14 Не зане́дбуй благодатного дара в собі, що був данний тобі за пророцтвом із покладенням рук пресвітерів.

15 Про це піклуйся, у цім про-бувай, щоб успіх твій був явний для всіх!

16 Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чинячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

Не докоряй, але вмовляй

5 Старшого не докоряй, але вмовляй, немов батька, а молодших — як братів,

2 старших жінок — немов матірків, молодших — як сестёр, зо всякою чистістю.

Про вдовичь

3 Шануй вдів, удів правдивих.

4 А як має вдовича яка дітей чи внучат, нехай учаться перше по-божно шанувати родину свою, і віддячуватися батькам, бо це Бо-гови вродно

5 А вдовича правдива й самотна надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і бла-ганнях.

6 А котра у розкошах живе, — та живою помереє.

7 І це наказуй, щоб були непо-рочні.

8 Коли ж хто про своїх, особли-во ж про домашніх не дбає, той вирікся віри, і він гірший від невірного.

9 А вдову внести до списку не менше, як шістдесятлітню, що була за дружини одному чоловікові,

10 засвідчену в добрих ділах, якщо дітей виховала, якщо по-дорозних приймала, якщо ноги святим умивала, якщо помагала обездоленім, якщо всякий добрий учинок виконувала.

11 Але вдів молодих не при-ймай, бо вони, розпалівшись,

хочуть, наперекір Христові, замик виходити.

12 *через що* мають осуд, бо від першої віри відкинулися.

13 А разом із тим неробітні вони, бо вчатьсЯ ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетливі, і занадто цікаві, і говорять, чого не годиться.

14 Отож бо, я хочу, щоб молодші замик виходили, родили дітей, домог рядили, не давали противникові ані жадного поводу для лихомовства.

15 Бо вже дехто пішли слідом за сатаною.

16 А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих.

Як поводитися з пресвітерами

17 А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці.

18 Бо каже Писання: „Не в'яжи рота волів, що молотить“, та: „Вартий працівник своєї нагороди“.

19 Не приймай скарги проти пресвітера, хібащо при двох чи трьох свідках.

Як поводитися з людьми

20 А тих, хто грішить, картай перед усіма, щоб і інші страх мали.

21 Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та вибраними Ангелами, щоб ти заховав це без лицемірства, нічого не рблячи з упередженням.

22 Не рукополагай скоро нікого, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим!

23 Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлунка твого та частих недугів твоїх.

Рим. 16. 24

Мт. 10. 26. 25

13 Пр. 7. 11. Тит. 2. 3.

Кол. 3. 22. 1

Еф. 6. 5. Тит. 2. 9. Рим. 14. 16.

14 1 Кор. 7. 9. Тит. 2. 8.

15 1. 6.

1. 8. 1. 1. 3

17 Рим. 12. 8.

1 Сол. 5. 12.

1 Кор. 16. 16.

18 5 М. 24. 15.

Мт. 10. 10.

1 Кор. 9.

19 Мт. 18. 16.

1 Кор. 11. 6.

2 Тим. 3. 5. 8.

4. 8. Пр. 15. 16.

20 5 М. 17. 13.

Еф. 5. 11. 13.

Пов. 1. 21.

Пс. 49. 18.

21 Гал. 1. 20.

1 М. 28. 20.

Пр. 30. 8.

Евр. 13. 5.

22 3. 10.

Пр. 23. 14.

Мт. 13. 22.

24 У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на осуд, а за іншими йдуть слідкомА.

25 Явні так само й добрі діла, а ті, хто інакший, сховатись не можуть.

Раби та пани

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажались Боже Ім'я та наука.

2 А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати *про них* через те, що браття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства *Божі* приймають. Оцього навчай та нагадуЙ!

Правдиве благочестя

3 А коли хто навчав інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, —

4 той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади.

5 постійні сварки між людьми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які думають, ніби благочестя — то зиск. Цурайся таких!

6 Великий же зиск — то благочестя із задоволенням.

7 Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й винести.

Грошоловство — то корінь усього лихого

8 А як маєм поживу та одяг, то ми задоволені б́дьмо з того.

9 А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні пероахуни й шкідливі позадочистости, що втручають людей на загіаду й загибіль.

10 Бо корень усього лихого — то грошолобство, якому віддавшись, дехто відбилися від віри й поклали на себе великі страждання.

11 Але ти, о Божа людино, утікай від такого, а женися за правдою, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лагідністю!

12 Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнаєш був добре визнання перед свідками багатом'я.

13 Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Понтія Пилата,

14 щоб додержав ти заповідь чистою та бездоганною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа,

15 що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панями,

16 Єдиний, що має безсмертя,

10 1.19. 2 М.
23. 8. Пр. 15.
16.

11 2 Тим. 2. 22.
5. 7. Йов. 31. 17
24. Пс. 62. 11.

12 1. 18

5 М. 15. 7. 18
10. Лк. 12. 21.
Як. 2. 7.

13 1 Сам. 2. 6.
Мт. 27. 11.
2 Сол. 3. 6.
12.
Мт. 6. 20. 19

4. 7. 2 Тим. 20
1. 14. Об. 3.
3.

15 1. 11. Об. 17.
14.

16 Ів. 1. 18. 4 Ів.
1. 5.

і живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь!

17 Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися від багатства непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спокійток,

18 щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедри та милі,

19 щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя.

Стережися знання неправдивого

20 О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так.

21 Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

ДРУГЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО

ТИМОФІЯ

Привіт Тимофієві

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі,

2 до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого!

Дій 16. 1. 4 Тим. 5
1. 5.

Розгріваймо в собі Божий дар

3 Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч.

1 Тим. 4. 14. 6

3 1 Сол. 3. 6.
Рим. 8. 15.
Тит. 2. 12.

4 Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю.

5 Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселилася в бабі твоїй Лоді та в твоїй матері Евнікії; певен же я, що й у тобі вона оселилась.

6 З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх.

7 Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму.

8 Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Пого в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога,

9 що нас спас і покликав свя- тим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів.

10 А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетлін- ня Євангелією.

11 що для неї я був настанов- лений за проповідника, апостола й учителя.

12 З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу заховати на той день заставу мою.

13 Май же за віір здорових слів та, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона.

14 Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробу- ває.

15 Ти знаєш оце, що відвер- нулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген.

16 Хай Господь подасть мило- сердя Онисифоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився.

17 А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, —

18 хай Господь йому дасть зна- йти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

*Зміцняйся в благодаті
Христовій*

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона!

2 А що чув ти від мене при

8 2. 3. Рим. 1.
16.

1. 8. 1 Тим. 1. 3
18.

9 Тит. 3. 5.
1 Кор. 1. 4.

1 Кор. 9. 25.

1 Кор. 15. 54.
55. Евр. 2. 14.

1 Кор. 9. 10.

Евр. 6. 7.

12 Еф. 3. 1. Фил.
1. 6.

Мт. 1. 1. 1 Кор. 8
15. 4. 20.

Еф. 3. 13.

14 1 Кор. 3. 16.
1 Тим. 4. 10.

Рим. 8. 17.

4 М. 23. 19.
Рим. 3. 3.

18 Мт. 5. 7.

1 Тим. 6. 4.
Тит. 3. 9.

2 1. 13. 1 Тим.
3. 2.

Рим. 16. 10.
1 Тим. 4. 6.

багатьох свідках, те передай вір- ним людям, що будуть спроможні й інших навчити.

3 А ти терпи лихо, як добрий воїн Христа Ісуса!

4 Бо жаден воїн не в'яжеться в справі життя, аби догодити то- му, хто військо збирає.

5 А як хто йде на змаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається.

6 Трудящому хліборобові налє- житься першому покуштувати з плоду.

7 Розумій, що я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому.

8 Пам'ятай про Ісуса Христа з наслідня Давидового, що воскрес із мертвих, за мою Євангелією,

9 за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слово Божого не ув'язнить!

10 Через це перенішу я все ради вибраних, щоб і вони до- ступили спасіння, що в Христі Ісусі, за славою вічною.

11 Вірне слово:

коли разом із Ним ми по- мерли,

то й житимемо разом із Ним!

12 А коли терпимі,
то будемо разом також царювати.

А коли відцураємось,
то й Він відцурається нас!

13 А коли ми невірні, застаєть- ся Він вірним,
бо не може зректись Са- мого Себе!

*Ухиляйтеся від нерозумних
змагань*

14 Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нинішнє воно, хіба слухачам на руїну.

15 Силкуйся поставити себе

перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди.

16 Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності,

17 а їхнє слово, як рак, буде ширитися. Від таких Гіменей і Філіт,

18 що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують.

19 Та однак стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господнє ім'я називає!“

20 А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні *посуди* на честь, а другі на нечесть.

21 Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло.

22 Стережися молодечих пожадливістей, тримайся правди, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця.

23 А від нерозумних та від невчених змагань ухилийся, знаючи, що вони родять сварки.

24 А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до ліха терплячим,

25 що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покайння, щоб правду пізнати,

26 щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для *роблення* волі своєї.

Останні тяжкі часи

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи.

2 Будуть бо люди *тоді* само-

16 1 Тим. 4. 7.
6. 4, 20.

Фил. 3. 19.

Мт. 7. 15, 16. 5.
8. Рим. 2.
20. 1 Тим. 4.
8. 6. 5. Тит.
1. 16.

19 1 М. 16. 3.
Пс. 1. 6. Мт. 7.
23.

Тит. 1. 11.

1 Тим. 2. 4.

20 Рим. 9. 21.

2 М. 7. 11. Ді. 8.
13. 8. 1 Тим.
6. 5. Рим. 1.
28.

22 1 Тим. 6. 11.
1 Кор. 1. 2.

23 2. 16. Тит.
2.
Пс. 34. 20.
Ді. 13. 50.
2 Кор. 1. 10.

24 1 Тим. 3. 2.

Ді. 14. 22.

1 1 Тим. 4. 1.
2 Петр. 3. 3.

1 Кор. 15. 2.

2 Рим. 1. 29...

любні, грошолобні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непоборні,

3 нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра.

4 зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, —

5 вони мають вигляд благочестя, але сили його відrekliся. Відвертайся від таких!

6 До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими похадливостями.

7 що вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди.

8 Як Янніт та Ямврій протиставилися були Мойсееві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, науки щодо вири.

9 Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було.

10 Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, випривалістю, любов'ю, терпелістю.

11 переслідуваннями *та* стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив.

12 Та й усі, хто хоче жити подобно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані.

13 А люди лихі та дурісвіті матимуть успіх у злому, зводячи й зведені бувши.

14 А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти.

15 І ти знаси з дитинства Писання святе, що може зробити

тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса.

16 Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності.

17 щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

Господь нагородить за добрі вчинки

1 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства.

2 Проповідай Слово, допомагайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою.

3 Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували.

4 Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахилияться.

5 Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповний свою службу.

6 Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав.

7 Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг.

8 Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто прихід Його полюбив.

16 Дії 28, 25.
2 Петр. 1, 20.

Кол. 4, 14.

17 2, 24

Рим. 4, 7.
Тит. 2, 12.

1 Мат. 23, 34.

1 Тим. 1, 20

2 Іс. 58, 1.

Дії 25, 16.

Дії 12, 11.

4 2 Сол. 2, 10,
11.

5 2, 3, Еф. 4,
11. Кол. 4, 17.

Гал. 1, 5.
1 Петр. 4, 11.

6 Фил. 2, 17.
2 Петр. 1, 14.

1 Кор. 16, 19.
7 2, 5. Дії 20,

24.
Дії 24, 9.

Рим. 16, 23.
8 1 Кор. 9, 25.

1 Петр. 5, 4.

Тит. 3, 12.

Филим. 25.
Тит. 3, 15.

Закінчення

9 Подбай незабаром прийти до мене.

10 Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуння, Крискент до Галатії, Тит до Далматії.

11 Зо мною сам тільки Лука. Візьми Марка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби.

12 А Тихика послав я в Ефес.

13 Як будеш йти, то плащ принеси, що його я в Троаді залишив у Карпа, і книжки, особливо пергаментів.

14 Котляр Олександр наків був лиха чимало мені . . . Нехай Господь йому віддасть за його вчинками!

15 Стережись його й ти, бо він міцно протривав нашим словам!

16 При першій моїй обороні жаден не був при мені, але всі покинули мене . . . Хай Господь їм того не полічить!

17 Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почувли її. І я визволився з пащі лев'ячої . . .

18 А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь!

19 Поздоров Прискиллу й Акїлу та дім Онисифора.

20 Ераст позостався в Коринті, а Трохіма лишив я слабго в Мідеті.

21 Попильнуй прийти до зимі. Вітає тебе Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдій, і вся браття.

22 Господь з твоїм духом! Благодать з вами! Амінь.

ТИТА

Привіт Титові

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям,

2 в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів небоманливий Бог,

3 і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, —

4 до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого!

Старші церковні

5 Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, —

6 коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недокорених за блуд або неслухняність.

7 Бо єпископи мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий,

8 але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий,

9 що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних.

Визнаваймо Бога вчинками

10 Багато бо є неслухняних, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, —

1 7 Мт. 22. 11
34. 2 Тим. 3. 6

1 1 Тим. 6. 3.

Дії 2. 11.

2 4 М. 23. 19.
Євр. 6. 18.
Рим. 1. 2.

3 Ції 9. 6, 15.

4 1 Тим. 1. 2.

1 Тим. 4. 7. 14
Кол. 2. 22.

Рим. 14. 14. 15
20. 1 Тим. 4. 4.

5 Дії 14. 23.

2 Тим. 3. 5. 16
2 Петр. 2. 1.

6 1 Тим. 3. 2. 4
Еф. 5. 18.

1 Тим. 6. 3.

7 Мт. 24. 13.
1 Тим. 3. 3.
1 Петр. 5. 2.

1. 13. 1 Тим. 3. 8.

8 1 Тим. 3. 2.

1 Тим. 2. 9.

9 2 Тим. 1. 13. 4. 3.

1 Тим. 2. 12.
Рим. 2. 24.

11 їм треба устá затуляти: вони цілі доми баламутять, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного.

12 Сказав один з них, їхній власний пророк:¹

„Крітяни завжди брехливі, люті звірі, черевані лїни-ві“!...

13 Це свідoctво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були,

14 і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються.

15 Для чистих все чисте, а для занечислених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління.

16 Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будучи бридкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

Будьмо зразком добрих діл

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці.

2 Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості.

3 Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить свя- тим, — не обмовниці, не віддані п'янству, навчали добра,

4 щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей,

5 щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово.

¹ Тут „пророк“ — не мудрець, поет.

6 Так само благай юнаків, щоб були помірковані.

7 У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні не-порочності, повагу.

8 слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не маючи нічого лихого казати про нас.

9 Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перече-ли,

10 не крали, але виявляли вся-ку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спаси-теля нашого Бога.

11 Бо з'явилася Божа благо-дять, що спасає всіх людей,

12 і навчас нас, щоб ми, від-пуравшись безбожності та світ-ських пожадливістей, жили по-мірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці,

13 і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса,

14 що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі лю-дей вибраних, у добрих ділах за-попадливих.

15 Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картій. Хай то-бою ніхто не погордує!

Дбаймо про добрі діла пильнувати

З Нагадуй їм, щоб слухали владу верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були.

2 щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявля-ючи повну лагідність усім лю-дям.

3 Бо колись були й ми нероз-судні, неслухняні, зведені, служи-ли різним пожадливістям та роз-кошам, жили в злобі та в заздро-

щах, бридкими *були*, ненавиділи один одного.

4 А коли з'явилася благодать та людинолюбство Спасителя, на-шого Бога,

5 Він нас спас не з діл правед-ності, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через купіль від-родження й оновлення Духом Святим.

6 Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя на-шого,

7 щоб ми виправдалися Пого бла-годаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя.

8 Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для лю-дей оце добре й корисне!

9 9 Вистерігайся нерозумних зма-гання, і родоводів, і спорів, і су-перечок про Закон, — бо вони некорисні й марні.

10 10 Людини єретика, по першій та другим наставленні, відрікай-ся,

11 знавши, що зіпсувся такий та грішить, і він сам себе засу-див.

Закінчення

12 Як пришло я до тебе Артёма або Тихіка, поквівся прибути до мене в Нікополь,¹ бо думаю там перезимувати.

13 13 Законника Зіну та Аполлоса вишли квітливо вперед, щоб для них не забракло нічого.

14 Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при кінечних потребах, щоб безплідні вони не були.

15 Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з вами всіма! Амінь.

¹ Нікополь — головне місто Епіру в Італії.

7 1 Тим. 4. 12.
1 Петр. 5. 3.

14 2 9.
1в 3 4, 5.
1б 2 9, 5. 26.

9 Еф. 3 4.
1 Петр. 2. 18

1в 36 27.
Діп 2 33.
Рим 5 5.

1 2 Рим 3.
24 8 17.

11 3. 4. 1 Ів. 4.
9. 1 Тим. 2. 4.

1 Тим. 6. 18.
12 Кол. 1. 22.

1 Тим. 1. 4.

13 Фил. 3. 20.

2 Сол. 3. 14.

14 2 М. 19. 5.
Еф. 5. 2, 25.

15 2 Тим. 4. 2,
12.

2 Тим. 4. 12.

1 Кор. 1. 12.

1 Рим. 13. 1.
2 Петр. 3. 17.

3 1 Кор. 6. 11.

ФИЛИМОНА

Привіт

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Філімону й співробітникові нашо-
му,

2 і сестрі любій Апфії, і спів-
войовникові нашому Архипові, і
Церкві домашній твоєї:

3 благодать вам і мир від Бога
Отця нашого й Господа Ісуса Хри-
ста!

Подяка Філімону

4 Я завсіди дякую Богові моє-
му, коли тебе згадую в молитвах
своїх.

5 Бо я чув про любов твою й
віру, яку маєш до Господа Ісуса,
і до всіх святих,

6 щоб спільність віри твоєї ді-
яльна була в пізнанні всякого
добра, що в нас для Христа.

7 Бо ми маємо радість велику й
потіху в любові твоїй, серця бо
святих заспокоїв ти, брате.

8 Через це, хоч я маю велику
відвагу в Христі подавати накази
тобі про потрібне,

9 але більше з любови благаю
я, як Павло, старій, тепер же
ще й в'язень Христа Ісуса.

Прохання за Онисима

10 Благаю тебе про сина свого,
про Онисима,¹ що його породив я
в кайданах своїх.

11 Колись то для тебе він був
непотрібний, тепер же для тебе
й для мене він дуже потрібний.

12 Тобі я вертаю його, того,
хто є *неначе* серце моє.

¹ Слово Онисим, Ονήσιμος означає „потріб-
ний“, корисний (близьк. користь, вигода).
Про це п'ятяк у віршах 11 та 20.

Фил. 2. 30. 13

1 1. 9. Еф. 3. 1.

2 Кор. 9. 5. 14

2 Кол. 4. 17.

3 2 Кол. 1. 2

4 2 Тим. 1. 3.

Евр. 10. 33. 17

5 Кол. 1. 4.

9 1. 2 Тим. 1. 18

2 Кор. 7. 15. 21
16.

Евр. 13. 2 22

10 Кол. 4. 9.
Гал. 4. 19.

Дії 12. 2 24

2 Тим. 10. 11

2 Тим. 1. 22 25

13 Я хотів був тримати його
при собі, щоб він замість тебе мені
послужив у кайданах за Єванге-
лію.

14 Та без волі твоєї нічого ро-
бити не хотів я, щоб твій добрий
чинок не був ніби вимушений,
але добровільний.

15 Бо може для того він був
розлучився на час, щоб навіки
приймав ти його,

16 і вже не як раба, але вище
від раба, — як брата улюбленого,
особливо для мене, а тим більше
для тебе, — і за тілом, і в Господі.

17 Отож, коли маєш за друга
мене, то прийми його, як мене.

18 Коли ж він чим скривдив
тебе або винен *тобі*, — полічи це
мені.

19 Я, Павло, написав *це* рукою
своєю: „Я віддам“, щоб тобі не
казати, що ти навіть самого себе
мені винен.

20 Так, брате, — нехай я одер-
жу те, що від тебе прохаю в
Господі. Заспокой моє серце в
Христі!

21 Пересвідчений я про слух-
няність твою, і тобі написав *оце*,
відаючи, що ти зробиш і більше,
ніж я говорю.

22 А разом мені приготуй і по-
мешкання, бо надіюся я, що за
ваші молитви я буду дарований
вам.

Закінчення

23 Вітає тебе Епафрас, мій спів-
в'язень у Христі Ісусі,

24 Марко, Аристарх, Димас,
Лука, — мої співробітники.

25 Благодать Господа Ісуса
Христа з вашим духом! Амінь.

ПОСЛАННЯ ДО ЄВРЕЇВ

Христос вищий за Анголів

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків,

2 а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Пого настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив.

3 Він був сявом слави та образом істоти Пого, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правій величності на висоті.

4 Він остільки був ліпший понад Анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я.

5 Кому бо коли з Анголів Він промовив:

„Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“!

І знову:

„Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сином“!

6 І коли знов Він вводить на світ Перворідного, то говорить:

„І нехай Йому вклоняться всі Ангולי Божі“.

7 А про Анголів Він говорить:

„Ти чиниш духів Анголіми Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“.

8 А про Сина:

„Престол Твій, о Боже, навів віку;
бєрло Твого царювання — бєрло праведности.

9 Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів;
через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог

1 4 М. 12. 6. 8.

Лк. 1. 70.

Гал. 4. 4.

Пс. 8. 4, 102. **10**

26.

2 Пс. 2. 8. Мт. 21. 38. Ів. 1. 3, 10.

3 9. 14. Пс. 110.

1. Фил. 2. 6.

Пс. 102. 26– **12**

28.

4 Фил. 2. 9, 10.

5 Пс. 2. 7. 2 Сам. 7. 14.

Пс. 110. 1. **13**

Дії 2. 34.

Пс. 91. 11. **14**

6 Пс. 97. 7.

7 Пс. 104. 4.

10. 35.

8 Пс. 45. 7.

10. 29. Мт. 4. 17.

9 Пс. 45. 7, 8.

Дії 10. 38.

Мр. 16. 20

оливою радості більше,
ніж друзів Твоїх“.

10 І:

„Ти, Господи, землю колиш заклів,
а небо — то чин Твоїх рук.

11 Загинуть вони, а Ти будеш стояти, —
всі вони, як той одяг,
постаріють.

12 Як одежу, їх зміниш, — і минуться вони,
а Ти *завжди* Той Самий,
і роки Твої не закінчаться“!

13 Кому з Анголів Він промовив коли:

„Сядь праворуч Мене,
доки не покладу Я Твоїх ворогів
підніжком ногам Твоїм“!

14 Чи не всі вони дұхи служební, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння в спадкувати?

2 Через це подобас нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли.

2 Коли бо те слово, що сказали його Анголі, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливу заплату,

3 то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Господа, ствердилося нам через тих, хто почув,

4 коли Бог був засвідчив ознаками й чұдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї.

5 Бо Він не піддав Анголім світ

майбутній, що про нього говори-
мо.

6 Але хтось десь засвідчив був,
кажучи:

„Що є чоловік, що Ти па-
м'ятаєш про нього,
і син людський, якого від-
відуєш?

7 Ти його вчинив мало мен-
шим від Анголів,
і честю й величністю Ти
вінчаси його,
і поставив його над ділами
рук Своїх,

8 усе піддав Ти під ноги йому“¹
А коли Він піддав йому все, то
не залишив нічого йому непід-
даного. А тепер ще не бачимо,
щоб піддане було йому все.

9 Але бачимо Ісуса, мало чим
уменшеним від Анголів, що за
перетерплення смерті Він увін-
чаний честю й величністю, щоб за
благодаттю Божою смерть скуш-
тувати за всіх.

10 Бо належало, щоб Той, що
все ради Нього й усе від Нього,
Хто до слави привів багато синів,
Провідника їхнього спасіння вчи-
нив досконалим через страждання.

11 Бо Хто освячує, і ті, хто
освячується — усі від Одного.
З цієї причини не соромиться Він
звати братами їх, кажучи:

12 „Сповідіть про Ім'я Твоє
браттям Своїм,
буду хвалити Тебе серед
Церкви“!

13 І ще:

„На Нього я буду надіяти-
ся“!

І ще:

„Ото Я та діти, яких Бог
Мені дав“.

14 А що діти стали спільниками
тіла та крові, то й Він став учас-
ником їхнім, щоб смертю знищити
того, хто має владу смерті, цебто
диявола,

Лк. 1. 74. Рим 15
8. 15.

6 Пс. 8. 5, 144.
3.

4. 15. Фил. 2. 17

7 2. 9. Пс. 8. 6.
7. Еф. 1. 21, 22.

8 Еф. 1. 22.

Фил. 3. 14. 1
1 Петр. 1. 15.

9 2. 7. Фил. 2. 8.
9.

4 М. 12. 7. 2

10 Дії 5. 31.
1 Кор. 8. 6.

2 Кор. 5. 5. Еф. 4
2. 10.

3. 2. 5

11 13. 12. Ів. 20.
1

3. 14 Мт. 24
13 Еф. 2. 21
1 Петр. 2. 5
Об. 2. 10.

12 Пс. 22. 23.

3. 15. Пс. 95. 7

13 Іс. 8. 17, 18
2 Сам. 22. 3.

3. 15 2 М. 17 8
2. 4 М. 14
22. 5 М. 6. 16

14 Ів. 1. 14.
2 Тим. 1. 10.

3. 8. 9

15 та визволити тих усіх, хто
все життя страхом смерті тримв-
ся в неволі.

16 Бо приймає Він не Анголів,
але Авраамове насіння.

17 Тому мусів бути Він у всьому
подібний братам, щоб стати
милостивим та вірним Первосвя-
щенником у Божих справах, для
вблагання за гріхи людей.

18 Бо в чому був Сам постра-
ждав, випробовуваний, у тому Він
може й випробовуваням помо-
гти.

Христос вищий за Мойсея

3 Отож, святі браті, учасники
небесного покликання, ува-
жайте на Апостола й Первосвя-
щенника нашого ісповідання, Ісуса.
2 що вірний Тому, Хто наста-
новив Його, як був і Мойсей у
всім домі Його,

3 бо гідний Він вищої слави
понад Мойсея, поскільки будівни-
чий має більшу честь, аніж дім.

4 Усякий бо дім хтось будує, а
Той, хто все збудував, — то Бог.

5 І Мойсей вірний був у всім
домі Його, як слуга, на свідство
того, що сказати повинно було.

6 Христос же, як Син, у Його
домі. А дім Його — ми, коли
тільки відвагу й похвалу надії
додержимо певними аж до кінця.

7 Тому то, як каже Дух Свя-
тий:

„Сьогодні, як голос Його
ви почуєте,

8 не робіть затверділими ва-
ших сердець, як під час
нарікань,
за дня випробовування
на пустині,

9 де Мене випробовували отці
ваші, Мене випробову-
вали.

і бачили працю Мою со-
рок років.

- 10 Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх,
11 тому Я присягнув був у гніві Своім, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть“!
12 Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого!
13 Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрий з вас через підступ гріха.
14 Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця.
15 аж поки говориться:
„Сьогодні, як голос Його ви почуєте,
не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань“!
16 Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеем?
17 На кого ж Він „гнівався був сорок років?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полагали“?
18 Проти кого Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних?“
19 І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.
- Пильнуймо ввійти до місця Його відпочинку
- 4 Отже, біймося, коли застається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнівся.
2 Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло
- пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів.
3 Бо до *Його* відпочинку входимо ми, що ввірували, як Він провістив:
„Я присяг був у гніві Своім, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла *Його* були вчинені від закладин світу.
4 Бо колись про *день* сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці Своєї“.
5 А ще тут:
„До Мого відпочинку не ввійдуть вони“!
6 Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за непокору,
7 то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таким догм часі, як вище *вже* сказано:
„Сьогодні, як голос Його ви почуєте,
не робіть затверділими ваших сердець“!
8 Бо коли б Ісус (*Навин*) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому.
9 Отож, людові Божему залишається суботство, *спочінок*.
10 Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх.
11 Отож, попилюймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потрапив у непокору за прикладом тим.
12 Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від всякого меча обсічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та м'язів, і спосібне судити думки та наміри серця.
13 І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, але все нагє та

відкриті перед очима Його, — Йому дамо звіт!

Христос — Первосвященик

14 Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримаймося ісповідання *нашого!*

15 Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробуваного в усьому, подібно *до нас*, окрім гріха.

16 Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принести дари та жертви за гріхи,

2 і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабстю.

3 І тому він повинен як за людей, так само й за себе самого принести *жертви* за гріхи.

4 А чести *цієї* ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон.

5 Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав:

„Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“.

6 Як і на іншому місці говорять:

„Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“.

7 Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був благання й молитви до Того, хто від смерті Його міг спасти, — і був вислуханий за поблажливість *Свою*.

8 І хоч Сином Він був, протé

2. 10. 7. 28.

14 3. 1. 6. 20

5. 6.

15 2. 17. Мт 1

16 Еф. 2. 18. 3

12.

1 Кор. 3. 1. 12

2. 1. 1. 1. 2

2

1 Кор. 3. 2. 13

14. 20.

1. 7. 1. 1. 1. 14

1 Кор. 1. 20

2. 1. 1.

3. 7. 20. 2. 3. 1

9. 7.

9. 13.

4. 2. 1. 1. 1. 1

5. 1. 2. 7. 1. 8.

55. Дії 13. 33.

9. 10.

1 Кор. 4. 19.

Як. 4. 15.

6. 7. 17. 1. 1. 10

6.

10. 32. 1. Петр. 4

2. 3.

7. Мт. 26. 38...

Мт. 12. 31. 45.

6

8 Фил. 2. 8.

навчився послуху з того, що вистраждав був.

9 А вдосконалившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричинився для вічного спасіння,

10 і від Бога був названий Первосвящеником за чином Мелхиседековим.

Страва тверда — для дорослих

11 Про це нам би треба багато казати, та висловити важко Його, бо нездібні ви стали, щоб слухати.

12 Ви бо за віком повинні бути вчителлями, але ви потребуєте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Слова. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не страва тверда.

13 Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові правди, — бо він немовля.

14 А страва тверда — для дорослих, що мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

Покладаймося міцно на Бога

6 Гому полинимо початки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо знову засади покайання від мертвих учинків та про віру в Бога,

2 Науки про хрищення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд.

3 Зробимо й це, коли Бог дозволить.

4 Не можна бо тих, що раз просвітилися були, і скуштували небесного дару, і стали причасниками Духа Святого,

5 і скуштували доброго Божого Слова та сили майбутнього віку,

6 та й відпали, знов відновляти покайнням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають.

7 Бо земля, що п'є дощ, якій

надає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирощує, — вона благословення від Бога приймає.

8 Але та, що приносить терня й будячка, — непотрібна вона та близька до прокляття, а кінець її — спалення.

9 Та ми сподіваємось, любі, кращого про вас, що спасіння отримаєтеся, хоч говоримо й так.

10 Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я Погови, що святим послужили та служите.

11 Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця,

12 щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітницю в спадковує вірою та терпеливістю.

13 Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою,

14 говорячи: „Поблагословити — Я кінче тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“

15 І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю.

16 Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку.

17 Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітницю незмінність волі Своєї, учинив те при допомозі клятви,

18 щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами,

19 що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону,

20 куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседековим.

Священство за чином Мелхиседековим

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму,¹ священник Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив.

2 Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар правди“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“.

3 Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священником завжди.

4 Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріярх Авраам!

5 Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з наробу, цебто з братів своїх, хоч і виїшли вони з Авраамових стегон.

6 Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав.

7 І без усякої суперечки більший меншого благословляє.

8 І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе.

9 І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятину, дав сам десятини.

10 Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек.

11 Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закону одержали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священник повстав за чином Мелхиседековим, а не зватися за чином Аароновим?

¹ Місто Салім — на південь від Генисаретського озера, на захід від Йордану. Гебрейське Salem — мир.

12 Коли бо священство змінється, то з потреби буває переміна й Закону.

13 Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жертовника.

14 Бо ж відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав.

15 І ще більше відомо, коли повстає на подобу Мелхиседека Інший Священик,

16 що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя.

17 Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“.

18 Попередня бо заповідь відкладається через неміч її та некорисність.

19 Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога.

20 І поскільки воно не без клятви, —

21 вони бо без клятви були священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він каятися:

Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“.

22 то постільки Ісус став заповідою кращого Заповіту!

23 І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм,

24 але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має.

25 Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він завжди живий, щоб за них заступитись.

26 Отакій бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлоб-

3. 3. 9. 12.
3 М. 9. 7

27

14. 1 М. 49. 10.
Іс. 11. 1.

5. 2. 9.

28

Еф. 1. 20.

1

17. 5. 6. Пс. 110.

1.

18 Рим. 8. 3.

9. 8. 11. 21.

2

19 Рим. 3. 28

5. 1. Еф. 5. 2

3

21 Пс. 110.

10. 1. 2 М. 2.
40. Кол. 2. 17.

5

1. 1. 1. 21.

6

23 8. 6.

25 8. 34. 4 Тим.
2. 5. 4 Ів. 2. 1.
Ср. 31. 31. 32. 14.

8

26 4. 14. 15
1 Петр. 2. 22.

вин, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса,

27 що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше приносити жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе.

28 Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, *ставив* Сина, Який досконалий навіки!

Масмо Первосвященика

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: масмо Первосвященика, що засів на небесах, по правих престолу величності.

2 що Він Священнослужитель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не людина.

3 Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принести дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести.

4 Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом.

5 Вони служать образів і тіні небесного, як Мойсееві сказано, коли мав докінчити скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“

6 А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був у заповіті.

7 Бо коли б отой перший був бездоганий, не шукалося б місця для другого.

8 Бо їм докоряючи, каже:

„Ого дії надходять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом

Я складу Заповіта Нового,

- 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської.
А що вони не залишилися в Моїм заповіді, то й Я їх покинув, говорять Господь!
- 10 Оце Заповіт, що його Я складаю по тих днях із домом Ізраїлевим, говорять Господь: Іхні подь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть наро́дом Моїм!
- 11 І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа“! Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них!
- 12 Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш“!
- 13 Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що порохнявіє і старіє, те близьке до зотління.
- Жертви старозавітні й жертва Христова*
- 9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та світську свяtinю.
2 Була бо уряджена перша скинія, яка зветься „святиня“, а в ній був свічник, і стіл, і жертвенні хліби.
- 3 А за другою заслоною скинії, що зветься „Святее Святих“.
- 4 Мала вона золоту кадильницю й ковчега заповіту, усюди обкутого золотом, а в ній золота посудина з манною, і розцвіле жезло Ааронове та таблиці заповіту.
- 5 А над ним херувими слави, що затіювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно.
- 6 При такому ж урядженні до першої скинії входили завжди священники, правлячи служби Богові,
- 7 а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він приносить за себе й за людські провини.
- 8 Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія.
- 9 Вона образ для часу теперішнього, за якого приносяться дари та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить,
- 10 що тільки в потребах та в напоях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до часу направи.
- 11 Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, щоб не цього втворення,
- 12 і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення.
- 13 Бо коли кров козлів та телят та попіл із ялівка, як покріпить нечистих, освячує їх на очищення тіла,
- 14 скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу принос Святим Духом, очистить наше

сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому!

15 Тому Він — Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть, — що була для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, — покликани прийняли обітницю вічного спадку.

16 Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника,

17 заповіт бо важливий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник.

18 Тому й перший *заповіт* освячений був не без крові:

19 Коли бо Мойсей сповістив був усі заповіді за Законом усьому народові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей,

20 проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“

21 Так само і скинію, і весь пбсуд служебний покропив він кров'ю.

22 І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові не має відпущення.

23 Отож, треба було, щоб образи небесного очищалися тими, а небесне саме кращими від отих жертвами.

24 Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Богом лицем за нас,

25 і не тому, щоб часто приносити в *жертву* Себе, як первосвященик увиходить у святиню кожнорічно із кров'ю чужою,

26 бо інакше Він мусів би часто страждати *це* від закладів світу, а тепер Він з'явився один раз на схилку віків, щоб власною жертвою знищити гріх.

27 І як людям призначено вмерти один раз, потім же суд,

19 10. Рим. 28
1. 25. 2 Тим. 4.
8.
15 1 Тим. 2. 5

8 3. 9. 2. 23
Кол. 2. 17

17 Гал. 3. 15.

19 2 М. 24. 8, 6,
8.

9. 13. Мих. 6. 4
6. 7.

Іс. 4. 11. 5
20 Мт. 26. 28.

21 8. 6. 2 М. 29.
36.

22 3 М. 17. 11
Еф. 1. 7

Пс. 40. 7-9. 7

24 7. 25. 1 Кор.
10. 11

25 9. 7. 2 М. 30.
10.
Пс. 40. 7-9. 9

9. 12. 28. 10. 10
14.

26 1 Кор. 10.
11. Еф. 1. 10.

10. 4. 11

27 1 М. 3. 19.
Пов. 19. 27.
Пс. 7. 9.

28 так і Христос один раз був у *жертву* принесений, щоб „поне́сти гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, маючи *тільки* тінь майбутнього добра, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що завжди щороку приносяться, не може ніколи вдосконалити тих, хто приступає.

2 Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жадної свідомости гріхів.

3 Але в них спомин про гріхи буває щороку,

4 бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів здійснювала гріхи!

5 Тому то, входячи в світ, Він говорить:

„Жертви й приношення Ти не схотів, але тіло Мені приготував.“

6 Цілопалення й жертви поку́тної Ти не жадав.

7 Тоді Я сказав: Ось іду, — в звод книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже!“

8 Він вище сказав, що „жертви й приносу, та цілопалення й жертви поку́тної, — які за Законом приносяться, — Ти не жадав і Собі не вподобав“.

9 Потому сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чинити, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити.

10 У цій волі ми освячені жертвоприношенням тіла Ісуса Христа один раз.

11 І кожен священник щоденно стоїть, слугачи, і часто приносить жертви ті самі, що ніколи не можуть зняти гріхів.

12 А Він за гріхи *світу* приніс жертву один раз, і назаважди „по Божій правіщі засів“,

13 далі чекаючи, „як вороги Пого будуть покладені за підніжка Пого ніг“,

14 Бо жертвоприношенням одним вдосконалив Він тих, хто освячується.

15 Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорять:

16 „Оце заповіт, що його по цих днях

встановляю Я з ними, говорить Господь, —

Закони Свої Я дам в їхні серця,

і в їхніх думках напишуть.

17 А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх

Я більш не згадаю!“

18 А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприношення за гріхи.

Вірймо на спасіння душі

19 Отож, браття, ми маємо відвагу входити до святині кров'ю Ісусовою,

20 новою й живою дорогою, яку нам обновив Він через завісу, щобто через тіло Своє,

21 маємо й Великого Священика над домом Божим, —

22 то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумніння лукавого та обмивши тіла чистою водою!

23 Тримаймо непохитне визнання надії, вірний бо Той, Хто обіцяв.

24 І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків.

25 Не кидаймо збору свого, як то звичай у деньки, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той.

26 Бо як ми грішимо самовільно, одержавши пізнання правди,

12 9. 12.

Сф. 1. 18.

13 Пс. 110. 1.

Дії 2. 35.

4 М. 35. 30.

Ів. 8. 17.

2 9. 12. 25.

16 8. 8. Ср. 31.

33. Рим. 1. 27.

1 М. 32. 35.

Рим. 12.

1 1.

2 Сам. 24. 14.

Гал. 3. 4.

Фил. 1. 29.

19 4. 16. Еф. 3.

12.

1 Кор. 4. 14.

Фил. 4. 14.

20 9. 14. Ів. 14. 6.

Дії 5. 41.

21 4. 14. 16.

2 2.

22 4. 16. 13. 18.

Дії 21. 19.

Ів. 5. 7.

23 Ср. 36. 25. 2.

Еф. 7. 1.

Ал. 2. 5. Ав. 37.

2 4.

25 Кол. 3. 16.

1 Кор. 10. 1.

Ів. 5. 8.

Ав. 2. 3-4.

26 4 М. 15. 30.

Мт. 12. 31.

то вже за гріхи не знаходиться жертви.

27 а страшливе якесь сподівання суду та гнів палючий, що має полерти противників.

28 Хто відкидає Закони Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, —

29 скільки ж більшої муки, — додмується? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і *хто* кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і *хто* Духа благодаті зневажив!

30 Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити народа Свого“!

31 Страшна річ — упасти в руки Бога Живого!

32 Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу страждань.

33 Ви були то видовищем зневаги й знущання, то були учасниками тих, що жили так.

34 Ви бо страждали й з ув'язнення, і грабунок свого майна прийняли з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе майно неминуще та краще.

35 То ж не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона.

36 Бо вам терпеливість потрібна, щоб Богу волю вчинити й прийняти обітницю.

37 Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде!“

38 А „праведний житиме вірою“.

І: „Коли захитається він, то душа Моя його не впадоєбас“.

39 Ми ж не з тих, хто хитається на загібіль, але віруємо на спасіння душі.

Сила віри

11 А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого.

2 Бо нею засвідчені старші були.

3 Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталося видіме.

4 Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє.

5 Вірою Енох був перенесений на небо, щоб не бачити смерті; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодив“.

6 Догодити ї без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду.

7 Вірою Ной, як дістав був об'явлення про те, чого ще не бачив, побоюючись, зробив ковчега, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона.

8 Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послушався та й пішов, не видаючи, куди йде.

9 Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці.

10 бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець.

11 Вірою й Сара сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав.

12 Тому й від одного, та ще

1 М. 23. 4. 13
Ів. 8. 56.

1 Рим. 8. 25.
1 Кор. 2. 9.

3 1 М. 1. 2. Рим.
4 17

4 1 М. 4. 4. Мт
23. 17

2 11 2 М. 3. 16
6

5 1 М. 5. 24

1 М. 22. 1. 17

6 Єр. 51. 6.

1 М. 21. 12. 18
Рим. 9. 7

7 1 М. 6. 8. 14.

1 М. 27. 28. 20
29.

1 М. 47. 31. 21
48. 15, 20

8 1 М. 12. 1. 4.
Дії 7. 2-4

1 М. 50. 24. 22

2 М. 1. 16. 2. 23
2. Дії 5. 29.

10 12. 22. 13. 14.

2 М. 2. 11. 12. 24
11 10. 23. 1 М. 21.

2. Лк. 1. 36.
Пс. 84. 11. 25

12 1 М. 22. 17.
Рим. 4. 19.

змертвілого, народилося так багато, як зорі небесні й пісок незчислений край моря.

13 Усі вони помиралі за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й прихоськи“.

14 Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини.

15 І коли б вони пам'ятали ту, що виїшли з неї, то мали б були час повернутись.

16 Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто.

17 Вірою Авраам, випробований, привів був на жертову Ісака, і, мавши обітницю, приніс однородженого.

18 що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“.

19 Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на прообраз.

20 Вірою в майбутнє поблагословив Ісаак Якова та Ісава.

21 Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йосипового, і „схилився на верх свого жезла“.

22 Вірою Йосип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів.

23 Вірою Мойсій, як родився, переховувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякалися наказу царського.

24 Вірою Мойсій, коли виріс, відрікся зватися сином дочкы фараоновой.

25 Він хотів краще страждати з народом Божим, аніж мати дочасну гріховну потіху.

26 Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скарби єгипетські, бо він озирався на *Богу* нагороду.

27 Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царёвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидимого бачить.

28 Вірою справив він Пасху й покρόплення крові, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первородних.

29 Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходолом, на що спокусившись єгиптяни, потопились.

30 Вірою впали ерихонські мурі по семиденнім обходженні їх.

31 Вірою блудниця Рахав не згнула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів.

32 І що ще скажу? Бо не стане часу мені, щоб оповідати про Гедео́на, Ва́рака, Самсо́на, Еф́та́я, Дави́да й Самуї́ла та про пророків,

33 що вірою царства побивали, правду чинили, одержували обітницї, наші левам заторопували.

34 силу огню́му гасили, утікали від вістря меча, зміцнялись від слабости, хоробрі були́ на війні, обертали в розтіч полкі чужоземців;

35 жінки діставали померлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визволення, щоб отримати краще воскресіння;

36 а інші дізнали наруги та рани, а також кайдани й в'язниці.

37 Камінням побиті бували, допитувані, перемішані, умирали, зарубані мечем, тинялися в овечих та ко́зятих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі.

38 Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та горах, і по печерах та провілках земних.

39 І всі вони, одержавши засвід-

26 Пс. 89. 51.
52.

Об. 6. 11. 40

27 2 М. 12. 41.

Кол. 3. 8. 1
Рим. 6. 4. 13

28 2 М. 12. 18...

29 2 М. 14. 22.

Лк. 24. 26, 46. 2
Дії 3. 15.
Рим. 8. 34.

30 Єв. 6. 20.

31 Єв. 2. 18, 19.
6. 7, 23. Як.
2. 2

32 Суд. 6. 11.
2 Сам. 16. 1.

1 Кор. 10. 13. 4

33 10. 36. 2 Сам.
8. 1. Дан. 6.
2

Ис. 43. 1. 5

Ис. 43. 21.
Ис. 43. 21.

Пр. 3. 11, 12. 6
Об. 3. 19.

35 1 Пар. 17.
23.

36 Єв. 20. 2.

37 1 Пар. 1. 8
21. 13. 1 Кор.
4. 11.

1 М. 16. 22, 9
27. 16. Зах.
12. 1.

чення вірою, обітницї не прийняли.

40 бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалисть одержали.

Кого Бог любить, того й карає

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тягар та гріх, що обплутує нас, та й біжім з терпелівістю до боротьби, яка перед нами,

2 дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетерпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правій престолу Божого.

3 Тож подумайте про Того, хто перетерпів такий перекир проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх.

4 Ви ще не змагались до крові, борючись проти гріха,

5 і забули нагад, що говорять до вас, як синів:

„Мій сину, — не нехтуй Господньої карі,
і не знемагай, коли Він докоряє тобі.

6 Бо Господь, кого любить, того Він карає,
і б'є кожного сина, якого приймає“!

7 Коли терпите кару, то робить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що батько його не карає?

8 А коли ви без карі, що спільна для всіх, то ви діти з нерелюбу, а не сини.

9 А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи як не дещо більше повинні коритися ми Отцеві духів, щоб жити?

10 Ті нас за короткого часу карали, як їм до впадоби було, Цей

же на користь, щоб ми стали учасниками Його святости.

11 Усяка кара в теперішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для навчених нею приносить мирний плід праведности!

Накази про праведне життя

12 Тому то

„опущені руки й коліна знеможені випростуйте“,

13 і

„чинить прості стежки ногам вашим“,
щоб кульгаве не збóчило,
але краще виправилось.

14 Пильнуйте про мир зо всіма, і про святість, без якої ніхто не побачить Господа.

15 Дивіться, щоб хто не залишився без Божої благодаті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непокою“, і щоб багато-хто не опоганився тим.

16 Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворідство віддав за поживу саму.

17 Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успакувати благословення, відкинутий був, — не знаючи бо був можливості до покайня, хоч його із слізьми шукав.

18 Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палючого огню, і до хмар, і до темряви, та до бурі,

19 і до сурм'ячого звуку, і до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них.

20 Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звірина до гори доторкнеться, то буде камінням побита“.

21 І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчу!“ . . .

Іс. 2. 2. Гал. 22
4. 26. Ов. 3.
12.
11 12 5.

1 М. 18. 25.
Лк. 10. 20.

12 Іс. 35. 3.
9. 15. 2 М. 24. 24
8. 1 Петр. 1. 2.

13 Пр. 4. 25. 26.
10. 29. 25

14 Мт. 5. 8. 20.
Рим. 12. 18.
2 Кор. 13. 11.
2 Тим. 2. 22.

Лк. 2. 6. 26
15 3. 12 5 М
29 17 2 Кор
6 1

16 1 М. 25. 34
Еф. 5. 3 Ко 1
3 5

17 1 М. 27. 30
5 М. 4. 24 29
Іс. 48. 9.

Рим. 12. 10. 1

18 3 М. 19. 12.

1 М. 18. 2. 3. 2
Дії 10. 23.
Рим. 12. 13.
1 Петр. 4. 9.

19 2 М. 20. 19.
Мт. 25. 36. 3

20 2 М. 19. 12.
13.

1 Кор. 6. 9, 4
10. Еф. 5. 3, 5.

5 М. 31. 6. 8. 5
Гр. 1. 5. 1 Тим.
6. 9. 10.

21 5 М. 9. 19.

22 Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч Ангелів,

23 і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників.

24 і до Посередника Нового Заповіту — до Ісуса, і до покρόплення крові, що краще промовляє, як Авелева.

25 Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклись того, хто звів на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємся Того, Хто з неба звисає,

26 що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки землею, але й небом“.

27 А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як створеного, щоб залишилися ті, хто непохитний.

28 Отож ми, хто приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом.

29 Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами!

2 Не забувайте любови до приходнів, бо деякі нею, *навіть* не відаючи, гостинно були прийняли Ангелів.

3 Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі.

4 *Нехай буде* в усіх чесний шлюб та ложе непорочне, а блудників та перелюбів судитиме Бог.

5 Будьте життям не грошлюбні, задовольняйтеся тим, що маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“

6 Тому то ми сміливо говоримо:
„Господь — мені помічник,
і я не злякаюся нікого:
що зробить людина мені?“

7 Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Божє; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру.

8 Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Самий!

9 Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцняти серця благодаттю, а не стравами, що користі від них не одержали ті, хто за ними ходив.¹

10 Маємо жертовника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить,

11 бо котрих звірят кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табóром, —

12 тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою.

13 Тож виходьмо до Нього поза табір, і наругу Його понесімо,

14 бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього!

15 Отож, завжди приносьмо Богові жертву хвалі, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять.

16 Не забувайте ж і про добродієність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові.

6 Пс. 54. 6, 118. 6.

Єв. 3. 17, 18. 17
1 Тим. 5. 17
Як. 5. 9.

7 13. 17, 24.

1 Кор. 4. 16, 11. 1.

Еф. 6. 18, 19. 18

Фил. 1. 19.

2 Кор. 4. 12.

9 Ів. 6. 27. 12. 9
1. 6.

Ів. 10. 11. 20

1 Петр. 2. 25.

1 Петр. 5. 10, 21

11. 1 Тим. 4. 18.

11 1 М. 4. 3. 12

21

12 Ів. 19. 17...

14 11. 10, 13. 16.

Фил. 3. 20.

1 Петр. 2. 11.

15 Пс. 50. 23.

Іс. 57. 19.

Гал. 5. 22.

13. 17. 24

16 Фил. 4. 18.

17 Слухайтеся ваших наставників та коріться їм, — вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для вас не корисне.

18 Моліться за нас, бо надісмося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому поводитись.

19 А надто прошу це робити, щоб швидше до вас мене вернемо.

20 Бог же миру, що з мертвих підняв великого Пастиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса,

21 нехай вас удосконалить у кожному доброму ділі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні. Амінь.

Закінчення

22 Благаю ж вас, браття, прийміть слово потіхи, бо коротко я написав вам.

23 Знайте, що наш брат Тимофій вже випущений, і я з ним; коли незабаром він прийде, я вас побачу.

24 Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії.

25 Благодать зо всіма вами! Амінь.

¹ Ходити — тут: жити, чинити.

ЯКОВА

Просить у Господа з вірою

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорощенні,¹ — вітаю я вас!²

2 Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування,

3 знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість.

4 А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконалі та бездоганні були, і недостачі ні в чому не мали.

5 А якщо кому з вас не стачає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана.

6 Але нехай просить із вірою, без жадного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер.

7 Нехай бо така людина не гадає, що дістане щось від Господа.

8 Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх.

Багатство непевне

9 А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю,

10 а багатий — пощизненням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний,

11 бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду... Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх!

¹ Гречке Діастора — місця поселення юдеїв поза Палестину.

² Гречке хайреін — радіти, радійте! Це привіт.

1 Ів. 7. 35
Йов. 5. 12.
1 Петр. 3. 14.
Рим. 9. 25.
1 Петр. 1. 4, 5.
4. 1 Кор. 2. 9.

2 Мт. 5. 11.
Рим. 5. 3, 4

Мр. 6. 13. 13
1 Кор. 10. 13.

4 1 Кор. 1. 7.

5 Пр. 2. 3, 4.
1 Сам. 25. 10, 11.

6 Єр. 29. 12.
Мт. 7. 7
1 Кор. 15. 33. 16

Пр. 2. 6. Іс. 17
14. 27. Ів. 3.
27. 1 Ів. 1. 5
8 4. 8.

Ів. 1. 12. 13. 18
Еф. 1. 13. 06.
14. 4.

Екл. 5. 1, 2. 19
7. 9. Пр. 17.
27.

10 Іс. 40. 6, 7
Пс. 37. 2, 90.
6. 103. 15.
1 Петр. 1. 24.

11 Пс. 102. 12.
103. 15. 1 Кор.
7. 1 Ів. 2
17

Рим. 13. 12. 21

*Блаженна людина,
що пробу перетерпить!*

12 Блаженна людина, що випробує пробу, бо, будучи випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його.

13 Випробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокушуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує.

14 Але кожен спокушується, як надиться й зводиться пожадливістю власною.

15 Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть.

Гнів не родить правди

16 Не обманюйтесь, брати мої любі!

17 Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни.

18 Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первопочиним творів Його.

19 Отож, мої брати любі, нехай буде кожна людина швидка послухати, забарна говорити, повільна на гнів.

20 Бо гнів людський не чинить правди Божої.

*Будьмо виконавцями Божого
Слова*

21 Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злоби, і приймайте із лагідністю всіяне слово, що може спасти ваші душі.

22 Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють.

23 Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, —

24 бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є.

25 А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробує, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм!

Хто побожний

26 Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамбує, та своє серце обманує, — марна побожність того!

27 Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовцями в утисках їхніх, себе бергти чистим від світу.

Не зважайте на особи.

Не зневажайте бідного

2 Брати мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа.

2 Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогім вбранні,

3 і ви поглянете на того, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут,“ а бідареві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“,

4 то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними судьями?

5 Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його?

22 Мт. 7. 21, 24.
Діо 21. 30.
1 Кор. 11. 22

24 2 Петр. 1. 9
3 М. 19. 18.
Мт. 5. 43.
1 Тим. 1. 5.
25 2. 12. Ів. 8.
31. 32. 13. 17.

2 Рим
19

26 3 1 Кор.
8 2

2 М. 20. 14.

27 Іов. 31. 16.
17.

1 25

Мт. 5. 7. 6.
15

1 3 М. 19. 15.
1 23

14 4 44.
1 Ів. 3. 17.

1 Ів. 3. 18.

2. 26.

Гал. 5. 6.

5 2 М. 20. 6. Мт.
5. 3. Лк. 12.
31. 1 Тим. 6.
18. 19.

Мт. 8. 29.
3

6 А ви бідаря зневажили! Хіба не багаті переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди?

7 Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаетесь?

8 Коли ви Закону Царського виконуєте, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре.

9 Коли ж дивитеся на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуваті.

10 Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає.

11 Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону.

12 Отак говорять і отак чинять, як такі, що будете суджені законом волі.

13 Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд.

Віра без добрих діл — мертва.

14 Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра?

15 Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного покорму,

16 а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то допоможе?

17 Так само й віра, коли діл не має, — мертва в собі!

18 Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“.

19 Чи віруєш ти, що Бог один?

Добре робиш! Та й дѣмони вірують, — і тремтять.

20 Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мертва?

21 Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий, був як поклав був на жертовника свого сина Ісака?

22 Чи ти бачиш, що віра помогла його ділам, і вдосконалилась віра із діл?

23 І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і *це* йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим“.

24 Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри?

25 Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила?

26 Бо як тіло без духа мертва, так і віра без діл — мертва!

Гамуйте свого язика

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знаюши, що більший бід приймемо.

2 Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло.

3 От і коням вкладаєм уздечки до рота, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо.

4 От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, *проте* найменшим стерном скеровуються, куди хоче стерничий.

5 Так само й язик, — малий член, але хвалиться вельми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса!

6 І язик — то огонь. Як світ¹

¹ Грецьке *κόσμος* — прикраса, будова, вселенна, світ.

21 1 М. 22. 10.
12.

22 Евр. 11. 17.

23 1 М. 15. 6.
1. 51. 8.
1 М. 1. 27.

24 Гал. 3. 6.

25 Евр. 2. 1. Евр.
11. 31.

Мт. 7. 16.

26 2. 17.

1 Мт. 7. 12. 23
8.

2 Пр. 20. 9. Пр.
34. 14. Мт.
12. 37. 1 Ів. 1.
8.

Еф. 4. 25. 31. 14
3 Іс. 32. 9.

1 Кор. 2. 14. 15

1 Кор. 3. 3. 16
Гал. 5. 20

Фил. 4. 8. 17

5 Іс. 12. 4. 5.
120. 3. 4. Пр.
12. 18.

6 1. 26. 1 Петр.
3. 10.

неправости, поставлений так поміж нашими членами, язик сквернить усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни.

7 Бо всяка природа звірів і пташок, гадів і морських *потвор* приборкується, і приборкана буде природою людською.

8 та не може ніхто із людей язика вгамувати, — він зло безупинне, він повний отрути смертельної!

9 Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що *створені* на Божу подобу.

10 Із тих самих уст виходить благословення й прокляття. Не повинно, браті мої, щоб так це було!

11 Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка?

12 Хіба може, браті мої, фігове дерево родити оливки, або виноград — фіги? Солодка вода не тече з солонця.¹

Де заздрість та сварка, там безлад

13 Хто мудрий і розумний між вами? Нехай він покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведінням!

14 Коли ж гірку заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, —

15 це не мудрість, що *ніби* зверху походить вона, але зємна, тілесна та дѣмонська.

16 Бо де заздрість та сварка, там безлад та всяка зла річ!

17 А мудрість, що зверху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих плбдів, безстороння та недукава.

18 А плід правди сіється творцями миру.

¹ Солонець — джерело соли.

Бог протівиться гордим

4 Звідки війни та свари між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадливоростей, які в ваших членах воюють?

2 Бажаєте ви — та й не маєте,
убиваєте й заздрите — та досяг-
нути не можете, свáрнитеся та во-
юєте — та не маєте, бо не про-
хаєте.

3 прохасте — та не одержуєте,
бо прохасте на зло, щоб ужити на
розкоші свої.

4 Перелюбники та перелюбниці, чи як ви не знаєте, що дружба зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові приятелем, той ворогом Божиим стається.

5 Чи ви думаєте, що даремно Писання говорить: „Жадає аж до заздрости дух, що в нас пробуває“?

6 Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать“.

Підкоряймося Богові

7 Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас.

8 Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двосудні!

9 Журіться, сумуйте та плачте!
Хай обернеться сміх ваш у плач, а
радість у сум!

10 Упокоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме!¹

Не судить один другого

11 Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закону обмовляє та судить Закону.

12 Тим. 2. 23.
Рим. 7. 29.

11 - 1

2 Мт. 20. 20.
1 Ів. 3. 15.

3 Ep. 11. 11.

4 Ів. 15. 19, 17.
14. Рим. 12.
2. 1 Петр. 1. 14.

Ис. 40. 6. Лк. 14
12. 30.

Евр. 6. 3. 15

51 M. 6. 5.
4 M. 11. 29.

6 МТ. 23. 12.

2 Цар. 7. 9. 17
Лк. 12. 47.
Ів. 9. 41.

7 Еф. 4. 27.
1 Петр. 5. 9.
Пр. 11. 28.

8 1. 8. Ic. 1. 16.
Mt. 6. 19.

9 МТ 5 4 11
6.25

10 4. 6. IIp. 29.
33.

11 1. 22. Ис.
15. 3. Лк. 6.
37.
3 М. 19. 13.

Нов. 21. 13.
Ев. 39. 17.

А коли ти Закона осуджуєш, то ти не виконавець Закона, але суд-
дя.

12 Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осудиш ближнього?

У всьому покладаймося на Бога

13 А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи завтра ми підем у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“.

14 ви, що не відаєте, що *трапиться* вавтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хвилинку з'являється, а потім зникає! . . .

15 Замість того, щоб вам говорити: „Як хоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“.

16 А тепер ви хвалитеся в своїх
гординях, — лиха всяка подібна
хвальба!

17 Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

Багатство гниле

5 А ну ж тепер ви, багаті, —
плачте й ридайте над лихом
своїм, що *вас* має спіткати:

2 ваше багатство згнило, а ва-
щі вбрання міль поїла!

3 Золото ваша та срібло поіряжівало, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні!

Робітникам платять належно й своєчасно

4 Ось голосить заплака, що ви затримали в робітників, які жалі на ваших полях, — і голосіння жєнців досягли вух Господа Савабта!

5 Ви розкошували на землі й

¹ Тут „підійме“ — це гебраїзм: простить.
Пор. 1 М. 32. 21.

насолоджувались, серця свої¹ вигодували, немов би на день закінчення.

6 Ви Праведного засудили і убили, — Він вам не протівився!

Довготерпів: Блаженний, хто витерпить

7 Отож, браття, довготерпів ах до приходу Господа! Ось чекає рітнийк дорогішого плоду землі, довготерпить за нього, аж поки одерлять дощ ранній та пізній.

8 Довготерпів же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблизився прихід Господній!

9 Не нарікайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, — он Суддя стоїть перед дверима!

10 Візьміть, браття, пророків за приклад страждання та довготерпіння, — вони промовляли Господнім Ім'ям!

11 Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йовове терпіння та бачили Господній кінець його, що „великий Господь милостивий та щедрий“.

Гаряча молитва праведного могутня

12 А найперше, браття мої, не кляніться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в осуд.

¹ „Серця свої“ — гебраїзм: самих себе.

5. 10. Кол.
3. 16

Мр. 16. 13.

7 5 М. 11. 14.
Євр. 10. 36.
Пс. 30. 5.

1 4 М. 5. 11.
14. 18.

8 Євр. 10. 25.

9 Мт. 24. 33.
Мр. 13. 29.

1 Пар. 17. 1.
Дії 14. 15.

11 Пов. 1. 21. 22.
42. 12. Пс. 103.
8. Мт. 5. 12.

12 Мт. 5. 34.

Пр. 40. 42.
Пс. 51. 15.

13 Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тишиться хтось? Хай співає псалмій!

14 Чи хворіє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастивши його оливою в Господнє Ім'я.

15 і молитва віри вздоровить недужого, і Господь його підійме, а коли він гріхи був учинив, то вони йому простяться.

16 Отже, признавайтесь один перед одним у своїх прогріхах, і молись один за одного, щоб вам уздоровитись. Бо дуже могутня речна молитва праведного!

17 Ілля був людиною, подібна до нас пристрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу не було, — і дощу не було на землі аж три роки й шість місяців...

18 І він знов помолвився, — і дощу дало небо, а земля вродила свій плід!

Навертаймо грішників із блудної дороги

19 Браття мої, — коли хто зпоміж вас заблудить від правди, і його хто наверне,

20 хай знає, що той, хто грішника навернув від його блудної дороги, той душу його спасає від смерті та безліч гріхів покриває!

ПЕРШЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА

ПЕТРА

Привіт

Петро, апостол Ісуса Христа, захожанам Розпорошення: Понту, Галатії, Каппадокії, Азії й Віфінії, вибраним

Рим. 8. 29.
Євр. 12. 24.

2 і з передбачення Бога Отця, посвяченням Духа, на покору й окроплення кров'ю Ісуса Христа: нехай примножиться вам благодать та мир!

Тіштесь з віри

3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресіння з мертвих Ісуса Христа,

4 на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас;

5 що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу.

6 Тіштесь з того, засмучені тріхи тепер, якщо треба, всілякими випробуваннями.

7 Щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа.

8 Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радісте невимовною й славною радістю,

9 бо досягаєте меті віри вашої — спасіння душам.

10 Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благодать, *призначену* вам.

11 Вони досліджували, на котрий чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждання та славу, що *прийдуть* по них.

12 Їм відкрито було, що вони не для себе самих, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із неба посланим, на що бажають дивитися Ангели.

Маймо надію на благодать Христову

13 Тому то, підперезавши стігна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що приноситься вам в з'явленні Ісуса Христа.

Рим. 12. 2. 14
Як. 4. 4.

3 4. 23. Ів. 3. 3,
5. Еф. 1. 3.

5. 10. Лк. 1. 15
75. Евр. 3. 1.

4 5. 4. Як. 1. 12,
18. Кол. 1. 5.

3 М. 11. 44, 16
49. 2.

5 М. 10. 17. 17
Мт. 6. 9. Фил.
2. 12.

6 Мт. 6. 13.

1 Кор. 6. 20. 18

7 Кол. 3. 4. Як.
1. 3.

Ів. 1. 29, 36. 19
Евр. 9. 14.

1 Ів. 1. 7.

8 Ів. 20. 29.

Рим. 16. 25. 20

9 Рим. 6. 22.

Дії 2. 24. 21

10 1 М. 49. 10.
Дан. 2. 44.

11 Пс. 22. 7.
Дан. 9. 27.
2 Петр. 1. 21.

1. 3. 1 Ів. 3. 23
9. 4. 7.

12 Дан. 8. 13.

Пс. 103. 15, 24
90. 6. Як. 1.
10.

1. 3. 1 Ів. 3. 23
9. 4. 7.

12 Дан. 8. 13.

Пс. 103. 15, 24
90. 6. Як. 1.
10.

1. 3. 1 Ів. 3. 23
9. 4. 7.

12 Дан. 8. 13.

Пс. 103. 15, 24
90. 6. Як. 1.
10.

1. 3. 1 Ів. 3. 23
9. 4. 7.

12 Дан. 8. 13.

Пс. 103. 15, 24
90. 6. Як. 1.
10.

1. 3. 1 Ів. 3. 23
9. 4. 7.

12 Дан. 8. 13.

14 Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадли-
востей вашого невідання,

15 але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім
вашім поводженні,

16 бо написано: „Будьте святі,
— Я бо святий“!

17 І коли ви Отцем звете Того,
Хто кожного, не зважаючи на осо-
бу, судить за вчинок, то в страху
провадьте час вашого тимчасового
замешкання.

18 І знайте, що не тлінним сріб-
лом або золотом відкуплені ви бу-
ли від марного вашого життя, що
передане вам від батьків,

19 але дорогоцінною кров'ю
Христа, як непорочного й чистого
Ягняти.

20 що призначений був іще пер-
ед закладинами світу, але був
з'явлений вам за останнього ча-
су.

21 Через Нього ви віруєте в
Бога, що з мертвих Його воскре-
сив та дав славу Йому, щоб була
ваша віра й надія на Бога.

22 Пбслухом правді очистьте
душі свої через Духа на неліще-
мірну братерську любов, і ревно
від щирого серця любіть один од-
ного,

23 бо народжені ви не з тлін-
ного насіння, але з нетлінного, —
Словом Божим живим та трива-
лим.

24 Бо
„кожне тіло — немов та
трава,
і всяка слава людина —
як пвіт трав'яний:

засохне трава —
то й пвіт опаде,
25 а Слово Господнє повік про-
буває“!

А це те Слово, яке звіщене вам в
Євангелії.

Вироста́ймо на спасіння

2 Отож, відкладіть усяку злобу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови,

2 і, немов новонароджені немовлята, жадайте широкого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння,

3 якщо ви спробували, що добрий Господь.

4 Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрав Бог.

5 І самі, немов *те* каміння живе, будуйтеся в дім духовий, на священство святе, щоб приносити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа.

6 Бо стоїть у Писанні:

„Ось кладу Я на Сіоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірус в Нього, той не буде осоромлений“!

7 Отож бо, для вас, хто вірус, Він коштовність, а для тих, хто не вірус —

„камінь, що його занедбали були будівничі, той наріжним став каменем“.

8 і „камінь спотикання, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотикаються, не вірячи слову, на що й призначені були.

9 Але ви — вибраний рід, священство царське, народ святий, людвласності *Богосей*, щоб звінчати чесноти Того, Хто покликав вас із темряви до дивного світла Свого,

10 колись „ненарод“, а тепер народ Божий, *колись* „непомилувані“, а тепер ви помилувані!

*Коріться людському
зарядженню ради Господа*

11 Благаю вас, любі, як прихильників та подорожніх, щоб ви

1 Евр. 2. 1.

Мт. 5. 16. 12

Фил. 2. 15.

1 Петр. 3. 16.

2 1 Кор. 14. 20.

1 Лк. 2. 51. 13

Рим. 13. 1

3 Пс. 34. 9. Евр.

6. 4. ~

4 Мт. 21. 42.

Еф. 2. 20.

Мт. 22. 34. 15

5 Іс. 61. 6. 10.

Еф. 2. 20.

Евр. 13. 15.

Гал. 5. 1. 16

Еф. 6. 16.

2 Петр. 2. 19.

6 Іс. 28. 16.

1. 22. Пр. 24. 17

21. Рим. 12. 10.

Тит. 2. 9. 18

3 14 Мт. 5. 19

10 2 Кор. 10

10

8 11. 118. 22

1с. 8. 14. Мт.

21. 42. Рим.

9. 38.

3. 18. 21

9 2 М. 19. 5. 6.

1с. 53. 21.

1с. 53. 9. 22

2 Кор. 5. 21

3. 9. Ів. 8. 48. 23

49. Рим. 12. 17

10 Рим. 9. 25.

1с. 53. 5. Мт. 24

8. 47. Рим. 6.

2. 11.

11 1 Хр. 29. 15.

здержувались від тілесних пожадливоростей, що воюють проти душі.

12 Поводьтеся поміж поганями добре, щоб за те, за що вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання.

13 Отож, коріться кожному людському творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому,

14 чи то володарям, як від нього посланим для карання злочинців та для похвали добродетельців.

15 Бо така Божа воля, щоб добродетельці гамували неустовно нерозумних людей, —

16 як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття лихого, але як раби Божі.

17 Шануйте всіх, братство любіть, Бога бійтеся, царя поважайте.

18 Раби, — коріться панам із повним страхом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим.

19 Бо то вгодне, коли хто, через сумніння перед Богом, терпить недовго, неоправді страждаючи.

20 Бо яка похвала, коли терпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з м'якою терпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові!

21 Бо на це ви поклоняні. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його.

22 „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“

23 Коли був лихословлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрожував, але перерадав Тому, Хто судить справедливо.

24 Він тілом Своім Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведності жили; Його „ранами ми вздоровилися“.

25 Ви бо були як ті вівці заблукані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

Друзіни й чоловіки

3 Так само друзіни, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не коріться слову, були приєднані без слова поводженням друзіни.

2 як побачать ваше поводження чисте в страху.

3 А окрасою їм нехай буде не зовнішнє, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одєк,

4 але захована людіна серця¹ в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом.

5 Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам.

6 Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не ликаєтесь жадного страху.

7 Чоловіки, — так само живіть разом із друзінами за розумом, як за слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви.

Блажен, хто за правду страждає!

8 Нарешті ж, *будьте* всі однопідумні, спочутливі, братолобні, милосердні, покірливі.

9 Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаюши, що на це вас покликано, щоб ви вспадкували благословєння.

10 „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні,

25 Іс. 53. 6.

Евр. 12. 14. 11

1 2. 8. 12

Пс. 34. 13-17. 12

3 1 Тим. 2. 9.

2. 19. 4. 13. 14
Іс. 8. 12. Мт.
10. 28.

Іс. 8. 13.

6 1 М. 18. 12.

2. 12. Тит. 2. 8.

7 Еф. 5. 25. 1 Кор. 7. 3. 2 Кор. 4.

2. 20

2. 21. Рим. 5. 18
6. Евр. 9. 28.

8 Рим. 15. 5.
4. 6.

9 Рим. 12. 17...
Евр. 11. 7.

10 Пс. 34. 13.
Як. 3. 6.

нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорєння підступу.

11 Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним!

12 Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!¹⁴

13 І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго?

14 А коли ви за правду й страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся!“

15 А Господа Христа святить у ваших серцях, і завжди готовими *будьте* на відповідь кожному, хто в вас запитас рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом.

16 Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихословники вашого поводження в Христі.

17 Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божка воля, — аніж за лихі.

18 Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений.

19 Яким Він і дұхам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщав; 20 вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Півних днів, коли будувався ковчєг, що в ньому мало, небто вісім душ, спаслось від води.

21 Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління,

¹ В євангельській мові „серце“ — це й розум.

— спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа,

22 що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правниці, а Йому підкорилися Ангולי, влади та сили.

Живімо по-Божому

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити,

2 щоб решту часу в тілі жити вихе не для пожадливоростей людських, а для Божої волі.

3 Бо дбосить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливостях, у п'яцтві, у гулянках, у п'ятиках, у беззаконних ідолослужбах.

4 Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають.

5 Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих!

6 Бо на те й мертвим зв'ичувано Євангелію, щоб вони приійняли суд по-людському тілом, але жили по-Божому духом.

Любов покриває багато гріхів

7 Кінець же всьому наблизився. Отоже, будьте мудрі й пильнуюте в молитвах!

8 Найперше майте щирю любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів!

9 Будьте гостинні один до одного без нехоті!

10 Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморідники великої Божої благодаті.

11 Коли хто говорить, *говори*, як Божі слова. Коли хто служить, *то служи*, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в

22 Евр. 12. 2.

Пс. 66. 10. 12
1 Кор. 3. 13.

1 3. 18. Фил. 2.
5. Рим. 6. 7.

3. 14. 1 Сол. 13
4. 4.

Мт. 5. 11. 14
Рим. 2. 24.

2 Евр. 9. 14.

3 Еф. 4. 17, 18.

2. 19. 3. 17. 15

Ів. 21. 19. 16

Ез. 9. 6. 17

5 Дії 10. 42.
2 Кор. 5. 10.

6 3. 19. Ів. 5. 25.

Пр. 11. 31. 18
Лк. 23. 31.

Дії 7. 59, 60. 19

7 Евр. 10. 25. 06.
1

Лк. 24. 48. 1
Рим. 8. 17.

8 1. 22 1 Кор.
13. 1

9 Евр. 13. 2.

Тит. 1. 11.

10 Лк. 12. 42.
Еф. 4. 7.

11 Евр. 23. 28.

1. 4. Ез. 34. 4
23. 2 Тим. 4.
8.

уському Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь.

Християнське страждання

12 Улюблені, не дивуйтеся огнєві, що вам посилається на випробування, немов би чужому випадку для вас.

13 Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Погo раділи ви й звеселялись.

14 Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий.

15 Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинєць, або ворохобник,

16 а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те.

17 Бо час *уже* суд розпочати від Божого дому; а коли він *почнеться* перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії?

18 А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“

19 Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродієстві *Йому*, як Створителю вірному.

Пресвітери, — будьте за взір!

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись:

2 пасіть стадо Боже, що у вас, наглядуйте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно,

3 не пануйте над спадком *Божим*, але будьте для стада за взір.

4 А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви невянучого вічка слави.

5 Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо

„Бог протівиться гордим, а смиренним дає благодать!“

Покладімо на Бога журбу

6 Той покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повивів.

7 Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами!

8 Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучи, як лев, що шукає пожерти кого.

9 Протівтесь йому, тверді в вірі, знаюши, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світі.

5 Ян. 4. 6.

1. 15. 2 Кор. 4 10
17. 1 Сол. 2.
12. 2. Сол. 3.
3.

Свр. 13. 24. 11

2 Кор. 1. 49. 12

7 Пе. 37. 5. 40.
18. Фил. 4. 6.

8 Пов. 1. 7. Як.
21. 36, 22. 31.

9 Ян. 4. 7.

10 А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, уїрунтує.

11 Пому слава та влада на вічні віки, амінь.

Закінчення

12 Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте.

13 Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син.

14 Вітайте один одного поділунокм любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

ДРУГЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА

ПЕТРА

Привіт

1 Симеон¹ Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в правді Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа:

2 благодать вам та мир нехай примножаться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого!

Плоди віри

3 Усе, що потрібне для життя та лобожности, подаді нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою.

4 Через них даровані нам цінні

Пис. 4. 9.
1 Тим. 4. 13.

2 1 Петр. 1. 2.

4 Ів. 1. 13, 14.
23.

1 Ів. 2. 11. 9

та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від покаянного світового тління.

5 Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання,

6 а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя,

7 а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов.

8 Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас непливими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа.

9 А хто цього не має, той слі-

¹ Симеон — це гебрейська форма, у старших списках. Інші списки дають Симон.

пий, короткозбрій, він забув про очищення з своїх давніх гріхів.

10 Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткієтесь.

11 Бо щедро відкрився вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа.

Спонукуймо нагадуванням

12 Тому то ніколи я не занедабую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді.

13 Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням,

14 знаючи, що я незабаром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив був мені.

15 А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті.

16 Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро вдуманими байками, але будучи самовідцями Його величчя.

17 Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я внодобах!“

18 І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі.

19 І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світільника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях,

20 бо ви знаєте перше про те, що згодне пророцтво в Писанні від власного виявлення не залежить.

21 Бо пророцтва ніколи не було

10 Евр. 3. 14.

5 М. 13. 2...
Мт. 24. 1.
Тит. 1. 16.

2 Тим. 4. 1.

13 3. 1

5 М. 32. 15.

14 Ів. 21. 18.
19. 2 Тим. 4. 6.

Ів. 8. 4. Рим.
11. 21.

1 М. 7. 7, 8. 1. 5

16 1. Кор. 9. 43. Ів.
1. 14. 1 Кор.
1. 17.

1 М. 19. 24.
1. Кор. 17. 29.

17 Мт. 3. 17. 17.
3. Кор. 3. 22.

1 М. 19. 7, 9, 7
15. 1. Кор. 17. 29.

Пс. 119. 158.
Ев. 9. 4.

18 1. Кор. 9. 28...

19 Пс. 119. 105.
2. 28.

Пов. 42. 40... 9
1 Кор. 10. 13.
М. 6. 13.

Юд. 4. 7. 10

21 2 Тим. 3. 16.

з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим.

Неправдиві пророки та вчителі

1 **2** А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні сresi, відречуться від Владики, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибиль.

2 І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дорога правдива зневажиться.

3 І в зажерливості вони будуть ловити вас словами облісними. Суд на них віддавна не бариться, а їхня загибель не дрімас!

4 Бо як Бог Анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви кинув до аду, і передав зберігати на суд;

5 і Він не помилював першого світу, а зберіг самовісмого Ноя, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних;

6 і міста Содом і Гоморру спопелів, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників.

7 а врятував праведного Лота, замученого поведінням розпусних людей. —

8 бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бачачи й чуючи вчинки безбожні.

9 то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари.

10 а надто тих, хто ходить за нечестими пожадливостями тіла та погордає владою; зухвалі свавільні, що не бояться зневажати слави,

11 хоч Анголі, будучи міццю та силою більшою за них, не несуть

до Господа зневажливого суду на них.

12 Вони, немов звірина нерозумна, зроджена природою на злівлення та загибель, зневажають те, чого не розуміють, і в тілні своїм будуть знищені,

13 і приймуть заплату за лікхі вчинки. Вони посвякденну розпусту вважають за розкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами.

14 Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зваблюють душі незміннені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливості.

15 Вони покинули просту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Валааомом Бебровим, що полюбив нагороду несправедливості.

16 але був докорений у своїм беззаконні: німа під'ярёмна ослиця протоворізка подібним годисом, та й безум пророка спинила.

17 Вони — джерела безводні, хмари, бурюю гнані; для них приготів аний морок темряви!

18 Бо, висловлюючи марні базікання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті.

19 Вони волю обіцують їм, самі будши рабами тілліня. Бо хто ким переможений, той тому й раб.

20 Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а *потому* знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гірше першого.

21 Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді!

22 Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається нес

до своєї блювотини“, та: „Помита свиня *йде* валятися в калюжу“...

День суду

1 **З** Це вже другого листа пишу я до вас, улюблені. У них нагадуваним я буду вашу чисту думку.

2 щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що *одержали* через ваших апостолів.

3 Насамперед знайте оце, що в останні дні прийдуть із насмішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливістями,

4 та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від початку творіння“.

5 Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою складена словом Божим.

6 Бо тому тодішній світ, водою потоплений, згинув.

7 А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей.

8 Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча років, а тисяча років — немов один день!

9 Не баряться Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпіть, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулись до каяття.

10 День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розічнені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять...

11 А коли все оце поруїнустся, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви,

12 13 14 15

1 13 14 15

13 14 15 16

Юд. 12.

1. 15. 19. Ді

10. 41

14 Яв. 1. 14

1 Тим. 4. 1

Юд. 18

1с. 5. 19. 6р.

17. 15.

15 4 м. 22. 7

Юд. 11

1 м. 1. 1

1с. 33. 6

16 4 м. 22. 28

17 Юд. 12

Мт. 24. 41

18 1с. 17. 30.

1с. 90. 4

19 Рим. 6. 16.

1 Петр. 2. 16.

Ав. 2. 3. 1с.

30. 18. Га. 18

22. 23. 6р.

40. 37.

20 1. 8. Мт. 12.

45.

Лк. 12. 39.

40. 1с. 102.

26. 1 Сол. 5

2. 6р. 1. 11.

21. 1с. 12. 47. 48.

22 Пр. 26. 11.

12 що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться?

13 Але за Його обітницією ми дожидаємо неба нового й нової землі, що правда на них пробуває.

14 Тож, улюблені, чекаючи цього, попилнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі.

15 А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю,

12 Пс. 50. 3.
2 Сол. 1. 8.

13 Іс. 65. 17.

Мр. 13. 5 23. 17
33.

14 1 Сол. 3. 13.

15 Рим. 2. 4. Гал.
2 11 1 Петр.
3. 20.

1. 8. Кол. 1. 18
10

16 як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що неуки та незміцнені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою.

17 Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви зведені блудом безбожних і не відпали від свого вґрунтування.

18 але щоб зростали в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь.

ПЕРШЕ СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА

ІВАНА

Іван пише, як самовідець

1 Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, —

2 а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам,

3 що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом.

4 А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість!

Бог є світло

5 А не звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жiadної темряви!

6 Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в

1 Лк. 24. 39. Ів.
1. 1. 1 Петр. 1
16.

Дії 20. 28. 7
1 Петр. 1. 29.

2 Ів. 1. 4. Рим
16. 26.

1 Пар. 8. 46. 8

3 Ів. 17. 21.
1 Кор. 1. 9.
Пс. 2. 11. 9
28. 13

4 Ів. 15. 11. 16.
24.

5 1. 3. Ів. 1. 9.
1 Тим. 2. 5. 1

6 2. 4

темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо!

7 Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха.

8 Коли ж кажемо, що не маємо гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди!

9 Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої.

10 А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

Ісус — наш Заступник

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного.

2 Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за *гріхи* всього світу.

3 А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо.

4 Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди!

5 А хто додержує Його слово, у тому Божя любов справді вдосконалилась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо.

6 А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як поведився Він.

7 Улюблені, — не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від початку: заповідь давня, — то слово, що чули його від початку.

Любімо брата свого

8 Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, — що минається темрява, і світло правдиве вже світить.

9 Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у темряві досі.

10 А хто любить брата свого, той пробуває у світлі, і в ньому спотикання немає.

11 Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила.

Гріхи нам прощаються

12 Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ім'єня Його.

13 Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Пишу вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого.

14 Пишу, діти, вам, бо ви пі-

2 Кол. 1. 20.
2 Кор. 5. 15.

4 1 Кор. 1. 20

5 4. 12, 13. Ів.
13. 35.
Лк. 14. 18...

6 Ів. 13. 15. 15.
4. 5. Кол. 2.
6. 1 Петр. 2.
21.

Пс. 90. 10.
1 Кор. 7. 31.

7 2. 24. 3. 11.
2 Ів. 5.

2 Сол. 2. 3.

8 Ів. 13. 34.
Дії 20. 30.
1 Кор. 11. 19.

9 3. 15. 1 Кор.
13. 2.

Ів. 14. 26.

11 3. 14. 4. 20.
2. 18. 4. 3.

Лк. 12. 9. Ів. 23.
5. 23.

12 Мт. 9. 2. Лк.
24. 47.

13 Мт. 6. 13.
Ів. 1. 1.

1 Тим. 4. 8.
14 Еф. 6. 10.

знали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Божє в вас пробуває, і лукавого перемогли ви.

Не любіть світового

15 Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любить хто світ, у тім немає любови Отцівської,

16 бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життєва, — це не від Отця, а від світу.

17 Минається і світ, і його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повік пробуває!

Остання година

18 Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала!

19 Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але *вийшли*, щоб відкрилося, що не всі вони наші.

20 А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все.

21 Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди.

22 Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина!

23 Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця.

24 Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці.

25 А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя.

26 Це я написав вам про тих, хто обманює вас.

27 А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве й нехибне, — то як вас навчило воно, у тім пробуйте.

28 А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу.

29 Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить справедливість, народився від Нього.

Діти Божі й дияволові

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав.

2 Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будемо подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є.

3 І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе *так же само*, як чистий і Він.

4 Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня.

5 І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема.

6 Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його.

7 Діточки, — хай ніхто вас не зводить! Хто чинить правду, той праведний, як праведний Він!

8 Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Бо-

5. 18. 1 Петр. 1. 9
23.

27 2. 20. Ів. 6
45.

Мт. 1. 16.

28 2. 6. 21
Мр. 8. 48.

2. 7. 24. Ів.
13. 34.

29 3. 7. 10.

1 М. 4. 8.
Ів. 3. 19.

Ів. 15. 18. 19
1 Ів. 16. 3. 17
25. Евр. 4.
26.

2 11. 4. 21
8 М. 19. 17

2 Іс. 56. 5. Мт.
5. 8. Рим. 8
15. 29.

Мт. 21. 22

3 2 Кор. 7. 1.
Ів. 1. 16. 17
13. Рим. 5. 8.

4 Рим. 4. 15.

4. 20. 5 М.
15. 7. Ів. 2
15
5 Іс. 53. 4

6 4. 8

Рим. 12. 9.
10.

7 2. 29. Еф. 5. 6

8 1 М. 3. 15. Ів.
8. 44.

жий, щоб зніщити справи диявола.

9 Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробував насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він.

Любим один одного

10 Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто праведності не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить!

11 Бо це та звістка, яку від початку ви чули, щоб любили один одного.

12 не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні.

13 Не дивуйтеся, браття мої, коли світ вас ненавидить!

14 Ми знаємо, що ми перейшли від смерті в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробував той в смерті.

15 Кожен, хто ненавидить брата свого, той душолюб. А ви знаєте, що жаден душолюб не має вічного життя, що в нім перебувало б.

16 Ми з того пізнали любов, що душу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів!

17 А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостаті, та серце своє зачинає від нього, то як Божя любов пробуває в такому?

18 Діточки, — любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою!

19 Із цього довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним,

20 бо коли винуватиме нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все!

21 Улюблені, — коли не випробуватиме нас серце, то маємо відвагу до Бога.

22 І чого тільки попросимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любові до Нього.

23 І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один одного, як Він нам заповідь дав!

24 А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

Дух правди й дух обман

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилось в світ.

2 Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога.

3 А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі.

4 Ви від Бога, дітки, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, а ніж той, хто в світі.

5 Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх.

6 Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обман.

Бог — то любов

7 Улюблені, — любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога!

8 Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов!

9 Любов Бога до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили.

10 Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи.

11 Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного!

12 Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалюється.

13 Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого.

14 І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу.

15 Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі.

16 Ми познали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває!

17 Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі.

18 Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові.

19 Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив.

20 Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить?

21 І ми оце заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

Віра світ перемогла

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього.

2 Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо.

3 Бо то любов Божя, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі.

4 Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша.

5 А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий?

6 То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда.

Свідчення про Ісуса Христа

7 Бо троє свідкують на небі: Отць, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно.

8 І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно.

9 Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Божє вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого.

10 Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого.

Бог життя вічне нам дав

11 А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його.

Ів. 3. 16.

12

12 Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя.

13 Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя.

Бог слухає наші прохання

14 І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас.

15 А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього.

Молімось за грішних братів

16 Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажу, щоб молився.

17 Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть.

18 Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається.

19 Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі.

Син Божий розум нам дав

20 Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя!

21 Дітоньки, — бережіться від ідолів! Амінь.

23. 19.

Пс. 145. 18.
Єр. 29. 12.
Ів. 14. 13.

4 4. 4.

5 4. 15. 1 Кор.
15. 57.
Ів. 19. 34. 35.

6 Ів. 19. 34. 35.
4 М. 15. 30.
Єр. 7. 16. Мт.
12. 31

16

7 Мт. 28. 19. Ів.
1 1
3. 4.

3. 9.

9 4 М. 35. 30.
Ів. 3. 37

Гал. 1. 4.

10 Ів. 3. 18. 33.
36.

Лк. 24. 45.
Ів. 17. 3.
1 Кор. 2. 16.

20

11 Ів. 1. 4
2 Тим. 2. 10.

2 М. 20. 4.

21

ІВАНА

Привіт

1 Старець — вибраній пані та дітям її, яких я поправді люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду знав. 1 1 Тим. 2 4.

2 за правду, що в нас пробуває й повік буде з нами: 2 1 Ів. 1. 8.

3 нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христа, Сина Отцевого, у правді та в любові! 3 2 Петр. 1. 2. 4 1 Тим. 1. 8. 1 Ів. 2 2.

Пробуваймо в науці Христовій

4 Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. 2 Тим. 3. 5. 10 2 Сол. 3. 6, 14. 4 3 Ів. 4.

5 І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від початку, — щоб ми любили один одного! 5 1 Ів. 2 7. Ів. 15. 11. 12 3 Ів. 13. 1.

6 А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від початку, щоб ви згідно з нею жили. 7 Мт. 24. 5, 24.

7 Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса

Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист!

8 Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагороду.

9 Кожен, хто робить переступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Його, той має і Отця, і Сина.

10 Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому його, і не вітайте його!

11 Хто бо вітає його, той участь бере в лихих учинках його.

Закінчення

12 Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прийти до вас, і говорити устами до уст, щоб повна була ваша радість!

13 Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амінь.

ІВАНА

Не будьмо подібні до злого

1 Старець — улюбленому Гаврії, якого я на правду люблю. 3. 1 Сол. 3. 8. 4 12 Ів. 1.

2 Улюблений, — я молюся, щоб добре велось в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведеться душі твоїй. Тит. 3. 13. 6 Кол. 1. 10.

3 Бо я дуже зрадів, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. 3 2 Ів. 4.

4 Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді.

5 Улюблений, — вірно ти чиниш, як що робиш для братті та для чужинців, —

6 вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх випроводиш, як достойно для Бога,

7 бо вийшли вони ради Ім'ення

Його, нічого не взявши від поган.

8 Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді.

9 Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає.

10 Тому́ то, коли я прийду́, то згадаю про вчинки його, що їх робить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажать *приймати*, боронить, і вигонить із Церкви.

11 Улюблений, — не робися подібним до лихого, а до доброго:

доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив.

12 Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве.

Закінчення

13 Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретинкою.

14 але маю надію побачити тебе незабаром, і говорити устами до уст.

15 Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів поійменно! Амінь.

2 Ів. 12.

13

1 Петр. 5. 1.
11 Пс. 37. 27.

15

СОВОРНЕ ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА

ЮДИ

Привіт

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом:

2 милість вам, і мир, і любов хай примножаться!

Блаженні виступи

3 Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, бажаючи боротись за віру, раз дану святим.

4 Бо крадькома повходили деякі люди, на цей осуд віддавна призначені, безбожні, що благодать нашого Бога обертають у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого Ісуса Христа.

5 А я хочу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Господь ви-

1 Мт. 13. 35.
Діт. 15. 18.

13. Ів. 8. 44.
2 Петр. 2. 4.

2 2 Петр. 1. 2.

1 М. 19. 24.
Єр. 20. 16. 18.
16. 24. 2 Петр. 2. 10.

4 Рим. 9. 22.
1 Петр. 2. 8.
2 Петр. 2. 1

Діт. 10. 43.
3 Іс. 3. 2

5 2 М. 14. 29.
35. 26. 64. 65

зловив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував.

6 І Ангелів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули житло своє, Він зберіг у вічних кайданах під темрявою на суд великого дня.

7 Як Содом і Гоморра та міста коло них, що таким самим способом чинили перелюб та ходили з іншим тілом, понесли кару вічного огню, і поставлені в приклад, —

8 так само *буде* й цим сновідам, що опоганюють тіло, погорджують вказами, зневажають слави.

9 І сам Архангел Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсееве тіло, не наважився вивести суду зневажливого, а сказав: „Хай Господь докорить тобі!“

10 А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина, то й у тому перебувають.

11 Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїноюю, і попали в обману Валаамової заплати, і загинули в бунті Корєя!

12 Вони скелі підводні на ваших вечєрях любови, бо з вами без страху їдять та себе попасають; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дерева безплідні, двичі померлі, викоринені;

13 люти хвилі морські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок темряви бережеться повік.

14 Про них же звівач був Енох, сьомий від Адама, і казав: „Ось іде Господь зо Своїми десятками тисяч святих,

15 щоб суд учинити над усіма, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно накоїли, та за всі доростоки *слова*, що їх говорили на Нього безбожні грішники“.

16 Це рємствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять чванливе; вони вихваляють особи для зиску!

17 А ви, улюблені, згадуйте сло-

10 2 Петр. 2. 12.

2 Петр. 3. 18

3. 3. 1 Тим. 4.

1. 1.

11 1 М. 4. 8.

4 М. 16. 1, 31.

2 Петр. 2. 15.

Пр. 18. 1. 19

1 Кор. 2. 14.

12 2 Петр. 2. 13

13 6. Іс. 57. 20

Фил. 2. 12. 23

15 Мал. 3. 13.

Мт. 12. 36. 25.

31.

16 Пс. 5. 10

Тит. 3. 4

Рим. 16. 27. 25

ва, що їх давніше казали апостоли Господа нашого Ісуса Христа,

18 які вам говорили: „За останнього часу будуть глузії, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю“.

19 Це ті, хто відлучується від єдності, тілесні, що духа не мають.

Будуйте себе найсвятішою вірою

20 А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться Духом Святим,

21 бережіть себе самих у Божій любові, і чекайте милости Господа нашого Ісуса Христа для вічного життя.

22 І до одних, хто вагається, будьте милостиві,

23 спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо страхом, і ненавидьте навіть оджку, опоганену від тіла!

А Богові слава

24 А Тому, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості,

25 Єдиному премудрому Богові, Спасителеві нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутність, сила та влада перше всього віку, і тепер, і на всі віки! Амінь.

ОБ'ЯВЛЕННЯ СВ. ІВАНА БОГОСЛОВА

Вступ

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав

6. 9. 1 Ів. 1. 1. 2

22. 7. 1 Петр. 3

4. 7.

¹ Грецьке 'Αποκάλυψις, лат. revelatio, церк. слов. *откровєніє*. Пор. 1 Петр. 4. 13, Гал. 1. 12.

Своїм Анголом рабові Своєму Іванові,

2 який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив.

3 Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та

додрікує написане в ньому, — час бо близький!

Ісуса побачить кожне око

4 Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи духів, що перед престолом Його,

5 та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владика земних царів“. Пому, що нас полюбив і кров'ю Своєю обмив нас від наших гріхів,

6 що вчинив нас „царями, священниками Богів“ і Отцєві Своєму, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь.

7 „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племена землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь!

8 Я Альфа й Омега,¹ говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель!

Об'явлення Іванові на острові Патмосі

9 Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа.

10 Я був у душі Господнього² дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми,

11 який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книг, і пошли до сімох Церков: до Ефесу, і до Смірни, і до Пергаму, і до Тіатирів, і до Сард, і до Філадельфії, і до Лаодикії“.

¹ Альфа — початкова, а Омега — остання буква грецької азбуки. Цебто „Зі Початку і Кінця“ (пор. Об. 22, 13).

² Κυριακή ημέρα — день Господній, церковнослов'янське „ДЕНЬ НЕДІЛЬНИЙ“ (неділя).

12 2 М. 25. 37.

2. 1. 15. 16. 13
Дан. 7. 13.

4 3. 1. 2 М. 3. 14.
Рим. 1. 7. Евр.
13. 8.

Дан. 7. 9. 14

5 Іс. 55. 4. Ів.
8. 14. 15. 12.
Кор. 15. 20.
Еф. 1. 7. Евр.
9. 12. 1. Петр.
1. 18. 19.

14 2. 10. 6. 15
Іс. 1. 7. Евр.
8. 27.

6 4. 11. 5. 10.
20. 8. 1. 81
6. 1. Петр. 3.
5. 9.

10. 4. 2 Мт. 16
17. 2. Евр. 4.
12.

7. 10. 1. 9.
1. 8. 2. 10. 17
Мт. 14. 27.

8 1. 17. 21. 6.
22. 13. 10. 41
1. 4. 6. 6.

1. 1. 14. 14. 18

2. 1. Мал. 2. 20

9 6. 9. Рим. 8.
11.

10 4. 2. Іс. 58
11.

11 1. 8. 14. 13.
22. 13.

1. 16. 20.

1 Сол. 1. 3.

12 І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім свічників золотих:

13 а посеред семи свічників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одяжку і підп'єзаного“ по грудях золотим поясом.

14 А „Пого голова та волосся — білі, немов біла вовна, як сніг; а очі Пого — немов полум'я огняне.

15 А ноги Пого подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Пого — немов шум великої води“.

16 І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Пого меч обо-сичний виходив, а обличчя Пого, немов сонце, що світить у силі своїй.

17 І коли я побачив Пого, то до ніг Пому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правницю Своєю та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній,

18 і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерті й від аду.

19 Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому!

20 Тасминиця семи зір, що бачив ті їх на правниці Моїй, і семи свічників золотих: сім зір, — то Анголі семи Церков, а сім свічників, що ти бачив, — то сім Церков“.

Послання до семи азійських Церков:

Послання до Ефеської Церкви

1 **2** До Ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи свічників золотих:

2 Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпелівість, і що

не можеш терпіти лихих, і ви-
пробував тих, хто себе називас
апостолами, але ними не є, і зна-
йшов, що фальшиві вони.

3 І ти маєш терпіння, і працював
для Ім'ення Мого, але не знемігся.

4 Але маю на тебе, що ти поки-
нув свою першу любов.

5 Отож, пам'ятай, звідки ти
впав, і покайся, і вчинки давніші
роби. Коли ж ні, то до тебе при-
йду незабаром, і зрушу твого
свічника з його місця, якщо не
покаєшся.

6 Але маєш оце, що ненавидиш
учинки Николаїтів,¹ яких і Я не-
навиджу.

7 Хто має вухо, хай чує, що Дух
промовляє Церквам: переможцеві
дам їсти від дерева життя, яке в
раю Божім".

Послання до Смірнської Церкви

8 А до Ангола Церкви в Смірні
напиши: „Оце каже Перший й
Останній, що був мертвий й ожив:

9 Я знаю діла твої, і біду, і
убозтво, — але ти багатий, — і
зневагу тих, що говорять про себе,
ніби юдеї вони, та ними не є, але
вони — зборище сатани.

10 Не бійся того, що маєш стра-
ждати! Ось диявол вкидатиме де-
кого з вас до в'язниць, щоб вас
випробувати. І будете мати біду
десять день. Будь вірний до
смерти, і Я тобі дам вінець життя!

11 Хто має вухо, хай чує, що Дух
промовляє Церквам: переможець
не буде пошкоджений від другої
смерти".

Послання до Пергамської Церкви

12 А до Ангола Церкви в Пер-
гамі напиши: „Оце каже Той, що
має меч обосічного:

13 Я знаю діла твої, і що де ти

живеш, там престол сатани. І
тримаєш ти Ім'ення Моє, і ти не
відкинувся від віри Моєї навіть
за днів, коли в вас, де живе сата-
на, був убитий Антипа,¹ свідок
Мій вірний.

14 Але трохи Я маю на тебе,
бо маєш там тих, хто тримається
науки Валаама, що навчав був
Балака покласти спотикання пер-
ед синами Ізраїля, щоб їм ідо-
льські жертви й розпусту чинили.

15 Так маєш і ти таких, що
тримаються науки Николаїтської
край само.

16 Тож покайся! Коли ж ні,
то до тебе прийду незабаром, і
воюватиму з ними мечем Своїх уст.

17 Хто має вухо, хай чує, що Дух
промовляє Церквам: переможцеві
дам їсти приховану манну, і дам
йому білого каменя, а на камені
написане ім'ення нове, якого не
знає ніхто, — тільки той, хто при-
ймає його".

Послання до Тіятірської Церкви

18 І до Ангола Церкви в Тіяті-
рах напиши: „Оце каже Син Бо-
жий, що має очі Свої, як підум'я
огняні, а ноги Його подібні до
міді:

19 Я знаю діла твої, і любов, і
віру, і службу, і твою терпели-
вість, і останні вчинки твої, що
більші за перші.

20 Але маю на тебе, що жінці
Єзавелі, яка каже, ніби вона про-
рокіння, ти попускаєш навчати та
зводити рабів Моїх, чинити роз-
пусту та їсти ідольські жертви.

21 І Я дав був їй часу, щоб
покаялася, — та вона не схотіла
покаятися в розпусті своїй.

22 Ось Я кину її на ложе, а тих,
що чинять із нею розпусту, у

¹ Николаїти — сретини апостольського часу,
Пор 2 Петр. 2. 10-22, Юди 1. 8-13.

¹ Антипа — муж апостольський, учень Івана
Богослова, єпископ Пергамський, убитий року
92-го.

велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються,

23 а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкви, що Я Той, Хто нирки й серця¹ вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими.

24 А вам, та іншим, що в Тіяти-рах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють *так званих* глибин сатані, кажу: не накладу на вас іншого тягару,

25 тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийду.

26 А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додержує Мої вчинки, Я дам йому владу над поганями.

27 і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов глиняний посуд, покрушаться², як і Я одержав *владу* від Свого Отця,

28 і дам Я йому збірю досвітню.

29 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!

Послання до Сардійської Церкви

3 А до Ангола Церкви в Сярдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих духів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий.

2 Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм.

3 Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду.

4 Та ти маєш і в Сярдах кілька імен, що одекі свої вони не споганили, і в білій зо-Мною ходитимуть, бо гідні вони.

5 Переможець зодягнеться в білу одужу, а імення його Я не

¹ Нирки й серце в біблійній мові — це центр духовного життя людини, це її розум.

23 Пс. 7. 10, 62.
13. Єр. 11. 20.
Мт. 16. 27.
2 29. 3. 13.

1. 18. Іс. 22. 7
22. 1 Ів. 5. 29.

25 2 11

26 2 7. 11 1
11. 2 8

27 3. 21. 12. 5.
19. 15. Пс. 2.
9. Мт. 2. 6.

Іс. 43. 4. 60. 9
14. Рим. 2. 28.
28 22 16. 2 Петр.
1 19
29 2 20

1 4. 5.
Мт. 6. 13. Діі 10
11. 28

2 Лк. 22. 32.
2. 25. 1 Кор. 11
9. 26. Фил. 4.
5.

3 2. 16. 2 Петр.
3. 10.

3. 5. 21. 21. 12
2. 4 Пар. 7
21. Євр. 12
22.

4 1. 11.
3. 6. 22. Мт. 13
13. 9

5 2. 11. 3. 12.
Іс. 61. 10.
Мт. 10. 32.

1. 5. Кол. 1. 14
15.

змію із книги життя, і ймення його визнаю перед Отцем Своїм і перед Пого Анголами.

6 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!

Послання до Філадельфійської Церкви

7 І до Ангола Церкви в Філадельфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“.

8 Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Імення Мого не відкинувся.

9 Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, *із тих*, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“.

10 А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробовування, що має прийти на весь всесвіт, щоб випробувати мешканців землі.

11 Я прийду незабаром. Тримай, що ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав.

12 Переможеця зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вийде не вийде назовні, і на нім напишу Ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Нового, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я Своє.

13 Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквам!

Послання до Лаодикійської Церкви

14 І до Ангола Церкви в Лаодикії напиши: „Оце каже Амінь,

Свідок вірний і правдивий, по-
 аток Божого творива:

15 Я знаю діла твої, що ти не
 холодний, ані гарячий. Якби то
 холодний чи гарячий ти був!

16 А що ти літеплий, і ні гаря-
 чий, ані холодний, то виплону
 тебе з Своїх уст . . .

17 Бо ти кажеш: „Я багатий, і
 збагатів, і не потребу́ю нічого“.
 А не знаєш, що ти нужденний, і
 мізерний, і вбогий, і сліпий, і
 голый!

18 Раджу тобі купити в Мене
 золота, в огні перещищеного, щоб
 збагатитись, і білу одежу, щоб
 зодягтися, і щоб ганьба наготі
 твоєї не видна була, а ма́стю на
 очі намасті свої очі, щоб бачи-
 ти.

19 Кого Я люблю, тому до-
 коряю й караю *того*. Будь же
 ревний і покайся!

20 Ось Я стою під дверима та
 стукаю: коли хто почує Мій голос
 двері відчинить, Я до нього
 ввійду, і буду вечєрати з ним, а
 він з Мною.

21 Переможцеві сісти Я дам на
 Моему престолі зо Мною, як і Я
 переміг був, і з Отцем Своїм сів на
 престолі Його.

22 Хто має вухо, хай чує, що
 Дух промовляє Церквám!

Божий престол

1 По цьому я поглянув, — і ось
 двері на небі відчинені, і пер-
 сний голос, що я чув його, як
 сурм́у, що зо мною говорив, ска-
 зав: „Іди сюди, і Я тобі покаж́у,
 що́ статися має по цьому!“

2 І зараз у ду́сі я був. І ось
 престол стояв на небі, а на пре-
 столі Сидячий.

3 А Сидячий подібний був з
 зйгладу до каменя яспіса й сар-
 диса, а веселка навколо престолу
 видом подібна була до смара́гду.

Старці на престолах

11. 16.

15 2. 9, 13, 19.

17 1 Кор. 4. 8.

15 2. 13. 1

5

19 Пов. 5. 17

Пр. 3. 12

20 Пс. 5. 2

Пс. 24. 7. 9

1. 4. 8. 15. 5

6. 1. 5. 16

6. 3

21 3. 12 Мт. 19.

28

22 3. 13.

4

4 А навколо престолу — два-
 дцять чотири престоли, а на пре-
 столах я бачив двадцятьох чоти-
 рьох старців, що сиділи, у шати
 білі одягнені, а на головах своїх
 мали вінці золоті.

5 А від престолу виходили бліс-
 кавки, і голоси, і громи. А пе-
 ред престолом горіли сім свічни-
 ків огняних, а вони — сім духів
 Божих.

Чотири тварини

6

6 І перед престолом — як море
 скляне, до криштáлю подібне. А
 серед престолу й навколо престо-
 лу четверо тварин, повні очей
 спереду й ззаду.

7 І перша тварина подібна до
 лева, а друга тварина подібна до
 теляти, а третя тварина мала лице,
 як людина, а четверта тварина
 подібна до орла, що летить.

8

8 І ті чотири тварині, — кожна
 з них мала навколо по шість крил,
 а всередині повна очей. І спокію
 не мають вони день і ніч, промов-
 ляючи:

„Свят, свят, свят Господь,
 Бог Вседержитель,
 що Він був, і що є, і що
 має прийти!“

Тварини і старці поклоняються Богові

9 І коли ті тварини складають
 славу, і честь, і подяку Тому, Хто
 сидить на престолі й живе віки
 вічні,

10

10 тоді падають двадцять чоти-
 ри старці перед Тим, Хто сидить
 на престолі, і вклоняються Тому,
 Хто живе віки вічні, і складають
 вінні свої перед престолом та ка-
 жуть:

11

11 „Достойний Ти, Господи й
 Боже наш,

прийняти славу, і честь,
і силу,
бо все Ти створив,
і з волі Твоєї існує та ство-
рене *всє!*“

*Книга в Божій правиці
з сімома печатками*

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всередині й назвні, і запечатану сімома печатками.

1 4. 2. 5. 12. 63.
2 9

2 І бачив я потужного Ангела, який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її?“

2 10 1

1. 6. 20 6 10

3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї.

4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї.

Агнець Божий, Ісус Христос, відкриває книгу

4. 11. 5. 6. 12

13. 8.
16 148 1

5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корень Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“.

5 22. 16. 1 М. 49.

9 10 16 11 1.
10. Рим. 15.
12.

6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих духів, посланих на всю землю.

6 4. 5. 7. 17.

Зах. 3. 9. Ів.
1. 29.

7 І Він підійшов, і взяв книгу з правиці Того, Хто сидить на престолі.

Пс. 148 1 ... 13

Тварини і старці співають Агнцеві нову пісню

8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гітла й золоті чаші.

8 8. 3. 14. 2 1с.

24. 23.

4. 10. 19. 4. 14

повні пахощів, а вони — молитви святих.

9 І нову пісню співають вони, промовляючи:

„Ти достойний узяти цю книгу,

і розкрити печатки її,

бо Ти був заклений,

і кров'ю Своєю Ти вику-

пив людей Богові

з усякого племени, і язи-

ка, і народу, і люду.

10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями,

і священниками, —

і вони на землі царюва-
тимуть!“

Ангелі прославляють Агнця, Ісуса Христа

11 І я бачив, і чув голос багатьох Ангелів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десяти тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч.

12 І казали вони гучним голо-
сом:

„Достойний Агнець, що за-
колений,

прийняти силу, і багат-
ство, і мудрість,

і міць, і честь, і славу, і
благословення!“

Уся вселенна прославляє Сидячого на престолі й Агнця

13 І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило:

„Тому, Хто сидить на пре-
столі, і Агнцеві —

благословення, і честь, і
слава,

і сила на вічні віки!“

14 А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

З книги розкриваються шість печаток, і з'являються шість нещастя

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“

2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І віння йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти.

3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“

4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому.

5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці.

6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківи¹ пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“

7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“

8 І я глянув, — і ось кінь чорний.² А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земними звірми.

9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертвником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали.

¹ Грецьке *χοῖνις* — хлібна міра, вистачальна людині на один день. Динарій — римська монета, денна оплата робітника.

² Грецьке *χλωρός* — жовтавий, буланний, блідий. Церк. слов. *блѣдъ*.

3 М. 32. 43.
Лк. 18. 7.

3. 5. 7. 9. 14.

2 Зах. 6. 3.

Дн 2. 20.

3 4. 7

Пісн. 2. 13.

16. 20. Іс. 34. 14
4. Лк. 21. 33.

19. 18. 19. Іс. 15
2. 19.

6 Мт. 20. 13.

Лк. 23. 30.

11. 18. Іс. 13. 17
9. Рим. 2. 5.

8 Зах. 6. 3, 6.

9 1. 9. 8. 3.

10 І кликнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“

11 І кожному з них дано білу одежу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслужки, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони.

12 І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталося велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і ввесь місяць зробився, як кров . . .

13 І на землю падали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер . . .

14 І небо сховалося, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць . . .

15 І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські,

16 та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лица Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнца! . . .

17 Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

Попечатання Божих рабів

7 А по цьому я бачив чотирьох Анголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не вів на землю, ані на море, ані на жодне дерево.

2 І бачив я іншого Ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох Анголів, що їм дано пошкодити землі та морю,

3 говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на їхніх чолах!“

4 І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі¹ попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів:

5 з племені Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племені Рувимового — дванадцять тисяч, з племені Гадового — дванадцять тисяч,

6 з племені Асирового — дванадцять тисяч, з племені Нефталімового — дванадцять тисяч, з племені Манасійного — дванадцять тисяч,

7 з племені Симеонового — дванадцять тисяч, з племені Левійного — дванадцять тисяч, з племені Іссахарового — дванадцять тисяч,

8 з племені Завуллоного — дванадцять тисяч, з племені Іосіпового — дванадцять тисяч, з племені Веніямінового — дванадцять тисяч попечатаних.

Бідарі перед Божим престолом

9 Потому я глянув, — і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племен, і народів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одежу, а в їхніх руках було пальмове віття.

10 І зивали вони гучним голосом, кажучи:

„Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“

11 А всі Анголі стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові,

¹ Цебто 12 раз по 12 тисяч. Племен Ізраїлевих було 12.

3 9. 4. 6з. 9. 4.
Еф. 1. 13. 4.
30.

5. 12.

Іс. 1. 16, 18. 14
Ів. 21. 15.
Євр. 9. 14.

Іс. 6. 1. Пс. 15
47. 8. М. 26
11. 6. 17. 27

Пс. 126. 6. 16
Іс. 49. 10.

9 3. 5, 18, 5. 9, 6.
11.

6. 6. Пс. 23. 17
1. Іс. 25. 8.
2 Ів. 10. 11,
12.

10 Пс. 3. 9. Єр.
3. 23

1 Кор. 15. 52. 2

6. 9, 9. 3. 3

12 кажучи:

„Амінь! Благословення, і слава, і мудрість, і хвала, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“

13 І відповів один із старців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одежу, — хто вони й звідкіль поприходили?“

14 І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав:

„Це ті, що прийшли від великого гори, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнця...“

15 Тому то вони перед Божим престолом,

і в храмі Погос день і ніч йому служать.

А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними“.

16 „Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“.

17 Бо Агнець, що серед престолу,

„буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя.“

І Бог кожну сльозу з очей їхніх зітре!“

*Розкриття сьомої печатки.
Нищення землі по сурмленні
шістьох Анголів*

8 І коли сьому печатку розкрив, піма тиша настала на небі десь на півгодини.

2 І я бачив сімох Анголів, що стояли перед Богом. І дано було їм сім сурем.

3 І прийшов другий Ангол, та

й став перед жертовником із золотою кадильницею. І було йому дано багато кадиса, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жертовника, що перед престолом.

4 І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки Ангела перед Бога.

5 А Ангел кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жертовника, та й кинув на землю. І зчинилися грми, і гуркотнява, і блискавиці та трясіння землі . . .

6 І сім Анголів, що мали сім сурем, приготувалися, щоб сурмити.

7 І засурмив перший Ангел, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всіляка зелена трава погоріла . . .

8 І засурмив другий Ангел, — і немов би велика гора, розпалена огнем, була вкинена в море. І третина моря зробилася кров'ю,

9 і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів . . .

10 І засурмив третій Ангел, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскип. І спала вона на третину річок та на водні джерела.

11 А ймення зорі тій Полін. І стала третина води, як полін, і багато з людей поновирали з води, бо згіркла вона . . .

12 І засурмив Ангел четвертий, — і вдарено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмилася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч . . .

13 І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів

сурмових позоставших трьох Анголів, що мають сурмити!“ . . .

1 **9** І засурмив п'ятий Ангел, — і я бачив зорю, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої.

2 І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмилосся сонце й повітря від криничного диму . . .

3 А з диму на землю вийшла сарана, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні.

4 І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жадному дереву, але тільки тим людям, які на чόлах не мають печатки Божої.

5 І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мұка від неї, як мұка від скорпіона, коли вкуси́ть людину.

6 І в ті дні люди смерті шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! . . .

7 А вигляд сарани був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінки, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя.

8 І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лев'ячі.

9 І мала вона панцери, немов панцери залізнi; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну.

10 І мала хвости, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада — п'ять місяців шкодити людям.

11 І мала вона над собою царя, ангела безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддон, а по-грецькому звався він Аполліон!¹

¹ Аваддон — ад. Аполліон — погубник.

178

4 Пс. 141. 2.
Дн 10. 4.

8 2

2 М. 10. 1...

7. 3. 6з. 9. 4.

Пов. 3. 21.

Поіл. 2. 4.

10 9. 1.

Поіл. 1. 6.

6 1 2 Сел.
2 4

13 9 2

12 Одне горе минуло! Ось за-
ним ще два горя надходять!

13 І засурмів шостий Ангол, —
і я почув один голос із чотирьох
рогів золотого жертовника, який
перед Богом,

14 що казав шостому Анголові,
який мав сурму: „Розв'язки чо-
тирьох Анголів, що пов'язані при
великій річці Ефраті“.

15 І були порозв'язувані чотири
Анголі, приготівані на годину, і
на день, і на місяць, і на рік, щоб
убили третину людей.

16 А число кінного війська —
двадцять тисяч раз по десять ти-
сяч; і я чув їхнє число.

17 І так бачив я коней в ви-
дінні, а на них верхівців, що пан-
тери мали огняні, і гіяцинтові, і
сірчані. А голови в коней — не-
мов голови лев'ячі, а з їхнього
рота виходив огонь, і дим, і сір-
ка.

18 І побита була третина людей
від цих трьох поразок, — від
огню, і від диму, і від сірки, що
виходили з їхніх ротів.

19 Сила бо коней була в їхнім
роті та в їхніх хвостах. А хво-
сти їхні подібні до вулав, що
мають голови, і ними вони шкоду
чинять.

20 А решта людей, що не вбита
була цими поразками, непокаялися
за діла своїх рук, щоб не кланя-
лись дэмонам, ані ідолам золотим,
і срібним, і мідяним, і кам'яним, і
дерев'яним, що не можуть вони
ані бачити, ані чути, ані ходити.

21 І вони не покалися в своїх
убивствах, ані в чарах своїх, ні в
розпусті своїй, ні в крадіжках
своїх . . .

Пізнання а́нголової книжки

10 І бачив я іншого потужного
Ангола, що схова́в із неба.
Був одягнений в хмару, і над його

12 8. 13, 11. 14.

5. 1.

14 7. 1, 16. 2.
20. 7

Дан. 8. 26, 12. 4
4. 9.

11. 5. Рим. 16. 7
25, 26. 1 Кор.
15. 51.

20 16. 11, 21.

6. 3 1 2 3

21 Іс. 47. 9. 12.

1. 11, 19. 6р. 11
25. 30.

1. 1. 16, 4. 3, 5. 2.
Мт. 17. 2.

головою веселка була, а обличчя
його — як стовпй огняні,

2 І мав у руці своїй книжку роз-
гёрнену. І він поставив свою пра-
ву ногу на море, а ліву — на
землю.

3 І закричав гучним голосом,
як лев той ричить. І як він за-
кричав, то заговорили сім грóмів
голосами своїми.

4 А як заговорили сім грóмів
голосами своїми, я хотів був пи-
сати. Та я почув голос із неба,
що до мене казав: „Запечатай оте,
що сім грóмів казали, і того не
пиши!“

5 А Ангол, що я бачив його, як
стояв він на морі й землі, зняв до
неба правийцю свою

6 та й поклявся Живучим по
вічні віки, Який створив небо та
те, що на ньому, і землю та те, що
на ній, і море й що в нім, — що
вже часу не буде.

7 А дня голосу сьомого Ан-
гола, коли він засурмить, довер-
шиться Божя таємниця, як Він
благовістив був Своім рабам про-
рокам.

8 І голос, що я чув його з неба,
став знов говорити зо мною й
казати: „Піди, та візьми розгёр-
нену книжку з руки Ангола, що
стоїть на морі й землі“.

9 І пішов я до Ангола та й про-
мовив йому, щоб дав мені книжку.
А він мені каже: „Візьми, і з'їж
її! І гіркість учинить вона для
твого живота, та в устах твоїх
буде солодка, як мед“.

10 І я взяв з руки Ангола книж-
ку та й з'їв її. І була вона в
устах моїх, немов мед той, солод-
ка. Та коли її з'їв, вона гіркість
зробила в моїм животі . . .

11 І сказали мені: „Ти мусиш
знову пророкувати про народи, і
поган, і язики, і про багато ца-
рів“.

*Скатування двох пророків
і їх воскресення*

11 І дано тростину мені, по-
дібну до палиці, і сказано:
„Устань, і змірай храма Божого
й жертовника, і тих, хто вклоня-
ється в ньому.

2 А двір, що за храмом, лиши-
та не мірай його, бо він даний
поганам, — і сорок два місяці
будуть топтати вони святе місто.

3 І звелю Я двом свідкам Своїм,
і будуть вони пророкувати тисячу
двісті й шістьдесят день,¹ зодягнені
в волосяний.

4 Вони — дві оливі та два свіч-
ники, що стоять перед Богом зем-
лі.

5 І коли б хто схотів учинити їм
кривду, то вийде огонь з їхніх
уст, — і поїсть ворогів їхніх. А
коли хто захоче вчинити їм крив-
ду, — той отак мусить бути за-
битий.

6 Вони мають владу небо
замкнути, щоб за днів їхніх про-
роцтва не йшов дощ. І мають
владу вони над водою, — у кров
обертати її, і вдарити землю всі-
лякою карою, скільки разів вони
схочуть.

7 А коли вони скінчать сві-
дectво своє, то звірина, що з безо-
дні виходить, із ними війну по-
веде, — і вона їх переможе та їх
повбиває.

8 І їхні трупи полишить на май-
дані великого міста, що звється
духовно Содом і Єгипет, де й Гос-
подь наш був розп'ятий.

9 І багато з народів, і з племен,
і з язиків, і з поган будуть диви-
тися півчверта дні на їхні трупи,
не дозволять покласти в гроби
їхніх трупів.

10 А мешканці землі будуть
тішитися та радіти над ними, і

¹ Тут 1260 день — це теж 42 місяці, три з поло-
виною роки.

дарунки пошлють один одному,
бо мучили ці два пророки мешкан-
ців землі.

11 А по півчверта днях дух жит-
тя ввійшов у них від Бога, — і
вони повставали на ноги свої. І
напав жах великий на тих, хто
дивився на них!

12 І почули вони гучний голос
із неба, що їм говорив: „Зійдіть
сюди!“ І на небо зійшли вони в
хмарі, і вороги їхні дивилися на
них.

13 І тієї години зчинився страш-
ний землетрус, і десята частина
міста *того* завалилась . . . І в цім
трусі загинуло сім тисяч людських
імен, а решта обгорнена жахом бу-
ла, — і вони віддали славу Богу
Небесному! . . .

14 Друге горе минуло! Ото не-
забаром настане за ним третє го-
ре!“

Царство Боже по сьомій сурмі

15 І засурмив сьомий Ангел, —
і на небі зчинилися гучні голосі,
що казали:

„Перейшло панування над
світом до Господа нашого
та до Христа Його, —
і Він зацарює на вічні
вікні!“

16 І двадцять чотири старці,
що на престолах своїх перед Бо-
гом сидять, понадали на обличчя
свої, та й уклонилися Богові,

17 кажучи:

„Дяку складаємо Тобі, Гос-
поди, Боже Вседержи-
телю,
що Ти є й що Ти був,
що прийняв Свою силу
велику
та й зацарював!

18 А погани розлютились, та
гнів Твій прийшов,
і час настав мертвих су-
дити,

123 15 Зах 2

123 15

2 12. 6.

3 Мт. 11. 27.

16. 18. Мт.
27. 54.

4 Зах. 4. 11.

9. 12. 15. 4.

6 2 М. 7. 19. 20.
1 Цар. 14. 1,
18. 1.

10. 7. 12. 10.

7 13 1

4. 10. 7. 11.

8 Єр. 9. 21.
4. 8. 16. 5.
Мт. 28. 18.

6. 16. 17.
Мт. 19. 28.

і дати заплату рабам
Твоїм, пророкам і свя-
тим,
і тим, хто Ім'ення Твого
боїться
малим і великим,
і знищити тих, хто нищить
землю".

19 І розкрився храм Божий на
небі, — і ковчег заповіту Його в
Його храмі з'явився. І зчини-
лися блискавки, і гуркіт, і грми,
і землетрус, і великий град . . .

*Жінка, зодягнена в сонце,
та семиголовий змії*

12 І з'явилася на небі велика
ознака: Жінка, зодягнена в
сонце, а під ногами її місяць, а
на її голові вінок із дванадцяти зір.

2 І вона мала в утробі, і кри-
чала від болю, та мукі терпіла від
породу.

3 І з'явилася інша ознака на
небі, — ось змії червоноогняний,
великий, що мав сім голів та де-
сять рогів, а на його головах сім
вінців.

4 Його хвіст зміїв третину зір із
Неба та й кинув додолу. І змії
стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли
вродить . . .

5 І дитину вродила вона чо-
ловічої статі, що всі народи має-
пати замізом язезом. І дити-
на її була взята до Бога, і до
престолу Його.

6 А жінка втекла на пустиню,
де вона мала місце, від Бога для
неї вгтобване, щоб там годували
її тисячу двісті шістьдесят день.

*Архангол Михаїл скидає змія на
землю*

7 І сталася на небі війна: Ми-
хаїл та його Анголі вчинили зо-
змієм війну. І змії воював та
його анголі,

Дан. 2. 35.

20. 2.

11. 15. 19. 5
Зах. 3. 1.

19. 15. 5.

Мт. 16. 24. 11
25. Рим. 16.
20.

3. 17. 3.

Пс. 96. 11.

52. 27. 19. 15.
Іс. 7. 14. Мт.
2. 6.

1 М. 3. 15.

12. 6. 2 М. 14
19. 4. Пс. 55
7. Іс. 30. 26
Дан. 7. 25.

6. 11. 2. Мт. 2.
13, 14.

7. 1 М. 3. 15. Дан.
10. 13. 21.

4 М. 16. 31, 16
32.

8 та не втрималися, і вже не
знайшлося їм місця на небі.

9 І скинений був змії великий,
вуд стародавній, що зветься дия-
вол і сатана, що зводить усіх світ, і
скинений був він додолу, а з ним
і його анголі були скинені.

10 І я почув гучний голос на
небі, який говорив:

„Тепер настало спасіння,
і сила, і царство нашого
Бога,

і влада Христа Його,
бо скинений той, хто
брав наших скажлив,
хто перед нашим Богом
оскаржував їх день і ніч!

11 І вони його перемогли кро-
в'ю Агня
та словом свого засвід-
чення,

і не полюбили життя свого
навіть до смерті!

12 Через це звеселися ти, небо,
та ті, хто на нім пробу-
вав!

Горе землі та морю,
до вас бо диявол зійшов,
маючи лютість велику,
знаючи, що короткий час
має!"

Змії-диявол переслідує жінку

13 А коли змії побачив, що
додолу він скинений, то став пе-
реслідувати жінку, що вродила
Хлоп'я.

14 І жінці дані були дві крилі
великого орла, щоб від змії летіла
в пустиню до місця свого, де бу-
дуть її годувати час, і часи, і
півчасу.

15 І пустив змії за жінкою з уст
своїх воду, як річку, щоб річка
схопила її.

16 Та жінці земля допомгла, —
і розкрила земля свої уста, та й
вишла річку, яку змії був пустив
із своїх уст . . .

17 І змії розп'ятувався на жінку, і пішов воювати з останком наслідня її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідцтво Ісусове.

18 І я став на морськóму піску.

*Антихрист і його пророк:
Семиголова звірина звет'я світ*

13 І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рогів та сім голів, а на рогах її було десять вінців, а на її головах богозневажні імена.

2 А звіріна, що я її бачив, подібна до рися булі, а ноги її — як ведм'ячі, а паша її — немов лів'яча паша. І змії дав їй свою силу, і престола свого, і владу велику.

3 А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смертельна її вздоровилась. І вся земля дивувалась, слідкуючи за звіріною!

4 І вклонилися змієві, що дав владу звірині. І вклонилися звірині, говорячи: „Хто до звірини подібний, і хто воювати з нею може?“

5 І їй дано уста, що говорили зухвалі та богозневажні. І їй дано владу діяти сорок два місяці.

6 І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богозневажати Ім'я Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе.

7 І їй дано провадити війну зосвятими, та їх перемогти. І їй дана влада над кожним племенем, і наро́дом, і язиком, і людом.

8 І їй вклоняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнця, за́клогого від закладин світу.

9 Коли має хто вухо, нехай слухає:

10 Коли хто до полону веде, — сам піде в полон.

17 11. 7.

1 1. Мт. 7. 11
15. 24. 11. 24

1 17. 3. Дан. 7.
7.

13. 20.

2 2. 13. 12. 9.

Мт. 24. 24.

3 17. 8.

13. 3. 19. 20.
5 М. 13. 2.

4 18. 18.

13. 11.

6 16. 9. 11.

13. 2. 17. 9.

8 17. 8.

10 14. 12. 1 М.
9. 6. Іс. 33.
1. Мт. 26. 52.

Коли хто мечем убиває, —
такий мусить сам бути
війтний мечем!
Отут терпеливість та віра святих!

*Друга звіріна помагає
звільнити світ*

11 І бачив я іншу звіріну, що виходила з землі. І вона мала два роги, подібні агнічым, та говорила, як змії.

12 І вона виконувала всю владу першої звірини перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звірині, що в неї вздоровлена була її рана смертельна.

13 І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед людьми.

14 І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їх дано їй чинити перед звіріною, намовляючи мешканців землі зробити обрза звірини, що має рану від меча, та живе.

15 І дано їй вкласти духа образів звірини, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклониться образіві звірини, поби́ти були.

16 І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було дано знамено на їхню правіцю або на їхні чо́ла,

17 щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамена ймення звірини, або числа ймення його . . .

18 Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число людське. А число її — шістсот шістдесят шість.

Агнець на Сіонській горі

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що

мають Ім'я Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чолах.

2 І почув я голос із неба, немов шум великої води, і немов гук мічного грому. І почув я голос гусярів, що грали на гусялах своїх,

3 і співали, як пісню нову перед престолом і перед чотирьома тваринами й старцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі.

4 Це ті, хто не осквернився з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, первістки Богові й Агнцеві,

5 не знайшлося бо підступу в їхніх устах, бо вони непорочні!

Настає година суду Божого

6 І побачив я іншого Ангела, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і языку, і народові.

7 І він говорив гучним голосом:

„Побійтеся Бога та славу віддайте Тому,
бо настала година суду
Його,

і вклоніться Тому, Хто
створив небо,
і землю, і море, і водні
джерела!“

8 А інший, другий Ангел *летів* слідом і казав:

„Упав, упав Вавилон, город
великий,
бо лютим вином розпусти
своїї

він напоїв усі народи!“

9 А інший, третій Ангел *летів* услід за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено на чолі своїм чи на руці своїй,

19. 20. Пс. 10
75. 9. Бр. 25.
15.

13. 15. 19. 20. 11
Іс. 34. 10.

3 Пс. 149. 1.

12. 17. 13. 10. 12

41 Кор. 6. 20.
2 Кор. 11. 2.

1. 11. 19. 12. 13
10. 2 Сол. 1.

5 Пс. 32. 2. Соф
3. 13. 1 Кол. 1
22

6 8. 13.

7 5 М. 32. 3.
Екл. 12. 13.

Поіл. 3. 8. 15
Мт. 13. 39.

8 18. 3. Іс. 21
9.

19. 15. 19

10 то той питиме з вина Божого гніву, вина незмішаного в чаші гніву Його, і буде мучений в огні й сірці перед Ангелами святими та перед Агнцем.

11 А дим їхніх мук підійматиметься вічні віки. І не мають спокію день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його“.

12 Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру!

Блаженні, хто вмирає в Господі

13 І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, вони від праць своїх заспокояться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“.

Початок суду Божого

14 І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на своїй голові золотого вінця, а в руці його гострий серп.

15 І інший Ангел вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до того, хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жниво землі!“

16 І той, хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата.

17 І інший Ангел вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа.

18 І інший Ангел, що мав владу над огнем, вийшов від жертовника. І він гучним голосом кликнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона земної виноградини, бо грона її вже дозріли“.

19 І Ангел кинув додолу серпа

свого, і зібрав виноград на землі, і вкинув в велике чавіло Божого гніву.

20 І потовчене було чавило за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вуздечок, на тисячу шістьсот стадій...

Сім Анголів покарання

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім Анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий.

2 І я бачив *щось*, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звіріну та образу його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гусла Божі.

3 І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи:

„Великі та дивні діла Твої,
о Господи, Боже Вседер-
жителя!“

Справедливі й правдиві до-
роги Твої,
о Царю святих!

4 Хт́о Тебе, Господи, не по-
боївся,
та Ім'ення Твого не про-
славить?

Бо один Ти святий,
бо народи всі прийдуть та
вклоняться перед То-
бою.

бо з'явилися суди Твої!“

5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скінні свідчення в небі,

6 і сім Анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і підперезані довкола грудей золотими поясами.

7 І одна з чотирьох тих тварин дала сімом Анголам сім чаш золотих, наповнених гніву Бога, що живе повік віку.

2 М. 40. 34.
1 Цар. 8. 10.
Іс. 6. 4.

20 21. 16. Іс. 63.
3.

15 7
1 12 1 3 21

15 16. 17 2 М. 2
2 2 10

2 1 1 10 38
5

2 М. 7 17 21 3

3 2 М. 15 1
5 М. 32 1
Пс. 96. 111 2
133. 14.

4. 8. 2 М. 9. 27. 5

4 Ср. 10. 6. Пс.
86. 9.

Пс. 79. 3.

5 11. 19.
9. 21. 13. 6.

13. 2.

9. 20. 16. 21. 11

8 І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилися ті сім кар сімох Анголів.

Сім чаш гніву Божого пищать землю

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи Анголів: „Ідіть, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“

2 І пішов перший Ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявся її образу.

3 А другий Ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива змерла в морі.

4 Третій же Ангол вилив чашу свою на річки та на водні джерела, — і сталася кров.

5 І почув я Ангела вод, який говорить: „Ти праведний, що Ти єш і що Ти був, і святий, що Ти це присудив!“

6 Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті *того*!“

7 І я чув, як іжертвник говорить: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“

8 А Ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І дано йому палити людей огнем.

9 І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, і вони не покаялися, щоб славу віддати Йому.

10 А п'ятий Ангол вилив чашу свою на престола звірини. І затьмійлося царство її, і *люди* від болу гусали свої язички.

11 І Бога Небесного вони зневажали від болу свого й від своїх

болячок, — та в учинках своїх не покалялись!

12 Шостий же Ангел вилив чашу свою на річку велику Ефрат, — і вода її висохла, щоб приготувати дорогу царям, які від схід сонця.

13 І я бачив, що виходили з уст змія, і з уст звірини, і з уст неправдивого пророка три духи нечисті, як жаби, —

14 це духи дёмонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього всесвіту, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога.

15 Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одягу свою береже, щоб нагим не ходити, і щоб не бачили гånьби його!

16 І зібрав їх на місце, яке поєврейському зветься Армагеддон.¹

17 Сьомий же Ангел вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“

18 І сталися блискавки й гуркіт та грмі, і сталося велике трясіння землі, якого не було, відколи людина живе на землі... Великий такий землетрус, такий міцний!

19 І місто велике розпалося на три частини, і попадали людські міста... І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого гніву...

20 І зник кожен острів, і не знайдено гір!...

21 І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара Його була дуже велика!...

15 1 Наум 3 4
12 9 14 16 11
15 16 3ак
10 11

15 18 6р 51 2

14 1 4 8
Мт 24 24

15 Мт 24 43
44

17 18 2 60а 5
2

2 13 18 24

13 1

19 19 15 3ак
14 4 16 60
5 1 51 17
22

11 7 13 8
Фил 4 3

20 20 11

21 16 11 2 М 9
23 6 10 11

13 1 18

Велика розпусниця

17 І прийшов один із семи Анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: „Підійди, — я покаж́у тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатями водами.“

2 З нею розпусти чинили з́емні царі, і вином розпусти її впивались мешканці з́емлі“.

3 І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звірині, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рогів.

4 А жінка була одягнена в порфіру й кармазин, і приоздоблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гідоти та нечисті розпусти її.

5 А на чолі її було написане ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гідоти з́емлі“.

6 І бачив я жінку, й'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувався я дивом великим.

Таємниця жінки й звірини

7 А Ангел промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скаж́у тобі таємницю жінки й звірини, яка носить її, яка має сім голів і десять рогів.“

8 Звірина, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безодні — і піде вона на погибіль. А мешканці з́емлі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладін світу, дивуватися будуть, як побачать, що звірина була — і нема, і з'явиться.

9 Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір,

¹ Ἀρμαγεδών — гора або місто Мегіддо; розпоршення, убиство.

¹ Назви міст по-гебрейському й по-грецькому — жіночого роду, тому тут до слова Вавилон різні унодібнення жіночого роду.

що на них сидить жінка. І сім парів, —

10 п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути.

11 І звіріна, що була — і нема, і вона — сама восьма її з сімох, і йде на погибіть.

12 А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять парів, що ще не прийняли царства, але приймуть владу царську із звіріною на одну годину.

13 Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звіріні.

14 Вони воюватимуть проти Агнія та Агнень переможе їх, бо Він — „Господь над панами та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні“.

15 І говорить до мене: „Води, що бачив ти їх, дає сидить та розпущення, то народи та люди, і плем'я та язик“.

16 А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненавидять розпущенню, спустошать її й обнажать, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять.

17 Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали звіріні, аж поки не віновняться слова Божі.

18 А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

Записав Василіон

18 Після цього побачив я іншого Ангела, що сховався із неба, і що владу велику він мав. І земля освітілась від слави його.

2 І він гучним голосом кликнув, говорячи:

„Устав, устав великий Вавилон!“

Став він оселею демонів,

і сховищем усякому духові нечистому.

і сховищем усіх птахів нечистих та ненавидних,

3 бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі народи!

І земні парі з ним розпусти чинили,

а земні купці збагатіли від сили розкоші його!“

4 І почув я інший голос із неба, який говорив:

„Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільницями гріхів його,

і щоб не потрапили в карання його.

5 Гріхи бо його досягли аж до неба, і Бог ізгадав про неправди його.

6 Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його!

Удвоє налийте до чаші, що нею він вам наливав!

7 Скільки він славив себе та розкошував, стільки муки та смутку завдайте йому!

Бо в серці своєму говорить:

„Сиджу, як царяца, і я не вдова, і бачити смутку не буду!“

8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спалений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“

Плач за Вавилоном

9 І будуть плакати та голосити за ним парі земні, що з ним розпусту чинили та розкошували, коли побачать дим пожежі його.

11 19. 19. 20.

Ср. 51. 7.

Наум. 3. 4.

1 М. 19. 12...

2 Кор. 6. 17.

14 19. 16. 5 М.

10. 17. 1 Тим.

6. 15.

1 М. 18. 20.

Ср. 51. 9.

15 Іс. 8. 7.

Пс. 137. 8.

Іс. 47. 7, 8. Ср. 7
50. 29.

18 16. 19. 17. 5.

1 Єз. 43. 2. Іс.
2. 9.

2 Ср. 51. 8. Іс.

34. 11. Пс. 137.

8.

Єз. 26. 17.

3

4

5

6

7

8

9

10 Вони через страх його мук
стоятимуть здалека та говорити-
муть:

„Горе, горе, о місто велике,
Вавилоне, місто могутнє,
бо суд твій прийшов однієї
години!“

11 І зємні купці будуть пла-
кати та голосити за ним, бо ніхто
не купує вже їхнього вантажю, —

12 вантажю золота, і срібла, і
каміння дорогоцінного, і перел, і
віссону, і порфіри, і шовку, і
кармазину, і всякого дерева за-
пашного, і всякого посуду з сло-
нової кости, і всякого посуду з
дорогоцінного дерева, і мідяного,
і залізного, і мармурового,

13 і кориці, і шафрану, і пахо-
шів, і мирри, і ливану, і вина,
і оливи, і тонкої мукі, і пшениці, і
товару, і вівців, і коней, і возів, і
рабів, і душ людських.

14 І плоди пожадливости душі
твої відійшли від тебе,
і все сите та світле пропа-
ло для тебе,

і вже їх ти не знайдеши!

15 Купці цими речами, що вони
збагатилися з нього, від страху
мук його стануть здалека, і будуть
плакати та голосити,

16 і казати:

„Горе, горе, місто велике,
зодягнене в віссон і пор-
фіру та в кармазин,
і прикрашене золотом і до-
рогоцінним камінням
та перлами,

17 бо за одну годину згинуло та-
ке велике багатство“...

І кожен стерник, і кожен, хто
пливає на кораблях, і моряки, і
всі, хто працює на морі, — стали
здалека,

18 і, бачивши дим від пожежі
його, кричали й казали:

„Котре до великого міста
подібне?“

1 Сам. 4. 12 19

11 18. 13. 63. 27
36

12 63. 27. 12. 13
23

13 19. 13. 20

Бр. 51. 63. 64. 21

Іс. 24. 8. Бр. 22
7. 34

Ср. 20. 16 23
16 17. 3

17 63. 27. 29
17. 6. Мт. 23. 24
37

11. 15. 1

19 І вони посипали порохом го-
лови свої, і закричали, плачучи
та голосючи, і кажучи:

„Горе, горе, місто велике,
що в ньому з його доро-
гоцінностей збагатили-
ся всі,

хто має кораблі на морі,
бо за одну годину воно
спорожніло!

20 Радій з цього, небо,
і святі апостоли та проро-
ки,

бо Бог виконав суд ваш
над ним!“

Вавилон остаточно загине

21 І один сильний Ангел узяв
великого каменя, як жорно, і ки-
нув до моря, говорячи:

„З таким розгоном буде
кинений Вавилон, місто
велике,

— і вже він не знайдеться!

22 І голос гусларів, і співаків,
і сопільників, і сурмачів
уже не буде чутий в тобі!

І вже не знайдеться в тобі
жодного мистця й нія-
кого мистецтва,

і шум жорен уже не буде
чутий в тобі!

23 І світло свічника вже не
буде світити в тобі,

і голос молодого й молодої
вже не буде чутий в тобі.

Бо купці твої були зємні
вельможі,

бо твоїм ворожбитством
були зведені всі народи!

24 Бо в ній знайдена кров про-
років, і святих,
і побитих усіх на зем-
лі“...

Радість від осуду Вавилону

19 По цьому почув я наче гуч-
ний голос великого натовпу
в небі, який говорив:

„Алілуя!¹ Спасіння, і слава,

і сила Господеві нашому,
2 правдиві бо та справедливі
суді Його,

бо Він засудив ту велику
розпусницю,

що землю зіпсула своєю
розпущою,

і помстив за кров Своїх
рабів з її рук!“

3 І вдруге сказали вони:

„Алілуя! І з неї дим ви-
ступає

на вічні віки!“

4 І попадали двадцять чотири
стáрці й чотири тварини, і покло-
нилися Богові, що сидить на пре-
столі, говорячи: „Амінь, алілуя!“

5 А від престолу вийшов голос,
що кликав:

„Хвалить Бога нашого, усі
раби Його,

і всі, хто боїться Його,
і малі, і великі!“

6 І почув я ніби голос великого
натовпу, і наче шум великої води, і
мов голос громів гучних, що ви-
гукували: „Алілуя, бо

запанував Господь,
наш Бог Вседержитель!

7 Радіймо та тішмося,
і даймо славу Йому,

бо весілля Агнія настало,
і жона Його себе пригото-
вала!“

8 І їй дано було зодягнутися
в чистий та світлий вісбн,

бо вісбн — то праведність святих.

9 І сказав він мені: „Напиши:
Блаженні покликані на весілля
вечерю Агнія!“ І сказав він мені:
„Це правдиві Божі слова!“

10 І я впад до його ніг, щоб
вклонитися йому. А він каже мені:
„Таж ні! Я співеслуга твій та
братів твоїх, хто має засвідчення
Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо

засвідчення Ісусове, то дух
пророцтва.

Явлення Ісуса Христа

11 І побачив я небо відкрите.
І ось білий кінь, а Той, Хто на
ньому сидів, зветься Вірний і
Правдивий, і Він справедливо су-
дить і воює.

12 Очі Його — немов полум'я
огнянє, а на голові Його — багато
вінців. Він ім'я мав написане,
якого не знає ніхто, тільки Він
Сам.

13 І зодягнений був Він у шату,
покрашено кров'ю. А Йому на
ім'я: Слово Божє.

14 А війська небесні, зодягнені
в білий та чистий вісбн, їхали
вслід за Ним на білих конях.

15 А з Його уст виходив гострий
меч, щоб ним бити наро́ди. І Він
па́стиме їх залізним жезлом, і
Він буде топтати чавіло вина лю-
того гніву Бога Вседержителя!

16 І Він має на шаті й на стéгнах
Своїх написане ймення: „Цар над
царями, і Господь над панами!“

Знищення звірини та її прихильників

17 І бачив я одного Ангела, що
на сонці стояв. І він гучним
голосом кликнув, ка́кучи до всіх
птахів, що серед неба літали:
„Ходіть, — і зберіться на ве-
лику Божу вечерю,

18 щоб ви їли тіла царів, і тіла
тисячників, і тіла сильних, і тіла
ко́ней і тих, хто сидить на них, і
тіла всіх вільних і рабів, і малих, і
великих!“

19 І я побачив звіріну, і зém-
них царів, і війська їхні, зібрані,
щоб учинити війну з Тим, Хто си-
дить на коні, та з військом Його.

20 І схóплена була звіріна, а з
нею неправдивий пророк, що озна-
ки чинив перед нею, що ними звів

2 11. 18. 18. 20.
Пс. 119. 137.

3 14. 6. 2.

4 3. 10.

Іс. 63. 1...

Ів. 1. 1.

4. 4.

5 Пс. 113. 1.

2. 27. 7. 17.

12. 5. 14. 19.

20. 16. 19. Пс.

2. 9.

6 19. 1.

17. 14. 19. 12.

1 Тим. 6. 15.

7 Мт. 22. 2. 2 Кор.

11. 2

6а. 39. 17...

8 6а. 16. 10.

9 14. 13. 21. 5.

Іс. 14. 15.

11. 7.

10 22. 9. Мт. 4.

10. Дії 10. 26.

4. 11. Дан. 7. 20

11.

¹ Алілуя — хвалить Господа!

тих, хто знамено звірини прийняв, і поклонився був образів її. Обов'язок були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло...

21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все тіцтво наїлося їхніми трупами...

Сатана скітний на тисячу літ

20 І бачив я Ангола, що сходить із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй.

2 І схопив він змія, вука стародавнього, що диявол він і сатана, і зв'язав його на тисячу років, —

3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб народи не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча років. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час.

Останній суд Божий.

Перше воскресіння

4 І бачив я престолы та тих, хто сидів на них, — і суд їм був даний, — і душі стятих за свідчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонилися звірині, ані образів її, і не прийняли знамена на чолі свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років.

5 А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння.

6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років.

Останній наступ сатани й перемога над ним

7 Коли ж скінчиться тисяча років, сатана буде випущений із в'язниці своєї.

20. 3. Іс. 38. 2. 3. 3. 1

2 Цар. 1. 10. 12. Єз. 38. 22.

1. 1. 18

2. 12. 9. Іс. 27. 1. 2

3. 16. 14.

21. 5. 2 Петр. 11. 3. 10.

Дан. 7. 10. 12. Мт. 16. 27. Фил. 4. 3.

4. 3. 21. 6. 9. Іс. 26. 19. Дан. 7. 9. Мт. 19. 28.

Пр. 7. 29. 13

6. 8. 1 Кор. 15. 54. 55.

5. 1 Сол. 4. 16.

6. 1. 6. 2. 11. 3. 10. Іс. 61. 6. Лк. 4. 14. 20. 35.

Петр. 3. 13. 1

21. 3. 10. 12. 2. 2 Кор. 11. 2

8 І вийде він зводити народи, що вони на чотирьох краях землі, Гоба й Магога,¹ щоб зібрати їх до бою, а число їхнє — як морський пісок.

9 І вийшли вони на ширину землі, і оточили табір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожег їх.

10 А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне та сірчане, де звірина й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні віки.

Загальне воскресіння и останній суд

11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лица Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлось.

12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулися книги, і розгорнулася інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми.

13 І далі море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками.

14 Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне. Це друга смерть, — озеро огняне.

15 А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне...

Новий Єрусалим — невіста Агнца

21 І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було.

2 І я, Іван, бачив місто святе,

¹ За Єз. 38. 2. Гоґ це цар землі Магоґ. Збір тих, що сильно хваляться.

Новий Єрусалим, що схова́в із неба від Бога, що був пригото́ваний, як неві́ста, прикра́шена для чолові́ка свого.

3 І почув я гучний го́лос із престолу, який клі́кав: „Оце́ оселя́ Бога з лю́дьми, і Ві́н жити́ме з ними! Вони́ бу́дуть наро́дом По́го, і Сам Бог бу́де з ними“.

4 „і Бог ко́жну слю́зу з оче́й їхніх зі́тре“, і не бу́де ви́ке сме́рти. Ані́ смутку, ані́ крику, ані́ бо́лю ви́ке не бу́де, бо пе́рше мину́лося!“

5 І сказа́в Той, Хто си́дить на престо́лі: „Ось но́ве все тво́рю!“ І го́ворить: „Напиши́, що сло́ва ці́ правди́ та ві́рні!“

6 І сказа́в Ві́н мені́: „Ста́лося! Я Альфа́ й Оме́га, По́чаток і Ки́нець. Хто пра́гне, тому́ да́рю Я да́м від дже́рела живо́ї води́.“

7 Перемо́жець наслі́дить усе, і Я бу́ду Богом для́ нього, а ві́н Мені́ бу́де за си́на!

8 А ля́кливим, і неві́рним, і ме́рзким, і душо́губам, і розпо́сницям, і ча́рви́нникам, і ідо́лянам, і всі́м непра́вдомовця́м, — їхня ча́стина¹ в озе́рі, що го́рить о́гнем та сі́ркою“, а це — дру́га сме́рть!

9 І при́йшов до мене́ оди́н із семи́ А́нголі́в, що маю́ть сі́м ча́ш, на́повнених сі́мома оста́нніми ка́ра-ми, та й про́мовив до мене́, го́ворячи: „Ходи́, пока́жу́ я то́бі неві́сту, жо́ну А́гнія“.

10 І за́ніс мене́ ду́хом на го́ру вели́ку й висо́ку, і мі́сто вели́ке мені́ показав, — свя́тий Єру́сали́м, що схова́в із неба від Бога.

11 Сла́ву Бо́жу ві́н ма́є. А сві́тлість його́ поді́бна до ка́меня доро́гоці́нного, як ка́меня я́списа, що бли́щить, як кри́шта́ль.

12 Му́р воно́ ма́ло вели́кий і висо́кий, ма́ло двана́дцять бра́м, а на бра́мах двана́дцять А́нголі́в

3 Єз. 37. 27.
2 Кор. 6. 16.

4 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

5 19. 9. 20. 11.
Іс. 43. 19.

6 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

7 3. 21. Євр. 8.
19.

8 21. 27. 22. 15.
Євр. 12. 14.

9 2 М. 28. 17.

10 4. 2. 21. 2.
Єз. 40. 2.

11 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

12 Єз. 48. 31.
Зах. 2. 9.
Іс. 60. 19.
Зах. 14. 7.

13 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

14 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

15 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

16 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

17 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

18 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

19 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

20 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

21 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

22 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

23 1 Кор. 13. 8.
2 Кор. 12. 17.

та йме́ння на́писані, а вони́ йме́ння двана́дцятьо́х пле́мен сні́вів Ізра́їля.

13 Від сходо́у три бра́мі, і від півно́чі три бра́мі, і від пів́дня три бра́мі, і від за́ходу три бра́-мі.

14 І мі́ський му́р ма́в двана́дцять підва́лин, а на них два́надцять і́мен двана́дцяти а́посто́лів А́гнія.

15 А той, хто зо мно́ю го́ворив, ма́в мі́ру, — зо́лоту трости́ну, щоб змі́ряти мі́сто, і бра́ми його́ і його́ му́р.

16 А мі́сто чо́тирику́тне, а до́в-жини́ його́ та́ка, як і шири́на. І ві́н змі́ряв мі́сто трости́ною на двана́дцять ти́сяч ста́дій¹; до́ви-жина, і шири́на, і ви́шини́ його́ рівні́.

17 І змі́ряв ві́н му́ра його́ на сто́ соро́к чо́тири лі́кті мі́ри лю́дської, яка́ й мі́ра А́нгола.

18 Його́ му́р бу́в збу́дований з я́спису, а мі́сто бу́ло — ши́ре зо́лото, поді́бне до чи́стого скла́.

19 Підва́лини му́ру мі́ського прикра́шені бу́ли всі́м доро́гоці́нним ка́мінням. Пе́рша підва́лина — я́спис, дру́га — са́пфір, тре́тє — ха́лкидон, че́тверта — сма́рагд.

20 П'я́та — са́рдо́нікс, шо́ста — са́рдій, сьо́ма — хри́золі́т, во́сьма — бе́ріл, де́в'ята — топа́з, де́сята — хри́сопра́с, оди́надцята — я́кит, двана́дцята — аме́тист.

21 А двана́дцять бра́м — то́ двана́дцять пе́рли́н, і ко́жна бра́ма зо́крема бу́ла з оди́єї пе́рли́ни. А ву́лиця́ мі́ста — ши́ре зо́лото, про́зоро́, як скла́.

22 А хра́му не ба́чив я в ньому́, бо Го́спо́дь, Бог Вседе́ржи́тель то́ йому́ хра́м і А́гнець.

23 І мі́сто не ма́є потре́би ні́ в

¹ Гре́цьке ста́діон — мі́ра до́жини, 125 кро́ків.

¹ Ча́стина — до́ля.

сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець.

24 І народи ходитимуть у світлі його, а зёмські царі принесуть свою славу до нього.

25 А брами його починаються не будуть удень, бо там ночі не будуть.

26 І принесуть до нього славу й честь народів.

27 І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гідоту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнця¹.

Ріка живої води і дерево життя

22 І показав він мені чисту ріку живої води, ясну, мов кришталь, що випливала з престолу Бога й Агнця.

2 Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік ріки — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносячи плід свій. А листя дерев — на вздоровлення народів.

3 І жадного прокляття більше не буде. І буде в ньому Престол Бога та Агнця, а раби Його будуть служити Йому,

4 і побачать лице Його, а Ім'я Його — на їхніх чолах.

5 А ночі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світильника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні віки.

Будьте чуйні, час бо близький!

6 І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Господь, Бог духів пророчих, послав Свого Ангела, щоб він показав своїм рабам, що незабаром статися мусить.

3 11, 22, 12 7

19 10 8
24 Іс. 60, 3, 5.

25 22, 5. Іс. 60.
11 20

19, 10. Діт 10. 9
26

27 17 1, 5, 20
12 21 8 1
15 8.

Дан 8 26. 10
12 4 Фил 4
5

9 10 2 Тим 11
3 13

1 60 7 1 31х
14 8

22, 7, 20. 12
Іс. 40, 10. Іс.
62 13

1 8 21 9 13
2 2 7 21 21.

22 14 1 М
2 9 60 4 12

2 7 12 17. 14
2 2 2 119

2 1 21 8 15

4 3 12 Мт 3 8

1 1 5 5 16

5 20 6 21 25

16 36 10

16 60 19

16 35 1 16. 17

6 1 1, 21 5

7 Ото, незабаром приходжу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!¹

8 І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг Ангела, що мені це показував, щоб поклонитись йому.

9 І сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твоїй і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові вклонися!“

10 І сказав він до мене: „Не запечатуї слів пророцтва цієї книги. Час бо близький!“

11 Неправедний — нехай чинить неправду ще, і поганый — нехай ще опоганюється. А праведний — нехай ще чинить правду, а святий — нехай ще освячується!

12 Ото, незабаром приходжу, і во Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його.

13 Я Альфа й Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець.

14 Блаженні, хто випере шати свої¹, щоб мати право на дерево життя, і ввійти брамами в місто!

15 А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпусники, і душогуби, і ідоляни, і кожен, хто любить та чинить неправду.

16 Я, Ісус, послав Свого Ангела, щоб засвідчити вам це у Церквах. Я корінь і рід Давидів, зоря ясна і досвітня!

17 А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І хто прагне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо!¹

Остеріга

18 Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли

¹ Інші грецькі тексти дають: „хто виконує заповіді Його“.

хто до цього додасть *що*, то накла-
де на нього Бог кари, що напи-
сані в книзі оцій.

19 А коли хто *що* відійме від
слів книги пророцтва цього, то
відійме Бог частку його від дерева
життя, і від міста святого, що
написане в книзі оцій.

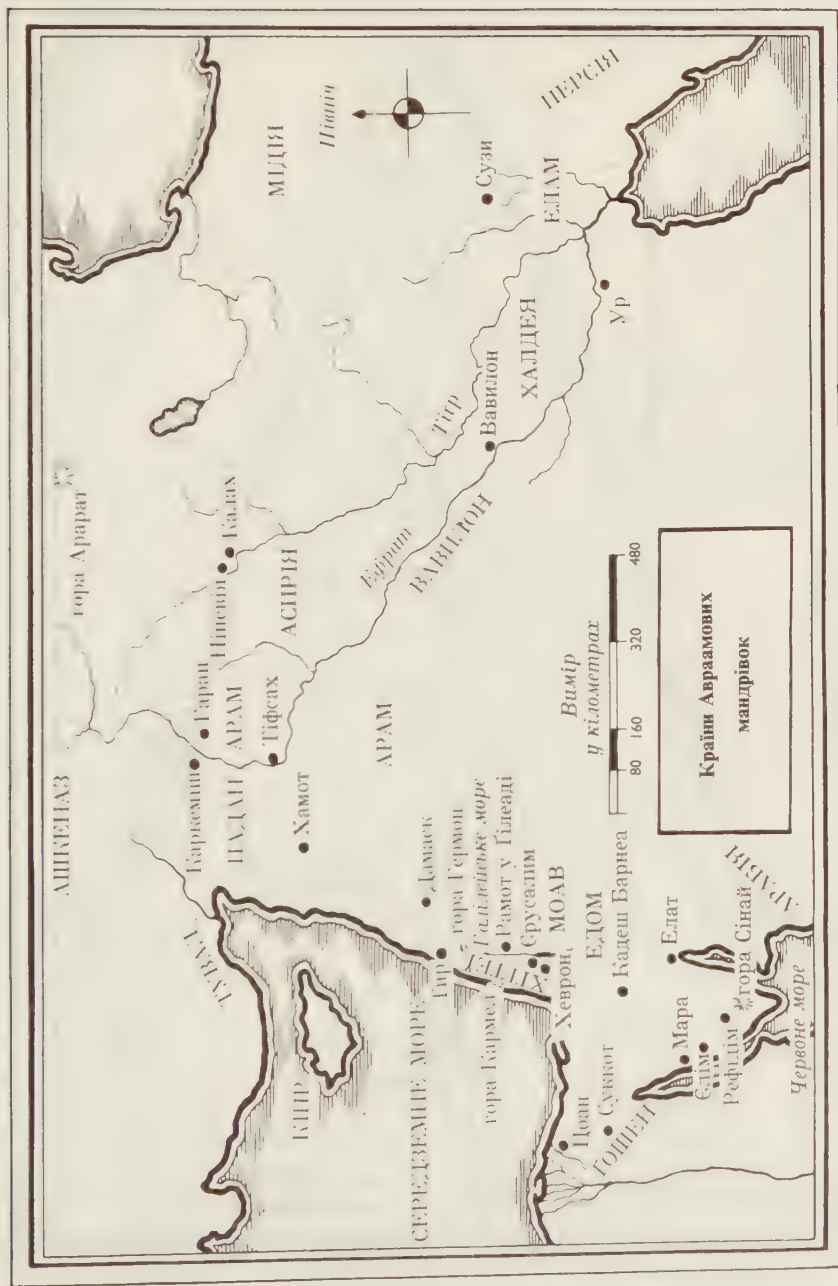
22 12 20

19 2 М 32 33
5 М 4 2 12
32
2 Тим 1 22 21

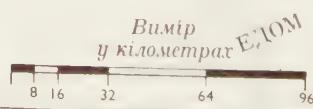
Незабаром прийду́

20 Той, Хто свідкує, говорить
оце: „Так, — незабаром при-
йду́!“ Амінь. Прийди, Господи
Ісусе!

21 Благодать Господа нашого
Ісуса Христа зо всіма вами!
Амінь.

1. Рувим
2. Симсон
3. Юда
4. Завулон
5. Іссахар
6. Дан
7. Гад
8. Асир
9. Нефталим
10. Єфрем
11. Манасія
12. Веніямин

Мапа Палестини
за розподілом
племен ізраїльських

